

گۆڤەند زار

فەرھەنگی

فارسی - کوردی

(آ - س)

چاپخانه

حەمە کەریم عارف

هەولێر - ۲۰۰۶

ناوی کتیب: (گۆڤەند و زار)

فەرھەنگی فارسی - کوردی

- دانانی: حەمە کەریم عارف

- نەخشەسازی ناوەوە: طەحسین

- پیتچنین: رزگار حەساری

- بەرگ: ھۆگر سدیق

- سەرپەرشتی چاپ: ھێمن نەجات

- چاپ: چاپی یەکەم ۲۰۰۶

- ژمارەى سپاردن: (۵۸)

- تیراژ: ۷۵۰ دانە

- نرخ: (۷۵۰۰) دینار

- چاپخانه: چاپخانهی وەزارەتی پەرەدەرە

زنجیرەى کتیب - ۶۴ - (۱۶۷)

ناونیشان:

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوی موکریانى

هەولێر - پشت روژنامەى خەبات

پۆستى ئەلکترونى: asokareem@maktoob.com

ژمارەى تەلەفۆن: ۲۲۶۰۳۱۱

www.mukiryani.com

پیشکش به :

(سہرگول)

پیشه‌کی

بیگومان فەرهنه‌نگ قه‌لای پارێزه‌ری زمانه، نه‌مازه زمانی نه‌ته‌وه‌یه‌کی هێرش‌دیده‌و سته‌مدیده‌ی کوردئاسا؛ چونکه زمان به‌خوێه قه‌لخانی پاراستنی ناسنامه‌ی نه‌ته‌وه‌یه‌یه له شێواندن و فه‌وتاندا.

هه‌لبه‌ته فەرهنه‌نگ بۆ خۆپنه‌رو، وه‌رگێڕ؛ یه‌کیکه له پێوستترین ئامرازین لی‌کۆلینه‌وه‌و، هه‌میشه په‌ناده‌ریکی گرنگه.

فەرهنه‌نگسازێ هونه‌ریکی بێ سنووره؛ چونکه هه‌میشه له گۆڕانکاری، گه‌شه‌سەندن و پێشکه‌فتندایه، که‌چی هه‌رگیز لاپه‌وونی بۆ نییه میناک خودی زمان؛ که زینده‌وه‌ریکه له چێوه‌ی جغزی (رابردو، ئێره‌نگه‌و ئایینه‌) دا هه‌و پێشکه‌فتنی شارستانییه‌ت ده‌ژی و، به‌ درێژایی ته‌مه‌نی، سی‌لئاسایانه په‌یقه‌گه‌لیک لێی ده‌مرن و، په‌یقانیکی نوێ دێنه ئاراوه؛ جا بۆیه ده‌روازه‌ی ئیجتیهادی زمانه‌وانی هه‌میشه والا‌یه‌و، هه‌روه‌ها فەرهنه‌نگسازیش.

گه‌رچی فەرهنه‌نگسازێ به‌ شێوه‌یه‌کی گشتیانه ئه‌رکی کۆڕپن زانیاری و داموده‌زگای رۆشن‌بیرییه، له کنی ئیمه‌ی کورد بۆته به‌ره‌مه‌ین کۆششی تاکه‌که‌سانیکی دلسۆزو سوارچاکی ئه‌م مه‌یدانه، که له‌گه‌ڵ هه‌موو که‌موکۆرییه‌کدا هه‌ژی به‌ها‌به‌خشی و شانازین.

ئه‌وه‌تانی چیرۆکنووس، وتارخان و، وه‌رگێڕی به‌ناوبانگمان هه‌مه که‌ریم عارف، که‌سی سالیکه بۆ راژه‌گوزاری ئه‌ده‌بیاتی کوردی خۆی به‌خت‌کردوه، سه‌رباری نووسینی چه‌نده‌ها په‌رتووکی جو‌راوجۆر به‌ کوردی و، وه‌رگێڕانی ده‌یانی تر له فارسی و عه‌ره‌بییه‌وه بۆ کوردی، له ته‌مه‌نیکی رۆشن‌بیری پێکه‌یشتوو‌دا قۆلی له‌م بواره‌شدا هه‌لمه‌لیوه؛ چونکه باش ده‌رکی کردوه، که فەرهنه‌نگسازێ ئه‌رکیکی نه‌ته‌وه‌یی هه‌ره گرنگه.

وا به‌نده‌ش، که شه‌ره‌فی ئه‌رکی هه‌له‌بژێری و، زی‌ده‌کردنی په‌یشتین کوردی- به‌ هه‌ر شێوازی‌ک بێ- پێم به‌خشا، دل‌نیام که ئه‌م فەرهنه‌نگه که‌لێنیکی گه‌وره له په‌رتوو‌کخانه‌ی کوردیدا پر ده‌کاته‌وه‌و، هه‌مه‌ر باندۆریکی ئه‌ریانه‌ی له بزاقی وه‌رگێڕاندا له فارسییه‌وه بۆ کوردی ده‌بێت، بگره ئاسانکاریش بۆ دانانی فەرهنه‌نگین دیکه‌ی زمانین (...؟- کوردی) به‌ ناو‌کۆبی فارسییه‌وه. که‌واته ری‌گا خۆش و کورت ده‌کاته‌وه بۆ دانانی فەرهنه‌نگین: (فه‌ره‌نسی- کوردی)، (ئه‌لمانی- کوردی)، (ئیتالی- کوردی) و (ئه‌رمه‌نی- کوردی)... هتد به‌ یارمه‌تی فەرهنه‌نگین: (فه‌ره‌نسی- فارسی)، (ئه‌لمانی- فارسی)، (ئیتالی- فارسی) و (ئه‌رمه‌نی- فارسی)... هتد نه‌خاسمه ئه‌م فەرهنه‌نگه:

۱- له ته‌ف فەرهنه‌نگین دیکه‌ی (فارسی- کوردی) ده‌وله‌مه‌ندتره؛ چونکه تێک‌پرای په‌یشتین هه‌ردوو فەرهنه‌نگین (عه‌مید) و (مو‌عین) و، زۆرت‌رین ژماره‌ی په‌یشتین کوردی- به‌ گشت شێوه‌زارو ده‌فۆکه‌وه- گرتۆته ئامێزی خوه‌و، هه‌ر ئه‌مه‌ش ره‌سه‌نایه‌تی و ده‌وله‌مه‌ندیی زمانی کوردی ده‌به‌لگینیت؛ که هیچی له زمانین به‌رجه‌سته‌ی جیهان که‌متر نییه؛ گه‌ر

هه‌موو وشه‌کانی سه‌رانسه‌ری کوردنشین کۆیک‌ریته‌وه.

۲- کرکێن په‌یشتین فارسی به‌ پێشتین عه‌ره‌بی و لاتینی تێدا تۆمار‌کراون؛ که برایانی کورد له باکوور و رۆژئاوای کوردستاندا سوودی‌کی باشی لێ‌وه‌رده‌گرن.

هیوادارم ئه‌م فەرهنه‌نگه زۆرینه‌ی پێوستی و ئاره‌زوویین خۆپنه‌ران و، وه‌رگێڕان دابین بکات، تکاداریشم له هێژایان: خۆپنه‌ران، پسپۆران، زانایان، وێژه‌فانیین و، وه‌رگێڕان، به‌ تێبینینی و هه‌له‌بژێرتین خوه‌ ده‌وله‌مه‌ندی بکه‌ن؛ چونکه هه‌رگیز چاپی یه‌که‌م و دووه‌می فەرهنه‌نگیک بێ هه‌له‌و که‌موکۆری نه‌بووه؛ بۆیه‌ش به‌لای د. ساموئیل جو‌سوونی فەرهنه‌نگساز و وێژه‌فانی ناوداری ئینگلیزی: فەرهنه‌نگساز وه‌ک وێژه‌فان نییه که ئاره‌زووی ناوده‌رکه‌فتنی هه‌بێت؛ چونکه ئاواتی فەرهنه‌نگساز هه‌ر ئه‌وه‌نده‌یه، که تیرو توانجی لێنه‌گرن، که‌چی له‌م کامه‌رانییه‌شدا زۆرینه‌ی فەرهنه‌نگسازان ناکامن!

جه‌لال زه‌نگابادی

نیسانی ۲۰۰۵

«۲»

هەر میلله تیک، زمانی ستانداردی یه کگرتووی نه بیت، به تایبه تی که بندهست بیت و بی دهوله تی سیاسی بیت، ئەوا به کیک له فاکته ره هه ره گرنگه کانی به رگری کردن و به ره قانی له خو، له دهست ددهات و ئەگه ری پارچه پارچه کردن و به چهند نه ته وه کردنی زۆر زیاد ده بیت، واتا ئەگه ری مه رگی نه ته وه ی دایک و له دایک بوونی چهند ورده نه ته وه یه کی بی شه خسییهت و لاواز دیته ئاراهه. رهنگه هه ندیک له و ورده نه ته وانهش به تپیه رپوونی رۆژگار، به یه کجاره کی زمانی زگماکی خو ی ته ر بکات و زمانی نه ته وه یه کی دی وه رگریت. به مهش خو ی ده دۆرینی و له نیو ئەو نه ته وه یه دا ده توتیه وه که پیشتر زمانه کی وه رگرتوو... هه موو ده زانی که پرۆسه ی تواندنه وه ی نه ته وه ی کورد چ له باری فیزیایی و چ له باری مه عنه وییه وه، له مپێره له گه ردایه و لیتره و له ویش، کهم و زۆر سه ری گرتوو، دیاره ئەم هه ول و پرۆسانه ی دۆرمان و داگیرکه رانی کورد خو ی له خویدا ئەوه ده گه یه نییت که بایهخ و گرنگی زمانی نه ته وه یی «زمانی خویندن و نووسینی یه کگرتووی کوردی» به ئەندازه ی بایهخی قهواره ی سیاسی گرنگ و هه ندیک جار گرنگ تریشه. رهنگه هه ندی جار نه بوونی قهواره ی سیاسی وه کو ئەم ری واقع به تویری سه پتیریت و ئاسایی بنوینی، به لام نه بوونی قهواره ی زمانه وانی «لغوی» ئاسایی نییه و ئەگه ر خۆمان، خۆمان بین و خاوه مان هه بیت، وه کو ئەم ری واقع نایه ته سه پاندن. هه ر بۆیه پابه ندبون و خو یه ستنه وه به زمانی ستانداردی نه ته وه ییه وه خو ی له خویدا سه نگه ریکه بۆ به گژداچوونی پرۆسه ی تواندنه وه ی نه ته وه ی کورد، بۆیه هه ر هه ولدانیکی نووسین بۆ ئەوه ی زمانی ناوچه یی له ناوچه یه کی ته سکدا بمی نییت، کاریکی گه له ک نایه جیییه و ئاوه له ناشی دۆرمان ده کړیت... پتیه سته زاواه کانی زمانی نووسینمان یه ک بخه یین و گیرو گرتی زمانه وانی ناپتیه ست بۆ خۆمان دروست نه که یین و له مه نهه جیه ت دوور نه که وینه وه و ئەنا رشی می حز بایه تی ته سک بۆ نیو زمانه که مان نه یین، و هاوسه نگی زمان له دهست نه چیت.

«۳»

بیگومان، زمانی کوردی، له هه ر هه موو ئەو ولا تانه دا که به نا هه ق کوردیان پتیه لکیتراوه، سه رکو تکراره و ده کړیت و ده یان پرۆسه ی تواندنه وه و شیواندن و گه شه نه کردنی یه کجار خه ته ری بۆ وه گه رخوا وه نه ک هه ر نا هیل ریت ره واج پهیدا بکات، به لکو زۆر به وردی هه ول ده دریت له بهر چاوی رۆله ی نه ته وه ی کورد بخریت و وا بیهته بهرچاوه که زمانی کوردی، زمانیک نییه بتوانیت گزارشت له بابه ته ئینسانی و زانستییه کانی بکات و ببیت به زمانی به خشش!... بۆ وینه بهرنامه ی خویندنی کوردی، قوتابخانه کان له کودستانی باشوور، هینده سه قهت و ناکوردییه مه گه ر هه ر بلێن شا به تاقه تی قوتابی داماو، برۆ سه ری وه رگپرا نی کیمیا و فیزیا و بیرکاری و ته نانهت وانه ئەده بییه کانیش

زمان له هاوکی شه ی نه ته وه ییدا

همه کهریم عارف

«۱»

زمان، فاکته ریکه هه ره گرنگی یه کخستن و پتیه وه گرتدانی ئەندامانی هه ر کۆمه لیکه چ له رووی کۆمه لایه تی و چ له رووی سایکۆلۆژییه وه، دیاره له ئەنجامی ئەمه وه یه که یه کی کۆمه لایه تی دیته ئاراهه. واته زمان بنه مایه کی سه ره کی پتیهاته ی بوونی نه ته وه یی وه کو قهواره یه کی کۆمه لایه تی پتیه دیتی. (ساطع الحصری) له کتیی «چهند وانه یه که له مه ر سه ره له دانی بی ری نه ته وه یی» یه وه ده لیت: «زمان روح و ژیا نی نه ته وه یه، زمان له بری ته وه ری نه ته وه یی و بره ری پشتییه تی. ل ۲۶». دیاره که ئەمه بایهخی زمان بی له پتیهاته ی بونیادی کۆمه لایه تیدا، مانای وایه بایه خدان به زمان به تایبه تی بۆ نه ته وه ی بندهست، نه ک ئەرکیکی ئاساییه، به لکو ده چیته خانه ی خه باتی هه ره جدییه وه وه فه رامۆش کردنی یه کجار مه تر سیداره. چونکه هه ر نه ته وه یه که زمانه کی بریت به خویشی ده چیته خانه ی مردو وانه وه. هه ر له م پتیه دانگه وه، گه له ک له و گه ل و میلله تانه ی که چه پۆکی رۆژگار، یان هه ر هۆیه کی دی ده ره ده ر و ئاواره ی کردوون، ده سته ردار ی زمانی خو یان نابن و له جار ان پتر خو یانی پتیه خه ریک ده کهن. ده یکه نه به سه نگه ری به ره قانی و مانه وه ی نه ته وه یی. دیاره لیتره دا ده بی ئاماژه به وه بکری که نه ته وه ی بندهست، به حوکمی جه وه ره و کرۆکی پتیه که وتو وانه ی دۆزه که ی ناتوانیت کۆنه په رست و بهرچاوه ته نگ بیت، راسته ئەم رۆ دنیا زۆر بچووک بووه ته وه و مرۆقی ئەم سه ر زه وینه، وه کو ئەوه وان له یه ک مالدا برین، به لام پتیه وندی کردن به جیهانه وه بوون به ئەندام له م جیهانه دا، له ریکه ی گه لیکه دیادی کرا و خاکیکی نه ته وه یی دیاری کرا وه دروست ده بیت، به مهش جار یکی دی بایهخی زمان به دیار ده که ویتیه وه بیگومان زمانی ستاندارد «زمانی خویندن و نووسین» ئەهلی ئەدهب و قه لئه جله و داری ده کهن و ئەهلی ئەدهب و قه لئه میش، که بابه تی به رود وایان، مرۆق و ئازادی مرۆقه، و تپرای ئەوه ی که له سه ربانه خو له قه ره ی مالیجه ی گرفته جیهانی و گه ردوونی و ئینسانیییه کان بدن، ده بیت ئەوه شیان له بیر نه چیت که جه ماو ریکه تاییه تی و دیاری کرا به زمانیکه تاییه تی دیاری کرا و ده ویتن و ئەم دوو تاییه ته ندیه ده لاله تی کاره ئەده بی و رۆشنییرییه کان دیاری ده کات، بهر له وه ی نیوه رۆکی جیهانیانه ی دیاری بکات، «پروانه الادب من الداخل، ل ۱۵۵».

«۵»

به نيسبته زماني كوردیییه وه مه خابن تا نهوژی زماني ستانداردمان نییه: نووسینی کوردیکی باشووری کوردستان له زتی گهوره هیئورتر ناچی، دیاره نووسینی کوردیکی باکووری کوردستانیش له زتی گهور هیئورتر نایه! کهواته کیانیکی زمانه وانی نه ته وه بی به کگرتومان نییه، که کورد له ههر شویتیک بیت به کیان بخت.

هموو ده زانین، زمان دیاردهیه کی کۆمه لایه تی ئالۆزه و هموو گه شه کردنیکی کۆمه لاتیئش هندیک سست و خاوه و ماوهیه کی تا رادهیه ک زۆری گهرکه تا ئه نجام به دهسته وه ده دات، ئیمه ئالین زماني نه ته وه بی به کگرتوو به قرار دروست ده بیت... نه خیر، به لکو به جوړیکی خوړسک و له ئه نجامی پهره سه ندنی ئاسایی خو به وه و به پشتیوانی و ئاراسته کاری زۆر فاکته ری رامباری و ئابوری و رۆشنیری و په روه درده و فیڕکردنه وه، ئه وه قه واره یه به ره به ره چیده بیت، پیم وایه ئه وه قه واره یه بو کورد ئه گهر له قه واره ی سیاسی گرنه گتر نه بیت، ئه وه هاوتای قه واره ی سیاسیه «پروانه رتگای کوردستان ژماره ۱۴۰/۱/۱۹۹۵ لاپه ره هه شت «حه مه که ریم عارف» چونکه ئه گهری دروستبوون و دروستکردنی چهند ورده قه واره یه کی سیاسی بو کورد زۆر دوور نییه، جا ئه م ورده قه واره سیاسیه نه. گهر قه واره ی زماني ستاندارد به یه که وه یان گرئ نه دات، ئه وه ئه گهری ئه وه په یدا ده بی که کورد بکرت به چهند ورده نه ته وه یه کی وهک: گهر میانی، سوړانی، هه وامانی، بادینانی... هتد.

«۶»

زمان دهوړیکی گه له ک مه زن له یه که خستنی نه ته وه دا ده بیئ، یه کیستی زماني نه ته وه بی «خویندن و نووسین» فاکته ریکی گه ورده به بو هاریکاری نیوان رۆله کانی نه ته وه. هه لبه ت ئه م دهوړه له چوارچیه ی مه رجه میژوویه کاند ده بیئ، بو به له سه رمانه مه وادی نه ته وه بی زمان که شف بکه یین و له ناو میژوودا وه گهری بخه یین و له وه ی پتر فه راموژی نه که یین، ده بی بایه خی رۆشنیری و سیاسی فاکته ری زمان له پال فاکته ره پی که یینه ره کانی دیکه ی بوونی نه ته وه بییدا وه گهری بخه یین.

ئه وه ی لیږده مه به ستمه زماني قسه کردن نییه، چونکه زماني قسه کردن، له هه لسوکه وت و مامه له ی رۆژانه دا به کار دیت و هۆیه که له هۆیه کانی لیکدی گه یشتن، به لکو مه به ستم زماني خویندن و نووسینه که دهوړی ههره سه ره کی و قورس له ریکه خستنی فی کرو هۆشدا ده بیئ، ههر له به ره ئه مه شه کاتی ئه وه ها تووه سل له به کاره یینانی زماني کوردی نه که یینه وه ده بیت له هه موو بواره رۆشنیری و زانستی و ئه ده بی و هونه ریه کاند زۆر جدیانه به کاری به یین و چالا کانه وه گهری بخه یین و بکه وینه سه ر سه کی ئاسایی خو و رۆلی میژوویی خو له چوارچیه ی ههر قوناغیکی میژوویدا بگپرت و ببیت به زماني

بکه، ئه و جا تیده گه یین له دیوه خانان چ باسه... له لایه کی دیکه وه، زماني کوردی له وولاتانه دا، نه زماني نان په یدا کردنه، نه زماني ژیا نه، نه زماني کار و کاسیه، نه زماني رۆشنیرییه و نه له قوتا به خانه کاند ده خوینرت... له کاتیکدا ئه م واقیعه به چاوی خو مان ده بیئین و زۆر چاک ده زانین که زمان کۆله که یه کی ههره سه ره کی پی که هاته ی بوونی نه ته وه بییه، وه کو قه واره یه کی کۆمه لایه تی، ده بیت حیکمه ت و فه لسه فه چی بی له وه ی که ده می ساله ده سه ته وه ستان دانیشتووین و هیچمان له م باره یه وه نه کردوو؟ بیگومان به شیک له مه ش ده که ویتنه ئوبالی شه ری برا کوژی، ئی بو بکرت؟ خزمه تی زمان و رۆشنیری نه ته وه بی له شه ره پیشت نه ییه؟! ههر مبلله تیک خاوه ن و دل سوژی هه بی، به ۱۰-۱۵ سال زۆر شت ده کات.

«۷»

۱۰-۱۵ ساله... گله یی له کتی بکه یین، به گژ کیدا بچین، کتی خه تاباره، خه تای کتی بگرین، کتی گوئ ده گرت، کتی به ته نگه وه دیت؟! ئه وه حالی زماني نه ته وه بیمانه و له م باشووره حه یاته دا، ئورگانی حزه کامان به زماني عه ره بی ده رده چن!... له رۆژنامه کوردیه کان پتر بایه خیان پی ده درت، بودجه یان بو ته رخان ده کرت! بو؟! ئاخ ئیمه چ پیوستیمان به وه یه رۆژنامه به زماني عه ره بی ده ربه کین، یان کار گه یه ته راده یه که هندیک جار شانازی به وه وه بکرت، که یارۆ زماني عه ره بی له زماني کوردی باشتر ده زانیت!...

له کاتیکدا زۆر ئاساییه کوردیک له ههر پله و پایه کدا بیت عه ره بی باش نه زانیت وه کو چۆن عه ره بیت کوردی نه زانیت یان باش نه زانیت، ئه گهر له سه رده می خویدا ناچار کرابین و ده سه لاتی مه رکه زی عیراق بو وه لیمان حالی بی که چی ده لئین و چ ده که یین دا وایان لی کردین به زماني عه ره بی بنووسین، ئه و بو ئه و قوناغه، ئه و داوا نا به جیه ی حکومه تی نیوه ندی ره نگه پاکانه ی خو ی هه بو بیت ره نگه که می کیش به درۆ دلی خو مان دایته وه، چ قه یدییه، دۆزی نه ته وه که مان به برایی عه ره بیش ده ناسین... ئه و بو ئیستا و قوناغی ئه مرۆی ئیمه ئاشکرایه رۆژنامه ئاراسته ی خه لکی خوینده وار ده کرت، و خوینده واری عه ره بی ئه مرۆ گیر وگرفت و خه مه کانی خو ی هینده که م نین و هینده ش ده ست به تال نییه، بی له م رۆژگاره تیژ تیجه ره دا کاتی خو ی به خوینده وه ی رۆژنامه ی عه ره بی کوردی به فیڕ بدات و له وینده ره وه دۆزی کورد بناسیت، چونکه رتگه ی دی هه یه... که واته ئیمه به م کاره مان ده مانه ویت کتی بدوینین و چی بلین؟!...

خو له رتگه ی به رنامه یه کی یه ک سه عاتی رۆژانه ی ئاراسته کراوی رادیویی یان ته له فزیونییه وه ئه م کاره ئاسانه تر دیته ئه نجامدان. خو ئه گهر مه سه له ناساندنی دۆزی کورد به عه ره ب بیت و ئه م کاره زۆر زه رووری بیت، ئه و به هه مان ئه ندازه و بگره پتریش زه روورییه که دۆزی کورد، بو وینه به جه ماوه ری ئینگلیز و فه ره نسی و ئه لمانی و رووس و ئه مریکی... هتد بیته ناساندن با به زماني ئه وانیش بکه وینه رۆژنامه ده رکردن.

به خشش، دهی ههولئى ئهوه بدریت خو له بهکارهینانی وشه ناوچهیی دووریگرین و ئه وشه زاراوانه بهکار بهینین که له تیگه‌یشتنی زۆریه هه ره زۆری خه‌لکی کوردهوه نزیکن و پیتوسته زۆر جدیانه کار بو ئهوه بکری که ئهوه دوو هیله هاوته‌ریبهی که ئیسته به هه‌ردوو شتیهی کرمانجی سه‌روو و خواروو به‌ره‌مه‌یان پی دیته نووسین، ته‌واو له یه‌کدی نزیکن بخه‌رتنه‌وه تا له ئه‌نجامدا ده‌بن به‌یه‌ک هیل و زمانی ستانداردی نه‌ته‌وه‌بیمان پێک ده‌هین.

«۷»

بێگومان، زمان رۆلێکی یه‌کجار مه‌زن له یه‌کخستنی نه‌ته‌وه‌بیدا ده‌بینیت و فه‌رامۆش کردنی ئه‌م فاکنه‌ره کارێکی نابه‌جیه‌وه‌ و دۆژمانی کورد رۆژدر ده‌کات له سه‌ر به‌گۆرڤاوه‌مان و نابیت ئه‌م سه‌نگه‌ره به‌ چۆلی بێنیتسه‌وه. هه‌له‌به‌ته هه‌ر نه‌ته‌وه‌یه‌ک زمانی نه‌ته‌وه‌یی یه‌کگرتوی نه‌بیت که‌له‌چه‌ری یه‌کگرتوی نابیت و ئاسانه‌تر دیته‌ داگیرکردن و به‌ره‌ به‌ره‌ زمانه‌که‌ی دیته‌ کوشتن و جۆگه‌له‌ی هه‌روو بیه‌ره‌ی زانا و داناو نووسه‌رو هونه‌رمه‌ندانی، ده‌خه‌رتنه‌ سه‌ر باخی رۆشنییری داگیرکه‌ر و به‌ زمانی داگیرکه‌ر، مه‌رگی زمانی زگماکی خۆی راده‌گه‌یه‌نیت، دیاره مه‌رگی زمانیش هاوتای مه‌رگی نه‌ته‌وه‌یه.

«۸»

جا له‌به‌ر هه‌موو ئه‌و هۆبانه‌ی سه‌ری به‌نده‌ شانم دایه به‌ر باری گرانی ئه‌م کاره و سوور ده‌زمانی که فه‌ره‌نگ له به‌ره‌تدا ده‌کاته کۆکه‌ردنه‌وه‌ی وشه به‌ره‌تییه‌کانی زمان، زمانیش وه‌کو هه‌ر بوونه‌وه‌ریکی زنده‌و، له زاوژی و گۆرانی به‌رده‌وامدا ده‌بیت، بۆیه فه‌ره‌نگ وه‌کو بێستنه‌وه‌ ده‌بی بژاری به‌رده‌وام بکری، ده‌نا ناتوانی رهنه‌قی خۆی بپاریژی و به‌گه‌ل رهنه‌قی رۆژگار بکه‌و، هه‌یچ فه‌ره‌نگیک به‌ حوکمی سه‌روشت و ته‌بیعه‌تی زمان و به‌ربینی و ده‌وله‌مه‌ندی زمان و ریشه‌ داکوته‌ی له هه‌موو بواره ژبانی و ژباڕیه‌کان ناتوانی له که‌م و کورپی به‌ده‌ر بی. جا کاری من لێره‌دا ته‌نیا ئه‌وه‌نده بووه به‌ گوێره‌ی توانای خۆم بناغه‌یه‌کم بو ئه‌م جوهره کاره داناوه و با خه‌لکی دیکه‌ش به‌ چاوی ره‌خنه‌گرییه‌وه ته‌ماشای بکه‌ن و له هه‌ر شوێنی هه‌له‌یه‌کیان بینی چاوپۆشی لی نه‌که‌ن و راستی بکه‌نه‌وه و «مالی قه‌لپ سه‌ری ساحیتی» و ره‌خنه‌ی بونیاده‌رانه‌م له گیان خوشره تا ستایشی خالی له راوێچوونی جدی.

له‌ کۆتاییدا پیتوسته ئه‌وه بلێم ئه‌مه ئه‌و کاره‌یه که توانیومه بیکه‌م، نه‌ک ئه‌وه‌ی که ویستومه بیکه‌م.

بۆ زانیاری زیاتر بڕوانه‌ کتیی: په‌لکه‌ رهنگیه، وه‌زاره‌تی رۆشنییری، چاپی یه‌که‌م ۲۰۰۴، حه‌مه که‌ریم عارف ل ۲۲۵-۲۳۰.

سه‌رچاوه‌کانی ئه‌م فه‌ره‌نگه:

- ۱- فره‌نگ عمید / چاپ سوم ۱۳۶۹ (بچووک)
- ۲- فره‌نگ عمید دوو به‌رگی چاپ ششم / ۱۳۶۴ امیر کبیر، ته‌هران
- ۳- فره‌نگ فارسی (متوسط) دکت‌ر محمد معین، چاپ سیزده‌م ۱۳۷۸
- ۴- هه‌نبانه‌ بوینه- فره‌نگ کردی- فارسی
- هه‌ژار یک جلدی، سه‌روش / ته‌هران ۱۳۶۹ چاپ اول
- ۵- فره‌نگ عمید (بچووک) چاپ ۱۳۶۲/۲۲
- مؤسسه‌ انتشارات امیر کبیر ته‌هران
- ۶- فره‌نگ عری- فارسی معاصر
- تألیف: د. فریده‌ رازی / ۱۳۶۶ ته‌هران، نشر مرکز
- ۷- ده‌ستوری فه‌ره‌نگی زمانی کوردی- عه‌ره‌بی- فارسی
- علاءالدین سجادی- به‌غدا ۱۹۶۲
- ۸- کورته‌یه‌ک له‌مه‌ر زمان و ده‌ستوری فارسی،
- حهمه که‌ریم عارف ۲۰۰۰،
- هه‌ولێر- چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی رۆشنییری

کورت‌های نه و نشانانه‌ی له م فەرھه‌نگه‌دا به کارهاتوون

- ا- اسم
- ا.آ- اسم آلت
- ا.جم- اسم جمع
- ا.خ- اسم خاص
- ا.ص- اسم یا صفت
- ا.فا- اسم فاعل
- ا.مف- اسم مفعول
- ا.مر- اسم مرکب
- ا.مص- اسم مصدر
- انگل- انگلیسی
- په- پهلوی
- ت- ترکی
- حر- حرف
- رو- روسی
- ص- صفت
- ص.ت- صفت تفضیلی
- ص.فا- صفت فاعلی
- ص.مف- صفت مفعولی
- ص.ن- صفت نسبی
- ض- ضمیر
- ع- عربی
- عا- عامیانه
- فر- فرانسوی
- ق- قید
- ق.ص- قید و صفت
- ق.مر- قید مرکب
- ک- کنایه

- لا- لاتینی
- م- میلادی
- مص- مصدر
- مص.ج- مصدر جعلی
- مص.ل- مصدر لازم
- مص.م- مصدر متعدی
- هند- هندی
- یو- یونانی

تێبینی:

نیشانەی پیتی (غ، ق) لەم فەرھەنگەدا بە لاتینی بەمجۆرە (X)، بەلام لەبەر ھۆی ھونەری ئەو نیشانەیانمان بۆ فەرھەم نەکراو بەم شێوەیە (X) ماوەتەو، خۆینەرانی ئازیز دەتوانن لە ڕێگەی خۆدی وشەکەو یان لە ڕێگەی رێنووسە کوردییە باوەکەیی باشوور و رۆژھەلاتی کوردستانەو فۆنتیکی ئەو وشانە بدۆزنەو کە پیتی (غ یا ق) یان تێدا یە.

$$\underline{\text{و}} = U$$

$$\underline{\text{و}} = \hat{U}$$

$$\underline{\text{و}} = i$$

۱- حر (ئا-A):

ئەلفى درېژ، پىتى ئەلف. (آ)، (ا) له
ئەلفبای فارسیدا بەيەك پىت
هەساوكراون، بەلام له راستیدا دوو پىتى
جىاوازن.

ائروپلان - ا (ئایروپلان - ayruplan):
بالەفې، فرۆكە، تەبارە.

ائىن - ا (ئایىن - aîn): دەستوور، رېباز،
داب ونەریت، شەرىعەت، سوننەت.

ائىن جەمشىد - ا (ئایىنى جەمشىد
aîni cemşîd): نىۋى ئاھەنگىكى
كۆنى مۆسىقاي ئىیرانىيە.

ائىن دادرس - ا (ئایىنى دادرس -
aîni dadres): دەستوورو رېبازى
دادوهرى، ىنەماكانى محاکەمە.

ائىن نامە - ا (ئایىن نامە - aînnamə):
ئەو دەستوورانەى بۆ جىبەجى کردنى ياسا
يان ئەنجامدانى کارى ئىدارى دەنوسرىت،
جاران «نیزامنامە» يان پىدەگوت.

ائىنە، اىینە، اینە - ا (ئایىنە - aîne):
ئاوینە، خۆدیک، جام.

ائىنە بخت - ا (ئایىنەى بەخت -

aîne bext): ئاوينەى بەخت، ئەو
ئاوینەى بەختى كە لە كۆرى ژن مارەکردندا
رووبەرووى بووك دادەنرى.

ائىنە چرخ - ا (ئایىنەى چەرخ -
aîne cerx): هەتاو، وەرەتاو، خۆر.

ائىنە خاوری - ا (ئایىنەى خاھەرى -
aîne xaverî): رۆژ، هەتاو،

روحيار، خۆر.

ائىنە دار - ا ص (ئایىنەدار - aîne dar):
دەلاک، بەرپەر، سەرتاش.

ائىنە سکندر - ا (ئایىنەى سکهندهر -
aîne skender):

ائىنە اسکندرى - ا (ئایىنەى
aîne eskenderî): ئەسکهندهرى -

ئاوینەى بەختى بوو كە ئەرستۆ بۆ ئەسکهندهرى
دروست کردوو لە ئەسکهندهرىيە، لەسەر
بورجىك داىان نابوو.

آب - ا (ئاب - ab): شلەيەكە لە دوو

هیدروجین و يەك ئوكسىژین پىكها توو، لە
پلەى گەرمای سەد دىتە كۆل و لە پلەى
سەرمای سفردا دەمەيت، ئاو.

آباء- (ئاباء- aba'): وشه یه کی عه ره بییه، کۆنه، واتا باوکان، تاتا.

آب آتشگون- (ئابیی ئاته شگون- abî ateşgûn):

آب آتش رنگ- (ئابیی ئاته ش رنگ- abî ateş reng):

آب آتش زا- (ئابیی ئاته ش زا- abî ateşza):

آب آتش نما- (ئابیی ئاته ش نما- abî ateşnima): مه به ست: شه رابی ئال و سووره.

آباد- (ئاباد- abad): خوش، به ره ونه ق، شوینی ئاوو گیای هه بی، ئاوهدان، پیچه وانه ی ویران. وه کو پاشگر له گه ل نیوی گوندو شاران به کاردیت، وه ش.

آباد بوم- (ئاباد بوم- abad bûm): شوینی ئاو، جیی ئاوهدان، یاگی ئاوهدانه.

آباد-ا-ع (ئاباد- abad): هه می شه، هه تا هه تا، کۆی (أبد) ی عه ره بییه.

آبادان- (ص (ئابادان- abadan): دی، گوند، ئاوایی، ده گا.

آبار- (ئابار- abar): بییری ئاو، کۆی (بئر) ه.

آباژور- ا- فر (ئاباژور- abajûr): سابات، که پر، چاتۆل.

آبان- (ئابان- aban): مانگی هه شته می سالی هه تاوی ئیرانی، مانگی دووهمی پاییز.

آب انبار- (ئاب ئه نبار- ab enbar): ئه ستیلی گه وره ی

رۆپۆشراو، شوینی عه مارکردنی ئاو، عه ماراو، هه ساره، سارداو.

آبانگاه- (ئابانگاه- abangah): نیوی فریشته ی به رپرسی ئاو.

آب انگور- (ئابیی ئه نگور- abî engûr): شه راو، ئاو ی تری، به مانای عاره قیش دیت، هاوه وه هه نگوری.

آب باز- ا- فا (ئاب باز- ab baz): مه له وان.

آب بها- (ئاب به ها- ab beha): ئاو بایی، به های ئاو، ئه وه پارهییه ی له بری ئاو ی خواردنه وه ده دری.

آب بینی- (ئابیی بینی- abî bînî): ئاو ی که پو، چلم، ئاو وه لوتی.

آب پاش- (ئاب پاش- ab paş): ئاو پرژین، ئامیتریکه له بابته تی مه سینه، سه ری لوله که ی کون کونه، بۆ ئاودانی گول یان ئاو پرژینی زه وی به کاردیت.

آب پز- ص (ئاب په ز- ab peş): کولاو، هیلکه ی مریشک یان هه ر شتیکی تر ده خریتته ئاو وه تا بکولن، گرینای.

آب پشت- (ئابیی پشت- abî puşt): تۆماو، شه هوته ی پیماو که له کاتی جووتبوون یان ده ستپه را، له گونانه وه دیتته ده ر، شاوه ت.

آب تاخن- مص- ل (ئاب تاخته ن- ab taxten): میزتن، گمیزکه رده ی.

آب تابه- (ئاب تابه- ab tabe): مه سینه، ئافتاوه،

آب تلخ- (ئابیی ته لخ- abî telx): ئاو ی تال، مه به ست شه راو یان عه ره قه.

آب تنی - ا- مص (ئاب ته نی - ab tenî): مهله کرن له ئاوی ساردا.

آب جامه - ا (ئاب جامه - ab came): جامی ئاو خواردنه وه، جامی شه راو خواردنه وه، جامۆل و ئاو وارده یۆ.

آب جو - ا (ئاب جو - ab cû): ئاوی جو، بیره.

آبجی - ا (ئابجی - ab cî): کورتکراوه ی ئاغا باجییه، وشه یه کی تورکییه به مانای خوشک، والی.

آب چین - ا- فا (ئاب چین - ab çîn): وصف، خاولی، که پاش خوشتن له شی پت هیشک ده که یه وه.

آب حیات - ا (ئابی هه یات - abi heyat): ئاوی ژبان، ده لپن سه ره چاوه و ئاو پیکه له هادیسدا، هه ره که سیک لپی بخواته وه ئیدی نامرئ و گوایه خدر پیغه مبه ره ئه و ئاوه ی خواردنه وه، کیناییه به مانای زاری ماشوقش دیت.

آبخانه - ا (ئابخانه - ab xane): ئه ده ب خانه، ئاوده ست، ته والیت.

آب خسب - ا- فا (ئاب خوسب - ab xusb): ئه و چوارپییه ی که هه ره کاتئ روباری بیته ری، یان بگاته ته نکاو پیک، له نیو ئاوه که دا بخه وئ.

آب خست - ا (ئابخه ست - ab xest): میوه ی بی ئاو، میوه ی ترشای له که لک که وتوو.

آب خو - ا (ئاب خو - ab xü): دورگی زۆر ئاودار.

آبخور، آبخورد - ا (ئابخوو، ئابخورد -

abxür, abxürd): ئه و سه ره چاوه و کانی و رووبارانه ی ئاویان لی ده برئ و ده خوریتنه وه.

آب خوری - ا (ئاب خوری - ab xûrî): کاسه، جام، په رداخی ئاو خواردنه وه.

آبخست - ا (ئابخوست - ab xust): دورگی ئاودار، ئاوه که ی بۆگه ن بووبی،

آبخون - ا (ئابخون - ab xûn): دورگی فره ئاو، بۆگه ناو.

آبخیز - ا (ئابخیز - ab xîz): زه وی پر ئاو، زه وییه که که هه ره شوپنیکه ی هه لکه نی ئاو دیتنه ده ره، شه پۆل و هه ستانی ئاو، لافاو.

آبدار - ا- فا (ئابدار - abdar): ئاودار، ته رو بر، گه ش و به ره نه ق.

آبدارخانه - ا (ئابدارخانه - abdar xane): دیوه خان، ئه و ژوره تاییه ته ی که له دایه ره کان یان له ماله گه وره کاندای چاوه و شه ربه ت و قلیانی تیدا ئاماده ده کری.

آبدار، آبدار باشی - ا- فا (ئابدار، ئابدار باشی - abdar, abdar başî): به رپرسی دیوه خان.

آبدان - ا (ئابدان - abdan): ئه ستیل، چه وز، عه ماراو، هه ساره.

آبدان، آبدانک - ص (ئابدان، ئابدانه ک - abdan, abdanek): میزلدان، مگیزه دانی.

آبدوزدک - ا (ئاب دوزدک - ab düzdek): سرنج، سرنجی شیرینقه لیدان.

آبدست - (ئابدهست - abdest):
ئاویک که دهست و دهموچاوی پچ بشون،
واتای دهستنوئیز، تهقواو خواناسی و داوین
پاکیش دهگه یه نیت.

آبدستان - (ئابدهستان - abdestan):
مهسینه، ئه و ئاوهی بو
دهست شت له مهسینه دهکری.

آبدوغ - (آبدوغ - abdûx): دۆ، ئاو و
دۆ، ماستاو، ئافاماست.

آب دهان - (ئابیی دهان - abi dehan):
ئاوی دهان، لیکاو، تف.

آب دیده - (ئابیی دیده - abi dîde):
ئاوی چاو، ئه شک، ئه سرین، روندک،
فرمیسک، عه سرین، هه لئس.

آبدیده - (آب دیده - ab dîde): ئاو
هه لمرته، شتی که وتبیتته ئاوه و ئاوی
هه لمرتی بی.

آبراهه - (آبراه - abrah): ئاوه و پۆ،
پیکه ی ئاو، ره هه ند، کونج.

آبرفت - (آبروافت - abruft): شتی که
ئو له گه ل خۆیدا رای دای، ئاو مال که.

آب رفتن - مص (آب رهفتنه - ab reften):
چوونه ئاو (بو قوماش و
جلویه رگ).

آبرو - (آب رهو - ab rew): ئاوه و پۆ،
ریگه ی ئاو، ره هه ند.

آبرو - (آبروو - abrû): شه ره ف،
سه ریه رزی، ئابروو، حه یا.

آبرومند - (آبرومند - abrûmend): به ئابروو، خواوهن
شه ره ف، به حه یا و حورمه ت.

آبرون - (آبروون - abrûn): گولی
هه میشه به هار.

آبریز - (آبریز - abrîz): شوینی رشتنی
ئو، ئه و چاله ی که چلکاوی تیده ریزن،
ئاوده ست.

آبریزان - (آبریزان - abrîzan):
جه زنیکی کونی ئیرانییه، ده که ویتته روژی
٣١ تیرمه.

آب زندگی - (آبایی زنده گی - abi zindegî):
ئاوی ژیان، ئاوی
حه یات.

آبه - (آبیه - abzi h): هه ر درزیک
ئاو بدات، ئه و درزو که لینه باریکانه ی که
ئو دزه یان لیتوه ده کات.

آب زیرکاه - (آب زیرکاه - abi zîrkah):
ئاوی ژیرکا، کینایه یه بو
بنیاده می شه یان و به ئازارو موزیر و ریاکار
که به رواله ت ساده و ساکار بنوئین، به لام له
ژیره وه موزیرین، موخه نه ت، له بنه وه پ،
بوغز له زگ، دل ره ش.

آبسال - (آبسال - absal): باغ، بیستان، وه رزی به هار.

آبست - (آببست - abist): ئاوس،
سوکراده ی ئاببسته نه، ئاووره.

آبستن - (آببستن - abisten): ژن یان حه یوانی ئاوس،
باردار، بو ئینسان حامیله، سک پر.

آبستنی - (آببستنی - abistenî): ئاوس، بارداری، سک پری،
له یه که م روژی گرتنه وه تا روژی نه جات
بوون، له مرو قدا ماوه ی ئاسایی ٢٨٠ روزه.

آبسته - ص - (ئابسته - abeste): زهویییه که ئاوی کرابیته سهرو ئاوی له سهرو وهستایی و تۆویان دابی، ئاوه نیا.

آب سوار، آب سواران - (ئاب سه قار، ئاب سه قاران - ab sevar, ab sevaran): بلقی سهرو ئاو، به تاییه تی ئهو بلقانه ی له کاتی بارینی باراندا، له نیو ئاو دروستده بی.

آب سیاه، آب سیه - (ئابیی سیاه، ئابی سییهه - abi sîyeh, abi sîyah): یه کیکه له نه خوشیییه کانی چاو که ده بیته هوئی کویری و نابینایی، ئاوی رهش، بهو شهرا بهش ده گوتری که له تربی رهش ده گیری.

آبشار - (ئابشار - ab şar): تافگه، ئاوی له بهرزییه وه پرژیتته نشیوی، سولاڤ، قه لیه ز.

آبشتن - مص (ئابه شتهن - abeşten): قه شیرتن، په نهان کردن، شاردنه وه.

آبشت - ص - م (ئابه شت - abeşt): شاردراوه، په نهان، جاسوس.

آبشتنگاه - (ئابه شته نگاه - abeştengah): شوینی ئاو خواردنه وه، خه لوه تخانه، ئاوده ست.

آبشخور - (ئابیشخور - abişxûr): شوینی ئاو خواردنه وه، سهرچاوه و کانی، رزق و رۆزی.

آب شدن - مص (ئاب شـودن - ab şuden): توانه وه، بوون به ئاو، به کینایه شه رمه زار بوون، ته ربق بوونه وه، بوهرین.

آبشنگ - (ئابشه نگ - abşeng):

ته شتی خوشوردن.

آبن - (ئاب زهن - ab zen): ته شتی خوشتن.

آبشنگرفی - (ئابیی شه نه گهرفی - abi şengerfî): کینایه یه له شه رایی ئال، له فرمیسیکی خوینین.

آب شیب - (ئاب شیب - abşîb): ئاوه رۆی سه ره ولتیر.

آبغوره - (ئاب غوره - abxûre): ئاوی بهر سیله، ئاوه و هالی.

آبفت - ص - (ئابفت - abeft): جلک، جلکی نه ستور.

آبک - (ئابک - abek): جیوه.

آبکار - ا - ص (ئابکار - abkar): ئاو کیش، سه قا، مه یفرۆش، عه ره قخۆر.

آبکش - ا - فا (ئاب کهش - abkeş): سوزگی، پلاو پالتیو.

آبکند - (ئاب کهند - abkend): ئاودر، عه ماراو، نه ستیل.

آبکروه - (ئاب کووه - abkûhe): شه پۆلی ئاو، پیتل.

آبکی - ص (ئابکی - abekî): شل، ئاودار، پر ئاو.

آبگاه - (ئابگاه - abgah): که له که، قه برغه، خالیگه، نه ستیل، میزلدان.

آبگرد - (ئاب گهرد - abgerd): گیتراو، گیتزه نگ.

آبگردان - (ئاب گـردان - abgeradan): ئاو گـردان، که وچکیکی گه وره ی له مس دروستکراوه ئاوی پی له مه نجه لیکه وه بۆ مه نجه لیککی

دی دهگوزانه وه.

آبگرم - ا(ئابى گهرم - abi gerim):
 ئاوى مه‌عه‌ده‌نى، گه‌راو، ئاويكه‌ له‌ هه‌ندى
 شوپنان هه‌لده‌قولن و گوگردو بابته‌تى
 مه‌عه‌ده‌نى ترى تپدايه‌و بو چاره‌سه‌رى
 نه‌خوشى پيست باشه‌.

آبگه‌ز - ص - ا(ئاب گه‌ز - abgez):
 ميوه‌ى ترشاوو خراپ، ميوه‌يه‌ك كه‌ له‌ نپو
 ئاودا خراپ بووبى.

آبگند - ا(ئاب گه‌ند - abgend): ئاوى
 بوگه‌ن، گه‌ناو، زوڭگاو.

آبگون، آبگونه - ص(ئابگون، ئابگونه -
 abgûn, abgûne): ئاو ئاسا، ساف و
 روون وه‌كو ئاو.

آبگير - ا(ئابگير - abgîr): گولاو،
 چه‌وز، ئه‌ستيل، چالاو.

آبگينه - ا(ئابگينه - abgîne):
 شووشه‌، بلور، ئاوتينه‌، شه‌راب، مينا.

آب لمبو - ص(ئابله‌مبو - ab lembu):
 ميوه‌ى گه‌يبوى پليشاوه‌ى ئاودار.

آب لوج، آب لوج - ا(ئاب لوج - abluc):
 لوج - شه‌كر، نه‌بات، قه‌ندى
 سپى.

آبله - ا(ئابله - able): تلوق، نه‌خوشى
 ئاوله‌.

آبله‌ فرنگى - ا(ئابله‌ فه‌ره‌نگى -
 able ferengî): ئه‌و تلوقانه‌ى به‌هوى
 نه‌خوشى سيفليسوه‌ له‌سه‌ر پيستی به‌ده‌ن
 په‌يدا ده‌بن.

آبله‌ كروب - ا - ص(ئابله‌ كووب -
 able kûb): ئه‌و كه‌سه‌ى خه‌لكى دژى

ئاوله‌ ده‌كوتى.

آبله‌ كروبى - ا - ص(ئابله‌ كروبى -
 able kubî): كوتان دژى ئاوله‌.

آبله‌ گاوى - ا(ئابله‌ گاوى - able
 gavî): ئاوله‌ى چيل و گيان.

آب مرواريد - ا(ئابى مورقاريد -
 abi murvarîd): ئاوى سسپى،
 نه‌خوشى چاوه‌ ده‌بيتته‌ مايه‌ى تاريكى و
 نابيناى چاو.

آب مقطر - ا(ئابى موغه‌ته‌ر -
 abi muxeter): ئاوى كولپنراوى
 پالپوراو كه‌ له‌ پزىشكه‌رى و
 ده‌رمانسازيدا به‌كار ديت.

آب نه‌بات - ا(ئابى نه‌بات -
 abi nebat): جوهره‌ شيرينيه‌كه‌ كه‌ به
 شيله‌ى شه‌كر دروستى ده‌كه‌ن.

آب نما - ا(ئاب نيمما - abnima):
 چه‌وز، جوگه‌ى ناو مال يان باغ كه‌ ئاوه‌كه‌ى
 ديارى، سه‌راب، تراويلكه‌.

آبنوس - ا(ئاب نوس - ab nûs):
 دره‌ختيكه‌ له‌ هندو چه‌به‌شه‌ ده‌روى، وه‌كو
 دارگويز گه‌وره‌ ده‌بى و لق و پوپ ده‌هاوى،
 داره‌كه‌ى قورس و قايمه‌، په‌له‌ى ره‌شى
 پيروه‌يه‌، دواى برينه‌وه‌ى ماوه‌يه‌ك له‌ ئاوى
 ده‌خه‌ن تا ره‌ش بى.

آبو - ا(ئابوو - abû): گولتى نيلوفه‌ر،
 نيلوفه‌رى شين.

آب ورز - ص.فا(ئاب قه‌رز - ab verz):
 ئاوباز، مه‌له‌وان.

آب وند - ا(ئاب شه‌ند - ab vend):
 كاسه‌ى ئاو، گوژه‌.

آبوغان - (ئابوونیمان - abuniman):
ئابوونه، پارهی به شداری له رۆژنامه یان
گۆفار.

آبی - ص، ن (ئابیی - abî): ئاوی، رووک
و گیاندارانی ئاوی، شین؛ وه کو رهنگی
ئاسمان، رهنگی ئاوی ده ریا.

آبیاری - ا - ص (ئابیار - abyar): میراو،
که سێک که به پررسی ئاودانی باغ و
مه زراو مالان بێ.

آبیاری - ا - مص (ئابیاری - abyarî):
ئاودانی باغ یان کشتوکال، ئاودیری

آبیده انیز - ا (ئابیده ئانیز -
abîde, anîz): شه راره، پزیسک.

آپارتمان - ا (ئاپارتمان - apartman):
کوژک و سه را.

آپاندیس - ا - فـ (ئاپاندیس -
apandîs): ریخۆله کویره، ریخۆله یه کی
بچوکی زیاده که ده که ویتته لای راستی
به ده نی بنیاده مه وه.

آپاندیست - ا (ئاپاندیست -
apandîsit): ئاوسانی ریخۆله کویره،
که گه له ک به ئازاره به نه شته رگه ری
مالیجه ده کری.

آپاتیوز - ا (ئاپاتیوز - apatiyuz):
په رستنی مروژ به تایبه تی پاشایان له
یۆنان و رۆم - ی کۆن، دیمه نی کۆتایی
شانۆگه ری.

آپیس - ا (ئاپیس - apîs): گای پیروژ که
میسریانی کۆن په رستوو یانه، ته ویلی
سپی بووه وینه ی هه لۆ یان بازی له سه ر
پشت بووه.

اتابای - ا (ئاتابای - atabay): پیای
گه وه و مالدار، ناوی تیره یه کی گه وه ری
تورکمانه.

اتاش - اداس - ت - ا (ئاتاش، ئاداش -
ataş, adaş): ها و نامه، هه منامه.

اتاشه - فر - ا (ئاتاشه - ataşe):
وابه سته، فه رمانبه رو پیای سه فاره تخانه.
اتاشه میلیتر - ا (ئاتاشه میلیتر -
ataşe mîlîtr): وابه سته بی سوپایی.

اتاک - ا (ئاتاک - atak): هیـرش،
په لمار، هه مله.

اتین - ا (ئاتن بین - atin bîn): نیوی
بابی فه ره ییدونه، چاکه کار، خاوه ن گوتارو
ره فتاری چاک.

آترياد - ا (ئاتیـریاد - atiriyad):
ده سته یه ک سه ریا ز.

اتش - ا (ئاته ش - ates): ناگر.

اتیش - ا (ئاتیش - atîş): ناگر.

ادیش - ا (ئادیش - adîş): ناگر.

ازیش - ا (ئازیش - azîş): ناگر.

ازر - ا (ئازه ر - azer): ناگر.

آتش افروز - افا (ئاتش ئه فروز -
ateş efrüz): هه ر شتیک ئاگری
پییـکریتته وه، به و که سه ش ده گوتری که ئاگر
هه لایسین، فیتنه گیر، ده سته چيله.

آتش افروزنه - امر (ئاته ش ئه فروزنه -
ateş efrüzene): فیتنه گیر، ئاگر
هه لگیرسین، ده سته چيله.

آتش افروزی - ا - مص (ئاته ش ئه فروزی -
ateş efrüzî): فیتنه گیر،
ئاوره ه لایسینی.

آتش انداز - ا- فا (ئاتهش ئەنداز-
ateş endaz): كه سيك له كورەى
خشتسازى يان تونى گەرماودا، مامورى
هەلگىرساندن ئاگرە.

آتشار - ا- فا (ئاتهشبار-
ateşbar): هەر شتتيك كه ئاگرى ليوه ببارى، له
زاراوهى سوپادا برىتييه له دەستهيهك
سەربازى تۆپخانه، مەفرەزەى تۆپخانه،
تفەنگ، تۆپ.

آتشارى - ا- ص (ئاتهشبارى-
ateş bazî): ئاوربازى، يارىکردن بە
ئاگر، ئاگرى.

آتش بس - ا (ئاتهش بەس-
ateş bes): ئاور بەست، له زاواوهى سوپايدا دەكاتە
هودنەو راگرتنى شەپ،

آتشپا - ص (ئاتهشپا-
ateş pa): خيرا،
لەز، تېژۆ، خوشبەز، بى ئارام.

آتش پارسى - ا (ئاتهش پارسى-
ateş parsî): تامپسكه، عازەبە، جوانە
زمە.

آتشارە - ا (ئاتهش پارە-
ateş pare): پولو، پەنگەر، پەپەنگ، سكل، مندالى
هاروھاج و نەسرهوت.

آتش پرست - ا- فا (ئاتهش پەرەست-
ateş perest): ئاگرپەرەست،
زەردەشتييهكان، چونكه ريزى ئاگرىيان
دەگرت، پييان دەگوترا ئاگر پەرەست.

آتشخانه - ا (ئاتهش خانە-
ateş xane): كورە، چەكى ئاگر وەكو
تۆپ و تفەنگ.

آتشخور، آتشارە، آتشیخای - ص-
فا (ئاتهشخور، ئات شخارە، ئاتەشخای-
ateşخور):

آتەشخای (ateşxay): ئاگر خۆرە، مەليكه كه ئاگر
دەخوات، ئايرەمەلى، كينايەيه، بۆ
بنیادهمی زۆردارو ستهمكار.

آتشدان - ا (ئاتهشدان-
ateşdan): كورە، كوانوو، مەقلى، وەجاغ، ئاگردان.

آتشرنگ، آتش فام - ص (ئاتهش رەنگ
ئاتهش فام-
ateşreng, ateşfam): قەرز، سوری تۆخ، بە رەنگى ئاگر.

آتشزا - ا- فا (ئاتهش زا-
ateşza): ئەوێ كه ئاگرى لى بەرھەم دى.

آتش زنە - ا (ئاتهش زەنە-
ateş zene): چەخماخ، بەردو ئەستى.

آتش سوزى - ا- ص (ئاتهش سوزى-
ateş suzî): ئاگر كەوتنەو.

آتش فام - ص (ئاتهش فام-
ateş fam): سوری تۆخ، بە رەنگى
ئاگر.

آتش فشان - ا- فا (ئاتهش فەشان-
ateş feşan): گرکان، بورکان.

آتشک - ا (ئاتهشک-
ateşek): گۆلەستپەر، ئاولە.

آتشکار - ا- ص (ئاتهشکار-
ateşkar): ئاسنگەر، مامورى ئاگرکردنەو.

آتش گردان - ا (ئاتهش گەردان-
ateş gerdan):

آتش سرخ کن - ا (ئاتهش سورخ کون-
ateş surxkun):

آتش چرخان - ا (ئاتهش چەرخان-
ateş çerxan): سەبەتەيەكى بچووكى له
تەل دروستكراوه، چەند كۆلۆ خەلوزو ئاگرى
تپەدەكن و لە هەوادا بايدەدەن تا ئاگر بگرى.

آتشیزه - ا(ئاته شیزه - ateşîze): گولّه ئه ستيّره.

آتشين پنجه - ص. مر(ئاته شين په نجه - ateşin pence): سه نعه تکاری لپهاتوو، کارامه و چالاک و به ده سه لات.

آتلاتتيک - ص(ئاتلاتتيک - atlantîk): ئوقيانوسى ئه تلّه سى.

اقتسفر - ا. مر(ئات موسفیر - atmusfir): فه زه، هاماج، هه وای ده وراو ده وری گۆی زه وى.

اتون - ا(ئاتون - atün): تونى حه مام، پزدان، پزلى، ژنئى كه دهرس به کيژان بلتي و کاری ده ستييان فيتر بکات.

آتى - ا. فا. ع(ئاتى - atî): داهاتوو، ئاينده

آثار - ا. ع(ئاسار - asar): شوپنه وار، نيشانه، ئاسار، ئاسه وار، مه نه ر.

آثام - ا. ع(ئاسام - asam): گوناهان، تاوانان.

آجال - ل. ع(ئاجال - acal): مۆلّه ت، ده رفه ت، ئه جه ل، مه رگ.

آجده - ا. مص(ئاجيده - acide): ته قه لّ ليدراو.

آجر - ا(ئاجور - acur): كه رپوچ، خشتى سوره و ده كراو

اجل - ا(ئاجه ل - acel): قرقينه .

اجل - ص. ع(ئاجيل - acil): چه ره ز، ئاجيل، شه وچه ره له باده م و نوک و گوله به رۆژه و ناوکه کوله که.

اجار - ا(ئاجار - acar): ترشى، هه ر خوارده مه نيبه ک که له ئاوى ليمو و سرکه کرابى و تامى ترش بووبى.

آتش گرفتن - مص(ئاته ش گيريفته ن - ateş giriften): ئاگر گرتن و سوتانى شتيک، هه روه ها کينايه يه له توره بوون و هه لچوون.

آتشگون - ص(ئاته شگون - ateş gûn): وه کو ئاگر.

آزرگون - ص(ئازه رگون - azer gûn): وه کو ئاگر.

آتش فام - ص(ئاته ش فام - ateş fam): وه کو ئاگر، به رهنكى ئاگر.

آتش گيره - ا(ئاته ش گيره - ateş gîre): چيلکه و دارو سوتنه مه نى، ده سته چيله .

آتشناک - ص. مر(ئاته شناک - ateşnak): سوتينه ر.

آتش نشاندن - مص. م(ئاته ش نيشانده ن - ateş nişanden): ئاگر کوژانده وه .

آتش نشان - ا. فا(ئاته ش نيشان - ateşnişan): ئاگر کوژينه وه .

آتش نيشانى - ا. مص(ئاته ش نيشانى - ateşnişanî): ئاگر کوژانده وه، دايه رى ئاگر کوژانده وه .

آتش فرود - ا. مر(ئاته شى نيمرود - ateşinîmrud): ئه و ئاگره يه که به فه رمانى نه مرودى فه رمانه وای بابل هه ليانگيرساند تا چه زره تى ئيبراھيمي تييدا بسوتيتيت، ئاگره که به فه رمانى خودا چه زره تى نه سوتاند، بوو به ساردى و سه لامه تى.

آتش، آتشين - ص. ن(ئاته ش، ئاته شين - ateşin): به رهنكى ئاگر، ئاگرين.

اچار - ا(ئاچار - açaar): ئاچەر، ھاچەر، کلیل.

اچمز - ا- ب(ئاچ مەز - açmez): داخراو، نەکراو، پیتچەوانەى ئاچوخ.

احساد - ا.ع(ئاساد - ahad): يەکان. له ۱-۹، عشرات/ دەیان، له ۱۰-۹۰، مئات/ مئئات: سەدان، له ۱۰۰-۹۰۰، الوف/ ئولوف: ھەزاران له ھەزار بەیانەو.

اخال - ا(ئاخال - axal): زړو زبل، خاشال، پروپوش.

اختن - مص(ئاختن - axten): ھەلکیشان، وەک ھەلکیشانی خەنجەر له کێلان.

اخته - ا- مف(ئاخته - axte): ھەلکیشراو.

اخذ - ع- ص- فا(ئاخیز - axiz): وەرگر.

اخر - ع- ص(ئاخەر - axer): یەکیک له دوو شتان، یان یەک له دوو کەس.

اخر - ع- ص(ئاخیر - axir): دوایین، ئەنجام، پیتچەوانەى یەکەم.

اخر الامر - ع(ئاخیرەل ئەمر - axirelemr): ئاخیریەکەى، ئەنجام، ئاقیبەت، بنەتا.

اخر الزمان - ا- ع(ئاخیرو زەمان - axiruzzeman): کۆتایی دنیا، رۆژی قیامەت، پەسلان.

اخره، اخرت - ا(ئاخیرە، ئاخیرەت - axire, axiret): ئەو دنیا، ئاخر زەمان، پەسلان، قیامەت.

اخریان - ا(ئاخیریان - axriyan): ئالا، کوتال.

اخسمه - ا(ئاخ سومە - axsume):

شەرابێ که له برنج یان ھەرزى بگیری. **اخشیج** - ا(ئاخ شیج - axşic): ھەر چوار رەگەزى ئاو، ئاگر، با، خاک، توخم.

اخشیجان - ا(ئاخ شیجان - axşican): چوار رەگەزى ئاو، ئاگر، با، خاک.

اخور - (ئاخور - axür): شوینی ئالیکدانى ولاخ.

اخورچی - ا- فا(ئاخورچی - axûrçi): میر ئاخور، ئاخور سالار، سەرۆکی خزمەتچیانى تەویله و ئەستەبل.

اخورک - ا(ئاخورک - axurek): ئیسقانى لای چەپ و راستى سەرۆى سینه و ژێر گەردن، چەنبەر، چەلمە، تەر قو.

اخوند - ا- ص(ئاخوند - axûnd): مەلای شیعیان.

اخوندهک - ا(ئاخوندهک - axûndek): میتروپەکە، سەوز رەنگ له کوله گەورەترە، قاچەکانى درێژو سەرى گەورەپە، له ھەندى شوینی کوردستان ماینى ھەسەن و ھوسەینى پى دەلێن، تانجیە پیتچەمبەر.

اخیه - ا- م(ئاخیه - axye): میتخ زنجیر.

اداب - ا- ع(ئاداب - adab): دابونەریت، رەوشتى باش.

اداش - ا(ئاداش - adaş): ھاوناو، دوو شت یان دوو کەس ھاوناو بن.

اداک، ادک - ا(ئاداک، ئادەک - adak, adek): دورگە، ئاوخوست، گراف.

ادخ - ص(ئادەخ - adex): چاک، باش، خاس.

ادر - ا(ئادیر - adir): نەشتەر، ئاگر.

ادرخش - ا(ئادرهخش - adrexş): ههوره تریشقه، بروسکه.

ادرس - ا(ئادریس - adris): ئهدهرس، ناوونیشان.

ادرنگ - ا(ئادهرنگ - adereng): خه، رهنج، ئافهت، مهینهت، خهفهت، کهسه.

ادم - ا-ع(ئادهم - adem): مرۆڤ، یهکه مین مرۆڤ، میردی ههوا، بابی بهشهران.

ادمک - ا(ئادهمک - ademek): مرۆڤی بچوک، پهیکه ری بچوک که له شیوهی بنیادهم دروستکرا بی.

ادمیخورا - فا(ئادهمی خار - ademî xar): پیاوخور، مرۆڤی کیتی که گوشتی مرۆڤان بخوات، بنیادهم خۆر.

ادمیرال - ا(ئادمیرال - admîral): ده ریا سالار، فهماندهی کهشتی و هیتی ده ریا بی.

ادمی زاد - ا.ص(ئادهمی زاد - ademîzad): نه وهو تیره ی ئادهم، بنیادهم، ئادهمیزاد.

ادیش - ا(ئادیش - adîş): ئاگر.

ادینده - ا(ئادیه نده - adyende): په لکه رهنگینه، که سک و سۆر، کۆلکه زیرینه، رهنگین که مان، زهرینه و سیمینه.

ادینه - ا(ئادینه - adîne): ههینی، دوا روژی ههفته.

اذا - ا(ئازار - azar): مانگی یه که می بههار، ئادار، ئازار.

اذان - ع-ا(ئازان - ajan): گوی، گوتیان.

اڤر - ا(ئازهر - azer): ئاگر، ئاير.

اڤر، ابادگان - ا(ئازهر ئابادگان - azer abadgan): ئاته شکه ده، په رستگهی زهرده شتیان، ناوی کونی ئازهر بایجانه.

اڤر افروز - ا-فا(ئازهر ئه فروز - azer efruz): مایه فیتنه، ئاگر هه لگیرست.

اڤر افزا - ا-فا(ئازهر ئه فزا - azer efza): ئاگر هه لگیرست.

اڤر پرست - ا-فا(ئازهر په رست - azer perest): ئاگر په رست.

اڤر پرا - ا(ئازهر پیرا - azer pira): خزمه تچی ئاته شکه ده.

اڤرخش - ا(ئازهرخش - azerxş): ههوره تریشقه، بریسکه.

اڤر سنج - ا(ئازهرسهنج - azer senc): گهرما پیو، پیرومه تر.

اڤر شسپ - ا(ئازهر شسپ - azer şesp): ناوی فریشته ی ماموری ئاگر، سه مه ندهر.

اڤر کده - ا(ئازهرکه ده - azerkede): ئاته شکه ده، په رستگهی زهرده شتیان.

اڤر کیش - ا-ص(ئازهرکیش - azerkîş): ئاگر په رست.

اڤر گشسب - ا(ئازهرگوشه سب - azerguşesb): ئاگر، بلیسه، بلاچه، ههوره تریشقه.

اڤر گون - ص(ئازهرگون - azergûn): به رهنگی ئاگر، وه کو ئاگر، سوور، گولی لاله، گوله باخی سووری وه کو ئاگر.

اڤرنگ - ا(ئازهرنگ - azereng): خه، رهنج، مهینهت، تیشک، رووناکی.

اڤین - ا(ئازین - azîn): زیرو زیو،

arayışger): کهسیک که خه لکی
 ئارایش دهکات، ئارایشگا، بهریه.
 ارتیست - ا- ص (ئارتیست - artist):
 هونه رمه ند، نه کته ر، کهسیک که له
 هونه ری نیگارکیشی یان موسیقا، یان
 شانۆگه ریدا وهستا بی.
 ارتیشو - ا (ئارتیشو - artîşu): کهنگری
 فهرهنگی.
 ارچ - ا (ئارهج - arec): ئانیسک،
 قوونانیسک.
 ارخالق - ا (ئارخالوغ - arxalux):
 کوله نجه ی درێژ که جاران ژنان و پیاوان
 له بهربان دهکرد، کوله جه ی لۆکه تیخنراو.
 ارد - ا (ئارد - ard): ئارد، ئار، دهغلی
 هاردراو بۆ نان.
 اردبیز - امر (ئاردبیز - ardbîz):
 هیلک، ئاردبیز.
 اردوله - ا (ئاردووله - arddûle):
 ئاردهوا، په لۆله، پرتوله.
 اردن - ا (ئاردهن - arden): کهوگیر،
 سوزگی، پلاو پالتیو.
 اردهاله - ا (ئاردهاله - ardhale):
 په لۆله، ئاردهوا.
 اردینه - ص - ن (ئاردینه - ardîne):
 ئاردینه، ناشی ئارد.
 ارزو - ا (ئاریزوو - arizû): حهز، هیوا،
 ئومید، خۆزی، هیقی، ئاوات.
 ارزومند - ا (ئاریزوومه ند - arizûmend):
 کهسیک که ئارهزووی شتیکی بکات،
 بهتاسه، به ئاوات، ئارهزوومه ند.
 ارستن - مص (ئارهسته ن - aresten):
 رازاندنه وه، ریک و پیکردن، جوانکردن.
 ارشیدوک - ا (ئارشیدۆک - arşîdok):

زینته و جوانی.
 اذین بندی - ا - مص (ئازین بهندی -
 azînbendî): چراخان، رازاندنه وه ی
 ده رودیواری موغازه و کوچه و کۆلان و بازار
 له رۆژانی جهژن و ئاههنگ و شادی دا.
 اراء - ا (ئاراء - ara'): بۆچوون، را
 ارائیدن - مص (ئارائیدهن - araiden):
 رازانه وه، جوانکردن، ریکخستن.
 ارستن - مص. م (ئاراسته ن - arasten):
 جوانکردن، رازانه وه.
 ئارایش - ا - مص (ئارایش - arayîş):
 ئارایش، جوانی.
 اراینده - ا - فا (ئاراینده - araynde):
 ئارایشکهر.
 اراسته - ا - مف (ئاراسته - araste):
 رازوه، رازینراوه. رازیاه.
 ارام - ا (ئارام - aram): هیدی، ئاسوده،
 ئارام.
 ارامش - ا - مص (ئارامش - aramiş):
 ئاسوده بی، ئارامی.
 ارامشگا - ا - م (ئارامشگاه -
 aramişgah): جیتی ئیسراحت، جیتی
 خه وتن.
 ارامگاه - ا (ئارامگاه - aramgah):
 شوینی هه وانه وه، به مانای گۆرو
 گۆرستانیش دیت.
 ارامیدن - مص. ل (ئارامیدهن -
 aramîden): پالکته وتن، خه وتن،
 ئیسراحت کردن.
 ارایشگاه - ا (ئارایشگاه -
 arayîşgah): جیتی ئارایشکردن،
 دوکانی بهریه ری.
 ارایشگر - ا. فا (ئارایشگر -

نازناوی شازاده‌کانی بڼه‌ماله‌کانی جارانې
ټیمپراتوری نه‌مسایه.

ارشین - ا(ئارشین - arşîn): یه‌ک‌یه‌کی
پټوانه‌ی رووسییه، به‌رامبه‌ر به ۱۷سم.

ارشيو - ا(ئارشيف - arşiv): ئه‌رشيف،
شوټنی پاراستن و هه‌لگرتنی قه‌واله‌و
به‌لگه‌نامه‌و نووسراوی ئیداره‌ده‌وله‌تی،
یان میلییه‌کان.

ئارشيوست - افر(ئارشيفيست - arşivist): ئه‌رشيفکار، مامورو
به‌رعوده‌ی ئه‌رشيف.

ارغده - ص(ئاره‌غده - arexde):
ئاره‌زوومه‌ند، تاسه‌بار.

ارغده - ص(ئاروغده - aruxde): توپه،
ئالۆز، حه‌سوود.

ارکيولوژی - ا(ئارکيولوژی - arkiolojî):
شوټنه‌وارناسی، ئاسه‌وارناسی.

ارم - ا. فر(ئارم - arm): دروشمی
تابیه‌تی ده‌وله‌تیک یان دایه‌ره‌ک یان
گروپ و حیزب و تاخمیک.

ارمان - ا(ئارمان - arman): ئاوات،
ئامانج، ئاره‌زووی مه‌زن.

ارمییدن - مص.ل(ئارمییدن - armîden):
ئارامگرتن، ئارامبوون،
خه‌وتن، ئاسوده‌بوون.

ارامش - ا-مص(ئارامش - aramiş):
ئاسوده‌بی، ئارامی.

ارن - ا(ئارن - aren): ئانیسک،
یه‌ره‌ژنه، قونانسک، ئاره‌نج.

ارنج - ا(ئاره‌نج - arenc): ئانیسک،
قونانسک، ئاره‌نج.

ارنگ - ا(ئاره‌نگ - areng): ئانیسک،
ره‌نج، خه‌م، قونانسک، ئاره‌نج.

ارواره - ا(ئارقاره - arvare): کاژیره،
شه‌ویلاگه، شه‌ویلگه، کاجیر.

اروبند - ا.ص- ا(ئارووبه‌ند - arûbend):
شکسته‌به‌ند، جه‌راحی عه‌شایه‌ر که شوټنی
شکاوی به‌ده‌ن ده‌گرتنه‌وه.

اروغ - ا(ئارووغ - arûx): قرقینه،
قرخینه.

اروند - ا(ئارقه‌ند - arvend): فه‌ر،
شکو، عه‌زه‌مه‌ت، پایه‌و شه‌وکه‌ت، ئه‌قل و
زانست، فیل و ده‌هو.

اروین - ا(ئارقین - arvîn):
تاقیکردنه‌وه، ته‌جره‌به، ساوکه.

اریا، اریایی - ا(ئاریا، ئاریایی -
arya, aryayî): ره‌گه‌زی ئاریایی.

اریستوکرات - فر(ئاریستوکرات -
aristûkrat): خه‌لکی سه‌ر به‌چینی
ئه‌شراف، لایه‌نگری ده‌وله‌مه‌ندو ئه‌شرافان،
لایه‌نگری ئارستوکراسی.

اریستوکراسی - (ئاریستوکراسی -
aristukrasî): حکومه‌تی چینی
ده‌وله‌مه‌ندو ئه‌شراف، سه‌رمایه‌داران و بۆرزوا.

اریغ - ا(ئاریغ - arîx): نه‌فهرت، ساردی،
که‌رب و کینه‌له‌ دلگرتن به‌رانبه‌ر به‌که‌سیک،
رک له‌زگ، رکونی، رغن، کینه‌کیش.

ارین، ئاریان، اریا - ا(ئارین، ئاریان،
ئاریا - arîn, aryan, arya):
گه‌وره‌ترین و گرینگترین لقی سپی نه‌ژدان،
سپی پیستانی ئاسیا و ئه‌روپا که هندو
ئه‌روپاییان-ش پیده‌گوتری.

از - ا(ئاز - az): به‌ته‌ماح، چاوچنۆکی،
ئیره‌بی، حه‌سوودی.

ازاد - ص(ئازاد - azad): سه‌ره‌ست،
پیچه‌وانه‌ی کۆیله، ئازاد.

ازمائییدن - مص (ئازمائییدن -
 azmayîden): جـهـ پـانـدن،
 تاقیکردنه‌وه، ساوکه‌کردن.
ازمایش - ا. مص (ئەزمایش -
 azmayîş): تاقیکردنه‌وه، ساوکه‌کردن،
 جەپانـدن.
ازمایشگاه - (ئازمایشگاه -
 azmayîşgah): شوێنی تاقیکردنه‌وه‌ی
 زانستی و هونه‌ری، تاقیگه، لابراتور،
 ئەزموونگه.
ازمایشگر - ص (ئازمایشگر -
 azmayîşger): تاقیکردنه‌وه‌کار، ئەو
 کەسە‌ی کاری تاقیکردنه‌وه ئەنجام دەدات،
 ئەزموونکار، ساوکه‌کار.
ازمند - ص فا (ئازمەند - azmend): به
 تەماح، چاوچنۆک، حەسود، تەماحکار
ازمودن - مص م (ئازموودن -
 azmûden): جـهـ پـانـدن،
 هەڵسەنگاندنی چاکه‌و خراپه‌ی شتیک،
 تاقیکردنه‌وه.
ازموده - ا مف (ئازمووده - azmûde):
 جەپـیـنـراو، تاقیکراوه، ساوکه‌کراوه.
ازمون - ا (ئازمون - azmûn):
 ئەزموون، تەجرەبە، تاقیکردنه‌وه.
ازمونه - ا (ئازمونه - azmûne): لوله‌ی
 تاقیکردنه‌وه، بۆری تاقیکردنه‌وه.
ازنگ - ا (ئازەنگ - azeng): ئەو چرچ
 و لۆچه‌ی له ئەنجامی پیری یان تورپیدا،
 له دەم و چاوو ته‌ویل پەیدا دەبن.
ازور - ص (ئازقەر - azver): حەسود،
 بەغیل.
ازوغه - ا (ئازوغه - azûxe): ئازووقه،
 ئازووخه، بژێوی پیتیست له مالد.

ازادمرد - ص (ئازاد مەرد -
 azad merd): جوامیـر، رەسەن،
 خانەدان، نەجیب، نەجیمزاده.
ازادمیوه - ا (ئازادمیوه - azad mîve):
 جۆره شیرینییه‌که که به ناوکه بادام و
 پسته‌و قەند یان شەکر دروستدەکری.
ازادوار - ص (ئازادقار - azadvar):
 ئازادانه، سەربەستانه، رەهایانه.
ازاده - ص (ئازاده - azade): رەسەن،
 خانەدان، نەجیمزاده.
ازادگی - ا. مص (ئازادەگی - azadegî):
 ئازادبوون، جوامیـری، سەربەستی.
ازار - ا (ئازار - azar): ژان، ئیـش،
 ئازار، نەخۆشی.
ازخ - ا (ئازەخ - azex): بالوکه.
ازدن - مص (ئازدەن - azden): تەقەڵ
 لێدان.
ازردن - مص (ئازەردەن - azerden):
 ئازاردان، رەنجاندن، ئەشکەنجەدان.
ازرده - ا مف (ئازەردە - azerde):
 ئازاردیده، رەنجاو، ئازاردراو.
ازرم - ا (ئازەرم - azerm): شەرم، به
 مانای گەورەیی، ئابروو، عیززەت و
 حورمەت، نەرمی و بەزەییـش دیت.
ازرمجو - افا (ئازەرم جوو - azermcû):
 بەشەرم، پاک، دادپەرور.
ازرمگین - ص (ئازەرمگین -
 azermgîn): شەرم، بەهیا، سەلار.
ازغ - ا (ئازوغ - azux): لق، لقیـک که
 له دار خورمای دەپرنه‌وه.
ازفنداک - ا (ئازفەنداک - azfendak):
 پەلکە زێرینه، کۆلکە زێرینه، کەسک
 سۆر، زەپینه‌و سیمینه.

ازیر - (ا(ازیر - azir): تازار، رهنج.
ازیغ - (ا(ازیغ - azîx):
 پروانه: **اریغ** - (ا(اریغ - arîx):
اژان - (ا(اژان - ajan): نوینه، پاسهوان
اژانس - (ا(اژانس - ajans): وهکاله،
 ههوالگری، ههوالگوزاری.
اژدن - (ا(اژدهن - ajden):
 پروانه: **اجیدن** - (ا(اجیدهن - acîden):
اژند - (ا(اژهندهن - ajend): ئه و قوهری
 لهسهه چینه دیوارپک رو دهکرئ تا
 چینیکی تری لهسهه روینری.
اژندیدن - مص(اژهنه‌ندیدهن -
 ajendîden): راکیشانی قوهری سهه بهرد
 یان خشت له کاتی دیوار دروست کردنا.
اژنگ - (ا(اژه‌نگ - ajeng):
 پروانه: **اژنگ** = نازه‌نگ
اژی دهاک - (ا(اژی دهه‌اک -
 ajî dehak): ئه‌ژدهه‌اک، نییوی
 پاشایه‌کی سسته‌مکارو زۆردار بووه، به
 مانای ماریکی سهیری سی سهرو هه‌زار
 پیش هاتوو.
اژییر - ص(اژییر - ajîr): به‌هوش، ژیر،
 هوشیار، زیره‌ک، به‌ئاوه‌ز، سل و زیته‌ل،
 گوماو، هه‌وز، ئه‌ستیل.
اژییریدن - مص(اژییره‌ندن - ajîrîden):
 ئاگادارکردنه‌وه
اژییره‌ - ا(مف(اژییره‌ - ajîrîde):
 ئاگادارکراو.
اس - (ا(اس - as): ده‌سار، ده‌ستار.
اس - (ا(اس - as): ته‌ک خال، یه‌کیکه
 له وه‌ره‌قه‌کانی قوماو.
اسا - (ا(اسا - asa): پاشگره، واتای
 وه‌ک ده‌گه‌یه‌نی: شیراسا،

اسا - (ا(اسا - asa): باویشک، باوشک
اسائیدن - مص(ا(اسائیده‌ن - asaiden):
 هه‌سانه‌وه، ئیسراحه‌تکردن، ئارامگرتن.
اسان - ص(ا(اسان - asan): سانا،
 هاسان، سوک، ئاسان.
اسانسور - ا(فر(ا(اسان سور -
 asan sûr): بالارو، مه‌صعه‌د.
اسایشگاه - (ا(ا(اسایشگاه -
 asayîşgah): جیتی هه‌سانه‌وه،
 شوینیک که نه‌خوشان به‌تاییه‌تی خه‌لکی
 سیلداری تیدا ئاگاداری و مالیجه‌ده‌کرئ.
اسپیرین - (ا(ا(اسپیرین - aspîrîn):
 جوهره‌ه‌بیکه‌ بو دامرکانده‌وه‌ی تاو تازار
 به‌کار دیت.
استات - (ا(ا(استات - asitat): خویی
 ئه‌سیدی ئه‌ستیک.
استان - (ا(ا(استان - astan): ده‌رگا،
 به‌رده‌رگا، قه‌ده‌مه، ده‌ربارو باره‌گا.
استانه - (ا(ا(استانه - astane): ده‌رگا،
 به‌رده‌رگا، ده‌ربارو باره‌گا.
استر - (ا(ا(استر - aster): ئه‌سته‌ر، به‌ر،
 به‌ری که‌وا.
استین - (ا(ا(استین - astîn): قو‌لی کراس
 یان هه‌ر جلیکی دی.
استیم - (ا(ا(استیم - astîm):
 هه‌وکردن و ئاوسانی زام و برین، چلک و
 کیم.
استینه - (ا(ا(استینه - astîne): هیلکه‌ی
 مریشک، هیله‌و که‌رگی، خایه.
اسغده - ص. مف(ا(اسوغده - asuxde):
 نیوه‌سووت، دارو چیلکه‌ی نیوه‌سو‌تاو.
اسفالت - (ا(ا(اسفالت - asphalt):
 ئه‌سفله‌ت، قیری قیرتاوی جاده‌و شه‌قامان.

- اسم - ا ف ا** (ئاسم - asim):
تهنگه نه فەسی.
- اسمان - ا** (ئاسمان - asman):
عاسمان، ئاسمان.
- اسمانخراش - ا ف ا** (ئاسمان خەراش - asman xeraş):
چەندین نەۆمی و زۆر بەرز کە سەری گەییبێتە هەوران، کۆشک و تەلاری سەر بە فەلەک.
- اسمان درە - ا** (ئاسمان دەرە - asman dere):
کادز، چەرخ و فەلەک.
- اسمان گون - ص** (ئاسمان گون - asman gûn):
ئاسمان.
- اسمانە - ا** (ئاسمانە - asmane):
سەقف، بن مێچ، ئاسمانە.
- اسمند - ص** (ئاسمەند - asmend):
سەرسام، سەرگەردان، فریوکار، درۆزن.
- اسموغ - ص** (ئاسموغ - asmûx):
دوژمانی، فیتنەچییه تی.
- اسە - ا** (ئاسە - ase):
زەوی ئامادە بۆ کشتوکال.
- اسیا - ا** (ئاسیا - asya):
ئاش، ئاسیاو.
- اسیابان - ا - ص** (ئاسیابان - asyaban):
ئاسیا زەنە - ا (ئاسیا زەنە - asyazene):
ئامپێرێکە بەردی ئاشی پێ تیژ دەکەنەو.
- اسیا سنگ - ا** (ئاسیا سەنگ - asya seng):
هەر بەردێکی گەورە لە بەرداش بچێ.
- اسیب - ا** (ئاسیب - asîb):
ئاسیو، زیان.
- زەرەر، ئەزیەت، بەلا.**
- اسیە - ا - ص** (ئاسیە - asiye):
خەمگین.
- اسیستان - ا** (ئاسی ستان - asîystan):
یاریدەدەر، دەستبار.
- اسیمە - ص** (ئاسیمە - asîme):
پەرێشان، سەرگەردان.
- اش - ا** (ئاش - aş):
دۆخەوا، ئاش.
- اش دادن - م ص** (ئاش دادەن - aşdaden):
خۆشەکردنی پێستی حەیانان.
- اشامیدن - م ص** (ئاشامیدەن - aşamîden):
ئاو و هەموو شلەمە نییەک.
- اشامنده - ا - ف ا** (ئاشامەندە - aşamende):
ساردی دەخواتەو.
- اشپزخانه - ا - م** (ئاشپەزخانە - aşpezxane):
موبەق، مێبەخ.
- اشتی - ا - م ص** (ئاشتی - aşti):
دۆستایەتی و تەبایی و نێوان خۆشی.
- اشرمە - ا** (ئاشورمە - aşurme):
لەبادی زینی ئەسپ.
- اشغال - ا** (ئاشغال - aşxal):
زێوزێل، خاشال، پروپوش.
- اشفتن - م ص** (ئاشوفتەن - aşuften):
تورپەبوون، پەرێشان بوون.
- اشکار - ص** (ئاشکار - aşkar):
ئاشکرا، دیار، خویا، بەرچاو.
- اشکوب - ا** (ئاشکوب - aşkûb):
مێچ.

سه قف، ئاسمانه.

اشکوخیدن - مص - ل (ئاشکوخیدهن -

aşkûxîden): نوچدان، خـزان،

سه رسمدان، رەت بردن.

اشکوخیده - ا - مف (ئاشکوخیده -

aşkûxîde): خزاو، رەت بردوو.

اشگر - ص (ئاشگەر - aşger): پیسته

خۆشکەر، دەباغچی.

اشمال - افا - ص (ئاشمال - aşmal):

مەراییی کردن، پانکەرەوه.

اشناب - ص - فا (ئاشناب - aşinab):

مەلەوان، ئاوباز.

اشناگر - ص - فا (ئاشیناگر -

aşinager): مەلەوان.

اشناور - ص - مر (ئاشیناقر -

aşinaver): مەلەوان.

اشناه - ا (ئاشیناه - aşinah): مەلەوان.

اشوال - ا (ئاشقال - aşval): پارەیی سەر

میزی قومار.

اشوب - امص (ئاشوب - aşûb): فیتنه،

ئاژاوه، پشیوی، ئاشوب.

اشوبگر - ص فا (ئاشوبگر -

aşûbger): فیتنهچی، ئاژاوهچی،

ئاژاوهگیر، سەرە سۆدرە، مایه فیتنه،

کەتنگێڕ.

اشوبناک - ص - م (ئاشوبناک -

aşûb nak): بە ئاژاوه، پڕ ئاژاوه،

ئاشووبناک.

اشوردن - مص - م (ئاشوور دەن -

aşûrden): تیکدان، شیواندن.

اشورنده - ا - فا (ئاشوورەند -

aşûrende): مایه فیتنه، تیکدەر، گیره

شیوتین.

اشوغ - ص (ئاشوغ - aşûx): غەوارە،

بێگانه، گومناو، نه ناسراو.

اشیان، اشیانە - ا (ئاشیان، ئاشیانە -

aşyan, aşyane): هیلین، لانهی

مەلان، مال و خانوو.

اشیهه - ا (ئاشیهه - aşîhe): حیلەیی

ئەسپ.

اصل - ع - ا (ئاسال - asal): بۆلێله،

زەر دەپەر، خۆز لە زەر دە.

اغار - ا (ئاغار - axar): نم وشی،

رتووبەت، تەر.

اغاردن، اغاریدن - مص - م (ئاغاردەن،

ئاغاریدەن - axarden, axarîden):

تەر کردن.

اغاز - ا (ئاغاز - axaz): هەوڵ،

سەرەتا، دەستپیک.

اغازگر - ص - فا (ئاغازگر -

axazger): دەستپیکەر، لە بواری

جریدبازی ئەسپدا بەو کەسە دەگوتری کە

فەرمانی حەرەکەت بە ئەسپ سواران

دەدات.

اغازه، اغاره - ا (ئاغازە، ئاغارە -

axaze, axare): پەرگەما، بنەما.

اغازیان - ا (ئاغازیان - axazyran):

گیاننداری یەک خانەیی کە تەنیا بە

میکروسکۆب دەبینرێ.

اغازیدن - مص - م (ئاغازیدەن -

axazîden): دەست پیکردن.

اغازنده - ا - فا (ئاغازەندە -

axazende): دەستپیکەر.

اغازیده - ا - مف (ئاغازیدە -

axazîde): دەستپیکراو.

افتاب پرست - ا - فا (ثافتاب پهرست -
(aftabperest): خۆرپهرست، خۆره تاو
پهرس.

افتابرو - ص - م (ثافتاب روو -
(aftabrû): روو وهك هه تاو، جوان،
شۆخ.

افتاب زرد، افتاب زردی - ا - م (ثافتاب
زهرد، ثافتاب زهردی -
(aftabzerd, aftabzerdî): زهرده پهر،
خۆر له زهردهی ئیوارى، خۆر له زهرده.
افتاب گردان - ا - م (ثافتاب گهردان -
(aftab gerda): گۆله بهرۆژه، شه بهنگه
بهرۆژه.

افتابه - ا (ثافتابه - (aftabe):
مه سینه.

افرازه - ا (ثافرازه - (afraze): شولهی
ئاگر، بلیسه.

افرینگان - ا - م (ثافهرینگان -
(aferîngan): هه ندی له نوێژهکانی
خورده ئاوێستایه که زهرده شتییه کان
هه ندی جار ده یخوێن.

افروزه - ا (ثافرووزه - (afrûze): پلێتهی
چرا.

افروشه - ا (ثافرووشه - (afrûşe): جۆره
حه لویه که به ئاردو روۆ و ههنگوین
دروست دهکری.

افره - ا (ثافره - (afre): سزای خراپی.
افریدگار - ص - فا (ثافهریدگار -
(aferîdgar): خوا، یهکیکه له نیوهکانی
یهزدان.

افریدن - مص - م (ثافهریدهن -
(aferîden): خولقاندن، دروستکردن،
ئهفراندن.

اغالیدن - مص - م (ئاغالییدن -
(axalîden): دنه دان بۆ شهڕ،

اغر - ا (ئاغهر - (axer): خڕ، شیوه له،
رووباری وشک، وشکه چه م.

اگره - ا (ئاغیره - (axire): نهخۆشی
پیست، ئه گزیما.

اغستن - مص - م (ئاغه ستهن -
(axesten): ئاخین، ماخه نای، پرکردن،
پرکردنی شتیک به زۆر، ته پاندن.

اغشتن - مص - م (ئاغه شتهن -
(axeşten): ته پرکردن.

اغل - ا (ئاغهل - (axel): ئاغهل، جیی
داکردنی مهرو بزن له کاتی سهرمادا،
گهرو، پشتیر.

اغندن - مص - م (ئاغه ندهن -
(axenden): گۆله په مووی ئاماده کراو
بۆ رستن.

اغوز، اغز - ا (ئاغوز - (axuz): ژهک،
فرچک، هه وهل شیر.

اغوش - ا (ئاغوش - (axuş): هه میز،
ئامیز، باوهش، باوش، کۆش.

اغوشیدن - مص - م (ئاغوشیدن -
(axuşîden): یه کتر له باوهش گرتن،
په شتان.

اف - ا (ثاف - (af): خۆر، هه تاو، روژه،
روجیار.

افات - ع - ا (ثافات - (afat): ئازار،
زیان، به لا، مسیبه ت.

افاق - ع - ا (ثافاغ - (afax): ئاسۆ.
افت - ع - ا (ثافه ت - (afet): پروانه:

افات، ثافات، (afat)
افتاب - ا (ثافتاب - (aftab): هه تاو،
خۆره تاو.

افرىنش - ا- مص (ئافه رىنش - aferîns): دروست كردن.

افرىننده - ا- فا (ئافه رىننده - aferînde): خوا، خالق، يه زدان.

افرىده - ا- م (ئافه رىده - aferîde): خو لقي تى تراو.

افرىن خانه - ا- م (ئافه رىن خانه - aferînxane): شو تىنى نو يتر كردن، په رستگه.

افگانه - ا- م (ئافگانه - afgane): منداللى نه به كام، منداللىك كه به مردويه تى له بار بچى، منداللى له بار چوو.

افل - ع - ا- فا (ئافيل - afil): ئاوا بوو، كه وتننه نه ديوى، خو رئاوا بوون، پياوا بوون، نه په نى.

افند - ا (ئافه ند - afend): جهنگ، دژمنايه تى.

افنداك - ا (ئافه نداك - afendak):

بروانه: **ازفنداك** (ئازفه نداك - azfen-dak):

افنديدن - مص - ل (ئافه ن ديدن - afendîden): شه پر كردن، دژمنايه تى كردن.

اق - ص (ئاغ - ax): سپى، چه رموو، چه رمه.

اقا - تر - ا (ئاغا - axa): سه ردار، گه وره، وشه ي ريزلينا نه بو پياوى گه وره.

اق صقال - ا- م (ئاغ سه غال - axsexxal): سه رگه وره، رد تى سپى، ريشچه رموو.

اق سنقر - ا- م (ئاغ سونغور - axsunxur): بازى سپى.

اقشام - تر - ا (ئاغشام - axşam):

ئيواره، نهو شه پپوره ي ئيواران له سه ربا زخانه دا ليده درى.

اكاديمى - ا (ئاكاديمى - akadîmî): نيوى سه وزه زاريك بووه له نه سينا كه نه فلاتون ده رسى له ويذا گوتووه ته وه، ئيستا به كوړى سه رثامه دانى زانست و هونه ر ده گوترى كه بو ليكو لينا وه ي مه سه له زانستى و نه ده بيبه كان دابنرى، كوړى زانبارى.

اكادميست - ا- فا (ئاكادميست - akadimîst): به رتوبه رى زانستگه، شاگردى زانستگه.

اكادميسين - ا (ئاكادميسين - aka-dimîsin): نه دامى نه كادىيا.

اكازو - ا (ئاكازو - akajü): دره ختيكه له دره خته جهنگه ليه كانى نه مريكا بو دروست كردنى شتى دارينى به نرخ و گران به ها به كار ده هينرى.

اكاليفا - ا (ئاكاليفا - akalîfa): گو ليكه له تاران و گه رمه سپران ده پروى، په ركه ي درشت و هيلكه يى و نو ك تيژه، ته خته كه ي سو ريكي ئاچوخه، خالى وردى توخى تيدايه.

اكام - ا- ع (ئاكام - akam): گردؤلكه.

اكب - ا (ئاكوب - akub): گوپ، ده وراو ده ورى ناو ده م.

اكتر - ا- فر (ئاكتر - akter): نه كتر.

اكترىس - ا (ئاكترىس - akterîs): نه كترى ژن.

اكتيو - ص (ئاكتيف - aktîv): كارا، چالاك، كارى گه ر، چه لهنگ، كارانگاز.

اكتيويته - ا (ئاكتيفيته - aktîvîte): چالاكى، پر كارى، كارانگازى.

- اکروبات** - ا(ئاکروبات - akrübat): پالنه وان، نهو وهرزشکارهی کاری قورسی وهک په تباری، ژیمناستیک و قورس هه لگرتن نه نجام دهدات.
- اکروباسی** - ا(ئاکروباسی - akrübasî): کاری قورسی وهرزشی وهک په تباری و ژیمناستیک.
- اکستن، اگستن** - مص - م(ئاکوسته - akusten): توند به ستن، شه ته کدان.
- اکسته** - ا - مف(ئاکوسته - akuste): به ستر او، شه ته کدراو.
- اگندن** - مص - م(ئاکسته - akenden): پر کردن.
- اکنش** - ا - مص(ئاکهنیش - akeniş): کرده وی پر کردن، ناواخنی لیفته و دۆشهک.
- اکنده** - ا - مف(ئاکهنده - akende): پرکراو.
- اکنش** - ا - مص(ئاکهنیش - akeniş): پروانه: **اگندن** (ئاکهنده - akenden): **اکنه** - ا(ئاکهنه - akene): پرکریاک، ناواخن.
- اکو، اگو** - ا(ئاکو، ئاگو - akü, agü): کونده په پو، کونده بو، بایه قوش.
- اکوردئون** - ا(ئاکوردیون - akurdion): ئوکوردیون، ئامپریکی موسیقاییه.
- اکومولاتر** - ا - فر(ئاکومولاتور - akümulatür): دهزگایه که که هیزی کاره با عه مبار دهکات بۆکاتی پیتیوست.
- اگاه، اگه** - ص(ئاگاه، ئاگه - agah, ageh): خه بهردار، هوشیار، به ئاگا، ئاگادار.
- اگاهاندن، اگاهایدن** - مص - م(ئاگاهاندهن، ئاگاهانیدهن - agahanden, agahanîden): ورباگردنه وه، هوشیارکردنه وه.
- اگاهاننده** - ا - فا(ئاگاهانهنده - agahanende): ورباکه ره وه.
- اگاهانیده** - ا - مف(ئاگاهانیده - agahanîde): ورباکراوه.
- اگاهی** - ا - مص(ئاگاهی - agahî): دایه ره ی ئیجرام.
- اگر** - ا(ئاگور - agur): خشتی سوره وه کراو، که ره پوچ، ئاجور.
- اگر** - ا(ئاگهر - ager): که فله، سمت و ران.
- اگرانديسمان** - ا(ئاگرانديسمان - agrandisman): به رینکردن، گه وره کردن.
- اگرمان** - ا(ئاگیرمان - agirman): ره زامه ندی.
- اگشتن** - مص - م(ئاگه ش تن - agaşten): ته پر کردن.
- اگفت، اگفت** - ا(ئاگفت، ئاکیفت - agift, akift): ئافهت، ئازار، به لا، مهینه ت.
- اگندن** - مص - م(ئاگهندهن - agenden): پروانه: **اگندن** (ئاکهندهن - akenden)
- اگنده** - ا(ئاگهنده، ئاگهنده - agende, agunde): ئاخو، ته ویله، نهسته بل، جیی چاره وی.
- اگنه** - ا(ئاگهنه - agene): خوری یان په مووی ناواخنی لیفته و دۆشهک.
- اگنیدن** - مص - م(ئاگهنیدهن - agenîden): ئاخنین، پر کردن، تی په ستاوتن، ته پاندن.

الاس - ا (ئالاس - alas): ره ژوو، خه لوز، زوخال، ره ژي.
الاف - ع (ئالاف - alaf): هه زاران.
الاکلنگ - ا - م (ئالاکلنگ - alakuleng): گه مه يه کي مندالانه، حه نده رحوږ.
الاله - ا (ئالاله - alale): لاله، ره به نوک، ميتاڤه، هه لاله.
الام - ع - ا (ئالام - alam): دهر د و تازار.
الامد - ا (ئالامود - alamud): مودو باوي روژ.
الام دلي - ا (ئالام دلي - alamdilî): دره ختيکه که له دارستانه کاني مازنده ران ده روږي.
الانک - ا (ئالانکه - alanek): خانوچکه.
الانه - ا (ئالانه - alane): هيلانه، هيلين.
الاو - ا (ئالاث - alav): شوله ي تاگر، هالاي تاگر.
الایش - ا - م (ئالایش - alayış): له وتاندن، ناپاکی، فسق و فجور.
البالو - ا (ئالبالو - albalû): هه لئه لوک، به لالوک، ئالويالو، هه لوزه.
البوم - ا (ئالبوم - albûm): ئه لبومي وینه و پولی هه مه جوړی پوښته.
البومن - ا (ئالبومن - albûmin): سپینه ي هيلکه، سپوچک، چه رمینه ي هيلکه.
الت - ع - ا (ئالت - alet): تامير.
الترناتیو - ا (ئالتیه رناتیف - alternatîv): به ديل، بریکار.

اڱنيده - ا - م (ئاڱه نيده - agenîde): ئاخيتراو، پړکراو، ماخه نيا.
اگوش - ا (ئاگوش - agûş): پروانه:
اغوس / ئاغوش - م (ئاغوش - axus, axuş):
اگوشیدن - م - م (ئاگوشيدنه - agüşîden): پروانه: **اغوشيدنه** = (ئاغوشيدنه)
اگون - ص (ئاگون - agûn): سه رنگون، دهمه و خوار، دهمه و قلپ، سه رنخون.
اگه - ص (ئاگه - ageh): پروانه: **اگاه** / **ئاگاه** - agah)
اگهي - ا (ئاگه هي - agehî): به يان نامه، خه بهر، هه وال، سالوخ.
اگشیدن - م (ئاگشيدنه - agîşîden): هه لواسين.
ال - ص (ئال - al): ئال، سووري که م رهنک، جنوکه ي زه يستان کوژ، ئال بوونه و دی ددان له ئه نجامي خوار دنی شتی ترش، نه هه ننگ و ماسی گه وره، مؤري رهنک سووري سه ر کاغه زو نووسراو.
ال - ا (ئال - al): بنه ماله، خانه دان، مالبات.
ال رسول - ا (ئالی ره سول - aliresul): بنه ماله ي پیغه مبه ر (د.خ):
الا - ص (ئالا - ala): ئال، سوور، سووري کال.
ئالاء - ع - ا (ئالاء - ala): نيعمه ت.
الائیدن - م (ئالائيدنه - ala'iden): ته وکردن، له وتاندن.
الات - ع - ا (ئالات - alat): تامير.
الاجق، الاچیق - ا (ئالاجق، ئالاجیق - alaçix, alaçix): که پر، سابات.

ال تەمغا - (ئال تەمغا - altemxa):
تەمغە، مۆرى سوور، مۆرى سولتانی
مەغل كە بە مەرەكەبى سوور لە نامە و
فەرمانیان دەدا.
التون - (ئالتون - altûn): ئالتون،
زێر، تەل.
الر - (ئالەر - aler): ران، سمت و
كەفەل.
الست - (ئالەست - alest): كەفەل،
ران، سمت.
الش، الیش - ات (ئالش، ئالیش -
alış, alîş): ئالتۆر، سەودا و مامەلە،
ئالش و وێرش.
ال عبا - ا- م (ئالى ئەبا - alyeba):
خانە وادەى پەيامبەرى ئىسلام محمد
(د.خ)، عەلى، فاتمە، حەسەن، حوسەین،
رۆژنەك ئەم پەنجە لە ژێر يەك عەبادا
دەنەون و ئىدى لەو رۆژەو بە ئالى عەبا
ناونران.
ال عمران - ا- م (ئالى ئومران -
ali umran): نەو و تیرەى حەزەرەتى
موسا، ناوى سورەتێكى قورئانە.
الغونە - (ئال غونە - alxüne):
سووراوى ژنان.
الغده - ص (ئالوغده - aluxde): توورە.
الفتن - مص - ل (ئالوفتنە - aluftēn):
ئالتۆزبون، پەرتشانی بوون.
ال كساء - ع - ا- م (ئالى كىساء -
alikisa): پروانە: ال عبا (ئالى ئەبا -
alieba):
ال گونە - (ئال گونە - algüne):
سووراوى خۆ جوانکردنى ژنان، سووراوى
گونە.

الربالو - (ئالربالو - alübalü):
ئالربالو، بەلالو، برالو.
الودن - مص - م (ئالوودەن - alûden):
لەوتاندن، تەركردن، پيسکردن.
الایش - ا- م (ئالایش - alayîş):
ناپاکی، لەوتای.
الوده دامن - ص - م (ئالوده دامەن -
alûdedamen): داوین پيس، بەدناو،
گوناھکار.
الومین - (ئالومین - alümîn):
ئوكسىدى ئەلەمنىۆم، لە سروشتدا
بەشپۆهێ جوړاو جوړ پەیدا دەبێ و
دەردەكەوئ وەك: لەعل و یاقووت و
مرواری.
الومینیوم - (ئالومینیوم -
alüminyom): فافۆن، كانزایەكى
سپى و سووكە، لە پلەى (۶۵۰)ى
گەرمیدا دەتوێتەو و بۆ دروستکردنى
هەندى ئامپرو تفاق و قاپ و دەقرو ئامان
بەكار دێت.
الونك - (ئالونەك - alûnek): خانوى
بچووك، هیلین، هیلانە.
الهه - ع - ا (ئالیهه - alîhe):
خواوەندان، پەرستراو،
الیاژ - فر - ا (ئالیاژ - aliyaj):
هاوچۆش، پێكەو وە جۆشدانى دوو یان چەند
كانزایەك پێكەو لە رینگەى توانەو وە، بۆ
وێنە وەختى مس لەگەڵ زێر تێكەڵ دەكرێ
تا قایمتر بێ، بەمە دەگوترێ ئالیاژ.
الیز - (ئالیز - alîz): جووتەو لەقە
وەشاندن، هەلتیزگاندن.
اماتور - ا- ص (ئاماتور - amatûr):
كەسێك كە لە پێناوى زەوقى خۆیدا

کارتیک نه نجام بدات، نهک له پیناوی کاسبی و پاره وەرگرتن، واته دوور له پیشگه‌ری، ناشی.

اماج - ا(ئاماج - amac): نیشانه، هه‌ده‌ف، هه‌وجارو گاسن.

امادگا - ا(ئامادگا - amadga): ئه‌و دایه‌ره یان شوینه‌ی که پیداو‌یستییه‌کانی سوپای تیدا ئاماده‌و فه‌راهه‌م ده‌کری.

امادن - مص - م(ئاماده‌ن - amaden): سازدان، ئاماده‌کردن، ته‌یارکردن.

امار - ا(ئامار - amar): ئامارو سه‌رژمیری، سه‌رژماری.

اماردن - مص - م(ئامارده‌ن - amarden): ژماردن.

امارشناس - ا - فا(ئامارشیناس - amarşinas): پسپۆری سه‌رژمیری.

امارگر - ا - ص(ئامارگه‌ر - amarger): مامووری سه‌رژمیری.

اماریدن - مص - م(ئاماریده‌ن - amarîden): بپروانه: **اماردن** (ئامارده‌ن - amarden):

اماس - ا(ئاماس - amas): ئاوسان، په‌نه‌ماو، ئاوسیاگ، هه‌ل‌ماساو.

اماسیدن - مص - ل(ئاماسیده‌ن - amasîden): ئاوسان، په‌نه‌مان، ورماسای.

امال - ع - ا(ئامال - amal): هیوا، ئاوات، ئاره‌زوو، خۆزیا، ئومید.

اماه - ا(ئاماه - amah):

پروانه: **اماس** (ئاماس - amas):

اماهیدن - مص - ل(ئاماهیده‌ن - amahîden): بپروانه: **اماسیدن**، ئاماسیده‌ن.

امبولانس - ا(ئامبولانس - ambûlans): ترومبیلی نه‌خۆشبه‌ر، ترومبیلی فریاگوزاری.

امپیر - ا(ئامپیر - ampir): یه‌که‌ی پیوانه‌ی وزه‌ی ته‌زووی کاره‌با.

امپرسنج - ا(ئامپرسنج - ampirsenc): ئامپیری پیوانه‌ی راده‌ی ته‌زووی کاره‌با.

امپول - ا(ئامپول - ampûl): شپینقه، ده‌رزی ده‌رمان.

اموختن - مص - م(ئاموخته‌ن - amûxten): فی‌کردن، فی‌ریوون، هینبوون، هوکاره‌بوون.

امدن - مص - ل(ئامه‌ده‌ن - ameden): هاتن،

اینده - ا - فا(ئاینده - ayinde): هاتوو، که‌سیک له شوپنیکه‌وه بیت، داهاتوو.

امر - ع - ا - فا(ئامر - amir): فه‌رمانده‌ر، فه‌رمانده.

امرزش - ا - مص(ئامورزیش - amurziş): به‌خشین، لیتبووردن.

امرزگار - ص - فا(ئامورزگار - amurzgar): عه‌فوکار، یه‌کیکه له سیفه‌ته‌کانی خوا، به‌خشه‌ر.

امرزیدن - مص - م(ئامورزیده‌ن - amurzîden): به‌خشین، عه‌فوکردن.

امرزیده - ا - ف(ئامورزیده - amurz de): به‌خشاو.

امرغ - ا(ئامه‌رغ - amerx): میقدار، بر، بایه‌خ، سوود، بیترس، ئه‌من و ئه‌مان.

امنه - ا(ئامنه‌نه - amene): کۆله‌چیکله‌و دار.

اموت - ا (ناموت - amût): هیلانهی
 بالندهی و دهک بازو شههین و هه‌لۆ.
اموختن - مص - م (نامووختنه -
 am xten): فیربوون، فیترکردن،
 هینبوون.
اموزنده - ا - فا (ناموزنده -
 amûzende): فیترکار.
اموخته - ا - مف (ناموخته - amûxte):
 فیربوو، فیتریه، فیترخواز.
امورز - ا (ناموروز - amûrûz):
 نه‌خوشیه‌کی چاوه، ئاوی ره‌ش.
آموزش - ا - مص (ناموزش - amûziş):
 پروانه: **اموختن** (ناموختنه -
 amûxten)
آموزشگاه - ا - م (ناموزیشگاه -
 amuzişgah): قوتابخانه، خویندنگه،
 مه‌کته‌ب، شوینی فیربوون و ده‌رزو
 خویندن، فیترکه.
آموزگار - ص (ناموزگار - amûzgar):
 فیترکار، ماموستا، به مانای قوتابی-ش
 دیت.
اموسنی - ا - مص (ناموسینی -
 amûsinî): ئاوسان، هه‌وکردن،
 په‌نه‌مان.
امه - ا (نامه - ame): شوشه‌ی
 مه‌رکه‌ب، کۆله‌چیلکه.
امیب - ا (نامیب - amîb): ئه‌مبیا.
امیختن - مص - م (نامیختنه -
 amixten): ئاویتته‌کردن، تیکه‌ل کردنی
 دوو یان چه‌ند شتیک.
امیزش - ا - مص (نامیزش - amîziş):
 کاری تیکه‌ل کردن، هاو‌نشینی،
 دۆستتایه‌تی و تیکه‌ل بوون و

ها‌توو‌چۆ‌کردن، جووت بوون.
امیزه - ص (نامیزه - amîze): ئاویتته.
امیرال - ا (نامیرال - amîral): ده‌ریا
 سالار، میرالا، فه‌رمانده‌ی که‌شتی و هیتری
 ده‌ریایی.
امیزگار - ص - فا (نامیزگار -
 amîzgar): که‌سیک که زۆر له‌گه‌ل
 خه‌لکیدا تیکه‌ل ده‌بیت.
امیزه - ص (نامیزه - amîze):
 پروانه: **امیختن** - نامیختنه،
امیزه‌مو - ص - مر (نامیزه‌مو -
 amîzemû): موی ره‌ش و سپی، پیای
 ردین ماش و برنج.
امیغ - ا (نامیغ - amîx):
 پروانه: **امیختن** (نامیختنه -
 amîxten)
امین - ع (نامین - amîn): خوایه قبو‌لی
 بکه‌ی.
ان - ضمیر (ئان - an): ئه‌وه.
ان-ع - ا (ئان - an): کات، وه‌خت، ئانو
 سات، گا‌ف.
اناتومی - ا (ئاناتومی - anatûmî):
 شیکار، ته‌شریح.
انارشى - ا (ئانارشى - anarşî):
 ئاژاوه، بیسه‌روه‌ری، پاشا‌گه‌ردانی،
 بشیوی.
انارشىست - ص (ئانارشىست -
 anarşîst): ئاژاوه‌چی.
انارشىسم - ا (ئانارشىسم -
 anarşîzim): ئاژاوه‌گه‌ری.
اناف - ع - ا (ئاناف - anaf): که‌پوو،
 لووت، دفن، بیتل.

اناناس - ا(ئاناناس - ananas):
 درهختیکی بچووکه له ئه مریکا و هندی
 ولاتانی ئه وروپا دهروو، میوه یه کی درشت
 و به له زهت ده گری که هم مره با و هم
 ترشیاتی لێ دروست ده کری.
انتراسیت - ا(ئانتراسیت - antrasît):
 جوړه ره ژوو یه کی به ردی ره شه.
انتراکت - ا- فر(ئانتراکت - antrakt):
 ماوه ی نیوان دوو په ردی شانۆنامه یه ک بو
 پشووی بینه ران، ماوه ی نیوان دوو پارچه
 موسیقا به مه به ستی ئیسراحت کردن.
انتروپولوژی - ا(ئانتروپولوژی - antrüpolojî):
 مه ردی ناسی، میژووی
 سروشتی ئاده میزاد.
انتن - ا- فر(ئانتین - antîn):
 ئه نتین،
 بوج و ریک.
انتی توکسین - ا(ئانتی توکسین - antî tüksîn):
 دژی ژهر، مادده یه که
 که خرۆکه ی سپی دژ به و میکرۆبانه ی
 ده چنه خوینه وه، به ره هم دینئ.
انتیک - ص(ئانتیک - antîk):
 عه نتیکه، کۆن، دیرینه، هه ر شتیکی
 میژوویی و کۆن و که م وینه، نایاب.
اندون - ق(ئاندون - andün):
 ئه وینده ر،
 ئه و سا، ئه و زه مانه.
ایدون - ق(ئایدون - aydun):
 ئیستا،
 ئیره، ئه م زه مانه.
انژین - ا- فر(ئانژین - anjîn):
 ئاوسانی
 گه روو، مله خره، له وزه تین.
انسکلوییدی - ا(ئانسکلوییدی - ansklupîdî):
 کتیبیک که هه موو
 وشه و زاراهه زانستی و ئه ده بییه کانی
 زمانیکی به پیتی ریزی پیتی ئه لف و با

تیدا تۆمارکرای.
انکارت - ا(ئانکارت - ankart):
 له یاری وه ره قه دا به و مانایه دێ که
 هه ردوو لایه نی یارییه که به رانه ر بن و
 که س براوه نه بێ، له فارسیدا به مانای بێ
 پارو لات دێ.
انگولفوب - ا- ص(ئانگولفوب - anglüfub):
 دژمنی ئینگلیز.
انگولوفیل - ا- ص(ئانگولوفیل - ang l fil):
 ئینگلیز دوست،
 لایه نگری ئینگلیز.
افی - ا(ئانه می - anemî):
 نه خووشی
 که م خوینئ.
انوفل - ا(ئانوفل - anüfil):
 پیشکه ی
 مه لاریا، میشووله ی له رزو تا.
انه - ا- ص(ئانه - ane):
 دراویکی باوی
 هندوستانه، ده کاته روپییه ک، عانه.
انی - ا(ئانی - anî):
 ئیسته ره م، هه ر
 ئیستا، بیدره نگ، کاتی، هه نووکه یی،
 ئیره نگه یی.
او - ا(ئاو - av):
 ئاو، ئاف.
اوا - ا(ئاوا - ava):
 ئاواز، بانگ،
 ئاهه نگ.
اواخ - ا(ئاخاخ - avax):
 ئاخ، ئوف.
اوار - ا- ص(ئاوار - avar):
 دارو
 په ردوو، ئاواره.
اوارچه، **اورچه** - ا(ئاوارچه، ئاوه رچه -
 avarçe, averçe):
 ده فته ری هه ساو،
 ده فته ری ده رامه ت و مه سه رف.
اواره - ص(ئاواره - avare):
 بێ مال،
 ده ربه ده ر، دووره ولات، ته ره، هه لوه دا،
 مشه خت، بێ یانه، ئاواره.

اوریدن - مص - م (ئاڤه ریدنه -
 averîden): پروانه: **اوردن** = ئاڤه ریدنه.
اوریل - ا (ئاڤریل - avrîl): مانگی
 چواره می سالی فهرنگی، نیسان.
اوکات - ا (ئاڤکات - avkat): نه وقت،
 پارێزهر، وهکیل، محامی.
اوند، اونگ - ا (ئاڤه ند، ئاڤه نگ -
 avend, aveng): نه و په ته یه که
 هیشووه تری و میوه ی تری به بن میچانه وه
 پیته لده واسن، به ندۆل.
اونگان - ص - فا (ئاڤه نگان -
 avengan): هه لواسراو، ور واسیا.
اوه - ا (ئاڤه ه - aveh): ئاخ، ئاه و
 ئۆف.
اویاتور - ا (ئاڤیاتور - avyatûr):
 فڕۆکه وان، ئاسمانگه ر.
اویختن - مص - م (ئاڤیختنه -
 avîxten): هه لواسین.
اويزان - ص - فا (ئاڤیزان - avîzan):
 ئاويزان، هه لواسراو.
اویژه - ص (ئاڤیژه - avîje): تایبته،
 خالیسه.
اه - ا (ئاھ - ah): ئاه، ئاخ، ئۆف،
 هه ناسه ی خه مباری یان شادی،
اهار - ا (ئاھار - ahar): شله یه که
 له نشاسته یان که تیره دروستی ده کن و له
 پارچه ی ده دهن تا سفت و بریقه داریی،
 به مانای شله ی خواردنیش دیت.
اهازیدن - مص - م (ئاهازیدنه -
 ahazîden): هه لکشان، هه لکشانی
 بالا، هه لزان.
اهازیده - ا - مف (ئاهازیده -
 ahazîde): هه لکیشراو، هه لکشاو.

اواریه - ا (ئاڤاریه - avarye): خراو،
 ون، گوم، خه ساره ومه ند، خه ساریوو.
اواز - ا (ئاڤاز - avaz): بانگ، ده نگ،
 نه غمه، نه وا.
اوانس - ا (ئاڤانس - avans): پیشه کی،
 کۆمهک، بیعانه.
اوخ - ا (ئاڤه خ - avex): ئاخ و ئۆف.
اور - ق (ئاڤه ر - aver): باوه ر، راست و
 دروست، بیگومان.
اوری - ا - ص (ئاڤه ری - averî):
 به باوه ر، خاوه ن یه قین.
اورتا، اورت - ا (ئاڤورتا، ئاڤورت -
 avurta, avurt): شاده ماری خوینبه ر.
اورد - ا (ئاڤه رد - averd): جه نگ،
 شه ر، هیرش و په لامار، هه لمه ت.
اوردخواه، اوردجو - ا - ص (ئاڤه ردخواه -
 averdxah, averdcu):
 شه رکه ر، جه نگاوه ر.
اوردگاه، اوردگه - ا (ئۆردگاه - ئۆردگه -
 ordgah, ordgeh): شه رگه، مه یدانی
 شه ر.
اوردن - مص - م (ئاڤه ریدنه -
 averden): هیتان.
اورنده - ا - فا (ئاڤه رهنده -
 averende): هیتنه ر.
اورده - ا - مف (ئاڤه رده - averde):
 هیتراو.
اورک - ا (ئاوړهک - awrek):
 گوریسیک که له لقی دره خته وه یان شتی
 تروه هه لواسن و له سه ری دابنیشن و پیچ
 بخۆن.
اورند - ا (ئاوړه ند - awrend):
 روباری دجله.

اهو - ا(ئاهوو - ahû): عه یب،
که مایه سی، نوستانی.

اهون - ا(ئاهون - ahûn): تونیل.

اهونبر - ا- فا- ص(ئاهون بو- تونیل
که ن): ahünbur.

اهوری - ا(ئاهوری - ahürî): خه رده ل.

اهوی موشک - ا(ئاهوی موشک -
ahuymuşk): ئاسکی تاتار، ئه و
ئاسکانه یه که مسک (عه تر) له ناوکیان
ده رژی.

اهیانه - ا(ئاهیانه - ahiyane):
کاسه سه ر، کاره له، کلخ.

ایات - ع- ا(ئایات - ayat):
نیشانه کان.

ایبک - ا(ئایبک - aybek): بت.

ایت، ایه - ع- ا(ئایه ت، ئایه -
ayat, aye): نیشانه، پیای گه و ره، شتی
سه یر، هه ر یه کیک له رسته کانی قورئان.

ایه الله - ص(ئایه تولا - ayetulla):
له قه بی هه ندی زانای ئایینی له مه زه بی
شیعه دا.

ایزه نه - ک- ر- ا(ئایزه نه - ayzene):
زاوا، زه ما، میردی خوشک.

ایس، ائیس - ا- فا(ئایس، ئاییس -
ayis, ayis): نائومید، مایوس.

ایسه، ائسه - ا- فا(ئایسه، ئایسه -
ayîse, ayise): ژنی له په نجا ساڵ
به ره و ژوور، له زگ و زا وه ستاو.

ایش - ا- مص(ئایش - ayîş): هاتن،
زه وی یه ک ساڵ نه سالتیک رهعه مه ل
به پینری.

ایشنه - ا(ئایشنه - ayîşne): جاسوس،
شوفار، هه وال دز، زیانگیر، خه به ردرز.

اهختن - مص- م(ئاهیختنه -
ahixten): هه لکی ششان، وه ک
هه لکیشانی خه نجه ر له کیلان.

اهرامن، اهرین - ا(ئاهرامنه، ئاهریه نه -
ahramen, ahrîmen): رینوینی
خراوه، شه یتان، ئه هریه نه.

اهرن - ا(ئاهره نه - ahren): شه یتان،
ئه هریه نه.

اهسته - ص- ق(ئاهیسته - ahiste):
ئارام، هیدی، هیتور، هیمن بیده نگ، خاو،
به کاوه خو، هپواش.

اهک - ا(ئاهه ک - ahek): قسل، کسل،
گه چ.

اهمند - ص(ئاهومه نه - ahumend):
درۆزن، گونا هکار، عه بیدار.

اهمند - ص(ئاهمه نه - ahmend):
نه خوشی پر ئاهونا له.

اهن - ا(ئاهه نه - ahen): ئاسن.

اهن جفت - ا- م(ئاهه نه جوفت -
ahen cuft): گاسن.

اهن ربا - ا- فا- م(ئاهه نه روبا -
ahenruba): موگناتیس، ئاسنکیش.

اهنگر - ص(ئاهه نگه ر - ahenger):
ئاسنگه ر.

اهنین - ص- فا(ئاهه نه ن - ahenîn):
ئاسنین، توندو تۆل وقایم وه ک ئاسن.

اهو - ا(ئاهوو - ahû): که ژال، ئاسک،
جه یران.

اهوبره - ا- مر(ئاهو به ره - ahubere):
بیچه ئاسک، کارمامز.

اهوپا - ص- مر(ئاهوپا - ahüpa):
خیرا، گورجرۆ، به له ز، که سییک وه کو
ئاسک بی له غار داند.

ایفت - ا (ئایهفت - ayeft): داوا، تکا، پید اویستی.

اینه - ا (ئایینه - ayîne): ئاوینه، خۆدیک، نهینۆک، قودیک، گوزگی.

اییز - ا (ئاییز - ayîj): شهراوه، پزیسک، ئاورینگ، پریشکه‌ی ئاگر، پزوسکه، پزوسک.

ایین - ا (ئایین - ayîn): دهستور، رتیباز، سونه‌ت، شه‌ریعت.

ایینک - ا (ئایینه‌ک - ayinek): عه‌ینه‌ک، چاویلکه، به‌رچا‌فک، ئاوینه.

ایینه - ا (ئایینه - ayîne): ئاوینه، قودیک، گوزگی.

ا

ا- حر (a, u, e, i:)

همزه یان ئەلف، پیتی یه که می
ئەلفبای فارسییه، له دهستووری زمانی
فارسیدا جیاوازی نیتوان همزهو ئەلف
ئەمەیه که همزه حەرە که قبول دہکات،
ئەلف بیدەنگەو حەرە که قبول ناکات.
ا- ح- ع- م (ئەئیمە - eime): کۆی
ئیمام، پیشەوایان، پیش نوێژ.
اب- ا.ع- (ئەب- eb): باوک، باب.
اباء- ع- م- ل (ئیباء- iba'): سەرپیتی
کردن، نه کردنی کاریک.
ابابیل- ا.ع- (ئەبابیل- ebabîl): وشەیه که
کۆیه، تاکی نییه، گرووپ، دهسته و
تاقمی پەرەگەنده، ناوی تەیرتکه،
پەرەستلکه، پلوزگرد.

ا- ح- ع- م (ئیباهه- ibahe, ibahet): موباح
کردن، رهواکردن، هەڵاککردن.

اباریق- ع- (ئەباریخ- ebarîx): مەسینه،
ئافتاوه.

ابازیر- ا.ع- (ئەبازیر- abazîr): ئالەت و
زەرده چهوهو بهارات.

اباشه- (ئوباشه- ubaşe): دهسته
خەلکیک.

اباض- ع- (ئیباز- ibaz): پەتیکه که
دهستی خوشتری پیدەبەستن تا نه توانیت
بروات.

اباطیل- ا.ع- (ئەباتیل- ebatîl): قسە
ی بیهوده، بی بنه ما، نادروست.

اباليس- (ئەبالیس- ebalîs): شەیتان،
(کۆیه).

ابام- (ئەبام- ebam): قەرز، قەرت،
وام، قەرد.

ابان- (ئەبان- eban): مانگی
هه‌شته می سالی هه‌تاوی ئێرانی.

ابانه- ع- م- (ئیبانه- ibane): ئاشکر
کردن، روونکردنهوه، جیاکردنهوه،

ابتث- ا.ع- (ئەبتەس- ebtes): ریزی
ئەلفبای ئیستای زمانی عەرەبی: ا، ب
ت، ث....

ابتداء - ع - مص - ل - (ئیبیتیداء -
'ibtida): سه‌ره‌تای کار، ده‌ست
پیکردن، سه‌ره‌تا، ده‌ستپیک. قه‌ره‌ور.

ابتداع - ع - مص - م (ئیبیتیداء -
'ibtida): داهیتان، داهیتانی شتیکی
تازه.

ابتدال - (ئیبیتیزال - ibtizal): کۆنه
کردنی شتیکی، بیتقه‌دری، نرمی.

ایتر - ع - ص (ئه‌بته‌ر - ebter): کلک
براو، نا ته‌واو، وه‌چاخ کویر.

ابتسام - ع - مص - ل (ئیبیتیسام -
'ibtisam): زه‌رده‌خه‌نه، بزه.

ابتعاد - ع - مص - ل (ئیبیتئاد -
'ibtiad): دوورکه‌وته‌وه، دوورخسته‌وه.

ابتغاء - ع - مص - م (ئیبیتیغاء -
'ibtixa): ویستن، داواکردن.

ابتکار - ع - مص - ل (ئیبیتیکار -
'ibtikar): ده‌ست پیشکهری، داهیتانی
شتیکی تازه.

ابتلاء - مص - ل (ئیبیتیلأ - 'ibtila):
گیرۆده‌بوون، دووچاربوون، توش بوون به
به‌لأ.

ابتناء - ع - مص - م (ئیبیتینأ -
'ibtina): بیناکردن، دروستکردن،
بناغه‌دانان.

ابتهاج - ع - مص - ل (ئیبیتیهاج - ibti-
hac): شادبوون، شادی، خووشی.

ابتهاال - ا - ع - مص - ل (ئیبیتیهاال -
'ibtihal): پارانه‌وه، دوعاکردن.

ابتیاع - ع - مص - ل (ئیبیتیأ -
'ibtîya): کرین، سانای.

ایجد - ا.ع - (ئه‌بجه‌د - ebced): ته‌رتیب
و ریزه‌ندیکردنی ئه‌لفبای عه‌ره‌بییه که بریتییه

له: ا، ب، ج، د، ه، و، ز، ح، ط، ی، ک،
ل، م، ن، س، ع، ف، ص، ق، ر، ش، ت،
ث، خ، ذ، ض، ظ، غ، له کۆی ئه‌م پیتانه
هه‌شت وشه‌ی ده‌ستگردیان دروستکردوه به‌م
جوۆره ده‌خوێنرینه‌وه: ایجد/ئه‌بجه‌د، هوز/
هه‌وه‌ز، حطی/ حوتی، کلمن/ که‌له‌مه‌ن،
سعفس/ سه‌عه‌فه‌س، قرشت/ قه‌ره‌شه‌ت،
ثخذ، ضغط، هه‌ر به‌کیک له‌م پیتانه
ژماره‌یه‌کی بو‌دانراوه به‌ نیوی حیسابی
ئه‌بجه‌د، که به‌م جوۆریه:

۱=ا، ۲=ب، ۳=ج، ۴=د، ۵=ه، ۶=و،
۷=ز، ۸=ح، ۹=ط، ۱۰=ی، ۱۰=ک، ۲۰=
ل=۳۰، م=۴۰، ن=۵۰، س=۶۰،
ع=۷۰، ف=۸۰، ص=۹۰، ق=۱۰۰،
ر=۲۰۰، ش=۳۰۰، ت=۴۰۰،
ث=۵۰۰، خ=۶۰۰، ذ=۷۰۰،
ض=۸۰۰، ظ=۹۰۰، غ=۱۰۰۰.

ایحاث - ا.ع = (ئه‌بهاس - ebhas):
باس، گه‌ران، لیکۆلینه‌وه، توێژینه‌وه،
منه‌کردن.

ایخه‌ر - ع - ص (ئه‌بخه‌ر - ebxer): ده‌م
بو‌گه‌ن، که‌سیک که ده‌می بو‌نی ناخووشی
لیی بی.

ایخه‌ره - ع - (ئه‌بخیره - ebxire):
بوخار، هه‌لم، بوخ.

ابد - ع - (ئه‌به‌د - ebed): هه‌میشه،
هه‌تاهه‌تایه، بی پرانه‌وه.

ابدا - ع - (ئه‌به‌ده‌ن - ebeden):
هه‌رگیز، قه‌ت، به‌هیچ کلۆجی.

ابدأ - ع - مص - م (ئیببدأ - 'ibda):
ده‌ست پیکردن، ده‌ربڕین.

ابداع - ع - مص - م (ئیببدأ - 'ibda):
ئه‌فراندن، داهیتان.

ابدال - ع - مص - م (ئيبدا - ibdal):
گۆرپنى شتېك بەشتېك، گۆرپنەو.

ابدال - ع - ص - ا (ئەبدال - ebdal):
پياوانى خوا، خەلكى سالىحان و چاكەكارو
خېرەومەند، عەبدال.

ابدالاباد - ع - ا (ئەبدەل ئاباد - ebdelabad):
هەرگىزاو هەرگىز،
قەتاوقت.

ابدان - ع - ا (ئەبدان - ebdan):
مالبات، بىنەمالە، رەچەلەك، شايستە،
خانەدان.

ابدان - ع - ا (ئەبدان - ebdan):
لەش، جەستە.

ابدى - ع - ص - ن (ئەبەدى - abedî):
سەرمەدى، نەمر، ھەتاھەتايى، بىي برانەو.
ابدیت - ع - مص (ئەبەدىيەت - ebedîyet):
ھەمىشەيى، قىامەت،
ئاخىرەت.

ابر - ا (ئەبر - ebr):
ھەور، مژى، عەور.
ابراء - ع - مص - م (ئىبرا - ibra'):
قەرزدانەو، پاك كەردنەو و بىژدان،
چاپونەو لە نەخۆشى، تەبرىي كەردن.
ابراج - ع - ا (ئەبراج - ebrac):
بورجەكان.

ابرار - ع - ا (ئەبرار - ebrar):
دەلسۆزان،
چاكان، چاكەكاران.

ابراز - ع - مص - م (ئىبraz - ibraz):
بەديارخەستن، ئاشكرا كەردن،
بەر جەستە كەردن.

ابرام - ع - مص - م (ئىبرام - ibram):
سەوربەون، مەكۆرپەون لە سەر شتېك،
تەنگ پىي ھەلچىن، قايىم كەردن، مەكۆم
كەردن.

ابرە - ع - ا (ئىبرە - ibre):
دەرزى،
چەزوى دوشىك، چەزوى زەرگەتە.

ابرەد - ع - ص (ئەبرەد - ebred):
تەزى تر، سەردتەر.

ابرەش - ع - ص (ئەبرەش - ebreş):
ئەسپى سوورى خال خالى سپى، بەرشە.

ابرەس - ع - ص (ئەبرەس - ebres):
بەلەك، كەسپىك كە نەخۆشى بەلەكى ھەبى.
ابرەكاكيا - ا (ئەبرەكاكيا - eberkakîya):
داوى جالجالۆكە،
جۆلاتەنە.

ابرەكەن - ا - م (ئەبرەكەن - eberkuhen):
ئەسفەنج.

ابرەمردە - ا - م (ئەبرەمردە - eberimurde):
ئەسفەنج.

ابرەنجەك - ا (ئەبرەنجەك - eberencek):
ھەورە تەرىشقە، ھەورە
بروسكە.

ابرو - ا (ئەبرو - ebrû):
قاش.
ابروفراخى - ا - مص (ئەبروفراخى - ebrûferaxî):
رووخۆشى، دلاوايى.
ابرون - ا (ئەبرون - ebrûn):
گوللى
ھەمىشە بەھار.

ابرە - ا (ئەبرە - ebre):
رووى جەلک،
بەرامبەر ئەستەپ.

ابرە - ا (ئوبرە - ubre):
كارمامز، بىچوھ
ئاسك، وەلەي.

ابرەھام - ا (ئەبرەھام - eberham):
سەروشت، تەبىعەت.

ابرىز - ا (ئىبرىز - ibrîz):
زىپى بىي
غەش، زىپى پەتى.

ابرىشم - ا (ئەبرىشم - ebrîşum):
ئاورىشم، ھەورىشم.

- ابریق** - ا(ئبریخ - ibrîx): مه‌سینه، ئەم وشەیه له ابریز/ ئاب ریزی فارسییه‌وه وەرگیراوه و عەرەبیتراوه.
- ابزار** - ا(ئەبزار - ebzar): ئامیـر، ئالەت، ئەسباب، ئامراز، ئەوزار.
- ابزار** - ا(ئەبزار - ebzar): بە‌هارات و دەرمانی بۆن خۆش که ده‌کرتیه چیشته و خواردنه‌وه وەک بیهەر، زەرده‌چه‌وه، دارچین و بە‌هارات.
- ابسال** - مص - ع(ئیبسال - ibsal): حەرەم کردنی شتییک، گرەوکردن، به‌کوشتدان.
- ابستروکسیون** - (ئوېستروکسیون - ubstruksîyun): مان گرتنی ژماره‌یه‌ک له ئەندامانی پەرله‌مان له کۆبوونه‌وه‌دا، به‌مه‌به‌ستی کۆسپ خستنه‌ رتی کۆبوونه‌وه‌که.
- ابصار** - ع - مص - م(ئیبصار - ibsar): دیتنی به‌چاو و به‌دل.
- ابصر** - ع - ص(ئەبصر - ebser): بیناتر، چاو تیزتر، چه‌م تیزتر.
- ابطاء** - ع(ئیب‌تاء - ibta'): به‌تال‌کردنه‌وه، هه‌له‌شاندنه‌وه.
- ابطال** - ع - ا(ئەبتال - ebtal): قاره‌مانان، دلێران.
- ابطح** - ع - ا(ئەبتح - ebteh): خپ، ئاوه‌ڕۆی سیلاو.
- ابعاد** - ع - مص - م(ئیبئاد - ib'ad): دوورخستنه‌وه.
- ابعاد** - ع - ا(ئەبئاد - eb'ad): مه‌ودا، ره‌هه‌ند، دوور.
- ابعد** - ع - ص(ئەبعده - ebed): دوورتر.
- ابغاض** - ع - مص - م(ئیبغاض - ibxaz): بوغزاندن.
- ابقاء** - ع - مص - م(ئیبغاء - ibxa'): هیشته‌وه، ئاسته‌بو.
- ابکاء** - ع - مص - م(ئیبکاء - ibka'): گریاندن.
- ابکار** - ع - مص - ل(ئیبکار - ibkar): زوو هه‌ستان.
- ابکار، ابکاره** - ا(ئەبکار، ئەبکاره - ebkar, ebkare): کشتوکال، مه‌زرا.
- ابکم** - ع - ص(ئەبکه‌م - ebkem): لال، بێ زوان.
- ابل** - ا(ئیبیل - ibil): وشتر، حوشتەر، ده‌قه.
- ابلاس** - ع - مص(ئیبلاس - iblas): بێ ئومێدبوون، خه‌مبار بوون.
- ابلاغ** - ع - مص - م(ئیبلاغ - iblax): گه‌یاندن، گه‌یاندنی نامه‌یان په‌یام به‌ که‌سیک.
- ابلغ** - ع - ص - ت(ئەبلغ - eblex): ره‌وانتر، به‌زوانتر، ره‌وانبێژتر.
- ابلق** - ع - ص(ئەبلق - eblex): به‌لەک، هه‌ر شتی دوو ره‌نگ بێ، به‌تایبه‌تی ره‌ش و سپی، ئەبله‌قی عه‌ره‌بی له‌ به‌لەکه‌وه وەرگیراوه، بازگ.
- ابلک** - ص(ئەبلک - eblek): بازگ، به‌لەک.
- ابلوج** - ا(ئەبلوج - eblûc): نه‌بات، شه‌کر، قه‌ند.
- ابلوک** - ص(ئەبلوک - eblûk): به‌لەک، دوو ره‌نگ، دوو روو.
- ابله** - ع - ص(ئەبله‌ه - ebleh): بێ ئەقل، که‌ودهن، گیل، حۆل، بێ ئاوه‌ز، ئەبله.

ابلیس - (ئیبلیس - iblîs): شەیتان، بێ ئومێد لە رەحمی خوا.

ابن - ع - (ئیبن - ibin): کوڕ، مندالی نێرینە.

ابن اوی - (ئیبن ئاڤا - ibin ava): چەقەڵ، تۆڤی، تۆڤک.

ابن السبیل - ع - (ئیبنە سەبیل - ibnessebîl): رییوار، موسافییری دەست بەتال.

ابن الوقت - ع - (ئیبنول ڤەخت - ibnul vext): ئیبنی وەخت، کوڤی روژ، هەلپەرست، زەمانساز.

ابنە - ع - (ئوبنە - ubne): خەوش، کەرب، کینە، گرتی دار.

ابن عرس - ع - (ئیبن ئیـرس - ibin 'irs): مشکی خورما، خورما چوچان، خورما خۆرە.

ابنیە - ع - (ئەبنیە - ebniye): بینا، تەلاران.

ابو - ع - (ئەبوو - ebû): باوک، وەک (ابو جاسم): (بابی جاسم).

ابو البشر - ع - (ئەبول بەشەر - ebûl beşer): بریتییە لە باوکە ئادەم.

ابو الهول - ع - (ئەبول هەول - ebûl hewl): کۆتەڵکی گەلەک

گەورەو سەیرە کە میسرییە کۆنەکان لەبەرد دروستیان کردوووە سەری هی مروڤه و لەشی هی شێرە.

ابوان، ابون - ع - (ئەبەڤان - ئەبەڤەین - ebevan, ebeveyn): داک و باب.

ابوت - ع - (ئوبوڤهت - ubûvet): باوکایەتی، تاتەیهتی.

ابو تراب - ع - (ئەبو توراب -

ebûturab): نازناوی میری موسلمانان (عەلی) یە.

ابوی - ع - (ئەبەڤی - ebevî): باوکانە.

ابه - ا - (تر ئوبه - ubbe): تایفە، عیڵ، ئەو شوپنە ی تایفە بەک خپوەتی خۆیان لی هەلداپی، هۆبە، ئۆبە، زۆم.

ابهی - ع - (ئەبهی - ebeha): روشتەر، درەخشانتەر، جوانتر، روناھیتەر.

ابهام - ع - (ئیبهـام - ibham): کەلەمۆست، پەنجە کەلە، قامکی گەورە.

ابهام - ع - (م - ئیبهـام - ibham): پۆشراو، ئالۆزان.

ابهت - ع - (م - ئوبهـهت - ubbehet): گەورەیی، شکۆ، هەییەت، پایە بەرز.

ابهل - ع - (ئەب هەل - ebhel): سەروی کپوی، عەرەەر، درەختیکە لە تیرە ی کاژ.

ابیات - ع - (ئەبیات - ebyat): بەیتی شیعر، مالان.

ابیاری - ص - (ئەبیاری - ebyarî): جۆرە پارچە یەکی ناسکە، جۆرە کۆتریکە.

ابیشه - (ئەبیـشه - ebîşe): جاسوس، راپۆرتنوس، شوفار، خەوێردز، سالوگر.

ابیض - ع - (ئەبیـهـز - ebyez): سپی، سپی پیتست، رەنگی سپی، چەرمۆ، چەرمگ.

ابین - ع - (ئەبیـهـن - ebyen): ئاشکراتر، روونتر، دیارتر.

اپرا - (ئۆپیـرا - upîra): نمایشی بەسازو ئاواز، شانۆییەک کە ئەکتەرەکان

تبايدا ته نيا شيعرو ئاواز بخوتن، ئوپرا.
اڤرت - ا(ئوپيريت - upirîr): شيعرو
 ئاواز، ئوپراي بچووكى خنده دار.
اڤرخيده - ص(ئه پهرخيده - eperxîde):
 ئاشكراو بى پهرده، قسه ي له پروو.
اڤشك - ا(ئه پشهك - epşek): شه ونم،
 خوناڤ، ئاونگ، شه قنم.
اڤگانه - ا(ئه پگانه - epgane):
 مندالتيك كه به مردوويه تى له بار بچى،
 مندالى نه به كام.
اڤل - ا(ئه پل - epl): شان، پيل.
اڤيدمى - ا(ئه پيدمى - epîdmî):
 نه خوشى گشتى.
اڤيون - ا(ئه پيون - epyûn): تلياك،
 شيله ي خه شخاش، ئه فيون.
اتات - ا(ئه تات - etat): باب، باوك،
 تاته.
اتابك - ص - مر(ئه تابهك - etabek):
 باوه گه وره، په وهرده كارى مندال،
 به تاييه تى په وهرده كارى شازادان.
اتان - ع - ا(ئه تان - etan): ماهر،
 ديلاه كهر، ماهه ر.
اتباع - ع - مص - م(ئيتبا - itba'):
 هينانى وشه يه ك به دووى وشه يه كى ديدا
 كه هى دووهم هاوكيش و له وهى پيش خوى
 بچيت.
اتباع - ع - ا(ئه تبا - etba'): موريدان،
 پيره وان.
اتباع - ع - مص - م(ئيتيبا - ittîba'):
 په يره وى كردن.
اتحاد - ع - مص - ل(ئيتيهاد - ittîhad):
 په كبون، به كيتى.
اتحاف - ع - مص - م(ئيتيهاف - ithaf):

ديارى به خشين، ديارى ناردن.
اتخاڏ - ع - مص - م(ئيتيخاڏ - ittîxaz):
 گرتن.
اتراق - اوتراق - تر - ا(ئيتوراغ ئوتوراغ -
 iturax, uturax): لادانى موسافير له
 شويتيك.
اترج - ع - ا(ئوتروج - utruc): ترنج.
اتساع - ع - مص - ل(ئيستاء - ittisa'):
 به رينى.
اتصاف - ع - مص - ل(ئيتيساف - ittîsah):
 وه سف كراو، سيفه ت گرتن.
اتصال - ع - مص - ل(ئيتيسال - ittîsal):
 په يوه ندى كردن.
اتعاب - ع - مص(ئيتعاب - it'ab):
 ماندوو كردن، زه حمه ت دان.
اتعاظ - ع - مص(ئيتيئاز - ittî'az):
 په ند وه رگرتن.
اتعب - ع - ص(ئه تئهب - eteb):
 قورستر، ماندوو كه رتر.
اتفاق - ع - مص - ل(ئيتيفاغ - ittîfax):
 هاوكارى، هاوپه يمان.
اتقى - ع - ص(ئه تغا - etxa): به
 ته قوا تر، خواناستر.
اتقاء - ع - مص - ل(ئيتتغاء - ittîxa'):
 پاريزگارى، پاريزكرن، خو
 دوور خستنه وه.
اتقيا - ع - ا(ئه تقيا - etxîya):
 ته قواكاران.
اتكاء - ع - مص - ل(ئيتتيكا - ittîka'):
 پشت پيوه دان، پشت به ستن.
اتلاف - ع - مص - م(ئيتلاف - itlaf):
 فه وتان دن، نابوت كردن، نه هيشتن.
اتلال - ع - ا(ئه تلال - etlal): گردۆلكان.

’usema): تاوانباران.
اتمان - ع - ا - ص (ئهسمان - esman):
 نرخ، به‌ها.
اتمه - ع - ا (ئهسه‌مه - eseme):
 تاوانباران.
اتمد - ع - ا (ئوس مود - usmud):
 به‌ردی کل، ئه‌و به‌رده‌ی که سورمه‌ی لی
 دروست ده‌کړی.
اثناء - ع - ا (ئه‌سنا - esna):
 له نیتوان، له کات.
اثنا عشر - ع - ا - م (ئیسنا ئه‌شهر -
 isna eșer): دوانزه گړی، دوانزه.
اثنا عشری، اثنا عشریه - ص - ن (ئیسنا
 ئه‌شهری، ئیسنا ئه‌شهریه -
 isna eșeri): شیعه‌ی دوانزه ئیمامی.
اثنان - ع - ا (ئیسنان - isnan):
 دووان، دوو.
اثواب - ع - ا (ئه‌سثاب - esvab):
 جلك و به‌رگ.
اثير - ا (ئه‌سیر - esîr): چاک، به‌رز،
 هه‌ل‌بژارده، هه‌وا.
اثيرم - ع - ص (ئه‌سیم - esîm):
 گونا‌حکار، تاوانبار.
اجابت - ع - م - ص (ئیس‌جابه‌ت -
 icabet): وه‌لام‌دانه‌وه، به‌ده‌نگه‌وه
 هاتن، قبول‌کردن، به‌رسف.
اجاره - ع - م - ص (ئیس‌جاره - icare):
 کړی، به‌کړیدان.
اجاردار - فا - ص - مر (ئیس‌جاره‌دار -
 icaredar): ئه‌و که‌سه‌ی مو‌لک و خانو
 به‌کړتیا‌ن دده‌ات.
اجازه، اجازت - ع - م - ص (ئیس‌جازه -
 icaze): مو‌لّه‌ت، رت‌دان، ئیس‌جازه‌دان.

اتم - ا (ئه‌توم - etum): زه‌ړه، ئه‌توم،
 گه‌ردیله.
اقام - ع - م - م (ئیت‌مام - itmam):
 ته‌واو‌کردن، به‌ئه‌نجام گه‌یاندن، لا‌پ‌کردن.
اتنوگرافی - ا (ئیتنوگرافی -
 itnugrafî): نه‌ژادناسی.
اتو - ا (ئوتو - utû): ئوتوو.
اتوبوس - ا (ئوتوبوس - utûbûs): پاس.
اتوبیوگرافی - ا (ئوتوبیوگرافی -
 utûbiografî): ژین‌نامه‌یه‌ک که‌ئه‌و
 که‌سه‌خو‌ی بو‌خو‌ی بنووسیت‌ه‌وه، ژین‌نامه.
اتوکار - ا - مر (ئوتوکار - otokar):
 ئوتومبیلی گه‌وره‌ی تایبه‌ت به‌موسافیرو
 گه‌شت و گه‌ران.
اوتوماتیک - ص (ئوتوماتیک -
 utümatîk): ده‌زگایه‌ک که‌خو‌به‌خو‌کار
 بکات، ئوتوماتیک، خو‌گی‌تر.
اومبیل - ا (ئوتومبیل - utümbîl):
 ترومبیل، ته‌مه‌بیل.
اتهام - ع - م - م (ئیت‌تی‌هام -
 ittîham): به‌دنا‌وبوون، نی‌وزراندن،
 تاوانبار‌کردن.
اثاث - ع - ا (ئه‌ساس - esas): کالاو
 که‌لوپه‌لی نی‌تومال.
اثبات - ع - م - ص (ئیس‌بات - isbat):
 سه‌لماندن، چه‌سپاندن، جی‌گیر‌کردن.
اثر - ع - ا (ئه‌سه‌ر - eser):
 شو‌ینه‌وار، نیشانه، جی‌پی، ئاسه‌وار،
 مه‌نر.
اخال - ع - ا (ئه‌سغال - esxal): بار،
 باری گران.
اثم - ع - ا (ئیس‌م - ism): گونا‌ح، تاوان.
اثماء - ع - ا - فا (ئوسه‌ماء -

- اجاص** - ع - ا (ئيججاس - iccas): هه لۆژه.
- اجاق** - تر - ا (ئوجاغ - ucax): ئاگردان، كوانوو، بنه ماله، پيرو شيخ و مورشيد، وه چاغ.
- اجامير** - ع - ا (ئجامير - ecamir): دهسته يهك خهلكي ئاژاوه چي و بهرهللاو سه رسهري لات و لوت، لوتى، گه جهر و گوجهر.
- اجانب** - ع - ص (ئجانب - ecanib): بيجانه، غه واره.
- اجبار** - ع - مص - م (ئيجبار - icbar): ناچار كردن.
- اجتذاب** - ع - مص - م (ئيجتيزاب - ictîzab): راكيشان به لاي خؤدا.
- اجتماع** - ع - مص - ل (ئيجتماء - ictîma): كۆيونه وه، خريوونه وه.
- اجتنا** - ع - مص - ل (ئيجتينا - ictîna): ميوه چين، كردنه وه ي ميوه له دره خت.
- اجتهاد** - ع - مص - ل (ئيجتihad - ictîhad): كوشش، ههله ينجاني مهسهله شه رعيه كان له قورئان و فهرموده كانه وه، ئيجتihad.
- اجتياز** - ع - مص - ل (ئيجتياز - ictîyaz): ردت بوون، تيبه ربوون.
- اجحاف** - ع - مص - م (ئيجهاف - ichaf): نه هه قى كردن، زولم كردن، زيده گاڤي.
- اجداد** - ع - ا (ئجداد - ecdad): ئهژداد، باو و باپيران، باڤ و كال.
- اجدع** - ع - ص (ئجده - ecde): كه پوو برياك.
- اجر** - ع - ا (ئجر - ecr): كرى، پاداشت، سه واپ.
- اجراء** - ع - مص - م (ئيجراء - icra): ره وان كردن، دهركردن، جيبه جي كردن، راپه راندن.
- اجرام** - ع - ا (ئجرام - ecram): ستيران، هه ساره كان.
- اجره** - اجرت - ع - ا (ئوجره، ئوجرهت - ucret, ucre): كرى، حق دهست.
- اجزاء** - ع - ا (ئجزاء - ecza): پارچه كان، پاژ.
- اجسام** - ع - ا (ئجسام - ecsam): تن، لهش، جهسته.
- اجفان** - ع - ا (ئجفان - ecfan): پيتلو.
- اجل** - ع - ا (ئجهل - ecel): گه وده تر، پايه بهرتر.
- اجلاء** - ع - مص (ئجلاء - icla): دووركه و تنه وه له ولات، ولات به جيبه يشتن، دووركه و تنه وه له كهس و كار.
- اجلاس** - ع - مص - م (ئيجلاس - icles): پيكتفه روينشتن به مه بهستي گفتوگو يان راويژو ته كبيرو كۆيونه وه.
- اجلاف** - ع - ا (ئجلاف - eclaf): ناكهس به چه، خويڤري، بهرهللا، ناجسن، هه رچي و په رچي.
- اجلال** - ع - مص - ل (ئيجلال - iclal): ريزلينان، گه وده كردن، ويقارو گه وده يي.
- اجماع** - ع - مص - ل (ئيجماع - icma): ريكه وتن، ريكه وتن و هاوئا ههنگي جه ماعه تيك له سه ر كاريك.
- اجمال** - ع - مص - م (ئيجمال - icmal): كورته و پوخته ي مه بهست،

خۆلاسهی که لام.
اجمه - ع- ا (ئهجهمه - eceme): بېشه،
 جهنگه، قامیشه لان، چره دارستان.
اجمل - ع- ص (ئهجمه - ecmel):
 قوزتر، جوانتر، باشتتر.
اجنه - ع- ا (ئهجینه - ecinne):
 پز، پیزه، جهنن، ئاوله مه.
اجواد - ع- ا (ئهجواد - ecvad):
 سه خاوه تمه ندان، دلا وایان، ده سیلاوان.
اجویه - ع- ص (ئهجویه - ecvibe):
 وه لامان، بهرسقین.
اجوف - ع- ص (ئهجوف - ecvef):
 بوش، نیو به تال، هولول.
اجهار - ع- ص (ئیهجار - ichar):
 ئاشکراکردن.
اجیر - ع- ص (ئهجیر - ecîr):
 کرێکار، کرێگرته، کهسیک که به کرێ کار بو
 کهسیکی دی بکات..
احاطه - ع- مص- م (ئیهاته - ihate):
 ده ورگرتن، شاره زایی له کاریکدا.
احاله - ع- مص- م (ئیهاله - ihale):
 هه واله کردن، سپاردنی کاریک به
 کهسیک.
احباء، احباب - ع- مص- م (ئههیباء،
 ئههباب - ehîbba',ehbab): دۆستان
 و خوشه ویستان.
اجبار - ع- ا (ئههبار - ehbar):
 دانایان، زاناو پێش شه وایانی ئایینی
 جووله کهکان.
احتباس - ع- مص (ئیهتیباس -
 ihtibas): چه پس بوون، گیرخواردن.
احتیجاب - ع- مص- ل (ئیهتیباج -
 ihticab): په نهان بوون، کهوتنه ژئیر په رده.
احتجاج - ع- مص- ل (ئیهتیباج -
 ihticac): هه نهجهت هینانه وه، ناره زایی
 ده برپین.
احتجام - ع (ئیهتیباجام - ihticam):
 خوینگرتن، چه جومات، که له شاخ گرتن.
اhtiraz - ع- مص- ل (ئیهتیراز -
 ihtiraz): دووره په ریزی له کهسیک یان
 شتیک، خۆلادان.
اhtiras - ع- مص (ئیهتیراس -
 ihtiras): خۆپاراستن.
اhtiraf - ع- مص (ئیهتیراف -
 ihtiraf): بوون به خاوهن پیشه،
 پیشه وه ری، پیشه فانی.
اhtirax - ع- مص- ل (ئیهتیراغ -
 ihtirax): سووتان.
اhtiram - ع- مص- ل (ئیهتیرام -
 ihtiram): ریزو حورمهت، قه درگرتن.
اhtifal - ع- مص- م (ئیهتیفال -
 ihtifal): ئاههنگ گێران.
اhtixar - ع- مص- م (ئیهتیفار -
 ihtixar): بچووک کردن.
اhtixan - ع- مص- م (ئیهتیغان -
 ihtixan): میزگیران، به ندبوونی خوین
 یان هه ر مادده یه کی دی له له شدا.
اhtikar - ع- مص- م (ئیهتیکار -
 ihtikar): مۆنۆپۆل، پاوان کردن،
 قۆرخ کردن.
اhtikak - ع- مص (ئیهتیکاک -
 ihtikak): لیک خسانی دوو شت،
 تیکه له بوون.
اhtilam - ع (ئیهتیلام - ihtilam):
 شه یسانی بوون، بلۆق بوون، خه و دیتن به
 گانه وه.

احتمال - ع - ا - مص (ئیهتیمال - ihtimal): ئه گهر، له گین، رهنکه، له وهیه.

احتواء - ع - مص - م (ئیهتیفاء - ihtiva'): گرد کردنه وه.

احتیاج - ع - مص (ئیهتیاج - ihtiyac): پتویستی، ناتاجی.

احتیاط - ع - مص (ئیهتیات - ihtiyat): پارێز، دووریینی، یه دهک.

احتیال - ع - مص (ئیهتیال - ihtiyal): حیهل کردن، فیل کردن.

احجام - ع - مص (ئیهجام - ihcam): دل تۆران، کشانه وه له کاریک، سینگرتن.

احداث - ع - مص - م (ئیههداس - ihdas): داهینانی شتیکی تازه.

احداث - ع - ا - ص (ئههداس - ehdas): رووداوی تازه، نهوجه وانان، نۆلوان.

احدب - ع - ص (ئههدهب - ehdeb): قه موور، کۆم، کوور، قه مبوور.

احدوئه - (ئههدووسه - ehduse): خه بهری تازه، کاری نوێ، ئهفسانه.

احدیت - ع - مص (ئههه دییهت - ehediyet): یه کتایی، یه کبوونی خودا.

احرار - ع - ص (ئههرار - ehrar): ئازادان.

احراز - ع - مص - م (ئیهراز - ihraz): وه دهست هینان.

احراق - ع - مص - م (ئیهراغ - ihrax): سووتاندن.

احرام - ع - ا (ئیهرام - ihram): ئه و خاوی و پارچانه ی که حاجیان له

وهختی هه جکردنی له خووه ی دههالین، ئیحرام بهستن.

احرام بستن - مص - ل (ئیهرام بهستن - ihram besten): پۆشینی جلکی هه جی و چوونه نیو که عبه.

احزاب - ع - ا (ئههزاب - ehzab): کۆی حزب، پارت.

احساس - ع - مص - م (ئیهساس - ihsas): ههست کردن، حالێ بوون.

احسان - ع - مص - ا (ئیهسان - ihsan): چاکه کردن، خیر، بهخشش.

احسنت - ع - ا (ئههسنت - ehsent): چاکت کرد، ئافه رین، دهست خوش.

احشاء - ع - ا (ئههشاء - ehsha'): هه ناو، هه ناڤ، هه ر چی له نیو زگدایه، له دل و جگه رو سیپه لاک و گورچیه و زراو.

احشام - ع - ا (ئههشام - ehsham): هه شامات، دهست و پتوه ندو خزم و کهس و کارو خزمه تکارو خولامی پیاو، مهرو مالآت.

احصاء - ع - مص - م (ئیهساء - ihsha'): ژماردن، سه رژمیری.

احصائیه - ع - ا (ئیهسائییه - ihsha'iyeh): ئامار.

احسان - ع - مص - م (ئیهسان - ihsan): قایم کردن، زه ماوه ن کردن.

احضار - ع - مص (ئیهزار - ihzar): بانگ کردن، ئاماده کردن، داواکردنی که سیک.

احضاریه - ع - ا (ئیهزارییه - ihzariyeh): جه لب نامه.

احفاد - ع - ا (ئههفاد - ehfad): نه وه و نه تیره، نهقی، نه قیچرک.

احق - ع - ص (ئهههغ - ehex): راستتر، لهسهه ههقتر.
احقاق - ع - مص - م (ئیههغ - ihxax): گهه راندنه وهی ههق، هوکمکردنی به ههق، ههقگوتن.
احقر - ع - ص (ئههغه - ehxer): بچووکتتر، کهمتر.
احکام - ع - مص - م (ئیههکام - ihkam): مکوم کردن، قایم کردن.
احکم - ع - ص (ئههکهه - ehkem): ههکیم تر، داناتر، دادوهرتر، راههستاوتر.
احلی - ع - ص (ئههلا - ehla): شیرینتر.
احلاء - ع - مص (ئیهلاء - ihla): شیرین کردن.
احلاف - ع - مص (ئیهلاف - ihlaf): سویتندان.
احلاف - ع - ا (ئههلاف - ehla): پهیمان.
احلال - ع - مص - م (ئیهلال - ihlal): ههلاک کردن، رهوا کردن.
احلام - ع - ا (ئههلام - ehlam): خهون، خهوی شهیتانی.
احلیل - ع - ا (ئیهلیل - ihlîl): کونی میز، کونی مه مک، کیر.
احماض - ع - مص (ئیهماز - ihmaz): ترش کردن، قسهی خویش.
احمد - ع - ص (ئههمهه - ehmed): زور ستایش کراو.
احمر - ع - ص (ئههمهه - ehmer): سوور، سوور.
احمض - ع - ص (ئههمهه - ehmez): ترشتر.
احمق - ع - ص (ئههمهه - ehmex):

کهه، گیل، ئههمهه، کهودهه.
احنف - ع - ص (ئههنههف - ehnef): پیخ خوار.
احوال - ع - ا (ئهههوال - ehval): ههوال، چوئیه تی باری ژیان و گوزهران.
احور - ع - ص (ئههههر - ehver): چاوجوان، چاوپردهش، چهه سیاه.
احوط - ع - ص (ئههههت - ehvet): نزدیکتر، به پاریز.
احول - ع - ص (ئههههل - ehvel): چاوی چهه و خیل، خیل و قیچ.
احیاء - ع - مص (ئیهیاء - ihya): زندوکرنه وه، شهویداری، شهوعییادهه، شهونخونی.
احیاء - ع - ص - ا (ئههیاء - ehya): زیندهواران، خانه دانان.
احیان - ع - ا (ئههیان - ehyan): وهخت، کات، جار.
احیل - ع - ص - ت (ئههیهل - ehyl): حیلله بازتر.
اخ - ع - ا (ئهخ - ex): برا.
اخاء - ع - مص (ئیهخاء - ixa): برابیه تی.
اخافه - ع - مص (ئیهخافه - ixafe): ترساندن.
ابخاث - ع - (ئهخباس - exbas): چهپهل، پیس، ناپاک، گلاو، ههناوردهش، له بینه وهپر.
اخبار - ع - مص - م (ئیهخبار - ixbar): خه بهردان، ههوالدان.
اخبار - ع - ا (ئهخبار - exbar): ههوالان.
اخت - ع - ا (ئوخت - uxt): خوشک، والی.

- اختبار** - ع - مص (ئىختىبار - ixtibar):
تأقیق‌کردنه‌وه.
- اختتام** - ع - مص - م (ئىختیتام - ixtitam):
خه‌تم‌کردن، کوٲتایی پی هیٲنان.
- اختتان** - ع - مص (ئىختیتان - ixtitan):
سوٲنه‌تکرڊن، خه‌ته‌نه‌کردن.
- اختر** - ا (ئه‌خته‌ر - exter):
ئه‌ستیره، به‌خت و به‌غبال، تالڅ و نه‌وچه‌وان، به‌یداخ و ئالا.
- اخترشناس** - اف - ا (ئه‌خته‌رشیناس - exterşinas):
ئه‌ستیره‌ناس، به‌خت‌گره‌وه.
- اختراع** - ع - مص - م (ئىختیراء - ixtira):
داهیتان و درو‌سو‌تکرڊنی شتیکی نوئ.
- اختراق** - ع - مص - م (ئىختراغ - ixtirax):
دیواوو ده‌رکړڊن، پی‌شیل‌کړڊن، سمانڊن.
- اخترام** - ع - مص - م (ئىختیرام - ixtiram):
برین، له‌بنه‌وه برین و هه‌لکه‌نڊن.
- اختصار** - ع - مص - م (ئىختیسار - ixtisar):
کوړتکرڊنه‌وه، له‌کوړتی برینه‌وه‌ی قسان، پوخته‌کردنه‌وه.
- اختصاص** - ع - مص - م (ئىختیساس - ixtisas):
تاییه‌تی، پسپوړی.
- اختطاف** - ع - مص - م (ئىختیتاف - ixtîtaf):
ره‌فانڊن، ره‌فانڊن، ئه‌رفانای، قه‌پانڊن.
- اختصام** - ع - مص - م (ئىختیسام - ixtisam):
به‌شه‌ره‌هاتن، دوژمنایه‌تی کړڊن.
- اختفاء** - ع - مص - ل (ئىختیفاء - ixtifa):
ون‌بوون، گوم‌بوون، پی‌وابوون، نه‌په‌نی بوون.
- اختلاج** - ع - مص - م (ئىختیلاج - ixtilac):
جولان، فرین، وهک: فرینی پیلوی چاو.
- اختلاس** - ع - مص - ل (ئىختیلاس - ixtilas):
دزینی پاره.
- اختلاط** - ع - مص - ل (ئىختیلات - ixtilat):
تی‌که‌لا‌بوون.
- اختلاف** - ع - مص - ل (ئىختیلاف - ixtilaf):
نه‌گونجان، نات‌ه‌بایی، ناکوکی.
- اختلال** - ع - مص - ل (ئىختیلال - ixtilal):
تی‌کچوون، شیرازه‌پچران.
- اختناق** - ع - مص - ل (ئىختیناغ - ixtinax):
خنکان، گه‌روو گیران.
- اخته** - ت - ص - ا (ئه‌خته - exte):
خه‌ساو، خواجه، خه‌سیاگ، خه‌سینراو.
- اختیار** - ع - مص - م (ئىختیار - ixtîyar):
هه‌لېژارڊن، په‌سه‌نڊ کړڊن.
- اخشم** - ع - ص (ئه‌خسه‌م - exsem):
لووت‌پان، گوئ‌پان.
- اخجسته** - ا (ئه‌خجه‌سته - exceste):
ناستانه، ده‌رگا.
- اخچه** - ت - ا (ئه‌خچه - exçe):
دراوی زیویان‌زیر، ورده‌ی زیر.
- اخدر** - ا - ع (ئه‌خده‌ر - exder):
تاریکه‌شه‌و.
- اخدری** - ا - ع (ئه‌خده‌ری - exderî):
که‌ره‌کی‌وی.
- اخدع** - ع - ص - ت (ئه‌خده‌ع - exde):
فریو‌ده‌رت‌ر.
- اخدود** - ع - ا (ئوخ‌دوود - uxdûd):
درز، شق، دوژ، خه‌ره‌نڊ.

اخذ - ع - مص - م (ئه خـز - exz): وه رگرتن، سه نندن.
اخراب - ع - مص - م (ئي خـراب - ixrab): ويران کردن، خه راپکردن.
اخراج - ع - مص - م (ئي خـراج - ixrac): ده رکردن.
اخرس - ع - ص (ئه خـره س - exres): لال.
اخرم - ع - ص (ئه خـره م - exrem): دفن برياک، که پوو براو، لووت قه تياو.
اخروش - ا (ئوخروش - uxrûş): ئاژاوه، هه راو هه نگامه.
اخص - ع - ص - ت (ئه خـس - exes): زه بوونتر، پيسکه تر.
اخش - ا (ئه خـش - exş): بايي، بايه خ، نرخ.
اخشاب - ع - ا (ئه خشاب - exşab): دار، ته خته.
اخشم - ع - ص (ئه خشه م - exşem): لووت فش، که سيک که بۆن ناکات.
اخشن - ع - ص (ئه خشن - exşen): زير تر.
اخص - ع - ص (ئه خـه س - exes): تاييه تي تر، هه لېژارده تر.
اخضر - ع - ص (ئه خـزه ر - exzer): که سک، سه وز.
اخطار - ع - مص - م (ئي خـتار - ixtar): ئاگادارکردنه وه.
اخطار - ع - ا (ئه خـتار - extar): خه ته ران، مه ترسيان.
اخطبوط - ع - ا (ئوخـتـوبـوت - uxtubût): جانده وهرتيکی ده ريایی زه لام و ترسناکه، چنگی دريژی هه يه.
اخف - ع - ص (ئه خـه ف - exef): سوکتر.
اخفي - ع - ص (ئه خـفا - exfa): په نهان تر. ناديار تر.
اخفاء - ع - مص - م (ئي خـفاء - ixfa'): وه شيترن، شارده وه، په نهانکردن.
اخفش - ع - ص (ئه خـفه ش - exfeş): که سيک که چاوی لاوازو که م نووربي، که سيک که به رۆژه وه باش نه بيني، رۆژ کوتر.
اخفض - ع - ص (ئه خـفه ز - exfez): نرمتر.
اخککندو - (ئه خـکه کـهـندو - exkekendv): مندالان.
اخکوک - ا (ئه خـکوک - exküik): زه رده لووی کال، چه قاله، ميوهی کال و نه گه بيوو.
اخگر - ا (ئه خـگه ر - exger): مه شخه ل، په نگر، سکل، په رده نگ، پشکو.
اخگل - ا (ئه خـگه ل - exgel): برژول، داسوکه ی گولي گه نم و جو. داسوکه.
اخگورنه - ا (ئه خـگورنه - exgujene): قوچچه، دوگمه، بشکوژ.
اخلاء - ع - مص - م (ئي خـلاء - ixla'): چولکردن.
اخلاء - ع - ا (ئه خـلاء - exla'): پياوی بي ژن، ژناني بي شوو.
اخلاص - ع - مص - ا (ئي خـلاس - ixlas): دلسوزی وپاکي، بي ريایی.
اخلاط - ع - ا (ئه خـلات - exlat): شتی تیکه ل و پیکه ل.
اخلاف - ع (ئه خـلاف - exlaf): خه ليفه، جينشين.

- که سبک به همه به سستی گالته پی کردنی.
اداء - ع - مص - م (ئهداء - eda') :
 ئه دا کردن، جیبه جیکردن، دانه وه، قهرزه که ی
 ئه دا کرد، وانا قهرزه که ی دایه وه.
ادات - ع - ا (ئهدات - edat) : ئامیر،
 ئامراز، ئه سیاب، ئالهت.
اداک - ا (ئهداک - edak) : دوورگه،
 گراف.
ادام - ع - ا (ئیدام - idam) : پیخور،
 ئه وه ی به نانه وه بخوری، شوربا.
ادامه - ع - مص - م (ئیدامه - idame) :
 دهوام پیدان، دریژه پیدان.
ادانی - ع - ص - ا (ئهدانی - edamî) :
 نزیکان، خه لکانی لاتو لووت، هیچ وپوچ،
 توری.
ادب - ع - ا (ئهدب - edeb) : رهوشتی
 په سهند، خووی باش، ئه ده بیات.
ادباء - ع - ص - ا (ئودهبا - udeba') :
 ئه دبیان.
ادبار - ع - مص - ل (ئیدبار - idbar) :
 پشت تیکردن، روو وه رگیپران، بهخت
 هه لگه رانه وه، بی یه غبالی، هه لاتن.
ادخال - ع - مص - م (ئیدخال - idxal) :
 بردنه ژووره وه، تیخستن، تیئاخنین.
ادخنه - ع - ا (ئهدخنه - edxine) :
 دووکه ل.
ادرار - ع (ئیدرار - idrar) : میز، پیشاو،
 مانگانه، مووچه ی مانگانه و سالانه.
ادراک - ع - مص - ل (ئیدراک - idrak) :
 ده رک کردن، تیگه یشتن، په ی
 پی بردن.
ادرک - ا (ئهدرک - edrek) : هه لووژه،
 زه نجه فیل.
اخلاق - ع - ا (ئه خلاق - exlax) : خوو،
 ره وشت، ئاکار.
اخلال - ع - مص - م (ئیخلال - ixlal) :
 تیکدان.
اخم - ا (ئه خم - exm) : رووگرژی، چرچ و
 لۆچی نیوچه وان، مونی.
اخماس (ئه خماس - exmas) :
 پینج یه کان.
اخمو - ص (ئه خموو - exmû) :
 مۆن، رووگرژ، عه بوس.
اخوه - ع - ا (ئوخوره - uxuve) :
 برایان.
اخوف - ع - ص (ئه خوهف - exvaf) :
 ترسناک.
اخوی - ع - ص (ئه خه فی - exevî) :
 برایانه.
اخیار - ع - ا (ئه خیار - exyar) :
 خیره و مه ندان، چاکه کاران.
اخیاط - ع - ا (ئه خیات - exyat) :
 داوی دوورمان.
اخیه، اخیه - ع - ا (ئه خییه، ئاخییه -
 axye, exye) : میخ زنجیر، قازووخ.
اخیر - ع - ص (ئه خیر - exîr) :
 دوایین.
اخیر - ع - ص (ئه خیره - exyer) :
 چاکتر، فهدارتر.
اخیف - ع - ص (ئه خییهف - exyef) :
 که سبک که چاویکی رهش و ئه وی تریان
 شین بی.
ادا - ع - ا (ئهدا - eda) : ناز، غه مزه،
 لاسایی کردنه وه.
ادادراوردن - مص (ئهدا دهر ئاقره ردهن -
 edader averden) : لاسایی کردنه وه ی

نامیر، نامراز، نالهت.
ادوار - ع - ا - مص (ئه دڤار - edvar):
 دهورو زه مانه.
ادویه - ع - ا (ئه دڤیه - edvîye):
 دهрман، دهوا.
ادهان - ع - ا (ئه دهان - edhan):
 روڤ، دون.
ادهم - ع - ا - ص (ئه دهه - edhem):
 رهش، ههسپی رهش، دههمان.
ادیان - ع - ا (ئه دیان - edyan):
 تایینه کان.
ادیب - ع - ص (ئه دیب - edîb):
 شاعیر، شاره زای زانستی ئه دهه.
ادیم - ع - ا (ئه دیم - edîm):
 خوشه کراو، پیستی هه لالی کراو، چهرم،
 رووی شتی.
ادیم زمین - ا - م (ئه دیمی زه مین - edîmi zemîn):
 رووی زهوی.
اذا به - ع - مص - م (ئیزابه - izabe):
 تواندهوه، بوهرین کرن.
اذا به - ع - مص - م (ئیزائه - iza'e):
 ئاشکرکردن، بلاوکردنهوه، ئاشکرکردن و
 بلاوکردنهوهی رازو نهیینی، پهخشکردن،
 وهشاندن.
اذا به - ع - مص - م (ئیزاغه - izaxe):
 چیژاندن.
اذان - ع - مص - م (ئه زان - ezan):
 راگه یاندن، بانگی نوێژ.
اذعان - ع - مص - م (ئیزان - iz'an):
 مل دانهخت، ئیعتراف، گوێپرایه لی،
 قهبولکردن، ئیقرار، ملکه چبوون.
اذفر - ع - ص (ئه زفر - ezfer):
 میسکی خالیسه، بۆنی خوشتر، بۆنی تیز.

ادرم، آدرم - ا (ئه درهم، ئه درهم - edrem, adrem):
 ئاره قگی،
 نه رمه زین، پارچه لبادی ژیر زین.
ادعاء - ع - مص - ل (ئیدیئا - iddia):
 داواکردن، شکایهت کردن، سکالا کردن،
 داد بردنه بهر دادگا.
ادعیه - ع - ا (ئه دعییه - ed'îye):
 دوعا، نزا، پارانهوه، نووشته.
ادغام - ع - مص - م (ئیدغام - idxam):
 تیکه ل کردنی دوو پیت.
ادق - ع - ص (ئه دهغ - edex):
 باریکتر،
 ناسکتر، وردتر.
ادکن - ع - ص (ئه دکهن - edken):
 رهنگی تاریک، رهنگی مه یله و رهش،
 توختر.
ادل - ع - ص (ئه دهل - edel):
 نازکردن،
 کهسێک که زۆر منهت بکات.
ادلاء - ع (ئه دیلا - edilla):
 کۆی دهلیل، ریی نوین، ریی نیشاندەر، رابه.
ادله - ع - ا (ئه دیله - edille):
 کۆی دهلیل، بهلگه.
ادمان - ع - مص - م (ئیدمان - idman):
 بهردهوام بوون له سه ر شتی،
 ئالوده بوون.
ادمن - ص (ئه دمنه - edmen):
 میسکی خالیسه.
ادنی - ع - ص (ئه دنا - edna):
 نزیکتر،
 نزمتر، دهنی تر.
ادناء - ع - مص (ئیدناء - idna):
 نزیککردنهوه.
ادنیا - ع (ئه دنیا - ednîya):
 نهفس،
 زمان، ته بیات سووک، تپۆ.
ادوات - ع - ا (ئه دهقات - edevat):

و خوشه‌ویستی بی ریاش دیت، مه‌حه‌یه‌ت.
ارادی - ع-ص-ن (ئیرادی - iradî):
 مه‌به‌ست و ئاره‌زوو.
اراده - ا (ئه‌راده - erade): پی‌چکه،
 تایه، پی‌چکه‌ی گالیسکه، عاره‌بانه.
ارازل - ع-ص (ئه‌رازیل - erazil): لات
 و له‌وێر، سه‌سه‌ری، ترۆ، هیچ و پوچ.
اراضی - ع-ا (ئه‌رازی - erazî): زه‌وی،
 ئه‌رز، زه‌مین، خاک.
اراقه، اراقت - ع-م-ص (ئیراغه،
 ئیراغه‌ت - iraxe, iraxet): رشتن،
 رشتنی ئاو یان خوین.
اراک - ا (ئه‌راک - erak): داری سیواک.
ارانگوتان - فـ (ئورانگ ئوتان -
 urang utan): مه‌یونیکی بی کلکه،
 زۆر له به‌شه‌ران ده‌چیت هه‌میشه له‌سه‌ر دارو
 دره‌ختان ده‌ژی، له گه‌نجیتیدا زۆر هۆشیارو
 زربنگه، له سوماتره‌و ئه‌و ناوچانه‌دا ده‌ژی.
اریاب - ع-ا (ئه‌ریاب - erbab):
 خاوه‌ن، ده‌وله‌مه‌ند، ئاغا.
اریاح - ع-ا (ئه‌ریاه - erbah): سودو
 قازانج.
اریعه - ع-عدد (ئه‌ریه‌ئه - erbe'e):
 چوار.
اریعاء - ع-ا (ئه‌رییاء - erbi'a'):
 چوارشه‌مه.
اریو - ا (ئه‌ریو - erbû): هه‌رمی،
 گولای.
اریودار - ا (ئه‌ریودار - erbûdar):
 دره‌ختی هه‌رمی.
اریبان - ع-ا (ئه‌ریبه‌یان - erbeyan):
 کولوی ده‌ریایی، مه‌یگۆ، له عه‌ربیدا، اریبان/
 ئۆریبه‌یان: جوړه قرژالیکه، پروانه: رووبیان.

اذکار - ع-ا (ئیزکار - izkar): زیکر،
 تالیله، دوعاو پارانه‌وه، وێردو سلاوات.
اذکیاء - ع-ص-ا (ئه‌زکیاء -
 ezkiya'): زه‌یره‌کان.
ازل - ع-ص (ئه‌زهل - ezel): زه‌لیل تر،
 زه‌بونتر.
اذلال - ع-م-ص (ئیزلال - izlal):
 زه‌لیل کردن.
افن - ع-ا (ئیزن - izin): مۆلته،
 روخسه‌ت، ئیزن.
افن - ع-ا (ئوزون - uzun): گوێچکه.
اذناب - ع-ا (ئه‌زناب - eznab):
 کلک، ده‌ست و پیتوه‌ندو خولامان.
افهان - ع-ا (ئه‌زه‌هان - ezhan):
 زه‌هین و هزر.
اذیت - ع-ا-م-ص (ئه‌زییه‌ت -
 ezîyet): زه‌حه‌مه‌ت، ره‌نج و ئازار،
 ئه‌زیه‌ت.
ار - ق (ئه‌ر - er): سوکه‌له‌ی ئاگر
 (ئه‌گه‌ر - eger):
ارائه - ع-م-ص (ئیرائه - ira'e):
 نیشان‌دان، ده‌رخستن.
ارائیک - ع-ا (ئه‌رائیک - eraîk):
 ته‌خت، ته‌ختی نووستن.
ارابه - ا (ئه‌ریابه - erabe): عاره‌بانه،
 گالیسکه، فایتون.
اراجیف - ع-ا (ئه‌راجیف - eracîf):
 قسه‌ی بی‌هوده، درۆو ده‌له‌سه، هه‌والی
 درۆو بی‌بناوان.
اراده - ارادت - ع-م-ص (ئیراده،
 ئیراده‌ت - irade, iradet): ویستن،
 داواکردن، مه‌به‌ست، ئاواز، ئیراده‌ت له
 فارسیدا به مانای دلسۆزی و دۆستایه‌تی

خوری.

ارتشاف - ع - مص - ل (ئیرتیشاف - irtişaf): خوارنده‌ی قوم قوم.

ارتشتار - ص - ا (ئیرتیشتار - ertiştar): له‌شکری، جه‌نگاوه‌ر.

ارتشتاران - ص - ا (ئیرتیشتاران - ertiştaran): فه‌رمانده‌ی له‌شکر.

ارتضاء - ع - مص - م (ئیرتیضاء - irtîza): رازی بوون، شاد بوون.

ارتضاع - ع - مص - م (ئیرتضاع - irtiza): شیرخواردن، مژینی شیر له‌مه‌مک.

ارتعاش - ع - مص - ل (ئیرتیعاش - irti'aş): له‌رزین، له‌رزه.

ارتفاع - ع - مص - ل (ئیرتیفاء - irtifa): به‌رزوی، به‌رزبوونه‌وه.

ارتفاق - ع - مص - ل (ئیرتیفاء - irtifax): شان دادان، بوون به‌ره‌فیق و هاوړی.

ارتقاء - ع - مص - ل (ئیرتغاء - irtixa): به‌رزبوونه‌وه، گه‌یشق به‌پله‌و پایه‌ی به‌رز.

ارتقاب - ع - مص - م (ئیرتغاب - irtixab): خستنه ژیر چاودیری، چاوه‌ړی.

ارتکاب - ع - مص - م (ئیرتکاب - irtikab): ده‌ستکردن به‌کاریک، نه‌نجامدانی کاریک، کردنی گوناهییک.

ارتکاز - ع - مص - ل (ئیرتیکاز - irtikaz): پشتدان به‌شتیکه‌وه، خوگرتن به‌شتیکه‌وه، پایه‌داری و به‌رقه‌راری.

ارتقاس - ع - مص - م (ئیرتقاس - irtimas): خو نقوم کردن له‌ئاودا.

ارتباط - ع - ا - مص (ئیرتبات - irtibat): هه‌بوونی په‌یوه‌ندی، هه‌قبه‌ندی.

ارتجاء - ع - ا - مص - م (ئیرتیجاء - irtica): ئومیده‌واری، هیواداری.

ارتجاع - ع - مص - ل (ئیرتجاء - irtica): گه‌رانه‌وه، له‌دونیای سیاست به‌واتای کۆنه‌په‌رستیته‌دیت.

ارتجال - ع - ا - مص - م (ئیرتیجال - irtical): قسه‌کردنی یه‌کسه‌ری، شیعر گوته‌ی بی‌وه‌ستان.

ارتجک - ا (ئهرته‌جه‌ک - ertecek): هه‌وره‌بروسکه، هه‌وره‌تریشفه.

ارتحال - ع - مص - ل (ئیرتیحال - irtihal): کوچکردن، مردن، چوون له‌شوینیکه‌وه پو شوینیکی دی.

ارتداد - ع - مص - ل (ئیرتیداد - irtidad): هه‌لگه‌رانه‌وه، هه‌لگه‌رانه‌وه له‌دین.

ارتداء - ع - مص - ل (ئیرتیداء - irtida): گه‌رانه‌وه، زفرین.

ارتودوکس - ف - ر - ا (ئورتودوکس - urtuduks): مه‌زه‌بیکه له‌مه‌زه‌به‌کانی ئایینی مه‌سیح.

ارتزاق - ع - مص - ل (ئیرتیزاق - irtizax): گه‌ران به‌دوای رزق و رۆزی‌دا، نان په‌یداکردن.

ارتسام - ع - مص - ل (ئیرتیسام - irtisam): گوته‌پایه‌لی، دوعا کردن.

ارتش - ا (ئهرتیش - ertiş): قوشه‌ن، له‌شکر، کۆی سوپاییانی یه‌ک ولات.

ارشتا - ع - مص - م (ئیرتیشا - irtişa): به‌رتیل وهرگرتن، به‌رتیل خواردن، به‌رتیل

کورت، شیعری کورت، ھروھہا بہمانای
رہجہز خوانی و بہخو ھلگوتن لہ
مہبدانی جہنگدا دیت.
ارچین - ا(ئہرچین - erçîn): پایہ، پلہ،
پلہی پھیڑو نہردہوان.
ارحام - ع- ا(ئہرہام - arham):
کھس و کار، پزدان، مندالدان.
ارحم - ع- ص(ئہرہم - erhem):
بہرہحمت، میہرہبانتر، بہبہزہبی تر.
ارخاء - ع- مص(ئیرخا - irxa):
خاوکردنہوہ، نہرمکردنہوہ.
ارخالق - تر- ا(ئہرخالوغ - erxalux):
قاپوتی لوکھ تیتاخراو، کوئہنجہ کہ جاران
پیاوان و ژنان لہبہریان دہکرد.
ارد - ا(ئہرد، ئیرد - erd, ird):
ناوی فریشتہیہکی ٹایینی زہردہشتیہ.
ارد - ا(ئہرد - erd): تواناداری، دروستی
و راستی، تورہبی، غہزہب.
ارد - ا(ئورد - urd): دہستور، ئہمر،
فہرمان، حوکم.
ارداد - ص- (ئہرداد - erdad): فیلباز،
حیلہکار، حیلہباز.
اردب - ا- ع(ئیردہب - irdeb): جوڑہ
پتوانہیہکہ.
اردشیران - ا(ئہردہشیران -
erdeşîran): گیایہکی تال و بون
خوشہ.
اردک - تر- ا(ئوردہک - urdek):
مراوی، ئوردہک، سونہ.
اردہم - ا(ئہردہم - erdem): ھہریہکیک
لہ سورہتہ گہورہکانی کتیبی زہند،
پیشہ، ھونہر، کاری چاک، کھشتیوانی
کارامہ.

ارتھان - ع- مص- م(ئیرتیھان -
irtiħan): گرتوکردن.
ارتیاب - ع- مص- ل(ئیرتیاب -
irtiayab): گومان کردن.
ارتیاح - ع- مص- ل(ئیرتیہا -
irtiayah): شادبون، ئارامبون.
ارتشدار - ص- ا(ئہرتیشدار -
ertişdar): لہشکری، سوپایی.
ارث - ع- ا(ئیرس - ırs): میراتی، ئہو
سہروہت و سامانہی لہ پاش مردوو بؤ
کھس وکاری دھمیتتہوہ.
ارج - ا(ئہرج - erc): قہدرو پایہ، بایہخ،
نرخ.
ارجاع - ع- مص- م(ئیرجا - irca):
گہراندنہوہ.
ارجاف - ع- مص- م(ئیرجاف - ircaf):
بلاوکردنہوہی درؤو دہلہسہو وروژاندنی
خہلکی.
ارجح - ع- ص- ت(ئہرجہہ - erceh):
باشتر، چاکتر، خاستر، لہبارتر.
ارجل - ع- ص(ئہرجہل - ercel):
پت گہورہ، ئہسپیک کہ پاشوویہک یان
دہستیکی سپی بی، پیاوی زہلام و گہورہو
بہخوڑہ.
ارجل - ع- ا(ئہرجول - ercul): پتیان.
ارجمند - ص- مر(ئہرجومہند -
ercumend): بہقہدرو حورمہت،
بایہخدار.
ارجوان - ا(ئورجوٹان - urcuvan):
ئہرخہوان.
ارجوزہ - ع- ا(ئورجوڑہ - urcûze):
قہسیدہیہک لہ بہحری رھز بیت، بہیتی

که سټیک که نرخ و بایه‌خی شتیک دیاری بکات، هه‌لسه‌نگینه‌ر.

ارزیابی - ا- مص (ئه‌رزیابی-erzyabî): هه‌لسه‌نگاندن.

ارزیافت - ا- مف- مر (ئه‌رزیافت-erzyaft): ئه‌نجامی هه‌لسه‌نگاندن.

ارزیدن - مص (ئه‌رزیده‌ن-erzîden): هه‌لسه‌نگاندن.

ارزنده - ا- فا (ئه‌رزنده-erzende): به‌ه‌دار.

ارژن - ا (ئه‌رژهن-erjen): دره‌خستی بادامی کټوی که به‌ره‌که‌ی تاله، چواله‌تال، داری چواله‌ی کټوی.

ارژنگ - ا (ئه‌رژه‌نگ-erjeng): نیوی کټیبی مانیه‌یه که وینه‌و ره‌سمی جۆراوجۆری تیدابووه، له‌ چیرۆکه‌کانی شانامه‌شدا هه‌م ناوی پاله‌وانیکه‌و هه‌م ناوی دټیۆکه.

ارس - ا (ئه‌رس-ers): ئه‌شک، فرمټسک، روندک، ئه‌سرین، هه‌لس.

ارس - ص (ئورس-urs): خه‌لکی روسیه.

ارس - ا (ئۆرس-ors): سه‌روی کټوی، دارټکه‌ له‌ کټوان و که‌ناری بټشاندا ده‌پووی و داره‌که‌ی گه‌له‌ک قایم و سه‌خته‌و بو سوتاندن به‌کار ده‌هټنرټ.

ارسال - ع- مص- م (ئیرسال-irsal): ناردن.

ارسلان - تر- ا (ئه‌رسه‌لان-erselan): شټیر، پیاوی ئازا، به‌ مانای غولامیش هاتووه.

ارسن - ا (ئه‌رسه‌ن-ersen): ئه‌نجومه‌ن، کۆر.

اردنانس - ا (ئوردنانس-urdnans): حوکم، ده‌ستوور، فه‌رمان.

اردنگ - ا (ئورده‌نگ-urdeng): شاپ، شه‌ق.

اردو - تر (ئوردو-urdû): له‌شکر، سوپا، گروپ، کۆمه‌له‌ سه‌ربازیک که به‌ هه‌موو که‌لوپه‌له‌کانیا نه‌وه بو شوینی بنټردټن.

اردوگاه - تر- ا (ئوردوگاه-urdûgah): له‌شکرگا، شوینی له‌شکر.

اردی - ا (ئوردی-urdî): سوکه‌له‌ی: اردیبه‌شت/ ئوردی به‌هه‌شت، که ده‌کاته مانگی دووه‌می سالی هه‌تاوی، واتا مانگی دووه‌می به‌هار.

اردی به‌شتگان - ا- مر (ئوردی urdî bihiştegan): بیه‌شته‌گان- نیوی جه‌نټیکه‌ که فارسه‌کان له‌ رۆژی سییه‌می ئوردی دا به‌رپایان ده‌کرد.

ارز - (ئه‌رز-erz): به‌ها، قه‌درو قیمه‌ت.

ارز-ع - ا (ئوروز-uruz): برنج.

ارزاق - ع- ا (ئه‌رزاق-erzax): ئازوغه، ئازوخه، ئازوخه.

ارزان - ص (ئه‌رزان-erzan): هه‌رزان.

ارزانی - ص- ن (ئه‌رزانی-erzanî): هه‌رزانی، به‌خشش، پټشکه‌ش.

ارزش - ا- مص (ئه‌رزش-erziş): نرخ، بایه‌خ، قه‌در، به‌ها.

ارزه - ا- مص (ئه‌رزه-erze): قوور، گه‌چ، زفت.

ارزه‌گر - ا- ص (ئه‌رزه‌گر-erzeger): وه‌ستای که‌فمال، سواخی دیوار، وه‌ستای سپیکاری.

ارزیاب - ا- فا (ئه‌رزیاب-erzyab):

ارسنیک - ا(ئەرسینیک - ersinîk): زەرنیخی سپی، مەرگە مووش.
ارسی - ص - ن - امر(ئوروسی - urusî): رووسی، پیتاوی پاژنە داری پیاوانە یان ژنانە، دەرگای شوشەداری ژوور کە روو لە حەوشە بکەیتەو، عروسی.
ارش - ا(ئەرهش - ereş): قۆل.
ارش - ا(ئەرش - erş): سزا، بەرتیل.
ارشاد - ع - مص (ئیرشاد - irşad): ریتوینی کردن، رتیبەری کردن.
ارشەد - ع - ص(ئەرشەد - erşed): گەورەتر.
ارشک - ا(ئەرشەک - erşek): بەغیلی، حەسودی.
ارشکین - ص - ن(ئەرشەشکین - ereşkîn): حەسود، بەغیل.
ارصاد - ع - مص - ل(ئیرساد - irsad): روانگەگرتن، چاودیری، دانیشتن لە کەمینا.
ارضاع - ع - مص - م(ئیرزاع - irza'): مندال شێردان.
ارضە - ع - ا(ئەرهزە - ereze): مۆربانە.
ارعاء - ع - مص - م(ئیرئاء - ir'a'): لەوەراندن، دلتسۆزی کردن، بەخشین.
ارغ - ا(ئورغ - urx): کەپوو، برش، نانی برش هەلتیناو.
ارغا - ارغاب - ا(ئەرغا، ئەرغاب - erxa, erxab): جۆگە ی ئاو، رووبار.
ارغاب - ع - مص - م(ئیرغاب - irxab): رەغبەت پێدان.
ارغەدە - ص - (ئوروغەدە - uruxde): توپە.
ارغشتک - ا(ئەرغوشتەک -

erxustek): چەقەنە.
ارغن - ا(ئەرغن - erxen): جۆرە سازیکە، (ئۆرگ).
ارغوان - ا(ئەرغەشان - erxevan): دار ئەرخەوان.
ارغون - ا(ئەرغون - erxûn): سوکەلە ی ارغنون، (ئەرغوننە واتا ئۆرگ): بەمانای ئەسپی خۆش بەزیش بەکار دێت.
ارغە - ص(ئەرغە - erxe): زیرەک، وریا.
ارغیدن - مص - ل(ئەرغیدن - erxîden): فیتنە هەڵایساندن، توپەبوون.
ارفاق - ع - مص - م(ئیرفاق - irfax): رەفتارکردن، بە میهرەبانی، سوودگەیانندن بە کەسێک.
ارفاه - ع - مص - م(ئیرفاه - irfah): خۆشگوزەرائی، رەفاهییهت.
ارفع - ع - ص(ئەرفعه - erfe'): باریکتر، بەرزتر، پایەبەرزتر، بلندتر.
ارقام - ع - ا(ئەرغام - erxam): رەقەم، ژمارە.
ارقس - ع - ص(ئەرغەش - erxeş): بەلەک، بازک، بازوو.
ارقم - ع - ص(ئەرغەم - erxem): ماری رەش و سپی، بەلەک.
ارکاک - ع - ا(ئەرکاک - erkak): نەرمەباران، نەم نەمی باران.
ارکان - ع - ا(ئەرکان - erkan): پایە، کۆلەکە، گەورەو سەرۆکی قەوم.
ارکان حرب - ع - ا(ئەرکانی هەرب - erkani herb): بارەگای سەرکردایەتی لەشکر و سوپا.

ارکستر - فر - ا (ئورکیستر - urkîster):
 کۆی ئهوسازانهیه که به هاویهشی یهک
 پارچه موسیقاییان پین لیدهدری.
ارگ - ا - فر (ئورگ - urg): ئورگ.
ارگ - ا (ئهرگ - erg): کۆشک، یان ئه و
 قهلا چکۆلهیهی که له ناو قهلائی گه ورده دا
 دروست ده کری، پاشا یان حاکم تیبیدا
 داده نیشیت، قولله.
ارگان - فر - ا (ئورگان - organ):
 فه رمانبهر، ئه ندام، ئامیتر، یان لایه نگری
 حزیبکی سیاسی.
ارگانیسم - فر - ا (ئورگانیسم -
 urganîsim): ئه ندام، په یکهر، کۆی
 به شه کان، هه موو ئه و ئه ندامانهی که له شی
 یهک بوونه وهر پیتکده هین.
ارم - ا (ئیرهم - irem): هووم (ئه و
 به ردهی که له که ناری رینگادا وه کو نیشانه
 بو رینوینی ده چه قینری)، باغ، شاریک
 بووه که شه داد دروستی کردوو وه کو
 به هه شتی زه مینی بووه به هه شتی
 شه دادیان پیتگوتوو.
ارمان - ا (ئهرمان - erman): ئامانج،
 ئاوات، ئاره زوو، به مانای هه سه رت و رهنج
 و زه حمه تیش به کارهاتوو.
ارمزد - اورمزد - ا (ئورموزد -
 urmuzd): نیوی یه که م رۆژی هه موو
 مانگیکی هه تاوویه، ئه ستیره ی موشته ری.
ارمغان - ا (ئهرمه غان - ermexan):
 ده ست و دیاری.
ارمگان - ص - ا (ئیرمه گان -
 irmegan): ماموستا، پهروه رده کار،
 شادی و به خته وهری.
ارمل - ع - ص (ئهرمه ل - ermel):

بیوه پیاو، پیاوی ژن مردوو - هه ژار.
ارمله - ع - ص (ئهرمه له - ermele):
 بیوه ژن، ژنی شوو مردوو.
ارمند - ص (ئهرمه ند - ermend):
 ئارام گرتوو.
ارمنی - ص - ن (ئهرمه نی - ermenî):
 خه لکی ئهرمه نست، ئهرمه نستانی.
ارمون - ا (ئهرمون - ermûn): بیعانه،
 پیتشه کی دان، عه ره بوون.
ارنب - ع - ا (ئهرنه ب - erneb):
 که رویشک، خه رگوش.
ارندان - ا (ئهره ندان - erendan):
 حاشاکردن، نکۆلی کردن.
ارواره - ا (ئهرقاره - ervare): کارتیره،
 شه ویلگه، شه ویلاگه.
اروس - ا (ئهروس - erûs): کاللا،
 که لوپهل.
اروند - ا (ئهرقنه ند - ervend): ته جره به،
 تاقیکردنه وه، دیجله، کیوی، ئه لوه ند،
 شکۆ، فه ر، هه سه رت.
اروین - ا (ئهرقین - ervîn):
 تاقیکردنه وه، ئه زمون، ساوکه.
اره - ا (ئهره - ere): هه ره، مشار.
اره ماهی - ا - مر (ئهره ماهی -
 eremahî): ماسی کۆسه، ماسیه کی
 گه وره یه که دم و قه پۆزی وه کو هه ره ی دوو دم
 وایه و درپۆزی دم و قه پۆزی مه تریک ده پیت.
اریب - ص (ئهریب - erîb): که چ، خوار،
 چه ماوه.
اریب - ص (ئهریب - erîb): هۆشیار،
 ئاقل، به ئاوه ز، کارامه، دانا.
اریش - ص (ئهریش - erîş): هۆشیار،
 ئاقل.

اریکه - ع - ا (ئەریکه - erîke): تهخت، جیتی نووستن.

ازاء - ع (ئیزا - iza): بهرانبهر، رووبه پروو.

ازار، ازاره - ا (ئیزار - ئیزاره - izar, izare): پهشته مال، بنکه شی دیوار، ههزاره.

ازاله، ازالت - ع - مص - م (ئیزاله، ئیزالت - izale, izalet): لایردن، له نیو بردن، دوورخستنه وه.

ازبرکردن - مص - م (ئەزبەرکەر دەن - ezberkerden): له بهر کـردن، ئەزبەرکردنی وانه یان شیعر.

ازت - ا (ئازووت - azût): غازیکه ۵/۴ ههوا پیک دهینی، نایترۆژین.

ازخ - ا (ئەزخ - ezex): بالوکه.

ازدحام - ع - مص - م (ئیزدیهام - izdiham): قهره بالغی، ههیشه تی، ئاپۆره، مۆنجه.

ازدر - ص (ئەزدر - ezder): شایسته، جوان، لایهق، ههژ.

ازدف - ا (ئەزدف - ezdef): گۆیژ، بلچی.

ازدو - ا (ئوزدو - uzdû): که تیره.

ازدواج - مص (ئیزدیواج - izdîvac): شوکردن یان ژن هینان. زهوجین.

ازدیاد - ع - مص - م (ئیزدیاد - izdîyad): زیادکردن.

ازرق - ع - ص - ا (ئەزرەغ - ezrex): شین، کهوه.

ازعاج - ع - مص - م (ئیزعاج - iz'ac): ههڵکهندن، نارهحه تکردن، بیزارکردن.

ازغ - ا (ئەزەغ - ezex): لقی ناسکی

براوهدی درهخت، شوول.

ازغج - ا (ئەزغەج - ezxeç): لاو لاو، لاقلاتک.

ازکی - ع - ص - ت (ئەزکـا - ezka): پاکتر، خواناستر.

ازگات - ا (ئەزگات - ezgat): بهدکار، بهدخوو.

ازگیل - ا (ئەزگیل - ezgîl): جوړه درهختیکه، له تیره سیو، بهرکه ی له گۆیژ دهچیت، لی توژی گهوره تر و قاوه بیه.

ازل - ع - ل - مص - ل (ئەزەل - ezel): هه ربوو، ئهوهی که هه وهل و سه ره تای نه بیت، ئەزەل، زه مانیک که سه ره تای نه بیت، بهرانبهر به (ئەبه د): هه میشه یی.

ازلی - ع - ص - ن (ئەزەلی - ezelî): کۆن، هه میشه بوون، هه ربووگ، ئەزەلی، ئهوهی سه ره تاو ده ستپیک نییه و هه میشه هه ره به بووه و هه ره ده بی.

ازلال - ع - مص - م (ئیزلال - izlal): خزاندن، له را ده رکردن.

ازمابهتران - ا (ئەزمایبەتەرەن - ezmabihteran): له مه چیتران، جنۆکه و په ربیان.

ازمان - ع - مص - ل (ئیزمان - izman): کۆن بوون، دیرین بوون.

ازمان - ع - ا (ئەزمان - ezman): زه منه و روژگار.

ازمه - ا (ئەزیمه - ezimme): هه وسار، جلهو، ره شمه.

ازمنه - ا - ع (ئەزمینه - ezmîne): روژگاران.

ازهار - ع - ا (ئەزهار - ezhar): گولان.

اژکان - ع - مص - م (ئیزهاغ - izhax):
 پروانه: (اژکهان / ئەژکەهان - ejkehan):

اژکهان - ص (ئەژکەهان - ejkehan):
 پیر، تەمبەل، بێکار، خەم سارد، تاوێر.

اژنگ - ا (ئەژەنگ - ejeng): چرچ و

لۆچی نیتوچەوان، بەهۆی پیری یان تورەیی.

اژهان - ص (ئەژهان - ejhan):

پروانه: (اژکهان / ئەژکەهان - ejkehan):

اژیب لۆژی - ا (ئەژیب لۆژی - ejîblujî):

میسرناسی، زانستی شوینەواری میسر.

اژیڕ - ص (ئەژیڕ - ejîr): ژیر، زیرەک،

هۆشیار، عاقل، دانا.

اس - ع - ا (ئوس - us): پایە، بناغە،

هێم، بنچینه، بنەرەت.

اسائە - ع - مص - م (ئیسائە - isa'e):

بەدی، خراپە کردن.

اسار - ع - مص - م (ئیسار - isar):

یەخسیرکردن، بەدیلی بردنی کەسیک.

اسارت - ع - مص - م (ئەسارەت - esaret):

گرفتاریبون، کەوتنە ئەسیری.

اسارون - ا (ئەسارون - esarûn):

بنجە گبیایەکی زەردی بۆن تێژە.

اساس - ع - ا (ئەساس - esas):

پایە، بنەما، بناغە، هێم.

اساسنامە - ع - ا (ئەساسنامە - esasname):

پەڕەوی ناوخی.

اساطیر - ع - ا (ئەساتیر - esatîr):

ئەفسانە، داستان و حیکایەتی خەیاڵی.

اساطیر الاولین - ع - ا (ئەساتیرول ئەفـ

ئەفسانە ی پیشینان. (esatîrul evelîn):

ازهاق - ع - مص - م (ئیزهاغ - izhax):
 سڕینەووە نەهیشتن، بەتالکردنەووە.

ازهد - ع - ص (ئەزهدە - ezhed):
 پڕ عیبادەت تر.

ازهر - ع - ص (ئەزهر - ezher):
 زۆر روژن، روژنتر، مانگ، گیا کێوی.

ازهران - ا (ئەزهران - ezheran):
 خۆرو مانگ.

ازیریس - ا - خ (ئوزیریس - uzîrîs):
 یەکیکە لە خواوەندانی میسراییانی کۆن،
 خواوەندی هەتاو و پارێزەری مردووان بوو.

ازیغ - ص (ئەزیغ - ezîx): رکن، رکن،
 کینە لەزگ.

اژدر - ا (ئەژدەر - ejder): ئەژدیها، جۆرە
 چەکیکە بۆ تیکشکاندن و غەرق کردنی
 کەشتیان بەکار دێت.

اژدر افکن - افا - امر (ئەژدەر ئەفکەن - ejderefken):
 کەشتی جەنگی بچوووک
 کە ئەژدەر بگریته کەشتی دوژمن، تریبلۆر،
 ئەژدەرئەناز.

اژدرانداز - افا - امر (ئەژدەرئەنداز - ejderendaz):
 ئەژدەر هاوێژ.

اژدها - ا (ئەژدەها - ejdeha): ئەژدیها،
 لە ئەفسانە کۆنەکاندا بە جۆرە ماریکی یەکجار
 گەورە گوتراوە کە ئاگر لە دەمیەوە دەریپەریو.

اژدهاپیکر - ص (ئەژدەها پیکەر - ejdehapeyker):
 کەتەو زەلام و سامناک.

اژدهافش - ص (ئەژدەهافشەش - ejdehafesh):
 ئەژدیها ئاسا.

اژدهاک - ا (ئەژدەهاک - ejdehak):
 پروانه: (اژی دهاک / ئاژی دهاک - ajidehak):

اسپرتیسم - ا(سپرتیزم - spirtîzim):
زانستی ئاماده کردنی رۆح.
اسپردن - مص - م(ئیسپوردن -
ispurden): سپاردن، پیسپاردن.
اسپرس - ا(ئیسپورز - ispurz):
جۆره گیایه که خۆراکی حه یواناتی
گیاخۆره.
اسپرغم - ا(ئیسپه رغه م - isperxem):
گولای سه وزه، گولای گیای بۆن خوش،
ریتخانه، عه ره قی ریتخانه.
اسپرک - ا(ئیسپه ره ک - isperek):
جۆره گیایه که.
اسپرلوس - ا(ئیسپه رلوس - isperlûs):
کۆشک، قه سر، کۆشکی پاشایه تی،
سه رای پاشایان.
اسپرهم - ا(ئیسپه ره م - isperem):
گول و گیای بۆن خوش.
اسپرهم اب - (ئیسپه ره م ئاب -
isperemab): ئاوێک که گیای
ده رمانی تیدا بکولێنرێ، جۆشانه.
اسپرود - ا(ئیسپه رود - isperûd):
کورکوپ، قه تا، قه تی.
اسپری - ص(ئیسپه ری - isperî):
کۆتایی هاتوو.
اسپریس - ا(ئه سپریس - esprîs):
مه یدانانی ئه سپ سواری، مه یدانانی
جریدبازی.
اسپسیال - ا(ئیسپیسال - ispîsal):
تاییه تی، سپیشه ل.
اسپند، اسفند - ا(ئیسپه ند - ئیسفه ند -
ispend, isfend): گیایه کی
خۆرسکه.
اسپندارمند - ا(سپندارمه ز، سپندارموز -

اسافل - ع - ص(ئه سافیل - esafil):
نزمتر، بن، نزم، نزمتران.
اساور - ا(ئه ساڤیر - esavîr): بازنگ،
ده ستبه ند.
اسب - اسپ - ا(ئه سب - ئه سپ -
esb, esp): ئه سپ، نیره ی ماین،
هه سپ.
اسباب - ع - ا(ئه سباب - esbab):
هۆ، سۆنگه.
اسب انگیز - ا - فا(ئه سپ ئه نگیز -
esb engîz): مامیز.
اسبق - ع - ص - ت(ئه سبه غ - esbex):
پیشتر، له جاران له پیشتر.
اسبوع - ع - ا(ئوسبوع - usbû):
هه فته، هه وتوو، هه وته.
اسپانج - ا(ئیسپانه ج - ispanec):
سپیناخ.
اسپانیول - فر - ص(ئیسپانیول -
ispanyul): ئه سپانیایی، خه لکی
ئه سپانیا، زمانی ئه سپانی.
اسپاه - ا(ئیسپاه - ispah): له شکر،
قۆشه ن، سوپا.
اسپخول - ا(ئیسپخول - ispixul):
ریقنه، جیقنه.
اسپرانتو - ا(ئه سپرانتو - esprantû):
زمانی جیهانی، یه کیکه له زمانه
ده ستکرده کان ده ستووره که ی زۆر ساده و
ئاسانه له سالی ۱۸۸۷دا له لایه ن دکتۆر
(زامنه وف) هوه داهینراوه.
اسپرت، اسپر-انگل - ا(ئیسپورت -
ispurt): جۆره کانی وه رزش که له هه وای
ئازادا ئه نجام ده دریت وه ک: به له م هاژۆتن،
جریدبازی، پاسکیل سواری.

دهسپیکهر، ستارتهر، ئەو کەسەى لە جریدابازیدا فەرمانی حەرەکەت بەسوارەکانی دەدات.

استارە - (ئێستارە - istare): ئەستێرە.
استاژ - (ئێستاژ - istaj): کارفێربوون، دەورەى تاییه تی بۆ فێربوونی کاریک
استاژیر - ص (ئێستاژیر - istajîr): کار فێربوون، تەدریب لەسەر کاریک، مەشقکردن لەسەر فێربوونی کاریک.
استاسیون - (ئێستاسیون - istasiyun): وێستگە.

استاغ - (ئێستاغ - istax): جوانوو، نەزۆک.

استاک - (ئێستاک - istak): لقی تازه، لقی درەخت.

استالاکتیت - (ئێستالاکتیت - istalakîtî): ستالاکتیت.

استالاکمیت - (ئێستالاکمیت - istalagmît): ستالاکمیت.

استام - (ئوستام - ustam): لغاو، زین، جل و جنجۆری ئەسپ.

استامپ - (ئێستامپ - istamp): ستامپە.

استان - (ئێستان - ustan, istan): شوێن، شوێنی وەستان.

استاندار - (ئێستاندار - istandar): نمونە، معیار، پێوەر.

استاندن - (ئێستاندەن - istanden): سەندنەو، ئەستاندن، سەندنەوێ شتیک لە کەسێک.

استانیدن - (ئێستانیدەن - istanîden): راوەستاندن.

spindarmez, spindarmuz): ناوی فریشتەیهکی ئایینی زەردەشتییە، ناوی مانگی دوانهیه می سالی هەتاوییه.

اسپندان - (ئێسپەندان - ispendan): خەردەل، خەرتەلە، تراوکه.

اسپوختن - (ئێسپوختەن - ispuختen): تێ پەستاوتن، تەپاندن، تێ ناخین.

اسپە - (ئێسپە - ispeh): قۆشەن، لەشکر، سوپا.

اسپەبد - (ئێسپەهەد - ispehbed): سوپاسالار، فەرماندەى سوپا، سەرکردهى سوپا، سەردار.

اسپید - (ئێسپید - ispîd): سپی، چەرمگ، سپات، چەرموگ، چەرمە.

اسپیدار - (ئێسپیدار - ispîdar): سپیدار، ئەسپیندار، سپی چنار.

اسپیرومتر - (ئێسپیرومیتەر - ispîrumîter): ئامێرێکە بۆ پێوانە و ئەندازەگیری قووتی هەناسەدان.

است - (ئێست - ist): بناغە، پایە، کەفەل، پاشەل، قوون.

است - (ئوست - ust): ئاوێستا، کتییى ئایینی زەردەشتیەکان.

استا - (ئەستا، ئوستا - esta, usta): ئاوێستا.

استاخ - (ئوستاخ - ustax): دلێر، بوێر، بێپەروا، بێباک، بێ ئەدەب، گوساخ.

استادن - (ئێستادەن - istaden): وەستان.

استار - (ئێستار - istar): چوار.

استارتر - (ئێستارتهر - istarter):

استئمان، استیمان-ع-مص- م (ئیسئیئمان، ئیستیئمان-
 isti'man, istîman): داواکردنی
 ئه‌مان، دالده‌و په‌ناخواستن.
استبانه، استبان-ع-مص- ل (ئیسټبانه-ئیسټبان-
 istibane, istibanet): ناشکراوون.
 استبداد-ع-مص-ل (ئیسټبداد-
 istibdad): خوښه‌ری، دیکتاتوریه‌ت.
استبر-ص-م (ئیسټبر-istebr):
 ئه‌ستور، قه‌وی، کولوفت.
استبراء-ع-مص-م (ئیسټبراء-
 istîbra'): به‌رائه‌ت خواستن، دانه‌وه‌و
 پاک‌کردنه‌وه‌ی قه‌رز، داوای پاک‌کردنه‌وه‌ی
 قه‌رز، یان تۆمه‌ت.
استبرق-ا (ئیسټبره‌غ-istebrex):
 قوماشی ئه‌ستوور، پارچه‌یه‌ک که به
 ئاوریشم و زیر چنرابی.
استبشار-ع-مص-ل (ئیسټبشار-
 istibşar): شادبوون، هه‌والی خوش،
 مژده.
استبصار-ع-مص-م (ئیسټیبسار-
 istibsar): بینین، وینا.
استبعاد-ع-مص (ئیسټبعاد-
 istibad): دووری، دوورک‌ه‌وتنه‌وه،
 دوورخستنه‌وه.
استبقاء-ع-مص-م (ئیسټبقاء-
 istîbxa'): مانه‌وه، هیشتنه‌وه.
استپ-ا (ئیسټپ-istîp): ده‌شتی
 به‌رین.
استتار-ع-مص-ل (ئیسټیتار-
 istitar): شارده‌وه.
استثمار-ع-مص-م (ئیسټیسمار-

istismar): میوه‌کردنه‌وه،
 چه‌وساندنه‌وه، سه‌رمایه‌گوزاری.
استثنا-ع-مص-م (ئیسټیسنا-
 istisna'): جیا‌کردنه‌وه، بواردن،
 ریزپه‌ر.
استجاب-ع-مص-م (ئیسټیجابه‌ت-
 isticabet): جواودانه‌وه‌و قه‌بول‌کردن،
 په‌رسق‌دانه‌وه.
استجاره-ع-مص-م (ئیسټیجاره-
 isticare): په‌نا‌بردن.
استجازه-ع-مص-م (ئیسټیجازه-
 istîcaze): مۆله‌ت داواکردن.
استجلاب-ع-مص-م (ئیسټیجلاب-
 isticlab): راکیشان، راکیشانی که‌سیک
 به‌لای خودا.
استجهال-ع-مص-م (ئیسټیجهال-
 istichal): خو‌گیل‌کردن، خو‌نه‌زان‌کردن.
استحاضه-ع-مص-ل (ئیسټه‌ازه-
 istihaze): خوین هاتنی ژن له پاش
 ته‌واو‌بوونی بینوتیژی.
استحاله-ع-مص-ل (ئیسټیهاله-
 istîhale): دۆ‌خ‌گۆ‌رکی، گۆ‌ران له
 حاله‌تیکه‌وه‌و بۆ حاله‌تیکه‌ی دی،
 مه‌حال‌بوون.
استحباب-ع-مص-م (ئیسټیهباب-
 istihbab): دۆ‌ستایه‌تی، خو‌ش‌ویستن،
 په‌سند‌کردن.
استحداث-ع-مص-م (ئیسټه‌داس
 istihdas): داهینان.
استحسان-ع-مص-م (ئیسټیهسان-
 istihsan): په‌سه‌ند‌کردن، به‌گه‌ن‌کردن.
استحصال-ع-مص-م (ئیسټیهسال-
 istihsal): به‌ده‌ست‌ه‌ینان.

استخفاء - ع - مص - ل (ئیسـتخفاء -
'istixfa): شاردنه‌وه، ده‌شاردان.
استخفاف - ع - مص - م (ئیسـتیخفاف -
'istixfaf): سووک‌کردن، سوکایه‌تیکردن.
استخلاص - ع - مص - ل (ئیسـتیخلاص -
'istixlas): رزگاری، رزگارکردن.
استخوان - ا (ئوسته‌خشان - ustexvan):
ئیسقان، ئیسک.
استخوان بندی - ا (ئوسته‌خشان به‌ندی -
ustexvan bendî): ئیسکه‌په‌یکه‌ر.
استخوان دار - افا - ص - مر (ئوسته‌خشان
دار - ustexvandar): بریتیه‌له
مروقی ره‌سهن، ئه‌سلزاده، خانه‌دان.
استخوان رند - ا (ئوسته‌خشان رهند -
ustexvan rend): ئیسقان خۆر.
استداره - ع - ا - مص - ل (ئیسـتیداره -
'istidare): شپوه‌بازنه‌یی، بازنه‌یی.
استدامه - ع - ا - مص (ئیسـتیدامه -
'istidame): ده‌وام‌خوایی.
استدانه - ع - مص - م (ئیسـتیدانه -
'istidane): قه‌رزکردن.
استدبار - ع - مص - ل (ئیسـتیدبار -
'istidbar): پشت‌تیکردن.
استدراج - ع - مص - م (ئیسـتیدراج -
'istidrac): نزیک‌خستنه‌وه‌ی به‌ره‌به‌ره.
استدراک - ع - امص - مص - م (ئیسـتیدراک -
'istidrak): ده‌رک‌کردن،
په‌ی‌بردن.
استدعاء - ع - امص - مص -
م (ئیسـتدعاء - 'istid'a'): داخوایی، داواکردن، تکاو‌دوعاکردن.
استدلال - ع - مص - م (ئیسـتیدلال -
'istidlal): به‌لگه‌هینانه‌وه.

استحضر - ع - مص - م (ئیسـتـهـزار -
'istihzar): ئاگادارکردنه‌وه، داواکردنی
که‌سیک.
استحفاظ - ع - مص - م (ئیسـتـهـفـاز -
'istihfaz): پاراستن، فیـربوون،
ئه‌زیه‌رکردن.
استحقار - ع - مص - م (ئیسـتـهـغار -
'istihxar): سوکایه‌تی‌پیکردن.
استحقاق - ع - مص - ل (ئیسـتـهـغـاق -
'istihxax): هه‌ق‌بوون، شایسته‌یی.
استحکام - ع - مص - ل (ئیسـتـهـکـام -
'istihkam): مه‌حکه‌می، قایم‌کردن،
قایم‌کاری.
استحلال - ع - مص - م (ئیسـتـهـهـلال -
'istihlal): هه‌لال‌کردن، هه‌لال‌خوایی.
استحمام - ع - مص - ل (ئیسـتـهـهـمام -
'istihmam): هه‌مام‌کردن، چوونه
هه‌مام.
استحیاء - ع - مص - ل (ئیسـتـهـهـیـاء -
'istihya'): شه‌رم‌کردن، شه‌رمه‌زاری،
شه‌رمنده‌یی.
استخاره - ع - مص - م (ئیسـتـهـخـاره -
'istixare): خیرخوایی.
استخبار - ع - مص - م (ئیسـتـهـخـبار -
'istixbar): هه‌وال‌پرسین‌له‌که‌سیک،
هه‌وال‌وه‌رگرتن.
استخدام - ع - مص - م (ئیسـتـهـخـدام -
'istixdam): به‌کارهینان، خزمه‌ت
خوایی.
استخر - ا (ئیسـتـهـخـر - 'istexr): هه‌وز،
ئه‌ستیل، گۆلاو.
استخراج - ع - مص - م (ئیسـتـهـخـراج -
'istixrac): ده‌رهینان.

istirlîng): لیره‌ی ئه‌سته‌رلینی، جوړه پاره‌یه‌کی ئینگلستانه.

استرنگ- (istereng): ئیستره‌نگ- جوړه گیایه‌که.

استرواح- ع- مص- م (ئیسترق‌ها- istirvah): ئاسوده‌ خوازی، ره‌حه‌ت خوازی.

استرون- ص (ئه‌سته‌رقه‌ن- esterven): هی‌سترئاسا- نه‌زۆک وه‌کو هی‌ستر، نه‌زۆک، نازا، ئه‌ستپور.

استره- ا (ئوستوره- usture): موس، ئوسته‌ره، گوێزانی سه‌رو ردین تاشین.

استره‌ لیسیدن- مص- م (ئوستوره‌ لیسیدن- usturelîsîden): گوێزان لیستنه‌وه، مل له‌ چه‌قو سوین، بریتیه‌ له‌ بیباکی و دلیری و نازایه‌تی، جه‌ریه‌یه‌ی.

استزاده- ع- مص- م (ئیسستیزاده- istizade): زیاده‌خوازی.

استسعاد- ع- مص- م (ئیسستیسعاد- istis'ad): به‌خته‌وه‌ری خوازی.

استسقاء- ع- مص- م (ئیسستیسقاء- istisxa'): ئاوخواستن، داواکردنی باران.

استسلام- ع- مص- م (ئیسستیسلام- istislam): ئاشتی خوازی، ملکه‌چ کردن، سه‌لامه‌ت خوازی.

استیشاره- ع- ا- مص (ئیسستیشاره- istiṣare): راویژخوازی.

استشفاء- ع- مص- م (ئیسستیشفاء- istiṣfa'): شه‌فاخوازی، داوای چابونه‌وه‌ی نه‌خۆش.

استشفاع- ع- مص- م (ئیسستشفاء- istiṣfa'): شه‌فاعه‌ت خواستن.

استدن- مص- م (ئیسسته‌ده‌ن- isteden): ئه‌ستاندن، سه‌ندن.

استر- ا (ئه‌سته‌ر- ester): قاتر، هی‌ستر.

استراتیژی- فر- ا (ئیسستراتیژی- istiratîjî): به‌ریوه‌بردنی ئۆپه‌راسیونی سوپا له‌ جه‌نگدا.

استراق- ع- مص- م (ئیسستیراغ- istirax): ککاری به‌دزی، به‌دزیه‌وه‌ گوێگرتن، کۆلگرتن، گوێ هه‌لخستن.

استرجاع- ع- مص- م (ئیسسترجا- istirca'): گه‌رانده‌وه‌، وه‌رگرتنه‌وه‌ی شتی‌ک له‌ که‌سی‌ک.

استرحام- ع- مص- م (ئیسسترهام- istirham): ره‌حه‌م‌ه‌ت خوازی، به‌خشین خواستن.

استرخاء- ع- مص- ل- امص (ئیسسترخاء- istirxa'): خاوبونه‌وه‌.

استرداد- ع- مص- م (ئیسستیرداد- istirdad): وه‌رگرتنه‌وه‌.

استرزاق- ع- مص- م (ئیسستیرزاغ- istirzax): نان په‌یدا کردن، رۆزی په‌یدا کردن، کاسه‌لێسی.

استرشاد- ع- مص- م (ئیسستیرشاد- istirṣad): رینوینیخوازی، ئامۆژگاری خواستن.

استرضاء- ع- مص- م- امص (ئیسسترضاء- istirza'): ره‌زامه‌ندیخوازی، خۆشی خواستن.

استرعاء- ع- مص- م (ئیسستیرئاء- istir'a'): ئاگاداری کردن.

استرلینگ- ا (ئیسستیرلینگ-

استشمام - ع - مص - م (ئیسیتیشمام - istiṣmam): پۆن کردن، پهی بردن.
استشهاد - ع - مص - م (ئیسیتیشهاد - istiṣhad): به لگه هینانه وه، هینانه وهی قسه ی که سیک بۆ به لگه و شایه تی.
استصحاب - ع - مص - م (ئیسیتیشهاب - istishab): هاو پیه تی، هاو دهم خوازی.
استصواب - ع - مص (ئیسیتیشقاب - istisvab): راست و دروست خوازی.
استضائه - ع - مص - م (ئیسیتیزائه - istiza'e): رووناک کردن، رووناکی خوازی.
استضعاف - ع - مص - م (ئیسیتیزئاف - istizaf): زه عیف و لاوازی، لاواز کردن.
استطابه - ع - مص - م (ئیسیتیتابه - istitabe): پاک خوازی.
استطاعت - ع - مص - م (ئیسیتیتائه - istita'e): دارابوون، توانا به سه رداشکان.
استطاله - ع - مص ل (ئیسیتیتاله - istitale): درپژبوون، درپژی، درپژه.
استطراد - ع - مص ل (ئیسیتیتراد - istitrad): درپژه پیدان، درپژدادری، ره قین له به رده م دوزمن به مه به سستی فریودانی.
استطراف - ع - مص - م (ئیسیتیتراف - istitraf): داهینانی شتی نوی.
استطلاع - ع - مص - م (ئیسیتیتلاء - istitla'): ئاگاداری له شتی یک یان کاریک.
استطلاع - ع - مص - م (ئیسیتیتلاخ - istitlax): رزگار بوون له به ند، ئیسهال بوون.

استظهار - ع - مص - م (ئیسیتیتزهار - istizhar): پشت و په نا خواستن.
استعاده - ع - مص - م (ئیسیتییاده - istiade): گه رانه وه، خو و گرتن به شتی که وه.
استعاذه - ع - مص ل (ئیسیتییازاه - isti'aze): په نا خواستن.
استعاره - ع - مص - م (ئیسیتییاره - istiare): خواستن.
استعانت - ع - مص - م (ئیسیتئانه ت - isti'aret): کۆمه ک خواستن، یارمه تی خواستن.
استعجاب - ع - امص - مص - ل (ئیسیتئجاب - isti'cab): عه جایه ب، سه یر پی هاتن.
استعجال - ع - مص - م (ئیسیتییجال - isti'cal): په له کردن، له ز کردن.
استعداد - ع - مص - ل (ئیسیتییئداد - isti'dad): ئاماده یی، ئاماده بوون.
استعراب - ع - مص - ل (ئیسیتییئراب - isti'rab): لاسایی کردنه وهی عه ره ب - قسه ی ناشیرین، جنتیودان.
استعصام - ع - مص - ل (ئیسیتییسام - isti'sam): په نا، داواکردنی په نایه ک.
استعطاف - ع - مص - م (ئیسیتییئتاف - isti'taf): داوای میهره بانی، میهر خوازی، سۆزخوازی.
استعظام - ع - مص - م (ئیسیتییئزام - isti'zam): گه وره یی کردن.
استعفاء - ع - مص - م (ئیسیتییفاء - isti'fa'): داواکردنی عه فو، لیبورتن خوازی.

استفاده - ع - مص - م (ئیسستیفاده -
 istifade): سوود وەرگرتن.
استفاضه - ع - مص - م (ئیسستیفازه -
 istifaze): هه والّ بلا و بوونه وه، قسه
 بلا و بوونه وه.
استفتاح - ع - مص - م (ئیسستفتاه -
 istiftah): کردنه وه، دهست پیکردن.
استفراغ - ع - مص - م (ئیسستفراغ -
 istifrax): رشانه وه، هینانه وه.
استفسار - ع - مص - م (ئیسستیفسار -
 istifsar): پرسین و تهفسیر خوازی.
استفهام - ع - مص - م (ئیسستیفهام -
 istifham): پرسینی شتییک به
 مه بهستی تیگه یشتن.
استقاله - ع - مص - ل (ئیسستیغاله -
 istixale): وازهینان، دهسبه رداربوونی
 کاریک، دهستکیشانه وه.
استقامت - ع - مص - ل (ئیسستیغامهت -
 istixamet): راست راوهستان،
 پایه داری.
استقباچ - ع - مص - م (ئیسستیغباچ -
 istixbah): بلّح، دزیو، شتییک به
 ناشیرین بزانی.
استقبال - ع - مص - م (ئیسستیغبال -
 istixbal): پیشوازی کردن، خیرهاتن.
استقدام - ع - امص (ئیسستیغدام -
 istixdam): چوونه پیشه وه، نازایه تی
 و دلیری.
استقراء - ع - مص - م (ئیسستیغراء -
 istixra'): سوّراخ و تاقیب کردنی
 کاریک.
استقرار - ع - مص - ل (ئیسستغرار -
 istixrar): ئارامگرتن، داسه کنان.

استعلاء - ع - امص - مص -
 ل (ئیسستیئلاء - 'isti'la'): بهرزی، بهرزی
 خوازی.
استعلاج - ع - مص - ل -
 امص (ئیسستیئلاج - 'isti'lac):
 داواکردنی عیلاج، دهرمان خوازی،
 چاره خوازی.
استعلام - ع - مص - م (ئیسستیئلام -
 'isti'lam): ئاگاداری خواستن.
استعمار - ع - مص - م -
 امص (ئیسستیئمار - 'isti'mar):
 ئاوه دانکردنه وه، داگیرکه رو ئیمپریالیزم،
 و لگه خوازی.
استعمال - ع - مص - م (ئیسستیئمال -
 'isti'mal): به کارهینان.
استغاثه - ع - مص - م (ئیسستیغاسه -
 istixase): کۆمهک خوازی، فریاد پردهس
 خواستن، هانا بردن.
استغراب - ع - مص - م (ئیسستیغراب -
 istixrab): غه ریب و سه ریب،
 سه سورمان.
استغراق - ع - مص - م (ئیسستیغراغ -
 istixrax): غه رق بوون، سه رقالتی.
استغفار - مص - م (ئیسستیغفار -
 istixfar): تۆبه کردن، مه غفه ردهت
 خوازی.
استغلال - ع - مص - م (ئیسستیغلال -
 istixlal): دانه ویله خواستن.
استغناء - ع - مص - ل (ئیسستیغناء -
 'istixna'): دهستبهر رداربوون،
 وازلپهینان.
استغنام - ع - مص - م (ئیسستیغنام -
 'istixnam): غه نیمه خوازی.

- له زهت.
- استقراض** - ع-مص-م (ئىستىغراز-istixraz): قهرز کردن.
- استقصاء** - ع-مص-ل (ئىستىغسا-istixsa'): چوونه بنج و بناوانى کارىک.
- استقصاص** - ع-مص-م (ئىستىغساس-istixsas): داواکردنى قهساس، تۆله.
- استقلال** - ع-مص-م (ئىستىغلال-istixlal): خۆببون، سهریه خۆببى.
- استکان** - ا (ئىستىکان-istikan): پيالەى چا خواردنه وه، ئىستىکان.
- استکانه** - ع-مص-ل (ئىستىکانه-istikane): ملکه چى.
- استکبار** - ع-مص-م (ئىستىکبار-istikbar): خۆنواندن، مله پورى و زۆردارى، خۆه لکيشان، خۆ به زل زان، فېرناخى.
- استکتاب** - ع-مص-م (ئىستىکتاب-istiktab): نووسېن.
- استکثار** - ع-مص-م (ئىستىکسار-istiksar): زۆر کردن، زياد کردن.
- استکراه** - ع-مص-م (ئىستىکراه-istikrah): نا په سه ندى.
- استکشاف** - ع-مص-م (ئىستىکشاف-istikşaf): ئاشکرا کردن، دۆزینه وه.
- استکمال** - ع-مص-م (ئىستىکمال-istikmal): ته و او کردن.
- استلام** - ع-مص-م (ئىستىلام-istilam): دهست هېنان به شتیکدا به مه به ستنى ته به روک.
- استلذاز** - ع-مص-م (ئىستىلزاز-istilzaz): له زهت وهرگرتن، به تام و
- استلخاء** - ع-مص-ل (ئىستىلخاء-istilxa'): پالکەوتن به پشتدا.
- استم** - ا (ئىستم-istem): زۆر، سته م، جه فا.
- استمگر** - ا-فا (ئىستمگه-istemger): زۆردار، زالم.
- استماع** - ع-مص-م (ئىستىماء-istima'): گوڤگرتن.
- استماله** - ع-مص-م (ئىستىماله-istimalet): که سیک به قسه ی خوش به لای خۆتدا رابکيشيت.
- استمتاع** - ع-مص-م (ئىستىمتاء-istimta'): له زهت وهرگرتن، بهر خورداربوون.
- استمداد** - ع-مص-م (ئىستىمداد-istimdad): کۆمهک خواستن، يارمه تى خواستن.
- استمرار** - ع-مص-ل (ئىستىمرار-istimrar): بهردهوام بوون.
- استمزاج** - ع-مص-م (ئىستىمزاج-istimzac): پرسىنى ميزاجى که سیک.
- استمساک** - ع-امص-م (ئىستىمساک-istimsak): دهست خستنى شتیک.
- استملاک** - ع-مص-م (ئىستىملاک-istimlak): به مولککردنى شونىک بۆ خۆت، مولک خوازی.
- استمنا** - ع-مص-ل (ئىستىمنا-istimna'): دهسته پى، خۆره حهت کردن به دهست، دهستگان.
- استمهال** - ع-مص-م (ئىستىمهال-istimhal): مۆلهت خواستن، دهرهت خواستن.

استن- (ا) ئوستون - (ustun): ستون، ئهستوون، ههستوون.

استناد- ع-مص-ل (ئىستيناد-istinad): پشت دان به شتيكهوه، پشت گرتن.

استنباط- ع-مص-م-امص (ئىستينبات-istinbat): دههينانى شتيك، ههلهينانى شتيك بهزهبرى تيگهيشتن و بۆچوون.

استنبه- ص-ا (ئىستهنبه-istenbe): مېردهز مه، ناشيرين، زل و ناقولا، دېو.

استنتاج- ع-مص-م (ئىستينتاج-istintac): ئه نجامگيري.

استنجا- ع-مص-ل (ئىستينجاء-istinca'): خۇپا ككردنه وه له پيسى.

استنساخ- ع-مص (ئىستينساخ-istinsax): فۆتۆكردن، كۆپى ككردنه وه، شكل نووس.

استنشاخ- ع-مص-م (ئىستينشاخ-istinşax): ههلمژينى ههوا.

استنصار- ع-مص-م (ئىستينسار-istinsar): كۆمهك خواستن.

استنطاق- ع-مص-م-امص (ئىستينتاغ-istintax): تاقىق، كهسيك بهيئيه قسان.

استنقاذ- ع-مص (ئىستينغاز-istinxaz): رزگار كردن.

استواء- ع-مص-ل (ئىستىشاء-istiva'): يه كسان خوازي.

استوار- ص (ئوستوفار-ustuvar): مه حكه م، مكوم، پايه دار، راست و دروست، ئه مين، له زاراوه ي سوپايدا، پله يه كه له ئهفسهري دووهم كه متره.

استوارنامه- امر (ئوستوفارنامه-ustuvaname): نامه ي رهسمى دانانى وهزير يان سهفيريك له ولايتيكى ديدا، تاپيشانى سهروكى دهولهت بدرى، ئيحتوبار نامه.

استوانه- ا (ئوستوفانه-ustuvane): لوولهك.

استودان- ا (ئوستوفدان-ustuvdan): ژير زه مين، گۆرستان، دهخمه ي زه رده شتيان.

استودن- مص-م (ئوستودهن-ustüden): ستايش كردن.

استوديو- ا (ئىستوديو-istudyo): ستوديو.

استور- ا (ئوستور-ustûr): چاره وي، بۆ سواري يان بار وهكو ئه سپ، ئيسترو بارگين.

استون- ا (ئوستون-ustûn): ئهستون، كۆله كه، ستوون، ههستوون.

استوه- ص (ئوستوه، ئىستوه-ustûh, istûh): ماندوو- بيتاقت.

استه- ص (ئىستوه-istuh): شهكەت، ماندوو.

استه- امص (ئىسته-iste): شهر، نهژنهو.

استه- ا (ئهسته-este): ئيسقان، ناوك، ناوكى خورما يان ميوه كه رهق بى.

استهجان- ع-مص (ئىستيهجان-istihcan): كارپك به ناشيرين بزاني.

استهداء- ع-مص-م (ئىستيهداء-istihda'): گهړان به دووى ريډا.

استهزاء- ع-مص-م (ئىستيهزاء-istihza'): گالته پيكردن، قهشمهري پيكردن.

استهلاک - ع-مص - م (ئیسستیهاک - istihlak): له نیویردن، قهرزدانه‌وهی به‌ره به‌ره.

استهوا - ع-مص (ئیسستیها - istihva): سه‌رگه‌ردان بوون، له‌پړی ده‌رکردن، خاپاندن.

استهیدن - مص (ئیسستی‌هیدنه - istihîden): شه‌ر، عینادی کردن.

استیجاب - ع-مص - ل (ئیسستی‌جاب - istîcab): پټویست، شایسته بوون.

استیجار - ع-مص - م (ئیسستی‌جار - isticar): به‌کړئ گرتن.

استیجار - ع-مص - م (ئیسستی‌جار - isti'car): به‌کړئ گرتن.

استی‌حاش - ع-مص - ل (ئیسستی‌هاش - istîhaş): ره‌وینه‌وهی ترس، دل‌ته‌نگ بوون.

استیخ - ص (ئیسستیخ - istîx): راست و به‌رز و ده‌کو ستوون و رم و نیزه، لوتکه‌ی شاخ.

استی‌ذان - ع-مص - م (ئیسستی‌زان - istîzan): ئیزن و ده‌رگرتن.

استیر - ص (ئیسستر - istîr): داوین پاک، پاک.

استیزه - امص (ئیسستی‌زه - istîze): شه‌ر و ناکوکی، نه‌گونجان.

استیصال - ع-مص - م (ئیسستی‌سال - istîsal): له‌بن و بی‌خه‌وه ده‌ره‌پنان، ریشه‌کیش کردن، دام‌اوی و بی‌چاره‌بوون.

استیضاح - ع-مص - م (ئیسستی‌زاه - istîzah): داوای روون‌کردنه‌وه.

استیغ - ع-مص - م (ئیسستیغ - istîx):

راست و به‌رز.

استیفاء - ع-مص - م (ئیسستی‌فاء - istîfa): وه‌رگرتنه‌وهی هه‌موو حه‌قیکی خۆت.

استی‌فاظ - ع-مص - ل (ئیسستی‌غاز - istixaz): بیداری‌وون، هوشیار بوون، هوشیار بوونه‌وه.

استل - فر - ا (ستیل - stil): نه‌خشه، شپ‌واژ، شپ‌وه.

استیلاء - ع-مص - م (ئیسستی‌لاء - istîla): به‌ده‌ست هینانی شتی‌ک، زالبوون.

استیم - ا (ئیسستیم - istîm): ده‌می مه‌شکه، یان هه‌مبانه، یان هه‌ر شتی‌کی چه‌رمی له‌و بابه‌تانه، هیزه.

استیمان - ع-مص - م (ئیسستی‌مان - istîman): دالده‌و په‌نا خواستن.

استیناس - ع-مص - ل (ئیسستی‌ناس - istinas): خوو‌گرتن، ئولفه‌ت گرتن.

استیناف - ع-مص - م (ئیسستی‌ناف - istînaf): تازه‌کردنه‌وه، سه‌ر له‌نوی ده‌سپ‌پ‌کردنه‌وهی کار‌یک، داد‌گای ئیسستی‌ناف.

استیهیدن - مص - ل (ئیسستی‌هیدنه - istîhîden): عینادی کردن، شه‌رکردن.

اسخی - ع-ص (ئه‌سخا - esxa): سه‌خیت‌ر، به‌خشنده‌تر، جوامی‌تر، دلا‌واتر.

اسخیاء - ع-ص - ا (ئه‌سخیاء - esxiya): سه‌خواه‌ت مه‌ندان.

اسد - ع-ا (ئه‌سه‌د - esed): شیر.

اسدالله - ع-ا (ئه‌سه‌دولا - esedulla): له‌قه‌بی هه‌مزهی مامی پی‌غه‌مبه‌رو نازناوی عه‌لی کوری ئه‌بی تالیبه.

- اسر** - ع - مص - م (ئه سسر - esr):
ئه سیرکردن، به ئه سیری بردن، دیلبردن.
- اسراء** - ع - ص - ا (ئوسه راء - usera'):
یه خسیران، دیله کان.
- اسرائیل** - ا (ئیسرائیل - israîl):
نازناوی یاقوب پیغه مبه ره.
- اسرائیلی** - ص - ن (ئیسسرائیلی - israîlî):
یه هودی، که لیمی.
- اسرار** - ع - ا (ئه سرار - esrar):
نه پنیان.
- اسراف** - ع - مص - ل (ئیسراف - israf):
زیده مه سره فی، ده ستیلاوی.
- اسرافیل** - اخ (ئیسرافیل - israfîl):
فریشته ی بهرپرسی با، ئه و فریشته یه ی که له رۆژی قیامه تدا فوو به شه پیوره که ی خویدا ده کات و مردووان زیندوو ده بنه وه.
- اسرب** - ا (ئوسروب - usrub):
قورقوشم.
- اسرشتن** - مص - م (ئیسریشته ن - isrišten):
خولقاندن، خه لق کردن، هه وین کردن.
- اسرع** - ع - ص - ت (ئه سره - esre'):
خیراتر، له زتر.
- اسروش** - ا (ئوسروش - usrûş):
فریشته.
- سرون** - ا (سه روون - serûn):
شاخی چیل.
- سروناز** - ا (سه روی ناز - serûynaz):
دره ختی سه رو، سه روی نه مام و جوانی.
- اسریشم** - ا (ئیسریشمه م - isrişem):
سریش، هیلیم، که تیره.
- اسطار** - ع - ا (ئه ستار - estar):
خه ت، ریز، دتپ.
- اسطبل** - ا (ئیسسته بل - istebil):
ته وبله ی چوار پییان.
- اسطربلاب** - ا (ئوستورلاب - usturlab):
ئامیتریک بووه بۆ دیاریکردنی بهرزی ئه ستیران.
- اسطوانه** - ا (ئوستوفانه - ustuvane):
لووله ک.
- اسطوره** - ا (ئوستتوره - ustûre):
ئه فسانه، چیرۆک، حیکایه ت، قسه ی بیته ده.
- اسطول** - ا (ئوستول - ustûl):
که شتی گهل، گه له که شتی.
- اسعار** - ع - ا (ئه سئار - es'ar):
نرخ، قیمه ت.
- اسعاف** - ع - مص - م (ئیسئاف - is'af):
یارمه تی دان، فریاکه وتن، فریاگوزاری.
- اسعد** - ع - ص (ئه سئه د - esed):
به خته وه رتر.
- اسغر، اسغرنه** - ا (ئوسغور، ئوسغورنه - usxur, usxurne):
سیخو، سوچه ر.
- اسف** - ع - ا (ئه سه ف - esef):
ئه فسوس، داخ و که سه ر، خه م و خه فه ت.
- اسفار** - ع - ا (ئه سفار - esfar):
تۆمار، کتیبی گه وره، هه ر کتیبیک له کتیبه کانی ته ورات، به شیک له به شه کانی ته ورات.
- اسفالت** - ا (ئه سفالت - esfalt):
قیرتاوی جاده و شه قامان.
- اسفرزه** - ا (ئیسفه رزه - isferze):
جۆره گیایه کی بیابانییه.
- اسفرود** - ا (ئیسفه رود - isferûd):
کوړ کوړ، قه تی.
- اسفل** - ا (ئه سفه ل - esfel):
خوارتر، پایین.

iskadran): سواران، ژماره‌یه له سهربازی سواره بهرانیه به به‌تالیونیکي پیاده.

اسکادريل - (ايسکادريل - iskadri):
تپي دهریایی.

اسکار - ع - مص - م (ايسسکار - iskar): مه‌ست کردن.

اسکاريد، اسکاریس - (ايسسکاريد، ايسسکاریس - iskarîd, iskarîs):
جوړه کرميکه له ريخو له مرؤځدا پيدا ده‌بيت و تازار به ريخو له ده‌گه يه‌نئ.

اسکاف - ع - ص (ايسسکاف - iskaf):
پينه‌دوژ.

اسکان - ع - مص - م (ايسسکان - iskan):
تارام کردن، نيشته‌جي‌کردن،
تاکنجی کرن.

اسکدار - ف - ر - (ايسسکودار - eskudar):
ته‌ته‌ر، په‌یک، نامه‌به‌ر،
قاسيد.

اسکوروبوت - ف - ر - (ايسسکوروبوت - iskurbût):
نه‌خوشيه‌که له نه‌نجامي که‌می قيتامين به‌تاييه‌تی (C) دا پيدا ده‌بيت.

اسکره - (ايسسکوره - uskure): قاب،
کاسه‌ی گلین، جامی ناو‌خواردنه‌وه.

اسکریم - (ايسسکریم - iskirîm):
شمشیربازی.

اسکلت - ف - ر - (ايسسکلیت - iskilit):
تيسکه په‌یکه‌ر.

اسکله - (ايسسکيله - iskile):
تسکه‌له، شوپنی وه‌ستانی که‌شتی له که‌ناری ده‌ریا، له‌نگه‌رگه.

اسفل السافلین - ع - (ايسفهل‌س سافلین - esfelssaflîn):
حه‌وته‌مین چینی
دوژه‌خ.

اسفناج - (ايسسفیناج - isfinac):
سپیناخ.

اسفنج - (ايسسفه‌نج - isfenac):
تيسفه‌نج.

اسفیداج - (ايسسفیداج - isfidac):
سپیاو.

اسفید - ص (ايسسفید - isfid): سپی،
چه‌رمه.

اسفیدار - (ايسسفیدار - isfidar):
سپیدار.

اسفیوش - (ايسسفیوش - isfyuș):
گیاهه‌کی کتوبیه له کو‌ندا له کاروباری
پزشکیدا به‌کاره‌یتراوه.

اسقاط - ع - مص - م (ايسسغات - isxat):
شتی بیکه‌لک.

اسقام - ع - (ايسسقام - esxam):
نه‌خوشيه‌کان.

اسقنور - (ايسسغه‌نغور - isxenxur):
جوړه ماسيه‌کی تاييه‌تیه پتر له رووباری
نيلدا ده‌ژی.

اسقوردیون - (ايسسغوردیون - esxürdiyün):
سیری کتوی.

اسقیل - (ايسسقیل - isxîl):
پيازی
ده‌شتی.

اسکات - ع - مص - م (ايسسکات - iskat):
بيده‌نگ کردن.

اسکادر - (ايسسکادر - iskadr):
به‌شیک له هی‌زی دهریایی که‌چند
که‌شتيه‌کی جه‌نگی له‌گه‌له.

اسکادران - (ايسسکادران -

اسکناس - (ئیسکیناس - iskinas):
ئەسكەناس، پول و پارەى كاغەزى
پشتیوانەدار.

اسکندان - (ئیسکیندان، ئەسكەندان - iskından): قفل و کلیل.

اسکندروس - (ئیسکەندەروس - iskenderus): سیر.

اسکەنە - (ئیسکینە - iskinē):
ئەسكەنە، ئامرازیکە دارتاشان بۆ کۆلین و
کونکردنی دار بەکارى دین.

اسکورت - فر - (ئیسکورت - iskurt):

حیمایە، دەستەیک سەربازی چەكدار بۆ
موحافەزە یان رێز بە گەڵ کەسێک بکەون.

اسکی - فر - (ئیسکی - iskî):

ئیسکی، دوو تەختە دارە لە
پێیان دەبەسترت بۆ خلیسکانی سەر
بەفران.

اسکیز، اسکیزە - امص (ئیسکیز،

ئیسکیزە - iskîz, iskîze): جووتەو
لەقەى چوار پێیان.

اسگزار - (ئەسگوزار - esguzar):

نامەبەر، تەتەر، قاسید، پەیک.

اسلاب - (ئەسلاّب - eslab): رفینراو،

هەلکەنراو، بە تۆزی وەرگیراو.

اسلام - ع - (ئیسلام - islam): ناوی

ئاینیکی گەورەو سەرەکییە کە لە
دەوروبەری سالی ۶۱۱ز لەلایەن حەزرتی

محەمەدی کوری عەبدوللاو رەواجی
پێدرا، ئاینی ئیسلام.

اسلحە - ع - (ئەسلیه - eslihe):

ئەسلەحە، ئەسلەحە، چەك و تفاقى
جەنگ.

اسلم - ع - ص (ئەسلەم - eslem):

سەلامەت تر، ساغتر.

اسلنچ - (ئەسلەنچ - eslenc): ناوی
جۆرە گیایە کە لە کۆندا بۆ دەرمان بەکار
هاتووە.

اسلوب - ع - (ئوسلوب - uslûb):
شیو، رێباز، شیواز.

اسلیمی - ص - ن (ئیسلیمی - islîmî):
جۆریکە لە نەخش و نیگار.

اسم - ع (ئیسیم - ism): ناو، ناڤ، نام.

اسماء - ع (ئەسماء - esma'): ناوان.

اسمار - ع (ئەسمار - esmar):
ئەفسانە، حیکایەت.

اسماع - ع (ئەسماء - esma'): گوێ،
گوش.

اسماعیلیه - ع - ص - ن (ئیسمائیلیه -

isma'îliye): تایفەیه کی ئاینییه

باوەریان بە ئیمام موسای کازم نییه،

کۆرە گەورەى ئیمام جەعفەرى سادق بە

ئیمامى حەوتەم دەزانن چونکە زنجیرهى

ئیمامیانیا بە ئیسماعیل کۆتایی

هاتووە، حەوت ئیمامانیشیان

پێدەگوترا.

اسمر - ع - ص (ئەسمەر - esmer): گەنم

رەنگ، ئەسمەر، سەوزە.

اسمن - ع - ص (ئەسمەن - esmen):

قەلەوتر.

اسمندەر - (ئەسمەندەر - esmender):

جانەوهریکە لە قومقۆمۆکە دەچیت،

وشکاوییه هەر کاتیک بگاتە ئاگر

مادەیک فری دەدا کە ئاگرەکە دەکوژیتیتەو

بۆیه دەلێن لە ئاگرەدا ناسوتی.

اسن - (ئەسەن - esen): درەختیکە لە

بابەتی سپیدار.

اسناد - ع - مص - م (ئیسناد - isnad): دانه پال.
 اسناد - ع - ا (ئەسناد - esnad): سەنەد، قەوالە.
 اسنان - ا (ئەسنان - esnan): ددان، دگان.
 اسو - لا (ئەسو - esû): روشنایی.
 اسوار - ص (ئەسقار - esvar): سواره، پیچەوانە ی پیاده.
 اسوار - ع - ا (ئەسوار - esvar): ھەسار، شوره، دیواری قەلا، قەلا.
 اسوار - ع - ا (ئەسقار - esvar): بازن، بازنک، مۆچەوانە، دەستەوانە.
 اسواط - ا (ئەسوات - esvat): قامچی، شەلاخ.
 اسواق - ا (ئەسقاغ - esvax): بازاران.
 اسوء - ع - ص (ئەسقەء - esve'): خرابتر، بدتر.
 اسود - ع - ص (ئەسقەد - esved): رەش.
 اسهال - ع - مص - ل (ئیسهال - ishal): زگەشۆرە، زگچوون، بەلەفیڕە، ئیسحال، رەوانی، تەقەفیڕە.
 اسهال خونی - ا (ئیسهالی خونی - ishali xûnî): دیزانتري.
 اسهل - ع - ص (ئەسھەل - eshel): ئاسانتر، نەرمتر.
 اسیاف - ع - ا (ئەسیاف - esyaf): شمشیران.
 اسید - فر - ا (ئەسید - esîd): ئەسید.
 اسید ازتیک - ا (ئەسید ئەزتیک - esîdestîk): جەوھەری سرکە.
 اسید اوریك - (ئەسید یوریک - esidyurîk): یوریا.
 اسیر - ع - ص (ئەسیر - esîr): یەخسیر، دیل، ئەسیر، کەسپک لە جەنگدا بکەوێتە دەست دوژمن.
 اشاره، اشارت - ع - مص - ا - ل (ئیشارە، ئیشارەت - işare, işaret): نیشانەدانی شتیک، ئاماژە، ئیشارەت.
 اشاعه، اشاعت - ع - مص (ئیشائە، ئیشائەت - işa'e, işa'et): بلاوکردنەوێ هەوال، مقومقۆ، دەمگۆ، گوتگوتک، قومی قومی.
 اشاعره - ع - ص - ن (ئەشائیرە - eşa'ire): تیرەبەکی ئایینی بە موریدو پەیرەوانی ابو الحسن علی بن اسماعیل ئەشعەری گوتراوە، سوننی مەزھەبن و باوەریان بە جەبریەت ھەبوو.
 اشام - ا (ئەشام - eşam): خۆراکی زەوی، خۆراک لە قەد پیتویست.
 اشانیتون - (ئەشانیتون - eşanîtûn): نمونە ی کالای لە شویتیکەو ھەبو شۆتینیکی تر بنێدری.
 اشباح - ع - ا (ئەشباھ - eşbah): تاپۆ، تارمایی.
 اشباع - ع - مص - م (ئیشباء - işba'): تیرکردن.
 اشبال - ع - ا (ئەشبال - eşbal): بێچوھ شیران.
 اشبو - ا (ئەشبو - eşbû): خەلۆز، خەلۆزدان، عەماری خەلۆز.

اسناد - ع - مص - م (ئیسناد - isnad): دانه پال.
 اسناد - ع - ا (ئەسناد - esnad): سەنەد، قەوالە.
 اسنان - ا (ئەسنان - esnan): ددان، دگان.
 اسو - لا (ئەسو - esû): روشنایی.
 اسوار - ص (ئەسقار - esvar): سواره، پیچەوانە ی پیاده.
 اسوار - ع - ا (ئەسوار - esvar): ھەسار، شوره، دیواری قەلا، قەلا.
 اسوار - ع - ا (ئەسقار - esvar): بازن، بازنک، مۆچەوانە، دەستەوانە.
 اسواط - ا (ئەسوات - esvat): قامچی، شەلاخ.
 اسواق - ا (ئەسقاغ - esvax): بازاران.
 اسوء - ع - ص (ئەسقەء - esve'): خرابتر، بدتر.
 اسود - ع - ص (ئەسقەد - esved): رەش.
 اسهال - ع - مص - ل (ئیسهال - ishal): زگەشۆرە، زگچوون، بەلەفیڕە، ئیسحال، رەوانی، تەقەفیڕە.
 اسهال خونی - ا (ئیسهالی خونی - ishali xûnî): دیزانتري.
 اسهل - ع - ص (ئەسھەل - eshel): ئاسانتر، نەرمتر.
 اسیاف - ع - ا (ئەسیاف - esyaf): شمشیران.
 اسید - فر - ا (ئەسید - esîd): ئەسید.
 اسید ازتیک - ا (ئەسید ئەزتیک - esîdestîk): جەوھەری سرکە.

اشپس - ا(ئیشپس - işpis): ئەسپىتى دەغل و دان، سوون.

اشپىختن، اشپوختن - مص - م(ئیشپىختەن، ئیشپوختەن - işpîxten, işpûxten): بلاوکردنەوہى شتىک، تۆودان.

اشپىل، اشپل - ا(ئیشپىل، ئیشپل - işpîl): هیلکەى ناو سکی ماسى که پاش راوکردنى له سکی دەرى دین و خۆراکی لى دروست دەکەن.

اشپيون - ا(ئیشپيون - işpiyun): خەف، جاسوس، شۆفار، هەوالدز، خەوهردز.

اشتاپ - ا- مص(ئیشتاب - iştab): بەهەشتاو، بەپەلە، لەز، خیرا، خیرا رویشتن.

اشتاد - ع(ئەشتاد - eştad): ناوی فریشتەیهکە، رۆژی بیست و شەشەمى هەر مانگیکی هەتاوی.

اشتافتن - مص - ل(ئیشتافتەن - iştaften): پەلەکردن، خیرا رویشتن.

اشتالنگ - ا(ئیشتالەنگ - iştaleng): ئیسقانی پارژەى پى، قاپ.

اشتباک - ع - مص - م(ئیشتیباک - iştibak): تیک رزان، پیکدادان.

اشتباہ - ا(ئیشتیباہ - iştibah): هەلە، سەهو، غەلەت.

اشتداد - ع - مص - ل(ئیشتیداد - iştidat): توندبوون، قایم بوون.

اشتر - ا(ئوشتور - uştur): وشتەر، حوشتەر.

اشتر - ع - ص(ئەشتەر - eşter):

کەسپیک کە بە زگماک یان لە ئەنجامی نەخۆشیدا پیتلوی چاوی هەلگەرابیتەوہ.

اشتراء - ع - مص - م(ئیشتیراء - iştırâ): کرین و فروشتن.

اشترابه - ا- مر(ئوشتورابه - uşturabe): عەبای دروستکراو لە کولکی وشتەر.

اشتراط - ع - مص - ل(ئیشتیرات - iştırât): مەرچ کردن، پەیان کردن.

اشتراک - ع - مص - ل(ئیشتیراک - iştırak): هاوبەشی کردن.

اشتریان - ع - ص(ئوشتوریان - uşturban): سارەوان، وشتەرەوان، شوانی وشتەر.

اشترخار - ا- مر(ئوشتورخار - uşturxar): وشتەرخۆرکە. وشتەرلۆک.

اشتردل - ص(ئوشتور دیل - uşturdil): بەد دل، ترسنۆک، وشتەرین، لەبنەوہەر، قین لەزگ.

اشترغار - ا(ئوشتورغار - uşturxar): وشتەرلۆک، عاگول.

اشتراک - ا(ئوشتورەک - uşturêk): وشتیری بچوک، شەپۆلی دەریا، بیچوہ حوشتەر.

اشتعال - ع - مص - م(ئیشتیئال - iştıal): هەلایسانی ئاگر، داگیرسان.

اشتغال - ع - مص - م(ئیشتیغال - iştığal): مژول بوون. سەرقال بوون بە کاریک یان شتیکیەوہ.

اشتقاق - ع - مص - م(ئیشتیغاق - iştıxax): شەق بوون. وەرگریتنی

وشەپەک لە وشەپەکی ترەوہ.

اشراک - ع - مص - م (ئیشراک -
işrak): شەریک پەیدا کردن بۆ خوا.
اشریه - ع - ا (ئەشریبە - eşribe):
خواردنەوه.
اشرس - ع - ص (ئەشرەس - eşres):
دە، بەدخوو، توندەتەبیەت، دلاوەرو ئازا
لە شەردا.
اشرف - ع - ص - ت (ئەشرەف - eşref):
سەنگین تر. سەلارتر، شەریف تر.
اشعار - ع - ا (ئەشئار - eşar): شیعرا،
هۆزان.
اشعال - ع - مص (ئیشئال - işal):
هەلایسانی ئاگر.
اشعب - ع - ص (ئەشئەب - eşeb):
ناوشان پان، حەییوانی شاخ بلالو، ناوی
کابرایەکی عەرەبی زۆر تەماعکار بوو.
اشعه - ع - ا (ئەشئە - eşi'e): تیشک،
ئەشیعە.
اشعث - ع - ص (ئەشئەس - eşes):
قژ لوول.
اشعر - ع - ص (ئەشئەر - eşer):
شاعیرتر، داناتر، شارەزاتر، پیاوی
تووکن.
اشغال - ع - مص - م (ئیشغال - işgal):
کارو پیشە.
اشغال - ع - مص - م (ئیشغال - işgal):
مژول کردن، گرتنی شوین، داگیرکردنی
شوینان بە هیزی سوپایی.
اشفاق - ع - مص - ل (ئیشفاغ - işfax):
بەزەیی هاتنەوه، دلسۆزیکردن.
اشقی - ع - ص - ت (ئەشغا - eşxa):
دلپەرقتەر. شەقی تر، بەدبەخت تر.

اشک - ا (ئیشتەک - iştək): قومات.
اشتکاء - ع - مص - ل (ئیشتیکیاء -
iştika'): شکایەتکردن، گلهیی کردن.
اشتلم - ع (ئوشتولوم - uştulum): دادو
فریاد. هەراو زەنا.
اشتو - ا (ئەشتوو - eştû): رەژوودان،
رەژیدان، عەمارى خەلوزان.
اشتود - ا (ئوشتەقد - uştevid):
جەژنیکى زەردەشتیانە.
اشتہاء - ع - مص - م (ئیشتیہاء -
iştihā'): ئیشتیا، ئارەزووی خواردن.
اشتہار - ع - مص ل (ئیشتیہار -
iştihar): شۆرەت پەیداکردن. ئیوانگ
پەیدا کردن.
اشتیاق - ع - مص ل (ئشتیاق -
iştīyax): تاسەکردن. ئارەزوو کردن.
اشجار - ع - ا (ئەشجار - eşcar):
درەختان.
اشخاص - ع - ا (ئەشخاس - eşxas):
شەخس، کەس.
اشد - ع - ص (ئەشەد - eşed): توندتر.
مکومتەر. بەهیزتر.
اشر - ع - ص - ت (ئەشەر - eşer):
بەدتر، شەڕانی تر.
اشراف - ا (ئەشراف - eşraf): خانەدان.
دەولەمەند. ئەشراف.
اشراف - ع - مص - ل (ئیششراف -
işraf): شارەزایی لە شتییک، زانیینی
کارێک، سەرپەرشتی، چوونە سەرێ.
اشراق - ع - مص - ل (ئیشراغ - işrax):
هەلاتنی هەتاو، رووناک بوونەوه،
دەرەوشانەوه.

اشقر - ع - ص (ئه شغهر - eşxer): سورو سپی، زهری.

اشقیاء - ع - ا (ئه شغیا - eşxiya'): شه قی، به دبه خت.

اشک - ا (ئه شک - eşk): فرمیسک، روندک، ئه سرین، هه لئس.

اشکار - ا (ئیشکار - işkar): راو و شکار.

اشکاف - ا (ئیشکاف - işkaf): درز، کون.

اشکال - ع - ا (ئه شکال - eşkal): شیوه و شکل.

اشکال - ع - م ص ل (ئیشکال - işkal): زهمه تی. دژواری. ئالۆزی کاریک.

اشکردن - م - م (ئیشکردن - işkerden): شکاندنی دژمن. راوکردن.

اشکهر - ا (ئیشکهره - işkere): ئالنده ی راوی وهک بازو هه لۆ.

اشکستن - م - م - ل (ئیشکسته ن - işkesten): شکان، شکاندن.

اشکیل - ص (ئیشکیل - işkil): ئه سپیک که دهستی راست و پاشوی چه پی

سپی بن، حيله، فیل، دههۆ.

اشکیلک - ا - م - ل (ئیشکیلکه - işkilek): جوړه ئه شکه نجه یه که، دارپک

ده خریته نیوان دوو قامکی که سیکه وه و هه ردوو قامکی ده گوشرین تا بیتاقه ت بئ

و دان به تاوانی خویدا بنئ.

اشکم - ا (ئیشکه م - işkem): سک، زگ، له م.

اشکمه - ا (ئیشکه مبه - işkembe): گه ده ی حه یوانات.

اشکنج - ا (ئیشکونج - işkunc): نو قوړچ، قوړنجک، نو قوړچک، قوړچکه.

اشکنج - ا (ئیشکه نج - işkenc): پیچ و تاب ی زولف.

اشکنجه - ا (ئیشکه نجه - işkence): ئازاردان، ئه شکه نجه.

اشکنه - ا (ئیشکه نه - işkene): ئه شکه نه، گوشتاو، کارواناشی، ئه شکه نه ک.

اشکوب - ا (ئه شکوب - eşküb): بنمیچ، ساپیته، هه ر قاتیکی بینایه ک، ئاسمانه، بان، نهۆم.

اشکوخیدن - م - م - ل (ئیشکوخیده ن - işküxîden): خزان، ساتمه، نوچدان.

اشکوفه - ا (ئوشکوفه - uşkufe): شکوفه. هیلنج و رشانه وه.

اشکوه - ا (ئوشکوه - uşkuh): گه وره یی، پایه به رزی، عه زه مه ت، شکۆ.

اشگرف - ص (ئیشگه رف - işgerf): ده گمه ن و بیهاوتا له چاکی و جوانیدا.

اشل - ع - ص (ئه شهل - eşel): که سپیک که دهستی عه ییدار بئ و له کار که وتبئ.

اشل - ا (ئیشیل - işil): نه رده وان، په یژه، پاچینه، قالدومه.

اشم - ع - ص - ت (ئه شه م - eşem): لوت زل، پیاوی گه وره و خو په سه ند.

اشمئزاز - ع - م - ل (ئیشمئزاز - işmi'zaz): ره وینه وه، بیزار ی له شتیک، قیزه اتنه وه له کارو کرده وه یه ک.

اشن - ا (ئه شن - eşen): جلکی

هه لگه راو، زرک، کاله کی نه گه ییو.

اشن - ا (ئیشن - iṣn) : دره ختی که له بابه تی سپیدار.

اشنا - ا - ص (ئشنا - eṣna) : گه وهه ری گرانبه ها، به مانای مه له و مه له وانی - ش به کار دیت.

اشناب - ا (ئشناب - eṣnab) : مه له وان. **اشنان** - ا (ئوشنان، ئیشننان - uṣnan, iṣnan) : جوړه گیایه که، ره گه که ی پاش وشک کرده وه ده کوتن و له جل شتندا به کاری دیتن، ئه سپون.

اشنع - ع - ص - ت (ئشنه - eṣne) : ناشیرین تر، دزیتوتر.

اشنودن - مص (ئیشنودن - iṣnūden) : بیستن، ژنه وتن.

اشنوسه - ا - مص (ئوشنوسه - uṣnuse) : پښمین، پښمه، پشمین.

اشو - ص (ئشو - eṣū) : پیاوی پاک و پیروژ و به ویزدان، به هه شتی.

اشواق - ع - ا (ئشقاع - eṣvax) : تاسه.

اشواک - ع - ا (ئشقاک - eṣvak) : دړک.

اشه - ا (ئوشه - uṣe) : که تیره.

اشهاد - ع - ا - ص (ئشهداد - eṣhad) : شایه ت.

اشهب - ع - ا (ئشههب - eṣheb) : بازگ، به لک، ره شوسپی.

اشهر - ع - ص - ت (ئشههر - eṣher) : ناشکراتر، ناودارتر.

اشهر - ع - ا (ئشههور - eṣhur) : مانگان، هه یقان.

اشهل - ع - ص - ت (ئشههل - eṣhel) : ره شینه ی چاو، پیاوی که چاوانی ره شی

مه یله و که وه بیت.

اشیاء - ع - ا (ئشیاء - eṣya) : شتان.

اشیاخ - ع - ا (ئشیاخ - eṣyax) : شیخان، پیران، به ساللاچوان.

اشیاع - ع - ا (ئشیاء - eṣya) : یاران، دؤستان، پهیره وان، موریدان.

اصابت - ع - مص (ئیسابه ت - isabet) : دروستگوتن، ئه نگاوتنی نیشانه، به رکه وتنی شتیک به شتیکی تر.

اصابع - ع - ا (ئساب - eṣabi) : په نجه کان. قامکان.

اصاغر - ع - ا (ئساغیر - eṣaxir) : بچو وکان.

اصالت - ع - ا - مص (ئسالة ت - esalet) : ئه سل، خانه دانی، نه جابه ت، ره سه نایه تی.

اصباح - ع - ا (ئسابه - eṣbah) : سبه ینان.

اصباح - ع - مص (ئیسباه - isbah) : روژکردنه وه، له گه ل به پاندا وده رکه وتن.

اصبح - ع - ص (ئسبیه - eṣbeh) : جوان، قژی ئامال سوور.

اصبع - ع - ا (ئیسبه - isbe) : په نجه، تل، قامک، کلک، پت.

اصح - ع - ص - ت (ئسهه - eṣeh) : دروست تر. راست تر.

اصحاب - ع - ص (ئسهاب - eṣhab) : یاران، هاوده مان، هاوړتییان، هه فالان.

اصحاب کھف - ع - ا (ئسهابی که هف - eṣhabi kehf) : که هوت کهس له

مه سیحیان پیش ئیسلام که له زه مانای ده قیانوس دا له ترسی بت په رستان په نایان به ئه شکه و تیک بردو له ویندر خه ویان لیکه وت

و پاش سی سهد سالان بیداریونه وه.

اصدار - ع - مص - م (ئیسدار - isdar):
ناردن، ره وانه کردن.

اصداف - ع - ا (ئه سدف - esdaf):
شه پۆلی ده ریا، سه ده ف، ئه وقاوغه ی که
مرواری تیدا ده پسکی.

اصدق - ع - ص - ت (ئه سده غ - esdex):
راستگوتر، راست تر.

اصدقاء - ع - ص (ئه سدیغاء - esdixa):
براده ران، دۆستان.

اصرار - مص - ل (ئیسرار - israr):
سوریبون، مکوریبون له سه ر شتیک یان
کارپک. رژد بوون.

اصطبار - ع - مص ل (ئیسستیبار - istibar):
سه بر کردن.

اصطبل - ع - لا - ا (ئیسسته بل - istebil):
ته ویله، پشتیر.

اصطفاء - ع - مص (ئیسستیفاء - istifa):
هه لئژاردن.

اصطکاک - ع - مص - ل (ئیسستیکاک - istikak):
پیکدادانی دوو شت.

اصطلاح - ع - مص - ل (ئیسستیلا - istilah):
سولج کردن، ئاشتی کردن.

اصعب - ع - ص - ت (ئه سه ئهب - es'eb):
قورستر، دژوارتر، سه ختتر.

اصغاء - ع - مص - م (ئیسغاء - isxa):
گوئگرتن.

اصغر - ع - ص - ت (ئه سغهر - esxer):
بچوکتر.

اصگران - ع - ا (ئه سغهران - esxeran):
دل و زمان.

اصفر - ع - ص (ئه سفهر - esfer):
زهرد.

اصفیا - ع - ص - ا (ئه سفیا -

'esfiya): هه لئژارده کان. پاکان،
پیاوچاکان، سوّفی.

اصقاع - ع - ا (ئه سغاء - esxa):
ناوچه، ده قهر.

اصل - ع - ا (ئه سل - esl):
ره گوریشه، بناوان، نه ژاد، بونیاد، بنه چه، هیم.

اصلاب - ع - ا (ئه سلاب - eslab):
باوان، نه ژداد، ئیسکی پشت، پشت.

اصلاح - ع - مص - م (ئیسلا - islah):
رازاندنه وه، چاک کردن.

اصلان - تر - ا (ئه سلان - eslan):
شیری درنده.

اصله - ع - ا (ئه سه له - esle):
یهک ریشه، یهک درهخت، یهک نه مام.

اصلح - ع - ص - ت (ئه سه له - esleh):
سالحت، باشت، شایسته تر.

اصلع - ع - ص (ئه سه له - esle):
سه ر رووتاوه.

اصم - ع - ص (ئه سه م - esem):
که ر.

اصناف - ع - ا (ئه سناف - esnaf):
گروپ، جوړ، هاوپیسه، پیسه وه ران.

اصنام - ع - ا (ئه سنام - esnam):
بتان.

اصوات - ع - ا (ئه سه فئات - esvat):
دهنگان.

اصوب - ع - ص (ئه سه فهب - esveb):
راست تر، دروست تر.

اصول - ع - ا (ئوسول - usül):
ره گ و ریشه، پایه، یاسا و ریتسا، بنه ما.

اصیل - ع - ص - ا (ئه سیل - esîl):
خانه دان، مکوم و پایه دار، بولتلی
ئیواری، کاتی نیوان عه سرو روژاوا،
زهرده پهری پیش ئیواره.

چه‌پکه گیای وشک و ته‌ری تیک
نالآو.

اضغات احلام - ع - ا (ئه‌زغاس ئه‌حلام -
ezxas ehlam): خه‌ونی ئالۆز، زنده
خه‌ون، خه‌ونی پروپوچ، جړناو‌فرنا.

اضل - ع - ص - ت (ئه‌زه‌ل - ezel):
گوم‌راتر.

اضلاع - ع - ا (ئه‌زلاء - ezla'):
په‌راسوو.

اضلال - ع - مص - م (ئیزلال - izlal):
گوم‌راکردن، گوم‌رای.

اضمار - ع - مص - م (ئیزمار - izmar):
شاردنه‌وی شت له دلدا.

اضمحلال - ع - مص - ل (ئیزمی‌هلال -
izmihlal): نه‌هیشتن، لاوازبوون،
بنیسان.

اضیاف - ع - ا (ئه‌زیاف - ezyaf):
میوانان.

اضیق - ع - ص - ت (ئه‌زیه‌غ - ezyex):
ته‌نگتر، دژوارتر.

اطاعت - ع - ا - مص (ئیتا‌ئت -
ita'et): گو‌ت‌رایه‌لی، ملکه‌چبوون.

اطاق - ا (ئوت‌اغ - utax):
هۆده، ژوور.

اطاله - ع - مص - م (ئیتاله - itale):
دریژه‌پیدان، دریژدادری، تول پیدان.

اطباء - ع - ا (ئه‌تیباء - etiba'):
پزیشکان، دکتوران، دختوران.

اطبال - ع - ا (ئه‌تبال - etbal): ته‌پل،
ده‌هۆل.

اطراء - ع - مص - م (ئیتراء - itra'):
زیده‌پژی له ستایش کردندا، ستایش
کردن.

اضائه - ع - مص - م (ئیزائه - iza'e):
رووناک کردنه‌وه.

اضاعه - ع - مص - م (ئیزائه - iza'e):
زایه‌کردن، ونکردن، گوم‌کردن، بزرکردن.

اضافه - ع - مص - م (ئیزافه - izafe):
زیادکردن.

اضحی - ع - ا (ئه‌زها - ezha): جه‌ژنی
قوربان، جه‌ژنی حاجییان که له کاتی حه‌ج
و له شاری مه‌که‌دا قوریانی ده‌که‌ن.

اضحورکه - ع - ص (ئوزهوکه -
uzhüke): پی‌که‌نیناوی. شتیک که
خه‌لکی به‌پیتته پی‌که‌نین.

اضداد - ع - ا (ئه‌زداد - ezdad): دژان.

اضر - ع - ص - ت (ئه‌زهر - ezer):
زیاندارتر، موزیرتر.

اضرار - ع - ا (ئه‌زرار - ezrar):
زیان‌گه‌یاندن.

اضراس - ع - ا (ئه‌زراس - ezras):
ددان، خرپکان.

اضطراب - ع - مص - ل (ئیزتیراب -
iztirab): شله‌ژان، ئالۆزان، بی
تاقه‌تی، بی‌ئارامی، په‌شوکان.

اضطرار - ع - مص - ل (ئیزتیرار -
iztirar): ناچاری. ناچار بوون.

اضطرام - ع - مص - ل (ئیزتیرام -
iztiram): هه‌لایسانی ناگر.

اضعاف - ع - مص - م (ئیزناف -
iz'af): زه‌عیف‌کردن، سست‌کردن.

اضعاف - ع - ا (ئه‌زناف - ez'af): دوو
چه‌ندانه. دوو به‌رانیه‌ر.

اضعف - ع - ص - ت (ئه‌زه‌ف -
ez'ef): سست تر، بیتواناتر.

اضغات - ع - ا (ئه‌زغاس - ezxas):

هه‌یه و تا زستان ده‌وام ده‌کات.
اڤماع - ع- ا(ئه‌م‌اع - etma') : ته‌ماع، ته‌ماح، چاو‌چنوکي.
اڤماع - ع- مص- م(ئي‌ت‌ماء - itma') : ته‌ماح خستنه بهر که‌سيک.
اڤمئنان - ع- امص(ئي‌تم‌ينان - itmînan) : ئاسوده‌يي، ئه‌رخا‌يه‌ني، دلتيايي.
اڤناب - ع- ا- مص ل(ئي‌ست‌ناب - itnab) : دريژ‌دادري، دريژه پيدان.
اڤوار - ع- ا(ئه‌ت‌غار - etvar) : جوړه‌کان، ري‌بازان، دو‌خه‌کان.
اڤواق - ع- ا(ئه‌ت‌غار - etvax) : ته‌وق، کوټ.
اڤول - ع- ص- ت(ئه‌ت‌فل - etvel) : دريژ‌تر.
اڤهار - ع- ص(ئه‌ته‌ار - ethar) : پا‌کان، پياو‌چا‌کان.
اڤهر - ع- ص- ت(ئه‌ته‌ر - ether) : پاک‌تر، پاکيزه‌تر، پاک‌تر.
اڤياب - ع- ص- ا(ئه‌ت‌ياب - etyab) : خوش بو، پا‌کان.
اڤيب - ع- ص- ت(ئه‌ت‌يب - etyeb) : خوش‌بو‌تر، پاکيزه‌تر، خوش‌تر.
اڤا‌فر - ع- ا(ئه‌زا‌ف‌ير - ezafîr) : نينوکان، ناخو‌ونه‌کان.
اڤا‌ف‌ير - ع- ا(ئه‌زا‌ف‌ير - ezafîr) : نينوکان، ناخو‌نان.
اڤلال - ع- ا(ئه‌زا‌لال - ezlal) : سي‌به‌ران، سا‌يه، سا‌يکه‌کان.
اڤلال - ع- مص- م(ئي‌زا‌لال - izlal) : سي‌به‌رکردن، بلا‌بو‌ونه‌وي سي‌به‌ري دارو دره‌خت يان شتي دي.

اڤراب - ع- مص- م(ئي‌تراب - itrab) : سرود گوټن، وه‌جو‌ش هيناني که‌سيک.
اڤراح - مص- م(ئي‌تر‌اه - itrah) : تو‌ردان.
اڤراد - ع- مص- م(ئي‌تراد - itrad) : ده‌رکردن.
اڤراف - ع- ا(ئه‌تراف - etraf) : ده‌روبه‌ر.
اڤرش - ع- ص(ئه‌تره‌ش - etreş) : که‌ر.
اڤعام - ع- مص- م(ئي‌ت‌ام - itam) : نان دان.
اڤعه - ع- ا(ئه‌ت‌يمه - et'ime) : خو‌راک، خو‌ارده‌مه‌ني.
اڤفاء - مص- م(ئه‌ت‌فاء - etfa') : کوژاندنه‌وه، کوژاندنه‌وه‌ي ناگر.
اڤفائيه - ع- ا(ئي‌ت‌فائيه - itfa'ie) : دايه‌ري ناگر کوژينه‌وه.
اڤفال - ع- ا(ئه‌ت‌فال - etfal) : مندالان.
اڤو‌کان، بچو‌کان.
اڤلاع - ع- مص- ل(ئي‌ت‌يلاء - ittila') : شا‌ره‌زا‌بو‌ون، ناگا‌دار بو‌ون.
اڤلاق - ع- مص- م(ئي‌ت‌لاغ - itlax) : ره‌ها‌کردن. ئازاد‌کردن- کرده‌وه.
اڤلال - ع- ا(ئه‌ت‌لال - etlal) : شو‌ينه‌واري خانو و گوندان، شو‌يني به‌رز، شو‌ينه‌واري خانو و، سه‌راو بينايان، مه‌نه‌ر.
اڤلس - ا(ئه‌ت‌له‌س - etles) : که‌وه‌يي، جوړه قوماشيکي ئاو‌ريش‌ميه، ئه‌ت‌له‌س.
اڤلس - ا(ئه‌ت‌له‌س - etles) : نه‌خشه‌ي جوگرافيا. کتبي نه‌خشان.
اڤلسي - ص- ن- ا(ئه‌ت‌له‌سي - etlesî) : جوړه گوليکي شه‌پو‌ر‌بيه، ره‌نگي شين، وه‌نه‌وشه‌يي، سو‌رو سپي

اعتداء - ع - مص - م (ئیئتیداء -
'i'tida': زولم کردن، ته‌عه‌دا کردن،
ده‌ستدریژی کردن.
اعتداد - ع - مص - ل (ئیئتیداد -
'i'tidad): بایه‌خ پیدان، حیساب بو
کردن.
اعتدال - ع - مص - ل (ئیئتیدال -
'i'tidal): یه‌کسانی.
اعتدال خریفی - ا (ئیئتیدالی خه‌ریفی -
'i'tidali xerîfi): هه‌وه‌لی پایز که
دریژی روژو شه و یه‌کسان و به‌رانبه‌ر
ده‌بیته.
اعتدال ریعی - ا (ئیئتیدالی ره‌بیعی -
'i'tidali rebî'i): هه‌وه‌لی به‌هار که
روژو شه و یه‌کسان ده‌بیته.
اعتذار - ع - مص - ل (ئیئتیزار -
'i'tizar): عوزرخوایی، ته‌وازو هینانه‌وه.
اعتراض - ع - مص - ل (ئیئتیراز -
'i'tiraz): عه‌ییگرتن، ره‌خنه‌گرتن،
ناپه‌زایی.
اعتراف - ع - مص - ل (ئیئتیراف -
'i'tiraf): دان پیدانان.
اعتزاز - ع - مص - م (ئیئتیزاز -
'i'tizaz): عه‌زیز بوون، شانازی.
اعتزال - امص - ل (ئیئتیزال -
'i'tizal): گوشه‌گیری، دووره‌په‌ریزی.
اعتیساف - ع - مص - م (ئیئتیساف -
'i'tîsaf): زولم کردن. له‌پیتی راست
لادان، سته‌مکاری.
اعتصاب - ع - مص - ل (ئیئتیساب -
'i'tisab): مانگرتن، سینگرتن.
اعتصام - ع - مص - م (ئیئتیسام -
'i'tisam): خو له‌گوناھ لادان، په‌ناگرتن.

اظلام - ع - مص - ل (ئیزلام - izlam):
تاریک بوون.
اظهار - ع - مص - م (ئیزهار - izhar):
ئاشکراکردن، ده‌رپین.
اظهر - ع - ص (ئه‌زه‌هر - ezher):
دیارتتر. ئاشکراتر.
اعاجم - ع - ا (ئه‌ئاجیم - e'acim):
غه‌یره‌ه‌رب، زمان خوار، که‌سیک
نه‌توانی به‌زمانی عه‌ره‌بی قسه‌بکات.
که‌سیک نه‌توانی به‌دروستی و ره‌وانی
قسه‌بکات.
اعاجیب - ع - ا (ئه‌ئاجیب - e'acîb):
عه‌جایه‌ب، سه‌یرو عه‌نتیکه.
اعاده - ع - مص - م (ئیئاده - iade):
گه‌پاندنه‌وه. دووباره‌کردنه‌وه.
اعادی - ع - ص (ئه‌ئادی - e'adî):
دوژمنان.
اعاشه - ع - مص - م (ئیئاشه - iaşe):
ژیاندنه‌وه، بوژاندنه‌وه، زنده‌گی کردن، نان
په‌یدا کردن، ئیوه‌تکرن.
اعاظم - ع - ص (ئه‌ئازیم - eazim):
گه‌وره‌کان، مه‌زنه‌کان.
اعالی - ع - ص (ئه‌ئالی - ealî):
خه‌لکانی پایه‌به‌رز، شوینانی به‌رزو بلند.
اعانه، اعانت - ع - مص - م (ئیئانه،
ئیئانه‌ت - i'ane, i'anet):
کۆمه‌ک‌کردن، یارمه‌تی دان، باریو،
پیتاک.
اعتاق - ع - مص - م (ئیئتاق - i'tax):
ئازادکردنی کۆبله، ره‌هاکردن.
اعتبار - ع - مص - ل (ئیئتبار -
'i'tibar): عیبه‌رت گرتن، په‌ندگرتن،
قه‌درو پایه.

تیرانی، فارسی، غهیره عه‌ره‌ب.
اعجوبه - ع - ص (ئوئجوبه - u'cube):
 سه‌رسام‌مکەر، عه‌جایه‌ب، سه‌یروسه‌مه‌ره.
اعداء - ع - ا (ئه‌ئداء - e'da'): دژمن، نه‌یار.
اعداد - ع - ا (ئه‌ئداد - e'dad): ژماران.
اعداد - ع - م (ئیدداد - i'dad):
 ئاماده‌کردن.
ئیددام - ع - م (ئیددام - i'dam):
 خه‌نه‌قاندن، له‌سی‌داره‌دان، له‌قه‌ناره‌دان.
اعدل - ع - ص - ت (ئه‌ئده‌ل - e'del):
 دادوه‌رتن.
اعذار - ع - ا (ئه‌ئعزار - e'zar): عوزر،
 ته‌وازی، به‌هانه، بیانوو، پاساو.
اعراب - ع - م (ئیراب - i'rab):
 ئاشکراکردن، ده‌رپین، ره‌وانی و راشکاوی
 له‌قسه‌کردندا، دیاریکردنی حه‌ره‌که‌ی
 پیت و وشان.
اعراب - ع - ا (ئه‌ئراب - e'rab):
 عه‌ره‌بی ساراگه‌ر، عه‌ره‌بی بیابان نشین.
اعرابی - ع - ا (ئه‌ئرابی - e'rabî):
 عه‌ره‌ب، خه‌لکی عه‌ره‌ب نه‌ژاد.
اعراش - ع - ا (ئه‌ئراش - e'raş):
 عه‌رش، باره‌گا، ته‌خت، جیگه، که‌پرو
 سابات، کۆشک و قه‌لا.
اعراض - ع - ا (ئه‌ئراز - e'raz):
 نیشانه‌کان.
اعراض - ع - م - ل (ئیراز - i'raz):
 روو و ده‌رگێران، خۆپاراستن له‌شتیک.
اعراف - ع - ا (ئه‌ئراف - e'raf): عورف
 و عاده‌ت، داب و نه‌ریت، به‌باوه‌ری
 موسلمانان شوینیکه‌ له‌نیوان دۆزه‌خ و

اعتضاد - ع - م - م (ئیتیزاد - i'tizad):
 یارمه‌تی دان. پشتگیری له‌که‌سیک.
اعتقاد - ع - م - م (ئیتیقاد - i'tixad):
 باوه‌رکردن.
اعتکاف - ع - م - ل (ئیتیکاف - i'tikaf):
 چوونه‌خه‌لۆه‌ت بۆ عیباده‌ت.
 خه‌لۆه‌تگیری.
اعتلاء - ع - م - ل (ئیتیلأ - i'tila'):
 به‌رزبوونه‌وه. پایه‌وه‌رگرتن.
اعتلال - ع - م - م (ئیتیلال - i'tilal):
 بیانوو هینانه‌وه. نه‌خۆش
 که‌وتن.
اعتماد - ع - م - ل (ئیتیماد - i'timad):
 پشت پێ به‌ستن، متمانه‌بوون به‌که‌سیک.
اعتناء - ع - م - ل (ئیتینأ - i'tina'):
 ده‌ست له‌ملاتی، کارگرتنه‌ئسته‌تۆ.
اعتیاد - ع - م - م (ئیتییاد - i'tiyad):
 خووگرتن، راهاتن له‌سه‌ر
 شتی، ئیدمان، ئالوده‌بوون.
اعجاب - ع - م - م (ئیتجأب - i'cab):
 سه‌رسام بوون.
اعجاز - ع - م - م (ئیتجأز - i'caz):
 بێتواناکردن، ئه‌نجامدانی کاریک که‌به‌
 خه‌لکیکی دی نه‌کری، په‌رجوو.
اعجب - ع - ص - ت (ئه‌ئجبه‌ب - e'ceb):
 عه‌جیبتر، سه‌یرتر.
اعجم - ع - ص - (ئه‌ئجه‌م - e'cem):
 غه‌یره‌عه‌ره‌ب، عه‌ره‌بی نه‌زان، زمانخوار.
اعجمی، عجمی - ص - ن (ئه‌ئجه‌می،
 ئه‌جه‌می - e'cemî, ecemî):

- به هه شتدا، زینه خ. **اعرج** - ع - ص (ئه ئره ج - e'rec): له نگ، شه ل.
- اعرف** - ع - ص (ئه ئره ف - e'ref): ناسراوتر، زانا تر.
- اعز** - ص - ت (ئه ئه ز - e'ez): ئازیزتر، خوشه و بستر، هه ژیتتر.
- اعزاء** - ع - ص - ا (ئه ئیزا - e'iza): عه زیزان، ئازیزان.
- اعزاز** - ع - مص - م (ئه ئیزاز - i'zaz): شانازی.
- اعزام** - ع - مص - م (ئه ئیزام - i'zam): ناردن، ره وانه کردن.
- اعزه** - ع - ص (ئه ئیزه - e'ize): ئازیزان، ریزداران.
- اعزل** - ع - ص (ئه ئه زل - e'zel): هه وری، بێباران، پیاوی بێچه ک.
- اعسار** - ع - مص - ل (ئه ئیسار - i'sar): که و تنه ته نگانه. ده سته کورتی، لیتقه و مان.
- اعشی** - ع - ص (ئه ئشا - e'sa): شه و کویتر.
- اعشار** - ا (ئه ئشار - e'sar): ده یه کان.
- اعصاب** - ع - ا (ئه ئساب - e'sab): ده مار، ره گ.
- اعصار** - ع - ا (ئه ئسار - e'sar): ده ورو، زه مان، روژگاران.
- اعضاء** - ع - ا (ئه ئزا - e'za): ته ند امان.
- اعطاء** - ع - مص - م (ئه ئتاء - i'ta): به خشین، دان.
- اعطیه** - ع - ا (ئه ئتییه - e'tiye): به خشش.
- اعظام** - ع - مص - م (ئه ئیزام - i'zam): که و ره کردن، ریزگرتن، که و ره یی، مه زنی.
- اعظم** - ع - ص - ت (ئه ئزه م - e'zem): که و ره تر، مه زنتتر.
- اعقاب** - ع - ا (ئه ئقاب - e'xab): نه و ده، نه تیره. پاژنه ی پی.
- اعقل** - ع - ص - ت (ئه ئغه ل - e'xel): ئاقلتر، به ئا و ده تر، هشیارتر.
- اعلی** - ع - ص (ئه ئلا - e'la): به رزتر، بالا تر، بلندتر.
- اعلاء** - ع - مص - م (ئه ئلأ - i'la): به رزکردنه وه.
- اعلال** - ع - مص - م (ئه ئلال - i'lal): نه خوشین.
- اعلام** - ع - ا (ئه علام - e'lam): بېشه و او ربه ری قه وم، نا و داری که و ره، ئالا و نیشانه.
- اعلام** - ع - مص - م (ئه ئلام - i'lam): ئاگا دار کردن، راگه یاندن.
- اعلامیه** - ص - ن (ئه ئلامیه - i'lamîye): به یان نامه و راگه یاندن نامه.
- اعلان** - ع - مص - م (ئه ئلان - i'lan): راگه یاندن، ئاشکر کردن، به یان نامه.
- اعلم** - ع - ص - ت (ئه ئله م - e'lem): دانا تر.
- اعم** - (ئه ئه م - eem): گشتیتتر. ئاپۆرای خه لکی.
- اعمی** - ع - ص (ئه ئما - e'ma): حافز، نابینا، کویتر، زه لیل.
- اعماء** - ع - مص (ئه ئماء - i'ma): کویتر کردن.
- اعمار** - ا (ئه ئمار - e'mar): ته مه ن.
- اعماق** - ع - ا (ئه ئماغ - e'max): قولایی، ناخ، ده ورون، کودیله.

- اعمال** - ع - ا (ئهئمال - e'mal) : کارو کرده وه.
- اعمال** - ع - مص (ئئمال - i'mal) : به کار بردن.
- اعمام** - ع - ا (ئهئمام - e'mam) : مام، هاپۆ.
- اعمه** - ع - ا (ئهئمیده - e'mide) : کۆله که، ستون، ئهستون، عامود.
- اعمش** - ع - ص - (ئهئمهش - e'meş) : چاو کو تو کویر، چاو پروش.
- اعناب** - ع - ا (ئهئناب - e'nab) : ترئ، ههنگور، میو.
- اعناب** - ع - مص (ئئناب - i'nab) : ره نجانندن. خوئالکانه کاری سهخت و دژواره وه.
- اعناق** - ع - ا (ئهئناغ - e'nax) : گهردن، مل، ئهستۆ.
- اعتق** - ع - (ئهئنهغ - e'nex) : گهردن درئژ، گهردن بهرز.
- اعنی** - ع (ئهئنی - e'nî) : مه به ستم ئه مه یه.
- اعوام** - ع - ا (ئهئوام - e'vam) : عه یام و سالان.
- اعوان** - ع - ا (ئهئشان - e'van) : هاوکارو دۆست و هاوړی و یاریده ده، داروده سته.
- اعوج** - ع - ص (ئهئعشهج - e'vec) : خوارو خئچ، ناراست، بنیاده می به دخوو، خوار، چهفت.
- اعوجاج** - ع - ا - مص (ئئئفجج - i'vicac) : خوارو خئچ، چهفتبوون، گپرپوونه وه.
- اعور** - ع - ص (ئهئفه - e'ver) :
- بنیاده می به که له چاو، یهک چاو ببینی، ریخۆله کویره.
- اعیاء** - ع - مص - م (ئئییا - i'ya') : ماندوو کردن، شه که تکریدن.
- اعیاد** - ع - ا (ئهئیاد - e'yad) : جهژنان.
- اعیان** - ع - ا (ئهئیان - e'yan) : خانه دان، گه وره پیاوان. دهوله مه ندان، پیاوماقوولان.
- اعین** - ع - ا (ئهئیون - e'yun) : چاوان.
- اعین** - ع - ص (ئهئیهن - e'yen) : که سیک که ره شینه ی چاو زیاتر بی.
- اغاثه** - ع - مص (ئیفاسه - ixase) : به فربا که وتنی که سیک، فربا که وتن.
- اغالیط** - ع - ا (ئهغالیط - exalît) : قسه ی غه له ت، به هه له بردنی که سیک.
- اغانی** - ع - ا (ئهغانی - exanî) : ئاواز، سرود، گۆزانی، ستران.
- اغبر** - ع - ص (ئهغبره - exber) : تۆزای، بۆر، خاکی.
- اغتباط** - ع - مص - (ئیفغتیبات - ixtibat) : شادبوون.
- اغتراب** - ع - مص - ل (ئیفغتیراب - ixtirab) : که وتنه غه ربی، دووره ولاتی، چوونه نیو بیگانان، نامۆبوون.
- اغترار** - ع - مص - ل (ئیفغتیرار - ixtirar) : مه غرور بوون، که وتنه خه فله ته وه، فربو خواردن، فرباخبوون.
- اغتسال** - ع - ا - مص م (ئیفغتیسال - ixtisal) : خوشستن، خوشۆردن.
- اغتشاش** - ع - ا - مص م (ئیفغتیشاش - ixtişaş) : ئاژاوه و هه راو هه نگامه، غه لوغه ش، تیکوپیک چون.
- اغتصاب** - ع - مص - م (ئیفغتیساب -

اغرب - ع - ص - ت (ئەغرب - exreb):
غەریب تر.

اغره - ع - ص - ا (ئەغیره - exire):
هەلەخەلەتاو و لە خۆبایی و هەرزەکاری
بێتەزموون.

اغره - ع - ص - ا (ئوگرە - uxre): زام و
وەرەم کەلە ملی مرووف بیت.

اغشیه - ع - ا (ئەغشییه - exsiye):
پەردە، رووپۆش.

اغسان - ع - ا (ئەغسان - exsan): لق
و پۆپ و نیهال، چل.

اغفال - ع - مص - م (ئەغفال - ixfal):
هەلەخەلەتاو، ئەغفالکردن، گێلکردن.

اغلاء - ع - مص - م (ئەغلاء - ixla):
گران کردنی نرخ، گران کرپن، کولاندنی
ئاو.

اغلاط - ع - ا (ئەغلات - exlat): هەلە،
خەلەت، شاش.

اغلاق - ع - مص - م (ئەغلاغ - ixlax):
داخستن، ئالۆزکردنی کاریک، ئالۆزاندنی
مەعناو مەبەستی وشەو دەستەواژان.

اغلال - ع - ا (ئەغلال - exlal):
تەوق و کوۆت، کوۆت و زنجیر، کەلەپچەو
پێوەند.

اغلال - ع - مص - م (ئەغلال - ixlal):
خیانەت کردن، بوغزن، رقن، ناپاکیکردن.

اغلب - ع - ص - ت (ئەغلب - exleb):
زۆرتر، زاتر.

اغلوطة - ع - ا (ئوغلوتە - uxlude):
قەسە خەلەت، بە هەلەبردنی کەسێک.

اغلیسون - ا (ئەغلیسون - ixlisun):
پەلکە رەنگینە، کۆلکە زێرینە،
کەسکەسۆر، زەرینەو سیمینە، پلورەواران.

ixtisab: زەوتکردن، غەسپ کردن،
داگیرکردن، ئەتکردن.

اغتماس - ع - مص - ل (ئەغتماس -
ixtimas): خۆنقومکردن لە ئاودا، خۆ
بە ئاواکردن.

اغتمام - ع - مص - ل (ئەغتمام -
ixtimam): غەمگین بوون. غەمباری،
کۆفانباری.

اغتنام - ع - مص - م (ئەغتنام -
ixtinam): دەست کەوت، بەدەست
خستن.

اغتیاب - ع - مص - ل (ئەغتیاب -
ixtiyab): لێ خۆتێندنی پاشملە،
غەبیەت کردن.

اغتیال - ع - مص - ل (ئەغتیال -
ixtiyal): غافلکۆژی، رەشەکۆژی،
لێخەفتان.

اغذیه - ع - ا (ئەغزیه - exziye):
خواردەمەنی، خۆراک.

اغر - ع - ص (ئەغەر - exer): چاک،
جوان، پیاوی چاکەکار، گەورەو بەشەرەف و
دڵسۆز.

اغر، اوغور - تر - ا (ئوگور - uxur):
سەفەر، سەلامەتی لە سەفەردا، خێردیتن
لە سەفەردا، بەرەکەت، شادی،
بەختەوهری.

اغراء - ع - مص (ئەغراء - ixra):
دنەدان، تەماح خستەبەر، هەلەخەلەتاندن،
خاپاندن.

اغراض - ع - ا (ئەغراز - exraz):
مەبەستەکان.

اغراق - ع - ا - مص (ئەغراق - ixrax):
موبالغە، زێدەرپۆیی.

افاقه - ع - مص - ل (ئیفاغه - ifaxe):
ئیفاقه، چاک بیونه‌وه، وهه‌وش هاتنه‌وه،
شفا.

افام - ا (ئه‌فام - efam): قه‌رز.

افانین - ع - ا (ئه‌فانین - efanîn): لق و
پۆپی دره‌ختان.

افاویه - ع - ا (ئه‌فاقییه - efaviye):
به‌هارات.

افنده - ع - ا (ئه‌فئیده - efide): دلان.

افت - ا - مص (ئو‌فت - uft): که‌موکۆری،
که‌می، نو‌قستانی.

افتاء - ع - مص - ل (ئیفتاء - ifta'):
فه‌تو‌دان، ئاشکرکردنی حوکم.

افتادن - مص - ل (ئو‌فتاده‌ن - uftaden):
به‌ری‌ونه‌وه. له‌ پی‌که‌وتن، رو‌ودانی
کاریک، که‌فتن.

افتاده - ا - مض (ئو‌فتاده - uftade):
پیرو په‌که‌وتوو، که‌ساس و زه‌بوون،
که‌نه‌فت.

افتالیدن - مص (ئیفتالیده‌ن -
iftalîden): په‌را‌گه‌نده‌کردن، تو‌پ‌دان،
بلا‌و‌کردنه‌وه.

افتتاح - ع - مص - ل (ئیفتیتاه -
iftitah): کردنه‌وه، ده‌ست پی‌کردن.

افتتان - ع - مص (ئیفتیتان - iftitan):
فیتنه‌هه‌ل‌گیرساندن.

افتخار - ع - ا - مص - ل (ئیفتیخار -
iftixar): فه‌خرکردن، شانازی کردن،
سه‌رفرازی، سه‌ربه‌ری.

افتد - (ئه‌فتید - eftid): عه‌جیب.
سه‌یر.

افتراء - ع - مص - ل (ئیفتیراء -
iftira'): بوختان بو‌کردن.

اغما - ع - مص - م (ئیغما -
ixma'): بی‌ه‌وشی، بورانه‌وه،
له‌خو‌چوون، له‌ه‌وش چوون.

اغماض - ع - مص - م (ئیغماز -
ixmaz): چاو‌پۆشی، چاو‌نو‌قاندن.

اغنی - ع - ص - ت (ئه‌غنا - exna):
ده‌وله‌مه‌ندتر، زه‌نگینتر.

اغناء - م - مص (ئیغناء - ixna'):
ده‌وله‌مه‌ندکردن، زه‌نگین کردن.

اغنام - ع - ا (ئه‌غنام - exnam): مه‌پرو
په‌زان.

اغنیاء - ع - ا - ص (ئه‌غنیاء -
exniya'): ده‌وله‌مه‌ندان، زه‌نگینان.

اغنیه - ع - ا (ئو‌غنییه - uxniye):
ئاواز، سروود، گو‌رانی، ستران.

اغواء - ع - مص - م (ئیغشاء - ixva'):
گو‌م‌پ‌کردن، هه‌ل‌خه‌له‌تاندن، له‌پ‌تده‌رکردن.

اغیار - ع - ا (ئه‌غیار - exyar):
ئه‌غیار، بیگانان، غه‌واران.

اف - ع (ئو‌ف - uf): ئو‌ف، ده‌ری‌پ‌ینی
بی‌زاری.

افاده، **افادت** - ع - مص - م (ئیفاده،
ئیفاده‌ت - ifade, ifadet): سو‌د
پی‌گه‌یاندن، فیزو ده‌عیه‌ زلی، خو‌یه‌زلزانی.

افاضه - ع - مص - م (ئیفازه - ifaze):
ئاو به‌خو‌داکردن، پرکردنی کاسه تا لی‌و
ری‌ژی‌بوون. شاره‌زایی له‌ قسه‌کردندا به‌پ‌اده‌ی
سو‌ودگه‌یاندن.

افاضل - ع - ا (ئه‌فاضیل - efazil): کو‌ی
افضل (ئه‌فزه‌ل): بالا‌تر له‌پ‌ووی زانست و
بنه‌چه‌و ره‌چه‌له‌که‌وه.

افاعی - ع - ا (ئه‌فائی - efa'i): ماران،
ئه‌ژدیها.

افدستا - ا (ئه فدیستا - efdista):
 باشتترین ستایش، ستایشی سه‌یر.
افدم - ا (ئه فدوم - efdum): ئه نجام،
 ثاقبیهت، ئاکام.
افدیدن - مص - ل (ئه فدییدن -
 efdîden): سه‌رسورمان، ته‌عه‌جو‌ب‌کردن،
 حه‌په‌سان.
افر - (ئوفر - ufr): پیشک‌ه‌ش‌کردن،
 په‌خشین، پیشنیاز.
افرا - ا (ئه فرا - efra): دره‌ختیکه له
 بابه‌تی چنار.
افراختن - مص - م (ئه فراختن -
 efrachten): به‌رز‌کردنه‌وه. هه‌ل‌کردن.
افراخته - ا - مف (ئه فراخته - efrachte):
 هه‌ل‌کراو، به‌رز‌کراوه.
افرازنده - ا - فا (ئه فرازنده -
 efraczende): هه‌ل‌کەر، به‌رز‌که‌رده‌وه.
افراز - ا (ئه فراز - efraz): هه‌رواز، به‌رز.
سرافراز - ا - فا (سه‌ر ئه‌فراز -
 serefracz): سه‌ریه‌رز، سه‌رفراز.
افراد - ع - ا (ئه فراد - efracad):
 تاک‌کردنه‌وه‌ی شتی‌ک، به‌تنی ده‌ست دانه
 کاریک.
افراز - ا (ئه فراز - efraz): جیا‌کردنه‌وه‌ی
 شتی‌ک له شتی‌کی دی. هه‌لا‌و‌یردان.
افرازیدن - مص - م (ئه فرازیدن -
 efraczîden): رازاندنه‌وه، هه‌ل‌کردن،
 به‌رز‌کردنه‌وه، ئالا‌هه‌ل‌کردن.
افراز - ع - ا (ئه فراز - efraz): که‌نال،
 سه‌ر‌چاوه، کانی، خپه‌وت، سه‌را‌په‌رده،
 دیوانی میر.
افراس - ع - ا (ئه فراس - efracas):
 ئه‌سپان.

افتراس - ع - مص - م (ئی‌فتیراس -
 iftiras): پارچه‌پارچه‌کردن و هه‌ل‌د‌رینی
 نیچیر.
افتراض - ع - مص - م (ئی‌فتیراز -
 iftiraz): فه‌رزو واجب. فه‌رز کردن.
افتراق - ع - ا - مص - ل (ئی‌فتیراغ -
 iftirax): جودایی، له‌یه‌ک‌دی جیا‌بو‌ونه‌وه.
افتضاح - ع - مص - ل (ئی‌فتیزاه -
 iftizah): ریس‌سوا‌یی، به‌دنا‌وی،
 ریسوا‌بو‌ون.
افتعال - ع - مص - م (ئی‌فتیئال - iftial):
 بوختان و درۆ هه‌ل‌به‌ستن بۆ که‌سی‌ک،
 داهێنان.
افتقاد - ع - مص (ئی‌فتیغاد - iftixad):
 ونکردن، له‌ده‌ست دان.
افتقار - ع - مص - ل (ئی‌فتیغار -
 iftixar): هه‌ژار بوون، بینه‌وا‌یی.
افتکاک - ع - مص - ل (ئی‌فتیکاک -
 iftikak): لیک جیا‌بو‌ونه‌وه.
افت و خیز - ا - مر (ئو‌فت‌و‌خیز -
 uftuxîz): که‌وتن و هه‌ستان.
افتیمون - ا (ئه‌فتیمون - eftîmun):
 زیره.
افچه - ا (ئو‌فچه، ئه‌فچه - ufçe, efçe):
 داهۆل.
افحش - ع - ص - ت (ئه‌فه‌ه‌ش -
 efheş): ئاشکراتر، حه‌یا‌به‌رت‌ر.
افخم - ع - ص - ت (ئه‌فه‌خم - efxem):
 پایه‌به‌رز‌تر، به‌قه‌در‌تر.
افد - ص - (ئه‌فد، ئه‌فید - efd, efid):
 عه‌جیب، سه‌یر.
افدر - ا (ئه‌فده‌ر - efder): برای باب،
 مام، ها‌پۆ.

efruzîden (م) بېروانه: **ټه فروختن** /
ټه فروخته ن.

افروشه - ا (ټه فروشه - efruše): جوړه
حه ټواپه که له ټاردو روڼ و هه نگوین
دروست ده کړئ.

افروغ - ا (ټه فروغ - efrüx): تیشک،
روناکی، پړته و.

افریسموس - ا (ټه فریسموس -
efrîsmüs): نه خوښیبه که که له هه نډی
پیوا وندا ده رده که وئ، کیږه رپه ی
به رده وام.

افزار - ا (ټه فزار - efzar): ټامیر،
ټه وزار، ټالته و به هاراتی ټیو خواردن و
چیشت.

افزارمند - ا (ټه فزارمند -
efzarmend): خاوه ټامیر، که سیټک
که به ټامیر کار بکات، ټامیردار.

افزودن - مص - م (ټه فزودن -
efzuden): زیاد کردن، زیاد بوون.

افزولیدن - مص - م (ټه فزولیدن -
efjulîden): پهریشان کردن، په راگنده
کردن.

افساد - ع - مص - م (ټیفساد - ifsad):
فه ساد کردن، ټاژاوه و فیتنه هه لگیرساندن،
گه نده لک کردن.

افسار - ا (ټه فسار - efsar): هه وسار،
ره شمه.

افسان - ا (ټه فسان - efsan): هه سان،
هه ستان، به ردیکه چه قو و کپردی پی تیر
ده که نه وه، ټه فسانه و حیکایه ت.

افسانه - ا (ټه فسانه - efsane):
سه ربورد، به سه رهات، حیکایه ت، نه قل،
داستان.

افراشتن - ا - مص - م (ټه فراشته ن -
efrašten): به رز کردنه وه، هه لک کردن.

افراشته - ا - مف (ټه فراشته - efrašte):
هه لکړاو.

افراض - ع - مص - م (ټیفراز - ifraz):
به شه ټا زوقه دان به که سیټک، زوړبوونی په ز
به راده یکه که زه کاتی بکه وئ.

افراط - ع - مص - ا (ټیفرات - ifrat):
توندرپه وی، له هه د درچوون، زیاده وی.
افراض - ا (ټه فراز - efraz): خواردنی
زیندانیان.

افریون - ا (ټه فربیون - eferbiyun):
جوړه گیایه که.

افرنج - ا (ټه فرنج - efrenc): فره نگی،
بیگانه ی ټه وروپایی.

افرنډ - ا (ټه فرنډ - efrend): فره و شکو،
ناسکی و جوانی.

افرنډیدن - مص (ټه فرنډیدن -
efrendîden): رازندنه وه، جوان کردن.

افرنګ - ا (ټه فرنګ - efreng):
فره و شکو، بیگانه، ته ختی پاشایه تی.

افرنګی - ص - ن (ټه فرنګی -
efrengî): فره نگی. ټه وروپایی.

افروختن - مص - م (ټه فروخته ن -
efruختن): هه لک کردنی ټاگر. چرا،
روشن کردن.

افروزانیدن، **افروزانیدن** - مص -
م (ټه فروزانیدن، ټه فروزانیدن -
efruzanîden): هه لگیرساندن،
هه لک کردن، رووناک کردن.

افروزه - ا (ټه فروزه - efruze): پلټه ی
چرا، دهسته چيله.

افروزیدن - مص (ټه فروزیدن -

افساییدن - مص - م (ئه فساییدن - efsayîden): ئه فسونکردن، رامکردن و دهسته مۆکردن، که ویکردن.

افسد - ع - ص - ت (ئه فسه د - efsed): فاسیدتر، به دتر، گهنده لتر.

افسر - ا (ئه فسه ر - efser): تاج، کلاوی پاشایی، خودان پلهی سوپایی (ئه فسه ر).

افسردن - مص - ل (ئه فسوردن - efsurden): سیس بوون و ژاکان، ساردبوونه وه، دل ساردبوونه وه، به ستن له ئه نجامی سه رمادا، بنپسان.

افسورده - ا - مص (ئه فسورده - efsurde): دلته نگ، به ستوو، ژاکاو، سیس، غه مگین.

افسوس - ا (ئه فسووس - efsûs): حه یف، مه خابن، زولم، سته م، حه سره ت، خه م، په ژاره، گالته وگه پ، ته وس و توانج.

افسون - ا (ئه فسون - efsûn): فیل، حيله، سیحر، جادوو.

افسونگر، فسونگر - ص - شغ (ئه فسونگه ر، فسونگه ر - efsûnger, fisûnger): جادوگه ر.

افشاز - ص - م (ئیفشاز - ifşaz): سیحر باز، جادوو باز.

افشاه - مص - م (ئیفشاه - ifşah): ئاشکرا کردن، په رته وازه کردن، بلا وده پیکردن.

افشار - ا (ئه فشار - efşar): ناوی یه کیکه له خانه کانی ته خته نهر د (تاو له)، ناوی ئاهه نگینکی موسیقی ئیرانییه، تایفه یه کی ئیرانییه.

افشاندن - مص - م (ئه فشانندن - efşanden): رشتن و بلا وکردنه وه، وه شانندن.

افشانیدن - مص (ئه فشانیدن - efşanîden): تۆودان.

افشرج - ا (ئه فشوره ج - efşurec): ئاوی میوه که له ئه نجامی گوشینی وه رگیرایی.

افشردن - مص - م (ئه فشورده ن - efşurden): گوشاردان، گوشین.

افشرده، فشرده - ا - مف (ئه فشورده، فشورده - efşurde, fşurde): گوشراو.

افشره - ا (ئه فشوره - efşure): ئاوی میوه که به گوشین گیرایی.

افشک، افشنگ - ا (ئه فشکه، ئه فشه نگ - efşek, efşeng): شه ونم، ئاونگ، خوناڤ.

افشون - ا (ئه فشون - efşun): شه ن.

افشه - ا (ئه فشه - efşe): ساوار، ساوهر، گهنه کوتراو.

افصح - ع - ص - ت (ئه فسه ه - efseh): ره وانه تر، به زمانتر.

افضال - ع - مص - م (ئیفزال - ifzal): زیاد کردن، بالاتر له رووی بنه چه وه، به خشش، چاکی کردن.

افطار - ع - مص - م (ئیفطار - iftar): فتارکردنه وه، رۆژو شکانندن، به ربانگ.

افطع - ع - ص (ئه فته ه - efteh): که پو پان، سه رپان.

افطس - ع - ص (ئه فته س - eftes): لوت فس، فه نسه.

افعال - ع - ا (ئه فئال - efal): کارو کرده وان.

افعی - ع - ا (ئه فئا - efa): ماری گه وره، نه ژدیها.

په کارها تووه.
افندیډن - مص - ل (ئه فیه ندیده-
 efendîden): شه پرکړدن.
افواج - ع - ا (ئه فجاج - efvac): دهسته
 دهسته.
افواه - ع - ا (ئه فشاھ - efvah): دهم و
 زاران.
افواه - ا (ئه فشاھ - efvah):
 ثالته و به هاراتی تام و بو خوشی
 خوارده مهنی.
افول - ع - مص (ئوفول - ufül):
 ناوابون، دیارنه مان، ناوابونی ستیران.
افهام - ع - مص - ل (ئیفهام - ifham):
 تیگه یانندن.
افیون - ا (ئه فیون - efyün): ئه فیون،
 تیلیاک، شیلهی خه شخاش.
افیونی - ص - ن (ئه فیونی - efyunî):
 که سیک که خوی به کیشان یان خواردنی
 تیلیاکه وه گرتی، ئه فیونکیش.
اقارب - ع - ص - ا (ئه غاریب -
 exarib): خرم و کهس و کاران.
اقاقیا - ا (ئه غاغیا - exaxiya): جوړه
 دره ختیکه.
اقاله، اقات - ع - مص - م (ئیغاله،
 ئیغاله - ixale, ixalet):
 هه لوه شانده وهی فـروشتن،
 هه لوه شانده وهی مامه لوه سه ودا.
اقالیم - ع - ا (ئه غالیم - exalîm):
 ئیقلیم، کیشوهر، ولات، مه لیه ند، ناوچه،
 هه ریم.
اقامه، اقامت - ع - مص - ل (ئیغامه،
 ئیغامه - ixame, ixamet):
 وهستان، نیشته جی بوون، ټاکنجی بوون.

افغان - ا (ئه فغان - efxan): هاوار،
 ټاهونالہ.
افغانی - ص - ن (ئه فغانی - efxanî):
 خه لکی ئه فغانستان.
افق - ع - ا (ئوفوغ - ufux): ئاسو،
 داوینی ئاسمان، په راویزی ئاسمان.
افکار - ع - ا (ئه فکار - efkar): هزرو
 بیران.
افکندن - مص - م (ئه فکه ندنه-
 efkenden): تورپدان، راخستنی
 فهرش.
افگار - ص (ئه فگار - efgar): ره نجاو،
 زامدار، ماندوو.
دل افگار، دلفگار - ص (دل ئه فگار،
 دلفیگار - dilefgar, dilfigar):
 دل به شاو، دل بریندار، دلبرین.
افگانه - ا (ئه فگانه - efgane): مندالی
 نه به کامی له بار چوو.
افلاک - ع - ا (ئه فلاک - eflak):
 ئاسمانان.
افلاس - ع - مص - ل (ئیفلاس - iflas):
 نابوت بوون، نادارا بوون، دهستکورتی و
 بینه وایی.
افلنجه - ا (ئه فله نجه - eflence): جوړه
 گیایه که.
افناء - ع - مص - م (ئیفناء - ifna'):
 نه هیشتن، فه ناکردن، دالاویتز برین،
 یافتبرین.
افنان - ع - ا (ئه فنان - efnan): لق و
 پوپان، چل.
افندی - تر - ا (ئه فهندي - efendî):
 له قه بیکه بو ریزلینان، وهک: بهگ، ناغا،
 نه مه زیاتر بو خوینه وارو زاناو نووسهران

اقانیم - ا (ئه غانیم - exanîm): کۆی
اقنوم / ئقنوم - ه: شه خس، بناوان و هوئی
شتیک.

اقانیم ثلاثه - ا (ئه غانیمی سه لاسه -
exanîmi selase): له لای مه سیحیان
ده کاته: باب، کور، روحی قودس.

اقباض - ع - مص - م (ئغباز - ixbaz):
گرتن، له مامه له و سه وداو ئالوو پیرش دا
به کار دیت.

اقبال - ع - مص - م (ئغبال - ixbal):
هاتن، بهخت و نیوچه وان، به غبال،
ئقبال، تالغ، شانس، هیر.

اقبح - ع - ص - ت (ئه غبهه - exbeh):
ناشرین تر، بلح تر.

اقتباس - ع - صم (ئغباس - ixtibas):
سوود وهرگرتن و زانست فیروون له
که سیکه وه، له رهوان بیژیدا بریتیه له
به کارهینانی ئایه تی قورئان یان
دهسته وارهیه که له فهرمووده کان. له شیعو
په خشاندا بی ئه وهی ئاماژه بکری که له چ
شوینیکه وه نه قل کراوه، نه قل کردن و
وهرگرتنی بابه تیک له کتیب یان
روژنامه وه.

اقتحام - ع - مص (ئغبتهام -
ixtiham): خو هه لقورتانندن له کاریک
به بی بیرکردنه وه، خو خستنه نار هه تی و
سه ریه شه وه، به سووک زانینی که سیک،
هه لمه تبردن.

اقتداء - ع - مص - م (ئغبتهیدا -
ixtida): په پره وکردن، نوێژکردن له
پشت پیش نوێژه وه.

اقتراح - ا - مص - م (ئغبتهیراه -
ixtirah): پیشنیا ز.

اقتراع - ع - مص ل (ئغبتهیراء -
ixtira): تیرو پشک، قورعه کردن.

اقتران - ع - ا - مص ل (ئغبتهیران -
ixtiran): نزیک بوونه وه، بوون به یار
له گه ل که سیکدا، نزیک و په یوه ندی،
به یه ک گه بیشتن.

اقتسام - ع - مص - م (ئغبتهیسام -
ixtisam): دابه شکردن، سویتد خواردن.

اقتصاد - ع - مص - ل (ئغبتهیساد -
ixtisad): پاشه کهوت، دهستگرتنه وه له
خه رجی دا، دهست پیوه گرتن.

اقتصاص - ع - مص - ل (ئغبتهیساس -
ixtisas): چیرۆک گوتن، تۆله سه ندن.

اقتضاء - ع - مص - م (ئغبتهیزاء -
ixtiza): داواکردنه وهی قهرز، داواکردن
و وهرگرتنه وهی قهرز، تکا، داوا.

اقتضاب - ع - مص (ئغبتهیغیزاب -
ixtizab): برین، برینی لق و نیهال له
دره ختان.

اقتطاع - ع - مص - م (ئغبتهیتاء -
ixtita): میوه چنن، برین.

اقتفاء - ع - مص - م (ئغبتهیفاء -
ixtifa): په پره وی کردن، شوین پی
هه لگرتن.

اقتلاع - ع - مص (ئغبتهیلا - ixtila):
هه لکه ندن، له بن و بیخه وه هه لکه ندن،
ریشه کیشی.

اقتناء - ع - مص - م (ئغبتهیناء -
ixtina): به دهسته تهینان و
پاشه کهوتکردنی سه رهوت و سامان.

اقحوان - ع - ا (ئوغه وقان - uxhuvan):
جوړه گولیکه. جوړه گیایه کی بۆن خو شه،
پونگه.

- اقداح** - ع - ا (ئه غداھ - exdah) :
لټوان، پهرداخ، گلاس، قهدهح، باده.
- اقدام** - ع - ا (ئه غدام - exdam) :
پټيان، ههنگاو.
- اقدام** - ع - مص - م (ئيغدام - ixdam) :
چوونه پټش، نازايه تی، دلیری.
- اقدس** - ع - ص (ئه غدهس - exdes) :
پاکتر، پیرۆزتر.
- اقدام** - ع - ص - ت (ئه غدهم - exdem) :
دیرینه و کونتر.
- اقرار** - ع - مص - ل (ئيغرار - ixrar) :
دان پټیدانان، دهرپرینی ئاشکراو
راسته و خوئی مه به ست.
- اقرار** - ع - مص (ئيغراء - ixra) :
قورعه راکیشان.
- اقران** - ع - ا (ئه غران - exran) :
نزیکان، هاوچه شنان، هاوړپیان، هاوگوف،
ئاوزه.
- اقرب** - ع - ص - ت (ئه غره ب - exreb) :
نزیکتر.
- اقربا** - ع - ص - ا (ئه غریبا - exriba) :
خزمان، نزیکان، کهس و کار، خویشان.
- اقرع** - ع - ص (ئه غره - exre) :
پیاوړیک که قژی سه ری روتا بیته وه،
که چهل.
- اقساط** - ع - ا (ئه غسات - exsat) :
به شیک، قهرزیک که بۆ دانه وهی بکری به
چهند به شیکه وه . بهش، بې.
- اقساط** - ع - مص - م (ئيغسات - ixsat) :
دادوه ری، عه داله ت کردن.
- اقسام** - ع - ا (ئه غسام - exsam) :
چهند به شیک.
- اقصی** - ع - ص - ت (ئه غسا - exsa) :
- دوورتر.
- اقصاء** - ع - مص م (ئيغساء - ixsa) :
لابردن، دوورخستنه وه.
- اقصاء** - ع - ا (ئه غساء - exsa) :
دوور.
- ا قصر** - ع - ص - ت (ئه غسه ر - exser) :
کورتر.
- ا ق ط** - ا (ئه غه ت - exet) په نیر، که شک.
- ا قطاب** - ع - ا (ئه غتاب - extab) :
قوتب، گه وره، پیری ته ریه ته تی پایه به رز،
جه مسهر.
- ا قطار** - ع - ا (ئه غتار - extar) : ناوچه،
ولات، ئیقلیم.
- ا ق طاع** - ع - مص (ئيغتاء - ixta) :
شتیک له خوت بېری و بیده ی به که سیکي
دی، به خشینی مولکیک یان پارچه
زه وییه ک به که سیک تا به دهرامه ته که ی
بژی، تیول.
- ا ق طع** - ع - ص (ئه غته - exte) :
پیاوی ده ست بریاو، ده ستېراو.
- ا قعاد** - ع - مص - م (ئيغتاد - ix'ad) :
دانیساندن، خزمه تکردنی که سیک.
- ا قفال** - ع - ا (ئه غفال - exfal) : قفل،
کلیل.
- ا ق ل** - ع - ص (ئه غه ل - exel) : که متر.
- ا قلال** - ع - مص - م (ئيغلال - ixlal) :
که مکردن.
- ا قلام** - ع - مص - م (ئه غلام - exlam) :
قه لّه م، پینووس.
- ا ق لیم** - ا (ئيغلیم - ixlîm) : ولات،
ناوچه، کیشوهر، هه ریم.
- ا ق لیمیا** - ل - ا (ئيغلیمیا - ixlimiya) :
ورده ی بنی زیترو زیو، خوئی زیترو، به راده.

- (خسرو) دهه.
- اکال** - ع - ص (ئه کال - ekkal): زۆرخۆر، فره خۆر، بخۆر.
- اکالیپتوس** - ل - ا (ئوکالیپتوس - ukalîptus): درهختی کالیپتوس.
- اکالیل** - ع - ا (ئه کالیل - ekalîl): تاج، ئهفسهر، تاجه گولینه، دواخ.
- اکباد** - ع - ا (ئه کباد - ekbad): جهرگ، جگهر.
- اکبر** - ع - ص - ت (ئه کبر - ekber): مهزنتر، گهورهتر.
- اکتاف** - ع - ا (ئه کتاف - ektaf): شان.
- اکتبر** - ا (ئوکتوبر - uktubr): مانگی دهیهمی سالی زایینی.
- اکتجال** - ع - مص - م (ئیکتیجال - iktihal): چاوپشتن، سورمه له چاوکردن.
- اکتساب** - ع - مص - م (ئیکتیساب - iktisab): به دهست هیئان.
- اکتشاف** - ع - مص - م (ئیکتیشاف - iktişaf): کشفبوون، کهوتنه پروو، تاشکرا بوون.
- اکتفاء** - ع - مص - م (ئیکتیفاء - iktifa'): بهسکردن، کیفایهت کردن.
- اکتناه** - ع - مص - ل (ئیکتناه - ikti-nah): گهیشته بنج و بناوانی شتیک، په ببردن به ماهیهت و نهینی شتیک.
- اکثار** - ع - مص - م (ئیکسار - iksar): زۆر کردن.
- اکثر** - ع - ص - ت (ئه کسهر - ekser): زۆرتر.
- اکثم** - ع - ص (ئه کسهم - eksem): پیاوی ورگن، تیرخۆراک، زگن.
- اقمار** - ع - ا (ئه غمار - exmar): مانگ، هه یف.
- اقمشه** - ع - ا (ئه غمیشه - exmişe): کوتال، قوماش.
- اقناع** - ع - مص - م (ئیغناء - ixna'): رازی کردن، قه ناعهت پیکردن، هیئانه رهدا.
- اقوی** - ع - ص (ئه غفا - exva): به توانا تر، مکومتر. به هیترتر، قائمتر.
- اقواء** - ع - مص - ل (ئیغفا - ixva'): ته و او بوونی تیشوو، بی تیشوو مانه وه.
- اقوات** - ع - ا (ئه غفات - exvat): خوارده مه نی، خۆراک، قووت.
- اقوام** - ع - ا (ئه غقام - exvam): تیره و تایفه، قوم و قبیله.
- اقویاء** - ع - ص - ا (ئه غفیا - exviya'): به توانایان، هیژداران.
- اقیانوس** - ا (ئو غیانوس - uxyanus): ئوقیانوس، ده ربای زۆر گه و ره، ئوقیانوسی مه زن، ئوقیانوسی ئه تلّه سی، ئوقیانوسی هندی، ئوقیانوسی به سته له کی باکوور، ئوقیانوسی به سته له کی باشوور، ده ربالووش، زه ربالووش.
- اکابر** - ع - ص - ا (ئه کابر - ekabir): کوّی اکبر - (ئه کبر): مه زنان.
- اکاذیب** - ع - ا (ئه کاذیب - ekazîb): درۆیان، ده له سه.
- اکارس** - ا (ئه کاریس - ekaris): کارگ، قارچک، هه لچ.
- اکارع** - ع - ا (ئه کاری - ekari'): کوّی کراع: (کوراع): به: که له پاچه، سه رو پیتی ره شه و لاخ یان هه یوان.
- اکاسره** - ع - ا (ئه کاسیره - ekasire): کوّی کیسرا / کیسرایه، به عه ره بیکراوی

- اکحل** - ع - ص (ئه کههل - ekhel): چاو به کل. پیاوی برژانگ رهش.
- اکذوبه** - ع - ا (ئوکزوبه - ukzübe): درۆ، قسه ی درۆو بئ بنج و بناوان، ده له سه.
- اکرام** - ع - مص - م (ئیکرام - ikram): ریزگرتن، به خشیش پیدان.
- اکراه** - ع - مص - م (ئیکراه - ikrah): ناچارکردن، تویزی.
- اکرم** - ع - ص (ئه کهره - ekrem): سه خیترا، گه وره تر.
- اکزما** - فر - ا (ئیکزما - ikzima): جۆره نه خوشییه کی پیسته.
- اکسون** - ا (ئیکسون - iksûn): جۆره جلئیکی رهشی گران به هایه.
- اکسید** - (ئوکسید - uksîd): ئوکسید.
- اکسیداسیون** - فر - ا (ئوکسیداسیون - uksîdasyun): پرۆسه ی نه کسه ده کردن.
- اکسید دوزنگ** - ا (ئوکسید دوزنگ - uksîddûzeng): ئوکسیدی دوو زهنگ.
- اکسید دو کرین** - ا (ئوکسید دو کرین - uksîddûkarbun): دووهم ئوکسیدی کاربون.
- اکسید کلسیوم** - ا (ئوکسید کالسیوم - uksîdkalîsyum): قسل، ئاههک، قسر.
- اکسیر** - ل - ا (ئیکسیر - iksîr): ئیکسیر، کیمیا، ههر شتیک زۆر به که لک و نایاب بئ.
- اکسیژن** - فر - ا (ئوکسیژن - uksîjin): ئوکسجین.
- اکسیژناسیون** - فر - ا (ئوکسیژناسیون - uksîjnasiyun): پرۆسه ی ئوکسجیناوی کردنی ته نیک.
- اکفاء** - ع - مص - م (ئیکفاء - ikfa'): چه مانده وه، خوارکردن.
- اکل** - ع - ا (ئه کل - ekl): خواردن.
- اکلیل** - ع - ا (ئیکلیل - iklîl): تاج، ئه فسه ر، دواخ.
- اکلیل الجبل** - ع - ا - فر (ئیکلیل - iklîlul Icebel): ئه کللی کئیوی. گبیاه که.
- اکلیون، اگلیون** - ا (ئه کلیون، ئه گلیون - ekliyun): ئینجیل، پارچه ی حه وترهنگ، جۆره قوماشیکی ئاوریشمی گولداره.
- اکمال** - ع - مص - م (ئیکمال - ikmal): ته واکردن.
- اکمه** - ا (ئه کهمه - ekeme): گرد - ته په، کۆل.
- اکمه** - ع - ص - ت (ئه کهمه - ekme): کویر، کویری زکماک.
- اکمل** - ع - ص - ت (ئه کهمل - ekmel): ته واکردن.
- اکناف** - ع - ا (ئه کناف - eknaf): که ناران، ده وروبه ر.
- اکنون** - ه - ق (ئه کنون - eknûn): ئیستا، هه نوکه، فئ گافی، نها، ئیرهنگه.
- اکواب** - ا (ئه کشاب - ekvab): کۆزه، شه ریه، کوپ.
- اکوان** - ا (ئه کشان - ekvan): که ون، دنیاو بوون، گه ردوون.
- اکوان** - ع - ا (ئه کشان - ekvan): به پئی

شتیکه وه.

الحاد-ع-مص-ل (ئیلحاد- ilhad):
کوفرو بیدینی، ئینکاری کردنی خوا، له
دین دهرچوون.
الحاق-ع-مص-ل (ئیلهاغ- ilhax):
په یوهندی کردن به که سیکه وه.
الحان-ع-ا (ئهلهان- elhan): ئاواز.
الحذر-ع-ا (ئهلهزه- elhezer):
ئاگادارکردنه وه. ترس و پاریز.
الحق-ا (ئهلههغ- elhex): ئهلههقی،
راستییه که ی.
الحمد-ع-ا (ئهلههمد- elhemd):
سویاس. ستایش.
الدنگ-ا (ئهلهدنگ- eldeng):
به ره لالا، بیکار، موفته خور، مشه خور.
الذ-ع-ص-ت (ئهلهز- elez):
به له زه تتر، به تامتر، له مگیتزتر.
الرد-ا (ئهلهرد- elered): رهشکه،
توژی کاکیشان.
الزام-ع-مص-م (ئیلزام- ilzam):
لازم کردن، واجبکردنی کاربک له سه ر
که سیک.
الست-ع-ا (ئهلهست- elest): که فله،
ران، سمت.
الست-ع (ئهلهستو- elestu): ئایا
نیم؟
الست-ع-ا (ئهلهست- elest): روژی
ئه زه ل، ئه و روژی که خودا روو له
خه لقه نده کانی خوئی گوتی: (الست
بریکم).
السنه-ع-ا (ئهلسینه- elsine):
زمانان، زار.
الصاق-ع-مص-م (ئیلساغ- ilsax):
چه سپاندن، لکاندن.

التصاق-ع-مص-م (ئیلتیساغ- iltisax):
پیکه وه نووسان، لکاندن
شتیک به شتیکه وه.
التفات-ع-مص-م (ئیلتیفات- iltifat):
روودان به که سیک،
ئاو لیدانه وه. بایه خ پیدان، به لوتف بوون
له گهل که سیکدا.
التقاط-ع-مص-م (ئیلتیغات- iltixat):
هه لگرتنه وهی شتیک له
زه وی، چینه کردنی مریشک.
التماس-ع-مص-م (ئیلتیماس- iltimas):
داواکردن، داواکردنی شتیک
به لالانه وه و پارانه وه.
التواء-ع-مص-م (ئیلتیفاء- iltiva):
پیچ خواردن، پیکه وه پیچان، لوولخواردن.
التون-تر-ا (ئهلتون- eltûn):
ئالتون، زتیری سوور، قهره واش.
التهاب-ع-مص-ل (ئیلتههاب- iltihab):
هه لایسانی ناگر، هه لایسان.
التيام-ع-مص-ل (ئیلتیام- iltiyam):
سارپیژبوونه وهی زام و برین.
پیکه وه لکان.
الجا-ع-مص-م (ئیلجاء- ilca):
ناچارکردن، په نادان.
الجخت-الچخت-ا (ئهلهجخت- elcext, elçext):
ئهلچه خت، تومید،
ته ماح.
الج-ا (ئولجه- ulce): تالانی، دیل و
ئسیر، ده سته و تی تالانی، غه نیمه.
الحاح-ع-مص-م (ئیلهاه- ilhah):
سوریون و پی داگرتن. داواکردن.
الحاد-ع-ا (ئهلهاد- elhad): کوی
لحد / له حد: گوژ.

ئۆلکە - ulka): زەمین، مەلەبەند، ولات، مەیدان.

الکتروامان - فر - ا(ئیلکتروئیمان - iliktrüiman): موگناتیسی کارەبایی.

الکتروتراپی - فر - ا(ئیلکتروتراپی - iliktru tirapî): مالیجەى نهخۆش به کارەبا.

الکتروفەر - فر - ا(ئیلکتروفۆر - iliktrufur): ئامپێرکە بۆ کەلەكە کردنی کارەبا.

الکترولیت - فر - ا(ئیلکترولیت - iliktrulit): ھەر تەنپیک بە ھۆی ھیزی کـارەباو بەش بەش ببی، یان جیا بکێتەو.

الکترولیز - فر - ا(ئیلکترولیز - iliktrulîz): جیاکردنەوێ تەنپیک بە ھۆی تەزووی کارەباو، وەکو جیاکردنەوێ ئۆکسیژین و ھایدروژین لە ئاو.

الکترومتر - فر - ا(ئیلکترومیتەر - iliktrumitr): کارەباپێو، ئامپێرکە بۆ دیاریکردنی تەزووی کارەبا.

الکتروموتور - فر - ا(ئیلکتروموتۆر - iliktrumutur): ئامپیری گۆرینی تەزووی کارەبا بۆ تەزووی میکانیکی.

الکترون - فر (ئیلکترون - iliktrun): ئەلکترونی.

الکتریزە - فر - ص (ئیلکتریزە - iliktrîze): بە شەوق ھاتوو، ھەر شتی قوھتی کارەبایی تێدابی.

الکتریسیتە - فر - ا(ئیلکتریسیتە - iliktrîsîte): کارەبا، تەزووی کارەبا.

الکتریسین - ف - ا(ئیلکتریسین - iliktrîsîn): پسپۆری کارەبا.

الطاف - ع - ا(ئەلتاف - eltaf): لوتف.

الطاف - ع - مص - م(ئیلتاف - iltaf): نەرمی و چاکە کردن، ناسکتر، سووکتر.

العاب - ع - مص - م(ئیلعاب - il'ab): یاریکردن، خستنه وازی.

العطش - ع - ا(ئەل ئەتەش - eleteş): تینۆیتی، تەژنەیی.

الغاء - ع - مص - م(ئیلغاء - ilxa'): لەغوکردنەو، ھەلەو شاندنەو، فەتکردنەو.

الغاز - ع - ا(ئەل غاز - elxaz): مەتەل، لوغز.

الف - ع - ا(ئەلف - elf): ھەزار.

الفت - ع - مص - ل(ئولفەت - ulfet): ھۆگری، دۆستایەتی، ئولفەت، ھاودەمی، خوو پێوەگرتن.

الفختن - ع - مص - م(ئەلفەختەن - elfexten): کۆم کردن، پاشەكەوت کردن.

الفیه - ع - ا - ص(ئەلفیە - elfiye): ھەزار، نیوی کتیبیکە لەمەر دەستووری زمانی عەرەبی.

القاء - ع - ف - مص - م(ئیلغاء - ilxa'): فرێدان.

القاب - ع - ا(ئەلغاب - elxab): لەقەب، نازناو.

القاح - ع - مص(ئیلغاه - ilxah): ئاوسکردن.

الک - ا(ئەلەک - elek): ھیلەگ، ئارد بێژ.

الک دولک - ا(ئەلەک دولەک - elek dûlek): گەمەى ھەلوکین.

الکا، اولکا، اولکە - ا(ئەلکا، ئولکا،

پيشپرکييه کاني يوناني کون که ههر چوار سال جاريک نه نجاميان دهدا.

المثنى - ع- ا (ئه لموسه ننا - elmusenna): نوسخه ي دووه مى ههر نووسينيک.

النح - ا (ئه لنه ج - elnec): ره گي جوړه گيايه که له کونا بؤ دکتورى به کارهاتووه. گوله که ي له گه لاو گولي گيژه ده چيټ.

النک - فر- ا (ئوله نگ - uleng): ميترگوزار، له وه رگه، پاوه ن.

النکو - ا (ئه له نگو - elengu): بازنگ، موچه وانه، دهسته وانه ي زير و زيو.

الو - ا (ئه له و - elew): شوله ي ناگر، هالاټ.

الوار - ا (ئه لشار - elvar): ته خته ي گه وره، ته خته دار، له و ح.

الوان - ع- ا (ئه لشان - elvan): ره ننگه کان.

الوف - ع- (ئولوف - ulûf): هه زاران.

الوهيه - ع- مص- حغ (ئولوهيه يه - uluhîye): خوابي، خودايانه. پايه ي خوابي.

اله - ع- ا (ئيلاه - ilah): خوا، يه زدان.

الهام - ع- مص- ا (ئيلاهام - ilham): شتيک له پر بکه ويته دل، ئيله هام، سرووش، سه روؤ.

الهيات - ع (ئيلاهيات - ilahîyat): نه و زانستانه ي که باسي خوا ده که ن.

الياف - ا (ئه ليف - elyaf): ريشان.

اليه - ع- ا (ئيليه - ilye): دوگ، دوگي مه ي.

اليجه - ا (ئه ليجه - elîce): جوړه پارچه يه کي ري رتيه که به ده ست له خوري يان ناو ريشم ده چنري.

الکتريک - فر- ا (ئيلىک تريک - iliktrîk): کاره با، کاره بايي.

الکل - ا (ئه لکل - elkul): شه راب و عه ره ق، سپرتو.

الکلاتور - ا (ئه لکولاتور - elkulatur): مادده يه که له نه نجامي خوساندي ته نيک له نيو سپرتو وه ده ست ديټ.

الکليسم - فر- ا (ئه لکولي سم - elkulîzm): راهاتن له سه ر خوار دنه وه به و راده يه ي نه تواني دهسته به رداری بي.

الکليک - فر- ص (ئه لکوليک - elkulîk): کحول دار، مودمن.

الکومتر، **الکولمتر** - فر- ا (ئه لکوميتر، ئه لکولميتر - elkulumîtr): نامي تريکه بؤ ديار يکردني راده ي سپرتو له مه شروياتدا.

الگو - ا (ئولگو - ulgu): نمونه و شيوه ي شتيک که له کاغه زيان مقه واپر درابي وه کو نمونه ي جل که خه يات قوماشي له سه ر ده پري.

الله - ع- ا (ئه للا - ellah): خوا، يه زدان.

اللهم - ع (ئه للاهومه - ellahumme): خودايه، نه ي خوا، يا نه لا.

الم - ع- ا (ئه له م - elem): نازار، ژان، ده رد، ره نج.

الماس - ل- ا (ئه لماس - elmas): به رد يکي گرانبه هايه، نه لمار.

المپياد - فر- ا (ئولمپياد - ulempiyad): به و چوار ساله ي نيوان يارييه کاني ئولمپياد ده گو تري.

المپيک - فر- ص- ا (ئوله مپيک - ulempîk): جوړه کاني وه رزش و

ئیمارەت- (imare, imaret):
 فەرمانرەوایی، بوونە میر، میرنشین.
 امارە- ع- ص (ئیمارە- imare):
 ژمارە، ئامار.
 اماکن- ع- ا (ئەماکین- emakin):
 شوێنان.
 امام- ع- ق (ئەمام- emam): پێش،
 بەردەم.
 امام- ع- ص- ا (ئیمام- imam):
 پێشەوا، پێشەرەو، پێشنوێژ.
 امامت- ع- م- ل (ئیمامەت-
 imamet): پێشنوێژی، پێشەوایی
 کردن.
 امامیە- ع- ص (ئیمامییە-
 imamîye): ئەو شیعانی کە باوەربان
 بە دوازدە ئیمام ھەیە.
 امان- ع- ا- م- ص (ئەمان- eman):
 پەنا، بێتەرس بوون، ئەمین، ئاسایش و
 ئارامی.
 امانت- ع- ا- م- ص (ئەمانەت-
 emanet): ئەمانەت، شتێک کە بە
 ئامانەت لای کەسێک داگیر، دەستپاکی،
 پێچەوانەی خیانەت.
 امانی- ع- ا- (ئەمانی- emanî):
 ئاوات و ئارەزوو.
 امانیک، امونیاک- (ئەمانیاک،
 ئەمونیاک- emanîk- emunyak):
 گازێکی بێرەنگ و بۆنی کەسکونە.
 امپراتریس- ل- ا (ئیمپراتریس-
 imperatrîs): شابانو، ژنی ئیمپراتۆر.
 امپراتور- ل- ا (ئیمپراتۆر-
 imprator): لەقەبی سەردارانی رومی
 کۆنە، شاھنشە، قەرال.

الیز- (ئەلیز- elîz): جووتە و لەقە،
 جفتە، ھەلتیزگان.
 الیز زدن- م- ص (ئەلیز زەدەن-
 elîzzeden): جووتە وەشانەن،
 ھەلتیزگانەن.
 الیف- ع- ص (ئەلیف- elîf): ھۆگر،
 مائی، یار و دۆست، لف، ھاو دەم.
 الیم- ع- ص (ئەلیم- elîm): بەسووی،
 ئازاردەر، پرسۆ، پڕئیش.
 ام- ع- ا (ئوم- um): دایک، بناوانی
 ھەر شتێک.
 ام الخبائث- ع- ا (ئومولخەبائس-
 ummul xeba'is): مەیی، شەراب.
 ام القری- ا (ئومولغورا-
 ummulxura): شاری (مەککە).
 ام الكتاب- ا (ئومولکیتاب-
 ummulkitab): سورتی فاتحە، یان
 قورئان.
 ام النجوم- ا (ئومولنجوم-
 ummulnucûm): کەشکەلان،
 کاکێشان.
 اماتە، امات- ع- م- ص (ئیماتە،
 ئیماتەت- imatet, imate): کوشتن،
 مراندن.
 اماثل- ع- ص (ئەماسیل- emasil):
 شەریفتەر، باشتەر.
 اماج- ا (ئوماج- umac): جۆرە شپۆیکە
 لە ئاردی گەنم دروستدەکری.
 امار- ا (ئەمار- emmar): ئەمرکەر،
 ھاندان بۆ شەر.
 امارە- ع- ا (ئەمارە- emare):
 نیشانە، عەلامەت.
 امارە، امارت- ع- م- ص (ئیمارە،

امتنان - ع - مص - ل (ئیمتینان - imtinan): منه تباریوون، سوپاس.

امتیاز - ع - مص - ل (ئیمتیاز - imtiyaz): جیاپوونه وه، بالآتربوون، ههروهه ها بهمانای مۆلّهت دیت، وهک مۆلّهتی کردنه وهی کارخانه یهک یان ده رکردن و بلاوکردنه وهی گوڤارو روژنامه، نایابی.

امشل - ع - ص (ئه مسهل - emsel): شهر بفرتر، باشتتر، زیاتر.

امجد - ع - ص - ت (ئه مجده - emced): گه وره تر، جوامیترتر، شکۆدارتر.

امحاء - ع - ف - مص - م (ئیمحاء - imha'): سپینه وه. مه حوکردنه وه، له نیوبردن.

امد - ع - ل (ئه مه د - emed): کوژیایی شتییک، ئه جهل، غه زه ب و توریهی.

امداد - ع - مص - م (ئیمداد - imdad): یاریده دان، کوّمهک کردن، هیمدادی.

امدوحه - ع - ل (ئومدوهه - umdûhe): ستایش.

امر - ع - ل (ئه مر - emr): فرمان، حوکم، ئه مر، روداو.

امراء - ع - ص - ل (ئومه راء - umerâ'): میران.

امرار - ع - مص - م (ئیمرار - imrar): ره تکردن، تیپه پهراندنی که سیک له شویتنیکه وه بو شویتنیککی دی. گوزه راندنی کات.

امراض - ع - ل (ئه مرار - emraz): نه خویشان.

امرؤ - ع - ل (ئیمره - imre'): مروّث، پیاو.

امپریال - فر - ص - ل (ئیمپریال - impiryal): شاهنشایی، ئیمپراتوری.

امپریالیست - فر - ص (ئیمپریالیست - impiryalîst): لایه نگری ئیمپریالیزم.

امپریالیسم - فر - ل (ئیمپریالیسم - impiryalîsm): ئیستیعمار، لایه نگری له حوکمی ئیمپراتوری، سیاسه تیک که مه رام و مه بهستی فراوانخوازی و سه پاندنی ده سه لاتی خوئی به سه ر ولاتی تر دابن.

امت - ع - ل (ئوممهت - ummet): کوّمه له خه لکیک، جه ماعه تیک، په یره وانی یهک پیغه مبه ر، نه ته وه.

امثال - ع - مص - ل (ئیمتیسال - imtisal): گوژیایه لی، په یره وکردنی ری بازیک یان کاریک، گوڤاداری، ملکه چی.

امتحان - ع - مص - م (ئیمتیحان - imtihan): تاقیکردنه وه.

امتداد - ع - مص - ل (ئیمتیداد - imtidad): درپژ. درپژی.

امتزاج - ع - مص - ل (ئیمتیزاج - imtizac): تیکه ل بوون، ئاویتته بوون.

امتصاص - ع - مص - ل (ئیمتیساس - imtisas): مژین، مژینی شیلهی شتییک، هه لمژین.

امتعه - ع - ل (ئه متیئه - emti,e): کالاکان. - شتومهک.

امتلاء - ع - مص - ل (ئیمتیلاء - imtila'): پریبوون، پری به د هه رسی و ئینته لا.

امتناع - ع - مص - ل (ئیمتیناء - imtina'): قه بولنه کردن، قایلنه بوون.

امراه - ع - ا (ئيمرهئه - imre'e): ژن، ئافرهت.

امرد - ع - ص (ئهمرهد - emred): لاوئيك كه هيشتا مووى لى نه هاتبى، دهم رووت، لوسكه، هيز.

امرود - ا (ئهمرود - emrüd): ههرمى.

امروز - ق (ئيمروز - imrûz): ئهمرؤكه.

امزجه - ع - ا (ئهمزجه - emzice): مجيز، سروشت، ميزاج.

امساء - ع - مص - ل (ئيمساء - imsa'): ئيواره كردن.

امساك - ع - مص - ل (ئيمساك - imsak): نان نه خواردن، پيسكه يى.

امسال - ع - ا (ئيمسال - imsal): ئهمسال.

امسيه - ع - ا (ئهمسيه - emsiye): ئيواران.

امشاسپيند، امشاسفند - پ - ا (ئهمشاسپه ند - ئهمشاسفنه ند - emişaspend): فرشته، له قه بى دهوت فرشته ي گه وره بووه.

امشب - ق (ئيمشب - imşeb): ئهمشه و.

امصار - ع - مص - ا (ئهمصار - emsar): شاران.

امضاء - ع - مص - ا (ئيمزا - imza): رهوان كردن، گوزهراندن، نيشانه و ناوئيك كه له پايىنى نامه يان قه واله ده درى، واژوو.

امعاء - ع - ف - ا (ئهمعاء - em'a): ريخوله كان.

امعان - ع - مص - م (ئيمعان - im'an): وردبوونه ووه بيركردنه ووه له كاريك، دوور ئه نديشى.

امغيلان - ا (ئهموغه يلان - emuxeylan): موغه يلان، جوړه دره ختيكه.

امكان - ع - مص - م (ئيمكان - imkan): توانا بوون به سهر كاريكدا، چه سپاندن.

امكنه - ع - ا (ئهمكنه - emkine): شويتان.

امل - ع - ا (ئهمهل - emel): هيو، ئاوات، ئوميد، هيقي.

امل - ع - ص (ئومول - ummul): كه سيك كه ناشنايي ئادابي تازه بوونه ووه شارستانيهت و مه ده نييهت نه بى، زياتر به ژنان ده گوتري.

املاء - ع - ف - مص - م (ئيملاء - imla'): كه سيك تابينوسيت، چوئيه تي نووسيني وشه، دروست نووسين.

املاح - ع - ا (ئهملاه - emlah): خوى، نهك.

املاق - ع - مص - ا (ئيملاغ - imlax): برسييتى و دهستكورتى، هه ژارى، قه له نده ري.

املاك - ع - ا (ئهملاك - emlak): مولك.

املال - ع - مص - م (ئيملال - imlal): مهلول كردن، ماندوو كردن، بيزار كردن.

املت - ا (ئومليت - umlit): هيلكه و روژن، هيك روژن.

املح - ع - ص (ئهمله ح - emleh): به خويتر، شورتر، سوپتر.

املس - ع - ص (ئهمله س - emles): لووس، نهرم، نيان، ناسك.

سالار، میرالا.
امیر المومنین - ع - ا (ئەمیرول مۆمیینین -
 emîrul mu'minîn): مییری
 ئیمانداران، لەقەبی ھەرزەتی عەلی کۆری
 ئەبی تالیبە.
امین - ع - ص (ئەمین - emîn): جیتی
 باوەڕ، دروستکار، ئەمین، مایە میتمانە،
 دەسپاک.
اناء - ع - ا (ئیناء - ina'): دەفرو ئامان.
انابه، انابت - ع - مص - ل (ئینابە،
 ئینابەت - inabe, inabet): گەرانهو
 بەرەو خوا، تۆبەکردن، تۆبە و پەشیمانی،
 گەرانهو لە گوناح و خەتایان.
انابیپ - ع - ا (ئەنابیپ - enabîb):
 بۆری، لۆولە.
اناث - ع - ا (ئیناس - inas): ژنان،
 مییان.
اناجیل - ع - ا (ئەناجیل - enacîl):
 ئینجیلەکان، مزگێتی.
انار - ا (ئەنار - enar): ھەنار.
اناره - ع - مص - م (ئینارە - inare):
 روناکردنەو، شکۆفەکردنی درەخت،
 پرشنگدار.
انارگیرا - ا (ئەنارگیرا - enargîra):
 خەشخاش.
اناشید - ع - ا (ئەناشید - enaşîd):
 سروودان.
اناطه - ع - مص - م (ئیناتە - inate):
 راسپاردن، پێ سپاردن.
انام، انام - ع - ا (ئەنام، ئانام -
 anam enam): خەلکی، مەردم.
انامل - ع - ا (ئەنامیل - enamil):
 سەری قامکان، نووکی پەنجەکان.

امم - ع - ا (ئومم - umem):
 میلله تان.
امن - ع - ا - مص (ئەمن - emin):
 ئاسایش، دڵنایی.
امنع - ع - ص - ت (ئەمنە - emne):
 قایمتر، بەرقەرارتەر، پایە بەرزتر.
امنه - ا (ئەمنە - emne): کۆڵە چیلکە و
 دار.
امنیت - ع - مص - جم (ئەمنیەت -
 emnîyet): ئەمینێ.
امنیه - ع - ا (ئومنییە - umniye):
 ئارمانج، ھیوا، ئاوات، خۆزیا.
اموات - ع - ا (ئەموات - emvat):
 مردووان.
امواج - ع - ا (ئەمواج - emvac):
 شەپۆلان، پیتلین.
اموال - ع - ا (ئەمقال - emval): مال و
 سامان.
امور - ع - ا (ئومور - umür):
 کاروباران، رووداوان.
اموی - ع - ص - ن (ئومەفی - umevî):
 بنەمالە ی ئومەیه.
امهات - ع - ا (ئومەهات - ummehat):
 دایکان، دالگەیل.
امهال - ع - مص - م (ئیمهال - imhal):
 مۆلەتدان، دەلیقە پێدان.
امی - ص - ن (ئوممی - ummî):
 نەخۆتێندەوار، بێسەواد.
امید - ا (ئومید - umîd): ھیوا، ئومید،
 ئاوات، ھیقی.
امیر - ا (ئەمیر - emîr): فەرماندە،
 فەرمانڕەوا، میر.
امیرال - ا (ئەمیرال - emîral): دەریا

انانیت - ع - مص - (ئه نانیههت - enanîyet): خۆیه رستی، لوت بهرزی و غرور، خۆیه سندنه.

ناهید - ا (ئه ناهید - enahîd): ناهید، ئه ستنه ی زوهره.

انباء - ع - ا (ئه نبا - enba'): هه والان، سالوختن، نووچه.

انباء - ع - مص - م (ئینبا - inba'): خه بهردان، ئاگادارکردن، سالوختن.

انبار - په - ا (ئه نبار - enbar): عه مار، پوش و په لاش و سه رگینی له سه ریه ک که له بوو.

انباردن - مص - (ئه نباردهن - enbarden): عه مارکردن.

انبار - فر - ا (ئه نبار - enbare): ئاکومولاتور، مه خزده نی هیزی کاره با، ده زگایه که که هیزی کاره با ی تیا خه ده کرتیه وه بۆ کاتی پیتوبست.

انباز - په - ص - (ئه نباز - enbaz): هاوکار، هاوتا، شه ربیک، هاوئامیز.

انبازی - ا - مص (ئه نبازی - enbazî): هاوکاری، شه ربیکی، هاوئامیزی، ئامبازبوون.

انباشتن - مص - م (ئه نباشتهن - enbašten): عه مارکردن. پرکردن.

انباشته - امف (ئه نباشته - enbašte): پرکراو، که له که کراو.

انباغ - ص - ا (ئه نباغ - enbax): شه ربیک، هه وی.

انبان - په - ا (ئه نبان - enban): هه نبانه، هه مبانه.

انبانچه، **انبانک** - په - ا (ئه نبانچه - enbançe, enbanek): ئه نبانه ک.

هه نبانه ی بچووک.

انبر - ا (ئه نبور - enbur): مقاش، گاز.

انبره - ا (ئه نبوره - enbure): ئه سپ و حوشتی ئاوکیش، حوشتی کۆلک رژاو، هه یوانیک که مووی وه ی بی.

انبساط - ع - مص - (ئینبیسات - inbisat): روو خوشی، شادی.

انبعاث - ع - مص - ل (ئینبیئاس - inbi'as): بووژانه وه، ناردن، قه ژین.

انبهله - مر - ا (ئه نه له - enbele): خورما، ته مر هندی.

انبوئیدن - مص - (ئه نبوئیده ن - enbu'iden): بۆنکردن.

انبوب - ا (ئه نبوب - enbûb): فه رش، رایه خ.

انبوب - ع - ا (ئو نبوب - unbûb): بۆری، لوله، هه ر شتیکی نیو به تالی وه ک قامیش.

انبویه - ع - ا (ئو نبویه - unbûbe): بۆری، لوله.

انبودن - مص - م (ئه نبوودنه - enbûden): که له که کردن، هه لچنین له سه ریه ک.

انبوه - ص - ا (ئه نبووه - enbûh): چر، پر، زۆر، قه ره بالغ، هه یشه ت.

انبوهی - ا - مص (ئه نبوهی - enbuhî): چری، پری، قه ره بالغی.

انبیاء - ع - ا (ئه نبیاء - enbîya'): پیغه مبه ران.

انبیس - ا (ئه نبیس - enbîs): جیز، خه رمانی سورکراو، خه رمانی شه نکراو.

انبیق - یو - ا (ئه نبیق - enbîx): ئامیژیکه بۆ پالاوتنی شله مهنی و عه ره ق و

مه شرویات.

انتاج - ع - مص - ل (ئینتاج - intac): بهرهمه مهینان، گه یشتنی کاتی زایینی و شترو چیلان.

انتباه - ع - مص - ل (ئینتیباه - intibah): بیدار بوونه وه.

انتحار - ع - مص - ل (ئینتیهار - intihar): خوکۆزی.

انتخاب - ع - مص - ل (ئینتیخاب - intixab): هه لێژاردن.

انتر - ا (ئهنتر - enter): مه یوونی بچووی کلکداری قون سوور، عهنتر.

انتراکت - فر - ا (ئهنتراکت - entrakt): وچانی نیوان دوو په رده ی شانۆنامه، ماوه ی وچانی نیوان دوو پارچه موسیقا به مه بهستی ئیسراحت و پشوودان، وچان. **انترسان** - فر - ص (ئینته رسان - intersan): به سوود. سه رگه رمکه ر، سه رقاله که ر، مایه ی سه رنج، سه رنج راکیشان.

انترناسیونال - فر - ا (ئینته رناسیونال - internasyunal): نیونه ته وه یی، جیهانی.

انترناسیونالیسم - فر - ا (ئینته رناسیونالیسم - internasyunalîsm): لایه نگری ریبازی یه کیتی کرێکارانی جیهان.

انتریگ - فر - ا (ئینتریگ - intrîg): فیتنه، دوو زمانی، ده سیسه، شوڤاری.

انتزاع - ع - مص - م (ئینتیزاء - intiza): ده رهینان، له شوینیک، هه لکیشان، هه لکه ندن، رووته لکردن.

انتزاعی: رووته لگه رای، ته جریدی.

انتساب - ع - مص - ل (ئینتیساب - intisab): خزمایه تی، که سایه تی، ها و په یوه ندی.

انتساخ - ع - مص - (ئینتیساخ - intisax): نه سخبوون.

انتشار - ع - مص - ل (ئینتیشار - intişar): بلا بوونه وه ی شتیک، بلا بوونه وه ی هه وال.

انتصاب - ع - مص - م (ئینتیساب - intisab): هه ستان، ره پیوون.

انتصاح - ع - مص - م (ئینتیساه - intisah): نه سیحه ت و ده رگرتن، قه بو لکردنی ئامۆژگاری.

انتصار - ع - مص - م (ئینتیسار - intisar): سه رکه وتن.

انتصاف - ع - مص - ل (ئینتیساف - intisaf): هه ق و ده رگرتن، و ده رگرتنی نیوه ی شتیک، گه یشتن به نیوه.

انتظار - ع - مص - م (ئینتیزار - intizar): چاوه پروانی.

انتظام - ع - مص - م (ئینتیزام - intizam): ریک خست، رازاندنه وه و ریک و پیک کردن.

انتعاش - ع - مص - ل (ئینتیئاش - inti'aş): بووژانه وه، قه ژین، ژیا نه وه.

انتفاء - ع - مص - ل (ئینتیفاء - intifa): نه مان، دوور بوون.

انتفاخ - ع - مص - ل (ئینتیفاخ - intifax): باکردن، ئاوسان، هه لایسان.

انتفاع - ع - مص (ئینتیفاء - intifa): سوود و ده رگرتن.

انتقاد - ع - مص - م (ئینتیغاد - intixad): ریزگرتن، و ده رگرتنی پاره ی

نه‌قد، جیاکردنه‌وه‌ی پاره‌ی قه‌لب و چاک له یه‌کدی، دهرخستنی خه‌وشی شیعر، هه‌لسه‌نگاندنی گوتار یان کتیبیک به‌مه‌به‌ستی دهرخستنی لایه‌نی چاک و خراپی، ره‌خنه‌گرتن.

انتقال - ع - مص - ل (ئینتیغال - intixal): گواستنه‌وه، دانانی شتیک له مائی خۆت لای که‌سیکی دی، تی گه‌یشتن و دهرک کردنی بابه‌ت و مه‌به‌ستیک.

انتقام - ع - ا - مص - ل (ئینتیغام - intixam): تۆله، کینه‌کیشی.

انتکاس - ع - مص - ل (ئینتیکاس - intikas): به‌سه‌راکه‌وتن، نسکو، سه‌رنگون بوون، ساقمه.

انتها - ع - ا - مص - ل (ئینتیهاء - intiha): کۆتایی، ته‌واو بوون، کۆتایی هاتن.

انتهاز - ع - مص - م (ئینیهاز - intihaz): دهرفته قووزتنه‌وه، هه‌له‌په‌رستی، ده‌لبشه‌په‌رست.

انتیم - فر - ص - (ئینتیم - intîm): په‌نهانی، باتینی، میهره‌بانی، دلسۆزی، هوندوری.

انثی - ع - ا (ئونسا - unsa): مئ، ژن.

انجاء - ع - مص - م (ئینجاء - inca): نه‌جاتدان، رزگارکردن، ناشکرکردن.

انجاج - ع - مص - م (ئینجاه - incah): سه‌رکه‌وتن، جیه‌جی کردنی پتوبستی.

انجاز - ع - مص - م (ئینجاز - incaz): نه‌نجامدان.

انجاس - ع - مص - م (ئینجاس - incas): پی‌سکردن، له‌وتاندن، گلاوکردن.

انجال - ع - ا (ئه‌نجال - encal): نه‌وه‌و نه‌ژاد.

انجام - ا (ئه‌نجام - encam): کۆتایی، ئاقیبه‌ت، ئاکام.

انجامیدن - مص - ا (ئه‌نجامیدهن - encamîden): نه‌نجامدان، کۆتایی هێنان، به‌کاریک.

انجبار - ا (ئه‌نجه‌بار - encebar): جوړه‌گیایه‌که له کاری پزیشکی دا وه‌کو دهرمان به‌کار ده‌برئ، بو مالیه‌جی مایه‌سیری و ئیسه‌هال و قورگ یه‌شه‌و ئاوسانی پوک.

انجخ - ا (ئه‌نجوخ - encux): چرخ و لۆچی پیتست له نه‌نجامی پیریدا.

انجخت - ا (ئه‌ن جه‌خت - encext): تکا، ته‌ماح، ئاره‌زوو، تاسه.

انجذاب - ع - مص - ل (ئینجیذاب - incizab): چوون به‌ره‌و که‌سیک یان شتیک.

انجرار - ع - مص - ل (ئینجرار - incirar): راکیشان.

انجره - ا (ئه‌نجره - encere): جوړه گیایه‌که.

انجلاء - ع - مص - ل (ئینجیلاء - incila): رون بوونه‌وه، دهرکه‌وتن، ناشکرابوون.

انجم - ع - ا (ئه‌نجوم - encum): نه‌ستیران، هه‌ساره‌کان.

انجماد - ع - مص - ل (ئینجیماد - incimad): به‌ستان، به‌سته‌له‌ک، جه‌مه‌دین.

انجمن - ا (ئه‌نجومه‌ن - encumen): کۆر، نه‌نجومه‌ن، مه‌جلیس، جقات.

انحصار - ع - مص - ل (ئینھیسار - inhisar): کسه وتنه تهنگانه، سنوورداریون، تاییهت بوونی کارپک یان شتپک به کسه سیکه وه.

انحطاط - ع - مص - ل (ئینھیستات - inhitat): دابه زین، نرم بوون.

انحلال - ع - مص (ئینھیلال - inhilal): حهل بوون، کرانه وه، قه بوونی گری، توانه وه، (توانه وهی شه کر له ئاودا)، بوهرین.

انحناء - ع - مص - (ئینهنهیناء - inhîna): چه مینه وه، خوار بوون، نوشتانه وه.

انخساف - ع - مص ل (ئینخیساف - inxisaf): ئاوابوون، گیران، کویریوون، مانگیگیران.

انخفاف - ع - مص - ل (ئینخیفاف - inxifaz): کهوتنه نشیوی. نرم بوونه وه. **اند** - په - عدد (ئند - end): هه ند. ژماره یه کی نادیاره، له ۳ - ۹ ده گریته وه. کم، چند، قسه ی ئالۆز، ئومیڤدو هیواداری.

اندایییدن، **اندایییدن** - مص - ل (ئندایییدن، ئندایییدن - enda'iden, endayiden): سواغ دانسی سه ریان یان دیوار، له وتاندن، سه رسواغ.

اندایش - ا - مص (ئندایش - endayış): گلکاری، کهف مائی گل، سواغی قور.

اندایشگر - ص - شغل (ئندایشگر - endayışger): سپیکار، کهفمال کار.

انداچه - ا (ئنداچه - endaçe): فیکر، ئندیشه، هزر.

انجمن ارا - افا (ئه نجومه ن ئارا - encumen ara): گولئی مه جلیس، که سیک که مایه ی زینه تی مه جلیسه.

انجوخیدن - مص - ل (ئه نجوخیده ن - encuxîden): چرچ و لۆچ بوونی پیستی ده مووچو یان به ده ن له ئه نجامی پیرییه وه.

انجیدن - مص - م (ئه نجیده ن - encîden): ئه نجین، جنین، هه نجین.

انجیر - ا (ئه نجیر - encîr): هه نجیر، هه ژیر.

انجیر - ا (ئه نجیر - encîr): کون، کونی کۆم.

انجیره - ا (ئه نجیره - encîre): هه نجیر، هه ژیر، کون، کونی قون.

انجیل - (ئینجیل - incîl): مژده، مزگیتی، نیوی چه ند کتیب و نامه یه که ده رباره ی شه رحی ژبانی هه زره تی عیسا و ئامۆژگارییه کانی، ئه و نووسراون که گرینگترینیان چوار ئینجیلی یاساییه (مه تی، مه رقوس، لوقا، یوحنا).

انجین - ا - فا (ئه نجین - encîn): جنه ر.

انچوچک - ا (ئه نچوچه ک - ençuçek): ناوکی هه رمی کیویه، تووی گوله به رۆژه، به بنیاده می کۆله بالا و وردیله ش ده گوتری، کوله بن، گزکل.

انحاء - ع - ا (ئه نه اء - enha): ری و ریبازان، لاوکه ناران، ده قه ران.

انحدار - ع - ا - مص - ل (ئینھیدار - inhidar): نشیوی، لیژی، نشیویونه وه.

انحراف - ع - مص - ل (ئینھیراف - inhiraf): لادان، خوار بوون، که چه وی.

نداختن - په - مص - م (ټه نداختن - endaxten): تورېدان، پهرت كـردن، راخستن، فـرېدان.
انداژنده - افـا (ټه نداژنده - endazende): تورېدر، كهـسيك كه شتيك له شويښكه وه فـرې بدات، بهاوې، تورېدات، فـرېدېدر. هـاوېڅېدر.
انداډ - ع - ا (ټه نداډ - endad): كوئې ند/ نده: هـاوتا، هـاوتايان، هـه څړك.
اندار - ا (ټه نداړ - endar): سهرگوزشته، ټه فسانه، چيرڅك، داستان.
اندازه - په - ا (ټه ندازه - endaze): پيټور، په پمانه، ټه ندازه.
اندام - په - ا (ټه نداام - endam): بهـدن، تن، قهـدوقامهـت.
اندام دادن - مص - م (ټه نداام دادهـن - endam دادن): رازانـدنهـوهـو ريـكـخـستن.
انداوه، اندايه - ا (ټه ندااوه، ټه ندايه - endave, endaye): مـالـه، مـالـه بهـنـايـي، غـهـبـهـت، شـكـايـهـت.
اندهـس - ص - (ټه نداهـس - endexs): پـشـتـيـوان، پـشـت و پـهـنا.
اندهـسـواره - ا (ټه نداهـسـواره - endexsvare): قهـلا، حـهـسار، پـهـناگـا.
اندر - په - حرف (ټه نداهر - ender): كه، ناو، نيوان، ناخ، هـونـدور، كـودـيله.
اندراج - ع - مص - ل (ټيـنـديـراج - indirac): داخـل بوون، هـونـدوربوون.
اندراس - ع - مص - ل (ټيـنـديـراس - indiras): لهـنيـو چوون، كوـن بوون.
اندرباري - ص (ټه نداهرباري - enderbari): پيـټـويـست، زهـروري،

گهـرهـكـبوو.
اندربايست - ا - مف - ص (ټه نداهربايست - enderbayist): پيـټـويـست، زهـروري، گهـرهـكـبوو.
اندرخور - ص (ټه نداهرخور - enderxür): لايـهـق، شـايـسته، شـايـانـي، هـهـڅ.
اندرز - ا (ټه نداهرز - enderz): پـهـند، ټامـوژگاري، نهـسيـحهـت.
اندروا - په - ص (ټه نداهرؤفا - enderva): سـهـروخـوار، هـهـلواسـراو، سـهـرگـهـردان، سـهـرسـام، حـهـيران، موـلـهـق، ناوـهـڅوو، دهـمهـو قهـلـپ.
اندروب - ا (ټه نداهروب - enderub): گهـرې، گـولـي.
اندرون - ا - ق (ټه نداهرون - enderun): ناو، دهـرون، حـهـرهـم سـهـرا، هـونـدور، ناخ.
اندرونه - ا (ټه نداهرونه - enderune): ناوـهـوه، دهـرونـي، هـهـناو، جـل و بهـرگـي ژيـرهـوه.
اندهـفـاع - مص - ل (ټيـنـديـفا - indifa'): كـهـنـار كـهـوتـن، دهـركـردن، پيـشـقهـچوون.
اندهـك - ق - ص (ټه نداهك - endek): كـهـم، كـورت، ماوـهـيهـكي كـورت، كيـم.
اندهـك اندهـك - ق - مر (ټه نداهك ټه نداهك - endek endek): كـهـم كـهـم.
اندهـكس - فر - ا (ټه نداهيكس - endiks): پيـټـويـست، ټهـنـديـكاـتور.
اندهـماج - ع - مص - ل (ټيـنـديـماج - indimac): چـونـه ناوـيهـك، ټيـكـهـل بوون.
اندهـمال - ع - مص - ل (ټيـنـديـمال - indimal): سارـيـڅـبوونـهـوهـي بـرـيـنان.
اندهـمه - (ټه نداهـمه - endeme): گيـړـانهـوهـي بهـسـهـرهـاتي ناخوـش و خـهـماوي.

نووسراوی هاتوو نیپردراوی تییدا تۆمار ده کری.

انذار - ع - مص - م (ئینزار - inzar): ترساندن، ئاگادارکردنهوه، ئینزار.

انر - ص (ئهنر - ener): به دو ناشیرین، دزئو، سامناک، کریت.

انرژمی - فر - ا (ئینیرژی - inirjî): نیرو، هیتر، توانا، وزه، تاسا.

انروب - ا (ئهنروب - enrub): گه‌ری و گولی.

انزال - ع - مص - ا (ئینزال - inzal): هینانه خوارهوه، دابه‌زاندن، داگرتن.

انزجار - ع - مص - ا (ئینزبجار - inzicar): بی‌زاربوون، ره‌وینه‌وه، دوورکه‌وتنه‌وه.

انزورت - ا (ئهنزهروت - enzerut): عه‌نزه‌روت.

انزعاج - ع - مص - ل (ئینزیئاج - inzi'ac): بی‌ئارامی بوون، له‌شوین هه‌لکه‌ندران.

انزواء - ع - ا - مص - (ئینزیثاء - inziva'): گۆشه‌گیری، گۆشه‌نیشی، کونجگیری.

انژکسیون - فر - ا (ئهنیژکسیون - enjiksîyun): ده‌رزی لیدان، شربنقه لیدان.

انژه - ا (ئهنژه - enje): نيسک.

انس - ع - ا - مص (ئونس - uns): هاوده‌می، هوگری، ئولفه‌تگرتن.

انس - ع - ا (ئینس - ins): ئینسان، خه‌لکی، به‌شهر، مه‌ردم.

انس - ع - ص (ئهنه‌س - enes): خه‌لکی یه‌ک شوین.

اندوب، اندوج - (ئهن‌دوب، ئهن‌دوج - endûb, endûc): گه‌ری و گولی.

اندوختن - په - مص - م (ئهن‌دوخته‌ن - enduxten): پاشه‌که‌وت کردن.

اندوخته - ا - مف (ئهن‌دوخته - enduxte): پاشه‌که‌وتکراو.

اندود - ا (ئهن‌دود - endud): سواغ، وه‌کوسه‌ر سواغ.

اندودن - مص - م (ئهن‌دودنه‌ن - enduden): سواغ دان.

اندوزیدن - مص - م (ئهن‌دوزیده‌ن - enduzîden): پاشه‌که‌وت کردن.

اندوه - په - ا (ئهن‌دوه - enduh): خه‌م، خه‌فەت، دلته‌نگی، کۆقان، که‌سه‌ر.

اندوه‌ناک - ص (ئهن‌دوه‌ناک - enduhnak): خه‌مناک، خه‌مین.

انده - ا (ئهنده - endeh): سوکه‌له‌ی اندوه / ئهن‌دوه - ه: خه‌م، خه‌فەت، دلته‌نگی.

انده‌گسار - ص - ف (ئهن‌دوه‌گوسار - enduhgusar): خه‌م‌خۆر، دل‌سۆز، که‌سیک که‌خه‌می که‌سیکی دی بخوات و دل‌سۆزی به‌رانبه‌ر بکات، خه‌مه‌روین.

اندی - ا (ئهن‌دی - endî): سه‌ه‌یر، عه‌جایه‌ب، ئومید، هیوا.

اندیدن - مص (ئهن‌دیده‌ن - endîden): ته‌عه‌جو‌یکردن، حه‌سودی بردن، ئیره‌یی بردن.

اندیشه - ا (ئهن‌دیشه - endîşe): فیکر، گومان، ترس، خۆف، خه‌یال.

اندیشیدن - مص - ل (ئهن‌دیشیده‌ن - endîşîden): بیرکردنه‌وه، خه‌یال‌کردن.

اندیکاتور - فر - ا (ئهن‌دیکاتور - endîkatur): ئه‌و ده‌فته‌ره‌ی که‌پوخته‌ی

انسان - ع - ا (ئینسان - insan) :
مرؤف.

انسانیت - ع - مص - جمع (ئینسانیهت - insanîyet) :
تەرییهت و ئەدەب و ئاکاری چاک، مرؤفایهتی.

انسب - ع - ص - تفض (ئەنسەب - enseb) :
گونجاوتر، لە بارتەر.

انسباک - ع - مص - ل (ئینسیباک - insibak) :
لە قالبدان، قالبە زێڕو زیو، سەبیکە.

انستیتو - فر - ا (ئینستیتو - instîtü) :
ئەنجومەن. بنکە ی ئەدەبی یان زانستی، پەیمانگە.

انسجام - ع - مص - ل (ئینسیحام - insicam) :
گونجان، پیکەو هەلکردن، شێلگیری، تەبایی.

انسداد - ع - مص - ل (ئینسیداد - insidad) :
گیڕان، رەوان بوون، قسەڕەوانی، لەبەر رویشتن.

انسلاخ - ع - مص - ل (ئینسیلاخ - insilax) :
پیتست فرێدان، کەولکردن، رووت بوونەو، پیتست دامڵکان.

انسیلاک - ع - مص - ل (ئینسیلاک - insilak) :
تیکەل بوون، بە دەستەبەک یان کۆمەڵیک خەلکی.

انسولین - انگل - ا (ئینسولین - insulîn) :
مادەبەکە لە بەدەندا پەیدا دەبێ و شەکری خوێن ریک دەخات.

انشاء - ع - مص - م (ئینشا - inša) :
داهێنان، دەستپێکردن.

انشاءالله - ع - ئینشائەللا - inša'ellah :
گەر خوا بیهوێ، ئینشەللا.

انشراح - ع - مص - ل (ئینشیراه - inširah) :
کرانەو.

انشعاب - ع - مص - ل (ئینشیئاب - inšiab) :
جیاپوونەو. (پەراگەندەیی).

انشقاق - ع - مص - ل (ئینشیغاق - inšixax) :
درزبردن، پارچە پارچە بوون، جیاپوونەو.

انشوده - ع - ا (ئونشوده - unšude) :
سروود، نەشید.

انصاب - ع - ا (ئەنساب - ensab) :
بت، پەیکەر، کۆتەل، سەنەم.

انصار - ع - ا (ئەنسار - ensar) :
لایەنگەر، دۆست، یاریدەدەر، ئەو تاقمە خەلکە ی مەدینه کە یاریدە ی حەزرتی رەسوڵیان دا.

انصاف - ع - مص - (ئینساف - insaf) :
عەدالەت، راستیکردن، میانەڕەوی.

انصراف - ع - مص (ئینسیراف - insiraf) :
گەڕانەو. وازھێنان، بەجێھێشتن.

انصرام - ع - مص (ئینسیرام - insiram) :
برین، تەواو بوون.

انضباط - ع - مص (ئینزیبات - inzibat) :
زەبت و رەبت، دیسپلین.

انضمم - ع - مص - ل (ئینزیمام - inzimam) :
پەيوەندی کردنی دوو شت یان زیاتر بەبەکەو.

انطباع - ع - مص - ل (ئینتیباء - intiba') :
چاپ بوون، نەقشبوونی شتیک لەسەر شتیکی دی، باری سەرنج.

انطباق - ع - مص - ل (ئینتیباغ - intibax) :
بەرانبەر بوون، یەکسان بوون.

انفال - ع - ا (ئه نفال - enfal):
 غه نیمه ت، ناوی سوره تیکی قورئانه،
 ده سته کوه ت، سود، خه لات.
انفت - ع - مص - ل (ئه نه فته - enefet):
 زیان، خه ساره ت، شهرم، نه نگ.
انفجار - ع - مص (ئینفیجار - inficar):
 فحجری به یانی، درز بردن، ته قینه وه.
انفحه - ع - ا (ئینفه هه - infehe):
 هه وینی په نیر.
انفراد - ع - ا - مص (ئینفراد - infirad):
 ته نیایی، به ته نیا کاریک بکه ی.
انفس - ع - ص (ئه نفه س - enfes):
 به نرخ تر، گرانتتر، نایا بتر.
انفساخ - ع - ص (ئینفیساخ - infisax):
 جیا بوونه وه. ته لاقدان، هه لوه شانه وه ی
 عه قدی کرین و فروشتن.
انفست - ا (ئه نفه ست - enfest): ته وونی
 جالجالوکه، ته قنی داپیروشک.
انفصال - ع - مص - ل (ئینفیسال - infisal):
 جیا بوونه وه، جودایی،
 لیکترازان.
انفع - ع - ص (ئه نفه - enfe'): به سوودتر.
انفعال - ع - ا - مص - ل (ئینفیئال - infial):
 شهرمه زاری، هه لچوون.
انفکاک - ع - مص - ل (ئینفیکاک - infikak):
 لیکجیا بوونه وه، رزگار بوون.
انفلونزا - فر - ا (ئه نفلونزا - enflunza):
 هه لامه ت، په سیو، ئه نفلونزا.
انفییه - ع - ص - ن (ئه نفییه - enfiye):
 برنوتی.
انفیمری - ا (ئینفیمریه - infirmeri):
 په رستارخانه.

انطفاء - ع - مص - ل (ئینتیفاء - intifa'): کوژانه وه، خاموش بوونه وه.
انطلاق - ع - مص - ل (ئینتیلاغ - inti-lax): به ربوون، ده رچوون.
انطماس - ع - مص - ل (ئینتیماس - intimas): مه حو بوو، نه مان،
 دیار نه مان.
انظار - ع - ا (ئه نزار - enzar): نیگا کان.
انعام - ع - ا (ئه نعام - en'am): چاره وایان.
انعام - ع - ا - مص م (ئینئام - in'am): به خشش. چاکه کردن، نیعمه ت دان.
انعدام - ع - مص - ل (ئینئیدام - in'dam): نه مان.
انعزال - ع - مص (ئینئیزال - in'izal): گوشه گیر بوون، گوشه گیری.
انعطاف - ع - مص (ئینعیاتف - in'itaf): چه مینه وه، گه پانه وه،
 وه رچه رخان.
انعقاد - ع - مص (ئینئیغاد - in'ixad): به ستن، به ستنی شله مه نی، به ستنی په بیان.
 انعکاس - ع - مص - ل (ئینئیکاس - in'ikas): ره نگدانه وه، ده نگدانه وه.
انف - ع - ا (ئه نف - enf): دفن، که پو،
 لووت.
انفاد - ع - مص - م (ئینفاد - infad): ته واکردن، کوتایی هاتن، نه هیشتن.
انفاذ - ع - مص - م (ئینفاز - infaz): ناردن، جیبه جیکردنی حوکم و فەرمان،
 راپه راندن.
انفاق - ع - مص - م (ئینفاغ - infax): نه فقه دان، خه رج کردن.

انکسار - (inkisar): شکان، نوشووستی.
انکساف - ع- مص- ل (ئینکیساف-
انکشاف - ع- مص- ل (ئینکیشاف-
انکشاف - ع- مص- ل (ئینکیشاف-
انگ - ا (ئنگ- eng): مارکه.
انگار - پھ- مص (ئنگار- engar):
 خه یال کردن، چمان، وهک بلتی.
انگارد - ا- مف (ئنگارد-
engarde): ئه فسانه، داستان،
 سه ربورده، چیرۆک، چیشانۆک.
انگار - ا (ئنگار- engare): خه یال،
 ته سه ور، ئه فسانه، سه ربور، پتیه.
انگاز - ا (ئنگاز- engaz): ئالهت،
 ئامیر، ئه وزار.
انگاشتن - پھ- مص- م (ئنگاشتهن-
engashтен): خه یال کردن، گومان
 کردن، ته سه ور کردن، چیرۆک و
 ئه فسانه.
انگام - ا (ئنگام- engam): کات،
 زه مهن، گاڤ.
انگامه - ا (ئنگامه- engame):
 هه راوهه نگامه، شه ر، ئاپۆره ی خه لک،
 کات و زه مان.
انگبین - ا (ئنگوبین- engubîn):
 هه نگوبین.
انگبین - ص- ن (ئنگوبینه-
engubîne): حه لوایه ک که به هه نگوبین
 دروست بکری.
انگدان - ا (ئنگودان- engudan):
 جوړه گیایه که.
انگرده - ا (ئنگورده- engurde): بۆلی
 تری، بۆل، ده نکه تری.

انفیرمر - ا (ئینفیرمه- infirmer):
 په رستار.
انقاز - ع- مص- م (ئینغاز- inxaz):
 رزگار کردن، ره ها کردن، ده ریا کردن.
انقاس - ع- ا (ئهنغاس- enxas):
 مه ره که ب.
انقباض - ع- ا (ئینغیباز- inxibaz):
 قه بز بوون، دلگیران.
انقد - ع- ص (ئهنغه- enxed):
 ناقیدتر، ره خنه گتر.
انقراض - ع- مص- ل (ئینغیراز-
 inxiraz): له نیوچوون.
انقسام - ع- مص- ل (ئینغیسام-
 inxisam): دابه شبوون، پارچه پارچه
 بوون.
انقص - ع- مص- ل (ئهنغه-
 enxex): که متر.
انقضاء - ع- مص- ل (ئینغیزاء-
 inxiza'): ته واو بوون.
انقطاع - ع- مص- ل (ئینغیتاء-
 inxita'): داپران، پسان.
انقلاب - ع- ا- مص- ل (ئینغیلاب-
 inxilab): کودهتا، گۆرانیکاری، ئاژاوه،
 شوپش.
انقلاع - ع- مص- ل (ئینغیلاء-
 inxila'): له ره گه وه هه لکه نران.
انقیاد - ع- مص- م (ئینغیاد-
 inxiyad): رام بوون، گوتپرایه لی،
 گوشتداری، که ویبوون.
انک - (ئینک- ink): مه ره که ب.
انکار - ع- مص- م (ئینکار- inkar):
 نکۆلی کردن. حاشا کردن.
انکسار - ع- مص- ل (ئینکیسار-

انگستر، انگستری - (ئەنگوشتەر، ئەنگوشتتەر) - engușter, engușterî: موسیتیلە، کلکەوانە.
انگستریا - (ئەنگوشتتەریا - engușterpa): بە شتیک دەگوتری کە پارەى پى بدرى و بەکار نەیت.
انگشت شهادت - (ئەنگوشتى شەھادەت - enguști şehadet): قامكى شادە، دۆشاو مژە.
انگشتگر - ص (ئەنگیششتگر - engiştger): رەژووگەر، خەلۆزفرۆش.
انگشت نگاری - ا - مص (ئەنگوشت نىگارى - engušt nigarî): پەنجەمۆر، وەرگرتنى چاپى پەنجەکان.
انگشت نما - ص (ئەنگوشت نما - enguşt nima): نىئودار، مەنشور، ناسراو، بەناوبانگ.
انگشتو - (ئەنگیششتو - engiştü): چنگال، نانى لە رۆن گوشراو.
انگشته - ا (ئەنگوشتە - engušte): شەنە، شەن.
انگل - ا (ئەنگەل - engel): پارازیت، مېمل، توفەیلی، مشەخۆر، کەسپیک لەسەر خەلکی تر بژی.
انگل شناسی - ا (ئەنگەل شناسی - engel şinasi): ناسینی مشەخۆرانى زەرەبىنى.
انگل - ا (ئەنگول - engul): گولینک، دوگمە.
انگولین - ا (ئەنگیلیون - engilyun): ئینجیل.
انگوپا - ا (ئەنگوپا - engupa): جوړه گیایه کی خۆرسکه.

انگروا - ا (ئەنگیرثا - engirva): ئاغەل، جیی داکردنی پەز لە دەمی سەرمادا.
انگره مینو - ا (ئەنگره مینو - en-gremînu): ئەهریمەن، رینوینی خراپە.
انگریز - ا (ئەنگریز - engrîz): گیایه کی دړکاوی گول زەرە، زەرە سیری.
انگز، انگژ - ا (ئەنگەز، ئەنگەژ - engez, engej): خاکەناز، بیل.
انگژد - ا (ئەنگوژدە - engujed): سەمخ، کەتیرە.
انگریک - ا (ئەنگەژەک - engejek): بیلچە.
انگژوا - ا (ئەنگیرثا - engijva): ئاغەل.
انگسبه، انگشبه - ا (ئەنگەسبە، ئەنگەشبە - engesbe, engeşbe): وەرزیرو جووتیاریک کە سەرمایه و ئەسباب و تفاقى خوی هەبێ، سەوداگەر، پیاوی خاوەن سەرودەت.
انگشت - ا (ئەنگوشت - engušt): پەنجە، قامک، تل، کلک، ئەنگوس.
انگشت - ا (ئەنگیششت - engişt): زوخال، خەلۆز، رەژوو.
انگشتال - ص (ئەنگیششتال - engiştal): نەخۆش، بیمار، لەرو لاوازو دەغەزار.
انگستانه، انگشتوانه - ا (ئەنگوشتانە، ئەنگوشتتەفانە - enguštane): ئیسکیف - ئەنگوستیلەى دوورمان، کوشتوبان.
انگشتانه - ا (ئەنگوشتانە - enguštane): جوړه گولیکه، پەنجەخانم.

انگور - ا(ئهنگور - engur): ترى، ههنگور، مېو.

انگور فرنگی - ا(ئهنگور فرهنگی - engur ferengî): ميوه يه كه له چه شنى ترى.

انگورك - ا(ئهنگورهك - engûrek): سووك كراوه ي ئهنگوره، جوړه جال جالو كه يه كى ترى ئاسايه.

انگورك چشم - ا(ئهنگوره كى چه شم - engureki çeşm): بيلبيله ي چاو.

انگول - ا(ئهنگول - engul): دوگمه.

انگيختن - مص - م(ئهنگيخته - engixten): جوړلاندن، هاروژاندن، دنده دان.

انگيزانيدن - مص(ئهنگيزانيدنه - engîzanîden): جوړلاندن، هاروژاندن، دنده دان، لښاندن، بزاځدان.

انگيزه - ا(ئهنگيزه - engîze): هو، هاندر، ئهنگيزه، ورووژينه ر.

انگيزيدن - مص - م(ئهنگيزيدنه - engîzîden): پروانه، ئهنگيزانيدن.

انگيل، انگيله - ا(ئهنگيل، ئهنگيله - engîl, engîle): توفه يلى، مشه خوړ.

افله - (ئهغهله - enmele): سهري قامكان، نوکى په نجه.

افموزج، فموزج - (ئهفموزهج، فموزهج - numuzec): نمونه.

انواع - ع - ا(ئهنقا - enva): جوړه كان، چه شنه كان.

انور - ع - ص(ئهنفهر - enver): نورانيتر، رووناكتر، دره خشانتر، گه شتر.

انوشه - ا - م(ئه نوشه - enuşe): نه مری، تازه زاوا، پاشای گهنج، جاويدان،

نه مری.

انوف - ا(ئونوف - unuf): كه پووان.

انهاء - ع - مص - م(ئينهاء - inha): گهياندى پهيام، گهياندى هه وال، ته واکردن.

انهار - ع - ا(ئه نههار - enhar): رووباران.

انهاض - ع - مص - م(ئينهاز - inhaz): هه ستاندن، هه لساندن.

انهدام - مص - ل(ئينهي دdam - inhidam): ويژان بوون، دارپووخان.

انهزام - ع - مص - ل(ئينهي زام - inhizam): به زين، راکردن و هه لاتن، به زين و بوړخواردنى له شکر.

انهماک - ع - مص - ل(ئينهي ماک - inhimak): سه رقالي به کار يکه وه، پڅگا لېوون، گڅېوون.

انياب - ع - ا(ئه نياب - enyab): که لپه کان.

انيران - ا(ئه نيران - enîran): به باوه ري زه رده شتيه كان فريشته ي نيكاچه.

انيس - ع - ص(ئه نيس - enîs): يارو هاوده م.

انيسان - ا(ئه نيسان - enîsan): ئه فسانه، قسه ي درو، وته ي بيهوده و نابه جي.

انيسون - يو - ا(ئه نيسون - enîsun): جوړه رازيانه يه كه.

انيشه - ص(ئه نيشه - enîşe): جاسوس، سيخوړ، شوڤار، خه وه ردز، هه وال دز.

انين - ا(ئه نين - enîn): ناله، نالين، نكاندن.

او - پ - ا(ئو - u): ئه و.

اوا- ا(ئاڧا- ava): دھنگ، ئاواز.
 اوائل- ع- ص(ئەڧائیل- eva'il):
 يەكەمەكان.
 اواخر- ع- ص(ئەڧاخیر- evaxir):
 كۆتايیەكان، دوامینەكان، بئەتایەكان.
 اوار، اواره- ا(ئەڧار، ئەڧاره-
 evar, evare): دەڧتەری نووسینی
 حیساباتی دیوان.
 اوار- ا(ئوڧار- uvar): گەرما، گەرماي
 ئاگر یان هەتاو، تینویتی.
 اوارجە- ا(ئەڧاریجە- evarice):
 پروانە: (اوار، اواره):
 اوام- ا(ئەڧام- evam): قەرەز، وام،
 رەنگ.
 اوامر- ع- ا(ئەڧامر- evamir):
 فرمان، ئەمر.
 اوان- ع- ا(ئەڧان- evan): کات،
 گاڤ، دەم.
 اوانی- ع- ا(ئەڧانی- evanî): دەڧرو
 ئامان.
 اوبار- ا(ئەوبار- ewbar): کۆلکە.
 اوباریدن- مص- م(ئەوباریدەن-
 ewbarîden): قووتدان، هەللووشین.
 اوباش- ع- ا(ئەوباش- ewbaş):
 خوڧیری، ترۆ، بەرەڧلا، عامی و بی
 تەربیت، گەجەر و گوجەر، هەرچی و پەرچی.
 اوباشتن- مص- م(ئەوباشتەن-
 ewbaşten): پەرکردن.
 اوت- فر- ا(ئوت- ut): مانگی
 هەشتەمی سالی ڧەرەنگی، ئاب.
 اوتاد- ع- ا(ئەوتاد- ewtad): سنگ،
 پیتشەواو رابەرانی تەریقەت، میخ.
 اوتار- ع- ا(ئەوتار- ewtar): ژى.

اوئان- ع- ا(ئەوسان- ewsan): بت.
 اوئق- ع- ص(ئەوسەغ- ewsex):
 مەحکەمتر، توندوتۆلتەر.
 اوج- ا(ئەوج- ewc): لوتکە، بالاترین
 پلە، بەرزی، بە عەرەبی کراوی وشەي
 اوگ / ئەوگ- ه، کەشکەلان.
 اوجاع- ع- ا(ئەوجا- ewca'): دەردو
 ئازاران، ژان.
 اوجب- ع- ص(ئەوجەب- ewceb):
 پیتوستر، واجبتر.
 اوحـد- ع- ص(ئەوهدە- ewhed):
 تەنبا، بی وینه، تاقانە.
 اوداء- ع- ا(ئەڧیدا- evida'): دۆستان.
 اوداج- ع- ا(ئەوداج- ewdac):
 شادەماران، دەماری گەردن.
 اودوکلنی- ا(ئودوکلونی- uduku-
 lunî): قۆلۆنیا.
 اودیه- ع- ا(ئەودییه- ewdîye):
 شیوو دۆلان.
 اور- ا(ئور- ur): مست، ئەو مستەي
 بەدەوی کەسیکدا دەدرى.
 اورا- ا(ئورا، ئەورا- ewra, ura):
 قەلا، حەسار.
 هفت اورای چرخ- ا(هەفت ئورای چەرڧ-
 heft uray çerx): حەوت تەبەقەي
 ئاسمان.
 اوراد- ع- ا(ئەوراد- ewrad): وێردو
 دوعا.
 اورامن- ا(ئەورامەن- ewramen):
 يەکیکە لە ئاهەنگە کۆنەکانی مۆسیقا.
 اوران- ا(ئوران- uran): ئۆکسیدی
 ئۆرانیوم.

اورانوس - ا(ئورانوس - uranus): خوی ئاسمان.

اورانیوم - فر - ا(ئورانیوم - uranyum): یورانیوم.

اورت - ا(ئوڤهـرت - uvert): واز، کراوه.

اورده - ع - ا(ئه وریده - ewride): ئه و ده مارانه ی خویئ بۆ دڵ ده هیئنه وه، ره گان خویئنه یه ر.

اورس - ا(ئه قریس - evris): سه رووی کیوی، دره ختی ئورز.

اورع - ع - ص(ئه وهـء - ewre'): خواپه رست تر، ته قوادارتر.

اورک - ا(ئه وره ک - ewrek): دیلانئ، جۆلانه، هه ره زانی، له یلووک.

اورمزد، اورمز - ا(ئورموزد، ئورموز - urmuzd, urmuz): کورتکراوه ی - ئاهورا مه زدا - یه: خوی تاق و ته نیا.

اورنجن - ا(ئه وره نجهـن - ewrencen): بازن، پاوانه، جنجیل.

اورند - ا(ئه وره ند - ewrend): شان و شه وکه ت، فه روشکۆ، ئه قل و ئاوه ز، فیل و ده هۆ، هه لّخه له تاندن، خاپاندن.

اورنگ - ا(ئه وره نگ - ewreng): ته ختی پاشایه تی، فه روشکۆ، عه رش.

اورنیدین - مص(ئه وره ندیدین - ewrendîden): فریودان، خاپاندن.

اوره - فر - ا(ئوره - ure): جه وهه ری میز.

اوزار - ا(ئه وزار - ewzar): ئامپـر، ئه وزار،

اوزار - ع - ا(ئه وزار - ewzar): گوناهان، باری قورس.

اوزان - ع - ا(ئه وزان - ewzan): کیئش، کیئشه کان.

اوژندن - مص - م(ئه وژه نـدهـن - ewjenden): توپدان، فرپدان، په رت کردن، راخستنی فه رش و رایه خ.

اوژولیدن - مص - م(ئه وژولیدین - ewjulîden): په راگه نده کردن، په ریشان کردن، هارپوژاندن.

اوساخ - ع - ا(ئه وساخ - ewsax): زپو زبل، پیسی، قریژی.

اوستاخ - (ئوستاخ - ustax): گۆستاخ، گوساخ، دلپـر، چاوقایم، بیباک.

اوستاد - ص - ا(ئوستاد - ustad): ئوستاد، شاره زان، مامۆستا، وه ستا، کارزان، کارامه.

اوستام - ا(ئوستام - ustam): لغاڤ، لغاو، زین و قه ریپۆز.

اوسط - ع - ص(ئه وسهـت - ewset): میانه، مام ناوه ندی، ناڤین.

اوسع - ع - ص(ئه وسهـء - ewse'): فراوانتر.

اوشال - ا(ئه وشال - ewşal): ئاوی که م که له تاویر یان له شاخان بتکئ، فرمیئسکی چاو، ئه شکئ زۆر.

اوشاندن، اوشانیدن - مص(ئه وشاندهـن - ewşanden, ewşanîden): وه شانیدن، بلاقورده وه.

اوشنگ - ا(ئه وشهـنگ - ewşeng): ته ناف.

اوشین - ا(ئه وشین - ewşîn): گیایه کی

کیوی بۆن خوشه، بۆ تام و بۆن له ماست و دۆ ده کری.

پیشنیار که قه بول نه کری بیته مایه ی
پچرانی په یوه ندیه کانی دوو ده ولت، یان
روودانی جهنگ، ئینزار.

اولکه - ا(ئولکه - ulke): مه لهند،
مه یدان، ولات.

اولنج - ا(ئولینج - ulinc): دارکی
هیشووه تری.

اولو - ع- ا(ئولو - ulu): خاوه نان،
خودانین.

اولو الابصار - ص- مر(ئولول ته بسار -
ulul ebsar): خه لکی روون بین،
خودانین بینایی.

اولو الالباب - ص- مر(ئولول ته لباب -
ulul elbab): ئاقلان، خه لکانی به
ئاوهز، خودانین ئاقر.

اولو الامر - ص- مر(ئولول ته مر -
ulul emr): فه رمانه وایان،
پیشه وایان.

اولو العزم - ص- مر(ئولول ته زم -
ulul ezim): خاوه ن عه زمان، خودانین
قیان.

انبیاء اولو العزم - ا(ئه نبیائی ئولول ته زم -
enbiya' iululezim): په یامبه رانی
نیردراو، ئه و پیغه مبه رانه ی که خودان
کتیب و شه ریه تی سه ریه خو بوونه.

اولیاء - ع- ا(ئه ولیاء - ewlya'): خاوه نان،
خودانین.

اوماج - ا(ئوماج - umac): په لوله ی
نارده گه نم.

اونس - فر- ا(ئونس - uns): کیشیکه -
نزیکه ی (۳۰) گرامه.

اونیفرم - فر- ص(ئونیفرم -
unifurm): جلک و به رگی چوون یهک،

اوصاف - ع- ا(ئه وساف - ewsaf): وه سف، سیما، ئه دگار.

اوضاع - ع- ا(ئه وزاء - ewza'): رهوش، بارودوخ.

اوضح - ع- ص(ئه وزهه - ewzeh): روونتر، ئاشکراتر.

اوطان - ع- ا(ئه وتان - ewtan): وه تن، ولات، نیشتمان، وار.

اوعیه - ع- ا(ئه وئییه - ew' iye): ده فروئامان.

اوفتادن - مص- ل(ئوفتادهن -
uftaden): که وتن، داته پین، دارووخان،
رمان.

اوقاف - ع- ا(ئه وغاف - ewxaf): ئه و
مولک و مالانه ی که بو کومه کی
لیقه و ماوو بینه وایان یان بو مه زارو
مزگه وتان یان شتی دی ته رخان ده کری.

اوقیه - ع- ا(ئه وغییه - ewxiye): پیوانه یکه، به رانه ر به جه وت میسقاله.

اوکندن - مص- م(ئه وکهندهن -
ewkenden): هه لکه ندن، تورپان.

اوکنیدن - مص(ئه وکهنیدهن -
ewkeniden): په رتکردن، راخستنی

رایه خ، تورپان، هه لکه ندن.

اوگ - ا(ئه وگ - ewg): لوتکه، به رزی،
که شکه لان.

اول - ع- ا(ئه فقهل - evvel): یه که م.

اولی - ع- ل(ئولا - ula): یه که م (بو
می).

اولاد - ع- ا(ئه ولاد - ewlad): مندالان، کوران.

اولتیماتوم - ا- فر(ئولتیماتوم -
ultimatum): برپاری یه کجاره کی، دوا

قوچه ک.

اهرام مصر - ع - ا (ئههرامی میسر - ehrami misr): ئه و قه برو گۆرانه یه که میسریانی کۆن له نزیکه قاهرده دا پۆ شا - یانی خۆیان دروستیان کردوون.

اهرامن - ا (ئههرامهن - ئههریمهن)

اهریم - ا (ئههروم - ehrum): نوپل، باری، لوسه، مه لڤه، هیم.

اهرین - ا (ئههرهن - ehren): ته شوی، ته شو.

اهرین - په - ا (ئههریمهن - ehrîmen): شهیتان، ئههریمهن، ئیبلیس.

اهریمه - ا (ئههریمه - ehrîme): شهیتان.

اهزون - ا (ئوهزون - uhzun): نه زۆک، ئهستتور.

اهزون - ق (ئههزون - ehzun): ئیستا.

اهل - ع - ا (ئههل - ehl): شایسته، خاو خیزان، خه لکی یه که شوین.

اهلاک - ع - مص - م (ئیهلاک - ihlak): له نیو بردن.

اهلی - ع - ص (ئههلی - ehlî): گیانله به رانی مالتی.

اهلیت - ع - مص - ج (ئههلییهت - ehlîyet): شایسته بی.

اهلیلج - ا (ئیهلیلج - ihlîlec): هه لیله، بهری دره ختی که له هیندستان ده پروی. رهنکی زهرد یان ره شه، له پزیشکی دا به کار دیت.

اهم - ع - ص (ئههم - ehem): گرینگتر. پتیوست تر.

اهمال - ع - مص - م (ئیهمال - ihmal): خه مساردی و بی موبالاتی، سستی و ته مه لکی کردن، پشت گوئی خستن.

یه که شیوه، وه کو یه که، جلکی عه سکه ری. **اونیورسیتته** - فر - ا (ئونیقییرسیتته - unîvirsîte): زانستگه. زانکو.

اوهم - ع - ا (ئهوهام - ewham): ته سه ور، گومان، خه یال، وه هم.

اویره - ص (ئهقیژه - evîje): خالیسه، تاییه ت.

اویس - (ئوڤه یس - uveys): گورگ.

اهابه، اهابت - ع - مص - ل (ئیهابه، ئیهابهت - ihabe, ihabet): له نه عه رت دان، ترساندن.

اهالی - ع - ا (ئههالی - ehalî): خه لکی مه ده نی.

اهانت - ع - مص - م (ئیههانهت - ihanet): سوکایه تی پیکردن، سووک کردن.

اهتداء - ع - مص - م (ئیهتیداء - ihtida'): هیدا یه ت، دۆزینه وهی ری راست، ری دۆزینه وه.

اهتزاز - ع - مص - ل (ئیهتیزاز - ihtizaz): جولانه وه، شه کانه وه، جولّه شادی کردن، له رانه وه.

اهتمام - ع - مص - ل (ئیهتیمام - ihtimam): بایه خ پیدان، خه مخوری، مشور خواردن.

اهداء - مص - م (ئیههداء - ihda'): دیاری ناردن، به خشین.

اهداری - ع - مص - م (ئیهدار - ihdar): به فیرۆدان. خوتن رشتنی که سیک، به هه ده ردان.

اهداف - ع - ا (ئههداف - ehdaf): هه ده ف، نیشانه، مه به ست، ئامانج.

اهرام - ع - ا (ئههرام - ehram):

اهمر - (ئههمەر - ehmer): چەقەل،
تۆرى، تۆرک.

اھنوخوشی - (ئوھنوخووشی -
(uhnüxûî): پیشہ وەر، ئەھلی پیشە.

اهواء-ع-ا(ئههقا-ehva'): ههواو
ههوهس.

اهوار- ع- (ئههقار- ehvar): هوړاو،
زهلكاو، زوڼگ.

اهوال - ع - ا (ئههفال - ehval): ترس و
پیم.

اهورا مزد- (اٿورا ميزدا- ahura
(mizda): خواي تاک و ته نيا.

اهون-ع-ص (ئههقهن-ehven):
ئاسانتر، سانانتر.

اهیب - ع - ص (ئەھیەب - ehyeb):
بەھیبەت تر، ترسناکتر، سامناکتر.

ای - (ئە - ey): ئامرازو پیتی بانگ کردن.

ایا - (ئەیا - eya): ئامرازو پیتی بانگ
کردنه، هو... هه، ئەه.

ایاب - ع - مص - ل (ئیاب - iyab):
گه رانه وه، زفرین.

ایادی - ع - ا (ئہیادی - eyadî):
دہستان.

ایار-ع-ا (ئہ یار- eyar): مانگی
سیپہ می بہ ہار، مایس۔

ایارده - (ئەیارده - eyarde): تەفسیرو
 شروڤە ی کتیی زەند.

ایارہ - ا(ئہ یارہ - eyare): دہ فترہ
حیسابات.

ایاره‌گیر - ۱- ص (ئەیارەگیر-
eyaregîr): حیسابدار، ژمێریار.

ایاز، ایاس - ا(ئہ یاز، ئہ یاس -

(eyaz, eyas): شنه‌ی شه‌و، شنه‌ی سارد، بای‌فینک.

ایازی - تر - ا (ئیازی - eyazî):
سەرپێچ یان رووپۆشی رهشی ژنان، پێچه.

ایاغ- تر- ا(ئەیاغ- eyax): جام،
پیالە ی شەرابخۆری.

ایاق، ایاق- تر- (ئہیاغ، ئایاغ-
(eyax, ayax): پی۔

ایالت - ع - (ایالت - iyalet): ناوچه، ناوچه‌یه کی فراوانی ولایتیک که چند شارپک بگریته‌وه.

ایام - ع - ا (ئیام - eyyam): روژان،
عه یام، روژگار، سه ردهم.

ایتام - ع - ا (ئیتام - eytam):
هه تیوان، سیوی. هه تی، بی باب.

ایت ٹیل - تر - ا (ئیت ٹیل - itil): سائی
سہ گ.

ایتکین، ایتگین- (ایت کین، ایتگین-
(itkîn, itgîn): خاوه‌ن مال، خودان

مال، مالخو، خانه دار.
ایتوک - ا(ئیتوک - itük): مزده،

مزگیننی۔
ایثار - ع - ص (ئیسار - isr): له

خوږدوویی، به‌شی خوږ به که‌سیکی دی
 بدهی، خوږه‌خت کردن، قازانجی خه‌لکی

پیش ہی خۆت بخه‌ی.
ایجاب-ع-مص-م(ئيجاب-icab):

واجب کردن، پیوست کردن.
ایجاد-ع- ص(ئيجاد- icad) "ئيجاد

کردن، داهیّنان، ئه‌فراندن، هیّنانه وجود،
په‌یدا کردن، دروست کردن.

ایجاز-ع-ا-مص-م(ئجاز- icaz):
کورت بری.

ئىچ - ف (ئىچ - iç): ھىچ، ھىشتەبا.
ايحاء - ع - ص (ئىھا - iha'): ۋەھى ناردن، ئىشارەت كىردن. خىستەنە دىل، ئىلھام پىيەخشىن، سىرووش بەخشىن.
ايدر - پھ - ق (ئىدەر - ider): ئىيرە، لىيرە، ئىستە، ھەنوۋكە، ئىيرەنگە.
ايدروژن - فر - ا (ئىدروژن - idrujin): ھايدروژىن.
ايدند - ا (ئىدەند - idend): ھەند. لە ۳ - ۱۰، چەند.
ايدون - ق (ئەيدون، ئىيدون - eydün, idün): ئىستە، ئەم دەمە.
ايدە - ا (ئىدە - ide): فىكىر، ئەنئىشە، خەيال، تەسەۋۋر، نىيەت، باۋەر، ھىز.
ايدەال - فر - ا (ئىدەئال - ideal): ئارەزوۋى بەرز، كەمالخۋازى، ئىدەئالىست - idealîst: كەمالخۋازى، ئايدالىست، پەيپەۋى رىيازى ئايدالىزم.
ايدەالىسم - فر - ا (ئىدەئالىسم - ide'alîsm): ئايدالىزم.
ايدەئولوژى - فر - ا (ئىدەئولوژى - ideulujî): ئايدولوژى. زانىستى فىكىر مانا، رىيازى سىياسى يان كۆمەلەيەتى.
ايدى - ع - ا (ئەيدى - eydî): دەستان.
ايدەا - ع - م (ئىدەئا - iza'): ئەزىيەتدان، ئازاردان، ئەشكەنچەدان.
اير - ا (ئىر - ir): كىر، دومەل، زىپكە.
ايرا - جر (ئىرا - ira): چۈنكە.
ايراث - ع - م (ئىراس - iras): كەسىك بىكرىت بە مىراتگر، مىراتى دانان بۆكەسىك.
ايراد - ع - م (ئىراد - irad):

بىيانوگرتن، ھەنچەت، رەخنەگرتن، ھەلەگرتن.
ايرسا - لا - ا (ئىرسە - iredsa): پەلەكە رەنگىنە، سۆسەنى كىتۋى.
ايرسون - يو - ا (ئىرسون - irsun): جىق جىقە، كاغەزىكى زەردى ناسكە بۆ رازاندەۋى ھەندى شت بەكار دىت.
ايرمان - پھ - ا (ئىرمان - irman): مىوان، مىۋانى ناۋەخت، ھىۋاۋ ئاۋات.
ايرمان سراي - ا (ئىرمان سراي - irman seray): مىۋانخانى، دىنا، خانۋى بەكرى.
ايرىديوم - (ئىرىدىوم - irîdyum): جۆرە كانزاىەكى سىپى سەختە لە پەلە ۲۳۶۰ گەرمىدا دەتۈتتەۋە.
ايزد - پھ - ا (ئىزەد - ized): خوا، يەزدان، خۇلا.
ايزد پناھ - ا - ف (ئىزەدپەناھ - izedpe-nah): كەسىك لە پەناي خۇدا بىت، پەنا بەخوا.
ايزد گىشەب - ا (ئىزەد گىشەب - ized guşesb): خوا پەرسەت، خۇدان ئەسپ.
ايزغىنج - ا (ئىزغىنج - izxinc): جەۋال.
اىستان - م - ل (ئىستان - istaden): ۋەستان.
اىستادە - ا - م (ئىستادە - istade): ۋەستان، لەسەر پى، وسىياگ.
اىستگاه - ا (ئىستگاه - istgah): ۋىستگە، جىبى ۋەستان.
ايسر - ع - ص (ئەيسەر - eyser): ئاسانتىر. لاي چەپ، چەپ.
ايشان - م - ا (ئىشان - işan): ئەۋان.

ایلجار - تر - ا (ئیلجار - ilcar):
کۆیونونه وی ژماره یه کی زۆر له ره عیه ت بۆ
ئه نجامدانی کاریک.

ایلچی - تر - ص - ن (ئیلچی - ilçî):
سه فیر، نیردراوی تاییه تی، بالیۆز.
ایلخان، ایلخانی - تر - ا. فا (ئیلخان،
ئیلخانی - ilxan, ilxanî): سه رخیل،
سه ره ک عیّل.

ایلخی - تر - ا (ئیلخی - ilxî): گه له
ئه سپ.

ایلغار - تر - ا (ئیلغار - ilxar): هیرش،
شه به یخون.

ایللول - ع - ا (ئیللول - ilul): مانگی
نۆیه می رۆمی.

ایم - ع - ص (ئه ییم - eyyim): پیای
ژن مرده، ژنی بی میرد، بیوه پیای،
بیوه ژن.

ایما - ع - ص (ئیمما - ima'): ئیشاره تکردن، کینایه و ره مز، ئاماژه.

ایماق - تر - ا (ئویماق - uymax):
قه بیل، خیل، تایفه.

ایمان - ع - ا (ئیمان - iman): باوهر،
ئیمان.

ایمر - ا (ئیمهر - imer): گاسن.

ایمن - ع - ا (ئه یمن - eymen): راست،
یومن، موباره ک، پیروژ.

ایمه - په - ق (ئیمه - ime): بیهوده،
ئیسنا، ئهم دهمه.

این - ضمیر (ئین - in): ئهمه.

اینج - ا (ئینج - inc): یه ک گرتی قامک،
نزیکه ی دوو سانتیمه تر.

اینفت - ا (ئینفته - infet): پتیو یستی،
تکا، داوا.

ایشیک اقا سی - تر - ا (ئیشیک
ئاغاسی - işik axasî): دارۆغه ی
دیوه خان، پیای ده رباری شا.

ایصاء - ع - مص - م (ئیساء - isa'):
وه سیّت کردن، ئامۆژگاری کردن،
راسپاردن.

ایصال - ع - مص - م (ئیسال - isal):
گه یاندن، په یوه ندیکردن.

ایضا - ع - ق (ئه یزن - eyzen):
دیسان، هه مدیس.

ایضاح - ع - مص (ئیزاه - izah):
روونکردنه وه.

ایغده - ا (ئه ی غوده - eyxude): بیتهوده
بیژ، ورینه که ر.

ایغیر - ص (ئه یغیر - eyxir): نییر،
ئه سپ، فه حل.

ایغیری - تر - ا - مص (ئه یغیری -
eyxirî): جووت بوونی هه یوانات.

ایفاء - ع - مص - م (ئیفاء - ifa): په یمان
و به لّین بردنه سه ر، هه قدانه وه ی خه لک.

ایفاد - ع - مص - م (ئیفاد - ifad):
ناردن.

ایفاظ - ع - مص - م (ئیفاز - ixaz):
بیدارکردنه وه، هوشیارکردنه وه.

ایقاع - ع - مص - ل (ئیفاء - ixa'):
خستن، رینتم، شه به یخون.

ایقان - ع - مص (ئیفان - ixan):
دلّیابوون، باوهرکردن، گه یشتنه یه قین، بی
گومانی، یه قین.

ایل - تر - ا (ئیل - il): تیره و تایفه،
عه شره ت، عیّل، خیل.

ایل بیگی - تر - ص - ن (ئیل به گی -
ilbegî): چیگری سه ره ک عیّل.

اینگ - ق (ئینهک - inek): ئه مه ،
ئېستا .

اینند - ع (ئینهند - inend):
هه ندیک ، ۳ - ۹ ، چه ند .

ایوار - ق - ا (ئیشار - ivar): زه رده په ر ،
ئېوارئ .

ایوارکردن - مص - (ئیشارکه رده ن -
ivarkerden): سه فه رکردنی دهمه و ئیواره .

ایواز - ص - (ئیشاز - ivaz): رازاوه ،
خه ملینراو .

ایوان - په - ا (ئیه یوان - eyvan):
به ره یوان .

ایهام - ع - مص - م (ئیهام - iham):
که وتنه گومان و دوو دلّی ، خستنه گومان و
هه له وه .

ب

(ب- B) = پیتی دووهمی ئه لـفـبای فارسییه، به (با) دهخوینرتهوه، به حهساوی ئه بجهده به رانبهر به دووه (۲) له ههندی وشه دا دهگۆرێ و دهبی به (واو) وهک: (باز- واز)، (برزیدن- ورزیدن) ههندی جاریش دهبی به (فی) وهک: (ابزار- افزار). ههندی جاریش دهبیت به «م» وهک: (غژب- غژم).

(با- Ba) ئامرازی په یوهندییه. ههندی جار مانای هاوڕهتی یان دهگهڵ دهگهیهنیت، وهک: «فریدون با بهرام آمد» = فههیدون دهگهڵ بههرامدا هات، ههندی جار مانای مولکایهتی و خاوهنداری ده دات، وهک: باهنر = به هونهر، هونهرمه ند. ههروهها له بواری بهراوردکاریدا به کاردیت وهک: «این کاغز با ان کاغز فرق دارد» واته: ئه م کاغزه دهگهڵ ئه و کاغزه دا جیایه.

باآفرین- ص (با ئافهرین- ba aferîn): شایانی ئافهرین، شایانی ستایش.

بائت- ا- ع (بائیت- bait): شه و مه نه، خواردنی شه و به ساره، به یات، شه و ساره.

بائر، بایر- ص- ع (بائیر- bair): وێران، که لاهه، خراپ و گه نده ل، به یار، زه و بییه که نه کری به کشتوکال.

بائر- ص- ع (بائیره- baire): زه وی به یار.

بائس- ص- ع (بائیس- bais): بینه و، هه ژار، دهستکورت و نه دارا، کلۆ و که ساس، به له نگاز.

بائن- ص- ع (بائین- bain): ئاشکرا، دیار.

بائوباب- (بائوباب- baubab): ده رختیکی زۆر سهخت و توندوتۆل و زه لاهه، تیره که ی ده گاته بیست مه تر، له ئه فریقیدا ده رویت و ده لێن تا شه ش هه زار سال ده ژێ.

باب- ص- ا (باب- bab): باب، باوک، ده رباره، ده رهق، شایسته، هه ژ، ههروهها به مانای باوو مۆدیش دیت.

باب- ا- ع (باب، bab): ده رگا، قاپی، ده رکی مال، ده روازه، له ته قسیم به ندی کتیباندا به هه ره فسل و به شیک ده گوتری، پاژ.

باتری - ا(باتری - batrî): پاتری، پیل.
باتلاق - ت(باتلاغ - batlax): باتلاخ، سیاناو.
باتنگان - ا(باتهنگان - batengan): باینجان، باجان.
باتون - (باتون - batün): دار دهست، عهسا.
باتیست - (باتیست - batîst): قوماشی دهزوو ناسک، تول.
باج - ا(باج - bac): باج، سه‌رانه، بارانه، خاوه.
باج - ا(باج - bac): سرووتیکی مه‌زه‌بی زه‌رتوشتیانه، خاموشی و بیده‌نگی له کاتی نه‌نجامدانی هه‌ندئ سروتی ئایینی، وێردی هیتواش و ژیر لیوی.
باجناق - ا- ق(باجیناغ - bacinax): ئاوه‌لزاوا، هاو‌لینگ، دوو‌ک‌ه‌س که دوو خوشکیان خواستی، هاو‌زاوا.
باجه - ا(باجه - bace): رۆژنه، ده‌لاقه، شوینی تایبه‌تی بلیت برین، شوینی وه‌رگرتن و دانی پاره له سینه‌ماو بانقه‌کاندا.
باجی - ا- ت(باجی - bacî): خوشک، باجی، خوشکی گه‌وره.
باحور - ا- ع(باحور - bahûr): گه‌رمای چله‌ی هاوین.
باختر - ا(باخته‌ر - baxter): رۆژئاوا، خۆرئاوا.
باختن - ا(باختنه‌ن - baxten): گه‌مه‌کردن، له ده‌ستدانی شتیک، دۆراندن له قوماردا.
باخته - ا- مف(باخته - baxte): دۆراو له قوماردا.

بابا - ا(بابا - baba): باوک، باپیر، پیره‌مێردی کامل، له عه‌ره‌بیدا به‌مانای «پاپا» ی دیانانیش به‌کار دیت.
بابا آدم - ا- م(بابا ئاده‌م - baba adem): ئاده‌می بابی تیره‌ی به‌شه‌ر.
بابا غوری - ا- ص(بابا غوری - babaxurî): چاوێک که‌ته‌قی بی و بیلبله‌ی ده‌ره‌اتبی. کویری.
بابت - ا(بابه‌ت - babet): ده‌رباره، جو‌ر، شایسته، شایان، هه‌ژ.
بابزن - ا(بابزن - babizen): شیشی که‌باب.
بابک - ا(بابه‌ک - babek): بابی بچووک، په‌روه‌رده‌کار، دروستکار، ئیوه‌تکه‌ر، به‌خیتوکه‌ر.
بابو - ا(بابو - babü): بابی بچووک، بچووک‌راوه‌ی باب، ده‌رویش، قه‌له‌نده‌ر.
بابوته - ا(بابوته - babûte): گۆزه‌ی گلێن، گۆزه‌ی پر ئاو.
بابونه - ا(بابوونه - babûne): گیایه‌کی به‌هاری بۆن خوشه، پونگه.
بابیزان - ا(بابیزان - babîzan): که‌فیل، ناو‌بژیوان.
بابیزن - ا(بابیزن - babîzen): ناو‌بژیوان، که‌فیل، باوه‌شین.
بات - ا- ع(باتته - batte): برنده، یه‌ک‌جاره‌کی.
باتالیون - ا(باتالیۆن - batalyon): ده‌سته، گروپ، به‌تالیۆن، به‌شیک له هه‌نگی پیاوه‌یان تو‌پخانه.
باتره - ا(باته‌ره - batere): ده‌ف، دایه‌ره.

باخسه - ا(باخسه - baxse): په ناري.
باخه - ا(باخه - baxe): كيسه ل، كيسو.
باد - ا(باد - bad): با، ههوا، هه لمانسان، تاوسان.
باد - (باد - bad): له چاوگی بوون واک: (زنده باد = بژی).
باداباد - (باداباد - badabad): هه رچی ده بی بابی.
بادارنگ - ا(بادا رنګ - badareng): ترنج، گیاه کی بون خوشه.
بادافرا - ا(بادنه فراه - bad efrah): سزا، جه زای خرابی، توله لیسنه ندنه وه.
بادام - ا(بادام - badam): دره خستی بادهم، باقی، به هیف.
بادام بن - ا(بادام بون - badambun): بنه بادهم.
بادامه - ا(بادامه - badame): قوزاخه ی کرمی تاوړشم، پینه، هه ر شتی له ناوکه بادهم بچیت.
بادآور - ک(بادئاوه ر - badaver): شتی که با هینابی، کینایه به بو شتی که به خورایی و بیزه حمه ت به ده ست بیت، باوتوژ.
باداور - ا.فا(بادئاوه ر - badaver): با هاوردو، خواردنیک که مروث بای پیبکات.
بادبادک - ا.م.ر(بادبادک - badbadek): کولاره، قاقه زقوشی.
بادبان - ا.م.ر(بادبان - badban): چاروکه ی که شتی، یه خه، سه ری قو لی جلک.
بادبدست - ا.م.ر(باد بدست - badbidest): مروثی بیکاره،

ده سته تال، بی شانس، به دبه خت، کلؤل.
بادبر - ا.فا(بادبور - badbur): بایهر، هه ر دهرمانیک باکردنی سک لا بیات.
بادبر - ص(بادبره ر - badber): فشه که ر، هیچ له ده ست نه هاتوو.
بادبروت - ک(بادبروت - badbrût): غرور، خو په سندی، فرناخی.
بادبرین - ا.م.ر(بادی به رین - badiberîn): بای سه با، شه مال.
بادبیزن - ا.فر(بادبیزه ن - badbîzen): پانکه.
بادپا - ص(بادپا - badpa): تیش، خیرا، له ز، خوشبه ز، پتر بوئه سپی خیرا به کار دیت. خوشه و.
باد پروا - ا(بادپه رشا - badperva): با درز، ده ریچه.
بادپیچ - ص(بادپیچ - badpîç): بادراو.
بادپیما - ص(بادپه یا - badpeyma): نه سپ یان هیستر، یا وشتی خوشه و، مروثی بیکاره و دروژن و فشه باز.
بادتخم - ا.م.ر(بادتوخم - badtuxm): رازیانه.
بادخن - ا.م.ر(بادخه ن - badxen): ده ریچه، باپه روا، بادرز.
باددار - ص(باددار - baddar): تاوساو، باکردو، بادار، مروثی به ده عیه و ههوا، لووتبه رز، فرناخ.
باددبور - ا.م.ر(بادی ده بور - badidebûr): بایه ک که له باشووری روژاوه و بیت.
باددژنام - ا.م.ر(بادی دژنام - badidijnam): بای ناشیرین و خراب،

جوړه نه خوشبیه که له نه نجامیا پیستی
لهش به تایبه تی گونا سورهلده گه پئی.
شهرابی ئال و سوور.

باددست - ص (باد دهست - bad dest):
دهستبل او.

باددم - ا. مر (باد دم - bad dem):
موشه دمه.

بادرم - ص (بادرم، بادروم - badrem, badrum):
به عیبه ت.

بادرنگ - ا (باد رنگ - badreng):
ترنج، بیشکه، نه سپی خوشبه ز، که بات،
بادرنگ.

بادرنگبویه - ا (باد رنگبویه - badrengbûye):
له تیره ی پونگه یه و ده خورئ.

بادرو - ص (باد رهو - bad rew):
که پر،
بادرز.

بادروج - ا (باد روج - bad rûc):
ریحانه ی کتوی.

بادروزه - ا (باد روزه - bad rûze):
پیداویستی روزه؛ وهک: خوراک و
پوشاک و نه و بابه ته شتانه، کاری روزه.

بادریس، **بادریسه** - ا (بادریس - badrîs):
سهره ته شی، نه ستونی خپوه ت.

بادزن - ا. مر (بادزن - badzen):
پانکه، باوه شین.

بادسار - ک (بادسار - badsar):
بی ئاوه ز، نه قل سووک، توندرؤ، تیژرؤ،
خوشرؤ، له خوبایی، فرناخ.

بادساری - ا. مص (بادساری - badsarî):
سهرکیش، غرور، له خوبایی
بوون، فرناخی.

بادسر - ص (بادسه ر - badser):
خوبه سند، خوبه رست، لوتبه رز، فرناخ.

بادسرخ - ا. فر (بادی سورخ - badi surx):
باسوور، جوړه
نه خوشبیه کی گرانه.

بادسنج - ا. مر (بادسهنج - badsenc):
لووت به رز، به هه و او ده عیبه. خه یال
پلاو.

بادسنج - ا. مر (بادسهنج - badsenc):
نامیریکه بو نه ندازه گرتنی گوشارو خیرایی
با، نه نیمومه تر، بایپو، بانما.

بادغر - ا. فر (بادغهر - badxer):
بادرز، بابویر، با ده لنین.

بادفر - ا. مر (بادفره - badfer):
فریره،
فریره که.

بادفره - ا. فر (بادفره - badfere):
فریره که.

بادفروردین - ا (بادی فروردین - badi furwerdîn):
بایهک، که له روزه او یان له باشووری
روژه او او به.

بادفره - ا (بادفره - badefer):
سزا،
تاوان.

بادکش - ا (بادکش - badkeş):
بادلین، که له شاخ که حه جامه تکیش
خوینی پی بهر ده دات، خوین به رده ر.

بادگانه - ا. مر (بادگانه - badgane):
جوړه په نجه ریهک یان په رده یه که که به
داری ناسک دروستی ده کن و له بهر ده رکی
ژوور یان په نجه ریه داده نرئ تا هه و بچیه ته

ژوورئ و ناو ژووره کهش له ده رپرا نه بیبری.

بادگند - ا. مر (بادی گوند - badi gund):
ئاوسانی گون، قوری.

نایلوئی یان مشه‌ما که ئاو نه‌دات، له کاتی به‌فرو باران له‌به‌ر ده‌کریته، بارانی، هه‌روه‌ها ناوی تیره‌یه‌کی تورکانه.

بارآور - ص - فا (بارئاڤهر - baraver): ده‌رختی به‌ردار، له‌ بوارى بانکداریدا به‌ سه‌رمایه‌یه‌ک ده‌گوترئ که سوود بدات، productif.

باراوردن - مص (با ئاڤه‌رده‌ن - baraverden): به‌ردان، منداڵ په‌روه‌رده‌کردن و هه‌ینانه‌بار، به‌خێوکردن.

باربر - ا. م - (باربه‌ر - barber): کۆله‌ه‌لگر، هه‌مال، باربه‌ر.

باربستن - مص - م (باربه‌ستنه‌ن - barbesten): باربه‌ستن، کۆکردنه‌وه‌و به‌ستنی بار تا له‌ ئوتومبیل یان وڵاخ بنرئ، سه‌فه‌رکردن، خۆ ئاماده‌کردن بۆ سه‌فه‌ر.

بارپیچ - ا - م - (بارپیچ - barpîç): بارپیچ، هه‌ر شتییک باری پێ بپێچرئ، وه‌کو په‌ت و گوریس و که‌ندرو ئه‌و شتانه.

بارجا - ا - م - (بارجا - barca): ته‌لارو ده‌رباری پاشا.

بارجامه - ا - م - (بارجامه - barcame): شه‌لته، هه‌گبه، ته‌لیس.

بارح - ا - ع (باریح - barih): بای گه‌رم، گر، بایه‌که‌ که له‌ هاویناندا دیت.

بارح، بارحه - ا - ع (باریه - barihe): دوینی، شه‌وی رابردوو.

بارخانه - ا (بارخانه - barxane): خێوته و چادرو ئه‌و پێداوێستیانه‌ی که ده‌گه‌ل خۆدا بۆ سه‌فه‌ری ده‌به‌ن. عه‌مار.

بارخدا - ا. م - (بارخودا - barxuda): خوای مه‌زن، پاشای گه‌وره، خودان.

بادگیر - ا. م - (بادگیر - badgîr): بادگیره، بادرز، قه‌باغی کون کونی سه‌ری سه‌ماوه‌ر.

بادنجان - ا (بادینجان - badincan): باینجان، بامجان، باجان.

بادغا - ا. م - (بادنه‌ما - badnema): باپیو، باغا.

باده - ا (باده - bade): مه‌ی، شه‌راب، مه‌سته‌مه‌نی.

بادی - ص - ن (بادی - badî): هه‌وایی، هه‌ر شتییک بدریته پال با وه‌ک: «اسیای بادی»، ئاشیبا.

بادی - ا - ع (بادی - badî): هه‌وه‌ل، سه‌ره‌تا، ریڤ.

بادیان، بادیه - ا (بادیان، بادیه - badiyan, badiyane): رازیانه.

بادیه - ا - ع (بادیه - badîye): سارا، بیابان.

بادیه - ا (بادیه - badîye): بادی، ده‌فری مسین، کاسه‌ی گه‌وره‌ی مسین.

بازل - ا. ف - ع (بازیل - bazil): سه‌خی، دلاوا، به‌خشنده.

بار - ا (بار - bar): کۆل، په‌ین، مندالی ناوسکی دایک، جار، میوه‌ی دره‌خت، به‌ر، که‌نار، رۆخ.

بار - ا. ف - ر (بار - bar): مه‌یخانه، ئه‌و شوێنانه‌ی که به‌سه‌ر پێوه ساره‌مه‌نی و خواردنی لێ ده‌خوریته.

باران - ا (باران - baran): باران، واران.

بارانداز - ا. م - (بارانداز - barandaz): شوێنی که باری لێ بخریته، شوێنی لادانی کاروان، کاروانسه‌را، باره‌نناز.

بارانی - ا (بارانی - baranî): جلی

- بارد** - ص - ع (بارید - barid): سارد، فینک، تهزی، چیتی.
- باردار** - ا - فا (باردار - bardar): درهختی بهردار، زگیر، ئاوس، دووگیان، ئافس.
- بارز** - ص - ع (باریز - bariz): دیار، بهرز، ئاشکرا، بهرجهسته.
- بارع** - ص - فا - ع (باری - bari'): چاک، بالا، کارامه.
- بارق** - ص - فا - ع (باریغ - barix): بریقه‌دار، دره‌خشان، پرووسکه‌دار.
- بارقه** - ص - فا - ع (باریغه - barixe): هه‌وری تریشقه‌دار.
- بارک الله** - ع (باره‌که‌لا - barekella): ئافهرم، ئافهرین، باره‌قه‌لا.
- بارکش** - ا - ص (بارک‌هش - barkeş): بارک‌هش، باره‌به‌ر، ئیدی حه‌یوان بی یان عه‌ره‌بانه یان ئوتومبیل.
- بارگاه** - ا.مر (بارگاه - bargah): باره‌گا، کۆشک و ته‌لاری پاشایان، ده‌ربار.
- بارگی** - ا (باره‌گی - baregî): یابو، بارگیر، ئه‌سپی ناره‌سه‌ن، بارگین.
- بارگیر** - ا.فا (بارگیر - bargîr): باره‌به‌ر، ئیدی حه‌یوان بی یان عه‌ره‌بانه یان که‌شتی.
- بارگین** - ا (بارگین - bargîn): چالاو.
- بارنامه** - ا (بارنامه - barname): پسوله‌ی لیستی بار.
- بارو** - ا (بارو - barû): شوره، دیواری قه‌لا، حه‌سار، قولله.
- باروت** - ا (باروت - barût): باروت.
- بارور** - ص (بارقه‌ر - barver): به‌ردار، دره‌ختی میوه‌دار.
- باروزه** - ا (باروزه - barûze): پروانه
- بادروزه** - ع (badrûze):
- بارومتر** - (بارومیتەر - barûmiter): باییتو، بانما.
- بارون** - (بارون - barun): یه‌که‌یکه له له‌قبه‌ کۆنه‌کانی ئه‌رستوکرانانی ئه‌وروپا.
- باره** - ا (باره - bare): حه‌سار، شوره، دیواری قه‌لا.
- باره** - ا (باره - bare): که‌ره‌ت، ده‌رباره، ره‌وت و ریتباز.
- باره** - ا (باره - bare): بارگین، یابو.
- باربند** - ا (باربه‌ند - barebend): ته‌ویله، پشتیر.
- باری** - ع (باری - barî): خوا، یه‌زدان.
- باری** - ص - ن (باری - barî): هه‌رشتیک بۆ باردبردن به‌کار بیت و ده‌ک و لاخ، عه‌ره‌بانه، ئوتومبیل، قیتار.
- باری** - ص (باری - barî): سووکه‌له‌ی باریک، ناسک.
- باری** - ق (باری - barî): به‌لج، خۆلاسه.
- به‌هه‌ر حال**.
- باریافتن** - م - ل (باریافتن - baryaften): حوزوری پاشا.
- باریدن** - م - ل (باریدن - barîden): بارین، هاتنه‌ خواری به‌فرو باران، داگردنی به‌فرو باران و ته‌رزه، وارین.
- بارش** - ا.م - ص (باریش - bariş): داگردنی به‌فرو باران.
- بارنده** - ص - فا (بارینده - barinde): بارانی، هه‌وای هه‌ورو بی هه‌تاو.
- باریک** - ص (باریک - barîk): زراف، لاواز، باریک

موفه تیش، که سیچ که له قیتار، یان موزه خانه و شوینانی دیدا ته مه شای بلیت ده کات، کونترۆله ر.

بازپرس - ا- فا (بازپورس - bazpurs): پرسکار، موحه قق، پشکینه ر.

بازپرسی - ا- مص (بازپورسی - bazpursî): پرسکاری.

روزبازپرسی - روزی بازپورسی - (rûzibazpursî): رۆژی قیامه ت، رۆژی پساتی، رۆژا په سلانی.

بازپرسی - ص- ن (بازپه سین - bazpesîn): دوایین.

بازپیچ - ا (بازپیچ - bazpîç): بادراو، مورویه ک که به بی شکوه و بکری بۆ سه رگه رمی منداڵ.

بازجو - ا. فا (بازجو - bazcû): ماموری ته حقیق له شتیک یان کاریک.

بازجویی - ا. مص (بازجویی - bazcûyî): ته حقیق، ته حقیقکاری.

بازخشین - ا (بازخه شین - bazixeshîn): بازی که وه رهنگ، جوړه بازیکی پشت رهشی چاو سووره.

بازخواست - ا. مص (بازخواست - bazxast): پرسینه وه، تاقیب کردنی هۆی که مه ته رخه می و خه تای که سیچ، رۆژی قیامه ت، گله یی، لیپرسینه وه.

روز بازخواست - (روزی بازخواست - ruzî baz xast): رۆژی په سلانی، رۆژی قیامه ت.

بازدار - ا- ص (بازدار - bazdar): که سیچ که بازی راو به خیتو بکات، بازه وان.

بازداشت - ا. مص (بازداشت - bazdaşt): ته وقیف، چه پسی کاتی.

باریک بین - ص- فا (باریک بین - barîk bîn): ورد، زیره ک، به کنوکۆ، وردبین.

باریک بینی - ا. مص (باریک بینی - barîk bînî): دیقه هت، وردی، هۆشیاری، زیره کی، وردبینی.

باریک میان - ص (باریک میان - barîk mîyan): که مه ر باریک، ناوچه د باریک.

باریوم - (باریوم - baryum): کانزایه که له پله ی گهرمی ۸۵۰ دا ده تویتته وه.

باز - (باز - baz): پیتی ئیزافه یه، به مانای دووباره دیت، له نوێ، جارێکی دی، دیسان، هه مدیس.

باز - ص (باز - baz): واز، کراوه، ئاواله، والا.

باز - ا (باز - baz): باز، جارێ بۆ راوکردنی گیانه وه ران به خیتو ده کرا، له تیره و توخمی هه لۆیه.

باز - ا (باز - baz): قۆل، بازوو.

بازار - ا (بازار - bazar): بازار، سوگ، شوینی سه وداو مامه له.

بازارچه - ا (بازارچه - bazarçe): بازارچه، بازارچه.

بازاری - ص- ن (بازاری - bazarî): بازار، دوکاندار، ئه هلی بازار، مامه له چی نیو بازار.

بازارگان - ا- ص (بازارگان - bazargan): سه وداگه ر، مالفروش، بازرگان، گه وره فروشیارو کپیار.

بازالت - (بازالت - bazalt): مه پمه ری رهش، سه نگی مه هک.

بازبین - ا (بازبین - bazbîn): پشکینه ر،

bazgešten: گه‌پانه‌وه، تۆپه‌کردن، وازه‌پنان، زفرین.

بازگو - ا.مص (بازگو - bazgû): گوتنه‌وه، دووباره‌کردنه‌وهی قسه، گیرانه‌وه.

بازماندن - مص - ل (بازماندنه - bazmanden): مانه‌وه، دواکه‌وتن، ماندوو‌بوون، پاشک‌ه‌فتن.

بازمانده - ا - مف (بازمانده - bazmande): پاشماوه، زبندووی که‌سوکار مردوو، پاشمه‌نده، ماندوو، دواکه‌وتوو.

بازنشستن - مص - ل (بازنشسته‌ن - baznişesten): ده‌ست له‌کار هه‌ل‌گرتن له‌زهمانی پیریدا، خانه‌نشین بوون.

بازنشسته - ا.مف (بازنشسته‌سته - baznişeste): خانه‌نشین.

بازفودن - مص - م (بازفودنه - baznimuden): به‌یان‌کردن، پیشاندان، نواندن، ده‌رپین، شهرج‌کردن، شرو‌فه‌کرن، راقه‌کردن.

بازو - ا (بازو - bazû): باهو، بازو **بازوبند** - ا (بازوبنده - bazûbend): بازوبه‌ن، نوشته، دوعا.

بازه - ا (بازه - baze): دۆل، گه‌لی، شیو، دهره. مه‌ودای نیوان دوو‌کیتو، دارد‌ه‌ست.

بازی - ا (بازی - bazî): وازی، بازی، گه‌مه، یاری، کایه، وهرزش، قومار، گه‌مان.

بازیکردن - (بازی‌که‌رده‌ن - bazîkerden): وازی‌کردن،

بازداشتگاه - ا.مر (بازداشتگاه - bazdaştgah): زندان، ئەو شو‌پینه‌ی به‌موه‌قه‌ت خه‌لکی تیدا‌ه‌پس ده‌کریت، ته‌وقیف‌خانه.

بازداشتن - مص.م (بازداشتنه‌ن - bazdašten): مه‌نع‌کردن، قه‌ده‌غه‌کردن، یاساخ‌کردن.

بازدم - ا.مر (بازدهم - bazdem): ئەو بایه‌ی که‌له‌سییه‌کانه‌وه ده‌رده‌دری. زه‌فیر. **بازدید** - ا.مص (بازدید - bazdîd): دیداری دووباره، دیتن، ئەنجام‌دانی کاریک.

بازرس - ا.فا (بازره‌س - bazres): مو‌فه‌تیش، پشکیتنه‌ر.

بازرسی - ا.مص (بازره‌سی - bazresî): ته‌فتیش، پشکنین.

بازرگان - ا.مر (بازهرگان - bazergan): بازرگان، دوکانداری گه‌وره.

بازرنگ - ا (بازرنگ - bazreng): به‌روانکه، مه‌مک‌لغ، سینگ‌پۆش، مه‌مکبه‌ند.

بازغ - ص - ع (بازیغ - bazix): روناک، پرشن‌گدار، بریسکه‌دار.

بازگرد - ا - مص (بازگه‌رد - bazgerd): گه‌پانه‌وه، زفرین، هاتنه‌وه.

بازگرداندن - مص.م (بازگه‌رداندنه - bazgerdanden): گه‌پاندنه‌وه، دیسان‌ناردنه‌وه.

بازگردانیدن - مص.م (بازگه‌ردانیده‌ن - bazgerdanîden): گه‌پاندنه‌وه.

بازگشت - ا.مص (بازگه‌شته - bazgeşt): گه‌پانه‌وه، هاتنه‌وه، زفرین.

بازگه‌شتن - مص - ل (بازگه‌شته‌ن -

خوځافلاندىن، قومار كړدن.

بازی دادن - (بازیدادن) -

(bazîdaden): خافلاندىن و فريودانى كه سيك، تهره دان، خپاندىن.

بازیار - (بازیار - bazyar): بازهوان، كه سيك كه باز به خپو بكات، جووتيار، وهرزير، قوشچى.

بازیافتن - مص - م (بازیافتنه) - (bazyafthen): پهيدا كړدنه وه، دوزينه وه، وده دهست هپناه وهى شتيكى له دهستچوو.

بازیافت - ا. مر (بازیافت - bazyaft): شتيك به بى زه حمه ت به دهست بى.

بازیافتى - ص. ن (بازیافتى - bazyaftî): شتيك به بى زه حمه ت به دهست بى.

بازیچه - ا (بازیچه - bazîçe): گهمه مى منډالان، وازى زاروكان، كايه مى بچووكان.

بازیدن - مص. م (بازيدن - bazîden): گهمه كړدن، له دهستانى شتيك، دوزراندن له قوماردا.

بازیگر - ص. فا (بازیگر - bazîger): وازيگر، كه سيك كه له شانودا وازى بكات، ثارتيست، نه كته ر.

بازیگوش - ص (بازیگوش - bazîguş): عاشقه گهمه، ههرزه، وازيدوست، شوخ و شهنگ.

باز - ا (باز - baj): باج.

بازیبان - ص (بازیبان - bajban): باجهوان، كوكه ره وهى باج و خه راج، باجگر، باجشان.

بازیگونه - ص (بازیگونه، باژگونه - bajgun, bajgune): ئاوه ژوو، به ره وازى، ژيروبان، وازى.

بازن - ا (بازن - bajun): نيرى، بزنه كيتوى، ته گه، ساورين.

باستار - (باستار - bastar): فلان، يارو، هين، كبرا، ئامازه يه يو كه س يان شتى ناديارو نه ناسراو.

باستارويستار - (باستارويستار - bastarû bîstar): فلانو فيسار.

باستان - ا - ص (باستان - bastan): كهونارا، ديرين.

باستان شناس - ا. ص (باستانشناس - bastanşinas): پسرپور له زانستى كهونارانا سيدا، كهونارازان، مهنه رناس.

باستان شناسى - ا. مص (باستانشناسى - bastanşinasî): ئاركوولوژى، مهنه رناسى.

باستيان، **باستيون** - ا (باستيان، باستيون - bastiyan, bastiyon): بورج، قولله، ديوارى قهلات، وهرده.

باستيل - ا. فر (باستيل - bastîl): قهلا، زيندان، ناوى زيندانيكى كوئى پاريسه كه له شورشى مه زنى فهره نسدا له ۱۷۸۹/۷/۱۴ دا له لايهن جه ماوه ره وه روخينرا.

باسره - ا (باسره - basere): ميترگ و بزوين، زه وييه ك كه يو كشتوكال ناماده كرابى.

باسق - ص - ع (باسيخ - basix): بهرز، دريژ، دره ختى بهرز، بلند.

باسك - ا (باسوك - basuk): باويشك.

باسكول - ا (باسكول - baskûl): قهپان.

باسليق - ع (باسيلىغ - baslîx): شاده ماري بازوو.

باشی - (باشی - başı): له تورکییه وه وهرگیراوه. به مانای سهروهه، سهردهسته، بهرپرس، وهک: وهستاباشی = سهروهستا.

باصر - ا.فا - ع (باسیر - basir): بینا، بینهر.

باصره - ا.فا - ع (باسیره - basire): چاو، ئامیری بینین، بینا (بزمی).

باطل - ص - ع (باتیل - batil): بهتال، ناههق، بیتهوده، ناراست، بی فایده، بی کاره.

باطن - ا - ع (باتین - batin): پهنهان، ناوهوه، حهقیقهت، ئهسل، دل، یهکیکه له ناوهکانی خوا.

باعث - ا.فا - ع (باعیس - ba'is): بایس، هو، سۆنگه، مایه، ههتاو، ناویکی خوایه.

باغ - (باغ - bax): باخ، دارستانی میوه، رۆژگار، گیتی، بیستان.

باغ وحش - (باغی قسه حش - baxi vehş): باخچهی ئازهلان.

باغبان - ص.ا (باغبان - baxban): باخهوان.

باغچ - (باغهچ - baxeç): ئهنگوری هیشتا نهگهییوو، بهرسیله.

باغچه - (باغچه - baxçe): باخی چکوله، باخچه.

باغره - (باغره - baxre): لو، ئالو.

باغ شیرین - (باغی شیرین - baxişîrîn): یهکیکه له ئاههنگه کۆنهکانی موسیقای ئیرانی، ناوی ئاوازیکه له سی ئاوازهکی باربهه.

باغنچ - (باغهنج - baxenc): تریی باش نهگهییوو.

باسیل - ا (باسیل - basîl): گیانه وهریکی ورده بهزهه بین ده بینری، گیانه وهریکی یه کخانه ییه. میکروپ.

باسیل کخ - ا (باسیل کوخ - basîlkux): میکروبی سیل، که له لایهن کوخ - ی زانای ئهلمانی له سالی ۱۸۸۲ دا دۆزرایه وه.

باشام - ا (باشام - başam): پهرده، پهردهی ده رگا، پهرده ساز.

باشامه - ا (باشامه - başame): عهبا، چارشیتو، له چک.

باشق - ا - ع (باشهغ - başex): باشوکه، واشه، باشو.

باشگاه - ا.مر (باشگاه - başgah): یانه، پارک و سهیرانگه.

باشگون - ص.مر (باشگون - başgun): ئاوهژوو، به رهواژی، سه رهونخون.

باشگونه - ص.مر (باشگونه - başgune): ئاوهژوو، به رهواژی، سه رهونخون.

باشلق - (باش لوق - başlux): سه رکلاوی گه وره که له کاتی به فرو باران له سه ره کلاوه وه له سه ره ده کری.

باشنگ - ا (باشهنگ - başeng): هیشوهری، هیشویهک که به میتوکه وه هاتبیتته خواری، هیشویهک که به دارهکه وه هیشک بووبی.

باشو - ا (باشو - başû): مارمیلکه، ماربله.

باشومه - ا (باشومه - başûme): عهبا، ژنان.

باشه - ا (باشه - başe): واشه، باشو، باشوکه.

- باغند، باغنده** - ا(باغهنده، باغهنده -
(baxend, baxende): په مـووی
شیکراوه، گلۆله، کلافه.
- باغوش** - ا.مص(باغوش - baxuş):
خۆ به ئاوداکردن.
- باغی** - ا.فا - ع(باغی - baxî):
سه رکیش، خۆسه، یاخی، چه ته.
- بافت** - ا(بافت - baft): تانوپۆ.
- بافت شناسی** - ا.مص(بافت شناسی -
baftşinasî): هیسستۆلۆجی.
- بافتن** - مص.م(بافتن - baften):
هۆنینهوه، چنن.
- بافنده** - ص.فا(بافنده - bafende):
هۆنەر، تهونکه، چنەر، جۆلا.
- بافدم** - ا(بافدم - bafdem): ئاقيبیهت.
- بافدم** - ا(بافدم - bafdem):
ئاقيبیهت، ئاکام، ئه نجام.
- بافکار** - ص.فا(بافکار - bafkar):
سوکراره ی «بافتکار»، ه، جۆلا، شالباف،
تهونکه.
- باقر** - ص - ع(باغیر - baxir): پیاوی
داناو زۆر دهوله مه ند، شوپه تی ئیمامی
پینجه می شیع مه زه بانه.
- باقلاء** - ا - ع(باغیلاء - baxila):
پاقله.
- باقلوا** - (باغله فا - baxleva): پاقله وا.
- باقی** - ص - ع(باغی - baxî): ماوه،
پایه دار، پاشماوه، نه مر.
- باک** - ا(باک - bak): ترس، په روا.
- باک داشتن** - مص - ل(باک داشتن -
bak daşten): ترس هه بوون.
- بی باک** - ص(بیباک - bîbak):
بیترس، دلیر، بی په روا.
- باک** - ا(باک - bak): ته نکى به نزینى
ئوتومبیل.
- باکارا** - ا.فر(باکاره - bakare): جۆره
یاربیه کی کاغه زه، هه شتو نو، به قه ره.
- باکتری** - ا(باکتری - baktirî):
میکروپ، به کتربا.
- باکتریولوژی** - ا(باکتریولوژی -
baktiryolojî): میکروپ ناسی.
- باکر** - ا - ع(باکیر - bakir): به یانی.
- باکیره** - ا - ع(باکیره - bakire): کچ،
کیژئ که هیشتا شووی نه کردبئ، دویت،
کناچه ی عازه و.
- باکوره** - ص - ع(باکوره - bakure):
نۆیه ره، نوخشه.
- باکی** - ا.فا - ع(باکی - bakî): گریاو.
- بال** - ا(بال - bal): بازوو، بال، په روباڵ.
- بال** - ا.فر(بال - bal): بالییه، کوژی
سه ما، شوینی ره قس.
- بالا** - ا(بالا - bala): به رزی، قه دو بالا،
بلندی.
- بالابان** - ا.مر(بالابان - balaban):
باله بان، ته پل، ده هۆل.
- بالابانچی** - ا.مر(بالابانچی -
balabançî): ده هۆل کوت، ته پل لیدهر.
- بالابلند** - ص(بالابلند -
balabulend): بالا به رز، به ژن زراف.
- بالاپوش** - ا.مر(بالاپوش - balapûş):
لیفه، هه ر شتی له کاتی خه ودا به خۆدا
بدرئ، پالتۆ، شانیل، بالاپۆش، عه با.
- بالاخانه** - ا.مر(بالاخانه - balaxane):
باله خانه، بالاخانه.
- بالاد، بالاده** - ا(بالاد، بالاده -
balad, balade): ئه سپ، په دهک.

بالار - ا(بالار - balar): کاریته.

بالارو - ا.فا (بالارهو - balarew):
بالارۆ، مه سعه د.

بالاگر - ا(بالاگر - balager): کاریته.

بالان - ا(بالان - balan): دالان، رارهو،
داوو ته له.

بالانس - ا(بالانس - balans): به لانس،
ته رازوو، هاوسه ننگ.

بالت - ا(بالت - balit): بالییه،
سه مای بی قسه.

بالش - ا(بالیش - baliş): نه شوفا،
وه رار، گه وره بوون، گه شه کردن، به خو نازین،
فه خر کردن، هو هه لکیشان.

بالش - ا(بالیش - baliş): بالیف،
بالین، پشتی، سه رین، سه نیا، سه رینگه،
بالینج، پالیش.

بالشتک - ا(بالیشتهک - balişteşek):
سه رینی بچووک.

بالشویسم - ا.مر (بولشیقیسم -
bulşivîzim): رتیبازی به لسه ویک.

بالشویک - ص.ا (بولشیقیک -
bulşivîk): لایه نگران یان په پیره وانی
به لسه ویزم.

بالغ - ا.فا (بالغ - balix): ره سا، بالق،
بالغ، جه وان، هه رزه کار.

بالغ - ا.فا (بالغ - balux): پیاله ی
مه ی خواردنه وه که له شاخی گا، یان
که رکه دهن یان ئیسقانی فیل دروستکرای،
په پیمانه ی شهراب.

بالکانه - ا(بالکانه - balkane):
بالکانه، که تیبه ی ده رگا و په نجه ره.

بالکن - ا(بالکون - balkun):
به له کونه، بانیشه.

بالنگ - ا(بالهنگ - baleng): بارونه،
بالنگ، ترنج.

بالنگو - ا(بالهنگو - balengû):
بارونه، جو ره ریحانه یه که.

بالو - ا(بالو - balû): بالوکه، سگل.

بالوایه - ا(بالثایه - balvaye):
په ره سیلکه، په ره سلیرکه.

بالودن - مص.ل (بالوده - balûden):
فه خر کردن، گه وره بوون، نه شوفا کردن،
وه رار بوون.

بالوده - ا.مف (بالوده - balûde):
گه شه کردوو، نه شوفا کردوو، وه رار بوو.

بالوس - ا(بالوس - balûs): کافوری
ناخالیسه، کافوری ته خلیت.

بالوعه - ا-ع (بالوئه - balu'e): کونج،
مه نهوژ.

بالون - ا(بالون - balun): بالۆن.

بالیدن - مص.ل (بالیده - balîden):
به خو نازین، گه شه کردن، گه وره بوون،
وه رار بوون.

بالنده - ص.فا (بالنده - balinde):
مرۆقیک یان دره ختییک که نوشوفا
بکات.

بالیده - ا.مف (بالیده - balîde):
گه وره بوو، نه شوفا کردوو.

بام - ا(بام - bam): سه ریان.

بام - ا(بام - bam): سپیده، سپیده ی
زوو، نزیکه ی خو ره لاتن، گه ردی به بیان،
کازیوه، به ره به بیان.

بامداد - ا(بامداد - baldad): سپیده.

بامدادان - ا(بامدادان - bamdadan):
سپیده، بوئیلی به یانی، کازیوه.

بامبو - ا(بامبو - bambû): حه یزه ران.

جوړه ودره قبازييه كه، له م يارييه دا پار كه له ناوهر استدا داده نرئ.

بانكه - رو (بانكه - banke): ددفرېكې شووشه ي دهم په له يو شېرېنې و نوقل يان ثاجيل و چهر سات.

بانكپه - (بانكپه - bankiye): سهراف، بانقدار، پول گوره وه، پاره فروش. **بانگ** - ا (بانگ - bang): بانگ، گازی، هاوار، چرین.

بانگ نماز - ا (بانگي نماز - bangi nimaz): بانگي نوښان.

بانو - (بانو - banu): خانم، خاتون، يا، ژنی به پړيز.

بانوي بانوان - (بانوي بانوښان - banuy banuvan): شابانو، مهليكه.

بانوج - ا (بانوج - banûc): جولانه يو خه وتن.

باني - ع (باني - banî): دامه زرينه ر، بنياتكه ر.

باور - ا (باقر - baver): باوهر. **باور كردن** - مص. ل (باقره كره رده ن - baverkerden): باوهر كړدن.

باه - ا - ع (باه - bah): جيماع، جووت بوونی نيرومی، پيڅكه رازان.

باهار - ا (باهار - bahar): قاپ، كاسه، ده فری كه خوراكی تيدابی.

باهر - ص - ع (باهير - bahir): رووناك، ديار، ناشكرا، دره خشان، بالا.

باهك - ا (باهك - bahek): نه شكه نجه، نازار، بيلبيله ي چاو، ليدان.

باهكيدن - مص. م (باهكيدنه ن - bahekiden): نه شكه نجه دان، نازاردان، ليدان.

بامره - ا (بامره - bamreh): ريگه ي سهربان، پليكانه.

بامزه - ص (بامزه - bameze): به تام، به له زهت، تامخوش.

بامس - ص (بامس - bames): گرفتار، گبروده.

بام غلتان - ا. مر (بام غه لتان - bam xeltan): باگردين، بانگوش، باگردان، شه وله بان.

بامگاه - ا. مر (بامگاه - bamgah): سپيده، بوليله ي به يان.

بامه - ا. ص (بامه - bame): ردیني دريژو پي، پياوی ردین دريژ.

بامي - ا (بامييه - bamiye): بامي.

بان - (بان - ban): پاشگره، كه بچيته سهر هندی وشه، ناوہ لئوی بکه ر دروست دهكات وهك: باغبان = باخه وان، پاسبان = پاسه وان.

بان - ا (بان - ban): سهربان.

بان - ا (بان - ban): بانگ، هاوار، گازی، گازکردن، چرین.

بان - ع (بان - ban): جوړه دره ختيكه، گه لايه كي سهوزي ناسكي يون خوشي هيه. بهريك ده گری وده كو پسته وايه و رو نيكي يون خوشي ليده گيرئ.

باند - (باند - band): نهوار، له فاف، تيلماسك، سارغی، زهوييه ك دريژي له پانی پتر بی، دهسته، تاقم، گرووپ، ره شهك.

بانداز - (بانداز - bandaj): نهوار يان هه ر شتی كه برینی پی بيه ستن، فتنق به ند، باندج.

بانك - (بانك - bank): بانق، ناوی

باهل - ص - ع (باهیل - bahil): بیکار، دوو دل، پیاوی بی چهک.
باهو - ا (باهو - bahû): باهو، قوّل، بازو.
بای - ص - ق (بای - bay): مالدار، زهنگین، دهوله‌مند، دارا، هه‌بووه.
بایا - ا - ص (بایا - baya): زهروری، پیویست.
بائع - ا - ف - ع (بای - bayi'): فروشیار.
بایقوش - ا - ت (بای غوش - bayxuş): بایه‌قوش، کونده‌بوو. کونده‌به‌بو، چوغد.
بایکوت - (بایکوت - bayküt): هه‌ره‌شهی مردن. مقاته‌عه، بایکوت، نه‌هیشتنی په‌یوه‌ندی.
بایگان - ا (بای گان - baygan): ئه‌رشیف‌کار، ئه‌رشیفیست.
بایگانی - ا - مص (بایگانی - bayganî): ئه‌رشیف‌کاری.
باییدن - مص - ل (باییدن - bayîden): پروانه بایستن.
بیر - ا - ع (بیئر - bi'ir): بییری ئاو.
باس - ا - ع (به‌ئس - be'is): بویری، دلیری، توندی، توریدی، سه‌ختی.
بیر - ا (به‌بر - bebr): به‌ور.
ببریان - ا (به‌بری به‌یان - bebribeyan): به‌گه‌ویره‌ی
 حیکایه‌ته‌کانی شانامه، ئه‌و جله‌به‌که
 رۆسته‌م له‌کاتی شه‌ردا له‌به‌ری کردووه،
 جله‌که‌ش له‌پیستی به‌ور یان پلنگ بووه.
بغاء - ا - ع (به‌به‌غا - bebexa):
 توتی.
بت - ا (بوت - but): کوته‌ل.

بتاییدن - مص - م (بیتاییدن - bitayîden): دانان، ئازادکردن.
بتانیک - ا - فر (بوتانیک - butanîk): گیاناسی.
بتاوار - ا (به‌تاوار - betavar): ئاقیبه‌ت، ئه‌نجام، کو‌تایی کار، بنه‌تا، ئاکام.
بتخانه - ا - مر (بوتخانه - butxane): په‌رستگه‌ی بت په‌رستان، بتخانه.
بتر - ص - ت (به‌ته‌ر - beter): خراتر، به‌دتر.
بتستان - ا (بوتیستان - butistan): بتستان. بتخانه.
بتوز - ا (به‌تفوز - betfuz): لموز، دهم و قه‌پۆز.
بتکده - ا - مر (بوتکده - butkede): بتخانه.
بتکوب - ا (به‌تکوب - betkub): جو‌ره
 خواردنیکه له‌کاکله‌گو‌تیزو شیرو ماست
 دروست ده‌کری.
بتو - ا (به‌تو - betu): فه‌ف، (به‌ته‌و)
 ده‌سکی هاوه‌ن، شوینی هه‌تاوگر.
بتول - ص - ع (به‌تول - betûl):
 که‌سیک دنیای ته‌رک کردبی، خواناس،
 ته‌رکه دنیا، پاکداوین، له‌قه‌بی هه‌زره‌تی
 فاتیمه‌ی کیژی پیغه‌مبه‌ره، له‌قه‌بی مریه‌می
 دایکی عیسایه.
بتون - ا (بتون - bitun): تیکه‌له‌ی چه‌و
 و لم و چیمه‌نتۆ.
بتون ارمه - (بتون ئارمه - bitûn arme): مسه‌له‌ح.
بتیا - ا (به‌تیا - betya): سینه.
بتیار - ا (به‌تیار - betyar): ره‌نج،

مه شه قهت، زه حمهت، مه پنهت،
چه رمه سه ری.

بتیاره - ص (به تیاره - betyare):
ئافهت، به لا، ئاژاوه، کریت، ترسناک،
به دکار، ژنی به دکار و بی ره وشت، شیت و
په ته ری.

بث - م.ص.م - ع (بهس - bes):
بلا و کردنه و دهی هه و آل، ئاشکر کردنی راز و
خه می خو، په خش.

بشر - ا - ع (به سر - besr): ئاوله،
جوانه زمه. زیپکه.

بج - ا (به ج - بوج - bec, buc):
ناوه و دهی ده م، گوپ.

بجا - ص (بیجا - bica): به جی، په سند،
ناسین.

بجاء آمدن - (بجاء آمده دن -
bica ameden): مـاندو بوون،
بیتزار بوون، سه غله ت بوون، بی تاقه ت
بوون، بیتزار بوون له ژیان و خۆزی خواستن
به مهرگ، له گیان بیتزار بوون.

بجکم - ا (به جکه م - bechem):
هه یوان، هه وارگه، مالتی هاوینه.

بجول - ا (بوجول - bucul): میچ، قاپ،
جگ.

بچه - ا (به چه - beçe): مندال، فره زه ند،
ساوا، زارۆک، رۆله.

بچه دان - ا.مر (به چه دان - bechedan):
مندال دان، پزدان.

بچه سرکه - ا (به چه سرکه - bechesirke):
قه تماغه ی سهر سرکه، ههر کاتن بوسترئ
شه راب بکری به سرکه. توژی له و
قه تماغه یه ی سهر سرکه ی تیده کری و دوا ی
ماوه یه ک شه رابه که ده بی به سرکه.

بحاث - ص - ع (به ههاس - behhas):
کنوکۆکار، تاقیبکار، باسکار، په یجوو،
منه کهر، تویتژه ر.

بحار - ا - ع (بیهار - bihar): ده ریایان.
بحبوحه - ا - ع (بو هبو هه - buhbuhe):
ناوه ندی شتیک، گهرمه ی کاریک، ناو
جه رگه، ناوه ندی مال، جه رگه.

بخت - ص - ع (به هت - beht): په تی،
بی غه ل و غه ش، خالیسه.

بحث - م.ص.ل - ع (به هس - behs):
لیکۆلینه وه، باس، چوونه بنج و بناوان،
تویتیینه وه.

بهر - ا - ع (به هر - behr): ده ری،
هه روه ها به کیشی شیعریش ده لێن، کیشی
شیعری عه ره بی نۆزده به حره.

بهران - ا - ع (بوهران - buhran):
قه یران، ته نگژه.

بهرانی - ص - ن - ع (بوهرانی -
buhranî): به قه یران، ته نگژه دار.

بهرانی - ص - ن - ع (بههرانی -
behranî): خه لکی به حرین، به حرینی.

بحری - ص.ن - ع (به هری - behrî):
ده ریایی.

بحیره - ا - ع (بو هه یره - buheyre):
ده ریچه، بیتک، زریبار، به حرک.

بخ - ع (به خ - bex): وشه یه بو ستایش و
دهر پرینی خو شحالی یان ئافه رین، به ه..
به ه.

بخار - ا - ع (بو خار - buxar): هه لم،
بو خار.

بخاری - ص - ن - ا (بوخاری - buxarî):
سو یا، ئیدی هی دار بی یان نه وت یان
کاره با.

bexsîden: سیس بوون، ژاکان، نازاردان، توانهوه، ره نجان.

بخسیده - ا. مف (به خسیده - **bexsîde**): په ژمرده، سیس بوو، ره نجاو، توریو، تواوه.

بخش - ا (به خش - **bexş**): بهش، شاروچکه.

بخش کردن - مص - م (به خش کهردهن - **bexş kerdn**): بهشکردن.

بخشایش - ا - مص (به خشایش - **bexşayiş**): عافو، بوردن له تاوان، به خشیش، به خشین.

بخشش - ا. مص (به خشیش - **bexşiş**): به خشیش، نه نجام، دیاری.

بخشودن - مص. ل (به خشودهن - **bexşûden**): عه فوکردن، چاوپووشی کردن، به خشین.

بخل - ا - ع (بوخل - **buxl**): رژد، دهست نوقا، چروک، پیسکه، ره زیل، چاوپوچوک.

بخلاء - ا - ع (بوخلاء - **buxela'**): کوی به خیل، رژد، حه سوود، دهست نوقا، چروک.

بخله - ا (بوخله - **buxle**): پوژکه، گاگوز.

بخنو - ا (بوخنو، به خنو - **buxnû, bexnû**): هه وره تریشقه، هاره، گرمه.

بخو - ا (بوخو - **bûxu**): پیوه.

بخور - ص (بوخور - **buxûr**): کهوهیی، رهنگی خوژه میشی.

بخور - ا - ع (به خور - **bexûr**): بخور، سوته نی بوخووش، هه لمی ناوی گهرم.

بخاری - ص. ن (بوخاری - **buxarî**): خه لکی بوخارا، بوخارایی.

بخال - ص - ع (به خخال - **bexxal**): به خیل، پیسکه، ره زیل، دهست نوقا، رژد، چروک، حه سوود، چاوپوچوک.

بخت - ا (به خت - **bext**): به خت، شانس، یه غبال.

بختک - ا (به ختهک - **bextek**): میترده زمه، موته که، پیره هه فوک، کابوس، شه وگ.

بختو - ا (بوختو - **buxtü**): هه وره تریشقه، هه وره بروسکه.

بختور - ص (به ختقهر - **bextver**): به ختیار، خو شیه خت، به به خت، به خته وهر.

بخته - ص (به خته - **bexte**): قه لهو، به ران، په زی نیتری سی ساله یان چوار ساله.

بختی - ا - ع (بوختی - **buxtî**): وشتی، وشتی دوو کوپاره، خوشتری دوو لوور.

بختیار - ص (به ختیار - **bextyar**): به به خت، به خت یار، به خته وهر.

بخجد - ا (به خجهد - **bexced**): چلک.

بخرد - ص (بیخرده - **bixred**): ناقل، دانا، هوشیار، به ناوهز، ناقدار.

بخرگ - ا (بوخرهک - **buxrek**): دره ختی، باده می کیوی که دارعاسای لی دروست ده کهن.

بخس - ص - ع (به خس - **bexs**): کهم، توژیک، هه ندیک، کشتوکالی دیمی.

بخسانیدن - مص - م (به خسانیدن - **bexsanîden**): ره نجانندن، نازاردان، توانده وه، سیس کردنه وه، ژاکانندن.

بخسیدن - مص - ل (به خسیدهن -

بخون - ا (به خون - bexûn): ئه‌ستیره‌ی مه‌ریخ، کۆ.

بخیدن - مص - ا (به خیدنه - bexîden): هه‌لاجی کـــردن، شیکردنه‌وه‌ی خوری، یان په‌موو.

بخیده - ا. مف (به خیده - bexîde): هه‌لاجی کراو، خوری یان لۆکه‌ی شیکراوه.
بخیل - ص - ع (به خیل - bexîl): رژد، ره‌زیل، چروک، چاوبرسی، چاوچنۆک.

بخیه - ع (به خیه - bexye): ته‌قه‌ل، کۆک.

بد - ص (به د - bed): کریت، ناپه‌سه‌ند، لاسار، خراب، به‌د.

بد - (به د، بود - bed, bud): پاشگره، له‌دوای وشه‌وه‌ دیت و مانای خاوه‌ن، سه‌روه‌ر، دارا ده‌گه‌یه‌نی وه‌ک: سه‌هبید، موید.

بد - ا - ع (بودد - būdd): چاره، جودایی، لاب‌د، (لابودد - labudd): ناچار.

بداء - مص - ل - ع (به داء - beda'): دیارکه‌وتن.

بداغاز - ص (به دئاغاز - bedaxaz): به‌دزات، به‌دنیهاد، به‌دسروشت، به‌د ره‌سه‌ن.

بداهو - ص (به د ئاهو - bedahü): زۆرخراپ، گومرا، به‌دخواز، عه‌بیدار.

بداختر - ص (به د ئه‌خته‌ر - bedexter): به‌دبه‌خت، بی تال‌ح.

بداخم - ص (به دئه‌خم - bedexm): به‌دخوو، رووگرژ، رووترش، مۆن.

بداغر - ص (به د ئوغور - bed uxur): شووم، عه‌به‌بوس، به‌دخوو، مۆن.

بداندیش - ا. فا (به د ئه‌ندیش - bedendîş): به‌دنیا‌ز، دل‌ره‌ش، به‌ده‌زر.

بداوت - مص - ل - ع (به داثه‌ت - bedavet): بیابان نشینی، بادیه‌گه‌ری.

بداءه - ا - ع (به دائه - beda'e): سه‌ره‌تا.

بدایع - ا - ع (به دایع - bedayi'): تازه، ناباو، نۆباو، جوان، داهیتراو.

بدبخت - ص (به دبه‌خت - bedbext): نه‌گبه‌ت، بی شانس، بی یه‌غبال، بی تال‌ح، کلۆل.

بدبدک - ا (به دبه‌ده‌ک - bedbedek): که‌ره‌واله، په‌پوه‌سلیمانکه.

بدبدک - ا (بودبوده‌ک - budbudek): شانه‌به‌سه‌ر، په‌پوسلیمانکه.

بدبده - ص (به دبده - bedbide): قه‌رزکوێر.

بدبو - ص (به دبو - bedbû): بۆگه‌نیو، بۆن ناخۆش.

بدبین - ا. فا - ص (به دبین - bedbîn): نائومید، ره‌شبین.

بدچشم - ص (به دچه‌شم - bedçeşim): چاوپیس، چاو‌حیز.

بدخو - ص (به دخو - bedxû): نه‌گونجاو، بی ئاکار، به‌دخوو، به‌دغه‌ر.

بدخوور - ص (به دخوور - bedxûr): ده‌رمانی تال و ناخۆش که به ناچاری بخوړی.

بددل - ص (به ددیل - bedil): به‌دخوا، دل‌پیس، بوغزپه‌روه‌ر، رغن، خانه‌گومان، ترسنۆک.

بدر - ا - ع (به در - bedr): مانگی چوارده، «بدور» کۆیه، هه‌یشی ته‌واو.

جۆره لاو لاو یتکه، نیلوفه ر.
بدع - ص - ع (بدع - bid') : نوئ، تازه،
 زاناترو به شه رفته ر له هاووینه ی خو.
بدع - ا - ع (بدع - bide') : کـوئ
 بیدعه یه.
بدعه - ع (بیدعه - bid'e) : شتی نوئیباو،
 رتیره سمی نوئ، باوهری تازه ی دژی تاین،
 نه ومۆده.
بدکار - ص (به دکار - bedkar) :
 به دکرده وه، پیاو خراپ، شۆفار، گوناخکار،
 به دکردار.
بدکام - ص (به دکام - bedkam) :
 به دخوا، نارپه سن.
بدکامه - ص (به دکامه - bedkame) :
 به دنیا ز، دلپه ش.
بدکنش - ص (به دکونیش - bedkuniş) :
 به دکار، پیاو خراپ، شۆفار، به دکار.
بدگل - ص (به دگیل - bedgil) :
 ناشیرین، به دسه کوت، چاره به د،
 ره زاقورس، به دروو.
بدگمان - ص (به دگومان - bedguman) :
 به دگومان، به گومان، که سئ که گومانی
 خراپ بکات، ئه وه ی گومانی خراپ له
 که سئ کی دی بکات.
بدگو - ص (به دگو - bedgû) : زمان
 پیس، به دگو، جنیو فروش.
بدگوی - ص (به دگوی - bedgûy) :
 به دگویی، زمان پیسی.
بدگونیا - ص (به دگونیا - bedguniya) :
 له زاراوه ی ته لار کاریدا به زه وی خوار
 ده گوتری.
بدگوهر - ص (به دگوهه - bedgewher) :
 نارپه سن، به دگوهه ر.

بدرام - ص (به درام - bedram) :
 سه رکیش، یاخی، حه یوانی که به ئاسانی
 رام نه بئ، چه موش.
بدران - ا (به دران - bedran) : گیایه کی
 بۆن ناخۆشی وه کو توور وایه.
بدره - ا - ع (به دره - bedre) : هه نبانه،
 هه مانه، کیسه ی زتیر.
بدرقه - ا - ع (به درقه - bedrexe) :
 به رتکردن، به درقه، رینوئین، پاسداری
 رتگه.
بدرگ - ص (به درگ - bedreg) :
 به دره سن، نا ئه سل، نانه جیب، نارپه سن.
بدرود - ا (بدرود - bedrûd) : مالاوایی،
 خواحافیزی، مردن.
بدروزگار - ص (به دروزگار - bedrûzgar) :
 به دبه خت، رۆژپه ش،
 چاره په ش.
بدزیان - ص (به دزه بان - bedzeban) :
 به دزوان، به دبیتز، به دگو، زمان پیس،
 جنیو فروش.
بدزهره - ص (به دزه هره - bedzehre) :
 دلپیس، ترسنۆک، بی جورئه ت.
بدست - ا (بیده ست - bidest) : بست،
 وژه.
بدست باش (بیده ست باش - bidestbaş) :
 وریابه، ئاگاداریه،
 به ده ست به.
بد سرشت - ص (به د سریش - bedsirîşt) :
 به درپه سن، ناجسن،
 نارپه سن.
بدسیگال - ا.فا (به دسیگال - bedsigal) :
 به دنیا ز، دلپه ش، به دخوا، به دنیه اد.
بدسیگان - ا (به دسیگان - bedsigan) :

بدل - ا- ع (به‌دهل - bedel): بریکار، جینشین، دلاوا، شریف، به‌خشنده.
بدلگام - ص (به‌دلیگام - bedligam): به‌دلغاو، نه‌سپ و ماینی سهر ره‌قی لغاو قه‌بولنه‌کەر.
بدلگامی - ا. مص (به‌دلیگامی - bedligamî): سهر‌کیشی.
بدمست - ص (به‌دمه‌ست - bedmest): زۆرمه‌ست، شه‌رو هه‌رای مه‌ستانه، به‌دمه‌ست.
بدن - مص (بوده‌ن - buden): هه‌بوون.
بدن - ا- ع (به‌ده‌ن - beden): به‌ده‌ن، له‌ش، تهن، جه‌سته.
بدنام - ص (به‌دنام - bednam): ریسوا، ئابرو‌تکاو، ناو‌زراو، به‌دناو، ناو‌خراو،
بدنما - ص (به‌دنما - bednima): به‌درو‌الته، به‌دغوود، رو‌الته ناشیرین.
بدنه‌اد - ص (به‌دنه‌اد - bednehad): دلپیس، به‌دخوا، به‌دسروش، نارپه‌سه‌ن، به‌درو‌چه‌له‌ک.
بدو - ص (بی‌ده‌و - bidew): به‌ده‌و، خیرا، توندرو، خوش‌ره‌و تیره‌فتار.
بدو - ا- ع (به‌دف - bedv): سه‌ره‌تا، ده‌ستپیک، ریشگه.
بدوی - ص. ف- ع (به‌دقی - bedvî): سه‌ره‌تایی، ریشگه‌یی.
بدو - ا- ع (به‌دف - bedv): سارا، بیابان.
بدوی - ص. ن. ع (به‌دقی - bedvî): سارانشین، بیابانگه‌ر، ره‌قه‌ند.
بدوح - ا- ع (بودوه - budûh): ئاسمان یان سهر زه‌مینى فراوان و به‌رین.
بدوح - ا- ع (بودوه - budûh): ناوی فریشته‌ی نامه‌و نامه‌گه‌یاننده، جاران

له‌سهر نامه‌کان ده‌نووسرا، (یا بودوح).
بدهکار - ص- فا (بی‌ده‌کار - bidihkar): قه‌رزدار، ده‌پندار.
بدهی - ا (بدهی - bidihî): قه‌رز، کالایان نه‌و پاره‌یه‌ی که له‌که‌سیک وهرگیراوه‌و ده‌بی بدریته‌وه.
بدیع - ص- ع (به‌دی - bedî): تازه، نوئ، سه‌یر، داهینراو، له‌زاراوه‌ی ره‌وانبیشیدا ده‌کاته جوانکاری.
بدیل - ا- ع (به‌دیل - bedîl): له‌بری، بریکار، له‌باتی، له‌جیاتی.
بدیهه - ا- ع (به‌دیهه - bedîhe): به‌دیهه، شیعر وتن، قسه‌کردن بی وه‌ستان و بیرکردنه‌وه.
بدیهی - ص. ن- ع (به‌دیهی - bedîhî): روون و ئاشکراو به‌لگه‌نه‌ویست، زاره‌کانی.
بذال - ص- ع (به‌ززال - bezzal): دلاوا، به‌خشنده، ده‌ست و دل تیر، سه‌خی، چاو‌تیر.
بذر - ا- ع (به‌زر - bezir): تۆو، ههر، تۆویک، بۆچاندن به‌کار به‌ری، ناوک.
بذل - مص. م- ع (به‌زل - bezl): عه‌تا، که‌ره‌م، به‌خشش، دان، به‌خشین.
بذله - ا- ع (بیزله - bizle): به‌دله، جلی کار.
بذله - ع (به‌زله - bezle): نوکته‌و قسه‌ی خوش و به‌تویکل.
بر - ا (به‌ر - ber): به‌ر، میوه، به‌ری دار.
بر - ا (به‌ر - ber): باخه‌ل، ئامپز، باوه‌ش، سینه، مه‌مک.
بر - ا- ع (بیر - bir): چاکی، خیر، به‌خشش، تاعه‌ت، راستگوئی، فه‌ر.

برازنده - ص - فـا (به رازنده - berazende): شایسته، لایه‌ق، شایان، ههژ.

براعت - مص.ل - ع (به راءت - bera't): به رزی، گه و رده یی، سه رکه و تووی، بالادهستی له زانست یان له که مال و جه مالدا.

برافتادن - مص.ل (به رتوفتاده - beruftaden): نابودبون، له نیتوچوون، له باوکه و تن.

برافتاده - ا.مف (به رتوفتاده - beruftade): له نیتوچوو، نابوت بوو، له باوکه و تنوو.

براق - ا - ع (بوراخ - burax): بوزاق، ناوی ئه و ئه سپه یه که حه زره تی پیغه مبه له شهوی میعراج دا سواری بیوو.

براق - ص - ع (به رراخ - berax): بریقه دار، دره خشان، پرشنگذار.

برامدن - مص.ل (به ر ئامده - berameden): به دیارکه و تن، ئاوسان، په نه مان.

برامده - ا.مف (به ر ئامده - beramede): به رجه سته، ئاوساو، ماسیاگ.

برانداختن - مص.م (به ر ئه نداختن - berendaxten): له نیتوچوون، له نیتوچوون.

برانداخته - ا.مف (به ر ئه نداخته - berendaxte): له نیتوچوو، لا براو، هه لوه شاو.

براندازنده - ص.فـا (به ر ئه ندازه - berendazende): له نیتوهر.

برانداز - ا.مص (به ر ئه نداز - beraziden): شایسته بوون، هه ژبوون.

بر - ص - ع (بور - bur): پیواچاک، سالح، راستگو، به فهر.

بر - ا - ع (به ر - ber): وشکایی، دهشت، سارا، بیابان.

برائت - مص.ل - ع (به راءت - bera't): پاکبوونه وه له عه یب و تومهت، پاکبوونه وه له قهرز.

برابر - ص (به رابه ر - beraber): به رانبهر، هاوسه نگ، یه کسان، چونیه ک.

بربری - ا.مص (به رابه ری - beraberî): یه کسانی، به رانبه ری.

برات - ا (به رات - berat): نوسراویکه که وهرگرتن یان دانی پاره یه ک به یه کیکی دی بسپیرن. حه واله ی پولی.

براتکش - ا.فـا (به راتکه ش - beratkeş): ئه و که سه ی که به رات ده نووسیت، هه واله نووس.

براتگیر - ا.فا (به راتگیر - beratgîr): ئه و که سه ی که به راتکه ی بو ده نیرن تا پوله که ی وهرگیری، به رات وهرگر.

براده - ا.ع (بوراده - burade): ئه و ورده ئاسنه ی که له ئه نجامی ساردبوونه وه کوتانی ئاسندا ده وهری.

برادر - ا (به راده ر - berader): برای داک و بابی.

برادراندر - ا.م (براده ر ئه ندر - biraderender): زیر برا.

براری - ا - ع (به راری - berarî): سارایان، دهشت و بیابانان.

براز - ا - ع (بیراز - biraz): گوو، سه رگین، پیسی.

برازیدن - مص.ل (به رازیده - beraziden): شایسته بوون، هه ژبوون.

بربار - ا(به باره - berbare):
باله خانه.

بريست - ا(به ربه ست - berbest):
دهستور، ريساو ياسا، ريباز.

بربط - ا - ع(به ربه ت - berbet): عود،
ثاميرپيكي موسيقي چوون تاره.

برپا - ص(به رپا - berpa): دامه زران،
به رپا، له سه رپي وه ستاو، به رقه رار.

برپا كردن - مص. م(به رپا كه رده ن -
berpakerden): سازدان، به رپا كردن،
نه نجامدان.

برپوز - ا(به رپوز - berpûz): لموز.

برتاشك - ا(به رتاشك - bertaşek):
جوړه گيايه كه بو دهرمانيش به كارديت.

برتافتن - مص. ل(به رتافتنه -
bertaften): روو وهرگيړان، بادان،
پيڅكه وه پيچان، گه رانه وه، كوڼ كردن،
هه لكردن.

برتر - ص. ت(به رته ر - berter): بالا تر،
به رزتر.

برتنی - ا. مص(به رته نی - bertenî):
لووت به رزی، غرور، فیززلی، خونوتی،
خوپه رست.

برثن - ا - ع(بورسون - bursun):
په نجه، چنگ، چنگالی بالنده ی راوی،
په نجه ی حیوانی درنده، چرنوک.

برج - ا - ع(بورج - burc): بورج،
قولله ی دیده وانی و پاسه وانی سه ر
قه لاتان.

برج - ا - ع(بورج - burc): مزلگه ی روژ
له ناسمان، مانگی سال.

برجاس - ا(بورجاس - burcas):
هدهد، نیشانه.

berendaz: هه لسه نگاندن، خه ملان،
قه رسان، به راورد.

برانداف - ا(به رنه نداف - berendaf):
ریخو له، پشتینی قایش، قایشی
ئاوزهنگی، قامچی چه رمی بادراو.

براندی - ا(براندی - birandî):
بیره ندی، جوړه عاره قیچی ئینگلیزیه.

برانشی - ا(برانشی - biranşî): ده زگای
هه ناسه دانی ماسی.

برانکار - ا(برانکار - birankar):
تهختی ره وان، دهسته به ریه ک که نه خوش و
برینداری پی ده گوازه وه، نه و که ژاوه یه ی
که نه خوش و زامدارانی پی دهر و ژوور
ده که ن.

براورد - ا. مص(به رئا قه رده -
beraverd): هه لسه نگاندن، به راورد،
قه رساندن.

براورد کردن - مص. م(به رئا قه رده که رده ن -
beraverdkerden): خه ملانندن،
قه رساندن، هه لسه نگانندن، به راورد کردن.

براوو - فر(براقو - bravo): تافه رین،
دهسته خوش.

براه - ص(براه - birah): به جی،
گونجاو، له بار، باش، په سند.

براهین - ا - ع(به راهین - berahîn):
به لگه.

برایا - ا - ع(به رایا - beraya):
خه لقه نده، گووراوان.

برء - مص. ل - ع(بورء - bur'):
چابوونه وه له نه خوشی.

برء - مص. م - ع(به رء - ber'):
خولقاندن، نه فراندن.

بربار - ا(به بار - berbar): بالا خانه.

- ریگه‌دا به یه‌ک گه‌ییشتن، مامه‌له‌کردن.
برخوردار - ص (به‌رخ‌وردار - berxûrdar): به‌مرازگه‌ییشتنوو، کام‌یه‌وا، سوودمه‌ند.
برخه - ا (به‌رخه - berxe): به‌ش.
برخی - ص (به‌رخی - berxî): فیدا، قوربان، قوریانی.
برخی - ق (به‌رخی - berxî): هه‌ندی، به‌عزی. که‌می.
برد - ا (بورد - burd): قازانج، براوه‌ی گه‌مه‌ی قومار، بوردی تفه‌نگ.
برد - ا - ع (به‌رد - berd): سه‌رما.
بردالعجز - ا - ع (به‌ردل‌ئه‌جوز - berdil'ecûz): سه‌رمای پیریژن، برجی پیریژن، دوا هه‌فته‌ی زستان.
برداشتن - مص - ا (به‌رداشتن - berdaşten): هه‌لگرتن، بوچوون و لیكدانه‌وه، به‌رزکردنی شتیك له سه‌ر زه‌وی، هه‌لێژادن.
برداشت - ا. مص (به‌رداشت - berdaşt): به‌روبوومی زه‌وی، بوچوون، لیكدانه‌وه، سه‌برو حه‌وسه‌له.
برداغ - ا (به‌رداغ - berdax): جوړه گیایه‌که.
بردال - ا (به‌ردال - berdâl): پړگال.
بردبار - ص (بوردبار - burdbar): به‌سه‌بر، بارکیش، بیندریژ.
بردباری - ا. مص (بوردباری - burbarî): ته‌حه‌مول، سه‌بر، بیندریژی.
بردک - ا (بوردهک - burdek): مه‌ته‌ل، له‌گه‌ز، لوغز.
بردن - مص. م (بوردن - burden): بردن، قازانج کردن، بردنه‌وه.
برجستن - مص. ل (به‌رجه‌ستن - bercesten): بازدان.
برجسته - ا. مف (به‌رجه‌سته - berceste): به‌رزیه‌وه، دیار، زه‌ق، به‌رجه‌سته، گه‌وره ناودار.
برچسب - ا. مر (به‌رچه‌سپ - berçesp): ئه‌تیکیټ، مارکه.
برچییدن - مص. م (به‌رچییدن - berçîden): چینه‌وه، هه‌ل‌ب‌ژاردن، چینه‌ی مریشک، گردکردنه‌وه، خرکردنه‌وه.
برخ - ا (به‌رخ - berx): به‌ش، هه‌ندی، نه‌سیب، بریک.
بورخ - ا (بورخ - burx): شه‌ونم، ئاونگ، خوناټ.
برخاستن - مص. ل (به‌رخاستن - bexasten): هه‌ستان، راپه‌رین، هه‌ستانه سه‌ر پی، هه‌لسان.
برخاسته - ا. م (به‌رخاسته - bexaste): هه‌ستاو، هه‌لساو.
برخچ - ص (به‌ره‌خچ - berexç): ناشیرین، دزیو، چه‌په‌ل، زه‌بوون، که‌ساس، لاواز.
برخفج - ا (به‌رخه‌فج - berxefic): موټه‌که، میرده‌زمه، پیره‌ه‌قوک، کابوس، شه‌وه، به‌رخه‌فج، شه‌وگ.
برخوابه - ا. مر (به‌رخابه - bexabe): دۆشه‌ک، هاو‌یاخه‌ل.
برخور - ا. فا (به‌رخور - bexûr): شه‌ریک، سوودیه‌ر، به‌ره‌م خۆر.
برخورد - ا. مص (به‌رخورد - bexûrd): تامپون، دیدار، یه‌کتر دیتن له ریگه‌دا.
برخوردکردن - مص. ل (به‌رخوردکه‌ردن - bexûrdkerden): یه‌کتر دیتن له

برزندن - مص. م (بـورزدهدن - burzeden): تینکدانی وەرەقی قومار، بهر له دهست پیکردنی وازی، ململانی.
برزکار - ص. فا (بهزکار - berzkar): جوتیر، وەرزیتر، وەرزیار.
برزگر - ص. فا (بهزگر - berzger): پروانه: «برزگار» جوتیر، وەرزیتر، وەرزیار.
برزن - ا (بهزرن - berzen): گه‌رەک، کوجه، کۆلان.
برزه - ا (بهزە - berze): کشتوکال، زەراعت، لقی درەخت.
برزیدن - مص. م (به‌رزیدەن - berzîden): به‌رده‌وامی له کارپیکدا.
برزیگر - ص. فا (به‌رزیکەر - berzîger): جوتیار، وەرزیار.
برزین - ا (به‌رزین - berzîn): ناوی ئاتەشگە‌یه‌ک بووه له خوراسان، ئاگر، ئاور.
برس - ا (به‌رس - bers): هه‌وسار، هه‌وساری وشتەر.
برس - ا (بروس - brus): سی‌واک، فیلچه.
برسان - ا-ج (به‌رسان - bersan): موری‌د، دەر‌ویش، په‌یره‌و.
برسان - ا (بورسان - bursan): ئەژدیها، ماری گه‌وره.
برسم - ا (به‌رسم - bersem): لقه‌داری کورت و باریک، زه‌رده‌شتییه‌کان به داب و نه‌ریتیکی تایبه‌تی له داری گه‌ز یان هه‌نار ده‌یان‌ب‌ری و له هه‌ندێ بۆنه‌و ئاهه‌نگی دینی‌دا به‌ده‌ستیانه‌وه ده‌گرت.
برسمدان - ا (به‌رسم‌دان - bersemndan): دوپایه‌یه‌کی کانزاییه که

برنده - ص. فا (به‌رنده - berende): براوه، که‌سیک که پیش‌ب‌رکی یان قومار بباته‌وه.
بردنگ - ا (به‌رده‌نگ - berdeng): ته‌پۆلکه، گردۆلکه.
بردون - ا (بیرده‌ون - birdewn): ئه‌سپی خوش‌به‌ز، یابو، بارگیر، ئه‌سپی عه‌ره‌بی.
برده - ا (به‌رده - berde): کـۆیلە، که‌نیزه‌ک، غولام.
بردی - ا-ع (به‌ردی - berdî): زه‌ل.
بردی - ا-ع (بوردی - burdî): جـۆره خورمایه‌کی زۆر چاک و په‌سنده.
بردیدن - مص. ل (به‌ردیدەن - berdîden): لاکه‌وتن، دوور که‌وتنه‌وه له‌سه‌ر رێگه.
برره - ع (به‌ره‌ره - berere): دلسۆزان، چاکه‌کاران، سالحان.
بررسیدن - مص. م (به‌ره‌رسییدەن - berresîden): لیک‌کۆلینه‌وه، ته‌حقیق، لیک‌دانه‌وه، به‌کارپیک راگه‌ییشتن، توێژینه‌وه.
بررسی - م. مص (به‌ره‌رسی - berresî): لیک‌کۆلینه‌وه، توێژینه‌وه.
برروشنان - ا-ج (به‌ره‌ره‌ق‌ی‌ش‌نان - berevişnan): موری‌دان، په‌یره‌وان.
برز - ا (بورز - burz): قه‌د، بالا، به‌رزی و گه‌ورده‌یی و شکۆ.
برز - ا (به‌رز - berz): کار، زه‌راعت، کشتوکال، مال‌ه‌ی به‌نایی.
برزخ - ا-ع (به‌زه‌خ - berzex): له‌مپه‌ری نیوان دوو شت، جیهانی به‌ینی دنیاو قیامه‌ت، (له‌ رۆژی مردنه‌وه تا رۆژی قیامه‌ت)، زینه‌خ.

سه‌ره‌که‌ی دولقانه‌یه و له‌سه‌ر زه‌وی له‌نزیکه‌ی
یه‌که‌وه دای ده‌نه‌ن و به‌رسه‌می له‌سه‌ر
داده‌نین. شوینی به‌رسه‌م، به‌رسه‌مدان.

برسیان - ا (به‌رسییان - bersiyan):
جوړه گیایه‌کی بی شکوفه و گوله له‌کوفه
هه‌یه، جوړه لا‌ولاویکه.

برش - ا. مص (بوریش - buriş): برین،
جیا‌کردنه‌وه، جیا‌کردنه‌وه‌ی شتی‌ک له
شتی‌ک به‌کیرد یان قه‌یچی.

برش - ا (بوریش - buriş): قاژ، لووز،
کوپین، کووز.

برش - (بورش - burş): شله‌ی به‌گوشت
و که‌له‌رم. سووپی رووسی، قه‌زاقه.

برشان - ا. ج (به‌رشان - berşan):
په‌یره‌وان، موریدان، ده‌رویشان.

برشتن - مص. م (بیریش‌ته‌ن -
birišten): برژاندن، کولاندن.

برشدن - مص. ل (به‌رش‌وده‌ن -
berşuden): به‌رزبون، چوونه‌سه‌ر،
هه‌لکشان، هه‌لزان.

برص - ا-ع (به‌ره‌س - beres): به‌له‌کی.
برصاء - ص-ع (به‌رساء - bersa'):
ژنی به‌له‌ک، واته ژنی دووچار به‌نه‌خوشتی
به‌له‌کی.

برطیل - ا-ع (بیرتیل - birtil):
به‌رتیل، خاوه، ریشوه‌ت.

برغ - ا (به‌رغ - berx): ئەو شوینه‌ی که
له‌رووباره‌وه ئاوی پێدا ده‌چیتته‌ جوگه.

برغمان - ا (به‌رغه‌مان - berxeman):
ئه‌ژدیها، جه‌زیا، ماری گه‌وره.

برغندان - ا (به‌رغه‌ندان - berxendan):
جه‌ژنی ره‌مه‌زان.

برغو - ا (بورغو - burxû): بوقی،

شه‌پیوور.

برغوژ - ا-ع (بورغوس - burxus):
کیچ.

برف - ا (به‌رف - berf): به‌فر، به‌رف،
وده‌فر.

برفاب - ا (به‌رفاب - berfab): به‌فراو،
ئاوی به‌فر.

برف انبار - ا. مر (به‌رف ئه‌نبار -
berfenbar): چاله‌ به‌فر.

برف پاک‌کن - ا. فا (به‌رف پاک‌کون -
berf pakkun): به‌فرمال، به‌فر
مالک، بانگوش.

برفر - ا (به‌رفه‌ر - berfer): شان و
شه‌وکه‌ت، به‌رزی و پله‌و پایه، شکو‌داری.

برفک - ا (به‌رفه‌ک - berfek):
تامی‌سکه‌ی ناو ده‌می منداڵ، خرابوونی
ده‌م و زمان و شه‌ویله‌ی منداڵ، ئەم
نه‌خوشتییه زیاتر له‌و منداڵانه‌دا ده‌رده‌که‌وی
که قه‌نداویان ویده‌ده‌ن.

برفنج - ص (به‌رفه‌نج - berfenc): زبر،
دژوار، سه‌خت، تووله‌ ریتی سه‌خت
وباریک، ریتی‌که‌ی ئاسته‌نگ.

برفنجک - ا (به‌رفه‌نج‌که -
berfencek): می‌رده‌زمه، موته‌که،
پیره‌ه‌قوک.

برفند - ا (به‌رفه‌ند - berfend): فی‌ل و
ده‌هۆ، درۆ، قسه‌ی به‌لاش.

برفوز - ا (به‌رفوز - berfûz): لموز،
قه‌پۆز.

برق - ا-ع (به‌رغ - berx): بریق‌ه،
دره‌وشانه‌وه، هه‌وره‌ پرووسکه، کاره‌با.

برقگیر - (به‌رغگیر - berxgîr):
بروسکه‌گیر، ئامی‌رتی‌که که له‌سه‌ر بانان

داده‌نریت، تا بروسکه له ئاسمانی‌را بۆ زه‌وی وه‌گوازی و ئاگر نه‌که‌ویتته‌وه.

برک - ا (به‌رهک - berek): پارچه‌ی ئه‌ستووری ده‌ست‌چن که زیاتر بۆ دروست‌کردنی پالتۆ به‌کار دیت.

برکاپوز - ا (به‌رکاپوز - berkapûz): ده‌مو‌قه‌پۆز.

برکت - ا- ع (به‌ره‌که‌ت - bereket): به‌ره‌که‌ت، خێرو‌فه‌ر، پیت.

برکه - ا- ع (بیرکه - birke): چالۆ، گۆم.

برکس - (به‌رکه‌س - berkes): حاشا، هه‌رگیز، مه‌عازه‌للا، هاشا.

برکشیدن - مص. م (به‌رکه‌شیدنه‌ - berkeşîden): به‌رزکـُـردنه‌وه،

به‌رزکـُـردنه‌وه‌ی پله‌ی که‌سیک، ته‌رفیع، په‌روه‌رده‌کردن، به‌ختوکردن، ئیوه‌تکردن.

برکندن - مص (به‌رکـُـندنه‌ - berkenden): هه‌لکه‌ندن، له‌ ره‌گ ده‌ره‌یتان، ریشه‌کیش کردن.

برکنده - ا. مف (به‌رکـُـنده‌ - berkende): هه‌لکه‌نراو، هه‌لکیشراو،

له‌ ره‌گ ده‌ره‌یتراو.

برکی - ا. مر (به‌ره‌کیی - berekî): کلاوی ده‌رویشی، کلاوی لباد.

برگ - ا (به‌رگ - berg): گه‌لا، په‌لک.

برگاشتن - مص. م (به‌رگاشته‌ن - bergaşten): هه‌لگـُـپـَـرانه‌وه، روو وه‌رگـُـپـَـران، چاندن.

برگبالان - ا (به‌رگ بالان - bergbalan): مـِـبرووی بال ناسک، وه‌کو په‌رە‌ی گول.

برگ بید - ا. مر (به‌رگی بید - bergibîd): گه‌لای دره‌ختی بی، جو‌ره

رمیکه وه‌کو گه‌لای بی.

برگچه - ا (به‌رگچه - bergçe): گه‌لای بچووک.

برگزارکردن - مص. م (به‌رگوزارکه‌رده‌ن - berguzarkerden): ئه‌نجامدان،

جـِـپـَـه‌جـِـ کردن، کو‌تایی پـِـه‌یتان، راپه‌راندن.

برگردان - ا (به‌رگه‌ردان - bergerdan): کاغه‌زی کاریۆن، کاریۆن.

برگرداندن - مص (به‌رگه‌رداندن - bergerdan): وه‌رگـِـپـَـران، ژێروبـان کردن.

برگردانیدن - مص (به‌رگه‌ردانیدن - bergerdanîden): گه‌پـَـراندنه‌وه،

هه‌لگـِـپـَـراندنه‌وه، ژێرو بان کردن، وه‌رگـِـپـَـران، پاچقه‌کرن.

برگراننده - ص. فا (به‌رگه‌رداننده‌ - bergerdaninde): هه‌لگـِـپـَـره‌وه،

ته‌رجه‌مه‌کراو، وه‌رگـِـپـَـردراو.

برگردانیده - ا. مف (به‌رگه‌ردانیده‌ - bergerdanîde): هه‌لگـِـپـَـراوه.

برگردیدن - مص (به‌رگه‌ردیدنه‌ - bergerdîden): گه‌پـَـراندنه‌وه، هاتنه‌وه،

زفرین.

برگرفتن - مص. م (به‌رگـِـیرفـِـته‌ن - bergiriften): هه‌لگـِـرتن، گـِـرتن،

وه‌رگـِـرتن، هه‌لگـِـرتنه‌وه‌ی شتیک له‌سه‌ر زه‌وی.

برگریزان - ا (به‌رگریزان - bergrîzan): گه‌لاپـِـزان، پایز، خه‌زان.

برگزیدن - مص. م (به‌رگـُـوزیدنه‌ - bergurzîden): هه‌لـِـپـَـژاردن.

برگزیده - ا. مف (به‌رگـُـوزیده‌ - berguzîde): هه‌لـِـپـَـژارده‌، په‌سندکراو.

برگ سبز - ک (به رگی سه بز - bergi sebz): کینایه یه بۆ شتیکی که م یان که مبابیی که به دیاری بدرئ به که سیک.

برگستان - ا (به رگوستشان - bergustvan): زرتیه کی تاییه ته که له کۆندا له شهردا له بهریان ده کرد، یان ده باندایه سه ره نه سپدا.

برگشتن - م. ل (به رگه شتهن - bergešten): گه پانه وه، هاتنه وه، ئاو ده ژوو بوونه وه، زفرین.

برگند - ا (به رگه ند - bergend): به رتیل، ره شوه.

برگه - ا (به رگه - berge): گه لائاسا، کارت، به لگه، میوه ی وشک کراو.

برلیان - ا (بیریلیان - birilyan): پرشنگدار، به بریق و باق، بریقهدار، ئه لماسی بی رهنگی روون، ئه لماسی درشتی گرانبابی جوان تاشراو.

برم - ا (به رم - berm): سه رچاوه، گۆلاو، چه وز، ئه ستیل.

برم - ا (بروم - brum): بروم.

برماسیدن - م. م (به رماسیدن - bermasîden): ده ست پیداهیتان، شیلان.

برمالیدن - م. ل (به رمالیدن - bermaliden): هه لدانه وهی قۆلی کراس، هه لکردنی ده لنگی پانتۆل، هه لهاتن.

بردارو برمال - (به ردارو به رمال - berdarü bermal): کینایه یه بۆ که سیک شتیکی له شویتنی هه لگری و هه لئ، رفاندن.

برمایون - ا. ص (به رمایون - bermayûn): پرمایه، ده وله مه ند، به شیر، شهریف، ئه زیز، به وه ج، ره سه ن.

برمچیدن - م. م (به رمه چیدن - bermeçîden): ده ست پیداهیتان، ده ست پیداسوین.

برمخیدن - م. م (به رمه خیدن - bermexîden): خو سه ری، سه رکیشی، بی گوئی، لاساری، به گوئی نه کردنی داک و باب.

برمر - ا (به رمه ر - bermer): ئومیدده واری، به ته مابوون، می ششی هه نگ.

برمغاز - ا (به رمه غاز - bermexaz): به خشیش، شاگردانه.

برمگان - ا (به ره مگان - beremgan): توو که به ر.

برملا - ص (به رمه لا - bermela): تاشکراو دیار.

برمنشی - ا. م (به رمه نی ششی - bermenişî): خو په سه نندی، لووت به رزی، به فیزی، فرناخی.

برنا - ص (بورنا - burna): لاو، جه وان، گه نج، خورت.

برنامه - ا. مر (به رنامه - bername): ده ستوری کار، پرۆگرام.

برنج - ا (بیرنج - birinc): ده وت جۆش، تونج، کانه زیه که زه رده، مه فره غ، برنجه.

برنج - ا (بیرنج - birinc): دانه ویله یه کی سپیه، خواردنی سه ره کی مروقه له ده قه ری روژه له لاتدا.

برنجار - ا (بیرینجار - birinciar): برنجه جار، شوینی چاندنی برنج، مه ره زه.

بروج - ا. ع (بـورج - burûc):
 بوجه کانی سال، بوج.
برودت - م. ص. ل- ع (بـورودت - burûdet): ساردی، فینکی، سه رما.
برودرماندن - م. ص. ل (بـیروده رمانندن - birûdermanden): له پروومان، له پروودامان.
برودی - ا. فر (بروده ری - bruderî): قولادوژی، گۆلدوژی.
برور - ص (به رقه ر - berver): به بهر، بهردار، دره ختی میوه دار.
بروفه - ا (بوروفه - burûfe): میزه ر، ده رسوک، پشتین، شاشک.
بروق - ا- ع (بوروغ - burûx): بلاچه، هه وره بروسکه، تریسکه.
برومند - ص (به رومه ند - berûmend): به بهر، بهردار، میوه دار، کامه ران، بهر خوردار.
برون - ا (بیرون - birûn): سوکه له ی بیرون-ه، واته دهر، دهره وه.
برون - ا (بیرون - birûn): بو تو، به ره و لای تو.
برون سو - ا. مر (بیرون سوو - birûn sũ): رووی دهره وه ی شتییک، رواله ت، روکار.
برون شو - ا. مر (بیرون شه وو - birûn şew): ریگه ی چوونه دهره وه، شوینی چوونه دهر.
بره - ا (به رره - berre): به رخ، بیچوه ناسک، بورجی کاوړ.
بره - ا. فر (به ره - bere): جوړه کلاویکی ساده ی بی لیواره که له قوماشی ته ستوور ده یرون.

برنجن - ا (به رهن جهن - berencen): بازن، خرخال، حه جل، جنجیل.
برنداف - ا (به رهنداف - berendaf): پشتینی قامیش، ریخو له، قامچی.
برنز - ا (برونز - bronz): برونز، جوړه کانزایه که، برنجه.
برنس - ا (بورنوس - burnûs): کلاوی کوچ، کلاوی ده رویشی، جلیک که کلاوی له گه ل بی وه کو بارانی یان قاپووتی شوانی جارن، عه با.
برنش - ا. فر (برونش - brunş): بوړی هه ناسه.
برنشانندن - م. ص. م (به رنیشاندن - bernişanden): دانان، سوارکردن، دانانی که سییک له شوینی، له سه ر ته خت دانان، دانیساندن.
برنشتن - م. ص. ل (به رنیشیسته ن - bernişisten): سواربوونی ته سپ، دانیشتن له سه ر ته خت.
برنشیت - ا. فر (بورنشیت - burnşît): ئاوسانی سیپه لاک، هه وکردنی سیپه کان.
برنیه - ا- ع (به رنییه - berniye): به سوقه، قاپی سواله ت.
برو - ا (به رو - berû): سووکراوه ی «ابرو» واته برۆیه.
بروار - ا (به رفار - bervar): بالاخانه، مالی هاوینه.
برواره - ا (به رفاره - bervare): بالاخانه، مالی هاوینه.
بروبوم - ا. مر (به روبوم - berûbûm): زه مین، سه ر زه مین، شوین.
بروت - ا (بروت - burût): سمیل، سمبیل.

- برهات** - ا-ع (بورهات - burhat): سات، ساته وخت.
- برهان** - ا.ع (بورهان - burhan): به لگه و ده لیلی بنجبر.
- برهبره** - ص (بوره بوره - burebure): ددانه دار.
- بریند** - ص. فا (به ربه ند - berebend): لیته اتوو، کارامه، نهو که سه ی که مه ر یان به رانی جه نگی له سه ر ئاخوړان ببه ستیتته وه و به خیتو بکات.
- برهمائی** - ص. ن (به ره همائی - berehmayî): ناوی ئاینیکی کوئی هیتندییه که باوه ری به سی خوا هه یه.
- برهمن** - ص. ن (به ره هممن - berehmen): زاناو پیشه وای روحانی ئایینی به ره همائی، پهیره وی ئایینی به ره همایی.
- برهنه** - ص (به ره هنه - berehne): رووت، بی جل و بهرگ.
- برهوت** - ا (به ره هوت - berehût): ناوی چالیکی په کجار قووله له حه زره مهوت، هه ر شوتنی گهرم و ناخوش و بی ئاوو بی گیا بی به ویتی ده شو بهیتن.
- برهه** - ا.ع (برهه - burhe): سات.
- بره یختن** - مص. م (به ره یختنه - berhîxten): په روه رده کردن، به ره هم هیتنان، ته ربیت دان، ئیوه تکردن.
- بری** - ص. ع (به ری - berî): بهری، پاک، بیتاوان.
- بریء** - ص. ع (به ری - berî): بیابانی، دهشتی، کیتی.
- بریان** - ص. فا (بریان - biryan): برژاو، بریان.
- بریه** - ع (به رییه - berîye): خه لک، بنیادهم، بیابان.
- بریجن** - ا (به ریجهن - berîcen): ته نور، کوانو، وچاخ.
- برید** - ع. ا (به رید - berîd): پوخته، پوخته بهر، قاسید، ته تهر.
- بریدن** - مص. م (بوریدنه - burîden): دابران، برین.
- بران** - ص. فا (بوران - buran): تیژ.
- بریزن** - ا (به ریزه - berîzen): بیژنگ.
- بریشم** - ا (به ریشم - berîšem): ئاوریشم.
- بریشم زن** - (به ریشم زن - berîšem zen): سازژهن.
- بریشم نواز** - (به ریشم نواز - berîşum nevaz): سازژهن.
- بریغ** - ا (بیریغ - birîx): هیشوه تری.
- بریگاد** - ا (بریگاد - birîgad): تاقمیک کریکار- که له بهر ده ست یه ک سه رکاردا کار بکن، تیپ، تیم، دهسته.
- برین** - ا (به رین - berîn): بالاتر، بای سه با.
- برین** - ا (بورین - burîn): قاز، قازی کالهک، یان شوتی، لووز، کووز.
- بز** - ا (بوز - buz): بز.
- بزه** - ا.ع (به زه - bezz): جل، بهرگ، پارچه، قوماش.
- بزاز** - ص. ع (به ززاز - bezzaz): بهزاز، کوتالفرۆش.
- بزاغ** - ع (بوزاغ - buzax): لیکوای دهم، تف.
- بزباش** - ا (بوزباش - buzbaş):

گۆشتاوی به سهوزه.

بزداغ - (بیزداغ - bizdax): ئالەتیکە
که ژەنگی چهقۆ و شمشیر و ئەو شتانە
پێ لادەبرێ.

بزدل - ص (بوزدیل - buzdil): ترسنۆک،
بێدل، بێ زات.

بزر - (بەزر - bezr): تۆو، هەر تۆبەک
که بۆ چاندن بە کار بێت، ناوک.

بزرک - (بەزرەک - bezrek): تۆوی
که تان.

بزرکار - ص. فا (بەزرکار - bezrkar):
جووتیار، فەلاح.

بزرگ - ص (بوزورگ - buzurg):
گەورە، پیاوی گەورەو بە تواناو شەریف،
رێژدار.

بزرگوار - ص (بوزورگوار - buzurgvar):
گەورە، بەناوبانگ،
رێژدار.

بزشم - (بوزەشم - buzeşm): مووی
بزن.

بزغ - (بەزەغ - bezex): بۆق، قورباقە.

بزغاله - (بوزغاله - buzxale): کار،
کارژۆلە، کاریلە.

بزغسمه - (بەزەغ سەمە - bezex seme): قەوزە، کفز.

بزغنج - (بوزغونج - buzxunc):
بەرێکە وەک پستە وایە لە درەختی پستە
بە دەست دیت، ناوی نییە بۆ خۆشەکردنی
پێستی حیوانات بە کار دیت، جەوتە تال،
جەفت.

بزغه - (بەزەغە - bezexe): بزن مژە،
مارمێلکە، بزن مژەک.

بزک - (بەزەک - bezek): ئارایش.

بزک - (بوزەک - buzek): بزنۆکە،
گیسک.

بزکوهی - (بوزی کوهی - buzi kûhî):
بزنە کێوی.

بزم - (بەزم - bezm): ئاھەنگ، شادی،
کۆپو مەجلیس، عەیش و نوش و
خواردنەو.

بزمگاه - (بەزم گاه - bezmgah):
شوێنی کۆری عەیش و نوش. مەهی خانە.

بزمورد - (بەزماقەرە - bezmavard):
بابۆلەیی گۆشت یان هێلکە، سەندەویج.

بزمجه - (بوزمەجە - buzmece): بزن
مژۆک.

بزمورخ - (بوزمورخ - buzmurx): جۆرە
مەلێکە وەکو وشترمل، لە ئۆسترالیادا
هەبە.

بزمه - (بەزەمە - bezme): سوچی
مەیخانە، بەشییک لە کۆری عەیش و
نوش.

بزنگاه - (بیزەنگاه - bizengah):
شوێنی دزو رێگران، ئەو شوێنەیی که دزان،
رێبوارانی تبادا رووت دەکەنەو، هەروەها
کینایەییە بۆ ئەو بەشەیی پەخشان یان شیعر
که مەبەستی نووسەری تیا دیتە دەرپەین و
نیشان دان «بیت القصید».

بزوشم - (بوزقەشم - buzveşim):
موی بزن.

بزه - (بەزەه - bezeh): خەتا، تاوان،
زۆلم.

بزهکار - ص. فا (بەزەه کار - bezehkar):
خەتابار، تاوانبار.

بزیچه - (بوزیچه - buzîçe):
کارژۆلە.

بزیدن - مص. ل (به زیددن - bezîden):
هه لکردن، هه لکردنی با، یان شنه،
راپه رین.

بزپچه - ا (به زیشه - bezîşe): ئاردی.

پژ - ا (به ژ - bej): پرژه، به فیری ورد که
شه وانی زستانان دهباری.

بژن - ا (به ژدن - bejen): قوره لیته ی بن
حه وزو جۆباران، سییان، سیانکه.

بس - ا (به س - bes): زۆر، به س، ده ست
هه لگرتن له کاریک.

بسارده - ا. مف (به سارده - besarde):
زهوی ئاودارو ئاماده بۆ چاندن، کپلراو.

بساط - ا - ع (بیسات - bisat): رایه خ،
هه ر شتی رابخری وه کو فهرش و سفره.

بساط - ا - ع (به سات - besat): زهوی
به رین، دهشت.

بساطه - مص. ل - ع (به ساته - besate):
ساده بی، زمان شیرینی، خوش زمان،
شوخی.

بساک - ا (به ساک - besak): ئه فسه ر،
تاجه گولینه، دواخ.

بسالت - ا. مص - ع (به سالت - besalet):
دلپیری، دلاوهری، ئازایی،
بوپیری، شه جاعت، رهشیدی.

بسام - ص. ع (به سسام - bessam):
روو به پیکه نین، دهم به خنده، روو خوش.

بسان - (بیسان - bisan): وهک.

بساوایی - ا (بیساوایی - bisavayî):
لامیسه، ههستی له مس.

بساویدن - مص. م (بیساویددن - bisavîden):
دهست پیداهیتان، دهست
پیدا سووین.

بست - ا (به ست - best): شوینی ئه مین،

شوینی که که سیک له ترسا په نای بۆ بیات
و نه توانن بیگرن، وه کو شوینه پیرۆزه کان و
ماله گه وره کان.

بست - ا (بوست - bust): باغ، گولزار.

بستاخ - ص (بوستاخ - bustax): بئ
په روا، دلپیر، دلاوهر، ئازا، بئ ئه ده ب،
رووقایم، بئ حه یا.

بستار - ص - ا (بیستار - bistar):
سست، ناپایه دار.

بستان - ا (بوستان - bustan): بیستان،
باغ، باغی میوه.

بستان افروز - ا. مر (بوستان ئه فروز -
bustan efroz): ریحانه ی کتوی.

بستان پیرا - ا. فا (بوستان پیرا -
bustan pîra): باخه وان، بیستانچی،
بیستانه وان.

بستان شیرین - ا (بوستانی شیرین -
bustani şîrîn): ئاهه نگ و نه وایه کی
کونی موسیقی ئیترانه.

بستانکار - ا. ص - فا (بیستانکار -
bistankar): خاوه ن قهرز، داواکار،
قهرز سه نه وه.

بستاوند - ا (بوستاوه ند - bustavend):
زهوی گری گری، زهوی ناهه موار.

بستر - ا (بیستهر - bister): دۆشه ک،
جیگه، جیگه ی نووستن.

بستری - ص. ن (بیستهری - bisterî):
نه خوش، نه خوشی له جیگه دا که وتوو.

بستراهنگ - ا (بیستهر ئاهه نگ -
bister aheng): چه رچه فی سه ر
جیگه ی نووستن.

بستردن - مص. م (بیستهر ددن -
bisterden): پاک کردن، سپین.

بیسمیلا، به ناوی خوا.
بسنج - ا (بیسهنج - bisenc): په لږه،
 په لږه ده موچاو.
بسند - ص (به سنده - besende):
 به س، ته وواو، کافی، شایسته.
بسوته - ا (بوسوته - busûte): بسک،
 زولف، گیسو.
بسودن = مص. م (به سودن - besûden):
 ده ست پیدا ساوین، هیزی
 لامیسه.
بسوده - ا. مف (به سووده - besûde):
 ده ست پیدا هینراو.
بسوریدن - مص. م (بوسوریدن - busûrîden):
 تووک، نه فرین.
بسه - ا (به سه - bese): گیایه کی
 کتوبیه، رتخانه کی.
بسیار - ق. ص (بسیار - bisyar):
 زور، فره.
بسیج - ا (به سیج - besîc): سامان،
 ته وزار، چهک، ته داره کی جهنگ،
 عه زیمه ت، ناماده یی.
بسیجیدن - مص. م (به سیجیدن - besîcîden):
 ناماده کردنی ته داره کی سه فەر.
بسیط - ع. ص (به سیت - besît): پان،
 کراوه، خالیسه، نایاب، ساده، ناسایی،
 خوړسک، بیړیا، خوښاوه ر، گه وچ.
بسيله - ا (به سیله - besîle): گیایه که له
 لویا ده چیت.
بسیم - ص (به سیم - besîm):
 روو خوش، خوشحال، شادمان، روو به
 پیکه نین.
بش - ا (به ش - beş): قهید، قفل،

بستن - مص. م (به ستهن - besten):
 به ستن، به ستنی ناو، پیچه وانه کی کرانه وه.
بستنی - ا. ص (به س ته نی - bestenî):
 دوند رمه، موتا.
بستو - ا (به ستو - bestû): گوزه،
 به سوزقه.
بستوه - ص (بیسستوه - bistûh):
 دلته نگ، داماو، مه لول.
بسته - ا. مف (به سته - beste): داخراو،
 به ستر او، به ند.
بسته - (بیسستوه - bistuh): مه لول،
 داماو، دلته نگ.
بسک - ا (به سک - besk): مه لوی گه نم
 یان جو.
بسکتبال - ا. مر (باسکیت بال -
 basketbal): باسکه.
بسکله - ا (به سکله - beskele): کلیل
 و کلومی دهرگای جاران.
بسله - ا (به س له - besle):
 دانه وبله یه که له نیوان ماش و نیسک دا.
بسم - ا. ع (بیسسم - bism):
 کورتکراوه کی «باسم الله» یه، به ناوی خوا.
بسمل - ا. ع (بیسمل - bismil):
 له بیسمیلا کی عه ره بییه وه هاتووه، هه یوانی
 سه رپراو، چونکه که هه یوانی هه لال گوشت
 سه رده پردی، بیسمیلا کی له ده خویندری،
 ژیکرن.
نیم بسمل - ا. ص (نیم بیسمیل -
 nîm bismil): هه یوانی تازه سه رپراو،
 که له حالی گیانداندا بی.
بسملگاه - ا. بیسمیل گاه -
 bismil gah): قه ساو خانه.
بسمله - ا. مر (بیسمیله - bismile):

کشتوکالی دیمى.

بشزن - ا. فا (بهش زن - beşzen):
وهستای قهید.

بش - ا. (بوش - buş): کاکول، یالى
ئەسپ.

بش - ا. ت (بیش - bêş): پینج
بشار - ص (بیشار - bişar): گیرۆده،
گرفتار، پایه‌ند.

بشارت - ا. ع (بهشارت - beşaret):
مژده، خه‌به‌رى خوش، جوانى، مزگینى،
شادبوون.

بشاش - ا. ع (بهششاش - beşşas):
رووخوش، شادمان، روو به خنده.

بشاشت - ا. مص - ع (بهشاشه‌ت -
beşaset): رووخوشى.

بشاورد - ا. (بوشاقه‌رد - buşavêrd):
زهوى ناهه‌موار، پره‌ه‌ورازو نشیو،
وهرد.

بشتر - ا. (بیشته‌ر - bişter): ناوى
میکائیل - ى فریشته‌ى بارانه، ههور.

بشترم - ا. (بوشتوره‌م - buşturê m):
نه‌خوشى پیسته، که ورده زیپکه‌ى سوور
له‌سه‌ر پیست په‌یدا ده‌بیت.

بشتره - ا. (بوشته‌ره - buştêre):
چنگال، نان به روژ.

بشتک - ا. (بوشته‌ک - buşte k): کوزه،
سه‌بو، خه‌مپى، کوپه‌له.

بشر - ا. ع (به‌شهر - beşer): بنیاده‌م،
مرۆف، به‌شهر.

بشره - ا. ع (به‌شهره - beşere): پیستى
به‌دهن، پیستى به‌دهنى مرۆف.

بشقاب - ا. ت (بوشغاب - buşxab):

قاپ، ئامان، ده‌فرى نان خواردن.

بشک - ا. (به‌شک - beş k): ئاونگ،
شه‌ونم، تهنکه به‌فر، ورده تهرزه، خوناڤ.

بشکریدن - مص. م (بیشکه‌ریده‌ن -
bişkerîden): راوکردن، شکارکردن.

بشکفه - ا. (بیشکوفه - bişkufe):
شکوفه، خونه‌چ، هیلنج، رشانه‌وه.

بشکله - ا. (بیشکه‌له - bişkele): کلبل
و کلتومى ده‌رگا.

بشکلیدن - مص (بیش که‌لیدن -
bişkelîden): کون کردن، روشاندن،
درز تى خستن، روشاندنى شتیک به
نینۆک یان ههر شتیکى نوک تیر.

بشکم - ا. (بهش که‌م - beşkem):
باله‌خانه، خانوى هاوینه، باره‌گا.

بشکن - ا. (بیشکه‌ن - bişken):
چه‌قه‌نه، چه‌قه‌وانه.

بشکن زدن - مص. م (بیشکه‌ن زده‌دن -
bişken zeden): چه‌قه‌نه لیدن.

بشکن بشکن - ا. مر (بیشکه‌ن بیشکه‌ن -
bişken bişken): سوړو چه‌قه‌نه،
هه‌راوه‌ه‌نگامه، ره‌قسین.

بشکوفه - ا. (بیشکوفه - bişkûfe):
شکوفه.

بشکول - ص (بیشکول، به‌شکول -
bişkûl, beşkûl): چوست و چالاک،
هوشیار، به‌داروبار، سوور له‌سه‌ر کاران.

بشکولیدن - مص. م (بیشکولیدن -
bişkûlîden): چوست و چالاکى
نواندن، سوور بوون له‌سه‌ر کاران.

بشکه - ا. (بوشکه - buşke): بۆشکه،
جلیکانه.

بشلیدن - مص. ل (به شه لیدهن - beşelîden): تیکالان، پیکه وه چه سپان.

بشم - ا (به شم - beşm): شه ونم، ئاونگ، ورده به فر، گلیره، خوناڤ.

بشم - ص (به شه م - beşem): داماو، مات، مه لول، خه مین، تازیه بار.

بشمه - ا (به شمه - beşme): پیستی خا، پیستی خوشه نه کرا، پیستی نه غاردراو.

بشن - ا (به شن - beşn): به ژن، قه دو بالا.

بشنج - ا (بیشه نج - bişenc): په لئی ده موچاو.

بشنجیدن - مص. م (بیشه نجیدن - bişencîden): رژان، رژاندن، «بو ئاو یان هه ر شله مه نییه کی دی».

بشنژه - ا (بوشه نژه - buşenje): چنگال، نانی گهرم و روژ.

بشنین - ع (بوشنین - buşnîn): گولیکه وه کو نیلۆفه ره له میسردا ده رویت.

بشولیدن - مص. م (بیشولیدن - bişûlîden): به ششولیدن، به ششولیدن - beşûlîden: جولاندن، نه نجامدان، بزواندن.

بشولیدن - مص. م (بیشولیدن - bişûlîden): به ششولیدن، به ششولیدن - beşûlîden: تیکدان، په ریشان کردن، سه رسام و داماو.

بشیر - ع. ص (به شیر - beşîr): مرده هینه ر.

بصارت - ا. مص - ع (به سارته -

besaret): زیره کی، دانایی، زانایی. **بصاق** - ا - ع (بوساغ - busax): تف، ئاوی دهم.

بصر - ا - ع (به سهر - beser): چاو **بصراء** - ا. ع (بوسه راء - busera): بینایان، روشن بینان.

بصری - ص. ن. ع (به سری - besrî): خه لکی ده قه ری به سرا.

بصل - ا - ع (به سهل - besel): پیاز.

بصیر - ص. ع (به سیر - besîr): دانا، زانا، بینا، له پرووی ریزو نه ده به وه به کویر - یش ده گوتری به سیر.

بصیرت - ا. ع (به سیره ت - besîret): زانایی، دانایی، زیره کی، هوشیاری، بینایی، به ته گبیر، ئاقلی، پر به لگه.

بضاعت - ا - ع (بیزائه ت - biza'et): دارایی، سه رمایه، کالای بازرگانی.

بضع - ا. ع (بیزع - biz') : هه ندیک، چه ندیک، له نیوان ۳ - ۹، پاژتیکي شه و.

بضعه - ا. ع (بیزعه - biz'e): پارچه به ک گوشت، جگه رگوشت، فره زن.

بط - ا. ع (به تت - bett): مراوی، سونه.

بطارقه - ا. ع (به تارقه - betarixe): به تریق، جارن به سه رکرده و پیشه و او فره مانده ی سوپای روژ ده گوترا.

بطل - ص. ع (به تتال - bettal): بیکاره، دروژن، هه رزه ویتز، دلاوه ر، دلیر.

بطالت - مص. ل. ع (به تاله ت - betalet): ئازابوون، دلیربوون.

بطالت - مص. ل. ع (به تاله ت - betalet): بیکاربوون، ده ست به تالی.

بطانه - ا. ع (به تانه - betane): نه سته ر، به ر، مه حره م، نزیک، دۆستی نزیک، ناواخن.

بطحاء - ا.ع (بهت هاء - betha') :
رووباری بهرین، خپ.

بطر - مص. م. ع (به تهر - beter) :
بوغرایبی، پټی نه زانی، ناشکوری، لووت بهرزی.

بطری - ا (بوتری - butrî) : بوتل، شوشه، قاب.

بطریک - ا (به تریک - betrîk) : بابی
رووحی عیساییان، سه روکی قه شان.

بطش - ا. مص. ع (به تش - betş) :
سه ختگیری، توندو تیژی، هیرشکردن،
غه زه ب گرتن، راوانان.

بطل - ص. ع (به تهل - betel) : پالنه وان،
دلیر، دلاور، ئازا، بویر، عه گید، ره شید،
قاره مان.

بطلان - مص. ل. ع (بوتلان - butlan) :
پوچه ل بوونه وه، له کارکه وتن، نا دروستی.

بطم - ا.ع (بموتم، به تم - butum, betm) :
قه زوان، قه سقه وان.

بطن - ا.ع (به تن - betin) : سک،
ناوه وهی شتیک، گروپتیکی بچوکتتر له
قه بیله، زگ.

بطوء - ا. مص. ع (بوتء - butu') :
خاوی، هیواشی، کاوه خو.

بطون - ا.ع (بوتون - butûn) : کوئی
به تن - ه، سک.

بطی - ص. ع (به تی - betî) : هیواش،
خا، کاوه خو.

بطیخ - ا. ع (به تیخ - bettîx) : کاله ک،
شوتی، ئارو.

بطین - ص. ع (به تین - betîn) : ورگن،
ورگ زل، زگن.

بعث - مص. م. ع (به ئس - be's) :

ناردن، قیامت، حه شر، زیندوو کړدنه وهی
مردووان، روژی قیامت، قه ژین، ژیانده وه،
په سلان.

بعثت - مص. م. ع (بیئسه ت - bi'set) :
زیندوو کړدنه وهی مردووان، ناردنی په یامبه ر
له لایه ن خواوه بو خه لکی، ژیانده وه.

بعد - ق. ع (به عد - be'd) : پاشان،
دوایی.

بعد - ا. ع (بوعد - bu'd) : دووری،
جودایی.

بعر - ا.ع (به عر - be'r) : پشقل،
سه رگین، پشقلی وشت، یان مه ر.

بعض - ا.ع (به عز - be'z) : پاژتیک له
شتیک، هندی، بری.

بعل - ا.ع (به عل - be'l) : شوو، خاوه ن،
میږد.

بعید - ص. ع (به عید - beîd) : دوور.

بعیر - ا.ع (به عیر - beîr) : وشت،
حوشتر.

بغ - ا (به غ - bex) : خوا، یه زدان، خولا،
بت، فرېشته.

بغا - ص (به غا - bexa) : حیز، قه حبه،
روو سپی.

بغاة - ص. ج باغی (بوغات - buxat) :
سرکیشان، یاخیان، به گوئی نه که ران،
سته مکاران.

بغاز - ا (بیغاز - bixaz) : پواز.

بغاز - ا. تر (بوغاز - buxaz) : گه لی،
گه روو،

بغامه - ا (به غامه - bexame) : دیو،
دیوی بیابانی.

بغپور - ص (به غپور - bexpûr) : کوری
خوا، نازناوی پاشایانی چین.

میثوله. په خشه.
بقاء - مص. ع (به غاء - bexa') :
 مانده، ژيان، بېرته وایي.
بقال - ا. ص. ع (به غال - bexxal) :
 به قال، میوه فروش.
بقایا - ا. ع (به غایا - bexaya) :
 پاشماوه، پاشه روک.
بقر - ا. ع (به غهر - bexer) : مانگا،
 چیل، گا.
بقع - ا. ع (بوغه - buxe') : کوی
 بقعه - (بوغه) پارچه ی زهوی ناوازه، بینا،
 تهلار، سهرا، پارچه زهوییه که
 زیاده تگای تیدا بی، مهزار، دیر، خانه قا،
 ته کیه.
بقل - ا. ع (به غل - bexl) : سهووزی،
 پاقله مهنی، پاقله، تهره.
بقم - ا. ع (به غهم - bexem) : جوړه
 دره ختیکه، له مه کسیک و هندوراس دا
 هه یه.
بقول - ا. ع (بوغول - buxûl) : کوی
 (بقل ه)، پاقله، سهووزی، تهره.
بقیه - ا. ع (به غییه - bexiye) : باقی،
 پاشماوه، ماوه.
بقیع - ا. ع (به غیع - bexî') : دارستان،
 باخی داری هه مه جوړ، گوړستانی که له
 مه دینه.
بک - ا (به ک - bek) : بوق، قورباقه.
بک - ا. انگل (به ک - bek) : پشتیوان،
 دیفاع له یاری توپین دا.
بکا - ا. ع (به کا - beka) : دره ختیکی
 گه لا ورده له مه که ده رویت.
بکاء - ا. مص. ل. ع (بوکاء - buka')
 گریان، زاری.

بغته - ق. ع (بوغته تن - buxteten) :
 له پېر، له ناکاو، نشکیتا.
بغچه - ا. تر (بوخچه - buxçe) : بوخچه.
بغرا - ا. تر (بوغرا - buxra) : ناشی
 هه رشته.
بغرنج - ا (بوغره نج - buxrenc) :
 ئاسته نگ، دژوار، ئالوز، ناروون، تیکه ل
 و پیکه ل.
بغستان - ا. م (به غیستان - bexistan) :
 بتخانه، مائی خوا.
بغض - ا. ع (بوغز - buxz) : رق، کینه،
 بوغز، گریانی له پېر، کهر، ناحه زی.
بغضاء - ا. ع (به غزا - bexza') : کینه ی
 توند، دژمنایه تی.
بغل - ا (به غل - bexel) : باخه ل،
 باوهش، ئامیز، که نار، ته نیش، لا.
بغل - ا. ع (به غل - bexl) : قاتر،
 هیستر.
بغی - مص. م. ع (به غی - bexî) :
 زیده گاشی، سه رکیشی، زولم کردن،
 سته مکاری، به دکاری.
بغیاز - ا (به غیاز - bexyaz) : مزخانه،
 شاگردانه، به خشیش، مزگانی، مزگینی.
بفتري - ا (به فته ری - befterî) : هه پکی
 جو لایی، که لگیت.
بفج - ا (به فج - befc) : که فی دهم، نه و
 ورده تفه ی که به دهم قسه کردنه وه له دهم
 دهرده چی، پرش.
بفخم - ق (به فخم، بیفخم - befxem, bifxem) : زور، فره.
بفنج - ا (به فنه ج - befneç) : ماری بی
 ژهر.
بق - ا. ع (به غ - bex) : پیشکه،

به يانی زو، بهرده يان.
بگلر - ا. ت. (به گله ر - begler): به گله ر، به گان.
بگم - ا. ت. (بيگوم - bigum): به گم، خانم، خاتون، بانو.
بگماز - ا. ت. (بيگماز - begmaz, bigmaz): شهراب، باده، شهرابخوری، پيالهی شهراب.
بگنی - ا. (به گه نی - begenî): جوړه شهرابیکه، که له برنج و هه رزن و جوو ئه و جوړه دانه و پیلانه دروست ده کړئ.
بگونیا - ا. (بيگونیا - biguniya): جوړه گیایه که.
بل - ص. - ا. (به ل - bel): هاووازی، پاژنه ی پی.
بل - ع. - ح. (عطف (به ل - bel): به لکه، به لکو.
بلاء - ا. ع. (به لاء - belâ): به لا، نسیب هت، گرفتاری، نه زمون، تاقیکردنه وه، ساوکه.
بلا به - ص. (به لابه - belabe): به دکار، فاسق، رووسی، قه حیه، خراپه کار، فیتنه چی.
بلاج - ا. (به لاج - belac): حه سیر.
بلاچین - ا. فاک (به لاجین - belacîn): به لاوه گیتیر، سه ده قه، قوربانی.
بلاد - ا. ع. (بیلا د - bilad): ولات، شاران.
بلادانه - ا. مر (به لادانه - beladane): جوړه گیایه که.
بلادت - م. ص. ل. ع. (به لاد هت - beladet): که وده نی، گیلی، گه لحویی، زهین کویر، درهنگ حالی.

بکاء - ص. ع. (به کاء - bekka'): زور گریان، گرینوک، نووزن.
بکارت - م. ص. ل. ع. (به کاره ت - bekaret): کچینی، پهرده ی کچینی، دویتنینی.
بکبه - ا. (به که - bekbeke): چیشتی که شک و روژ، جولاندن، گیرانه وهی کالا، قه ره بالغی، هاتن و چوون.
بکتابش - ا. تر (به کتابش - bektaş): غولامی میر، گه ورده ی ده سته یه ک، سهردارو گه ورده ی عیل، به گ.
بکتر - ا. (به کته ر - bekter): زری، جلی جهنگ.
بکر - ص. ع. (بیکر - bikr): کچی شوونه کردوو، نویه ره، تازه، ده ست لیینه دراو، نوخشه، سهرمؤر.
بکران - ا. (بوکران - bukrân): بنکری.
بکم - ا. (به کم - bekem): پروانه بقم؛ جوړه دره ختیکه.
بکم - ا. ع. (بوکم - bukm): لالان.
بکمان - ا. ع. (بوکمان - bukman): کوئی بکیم (به کیم) لال.
بکنک - ص. (به ک نه ک - beknek): حه یوانی کلک پراو.
بکوک - ا. (به کوک - bekûk): باده ی شهرابخوری، ساغر.
بکی - ص. ع. (به کیی - bekyî): گرینوک، که سی که زور بگری.
بکیم - ص. ع. (به کیم - bekîm): لال.
بگ - ص. ت. (بیگ، به گ - big, beg): به گ، سهردار، گه وره.
بگاه - ق. (بیگاه - bigah): له وده خت،

بلادر - (بەلادەر، بەلادور - belader, beladur): دەوونیکە لە تیرە ی سماق.
بلادن - (بیلادون - biladun): جوړه گیایه که.
بلاده - ص (بەلادە - belade): بەدکار، رووسی، فیتنه گیتی.
بلارج - (بەلارەج - belarec): لەقلەق.
بلارک - (بەلارەک - belarek): جوړه پۆلایه کی جهوههرداره، جهوههیری شمشیر.
بلاغ - م.ص.ع (بەلەخ - belax): پەيام، تەبلیخ، بەلاغ، راگەیانندن، گەیانندن.
بلاغت - ا.م.ص.ل.ع (بەلەغەت - belaxet): زمانهروانی، زمان پاراوی، رهوانبیتی، رهوانپه یقین.
بلاغی - ص.ن.ع (بەلەغی - belaxî): کەسیک بتوانی به رهوانی و جوانی مه بهستی خۆی ده بری.
بلاگردان - ا.ف.ک (بەلەگەردان - bela gerdan): به لاهه گیتی، قوربانی، سه دهقه و خیر.
بلال - (بەلال - belal): زورات، گەنە شامی.
بلالک - (بەلالەک - belalek): پۆلای جهوههردار.
بلاهت - ا.م.ص.ع (بەلەهەت - belahet): بێ ئەقلی، ساویلکەیی.
بلایا - ا.ع (بەلایا - belaya): به لای، نسیبهت.
بلایه - ص (بەلایه - belaye): سۆزانی، رووسی، قەحیه، بهدکار.
بلشو - (بیلبه شوو، بهلبه شوو - bilbeşû): ئاژاوه، ههراو ههنگامه، کەس به کەس نه بوون.
بلبل - ا.ع (بول بول - bul bul): بولبل، هوزار، عه نده لیب، شالوور.
بلبله - ا.ع (بولبوله - bulbule): جهزوه، گوژه ی شەراب، سوراحی.
بلبن - (بەلبەن - belben): گاگۆز.
بلخ - ا (بەلخ - belx): قەهرابه، کوله که یه ک که شەرابی تی بکەن.
بلخچ - (بەلخەچ - belxeç): زاخی رهش، شەب.
بلخم - (بەلخەم - belxem): قوچه قانی، بهرده قانی، قەلماسنگ.
بلد - ا.ع (بەلەد - beled): شار، ولات، به لهد، شارهزا.
بلدان - ا.ع (بولادان - buldan): شاران، ولاتان.
بلده - ا.ع (بەلده - belde): شار، شارۆچکه.
بلدرچین - ا.ت (بەلەدەرچین - beledêrçîn): پۆر، هه وێرده، که رهواله.
بلدییه - ا.ع (بەلەدییه - beledîye): شارهوانی.
بلسان - ا.ع (بەلەسان - belesan): جوړه دهوونیکه.
بلسک - (بەلەسک - belesk): په ره سیکه، پلسری.
بلشک - (بولوشک - buluşk): شیش ته نور، شیش که باب، ته نور شتون.
بلشویک - (بولشیفیک - bulşivîk): بۆلشه وی، زۆرینه، په رهوانی (لینین)، که زۆرینه ی دهنگیان هینا.

بلادر - (بەلادەر، بەلادور - belader, beladur): دەوونیکە لە تیرە ی سماق.
بلادن - (بیلادون - biladun): جوړه گیایه که.
بلاده - ص (بەلادە - belade): بەدکار، رووسی، فیتنه گیتی.
بلارج - (بەلارەج - belarec): لەقلەق.
بلارک - (بەلارەک - belarek): جوړه پۆلایه کی جهوههرداره، جهوههیری شمشیر.
بلاغ - م.ص.ع (بەلەخ - belax): پەيام، تەبلیخ، بەلاغ، راگەیانندن، گەیانندن.
بلاغت - ا.م.ص.ل.ع (بەلەغەت - belaxet): زمانهروانی، زمان پاراوی، رهوانبیتی، رهوانپه یقین.
بلاغی - ص.ن.ع (بەلەغی - belaxî): کەسیک بتوانی به رهوانی و جوانی مه بهستی خۆی ده بری.
بلاگردان - ا.ف.ک (بەلەگەردان - bela gerdan): به لاهه گیتی، قوربانی، سه دهقه و خیر.
بلال - (بەلال - belal): زورات، گەنە شامی.
بلالک - (بەلالەک - belalek): پۆلای جهوههردار.
بلاهت - ا.م.ص.ع (بەلەهەت - belahet): بێ ئەقلی، ساویلکەیی.
بلایا - ا.ع (بەلایا - belaya): به لای، نسیبهت.
بلایه - ص (بەلایه - belaye): سۆزانی، رووسی، قەحیه، بهدکار.
بلشو - (بیلبه شوو، بهلبه شوو - bilbeşû): ئاژاوه، ههراو ههنگامه، کەس به کەس نه بوون.

بلع - مص. م.ع (به لء - bel') : قووتدان.
بلعم - ص.ع (به لئهم - belem) : زۆرخۆر.
بلعوم - ا.ص.ع (بولئوم - bul'um) : گهرو، ئهوک، قورگ، مروقی زۆرخۆر.
بلعیدن - مص. م (به لعیدن - bel'iden) : قووتدان.
بلغاء - ص.ا.ع (بوله غا - bulexa') : به لیغان، زمان پاراوان، رهوانیژان.
بلغار - ا (بولغار - bulxar) : پیستی خوشه کراوی رهنگینی بۆن خوش.
بلغاک - ا (بولغاک - bulxak) : ئاژاوه، فیتنه.
بلغده - ص (به لغده - belxede) : بوخچه، دۆران، هیلکه دۆراندنی مریشک، زایه کردن.
بلغس - ا (به لغهس - belxes) : جۆره گیایه که.
بلغم - ا.ع (به لغهم - belxem) : به لغهم، تفی خهست.
بلغندر - ص (به لغه ندهر - belxender) : بۆ دین، بۆ سه روبه ر.
بلغنده - ا (به لغونده - belxunde) : جانتا، بوخچه.
بلغور - ا (بولغوور - belxûr) : ساوهر، قسه ی گهوره، قسه ی زل.
بلغرخ - ص (بولفه رخه ج - bulferxec) : خراو، ناشیرین، ناپاک، کریت، دزتو.
بلک - ا (بیلکه - bilek) : دیاری، نۆیه ری میوه، توحفه، کهم وینه.
بلکامه - ص (بولکامه - bulkame) : پیر ئاره زوو.
بلکس - ا (به لکهس - belkes) :

مه نجه نیق، تهوژمی گهرما.
بلکفد - ا (بولکه فد - bulkefd) : به رتیل، خاوه، ریشووت.
بلکک - ا (بیلکه ک - bilkek) : شیرتین، شله تین.
بلکن - ا (به لکه ن - belken) : مه نجه نیق، تهوژمی گهرما.
بلکنجک - ص (بولکه نجه ک - bulkencek) : شتی مایه ی پتکه نین بۆ، سه یرو سه مه ره.
بلکه - ح.ر (به لکی - belki) : به لکه، به لکو، به هه ر حال، تهقو، شایه تا.
بلم - ا.ع (به لهم - belem) : به لهم، قایه غ، لۆتکه.
بلماج - ا (بولماج - bulmac) : په لوله.
بلمه - ا (به لمه - belme) : ردینی دریتو چر.
بلمه - ص (به لمه - belme) : پیای ری دین دریتو.
بلنج - ا (به لنج - belenc) : ئه ندازه، بر.
بلند - ص (بوله ند - bulend) : به رز، بالا، هه لکشاو.
بلنداختر - ص (بوله ندئه خته ر - bulendexter) : شادمان، به ختیار، خوشبه خت، به تالچ، به شانس و یه غبال.
بلنداوازه - ص.ک (بوله ند ئاوازه - bulend abaze) : مه نشور، ناسراو، ناودار.
بلندپرواز - ص (بوله ند په رقا ز - bulendpervaz) : به رزه فر، خۆپه سن، لاف لیدهر، خۆه لکیش، ته ره قی خواز.
بلندگرای - ا.فا (بوله ندگرای - bulend-geray) : به رزه فر، شکوخواز،

پله و پایه خواز.

بلندگو - (بوله ندگوو - bulendgû):
بلندگو. سه ماعه.

بلندین - (به له نندین - belendîn):
چوارچیتوی دهرگای مال، ئاستانه.

بلوی - ا. ع (به لثا - belva): به لا،
نسیبته، دژواری، هه را، ئاژاوه،
قه ره بالغی، سه رکیشی، هه نگامه.

بلوایه - ا (به لثایه - belvaye):
په ره سیلکه، پلسری.

بلوچ - ا (بولوچ - bulûç): پۆینه ی
که له شیر، ناوی تیره یه کی بلوچستانه.

بلور - ا. ع (بولوور - bulûr): بلوور.

بلوط - ا. ع (به للووت - bellût):
دره ختی به پروو.

بلوط دریایی - (به للووتی دهریایی -
belûti deryayî): توتیا، دهرمانیکی
چاوانه.

بلوغ - مص. ل. ع (بولووغ - bulûx):
بولوق، بالق بوون، خو ناسین، شه یتانی
بوون.

بلوف - (بولوف - bulûf): بلوف، فیل،
درۆ.

بلوک - ا (بولووک - bulûk): بلوک،
ده فیه ریک که چه ند گوندو دییه ک
بگریته وه.

بلوک - ا (بولووک - bulûk): جماعه ت،
دهسته دهسته.

بلوک - ا (بولوک - bulûk): بلوک،
کۆمه له ولاتیک یه ک بگرن و یه ک مه رام و
رئبازی سیاسییان هه بی.

بلونک - ا (به لونه ک - belûnek):
شمشیری دارین.

بله - ق. ع (به لی، به علی -
belî, be'î): به لی، ئه ری.

بله - ا. ع (بوله - bulh): که م ئه قلان،
گیلان، ئه بله ه.

بله‌ا - ص. ع (به لها - belha): ئافره تی
بئ ئه قل، ئافره تی گیل، ئافره تی ئه بله ه.

بله‌وس - ص. ع (بوله ه فه س -
bulheves): هه وه سکار، پر هه وه س،
به هه وه س.

بلی - ق. ع (به لی. belî): به لی.

بلیاد - ا (به لیاد - belyad): جلی
ساده ی بئ نه خش و نیگار.

بلیارد - ا (بیارد، بیلیارد - bilyard):
جوړه یارییه که، بلیارد.

بلیت - ا. ع (به لییه ت - belîyet): به لا،
کوشت، ئازار، تاقیکردنه وه.

بلیه - ا. ع (به لییه - belîye): به لا،
نسیبته، رهنج، گرفتاری.

بلید - ع. ص (به لید - belîd): به لید،
که وده ن، گیل، زهین کویر.

بلیغ - ص. ع (به لیغ - belîx): به زمان،
قسه زان، به ده مو زمان، زمانپاراو،
ره وانبیت.

بلیله - ا (به لیله - belîle): به لا لۆک.

بم - ا (به م - bem): دهنگی به رز.

بمب - ا (بۆمب - bomb): بۆمبا.

بمب افکن - ا. فسا (بۆمب ئه فکه ن -
bomb efken): فرۆکه ی جهنگی،
فرۆکه ی بۆمباهاوێژ.

بمباران - ا (بۆمب باران -
bombbaran): بۆردومان.

بمباردومان - ا (بۆمب باردومان -
bombardumn): بۆردومان،

بۆمباران.

بن - ا(بون - bun): بن، بنی بیر، رهگ، ژئیر.

بن - ا. ع(بون - bun): قاوه.

بنا - ا. ع(بیناء - bina'): تهلار، بینا، ساختمان، ئه پارتمان.

بنا - ص. ع(به نناء - benna'): به نا، وهستای بینا.

بنات - ا. ع(به نات - benat): کیژان.

بنات النعش - ا. ع(به ناتوننه ئش - benatunniş): حه وته وانه.

بنادر - ا. ع(به نادیر - benadir): بهنده ران، شارانی که نارین ده ریا.

بناغ - ا(به ناغ - benax): هه وی.

بناگوش - ا(بوناگوش - bunagûş): نه رمه ی گوئی. په ناگوئی، لاجانگ.

بنام - ص(بینام - binam): هاوناو، به نامی، ناودار، ناسراو، به نیویانگ.

بنام ایزد - (بینام ئیزده - binamized): په نا به خوا، بۆ سه رسامی و چاوی پیس و سویند به کار دیت.

بنان - ا. ع(به نان - benan): سه ری په نجه.

بنان - ا(به نان - benan): مۆز.

بنانج - ا(به نانج - benanc): هه نه، هه قی، هه وی.

بناور - ص(بونا ئه ر - bunaver): ریشه دار، بندار، قوول.

بن بست - ا. ص(بون به ست - bunbest): کویره کوژان، کاری دژواری

بی چاره.

بنت - ا. ع(بینت - bint): کچ، کیژ، دویت، قز، کناچه، که نیشک.

بنج - ا. (بهنج - benc): بهنج، بهنج.

بنجاق، بنچاق - ا. ت(بونچاغ، بونچاغ - buncax, bunçax): قوچان، قه واله، کۆنه سه نه دان.

بنجشک - ا(بینجیشک - bincişk): پاساری، چۆله که، چیژشکه. کیژشکه.

بنجک - ا(بونجکه - buncek): گلۆله په موو، په مووی شیکراوه ی ناماده بۆ رستن.

بنجل - ص(بونجول - buncul): عه ماره پۆ، بی که لک، کالای خراب، کالای بی بازار.

بند - ا(به ند - bend): به ند، په ت، به ریه ست، جومگه.

بند آمدن - مص. ل(به ند ئامه ده ند - bend ameden): وه ستانه وه، راوه ستان.

بند آوردن - مص. م(به ند ئا قوورده ند - bendavûerden): راگرتن.

بندبودن - مص. ل(به ند بووده ند - bendbûden): گیربوون، گرفتار بوون.

بندشدن - مص. ل(به ند شوده ند - bendşuden): ئارام بوون، مه حکه م بوون. گیربوون، داسه کران.

بندکردن - مص. م(به ند که ره ده ند - bend kerden): یه خسیر کردن، توند کردن، جوت بوون، دیل کردن.

بنداد - ا(بونداد - bundad): بونیاد، بناغه، بنچینه، هیتم، پشتیوان، ره چه له کی

هه رشتیک.

بندار - ا. ص(بوندار - bundar): ره گو ریشه دار، خاوه ن مولک، سه رمایه دار، گرانجان، گومرگچی، ره سه ن، به هوش، دانا.

بندانداز - ا (به ندئه نداز - benendaz):
دهموچاو هه لگر.

بندباز - ا. ف (به ند باز - bendbaz):
په تبار، ئاکرۆبات.

بندر - ا (به ندهر - bender): به ندهر.

بندزدن - مص. م (به نده زدهن - bendzedn):
چاک کردنه وهی قاپی شکاو به قهید.

بندن - ا. فا (به ندهن - bendzen): ئه و
که سهی قاپی شکاو چاک ده کاته وه.

بندش - ا (به ندهش - bendeş): گلوئه
په مووی شیکراوهی ئاماده بو رستن.

بندق - ا. ع (بوندهغ - bundux):
فندق (که ره زاته).

بندک - ا (به ندهک - bendek): لوکهی
بژاکراو بو رستن.

بندکش - ا. فا (به ندکesh - bendkeş):
درزکار، ئه و کرێکار یان وه ستایه ی درزی
نیوان خشت یان به ردی بینایان ده کات.

بندکشی - ا. مص (به ندکesh - bendkeşî):
په کردنه وهی درزی نیوان
خشت یان به ردی رووکاری بینایان به چیمه نتۆ.
بندمه - ا (به ندیمه - bendîme): قۆپچه،
دوگمه.

بن دندن - ا (بوننی دندن - bunidendan):
کینایه یه له گوئی رایه لی.

بندوز - ا (بوندوز - bundûz): به نی
جه وال درون

بنده - په. ا. ص (به نده - bende):
خولام، نوکهر، کۆبله.

بندی - ص (به ندی - bendî): گیرۆده،
دیل، زیندانی، یه خسییر.

بندیخانه - ا. م (به ندیخانه - bendîxane):
به ندیخانه، زیندان،
چه پسخانه.

بندیه - ا (به ندیمه - bendîme): قۆپچه،
دوگمه.

بنزوات - ا (به نزوات - benzuat):
جوړه خوپییه که.

بنزین - فر. ا (به نزن - benzîn): به نزن.
بنساله - ص (بونساله - bunsale):
کۆن، به سالاجوو، پیر.

بنشاختن - مص. م (بینشاختهن - binşaxten):
دانیشاندن

بنشن - ا (بونشنه - bunşen):
دانه ویتله، نوک و نیسک و ماش و لوییاو
پاقله و...

بنصر - ا. ع (بینسیر - binsir): قامکی
برا تووته.

بنفسج - ا (به نه فسهج - benefsec):
وه نه وشه.

بنفش - ا. ص (به نه فش - benefş):
وه نه وشه یی.

بنفشه - ا. په (به نه فشه - benefşe):
وه نه وشه.

بنفوز - ا (بونفوز - bunfûz): ده م و
قه پۆز، لمۆز.

بنکدار - ا. فا (بونهک دار - bunekdar):
جومله فروش، ئیدی بازرگانی بی یان
به قالی و عه تاری.

بنکران - ا (بون که ران - bunkeran):
بنکری.

بنکشیدن - مص (بونکوشیدنه - bunkuşîden):
هه للوشین، قووتدان به
نه جوراوی.

بنگ - ا(به‌نگ - beng): به‌نگ، شادانه.

بنگان - ا(به‌نگان - bengan): فینجان.

بنگاه - ا.مر(بون گاه - bungah):

بنکه، ده‌زگا، عه‌مار، باره‌گا، شوینی کرین و فروشتن.

بنگره - ا(به‌ن گه‌ره - bengere):

بالۆره، لایلیه، ئه‌و ئاوازه‌ی که ژنان مندالی پی ده‌کهنه‌هه‌و.

بنگلک - ا(بونگوله‌ک - bungulek):

بنجی گول.

بنگن - ا(به‌نگه‌ن - bengen): که‌ردو.

بنگو - ا(به‌نگوو - bengû): جو‌ره

گیاه‌که.

بنلاد - ا(بونلاد - bunlad): بناغه‌ی

دیوار، پشتیوان.

بنو - ا(بونوو - bunû): خه‌رمانی گه‌نم

یان جو‌یان کا و ئه‌و شتانه.

بنوان - ا(بونوڤان - bunvan):

خه‌رمانه‌وان، پاسه‌وانی خه‌رمان یان زه‌رات.

بنوسرخ - ا(بونوسورخ - bunûsurx):

نیسک.

بنوسیاه - ا(بونوسیپاه - bunûsiyah):

ماش.

بنون - ا.ع(به‌نوو - benûn): کوپان.

بنه - ا(بونه - bune): بنه، ناو مال،

مولک و دارایی، بنه‌وبارگه.

بنه - ا(به‌نه - bene): په‌تی باریک،

دره‌ختیکه له جو‌ری دره‌ختی سماق.

بنی - ا.ع(بونه‌ی - buney): کوپک،

کوپرژگه، روژه.

بنی ادم - ا.ع(به‌نی ئاده‌م -

benîadem): بنیاده‌م، کوپتن ئاده‌م، روژه‌ییتن ئاده‌م.

بنی فاطمه - ا.ع(به‌نی فاتیمة -

benîfatime): روژه‌ییتن فاتیمة.

بنی اسرائیل - ا(به‌نی ئیسرائیل -

benî isra'îl): روژه‌ییتن ئیسرائیل.

بنیاد - ا.م(بونیاد - bunyad): بونیاد،

بناغه، ته‌مه‌لی دیوار، هتیم، بنه‌په‌ت.

بنیان - ا.ع(بونیان - bunyan): بینا،

بونیا، بناغه.

بنیه - ا.ع(بونیه - bunye): فیتره‌ت،

بوون، سروشت.

بنيچه - ا(بونیکه - bunîçe): به‌ش،

دیاریکردنی به‌ش و قه‌رزی هه‌ر ده‌سته‌و هاو‌پیشه‌گه‌لیک.

بنیز - ق(بینیز - binîz): هه‌رگیز،

حاشا، خیرا، به‌له‌ز، دیسان، هه‌روه‌ها.

بو - ا(بوو - bû): بوئن.

بوکردن - مص.ل.بوو که‌رده‌ن -

bûkerden): بوئکردن.

بوگرفتن - مص.ل(بووگیرفتنه‌ن -

bûgiriften): بوئن گرتن، بوگه‌ن بوون.

هه‌ستکردن به‌ شتیک.

بوپردن - مص.کنایه (بوو‌بو‌رده‌ن -

bûburden): هه‌ست کردن، په‌ی بردن،

زانین.

بودادن - مص.بوداده‌ن - (bûdaden):

بوئدان.

بو - ا.ع(بوو - bû): ئه‌بوو، وه‌کوئه‌بول

قاسم، باوکی...

بوا - مر ا(بوڤا - buva): ماریکی

گه‌وره‌ی بی ژه‌هره له ئه‌مریکای باشوور هه‌یه.

بوته - ا (بوتته - bûte): بنچک، دهه‌نی چر.

بوتیمار - ا (بوتیمار - bûtîmar): ماسیگره، جوړه بالنده‌یه کی کلک کورتی دهنوک و مل دریتی سپی و کهسک و شینه. شینه شاهو، خه‌مخوره‌ک.

بوجار - ص. ا (بوجار - bûcar): که‌سیک که دانه‌ویله له بیژنگ ددها، شه‌نه‌باچی.

بوجاری - ا. مص (بوجاری - bûcarî): پاک‌کردنه‌وهی دانه‌ویله له خول به بیژینگ. **بوجارلنجان** - ک (بوجارلنجان - bûcarlincan): هه‌لپه‌رست، ده‌لیشه په‌رست.

بوخل، بوخله - ا (بوخله، بوخله - bûxel): پۆلکه، گاگوز، گیایه‌که.

بودار، بویدار - ص (بوودار - bûdar): بۆندار، قسه‌ی به توتیکل.

بودجه - فر. ا (بودجه - bûdce): بودجه، میزانییه.

بودن - مص (بوودن - bûden): هه‌بوون، بوون.

بوش - ا. مص (بویش - bûviş): بوون، هه‌بوونی.

باشنده - ص. فا (باشنده - başinde): هه‌بوو.

بونده - ص. فا (بوته‌نده - bûvende): هه‌بوو.

بودوباش - ا (بودوباش - bûdûbaş): وجود، بوون، مال و سوکنه.

بودونبود - ا. م (بودونه‌بود - bûdû ne bûd): بوون و نه‌بوون، وجودو عه‌ده‌م.

بواب - ص. ع (به‌قشاب - bevvab): ده‌رگاوان، پاسه‌وان.

بواد - (بوقاد - buvad): وشه‌ی دوعایه، له وشه‌ی (بودن = بوده‌ن) ده‌وه و ده‌گیراوه، بیی... .

بودی - ا. ع (به‌قادی - bevadî): سارا، ده‌شت، بیابان.

بوار - مص. ل. ع (به‌قار - bevar): نه‌مان، له‌ناو‌چوون، به‌یار، زه‌وی ویران.

دارالبوار - ا (دارولبه‌قار - darulbevar): دوزه‌خ.

بوارد - ا. ع (به‌قارید - bevarid): شمشیری پرنده، سارده‌مه‌نی، فیتکه‌وات.

بواسیر - ا. ع (به‌قاسیر - bevasîr): مایه‌سیری.

بواشه - ا (به‌قاشه - bevaşe): شه‌نه.

بواعث - ا. ع (به‌قائیس - beva'is): سو‌نگه، هو.

بوئیدن، بوییدن - مص. م (بوئیدن - bûiden): بۆن کردن.

بوینده - ص. فا (بویه‌نده - bûyende): بۆن‌کەر، هه‌ستی بۆن کردن.

بويا - ص (بويا - bûya): موعه‌ته‌ر، بۆن خوش.

بویان - ص. فا (بویان - bûyan): بۆن‌کەر.

بوب - ا (بووب - bûb): فره‌ش، رایه‌خ.

بورد - ا (بووبورد - bûburd): بلبیل، هو‌زار، شالوور.

بووبک - ا (بووبه‌ک - bûbek): په‌پوه‌سلی‌مان‌که، شانه‌سه‌ر.

بویه - ا (بوویه - bûbe): شانه‌سه‌ر.

بویین - فر. ا (بویین - bûbîn): داینه‌مو.

بور - ا.ص (بوور - bûr): زیرین، زەرد
یان سووری کال. سووریوونەو لە
شەرمەزاریدا، تەریق بوونەو.

بورابرش - ص (بووری ئەبرەش -
bûri ebrêş): بەرشە، ئەسپی سوور کە
خالی سپی تیدایی.

بوربجاده‌رنگ - ا.مر (بوری بیجاده
رەنگ - bûri bîcade reng): هەتاو،
خۆر، رۆژ.

بور - ا (بوور - bûr): ئامیــریکی
مۆسیقای کۆنە.

بورشدن - مص. ل (بوورشـودەن -
bûrşuden): تەریق بوونەو، خەجالت
بوون، شەرمەزاری، بێ ئومێد بوون.

بورات - ا (بورات - bûrat): ئەسیدی
بوریک.

بورات دو سود - فر. ا (بوراتدو سود -
bûratdûsûd): جۆرە خۆییە کە.

بوراکس - فر. ا (بوراکس - bûraks):
جۆرە خۆییە کە.

بوران - ا (بووران - bûran): بووران،
باران یان بەفر بەباو، زیران، بارۆڤە.

بورانی - ا (بورانی - bûranî): جۆرە
خواردنییە کە، لە سپیناخ یان کولە کە یان
باینجانی سوورەو کراو دروست دەکری.

بورت - ا (بورت - bûrt): شەهــرەبی
بچوکی قولفدار.

بورژوا - فر. ا (بورژوا - bûrjuwa):
شاریی، دەولەتمەند، سەرمایەدار، بۆرژوا.

بورژوازی - فر. ا (بورژوازی -
bûrjuwazî): چینی سەرمایەدار،
خاوەن کەرەستە ی بەرھەمھێنان.

بورس - فر. ا (بوورس - bûrs): بۆرسە،

بازاری کرین و فرۆشتن (بەتایبەتی پارە
بەنرخ و بەھادار).

بورق - ا.ع (بوورەغ - bûre`x): کەرپۆ،
ژەنگ، پرگ، کەرپی.

بورک - ا (بوورەک - bûrek): کەرپۆوی
سەرنان.

بورنگ - ا (بۆرەنگ - bûreng):
رێحانەیی کێوی.

بوره - ا (بوورە - bûre): جۆرە خۆییە کە.

بوریا - ا.ع (بووریا - bûrya):
حەسیر.

بوز - ص (بووز - bûz): ئەسپی خۆشەز،
پیایە بە زەین، زێرەک.

بوزگند - ا (بووزگەند - bûzgend):
هەیان، دالان.

بوزه - ا (بووزە - bûze): شەراب،
شەرابی کە لە ئاردی برنج و هەرز و جۆ
دروست بکری.

بوزینه - ا (بووزینە - bûzîne): مەیموون.
بوژ - ا (بەوژ - bewj): گێژاو، گێژەنگە.

بوژنە - ا (بووژنە - bûjne): شکۆفەو
بەھار، درەختی هیشتا نەپشکوتو.

بوستان - ق - ا (بووستان - bûstan):
بێستان، گولزار، باخی میو، گولستان.

بوسلیک - ا (بوسەلیک - bûselik):
ناوی ئاھەنگیکی مۆسیقای ئێرانییە.

بوسه - ا (بووسە - bûse): ماچ،
راموسان، بۆسە.

بوسیدن - مص. م (بووسیـیدن -
bûsîden): ماچکردن.

بوش - ا. مص (بوڤیش - bûviş): بوون،
گەردوون، کەون، چارەنووس، یازی.

بوش - ا (بەوش - bewş): خۆنۆینی،

کە پروفەر.

بوش - (بووش - bûş): دەم، زار.

بوشاسب - (بووشاسب - bûşasib): خەون، خەون دیتن.

بوغ - (بووغ - bûx): بۆقی، کەرەنا.

بوغنج - (بووغنج - bûxenc): سیادانه.

بوف - (بووف - bûf): کوند، کونده پەپو، بایه قوش، جوغد.

بوفه، بوفت - (بوفه، بوفهت - bûfe, bûfet): جانتا، باول، شوپینی نان خواردن، له سههیرانگایان یان ویتستگهی قیتاران.

بوق - (بووق - bûq): بۆقی، شه پپوور، کەرەنا.

بوقلەمون - (بووغلەلموون - bûxelemûn): قەلەموون، عەلی شیش.

بوک - (بووک - bûk): بریا، خوژیا، کاشکی، خوژگه.

بوکس - فر. (بوکس - buks): بۆکس، مشت.

بوکسور - ص. (بوکسور - bûksur): بۆکسەر، بۆکس وەشیتن، مشتباز.

بوکند - (بوکەند - bûkend): لاو لاو.

بوگان - (بووگان - bûgan): پزدان، منداڵدان.

بوگلک - (بوگولەک - bûgulek): بنجی گول، قەزوان.

بول - ا.ع. (بهول - bewl): میز، پیشاو.

بولاغ اودی - ا.ت. (بولو لاغ ئودی - bûlax udî): جوژه روو هکیکه، وهکو کوزه له.

بولنجک - ص. (بوله نجکه - bûlencek): سەیر، هه رشتیکی سەیرو پیکه نیناوی، کۆمیدی.

بولوار - فر. (بولقار - bûlvar): بولوار، شه قام و مهیدانی به دارو درهخت بۆ سەیران و ته ماشا.

بوم - (بووم - bûm): شوپین و ماوا، زهوی به یار، شار، ده قهر، زید.

بومی - ص. ن. (بوومی - bûmî): هاوشوینی، خه لکی یه ک شوپین.

بومپر - ا.م. (بوم بهر - bûmber): زه مین، شوپین، سه رزه مین.

بوم، بومه - ا.ع. (بووم - بوومه - bûm, bûme): کونده پەپو، بایه قوش، جوغد.

بومادران - (بوومادهران - bûmaderan): هه زار په ر.

بومهن - (بوومه هه ن - bûmehen): بوومه له رزه.

بون - (بوون - bûn): پزدان، منداڵدان.

بوناک، بویناک - ص. (بووناک، بوویناک - bûnak, bûynak): بۆگه ن، هه ر شتیک که بۆنی ناخۆش بی.

بووارد - فر. (بووقارد - bûvard): کاغه زی مه ره که ب یان ئاو وشک کردنه وه، کاغه ز

بوهمان - (بوهمان - bûhman): فلان و فیسار، منداڵدان، پزدان.

بویا - ص. (بوویا - bûya): بۆندار، بۆنخۆش، موعه ته ر.

بویائی - (بوویایی - bûyayî): هه ستی بۆنکردن، که پوو، لووت، دفناک.

بت، بتخانه، ته‌ت‌شگه‌دن، ناوی
په‌رستگه‌یه‌ک بووه له به‌لخ.

بهاربند - ا. (به‌هاربه‌ند - beharbend):
ته‌ویل‌ه‌ی بی‌ن‌اسمانه‌ که به‌هاران و هاوینان
ولاخی لی ده‌به‌ستنه‌وه.

بهارستان - ا. مر. (به‌هاربستان -
beharistan): باخی میوه‌و گولان،
بتخانه.

بهاره، بهاری - ص. ن. (به‌هاره، به‌هاری -
behare, beharî): به‌هاره، به‌هاری.

به‌از - ا. (بی‌ه‌از - bihaz): ته‌سپی
ره‌سه‌ن.

بهاگیر - ا. فا. (به‌هاگیر - behagîr):
گران‌بایی، به‌نرخ.

به‌امین - ا. (به‌هامین - behamîn):
وه‌رزی به‌هار.

به‌انه - ا. (به‌هانه - behane): بیانوو،
په‌لپ.

به‌انه‌جو - ا. فا. (به‌هانه‌جو -
behanecû): بیانووگر.

به‌بود، به‌بودی - ا. مص. (بی‌ه‌بود،
بی‌ه‌بودی - bihbûd, bihbûdî):

باش، باشی، سه‌لامه‌ت، سه‌لامه‌تی،
ته‌ندروستی.

به‌ت - ع. مص. (بو‌ه‌ت - bûht):
حه‌یرمان، سه‌رسوپمان.

به‌تان - مص. ل. ع. (بو‌ه‌تان -
bûhtan): بوختان، درۆ، ئیفتیرا، درۆ
هه‌لبه‌ستن.

به‌جت - مص. ل. ع. (به‌ه‌جت -
behcet): شادی، شادمانی.

بهداری - ا. (بی‌ه‌داری - bihdarî):
تیمارخانه، دایه‌ره‌یان وه‌زاره‌تی ته‌ندروستی.

بوی افزار - (بووی ته‌فزار -
bûyefzar): به‌هارات و ئاله‌تی تیژی
وه‌ک بیبه‌رو زه‌رده‌چه‌وه‌و دارچین.

بویدان - ا. مر. (بوویدان - bûydan):
گول‌ودان، گول‌وپژین.

بوی سوز - ا. (بووی سوز - bûysûz):
ناگردان، بخوردان.

بوی کوهی - ا. (بوی کوهی - bûykûhî):
جوړه‌رووه‌کیکه.

بوی گلک - ا. (بوی گلک -
bûygulek): بنجه‌گول.

بویه - ا. (بوویه - bûye): ئومیده‌واری،
خوژی خوازی، ئاره‌زوو.

به - ص. (بی‌ه - bih): باش، چاک،
په‌سه‌ند.

به‌تر - ص. (بی‌ه‌تر - bihter): باشتر،
چاکتر، په‌سه‌ندتر.

به‌شدن - مص. (بی‌ه‌شدن -
bihsûden): باش بوون.

بهی - ص. (بی‌هی - bihî): باشی، چاکی.
به - ا. (بی‌ه - bih): به‌هی.

به - (به‌ه - beh): په‌ه!، په‌ح!
به‌ا - ا. (به‌ه‌ا - beha): به‌ها، نرخ،
قیمه‌ت.

به‌اء - ع. ا. (به‌ه‌اء - beha'): ره‌ونه‌ق،
جوانی، عه‌زه‌مه‌ت، فه‌ر، شکۆ.

به‌ائیم - ا. ع. (به‌ه‌ائیم - beha'im):
حه‌یوانات، ئازهلان.

به‌ائی - ص. ت. (به‌ه‌ائی - behaî):
به‌هایی، په‌یره‌وی ئایینی به‌هایی.

به‌ادر - ص. ت. (به‌ه‌ادر - behdur):
دلاوه‌ر، ئازا، دلیر، بویر.

بهار - ا. (به‌هار - behar): وه‌رزی به‌هار،

بہروز - ا. ص (بیہروز - bihrûz): رۆژی باش، بہختہ وەر، بہختیار.

بہروز - ا (بیہروز - bihrûz): بلور، جوړه بلوریکي شینباوه.

بہرہ - ا (بہرہ - behre): سوود، قازانچ، میوه، حاصلات.

بہرہ ور - ص (بہرہ ور - behrever): بہرہ دار، بہ سوود، کامہران.

بہرہ مند - ص (بہرہ مند - behremend): کہ سیک کہ سوودی له شتیک یان کاریک بردبئ، بہرہ وەر، بہرہ مند.

بہزاد - ص (بیہزاد - bihzad): نسلزاده، رهنه، نه جیب.

بہش - ا. ع (بہش - behş): شوکے، جوړه دارپکه.

بہشت - ا (بیہشت - bihişt): بہہشت، جہنمت، باخی بئ ہاوتا.

بہشت این - ص (بیہشت این - bihişt ayîn): بہہشت ناسا.

بہک - ا (بہہک - behek): بہلہک، بہلہکی، نہ خوشیہ کی پیستہ.

بہگزین - ص. فا (بیہگزین - bihguzîn): کہ سیک کہ شتی باش

ہہ لټیرئ، ہہ لټارده، ناوازه.

بہل - ص (بیہیل - bihil): بہیلہ، له زاراوہی بانکداریدا بہو کہ سہ دہگوترئ کہ

حیسابی خوئی دابی و قہرزدارنہ بئ.

بہلول - ص. ع (بہلول - buhlûl): پیاوئی روو خوش، چاکہ کار، گہورہ و سہرداری

قہوم، روو بہ پیکہ نین، بالولی دانا.

بہلہ - ا (بہلہ - behle): دہستکیشی

چہرم، بہ زوری راوچیپان له دہستی دہکەن

بہدار - ا. فا (بیہدار - bihdar): فہرمانبہری تہندروستی.

بہداشت - ا. مص (بیہداشت - bihdast): مہرکہزی تہندروستی،

تہندروستی، پاراستنی ساغلہ می.

بہدانہ - ا. م (بیہدانہ - bihdane): تۆوی بہی.

بہدین - ا. ص (بیہدین - bihdîn): ثاینی زہرہشتی، بہدین، ٹایندار.

بہدینان - ا. ص (بیہدینان - bihdînan): پہیرہوانی ٹاینی

زہرہشت.

بہر - ا (بہر - behr): بہش، ہہند، نہ سیب.

بہرام - ا (بہرام - behram): ٹہستیرہی مہریخ، رۆژی بیستہ می ہہر مانگیکی

ہہ تاوی، ناوی فریشتہ بہکە.

بہرامج - ا (بہرامج - behramec): ٹاوریشم، جلی کہ سک، شوپہی.

بہرامن - ا (بہرامن - bahramen): یاقووتی سوور، ٹاوریشمی رہنگاورہنگ،

سووراو.

بہرامہ - ا (بہرامہ - behrame): ٹاوریشم.

بہرک - ا (بہرک - behrek): چہرمی ناو لہ پ یان بنی پئ کہ لہ ٹہنجامی زۆر

کارکردن غارا بئ و رەق بووبئ.

بہرمان - ا (بہرمان - behreman): جوړه گوٹیکہ، یاقووتی سوور.

بہرمہ - ا. ا (بہرمہ - behreme): دریل.

بہروج - ا (بیہروج - bihrûc): جوړه بلوریکي شینباوی تہنکی ہہرزان بہہایہ.

bihîne, bihîn): چاک، باش،
هه‌لبژارده، باشت‌ترین، هه‌لبژارده‌ترین،
هه‌فته.

بی- (بی- bî): نیش‌شانه‌ی نه‌فی و
پیش‌گره. زیاتر ده‌چیتسه سه‌ر ناو مانای
سیفه‌تی ده‌داتی وه‌کو «بی‌باک= بی
باک».

بیابان- (بیابان- bîyaban): بیابان،
سارا، ده‌شتی بی‌تاوو ئاوه‌دانی.

بیات- (به‌یات- beyat): ناوی
ئاوازیکی مۆسیقی ئێرانییه، ناوی
تایفه‌یه‌کی تورک نه‌ژادی ئێرانه.

بیات- مص. ل. ع (به‌یات- beyat):
شه‌ومانه‌وه له جییه‌ک، هیت‌شی شه‌وانه،
شه‌به‌یخون، له فارسی‌دا به نانی
شه‌ومه‌نه‌ش ده‌گوت‌ری به‌یات.

بیاج- (بییاج- biyac): برک.

بیاره- (به‌یاره- beyare): برکی
کوله‌که و کاله‌ک و شوتی، برک.

بیاستو- (بیاستوو- biyastû):
باویشک، بۆنی ده‌م.

بیاض- ا. ع (به‌یاز- beyaz): سپی،
ده‌فته‌ری باخه‌ل، به‌یاز، ده‌فته‌ری بیره‌وه‌ری
نووسین.

بیاع- ص. ن. ع (به‌یاء- beya'):
فرۆشیار، معامه‌له‌چی، ده‌لال‌ی کرین و
فرۆشتن.

بیان- مص- ل. ع (به‌یان- beyan):
ئاشک‌رابوون، ده‌رکه‌وتن، کفش بوون.

بیانک- (بیانه‌ک- bîyanek): جوړه
رووه‌کیکه.

بیباوار- (بیافار- bîyavar): کار،
ئیش.

و بازو سیخوړو ئه‌و شتانه‌ی پێ ده‌گرن.
بهمان- (به‌همان- behman): فیسار،
یارو، فلان.

بهم برامدن- مص. ل (بیههم به‌رئامه‌ده‌ن-
bihem ber ameden): تووړه‌بوون،
غه‌مگین بوون، دلته‌نگ بوون.

بهم آمدن- مص. ل (بیههم ئامه‌ده‌ن-
bihem ameden): په‌یوه‌ست بوونی
دوو شت، ریک که‌وتن.

بهمن- (به‌همهن- behmen): مانگی
یازده‌یه‌می سالی هه‌تاوی، مانگی دوو‌ه‌می
زستانه، ره‌نو، هه‌ره‌سی به‌فر.

بهمنجنه- (به‌هه‌مه‌نجه‌نه-
behmencene): جه‌ژنیکی کۆنی
ئێرانییه ده‌که‌وێته روژی دوو‌ه‌می مانگی
به‌همه‌نه‌وه.

به‌نام- ص (بیه‌نام- bihnam):
ناوچاک، ناو خۆش، خۆشناو.

به‌نانه- (بیه‌نانه- bihnane):
کولێچه‌ی سپی، نانی سپی.

به‌و- (به‌هو- behû): هه‌یوان، کۆشک،
باله‌خانه، به‌ره‌ه‌یوان.

به‌ی- (بییه‌ی- bihî): به‌هی.

به‌ی- ص. ع (به‌هی- behî): جوان،
رووناک، پرشنگ‌دار.

به‌یه- ص. ن. ع (به‌هییه- behîye):
جوان، رووناک، پرشنگ‌دار.

به‌یج- ص. ع (به‌هیج- behîc):
شادمان، خۆش‌حال، باش، چاک.

به‌ییمه- ا. ع (به‌هییمه- behîme): ولاخ
و ره‌شه‌ ولاخ، هه‌یوانات، چاره‌وێ،
چاره‌وا.

به‌ین، به‌ینه- ص. ن (بییه‌ین، بییه‌ینه-

بیب - ا(بیب - bîb): جۆره میروویه که.
بیباک - ص(بیباک - bîbak): دلاوهر،
 جوامیر، ئازا، بی ترس، بی پهروا، بی
 باک.

بی برگ - ص(بیبرگ - bîberg): بی
 گهلا، داریک گهلائی وهری بی، بیتهوا،
 ههزار، دهست کورت، بیدهست.

بی بی - تر. ا(بی بی - bîbî): خاتوون،
 که بیانۆ، داپیره، نهنگ، دایه گهوره.

بی پایاب - ص(بی پایاب - bîpayab): قوول، بۆدهریاو رووباران،
 بی بن.

بی پروا - ص(بی پرثا - bîperva):
 بی باک، بی ترس، دلیر، رهشید،
 چاونه ترس.

بییت - ا.ع(بهیت - beyt): بهیتی شیعر،
 خانوو، مال.

بییتاب - ص(بییتاب - bîtab): بی
 تاقهت، بی ئۆقره، نهسره وتوو.

بییت الحرام - ا.ع(بهیتول ههرام - beytul heram): که عبه، بۆیه پیتی
 گوتراوه بهیتول ههرام، چونکه چوونه ناوی
 له گاوران ههرام بووه.

بییت الحزن - ا.ع(بهیتول حوزن - beytul huzn): مالی به خه مو پهزاره.

بییت العتیق - ا.ع(بهیتول ته تیغ - beytuletîx): مالی کۆن، مالی ئازاد،
 مالی که عبه که کۆنترین په رستگه یه.

بییت العنکبوت - ا.ع(بهیتول نه نکه بوت - beytul enkebût): داوی جالجالۆکه
 که هیمایه بۆ سستی و بی سه باتی، تهونی
 داپیرۆشک.

بییت الغزل - ا.ع(بهیتول غه زهل -

beytul xezel): شابهیتی غه زهل.
بییت القصیده - ا.ع(بهیتول غه سیده - beytul xesîde): شابهیتی چامه، نهو
 بهیته یه که مه بهستی شاعیر ده نوینی.

بییت الله - ا.ع(بهیتوللا - beytullah): خانه ی خوا، مالی خوا،
 کابه، که عبه.

بییتوته - مص. ل.ع(بهیتوته - beytûte): مانه وهی شهو، شهو نشینی،
 به سه بر دنی شهو له شوینی.

بیجاده - ا(بیجاده - bîcade): یاقوت،
 کاره با.

بیجک - ا(بیجهک - bîcek): فاکتور،
 لیست، وهسل.

بیچاره - ص(بیچاره - bîçare): داماو،
 بی چاره، بی دهرمان، دهست کورت و
 موختاج.

بیچون - ص(بیچوون - bîçûn): بی
 هاوتا، بی نه زیر، یه کیکه له سیفه ته کانی
 یه زدان.

بیچون و چرا - ق. مر(بی چوون و چرا - bîçûnuçira): بی چه ندو چوون، بی
 گفتوگو، بی قسه.

بیخ - ا(بیخ - bîx): بن، رهگ، بیخ،
 ریشه.

بیختن - مص. م(بیخته ن - bîxten):
 بیژان.

بیزنده - ص. فا(بیزنده - bîzinde):
 بیژه کار.

بیزیده - ا. مف(بیزیده - bîzîde):
 بیژاو.

بی خرد - ص(بی خیره د - bîxired): بی
 ئاوهز، گیل، گه ودهن، بی ئه قل.

بیدر - ا.ع (بهیدر - beyder): خه‌رمان؛
خه‌رمانی جو، گه‌نم.

بیدستر - ا (بیده‌ستر - bîdester):
سه‌گلاو، سه‌گی ئاوی، سه‌گاشی.

بیدق - ا.ع (بهیدغ - beydex): پیاده،
ئه‌ستیره، ریتوین له سه‌فه‌ردا، یه‌کیکه له
به‌رده‌کانی شه‌تره‌نج.

بیدل - ل.ص. ک (بیدل - bîdil):
دلته‌نگ، غه‌مگین، ئاشق، شه‌یدا، دل له
ده‌ستداو.

بیدلا - ا.ص (بیدیلا - bîdila): ورینه،
قسه‌ی بی سه‌روبه‌ر.

بیدمشک - ا (بید می‌شک - bîdmîşk):
دره‌ختی که له جو‌ری بی،
شابی، شو‌ره‌بی.

بیر - ا (بیر - bîr): هه‌وره تریشقه،
توفان.

بیرانه - ا.ص (بیرانه - bîrane): ویرانه.
بیراه - ص. ک (بیراه - bîrah): که‌چره‌و،
گومرا، بی ویتدان، که‌سیک که رتی گوم
کردبی، له ری ده‌رچوو، که‌سیک که کاری
ناپه‌سند بکات.

بیراهه - ا.ص (بیراهه - bîrahe):
کویره‌ری، رتییه‌ک که مرو‌ف نه‌گه‌یه‌نیتیه
مه‌نزل. رتی غه‌له‌ت.

بیرزه - ا.ع (بیرزه‌د - bîrzed): جو‌ره
گیایه‌که.

بیرق - ا.ع (بهیره‌غ - beyrex): ئالا،
به‌یداخ.

بیرگ - ص - ک (بی ره‌گ - bîreg):
کینایه‌یه له بی غیره‌ت.

بیرم - ا (بهیره‌م - beyrem): جو‌ره
قوماشیکی که تانی ناسکه.

بیخ کوهی - ا (بیخی کوهی - bîxikûhî):
جو‌ره رووه‌کینکه، رازیانه.

بیخو - ص (بی خو - bîxû): زه‌وی
بژارکراو له گیاکه‌له.

بیخود - ص (بی خوود - bîxûd):
بی‌هوش، بی حال، بی ده‌سته‌لات، بی‌هوده،
تی‌کچوو.

بیخویشتن - ص (بی خیشته‌ن - bîxîšten):
بی‌هوش، بی خو،
ئاگاله‌خویراو.

بید - ا (بید - bîd): دره‌ختی بی.

بید مجنون - ا (بیدی مه‌جنون - bîdimecnûn):
شو‌ره‌بی.

بیداء - ا.ع (بیداء - beyda'): بیابان،
سارا.

بیداد - ا.ص (بیداد - bîdad): سته‌م،
زولم.

بیدادگر - ص. فا (بیدادگره‌ر - bîdadger):
سته‌مکار، زوردار.

بیدار - ا.ص (بیدار - bîdar): بیدار،
به‌خه‌به‌ر، ئاگادار، هوشیار.

بیدار دل - ص. ک (بیدار دل - bîdar dil):
دل ئاگا، هوشیار، به‌هوش.

بیدانجیر - ا (بید ئه‌نجیر - bîdencîr):
گه‌رجه‌ک.

بیدبرگ - ا (بید به‌رگ - bîdberg):
گه‌لای بی، هه‌ندی تیری وه‌کو‌گه‌لای بی.

بیدبن - ا (بیدبون - bîdbun): دره‌ختی
بی.

بیدخ - ا. ص (بیده‌خ - bîdex): ئه‌سپی
خوشبه‌ز.

بیدخت - ا (به‌ی دوخت - beyduxt):
ئه‌ستیره‌ی زوهره، ناهید.

بیرن - ا(بیرون - bîrun): دهره وه.

بیرو - ص(بی رو - bîrû): بی شهرم، بی چاوو روو.

بیرون - ا(بیرون - bîrûn): دهره وه، رواله تی شتیک

بیزار - ص(بیزار - bîzar): بیزار، بی مهیل، که سیک که رقی له شتیک بی و خوی لی دوور بگری، وه پس.

بیزیدن - مص(بیزیدن - bîzîden): بیژان.

بیژه - ص(بیژه - bîje): بی غهل و غهش، پاک، خالیسه، تاییهت، په تی.

بیستاخ - ص(بیستاخ - bîstax): دلیر، دلاور، نازا.

بیستار - ا(بیستار - bîstar): فیسارهشت، فیساره کهس.

باستارو بیستار - ا(باستارو بیستار - bastarû bîstar): فلان و فیسار.

بیستگانی - (بیستگانی - bîstganî): ئه رزاقی سوپاییان، نازوقه و موچه ی سوپاییان.

بیسراک - ا(بیسراک - bîsurak): خوتیری، بهرله لالا، بی سه روبهر، دهنی، ههرچی و په رچی.

بیسکویت - فر. ا(بیسکویت - bîskuwît): پسکیت.

بیسموت - فر. ا(بیسموت - bîsmût): جوړه کانزایه که.

بی سنگ - ص.ک(بی سنگ - bîseng): سووک، بی قه در، بی حورمهت، بی نرخ، بی پایه، بی ئیحتوبار، شوینی بهردی نه بی.

بیسیکل - فر. ا(بیسیکل - bîsiklît):

(bîsîklît): پاسکیل.

بی سیم - ا(بی سیم - bîsîm): بیتهل، ئامیتریکه به بی تهل شه پۆلی دهنک بو دوور دهنیتر، تهله گرافی بی تهل.

بیش - ق. ص(بیش - bîş): زیاد.

بیشتتر - ص. تف(بیشتتر - bîşter): زیاتر.

بیش - ا(بیش - bîş): جوړه گیایه کی ژهراوییه له چین و هیندستان دهرویت، گه لاکانی له گه لای کاهو دهچیت.

بیشمار - ص- بی شمار - bîşumar): بی حساو، بی نه ندازه، یه جگار زور.

بیشه - ا(بیشه - bîşe): بیشه، جهنگله لی بچووک، لیره وار.

بیص - ا.ع(بهیس - beyis): تهنگانه، گیرۆده بی، گرفتاری.

حیص و بیص - ا(حیص و بهیس - heysû beys): گیرودار، گرفتاری.

بیض - ا.ع(بهیز - beyz): هیلکه، خایه.

بیضاء - ص.ع(بهیزا - beyza'): سپی، چهرموو، چهرمگ.

بیضه - ا.ع(بهیزه - beyze): گون، هیلکه، کلاوخود، خایه.

بیضوی - ص.ن(بهیزه فی - beyzevî): هیلکه بی.

بیطار - ا.ص.ع(بهیتار - beytar): بهیتال، پزیشکی ولاغان، دکتوری نازهلان.

بیع - مص.م.ع(بهی - bey'): فروشتن.

بیعانه - ع.ا.مر(بهیانه - bey'ane): بیعانه، پیش به ها.

بیگلر - ا.ص. تر (به یگلر - beygler):
 گه وره ی شار یان قهوم، گه وره، میر.
بیگم - ا. تر (بیگوم - bîgum): خانم،
 خاتون.
بیل - ا. ا (بیل - bîl): بیل، خاکه ناز.
بیلان - فر. ا (بیلان - bîlan): ده فته ری
 ده رامه ت و خه رجیات.
بیله - ا (بیله - bîleste): بست،
 وژه.
بیلک - ا (بیلک - bîlek): بیلچه،
 بیللی بچووک، تیری دوو لقه، تیری راو.
بیله - ا (بیله - bîle): رمی بیل ئاسا،
 سه ولی که شتیوانان.
بیلیون - فر (بیلیون - bîlyûn): بیلیون،
 هه زار میلیون.
بیم - ا (بیم - bîm): ترس، سام، توقین.
بیمار - ص (بیمار - bîmar): نه خوش،
 بیمار، ده رده دار.
بیمارسان - ص (بیمارسان -
 bîmarisan): نه خوش ئاسا.
بیمارستان - ا.م (بیمارستان -
 bîmaristan): نه خوش خانه.
بیمارغنج - ص (بیمار غه نچ -
 bîmar xenc): ده رده دار، نه خوش،
 ده غه زار.
بیمر - ص (بی مهر - bîmer): بی
 شومار، بی سنوور، بی نه ندازه، بی پایان.
بیمناک - ص (بیمناک - bîmnak):
 ترسناک، مه ترسیدار، ترسینه ر، سامناک.
بیمه - ا (بیمه - bîme): بیمه،
 زه مانه ت.
بین - ا.ع (به بین - beyn): نیوان،
 ناوه ند.

بیعت - مص. ل. ع (به یعت - bey'et):
 په یمانی دۆستی و ئه مه کداری،
 تازه کردنه وه ی په یمان، به لئیدن.
بیغار - ا (بیغار - bîxar): سه رزه نشت،
 تانه، لومه، گازنده.
بیغال - ا (بیغال - bîxal): نیتزه، رم.
بیغوش - ا (بی غوش - bîxuş):
 بایه قوش، کوند، کونده په پو، جوغد.
بیغوله - ا (به یغوله - beyxûle): کونج،
 گوشه، سووچی مال، ویرانه، که لاوه ی
 دوور له ناوه دانی.
بیفتک - فر. ا (بیفته ک - bîftek):
 توییه کی گوشتی گا که ببرژینری. جوړه
 خوار دنیکه.
بیکاره - ص (بیکاره - bîkare): که سی
 بیتکار، بی که لک، به رله لا، بی فایده، بی
 سوود.
بیکران - ص (بیکه ران - bîkeran): بی
 پایان، بی سنوور.
بیکس - ص (بیکه س - bîkes):
 بیتکه س، بی نه وا، هه ژار، داماو.
بیکیار - ص (بی کیار - bîkiyar):
 گورج و گول، چاپوک، چالاک، چوست.
بیک - ا. تر (به یک - beyk): به گ،
 میر، سه رکرده، سه ردار.
بیگار - ا (بیگار - bîger): بیتکار،
 کاری بی هه قده ست، کاری خوړایی،
 سوغره.
بیگانه - ص (بیگانه - bîgane):
 بیتگانه، غه واره، غه ریب، نه ناس،
 نه جنه بی، فه رهنگی.
بیگاه - ق (بیگاه - bîgah): ناوه خت،
 دره نگ، شه وه کی.

بین - ص. ع (بهی-ین - beyyin):
 ئاشکرا، دیار، کفش.

بینا - ص - فا (بینا - bîna): بینەر،
 کهسیک که ههردوو چاوی ساغ بێ،
 پێچهوانه‌ی کوێر.

بینایی - ا. مص (بینایی - bînayî):
 بینایی، دیتن، به‌سیرهت.

بینات - ا. ع (به‌یینات - beyyinat):
 ئاشکرایان، به‌لگه، ده‌لیل.

بیناس - ا (بیناس - bînas): ده‌ریچه،
 ده‌لاقه، په‌نجهره‌ی مال.

بینه - ا. ع (به‌یینه - beyyine):
 به‌لگه‌ی ئاشکرا، بورهان.

بینش - ا. مص (بینش - bîniş): دیتن.
بی نمازی - ا. مص (بی نه‌مازی -

bînemazî): بێ نوێژی، عاده‌ی
 مانگانه‌ی ژنان.

بینوا - ص (بی نه‌ئا - bîneva): بێ
 نه‌وا، هه‌ژار، ده‌ست‌کورت، بێ توانا،
 به‌ده‌خت، که‌ساس، داماو.

بینونت - ا. مص. ع (به‌ینوونه‌ت -
 beynûnet): جیا‌بوونه‌وه، جیا‌یی.

بینه - ا. ع (به‌یینه - beyyine): ده‌لیل
 و به‌لگه، به‌لگه‌ی ئاشکرا.

بینی - ا (بینی - bînî): که‌پوو، لووت،
 دفن.

بی نیاز - ص (بی نیاز - bîniyaz):
 ده‌وله‌مه‌ند، خاوه‌ن شت، دارا.

بیور - ا (بی قهر - bîver): ژماره‌یه‌که
 به‌رامبه‌ر به‌ده‌هه‌زار.

بیو - ا (به‌یوو - beyû): بووک.

بیواره - ص (بیقاره - bîvare): بێ‌وار،
 بێ‌شوێن، بێ‌که‌س، بێ‌قه‌در، بێ‌ئێختیار.

بیواز - ا (بیقاز - bîvaz): شه‌مه‌مه
 کوێره.

بیوت - ا. ع (بیوت - byût): مالان.

بیوتات - ا. ع (بیوتات - byûtat):
 مالان.

بیور - ا (بی قهر - bîver): ژماره‌یه‌که
 به‌رانبه‌ر به‌ده‌هه‌زار.

بیوس - ا. مص (به‌یووس - beyûs):
 چاوه‌پروانی، ته‌ماداری، ته‌ماحکاری.

بیوسیدن - مص. م (به‌یوسیدنه -
 beyûsîden): ته‌ماح‌ه‌بوون،
 چاوه‌پروان کردن، به‌ته‌ما‌بوون.

بیوسنده - ص - فا (به‌یوسنده -
 beyûsende): چاوه‌پروان، ته‌مادار،
 ته‌ماحکار.

بیوک - ص (بویوک - buyûk): گه‌وره،
 سه‌ردار.

بیوگانی - ا. مص (به‌یوگانی -
 beyûganî): بوکانی، زه‌ماوه‌ند،
 زه‌وجین.

بیوگراف - فر. ا (بیوگراف -
 bîyûgraf): ژیننامه‌نووس.

بیوگرافی - فر. ا (بیوگرافی -
 bîyûgrafî): نووس‌یینه‌وه‌ی ژینانی
 که‌سیک.

بیولوژی - فر. ا (بیولوژی - bîyûlûjî):
 بایولوژی، زینده‌وه‌رزانی.

بیولوژیک - فر. ص (بیولوژیک -
 bîyûlûjîk): په‌یوه‌ست به‌بایولوژی.

بیوند - ا (بیقهنده - bîvend): غه‌در،
 خیانه‌ت، بێ‌وه‌فایی، فیتل و حيله.

بیوه - ا. ص (بیقهنده - bîve): بێ‌یوه،
 بێ‌یوه‌پیاو، بێ‌یوه‌ژن.

بيھدھ - ص (بي ھودھ - bîhude):
بيھودھ، ناھق، بي سوود.

بيھمال - ص (بي ھمال - bîhemal):
بي ھاوتا، بي وينه، بي شھريک.

بي ھمتا - ص (بي ھمتا - bîhemta):
بي ھاوتا، بي نہزير، بي ھقچک.

بيھن - ا (بيھن - bîhen): سيچھر،
سيخور.

بيھود - ا. ص (بيھود - bîhûd): نيوہ
سووتاو.

بيھودھ - ص (بيھودھ - bîhûde):
بيھودھ، بي سھمھر، بي فايده، ناھق.

بيھوش - ص (بي ھوش - bîhûş):
بيھوش، گھوج، کھم حالي، زھين کول.

پ- حر (پ- p):

پیتی سییه می ئه لفبای فارسییه که (با) ی فارسیشی پی دهگوتری به حیسابی ئه بجه دهکاته (۲).

پا، پای- (پا، پای- pa, pay): پا، پی، لاق، لنگ.

پافزار- (پائه فزار- paefzar): پتلاو.

پا انداز- ا. مر (پا ئه انداز- pa endaz): رایه خی ژیری پیان، فه رشی بهر ده رگای ژوور، ده لالی ئاشقینی.

پا اورنجن- (پا ئه ورهن جـ- pa ewrencen): حه جل، خر خال، پاوه ن.

پائیدن- مص (پائیده ن- pa'iden): جاویدان، ماته ل بوون.

پائیر، پاییز- (پاییز- paîz): وه رزی پاییز، وه رزی خه زان.

پائین، پایین- ص. ن (پائین- paîn): پایین، خواره وه.

پاپا- ق (پابه پا- pabepa): پی به پی، به رانبه ر.

پابه پاردن- مص (پابه پابورده ن- pabepaburden): پی به پی بردن، دهستی که سیک بگری و پی به پی خوتی بیه ی.

پابه پاکردن- مص (پابه پاکه رده ن- pabepakerden): ماته ل کردن، دواختن، دوو دل بوون.

پا برجا- ص (پابه رجا- paberca): به رقه رار، پایه دار، هه می شه.

پا بست- ا. ص (پابه ست- pabest): پا به ند، بونیادی ته لار، عاشق، بناخه، ته مه ل.

پای بست- ا. ص (پای به ست- paybest): پا به ند، دل به ند، بونیادی ته لار، بناخه.

پا بماه- ص. ک (پابه ماه- pabemah): ئاوسی ک که زایینی نزیک بی، مانگی خوی، پاومانگ.

پا بند- ا. ص (پابه ند- pabend): پاوه ند، قوماتی مندا ل، عاشق، گرفتار، خاوه ن هاوسه ر، پیوه ند.

پابوس - ا. مص (پابوس - pabûs): پى ماچکردن، چوونه ديدنه كې سېكى گه وړه.
پاپ - فر. ا (پاپ - pap): سه روكى كلېساي كاسوليكى روم كې له لايهن كومهلېك كاردیناله وه هله ده بېرېدرې، پاپا، قه شه.
پاپا - فر. ا (پاپا - papa): بابه، باوك.
پاپاسى - (پاپاسى - papasî): پاره بچووك و كم به ها، پولېكم نيه.
پاپز - ا (پاپز - papej): زهوى بهرزو نرم و ناهه موار، گلى كۆن و نرم. پاخوا قور.
پاپوش - ا (پاپوش - papûş): پېلاو، هه ر شتېك پى بېوشى، هه ر شتېك له پى بركى، پاپوج، نه عل.
پاپوش دوختن - مص. ك (پاپوش دوختن - papûş dûxten): پيلان گېران.
پاپیتال - ا (پاپیتال - papîtal): جوړه گيايه كه.
پاپېچ - ا. ص (پاپېچ - papîç): پېتاوه، پېپوش، كاله و زهنگال.
پاپېروس - ا (پاپېروس - papîrûs): جوړه گيايه كه.
پاپيئون - ا (پاپيئون - papîyûn): په روانه، په پوله، جوړه بوټنباغيكه له شپوهى په پوله دا.
پاتابه - ا (پاتابه - patabe): پېتاوه، پاتاوه.
پاتله - ا (پاتيله - patile): پاتيله، مه نجه لى، مه نجه لى بچووك.
پاتوه - ا (پاتوه - patûwe): پاتاوه، پېتاوه.
پاتوغ - ا (پاتوغ - payûx): پاتوق،

شوينى خړبوننه وه، مه قه ر، بنكه.
پاتيل - ا (پاتيل - patîl): مه نجه لى، پاتيله.
پاجامه - ا (پاجامه - pacame): بيجامه، بېژامه. جلى ماله وه.
پاجوش - ا (پاجوش - pacûş): پاجوش، نهو لقه باريكه لى له بنى دار دهرده چيت.
پاچال - ا (پاچال - paçal): پېچال، قولكه لى بن پتى جولا.
پاچايه - ا (پاچايه - paçaye): پيسى، گلاوى، ميز، گوو.
پاچراغ - ا (پاچراغ - paçirax): شوينى چرا، شوينى كه له ته كيه و مزگه وت و زورخانه دا چراى تيا دابنرى و هه لېكرى.
پاچك - ا (پاچك - paçek): ته پاله، سه رگين، لاس.
پاچنگ - ا (پاچنگ - paçeng): كلاورژنه، ده ريجه، كوني ديوار.
پاچه - ا (پاچه - paçe): كه لله پاچه، سه روپى.
پاچه ورمالیده - ص (پاچه ورمالیده - paçevermalîde): فيلباز، زرينگ، زوردار.
پاچیدن - مص (پاچیدن - paçîden): پيدا پرژان، پيدا رشتن.
پاچيله - ا (پاچيله - paçîle): مصحفه.
پاچين - ا (پاچين - paçîn): ئاوه لكراس، ته نوره چيندارى ژتانه.
پاخره - ا (پاخره - paxere): بهر هه يوان، بهر تاق.
پاد - ا (پاد - pad): پاسه وان، نيگابان،

دژ، تهخت، جیبی نوستن.

پادار - ص (پادار - padar): پایه دارو بهرقه رار، ثابرومهنده، وهفادار، دهولته مهنده، **پادار**: (پادار بگره، بی پا هی خوّمانه).

پاداش - ا (پاداش - padaş): پاداشت، قهره بوو، تۆله ی چاکه.

پاداشن - ا. مص (پاداشن - padaşen): پاداشت، روژی قیامت، پهسلان.

پادام - ا (پادام - padam): داو، پاداو، تهله، تهپکه.

پادراز - ا (پادراز - paderaz): پادریژ، مه لیککی ئامال سووری لاق دریژی دهنوک خواره له گوئی ئاوو زه لکاوان دهژی و ماسی دهخوا.

پادرختی - ص (پادیرهختی - padirextî): میوه ی باوه رین، میوه ی کرموئی باوه رین، که دهکوهیته بنی درهختان.

پادرهوا - ص. ک (پادهرهه قشلا - paderheva): بی بنج و بناوان، بی بناغه، قسه ی قوړو بی بناغه.

پادری - ا (پادهری - paderî): ئه و فهرش ی له بهر ده رگا راده خری، ئه و به رده ی که دهیده نه بهر ده رگا تا با نه یجوئی نی.

پادزهر - ا (پادزهر - padzehir): ئه نتی ژهر، دژه ژهر، تلیاک، بهنگ.

پادشاه - ا (پادشاه - padşah): پاشا، فرمانروای دهسه لاتداری خودان تهخت و تاج، مه لیک، میر، حوکمران.

پادگان - ا (پادیگان - padigan): دهسته پیاده ی سهریازی سهردهمی ساسانیان، ساخلو، قشله.

پادگانه - ا (پادیگانه - padigane):

سهریان، په نجه ره، ده لاقه.

پادنک - ا (پادینگ - pading): دینگی برنج کوتان، سندوّل، چالک.

پادو - ا. ص (پادهو - padew): شاگرد، که سیک به پییان به دووی کاراندا دهچیت، وهکو شاگردی موغازان و نانه واخانه.

پاده - ا (پاده - pade): میگهل، پهز، گاکهل و، له وهرگه، دارعاسا.

پادهبان - ص. ا (پادهبان - padeban): شوان، پاسهوان، نیگابان.

پادیاب - ا (پادیاب - padyab): دوعا خوتندن، به مه بهستی پاک بوونه وهی شتان.

پادیاو - ا (پادیاو - padyaw): پادیاب.

پادیر - ا. ص (پادیر - padîr): دیرهک، کۆله که، ئه و ئه ستوونه ی دهریته بهر دیواری خوار بوو تا نه روختیت، پشته وانه.

پاراتیروئید - فر. ا (پاراتیروئید - paratîrû'iyd): غوده ی سهر و دهره قی.

پارازیت - فر. ا (پارازیت - parazît): مفتخوړ، مشه خوړ.

پاراشوت - ا (پاراشوت - paraşût): په رشتووت.

پاراف - فر. ا (پاراف - paraf): ئیمزا، واژوو.

پارافین - فر. ا (پارافین - parafîn): روئی گهنه گهرچک، دهرمانی عه مه ل.

پاراگراف - فر. ا (پاراگراف - paragraf): په ره گراف، بهند، برکه.

پارالل - (پاراله - paralel): هیلی هاوتهریب، هاوتهریب.

پارانشیم - فر. ا (پارانشیم - paransîm): بهشی چالاکی ئه ندای

غودهیی.

پاراو - ص (پاراو - parav): پیــــ، پیرهژن، پیره میږد.

پاراوان - فر. ا (پاراوان - paravan): ناوبه ند، دیواریکې بزؤز که له ته خسته و قوماش دروس بکړی، بؤ جیا کړدنه و هی به شیک له ژووریک یان دوکانیک، تیغه. **پارتی** - فر. ا (پارتی - parti): بهش، دهسته، گروپ، کومه له، لایه نگر، پشتیوان.

پارتیزان - فر. ا (پارتیزان - partizan): لایه نگر، پیشمه رگه، بارتیزان.

پارچ - ا (پارچ - parç): قاپی ئاو خواردنه و هی گه وړه دهم پهل.

پارچه - ا (پارچه - parçe): پارچه، قوماش، پارچه بهر، پاژ، له ت.

پاردسو - فر. ا (پاردسو - pardsû): جبه، جلیک که له سهر جلی تره و له بهر ده کړیت، جلیک که وکو پالتویه.

پاردم - ا (پاردوم - pardum): پالډو، پالډم، پالو، پاردو، پاردن.

پارس - ا (پارس - pars): وه پینی سهگ، چه پین، چه پهی سهگ، سه گوهر.

پارسا - ص (پارسا - parsa): دیندار، خواناس، دووره گوناح، به دین.

پارسای - ص (پارسای - parsay): پروانه: (پارسا).

پارسال - ا (پارسال - parsal): پار، سالی رابردو.

پارس نیل - ا. ت (پارس نیل - pars'îl): سالی پلنگ.

پارسنگ - ا (پارسه ننگ - parseng): پارسه ننگ.

پارسه - ا (پارسه - parse): ده روزه کړدن، ده روزه، سوال.

پارسی - ص. ن (پارسی - parsî): خه لکی پارس، فارسی، ئیرانی، زه رده شتی دانیش تووی هیندوسان.

پارشومینه - فر. ا (پارشومینه - parsumîne): پیست ئاسا، وه کو پیست.

پارک - فر. ا (پارک - park): پارک، سهیرانگه، باخی گه وړه پې درخت بؤ پیاسه و گهران و سهیران، پارک.

پارکه - فر. ا (پارکه - parke): داد سهر.

پارگین - فر. ا (پارگین - pargîn): زتیراب، زه لکاو.

پارلمان - فر. ا (پارلومان - parluman): په رله مان، نه نجوومه نی نیشتمانی.

پارلمانتر - ا. فر (پارلومان تر - parlûmantêr): نه ندای په رله مان، په رله مانتار.

پارنج - ا (پارهنج - parenc): هه قی هاتن، نه و پارهی ده دری به شایه ورو گورانی بیژان تا له شاهه ننگ و شایان حازر بن.

پارنجن - ا (پارهنجن - parencen): خرخال، پاوانه، چه جل.

پارو - ا. ا (پاروو - parû): سه وول، به فرمال.

پاروب - ا. ا (پارووب - parûb): سه وول، به فرمال، بیلی دارین.

پاره - ا. ص (پاره - pare): پاژ، پارچه، بهش، پینه، پوول و پاره، به رتیل، خاوه، ره شوه ت.

پاسبان - ا. ص (پاسبان - pasban):
 پاسهوان، نیگابان، حەرەس، حەس حەس،
 یاساۆل، قەرەۆل.
پاسبانی - ا. مص (پاسبانی - pasbanî):
 پاسهوانی، نیگابانی.
پاسبخش - ا. فـا (پاس بهخش - pasbexş):
 مامووری گۆپینی پاسهوانان.
پاسپار - ص. مف (پاسپار - paspar):
 پی خوست، پی شیلکراو.
پاسپورت - فر. ا (پاسپورت - paspûrt):
 پاسهپۆرت، گۆزەرنامە.
پاستوریزه - فر. ا. مف (پاستوریزه - pastûrîze):
 پاستوریندراو، ئەو شتە
 کە بە گۆپەری ریتیازی زانستی پاستور،
 میکروبێ تیا نههیلرایی.
پاسخ - ا (پاسخ - pasux):
 وهلام، بهرسف.
پاسخانه - ا. م (پاسخانه - pasxane):
 پاسهوانخانه، یاساۆلخانه.
پاسدار - ا. ص (پاسدار - pasdar):
 پاسهوان، نیگابان، حەرەس، چاودیر.
پاسداری - ا. مص (پاسداری - pasdarî):
 پاسهوانی، نیگابانی، ریز، حورمەت،
 ریزگرتن.
پاسک - ا (پاسک - pask):
 باویشک، باووشک.
پاسگاه - ا. م (پاسگاه - pasgah):
 جیی پاسهوانان، شوینی حەرەسیات گرتن.
پاسنگ - ا (پاسهنگ - paseng):
 پارسهنگ.
پاسور - ا (پاسور - pasûr):
 جۆره گەمەیهکی وهرهقه.

پارہدوز - ص. فـا (پارہدوز - paredûz):
 پینهدۆز، پینهچی.
پارہزرد - ا (پارہزرد - parezêrd):
 پارچەیهکی زەرەدە کە جولهکەکان لە کۆندا،
 بۆ خو جیاکردنەوه لە موسلمانان، بهسەر
 شانی خۆیانەوه دەدوری.
پاریا - فر. ا (پاریا - parya):
 چینیکی کۆمەلایهتیی لە هندوستان.
پاریاب - ا (پاریاب - paryab):
 کشتوکالی بهراو.
پارین، **پارینه** - ص. ن (پارین، پارینه - parîn, parîne):
 کۆن، دیرین، هی پار.
پازاج - ا (پازاج - pazac):
 مامان.
پازن - ا (پازن - pazen):
 نیری، بزە کیتی.
پازند - ا (پازند - pazend):
 چیلکه بخړیتە سەر ئاگر تا گر بگرێ، دەسهچیلە.
پازهری - ص (پازهری - pazehrî):
 سهوزی تۆخ.
پازخ - ا (پازخ - pazex):
 ئازار.
پاژنگ - ا (پاژنگ - pajeng):
 هیشووی تری، بۆلی تری.
پاژه - ا (پاژه - paje):
 شپرزە، هەراسان.
پاس - ا (پاس - pas):
 بەش، بەشیک لە شهو یان لە رۆژ، پاژ، پاسهوانی، حورمەت.
پاس - فر. ا (پاس - pas):
 پاس پاسین لە یاری فوتبۆلدا، گۆزەر، پهرینهوه.
پاسارکردن - مص (پاسارکردن - pasarkêrdne):
 پایەمال کردن، پیشیلکردن.
پاساژ - فر. ا (پاساژ - pasaj):
 قەیسەری، ریتیازگەهی سەخت و دژوار.

پاغند - ا (پاغـوند - paxund):
گلۆله.

پاغوش - ا (پاغوش - paxûş): خۆنقوم
کردن له ئاو.

پافشاری - ا. مص (پافیشاری -
pafişarî): پی داگرتن، سووربوون،
عینادی.

پافشردن - مص (پافهشوردن -
pafeşurden): پی داگـرتن،
سووربوون.

پاک - ص (پاک - pak): پاک، بی غه
و غهش، نوپژی داوین پاک، دیندار.

پاک - ا (پاک - pak): جهژنیکی
سالانهی جولهکویه، جهژنیکی سالانهی
مهسبیحانه.

پاکار - ا. ص (پاکار - pakar):
خزمهتکار، وهرزیر، سهپان، نوکەر، شاگرد
وهستا.

پاکباز - ص (پاکباز - pakbaz):
قوماربازیک که ههرچی ههیه دۆراندی،
ئاشقی پاک، خواناس، تههرکهدنیا.

پاکت - فر. ا (پاکت - paket): زهرفی
نامه، پاکهتی جگهره، زهرف.

پاکتن - ص (پاکتن - pak ten):
خواناس، پاک، پاکژ.

پاکدامن - ص. ک (پاکدامن -
pakdamen): پاک، خواناس، نهجیب،
داوین پاک.

پاکدل - ص (پاکدل - pakdil):
دلپاک، بی حیل و حهواله، بی غه
و غهش، بی بوغزو کینه.

پاکرای - ص (پاکه رای - pakeray):
دانا، خاوهن بیری پاک، پاکفیکر.

پاسيار - ا (پاسيار - pasyar):
سههرهنگی ئاسایش.

پاسیدن - مص (پاسیدن - pasîden):
پاسکردن.

پاشا - ا (پاشا - paşa): نازناویکی
لهشکری و کارگیتریه که سولتانانی
عوسمانی دهیاند به مهسئولانی ژیر
دهستی خویان.

پاشنگ - ا (پاشهنگ - paşeng):
هیشووتری، بۆلهتری.

پاشنه - ا (پاشنه - paşne): پاژنه
پا، پاژنو، پاینه پا.

پاشویه - ا (پاشویه - paşûye): ئاوی
گهرمی خالیسه، یان ئاوی گهرمی
خویاوی بۆشوردنی پی نهخۆش، شوینی
پی شت له قهراخی ههوز.

پاشیب - ا (پاشیب - paşîb): پله،
پیشیلکهی ئاوی ههوز.

پاشیدن - مص (پاشیدن - paşîden):
وهشاندن، رشتن، تۆودان.

پاشنده - ا. فا (پاشنده - paşinde):
رشیته.

پاشان - ص. فا (پاشان - paşan): له
حالی رشتندا.

پاشیده - ا. مف (پاشیده - paşîde):
رژاو، بلاوکراو.

پاشیر - ا (پاشیر - paşîr): ههوزی ژیر
شیرهی ئاو.

پاغر - ا (پاغر - paxer): کۆلهکه،
ئهستون.

پاگره - ا (پاگره - paxure):
نهخۆشییه که دهبیته هۆی ئاوسانی پی، داء
الفیل.

- پاکرو** - ص. فا (پاکرو - pakrû): خواناس، پاک.
- پاکروان** - ص (پاک ره‌قسان - pakrevan): ویژدان پاک، به‌ئینساف، ده‌روونپاک، داوین پاک.
- پاکزاد** - ص (پاکزاد - pakzad): نه‌جیب، ره‌سهن، جه‌ل‌لزاده، خانه‌دان.
- پاکسرشت** - ص (پاک سیریش - paksirîst): پاک سروشت، ئه‌سیل، ئه‌سلزاده.
- پاک‌گهر** - ص (پاک گوه‌هر - pakguher): نه‌جیب، پاک جه‌وه‌هر.
- پاکند** - ا (پاک‌کند - pakend): یاقوت.
- پاک نژاد** - ص (پاک نیشاد - paknijad): پاک جه‌وه‌هر، ئه‌سلزاده، نه‌جیب.
- پاکنویس** - ا (پاک نویس - paknivîs): پاکنوس، نووسینه‌وه‌ی دووهم له‌سه‌هر ره‌شنوس.
- پاکنه** - ا (پاک‌نه - pakene): پله، جیی، پا له‌ناو کاریز، یان بیردا، پاک‌نه، پاکوره.
- پاک نه‌هاد** - ص (پاک نه‌هاد - paknehad): خانه‌دان، ئه‌سلزاده، پاک سروشت، جه‌وه‌هرپاک.
- پاکروب** - ص (پاکروب - pakûb): پیکوت، ههر شتی له‌بن پییان بکوتری، سه‌ماکه‌ر.
- پاکوتاه** - ص (پاکوتاه - pakûtah): پتی کورت، پتی کول.
- پاکوفتن** - مص (پاکووفتن - pakûften): هه‌لپه‌رکی، شایی، سه‌ما، ره‌قسین، پتی به‌عاردا دان.
- پای کوبان** - ص. فا (پای کوبان - paykûban): هه‌لپه‌رین.
- پاکوبی** - ا. مص (پایکوبی - pakûbî): هه‌لپه‌رکی.
- پایکوبی** - ا. مص (پایکوبی - paykûbî): هه‌لپه‌رکی.
- پاکی** - ا. ا (پاکی - pakî): تیغی سه‌رتاشین.
- پاکیزه** - ص (پاکیزه - pakîze): پاک، خاوین، ته‌میز، بی‌غهل و غه‌ش.
- پاکیزه تخم** - ص (پاکیزه تخم - pakîzetuxm): جه‌ل‌لزاده.
- پاگاه** - ا (پاگاه - pagah): جیی پی، ئاستانه، ده‌رگا، شوین، پله‌و پایه، قه‌درو حورمه‌ت.
- پاگرفتن** - مص (پاگیریفتن - pagirîften): ده‌وام په‌یداکردن، به‌هیزبون.
- پاگشا** - ا (پاگوشا - paguşa): پاکرانه‌وه، ده‌عه‌تی بوک و زاوا له‌لایه‌ن که‌س و کاری بوک یان زاوا، پاش هه‌فته‌ی یه‌که‌می زه‌ماوه‌ند، باوه‌خون.
- پاگن** - ا (پاگن - pagun): که‌تافییه، سه‌رشان که‌به‌جلی سوپاییانه‌وه ده‌دوری.
- پالاییدن**، **پالاییدن** - مص (پالاییدن - palayîden): پالوتن، بیژتن.
- پالایش** - ا. مص (پالایش - palayîş): پالوتن.
- پالاینده** - ا. فا (پالاینده - palayende): پالتور، بیژره.
- پالاییده** - ا. مف (پالاییده - palayîde): پالتوراو، پالوته.

- ساقو، پالتاو. **پالا، پالای** - ا) پالا، پالای - (pala, palay): هه راو هه نګامه، دادو بیداد، نژاوه.
- پالاپال** - ا. مص (پالاپال - palapal): هه راو هه نګامه، نژاوه، ګهړان، ټاکیب، ګهړان به ناو شتی په ږاګه نده و ټیکه ل و پیکه لدا.
- پالاد** - ا) پالاد - (palad): په لاس، بهر ګون، پارچه ی ره شمال، کوټن.
- پالان** - ا) پالان - (palan): پالان، کورتان، کوټان.
- پالانی** - (پالانی - palanî): باریه، بارګیر، بارګین، ولاختی که باری بووین.
- پالاندوز** - ا. ص (پالاندوز - palandûz): کورتان درو، وه ستای کوټان.
- پالاون** - ا) پالافنه - (palaven): سوزګی، پلاوپالیتو، سوزمه.
- پالاهنګ** - ا) پالاهنګ - (palaheng): هه وسار، ره شمه، جله و.
- پالایش** - ا. مص (پالایش - palayîş): پالوتن.
- پالایشګاه** - ا. م (پالایشګاه - palayişgah): پالوتن څانه، شوټنی پالوتن، پالوتګه.
- پالایشګر** - ص. فا (پالایشګر - palayişger): پالوتنګر.
- پالوګرافۍ** - ا) پالوګرافۍ - (palyugrafî): زانستی خوټندنه وې خه ټین کوټن.
- پالونټولوژی** - (پالونټولوژی - paliyuntulujî): دیرینه ناسی.
- پالتو** - فر. ا) پالتو - (paltû): پالتو، ساقو، پالتاو.
- پالش** - ا. مص (پالش - palîş): پالوتن.
- پالشګاه** - ا. م (پالشګاه - palîşgah): پالوتن څانه.
- پالځ** - ا) پالځ - (palux): په یانه ی شه راو خوار د نه وه.
- پالکانه** - ا) پالکانه - (palkane): ده لاقه، باله کوټه، بانیزه، په نجه ره، هه وره بان.
- پالکی** - ا) پالکی - (palekî): که ژاوه ی بیټ تاسمانه.
- پالنگ** - ا) پالنگ - (paleng): پیتلاو.
- پالو** - ا) پالو - (palû): بالوکه.
- پالوازه** - ا) پالوازه - (palvaze): جولا نه، ده یدیک، دیله کانی، له یلوک، هه ره زانی.
- پالواسه** - ا) پالواسه - (palvase): غه م، په ژاره، تاسه.
- پالوانه** - ا) پالوانه - (palvane): په ره سیلکه، پلسری.
- پالودن** - مص (پالودن - palûden): پالوتن، له بیټنګدان.
- پالوده** - ا. مف (پالوده - palûde): پالیوراو، له بیټنګدراو.
- پالوده** - ا) پالوده - (palûde): فالوده، جوړه به سته نییبه که.
- پالوش** - ا) پالوش - (palûş): کافوری غه ش لیکراو.
- پالونه** - ا) پالونه - (palûne): سوزمه، سوزګی.
- پالهنګ** - ا) پالهنګ - (paleheng): که مند، هه وسار، پت، ره شمه.

پانتوگراف - فر. ا) پانتوگراف - پانتوگراف (pantûgraf): پانتوگراف، فۆتۆکۆپى.
پاندول - ا. فر (پاندول - pandûl): پاندۆل.
پانسمان - فر. ا) پانسمان - pansman): برین پیچی، شۆردن و چه ورکردنى برینان.
پانسیون - فر. ا) پانسیون (pansiyûn): پانسیون، ئوتیل، یان هەر شوئینى تىبای وده مینى و مانگانه کرى بدهى.
پانسیونر - ا. فر (پانسیونر - pansiyûnir): شاگرد، گارسون، بوى.
پانکراس - فر. ا) پانکراس - pankiras): په نکریاس.
پانه - ا) پانه (pane): پواز.
پانیئز - ا) پانیئز (panîz): شه کرى سوور، شه کر، شيله ی قامیشى شه کر.
پاوپر، پایوپر - ا. ک) پاڤوپر - pavuper): توانا، تاقهت، پایه داری، شینگ.
پاورچین - ا. مص (پاڤچه رچین - paverçîn): له نجه رۆیین.
پاوند - ا) پاوند (pavend): پیوه ند، کۆت و زنجیر، پیوه ن.
پاهک - ا) پاهک (pahek): ئازار، ئەشکه نجه، بیلبله ی چاو.
پاهنگ - ا) پاهه نگ (paheng): پیتاوه، پیلاو، پاڤوش، پارسه نگ.
پایا - ص. فا (پایا - paya): هه میشه، راوه ستاو، نه مر، پایه دار.
پایاب - ا) پایاب (payab): بنى ئاو، ئەو شوئنه ی پی بیگاتى، بوار.

پالیدن - مص (پالیده ن - palîden): تاقیب کردن، سۆراخ کردن، پالاوتن، رشتن.
پالش - ا. مص (پالیش - palîş): پالاوتن، گه ران، تاقیب، سۆراخ.
پالنده - ص. فا (پالینده - palinde): تاقیبکار.
پالیده - ا. مف (پالیده - palîde): پالئوراو، بیژراو، پاککراو.
پالیز - ا) پالیز (palîz): باغ، بیستان، بیسان.
پالیزبان - ا. ص (پالیزبان - palîzban): بیستانه وان.
پالیک - ا) پالیک (palîk): پیتاوه، پیلاو.
پام - ا) پام (pam): ره نگ، هاوشیوه.
پامال، پایمال - ص. مف (پامال، پایمال - pamal, paymal): پایه مال، پی خوست، پی په ست، پی خوس.
پامچال - ا) پامچال (pamçal): جۆره گولیکه.
پامرد - ص (پامه رد - pamerd): پیداگرتن، کۆمه ککار، ناوېژیوانی، شه فاعه ت.
پامزد - ا) پاموزد (pamuzd): هه قى هاتن، مزى هاتن.
پامس - ص (پامه س - pames): پایه ند، گیرۆده، داماو.
پاملخ - ا) پامه له خ (pamelex): هه رشتى له پی کولۆ بچى، سه عات سازى، جۆره سه عاتیکه.
پانتیون - ا. فر (پانتیون - pantiyûn): په رستگه، بتخانه.

پایپای - ا) (payapay - پایپای):
گۆرینهوه، شت به شت له جیاتی پاره.

پایار - ا) (payar - پایار): پار، سالی
رابردوو.

پایان - ا) (payan - پایان): پایان،
کوژتایی، دوایی، سه‌ره‌نجام، بنه‌تا.

پایان نامه - ا) (payan name -
نامه‌ی کوژتایی): قوژناغی خوژندن (به‌کالۆریوس یان
دکتۆرا)، تیز.

پای‌بازی - ا. مص (پای‌بازی -
pay bazî): هه‌له‌په‌رکێ، ره‌قسین.

پای‌باف - ا. ص (پای‌باف - pay baf):
جۆلا.

پایتخت - ا) (paytext - پای‌ته‌خت):
پیتته‌خت، پایته‌خت، باره‌گای سیاسی
ده‌وله‌ت.

پایچه - ا) (payçe - پایچه): ده‌لنگی
پانتۆل.

پایخست - ص. مف (پایخه‌ست -
payxest): پیتخوست، پایه‌مال، وه‌ژتیر
پیتوه‌بووگ.

پایدار - ص. فا (پایدار - paydar):
پایه‌دار، نه‌مر، به‌رقه‌رار.

پایداری - ا. مص (پایداری - paydarî):
پایه‌داری، به‌رقه‌راری، نه‌مری، پیت داگرتن،
به‌ره‌قانی.

پایدام - ا) (paydam - پایدام): داو،
ته‌له، ته‌پکه، حیه‌له‌وه‌واله، فرۆفیل
به‌مه‌به‌ستی فریودانی که‌سیک.

پایدان - ا) (paydan - پایدان):
پیتلاو.

پایزار - ا) (payzar - پای‌زار): پیتاوه،

پیتلاو.

پایزه - ا) (payîze - پاییزه): سنگی
ره‌شمال، میتخزنجیر.

پایژه - ا) (payje - پایژه): میتخزنجیر،
سنگی ره‌شمال.

پایستن - مص (پایسته‌ن - payîsten):
پایه‌داربوون.

پایسته - ا. مف (پای‌یسته -
payîste): باقی، هه‌میشه، گونجاو.

پایشنه - ا) (payîşne - پایشنه):
پانی‌یه، پاژنه.

پایکار - ا. ص (پایکار - paykar):
شاگرد، نوکەر، به‌رده‌ست.

پایکوبی - ا. مص (پایکوبی -
paykûbî): هه‌له‌په‌رکێ، ره‌قسین.

پایگاه - ا) (paygah - پایگاه): شوین
پیت، پله‌و پایه، ئاستانه، ده‌رگا.

پایگیر - ا. ص (پایگیر - paygîr):
پیتگر، پیت به‌ند، هه‌ر شتی‌ک مروژ
گیرۆده‌و پایه‌ند بکات.

پای‌ماچان - ا) (pay maçan - پای‌ماچان):
قه‌ده‌مه، ده‌رگا، پایینی
مه‌جلیس.

پایمال - ا. ص (پای‌مال - paymal):
پایه‌مال، پیت خوست، زه‌بوون، زه‌لیل،
که‌ساس.

پایمرد - ا. ص (پایمرد - paymerd):
تکاکار، ناو‌بژیوان، شه‌فاعة‌تکار،
یاریده‌ده‌ر، خزمه‌تکار.

پایمزد - ا) (paymuzd - پایمزد): هه‌قی
هاتن، ئه‌وه‌قه‌ی به‌قاسیدان و
پزیشکان و ئه‌وه‌بایه‌ته‌که‌سانه‌ده‌دری له
بری هاتن.

پایندان - ا. ص (پایه‌ندان - payendan): زامن، که‌فیل، ناو‌بژیوان.

پاینده - ا. فا (پایه‌نده - payende): همه‌میشه، قوت و قایم، پایه‌دار، باقی.

پایندگی - ا. مص (پایه‌نده‌گی - payendegî): همه‌میش‌ه‌یی، ئە‌به‌دییه‌ت، جاویدانی، نه‌مری، به‌رده‌وامی، هه‌رمان.

پایور - ص (پای‌شور - payver): پایه‌به‌رز، خاوه‌ن پایه.

پایون - ا (پایون - payün): خشل.

پایوند - ا (پای‌شونده‌ند - payvend): په‌یک.

پایه - ا (پایه - paye): نه‌رده‌وان، پلیکانه، بناغه، بیخ، بنجو‌بناوان، پایه‌و مه‌قام.

پاییدن، **پائییدن** - مص (پاییدن - payîden): دانه‌چاو، چاو له دوو بوون، تاقیب کردن، پشکنین، مات‌ل بوون.

پاینده - ا. فا (پاینده - payinde): پایه‌دار، که‌س‌یک که شت‌یک بداته چاوو تاقیبی بکات.

پپلس - ا (په‌پلس - peplus): نانه‌ولای رو‌ن و دو‌شاو، نان تیگوشه‌ی رو‌ن و دو‌شاو.

پت - ا (په‌ت - pet): مه‌ره‌ز، موی نه‌رم و ناسکی بز، بو‌شال و شهل و شه‌پک.

پتاره - ا (په‌تاره - petare): فل‌چه‌ی درشت و گه‌وره.

پتاس - فر. ا (پوتاس - putas): پوتاس.

پتاسیوم - فر. ا (پوتاسیوم - putassyûm): پوتاسیوم.

پتفوز - ا (په‌تفوز - petfûz): قه‌پۆز، دهم و قه‌پۆز.

پتک - ا (په‌ته‌ک - petek): باندج.

پتک - ا (پوتک - putk): تو‌خم‌اخ، پوتک، چه‌کوشی ئاسنگه‌ران.

پتو - ا (په‌توو - petû): په‌تۆ، به‌تانی.

پتواز - ا (په‌تقاز - petvaz): وه‌لام، قه‌بول‌کردن، رازی بوون، به‌رسف.

پته - ا (په‌ته - pete): بلیت، پسووله‌ی ده‌ریازبوون.

پتیاره - ا. ص (په‌تیاره - petyare): به‌لا، ئاژاوه، ناشی‌رین، دزیو، دیو، به‌دکار، ژنی خه‌راب، خه‌لکی ئە‌هریمه‌نی و موزتیر.

پچ - ص (پوچ - puç): پووک، پووج، هلۆل.

پچ - ا (پوچ - puç puç): وشه‌یه‌که شوانان بو‌بانگ‌کردنی بز نه‌کاری دین.

پچ کردن - مص (پیچ - piçpiç kerdn): چه‌دوو.

پچشک - ا (پوچوشک - puçuşk): پشقل، قشقل.

پچکم - ا (پیچکه‌م - piçkem): گورگ.

پچل - ص (په‌چهل - peçel): چه‌په‌ل، پیس و پۆخل.

پچواک - ا (په‌چشاک - peçvak): تهرجومان.

پخ - ا (په‌خ - pex): چه‌غه.

پخپخو - ا (په‌خپه‌خو - pexpexû): ختووک، ختختی.

پختگاب - ا (پوخته‌گاب - puxtegab): جو‌شانه، ده‌رمانی له ئاوا کولاو.

- پختن** - مص (پوخته-ن - puxten):
لینان، لینانی خوراک، کولان.
- پزنده** - ا.فا (په زنده - pezende):
تاشپه ز.
- پخته** - ا.مف (پوخته - puxte): کولاو.
- پخته جوش** - ا.ص (پوخته جوش - putecûş):
شهراویکه که له گه ل بریک گوشتی به رخدا ده کولینری.
- پخته خوار** - ا.ص (پوخته خوار - puxtexar):
گرانجان، موفته خور، گه دا، میمل، زاوا.
- پخچ** - ص (په خچ - pexç): پان.
- پخسانیدن** - مص (په خ سانیدن - pexsanîden):
په ژمورین، سیس بوون، په ژمورده، ژاکان.
- پخسیدن** - مص (په خسیدن - pexsîden):
په ژمورین، تازار، زه خم و زام، کول و که سه ر.
- پخش** - ص (په خش - pexş):
په راگه نده، بهش، په رت و بلاو.
- پخش کردن** - مص (په خش که رده - pexşkerden):
په راگه نده کردن، دابه شکردن، په رت و بلاو کردن، وه شانندن.
- پخشیدن** - مص (په خشیدن - pexşîden):
پانکردنه وه، پلیشانه وه.
- پخشیده** - ا.مف (په خشیده - pexşîde):
پانه وه کراو، په راگه نده.
- پخلوچه** - ا (په خلوچه - pexlûçe):
ختو وکه، ختکه، ختیلکه، قدیلکه، قانه قدی، ختختی.
- پخمه** - ص (په خمه - pexme):
که وده ن، ساده، ئه بله، گیل.
- پد** - ا (په د - ped):
دره ختی بیبه ر، وه کو
- سپیدار.
- پداگوژی** - فر.ل (پیداگوژی - pidagûjî):
په روه رده و فیکر کردن، هه قووت.
- پدال** - ا.ا (پیدال - pidal):
پایده ر، ئوستوب، سکلیته ر.
- پدر** - ا (پیدر - pider):
باب، باوک، باف.
- پدر بزرگ** - ا (پیدر بزرگ - pider buzurg):
پایده ر بوزورگ، باوه گه وره.
- پدرام** - ص (پیدرام - pidram):
دلخوش، شاد، رازاوه.
- پدراندر** - ا (پیدرانه ر - piderender):
پایده رئه نده ر، میردی دایک.
- پدرزن** - ا (پیدرزن - piderzen):
پایده رزن، خه سور، خه سوره.
- پدرزه** - ا (په دهرزه - pederze):
بهش.
- پدرود** - ا (پیدرود - pidrûd):
خواحافیزی، دوعا خوازی.
- پدمه** - ا (په دمه - pedme):
بهش، پریاسکه، پریازگ.
- پدواز** - ا (په دواز - pedvaz):
قه پوز، دهنو وکی مه لان، وه لام، قسه، گفتوگو، مه به ست، بچم.
- پده** - ص (پوده - pude):
داری رزیو، په ژک، ده سته چیله ی ناگر، پوشو، قاو.
- پدید** - ص (په دید - pedîd):
تاشکرا، دیار، روون، عه یان، بینراو، راشکاو.
- پدید آوردن** - مص (په دید ئا قه رده ن - pedîd averden):
خولقاندن، به ره ه مه یان، دروست کردن، چیکرن.
- پدید آمدن** - مص (په دید ئامه ده ن - pedîd ameden):
ده رکه وه تن،

پراشیدن - مص (پهراشیدن -
 perašîden): پهریشان کردن،
 بلاوکردنه‌وه، پهراگه‌نده‌کردن.
پراشیده - ا. مف (پهراشیده -
 perašîde): پهریشان، به‌فیرۆچوو،
 پهراگه‌نده‌بوو.
پراکندن - مص (پهراکـهـنـده‌نـده -
 perakenden): پهراگه‌نده‌کردن،
 تاوه‌کی بوون، په‌رت بوون.
پراکنده - ا. فـا (پهراکـهـنـده‌نـده -
 perakenende): پهریشان‌کهر.
پراکنده - ا. مف (پهراکـهـنـده‌نـده -
 perakende): پهراگه‌نده.
پراکندگی - ا. مص (پهراگه‌نده‌گی -
 peragendegî): پهراگه‌نده‌یی، تاوه‌کی
 بوون، په‌رت بوون.
پراکـنـیـدن - مص (پهراکـه‌نـیـده‌نـده -
 perakenîden): پهراگه‌نده‌بوون،
 پهریشان‌بوون، جیابوونه‌وه، لیک
 هه‌لبران.
پراکوه - ا (پهراکوه -
 perakûh):
 ته‌وبه‌ری کیتو، ته‌و دیوی کیتو.
پرالک - ا (په‌رالک -
 peralek): ئاسن،
 ئاسنی جه‌وه‌ه‌ردار، تیغ، شمشیر.
پرانتز - فر. ا (پهران‌تیز -
 perantiz):
 که‌وانه ().
پراندن - مص (په‌راندن -
 peranden):
 هه‌لفراندنی مه‌لان، توردان.
پرانییدن - مص (په‌رانییدن -
 peranîden): هه‌لفراندن، توردان.
پرانیده - مص (په‌رانیده‌نده -
 peranende): هه‌لفرانه‌ر.
پران - ص. فا (پهران -
 peran): په‌رنده.

ئاشکرا‌بوون.
پذیرفتار - ص. فا (پی‌زروفتار -
 pizruftar): زامن، که‌فیل، سه‌ردار،
 ردین سپی قه‌وم.
پذیرفتکار - ص. فا (په‌زروفتکار -
 pezuftkar): گو‌پرایه‌ل، قه‌بول‌کار،
 قه‌بول‌کهر، په‌زیر.
پذیرفتن - مص (پی‌زروفتن -
 pizruften):
 په‌ژیران، قه‌بول‌کردن.
پذیرفتن - مص (په‌زیروفتن -
 pezuften): قه‌بول‌کردن، پی‌شوازی
 کردن، قایل‌بوون.
پذیرنده - ص. ا. فـا (په‌زیرنده‌نده -
 pezuende): قه‌بول‌کهر، پی‌شوازی‌کهر.
پذیرفته - ا. مف (په‌زیروفته‌ته -
 pezuifte): پی‌شوازی‌کراو،
 قه‌بول‌کراو.
پذیرفتار - ص. فا (په‌زی‌روفتار -
 pezuftar): زامن، که‌فیل.
پذیره - ا. مص (په‌زیره -
 pezuire):
 پی‌شوازی.
پذیرایی - ا. مص (په‌زیرایی -
 pezuirayî): پی‌شوازی، خزمه‌تی
 میوان.
پذیر - ا. فا (په‌زیر -
 pezuir): په‌زیر،
 قه‌بول‌کهر.
پر - ا (په‌ر -
 per): په‌ر، تیشک، پرت‌ه‌و،
 به‌ش.
پراتیک - ا. فر (پراتیک -
 pratik):
 پراتیک، کار، ته‌جره‌به، موماره‌سه،
 راه‌پنان، عاده‌ت.
پرازده - ا (په‌رازه -
 perazde): گونک،
 گوندک.

پرت کردن - مص (په‌رت که‌رده‌ن - pert kerden): په‌رت کردن، توردان، دوورخستن‌ه‌و، خستنه‌ خواره‌وه.

پرت - (پورت - purt): به‌نده‌ر، مینا.
پرتاب - ا. مص (په‌رتاب - pertab): توردان، په‌رتکردن، توردانی شتی‌ک له شوتی‌ک‌ه‌وه بۆ شوتی‌ن.

پرتاب کردن - مص (پورتاب که‌رده‌ن - purtab kerden): شادمان بوون له شتی‌ک.

پرتاب - ص (پورتاب - purtab): لول، پرپیچ و لول، پرچین، زولفی چین چین.

پرتغال - ا (پورتوغال - purtuxal): پرتغال.

پرتفوی - (پورته‌فوی - portefûwî): کیفی ده‌ستی، جانتای ده‌ستی پیاوانه.
پرتگاه - ا. م (په‌رتگاه - pertgah): هه‌لدیر.

پرتو - ا (په‌رت‌ه‌و - pertew): پرت‌ه‌و، تیشک، روناکی، روناھی.

پرتویینی - ا. مص (په‌رت‌ه‌و بی‌نی - pertewbînî): ته‌ماشاکردنی نه‌ندامین ناوه‌هی مروث له ریگه‌ی نه‌شیعه‌وه.

پرت وپلا - ا. ص (په‌رت و په‌لا - pertûpela): په‌رت و بلاو، ته‌فروتونا، تارومار، وپینه، قسه‌ی بی‌ه‌وده‌و بی‌مانا.

پرت و پلاشدن - مص (په‌رت و په‌لا شوده‌ن - pertûpelaşuden): ته‌رت‌ه‌و وه‌رت‌ه‌بوون، په‌رت و بلاو بوون، په‌راگه‌نده‌بوون.

پرتویلاسم - فر. ا (پروتویلاسم - prutûplasm): پروتویلازم.

پراور - ا. فا (په‌راشه‌ر - peraver): تی‌ژه‌و، په‌رنده، بالنده، فرنده، په‌له‌وه‌ر.

پراوند - ا (په‌راشه‌ند - peravend): نه‌سیون، پشت‌کۆلی ده‌رگا.

پربار - ا (په‌ربار - perbar): باله‌خانه، هۆده، خانووی هاوینه.

پرپار - ص (پورپار - purbar): پرپه‌ر، به‌ردار، به‌به‌ر.

پرپر - ص (پورپه‌ر - purber): به‌ریان، پان، پر به‌ر، به‌ردار.

پرپا - ص (په‌رپا - perpa): په‌رله‌پی، کۆتری په‌رله‌پی.

پرپا - ا (پورپا - purpa): جـۆره میروویه‌که.

پرپاش - ا (په‌رپاش - perpaş): بی‌ژنگ، مۆخل، سه‌ره‌ن.

پرپایه - ا (پورپایه - purpaye): هه‌زاری.

پرپر - ص (پورپه‌ر - purper): گول‌یک که‌په‌هی زۆر بی.

پرپر کردن - مص (په‌رپه‌ر که‌رده‌ن - perperkerden): په‌رپه‌ر که‌رده‌ن، هه‌لبزرکاندنی په‌رپی گول.

پرپرزدن - مص (په‌رپه‌ر زده‌ده‌ن - perperzeden): باله‌فری، له‌قه‌فرتی، گیانه‌لا، ناو‌زینگ، گیاندان.

پرپره - ا (پیرپیره - pirpire): فرپه.

پرپشت - ص (پورپوشت - purpuşt): چر، مووی پر.

پرپهن - ا (په‌رپه‌ه‌ن - perpehen): گاگۆز، پۆل‌که.

پرت - ا. ص (په‌رت - pert): دوور، که‌چه‌و.

پرتوزوئر - فر. ا (protozoaires):

گیانله بهری یهک خانه یی.

پرتوشناس - ا. فا (پهرته ووشیناس -

pertewşinas): رادیولوژیست.

پرتوشناسی - ا. فا (پهرته ووشیناسی -

pertewşinasî): به کارهیتانی ئه شیعه

بو دیارکردن و مالیجه ی نه خوشتی،

رادیولوژی.

پرتونگاری - ا. مص (پهرته وونیگاری -

pertewnigarî): ئه شیعه گرتن،

رادیوگرافی.

پرچ - ا (پهرچ - perç): پهرچ،

کوتاندنه وهی سه ری بزمار.

پرچین کردن - مص (پهرچین کهردهن -

perçîn kerden): پهرژین کردن،

ته یمان کردن.

پرچ کردن - مص (پهرچ کهردهن -

perçkerden): پهرچ کردن، کوتانه وهی

سه ری بزمار.

پرچانه - ک. ص (پورچانه - purçane):

چه نه باز، زۆربلّی، چه قاوه سو، لاله وهر.

پرچانگی - ا. مص (پورچانه گی -

purçanegî): چه نه بازی.

پرچم - ا (پهرچم - perçem): موی سه ر

هه نیه، پهرچم، پهرچوکه.

پرچین - ا (پهرچین - perçîn): پهرژین.

پرچین - ص (پورچین - purçîn): لول،

به پیچ و چین چین.

پرخاش - ا. مص (پهرخاش - perxaş):

شهر، تورهبی، رازو گله بی، ده مبولّه،

دهمه قالّی، قالّ، تانه و ته شهر.

پرخاش کردن - مص (پهرخاش کهردهن -

perxaş kerden): شه پرکردن،

تانه لیدان.

پرخاشجو - ا. فا (پهرخاشجو -

perxaşcû): شه پرانی فیتنه باز،

ناژاوه چی.

پرخاشخه - ا. فا (پهرخاشخه -

perxaşxer): شه پرخواز، چاو قایم،

بیتهار، جهنگاوهر.

پرخاشگاه - ا (پهرخاشگاه -

perxaşgah): مه یدانی جهنگ،

شه رگه.

پرخیج - ا (پهره خچ - perexç): پاشه لّ،

سمت و که فه لّی ئه سپ و هیتسترو..

پرخش - ا (پهره خش - perexş): که فه لّ،

شمشیر.

پرخوا - ا (پهرخواه - perxew): که ندوو،

هیزره.

پرخواز - ا. فا (پورخار - purxar):

زۆرخۆز، بخۆز، نه وسن، ورگ پهرست.

پرخیویدن - مص (پهرخه قییده ن -

perxeviden): پهرچ کردنی لق و پۆیی

درهخت.

پرخییده - ا. ص (پهرخییده - perxîde):

هیتماو ئاماژه، ره مز.

پرداخت - ا. مص (پهرداخت -

perdaxt): رازاندنه وه، مشتومالّ دان،

دانی پاره.

پرداخت کردن - مص (پهرداخت کهردهن -

perdaxt kerden): رازاندنه وه،

مشتومالّ دان، دانی پاره، روناک کردنه وه.

پرداختن - مص (پهرداختنه ن -

perdaxten): سازدان، دانی پاره،

پهرداخت کردن، جه لایی کردن، ژهنگ

لابردن.

perdeneşîn): خـــــــه لــــوت
نشین، فریشته‌ی ئاسمان، ئافره‌تی
به‌رووبه‌ند.

پردیس - ا (په‌ره‌دیس - peredîs):
فیرده‌وس، باخ، بیستان.

پرو - ص. ک (پور روو - purrû):
روودار، بی شهرم، هار، بیتعار، چاوقایم.

پرز - ا (پورز - purz): پرزۆل، تووک،
به‌ور، نه‌رمه‌ خۆله‌که‌وه، پرز.

پرزه - ا (پورزه - purze): پرز، پرزۆل.
پرزیدنت - فـــــر. ا (پریزیدنت -

pirizîdent): ره‌یس، سه‌رۆک کۆمار.
پرس - ا. فر (پیریس - pîris): مه‌نگه‌نه.

پرس - ا. فر (پورس - purs): ژم، ئه‌و
خواردنه‌ی که له ئوتیلان بۆ یه‌ک میوانی
دین.

پرس - ا. مص (پورس - purs): پرسین.
پرسا - ص. فا (پورسا - pursa): پرسا،

به‌پرسیار، پرسیارکه‌ر.
پرسان - ص. فا (پورسان - pursan):

پرسا، زۆر پرسیار، پرسیارکه‌ر.
پرسانتاژ - ا. فر (پورسانتاژ -

pursantaj): وه‌رگرتنی رێژه‌یه‌کی
سه‌دی.

پرستار - ص. فا (په‌ره‌ستار -

perestar): په‌رستار، سیسته‌ر،
یاریده‌یه‌ری نه‌خۆش، خزمه‌تکار، غولام،

به‌نده، نۆکه‌ر.
پرستارخانه - ا. م (په‌ره‌ستارخانه -

perestarxane): گه‌داخانه،
فه‌قیرخانه، شوینی په‌رستاری نه‌خۆشان.

پرستارزاده - ص. مف (په‌ره‌ستار زاده -

perestar zade): په‌رستارزاده، غولام

پردازنده - ا. فـــــا (په‌ردازه‌نده -

perdazende): سازنده، په‌رداخکار،
رازینه‌ره‌وه، کارساز.

پرداخته - ا. مف (په‌رداخته -

perdaxte): رازاوه‌و دروستکراو،
جه‌لایی کراو، به‌تال کراو.

پرداز - ا (په‌رداز - perdaz): ورده‌خه‌تی
ره‌سم، واته‌ سیبه‌ر.

پردال - ا. ا (په‌ردال - perdal): پرگار.
پردختن - مص (په‌رده‌خـــــــتن -

perdexten): پروانه: پرداختن.
پردک - ا (په‌رده‌ک - perdek): مه‌ته‌ل،

لوغز، له‌گه‌ز.
پردگی - ص. ن (په‌رده‌گی - perdegî):

هه‌ر شتی په‌رده‌ی پێدا درابی، له‌ پشت
په‌رده‌وه، په‌رده‌دار، ئافره‌تی حیجابدار.

پردل - ک (پوردیل - purdil): بویر،
ئازا، ره‌شید، عه‌گید، نه‌ترس.

پرده - ا (په‌رده - perde): جبه، په‌رده،
روبه‌ند، روپۆش، له‌چک، په‌چه، کولله،

ستر، په‌ردو، روپۆشی ده‌رگاوه‌نجه‌ره،
په‌رده‌ی کچی.

پرده‌نیلگون - ل (په‌رده‌ی نیلگون -

perdey nîlgûn): ئاسمان.
پرده‌دریدن - مص. ک (په‌رده‌ ده‌ریدنه -

perde derîden): دراندنی په‌رده،
ناموس بردن، کون کردنی کچ.

پرده پوش - ا. فـــــا - ک (په‌رده‌پوش -

perdepuş): سپۆ، سپقایم، رازپۆش.
پرده‌شناس - ا. ص (په‌رده‌شــــیناس -

perdeşinas): موتر، موسیقازان،
موسیقازنه، زاناو سه‌رناس، عارف.

پرده‌نشین - ا. فـــــا (په‌رده‌نه‌شین -

زاده، خزمه تکارزاده.

پرستش - ا. مص (پهره ستیش -

perestiş): په رستن، تاعه ت، خزمه ت، خزمه تی نه خوښ، نوټر.

پرستشگاه - ا. م (پهره ستیشگاه -

perestişgah): په رستگه، شوټنی تاعه ت و عیباده ت.

پرستشگر - ص. فا (پهره ستیشگر -

perestişger): عابید، په رستنکار، نوکهر، غولام، خزمه تکار.

پرستو - ا (پهره ستو - perestû): په رستلکه، پلسری.

پرسته - ا. ص (پهره سته - pereste):

په رستراو، به هق وه کو خوا، به ناهق وه کو بت، تاعه ت و عیباده ت.

پرستیدن - مص (پهره ستیدن -

perestîden): په رستن، عیباده ت کردن.

پرستنده - ص. فا (پهره ستینده -

perestinde): په رستنکار.

پرستیده - ا. مف (پهره ستیده -

perestîde): په رستراو، مه عبود.

پرستیز - ص (پورستیز - purstîz):

شه رانی، شه رفروش

پرستیژ - ا. فر (پرستیژ - perstîj):

ټه فسون، جادو، ئیحتویار، ده سلات، پایه، خه یال پلاو.

پریش - ا. مص (پورسیش - pursiş):

پرسین، سهردان، هه والپرسین.

پریشنامه - ا (پورسیشنامه -

pursişname): پرسنامه، قاقه زی

پرسیاران که ده بی پر بکرتیه وه.

پرسنگ - ا (پهره سینگ - perseng):

پارسه نگ، فهرسه خ، قوناغ.

پرسنل - ا. فر (پیرسونال - pirsunal):

تایبه تی، شه خسی.

پرسو - ص (پورسو - pursû): پر

روناکی، پر روناکی، زور روشن.

پرسوز - ص (پورسوز - pursûz):

پرسوز، سوزدار، به سوز، پر سوزوگوداز.

پرسه - ا. مص (پهرسه - perse): سوال،

گه دایی، ده روزه کردن، گه ران به کوچو بازاراندا.

پرسه - ا. مص (پورسه - purse): پرسه،

تازی، سهردانی نه خوښ، ماته م.

پرسه زدن - مص (پهرسه زده دن -

persezeden): گه رانی بی هوده، به رله لایوون.

پرسیان - ا (پهرسیان - persiyan):

لاولاو.

پرسیاوش - ا (په ری سیاقوش -

peri siyavuş): گیایه که.

پرسییدن - مص (پورسییدن -

pursîden): پرسین، هه والپرسین، سهردان.

پرسنده - ا. فا (پورسینده - pursinde):

پرسا، پرسیارکه ر.

پرسیده - ا. مف (پورسیده - pursîde):

پرسیارلیتکراو.

پریش - ا. مص (پورسیش - pursîş):

پرسیار.

پرس - ص. فا (پورس - purs): پرس.

پریش - ا. مص (په ریش - periş):

بازدان، هه لفرین، ته کاندان.

پریشیدن - مص. ل (پهرشیدن -

persîden): په ریشان بوون،

په راگه نده بوون.

پرغازه - ا(په رغازه - perxaze): بنج و بیتخی پهری بالنده.

پرغونه - ص(په رغوونه - perxûne): ناشیرین، دزیو، درشت، زیر، ناهه موار، کریت.

پرفسور - (پروفه سوور - professûr): پروفیسور، ماموستای زانکو، زانا، که سیک که له سه روی پلهی دکتورا بی.

پرفیر - (- profîr): بهرده پی.

پرکار - ص(پورکار - purkar): پرکار، سه رقاق، چالاک، به کار، پڅگال.

پرکاو - ا. مص(په رکافه ش - perkaveş): هه لپاچین، په رچ کردنی لق و پوی دارو درخت، په رچ.

پرکردن - مص(پورکوه رده - purkerden): پرکردن، تهژی کردن.

پرکم - ص(په رکه م - perkem): بیکارو هیچ، له کارکه وتوو، بی که لک.

پرکنده - ص. م(په رکه نده - perkende): په راگه نده، په رت و بلاو، بی توانا.

پرکوک - ا(په رکوک - perkûk): نه پارتمانی بهرز، بالاخانه ی بلند

پرگار - ا. ا(په رگار - pergar): پڅگال.

پرگاله - ا(په رگاله - pergale): پاژ، بهش، رووت، پاژتیک له شتیک، پینه.

پرگداز - ص(پورگوداز - purgudaz): بهسوز، بهجوش و خروش، پرسوزو گوداز، پرخه م.

پرگر - ا(په رگر - perger): تهوق، تهوقی جه واهترینیشان که جاران پاشایان له ملیان ده کرد.

پرگرام - ا. فر(پروگرام - program):

پروگرام، بهرنامه، نهخشه، پلان.

پرگزند - ص(پورگه زند - purgezend): پری زیان، پری زهره ر، پری نازار.

پرگس - ق(په رگسه - perges): خوانه کا، حاشا، هه رگیز.

پرگناه - ص(پورگوناه - purgûnah): تاوانبار، گونا حکار.

پرگنه - ا(په رگنه - pergene): دهقه ر، بلوک، پاریزگا.

پرگو، پرگوی - ا. فا(پورگو - purgû): زوربلی، دریتدادی، چه قواوه سو، چه نه باز، له وچه.

پرماسیدن - مص(په رماسیدن - permasîden): دهست پیداهیتان.

پرما - ا. ا(په رما - perma): دریلی دارتاش.

پرماش - ا. مص(په رماسیش - permasîş): شیلان، دهست پیداهیتان.

پرماسنده - ا. فا(په رماسه نده - permasende): دهست پیداهیتنه ر.

پرماسیده - ا. مف(په رماسیده - permasîde): دهست پیداهیتنراو.

پرمان - ا(په رمان - perman): فه رمان، نه مر، دهستور، فه روار.

پرمایون - ا. ص(پورمایون - purmayûn): به هادار، زاناو مه زن.

پرمايه - ص(پورمايه - purmaye): به به ها، به قیمه ت، زانا، هوشیارو زیره ک، دهوله مه ند، پایه دار، گه وره و به ناوبانگ، به هادار، نرخدار.

پرمخیدن - مص(په رمه خیدن - permexîden): عاسی بوون، یاخی

بوون، سه رکیشی.

پرنسپ، یاساو رتسا، بنه ما، سه رتا،
رتچک و رتياز.

پرنګ - ا(په رنګ - pereng): پرشنگ
و بريقه ی شمشير، جه وهه ر.

پرنګار - ص(پورنيګار - purnigar):
ره ګاوره نګ، به نه خش و نيګار.

پرنون - ا(په رنون - pernûn): ټاوريشم،
حه رير، هه ريري ګولدار، هه وریشم.

پرنیان - ا(په رنيان - perniyan):
ټاوريشم، هه رير، هه ريري ګولدار.

پرنيخ - ا(په رنيخ - perniix):
ته خته به رد، تاویر.

پرو - ا(په رث - perv): ټه ستيړه ی
په روين، پيرو، ټه ستيړه ی ګو.

پروا - ا(په رفا - perva): په روا، ترس
و دلته راوکي، ټاره زوو، سه برو قه رار،
ټارام.

بي پروا - ا(بي په رفا - pîperva): بي
په روا، بي ترس، بي باک.

پروار - ص(په رفار - pervar): قه له و،
دابه سته.

پروار - ا(په رفار - pervar): باله خانه،
خانوي هاوینه.

پرواز - ا. مص(په رفاز - pervaz):
فرين، هه لفرين.

پرواز - ا. (په رفاز - pervaz): ټه و
شه پکه دارانه ی ده خرينه سه ر داره پای
خانوو، پاشان هه ژکی له سه ر داده نيټن و
سواغی ده ده ن.

پرواز - ا. مص(په رفاز - pervaz):
فرين.

پروازه - ا(په رفازه - pervaze):
ټوتيشووی سه فه ر.

پرمر - ا(په رمه ر - permer): چاوه روانی
و ټوميد، هيو، زه رده واله، زه نګه سووره،
سيړه مووزه.

پرمنش - ص(پورمه نش - purmeniş):
به ټاوه ز، ګه وره، ټازا، دلير، به هيز،
خوپه سه ند، سه رکيش، لووت به رز، غه را.

پرمنګنات دوپتاساس -
ا. فر(permengenati dûputas):
په رمه نګه ناتنی خوئ.

پرمودن - مص(په رمودن - permûden):
فه رموون.

پرميو - ا(په رمييف - permiv):
سوزه نه ک

پرن - ا(په رهن - peren): هه ريري
نه خشداری ناسک، سنوور، پرد.

پرند - ا(په رهند - perend): ټاوريشم،
حه رير، ټاوريشمی ساده، تيغ، شمشير،
شمشيری جه وهه ردار.

پرنداخ - ا(په رنداخ - perendax):
سه ختيان، که مه ربه ندی چه رم، سفره ی
چه رمی نانکه ر، پيستی ده باغکراو.

پرنداوړ - ا(په رنداڅه ر - perendaver):
شمشيری بريقه دار، شمشيری جه وهه ردار.

پرندک - ا(په رنده ک - perendek):
ګرد، ګردولکه، ته په.

پرندوش - ا(په رندوش - perendûş):
دوينی شه و، دوی شه و.

پرنس - فر. ا(پرنس - prins): شا،
شازاده، مير.

پرنسس - فر. ا(پرنسس - prinsis):
کچی پاشا، ژنی پاشا، مه ليکه.

پرنسپ - ا(پرنسپ - prinsîp):

پرواس - ا. مص (پهرفاس - pervas) : ترس، نهجات بوون، لامیسه.

پرواسیدن - مص (پهرفاسیدن - pervasiden) : دهست هینان به شتیکدا.

پرواسنده - ا. فا (پهرفاسنده - pervasinde) : دهست پیداهینه.

پرواسیده - ا. مف (پهرفاسیده - pervaside) : دهست پیداهینراو.

پروانچه - ا (پهرفانچه - pervançe) : فه‌رمان، بهرات، حه‌واله، به‌لگه‌نامه‌ی قوتا‌بخانه، سه‌ره‌تایی و ناماده‌یی.

پروانک - ا (پهرفانکه - pervanek) : گوئی رهش، درنده‌به‌که له چه‌قه‌ل ده‌چیت، ده‌لین دوا‌ی شیر ده‌که‌وئ تا به‌رماوه‌ی ئه‌و بخوات.

پروانه - ا (پهرفانه - pervane) : په‌پوله، نمونک، په‌روانه، پانکه، حوکم، فه‌رمان، ئیزن، گوزه‌رنامه، بهرات.

پروپاگانده - ا. فر (پوروپاگانده - purûpagend) : پروپاگانه‌نده، بانگه‌شه.

پروتست - انگل (پروتیست - prutist) : نار‌ه‌زایی.

پروتستان - ا. فر (پروتستان - prutistan) : په‌یره‌وانی ریبازی لوت‌ه‌ر.

پروتکل - ا. فر (پروتوکول - protokol) : پروتوکول، په‌یمان نامه، کونووسی کوبونه‌وه‌ی گفتوگو که پاشان بکری به په‌یمان.

پروراندن - مص (پهرفه‌راندن - perveranden) : په‌روه‌ده‌کردن،

ئیه‌تکردن، هه‌قوت.

پرورانیدن - مص (پهرفه‌رانیدن - perveraniden) : په‌روه‌ده‌کردن، په‌روه‌دراندن.

پروراننده - فا (پهرفه‌راننده - perveranende) : په‌روه‌ده‌کهر، گه‌وره‌کهر، به‌خیکهر، ئیه‌تکهر.

پرورانیده - ا. مف (پهرفه‌رانیده - perveranide) : په‌روه‌ده‌کرا، ته‌رییت دراو، ئیه‌تکراو.

پروردگار - ص. فا (پهرفه‌ردگار - perverdgar) : په‌روه‌دگار، خوا، په‌روه‌ده‌کهر، ته‌رییت دهر، ئیه‌تکهر.

پروردن - مص (پهرفه‌ردن - perverden) : په‌روه‌ده‌کردن.

پرورش - ا. مص (پهرفه‌رش - perveriş) : په‌ره‌ستاری و سه‌ره‌په‌رشتی.

پرورنده - ا. فا (پهرفه‌رنده - perverende) : په‌روه‌ده‌کهر.

پرورده - ا. مف (پهرفه‌رده - perverde) : په‌روه‌ده‌کراو.

پرورشگاه - ا. م (پهرفه‌رشگاه - perverşgah) : په‌روه‌ده‌خانه، هه‌تی‌وخانه، فه‌رمانگه‌ی په‌روه‌ده‌و فی‌کردن.

پروربدن - مص (پهرفه‌ربدن - perverîden) : په‌روه‌ده‌کردن، به‌خیکردن، ته‌رییت دان، ته‌علیم دان، هینکران.

پروز - ا (پهرفه‌ز - pervez) : فریز، پینه، په‌راویز.

پروزن - ا (پهرفه‌زن - pervezen) :

پرهوده - ا (پهرهوده - perhüde):
نیوه سووت.

پهرهون - ا (پهرهون - perhûn):
چهمه ره، تهوق، بازنه، خهرمانه ی مانگ.

پرهیختن - مص (پهرهیختن - perhîxten):
تهریبتدان، پاریزکردن، خالی کردن.

پرهیخته - ا. مف (پهرهیخته - perhîxte):
پهروهده کراو، ته ریبت دراو.

پرهیز - ا. مص (پهرهیز - perhîz):
پاریز، خوپاریزی له حهرام، رژیم،
نه خواردنی هه ندی خواردن و نه خواردنه وه
به ده ستووری دکتور.

پرهیزانه - ا (پهرهیزانه - perhîzane):
پاریزانه، رۆژوو، ئه و خواردنه ی که نه خوش
بۆ هه یه بیخوات.

پرهیزانیدن - مص (پهرهیزانیدن - perhîzanîden):
پاریزکاری.

پرهیزکار - ص. فا (پهرهیزکار - perhîzkar):
پاریزگار، پارسا، پاک،
به تاعهت و تهقوا.

پرهیزگار - ص. فا (پهرهیزگار - perhîzgar):
پاریزگار.

پرهیزیدن - مص (پهرهیزیدن - perhîzîden):
پاریزکردن، تاعهت کردن.

پرهیزنده - ص. فا (پهرهیزنده - perhîznde):
پاریزکار.

پری - ا (پهری - perî):
پهری، ژنی جوان، له مه چیتران.

پری - ق (پهری - perî):
پیری، پیری شهو.

ئاردیژ، هیلهک، بیژنگ، سه رهند، هه ر
شتیکی کون کون، سوزگی.

پروژکتور - ا. فر (projektûr):
پروژکتور.

پروژه - ا. فر (proje):
پروژه، نه خشه،
پلان، بهرنامه.

پروستات - ا. فر (prostat):
پروستات.

پروفیل - ا. فر (profil):
پروفایل، نیوروو، نه خشه و وینه ی
عیمارهت له لاوه، یانی یهک لای نیشان
بدات.

پرولیتاریا - فر. ا (پرولیتاریا - prûlîtarya):
پرولیتاریا، کریکاران،
زه حمه تکیشان.

پرونده - ا (پهرقه نده - pervende):
فایل، ئیزباره، تۆیه قوماش، توره که،
دۆسییه.

پروه - ا (پهرقه - perve):
پیترو،
ئه ستیره ی کۆ.

پرویختن - مص (پهرقیختن - pervixten):
بیژان.

پرویزیدن - مص (پهرقییزیدن - pervizîden):
بیژان، له هیلهک دان.

پرویزن - ا (پهرقییزن - pervîzen):
هیلهک، بیژنگ، سه رهند، سوزگی.

پروین - ا (پهرقین - pervîn):
ئه ستیره ی کۆ، پیترو.

پره - ا (پهره - pere):
بازنه، داوین،
ئه لقه و بازنه ی وه ستانی له شکر، یان
خه لکی.

پرهختن - مص (پهرهیختن - perhixten):
پهروهده کردن.

روخسار، زۆرجوان، جوان وهک پهری.
پریری - ص (پهری روی - perîrûy):
 جوان.
پریروز - ق (پهری روز - perîrûz):
 پیتر، بهرله دوو رۆژ.
پریرز - ا (پهریز - perîz): فریاد، هوار.
پریرز - ا. فر (پریرز - prîz): بهلوعه، سویچ
 پلاک.
پریرزاد - ص (پهری زاد - perîzad):
 پهریزاد، مندالی زۆر جوان، پهری نهژاد.
پریرزن - ا (پهری زن - perîzen):
 بیژنگ.
پری سای - ص (پهری سای - perîsay):
 پهری گر.
پریشا - ص (پهریشا - perîşa):
 پهریشان، پهخش و بلاو.
پریشان - ص. فا (پهریشان - perîshan):
 پهریشان، پهخش و بلاو، پهشیو،
 سهرگهردان، دلتهنگ، بی حهواس،
 بهدیهخت، بی تالچ.
پریشانی - ا. مص (پهریشانی -
 perîshanî): پهریشانی، پهشیوی،
 شلهژاوی، بی تاقهتی.
پریشان روزگار - ص (پهریشان روزگار -
 perîshan rûzgar): بهدحال، رۆژ
 رهش.
پریشب - ا (پهری شهب - perîsheb):
 پیتر شهو.
پریشن - ص (پهری شهن - perîshen):
 پهریشان، پهشیو.
پریشیدن - مص (پهری شیدهن -
 perîshîden): پهریشان بوون، شلهژان،
 خه مبار بوون، پهشیو بوون.

پری - ا. فر (پری - pirî): پاداشت،
 خه لات.
پری افسا - ص. فا (پهری ئهفسا -
 perî efsa): ئهفسونگهر، جادوگهر،
 جنگر، کهسیک بۆ گرتنی جن و پهری
 ئهفسون بخوینئ.
پری پیکر - ص (پهری پهیکهر -
 perîpeyker): پهیکهر وهک پهری،
 پهری ئاسا.
پرچهر - ص (پهری چیههر - perî çehr):
 پهری چاره، جوان، چاره جوان وهکو پهری.
پرچههره - ص (پهری چیهره -
 perî çihre): پهری شیهو.
پریخوان - ا. فا (پهری خان - perîxan):
 پهری گر، ئه و کهسهی بانگی پهری
 دهکات.
پریدار - ص (پهریدار - perîdar):
 جندار.
پریدن - مص (پهریدهن - perîden):
 فزین، بازدان.
پریش - ا. مص (پهرش - perîş):
 فزین، بازدان، پهرین.
پرنده - ا. فا (پهرنده - perinde):
 ههر شتی بفری، پهرنده، فرنده.
پریده - ا. مف (پهریده - perîde):
 فریو.
پران - ص. فا (پهران - peran):
 له حالی فریندا.
پریدوش - ا (پهری دوش - perîdûş):
 پیتر شهو.
پریرخ - ص (پهری روخ - perîrux):
 پهری روو، جوان، پهری روخسار، پهری
 ئاسا.
پریرو - ص (پهری روو - perîrû): پهری

- پریشنده** - ا. فا (په‌ری‌شه‌نده - perîşende): په‌ریشان کار.
- پریشیده** - ا. مف (په‌ری‌شیده - perîşîde): به‌بادراو، په‌راگه‌نده بوو، په‌ریشان بوو.
- پریشیدگی** - ا. مص (په‌ری‌شه‌نده‌گی - perîşendegî): په‌ریشانی.
- پری فش** - ص (په‌ری‌فشه‌ش - perî feş): په‌ری‌ئاسا.
- پری نژاد** - ص (په‌ری‌نه‌ژاد - perînejad): جووان، په‌ری‌ره‌چه‌لک، په‌ری‌ره‌گه‌ز، په‌ری‌نه‌ژاد.
- پری وار** - ص (په‌ری‌وار - perîvar): په‌ری‌ئاسا، وه‌کو په‌ری.
- پریوش** - ص (په‌ری‌فه‌ش - perîveş): په‌ری‌ئاسا.
- پریون** - ا (په‌ریون - peryûn): نه‌خو‌شی‌گه‌ری.
- پز** - (پوز - poz): پوز، شیوه، جلک، ره‌فتار.
- پزا** - ص (په‌زا - peza): کو‌لۆک، شتی‌زوو بکو‌لی.
- پزاختن** - مص (په‌زاختن - pezaxten): توان‌ده‌وه، توان‌ه‌وه.
- پزاندن** - مص (په‌زاندن - pezanden): کولان‌دن، گه‌یین.
- پزانییدن** - مص (په‌زانییدن - pezanîden): کولان‌دن، گه‌یینی‌دومه‌ل.
- پزاننده** - ا. فا (په‌زاننده - pezanende): کول‌بینه‌ر، ئاشپه‌ز.
- پزان** - ص. فا (په‌زان - pezan): له‌حالی‌کول‌بندا، له‌حالی‌گه‌ببندا.
- پزاوه** - (په‌زاقه - pezave): کووره.
- پزداغ** - ا (په‌زداغ - pezdax): بره‌نگ.
- پزشک** - ا (په‌زه‌شک - pezeşk): کونده‌په‌پوو، جوغد، بایه‌قوش.
- پزشک** - ا (پزیشک - pizişk): پزیشک، دکتور، هه‌کیم.
- پزشکیار** - (پزیشکیار - pizişk yar): یاریده‌ده‌ری‌پزیشک.
- پزغند** - ا (پوزغوند - Puzxund): جهوت، جهفت.
- پزیدن** - مص (په‌زیده‌ن - pezîden): برپاوه: (پختن)
- پزیسیون** - ا. فر (پوزیسیون - puzisyun): شوین، جیگه، هه‌یکه‌ل و ئه‌ندامی‌که‌سیک، بیچم.
- پژ** - ا (په‌ژ - pej): چلک، پیسی، کونه، دارزیو.
- پژاگن** - ص (په‌ژاگین - pejagin): چلکن، نه‌شو‌راو، قری‌ژاوی، پیس، ناشیرین، دزیو، کریت.
- پژاوند** - ا (په‌ژاوه‌ند - pejavend): پشت‌کول.
- پژگاله** - ا (په‌ژگاله - pejgale): پینه، به‌ش، روت.
- پژم** - ا (په‌ژم - pejm): ته‌په، گرد، هه‌وراز و نشیو.
- پژمان** - ص (پیژمان - pijman): په‌شیمان، مه‌لول، دلته‌نگ، غه‌مگین، لیتویه‌بار، سیسه‌وه‌بوو.
- پژمراندن** - مص (پیژمراندن - pijmuranden): خه‌مباکردن، دلته‌نگ‌کردن، وشک‌کردن، سیس‌کردنه‌وه.

پژمرانییدن - مص (پیژمورانندهن - pijmûranîden): خه مبار کردن، دلته نگ کردن، وشک کردن، سیس کردنه وه.

پژمراننده - ا. فا (پیژموراننده - pijmuranende): دلته نگ، خه مبار. **پژمردن** - مص (پیژموردن - pijmurden): خه مبار بوون، سیس بوون، له ره ونه ق که وتن.

پژمرده - ا. مف (پیژمورده - pijmurde): پهژمورده، خه مبار، وشکه وه بوو، بی ره ونه ق، غه مگین، ژاکاو.

پژمریدن - مص (پیژموریدنه - pijmurîden): پروانه: (پژمردن).

پژند - ا (پهژنده - pejend): جوژه گیایه کی خوژسکه که وه کو سپینا خه به کالی و کولای ده خوری. گوژالک.

پژول - ا (پهژول - pejûl): قاپ، جگ.

پژولانییدن - مص (پیژولانییدن - pijûlanîden): هه لوه راندن، ره نجانندن، عاجز کردن، پرواندن.

پژولیدن - مص (پیژولیدن - pijûlîden): هه لوه راندن، عاجز کردن، پرواندن، ره نجانندن.

پژولش - ا. مص (پیژولیش - pijûliš): په ریشانی، هه لوه رین، خه مباری، ره نجاوی.

پژولیده - ا. مف (پیژولیده - pijûlîde): سیس و وشکه له، پهژمرده.

پژوم - ص (پهژوم - pejûm): ده رویش، گه دا، هه ژار، بی نهوا، زه لیل، که ساس، بی ئیحتویار.

پژوهیدن - مص (پیژوهیدن - pijûhîden): تاقیب کردن، ته فیتیش، لیکۆلینه وه.

پژوهش - ا. مص (پیژوهش - pijûhiş): لیکۆلینه وه، توژینه وه، تاقیب کردن، ته حقیق کردن، جاسوسی، سه ریه رشتی.

پژوهنده - ا. فا (پیژوهنده - pijûhende): تاقیبکراو، توژراو.

پژوه - ا. مص (پیژوه - pijuh): جاسوسی، تاقیب کردن، گه ران، پرسین.

پژوین - ص (پهژوین - pejvîn): چلکن، پیس.

پژهان - ا (پوژهان - pujhan): ناره زوو، حه زی دل، خوژیا، غبطه.

پس - ق (پهس - pes): پاش، دوا، نهوسا، که واته، به و پتیه.

پساجین - ا. ص (پهساجین - pesaçîn): دوا بهر، نهو تاک و تهرا میوانه کی که دوی چنین لیرو لهوی به لق و پوی دره ختانه وه ده میتی.

پسادست - ا (په سادست - pesadest): قهرز.

پس افت - ا (بهس ئوفت - pes'uft): دوا که وتوو، قهرزی له وه ختی خوئی نه دریتته وه، پاشه که وت، په سه ناز.

پساک - ا (په ساک - pesak): تاجه گولینه.

پس انداز - ا (پهس ئه انداز - pesendaz): په سه ناز، پاشه که وت.

پساوند - ا (په ساغه ند - pesabend): پاش به ند، قافیه، پاشگر.

پساویدن - مص (په ساویدن - pesavîden): ده ستپیدا هیتان، شیلان.

پست- ص (پهست- pest): ئاخن، نهوی، نزم، نشیو، زه‌بوونی، بی غیرهت، بیتزار، جارس.

پست- ا (پیست- pist): سوس، که‌پهک، قاویت، ئارد.

پست- فـر (پوست- post): پوخته‌خانه.

پستایی- ا (پهستایی- pestayî): پاشه‌که‌وت، په‌سه‌ناز.

پستادست- ا (پهستاده‌ست- pestadest): قهرز.

پستان- ا (پیستان- pistan): مه‌مک، گوان.

پستاندار- ص. ا (پیستاندار- pistan dar): شیرده‌ران.

پستان‌بند- ا (پیستان‌بند- pistan bend): مه‌مک، مه‌مکه‌به‌ند.

پستانک- ا (پیستانک- pistanek): مه‌مکه‌مره.

پستک- ا (پهسته‌ک- pestek): په‌سته‌ک، چو‌غک.

پستو- ا (پهستو- pestû): گه‌نجینه.

پسته- ا (پیسته- piste): پسته، فستق.

پسته‌خندان- ا (پیسته‌ی خه‌ندان- pistey xendan): پسته‌ی دهم‌کراوه، زاری ماشوقه.

پس‌دوزی- ا. مص (په‌س دوزی- pesdûzî): له‌پشته‌وه‌دوورین.

پسر- ا (پیسهر- piser): کوپ، مندالی، نی‌رینه.

پسراندر- ا (پیسه‌ره‌نده‌ر- pisender): زړ‌کوپ.

پس‌گردنی- ا (په‌س گه‌رده‌نی- pesgerdenî): شه‌قه‌زله، ته‌وقات.

پسندر- ا (پیسه‌نده‌ر- pisender): زړ‌کوپ.

پسندیدن- مص (په‌سـهـنـدیده‌ن- pesendîden): په‌سندکردن، به‌گه‌ن کردن، قه‌بولکردن، رازی بوون، هه‌ل‌ب‌ژاردن.

پسندیده- ا. مف (په‌سـهـنـدیده‌ن- pesendîde): په‌سندکراو، به‌گه‌نکراو، هه‌ل‌ب‌ژارده.

پسودن- ا (په‌سودن- pesûden): ده‌ست پ‌داه‌یتان.

پسوند- ا (په‌سـو‌ند- pesvend): پاشگر.

پسیکولوژی- (psîkûlûjî-): سایکولوژی، ده‌روونناسی.

پسی میست- (پیسـی میست- pissîmîst): ره‌شبین.

پسی میسم- (پیسـی میسم- pissîmîsm): ره‌شبینی.

پسین- ص. ن (په‌سین- pesîn): دوایین.

پش- ا (په‌ش- peş): وه‌ک، ئاسا، یالی، نه‌سپ، نه‌نجامه.

پشت- ا (پوشت- puşt): پشت، پاش، دوا.

پشتکار- ا (پوشتکار- puştkar): به‌کار، سوربوون، له‌سه‌ر‌کار، پشوودریژی له‌کاردا.

پشت‌کوژ- ص (پوشت‌کوژ- puşt kûj): پشت‌کوژ، قه‌مور، کۆم.

پست- ص (پهست- pest): ئاخن، نهوی، نزم، نشیو، زه‌بوونی، بی غیرهت، بیتزار، جارس.

پست- ا (پیست- pist): سوس، که‌پهک، قاویت، ئارد.

پست- فـر (پوست- post): پوخته‌خانه.

پستایی- ا (پهستایی- pestayî): پاشه‌که‌وت، په‌سه‌ناز.

پستادست- ا (پهستاده‌ست- pestadest): قهرز.

پستان- ا (پیستان- pistan): مه‌مک، گوان.

پستاندار- ص. ا (پیستاندار- pistan dar): شیرده‌ران.

پستان‌بند- ا (پیستان‌بند- pistan bend): مه‌مک، مه‌مکه‌به‌ند.

پستانک- ا (پیستانک- pistanek): مه‌مکه‌مره.

پستک- ا (پهسته‌ک- pestek): په‌سته‌ک، چو‌غک.

پستو- ا (پهستو- pestû): گه‌نجینه.

پسته- ا (پیسته- piste): پسته، فستق.

پسته‌خندان- ا (پیسته‌ی خه‌ندان- pistey xendan): پسته‌ی دهم‌کراوه، زاری ماشوقه.

پس‌دوزی- ا. مص (په‌س دوزی- pesdûzî): له‌پشته‌وه‌دوورین.

پسر- ا (پیسهر- piser): کوپ، مندالی، نی‌رینه.

پسراندر- ا (پیسه‌ره‌نده‌ر- pisender): زړ‌کوپ.

پشتیبانی - ص (پوشتیبانی -
puštîbanî): پشتیبوانی، کۆمهک،
هاریکاری، لایه‌نگیری.
پشتیوان - ا (پوشتی فان - puštîvan):
پشتیوان.
پشک - ا (پوشک - puşk): پشقل،
قشپل.
پشک انداختن - مص (پیشک نه‌نداختن -
pişk endaxten): تیرو پشک،
پشک راکیشان.
پشکل - ا (پیشکه‌ل - pişkel): پشقل،
قشپل.
پشک‌لیدن - مص (پیشک‌یلیدن -
pişkilîden): کون کردن به‌نینۆک و
سه‌ری قامک.
پشکم - ا (پیشکه‌م - pişkem): هه‌یوان
و باره‌گا.
پشلنگ - ص (په‌ش له‌نگ - peşleng):
دواکه‌وتوو.
پشم - ا (په‌شم - peşm): خوری،
کولک، کولکه.
پشماگند - ا. ص (په‌شماگه‌ند -
peşmagend): پالان، کورتان، جل.
پشمالود - ص (په‌شمالود -
peşmalûd): تووکن، کولکن.
پشمک - ا (په‌شمه‌ک - peşmek): جوړه
شیرینییه‌که، په‌شمه‌ک.
پشمین - ص. ن (په‌شمین - peşmîn):
جلی له خوری دروستکراو، پۆپه‌شمین،
خورین.
پشمینه - ص. ن (په‌شمینه -
peşmîne): پارچه‌یه‌کی جوانه له خوری

پشت گرمی - ص (پوشت گهرمی -
puştgermî): پشت قایی، دلنیاپی.
پشتگلی - ص (پوشت گولی -
puştgulî): ئال، سووری کال.
پشت لنگ - ص (پوشت له‌نگ -
puşt leng): بی‌هوده، بی‌مانا، هه‌رزه.
پشت ماهی - ا. ص (پوشت ماهی -
puşt mahî): هه‌ر شتی له پشتی
ماسی بچی.
پشت نویسی - ا. مص (پوشت نیقیسی -
puşt nivîsî): نووسینی پشتی سه‌نه‌د
یان قه‌واله.
پشو - ا (پوشتو - puştû): زمانی
خه‌لکی نه‌فغانستان.
پشتاو - ا (پیشتاو - piştav): ده‌مانچه.
پشتوار - ا (پوشت فار - puştvar):
پشتیوان، یاریده‌ده‌ر.
پشتواره - ا (پوشت فاره - puştware):
کۆل، باری پشت.
پشتوان - ص (پوشتشان - puştvan):
پشتیوان، پشت و په‌نا، پشتیوانه.
پشتوانه - ا (پوشتقانه - puştvane):
پشتیوان، پشت و په‌نا، ره‌سید.
پشت وپناه - ص (پوشت و په‌ناه -
puştûpenah): کۆمه‌ک، یاریده‌ده‌ر.
پشته - ا (پوشته - puşte): ته‌په، گرد،
گردۆلکه، کۆله‌بار، تیلکه‌که.
پشتی - ا (پوشتی - puştî): پشتی،
بالیف.
پشتیبان - ص (پوشتیبان - puštîban):
پشتیوان، پشت وپه‌نا، پشتیوانه‌ی ده‌رگا،
پشتکۆل.

سازده کړئ.

پشنگ - ا) (په شهنګ - peşeng):
زده نېره، دهسته بهره.

پشولیدن - مص (پوشولیدن - puşûlîden):
تېکدان، رژان.

پشه - ا) (په شه - peşe):
پیشکه، په خشه، پیشی.

پشه بند - ا) (په شه به ند - peşebend):
پیشکه گيړه وه، چه رچه فی زور ته نک،
کولله.

پشه غال - ص (په شه غال - peşexal):
پیشکه دار، دره ختیک که میشووله ی زوری
هه یی.

پشیز - ا) (په شیز - peşîz):
فلس، ورده ترین سکه ی سه رده می
ساساتیان.

پشیزه - ا) (په شیزه - peşîze):
پوله که ی ماسی، پولک، ئویه.

پشیمان - ص (په شیمان - peşîman):
په شیمان، په ژيوان، ژتيوان.

پغاز - ا) (په غاز - pexaz):
پواز.

پغنه - ا) (په غنه - pexne):
پله وپایه،
نهرده وان، پاچینه.

پف - ا) (پوف - puf):
پف.

پفالود - ص (پوفالود - pufalûd):
پوفدراو، ئاوساو.

پفک - ا) (پوفک - pufek):
بچوک، جوړه شیرینی که که به شه کرو
سپینه ی هیلکه دروست ده کړئ.

پف نم - ا) (پوف نم - pufnem):
ئاو پرژینی شتی به دهم.

پفیوز - ص (پوفیوز - pufyuz):
قورمساغ، گه واد، بی غیرهت، که ودهن،

گیل.

پک - ص (پوک - puk):
پوچ، پووک،
بی کاکل، زه لام و درشت، نه فسه لیدان،
هلؤل.

پک - ا) (په ک - pek):
بوق، قورباقه،
درشت.

پکر - ص (په کر - peker):
خه مین، جاز، گيژ، سرگره دان، حه یران،
ناره حهت.

پگمال - ا) (په گمال - pegmal):
ثامیریکي کلاشکه رانه.

پک و پوز - ا) (په ک و پوز - pekû pûz):
ده مو قه پوز.

پکوک - ا) (په کوک - pekûk):
ئاسنگه ران، توخماخ، تارمه، مو حه جهره،
ته یمان.

پگاه - ا) (په گاه - pegah):
زوو، به ره به یان، سپیده، سه حه ری، گهردی
به یان، سپیده، شه وده کی.

پل - ا) (پول - pul):
پرد، پر.

پل معلق - ا) (پولی معلق - pulimu'elex):
پردی هه لئواسراو.

پل - ا) (پیل - pil):
پاژنه ی پی.

پل - ا) (پهل - pel):
مه رز، بارستایی
نیوان گولی شینایی.

پلاتین - ا) (پلاتین - platîn):
زیری
سپی، پلاتین.

پلارک - ا) (په لاروک - pelaruk):
جوړه پولا به که، جه وهه ری خه نجه ریان
شمشیر.

پلاژ - ا) (پلاژ - plaj):
کهناری
هه مواری ده ریا که خه لکی بؤ سه یران و
مه له وانی بؤی بچن.

پلغده - ص (پهله غده - pelexde):
پیسبوونی هیلکه، رزین و گهنینی میوه.
پلک - ا (پهلهک - pelek): پیلو،
پیتلوی چاو، پیلو.
پلکش - ا (پهلهکش - pelkes):
کهردوو، بهراز.
پلگان - ا (پهلهگان - pilegan):
پاپیلکه.
پلمب - فر. ا (پلومب - plumb):
ساجمه.
پلمس - ا (پهلهس - pelmes): شلهژان،
په شوکان، تاوانبارکردن، دروکردن.
پلمهسنگ - ا (پهلهسهنگ -
pelmeseng): تاویر، تخته بهرد،
تات.
پلنگ - ا (پهلهنگ - peleng): پلینگ.
پلنگ مشک - ا (پهلهنگ مشک -
peleng mişk): گیایه کی خوړسکی
بوڅوڅه له نه عا ده چی.
پلنگینه - ص. ن (پهلهنگینه -
pelengîne): ههر شتی له پیستی
پلینگ چی بکری، پیستی پلنگ، جوړه
چلیکه له نه قشا وه کو پیستی پلینگه.
پلو - ا (پولو - pulû): پلاو.
پلوان - ا (پولفان - pulvan): بارستایی
نیوان گۆلی زهرعات، مهرز.
پلوس - ا (پیلوس - pilûs): زمان لوسی
به مهبهستی فریودان، چاپلووسی.
پلوک - ا (پهلوک - pelûk): تهیمان،
موحه جهره، چه کوشی ئاسنگه ران، توخماخ،
تامان، چه پهر.
پله - ا (پهله - pile): په رده کی کرمی
تاویرشم، کالای که م، سه رمایه کی که م.

پلاس - ا (په لاس - pelas): په لاس،
به رده، به رده کۆن، کوین، پارچه کی ره شمال،
جلی خوری زیر و ئهستور که قهله نده ران و
دهرویشان له بهری ده که ن.
پلاستیک - (پلاستیک - plastîk):
پلاستیک.
پلازما - (پلازما - plasma): پلازما.
پلاسیدن - مص (په لاسیدن -
pelasîden): سیس بوون، کۆن بوونی
میوه.
پلاسیده - ا. مف (په لاسیده -
pelasîde): سیسه وه بوو، ژاکاو، خراب
بوو.
پلاک - ا. فر (پلاک - plak): پارچه
کانزایه کی که ناو یان ژماره یه کی له سه ر
بنووسری.
پلاگر - (پلاگر - plager): نه خوڅییه.
پالاک - ا (په لالهک - pelalek):
شمشیری جده وه ردار.
پلپل - ا (پلپل - pilpil): بیبه ر، دهلی
بیوهر.
پلتیک، پلیتدیک - (- pulitîk):
رامیاری، سیاست، ولاتداری، هونه ری
به رتیه بردنی کاروباری ناو خو و دهره وه ی
ولات، لیته اتویی، پوله تیک.
پلخمان - ا (په له خه مان - pelexeman):
قوچه قانی، قه لماسنگ، به رده قانی،
که هنیکی، قالماسک.
پلشت - ص (په له شت - peleş): پیس،
چلکن، چلک کرده، هه وکردن.
پلشت بری - ا. مص (په له شت به ری -
peleş berî): پاقرکردنه وه ی چلکی
برین.

پله - ا(پیلله - pille): په یژه، پله ی نهردهوان، تاکی تهرازوو.

پلید - ص(په لید - pelîd): پیس، گلاو، به دکردار، مردار.

پلیس - ا(پولیس - pulîs): پۆلیس، شورت، داروغه، گزیری دهوله ت.

پلیسه - ا(پلیسه - plîsse): تهنووره ی پلیسیدار.

پلی کبی - (پولی کوبی - pulîkupî): فوټو کۆبی.

پماد - ا(په مپ - pemp): مه لحه م، مهره م، هه توان.

پمپ - ا(پومپ - pump): په مپ، ترومپا.

پناباد - ا(په ناباد - penabad): پولیکی زیوی باوی سه رده می قاجاریان بوو، کی شه که ی نیومی سقال بوو، نیو قهران.

پناغ - ا(په ناغ - penax): داوی ناو ریشم، ده ستیچ که.

پنام - ا(په نام - penam): نوشته ی چاوه زار.

پناه - ا(په ناه - penah): په نا، پشت و په نا، پشتیوان، نیگابان.

پناهگاه - ا. م(په ناهگاه - penahgah): په ناگه، هه شارگه، شوینی له ترسدا په نای بو ببردی.

پناهیدن - مص(په ناهیدن - penahîden): په نابردن، په ناهیتان، په ناگرتن، په ناخواستن.

پناهنده - ا. ف(په ناهنده - penahende): په ناهنده، په ناگرتنه، په نابرده.

پناهیده - ا. مف(په ناهیده - penahîde): په ناگرتوو، په نابردوو.

پنبه - ا(په نبه - penbe): لۆکه، په موو، په مبی.

پنبه زن - ا. ص(په نبه زن - penbezen): هه لاجی لۆکه.

پنجاهه - ا(په نجاهه - pencahe): په نجاهه، خه لوه تی فه له که په نجا روزه.

پنجپا - ا(په نچپا - pencpa): قرژال.

پنجر - ا(په نژه - penjer): په نجه ره.

پنجره - ا(په نجه ره - pencere): په نجه ره.

پنجهک - ا(په نجهک - punçek): گلۆله په مووی هه لاجی کراو.

پنجه - ا(په نجه - pence): قامک، په نجه، کلک، تیل.

پنجه دزدیده - ا(په نجه ی دوزدیده - pencey duzdide): پینجه ی دزراو، جاران مانگی ئیرانی ۳۰ رۆژ بوو، بهو هه ساوه سال ده یکرده ۳۶۰ رۆژ بویه له کو تایی سالد بو ته و او کردنی ۳۶۵ رۆژ، ۵ رۆژیان زیاد ده کرد، په نژۆ.

پنچر - ا(په نچر - punçer): په نچه ر، کون.

پنچه - ا(په نچه - punçe): نیوچه وان.

پنچه بند - ا(په نچه به بند - pençebend): بویه مه، شتی که ناوچه وانی پی بیه ستن.

پند - ا(په ند - pend): په ند، عیبره ت، نامۆزگاری.

پندار - ا(پیندار - pindar): گومان، زهن، به دگومانی، خو په سندی، خه یال، بیر، نه ندیشه، هزر.

پنداره - (پینداره - pindare): خه یال، فیکر، ئەندیشه، گومان، هزر.
پنداشتن - مص (پینداشستن - pindaşten): گومان کردن، خه یال کردن، ژماردن، خۆناندن، هزر کردن.
پندارنده - ا. فا (پیندارهنده - pindarende): گومانکەر، خه یالکەر، ئەندیشه کەر.
پنداشته - ا. مف (پینداشته - pindaşte): ته سه ورکراو، ئەندیشه کراو.
پنداریده - ا. مف (پینداریده - pindarîde): خه یالکراو، به خه یالدا هاتوو.
پنس - ا. فر (پینس - pins): گیره، پلایس، ته وقه ی زولف، مه قاش.
پنس - ا (په نس - pens): پارهبه کی ورده یه، ئینگلیزییه.
پنگ - ا (په نگ - peng): هیشوو ی خورما.
پنگان - ا (پینگان - pingan): پیاله ی مسین، فینجان.
پنگوئن - ا. فر (pingo'uin): پینگوین، به تریق.
پننگ - ا (په نه نگ - peneng): په نجه ره، ده لاقه.
پنومونی - ا. فر (pnûmonî): پنومونی.
پنهان - ص (پینهان - pinhan): په نهان، شاراه، نادیار، پیتوار، وه شارتی.
پنیر - ا (په نیر - penîr): په نیر.
پنیر تراش - ا. ا (په نیر تراش - penîr teraş): په نیر تاش، رنه، رنهک.
پنیرک - ا (په نیرهک - penîrek): جوړه

گیایه که، په نیره، په نیرۆکه، تۆله که.
پنیرمایه - ا (په نیرمایه - penîrmaye): ئامیانی په نیر، هه ویتی په نیر.
پو - ا. مص (پو - pû): غاردان، رهفتاری توند.
پوئیدن - مص (پوئیدن - pûîden): روئیشن.
پویدن - ا. فا (پویدن - puyîden): روئیشن.
پوینده - ا. فا (پوینده - pûyende): غاردهر، رههوال، رهوان.
پویا - ص، فا (پویا - pûya): رهوان، غاردهر.
پویان - ص. فا (پویان - pûyan): رههوال.
پوپ - ا (پوپ - pûp): پۆپ، پۆیه، پۆیه ی که له شییر، دوندی کیو، په پوسلیمانیه.
پوپل - ا (پوپل - pûpel): په پوسلیمانیه، شاقه به سه ر.
پوپو - ا (پوپو - pûpû): په پوسلیمانیه، شانه به سه ر.
پوت - ا (پوت - pût): پوت، پیتوانه یه کی روسییه ده کاته نزیکه ی ۱۶ کیلۆ.
پوت - ا (پوت - pût): جگه ری سووره وه کراوی مه ر، قه لی جگه ر.
پوتین - ا (پوتین - puttîn): پوتین، پیتلاوی لاسک درێژ.
پوچ - ص (پوچ - pûç): پوچ، پووک، بی کاکل، هلۆل.
پوچال - ا (پوچال - pûçal): پۆش و په لاش، هه ر شتییک سووک و که م دهوام

بی، تهراشه دار، پوچه ل، پوشپار.
پود - ا (پوود - pûd): پۆ، داویکه به پانی چنراودا.
پودر - (پودر - pudr): پاودهر، پۆدره، سپیاو.
پودنه - ا (پودنه - pûdne): پونگه، پنگ، پنگه.
پودینه - ا (پودینه - pûdîne): پونگه.
پور - ا (پور - pûr): کور، مندالی نیینه، فره زنده.
پوردگان - ا (په ژنده گان - peverdegan): جه ژنیک کی کۆنی ئیرانییه.
پوره - ا (پوره - pûre): کور، گهرای کولله، بیچووه کولله.
پوره - ا. فر (پوره - pûre): جوژه خوار دنیکه.
پوز - ا (پوز - pûz): دهم و قه پۆز، لمۆز، پۆزه.
پوزه - ا (پوزه - pûze): دهم و قه پۆز، لمۆز، دهم و لهوس.
پوزبند - ا (پوزبند - pûzbend): دهم بین، دهمبه ست، دهمبهس، زاربین.
پوزخند - ا (پوزخند - pûzxend): پیکه نینی پر تهوس، پۆزخه، خه نین به پۆزه وه.
پوزش - ا. مص (پوزیش - pûzîş): پۆز، عوزرخوایی، به خشین خوازی، به هانه خوازی.
پوزش پذیر - ص فا (پوزش په زیر - pûzîşpezîr): عوزر په زیر، که سیک که عوزری خه تاکار قبول بکات.
پوزمالی - مص. ا (پوزمالی - pûzmalî): دهم کوتانه وه، ته می کردنی

که سیک به جوین یان به لیدان.
پوساندن - مص (پوساندن - pûsanden): زهر د بوون، سیس بوون، رزین.
پوسانیدن - مص (پوسانیدن - pûsanîden): زهر د بوون، سیس بوون، رزین.
پوساننده - ا. فا (پوسانه نده - pûsanende): رزینهر.
پوسانه - ا (پوسانه - pûsane): چاپلوسی، زمانلوسی.
پوست - ا (پوست - pûst): پیست، کهول.
پوست پیرا - ا (پوست پیرا - pûst pîra): ده باغ، پیسته خوشکه ر، ده باخچی.
پوست تخت - ا (پوست تهخت - pûst text): فره.
پوست فروش - ص. فا (پوست فروش - pûst frûş): کهول فروش، پیسته فروش، ده باخچی.
پوستک - ا (پوستهک - pûstek): پیستی بچووک، پیستی ناسک.
پوست کن - ص. فا (پوست کهن - pûstken): سه لاخ، کهولکه ر.
پوستگال - ا (پوستگال - pûstgal): پیستی ژیر دوگی مهر.
پوستگاله - ا (پوستگاله - pûstgale): پیستی بی توکی ژیر دوگی مهر.
پوسته - ا (پوسته - pûste): پیستی بچووک، پوله که.
پوستین - ا (پوستین - pûstîn): فره، پوستین.

پوشنه - ا(پوشنه - pûşne): پۆشاک، سەرپۆش، پەردە، ھەر شتیک لەبەر بکری، ھەر شتیک شتیکی پێ داپۆشری، پشوین.

پوشە - ا(پوشە - pûşe): فایل، پەردە. **پوشیدن** - مص(پوشیدن - pûşiden): پۆشین، لەبەرکردن، شاردنەو، چاوپۆشین، داپۆشین.

پوشنده - ا. فا(پوشنده - pûşende): کەسێک کە جل لەبەر بکات، کەسێ شتیک داپۆشیت.

پوشیده - ا. مف(پوشیده - pûşide): پۆشراو، پەنھان، شاراو.

پوشینه - ا(پوشینه - pûşîne): جلک، پەردە، بەرگ، کەپسول.

پوک - ص(پوک - pûk): پووک، پووج، بێ کاکلە، ھلۆ.

پوکر - (پۆکەر - pûker): پۆکەر، جوړە قومارتیکە بە کاغەز، گەمانی پەپاز.

پوکە - ا(پوکە - pûke): قەوانی فیشەک.

پول - ا(پول - pûl): پۆل، پارە، زێریان، زیو، یان مس، سکە، نەغد، وردە، قۆشە.

پول - ا(پول - pûl): پرد، کۆپری.

پولاد - ا(پولاد - pûlad): پۆلا، جوړە ئاسنیکە، ئاسنی ئاودراو.

پولادین - ص. ن(پولادین - pûladîn): پۆلایین، ئاسنین.

پولادبازو - ک(پولادبازو - pûladbazû): بەھیز، بازوو پۆلا.

پولادرگ - ک(پولادرگ - pûladreg): بەھیز، ئەسپ.

پولک - ا(پولک - pûlek): وردە،

پوستین دوز - (پوستین دوز - pûstîndûz): فەرودەرو، فەرودەساز.

پوسیدن - مص(پوسیدن - pûsîden): زەردبوون، کۆن بوون، سیس بوون، رزین.

پوسیده - ا. مف(پوسیده - pûsîde): رزبوو، بۆگەن، سیس بوو.

پوسیون - ا. فر(پوسیون - pûsyûn): شروبی دەرمان.

پوش - ا(پوش - pûş): جلک، خێوەت، چادر، سەرپەردە.

پوشاک - ا(پوشاک - pûşak): پۆشاک، جلو بەرگ.

پوشال - ا(پوشال - pûşal): پۆش و پەلاش، کۆزەری دار، پوچە.

پوشالی - ا(پوشالی - pûşalî): لاواز، بێ توانا، پوچەلی، جەلەبی.

پوشاندن - مص(پوشاندن - pûşanden): پۆشین، لەبەرکردن، داپۆشین، شاردنەو، پەردەپۆشکردن.

پوشانیدن - مص(پوشانیدن - pûşanîden): پروانە: (پوشاندن).

پوشاننده - ا. فا(پوشاننده - pûşanende): پۆشینەر، کەسێک کە شتیک داپۆشیت.

پوشت - ا. مص(پوشت - pûşt): گیرفانی بچووک، ئەو دەستەسەرە ناسکە بچووکە یە کە ھەندێ کەس لە گیرفانی لای چەپی چاکەتدا دایدەنەو.

پوشش - ا. مص(پوشش - pûşîş): پۆشش، پۆشاک، پەردە، سابیتە، ئاسمانە، میچ.

پوشک - ا(پوشک - pûşek): پشە، پشیلە، گورپە، گورپە.

پاره‌ی ورده، نه‌غد، پوله‌ک‌هی ماسی.
پوند - انگل (پوند - pûnd): لیره‌ی زیری
 ئینگلیزی.

پونز - ا.فر (پونیز - pûniz): کلیپس.
پونه - ا. (پونه - pûne): پونگه، پنگه،
 پنگ.

پویه - ا. مص (پویه - pûye):
 رویشتنی ناو‌ندی؛ نه‌خیراو نه‌هیتواش.
پویدن - مص (پویدن - pûyîden):
 رویشتن.

په - ا. (په‌ه - peh): وشه‌یه‌که‌ه بو
 سه‌راسمی، بو‌نافه‌رین، قه‌ه!

په - ا. (پیه - pih): قه‌له‌و‌بوون.
پهانه - ا. (په‌هانه - pehane): پواز.

پهر - ا. (پهر - pehr): به‌ش.
پهلو - ا. (په‌لو - pehlû): په‌راس‌وو،
 ته‌نیش، قه‌به‌رغه.

پهلوزدن - مص - ل. (په‌هلوزده‌دن -
 pehlûzedan): شان له‌شان دان،
 به‌رانیه‌رین کردن له‌گه‌ل که‌سیکدا.

پهلوت‌هی کردن - ل. (په‌هلوت‌وهی که‌رده‌دن -
 pehlûtuhî kerdan): نه‌چوونه ژئیر
 بار، خو‌دزینه‌وه له‌کار‌یک.

پهلوگرفتن - مص (په‌لوگیرفتنه‌دن -
 pehlûgiriften): که‌نارگرتن،
 له‌نگه‌رگرتنی که‌شتی.

پهلو - ا. (په‌له‌و - pehlew): قه‌ومی
 پارت.

پهلو - ص. (په‌له‌و - pehlew): ئازا،
 بو‌ئر، دلیر، دلاور.

پهلوان - ص. (په‌له‌فان - pehlevan):
 پال‌هوان، قاره‌مان، ئازا، دلیر، دلاور،
 ره‌شید، به‌جهرگ.

پهلوانی - ص. (په‌له‌فانی -
 pehlevanî): پال‌هوانی، قاره‌مانی،
 ئازایی، دلیری، دلاوری، ره‌شیدی، به
 جهرگی.

پهلوانی زبان - ص. (په‌له‌فانی زبان -
 pehlevanî zaban): زم‌مانی
 په‌له‌وی، قسه‌کردن به‌زمانی په‌له‌وی.

پهلوی - ص. ن. (په‌له‌فی - pehlevî):
 پارتی، له‌قه‌ومی پارت.

پهلوی - ا. (په‌له‌فی - pehlevî): دراوی
 زیری باوی ئیرانی له‌سه‌رده‌می په‌له‌ویدا.
پهله - ا. (په‌له - pehle): ناو‌یکه‌ه له
 کو‌نا به‌شارانی ره‌ی و هه‌مه‌دان و
 نه‌سفه‌هان و نه‌هاو‌ند گوتراوه.

پهن - ص. (په‌هن - pehn): پان، به‌رین.
پهن کردن - مص (په‌هن که‌رده‌دن -
 pehn kerdan): پان‌کردنه‌وه، ته‌خت
 کردن.

پهن - ا. (پیه‌هن - pihen): په‌یین،
 ته‌رس.

پهنا - ا. (په‌هنا - pehna): پانی، به‌رینی.
پهنانه - ا. (په‌هنا‌نه - pehnane):
 مه‌میون، مه‌یمان، مه‌مین.

پهناور - ص. (په‌هنا‌فه‌ر - pehnaver):
 پان و به‌رین.

په‌ند - ا. (په‌ه‌ند - pehend): ته‌له.
په‌نه - ا. (په‌ه‌نه - pehne):
 مه‌یدان، پانی، گو‌ره‌پان، کاشو،
 دارش‌ه‌قین، شه‌رگه.

پهی - ا. (په‌هی - pehî): گو‌ژالک،
 کاله‌که‌مارانه، ته‌حله‌سیف.

پی - ا. (په‌ی - pey, pî): پی، پایه،
 بناغه، پیو، ده‌مار.

شوتنانه‌ی به پیالّه و پەرداخ مە‌ی ده‌فرۆشن، مە‌ی فرۆشی.

پیام - (پە‌یام - peyam): پە‌یام، نامە.

پیامبەر - ا. ص (پە‌یامبەر - peyamber): قاسید، پە‌یک، نامە‌بەر.

پیمبر - ا. ص (پە‌یەمبەر - peyember): پێ‌غە‌مبەر، نێ‌ردراوی خوا، راسپاردە‌ی خودا.

پیانو - ا. فر (پیانو - piyanû): پیانو.

پیپ - (پیپ - pip): پایپ.

پیجامە - (پە‌یجامە - peycame): بیجامە، جلی ناو مال، پە‌جامە، بیژامە.

پیچ - (پیچ - pîç): پێ‌چ، لا‌ولا‌و، جو‌ره بزماریکی پێ‌چ پێ‌چە بە‌بادان دادە‌کو‌ترئ، بورغی.

پیچازی - ص (پیچازی - pîçazî): قوماشی خانە‌ خانە، پارچە‌یە‌ک کە‌ تە‌خ‌تە‌ کە‌ی خانە‌خانە‌ی چوار‌گۆ‌شه‌ بی.

پیچاندن - مص (پیچاندن - pîçanden): خوار‌کردن، بادان، چە‌ماندنە‌وه، لێ‌ک بادانی دوو شت، پێ‌چدان، لێ‌ک هالاندن.

پیچانیدن - مص (پیچانیدن - pîçanîden): بڕوانە: (پیچاندن).

پیچاننده - ا. فا (پیچاننده - pîçanende): خوار‌کەرە‌وه، پێ‌چکەرە‌وه، بادەرە‌وه، پێ‌چدەرە‌وه.

پیچش - ا. مص (پیچش - pîçîş): کە‌چی، خواری، پێ‌چ‌خواردنی کاریک، ئالۆ‌سکانی کاریک.

پیچک - (پیچک - pîçek): گ‌لۆ‌له پێ‌چی بچووک، دە‌ست پێ‌چکە‌ی خوری یان ئاوریشم، لا‌ولا‌و، رو‌ه‌کی خو‌ه‌ه‌ل‌واس.

پی بردن - مص (پە‌ی بردن - peyburden): پە‌ی‌ب‌ر‌دن، زانین، ئا‌گاداری‌بون.

پی ریزی - ا. مص (پە‌ی ریزی - peyrîzî): بنا‌غە‌دانان.

پی گم کردن - مص (پە‌ی گوم کە‌ردە‌ن - peygum kerden): جئ پی گوم کردن، فریودان، بە‌سە‌ه‌بردن.

پی جویی - ا. مص (پە‌ی جویی - peycuyî): هە‌ل‌گ‌رتنی شو‌ین پی، تاقیب، سو‌راخ، لێ‌کۆ‌لێ‌نه‌وه.

پی - (پە‌ی - pey): دە‌مار.

پی کردن - مص (پە‌ی کە‌ردە‌ن - peykerden): تاقیب کردن، سو‌راخ‌کردن.

پی آب - (پیاب - pîyab): جئ پی، جئ پێ‌ی قە‌دبیر، بۆ‌چونە‌ خوارە‌وه‌و ئاو دە‌ره‌یتان.

پیایی - ت. ق (پە‌ی‌پە‌ی - peyapey): پە‌یتا‌پە‌یتا، لێ‌ک‌دا لێ‌ک‌دا، پێ‌یه‌پێ‌.

پیاده - ص (پیاده - piyade): پیاده، بە‌پێ‌یان.

پیاده‌روی - ا. مص (پیاده‌روی - piyade revî): پیاده‌روی، رو‌یشتن بە‌پێ‌ی.

پیاده‌رو - (پیاده‌رو - piyaderew): شو‌سته.

پیاز - (پیاز - piyaz): پیاز.

پیازچه - (پیازچه - piyazçe): تە‌رە‌پیاز.

پیاله - (پیاله - pîyale): پیاله، باده.

پیاله فرۆشی - ا. مص (پیاله فرۆشی - piyale frûşî): پیاله فرۆشی، ئە‌و

پیچه - ا(پیچه - pîçe): رووبه‌ند، پیچه، په‌چه.

پیچی ئیل - ا. ق(پیچی ئیل - pîçî 'il): سالی مه‌یوون، نۆیه‌م سالی، ده‌وره‌ی ۱۲ ساله‌ی تورکییه.

پیچیدن - مص(پیچیده‌ن - pîçîden): بادن، پیچ خواردن، لولدان.

پیچش - ا(پیچیش - pîçiş): خواربوون، پیچ‌خواردن، ئالۆسکان.

پیچان - ص. فا(پیچان - pîçan): پیچانه‌وه، به پیچ و ده‌وره، ئالۆسکاو.

پیچیده - ا. مف(پیچیده - pîçîde): ئالۆسکاو، پیچ خواردوو، ئالۆز، پیچراو.

پیخ - ا(پیخ - pîx): ریپۆق، ربقنه، پیسی، ریتق، چلک، پۆخل.

پیخال - ا(پیخال - pîxal): پیسایی، ته‌رس، ریخ، چلک، پۆخل.

پیختن - مص(پیخته‌ن - pîxten): پیچانه‌وه، دابه‌شکردن، لولدان.

پیخست - ا. مف(په‌ی خه‌ست - peyxest): پی‌خوست، پی‌په‌ست، پیشیل.

پیخسته - ا. مف(په‌ی خه‌سته - peyxeste): پی‌خوست، پی‌په‌ست، پیشیل، پایه‌مال، وه‌بن پی‌نراو.

پیدا - ص(په‌یدا - peyda): دیار، ئاشکرا، روون، له‌به‌ر چاو، کفش.

پیداکردن - ص(په‌یدا که‌رده‌ن - peyda kerden): په‌یدا کردن، ئاشکرا کردن، دیار‌یکردن، دۆزینه‌وه، روون کردنه‌وه، کفش کرن.

پیداشدن - مص(په‌یدا شوده‌ن -

peyda şûden): په‌یدابوون، ئاشکرا بوون، ده‌رکه‌وتن، دیاربوون، ئاماده‌بوون، دروست بوون، کفش بوون.

پیدا‌زا - ص. فا(په‌یدا زا - peyda za): بارز التناسل، هه‌ر گیایه‌ک ئامرازی زاوژی دیار بی، ئاشکرازی.

پیداوسی - ا(په‌یدا قسه‌سی - peydavesî): جۆره‌ دراویکی زۆر کۆنه.

پیدایش - ا(په‌یداییش - peydayiş): ده‌رکه‌وتن، په‌یدابوون، دروست بوون.

پیر - ص(پیر - pîr): گه‌وره، به‌ته‌مه‌ن، به‌سالآچوو، رتیه‌ر، شیخ، پیری ته‌ریقه‌ت، عه‌مه‌ل مه‌نده، ئیختیار.

پیرار - ق(پیرار - pîrar): پیرار.

پیراستن - مص(پیراسته‌ن - pîrasten): رازانه‌وه، جوانکردن، مشتومال دان، په‌رچکردنی دارو دره‌خت.

پیرایش - ا. مص(پیراییش - pîrayîş): رازانه‌وه، تاشین، جوانکاری، په‌رچ کردن، خۆشه‌کردنی پیست، مشتومال دان.

پیراینده - ا. فا(پیرایه‌نده - pîrayende): ئارایش‌کەر، رازاندنه‌وه‌کار.

پیراسته - ا. مف(پیراسته - pîraste): رازاوه، خۆشه‌کراو، لق و پۆکراو.

پیرامون - ا(پیرامون - pîramun): ده‌ورو به‌ر.

پیرامون - ا(پیرامون - pîramûn): ده‌ورو به‌ر.

پیرامید - ا. فر(پیرامید - pîramîd): قوچه‌ک.

پیرانه‌سر - ا(پیرانه‌سه‌ر - pîraneser): سه‌ری پیری، رۆژانی پیری، رۆژگاری

پیری، قوناغی پیری.

پیراهن - ا (پیراهن - pîrahen): کراس.

پیرایه - ا (پیرایه - pîraye): ئارایش، سه‌رتاشین، لق و پۆپ کردنی درخت، خشل، تۆمهت و ئیفتیرا.

پیرزال - ص (پیرزال - pîrzal): زۆرپیر، زیاتر بۆ پیریزنی سه‌رسی ده‌گوتری.

پیرو - ص (پیرو - pîrû): پیری ئەندام وردیله.

پیروی - ا. مص (پیره‌فی - peyrevî): په‌یره‌وی کردن، دوک‌ه‌وتن، چاولیک‌کردن، به‌دودا رو‌ییشتن، به‌گو‌ی کردن.

پیروز - ص (پیروز - pîrûz): سه‌رکه‌وتوو، زال، بالاده‌ست، شاد، پیروژ، موباره‌ک، به‌خته‌وهر.

پیروزه - ا (پیروزه - pîrûze): پیروژه، ئاسمان، شین.

پیرومتر - (pîrûmetir): پیرومتر، گهرماپتو.

پیروز - ا (پیروز - pîzur): پوش، قامیشی باریک، زهل، شول، ته‌رکه.

پیزوری - ص (پیزوری - pîzurî): سه‌به‌ته‌ی له پوش دروستکراو، به‌ره‌لایی، زه‌بوونی، بئ ده‌سته‌لات، گه‌واد.

پیس - ص (پیس - pîs): نه‌خۆشییه‌کی پیسته، به‌له‌ک، دوو ره‌نگ، بازگ.

پیسی - ص (پیسی - pîsî): به‌له‌کی.

پیس - فر. ا (پیسه - pîyes): پییه‌س، نمایشنامه، شانۆگه‌ری.

پی‌سپار - ص. فا (په‌ی سپار - pey sipar): ری‌یار، ری‌یار.

پی‌سپر - ص. فا (په‌ی سپهر - pey sipar): ته‌جاووز، زمانه.

peysiper): ری‌یار، ری‌یار.

پیست - ا. فر (پیست - pîst): مه‌یدانی پیش‌برکئی، شوینی ئاماده‌کراو بۆ وه‌رزش یان سه‌ما.

پیستوله - ا. فر (پیستوله - pîstûle): ده‌مانچه.

پیستون - ا (پیستون - pîstûn): پیستون.

پیسه - ا (پیسه - pîse): په‌له، خال، بازگ، ئەبه‌له‌ق، به‌له‌ک، پۆل، دراو، پاره‌ی نه‌غد.

پیش - ق (پیش - pîş): پیش، به‌رده‌م، نوا.

پیشاپیش - ق (پیشاپیش - pîşa pîş): پیشی پیشه‌وه، پیشتر له هه‌مووان، سه‌رحه‌له، پیشرو.

پیشتر - ا (پیشتر - pîşter): پیشتر، پیشوتر.

پیشاب - ا (پیشاب - pîşab): پیشاو، ده‌ست به‌ئاو گه‌یاندن، میزن و ریتن.

پیشادست - ا (پیشادست - pîşadest): بی‌عانه، هه‌قده‌ستی پیشه‌خته، بیع، پیشه‌کی سه‌ودا، پیش به‌ها.

پیش آگاهی - ا (پیش آگاهی - pîş agahî): ئاگاداری نامه، ئاگادارکردنه‌وی پیشه‌خته.

پیش آمد - ا (پیش آمد - pîş amed): رووداو، پیشهات.

پیش آمدگی - ا. مص (پیش نامه‌ده‌گی - pîş amedegî): ته‌جاووز، زمانه.

پیشانی - ا) (pîšanî - پیشانی: نیوچه وان، ته ویل، ناوچه وان، بهخت، یه غبال، تالچ.

پیشاهنگ - ص) (pîş aheng: پیشه‌نگ، پیش‌ره‌وی له شکر، سه‌رقافله، سه‌رجه‌له‌کیش. **پیشاهنگی** - ا. ص) (pîş ahengi: پیشه‌نگی، پیش‌ره‌وی، سه‌رجه‌له‌کیشی.

پیشباز - ا) (pîşbaz: پیش‌باز، پیش‌سواز، پیش‌کراوه، چوونه پیش‌سوازی. **پیش‌بند** - ص. فا) (pîşbend: به‌رک‌وش، به‌ره‌له‌بینه، کۆسپی به‌رده‌م، پیش‌گیر.

پیش‌بها - ا) (pîşbeha: پیش‌به‌ها، پیش‌به‌هه، هه‌قده‌ستی پیش‌ه‌خته، پیش‌ه‌کی سه‌ودا.

پیش‌بین - ص. فا) (pîşbîn: پیش‌بین، به‌ئاوه‌ز، دانا، که‌س‌یک که پیش‌بینی روودوان بکات، لیزان. **پیش‌بینی** - ا. مص) (pîşbînî: پیش‌بینی، لیزانی.

پیش‌پرداخت - ا) (pîş perdxat: پیش‌پرداخت، له بری هه‌قده‌ستی یان مووچه یان به‌های کالاً پیش‌ه‌کی بدریت.

پیش‌پرده - ا) (pîş perde: پیش‌پرده، به‌ر له لابرده‌نی پرده‌بگوتری، پیش‌پرده.

پیش‌تاز - ص. فا) (pîştaz: پیش‌تاز، سه‌رقافله، پیش‌ه‌نگ، پیش‌ره‌و.

پیش‌خانه - ا) (pîşxane: پیش‌خانه، هه‌یوان، پیش‌خانه، باروبنه‌ی سه‌فه‌ری گه‌وره پیاوان که له پیش‌ه‌وه بیری.

پیش‌خدمت - ص) (pîş xidmet: پیش‌خدمت، پیش‌کار، نوکه‌ری به‌رده‌ستان، به‌رده‌ست.

پیش‌خريد - ا. مص) (pîşxerîd: پیش‌خريد، ئاماده‌نییه، پیش‌کیرن.

پیش‌خوان - ا. مص) (pîşxan: پیش‌خوان، دوکانداران له پشت‌بیه‌وه ده‌ه‌ستن، پیش‌خوان.

پیش‌خور - ا. مص) (pîşxûr: پیش‌خور، له پیش‌دا خوراو، سلفه، زرعاتی به‌شینی فرووشیاو، به‌سه‌له‌مدراو.

پیش‌خورد - ا. مص) (pîşxûrd: پیش‌خورد، به‌رکول، هه‌ر سوکه خواردن‌یک که به‌ر له خواردنی ئه‌سلی بخوری.

پیش‌درآمد - ا) (pîş der amed: پیش‌درآمد، ئاهه‌نگ‌یکی موسیقی به‌ر له ده‌ست پیکردنی گۆرانی.

پیش‌دستی - ا. مص) (pîşdestî: پیش‌دستی، ده‌ست پیش‌که‌ری.

پیش‌دستی - ا) (pîşdestî: پیش‌دستی، ده‌وری بچووکي به‌رده‌ست، پیش‌ده‌ستی.

پیش‌رس - ص. فا) (pîşres: پیش‌رس، میوه‌ی زوو ره‌س، که‌س‌یک زووتر له خه‌لکی بگاته مه‌زل.

پیش نماز - (pîş nemaz): پیش نویتز، ئیمامی جه ماعت.

پیش نویس - ا) پیش نیشتیس - (pîşnivîs): پیشنووس.

پیش نهاد - ا) پیش نیهاد - (pîşnihad): پیش نیاز.

پیشوا - ص) پیشوا - (pîşva): پیشه‌وا، رتبه‌ر، سه‌رۆک، پیشرو.

پیشواز - ا) پیش فاز - (pîşvaz): پیشواز، پیشوازی رتبه‌وار یان میوان.

پیشه - ا) پیشه - (pîşe): پیشه، سه‌نعت، عادت، خو.

پیشه‌ور - ص) پیشه‌ور - (pîşever): پیشه‌ور، پیشه‌کار، سه‌نعت‌کار، پیشه‌گر.

پیشیار - ا) ص) پیشیار - (pîşyar): پیشکار، خزمه‌تکار، نوکەر، به‌کری گیراو، شاگرد، یاریده‌در.

پیشیار - ا) پیشیار - (pîşyar): پیشاو، میز، نه‌و شوشه‌یهی که میزی تی ده‌کری و ده‌برپته لای دکتور بۆفه‌حس.

پیشیاره - ا) پیشیاره - (pîşyare): خوانچه‌و سینی که خواردنی له‌سه‌ر دابنه‌ن و بۆمه‌جلیسی میوانی ببه‌ن.

پیشین - ص.ن) پیشین - (pîşîn): پیشین، کۆن، دیرین.

پیشینیان - ا) پیشینیان - (pîşînan): پیشینان.

پیشینگاه - ا) پیشینگاه - (pîşîngah): نویتزی نیوه‌رۆ، وه‌ختی نویتزی نیوه‌رۆ.

پیشینه - ص.ن) پیشینه - (pîşîne): پیشینه، دیرینه، کۆنه.

پیشرفت - ا) مص) پیش رفت - (pîşreft): ته‌ره‌قی، هه‌ل‌دان، چوونه پیش.

پیشرو - ص) فا) پیشرو - (pîşrew): پیشرو، پیشه‌نگ، سه‌ر قافلّه، ره‌مکیش، پیش قه‌ره‌ول.

پیش فروش - ا) پیش فروش - (pîşfurûş): پیش فروش، فروشتنی به‌ر له پی‌گه‌بشتن.

پیش فنگ - ا) پیش فنگ - (pîşfeng): سه‌لام خوز.

پیشکار - ا) ص) پیشکار - (pîşkar): کاربه‌دهستی خان و ئاغا، پیشکار، خزمه‌تکار، نوکەر، گزیر.

پیشکش - ا) پیشکش - (pîşkeş): دیاری، پیشکش.

پیشکی - ا) پیشکی - (pîşekî): پیشه‌کی، کری له پیش کاردا.

پیشگاه - ا) م) پیشگاه - (pîşgah): به‌ره‌یوان، ئاستانه، ده‌رگا، سه‌رووی مه‌جلیس، ته‌خت.

پیشگو - ص) فا) پیشگو - (pîşgû): پیشگو، که‌سیک که پیشبینی ئاینده بکات، عه‌راف، عارفه.

پیشگیری - ا) مص) پیشگیری - (pîşgîrî): پیش‌گرتن، پیشگیری له نه‌خۆشی.

پیشن - ا) پیشنهاد - (pîşen): نه‌و حه‌بله‌ی له ریشالی خورما دروستده‌کری.

پیش نشین - ص) فا) پیش نشین - (pîşnişîn): مامان، دانیشن لای که‌سیک یان شتیکی.

پیش نماز - ص) ا) پیش نه‌ماز -

پیکر - (پهیکەر - peyker): پهیکەر، کۆتەل، قالب، لەش، بەدەن، ھەیکەل.

پیکرنگار - ص. فا (پهیکەر نینگار - peyker nigar): نینگارکیش، وێنەساز، پهیکەرتاش، پهیکەر ساز.

پیک نیک - ا. فر (pîk nîk): سەیرانی جەماعی کە ھەرکەسەو بەشی خۆی پارە بدات.

پیکرد - ص (پە ی گەرد - peygerd): پهیکەردە، تاقیب، سۆراخ، لە دوو چوون.

پیل - (پیل - pîl): فیل.

پیل - ا. فر (pîl): پیل، پاتری.

پیلپا - (پیل پا - pîlpa): پا وەک پای فیل، جۆرە چەکیکی کۆنە لە شیوەی پیتی فیل لە جیاتنی گورز بەکار دەھات.

پیلتن - ص. ک (پیل تەن - pîlten): گەورە، زەلام، فیلەتەن.

پیلستە - (پی لەستە - pîleste): ئیسقانی فیل، عاج.

پیلسم - ص (پیل سوم - pîlsum): سمی گەورەو قایم، ئەسپێک کە سمی گەورەو سەخت بێ.

پیلغوش - (پیل غوش - pîlxûş): گوێ پان وەکو گوێی فیل، گوێی سۆسەن، گولەزەمەقی.

پیل مرغ - (پیل مورغ - pîlmurx): قەلەمون.

پیلو - (پیلو - pîlû): داری سیواک.

پیلوار - ص (پیلوار - pîlvar): فیل ئاسا، باری یەک فیل.

پیلە - (پیلە - pîle): قۆزاخە، مائی کرمی ئاوریشم، بیانو، گەرۆ تەشقەلە، چەنەبازی.

پیشینگان - (پیشینگان - pîşîngan): پیشینان، باب و باپیران.

پیغاره - (پە ی غارە - peyxare): لۆمە، سەرزەنیش، گلەبی و گازاندە.

پیغاله - (پە ی غالە - peyxale): پیالە، جام، بادە ی شەرابخۆری.

پیغام - (پە ی غام - peyxam): پە یام، نامە، قسە یەک لە کەسێکەو بۆ کەسێک بنێردی.

پیغامبر - ا. ص (پە ی غامبەر - peyxamber): پە یامبەر، پە یەک، قاسید

پیغمبر - ا. ص (پە ی غەمبەر - peyxember): راسپاردە ی خوا، پیغەمبەر.

پیغان - (پە یغان - peygan): پە یمان.

پیغن - (پە ی غەن - peygen): جۆرە گیایە کە.

پیغولە - (پە ی غولە - peyxûle): کونج و گۆشە ی مال، کوێرەوهری، گۆشە ی چاو.

پیغون - (پە یغون - peyxun): پە یمان و بەلێن.

پیغه - (پیغه - pîfe): پە لۆشە، دەسەچیلە.

پیک - (پە یەک - peyk): پە یەک، قاسید، پە یامبەر، تەتەر.

پیکار - (پە ییکار - peykar): پە ییکار، جەنگ، شەڕ، نەبەرد.

پیکارگر - ص. فا (پە ییکارگەر - peykarger): جەنگاوەر، شەڕکەر.

پیکان - (پە ییکان - peykan): ئاسنی سەری تیر یان نیتە، سەرنەیتە، سەرنەرم.

پیلهور - ا. ص (پیلهور - pîlever):
چهرچی، دپوره، وردهواله فروش، گه ریده،
ره نان.

پیمان - ا (پیمان - peyman): پیمان،
شهرت و وعده، قهول و قهرار، به لّین
شهرت و به قا.

پیمان گسل - ص. فا (پیمان گوسهل -
peyman gusel): پیمان شکین، بی
به لّین، بی شهرت و به قا.

پیمان - ا (پیمان - peyman): پیتوانه.
پیمبر - ص. فا (پیموم بهر -
peyumber): پهیامبه، پیتغه مبه،
راسپاردهی خوا، پهیک، قاسید.

پیمودن - مص (پهی موددهن -
peymûden): پیتوان، برینی
مه و دایهک، نه ندازه گرتن.

پیمایش - ا. مص (پهیایش -
peymayîş): پیتوان، نه ندازه گرتن،
برینی مه سافه یهک.

پیماینده - ا. فا (پهی مایه نده -
peymayende): پیتوانه کار،
نه ندازه گر، شه رابخور.

پیموده - ا. مف (پهی مودده -
peymûde): پیتوروا، نه ندازه گبروا،
پردراو.

پینکی - ا. مف (پهینه کی - peynekî):
وه نه وز، چورت، خه و برده وه،
خه و نو تکئی.

پینگ پونگ - ا. فر (pîng- pûng):
پینگ پونگ، تینس.

پینو - ا (پینوو - pînû): که شک.

پینووا - ا (پینووا - pînûva): چیشتی
که شک، که شکه وا.

پینوبا - ا (پینوبا - pînuba): که شکه وا.
پینه - ا (پینه - pîne): پینه، قیرتماغه ی
به ری ده ست.

پینه دوز - ص. فا (پینه دوز -
pînedûz): پینه دوز، خالخالوکه،
پینه چی.

پیو - ا (پیوو - pîyû): که سته ک.
پیواز - ا (پهی فاز - peyvaz):
شه مشه مه کویره، شه مشه.

پیواسته - ا (پیفاسته - pîvaste): قه لا،
بورج، حه سار.

پیوره - فر. ا (پی یوره - pîyûre):
کیسکردنی بیتخی ددان.

پیویست - ا (پهی قه ست - peyvest):
پهیوه ست، به رده وام، پاشکو.

پیویستن - مص (پهی قه سته -
peyvesten): لیکدان، پیکه وه به ستان،
پهیوه ندرکردن.

پیوسته - ا. مف (پهی قه سته -
peyveste): پهیوه سته، پیکه وه
به ستراو، پاشکو، پهیوه ند.

پیوستگی - ا. مص (پهی قه سته گی -
peyvestegî): پهیوه ندی.

پیوند - ا (پهی قه نده - peyvend):
پهیوه ند، خزمایه تی، که سایه تی، موتوره.

پیوندی - ص. ن (پهی قه ندی -
peyvendî): پهیوه ندی، دره ختیک که
له نه نجامی موتوره کردنه وه پهیوا بووبی.

پیه - ا (پیه - pîh): پیوو، پیش، به زی
ناو زگ.

پیه سوز - ا (پیه سوز - pîhsûz): قوتیله
چرا که پیویان روژن گه رچه کی تیده کرا
فتیله یه کی لوکه ی هه بوو، چرا ی روژن گه رچه ک.

ت: حر(ت- T):

پیتی چواره می نه لغبای فارسبیه که به (تا) ده خوینریتته وه به حه ساوی نه بجه ده کاته (۴۰۰).

ت- ا.فر- (تی- tî): گۆنیا.

تا- حر(تا- ta): ئامرازی په یوه ندی.

(له سلیمانییه وه تا که رکوک).

تا- ا(تا- ta): تابار، لابر، تاک، قه دونوشت.

تائب- ا. فـا. ع(تائب- ta'ib): تویه کار، که سیک له گوناح بگه ریتته وه.

تاب- ا(تاب- tab): توانا، ته حه مول، سه بر، پایه داری، ئوقره، ئارام.

تاب- ا(تاب- tab): پیچ، لوول، گری، ئالۆزکان، تورپی، شله ژان، خه م، خیل، بادان.

تاب- ا(تاب- tab): جۆلانه، دهیدیک، له یلووک، هه پهرانی.

تاب- ا(تاب- tab): حه رارهت، تا، گهرمی، روناکی.

تاباک- ا(تاباک- tabak): تا، تی، شله ژان، بی ئوقره بی.

تابان- ص. فـا(تابان- taban):

پرشنگدار، دره خشان، بریقه دار، به بریق و باق، به دره وشین، تابان.

تاباندن- مص(تاباندن- tabanden):

بادان، گریدان، هه لکردن، هه لایساندن، گهرم کردن.

تابخانه- ا.مر(تابخانه- tabxane):

هه یوان و جامخانه، گهرماو، ئاسمانی پر ئه ستیره، ژووری زستانه که ئاگری تیدا بکریته وه، شه بسان.

تابدار- ص. فـا(تابدار- tabdar):

تابان، رووناک، دره خشان، پرشننگدار، لوول خواردوو، بادراو.

تابستان- ا(تابیستان- tabistan):

هاوین، تاوسان، هافین.

تابش- ا. مص(تابیش- tabiş):

رووناکی، روشنایی، پرشنگ، روناھی.

تابع- ا. فـا- ع(تابع- tabi')

گوپرایه ل، په پرهو، مورید، دهست و پیوه ند، خو لām، شوین که وتوو کی که سیک، که سی یاوه رانی پیغه مبه ری دی بی.

تابعی - ص. ن- ع (تابیئی - tabi'y): به که سیّک ده گوتری که نه سحابه دی بی و په پیره وی بکات، نه سحابه که سیّکه به خزمه تی پیغه مبه ر که بیشتی.

تابعیت - مص- ع (تابیئی-هت - tabi'yet): تابعین، نه وانه ی یا وهرانی پیغه مبه ریان دیتوه.

تابل - ا- ع (تابیل - tabil): به هارات، ئالته و زه ده چه وه، دهرمانی چیشتان.

تابلو - ا. فر (تابلو - tablû): تابلو، په رده، وینه، جانفاز، تابلوی ناوی کهس یان ناوی دوکان و موغازان، تهخته رهش.

تابناک - ص (تاب ناک - tabnak): تابان، پرشنگدار، دره خشان، دره وشاوه.

تابنده - ا. فا (تابه نده - tabende): ته شی ریس، تنگه تاو، سه خله ت و نارحه ت.

تابوت - ا. ع (تابوت - tabût): داره مهیت، تابوت.

تاب و توش - ا. مر (تاب و توش - tabu tûş): جوّش و خرّش، هیّزو توانا، سرچاوه ین برّیوی، نه سبابی ژیان.

تابه - ا (تابه - tabe): تاوه.

تابیدن - مص (تابیدن - tabîden): بادان، دم دان، داگیرسان، هه لایسان، گهرم کردن، هه لیبون.

تابیده - ا. مف (تابیده - tabîde): بادراو، دره وشاوه.

تابنده - ا. فا (تابه نده - tabende): پرشنگدار، رووناکي به خش.

تابین - ا. ص (تابین - tabîn): ژیرده ست، گوپرایه ل، سه ربازی بی دهرجه.

تاپال - ا (تاپال - tapal): ته پاله،

سه رگین، شیاکه ی وشک.

تات - (تات - tat): تاتو.

تات - ا. ت (تات - tat): تاثیرک، تاجیک، فارسی زمان، غه پیره عه رهب و غه پیره تورک.

تاتا - ا (تاتا - tata): زمان گیران، تور، زمانگیر، لاله په ته، توره تور.

تاتار - ا (تاتار - tatar): ته ته ر، مه غول.

تاتو - ا. ث (تاتو - tatû): نه سپ، نه سپی وردیله ی کولی یال و تووک دریزو خوشبه ز.

تاتو - ا. فر (تاتو - tatû): جوّره حه یوانیکی گوانداره، له شی به پوله که داپوشراوه، له نه مریکای باشوردا هه یه.

تاتوره - ا (تاتوره - tatûre): په تی که پیّی ولاخی به رزه ی پیّ ده به ستن، جوّره گیایه که.

تاج - ا. ع (تاج - tac): تاج، کلاوی جه واهیر نیشان، کلاوی پاشایان، دواخ.

تاج خروس - ا. مر (تاجی خروس - tacixurûş): گولیکی سووره له پویه که له شیر ده چیت.

تاجر - ص- ع (تاجیر - tacir): سه وداگر، بازرگان، مامه له چی.

تاجریزی - ا (تاجریزی - tacrîzî): جوّره گیایه که، تربی ربوی پیّ ده لّین.

تاجور - ص (تاجفه ر - tacver): تاجور، خاوهن ته خت و تاج، پاشا، سولتان.

تاجیک - ا (تاجیک - tacîk): تاثیرک، تاجیک، غه پیره تورک و هه ر که سیّک تورک و مه غول نه بی، فارسی زمان، خه لکی تاجیکستان.

تاچه - ا (تاچه - taçe): تای خورجین،

یهک تای هه گبه.

تاخت - ا(تاخت - taxt): رهوته، غاردان، جوړه روینیکې ئه سپه که له چوار ناله هیواشته، هیرش و په لامار به مه بهستی شه پرو تالان.

تاختگاه - ا. مر(تاختگاه - taxtgah): مهیدانی جریدبازی و تاودانی ئه سپان.

تاختن - مص(تاختن - taxten): تالانکردن، تاودان، غاردان، هیرش بردن، راوانان.

تار - ا(تار - tar): تال، داو، هه ودا، تهونی جالجالوکه، ژئی.

تار - ا(تار - tar): جوړه ئامیریکې موسیقایه، تار، ساز، سازی ئیرانی.

تار - ا(تار - tar): تهپله سهر، ناوهندی سهر، داهینانی قژ له ناوهراستی سهره وه.

تار - ص(تار - tar): تاریک، لیل، قورای.

تارات - ا. ع(تارات - tarat): که رت، که رته تان، جاران، دفعه.

تاراج - ا(تاراج - tarac): تالان.

تاراجگر - ص. ف(تاراجگر - taracger): تالانکر، تالانچی.

تاران - ص(تاران - taran): تاریک، تاری.

تارانندن - مص(تارانندن - taranden): تارانندن، ده رکردن، دوورخستن هوه، ره تانندن.

تاراننده - ا. ف(تاراننده - taranende): تارینه، راونه، ده رکهر، ترسینه، ره تینه.

تارانده - ا. مف(تارانده - tarande): تارینه، راونه، ده رکراو، ره تینه.

تارت - ا. ع(تارت - taret): که رتیک، جاریک.

تارتن - ا. مر(تارتن - tarten): کاکله موشان، په سپه سه که ره، جالجالوکه، جولاییکه ره، جولانه، کرمی ئاوریشم.

تارک - ا(تارک - tarek): ناوهندی سهر، ترپیک، کلاو خود.

تارک - ا. ف(تارک - tarik): تهرک کهر، تهرک کرده، که سی که نویش نه کات، بی ئه ده ب، روودار، تهرکه دنیا؛ خواناس، دیندار.

تارم - ا(تارم - tarem): گومه ز، سه راپه رده، موحه جهره، چه پر، ئاسمان، فلهک، تمان، تهیمان، تارمه.

تاروپود - ا. مر(تاروپود - tarûpûd): تان و پو، بناغه، پایه ی ههر شتیک.

تارومار - ص(تارومار - tarûmar): ته فرو تونا، هه لاداد، تیکوپیک، له ناوچوو، ته رته وهرته.

تاریخ - مص(تاریخ - tarîx): دیروک، میژوو، دیریک، سه ربوری رووداوان.

تاریک - ص(تاریک - tarîk): تاری، تاریک.

تازاندن - مص(تازاندن - tazanden): غاردان، تاودان.

تازاننده - ا. ف(تازاننده - tazanende): وه غارهینه.

تازانه - ا(تازانه - tazane): شلاق، قه مچی، جه لده.

تازش - ا. مص(تازش - taziş): غاردان، تاودان.

تازه - ص(تازه - taze): نو، تازه.

گهش، تەپرو تازه، باش، پەسەند.
تازە بەهار - ا. مەر (تازە بەهار -
 tazé behar): نەو بەهار، گۆلی تازه
 پشکوتوو، جوان، تەپرو تازه.
تازی - ا. ص (تازی - tazî): عەرەب،
 زمانی عەرەبی.
تازی - ا (تازی - tazî): تازی، تانجی،
 سەگی راو.
تازیانە - ا (تازیانە - tazyane):
 شەلاق، قامچی، جەلە، شەلاخ.
تازیدن - مص (تازیدن - tazîden):
 غاردان، تاودان، هێرش بردن.
تازیک - ا. ص (تازیک - tazîk):
 عەرەب.
تاژک - ا (تاژەک - tajeck): کلکی
 گیانلەبەرانی تاک خانەیی.
تاس - ا (تاس - tas): کاسە،
 مسی.
تاس - ا (تاس - tas): زار، مۆرە،
 تەختەنەرد.
تاس - ص (تاس - tas): سەری رووتاو،
 تووکی سەر وەریو.
تاس - ا (تاس - tas): بێزو، تاسە، بێ
 تاقەتی، خەم، نیگەرانی، مەگیرانی.
تاسانیدن - مص (تاسانیدن -
 tasanîden): تاساندن، خنکاندن،
 گێژکردن، خەفەکردن.
تاسع - ا - ع (تاسیی - tasî'): نۆبەم.
تاسوعا - ا. ع (تاسوئا - tasû'a): رۆژی
 نۆبەمی مانگی محەررەم.
تاسە - ا (تاسە - tase): خەم، پەژارە،
 بێزاری، ئارەزوو، حەز، عەزەت.
تاسە - ا (تاسە - tase): بێزوو،

مەگیرانی، ئشتیا، ئارەزوو.
تاغ - ا (تاغ - tax): دار بەروو، جۆرە
 دارێکە بۆ رەژوو بە کار دێت.
تافتان - ا. ص (تافتان - taftan):
 کولێرە.
تافتن - مص (تافتن - taften): بادان،
 هەلگیرسان، سووربوونەوه.
تافتە - ا. مف (تافتە - taftē): ئاسن لە
 ئاگردا، نارهەت بوون، بادراو، چنراو،
 سوورەوکراو.
تافتە - ا (تافتە - taftē): پارچە یەکی
 ئاوریشمییه و بە دەست دەچنرێ.
تافشک - ا (تافشەک - tafeşek):
 مۆریانە، مۆرانە، مۆرەقە.
تاقدیس - ا (تاغدیس - taxdîs): تاق،
 میچی بە کەوانە، گومەز.
تاک - ا (تاک - tak): درەختی میو،
 درەختی تری.
تاکتیک - ا. فر (تاکتیک - taktîk):
 ئامادەسازی سوپا، تەگبیری شەڕ، فەندو
 فێلی جولاندنی سەرباز لە جەنگدا.
تاکس - ا. فر (تاکس - taks): نرخ،
 نرخێ برابەری فەرما.
تاکستان - ا. مر (تاکستان -
 takistan): رەز، باغی ئەنگور، بێتەر.
تاکسی - ا. فر (تاکسی - taksî):
 تەکسی، ئۆتۆمبیلی کرێ لە ناو شاردا.
تاکسی متر - ا. مر - فر (تاکسی متر -
 taksî metr): تەکسی مەتر، ئامێرێکە
 بۆ پێوانەی ئەو رێگەی کە تاکسی دەبێرێ
 تا بە گۆڕە ئەو کرێ وەرێگرێ، عەددا.
تالاب - ا (تالاب - talab): گۆلاو،
 حەوز، ئەستیل، تالابی.

بریسکانهوه، بریقانهوه، تەحەمول کردن.
تایر - ا. انگل (تایەر - tayer): تایه،
 تایه ی ترومبیلان، تایەر.
تئاتر - ا. فر (تیاتر - tiyatr): شانۆ.
تئاترال - ص. فر (تیاترال - tiyatral):
 مەبلەو نمایش.
تأبید - مص. ع (تەئبید - te'bîd):
 ئەبەدی کردن، جاویدان کردن، نەمرکردن.
تأثر - مص. ع (تەئەسور - te'essur):
 خەمباربوون، خەمباری، کەوتنە ژێر
 کاریگەری.
تأثیر - مص. ع (تەئسییر - te'sîr):
 کاریگەری، کاریگەری، باندوور.
تأجیل - مص. ع (تەئجیل - te'cîl):
 دواخستن، مۆلەتدان.
تأخر - مص. ع (تەئەخور - te'exur):
 دواکەوتن، ماتەل بوون، درەنگ بوون.
تأخیر - مص. ع (تەئخیر - te'xîr):
 دواخستن، درەنگ هاتن، درەنگ کەوتن،
 پاش خستن.
تأدب - مص. ع (تەئەدوب - teedub):
 ئەدەبیات فێربوون، بەئەدەب بوون.
تأدیب - مص. ع (تەئدیب - te'dîb):
 ئەدیب بوون، تەمبێ کردن، گوێ راکێشان،
 پەرورەدەکردن.
تأدیہ - مص. ع (تەئدیہ - te'dîye):
 دانەوہی قەرز، دان، ئەداکردن، گەپاندن.
تأسف - مص. ع (تەئەسوف - te'esuf):
 داخ خواردن، خەمگین بوون،
 ناخۆشحالی.
تأسی - مص. ع (تەئەسی - te'essî):
 پەپرەوی کردن، لاسایی کردنەوہ،
 چاویکردن.

تالار - ا (تالار - talar): بەلەخانە،
 تەلار، هۆل.
تالان - ا. فر (تالان - talan): جۆرە
 کێشانەیک بوو بەرانبەر بەنزیکی ۲۶
 کیلۆ.
تالانک - ا (تالانەک - talanek): جۆرە
 درەختیکە.
تالسان - ا (تالسان - talsan):
 تەبەلسان، جۆرە شانێلێکە بە شاندا
 دەدری، عابا.
تالواسه - ا (تالواسه - talvase):
 بێزاری، خەم، تاسە، بێزو، ئارەزوو.
تالی - ص. ع (تالی - talî): پەپرەو،
 پاش، دووہم.
تام - ص. ع (تام - tam): تەواو، بێ کەم
 و زیاد.
تامپون - ا. فر (تامپون - tampûn):
 لۆکە کە بخەیتە لوتەوہ تا خۆینی
 بووہستێ.
تانک - ا. فر (تانک - tank): تانک،
 زری پۆش.
تانکر - ا. انگل (تانکەر - tanker):
 تەنکەر، ئوتومبیلی نەوتکێش، کەشتی
 نەوتکێش.
تاو - ا (تاف - tav): تاقەت، توانا،
 رونایی، پرتەو، مەینەت، مەشەقەت،
 تاف.
تاواتاو - ا (تافاتاف - tavatav): توانا،
 تاقەت.
تاوان - ا (تافان - tavan): سزا،
 غەرامەت، جزا، قەرەبوو.
تاول - ا (تافل - tavel): تلۆقە، بلۆق.
تاویدن - مص (تافییدن - tavîden):

هه‌ندی کاروبارو رووداوان شروقه بکات.
تئوریسین - ا. فر (تی ئوریسین - tiurîsîn): تیوری زان، تیوری وان.
تاویل - مص. ع (ته‌ئیل - te'vîl): ته‌فسیرکردن، شروقه‌کردن، لیکدانه‌وه‌ی ئه‌و دیوی وشه.
تاهل - مص. ع (ته‌ئه‌هول - te'ehul): زه‌وجین، زه‌ماوه‌ند کردن (بو‌پیاو و بو‌نافرته).
تئین - ا. فر (تیئین - tî'în): روحی چا، کلۆیدی ناو گه‌لا چا.
تأیید - مص. ع (ته‌ئید - teîd): هاوکاری کردن، پشتیوانی کردن، کۆمه‌ک کردن.
تب - ا (ته‌ب - teb): تا.
تبادر - مص. ع (ته‌بادور - tebadur): ده‌ست پیشکهری کردن، په‌له‌کردن.
تبادل - مص. ع (ته‌بادول - tebadul): گۆرینه‌وه، ئالشت، ئالوگۆرکردن.
تبار - ا (ته‌بار - tebar): ره‌چه‌له‌ک، ئه‌سل، نه‌ژاد، وه‌چاخ.
تبار - ا. ع (ته‌بار - tebar): وێران، وێرانی، له‌ ناو چوون.
تبارک - مص. ع (ته‌باره‌ک - tebarek): موباره‌ک بوون، پاک بوون، پاک‌ی، ته‌به‌روک، پیروژ بوون، به‌ به‌ره‌کته‌ بوون.
تباسیدن - مص (ته‌باسیدن - tebasîden): تاسان، له‌ هۆش چوون، بوورانه‌وه‌ له‌ گه‌رما.
تباسیده - ا. مف (ته‌باسیده - tebasîde): تاساو.
تباشیر - ا. ع (ته‌باشیر - tebaşîr): گه‌چی تایبه‌تی نووسین، ده‌باشیر، ته‌باشیر.

تأسیس - مص. ع (ته‌ئسیس - te'sîs): دامه‌زراندن، بناغه‌دانان، دامه‌رزاندن.
تاکید - مص. ع (ته‌ئکید - te'kîd): دوویات کردن، سه‌لماندن، ته‌ئکید کردن.
تالم - مص. ع (ته‌ئه‌لوم - teelum): ئازار چه‌شتن، پی ناخۆش بوون.
تاله - مص. ع (ته‌ئه‌لوه‌ - teelluh): داوای خودایی کردن، خواپه‌رستن.
تالیف - مص. ع (ته‌ئلیف - te'lîf): کۆکردنه‌وه، دۆستایه‌تی کردن، نووسینی کتیب که له‌ سه‌رچاوه‌ی دی وه‌رگیرایی، دانان.
تامل - مص. ع (ته‌ئه‌مول - te'emul): رامان، تیفکرین، دره‌نگ کردن، وردبینی، دووربینی، تیه‌زران.
تأمین - مص. ع (ته‌ئمین - te'mîn): دلنیاکردن، مسۆگه‌رکردن، پاراستن.
تأمینات - ع (ته‌ئمینات - te'mînat): لقیکه له‌ دایه‌ره‌ی ئه‌من.
تائق - مص. ع (ته‌ئه‌ننوخ - te'ennux): ورده‌کاری، گوفتارو کرداری ئه‌نیق و مکوم.
تانی - مص. ع (ته‌ئه‌ننی - te'ennî): هیمنی، ئارامی، هیتواش کردن، دواخستن، خاوه‌خاوکردن.
تانیث - مص. ع (ته‌ئنیس - te'nîs): نیشانه‌ی می خستنه‌ سه‌ر وشه، میباندن.
تانیس - مص. ع (ته‌ئنیس - te'nîs): هوگربوون، راهاتن، ئولفه‌ت گرتن.
تئودولیت - ا. فر (تیودولیت - tiudûlît): دووربینی زه‌مین پیتوان.
تئوری - ا. فر (تی ئوری - ti'urî): تیوری، گریمانه، کۆمه‌له‌ زانیارییه‌ک که

تباشير - ا (تەباشىر - tebaşîr): جۆره دەرمانىكە لە لوب يان ناوى حەيزەران دەردەھيترى.

تباعد - مص. ع (تەبائود - teba'ud): ليكدى دوور كەوتنەو، تۆران.

تباغض - مص. ع (تەباغوز - tebaxuz): يەكدى بوغزان، بەغزكردن، دژمنايەتى.

تباكى - مص. ع (تەباكى - tebakî): گريانى بەدرۆ، گرياندن.

تبانى - مص (تەبانى - tebanî): تەبايى، پيىكەو سەزان، پەيمان بەستن.

تباھ - ص (تەباھ - tebah): بى كەلك، خراپ، گەندەل، زايە، نابوود، زەبوون.

تباھى - ا. مص (تەباھى - tebahî): گەندەللى خراپى، نابوودى.

تباھانىدن - مص (تەباھانىدن - tebahaniiden): رزاندىن، ژاكاندن، خراپ كردن، زايە كردن، لە نيتو بردن.

تباھكار - ص. ف (تەباھكار - tebahkar): خراپكار، گوناھكار، تاوانبار، فاسق.

تباھىدن - مص (تەباھىدن - tebahiden): خراپ بوون، رزىن، لە كەلك كەوتن، زايە بوون.

تباين - مص. ع (تەبايون - tebayun): جياوازى، جيايى، ناكۆكى، نا تەبايى.

تبعيل - مص. ع (تەبعيل - tebcîl): ريزگرتن، گەورەكردن.

تبحر - مص (تەبەھور - tebehur): زاناوون، قولبوونەو لە زانستدا.

تبخال - ا. مر (تەبخال - tebxal): تامپسكە، تلۆق، تامپزەك.

تبختر - مص. ع (تەبەختور - tebxatr): خۆنوازدن، خۆپەسندى، فرناخى.

تبخير - مص. ع (تەبخير - tebxîr): بوونە ھەلەم، كەردنە ھەلەم.

تبدل - مص. ع (تەبەدول - tebeddul): گۆران، گۆرپن.

تبدیل - مص. ع (تەبدیل - tebdîl): گۆرپن، گۆرانكارى.

تبذير - مص. ع (تەبزير - tebzîr): مەسەرەفى، دەست بالاوى، بەفەرۆدانى مال و سامان.

تبر - ا (تەبەر - teber): تەور، بېور.

تبراجعه - ا. مر (تەبى راجيئە - tebi raci'e): لەرزوتا، تيفوس.

تبرئه - مص. ع (تەبريئە - tebrîe): تەبرى بوون، پاكبوونەو، پابوونەو لە تۆمەت.

تبرخون - ا (تەبەرخون - teberxûn): درەختى عەناب.

تبرزين - ا. مر (تەبەرزىن - teberzîn): تەورزىن، چەككەيك بوو بە دەس سوارەو.

تبرع - مص. ع (تەبەرەو - teberu'): بەخشىنى مال لە راى خوا.

تبرک - مص. ع (تەبەرەك - teberuk): تەبەرەك، پاكى، موبارەكى.

تبرک - ا (تەبەرەك - tebrek): قەلا، حەسار، ئاسمان.

تبرم - مص. ع (تەبەرەوم - teberum): دلتەنگ بوون، مەلول بوون، كەساس بوون.

تبرى - مص. ع (تەبەرى - teberî): بيزارى، دووركەوتنەو.

ره عیبت، په پیره و. **تبعیت** - مص. ع (ته بیئت - teb'iyet): په پیره وی، دوو که و تن. **تبعید** - مص. ع (ته بیید - teb'id): دوو رخستنه وه، شار به ده رکردن، نه فی کردن. **تبعیض** - مص. ع (ته بییز - teb'iz): فخر و جیایی کردن. **تب لازم** - ا. م (ته بی لازم - tebi lazim): نه خوشی سیل. **تب لرزه** - ا. م (ته ب له رزه - teblerze): تاو له رزه، نو په تی، مه لاریا. **تبلور** - مص. ع (ته به لثور - tebelvur): به رجه سته بوون. **تبلیغ** - مص. ع (ته بیلغ - teblî'x): گه یاندن، گه یاندنی په یام و هه والان، راگه یاندنی په یامیک یان مه به سستیک به خه لکی. **تب مالته** - ا (ته بی مالته - tebi malte): تای مالته. **تب نفاسی** - ا. م (ته بی نیفاسی - tebi nifasî): زه یستانی، هه وکردنی ده زگای زاوژی ژن له نه نجامی مندال بوون و خو خاوین رانه گرته وه. **تبنک** - ا (ته به نهک - tebenek): قالبی زه ږنگه ری. **تب نوبه** - ا. م (ته ب نهوبه - tebnewbe): نو په تی، له رزوتا، مه لاریا. **تبنی** - مص. ع (ته به نی - tebenî): هه لگرته وهی مندال، به کوړکردنی خو. **تبوراک** - ا (ته بوراک - tebûrak): ده ف، دایه ره، ته پلای بچووک.

تبرید - مص. ع (ته برید - tebrîd): فینک کردنه وه، سارد کردنه وه، سه رما بوون. **تبریک** - مص. ع (ته بریک - tebrîk): پیروزیایی. **تب زرد** - ا. ف (ته بی زرد - tebîzard): جوړه تایه که، گرانه تا. **تبست** - ص (ته به ست - tebest): زایه بوون، له کار که و تن، رزین، ژاکان، خرابوون. **تبسم** - مص. ع (ته به سوم - tebessum): زه رده خه نه، بزه خه نه، نه رمه پیکه نین، زه رده که نی. **تبسیدن** - مص (ته بسیدنه - tebsîden): تاسان، بی تاقه ت بوون له گهرما. **تبسیده** - ا. مف (ته بسیده - tebsîde): تاساو، ته نگه نه فسه بوون له گهرما. **تبشیر** - مص (ته بشیر - tebsîr): مژده دان، مژده هینان، مزگینی. **تبصص** - مص. ع (ته به س بوس - tebes bus): کلکه سوتی، کلکه له قی، ماستاو سارد کردنه وه، ریا کردن، ریایی و زمان لوسی. **تبصره** - مص. ع (ته بسیره - tebsire): عیبره ت وهرگرتن، په ند وهرگرتن، رو نکرده وه له سهر ماده یه کی قانونی، رو نکرده وه. **تبع** - مص. ع (ته به ء - tebe'): په پیره وی، ریچکه گرتنی که سیک، چاولیکردن. **تبع** - ص. ع (ته به ء - tebe'): په پیره وان، خولامان، نو که ران. **تبعه** - ا. ع (ته به ءه - tebe'e): ته به عه،

- تبویب** - مص. ع (تهبقیب - tebvîb): دابه‌شکردنی کتیب و نووسین به‌سه‌ر به‌ش و فه‌سلاندا.
- تب یازه** - ا (تهب یازه - tebyaze): مه‌لاریا، نۆیه‌تا، له‌رزوتا.
- تبیان** - مص. ع (تبیان - tibyan): به‌بیان کردن، روونکردنه‌وه، شه‌رح کردن، کفش کرن.
- تبییره** - ا (ته‌بییره - tebîre): ته‌پل، ده‌هۆل.
- تبیین** - مص. ع (ته‌بیین - tebeyîn): روونکردنه‌وه، روونبیزی، ئاشکراکردن، روونکردنه‌وه و ته‌فسیر.
- تپاک** - ا (ته‌پاک - tepak): بی‌قه‌راری، بی‌ئوقره‌یی، شله‌ژان.
- تپاله** - ا (ته‌پاله - tepale): ته‌پاله، سه‌رگین، لاس، ریخ.
- تپانچه** - ا. مر (ته‌پانچه - tepançe): شه‌قه‌زله، شه‌په‌زله، زله، ته‌وقات.
- تپانچه** - ا (ته‌پانچه - tepançe): ده‌مانچه، وه‌روه.
- تپاندن** - مص (ته‌پاندن - tebanden): تی‌ئاخنین، تی‌ته‌پاندن.
- تپاننده** - ا. ف (ته‌پانه‌نده - tepanende): که‌سێک به‌زۆر شتی‌ک به‌ته‌پینتیته‌ناو شتی‌که‌وه.
- تپش** - ا. مص (ته‌پیش - tepiş): ته‌په، ترپه، ترپه‌ی دل، نارچه‌تی، بی‌قه‌راری، بی‌ئوقره‌یی.
- تپق** - ا. ت (توپوغ - tupux): لاله‌په‌ته، تور، زمانگیرانی له‌پر.
- ته‌نگوز** - ص (ته‌په‌نگوز - tepenkûz): ته‌پۆ، گه‌وج، گیل، گه‌لحو، که‌وده‌ن،
- ئه‌بله‌ه.
- تپه** - ا (ته‌په - tepe): ته‌په، گرد، ته‌پله‌کی ئاره‌خچن.
- تپه‌ماهور** - ا. مر (ته‌په‌ماهور - tepemahûr): هه‌ورازو نشیو، هه‌رده‌و هه‌له‌ت، زه‌وی به‌رزو نزم.
- تپیدن** - مص (ته‌پیدن - tepîden): له‌رزین، جولان، لیدانی دل، تی‌ته‌پاندن، بی‌قه‌راری.
- تتابع** - مص. ع (ته‌تابوء - tetabu'): به‌دوی یه‌کدا هاتن، به‌دوی یه‌کدا گه‌ییشتن.
- تتانس** - ا. فر (ته‌تانس - tetanus): کوزاز.
- تتبع** - مص. ع (ته‌ته‌بوء - tetebu'): په‌ی جویی، گه‌ران، به‌دوداچوون، تاقیب و سو‌راخ کردن.
- تتق** - ا (توتوغ - tutux): چادر، خیه‌وت، سه‌راپه‌رده.
- تتمه** - ا. ع (ته‌تیمه - tetime): باقی، پاشماوه، ته‌واوکه‌ر.
- تتمیم** - مص. ع (ته‌تیم - tetmîm): ته‌واوکردن، لاپکردن.
- تثاقل** - مص. ع (ته‌ساغول - tesaxul): گران بوون، قورسی، گرانباری، دل‌تیک هه‌له‌هاتن.
- تثبیت** - مص. ع (ته‌سبیت - tesbît): چه‌سپاندن، مه‌حکه‌م کردن، راگرتن.
- تثریب** - مص. ع (ته‌سریب - tesrîb): سه‌رزه‌نش کردن، لۆمه‌کردن، گازانده‌کردن.
- تثلیث** - مص. ع (ته‌سلیس - teslîs): به‌سی کردن، سی‌قۆلی، سیانه‌ی پیروژ له‌ئایینی مه‌سیحی‌دا: (باب، کوپ، روحی

- قودس)، سیانی. **تثنیه** - مص. ع (تہسنیہ - tesnîye): به دوو کردن، دووانی.
- تجادل** - مص. ع (تہجادول - tecadul): شه‌ر کردن، ململانی، مشتومر، قه‌رقه‌شه، گینگه‌شه.
- تجار** - ا. ع (توججار - tucrar): بازرگانان، مامه‌له‌چییان.
- تجارب** - ا. ع (تہجاریب - tecarib): نه‌زموونان، تہجره‌بان، تاقیق‌کردنه‌وان، ساوکه‌یان.
- تجارت** - مص. ع (تیجاره‌ت - ticaret): مامه‌له‌و سه‌ودا کردن، بازرگانی کردن.
- تجاسر** - مص. ع (تہجاسور - tecasur): زات کردن، جه‌ساره‌ت کردن، بی‌په‌روایی، گهردن‌کیشی.
- تجاسوس** - مص. ع (تہجاسوس - tecanus): هاو‌په‌گه‌زی، گونجان، ته‌بایی، چوونیه‌کی، شیلگیری.
- تجاوز** - مص. ع (تہجافز - tecavez): له‌حه‌ده‌رچوون، عه‌فوکردن، زیده‌گاشی، ره‌ت بوون، به‌زاندنی سنووری خو، چاو‌پوشی.
- تجاويف** - ا. ع (تہجافیف - tecavîf): که‌لین، بو‌شایی، کون، موغاره.
- تجاهر** - مص. ع (تہجاهور - tecahur): ناشکرا کردن، خوبایی، ناشکرایي، خو‌نواندن.
- تجاهل** - مص. ع (تہجاهول - tecahul): خو‌له‌سالو‌زیدان، خو‌له‌گیلی‌دان.
- تجبر** - مص. ع (تہجه‌بور - tecebur): لووت به‌رزی، فیز لیدان، سه‌رکی‌ششی، گهردن‌کیشی، ته‌که‌بور.
- تجدد** - مص. ع (تہجه‌دود - tecedud): نو‌ی بووننه‌وه، تازه‌بووننه‌وه، تازه‌یی.
- تجدید** - مص. ع (تہجدید - tecdîd): تازه‌کردنه‌وه، نو‌تسازي، له‌نو‌ی ده‌ست پیکردنه‌وه.
- تجر** - ا (تہجره - tecer): مالی زستانه، مالی که‌موغه‌یری تیدایی.
- تجربه** - مص. ع (تہجریبه - tecrîbe): جه‌ریاندن، تاقی‌کردنه‌وه، نه‌زموون، ساوکه.
- تجرود** - مص. ع (تہجه‌رود - tecerud): دوورکه‌وتنه‌وه له‌کاروباری دنیایی، سه‌لتی، ره‌به‌نی، بی‌ژن بوون، گوشه‌گیری.
- تجری** - مص. ع (تہجه‌ری - tecerî): جورته‌ت کردن، زات کردن، سه‌ری‌چی، بی‌په‌روایی.
- تجرید** - مص. ع (تہجرید - tecrîd): رووت کردن، پاک‌کردنی تو‌یک‌لتی دار، شمشیر له‌کی‌لان ده‌ره‌یتان، ته‌نیایی، رووت‌له‌خو‌ازی (هونه‌ر).
- تجزیه** - مص. ع (تہجزیه - teczîye): دابه‌ش کردن، پارچه‌پارچه‌کردن، جیا‌کردنه‌وه، شیک‌کردنه‌وه.
- تجسس** - مص. ع (تہجه‌سسوس - tecessus): جاسوسی و هه‌وال خو‌زی، خه‌وهردزی.
- تجسم** - مص. ع (تہجه‌سوم - tecesum): به‌رجه‌سته‌بوون.
- تجلد** - مص. ع (تہجه‌للود - tecellud): چالاکی کردن، چاپوکی، کو‌لنه‌دان، خه‌بتین و ته‌مول، سه‌برکردن.
- تجلی** - مص. ع (تہجه‌لی - tecellî):

دهرکه و تن، بهرجه سته بوون، ناشکرا بوون.
تجلید - مص. ع (تهجلید - teclîd):
 کهول کردن، بهرگ تی گرتن (دهفته ریان
 کتیبان).

تجلیل - مص. ع (تهجلیل - teclîl):
 ریزگرتن، قه درگرتن، گه وره کردن، ریزلینان.
تجمع - مص. ع (تهجسه - tecemmu):
 خربوونه وه، کوپوونه وه، گردبوونه وه.

تجمل - مص. ع (تهجسه ممول - tecemmul):
 رازانه وه، خوئارایی، هه بوونی مال و ناو مالی گرانبه ها.
تجنب - مص. ع (تهجسه ننب - tecennub):
 دوورکسه و تنه وه، که نارگرتن.

تجنیس - مص. ع (تهجنیس - tecnîs):
 ها وره گه زکردن، چوون یه ک بوون.
تجويد - مص. ع (تهجفید - tecvîd):
 چاکه کردن، چاک گوتن، هونه ری دروست
 خویندنی قورئان.

تجویز - مص. ع (تهجفیز - tecvîz):
 هه لال کردن، رهوا کردن، ریگه دان.
تجویف - مص. ع (تهجفیف - tecvîf):
 خالی کردن، به تال کردن، ژیر، ناو.
تجهیز - مص. ع (تهجهیز - techîz):
 ئاماده کردن، که لویهل و پییداویستی
 سوپایی.

تجیر - (تهجیر - tecîr):
 چیغ، چه په ر، په رده.

تجاشی - مص. ع (تههاشی - tehaşî):
 پاریز کردن، دوورکسه و تنه وه، خو لادان له
 شتییک.

تجایا - ا. ع (تههایا - tehaya):
 درودو

سلاوان.

تحبیب - مص. ع (تههیب - tehbîb):
 خوشه ویست کردن، شیرین کردن،
 دۆستایه تی کردن.

تحت - ق. ع (تههت - teht):
 بن، ژیر، پایین، خوار.

تحت الحنک - ا. ع (تههتهل هه نهک - tehtel henek):
 ژیر چه ناگه، ژیرچه نه.
تحت القهوه - ا. ع (تههتهل غه هوه - tehtel xehwe):
 بهرکول کردن.

تحتانی - ص. ن. ع (تههتانی - tehtanî):
 ژیرین، خوارین، ژیری.

تججر - مص. ع (تههه ججور - teheccur):
 رهقبوون، به به رهقبوون، رهقبوون
 وه کو بهرد، به که قریبون.

تجدب - مص. ع (تههه ددوب - teheddub):
 کوپوون، کۆم بوون.

تحدید - مص. ع (تههید - tehdîd):
 تیژکردن، دیاربکردنی سنوور،
 مؤره کردن.

تخذیر - مص. ع (تههزیر - tehzîr):
 ترساندن، ئاگادار کردن.

تحرک - مص. ع (تهههروک - teheruk):
 جولان، هه ره کهت کردن.

تحرری - مص. ع (تهههری - teherî):
 گهپان، پشکنین، حه قیقهت خوازی، گهپان
 به دووی حه قیقه تدا.

تحریر - مص. ع (تههیریر - tehrîr):
 نووسین، ئازادکردنی کوپله، ئازاد کردن.

تحریرص - مص. ع (تههیریس - tehrîs):
 هاندان، ته ماح خستنه بهر، ناچار کردن.

تحریرص - مص. ع (تههیریز - tehrîz):
 هاندان، تهحریر کردن، دنده دان.

تحریر - مص. ع (تههریف - tehrîf) : که چ کردن، خوار کردن، قسه گوین.
تحریرک - مص. ع (تههیریک - tehrîk) : جولاندن، هاوردنه جووله، دنده دان.
تحریم - مص. ع (تههیریم - tehrîm) : هه رام کردن.
تھزب - مص. ع (تههه ززوب - tehezzub) : دهسته به ندی، تهره فداری کردن، لایه نگیری، حزیچیات، حزیتنی.
تھسر - مص. ع (تههه سور - tehessur) : داخ خواردن، هه سرهت خواردن، خه فتهت خواردن.
تھسین - مص. ع (تهه حسین - tehsîn) : ئافه رین، دهست خوشی، ستایش کردن.
تھشیه - مص. ع (تهه ششیه - tehşîye) : په راویزنووسی بو کتیبان، په راویزان له جل و بهرگ.
تھسون - مص. ع (تهه هسون - tehessun) : په ناگرتن، قه لانشینی، خو قایم کردن له هه سارو قه لاتان.
تھسیل - مص. ع (تهه سیل - tehsîl) : به دهست هینان، کوکردنه وه، خوتندن، زانست فیروون.
تھف - ا. ع (توهه ف - tuhef) : دیاری، پیشکesh، سهوقات، نایاب و گران بها.
تھفه - ا. ع (توهه فه - tuhfe) : دیاری، سهوقاتی، نایاب و دهگمن، عهنتیکه.
تھقق - مص. ع (تهه هغغوغ - tehe"xu"x) : راست ده رچوون، هاتنه دی، هاتنه بوون.
تھقیر - مص. ع (تهه هغیر - teh"xîr) : بچووک کردن، هه قارهت پی کردن، ئیهانه کردن.

تھقیق - مص. ع (تهه هغیغ - tehxîx) : تاقیق، لیکولینه وه، لپرسینه وه، راستکردنه وه و دروست کردن، توپژینه وه.
تھکم - مص. ع (تهه هکوم - tehekum) : داوه ری کردن، زورداری، حوکم کردن به توپزی، فه رمانپه وایی.
تھکیم - مص. ع (تهه هکیم - tehkîm) : قایم کردن، پته وکردن، مکوم کردن، داوه ری کردن، ناویژی کردن.
تھلیف - مص. ع (تهه هلیف - tehlîf) : سویند دان.
تھلیل - مص. ع (تهه هلیل - tehlîl) : هه لالکردن، هه رس کردن، کردنه وه.
تھمل - مص. ع (تهه همول - themul) : سه بر کردن، هه وسه له بوون، ته هه مول.
تھمید - مص. ع (تهه همید - tehmîd) : سوپاس کردن، ستایش کردن، شوکرانه بژی، هه مدو سه ناکردن.
تھمیق - مص. ع (تهه همیغ - tehmîx) : گه و جانندن، به گه و ج زانینی که سیک.
تھمیل - مص. ع (تهه همیل - tehmîl) : بارکردن، بارلینان، سه پاندنی کاریک به توپزی.
تھول - مص. ع (تهه هقول - tehevvul) : گوران.
تھویل - مص. ع (تهه هویل - tehvîl) : گواستنه وه، گوپین، هه واله کردن، کوچ کردن.
تھیات - ا. ع (تهه هیات - tehîyat) : درودو سلاوان، ئافه رین و شوکرانه، ته حیات.
تھییت - مص. ع (تهه هییت - tehîyet) : سلاو و درود دان.

تخیر - مص. ع (تهه یور - teheyur):
حهیرمان، سه رسام بوون، سه رگه ردانی،
داماوی.

تخالف - مص. ع (ته خالوف - texaluf):
رک به رکئی، رکابه ری، هه قریکی، گۆران،
رهقه به ری.

تخت - ا (تهخت - text): تهخت،
کورسی، تهختی پاشایی، مینه بهر، سه کو،
عه رشی خوا.

تخت خراب - ا (تهختی خراب - texti xab):
تهختی نووستن، (دارین
یان ئاسنین).

تخته خه - ا. ع (تهخته خه - textexe):
لاله په ته، تور.

تخت روان - ا. مر (تهختی رهقان - texti revan):
تهختی رهوان، تهخت
رهوان، تهختیکه گه وره پیاوان له سه ری
داده نیشن و غولامان هه لیده گرن وه کو
که ژاوه.

تختگاه - ا. مر (تهختگاه - textgah):
شوینی تهخت، شوینی دانیشتنی شا،
پایتهخت، باره گای پاشا.

تخته - ا (تهخته - texte): تهخته، هه
شتیک تهخت بی وه کو پارچه فهرش،
پارچه زهوی.

تخته قاپو - ا. مر (تهخته قاپو - textexapû):
ئاوایی نشین،
نیشته جیکردنی عه شایه ری کوچه ری له
شار یان له گوندو ئاوا بیان.

تخته نرد - ا. مر (تهخته نرد - textenerd):
تهخته نرد، تاو لی.

تخدیر - مص. ع (تهخدیر - texdîr):
بهنج کردن، سپ کردن.

تخریب - مص. ع (تهخریب - texrîb):
ویران کردن، خه راپ کردن، تیگدان،
خاپوور کردن.

تخس - ص. عامیانه (توخس - tuxs):
مندالی شه پانی و موزیر، چه موش،
رمۆک، بی که لک.

تخش - ا (تهخش - texş): تییر،
تیروکه وان.

تخش - ا (تهخش - texş): سه ری
مه جلیس، بالای مه جلیس.

تخشا - ص. فا (توخشا - tuxşa):
کووششکار، کووشا، تهقه لادهر،
زه حمه تکیش.

تخشایی - ا (توخشایی - tuxşayî):
کارخانه ی چه کساز، کارخانه ی چه کساز
تایبه تی سوپا.

تخشیدن - مص (توخشیدنه - tuxşîden):
کووشش کردن، هه و لدان،
تهقلادان، کووشان.

تخشا - ص. فا (توخشا - tuxşa):
کووشا، کووششکار، تهقه لادهر.

تخصص - مص. ع (تهخه سوس - texessus):
پسپوری، مه علانی له
کاریکدا.

تخصیص - مص. ع (تهخسیس - tuxsîs):
تایبه تداندن، تهرخان کردن.

تخطئه - مص. ع (تهختیئه - texti'e):
هه له لی گرتن.

تخطی - مص. ع (تهخه تتی - texetti):
به زاندن، هه نگانان، له هه ده رچوون،
په رینه وه.

تخفیف - مص. ع (تهخفیف - texfîf):
سووک کردن، داشکاندن نرخی شتیک،

- بارسووک کردن.
تخلخل - مص. ع (تهخه لخلول -
 texelxul): خرخال له پی کردن،
 لیکه لوه شان، تیچکچوون.
تخلص - مص. ع (تهخه لوس -
 texellus): رزگار یخوازی، رزگار بوون،
 نازناوی هه ندی شاعیر، تهخه لوس،
 لهقه ب.
تخلف - مص. ع (تهخه لوف - texeluf):
 پاشکوتن، پهیمان شکاندن، به لاین
 نه بردنه سهر.
تخلق - مص. ع (تهخه لوغ - texellux):
 راهاتن، خووگرتن.
تخلی - مص. ع (تهخه لی - texellî):
 دهست بهردار بوون، خالی بوون، خو به تال
 کردن، خه لوه تگرتن، ته نیایی.
تخلید - مص. ع (تهخلید - texlîd):
 نه مرکردن، زندوو کردن، نه مری، جاویدانی.
تخلیس - مص. ع (تهخلیس - texlîs):
 خالیسه کردن، پاک کردن، نازاد کردن،
 رزگار کردن، خولاسه کردن.
تخلیط - مص. ع (تهخلیت - texlît):
 ئاویتته کردن، تیکه ل کردن، درو ئامیزی، کار
 ئالوزاندن.
تخلیه - مص. ع (تهخلیه - texlîye):
 چول کردن، به تال کردن، جی هیشتن.
تخم - ا (توخم - tuxm): توو، هیلکه،
 نه ژاد، رهگ و بنه چهک، ههوتین، ئامیان،
 خای، خایه، هیک، هامیژن.
تخماق - ا. ت (توخماغ - tuxmax):
 توخماخ، میکوت.
تخمدان - ا. مر (توخمدان - tuxmdan):
 توودان، هیلکه دان.
- تخمه** - ا. ع (توخمه - tuxeme):
 ئینته لا.
تخمه - ا (توخمه - tuxme): ئهسل،
 نه ژاد، رهچه لک، بنه چهک.
تخمه - ا (توخمه - tuxme): ناوکه
 کوله کهو کالهک و شوتی برژاو، بریشکه.
تخمیر - مص. ع (تهخمیر - texmîr):
 خومراندن، خومره له ناو کردن به مه به سستی
 گه یاندن، هامیژن کردن.
تخمیس - مص. ع (تهخمیس -
 texmîs): کوردنه پینج بهش، پینج
 خشته کی.
تخمین - مص. ع (تهخمین - texmîn):
 بهراورد، لیکدانه وه، خه مل کردن،
 نه ندازه گرتن به مه زنده.
تخویف - مص. ع (تهخویف - texvîf):
 ترساندن، تو قاندن.
تخیل - مص. ع (تهخه یول - texeyul):
 به کارهینانی خه یال، خه یال کردن، خه یال و
 گومان کردن، فیزلیدان، نه ندیشه لیدان.
تداخل - مص. ع (تهداخل - tedaxul):
 تیکه لاو بوون، چوونه ناو یهک.
تدارک - مص. ع (تهداروک - tedaruk):
 ئاماده کردن، فه راهه م کردن، چاک کردنه وه،
 پی زانینی هه له.
تداعی - مص. ع (تهدائی - teda'î):
 شه ر کردن، بانگ کردنی یه کدی، له
 مانایه که وه پهی بردن به مانایه کی دی.
 مانایه ک، مانایه کی دیت وه بیر بیتیته وه.
تدافع - مص. ع (تهدافوء - tedafu'):
 پاله په ستو، پالنانی یه کتری، بهرگری کردن،
 پاله پسکی.
تداول - مص. ع (تهداقول - tedavûl):

دان و سه‌نندن، ده‌ست به‌ده‌ست گِیران،
باوپه‌یداکردن، باوبوون.

تداوی - مص. ع (ته‌داوی - tedavî):
ده‌رمان‌کردن، خو‌مالی‌جه‌کردن.

تدبیر - مص. ع (ته‌دبیر - tedebbur):
بیرکردنه‌وه، ته‌گبیرکردن، بیرکردنه‌وه له
ئاکامی کارتیک، قولبینی.

تدبیر - مص. ع (ته‌دبیر - tedbîr):
ته‌گبیرکردن، راو‌پِژ‌کردن، وردبینی و
وریایی.

تدخین - مص. ع (ته‌دخین - tedxîn):
دو‌که‌ل‌کردن، جگه‌ره‌کیشان.

تدریج - مص. ع (ته‌دریج - tedrîc):
به‌ره‌به‌ره، پله‌پله، هتیدی هتیدی.

تدریس - مص. ع (ته‌دریس - tedrîs):
وانه‌گوتنه‌وه، ده‌رس‌دادان، ده‌رس‌دان.

تدقیق - مص. ع (ته‌دغیغ - tedxîx):
دیقه‌ت‌کردن، وردبینی.

تدلیس - مص. ع (ته‌دلیس - tedlîs):
فریودان، شار‌دنه‌وه‌ی عه‌یبی شتتیک،
هه‌ل‌خه‌له‌تان‌دن.

تدمیر - مص. ع (ته‌دمیر - tedmîr):
وێران‌کردن، له‌ناو‌بردن، نه‌هێشتن،
خاپوورکردن.

تدنی - مص. ع (ته‌دنه‌نی - tedennî):
به‌ره‌به‌ره‌نزیك‌بوونه‌وه، هاتنه‌خواره‌وه،
نزم‌بوونه‌وه.

تدویر - مص. ع (ته‌دثیر - tedvîr):
ده‌وردان، سو‌رانه‌وه.

تدوین - مص. ع (ته‌دثین - tedvîn):
دانان، تو‌مارکردن، کو‌کردنه‌وه‌ی شیعر له
دیواندا.

تدهین - مص. ع (ته‌دهین - tedhîn):

چه‌ورکردن، رو‌ن‌پیدا‌سووین.

تدین - مص. ع (ته‌دهیی - tedeyyun):
دینداری، به‌دین‌بوون.

تذاکر - ا. ع (ته‌زاکی - tezakir):
یاده‌وه‌ری، بیرخه‌ره‌وه، پاسه‌پو‌رت، تو‌ماری
ژیا‌نامه‌ی شاعیران و نو‌وسه‌ران.

تذبذب - مص. ع (ته‌زه‌بزوب - tezezbub):
رارایی، دو‌و‌د‌لی، دو‌و‌رو‌ویی.

تذرو - ا (ته‌زه‌رث - tezerv):
که‌له‌شیری، قرقا‌ول.

تذکار - مص. ع (ته‌زکار - tezkar):
زیک‌کردن، وه‌یاده‌یتانه‌وه، یاده‌وه‌ری.

تذکر - مص. ع (ته‌زه‌ک‌کور - tezekkur):
په‌نده‌و‌رگرتن، یادکردن،
وه‌یاده‌یتان.

تذکره - ا. ع (ته‌زکی‌ره - tezkire):
بیرخه‌ره‌وه، تو‌ماری ژینا‌مه‌ی شاعیران و
نو‌وسه‌ران و عارفان، یاده‌یتنه‌وه‌وه،
نو‌وسین، پاسه‌پو‌رت.

تذکیر - مص. ع (ته‌زکی‌ر - tezkir):
به‌نێ‌کردنی وشه‌یه‌ک (مذکر)، بیرخستنه‌وه،
ده‌رس‌دان، په‌ندا‌دان، فێ‌کردن.

تذکیه - مص. ع (ته‌زکی‌یه - tezkîye):
هه‌ل‌گێ‌رسان و خو‌ش‌کردنی ئاگر، سه‌ر‌پین،
په‌سند‌کردن.

تذل - مص. ع (ته‌زه‌لول - tezellul):
خواری کیشان، زه‌لیلی‌نواندن، که‌ساسی و
زه‌بوونی.

تذلیل - مص. ع (ته‌زه‌لیل - tezlîl):
زه‌لیل‌کردن، سه‌ر‌کو‌تیر‌کردن، رام‌کردن.

تذمیم - مص. ع (ته‌زمیم - tezmîm):
سه‌ر‌کو‌نه‌کردن، سه‌ر‌زه‌نش‌کردن.

تراز- ا(تهراز-teraz): نه‌خش و نیگاری پارچه، گولډوژی، پارچه‌ی ئاوریشیمن.

تراز- ا(تهراز-teraz): ته‌رازووی دیاربکردنی به‌رزی و نزمی ئاستی شتیک، ته‌رازوو.

تراز- ا(تهراز-teraz): بالانس (زاراوه‌یه‌کی بانکیه).

ترازنامه- ا. مر(ته‌رازنامه-terazname): بیلان، لیستی‌که که ده‌گاکان له کۆتایی سالد دارایی و قهرزی خۆبانی تیدا ده‌نووسن.

ترازو- ا(ته‌رازوو-tetazû): داد، دادوهری، شایه‌ن، ته‌رازوو، کۆمه‌له ئه‌ستیره‌یه‌که، بورجی ته‌رازوو.

تراژیدی- ا. فر(تیراژیدی-tirajidî): تراژیدی، نمایشی کاره‌سات نامیز.

تراس- ا. فر(تیراس-tiras): سهربان، هه‌یوانی به‌رین، بانپژه.

تراش- (ته‌راش-teraş): تاشین.
تراشکار- ص. ف(ته‌راشکار-teraşkar): ته‌راشکار، به‌رپاد.

تراشه- ا(ته‌راشه-terāşe): قاز، قازی کاله‌ک و شوتی، ئه‌وه‌ی له تاشینی داریان شتی دی برژێته سه‌ر زه‌وی.

تراشییدن- مص(ته‌راشییدن-terāşiden): تاشین، له رهنده‌دان، سافکردنی دارو ته‌خته.

تراشنده- ا.فا(ته‌راشه‌نده-terāşene): که‌سی‌ک که شتیک پتاشیت.

تراشییده- ا. مف(ته‌راشییده-terāşîde): تاشراو.

تراضی- مص. ع(ته‌رازی-terazî):

تذنیب- مص. ع(ته‌زنیب-teznîb): پاشکۆدار کردن.

تذهیب- مص. ع(ته‌زهیب-tezhîb): زیرکاری، له زیرگیراو.

تذییل- مص. ع(ته‌زییل-tezyîl): درپژکردنی داوین، شۆرکردنی جل و به‌رگ، پایین کردن، نووسین له په‌راویزی به‌رپه‌ری کتیبان، په‌راوێزنووسین.

تر- ص(ته‌ر-ter): ته‌ر، تازه، ئاودار، شتیدار.

ترا- ا(ته‌را-tera): دیواری به‌رز، دیواری سه‌ه‌رای پاشایان و قه‌لّاو کاروانسه‌رایان، به‌ربه‌ست.

ترائب- ا.ع(ته‌رائیب-teraib): په‌راسوو به‌ند، ئیسکی ده‌فه‌ی سینگ.

تراب- ا. ع(توراب-turab): خاک، خۆل، زه‌وی، ناخ.

تراب- ا. مص(ته‌راب-terab): تکه‌ی ئاو، چکان، ته‌ره‌شوع- ئاو ده‌لاندن، رتوبه‌ت، نمداری.

ترابییدن- مص(ته‌رابییدن-terabîden): ده‌لاندن، تکان، چکان.

تراپوتیک- ص. ف(تراپوتیک-trapûtîk): ده‌رمانناسی، هونه‌ری داو ده‌رمانکردنی نه‌خۆشی.

تراجیم- ع(ته‌راجیم-teracim): بیوگرافی، نووسین و لیکدانه‌وه‌و شروقه‌ی ژبانی که‌سی‌ک، ژیننامه، سه‌رگوزه‌شته.

تراخم- ا. فر(ته‌راخوم-teraxum): ته‌راخوما، جو‌ره نه‌خۆشییه‌کی چاوه.

ترادف- ع. مص(ته‌رادوف-teraduf): هاو واتایی، ریزبوون، ریزبه‌ستن، ریزبه‌ندی.

رازی بوون، لیـکدی رازی بوون، ره زامه ندی.

ترافیک - ا. انگل (ترافیک - trafik): هاتووچۆ، مرور، ترافیک.

تراک - ا. (تهراک - terak): دهنگی شکانی شتییک، درز، قلیش.

تراکتور - ا. فر (تراکتور - traktur): تراکتور، مه کینه ی جووت.

تراکم - مص. ع (تهراکوم - terakum): کۆمهـل بوون، که له که بوون، به سه ریبه کدا که وتن.

ترام - ا. فر (تیرام - tiram): پۆ.

تراموای - ا. فر (ترامقای - tiramvay): تراموای، قبتاری کاره بایی ناو شار.

ترانزیت - ا. فر (تیرانزیت - tiranzît): ترانسیت، تیپه پینی که لویه لی بازرگانی له ولاتی که وه بو ولاتیکی دی به بی دانی گومرگ.

ترانزیستور - ا. انگل (تیرانزیستور - tranzistur): ترانسیستور.

ترانسپورت - ا. فر (ترانسپورت - transpurt): نه قل و ئینتیقال، راگویتزان.

ترانسفورماتور - ص. فر (تیرانسفورماتور - tiransformator): ئامپیریکه بو که م کردنه وه و زۆرکردنی وزه ی کاره با به کار دی.

ترانه - ا. ص (تهرانه - terane): ستران، گۆرانی، ئاواز، تهرو تازه، ماشوقی جوانکیله، قشت، چوارینه.

تراورس - ا. فر (تیرافه رس - tiravers): تراوه رس، تهخته و له وحی ئه ستووری ژیر ریـلی سکه ی قیتار.

تراوش - ا. مص (تهراشیش - teravîş): ته ره شوخ، ئاو ده لان.

تراولرزچک - ا. انگل (تراشیلهرس چهک - travilers çek): چه کی سه فه ری، چه کی که له بانک ده درئ به موسافیر و موسافیر ده توانی له هه ر ولاتیکا بیه وی پاره که ی له بانکی ئه وی وه ریگریـت.

تراویح - ا. ع (تهراویه - teravîh): ئه و بیست رکاته نوێژی که له شه وانی ره مه زاندا، پاش نوێژی شیوان ده کری، تهراویح، کورته دانیشستنی دوا ی چوار رکات نوێژ له شه وی ره مه زاندا.

تراویدن - مص (تهراشیش - teravîden): ته ره شوخ کردن، ده لانندی ئاو، ته رایـی.

تراوش - ا. مص (تهراشیش - teravîş): ته ره شوخ، رتویه ت، شیداری.

تراونده - ا. فـا (تهراشینه ده - teravende): شه ریبه یان گۆزه یه ک ئاو بده ئینی.

ترب - ا. (تورب - turb): تور، تفر. **ترب** - ا. (تهرب - terb): حیل، فیل، فشه، زمان لووسی، رهفتار له رووی ناز یان تۆرانه وه.

ترب - ا. ع (تورب - turb): خۆل، خاک، ئاخ.

ترب - ص. ع (ترب - tirb): هاوزا، هاوسال، بهزا.

تربار - ا. مر (تهربار - terbar): ته ره بار، باری میوه ی بیستان.

تریانتین - ا. فـر (تیری بانیتن - tiribantîn): شوک، شوپه، شوکه، شیله یه که هه ندی درهخت ده ریده دا له

که تیره ده چیت.

ترت - ا. ع (توربت - turbet): خاک، خۆل، گۆر، مه زار، ئارامگه، قه ور، ئاخ.

ترچه - ا (تورچه - turbçe): توور، تفر.

تربس - مص. ع (تهربوس - terbus): چاوه پروانی، نیگه ران بوونی رووداو.

تربیت - مص. ع (تهربییه - terbiyet): په روه رده کردن، تهربیت دان، فیتکردنی ئه ده ب و ئه خلاق، هه قووت.

تربیع - مص. ع (تهربیئ - terbi'): دابه شکردن به سه ر چوار به شدا، چوار قوولی.

ترپیل - ا. فر (تورپیل - turpîl): ئه ژده ر، جوړه چه کیکه بو غه رقکردنی که شتی دوژمن به کار دیت.

ترت و مرت - ص. مر (تهرت و مه رت - tertu mert): ته رته و وه رته، تارومار، په رت و بلاو، تالان و پرۆ.

ترتیب - مص. ع (تهرتیب - tertîb): ریکخستن، ریک و پیک کردن.

ترتیزک - ا. مر (تهرتیزهک - tertîzek): ته پرتیزه.

ترتیل - مص. ع (تهرتیل - tertîl): قسه کردنی سوارو ره وان، خویتندی قورئان به دروستی و دهنگی خوش.

ترجمان - ص. ع (تهرجومان - tercuman): ته رجومان، وه رگیپر، پاچقه کهر، دیلمانج.

ترجمه - مص. ع (تهرجه مه - terceme): وه رگیپر، ته فسیرو شروقه، بیوگرافی، پاچقه کرن.

ترجیع - مص. ع (تهرجیع - tercîh):

داشکان به لایه کدا، ته فزیل دان، ته فزیل کردن.

ترجیع - مص. ع (تهرجیئ - tercî'): گه راندنه وه.

ترجیع بند - ا. مر (تهرجیئ به ند -

tercî' bend): ته رجیع به ند.

ترحم - مص. ع (ته ره هوم - terehhum): ره حم کردن، میهره بانی، به زهیی هاتنه وه.

ترحیب - مص. ع (ته ره یب - terhîb): خیره ینان، مه رحه باکردن، پیشوازی کردن، به رین کردنی شوین.

ترحیم - مص. ع (ته رحیم - terhîm): ره حمه ت ناردن بو مردوو، میهره بانی کردن، لوتف کردن.

ترخون - ا (ته رخون - terxûn): ته رخون، جوړه سه وزه یه که بو خواردن.

ترخیص - ع. مص (ته رخیس - terxîs): روخسه تدان، مؤله ت دان، هه رزان کردن.

ترخیم - مص. ع (ته رخیم - terxîm): نه رمه گۆرانی، کلک برین، قوله کردن، نه رم کردنی ئاواز.

ترد - ص (تورد - turd): ته پرو تازه، ناسک، تور، هه ر شتییک زوو بشکی.

تردامن - ص. مر (ته پردامنه - terdamen): به دناو، گونا حکار، تاوانبار.

تردد - مص. ع (ته ره ددود - terddud): هاتووچۆ، دوو دل بوون، راپایی، ئیسه هال و سکچوون.

تردست - ص. مر (ته رده ست - terdest): ته رده س، چوست و چالاک، لییه اتوو، زرینگ، فیلبار.

تردید - مص. ع (ته ردید - terdîd):

ره تکرده وه، دانه وه، دوو دل کردن، دوو
 دلی، رایی.
ترزيان - ص. مر (ته زهبان - terzeban):
 ته زمان، زمان ته، دهم ته، قسه زان.
ترس - ا (ته رس - ters): ترس، خوف.
ترس - ا. ص (توروس - turus): زهوی
 سهخت و رهق، ئه زتیک که بیل کاری تی
 نه کات و به زحمهت هه لکه نری.
ترس - ا. ع (تورس - turs): سه نگر،
 مه تال، سپهر، قه لغان.
ترسا - ص. فا (ته رسا - tersa): ره بن،
 مه سیحی، عیسایی مه زهب، خواناس.
ترسان - ص. فا (ته رسان - tersan):
 له خوا ترس، ترسکار، زاهید.
ترساندن - مص (ته رساندن - tersanden):
 ترساننده - ا. فا (ته رساننده - tersanende):
 ترسینه ر، که سیکی
 یه کیکی دی بترسینی.
ترسکار - ص. فا (ته رسکار - terskar):
 ته رکه دنیا، له خوا ترس، ترسکار، زاهید،
 عیسایی مه زهب.
ترسل - مص. ع (ته ره سول - terssul):
 نامه نووسین.
ترسناک - ص. م (ته رسناک - tersnak):
 ترسناک، به ترس، به خوف.
ترسو - ص (ته رسو - tersû): ترسنوک،
 بی دل، بی جورتهت، بیوره، نه ویر.
ترسیدن - مص (ته رسیدن - tersîden):
 ترسان، خوف کردن.
ترسنده - ا. فا (ته رسه نده - tersende):
 که سیکی که بترسیت.
ترسیده - ص. مف (ته رسیده - terfend):
 ترسیده، هه رزه ویری.

(tersîde): ترساو.
ترسیم - مص. ع (ته رسیم - tersîm):
 ره سم کردن، نی ششانه دانان،
 نه خشه کیشان.
ترش - ص (تورش - turş): تورش، هه ر
 شتی که تامی سرکه بدات، ترش، سماق.
ترشا - ا (تورشا - turşa): دله کزی،
 ترشانی گده.
ترشح - مص (ته ره شوه - tereşşuh):
 ته ره شوع، ده لان.
ترشرو - ص. مر (تورش رو - turşrû):
 توره، رووگرژ، تونده خوو، مؤن.
ترشک - ا (تورشکه - turşek):
 ترشوک، ترشوک.
ترشی - ا (تورشی - turşî): ترشیات.
ترصد - مص. ع (ته ره سود - teressud):
 چاودیری، نیگابانی، چاوه پروانی.
ترصیع - مص. ع (ته رسی - tersî):
 جه واهیرنیشان.
ترضیه - مص. ع (ته رزیه - terzîye):
 رازی کردن، خوشحال کردن.
ترعه - ا. ع (تورئه - tur'e): که نالی ئاو،
 وه کو که نالی سوئس، ده رگا، باخچه،
 زارکی جوگه یان ئه ستیل.
ترعیب - مص. ع (ته رئیب - ter'îb):
 ترساندن.
ترغیب - مص. ع (ته رغیب - terxîb):
 هینانه که لکه له، هینانه ره غبهت و
 ئاره زوو.
ترف - ا. مص. ع (ته رف - teref):
 خوشگوزرانی.
ترفند - ا. ص (ته رفه ند - terfend):
 فیل، درو، قسه ی بیهوده، هه رزه ویری.

ترکاندن - مص (تهرکاندهن - terkanden): تورکاندن، تهقاندن، شکاندن، درز تیکهوتن.

ترکاننده - ا. فا (تهرکانه‌نده - terkanende): تورکیینه‌ر، ئه‌وه‌ی شتیک بتروکیینه، ئه‌وه‌ی درز بخاته شتی.

ترکتاز - ا. مص (تورک تاز - turktaz): هیترشی خیرا و له‌نکاو به مه‌به‌ستی تالان و برۆ (وه‌کو تورکانی کۆن).

ترک جوش - ا (تورک جوش - turk cûş): گوشتی نیوه کۆل، گوشتا و یان هه‌ر خواردنی که گوشته‌که‌ی نیوه کۆل بئ.

ترکش - ا (ته‌رک‌ش - terkeş): تیردان.

ترکه - ا. ع (ته‌ریکه - terike): پاشماوه، میرات، ئه‌و مال‌ه‌ی له‌ پاش مردوو به جی ده‌میینه.

ترکه - ا (ته‌رکه - terke): ته‌رکه، شول، تول، شولک.

ترکیب - مص. ع (ته‌رکیب - terkîb): سوارکردن، لیکدان، تیکه‌ل کردن، ئاوینه‌کردن.

ترکیب بند - ا (ته‌رکیب به‌ند - terkîbbend): ته‌رکیب به‌ند.

ترکیدن - مص (ته‌رکیدن - terkîden): ته‌رکه‌ین، درزبردن، قلیشان، ته‌قین.

ترکیده - ا. مف (ته‌رکه‌یده - terekîde): درزبردو، شق بردوو، قه‌له‌شاو، ته‌قیوه.

ترلان - ا (ته‌رلان - terlan): ته‌رلان، مه‌لیکی راوکه‌ره له‌ تیره‌ی بازو شه‌هین.

ترلیون - ا. فر (ترلیون - tirlliyyûn): هه‌زار میلیار.

ترفه - مص (ته‌ره‌فه‌ه - tereffuh): ئاسووده‌یی، خوشگوزه‌رانی.

ترفیعی - مص. ع (ته‌رفی‌ء - terfi'): به‌رزکردنه‌وه، به‌رزبوونه‌وه، به‌رزکردنه‌وه‌ی پله.

ترفینه - ا (ته‌رفینه - terfîne): که‌شکین، که‌شکاو، که‌شکه‌وا.

ترفییه - ع. مص (ته‌رفیه - terfîh): ره‌فاهیته، ئیسراحت و خوشگوزه‌رانی.

ترقب - مص. ع (ته‌ره‌غوب - terexxub): چاودیری، چاوه‌روانی، پاسه‌وانی، نیگابانی.

ترقص - مص. ع (ته‌ره‌غوس - terxxus): سه‌ما کردن، ره‌قسین، هه‌له‌په‌رکی.

ترقه - ا ع (ته‌ره‌غفه - terxuue): چه‌له‌مه.

ترقه - ا (ته‌ره‌غه - terexe): ته‌ره‌قه.

ترقی - مص. ع (ته‌ره‌غی - terexî): ته‌ره‌قی، پیشکه‌وتن، به‌رزبوونه‌وه.

ترقیعی - مص. ع (ته‌رقی‌ء - terxî'): پینه‌کردن، پیکه‌وه دروونی پارچه‌ی چوار گوشتی ره‌نگاو ره‌نگ.

ترقیم - مص. ع (ته‌رغیم - terxîm): نووسین، خه‌ت کیشان، ژماره‌لیدان.

ترک - ا (ته‌ره‌ک - terek): خه‌نه‌کی ده‌وری هه‌سارو قه‌لاو باغ و ئه‌و شتانه، درز، قلیش.

ترک - ا (ته‌رک - terk): کلاو خود.

ترک - ا (ته‌رک - terk): ته‌رک، به‌شی دواده‌ی زین که هه‌گبه‌ی له‌سه‌ر داده‌به‌ستن.

ترک - مص. ع (ته‌رک - terk): ته‌رک کردن، وازلیه‌یتان، ده‌ستبه‌رداریبون.

تریلیون - ا. فر (تریلیون - tirîlîyun):
ههزار بلیون.

ترم - ا. فر (تیرم - tirm): کۆتایی،
دوایی، سه‌ره‌نجام، مۆلّه‌ت، ماوه، به‌ش،
بې، بنه‌تا.

ترمز - ا. (تورموز - turmuz): ئۆستۆپ.

ترموس - ا. انگل (تیرمۆس - tirmos):
ترمۆز.

ترمومتر - ا. فر (تیرمومیتیر -
tirmumitr): گهرماپتو، تیرمۆمه‌تەر.

ترمه - ا. (تیرمه - tirme): تورمه،
سرکه‌بی، هه‌وری.

ترمه - ا. (تهرمه - terme): لبادی ژیر
زینی ئه‌سپ، نه‌رمه‌زین.

ترمیم - مص. ع. (تهرمیم - termîm):
چاک کردنه‌وه، نوێژنه‌کردنه‌وه‌ی بینا.

ترن - ا. فر (تیره‌ن - tiren): قیتار،
سکه‌ی قیتار، شه‌مه‌نده‌فه‌ر.

ترن - ا. مر (تیره‌ن - teren): نه‌سته‌ره‌ن،
جوړه‌گوله‌باختکی بچووکه.

ترناس - ا. (ته‌رناس - ternas): ترینگه،
ئه‌و ده‌نگه‌یه‌که له کاتی تیره‌هاویشتن دا له
که‌مانه‌وه دی.

ترنانه - ا. (ته‌رنانه - ternane): پیخۆر.

ترنج - ا. (توره‌نج - turenc): ترنج،
که‌بات.

ترنج - ا. (تورونج - turunc): تیک
ترنجاو، چیندار، وشکه‌وه‌بوو.

ترنجبین - ا. (ته‌ره‌نجه‌بین - terencebîn):
جوړه‌گه‌زویه‌که، ترنجه‌مین، ده‌رمانیکه له
گیاو درکی وشتراووک ساز ده‌بی.

ترنجیدن - مص. (تورونجیدن -
turuncîden): ترنجان، ترنجاندن.

ترنجیده - ا. مف. (تورونجیده -
turuncîde): تی ترنجراو، به‌زۆری تی
خراو، تی ئاخراو.

ترنگ - ا. (ته‌ره‌نگ - tereng): ترینگه‌ی
ژیبی تار، ده‌نگی ژیبی که‌وان له کاتی تیر
هاویشتن دا.

ترنگیدن - مص. (ته‌ره‌ن گیدن -
terengîden): ترنگانه‌وه.

ترنم - مص. ع. (ته‌ره‌ننوم - terrenum):
گۆزانی گوتن، نه‌رمه‌گۆزانی به‌ده‌نگ و
ئاوازی خو‌ش.

ترنیان - ا. (ته‌ره‌نیان - terenîyan):
تلیانه، قه‌رتاله، سه‌به‌ته، ترپانه.

تروال - ا. (ته‌رثال - terval): لقى
ناسکی دره‌خت، شول، ته‌رکه، گه‌لای گیا،
لاسکی گیا.

تروپ - ا. فر (تروپ - trup): ده‌سته،
گروپ، تاقمیک که یه‌ک کاریان هه‌بی.

ترور - ا. فر (تیرور - tirur): تیروۆر،
ترساندن، کوشتن و له نیو بردنی ناحه‌زو
نه‌یار، رپیدان، لیخه‌فتان.

تروریست - ص. فر (تیروریست -
tirurîst): تیروریست، پیاوکوژ، ئه‌وه‌ی
بۆ گه‌بیشتنه‌مه‌یه‌ست که‌سپیک غافل کوژ
بکات، غافل کوژ، رپیدەر.

تروریسم - ا. فر (تیروریزم - tirurîsim):
تیروریزم، کرده‌ی تیروۆر.

تروست - ا. انگل (تروست - trust):
هاوکاری چه‌ند ده‌زگایه‌کی پیشه‌سازی یان
بازرگانی بۆ به‌رقه‌رارکردنی نرخ.

تراست - ا. انگل (تراست - trast):

ترومبون - ا. فر (تیرومبون -
tirumbün): جوړه‌سازیکه‌ی هه‌واپیله له

ترامپیت دهچیت.

ترومپت - ا. فر (تیرومپیت - tirumpît): ترامپیت.

تروئج - مص. ع (تەرڤیج - tervîc): رهواج پی دان، رهواکردن، حهلال کردن، ههپههین کردن.

ترویه - ا. ع (تەرڤیهه - tervîhe): دانیشتن، سوکه پشو، (پروانه تهرایج).

ترویه - مص. ع (تەرڤییه - tervîye): پاراوکردن، ئاو ههنگرتن بۆ سهفهه، هزرکردن له کاریکدا، رۆژی ههشتهمی ذی حهجه که دهستپێکی حهجه.

تره - ا (تەرپه - tere): جۆره سهوزهیه که.

ترهات - ا. ع (تورپهات - turehat): تورپهات، قسهی قۆرو بی مانا، ههرزهویتی.

ترهه - مص. ع (تهرههوب - terehhub): عیبادهت کردن. رهبه نایه تی، بوونه رهبه ن، عیبادهت کردن.

ترهبار - ا. مر (تهرهبار - terebar): تهپهبار، باری میوهی بیستان، سهوزهو میوهجات.

ترهه - ا. ع (تورپههه - turehe): ههرزهویتی، قسهی قۆر، تورپهات.

ترهیب - مص. ع (تهرهیب - terhîb): ترساندن، تۆقاندن، رپیدان.

تریاق - ا. ع (تریاق - tiryax): تلیاک، ئهفیون، بهنج، بهنگ.

تریاک - ا (تهریاق - teryak): تلیاک، تریاق، ئهفیون.

تریان - ا (تهریان - teryan): تلیانه، قهرتاله، سهبهته.

تریون - ا. فر (تریون - tirîbûn):

تریون، سهکو، مینیهه، مه نه سه.

تریبه - ا. ع (تهریبهه - terîbe): پهراسووبه ند، دهفه ی سینگ.

تریت - ا (تیریت - tirît): تریت، نان تیگوشه، نانه ولا.

تریز - ا (تیریز - tirîz): تیریت، گرۆل، سی سوچیک له پهراویزی کراسدا.

تریشه - ا (تهریشهه - terîshe): تهریشه، کۆزه ری دار، ورده کاغه ز، ئاردی دار.

تریشین - ا. فر (تیریشین - tirîşîn): جۆره کریمیکی میمله.

تریکو - ا. فر (تریکو - trîko): جۆره قوماشیکه.

تیز - ا. فر (تیز - tîz): تیز، کۆتایی نامه، نامه ی دکتۆرا، نامه یه که خوتندکار پاش تهواو کردنی زانکو دای دهنی و له کۆرپیک دا بهرگری لی بکات.

تزاحم - مص. ع (تهزاهوم - tezahum): قهره بالغی کردن، خپوونه وهو تیکچرانی خه لک له یه که شوینا، ههیشه تی کردن.

تزاید - مص. ع (تهزایود - tezayud): زیاد بوون، زۆربوون.

تزریق - مص. ع (تهزریق - tezrîx): دهرزی لیدان، شریقه لیدان.

تزکیه - مص. ع (تهزکییه - tezkiye): زهکاتدان، ههلبژاردن، پهسندکردن، پاک کردن.

تزلزل - مص. ع (تهزلهزل - tezel zul): لهرزین، جولان، سست بوون، بزوتن، شله ژان.

تزوج - مص. ع (تهزهڤشوج - tezevuc): زهوجین، زهماوند کردن.

تزوئج - مص. ع (تهزڤیج - tezvîc):

زه‌ماوه‌ند کردن، هاوسه‌رگرتن.

تزویر- مص. ع (ته‌زفیر - tezvîr):
درؤ‌کردن، درؤ ریک‌خستن، حیل‌ه کردن،
فریودان، ساخته، ساخته‌کاری.

تزیید- مص. ع (ته‌زیید - tezyîd):
زیاد کردن.

تزیین- مص. ع (ته‌زین - tezyîn):
رازانده‌وه، جوان کردن، خه‌ملاندن.

تژ- ا (تیژ - tij): چرؤ، چوزه‌ره، چه‌که‌ره،
چه‌قه‌ره.

تسامح- مص. ع (ته‌ساموه -
tesamuh): ئاسان‌گرتن، لی‌بورده‌یی.

تساوی- مص. ع (ته‌ساقی - tesavî):
یه‌کسانی، به‌رایه‌ری.

تساهل- مص. ع (ته‌ساهول - tesahul):
ئاسان‌کاری، نه‌رمی‌نواندن، گوئ‌نهدان.

تسبیح- مص. ع (ته‌سبیح - tesbîh):
سوبخانه‌للا‌گوتن، یادکردنی‌خوا‌به‌پاکی،
ته‌زی‌یح.

تست- ا. انگل (تیس‌ت - tist): تی‌ست،
تاقیق‌کردنه‌وه، ساوکه‌کردنه‌وه.

تسجیع- مص. ع (ته‌سجی - tescî):
سه‌جه‌ع‌بیژی، قسه‌کردنی‌سه‌روادار.

تسجیل- مص. ع (ته‌سجیل - tescîl):
تۆمار‌کردن، په‌یمان‌به‌ستن، مؤر‌کردنی
قه‌واله.

تسخیر- مص. ع (ته‌سه‌خور -
tesexxur): سوخ‌ره‌کاری، سوخ‌ره،
بی‌گاری، رام‌بوون، زه‌لیل‌بوون.

تسخیر- مص. ع (ته‌سخیر - tesxîr):
رام‌کردن، زه‌لیل‌کردن، که‌ساس‌کردن،
بی‌گاری‌پن‌کردن.

تسدیس- مص. ع (ته‌سدیس - tesdîs):

کردن‌به‌شه‌ش‌به‌شه‌وه، شه‌ش‌پالوو،
شه‌ش‌قۆلی.

تسریر- مص. ع (ته‌سری - tesrî):
خیر‌اکردن، بله‌زکردن.

تسطیح- مص. ع (ته‌ستی‌ه - testîh):
هه‌موار‌کردن، پان‌کردن، هه‌موار‌کردنی
زه‌وی.

تسوع- ا. ع (توس - tus):
نۆ‌به‌ک.

تسع- ا. ع (تیس - tis): نۆ، ژماره
نۆ.

تسعون- ا. ع (تیسعون - tis'ûn):
نه‌وده.

تسعیر- مص. ع (ته‌سئیر - tes'îr):
نرخ‌دانان، دیاری‌کردنی‌نرخ‌و‌به‌های
شتیک.

تسقیه- مص. ع (ته‌سغیه - tesxîye):
ئاودان، پاراو‌کردن.

تسکین- مص. ع (ته‌سکین - teskîn):
دل‌دانه‌وه، ئارام‌کردن، هیتوراندن، سوکنایی
دان.

تسلسل- مص. ع (ته‌سه‌لسول -
teselsul): ریز، زنجیره، یه‌ک‌له‌دوی
یه‌ک.

تسلط- مص. ع (ته‌سه‌لوت -
tesellut): زال‌بوون، بالاده‌ست‌بوون،
بالا‌ده‌ستی‌به‌سه‌ر‌که‌سیکا.

تسلی- مص. ع (ته‌سه‌لی - tesellî):
خه‌له‌سین‌له‌خه‌م، سه‌بوری، ته‌سه‌لا‌هاتن،
سوکنایی‌هاتن.

تسلیت- مص. ع (ته‌سلییه‌ت -
teslîyet): دل‌دانه‌وه، سه‌ره‌خۆشی، سه‌ر
سه‌لامه‌تی، ره‌خسین‌له‌په‌ژاره.

تسلیح - مص.ع (تهسلیح - teslîh):
چهک پیچیدن، چهک هه لگرتن،
چه کدار کردن.

تسلیم - مص.ع (تهسلیم - teslîm):
خووه دهسته وه دان، ته سمیل.

تسمه - ا (تهسمه - tesme): قایشی
چهرم، قایش.

تسمیط - مص.ع (تهسمیت - tesmît):
هه لئو اسینی شتیک، ره هاگردنی قهرزدار،
مسه مهت (له شیعر دا)، خاموش بوون.

تسمیه - مص.ع (تهسمیه - tesmîye):
ناوانان.

تسنن - مص.ع (تهسنن - tesennun):
قه بول کردن سونهت و
تهریقت، ئه هلی سونهت، سونهت گهرایی.

تسنیم - مص.ع (تهسنیم - tesnîm):
پرکردنی قاپ، ناوی سه رچا و دهیه که له
به ههشت.

تسو - ا (تهسو - tesû): یهک سهعات له
۲۴ سهعاته ی شهوو روژ، حه بیه.

تسوید - مص.ع (تهسکید - tesvîd):
رهشکردن، رهشنووس، رهشنووسی.

تسویه - مص.ع (تهسقییه - tesvîye):
راستکردنه وه، یه کسان کردن، تهخت کردن،
به رانبه ری.

تسهیل - مص.ع (تهسهیل - teshîl):
ئاسانکردن، ئاسانکاری.

تسهیم - مص.ع (تهسهیم - teshîm):
بهش بهش کردن، بهشدار کردن، بهشبهندی.

تشائم - مص.ع (تهشائیم - teşa'im):
رهشبینی، بی ئومیدی.

تشابه - مص.ع (تهشابه - teşabuh):
لیکچوون، چونییه کی.

تساجر - مص.ع (تهساجور - taşacur):
ململانی، قه رقه شه، وه شه پها تن، رق
به رقی.

تشیب - مص.ع (تهشه بوس - teşebbus):
ته شه بوز، روولینان، چنگ
لی گیر کردن.

تشبه - مص.ع (تهشه بوه - teşebuh):
هاو شیوه بوون، لاسایی کردنه وه ی
که سیک.

تشبیب - مص.ع (تهشبیب - teşbîb):
یادکردنی روژگاری گه نجی و دلدار ی و
کامه رانی، هینانه وه ی چهنه به یتیک له مه ر
عه شق و جهوانی یان وه سفی سروشت له
سه ره تای قه سیده دا.

تشبیه - مص.ع (تهشبیه - teşbîh):
شو بهانندن.

تشت - ا (تهشت - teş) : تهشت.
تشتت - مص.ع (تهشه تتوت - teşettut):
په ریشان بوون، په راگهنده
بوون، په رته وازه بوون.

تشتیر - ا (تیشته ر - tişter): ناوی
خواوه ندیکه له ئایینی زه رده شتییدا،
فریشته ی باران، به لاتینی سیروس-ی پی
ده لئین.

تشجیع - مص.ع (تهشجی - teşcî):
جوړنه ت خستنه بهر، هاندان، گالدان.

تشخص - مص.ع (تهشه خوس - teşexxus):
گه وه بوون، گه وره یی،
به شه خسیه تی، به که سایه تی بوون.

تشخیص - مص.ع (تهشخیص - teşxîs):
جیا کردنه وه ی شتیک له
شتیک، ناسینه وه، دیار بکردن.

تشدد - مص.ع (تهشه ددود - teşeddud):

تشديد (teşeddud): رهقى نواندن، توندى
کردن.

تشديد- مص. ع (teşdîd - تهشديد):
سهختگیری، توندگیری، قایم کردن.

تشر- (teşer - تهشهر): تهشهر، تانه،
قسه‌ی توپکلدار.

تشریف- مص. ع (teşerîf - تهشهریف):
گه‌وره‌بوون، شهره‌ف پی بران،
مشهره‌ف بوون.

تشریح- مص. ع (teşrîh - تهشریه):
شهرح و شروقه‌کردن، توپکاری.

تشریع- مص. ع (teşrî' - تهشیری):
روونکردنه‌وه‌ی ریگه یان شهریه‌ت.
دهستووردانان.

تشریف- مص. ع (teşrîf - تهشریف):
شهره‌ف پیدان، هاتن، پیشوازی کردنی
ئابرومه‌ندان.

تشریق- مص. ع (teşrîx - تهشریخ):
روو کردنه رۆژه‌لات، جوان بوون،
وشکه‌وه‌کردنی گوشت له‌بهر هه‌تاو.

تشریک- مص. ع (teşrîk - تهشریک):
شهریک کردن، به‌ستنی قه‌یتانی پیتلاو.

تشرین- (tişrîn - تیشرین): هه‌ردوو
مانگی ۱۰ و ۱۱.

تشعب- مص. ع (teş'ub - تهشه‌ئوب):
په‌راگه‌نده‌بوون،
په‌رت‌ه‌وازه‌بوون، په‌رت و بلا‌وبوونه‌وه، لق
لج بوونه‌وه، ته‌رزلیبوونه‌وه.

تشعشع- مص. ع (teşe'su' - تهشه‌شو):
دره‌خشانه‌وه، دره‌وشانه‌وه.

تشفی- مص. ع (teşefî - تهشه‌فی):
ئارام بوونه‌وه، چاکبوونه‌وه، ئاسووده‌یی

دل.

تشک- (tuşek - توشه‌ک): دۆشه‌ک،
دۆشه‌گ.

تشکر- مص. ع (teşekur - تهشه‌کور):
تهشه‌کور، سوپاس، منه‌ت.

تشکل- مص. ع (teşekkul - تهشه‌ککول):
پینکها‌ته‌بوون.

تشکیک- مص. ع (teşkîk - تهشه‌کیک):
خستنه‌گومانه‌وه.

تشکیل- مص. ع (teşkîl - تهشه‌کیل):
دروست کردن، به‌ریاکردن، دامه‌زراندن.

تشمیم- مص. ع (teşmîm - تهشمیم):
بۆن کردن.

تشنج- مص. ع (teşennuc - تهشه‌ننوج):
رەق بوون، له‌رزین، گرژبوون.

تشنه- ص (tişne - تیشنه): تینوو.

تشنیع- مص. ع (teşnî' - تهشینی):
جینبودان، ئاشکراکردنی عه‌یب و عار،
ریسواکردن.

تشویر- مص. ع (teşvîr - تهشه‌شیر):
ئاماژه‌کردن، شه‌رمه‌زارکردن، شه‌رمه‌زاری،
ئاژاوه.

تشویش- مص. ع (teşvîş - تهشه‌شیش):
تیکدان، پیکدادان، ئالۆزکان، شیتواندن.

تشویق- مص. ع (teşvîx - تهشه‌شویخ):
هینانه‌شه‌وق، به‌ئاره‌زوو هینان، ستایش
و ئافه‌رین، هاندان.

تشهد- مص. ع (teşehhud - تهشه‌هه‌ود):
شایه‌ت خوازتن، ئاماژه‌و
گه‌واهی، شاده‌هینان.

تشی - ا(تهشی - tešî): سیخور، سیخ
چوله.

تشیخ - مص. ع(تهشه ییوخ - teşeyyux): پیروون.

تشیع - مص. ع(تهشه ییوع - teşeyyu): په پرهوی کردن، بوونه
شیعه، شیعه گه رای.

تشیید - مص. ع(تهشیید - teşyîd):
بینا کردن، بهرزکردنی دیوار یا خانوو.

تشیع - مص. ع(تهشیع - teşyî):
بهړنکردن، به شداری کردن له ناشتنی
مردودا.

تصاحب - مص. ع(تهسأهوب - tesahub):
داگیر کردن، زهوت کردن، به
خاوهن بوون، دهست بهسه راگرتن، بهدهست
هیتان.

تصادف - مص. ع(تهسأدوف - tesaduf):
رووبه رووبوونه وهی به کتر،
گه بیشتنه یه کدی بهړتکهوت، پیک
گه بیشتن، تهسأدوف، حادیه.

تصادم - مص. ع(تهسأدوم - tesadum):
پیکدادان، تامپون.

تصاریف - ا. ع(تهسأریف - tesarîf):
رووداوپن روژگار، دهورانی زهمانه،
کاره ساتین روژگار.

تصاعد - مص. ع(تهسأئود - tesa'ud):
بهرزبوونه وه، چوونه سهر.

تصانیف - مص. ع(تهسأنیف - tesanîf):
پولین کردن، نووسین و
ریکخستنی کتیب، شیعر گوتن، جوړه
شیعریکه به گورانی دهگوتری.

تصاویر - ع(تهسأفیر - tesavîr): وینه،
نیگاران، په ردهی نیگارکیشی.

تصحیح - مص. ع(تهس هیه - teshîh):
راستکردنه وه، ههله گیری، ههله چنی،
ههله بژیری.

تصحیف - مص. ع(تهسه هیف - teshîf):
ههله کردن له نووسیندا، گورینی
وشه به کهم کردن یا زیاد کردنی
خاله کانی، یان جیگورکیتی پیته کانی.

تصدق - مص. ع(تهسه ددوغ - tessedux):
سه دهقه کردن، خیر کردن،
به لاگردان، به لاوه گپ.

تصدی - مص. ع(تهسه ددی - teseddî):
هاتنه پیش، له نهستوگرتنی کاریک، دهست
پیشکهری.

تصدیر - مص. ع(تهس دیر - tesdîr):
دهست پیک، دانیشتن لهسه رووی
مه جلیس، دیباجه، پیشه کی کتیبان.

تصدیع - مص. ع(تهس دیء - tesdî):
گوزیه ندانه وه، سه ریه شه دروست کردن،
نهزیه تدان.

تصدیق - مص. ع(تهس دیخ - tesdîx):
باوهړ کردن، سه لماندن، شایه تی دان لهسه ر
دروستی کاریک.

تصرف - مص. ع(تهسه روف - teseruf):
بهدهست هیتان، دهستکاری کردن، زهوت
کردن، داگیر کردن.

تصریح - مص. ع(تهس ریه - tesrîh):
سه راحه ت گوی، راشکاوی، ئاشکرا
کردن، قسه ی ئاشکراو له پروو.

تصریف - مص. ع(تهس ریف - tesrîf):
گهردانی وشه، دهستکاری کردن، گورین.

تصعید - مص. ع(تهس عید - tes'îd):
بهرزبوونه وه، بهرزکردنه وه.

تصغیر - مص. ع(تهس غیر - tesxîr):

بچووک کردنه وه، شکانده وه.

تصفح - مص. ع (تسهه ففوه -

teseffuh): سه رنجدانی ورد، قوول
روانین، موتالا کردنی کتیب به وردی و په ره
په ره.

تصفیه - مص. ع (تسهفیه - tesfiye):
سافکردن، پاک کردن وه، نه هیشتنی
ناکوکی، پاک له پاک کردن وهی قهرزو
حیساب.

تصلب - مص. ع (تسهه للوب -
tesellub): رهق بوون.

تسمیم - مص. ع (تسمیم - tesmîm):
لیبران، هیمهت کردن، عزم کردن،
برپاردان.

تصنع - مص. ع (تسهه ننوء -
tesennu'): رواله تبازی، خو رازانه وه،
خوناندنی دهستکرد.

تسنیف - مص. ع (تسهنیف - tesnîf):
پولین کردن، شیعرگوتن، کوکردنه وه،
نووسینی کتیب.

تصور - مص. ع (تسهه قور - tesevvur):
خه یال کردن، وینا کردن، نه ندیشه کردن.

تصوف - مص. ع (تسهه شثف -
tesvvuf): بوونه سوّفی، دهرویشی،
په لاس پوشی، ناوی ته ریفه تیکی ئاینیه.

تصویب - مص. ع (تسهقیب - tesvîb):
مسادهقه، را له سهردان، ره زامه ندی
نه نجوومه نی وه زیان له سهر برپاران.

تصویر - مص. ع (تسهقییر - tesvîr):
وینه گرتن، نیگارکیشان.

تصویره - ا. ع (تسهقییره - tesvîre):
په یکه ر، په رده یه ک که وینه ی که سیّک یا
شتیکی له سهر بکیشری.

تضاد - مص. ع (تهزاد - tezad):
دژایه تی کردن، ناکوکی، ناته بایی،
دژایه تی.

تضاریس - ا. ع (تهزاریس - tezarîs):
ددانه، شتی ددانه دار.

تضامن - مص. ع (تهزامون -
tezamun): زه مانه تکردنی یه کتر،
بوونه که فیل، هاوکاری.

تضحیه - مص. ع (تهزهییه -
tezhîye): قوربانی، سهر برینی مهرو
وشترو... بو قوربانی.

تضرر - مص. ع (تهزه رور - tezerur):
زه ره رکردن، زیان کردن.

تضرع - مص. ع (تهزه روء - tezeru':
لالانه وه و پارانه وه.

تضرب - مص. ع (تهزرب - tezrîb):
لیدانی توند، فیتنه گپران، تیکدانی میانی
دوو که س.

تضریس - ا. ع (تهزریس - tezrîs):
ددانه کردن، گرنگر نکردن.

تضعیف - مص. ع (تهزئیف - tez'îf):
لاواز کردن، دوو چه نانه کردن، دوو
به رانیه رکردن.

تضمّن - مص. ع (تهزهمون -
tezemmun): قه بول کردن، گرته وه.

تضمین - مص. ع (تهزمین - tezmîn):
زه مانه ت کردن، تی هه لکیش (له
شیعرا)، خسته په نای خو، گونجاندن.

تضییع - مص. ع (تهزییء - tezyî'):
زایه کردن، خه سار کردن، فه وتاندن، له
که لک خستن.

تضییق - مص. ع (تهزییخ - tezyîx):
ته نگا و کردن، ته نگ پی هه لچنین،

خستنه ته نگانه .

تطابق - مص. ع (ته تابوغ - tetabux) :
چون يه کي، جووت بوون.

تطاؤل - مص. ع (ته تاؤل - tetavul) :
گه ردن کي شى، دهست دريژى
کردن، ته عه دا کردن.

تطبیق - مص. ع (ته تبیغ - tetbîx) :
به رانبه رى، به رانبه ر کردنى دوو شت له گه ل
يه کدا.

تطمیع - مص. ع (ته تمیء - tetmî') :
ته ماع خستنه به ر.

تطور - مص. ع (ته ته قور - tetevvur) :
گوړان، په ره سه نندن. ته مه شتي کي زوړ
باشه

تطوع - مص. ع (ته ته قوء - tetevvu') :
گوړپرايه لى، گه ردن که چي، خو به خشين،
ته نجامداني کارتيک به مه به ستي عيبادت
و چاکه.

تطویل - مص. ع (ته ته قیل - tetvîl) :
تول پي دان، دريژ کردنه وه، دريژ داري
بيهوده.

تطهير - مص. ع (ته ته هير - tethîr) : پاک
کردن، شوشتن، ته هارت، پاکژ کردنه وه،
پاکسازى.

تطير - مص. ع (ته ته يور - teteyyur) :
ره شينى، به ديه غبالى.

تظاهر - مص. ع (ته زاهور - tezahur) :
پشتگرتنى يه کدى، ناشکرايوون،
خونواندن، پشتيوانى و هاوکارى کردنى
يه کدى.

تظلم - مص. ع (ته زه للوم - tezellum) :
زو لم کيشان، دادخوازتن، گله يي کردن،
سکا لاکردن له زو لم و زوړى که سيک.

تعاتب - مص. ع (ته تاتوب - teatub) :
گله يي کردن، گازانده کردن له يه کدى.

تعادل - مص. ع (ته تادل - teadul) :
به رانبه ر بوون، هاو تابوون، هاو سه ننگي.

تعارض - مص. ع (ته تاروز - tearuz) :
دژايه تي کردنى يه کتر، ناسازگارى،
نا ته بابي، ناکو کي، ناشي لگيري.

تعارف - مص. ع (ته تاروف - tearuf) :
يه کتر ناسين، خير هاتنى يه کتر، پيشکه شى
دان.

تعاضد - مص. ع (ته تازود - teazud) :
هاوکارى، کو مه ک کردن، يارمه تي دانى
يه کتر.

تعاطی - مص. ع (ته تاتى - teatî) :
ته گبيرو راويژ کردن، مامه له و سه ودا کردن،
پيدان.

تعاقب - مص. ع (ته تاعوب - teaxub) :
دوا به دواى يه ک هاتن، پاشگيري.

تعالی - مص. ع (ته تالى - tealî) :
به رزبوونه وه، بالا بوون، به رزبوون.

تعالیق - ع (ته تاليغ - tealîx) : ته و
شه رحه ي له په راويژى نامه دا ده نووسرى،
ته ودى له په راويژى کتيبدا بنووسرى.

تعاند - مص. ع (ته تانود - teanud) :
عينادى کردن، رق به رقى، دژايه تي کردن.

تعانق - مص. ع (ته تانوغ - teanux) :
دهست له مل کردنى يه کدى، يه کتر له
هاميژگرتن، په شتان، مله ما.

تعاون - مص. ع (ته تافون - teavun) :
هاوکارى، دهستگيروى.

تعاویذ - ا. ع (ته تافيز - teavîz) :
نوشته و چاوه زار، په نادان، پاراستنى
که سيک، دالده دان.

- له...، گله‌یی کردن.
- تعرفه** - مص. ع (ته‌ئریفه - te'rîfe):
ته‌ئریفه، ناساندن، ناسنامه، لیستی نرخ‌ی
کالا، لیستی باج.
- تعرق** - مص. ع (ته‌ئروغ - teerux):
ریشه‌داکوتان، ئاره‌قه‌کردن، ریشاژۆ بوون.
- تعریب** - مص. ع (ته‌ئریب - te'rîb):
وه‌رگی‌پران بۆ سه‌ر زمانی عه‌ره‌بی،
عه‌ره‌بان‌دن.
- تعریض** - مص. ع (ته‌ئریز - te'rîz):
پان‌کردن، قسه‌ی به‌ توێکڵ.
- تعریف** - مص. ع (ته‌ئریف - te'rîf):
ناساندن، ستایش‌کردن، باس‌کردن،
روون‌کردنه‌وه‌ی حه‌قیقه‌تی کاریک.
- تعریق** - مص. ع (ته‌ئریغ - te'rîx):
عه‌ره‌ق‌کردن، عه‌ره‌ق‌پێ‌کردن،
تی‌که‌ل‌کردنی شه‌راب له‌ گه‌ل‌ توژی ناوا.
- تعزیت** - مص. ع (ته‌ئزییه‌ت - te'zîyet):
عه‌زه‌تباری بۆ هه‌ر یه‌کی‌ک له‌ ئیمامان.
- تعزیر** - مص. ع (ته‌ئزیر - te'zîr):
دارکاری‌کردن، لۆمه‌کردن، سزادان، ته‌مبێ
کردن، سه‌ره‌نش‌کردن.
- تعسر** - مص. ع (ته‌ئسه‌سور - teessur):
ده‌گمه‌ن بوون، چوونه‌ قاتی، دژواری،
سه‌ختی، ئاسته‌نگی.
- تعشق** - مص. ع (ته‌ئشه‌وخ - teeşux):
ئاشق بوون، مه‌حه‌به‌ت نواندن، میه‌ره‌بانی
کردن، خۆشه‌ویستی.
- تعصب** - مص. ع (ته‌ئسه‌سوب - teessub):
پابه‌ندی و دل‌ب‌ه‌ندی
به‌شتی‌ک و به‌رگری‌کردن لێ، لایه‌نگری له
که‌سی‌ک یان رێبازی‌ک یان ئاینی، پاراستن
- تعاهد** - مص. ع (ته‌ئاهود - teahud):
په‌یمان به‌ستن، وه‌ئسه‌ستۆگرتن.
- تعب** - ا. ع (ته‌ئهب - teeb):
ماندوو‌بوون، ماندوو‌په‌تی، شه‌که‌تی.
- تعبد** - مص. ع (ته‌ئهبود - teebud):
عی‌باده‌ت‌کردن، خواپه‌رستی،
کۆپ‌لایه‌تی‌کردن.
- تعبیر** - مص. ع (ته‌ئبیر - te'bîr):
ته‌عبیر‌کردنی خه‌و، لێک‌دانه‌وه‌ی خه‌و،
ده‌ربیر، گوزارشت.
- تعبیه** - مص. ع (ته‌ئبییه - te'bîye):
سازدانی سوپا، ئاماده‌کردن.
- تعجب** - مص. ع (ته‌ئجه‌وب - teeccub):
سه‌رسام بوون، سه‌رسورمان.
- تعجیل** - مص. ع (ته‌ئجیل - te'cîl):
خپ‌راکردن، په‌له‌کردن، له‌زکردن.
- تعداد** - مص. ع (ته‌ئداد - te'dad):
ژماردن، ژماره‌کردن، سه‌رژمی‌ری.
- تعدد** - مص. ع (ته‌ئده‌ود - teeddud):
ژۆربوون، ژۆربوونی ژماره، فره‌بوون.
- تعدي** - مص. ع (ته‌ئده‌ی - teeddî):
ده‌ست درێژی، زولم‌کردن، زیده‌گاشی،
ده‌رچوون له‌ سنووری خۆ.
- تعديد** - مص. ع (ته‌ئدید - te'dîd):
ژماردن، ژماره‌کردن.
- تعديل** - مص. ع (ته‌ئدیل - te'dîl):
راست‌کردنه‌وه، هاوسه‌نگ‌کردن، هاوتایی.
- تعذر** - مص. ع (ته‌ئزه‌زور - teezzur):
عوزر هێنانه‌وه، دژواربوون، به‌هانه‌خوازی.
- تعذيب** - مص. ع (ته‌ئزیب - te'zîb):
عه‌زاب دان، ئازاردان، ئه‌شکه‌نجه‌دان.
- تعرض** - مص. ع (ته‌ئره‌وز - teeruz):
ده‌ست درێژی، په‌لاماردان، روو وه‌رگی‌پران

و یارمه تیدان، ده مارگیری.

تعطیل - مص. ع (ته تیل - te'tîl): له کار خست، ده ست له کار کیشانه وه، بیکاری، روژانی کار نه کردن.

تعظیم - مص. ع (ته زیم - te'zîm): ریزگرتن، گه وره کردن، کړنوش بردن به مه به سستی ریز.

تعفن - مص. ع (ته نه فون - teeffun): بۆگه ن بوون.

تعفین - مص. ع (ته نفین - te'fîn): بۆگه ناندن، گورپنی تام و بونی شتیک.

تعقل - مص. ع (ته نه غول - teexxul): ناقل بوون، بیرکردنه وه، هزرکردنه وه.

تعقیب - مص. ع (ته نه غیب - te'xîb): تاقیب کردن، سوراخ کردن، ویردو نزی پاش نوښ.

تعقید - مص. ع (ته نه غید - te'xîd): گړیدان، ئالوزاندنی قسه.

تعقیم - مص. ع (ته نه غیم - te'xîm): نه زوک کردن، شوشتن به دیتول، ته عقیم.

تعلق - مص. ع (ته نه لوغ - teellux): دل به ندی به که سیک یان شتیکه وه، په یوه ندی، هه لواسین.

تعلل - مص. ع (ته نه للول - teellul): بیانوو هینانه وه، خو خلا فاندن، بیانوگرتن، ماته ل بوون.

تعلم - مص. ع (ته نه لوم - teellum): فیرکردن.

تعلیف - مص. ع (ته نلیف - te'lîf): ئالقدانی چوارپایان، ئالیکدانی ولاخان.

تعلیق - مص. ع (ته نلیغ - te'lîx): هه لواسین، ناوی جوړه خه تیکه، په راوړنووسی له سه ر کتیب.

تعلیقه - ا. ع (ته نلیغه - te'lîxe): ته علیق، شروقه یه که له په راوړنو پایینی کتیبدا ده نووسی.

تعلیل - مص. ع (ته نلیل - te'lîl): سه لماندن به به لگه وه، دهربرینی هوئی کاریک، هو هینانه وه.

تعلم - مص. ع (ته نلیم - te'lîm): فیربوون، فیرکردن، ته علیم دان، هه قوت.

تعلمی - ا. ع (ته نلیمی - te'lîmî): کاروباری فیرکردن، دار ده ست، ده سته جلوه.

تعمد - مص. ع (ته نه مود - teemmud): به ئانقه ست، به مه به ست، به عه مدی.

تعممق - مص. ع (ته نه موغ - teemmux): قول لبوونه وه، وردبوونه وهی زور، دیکه تی زور له کاریکدا.

تعמיד - مص. ع (ته نمید - te'mîd): نه نجامدانی کاریک به ئانقه ست، شوشتنی مندالان و نه و که سانهی ده به مه سیحی به گویره ی ری و ره سمی تاییه تی.

تعمیر - مص. ع (ته نمیر - te'mîr): چاک کردنه وه، ئاوه دان کردنه وه، ته مه ن دریزی.

تعمیم - مص. ع (ته نمیم - te'mîm): گشتاندن، عامه کردن.

تعمیة - مص. ع (ته نمیة - te'miye): موعه ماگوئی، پوشین، نابینا کردن، پوشاندن.

تعنت - مص. ع (ته نه نوت - teennut): نازاردانی که سیک، گه ران به دووی عه ییدا، توندوتیژی.

تعویذ - مص. ع (ته نه فیز - te'vîz):

- نوشته، دوعای چاوهزار، دالدهدان، پهنادان.
- تعویض** - مص. ع (ته‌تقی‌ز - te'vîz): گۆپین، قهره‌بوو کردنه‌وه.
- تعویق** - مص. ع (ته‌تقی‌غ - tevîx): دواخستن، ته‌گهره تی خستن، تاخیرکردن.
- تعهد** - مص. ع (ته‌ئه‌هود - teehud): له‌ئه‌ستوگرتنی کاریک، په‌یمان به‌ستن، به‌لێن دان، خه‌مخواری.
- تعیش** - مص. ع (ته‌ئه‌یی‌وش - teeyyuş): گوزهران کـردن، خو‌شگوزهرانی، وه‌ده‌ست هیتانی ئه‌سپابی زیان.
- تعین** - مص. ع (ته‌ئه‌ییون - teeyyun): به‌چاو دیتن، گه‌وره‌یی و سامان په‌یدا کردن، پایه وه‌ده‌ست هیتان.
- تعین** - مص. ع (ته‌ئیین - te'yîn): دامه‌زاندن، دیاری کردن.
- تغابن** - مص. ع (ته‌غابون - texabun): زهره‌رکردن، زهره‌رمه‌ند بوون، داخ خواردن، په‌شیمانی، یه‌کدی فریودان، له‌سه‌وادا.
- تغار** - ا (ته‌غار - texar): کاسه‌ی سواله‌تی، ته‌شت.
- تغافل** - مص. ع (ته‌غافل - texaful): غه‌فلت نواندن، چاوپۆشی کردن، خو له‌گیلی‌دان.
- تغذی** - مص. ع (ته‌غه‌زی - texezzî): نان خواردن.
- تغذیه** - مص. ع (ته‌غزییه - texzîye): نان‌دان، خواردن، پیتدان.
- تغزل** - مص. ع (ته‌غه‌زول - texezzul): ئاشقی‌نی، غه‌زله‌گوتن، گوتنی شیعی‌ی ئاشقانه.
- تغسیل** - مص. ع (ته‌غسیل - textsîl): شو‌ردن.
- تغلیظ** - مص. ع (ته‌غلی‌ز - texlîz): قسه‌ی ره‌ق به‌که‌سیک وتن، خه‌ستکردن.
- تغنج** - مص. ع (ته‌غه‌ن‌نوج - texennuc): نازکردن، نازفرۆشی.
- تغنی** - مص. ع (ته‌غه‌ننی - texennî): گۆرانی گوتن، سترین، زه‌نگین بوون، گۆرانی چرین.
- تغنیه** - مص. ع (ته‌غنیه - texnîye): گۆرانی گوتن، ستران چرین.
- تغوط** - مص. ع (ته‌غه‌فوت - texevvut): گوکردن، ریتن، ریان.
- تغیر** - مص. ع (ته‌غه‌یور - texeyur): گۆران، گه‌ران، تو‌ره‌بوون.
- تغییر** - مص. ع (ته‌غییر - texyîr): گۆپین، گۆرانکاری.
- تف** - ا (ته‌ف - tef): حه‌راره‌ت، گه‌رمی، روناکی، نور، تیشک.
- تف** - ا (توف - tuf): تف، به‌لغهم.
- تفاح** - ا. ع (توف‌فاه - tuffah): سی‌و، سی‌ف.
- تفاحش** - مص. ع (ته‌فاهوش - tefahuş): خراپ و ناشی‌رین، جماندان، فاحیشه‌کاری.
- تفاخر** - مص. ع (ته‌فاخور - tefaxur): په‌سه‌ریه‌کدا نازین، نازین، نازفرۆشی، فه‌خرکردن.
- تفاریق** - ا. ع (ته‌فار‌یغ - tefarîx): شتین په‌راگه‌نده.
- تفاسیر** - ا. ع (ته‌فاسیر - tefasîr): ته‌فسیران، لیک‌دانه‌وه، شه‌رح و شو‌ژان،

رافه.

تفاسیل - مص - ا. ع (تفاسیل - tefasîl): شهر و شرفه‌ی زیاد، تول و ته‌فسیل پیدان.

تفاضل - مص. ع (تفازول - tefazul): بالاتر، زیاتر.

تفاله - ا (توفاله - tufale): خلت، تلپه.

تفاوت - مص. ع (تفافوت - tefavut): جیاوازی، لیکدی دوورکه‌وتنه‌وه، فارق و جیاوازی.

تفاهم - مص. ع (تفاهوم - tefahum): لیکدی حاللی بوون، دهرک کردنی مه‌به‌ستی به‌کدی.

تفاؤل - مص. ع (تفائول - tefa'ul): گه‌شبینی.

تفت - ص (تفت - teft): گهرم، توند، تیژ، به‌پله، به‌گهرمی.

تفتان - ص (تفتان - teftan): گهرم، داغ، برژاو، جوړه‌کولیره‌که.

تفتن - مص (تفت‌ته‌ن - teften): سووره‌وه بوون، برژان.

تفته - ا. مص (تفته - tefte): سووره‌وه‌بوو، داغ‌بوو، کوتراو.

تفتیدن - مص (تفت‌تیدن - teftîden): برژاندن، سووره‌وه بوون.

تفتیده - ا. مف (تفتیده - teftîde): برژاو، سووره‌وه بوو.

تفتیش - مص. ع (تفتیش - teftîş): پشکنین، گهران، فه‌حس کردن.

تفتین - ع. مص (تفتین - teftîn): ئازاوه‌نانه‌وه، فیتنه‌گیران.

تفحص - مص. ع (تفه‌هه‌وس -

tefehhus): فه‌حس کردن، تاقیب کردن، گهران، ته‌حقیق کردن دهرباره‌ی کاریک یا شتیک.

تفخیم - مص. ع (تفخیم - tefxîm): گه‌وره کردن، ریزگرتن.

تفدیه - مص. ع (تفدیه - tefdiye): فدیه‌دان، شتیک له‌بری رزگاری خوٚت بده‌ی.

تفرج - مص. ع (تفه‌روج - teferuc): له‌ته‌نگانه‌دەرچوون، نه‌مانی خهم و په‌ژاره، گشت و گهران.

تفرد - مص. ع (تفه‌رود - teferud): ته‌نیابوون، تاکایه‌تی، سه‌ربه‌خوٚبی، تاک که‌وتنه‌وه.

تفرس - مص. ع (تفه‌روس - teferus): قول روانین له‌شتیک بوٚتی گه‌یشتنی، سه‌رناسی.

تفرع - مص. ع (تفه‌روء - teferu'): لق و پوپ لی بوونه‌وه، ته‌رزلیبوونه‌وه.

تفرعن - مص. ع (تفه‌رئون - tefer'un): سته‌مکاری، زولم کردن، ته‌که‌بوو لووت به‌رزی، سه‌رکیشی کردن، لاسایی کردنه‌وه‌ی فیرعه‌ون له‌ته‌که‌بوو سته‌مدا.

تفرق - مص. ع (تفه‌روغ - teferux): په‌رته‌وازه بوون، په‌راگه‌نده بوون، بلا‌وبوونه‌وه.

تفرقه - مص. ع (تفه‌ریغه - tefrîxe): جودایی، ته‌فریقه‌نانه‌وه، جیا‌کردنه‌وه.

تفریح - مص. ع (تفه‌ریه - tefrîh): شادی کردن، شادکردن، خوٚشی، گهران و سه‌یران.

تفرید - مص. ع (تفه‌رید - tefrîd):

تاکبونهوه له خه لکی، تاکپه وی، تاکنشین، که نارگرتن.

تفریط - مص. ع (تفریت - tefrît): به فیژدان، به بادان، له نیو بردن، زایه کردن، ته خسیرو دریغی.

تفریغ - مص. ع (تفریغ - tefrîx): به تال کردنهوه، ناماده کردن.

تفریق - مص. ع (تفریغ - tefrîx): جیا کردنهوه، په رته وازه کردن، لی دهره پتان. **تفس** - ا (تفس - tefs): حه رارهت، گهرمی.

تفسان - ص. فا (تفسان - tefsan): گهرم، داخ، شتیک به زهبری گهرمایی هه تاو یان ناگر داغی بووی.

تفساندن - مص (تفساندن - tefsanden): داغ کردن، گهرم کردن، سوور کردنهوه.

تفسیره - ا. ع (تفسیره - tefsîre): فه حسی پیشاوی نه خوش به مه بهستی دیاریکردنی نه خوشییه که ی.

تفسیدن - مص (تفسیدن - tefsîden): داغ کردن، سوور کردنهوه.

تفسیده - ا. مف (تفسیده - tefsîde): داغ بوو، سووره ووه بوو، برژاو.

تفسیر - مص. ع (تفسیر - tefsîr): ته فسیرو لیکدانهوه، شهرح و شروقه، رافه.

تفسیق - مص. ع (تفسیق - tefsîx): به فاسق ژماردن.

تفصیل - مص. ع (تفصیل - tefsîl): تول و تفصیل پیدان، شهرح و شروقه، دابه شکردنی کتیب به سهر فه سلاندا.

تفضل - مص. ع (تفه زول - tefezzul):

چاکه کردن، لوتف کردن، زیاد بوون.

تفضیح - مص. ع (تفه زیه - tefzîh): ریسوا کردن، ریسوایی.

تفضیض - مص. ع (تفه فزیز - tefzîz): زیوکفت، له ئاوی زیو گرتن، به زیو سوا دادن.

تفضیل - ص. ع (تفه فزیل - tefzîl): ته فزیل، ته فزیلدانی که سیک به سهر که سیکدا.

تفطن - مص. ع (تفه تون - tefettun): زانین، هوشمندی، زیره کی.

تفقد - مص. ع (تفه غود - tefexxud): دلدانهوه، گهران، تاقیب کردن، گهران به دویی و نیوودا.

تفقه - مص. ع (تفه غوه - tefexxuh): خویندنی زانسته ئایینییه کان، بوونه زانا.

تفک - ا (توفهک - tufek): ساچمه زهن، تفهنگ، تاپر.

تفکر - مص. ع (تفه کور - tefekkur): بیر کردنهوه، تیفکرین.

تفکیر - مص. ع (تفه کیر - tefkîr): بیر کردنهوه، تیفکرین، تیهرزان.

تفکیک - مص. ع (تفه فکیک - tefkîk): کوردنهوه، لیک کردنهوه، هه لوه شانندنهوه.

تفنگ - ا (توفهنگ - tufeng): تفهنگ، تفهک.

تفن - مص. ع (تفه نون - tefenun): جوړاوجوړ بوون، سهرقال بوون به گهمه ی جوړاوجوړهوه، فه نیازی.

تفو - ا (توفو - tufû): تفو، تف له چارهت.

تۆلە سەندەنەو لە یەک، حەیف، هەق کردنەو.

تقازا - مص. ع (تەقازا - texaza): داواکردن، تەکاکردن.

تقاطر - مص. ع (تەغاتور - texatur): دڵۆپاندن، دڵۆپان، دهلان.

تقاطع - مص. ع (تەغاتو - 'texatu'): داپران لە یەکدی، یەکتەر پرینی دوو هیل، دوو پران.

تقاعد - مص. ع (تەغائود - texa'ud): خانەنشینی، کەنارگیری.

تقاوی - مص. ع (تەغافی - texvî): کۆمەک، پێشەکی، بنەتۆ کەمالیک دەیدا بە وەرزیرو جووتیار پاشان لە بەرەکە ی وەری دەگرێتەو.

تقبل - مص. ع (تەغەبول - texebul): قەبول کردن، لە ئەستۆ گرتن.

تقبیح - مص. ع (تەغبیح - texbîh): ناشیرین کردن، جێتودان، بەدگویی.

تقبیل - مص. ع (تەغبیل - texbîl): رامووسان، ماچ کردن، راموز.

تقدس - مص. ع (تەغەددوس - texddus): پاک بوون، پیرۆز بوون، پاکبوونەو لە عەیب.

تقدم - مص. ع (تەغەددوم - texeddum): پێشەچوون، پێشەشکەوتن، پێشەچوون.

تقدمه - مص. ع (تەغدیمە - texdime): کەوتنە پێش، پێشکەشکردن، پێشەکی، دیاری.

تقدير - مص. ع (تەغدير - texdîr): قەزاو فەرمانی خوایی، قەدرگرتن، ئەندازەگرتن، خەملاندن، چارەنوس، بەش

تفوق - مص. ع (تەفەفوق - tefevvux): سەرکەوتن.

تفوه - مص. ع (تەفەفوه - tefevvuh): زارەهەلەپێنان، دەم کردنەو، قسەکردن، هینانەزمان.

تفویض - مص. ع (تەفقیض - tefvîs): سپاردن، سپاردنی کاریک بە کەسێک.

تفهم - مص. ع (تەفەهوم - tefehum): فەهم کردن، تێگەشتن، حالی بوون.

تفهيم - مص. ع (تەفەهیم - tefhîm): تێگەیاندن، حالی کردن.

تفیدن - مص. ع (تەفیدەن - tefîden): داغ بوون، سوور بوونەو لە ناو ئاگر یان لەبەر هەتاو.

تفیده - ا. مف (تەفیدە - tefîde): برژاو، سوورەو بوو.

تقاء - مص. ع (تەغاء - tixa'): خۆپاراستن، پارێزکاری لە خەراپە.

تقابض - مص. ع (تەغابوز - texabuz): دان و وەرگرتن، دان و سەندن، (لە سەوداو معامەلەدا).

تقابل - مص. ع (تەغابول - texabul): رووبەر و روو، کەوتنە بەرانبەر یەکدی.

تقاتل - مص. ع (تەغاتول - texatul): یەکتەر کوشتن، شەرکردن لەگەڵ یەکدی.

تقادیر - ع (تەغادیر - texadîr): قەزاو قەدەری خوایی.

تقارب - مص. ع (تەغاروب - texarub): خزمایەتی، نزیک بوونەو، نزیک، خزمایەتی.

تقارن - مص. ع (تەغارون - texarun): بوونە هاوڕێ و دۆست، هاوتایی.

تقاص - مص. ع (تەغاس - texas):

و ناوچه‌وان.

تقدیس - مص. ع (ته‌غ‌دیس - texdîs): پاک‌کردن.

تقدیم - مص. ع (ته‌غ‌دیم - texdîm): پی‌شک‌ه‌ش کردن، دیاری پی دان، پی‌ش‌خستن، ناردنه پیش.

تقرب - مص. ع (ته‌غ‌روب - texerub): نزیک بوونه‌وه، بوونه خـزم، نزیک، خزمایه‌تی.

تقرب - مص. ع (ته‌غ‌ریب - texrîb): نزیک خستنه‌وه، زهمینه خو‌ش‌کردن.

تقریر - مص. ع (ته‌غ‌ریر - texrîr): بیقرارکردن، دانپیدانان، به‌رقه‌رارکردن.

تقریظ - مص. ع (ته‌غ‌ریز - texrîz): مه‌دح کردن، ستایش کردن، ستایش کردنی، کتبی‌یک یان نووسینی‌یک.

تقسیط - مص. ع (ته‌غ‌سیت - texsît): ته‌خسید، دانه‌وه‌ی قهرز به‌قیست.

تقسیم - مص. ع (ته‌غ‌سیم - texsîm): به‌ش‌کردن، له بی‌رکاریدا یاسای (دابه‌ش‌کردن) هه‌یه.

تقشیر - مص. ع (ته‌غ‌شیر - texşîr): پاک‌کردن؛ توپ‌کل لی کردنه‌وه.

تقصیر - مص. ع (ته‌غ‌سیر - texsîr): ته‌خسیرکردن، دریغی کردن، که‌مته‌رخه‌می کردن.

تقطیر - مص. ع (ته‌غ‌تیر - textîr): دل‌ویاندن.

تقطیع - مص. ع (ته‌غ‌تیء - textî'): پارچه پارچه کردن.

تقعر - مص. ع (ته‌غ‌ئور - texe'ur): چال بوون.

تقلا - مص (ته‌غ‌ه‌للا - texella):

کوشش، هه‌ولدان، تل دان، ده‌ست و پی هاویشتن له جیگه‌دا، په‌له‌قازه.

تقلب - مص. ع (ته‌غ‌ه‌للوب - texellub): گۆران، ژیترو ژوور بوون، قلاب بوونه‌وه، فیل و ده‌غه‌لکاری، نادروستی.

تقلد - مص. ع (ته‌غ‌ه‌للود - texellud): ملوانکه له‌مل کردن، کاریک له نه‌ستو گرتن، له عۆیه گرتنی کاریک.

تقلی - ا (توغلی - tuxlî): کاثر، کاو.

تقلیب - مص. ع (ته‌غ‌لیب - texlîb): گۆرین، سه‌رنخون کردن، ژیترو بان کردن، هه‌لدانه‌وه.

تقلید - مص. ع (ته‌غ‌لید - texlîd): لاسایی کردنه‌وه، گه‌ردانه کردنه‌مل، په‌یره‌وکردنی موجه‌ه‌یدیک.

تقلیل - مص. ع (ته‌غ‌لیل - texlîl): که‌م‌کردن، که‌م کردنه‌وه.

تقنین - مص. ع (ته‌غ‌نین - texnîn): دانانی قانون، قانون دانان.

تقوا - ا. مص (ته‌غ‌قا - texva): ته‌قوا، خواپه‌رستی، تاعه‌ت‌کردنی خوا.

تقویت - مص. ع (ته‌غ‌قیه‌ت - texviyet): به‌هیزکردن.

تقویم - مص. ع (ته‌غ‌قیم - texvîm): راست‌کردنه‌وه، هه‌ل‌سه‌نگاندن، نرخاندن.

تقویم - ا. ع (ته‌غ‌قیم - texvîm): سالنامه، ته‌قویم.

تقه‌قر - مص. ع (ته‌غ‌ه‌غور - texehxur): پاشه‌کشه، گه‌رانه‌وه بو دواوه، پاشه‌وپاش رو‌یشتن.

تقی - مص. ع (ته‌غ‌ی - texî): به‌ته‌غوا، له خوا ترس، به‌تاعه‌ت.

- تقید** - مص. ع (ته غه ییود - texeyyud): پابه ندیوون، چوونه ژیرباری کاریک.
- تقیه** - مص. ع (ته غیه - texîye): خویاراستن، حهیا، شهرم، بیروباوهر شارندهوه.
- تک** - ص (تهک - tek): تاک و ته نیا، یهک، کهم.
- تک** - ا (تهک - tek): بن.
- تک** - ا. مص (تهک - tek): غار، تیژوویی، راکردن.
- تک** - ا (توک - tuk): دهنوکی بالنده، نوکی خه نجهر، نوکی سوژن و ده رزی.
- تکاب** - ا. مر (تهکاب - tekab): میزاش، میزاو، گۆلوی قوول که پی ناگاته بنی، چۆراو، تکاو.
- تکاپو** - ا. مص (تهکاپو - tekepû): ههول و ته قهلا، هاتووچۆی به پهله، گه پانی زۆر، پهله پروزی، پهله قازده.
- تکاسر** - مص. ع (تهکاسور - tekasur): زۆر بوون، فره بوون.
- تکائف** - مص. ع (تهکاسوف - tekasuf): چربوونهوه، خهست بوونهوه.
- تکاسل** - مص. ع (تهکاسول - tekasul): ته مهلی نواندن، خاوه خاوکردن.
- تکافو** - مص. ع (تهکافو - tekafu): کافی بوون و بهس بوون، چونیه کی، یه کسان بوون، بهرانبه ر بوون، هاوتایی.
- تکالیف** - ا. ع (تهکالیف - tekalîf): ئهرک و ناخۆشی، کاری قورس، مه شه قهت و رهنج.
- تکامل** - مص. ع (تهکامل - tekamul): گه ییشتنه که مال، به ره به ره
- کامیل بوون.
- تکان** - ا (تهکان - tekan): جولان، تهکان، بزاښ.
- تکاندن** - مص (تهکاندهن - tekanden): جولاندن.
- تکاننده** - ا. فلا (تهکانه نده - tekanende): جولینه ر، بزقده ر.
- تکانیده** - ا. مف (تهکانیده - tekanîde): جولاو، جولینه ر.
- تکاور** - ص (تهکاوه ر - tekaver): خوشبه ز، تیژو.
- تکبر** - مص. ع (تهکه بپور - tekebbur): لوت به رزی، به ههوا، ده عیه و فیز، فرناخ.
- تکبیر** - مص. ع (تهکبیر - tekbîr): گه وره کردن، گوتنی (الله اکبر).
- تکسر** - مص. ع (تهکه سسور - tekessur): زۆریوون، زیادبوون، فره بوون.
- تکشیر** - مص. ع (تهکسیر - teksîr): زۆرکردن، زیادکردن.
- تکدر** - مص. ع (تهکه دور - tekeddur): گیران، تاریک بوون.
- تکدی** - مص. ع (تهکه دی - tekedî): گه دایی کردن، ده رۆزه کردن، سوال کردن، پارسه کی.
- تکدیر** - مص. ع (تهکه دیر - tekdîr): تاریک کردن، سه رو دل گرتن، دلته نگ کردن.
- تکذیب** - مص. ع (تهکه زیب - tekzîb): به درۆ خستنه وه.
- تکرار** - مص. ع (تهکه رار - tekrar): دوو باره کردنه وه.

- و زه‌حمه‌ت، ئه‌رک، کاری دژوار.
تکلم - مص. ع (ته‌که‌لوم - tekellum):
 قسه‌کردن، په‌یقین، هاتنه‌قسه، ئاخافتن.
تکلیس - مص. ع (ته‌کلیس - teklîs):
 قسه‌لاوکردن، ته‌راوکردن، گهرم‌کردنی
 ته‌نیک تاوه‌کو قسلی لی بیت.
تکلیف - مص. ع (ته‌کلیف - teklîf):
 ئه‌رک خستنه‌سه‌ر شان، گه‌بیشته‌ته‌مه‌نی
 بالغ‌بوون، کاری دژوار.
تکمله - ا. ع (ته‌کمیله - tekmile):
 پاشماوه، ته‌واوکه‌ر، ته‌واوکردن.
تکمه - ا (توکمه - tukme): دوگمه،
 پشکۆژ، قۆپچه.
تکمه - ا (تیکمه - tikme): حه‌ریری زیر
 دۆزی.
تکمیل - مص. ع (ته‌کمیل - tekmîl):
 ته‌واوکردن.
تکنولوژی - ا. ف (ته‌کنۆلۆژی - teknolojî):
 ته‌کنۆلۆژی، سه‌نعه‌ت
 زانی.
تکنیسین - ا. ف (ته‌کنیسین - teknîsîn):
 ته‌کنیک کار.
تکنیک - ص. ف (ته‌کنیک - teknîk):
 ته‌کنیک، هونه‌رکاری.
تکنی کالر - ا. انگلا (ته‌کنی کاله‌ر -
 teknî kaler): ریچکه‌ی ته‌کنیکی.
تک و پو - ا. مص (ته‌ک و پو -
 tekûpû): هه‌ول و ته‌قه‌للا، راکه‌پاک،
 هه‌لپه‌بو‌شتیک.
تک و تاز - ا. مص (ته‌ک و تاز -
 tekûtaz): هه‌لپه، ته‌قه‌للا، راکه‌پاک.
تکون - مص. ع (ته‌که‌قشون - tekevun):
 دروست‌بوون، بوون، چیبوون.
- تک رو** - ص. فا (ته‌ک ره‌ف - tek rev):
 تاکره‌وی، به‌ته‌نیارۆیی، که‌سیک به‌ته‌نیا
 به‌ریگه‌یه‌کدا بپوا.
تکریم - مص. ع (ته‌کریم - tekrîm):
 ریزگرتن، خه‌لات‌کردن.
تکز - ا (ته‌که‌ژ - tekej): ناوکی تری.
تکسر - مص. ع (ته‌که‌سسور -
 tekes sur): شکان.
تکفل - مص. ع (ته‌که‌ففلول -
 tekefful): که‌فاله‌ت‌کردن، گرتنه‌خۆ،
 له‌ئه‌ستۆگرتن.
تکفیر - مص. ع (ته‌کفیر - tekfîr):
 پۆشین، پۆشینی حه‌قیقه‌ت، که‌فاره‌ت‌دان،
 به‌کافر‌کردنی که‌سیک.
تکفین - مص. ع (ته‌کفین - tekfîn):
 کفن‌کردن.
تکل - ا (ته‌که‌ل - tekel): به‌ران، که‌ته‌و
 زه‌لام، نا‌قۆلا.
تکلان - ا. ع (توکلان - tuklan):
 سپاردنی کاری خۆت به‌یه‌کیکی دی،
 ته‌وه‌کول، پشت‌به‌ستن.
تک لپه - ا. مر (ته‌ک له‌پپه -
 tek leppe): گیایه‌که.
تکلتو - ا (ته‌که‌لتو - tekeltû): ژێرزین،
 ئاره‌فگیر.
تکلس - مص. ع (ته‌که‌سه‌لوس -
 tekellus): کلس‌گرتن، بوون به‌کلس،
 بوون به‌قسلی.
تکلف - مص. ع (ته‌که‌سه‌لوف -
 tekelluf): خۆره‌نجان، زه‌حمه‌ت، له
 عۆده‌گرتن، چوونه‌ژێرباری قورسی
 نا‌اسایی.
تکلفه - ا. ع (ته‌کلیفه - teklife): ره‌نج

- تکوین** - مص. ع (ته کفین - tekvîn):
دروست کردن، خولقاندن، چتکردن.
- تکه** - ا (تیککه - tikke): تیکه، پارچه، پارو.
- تکه** - ا (ته ککه - tekke): ته گه، سابرن، نیری.
- تک یاخته** - ا. مر (ته ک یاخته - tek yaxte): ته ک خانه، گیانه و هری یه ک خانه بی.
- تکیدن** - مص (ته کیدن - tekîden): ته کاندان، غاردان.
- تکیده** - ص (ته کیده - tekîde): داته کیو، باریک و بنیس، له رولاواز، سیسه ل.
- تکیه** - ا (ته کیه - tekye): ته کی، جیی ده رویشان، پشتیوانه، پشت دان به شتیکه وه.
- تکیه گاه** - ا. مر (ته کیه گاه - tekyegah): ته کیه گا، پشت و په نا، شوینی پشت دانه وه.
- تگرگ** - ا (ته گهرگ - tegerg): ته رزه، ته یروک، ته زره، گلیره، ته گر، ته یر.
- تگین** - ص (ته گین - tegîn): میر، دلاوهر، بویر، قوز.
- تل** - ا. ع (ته ل - tel): گورد، ته په، ته پۆلکه.
- تلاتوف** - ا. ص (ته لاتوف - telatuf): هه راو هه نگامه، پیس و چه په ل، چلکن، قریژ.
- تلاحق** - مص. ع (ته لاهو - telahux): گه بیشتنه یه کدی، دوو به دووی یه ک هاتن.
- تلازم** - مص. ع (ته لازوم - telazum): پیکه وه به ستران، وابه سته بی.
- تلاش** - ا (ته لاش - telaş): ته لاش، هه ول، کوشش.
- تلاشی** - مص. ع (ته لاشی - telaşî): نه مان، له ناو چوون.
- تلاطف** - مص. ع (تلاتوف - telatuf): لوتف کردن، میهره بانی کردن، چاکه کردن و خوش رفتاری له گه ل یه کدا.
- تلاطم** - مص. ع (ته لاتوم - telatum): پیکادادان، هاروژانی شه پۆلی ده ربا، لیکدی دان.
- تلافی** - مص. ع (ته لافی - telafi): قهره بوو کردنه وه، تۆله بو کردنه وه.
- تلاقی** - مص. ع (ته لاغی - telaxî): دیدار، یه کانگیری، پیک گه بیشتن، یه کتر دیتن.
- تلال** - ا. ع (تیلال - tilal): گردان، ته پۆلکان، زوورگ.
- تلالا** - ا (ته لالا - telala): ده نگ، گۆرانی، ستران.
- تلامذه** - ا. ع (ته لامیزه - telamize): قوتابیان، شاگردان.
- تلامیذ** - ا. ع (ته لامیز - telamîz): قوتابیان، شاگردان.
- تلان** - ص (ته لان - telan): قه له و، زور قه له و توندو تۆل، خه په.
- تلاوت** - مص. ع (تیلافته - tilavet): خویندن، خویندنی قورحان.
- تلالو** - مص. ع (ته له لوء - tele'lu'): بریقانه وه، دره خشانه وه، دره و شاننه وه.
- تلبیس** - مص. ع (ته لبیس - telbîs): فیلبازی، پۆشاندن، داپۆشین، شاردنه وهی حه قیقه ت.

تلبیه - مص. ع (تلبییه - telbîye):
 وده‌دنگه‌وه‌هاتن، وه‌لامدانه‌وه، گوتنی:
 «لَبَّيْكَ...» له‌حه‌ج‌دا.

تلخ - ص (ته‌لخ - telx): تال،
 تونده‌ته‌بیعت، قسه‌ی ناخوش.

تلخ کام - ص. مر (ته‌لخ کام -
 telx kam): کام سوّتی، که‌سه‌ی که
 خوشی له‌ خو‌نه‌بینی و ژبانی زور دژوار و
 تال بی.

تلخ کامی - ا. مص (ته‌لخ کامی -
 telxkamî): نائومی‌دی، به‌دبه‌ختی،
 هیواپروای.

تلخ وش - ص. مر (ته‌لخ شه‌ش -
 telxvêş): تام تال، مه‌ی، باده.

تلخه - ا (ته‌لخه - telxe): زراو، زه‌رداو،
 سه‌فرا، زراک، زه‌رتال.

تلخیص - مص. ع (ته‌لخیص - telxîs):
 خولاسه‌کردن، کورت‌کردنه‌وه، کورت
 کردنه‌وه و روونکردنه‌وه‌ی قسه،
 پوخته‌کردنه‌وه.

تلذذ - مص. ع (ته‌له‌زووز - telezzuz):
 له‌زه‌ت بردن، له‌زه‌ت لی کردن.

تلسک - ا (تیلیسک - tilisk):
 ته‌لسک، هی‌ششولکه‌تری، زه‌نگه‌ته،
 هی‌ششوی بچووک له‌ هی‌ششوی زل.

تلسکوپ - ا. فر (ته‌لیسکوپ -
 teliskûp): ته‌لیسکوپ.

تلطف - مص. ع (ته‌له‌تتوف - telet-
 tuf): میهره‌بانی کردن، نه‌رمی نواندن،
 لوتف کردن، مه‌حه‌به‌ت نواندن.

تلطیف - مص. ع (ته‌لتیف - teltîf):
 جوان کردن، ناسک کردن، هی‌ورکردن.

تلف - مص. ع (ته‌له‌ف - telef):

به‌باچوون، فه‌وتان، نه‌مان، به‌فیرۆچوون،
 ته‌له‌ف بوون.

تلفظ - مص. ع (ته‌له‌ففوز - teleffuz):
 درک‌اندن، قسه‌کردن، وه‌له‌بزه‌هاتن،
 کرک‌اندن، کرک کردن.

تلفون - ا. فر (تیلیفون - tilifûn):
 ته‌لی‌فون، ته‌له‌فون.

تلفون گرام - ا. فر (ته‌له‌فون گرام -
 telefungram): بروسکه‌ی نووسراو،
 په‌یامی ته‌له‌فونی که‌ خرابیته‌ سه‌ر
 کاغه‌ز.

تلفیق - مص. ع (ته‌لفیق - telfîx):
 پی‌که‌وه‌ گریدانی قسه، دو پارچه‌ی کراس
 پی‌که‌وه‌ درون، ری‌کخستن.

تلقاء - ا. ع (تیلغاء - tilxa'): دیدار،
 ژوان، دیدارگه.

تلقی - مص. ع (ته‌له‌غغی - telexxî):
 فی‌ربوون، دیدار، مولات کردن،
 وه‌رگرتن.

تلخیص - مص. ع (ته‌لغیه - telxîh):
 کوتان، په‌یتاندن.

تلقین - مص. ع (ته‌لغین - telxîn):
 ته‌لقین دادن، فی‌رکردن، که‌سیک به‌ کردنی
 قسه‌یه‌ک ناچار بکری.

تلکس - ا. فر (ته‌لیکس - telîks):
 ته‌لیکس.

تلکه - ا (ته‌له‌که - teleke): ته‌له‌که،
 حیه‌له‌، گه‌ر، گزی، فی‌ل، ده‌هۆ.

تلکه کردن - مص (ته‌له‌که‌که‌ه‌ردن -
 teleke kerdn): حیه‌له‌کردن،
 ته‌له‌که‌کردن، بلوف، ته‌له‌که‌بازی.

تلگراف - ا. فر (ته‌له‌گراف - telegraf):
 ته‌له‌گراف.

قائم - ۱. فر (تہمائیم - temaîm):
جاوہزار.

تمات - ۱. فر (تمات - temat): تہماتہ ،
گوجہ فہرہ نگہی ، بازانا سور۔

تمائل - مص. ع (تماسول - temasul):
 ہاوتایے، وہک پھکے، ہامتایے۔

قناثیل - ا. ع (تہماسیل - temasîl):
بہ بکھراں.

گالتھو سوعیت، شوخ، چہ نہ ک۔
: (temaxere - تہ ماخہرہ)

تَمَادِی - مص. ع (تمادی - temadî): راکشان، به‌رده‌وام بوون، در پُژئیوونی ماوه، در پُژخایه‌نی.

تمار - ا. ع (تممار - temmar):
خورما فروش، که سیبک که سه و دو
ماده‌ای خورما دهکات.

تقارص - مص. ع (ته مارپوز - temaruz):
خو نه خوش خستن، نه خوشه، نو اندن.

تھامس - مص. ع (تھامس - temas):
یہ پوہندی کردن، نزیکی.

تماسک - مص. ع (تهماسوک -
temasuk): يه کگرتن، خوراکگرتن،
خوباراستن.

تماش - ع. مص (تہ ماشا - temaşa):
سہر کردن، تہ ماشا کردن، گہران و سہران.

تماشائی - ص (تہ ماشائی - temaṣā'î):
شایستہ ی تہ ماشا، مایہ ی سہ رنج، جوان و
دیدہ نہ، تہ ماشاکہ۔

تماشاچي - ص (تماشاچي - تماشاچي) : تماشاخان، كه سيڪ كه سهيري نمايش يان گهمه يا پيشبركي بڪات، بينر، ديتهر.

تماشى - ع. مص (تہ ماشی - temaşî):
بیکہ وہ ری کردن، بیاسہ کردن بیکہ وہ.

تمالک - مص. ۛ (تہ مالوک - temaluk):

بوونہ خواوہی، خوٲ.

تمام - ص. ع (تهمام - tamam): ته‌واو، ته‌کمیل، دروست، بئی عیب، همه‌وو، لاب.

تَمَامَت - مص. ع (تَهْمَامَت -
temamet): ته‌واو کردن، کامیل کردن.

تمامی - ص. ع (ته مامی - temamî):
 ههر هه موو، به ته واوی، به لایی.

تەمايۇز - مص. ع (تەمايۇز - temayuz):
جىابوونەۋە، جىاليتكىدى، جىاۋازى ھەبوون
لەگەل يەكديدە.

تمايل - مص. ع (تهمايول - temayul):
 داشكان به لايه‌كا، خواربوون به لايه‌كدا،
 تاره‌زوو كردن، مه‌يل كردن.

تمبر - ۱. فر (تہمبر - tember): پول، پولی
یوئستہ .

تمتع - مص. ع (تمه تتوء - temettu') :
به خوردار بوون، سودبردن، له زهت بردن،
چیژهرگرتن.

تمسال - مص. ع (ته مسال - temsal):
 نمونه هیئانه‌وه، مه‌سه‌ل هیئانه‌وه، شتیکی
 وه‌کو شتیکی تری لی بکریت.

تمثال - ا. ع (تیمسال - timsal): نیگار،
وینہ، پھیکہر، کوٹہل، ھھیکہل.

تمثل - مص. ع (تمهسسول -
temessul): هاوشییوہببون، مہسہل
ہینانہوہ، نمونہ ہینانہوہ.

تھیل - مص. ع (تہمسیل - temsîl):
مہسل ہینانہ وہ، نمونہ ہینانہ وہ،
حکایت ہینانہ وہ.

تمجمج - مص. ع (تهمه جموج -
temecmuc): منحه مح، مینگه

- تمجید** - مص. ع (تهمجید - temcîd): ستایش کردن، گهواره کردن، ریزگرتن.
- تدد** - مص. ع (تهمددد - temeddud): کشان، راکشان، پالکھوتن، ههلاژان، رازان.
- تدن** - مص. ع (تهمددون - temeddun): بهمددنی بوون، شارنشینی، شارستانیته.
- تدید** - مص. ع (تهمدید - temdîd): کشاندن، دریتزکردنهوه.
- تدرد** - مص. ع (تهمدرد - temerud): سه‌ریپچی کردن، یاخی بوون، سه‌رکیشی.
- تدمر** - مص. ع (تهمدرمور - temermur): جولان، له‌رزین.
- تدمرین** - مص. ع (تهمدرین - temrîn): تهمرین، راهینان، نهرم کردن، فیتزکردن.
- تدساح** - ا. ع (تیمساح - timsah): تیمساح.
- تدسخر** - مص. ع (تهمدسخور - temesxur): ریش خه‌ن، گالت‌ه‌پتی کردن، مه‌سخره پی کردن.
- تدسک** - مص. ع (تهمدسسوک - temessuk): گرتن، چنگ لی گیرکردن، ده‌ساویز، په‌لپ و بیانوو.
- تدسکن** - مص. ع (تهمدسکون - temeskun): هه‌زاربوون.
- تدشاء** - مص. ع (تیمشاء - timşa'): رویشتن، روین، پیاسه کردن.
- تدشک** - ا (تهمدیشک - temişk): توت‌رک، توت‌رک.
- تدشی** - مص. ع (تهمدششی - temesşî): روین، پیاسه کردن.
- تدشیت** - مص. ع (تهمدشیه‌ت - temşîyet):
- تمشی‌یت** (temşîyet): به‌ری کردن، ره‌وان کردن، رای‌ی کردنی کاریک.
- تمضمض** - مص. ع (تهمه‌زمموز - temezmuz): ئاو له‌دهم وهردان، غه‌رغهره.
- تمغا** - ا. ت (تهمغا - temxa): ته‌مغه، مؤر، داغمه.
- تمکن** - مص. ع (تهمه‌ککون - temekkun): ده‌وله‌مهند بوون، وه‌دهست هیتانی پله‌و پایه، جیتگیربوون.
- تمکین** - مص. ع (تهمکین - temkîn): جیتگیرکردن، قه‌بول کردن، ده‌وله‌مهند کردن.
- تملق** - مص. ع (تهمه‌للوخ - temellux): مه‌رای، ربابازی، زمان لوسی، ربایی، دووری.
- تملک** - مص. ع (تهمه‌للوک - temelluk): مولکداربوون.
- تمنه** - ا (تهمه‌نه - temene): دهرزی لیفته‌درون، دیلوان، دلیوان، ته‌به‌نه.
- تمنی** - مص. ع (تهمه‌ننی - temennî): خوزیا خواستن، ئاره‌زووکردن، ته‌مه‌ناکردن، ئاواتخوازی.
- تموج** - مص. ع (تهمه‌ثوج - temevvuc): شه‌پؤل دان، پیلدان.
- تموز** - ا (ته‌موز - temmûz): مانگی ته‌موز (۷)، گهرمای سه‌خت.
- تمول** - مص. ع (تهمه‌ققول - temevvul): بۆنه‌خاوه‌ن مال، زه‌نگین بوون.
- تمهید** - مص. ع (تهمه‌ید - temhîd): هه‌موارکردن، ئاماده‌کردن، ریگه‌خوش کردن.

تناسخ - مص. ع (تهناسوخ - tenasux):
 دۆنای دۆن، گۆران، به تال کردنهوه.
تناسل - مص. ع (تهناسول - tenasul):
 زاووزی، نهوه خستنهوه، زورپییهت خستنهوه.
تنافر - مص. ع (تهنافور - tenafur):
 نه سازان، لیکدی دوورکه و تنهوه، بیتزاربوون
 لیکدی، نه گونجان.
تنافی - مص. ع (تهنافی - tenafi):
 دژایه تی یه کدی، ناحه زی، نه یاری.
تناقض - مص. ع (تهناغوز - tanaxuz):
 دژ بوون له گه ل یه کدیدا، ناکوکی.
تنانی - ص. ن (تهنانی - tenani):
 به دهنی، جهسته یی.
تناوب - مص. ع (تهناقوب - tenavub):
 به نۆره، نه نجامدانی کاریک نۆره به نۆره.
تناور - ص (تهناقور - tenaver):
 توکمه، قه له و، به هیز.
تناول - مص. ع (تهناقول - tenavul):
 نان خواردن، دهست گه یاندن، گرتن.
تناهی - مص. ع (تهناهی - tenahi):
 گه ییشتنه کو تای، بنه تای.
تنباکو - ا (تهنباکو - tenbaku):
 ته ماکو.
تنبان - ا (تونبان - tunban):
 ده ریچ.
تنبسه - ا (تهنبسه - tenbese):
 فهرش، قالی، رایه خ.
تنبک - ا (تونبهک - tunbek):
 دومبگ، ته پل.
تنیل - ص (تهنبیل - tenbel):
 ته وه زل، ئیش نه که ر.
تنبل - ص (تونبول - tunbul):
 حیل، ته له که، جادو، نه فسوون.

تمهیل - مص. ع (تهمهیل - temhîl):
 مو له ت دان، ده رفه ت پی دان، موراعات،
 نه رمی کردن.
تمیز - ا. ص (تهمیز - temîz):
 پاک، پاکیزه، زیره کی و هوشیاری، فهرق و
 جیایی.
تمیز - مص. ع (تهمه یوز - temeyyuz):
 ناسینه وه، جیابوونه وه.
تمیمه - ا. ع (تهمیمه - temîme):
 چاوه زار.
تمییز - مص. ع (تهمییز - temyîz):
 ناسینه وه، جیا کردنه وه، جیا کردنه وه و
 ناسینی شتان لیکدی.
تن - ا (تهن - ten):
 له ش، به دهن، به ژن و بالا.
تن - ا. فر (تون - ton):
 به رزی و نرمی دهنگ و گۆرانی.
تن - ا. فر (تهن - ten):
 هه زار کیلو.
تناد - مص. ع (تهناددود - tenaddud):
 لیکدی ره وینه وه، په راگه نده بوون.
تنازع - مص. ع (تهنازوء - tenazu):
 به شه ره اتن، کیشمانه کیش، گینگه شه،
 قه رقه شه.
تن اسا - ص. فا (تهن ئاسا - tenasa):
 ئیسراحه تخواز، خوشگوزهران، یه کییک
 دایمه ده ربه سستی ئیسراحه تی خو ی بی.
تن اسان - ص (تهن ئاسان - tenasan):
 ته ندروست، ساغ، ته مه ل، تهن په روه ری،
 خوشگوزهرانی، ته وه زه لی.
تناسب - مص. ع (تهناسوب - tenasub):
 ها وئا هه نگی، گونجان، په یوه ندی،
 خزمایه تی، ها وپژته.

تنبور - ا) (tenbûr - تهنبور): تهنموره، تهنبور، تهنموره، تهنمیره.

تنبوشه - ا) (tenbûşe - تهنبوشه): تاوه‌رۆ، مهنهژۆ.

تنبه - مص. ع) (tenebbuh - تهنه‌ببوه): وه‌ئاگاهاتن، وه‌خۆهاتن، بیداربوون، ئاگاداربوون.

تن‌بها - ا) (tenbeha - تهن‌به‌ها): پارهی که‌فاله‌ت، ئه‌و پارهی‌ی که یه‌کی‌یک بۆ ئازادبوونی یه‌کی‌یک له زندان، له قاسه‌ی مه‌حکه‌مه‌ی دای بئی.

تنبیدن - مص (ten bîden - تهن‌بیدنه): رووخان، هه‌ره‌س هینان، دارووخان، داته‌پین.

تنبنده - ا. فا) (tenbende - تهن‌بنه‌نده): دارووخا، هه‌ره‌س بردوو.

تنبیده - ص. مف) (ten bîde - تهن‌بیدنه): رووخا.

تنبیه - مص. ع) (tenbîh - تهن‌بی‌ه): بیدارکردنه‌وه، ئاگادارکردن.

تن‌پرور - ص. فا) (tenperver - تهن‌په‌رڤه‌ر): خوشگوزهران، ده‌ست و پئی سپی.

تن‌پوش - ا. مر) (tenpûş - تهن‌پوش): پۆشاک، جل، به‌رگ.

تنجیدن - مص. (tencîden - تهن‌نجیدنه): تی‌یک ترنجان.

تنجیده - ص. مف) (tencîde - تهن‌نجیدنه): تی‌یک ترنجاو.

تنجیز - مص. ع) (tencîz - تهن‌نجیز): ئه‌نجامدان، ره‌واکردن.

تنجیم - مص. ع) (tencîm - تهن‌نجیم): ئه‌ستیره‌ناسی، ئه‌ستیره‌وانی، به‌خت‌گره‌وه.

تنحنج - مص. ع) (tenehnuh - تهنه‌هنوه): سافکردنی ده‌نگ.

تنخواه - ا) (tenxah - تهن‌خا): سه‌رمایه، پولی نه‌غد، زی‌رو، سه‌روه‌ت و سامان.

تنخواه‌گردان - ا. مر) (tenxahîgerdan - تهن‌خاه‌گیردان): پارهی‌یک که له قاسه‌ی دایه‌ره‌ی دابنری تا له کاتی پیتی‌وستدا خه‌رج بکری.

تند - ص (tund - توند): چالاک، چاپوک، توپه، خیرا، تون و تفت، تیژ، برنده.

تنداب - ا. ص) (tundab - تونداب): تی‌زاب، قه‌لبه‌زه، تافگه، سولاف، تیژه‌نگ، ریژاوی به‌خو.

تندباد - ا. ص) (tundbad - توندباد): توفان، باو‌پوران، بارۆقه.

تندبار - ا. ص) (tundbar - توندبار): گیانه‌وه‌رانی درنده.

تندخو - ص) (tundxû - توندخو): سه‌رچۆ، تونده‌میزاج.

تندر - ا) (tunder - تونده‌ر): تریشقه، هه‌وره‌بروسکه.

تندر دادن - مص) (tenderdaden - تهن‌ده‌ر دانه‌ن): بوون، هاتنه‌ره‌دا، ئاماده‌بوون بۆ کاری.

تندروست - ص. مر) (tendurust - تهن‌دوروست): توندرو، ص. فا) (tundrew - تونده‌رو).

تندرو - ص. مر) (tundrû - توندرو): رووگرژ، مۆن، رژد، به‌غیل، چاو‌چنۆک.

تندم - مص. ع) (tendm - تهنه‌ددم):

(tensîs): ئاشکرا کردن و روونکردنه‌وهی
مانای قسه.

تنصیف - مص. ع (ته‌نسیف - tensîf):
نیوه‌کردن.

تنطق - مص. ع (ته‌نه‌تنوع - tenettux):
قسه‌کردن، پشتتین به‌ستن.

تنظیف - مص. ع (ته‌نزیف - tenzîf):
پاک‌کردنه‌وه.

تنظیم - مص. ع (ته‌نزیم - tenzîm):
ریک‌خستن، هۆندنه‌وهی جه‌واهیر، نه‌زم
(شیر).

تنعم - مص. ع (ته‌نه‌ئوم -
tene'um): خوشگوزهرانی، گه‌بیشته
نازو نبعمه‌ت، ژیان به‌نازو نبعمه‌ت.

تنفر - مص. ع (ته‌نه‌ففور - teneffur):
ره‌وینه‌وه، دورکه‌وته‌وه، بیتزاربوون، بیتزاری
و نه‌فهرت.

تنفس - مص. ع (ته‌نه‌ففوس -
teneffus): هه‌ناسه‌دان، نه‌فه‌س
کیشان.

تنفیذ - مص. ع (ته‌نفیز - tenfîz):
جی‌به‌جی‌کردن، ره‌وانه‌کردن، ناردن،
دیواوده‌رکونکردن.

تنقاد - مص. ع (ته‌نقاد - tenxad):
سه‌رافی‌کردن، گرپن و فروشتنی پاره،
جیاکردنه‌وهی پاره‌ی قه‌لپ له‌پاره‌ی ئه‌سل،
ره‌خنه‌ی ئه‌ده‌بی.

تنقل - مص. ع (ته‌نه‌غفول -
tenexxul): جی‌گۆرپن، مه‌زه‌خواردن،
نوقل و ئاجیل‌خواردن.

تنقیح - مص. ع (ته‌نقیح - tenxîh):
بژارکردن، پاک‌کردن، چاک‌کردنه‌وهی
نووسین له‌عه‌یب و نو‌قستانی، پاک‌نووسی.

(teneddum): په‌شیمان بوون، ژتیوان
بوون.

تنده - ا (تونده - tunde): نشیوی هه‌زار
به‌هه‌زار، لیژگه، قه‌دپالی زۆر رک.

تندیاژ - ص. فا (تون‌دیاژ - tundyaz):
توندوتیژ، تیژپه‌ر.

تندیس - ا. مر (ته‌ندیس - tendîs): ته‌ن
ئاسا، په‌یکه‌ر، کۆته‌ل، هه‌یکه‌ل، تیمسال.

تن زدن - مص (ته‌ن زه‌دن - tenzeden):
خۆ له‌سالوزی دان، نه‌چوونه‌ ژێربار،
بی‌ده‌نگی‌کردن، به‌سه‌رخۆ نه‌هینان.

تنزل - مص. ع (ته‌نه‌زول - tenezzul):
له‌به‌رده‌هینان، هاتنه‌رده‌دا، خواری کیشان.

تنزه - مص. ع (ته‌نه‌ززه - tenezzuh):
گه‌شت و سه‌یران، پاک‌بوونه‌وه، چوونه
گه‌ران، سه‌یران.

تنزیب - ا (ته‌نزیب - tenzîb): سارغی،
شاش، کراس، فانیه‌ی شاش چنراوی
ژێره‌وه.

تنزیل - مص. ع (ته‌نزیل - tenzîl):
داشکان، هینانه‌خوار، ریک‌خستن.

تنزیه - مص. ع (ته‌نزیه - tenzîh):
پاک‌کردنه‌وه، دووری له‌خراپه، دوور
خستنه‌وهی که‌سپیک له‌خراپه‌کاری.

تنسک - مص. ع (ته‌نه‌سسوک -
tenessuk): خو‌اپه‌رستی،
عیباده‌تکاری.

تنسیق - مص. ع (ته‌نسیق - tensîx):
ریک‌خستن، ته‌رتیب‌کردن، هاو‌ناهه‌نگی
کردن.

تنشیط - مص. ع (ته‌نشیت - tenşît):
شادمان‌کردن.

تنصیص - مص. ع (ته‌نسیس -

تنگاتنگ - ص. مر (تهنگا تهنگ -
 (tengateng): زۆر تهنگ، پیکه وه
 چه سپیوو.
تنگبار - ص (تهنگبار - tengbar):
 یه کیکه له ناوه کانی خوا.
تنگبیز - ا. مر (تهنگبیز - tengbîz):
 تهنگ بی، هیلهک.
تنگ چشم - ص (تهنگ چشم -
 tengçeşm): بهرچاو تهنگ،
 چاوبچووک، رژد، دهست نوقاو، پیسکه،
 به خیل.
تنگدست - ص (تهنگدست -
 tengdest): فه قیر، هه ژار، نه دار، بی
 پاره، بی مال، تهنگدهس.
تنگدل - ص (تهنگ دل - tengdil):
 دلتهنگ، غه مگینی، په شتیو، خه مبار.
تنگسال - ص (تهنگسال - tengsal):
 وشکه سالی، سالی قات و قری، بی
 بارانی، گرانی.
تنگنا - ا. مر (تهنگنا - tengena):
 تهنگی، تهنگانه، سهختی و گوشار،
 تهنگه بهر، شوتینی تهنگ.
تنگوزئیل - ا. ت (تهنگوزئیل -
 tengûz'îl): سالی بهراز، ناوی سالی
 دوانزه یه می دوانزه ساله ی تورکییه.
تنگه - ا (تهنگه - tenge): که نا،
 تهنگه، تهنگه لان، (تهنگه ی هورمز)،
 گه لی.
تنگه - ا (تینگه - tinge): پارچه یه کی
 بچووکی زێر یان زیو، بریک پاره، بر.
تنگی نفس - ا. مر (تهنگی نهفەس -
 tengî nefes): تهنگه نهفەس، تهنگه
 نهفەسی، نهخۆشی هه ناسه سواری.

تنقید - مص. (تهنغید - tenxîd):
 ره خه گرتن، هه لسه نگاندن.
تنقیه - مص. ع (تهنغییه - tenxîye):
 پاک کردنه وه، جۆمال کردن.
تنک - ص (تونوک - tunuk): تهنگ،
 ناسک، راخستنی فهرش له سه ر زه وی.
تنک اب - ا. مر (تونوک ئاب -
 tunukab): ته نکاو.
تنکر - مص. ع (ته نه ککور -
 tenek kur): خو گۆپین، گۆران.
تنکه - ا (تونوکه - tunuke): ده رپین
 کورته.
تنکه - ا (تونوکه - tunuke): بنی
 ده رگا و په نجه ره که له دار دروست ده کری.
تنکیر - مص. ع (ته نکیر - tenkîr):
 نه کیره کردن، نه ناس کردن، گومناو کردن.
تنکیل - مص. ع (ته نکیل - tenkîl):
 سزادان، سه رکوت کردن، به عیبه رت کردن،
 شیواندن.
تنگ - ص (تهنگ - teng): تهنگ،
 ته سک.
تنگ - ا (تهنگ - teng): دۆل، گه لی،
 تهنگه، شیو، ده ره.
تنگ - ا (تهنگ - teng):
 بن زگ، تهنگه، که مه ره ندی و لاخی
 یه کسم.
تنگ - ا (تهنگ - teng): جه وال،
 ته لیس، بار، تابار، لیوی دل به ر.
تنگ - ا (تونگ - tung): تونگه،
 شه ریه.
تنگاب - ص (تهنگاب - tengab):
 ته نکاو، ناوی ته نک، شه رعا، گوشتاوی
 که م ناو.

تندر- مص. ع (تەنەمور-tenemmur): تورەبوون، توندو تیژی نواندن، وهکو پلنگ لیھاتن.

تنمیه- مص. ع (تەنمییە-tenmîye): نەشوئماکردن، پەرەپێدان، وەرارکردن، ئاگرهه‌لگیرساندن، دوو زمانی و قسە هەلبەستن.

تنندو- ا. (تەنەندو-tenendû): جۆلاتەنە، جۆلایی کەرە، جالجالۆکە داپیرۆشک.

تن و توش- ا. مـ (تەن و توفش-tenutuvş): لەش و لار، شنگ و تاقەت.

تننور- ا. (تەنور-tenûr): تەنور، تەندور.

تنور- مص. ع (تەنەفقور-tenevvur): روشن بوونەوه، کەوتنە بەر روشنایی، دارووه‌لسوون لە بەدەن تا مووه‌کە ی بەر.

تنوره- ا. (تەنوره-tenûre): زارکی دۆلاش، دوکەلکیش، دەورەدانی کەسیک یان شتیکی.

تنوع- مص. ع (تەنەفقوء-tenevvu'): جۆراوجۆر بوون، هەمە جۆری.

تنومند- ص. (تەنومەند-tenûmend): زەلام، قەلەو، تۆکمە، بالابەرز، بەهیز.

تنویر- مص. ع (تەنقییر-tenvîr): منەوەر کردن، روشنبیر کردن، رووناک کردن.

تنویم- مص. ع (تەنقیم-tenvîm): نواندن، نواندنی موگناتیزی، هیپنوتیزم.

تنوین- مص. ع (تەنقین-tenvîn): دووسەر، دوو ژێر، دوو بۆر.

تنه- ا. (تەنە-tene): بەدەن، لەش،

قەدی درەخت.

تنه- ا. (تەنە-tene): داوی جالجالۆکە، تۆری داپیرۆشک.

تنه‌ها- ص. (تەنەها-tenha): تەنیا، تاک، کەسیک بی هاو دەم و تەنیا بی.

تنیا- ا. فر (تەنیا-tenya): جۆرە کرمیکە لە ریحۆلە ی مروڤدا دروست دەبی.

تنیدن- مص. (تەنیدەن-tenîden): فریودان، تەنن، چنن، داوچنینی جالجالۆکە یان کرمی ئاوریشم.

تننده- ا. فا (تەنەندە-tenende): جالجالۆکە، داپیرۆشک.

تنیده- ا. مف (تەنیدە-tenîde): چنراو، تەنراو، داوی جالجالۆکە.

تنیزه- ا. (تەنیزە-tenîze): بنار.

تنیس- ا. انگل (تینیس-tinîs): یاری تینس.

تو- ض. (تو-tû): تو، راناوی دووهم کەسی تاک.

تو- ا. (تو-tû): ناوێ، تو.

تو- ا. (تەو-tew): تاو، تین، گەرما، حەرارەت.

تواب- ص. (تەقشاب-tevab): تۆبە قەبولکەر، گوناح بەخش، خوا، تۆبەکار، گەرپاوه لە گوناح.

توابع- ع. (تەقابی-tevabi'): پاشگرو پاشکو، خولامان، پەیرەوان.

توابل- ا. ع (تەقابل-tevabil): ئالەت و زەرەدەچەوه، بەهارات.

تواتر- مص. ع (تەقاتور-tevatur): دوا بە دوا، پەیتا پەیتا.

توارث - مص. ع (ته فاروس - tevarus):
میراتگری.

توارد - مص. ع (ته فارود - tevarud):
پیکه وه هاتن، له یهک شوین دابه زین، له
ئه ده بیاتدا بریتییه له وهی دوو شاعیر
بیهی ناگایان لیک بی، شیعریکی وه کو
یهک بلین به راده یهک وا بزانی که
یه کیکیان له وی تری دزیوه.

تواری - مص. ع (ته فاری - tevarî):
په نهان بوون، دهر به دهر بوون، ئاواره بوون،
ون بوون، دیار نه مان، پیتواری بوون.

تواریخ - ا. ع (ته فاریخ - tevarîx):
میژوو، دیرۆکان، تاریخ، سه ربور و
رووداو.

توازن - مص. ع (ته فازون - tevazun):
هاوسه نگی، هاوسه نگ بوون.

تواضع - مص. ع (ته فازو - tevazu):
ههستان له بهر که سیک، بی فیزی،
خاکه رایبی.

توافر - مص. ع (ته فافور - tevafur):
زۆربوون، فراوان بوون، فره بوون.

توافق - مص. ع (ته فافوغ - tevafux):
ریکه وتن، یه کگرتن.

توالت - ا. فر (توالیت - twalit):
ته والیت، میزی ته والیت، ئارایشگه،
ئابده سخانه.

توالد - مص. ع (ته فالود - tevalud):
زاوژی کردن.

توالی - مص. ع (ته فالی - tevalî):
له دوی یهک هاتن، پهی دهر پهی.

توان - ا (تو فان - tuvan):
توان.

توانا - ص (ته فانا - tevana):
توانا، به تاقهت، به هیتز.

توانستن - مص. ته فانیستن -
(tevanisten): توانین.

توانگر - ص. فا (ته فانگر -
tevanger): توانا، به هیتز، هیتزار،
دهوله مه ند.

توام - ا. ص (ته وئه م - tewem):
دووانه، جمكانه، هاوژاد، جمک، جووی.

توآمان - ا. ص (ته وئه ممان -
teweman): دوو هاوړی، دوو هاوتا،
دوو لفانه، دوو جمک.

توبال - ا (توبال - tûbal):
که له مس یان ئاسنی سووره وه کراو
ده که وی له کاتی چه کوش کاریدا، خاکه.

توبرکول - ا. فر (توبره کول -
tûberkûl): غودده.

توبرکولز - ا. فر (توبره کولوز -
tûberkûluz): سیل، دیق.

توبره - ا (توبره - tûbre):
توره که، کیسه، چاخ.

توبه - مص. ع (ته وبه - tewbe):
توبه، په شیمان بوونه وه له گوناح،
گه پانه وه له ناپه وایی.

توبیخ - مص. ع (ته وبیخ - tewbîx):
سه رزه نشت کردن، سه رکونه کردن.

توپ - ا (توپ - tûp):
فوتبول، توپی
جهنگ، توپی کوتال، قسهی رهق و تانه و
ته شه ر ئامیز.

توپچی - ا. ص (توپچی - tûpçî):
توپچی، سه ربازی سه ر توپ.

توت - ا (توت - tût):
دره ختی تو، تو،
توی.

توتالیتەر - ص. فر (توتالیتەر -
tûtalîter): توتالیتاری، دکتاتوری،

سته مکاری به کۆمه‌ل.

توتزار - ا. مر (توتزار - tûtzar): باخی تووان، تووستان.

توتفرنگی - ا (توت فره‌نگی - tûtfereŋgî): توی فره‌نگی، میوه‌یه‌که له توو ده‌چیت لی تۆزی درشت تره، ره‌نگی سوورو تامی ترش‌یکی خو‌شه، قیتامینی (B و C) تیدایه.

توتقیزم - ا. فر (توتهم‌میزم - tûtemizim): ته‌وته‌م په‌روه‌ری.

توتو - ا (توتو - tûtû): خاکشیر، گیایه‌که ده‌لین ده‌رمانه.

توتون - ا (توتون - tûtûn): تووتن، ته‌ماکو.

توته - ا (توته - tûte): زیاده‌گوشتی پی‌لوی چاو، سیچکه‌سلاوه، ته‌راخوما، سیپکه‌سلاوه.

توتیا - ا (توتیا - tûtiya): سورمه، کل، ده‌رمانیکی چاوانه.

توتیا - ا (توتیا - tûtiya): جو‌ره ژیشکی‌کی ده‌ریاییه، به‌ردی توتیا.

توتیق - مص. ع (ته‌وسینگ - tewsiŋ): مکوم کردن، متمانه پی کردن.

توجع - مص. ع (ته‌فه‌جوه - teveccu): هاوده‌ردی، خه‌م خواردن، نالین له‌به‌ر ئازار.

توجه - مص. ع (ته‌فه‌جوه - teveccuh): شتیکدا، روو تی کردن.

توجیه - مص. ع (ته‌وجیه - tewcîh): ئاراسته‌کردن، ناردن، روونکردنه‌وی بابه‌ت و مه‌به‌ست.

توچال - ا (ته‌وچال - tewçal):

چاله‌به‌فر، یه‌خچال، سه‌هۆلدان.

توحد - مص. ع (ته‌فه‌هه‌ود - tevehhud): ته‌نیا بوون، به‌ته‌نیا مانه‌وه، ته‌نیایی.

توحش - مص. ع (ته‌فه‌هه‌وش - tevehhuş): وه‌حشی بوون، چۆل بوونی شوینی، ترسان، ره‌وانه‌وه له‌خه‌لکی، توپه‌بوون، هۆقبوون.

توحید - مص. ع (ته‌وه‌ید - tewhîd): باوه‌ره‌یتان به‌یه‌کتایی خوا، سوره‌تی «قل هو الله احد»، یه‌کخستن.

توختن - مص (توخ‌ته‌ن - tûxten): دوربن، تی‌هه‌لک‌یشان، گه‌ران، ویستن، دانه‌وی قهرز یا نه‌مانه‌ت.

توزنده - ا. فا (توزنده - tûzende): پاشه‌که‌وتکه‌ر، به‌ده‌ست هینه‌ر.

توخته - ا. مف (توخته - tûxte): دراوه، به‌ده‌ست هاتوو، پاشه‌که‌وتکراو.

تودار - ص (تودار - tûdar): سږ قایم، رازدار، سږه‌لگر، رازپوش.

تودد - مص. ع (ته‌فه‌ددود - teveddud): دۆستایه‌تی، نزیک‌بوونه‌وه.

توده - ا (توده - tûde): که‌له‌که، جه‌ماوه‌ری خه‌لک، گه‌ل.

توده‌شناسی - ا. مص (توده‌شناسی - tûde şinasî): له‌فولکلۆر و داب و نه‌ریتی خه‌لکی.

تودیغ - مص. ع (ته‌ودی - tewdî): به‌رپیکردن و خوا حافیزی، سپاردن و دانان.

تور - ا (تور - tûr): په‌رده‌ی ناسکی کون کون، توپ، ره‌شکه.

تور - ا (ته‌فه‌ر - tever): ته‌ور، بیور.

تور - ا. فر (تور - tûr): عه‌ره‌بان، گه‌ران، سه‌یران، سیاحت، گالیسکه.

تورات - ا. ع (تورات - tewrat): ته‌ورات، کتیبی ثانی جول‌کان، کتیبه‌که‌ی موسا.

توربین - ا. فر (توربین - tûrbîn): توربین، به‌رهمه‌پنه‌ری کاربا.

تورق - مص. ع (ته‌ق‌روغ - teverux): گه‌لا‌خواردنی وشت‌ر، وهرقه‌ وهرقه‌ بوون.

تورک - ا (تورک - tûrek): چه‌قه‌ل، تورپی، تورپک.

تورم - مص. ع (ته‌ق‌روم - teverum): ئاوسان، پهنه‌مان.

توریت - مص. ع (ته‌وریتس - tewrîs): میراتی دان به‌که‌سیتک، که‌سیتک بکری به‌میراتگر.

توریست - ا. مر (توریست - tûrîst): گه‌پیده، گه‌روک، سه‌یاح.

توریه - مص. ع (ته‌ورییه - tewrîye): پوشین، وشاردنه‌وه‌ی حه‌قیقه‌ت.

توز - ا (توز - tûz): توپکلی قایم و ناسکی جو‌ره‌دره‌ختیکه.

توزیع - مص. ع (ته‌وزیع - tewzî): دابه‌شکردن.

توزین - مص. ع (ته‌وزین - tewzîn): هه‌ل‌سه‌نگاندن، خوئاماده‌کردن بۆ قبول کردنی کاریک یان رووداوپک.

توسرخ - ا. مر (توسورخ - tûsurx): جو‌ره‌میوه‌یه‌که.

توسط - مص. ع (ته‌ق‌سه‌سوت - tevessut): ناوبژی کردن، ناوه‌ند، ناوکویی.

توسع - مص. ع (ته‌ق‌سه‌سو - tevessu):

به‌رین بوون.

توسعه - ا. مص (ته‌وسیئه - tewsî'e): به‌رینی، به‌رینخوازی، فراوانخوازی.

توسکا - ا (توسکا - tûska): داری حور.

توسل - مص. ع (ته‌ق‌سه‌سول - tevessul): ته‌شه‌بوز، ده‌ستوداوپن که‌وتن، پارانه‌وه.

توسن - ص (ته‌وسنه‌ن - tewsên): تو‌سن، سه‌رکیش، نارام.

توسیع - مص. ع (ته‌وسیع - tewsî'): به‌رین کردن، زور کردن، کرانه‌وه.

توش - ا (توش - tûş): توانا، تاقه‌ت، تویشو، خو‌راکی به‌ئندازه‌ی پیویست، به‌دهن، جه‌سته، لاشه.

توش - ا (توش - tûş): تویشو.

توشقان ئیل - ا (توشقان ئیل - tûşxan 'îl): سالی که‌رویشک، چواره‌م سالی دوانزه‌سالی تورکییه.

توشک - ا (توشه‌ک - tûşek): دوشه‌ک، دوشه‌گ.

توشه - ا (توشه - tûşe): تویشو، خو‌راکی که‌م، خواردنی‌ک که‌له‌سه‌فه‌ردا له‌گه‌ل خو‌ده‌بریت.

توشیح - مص. ع (ته‌وشیح - tewşîh): رازانه‌وه، حه‌ماییل کردنه‌ملی که‌سیتک، جو‌ره‌هونه‌ریکی شیعییه.

توصیف - مص. ع (ته‌وصیف - tewsîf): وه‌سف کردن، ستایش کردن، په‌سندانی شتیک.

توصیه - مص. ع (ته‌وسییه - tewsîye): راسپاردن، ده‌رس دادان، وه‌سپت کردن.

توضوء - مص. ع (تهقه زوء - tevezzu): دهست نوپژشتن، دهست نوپژ هه لگرتن، دهست نوپژ گرتن.

توضیح - مص. ع (تهوزیح - tewzîh): روونکردنه وه، ئاشکراکردن، شهرح و شروقه کردن.

توطئه - مص. ع (تهوتیه - tewtî'e): زهمینه خووش کردن، هه موارکردن، دهستپیک و سه رتا.

توطن - مص. ع (تهقه تون - tevetun): وه تهن هه لپژاردن، جیگیربوون، جیواربوون.

توعد - مص. ع (تهقه ئوعد - tev'ud): هه روگیف، هه ره شه کردن، ترساندن.

توغ - ا (توغ - tûx): عه له م، به یداخ، ئالا، ئالایه کی گه وره به له هه ندی ناوچه دا له روژانی تازیه دا هه لده کری.

توغل - مص. ع (تهقه غول - tevexxul): مو به له غه کردن، چوونه قوولایی شاریک، قوولبونه وهی زور له زانستدا.

توفال - ا (توفال - tûfal): ته خته ی سه ر داره را.

توفان - ا (توفان - tûfan): توفان، بابوژان، گپژهنگ و شه پۆلی خیرای ده ریا.

توفان - ص. فا (توفان - tûfan): هات و هاوارکەر.

توفر - مص. ع (تهقه فور - tevefur): زوربوون، راگرتنی حورمه تی که سیک، حورمه تگرتن.

توفیدن - مص. (توفیده ن - tûfiden): هاوارکردن، خرۆشان، هه لچوون.

توفنده - ا. فا (توفه نده - tûfende): هاوارکەر، هه راو هه نگامه نه ره وه.

توفیر - مص. ع (تهوفیر - tewfîr): کوکردنه وه، جیاوازی زورکردن، دانه وهی هه قی که سه سیک به ته واو ه تی، پاشه که وتکردن.

توفیق - مص. ع (تهوفیق - tewfîx): پشتیوانی خوایی، رازی بوون، یارمه تی دان.

توقع - مص. ع (تهقه غوء - tevexxu): به ته ما بوون، چاوه روانی، پیشبینی کردن.

توقیت - مص. ع (تهوغیت - tewxîr): وهخت دانان، کات دانان.

توقیر - مص. ع (تهوغیر - tewxîr): ته عزیز و ریز، ریزگرتن.

توقیع - مص. ع (تهوغی - tewxî): ئیمزکردن، مؤرکردن، واژووکردن.

توقیف - مص. ع (تهوغیف - tewxîf): ته وقیف، گرتن.

توکان - ا. فر (توکان - tûkan): بالنده به که له ناوچه گهرمه کانی ئه مریکا دا هه به.

توکسین - ا. فر (توکسین - tûksîn): ئاوی ژه هردار، ژه هرپکه که له هه ندی میکرو ب دروست ده بی.

توکل - مص. ع (تهقه کول - tevekkul): سپاردنی کار به وه کیل، پشت به ستن به خوا، که سی دی.

توکید - مص. ع (تهوکید - tewkîd): دووپات کردنه وه.

توکیل - مص. ع (تهوکیل - tewkîl): به وه کیل کردن، بریکاری.

تولا - مص. ع (تهڙه لالا - tevella):
کارگر تنه نهستو، دوستایه تی کردن.

تولد - مص. ع (تهفه للود - tevellud):
پهیدا بوون، له دایک بوون، هاتنه ئارا.

تولک - ص (تولەک - tûlek): زیرەک، چاپۆک، بالتەدە پی پەرەریو.

تولە - ا (تولە - tûle): تۆتە لێ سەگ، گەجیلە سەگ.

توله - مص. ع (تهفه لوهه - tevelluh) :
ئاشق بوون، شهیدا بوون، ههیران بوون،
ئاگا له خو بران له خه مباری یان له
خوشیدا.

تولی - مص. ع (ته لله للی - tevellî):
کارگرنه ئه هستۆ، دۆستایه تی، کردن.

تولیت - مص. ع (تہولیت - tewlîyet): خواداری، کردنه والی، سپاردنه، کاریک به که سټیک.

تولید - مص. ع (تہولید - tewlîd):
زایاندن، بهرہمہمیان.

تومان - (tûman - تومان): ئەم وشەیه
 لە سەر دەمی مەغۆڵەکاندا لە ئیتران پەیدا
 بوو، بەرانبەر بە دە هەزار سەرباز بوو، لە
 سەر دەمی قاجارییەکان ناوی پارەییکی
 ئیترانی بوو بەرانبەر بە دە قران بوو.

تومر - ا. فر (تومەر - tûmer): وەرەم، ئاوسان، پەنەم، پەنام، ماسان.

تون - (تون - tûn): تان، رایه‌ل، راهیل.
تون - (تون - tûn): ناگردانی گه‌رماو،
 تون.

تونتاب - ا. ص (تونتاب - tûntab):
تونچی، سہریہ رشتیاری ئاگردانی گہرماو.

تونل - ا. فر (تونیل - tûnil): تونیل، نهفهق.

توهّم - مص. ع (تهفّه هه هوم -
tevehhum): ترسان، خوف کردن،
 گومان کردن، خه یال کردن، وه همکردن.

توهين - مص. ع (تهوهين - tewhîn):
لاوازکردن، سووک کردن، سست کردن،
ئیهانه کردن.

تہ - (تہہ - teh): ژیر، بن، پائین، کوٹایو.

تہ - ا (تہہ - teh): توئی، ناو.

تهاتر - مص. ع (تهاتور - tehatur):
گۆرپنه‌وه‌ی کالّا، به‌درۆ‌خستنه‌وه‌ی یه‌کتر،
شه‌رکردنه‌، به‌ناهق له‌نیوان دوو که‌سدا.

تهاجم - مص. ع (تهاجوم -
tehacum): هیرش کردنه سهریهک،
په لاماردانی به کتری، هه لمه تدان.

تہانی - مص. ع (تہانی - tehanî):
پیرو زبانی، کردن.

تهاون - مص. ع (تههافون - tehavun):
لهبه ردها هینان، سووک کردن، پشت گوی
خستن، فهراموشکاری.

تهاولیل - مص. ع (تههافیل - tehavîl): ترساندن، گولی رهنځاوپه نځی به هار، رهنځی جیاوازی وهک سوورو زهر دو کهسک.

ته‌بندی - ا. مص (ته‌هبه‌ندی-
tehbendî): جزو به‌ند کردنی کتیب،
سووک‌ه خواردنی به‌ر له خواردنه‌وه‌ی
شهراب، به‌رکول.

تهجد - مص. ع (تههه ججود-
teheccud): شه و نخونی، شه و بیداری،
شه و نشینی.

تہجی - مص. ع (تہہ ججی - teheccî):
 حونجہ، حونجی، حونجہ کردن.

تهجیه - مص. ع (تههجیه - tehçîye):
حونجه، فیربوون، ژماردنی پیتی وشه و
لیک جیاکردنه و بیان.

تهچین - ا. مر (تههچین - tehçîn):
په رده پلاو.

تهدانسان - ا. فر (تههدانسان - tehdansan):
کۆری میوانی بۆ
چاخواردنه و سه ما.

تهدوزی - ا. مص (تههدوزی - tehdûzî):
جزوبه ندی دهفته روکاغه زو کتیبان.

تهدید - مص. ع (تههدید - tehdîd):
هه روگه ف کردن، هه ره شه کردن.

تههذب - مص. ع (تهههذب - tehezzub):
پاکبوونه و له عهیب و
نوقسانی، به رزه ره وشتی.

تههذب - مص. ع (تههذب - tehzîb):
پاک کردن، خالیسه کردن، چاک کردنی
شیعرو په خشان له که مو کۆری.

تههک - ص (تههک - tehek):
خالی، روت، هلۆل.

تههلوکه - مص. ع (تههلوکه - tehluke):
تالوکه، هیلاک، جیتی مه ترسی.

تههلوکه - ا. ع (تههلوکه - tehluke):
تالوکه، هه کارئ ئاکامی نابودی بئ.

تههلیل - مص. ع (تههلیل - tehlîl):
تالیله، گوتنی «لا اله الا الله»، زیکری
خوا.

تههم - ص (تههم - tehem):
نازا، دلیر، دلاوهر.

تههم - ا. ع (تههم - tuhem):
تۆمهت، ئیفترا.

تههمت - ا. ع (تهههمت - tuhmet):
تۆمهت، ئیفترا، بوختان بۆ کردن.

تههمتن - ص. مر (تهههمتن - tehmten):
بههیز، نازا، دلیر، نازناوی رۆسته می
کۆری زاله.

تههیت - مص. ع (تهههیت - tehnîyet):
موباره کبایی، پیرۆزیایی
کردن.

تهههور - مص. ع (تههههور - tehevur):
هه رهس هیتانی بینا، بئ ئه ده بی، بیباکی،
زاتکردن، مله وری.

تهههوع - مص. ع (تههههوع - tehevû):
دل تیک هه لاتن، رشانه وه، هیتانه وه
وه رشان.

تههویل - مص. ع (تهههویل - tehvîl):
خستنه ترس، سامناک نواندن، رازاندنه وه
به هۆی جل و خشله وه.

تههویه - مص. ع (تهههویه - tehvîye):
گۆرینی هه و، ئیرکۆندشن.

تههوی - ص (تههوی - tuhî):
تهههک، هلۆل، پوچ.

تهههییج - مص. ع (تههههییج - teheyyuc):
خروش، ورووژان، هاتنه جووش و
خروش، ورووژان.

تهههگاه - ا. مر (تهههگاه - tuhîgah):
که له که، خالیگه، قه برغه، برک.

تههیه - مص. ع (تههیه - tehiye):
ئاماده کردن.

تهههیج - مص. ع (تهههیج - tehyîc):
ورووژاندن، هیتانه جووش، هیتانه
جوله.

تههیار - ا. ص (تههیار - teyar):
تههیار، حازرو ساز.

تههیا سر - مص. ع (تههیا سر - teyasur):
به لای چه پدا رویشتن.

تيامن - مص. ع (تهيامون - teyamun): به لای راست دا رویشتن.

تیب - ص (تیب - tîb): سه رگه ردان، مه دهوش، حه یران، شه یدا.

تیپ - ا (تیپ - tîp): تیپ، دهسته، به شیکي سوپا.

تیپ - ا. فـر (تیپ - tîp): نمونه، سه رمه شق.

تیپا - ا. (تیپا - tîpa): لیدان به نوکی قامک.

تیج - ا (تیج - tîc): چرۆ، خونچه ی تازه ی گه لادار.

تیج - ا (تیج - tîc): ئاوریشمی خاو، په مووی شیکراوه.

تیجان - ا. ع (تیجان - tîcan): کۆی تاج، تاجان.

تیر - ا (تیر - tîr): تیر، ئهوی به که وان ده یهاون، دهسته ک، کاربته.

تیر - ا (تیر - tîr): بهش، پاژ.

تیر - ا (تیر - tîr): ئهستیره ی عه تارد.

تیر - ا (تیر - tîr): مانگی چواره می سالی هه تاوی.

تیراژ - ا. فر (تیراژ - tîraj): تیراژ، ژماره ی نوسخه کانی روژنامه، گۆقار و کتیب که به یه ک که رت چاپ بکری.

تیراژه - ا (تیراژه - tîraje): په لکه رهنگینه، کۆلکه زتیرینه، کهسک و سۆر، زهرینه و سیمینه.

تیرباران - ا (تیرباران - tîrbaran): تیرباران، کوشتنی کهسیک له لایه ن دهوله تهوه.

تیرتخش - ا. مر (تیرتخش - tîrtexş): فیشه که شیتته، فیشه کی ئاته شبازی بۆ

تهقه ی خوشی.

تیررس - ا. مر (تیررهس - tîrres): تیراویتژ.

تیرست - ا (تیرهست - tîrest): سی سه د.

تیرک - ا (تیرهک - tîrek): تیری بچووک، فیچقه ی خوین له دهماره وه.

تیرک - ا (تیرهک - tîrek): ئهستونی خیتوت، دیرهک

تیرکش - ا (تیرکesh - tîrkeş): تیردان، هه گبه ی تیران، جیگه ی تیری که وان.

تیرکمان - ا (تیرکه مان - tîrkeman): تیروکه وان.

تیرگان - ا. مر (تیرگان - tîrgan): جه ئنیکه ریکه وتی روژی سیازده ی مانگی چواره می سالی هه تاوییه.

تیرم - ا. ص (تیرم - tîrem): خانمی گه وره ی هه رمه می پاشا، خاتون.

تیروئید - ا. ص. فر (تیروئید - tîrû'îd): غوده ی دهره قی.

تیره - ا (تیره - tîre): بنه ماله، تیره، تایفه، به شیک له هۆز.

تیره - ص (تیره - tîre): تاریک، رهش، که وه بی.

تیره پشت - ا. مر (تیره ی پوشت - tîrey puşt): مۆره غه ی پشت، برپه ی پشت.

تیره روان - ص (تیره ره قان - tîrerevan): دل رهش، ناو سک رهش.

تیره روز - ص (تیره روز - tîrerûz): به دبه خت، نه گبه ت، روژ رهش، کلۆل.

تیریز - ا (تیریز - tîrîz): گرۆل، تیریز، بال و په ری په له وه ران.

تیز- ص (تیز- tîz): تیژ، پرنده، تامی
تون و تیژ، خیراو چاپوک، چالاک.

تیز- ا (تیز- tîz): تر، گوز، بای
دهنگداری قون.

تیزاب- ا (تیزاب- tîzab): تیزاب.

تیزبال- ص (تیزبال- tîzbal): تیژبال،
مه لی خیرا له فریندا.

تیزبین- ص (تیزبین- tîzbîn):
تیژبین، زور هوشیار و ورد.

تیزویر- ص (تیزویر- tîzvîr): بیرتیژ،
هوشیار، به هوش، هویردار.

تیزهوش- ص (تیزهوش- tîzhûş):
هوشمه‌ند، هوشیار، زیرهک، زرینگ.

تیسر- مص (تهیه‌سور- teyessur):
ئاماده‌بوون، ئاسان بوون.

تیسیر- مص (تهیه‌سیر- teysîr):
ئاسان کردن، حازر کردن.

تیشه- ا (تیشه- tîşe): ته‌شوی.

تیغ- ا (تیغ- tîx): تیغ، تیغی ده‌لاکی،
شمشیر، هه‌ر ئامیژیکی تیژ و پرنده.

تیغه- ا (تیغه- tîxe): تیغه، باریکه
دیواری نیوان.

تیفوئید- ص (تیفوئید- tîfû'id):
تیفوئید.

تیفوس- ا (تیفوس- tîfûs):
تیفوس.

تیقظ- مص (تهیه‌غوز- teyexxuz):
هوشیاربوون، بیدار بوون.

تیقن- مص (تهیه‌غون- teyexxun):
دل‌نیابوون، باوه‌رکردن.

تيله- ا (تيله- tîle): هه‌لمات، که‌لا،
گوله، مه‌پمه‌ر، تيله، که‌لانی.

تیم- ا (تیم- tîm): کاروان سه‌رای
گه‌وره.

تیم- ا (تیم- tîm): خه‌م، دل‌ته‌نگی.

تیم- ا انگل (تیم- tîm): تیپ،
ده‌سته، تیپی فوتبول.

تیماج- ا (تیماج- tîmac): پیستی
ناژهللی خوشه‌کراوی ده‌باغ دراو.

تیمار- ا (تیمار- tîmar): خزمه‌ت و
سه‌رپه‌رشتی نه‌خوش، خه‌مخوری،
دل‌سوزی.

تیماردار- ص (تیماردار- tîmardar):
نه‌خوش، خه‌مخور، تیمارشان.

تیمارستان- ا (مر (تیمارستان- tîmarstan):
شی‌تخانه، جی‌گه‌ی
شی‌تان.

تیمچه- ا (تیمچه- tîmçe):
قه‌یسه‌ری، بازاروکه له نیو بازاری
گه‌وره‌دا.

تیمسار- ا (تیمسار- tîmsar):
له‌قه‌بیکی سوپاییه بوئه‌فسه‌رانی له
سه‌رتیپ بال‌تر، له جی‌ی جه‌ناب،
فه‌رمانده‌ی هه‌موو سوپا.

تیمم- مص (تهیه‌موم- teyemmum):
ده‌ست نویژ شتن به خو‌ل له کاتی
ناچاریدا وه‌کو نه‌خوشی، یان نه‌بوونی
ئاو.

تیممن- مص (تهیه‌مون- teyemmun):
موباره‌ک بوون.

تیو- ا (تیو- tîv): توانا، شینگ.

تیوا- ا (تیوا- tîva): بی‌باکی، بی
ئه‌ده‌بی، پرکیشی، مله‌پوری.

تيول - ت - ا (تويول - tuyûl): مولک و ئاو و زهوييهک که له زهمانی زوودا پاشايان دهياندا به ههندی کهس تا به دهرامه ته که ی بژین.

تیه - ع. ا (تهیه - teyh): گومپایی، سه رگه ردانی، خۆپه سندی.

تیهاء - ص. ع (تهییهاء - teyha'): بیابانی که مروت تیایدا ون بیی و ری دهرنه کات.

تیهو - ا (تیهو - tîhû): سوئسکه، سوئسک.

ث- حر(ث- s):

پیتی پینجه می نه لفبای فارسییه و به (سا) دهخوینریتته وه و به حساوی نه بجه دهکاته (۵۰۰).

ثابت - ا. فا. ع(سابیت - sabit): پایه دار، به رقه رار، قایم.

ثابتیه - افا. ع(سابیتیه - sabite): هه ساره ی جیگیر، پایه دار، (بومی).

ثافل - ا. فا. ع(سافیل - safil): تلپه، پاشه روک، هه رشتیک بن بنیتته وه.

ثاقب - ا. فا. ع(ساغیب - saxib): کونکهر، روشن، داگیرساو، پرشنگذار.

ثاقل - ص. ع(ساغیل - saxil): سه نگین، قورس، زور نه خوش.

ثالث - ص. ع(سالیس - salis): سی، سییه م، سییه م کهس.

ثالشه - ص. ع(سالیسه - salise): سییه م، (بو: می) ۱۰ له سه ر ۶۰ سانییه.

ثالوث - ا. ع(سالوس - salûs): سییانه، سییانه ی پیروز: باب، کوپ،

روحي قودس (له ئایینی مه سیحیان).

ثامن - ص. ع(سامین - samin): هه شته م، ئیمامی هه شته م ناسراو به (رهزا).

ثامن الائمه - (سامینل نه ئیمه - saminl e'ime): ئیمامی هه شته م (عهلی بن موسای کازم) ناسراو به (رهزا).

ثانوی - ص. ن. ع(سانه فی - sanevî): دووهمین، نا سه ره کی.

ثانی - ا. ع(سانی - sanî): دووهم، جووت.

ثانیه - ا. ص. ع(سانیه - sanîye): شه ست یه کی ده قیقه یه ک.

ثانیه شمار - ص. فا(سانیه شومار - saniye şumar): بچوکی سه عات که سانیه دیاری دهکات.

ثا - مص. ع(سه ئر - se'r): تۆله، تۆل، حه یف، هه قکردنه وه، کوشته وه ی بکوژ.

تۆلۈل - ا. ع (سوءلۈل - su'lûl): زىپىكە، كۈانى زۆر بچووك، بالووك، بالويك.
ثبات - مص. ع (سەبات - sebat): پايدەدارى، بەرقەرارى، بەرقەرارىبوون، بەردەوام بوون.
ثبات - ص. ع (سەببات - sebbat): ئەندىكاترتووس، دەفتەرى ھاتوو و دەرچوو.
ثبت - مص. ع (سەبت - sebt): پايدەدارى، نووسىن.
ثبوت - مص. ع (سووت - subût): جىگىرىبوون، بەرقەرارىبوون، پايدەدارىبوون، سەلماندىن.
ثبور - مص. ع (سوبور - subûr): زىيان كېشان، گرتن، شىن و شەپۆرو واوھىلا، كوژران.
ثخانت - مص. ع (سەخانتە - sexanet): رەق بوون، قايم بوون، ئەستور بوون.
ثخونت - مص. ع (سوخنونتە - suxûnet): سەخت بوون، خەست، غەلىز.
ثخين - ص. ع (سەخين - sexîn): سەخت، بەسەبر، سەلارو سەنگىن، قايم، ئەستور.
ثدى - ا. ع (سەدى - sedî): مەمك.
ثراء - مص. ع (سەراء - sera'): دەرلەمەند بوون، زەنگىنى، بە توانا بوون.
ثروت - ا. ع (سەرقەت - servet): سەررەت، سامان، مالى زۆر، دەرلەت، دارايى، كولوور.
ثرى - ا. ع (سەرا - sera): خاك، ئاخ، زەوى، زەوى شىدار، زەوى تەر، زناو.

ثريا - ا. ع (سورەيا - sureya): چلچرا، بورجىكە لە بورجەكانى مانگ، پەروين.
ثعبان - ا. ع (سوئبان - su'ban): مارى گەرە، ئەژدىھا، حەزىا، زەھا، ھەژدىھا، ئەژدەھا.
ثعلب - ا. ع (سەئەلب - se'leb): رىئوى، رۆقى، رىقى.
ثعلب - ا. ع (سەئەلب - se'leb): جۆرە گولچىكە، لە بەستەنى و شىرنىمەنىدا بەكار دىت.
ثغر - ا. ع (سەغر - sexr): ددان، ددانى پىشەو، دەم، سنوور، زار، دەف.
ثغور - ا. ع (سوغور - suxûr): ددانان، زاران، سنووران.
ثفل - ا. ع (سوفل - sufl): تىپە، خلتە، خلت و خاشە، تلتە.
ثفل دان - ا. ع. فا (سوفل دان - sufildan): خلتەدان، شتى كە بەلغەم و لىكاوى تى بىكرىت.
ثقات - ا. ص. غ (سوغات - suxat): باوھەپپىكراوان.
ثقافت - مص. ع (سەغافەت - sexafet): زىرەكى، چالاكى، مامۇستايى، بەھرەوهرى لە زانست و ئەدەبدا.
ثقال - ع (سىغال - sixal): قورس، سەنگىن، گران.
ثقب - ا. ع (سوغب - suxeb): كۈنان.
ثقبه - ا. ع (سوغبە - suxbe): كۈنى بچووك، كۈن.
ثقل - مص. ع (سىغل - sixel): گران بوون، گرانى، سەنگىنى.
ثقل - ص. ع (سىغل - sixl): گران

بوون، دهرکه و تنی بارداری ژن.

ثقل - مص. ع (سه غل - sexl): گران بوون، قورس بوون، هه لسه نگاندن.

ثقل - ا. ع (سه غل - sexel): باروینه، سه رووت و سامان، هه شتیکی به نرخ و ده گمه.

ثقل - ا. ع (سوغه لاء - 'suxela): گرانان، گرانجانان، رهزا قورسان.

ثقلت - ا. مص. ع (سه غله ت - sexlet): گرانی، سه نگینی، قورسی، وه نه وز، قورسی خواردن له سه ره گه ده دا.

ثقلین - ا. ع (سه غه له یین - sexeleyen): ئاده می و پهری، ئاده می و جنی.

ثقوب - ا. ع (سوغوب - suxûb): کونان، هه لبوون.

ثقه - ص. ع (سیغه - sixe): باوه ری، متمان، که سی که جیتی باوه ری، پروا.

ثقیف - ص. ع (سه غیف - sexîf): چالاک، زیره ک، وه ستای لیها توو، ناوی تیره یه کی عه ره به.

ثقیل - ص. ع (سه غیل - sexîl): قورس، گران، سه نگی، گرانجان، قسه ره ق.

ثکالی - ص. ع (سه کال - sekala): جه رگ سووتان، رۆله مردوان (دایکان ده گریته وه).

ثکل - مص. ع (سه کل - sekil): جه رگ سووتان، مندا ل مردن، فه رزه ند مردن.

ثکلی - ص. ع (سه کلا - sekla): ژنی فه رزه ند مرده، ژنی عه زیز مرده، ژنی دۆست گوم کرده.

ثلاث - ا. ع (سه لاس - selas): سی، ژماره (۳).

ثلاثون - ا. ع (سه لاسون - selasûn): سی.

ثلاثی - ص. ن. ع (سولاسی - sulasî): سیانی، سی قو لی، هه وشه یه ک له سی پیت پیکهاتی.

ثلت - ا. ع (سولس - suls): سییه ک، ناوی جۆره خه تیکه.

ثلشان - ا. ع (سولوسان - sulusan): دوو سی یه ک، دوو به ش له سی به ش.

ثلج - ا. ع (سه لچ - selc): به رف، به فر، وه ور، وه فر.

ثلمه - ا. ع (سوله - sulme): کون، درز، شه ق.

ثمار - ا. ع (سیمار - simar): میوه، بهر، به ره هم.

ثمانون - ا. ع (سه مانون - semanûn): هه شتا.

ثمانی - ا. ع (سه مانی - semanî): هه شت.

ثمر - ا. ع (سه مهر - semer): میوه، بهر، به ری دره خت، به ره هم.

ثمرات - ا. ع (سه مه رات - semerat): میوان، به ران، به ره ه مان، قازانج و ده سته وتان.

ثمره - ا. ع (سه مه ره - semere): سه مه ره، میوه یه ک، ئه نجام، به ره هم، فه رزه ند.

ثمن - ا. ع (سومن - sumn): هه شت یه ک.

ثمن - ا. ع (سه مه ن - semen): به ها، نرخ، بایی، قیمه ت.

ثمین - ص. ع (سه مین - semîn): گران به ها، به قیمه ت، قاس.

جلویه رگان، پۆشاکان.
ثیب - ص. ع (سه ییب - seyyîb):
 بیوه ژن، بیوه پیاو، ئافره تی بی بنکراو (به
 حه لالی یان حه رامی).
ثیران - ا. ع (سیران - sîran): گایان،
 گاجووتان.

ثناء - ا. ع (سه ناء - sena'): سوپاس،
 درود، ئافه رین، ستایش، چاکه بیژی.
ثنائی - ص. ع (سونائی - suna'î):
 دووانی، جووت، وشه ی جووت پیتی،
 دووقۆلی.
ثنا یا - ا. ع (سه نایا - senaya): ددانی
 پیشه وه، بره پ.
ثنوی - ص. ن. ع (سه نه فی - senevî):
 جووت په رست، دو الیزم، دوو فاقی.
ثنویه - ا. ع (سه نه فییه - senevîye):
 دو الیزمی، مانه وی (له ئایینی
 مانیه وه)، باوه ربوون به دوو پرهنسیپ.
ثواب - ا. ع (سه قباب - sevab):
 پاداشت، پاداشتی کاری چاکه، فه پ،
 خیر، چاکه.
ثوابت - ا. ع (سه قبابیت - sevabit):
 ئه ستیره ی وه ستاو، که روناکییان له
 خو یانه.
ثواقب - ا. ع (سه قباغب - sevaxîb):
 ئه ستیره ی پرشنگدار..
ثوانی - ا. ع (سه قانی - sevanî):
 سانیه، ۱ له سه ر ۶۰ ی ده قیقیه ک.
ثوب - ا. ع (سه وب - sewb): جل،
 پۆشاک، بهرگ، کراس.
ثور - ا. ع (سه ور - sewr): گا،
 گاجووت، یه کیکه له دوانزه بورجه کان.
ثوران - مص. ع (سه قهران - severan):
 هاروژان، هه لچوون، بهرپابوونی ئاژاوو
 فیتنه.
ثورت - ا. مص (سه ورهت - sewret):
 کو ده تا، قهره بالغی، ئاپۆرا، رق، کینه.
ثوم - ا. ع (سوم - sûm): سیر.
ثیاب - ا. ع (سییاب - siyab):

ج

ج - حر(ج- C):

پیتی شه‌شهمی ئه‌لفبای فارسییه که به (جیم) ده‌خوینریتته‌وه‌و به‌ه‌ساوی ئه‌بجه‌ده‌کاته (۳). هه‌ندی جار ده‌گۆرئ به: ز، ژ، گ.

جا- ا(جا- ca): جئ، شوین، مال، دالده، نوین.

جائر- ا. فا. ع(جائیر- cair): زالم، زۆردار، سته‌مکار.

جائز- ا. فا. ع(جائیز- caiz): شیاو، ره‌وا، هه‌لال.

جائزه- ا. ع(جائیزه- caize): خه‌لات، پاداشت، به‌خشش.

جائع- ص. ع(جائع- cai'): برسی.

جافتادن- مص(جائوفتاده‌ن-

cauftaden): هاتنه‌وه‌جئ، گیرسانه‌وه، ده‌م کیشانی خواردن، له‌جئ ده‌رچوون، خه‌ملین و کامل بوون.

جافتاده- ص. مص(جائوفتاده-

cauftade): هاتنه‌وه‌جئ، گیرسانه‌وه، کارامه، به‌ئه‌زموون، خه‌ملیو، پوخته،

پینگه‌ییو.

جانداختن- مص(جائه‌نداخته‌ن- caendaxten): راخستنی جینگه‌ی خه‌وتن، خستنه‌وه‌جئ، گرتنه‌وه‌ی ئیسیکی له‌جئ چوو.

جابه‌جا- ق(جابه‌جا- cabeca): ده‌ستبه‌جئ، یه‌کسه‌ر، خال به‌خال، جیه‌جئ.

جابه‌جاشدن- مص(جابه‌جاشوده‌ن- cabeca şuden): له‌جئ چوون، گواستنه‌وه، له‌شوینیکه‌وه‌چوونه‌شوینیکی دی، شوینگۆرکئ.

جابه‌جاکردن- مص(جابه‌جاکه‌رده‌ن- cabecakerden): شارده‌وه، شوین گۆرکئ، گواستنه‌وه.

جابر- ا. فا. ع(جایییر- cabir): شکسته‌به‌ن، سته‌مکار، زالم، دل‌ره‌ق.

جابرانه- ق. ص(جایییرانه- cabirane): سته‌مکارانه، زالمانه.

جابلِس- ا(جابلِس- cabuls): پروانه جابلِسا.

جابلسا - ا(جابولسا - cabulsa):
 کینایه یه له رۆژاوا، یان شارێکی خه یالێ له رۆژاوا.
جابلقا - ا(جابولغا - cabulxa):
 کینایه یه له رۆژهه لات، یان شارێکی خه یالێ له رۆژهه لات.
جاییه - ا.ع(جاییه - cabîye): ههوز، ئهستیل، شوینی کۆبوونهوهی ئاو.
جاپا - ا(جاپا - capa): جی پێ، شوین پێ، شوون پا.
جاتاغ - ا(جاتاغ - catax): کۆماج.
جائلیق - ا(جاسیلیق - casilîx):
 پیشه وای عیساییان، پلهو پایه یه کی روحانییه له ئایینی مهسیحیاندا.
جائیم - ا.ع(جاسیم - casim): بهسهه سینگدا نوستوو، به چۆکا کهوتوو، چۆک دادان، خهفتگ.
جائوم - ا.ع(جاسوم - casûm):
 پیرهه قۆک، مۆته که، کابوس، خهوی پهڕیشان، میترده زمه، کاوس، شهوگ.
جائی - ا.فا(جاسی - casî): لهسهه چۆک دانیشستوو، کهسیک لهسهه ئهژنۆ دانیشی.
جائییه - ا.فا.ع(جاسییه - casîye):
 لهسهه زرانی دانیشستوو (بۆمی)، ناوی سوره تیکی قورحانه.
جاجیم - ا(جاجیم - cacîm): جاجم، مهوج.
جاچراغی - ا(جاچراغی - caçraxî):
 جی چرا، چرادان، ئهوشته یان شوینهی چرای لهسهه داده نری.
جاحد - ا.فا.ع(جاهید - cahid):
 سپله، پێ نهزان، نکۆلی کار، بێ ئهمهک.

جاحظ - ص.ع(جاهیز - cahiz):
 چاوزهق، پیاوی چاو ده ریۆقیوی درشت.
جاحظیه - ا.ع(جاحیزییه - cahizîye):
 گوروپیکی موعته زیله ی پهیرهوی عهمری کوری به حری ناسراو به جاهیز که له سهدهی دووهمی ههجریدا ژیاوه.
جاسوک - ا(جاسوک - caxsûk):
 داس، داسولکه، داسخاله.
جاخوردن - مص(جاخوردن - caxûrden):
 راجله کین، داچله کین.
جاخوش کردن - مص(جاخوش کردن - caxûş kerdn):
 جی خوشکردن، زۆرمانه وه له جی یهک.
جاداد - ا.مر(جاداد - cadad):
 گرتن، جی بوونهوه.
جادادن - مص.م(جادادن - cadaden):
 دانانی شتیک له شوینی، جی پیدانی کهسیک.
جاداشتن - مص.ل(جاداشتن - cadâşten):
 گرتن، شایسته بوون، به جی بوون.
جادنگو - ا.ص(جادنگو - cadengû):
 زه یه وانی ئاته شگه ده، ئاته شگه فان.
جادو - ا(جادو - cadû):
 سیحریاز، جادو، جادوکار، ئهفسوون.
جادوافرین - ص.فا(جادو ئافه رین - cadû aferîn):
 جادوکار، جادوگر، جادوباز، ئهفسوون باز.
جادوان - ا(جادو فان - cadûvan):
 جادوبازان، سیحریازان، ئهفسوون گهران.
جادوانه - ق.ص(جادو فانه - caduvane):
 جادووانه، سیحرئامیز، جادو و گه ئاسا..

جادویند - ص. فا (جادوینه‌ند - cadû firîb): سیحرباز خه‌له‌تین، فریوده‌ری جادوگره‌ر.

جادوفش - ص. مر (جادوفه‌ش - cadû feş): جادوئاسا، سیحر ئامیز.

جادوک - ا (جادوکه‌ک - csdûvek): جادوگره‌رۆکه، جادوگره‌رۆک، جادوگره‌ری بچووک.

جادوکار - ص. فا (جادوکار - cadûkar): جادوپیشه، ساحیر، سیحرباز، که‌سی کارو پیشه‌ی وه‌کو جادو وایی.

جادوکوش - ص. فا (جادوکوش - cadûkuş): جادوگره‌ر کوژ، بکوژی سیحرباز.

جادوگر - ص. فا (جادوگره‌ر - cadûger): جادوگره‌ر، سیحرباز.

جادومنش - ص. مر (جادومه‌نیش - cadûmeniş): جادوگره‌ر ته‌بیعت، سیحرباز سیفته‌ت.

جادونژاد - ص. مر (جادونه‌ژاد - cadû nejad): که‌سیک که ره‌چه‌له‌کی بچیتته‌وه سه‌ر جادوگره‌ر.

جادونسب - ص. مر (جادو نه‌سه‌ب - cadû neseb): جادوکار نه‌ژاد.

جادووش - ص. مر (جادووه‌ش - cadûveş): جادوئاسا، سیحر ئامیز.

جادوی - ا. مص (جادوئی - cadûvî): جادوگره‌ری، سیحربازی، عه‌جایه‌ب.

جادویی ساز - ص. فا (جادویی ساز - cadûyî saz): جادوگره‌ر، سیحرباز، نه‌فسونگره‌ر.

جاده - ا. ع (جاده - cade): جاده، کاروانه‌ری، شاری، ریگه‌ی پان و کوتراوه.

جادویند - ص. فا (جادوینه‌ند - cadû bend): جادوپهن، نوشته‌ی دژه جادو، نوشته‌ی جادو به‌تالکهر.

جادوپرست - ص. فا (جادوپه‌رست - cadû perest): جادوپه‌رست، که‌سیک باوه‌ری به جادو هه‌بی.

جادوپیشه - ص. مر (جادو پیشه - cadû pîşe): جادوکار، سیحرباز.

جادوجنبل - ا. مر (جادوجه‌نبل - cadû cenbel): سیحرو نه‌فسون.

جادوخیال - ص. مر (جادو خه‌یال - cadû xeyal): خه‌یالپه‌روه‌ر، خه‌یالی نه‌فسوناوی، شاعیری خوش خه‌یال.

جادوخیز - ص. مر (جادو خیز - cadûxîz): جادوگره‌ر، که‌سیک که جادوی لی بوه‌شیتته‌وه.

جادوزبان - ص. مر (جادو زه‌بان - cadû zeban): شیرین گوتار، زمان شیرین، دهم ته‌ری، زمان لوس.

جادوزن - ص. مر (جادوزهن - cadûzen): ژنی جادوگره‌ر، ژنی سیحرباز.

جادوزن - ص. فا (جادو زهن - cadû zen): جادوگره‌ر، به‌تال که‌ره‌وه‌ی جادو.

جادوستان - ا. مر (جادوستان - caduvistan): جادوستان، شوینی جادوکاران، جی کۆبوونه‌وه‌ی جادوگره‌ران، هندستان.

جادوسخن - ص. مر (جادوسوخه‌ن - cadû suxen): خوش گوتار، زمان ره‌وان، زمان شیرین، شاعیری ره‌وان زمان.

جادوفریب - ص. فا (جادوفریب -

- جاده‌سازی** - ا. مص (جاده‌سازی - cadesazî): ریگه‌سازی، دروستکردنی ریگه له ده‌تیی شار.
- جاده‌کوب** - ا. مر (جاده‌کوب - cadekûb): جاده‌کوتنه‌ده‌ده، روژله، مه‌کینه‌ی کوتانه‌وه‌ی ریگه.
- جادی** - ا (جادی - cadî): زه‌عفه‌ران، زافران، زه‌فچه‌ران.
- جادی** - ص. ع (جادی - cadî): سوالکهر، گه‌دا، ده‌روژه‌کهر.
- جاذب** - ا. فا. ع (جاذب - cazib): راکیشهر، مایه‌ی سه‌رنج، سه‌رنج راکیش.
- جاذبه** - ا. فا. ع (جاذبه - cazibe): هیژی راکیشهر، قوه‌ی جاذبه.
- جاذبیت** - مص. ع (جاذبیت - cazibîyet): دل‌بهری، دل‌داری، ناشقیینی، هیژی راکیشان، وه‌کو موگناتیس.
- جار** - ا (جار - car): چلچرا.
- جار** - ا. ت (جار - car): جار، جار‌دان، جار راهیشتن.
- جار** - ا. ع (جار - car): جیران، دراوسی، هاوسا.
- جار** - ا. فا (جار - car): راکیشهر.
- جارچی** - ا. مر. ت (جارچی - carçî): جارچی.
- جارح** - ا. فا. ع (جارح - carih): بریندارکهر، پرنده، که‌سیک که شایه‌تی شایه‌ت ره‌ت بکاته‌وه‌و پوچه‌لی بکاته‌وه.
- جارحه** - ا. فا. ع (جارحه - carihe): جانه‌وه‌ری راوکه‌ر، له‌درنده‌و له‌فرنده.
- جارختی** - ا. مر (جارختی - carextî): عه‌لاگه‌ی جلان، چاکلا.
- جارف** - ا. ص. ع (جاریف - carif): تاعون، به‌لا، ههر شتی که مه‌ردم له نیو به‌ری، رامالهر.
- جاریفتن** - مص. ل (جاریفتن - careften): دۆراندن، گه‌رانه‌وه جیتی خۆت، ژیرکه‌وتن.
- جارگون** - ا (جارگون - cargûn): توپکلی دووه‌می گوئز.
- جارو** - ا (جارو - carû): گسک، گزی.
- جارو‌جنجال** - ا. مر (جارو‌جنجال - carû cencal): هه‌راوه‌ه‌نگامه، هه‌راوه‌نا، ئاژاوه، قورو قه‌ره‌بالغی، فهرته‌نه، هه‌یشه‌تی.
- جارود** - ا. ص. ع (جارود - carûd): پیای شوم، نه‌حس، به‌دبه‌خت، سالی قات و قری.
- جارور** - ا. ع (جارور - carûr): ئاوه‌پو، ئاودر، رووباریک که لافاو دروستی کردبیت.
- جاروف** - ا. ص. ع (جاروف - carûf): به‌دوم، شووم، به‌دودم، چاوچنۆک، زۆر خۆر، نه‌حس.
- جاروکش** - ص. فا (جاروکش - carûkeş): که‌ناس، کوچه‌مال.
- جاری** - ا. ص (جاری - carî): ژنی برای می‌برد، هیوهر.
- جاری** - ا. فا. ع (جاری - carî): ئاوی که پروات، باو.
- جاریات** - ا. ع (جاریات - carîyat): که‌نیزه‌ک، کچۆله، ئەژدیها، هه‌تاو، که‌شتی.
- جاری مجری** - ا. مر. ع (جاری مه‌جرا - carî mecra): جیتشین، جیتوار.

جاریه - ا.ص.ع (جارییه - carîye):
که نیزهک، قهره واش، که شتی، هه تاو،
کچۆله، ئاوی رهوان.

جاز - ا. انگ (جاز - caz): ئامپیریکی
مۆسیقاییه.

جازه دن - مص. م (جازه دن - cazeden):
فرۆشتنی کالای قهلب به نرخى ئهسل،
دهست برین، ههله تاندن، خاپاندن.

جازه - ا.فا.ع (جازه - cazi): زارو
گریان، بئ ئۆقره، بئ سهبر.

جازه - ا.ص.ع (جازه - cazie): ژنی
به گریه و بئ ئۆقره، که پری مپو.

جازه م - ا.فا.ع (جازه م - cazîm): بئ
چه ندو چون، که سیک که له مه به سستی خۆی
دوو دل نه بئ، بنج بر، ئامرازی جه زم: (لا،
لما، لم، لام الامر، ان الشرطیه).

جاست - ا (جاست - cast): جیی
هه لقیلاقاندنی ترئ، ئه و شوپنه ی ترئ تئ
ده کرئ و به پئ ده شیرئ تا ئاو بداته وه.

جاسر - ص.ع (جاسیر - casir):
جه سور، بئ باک، دلیر، بویر، به زات،
نازا.

جاسم - ا.ع (جاسیم - casim): ناوه بو
پیاوان، ناوی گوندیکه له شام.

جاسنگین - ص.ع (جاسه نگی - casengîn):
کارامه، سه نگی، نه جیب.

جاسوس - ص.ع (جاسوس - casûs):
هه والذر، جاسوس، شوقرار.

جاش - ا (جاش - caş): جیز، دانه ویله ی
پاک کراو، خه رمانی سوور، عه ماری
دانه ویله ی پاک کراو.

جاشدان - ا.مر (جاشدان - caşdan):
عه ماری دانه ویله، جیی نان.

جاشدن - مص. ل (جاشودن -
caşuden): جاگرته، جیگیربون،
جیوارى.

جاشیه - ا.ع (جاشیرییه - caşirîye):
شه رایی به یانان، تیشیت، ناوی تیره یه کی
عه ره به.

جاشو - ا (جاشو - caşû): که سیک که له
پاپۆردا کار بکات، کریکاری که شتی.

جاعل - ا.فا.ع (جائیل - caîl):
سازنده، دروستکهر، ته زویرچی،
قه لپکار.

جاغر - ا. (جاغیر - caxîr): سیقه تۆره،
چیکلدان، چیکلدانه، گژاژ، گژار.

جاف - ا.ص (جاف - caf): قه چیه، ژنی
به دکار، قه جیک.

جاف - ص.ع (جاف - caf): وشک،
وشکه وه بوو، وشک کراوه.

جاف - ا (جاف - caf): ناوی
عه شیره تیکى گه وره ی کورده، له هۆزی
گاوانی کۆن که وتوونه ته وه.

جافی - ا.فا (جافی - cafî): جه فاکار،
سته مکار، به دخوو، تونده ته بیعه ت.

جاکار - ا.ص (جاکار - cakar):
زه وییه که هه موو سالتی تۆو بدرئ.

جاگردن - مص. م (جاگرده ن -
cakerden): جئ کردنه وه، تئ کردن.

جاکسو، جاکشو - ا (جاکسو، جاکشو -
caksû, cakşû): دانه ویله یه که بو
ده رمان به کاردی.

جاکی - ا (جاکی - cakî): تایه فه یه کی
گه وره ی ئیرانییه که چه ندین تیره ی هه یه.

جاگذاشتن - مص. م (جاگوزاشته ن -
caguzaşten): له جئ دانان.

جاگرفتن - مص. ل (جاگیریفتهن - cagiriften): جئ گرتن.

جاگرم کردن - مص. ل (جاگهرم کیردهن - cagerim kirden): جئ گهرم کردن، مانه وه له شوینن، جئ خوشکردن.

جاگه - ا. مر (جاگه - cage): جئگه.

جال - ا (جال - cal): داو، تهله، فاق.

جال - ا. ع (جال - cal): عهزم، ئاههنگ، رهئی، دیواری گۆر، بازنه ی ناوه وه ی بیر.

جالب - ا. ف. ع (جالیب - calib): دلرفین، جوان، مایه ی سهرنج، راکیشه ر.

جالس - ا. ف. ع (جالیس - calis): دانیشوو.

جالوت - ا (جالوت - calût): جوله که ی ئاواره، جوله که ی دووره ولات.

جاله - ا (جاله - cale): جاله.

جاله - ا. ع (جاله - cale): خه لکانیک که له ولاتی خو کۆچیان کردب، دووره ولاتان.

جالی - ا. ف. ع (جالی - calî): روون، ئاشکرا، که سیک له ولاتی خو ی کۆچی کردب، دیتۆل.

جالیز - ا (جالیز - calîz): بیستان.

جالیزبان - ا. ص (جالیزبان - calîzban): بیستانه وان، بۆیسانچی.

جالیزکاری - ا. مص (جالیزکاری - calîzkarî): بیستانکاری، چاندنی گوندۆره و شفتی و ئاروو.

جالیه - ا. ف. ع (جالیه - calîye): ئه و غه ربانه ی که له ولاتی خو یان ه یجره تیان کردوو، ئه هلی زیمه، ئه وانه ی که عومه ری کوری خه تاب فه رمانی دا له دورگه ی عه ره ب وه ده رکه ون.

جام - ا (جام - cam): پیاله، گۆزه، قاپ، تاس، شووشه، ئاوینه، دهم و لیوی دلهر.

جام - ا (جام - cam): جۆریکی گولانه.

جام - ا (جام - cam): شووشه، ئاوینه..

جام جم - ا. مر (جامی جهم - cami cem): به گوێره ی سه ربورده ئیرانییه کان جه مشیدی پاشای پیشدادیه کان هه ی بووه وه موو جیهانی له ناودا ده بینن، جامی جیهان بین، جامی دنیانۆین، ئاوینه ی گیتی نۆین.

جامخ - ص. ع (جامیخ - camix): به فیز، لووت بهرز، به هه وا، خو په سند، فرناخ.

جامخانه - ا. مر (جامخانه - camxane): ژووری ئاوینه کاری، جامخانه، شووشه به ند.

جامد - ص. ع (جامید - camid): وشک، به سته لهک، سفت و قایم، مه یو.

جامدار - ا. ص (جامدار - camdar): ساقی، مه یگێر.

جامس - ا. ف. ع (جامیس - camis): وشک، سیسه وه بوو، په ژمورده، په ژمرده، ژاکاو.

جامع - ا. ف. ع (جامی - cami): کوکه ره وه، مزگه وتیک که نوێژی هه یینی تیندا بکریت.

جامع الاشتات - ص. مر. ع (جامیئول ئه شتات - cami'ul eştat): کوکه ره وه ی زانست و بابه تین په راگه نده وه مه جۆر.

جامع الاطراف - ص. مر. ع (جامیئول ئه تراف - cami'ul etraf): ته واو، بی

که‌م و کوری، لاپ.

جامع الحروف - ا. فر. ع (جامیئول هروف - cami'ul hurûf): له زانسیستی جوانکاریدا نه‌وه‌یه که هه‌موو پیته‌کانی هیجا له یه‌ک رسته‌دا یان له یه‌ک به‌یتدا بێن که نه‌ پیتیکی که‌م بێ و نه‌ پیتیکی دووباره‌ بێ.

جامع الشرائط - ص. مر. ع (جامیئوش شه‌رایت - cami'uş şerayît): که‌سیک که هه‌لومه‌رجی ته‌واوی بۆ کارێک تێدا بێ.

جامعه - ا. ف. ع (جامیئه - cami'e): کۆمه‌لگه، زانستگه، گروپیکی هاو‌پیشه، کۆت و زنجیری زیندانیان، په‌یوه‌ندی.

جامعه شناسی - ا. مص. ع (جامیئه شیناسی - cami'e şinasî): سوسیولوژی، کۆمه‌لناسی، زانستی لیکۆلینه‌وه‌ی داب و نه‌ریت و خو و خده‌و ره‌وشت و ره‌فتاری کۆمه‌لێن خه‌لکی.

جام فرعونی - ا. مر. (جامی فیرئه‌ونی - cami firewnî): باده‌ی گه‌وره‌ی پیر شه‌راب.

جامکاری - ا. مص. (جامکاری - camkarî): جامچیستی، شووشه‌بری، شووشه‌کاری، جامکاری، ئاوینه‌کاری، نوێنی په‌یتا په‌یتای باده‌و شه‌راب.

جام کشدن - مص. م. (جام که‌شیده‌ن - cam keşîden): مه‌ی خواردن، خواردنه‌وه، شه‌راب خواردنه‌وه.

جامکیه - ا. ع (جامه‌کیه - camekiye): مووچه‌و مانگانه‌ی فه‌رمانبه‌رانی سوپایی و ده‌وله‌تی.

جامگی - ا. (جامه‌گی - camegî):

مووچه، نه‌و پاره‌یه‌ی مانگانه یان سالانه بۆ خوژاک و پۆشاک به‌ فه‌رمانبه‌رو خزمه‌تگوزار ده‌دری.

جامگی خوار - ا. ص. (جامه‌گی خار - camegî xar): مووچه خوژ، مه‌عاش خوژ، شه‌رابخوژ، په‌رستار، نوکهر، خزمه‌تکار.

جاموس - ا. ع (جاموس - camûs): گامیش.

جامه - ا. (جامه - came): پۆشاک، جل، قوماشی دوراو یان نه‌دوراو.

جامه - ا. (جامه - came): باده، سوراحی، گۆزه‌ی شه‌راو، جام.

جامه‌باف - ا. ص. (جامه‌باف - camebaf): جۆلا، شالباف، پارچه‌چن.

جامه‌خانه - ا. مر. (جامه‌خانه - camexane): عه‌ماری پۆشاک و قوماش، به‌رگ خانه.

جامه خورشید - ا. مر. (جامه‌ی خورشید - came xûrşîd): ته‌پ و تۆز یان هه‌ور که به‌ری هه‌تاو بگرێ، گه‌لای دره‌ختان.

جامه‌دار - ا. ص. (جامه‌دار - camedar): مامورو پاسه‌وانی جامه‌خانه، عه‌مارداری پۆشاک و کوتال، نه‌و کرێکاره‌ی له‌ گه‌رماودا ئاگاداری جل و به‌رگی خه‌لکی ده‌کات.

جامه‌دان - ا. مر. (جامه‌دان - camedan): جانتا، باول، ساک، سه‌ندووکی جل و به‌رگان.

جامه‌دران - ص. ق. (جامه‌ده‌ران - camederan): جل دران، دادپینی جل له‌ کاتی تازیه‌دا یان هه‌لچوون و تووړه‌ بوونا.

جامه‌دران - ص. ق (جامه‌ده‌ران - camederan): ناهه‌نگی‌کی کۆنی موسیقای ئیرانییه گوایه له دانانی نکيسا بووه هینده به سۆز لیتی داوه، ناماده‌بووان به جوړی هاتوونه ته جۆش جلی به‌ری خۆیان دپوه.

جامه‌دریدن - مص. م (جامه‌ده‌ریدن - camederîden): جل درین، بی تاقه‌ت بوون، بی ئوقره‌یی.

جامه‌زیب - ص. مر (جامه‌زیب - camezîb): که‌سی‌ک که جلی جوانی له‌به‌ری، که‌سی‌ک که جلی جوانی لی بی. **جامه‌شو** - ا. ص (جامه‌شو - cameşû): جل شور، گازر، قه‌سار.

جامه‌غوک - ا. مر (جامه‌ی غوک - cameyxûk): قۆزه، قه‌وزه، کفز، جله شینه‌ی سه‌ر ئاو، جه‌لاوی.

جامه‌کاغزی - ا. مر (جامه‌ی کاغزی - camey ka`xezî): جلی کاغزی؛ گواپا له زهمانی کۆنا دادخوازان بۆ ته‌وه‌ی سه‌رنجی پاشا یان میر راکیشن، جلی کاغ‌زییان له‌به‌ر کردووه‌و سکالای خۆیان له‌سه‌ر نووسیه‌وه.

جامه‌کعبه - ا. مر (جامه‌ی که‌ئبه - camey ke`be): کراسی کابه، په‌رده‌یه‌کی گران به‌های ئاوریشمه به‌سه‌ر مائی کابه‌دا ده‌دری و سالانه به‌ری و ره‌سمی‌کی تاییه‌ت ده‌گۆردری.

جامه‌کن - ا. مر (جامه‌که‌ن - cameken): جلخانه‌ی گه‌رماو، سه‌ر بینه، ساردی هه‌مام که جلی لی داده‌که‌ندری، جه‌رده، ریگر.

جان - ا (جان - can): گیان، روح،

عه‌زیز، خوشه‌ویست.

جان - ا (جان - can): کۆی جنه، په‌ریان، له‌مه‌چیتان، جندۆکان.

جانا - ا. مر (جانا - cana): گیانه.

جان‌ازار - ص. فا (جان‌ازار - canazar): ئازهرده‌ری گیان، زالم، زۆردار، جه‌فاکار.

جان‌اسا - ص (جان‌ئاسا - can asa): گیان ئاسا، وه‌کو گیان.

جان‌افرین - ص. فا (جان‌ئافه‌رین - can aferîn): دروستکه‌ری گیان، سیفه‌ت و ناوی په‌زدان.

جان‌اهنج - ص. فا (جان‌ئاهه‌نج - can ahenc): روح‌کیش، گیان‌کیش، گیاندان، گیانه‌للا، ئاوزینگ.

جان‌افروز - ص. فا (جان‌ئه‌فروز - can efrûz): رۆشنکه‌ره‌وه‌ی گیان، گیان تازه‌که‌ره‌وه.

جان‌افزا - ص. فا (جان‌ئه‌فزا - canefza): باعیسی شادی و خوشی، تازه‌که‌ره‌وه‌ی روح.

جان‌افشاندن - مص. ل (جان‌ئه‌فشاندن - can efşanden): مردن، گیاندان، ئاوزینگ.

جان‌افشان - ص. فا (جان‌ئه‌فشان - canefşan): گیانفیدا.

جانان - ا. مر (جانان - canan): گراوی، ماشوقه، دل‌به‌ر، جانانه، یاری میوینه.

جانانه - ا. ص (جانانه - canane): گراوی، جانانه، ماشوقه‌یه‌ک که ئاشق به قه‌د گیانی خۆی خوشی بویت.

جان‌اوبار - ص. فا (جان‌ئه‌وبار - canewbar): گیان گیر، گیان ئه‌ستین.

canperver: گیان پهروهر، روح پهروهر، هر شتیک روح بینیتته جوش و خروش.

جان پناه - ا. مر (جان پناه - **can penah**: په نای گیان، سڅنگهر، په ناگا، شوینی خو شاردنه وه و گیان رزگار کردن.

جانح - ا. مر (جانیه - **canih**: لا، ته نیشته.

جانحه - ا. ع (جانیهه - **canihe**: په راسو، په راسی، ته نیشته.

جانخانی - ا (جانخانی - **canxanî**: جه والی گه وړه، تیږ، ته لیس، هوږ.

جانخراش - ص. فا (جانخه راش - **canxeraş**: گیان روښین، نه وهی گیان نازار بدات.

جان دادن - مص. ل (جان داهن - **candaden**: گیاندان، گیان سپاردن، مردن.

جان دادن - مص. م (جان داهن - **candaden**: گیان پی به خشین، زیندووو کړدنه وه.

جاندار - ا. ص (جاندار - **candar**: پاسه وانی تاییه تی پاشا، چه کدار، پاسه وان، پاسه وان و پارتیزه ری گیان.

جاندار - ا. ص (جاندار - **candar**: گیاندار، گیانه وهر، زیروح.

جاندارو - ا. مر (جاندارو - **candarû**: تلیاک، نه فیون، دهرمانی گیان.

جانداڼه - ا. مر (جانداڼه - **candane**: مه لاشو.

جان درازی - ا. مص (جان درازی - **candrazi**: ته مهن دریژی.

جاناور - ا. ص (جانافهر - **canaver**: جناهوهر، گیانه وهر.

جانب - ا. ع (جانبیب - **canib**: ته نیشته، لا، که نار.

جانباز - ص. فا (جانباز - **canbaz**: بیباک، که سیک که گه مه به گیانی خو بکات، گیان باز، گیان فیدا، دلیر، نه ترس.

جان بخش - ص. فا (جان به خش - **canbexş**: خوا، گیان به خش، زیندووو که وهره.

جانبدار - ص. فا (جانیبدار - **canibdar**: ته رفسدار، لایه نگر، هاوکار، پارتیزه ر.

جان برد - ا. مص (جان بورد - **canburd**: رزگار بوون، رزگاری له مردن.

جان بردن - مص. ل (جان بوردهن - **canburden**: رزگار بوون له مهرگ، نه جات بوون.

جان بسر - ص. مر (جان بیسه ر - **canbiser**: گیانه سه ر، جازبوون له کاتی گیانه لادا.

جان بسرشدن - مص. ل (جان بیسه ر شوده - **can biser şuden**: گیانه سه ر بوون.

جان بوز - ا. مر (جان بوز - **can bûz**: په ناگه.

جان بول - انگل (جان بول - **canbûl**: که سیک کی داستانییه که له رووی تاییه تمندی ته خلاقییه وه نمونه ی پیایو ئینگلیزی یان میلله تی ئینگلیزه.

جان پرور - ص. فا (جان په رقه ر -

- جان دربردن** - مص. ل (جان دهربروردهن - can derburden): رزگار یوون له تالوکه.
- جان سپار** - ص. فا (جان سه پار - can separ): گیانفیدا، فیدایی، که سټی که گیانی خوی بهخت بکات.
- جان سپردن** - مص. ل (جان سه پوردهن - can sepur den): گیان سپاردن، مردن.
- جان سپوز** - ص. فا (جان سیپوز - can sipuz): نه وهی توژی گیان بپوژنیتنه وه.
- جان ستان** - ص. فا (جان سیتان - cansitan): عزرائیل، گیان نه ستین، بکوژ.
- جان ستن** - مص. م (جان سیته دهن - cansiteden): گیان سه نندن، کوشتن، روح کیشان.
- جان سخت** - ص. مر (جان سهخت - cansext): گیان سهخت، که لله پرهق، سهر سهخت، که سټی که درهنگ روحی دهریچی.
- جانسوز** - ص. فا (جان سوز - cansûz): سوتینه ر، گیان سوتین.
- جان شیکار** - ص. فا (جان شیکار - canşikar): راوکه ری گیان، عزرائیل، دلبر، ماشوقه.
- جان شکر** - ص. فا (جان شیکه ر - can şiker): عزرائیل، دلبر.
- جانشین** - ا. ص (جانیشین - canişîn): خه لیفه، جینشین، وهلی عه هد، که سټیک له جټی که سټیکی دی دانیشتی و کارو نه رکی نه وه نه نجام بدات.
- جان فرسا** - ص. فا (جان فره سا - canfersa): عه زابده ری گیان، به نازار، گیان پروکین.
- جان فروز** - ص. فا (جان فره روز - canferûz): تازه که ره وهی گیان، پوژینه ره وهی گیان و روح، روشنکه ره وهی گیان.
- جانفزا** - ص. فا (جان فهزا - canfeza): ناوی هیات، ناوی ژیان، پوژینه ره وهی گیان.
- جان فشاندن** - مص. ل (جان فه شانندن - can feşanden): گیان فیداکردن.
- جانقی** - ا. ت (جانقی - canxî): راویژ و ته گیر.
- جانگاه** - ص. فا (جانگاه - cankah): که م که ره وهی گیان، کورتکه ره وهی ته مهن.
- جان کندن** - مص. ل (جان که نندن - can kenden): گیانندان، که وتنه حالی مهرگ، ناوژینگ.
- جان گداز** - ص. فا (جان گوداز - cangudaz): گیان پروکین، به سوئی و نازار، تاقهت بهر.
- جانگرفت** - مص. ل (جان گیریفتهن - cangiriften): گیان گرتنه وه، چاکبوونه وه له نه خوشی، روح سه نندن، کوشتن.
- جانگزا** - ص. فا (جانگزه - cangeza): ههر شتی که عه زابی روح بدات.
- جان گسل** - ص. فا (جان گوسیل - can gusil): بکوژ، ههر شتی داوی ژیان بپچری.
- جانماز** - ا. مر (جانهماز - canemaz): بهر مال، دووگرد، جارماز، نه مالغ.

- جان نثار- ص. مر (جان نیسار- cannisar): گیان فیدا.
- جان نواز- ص. فا (جان نه قاز- cannevaz): گیان نه واز، هر شتی ئارامی به گیان بیه خشیت، ئارامیه خشی گیان.
- جانور- ا. ص (جانقهر- canver): زنده وهر، جانوهر، گیاندار.
- جانورشناس- ا. ص (جانقهرشناس- canver şenas): گیانه وهرناس، زنده وهرناس.
- جانورشناسی- ا. مص (جانقهرشناسی- canever şinasî): زنده وهرزانی، پایه لوتی.
- جانورک- ا (جان قهرک- canverek): زنده وهری بیچوک.
- جانورگویا- ص. مر (جانقهری گویا- canveri gûya): گیانه وهری زماندار، مرؤث، بنیادهم.
- جانوسپار- ا. ص (جانوسپار- canûspar): دلیر، ئازا، گیانفیدا، ناوی گروپیتی هه لبرژاردهی سوارهی سهردهمی ساسانییه کان بوو.
- جانه- ا (جانه- cane): زری، جهوان، لاو، نو جوان، خورت.
- جانی- ص. ن (جانی- canî): عهزیزو خوشه ویست وه کو گیان.
- جانی- ا. فا. ع (جانی- canî): گونا هکار، تاوانکار، تاوانبار، جینایه تکار.
- جانیه- ا. فا. ع (جانییه- canîye): ژنی تاوانبار.
- جاود- ص (جاقید- cavid): جاوید، نه مر، هرمان.
- جاودان- ص (جاقیدان- cavidan): جاویدان، نه مر، هرمان.
- جاودانه- ص (جاقیدانه- cavidane): جاویدانه، نه مر، همیشه، دایم.
- جاودانگی- ا. مص (جاقیدانگی- cavidangî): نه مری، نه به دی، هه میشه یی، دایمی.
- جاور- ا. ص (جاقهر- caver): چۆنیه تی، خاوهن، جی و پایه.
- جاورد- ا (جاقهرد- caverd): جوړه درکیکی سپییه.
- جاورس- ا. ع (جاقهرس- cavers): جوړه رووه کیکه.
- جاوشیر- ا (جاقشیر- cavşîr): جوړه رووه کیکه.
- جاوید- ص (جاقید- cavîd): پایه دار، نه مر، هرمان، هه میشه، نه به دی.
- جاویدن- مص. م (جاقیدنه- cavîden): جووین، جاکاندن.
- جاه- ا. ع (جاه- cah): پله و پایه، شان و شه وکعت، فهر و شکو.
- جاهد- ا. فا. ع (جاهید- cahid): کوششکهر، هه ولدهر.
- جاهک- ا (جاهک- cahek): ته لمه، نیسکی چۆله مه.
- جاهل- ص. ع (جاهیل- cahil): نه زان، تی نه گه ییو، بی سواد، بی نه قل.
- جاهلانه- ق. ص (جاهیلانه- cahilane): نه زانانه.
- جاهلی- ص. ن. ع (جاهیلی- cahilî): نه وهی له سهردهمی جاهیلیه تدا بووه.
- جاهلیت- مص. ج. ع (جاهیلیهت- cahilîyet):

cahiliyet): ده‌ورانی پیش ئیسلامی
عه‌ره‌ب.

جای - ا(جای - cay): جی، شوین.
جای باش - ا. مر(جای باش - cay baş): شوینی نیشته‌جی، مال،
سه‌را.

جایز - ا. فا. ع(جایز - cayîz): شیاو،
هه‌لّال، جایز، ره‌وا.

جایزه - ا. ع(جایزه - cayîze):
به‌خشش، هه‌لّات، پاداشت.

جایگاه - ا. مر(جایگاه - caygah):
پایه و پله، مال، سه‌را، شوین.

جایگزین - ص. فا(جای گوزین - cayguzîn): جیگیر، که‌سی که شوینی
بو خوی هه‌لّیژی.

جایگه - ا. مر(جای گه‌ه - caygeh):
جیگه، شوین، مال، سه‌را، پله و پایه.

جایگیر - ص. فا(جای گیر - caygîr):
جیگیر، جی گرتوو، که‌سیتک یان شتیتک
له شوینی جیگیر بوویی.

جای مند - ص(جای مهنده - cay mend): ته‌مه‌لّ، ته‌وه‌زهل،
بیکاره.

جایی - ا(جایی - cayî): ئاوده‌سته‌خانه،
ئه‌ده‌ب.

جایییدن - مص. م(جایییدن - cayîden): جووین، جاوین، جاکاندن.

جب - ا. ع(جوب - cub): بیری قولّ،
بیری پر ئاو، چالّ.

جب - مص. ع(جبه - cebb): برین،
په‌رچکردنی دار خورما، زالّ بوون،
سه‌رکه‌وتن.

جبا - ا. ع(جها - ceba): باج و خه‌راج،

کۆلی ئاو بو ئاودانی و شتران، نه‌ستیلی
ئاو.

جباء - مص. ع(جباء - ciba'): ترسان،
سست بوون، خاوبوونه‌وه.

جباء - ص. ع(جوباء - cuba'): ترسنۆک،
بی زات.

جباطر - ع(جباطیر - ceba'ir): جه‌بیره.

جباب - ا. ع(جیباب - cibab): بیری
قولّ، بیری پر ئاو، چالّ.

جباب - مص. ع(جیباب - cibab): زالّبوون،
سه‌رکه‌وتن.

جباب - ا. ع(جوباب - cubab): قاتی،
خۆرای، که‌فی شیر.

جباب - ع. ص. ع(جه‌باب - cebbab):
جه‌درو، جه‌فرۆش.

جبابره - ع(جه‌بابیره - cebabire):
سه‌رکیشان، یاخیان، دلیران، سولتانانی
به جه‌به‌روت، پاشایانی سته‌مکار.

جبابج - ا. ع(جه‌بابج - cebacib):
زه‌میلله‌ی چه‌رمی.

جبابج - ا. ع(جه‌بابج - cebabib): ته‌پلّ.

جباخانه - ا. مر(جه‌بباخانه - cebbaxane):
که‌ره‌سته‌سازی شه‌ر، جه‌خانه، چه‌کخانه،
عه‌ماری جل و به‌رگ و چه‌کی جه‌نگی.

جباداریاشی - ا. مر(جه‌بیاداریاشی - cebbadar başî):
به‌رپرسی جه‌خانه (له زه‌مانی
سه‌فه‌ویاندا).

جبار - ص. ع(جه‌ببار - cebbar): سیفه‌تیکی
خوایه، زالّ، سه‌رکیش، لووت
به‌رز، پاشای سته‌مکار.

ئیسکی شکاو، چاککردنی حالی
که سیک.

جبر - ا. ع (جهبر - cebr): جهبر، یه کیکه
له زانسته کانی بیرکاری.

جبرائیل - ا. خ. ع (جیبرائیل -
cibra'îl): جبرائیل، په یکی خوا، ئه و
فریشته یه یه که سروشی بۆ پیغه مبه ر
دینا.

جبراهنگ - ا (جهبراهنگ -
cebraheng): زه رده سیری، زه رده درپک،
درپکه زی.

جبرئیل - ا. خ. غ (جیبرئیل -
cibre'îl): جبرائیل.

جبروت - ا. ع (جهبروت - ceberût):
دنیا ی توانا و عه زه مه تی خوا یی، گه وره یی
و شکوداری، توانا و ده سه لات.

جبری - ص. ن (جهبری - cebrî):
په پیره یی رتیا زی جهبری.

جبریل - ا. خ. ع (جیبریل - cibrîl):
جیبرائیل.

جبری - ا. ع (جهبری - cebrîye):
یه کیکه له فیرقه کانی ئیسلام که باوهریان
به جهبره و به نده به موختار نازانن.

جیس - ص. ع (جیس - cibs):
ترسنوک، له گام، گه چ، بیچوه ورچ،
فاسیق.

جیسین - ا (جهیسین - cebsîn): گه چ،
گه چین.

جیغوت - ا. ع (جهیغوت - cebxût):
ناوه خن، ناوه خنی دۆشه ک و لیفه و سه رین.

جبلانگ - ا (جهبلاهنگ -
ceblaheng): درپکه زی، زه رده سیری،
زه رده درپک.

جبارت - مص. ع (جیبارت - cibaret):
شکسته ندی، گرته وه ی ئیسکی شکاو.

جبال - ا. ع (جیبال - cibal): کیوان،
شاخان، چیا یان، جه وه لان.

جبان - ص. ع (جهبان - ceban):
ترسنوک، بی زاخ، بی جورته ت.

جبان - ص. ع (جهبان - cebban):
ده شتی کاکی به کاکی، سارا، گو رستان،
بیابان.

جبان - ص. ع (جهبان - cebban):
په نیر فروش.

جبان - ا. ع (جهبان - cebban):
ده شتی ته ختی رووته ن، سارا، بیابان،
گو رستان.

جبانته - مص. ع (جهبانته - cebanet):
ترسان، ترسنوکی، بی جورته تی، بی
وره یی.

جبانه - ا. ع (جهبانه - cebane):
ده شت، سارا، گو رستان، ده شتی ته ختی
بی درخت.

جباوت - مص. ع (جهباوته -
cebavet): کو کردنه وه ی باج و خه راج.

جباه - ا. ع (جیباه - cibah): ته ویل،
نیوچه وان، ئه نی، هه نیه، جه مین، تو یل.

جبایت - مص. ع (جیبایت - cibayet):
باج و ده رگرتن، خه راج سه ندن.

جبت - ا. ع (جیبت - cibt): بت، سه نهم،
سیحر، جادوباز، بی خیر، بی که لک.

جیجاب - ا. ع (جهیجاب - cebcab):
ئاوی زۆر.

جیجه - ا. ع (جوجیه - cub cube):
زه میله ی چه رمی.

جبر - مص. ع (جهبر - cebr): گرته وه ی

بیتچوه ورچ، خوئری و ناکهس بهچه، له گام.
جبیل - ص. ع (جهبیل - cebîl):
 به دخوو، ناشیرین، دزیو، کریت.

جبیل - ا. ع (جوبهیل - cebeyîl):
 کیتیو بچوک.

جبین - ا. ع (جهبین - cebîn):
 ناوچه وان، هه نیه، نه نی.

جبین - ص. ع (جهبین - cebîn):
 ترسنۆک، بی زات.

جت - ا. انگل (جهت - cet):
 جۆره فروکه به که، فواره.

جئالقه - ا. ع (جهسالیغه - cesalîxe):
 قه شه.

جئام - ا. ع (جوسام - cusam):
 پیره هه قۆک، شهوگ، مۆته که.

جئش - ا. ع (جوسهس - cuses):
 لهش، لاک، تهرم، جه نازه.

جئلیق - ا. ع (جهسلیغ - ceslîx):
 قه شه.

جئمان - ا. ع (جوسمان - cusman):
 به دهن، جهسته، لهش، تهرم.

جئه - ا. ع (جوسسه - cusse):
 به دهن، تن، لهش، تهرم.

جها - ا. خ (جوها - cuha):
 ناوی کاربرایه کی عه ره به که له سه رده می
 خیلافه تی مه دی دا له کوفه ژیاوه، نوکته و
 حیکایه تی پیکه نینئاوه ری لی
 ده گتیرد ریته وه وه کو نمونه ی گیلینی یا خو
 له گیلی دان ده هینریته وه.

جهاش - ا. ع (جیهاهش - cihaş):
 جاشه که ران.

جحاف - ا. ع (جوهاف - cuhaf):
 سکچوون و به له فییری، مهرگی گشتی،

جبلت - ا. ع (جیبیللهت - cibillet):
 ته بیعهت، سروشت، ئهسل، فیترهت،
 خیلقهت.

جبلهنگ - ا (جهبلههنگ - cebleheng):
 درکه زی، زرده سیری،
 زرده درک.

جبلی - ص. ن. ع (جهبه لی - cebelî):
 جه وه لی، کیتیو، کویتسانی، چیاپی،
 شاخاوی.

جبللی - ص. ن. ع (جیبیللی - cibillî):
 ته بیعی، سروشتی، فیتری، ئهسل،
 خودی.

جبن - ا. ع (جوبن - cubn):
 په نیر.

جبن - مص. ع (جوبون - cubun):
 ترسان.

جبناء - ص. ع (جوبه ناء - cubena):
 ترسنۆکان، بی جورئه تان.

جبه - ا. ع (جوبه - cubbe):
 جبه، جۆره که وایه که زیاتر مه لایان له به ری ده که ن.

جبهات - ا. ع (جهبه هات - cebehât):
 نیوچه وان، توئل، هه نیه.

جبه خانه - ا. مر (جوبه خانه - cubexane):
 قوورخانه، جبه خانه،
 کارخانه ی که رهسته سازی شه.

جبهه - ا. ع (جهبهه - cebhe):
 ته وئیل، سه رداری قه وم، به ری شه، کو مه لی
 خه لک.

جبیره - ا. ع (جهبیره - cebîre):
 ته خته ی باریک که شوینی شکاوی پی
 ده به ستن.

جبیز - ا. ع (جهبیز - cebîz):
 نانی وشک.

جبیس - ا. ص (جهبیس - cebîs):

لافاوئیک هه رچی هه یه رایمائی.

جحف - مص. ع (جیهاف - cihaf):
کوشتار، شه پرکردن، جهنگ کردن.

جحفیل - مص. ع (جه هافیل - cehafil):
سوپا، له شکری زۆر.

جهد - مص. ع (جه هد - cehd):
ئینکارکردن، به درۆ خستنه وه، نکۆلی کردن
له کارتیک یان هه قی که سیک به
ئانقه ست.

جهر - ا. ع (جوهر - cuhr): لانه ی
گیانله به رانی درنده و کونی خشوکان و
میرووان.

جهر - ا. ع (جوهر - cuhr): شه شکه وتی
قوول.

جھش - ا. ع (جه هش - cehş): جاش،
جاشه کهر، جوانوو.

جھش - مص. ع (جه هش - cehş):
رووشاندنی پیست.

جھف - مص. ع (جه هف - cehf):
که و لکردن، گرون، وه ده سته تێانی شتیک.

جھفل - ا. ع (جه هفل - cehfel):
له شکری زۆر، سوپا، جوامیتر، گه وه پیاو،
پیاوی قه درگران.

جهل - ا. ع (جه هل - cehl): مارمیلۆک،
گوخلکه ر، شای میش ههنگ، گوخلینه،
قالۆنچه ی ریخ گلین.

جهم - مص. ع (جه هم - cehem):
هه لگیرساندنی ئاگر، ئاگر کردنه وه.

جھود - مص. ع (جوهد - cuhûd):
نکۆلی کردن، نکۆلی کردن له هه قی
که سیک، به درۆ خستنه وه، سپله یی.

جھیم - ا. ع (جه هیم - cehîm): دۆزه خ،
دۆزه ق، جه حه نده م.

جخاف - ص. ع (جه خخاف - cexxaf):
ئه ندازه ی خۆی زیاتر فخر بکات.

جخج - ا. ع (جه خج - cexc): لوی بی
ئازار، گرتی ژیر قورگ و گه ردنی
مرۆش.

جخش - ا. ع (جه خش - cexş): گواتر
(فه رهنسی)، لو، گری.

جخیف - ا. ص (جه خیف - cexîf):
دهنگی پرخه پرخی خه وتوو، زۆر، له شکری
زۆر، به فیزو ده عیه.

جد - مص. ع (جید - cid): هه و لدان،
کوشتش، په له، راستی، هه قیقه ت.

جد - ا. ع (جه د - ced): باپیر، باوه گه وه،
بابی دایک، بابی باوک.

جد - ا. ع (جه د - ced): بهش، بهخت،
که نار، قه راخ، رهخی رووبار.

جدا - ص (جودا - cuda): جودا، دوور
لێکدی، ته نیا، دیار.

جدا - ا. ع (جه داء - ceda'): بهخشش،
سود، قازانج.

جدات - ا. ع (جه ددات - ceddat):
داپیران.

جدا جدا - ق (جودا جودا - cuda cuda):
جیا جیا، یهک یهک، به جیا.

جدار - ا. ع (جیدار - cidar): دیوار.

جدا شدن - مص. ل (جودا شوده ن -
cuda şuden): جیا بوونه وه،
دوور که وتنه وه.

جدا کاسبرگ - ا. مر (جودا کاسبه رگ -
cuda kasberg): ئه و گولانه ی که

په ره کانیا ن جیا یه، وه کو هه لاله.
جدا کردن - مص. م (جودا که رده ن -

زیکزیکه، سیسه‌رک.	cuda kerden): هه‌لبــــژاردن، جیاکردنه‌وه.
جده - ا. ع (جه‌دهد - ceded): دهشت، ته‌ختانی، راستانی، زهوی هه‌موار.	جداگانه - ق. ص (جوداگانه - cudagane): نه‌لاحه‌ده، به‌ته‌نیایی، به‌جیا.
جدر - ا (جه‌در - cedr): وشتری میچکهی چوار ساله.	جداگلبرگ - ا. مر (جودا گولبه‌رگ - cuda gulberg): جوړه گیاو گولتیکه، وه‌کو گولته‌باخ.
جدر - ا. ع (جه‌در - cedr): دیوار.	جدال - مص. ع (جیدال - cidal): شه‌پرکردن، مشتو‌پرکردن، کیشمانه‌کیش، جه‌نگ و قه‌رقه‌شه.
جدر - ا. ع (جودر - cudr): دیواران.	جدال - ص. ع (جه‌ددال - ceddal): شه‌پانی، مریشک فروش، فروشکاری قه‌قه‌زی مریشک.
جدر - ا. ع (جه‌در - cedr): ناوئه.	جدامیشی - ا (جه‌دامیشی - cedamîşî): جوړه سیحریکه گوايه ده‌توانی له هه‌ر وه‌رزیکا بۆران و تۆفان هه‌لبکا ته‌نانه‌ت له ناوه‌ندی هاوینیشدا.
جدران - ا. ع (جودران - cudran): دیواران.	جداول - ا. ع (جه‌دافیل - cedavîl): خشته، جوگه.
جدره - ا. ع (جه‌دره - cedre): ناوئه ورده.	جذب - ع. ا (جه‌دب - cedb): ماده‌یه‌کی نامال سپییه له‌سه‌ری دار خورما په‌یدا ده‌بی تامی شیرده‌دا له‌گه‌ل هه‌نگوین و شیرینیدا ده‌خوری، به‌زی دار خورما (شحم النخله).
جدری - ا. ع (جودهری - cuderî): نه‌خۆشی ناوئه، خوریکه، خروکه.	جذب - مص. ع (جه‌دب - cedb): وشکه‌سالی، قات و قپری، عه‌یب ده‌رخستنی که‌سیک.
جده - مص. ع (جه‌دهء - ced'): برین، برینی گوی یان لووت یان لیو، حه‌پس و به‌ندکردن.	جده‌با - ص. ع (جه‌ده‌با - cedba): زهوی رووته‌ن و بی گیا، رووته‌ن.
جده‌اء - ص. ع (جه‌ده‌ئا - ceda'): که‌پوو‌پریاگ، گتی پراو.	جده‌ت - مص. ع (جیده‌ت - cidet): نو‌تیبوون، تازه‌یی.
جده‌کاره - ا (جودکاره - cudkare): بیروبو‌چوونی جیاواز، ره‌وشو ریتبازی جوړاو‌جوړ.	جده‌د - ا. ع (جودجود - cudcud):
جده‌ل - ا. ع (جه‌ده‌ل - cedel): مشتومی، ده‌حکه، موقاشه‌ی توند، شه‌پو قه‌رقه‌شه، کیشمانه‌کیش.	
جده‌وا - ا. ع (جه‌دفا - cedva): به‌خشش، عه‌تا.	
جده‌وار - ا (جه‌دفار - cedvar): جوړه رووه‌کیکه.	
جده‌ول - ا. ع (جه‌دقه‌ل - cedvel): جوگه، خشته.	
جدول بندی - ا. مص (جه‌دقه‌ل به‌ندی - cedvel bendî): جوگه‌سازی،	

ره‌سمکردنی خشته له‌سه‌ر کاغه‌ز،
جوگه‌سازی له که‌ناری شه‌قامان.

جده - ا. ع (جه‌دده - cedde): داپیره،
دایه گه‌وره.

جدی - ا. ع (جه‌دی - cedî): کارژۆله،
گیسکه نی‌ر، ناوی بورجی ده‌یه‌می
فه‌له‌کییه.

جدی - ا. ع (جیددی - ciddî): جدی،
هه‌قیقه‌ت، کو‌ششکار.

جدیت - مص. جع (جیددییه‌ت -
ciddîyet): جدیه‌ت، کو‌شش،
هه‌و‌ل‌دان.

جدید - ص. ع (جه‌دید - cedîd): نو‌ی،
تازه.

جدید الاحداث - ص. مر (جه‌دیدول
ئ‌یح‌داس - cedîdul ihdas): نو
بونیا‌د، تازه سازکراو.

جدید الاختراع - ص. مر. ع (جه‌دیدول
ئ‌یخ‌تراء - cedîdul ixtira'): تازه
داهیتراو.

جدید الاسلام - ص. مر. ع (جه‌دیدول
ئ‌یسلام - cedîdul islam): تازه
موسول‌مان، نو‌ی موسول‌مان.

جدید البناء - ص. مر. ع (جه‌دیدول
بیناء - cedîdul bâna'): نو‌ی‌ساز،
نه‌و‌بونیا‌د.

جدید التأسيس - ص. مر. ع (جه‌دیدول
ته‌ئ‌سیس - cedîdet te'sîs): تازه
ساز، تازه دامه‌زراو.

جدید الورد - ص. مر. ع (جه‌دیدول ق‌رود -
cedîdul vrûd): تازه هاتوو، تازه
گه‌بیشتوو.

جدید الولاده - ص. مر. ع (جه‌دیدول

ق‌یلاده - cedidul vilade): نه‌وزا،
تازه له دایکبوو.

جدیدان - ا. ع (جه‌دیدان - cedîdan):
شه‌و و روژ (به‌و جه‌ساوه‌ی کو‌ن نابن).

جدیر - ص. ع (جه‌دیر - cedîr):
شایسته، شایان، هه‌ژ.

جدیر - ا. ع (جه‌دیر - cedîr): چوار
دیوار، هه‌ر جی‌یه‌ک دیواری به‌ده‌ورا
کی‌شرا‌یی.

جدیره - ص. ع (جه‌دیره - cedîre):
شایسته (بو‌می)، هه‌ژ، شایان.

جذ - مص. ع (جه‌زز - cezz):
هه‌ل‌کی‌شان له‌بن و بی‌خه‌وه، برین و
برینه‌وه، شکاندن.

جذاب - ص. ع (جه‌ززاب - cezzab):
دل‌کیش، دل‌رفین، سه‌رنج راکیش.

جذاع - ا. ع (جه‌زاء - ceza'): حه‌یوانی
ورده (مه‌رو بز و... هتد).

جذال - ا. ع (جزال - cezal): قه‌دی
دره‌خت.

جذام - ا. ع (جوزام - cuzam): گولی.

جذب - مص. ع (جه‌زب - cezb):
راکیشان، راکیشانی به‌ره‌وخۆ.

جذبیه - ا. ع (جه‌زبه - cezbe):
راکیشان، ماوه‌ی نی‌وان دوو قو‌ناغ:
(له‌سه‌فه‌ردا) جه‌زبه‌ی سو‌فی و ده‌رویشان
به‌ره‌و خوا، حال لی‌هاتن.

جذر - ا. ع (جه‌زر - cezr): ره‌گ، ریشه،
بیخ، ئه‌سل.

جذر - ا. ع (جه‌زر - cezr): زیری قه‌لب،
می‌چکه وشتی چوار ساله.

جذع - ا. ع (جیزء - ciz'): قه‌د.

جذع - ا. ع (جه‌زهء - ceze'): حه‌یوانی

ورده، مه‌رو بزین و....

جذل - ا. ع (جیزل - cizil): ره‌گ و ریشه، قه‌دی دره‌خت.

جذل - مص. ع (جه‌زل - cezel): شادبوون، شادی کردن، شادمانی.

جذم - مص. ع (جه‌زم - cezm): برین.

جذم - ا. ع (جیزم - cizm): بن و بیخی شتیک، شوینی رووان، قه‌وم و قیله.

جذوب - ص. ع (جه‌زوب - cezûb): کوشنده، وشتی که‌م شیر.

جذور - ا. ع (جوزور - cuzûr): ره‌گ و ریشان، بنج و بناوان.

جذوع - ا. ع (جوزوء - cuzû') : قه‌دی دره‌خت.

جذول - ا. ع (جوزول - cuzûl): ئه‌سل، ره‌گ و ریشه‌یان قه‌دی دره‌خت.

جذوه - ا. ع (جه‌زفه - cezve): پشکو، پنگر، سکل.

جر - ا (جه‌ر - cer): درز، کون، جوگه، قه‌لشتی زه‌وی، روباوکه.

جر - ا (جیر - cir): ده‌نگی دراندنی کاغه‌ز یان کوتال (جی).

جرخوردن - مص. ل (جیرخوردن - cirxûrden): دران، درزیدن.

جردادن - مص. م (جیردادن - cirdaden): دراندن، دادین.

جرزدن - مص (جیرزه‌دن - cirzeden): سه‌رپیچی کردن له‌بنه‌ماکانی قومار.

جر - ا (جور - cur): زینی ئه‌سپ.

جر - مص. ع (جه‌د - cer): راکیشان، ژیری وشه (کسره)، رانینی وشتربه‌هیتواشی.

جرا - ا (جه‌را - cera): نه‌فه‌قه، موچه.

جرا - ا. ع (جیراء - cira'): هه‌رزه‌کاری، لاوینی، جه‌وانی، به‌هاری ته‌مه‌ن، مندالی کچان.

جرائد - ا. ع (جه‌رائید - cera'id): لقی دار خورما، روژنامه.

جرائر - ا. ع (جه‌رائیر - cera'ir): گوناح، خه‌تا.

جرائم - ا. ع (جه‌رائیم - cera'im): تاوان، تاوانان.

جراب - ا. ع (جیراب - cirab): هه‌نبانه، تویشودان، کیفی شمشیر، هه‌مانه.

جراب - ا. ع (جوراب - curab): که‌شتی بی‌بار، که‌شتی به‌تال.

جرائیم - ا. ع (جه‌راسیم - cerasîm): میکروبان، میروستان، شارهمیروله.

جراجر - ا. ع (جه‌راجیر - ceracir): جه‌نجه‌ر، خه‌رمان کوت.

جراجر - ا. ع (جیراجیر - ciracir): جیره‌جیر، ده‌نگی دراندنی کاغه‌ز یان کوتال (جیر).

جراح - ا. ع (جیراه - cirah): برینان، زه‌مان، ریشان.

جراح - ص. ع (جه‌راه - cerah): جه‌راح، برینگه‌ر، نه‌شته‌رگه‌ر.

جراحی - ا. مص. ع (جه‌راهی - cerahî): جه‌راحی، نه‌شته‌رگه‌ری.

جراحات - ا. ع (جیراهات - cirahat): برینان، زامان.

جراحت - ا. ع (جیراهه‌ت - cirahet): برین، زام، کوان، چلک و کیم.

جراد - ا. ع (جه‌راد - cerad): کولو، کوله‌حاجی، کوله.

جرزه - ا. (جوربوزه - curbuze): فیل و ته‌له‌که، زیره‌کی، شایسته‌یی، لی‌هاتوویی له کاردا، جه‌یه‌زه.

جرثقیل - ا.ع (جه‌ری سه‌غیل - ceri sexîl): سلینگ.

جرثومه - ا.ع (جورسومه - cursûme): میکروژب، میروستان، ره‌گ و ریشه، گلی ده‌وری ره‌گی دره‌خت.

جرجر - ا. (جیرجیر - circir): ده‌نگی درینی کاغه‌ز یان قوماش.

جرجر - ا.ع (جه‌رجهر - cercer): جه‌نجه‌ر.

جرجر - ا.ع (جه‌رجهر - cercer): پاقله.

جرجیر - ا.ع (جه‌رجیر - cercir): ته‌ره‌تیزه.

جرح - مص.ع (جه‌ره - cerh): بریندار کردن، به‌دگوتن، عه‌یب گرتن، ره‌تکرده‌وه‌ی شایه‌تی شایه‌دان.

جرح - ا.ع (جوره - curh): زام، برین.

جرد - ص.ع (جه‌رده - cered): بریندار، زامدار.

جرد - ا. (جه‌رد - curd): ته‌ختی پاشایی.

جرد - ص.ع (جه‌رد - cerd): جلی کۆنه، ده‌شتی رووته‌ن.

جرده - ا.ع (جورده - curde): رووتی.

جرده - ا.ص (جورده - curde): نه‌سپی

یه‌خته، نه‌سپی خه‌سیو، نه‌سپیتک که بابی نه‌سپی عه‌ره‌بی و دایکی غه‌یره عه‌ره‌بی بی.

جرده - ا.ص (جه‌رده - cerde): زه‌رده، نه‌سپی نامال زه‌رد.

جرذ - ا.ع (جورده‌ز - curez): جرج، مشکه کویره، مشکی ده‌شتی، رسک.

جراد البحر - ا. مر (جه‌رادول به‌هر - ceradul behr): مه‌یگو، کوله‌ی ده‌ریایی.

جرار - ا.ع (جیرار - cirar): جه‌ره، گۆزه‌ی گه‌وره‌ی ده‌سکدار.

جرار - ص.ع (جه‌رار - cerar): زۆر، له‌شکری بیتشومار.

جراره - ا.ص.ع (جه‌راره - cerare): جۆره دوپشکیتی زه‌رده، کلکی به‌دووی خۆیدا راده‌کیشیت، زولفی یارو دولبه‌ر.

جراز - ا.ع (جوراز - curaz): تیغ، شمشیری تیژو برنده.

جراسک - ا. (جه‌راسه‌ک - cerasek): زیکزیکه.

جراسیا - ا. (جه‌راسییا - cerasîya): ئالوبالو، هه‌لۆزه.

جراف - ص.ع (جوراف - curaf): سیلاویتی که هه‌موو شتیک رامالئی، پیاوی زۆر خۆر، پر خۆر.

جراف - ا.ع (جیراف - ciraf): جۆره پیوانه‌یه‌که.

جرامیز - ا.ع (جه‌رامیز - ceramîz): هه‌وزی بچووک، مالئی بچووک، بیتچووه گورگی نیر.

جرات - مص.ع (جورئه‌ت - curet): جورئه‌ت، زات کردن، دلیری، بیباکی.

جرب - ا. (جورهب - cureb): پۆر.

جرب - ا.ع (جه‌ره‌ب - cereb): گه‌ری.

جربا - ا.ص.ع (جه‌ربا - cerba): ئاسمان و ستیران، زه‌وی وشک و قات و قپی.

جریز - ص.ع (جوربوز - curbuz): فریوده‌ر، ته‌له‌که، فیلبازی.

جرزان - ا. ع (جیرزان - cirzan):
جرجان، مشکه کویران.

جرز - ا (جیرز - cirz): دیوار، پایه‌ی
ته‌لار.

جرز - ا (جهرز - cerz): بالنده‌یه‌که،
هۆیره، میشه‌سی، چرگ، چیرک.

جرز - ا. ع (جهرز، جهره‌ز، جوروز -
cerz, cerez, curz): زهوی به‌یار،
زهوی رووته‌ن.

جرز - ا. ع (جهره‌ز - cerez): سالی
تووش، سالی قات و قپی، کۆیه‌وانه‌ی
وشت.

جرس - مص. ع (جهرس - cers):
قسه‌کردن، نهرمه‌گۆرانی.

جرس - ا. ع (جیرس - cirs): ده‌نگ،
نهرمه‌ئاواز.

جرس - ا. ع (جهرس - cers): پاژتیک له
شتتیک.

جرس - ا. ع (جیرس - cirs): ئه‌سل،
بیخ.

جرس - ا. ع (جهره‌س - ceres): زه‌نگ،
زه‌نگوله.

جرس - ا (جهره‌س - ceres): به‌ندو
زیندان، ئه‌شکه‌نجه‌و ئازار.

جرشفت - ا (جهرشفت - cerşeft):
هه‌جو، زه‌م، شیعرى داشۆرین.

جرعه - ا. ع (جورئه - cur'e): قوم، یه‌ک
فپ.

جرعه‌نوش - ص. فا (جورئه‌نوش -
cur'e nûş): شه‌راوخۆر، بادنه‌نۆش،
مه‌ی خۆر، مه‌ست.

جرغند - ا (جهرغند - cerxend):
پارچه‌ریخۆله‌ی پاک‌کراوی مه‌ر که به‌پله

گۆشت یان جگه‌رو چه‌وری ناخنرابی و
لینرابی، پاستورمه.

جرغول - ا (جهرغول - cerxûl): جوړه
روه‌کپکه، به‌عه‌ره‌بی (لسان‌الحمل) ی پپ
ده‌لین.

جرغون - ا (جهرغون - cerxûn): پروانه
(جهرغول).

جرف - ا. ع (جورف - curf): که‌ناری
رۆخانه، که‌ناری ئاودر، که‌ناریک که‌ئاو
دری بی، که‌نددر.

جرف - ا. ع (جهرف - cerf): سه‌روه‌ت و
سامانی زۆر له‌مالاته‌وه تا زپرو زیو، هاته
سال، گیای تیک ئالاو.

جرفادقانی - ص. ن (جورفاده‌غانی -
curfadexanî): گولپایگانی، خه‌لکی
گولپایگانی.

جرقه - ا (جیره‌غغه - cirexxe):
پزبسکی ئاگر.

جرج - ا (جورگ - curg): سارا، ده‌شت،
بیابان.

جرج - ا (جهرگ - cerg): ئه‌نجوومه‌ن،
کۆر، گروپ.

جرجه - ا (جهرگه - cerge): ریزو ئه‌لقه،
کۆر، ئه‌نجوومه‌ن، گروپ، ده‌سته.

جرل - ا. ع (جهرل - cerel): شوینی
سه‌خت و به‌رده‌لان.

جرم - ا. ع (جورم - curm): گوناح،
تاوان، خه‌تا.

جرم - ا. ع (جیرم - cirm): ره‌نگ، ته‌ن،
هه‌ر ئه‌ستیره‌یه‌کی ئاسمان.

جرم - ص. ع (جهرم - cerm): گهرم،
گهرمه‌سپیر، جوړه به‌له‌میکه.

جرم‌پوش - ص. فا (جورم‌پوش -

curm pûş): خه تاپۆش، كه سى كه چاو
پۆشى له خه تاو تاوان بكات و
بیبه خشیته.

جرمزه-مص. ع(جهرمهزه - cermeze):
هه لاتن، گردبونهوه، هه لاتن، دلتهنگ
بوون، سهفهرو سیاحت.

جرم شناسی- ا. مص(جورم شیناسی-
curm şinasî): لقیکى زانستی
کۆمه لئاسییه كه له خه تاو تاوانان
دهکۆلێتهوه.

جرموز- ا. ع(جورموز - curmuz):
هه وزی بچووک، مالى بچووک، جورنه.

جرموق- ا. ع(جورموغ - curmûx):
پیلاوی لاستیک.

جرنده- ا(جهرنده - cerende):
کړکړاگه، کړکړۆکه، خرته، قرتینک.

جرنگ- ا(جهرنگ - cereng):
زربنگه، دهنگی پینکدادانی شمشیرو ئه
شتانه.

جرنگی- ص. عا(جیرنگی - cirengî):
نهغد، پارهیهک که به نهغدو لهیهک شوین
به که سیک بدرئ، کاش.

جرنگیدن- مص. ل(جهرنگیدنه -
cerengîden): زربنگانهوه.

جرو- ا. ع(جهرو - cerû): گوجیه،
توته له سهگ، توبتک.

جرواسک- ا(جهرقاسهک - cervaseg):
زیکزیکه، سیسرکهی شهو.

جروح- ا. ع(جوروه - curûh): زامان،
برینان.

جرور- ص. ع(جهرور - cerûr): تۆسن،
سه رکبش، بیری قوول.

جروز- ص. ع(جهروز - cerûz):

زۆرخۆر، نهوسن، خیرا له خواردن.
جروم- ا. ع(جوروم - curûm):
گهرمه سیران.

جروند- ا(جهرقند - cervend): چرا.
جره- ا. ع(جهره - cere): جهره، گۆزه
گه وری دهسکدار، گۆزه ی مل باریک.

جره- ا. ص(جوره - cure): باز، هه لۆ،
نیره ی بالندان و گیانداران به گشتی،
پیایى ئازاو دلیر.

جرى- ص. ع(جهرى - cerî): دلیر،
جوامیر، رهشید، ئازا، بویر، عگید.

جرى- ا(جیری - cirî): مووچه، راتب.

جریان- مص. ع(جهریان - cereyan):
له بهرپۆین، رۆبینى ئاو، روودانى
کارپک، دهستاو دهستکردنى پاره.

جریب- ا(جهریب - cerîb): پانتایی ۱۰
هه زار مه تر دووجا- (بۆزهوی).

جریج- ص(جهریه - cerîh): زامدار،
بریندار.

جریحه- ا(جهریهه - cerîhe): برین،
نهخۆشى و بئى تاقهتی.

جرید- ا. ع(جهرید - cerîd): ته نیا،
سه لته، لقى دارخورما، لقى رووت.

جریده- ا. ع(جهریده - cerîde):
دهفتهر، رۆژنامه، لقى دارخورما، لقى بئى
گه لا، دهستهیهک سواره ی بئى پیاده.

جریر- ا. ع(جهریر - cerîr): هه وساری
وشت، دهم گهرم، زمان تیژ.

جریره- ا. ع(جهریره - cerîre): گوناح،
خه تا، تاوان.

جریش- ا. ص(جهریش - cerîş):
ساوهر، برپۆش.

جریم- ص. ع(جهریم - cerîm): که ته،

زه لام، توکمه، قه سب، خورمای وشک،
تاوانبار، گونا حکار.

جریمه - ص. ع (جهریمه - cerîme):
تاوان، خه تا، سزا، سزای نه غدی
(پاره یهک له تاوانبار بسه نری).

جرین - ا. ع (جهرین - cerîn): خه رمان،
خه رمانجاری، شوپینی وشک کردنه وهی
خورما، خه رمانگا.

جز - حرف (جوز - cuz): جگه له، مه گهر،
خپن ژ...

جز - ا (جیز - ciz): چز، چزه چزی رونی
قرچاو، چزهی ئاو که ده کری به ناگردا.

جززدن - مص. ل (جییززدهدن -
cizzeden): سوتان و چزه چزی شتی
سه ر ناگر، نالین و زاری کردن.

جز - ا (جهز - cez): سوکه لای
(جیزیه) یه، به واتا دورگه، پارچه
زه وییه کی ناوه ندی ده ریا که له هه ر چوار
لاوه ئاو ده وری دابی.

جز - مص. ع (جهزز - cezz): برین،
برینه وه، په رچکردنی دارو درهخت.

جزاء - مص. ع (جهزاء - ceza'): پاداشت دانه وه، پاداشتی چاکه یان خراپه،
سزا، هق.

جزاء - ا. ع (جیزاء - ciza'): سه رانه.

جزائر - ا. ع (جهزائیر - ceza'ir):
دورگان، کوی دورگه، گراف.

جزار - مص. ع (جیزار - cizar):
سه ربرین، کوشتنه وهی حیوانات، ژیکرن.

جزار - ا. ص. ع (جهززار - cezzar):
قه ساو.

جزاز - ا. ع (جهزاز - cezaz): دره و،
وهختی دره و، دروپنه.

جزاف - ص (جهزاف - cezaf): گه زاف،
بیتهوده، به تال، ناهه ق.

جزاف - ص. ع (جیزاف - cizaf): گوتره،
کپین و فروشتنی به گوتره، گوتره کاری.

جزاف - ص. ع (جهزراف - cezzaf):
راوچی، ماسیگر.

جزال - ا. ع (جیزال - cizal): گه وره،
مه زن، زور، فراوان، قسه ی پاراوو ره وان و
سوار.

جزالت - مص. ع (جهزالت - cezalet):
گه وره بوون، مکوم بوون، پاراوی و پته وی
و ره وانی قسه.

جزاندن - مص. م (جییزان دهن -
cizan den): چزه لی هه ستاندن، دل
یه شانندی که سیک، ره نجانندن.

جزء - ا. ع (جوزء - cuz'): پاژ، بهش،
پارچه.

جزء لایتجزأ - ا. مر. ع (جوزئی
لایه ته جهززه - ciz'i layetecezze):
گه ردیله که نایه ته دابهش بوون، گه وهه ری
تاک.

جزئی - ص. ن. ع (جوزئی - cuz'î):
که م، هه ندهک، هه ندیک.

جزئیة - ص. ن. ع (جوزئییه - cuz'îye):
لاوه کی.

جزد - ا (جهزد - cezd): زیکزیکه،
سیسرکی شه و.

جزدر - ا (جیزدر - cizder): چزلیک،
چزلیکه، چزلیک.

جزر - مص. ع (جهزر - cezr): سه ربرینی
حه یوان، میوه کردنه وه له دار.

جزر - مص. ع (جهزر - cezr):
نیشتنه وهی ئاوی ده ریا، داکشانی ئاوی

دهریا.

جزر-ا. ع (جهزهر - cezr): گیزهر.

جزع-مص. ع (جهزهء - ceze'): نالته وزاری، بی تاقله تی، په ژاره و دلته نگی، شین و گرین.

جزع-ا. ع (جهزهء - cez'): مورو ی به منی، عه قیق.

جزع-ا. ع (جیزهء - ciz'): گوزهر گه ی دۆل.

جزغال-ا (جیزغال - ziz'xal): جزلیک، جزلیکه، جزیه.

جزل-ص. ع (جهزل - cezl): گه وره، خه ست، زۆر، فراوان، قسه ی سوارو رهوان.

جزم-مص. ع (جهزم - cezm): برین، پنج بر، بی دوو دلی، نیشانه یه که ده خرپته سهر پیتی بیده نگ.

جزمازج-ا (جهزمازهج - cezmazec): جوړه رو هکپکه.

جزمه-ا. ع (جیزمه - cizme): یهک میگه لی مه، پاژیک له شتیک.

جزو-ا (جوژت - cuzv): ده فته ری هه لسه نگانندی باجی ناوچه یه کی دیاریکراو.

جزور-ا. ع (جهزور - cezûr): دابه سته، وشریان مه، بۆ سهر برین و کوشتنه وه.

جوزوع-مص. ع (جوزوء - cuzû'): بیتاقله تی، دلته نگی، خه مباری، نالین و زاری و شین.

جزوع-ص. ع (جهزوء - cezû'): بی تاقله ت، خه مبار.

جزوه-ا (جوژقه - cuzve): نامیلکه.

جزوه دان-ا. مر (جوژقه دان -

cuzvedan): فایل، کارتۆن.

جزیره-ا. ع (جهزیره - cezîre): دورگه، گراف، پارچه زهوی ناو دهریا که ههر چوار دهوری ناو بی.

جزیل-ص. ع (جهزیل - cezîl): گه وره، مکوم، زۆر، فراوان، قسه ی سوارو رهوان.

جزیه-ا. ع (جیزیه - cizye): سه رانه، نهو پارهییه که جاران دهوله تانی ئیسلا می سالانه له هاوولاتیانی نا موسولمانی نه هلی کیتابیان ده سه ند.

جس-مص. ع (جهس - ces): ده ست پیداهینانی شتیک.

جساد-ا. ع (جهساد - cesad): زه عفهران.

جساد-ا. ع (جوساد - cusad): ژانه سک، پیچ پیداهاتنی زگ.

جسار-ص. ع (جوسسار - cussar): دلیران، بویران.

جسارت-مص. ع (جهسارته - cesaret): دلپسری، نازیه تی، جهسارته، زاتکردن.

جساس-ص. ع (جهسساس - cessas): جاسوس، جاسوسیکار، شو فار، خه وهر دز، هه والذز.

جسامت-مص. ع (جهسامته - cesamet): نه ستور بوون، توکمه بوون، قه به بوون.

جست-ا. مص (جهست - cest): جو له، جولان، به رزی، رزگار بوون، راکردن، راپه برین.

جست-ا. مص (جوست - cust): گهران، پشکنین، پرسین، دۆزینه وه، توپژبنه وه.

- جستار** - ا. مص (جوستار - cestar):
باس، لیکنۆلینه وه، کۆششکار.
- جستان** - ص. فا (جهستان - cestan):
به جولّه، به رزی، رزگار یوو.
- جستجو** - ا. مص (جوست جو - custcû):
به شوپندا گه ران، تاقیب، هه ولدان، گه ران، داواکردن، پرسین، پشکنین، جوست و جو.
- جستن** - مص. م (جوسته - custen):
تاقیب کردن، پشکنین، دۆزینه وه، پهیدا کردن، داوا کردن.
- جستن** - مص. ل (جهسته - cesten):
رزگار یوون، راکردن، هه لاتن، راپه رین، بازدان.
- جسد** - ا. ع (جهسد - cesed):
جهسته، لهش، جه نازه.
- جسد** - ا. ع (جهسد - cesed):
خوینی وشک، زه عفهران.
- جسر** - ا. ع (جیسر - cisr):
پرد، کۆپری، پر، رتیبازی سه رئاو.
- جسک** - ا (جهسک - cesk):
مهینهت، رهنج، به لا، نافهت، ئازار، ناخۆشی.
- جسم** - ا. ع (جیسم - cism):
هه رشتییک، بۆشاییه ک پر بکاته وه و کیشی هه بی، تهن.
- جسمان** - ا. ع (جوسمان - cusman):
جهسته، به دهن، لهش.
- جسمانی** - ص. ن. ع (جیسمانی - cismanî):
به دهنی، مه تریالی، به رانبهر به روحانی.
- جسمی** - ص. ن. ع (جیسمی - cismî):
جهسته بی، به دهنی.
- جسمی** - ا (جهسمی - cesmî):
پیکۆل، پیکۆله، جوړه درکیکه.
- جسور** - ص. ع (جهسور - cesûr):
جهسور، ئازا، دلیر، دلاوه ر، بیباک.
- جسور** - ا. ع (جوسور - cusûr):
پردان، پران.
- جسورانه** - ق. ص. ع (جهسورانه - cesûrane):
دلیرانه، بویرانه، بیباکانه.
- جسوم** - ا. ع (جوسوم - cusûm):
کۆی، جسمه، تهن، ته نان.
- جسید** - ا. ص. ع (جهسید - cesîd):
خوینی وشک.
- جسیم** - ص. ع (جهسیم - cesîm):
گه وړه، به هه یکه ل، که ته و زه لام، به داروبار.
- جش** - ا (جهش - ceş):
کۆژه که، جوړه مور وویه کی مۆره بۆ چاوه زار به کار دیت.
- جش** - ا. ع (جهشش - ceşş):
چه قهن، زه قهن، زه وی تمتم، زه وی به رده لان.
- جشاء** - ا. ع (جوشاء - cuşâ):
قرقینه، شه پۆل، شه پۆلی ده ریا.
- جشان** - ا (جهشان - ceşan):
گه ز.
- جشمیزج** - ا (جهشمیزج - ceşmîzec):
جوړه رووه کی که لۆ چاویه شه به کار دی.
- جشن** - ا (جهشن - ceşn):
شادی، خویشی، جهژن، سور، ئاههنگ.
- جشن** - ا (جهشه - ceşen):
تا، به رزی و نه وهی حه راره تی به دهن و خیرابوونی لیدانی دل.
- جشنواره** - ا. مر (جهشنواره - ceşnvare):
فستیقال، میهره جان.
- جشه** - ا. ع (جوششه - cuşşe):
کۆمه له، خه لکیک که پیکه وه بی.

جشه - ا. (جوششه - cuşşe): قوئی کراس، قوئی عه با.

جشه - ا. (جششه - ceşşe): په پمانه ی روڼ.

جشیر - ا. (جه شیر - ceşîr): په لوله، ئارده وا.

جشیر - ا. ص. (جه شیر - ceşîr): جولا، جال جالوکه، داپیرۆشک.

جشیر - ا. ع. (جه شیر - ceşîr): تیردان، هه نبان، جه والی ئه ستور.

جشیش - ا. ع. (جه شیش - ceşîş): ساوهر، ساوار.

جشیم - ص. ع. (جه شیم - ceşîm): درشت، غه لیز، مکوم، قایم، سه نگین.

جص - ا. ع. (جه ص - cess): گه ج.

جصاص - ا. ص. ع. (جه سساس - cessas): گه چکار، گه چ فروش.

جعب - ا. ع. (جیاب - ci'ab): جانتا، باول، ساک، پاکه ت، تیردان، سه ندوقی بچووک.

جعبایب - ا. ع. (جه ئایب - ce'abîb): پیاوی کوله بالای خویری و ناشیرین.

جعاد - ا. ع. (جیاد - ci'ad): به خیل، له گام، رژد، چروک، دهست قوچاو، ره زیل.

جعاشیش - ا. ع. (جه ئاشیش - ce'aşîş): گه دا، خویری، پیاوی باریکه له ی ده موچاو ناشیرین.

جعال - ا. ع. (جیئال - cial): کرئ، کرئی، کرئیکار، ئه و کرئیه ی له کاتی جه نگدا به سه ربازو له شکریان دهرئ.

جعال - ا. ع. (جیئال - ce''al): دهست بر، درۆساز، درۆپه روه ر، ته زویرچی، درۆزن، ساخته چی.

جعاله - ا. ع. (جیئاله - ciale): هه قدهست، موزد، کرئی کرئیکار.

جعبوب - ص. ع. (جوئبوب - cu'bûb): کوله بنه ی خویری و ناشیرین.

جعبه - ا. ع. (جه ئبه - ce'be): تیردان، جانتا، باول، سه ندوقی بچووک، ئامیژکی مؤسیقایه.

جعد - ص. ع. (جه ئد - ce'd): لوول، قژی لوول، پیچه وانیه ی خاو، گرژ.

جعد - ص. ع. (جه ئد - ce'd): رژد، چروک، دهست قوچاو، به غیل و ره زیل.

جعه - ا. ع. (جه ئده - ce'de): به رخه می، گیایه کی بۆن خوشه له که ناری روباران دهرئ.

جعشوش - ص. ع. (جوئشوش - cu'sûş): گه دا، خویری، پیاوی درئیری ده م و چاو ناشیرین.

جعفر - ا. ع. (جه ئفهر - ce'fer): رووبار، روخانه، وشتی به شیر.

جعفری - ص. ن. ع. (جه ئفه ری - ce'ferî): جافه ری، په پره وانی ئیمام جافه ری سادق که ئیمامی شه شه می شیعیه یه و ئه م مه زبه له سه رده می سه فه و بییه کانه وه بره وی سه ندو تا ئیستا مه زبه ی ره سمی ئیترانه.

جعفری - ا. (جه ئفه ری - ce'ferî): جوړه رووه کیکه، زه عفهران.

جعل - مص. ع. (جه ئل - ce'l): دروست کردن، خولقانیدن، داهینان، ته زویر کردن.

جعل - ا. ع. (جوئل - cu'el): قالونچه، گوخلینه.

جعل - ا. ع (جوئل - cu'l): کری
کریکار، هه قدهست.

جعیله - ا. ع (جهئيله - ce'ile): کری.

جغ - ا (جوغ - cu'x): ئه به نوس، ته خته ی
رهشی ئه به نوس ئاسا که تهخت و کورسی
لئ دروست بکری.

جغ - ا (جوغ - cux): نیر.

ججغه - ا (جیجیغه - cixcixe):
شه قشه قه، جوړه روو کیکه، خر خاشه.

جغد - ا (جوغد - cuxd): کونه په پو،
کوند، کونده بو.

جغرات - ا (جوغرات - cuxrat): توړاخ،
ماستی ئاولیگیرو.

جغرافی - ا. فر (جوغرافی - cuxrafi):
جوگرافیا، زانستی که له بارودوخی
سروشستی و سیاسی ولاتان و چونیته ی
ژیانی میلله تان و بوونه و درانی سهر زهوی
ده کو لیت ته ووهو چهند به شیک کی هیه:
جوگرافیای سروشتی، سیاسی، ئابووری،
مرؤقانی.

جغزواره - ا. مر (جه غزواره -
cexzvare): قه وزه، کقز، جله شینه ی
سهر ئاو.

جغش - ا (جه غهش - cexes): جوړه
روو کیکه.

جغله - ا. ص (جغله - cxle): کو سه،
پیاوی کو له بیه ی وردیله.

جغنه - ا (جغنه - cixne): بالنده یه کی
کیویه.

جغور - ا (جه غور - cexûr): جگه ری
سووره و کراو به پیازوه، قه لی پیفاز.

جغه - ا (جیغه - cixxe): تاج، ههر
شتیکی تاج ئاسا که له کلاوی بنهن.

جف - ا. ع (جه فف - ceff): کو مه له
خه لکیک، ژماره یه کی زور، جماعت.

جف - ا. ص. ع (جوفف - cuff): پیری
که نه فت، شتی ناو به تال (وه کو نه ی)،
قاوغ، قاوغی شکوفه ی خورما.

جفاء - ا. ع (جوفاء - cufa'):
ئاومالکه، شتی بی که لک، غهش،
بیهوده.

جفاء - مص. ع (جه فاء - cefa'): زو لم
کردن، سته م کردن، ئازاردان، بی ئه مه کی
کردن، دوور که و تنه وه له که سیپک.

جفایشه - ص. مر. ع (جه فایشه -
cefapîşe): سته مکار، زوردار، دوست
و ماشوقی نا میهره بان، زالم.

جفات - ص. ع (جوفات - cufat):
نه گونجاو، به دخو، به دره فتار، سته مکار.

جفاجف - ا. ع (جه فاجیف - cefacif):
شیوه و جل و بهرگ، قه دو قه لافهت، قه دو
بالا.

جفاخ - ص. ع (جه ففاخ - ceffax):
لووت بهرز، به ده عیه، لاف لیدر،
لافوکه زاف لیدر، خو هه لکیش، فرناخ.

جفار - ا. ع (جیفار - cifar): جفره زان.
جفاف - مص. ع (جه فاف - cefaf):
وشک بوون.

جفاف - ا. ع (جوفاف - cufaf):
وشکه و ده بوگ، وشکه و ده بووی ناو نه و
شتانه ی بو وشک بوونه وه هه لخرابی.

جفال - ا. ع (جوفال - cufal): که فی
شیر، خوری زوروپر، ئاو مالک،
ئاومالکه.

جفاله - ا. ع (جوفاله - cufale): که فی
شیر، نه و که فه ی به که و گیر له سهری

- مه نجه ل ده گیریت، جماعه تیک، دهسته یه ک.
- جفان** - ا. ع (جیفان - cifan): رهگ یان لقی میو، کاسه ی گه وره، بیر یان چالی بچووک.
- جفت** - ا (جوفت - cuft): جووت، پیچه وانه ی تاک، ژن و میتر، نیره و مییه ی چه یوان.
- جفت** - ا (جوفت - cuft): هاو ل مندال، (پلاستنا)، ویلداش مندال.
- جفت افرید** - ا. مر (جوفت تافه رید - cuft aferîd): جوړه رووه کیکه، به عه ره بی (خصیه الشعب - گونی ریوی) ی پی ده گوتری.
- جفتک** - ا (جوفته ک - cuftek): لهقه، جووته ی حیوانی به رزه، لوشکه.
- جفتک** - ا (جوفته ک - cuftek): بازدانی جووته پایی، جوړه باز دانی که هه ردو و پی جووت ده کری و نه و جا باز ده دری.
- جفتک چهارکش** - ا. مر (جوفته ک - ceftek çeharkuş): چه هارکوش - جوړه وهرزشیکه، به کیک داده نو و ده ست ده خاته سه ر نه نو و به کیک به سه ریا باز ده دات.
- جفت گیری** - ا. مص (جوفت گیری - cuft gîrî): جووت بوون، جووتبوونی نیرومی حیوان.
- جفته** - ا (جوفته - cufte): لوشکه، که فله ل، گرتی پت.
- جفته** - ص (جفته - cefte): که چ، خوار، چهوت، چه ماوه، چه فت.
- جفجاف** - ص (جفجاف - cefcaf): که چه، فاحیشه، داوین ته ر، سوزانی.
- جفجف** - ا. ع (جه فجه ف - cefcef): دهشت، تهختانی، بای توند.
- جفجفه** - ا. ع (جه فجه فه - cefcefe): دهنگی هیواشی جلی نوی.
- جفر** - ا. ع (جه فر - cefr): زانستی چهرفان، جفهر زانی، ناینده زانی.
- جفرسته** - ا (جه فهرسته - cefereste): ماسولکه ی جولایی، ماسوله، گلوله ی فریت، ماسور.
- جفن** - ا. ع (جه فن - cefn): پیتوی چاو، کیلانی شمشیتر.
- جففات** - ا. ع (جه فففات - cefenat): رهگ یان لقی میو، کاسه ی گه وره، بیر بچووک.
- جفنگ** - ص (جه فه نگ - cefeng): جه فه نگ، قسه ی قوړ، گالتو و سوعبه ت، هه رزه و پیژی، هه نه ک.
- جفنه** - ا. ع (جه فنه - cefne): رهگ یان لقی میو، کاسه ی گه وره، کوپه ی گه وره، گوژه ی گه وره.
- جفون** - ا. ع (جوفون - cufûn): پیتوان.
- جفیر** - ا. ع (جه فیر - cefîr): تیردان.
- جک** - ا (جه ک - cek): داریکه که دؤ یان ماستی پیده شله قین.
- جک** - ا (جه ک - cek): شهوی به رات، شهوی پازده ی شه عبان.
- جک** - ا. انگل (جه ک - cek): جه ک، نامیتریکه بو به رز کرده ووه راگرتنی شتی قورسی ووه کو ترومبیل به کار ده هینری.
- جکاشه** - ا (جه کاشه - cekaş): سیخور، سیخچوله، جوړه ژیشکیکی گه وره یه، سوچه ر.

جگاره - ا (جه گاره - cegare): میتودی جیاواز، راویچوونی جوړاو جوړ.

جگر - ا (جیگه - ciger): جه رگ، جگه ر.

جگر اکند - ا. مر (جیگه ر ئاگه ند - ciger agend): باسترمه، باستورمه، جگه ری له ریخو له ئاخترای لینراو.

جگراور - ص. فا (جیگه ر ئاڅه ر - ciger aver): به جه رگ، دلاوهر، چاونه ترس، بیتاک، ئازا.

جگر بند - ا. مر (جیگه ر به ند - ciger bend): جه رگ و ناو، مندال، فره زن، جگه رگو شه.

جگر خای - ص. فا (جیگه ر خای - cigerxay): خه مخوړ، که سیک که خه زوړ بخوات.

جگر خراش - ص. فا (جیگه ر خه راش - ciger xeraş): خه مه یتن، دلته زین، جه رگېر.

جگر خسته - ص مر (جیگه ر خه سته - ciger xeste): دلبرین، خه مگین.

جگر خوار - ص. فا (جیگه ر خار - ciger xar): سه برو ته سه مول، غه مخوړ، یاری دلسوړو غه مخوړ، ره نجکیش، مهینه تپه رست.

جگر داشتن - مص. ع (جیگه ر داشتن - ciger daşten): به جه رگ بوون، ئازایه تی.

جگر دار - ص (جیگه ر دار - cigerdar): دلیر، دلاوهر، ئازا، بیتاک.

جگر سوز - ص. فا (جیگه ر سوز - cigersûz): جگه رسو تین، نه وهی مایه ی خه و خه فته تی زوړی.

جگرک - ا (جیگه ر هک - cigerek): جه رگو که، جگه ری له روڼ و پیازا سووره وه کراو، قه لی پیفاز.

جگرکی - ص (جیگه ر هکی - cigerekî): جگه رچی.

جگرگاه - ا. مر (جیگه رگاه - cigerghah): شوپنی جگه ر له ناو سکدا، جگه رگه.

جگر گوشه - ا. مر (جیگه ر گوشه - cigerghûşe): پارچه یه ک له جگه ر، گو شه یه ک له جگه ر، فره زن، نه ولادی نازیز.

جگرگون - ص (جیگه رگون - cigerghûn): جه رگی، سوری توخ.

جگر نه - ا (جیگه ر نه - cigerne): کاروانه، بالنده یه که به قه د مامری دهنوکی درپژه.

جگن - ا (جه گن - cegen): پوش و په لاش، هه ژگ، جه گن، گیایه که لاسکی سی سوچه له زه لکاودا ده پروی.

جل - ا (جهل - cel): که په وال، کلاوکوپه.

جل - ا. ع (جول - cul): پالان، کورتان، کوپان، جل، پوشاک.

جل - ا. ع (جولله - culle): زوړیه.

جل - ع (جله - celle): گه وره یه، هه میشه له گه ل ناوی خودادا دی وهک (جل الخالق) گه وره یه خالیق، گه وره یه خوا.

جلاء - مص. ع (جه لاء - cela'): دوور که وتنه وه له مال و ولات، کوچکردن له ولات، روونکردنه وه، جه لایی کردن، مشیت و مال کردن، لبردنی ژه نگی شمشیر و... .

جلاء - ا. ع (جیلاء - cila'): کل، سورمه.

جلال - ا. ع (جه لائل - cela'il): ژنی گران قه در، وشتري که له یه ک سک پتر نه زابن.

جلاب - ص. ع (جه لابل - cellab): سهرنجراکیش، جه له بچی کویلان، که سیک که کویله له شاریکه وه بو شاریک بو فرۆشتن به ری.

جلاب - ا. ع (جولابل - cullab): گولاو، ناوی گول.

جلابیپ - ا. ع (جه لابیپ - celabîb): عه بای ژنان، جبه، جلی ده لب و فره یح.

جلجل - ا. ع (جه لاجیل - celacil): ده ف و دایه ره ی زهنگوله دار، زهنگوله، به روکی نه سپ یان وشتتر که زهنگوله ی پیوه دورابن.

جلاد - ا. ع (جیلاد - cilad): یه خ، سه هۆل، جه مه د.

جلاد - ص. ع (جه لاد - cellad): بکوژی مه حکومان، پیاو کوژ، میرغه زه ب، نه شکه نجه چی به ندیبان.

جلادت - مص. ع (جه لاددت - celadet): به هیزبوون، چاپوک بوون، ره شیدی، چاپوکی، به هیزی، جوامیری، قاره مانن.

جلاس - ا. ع (جوللاس - cullas): دانیشتووان.

جلافت - مص. ع (جه لافه ت - celafet): بی می شک، سوکی، که وده نی، درشت ره فتاربوون، ناو به تال بوون.

جلال - ا. مص. ع (جه لال - celal): گه وره یی، عیزه ت و شکو، پیربوون، به قه دربوون.

جلالت - مص. ع (جه لاله ت - celalet): گه وره بوون، مه زنا یه تی.

جلاله - ص. ع (جه لاله - celale): حه یوانی حه لال گوشت که سهرگین بخوا، مانگای سهرگین خور.

جلالی - ص. ن (جه لالی - celalî): تاریخی جه لالی که ده دریتته پال جه لاله دینی مه له کشای سه لجوقی، جا میژووی جه لالی به نه مری نه و پاشایه له لایه ن ژمه ساره یه ک له زانایانی نه ستیره ناسیییه وه که یه کتیکیان عومه ری خه یام بووه، ناماده کراوه.

جلامید - ا. ع (جه لامید - celamîd): به رد، تاویر، گاکه ثر.

جلاوزه - ا. ع (جه لاوزه - celawize): پاسه وان، خزمه تکار، نوکهر، خولام، ره شه ک.

جلاهق - ا. ع (جه لاهیغ - celahîx): گلا هک، جوړه که وانیکه که گزموله ی به ردین یان گلینی پی هاویراوه بو راوه بالنده.

جلب - ا (جه له ب - celeb): هه راوه هه نگامه، فیتنه و ناژاوه، هات و هاوار.

جلب - ص (جه له ب - celeb): ژنی به دکار، فیل باز، به دخوو، خویری.

جلب - ا (جه له ب - celeb): ژالاب، جوړه رووه کیکه له تیره ی نیلوفهر.

جلب - مص. ع (جه له ب - celb): راکیشان، بردن، رفاندن، رفاندنی دلان.

جلب - ا. ع (جه له ب - celeb): جه له ب، نه وده ی له شوینیکه وه بو شوینیکی دی بو فرۆشتن ببری وه کو نه سپ و حه یوان و....

هاونشینان.
جلسه - ا.ع (جەلسە - celse):
 کۆبونەوه، یەك دانیشتن.
جلعاء - ص.ع (جەلئاء - cel'a'): ژنی
 ددان زەق، ژنیك كە هەمیشە ددانی بە
 دەرەو بە و لیبی نە یەتەو بەك.
جلغوزە - ا (جەلغوزە - celxûze): داری
 سنۆیەر، بەری داری سنۆیەر.
جلف - ص.ع (جیلف - cilt): سوک و
 سەلیم، خۆتیری، کەودەن، گەوج، خۆسەر،
 ستەمکار.
جلق - مص.ع (جەلغ - celx):
 سەرتاشین، قژیرین.
جلق - ا (جەلغ - celx): دەستپەر،
 دەسپەر، خۆرەحەتکردن بە دەست،
 دەستگان.
جلک - ا (جەلەک - celek): کەرەوالە.
جلگە - ا (جولگە - culge): دەشتی
 هەموارو تەختانی، چۆلگە، بان (هضبة).
جلل - ا.ع (جەلەل - celel): کاری
 گەورە.
جلم - ا (جەلەم - celem): جۆرە
 درەختیکی کێوییە، بۆقورگ یەشە
 گەلاکە ی دەکولین و بە ئاوەکە ی غەرغەرە
 دەکریت.
جلمد - ا.ع (جەلمەد - celmed): تاویر،
 بەردی گەورە، بەردی سەخت، پیاوی
 تۆکمە و بەهێز، گاکەفر.
جلمود - ا.ع (جولمود - culmûd): تاویر،
 بەردی گەورە، بەردی سەخت، پیاوی
 تۆکمە و بەهێز، گاکەفر، بەرەت.
جلنار - ا.ع (جوللەنار - cullenar):
 گۆلی هەنار، گۆلنار.

جلبا - ا.ع (جولبا - culba):
 جەلەب، جەلەبان.
جلباب - ا.ع (جیلباب - cilbab):
 عەبای ژنان، گەلەبی، جلی دەلبی سەر
 جلان، جبه.
جلبان - ا.ع (جولبان - culban): جۆرە
 رووەکیکە، خلیترە، پۆلکە، گاگۆز.
جلبک - ا (جولبەک - culbek):
 جەلاوی، قەوژە سەراوان، کقز.
جلبوب - ا (جەلبوب - celûb): جۆرە
 لاواییکی خۆهەلئاسە.
جلبەنگ - ا (جەلبەهەنگ -
 celbeheng): زەرەدە درک، دروی زەرد،
 درو زەرەدە.
جلبیز - ا.ص (جەلبیز - celbîz):
 کەمەند، هەلبێژاردە، گەندەلکاری.
جلجل - ا.ع (جولجول - culcul):
 زەنگولە، دەف و دایەرە، زەنگ، مەلیکی
 خۆش ئاوازه.
جلجلان - ا.ع (جولجول - culculan):
 گژنیز، گژنیز.
جلد - ص.ع (جەلد - celd): چالاک،
 چاپوک، زرنک، پالەوان.
جلد - ا.ع (جیلد - cild): پێست،
 بەرگی کتیبان، پووسە.
جلد - مص.ع (جەلد - celd):
 جەلدەلیدان، شەلاق لیدان، قامچی لیدان.
جلدء - ا.ع (جولەء - culeda'): یەخ،
 سەهۆل، جەمەد.
جلز - ا (جیلز - ciliz): چزەچز، دەنگی
 سووربۆنەووی گوشت یان شتی دی لە
 رۆندا.
جلساء - ا.ع (جولەساء - culesa'):

جلنبر - ص (جوله نبر - culenber): شریویش، شروشه پریو، که سیک که بهرگی جل ئاسای له بهر بی، سیپالپوش.

جلنبه - ا (جوله نبونه - culenbûne): گه لاوکوتک.

جلنجبین - ا. ع (جوله نجبه بین - culencebîn): گول ههنگوین، په دهی گول و ههنگوین تیکه له ده کوری و دهکولتیرین و ماجومیکی لی دروست دهکن پیتی دهلین گولهنگوین.

جلنگ - ا (جیلینگ - ciling): جوړه قوماشیکی ئاوریشمی نه ستووره، جاران عه باو پانتول و کلاویان لی دروست دهکرد. **جلنگ** - ا (جیلینگ - ciling): برک، برکی کالک و شوتی و کوله که و نهو شتانه، بنجی بیستان.

جلو - ا (جیلوه - cilew): پیش، پیشرو، رهشمو و ههوساری ته سپ، جله و. **جلواد** - ا (جهلقاد - celvad): خوی بهد، ته بیعتی بهد.

جلواز - ا. ع (جیلهاز - cilvaz): پاسهوان، خولام، خزمه تکار، نوکەر.

جلوه - مص. ع (جهلثه - celve): ئاشکرا کردن، دیارخستن.

جلوخان - ا. مر (جیلوه خان - cilewxan): پیشی مال، مهیدانی بهردهم مال و ساختمان.

جلود - ا. ع (جولود - culûd): پیست، کهول، پووسه.

جلودار - ا. ص (جیلوه دار - cilewdar): جهله و دار، ههوسارکیش، پیشرو، نوکهری که پیاده یان سواره جلهوی ته سپی ئاغای خوی راکیشی.

جل و زغ - ا. مر (جول فه زه غ - cul vezex): جه لاوی، قه وزه ی سهراوان، کفز.

جلوزه - ا (جهلوزه - celuze): بهری دار سنۆبه ر.

جلوس - مص. ع (جولوس - culûs): دانیشن، روئیشن.

جلوف - ص. ع (جولوف - culûf): سوک و سه لیم، خویری و بهرله لا، که ودهن و گهوج، خوهر، سته مکار.

جلوگیر - ص. فا (جیلوه گیر - cilewgîr): کوسپی سه رینگه، پیشگیر.

جلوند - ا (جهلثه ند - celvend): چرا.

جلونک - ا (جهلونه ک - celûnek): برکی کالهک و شوتی و نهو شتانه، بنجی بیستان.

جلوه - مص. ع (جهلثه، جیلثه - celve, cilve): جیلوه، خو نیشان دان، ئاشکرا کردن، دیاری زاوا بو بوک له شهوی زه ماوه ندا، پرشنگی نوری خویی له دلی عارفدا.

جلوه - ا. ع (جهلثه، جیلثه - celve, cilve): دیاری زاوا بو بوک له کاتی زه ماوه ندا.

جلوه کنان - ص. ق (جهلثه کونان - celvekunan): ئاشکراو دیارو دره خشان.

جلوه گر - ص. فا (جهلثه گر - celveger): ئاشکراو دیارو دره خشان.

جلویر - ا (جهلثیز - celvîz): که مه ند، که مه ن، په تی درپژ، هه لبرژارده، گه نده لکاری.

جله - ا (جولله - culle): سه به ته، زه میلیه گه و دهی له حه سیر، پشقل، کوله که ی ناو به تال.

جله - ا (جولله - culle): گلا هه ک، گلۆله، جۆره روه کیکه.

جلی - ص . ع (جه لی - celî): روون، ئاشکرا، مشتو مال دراو، په رداخت کراو.

جلیب - ص . ع (جه لیب - celîb): جه له ب.

جلیتغه - ا (جلیتغه - cilîtxe): ئیله ک.

جلید - ص . ع (جه لید - celîd): به هیز، چالاک، زیره ک و به هۆش، توندو تۆل.

جلید - ا . ع (جه لید - celîd): سه هۆل، جه مەد، شه ونم، ئاونگ، خوناڤ.

جلیدییه - ا . ع (جه لیدییه - celîdiye): عه ده سه ی چاو، گلینه ی چاو.

جلیز - ا (جه لیز - celîz): که مه ن، گه نده لکار.

جلیس - ص . ع (جه لیس - celîs): هاو نشین، هاو ده م.

جلیف - ص . ع (جه لیف - celîf): درشتخو، زالم، خو پیری، گه و ده ن.

جلیفه - ا . ع (جه لیفه - celîfe): سالی نه هات و قات و قری.

جلیل - ص . ع (جه لیل - celîl): ریزدار، گرانه در، به ته مه ن، گه و ره، مه زن.

جلیل - ا . ع (جوله یل - culeyl): جلی و لاخان، په رده ی سه ر که ژاوه.

جلیله - ص . ع (جه لیله - celîle): ژنی ریزدار، ژنی گرانه در، ژنی هیژا، و شتریک که له یه ک سک پتر نه زابی.

جلیه - ص . ع (جه لییه - celîye): هه والی دروست، هه قیقته، ئاشکرا،

دیار.

جم - ا (جه م - cem): سوکه له ی ناوی جه مشیده که به گو پره ی شانامه چواره م پاشای پیشدادییه کان بووه، پاشای گه و ره و پایه به رز.

جم - ا . ع (جه م - cemm): زۆر، فراوان، جه ماوهریکی زۆر.

جماء - ا . ص . ع (جه مء - cemma'): ژنی قه له وه ی گوشتن، زهوی تهخت و هه موار، دهشت.

جمائع - ا . ع (جه مایع - cemaî'): هه ر هه مووان، خرگشتیان.

جماجم - ا . ع (جه ماجیم - cemacim): کاسه سه ران، که پۆلان، کلۆخین.

جماح - مص . ع (جیماه - cimah): خۆ سه ری کردن، سه رکیشی کردنی ئه سب.

جماد - ا . ع (جه ماد - cemad): بی گیان وه کو به رد.

جمادی - ا . ع (جومادا - cumda): مانگی پینجه م وشه شه می سالی کوچی مانگی.

جمار - ا . ع (جیمار - cimar): ورده به رد، چه و، پشکو، سکل، زیخ.

جمار - ا . ع (جه مار - cemar): جماعته، کو مه له خه لکیک له شویتیکدا خر بینه وه.

جمار - ا . ع (جومار - cummar): شتیکی سپییه له ناوی سکی نه مامی دار خورما په یدا ده بی و تامی شیر ده دات.

جماز - ص . ع (جه ماز - cemmaz): تیژره و، خوشبه ز، و شتری خوشبه ز، بله ز.

جمازه - ص . ع (جه مازه - cemmaze): تیژره و، بله ز، خوشبه ز، و شتری به ده و.

- جماش** - ص (جه ماش - cemmaş): دلرفین، مهست، غهزهخوان.
- جماع** - مص.ع (جیما - cima'): جووت بوونی ژن و پیاو، گان، رازان.
- جماعت** - ا.ع (جه مائهت - cema'et): جقات، کومه له خه لکیتک.
- جمال** - مص.ع (جه مال - cemal): جوان بوون، جوانی، شوخوشه نگی، خوشیکی، قهشه نگی.
- جمال** - ا.ع (جیمال - cimāl): وشتران.
- جمال** - ص.ع (جه مال - cemmal): وشتره وان، وشتردار.
- جمام** - ا.ع (جیمام - cimam): زور، ئاپوره، هه یشته.
- جمام** - ا.ع (جه مام - cemam): ئیسراحه تی ئه سپ پاش ماندوو بوون، ئه سپی ئیسراحه ت که سواری نه بن.
- جمان** - ا (جومان - cuman): جوړه رووه کیکه.
- جمان** - ا.ع (جومان - cuman): مرواری، مراری، لولو.
- جماهير** - ا.ع (جه ماهیر - cemahîr): جه ماوهر، کومه لانی خه لک، ئاپوره.
- جمایع** - ا.ع (جه مایی - cemayi'): جه ماوهری خه لک.
- جمبوری** - ا. انگل (جه مبورى - cembûrî): کۆبوونه وهی سهرانی یهک ولات له شوینیکدا، کۆنگره، کۆنگره ی پیتشه وایان و سهرانی چهند ولاتیک له یهک شویندا.
- جمجم** - ا (جومجوم - cumcum): گیوه، کلاش، کلاشی بن چهرم.
- جمجمه** - ا.ع (جوم جومه - cuml): گشت.
- جم** - ا.ع (جه مهل - cemel): وشتر.
- جمل** - ا.ع (جومل - cuml): کنډر، کازله، قاپیتلکه سهر، که پۆل، کلۆخ.
- جمد** - ا.ع (جه مه د - cemed): به فر، سه هوئل، به رف، جه مه د، وه فر، یه خ.
- جمرات** - ا.ع (جه مه رات - cemerat): پشکویان، سکلان، پهنگران.
- جمره** - ا.ع (جه مه ره - cemre): سکل، پۆلو، په رهنګ، په نگر، پشکو.
- جمری** - ص (جه مری - cemrî): چه وره، سپله، خویری، گه داو ناکه س به چه.
- جمزبور** - ا.ص (جه مزبوره - cemzîver): چوار پهل و بن سک سپی.
- جمست** - ا (جه مه ست - cemest): جوړه یاقوتیکي هه رزان به هایه، رهنګی شینی مه یله و سوور یان زهر د یان سپیه.
- جمشاک** - ا (جه مشاک - cemşak): کهوش، پیتلاو.
- جمع** - مص.ع (جه م - cem'): کۆکردنه وه، جه ماعه ت، کومه ل، دهسته.
- جمعه** - ا.ع (جومئه - cum'e): ههینی، حه وته م روژی هه فته.
- جمعه الصلوت** - ا. مر (جومئه توس سه لوت - cum'etusselbûst): روژی له خاچدانی حه زره تی عیسایه که به ریکه وتی روژی ههینیان زانیوه.
- جمعیت** - مص.ع (جه مه ئی یهت - cem'îyet): خه لکی شاریک یان ولاتیک، خرپونه وه و کۆبوونه وه.
- جمل** - ا.ع (جومهل - cumel): هه موو، گشت.
- جمل** - ا.ع (جه مهل - cemel): وشتر.
- جمل** - ا.ع (جومل - cuml): کنډر،

جەبل.

جمل - ا.ع (جوم مەل - cummel):
کندری ئەستور، جەبلی کەشتی، جەساوی
پیتین ئەبجەد.

جملە - ا.ع (جوملە - cumle): هەموو،
هەمووان سەرانشەر، رستە.

جمند - ص (جەمەند - cemend):
تەمەل، بێکارە، ئەسپی تەمەل.

جمنده - ا.فا (جومەندە - cumende):
بزواو، جماو، چوارپێ.

جموح - مص.ع (جوموھ - cumûh):
سەرکێشی کردن، خو سەری کردن،
سەرکێشی کردنی ئەسپ.

جموح - ص.ع (جەموھ - cemûh):
پیاوی سەرکێش، پیاوی نەتوانی
دەستبەرداری هەواو هەوەسی خۆی بێ،
ئەسپی سل و رەوێک.

جمود - مص.ع (جومود - cumûd):
بەستن، سەھۆل بەستن، ژاکان.

جموس - مص.ع (جوموس - cumûs):
بەستن و مەبێنی رۆن و پیو چەوری.

جموش - ا.ع (جەموش - cemûş):
دارو، نۆرە، دەرمان جەمام.

جموع - ا.ع (جومو - cumû):
جماعەتان، دەستەو گروپان.

جموم - مص.ع (جوموم - cumûm):
زۆربوونی شتێک، کۆبوونەوی ئاو لە
شوێنێ، قەلەو بوون.

جموم - ا.ص (جەموم - cemûm): پێر
ئاو، بیری ئاودار.

جموم - ا.ع (جوموم - cumûm): زۆر،
فراوان، جەماوەری خەلک.

جमे - ا.ع (جەمە - cemme): زۆربە،

بیری پێتاو، جەمە (شار لە خەلکدا جەمە
دێ).

جمره - مص.ع (جەمەرە - cemhere):
شتێک، جەماوەر.

جمره - ا.ع (جەمەرە - cemhere):
زیخ و چەو.

جمهور - ا.ع (جومهور - cumhûr):
جەماوەر، کۆمەڵە چەو.

جمهوری - ا.ع (جومهوری - cumhûrî):
شەرابی کۆنە، شەرابی
ترتی چەند سالا کە خەست بووبێتەو.

جمهوری، جمهوریت - ا.ع (جومهوری،
cumhûrîyet): جۆرە سیستەمیکی
حوکمرانییە کە سەرۆکە کە ی بۆ ماوێەکی
دیاریکراو هەڵدەبژێردێ، کۆمار.

جمیز - ا.ع (جومەیز - cummeyz):
جۆرە هەنجیریکی، نۆبەری هەنجیر.

جمیش - ا.ص.ع (جەمیش - cemîş):
دارو، نۆرە، زەوی روتەن.

جميع - ا.ع (جەمی - cemî): هەموو،
هەمووان، جماعت.

جمیة - ا.ع (جەمئیە - cem'iye):
کۆمەڵ، کۆمەڵگە.

جمیل - ص.ع (جەمیل - cemîl):
جوان، باش، چاک، خشکۆک، خوش
رەفتار.

جمیلة - ص.ع (جەمیلە - cemîle): ژنی
جوان، ژنی چاک، قەشەنگ.

جمیم - ا.ص.ع (جەمیم - cemîm):
چیمەن، فریز.

جن - ا. (جەن - cen): لا، تەنیش،

جنازه - ا. ع (جسه نازه - cenaze):
 مردوو، جه نازه، تهرم، تابوتی مردو و له ناو.
جناس - مص. ع (جیناس - cinas):
 هاوړه گهز بوون، ره گهز دوزی.
جناغ - ا (جه ناغ - cenax): چۆله مه.
جناغ سینه - ا. مر (جه ناغی سینه - cenaxi sine): په راسوویه ند.
جنان - ا. ع (جینان - cinan): بهه شت،
 باخ، بیستان، فیرده وس.
جنان - ا. ع (جه نان - cenan): دل،
 شهو، تاریکی شهو، کاری پنهان و
 شاره.
جنان - ا. ع (جونان - cunan): مه تال،
 سوپهر، سپتر.
جنايات - ا. ع (جینایات - cinayat):
 گوناحان، خه تایان، تاوانان.
جنايت - مص. ع (جینایهت - cinayet):
 خه تا، گونا، تاوان.
جنب - ا. ع (جه نب - cenb): ته نیشته،
 که نار، سه مت، تهک، کن.
جنب - ص. ع (جونوب - cunub):
 غه ریب، غه واره، بیگانه، دوور، شهیتانی
 بوون، لهش پیس بوون.
جنبان - ص. فا (جونبان - cunban):
 جولان، جولاو، جماو، بزاو.
جنباندن - مص. م (جونباندهن - cunbanden):
 جولاندن، بزاوتن،
 بزواندن، جماندن.
جنباننده - ا. فا (جونباننده - cunbanende):
 ته کاندهر، جولینه ر،
 جمینه ر، بزوتینه ر.
جنبا نیده - ا. مف (جونبانیده - cunbanîde):
 جولاو، بزاو، جماو.

قه راخ، که نار.
جن - ا. ع (جن - cinn): گول و شکوفه،
 هه رته جی وانی، تافی لوی.
جن - ا. ع (جینه - cinne): جنوکه،
 له مه چیتتر.
جنائب - ا. ع (جه نایب - cena'ib):
 باشوور.
جنايز - ا. ع (جه ناییز - cena'iz):
 جه نازان.
جناب - ا (جه ناب - cenab):
 ته له مه شکینه، چه له مه شکینه، گره وی
 نیوان دوو کهس، که له مه شکینه.
جناب - ا. ع (جه ناب - cenab):
 ئاستانه، ده رگا، وشه ی ریزه بو گه وره
 پیوان.
جنابت - مص. ع (جه نابهت - cenabet):
 پیس بوون، لهش پیس بوون له نه نجامی
 شهیتانی بوون یان گانکردن.
جنايه - ا. ص (جونابه - cunabe):
 دووانه، لفانه، جملکانه، جوی.
جنات - ص. ع (جونات - cunat):
 تاوانکاران، تاوانباران.
جنات - ع (جه نانات - cennat):
 بهه شتی به رین، فیرده وس، باخان.
جناح - ا. ع (جه ناه - cenah): بال،
 ده ست و بازو، هه ریه کییک له بالی
 راست و چه پی له شکر.
جناح - ا. ع (جوناه - cunah): گونا،
 تاوان.
جنادره - ا. ع (جه نادیره - cenadire):
 پاسه وانان، حیمایه، گارد.
جنادل - ا. ع (جه نادیل - cenadil):
 بهرد، بهردی گه وره، گاکه ثر، بهرته.

شهو، پهنا، کهناری ری. **جنحه** - ا (جونهه - cunhe): ورده خه تا. **جند** - ا. ع (جوند - cund): سوپا، له شکر، شار. **جند** - ا. ع (جهنده - cened): زهوی ناهه موار، بهرده لان. **جندار** - ا. ع (جیندار - cindar): پاسه وان، گاردی تایبه تی فه رمانده ی سوپا. **جندب** - ا. ع (جوندوب، جیننده ب - cundub, cindeb): جوړه کوله یه که. **جندبیدستر** - ا. مر (جوندی بیده ستر - cundi bîdester): جوړه دهرمانیکه، گونی سه گی ئاوی. **جندر** - ا (جهنده ر - cender): پوښاک، جندوړ، بهرگ. **جندره** - ا. ص (جندره - cendere): گلاوکوتک، بهرگی شپو دراو، ههر شتیکی چرچ و لوچ، ناساف. **جندک** - ا (جیندهک - cindek): دراویکی مسینی سه رده می قاجاریه کان بوو. **جندل** - ا. ع (جهنده ل - cendel): بهرد، گابهرد، گاکه قر، بهرته، تاویر. **جنده** - ص (جینده - cinde): قه حبه، رووسی، ژنی به ذکرده وه، سوژانی. **جندی** - ا. ص. ع (جوندی - cundî): سه رپاز، عه سکه ر. **جنرال** - ا. فر (جینیرال - ciniral): جه نه رال، ژه نه رال. **جنس** - ا. ع (جینس - cins): کال، که لویه ل، ره گه ز، ره گه زی نییر، ره گه زی می.

جنب جنبان - ص. فا (جونوب جونبان - cunub cunban): له حالتی جولاندا. **جنبش** - ا. مص (جونبیش - cunbiş): بزووتنه وه، بزاف، جولانه وه، ته قه گهر. **جنبه** - ا. ع (جه نه - cenbe): قه راح، لا، لایه ن، گوشه گیری، که نارگیری. **جنبیدن** - مص. ل (جونبیدن - cunbîden): جولان، بزوان، جمین. **جنبنده** - ا. فا (جونبه نده - cunbende): جولینراو، جولاو. **جنبیده** - ا. مف (جونبیده - cunbîde): جولاو. **جنت** - ا. ع (جه ننه ت - cennet): باخ، به هشت، بیستان. **جنتر** - ا (جه نته ر - center): جوړه سازتیکی هیندییه. **جنتلمن** - ص. انگلی (جینتیلیمان - cintilman): جه نته لمان، جوامیر، نه جیب، نه جیب زاده، خانه دان. **جنتیانان** - ا. فر (جه نیتیانان - centîyana): جوړه رووه کیکه بو دهرمان به کار دیت. **جنشی** - ا. ع (جونسییه - cunsîye): باشتترین جوړی ئاسن، ئاسنی باش، شمشیر. **جنح** - ا (جه نه - cenh): هات و هاوار، هه راو هه نگامه، هاوارو فریاد. **جنجال** - ا (جه نجال - cencal): قه ره بالغی، هات و هاوار، ئاژاوه نانه وه، ژاوه ژاو، گاره گار. **جنجر** - ا (جه نجه ر - cencer): جه نجه ر، خه رمان کوت. **جنج** - ا. ع (جینج - cinh): به تلیکی

جنس - مص. ع (جه نهس - cenes): به ستنی تاو، سه هۆل.

جنسیت - ا. ع (جینسییه ت - cinsîyyet): ماهیه ت و جه وهه ری ره گه ز.

جنف - ا. ع (جه نهف - cenef): زو لم، سته م، لادان له هه ق و دادپه روه ری.

جنفج - ا (جه نهفج - cenfec): جو ره رووه کتیکه بۆ ده رمان به کار دی.

جنگ - ا. مص (جه نگ - ceng): شه ر، کوشت و کوشتار، جه نگ.

جنگ - ا (جونگ - cung): ئه لبومی شیعر، ئه لبومی وینه، که شتی، به له م، ده فته ری گه و ره که شیعر و بابه تی دی تیا بنووسنه وه.

جنگ ازما - ص. فا (جه نگ ئه زما - ceng ezma): قالبووی شه ر، لیها توو له شه را.

جنگ ازموده - ص. مر (جه نگ ئازموده - ceng azmûde): جه نگاوهر، دلیر، به ته جره به له جه نگدا، جه نگدیده.

جنگاور - ص. فا (جه نگاوه ر - cengaver): جه نگاوهر، دلیر، بویر، شه رکه ر.

جنگجو - ص. فا (جه نگجو - cengcû): جه نگاوهر، شه رکه ر، ئازا، دلیر.

جنگل - ا (جه نگه ل - cengel): لیره وار، بیتشه، چره دارستان، لیر، جه نگه ل.

جنگلاهی - ا (جه نگلاهی - cenglahî): کۆلاره، بالنده یه که.

جنگلبان - ا. ص (جه نگه لبان - cengelban): جه نگه له وان، پاسه وانی دارستان.

جنگلبانی - ا. مص (جه نگه ل بانی - cengelbanî): جه نگه له وانی، دارستانه وانی.

جنگلکاری - ا. مص (جه نگه لکاری - cengelkarî): دروستکردنی جه نگه ل و دارستان، رواندنی دارو دره ختی زۆر.

جنگولک بازی - ا. مص (جه نگوله ک بازی - cengûlek bazî): شه پرو شویری مندالانه.

جنگیدن - مص. ل (جه نگیده ن - cengîden): جه نگین، شه رکردن.

جنگیر - ص. فا (جینگیر - cingîr): جنگر، که سیپک که نوشته بۆ خه لکانیک ده که ن که گوايه جن ده ستیان لی وه شان دو وه.

جنم - ا (جه نه م - cenem): بیچم و شیوه، هه یکهل، قه دو قه لافات، سروشت و ته بیعه ت.

جنوب - ا. ع (جه نوب - cenûb): باشوور، خواریو.

جنوب - ا. ع (جونوب - cunûb): ته نیشت، که نار، لا.

جنود - ا. ع (جونود - cunûd): له شکران، سوپاییان، سه ربازان.

جنون - مص. ع (جونون - cunûn): شیتی، ئه قل له ده ست دان، دین بوون.

جنه - ا. ع (جینه - cinne): جیان.

جنه - ا. ع (جوننه - cunne): سپهر، مه تال، سپیر.

جنی - ا. ع (جینی - cinnî): یه ک جن، جنۆکه.

جنیب - ا. ع (جه نیب - cenîb): یه ده ک، گوپرایه ل، ئاراسته کراو.

جوارح - ا.ع (جەڧاريھ - cevarih):
ئەندامان، پەلەۋەرانی گوشت خۆر.
جوارح النهار - ا.مر.ع (جەڧاريھون
نەھار - cevarihun nehar):
مسيبەت و بەلايىن رۇژ.
جوارش - ا (جەڧاریش - cevarîş):
گەنمە شامى، زورات، ھەرزىنە گەۋرە.
جۋارى - ا.ع (جەڧارى - cevarî):
كەنيزەكان، كىچۇلان، كەشتى، ھەتاۋ، مار.
جۋاز - ا (جۋقاز - cuvaz): دۆل،
عەسارە.
جۋاز - مص.ع (جەڧاز - cevaz):
مولەت دان، رىگەدان، پەساپۇرت، ھەلال
کردن، گۈزەرنامە.
جۋازىم - ا.ع (جەڧازىم - cevazim): بى
چەندۈ چۈن، بىنچ بى، بى دوۋدلى.
جۋاسىق - ا.ع (جەڧاسىق - cevasix):
كۆشكان، قەسران، تەلاران.
جۋاسىس - ا.ع (جەڧاسىس - cevasîs):
ھەۋالدزان، جاسوسان، سىخوران،
شۇقاران.
جۋاشىن - ا.ع (جەڧاشىن - cevaşin):
زى، گۈللەبەند.
جۋال - ا (جۋقال - cuval): جەۋال،
جۋال، تەلىس.
جۋال - ص.ع (جەڧقال - cevval):
گەپۆك، گەپۆل.
جۋال دوز - ا.مر (جەڧالدوز -
cevaldûz): سوژنى جەۋال درون.
جۋالىق - ا.ع (جۋقالىق - cevalix):
خورج، خورجىن، ھەگبە.
جۋالىقى - ص.ن، ع (جۋقالىقى -
cuvalixî): جەۋال فرۇش، جەۋال چىن.

جنيبت - ا.ع (جەنيبەت - cenîbet):
يەدەك، ئەسپى تاييەتى پاشا.
جنىس - ص.ع (جەنىس - cenîs):
رەسەن، جىسن.
جنىن - ا.ع (جەنىن - cenîn): ھەر
شتىكى پۇشراۋ نادىيار، پىز، بىچولە ناۋ
زگدا، ئاولەمە.
جنىھ - ا.ع (جۋنىھ - cuneyh):
جۋنىھ، لىرە مىسرى.
جۋ - ا (جەۋ - ceu): جۋ.
جۋ - ا (جۋ - cû): جۋگە، جۋىيار،
رۇخانە، روبارى بچوۋك.
جۋ - ا.ع (جەڧ - cev): ئۆتمۈسفىر،
فەزا، مابىئىنى زەۋى و ئاسمان، ھەۋاى
چۋار دەۋرى زەۋى، ھاماج، بىاف.
جۋاء - ا.ع (جىڧاء - civa'): جۋركى
شۋانان، تۈشەبەرەى شۋان، دۆلى بەرىن.
جۋائىز - ا.ع (جەڧائىز - ceca'iz):
خەلاتان، جايزە.
جۋاب - ا.ع (جەڧاب - cevab): ۋەلام،
جۋاۋ.
جۋاھر - ا.ع (جەڧاھىر - cevahîr): ئەۋ
گىيانەۋەرانەى دەچنە كۈنەۋە.
جۋاد - ص.ع (جەڧاد - cevad):
بەخشندە، دلاۋا، جۋامپىر، سەخى.
جۋاد - ص.ع (جەڧاد - cevad): تىپرۇ،
ئەسپى خۋشەز.
جۋاد - ص.ع (جەڧاد - cevvad): زۆر
بەخشندە، دلاۋا، زۆر سەخى.
جۋاذب - ا.ص.ع (جەڧاذب - cevazib):
راكىشەران.
جۋار - ا.ع (جىڧار - civar): ھاۋسىتى،
نەزىكى، پەنا، زىنھار، دەخىل.

بۆ جوانی به کار دیت وەک ئەلماس و مرواری و یاقوت و پیرۆزه.
جواهرنشان - ص. مر (جەقاهیرنیشان - cevahir nişan): جەقاهیرنیشان.
جواهرنگار - ص. مر. ع (جەقاهیرنیگار - cevahir nigar): هەر شتیک بە جەقاهیرات رازابیتەوه.
جوبال - ا (جوبال - cubal): جەوال.
جوبه - ا. ع (جەوبه - cewbe): چال، قۆرت.
جوبه - ا (جوبه - cube): مەیدان، عەلوه.
جوج - ا (جوج - cûc): جۆره درەختیکه، درەختی سیواک.
جوجیر - ا (جوجیر - cûcir): کیشانهیه که به رانبەر به ٤٨ دهنکه جۆ.
جوجگ - ا (جوجگه ک - cûcegek): جوجگ، جوجله.
جوجه - ا (جوجه - cûce): جوجله، جوجگ، فەرجه.
جوجه تیغی - ا. مر (جوجه تیغی - cûcetî xî): ژیشک، ژیرۆ، ژژۆ.
جوخ - ا. ع (جوخ - cûx): قوماشی سوفی ئەستوور، جۆغ، فاسۆنیا.
جوخه - ا (جوخه - cûxe): جۆقه، کۆمه ل، ددهسته.
جوخه - ا. ع (جوخه - cûxe): چۆغه.
جوخه - ا. ع (جوخه - cûxe): قۆرت، چال.
جود - ا. ع (جود - cûd): کەرهم، بهخشش، عەتا.
جودانه - ا (جەودانه - cewdane): جۆره درەختیکه له پێ دهچیت.
جودت - مص. ع (جەودەت - cewdet):

جوامد - ا. ع (جەقامید - cevamid): بێ گیانان.
جوامع - ا. ص. ع (جەقامی - cevami): کۆمه لگه.
جوامک - ا. ع (جەقامیک - cevamik): مووچه.
جوامیس - ا. ع (جەقامیس - cevamîs): گامیشان.
جوان - ا. ص (جەقان، جوقان - cevan, cuvan): هەرتهی ته مەن، به هاری عومر، ته مەنی ١٨ - ٣٥ سالی بۆ مرۆف، گەنج، لاو، خورت.
جوانب - ع (جەقانیب - cevanib): لا، که نار، ته نیشت، تهک، کن، نک.
جوان بخت - ص. مر (جەقان بهخت - cevan bext): به بهخت، به شانسی، بهختیار.
جوانک - ا (جەقانهک - cevanek): کوپژگه.
جوانمرد - ص. مر (جەقانهرد - cevanmerd): جوامیر، بهخشنده، دلاوا، سهخی، لاو.
جوانمەرگ - ص. مر (جەقان مه رگ - cevan merg): جوانه مه رگ، که سیک به گەنجی مردبی.
جوانه - ا. ص (جەقانه - cevane): چرۆ، لاوی، لکی تازهی درەخت.
جوانی - ا. مص (جەقانی - cevanî): جەوانی، لاوی.
جوانی - ا (جیقانی - civanî): رهشکه، کونجی.
جواهر - ا. ع (جەقاهیر - cevahir): جەقاهیر، گه وهەر، بهردین گرانبه ها که پتر

چاک بوون، باشی.

جودر - ا(جهودەر - cewder): چهودەر

جودر - ا(جهودەر - cewder): مانگا، چیل، گویره که.

جودرو - ا.مر(جهودیرهو - cewdirew):

جودرهو، وهرزی دروینهی جو.

جودو - ا.فر(جودو - codo): جودو.

جودر - ا.ع(جهودەر - cewzer): که له کیوی، گاکوفی.

جور - ا(جور - cûr): جور، چشن، تهرز، تهرج، هاوئا ههنگ.

جور - ا(جور - cûr): قرقاول، که له شیر کوی.

جور - ا(جوقهر - cuver): بالا، بهرزی، بلندی.

جور - مص.ع(جهور - cewr): زولم کردن، لادان له رتی راست.

جور - ا(جهور - cewr): خه تی لیوی پیاله، پیاله ی پر له مهی.

جوراب - ا(جوراب - curab): گوره وی.

جوربور - ا(جوربور - cûrbûr): قرقاول.

جوره - ا.ع(جهوره - cevere): زورداران، سته مکاران.

جوز - ا.ع(جهوز - cewz): گویتز، گرده کان.

جوزاء - ا.ع(جهوزاء - cewza'): ناوی بورجی سییه می دوانزه بورجهی فه له کی یه.

جوزاغند - ا.مر(جهوزاغهند - cewzaxend): ناو به گویتز، هولو.

جوزاک - ا.ص(جهوزاک - cewzak): خه م، خه فته، پهژاره، خه مناک، خه مین.

جوزالسر - ا.مر(جهوزوس سهر - cewzusserû): بهری دره ختی سهر.

جوزالطیب - ا.مر.ع(جهوزوت تهیب - cewzutteyb): جوژه دره ختی که.

جوزبوا - ا.مر(جهوزی به قسا - cewzi beva): جوژه دره ختی که، گویتز.

جوزبویا - ا.مر(جهوزی بویا - cewzibuya): بهری دره ختی که له بهرو ده چیت.

جوزغند - ا.مر(جهوزغهند - cewzxend): هولو.

جوزغه - ا(جهوزغه - cewzex): قوزاخه ی په مو.

جوزق - ا(جهوزق - cewzex): قوزاخه.

جوزگره - ا.مر(جهوزگره - cewzgireh): گریه کی دوگمه ئاسایه.

جوزل - ا.ع(جهوزل - cewzel): بیچوه کوتر، زهرنه قوته ی کوتر.

جوزن - ا.مر(جهوزن - cewzen): ئافه تیکه له گهنم و جو ددهاو وشکی دهکات.

جوزن - ا.ص(جهوزن - cewzen): جادوگر، ئه فسوون باز.

جوزه - ا.ع(جهوزه - cewze): بهک گویتز، گرده کانیک.

جوزهندی - ا.مر(جهوزی هیندی - cewzi hindî): گویتزی هیندی.

جوزینه - ا(جهوزینه - cewzîne): جوژه پاقلاده یه که که به کاکله گویتز یان بادهم دروست ده کزیت.

جوزک - ا(جوزک - cûjek): جوجک، جوجه له، جویجک.

جوزگک - ا(جوزگک - cûjgek): جوجک، جوجه له، جویجک.

جوزه - ا(جوزه - cûje): جوجه له،

جويجگ.

جوړه ربا - ا. مر (جوړه روبا -
cûjeruba): کولاره.

جوسان - مص.ع (جهه سان - cevesan):
گهړان و تاقیب کردن له نیو مالانا به
مه بهستی تالان و دزی.

جوسق - ا.ع (جهه وسه غ - cewsex):
کوڅک، ته لار، باله خانه.

جوسک - ا (جهه وسه ک - cewsek):
دوگمه، قوچچه.

جوسنگ - ا. مر (جهه وسه ننگ -
cewseng): هاوسه ننگی دهنکه
جوبه ک.

جوسه - ا (جهه وسه - cewse): کوڅک،
قه سر، بالا خانه، ته لار.

جوش - ا (جوش - cûş): زیپکه،
جوانه زمه، عازوه، عازویه.

جوش - ا. مص (جوش - cûş): هاتنه
کول، کولان، هاروژان، نازاوه و خرؤشان،
هه راو هه ننگامه.

جوشاک - ا. مص (جوشاک - cûşak):
کولان، هاتنه جوش.

جوشان - ص. فا (جوشان - cûşan): له
حالی هاتنه جوشدا، هاتنه کول.

جوشاندن - مص. م (جوشاندن -
cûşanden): کولاندن، وه کول هاتن.

جوش بره - ا. مر (جوش بره -
cûşbere): جوړه ناشیکه، جوړه خواردن
و چیشتییکه.

جوش ترش - ا. مر (جوشی تورش -
cûşi turş): نه سیدی تهرتریک.

جوش خوردن - مص. ل (جوش خوردن -
cûşxûrden): جوش خواردن، پیکه وه

نووسان به هوئی له حیمه وه.

جوش دادن - مص. م (جوش دادن -
cûşdaden): گهرم کردن، له حیم کردن.

جوش زدن - مص. ل (جوش زده دن -
cûşzeden): هاتنه کول، هاتنه جوشو
خرؤش.

جوش سنگ - ا. مر (جوش سه ننگ -
cûş seng): تاویره به ردی له خرکه
به ردی بچووک پیکهاتوو.

جوشش - ا. مص (جوشیش - cûşiş):
هاتنه جوش، وه کول هاتن.

جوش شیرین - ا. مر (جوش شیرین -
cûşşîrîn): سوده.

جوشک - ا (جوشه ک - cûşek): گوزی
بچووکي لوله دار.

جوشکاری - ا. مص (جوشکاری -
cûşkarî): له حیمکاری.

جوشکوره - ا. مر (جوش کوره -
cûşkûre): کلیمیا.

جوشن - ا. ع (جهه وشه ن - cewşen):
زری.

جوشن پوش - ا. ص (جهه وشه ن پوش -
cewşen pûş): زری پوش.

جوشن خای - ص. فا (جهه وشه ن خای -
cewşen xay): زری بر.

جوشن ور - ص. فا (جهه وشه ن قهر -
cew şen ver): زری پوش، جهه وشه ن
پوش، جهه نگاوه ر، سوپایی.

جوشیدن - مص. ل (جوشیدنه -
cûşîden): وه کول هاتن، هاتنه جوش.

جوشنده - ا. فا (جوشه نده - cûşende):
به جوش.

جوشیده - ا. مف (جوشیده - cûşîde):
وه کول هاتوو، وه جوش هاتوو.

جوشیره - ا (جوشیره - cûşîre): ناشی
په لوله.

جوع - ا. ع (جوع - cû') : برسیه تی.
جوع البقر - ا. مر. ع (جوئول به غهر -
cû'ul bexer): برسیتی مانگا،
نه خوشتی برسیتی، حاله تیکه مروفت چهند
بخوا ههر ههست به برسیتی بکات.

جوع الکلب - ا. مر. ع (جوئول کهلب -
cû'ul kelb): نه خوشتی برسیتی،
نه خوشتی تییر نه خواردن.

جوعان - ص. ع (جوئان - cû'an):
برسی.

جوغ - ا (جوغ - cûx): نیله.

جوغن - ا. ع (جه وغن - cewxen):
دنگ.

جوف - ا. ع (جه وف - cewf): سک،
ناوه وی شتیک.

جوق - ا. ع (جه وغ - cewx): جوقة،
گروپ، دهسته، زور.

جوگک - ا (جوگه ک - cûgek): جوجگ،
جوجه له.

جوگندمی - ص (جه وگه ندومی -
cewgendumî): ماش و برنج، موی
رەش و سپی.

جوگی - ا. هند (جوگی - cûgî):
تەریقه تی جوکیانی هندی، ده رویشی
هندی.

جول - ا (جول - cûl): جوړه په له ودر تیکه.

جول - مص. ع (جه قهل - cewel):
گهړان، ته واف کردن، سوړانه وه،
میگه له مهر، گه له نه سپ.

جولا - ا. ص (جولا - cûla): جولا،
جالجالوکه، داپیرۆشک.

جولان - مص. ع (جه قه لان - cvelan):
گهړان، سوړانه وه، ته واف کردن،
جه وله کردن.

جولاه - ا. ص (جولاه - cûlah): جولا،
جالجالوکه، داپیرۆشک.

جولاهک - ا. ص (جولاهک - cûlahêk):
جالجالوکه، جولا.

جولخ - ا (جولخ - cûlex): تهون،
تهخته دهوار، په لاس، کوپن، بهر کون.

جولقی - ص (جه وله غی - cewlexî):
قه له ندهری په لاس له بهر.

جوله - ا (جوله - cûle): تیردان، ژیشکی
گه وره، سیخور.

جوله - ا (جوله - cûle): میترگ، چه مهن،
فریز، مهل.

جولهه - ا. ص (جه وله هه - cewlehe):
جولا.

جولیدن - مص. ل (جولیدهن -
cûlîden): پروانه «ژولیدهن».

جومک - ا. ع (جه ومه ک - cewmek):
مووچه، مووچه فەرمانبهرانی ده ولته.

جون - ا. (جه قهن - ceven): جه نجه پ،
نامرزی خه رمان کوتان..

جون - ا. ص (جه ون - cewn): رهش یان
سپی، یا سوری توخ، گیای سه وزی مه یله و
رهش، روژ.

جوندگان - ا (جه قهن ده گان -
cevendegan): جووینه ران.

جونه - ا. ع (جه ونه - cewne):
زهرده پهر، زوخال، ره ژوو، سه له ی عه تاران
که چه رمی تی گیرایی.

جونى - ا. ع (جونى - cûnnî): جوړه مه ليکه.

جوهر - ا. ع (جهوههه - cewher):
رومپود، مرواری، کړوکی ههر شتيک،
بهردین گرانیه‌های وهک: نه‌لماس، یا قوت.
جوهردار - ص. مر (جهوهه‌ردار -
cewherdar): نه‌سیل، ههر شتيک که
جلوه‌و بريقه‌ی هه‌بێ، خه‌نجه‌رو شیری
ئاو دار.

جوهر سرکہ - ۱. مر ((جہ وہہ سرکہ -
(cewhersirke): ئەسیدی ئەستیک.

جوهرشوره - ۱. مر(جه وهه ر شوره -
(cewher şûre): جوړه نه سیدیکه.

جوهر فرد - ا. مر (جهوه‌ری فرد -
cewheri ferd): گه‌ردیله.

جوهرگوگرد - ا. مر (جه وهه ر گوگرد -
cewher gûgrd): تهسییدی
سولفوریک.

جوهر لیمو- ا. مر (جہ وہہ رلیمو-
cewher lîmû): نئسیدی سیتریک.

جوهري - ص. ن. ع (جوهري -
(cewherî): گوهري فروش،
جوهري فروش.

جوى - ا. (جوى - cûy): جوگه، چه‌م،
رووبارى بچووک.

جویا - ص. فا (جویا - cûya):
جوسو جو کار، منہ کەر.

جوپیار - ا. مر(جوى بار - cûy bar):
 كه نارى جوگه، شوينى كه جوگه‌ى ئاوى
 زورى لى بى، جوگه‌ى گه‌وره كه له
 كۆمه‌لىك جوگه‌لان دروست بووى.

جويچه - ۱ (جويچه - cûyçe): جوگه له ،
جوگه ی بچووک .

جویدن- مص. م (جه قیدن-
cevîden): جووین.

جونده - ا. فا (جهنده - cevend):
که سیپک که شتی دهجوی، گیانله بهری
چونهر وهک: مشک.

جویدہ - ا. مف (جہ قیدہ - cevîde):
حمور او .

جویک - ۱ (جوبه ک - cûyek): جوگه له ،
جوگه ی بجومک .

جوين - ص. ن (جهڻين - cevîn): جوين،
شتيٰ که له جو دروست کرابي وهک: ناني
جو.

جوينده - ا.فا (جويهنده - cûyende):
ليکۆله رهوه، جوسو جوکار، تاقيبکار،
برسا، توپژه رهوه.

جوييـدن - مص. م (جوييـدن -
cûyyîden): گه‌ران، جوستوجوکردن،
پرسین، تاقیبکردن.

جه - ص (جیه - cih): قه جبه، سوزانی،
فاحیشه، ژنی به دکرده وه.

جہابذہ - ا.ع (جہابیزہ - cehabize):
کہ لہ زانا بیان.

جہات - ا. ع (جیہات - cihat):
لایہ کان.

جهاد - مص. ع. (جهاد - cihad):
کوشش کردن، همدان به ندادی توانا،
شهرکردن، شهرکردن له پیناوی نایینی
هقد.

جهاد - ا. ص. ع (جهاد - cehad):
دهشتم، سه ختم، روتنه.

جہار - مص. ع (جہ ہار - cehar):
 ناشکر اکردن، شہری رووبہ پروو، جنیودان،
 گورانی بہ دہنگی بہ رز.

جهارت - مص. ع (جهه هارت -
 ceharet): بهرزبونه وهی ئاواز، ههستان
 و لوتکه ی ئاواز، جوانی قه دو روالهت.
جهاز - ا. ع (جههاز، جیههاز -
 cehaz, cihaz): جیازی، که لوپهل و
 پیداوستی ناو مال، دهزگا، کوئه ندام.
جهال - ع (جوههال - cuhhâl):
 جاهیلان، نه زانان.
جهالت - مص. ع (جههالت - cehalet):
 نه زانین، بی ئاوهزی، جههالت.
جهان - ص. فا (جههان - cehan):
 تهکان، جولان، بزاف.
جهان - ا (جیهان - cihan): گیتی،
 دنیا، عالم، گۆی زهوی، جیهان.
جهان ارا - ص. فا (جههان ئارا -
 cehan ara): رازینه ره وهی دنیا.
جهان افرین - ص. فا (جههان ئافه رین -
 cehan aferîn): خوا، پهروه رگار،
 پهزدان، ئافرتنه ری دنیا.
جهان افروز - ص. فا (جههان ئه فروز -
 cehan efrûz): روشنکه ره وهی
 جیهان، سیفه تی هه تاو.
جهانبان - ص. مر (جههانبان -
 cehanban): نیگابانی جیهان،
 جیهانه وان، سیفه تی پاشای گه ورده یه.
جهانبانی - ا. مص (جههانبانی -
 cehanbanî): پاشایی، حوکمرانی،
 سه لته نهت.
جهان بین - ص. فا (جههان بین -
 cehanbîn): چاو، چاوی باتین،
 فه رزه ن، جیهانگه ر، سه یاح.
جهان پناه - ص. مر (جههان په ناه -
 cehan penah): په ناگه ی خه لکی،

پاشای دادپه روه ر.
جهان په لوان - ص. مر (جههان په هله قان -
 cehan pehlevan): پالنه وانی دونه ی،
 قاره مانگی گیتی.
جهانتاب - ص. فا (جههان تاب -
 cehan tab): روشنکه ره وهی جیهان،
 سیفه تی هه تاوه.
جهانجو - ص. فا (جههانجو - cehancû):
 خوازباری جیهان، پاشای گه وره و
 جیهانگیر.
جهاندار - ص. فا (جههانداری -
 cehandar): نیگابانی جیهان،
 پاسه وانی جیهان، پاشا، سولتان،
 پاشایه ک که به باشی ولاتی خو ی
 به ریوه به ری.
جهاندن - مص. م (جههاندن -
 cehanden): جولاندن، تهکاندن،
 بازدان.
جهاننده - ا. فا (جههاندنده -
 cehannde): جولینه ر، تهکانده ر،
 بزوتنه ر.
جهاندیده - ص. مر (جههاندیده -
 cehan dîde): دنیا دیده، گه رۆک،
 گه ریده، جیهان دیده.
جهانسوز - ص. فا (جههانسوز -
 cehansûz): دنیا سوتین، پاشای
 زۆردارو سته مکار.
جهان سوم - ا. مر (جههانی سیووم -
 cehani siyûm): دنیا ی سییه م،
 ولاتانی سییه م.
جهانگرد - ص. فا (جههان گه رد -
 cehan gerd): گه ریده، سه یاح.
جهانگشا - ص. فا (جههان گوشا -

cehan guşa): جیهانگیر، ولاتانگیر،
فته تح کهری ولاتان.

جهانگیر- ص. فا (جههانگیر-
cehan gîr): جیهانگیر، داگیرکهری
جیهان، زۆر به ناوبانگ.

جهان نما- ص. فا (جههان نه ما-
cehan nema): جیهان نوین،
نه خشه‌ی جوگرافیا که گۆی زهوی له
شپوهی دوو نیوگۆدا نیشاندهدا.

جهان نورد- ص. فا (جههان نه قهرهرد-
cehan neverd): جیهان گهر،
گه‌پیده، سه‌یاح.

جهانی- ص. ن (جههانی- cehanî):
دنیا، کاروباری دنیایی، نه‌هلی دنیا،
خه‌لکی گیتی.

جهانیان- ا (جههانیان- cehanîyan):
جیهانیان، هه‌موو خه‌لکی ئەم دنیا.

جهبذ- ا. ص (جیهبهبز- cihbez):
که‌له‌زانا، کۆکه‌ره‌وه‌ی باج و سه‌رانه.

جهت- ا. ع (جیههت- cihet): لا، هۆ.

جهد- مص. ع (جههد- cehd): کۆشش
کردن، هه‌ولدان، ته‌قسه‌لادان،
زه‌حمه‌تکیشان.

جهد- ا. ع (جوهد- cuhe): کۆشش،
توانایی، شینگ.

جهر- مص. ع (جههر- cehr):
ئاشکراکردن، ده‌نگ به‌رزکردنه‌وه له
گۆرانیدا، دیتنی راسته‌وخۆی که‌سیک.

جهر- ا. ع (جوهر- cuhr): جوانی پیاو.

جهش- ا. مص (جههیش- cehiş):
هه‌لبه‌زو دابه‌ز، ته‌کان.

جهش- مص. ع (جههش- cehş): گریان،
هه‌نسکدان، وه‌ره‌ نیسکه.

جهل- مص. ع (جههل- cehl): نه‌زانین،
نه‌زانی.

جهل مرکب- مص. ع (جههلی مره‌که‌ب-
cehli mrekeb): نه‌وه‌یه که‌سیک
نازانی، به‌لام پیتی وایه ده‌زانی.

جهل بسیط- ا. ع (جههلی به‌سیت-
cehli besît): نه‌وه‌یه که‌سیک نازانی
و باوه‌ری به نه‌زانی خویشی هه‌یه.

جهلاء- ا. ع (جوهه‌لاء- cuhela):
نادانان، نه‌زانان.

جهله- ا. ع (جهه‌له- cehele):
نه‌زانان.

جهم- ص. ع (جههم، جههیم-
cehm, cehim): پیاوی مۆن،
رووگرژ.

جهمرز- ص (جیههمه‌رز- cihmerz):
میباز، زیناکار.

جهن- ا (جهه‌هن- cehen): بازدان.

جهنده- ا. فا (جهه‌هنده- cehende):
هه‌لبه‌زو دابه‌زکهر، ته‌کانده‌ر، هه‌لقون.

جهنم- ا. ع (جهه‌هنه‌م- cehennem):
دۆزه‌خ، جه‌حه‌نده‌م.

جهود- ص. ع (جهه‌ود- cehûd):
کۆشا، زه‌حمه‌تکیش، ره‌نجده‌ر.

جهود- ا (جوهدود- cuhûd): جو،
جوله‌که، یاودی.

جهودانه- ق. ص (جوهدودانه-
cuhûdane): جوله‌کانه، وه‌کو جوله‌که
له‌ خوینیدا.

جهوری- ص. ع (جهه‌قه‌ری- cehverî):
به‌رز، بلتند، به‌رز ئاواز.

جهول- ص. ع (جهه‌هول- cehûl):
نه‌زان، بی‌ته‌قل، خو‌یه‌سند.

- جهوم** - ص. ع (جههوم - cehûm): لاواز، بی دهسه لات، بی توانا.
- جهیدن** - مص. ل (جههیدن - cehîden): بازدان، تهکاندان.
- جهنده** - ا. فا (جههنده - cehende): بازدر.
- جهیر** - ص. ع (جههیر - cehîr): جوان، خوش خو، بهرز.
- جهیز** - ص. ع (جههیز - cehîz): ئهسپی خوشبهز، تیژۆ، جیازی بووک.
- جهیز** - ا. ع (جههیز - cehîz): کهلوپهل، جیازی بووک.
- جیاب** - ع (جیاب - cîyab): بهرک.
- جیاد** - ا. ع (جیاد - cîyad): چاکان.
- جیار** - ا. ع (جیار - cîyar): قسل.
- جیاش** - ص. ع (جهیاش - ceyyaş): به جولّه، نیگه ران، هه لچوو، ئهسپیک که به کهمترین تهکان دهرپه ری.
- جیاع** - ا. ع (جیاء - cîya'): برسییان.
- جیب** - ا. ع (جهیب - ceyb): یه خه ی کراس، سینگ، دل، گیرفان، بهرک.
- جیب** - ا. ع (جیب - cîb): گیرفان.
- جیبا** - ا. ع (جیبا - cîba): چیلکه، هیزم.
- جیب بر** - ص. فا (جیب بور - cîbbur): گیرفان بر.
- جیپ** - ا. انگل (جیپ - cîp): ئوتومبیلی جیب.
- جید** - ا. ع (جید - cîd): گهردن، مل، ئهستۆ.
- جید** - ص. ع (جهیید - ceyyîd): باش، چاک.
- جیدار** - ا. ع (جیدار - cîdar): جوړه دره ختیکی بچووکى دهوډن ئاسایه.
- جیر** - ا. ع (جیر - cîr): چهرمى دهیغ کراو.
- جیر** - ا. ع (جیر - cîr): دهنگی نرم و ناسک، جیره، په شم و غه زه ب.
- جیر** - ا. ع (جیر - cîr): گه چ.
- جیران** - ا. ع (جیران - cîran): دراوسییان، هاوسییان، جیرانان، هامسایان.
- جیران** - ا. ت (جهیران - ceyran): ناسک، ئاهو، مامز.
- جیرجیرک** - ا. ع (جیرجیرهک - cîrcîrek): مه شکه بره، زیک زیکه، مه شکه دره، جیرجیرهک، سیسرک.
- جیرو** - ا. ع (جیرو - cîrû): ئیمزا، واژوو.
- جیره** - ا. ع (جیره - cîre): ئازووقه ی رۆژانه، جیره، به شه نان و برتیو، موچه و بهرات، تویشه.
- جیره خوار** - ص. فا (جیره خار - cîrexar): جیره خۆر، موچه خۆر.
- جیزجنگ** - ا. ع (جیز جهنگ - cîz ceng): چه رمینه ی ژنان.
- جیزگر** - ا. ص (جیزگر - cîzger): ریباخۆر، سوخۆر، سوتخۆر.
- جیزه** - ا. ع (جیزه - cîze): لا، قهراخ، که ناری شیو.
- جیستن** - مص. ل (جیسته ن - cîsten): گه ران، سوړاخ و تاقیب کردن، منه کردن.
- جیش** - ا. ع (جهیش - ceyş): سوپا، له شکر.
- جیش** - مص. ع (جهیش - ceyş): وه کول هاتن، جوّش و خروّشی دهریا، رژیانی فرمیسکی چاو، دهست پیکردنی شه ر.
- جیغ** - ا. ع (جیغ - cîx): هاوار، فریاد، دهنگی ناسک و بهرز، چریکه.

جیغە - ا (جیغە - cîxe): تاج.
جیف - ا. ع (جییهف - cîyef): لاشه،
 که لاک، مردار، جهستهی مردوو که بۆگه‌نی
 کردبێ.
جیفه - ا. ع (جیفه - cîfe): که لاک.
جیک - ا (جیک - cîk): جگ.
جیک - ا (جیک - cîk): جیکه جیک-ی
 مه لان.
جیل - ا. ع (جیل - cîl): دهسته‌یه‌ک له
 خه‌لکی، گروپ، دهسته، ئه‌هلی یه‌ک
 زهمان، قه‌رن، نه‌سل، نه‌وه.
جیلان - ا. ع (جیلان - cîlan): کۆی
 (جیل).
جیم - ا. ع (جیم - cîm): ناوی یه‌ک‌تیک
 له پسته‌کانی هیجایه، هه‌ریر.
جین - ا. انگل (جین - cîn): جن، جۆره
 مه‌یه‌که.
جین - ا. انگل (جین - cîn): ئامپیری
 جیاکردنه‌وه‌ی ناوکه په‌موو له په‌موو.
جیوب - ا. ع (جیوب - cuyûb): یه‌خه،
 به‌رک.
جیود - ا. ع (جیود - cuyûd):
 گه‌ردنان، ئه‌ستۆیان، ملان.
جیوش - ا. ع (جیوش - cuyûş): سوپا،
 له‌شکر.
جیوه - ا (جیوه - cîve): جیوه، زیبه‌ق،
 جه‌وی.

چ - ح (چ - Ç):

یه کیکه له پیته بیده نکه کان و پیته
حه و ته می ئه ل فبای فارسییه، به (چه)
ده خوینریتته وه. ئه م پیته تاییه ته به زمانی
فارسی و له زمانی عه ره بی دا نییه، له
حه ساوی ئه بجه دا به سی ده ژمیردری.

چابک - ص (چابوک - çabuk):
چاپوک، چالاک، زرنګ، کارامه، به ده ست
و برد، قامچی، شلاق.

چابک دست - ص. مر (چابوک ده ست -
çabuk dest): ته رده ست، مه زبوت،
چالاک.

چابک سوار - ص. مر (چابوک سه قار -
çabuk sevar): سوارچاک، سواری
کارامه.

چاپ - ا (چاپ - çap): چاپ، چاپکردنی
کتیب به مه کینه.

چاپار - ا. ت (چاپار - çapar): قاسید،
په یک، ته تهر، نامه بهر، پۆسته بهر.

چاپارخانه - ا. مر (چاپارخانه -
çaparxane): پۆسته خانه، پۆسته خانه.

چاپچی - ا. مر (چاپچی - çapçı):
چاپچی، کریکاری چاپخانه.

چاپخانه - ا. مر (چاپخانه - çapxane):
چاپخانه، کارگه ی چاپکردن، شوینی
چاپکردنی بلاقوکان.

چاپلوس - ص (چاپلوس - çaplûs):
زمان لوس، دهم تهر، ماستاوچی، که سیک
به زمانی لوس که سیک فریو بدات،
چاپلووس.

چاپیدن - مص. م (چاپیدن -
çapîden): تالان کردن.

چاپنده - ا. فا (چاپنده - çapende):
تالانچی، تالانکه ر.

چاپیده - ا. مف (چاپیده - çapîde):
تالانکراو.

چاتلانغوش - ا. ت (چاتلانغوش -
çatlanxûş): قه زوان، بهری داره بهن.

چاقمه - ا. ت (چاقمه - çatme): پیکه وه
به ستنی دوو شت، دانانی چهند تفه نگیچ
به شیوه ی قوچه کی، چاتی (بنمیچ).

چادر کافوری - ا. مر (چادوری کافوری - çaduri kafûrî): سپیده به یان، بهری به یان، کازیوه.

چادر کبود - ا. مر (چادوری که بود - çaduri kebûd): شهو، تاریکی شهو، ئاسمان له کاتی شهودا.

چادر کحلی - ا. مر (چادوری کوهلی - çaduri kuhlî): ئاسمان و شهوی تاریک.

چادر لاجورد - ا. مر (چادوری لاجشهرد - çaduri lacverd): میترغوزار، سامال.

چادر نشین - ص. مر (چادورنیشین - çadur nişîn): کوچه، خیله کی، گهرمین و کوستان گهر، رهقه ند.

چادر نماز - ا. مر (چادور نه نماز - çadur nemaz): له چک، له چکی ناسک که ژنان له ماله وه یان له کاتی نویتزا له سهری ده که نه.

چادر نیلی - ا. مر (چادوری نیلی - çaduri nîlî): ئاسمان و شهوی تاریک.

چار - ا (چار - çar): سوککراوهی چوار، چار.

چار - ا (چار - çar): چاره، دهرمان، تهگیر، فیل.

چار - ا (چار - çar): کورهی خشت سوورکردنه وه.

چارابرو - ص. مر (چارئه برو - çarebrû): کوپیک که تازه خه تی دابی.

چاربالش - ا. مر (چار بالیش - çar baliş): چوار بالیف، تهخت،

چاتمه زدن - مص (چاتمه زه دهن - çatme zeden): پیک هه لپه ساردنی تهنه نگان له کاتی وچاندا، چاتمه، وهستانی کومه له کیشکچییه که له یهک شویندا.

چاچله - ا (چاچله - çaçele): پیلاو، پیتاو.

چاچول - ا (چاچول - çaçûl): حیل، فیل، خاپاندن، فریو.

چاچول باز - ا (چاچول باز - çaçûlbaz): فیل باز، حیل باز، خاپاندهر.

چاچی - ص. ن (چاچی - çaçî): که وانی دهستکردی چاچ، که وانی زور چاک.

چاخان - ص (چاخان - çaxan): دروزن، شه لاتی، فشه کهر، لاف لیدهر، به هاشوهوش.

چاخچور - ا (چاخچور - çaxçûr): پانتولی ده لپی ژنانه.

چاخو - ا. ص (چاخو - çaxû): بیره لکه ن، که سیک که بیرو ئاو دهستان دهریدات، پوخچی.

چادر - ا (چادور - çadur): چاتول، عه با، چارشپو، خیتوه ت.

چادر احرام - ا. مر (چادوری ئیهرام - çaduri 'ihram): بریتییه له: به فری سه زهوی.

چادر پیه - ا. مر (چادور پیه - çadur pîh): ته نکه بهزیکه که گه دهو ریخوله دهگری، کراس بهز.

چادر ترسا - ا. مر (چادور ته رسا - çadur tersa): زه رده په، شه فقه، گزنگی به یان.

چادر شب - ا. مر (چادور شه ب - çadur şeb): چادری نوین پیچانه وه.

کورسی.

چارپا - ا. مر (چارپا - carpa): چوارپی، چارهوئی.

چارپایه - ا. مر (چارپایه - carpaye): چوارپایه، کورسی بچووک بۆ دانیشتن.

چارپهلر - ا. مر (چارپهلر - çar pehlû): چوارپالو، تۆکمە، قەلەو، زگ زل، ورگن، چوارتهنگه.

چارپهلوشدن - مص (چارپهلوشوده - çar pehlû şuden): زۆر خواردن، به پشته خه وتن.

چارچار - ا. مر (چارچار - çarçar): گفتوگو و شهکردن، دهحکه.

چارچارکردن - مص (چارچارکهردهن - çarçar kerden): گفتوگو و شهکردن.

چارچار - ا. مر (چارچار - çarçar): چوار چوار، چوار رۆژی ئاخیری چلهی گه وره و چوار رۆژی ههوه ئی چلهی زستان که ساردترین رۆژانی زستانن.

چارچنگول - ا. مر (چارچنگول - çar çengûl): چوارچنگوله.

چارغ - ا. ت (چاروغ - çarux): پیتاو. **چارغب** - ا. مر (چارغب - çarxeb): جۆره جلیکه له کۆندا پاشایانی ئیرانی و تۆرانی له بهریان دهکرد.

چارقد - ا. مر (چارغه - çarxed): لهچک.

چارک - ا. مر (چارهک - çarek): چارهک، چواربهک.

چارک - ا. ص (چارهک - çarek): چاوش، جاسوس، رۆیشتن، غاردان، شوڤار.

چارگامه - ا. ص (چارگامه - çargame): ئهسپی خوشرۆ، ئهسپی رههوان.

چارگاه - ا. مر (چارگاه - çargah): چوارگا، ئاههنگیکی مۆسیقای ئیرانییه.

چارگاه - ا. مر (چارگاه - çargah): له وه رگه، پاوهن.

چارو - ا. (چارو - çarû): بپروانه (ساروج).

چاروا - ا. (چاروا - çarva): چوارپی، چارهوئی، ولاخ.

چاروادار - ا. ص (چاروادار - çarvadar): ولاخدار.

چاروناچار - ق (چاروناچار - çarûnaçar): ناچار.

چاره - ا. (چاره - çare): عیلاج، دهرمان، چاره، فیل، حيله.

چاره اندیش - ص. فا (چاره نه ندیش - çare endîş): کهسپیک که بیر له چاره و عیلاج بکاتهوه.

چاره بردار - ص. فا (چاره بهردار - çare ber dar): چاره پهزیر، قابیلی چاره سهرو چابوونهوه.

چاره پزیر - ص. فا (چاره پهزیر - çare pezîr): عیلاج و چاک بوون.

چاره پرداز - ص. فا (چاره پهرداز - çare perdaz): چاره گهر.

چاره پزوه - ص. فا (چاره پهژوه - çare pejûh): کهسپیک له خه می چاره سهری کهسپیکدا بین.

چاره جو - ص. فا (چاره جو - çare cû): کهسپیک له خه می چاره سهری کهسپیکدا،

یان چاک کردنی کاریکدا بی، چاره‌گهر.
چاره‌دان - ص. فـا (چاره‌دان-
 çaredan): چاره‌زان، چاره‌ناس.
چاره‌ساز - ص. فـا (چاره‌ساز-
 çaresaz): سیفه‌تیک‌ی خوای گه‌وره‌یه،
 چاره‌گهر، چاره‌زان.
چاره‌سگال - ص. فـا (چاره‌سیگال-
 çare sigal): چاره‌گهر، که‌سیک له
 خه‌می چاره‌سهری که‌سیکدا بی.
چاره‌سنج - ص. فـا (چاره‌سه‌نج-
 çare senc): چاره‌ئه‌ندیش، که‌سیک
 بیر له کاریک بکاته‌وه‌و چاره‌ی بۆ
 بدۆزیتته‌وه.
چاره‌شناس - ص. فـا (چاره‌شوناس-
 çare şunas): چاره‌گهر، چاره‌زان،
 چاره‌ناس.
چاره‌گر - ص. فـا (چاره‌گهر- çareger):
 چاره‌ساز.
چاش - ا (چاش- çaş): جییز، خه‌رمانی
 سوور.
چاشت - ا (چاشت- çaş): چیشته‌نگاو،
 تیشت، خواردنی به‌یانی، چیشتان.
چاشت خوار - ص. فـا (چاشت خار-
 çaş xar): چه‌شه‌خۆر، تیشت خۆر.
چاشتدان - ا. مر (چاشتدان-
 çaştdan): قاپی تیشت، تیشتدان.
چاشتگاه - ق (چاشتگاه- çaştgah):
 چیشته‌نگاو، چیشتان، کاتی تیشت
 خواردن.
چاشته‌بند - ا. مر (چاشته‌بند-
 çaste bend): پریاسکه‌ی تیشت تی
 نان، تویشه‌به‌ره.
چاشدان - ا. مر (چاشدان- çaşdan):

تیشتدان، عه‌ماری دانه‌ویله.
چاشکدان - ا. مـر (چاشکدان-
 çaşk dan): تیشتدان، قاپی خواردنی
 به‌یانی، عه‌ماری دانه‌ویله.
چاشنی - ا (چاشنی- çaşnî): ته‌ره‌قه،
 که‌بسول، چیژه، خواردنیکی که‌م بۆ تام و
 چیژ.
چاشنی چش - ص. فـا (چاشنی چه‌ش-
 çaşnî çeş): که‌سیک که‌ تامی خواردن
 بچیژ.
چاشنی خور - ص. فـا (چاشنی خور-
 çaşnî xûr): چه‌ژه‌خۆر.
چاشنی گیر - ص. فـا (چاشنی گیر-
 çaşnî gîr): تام و چیژ، سفره‌چی.
چاق - ص (چاق- çax): قـه‌له‌و،
 ته‌ندروست، تۆکمه.
چاقچور - ا (چاقچور- çaxçûr):
 شه‌روالی کارکردن، که‌ ژنان له‌سه‌ر جله‌وه
 له‌به‌ری ده‌که‌ن.
چاقو - ا (چاقو- çaxû): چه‌قۆ.
چاقوکش - ص. فـا (چاقوکش-
 çaxûkeş): چه‌قۆکیش، کێرد.
چاک - ا (چاک- çak): درز، کـون،
 پارچه، سپیده‌ی به‌یانی، ده‌رکه.
چاک پیراهن - ا. مر (چاک پیراهن-
 çaki pîrahen): یه‌خه‌ی کراس.
چاکاچاک - ا (چاکاچاک- çakaçak):
 ده‌نگی پیکادانی ئه‌سله‌حه‌ی وه‌ک: گورزو
 شیرو ته‌ورزین.
چاکاچاک - ص (چاکاچاک-
 çakaçak): شه‌قار شه‌قار، پارچه
 پارچه، پردرز.
چاک چاک - (çakçak): شه‌قه‌شه‌ق.

چاله سیلابی - ا. مر (چاله سه سیلابی - çale seylabî): چاله سیلاو، خه نهک، چالئ که سیلاوی پیتدا پروات.
چالیک - ا (چالیک - çalîk): هه لوکین، هه لوکان.
چام - ا (چام - çam): نازو عیشو، پینچاوپینچ.
چامه - ا (چامه - çame): شیعر، غه زهل، قه سیده، ئاواز، چامه، چه کامه.
چامه زن - ص. فا (چامه زن - çamezen): دهنگبیژ، نه واژدن.
چامه سرا - ص. فا (چامه سه را - çame sera): که سییک که شیعر به ئاواز بلئی، گورانی بیژ، سترانیبیژ.
چامه گو - ص. فا (چامه گو - çamegû): شاعیر، گوینده، غه زه لخوان، هوژانغان.
چامیدن - مص. ل (چامیدن - çamîden): له نجه ولا رکردن، خه رامان.
چامیدن - مص. ل (چامیدن - çamîden): میزتن.
چامین - ا (چامین - çamîn): میز.
چانچو - ا. مر (چانچو - çançû): داریکی دریژه که ده خرتیه سه ر شان و دوو سه تل ئاو بهم سه رو بهو سه رییه وه ده کری و ده بری.
چانه - ا (چانه - çane): چه نه، چه ناگه.
چانه - ا (چانه - çane): گونگ، نهنگوتک.
چانه کردن - مص (چانه که ردهن - çane kerdn): گونک برین، گونک کردن.
چاو - ا (چاڤ - çav): جوړه پاره یه ک

چاک چاک - ص (چاک چاک - çakçak): پارچه پارچه، شه قار شه قار.
چاکر - ا. ص (چاکر - çaker): نوکەر، به نده، کزیله، خزمه تکار.
چاکر وار - ص. ق (چاکه رڅار - çakervar): نوکەرئاسا.
چاکسو - ا (چاکسو - çaksû): جوړه گیایه که ده لئین ده رمانه.
چاکنای - ا. مر (چاکنای - çaknay): زورنا.
چاکوچ - ا (چاکوچ - çakûç): چه کوش.
چال - ا (چال - çal): چال، قوژت، پی چالئ جوڅا، لانه ی مه لان.
چال - ا (چال - çal): ئه سپ، ئه سپی رهنگ سورو سپی.
چال - ا (چال - çal): مراوی.
چالاک - ص (چالاک - çalak): چالاک، چاپوک، زرنک.
چالش - ا. مص (چالیش - çalış): نازو عیشو، خوئانندن وغروور، شه پ.
چالشگر - ص. فا (چالیشگر - çalışger): له نجه ولار، نازو عیشو، جه نگاوه رو خه باتکاری دلیر.
چالشگری - ا. مص (چالیش گه ری - çalış gerî): خوئانندن له به رانبه ر هه څرکدا، جه نگاوه ری.
چالو - ا (چالو - çalû): چالوکه، قوژت، چال.
چاله - ا (چاله - çale): چال، قوژت.
چاله حوض - ا. مر (چاله هه وز - çalehewz): چاله هه وز، هه وزی گه وره ی ئاوی سارد له ناو گه رماودا که جارن مه له یان تپدا ده کرد.

بووه له سهردهمی گیخاتو خانی پاشای
مهغولی ئیرانییدا، باو بووه و زوو له باو
که و توه.

چاو - ا(چاڤ - çav): نالته و زاری،
زیقه زیق، هات و هاوار.

چاوان - ص. فا(چاڤان - çavan):
هاوار، نالین، دادو بیداد.

چاوچاوان - ص. فا(چاڤ چاڤان - çav çavan):
نالین و زاری.

چاودار - ا(چاڤدار - çavdar): چه و دهر.

چاوک - ا(چاڤهک - çavek): کلا و کوره.

چاوله - ا(چاڤهله - çavele): گولی پر
په ره ی رهنګین، گولی سه دپه ر.

چاوله - ص(چاڤهله - çavele): خوار،
که چ.

چاولی - ا(چاڤولی - çavulî): بیژنگ،
سه به ته، ته یکه، ته بیجه.

چاوش - ا. ص(چاڤوش - çavûş):
چاوش، پیشره وی کاروان.

چاویدن - مص. ل(چاڤییدن - çavîden):
نالین، بانگ و خرۆشی
مه لان.

چاه - ا(چاه - çah): بیر.

چاه بابل - ا. مر(چاهی بابل - çahi babil):
چالیکه له بابیل گوايه
ههردوو (هاروت و ماروت) ی فریشته
له وی چه پس بوون.

چاه بن - ا. مر(چاه بون - çahbun):
بنی بیر.

چاه بیژن - ا. مر(چاهی بیژن - çahi bîjen):
بییری بیژن، له
حیکایه تانی ئیرانییدا بیژیک بووه له توران
و بیژنه نی پالته وانی ئیرانی به فه رمانی

ئه فراسیباو له وی چه پس کراوه و پاشان
رۆسته م ده ری هیناوه ته وه.

چاهجو - ا. ص(چاهجو - çahcû):
بیرکه ن، کاریزکه ن، کاریزمال.

چاهچه - ا(چاهچه - çahçe): چالۆکه،
چالی بچوک، قۆرت، بییری بچوک.

چاهخانه - ا. مر(چاهخانه - çahxane):
بنی بیر.

چاهخو - ا. ص(چاهخو - çahxû):
بیرکه ن، زیاتر به که سیک ده گوتری که
بییری ناو ده ست ده ریدا، پۆخچی.

چاه رستم - ا. مر(چاهی رستم - çahi rustem):
چالی رۆسته م، ئه و
بیره یه که شوغادی برای رۆسته م له سه ر
رئی رۆسته می پالته وانی حیکایه تی
ئیرانی، هه لکه ندو بنه که ی به شیرو نیزه
ته نی و رۆسته م به ره خشه که یه وه که وته ناو
ئه و بیره و گیانی سپارد.

چاه زنج - ا. مر(چاهی زنه خ - çahi zenex):
چالی چه ناگه.

چاهسار - ا. مر(چاهسار - çahsar):
بیرسار، شوینی بییری زۆر بی، بیر.

چاهسر - ا. مر(چاهسه ر - çahser):
سه ری بیر، لیواری بیر، ده می بیر.

چاهک - ا(چاههک - çahek): بییری
بچوک، چالی بیر ئاسا.

چاه کش - ا. مر(چاهی کهش - çahikeş):

چاه کن - ا. ص(چاهکه ن - çahken):
بیره هه لکه ن.

چاه کنعان - ا. مر(چاهی که نعان - çahi kenan):
بییری یوسف، ئه و

بیره ی له خاکی که نعاندا بوو، براکانی

یوسف، یوسفیان تی فریډا.

چاهه - ا(چاهه - çahe): بیری که م قول.

چاهی - ص. ن(چاهی - çahî): زیندان.

چاهیوز - ا. مر(چاهیوز - çahyûz):

قولا پی که دهولک یان شتی تری پی له بیر ده ربه پینری.

چای - ا(چای - çay): چا، چایه، چای، چایی.

چایدان - ا. مر(چایدان - çaydan):

چادان، قوتوی چا، قوری.

چای سبز - ا. مر(چای سبز - çay sebz):

جوره چایه که که گه لاکه ی سه وزه.

چایش - ا. مص(چایش - çayîş):

چایین، سه رمابوون.

چایکار - ص. فا(چایکار - çaykar):

که سیک که پیشه ی چاندنی چایه.

چایمان - ا. مص(چایمان - çayman):

چایین، رچین، سه رمابوون.

چاییدن - مص. ل(چاییدن - çayîden):

چایین، رچین، سه رما بوون،

نه خوش که وتن به هووی سه رمابوونه وه.

چپ - ا. ص(چپ - çep):

چپله ر، نادرست، چپ و خیل، ئاو ده ژوو.

چپات - ا(چپات - çepat):

ده مانچه، شه قازله، ده وانچه، ته وقات.

چپاتی - ا(چپاتی - çepatî):

نان ساجی.

چپار - ا. ص(چپار - çepar):

دوو رهنگ، به رشه.

چپ افتادن - مص. ل(چپ افتادن - çep uftaden):

رق هه لگرتن، بوونه

دوژمن، ناحه زی و دژمنایه تی.

چپان - ا. ص(چپان - çepan):

جلی کونه، جلی شرۆله و دراو، سیپال.

چپان - ص. فا(چپان - çepan):

تنی ته پاندن.

چپ انداز - ص. فا(چپ انداز - çependaz):

که سیک به ره و پشت

سواری نه سپ بی و ته قه بکات، که سی به

دهستی چپ ته قه بکا.

چپانندن - مص. م(چپانندن - çepanden):

تنی ته پاندن، سیخناخ

کردن.

چپاننده - ا. فا(چپاننده - çepanende):

تنی ته پیئنه ر،

سیخناخ که ر.

چپاول - ا(چپاول - çepavul):

تالان، چپا و.

چپاولچی - ا. ص(چپاولچی - çepavulçî):

تالانچی، تالانکه ر.

چپاولگر - ص. فا(چپاولگر - çepavul ger):

تالانچی.

چپ بودن - مص. ل(چپ بودن - çepbûden):

خیل بوون، کارکردن به

دهستی چپ، چپ بوون.

چپچاپ - ا(چپ چاپ - çep çap):

دهنگی ماچ و موچ، ملچه ملچ.

چپچیل - ا(چپ چیل - çep çil):

پیتاو، پیتاو.

چپچله - ا(چپچله - çepçele):

سه ره و لیژکه ی خز.

چپ دادن - مص. م(چپ دادن - çepdaden):

فریودان، ته فره دان،

هه لخه له تاندن، ته رککردن.

چپدار - ا(چپدار - çepdar):

چکه م.

- چپ دست** - ص. مـ (چپ دهست - çepdest): چپله، که سئ که زیاتر به دهستی چپ کار بکات.
- چپر** - ا (چپهر - çeper): په رزین، چپهر، که پر، ته یان.
- چپر** - ا (چپهر - çeper): په یک، ته تهر، نامه بهر، قاسید.
- چپ راس** - ا. مـ (چپ راس - çeppras): حه مایلی چپ و راست.
- چپر باف** - ا. مـ (چپه ربا ف - çeper baf): چپه رجن، جیغ ساز.
- چپ رفتن** - مص. ل (چپ ره فتنه - çep reften): سه ریچی کردن، فیل به کاره یان، به چپدا رویشتن.
- چپ رو** - ص. فا (چپ رهو - çeprew): چپره، که چره، توند رهو، گومرا.
- چپ سیدن** - مص. ل (چپ سیدنه - çepsîden): پیکه وه لکان، پیکه وه چسپ کردن.
- چپش** - ا (چپیش - çepiş): گیسکه نیر، کاری نیری یه کساله.
- چپ شدن** - مص. ل (چپ شوده - çep şuden): لادان، ئاوو ژوو بوون، ژیروبان بوون، چپ پی بوون.
- چپق** - ا (چپیوغ - çupux): سه بیل، سبیل، دار جغاره.
- چپ کردن** - مص. م (چپ که رده - çepkerden): به چپدا داکیشان، قه لپ کردنه وه.
- چپکن** - ا (چپکه - çepken): جبه.
- چپ گرا** - ص. فا (چپ گهرا - çepgera): چپره وه.
- چپل** - ص. ا (چپه ل - çepel): پیس، گه مار، گنخاو، چپه ل.
- چپلک** - ص (چپه لهک - çepelek): چپه ل، پیس، گنخاو، مردار.
- چپلوس** - ص (چپلوس - çepîlûs): زمان لوس، دهم تهر، ماستا وچی، مه راییکهر.
- چپله** - ا (چپله - çepile): شه پازلله، ده مانچه، شه پاله.
- چپو** - ا. ن (چپه وه - çepew): تالان، چپا وه.
- چپه** - ا (چپه - çepe): سه ول، سه ولی به له مرانی.
- چپه** - ص (چپه - çeppe): چپه، چپله.
- چپیدنه** - مص. ل (چپیدنه - çepîden): تپه سکاندن.
- چپیده** - ص. مف (چپیده - çepîde): تپه پینراو.
- چپیره** - ا (چپیره - çepîre): ئاپوره، گرد بوونه وهی خه لکانیک بو کاریک له بهک شویندا، قهره بالغی، هه یشته.
- چپین** - ا (چپین - çupîn): سه به ته، ته یکه، ته یجه.
- چتر** - ا (چتر - çetr): چتر، سه یوان.
- چتر ابگون** - ا. مـ (چتر ابگون - çetri abgûn): ئاسمان.
- چترابنوس** - ا. مـ (چتر ابنوس - çetri abnûs): بریتی له شهو.
- چتر باز** - ا. ص (چتر باز - çetrbaz): چتر باز، که سیک که به پهره شووت له ئاسمانه وه بیته خواری، پهره شتوت باز.
- چتردار** - ا. ص (چتر دار - çetrdar): چتردار، که سئ که چتر سهری پاشا

بگری، پاشایی و دهسه لات.

چترزر - ا. مر (چه تری زهر - çetri zer):
روژ، هه تاو.

چترساز - ا. ص (چه تر ساز - çetrsaz):
وه ستای چه تر، چه تر ساز.

چترسیمایی - ا. مر (چه تری سیمایی - çetri sîmbî):
مانگی شه وی چوارد.

چترسیمین - ا. مر (چه تری سیمین - çetri sîmîn):
چه تری زیوین،

هه یقه شه و مانگی چوارد.

چترشام - ا. مر (چه تری شام - çetri şam):
شه و تاریکی شه.

چترعنبرین - ا. مر (چه تری ئه نبرین - çetri enberîn):
بریتی له شه و تاریکی شه، تاریکه شه.

چترک - ا. (چه ترهک - çetrek):
چه ترۆکه، جۆره رووه کیکه.

چترکحلی - ا. مر (چه تری کوهلی - çetri kulî):
هه وری رهش و تاریک، شه و زهنگ.

چترکش - ص. فا (چه ترکهش - çetркеş):
که سیک که چه تر به سه ر

سه ری پاشاوه بگری و له پشتییوه پروا، چه تر دار.

چترمار - ا. مر (چه تری مار - çetri mar):
قارچک، کوارگ.

چترمینا - ا. مر (چه تری مینا - çetri mîna):
بریتی له ئاسمان.

چترنجات - ا. مر (چه تری نیجات - çetri nicat):
په ره شوت.

چترنگ - ا. (چه ترهنگ - çetreng):
شه ترهنج.

چترنور - ا. مر (چه تری نور - çetirnor):
چترنور.

چتری - ص. ن (چه تری - çetrî):
هه تاو.

چترئاسا، دره ختییک یان ده وه نیک که لق و پویی وه کو چه تر باز نه یی بی.

چتریان - ا. (چه ترییان - çetrîyan):
جۆره رووه کیکن که گوله کانیا و ده کو چه تره، وهک: گیزه ر.

چتکه - ا. (چوتکه - çutke):
حاسوب.

چتلاقچ - ا. (چه تلاغچ - çetlaxûç):
جۆره رووه کیکه.

چتو - ا. (چه تو - çetû):
په رده، چه رچه ف.

چتوار - ا. (چه توار - çetvar):
کیشانه یه که به رانه ر به نزیکه ی ۱۲۵ گرام.

چتوک - ا. (چوتوک - çutûk):
پاساری، چۆله که، چیشکه، مه لویچک.

چته - ا. (چه ته - çete):
چریک، سه ربازی خۆبه خش، پارتیزان.

چچ - ا. (چه چ - çeç):
شه نه، سه رهنه.

چچک - ا. ت (چه چک - çeçek):
خال، گول، روخسار.

چچلاس - ا. (چیچلاس - çičlas):
پوشکه به قونه، زه له به قونه.

چچله - ا. (چوچوله - çuçule):
میتکه، کییری مندالی ساوا.

چچله - ا. (چه چله - çeçele):
سه ره و لیژی خز.

چچین - ا. (چیچین - çičin):
جۆره رووه کیکه.

چچو - ا. (چوچو - çuçû):
مه مک، مه مک، ئافره ت، گوانی هه یوان.

چچول - ا. (چوچول - çuçûl):
میتکه ی قوز، قیتکه، به لکه، کورکه.

چدروا - ا(چودورشا - çudurva): جوړه رووه کيکه زور تاله.
چدن - ا(چودهن - çuden): جـــــوړه کانزايه که، برنجه.
چدن - مص. م(چيدهن - çiden): چينه کړدنی مريشک، چيني ميوه، هلبژاردن و جياکړدنه وه.
چده - ا. مف(چيده - çide): جياکړاوه، چنراو، هلبژارده و جياکړاوه.
چر - ا(چور - çur): کيتر، زه کهر.
چر - ا(چهر - çer): مه کينه يه که به ئاو کار بکات، گيټاو.
چر - ا(چهر - çer): له وهرين، له وهر.
چرا - مص. ا(چهرا - çera): له وهرين.
چرا - (چيرا - çira): بوچی، بو، به لتي، نهړا، لو، چما.
چرابه - ا(چهرا به - çerabe): سه رتويټر، قه يماغ.
چراخور - ا. مر(چهراخور - çeraxûr): له وهرگه، ميترغوزار، پاوهن.
چرازار - ا. مر(چهرازار - çerazar): له وهرگه، ميترغوزار.
چرازن - ص. مر(چهرازن - çerazen): حه يوانی گياخوړ له حالی له وهريندا.
چراسک - ا(چهرا سهک - çerasek): زيکزيکه، سيسره که ی شهو.
چراغ - ا(چيراغ - çirax): چرا، فانوس، گلټوپ، لامپا.
چراغ اخير - ا. مر(چيراغ ناخوړ - çirax axur): خوښگوږه رانی و نييمه تداري.
چراغ اسمان - ا. مر(چيراغی ئاسمان - çiraxi asman): مانگ، روژ.

چخ - ا(چهخ - çex): کيلانی خه نجه رو شمشيټرو ئهو جوړه شتانه.
چخ - ا. مص(چهخ - çex): کوښش، ناحه زی، نه باری، زیده گاځی.
چخ - ا(چهخ - çex): چلک، کيتم.
چخ - ا(چهخ - çex): چغه، بو دوورخستنه وه ی سهگ.
چخ - ا(چيخ - çix): جوړه رووه کيکه.
چخاچخ - ا(چهخاچهخ - çexaçex): دهنگی ليکدا ليکدای شمشيټر ليکدان.
چخان - ص. فا(چهخان - çexan): جهنگاوهر، تيکوښهر.
چخت - ا(چوخت - çuxt): مـيـچ، ئاسمانه.
چخش - ا(چهخش - çexş): نه خوښی قورگ.
چخماخ - ا(چهخماخ - çexmax): قاولغ، چهخماخ، چهرخ، ته ورزين، کيسه يه کی بچوکه که ده رزی و ده زوو ئهنگوستيله ی دورمانی تيا داده نټين.
چخماق - ا. ت(چهخماق - çexmax): بهردو ئهستى، ده رزی تفهنگ.
چخيـدن - مص. ل(چهخيـدنه - çexîden): کوښش کردن، شهړ کردن.
چخنده - ا. فا(چهخنده - çexende): جهنگاوهر، شهړکه، تيکوښهر.
چخیده - ا. مف(چهخيده - çexîde): شهړکردو.
چخين - ص(چهخين - çexîn): کيتم، چلک.
چدار - ا(چيدار - çidar): پټونه ند، په تي که دهست و لاقی ولاخی پي بيهستن.
چدر - ا(چهدر - çeder): چاره، عيلاج.

چراغ علاءالدین - ا. مر(چیراغی ئەلەدین - çiraxi elaedîn): چراکە ی عەلادینی قارەمانی حیکایەتی هەزارو یەک شەو.

چراغەک - ا(چیراغەک - çiraxek): چرای بچووک، گۆلەستێرە، گوی هەسارە.

چراغ کەش - ص. فا(چیراغ کوش - çirax kûş): چراکوژتێنەو.

چراغەلە - ا. مر(چیراغەلە - çiraxle): گۆلەستێرە، کرمیکە بە شەوان دەبریسکیتێنەو.

چراغوار - ا. مر(چیراغوار - çiraxvar): چرا ئاسا، چوون چرا.

چراغوارە - ا. مر(چیراغوارە - çiraxvare): چرا، فانۆس، چرادانی شوشە.

چراغورە - ا. مر(چیراغ ڤەرە - çirax vere): چرا، فانۆس، جێ چرا.

چراغینە - ا. مر(چیراغینە - çiraxîne): گۆلەستێرە، گوی هەسارە.

چراگاه - ا. مر(چەراگاہ - çeragah): لەوەرگە، میرغوزار.

چراگر - ص. فا(چەراگەر - çerager): حەییوانی کە گیا بخوات.

چرام - ا(چەرام - çeram): لەوەرگە.

چرامین - ا(چەرامین - çeramîn): لەوەرگە.

چرانندن - م. ص. م(چەرانندن - çeranden): لەوەراندن.

چرانی - ا(چەرانى - çeranî): پارە ی خواردن کە رۆژانە یان مانگانە بە کەسیک بدرێ.

چرایی - ص. ن(چەرایى - çerayî): حەییوانی گیاخۆر، حەییوانی بەلەوەر.

چراغ الله - ا. مر(چیراغ ئەللاھ - çirax ellah): ئەو پارەییە کە بە هەزار یان حیکایەتییێ دەدەن.

چراغان - ا. مر(چیراغان - çiraxan): چراخان، چرای زۆر کە لە کوژی شادی و خوشیدا هەلەدەکری.

چراغ برە - ا. مر(چیراغ بەرە - çirax bere): فانۆس، جێ چرا.

چراغپا - ا. مر(چیراغپا - çiraxpa): پایە ی چرا، هەر شویتنی چرای لەسەر دابنەن، حالەتی وەستانی ئەسپ لەسەر هەردوو پاشو.

چراغ پرە - ا. مر(چیراغ پەرە - çirax pere): پەپۆلە، کە بە دەوری مۆم و چرادا دی.

چراغ پرهیز - ا. مر(چراغ پەرەیز - çirax perhîz): پەنایەک کە چرای لی دانەن تا با نەیکوژتێتێنەو، فانۆس.

چراغ جادو - ا. مر(چیراغی جادو - çiraxi cadû): چرای عەلادین، ئەو چرا ئەفسانەییە کە عەلادینی قارەمانی حیکایەتەکانی هەزارو یەک شەو کاری سەپرو سەمەری پێ ئەنجام دەدا.

چراغدان - ا. مر(چیراغ دان - çiraxdan): جێ چرا، چرادان، فانۆس.

چراغ روز - ا. مر(چیراغی روز - çiraxi rûz): رۆژ، چرای کزی بێ شەوق وەکو چرایەک کە بە رۆژ هەڵبکری.

چراغ سپهر - ا. مر(چیراغی سیپهر - çiraxi sipihr): هەتاو، مانگ.

چراغ سحر - ا. مر(چیراغی سەهەر - çiraxi seher): چرای سەهەری،

هەتاو، ئەستێرە ی بەیانی.

چرايي - ا(چيرايي - çirayî): هو، سۆنگه.

چرب - ص(چهرب - çerb): چهور، رۆندار.

چرب اخـر - ص. مر(چهرب ئاخـور - çerb axur): ئاخـور، چهور، خوشگوزهراني، كهسي كه له نازو نيعمه تدا بـي.

چربانـدن - مص. م(چهربانـدهـن - çerbanden): زيادكرـدن.

چربـبالا - ص. مـ(چهرب بالا - çerb bala): خوـش ئهـندام، بهـقهـدو بالا.

چرب پهلـو - ص. مـ(چهرب پهـهلـو - çerb pehlû): قهـلـهـو، كهـلـكـگر، بهـسوود، بهـكهـلك.

چراب، ترازو - ص. مـ(چهرب ترازو - çerb trazû): تهـرازوو قورس، كهـسي كه چاكهـي له خراپهـي زياتر بـي، كهـسي كه شت قورس بكيشـي.

چرب خوـنى - ا. مـ(چهرب خوـنى - çerb xûnî): زيادبوـونى چهـورى خوـين..

چرب دـست - ص. مـ(چهرب دـست - çerb dest): تهـر دـست، دـست رهـنگـين، چالاك.

چرب روده - ا. مـ(چهرب روده - çerb rûde): باـستـرمه، باـستـورمه.

چرب زبـان - ص. مـ(چهرب زبـان - çerb zeban): زماـن شـيرين، دهم تهـر، زماـن لوس، چاپلووس.

چرب سـخن - ص. مـ(چهرب سـوخهـن - çerb suxen): زماـن لوس، قـسه

شيرين، چاپلووس.

چربش - ا. مص(چهربيش - çerbiş): چهورى.

چربش - ا(چهربيش - çerbiş): پيو، دوگ، چهورى، پيم، بهـز.

چربـك - ا(چهـربهـك - çerbek): ناوساجى، زروبي.

چربـك - ا(چهـربهـك - çerbek): قهـيماغ، سهـرتوـيـژ، چهـورى، گيـمهـر.

چربـك - ا(چهـربهـك - çerbek): جوـره كاغهـزىكى چهـوركراوه جارـان نيگاركيـشان بوـدهـهـيـنانى ويـنهـو نهـخشه بهـكارىـان دهـهـيـنا.

چربـك - ا(چهـربهـك - çerbek): درؤ، بوختان، مهـتهـل.

چربكار - ا. ص(چهـربكار - çerbkar): سهـروپـي چى، كهـسي كه خواردنى چهـورى وهـكو گوشتاو و سهـروپـي و كهـباب و ئهـو شتانه لـي بـي.

چرب گـفتار - ص. مـ(چهـرب گـوـفتار - çerb guftar): زماـن شـيرين، زماـن لوس، قـسهـخوـش، چاپلووس.

چربگو - ص. فا(چهـربگو - çerbgû): قـسهـخوـش، زماـن تهـر.

چربو - ا(چهـربو - çerbû): چهـورى.

چربـوز - ا(چهـربـوز - çerbûz): مشكهـكوـيره، جهـريـز، رسك.

چربه - ا(چهـربه - çerbe): كاغهـزى چهـورو تهـنك كه جارـان نيگاركيـشان بوـدهـهـيـنانى ويـنهـو نهـخشه بهـكارىـان ديـنا.

چربه - ا(چهـربه - çerbe): چهـورى.

چربى - ا(چهـربى - çerbî): چهـورى، بهـز، پيو، سهـرتوـيـژ، قهـيماغ، پيم.

- چربی** - ا. مص (چهری - çerbî):
 چهوریون، نه رمی، مالایی، چالاک،
 قسه ی خوش و دلگیر.
- چربییدن** - مص. ل (چهرییدن - çerbîden):
 زیادهوون، قورستریوونی
 شتیکی له شتیکی له کیشاندا.
- چربنده** - ا. فا (چهریبنده - çerbende):
 قورستر.
- چرت** - ا (چورت - çurt):
 وهنهوز،
 خه وبردنه وه، خه و نهوتکی.
- چرت** - ص. عا (چهرت - çert):
 قسه ی
 قو، هه رزه ویتی.
- چرتکه** - ا (چورتکه - çurtke):
 حاسوب.
- چرچر** - ا. عا (چهرچهر - çerçer):
 خوش
 له وهری، خوشگوزهران.
- چرچی** - ا. ص (چهرچی - çerçî):
 چهرچی، دیوهره، ره نان، دهسفرۆش.
- چرخ** - ا (چهرخ - çerx):
 تایه، هه ر
 شتیکی بازنه یی که به دهوری تهوهری
 خویدا بخولیتنه وه.
- چرخ** - ا (چهرخ - çerx):
 ئاسمان، فهلهک، گهردوون، روژگار، دهورو
 زه مانه.
- چرخ** - ا (چهرخ - çerx):
 که وان، جوهره
 مه نجه نیقیکه.
- چرخ** - ا (چهرخ - çerx):
 یه خه ی کراس
 که بازنه یی برایی، دهوری تهنوره.
- چرخ** - ا. مص (چهرخ - çerx):
 سوورانده، خولانه وه به دهوری خوتا یان
 شتیکی، جوهره وهرزشتیکی کۆنه.
- چرخ** - ا (چهرخ - çerx):
 دهف، دایه ره.
- چرخ** - ا (چهرخ - çerx):
 باز، جوهره
- بازیکه.
- چرخاب** - ا. مر (چهرخاب - çerxab):
 گیشه نگ، گیشه راو، چهرخی که به ناو
 بگه ری.
- چرخ ابگون** - ا. مر (چهرخی ئابگون - çerxi abgûn):
 ئاسمان، فهلهک.
- چرخ ابنوس** - ا. مر (چهرخی ئابنوس - çerxi abnûs):
 ئاسمان، فهلهک.
- چرخ ائیر** - ا. مر (چهرخی ئه سیر - çerxi esîr):
 فهلهکی نۆیه م.
- چرخ اخضر** - ا. مر (چهرخی ئه خزه ر - çerxi exzer):
 ئاسمان، گو ی مانگ.
- چرخ اطلس** - ا. مر (چهرخی ئه تله س - çerxi etles):
 ئاسمانی نۆیه م.
- چرخ اکبر** - ا. مر (چهرخی ئه کبه ر - çerxi ekber):
 عهرشی عه زیم، ته ختی
 مه زن.
- چرخان** - ص. فا (چهرخان - çerxan):
 سوپان، له حالی سوپانا، خولان.
- چرخ انداز** - ص. فا (چهرخ ئه نداز - çerx endaz):
 تیر هاویتی، که واندار.
- چرخانندن** - مص. م (چهرخان دهن - çerxan den):
 هه لسوپاندنی کاری.
- چرخاننده** - ا. فا (چهرخانه نده - çerxanende):
 سوپینه ر،
 هه لسوپینه ر.
- چرخباد** - ا. مر (چهرخ باد - çerxbad):
 هه ر چهرخی به با بسووری، گه رده لول،
 گیشه لوک، بابهلپسک.
- چرخ برین** - ا. مر (چهرخی به رین - çerxi berîn):
 عهرشی مه زن، فهلهکی
 نۆیه م. ئاسمانی نۆیه م.

چرکتاب - ص. مر (چیرکتاب - çirk tab): چلک هه لگر، جلی که چلکی پیوه دیار نه بی.

چرکین - ص. ن (چیرکین - çirkin): چلکن.

چرکناک - ص (چیرکناک - çirknak): چلکن.

چرکین - ص. ن (چیرکین - çirkîn): چلکن، چلک و کیم.

چرم - ا (چهرم - çerm): چهرم، پیست، پووسه.

چرمک - ا (چهرمهک - çermek): گلۆله به نی ریسراوی له سه ر ته شی هه لکراو.

چرمگر - ص. ف (چهرمگر - çerm ger): چهرمچی، ده باغچی، چهرم خۆشکهر.

چرم گور - ا. مر (چهرمی گور - çermi gûr): تیروکه وان.

چرم گوزن - ا. مر (چهرمی گه شه زه ن - çermi gevzen): تیروکه وان.

چرم گیله - ا. مر (چهرم گیله - çerm gîle): جۆره رووه کیکه.

چرم لیوه - ا. مر (چهرمی لیقه - çermi lîve): جۆره رووه کیکه.

چرمه - ا (چهرمه - çerme): ئه سپ، به تاییه تی ئه سپی سیی.

چرمین - ص. ن (چهرمین - çermîn): چهرمین، هه ر شتی له چهرم دروست کرابی.

چرند - ا. ص (چهره ند - çerend): بیتهوده، قسه ی بی تام و بی مانا، قسه ی قۆر.

چرخى - ص. ن (چهرخى - çerxî): باز نه یی.

چرخیدن - مص. ل (چهرخیدن - çerxîden): سوپان، چهرخان، خولان، گپخواردن.

چرد - ا (چهرد - çerd): ئاستانه، جیی چوارچیتوهی ده رگا..

چرد - ا (چهرده - çerde): ره شتاله، ئه سمه ر.

چرز - ا (چهرز - çerz): کلاوکوره، مه لیکه.

چرس - ا (چهرس - çers): شیلهی شادانه، شوکه ی شادانه.

چرس - ا (چهره س - çeres): ئه شکه فجه و نازار، به ندو زبندان.

چرس - ا (چهره س - çeres): ئه وه ی که گه دایان به سوال کۆی ده که نه وه.

چرسدان - ا. مر (چهره سدان - çeresdan): توره که ی سوالی، که شکۆل.

چرش - ا. مص (چهریش - çeriş): له وه پین.

چرخ - ا (چهرخ - çerx): باز، جۆره بازیکه بو راو به کاردی.

چرخند - ا (چهرغه ند - çerxend): باسترمه، باستورمه.

چرخول - ا (چهرغول - çerxûl): جۆره رووه کیکه.

چرک - ا (چیرک - çirk): چلک، کیم.

چرکاب - ا. مر (چیرکاب - çirkab): چلکاو، سیانکه.

چرک الود - ا. مر (چیرک ئالود - çirk alûd): چلکن، پیس.

- چرندو** - ا(چهره‌ندو - çerendû):
کړکړاگه، ئیسکی ناسکی کړوښته‌نی،
کړوچنه، قرتینک.
- چرنده** - ا. فا(چهره‌نده - çerende):
گیاخوړ.
- چرنه** - ا(چورنه - çurne): لوله‌ی
مه‌سینه، لوله‌ی قوری.
- چروک** - ا(چروک - çrûk): چرچ و لوچ.
- چروکیدن** - مص. ل(چروکیدن - çrûkîden):
چرچ بوون، لوچ بوون.
- چرونده** - ا. فا(چهرڅه‌نده - çervende):
چاره‌ساز، مشورخوړ،
چاره‌گهر.
- چرونس** - ا. رو(چیرڅونس - çirvuns):
پارویه‌کی روسییه به‌رانبه‌ر به ده رږبل.
- چرویدن** - مص. ل(چهرڅییدن - çervîden):
چاره‌سه‌رکړدن، غاردان،
رویشتن.
- چرونده** - ا. فا(چهرڅه‌نده - çervende):
چاره‌ساز، خه‌مخوړ،
چاره‌گهر.
- چرویده** - ا. مف(چهرڅیده - çervîde):
چاره‌کړاو.
- چریدن** - مص. ل(چهریدن - çerîden):
له‌وه‌پین.
- چرنده** - ا. فا(چهره‌نده - çerende):
له‌وه‌پخوړ.
- چریده** - ا. مف(چهریده - çerîde):
خوراو، له‌وه‌پیو.
- چریش** - ا(چیریش - çirîş): جوړه
دره‌ختیکه له‌تیره‌ی زه‌یتونی تال.
- چریک** - ا. ص(چهریک - çerîk):
چریک، پارتیزان، چه‌کدار.
- چرینه** - ا(چهرینه - çerîne): گه‌ده‌ی
ناژه‌لانی گیاخوړ، ورگ، عور، کرش.
- چزد** - ا(چه‌زد - çezd): زیکزیکه.
- چزک** - ا(چیزک - çizk): ژیشک،
ژیرگ، ژوژوو.
- چسان** - (چيسان - çisan): چوڼ.
- چسب** - ا(چه‌سپ - çasp): چه‌سپ،
که‌تیره، غه‌ره، هیلم، سیکوتین.
- چسبان** - ص. فا(چه‌سبان - çesban):
پیکه‌وه نووسان.
- چسبانیدن** - مص. م(چه‌سبانیدن - çesbanîden):
پیکه‌وه لکاندن‌ی دوو
شت، پیکه‌وه چه‌سپاندن‌ی دوو شت.
- چسباننده** - ا. فا(چه‌سباننده - çesbanende):
پیکه‌وه بچه‌سپینتی.
- چسبانیده** - ا. مف(چه‌سبانیده - çesbanîde):
پیکه‌وه لکیتراو.
- چسبیدن** - مص. ل(چه‌سبیدن - çesbîden):
پیکه‌وه نووسان.
- چسبنده** - ا. فا(چه‌سبهنده - çesbende):
بچه‌سپی.
- چسبیده** - ا. مف(چه‌سبیده - çesbîde):
لکیتراو.
- چست** - ص(چوست - çust): چالاک،
چاپوک، مکوم، پایه‌دار، جوان و خوش
نه‌ندام.
- چستک** - ا(چوسته‌ک - çustek): جوړه
پینلاویتی که‌رمی سوکه.
- چسنگ** - ا. ص(چه‌سه‌نگ - çeseng):
که‌چه‌لی.
- چش** - ا(چه‌ش - çes): چاو.

چش - (چیش - çiş): هەرچی ئەو.

چش - ا. فا (چەش - çeş): چيژەر، کەسێ تەمى خواردن بچيژي.

چشام - ا (چیشام - çişam): جۆره رووه کيکە بۆ دەرماني چاو بە کاردی.

چشان - ص. فا (چەشان - çeşan): چيژەر، چەشتن.

چشانندن - مص. م (چەشانندن - çeşanden): چيژانندن.

چشاننده - ا. فا (چەشاننده - çeşanende): کەسێ کە تەمى شتێ بە کەسيک بچيژي.

چشایی - ا (چەشایی - çeşayî): هەستی چەشتن.

چشته - ا (چەشته - çeşte): تيشت، چەشه.

چشته خوار - ص. فا (چەشته خوار - çeşte xar): چەشه خۆر، بەرتيل خۆر.

چشخام - ا (چەشخام - çeşxam): جۆره رووه کيکە.

چشش - ا. مص (چەششيش - çeşiş): چەشتن.

چشک - ا. ص (چيشک - çişk): زيادی، فراوانی، زالی، براوه.

چشم - ا (چەشم - çeşm): چاو.

چشم ارو - ا. مص (چەشم ئارو - çeşm arû): نوشته، چاوەزار.

چشم اغیل - ا. مص (چەشم ئاغیل - çeşm axîl): مۆرەکردن.

چشم الوس - ا. مص (چەشم ئالوس - çeşm alûs): روانين بە گۆشه ی چاو، مۆرەکردن، نيگای بە غەزەب.

چشم انداز - ا. مص (چەشم ئەنداز - çeşm endaz): ديمەن، ئاسۆ، ديمەنی بەرین و جوان، چاوەنداز، بەرچاو، روانگە، پانۆراما.

چشم اویز - ا. مص (چەشم ئافييز - çeşm avîz): پيچە، چاو بەست، نوشته، دوعا، چاوەزار.

چشم بازکردن - مص. ل (چەشم باز کەرەدن - çeşm bazkerden): چاو کەردنەوه، بيدار بوونەوه لە خەو، روانين بەوردی.

چشم بد - ص. مص (چەشمی بەد - çeşmi bed): چاوی بەد، چاوی پيس.

چشم براه - ص. مص (چەشم بەراھ - çeşm berah): چاوەروان، چاو لە رتي هاتنی میوانی یان گەيشتنی هەوالتيک.

چشم برداشتن - مص. ل (چەشم بەرداشتن - çeşm berdaşten): چاو پۆشی کردن، سەیرنەکردنی کەسيک یان شتيک، روو وەرگيژان لە کەسيک یان شتي.

چشم بستن - مص. ل (چەشم بەستن - çeşm besten): چاولتيک نان، چاو نوقانندن.

چشم بلبل - ا. مص (چەشم بول بول - çeşm bulbul): چاوی بولبول، جۆره قوماشيکي بە خالي ورده وەکو چاوی بولبول.

چشم بلبلی - ا. مص (چەشم بول بولي - çeşm bulbulî): جۆره لۆبیايەکە.

چشم بند - ا. ص (چەشم بەند - çeşm bend): چاوبەن، چاوبەند، چاوبەست.

چاويوشي کردن. (çeşm xabanden): چاوخه واندن،

چشم خوردن - مص. ل (چه‌شم خوردن -
(çeşm xûrden): به چاه‌وه بوون.

چشمداشت - ا.مص (چشم داشت -
(çəşm daş) : به ته‌ما بوون، چاوله
کومه‌کی که سیک، چاولروانی گه ییشتنی
شتیک.

چشم داشتن - مص. ل (چشم داشتن -
 çeşm dašten): چاوهروان بوون، به
 ته‌ما بوون.

چشم‌دان- ا. مر (چشم‌دان-
(çeşmdan): کاسه‌ی چاو، چالّی چاو.

چشم دریده - ص. مر (چشم ده‌ریده -
(çeşm derîde): بئ شەرم، بئ حەیا،
روودار، بئ ئەدەب.

چشم دل - ۱. مـر (چەشـمـی دـل - çeşmi dil): چاوی دَل، چاوی باتین، چاوی ئه قَل، چاوی ئاوهز.

چشم دوختن- مص. م (چشم دوختن-
 çeşm dûxten): چاوتی برین.

چشم رسیدن- مص. ل (چشم رسیدن-
(çeşm resîden): به چاه و ده برون.

چشم روشنی - ا. مر (چشم رهوشه‌نی -
 çeşm rewşenî): چاروونی، مرده‌ی

خۆش، دیاری بردن بۆ بوک و زاوا،
پیرۆزبایی.

چشم زاغ- ص. م (چه شمه زاغ- çeşmezax): چاوکه وه، بئی شه رم، بئی ده یا.

چشم زخ- ا. مـــــر (چشم زخ-
(çeşm zex): به چاوده بوون.

چشم بندک - ا. مر (چشم بهندهک -
(çəşm bendeک): چاوشارکئی.

چشم بندی - ا. مص (چہ شم بہندی -
(çeşm bendî): جادوگری، چاوراو۔

چشم بی اب- ص.مر(چہ شمی بی تاب-
(çeşmi bâb): بتی چاوو روو، بتی
حه یا، بتی شہرم.

چشم بیمار- ص.مر(چہ شمی بیمار-
(çeşmi bîmar): چاوی خومار.

چشم پزشکی - ۱. ص (چشم پزشکی -
(çeşm pizîşk): دکتـوری چاو،
بـزیشکـی چاو.

چشم پنـام - ا. مـر (چشم پنـام -
(çəşm penam): نوشته، چاو هزار.

چشم پوشیدن - مص. ل (چه شتم پوشیده‌ن -
(çesm pûşîden): جاو پوشتن.

چشم پیش - ص. مر (چشم پیش -
 çeşm pîş): شهرمن، شهرمین.

چشم تنگ - ص. مر (چه شم ته نگ -
 çeşm teng): چاوته نگ، رژد، ره زیل،
 حه سود، چاوجنۆک.

چشم چران- ص. فال (چشم چهران-
(çeşm çeran): چاو لهوهرین، چاوباز،

چاوچلیس، نه زه رباز.
چشمخانه - ا. مر (چشمخانه -

چشم خروس - ا. مر (چشم خوروس - çeşmxane): چالّی چاو.

(çeşm xurûs): جوړه رووه کيکه ،
چاوکه له شپږه .

چشم خروس - ا. مر (چہ شمی خوروس -
(çeşmi xurûs): شہرابی سوورو ٹال.

چشم خواباندن - مص. ل (چشم خواباندهن -

چشم زخم - (çeşm zexm): به چاوه‌وه بوون.

چشم زد - ا. مـــــ (چەشم زەد- çəşm zed): میروویه‌کی رهش و سپییە بۆ چاوه‌زار له‌ملی منداڵ ده‌کړئ، چاوتروکانیک.

چشم زد - ا. مـــــ (چەشم زەد- çəşm zed): چاوتروکانیک، ماوه‌یه‌کی زۆر کورت.

چشم زد - ا. مف (چەشم زەد- çəşm zed): چاولیدراو.

چشم زدن - مص. م (چەشم زەدەن- çəşm zeden): چاولیـــــدان، ئاماژە‌کردن، ترسان.

چشم زده - ا. مف (چەشم زەدە- çəşm zede): چاولیدراو.

چشم زدن - مص. ل (چەشم زەدەن- çəşm zeden): چاوتروکـــــاندن، چاولیدان.

چشم سفید - ص. مر (چەشم سەفید- çəşm sefid): روودار، بۆ حەیا، بۆ ئەدەب، بۆ شەرم، بۆ چاو و روو.

چشم شور - ص. مر (چەشم شور- çəşm şûr): چاوی به‌د، چاوی پیس..

چشم غره - ا. مر (چەشم غورە- çəşm xure): مـــــۆره، چاو لـــــی سوورکردنه‌وه، هه‌ره‌شه، ترساندن.

چشم فروبستن - مص. ل (چەشم فروبه‌سته‌ن- çəşm furûbesten): چاولیک نان، چاوپۆشی کردن، ته‌ماشـــــا نه‌کردن.

چشم فسا - ص. فا (چەشم فەسا- çəşm fesa): که‌سی که کاری چاوی

به‌د به‌تالّ بکاته‌وه.

چشمک - ا (چەشمەک- çəşmek): چاوی چکۆله، ئاماژه کردن به گوشتی چاو، چاو لـــــی داگرتن.

چشمک - ا (چەشمەک- çəşmek): چاو داگرتن، ئاماژه به گوشتی چاو.

چشمک زدن - مص (چەشمەک زەدەن- çəşmek zeden): چاوداگرتن.

چشمک - ا (چەشمەک- çəşmek): چاویلکه، عه‌ینهک.

چشمک - ا (چەشمەک- çəşmek): جوّره رووه‌کیکه بۆ ده‌رمانی چاو به‌کار دێت.

چشم کردن - مص. م (چەشم کەردەن- çəşm kerden): به چاوه‌وه کردن، چاولیدان.

چشم گاو - ا. مر (چەشمی گاڤ- çəşmi gav): جوّره گوڵیکه.

چشم گـــــرداندن - مص. ل (چەشم گەرداندەن- çəşm gerdanden): چاوگێپان، مۆره‌کردن، نیگاکردنی پـــــر رق و غه‌زه‌ب.

چشم گرم کردن - مص. ل (چەشم گەرم کەردەن- çəşm germ kerden): چاو گه‌رم کردن، نووستن، نووستنی که‌م.

چشم گشته - ص. مر (چەشم گەشتە- çəşm geşte): چاو چه‌پ و خـــــیل، خیل و قیچ.

چشمـــــلان - ا (چەشمەلان- çəşm elan): بیلبله‌ی چاو، گلینه‌ی چاو.

چشم نهادن - مص. م (چەشم نه‌هاده‌ن- çəşm nehaden): چاو تـــــی بـــــرین، به‌ته‌ما بوونی که‌سیک یان شتیکی.

چشم نهان - ا. مر (چشمی نهان -
 çeşmi nihan): چاوی باتین، چاوی
 دل، چاوی په نهان، چاخی هندور.
چشم و چار - ا. مر (چشم و چار -
 çeşm u çar): چورو چاو، چاو و
 هیزى بینایی، سۆمای چاڅ.
چشم و چراغ - ا. مر (چشم و چراغ -
 çeşm u çerax): کهسی هه لېژاردو
 ناوداری مایه ی فه خری مالباتی خو،
 دل بهری جوان و نازیز.
چشم ودل پاک - ص. مر (چشم و ديل
 پاک - çeşm u dil pak): چاو و دل
 پاک، داوین پاک، ئەمین، کهسی که
 خیانت له مال و ناموسی خه لکی نه کات.
چشم و دل سیر - مص. مر (چشم و دل
 سیر - çeşm u dil sîr): چاو و دل
 تیر، بی ته ماح، کهسی که چاوی له مالی
 خه لکی نه بئ.
چشم و گوش باز - ص. مر (چشم و گوش
 باز - çeşmu gûş baz): چاو و گو
 کراوه، زاناو داناو وریاو به ئەزموون،
 فامیده.
چشم وهام - ا. مر (چشم هه هام -
 çeşm veham): چاوه زار.
چشم و همچشمی - ا. مص (چشم و هم
 چشمی - çeşm u hemeçeşmî):
 رکابه ری، رقه به ری، ململانی،
 کیشمانه کیش.
چشمه - ا (چشمه - çeşme): کانیاو،
 سه رچاوه.
چشمه - ا (چشمه - çeşme): کون،
 کونی بچووک و ده کو کونی سوژن.
چشمه - ا (چشمه - çeşme): هه تاو،

خۆر، روژ.
چشمه افتاب - ا. مر (چشمه ی ئافتاب -
 çeşmey aftar): هه تاو، خۆر، روژ.
چشمه الیاس - ا. مر (چشمه ی ئیلیاس -
 çeşmey 'ilyas): سه رچاوه ی خدر
 پیغه مبه ر، ئاوی زنه گی، ئاوی هه یات.
چشمه حیات - ا. مر (چشمه ی هه یات -
 çeşmey hayat): کانی ژین.
چشمه حیوان - ا. مر (چشمه ی هه یقان -
 çeşmey heyvan): کانی ژین.
چشمه خضر - ا. مر (چشمه ی خزر -
 çeşmey xizr): کانی ژین.
چشمه خیز - ص. مر (چشمه خیز -
 çeşme xîz): شوینی پر کانی، کانیاو
 زار.
چشمه زار - ا. مر (چشمه زار -
 çeşmezar): سه رچاوه زار، کانی زار.
چشمه سار - ا. مر (چشمه سار -
 çeşme sar): شوینی که کانی و ئاوی
 زۆر بئ، کانیاو زار.
چشمه سیماب - ا. مر (چشمه ی
 سیماب - çeşmey sîmab):
 سه رچاوه ی هه تاو.
چشمه قیر - ا. مر (چشمه ی غیر -
 çeşmey xîr): شه وی تاریک و
 نوته ک، شه وه زنگ.
چشمه گاه - ا. مر (چشمه گاه -
 çeşmegah): شوینی هه لقو لینی
 کانی.
چشمه نوش - ا. مر (چشمه ی نوش -
 çeşmey nûş): کانی ژین، کانی خدر
 پیغه مبه ر.
چشمیزک - ا (چشمیزک -

çeşmîzek): جوړه رووه کيکه.

چشم - ا(چه شوم - çeşüm): جوړه رووه کيکه.

چشیدن - مص. ل(چه شیدنه - çeşiden): چه شتن، چه ژتن، تام و چټر کردن.

چشنده - ا. فا(چه شهنده - çeşende): چټر.

چشیده - ا. مف(چه شیده - çeşîde): چټر او، تام کړاو.

چغ - ا(چوغ - çux): نیر، نیله.

چغ - ا(چیغ - çix): چیغ.

چغ - ا(چه خ - çex): خهړهک، داريکه ماستی پی ده شله قیتن تا که ره که ی جیا بکه نه وه.

چغاز - ص(چه غاز - çexaz): ژنی جنیوفرۆش، سه لیته، بی حیا، قرمیچه.
چغاله - ا. ص(چه غاله - çexale): میوه ی نه گه ییوی وهک باده م و زه رده لو و نه و شتانه.

چغامه - ا(چه غامه - çexame): چامه، شیعر، قه سیده، چه کامه.

چغان - ا(چه غان - çexan): نامیتریکی موسیقایه.

چغانه - ا(چه غانه - çexane): نامیتریکی موسیقایه، چه قه وانه.

چغانی - ص. ن(چه غانی - çexanî): خه لکی چه غانیان.

چغبوت - ا(چه غبوت - çexbût): ناواخنی لیفه یان دوشهک.

چغبه - ا(چه غبه - çexbe): جوړه سازیکه.

چغته - ا(چوغته - çuxte): پیتاو، جوړه پیلاویکه له به فرا له پی ده کری تا پی له به فر رو نه چی.

چغر - ص(چه غه ر - çexer): چه رمی ده ست و پی له نه نجامی کار کردن و رویشتنی زور.

چغرات - ا(چوغرات - çuxrat): تور اغ.

چغز - ا(چه غز - çexz): بوق، قورباقه.

چغز - ا(چه غز - çexz): دوومه ل، قونیر.

چغز - ا(چه غه ز - çexez): جوړه رووه کيکه.

چغزواره - ا. مر(چوغزواره - çuxz vare): قه وزه.

چغزیدن - مص. ل(چه غزیدنه - çexzîden): ترسان، ناله کردن، سکا لا کردن.

چغزنده - ا. فا(چه غزنه - çexzende): ترسینه ر، ناله و زاری که ر.

چغزیده - ا. مف(چه غزیده - çexzîde): ترساو.

چغک - ا(چوغهک - çuxek): پاساری، چوله که، کیشکه.

چغل - ص(چه غه ل - çexel): چهق، نه کولهک.

چغل - ا(چه غه ل - çexel): چرچ و لوچ.

چغل - ا(چوغه ل - çuxel): زری، بهرگی شهر، جهوشه ن.

چغل - ص(چوغول - çuxul): دوو زمان.

چغند - ص(چوغوند - çuxund): گه وره، قایم، گرتی گه وره.

چغندر - ا(چوغونده ر - çuxunder): چه وده نهر.

شەروالیکە ژنان لە پیتی دەکەن.
چک - ا. فر (چیک - çik): حەوالە،
 چەک.
چک - ا (چەک - çek): شەنە.
چک - ا (چیک - çik): چکە، تکه.
چک - ا (چەک - çek): چەناگە.
چک - ا (چەک - çek): زللە، شەقازللە،
 دەمانچە.
چک - ا (چوک - çuk): چۆک، دانیشتنی
 دەستەو ئەژنۆ.
چک - ا (چوک - çuk): تاق تاقکەرە،
 مەلێکە تا بەیانی دەلی: «توت، توت»،
 قزاوکه، توتەک.
چکاچاک - ا (چەکاچاک - çekaçak):
 دەنگی پێک کەوتنی چەک وەکو شمشیر
 گورزو ئەو شتانه.
چکاچەک - ا (چەکاچەک - çekaçek):
 دەنگی پێک دادانی چەکی وەکو شمشیر
 گورزو ئەو شتانه.
چکاچوک - ا (چوکاچوک - çukaçuk):
 مقو مقو، دەمگۆ، گوتگوتک.
چکاد - ا (چەکاد - çekad): ترۆپک،
 قوللە، لوتکە، تەپلی سەر.
چکاسە - ا (چەکاسە - çekase):
 سیخور، سوچەر.
چکامە - ا (چەکامە - çekame):
 قەسیدە، شیعەر، چامە.
چکامە سرا - ص. فا (چەکامەسەرا -
 çekame sera): شاعیر،
 هەلبەستەوان، هۆزانخان، قەسیدەبێژ،
 چامەسرا.
چکامەگو - ص. فا (چەکامەگو -
 çekamegû): شاعیر، قەسیدەبێژ،

چغندرکار - ص. فا (چوغوندهرکار -
 çuxunder kar): جوتیاری چەوێنەری
 شەکر.
چغنه - ا (چەغنه - çexne): جۆرە
 سازیکە، چەقەنە.
چغو - ا (چوغو - çuxû): چۆلەکەو
 کونده پەپوو، بایەقوش.
چغیدن - مص. ل (چەغیدن -
 çexîden): ئارەزووکردن، تاقیبکردن،
 گەران.
چفت - ا (چەفت - çeft): داربەس،
 قایمەمێو.
چفت - ا (چەفت - çeft): میچ، میچی
 گومەزی.
چفت - ا (چیف - çift): ئەلقەو زنجیری
 دەرگا، سورگی.
چفتک - ا (چەفتەک - çeftek):
 کاروانە.
چفته - ص (چەفته - çefte): پێچ،
 چەماو، کەچ، تاق و میچی کەوانەیی.
چفته - ا (چەفته - çefte): درۆ، بوختان،
 گومانی خراو.
چفته پشت - ص. مر (چەفته پشت -
 çefte puşt): قەمبۆر، کوور، کۆم.
چفتیدن - مص. ل (چەفتیدن -
 çeftîden): چەمینەو.
چفده - مص. ل (چەفده - çefde):
 چەماو.
چفساندن - مص. م (چەفساندن -
 çefsanden): چەسپاندن، لکاندن.
چفسیدن - مص. ل (چەفسیدن -
 çefsîden): لکان، چەسپان.
چقشور - ا (چەغشور - çexşûr): جۆرە

هۆزانشان.

چکان - ص. فا (چه کان - çekan):
چکان، تکان، له حالى چکان يان تکان دا.

چکاندن - مص. م (چه کاندن - çekanden):
تکاندن، چکاندن.

چکاننده - ا. فا (چه کانه نده - çekanende):
تکینه.

چکانه - ا (چه کانه - çekane):
ئاميرىكى موسيقايه.

چکانه - ا (چه کانه - çekane):
تکه، دلۆيه، تنۆک.

چکاو - ا (چه کاف - çekav):
نه وایه کی موسيقايه، کلاو کوره، کلاونه.

چکاوک - ا (چه کافه ک - çekavek):
کلاو کوره، کلاونه.

چکاوک - ا (چه کافه ک - çekavek):
نه وایه کی موسيقايه.

چکاوگاه - ا. مر (چه کاوگاه - çekawgah):
گۆشه ی که وان.

چکاوه - ا (چه کافه - çekave):
کلاو کوره.

چکچاک - ا (چه کچاک - çekçak):
دهنگی لیکدانی چه کی وه کو شمشیر و گورزو نه و شتانه.

چکچک - ا (چه کچه ک - çekçek):
دهنگی لیکدانی شمشیر.

چک چک - ا (چیک چیک - çikçik):
دهنگی چکه چکی ئاو.

چک چک - ا (چه کچه ک - çekçek):
چۆقه چۆقی ددان له سه رمادا.

چک چک - ا (چوک چوک - çuk çuk):
مقۆ مقۆ، چه دوو.

چکرنه - ا (چیکه رنه - çikerne):
کاروانه.

چکره - ا (چه کره - çekre):
تکه ی ئاو، بلقی سه ر ئاو، تنۆک.

چکری - ا (چوکری - çukrî):
نیرکی ریواس، چه قهره، چه که ره.

چکس - ا (چه که س - çekes):
تایبه تی بالدارانی راوی: بازو هه لۆ و چیرگ.

چکسه - ا. ص (چه کسه - çekse):
کاغه زئ که داوده رمانی تیه وه پیچن، جقجه.

چکسه - ا (چه کسه - çekse):
هیلا نه ی بازو هه لۆو...

چکش - ا. ا (چه کوش - çekuş):
چاکوش.

چکش پرانی - ا. ص (چه کوش په رانی - çekuş peranî):
جۆره وهرز شیکه.

چکش خور - ص. مر (چه کوش خور - çekuş xûr):
کانزایه که بکو تکریتته وه و بو چه کوش خۆش بی وه کو مس.

چکش کاری - ا. ص (چه کوش کاری - çekuş karî):
چه کوش کاری.

چکک - ا (چوکوک - çukuk):
چۆله که، پاساری، مه لویچک، چیشکه.

چکک - ا (چه ککه ک - çekkek):
ئا هه نگیکی موسیقییه.

چکله - ا (چه کله - çekle):
تکه ی ئاو، چکه ی ئاو، تنۆک، دلۆپ.

چکمه - ا. ت (چه کمه - çekme):
چه کمه، جزمه، پووت، پۆستال.

چکمه پوش - ص. فا (چه کمه پوش - çekme puş):
چه کمه له پین.

چکمه دوز - ا. ص (چه کمه دوز - çekme dûz): چه کمه ساز، وهستای چه کمه.
چکمیزک - ا. مر (چهک میزهک - çekmîzek): میزه چۆرتکی.
چکن - ا (چه کین - çekin): پارچهی زهره دۆزی.
چکن دوز - ا. ص (چه کین دوز - çekin dûz): که سئ که پارچه زهره دۆزی بکات.
چکنه - ا. ص (چیکه نه - çikene): ورده مولکدار، ئاو یان زهوی یان په ز که چهند خاوه نیکی هه بن.
چکوک - ا (چوکوک - çukûk): چۆله که، پاساری، چیشکه، مه لویچک.
چهک - ص (چه که - çeke): زۆر بچووک، ورد، قۆشمه.
چهک - ا (چهک که - çekke): تکه، چهک، دلۆپ، تنۆک.
چکی - ص. ق (چه کی - çekî): گۆترمه، گۆتره، کرین و فروشتن به گۆتره.
چکیدن - مص. ل (چه کیده - çekiden): چکان، چکان.
چکیده - ا. مف (چه کیده - çekîde): تکاو، چکاو، گوشراو، دلۆپیندراو.
چکین - ا (چه کین - çekîn): پارچهی زهره دۆزی.
چگال - ا. ص (چه گال - çegal): سفت و قورس، چر.
چگالی سنج - ا. مر (چه گالی سهنج - çegali senc): چری پیو، ئامپیری پیوانه و دیاریکردنی چری، هیدرومه تر.
چگر - ا (چوگور - çugur): جۆره

سازنیکه.
چگل - ص. ن (چيگل - çigil): خه لکی چيگل، جوان.
چگور - ا (چوگور - çugûr): دووتار، سازنیکه پتر له ناو گوندییاندا باوه.
چگونه - (چيگونه - çigûne): چۆنی، چتۆ.
چل - ا (چیل - çil): چل، دوو جارارن بیست.
چل - ا (چهل - çel): بهر بهست، بهر بهستی که به دارو بهردو خاک له بهر ئاو دروست کرابی.
چل - ا. ص (چیل - çil): ئه سپیک که دهستی راست و لاقی چه پی سپی بی.
چل - ص (چیل - çil): که م ئاوه ز، گیل، که ودهن، شیت.
چلاس - ص (چیللاس - çilas): چلیس، نهوسن، چهوره.
چلاغ - ص (چولاغ - çulax): لهنگ، شهل.
چلاندن - مص. م (چه لاندن - çelanden): گوشین.
چلاندنه - ا. ف (چه لاندنه - çelanende): که سئ که ئاوی شتی بگری، شتی بگوشت، گوشینه ر.
چلاو - ا (چیللو - çilaw): پلاو.
چلب - ا (چه لهب - çeleb): سنج.
چلب - ا (چه لهب - çeleb): ئاژاوه، هه راوهه نگامه، فیتنه و ئاشوب.
چل بسم الله - ا. مر (چیل بیسمیل لاه - çil bismil lah): چل بیسمیللا، چل پارچه بوله که ی مس یان زیو یان ئالتون که وشه ی نایه تی قورئان و بیسمیلای له سه ر

چلغوز - ا(چه لغوز - çelxûz): ريقنه، جيقنه.

چلغوزه - ا. مر(چيللغوزه - çilxûze): بهري درهختی سنۆهر، بوندق، فستق.

چلفتی - ص. عا(چولوفتی - çuluftî): گیتل، بیتکاره، هیچ له بارانه بوو، دهست و پی سپی.

چلک - ا(چولهک - çulek): کلافه ناوړیشم، گلۆله یه، پەت.

چلک - ا(چیلک - çilk): کهوگیر.

چل کلید - ا. مر(چیل کلید - çil kilîd): جامیکی کانهزاییه که به دهوړاو دهوړیدا دوعا هه لکه نراوه، چل پارچه کانهزای کلیل ئاسای به قهراخهوه کراوه و پری له ئاو دهکهن و دهیدهن به نه خوښ که بیخواتهوه یان دهپرژن به سه ریا تا چاک بیستهوه. هه ندی جار بو کردنه وهی بهختی کچان دهیبهن بو گهرماوو بهو جامه ئوی به سه ردا دهکهن.

چلم - ا(چه له م - çelem): توی فهرهنگی.

چلم - ا(چیلیم - çilim): جـــــۆره نیږگه له به که.

چلمله - ا. ص(چه له مه له - çelmele): خوړایی، مفت.

چلنگر - ا. ص(چیلینگهر - çilinger): قفل و کللساز.

چلو - ا(چيلهو - çilew): پلاوی برنج. **چلوار** - ا(چیلشار - çilvar): کهتان، جۆره قوماشیکی سپی ته که کراس و بیجامه ی لی دروست دهکهن.

چلونک - ا(چه لونهک - çelûnek): برک، برکی کالهک و شوتی و نهو شتانه،

نه خش کرابی و بکری په رسته وهو له ملی مندال بکری بو سه لامه تی و چاوه زار.

چلبه - ا. ص(چولبوله - çulbule): په له پهل و نیگه رانی، به خشیشی شاعیر.

چل بند - ا. مر(چیل بهند - çil bend): جۆره جلیکی تاییه تی سه ماچپانه.

چلبی - ا. ق(چه له بی - çelebî): سه روه ر، نازناو تکه له کوژاو له زمانی تورکی عوسمانی دا به زانایان و نه دیبان و سازادان گوتراوه.

چلپاسه - ا(چه لپاسه - çelpase): مارمیله که.

چلپ چلپ - ا(چیلپ چیلپ - çilp çilp): شلپه شلپ، شلپه شلپی ئاو.

چلپک - ا(چه لپهک - çelpek): چنگال.

چل تاج - ص. مر(چیل تاج - çiltac): که له شیری پونه پان و گه وړه.

چل تکه - ا. مـــــر(چیل تیککه - çil tikke): پارچه یان پوشاکیک که له سه ره پارچه ی رهنگاوړهنگ دروست کرابی.

چلتوک - ا(چه لتوک - çeltûk): چه لتوک، برنجی نه کوتراو.

چلچراغ - ا(چیلچیراغ - çilçirax): چلچرا، ثورده یا، په روین.

چلچله - ا(چیل چيله - çilçile): په ره سیله که، پرسیلهک.

چلچلی - ا. مص(چیلچیلی - çilçilî): هه وه سبازی و خوشگوزهرانی و رابواردن، به تاییه تی له چل سالییدا.

چلر - ا(چيله ر - çiler): جـــــۆره درهختیکه.

چلش - ا(چولوش - çulus): ترشوکه.

پنجی بیستان.

چله - ا(چیلله - çille): دهزوی بادراو، ژئی کهوان.

چله - ا(چیلله - çille): چله، چلهی له دایک بوون، چلهی مردن، چلهی زستان و...

چله بری - ا.مص(چیلله بوری - çille bûrî): چله بری.

چله تابستان - ا.مر(چیللهی تابستان - çilley tabistan): چلهی هاوین، چلهی روژی یه که می هاوین و وهرزی هه پرتی گهرما.

چله زمستان - ا.مر(چیللهی زه میستان - çilley zemistan): چلهی زستان.

چله گرفت - مص.ل(چیلله گیریفته - çille giriften): چله گرتن، ری و ره سمی چلهی مهرگی که سیک.

چله نشستن - مص.ل(چیلله نیشه سته - çille nişesten): چله نشینی به مه به سستی عیبادت و تاعه تی خوا.

چله نشین - ص.فا(چیلله نشین - çille nişîn): چله نشین، که سی له چله خانه دانشیت و خواپه رستی بکات، چله کیش.

چلیپا - ا(چلیپا - çelîpa): سه لیب، خاچ، چلیپا.

چلیپائیان - ا(چلیپائیان - çelîpa'îyan): سه لیبیان، جوړه رووه کی که که گولته کانی چوار په ره و به شیوه خاچه و هکو گولی شه و بو.

چلیپاوش - ص.مر(چلیپا قهش - çelîpaveş): خاچ ئاسا، و هکو خاچ.

چلیک - ا(چلیک - çilîk): بهرمیل،

چلیکانه.

چلیم - ا(چیلیم - çilîm): جوړه نیترگه له به که، قلیانی ئوی.

چلینگر - ا.ص(چیلینگه - çilînger): قفل و کللساز، وه ستای قفل و کلیان.

چم - ا(چه م - çem): روئینی به لارو له نجه، نازو خوئواندن.

چم - ا(چه م - çem): ئاماده، ساز، ته یار. **چم** - ا(چه م - çem): مانا، شهرح و شرؤقه، جه و هه ری قسه.

چماق - ا.ت(چوماغ - çumax): گورز، چوماغ، گوپال، دارده سستی گه و ره و ئه ستور. **چمان** - ص.فا(چه مان - çeman): خه راما، روئینی به لارو له نجه.

چمان - ا(چه مان - çeman): پیاله، جام، کوله که ی شهراب، هه رشتی شهرابی تیا بخوریته وه.

چمان - ا(چه مان - çeman): چیمه، سه و زه زار، میرگ.

چماندن - مص.م(چه مانندن - çemanden): به لارو له نجه روئیشتن.

چمانه - ا(چه مانه - çemane): گیانه بهر، زینده وهر.

چمانه - ا(چه مانه - çemane): سوراحی، پیاله ی شهراب، کودی شهراب تی کردن.

چمانی - ص.ن(چه مانی - çemanî): ساقی، به له نجه ولار، مه یگی.

چمانیدن - مص.م(چه مانیدن - çemanîden): به لارو له نجه روئیشتن.

چمباتمه - ا(چومباتمه - çumbatme): دانشتن به چیچکانه وه، توته کان،

سهرتوتک، سهرچنچک.

چمپا - ا(چه مپا - cempa): جۆره برنجیکه، برنجی گرده.

چمچاچ - ص(چه م چاچ - çemçaç): چه ماوه، خوار، قه مور، پشت کۆم، کوور، قه مبور.

چمچاره - ا(چیم چاره - çimçare): جۆینه.

چمچم - ا(چومچوم - çumçum): کلاشی په روئین، کلاشی هه ورامی.

چمچم - ا(چوم چوم - çumçum): سم، سمی و لاخ.

چمچم - ا(چه م چه م - çemçem): لاروله نجه.

چمچمه - ا(چوم چومه - çumçume): دهنگی پیتی مـروژت یان چوارپی له روئیشتنا.

چمچه - ا(چه م چه - çemçe): که وگیر، مراک، که وچکی گه وره، ئەسکوی.

چمخال - ا(چه م خال - çemxal): جۆره تفه نگیکی کۆنه، تفه نگی یان ده مانجه ی سهرتۆپ.

چمدان - ا(چه مه دان - çemedan): جانتا.

چمش - ا(چه مش - çemş): چاو.

چمش - ا. مص(چه میش - çemiş): چه مانه وه، ری کردن به نازو عیشوده وه.

چمکانی - ا(چیمکانی - çimkanî): جۆره دره ختیکه.

چمن - ا(چه مهن - çemen): چیمهن، میترگ، سه وزه زار.

چمن ارا - ص. فا(چه مهن ئارا - çemen ara): چیمهن ئارا، که سی که

خزمه تی چیمهن بکات، باخه وان.

چمن افروز - ص. فا(چه مهن ئەفروز - çemen efrûz): گولیک که ره ونه ق به چیمهن و میترگان بدا.

چمن پیرا - ص. فا(چه مهن پیرا - çemen pîra): باخه وان.

چمنزار - ا. مـ(چه مهن زار - çemenzar): میترگوزار.

چمنی - ص. ن(چه مهنی - çemenî): به رده نگی چیمهن، هه رشتی سه وز بی وه کو چیمهن.

چموش - ص(چه موش - çemûş): چه مووش، تۆسن.

چمییدن - مص. ل(چه مییدن - çemîden): به لاروله نجه روئین.

چمندە - ا. فا(چه مه نده - çemende): که سی به لاروله نجه بروات.

چمیده - ا. مف(چه مییده - çemîde): چه ماوه، به لارو له نجه.

چمین - ا(چه مین - çemîn): میز، پیسی، سه رگین.

چناچن - ا(چه ناچهن - çenacen): دهنگی هاویشتنی تیری یهک له دوی یهک به که وان.

چنار - ا(چینار - çinar): دره ختی چنار.

چنان - ق(چونان - çunan): به و جۆره، وه کو ئەوه، ئاوها.

چنانچون - ق(چونان چون - çunançûn): به و شیویه، هه مانجۆر.

چنانچه - ق(چونان چیه - çunan çih): وه کو ئەوه، هه ر کاتی.

چنانکه - ق(چونان کی - çunan ki): به جۆری که، به و جۆره ی که.

چنگ - (چەنگ - çeng): چنگ.
چنگ - ا. ص (چەنگ - çeng):
 چەماو، قولاپ.
چنگ - (چەنگ - çeng): چەنگ،
 جۆرە ئامپىرىكى مۆسىقاىە.
چنگ - (چینگ - çing): دهنووک،
 دهنووکى بالداران.
چنگار - (چەنگار - çengar):
 شىرىبەنجە، قرژال.
چنگال - (چەنگال - çengal): چنگال،
 چنگ.
چنگال خوست - ا. مر (چەنگال خوست -
 çengal xûst): چنگال، نانەولای
 رۆن، نان تىوشەى رۆن.
چنگالى - (چەنگالى - çengali):
 چنگال، نان تىوشەى رۆن و شەکر.
چنگ پشت - ص. مر (چەنگ پوشت -
 çeng puşt): قەمور، کۆم، قەمبور.
چنگک - (چەنگەک - çengek):
 قولاپ.
چنگل - (چەنگەل - çengel): چنگ،
 چنگک.
چنگلاهی - (چەنگ لاهی - çenglahî):
 کۆلارە، بالندەیهکی جوجگ خۆرە.
چنگلرک - ص (چەنگلرک -
 çenglûk): چوارچنگۆلە، کەسى کە
 پەنچەى دەست و پیتی خوارو خراپ بی.
چنگلە - (چەنگولە - çengule):
 چنگۆلە.
چنگ مریم - ا. مر (چەنگی مەریەم -
 çengi meryem): چنگی مەریەم،
 جۆرە گبیاهکی بۆن خۆشە.
چنگوک - ص (چەنگوک - çengûk):

چنبر - (چەنبەر - çenber): بازنە،
 ئەلقە، کەمەى دەف، چەمەرە.
چنبر زدن - مص. ل (چەنبەر زەدەن -
 çenber zeden): پەپکەخواردن.
چنبرمینا - ا. مر (چەنبەرى مینا -
 çenberî mîna): ئاسمان.
چنبرە - ص (چەنبەرە - çenbere):
 بازنەیی، بازنە ئاسا، چەمەرە.
چنبرین - ص. ن (چەنبەرین -
 çenberîn): بازنەیی.
چنیک - (چونبەک - çunbek):
 چیچکان.
چنبە - ص (چونبە - çunbe): گۆپال،
 زەلام و قەلەو.
چنتە - (چەنتە - çente): هەگبە،
 تورەکە، توتیشەبەرە.
چند - ق (چەند - çend): چەن، چەند.
چندال - ا. ص (چەندال - çendal):
 کەناس، کوچەمال.
چنداول - (چەنداقلول - çendavul):
 چریک، خەلکانیک کە لە لەشکرکیشیدا
 لە دواى لەشکریان هەرەکەت بکەن.
چندبر - (چەندبەر - çendber): چەند
 لا.
چندر - (چون دەر - çunder): چەوەنەر.
چندش - ا. مص (چەندیش - çendiş):
 قیژهاتنەو، دل تیک هەلھاتن.
چندضلعی - ا. مر (چەند زیلعی -
 çend zil'î): چەند لایى.
چندل - (چەندەل - çendel): جۆرە
 درەختیکە، سەندەل، قاپ قاپ.
چندن - (چەندنەن - çenden): جۆرە
 درەختیکە، سەندەل، قاپ قاپ.

چنگۆله.

چنگولک - ص (چه نگولهک -
çengûlek): چنگۆله.چنگى - ا. ص (چه نگى - çengî):
چه نگ ژهن.چنو - مر (چونو - çunû): وه کو ئهو، چون
ئهو.چنودپل - ا. مر (چين قسه د پول -
çin ved pul): پردى سيرات.چنه - ا (چينه - çine): چينه، ئهو
دانه و پله يه ي كه مريشك له زهوى
هه ليه گرته وه.

چنه - ا (چه نه - çene): چه ناگه.

چنيدن - م. م (چينيدن - çinîden):
چنين، گۆل چنين، ميوه چينه وه.چنيده - ا. م. ف (چنيده - çinîde):
چنراو.چنين - ق (چونين - çunîn): به مجۆره،
وه كو ئه مه.

چو - ق (چو - çû): وهك، كات.

چوب - ا (چوب - çûb): دار.

چوب بست - ا. مر (چوب به ست -
çûb best): ئه سكه له، كه پرى ميو،
دار به ست، قائمه ميو.چوب پا - ا. مر (چوب پا - çûb pa):
دار شه ق.چوب پنبه - ا. مر (چوب په نبه -
çûb penbe): ته په دۆر.چوبخوارک - ا. مر (چوب خارک -
çûb xarek): خۆره، مۆريکه.چويدار - ا. ص (چويدار - çûbdar):
چيتودار.

چويدانه - ا. مر (چوب دانه -

çûbdane): دره ختيكى دىكاوييه،
سونجو.چويدست - ا. مر (چوب ده ست -
çûbdest): دار ده ست، دارعه سا.چويدنگ - ا. مر (چوب ده نگ -
çûbdeng): دنگ.چوب رخت - ا. مر (چوب ره خت -
çûb rext): چا كلا، عه لاگه ي جل.چوب زدن - م. م. ص (چوب زه دهن -
çûbzeden): داركارى كردن، هه راج
كردنى شت.چوبزن - ص. فا (چوب زهن - çûbzen):
داروه شتين.چوبک - ا (چوبهک - çûbek): چۆغان،
دارى ده هۆل کوتين.چوبک - ا (چوبهک - çûbek): دارى
بچوک، دارى ده هۆل کوتان.چوبکاری - ا. م. ص (چوبکاری -
çûbkarî): داركارى، سه رزه نشت كردن.چوبک اشنان - ا. مر (چوبهک ئوشنان -
çûbek 'uşnan): چۆغان، ئه سپوون.چوبک زن - ص. فا (چوبهک زهن -
çûbek zen): ده هۆل ژهن.چوبکش - ا. مر (چوبكهش - çûbkeş):
ئامپيريكه بۆ بزار كردنى ده نكى په مو له
په مو.چوبكى - ا. ص (چوبهكى - çûbekî):
ده هۆل ژهن.چوبکين - ا (چوبه کين - çûbekîn):
ئامپيرى په مووشى كردنه وه و بزار كردنى
ده نكه كه ي، جيكنه، چيكنه نه.چوب گز - ا. مر (چوب گه ز - çûbgez):
دارىكى بارىكى نيوگه زيبه بۆ پيوانى

کوتال.

چوبینه - ص. ن (چوبینه - çûbine): کاروانه، جوړه مه‌لیکه.

چوبه - ا (چوبه - çûbe): تیرۆک، تیر، قامچی.

چوبین - ص. ن (چوبین - çûbîn): دارین.
چوبینه - ا (چوبینه - çûbîne): جوړه مه‌لیکه به قه‌د مریشکې و دهنووکې درېزه، کاروانه.

چوپان - ا. ص (چوپان - çûpan): شوان، شقان.

چوچونچه - ا (چوچونچه - çûçûnçe): بلوری، قوماشیکې ناسکې سپییه جلی هاوینه‌ی لږ دروست ده‌کړت.

چوخا - ا (چوخا - çûxa): چۆغه.

چوخییدن - مص. ل (چوخییدن - çûxîden): خزین، نوچدان، شه‌رکردن.

چور - ا (چور - çûr): قرقاول، جوړه ته‌بریکه.

چوزه - ا (چوزه - çûze): جوجک، جووجه‌له.

چوشک - ا (چوشک - çûşek): کوزه‌ی لوله‌دار، لوله‌ینه، مه‌سینه‌ی سواله‌ت.

چوشیدن - مص. م (چوشیدن - çûşîdn): مژین.

چوک - ا (چوک - çûk): تاق تاقکه‌ره.

چوک - ا (چوک - çûk): کتر.

چوکده - ا (چوکده - çûkde): پیتاو.

چوگان - ا (چوگان - çewgan): شق، قاشو، گۆچان، گالۆک، گۆپال.

چوگان باز - ا. ص (چوگان باز - çewgan baz): قاشووان.

چوگان بازی - ا. مص (چوگان بازی - çewgan bazî): ته‌راتیننی قاشو‌بازی.

چوگک - ا (چوگک - çûgek): جوجک، کونده‌په‌پو، بایه‌قوش.

چول - ص (چول - çûl): چه‌ماوه، خوار.

چول - ا. ت (چول - çûl): چۆل، بیابان.

چولگان - ا (چولگان - çûlegan): داری پاشایی، سه‌وله‌جان، دارده‌ستی پاشایی.

چوله - ص (چوله - çewle): که‌چ، خوار، چه‌ماوه.

چون - ق (چون - çûn): وه‌ک، کاتی، چونکه، چۆن؟

چون - ا (چون - çûn): جه‌نجه‌ر.

چونتور - ا (چونتور - çûntûr): جوړه رووه‌کیکه.

چونه - ا (چونه - çûne): گونک، شونگه.

چه - ص (چی - çî): پیتی په‌یوه‌ندییه.

چه - ح (چه - çê): ثامرازی بچوک کردنه‌وه‌یه وه‌ک: باغ = باخچه.

چه - ا (چه‌ه - çeh): سوکه‌له‌ی (چاه)ه، بیر.

چه‌ار - ا (چه‌ار - çehar): چوار، چار.

چه‌ار اخ‌ر - ا. مر (چه‌ار اخ‌ر - çehar axur): ناگر، با، خاک.

چه‌ار اخ‌شیج - ا. مر (چه‌ار اخ‌شیج - çehar axşîc): چوار ره‌گه‌زی: ناو، ناگر، با، خاک.

چه‌اراس - ا. مر (چه‌اراس - çehar as): چوار تاس.

چه‌ارایین - ا. مر (چه‌ارایین - çehar ayîn): چوار مه‌زه‌ب، چوار

مه زه بي سونيان: حه نه في، مالكي، شافعي، حه نه لي.

چهاراين - ا. مر (چه هار ئايين - çehar ayîn): خيوه تي گه وري چوارگوشه.

چهارايينه - ا. مر (چه هار ئايينه - çehar ayîne): جوړه جل و بهرگيكي كوني جهنگييه.

چهارابرو - ا. مر (چه هار ئه برو - çehar ebrû): كورپك كه تازه خه تي دابي.

چهاراركان - ا. مر (چه هار ئه ركان - çehar erkan): چوارنكال، چوارلا، روژه لالت، روژئاوا، باكور، باشور.

چهاربالش - ا. مر (چه هار باليش - çehar baliş): چوار باليف، تهخت، كورسي، چوارنكال.

چهاربر - ا. مر (چه هار بهر - çehar ber): چواربه ر، چوارگوشه.

چهاربند - ا. مر (چه هار بهند - çehar bend): چوار جومگه، ههردوو ئانيشك و ههردوو نه ژنؤ.

چهاربندي - ا. مر (چه هار بهندي - çehar bendî): توره كه، كؤله پشتي.

چهاربيخ - ا. مر (چه هار بيخ - çehar bîx): چوار ره گه زي: ئاو، ئاگر، با، خاك، چوار سروشت.

چهارپا - ا. مر (چه هار پا - çeharpa): چوارپي، ولاخ.

چهارپاره - ا. مر (چه هار پاره - çehar pare): چه قه وانه، جوړه سه مايه كي كونه، جوړه گولله يه كي تفهنگه.

چهارپايه - ا. مر (چه هار پايه -

çehar paye): كورسي بچووك، ته پلهك، چوارپايه.

چهارپهلو - ا. مر (چه هار په هلو - çehar pehlû): چوارپالوو، توكمه، قه له و، زگ زل، ورگن، ته پالدان.

چهارتخم - ا. مر (چه هار توخم - çehar tuxm): جوړه ده رمانيكه بو كوكه و نازاري سينگ.

چهارتكبير - ا. مر (چه هار ته كبير - çehar tekbîr): تهرك كردني دنيا، نوښتي مردوو.

چهارجوي - ا. مر (چه هار جوي - çehar cûy): چوار رووباري به هه شته گوايه ئاوي سازگارو ههنگوين و شيرومه ي پيدا ده روات.

چهارجهت - ا. مر (چه هار جي ههت - çehar cihet): چوارنكال: روژه لالت، روژئاوا، باكور، باشور.

چهارچرخه - ا. مر (چه هار چه رখে - çehar çerxe): گاليسكه ي چوار تايه.

چهارچوب - ا. مر (چه هار چوب - çehar çûb): چوارچيوه.

چهارده - ا. (چه هار دهه - çehardeh): چوارده.

چهارده معصوم - ا. مر (چه هار دهه مه سوم - çehardeh me'sûm): پيغه مبهرو فاتيমে ي كچي و دوازه ئيمامي شيعه يان.

چهارديواري - ا. مر (چه هار دي قاري - çehar dîvarî): چوار ديواري، مال.

چهارراه - ا. مر (چه هار راه - çehar rah): چوار رتيان.

چهارزانو - ا. مر (چه هار زانو - çehar zanû): چوار مشق،

چوارمه شقی.

چهار سمت - ا. مر (چه هار سه مت - çehar semt): چوارلا، چوارنکال، سهر، خوار، چهپ، راست.

چهار سو - ا. مر (چه هار سو - çehar sū): چوار ری، چوار ری میان بازار.

چهار سوق - ا. مر (چه هار سوغ - çehar sūx): دنیا، چوار ریانی نیوان بازار.

چهار شاخ - ا. مر (چه هار شاخ - çehar şax): شنه.

چهار شانه - ص. مر (چه هار شانه - çehar şane): چوار شانه، كهته و قهله و، توكمه.

چهار شنبه - ا. مر (چه هار شنبه - çehar şenbe): چوار شنبه.

چهار شنبه سوری - ا. مر (چه هار شنبه سوری - çehar şenbe sūrî): چوار شنبه سوری، جوره جه ژنیكه.

چهار صد - ا. مر (چه هار سه د - çehar sed): چوار سه د.

چهار ضرب - ا. مر (چه هار زه رب - çehar zerb): جوره ساز ژه نییكه.

چهار ضلعی - ا. مر (چه هار زیلئی - çehar zil'î): چوارلا.

چهار طاق - ا. مر (چه هار تاغ - çehar tax): جوره خیوه تیکی

چوار گوشه یه. گومه زیان میچی له سهر چوار پایه رۆنراو.

چهار طبع - ا. مر (چه هار ته بع - çehar teb'): چوار سروشت، گه رمی و ساردی و وشکی و ته پی.

چهار عمل اصلی - ا. مر (چه هار ئەمه لی ئەسلی - çehar emelî eslî): کۆکردنه وه، لی دهره یێنان، لی کێدان، دابه شکردن.

چهار عنصر - ا. مر (چه هار ئونسور - çehar 'unsûr): چوار سروشت، چوار ره گه زی: ئاو، ئاگر، با، خاک.

چهار فصل - ا. مر (چه هار فه سل - çehar fesl): چوار وه رزی سال: به هار، هاوین، پایز، زستان.

چهار قب - ا. مر (چه هار غه ب - çehar xeb): جوره جلیک بووه كه له كۆنا پاشایانی ئیرانی و توران له بهریان ده کرد.

چهار قل - ا. مر (چه هار غول - çehar xul): چوار سوره تی قورئانی پیرۆزن كه ههر یه کێکیان به وشه ی (قُل) ده ست پیده کات: (قُل هو الله، قُل اعوذ برب الفلق، قُل اعوذ برب الناس، قُل یاأیها الکافرون).

چهار گامه - ا. مر (چه هار گامه - çehar game): ئەسپی خوشبه ز، ئەسپی ره هوان، ره هوال، خوشپۆ.

چهار گاه - ا. مر (چه هار گاه - çehar gah): چوارگا، ئاههنگی مۆسیقییه.

چهار گل - ا. مر (چه هار گول - çehar gul): جۆشانه ی گولی وه نه وشه و په نیره ک و کوله که و نیلوفه ر بۆ دهرمان.

چهار گل - ا. مر (چه هار گول - çehar gul): چوار گول، چوار گوشه.

چهار گوش - ا. مر (چه هار گوش - çehar gûş): چوار گوشه.

چهار گوشه - ا. مر (چه هار گوشه - çehar u heft): ناماژدهیه بو چوار سروشت و حهوت هه ساره.

چهارهنگام - ا. مر (چه هار ههنگام - çehar hengam): چوار وهرزی سال.

چهاریار - ا. مر (چه هار یار - çehar yar): چوار یار، چوار خه لیفه ی راشدین.

چهاریک - ا. مر (چه هار یهک - çehar yek): چوار یهک، چارهک.

چهچه - ا (چه هه چههه - çeh çehe): چه هه چههه، ئاوازی بولبول و هه موو مه لیکی دهنگخوش.

چهر - ا (چهر - çihir): چاره، روخسار، روو.

چهره پرداز - ص. فا (چیهره پهرداز - çihre perdaz): نیگارکیش، سوره تگه ر.

چهل - ا (چیهل - çihl): چل، ژماره ی چل.

چهل بند - ا. مر (چیهل بهند - çihl bend): چل بهند، جوړه جلیکی تاییه تی سه ماچپانه.

چهل تاج - ص. مر (چیهل تاج - çihl tac): چل تاج، که له شیری پۆینه پان و گه وره.

چهل تکه - ا. مر (چیهل تیککه - çihl tikke): چل پارچه، پۆشاکیک که له سه ره پارچه ی رهنگا و رهنک دروست کرابی.

چهل چراغ - ا. مر (چیهل چیراغ - çihil çirax): چلچرا، سورده یا، په روین.

چهل صبح - ا. مر (چیهل سوپح - çehar u heft): ناماژدهیه بو چوار سروشت و حهوت هه ساره.

چهار گوشه - ا. مر (چه هار گوشه - çehar gûşe): چوار گوشه، چوار قورنه.

چهارگوشی - ا. مر (چه هار گوشه - çehar gûşî): گۆزه ی چوار قولفه، سوراحی چوار قولفه.

چهارگرهر - ا. مر (چه هار گه وهه ر - çehar gewher): چوار سروشت، چوار جه وهه ری ئاو، ئاگر، با، خاک.

چهارمادر - ا. مر (چه هار ماده ر - çehar mader): چوار سروشت.

چهارمذهب - ا. مر (چه هار مه زهه ب - çehar mezheb): چوار مه زه بی سونیان: حه نه فی، مالکی، شافیهی، حه نه لی.

چهارمضرب - ا. مر (چه هار میزراب - çehar mizrab): جوړه ئاهه نگیکی مؤسیقایه.

چهارمغز - ا. مر (چه هار مه غز - çehar mexz): کاکله گوپز و فندق و بادهم و پسته.

چهارمرج - ا. مر (چه هار مه وج - çehar mewc): توفان، گپژاو، گپژهنگ.

چهارمیخ - ا. مر (چه هار میخ - çehar mîx): چوار میخه، جوړه ئه شکه نجه به که.

چهارنعل - ا. مر (چه هار نه ئل - çehar ne'l): چوار ناله.

چهارنفس - ا. مر (چه هار نه فس - çehar nefis): چوار نه فس، نه فسی ئه ماره، نه فسی له وامه، نه فسی ملهمه، نه فسی مطمئنه.

چهاروهفت - ا. مر (چه هار وهه فت - çehar u heft): ناماژدهیه بو چوار سروشت و حهوت هه ساره.

çihl subh): چل رۆژهی تایبەت بە عیبادەت.

چهل کلید - ا. مر (چیهل کلید - çihl kilîd): چل کلیل، پروانه (چل کلید).

چهلە - ا (چیهله - çihle): چلله.

چی - ا (چی - çî): سوکەڵە (چیز) - ه که دەکاتە شت.

چی - (چی - çî): چی؟ ئامرازی پرسیار.

چی - ت (چی - çî): پاشگره، ئاوەلناوہی بکەری پێ دروست دەکـرـێـت وەک: پینەچی.

چیاڵک - ا (چیاڵەک - çîyalek): تووی فەرەنگی.

چیت - ا (چیت - çît): جۆره کوتاڵیکه، چیت.

چیتا - ا. هن (چیتا - çîta): توله پلنگ، یوز پلنگ.

چیچک - ا (چیچەک - çîçek): خال.

چیدن - مص. م (چیدەن - çîden): چنن، چینه‌وه‌ی میوه‌و گول و...، که‌سێ که میوه بچنێ.

چیننده - ا. فا (چینه‌نده - çînende): میوه‌چنه‌وه.

چیده - ا. مف (چیده - çîde): گول یان میوه‌ی چنراو، هه‌لبژاردە.

چیر - ص (چیر - çîr): زال، سه‌رکه‌وتوو.

چیره - ص (چیره - çîre): زال، دلاوهر، بالا‌ده‌ست.

چیره - ا (چیره - çîre): مێزەر، دەر‌سوک، شاشک.

چیره‌دست - ص. مر (چیره‌ده‌ست - çîre dest): کارامه، لێهاتوو، هونه‌رمه‌ند، ده‌ست ره‌نگین، بالا‌ده‌ست.

چیز - ا (چیز - çîz): شت، هه‌ر شتیکی بێ گیان.

چیزک - ا (چیزه‌ک - çîzek): ژێژک، شتۆکه.

چیزو - ا (چیزو - çîzû): سیخوڕ، سوچه‌ر.

چیست - (چیست - çîst): چییه؟ ئامرازی پرسیار.

چیستان - ا. مر (چیستان - çîstan): مه‌ته‌ل، تشتان، ئە‌مه‌ چییه‌و چی پێ ده‌لێن، چه‌وچه.

چیغ - ا (چیغ - çîx): چیغ، مالمان مال‌اوسێ چیغمان جودایی.

چیلان - ا (چیلان - çîlan): شیلان، عه‌نناب.

چیلان - ا (چیلان - çîlan): ئاسنجاوی وەک قفل و کلیل و ئە‌لقه‌ریزی ده‌رگاو کێردو چه‌قۆ.

چیلانگر - ا. ص (چیلانگه‌ر - çîlanger): کلیل و قفل‌ساز.

چیمکانی - ا (چیمکانی - çîmkanî): جۆره رووه‌کیکه.

چین - ا (چین - çîn): قه‌د، نوشت.

چینچیلا - ا (چینچیلا - çîn çîla): جۆره سمۆره‌یه‌که، گیانله‌به‌ریکه له سمۆره ده‌چیت و پێسته‌که‌ی زۆر به‌قیمه‌ته.

چین خوردن - مص. ل (چین خوردەن - çîn xûrden): لۆچ بوون، چرچ بوون.

چین خوردە - ا. مف (چین خوردە - çîn xûrde): لۆچ بوو، چرچ بوو.

چین دادن - مص. م (چین داده‌ن - çîn دادن): قه‌دکردن، قه‌دو نوشت کرن.

چيندار - ص. مر (چين دار - çîndar):
چيندار.

چينود - ا (چين ڦهد - çînvêd): پردى
سبرات.

چينه - ا (چينه - çîne): چينه،
چينه كردنى مريشك.

چينه - ا (چينه - çîne): موره، چينه
ديوارى قور.

چينه - ا (چينه - çîne): چين، تويز.

چينه دان - ا. مر (چينه دان - çîne dan):
چيكلدانهى مريشك.

چينه شناسى - ا. مص (چينه شناسى -
çîne şinasî): جيولوجى.

چينى - ص. ن (چينى - çînî): خه لكى
چين، دهستكردى چين.

چينى - ا (چينى - çînî): قايى چينى،
فه خوورى، جوړه سواله تيكي زور باشه.

ح

ح - حر (ح- H):

پیتی هه شته می ئه لیفبای فارسییه به (ها) ده خوینریتته وه، به حه ساوی ئه بجه د ده کاته (۸). ئه م پیتته له وشه بیه ره سه نی فارسییدا به دی ناکریت، تایبه ته به و وشانه ی که له عه ره بییه وه وه رگیراون.

حائر - ا. فا. ع (هائیر - hair): سه رسام، سه رگه ردان، حه یرماو، واق وړماو، داماو، سه رگه شته.

حائر - ا. ع (هائیر - ha'ir): شوینی کوپونه وه ی ئاو، گولاوی باران.

حائر - ا. فا. ع (هائیره - ha'ire): ژنی سه رگه ردان، حه یرماو، سه رسام، سه رگه شته، داماو.

حائری - ص. ن. ع (هائیری - ha'irî): شوینی مه زاری حه زه تی حوسین.

حائز - ا. فا. ع (هائیز - ha'iz): دارا، وه ده ست هیئهر، خودان.

حائض - ا. فا. ع (هائیز - ha'iz): ژنی حه یزدار، بی نوپ.

حائط - ا. ع (هائیت - ha'it): دیوار.

حائک - ا. فا. ع (هائیک - ha'ik): جولا، شالباف.

حائل - ص. ع (هائیل - ha'il): به ره له ست، نه زوک، رهنگ گوراو.

حابس - ا. فا. ع (هابیس - habis): چه پسکه ر.

حابط - ا. فا. ع (هابیت - habit): به تال، فاسید.

حابل - ص. ع (هابیل - habil): جادوگر، سیحریاز، تان، رایهل، راوچی، داونه ره وه.

حاتم - ص. ع (هاتیم - hatim): داوهر، قازی، حاکم، قه له ره ش، ناوی کابرایه کی سه ر به تیره ی ته ی بووه که له دلاوایی و جوامیری و پیاو ته ی دا به ناو بانگ بووه وه ده ور به ری سه ده ی شه شه می زاینی دا ژیاوه ..

حاج - ا. فا (هاج - hac): که سئ که حه جی کردبی، حاجی، که سییک زیاره تی مائی خوی له مه که کردبی.

حاجات - ا. ع (هاجات - hacat): پیداو یستیان.

حاجب - ا. ص. ع (هاجیب - hacib):
برو، دەرگاوان، پەردەدارى بارەگای پاشا،
بەرھەلست، لە زانستى جوانکاریدا بەو
وشەيە دەلێن کە بەر لە قافیەى ئەسلى
دوو بارە دەبیتهوه.

حاجب ماوراء - (هاجیبی مافەر - hacibi mavera)
: هەر شتیک لەو
دیوبیەوه هیچ نەبینرێ.

حاجت - ا. ع (هاجەت - hacet):
زەرورەت، پێویستی، ئومێد، ئارەزوو.

حاجت روا - ص. مر. ع (هاجەت رەقا - hacet reva)
: ئەوێ پێویستی
جێبەجێ کرابێ.

حاجتمند - ص. مر. ع (هاجەت مەند - hacet mend)
: حەوجە مەند، ئحتیاج.
حاجتومند - ص. مر. ع (هاجەتومەند - hacetû mend)
: حەوجە مەند،
ئحتیاج، چاو لە دەست.

حاجر - ا. فا. ع (هاجیر - hacir):
بەرھەلست، زەویيەک ناوەندی چال و
دەوروپەری بەرزبێ.

حاجز - ا. فا. ع (هاجیز - haciz):
لەمپەر، تەگەرە، کۆسپ.

حاجم - ا. فا. ع (هاجیم - hacim):
خوێن بەردەر، حەجامات کیش.

حاجه - ا. فا. ع (هاجە - hace): ژنێ کە
زیارەتی کابەى کردبێ.

حاجی - ص. فا. ع (هاجی - hacî): کەسێک
چووبیته حەج، حاجی.

حاجی فیروز - ا. مر. ع. فا. ع (هاجی فیروز - hacî firûz):
کە دەموچاوی خۆی رەش و جلی سور لەبەر
بکات و بە چەند رۆژێک بەر لە نەورۆزو

تا دواى ئاھەنگین نەورۆز بە ئەداو ئەتوارو
گۆرانی خەلکی شاد بکاو بێنیتە پێکەنین.
حاجی لک لک - ا. مر. ع (هاجی لک لک - hacî lek lek):
حاجی لەق لەق،
بائندەيەکی دەنوک و لاق درێژە.

حاجیه - ص. ع (هاجییه - hacîye):
ئافرەتی حەجکردوو.

حاد - ص. ع (هاد - had): تون و تفت،
تیژ، برێدە.

حادث - ا. فا. ع (هادیس - hadis):
تازە داھاتوو، نۆیاو.

حادثات - ا. ع (هادیسات - hadisat):
پیشەتان، رووداوان، قەوماوان.

حادیثه - ا. فا. ع (هادیسە - hadise):
نۆیەرە، نۆیاو، تازە داھاتوو، رووداو، بەلا،
پیشەات.

حادیثه جو - ص. فا. ع. فا. ع (هادیسەجو - hadise cû):
سەر بە گۆیەنگ، کەسێ کە عەودالی
رووداوی تازەيە، جەرەزە.

حادیثه زای - ص. فا. ع. فا. ع (حادیسەزای - hadise zay):
رووداو خولقین.

حاده - ص. ع (هاددە - hadde): تون،
توند، تیژ.

حادی - ص. فا. ع (هادی - hadî):
وشتەرەوان، کەسێک کە بە دەم گۆرانی و
ئاوازه و شتران پرانی.

حاذق - ا. فا. ع (هازیغ - hazix):
کارامە، لێھاتوو، زیرەک، شارەزا.

حار - ص. ع (ھار - har): گەرم.

حارث - ا. فا. ع (ھاریس - haris):
جووتیار، وەرزیڕ، جووتیڕ، جووتکار،
جوت بەند.

حارس - ا.فا - ع(هاریس - haris): پاسهوان، هرهس، نیگابان.
هاره - ص.ع(هاره - hare): گهرم.
حازم - ا.فا - ع(هازیم - hazim): هوشیار، بههزم، دورئه‌ندیش، دووربین.
حازی - ص.ع(هازی - hazî): فالگرهوه، ده‌ستگرهوه، که‌سی زور شاره‌زا له کاریکدا.
حاس - ا.فا - ع(حاس - had): هستیار، هستکهر.
حاسب - ا.فا - ع(حاسیب - hasib): ژمیریار، حیسابزان.
حاسد - ا.فا - ع(حاسید - hasid): هه‌سود، ئیره‌یی بهر.
حاسر - ا.فا - ع(حاسیر - hasir): سه‌رکۆت، سه‌ر روت، ژنی سفور، دوئیلکاری بی خوده و زری.
حاسه - ا.فا - ع(حاسه - hase): هه‌ست، هه‌ر به‌کیک له پینج هه‌سته‌ی دیتن، بیستن، بۆنکردن، چه‌شن، لیسوین.
حاشا - ق.ع(حاشا - haşa): حاشا، هه‌رگیز، نه‌خیر، نا.
حاشاک - ق.ع(حاشاک - haşak): دوور له تو، حاشا له تو.
حاشالک - ق.ع(حاشاله‌ک - haşalek): دوور له تو.
حاشالله - ع(حاشالیللاه - haşa lillah): په‌نا به‌خوا.
حاشاوکلا - ع(حاشاڤه‌که‌للا - haşa vekella): به‌هیچ جوړی نه، هه‌رگیز.
حاش لله - ع(حاش لیللاه - haşe lillah): په‌نا به‌خوا.

حاشیه - ا.ع(هاشییه - haşîye): په‌راویز، په‌راویزی جل، کتیب، ده‌ست و پیوه‌ندو که‌سوکار.
حاشیه‌بندی - ا.مص - ع.فا(هاشییه به‌ندی - haşîye bendî): په‌راویز دروست کردن، گوئکاری چوار ده‌وری باخچه.
حاشیه‌دار - ص.مر - ع.فا(هاشییه‌دار - haşîye dar): په‌راویزدار.
حاشیه‌دوزی - ا.مص - ع.فا(هاشییه دوزی - haşîye dûzî): په‌راویز پیوه‌درونی جل و شتی له و بابه‌ته.
حاشیه‌نشین - ص.فا(هاشییه نشین - haşîye nişîn): که‌ناره‌نشین، که‌سیک که له قه‌راخی مه‌جلسه‌وه دانیشیت.
حاشیه‌نویس - ص.فا(هاشییه نویس - haşîye nuvîs): حاشییه‌نووس، په‌راویزنووس، که‌سیک که په‌راویز بۆ کتیبیک بنووسیت و ماناو ده‌سته‌واژه‌کانی روون بکاته‌وه.
حاصد - ا.فا - ع(حاسید - hasid): دروینه‌وان، دره‌وکه‌ر.
حاصر - ا.فا - ع(حاسیر - hasir): هه‌ر شتی بیهته‌کۆپ، ژمیریار.
حاصل - ا.فا - ع(حاسیل - hasil): به‌روبووم، سوود، نه‌نجام، به‌ده‌ست هاتوو، ده‌رامه‌ت.
حاصل جمع - ا.مر(حاسیلی جه‌می - hasili cem'): نه‌نجامی کوک‌ردنه‌وه‌ی دوو ژماره‌یان زیاتر.
حاصلخیز - ص.مر(حاسیل خیز - hasil xîz): زه‌وی به‌پیت، به‌به‌روبووم.

دایه‌ن، په‌رستار، ئافره‌تی که په‌رویده‌کردنی مندالی له‌ئسته‌ویه.

حاطب - ا.فا - ع(هاتیب - hatib):

دارکه‌ر، چیلکه‌و دارکه‌ر.

حاطب اللیل - ا.فا - مر(هاتیبول له‌یل -

hatibul leyîl): دارکه‌ری شه‌و، هه‌له‌وه‌ری هه‌رزه‌وێژ.

حافد - ا.ص - ع(هافید - hafid):

نه‌وه، خزمه‌تکار، نه‌قی.

حافر - ا.فا - ع(هافیر - hafir): چال

هه‌لکه‌ن، سمی و لاخ، قایقاپ.

حافر البغل - ا.مر - ع(هافیرول به‌غل -

hafirul bexl): سمی هیستر، جوژه رووه‌کێکه.

حافر المهر - ا.مر - ع(هافیرول موهر -

hafirul muhr): سمی جوانو، جوژه رووه‌کێکه.

حافظ - ا.فا - ع(هافیز - hafiz):

پاسه‌وان، حافیز، ئه‌وه‌ی قورئانی له‌به‌ر بێ.

حافظه - ا.فا - ع(هافیزه - hafize):

زه‌ین، هۆش، زاکیه، یاد.

حافل - ا.فا - ع(هافیل - hafil): پیر،

زۆر، شوینی قه‌ره‌بالغ، مه‌مکی پیر شیر.

حافی - ص - ع(هافی - hafî): پێ په‌تی،

پێ خاوس.

حاق - ا.فا - ع(هاغ - hax): حه‌قیقه‌ت،

هه‌قیقه‌تی کار، ناوه‌پراست، ناوه‌ند.

حاقد - ا.فا - ع(هاغید - haxid): کینه

له‌ دل، رغن، به‌دخوا، به‌دنیا.

حاقه - ا.فا - ع(هاغه - haxe):

قیامه‌ت، ناوه‌ند، به‌لای بێ چه‌ندوچوون.

حاکم - ا.فا - ع(هاکیم - hakim):

حاصل ضرب - ا.مر(هاسیلی زه‌رب -

hasili zerb): ئه‌نجامی لیکدانی دوو ژماره‌ یان زیاتر.

حاصل کلام - ا.مر(هاسیلی که‌لام -

hasili kelam): خولاسه‌ی که‌لام، پوخته‌ی قسه.

حاصل مصدر - ا.مر(هاسیلی مه‌سده‌ر -

hasili mesder): وشه‌یه‌که که مانای چاووگ بدات وه‌ک: به‌دی، چاکی.

حاصله - ا.فا - ع(هاسیله - hasile):

ئه‌نجام، ده‌ستکه‌وت، قازانج، به‌روبووم.

حاصن - ا.فا - ع(هاسین - hasin): ژنی

داوین پاک، ژنی خواناس و میت‌دار.

حاضر - ا.فا - ع(هازیر - hazir):

ئاماده، حازر، ئیستا، شارنشین.

حاضرالذهن - ص.مر(هازیروز زیهن -

haziruzzihn): زه‌ین روون.

حاضر جواب - ص.مر(هازیر جه‌قاب -

hazir cevab): حازر وه‌لام، شوخ، سوعبه‌تچی، قوشمه، دلیر.

حاضر غایب - (هازیر غایب -

hazir xayîb): به‌جه‌سته حازرو

به‌هۆش و هه‌ست غایب، جیاکردنه‌وه‌ی

حازرو غایب.

حاضره - ا.فا - ع(هازیره - hazire):

شار، شاری گه‌وره.

حاضری - ا.ص - ع(هازیری - hazirî):

حازری، ئه‌وه‌ی هه‌یه، خو‌راکی ساده که کولانی نه‌وێ وه‌کونان و په‌نیر.

حاضریراق - ص.مر - ع.ت(هازیر یه‌راغ -

hazir yerax): حازرو ئاماده، ته‌یار،

له‌سه‌رپێ.

حاضنه - ا.فا - ع(هازینه - hazine):

فهرمانده، فهرمانپروا، داوهر، قازی، حاکم.

حاکمیت - مص. جع- ع (هاکمییه-ت- hakimîyet): حوکمپانی، فهرمانپروایی.

حاکمین - ا.ع (هاکمین- hakimîn): داوهران.

هاکی - ا.فا- ع (هاکی- hakî): حیکاته تخوان.

حال - ا.فا- ع (هال- hal): ئیستا، چۆنیه تی شتیک، حال و نه حوال.

حال - ا.فا- ع (هال- hal): ئاویتته بوو.

حالا - ق- ع (هالا- hala): نهو، ئیستا، هه نوکه، فی گاچی، نها، ئیره نگه.

حالات - ا.ع (هالات- halat): وه زع و حالان، رووداوان، حال و نه حوالان.

حالب - ا.فا- ع (هالیب- halib): مه ردوش، بیریشان، میزه رۆ.

حال بحال شدن - مص.ل (هال بیهال شوده- hal bihal şuden): گۆران، گۆران له حالیکه وه بۆ حالیکه دی، دۆخگۆرکی.

حالبی - ا.ع (هالیبی- halibî): جۆره رووه کیکه.

حالت - ا.ع (هالهت- halet): حالهت، چۆنیه تی، وه زع و حال، خویشی، سه رمه سستی، مه رگ.

حالق - ا.فا- ع (هالیغ- halix): نوره، دارو.

حالق الشعر - ا.مر- ع (هالیغولششه ئر- halixuş şe'r): سه رتاش، میتوی کتوی.

حالی - ص.ع (هالیک- halik): تاریک، زۆر تاریک، زۆر رهش، سامناک،

ترسناک.

حال کردن - مص.ل (هال که رده- hal kerden): حال لی هاتن، هاتنه جۆش و خرۆش.

حال گردان - ص.فا- ع (هال گه ردان- hal gerdan): بگۆری حال، خوا، گۆرینی حالی که سیک.

حالی - ا.فا- ع (هالی- halî): ژنی که خوێ به زیرو زیوی رازانبیتته وه، ژنی خشل پۆش.

حالی - ق (هالی- halî): ئیستا، هه نوکه.

حالیایا - ق- ع (هالیایا- halîya): هه ر ئیستا، ئائیستا، نهو، به په له.

حالی شدن - مص.ل (هالی شوده- halî şuden): تیگه بیشتن، حالی بوون، ده رک کردن، فامکرن.

حالی کردن - مص.م (هالی که رده- halî kerden): تنی گه یاندن، حالی کردن.

حامد - ا.فا- ع (هامید- hamid): شوکرانه بیژ، سه ناگو، سوپاسگوزار.

حامض - ا.فا- ع (هامیز- hamiz): ترش، تامی ترش.

حامل - ا.فا- ع (هامیل- hamil): کۆل هه لگر، ژنی دوو گیان.

حامله - ا.فا- ع (هامیله- hamile): ژنی سکپر، ژنی دوو گیان، ئاوس، ئاقس.

حامی - ا.فا- ع (هامی- hamî): پشتیوان، پارێزه ر، یاوه ر، لایه نگر، پاسه وان.

حامی - ص.ن- ع (هامی- hamî): نه وه پین حامی کۆری نوح.

حانات - ا.ع (هانات - hanat): مه‌یخانان.

حانوت - ا.ع (هانوت - hanût): دوکان، موغازه.

حانه - ا.ع (هانه - hane): مه‌یخانه، دوکانی مه‌یفرۆشی.

حاوی - ا.ف-ع (هافی - havî): جیبی شتان.

حب - ا.ع (هوب - hub): مه‌حه‌به‌ت، ئه‌شق، خوشه‌ویستی، دل‌داری، ئه‌فین.

حب - ا.ع (هوب - hub): کوپه‌ی ئاو.

حب - ا.ع (هوب - heb): دانه‌ویله، حه‌بی سه‌ریه‌شه.

حبائک - ا.ع (هه‌بائیک - heba'ik): مه‌داری نیوان ئه‌ستیران، ریگه‌ی نیوان له‌لان.

حبائل - ا.ع (هه‌بائیل - heba'il): داو، به‌ند، قه‌ید.

حباب - ا.ع (هوباب - hubab): بلقی، بلقی ئاو.

حباب - ا.ع (هوباب - hubab): دۆستایه‌تی، خوشه‌ویستی، دیو، شه‌یتان، مار.

حبات - ا.ع (هه‌بیات - hebbat): دانه‌ویله.

حباحب - ا.ع (هوباهیب - hubahib): گوله‌ ئه‌ستیره، میرویه‌که به شه‌وان ده‌بریسکیته‌وه.

حباری - ا.ع (هوبارا - hubara): چیرگ، جۆزه بالنده‌یه‌که.

حبال - ع (هیبال - hibal): کندر، حه‌بل، رست، گوریس، په‌ت.

حبال - ص.ع (هه‌بیال - hebbal):

حه‌بل‌فرۆش، حه‌بلساز. په‌تساز.

حب الاس - ا.مر-ع (هه‌ببول ئاس - hebbul as): دهنکی مۆرد.

حب الاثل - ا.مر-ع (هه‌ببول ئه‌سل - hebbul esl): جۆزه دره‌ختیکه له

دارگه‌ز ده‌چی.

حب البان - ا.مر-ع (هه‌ببول بان - hebbul ban): دهنکی دره‌ختی بان.

حب البطم - ا.مر-ع (هه‌ببول به‌تم - hebbul betm): قه‌زوان.

حب البلسان - ا.مر-ع (هه‌ببول به‌لسان - hebbul belsan): جۆزه دره‌ختیکه.

حب الخروع - ا.مر-ع (هه‌ببول خروء - hebbul xurû'): گسه‌رچه‌ک، گه‌نه‌گه‌رچه‌ک.

حب الرشاد - ا.مر-ع (هه‌ببول ره‌شاد - hebbul reşad): تۆوی خه‌رده‌ل، به‌ری

خه‌رده‌ل، تۆوی خه‌رتله.

حب الشوم - ا.مر-ع (هه‌ببول شوم - hebbul şûm): جۆزه دره‌ختیکه.

حب السنوبر - ا.مر-ع (هه‌ببول سانه‌ویه‌ر - hebbul senewber): به‌ری داری سنۆیه‌ر.

حب العرعر - ا.مر-ع (هه‌ببول عه‌رعه‌ر - hebbul erer): میوه‌ی دره‌ختی

عه‌رعه‌ر.

حب العصفور - ا.مر-ع (هه‌ببول ئوسفور - hebbul 'usfur): تۆوی کاجیره.

حب العلق - ا.مر-ع (هه‌ببول ئه‌له‌غ - hebbul ele'x): توت‌رک.

حب الغار - ا.مر-ع (هه‌ببول غار - hebbul xar): میوه‌ی دره‌ختی غار.

حب الفقد - ا.مر-ع (هه‌ببول فه‌غد -

hebbul fexd): جـۆره دهوه نیـکه،
بیبه ری کتوی.

حب المحلب- ا.مر-ع (هه ببول مه هلهب-
hebbul mehleb): جۆره دره ختیـکه.

حب الملوك- ا.مر-ع (هه ببول مولوك-
hebbul mulûk):

حباله- ا.ع (هیباله- hibale): داو،
قهید، بهند.

حبحاب- ص.ع (هه بهاب- hebhab):
پیاوی کوله بالای ناشیرین، بهدخوو،
گرگن.

حبذا- ع (هه ببهزا- hebbeza): خۆزیا،
بریا، کاشکی.

حبر- ا.ع (هیبر- hibr): مه ره کهب،
جه وهه ر.

حبر- ا.ص-ع (هه بر- hebr): زانا،
چاکه کار، پیشه وای ئاینی، سه روکی
ره به نان له لای جوله که.

حبر- ا.ع (هیبر- hibr): شادمانی،
نیعمه ت.

حبر- ا.ص-ع (هه بیر- hebir): جۆره
قوماشیکه.

حبرج- ا.ع (هه بره ج- hebrec): جۆره
مراوییه که له میسر زۆره.

حبس- مص.ع (هه بس- hebs): گرتن،
زندانی کردن.

حبس ابد- ا.مر-ع (هه بسی ته به د-
hebsi ebed): چه بسی هه تا هه تایـی.

حبس با اعمالی شاقه- ا.مر
(هه بس با ئەمـالی شـاغـه-
hebs ba e'malî şaxe): جۆره

چه پسیکه زندانی ده بی له ماوه ی
مه حکومییه که یدا کاری دژوار ته نجام بدا.

حبس تادیبی- ا.مر (هه بسی ته ئدیـی-
hebsi te'dîbî): چه بسی جینایات که
ماوه که ی له چه ند مانگی که وه تا سی
ساله.

حبس تکدیری- ا.مر (هه بسی ته کدیـری-
hebsi tekdirî): چه بسه له سه ر شتی
بچوک ماوه که ی ۲ تا ۱۰ رۆژه..

حبس البول- ا.مر (هه بسول به ول-
hebsul bewl): میزگیران.

حبس الطمث- ا.مر-ع (هه بسول ته مس-
hebsul tems): چه یزنه بوونی ژن،
عاده نه بوونی ژنان، چه یزگیران.

حبسخانه- ا.مر (هه بسخانه-
hebsxane): چه پسخانه، بهندیخانه،
زیندان، گرتوخانه.

حبسگاه- ا.مر (هه بسگاه- hebsgah):
چه پسخانه، زندان، بهندیخانه.

حبسه- ا.مص-ع (هه یسه- hubse):
زمانگیران.

حبسی- ا.ص (هه بسی- hebsî):
زیندانی، بهندی.

حبسیه- ا.ع (هه بسییه- hebsîye):
قه سیده یه که شاعیر له زیندانا بو
حالی خۆی گۆتبی.

حبش- ا.ع (هه بهش- hebeş):
تایفه یه کی رهش پیستی ته فریقان.

حبخ- ا.ع (هه بهخ- hebex): بنچک،
دهوهن، شخه ل، دقـی.

حبخ البقر- ا.مر-ع (هه بغول به غه ر-
hebxul bexer): پونگه گاویلکه.

حبک- ا.ع (هوبک- hubk):

حبل- ا.ع (هه بل- hebl): ده مار،
په یمان، پهت، بهند، حه بل، لقـی میـو.

جبل - ا.ع (ههبل - hebl): پەت، حەبل، گوریس، ئاوسی.

جبل - ا.ص - ع (هیبل - hibl): زانا، زیرەک، زرینگ، بەهۆش.

جبل الذراع - ا.مر - ع (ههبلوز زیراء - hebluz zira'): دهماری بازوو.

جبل العاتق - ا.مر - ع (ههبلول ئاتیغ - heblul atix): دهماری نیوان شان و مل.

جبل الله - ا.مر - ع (ههبلول للاه - heblul lah): کتیبی خوا، باوهریوون به خوا.

جبل المتین - ا.مر - ع (ههبلول مهتین - heblul metîn): پەتی قـایم، شەریعەتی ئیسلام، قورعان.

جبل المساکین - ا.مر - ع (ههبلول مهساکین - heblul mesakîn): لاو لاو، بەندی دەرویشان.

جبل الوريد - ا.مر - ع (ههبلول قهرید - heblul verîd): دهماری مل، شادەمار.

جبلی - ا.ص - ع (هوبلا - hubla): ژنی سک پر، ئاوس، دوو گیان، باردار.

حبن - ا - ع (ههبن - hebn): کەرخنکینه، جۆره گیایە کە.

حبن - ا.ع (ههبن - hebn): دومەل، قونیر.

حبن - مص - ع (ههبن - heben): گەورەبوونی ورگ، نەخۆشی تینویەتی.

حبوب - ا.ع (هوبوب - hubûb): دانەوێڵە.

حبوه - مص - ع (ههبنه - hebve): بەخشش، بەخشین.

حبوه - ا - ع (ههبنه - hebve): جل و بەرگ، پەشتەمال، عەمامە، شاشک.

حبوه - ا - ع (ههبنه - hebve): چەک و جل و بەرگ و موستیلە و قورئان کە لە پاش مەرگی باب جگە لە میرات بە کوری گەورە دەدری.

حبه - ا - ع (ههبنه - hebbe): یەک دانە، حەبە، میسقال، تۆزقال.

حبه الخضراء - ا.مر - ع (ههبنه تول خەزرا - hebetul xezra): قەزوان، قەسقەوان.

حبه السوداء - ا.مر - ع (ههبنه تول سەودا - hebetus sewda):

حبه القلب - ا.مر - ع (ههبنه تول غەلب - hebetul xelb): ناخی دل.

حبه دل - ا.مر - ع (ههبنه دیل - hebbey dil): ناخی دل، کانگای دل.

حبیب - ا.ص - ع (ههبن - hebîb): یار، دۆست، خۆشەویست.

حبیبه - ا.ص - ع (ههبنه - hebîbe): مەحبوبە، خۆشەویست.

حبیس - ا.ص - ع (ههبن - hebîs): حەپس، زندانی، بەندی.

حبیسه - ا - ع (ههبنه - hebîse): وەقف، شتی کە بۆ خیر وەقف کرابی.

حبیکه - ا - ع (ههبنه - hebîke): مەداری نیوان ئەستێران، چین چینی قز.

حتف - مص - ع (ههتف - hetf): مەرگ، مەرگی ئاسایی.

حتم - مص - ع (ههتم - hetm): لازم، پێویست.

حتم - ا.ص - ع (ههتم - hetm): سادە، پەتی، پێویست.

حتمی - ص - ع (هتمی - hetmî): زهروری، بی چهندو چوون.

حتمی الوقوع - ا. مر (هتمی ول وغوء - hetmîyul wuxu): یه قینی، بی شک، هر روو ددهات.

حتوف - ا - ع (هوتوف - hutûf): مهرگان.

حتوم - ع (هوتوم - hutûm): پیوست.

حتی - حر - ع (هتتا - hetta): تا، تاکو.

حتی الامکان - ا. ع (هتتال ئیمکان - hettal 'imkan): به گویره ی توانا، تا توانا بر بکات.

حتی الباب - ق. ع (هتتال باب - hettal bab): تا بهر دهگا.

حتی القوه - ق. ع (هتتال غوه - hettal xuwe): به ئەندازی توانا.

حتی المقدور - ق. ع (هتتال مه غدور - hettal mexdûr): به گویره ی هیز و توانا.

حت - مص - ع (ههسس - hess): هاندان، دنه دان.

حت - ا - ع (هوسس - huss): ورده کا، نانی وشک، چه وو لمی وشک.

حشر - ا. ع (ههسر - heser): به رسیله ی ترئ، خورمای نه گه ییو، خرال.

حج - مص. ع (ههج - hecc): چوونه ههج، چوونه زیاره تی کابه.

حجاب - ا. ع (هیجاب - hicab): په رده، عهبا، روبه ند، سه ریوش، روپوش.

حجاب - ا. ع (هوججاب - huccab): په رده دارانی باره گای میرو پاشایان، ده رگاوانان.

حجابت - ا. مص - ع (هیجابهت - hicabet): په رده داری، ده رگاوانی.

حجاج - مص - ع (هیجاج - hicac): هه نجهت هینانه وه، به لگه هینانه وه، بیانوو گرتن، دژمنایه تی کردن.

حجاج - ا. ع (هیجاج - hicac): هه نجه تان، بیانوان.

حجاج - ع (هوججاج - huccac): حاجیان، ئەوانه ی ده چنه زیاره تی کابه.

حجاج - ص - ع (ههججاج - heccac): که سیک که زور حه ج بکات.

حجار - ا - ع (هیجار - hicar): به ردان.

حجار - ص - ع (ههججار - heccar): نه قار، به رد تاش.

حجاره - ا. ع (هیجاره - hicare): به رد، کوچک، که قر.

حجاز - ا. ع (هیجاز - hicaz): ده قه ری حیجاز، مه قامی کی موسیقای رۆژه لاتیییه.

حجاز - ا. ع (هیجاز - hicaz): ناوی یه کی که له دوانزه مه قاماتی موسیقای ئیترانی.

حجازی - ص. ن - ع (هیجازی - hicazî): خه لکی ده قه ری حیجاز.

حجال - ا. ع (هیجال - hical): ژووری رازاوه بۆ بوک و زاوا.

حجام - ص. ع (ههججام - heccam): خونگیر، حه جامات کییش، وه ستای خوین به ردان، خوین به رده ر.

حجامت - مص - ع (هیجامهت - hicamet): خوین گرتن، خوین به ردان، حه جامهت.

له مپهری نیوان دوو شت، تیژ.
حداء - مص. ع (هیداء - hida') :
 رانی و شتران به گورانی و ئاوازه وه.
حداء - ا. ع (هوداء - huda') : گورانی
 و ئاوازی و شتره وانان له کاتی و شتر
 رانیندا.
حدائج - ا. ع (هه دائیج - heda'ic) :
 که ژاوه، که ژوان.
حدائد - ا. ع (هه دائید - heda'id) :
 پارچه ئاسن.
حدائق - ا. ع (هه دائیغ - heda'ix) :
 باخان، باغچه کان.
حدادة - ا. ع (هودات - hudat) :
 و شتره وانان.
حدائت - مص. ع (هه داسهت -
 hedaset) : نوی بوونه وه، تازیوونه وه،
 هه وه ئی هه ر شتی، نوی خوازی.
حداجه - ا. ع (هیداجه - hidace) :
 که ژاوه.
حداد - مص. ع (هیداد - hidad) : رهش
 پوشین، رهشپوشین به بۆنه ی پرسه وه.
حداد - ا. ع (هیداد - hidad) : جلی
 تازی به باری.
حداد - ص. ع (هه دداد - heddad) :
 ئاسنگهر، ده رگاوان، زندانه وان، وه ردیان.
حداق - ا. ع (هیداغ - hidax) : رهشینه ی
 چاو، کاسه ی چاو، بیلبله ی چاو.
حدب - مص. ع (هه ده ب - hede b) : کۆم
 بوون، کوربوون، قه مور بوون.
حدب - ا. ع (هه ده ب - hede b) : گرد،
 ته په، شه پۆلی ئاو، قه موری.
حدباء - ص. ع (هه دبا - hedba) : ژنی
 قه مور، کاری دژوارو عاسی، سالی سهخت

حجر حدیدی - ا. مر. ع (هه جهری
 هه دیدی - heceri hedîdî) : جۆره
 به ردیکی ئاسنینه.
حجر موسی - ا. مر. ع (هه جهری موسا -
 heceri mûsa) : خه لۆزی به رد.
حجره - ا. ع (هوجره - hucre) : هۆده،
 حوجره، ژوور، مال.
حجز - مص. ع (هه جز - hecz) : گرتن.
حجل - ا. ع (هه جهل - hecel) : کهو.
حجل - ا. ع (هه جهل - hecel) : ژووران.
حجله - ا. ع (هه جهله - hecele) :
 په ردوو، ژووری بووک و زاوا له شهوی
 بوک گوێزانه وه.
حجم - ا. ع (هه جم - hecm) : قه باره.
حجی - ا. ع (هیجا - hica) : ئاوه ز،
 زیره کی.
حجی - ص. ع (هه جی - hecî) :
 شایسته، لایق، هه ژ، شایان.
حجیب - ا. ع (هه جیب - hecîb) : په رده.
حجیج - ا. ع (هه جیج - hecîc) :
 حاجیان.
حجیج - ص. ع (هه جیج - hecîc) :
 پیاوی خاوه ن به لگه.
حجیج - ا. خ (هه جیج - hecîc) : زۆردار،
 سته مکار.
حجیر - ص. ع (هه جیر - hecîr) :
 به رده لان.
حجیز - ا. خ (هه جیز - hecîz) :
حجیم - ص. ع (هه جیم - hecîm) :
 به قه باره، قه باره دار، گه و ره.
حد - مص. ع (هه دد - hedd) : سنور،
 مه رز، دیاریکردنی شتی له شتی.
حد - ا. ع (هه دد - hedd) : سنور،

و نه هاتی.

حدبه - ا.ع (هدهبه - hedebe): کوور، کوم، قه مور، ته په، گرد، کاری دژوار.

حدت - ا. مص - ع (هیددهت - hiddet): توندی، تیژی، توره بی، حیددت.

حدث - ا.ص - ع (هدهس - hedes): نوی، نهوجه وان، میزو گو، کاری که تازه روویدایی، کاری که له سوننه ت و شه ریه تدا نه بی.

حدشان - ا - ع (هیدسان - hidsan): سه ره تا، به لای زه مانه.

حدشان - ا. ع (هدهسان - hedesan): رووداوان، به لای روژگارار.

حدج - ا. ع (هدهج - hedec): گورالک، کاله که مارانه، ته حله سیف.

حدج - ا. ع (هیدج - hidc): که ژاوه.

حدس - مص. ع (هدهس - heds): زانین به مه زهنده، مه زهنده کردن، خورپان.

حدق - ا. ع (هدهغ - hedex): بیلبله ی چاو، ره شینه ی چاو.

حدقات - ا. ع (هدهغات - hedexat): بیلبله یین چاڅ.

حدقه - ا. ع (هدهغه - hedexe): بیلبله ی چاو، ره شینه ی چاڅ.

حدو - مص. ع (هدهث - hedv): رانینی و شتر به گورانی و ئاوازه وه.

حدوث - مص. ع (هودوس - hudûs): روودان، ده رکه و تنی شتی تازه.

حدوئت - ا. مص - ع (هودوسهت - hudûset): تازه بی.

حدود - ا. ع (هودود - hudûd): سنووران، مه رزان.

حدور - مص. ع (هودور - hudûr):

ئاوسان، لیژی و نه وه، هاتنه خواره وه، نشیژی و نه وه، دابه زین.

حدور - ا. ع (هدهور - hedûr): نشیو، شیو.

حدی - ا (هودی - hudî): گورانی و شتره وانان له کاتی و شتر راندندا.

حدیث - ا. ص - ع (هدهیس - hedîs): تازه، نوی، قسه، هه وال، فه رمووده ی پیغه مبه ر (د.خ).

حدیج - ا. ع (هوده یج - hudeyc): له ق له ق.

حدید - ا. ع (هدهید - hedîd): ئاسن، توند و تیژی و پرنده.

حدیده - ا. ع (هدهیده - hedîde): پارچه ئاسن، نه وزارو ئامیری ئاسنین.

حدیقه - ا. ع (هدهیغه - hedîxe): باخ، حه دیقه، باخچه.

حذ - مص. ع (هه زز - hezz): برین، له بنا برین.

حذاء - ا. ع (هیزاء - hiza'): به رانبهر، روو به پروو.

حذاء - ا. ع (هیزاء - hiza'): قونده ره، نال، نه عل، سمی چوارپا.

حذافیر - ع (هه زافیر - hezafîr): هه موو، خه لکی زور، خه لکی ئاماده بو جه نگ، هه موو سه رانسهر.

حذاق - ا. ع (هه ززاغ - hezzax): زیره ک، لیها توو، وه ستایی، بالاده ست.

حذاقت - مص. ع (هه ززاغهت - hezzaxet): مه هارته، وه ستایی، زیره کی، دانایی، شاره زایی، کارامه بی.

حذذ - ا. ع (هه زهز - hezez): ته رده ست، گورج و گول.

حذر - مص. ع (هه زهر - hezer):
سلک‌کردنه‌وه، پرینگانه‌وه، ترس و پارێز.

حذر - ص. ع (هه زير - hezir): وريا، به پارێز، هوشيار، سرک، سل.

حذف - مص. ع (هه زف - hezf): لا بردن، بپین.

حذفار - ا. ع (هيزفار - hizfar): هه‌موو، لا، که‌نار.

حذفور - ا. ع (هوزفور - huzfûr): لا، که‌نار، ئاپوره.

حزق - مص. ع (هيزغ - hizx): زوو فېربوون، زيرەک و زهين روونی، وه‌ستايی و زانايی.

حزو - مص. ع (هه‌ژث - hezv): به‌رانبه‌رکردن، په‌يره‌وکردن.

حزور - ص. ع (هه‌زور - hezûr): وريایی، به‌حه‌زەر، به‌پارێز.

حزير - ص. ع (هه‌زير - hezîr): به‌پارێز. **هر** - ا. ع (ههر - her): گهرما، گهرمی.

هر - ص. ع (هور - hur): ئازاد، جوامير.

هر - ا. ع (هیر - hir): عه‌وره‌ت، قوز.

هرا - ا. ع (هه‌را - hera): گۆره‌پان، مه‌يدان.

هرائب - ا. ع (هه‌رائيب - hera'ib): مالي دزراو.

هرائر - ا. ع (هه‌رائير - hera'ir): ژنی ئازاد.

هراب - مص. ع (هیراب - hirab): جه‌نگ کردن، جه‌نگ، مه‌يدانی شه‌ر.

هراب - ا. ع (هیراب - hirab): قه‌مه، سونگی، سه‌ره‌نێزه.

هرات - ع (هورات - hurat): ژنانی ئازاد، ئاڤره‌تێن ئاڤروودار.

هراث - ص. ع (هه‌راس - heras): جوتيار، وه‌رزير.

هراث - ا. ع (هوراس - huras): جوتياران، فه‌لايان.

هرائت - مص. ع (هیراسه‌ت - hiraset): کي‌لان، تۆودان، جوتياری.

هراج - ا. ع (هه‌راج - herac): هه‌راج، فروشتنی مولک يان کالا به‌مزايه‌ده.

هراج - ا. ع (هیراج - hirac): ته‌ل، جلی سه‌ر ته‌ناف، گوناح.

هرار - ا. ع (هیرار - hirar): ئازادان.

هرار - ص. ع (هیرار - hirar): پياوی زۆر تينو.

هرار - مص. ع (هه‌رار - herar): ئازادی، ئازادبوونی کۆيله.

هرارت - مص. ع (هه‌راره‌ت - heraret): گهرم بوون، گهرما، گهرمی.

هراره - ا. ع (هه‌راره - herare): گۆرانی، حال ليه‌هاتنی سۆفيان، گۆرانی به‌کۆمه‌ل.

هراس - ا. ع (هوراس - huras): پاسه‌وانان، نيگابانان.

هراست - مص. ع (هیراسه‌ت - hiraset): پاسه‌وانی کردن، پاسداری.

هراص - ص. ع (هیراس - hiras): حه‌سودان، چاوچنۆکان.

هراص - ا. ع (هیراس - hiras): حه‌سود، چاوچنۆکان.

هرافت - مص. ع (هه‌رافه‌ت - herafet): توونی.

هراق - ا. ع (هوراغ - hurax): ئاوی زۆر سوێر، سووتێنه‌ر.

هراق - ا. ع (هوراغ - hurax): ئه‌سپی ره‌هوان، خۆشه‌ز.

- حراق** - ا.ص - ع (هوراغ - hurax): گه‌نده‌لکاری.
- حراق** - ا.ع (هوراغ - hurax): پوشو.
- حراق** - ص.ع (هه‌راغ - herax): سوتینه‌ر.
- حراقات** - ا.ع (هه‌راغات - heraxat): جوړه که‌شتیبه‌کی جه‌نگی کۆنه.
- حراقه** - ا.ع (هه‌راغه - heraxe): جوړه که‌شتیبه‌کی جه‌نگی زه‌مانی کۆنه.
- حراقه** - ا.ع (هوراغه - huraxe): پوشو، شوعله، پاشماوه‌ی جلکی سوتاو.
- حراک** - ا.ع (هه‌راک - herak): بزاښ، جولّه، بزووتنه‌وه.
- حرام** - ا.ص (هه‌رام - heram): ناره‌وا، هه‌رام، هه‌ر شتیپک که‌خواردن و خواردنه‌وه‌ی به‌پیتی شهرع هه‌رام بی، هه‌ر کاریک شهرع نه‌ی لی بکات.
- حرام خوار** - ص.فا (هه‌رام خار - heram xar): هه‌رامخوړ، به‌رتیل خوړ.
- حرام روزی** - ص.مر (هه‌رام روزی - heram rûzî): که‌سپیک که‌رزق و رۆزی خو‌ی له‌ریگه‌ی هه‌رامه‌وه به‌ده‌ست بیتی.
- حرامزاده** - ص.مر (هه‌رامزاده - heram zade): زۆل، بی‌بیری، هه‌رامزاده، ناژاوه‌گیر.
- حرامکار** - ص.مر (هه‌رامکار - heramkar): هه‌رامخوړ، به‌رتیل خوړ، دز، ریگر.
- حرام گوشت** - ص.مر (هه‌رام گوشت - heram gûşt): هه‌رام گوشت، هه‌ر چه‌یوانی به‌پیتی شهرع گوشتی نه‌خوری.
- حرام مغز** - ا.مر (هه‌رام مه‌غز - heram mexz): مؤخ، نوخاع.
- حرام نمک** - ص.مر (هه‌رام نیمه‌ک - heram nimek): نمک هه‌رام، سپله، پی نه‌زان، هه‌ق نه‌ناس.
- حرامی** - ا.ص - ع (هه‌رامی - heramî): دز، ریگر، هه‌رامکار.
- حران** - ا.ص - ع (هه‌ران - heran): پیاوی زۆر تینوو، تیفه‌رۆ.
- حرب** - ا.ع (هه‌رب - herb): جه‌نگ، شهر.
- حرب** - ا.ع (هه‌ره‌ب - hereb): به‌دبه‌ختی.
- حربا** - ا.ع (هیربا - hirba): قمقمۆک.
- حربا** - ا.ع (هه‌ره‌با - hureba): که‌سپیک که‌مالی تالانکرا‌بی.
- حربگاه** - ا.مر (هه‌ریگاه - herbgah): شهرکه، مه‌یدانی جه‌نگ.
- حربه** - ا.ع (هه‌ربه - herbe): سونگی، چه‌ک، ئاله‌تی شهر: حه‌ربه، قه‌مه، نیزه، شمشیر، خه‌نجه‌ر.
- حربی** - ص.ن - ع (هه‌ربی - herbî): جه‌نگی، جه‌نگاوه‌ر.
- حرث** - مص.ع (هه‌رس - hers): کیتلانی زه‌وی.
- حرج** - ا.ع (هه‌ره‌ج - herec): حه‌ره‌ج، ته‌نگی، گوشار، ته‌نگانه، شوینی ته‌نگ و چره‌دره‌خت، گوناح.
- حرج** - ا.ع (هیرج - hirc): ته‌له، جلی به‌ته‌نافه‌وه هه‌لواسراو.
- حرفون** - ا.ع (هیرزه‌ون - hirczewn): قمقمۆکه.
- حرز** - مص.ع (هه‌رز - herz): پاراستن،

گرد کرده و ده.

حرز - ا. ع (هیرز - hirz): په ناگه، نسیب، بهش، نوشته، بازو بهن.

حرز - ا. ع (ههزهز - herez): دهسکه لا، دهسکه وت.

حرس - ا. ع (ههرس - hers): پاراستن، پاریزگاری کردن، پاسه وانی کردن.

حرس - ا. ع (ههرس - hers): روژگار.

حرس - ا. ع (هههس - heres): پاسه واران، نیگابانان.

حشرف - ا. ع (ههشرف - herşef): پوله کهای ماسی، پی کوره، کنگر، بی توانا، پیر.

حرص - مص. ع (هیرس - hirs): ته ماعکار، حه سود، ته ماکار.

حرصاء - ا. ع (هوره ساء - huresa'): ته ماعکاران.

حرض - مص. ع (ههزهز - herez): تیچکچوون، سوتان له عه شقدا.

حرف - ا. ع (ههرف - herf): پیت، حهرف.

حرف - ا. ع (هیرهف - hiref): پیشه، سنعهت.

حرفاء - ع (هوره فاء - hurefa'): هه ثرکان، هاوکاران، ره قیبان، خه نیمان.

حرف راندن - مص. ل (ههرف راندن - herf randen): قسه کردن، خوتبه دان.

حرف گیر - ص. فا (ههرف گیر - herfgîr): به قسه، عه ییگر.

حرفه - ا. ع (هیرفه - hirfe): پیشه، سنعهت، کاروکاسبی.

حرق - مص. ع (هه رغ - herx): سوتان.

حرقه - ا. مص (هورغهت، هه رغهت - hurxet, herxet): سوتانه وه.

حرقه البول - ا. مر - ع (هورغه تول بهول - hurxetul bewl): سوتانه وهی بوری میز.

حرقفه - ا. ع (هه رغهفه - herxfe): ئیسقانی حهوز.

حرکات - ا. ع (هه ره کات - herekat): بزاقان، ته فگه ران.

حرکت - ا. ع (هه ره کت - hereket): بزاق، جوله، ته فگه ر.

حرم - ا. ع (هه رهم - herem): حه ره مسه را، ده وراو ده وری سه را یان مال، نه نده رو مال، ناوکابه، شوینی مال و مندا.

حرمان - ا. ع (هه ره مان - hereman): مه که و مه دینه.

حرم - مص. ع (هورم - hurm): ئی حرام به ستن بۆ حه ج، حه رام بوون.

حرم - ا. ع (هورهم - hurem): حورمهت و ریز، تابرو.

حرم - ا. ع (هوروم - hurum): حه رام، ده ورو بهری مال.

حرمات - ا. ع (هورومات - hurumat): حورمهت و ریز.

حرمان - مص. ع (هیرمان - hirman): بی بهش بوون، نان برین، ناومیدی، ناکامی.

حرمهت - ا. ع (هورمهت - hurmet): تابرو، عیزهت، حورمهت و ریز.

حرمخانه - ا. مر - ع (هه ره مخانه - heremxane): حه ره مسه را، جیگه ی ژنانی مال، نه نده ورون.

حرمسرا - ا. مر (هه رهم سه را - herem sera): جیگهی ژنانی مال، نه نده روون.
حرم - ا. ع (هه رمه ل - hermel): نه سپه ند، جوړه گیایه که، جوړه رووه کیکه، نه سپه نهر.
حرمه - ا. ع (هه رمه له - hermele): جوړه رووه کیکه، نه سپه نهر.
حروب - ا. ع (هوروب - hurûb): جهنگان، شهران.
حرور - ا. ع (هه رور - herûr): گهرما، گره، گهرمی هه تاو، ناگر.
حرور - مص. ع (هورور - hurûr): گهرم بوون.
حرور - ا. ع (هورور - hurûr): گهرما.
حوروییه - ا. ع (هوروییه - hurûrîye): نازادی، سهریه سستی.
حروف - ع (هوروف - hurûf): پیتان، هه رفان.
حروف چین - ا. ص (هوروف چین - hurûfçîn): پیتچن.
حرون - ص. ع (هه رون - herûn): نه سپی سهرکیش، تۆسن، چه موش.
حره - ص. ع (هوره - hure): ژنی نازاد، سهریه ست، نافرته تی به شهره ف.
حری - ص. ع (هه ری - herî): شایسته، لایه ق، هه ژ، شایان.
حریب - ص. ع (هه ریب - herîb): که سیک که تالان کرابی، تالانکراو.
حریه - ا. ع (هه ریبه - herîbe): مالیک که دزایی، مالیک که پی بی.
حریت - ا. مص (هوریه ت - hurîyet): نازادی، سهریه سستی.

حریر - ا. ع (هه ریر - herîr): هه ریر، ناوریشم.
حریره - ا. ع (هه ریره - herîre): پارچه ناوریشم، محله بی.
حریری - ص. ع (هه ریری - herîrî): ناوریشم فروش.
حریسه - ا. ع (هه ریه سه - herîse): شه ودزی، هه ساری په چه مهر، مهری به شه و دزارو.
حریش - ا. ع (هه ریش - herîş): جوړه ماریکی به له که، هه زار پی، که رکه دهن.
حریص - ص. ع (هه ریس - herîs): ته ماعکار، هه سود.
حریصه - ص. ع (هه ریه سه - herîse): بارانی به خوړ، نافرته تی ته ماعکار.
حریف - ص. ع (هه ریف - herîf): هاوکار، هاوپیسه، هاو نشین، هه ریف، هه ژرک، خه نیم.
حریق - ا. ع (هه ریخ - herîx): ناگرکه و تنه وه، بلتیه ی ناگر.
حریم - ا. ع (هه ریم - herîm): ده وروبه ری مال، شوینی پیروژ، هه رام بوگ.
حزار - ص. ع (هه زار - hezzar): خه ملچی.
حزام - ا. ع (هیزام - hizam): ناوهند، پشتین، ته نگه ی نه سپ.
حزان - ص. ع (هیزان - hizan): غه مین.
حزب - ا. ع (هیزب - hizb): پارت، گروپ، ده سته.
حزر - مص. ع (هه زر - hezr): خه ملاندن، نه ندازه گرتن، مه زنده لیدان.
حزقل - ص. ع (هیزغیل - hiz"xil):

به دخوو، حزقیل: یه کیکه له پیغه مبه رانی
جوله که له سالانی ۵۹۵-۵۷۳ پیش
زاین له ئۆرشه لیم پیغه مبه رایه تی کردوو و
له ناو جوله کاندایه به رزبووه.

حزم - مص. ع (هزم - hezm):
مه حکه مکاری، هوشیاری و وریایی و
دوورینی له کاریکدا، مه حکه م کردنی
کاریک.

حزماء - ص. ع (هوزمء - huzema):
دوورینان، دانا و هوشیاران له کاردا،
مه حکه مکاران.

حزمه - ا. ع (هوزمه - huzme): گورزه،
دهسک، چهپک.

حزن - ا. ع (هوزن - huzn): خه م،
دلته نگه، کوژان.

حزنا - ص. ع (هوزنا - huzena):
خه مگینان، دلته نگان.

حزیران - ا. ع (ههزیران - hezîran):
هوزه یران، مانگی شه شه می فه رهنگی.

حزیم - ص. ع (ههزیم - hezîm): دانا،
دوورین.

حزین - ص. ع (ههزین - hezîn):
غه مگین، دلته نگ، کوژانبار.

حس - ا. ع (هیس - his): ههست، سرته.

حساب - مص. ع (هیساب - hisab):
ژماردن، ژماره، ئەندازه.

حسابدار - ا. ص (هیسابدار - hisabdar):
ژمیریار.

حسابداری - هیسابداری - hisabdarî):
ژمیریاری.

حسابدان - ا. ص (هیسابدان - hisabdan):
حیسابزان، که سیک که
یاسایت زانستی حیساب بزانی.

حسابگر - ص. فا (هیسابگر - hisabger):
هه موو لایه نی کاروباران لیک بداته ووه
هه لسه نگینی.

حسابی - ص. ع (هیسابی - hisabî):
راست و دروست، بی که م و کوری، پیاوی
ماقول و راست و دروست.

حساد - ص. ع (هوسساد - hussad):
حه سودان، به غیلان، ئیره بیبه ران.

حساد - ص. ع (ههس ساد - hessad):
ژۆر حه سود، ئیره بیبه ر.

حسادت - مص. ع (ههسادهت - hesadet):
حه سودی بردن.

حساس - ص. ع (ههس ساس - hessas):
ههستیار، ههستکه ر، دلناسک.

حسام - ا. ع (هوسام - husam):
شمشیری تیر.

حسان - ص. ع (هیسان - hisan):
جوانان، شوخ و شهنگان.

حسان - ص. ع (ههس سان - hessan):
ژۆر جوان، شوخ و شهنگان.

حسب - مص. ع (ههسب - hesb):
ژماردن، به سه، کافی بوون، بهس بوون.

حسب - ا. ع (ههسهب - heseb):
شه رهف و گه ورهیی، ئەندازه، رهگ و
رهچه لهک، ئەندازه، به گویره.

حسب - ا. ع (هیسهب - hiseb): ئەجر،
سهواب، کری، ئومیدی ئەجرو سهواب له
خوا.

حسب - ا. ع (هوسهبا - huseba):
نه جیبان، ئەسلزادان.

حسبان - مص. ع (هوسبان - husban):
ژماردن، حیسابکردن.

حسره الملوك - ا.مر-ع (ههسره تمولولوك - hesretul mulûk): جگه‌ری له رۆن و پیازا سوره‌وه‌کراو، قه‌لی، چل فرای.
حسک - مص.ع (ههسه‌ک - hesek): قین هه‌ل‌گرتن له که‌سیک.
حسک - ا.ع (ههسه‌ک - hesek): پیکوله.
حسل - ا.ع (هیس‌ل - hisl): بی‌چوه مارمیلکه، بی‌چوه قومقمۆک.
حسل - ا.ع (هیس‌یل - hisil): جوړه رووه‌کیکه.
حسم - مص.ع (هه‌سم - hesm): برین، برینه‌وه، یه‌ک لاکردنه‌وه.
حسن - مص.ع (هوسن - husn): چاکی، جوانی.
حسن - ص.ع (هه‌سه‌ن - hesen): چاک، باش، جوان.
حسنا - ص.ع (هه‌سنا - 'hesna): ژنی جوان، خشکۆک، قشت، شەنگ.
حسن ابتداء - ا.مر (هوسنی ئیبتیدا - 'husni 'ibtida): ره‌وانی و له‌به‌ر دلانی به‌یتی یه‌که‌می قه‌سیده یان غه‌زەل.
حسناات - ا.ع (هه‌سه‌ناات - hesenat): کاری چاکه، خێرو هه‌سه‌ناات.
حسن تخلص - ا.مر (هوسنی ته‌خه‌ل‌لوس - husni texelus): جوانی کۆتایی پته‌پته‌نان.
حسن تعلیل - ا.مر (هوسنی ته‌ل‌لیل - husni te'lîl): جوانی بایس.
حسن طلب - ا.مر (هوسنی ته‌له‌ب - husni teleb): جوانی داواکردن.
حسن لیه - ا.مر (هوسنی له‌یه - husni lebe): شیلە‌ی جوړه دره‌ختیکه

حسبان - مص.ع (هیس‌بان - hisban): زه‌نکردن، گومان کردن.
حسبانیه - ا.خ (هیس‌بانیه - hisbanîye): ده‌سته‌یه‌ک فه‌یله‌سوف بوون که له سه‌ده‌ی سی‌یه‌می کۆچیدا له ولاته ئیسلامیه‌کاندا په‌یدا بوون، شتانیان به زاده‌ی خه‌یال و گومان ده‌زانی و نکولیان له بوونی هه‌قیقی و راسته‌قینه‌ی شتان ده‌کرد.
حسب حال - ا.مر-ع (هه‌سه‌ب و حال - hesebu hal): به‌گۆیره‌ی حال و رووداوی رۆژ.
حسبه - ا.ع (هیس‌به - hisbe): کرێ، پاداشت، ته‌جرو سه‌وابی خوا.
حسبه - ا.ع (هه‌سه‌به - hesebe): ژمیریاران.
حسد - مص.ع (هه‌سه‌د - hesed): هه‌سودی بردن، هه‌سودی، به‌دخوایی، ئیره‌بیردن.
حسد - ص.ع (هوسه‌د - hussed): هه‌سودان.
حسده - ا.ع (هه‌سه‌ده - hesede): هه‌سودان.
حسر - مص.ع (هه‌سه‌ر - hesr): خو‌رووت کردن.
حسر - مص.ع (هه‌سه‌ر - heser): هه‌سره‌ت خواردن، خه‌فه‌ت خواردن.
حسران - ص.ع (هه‌سه‌ران - hesran): هه‌سره‌ت به‌ر، که‌سیک که هه‌سره‌ت و خه‌می زۆربیی.
حسرت - مص.ع (هه‌سه‌رت - hesret): خه‌فه‌ت خواردن، خه‌م خواردن، عه‌ززه‌ت خواردن.

زۆر بۆنى خۆشه له بنیشتە تال دەچی.
حسن مطلع - ا. مر (هوسنى مه تله -
 'husni metle): جوانى دهستپیک.
حسن مقطع - ا. مر (هوسنى مه غته -
 'husni mexte): جوانى کوتایی.
حسنه - ا. ع (هه سه نه - hesene): چاکه.
حسنی - ص. ع (هوسنا - husna):
 چاکتر، ئاقیبه تی خێر.
حسنیات - ص. ع (هوسنه یات -
 husneyat): چاکتران.
حسنیان - ا. ع (هوسنه یان -
 husneyan): سه رکه وتن، شه هاده ت.
حسود - ص. ع (هه سود - hesûd):
 ده سود، ئێره یی بهر، به دخوا.
حسی - ص. ن (هیسسی - hissî):
 ههستی، ئه و شته ی به ههست ده رک
 بکری ت، به رانی بهر به ئه قلی.
حسیب - ص. ع (هه سیب - hesîb):
 ئه سلزاده، نه جیب، خانه دان، ده ساوکار.
حسیب - ا. ع (هیسب - hisîb): ژماره،
 کرپن و فروشتن، سه ودا و مامه له.
حسیر - ص. ع (هه سیر - hesîr):
 ده سهره ت بهر، شه که ت و ماندوو یی توانا،
 ده فه تخۆر، ده مۆک.
حسیکه - ا. ع (هه سیکه - hesîke):
 دژمنایه تی، رق و کینه.
حسین - ص. ع (هوسه یین - huseyn):
 چاک، باش، ناوی ئیمامی سییه می
 شیعه یانه، سوکه ناوی ده سه نه.
حسینی - ص. ن (هوسه یینی - huseynî):
 ناوی یه کتیک له دوا زده مه قامی مۆسیقای
 ئێرانییه.
حسینییه - ا. ع (هوسه یینییه -

huseynîye): ته کییه، شوینی ماته م
 گێران به بۆنه ی شه هاده تی ئیمام
 حوسه ینه وه.
حشا - ا. ع (هه شا - heşa): هه ناو،
 هه ناف.
حشائش - ا. ع (هه شائیش - heşa'îş):
 گیا، گژو گیا.
حشاش - ا. ع (هوششاش - huşşas):
 پاشما وه ی روح له له شی نه خو ش یان
 بریندارا.
حشاش - ا. ع (هه ششاش - heşşas):
 پوش فروش، ده شیشه کیش.
حشاشه - ا. ع (هوشاشه - huşaş): دوا
 ساتی روح.
حشاشین - ا. ع (هه ششاشین -
 heşşasîn): به نگ کی شان، فیداییان،
 تیرو ریستان.
حشر - مص. ع (هه شر - heşr):
 کۆکردنه وه ی خه لکی، هه ستانه وه، ده شر،
 په سالان.
حشر - ا. ع (هه شه ر - heşer): ده سته،
 گروپ، له شکری به کری گیراو، چریک.
حشرات - ا. ع (هه شه رات - heşerat):
 میرو وان.
حشره - ا. ع (هه شه ره - heşere):
 میرو و.
حشره خوار - ص. فا (هه شه ره خار -
 heşere xar): میرو و خۆران.
حشره شناس - ا. ص (هه شه ره شیناس -
 heşere şinas): میرو و ناس.
حشره کش - ص. فا (هه شه ره کوش -
 heşere kuş): ده رمانی میرو وان،

ئېمىشى.

حشف - ا. ع (هه شەف - heşef): خورماي خراپ، قسەي نابەجئ.**حشفە** - ا. ع (هه شەفە - heşefe): پەرئىز، سەرى كىتر.**حشم** - ا. ع (هه شەم - heşem): كەسوكارو دەست و پىتوهند، مەرو مالأت.**حشمت** - ا. ع (هیشمەت - hişmet): شەرم، حەيا، غەزەب و تورەيى، گەورەيى، شكۆو شەو كەت.**حشو** - ا. ع (هه شەف - heşv): پياوى هېچ و پوچ، ناواخن، زىادەي ناو قسەو نووسىن.**حشوه** - ا. ع (هیشفە - hişve): هەناو، گەندەي هەر شتتېك.**حشوى** - ص. ع (هه شەقى - heşvî): بازاري و بئى هونەر، دونى، كم، بودەلە.**حشويه** - ا. ع (هه شەقىيە - heşvîye): ئەوانەي كە گوئ بە واجباتى شەرعى نادەن.**حشيش** - ا. ع (هه شيش - heşîş): پوش، حەشيشە، بەنگ، چەرس.**حشيشه السعال** - ا. مر - ع (هه شيشە توس سوئال - heşîşetus su'al): جۆرە رووەكېكە بۆ دەرمان دەشتت.**حشيشه الكلب** - ا. مر - ع (هه شيشە تول كەلب - heşîşetul kelb):**حشيشه الملاعق** - ا. مر - ع (هه شيشە تول مەلائىغ - heşîşetul mala'ix): جۆرە رووەكېكە لە بابەتى پونگەو كوزەلەيە.**حشيه** - ا. ع (هه شىيە - heşîye):

دۆشەك، باليف، سەرىن.

حصاه - ا. ع (هەسات - hesat): بەرد، كەشر، كوچك، تەت، چەو، زىخ.**حصاد** - مص. ع (هەساد - hesad): درەو كەردن، وەرزی درەو.**حصاد** - ص. ع (هەسسەد - hessad): دروئىنەوان.**حصاد** - ص. ع (هوسسەد - hussad): دروئىنەوانان.**حصار** - ا. ع (هيسار - hisar): حەسار، دىوار، شورە، قەلا، قوللە.**حصافت** - مص. ع (هەسافەت - hesafet): ئەقلمەندى، زىرەكى.**حصان** - ص. ع (هيسان - hisan): ئەسپى رەسەن، ئەسپى بەتەكان، ئەسپى رەهوان.**حصان** - ص. ع (هەسان - hesan): ژنى خواناس و داوئىن پاك، ژنى بە مېرد.**حصانت** - مص. ع (هەسانەت - hesanet): داوئىن پاك بوون.**حصباء** - ا. ع (هەسبە - hesba'): بەرد، زىخ، چەو، وردەكوچك.**حصبه** - ا. ع (هەسبە - hesbe): تىفۆبىد.**حصد** - مص. ع (هەسد - hesd): درەو كەردن، دروونە.**حصر** - مص. ع (هەسر - hesr): دەورگرتن، ئابلۆقەدان، گەمارۆدان.**حصر** - مص. ع (هەسەر - heser): دلتەنگ بوون، زمان گيران.**حصرم** - ا. ع (هيسريم - hisrim): بەرسيلە، ميوەي نەگەيىوو، خيال، پياوى بەغىل.

- حصص** - ا.ع (هيسهس - hises): به‌شان، پشکان.
- حصن** - ا.ع (هيسن - hisn): قه‌لا، شویننی مکوم و به‌رز و قایم.
- حصناء** - ص.ع (هه‌سنا - hesna): ژنی به‌میرد، ژنی خواناس و داوین پاک.
- حصور** - ص.ع (هه‌سور - hesûr): پیاوی دلته‌نگ، پیاوی که‌ه‌ز له‌ژن و تیکه‌لاوی ژن نه‌کات، پیاوی پیسکه.
- حصون** - مص.ع (هوسون - husûn): قه‌لایان.
- حصه** - ا.ع (هيسسه - hisse): به‌ش.
- حصی** - ا.ع (هه‌سا - hesa): به‌رد، که‌شر، کوچک.
- حصیات** - ا.ع (هه‌سه‌یات - heseyat): به‌ردان.
- حصید** - ص.ع (هه‌سید - hesîd): دره‌وکراو.
- حصیر** - ا.ع (هه‌سیر - hesîr): حه‌سیر، خالیگه، شویننی ته‌نگ، زندان، زندانی.
- حصیف** - ص.ع (هه‌سیف - hesîf): پیاوی ژیرو ئاقل، ئه‌قلمه‌ند.
- حصی لبان** - ا.مر - ع (هه‌سی لبان - hesî luban): جوړه شوکه‌یه‌کی دره‌خته له‌بنیشته تال ده‌چی و بونی خوشه.
- حصین** - ص.ع (هه‌سین - hesîn): شویننی قایم، قه‌لای مکوم.
- حص** - مص.ع (هه‌زز - hezz): هاندان، دنده‌دان.
- حضائر** - ا.ع (هه‌زائیر - heza'îr): گروپیتیکی بچوکی سوپایی، ده‌سته.
- حضار** - ا.ع (هوززار - huzzar): ئاماده‌بووان.
- حضارت** - ا.مص - ع (هه‌زارهت - hezaret): ژیاری، شارنشین، مه‌ده‌نیه‌ت،
- حضانت** - مص.ع (هه‌زانه‌ت - hezanet): گرتنه‌ژیر بال، دایه‌نی و سه‌رپه‌رشتی منداآل، له‌باوه‌شی خو به‌ختوکردن.
- حضر** - ا.ع (هه‌زهر - hezer): نزدیک، ده‌رگا، شارو مال.
- حضر** - ص.ع (هه‌زور - hezur): مشه‌خور، مفت‌خور، چه‌وره.
- حضر** - ص.ع (هه‌زور - hezur): پیاوی خوش قسه‌و حازر وه‌لام.
- حضرت** - ا.ع (هه‌زهره‌ت - hezret): جه‌ناب، نزدیک، ده‌رگا، حه‌زهره‌ت.
- حضرمی** - ص.ن - ع (هه‌زهره‌می - hezremî): خه‌لکی حه‌زهره‌موت که‌شارتیکه له‌باشوری نیم‌چه‌دورگه‌ی عه‌رده‌بستان.
- حضری** - ص.ن - ع (هه‌زهری - hezerî): شاری، شارنشین.
- حضض** - ا.ع (هوزه‌ز - huzez): نشیو، داوین، پایین.
- حزن** - ا.ع (هیزن - hizn): ئامیز، باوه‌ش، کوّش.
- حزور** - مص.ع (هوزور - huzûr): ئاماده‌بوون.
- حزیره** - ا.ع (هه‌زیره - hezîre): ده‌سته‌یه‌کی سوپایی، حه‌زیره.
- حزیض** - ا.ع (هه‌زیز - hezîz): نشیو، نرم، داویننی کیو، پایین.
- حط** - مص.مع (هه‌تت - hett): هاتنه‌خواره‌وه، دابه‌زاندن، دابه‌زینی به‌های

شتییک.

حطاب - ص. ع (هه‌تتاب - hettab):
دارکر، دارفرۆش.

حطام - ا. ع (هوتام - hutam): پارچه‌تین
شتی شکاو.

حطام - ا. ع (هه‌تتام - hettam): شییری
درنده.

حطب - ا. ع (هه‌تهب - heteb):
داروچیلکه، هیزم.

حطم - مص. ع (هه‌تم - hetm): شکان،
وردکردن.

حطوم - ص. ع (هه‌توم - hetûm):
شکینه‌ر، بای توند که هه‌ر شتیکی بیته
به‌ر بیشکینی.

حطی - ا. ع (هوتتی - huttî): سییه‌م
پیکه‌های ته‌لفبای ته‌بجهدی.

حطیم - ا. ع (هه‌تیم - hetîm): دیواری
کابه.

حظ - ا. ع (هه‌زز - hezz): به‌ش،
به‌خت، به‌رخورداری، شانس، تالع و
نیوچه‌وان.

حظائر - ا. ع (هه‌زائیر - heza'ir):
حه‌زیره، ده‌سته.

حظار - ا. ع (هیزار - hizar): دیوار،
گه‌وری په‌زان، پشتیر.

حظاظ - ا. ع (هیزاز - hizaz): به‌خت،
شانس، تالع، نیوچه‌وان.

حظر - مص. ع (هه‌زر - hezr): مه‌نع
کردن، هه‌رام کردن، قه‌ده‌غه‌کردن،
یاسا‌غکردن.

حظوظ - ا. ع (هوزوز - huzûz):
به‌ختان، ئیقبال.

حظیره - ا. ع (هه‌زیره - hezîre):

ته‌ویله، گه‌ور، چه‌په‌ر، ته‌یمان، پشتیر.

حظیره القدس - ا. مر - ع (هه‌زیره‌تول
غودس - hezîretul xuds): به‌هه‌شت،
مه‌لبه‌ندی کۆبوونه‌وه‌ی به‌هاییان که له
هه‌ندی شاراندا هه‌یه.

حظیظ - ص. ع (هه‌زیز - hezîz):
به‌خته‌وه‌ر، به‌ختیار، خو‌شبه‌خت و یه‌غبال.

حظیه - ا. ص. ع (هه‌زییه - hezîye):
ژنی خو‌شه‌ویست له‌لای می‌رد، ژنی
هه‌لبژارده‌و عه‌زیز، سوگلی.

حف - مص. ع (هه‌فف - heff):
ده‌ورگرتن.

حفائر - ا. ع (هه‌فائیر - hefa'ir):
چالان، گۆزان.

حفائظ - ا. ع (هه‌فائیز - hefa'iz):
غه‌زهب، تو‌ره‌یی، گیترا‌نه‌وه له‌نا‌ره‌وا.

حفاة - ص. ع (هوفات - hufat): پی
خاوسان، پی په‌تیان.

حفار - ا. ص. ع (هه‌ففار - heffar):
بیره‌ه‌لکه‌ن، گۆرکه‌ن، کۆلینکار.

حفاظ - مص. ع (هیفاز - hifaz):
گیترا‌نه‌وه له‌کاری خراپ، پاراستن.

حفاظ - ع (هوففاز - huffaz):
پاسه‌وانان، حافظانی قورئان.

حفاظت - مص. ج (هیفازه‌ت -
hifazet): نیگابانی، پاسه‌وانی،
پاراستن.

حفاوت - مص. ع (هه‌فائه‌ت -
hefavet): می‌ه‌ره‌بانی کردن،
هه‌والپرسین و نه‌وازش کردن، ریزگرتنی
زیاد، دل‌سوژی.

حفد - ا. ع (هه‌فهد - hefed): یاران،
دۆستان، مندالی منداڵ، کورپه‌زاو کچه‌زا،

دهستويپتوهند، نقیچرک.

حفده - ا. ع (ههفهده - hefede): یاران، دۆستان، زاپوی فهرزهن، خزمه تکاران، نقیچرکان.

حفر - مص. ع (ههفر - hefr): هه لکه ندنی زهوی، بیرهه لکه ندن.

حفره - ا. ع (هوفره - hufre): چال، گۆر. **حفش** - ا. ع (هیفش - hifş): کوخ، رهشمال، چاتۆل، سه لله، شتی کۆنه و رزیو، نامانی شکاو.

حفص - ا. ع (ههفس - hefs): بیچوه شیر، زه میله ی بچووکى چه رمی.

حفصه - ا. ع (ههفسه - hefse): دپله که متیار، ناوی کچی ئیمامی عومه ر بوو که ژنی چه زه دتی پیغه مبه ر بوو.

حفظ - مص. ع (هیفز - hifz): نه زیه رکردن، فیزیوون، پاراستن، پاسه وانی کردن.

حفظ الصحه - ا. مر. ع (هیفزوس سیهه - hifzus sihe): پاراستنی ته ندروستی، تیمارخانه.

حفظ الغیب - مص. مر. ع (هیفزول غه یب - hifzul xeyb): یادکردنی غایب به چاکه.

حفظه - ا. ع (ههفهزه - hefeze): پاسه وانان.

حفل - مص. ع (ههفل - hefl): خرپونه وه، قهره بالغی، ئاپورای خه لک.

حفله - ا. ع (ههفله - hefle): نه نجوومه ن، ئاپورا، قهره بالغی، ناهه نگ.

حفی - ص. ع (ههفی - hefi): پیای زۆر زاناو دانا، گهرم و گوپ له نه حوالپرسین دا، میهره بان، دلسۆز.

حفید - ا. ع (ههفید - hefid): کوری کور، مندالی فه رزه ند، نه وه، نه قی.

حفیره - ا. ع (ههفیره - hefîre): چال، قه بر، گۆر.

حفیظ - ص. ع (ههفیز - hefîz): نیگابان، چاودیر، ناویکه له ناوه کانی خوا.

حفیظه - ا. ع (ههفیزه - hefîze): غه زه ب، توپه بی، گپرانه وه له نه هه قی.

حق - ا. ع (ههغ - hex): واجب کردنی کاریک، هه ق، ره وا، واجب، راست، ماف.

حق - ا. ع (ههغ - hex): راست و دروست، هه ق، داد، ملک و مال، یه کیکه له ناوه کانی خوا، ماف.

حقا - ق. ع (ههغا - hexa): به راستی و دروستی، به دلنیایی.

حقائد - ا. ع (ههغائید - hexa'id): رق و کینه.

حقائق - ا. ع (ههغائغ - hexa'ix): چه قیقه تان، راستیان.

حقابه - ا. مر (ههغابه - hexabe): هه قی ئاو، ئاوبایی به تایبه تی بو زه رعات.

حقارت - مص. ع (ههغارته - hexaret): بچووک بوون، زه بوون بوون، نزم بوون، کهم بوون.

حقاق - مص. ع (هیغاغ - hixax): مشتمل له سه ر شتیک، کیشمه کیش.

حقاق - ا. ع (هیغاغ - hixax): قوتوی زپرو زیو، سه ری و افوری تلیاک کیشان.

حق الامتياز - ا. مر. ع (ههغول ئیمتياز - hexul 'imtîyaz): پاره یه ک که له

بری مۆلّه تی دهرهینانی کانزا یان سود
وهرگرتن له سه رهچاوهین دی، به دهولّهت
بدری.

حق التألیف - ا. مر- ع (هه غوت ته ئلیف -
(hexut te'lif): پارهیەک که له لایه ن
بلا و که ره ده وه به دانه ری کتیب بدری.

حق التولیه - ا. مر- ع (هه غوت ته ولییه -
(hexut tewlîye): هه قسی
سه ره رشتیاری.

حق الزحمه - ا. مر- ع (هه غوززه حمه -
(hexuz zehme): هه قده ست، کری
کارو زه حمه ت.

حق السکوت - ا. مر- ع (هه غوس
سوکوت - (hexus sukût): بیده نگانه،
پارهیەک که که سیّک له بری نه درکانی
رازیّک له که سیّکی وهریگری.

حق الشرب - ا. مر- ع (هه غوش شورب -
(hexuş şurb): ئاوبایی، پارهی ئاو.

حق العبور - ا. مر- ع (هه غول ئوبور -
(hexul ubûr): ترانزیت.

حق العمل - ا. مر- ع (هه غول ئەمه ل -
(hexul emel): کری کار، کری.

حق القدم - ا. مر- ع (هه غول غه دهم -
(hexul xedem): پارهی هاتن،
پارهیەک که دهری به دکتور له بری هاتنه
سه ره نه خوش.

حق الله - ا. مر- ع (هه غول لاه -
(hexul lah): هه قی خوا: نوپرو روژو
هه موو فره ئایینییه کان.

حق الناس - ا. مر- ع (هه غول ناس -
(hexul nas): هه قی خه لکی.

حق المرتع - ا. مر- ع (هه غول مه رته -
(hexul merte'): پاوه نانه.

حق الرکاله - ا. مر- ع (هه غول ژیکاله -
(hexul vikale): پارهیەک که دهری
به پاریزه ر، پاریزه رانه.

حق الیغین - ا. مر- ع (هه غول یه غین -
(hexul yexîn): بی گومان و دوو
دلی.

حقانی - ص. ن- ع (هه غغانی -
(hexxanî): هه قانی، راست و دروست.

حق پرست - ص. فا (هه غپه ره ست -
(hexperest): خوا په رست، راستی
په رست.

حق پسند - ص. مر (هه غپه سندن -
(hex pesend): راستی په سەن، کاری
که خوا پیتی خوش بی.

حق جو - ص. فا (هه غ جو - (hex cû):
عه ودالی هه ق و هه قیقته ت، هه قخواز،
مافخواز.

حق د - مص- ع (هیغد - (hixd): رق له
دلگرتن.

حق د - ا. ع (هیغد - (hixd): کینه، رق،
که رب.

حق دار - ص. فا (هه غدار - (hexdar):
حه قدار، خاوه ن هه ق، خودان ماف.

حق شناس - ص. فا (هه غشیناس -
(hex şinas): خواناس، به نمەک، نمەک
ناس، ئەمه کدار، قه درزان.

حق نا شناس - ص. فا (هه غ نا شیناس -
(hex na şinas): بی وه فا، بی ئەمه ک،
سپله، پی نه زان.

حق ف - ا. ع (هیغف - (hixf): کۆمه له زیخ
و چه و.

حق - ع (هوه غ - (huxex): قوتوی زیر
و زیوان.

- حق گزار** - ص. فا (هه غ گوزار - hex guzar): دادگهر، دادپهروهه، قه درزان، شوکرانه بژیر.
- حق گو** - ص. فا (هه غ گو - hexgû): راستگو، ههق بیژ.
- حقن** - مص. ع (هه غن - hexn): گرتن، چه پس کردن.
- حقن** - ا. ع (هو غن - huxen): هو قنه.
- حقنه** - ا. ع (هو غنه - huxne): هو قنه.
- حقود** - ص. ع (هه غود - hexûd): پر کینه، رغن، دلر هس.
- حقود** - ا. ع (هو غود - huxûd): رق و کینان.
- حقوق** - ا. ع (هو غوغ - huxûx): مافان، راستییه کان.
- حقوق دان** - ص. فا (هو غوغ دان - huxûx dan): ماف خوتین، که سیک که زانستی مافی خوتندبی، پسپوری ماف، نهوقات، مافزان.
- حقه** - ا. ع (هه غه - hexxe): ههق، ماف.
- حقه** - ا. ع (هو غه - huxxe): قوتوی خشل، حيله، فیل.
- حقه باز** - ص. فا (هو غه باز - huxxebaz): فیلباز، فریوکار، سیحرباز.
- حقیده** - ا. ع (هه غیده - hexîde): رق و کینه ی له دلا هه لگیراو.
- حقیر** - ص. ع (هه غیر - hexîr): بچووک، زهلیل، لاواز، بی توانا، زه بوون.
- حقیق** - ص. ع (هه غیغ - hexîx): شایسته، لایهق، ههژ، شایان.
- حقیقت** - ا. ع (هه غیغه - hexîxet):
- حه قبیقهت، راستی و دروستی.
- حقیقه** - ق. ع (هه غیغه تهن - hexîxeten): به راستی و دروستی.
- حقیقت بین** - ص. فا (هه غیغهت بین - hexîxet bîn): واقعیع بین، هه قبیقهت بین، راستی بین، که تواربین.
- حقیقت جو** - ص. فا (هه غیغهت جو - hexîxet cû): که سیک که عه ودالی هه قبیقهت بی.
- حقیقت شناس** - ص. فا (هه غیغهت شیناس - hexîxet şinas): زانا، هه قبیقه تناس، راستی ناس.
- حقیقت گو** - ص. فا (هه غیغهت گو - hexîxet gû): ههق بیژ، راستگو، هه قبیقهت بیژ.
- حقیقی** - ص. ن. ع (هه غیغی - hexîxî): واقعی، حه قیقی، که تواری.
- حک** - مص. ع (هه کک - hekk): خوراندن، تاشین، ساپین، سوین، هه لکه ندن.
- حکاه** - ا. ع (هو کات - hukat): حیکایه تخوان.
- حکاک** - ا. ع (هو کاک - hukak): نه خوشی خارش.
- حکاک** - ص. ع (هه کاک - hekkak): مؤرساز، نگینساز.
- حکاکات** - ا. ع (هه ککاکات - hekkakat): وه سوده، دله راوکی.
- حکاکه** - ا. ع (هو ککاکه - hukcake): نه وه ی له سوین یان تاشینی شتیک ده وه ری.
- حکام** - ا. ع (هو ککام - hukkam): فه رمانره وایان، حاکمان.

حکایت - مص. ع (هیکایهت - hikayet): گیرانده‌ی هه‌وال یان قسه، حکایهت کردن، نه‌قل گیرانده‌ی، مه‌ته‌ل.

حکره - ا. ع (هوکره - hukre):
 قورخکردن، مۆنویۆل، شاردنه‌وی نازووقه
 شت به مه‌یسته، گرانفروشم.

حکے - ا. ع (هه که - hekek):
به ردیگی، سیی، وه کو مه رمه ر وایه.

حکک - ا.ع (هه که ک - hekek): جوړه
ډوښتنیکه.

حکم - ا. ع (هوکم - hukm): فرمان،
تہم، حوکم.

حکم - ص.ع (هه کهم - hekem):
حه کهم، داوهر، ناویشیکهر.

حکم - ا.ع (هیکم - hikem):
حیکمت، زانست، یه ندو دهرس.

حکماء - ا. ع (هوکمه ماء - hukema):
 حه کیمان، زانایان، به نندیاران.

حکم انداز- ص. مر(هوکم ئەنداز- hukm endaz): ئەنگیۆه، نیشان
شکین.

حکمت - ا.ع (هیکمت - hikmet):
عه دالت، زانست، فله لسه فله، حکیمهت،
راسته، و دروسته، به ندیاری، بیتولمه.

حکمت امیز- ص. مر(هیکمەت ئامیز- hikmet amîz): ئاوتتە بە حیکمەت

و په ندو عبیرهت.
حکمت ایین - ص. مر (هیکمهت ئایین - hikmet ayîn): شتیګ له سره بناغه ی

حیکمەت و پەندو ئاوەزو زانست رۆنراپی.
حکمران - ص.فا (هوکمران -

حکم روا- ص. مـــــر (هوکم رهوا-
(hukumran): فه رمانړهوا، هوکمړان.

(hukm rewa): کہ سہی کہ فرمان
دہدات، فرمانی جیبہ جی دہ کرت،
فرمانروا۔

حکم فرما - ص. فا (هوکم فه رما - hukm ferma): حوکم فرما، فه رما نه و ا.

حکمنامه - ۱. مر (هوکم نامه - hukm name): حوکمی دادگا، دادنامه.

حکمت - مص. ج (هه که مییه ت -
(hekemîyet): داوهری کردن له نیوان
 دوو یان چهن که سیڤکدا، ناویشیکردن.

حکومت - مص. ع (هوکومت - hukûmet): فرمانروایی کردن،

به پرتوه بردنی کاروباری کۆمه لایه تی و
سیاسی مه رد م.

حکە - ا. ع (هیک کە - hikke):
خارشت، خورشت، خرو، خورین.

حکیم - ص.ع (هه کیم - hekîm): دانا، زانا، فه یله سوف، پزیشک، په نندیار.
حکیمانه - ق. ص (هه کیمانه -

هكيمانه (hekîmane): حه‌کیمانە، ئاقلانە،
ژیرانه، زانایانه.
حکیم باشی - ا. ص (هه‌کیم باشی -

هکیم باشی (hekîm başî): سەر گهره‌ی دکتۆران،
سەر ده‌سته‌ی پزیشکان.

حکیمہ - ص. ع (ہہ کی مہ - hekîme):
دکتورہ، ٹافرہ تی پزیشک.

- حلائل** - ص. ع (هه لائیل - hela'il):
حه لال، ژنی شهرعی پیاو، ژنی شودار.
- حلاج** - ا. ص. ع (هه للاج - hellac):
هه لاج.
- حلاجت** - ا. مص. ع (هه للاجت - helacet):
هه لاجی، کاری هه لاجی.
- حلاجی** - ا (هه للاجی - hellacî):
هه لاجی، کاری هه لاجی.
- حلاحل** - ا. ص. ع (هولا هیل - hulahlil):
دلاوهر، جوامیر، که ته و قه لهو.
- حلاف** - ص. ع (هه للاف - hellaf):
سویندخور، که سی که ژور سویند بخوا.
- حلاق** - ا. ص. ع (هه للاغ - hellax):
ده لاک، بهر بهر، سهرتاش.
- حلاقت** - ا. مص. ع (هیلا غهت - hilaxet):
سهرتاشی، ده لاک.
- حلاقیم** - ا. ع (هه لاغیم - helaxîm):
گه روو، قورگ، تهوک.
- حلال** - ص. ع (هه لال - helal):
رهوا، ههر شتیک به حوکمی شهرع رهوا بی.
- حلال** - ا. ع (هیلال - hilal):
شوین و مه جیلسی خپ بوونه و دی خه لکی.
- حلال** - ص. ع (هه للال - hellal):
که سییک که کیشهی دژوار چاره سهر بکات، خوا، چاره کهر.
- حلال خور** - ص. فا (هه لال خور - helal xûr):
له ههرام بپاریزی.
- حلال زاده** - ص. مر (هه لال زاده - helal zade):
باوکی شهرعی بوو بی، هه لال زاده.
- حلاوت** - مص. ع (هه لاقهت - helavet):
شیرین بوون، شیرینی.
- حلاوی** - ا. ع (هه لاقا - helava):
حه لوا، شیرینی.
- حلب** - مص. ع (هه لب - helb):
دوشین.
- حلب** - (هه لب - heleb):
ته نه که.
- حلبلاب** - ا. ع (هه له بلاب - heleblab):
لاولاو.
- حلبوب** - ا. ع (هه لبوب - hulbûb):
رهنگی رهش، ژور رهش.
- حلبوب** - ا. ع (هه لبوب - helbûb):
جوهر رووه کی که له تیره ی لاولاو.
- حلبه** - ا. ع (هه لبه - helbe):
پیشبرکیی ته سپان.
- حلبه** - ا. ع (هولبه - hulbe):
رووه کی که.
- حلبی** - ص. ن. ع (هه له بی - helebî):
خه لکی هه لب، سه نه تی هه لب، ته نه که، هه له بی، ته نه که سازی.
- حلبی ساز** - ا. ص (هه له بی ساز - helebî saz):
ته نه که چی.
- حلهزون** - ا. ع (هه له زون - helezûn):
هیلکه شهیتانوک، شهیتانوک.
- حلف** - مص. ع (هه لف - helf):
سویند خواردن.
- حلف** - ا. ع (هیلف - hilf):
سویند، سوزو پهمان.
- حلفاء** - ع (هوله فاء - hulefa'):
هاوپه پیمانان.
- حلفاء** - ص. ع (هه لفاء - helfa'):
جوهر رووه کی که.
- حلفاء** - ص. ع (هه لفاء - helfa'):
که نیه کی بی حه پیاو شهرم.

حلق - ا. ع (هه‌لخ - helx): گه‌روو، ئەوک، قورگ.

حلق - مص. ع (هه‌لخ - helx): تاشینی موو.

حلق - ا. ع (هیلخ - hilx): ئەنگوستیلە ی پاشا، مائی زۆر، وشتر و پەزین زۆر.

حلق - ا. ع (هه‌له‌غ - helex): ئەلقه.

حلقات - ا. ع (هه‌له‌غات - helexat): ئەلقه، بازنه، چه‌مه‌ره، گهو، قوئف.

حلقوم - ا. ع (هولغوم - hulxûm): گه‌روو، قورگ، ئەوک.

حلقه - ا. ع (هه‌له‌غ - helxe): ئەلقه، بازنه، ئەلقه‌ی موس‌تیلە، کۆر، گهو، قوئف.

حلقه‌بگوش - ا. مر (هه‌له‌غ‌ب‌ب‌گوش - helxe bigûş): ئەلقه‌ له‌ گۆی، نۆکه‌ر، گۆپ‌رایه‌ل، غولامی ئەلقه‌ له‌ گۆی، کۆتله.

حلل - ا. ع (هوله‌ل - hulel): جل و به‌رگی نوێ، خشل و زێرو زیو.

حلل - ا. ع (هیلل - hilel): گه‌ره‌ک، شوئینی کۆبوونه‌وه‌ی خه‌لکی.

حلم - مص. ع (هیللم - hilm): هێمن، هێواش، به‌ حیللم و سه‌بر.

حلم - ا. ع (هوللم - hulm): خه‌ون.

حلو - ص. ع (هولث - hulv): شیرین، پێچه‌وانه‌ی تال.

حلوا - ا. ع (هه‌لقاء - helva'): هه‌لوا، شیرینی، کولێچه.

حلوان - ا. ع (هولشان - hulvan): مژدانه، پاداشت، به‌خشش، مزگانی.

حلوانی - ا. ص - ع (هه‌لقانی - helvanî): هه‌لواچی، هه‌لوا‌فرۆش، شیرینی‌ فرۆش.

حلق - ا. ع (هولوخ - hulûx): گه‌روو، قورگ.

حلول - مص. ع (هولول - hulûl): چونه‌ ناو یه‌ک، شتێک بچیتته‌ ناو شتێکی تر، روحیانه‌تی که‌سیک بچیتته‌ ناو که‌سیکی دی، دۆنای دۆن.

حلولی - ص. ن. ع (هولولی - hulûlî): ئەوه‌ی باوه‌ری به‌ حلول بێ، ئەوه‌ی باوه‌ری به‌ حلولی زاتی خوا له‌ روحی هه‌ندی په‌یامبه‌راندایه‌.

حلوی - ا. ع (هه‌لقا - helva): میوه‌ی شیرین، هه‌له‌ویات، پاقلاره‌.

حله - ا. ع (هولله - hulle): جل، جلی نوێ، جلی هاودامان، چه‌ک و سیلاح.

حله - ا. ع (هیلله - hille): گه‌ره‌ک، شوئینی گردبوونه‌وه‌ی خه‌لکی.

حلی - ا. ع (هه‌لی - helî): زێرو زیو، خشل.

حلی - ا. ع (هولی - hulî): زێرو زیوان، خشلان.

حلیب - ا. ع (هه‌لیب - helîb): شیر، شه‌رابی خورما.

حلیت - مص. ع (هیللیه‌ت - hillîyet): هه‌لال بوون، ره‌وا بوون.

حلیف - ص. ع (هه‌لیف - helîf): هاو‌په‌یمان، هاوسوتند.

حلیل - ص. ع (هه‌لیل - helîl): شوو، هه‌لال، ره‌وا.

حلیله - ص. ع (هه‌لیله - helîle): ژن، ژنی شه‌رعی پیاو، هاوسه‌ر.

حلیم - ص. ع (هه‌لیم - helîm): به‌سه‌بر، حه‌لیم، هه‌ریسه، حه‌لیم‌او، پیو، وشتری قه‌له‌و.

- حلیمه** - مص. ع (هه‌لیمه - helîme): ژنی به سه‌برو سه‌لار.
- حلیه** - ا. ع (هیلیه - hilye): زیترو زیو، خشل.
- حما** - مص. ع (هیماء - hima'): پشتیوانی کردن، به‌رگریکردن له....
- حمائد** - ا. ع (هه‌مائید - hema'id): خه‌سله‌تین په‌سند، چاکه.
- حمائل** - ا. ع (هه‌مائیل - hema'il): هه‌مایل، هه‌مایه‌ل، هه‌مایه‌لی شیر، هه‌مایه‌لی دوعا، هه‌رچی راست و چه‌پ له‌مل بکری و شو‌ربیتته‌وه.
- حمائم** - ا. ع (هه‌مائیم - hema'im): کووتران.
- حماة** - ا. ع (هومات - humat): پارتیزهران، پشتیوانان، نیگابانان، پاسه‌وانان.
- حماحم** - ا. ع (هه‌ماهیم - hemahim): ریحانه‌ی ته‌ر.
- حماد** - ص. ع (هه‌ماد - hemmad): ستایش کار، سوپاس گوزار، شوکرانه‌ی بژیر.
- حمار** - ا. ع (هیمار - himar): که‌ر، گوئی درپژ، ولاخ.
- حماسه** - ا. ع (هه‌ماسه - hemase): دلاوه‌ری، دلیری، داستان، که‌له ئه‌ده‌بیاتدا جو‌ره شیعریکی تاییه‌ته به په‌سندی پالنه‌وانان، کو‌مه‌له داستانیکه ده‌بارده‌ی دلاوه‌ر و قاره‌مانانی نه‌ته‌وه‌یی و نه‌ژادی که به نه‌زم ده‌هونریته‌وه، وه‌کو شانامه‌ی فیرده‌وسی.
- حماض** - ا. ع (هوماز - hummaz): ترشوکه.
- حماقت** - مص. ع (هه‌ماغه‌ت - hemaxet): بی ئاوه‌زی، حو‌ل بوون، که‌وده‌نی.
- حمال** - ا. ع (هیمال - himal): بار، کو‌ل.
- حمال** - ص. ع (هه‌ممال - hemmal): هه‌مال، کو‌لکیش، باره‌له‌گر.
- حماله** - ا. ع (هیماله - himale): هه‌مایه‌لی شمشیر.
- حماله** - ا. ع (هه‌ماله - female): سزا، جه‌زا، غه‌رامه‌ت.
- حماله** - ص. ع (هه‌ماله - hemmale): ژنی هه‌مال، هه‌مالی ژن.
- حمام** - ا. ع (هه‌مام - hemam): کو‌تر، قومری.
- حمام** - ا. ع (هیمام - himam): قه‌زاو، قه‌در، مردن، مه‌رگ.
- حمام** - ا. ع (هه‌مام - hemam): هه‌مام، گه‌رماو.
- حمامه** - ا. ع (هه‌مامه - hemame): یه‌ک کو‌تر.
- حمامی** - ص. ع (هه‌مامی - hemamî): هه‌مامچی، هه‌مامدار، خودان گه‌رماو.
- حمایت** - مص. ع (هیمایه‌ت - himayet): پشتیوانی کردن له....
- حمایتگر** - ص. فا (هیمایه‌ت‌گر - himayetger): نیگابان، پشتیوان.
- حمای راجعه** - ا. مر (هومای راجیه - hummay raci'e): له‌رزوتا، تی‌فوس.
- حمای نفاسی** - ا. مر (هومای نیفاسی - hummay nifasî): له‌رزوتای ژنی، زه‌یستان.

حمقاء - ص. ع (هه مغاء - hemxa') :
که ره ژن، که ودهن.

حمل - مص. ع (هه مل - heml) :
بارهه لگرتن، گواستنه وهی بار له
شوینیکه وه بو شوینیک.

حمل - ا. ع (هه مل - heml) : حه مل،
بار، بهری درخت، ژنی ئاوس.

حمل - ا. ع (هیمل - himl) : هه لگرتنی
شتیک له شوینیکه وه بو شوینیک.

حمل - ا. ع (هه مهل - hemel) : بهرخ،
کاوپ، یه کییکه له بورجه کانی سال.

حملة - ا. ع (هه مله - hemle) : هیرش و
په لامار، حه مله، نه خوشی فی.

حملة - ص. ع (هه مهله - hemele) :
بارهه لگران.

حمود - ص. ع (هه مود - hemûd) :
په سندکراو.

حموضت - مص. ع (هوموزت -
humûzet) : ترشان.

حمول - ص. ع (هه مول - hemûl) :
حه لیم، به سه بر، هیدی و هیمن، بارکیش.

حمول - ا. ع (هه مول - humûl) : باری
زور.

حموله - ا. ع (هه موله - hemûle) :
حه یوانی بارکیش، که ریک که بار بکریت،
بارگیر.

حموله - ع (هوموله - humûle) : بار.

حمی - ا. ع (هیما - hima) : شتیک که
به رگری لی بکریت، شوینیک که به رگری لی
بکریت.

حمی - ا. ع (هوما - humma) : تی، تا.

حمیات - ا. ع (هومه یات -
hummeyat) : تی، تا.

حمحم - ا. ع (هوم هوم، هیم هیم -
hum hum, him him) : جوژه
رووه کییکه.

حمحه - مص. ع (هه مهه مه -
hemheme) : کوپ ژن.

حمد - مص. ع (هه مد - hemd) :
شوکرکردن، ستایش کردن، سه ناگوایی،
سوپاسگوایی.

حمدان - ا (هه مدان - hemdan) : کیری
پیاو.

حمدونه - ا (هه مدونه - hemdûne) :
مه یون.

حمر - ص. ع (هومر - humr) : سووران،
سووپستان.

حمر - ا. ع (هومور - humur) : که ران،
چوار پییان، ولاخان، گویدریژان.

حمراء - ص. ع (هه مرأ - hemra') :
سور (بو می)، ژنی سورفل، سالی قات و
قپری، هه رته گی ره ما.

حمرت - ا. ع (هومرته - humret) :
سوری، رهنگی سوور، نه خوشی.

حمزه - ا. ع (هه مزه - hemze) : شیری
دپنده، ته ره تیزه، ناوی مامی حه زره تی
پیغه مبه ره (د. خ).

حمص - ا. ع (هیمه س - himmes) :
نوک.

حمض - ا. ع (هه مز - hemz) : هه ر شتی
تامی تال و سویری.

حمق - مص. ع (هومغ - humx) : بی
ئه قل بوون، تیکچوونی ئه قل، بی ئه قلی،
گه وج.

حمق - ص. ع (هوموغ - humux) :
گه وجان.

حمیات - ا. ع (هه‌میات - hemîyat) :

غیرهت، مروهت، پیاو‌ه‌تی، جوام‌پیری.

حمیت - ا. ع (هه‌می‌یه‌ت - hemîyet) :

غیرهت، مروهت، پیاو‌ه‌تی.

حمیت - مص. ع (هیمیه‌ت - himyet) :

پار‌تیز.

حمید - ص. ع (هه‌مید - hemîd) :

ستایش‌کراو، موباره‌ک، پیرۆز، سیفه‌تیک‌کی
یه‌زدانی مه‌زنه.

حمیده - ص. ع (هه‌میده - hemîde) :

په‌سند، پیرۆز، جوان، (بو‌می).

حمیر - ا. ع (هه‌میر - hemîr) :

که‌ران، گوید‌ریژان.

حمیر - ا. خ. ع (هیمیه‌ر - himyer) :

تیره‌یه‌کی عه‌ره‌بی قه‌حتانین که له یه‌مه‌ندا
ده‌وله‌تیک‌یان به‌ناوی سه‌به‌ء دامه‌زراند، له
سه‌ده‌ی شه‌شه‌می زاینیدا نه‌مان.

همیراء - ص. ع (هومه‌یراء -

humeyra) : ژنی سورفل.

حمیم - ا. ع (هه‌میم - hemîm) :

دۆست، براده‌ر، خزم.

حمیم - ا. ع (هه‌میم - hemîm) :

ئاوی گه‌رم، عه‌ره‌ق، بارانی که له گه‌رمای
به‌تین‌دا بباری.

حناء - ا. ع (هیناء - hinna) :

دره‌ختی
خه‌نه.

حنابله - ا (هه‌نابله - henabile) :

هه‌نبه‌لی‌یه‌کان، په‌یره‌وانی ئاینزای
هه‌نبه‌لی.

حناجر - ا. ع (هه‌ناجیر - henacir) :

قورگ، گه‌روو.

حنادس - ا. ع (هه‌نادیس - henadis) :

شه‌وی زۆر تاریک، سی شه‌وی کۆتایی

مانگ که زۆر تاریکه.

حناط - ا. ع (هینات - hinat) :

مۆمیا.

حناط - ص. ع (هه‌ننات - hennat) :

گه‌نم فرۆش، ته‌راح، که‌سی که مردوو

مۆمیا بکات.

حناطی - ص. ع (هه‌نناتی - hennatî) :

گه‌نم فرۆش، ته‌راح.

حنان - ا. ع (هه‌نان - henan) :

میهره‌بانی، به‌ره‌که‌ت، دل به به‌زه‌یی.

حنان - ص. ع (هه‌ننان - hennan) :

میهره‌بان، یه‌کیکه له ناوه‌کانی یه‌زدانی

مه‌زن.

حنان - ا. ع (هیننان - hinnan) :

خه‌نه.

حنانه - ص. ع (هه‌ننانه - hennane) :

نالهی میهره‌ خوشه‌ویستی.

حنایا - ا. ع (هه‌نایا - henaya) :

که‌وان، چه‌ماوه، که‌مه، گومه‌ت.

حنبل - ا. ع (هونبول - hunbul) :

لۆبیا.

حنبل - ص. ع (هه‌نبه‌ل - henbel) :

پیاوی کۆله‌ بالایی ورگن، قه‌له‌و.

حنبل - ا. ع (هه‌نبه‌ل - henbel) :

فه‌روه.

حنبل‌لی - ص. ن. ع (هه‌نبه‌له‌لی -

henbelîy) : یه‌کیکه له چوار ئاینزای

خه‌لکانی سوننی، دامه‌زرینه‌ری ئەم مه‌زه‌به

(ابو عبدالله احمد) بن محمد بن حنبل-ه،

که له سالی ۲۴۱ی کۆچیدا مردوو،

یه‌کیکه له چوار ئیمامانی ئەه‌لی سوننه‌ت.

حنث - ا. ع (هینس - hins) :

گوناح، خه‌تا، تاوان، سویتندشکاندن.

حنجره - ا. ع (هه‌نجهره - hencere) :

قورگ، ئەوک.

حندس - ا. ع (هیندیس - hindis) :

شه‌وی زۆر تاریک، شه‌وه‌زنگ.

حندقوق - ا.ع (هه نده غوغ - hendexûx): جوړه رووه کیکه، پیاوی دریشی نا قوڼای گهوج، هه نه کوچ.
حنش - ا.ع (هه نه ش - heneş): مار.
حنطه - ا.ع (هینته - hinte): گهنم.
حنطل - ا.ع (هه نزل - henzel): گوژالک، کاله که مارانه، ته حله سیٹ.
حنظله - ا.ع (هه نزهله - henzele): یهک گوژالک.
حنفاء - ا.ع (هه نفاء - henfa'): که وان، که وانه، مارمیلکه، شه وگه رد.
حنفاء - ص.ع (هه نفاء - henfa'): ژنی پی خوار، پی گوج.
حنفاء - ا.ع (هونه فاء - hunefa'): راست دینان، پابند به تاینی ئیسلام، میلله ت و دینی ئیبراهیم.
حنفش - ا.ع (هینفیش - hinfiş): ماری گه ووهی سهر زلی مل باریک که زور خه تهره.
حنفی - ا.ع (هه نه فیی - henefî): یه کیکه له چوار مه زه بی ته هلی سوننه ت، نه بو حه نیفه نه عمان بن سابت که یه کیک بوو له چوار ئیمامانی سوننه دایمه زران دووه که له سالی ۱۵۰ ی کوچیدا مردووه.
حنق - ا.ع (هه نه غ - henex): کینه و دژمنایه تی، نه وپه پری تورپی، هه پره تی رق.
حنک - ا.ع (هه نه ک - henek): چه نه، چه ناگه.
حنک - ا.ع (هونک، هینک - hunk, hink): نه زمون، ته جره به، ساوکه.
حنکه - ا.ع (هونکه - hunke): نه زمون، ته جره به، شاره ز، ساوکه.

حنو - ا.ع (هینف - hinv): په راسو.
حنوط - ا.ع (هه نوت - henût): مؤمیا.
حنوط - مص.ع (هه نوت - hunût): وهرزی دره، گه یینی میوه.
حنون - ص.ع (هه نون - henûn): میهره بان، به به زه بی.
حنیف - ص.ع (هه نیف - henîf): راست، که سی که پابه ندبی به تاینی ئیسلام.
حنیفیت - ا.ع (هه نی فی یه ت - henîfiyet): پابه ندی به تاینی ئیسلامه وه.
حنین - مص.ع (هه نین - henîn): تاسه، ناله و زاری، هاوار له خویشیا یان ناخویشیا، کولی گریان.
حنیه - ا.ع (هه نییه - henîye): که مه، که مان، که وان، چه ماوه.
حواء - ا.ص.ع (هه فقهاء - hevva'): ژنی گهنم رنگ، ژنه که ی هه زره تی ئاده م.
حواء - ا.ع (هه فقهاء - hevva'): مارگیر.
حوائج - ا.ع (هه قائج - heva'ic): پیداو یستیان.
حوائل - ا.ع (هه قائل - heva'il): له مپه ران، به ره لهستان، ژنی نه زوک، ته گهره، کوپ.
حواحب - ا.ع (هه قاجیب - hevacib): برۆیان.
حوادث - ا.ع (هه قادیس - hevadis): واریقات، رووداوان، پیشه اتان.
حواری - ا.ص.ع (هه قاری - hevarî): دوستی دلسوز، هه ر یه کیک له یاوه رانی عیسا که بانگه شه یان بو تاینه که ی ده کرد.

حوانیت - ا.ع (هه‌شانیت - hevanî -):
موغازه و دوکانان.

حوت - ا.ع (هوت - hût): نه‌هه‌نگ،
ناوی یه‌کیک له‌ بورجه‌کانه.

حوج - مص. ع (هه‌وج - hewc):
حه‌ویجه‌ بوون، ئاتاج‌ بوون، پی‌یوست
بوون.

حوج - ا.ع (هی‌ق‌هج - hivec):
پی‌یوستیان.

حوجاء - ا.ع (هه‌وجاء - hewca):
پی‌یوستی.

حوجن - ا.ع (هه‌وجهن - hewcen):
گوله‌ باخ.

حودان - ا.ع (هه‌ودان - hewdan):
گولاله.

حور - مص. ع (هه‌ق‌هر - hever): چاوی
که‌ سپینه و ره‌شینه‌ی توخ‌ بی.

حور - ا.ع (هور - hûr): حو‌ری، ژنی
جوانی ناو به‌ هه‌شت، چاو ره‌شان.

حوراء - ا.ص - ع (هه‌وراء - hewra):
ژنی جوانی چاو‌پ‌ه‌ش.

حور العین - ص. مر (هورول ئه‌ین -
hûrul eyîn): ژنانی جوان و چاف
ره‌ش.

حوردیس - ص. مر (هوردیس - hûrdîs):
حو‌ری ئاسا، په‌ری ئاسا.

حوروش - ص. مر (هورق‌ه‌ش - hûrveş):
حو‌ری ئاسا، وه‌کو حو‌ری، په‌ری ئاسا.

حوزه - ا.ع (هه‌وزه - hewze):
مه‌لبه‌ندی خویندنی دینی، ناوه‌ندی ولات،
ته‌بیعه‌ت.

حوش - ا.ع (هه‌وش - hewş): حه‌وشه،
ده‌وروپ‌ه‌ر، حه‌سار.

حواریات - ا. ص - ع (هه‌ق‌ارییات -
hevarîyat): ژنی شاری سپی پیست،
حو‌ری.

حواریون - ا.ع (هه‌ق‌ارییون -
hevarîyûn): یاوه‌رانی هه‌زرتی عیسا
که‌ به‌ و په‌ری دلسۆزی په‌یامه‌که‌یان
بلاوده‌کرده‌وه.

حواریه - ا.ص - ع (هه‌ق‌ارییه -
hevarîye): ژنی شاری سپی پیست.

حواس - ا.ع (هه‌ق‌اس - hevas): هیزی
هه‌سته‌وه‌ری، هه‌ستۆک.

حواشی - ا.ع (هه‌ق‌اشی - hevaşî):
په‌راویز، مال و مندال، ده‌ست و پی‌وه‌ند.

حواصل - ا.ع (هه‌ق‌اسیل - hevasîl):
سبیقه‌ تۆره.

حواصلیل - ا.ع (هه‌ق‌اسیل - hevasîl):
شین‌ه‌شاوه، شینه‌شاهۆ.

حواضن - ا.ع (هه‌ق‌ازین - hevazin):
دایه‌ن، په‌رستار.

حوافر - ا.ع (هه‌ق‌افر - hevafir):
حه‌فرکاران، جی سمی چوار پییان.

حواله - ا.ع (هه‌ق‌اله - hevale):
هه‌واله.

حواله‌دادن - مص. م (هه‌ق‌اله‌دادن -
hevale daden): هه‌واله‌ پی‌ دان،
سپاردن.

حواله‌کرد - ا.مر (هه‌ق‌اله‌که‌رد -
hevale kerd): پارە یان شتتیک که
دانی به‌ که‌سیکی دی بسپی‌دریت.

حوالی - ا.ع (هه‌ق‌الی - hevalî):
ده‌وروپ‌ه‌ر.

حوامل - ا.ع (هه‌ق‌امیل - hevamil):
حامیله.

حومه - ا. ع (هومه - hûme): ده ورو بهر، مهيدانی بهرینی شهر، رهمگا.

حویج - ا (هه‌چیج - hevîc): پيداويستی مال و که‌ره‌سته‌ی چيشت لیټان، گیزه‌ر.

حی - ا. ص. ع (هه‌یی - heyî): زندوو، گه‌رک، قه‌وم و قه‌بیله، گیانله‌به‌ر.

حیا - ا. ع (هه‌یا - heya): شهرم، حه‌یا، ئاب‌وو.

حیا - ا. ع (هه‌یا - heya): سالی به باران و به‌ره‌که‌ت.

حیاه - مص. ع (هه‌یات - heyat): ژیان، ژین.

حیات - ا. ع (هه‌ییات - heyyat): ماران.

حیات بخش - ص. فا (هه‌یات به‌خش - heyat bexş): ژیان‌به‌خش، ژین‌به‌خش، گیان‌به‌خش.

حیازت - مص. ع (هیازت - hiyazet): به‌ده‌ست هیټان، کوکرده‌وه، خودانیټی.

حیازیم - ا. ع (هه‌یازیم - heyazîm): به‌رزایی، ته‌نگه‌ی ئه‌سپ.

حیاض - ا. ع (هیاز - hiyaz): هه‌وزان، ئه‌ستیټلان.

حیاض - ا. ع (هیاز - hiyaz): حه‌یز، خوټینی بی نوټژی، عوزر.

حیاط - ا. ع (هیات - hiyat): دیواران.

حیاطت - مص. ع (هه‌یات‌ه‌ت - heyatet): پاراستن.

حیاکت - مص. ع (هیاکه‌ت - hiyaket): چنن، جوټایی.

حیال - ا. ع (هیال - hiyal): به‌ره‌ه‌لست.

حيث - ا. ع (هه‌یس - heys): ئاو‌ه‌لفرمانی شوټن، هه‌ندی جار بو کاتیش به‌کار دیت.

حوصل - ا. ع (هه‌وسه‌ل - hewsel): چیکلدانه‌ی مریشک، سیقه‌توره.

حوصله - ا. ع (هه‌وسه‌له - hewsele): سه‌پرو ته‌حه‌مول، به‌حه‌وسه‌له، چیکلدانی مریشک، سیقه‌توره.

حوض - ا. ع (هه‌وز - hewz): ئه‌ستیټل، حه‌وز.

حوضچه - ا. مر (هه‌وزچه - hewzçe): حه‌وزی بچوک، ئه‌ستیټلۆکه.

حوضخانه - ا. مر (هه‌وزخانه - hewzxane): شوټینی حه‌وز، ژیر زه‌مینی مال که حه‌وزی تیدا بی.

حوضه - ا (هه‌وزه - hewze): به‌راو.

حوقل - ص. ع (هه‌وغه‌ل - hewxel): پیری به‌سالاچوو، که‌نه‌فت.

حوقله - مص. ع (هه‌وغه‌له - hewxele): گوټنی (لاحه‌وله‌ولا قوه‌ته ئیلا بیللا).

حوک - ا. ع (هه‌وک - hewk): ریټخانه‌ی کټوی.

حول - ا. ع (هه‌ول - hewl): توانا، هیتز، سال، ده‌ور به‌ر.

حول - مص. ع (هه‌قه‌ل - hevel): خیل بوون.

حول - ا. ع (هیتشه‌ل - hivel): زیره‌ک، به‌توانا.

حولا - ص. ع (هه‌ولا - hewla'): ژنی خیل و قیچ.

حولقه - مص. ع (هه‌وله‌غه - hewlexe): گوټنی (لاحه‌وله‌ولا قوه‌ته ئیلا بیللا).

حولی - ا. ع (هه‌ولیی - hewlîy): هه‌ر حه‌یوانیکی یه‌ک ساله، گوټلک، گوره‌که.

حوم - ا. ع (هوم - hûm): ناوی شه‌را به.

حيثيت - مص. ج (ههيسييه-ت-
heysîyet): ئابروو، ئىحتوبار.

حيدر - ا. ع (ههيدەر- heyder): كورته
بالا، شىرى بيشه، نازناوى عهلى كورى
ئەبى تاليبە.

حيدره - ا. ع (ههيدەرە- heydere):
فەوتان و نەمان، شىرى بيشە.

حيدرى - ص. ن (ههيدەرى- heyderî):
پەيرەوانى سولتان هەيدەرى كورى سولتان
جونەيدو بابى شا ئىسماعىلى سەفەوى، لە
بەرانبەر ئەمانەدا گروپتىكى دى بەناوى
نيعمەتى سەر بە شا نيعمەتوللا وەلى ھەبوو
كە سالانىكى زۆر لەگەڵ يەكدا جەنگىن.

حيران - ص. ع (هەيران- heyran):
سەرسام، سەرگەردان، ھەيران، داماو.

حيرت - مص. ع (هەيرەت- heyret):
حيرەت، سەرگەردان بوون، لە زاراوہى
ئەھلى عيرفاندا يەكچىكە لە قوناغەكانى
سلوك كە عارف خۆى سەرگەردان و
سەرسام دەبينى.

حيرت انگيز - ص. فا (هەيرەت ئەنگيز-
heyret engîz): ماىەى حيرەت و
سەرسامى، حيرەتاوەر، حيرەت وروژىن.

هيز - ا. ع (هەييز- heyiz): شوتىن، جى،
كايە، بياف.

هيزوم - ا. ع (هەيزوم- heyzûm):
ناوہراستى سينگ، ئاسۆگە، زورگ.

هيس - مص. ع (هەيس- heys):
سەخلەت بوون، كەوتنە تەنگانە،
كەنار كەوتن.

حيض - مص. ع (هەيز- heyz): بى نوڭىژ
بوونى ژن.

هيزه - ا. ع (هيزە- hîze): دايبى يان

پەرۆ كە ژنان لە كاتى بى نوڭىژدا
ھەلپەدەگرن.

حيطان - ا. ع (هيتان- hîtan): ديواران.
حيطه - مص. ع (هيتە- hîte): ئاگادارى
کردن، پەنادان، زەوى بەرىنى دەورگىراو.

حيف - مص. ع (هەيف- heyf): زۆلم کردن،
زۆلم، ستم، ھەيف، مەخابىن، بەداخەوہ.

حيفاء - ص. ع (هەيفاء- heyfa'):
زەويىيەك كە باران نەيگاتى.

حيل - ا. ع (هيهيل- hîyel): فیتلان.
حيله - ا. ع (هيله- hîle): حيله، بە
توانا، بەتەگبىرو زۆزان.

حيله گر - ص. مر (هيله گەر- hîleger):
حيله باز، فیتباز.

حين - ا. ع (هين- hîn): وەخت، ماوہ،
رۆژگار، كات.

حين - ا. ع (هەين- heyn): مەرگ،
بەلا، مەينەت.

حيوات - ا. ع (هەيەقات- heyevat):
مارو ئەژدىھايان.

حيوان - ا. ع (هەيەشان- heyevan):
گياندار، زيروح، جانەوەر، ئاژەل.

حيوانى - ص. ن (هەيەفانى- heyevanî):
ھەيوان ئاسا، وەكو ھەيوان، ئاژەل ئاسا.

حيوه - ا. ع (هەيات- heyat): ژيان،
ژين.

حيوى - ص. ن. ع (هەيەقىي- heyevî):
زىندوو، زىندوو ئامىز.

حيه - ص. ع (هەيىە- heyye): زىندوو.
حيه - ا. ع (هەيىە- heyye): مار،
ئەژدىھا.

حيى - ص. ع (هەيىي- heyî): بە ھەيا،
بە شەرم، سەلار، ئابروومەند.

خ

- خ - حر (خ - x):**
پیتی نۆیه می ئه لیبفای فارسبییه که به
(خا) ده خوینتریتته وهو، به ده ساوی ئه بجه د
به رامبه ر (۶۰۰) هـ.
- خا - ا (خا - xa):** پیتی نۆیه می ئه لیبفای
فارسبییه.
- خائب - ص.ع (خائب - xa'ib):**
نائومید.
- خائبه - ص.ع (خائبه - xa'ibe):** ژنی
نائومید.
- خائض - ص.فا.ع (خائض - xaiz):**
چوونه ناو ئاو، چوونه ناو کاریک.
- خائف - ص.ع (خائف - xaif):** ترساو،
به ترس.
- خائن - ص.فا.ع (خائن - xa'in):**
خیانه تکار، ناپاک، ته پردهش.
- خائنانه - ص.ق.ع (خائنانه - xa'inane):**
خایه نانه، ناپاکانه.
- خائنه - ص.فا.ع (خائنه - xa'ine):**
ژنی خیانه تکار، ناپاک.
- خاب - ا.ص (خاب - xab):** پاشه کهوت.
- خابئه - ا.ع (خابئه - xabi'e):** خه مره،
گۆزه، کوپه له.
- خابر - ص.ع (خابر - xabir):** هوشیار،
به خه بهر، خه وه ردار.
- خابز - ص.ع (خابز - xabiz):** خاوه ن
نان، ناندار، نانکه ر.
- خابس - ا.ع (خابس - xabis):** شیری
درنده.
- خابط - ص.فا.ع (خابط - xabit):**
مل پیوه نان به نابه له دی.
- خابل - ص.ع (خابل - xabil):**
گه نده لکاری، شه یتان، جن، ئه هریمه ن،
به ره له لست.
- خات - ا (خات - xat):** جوړه مه لیکه له
بابه تی قه له رهش، لی بچو وکتره و مشک و
ئه و جوړه گیاندارانه راو ده کات.
- خاتام - ا.ع (خاتام - xatam):**
ئه نگوستیله، کلکه وانه.
- خاتل - ص.فا.ع (خاتل - xatil):**
گزیکار، به فیل، فیلباز، خاپینوک،
زه غه لباز.

- خاتم** - ا.فا-ع (خاتیم - xatim):
خه تمکەر، ته و اوکەر.
- خاتم** - ا.ع (خاتهم - xatem):
ئه نگوستیله، کلکه وانه، نگین، دوایین.
- خاتم الانبیاء** - ا.مر (خاتهمول ئه نبیاء - xatemul enbiya):
پیغه مبهری موسولمانان (د.خ).
- خاتم** - ا.ع (خاتهم - xatem):
سه ندووق یان چوار چیوهی وینه که به نه خش و نیگار رازابیتته وه.
- خاتم بند** - ا.ص (خاتهم بهند - xatem bend):
خاته مساز.
- خاتم جم** - ا.مر (خاتهمی جهم - xatemi cem):
حه زه ته تی سلیمان.
- خاتم ساز** - ا.ص (خاتهم ساز - xatem saz):
خاتم سلیمان - ا.مر (خاتهمی سوله یمان - xatemi suleyman):
ئه نگوستیله که ی حه زه ته تی سلیمان.
- خاتم کار** - ا.ص (خاتهم کار - xatem kar):
خاته مساز.
- خاتمکاری** - ا.مص (خاتهم کاری - xatem karî):
خاتم - ا.ع (خاتیمه - xatime):
ئه نجام، کو تایی، بنه تا.
- خاتمی** - ا.ص (خاتهمی - xatemî):
مؤرساز، ئه نگوستیله ساز.
- خاتمی** - ا.ع (خاتهمی - xatemî):
گولده و زییه که که ورده پارچه ی رهنگاو رهنگ لیک بدن و ناوه ندیان به ئاوریشم
- بنه خش پیریت.
- خاتوله** - ا.ع (خاتوله - xatûle):
فیئل، حیل، دهغه ئی.
- خاتون** - ا.ص (خاتون - xatûn):
ریزه بوژنان، ژنی ئه سل زاده.
- خاتون جهان** - ا.مر (خاتونی جههان - xatûni cehan):
خاج - ا.ع (خاج - xac):
چه لپا، ئه و داری که حه زه ته ی عیسا-یان پی هه لواسی.
- خاج** - ا.ع (خاج - xac):
ئه لقه یان گواردی تی بکه ن.
- خاچه** - ا.ع (خاچه - xaçe):
بدریته بهر داری خوار تا راست بوهستی.
- خاخام** - ا.ع (خاخام - xaxam):
تائینی جوله که، خاخام.
- خاد** - ا.ع (خاد - xad):
زوری مشک راو دهکات.
- خادر** - ص.ع (خادیر - xadir):
سه رگه ردان، سه رسام، سست، ته مه ل، ته وه زهل.
- خادع** - ص.فا-ع (خادیع - xadi):
زیری قه لب، خاپینوک، ده سپرو به فربو.
- خادعه** - ا.ص.ع (خادیته - xadi'e):
خانوو له ناو خانوودا، ده رگای بچوو که له میانی ده رگای گه ورده دا.
- خادم** - ا.ص-ع (خادیم - xadim):
خزمه تکار، نوکەر، خو لام، خزمه تگوزار، خزمه تچی.
- خادم باشی** - ا.مر-ع.ت (خادیم باشی - xadim başî):
خادم پیر - ا.مر (خادیمی پیر - xadimi pîr):
ئه سستیره ی زوحهل.

- خادمه** - ا.ص - ع (خادیمه - xadime): کاره‌کەر، کولفەت.
- خادمیت** - مص.ج - ع (خادیمییه‌ت - xadimîyet): خزمه‌تکاری.
- خاده** - ا (خاده - xade): سپی دار، سه‌ول، داری راست و به‌رز، داری قه‌ناره.
- خازل** - ص.ع (خازیل - xazil): به‌زیو، که‌سیک که هاوکاری و پشتیوانی خە‌لکی نه‌کات.
- خار** - ا (خار - xar): درک.
- خارا** - ا (خارا - xara): جوړه به‌ردیکی سه‌خته، به‌ردی گرانیته.
- خارا** - ا (خارا - xara): جوړی پارچه‌ی به‌نرخه.
- خاراشتر** - ا.مر (خار ئوشتور - xar uştur): وشترا‌لوک، حوشت‌رخوړه، عاگول.
- خاراباف** - ص.فا (خاراباف - xarabaf): جو‌لای خارا.
- خاراتراش** - ص.فا (خاراته‌راش - xara teraş): به‌ردتاش، نه‌قاری به‌ردی خارا.
- خاراستیز** - ص.مر (خاراسیتیز - xara sitîz): سه‌خت تر له گرانیته، سه‌خت، قایم.
- خاراسفتن** - مص.م (خارا سوفته‌ن - xara suften): خارا کون کردن، خارا سوون.
- خارا شکاف** - ص.فا (خارا شیکاف - xara şikaf): شکینه‌ری به‌ردی خارا.
- خاراشکن** - ص.فا (خارا شیکه‌ن - xara şiken): خارا شکین.
- خارا گزار** - ص.فا (خارا گوزار - xara guzar):
- xara guzar**: ئه‌وی به‌ردی خارا بشکینتی و پیتیدا رەت بیی.
- خاراگوش** - ا (خاراگوش - xara gûş): جوړه رووه‌کیکی خوړسکه.
- خارانداز** - ا.مر (خارئه‌نداز - xarendaz): سیخوړ، سوچه‌ر.
- خارانندن** - مص.م (خاران‌ده‌ن - xaranden): خوراندن، له‌شی خوراند.
- خارانگین** - ا.مر (خارئه‌نگه‌بین - xar engebîn): ترنج‌مه‌مین، جوړه گه‌زویه‌که، دهرمانیکه له گیاو درکی وشترا‌لوک ساز ده‌کرتیت.
- خارانما** - ا.مر (خاران‌هما - xaranema): وه‌کو خارا، خارا‌ناسا.
- خارانو** - ا (خارانو - xaranû): ژیشک، ژیشو.
- خارایی** - ا.ص (خارایی - xarayî): گرانیته.
- خاریار** - ا.مر (خاریار - xarbar): ئازووقه، خوارده‌مه‌نی، خوړاک، خاروخه‌س.
- خاریست** - ا.مر (خاریه‌ست - xarbest): په‌رژینی له درک و دالّ دروست کراو، خاریه‌ند.
- خارین** - ا.مر (خاریون - xarbun): رووه‌کی درکدار، بنجه‌درک.
- خاریر** - ا.مر (خاریه‌ر - xarper): هه‌وه‌ل په‌ری که له جوجکی مه‌لان دی.
- خاریشت** - ا.مر (خاریوشت - xarpuşt): ژیشک.
- خارپوستان** - ا.مر (خارپوستان - xarpûstan): تیره‌یه‌که له گیانه‌وه‌رانی ده‌ریایی.

دړکستان، دړکه جاري، دړکه زار.
خارستان - ا.مر (خاریستان -
 xaristan): دړکه جاري، دړکین.
خارش - ا.مص (خاریش - xariş):
 خارشت، خورو، ئالوش.
خارشتر - ا.مر (خارشوتور -
 xar şutur): حوشرخوړ، وشرالوک،
 عاگول.
خارشک - ا (خاریشهک - xarişek):
 خورو، خارشت.
خارشکر - ا.مر (خارشیکه -
 xar şiker): جوړه رووه کیکی دړکاوییه
 بو دهرمان به کار دیت.
خارصینی - ا.مر (خارصینی -
 xar sînî): زاراو ده کی کیمیا گه ریبه.
خارطه - ا.ع (خاریته - xarite):
 نه خشه، خهریته، نه خشه ی جوگرافیا.
خارق - ص.فا - ع (خاریغ - xarix):
 دړین، موجیزه، تیکدانی سیسته می
 گشتی.
خارک - ا (خارهک - xarek): دړکوکه،
 دړکی بچووک.
خارک - ا (خارهک - xarek): قه سپی.
خارکش - ص.فا (خارکش - xarkeş):
 که سئ ک چیلکه و دړو کوکاته وه بو
 فروشتن.
خارکش - ا.مر (خارکش - xarkeş):
 جوړه پیتلاویکه.
خارکن - ص.فا (خارکن - xarken):
 دارکه ر.
خارکن - ا.مر (خارکن - xarken):
 ناوی ئاهه نگیکی کوئی موسیقای
 ئیرانییه.

خارج - ا.فا - ع (خاریج - xaric):
 دهره وه، یاخی، دهرچوو، رواالت.
خارج اهنک - ص.مر - ع.فا (خاریج
 ئاهه ننگ - xaric aheng): ناساز،
 نه ساز.
خارجیه - ا.ع (خاریجه - xarice):
 هه نده ران، په راویزی کتیب، بیگانه.
خارجی - ص.ف - ع (خاریجی -
 xaricî): بیگانه، بیانی، فه رهنکی،
 یاخی.
خارجیه - ص.ف - ع (خاریجییه -
 xariciyye): ژنی بیگانه.
خارچین - ا.مر (خارچین - xarçîn):
 په رژینی دړک، دړک به ند، دړکه زی.
خارچینه - ا.مر (خارچینه - xarçîne):
 موکیش، موچینک، نو قورچ، قورو نچگ.
خارخار - ا (خارخار - xar xar):
 خارشت، ختوره، خورپه و داخوریانی دل.
خارخسک - ا.مر (خارخه سهک -
 xarxesek): پیکوله.
خاردار - ا.ص (خاردار - xardar):
 دړکدار، دړکاوی.
خاردار - ا.مر (خاردار - xardar):
 کر میکی بچووک به لای په مووه.
خارداران - ا.مر (خارداران -
 xardaran): تیره یه که له گیاندارانی
 دهریایی.
خارراه - ا.مر (خاری راه - xari rah):
 دړکی سهر ریگه، ریگر، به رهه لست.
خارزار - ا.مر (خارزار - xarzar):
 دړکستان، شوینتی که دړکی زور بی،
 دړکین، دړکه زار.
خارسان - ا.مر (خارسان - xarsan):

له‌ش، چلکی جل و به‌رگ، به‌رده‌پیت.
خاز - ا (خاز - xaz): جۆره پارچه‌یه‌کی که تانه.
خازن - ا. فا - ع (خازین - xazin): خه‌زنه‌دار، نیگابانی خه‌زنه.
خازنه - ا. مر (خازنه - xazene): ژن خوشک.
خازه - ا (خازه - xaze): سواغ، که‌فمال.
خاس - ا (خاس - xas): جۆره ده‌وه‌نیکی درکاوییه له بیسه‌کانی باکووری ئیراندا ده‌روی.
خاست - ا. مص (خاست - xast): هه‌ستان، هه‌لسان.
خاستگاه - ا. مر (خاستگاه - xastgah): شوپنی هه‌ستان و حه‌ره‌که‌تکردن، هه‌لاتنگه.
خاستن - مص. ل (خاسته‌ن - xasten): هه‌ستان، ده‌رکه‌وتن، له‌به‌ین چوون.
خاسته - ا. فا (خاسته - xaste): هه‌ستاو، ده‌رکه‌وتوو، هه‌لساو، هه‌لسیاگ.
خاسر - ص. ع (خاسیر - xasir): زه‌رده‌رمه‌ند، خه‌ساره‌تمه‌ند، زیانمه‌ند.
خاسف - ص. ع (خاسیف - xasif): له‌رو لاوازو نه‌خۆش، بنیس، کانیه‌ک که ئاو‌ه‌که‌ی وشکی کردبیت.
خاسی - ص. ع (خاسیی - xasî): دورخراوه‌ی ده‌رکراو، سه‌گ و به‌رازی راو‌نراو.
خاش - ا (خاش - xaş): ئارده‌دار، یان ورده‌پوش و کاغه‌زو په‌پۆ.
خاش - ا (خاش - xaş): خه‌سوو.
خاش - ا. ص (خاش - xaş): ئاشقی شیت و شه‌یدا، عه‌قدال.

خارماهی - ا. مر (خارماهی - xar mahî): جۆره ماسیه‌کی بچووکه.
خارمغیلان - ا. مر (خاری موغیلان - xari muxîlan): دره‌ختیکی درکاوییه.
خارمند - ص (خارمه‌ند - xarmend): خوپری، سوک، کم.
خارمه‌هک - ا. مر (خارمه‌هک - xarmehek): رووه‌کیکه له شوپنی به‌رده‌لان ده‌رویت.
خارناک - ص (خارناک - xarnak): پر درک، درکین، درکه‌جار، درکه‌زار.
خاروخسک - ا. مر (خاروخه‌سه‌ک - xarû xesek): پوش و په‌لاش، درک و دال.
خاروخو - ا. مر (خاروخو - xarû xû): گیاه‌له.
خارور - ص (خارقه‌ر - xarver): درک دار.
خاره - ا (خاره - xare): جۆره پارچه‌یه‌کی ئاوریشمی به‌نرخه.
خاره - ا (خاره - xare): گرانییت، به‌ردیکی سه‌خت وقایمه.
خاره - ا (خاره - xare): چه‌کوشی ده‌ستی ئاسنگه‌ران.
خاره - ا (خاره - xare): گسکی درپژ بو پاک کردنه‌وه‌ی دیوارو میچی مال.
خاره سنب - ص. فا (خاره سونب - xare sunb): شتی که به‌ردی خارا بسمی.
خاریدن - مص. ل (خاریده‌ن - xarîden): خوراندن، خوران.
خاز - ا (خاز - xaz): چلک، چلکی

خاشاک - ا (خاشاک - xaşak):
ورده داری دهم مشارو ورده پوش و په لاش.

خاشع - ص. فا (خاشیع - xaşî'): بی فیزی، گوټپرایه ل.

خاشک - ا (خاشهک - xaşek): پوش و په لاش، کاو کوټه ل.

خاشکدان - ا. مر (خاشه کدان - xaşekdan): ده خپله ی دوکانداران، باولۍ وردتکه و پرتکه ی ژنان.

خاشوش - ا (خاشوش - xaşûş): داس، داسخاله، داسولکه.

خاشه - ا (خاشه - xaşe): زړو زېل.

خاشه روب - ص. ا (خاشه روب - xaşe rûb): که ناس، کوچه مال.

خاص - ص. ع (خاس - xas): تاییه ت.

خاصره - ا. ع (خاسیره - xasire): نیوټقه د، قه به رغه.

خاصه - ا. ع (خاسسه - xasse): تاییه ت، تاییه تی.

خاصه تراش - ا. ص. ع (خاسسه تراش - xasse teraş): ده لاکۍ تاییه تی پاشا یان فرمانپوه وا.

خاصه ململ - ا. مر. ع. فا (خاسسه ململ - xasse melmel): مه لمه لیکۍ سپی ناسکه ژنان له سه ری ده که ن.

خاصیت - ا. ع (خاسسییه ت - xassîyyet): ته بیعه ت، فایده، خه سلته، تاییه تمه ندی.

خاضع - ص. فا (خازی - xazi'): ملکه چ، گوټپرایه ل.

خاطنه - ص. فا. ع (خاتیئه - xati'e): خه تاکار، گونا هکار، هه له کار.

خاطب - ص. فا. ع (خاتیب - xatib): خوتبه خوین، وتاریټر، خه تیپ، خوازینیکه ر.

خاطر - ا. ع (خاتیر - xatir): نه ندیشه، بیر، دل، زهین، نه وه ی به دلدا بی.

خاطر افروز - ص. فا (خاتیر نه فروز - xatir efrûz): شادی به خش، دلخویشکه ر.

خاطر پزیر - ص. فا (خاتیر په زیر - xatir pezîr): دلپه سند، دلگیر، دلگر.

خاطر پریش - ص. فا (خاتیر په ریش - xatir perîş): دل په ریشان، قسه ی ناخوش.

خاطر پسند - ص. مر (خاتیر په سه ند - xatir pesend): دلگر.

خاطر جمع - ص. مر (خاتیر جه مء - xatir cem'): دلیا، نه رخایه ن، ئاسوده، خاترجه م.

خاطر خواه - ص. فا (خاتیر خاه - xatir xah): ئاشق، لایه نگر، خاترگر، خوښه ویستی.

خاطر داشت - مص (خاتیر داشت - xatir daşt): لایه نگری، موراعات، مه دارا.

خاطر فریب - ص. فا (خاتیر فریب - xatir frîb): دلر فین، دلکیش، دلپه ر.

خاطر نشان - ا. مر (خاتیر نیشان - xatir nişan): دلیا، ئاسوده، دلپیک.

خاطر نواز - ص. فا (خاتیر نه نواز - xatir nevaz): دلنه واز، دلکیش، دلگر، دلنه وا.

خاک انداز - ا. مر (خاک ئەنداز - xak endaz): شوتینی خۆل رشتن.
خاکباز - ص. فا (خاکباز - xak baz): مندال که یاری به خۆل دهکات.
خاک برسر - ص. مر (خاک بهرسەر - xak berser): خۆلی بسەر، خاک بهسەر، داماو، مسیبهت دیدە.
خاک برگ - ا. مر (خاک بهرگ - xak berg): گل و گهلای رزیو، که دهکریته ناو باخچه، زمیج.
خاکبوس - ص. فا (خاکبوس - xak bûs): ماچ کردنی خاک له رووی ئەدەب و ریزهوه.
خاکبیز - ص. فا (خاکبیز - xak bîz): خاکبیز، سهرن، غه ربیل، کوچه مال، وردبین.
خاکپاش - ص. فا (خاکپاش - xakpaş): کهسێ که تەپوتۆز بهرپا بکات.
خاک پرویز - ص. فا (خاک پهرفیز - xak pervîz): کهسێ که گل غه ربیل بکات.
خاک توده - ا. مر (خاک توده - xak tûde): کۆمهله خۆل.
خاک چینی - ا. مر (خاک چینی - xaki çînî): گلی تایبهت به دروستکردنی چینی.
خاک خسپه - ا. مر (خاک خوسپه - xak xûspe): کلاوکوره (مهلیکه)، کلاونه.
خاکدان - ا. مر (خاکدان - xakdan): شوتینی خۆل رشتن، دنیا.
خاک رس - ا. مر (خاک رس - xaki rus): گلی سور.

خاطره - ا. ع (خاتیره - xatire): زهمیر، ئەندیشه و خه یال، بیرهوهری، یادگار.
خاطف - ص. فا - ع (خاتیف - xatif): رفینه، تیشکی که چاو بخاته ریشکه و پیشکه.
خاطل - ص. فا - ع (خاتیل - xatil): قسهی بچ سهروبەر، بیهوده، تیکه لکردن.
خاطی - ص. فا - ع (خاتی - xatî): خه تاکار، گوناکار، ههله کار.
خافض - ص. فا - ع (خافیز - xafiz): نزم که رهوه، نزم کهر، داگر.
خافق - ص. فا - ع (خافیغ - xafix): لیدەر، شله ژاو، غایب، په نهان، خالی.
خافقان - ا. ع (خافیغان - xafixan): خۆرههلات و خۆرنشین، رۆژههلات و رۆژاوا.
خافی - ص. فا - ع (خافی - xafî): په نهان، شاروه، جن، فریسته.
خاقان - ا. ت (خاغان - xaxan): لهقه بی پاشاو سولتانانی چین و تورکان بووه.
خاقانی - ص. ن. فا. ت (خاغانی - xaxanî): سولتانی، پاشایی.
خاک - ا (خاک - xak): گل، خۆل، ناخ، خاک، زهوی، ولات، گۆر، بی که لک.
خاک اب - ا. مر (خاک ئاب - xak ab): یه کهم ئاوی پاش توودان که دهکریته سهری.
خاک الود - ص. مف (خاک ئالود - xak alûd): خۆلاوی، تۆزاوی.
خاک اره - ا. مر (خاک ئهره - xakere): ئارده مشار.
خاک انداز - ا. مر (خاک ئەنداز - xak endaz): بیلچهی خۆل رشتن، مه دونه.

ماوا، که سیک له سه زهوی دانیشیت.
خاکستری - ص.ن (خاکبسته ری -
 (xakisterî): خۆله میشی.
خاک سرخ - ا.مر (خاک سوری -
 (xaki surx): گلی سور، گل سور.
خاک سره - ا.مر (خاک سوپه -
 (xak sure): خل بوونه دهی گل و بهرد له
 قهه پالی شاخه وه.
خاک سنبه - ا.مر (خاک سونبه -
 (xak sunbe): جوړه میروویه که که ژیر
 زهوی کون ده کات.
خاکش - ا.مر (خاکهش - (xakeş):
 کریکاری خۆل، که ناس.
خاک شناس - ص.فا (خاک شیناس -
 (xak şinas): خاکناس، ئاخناس،
 شارهزا له ناسینی خاکدا.
خاکشو - ا (خاک شو - (xakşû): جوړه
 میروویه که.
خاکشو - ا (خاک شو - (xakşû): گیایه که
 ده لاین دهرمانه.
خاکشور - ص.فا (خاک شور -
 (xakşûr): وهرزیر، جوتیر.
خاکشی - ا (خاکشی - (xakşî):
 خاکشیر، جوړه گیایه که که ده لاین دهرمانه.
خاکشیر - ا (خاکشیر - (xakşîr): جوړه
 گیایه که.
خاک کش - ا.مر (خاک کهش -
 (xak keş): تهخته یه که جووتیاران زهوی
 کپلراوی پی هه موارد که، مه رازه.
خاکمال - ص.مف (خاکمال - (xakmal):
 داماو، که ساس، گل پیدامالراو،
 سواخدراو.
خاک نشین - ص.فا (خاک نیشین -

خاک رند - ا.مر (خاک رند -
 (xak rend): گهرد، تۆز.
خاکروب - ص.فا (خاک روب -
 (xak rûb): که ناس، کوچه مال.
خاکروبه - ا.مر (خاک روبه -
 (xak rûbe): خاک و خۆل، زروزیل.
خاکروبه دان - ا.مر (خاک روبه دان -
 (xak rûbedan): زیل دان،
 سه رهنوئیک، گوفه ک.
خاک روبه کش - ص.فا (خاک روبه کهش -
 (xak rûbekeş): کریکاری خۆل،
 که سی که خۆلی گهره ک کو بکاته وه
 بییات.
خاکریز - ص.فا (خاک ریز - (xakrîz):
 شوینی که گلیان لی روکردبی تا که س
 لیوهی نه روات، خاک ریژ.
خاکزاد - ص.مف (خاک زاد -
 (xak zad): زادهی خاک، مروث که
 گوايه له گل دروست بووه.
خاکژی - ا (خاکژی - (xakjî): گیایه که
 ده لاین دهرمانه، خاکشیر.
خاکسار - ص.مر (خاکسار - (xaksar):
 خاک ئاسا، خۆلاوی، خه لکی خاکی.
خاکسان - ص.مر (خاکسان - (xak san):
 که ساس، زهلیل، خاکی، خاک ئاسا،
 خۆلاوی.
خاکستر - ا (خاکبسته ر - (xakister):
 خۆله که وه، مشکي، خۆله میش، ژيله مۆ.
خاکسترگون - ص.مر (خاکبسته رگون -
 (xakistergûn): که وهی،
 خۆله که وهی، خۆله میشین.
خاکستر نشین - ص.فا (خاکبسته رنیشین -
 (xakister nişîn): هه ژارو بیته واو بی

خالص - ص. فا - ع (خالیس - xalis):
 نایاب، بی غل و غش، خالیسه، په تی.
خالع - ا. ع (خالیع - xali'): ژنی که
 به دانی پاره ته لاقی وهرگرتی، تالوقکراو.
خالق - ص. فا - ع (خالیق - xalix):
 خوا، ئافه ریدگار، خه لئقکه ر.
خالکوب - ص. فا (خالکوب - xalkûb):
 خالکوت.
خالکوبی - ا. مص (خال کوبی - xalkûbî):
 خال کوتان.
خالگر - ص. فا (خالگر - xalger):
 ئاشپه ز، خوانسالار.
خالم - ا (خالم - xalum): مار، ماری
 به وه زهن.
خالناک - ص (خالناک - xalnak): خال
 خال، خالدار.
خالنجان - ا (خاله نجان - xalencan):
 جوړه دره ختیکی بون خوښه ده لپن دهرمانه.
خالو - ا (خالو - xalû): خالو، لاله،
 برای دایک.
خالو - ا (خالو - xalû): زورنا.
خالواش - ا (خالقاش - xalvaş): جوړه
 گیایه کی وده کو نه عنایه.
خالودار - ا (خالودار - xalûdar):
 هه لوژه.
خالولنجان - ا (خالولینجان - xalûlincan):
 خوان باشی، ئاشچی.
خالوما - ا (خالوما - xalûma): جوړه
 درکیتکه.
خاله - ا. ع (خاله - xale): خوشکی
 دایک، میمک، پور، پلک.
خاله بی بی - ا. مر (خاله بی بی - xale bîbî):
 ئارده و.

xak nişîn: مروژی داماو، که سی
 له سهر خاک دانیشیت، هه ژارو بی ماوا.
خاک نهاد - ص. مر (خاک نیهاد - xak nihad):
 مروژی خاکی، بی هه و،
 بی فیز.
خاکه - ا (خاکه - xake): خاکه، ورده و
 توژی قه ندو خه لوز.
خاکی - ص. ن (خاکی - xakî):
 خاکی، قاوه بی، بی فیزو بی هه و،
 موته وازیع.
خاکین - ص. ن (خاکین - xakîn):
 خو لاوی، خاکی.
خاگینه - ا (خاگینه - xagîne): هیلکه و
 روژن.
خال - ا (خال - xal): خال.
خال - ا. ع (خال - xal): خال، خالو،
 لاله.
خالاون - ا (خالاون - xalavun): جوړه
 رووه کیتکه.
خالب - ص. فا - ع (خالیب - xalib):
 زمانباز، پیای خه له تینه ر، خاپینوک،
 ده سپرو به فریو.
خالبه - ص. فا - ع (خالیبه - xalibe):
 ژنی خه له تینه ر، خاپینوک.
خالد - ص. فا - ع (خالید - xalid):
 پایه دار، جاویدان، نه مر، هه میشه،
 هه رمان.
خالددار - ص. فا (خالددار - xaldar):
 خالدار، به خال.
خالده - ص. فا - ع (خالیده - xalide):
 نه مر (بومی)، ناوه بوژنان.
خال زدن - مص. م (خال زده دن - xal zeden):
 خال کوتان.

- خاله سوسکه** - ا.مر(خاله سوسکه - xale sūske): قالۆنچه، گوخلکه ره، گوخلینه.
- خالی** - ص.ع (خالی - xalî): زگورتی، خالی، به تال، ره بهن، پیاوی بی ژن، تاق و ته نیا، نازادو به ره لالا.
- خالی الذهن** - ص.مر(خالیزو زیهن - xalîyuz zihn): بی ناگا.
- خالی السیر** - ص.مر.خالیسسه ییر - xalîys seyr): ته نیارو، که سیک به ته نی بۆ شوینی پروات.
- خالیدونیون** - ا(خالیدونیون - xalîdunîyun): جوړه رووه کیکه.
- خالیه** - ص.ع(خالیه - xalîye): ژنی بیکار، رابردو، سالانی رابردو، سه ده کانی رابردو.
- خام** - ص(خام - xam): خاو، نه گه بیو، بی نه زمون، پیستی خوشه نه کراو.
- خاما اقطی** - ا(خامائه غتا - xama extî): جوړه رووه کیکه.
- خاما دریوس** - ا(خاماده ریوس - xama deryus): جوړه رووه کیکه زوړ تاله.
- خامالا** - ا(خامالا - xamala): هه تاو په رست، هه ربا، جوړه رووه کیکه ده لنین ده رمانه.
- خام اندیش** - ص.فا(خام نه ندیش - xam endîş): بیرخاو، که سیک که بیرکردنه وهی دروست نه بی.
- خام جوش** - ص.مر(خام جوش - xamcûş): بی نه زمون، ناپوخته، نه کولیو.
- خامد** - ص.ع(خامید - xamid): بی
- جوړه، خاموش.
- خام درایی** - ا.مص(خام ده رای - xam derayî): هه رزه ویتری، هه له وه ری، بیته ده گویی، ده مه وه ری.
- خام دست** - ص.مر(خام ده ست - xamdest): تازه کار، ده ستخاو، ناشی.
- خام رای** - ص.مر(خام رای - xamray): بی نه قل.
- خام ریش** - ص.مر(خام ریش - xamrîş): که وده ن، نه زان، گیل، گه لحو، قه شمه ر، گه پچار.
- خامس** - ص.ع(خامیس - xamis): پینجه م.
- خام سر** - ص.م(خام سه ر - xamser): خه یال پلاو.
- خامسوز** - ص.مر(خام سوز - xamsûz): خاوه برژ.
- خامش** - ص(خاموش - xamuş): خاموش، بیته نگ، بی زمان، لال.
- خام شدن** - مص.ل(خام شوده ن - xam şuden): فریو خواردن.
- خام شو** - ص.مر(خام شو - xamşû): نیمچه شور، پشيله شور.
- خامشه** - ا.ع(خامیشه - xamişe): شاته ره.
- خامشه** - ا(خامیشه - xamişe): ورده جوړه لان.
- خام طبع** - ص.مر(خام ته یع - xam teb): که رته بیعت، گیل، گه وچ، که وده ن.
- خام طمع** - ص.مر(خام ته مه - xam teme): ته ماعکار، که سیک بی هوده ته ماح بکاته شتیک.

- خامکار** - ص. مر (خام کار - xamkar):
بئ ئەزموون، تازه کورە، تازه کار.
- خامل** - ص. فا - ع (خامیل - xamil):
گومناو، بئ ناوو ناویانگ، بئ قەدر.
- خامن** - ص. فا - ع (خامین - xamin):
بئ قەدر، گومناو، نادیار.
- خام نوش** - ص. فا (خام نوش - xamnûş):
کەسەتیک کە شەرایی تازهو
نەگەییو بیخواتەو.
- خاموت** - ا (خاموت - xamût): نیلە،
نیر.
- خاموش** - ص (خاموش - xamûş):
بێدەنگ، ئارام، خامۆش، کوژاوە.
- خاموشی** - ا. مص (خاموشی - xamûşî):
بێدەنگی، کوژاوەیی،
خامۆشی.
- خاموش سار** - ص. مر (خاموش سار - xamûş sar):
بێدەنگ، بئ قیل و
قال.
- خاموش شدن** - مص. ل (خاموش شۆدەن - xamûş şuden):
بێدەنگ بوون،
کوژانەو.
- خاموشکاری** - ا. مص (خاموشکاری - xamûşkarî):
بێدەنگی، کوژاوەیی،
خامۆشی.
- خاموش کردن** - مص. م (خاموش کەردەن - xamûş kerden):
بێدەنگ کردن،
کوژاندنەو.
- خامە** - ا (خامە - xame): ئاوریشمی
خاو، قەیماغ، قەلەم، پینوس.
- خامە** - ا (خامە - xame): کومەلە
شتتیک.
- خامیاز** - ا (خامیاز - xamyaz):
- باویشک**.
- خان** - ا (خان - xan): سەرا، لانی میبش
هەنگ، خانی ناو لولەیی تەفەنگ، شانەیی
میبش هەنگ.
- خان** - ا. ع (خان - xan): دوکان،
مەبەخانە، کاروانسەرا، میوانخانە.
- خان** - ا. ت (خان - xan): سەرۆک، میر،
سەر خێل، خان.
- خان بالغ** - ا. ت (خان بالغ - xan balix):
ناوی کۆنی شارێکی
پەکینە.
- خانج** - ا (خانج - xanc): چالێکە
منداڵان لە یاری گۆتیزایدان لە عاردی
هەڵبەدەکەن و گۆتیزەکە غل دەکەنەو تا
تێی بکەوێ.
- خانجە** - ا. مر (خانجە - xancah):
خانەقا.
- خان خانان** - ا. مر (خانی خانان - xanixanan):
گەورەیی هەموو خانان،
خانی خانان.
- خانخانی** - ا. مر (خانخانی - xanxanî):
وێز و حالەتی ولایتیک کە هەر بەشتیکی
خانی بەرپۆی بیات، خانخانەکی، حوکم
کردنی سەر هۆزان.
- خاندان** - ا. مر (خاندان - xandan):
مالبات، خانەندان.
- خانسالار** - ا. مر (خانسالار - xan salar):
سەر دەستەو گەورەیی
جووتیارانی یەک گوند، خان سالار.
- خانغرد** - ا. مر (خان غەرد - xanxerd):
مالی هاوینە.
- خائق** - ا. فا - ع (خانیغ - xanix):
خنکینەر، رێگەی باریک، کۆلانی تەنگ.

ژنی که کاروباری مال به ریکی و قنیات
بیا به رپوه.

خانه داماد - ا.ص (خانه داماد -
xanedamad): زاوای سهر مال، زاوا
رپوی، ژاڤابه ندی، زاوابه ندی.

خانه روب - ص.فا (خانه روب -
xanerûb): مال پاکه ره وه، گسکده ری
مال، تالان کرنی ته واو دتی مال.

خانه زاد - ص.مص (خانه زاد -
xanezad): خانه زا، مندالی نوکهر یان
کاره که ره له مالی ناغا له دایک بووبی.

خانه سوز - ص.فا (خانه سوز -
xanesûz): مال سوتینه ر، که سیک که
بیته باعیسی به دناوی یان نابودی خیزان.

خانه شاگرد - ا.ص (خانه شاگرد -
xane şagird): شاگردی مال وه،
مندالیک که کاری مال وه نه نجام بدا.

خانه عطارد - ا.مر (خانه عطارد -
xaney utard): بورجی جه وزا.

خانه عنکبوت - ا.مر (خانه عنکبوت -
xaney enkebût): داوی جالجالوکه،
جولانه نه.

خانه فروش - ص.فا (خانه فروش -
xane frûş): تهرکه دنیای ناخیرت
خواز، که سی که مالی خوئی بفروشی.

خانه کمان - ا.مر (خانه کمان -
xaney keman): خانه ی که وان، جینی
دهستی که وان.

خانه کن - ص.فا (خانه کن -
xane ken): نارپه سن، فیلباز،
به ته گیر.

خانه گیر - ص.فا (خانه گیر -
xane gîr): جیگیر، دهوله مه ند، چواره مین یاری نه رد.

خائق الذئب - ا.مر (خانیغ وززئیب -
xanixuzzi'b): گورگ خنکینه، جوړه
گیاه که گه لاکه ی ده کوتن و به گوشته وه ی
ده که نه که گورگ بیخوات ده خنکی.

خانقاه - ا.مر (خانه غا -
xanexa): خانه قا.

خانگاه - ا.مر (خانه گا -
xanega): خانه قا، جیگه ی شیخ و ده رویش و
سوفیان.

خانگی - ص.ف (خانه گی -
xanegî): ژنی مال وه، مالی.

خانم - ا (خانوم -
xanum): خانم،
خاتون، ژنی نه جیم زاده.

خانمان - ا.مر (خانمان -
xanman): مال
و مندال.

خانمانسوز - ص.فا (خانمان سوز -
xanman sûz): سهر و مال سوتین،
هر شتی بیته هوئی له ناوچوونی مال و
مندال.

خانواده - ا.مر (خانه فاده -
xanevade): خیزان، خانه واده.

خانوار - ا.مر (خانه قار -
xanevar): خیزان، دایک و باب و منداله کانیان.

خانه - ا (خانه -
xane): مال، ژوور.

خانه باد - ا.مر (خانه باد -
xanebad): مالی هاوینه ی باگیر.

خانه خدا - ا.مر (خانه خودا -
xanexuda): خواهن مال، کوپخا،
مال خو.

خانه خدا - ا.مر (خانه ی خودا -
xaney xuda): مالی خوا، کابه.

خانه دار - ص.فا (خانه دار -
xanedar): که سیک که خهریکی کاری مال وه بی،

خانه نشین - ص. فا (خانه نشین - xanenişin): گۆشه گیر، بیکار، که سییک هر له ماله وه بی و دووی کاریک نه که ویت.

خانه وار - ا. مر (خانه وار - xanevar): خیزان، دایک و باب و منداله کانیان، پر به ژووریک.

خان - ا (خان - xanî): کانی، سه رچاوه، ئه سستیل، حه وزی ئاو.

خانچه - ا (خانچه - xanîçe): کانی بچووک، حه وزی بچووک.

خاو - ا (خاو - xaw): خه و.

خاور - ا (خاوه ر - xaver): میرووله.

خاور - ا (خاوه ر - xaver): درک، بنجه درک.

خاور - ا (خاوه ر - xavûr): میرووله.

خاوران - ا (خاوه ران - xaveran): رۆژه لات، خۆره لات.

خاور خدا - ا. ص (خاوه رخودا - xaver xuda): خاوه نی رۆژه لات، پاشای رۆژه لات.

خاور خدیو - ا. ص (خاوه ر خه دیو - xaver xedîyu): پاشای رۆژه لات.

خاور دور - ا. مر (خاوه ری دور - xaveri dûr): رۆژه لات تی دوور؛ ولاتانی چین، ژاپۆن، کوریا، هندی چینی، ئه نده نووسیا، فیلیپین.

خاور زمین - ا. مر (خاوه ر زه مین - xaver zemîn): ولاتانی کیشوهری ئاسیا، ولاتانی رۆژه لات تی.

خاور شناس - ا. ص (خاوه ر شیناس - xaver şinas): رۆژه لات تناس.

خاور میانه - ا. مر (خاوه ری میانه -

xaveri mîyane): رۆژه لات تی ناخین، ولاتانی ئیران، عه ره بستان، عیراق، فه له ستین، ئه فغانستان، پاکستان، هندوستان.

خاور نزدیک - ا. مر (خاوه ری نزدیک - xaveri nîzdîk): رۆژه لات تی نزیک، ولاتانی: تورکیا، سوریا، لوبنان، ئیسرائیل، ئه رده ن، هه ندی جار میسریشی ده ده نه پال.

خاوش - ا (خاوش - xavuş): خه یاریک که بۆ تۆو هه لیگرن.

خاول - ا (خاقل - xavul): میرووله.

خاولنجان - ا (خاویلینجان - xawlincan): ره گی جوړه دره ختیکه ده ئین ده رمانه.

خاوند - ا (خاوه ند - xavend): خواوه ند، خاوه ن، خودان.

خاوندگار - ا. مر (خاوه نگار - xavendgar): یه زدان، په روه ردگار، خوا.

خاویار - ا. مر (خاویار - xavyar): خاویار، هیلکه ی جوړه ماسیبه که که خۆراکی فاخیرو گران به های لی دروست ده کری.

خاویه - ص. ع (خاوییه - xavîye): زه مینی چۆل له دانیشتون، چۆله وانی.

خایان - ص. فا (خایان - xayan): جووینه ر.

خایستن - مص. م (خایسته ن - xayîsten): جووین.

خایسک - ا (خاییسک - xayîsk): چاکوشی ئاسنگه ران.

خایش - ا. مص (خایش - xayîş): جووین.

خايکينه - ا(خايگينه - xaygîne):
هیلکه و روڻ.

خايه - ا(خايه - xaye): هیلکه ی
مريشک، گون.

خايه ديس - ا.مر(خايه ديس -
xayedîs): هیلکه ئاسا، کارگ،
قارچک.

خايه ريز - ا.مر(خايه ريز - xayerîz):
هیلکه و روڻ.

خايه زر - ا.مر(خايه ی زهر -
xayey zer): هه تاو، خوڙ، روڙ.

خايه زرين - ا.مر(خايه ی زهرين -
xayey zerîn): روڙ، هه تاو.

خايه سگ ابی - ا.مر(خايه ی سهگی
ئابى - xayey segi abî): گونی
سه گافی.

خايه غلامان - ا.مر(خايه ی غولامان -
xayey xulaman): جوڙه ترييه کی
رهشی درشته، هه لوڙه ره شه.

خايیدن - مص.م(خايیدن -
xayîden): جووين.

خوون - ص.ع(خه ئوون - xe'ûn): زوڙ
خايهن، خيانه تکار، ناپاک، فره ته پرهش.

خب - مص.ع(خه بب - xebb):
فريودان.

خب - ا.ع(خه بب - xebb): حيله کهر،
گزيکه ر، فريوکار.

خباء - ا.ع(خيباء - xiba'): چادر،
ره شمال.

خاب - مص.ع(خيباب - xibab):
هه ستانی دهريا، وه جوڙش و خروڙش هاتنی
دهريا.

خاب - ص.ع(خه بباب - xebbab):

به فيل، فيلباز، حيله باز.
خبائت - مص.ع(خه باسه ت -
xebaset): ناپاکي، پيس بوون،
دل پرهشی.

خبار - ا.ع(خه بار - xebar): زهوی
فشه ل و نه رم که پيی تی روڭچی.

خباره - ص(خه باره - xebare): چوست
و چالاک، وریاو زبته ل.

خباز - ص.ع(خه بباز - xebbaz):
نانه وا.

خبازخانه - ا.مر.ع(خه ببازخانه -
xebbaz xane): نانه واخانه.

خبازی - ا(خه ببازی - xebbazî):
نانه وایی.

خبازی - ا.ع(خوببازی - xubbazî):
تۆله که، توڭک، نانه حاجی له قله ق.

خباشات العیش - ا.مر(خوباشاتول
ئیش - xubaşatul eyş): بڙتوی.

خباشات الناس - ا.مر(خوباشاتونناس -
xubaşatun nas): ره شه خه لکی به

تیره جیاواز.

خباط - ا.ع(خوبات - xubat): شیتی،
دهست لیوه شاو.

خباط - ا.ع(خه بات - xebat): گهرد،
تۆز، غوبار.

خباک - ا(خه باک - xebak): ته ویله.

خبال - ا.ع(خه بال - xebal): ژه هری
کوشنده، نوستان، رهنج.

خبایا - ا.ع(خه بایا - xebaya): په ناو
په سیتران، هه شارگان، نه یینییه کان،
شاراوه کان.

خبب - مص.ع(خه بهب - xebeb):
ره وته، غاردان، خیرا روڭین، غار غارانی.

خبث - مص. ع (خوس - xubs): ناپاکی، ناپاک بوون.
خبث - ا. ع (خبهس - xebes): ناپاکی، گلاوی، بی که لک.
خبث الحدید - ا. مر. ع (خبهسول هه دید - xebesul hedîd): وردهی ئاسن، به راده.
خبث الذهب - ا. مر. ع (خبهسو ززه هب - xebesuzzeheb): خاکه ی زتی، خۆل.
خبجه - ا (خبهجه - xebce): ته مرهندي.
خبر - ا. ع (خبه ر - xeber): هه وال، خه وەر، سالوخ.
خبراء - ا. ع (خوبه راء - xubera'): پسپۆران، شاره زایان، خودان ته زمونان، ساوکه داران.
خبراور - ا. ع (خبه ره ئاقره - xeber aver): قاسید، سالوخ هینه ر.
خبرت - مص. ل. ع (خیبرهت، خویرهت - xibret, xubret): کارامه یی، شاره زایی.
خبرچین - ص. فا (خبه ره چین - xeber çîn): جاسوس، شوقرار، خه وهر دز، هه وال دز.
خبردادن - مص. م (خبه به ردادن - xeberdaden): ئاگادار کردن، خه وهر دان.
خبردار - ص. فا (خبه به ردار - xeber dar): خه وهر دار، ئاگادار.
خبردار - ع. فا (خبه به ردار - xeber dar): ئاگاداریه، وربابه، خه به ردار.
خبرداشتن - مص. ل (خبه به رداشتهن - xeber dašten): ئاگادار بوون.
خبرشدن - مص. ل (خبه به ر شودهن - xeber şuden): ئاگادار بوون.
خبرکردن - مص. م (خبه به ر که ردهن - xeber kerden): ئاگادار کردن.
خبرکش - ص. فا (خبه به ر کهش - xeber keş): جاسوس، شوقرار، هه وال دز، خه وهر دز.
خبرگزار - ص. فا (خبه به رگوزار - xeber guzar): هه وال نیتر، په یامنیتر.
خبرگزاری - ا. مص (خبه به رگوزاری - xeber guzarî): ئاژانس، هه والگوزار.
خبرنگار - ص. فا (خبه به ر نیگار - xeber nigar): په یامنیتر، هه وال نیتر، هه والئوس.
خبره - ص. ع (خوبره - xubre): شاره زه، کارامه، خویره و به لده.
خبز - ا. ع (خوبز - xubz): نان.
خبز - مص. م. ع (خبه بز - xebz): نان کردن، نان دان.
خبز الطابق - ا. مر. ع (خوبزوت تابه غ - xubzut tabex): نان ساجی.
خبزدو - ا (خبه به زدو - xebezdû): گوخلکه ره، گوخلینه.
خبط - مص. ل. ع (خبه بت - xebt): تیکه ل کردن، هه لده کردن، خوار رویشتن، سه هو کردن.
خبک - ا (خبه به ک - xebek): هه ناسه ته نگی، خه پله، کولیره ی ته ستور، خه پکه.
خبک - ا (خبه به ک - xebk): ته ویله ی ره شه ولاخ و چاره وییان.
خبل - مص. م. ع (خبه بل - xebl): شیت بوون، تیکه چوون، دین بوون.

خبث - مص. ع (خوس - xubs): ناپاکی، ناپاک بوون.
خبث - ا. ع (خبهس - xebes): ناپاکی، گلاوی، بی که لک.
خبث الحدید - ا. مر. ع (خبهسول هه دید - xebesul hedîd): وردهی ئاسن، به راده.
خبث الذهب - ا. مر. ع (خبهسو ززه هب - xebesuzzeheb): خاکه ی زتی، خۆل.
خبجه - ا (خبهجه - xebce): ته مرهندي.
خبر - ا. ع (خبه ر - xeber): هه وال، خه وەر، سالوخ.
خبراء - ا. ع (خوبه راء - xubera'): پسپۆران، شاره زایان، خودان ته زمونان، ساوکه داران.
خبراور - ا. ع (خبه ره ئاقره - xeber aver): قاسید، سالوخ هینه ر.
خبرت - مص. ل. ع (خیبرهت، خویرهت - xibret, xubret): کارامه یی، شاره زایی.
خبرچین - ص. فا (خبه به چین - xeber çîn): جاسوس، شوقرار، خه وهر دز، هه وال دز.
خبردادن - مص. م (خبه به ردادن - xeberdaden): ئاگادار کردن، خه وهر دان.
خبردار - ص. فا (خبه به ردار - xeber dar): خه وهر دار، ئاگادار.
خبردار - ع. فا (خبه به ردار - xeber dar): ئاگاداریه، وربابه، خه به ردار.
خبرداشتن - مص. ل (خبه به رداشتهن - xeber dašten): ئاگادار بوون.
خبرشدن - مص. ل (خبه به ر شودهن - xeber şuden): ئاگادار بوون.

خپله - ص (خه په له - xepele):
خه په توله، کوله بڼه یی قه له و.

خپه - ص (خه په - xepe): خه فه،
بیده نگ.

خپیدن - مص. ل (خه پیدیدن -
xepîden): خه فه بوون، بیده نگ بوون..
ختار - ا (خه تار، خوتار -
xetar, xutar): بژار، بژارکردنی باخ و
کشتوکال له گیاهه له.

ختار - ص. ع (خه تار - xettar):
غه ددار، فریودهر، خاپینوک.

ختال - ص. ع (خه تال - xettal):
غه ددار، فیلباز، ده سپر و فریودهر.

ختام - ا. ع (خیتام - xitam): کوتایی،
نه نجام، دوماهی، بڼه تا.

ختان - ا. ع (خیتان - xitan): خه تهنه،
سونه تکردن.

ختفرج - ا (خه تفرج - xetfrec): جوړه
روه کیکه وده کو سه وزه ده خوری.

ختل - مص. م-ع (خه تل - xetl):
فریودان، خاپاندن.

ختلان - مص. م-ع (خه تلان - xetlan):
فریودان، هه له خه له تاندن، تفره دان.

ختم - مص. م-ع (خه تم - xetm): خه تم
کردن، ته واو کردن، خوتندنه وهی هه موو
قورئان.

ختن - ا. خ (خوتهن - xuten): ناوی
کوئی به شیک له تورکستانی چین که
مسکی به ناو بانگه.

ختن - ا. ع (خه تن - xeten): زاوا،
میردی کچ، میردی خوشک، خه زور، ژن
برا.

ختن - مص. م-ع (خه تن - xetn): برین،

خبڼ - مص. م-ع (خه بن - xebn): قارس
کردنی جل.

خبیدن - مص. م (خه به نیدیدن -
xebenîden): خه واندن، کردنه خه و،
نوواندن.

خبوک - ص (خه بوک - xebûk):
مه حکم، قایم، پایه دار.

خبه - ص (خه به - xebe): خه فه.

خبه - ا. ع (خوبه - xubbe): گولاوی که
گیای له ده ور روابی.

خبه - ا (خوبه - xubbe): خاکشیر،
روه کیکه.

خبی - ص. ع (خه بی - xebî): په نهانی،
په نهان کراو، قه شارتی.

خبیئه - ص. ع (خه بیئه - xebî'e):
په نهان کرده، شاراوه.

خبیث - ص. ع (خه بیس - xebîs):
پیس، گلاو، دلریش.

خبیثه - ص. ع (خه بیسه - xebîse):
پیس، گلاو، (بومی).

خبیدن - مص. ل. خه بیدیدن - xebîden):
مات بوون، بیده نگ بوون، خاموش بوون.

خبیر - ص. ع (خه بیر - xebîr): پسپور،
شاره زاو کارامه، نه زموندار.

خبیز - ا. ع (خه بیز - xebîz): نانی
برژاو، نانه ولا، نان تیتوشه.

خبیص - ا. ع (خه بیس - xebîs): حه لوی
خورما.

خپاک - ا (خه پاک - xepak): ته ویله.

خپچه - ا (خه پچه - xepçe): ته رکه،
شول، شولک.

خپک - ا (خه په ک - xepək): خه په نان،
کولیره ی نه ستور، خه پکه.

- خه تهنه کردن. **ختنبر** - ص (خه تهن بهر - xeten ber):
لاتن که لافی دهوله مهندي لی بدا، لات و لهویر.
ختو - ا (خوتو - xutû): عاج.
ختور - ص.ع (خه تور - xetûr):
فریودهر.
خشم - ا (خه سئم - xes'em): شیر.
خشم - ص.ع (خه سیم - xesim): لوت
پان، گوی پان و نه ستور.
خسیم - ا.ع (خه سیم - xuseym): ناوه
بو پیاوانی عه ره ب.
خسیم - ا.ع (خه سیم - xesîm): قوزی
گه وره و درشت.
خج - ا (خوج - xuc): جوره دره ختیکه.
خجاره - ص (خوجاره - xucare): که م،
کیماسی.
خجالت - ا (خه جالت - xecalet):
خه جالت، شهرم، حیا، شهرمه زاری.
خجالت کشیدن - مص.ل (خه جالت
که شیدن - xecalet keşîden):
شهرمه زار بوون، خه جالت بوون.
خجسته - ص (خوجه سته - xuceste):
موباره ک، پیروز، باش.
خجسته - ا (خوجه سته - xuceste):
گولی هه همیشه به هار.
خجسته پی - ص.مر (خوجوسته پی -
xucuste pey): قه دهم وه خیر، پی
به خیر.
خجسته دم - ص.مر (خوجوسته دم -
xucuste dem): موباره ک نه فه س،
دوم و نفوس به خیر.
خجسته رو - ص.مر (خوجوسته رو -
- xuceste rû): رو و خوش.
خجسته روز - ص (خوجوسته روز -
xucuste rûz): به خته وهر.
خجسته سرای - ص (خوجوسته سرای -
xucuste seray): مالی به خیر و رزق
و رۆزی.
خجسته طالع - ص (خوجوسته تالیء -
xucuste tali'): به تالاح، به شانس،
به به خت.
خجسته فرجام - ص (خوجوسته فه رجام -
xucuste fercam): ثاقیبه ت خیر،
تاخر خیر.
خجک - ا (خه جه ک - xecek): له که،
نیشانه، خال.
خجکول - ا (خه جکول - xeckûl):
که شکول.
خجل - مص.ل.ع (خه جه ل - xecel):
تهریق بوونه وه.
خجل - ص.ع (خه جیل - xecil):
شهرمه زار، شهرمه نده، تهریق.
خجلت - ا (خیجله ت - xiclet):
شهرمه زاری.
خجلت اور - ص.فا (خیجله ت ئاقر -
xiclet aver): شهرم هین، مایه ی
شهرمه زاری.
خجلت زده - ص (جیجله ت زده -
xiclet zede): شهرمه زار.
خجل رو - ص (خه جیل رو - xecil rû):
شهرمن، شهرمنوک.
خجل سار - ص (خه جیل سار -
xecil sar): شهرمه زار.
خجو - ا (خوجو - xucû): کلاوکوره،
کلاونه.

خجیدن - مص. ل (خه جیدهن - xecîden): کژیوونه وه، تیکه ل بوون.
خجیر - ص (خوجیر - xucîr): باش، چاک، په سندن، جوان، قشت.
خد - ا.ع (خه دد - xedd): گونا، روومه ت، روخسار.
خدا - ا (خودا - xuda): خوا، خولا، یه زدان، خودان، خاوهن.
خداب - ص.ع (خه ددab - xeddab): که زاب، درۆزن.
خدا بیامرز - ص.مر (خودا بیامورز - xuda bîyamurz): خوا لی خوشبوو، مهرحوم، رهحه تی، شادره وان.
خدا پرست - ص.فا (خودا پهرست - xuda perest): خوا پهرست، دیندار.
خدا پسند - ص.مف (خودا په سه ند - xuda pesend): ککاری باش، قسه یه ک یان کاریک که خوا پیتی خوش بی.
خدا ترس - ص.فا (خودا ته رس - xuda ters): دیندار، له خوا ترس.
خدا جو - ص.فا (خودا جو - xuda cû): عه ودالی خواناسی.
خدا حافظ - ا.مر (خودا هافیز - xuda hafiz): به دوعا، خوا حافیز، مالتاوا، هه لوه دا.
خداداد - ص.مف (خودا داد - xuda dad): شتیک که خوا دابیستی، خوادای.
خداش - ا.ع (خیداش - xidaş): روشن.
خدا شناس - ص.فا (خودا شیناس - xuda şinas): خواناس، یه کتا پهرست.
خداع - مص. م - ع (خیداء - xida'): خه لئه تانندن، خاپانندن.

خداع - ص.ع (خه ددء - 'xedda): فریوکار، فیلباز، زور فیلباز.
خداگیر - ص.مف (خودا گیر - xuda gîr): خواگرتوو، که سیک که خوا غه زه وی لیگرتیی.
خدام - ا.ع (خوددام - xuddam): خزمه تکاران، نوکه ران، خولامان.
خدانخواستنه - (خودانه خاسته - xuda nexaste): خوانه خواسته، خوانه کرده.
خدانگهدار - (خودانیگه هدار - xuda nighedar): خودا ئاگادارت بی، خوا حافیز.
خداوند - ا.مر (خودا فیه ند - xuda vend): یه زدان، خودان، خاوهن، ساحیب، خوا.
خداوندگار - ا.مر (خودا فیه ندگار - xuda vendgar): یه زدان، پهره وردگار، خاوهن، پاشا.
خدایا - (خودایا - xudaya): ئه ی خوایه.
خدایگان - ا.ص (خودایگان - xuday gan): یه زدان، خوا، پاشای گه وره، خاوهن.
خدر - ا.ع (خیدر - xidr): پهرده، ههره م سه را، عه با.
خدر - مص. ل - ع (خه دهر - xeder): سپیوون.
خدر - ص.ع (خه دیر - xedir): سپیوون.
خدر - ا.ع (خه دهر - xeder): تاریکی، تاریکی شهو، شوتینی تاریک.

خدمه - ا.ع (خه ده مه - xedeme):
 خرخال، جه جل، پاوانه، خرپونه وهی
 خه لکی، خزمه تکاران.
خدن - ا.ع (خیدن - xidn): دۆست، یارو
 هاوده م.
خدنگ - ا (خه ده نگ - xedeng):
 دره ختی گه ز، نیه زه، تیری راست و درپژ،
 تیری خه ده نگ؛ ئەو تیره یه که له دره ختی
 خه ده نگ دروست کرابی.
خدو - ا (خودو - xudû): تف، به لغمه م.
خدود - ا.ع (خودود - xudûd): گۆنا،
 روومه ت، گووپ.
خدور - ا.ع (خودور - xudûr): په رده،
 جه رده م سه را، عه با.
خدوش - ا.ع (خودوش - xudûş): جی
 برین، روشن.
خدوع - ص.ع (خه دوع - xedû):
 خاپینۆک، ده ستر، خه له تینه ر، فریودهر.
خدوک - ا.ص (خه دوک - xedûk):
 په ریشان، ره نجاو، تۆزان و تورپه وون،
 جه سودی و به غیلی.
خدیج - ا.ص (خه دیج - xedîc): بیچه
 وشتری یان هه ر چوار پایه کی دی که بهر له
 ته واو بوونی ماوهی جه مل له دایک بی.
خدیش - ا.ص (خه دیش، خودیش -
 xedîş, xudîş): کویتخا، گه وردهی مال،
 که بیانو، خاتوونی مائی، پاشا.
خدیعه - ا.ع (خه دیئه - xedî'e): فیل،
 ته له که، حيله.
خدیو - ا.ص (خه دیث - xedîv): خوا،
 پاشا، میر، والی، گه وردهی قه ووم.
خذلان - مص.م - ع (خه زلان، خیزلان -
 xezlan, xizlan): پشت تی کردن،

خدرت - ا.ع (خودره ت - xudret): چره
 تاریکی، تاریکی نه نگوسته چاو.
خدرک - ا (خه دره ک - xedrek):
 سه ره بزووت، کلۆ خه لۆزی سوتاو.
خدره - ا (خودره - xudre): پزیسکی
 ئاگر، ورده.
خدش - مص.م - ع (خه دش - xedş):
 روشاندن.
خدش - ا.ع (خه دش - xedş): شوینی
 برین و زام.
خدشه - ا.ع (خه دشه - xedşe): گومان،
 روشن.
خدعه - ا.ع (خودئه - xud'e): حيله،
 فیل، گزی.
خدک - ا (خه ده ک - xedek): پرد.
خدم - ا.ع (خه ده م - xedem):
 خزمه تکاران، ده ست و پیوه ندان.
خدمت - مص.ل - ع (خیدمه ت -
 xidmet): خزمه تکردن، نوکهری،
 غولامی.
خدمتانه - ا.مر (خیدمه تانه -
 xidmetane): خزمه تانه، هه قی
 خزمه ت، دیاری.
خدمتکار - ا.مر (خیدمه تکار -
 xidmetkar): خزمه تکار، نوکهر،
 خولام.
خدمتگر - ا.ص (خیدمه تگر -
 xidmetger): خزمه تکار.
خدمتگزار - ا.ص (خیدمه ت گوزار -
 xidmet guzar): خزمه تگوزار،
 که سییک که له ده زگایه ک یان له
 دایه ره یه کدا کار بکات، میهره بان، دلسۆز،
 به رده حم.

- دهست هه لږگرتن له هاوکارۍ که سټیک، داماوۍ، نائوميډۍ، نوشووستۍ.
- خڅول** - ص. ع (خه زول - xezûl):
ته و په پري نائوميډۍ.
- خر** - ا (خه ر - xer): که ر، گوټډريټز، چوار پي.
- خر** - (خه ر - xer): هه ر شتيکي زه لام و گه وره و ناهه موار.
- خر** - ا (خه پ - xer): قوره ليته.
- خر** - ا. عا (خير - xir): گه رو، قورگ، ته وک.
- خرائب** - ص. ع (خه رائيپ - xera'ib):
ويړانه، خه رابه.
- خرائد** - ا. ع (خه رائيډ - xera'id):
مرواري نه سمر او.
- خراب** - ص. ع (خه راب - xerab):
ويړان، مه ستي مه ست.
- خراب اباد** - ا. مر (خه راب ثاباد - xerab abad):
دنيا، ته م دنيايه.
- خرابات** - ا (خه رابات - xerabat):
خه رابات، مه يخانه، له زاراوه ۍ سوځياندا بریتيه له پله وپايه ۍ خه راپيوون و نابودي خووي نه فساني و حه يواني، ته و شوپنه ۍ که سوځيان تيپايدا ده گنه خواو به باده ۍ وه حده ت سه رمه ست ده بن.
- خراب شدن** - مص. ل (خه راب شوده ن - xerab şuden):
ويړان بوون، نابود بوون، مه ست بوون.
- خرابکار** - ص. فا (خه رابکار - xerab kar):
خه راوکار، ويړانکار.
- خراب کردن** - مص. م (خه راب که رده ن - xerab kerden):
ويړان کـردن، تيکدان.
- خرابه** - ا. ع (خورابه - xurabe): کون، کوني دهرزي، هه ر کونيکي خري.
- خرابه** - ا. ص (خه رابه - xerabe):
ويړانه، خه رابه.
- خراتين** - ا (خه راتين - xeratîn): جوړه کرميکه.
- خراج** - ا. ع (خه راج - xerac): باج، باجي که له سه ر زه وي و به رو بوومي کشتوکالۍ وهرده گيري ت.
- خراج** - ا. ع (خوراج - xurac): دومه ل، زيپکه.
- خراج** - ص. ع (خه راج - xerac): دهست بلاو و خه رجکار، پياوي زور زيره ک و به فيل.
- خرابگزار** - ص. فا (خه راج گوزار - xerac guzar):
خه راج دهر، باجده ر.
- خراخر** - ا (خه راخه ر - xeraxer):
پرخه پرخ.
- خواره** - ا (خه راره - xerare):
هه نسکدان.
- خراز** - ص. ع (خه راز - xeraz):
ورده فروش، خه راز، زهنگيانه فروش.
- خرازي** - ا. ص (خه رازي - xerazî):
مت و مورو فروش، ورده واته فروش.
- خراس** - ا. مر (خه راس - xeras): که ري تاشي، که ري که به رداش ده گيري.
- خراس** - ا. ص. ع (خه راس - xeras):
کوپه و کوپه له فروش، کوپه ساز.
- خراساني** - ص. ن (خوراساني - xurasanî):
خوړاساني، خه لکي خوړاسان.
- خراش** - ا (خه راش - xeraş):
روشان.
- خراشانډن** - مص. م (خه راشانډن - xeraşanî):

xeraşanden): روشاندن.

خراشه - ا.ع (خوراشه - xuraşe): ههقی کهم، ئهوهی له ئهنجامی تاشینی شتییک بوهری، تهراشه.

خراشیدن - مص.م (خهراشیدهن - xeraşîden): روشاندن، زامدارکردن.

خراشنده - ا.فا (خهراشهنده - xeraşende): روشینه.

خراشیده - ا.مف (خهراشیده - xeraşîde): رواشاو.

خراص - ص.ع (خهراص - xeras): زۆر درۆزن، فشهکه.

خراط - ص.ع (خهرات - xerat): خهرات، دارتاش، کهسیک شتی دارین دروست بکات.

خراطت - ا.مص.ع (خهراتهت - xeratet): پیشه‌ی خهراتی.

خراطیم - ا.ع (خهراتیم - xeratîm): لمۆزی فیل، سه‌رانی قه‌وم.

خراطین - ا.ع (خهراتین - xeratîn): جوهره کرمیکی سوری درێژه.

خرافات - ا.ع (خورافات - xurafat): ئهفسانه، قسه‌یین بیهوده و بی بنج و بناوان.

خراک - ا (خهراک - xerak): پرخه‌پرخ، خنکه خنک.

خرام - ا (خیرام، خه‌رام، خورام - xiram, xeram, xuram): له‌نجه‌ولار، له‌نجه له‌رووی نازو و یقارو جوانیه‌وه، مژده.

خرامان - ص.فا (خیرامان - xiraman): ریکردن به‌لارو له‌نجه‌وه‌واو فیه‌زه‌وه، خه‌رامان، له‌نجه‌ولار.

خرامش - ا.مص (خورامیش - xuramîş): رویشتنی به‌له‌نجه‌ولار.

خرامیدن - مص.ل (خورامیدهن - xuramîden): روینی به‌له‌نجه‌ولار.

خرامین - ا (خه‌رامین - xeramîn): له‌ورپگه.

خراپار - ا (خه‌رئه‌نبار - xerenbar): ئاژاوه، ئه‌و تاوانباری به‌ره‌و پشت سواری که‌ری ده‌که‌ن و بۆ په‌ندو عیبه‌رت به‌شاریا ده‌گێپن.

خراپین - ا (خه‌راپین - xerahîn): جوهره کرمیکه.

خرايط - ا.ع (خه‌رايط - xerayît): نه‌خشه.

خرب - مص.ل.ع (خه‌رب - xerb): سمینی گوئی، وێرانکردنی مال.

خرب - ص.ع (خه‌رب - xerib): وێران، کاول، خه‌راپه.

خربا - ص.ع (خه‌ربا - xerba): ژنی گوئی کونکراو.

خربات - ا.ع (خه‌رببات - xeribat): وێرانه، کاوله.

خربار - ا.مر (خه‌ربار - xerbar): خه‌ربار، باری که‌رێک، خه‌روار.

خربان - ا.ص (خه‌ربان - xerban): که‌ره‌وان، ولا‌خدار.

خربز - ا (خه‌ربوز - xerbuz): خه‌ربوزه، کاله‌ک، شوتی.

خربزه - ا (خه‌ربوزه - xerbuze): کاله‌ک، گوندۆر.

خريزه روباه - ا.مر (خه‌ربوزه‌ی روباه - xerbuzey rûbah): گـوژاـلک، ته‌حله‌سێف، کاله‌که مارانه.

- خريزه زار** - ا.مر (خهريوزه زار - xerbuze zar): بيستانى كالهك.
- خربط** - ا.مر (خهريهت - xerbet): مراوى گهوره، كه ره پياوى قهشمه.
- خريق** - ا.ع (خهريهغ - xerbex): جوړه رووه كيكه.
- خربله** - ا (خهريهله - xerbele): چهرخ، چهرخى بير.
- خربنده** - ا.ص (خهريهنده - xerbende): چاره وي دار، ولاغدار، كه ره وان، مه يته ري ولاخان.
- خربواز** - ا (خهرييشاز - xerbivaz): شه مشه مه كویره.
- خريوز** - ا (خهريوز - xerbûz): شه مشه مه كویره، شه مشه.
- خربه** - ا.ع (خوريه - xurbe): كون، كوني ده رزي، هه ركونيكي خي.
- خربه** - ا.ع (خهريبه - xeribe): ويترانه، شويى كاو، خه رابه.
- خربيواز** - ا (خهرييشاز - xerbivaz): شه مشه، شه مشه مه كویره.
- خربا** - ا.مر (خهريپا - xerpa): دنگه، پايه، كوئه كه ي دار يان ناسن.
- خريشته** - ا.مر (خهريپوشته - xerpuste): ته په، تاق و هه يوان، خيوت، جوړه زري يه كه.
- خرت** - ا.ع (خورت، خه رت - xurt, xert): كون، كوني سوژن، كوني ده رزي.
- خرتال** - ا (خه رتال - xertal): گاوسى پي زيرو زيو، قينتار.
- خرت و پرت** - ا.مر - عا (خيرتو پيرت - xirtû pirt): شپه و پره ي كه م به ها،
- سيپال.
- خرج** - ا (خه رج - xerc): باج، هه قى كار و زه حمه ت.
- خرج** - ا.ع (خورج - xurc): خورج، خورجين، هه گبه ي به ن.
- خرجسته** - ا (خه رجسته - xercesteste): قه رقه شه، كه سيك له تايفه يه ك نه بي و خوى به يه كييك له وان بزاني يان دابني.
- خرجي** - ا.ع (خه رجي - xercî): خه رجي، مه سرفه ي روژانه.
- خرجين** - ا (خورجين - xurcîn): خورج، هه گبه ي به ن.
- خرچال** - ا.مر (خه رچال - xerçal): قاز.
- خرچنگ** - ا.مر (خه رچه نك - xerçeng): قرژال، قرژانگ، يه كييك له بورجه كاني سال.
- خرخاكي** - ا.مر (خه رخاكي - xerxakî): جوړه ميروويه كه.
- خرخجيون** - ا (خورخوجيشه ن - xurxucîven): كابوس، ميترده زمه، موته كه، شه وگ.
- خرخر** - ا (خورخور - xurxur): پرخه پرخ.
- خرخر** - ا (خيرخير - xirxir): خره خي.
- خرخر** - ا.ع (خه رخه ر - xerxer): خوړي تاو، گقه ي با.
- خرخره** - ا (خيرخيره - xirxire): قورقوراگه، گه رو، نه وگ.
- خرخسه** - ا.ع (خه رخه سه - xerxese): گيانله به ري كه راوچييان به ديار داوه وه داي بنه ن تا گيانله به راني دي بكه ونه داوه وه.
- خرخشه** - ا (خه رخه شه - xerxeşe): قه رقه شه، ئاژاوه، هه راوه هه نكامه، گيگه شه، كيشمانه كيش.

خرد-ا (خیره- xired): ئەقل، ئاوهز، هۆش، ئاقس.
خرد-ص (خورد- xurd): ورد، بچووک، کەم.
خرد-ا (خەرد- xerd): قورەلیتە، سیانکە.
خرداد-ا (خورداد- xurdad): مانگی سییەمی سالی هەتاوی، مانگی دوایی بەهار.
خردادگان-ا (مر-خوردادگان- xurdadgan): جەژنیکی کۆنی فارسەکانە.
خردانگارش-ص (مر-خوردننگارش- xurd ingariş): وردبەن، چاوتەنگ، کورت بێن.
خردپیشه-ص (مر-خیره‌دپیشه- xired pîşe): ئەقل، بە ئاوهز، بە هۆش، زیرەک.
خردسال-ص (مر-خوردسال- xurd sal): مندال، کوڕیان کچی کەمتر لە پینج سالان.
خردک-ص (خوردەک- xurdek): کەم.
خردک نگرش-ص (خوردەک نیگەریش- xurdek nigeriş): کورتبەن، چاوتەنگ.
خردل-ا (خەردەل- xerdel): خەرتەلە، جۆرە رووەکیکە گەڵاگانی لە گەڵای تور دەچیت و تامی تفتە.
خردل-ص (مر-خەردیل- xerdil): ترسنۆک، قەلەزراو.
خردلە-ا (خەردەلە- xerdele): خەرتەلە.

خردمند-ص (خیره‌دمەند- xiredmend): هوشیار، بە ئاوهز، بە هۆش، خودان ئەقل، ئاقسدار.
خردمندانه-ق (خیره‌دمەندانه- xired mendane): ئاقلانە.
خردنگاری-ا (مص-خوردنیگاری- xurd nigarî): میکروگرافی.
خردنگارش-س (خوردنیگەریش- xurd nigarîş): وردبەن، بە سەرئەنجام.
خردور-ص (خیره‌دقەر- xiredver): ئەقل، بە ئاوهز، بە هۆش.
خردە-ا (ص-خوردە- xurde): رەخنە، ورد، کەم، ئێراد، پەلکەزێرینە، پزێسکی ئاگر.
خردە اوستا-ا (مر-خوردە ئاقیستا- xurde avista): یەکیکە لە کتیبە ئاینیەکانی زەردەشتیان و بریتییه لە دو‌عاو کورتە نوێژ کە هەر زەردەشتییەک لە کاتی نوێژی رۆژانەدا دەیخوێت.
خردەبەن-ص (فا-خوردەبەن- xurdebîn): وردبەن، زی‌رەک، تیشسەرئەنجام، عەیبەر، بە ئیعتراز.
خردەپا-ص (خوردەپا- xurdepa): کاسی دەستگێڕو کەم مایە، جووتیارێک کە زەوی و زاری کەمی هەبێت.
خردەحساب-ا (مر-خوردەحساب- xurde hisab): وردە حەساو، قەرزی کەم.
خردەدان-ص (فا-خوردەدان- xurdedan): زیرەک، زانا.
خردەریز-ا (مر-خوردەریز- xurde rîz): پاشماوەی هەر شتێک، وردە شت، شتی وردو کەم بەهاو پەراگەندەو بێهۆدە.

- خرده‌شناس** - ص. فا (خورده شیناس - xurde şinas): وردبین، زیرهک، به سه‌رنج.
- خرده‌فروش** - ص. فا (خورده فروش - xurde frûş): ورده فروش، تاک فروش، ورده‌واله فروش.
- خرده‌کار** - ص. مر (خورده‌کار - xurdekar): که‌سیک که کاری بچووک نه‌نجام بدات. هونه‌رکار، ورده‌کار.
- خرده‌گاه** - ا. مر (خورده‌گاه - xurdegah):
- خرده‌گرفتن** - مص. م (خورده‌گیریفته‌ن - xurde giriften): عه‌یب گرتن، ره‌خنه‌گرتن.
- خرده‌گیر** - ص. فا (خورده‌گیر - xurdegîr): ره‌خنه‌گر، عه‌یب‌گر.
- خرده‌مالک** - ا. مر (خورده مالیک - xurde malik): ورده مولکدار.
- خرز** - مص. ع (خه‌رز - xerz): پیتلاو درو، پینه‌دۆز.
- خرز** - ا. ع (خه‌ره‌ز - xerez): مورو، ملوانکه.
- خرزه** - ا. ع (خه‌ره‌زه - xereze): یه‌ک مورو، زه‌نگیانه.
- خرزه** - ا (خه‌رزیه - xerzih): کی‌ری دریژو نه‌ستور، نی‌ره‌که‌رکیتر.
- خرزه‌ره** - ا. مر (خه‌رزهره - xerzehre): جوړه گولیکه.
- خرزین** - ا. مر (خه‌رزین - xerzîn): جوړه پالانیکه، داریکه دریژه له ته‌ویل‌ده‌دا ده‌چه‌قی‌نری و زبنی نه‌سپی پیتدا هه‌لده‌واسن.
- خرس** - ا (خیرس - xirs): ورچ، هرچ.
- خرس** - مص. ل. ع (خه‌ره‌س - xeres): لال بوون.
- خرس** - ص. ع (خورس - xurs): لال، بی‌زمان.
- خرس** - ا. ع (خه‌رس - xers): کوپه‌له‌ی گه‌وره.
- خرساء** - ص. ع (خه‌رسا - xersa): ژنی لال.
- خرسان** - ع (خورسان - xursan): لال، بی‌زمان.
- خرست** - ص (خه‌ره‌ست - xerest): زۆرمه‌ست، سیامه‌ست، لیوان لیو، لیوریت.
- خرسته** - ا (خیرسته - xiriste): زه‌رو، زالو.
- خرسک** - ا (خیرسه‌ک - xirsek): ورچۆکه، ورچی بچووک، جوړه فه‌رشیکه توک دریژه، مافوری به‌کولکه.
- خرسک بازی** - ا. مر (خیرسه‌ک بازی - xirsek bazî): گه‌مه‌یه‌که.
- خرسند** - ص (خورسه‌ند - xursend): شادمان، قانع، رازی.
- خرسنگ** - ا. مر (خه‌رسه‌نگ - xerseng): تل، به‌ردی گه‌وره‌و ناهه‌موار، گابه‌رد، گاشه‌به‌رد، تاویر.
- خرش** - خوروش - xuruş: فریادو هاوار.
- خرش** - مص. ل. ع (خه‌رش - xerş): روشن.
- خرش** - ا. ع (خه‌ره‌ش - xereş): می‌ش.
- خرش** - ا. ع (خه‌ره‌ش - xereş): کالای بی‌بایه‌خی مال‌ه‌وه.
- خرشاد** - ا (خورشاد - xurşad): خور،

هه تاو.

خرشوف - ا.ع (خورشوف - xurşûf):
جۆره رووه کیکه، کنگری فه پهنگی.

خرشوم - ا.ع (خورشوم - xurşûm):
لوتی کیتو، کیتوی گه ووره.

خرشه - ا (خه رشه - xerşe): قه رقه شه،
هه راوه ننگامه، گینگه شه.

خرشید - ا (خورشید - xurşîd): خۆر،
هه تاو، رۆژ.

خرص - مص.م - ع (خه رص - xers):
درۆ کردن، مه زنده بیتی، کردنه وهی میوه له
دره خت.

خرط - مص.م - ع (خه رت - xert):
تاشینی دار، خه راتی.

خرطال - ا (خه رتال - xertal): جۆره
رووه کیکه.

خرطبع - ص.مر (خه رته بع - xerteb):
خۆسه ر، ئه حمه ق، گه وچ، که رته بیعه ت.

خرطوم - ا.ع (خورتوم - xurtûm):
که پو، لمۆزی فیل.

خرغول - ا (خه رغول - xerxûl): جۆره
رووه کیکه.

خرف - مص.م - ع (خه رف - xerf): میوه
چنین.

خرف - مص.ل - ع (خه ره ف - xeref):
خرف بوون، خه له فان، تیکچونی ئه قل له
پیریدا.

خرف - ص.ع (خه ریف - xerif):
خه ره فاو، خه له فاو.

خرفستر - ا (خه ره فستر - xerefster):
گیانه وهری موزیری وهک: مار، کوژاژدم،
زهنگه زوره، سیره مووزه.

خرفه - ا (خورفه - xurfe):

جۆره رووه کیکه.

خرق - مص.م - ع (خه رغ - xerx):
دراندن، دادپین، که راماتی ئه ولیا.

خرق - ا.ع (خه رغ - xerx):
کون، درز.

خرق - ا.ع (خیره رغ - xirex): خه رقه،
جبهی ده رویشان.

خرق - ا.ع (خورغ، خه رغ - xurx, xerx):
نه زانی، درشتی،
گه و جیتی.

خرقاء - ص.ع (خه رغاء - xerxa): ژنی
گیل و نه زان، بای توند.

خرقطان - ا (خه رغه تان - xerxetan):
جۆره رووه کیکه.

خرقه - ا.ع (خیرغه - xirxe): خه رقه،
بالا پۆشی ده رویش و سۆفیان.

خرقه انداختن - مص.ل (خیرغه ئه نداخته ن -
xirxe endaxten): خه رقه فیردان،
جل به خشین، ئیعتراف کردن به تاوان و
گوناح، ده ست له خۆ به ردان.

خرقه بازی - ا.مص (خیرغه بازی -
xirxe bazi): جل دادپینی سۆفی و
ده رویشان له کاتی وه جدو حال لیها تندا.

خرقه پوش - ص.فا (خیرغه پوش -
xirxepûş): شریپۆش، سۆفی، ده رویش،
خه رقه پۆش، سیپالپۆش.

خرقه تهی کردن - مص.ل (خیرغه توهی
kêrdên - xirxe tuhi kerden):
مردن، گیان سپاردن.

خرقه سوز - ص.فا (خیرغه سوز -
xirxe sûz): ده رویشیک که له کاتی
جه زبهو حال لیها تندا خه رقه له بهر خۆی
داکه نی و بیسوتینی.

- خرک** - ا(خه رهک - xerek):
 چوارپایه یه که له شیوهی کهردا دروست ده کری و وه رزشوانان به سهریدا باز دهدهن.
- خرک** - ا(خه رهک - xerek): جوړه خورمایه که، خپال.
- خرکار** - ا.ص(خه رکار - xerkar): که سپیک زور کار بکات.
- خرکچی** - ا.ص(خه ره کچی - xerekçi): ولاخدار، که سس که که به کری بدات، خه به نده، که ردار.
- خرکهر** - ا.مر(خه کوره - xer kure): جاشک، بیچوه که، جاشه که.
- خرکمان** - ا.مر(خه رکه مان - xerkeman): که وانی گه وره، جوړه ته له یه که که له که وان ده چیت، بو گرتنی جه قه ل و رتوی و گورگ له سهر رتبان و له ژیر خاکدا ده نرتنه وه.
- خرکوف** - ا.مر(خه رکوف - xerkûf): کونده په پوی گه وره، بایه قوش.
- خرگاه** - ا.مر(خه رگاه - xergah): خه رگا، سه راپه رده، ره شمالي گه وره پیاوی گه وره، ناسمان.
- خرگواز** - ا.مر(خه رگواز - xer guvaz): دار گاپان.
- خرگور** - ا.مر(خه رگور - xergûr): که ره کپوی.
- خرگوش** - ا.مر(خه رگوش - xergûş): که رویشک.
- خرگوشک** - ا(خه رگوشه ک - xergûşek): که رویشکی بچووک، جوړه رووه کیکه.
- خرگه** - ا.مر(خه رگه ه - xergeh): خه رگا، خیتوه تی گه وره، سه راپه رده،
- ناسمان.
- خرم** - مص.م(خه رم - xerm): کونکردن، برین.
- خرم** - ص(خوړم - xurem): شادومان، خوش، ته پوتازه.
- خرما** - ا(خورما - xurma): خورما.
- خرمابن** - ا.مر(خورمابون - xurmabun): بنه خورما.
- خرماخرک** - ا.مر(خورما خه رهک - xurma xerek): درک.
- خرماستان** - ا.مر(خورماسیتان - xurma sitan): باخی دارخورما، نه خلستان.
- خرمالو** - ا(خورمالو - xurmalû): خورمالو، به ری داریکه له ته ماته دهکا.
- خرم باش** - ا.مر(خوړم باش - xurem baş): په رده دار، ده رگاوان.
- خرمدان** - ا.مر(خوړم دان - xuremdan): جانتا، هه مانه.
- خرم دل** - ص.مر(خوړم دیل - xurem dil): دلخوش، شادومان، خوشحال، به که یف، که یفساز.
- خرم دینان** - ا.مر(خوړم دینان - xurem dînan): په یروانی بابه کی خوړه می یان خوړم دین که له سه رده می مأمون و موعته سه مدا له نازه ریا یجان ههستان و ده یانویست ئیران له دهستی خه لیفانی عه باسی ده ریتن، نه مانه خوړه مییه و بابه کییه و سورپوشانیانیش پی ده گوترا.
- خرمک** - ا(خه رمه ک، خورمه ک - xermek, xurmek): مورویه کی رهش و سپیبه بو چاوه زار له گهردنی مندال

- دهکرت، چاوه زار. **خرمگاه** - ا.مر (خوره مگاه - xuremgah): خه رگا، خیه تی گه و ره، میترگوزار.
- خرمگس** - ا.مر (خه رمه گهس - xermeges): خه رهنگیز، میشه که رانه، که رموز.
- خرمن** - ا (خه رمه ن - xermen): خه رمان.
- خرمن** - ا (خه رمه ن - xermen): خه رمانه ی مانگ.
- خرمن پا** - ص.فا (خه رمه ن پا - xermenpa): نیگابانی خه رمان، پاسه وانی خه رمان.
- خرمنج** - ا.مر (خه رمونج - xermunc): خه رهنگیز، میشه که رانه.
- خرمن کوب** - ا.مر (خه رمه ن کوب - xermen kûb): جه نجه ر، خه رمانکوت.
- خرمنگاه** - ا.مر (خه رمانگاه - xermangah): خه رمانجار، شوین خه رمان.
- خرمن گدا** - ص.مر (خه رمه نگه دا - xermen gedaa): گه دای سه ر خه رمانان.
- خرموش** - ا.مر (خه رموش - xermûş): جرج، رسک.
- خرمه ره** - ا.مر (خه رموه ره - xermuhre): تانه ی سه رچاو، جو ره مورویه کی گه و ره ی سپی یان شینه له ملی که رو هیسترو نه سپان ده کرت.
- خرناس** - ا (خورناس - xurnas): پرخه پرخ.
- خرنای** - ا.مر (خه رنای - xernay): که رنه ی.
- خرنبار** - ا.مر (خه رنه بار - xerenbar): فیتنه و ئاژاوه، به و تاوانبارش ده گوتریت که بو عیبره ت سواری که ر بکری و به شاردای بگیتردریت.
- خرند** - ا (خه رهند - xerend): ریز، خشتکاری چوار ده وری باخچه.
- خرنیش** - ا (خورنیش - xurnîş): پرخه پرخ.
- خرنق** - ا.ع (خیرنیغ - xirnix): بیتچوه که رویشک.
- خرنوب** - ا (خه رنوب - xernûb): خه رنوب، خه رنووک، جو ره دره ختی که.
- خرو** - ا (خورو - xurû): که له شیر، که له باب، دیکل.
- خروار** - ا (خه رفار - xervar): خه روار، باری که رتیک.
- خروار** - ا (خه رفار - xervar): که رئاسا، وه کو که ر.
- خروپف** - ا.مر (خورو پوف - xurûpuf): پرخه پرخ.
- خروج** - مص.ل - ع (خوروج - xurûc): ده رچوون، یاخی بوون.
- خروج** - ا (خوروچ - xurûç): که له شیر، دیکل، که له باب.
- خرور** - ا.مر (خه رفه ر - xerver): چاره ویدار، ولاخدار، که ردار.
- خروس** - ا (خوروس - xurûs): که له باب، دیکل.
- خروس خوان** - ا.مر (خوروس خان - xurûs xan): گه ردی به یانی، کاتی که له شیر خویندن.

- خروسک** - ا(خوروسهک - xurûsek):
که له شپیری بچووک، جوړه نه خوښیبه که،
کوکه ره شه، میتکه، سیسرک.
- خروسک** - ا(خوروسهک - xurûsek):
سیسرک.
- خروس کولی** - ا.مر(خوروس کولی -
xurûs kuwlî): جوړه بالنده یه کی
کیتوبیه له که له شپیر ده چیت.
- خروسه** - ا(خوروسه - xurûse):
میتکه ی قوز، کوپکه، قیتکه.
- خروش** - ا(خوروش - xurûş):
هه راوه نګامه، هات و هاوار و تورپه بوون.
خروشیدن - مص.ل(خوروشیدن -
xurûşîden): هاوار کردن، خرّوشان.
خروشنده - ا.فا(خورشه نده -
xurûşende): خرّوشاو، هات و
هاوار که ر.
- خروع** - ا.ع(خیرقه - xirve):
که رچه ک، گه نه که رچه ک.
- خروع** - ص.ع(خه روء - xerû): ژنی
به دن نه رم و شل.
- خروف** - ا.ع(خه روف - xerûf): به رخی
نیر.
- خروق** - ا.ع(خه روع - xerûx): کون،
درز، شق.
- خروه** - ا(خوروه - xurûh): دیکل،
پوینه ی که له شپیر.
- خروهک** - ا(خوروهک - xurûhek):
مه رجان.
- خروهه** - ا(خوروهه - xurûhe): پا داو،
بالنده یه که راوچی له نزیکی داو دایده نی
تا بالنده ی دی به هوئی ته وهه بیتن و
بکه ونه داوه وه.
- خروپله** - ا(خه رقیله - xervîle): ده نگی
گریانی به رز، هاواری به رز.
- خره** - ا(خه ره - xere): قورپه لیتنه ی لینج.
- خره** - ا(خه ره - xere): ریز، چین.
- خره** - ا(خوره - xure): نور، تیشک،
روناکی، به ش.
- خره** - ا(خوره - xure): پر خه پرخ.
- خره** - ا(خوروه - xuruh): دیکل،
که له باب، که له شپیر.
- خرید** - ا.مص(خه رید - xerîd): کرین،
سه نندن.
- خریدار** - ص.فا(خه ریدار - xerîdar):
کریار، مشتتری، سه نیار.
- خریدن** - مص - م(خه ریدنه -
xerîden): کرین، سه نین، سه نندن.
- خرنده** - ا.مف(خه رهنده - xerende):
کریار، سه نیار.
- خریده** - ا.مف(خه ریده - xerîde):
کریار، سه نیتدراو.
- خریده** - ص.ع(خه ریده - xerîde):
مرواری نه سمر او، کچو له ی نه بالتق،
کچو له ی به شهرم و حه یا.
- خریر** - ا.ع(خه ریر - xerîr): خوړه ی ناو،
گقه ی با، پر خه پرخ.
- خریش** - ا(خه ریش - xerîş): روشن.
- خریش** - ا.ص(خه ریش - xerîş):
که پچار، قه شمهر، ریشخه ن.
- خریشیدن** - مص.م(خه ریشیدن -
xerîşîden): روشاندن.
- خریشده** - ا.مف(خه ریشیده -
xerîşîde): روشاو.
- خریطه** - ا.ع(خه ریته - xerîte): جانتا،

نه خشه ی جوگرافیا، فیشه کدان.

خریع - ص.ع (خه ری - xerî') : لاواز، سست، بنیتس.

خریف - ا.ع (خه ریف - xerîf) : پایز، خه زان.

خریق - ا.ع (خه ریخ - xerîx) : ئاوهرۆ، بای توندو سارد، زهوی نرم، زاری دۆل.

خز - ا.ع (خه ز - xez) : خه ز، کورپه ش، جۆره گیانه وهریکه له تیره ی سمۆران.

خز - ا.ع (خه زز - xezz) : هه ریر، ئاوریشم.

خزائن - ا.ع (خه زائن - xezaîn) : خه زینه.

خزاز - ص.ع (خه ززاز - xezzaz) : ئاوریشم فرۆش، قه زاز.

خزاع - ا.ع (خوزاء - xuza') : مردن، مه رگ.

خزاعه - ا.ع (خوزائه - xuza'e) : ناوی تیره یه کی عه ره به که له سالی هه شته می کۆچیدا به یعه تیان به پیغه مبه ری ئیسلام دا.

خزاف - ص.ع (خه ززاف - xezzaf) : سواله ت ساز، سواله ت فرۆش.

خزامه - ا.ع (خیزامه - xizame) : خه زیمه، لووته وانه.

خزان - ا.ع (خه زان - xezam) : پایز، وه رزی که لاریزان.

خزان - ص.فا (خه زان - xezan) : خزیو.

خزان - ص.ع (خوززان - xuzzan) : خه زنه داران.

خزانه - ا.ع (خیزانه - xizane) : که نجخانه، که نجینه.

خزانه دار - ا.ص (خیزانه دار -

xizanedar) : خه زنه دار، سه روکی که نجینه.

خز دوک - ا.ع (خه زدوک - xezdûk) : گوخلینه، گوخلده ره.

خزر - ا.ع (خه زر - xezr) : گۆشه نیگا، تیله ی چاو، ناوی تیره یه کی ئاریاییه که له کۆندا له تورکستان و که نارین رۆژاوی ده ریای خه زه ر ده ئیان.

خزرج - ا.ع (خه زره ج - xezrec) : بای سارد، بای باشوور، شیتری بییشه، ناوی قه بیله یه کی عه ره به که له یه مه نه وه بۆ مه دینه کۆچیان کردووه له یاوه رانی پیغه مبه ری ئیسلام بوونه.

خزرک - ا.ع (خه زره ک - xezrek) : ترس، توقین.

خزعبل - ا.ع (خه زه ئبه ل، خوزه ئبه ل - xeze'bel, xuze'bel) : قسه ی قۆرو بئ تام و پیکه نیناوی، سوعبه ت.

خزعبله - ا.ع (خوزه ئبه له - xuze'bele) : گالته، سوعبه ت، شوخی، قسه ی پیکه نین هئین.

خزعل - ا.ع (خه زئه ل - xez'el) : که متیار.

خزف - ا.ع (خه زه ف - xezef) : سواله ت.

خزفی - ص.ع (خه زفی - xezfî) : سواله ت ساز، سواله ت فرۆش، گۆزه که ر.

خزل - مص.ع (خه زل - xezl) : برین، برینی شتیک.

خزم - مص.م.ع (خه زم - xezm) : به په ته وه کردنی مرواری، هۆنینه وه ی مرواری، کون کردنی لوتی وشترو ئه لقه تی کردنی.

خزن - مص.م.ع (خه زن - xezn) : له که نجینه نان، هه لکردن، عه مارکردن،

خساست - مص. ل-ع (خه ساسهت - xesaset): ره زیلی، دهست قوچاوی، پیسکه یی.

خساسه - ا.ع (خوساسه - xusase): مالی کهم و کهم بهها.

خساله - ا.ع (خیساله - xisale, xusale): هه رشتیکی بی نرخ و ناپه سند، که په کی جو.

خسان - ا.ع (خوسسان - xussan): نه ستیرانه ی که تاوا نابن.

خسانیدن - مص. م (خه سانیدن - xesanîden): جوین، گاز لی گرتن.

خسبانیدن - مص. م (خوسبانییدن - xusbanîden): خه واندن، نواندن.

خسبیدن - مص. ل (خوسبیدییدن - xusbîden): خه وتن، نووستن.

خس پرور - ص. فا (خهس په رقره - xes perver): ناکهس په رور، که سیک که خه لکی هیچ و پوچ و ناکهس به چه په رورده ده کاو دهیگه یه نیته پله و پایه ی گه وره یی.

خست - مص. ل-ع (خیسسهت - xisset): له گامی، پیسکه یی، بهرچاوته نگی.

خستر - ا (خه ستهر - xester): گیانله بهری موزیری وهک: مار، دویشک، کولژدم، زهرده واله، سیتره مووزه.

خستن - مص. م (خه ستهن - xesten): تازاردان، بریندارکردن.

خسته - ص. مف (خه سته - xeste): بریندار، نه خوش، ماندوو.

خستو - ص (خه ستو، خوستو - xestû, xustû): دان پیدانه ر، که سیک

نه پیتی پاراستن.

خزندگان - ا (خه زنده گان - xezendegan): خشوکان.

خزنه - ص. ع (خه زنده - xezene): خه زنده داران.

خزوک - ا (خه زوک - xezûk): قالونچه، گوخلکه ره، گوخلینه.

خزه - ا (خه زه - xeze): قه وزه.

خزی - مص. ل-ع (خیزی - xizî): ریسوایی، دووری، ریسوا بوون.

خزیدن - مص. ل (خه زیدن - xezîden): خزین، خشین.

خزیر - ا (خه زیر - xezîr): ژیله مو، خو له میش، خو له که وه.

خزینه - ا.ع (خه زینه - xezîne): مالی پاشه که و تکرار، گه نجینه، خه زینه.

خزیه - ا.ع (خیزیه - xizye): عاده تی حه یابره.

خس - ا (خهس - xes): پوش و په لاش، دپک و دال، خاشاک.

خس - ص (خهس - xes): خه لکی ناکهس به چه و زه بون، پیسکه، چروک، رژد.

خس - ا.ع (خهس - xes): خاس، کاهو.

خسائس - ا.ع (خه سائیس - xesaîs): زه بونی، ناکهس به چه یی، پیسکه یی، دهست قوچاو، ره زیل، رژد، چاوچنوک.

خسار - مص. ل-ع (خه سار - xesar): زیان کردن، نه مان، گومر ابوون.

خسارت - مص. ل-ع (خه سارته - xesaret): زهره کردن، زیان.

خساس - ا.ع (خیساس - xisas): پیسکه، ره زیلان، دهست قوچاوان، چاوچنوکان.

خسرو - (خوسرهو - xusrew): پاشا، پاشای مهزن، نازناوی چهند پاشایه کی ساسانی بووه، به عاره بی «کیسرا» ئیژن.
خسرواختران - ا.مر (خوسرهقی نهخته ران - xusrevi exteran): هه تاو، خوَر، روژ.
خسروانجم - ا.مر (خوسرهقی نه نجم - xusrevi encum): هه تاو، خوَر، روژ.
خسروانه - ص.ق (خوسرهقانه - xusrevane): پاشایانه.
خسروانی - ص.ن (خوسرهقانی - xusrevanî): شاهانه، پاشایانه، جوړه شه رابیکی نه سفه هانییه.
خسروخاور - ا.مر (خوسرهقی خاخر - xusrevi xaver): هه تاو، خوَر، روژ.
خسرودارو - ا.مر (خوسرهو دارو - xusrew darû): جوړه رووه کیکه.
خسروی - ص.ن (خوسرهقی - xusrevî): پاشایانه.
خسف - مص. م. ل - ع (خه سف - xesf): کهوتنه نه دیوی، نقوم کردن، گیران.
خسف - ا.ع (خه سف، خوسف - xesf, xusf): گوژ.
خسک - ا (خه سه ک - xesek): پیکیله.
خسکدانه - ا.مر (خه سه ک دانه - xesekdane): جوړه رووه کیکه.
خسودن - مص.م (خوسوده ن - xusûden): دروینه کردن.
خسور - ا (خوسور - xusûr): خه زور.
خسوف - مص.ل - ع (خوسوف - xusûf): دیارنه مانی مانگ، مانگ گیران.

که دان به کاریکدا بنی.
خستو - ا (خه ستو - xestû): ناوک، ناوکی زهرده لو، ناوکی خورما.
خستوان - ا (خه ستوفان - xestuvan): دان پیدانه ران.
خستروانه - ا (خوسته قانه - xustevane): خه رقه ی دهر ویش و سو فیان.
خسته - ص (خه سته - xeste): بیمار، نه خوش، ماندوو.
خسته - ا (خه سته - xeste): ناوک، ناوکی خورما، هه لۆژه، قه یسی.
خسته بند - ا.ص (خه سته به ند - xestebend): برین پیچ.
خسته جگر - ص (خه سته جیگر - xesteciger): جگر ریش، خه مگین.
خسته دل - ص.مر (خه سته دیل - xestedil): دل ریش، دلشکاو، غه مبار.
خستیدن - مص. ل (خه ستیدنه - xestîden): بریندار بوون، ره نجان.
خسخانه - ا.مر (خه سخانه - xesxane): که پرو ساباتی هاوینه، چه رداغ.
خس خس - ا (خیس خیس - xisxis): خیزه خیزی هه ناسه.
خسر - ا (خوسور - xusur): خه سو، خه زور.
خسر - ا (خه سه ر - xeser): شه خته، زوقم، خوسار.
خسر - مص.ل - ع (خوسر - xusr): زبان کردن، زهره کردن.
خسران - مص.ل - ع (خوسران - xusran): زهره کردن، زیان کردن.

خسوف - ا.ع (خه سوف - xesûf): بیری
پړ ئاو.

خسیر - ص.ع (خه سیر - xesîr):
خه ساره و مه ند، زه ره ر مه ند، زیانمه ند.

خسیس - ص.ع (خه سیس - xesîs):
به غیل، رژد، ره زیل، چروک.

خسیسه - ص.ع (خه سیسه - xesîse):
پیسه (بو ژن).

خسیف - ا.ص (خه سیف - xesîf): بیری
پړ ئاو له شوینی به رده لآن، هه وری به باران.

خش - ا (خوش - xuş): خه سوو،
خه زوور.

خش - ا (خه ش - xeş): جی چرنوک،
روشان.

خش - ا.ع (خه ش - xeş): درز، بارانی
که م.

خشاب - ا (خه شاب - xeşab): شاجور،
مه خزن.

خشاب - ص.ع (خه شاب - xeşşab):
دار فروش.

خشار - ا.ع (خوشار - xuşar): بهرماوه،
جو پوک، هه ر شتیکی گه نده و ناپه سند.

خشار - ا (خیشار - xişar): پوش و
په لاش، درک و دال، خاشال.

خشاریم - ا (خوشاریم - xuşarim):
دهنگ، که پوی زل.

خشارمه - ا.ع (خه شاریمه - xeşarime):
پوره هه نگ، به ردی گه چ دروست کردن،
هه نگدان، هه نگه مال.

خشان - ا-ع (خیشان - xişan): زیر،
درشت.

خشانیدن - م.ص (خه شانیدن -

xeşanîden): بریندار کردن به ددان.

خشب - ا.ع (خه شهب - xeşeb): دار،
داری وشک.

خشت - ا (خیشت - xişt): خشت،
خشتی کال، که ریوچ.

خشتامن - ا (خه شتامه ن - xeştamen):
دایکی ژن، خه سو.

خشتچه - ا (خیشتچه - xiştçe):
نافهک، گرؤل.

خشت خشت - ا (خیشت خیشت -
xişt xişt): جوړه دهنگیکه، فرته فرت،
خشه خش.

خشته - ا (خیشته ره - xişttere):
نافهکی شهروال، گرؤل.

خشت زن - ص.فا (خیشت زن -
xişt zen): خشت هاوئله شهردا،
خشت بر.

خشتک - ا (خیشتهک - xiştekek):
نافهک، خشتوکه، خشتی بچوک، گرؤل.

خشت کار - ا.ص (خیشت کار -
xiştkar): وهستای دیواری خشت،
خشتکار.

خشتگر - ا.ص (خیشتگره - xiştger):
خشت بر، که سیک که خشت دهبری.

خشتمال - ا.ص (خیشتمال -
xiştmal): که سیک که خشت دهبری.

خشتوک - ص (خه شتوک - xeştûk):
زؤل، بیژی، هه رامزاده.

خشته - ص (خه شته - xeşte): بیتهوا،
هه ژار، دهستکورت.

خشتی - ص.ن (خیشتی - xiştî): وهکو
خشت، خشت ئاسا، مالیک که به خشت

دروستکرايى، چوار گۆشه.

خەشخاش - ا. (خەشخاش - xeşxaş):

جۆره گۆلىكە يان جۆره رووه كىتكە كە شىلەي تىلپاكي لى دەگىرەت، خەشخاش.

خەشخە - مص. ل-ع (خەش خەشە -

xeşxeşe): دەنگى پىكادانى چەك، چوونە ناو قەرەبالغى و لە چاو ون بوون، زىنگەي خشل.

خەشەرم - ا.ع (خەشەرم - xeşrem):

پورەي هەنگ، هەنگە مال، مەلىكەي هەنگ، بەردى گەچ، شەلغە.

خەشک - ص (خوشک - xuşk): وشک،

گىيای وشکە وەبوو، خەلکى رزەو چروک، بى غەل و غەش.

خەشک اخور - ا.مر (خوشک ئاخور -

xuşk axûr): ئاخورى وشک؛ بى کاوو جۆ، كەسپىك كە هېچى نەبى بۆ خواردن، وشکە سالى و قات و قري.

خەشکار - ا.ص (خوشکار - xuşkar):

ئاردى كە كەپەكەكەي نەگىرابى، نانپىك كە لەو جۆره ئارەدە كرابى.

خەشک افزار - ا.مر (خوشک ئەفزار -

xuşk efzar): دانەوئىلەي وشكى وەك: نوک و لۆيياو ماش و نيسك و ... ئازووقەي وشكە.

خەشكامار - ا.مر (خوشكامار -

xuşkamar): ئامار كەردن، سەرزەمىرى.

خەشكانج - ص (خوشكانج - xuşkanc):

لەپولاواز، باريك و بنيس، ماشوقە.

خەشک اندام - ص.مر (خوشک ئەندام -

xuşk endam): باريك و بنيس، لەپولاواز.

خەشكاندن - مص.م (خوشكاندەن -

xuşkanden): وشک کردنەو.

خەشكاندە - ا.فا (خوشكانەندە -

xuşkanende): وشک كەرەو.

خەشک انگين - ا.مر (خوشک ئەنگەبين -

xuşk engebîn): شۆكە، هەنگوئينى كە لە شانەدا وشک بووبىتەو.

خەشکبار - ا.مر (خوشکبار - xuşkbar):

مىوئى وشک كراو، وشكەبەر.

خەشک بازە - ا.مر (خوشک بازە -

xuşk baze): لق و پۆيى براوى درەخت، توپكىلى درەخت.

خەشک پەلو - ص (خوشک پەهلو -

xuşk pehlû): لەپولاواز، كەسپىك كە خىرى بۆ كەس نەبى، بى خىر، بى كەلك.

خەشک پى - ص.مر (خوشک پەي -

xuşk pey): پى وشک، بەد قەدەم، پى بەشەر، شووم.

خەشک جان - ص (خوشک جان -

xuşk can): بى زەوق، بى فەزل و هونەر، كەسپىك كە ئاشقيني نەكردبى و تام و لەزەتى ئەشق و ئەقىيىنى نەچەشتبى.

خەشک خار - ا.مر (خوشک خار -

xuşk xar): پىكۆلە، تەلى دركاوى.

خەشک دامەن - ص (خوشک دامەن -

xuşk damen): چاكەكار، داوین پاك.

خەشک دەست - ص.مر (خوشک دەست -

xuşk dest): دەست قوچاو، رزە، چروك، رەزىل، پيسكە.

خەشک دماغ - ص.مر (خوشک دىماغ -

xuşk dimax): غەمبار، بى دەماخ.

- خشک رود** - ا.مر (خوشک رود - xuşk rûd): روخانه‌ی بی‌ثاو، وشکه‌چهم، وشکه روبار.
- خشک ریش** - ا.مر (خوشک ریش - xuşk rîş): نه‌خو‌شی گرؤلی، زام و برینی وشک، وشکه‌زام، رباو قه‌لبکاری و بیانو، پیایو که‌ودهن و هیچ و پوچ.
- خشک‌سار** - ص.مر (خوشک‌سار - xuşksar): زه‌وی بی‌ثاوو گیا، زه‌وی وشک و برینگ، بیابان.
- خشک‌سار** - ص.فر (خوشک‌سار - xuşksar): سه‌رسام، سه‌رگه‌ردان.
- خشک‌سال** - ا.مر (خوشک‌سال - xuşksal): وشکه‌سال، سالی بی‌بارانی و قات و قری.
- خشک‌ستان** - ا.مر (خوشکیستان - xuşkistan): شو‌تینی وشک و بی‌ثاو، قه‌فرا.
- خشک‌سر** - ص.مر (خوشک‌سر - xuşkser): می‌شک وشک، تونده ته‌بیعت، بی‌ئه‌قل، که‌لله‌ره‌ق.
- خشک‌کن** - ا.مر (خوشک‌کون - xuşk kun): وشک کـــه‌ره‌وه، کلینیکس.
- خشک مغز** - ص.مر (خوشک مه‌غز - xuşk mexz): که‌ودهن، بی‌ثاوه‌ز، می‌شک وشک.
- خشک‌نانج** - ا.مر (خوشک نانه‌ج - xuşk nanec): نانی وشک، نانی که به‌ثاردو روژ و شه‌کر بکری و وشکه‌وه بکری.
- خشک‌نای** - ا.مر (خوشک‌نای - xuşknay): گه‌رو، ئه‌وک، قورگ.
- خشکوا** - ا.مر (خوشکوا - xuşkva): نانی فه‌تیر، نانی هه‌لنه‌هاته.
- خشکه** - ا.ص (خوشکه - xuške): نانی وشک، پلاوی بی‌روژن، ئاردی نه‌بیژراو.
- خشکه‌پز** - ص.فا (خوشکه‌په‌ز - xuške pez): نانه‌وا.
- خشکه‌کار** - ا.ص (خوشکه‌کار - xuške kar): که‌نال.
- خشکی** - مص (خوشکی - xuşkî): وشکی، وشکایی، زه‌وی.
- خشکیدن** - مص.ل (خوشکیدن - xuşkîden): وشک بوون، سیس بوونی گیاو روه‌کان.
- خشکیده** - ص.مف (خوشکیده - xuşkîde): وشک بوو، ژاکاو، سیس بوو.
- خشل** - ا.ص (خه‌شهل - xeşel): خراپ و ناپه‌سند، شه‌خه‌ل، بی‌که‌لک.
- خشل** - ا (خه‌شهل - xeşel): شوکه.
- خشم** - ا (خه‌شم - xeşm): تورپیی، توران، هه‌لچوون، غه‌زه‌ب، قار.
- خشما** - ص.ع (خه‌شما - xeşma): ژنی لوت پان، ژنی که‌ بوژن نه‌کات، ژنی که‌پوزل.
- خشماغیل** - ا.مر (خه‌شماغیل - xeşmaxîl): مؤزه.
- خشم‌الود** - ص (خه‌شم‌الود - xeşmalûd): تورپیی.
- خشمگر** - ص (خه‌شمگه‌ر - xeşmger): تورپه.
- خشمگین** - ص (خه‌شمگین - xeşmgîn): تورپه.

- خشمین** - ص (خه شمین - xeşmin): تورپه.
- خشمناک** - ص (خه شمناک - xeşmnak): تورپه.
- خشن** - ص (خه شین - xeşin): زیر، درشت، تونده ته بیعت.
- خشنسار** - ا. مر (خه شه نسار - xeşensar): مراوی، مراوی گه وره ی بۆری سه رسپی.
- خشنگ** - ا. ص (خه شه نگ - xeşeng): سه ر که چهل.
- خشنو** - ص (خوشنو - xuşnû): شاد، خوشحال، شادمان.
- خشنود** - ص (خوشنود - xuşnûd): رازی، شادمان، خوشحال.
- خشنوک** - ص (خه شنوک - xeşnûk): هه رامزاده، زۆل، بیژی.
- خشنی** - ص (خوشنی - xuşnî): ژنی خراب، قه چپه، سۆزانی.
- خشو** - ا (خوشو - xuşû): خه سو: دایکی ژن یان میترد.
- خشودن** - مص. م (خه شوده ن - xeşûden): په رچ کردنی لق و پۆپی دره خت.
- خشوع** - مص. ل (خوشوء - xuşû'): ملکه چی، گوپرایه لی، سه ردانه واندن به مه به ستی تاعه ت.
- خشوک** - ص (خه شوک - xeşûk): هه رامزاده، زۆل، بیژی.
- خشونت** - مص. ل (خوشونه ت - xuşûnet): زیری، توندی، ناهه مواری.
- خشی** - ص (خه شی - xeşî): شین باو، که وه، بۆر.
- خشی** - مص. ل (خه شی - xeşî): ترسان.
- خشی** - ص (خه شیه - xeşîye): ترساو.
- خشیت** - مص. ل (خه شیه ت - xeşyet): ترسان.
- خشیح** - ا (خه شیج - xeşîc): دژ.
- خشیشار** - ا (خه شیشار - xeşîşar): مراوی.
- خشین** - ص (خه شین - xeşîn): شین، بۆر.
- خشین** - ص (خه شین - xeşîn): ته بیعت درشت، دژ سروشت، تونده ته بیعت.
- خشین سار** - ا. مر (خه شین سار - xeşînsar): مراوی.
- خصاء** - مص. م (خیساء - xisa'): خه ساندن.
- خصائص** - ا. ع (خه سائیس - xesa'is): خه سلّه تان.
- خصائل** - ا. ع (خه سائیل - xesa'il): خه سلّه تان.
- خصاف** - ص. ع (خه سساف - xessaf): پینه دۆز، زۆر درۆزن.
- خصال** - ا. ع (خیسال - xisal): خه سلّه تان، داب و نه ریت و عاده تان.
- خصام** - مص. ل (خیسام - xisam): دژمنایه تی کردن، شه پر کردن.
- خصام** - ا. ع (خیسام - xisam): دژمنان.
- خصان** - ا. ع (خوسسان، خیس سان - xussan, xissan): خاسان، گه وره یتین

قهوم.

خصب - ا.ع (خيسب - xisb): هاته سال، خوشگوزهرانی.

خصل - مص.م - ع (خهسل - xesl): برين، برين و جياکردنه و هشتيک ليکدی.

خصل - ا.ع (خهسل - xesl): نيشان شکيني، گرهو.

خصلت - ا.ع (خهسلت - xeslet): خهسيّت، خو، سروشت، عادهت.

خصله - ا.ع (خوسله - xusle): چه پکه قژ، هيشوه تري.

خصم - ا.ع (خهسم - xesm): دژمن، نه يار.

خصماء - ا.ع (خوسه ماء - xusema'): دژمنان، شه پخوازان.

خصمان - ا.ع (خوسمان - xusman): دژمنان.

خصمانه - ق (خهسمانه - xesmane): دژمنانه.

خصوص - مص.م - ع (خوسوس - xusûs): تاييه تکردين، تاييه تاندين.

خصوصيت - مص.ع (خوسوسييه ت - xusûsiyet): تاييه تاييه تي، تاييه تمه نديتي.

خصوم - ص.ع (خهسوم - xesûm): دژمن.

خصوم - ا.ع (خوسوم - xusûm): دژمنان.

خصومت - ا.مص.ع (خوسومه ت - xusûmet): دژمنايه تي.

خصي - ص.ع (خهسي - xesi): خهسيو، خهسيو، خهسيو.

خصيب - ص.ع (خهسيب - xesi): زهوي به پيت و به ركه ت.

خصيله - ا.ع (خهسيله - xesi): تيك ئالاو، چه پکه قژ، گوشتي ده ماراوي.

خصيم - ص.ع (خهسيم - xesi): دژمن.

خصيه - ا.ع (خوسييه - xusye): گون، باتو.

خصيه الثعلب - ا.مر (خوسييه توسسه ثللب - xusyetus se'leb): جوړه رووه كيکه.

خضاب - ا.ع (خيزاب - xizab): رهنګ، خه نه، وه سمه.

خضارم - ا.ع (خه زاريم - xezarim): به خشنندان.

خضارم - ص.ع (خوزاريم - xuzarim): گه وره پياوي به سه برو هه وسه له.

خضارمه - ا.ع (خه زاريمه - xezarime): به خشنندان.

خضر - مص.ل - ع (خه زهر - xezar): كهسك، سه وزبون، كهسك بوون.

خضر - ص.ع (خه زير - xezir): شوييني سه وز، سه وزه، لقي درخت، سه وزه زار.

خضر - ا.ع (خوزر - xuzir): ناوي تيره يه كي عه ره به.

خضر - ا.ع (خيزر - xizir): ناوي يه كيکه له و پيغه مبه رانه ي له کتيپ و داستاناندا

ناوي هاتووه، هه ندي به هاوچه رخی برايم و هه ندي به هاوچه رخی موسا و هه ندي به هاوچه سري نه سکه نده ري مه قدوني ده زانن.

خضراء - ص.ع (خه زراء - xezra): سه وزه گيا.

خضراء الدمن - ا.مر - ع (خه زرائوددیمه ن - xezra al dman): سه وزه گيا.

خطاط - ص.ع (خه تتات - xettat): خوشنوس، خه تخوش.

خطاطیف - ص.ع (خه تاتیف - xetatîf): رفینه‌ران، دزان، شیتان، پهره‌سیلکه.

خطاف - ص.ع (خه تتاف - xettaf): رفینه‌ر، دز، شیتان، پهره‌سیلکه.

خطاف - ا.ع (خه تتاف - xettaf): پهره‌سیلکه، چنگال، چنگی درندان.

خطاکار - ص.مر (خه تاکار - xetakar): خه تاکار.

خطام - ا.ع (خیتام - xitam): ره‌شاهی و شتر.

خطایا - ا.ع (خه تایا - xetaye): گونا‌هان، خه تایان، که‌چره‌وی.

خطب - ا.ع (خه تب - xetb): کاری گه‌وره، کاری سه‌خت، کار.

خطباء - ص.ع (خوته‌با - xuteba'): خه تیبيان، گوتاری‌پیشان.

خطبه - ا.ع (خوتبه - xutbe): خوتبه، ناموژگاری، وه‌عز.

خطبه - ا.ع (خیتبه - xitbe): خوازیبینی ژن.

خطر - ا.ع (خه ته‌ر - xeter): خه‌ته‌ر، شه‌ره‌ف و شکو‌و پایه‌به‌رزی، مه‌ترسی.

خطرناک - ص (خه ته‌رناک - xeternak): ترسناک، مه‌ترسیدار.

خطره - ا.ع (خه تره - xetre): که‌رته، ختوره، به‌دل‌داهاتن، خورپان.

خط سبز - ا.مر (خه تی سه‌بز - xeti sebz): خه تدانی نه‌وجه‌وان.

خطط - ا.ع (خیتته - xitet): نه‌خشه، پلانان.

xezra'uddimen): سه‌ه‌وزه بیان گیایه‌ک له‌سه‌ر زیل‌دان و زرو زیل و سه‌رگین‌دا پرویت، کینایه‌یه بوژنانی جوانی به‌دئه‌سل. هه‌ر شتی‌ک رواله‌تی جوان و جه‌وه‌ری گه‌ن و خراب بی.

خضراوات - ا.ع (خه زرافات - xezravat): سه‌ه‌زجات.

خضرم - ا.ص.ع (خیزرم - xizrim): پیماوی زور به‌خشنده، بی‌ری‌تاو، ده‌ریای گه‌وره.

خضرمی - ا.ع (خیزرمی - xizrimî): به‌خشنده.

خضوع - مص.ل.ع (خوزو - xuzû): بی‌فیزی، گوت‌پایه‌لی، ملکه‌چی له‌به‌رده‌م جه‌به‌روتی خوایی.

خضوع - ص.ع (خه زو - xezû): گوت‌پایه‌ل، بی‌ه‌وا، خاکی، ملکه‌ج.

خضیب - ص.ع (خه زیب - xezîb): خه‌نه تی‌گیراو، له‌خه‌نه‌گراو.

خضیر - ا.ع (خه زیر - xezîr): که‌سک، سه‌ه‌وزه.

خط - ا.ع (خه‌ت - xet): نووسین، خه‌ت، هیل.

خطا - ا.ع (خه ته - xete'): نادروست، هه‌له، سه‌هو، گونا‌هی که‌به‌ئانقه‌ست نه‌کرای.

خطاب - ا.ع (خیتاب - xitab): قسه‌ی رووبه‌پرو، خوتبه.

خطاب - ص.ع (خه تتاب - xettab): خوتبه‌خوتین.

خطابت - مص.ع (خه تابه‌ت - xetabet): خوتبه‌خوتیندن، وه‌عز‌دادان، قسه‌کردن بو‌جه‌ماعه‌تی‌ک.

- خطف** - مص.م-ع (خه-تف - xetf):
رفاندن، قه پاندن.
- خطفه** - ا.ع (خه-تفه - xetfe): دزی،
رفاندنی شتییک.
- خط کش** - ا.مر (خه-تکesh - xetkes):
راسته.
- خطل** - ا.ع (خه-تل - xetel): گه وجیتی،
چه نه بازی بیتهوده، په له کردن، شله ژان.
- خطماء** - ص.ع (خه-تما' - xetma'): ژنی
که پو دریز.
- خطمی** - ا.ع (خه-تمی - xetmî): جوړه
رووه کییکه.
- خطو** - مص.ل.ع (خه-تو - xetû):
هه نگانوان، ریکردن، پینگاڅ.
- خطوات** - ا.ع (خوتو-فات - xutuvat):
هه نگانوان، پینگاڅین.
- خطوب** - ا.ع (خوتوب - xutûb): کارین
گه ووره، شان و شکو، کارین سهخت،
کاره ساتی گه ووره.
- خطور** - مص.ل-ع (خوتور - xutûr):
وه یاد هاتن، به بیر هاتنه وه، خوتوره،
به دلدا هاتن.
- خطوط** - ا.ع (خوتوت - xutût):
نووسین، خه تان، ریگایان.
- خطوه** - ا.ع (خوتقه - xutve): هه نگاو،
شه قاو، پینگاڅ.
- خطه** - ا.ع (خیتته - xitte): پارچه
زه وییهک، ناوچه، ده قهر، شار، ولات،
زه وی سنوردار.
- خطه** - ا.ع (خوتته - xutte): کاری
گه ووره، نه زانی.
- خطی** - ص.ن (خه-تتی - xettî): خه تی،
نووسیننن که به دهست نووسرابی، دهست
- خهت**.
- خطیئات** - ا.ع (خه-تیئات - xetî'at):
گوناحان، خه تایان، کارین نا دروست.
- خطینه** - ا.ع (خه-تیئه - xetî'e): گوناح،
خه تا، کاری نادروست.
- خطیب** - ص.ع (خه-تیب - xetîb):
خه تیب، وه عزخوین، خوتبه خوین.
- خطیر** - ص.ع (خه-تیر - xetîr): گه ووره،
پایه به رز.
- خف** - ا (خه-ف - xef): دهسته چيله.
- خف** - ص.ع (خیف-ف - xiff): سوک،
جماعه تیکی که م.
- خف** - ا.ع (خوف-ف - xuff): پیتلاو.
- خفاء** - ا.ع (خه-فاء - xefa'): په نهان،
پوشراو، نادیار.
- خفاش** - ا.ع (خوف-فاش - xuffaş):
شه مشه مه کویره.
- خفاف** - ا.ع (خیفاف - xifaf): پیتلاوان.
- خفاف** - ص.ع (خه-ففاف - xeffaf):
پیتلاو فروش.
- خفافیش** - ا.ع (خه-ففافیش - xefafîş):
شه مشه مه کویران.
- خفایا** - ص.ع (خه-فایا - xefaya):
په نهانان، په ناوپه سیران، شاراوه کان.
- خفت** - ا (خیف-ت - xift): گری، نه لقه،
نه لقه ی پت.
- خفت** - ا.مص (خوف-ت - xuft): خه وتن،
جیماع.
- خفت** - مص.ع (خیف-فت - xiffet):
سووک بوون، سوکی له به دهن یا نه قل یان
کار.
- خفتان** - ا (خه-فتان، خیف-تان -
xeftan, xiftan): جلی جه-نگ،

ناشیرین، دزیتو، کریت، که ودهن، ئەحمەق،
بێ غیرەت.
خفرنج - (خەفرەنج - xefrenc):
کابوس، میتێدەزەمە، پیرەهەڤۆک، شەوگ.
خفش - مص - ع (خەفەش - xefes):
لاوازبوونی بینایی، چاوکزی.
خفش - ص.ع (خەفیش - xefiş):
کەسێ کە بەشەو باشتەر بیینی لە رۆژ،
چاوکزی.
خفض - مص.م - ع (خەفەز - xefz):
داگرتن، نزمکردنی دەنگ، خۆشگوزەرانی،
ویقارو ئارامی.
خفقان - مص.ل - ع (خەفەغان - xefexan):
ترپەیی دڵ، لێدانێ دڵ،
دڵەخوڕپێ.
خفگی - (خەفەگی - xefegî):
تەنگەنەفەسی، هەناسەتەنگ بوون.
خفنج - (خەفەنج - xefenc): نازونوز،
سودوفایده، عەبیش و نۆش.
خفه - ص (خەفە - xefe): کەسێ کە
دووچارێ خەفەبوون بێ.
خفی - ص.ع (خفی - xefî): پەنھان،
گۆشەگیر، کەنارەگیری، دابراپ لە خەڵکی.
خفیدن - مص.ل (خەفیدەن - xefîden):
هەناسەدان، هانکەهانک، پڕمین.
خفیر - ص.ع (خەفیر - xefîr): پاسەوان،
خەفەر، نیگابان، دالەدەر، رابەر.
خفیف - ص.ع (خەفیف - xefîf):
سووک، سوکەلە، روح سووک، گورج و گۆل
لە کارو هەڵس و کەوتدا، یەکیکە لە
بەحرەکانی شیعەر.
خفیه - مص.ل - ع (خوفیه - xufye):
پەنھانی.

بەرگی شەر.
خفتانیدن - مص.م (خوفتانیدن - xuftanîden):
خەواندن، غلدان.
خفتک - (خوفتەک - xuftek):
کابوس، میتێدەزەمە، مۆتەکە، پیرەهەڤۆک،
شەوگ.
خفتن - مص.ل (خوفتەن - xeften):
خەوتن، نووستن.
خفتو - ا.خوفتو - xuftû): مۆتەکە،
پیرەهەڤۆک، شەوگ.
خفته راسته - ا.مر (خوفتەراستە - xufte raste):
دانانی خشت بەشیوەی
راست و چەپ، ئاسۆیی و ستونی.
خفتی - (خیفی - xiftî): جۆرە
گەردانەییەکی زێڕیان جەواھیری گەردن
چەسپە، گەردنەند، گەردنلغ.
خفتیدن - مص.ل (خوفتیدەن - xuftîden):
خەوتن، نووستن.
خفج - (خەفج - xefc): پیرەهەڤۆک،
مۆتەکە، شەوگ.
خفجه - (خەفجە - xefce): درەختیکی
دێکاویبە.
خفچه - (خەفچە - xefçe): کاکۆل،
گیسو، زیروزبوی قالب، قالبەزێر.
خفدان - (خەفدان - xefdan): جلی
جەنگ، بەرگی شەر.
خفده - ص (خەفدە - xefde): خوار،
کەچ، چەماوێ.
خفج - (خەفجە - xefrec): جۆرە
رووێکیکە.
خفرغ - ص (خەفرەغ - xefrex): بێ
غیرەت، بێ دەمار، بێ زاخ.
خفرگ - ص (خەفرەگ - xefreg):

خلاص - ص.ع (خیلاس - xilas):
خالیسسه، بی غهل و غهش، زتی یا زیو یا
رؤنی خالیسه.

خلاصه - ا.ص - ع (خولاسه - xulase):
پوخته، کورته، هه لبرژارده.

خلاعت - مص.ل - ع (خه لائت - xela'et):
عه و دال بوونی هه و او هه و دهس.

خلاف - مص.ل - ع (خیلاف - xilaf):
ناهق، درۆ، ناساز، نه سازان، نه گونجان،
نارازی بوون، جیا و ازبوون، جیا وازی، دژ،
پیچیه وانه.

خلاف - ا.ع (خیلاف - xilaf): جوړه
داریکی بی یه، قولی کراس.

خلافهت - مص.ل - ع (خیلافهت - xilafet):
بوونه خه لیفه، بوون به
جیشین، جیشینی پیغه مبه، ئیمامهت..
خلافکار - ص.مر (خیلافکار - xilafkar):
که سئ که کاری نابه جئ
بکات.

خلاق - ا.ع (خه لاغ - xela'x): بهش،
نه سیب.

خلاق - ص.ع (خه للاغ - xellax):
پهروه ردگار، زۆر داهینه، یه کیکه له
ناوه کانی خوا.

خلال - ا.ع (خیلال - xilal):
له میانیه...

خلال - ع (خیلال - xilal): گه نده لی،
کون.

خلال - ص.ع (خه لال - xellal):
سرکه فروش، سرکه ساز.

خاللوش - ا (خه لالوش - xelalûş):
فیتنه و ناژاوه، هه راوهه ننگامه.

خفیه - ص.ع (خه فییه - xefiye):
قه شارتی، په نهان.

خکشک - ا (خه کوشک - xekuşk):
گۆزه ی سوالهت، گۆزه ی رهنگا و پرهنگی
نه خشین.

خل - ص (خول - xul): ئه بله ه، بی ئه قل،
که م ئاوه ز.

خل - ا (خول - xul): خۆله که وه، ژیهله مو،
خۆله میش.

خل - ا (خیل - xil): چلم.

خل - ا.ع (خهل - xel): سرکه.

خل - ا.ص (خیل - xil): دوست.

خلاء - ا.ع (خه لاء - xela'): شوینی
چۆل، شوینی خه لوهت، ئه ده بخانه.

خلاف - ا.ع (خه لایف - xela'if):
خه لیفه کان.

خلاق - ا.ع (خه لایغ - xela'ix):
خه لکی، مه رد.

خلاب - ا (خه لاب - xelab): زۆنگاو،
قورله لیته.

خلاب - مص.م - ع (خیلاب - xilab):
دلرفین، خه له تاندن، فریودانی که سیک
به زمانی شیرین و قسه ی دلگیر.

خلاب - ص.ع (خه للاب - xellab):
پیاوی زمان لوس و خه له تینه ر.

خلاش - ا (خه لاش - xelaş): قورله لیته.

خلاشمه - ا (خیلاشمه - xilaşme):
قورگ یه شه.

خلاشه - ا (خه لاشه - xelaşe): پوش و
په لاش، خاشال.

خلاص - مص.ل - ع (خه لاس - xelas):
رزگار بوون، نه جات بوون، ده رباز بوون.

- خلان** - ا(خه لان - xelan): قورو چلپاو.
خلان - ا.ع(خوللان - xullan): دۆستان.
خلاندن - مص. م(خه لاندن - xelanden): پيدا كردن، دهري پيدا كردن.
خلاره - ص(خه لاقه - xelave): حهيران، سه رسام، سه رگه ردان.
خلایا - ا.ع(خه لایا - xelaya): شانه ی ههنگ، خانه، سیل.
خلبان - ا.ص(خه له بان - xeleban): فروكه وان.
خلپله - ا(خه لپله - xelpele): ناراستی، کاری تیکه ل و پیکه ل، فیل.
خلت - ا.ع(خیلله ت - xillet): دوستی، برایه تی.
خلجان - مص. ل-ع(خه له جان - xelecan): ته کان خواردن.
خلجان - ا.ع(خولجان - xulcan): که نداوان.
خلخال - ا.ع(خه لخال - xelxal): خرخال، حهجل، پاوانه.
خلخان - ا(خه لخان - xelxan): جوړه رووه کیکه.
خلد - ا.ع(خولد - xuld): مان، نه مری، هه میسه بی.
خلد - ا.ع(خولد - xuld): مشکه کویره، رسک، جرج.
خلدستان - ا.مر(خولدیستان - xuldistan): شوینی خوش و دلگیر، به ههشت.
خلر - ا(خولله ر - xuller): جوړه رووه کیکه، گاکوز، پۆلکه.
خلس - مص. م-ع(خه لس - xels): رفاندن، دزین.
خلسه - ا.ع(خولسه - xulse): ههلی گونجاو، حاله تی نیوان خه و بیداری عارف و سوفی.
خلش - ا.مص(خه لیش - xeliş): پيدا كردن، دهري پيدا كردن، نه قیزه پيدا كردن.
خلشک - ا(خه لوشک - xeluşk): گۆزه ی سواله تی نه خشین.
خلص - ا.ع(خیلس - xils): دوستی هه لبرارده، دوستی گیانی به گیانی.
خلصاء - ا.ع(خوله ساء - xulesa'): دوستی گیانی به گیانی، دوستی دلسوز.
خلصان - ع.ع(خولسان - xulsan): دوستانی دلسوز.
خلط - مص. م-ع(خه لت - xelt): تیکه لاوکردنی دوو شت یان زیاتر، تیکه ل بوون.
خلط - ا.ع(خیلت - xilt): خلت و خاشه، تیکه له.
خلطاء - ا.ع(خوله تاء - xuleta'): تیکه لاوان.
خلطه - ا.ع(خولته - xulte): تیکه ل بوون، معاشه ردت.
خلع - مص. م-ع(خه لی - xel'): هه لکه ندن، بهرکه نارکردن، که نارخستن، لادان.
خلع - مص. م-ع(خولئ - xul'): ته لاقداننی ژن به پاره، تالوق کردن، ته لاقداننی ژن به وهی پاره ی لی وهرگیری یان له مارهی خوی خوش بی.

خلعاء - ص.ع (خوله ئاء - xule'a') : مندالتی که بابی ده‌ری کردبی و حاشای لی کردبی، که‌سیک که له کار خرابی، خه‌لکی ریسواو بی قه‌در.

خلعت - ا.ع (خیلئه‌ت - xil'et) : جلی دوراو که له لایه‌ن که‌سیکی گه‌وره‌وه به‌دیاری بدری به که‌سیک.

خلف - ا.ع (خولف - xulf) : درۆ، وه‌عه‌ده به خیلاف.

خلف - ا.ع (خه‌لف - xelf) : پشته‌وه، پاشه‌وه.

خلف - ا.ع (خه‌لف - xelef) : فه‌رزه‌ن، فه‌رزه‌نی باش و سالت، جینشین.

خلفاء - ا.ع (خوله‌فاء - xulefa') : خه‌لیفه، چوار خه‌لیفه‌ی موسولمانان؛ ئه‌بویه‌کر که له سالی ۱۱ ی کوچی بوو به خه‌لیفه، عومه‌ر له سالی ۱۳ ی کوچی بوو به خه‌لیفه، عوسمان که له سالی ۲۳ ی کوچی بوو به خه‌لیفه‌و علی که له سالی ۳۵ ی کوچی دا بوو به خه‌لیفه..

خلق - مص.م.ع (خه‌لغ - xelx) : خولقاندن، دروست کردن، داهیتان.

خلق - ا.ع (خه‌لغ - xelx) : خه‌لکی، جه‌ماوه‌ری خه‌لک.

خلق - ا.ع (خولغ - xulx) : خوو، تبع، عاده‌ت.

خلق - ص.ع (خه‌له‌غ - xelex) : کوئه، دپاو، رزیو.

خلقان - ص.ع (خولغان - xulxan) : کوئه، جل و به‌رگی کوئه.

خلقت - ا.ع (خیلغه‌ت - xilxet) : سروشت، هه‌یه‌ت، شیوه، په‌یکه‌ر.

خلل - ا.ع (خه‌له‌ل - xelex) : کون، به‌ینی

دوو شت، بی سه‌روه‌ری له کاردا، خه‌تا، تیک چوون.

خلل پزیر - ص.فا (خه‌له‌ل په‌زیر - xelex pezir) : هه‌ر شتی قابیلی خراب بوون و تیک‌چوون بی.

خلم - ا.ع (خیلم - xilm) : چلم، قارو غه‌زه‌ب، قوری خه‌ستی لینج.

خلم - ا.ع (خیلم - xilm) : یارو دوست، لانه‌ی ئاسک.

خلن - ص (خولین - xulin) : چلمن.

خلنج - (خه‌له‌نج - xelenc) : جوړه دره‌ختیکه.

خلنج - ص (خه‌له‌نج - xelenc) : دوره‌نگ، ئه‌بله‌ق، به‌له‌ک.

خلنج - ا.ع (خیلینج - xilinc) : نو‌قورچ، قورنجک.

خلنگ - ا.ع (خه‌له‌نگ - xeleng) : جوړه رووه‌کینکه له ئاران و گه‌رمه‌سیران ده‌رویت.

خلنگ - ص (خه‌له‌نگ - xeleng) : به‌له‌ک، ئه‌بله‌ق، ره‌ش و سپی.

خلو - ا.ع (خولو - xulu) : هه‌لوژه، قوخ.

خلو - مص.ل.ع (خولوٹ - xuluv) : خالی بوون، ته‌نیایی.

خلوات - ا.ع (خه‌له‌فات - xelevat) : شویتانی خالی.

خلواج - ا.ع (خه‌لقاج - xelvac) : کۆلاره.

خلوت - ا.ع (خه‌لثه‌ت - xelvet) : ته‌نیایی، جیتی خالی.

خلوت‌سرا - ا.مر (خه‌لثه‌ت سه‌را - xelvet sera) : خه‌لوئه‌تخانه، مالی

خالی له نه‌یارو بیگانه، ژووری تایبه‌تی که‌سیک.

خلوتگاه - ا.مر (خه‌لثه‌تگاه - xelvet gah) :

xelvetgah: خه لوه تخانه، شوپنی
گوشه نشینی.

خلوت گزین- ص. فا (خه لقه ت گوزین-
xelvet guzîn): خه لوه ت نشین.

خلوت نشین- ص. فا (خه لقه ت نیشین-
xelvet nişîn): گوشه نشین، گوشه گیر.

خلوتی- ص. ن (خه لقه تی- xelvetî):
گوشه نشین، ته نیا، سه لت، ره بن.

خلود- مص. ل- ع (خولود- xulûd):
هرمان، هه میشه بوون، هه میشه یی،
به رده وام، جاویدانی.

خلوص- مص. ل- ع (خولوس- xulûs):
پاکی و ساده یی، پاکبوونه وه، یه کدلی،
په تی.

خلوق- ا. ع (خه لوغ- xelûx): بونی
خوش.

خلولیا- ا (خولولیا- xulûlîya):
نه خوشی ماخولان، بی شهرمی، بی شهرم و
بی حه یا.

خله- ا (خه له- xele): سه ولتی به له م
لیخورین، سوکانی که شتی.

خله- ا (خه له- xele): نه قیزه.

خله- ا (خه له- xele): هه راوهه نگامه،
ناژاوه.

خله- ا (خوله- xule): کارگ، قارچک.

خله- ا (خولله- xulle): چلم.

خله- ا. ع (خه لله- xelle): کون، سرکه،
شهرابی ترش، خوو خه سیئت.

خله- ا. ع (خیلله- xille): کیفی
شمشیر، دوستایه تی، برایه تی.

خله- ا. ع (خولله- xulle): دوستایه تی،
برادره ری.

خلیج- ا. ع (خه لیج- xelîc): که نداو.

خلیدن- مص. ل (خه لیده ن- xelîden):
پییداچوون، وهک پییداچوونی: درک،
ده رزی، نه قیزه.

خلیس- ص. ع (خه لیس- xelîs): قرئی
ماش و برنج، دلپرو به هوش، گیای وشک
و ته ری تییک ئالاو.

خلیش- ا (خه لیش- xelîş):
قوروجلپاو، ناژاوه و فهرته نه.

خلیط- ص. ع (خه لیت- xelît):
شهریک، شتی تییکه ئالاو، میترد.

خلیج- ص. ع (خه لی- xelî): فهرزه نی
که باب حاشای لی کردبی، که سیک له کار
خرابی.

خلیعه- ص. ع (خه لیئه- xelî'e): ژنی
سه ربه ست و خوسه ر بی و به ئاره زووی دلی
خوی بکات.

خلیعه- ا. ع (خه لیئه- xelî'e):
هه وه سبازی، ریسوایی.

خلیفه- ا. ع (خه لیفه- xelîfe):
جینشین، خه لیفه، خه لیفه ی پیغه مبه ر.

خلیق- ص. ع (خه لیغ- xelî'x): لایه ق،
شایسته، شایان، هه ژ.

خلیقہ- ا. ع (خه لیغه- xelî'xe):
ته بیعه ت، سروشت، ده ستکردی خوا:

خه لکی و به شهر.

خلیل- ص. ع (خه لیل- xelîl): دوستی
دلسوز، دوستی گیانی به گیانی.

خلیله- ص. ع (خه لیلله- xelîle):
دوستی دلسوز (بو می).

خلیواج- ا (خه لیثاج- xelîvac):
کولاره.

خلیه- ا. ع (خه لییه- xelîye): شانه ی
هه نگ، سیئل.

روشانی سووک، برینی سووک.
خمان - ا. (خمان - xeman): کهوان،
 تیره‌ندازی.
خمان - ا.ع (خومان - xuman): جوړه
 رووه‌کیکه.
خمان - ص.ع (خومان، خیممان -
 xumman, ximman): خه‌لکی نزم
 و خویری، هر شتیکی بی که‌لک و
 تور دراو.
خماندن - مص.م (خه‌ماندنه -
 xemanden): چه‌ماندنه‌وه.
خماننده - ا.فا (خه‌ماننده -
 xemanende): چه‌میندر، که‌سیک یان
 شتیک، شتیک بچه‌مینیتته‌وه.
خمانیده - ا.مف (خه‌مانیده -
 xemanîde): چه‌ماوه.
خمانیدن - مص.م (خه‌مانیدنه -
 xemanîden): چه‌ماندنه‌وه، لاسایی
 کردنه‌وه‌ی گوتار، یان کرداری که‌سیک به
 ته‌وسه‌وه.
خماهان - ا. (خوماهان، خه‌ماهان -
 xumahan, xemahan): جوړه
 به‌ردیکی ئاسنینه.
خمب - ا. (خومب - xumb): کوپه‌له.
خمبره - ا. (خومبره - xumbere):
 کوپه‌له.
خمپاره - ا.مر (خومپاره - xumpare):
 گولله‌تۆپ، گولله‌هاوه‌ن.
خمپاره انداز - ا.مر (خومپاره ئه‌نداز -
 xumpare endaz): هاوه‌ن، تۆپ.
خمچه - ا. (خومچه - xumçe): کوپه‌له.
خمخانه - ا.مر (خومخانه - xumxane):
 شوین یان ژیر خانیک که کوپه شه‌رابی تیا

خلیه - ص.ع (خه‌لییه - xelîye): ژنی
 بی می‌ردو بی منداډ.
خم - ص.ع (خه‌م - xem): که‌چ، خوار،
 پیچی زولف و گیسو.
خم - ا.ص (خوم - xum): ته‌پل و
 ده‌هۆل، کوپه‌ی گه‌وره بو ئاو یان شه‌راب،
 خه‌مره.
خم - ا. (خیم - xim): خو، ته‌بیعت.
خم - ا.ع (خومم - xumm): کولانه‌ی
 مریشک، کوز، ناوی بیریکه له مه‌که.
خماخسرو - ا.مر (خوماخوسره‌و -
 xuma xusrew): ناوی ئاهه‌نگیکی
 کوئی موسیقای ئیرانییه.
خمار - ا.ع (خیمار - ximar): رووبه‌ند،
 عه‌با، له‌چک، په‌چه..
خمار - ا.ع (خومار - xumar): خومار،
 سه‌ریه‌شانی پاش مه‌ستی.
خمار - ص.ع (خه‌مار - xemmar):
 مه‌ی فروش.
خمار الود - ص.مر (خومار ئالود -
 xumar alûdd): چاوی خومارای،
 مه‌خمور.
خمارزده - ص.مر (خومار زده‌ده -
 xumar zede): که‌سی که شه‌راب لیبی
 دابی.
خمارکش - ص.فا (خومار که‌ش -
 xumar keş): خومارکیش.
خماسی - ص.ع (خوماسی - xumasî):
 پینجی، هر شتی که له پینج به‌ش پیتک
 هاتیبی.
خماش - ا.ص (خه‌ماش - xemaş):
 هر شتیکی بی که‌لک و تور دراو.
خماشه - ا.ع (خوماشه - xumaşe):

داینه، مه یخانه.

خم خوردن - مص. ل (خه مخوردهن -
(xem xûrden): پیچ خواردن،
چه مینه وه.

خم دادن - مص. م (خه م دادهن -
(xemdaden): خوار کردن، چه ماندنه وه.
خم دار - ص. مر (خه مدار -
(xemdar): پیچدار، لول.

خمده - ص. مف (خه مده -
(xemde): چه میو، چه ماوه.

خمر - ا. ع (خه مر -
(xemr): شهراب،
مه ی.

خمره - ا (خومره -
(xumre): کوبه له،
خه مره.

خمس - ا. ع (خومس -
(xums): پیچ
یه ک، به پیتی شهر ع ده کاته پیچ یه کی نه و
ده رامهت یا ده سته و تانه ی ده بی
موسولمانان به پیتی ده ستوری شهر ع به
ئیمام یان جیگری ئیمامی بدن که
به شتیکی سهرفی خیرات ده کریت و
به شه که ی تری به سادات ده دری.

خمستان - ا. مر (خومیستان -
(xumistan): مه یخانه، کوره ی سوالهت
و خشت سور کرده وه.

خمسه - ا. ع (خه مسه -
(xemse): ژماره
پیچ.

خمسین - ا. ع (خه مسین -
(xemsîn): ژماره په نجا.

خمش - ص (خه موش -
(xemuş): خاموش، بیده نگ، کوزاوه.

خمش - مص. م - ع (خه مش -
(xemş): روشناندن، روشن.

خمش - ا. ع (خه مش -
(xemş): روشاو.

خمک - ا (خمه ک -
(xmmek): کوبه له، دایه ره، دهف، دومبک.

خمکده - ا. مر (خوم که ده -
(xumkede): مه یخانه، شهر او خانه.

خمگر - ا. ص (خومگره -
(xumger): کوبه ساز، کوبه فروش.

خمل - ا. ع (خه مل -
(xeml): ریشوو
پر زول.

خم و چم - ا. مر (خه م و چه م -
(xem û çen): نازو عیشوه، فهندو
فیل.

خمود - مص. ل - ع (خومود -
(xumûd): کوژانه وه ی ناگر، بیتهوشی، له هوش چوون،
خاموش.

خמוש - ص (خه موش -
(xemûş): خاموش، کوژاوه، بیده نگ.

خמוש - ا. ع (خوموش -
(xumûş): روشن.

خموشانه - ق. ص (خه موشانه -
(xemûşane): خاموشانه.

خمول - مص. ل - ع (خومول -
(xumûl): کپ بوون، گومناو بوون، بی ناوونیشان
بوون.

خمیاز - ا (خه میاز -
(xemyaz): باویشک.

خمیازه - ا (خه میازه -
(xemyaze): باویشک.

خمیدن - مص. ل (خه میدن -
(xemîden): چه مینه وه، له نگین.

خمیده - ا. مف (خه میده -
(xemîde): چه ماوه، لار، خوار، چه فت.

هه‌لسوکه‌تی که‌سیک بو‌قه‌شمه‌ری و رابواردن.

خنبره - ا(خونبه‌ره - xunbere): کوپه‌له، خه‌مه‌ره.

خنبک - ا(خونبه‌ک - xunbek): ته‌پل، دومبک.

خنبه - ا(خونبه - xunbe): گومه‌ز، هیزره، که‌ندووی دانه‌وێله.

خن‌بیدن - مص.ل(خون‌بیدنه - xunbîden): ره‌قس و هه‌ل‌په‌ه‌رین، چه‌پله‌ل‌بیدن، ته‌پل ل‌بیدن.

خنشی - ص.ع(خونسا - xunsa): نیره‌موک.

خنج - ا(خه‌نج - xenc): نازو‌عیشو، شادی، سود، فایده.

خنجر - ا(خه‌نجر - xencer): خه‌نجر. **خنجرگزار** - ص.فا(خه‌نجره‌گزار - xencer guzar): خه‌نجره‌رکیش، خه‌نجره‌ر وه‌شێن.

خنجک - ا(خه‌نجکه - xencek): پیکه‌وله.

خنجه - ا(خه‌نجه - xence): خوشی و شادی، مشه‌مش.

خنجیر - ا(خینجیر - xincîr): بو‌کوروز.

خند - ا.مص(خه‌ند - xend): خه‌نده، پیکه‌نین، پیکه‌نین.

خنداخند - ق.ص(خه‌نداخه‌ند - xendaxend): تریقانه‌وه، پیکه‌نین، قاقا.

خندان - ص.فا(خه‌ندان - xendan): ده‌م به‌پیکه‌نین.

خنداندن - مص.م(خه‌ندانده‌ن - xundanîden): لاسایی کردنه‌وهی

خمیر - ا.ع(خه‌میر - xemîr): هه‌ویر، هه‌فیر.

خمیرترش - ا.مر(خه‌میرترش - xemîr trş): هه‌ویر ترش.

خمیرگیر - ص.فا(خه‌میرگیر - xemîr gîr): هه‌ویر شیل، نانه‌وا.

خمیرمایه - ا.مر(خه‌میرمایه - xemîr maye): هه‌ویر ترش، خومه‌ره.

خمیره - ا.ع(خه‌میره - xemîre): خومه‌ره، هه‌ویرترش.

خمیس - ا.ع(خه‌میس - xemîs): پینج شه‌مه.

خمیس - ص.ع(خه‌میس - xemîs): پیای ناو‌قه‌د باریک، ناو‌قه‌د باریک.

خن - ا(خه‌ن - xen): عه‌ماری که‌شتی، کون، کلاو‌روژنه.

خناجر - ا.ع(خه‌ناجیر - xenacir): خه‌نجره‌ران.

خنادق - ا.ع(خه‌نادیغ - xenadix): خه‌نده‌کان، سه‌نگه‌ران.

خنازیر - ا.ع(خه‌نازیر - xenazîr): به‌رازان.

خناس - ص.ع(خه‌نناس - xennas): شه‌یتان، مرو‌قی به‌دکارو شه‌یتان خه‌سله‌ت، ئه‌هریمه‌ن.

خنافس - ا.ع(خه‌نافیس - xenafis): قالو‌نچان.

خناق - ا.ع(خوناغ - xunax): مله‌خری، دیفتری.

خناک - ا(خوناک - xunak): مله‌خری.

خن‌ب - ا(خون‌ب - xunb): کوپه‌له.

خن‌بانیدن - مص.م(خون‌بانیدنه - xunbanîden): لاسایی کردنه‌وهی

- xendanden: هینانه پیکه نین، پیکه ناندن.
- خندانده - ا. فا (خه ندانه نده - xendanende): پیکه نین هیننه.
- خندخند - ا. ص (خه ندخه ند - xendxend): حیلکه حیلک.
- خندروس - ا. (خه ندروس - xendrûs): زورات، گهغه شامی.
- خندریس - ا. ع (خه ندهریس - xenderîs): شهرابی کۆنه، گهغی کۆنه.
- خندستان - ا. مر (خه ندیستان - xendistan): کۆرو مه جلیسی سوعبه ت و پیکه نین، دهم و لیوی ماشوقه.
- خندق - ا. ع (خه ندغه - xendex): خه نه ک، سه نگه ر، خه نه ک.
- خندمین - ص. ن (خه ندمین - xendemîn): پیکه نین هیننه، مایه ی پیکه نین.
- خندناک - ص. مر (خه ندناک - xendenak): روو خووش و دهم به پیکه نین.
- خندوتند - ص (خه ندوتنه ند - xendutend): ژیرو ژوور، په راگه ندو په ریشان، تارومار، ته رته و وه رته.
- خنده - ا. مص (خه ندغه - xende): خه ندغه، پیکه نین.
- خنداور - ص. فا (خه ندغه ئاقه ر - xende aver): پیکه نین هین، مایه ی پیکه نین.
- خنده خریش - ص (خه ندغه خه ریش - xende xerîş): گه پجار، مه سخه ره.
- خنده دار - ص (خه ندغه دار - xendedar): مایه ی پیکه نین.
- خندرو - ص (خه ندغه رو - xende rû): روو خووش، روو به پیکه نین.
- خنده ریش - ص (خه ندغه ریش - xende rîş): قه شمهر، مایه ی پیکه نین، گه پجار.
- خنده ناک - ص (خه ندغه ناک - xendenak): شاد، روو خووش، دهم به پیکه نین.
- خندیدن - مص. ل (خه ندیده ن - xendîden): پیکه نین.
- خندنده - ا. فا (خه ندغه ندغه - xendende): که سپک که پی بکه نی.
- خنزیر - ا. ع (خه نذیر - xenzîr): به راز.
- خنساء - ص. ع (خه نساء - xensa'): ژنی که ناوه ندی که پوی چال و سه ری که پوی به رزبی.
- خنشان - ص (خونشان - xunşan): مویاره ک.
- خنصر - ا. ع (خینسیر - xinsir): په نجه توته.
- خنفساء - ا. ع (خونفهاء - xunfesa'): قالدونچه ی رهش.
- خنگ - ص (خونوک - xunuk): فینک، سه رد، خووش، ته ر، تازه.
- خنگ - ص (خینگ - xing): سپی، نه سپی سپی.
- خنگ - ص. عا (خینگ - xing): گیژ، هیژ، که وده ن، گه لحو، بی ئاوه ز.
- خنگال - ا. (خه نگال - xengal): کون، کلاورؤژنه، کونی که بکری به نیشانه ی گولله.
- خنگ بت - ا. مر (خینگ بوت - xing but): بتی سپی.

خو-ا (خو- xû): سروشت، خو، ته بیعت، داب.
خو-ا (خو- xew): گیاګه له.
خو-ا (خو- xew): ټه سکه له.
خواب-ا (خاب- xab): خو.
خواب الود-ص (خاب الود- xab alûd): خه والو.
خوابانندن-م.ص (خابانندن- xabanden): خه واندن، نواندن، خه فاندن.
خواب اور-ص.فا (خاب ئاقر- xabaver): هر شتیک بیته مایه ی خه هاتن، دهرمانی خه و.
خواب بند-ا.م.ص (خاب به ند- xab bend): که سیک به جادوو بکریته خه و، به زهبری جادو که سیک له خه و بکریت.
خواب دیدن-م.ص.ل (خاب دیدن- xab dîden): خه ون دیتن.
خواب رفتن-م.ص.ل (خاب رفته ن- xab reften): خه وتن، سربوونی دست یان پی.
خوابستان-ا.مر (خابیستان- xabistan): خه وتنګه، شوینی خه وتن.
خوابگاه-ا.مر (خابگاه- xabgah): خه وتنګه، شوینی نوستن، ژووری نوستن، سیسه م.
خوابگردی-ا.م.ص (خابګه ردی- xabgerdî): رویشتن به دهم خه وه وه.
خواب گزار-ص.فا (خاب گوزار- xab guzar): لیکد ره وه ی خه ون.
خوابناک-ص (خابناک- xabnak): خه والو.

خنګ بید-ا.مر (خینگ بید- xing bîd): درکی سپی، ژیرک، ژوژوو.
خنګ زیور-ا.مر (خینگ زیقه ر- xing zîver): ټه سپی به له ک.
خنګسار-ص (خینگسار- xingsar): سه رسپی.
خنګ شب اهنګ-ا.مر (خینگ شب اهنګ- xingi şeb aheng): ټه سپی به له کی رهش و سپی، ټه و بؤراقه ی که چه زره تی پیغه مبه ر له شه وی میعراجدا سواری بوو، بؤراق.
خنګ گردون-ا.مر (خینگ گیردون- xing girdûn): روژ، هه تاو، خوړ.
خنګل-ا (خه نگل- xengel): زری.
خنور-ا (خه نور- xenûr): قاپ و قاچاخی سوالت وه کو کوژه و کاسه و کوپه له و...
خنوس-م.ص.ع (خنوس- xunûs): په نهان کردن، غایب بوون.
خنیا-ا (خنیا- xunya): گورانی و ټاواز.
خنیاګر-ا.ص (خنیاګه ر- xunyager): ئاشق، دهنګ بیژ، گورانی بیژ، شایه ر.
خنیاګر فلک-ا.مر (خنیاګه ری فله ک- xunyageri felek): ټه ستیږه ی زوهره.
خنیدن-م.ص.ل (خه نیدن- xenîden): دهنګدانه وه ی دهنګ له هه مام و کیو و ټه شکه وتاندا، شوړه ت په یدا کردن، ناوبانګ دهر کردن.
خنیده-ا.م.ف (خه نیده- xenîde): ناسراو، مه نشور.

- خوابنامه** - ا.مر(خاب نامه - xabname): خه و نامه.
- خواب‌ما** - ص(خاب نه‌ما - xabnema): که سیک له خه و دا ئیلهامی بۆ بی.
- خوابنیدن** - مص.م(خابه نیده - xabenîden): خه و اندن، نواندن، خه فاندن.
- خوابنیده** - ا.مف(خابه نیده - xabenîde): خه و پتر او.
- خوابی** - ا.ع(خه قابی - xavabî): گۆزه، کوبه له.
- خوابیدن** - مص.ل(خابیده - xabîden): خه و تن، نووستن، خه فتن.
- خوابیده** - ا.مف(خابیده - xabîde): خه و توو.
- خواتم** - ا.ع(خه قاتیم - xevatim): ئه نگوستیلان، نگینان.
- خواتیم** - ا.ع(خه قاتیم - xevatîm): خاتیمه، کوتایی.
- خواتین** - ا.ع(خه قاتین - xevatîn): خاتونان.
- خواجه** - ا.ص(خاجه - xace): سه‌روه، گه‌وره، زه‌نگین، شیخ، خه‌سینراو، خه‌سیوو، خاوه‌ن، خودان.
- خواجه‌باشی** - ا.ص(خاجه‌باشی - xace başî): گه‌وره‌ی خواجه‌کان.
- خواجه‌تاش** - ا.ص(خاجه‌تاش - xacetaş): خواجه‌تاش.
- خواجه‌سرا** - ا.ص(خاجه‌سرا - xace sere): پیاوئیک که له باره‌گای گه‌وره پیاواندا خزمه‌ت بکات، غولامی خه‌سینراو که له هه‌ره‌مه‌سه‌راو ناو مالی گه‌وره پیاواندا خزمه‌ت بکات.
- خواجه‌وش** - ص(خاجه‌شه‌ش - xaceves): خواجه‌ئاسا.
- خوار** - ص(خار - xar): زه‌بوون، زه‌لیل، بچووک.
- خوار** - ا(خار - xar): خۆر.
- خوار** - ا.ع(خوشار - xuvar): بۆره‌ی گا و گۆلک.
- خوار** - ص.ع(خه‌قشار - xevvar): لاوازو سست و خاو.
- خواربار** - ا.مر(خاربار - xarbar): ئه‌رزاق، ئازوقه، خۆراکی که‌م.
- خوارتن** - ص(خارته‌ن - xarten): زه‌لیل، زه‌بون.
- خوارچ** - ا.ع(خه‌قاریج - xevaric): گروپئیکی یاران و له‌شکریانی عه‌لی کوری ئه‌بی تالیب بوون که له‌ جه‌نگی (صفین)ی نیتوان عه‌لی و معاویه‌دا، فریوی ئه‌بو موسا ئه‌شعه‌ری حه‌که‌می خه‌لکی کوفه‌ و عه‌مری کوری عاس حه‌که‌می شامیان-یان خواردو ده‌نگیان به‌میری موسولمانان نه‌داو له‌و زاته هه‌لگه‌رانه‌وه.
- خوارسار** - ص(خارسار - xarsar): خوار، زه‌لیل، زه‌بوون.
- خوارق** - ا.ع(خه‌قاریغ - xevarix): که‌راماتی وه‌لیان، شتی که پیتچه‌وانه‌ی خو خده‌ی خه‌لکی بی.
- خوارکار** - ص(خارکار - xarkar): سته‌مکار، جنیوفرۆش، ده‌م پیس.
- خوازه** - ا(خازه - xaze): تاق.
- خوازه** - ا.مص(خازه - xaze): ویست، خوازتن.
- خوازه‌گر** - ص.فا(خازه‌گر - xazeger): خوازه‌لۆک.

- خواست** - ا.مص (خاست - xast): خواستن، ویستن.
- خواستار** - ص.فا (خاستار - xastar): داواکار، خوازیبینی کەر.
- خواست برگ** - ا.مر (خاست بهرگ - xastberg): جهلبنامه.
- خواستگار** - ص.فا (خاستگار - xastgar): خوازیبینی کەر، داواکار.
- خواستن** - مص.م (خاسته - xasten): داواکردن، ویستن.
- خواهنده** - ا.فا (خواهنده - xahende): داواکەر.
- خواستیه** - ا.مف (خاسته - xaste): داواکراو، ویستراو، خوازراو.
- خواستیه** - ا.مف (خاسته - xaste): زیږو مال، سه‌روهت و سامان.
- خواص** - ا.ع (خه‌فاس - xevas): که‌سوکار، که‌ورهو هه‌لېژارده‌تین قه‌وم، مه‌حره‌مان.
- خواصر** - ا.ع (خه‌فاسیر - xevasir): که‌له‌که، خالیگه، برک.
- خواطر** - ا.ع (خه‌فاتیر - xevatir): بیرو ئه‌ندیشان، خاتیره، بیره‌وه‌ری.
- خواطف** - ا.ع (خه‌فاتیف - xevatif): گولله‌یه‌ک به‌عاردی بکه‌وئ و پاشن به‌رهو نیشانه بچئ.
- خواطی** - ا.ع (خه‌فاتی - xevatî): خه‌تاکاری.
- خوافی** - ص.ن (خافی - xafi): خه‌لکی خواف (شاریکی خۆراسانه).
- خوافی** - ا.ع (خه‌فافی - xevafi): شاره‌وه، په‌نهان.
- خواقین** - ا.ع (خه‌فاغین - xevaxîn):
- خاقانان، پاشایان.
- خوالستان** - ا.مر (خالیستان - xalistan): شووشه‌ی مه‌ره‌که‌ب، مه‌ره‌کیدان.
- خوالیگر** - ا.ص (خالیگه‌ر - xalîger): تاشپه‌ز.
- خوامش** - ا.ع (خه‌فامیش - xevamiş): جوگه‌له.
- خوان** - ا.خان (خان - xan): سفره، درک و دال، خاشال، گیاه‌که‌له.
- خوان** - ص.ع (خه‌فشان - xevvan): خیانه‌تکار.
- خوانا** - ص (خانا - xana): نووسینی که به‌ناسانی بخوینریتته‌وه، قورئان خوین.
- خوان پایه** - ا.مر (خان پایه - xanpaye): میتزی نان خواردن، سفره، خوان.
- خوانچه** - ا.خانچه (خانچه - xançe): خوانی بچووک، خوانچه.
- خواندن** - مص.م (خاندن - xanden): خویندن، ده‌عوه‌تکردن، میوانداریکردن.
- خواننده** - ا.فا (خانه‌نده - xanende): خوینه‌ر.
- خوانده** - ا.مف (خاندن - xande): خویندراو، ده‌عوه‌تکراو، بانگکراو.
- خوان سالار** - ا.ص (خان سالار - xansalar): سه‌رپه‌رشتیاری خوان، سه‌روکی تاشخانه، سفره‌چی.
- خوان یه غما** - ا.مر (خانی یه غما - xani yexma): سفره‌یه‌ک که به‌مالی تالانی به‌ریا بکری، سفره‌یه‌ک هه‌رچی له‌سه‌ره بخوری و ببری، ده‌عوه‌تی گشتی.

خوگیر، که سیک که خوو ئه خلاقی
که سیک دی بگری.

خوپله - ص (خه پله، خوپله -
xeple, xuple): گیل، گه لو،
که ودهن.

خوچ - ا (خوچ - xûç): پۆینهی که له شیر،
کلا و خود.

خوخ - ا.ع (خهوخ - xewx): قوخ.
خود - ا (خود - xûd): کلا و خود.

خود - ض (خود - xûd): راناوی خوپی؛
ئهو به خو، خود، زات.

خودارا - ص.فا (خودئارا - xûdara):
که سیک که به خویدا بگات، دهست به
خویدا بیتی.

خودبخود - ق.مر (خود بیخود -
xûd bixûd): خو به خو، به بی هو،
به حه زو ره زای خو.

خودبین - ص.فا (خودبین - xûdbîn):
خو بین، خو په رست، لوت به رز، مه غرور،
خو بیست.

خودپرست - ص.فا (خود په رست -
xûdperest): خو په رست، ئه نانی،
خو بیست.

خودپسند - ص.فا (خود په سه ند -
xûd pesend): خو په سن، له خو رازی،
مه غرور.

خودتراش - ا.ص (خود ته راش -
xûd teraş): ردین ته راش، مه کینه ی
ریش تاشین.

خودخرو - (خودی خرو -
xûdixurûh): پۆینهی که له شیر.

خودخواه - ص.فا (خود خاه - xûdxah):
خو بیست، خو په رست، ده عیه زل.

خوانین - ا.ع (خه فانین - xevanîn):
خانان، پاشایان، میران.

خواو - ا (خاو - xaw): خه و.

خواهان - ص.فا (خاهان - xahan):
خوازیار.

خواهر - ا (خاهه - xaher): خوشکی
دایک و باوکی، خوشک.

خواهراندر - ا.ص (خاهه ر ئه ندهر -
xaher ender): زر خوشک.

خواهرخوانده - ا.مر (خاهه ر خا نده -
xaher xande): ئافره تی که وه کو
خوشک ته ماشا بکری.

خواهش - ا.مص (خاهیش - xahiş):
ویستن، خواستن.

خواهشگر - ص.فا (خاهیش گه ر -
xahişger): شه فیه، شه فاعه تکار،
ناو بیوان.

خواهشگری - ا.مص (خاهیش گه ری -
xahişgerî): ناو بیوانی، شه فاعه ت.

خواهشمند - ص.مر (خاهیش مه ند -
xahişmend): تکار، داواکار.

خواه ناخواه - ق.مر (خاه ناخاه -
xah naxah): بیه وی و نه یه وی.

خواه - ا.مص (خاهه - xahe): ویستن،
داواکردن، داواکاری.

خواهیدن - مص.م (خاهیدن -
xahîden): ویستن، داواکردن.

خوب - ص (خوب - xûb): باش، په سند،
جوان، خشکوک.

خوبرو - ص (خوب رو - xûbrû): جوان،
زیبا، خشکوک.

خوپخین - ا (خوپخین - xûpxîn): مۆمیا.

خوپزیر - ص.فا (خوپه زیر - xûpezîr):

- خودخور** - ص. فا (خودخور - xûdxûr):
خۆخۆر، خەم خواردن، بە خەم.
- خوددار** - ص. فا (خوددار - xûddar):
بە سەپەر، خۆپارێز لە کاری ناپەسند،
سەرپێچی کار، سەرکێشیکەر.
- خودرای** - ص. مر (خودرای - xûdray):
کەسیک ھەر بە بیروپرای خۆی بکات،
خۆسەر.
- خودرسته** - ص (خود روسته - xûdrûste):
خۆرسک.
- خودرنگ** - ص (خودرنگ - xûdreng):
شتی کە رەنگی ئاسایی خۆی ھەبێ.
- خودرو** - ص. فا (خودرو - xûdrû):
خۆرسک.
- خودرو** - ص. فا (خودرو - xûdrew):
میکانیکی، خۆرۆ، ئۆتومبیل.
- خودساز** - ص. فا (خودساز - xûdsaz):
خۆسازدەر، کەسیک خۆی خۆی
پێگە باندێت.
- خودستا** - ص. فا (خودسیتا - xûdsita):
خۆھەلکێش، خۆپەسند.
- خودسر** - ص (خودسەر - xûdser):
سەر سەخت، یاخی، سەرپێچی کار،
کەسیک قسە ھەر قسە ی خۆی بێ،
خۆسەر.
- خودسرانه** - ق (خودسەرانه - xûd serane):
خۆسەرانه.
- خودسوز** - ص. فا (خودسوز - xûdsûz):
خۆسوتین.
- خودفروش** - ص. فا (خود فروش - xûdfurûş):
خۆفروش، خۆنۆین،
خۆھەلکێش، روسپی، قەچپە، فشه کەر.
- خودکار** - ص (خودکار - xûd kar):
- ئۆتوماتیکی، قەلەم پاندان.
- خودکام** - ص (خودکام - xûd kam):
خۆسەر، کەللەرەق، کەسیک بە کام و
مرازی خۆی گەیی بێ، بە ئاوات گەییو،
ھەوەسباز.
- خودکردە** - ص (خودکردە - xûd kerde):
خۆکردوو.
- خودکشی** - ا. مص (خودکوشی - xûd kuşî):
خۆکوژی، کارکرنی لە
رادەبەدەر.
- خودگزين** - ص. فا (خود گوزين - xûd guzîn):
خۆپەرست، خۆبینی،
خۆبێستی.
- خودمانی** - ق. ص (خودمانی - xûd manî):
خۆمانی، خۆیی.
- خودمختار** - ص (خودمختار - xûd muxtar):
جۆرێکە لە خۆ
بەرپەرێکردنی سیاسی، ئۆتۆنۆمی،
خودمۆختاری.
- خودنمایی** - ص. فا (خودنمایی - xûd nemayî):
خۆنۆین، خۆپەسندی.
- خودنویس** - ا (خودنویس - xûd nivîs):
قەلەم جاف.
- خودی** - ص. ن (خودی - xûdî):
خۆیی، دۆست و ئاشنا.
- خور** - ا (خور - xûr):
خۆر، ھەتاو، ھور،
رۆژ.
- خور** - ا. مص (خور - xûr):
خۆراک.
- خور** - ا. ع (خەقەر - xever):
بیتاقەتی، سستی، خاوی.
- خور** - ا. ع (خەور - xewr):
رێژگە،
لقیکی دەریا.

خورا - ا(خورا - xûra): شایسته، شایان، لایه‌ق، هه‌ژ.

خورا - ا(خورا - xûra): خۆراک، خوارده‌مه‌نی.

خورابه - ا.مر(خورابه - xûrabe): جۆگه‌ی وشک که ئاوه‌که‌ی بمژی، جۆگه‌له‌ی بچووک که له رووبار بۆ زهرعات جیابکریته‌وه.

خوراک - ا(خوراک - xûrak): خۆراک، خوارده‌مه‌نی.

خوراندن - مص.م(خوراندن - xûranden): ده‌رخواردان.

خوراhe - ا(خوراhe - xûrahe): پۆینه‌ی که‌له‌شیر، کلاو خود.

خورپا - ا.مر(خورپا - xûrpa): حه‌ربا، تیپ‌تیپه، خۆریه‌رست، جۆره مارمیلۆکیکه.

خورجیون - ا(خورجیون - xûrxucîven): مۆته‌که، می‌رده‌زمه، پیره‌ه‌قۆک، شه‌وگ.

خورد - ا(خورد - xûrd): خۆراک، خوارده‌مه‌نی.

خوردپز - ا.ص(خوردپز - xûrdpez): ئاشچی، ئاشپه‌ز.

خوردن - مص.م(خوردن - xûrden): خواردن.

خوردده‌پز - ا.ص(خوردده‌پز - xûrdepez): ئاشچی.

خوردی - ا(خوردی - xûrdî): خۆراک.

خوردی پز - ا.ص(خوردی پز - xûrdî pez): ئاشچی.

خوردسند - ص(خوردسند - xûrsend): شاد، شادمان.

خورش - ا.مص(خورش - xûrş):

خۆراک، خوارده‌مه‌نی، پی‌خۆر، شله.

خورشگر - ا.ص(خورشگر - xûrşger): ئاشپه‌ز، ئاشچی.

خورشید - ا(خورشید - xûrşîd): هه‌تاو، خۆر، رۆژ.

خورشیدپرست - - ص.فا(خورشید پرست - xûrşîd perest):

رۆژپه‌رست، خۆریه‌رست، تا‌قیه‌رست.

خورشیدوش - ص(خورشید وش - xûrşîd veş): خۆر ئاسا.

خورمک - ا(خورمه‌ک - xûrmek): چاو‌ه‌زار.

خورند - ا.ص(خورند - xûrend): شایسته، لایه‌ق، هه‌ژ، شایان.

خورنق - ا.ع(خه‌قنه‌غ - xevernex): کۆشکی تاییه‌تی نان خواردنی پاشاو که‌سوکارانی، کۆشکی به‌شکۆ.

خورنگاه - ا.مر(خوره‌نگاه - xûrengah): ژووری نان‌خواردن، خوار‌دنگه.

خورنگه - ا.مر(خوره‌نگه - xûrengah): خوار‌دنگه.

خورنه - ا(خه‌قنه - xeverne): خوار‌دنگه.

خوره - ا(خوره - xûre): نه‌خۆشی گولی.

خوره - ا(خوره - xûre): تیشک، روناکی، روناھی، به‌ش، ده‌قهره‌ ناوچه.

خوز - مص.ع(خه‌وز - xewz): دژمنایه‌تی کردن.

خوزی - ص.ن(خوزی - xûzî): خه‌لکی خۆزستان، خۆزستانی.

خوزی - ا.ص(خوزی - xûzî): کفته، گوشتی کوتراو.

- خوسانییدن** - مص.م (خوسانییدن - *xûsanîden*): ته‌رکردن، خوساندن.
- خوست** - ا.ص (خوست - *xûst*): دورگه، گراف، پی خوست، پی شیل بوگ.
- خوستن** - مص.م (خوسته‌ن - *xûsten*): پی خوستکردن، پی شیل کردن.
- خوسته** - ا.مف (خوسته - *xûste*): پی خوستکراو.
- خوش** - ص (خوش - *xûş*): شاد، باش.
- خوشاب** - ص (خوشاب - *xûşab*): تیراو، ناودار، ته‌روتازه.
- خوش اخلاق** - ص (خوش ئه‌خلاق - *xûş exlax*): ئه‌خلاق جوان، خو شیرین، ره‌وشت جوان.
- خوش اقبال** - ص (خوش ئیغبال - *xûş ixbal*): خوش به‌شانس، به‌تالغ، به‌یه‌غبال.
- خوش الحان** - ص (خوش ئه‌له‌هان - *xûş elhan*): خوش ئاواز، ده‌نگ‌خوش.
- خوشامد** - ا.ص (خوش ئامه‌د - *xûş amed*): خیره‌اتن.
- خوش اندام** - ص (خوش ئه‌ندام - *xûş endam*): قه‌دوبالا جوان.
- خوشانییدن** - مص.م (خوشانییدن - *xûşanîden*): وشک کردن.
- خوش اواز** - ص (خوش ئاواز - *xûş avaz*): ده‌نگ‌خوش، بالنده‌ی خوشخوان.
- خوش اهنک** - ص (خوش ئاهه‌نگ - *xûş aheng*): خوش ئاواز، ده‌نگو ئاواز خوش.
- خوشایند** - ص (خوش ئایه‌ند - *xûş ayend*): په‌سند، به‌جی، مایه‌ی خوشی.
- خوش باور** - ص (خوش باقه‌ر - *xûş baver*): خوش باوهر، ساده.
- خوش بخت** - ص (خوش به‌خت - *xûş bext*): به‌تالغ، به‌شانس، به‌به‌خت.
- خوش برخورد** - ص (خوش به‌رخورد - *xûş berxûrd*): رووخوش و دلسوز له‌گه‌ل خه‌لکید، میهره‌بان.
- خوش برش** - ص (خوش بوریش - *xûş burîş*): جلی جوان پراوی ریک دوراو.
- خوشبو** - ص (خوش بو - *xûşbû*): موعه‌ته‌ر، بو‌نخوش.
- خوش بودن** - مص.ل (خوش بوده‌ن - *xûşbûden*): خوشحال بوون، ئاسووده بوون.
- خوشبین** - ص.فا (خوش بین - *xûşbîn*): گه‌شبین، ئومیده‌واری.
- خوش پوش** - ص.فا (خوش پوش - *xûşpûş*): شیک پوش، خوش پوشاک، پوشته‌و په‌رداخ.
- خوش تراش** - ص (خوش ته‌راش - *xûş teraş*): به‌ژن و بالا ریک، جوان.
- خوشترک** - ص (خوش ته‌ره‌ک - *xûş terek*): که‌می باستر.
- خوش ترکیب** - ص (خوش ته‌رکیب - *xûş terkîb*): جوان، به‌ژن و بالا ریک.
- خوشحال** - ص (خوشحال - *xûşhal*): خوشحال، شادمان.

خوش حساب - ص (خوش هيساب - $xûş hisab$): كه سيك كه قهرزي خوئی بئ دواخستن بداته وه، سهر راست.
خوش خبر - ص (خوش خه بهر - $xûş xeber$): كه سيك كه خه بهري خوش بئينی، خوش خه بهر، مژده هين، خوش خه وهر، مژده وهر.
خوش خدمت - ص (خوش خيدمهت - $xûş xidmet$): خوش خزمهت، به خزمهت، خوش ئه توار.
خوش خرام - ص. فا (خوش خه رام - $xûş xeram$): روشتنی به نازو عيشوه، خه راما.
خوش خط - ص (خوش خهت - $xûş xet$): خوش نووس، خهت خوشی.
خوش خلق - ص (خوش خولغ - $xûş xulx$): خوش خوو، خوش ته بيهت.
خوشخو - ص (خوشخو - $xûş xû$): ميه ره بان، خاوهن خوی باش.
خوشخوار - ص. فا (خوش خار - $xûş xar$): زور خور، خوشخور، كه سيك كه خوراکي خوش بخوات.
خوش خوان - ص. فا (خوش خان - $xûş xan$): خوش خوان، دهنگ خوش، گورانی بيژ.
خوشخوراک - ص (خوش خوراک - $xûş xurak$): خوراکي به له زهت، كه سيك كه خوراکي باش بخوات، زور خور، بخور.
خوش خوشک - ق. مر (خوش خوشهک - $xûş xûşek$): هيدي هيدي، به ره بهره، که م که م.
خوش خيم - ص (خوش خيم - $xûş xîm$): بئ خه تهر، خوش ته بيهت، خوش خوو.
خوش دامن - ا (خوش دامنه - $xûş damen$): خه سوو.
خوشدل - ص (خوش ديل - $xûş dil$): خوشحال، شادمان، دلخوش.
خوش فوق - ص (خوش زه و غ - $xûş zewx$): خوش سه ليقه، به سه ليقه، جوان زه و غ.
خوش راه - ص (خوش راه - $xûş rah$): خوشرو، ولاخي بهرزه ي ره هوان.
خوشرفتار - ص (خوش رهفتار - $xûş reftar$): خوشرو، كه سيك كه ميه ره بان و خوش رهفتار بئ له گه ل خه لکيدا.
خوش رکاب - ص (خوش ريکاب - $xûş rikab$): ئه سپي رام.
خوشرنگ - ص (خوش رنگ - $xûş reng$): خوش رنگ، خوش روا لهت.
خوشرو - ص (خوشرو - $xûş rû$): روو خوش، روو به پيکه نين، خشکوک.
خوش ريخت - ص (خوش ريخت - $xûş rîxt$): خشکوک، به زن و بالا ريک، پوشته و په رداخ.
خوش زبان - ص (خوش زه بان - $xûş zeban$): خوش، زمان شيرين.
خوش سخن - ص (خوش سوخن - $xûş sûxen$): قسه خوش، زمان تهر.
خوش سرای - ص (خوش سه رای - $xûş seray$): دهنگ خوش، گورانی

خوش حساب - ص (خوش هيساب - $xûş hisab$): كه سيك كه قهرزي خوئی بئ دواخستن بداته وه، سهر راست.
خوش خبر - ص (خوش خه بهر - $xûş xeber$): كه سيك كه خه بهري خوش بئينی، خوش خه بهر، مژده هين، خوش خه وهر، مژده وهر.
خوش خدمت - ص (خوش خيدمهت - $xûş xidmet$): خوش خزمهت، به خزمهت، خوش ئه توار.
خوش خرام - ص. فا (خوش خه رام - $xûş xeram$): روشتنی به نازو عيشوه، خه راما.
خوش خط - ص (خوش خهت - $xûş xet$): خوش نووس، خهت خوشی.
خوش خلق - ص (خوش خولغ - $xûş xulx$): خوش خوو، خوش ته بيهت.
خوشخو - ص (خوشخو - $xûş xû$): ميه ره بان، خاوهن خوی باش.
خوشخوار - ص. فا (خوش خار - $xûş xar$): زور خور، خوشخور، كه سيك كه خوراکي خوش بخوات.
خوش خوان - ص. فا (خوش خان - $xûş xan$): خوش خوان، دهنگ خوش، گورانی بيژ.
خوشخوراک - ص (خوش خوراک - $xûş xurak$): خوراکي به له زهت، كه سيك كه خوراکي باش بخوات، زور خور، بخور.
خوش خوشک - ق. مر (خوش خوشهک - $xûş xûşek$): هيدي هيدي، به ره بهره، که م که م.
خوش خيم - ص (خوش خيم - $xûş xîm$): بئ خه تهر، خوش ته بيهت، خوش خوو.

بیژ، دهنگیژ.

خوش سلوک - ص (خوش سلوک -

xûş slûk): خوش رهفتار، هه‌لسوکه‌وت په‌سند.

خوش سلیقه - ص (خوش سه‌لیقه -

xûş selîxe): به‌زه‌وق، به سه‌لیقه، زه‌وقدار.

خوش سودا - ص (خوش سه‌ودا -

xûş sewda): خوش مامه‌له، دروستکار له سه‌وداو مامه‌له‌دا.

خوش سیما - ص (خوش سیما -

xûş sîma): سیما جوان، خشکۆک.

خوش شکل - ص (خوش شه‌کل -

xûş şekl): جوان، شیوه‌جوان.

خوش صحبت - ص (خوش سه‌هبه‌ت -

xûş suhbet): خوش گوفتار، شیرین قسه، قسه خوش.

خوش صورت - ص (خوش سه‌وره‌ت -

xûş sûret): جوان، قشتیله.

خوش طالع - ص (خوش تالی -

xûş tali'): به به‌خت، به تالع، به یه‌غبال، به‌ختیار.

خوش طبع - ص (خوش ته‌ب -

xûş teb'): به‌زه‌وق، سه‌عبه‌تچی، زمان شیرین.

خوش طعم - ص (خوش ته‌ئم -

xûş te'm): به‌تام، تام خوش.

خوش طینت - ص (خوش تینه‌ت -

xûş tînet): خوش سه‌روشت.

خوش ظاهر - ص (خوش زاهیه‌ر -

xûş zahir): رواله‌ت جوان.

خوش عاقبت - ص (خوش ئاغیه‌به‌ت -

xûş axibet): ئاقیه‌به‌ت خیه‌ر،

ئاخیره‌خیه‌ر، ئاکام فه‌ر.

خوش علف - ص (خوش ئه‌له‌ف -

xûş elef): گیانه‌به‌ری خوش له‌وه‌ر.

خوش قامت - ص (خوش غامه‌ت -

xûş xamet): بالا‌به‌رزو ریه‌ک، به‌ژن و بالا به‌رز.

خوش قدم - ص (خوش غه‌ده‌م -

xûş xedem): پی به‌خیه‌ر، پی به‌ووم.

خوش قلب - ص (خوش غه‌لب -

xûş xelb): دلپاک، خیه‌رخواز.

خوش قول - ص (خوش غه‌ول -

xûş xewl): به‌وه‌عدو قه‌ول، خاوه‌ن به‌لین.

خوش قیافه - ص (خوش غیه‌افه -

xûş xîyafe): جوان، به‌ده‌ن ریه‌ک و پیه‌ک.

خوش کلام - ص (خوش که‌لام -

xûş kelam): قسه‌خوش، به‌زمان، به‌گفتولفت.

خوش گام - ص (خوش گام -

xûş gam): ئه‌سه‌پی ره‌هوان، خوش‌ره‌و.

خوش گزران - ص.فا (خوش گوزه‌ران -

xûş guzeran): خوش گوزه‌ران.

خوشگِل - ص (خوش گیل - xûşgil):

جوان، دل‌رفین، قه‌شه‌نگ، خشکۆک.

خوشگو - ص.فا (خوش گو - xûşgû):

به‌زمان، قسه‌خوش، زوانشیرین.

خوشگوار - ص (خوشگو‌فار -

xûşguvar): خوراک‌ی خوش و به‌له‌زه‌ت و زوو هه‌رس، به‌تام.

خوش لباس - ص (خوش لی‌باس -

(xûş libas): پوښته و پەرداخ.
خوش لحن - ص (خوش له هن - xûşlehn): دهنګ خوش، گورانی بیژ، سترانیژ، گورانی چر.
خوش لهجه - ص (خوش له هجه - xûş lehce): کهسیک که شیوهی قسه کردنی باش یی.
خوشمهزه - ص (خوشمهزه - xûşmeze): به له زهت، به تام، خوش، تام خوش.
خوش معامله - ص (خوش مئامهله - xûş m'amele): خوش معامله له.
خوش منښ - ص (خوش مه نیش - xûş meniş): خوشخوو، خوش ته بیعت، سازگار، شادمان.
خوش منظر - ص (خوش مه نزره - xûş menzer): خوش دیمه ن، خوش سیما، جوان.
خوشنام - ص (خوشنام - xûşnam): کهسیک که ناوی به چاکه دهرچووبی، به نامی.
خوش نشین - ص (خوش نیشین - xûş nişîn): ره عیه ته ی ده توانی له گوندی بار بکات.
خوش نقش - ص (خوش نه غش - xûş nexş): مافوری به نه خش و نیگار، به شانس.
خوش نگرش - ص (خوش نیگه ریش - xûş nigeriş): که شبین، ئومیده وار.
خوش نما - ص (خوش نومما - xûş numa): به رچاوی، خوش روا له ت.
خوشنوا - ص (خوش نه فا - xûşneva):

دهنګ خوش، گورانی بیژ.
خوشنواز - ص (خوش نه فواز - xûşnevaz): سازژهنی چاک.
خوش نود - ص (خوش نود - xûş nûd): شادمان.
خوش نویس - ص (خوش نیقیس - xûş nivîs): خوشنوس، خهت خوش.
خوش نهاد - ص (خوش نیهاد - xûş nihad): خوش سروشت، خوش ته بیعت.
خوشوقت - ص (خوش قه غت - xûşvexet): خوشحال، دلخوش، شاد.
خوشه - ا (خوشه - xûşe): هیشوو.
خوشه چین - ص (خوشه چین - xûşeçîn): خوشه چین، هیشوکه ر، گولچین.
خوش هیکل - ص (خوش هه یکه ل - xûş heykel): به قه دوقامهت، به ژن و بالا ریک.
خوشیدن - مص ل (خوشیدنه - xûşîden): وشک بوون.
خوش یمن - ص (خوش یومن - xûş yumn): موبارهک، به ودم، پیروژ.
خوص - ا.ع (خوص - xûs): که لای دارخورما.
خوصاء - ص.ع (خه وساء - xewsa'): ژنی که چاوانی به قولاً چووبن.
خوض - مص.م.ع (خه وز - xewz): له فکران راجوون، چوونه ناو ئاوی، تیفکرینی قول، له ئاودان.
خوف - مص.ل.ع (خه وف - xewf): ترسان، توقین.

خون الود - ص. مف (خون ئالود -
 xûn alûd): خويناوئى.
خونبار - ص. فا (خونبار - xûnbar):
 هەر شتىك ئاويتتهى خوين بى و خوينى
 لى بتكى.
خونبها - ا. مر (خون بهها - xûnbeha):
 خوين بايى، خوين بژاردن.
خون چكان - ص. فا (خون چهكان -
 xûnçekan): ئه وهى خوينى لى بچكى.
خونخوار - ص. فا (خونخار - xûnxar):
 خوينرئى، سته مكار، پياوكوژ، خوين خور،
 خوين مژ.
خونخواه - ص. فا (خونخواه - xûnxah):
 داواكارى خوين، تۆله سىين.
خون خوردن - مص. ل (خون خوردهن -
 xûnxûrden): خوين خواردن، غه م
 خواردنى زۆر، تورده بوون.
خونديگار - ص (خونديگار - xûndgar):
 خودان، خاوهن، سهروهه، خوا، يه زدان.
خون دل - ا. مر (خونى ديل - xûni dil):
 خوينى جگه، خه م و خه فته و رهنج،
 مهينه تى زۆر.
خون رز - ا. مر (خونى رهز - xûni rez):
 خوينى رهز، شه راب، شه رابى ترى.
خون ريختن - مص. م (خون ريختهن -
 xûn rîxten): كوشتنى خه لكى، خوين
 رشتن، كوشتن.
خونريز - ص. فا (خونريز - xûnrîz):
 خوين ريژ، پياوكوژ.
خونسرد - ص (خون سهرد - xûn serd):
 ئارام و هيمن و له سه رخو.
خونفشان - ص. فا (خون فهشان -
 xûn feşan): هه رشتهى خوينى لى

خوک - ا (خوک - xûk): به راز، وه راز.
خوکچه - ا (خوکچه - xûkçe): به رازى
 هيندى.
خوکدانى - ا. مر (خوکدانى - xûkdanî):
 گه وړى به رازان.
خوک دريايى - ا. مر (خوکى دهريايى -
 xûki deryayî): دلفين.
خوک وحشى - ا. مر (خوکى قه وحشى -
 xûki vehşî): به رازى كئوى.
خوک هيندى - ا. مر (خوکى هيندى -
 xûki hindî): جوړه به رازيکه.
خوگر - ص. فا (خوگره - xûger):
 خووگير، راهتن، خوگرتن به شتىك يان
 كه سيكه وه.
خول - مص. م. ع (خه ول - xewl):
 سه رپه رشتى كردن.
خول - ا. ع (خه قه ل - xevel): دهست و
 پيئوه ند.
خولنجان - ا (خوله نجان - xûlencan):
 زه نجه فيل.
خوله - ا (خه وله - xewle): تيردان.
خوله - ص (خوله - xûle): خالى، به تال،
 بۆش، هلۆل، پووک، پووچ.
خون - مص. ل. ع (خه ون - xewn):
 خيانه ت كردن.
خون - ا (خون - xûn): خوين.
خونابه - ا. مر (خونابه - xûnabe):
 خويناو، پلازما، ئه شكى خوينين.
خون اشام - ص. فا (خون ئاشام -
 xûn aşam): خوين مژ، خوين ريژو
 سته مكارو مړۆف كوژ.
خون اكند - ص. مف (خون ئاكه ند -
 xûn akend): پر له خوين.

بتکی.

خونکار - ص (خونکار - xûnkar):

خوین ریت، پیاوکوژ.

خونکار - ا. ص (خونکار - xûnkar):

خودان، خوا، یهزدان.

خون کردن - مص. م (خون کەردەن - xûn kerden):

خوشتن، قوربانی کردن.

خون گرفتن - مص. م (خون گیرفتەن - xûn giriften):

خوین گرفتن.

خونگرم - ص (خونگەرم - xûngerm):

خوین گەرم، میهره‌بان و خوش ته‌بیعت.

خونگیر - ص. فا (خونگیر - xûngîr):

هه‌جامه‌تکار، خوین گر، که‌له‌شاخ گر.

خونی - ص. ن (خونی - xûnî):

پیاوکوژ، خویناوی، خوینین.

خونین - ص. ن (خونین - xûnîn):

خویناوی.

خوهل - ص (خوهل - xûhl):

خوی - ا (خوی - xûy):

خوار، که‌چ، خوار.

خوی زده - ص (خوی زەدە - xûy zede):

تارەقە کردو، تارەقاوی.

خوید - ا. ص (خەفید - xevîd):

قه‌رسیل.

خویدک - ا (خەفیدەک - xevîdek):

جوړه کاله‌کیکه.

خویش - ا (خیش - xîş):

خزم و که‌سوکار.

خویشاوند - ا. ص (خیشاڤەند - xişavend):

خزم و خویش، قه‌وم و قیل.

خویش بین - ص. فا (خیش بین - xîş bîn):**خویش‌بین** (xîşbîn):

خو‌په‌سن، له‌خو‌رازی، مه‌غرور، له‌خو‌یایی، فرناخ.

خویشتن - ص (خیشته‌ن - xîšten):

خو، راناوی خو‌یی.

خویشتن بین - ص. فا (خیشته‌ن بین - xîšten bîn):

خو‌په‌سه‌ن، مه‌غرور، له‌خو‌رازی، فرناخ.

خویشتندار - ص. فا (خیشته‌ندار - xîştendar):

خو‌پارتیزی له‌کاری خراب و ناپه‌سند، دووره‌په‌رتیزی له‌هه‌واو هه‌وه‌سی نه‌فس.

خویشکار - ص (خیشکار - xîşkar):

وه‌رزیتو جوتیار، به‌کو‌شش له‌کاردا.

خویشکام - ص (خیشکام - xîşkam):

خو‌په‌سند، خو‌سه‌ر.

خه - (خه‌ه - xeh):

به‌هه‌ه، ئافه‌رین، ده‌ست خو‌ش.

خهل - ص (خوهل - xuhl, xehl):

خوار، که‌چ.

خی - ا (خی - xî):

جه‌وه‌نده، مه‌شکه، قه‌راپه‌ی شه‌راب.

خیابان - ا (خیابان - xîyaban):

شه‌قام، جاده.

خیابان بندی - ا. مص (خیابان به‌ندی - xîyaban bendî):

شه‌قام ریتی.

خیابان گرد - ص. فا (خیابان گه‌رد - xîyaban gerd):

شه‌قامان گه‌ر، ویل، به‌ره‌للا، بی‌کار.

خیار - ا. ع (خییار - xîyar):

سه‌رپشکی.

خیار - ص. ع (خییار - xîyar):

هه‌ل‌پژارده‌ی هه‌ر شتیک، سه‌رپشک.

- خیار** - ص.ع (خییار - xîyar): چاکه کار.
- خیار** - ا (خییار - xîyar): ئاروو، خه یار.
- خیارچنبر** - ا.مر (خییار چهنبه - xîyar çenber): خه یار چه مەر.
- خیارشنبر** - ا.مر (خییار شهنبه - xîyar şenber): خه یار چه مەر.
- خیارشور** - ا.مر (خییار شور - xîyar şûr): خه یاری سوپراو.
- خیارک** - ا (خییارهک - xîyarek): خه یارۆک، قونبیر، جوړه دومه لیکه له لاران و دهوری قوون دیت.
- خیاره** - ا.ع (خیاره - xîyare): خه یاریک، ناسک و جوان و هه لبارده.
- خیاره** - ا (خییاره - xîyare): ددانه دار، گرن گرن.
- خیازر** - ا.ع (خه یازیر - xeyazir): حه یزه ران.
- خیاشیم** - ا.ع (خه یاشیم - xeyaşîm): بنی که پو، لوتی چیا.
- خیاط** - ا.ع (خییات - xîyat): ده رزی، سوژن، بوار، دلبوان، گوچه و هن.
- خیاط** - ا.ص (خه ییات - xeyyat): خه ییات، بهرگردوو.
- خیاطت** - ا.مص - ع (خییاته - xîyatet): خه یاتی.
- خیال** - ا.ع (خه یال - xeyal): خه یال.
- خیال** - ا.ص (خه ییال - xeyyal): سواره.
- خیال اندیش** - ص.فا (خه یال نه ندیش - xeyal endîş): خه یال پلاو، خه یال باز، بهرکه ت، فەر.
- خه یالپه روهر**، خه یال ریس.
- خیالباف** - ص.فا (خه یالباف - xeyal baf): خه یال پلاو.
- خیام** - ا.ع (خییام - xîyam): خیتو تان.
- خیام** - ص.ع (خه ییام - xeyyam): خیتو ت نشین، خیتو تساز، خیتو تفروش.
- خیانته** - مص.ع (خییانته - xîyanet): خه یانته، ناپاکی، دهغه لی، غه درو په بیان شکاندن.
- خیانت پیشه** - ص (خییانته پیشه - xîyanet pîşe): دهغه لکار.
- خیانتکار** - ص (خیانته تکار - xîyanet kar): خایه ن.
- خیاوار** - ا (خیافار - xîyavar): کار، پیشه.
- خیبت** - مص.ع (خه ییبه - xeybet): نائومی د بوون، زیانمه ند بوون.
- خیتال** - ا (خیتال - xîtal): درۆ، سوعبه ت، شوخی.
- خیچ** - ا (خیچ - xîç): گاسن.
- خید** - ا.ص (خید - xîd): قهرسیل.
- خیدع** - ا.ص - ع (خه یدهء - xeyde): سه راب، تراویلکه، گورگی فیلباز، که سیک که پشتی پی نه به ستری.
- خیدن** - مص.ل (خیده ن - xîden): چه مین، خواریوون، خوری و لوکهی شیکراوه.
- خیر** - ا (خییر - xîyr): دالان، هه یوان.
- خیر** - ص (خیر - xîr): سه رگه ردان، حه یران، بیهوده.
- خیر** - ا.ع (خه یر - xeyr): چاکی، بهرکه ت، فەر.

خیر-ص (خه ییر - xeyyîr): سته مکار، زالم، خوینریژ، چاکه کار، زۆر چاک، خیرخواز.

خیرات-ص (خه یرات - xeyrat): خیرات، کارین چاک، ئەو کارو شتانه ی که سوودی بۆ جه ماوه ری خه لک هه بی.

خیراندیش-ص (خه یرئه ندیش - xeyrîndîş): خیراندیش، کارین چاک، ئەو کارو شتانه ی که سوودی بۆ جه ماوه ری خه لک هه بی.

خیربوا-ا (مر (خیربوا - xîrbuwa): چاکه ی خه لکی بکاته وه، چاکه خواز.

خیرخواه-ص (فا (خیرخواه - xîrxah): چاکه ی خه لکی بکاته وه، چاکه خواز.

خیرو-ا (خیرو - xîrû): گولێ شه و بو، گولێ هه میشه به هار.

خیره-ص (خه یره - xeyre): چاکتر، چاکه کارتر.

خیره-ص (خه ییره - xeyîre): ژنی چاکه کار.

خیره-ص (خیره - xîre): سه رکیش، دلیر، بی په روا، بی شهرم.

خیره چشم-ص (خیره چه شم - xîre çeshm): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیر-ص (خه ییر - xeyyîr): سته مکار، زالم، خوینریژ، چاکه کار، زۆر چاک، خیرخواز.

خیرات-ص (خه یرات - xeyrat): خیرات، کارین چاک، ئەو کارو شتانه ی که سوودی بۆ جه ماوه ری خه لک هه بی.

خیراندیش-ص (خه یرئه ندیش - xeyrîndîş): خیراندیش، کارین چاک، ئەو کارو شتانه ی که سوودی بۆ جه ماوه ری خه لک هه بی.

خیربوا-ا (مر (خیربوا - xîrbuwa): چاکه ی خه لکی بکاته وه، چاکه خواز.

خیرخواه-ص (فا (خیرخواه - xîrxah): چاکه ی خه لکی بکاته وه، چاکه خواز.

خیرو-ا (خیرو - xîrû): گولێ شه و بو، گولێ هه میشه به هار.

خیره-ص (خه یره - xeyre): چاکتر، چاکه کارتر.

خیره-ص (خه ییره - xeyîre): ژنی چاکه کار.

خیره-ص (خیره - xîre): سه رکیش، دلیر، بی په روا، بی شهرم.

خیره چشم-ص (خیره چه شم - xîre çeshm): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

خیره درای-ص (فا (خیره درای - xîrêderay): بی شهرم، بی په روا، چاو قایم، بیعار.

- خيسیده** - ا.مف (خيسیده - xîsîde):
ته رېووک، خوشياگ.
- خيش** - ا (خيش - xîş):
گاسن، قورده مه.
- خيش** - ا (خيش - xîş):
جوره چنراو يکي زېري که تانه که رايه خ و په رده ي لي دروست ده کړيت.
- خيشخانه** - ا.مر (خيشخانه - xîşxane):
که پري له قاميش و هه ژگ دروست کړاو.
- خيشوم** - ا.ع (خيشوم - xeyşûm):
بيخي که پوو.
- خيټ** - ا.ع (خيت - xeyt):
په ت، داو، ده زوو، پوله و شترمل.
- خيټل** - ا.ع (خيته ل - xeytel):
سه گ، گوريه، زير دک.
- خيف** - ا.ع (خيف - xeyf):
هه ورازو نشيوي بناري کيوان، شوي ني به رزتر له ناوه رږي ناو.
- خيفاء** - ص.ع (خيفاء - xyfa'):
ژني که چاويکي شين و نه وي تري رهش بي.
- خیک** - ا (خیک - xîk):
مه شکه، جه ونده، قه رابه.
- خیکچه** - ا (خیکچه - xîkçe):
مه شکه ي بچووک.
- خیکنای** - ا.مر (خيکنای - xîknay):
جوره دوزه له يه که.
- خیل** - ا.ع (خيل - xeyl):
نه سپان، سواران، سويا، له شکر.
- خیلاء** - ص (خيلاء - xeyla'):
ژني خالدار.
- خیلاء** - ا.مص (خيلاء - xuyla'):
غرور، روښتني به نازو فيز، فرناخي.
- خیلباش** - ا.مر (خيل باش - xeylbaş):
- فرمانده ي سواران.
- خيلتاش** - ا.مر (خيلتاش - xeyltaş):
هاو سويا، هاو خيل.
- خيلخانه** - ا.مر (خيلخانه - xeylxane):
خانه دان، وه چاخ، مالبات.
- خيلي** - ق (خيلي - xeylî):
زور، فراوان، ژماره يه ک.
- خيم** - ا (خيم - xîm):
ته بيعة ت، خو، به دخو، ديوانه.
- خيم** - ا.ع (خيمه - xîyem):
خيوتان، سه راپه ردان.
- خيمه** - ا.ع (خيمه - xeyme):
خيوت، چادر، ده وار، ره شمال، کون.
- خيمه شب بازی** - ا.مر (خيمه شب بازی - xeyme şeb bazî):
بوکه له وازی، نه وديه که بوکه لان له پشت په رده وه يا له خيوته تيکي بچووکدا به هوي داويکي باريکه وه بچوولين و يه کيک له ناو خيوته ته که وه به زماني نه وان قسان بکات.
- خيو** - ا (خيو - xîyû):
تف.
- خيور** - ا.ع (خيور - xuyûr):
خيرات، چاکه، فهر.
- خيوط** - ا.ع (خيوت - xuyût):
داو، په ت، ده زوو، گه له و شترمل.
- خيول** - ا.ع (خيول - xuyûl):
نه سپان، سواران، له شکران، سويايان.

د - حر (د- d):

پیتی دهیه می ئه لفبای فارسییه که به (دال) ده خوینریتته وهو، به حساوی ئه بجه ده کاته (٤).

داء- ا.ع (داء- da'):

نه خوشی، نه ساغی.

داء الاسد- ا.مر (دائولئه سه د- da'ul esed):

نه خوشی خوره. گولی، نه خوشی خوره.

داء البطن- ا.مر (دائولبه تن- da'ul betn):

ژانه زگ، سک یه شه.

داء البقر- ا.مر (دائولبه غه ر- da'ul bexer):

ئیسه هال، پیچ، زگچوون.

داء الشعب- ا.مر (دائوس سه ئله ب- da'us se'leb):

موخوورکه، وه رینی موی سه رو برۆ، خرکانه.

دائر- ص.فا- ع (دائیر- xeir):

ئاوا، به رقه رار.

دائرة- ا.ع (دائیره- daire):

بازنه، دایه ره، دهف، جغز.

دائم- ص.ق- ع (دائیم- daim):

هه می شه، به رده وام، هه رده م، دایمی، پایه دار، قتی.

دائن- ص.فا- ع (دائین- da'in):

که سیک که قهرز بدات، قهرز خواز.

دائی- ا (دائی- da'i):

خال، خالو، لالو، برای دایک.

دابیر- ص.فا- ع (دابیر- dabir):

پاشکو، په پرهو، گوزه شته.

دابه- ا.ع (داببه- dabbe):

هه یوان، چاره وی، چوار پی، ولاخ.

داپرزه- ا (داپه رزه- daperze):

په رسیلکه، پرسیلک.

داتوره- ا.فر (داتوره- datûre):

جو ره گیایه که.

داتورین- ا.فر (داتورین- datûrîn):

ماده یه کی ژه هراوییه.

دائر- ص.ع (داسیر- dasîr):

کونه، دریاگ.

داج- ا.ص- ع (داجج- dacc):

شه وه زهنگ، باریه، نوکهر.

داچک - ا(داچهک - dacek): گواره، گوشاره.

داحس - ا.ع(داهیس - dahis): زام و ئاوسانی سه ری په نجه، به تاییه تی دهوری نیووک.

داحض - ص.فا - ع(داهیز - dahiz): باتل، خزبو.

داحول - ا.ع(داهول - dahûl): داهول، داو، تهله، فاق.

داخل - ا(داخول - daxul): داو، تهله.

داخل - ا.فا - ع(داخیل - daxil): ناو، هه ناڅ.

داخم - ا(داخیم - daxim): رزق، رۆزی، خواردن.

داخیدن - مص.م(داخیده - daxiden): جیاکردنه وه، دیقه ت دان و ته ماشاگردنی شتی.

داد - ا(داد - dad): یاسا، داد، ئینساف، عه داله ت، به خشش، هاوار.

دادا - ا(دادا - dada): خزمه تکاری پیر، بابه گه وره.

دادائیسم - ا.فر(دادائیسم - dada'ism): قوتابخانه یه کی ته ده بی بوو له سالی ١٩١٧ دا له نه وروپا په پیدا بوو، په یروانی ته م رتبه یزه له نووسین و شیعه رکانی خویندا وشه یان به پیچه وانه ی مانای واقعی وشه که به کار دینا و هه ندی جار له خوینده وه رسته یان دروست ده کرد که ئالوزو نامه فهم بوو پتر له ورینه ده چوو، لی ته م قوتابخانه یه زوری نه خایاندو له ناوچوو.

دادار - ص(دادار - dadar):

دادوهر، به خشنده، په وهر دگار، یه کی که له ناوو سیفه ته کانی خوا.

داداش - ا.تر(داداش - dadaş): برا.

داد افرید - ا.مر(داد افرید - dad aferîd): ناوی ئاهه نگیکی کوئی مؤسیقییه.

داداور - ص.فا(داداڅهر - dad aver): عه داله ت هیتن، دادوهر.

دادباخته - ص.مف(دادباخته - dad baxte): که سییک که له مه حکمه مه دا بدوړی؛ حوکه که دزی نه و بی.

دادبخش - ص.ف(دادبخش - dadbexş): دادپه روه ر، عا دیل، داده وان.

دادبرده - ص(دادبورده - dad burde): براوه له دادگا.

دادبگ - ا.مر(دادبگ - dad beg): سه روکی دادخانه (له سه رده می سه لجوقیه کاند)، سه روکی قازیان، قازی باشی.

دادپاک - ص(دادپاک - dad pak): دادپه روه ر.

دادپرس - ص.ف(دادپرس - dad purs): دادپرس، عه داله تخواز، حاکم.

دادپرور - ص.فا(دادپرور - dad perver): دادپه روه ر.

دادجو - ص.فا(دادجو - dadcû): عه داله تخواز.

دادخواست - مص(دادخواست - dad xast): عه رزو حال، سکالانامه.

دادخواستن - مص.ل(دادخواستن - dad xastan):

- داد خستن (dad xasten): شکات بردن به دادگا.
- داد دادن - مص.م (داد دادهن - dad daden): ههق دان، به دادی که سیکدا گه ییشتن.
- داد دبیره - ا.مر (داد ده بییره - dad debîre): دادنامه.
- دادر - ا (دادهر - dader): برا، دۆستی برا ئاسا، دۆستی گیانی به گیانی.
- دادر - ص (دادهر - dader): دادوهر، دادپهروهه، یهزدان.
- دادراد - ص (دادراد - dad rad): خوا، یهزدان، خولا.
- داد راست - ص (داد راست - dad rast): دادوهر، قازی عادیل.
- دادران - ص.فا (داد ران - dadran): حاکم، دادران.
- دادرس - ص.فا (دادرهس - dad res): قازی، حاکم، که سیتی به دادی که سیکدا بگات.
- دادرک - ا (داد رهک - dad rek): برای بچووک.
- دادرند - ا.مر (دادره ند - dad rend): برای گه ووره.
- دادستان - ا.ص (دادسیستان - dadsitan): دادوهر، دادسین، دادبگیر، نوینه ری ده ولت له دادگادا (مدعی العموم).
- دادستان - ا.مر (دادیستان - dadistan): دادستان، شوینی داد، دادگا، دادخانه.
- دادسرا - ا.مر (دادسه را - dadsera): به شیک له دایه ره ی دادگا.
- دادفرما - ص.فا (دادفه رما - dad ferma): حاکم، یه کیکه له ناوه کانی خوا.
- دادک - ا (دادهک - dadek): سه ره کی عه داله تخانه، سه ره کی دادگا، خزمه تکاری پیر.
- دادکار - ص (دادکار - dadkar): عه داله ت پیشه، دادکار.
- دادکردن - مص.م (دادکسه ردهن - dad kerden): ههق دان، عه داله ت نه نجامدان، مافدانه وه.
- دادکردن - مص.ل (دادکسه ردهن - dad kerden): هاوارکردن، فریاد کردن، بانگ کردن.
- دادکیش - ص (دادکیش - dad kîş): عه داله ت مه زه ب.
- دادگاه - ا.مر (دادگاه - dadgah): دادگه، عه داله تخانه، دادخانه.
- دادگر - ص.فا (دادگه ر - dadger): دادپهروهه، یه کیکه له سیفه ته کانی خوا.
- دادگستر - ص.فا (دادگوسته ر - dad guster): که سیک که دادو عه داله ت له ناو خه لکیدا بلا و بکاته وه.
- دادگستری - ا.مر (دادگوسته ری - dadgusterî): دایه ره ی عه دل.
- دادگه - ا.مر (دادگه ه - dadgeh): دادگا.
- دادگیر - ص.فا (دادگیر - dadgîr): تۆله نه ستین، هه قکه ره وه، که سیک هه قی مه زلوم له زالم وه ریگری، دادگیر.
- دادن - مص.م (دادهن - daden): دان، به خشین.
- دادنامه - ا.مر (دادنامه - dadname): نووسراوی حوکی دادگا.

سه‌روەت و سامان.
دارائی - ا(دارائی - dara'î): جوړه قوماشیکي ئاورېشمه.
دارائی - ا(دارائی - dara'î): دایه‌ره‌ی مالییه.
دارابی - ا(دارابی - darabî): جوړه میوه‌یه‌که، سندی.
دارابی - ص.ن(دارابی - darabî): خه‌لکی داراب (که شاریکی فارسه).
دارات - ا(دارات - darat): شان و شه‌وکت، په‌لامارو هه‌لاتن، گیرودار.
دارات - ا.ع(دارات - darat): شوین، هه‌وار، قه‌بیله، وار.
دارادار - ا.مر(دارادار - daradar): گیروگاز، پایه‌داری.
دار اشکنه - ا(دار ئیــشکــه‌نــه - dar işkene): جوړه ژه‌هریکه.
داراشکوه - ص(داراشکوه - daraşukûh): شکودار، خاوه‌ن شکو.
دار افزین - ا(دارئه‌فزین - dar efzîn): تارمه، په‌ناگه، موحه‌جهره، به‌ره‌ه‌یوان.
داربام - ا.مر(داربام - darbam): کاریته، دیره‌گ.
دار بر - ا.مر(داربور - darbur): دارکونکه‌ره.
دار بزین - ا(داربزیــن - darbzîn): تارمه، موحه‌جهره.
داربست - ا.مر(داربست - dar best): داربست، که‌پر، قایمه‌میتو.
داربند - ا.مر(داربند - darbend): داربست، که‌پری میتو، قایمه‌میتو.
داربوی - ا.مر(داربوی - dar bûy): داری عود، بخورد.

دادو - ا(دادو - dadû): له‌له‌ه، خزمه‌تکاری پیر، غولام.
دادوبیــداد - ا.مر(دادوبیــداد - dad û bîdad): دادوبیــداد، هات و هاوار، هه‌راو هه‌نگامه.
دادودهش - ا.مص(دادو دیه‌شیش - dadû dihiş): عه‌تاو به‌خشش.
داور - ص(دادقه‌هر - dadver): داپه‌روه‌ر، به‌ئینساف، عادیل.
داورز - ص.فا(دادقه‌رز - dadverz): داپه‌روه‌ر.
دادوستان - ا.مص(دادوسیــتان - dadû sitan): دان و وه‌رگرتن، دان وستان.
داوستد - ا.مص(دادوسیــتد - dadû sited): دانو سه‌ندن.
دادوفریاد - ا.مر(دادوفه‌ریاد - dadû feryad): دادوبیــداد، هات و هاوار، هه‌راو زه‌نا.
دادوخال - ا.مر(دادوخال - dadû xal): قیل و قال، دادوفه‌ریاد، هه‌راو زه‌نا.
داوند - ص(دادقه‌ند - dad vend): یه‌کسان، به‌رانبه‌ر، میانپه‌و.
دادیار - ا.مر(دادیار - dad yar): یاریده‌ده‌ری حاکم.
دار - ا(دار - dar): دره‌خت.
دار - ا(دار - dar): کاریته، دیره‌گ، سیتداره.
دار - ا.ع(دار - dar): سه‌را، مال، شار، قه‌بیله.
دارا - ص(دارا - dara): هه‌بوو، زه‌نگین، ده‌لته‌مه‌ند، بووه.
دارائی - ا(دارائی - dara'î): دارایی،

دار پرنیان - ا.مر (دار پهرنریان -
(dar pernîyan): جوړه دارپکه رهنګی
سوری لیده گرن.

دارتو - ا (دارتو - dartû): خلتی
شهراب.

دارتوک - ا.مر (دار توک - dar tûk):
دارکونکهره.

دارچین - ا.مر (دارچین - darçîn):
دارچین، دارچینی.

دارخال - ا.ص (دارخال - dar xal):
قهله می درخت، نهمامی تازه چیتراو.

دارخور - ا.ص (دارخور - dar xûr):
قهله می درخت، نهمامی تازه لیدراو.

داردار - ا (داردار - dardar):
هاوارکردن، ههراو ههنگامه نانهوه، هات و
هاوار.

داردان - ا.مر (داردان - dardan):
شه تلدان، نهمامگه، شه تلجار.

داردوست - ا.مر (داردوست - dardûst):
لاولاو، رووه کی خو
ههلواس.

دارزرد - ا.مر (دارزرد - dar zerd):
زهرده چهوه.

دارس - ص.ع (داریس - daris): کوته،
رزیو، له عه مه لکه وتوو.

دارسج - ا (دارسج - dar sec): لاولاو،
رووه کی خو هه لواس.

دارسنب - ا.مر (دار سونب - dar sunb):
دارکونکهره.

دارشک - ا (داریشک - darişk): جوړه
رووه کیپکه.

دارشکنک - ا.مر (دارشیکه نهک -
(dar şikenek): دار کونکهره.

دار شیشعان - ا.مر (دارشیشه ئان -
(dar şîşe'an): دره ختیکی کورتی
درکاواییه، توپکله که ی سوریکی بون
خو شه، گوته کانی زهرده، توپکله که ی له
کاری پزیشکی کوندا بو شکاندنی ژانی
دانه به شه به کار ده برا.

دارصینی - ا.مر (دارصینی - dar sînî):
دارچینی.

دارعقبی - ا.مر (دار ی ئوغبا -
(dari uxba): ئهو دنیا، قیامهت، روژی
په سلانی.

دارغرور - ا.مر (دار ی غرور -
(dari xrûr): دنیا.

دارفانی - ا.مر (دار ی فانی -
(dari fanî): دنیا.

دارفزین - ا (داره فزین - darefzîn):
به ربیلابی، تارمه، تارمه ی موچه جهره دار،
محه جهره ی به ره یوان.

دارفلفل - ا.مر (دار فیلفل -
(dar filfil): جوړه دهو نه پکی خو
هه لواسه، به ره که ی له بیبه ری رهش ده چی
زیاتر له هندستان ده پوی.

دارفنا - ا.مر (دار ی فنه - dari fena):
دنیا.

دارقرار - ا.مر (دار ی غه رار -
(dari xerar): به هشت.

دارکوب - ا.مر (دارکوب - darkûb):
دارکونکهره.

دارگروه - ا.ص (دار گوروه -
(dar gurûh): لیره واری چروپ، دره ختی
زه لام، بیسه، چه دارستان.

دارمازو - ا.مر (دار مازو -

dar mazû): دارمازو، داری به پروو.
دار مک - ا(دارمهک - dar mek):
 جوړه رووه کیکه.
دار مکافات - ا.مر(داری موکافات - dari mukafat): دنیا.
دار موش - ا.مر(دارموش - darmûş):
 مه رگه موش، نه رسته نیک.
دار نهال - ا.مر(دارنیهال - dar nihal):
 جوړه داریکه.
دارو - ا(دارو - darû): دهرمان،
 به هارات و زهرده چه وه.
دار واش - ا(دارقاش - darvaş): جوړه
 گیاه که له قه دی دره خندا ده پروی.
دارو برد - ا.مر(داروبهرد - darûberd):
 شهر، ههراو تاژاوه، گیرودار، که پوفه پ.
داروخانه - ا.مر(داروخانه - darûxane):
 دهرمانخانه، نه جزاخانه،
 دهواخانه، دهرمانگه.
دارو درمان - ا.مر(دارو دهرمان - darû derman):
 داو دهرمان، دارو دهوا.
دارو دهسته - ا.مر(دارو دهسته - darû deste):
 دارو دهسته،
 دهستوپیتوهند، کهس و کار، تاقم و
 لایه نگری که سیک، رهشک.
دارو ساز - ا.ص(داروساز - darû saz):
 دهرمان ساز، دهواساز.
داروسازی - ا.مص(داروسازی - darûsazî):
 کاری دهرمان سازکردن،
 کارگه ی دهرمان دروستکردن،
 دهرمانسازی.
داروسای - ا.ص(داروسای - darûsay):
 هاوهن یان هه قاپیک که

دهرمانی تیدا بکوتن یان بسونه وه.
داروش - ا(داروش - darûş): جوړه
 گیاه که.
داروشناس - ا.ص(داروشیناس - dardû şinas):
 عه تار، دهرمان ساز،
 شاره زاو پسیپوری دهرمان.
داروغه - ا.ص(داروغه - darûxe):
 داروغه، دارغه، سهر دهسته ی پاسه وانان،
 کوپخای دی.
داروفروش - ص.فا(داروفروش - darû frûş):
 دهرمان فروش.
داروکده - ا.مر(داروکده - darû kede):
 دهرمانخانه، نه جزاخانه.
داروگر - ا.ص(داروگر - darû ger):
 دهرمان ساز، دهرمان فروش.
داروگیا - ا.مر(داروگیا - darû gîya):
 دهرمانی گیایی.
داروگیر - (داروگیر - darûgîr):
 دهسه لاتدار، شهر، فهرته نه.
دارون - ا(دارقهن - darven): جوړه
 دره ختیکی زهلامه، ناروهند، داره رهش.
داروندار - ا.مر(دارونه دار - darû nedar):
 هه موو سه روهت و
 سامانی که سیک، دارایی.
داروینیسیت - ص- انگل(دارقینیسیت - dar vînîst):
 لایه نگرانی تیوری
 داروین.
داروینیسیم - ا. انگل(دارقینیسیم - darvînîsm):
 تیوری چارلرزوبرت
 داروینی ته بیعه تناس و فیهله سوفی
 ئینگلیزی دهرباره ی دروستبوون و
 گه شه کردن و په ره سه ننی گیانله بهران و
 رووه کان. نه م زانایه بوچوونه کانی خوی له

داسگاله - ا(داس گاله - das gale): داسولکه.

داسه - ا(داسه - dase): داس، داسوو.

داس - ا(داس - daş): کوره، کورده، گۆزهگهري، کورده سورکردهوي خشت و کهړپوچ.

داس - ا.ع(داس - daş): سوکه لهي داداشه، برا، پياوي ههقاني و لیبورده.

داساد - ا(داساد - daşad):

عهتا، بهخشش، داشن.

داسبورد - ا. انگل(داسبورد - daşburd): داشبولي ئوتومبيل.

داشت - مص(داشت - daşt): چاندن و پهروهردهکردن، کورده سوالهت سورکردهوه.

داشتن - مص. ل.م(داشتن - daşten): ههبوون، پهروهردهکردن.

داشخار - ا(داشخار - daşxar): ژهنگ، ژهنگي ئاسن.

داشگر - ا.ص(داشگر - daşger): کورهچي، کهسيک که خوداني کورهبي.

داشن - ا(داشن - daşen): عهتا، بهخشش، داشن، پاداشت.

داشن - ا(داشن - daşin): جلکي نوپي له بهر نه کراو، خانووي نوپي هپشتا کهس تپي نه چووبي.

داعي - ا.فا.ع(دائي - da'î): خوازيار، دوعاکار، داواکار، کهسيک که خه لکي بو سهر دين و ئايني خو ي بانگ بکات.

داعيه - ا.فا(دائييه - da'îye): تکا و داوا، هو.

داغ - ص(داغ - dax): داغ، زور گهرم.

کتیبه کانيا به تاييه تي له کتیبی ئه سلی ئه نواع دا شهرج و شروقه کردووه.

داره - ا.ع(داره - dare): شوپن، خیل، مال، سهر، خهرمانه ي مانگ.

داري - ا.ص-ع(داري-ی - darîy): کهشتيوان، کهشتيواني بهرپرسی بایه وان، عهتار، خودان ميگهل.

داریک - ا(داریک - darîk): جوړه سکه يه کي زيړه که له زهماني داريوشي گهرده دا رهواج و باوي بووه.

دارين - ا.ع(دارهين - dareyn): دنياو قيامهت.

داز - ا(داز - daz): داس.

داز - ا(داز - daz): خورمائي کپوي، جوړه دره ختيکه.

داز - ا.خ(داز - daz): ناوي تييره يه کي تورکمانانه.

دازي - ا(دازي - dazî): جوړه رووه کيکه، له پزیشکگهري کوڼدا بو ماليجه ي مایه سيري و ئيسهال به کار براوه.

داس - ا(داس - das): داس، داسوو.

داسار - ا.ص(داسار - dasar): دهلال.

داستار - ا.ص(داستار - dastar): دهلال.

داستان - ا(داستان - dastan): چيرۆک، ئهفسانه، سهريورده، مهنشور، ویردي سهرزاران.

داستانسرا - ص.فا(داستانسره - dastan sera): حيكايه تخوان، چيرۆکبيژ، چيرۆکنووس.

داسخاله - ا(داس خاله - das xale): داسولکه، داسي بچووک.

داغ-ا (داغ-dax): داغمه، له که، نیشانه، خه م و خه فته، داخی له ده ست دانی نازیز.

داغ-ا.ت (داغ-dax): چیا، کیو، له گه ل ناوی هندی شاخانی شدا دیت: (قه ره داغ).

داغان-ص (داغان-daxan): داغان، داروخان و هه لوه شان هه، تهر و تونا، هه رس بر دوو.

داغانه-ا (داغانه-daxane): هه قی داگر دن، نه مه جو ره باج و خه راجیکی چوار پییان بوو له سه رده می سه فیه و بییه کاندای و هره گیرا.

داغدار-ص (داغدار-daxdar): شتی ک که داغمه ی لی درایی، داخدار، که سی ک که مسیه تی به سه ردا هاتی.

داغداغان-ا (داغداغان-daxdaxan): جو ره دره ختی که.

داغ درفش-ا.مر (داغی دیره فش-daxi direfş): داغی دره وشه، جو ره نه شکه نجه به که که له کوندا باو بووه.

داغدل-ص.مر (داغدیل-dax dil): داخی دل، خه م و خه فته تی نازیز مرده، دلش کاو.

داغ دیدن-م.ص.ل (داغ دیدنه-daxdîden): مسیه تی نازیز مردن.

داغستان-ا.مر (داغیستان-daxîstan): دلی داخدارو خه مین.

داغستان-ا.مر (داغیستان-daxistan): کوجار، ناوی یه کی ک له کوماره کانی سو فیه تی جارانه.

داغسر-ا.ص (داغ سه ر-dax ser): ده غسه ر، که سی ک که پی شی سه ری

روتا بیته وه، که چهل.

داغ شدن-م.ص.ل (داغ شودن-dax şuden): گهرم کردن، گهرم بوون، کون بوون، شو ره ت پیداکردن، داخ کردنی مرو ف یان هه یوان، داغمه پیوه نان.

داغگاه-ا.مر (داغگاه-daxgah): شوینی داغ کردن.

داغمه-ا (داغمه-daxme): تامی سک.

داغول-ص (داغول-daxûl): حیل به باز، ده غه لکار.

داغینه-ص.ن (داغینه-daxîne): ئاسنی سووره وه کراو که هه یوان یان مرو فی پی داغ بکری، کون و له که لک که وتگ.

دافع-ا.فا.ع (دافیع-dafi): ده ست پیوه نه ر، دوور خه ره وه، پار تیزه ر.

دافق-ا.فا (دافیغ-dafix): ئاو ی ک به توندی هه لقولتی و پروات.

داکتیلوسکوپى-ا.فر (داکتیلوسکوپى-daktîloskopî): په نجه موز (طبع الاصابع).

دال-ا (دال-dal): دال، دالاش.

دال-ا.فا (دال-dal): ری نیشانده ر، نیشانه، هووم.

دالاتی لاما-ا (دالاتی لاما-dala'î lama): سه رو کی ئایینی بودایی له تبت.

دالار-ا (دالار-dalar): جو ره ترشیاتی که.

دالانچه-ا (دالانچه-dalançe): دالانی بچووک.

دالاندار-ا.ص (دالاندار-dalandar): نیگابانی کاروان سه را، دالاندار.

- دالانداری** - ص (دالانداری - *dalandarî*): پیشه و کاری دالاندار، نه و پاره یه ی که دالاندار وه کو به خشیش وه ریده گری.
- دالانه** - ا (دالانه - *dalane*): دالان، راره وی سه ریو شراو.
- دالبر** - ا. مر (دال بور - *dal bur*): دالبی، برشتی که وانه یی له جلک.
- دالبوز** - ا (دالبوز - *dal bûz*): پهره سیلکه، پریسیلک.
- دالت** - ا. ع (داله - *dale*): دوستایه تی و نزیک، جورته و بویری.
- دالتونیزم** - ا. فر (دالتونیزم - *daltonizm*): رهنگ کویری، له ناوی (دالتون) ی زانای ئینگلیزییه وه هاتووه، که تووشی هه مان نه خووشی بوو بوو.
- دالمن** - ا (دالمن - *dal men*): دال.
- دالیز** - ا (دالیز - *dalîz*): دالان، دالیز.
- دام** - ا (دام - *dam*): داو، ته له.
- دام** - ا (دام - *dam*): گیانه وه رانی کپوی بی وهی، پیچه وانه ی درنده، گیانه وه رانی مائی.
- دام** - ا. فر (دام - *dam*): یاری دامه، خانم.
- داماد** - ا (داماد - *damad*): زاوا.
- دامادشدن** - مص (دامادشودن - *damad şuden*): به زاوا بوون، زه ماوه ند کردن، ژن هیتان.
- دامان** - ا (دامان - *daman*): داوین، پایین، په راوین.
- دامپرور** - ص. فا (دامپرور - *dampver*): به خپوکه ری حه یوانان.
- دامپزشک** - ا. مر (دامپزشک - *dam pzişk*): دکتوری حه یوانان، به یتال.
- دامدار** - ص. فا (دامدار - *damdar*): مالاندار، جامباز.
- دامدار** - ص. فا (دامدار - *damdar*): خاوه ن داو، راوچی.
- دامساز** - ص. فا (دامساز - *dam saz*): حیل باز، داو دروستکهر، داوساز.
- دامع** - ص. ع (دامعی - *dami*): زه وی ناودار، که ناوی لی بتکی، فرمیسک ریژ.
- دامغاچی** - ا. ص. ت (دام غاچی - *dam xaçî*): ته مغه چی.
- دامغول** - ا (دام غول - *dam xûl*): لو، دیو، دیوی بیابان.
- دامغه** - ا. ع (دامیغه - *damixe*): شکانی سهر که بگاته سهر میسک.
- دامک** - ا (دامک - *damek*): سهرپوشی ژنان.
- دامگاه** - ا. م (دامگاه - *damgah*): شوینی داوانه وه.
- دامن** - ا (دامن - *damen*): داوین، پایین، بنار، ته نوره ی ژنان.
- دامن الوده** - ص. مف (دامن الوده - *damen alûde*): داوین پیس، داوین ته ری.
- دامن افشان** - ص. فا (دامن افشان - *damen efşan*): سه فه رکردن، ولات به جی هیشتن، روو وه رگپران.
- دامن افشاندن** - مص. ل (دامن افشاندن - *damen efşanden*): ته فشاندن، روو وه رگپران له که سیک یان شتیک، ته کاندانی داوین.

دامن افشردن - مص.ل (دامنه ن
 ئه فشوردهن - *damen efşurden*):
 داوین کۆکردنه وه و هه لکردن.
دامن برچیدن - مص.ل (دامنه ن بهرچیده ن -
damen berçîden):
دامن درکشیدن - مص.ل (دامنه ن
 ده رکه شیده ن - *damen derkeşîdem*):
 دوورکه وتنه وه، قسه دابړین.
دامن زدن - مص.م (دامنه ن زه دهن -
damen zeden): باوه شپین کردنی ئاگر
 به داوین، هه لگیرسانی ئاگری فیتنه و
 ئاژاوه.
دامن سوار - ص.مر (دامنه ن سهوار -
damen sewar): داوین سوار، منالئی
 که داوینی خۆی بخاته نپوان هه ردوو لاقی
 و وابزانی سواری ئه سپ بووه.
دامن فشان - ص.فا (دامنه ن فشان -
damen fşan): داوین هه لته کپن، روو
 وه رگپړان له که سیک.
دامن فشاندن - مص.ل (دامنه ن فشانده ن -
damen fşanden): روئیشتن،
 کۆچکردن، روو وه رگپړان له که سیک یان
 شتی، قسه دابړین.
دامن فشردن - مص.ل (دامنه ن فشه رده ن -
damen fşerden): داوین خرکردنه وه و
 هه لکردن.
دامن کشان - ص.ق (دامنه ن که شان -
damen keşan): روینی به لاروله نجه و
 به نازو فیز.
دامن کشیدن - مص.ل (دامنه ن که شیده ن -
damen keşîden): رویین به نازه وه،
 خسانی داوین له عاردی له کاتی

روییشتن.
دامنگیر - ص.فا (دامنه نگیر -
damen gîr): له مپهر، کۆسپ، داوین گیر.
دامنه - ا (دامنه ن - *damene*): په راوین،
 که نار، بناری کپو، داوین.
دامنه - (دامنه ن - *damene*): تیفوئید.
دامنه دار - ص.مر (دامنه ن دار -
damene dar): به رین، پان، زۆر پان
 و درپژ، فراوان، دوورو درپژ.
داموز - ا (دام ژه - *dam vez*):
 به فرمال، زه میله، سه به ته.
دامی - ا.ص (دامی - *damî*): راوچی،
 نیچیرقان، نیچيروان.
دامی - ص.فا - ع (دامی - *damî*):
 خویناوی، خوینین.
دامیار - ا.ص (دام یار - *damyar*):
 خودان داو، که سیک که به داو راو بکات.
دامیدن - مص.ل، مص.م (دامیده ن -
damî den): شه نه با، دانه به ربا،
 به باکردن.
دامیه - ا.ص - ع (دامییه - *damîye*):
 خویناوی، سه ری شکاو که خوینی لی بی.
دامیه - ا.فر (دامییه - *damîye*): دامه،
 خانه خانه.
دان - (دان - *dan*): پاشگروه له کۆتابی
 وشه وه دیت و مانای شوین ده گه یه نی
 وه کو: ئاگردان، منداللان.
دان - ا (دان - *dan*): دانه، توو، تووم،
 ناوک، دانه ویله.
دان کردن انار - (دان که رده نی ئه نار -
dan kerdeni enar): هه لوه راندنی
 هه نار.
دانا - ص.فا (دانا - *dana*): زانا، دانا،

په کيکه له ناوہکانی په زدان.
داناچ - ص.ع (داناچ - danac): زانا.
دانادل - ص.مر (دانادیل - dana dil): دل وریا، هوشیارو به ټاگا.
داناسر - ص.مر (دانا سر - dana ser): به ټاوهز، ټاقل.
دانچه - ا (دانچه - dançe): نیسک.
دانژه - ا (دانژه - danje): نیسک.
دانس - ا.فر (دانس - dans): رهقس، سه ما، هه لپه رکي، دانس.
دانستن - مص.ل (دانیستنه - danisten): زانایی و به ټاگابوون، زانین.
داننده - ا.فا (دانهنده - danende): دانا، به ټاگا، که سپیک که شتیپک بزانی.
دانسته - ا.مف (دانیسته - daniste): زانراو.
دانسینگ - ا.فر (دانسینگ - dansîng): شوینی رهقسینی به کومه لی ژنان و پیاوان.
دانش - ا.مص (دانش - daniş): زانایی، زانست، مه عریفه ت.
دانش اباد - ا.مر (دانش اباد - daniş abad): کوری زانست و زانیاری، زانستخانه.
دانش ارا - ص.فا (دانش ارا - daniş ara): زینه تبه خشی زانست.
دانش ازم - ص.فا (دانش ازم - daniş azma): ټاکیکه رهوهی زانست.
دانش اموز - ص.فا (دانش اموز - daniş amûz): قوتابی، فیږخواز، قوتابی نامادهیی، ماموستاو ناموژگار.
دانش اور - ص.فا (دانش اور - daniş penah): په ناگهی زانست،

daniş aver: زانا، دانا، هزرقان.
دانش الفنج - ص.فا (دانش الفنج - daniş elfenc): زانست په روه، فیږخواز، زانست کوکه رهوه، خوینه وارو روښنیر.
دانش اندوز - ص.فا (دانش اندوز - daniş endûz): چاک، زانست په روه، عاشقه زانست.
دانش اندیش - ص.فا (دانش اندیش - daniş endîş): زانست، زانست په روه.
دانش بسیج - ص.فا (دانش بسیج - daniş besîc): کوکه رهوهی زانست.
دانش بهر - ص.مر (دانش بهر - daniş behr): له زانست.
دانش پزیر - ا.فا (دانش پزیر - daniş pezir): ټاره ورومهندی زانست، قابیلی فیږبوون.
دانش پرست - ص.فا (دانش پرست - daniş perest): ټاشقه زانست.
دانش پرور - ص.فا (دانش پرور - daniş perver): ره واده ری زانست.
دانش پژوه - ص.فا (دانش پژوه - daniş pijûh): خویندکاری زانکو و خویندنی بالا.
دانش پسند - ص.فا (دانش پسند - daniş pesend): زانست په سن.
دانش پناه - ص.مر (دانش پناه - daniş penah): په ناگهی زانست،

- پارټيزهري زانست. **دانشجو** - ص. فا (دانيش جو - **daniş guster**): ره واجدهري زانست.
- دانشجو** - ص. فا (دانيش جو - **daniş cû**): قوتابي زانکو، خوښکار، عه ودالتي زانست.
- دانش دوست** - ص. مر (دانيش دوست - **daniş dûst**): عاشقه زانست.
- دانش سار** - ا. مر (دانيش سار - **daniş sar**): شويوني زانست، زانستگه، زانکو.
- دانش سرا** - ا. مر (دانيش سهر - **daniş sera**): خانهي ماموستايان، قوتابخانهي پيگه ياندي ماموستايان.
- دانش سگال** - ص. فا (دانيش سيگال - **daniş sigal**): هزرغان.
- دانش سنج** - ص. فا (دانيش سهنج - **daniş senc**): هه لسه ننگينهري زانست.
- دانش فروز** - ص. فا (دانيش فوروز - **daniş furûz**): هه لگيرسيينهري زانست، روناكي به خشي زانست.
- دانش فروش** - ص. فا (دانيش فروش - **daniş frûş**): زانا، دانا، كه سيك كه زانايي خوي به رووي خه لكيدا بدات.
- دانش كده** - ا. مر (دانيش كهده - **daniş kede**): كوليچ.
- دانشگاه** - ا. مر (دانيشگاه - **danişgah**): زانستگه.
- دانشگر** - ص. فا (دانيشگر - **danişger**): هزرمه ند، نه هلي زانست، هزرغان.
- دانش گزين** - ص. فا (دانيش گوزين - **daniş guzîn**): زانست هه لبرتر.
- دانش گستر** - ص. فا (دانيش گوسته ر - **daniş guster**): ره واجدهري زانست.
- دانشمند** - ص. فا (دانيش مهنده - **daniş mend**): هزرغان، زانا.
- دانشمندانه** - ص. ق. (دانيش مهنده - **daniş mendane**): زانايانه.
- دانشنامه** - ا. مر (دانيشنامه - **daniş name**): كارنامه ي به كالوريوس.
- دانش نيوش** - ص. فا (دانيش نيوش - **daniş nîyûş**): زانست په زير، ناشقه زانست.
- دانشور** - ص. فا (دانيش قهر - **danişver**): خودان زانست، زانا، دانا، هزرغان.
- دانشومند** - ص. فا (دانيشومنده - **danişûmend**): هه كيم، زانا، دانا.
- دانشي** - ص. ن. (دانيشي - **danişî**): زانا.
- دانشيار** - ا. ص. (دانيشيار - **danişyar**): ياربندهري ماموستاي زانكو.
- دانشي مرد** - ص. مر (دانيشي مهرد - **danişî merd**): پياوي زانا، پياوي نه هلي زانست.
- دانق** - ا. ع. (دانه غ - **danex**): ۱ له سه ر ۶ ي درهم.
- دانك** - ا. (دانه ك - **danek**): دانه ويله ي وه كو: ماش، نيسك و گه نم و جوو نه و شتانه.
- دانك** - ا. (دانوك - **danuk**): جوړه تاشيكه.
- دانگ** - ا. (دانگ - **dang**): بهش، شهش يه كي مولك.

حاکم، قازی.
داورستان - ا.مر (دافه ریستان -
 daveristan): دادگا، عه داله تخانه.
داور یخانه - ا.مر (دافه ریخانه -
 davirixane): دادخانه، عه داله تخانه،
 دادگ.
داور یگاه - ا.مر (دافه ریگاه -
 daverigah): دادگا، عه داله تخانه.
داو طلب - ص.ف.ا (داف ته له ب -
 dav teleb): داو خواز.
داو یافتن - مص.ل (داف یاف تته -
 dav yaften): گه بیشتنه تاوات.
داویدن - مص.ل (دافیدهن -
 davîden): ویستن، ئیدیعاکردن، شه پرکردن.
داه - ا (داه - dah): ژماره «۱۰».
داه - ا.ص (داه - dah): که نیزهک،
 پهرستار، دایهن، ژنی سکپر.
داه - ا (داه - dahan): ئه شکهوت، دۆل.
داهل - ا (داهول - dahul): داهول،
 نیشانه یه که راوچی یان له ده ور به ری
 داوه کانیان دای ده نین تا گیانداران بترسن
 و به ره داوه که بین.
داهم - ا (داهیم - dahim): تاج، کلاوی
 پاشایی، خه رمانه ی ده وری مانگ.
داهی - ص.ع (داهی - dahî): زیرهک،
 هوشیار، به هوش، به ئاوه ز، دانا.
داهییه - ص.ع (داهییه - dahîye): زور
 زیرهک، هوشیارو دانا، بۆژن و پیانو
 به کار دی، بیتۆل.
دای - ا (دای - day): چینه دیواری گلی،
 موره.
دایگان - ا (دایه گان - dayegan):
 دایهن.

دانگانه - ا (دانگانه - dangane):
 شتیکی کهم و نزیک له یهک دانگ.
دانگک - ا (دانگهک - dangek):
 ورده دان.
دانه - ا (دانه - dane): دانه ویله، ناوک.
دانه خوار - ص.ف.ا (دانه خوار -
 dane xar): دانه ویله خور.
دانه دار - ص.ف.ا (دانه دار - dane dar):
 هه م میوه یهک که ناوک یان تووی هه بی.
دانه دان - ا.مر (دانه دان - danedan):
 شوینتی که تووی رووه کان یان ناوکی
 دره ختانی لی پرویتن که پاش سه وز بوون
 بیگوازنه وه بو شوینتیکی دی. دانه دان،
 شه تلدان، نه مامدان، شه تلجار.
دانه زن - ص.ف.ا (دانه زن - danezen):
 جوړه جادو گه ریبه که، جادو گه ر.
دانه کش - ص.ف.ا (دانه کهش -
 danekeş): سیفه تی میرو له یه که
 دانه ویله به زه ویدا به ره و شاره که ی
 راده کیشیت.
دانه نشان - ص.م.ف (دانه نیشان -
 dane nişan): جه واهیر نیشان.
دانی - ص.ع (دانی - danî): نزیک، نزم
 و خو پری.
داو - ا (داف - dav): نوره، نوره ی
 گه مان، نوره ی قومار، داواکاری.
داو برگرد - ا.مر (داف به رگه رد -
 dav bergerd): حاله تیکه له نه ردین.
داو دادن - ص.م (داف دادهن -
 davdaden): نوره پیدان.
داودی - ص.ن (داودی - dawudî):
 گولی داودی.
داور - ا.ص (دافه ر - daver): داوهر،

پیسته پاککردن و خوشه کردن.
دباغ خانه - ا.مر-ع (دهبباغ خانه - debbax xane): دهباخخانه، شوینی پیسته خوشه کردن.

دباغی - ا.مص (دهبباغی - debbaxî): خوشه کردنی پیستی حه یوانان.
دبداب - ا.ع (دهبداب - debdab): تهل، دههول، شان و شهوکت، ناوو ناوبانگ.

دبدبه - ا.ع (دهدبهبه - debdebe): دهنگی سمی چارهوئی که بهر زهوی دهکهوئی. دهنگی دههول. سهروسه دای قافلای سولتان و گه وره پیاوان.
دبران - ا.ع (دهبه ران - deberan): بورجی گا.

دبس - ا.ع (دبس - dibs): دوشاو، شیلای ههنگور یان توو یان خورما که له سه ر تاگر بکولینری و خهست بیته وه.
دبستان - ا (دهبیستان - debistan): قوتابخانه ی سه ره تایی.

دبق - ا.ع (دبیخ - dibx): جوړه گیایه که.
دهبنگ - ص (دهبه نگ - debeng): دهبه نگ، که ودهن، گیل، گهلخو، گیلر، بی ناوه ز.

دبور - ا.ع (دهبور - debûr): دهبور، بای رۆژاوا، بای خوړنشین.

دبوس - ا (دهبوس - debûs): گورز، گورزی ئاسنین، داردهستی ئه ستوری سه ر توپز.

دبوسک - ا.دهبوسه ک - (debûsek): تۆله که، نانه حاجی له ک له ک.

دبوکی - ا (دهبوکی - debûkî): تۆله که، نانه حاجی له ک له ک.

دایگانی - ا.مص (دایه گانی - dayeganî): دایکایه تی، دایه نایه تی، شیردان به مندال.

دایگی - ا.مص (دایه گی - dayegî): سه رپه رشستی و شیردانی مندال، دایکایه تی، دایه ن.

دایه - ا.ص (دایه - daye): دایه ن.
داب - ا.ع (دهتب - de'b): عاده ت، داب و نه ریت، خوو خده.

دآء - ا.ع (دهنداء - de'da'): شهوی زور تاریک، نهنگوسته چاو، شه وه زهنگ.

داماء - ا.ع (دهئماء - de'ma'): ده ریا.
دب - ا.ع (دوب - dub): ورچ، هرچ.

دب - مص.ع (دهبه به - debbe): خزین به سه ر زه ویدا وه کو مار، ته شه نه کردنی نه خووشی له له شدا، روین به چوار چنگوله، نه رمه رهوت.

دباء - ا.ع (دهبباء - debba'): کوله که.
دبابه - ا.ع (دهببابه - debbabe): تانک، دهبابه.

دبابیج - ا.ع (دهبابیج - dababîc): ههریر، ئاوریشم، دیباجه.

دبابیس - ا (دهبابیس - debabîs): ده رزی ده بنووس.

دب اصغر - ا.خ-ع (دوببی ئه سفه ر - dubbi esxer): حه وته وانه، حه فته وانان، حه وت براله، حه وته وانه ی بچووک.

دب اکبر - ا.خ-ع (دوببی ئه کبه ر - dubbi ekber): حه وته وانه ی گه وره.

دباغ - ا.ص-ع (دهبباغ - debbax): دهباخچی.

دباغت - مص.ع (دهباغه ت - debaxet):

دېبه - ا.ع (دېبه - debbe): سوراحی بچووک، دېبه، دېبوو، دېفری رزق، هیزه و کویپه و تهنه کیهی رۆن، بادانه و هو ژیتوان بوونه و ه.

دېبه خایه - ص.مر (دېبه خایه - debbe xaye): گون ئاوسیاگ، قۆری. **دیب** - مص.ع (دیب - debîb): خزین، نهرمه رۆیینه.

دبیت - ا (دبیت - debît): جووره خامه کیکی سادهیه که زیاتر بۆ ئه سته پری جل به کار دی.

دبیر - ا.ص (دبیر - debîr): مامۆستای ئامادهیی، سکریتیر.

دبیرخانه - ا.مر (دبیرخانه - debîrxane): نووسینگه، بهشی خوڤه تی له دایه ره.

دبیرستان - ا.مر (دبیرستان - debîrstan): قوتابخانه ی ناوهندی.

دبیقی - ص.ن.ع (دبیقی - debîxî): جوړه پارچه یه کی ئاوریشمه له سه ده کانی ناڅین له شاری ده بیقی میسر دا ده چنراو دروست ده کراو زۆر گرانبه ها بووه و به زۆری عه مامه یان لی دروست ده کرد.

دپارتمان - ا.فر (دپارتمان - dipartiman): ده څه ر، ویلايه ت، ستان، پارێزگه.

دثار - ا.ع (دیسار - disar): جبه، عه با، بالا پۆش.

دثور - مص.ع (دوسور - dusûr): چلکن بوونی جل، کۆن بوون و چوونه و ه ی ره سم، ژهنگاوی بوونی شیر، سرانه و ه ی نیشانه.

دثور - ص.ع (ده سور - desûr): پیاوی گران جان و ته مه ل و گومناو. خه والو.

دجاج - ا.ع (دجاج - decac): مامر، مریشک.

دجاجه - ا.ع (دجاجه - decace): يه ک مامر، يه ک مریشک.

دجال - ا.ع (دجال - decal): ریخ، شیاکه، سه رگین.

دجال - ا.ص.ع (دججال - deccal): ئاوی زتیر، زه رکه فت، درۆزن، به که سیکی درۆزن ده لێن له ئاخو زه ماندا به ر له مه هدی مونتسه زه ر ده ر ده که وئ و خه لکانیکی زۆر ته فره ی ده خوڼ و له ده وری خرده بڼه و ه.

دجاله - ا.ع (دجاله - ducale): قه تران، ده رمانیکی ره شه، داری سنه و به ر ده کولین و ئاوه که ی ده گرن.

دجی - ص.ع (دوجا - duca): تاریکی. **دچار** - ا.ص (دوچار - duçar): تووشبوون، گرفتار، موخته لا.

دخ - ا.ص (دهخ - dex): خالیسه، چاک و نایاب، تاقم و ده سته. ریز.

دخ - ا (دوخ - dux): کچ، کیژ، دویت، کناچه، که نشک.

دخ - ا.ع (دوخه - duxxe): دووکه ل. **دخال** - ص.ع (دهخال - dexxal): که سیکی خو ی له هه موو کاریک هه لقاوتیتین.

دخاله - ا.مص (دهخاله ت - dextralet): مداخله له، تیتکه لا و بوون.

دخان - ا.ع (دوخان - duxan): دووکه ل، هه موو جوړه تووتنیکی که بۆ کیشان به کاری.

دخت - ا (دوخت - duxt): کیژ، کچ، قز، دویت، کناچه.

- نوته ک.
- دخل** - مص.ع (دهخل - dextl):
دهرامهت، سود، مداخله، ئیرادگرتن.
- دخله** - ا.ع (دبخله - dixle): باتین،
تیکه ل کردنی چهند رهنگیک تا رهنگیکی
دی لی بگیرییت.
- دخم** - ا (دهخم - dexm): بۆد، قولکه ی
ژئیرزمینی، گۆر، قهبر، قه ور.
- دخمه** - ا (دهخمه - dexme): گۆر،
سهرداب، گۆری زهردهشتیان.
- دخن** - ا.ع (دوخن - duxn): ههرزن،
دوکه لکیش.
- دخنه** - ا.ع (دوخنه - duxne): یه ک دانه
ههرزن.
- دخو** - ا.ص (دبخو - dixû): کوپخا،
پیای که ودهن و گیل، ناوی پیایکی
خه لکی قه زوینه که چیرۆک و حیکایه تی
کۆمیدی به ناوه ده گپنه وه.
- دخول** - مص.ل.ع (دوخل - duxûl):
وه ژوور که وتن، چوونه ژووره وه.
- دخیل** - ص.ع (دهخیل - dexîl):
بینگانه، غه واره، په ناوه نده، که سیک خو
له کاری خه لکی هه لقورتی.
- دخیل بستن** - مص.ل (دهخیل به ستن -
dexîl besten): دهخیل که وتن،
به ستنی به ندیک به مه رقه دی یه کیک له
ئیمامانه وه له کاتی زیارهت و
مرازخواستندا.
- دخیل شدن** - مص.ل (دهخیل شوده ن -
dexîl şuden): په نابردن، دهخیل
که وتن، په نا بردنه بهر که سیک.
- دد** - ا (دهد - ded): گیانله بهری درنده،
وهک شیرو پلنگ و گورگ.
- دخت اندر** - ا.مر (دوخت ئه ندهر -
duxt ender): زړکچ.
- دختر** - ا (دوخته ر - duxter): کچ، کیش،
منالی میینه.
- دختر افتاب** - ا.مر (دوخته ری ئافتاب -
daxteri aftab): شهراب.
- دختر اندر** - ا.مر (دوخته ر ئه ندهر -
daxter ender): زړکچ.
- دختر تاک** - ا.مر (دوخته ری تاک -
daxteri tak): شهرابی ههنگور.
- دختر خم** - ا.مر (دوخته ری خه م -
daxteri xem): شهراب، شهرای
- تری.
- دختر رز** - ا.مر (دوخته ری ره ز -
daxteri rez): شهرابی تری، هیشوی
- تری.
- دختر باره** - ص.مر (دوخته ر باره -
daxter bare): کچباز، میباز.
- دختر خوانده** - ص.مر (دوخته ر خوانده -
daxter xande): زړکچ.
- دخترک** - ا (دوخته ره ک - duxterek):
کچۆله، کیشۆله.
- دختر و** - ا (دوخته رو - duxterû):
کچۆله.
- دخترینه** - ص.ن (دوخته ره رینه -
daxterîne): کچانه، کیشی لاو.
- دختندر** - ا.مر (دوخته نه ندهر -
duxtender): زړکیش.
- دختینه** - ص.ن (دوختینه - duxtîne):
کچانه، کیشی جهوان.
- دخش** - ا (دهخش - dexş): سه رهتا،
دهسپیک، هه وه لی کار یان معامله له.
- دخش** - ص (دهخش - dexş): تاریک و

د. د. ت - ا. فر (D. D. T): دهرمانی
می‌شو می‌شوول و می‌روکوژ، ناوه
کیمیایی که دی‌کوفان-ه.
ددر - ا. عا (دهدر - deder): کوچو و
بازار، دهری مال.
دده - ا (دهده - dede): بابو گه‌وره، له‌له،
که‌نیزه‌کیتک که منداډ به‌خیتو بکا.
در - ا (در - der): ناوه‌وه.
در - ا (در - der): دهرکه، دهرگا.
در - ا (در - der): دۆډ.
در - ا. ع (دور - dur): مرواری درشت.
در - ا. ع (در - der): شیر، چاکی، خیترو
به‌ره‌کته‌تی زۆر، ده‌ستکه‌وت.
درا - ا (درا - dera): زه‌نگۆله‌ی گه‌وره.
درا - ا. ع (درا - dera): زون-
درا - ا. ع (درا - dera bezûn): هه‌یوان، به‌ری‌تلا‌یی،
مح‌جه‌ره.
دراج - ا. ع (دوراج - durac): پۆر.
دراج - ا. ع (دوراجه - derace):
پاسکیل.
درا - ا. ع (درا - dera dûza): بپرو بدوری چاک، که‌سی
به‌ته‌زموون و لیتزان.
دراری - ا. ع (دراری - derarî):
ته‌ستیره‌ی پرشن‌گدار، دره‌وشه‌نی.
دراز - ص (دراز - deraz): دریتز.
دراز - ا. ع (دراز - deraz aheng):
دووری له‌به‌ر بی، ته‌وه‌ی تول به‌کاریتک
بداو دوا‌ی بخت.
دراز - ص (دراز - deraz bala):
بالا به‌رز، دریتز.
دراز - ا. ع (دراز - deramatîk):
دراماتیکی.

deraz xan: سفردی دریتز.
دراز - ص (دراز - deraz dest):
ده‌ستدریتز، ده‌سه‌لاتدار،
ده‌ستدریتزی، ته‌عه‌دا.
دراز - ص (دراز - deraz xed):
بالا به‌رز، که‌له‌گه‌ت، به‌ژن
بلند.
دراز - ا. ع (دراز - deraz keş):
راکشان له‌سه‌ر سینک.
دراز - ص (دراز - deraz keşîden):
راکشان، دریتز
بوون.
دراز - ا. ع (دراز - deraz gûş):
گو‌ی دریتز، که‌ر.
درا - ا. ع (درا - derazna):
دریتزی.
درا - ا. فر (درا - draje):
نوقلی
بادهم، حه‌بی دهرمان.
درا - ص (درا - diraset):
خویندن، زانست، فیتروون.
درا - ا. ع (درا - dura'e):
جبه.
درا - ص (درا - der'uftaden):
پیکادان، کیشمانه‌کیش کردن.
درا - ص (درا - dur efşan):
قسه شیرین، به‌زمان.
درا - ص (درا - derak):
زورحالی، دهرککار، زووفام.
درا - ا. ع (درا - diram):
شان‌نامه‌ی خه‌مین و پیکه‌نیندار.
درا - ص (درا - deramatîk):
دراماتیکی.

درآمد - ا.مر (دهرامهد - deramed):
دهرامهت، قازانج و دهستکهوت،
پیشه‌کی.

درامیدن - مص.ل (دهرامیده‌دن -
derameden): پدیدابوون، وهژوور
کهوتن، وهدهرکهوتن، رووان، سهوز بوون.
درامیختن - مص.م (ل (دهرئامیخته‌دن -
der amîxten): ئاویتته‌بوون، تیکه‌ل
بوون، تیکه‌لاوی پیداکردن، ره‌زابوون.

درانداختن - مص.م (دهرئنداخته‌دن -
der endaxten): توپردان، دهست
پیکردن، ده‌حکه‌کردن و مشت و می.

درانیدن - مص.م (دهرانیده‌دن -
deranden): درپاندن.

در آوردن - مص.م (دهرئا‌آه‌رده‌دن -
der averden): دهره‌ینان، داخل
کردن، درو‌کردن.

در اویختن - مص.ل.م (دهرئا‌آیخته‌دن -
der avîxten): هه‌ل‌واسین، توره‌کردن.

دراهم - ا.ع (دهراهیم - derahim): کوئ
درهه‌م.

درایت - مص.ع (دیرایه‌ت - dirayet):
زانین، حالی بوون، سروشت.

درایییدن - مص.ل (دهراییده‌دن -
derayîden): قسه‌کردن، گوتن، قسه‌ی
نادرست گوتن.

درب - ا.ع (دهرب - derb): دهرگای
گه‌وره، دهروازه.

دریا - ا (دهریا - derba): دهریایست،
پیتوبست.

دریاختن - مص.م (دهریاخسته‌دن -
der baxten): دۆراندن، له‌دهستدان،
به‌خشین، قه‌زدان.

دریار - ا.مر (دهریار - derbar): باره‌گا،
کو‌شکی پادشایی، دهریار.

دریاس - ا.ع (دیریاس - dirbas): شیر
درنده، سه‌گی در.

دریان - ا.ص (دهریان - derban):
دهرگاوان، په‌رده‌دار.

دریایست - ا.مص (دهریایست -
der bayîst): پیتوبستی، شایسته‌یی.

دریایستن - مص.ل (دهریایسته‌دن -
der bayîsten): پیتوبست بوون،
شایسته‌بوون.

دریچه - ا (دهربچه - derbçe): دهرکه‌ی
بچووک.

دریدر - ص (دهرییدر - derbider):
دهریه‌دهر، ئاواره، خانه‌به‌کو‌ل، سه‌رگه‌ردان.

دریر - ا.مر (دهریهر - derber): له‌پال،
له‌که‌نار، له‌باو‌ه‌ش.

دریردن - مص.م (دهری‌ورده‌دن -
derburden): رفاندن، بردن.

دریزین - ا.ع (دهریه‌زین - der bezîn):
هه‌یوان، محه‌جهره، به‌ری‌تلا‌یی.

دریست - ص (دهریست - der best):
خانوی سه‌ریه‌خۆ، قاپی باغله‌مه، گشت
له‌گشت.

دریستن - مص.م (دهریه‌سته‌دن -
der besten): به‌ستن، داخ‌ستن،
به‌ندکردن.

دریند - ا.مر (دهریه‌ند - der bend):
کو‌لانی بنیه‌ست که دهرگای هه‌بی، باریکه

رئی ناو کی‌وان، رچه‌ری، دۆل، قه‌لا،
گه‌لی.

دریند - ص (دهریه‌ند - derbend):
یه‌خسیر، گیروده، گرفتار، به‌ندی.

دریندان - ا.م. (ددریه‌ندان - derbendan): دهرگاه‌ندان، حالتی داخستنی دهرگای مالان یان موغازه و دوکانان.

دریه - مص. ع (دوربه - durbe): کارامه له کارو سهنه‌تان، مه‌علان، جه‌ریه‌زه و نازا له شه‌رو ههر کاریکی دی.

درپرده - ص (ددرپه‌رده - derperde): له‌پشت په‌رده‌وه، شاراوو و په‌نهان، په‌نهانی گوتن.

درپی - ا (ددرپه‌ی - derpey): پینه.

درپی - ق (ددرپه‌ی - derpey): له‌دوا، تاقیب کردن.

درپیچیدن - مص. م (ددرپیچیده‌ن - derpiçiden): قه‌دکردن، پیچانه‌وه، لوولکردن، ټیک‌گیران له‌گه‌ل که‌سیکدا.

درپیش کردن - مص. م (ددرپیش که‌رده‌ن - derpiş kerden): وه‌پیش خستن، دانه‌پیش.

درپیوستن - مص. ل (ددرپه‌یوه‌سته‌ن - der peywesten): په‌یوه‌ندی کردن.

دره التاج - ا.م. ع (دوره‌توتتاج - duretuttac): مرواری درشتی سهر تاجی پاشایان.

درج - مص. ع (دهرج - derc): نووسین، تو‌مارکردن.

درج - ا.ع (دهرج - derec): پی‌پلیکانه، پلیکانه، پاچینه، نه‌رده‌وان، په‌یژه، قالد‌رمه.

درجا - ق (ددرجا - derca): له‌جی وه‌ستان، مانه‌وه له‌یه‌ک پله‌و پی‌شقه‌نه‌چوون.

درجات - ا.ع (دهرجات - derecat):

پایه، پله، نمره.

درجه - ا.ع (دهرجه - derece): پله، پایه، روتبه، نمره.

درجه‌بندی - ا.مص (دهرجه‌به‌ندی - derece bendî): دابه‌شکردنی شتیک به‌سهر چند دهرجه یان چین‌وه.

درجه‌دار - ا.ص (دهرجه‌دار - derecedar): خودان پله، نه‌وشته‌ی کرابی به‌نمره، پله‌یه‌کی سویاییه له‌سهر ده‌سته‌وه تا پی‌ش نه‌فسه‌ری. راسته.

درجه - ا (دهرچه - derçe): دهرکه‌ی بچووک.

درحال - ق (دهرحال - derhal): ده‌موده‌ست، ههر ئیستا.

درخت - ا (دیره‌خت - dirext): دره‌خت، دار، ههر رووه‌کیکی گه‌وره و نه‌ستور که ره‌گ و قه‌دو لق و پوی هه‌بی.

درختستان - ا.م. (ددرختستان - dirextistan): دارستان.

درخت سنبه - ا.م. (ددرخت سونبه - dirext sunbe): دارکونکه‌ره.

درختکاری - ا.مص (ددرختکاری - dirext karî): نه‌مام ناشتن، دارناشتن.

درخت لاله - ا.م. (ددرختی لاله - direxti lale): جوړه دره‌ختیکی جوانه گولی لاله‌یی زه‌ردو نارنجی ده‌گریټ، داره‌که‌ی بو‌دروستکردنی مؤیله‌و شتی دارین به‌کار دی.

درخت مریم - ا.م. (ددرختی مریه‌م - direxti meryem): دار خورما، نه‌و دار خورمایه‌یه که وشک بوو و له‌به‌ر خاتری هه‌زده‌تی مریه‌م سهر له‌نوی ژبایه‌وه و به‌ری گرت.

درخش - ا(دوره خش - durexş):
رووناکی، ههوره تریشقه، بریسکه.

درخشان - ص.فا(دوره خشان - dur exşan):
روشن، دره خشان.

درخشیدن - مص.ل(دوره خشیده - durexşîden):
شهووق دانهوه، دره خشانهوه.

درخف - ا(دورخوف - dur xuf):
رهشه زهردهواله، زهنگه سووره.

درخواست - ا.مص(دهرخواست - der xast):
ویستن، پارانهوه.

درخواستن - مص.م(دهرخواستنه - der xasten):
خواستن، پارانهوه، داواکردن.

درخواه - ا.مص(دهرخواه - derxah):
داوا، پارانهوه.

درخور - ص.فا(دهرخور - derxûr):
شایسته، لهبار، لایهق.

درد - ا(دهرد - derd):
نازار، نهخووشی.

درد - ا(دورد - durd):
تلپه، تلته، تلف، خلتته.

دردا - (دهردا - derda):
حهیف، ئاه، ئهفسوس.

درداء - ص.ع(دهرداء - derda'):
ژنی بی ددان، ژنییک که ددانهکانی کهوتبن.

درداب - ا(دهرداب - derdab):
شهمامه.

دردار - ص.م(دهردار - derdar):
دهرکه دار، ئهوشتهی دهرگا یان قهباغی هه بی، دهرگاوان.

دردار - ا(دهردار - derdar):
سپیدار.

دردار - ا.ع(دهردار - derdar):
دهنگی دههول.

درداشام - ص.فا(دورد ئاشام - durd aşam):
تلپه ی شهراو بخواتهوه، کهسییک که پییک تا دوا چۆر هه لدا.

درداشنا - ص.م(دهردئاشنا - derd aşna):
کهسییک که خووی به نهخووشینهوه گرتبی و په ی به نهخووشینی خه لکانی دیکه بیات.

درداگین - ص(دهرد ئاگین - derd agîn):
به نازارو ژان.

درد الود - ص.مف(دهرد ئالود - derd alûd):
دهرداوی، دهردهدار.

درد الود - ص.مف(دورد الود - durd alûd):
لیل، خلتاوی.

دردانه - ا.م(دوردانه - durdane):
مروارییه کانه.

درد اور - ص.فا(دهرد ئاقره - derd aver):
نازارهین، مایه ی نازار.

درد برچین - ص.فا(دهردبه رچین - derd berçîn):
دهردلابهر، دلسووزو خه مخۆر، به لاگه ردان.

درد بیس - ا.ص.ع(دهردده بیس - debîs de):
ناره حه تی و به لا، کاری قورس، بیر، عه مه لمه نده.

دردچین - ص.فا(دهردچین - derdçîn):
دهرمانی دهرد.

دردخوار - ص.فا(دهردخار - derdxar):
هه ژارو بیینهوا، دهردهدار.

دردخوار - ص.فا(دوردخار - durdxar):
تلپه خوۆر، کهسییک که تلپه ی شهراو بخوات.

دردزده - ص.م(دهردزده - derd zede):
نهخووش، دهغه زار.

دهرده‌دار.

درستان - ص. فا (دهردسیستان -

derdsitan): دهردسین، نه‌خو‌شی لایه‌ر.

دردسر - ا. مر (دهردی سه‌ر - derdi ser):

سه‌ریه‌شه، ئاریشه‌و گرفت.

دردکش - ص. فا (دوردک‌ه‌ش -

durd keş): شه‌رایخو‌ر، شه‌رایساز.

دردم - ق (دهرده‌م - derdem): یه‌کسه‌ر،

هه‌ر ئیستا.

دردمند - ص (دهردمه‌ند - derd mend):

بیمار، نه‌خو‌ش.

دردمیدن - مص. ل (دهرده‌میدهن -

derde mîden): هه‌ل‌کردن، هاتن،

ئاوسان.

دردناک - ص (دهردناک - derdnak):

نه‌خو‌ش، به‌ئازار، دهرده‌دار.

دردنوش - ص. فا (دوردنوش -

durd nûş): خلتنه‌نو‌ش، شه‌رایخو‌ر.

دردور - ا (دوردور - durdûr): گیتراو،

گیتزه‌نگ.

درده - ا (دورده - durde): خلتنه، تلتنه.

درر - ا. ع (دوره‌ر - durer): مرواریان.

درریار - ص. فا (دوره‌ریار - durerbar):

گه‌وه‌ریار.

درریودن - مص. م (دهرر بو‌ودهن -

derr bûden): رفاندن.

در رسیدن - مص. ل (دهر ره‌سیدهن -

der resîden): گه‌ییشتن، له‌ناکاودا

هاتن.

در رفت - ا. مص (دهر ره‌فت - der reft):

وه‌ده‌رکه‌وتن، ده‌رفتاندن، هه‌لاتن.

در رفتن - مص. ل (دهر ره‌فتنه‌ن -

der reften): هه‌لاتن، پچیران، وه‌ژو‌ور

که‌وتن.

درز - ا (دهرز - derz): درز، شه‌قی

باریک.

درزمان - ا (دهرزمان - derz man):

داوی ده‌رزی بو‌ درومان، له‌ده‌رگه‌دان.

درزن - ا (دهرزن - derzen):

ده‌رزی درومان.

درزه - ا (دهرزه - derze): درز، شه‌ق.

درزه - ا (دهرزه - derze): خه‌رمانه‌ دپک

و دال، کو‌له‌دپک و دال.

درزی - ا. ص (ده‌رزی - derzî): جل

دروو، به‌رگدروو، خه‌یات.

درزیگر - ا. ص (ده‌رزیگر - derzî ger):

خه‌یات.

درس - ا. ع (ده‌رس - ders): وانه.

درساختن - مص. م (ده‌رساخته‌ن -

dersaxten): پیکه‌وه‌هه‌ل‌کردن،

سازان، گونجان.

درسار - ا. مر (ده‌رسار - dersar):

په‌رده‌ی ده‌رگا.

درسپردن - مص. م (ده‌رسپورده‌ن -

der sipurden): سپاردن.

درسپوختن - مص. م (ده‌رسیپوخته‌ن -

der sipuxten): تی‌ئاخنین.

دروست - ص (دروست - drûst):

دروست، باش، به‌جی، بی‌عه‌یب.

درستاران - ا (ده‌ره‌ستاران -

derestaran): شاگردانه، ک‌رتی

پیشوخته.

درستک - ا (دوروسته‌ک - durustek):

زیری داوی خالیسه.

درستکار - ص. فا (دروستکار -

drustkar): دروستکردار، ئه‌مین،

راست و دروست، بئ فروفیل.
درست کردار - ص.مر(دروست کردار -
 drust krdar): دروستکار.
درش - ا(دهرش - derş): ته ویله‌ی
 ته‌سپان.
درشت - ص(دوروشت - durušt): زیر،
 گه‌وره، ناهه‌موار، تونده‌ته‌بیعه‌ت.
درشت‌خو - ص.مر(دوروشت خو -
 durušt xû): به‌دخوو، تونده
 ته‌بیعه‌تی.
درشت‌گو - ص.فا(دوروشت گو -
 durušt gû): قسه‌ ناخووش، زمان
 پیس.
درشدن - مص.ل(دهرش‌ودن -
 derşuden): مژول بوون به‌کاریکه‌وه.
درشکه - ا(دوروشکه - duruşke):
 عه‌ره‌بان‌ه‌ی تریشفه، گالیسکه.
درشکه‌چی - (دوروشکه‌چی -
 duruşke çî): عه‌ره‌بان‌ه‌چی،
 گالیسکه‌وان.
درع - ا.ع(دیرء - dir'): زری، به‌رگی
 شه‌ر، قه‌لخان.
درغاله - ا(ده‌رغاله - derxale): دۆل،
 نیوان دوو کیتو.
درغم - ا(ده‌رغهم - derxem): ناوی
 ئاهه‌نگیکی کونی موسیقای ئیرانییه.
درغمی - ص.ن(ده‌رغمی - derxemî):
 ناوی جوړه شه‌رابیکه، که‌گوایه له‌گوندی
 ده‌رغمی سهر به‌سه‌مه‌رقه‌ند دروست
 کراوه.
درفش - ا(دیره‌فش - direfş): دره‌وشه‌ی
 پینه‌دۆزان.
درفش - ا(دوره‌فش - durefş): عه‌له‌م،

به‌یداخ.
درفشان - ص.فا(دوره‌فشان -
 durefşan): دره‌وشاوه، روناک،
 شه‌کاوه.
درفشی - ص.ن(دوره‌فشی - durefşî):
 درکه‌یه بۆ که‌سی ناسراوو ناودار، که‌سیک
 به‌چاکه یان خراپه ناوی ده‌رکردی.
درفشیدن - مص.ل(دوره‌فشیدن -
 durefşîden): دره‌وشانه‌وه، شه‌کانه‌وه.
درفجک - ا(ده‌رفه‌نجه‌ک - derfencek):
 دیوه‌زمه، کابوس، مۆته‌که، پیره‌ه‌قۆک.
درق - ص.ع(ده‌رغ - derx): ره‌ق.
درق - ا.ع(ده‌رغ - derex): سوپهر.
درقاء - ا.ع(ده‌رغاء - derxa'): هه‌ور،
 عه‌ور.
درقه - ا.ع(ده‌رغه - derexe): سوپهر.
درک - مص.ع(ده‌رک - derk): گه‌یشتن
 به‌مه‌به‌ستیک، په‌ی بردن، حال‌ی بوون.
درک - ا.ع(ده‌رک - derek): سه‌نده،
 بنکی شتیکی وه‌کو بیر یان ده‌ریا، بنی
 دۆزه‌خ.
درکار - ص(ده‌رکار - derkar):
 پیویست، به‌کاربراو.
درکردن - مص.م(ده‌رکه‌رده‌ن -
 derkerden): ده‌رکردن.
درکشیدن - مص.م(ده‌رکه‌شیدن -
 derkeşîden): نوشین، بئ ده‌نگ
 بوون، کشانه‌وه، که‌نارکه‌وتن.
درکوهی - ا.مر(دوری کوهی -
 duri kûhî): جوړه به‌ردیکه له‌بلور
 ده‌چیت.
درگاله - ا(ده‌رگاله - dergale): چلوره
 که به‌گوته‌سه‌بانانه‌وه دپته‌ خواری.

درما - ا. (derma - درما) : کهرویشک، خه‌رگوش.

درمان - ا. (derman - درمان) : دره‌مان، ده‌وا، چاره، عیلاج.

درماندن - مص. ل. (dermanden) : مــــانددوووون، داماووون، بیچاره‌ووون، هه‌ژاریووون.

درمانگاه - ا. مر. (derman-gah) : دره‌مانگاه-
dermangah : نه‌خوشخانه‌ی بچوووک، تیمارستان.

درم خرید - ص. مف. (direm xerîd) : به‌نده، که‌نیزه، غولام یان که‌نیزه‌کیک که به‌پاره و پوول کپ‌درابی.

درم‌سرا - ا. مر. (direm sera) : کارگه یان شویتنی که سکه‌ی تیا لی بدری.

درم سنج - ص. فا. (direm senc) : سه‌راف، که‌سپیک که پاره‌ی چاک و خراو لیکدی جیا بکاته‌وه، پولناس.

درم‌سنگ - ا. مر. (direm seng) : دیره‌م سه‌نگ- یه‌ک دره‌مدابی.

درمق - ا. ع. (dermex - درمه‌خ) : ئاردی سپی.

درم گزین - ص. فا. (direm guzîn) : دیره‌م گوزین- پاره‌گۆره‌ده‌وه.

درمل - ا. ص. (durmul - دورمول) : دانه‌وێله‌ی نه‌گه‌ییوو، فه‌ریک.

درمنده - ص. (dermende - درمه‌نده) : داماو، بیچاره، بی‌توانا، هه‌ژار.

درگاه - ا. مر. (dergah - درگاه) : ده‌رکه، ده‌رگا، ئاستانه، باره‌گا.

درگاهی - ص. ن. (dergahî - درگاهی) : ده‌رمائی، ده‌رگایی، نه‌و نه‌سپه‌ی که له کۆندا له‌به‌ر باره‌گای پاشادا به‌ئاماده‌یی راده‌گیرا.

درگ‌زاندن - مص. م. (der guzeranden) : تیپه‌په‌راندن، له‌واده‌به‌ده‌ر کردن.

درگ‌زشت - ا. مص. (der guzeşt) : مردن، وه‌فات.

درگ‌زشتن - مص. ل. (der guzeştên) : تیپه‌په‌رین، چاوپۆشین له‌خه‌تای که‌سپیک، لیبوردن.

درگر - ا. ص. (durger - دورگه‌ر) : ره‌نده، دارتاش.

درگ‌رفتن - مص. ل. (dergiriften) : ئاگرگرتن، هه‌لگیرسان، سووتان، کارتیکردن.

درگ‌سلانیدن - مص. م. (der geselanîden) : پچه‌پارچه‌کردن.

درگه - ا. مر. (dergeh - درگه‌ه) : ده‌رگا، ده‌رکه.

درگیر - ا. ص. (dergîr - درگیر) : گرفتار، گیرۆده، هه‌لگیرسانی شه‌رو شو‌ر، تووش بوون، پیکادان.

درگیرانیدن - مص. م. (der gîranîden) : هه‌لگیرساندن، ئاگر، ئاگره‌لکردن.

درلک - ا. (dirlik - دیرلیک) : کراسی بی قۆل. کراسی قۆل کورت.

درم - ا. (direm - دیره‌م) : دره‌م.

درواخ - ص (دورثااخ - durvax):
مه حكه م، قايم، تهن دروست، ساغله م، بئ
عهيب، چابوونه وه له نه خوشی، هه ستانه وه
له نه خوشی.

دروازه - ا (دورثاازه - dervaze):
دروازه، دهروازهی شار، دهروازهی قهلا،
دهرگای گه وره.

دروازه بان - ا. ص (دورثااژه بان - dervazeban):
دهروازه بان.

درواژ - ص (دورثااژ - dervaj):
سه رگه ردان، به ره واژ، سه رنگون،
دهمه ونخون، مشهخت.

دروان - ا. ص (دورثان - dervan):
دهرکه وان، قاپچی.

دروانه - ا (دورثانه - dervane):
کونیکه له سه ریان ده کری و به نه رده وان
هاتووچوی پیتدا ده کری.

درواه - ص (دورثاه - dervah):
سه رگه ردان، ویتل.

دروایست - ا. ص (دورثایست - dervayîst):
پیتویستی.

دروب - ا. ع (دوروب - durûb):
ریگه، دهروازه.

دروب تارس - ا (دوروبیتارس - derû bitars):
جوړه گیایه که.

دروپ - ا. فر (دروپ - drûp):
میوه، میوه یه که له یهک ناوک پتری نه بی.

دروود - ا (دورود - durûd):
دوعا، سلاو، پارانه وه، درود.

دروودگر - ا. ص (دورودگر - durûdger):
دارتاش.

دروودن - م. ص (دورودن - durûden):
دره وکردن.

درمنه - ا (دهرمنه - dermene):
جوړه گیایه کی خوړسکه.

درن - ا. ع (دهرن - deren):
چلک، کیم، زوخواو.

درنا - ا (دورنا - durna):
قوینک، قورینگ.

درنده - ا. فا (دهرنده - derende):
درنده.

درنشاختن - م. ص (دهرنیشاخن - dornişaxten):
دانیشاندن، جیکردنه وه.

درنشاندن - م. ص (دهرنیشاندن - der nişanden):
دانیشاندن.

درهنگ - ا (دیرهنگ - direng):
زربینگ (دهنگی پیکادانی دووشتی کانزایی)،
دهنگی زهنگ، زربینگ.

درنگ - ا (دیرهنگ - direng):
درهنگ.

درنگریستن - م. ص (دهرنگریستن - dernigrîsten):
نیگاکردن، ته مه شاگردن، دیقه ت دان.

درنگیدن - م. ص (دیرهنگیدن - direngidîden):
درهنگ کردن، دواکه وتن.

درنوردیدن - م. ص (دهرنه قه ردیدن - der neverdîden):
برینی ریگه، لیکپیتچان.

درنوشتن - م. ص (دهرنه قه شستن - der neveşten):
ریگه برین.

درو - ا. ص (دیرهو - direw):
درو.

دروا - ا. ص (دورفا - derva):
زهرورت، پیتویستی، ئیحتیاج.

دروا - ص (دورفا - derva):
هه لواسراو، سه رگه ردان، سه رنگون، به ره واژ، ئاو وژوو.

درونده - ا.فا (دیرشه‌نده - dirvende):
دره‌وکه‌ر، دروینه‌وان.

دروده - ا.مفف (دروده - drûde):
دره‌وکه‌راو.

دروز - ا.ع (دوروز - durûz): درزان.
دروز - ا.ع (دوروز - durûz): تایفه‌یه‌کی
مه‌زه‌بیه‌یه که زیاتر له چیاکانی لوینان و
سوریا ده‌ژین.

دروز را - ا.ف (دروز را - drûz ra):
جۆره گیایه‌که.

دروس - ا.ع (دوروس - durûs): وانه‌کان.
دروش - ا.د (دیره‌وش - direwş):
دره‌وشه.

دروع - ا.ع (دروء - drû'): زری، جلکی
شه‌پ.

دروغ - ا.ع (دوروغ - durûx): درۆ، ناراست.
دروغ باف - ص.ف (دوروغ باف - durûx baf):
درۆزن، فیشالباز.

دروغ پرداز - ص.ف (دوروغ پرداز - durûx perdaz):
درۆزن.

دروغ‌زن - ص.ف (دوروغ زن - durûx zen):
درۆزن.

دروغ‌سار - ص.م (دوروغ‌سار - durûxsar):
درۆزن.

دروغگو - ص.ف (دوروغگو - durûxgû):
درۆزن، درۆکه‌ر.

دروغ‌یینون - ا.ع (دوروغ‌یینون - durûxînon):
جۆره گیایه‌که.

دروک - ا.ع (دوروک - durûk): ته‌راشه‌دار،
ورده‌چیلکه.

دروگر - ص.فا (دیره‌وکه‌ر - direw ger):
دروینه‌وان، دره‌وکه‌ر.

درون - ا.ع (درون - derûn): ناو، ناخ، دل

و ده‌رون و ناخ.

درون - ا.ع (درون - derûn): جۆره
کولتیره‌یه‌که که زه‌رده‌شتیه‌کان بۆ هه‌ندی
بۆنه‌و ئاهه‌نگی ئایینی ده‌ییرژین.

درون پرور - ص.فا (درون په‌رقره‌ر -
derûn perver): ده‌رون په‌ره‌ر،
که‌سه‌ی که ناخی خۆی پاک بکاته‌وه،
جوامپ، مرۆڤه‌ره‌ر.

درونج - ا.ع (درونه‌ج - derûnec): جۆره
گیایه‌که.

دروند - ا.ع (دهرښه‌ند - dervend):
قولاپ، چنگال.

دروند - ص.ع (دورښه‌ند - durvend):
کافر، بیدین، یاخی، به‌دکار.

درون سو - ا.م (درون سو - derûn sû):
دیوی ناوه‌وه.

درون گرای - ا.م (درون گه‌رای -
derûn gerayî): ناخپه‌ره‌ری.

درون نگری - ا.م (درون نیگه‌ری -
derûn nigerî): ده‌رون‌پوانی.

درونه - ا.ع (درونه - derûne): ناوه‌وه،
سک.

درویدن - م.م (دیره‌ښه‌یدن -
direvîden): دروینه‌کردن.

درویزه - ا.م (دهرښه - dervîze):
دهرۆزه، دهرۆزه‌کردن، سوال کردن.

درویش - ا.ص (دهرښ - dervîş):
قه‌له‌نده‌ر، بینه‌وا، گۆشه‌نشین، خه‌لوه‌تگیر،
سوڤی، گه‌دا.

درویشانه - ق.ص (دهرښه‌شانه -
dervîşane): فه‌قیرانه، ده‌رویشانه.

دره - ا.ع (دره - dere): ده‌ره، دۆل.

دره - ا.ع (دوره - dure): مرواری.

دریای نور - ا. م. ر (دهریای نور -

deryay nûr: پارچه ئەلماسییکی
بەناوبانگە، لاکیشەییە.

دریجان - **ا** (دەریجان - **derîcan**):
بروانە: دریگان.

دەریچە - **ا** (دەریچە - **derîçe**): دەرکە
بچووک، دەلاقە، کلایوژژنە.

دریدن - **م** (دەریدەن - **derîden**):
دراندن، پارچە پارچەکردن.

دریغ - **ا** (دەریغ - **derîx**):
ئەفسوس، مەخابن، داخ، پەشیمانی،
قسور، دریغ.

دریغا - **ا** (دریغا - **dirîxa**): ئەو
بەداخەو، حەیفی، مەخابن، ئەفسوس.

دریک - **ا** (دەریک - **derîk**): جۆرە
سکەپەکی زێری ۸۴۰ گرامی سەردەمی
هەخامەنشییەکانە.

دریگان - **ا** (دەریگان - **derîgan**): سێ
بەش، سیپەکی کەلوەکانە لە جەم
هەندییەکان.

دریواس - **ا** (دەریواس - **derîvas**):
چوارچێوەی دەرگا.

دری وری - **ا** (دەری وری - **derî verî**):
قەسە هەلەق و مەلەق،
هەرزەوێژی.

دریوزە - **ا** (دەریوزە - **deryuze**):
دەرۆزە، سوڵ، گەدایی، پارسەکی.

دریوش - **ا** (دەریوش - **deryûş**):
دەرویش، قەلەندەر، هەزار، سوۆفی،
سوڵکەر.

دژ - **ا** (دیز - **diz**): قەلا، حەسار.

دژ - **ا** (فر (دوز - **duz**): بڕیک، بڕیک
دەرمان کە بە یەک جار بخوێ.

دزد - **ا** (دوزد - **duzd**): دز.

دزدافشار - **ص** (دوزد ئەفشار - **duzd efşar**):
شەریکە دز.

دزدانە - **ص** (دوزدانە - **duzdane**):
دزانە، بەدزییەو، دزناسا.

دزدبازار - **ا** (دوزد بازار - **duzd bazar**):
دز بازار، شوێنی کە پێ
بێ لە دزی و گیرفانبەری و فیل و
دەستبەری.

دزدکی - **ق** (دوزدەکی - **duzdekî**):
بەدزییەو.

دزدگاه - **ص** (دوزدگاه - **duzdgah**):
شوێنی دزان.

دزدگیر - **ص** (دوزدگیر - **duzdgîr**):
دزگر.

دزدیدن - **م** (دوزدیده - **duzdîden**):
دزین.

دزغاله - **ا** (دیزغاله - **dizxale**):
سەنگەر، قەلا، حەسار، پەنا.

دزک - **ا** (دیزەک - **dizek**): قەلا
چکۆلە.

دزک - **ا** (دەزەک - **dezek**): دەستەسێ.

دزندیس - **ق** (دیزەندیس - **dizendîs**):
بەرانبەر و یەکسان، ئاشکرا، دیار،
یەکسەر.

دزهرج - **ا** (دیزهوج - **dizhurc**): بیت
المقدس.

دژ - **ا** (دیز - **diz**): قەلا، حەسار.

دژ - **ا** (دوژ - **duj**): دژ، بەد، ناشیرین.

دژاباد - **ص** (دوژئاباد - **duj abad**):
بەدخوو، توپەو توپۆ.

دژ اگاه - **ص** (دوژ ئاگاه - **duj agah**):
توندە تەبیەت، توپە،
نەزان و بێ تەربیت.

خه مناک، تورې، زاهید، خواناس.
دژگوار - ص. مر (دوژگوار - دژگوار -
 dujguvar): به دهه رس، خوار دنییک که
 به ناسانی هه رس نه یی.
دژم - ص (دوژم - dujem): دلته ننگ،
 بیتار، خه مبار، په شیتاو.
دژمان - ص (دوژمان - dujman):
 خه مبار، دلته ننگ.
دژمناک - ص (دوژمناک -
 dujemnak): بیتار، خه مناک،
 بیتاقت.
دژمنش - ص. مر (دوژمنش -
 dujmenis): به دنیها، دلته ش، بیتار.
دژن - ص (دوژن - dujen): تفت و تیش،
 تورې و تری.
دژنام - ا. مر (دوژنام - dujnam):
 جوتین، دژوتین، جنیتو، سخت.
دژند - ص (دوژند - dujend): تفت و
 تیش، تورې و تری، تونده ته بیعت.
دژواخ - ا (دوژواخ - dujvax): حه یف،
 مه خابن، خه مبار، دلته ننگ.
دژوار - ص (دوژوار - dujvar): دژوار،
 زه حمت، سخت، ناسته ننگ.
دژوان - ا (دوژوان - dujvan): حه یف،
 مه خابن، به داخه وه، ئه فسوس.
دژه - ا (دوژه - duje): تورې.
دس - ا (دیس - dis): وهک، هاوت،
 هاوشیتو.
دس - مص. ع (دهس - des): قه شیتن،
 شتیک له بن عاردی شاردنه وه،
 ده سیسه کردن له که سیک.
دساتیر - ا. ع (دهساتیر - desatîr):
 ده ستور، ده ستوران.

دژ الود - ص. مر (دوژ الود - duj alûd):
 تورې، به دخوو.
دژالون - ص (دوژ الون - duj alûn):
 دلته ش، به دنیاز، به دکرده وه، به دخوو.
دژاهنگ - ص. ف. ا (دیزه ناهنگ -
 dij aheng): تیرهاویشتن به ره و قه لا.
دژبان - ا. ص (دیزبان - dijban):
 قه لادار، نیگابانی قه لا و حه سار.
دژبانی - ا. مر (دیزبانی - dijbanî):
 به شیکه له ده زگای سوپا بو چاودیری
 کردارو رهفتاری سه ربازان، ئینزییاتخانه.
دژبراز - ص. مر (دوژبراز - duj beraz):
 ناشیرین، تورې، ته معکار.
دژبرو - ص. مر (دوژبرو - dujberû):
 رووگرژ، مۆن، به دخوو، تورې.
دژپسند - ص. ف. ا (دوژ په سهند -
 duj pesend): درژپه سن، خواناس،
 عابید.
دژپیه - ا. مر (دهژپیه - dej pîh): لوو،
 غوده.
دژخیم - ا. ص (دوژخیم - dujxîm):
 به دخوو، ناشیرین، دلته ش، میرغه زه ب.
دژدار - ا. ص (دیزدار - dijdar):
 پاسه وانی قه لا.
دژغاله - ا. مر (دیزغاله - dijxale):
 سه نگر، مه ته ریز، قه لا، حه سار، په نا.
دژک - ا (دوژک - dujek): ئاوله،
 تلوق، گری، لووی بچووک.
دژک - ا (دیزک - dijek): قه لای
 بچووک.
دژکاک - ا (دیزکاک - dijkak):
 داله که رخوره، سه رگر، سیسار که که چه له.
دژکام - ص. مر (دوژکام - dujkam):

دساتین - ا.ع (دهساتین - desatîn): ژبې
عودو که مان و ئامپره موسیقاییه کانی
دیکه.

دسایس - ا.ع (دهسایس - desayîs):
دهسیسه، پیلان.

دست - ا (دهست - dest): دهس.

دست اب - ا.مر (دهست تاب - dest ab):
ئاوئ که دهست و رووی پئ بشوردی.

دستادست - ق.ص (دهستادهست -
desta dest): سهوداو معامله‌ی نه‌قد.

دستار - ا (دهستار - destar): میزهر،
عه‌مامه، شاشک، سه‌روپیچ.

دستاران - ا (دهستاران - destaran):
کرتی پیشوخته، شاگردانه و به‌خشیشیک
که به شاگرد خه‌یات دهدی.

دستاریند - ا.ص (دهستارینه‌ند -
destarbend): عه‌مامه به‌سهر، میزهر
به‌سهر، مه‌لا، شاشک به‌سهر.

دستارچه - ا (دهستارچه - destarçe):
ده‌سروکه‌ی دهست، ده‌سوک، ده‌سته‌سری
چووک.

دستارخوان - ا.مر (دهستارخان -
destarxan): سفره، سفره‌ی گه‌وره.

دستاس - ا.مر (دهستاس - destas):
دهستار.

دستاسنگ - ا.مر (دهستاسه‌نگ -
destaseng): قوچه‌قانی، قه‌لماسنگ،
به‌رده‌قانی.

دست افزار - ا.مر (دهست ته‌فزار -
dest efzar): ئاله‌تی دهست، ئاله‌تیک
که به‌دهست بیگرن و کاری پئ بکن.

دست افشار - ص.مف (دهست ته‌فشار -
dest efşar): ههر شتی به‌دهست

بگوشری، میوه‌یه‌ک به دهست بوشری و
ئاوه‌که‌ی بگرن.

دست افشان - ص.مف (دهست ته‌فشان -
dest efşan): توویک که به دهست توو
بدری.

دست افشان - ص.فا (دهست ته‌فشان -
dest efşan): سوپوسه‌ماو دهست
بادان.

دست افشانندن - مص.ل (دهست
ته‌فشانندن - dest efşanden):
ده‌ستبه‌رداروونی شتیک، سه‌ماکردن،
ته‌کاندانی دهست به‌دهم سه‌ماو
هه‌لپه‌رکپوه.

دستاق - ا (دوستاغ - dustax): زیندانی
به کۆت و زنجیر، حه‌پس و به‌ند.

دست آموز - ص.مف (دهست ئاموز -
dest amûz): ده‌سته‌مۆ.

دستان - ا (دهستان - destan): دهست،
دهستان.

دستان - ا (دهستان - destan): فیل،
حیله، سروود، ئاواز، حیکایه‌ت و
ته‌فسانه.

دستان - ا.ع (دهستان - destan):
ژبې عودو که مان و ئامپره موسیقیه‌کانی
دی.

دست انداختن - مص.م (دهست ته‌نداختن -
dest endaxten): ده‌ستدریژکردن،
ده‌ستخه‌رۆکردن، گالته‌پیکردن، پئ
رابواردن.

دست انداز - ا.م (دهست ته‌نداز -
dest endaz): جیی دهست دانان، وه‌کو
ده‌سکی کورسی و قه‌نه‌فه، کو‌سپی سهر
جاده.

دست اندرکار - ص. مر (دهست نه‌نده‌رکار - dest berencen): بازن، ده‌ستبه‌ند، بازن، موچه‌وانه.

دست بسرکردن - مص. م (دهست به‌سهر کهرده‌ن - dest beser kerden): ده‌ست پیوه‌نان.

دست‌بند - ا. مر (دهست به‌ند - dest bend): بازن، که‌له‌پچه، جوړه شاییه‌که که ده‌ست دهنیو ده‌ستی یه‌کتر دهنین و دهره‌قسن.

دست بوس - ص. ف. فا (دهست بوس - dest bûs): ده‌ستو و موج.

دست پاچه - ص. مر (دهست پاچه - dest paçe): شپ‌رزو په‌له‌پهل، په‌له‌پروزی.

دست پاک - ص. مر (دهست پاک - dest pak): دروستکارو نیمین، هه‌ژارو ده‌ست‌کورت.

دست پخت - ص. مف (دهست پوخت - dest puxt): ده‌ستاو.

دست پرور - ص. مف (دهست په‌رقهر - dest perver): په‌رورده‌ی ده‌ستی که‌سیک، نه‌وه‌ی په‌رورده‌ی ده‌ستی که‌سیک بی.

دست پیچ - ص. مف (دهست پیچ - dest pîç): نه‌و شته‌ی به‌ده‌ست پیچ‌رابی و به‌سترا بی، نه‌وزاری ده‌ست.

دست پیمان - ا. مر (دهست په‌یمان - dest peyman): نه‌و پاره‌و کالایه‌ی که به‌ر له زه‌ماوند له‌لایه‌ن زاواوه بو مالی بوکی بنی‌دری.

دست تنگ - ص. مر (دهست ته‌نگ - dest teng): ده‌ست‌کورت، هه‌ژاری، نه‌بوونی.

دست‌جرد - ا (دهست جیرد - dest cird):

دست اندرکار - ص. مر (دهست نه‌نده‌رکار - dest ender kar): ده‌ست به‌کار، که‌سیک که ده‌ستی له کاریک هه‌بی.

دستان سرا - ص. فا (دهستان سهر - destan sera): نه‌غمه‌خوان.

دستاويز - ا. مر (دهستاویز - destavîz): نه‌وزار، بیانو، بیانگ، نه‌وزارو ناله‌تی ده‌ست.

دست باز - ص. مر (دهست‌باز - destbaz): ده‌ست‌کراوه، به‌رچاو‌تیر، به‌خشنده، دلاوا.

دست باف - ا. ص (دهست باف - dest baf): ده‌ست چن، شتی‌ک به‌ده‌ست چنرابی، به‌ده‌ست ته‌نراو.

دست‌بانه - ا. مر (دهست‌بانه - dest bane): ده‌ست‌کیش، ده‌سته‌وانه.

دست برآوردن - مص. ل (ده‌ست به‌رئافه‌رده‌ن - dest ber averden): ده‌ست‌به‌رزکردن، ده‌ست به‌رز کرده‌وه بو دوعاو پارانه‌وه یان گرته‌ی شتی‌ک.

دست‌برد - ا. مص (ده‌ست برد - dest burd): دزی، ده‌ست پیش‌کهری، ته‌ر ده‌ستی.

دست برداشتن - مص. ل (ده‌ست به‌رداشته‌ن - dest ber daşten): ده‌ست به‌رزکردن، ده‌ست هه‌ل‌گرتن، چاو‌پوشی کردن، وازه‌ینان.

دست بردار - ص. فا (ده‌ست به‌ردار - dest berdar): وازه‌ینه‌ر، ده‌ست هه‌ل‌گر.

دست‌بردن - مص. م (ده‌ست بورده‌ن - dest burden): گوین.

دست برنجن - ا. مر (ده‌ست به‌ره‌نجه‌ن -

گوند، زهوی و مولکی کشتوکالی.
دست چپی - ص. ن (دهستی چهپی - dest draz): به دهست و دهسه لات، دهستدریژ.

دستر - ا (دهسته - dester): هه‌په‌ی دهستی، هه‌په‌ی بچووک، داسولکه.

دسترس - ص. مر (دهست رهس - dest res): شتی که دهست بیگاتی.

دسترسی - ا. مص (دهست رهسی - dest resî): قودرته، ئیراده، توانا، توانای به دهست هینانی شتی.

دسترنج - ا. مر (دهست رهنج - dest renc): کرئ، هه‌ق کرپی کارو رهنج، به رهنجیامی رهنج‌دان و زه‌حه‌تکیشان.

دستره - ا. مر (دهسته‌ره - destere): هه‌په‌ی دهستی، داسولکه.

دست ریس - ص. مف (دهست ریس - dest rîs): ریسراو به دهست، دهستریس.

دست زدن - مص. ل (دهست زه‌دهن - dest zeden): چه‌پله‌لیدان.

دست ساز - ص. مف (دهست ساز - dest saz): دهستتکرد، به دهست دروستکراو.

دست شستن - مص. ل (دهست شوسته‌ن - dest şusten): دهست شوژدن، دهست شوژدن له شتی.

دستشویی - ا. مر (دهست شویی - dest şûyî): دهستشور.

دستغاله - ا (دهست غاله - dest xale): داسولکه.

دستفال - ا. مر (دهست فال - dest fal): سفتاح، هه‌وه‌ل فروش، دهشت.

دستفروش - ص. فا (دهست فروش - dest frûş): دهسفرۆش، دهسگیپ،

دست چرب - ا. مر (دهست چه‌رب - dest çerb): دهست به‌خیر.

دست چمک - ا. مر (دهست چه‌مه‌ک - dest çemek): ته‌ر دهستی، چاپوکی، به دهسه لات، سه‌رکه‌وتن.

دست چوب - ا. مر (دهست چوب - çûb dest): دار دهست، دارعاسا.

دست چین - ص. مف (دهست چین - dest çîn): دهستچن، میوه‌یه‌ک یان شتی که به دهست کرابیته‌وه و چنرابی.

دست‌خط - ا. مر (دهست خه‌ت - dest xet): دهست خه‌ت.

دست‌خوان - ا. مر (دهست خان - dest xan): سفره، خوانچه.

دست‌خوش - ص. مر (دهست خوش - dest xûş): ژیردهسته، زه‌بوون.

دست خوش - ا (دهست خوش - dest xûş): ئافه‌رین، دهستخۆشانه، ئه‌و به‌خشیشیه‌ی براوه‌ی قومار ده‌یدات به که‌سپک.

دست خون - ا. مر (دهستی خون - destî xûn): دوا دهستی قومار بو که‌سپک هه‌موو شتیکی دۆراندبی.

دست دادن - مص. ل (دهست داده‌ن - dest daden): ته‌وقه‌کردن، چه‌فک، په‌یمان به‌ستن، ده‌وله‌مه‌ند بوون.

دست داشتن - مص. ل (دهست داشته‌ن - dest daşten): دهست رو‌ییشتن، دهست هه‌بوون.

دست دراز - ص. مر (دهست دراز -

چه رچی.

دستک - ا (دهستهک - destek): دهست
 ئاسا، دهفته رچی هه ساو.

دستکار - ا.ص (دهست کار - destkar):
 کاری دهست، دهستکرد، هاوکارو
 هاو دهست.

دستکاری - ا.مص (دهستکاری -
 destkarî): گۆرین، دهستکاری، دهست
 لێدان.

دستک زدن - مص.ل (دهستهک زه دهن -
 destek zeden): چه پله لێدان.

دستک زن - ص.فا (دهستهک زن -
 destek zen): موترب، سه ماکار.

دستکش - ا.مر (دهست کهش -
 dest keş): دهستکیش، په نجه وانه.

دستکش - ص.م (دهست کهش -
 destkeş): دهست هینان به شتی کدا،
 گه داو سوال کهر، هه قدهست، کارامه.

دست کشیدن - مص.ل.م (دهست
 کهشیدن - dest keşîden): دهست
 هه لگرتن، دهست پیداهیتان.

دست کله - ا (دهست کهله - dest kele):
 هاو وینه، هاوتا، په تیک که دهستی
 ئه سب یان هیستری پی ده به ستن.

دستگاله - ا (دهست گاله - dest gale):
 داسولکه.

دستگاه - ا.مر (دهستگاه - dest gah):
 سهروهت و سامان و سه رمایه ی زۆر،
 کارگه و کارخانه، تواناو دهسه لات، شان و
 شه و کت و سهروهت، ئازای به دهن.

دستگرد - ا (دهستگیرد - dest gird):
 شاره دی، مه زرا، کو شک و سه رای چهند
 نهومی.

دست گردان - ا.مص (دهست گهردان -
 dest gerdan): دهستاو دهستکردن.

دست گزین - ص.مف (دهست گوزین -
 dest guzîn): هه لێژاردن، دهست بژیر،
 هه لێژارده.

دست گشادن - مص.م (دهست گوشادهن -
 dest guşaden): دهست کردنه وه،
 ئاماده بوون بۆ ئه نجامدانی کاری، دهست
 بلاو.

دست گیر - ص.فا (دهستگیر -
 dest gîr): دهستگر، که سییک یارمه تی
 که سییکی دی بداو دهستگرویی بکات،
 که سییک دهستگیر بکری، یه خسیر،
 گیرۆده، دهسک.

دستگیره - ا.مر (دهست گیره -
 dest gîre): دهستگر، دهسک.

دستلاف - ا (دهستلاف - dest laf):
 هه وه ل فروش، سفتاح، بیعانه، دهشت.

دستمال - ا.مر (دهست مال -
 dest mal): دهر سوک، دهسته سر،
 دهسمال.

دستمالی - ا.مص (دهست مالی -
 dest malî): دهست پیداهیتان.

دست مایه - ا.مر (دهست مایه -
 dest maye): دهسمایه، سه رمایه.

دستمرد - ا.مر (دهست مهرد -
 dest merd): هاوکار، یاریده دهر.

دستمزد - ا.مر (دهست موزد -
 dest muzd): دهسمز، کری،
 هه قدهست.

دستنبو - ا.مر (دهسته نبو -
 destenebû): شه مامه.

دست نشانده - ص.مف (دهست نیشانده -

dest nişande): دهست نیژ، که سیک
که به ویستی که سیک دی له سهر کاریک
دانرابی و گوپرایه لی نهو بی.

دست نماز- ا. مر (دهست نماز-
dest nmaz): دهست نوپژ.

دست نوشت- ا. ص (دهست نوشت-
dest nûşt): دهست نووس، دهست خهت،
نامه.

دستوار- ا. ص (دهستوار- destvar):
دهست ئاسا، دار دهست، دارعه سا،
که له پچه.

دستوار- ا. ص (دهستوار- destvar):
هاوکار، یاریده دهر.

دستوان- ا. مر (دهست فان- dest van):
که له پچه، بازن، بازوبه ند، دهسته وانه،
په نجه وانه، دهستکیش.

دستور- ا. (دهستور- destûr): یاساو
رئسا، ریچکه و ریباز، فه رمان، دهستور.

دستور- ا. ص (دهستور- destûr):
خاوهن کورسی، وه زیره، راو پژکار، کاری
دهستی.

دسته- ا. (دهسته- deste): دهست ئاسا،
دهسته، تا قم، گروپ، دهسک: دهسکی
خه نجه ر، دهسکی ته ور، چه پک، تیپ.

دسته بندی- ا. مص (دهسته بندی-
deste bendî): تا قم به ندی، تا قم

تا قمینه، دهسته به ندی، دهسته ساز کردن دژی
که سیک یان کومه لیک، کومه لسانی.

دسته دار- ص. مر (دهسته دار-
deste dar): دهسک دار، سهردهسته و

فه رمانده ی دهسته یه ک له سوپا.
دستیاب- ص. فا (دهست یاب-

dest yab): دهستکه وت، به دهست

هاتو، به دهست هینراو، دهستکه فت.

دستیار- ا. ص (دهستیار- destyar):
یاریده دهر، هاوکار.

دستیاره- ا. مر (دهست یاره-
dest yare): که له پچه، بازن.

دست یازیدن- مص. ل (دهست یازیده-
dest yazîden): دهست در پژ کردن.

دست یافتن- مص. م (دهست یافته-
dest yaften): سهرکه وتن، دهسه لات

په یداکردن.

دستینه- ا. (دهستینه- destîne):
که له پچه، بازن، دهستکیش، ئیمزا.

دسر- ا. فر (دیسیر- disir): میوه یان
شیرینی دوا ی نان خواردن.

دسکره- ا. (دهسکره- deskere): دی،
شاروچکه، دیر، یانه.

دسم- ا. ع (دهسم- desem): چه وری،
پیو، چه وری گوشت.

دسم- ص. ع (دهسیم- desim): چه ور،
پر رۆن.

دسوک- ا. (دهسوک- desûk): ئارده
مشار، چیلکه ی باریک، ته راشه دارو

ته خته.

دسومت- مص. ع (دوسومت-
dusûmet): چه وری، چه وربوون.

دسیس- ص. ع (دهسیس- desîs):
ریاکار، که سیک که به نه پنی نیرد رابیتته

شوینن بۆ وه دهست هینانی خه بهر، شتیک
که له ژیر گلد شارد رابیتته وه.

دسیسه- ا. ع (دهسیسه- desîse):
دهسیسه، پیلان و فیل.

دسی گرم- ا. فر (دهسی گرم-
desî gram): ۱ له سهر ۱۰ ی گرم.

- دسی لیتر** - ا.فر(دهسی لیتر - desî lîtir): دهیه کی لیتر.
- دسیم** - ا.فر(دیسیم - disîm): دهیه کی فرانک.
- دسی متر** - ا.فر(دیس میتر - disî mitr): دهیه کی متر.
- دش** - (دوش - duş): پی شگره و له بهرایی وشه وه دئ و مانای دژو خراب ددها وهک: دشمن = دژمن.
- دش** - ا(دهش - deş): خو نواندن، هاوتا، هاوشیوه.
- دشارژ** - ا.فر(دیشارژ - dişarj): هاتنه خواره وهی بارگه.
- دشپیل** - ا(دوشپیل - duşpil): لو، غوده.
- دشت** - ا(دهشت - deşt): دهشت، سارا، بیابان، زهوی پان و ههموار.
- دشت** - ا(دهشت - deşt): سفتاح، داشت، هه وه لفرۆش.
- دشتان** - ص(دهشتان - deştan): بیتوئیز، ژنی حه یزدار.
- دشتبان** - ا.ص(دهشت بان - deşt ban): نیگابانی دهشت، پاسه وانی مه زرایان پاوهن، دهشته وان.
- دشتهک** - ا(دهشتهک - deştekek): پز، پیزه، تۆل، جهنن.
- دشتی** - ص.ن(دهشتی - deştî): سه حرابی، دهشته کی، دهشتی، ناوی ئاههنگیکی موسیقی ئیرانییه.
- دشتی** - ا(دوشتی - duştî): زالو، زهروو.
- دشتیاد** - ا(دوشتیاد - duştıyad):
- غه بیهت، پاشمله ویتی.
- دشخوار** - ص(دوش خار - duşxar): دژوار، سهخت، زهحمهت، ئاستهنگ.
- دشک** - ا(دهشک - deşk): داوی درومان.
- دشمن** - ا.ص(دوشمن - duşmen): دژمن، نه یار، دژمن.
- دشمنایگی** - ا.مص(دوشمه نایه گی - duşmenayegî): دژمنایه تی.
- دشمن پرور** - ص.فا(دوشمه ن پهرقه ر - duşmen perver): دژمن پهرودر.
- دشمن رو** - ص.مر(دوشمه ن رو - duşmen rû): دژمن ئاسا، کهسیک که خه لکی حه ز له چاره ی نه کهن.
- دشمن شکر** - ص.فا(دوشمه ن شیکه ر - duşmen şiker): دژمن شکین.
- دشمن کام** - ص.مر(دوشمه ن کام - duşmen kam): به دبهخت، کهسیک که وهزع و حالی به کهیفی دژمن بی.
- دشمن کش** - ص.فا(دوشمه ن کوش - duşmen kuş): دژمنکوژ.
- دشنام** - ا.مر(دوشنام - duşnam): جوین، جنیو، دژوین، سخیف.
- دشنگ** - ا(دهشهنگ - deşeng): هه لواسراو، هیشوی خورما.
- دشنگی** - ا(دهشهنگی - deşengî): رۆژگار، دنیا.
- دشنه** - ا(دیشه - dişne): خه نجه ر، کیردی تیژو نوک باریک.
- دش نهاد** - ص.مر(دوش نیهاد - duş nihad): به دخوو، بهد سروشت.
- دشوار** - ص(دوشقار - duşvar): دژوار،

دعوت - مص. ع (دهئثت - de'vet):
دوعا، پارانه وه، بانگه‌پشتن.

دعوی - مص. ع (دهئثا - de'va): شه‌پ،
ناخوښی.

دعی - ص. ع (دهئی - de'i): زړ کور.
دغ - ص. (دهغ - dex): زهوی ره‌قهن که
هیچی لی نه‌پوئ، سهری که‌چهل و بی قش،
ده‌غسر.

دغا - ص (دهغا - dexe): ده‌غل، زپرو
زبوی قه‌لب، فروغیل.

دغال - ع (دیغال - dixal): حیل‌گه‌ران،
ده‌غه‌لبازان، قه‌لب.

دغدغان - ا (دهغ ده‌غان - dexdexe):
جوړه دره‌ختیکه.

دغ‌دغک - ا (دهغ ده‌غ‌ک - dex dexek):
جوړه ده‌ونه‌یکه.

دغ‌دغه - مص. ع (ده‌غده‌غه - dexdexe):
خټوکه‌دان، خټیلکه‌دان،
ترس و نیگه‌رانی و مشه‌وه‌شی.

دغدو - ا (دوغدو - duxdu): کچ، ناوی
دایکی زهرده‌شته.

دغسر - ص. مر (ده‌غ سهر - dex ser):
سهر رووتاوه، که‌چهل.

دغل - ص. (ده‌غ‌هل - dexel):
نادرست، قه‌لب، حیل‌باز، شوینی چره
دارستان.

دغلکار - ص. مر (ده‌غ‌هل‌کار - dexelkar):
فیل‌باز، حیل‌کار، ده‌غه‌لباز.

دغول - ص (ده‌غول - dexul): فیل‌باز،
حیل‌کار.

دف - ا (ده‌ف - def): ده‌ف.

دفائن - ا. ع (ده‌فاین - defa'in):
که‌نجینه، قه‌شیرتیان.

سه‌خت، زه‌حمه‌ت.

دشوار پسند - ص. فا (دوشقار په‌سند -

duşvar pesend): درژپه‌سند،
که‌سپک به‌زه‌حمه‌ت شتی په‌سند بکات.

دشوار رو - ص. مر (دوشقار رهو -

duşvar rew): ریگه‌یه‌ک که
تپیه‌پوون پیدای زه‌حمه‌ت بی.

دشوار یاب - ص. مر (دوشقاریاب -

duşvar bar): دژوار رهس،
دووره‌ده‌س.

دعاء - ا. ع (دوئا - dua'): پارانه‌وه له
خوا.

دعائیم - ا. ع (ده‌ئائیم - dea'im):
کو‌له‌که، پایه.

دعاب - ص. ع (ده‌ئاب - de'ab):
گالته‌چی، سوعبه‌تچی، حنه‌کچی.

دعابه - مص. ع (ده‌ئابه - de'abe):
سوعبه‌ت کردن، گالته‌کردن.

دعوات - ا. ع (دوئا - du'at):
بانگه‌وا‌زکاران، دوعا‌کاران، که‌سپ که
خه‌لکی بو سهر ئایینی خو‌ی بانگ بکا.

دعامه - ا. ع (دیئامه - diame):
کو‌له‌که، پایه، سهروره‌و پی‌شه‌وای قه‌وم.

دعاوی - ع (ده‌عافی - deav'i):
مرافعه، هو.

دعب - مص. ع (ده‌ئب - de'b):
گالته‌کردن، شوخی کردن.

دعبل - ا. ع (دیئبل - di'bil): هیلکه‌ی
قوربا‌قه.

دعت - ا. ع (ده‌ت - de'et): ته‌نایی و
ئاسایش و خو‌شگوزهرانی.

دعوات - ع (ده‌ئفات - de'evat):
بانگه‌پشتن.

- دفاتر** - ا.ع (دهفاتیر - defatir): دهفته ران.
- دفاع** - مص.ع (دیفاء - difa'): بهرې ځانی، بهرگری.
- دفاف** - ص.ع (دهففاف - deffaf): وهستای دهف، دهفساز، دهفرهن.
- دفتر** - ا (دهفتهر - defter): دهفتهر.
- دفترچه** - ا (دهفتهرچه - defterçe): دهفتهری بچووک.
- دفترخانه** - ا.مر (دهفتهرخانه - defter xane): ئیداره‌ی کارگیږی میری.
- دفتردار** - ا.ص (دهفتهردار - defter dar): نووسه‌ری گه‌وره‌ی ئیداره.
- دفتر روزنامه** - ا.مر (دهفتهری روزنامه - defteri rûzname): دهفته‌ری حیساب، دهفته‌ریکه که بازرگان و معامله‌چی کرین و فروتنی روژانه‌ی ځوی تیدا تومار دهکات.
- دفتر کل** - ا.مر (دهفته‌ری کول - defteri kul): دهفته‌ریکه که قهرزو داوای تیجاره‌تخانه‌یه‌کی تیدا تومار دهکری.
- دفتر نماینده** - ا.مر (دهفته‌ری نماینده - defteri nmayînde): نه‌ندیکاتور.
- دفتریار** - ا (دهفته‌ریار - defter yar): یاربده‌ده‌ری به‌رپویه‌ری گشتی.
- دفته** - ا (دهفته - defte): که‌لکیت، که‌رکیت، شانه‌ی ته‌ون.
- دفعه** - ص (دهفزهک - defzek): گه‌وره، زل، زه‌لام، ته‌ستور، قه‌له‌و.
- دفع** - مص.ع (دهفغ - def'): دوورخستنه‌وه.
- دفعه** - ا.ع (دهفئه - def'e): یهک که‌رته، یهک جار.
- دفع** - مص.ع (دهفغ - defx): هه‌لقولینی ئاو، رژانی ئاو.
- دفع** - ا (دهفک - defek): نیشانه‌ی تیر، هه‌دهف.
- دفعی** - ا.ع (دیفلا - difla): جوړه گیایه‌که.
- دفع** - مص.ع (دهفن - defn): ناشتن، به‌خاک سپاردنی مردوو.
- دفعاس** - ص.ع (دیفناس - difnas): که‌ودهن، گه‌وج، به‌خیل، هیچ و پوچ.
- دفعوک** - ا (دهفنوک - defnûk): ژیرزین، نه‌رمین.
- دفعوف** - ا.ع (دوفوف - dufûf): دهف، کو‌ی دهف، دایه‌ره.
- دفعه** - ا (دهفغه - deffe): که‌رکیت، که‌لکیت.
- دفعه** - ا.ع (دهفغه - deffe): سوکانی که‌شتی.
- دفعیله** - ا.فر (دیفیله - difîle): نمایشی سه‌ربازی له‌به‌رده‌م پاشا یان یه‌کیک له‌فه‌رمانده‌و میره‌گه‌وره‌کانی سوپا.
- دفعین** - ص.ع (دهفین - defîn): نیژراو، له‌گورنراو، ته‌سپه‌رده‌ی خاک.
- دفعینه** - ا.ع (دهفینه - defîne): په‌نهان، گه‌نج، پاره‌یان شتیکی دیکه که له‌بن خاکدا وه‌شی‌ردرابی.
- دق** - ص.ع (دیغ - dix): ورد، باریک، که‌م، دیق، سیل.
- دق** - مص.ع (دهغ - dex): شکان، وردکردن، کوتان، لیدان.

دق - ا.ع (دهغ- dex): جـــــوره
قوماشیکي ناسک و گرانبه ها بووه.

دقاق - ا.ص-ع (دوغاغ- duxax):
ورد، باریک، وردهی شتیک.

دقاق - ص.ع (دهغاغ- dexax): ئارد
فرۆش.

دقت - مص.ع (دیغته- dixxet):
وردبینی، به دیقته، دیقته تدان.

دقل - ا.ع (دهغل- dixel): خراترین
جۆری خورما، ستونی نیوان که شتی که
چارۆکه کانی پیوه ده به ستن. کۆله که.

دقیق - ا.ص (دهغیغ- dexîx): ورد،
باریک، کهم، نهرم، ئارد، کاری نهیتی و
دژوار.

دقیقه - ا.ص (دهغیغه- dexîxe):
١ له سه ر ٦٠ سه عات.

دک - ا.ص (دهک- dek): زهوی وشک و
سهخت، رهقهن، کهچهل، سهرتاش.

دک - ا.ص (دهک- dek): دهروژه، گه دا،
بناغه ی دیوار، بهش.

دک - مص.ع (دهکک- dekk):
رووخاندنی دیوار یان بینا و تهختکردنی
له گهل ئه رزا، ریکخستنی به رزی و نرمی
زهوی.

دک - ا.ص.ع (دهکک- dekk): زهوی
هه موار.

دکاک - ا.ع (دیکاک- dikak): سه کو،
دوکانچه.

دکاکین - ا.ع (دهکاکین- dekakîn):
دوکان و موغازان.

دکاگرم - ا.فر (دیکاگرم- dikagrm):
ده گرام، دیکاگرام.

دکالیت - ا.فر (دیکالیت- dikalîtr):

دهلیتر، دیکالیت.

دکامتر - ا.فر (دیکامیت- dikamitr):
دهمه تر، دیکامه تر.

دکان - ا.ع (دوککان- dukkan):
دوکان.

دکاندار - ا.ص (دوککاندار-
dukandar): دوکاندار.

دکاوه - ص.فر (دیکاوه- dikave):
دۆراوی قوما.

دکتور - ا.فر (دوکتور- duktur): دکتور،
ته بیب، پزیشک، کهیم، لوقمان.

دکترا - ا.فر (دوکتورا- duktora):
پله ی دکتوری، دکتورانه.

دکتیس - ا.فر (دوکتوریس- duktûris):
ئافره تی که له پزیشکی دا دکتورای هه بی.

دکتیرین - ا.فر (دوکتورین- dukturîn):
ریباز، باوه ر، بۆچوون، بیر، تیوری.

دکستروز - ا.فر (دیکستروز-
dikstroz): گلۆکۆز.

دک شدن - مص.ل (دهک شودن-
dek şuden): رۆیشتنی به خشکایی

و ون بوون.

دک کردن - مص.م (دهک که ردهن-
dek kerden): وه دهرنانی که سیک به

بیانوویه ک.

دکل - ا (دهکل- dekel): کۆله که،
دیره گ، ستوون، ئه ستوون.

دکلان - ا (دوکلان- duklan): ته شی،
نه ته ره.

دکله - ا.فر (دیکله مه- dikleme):
بابه تیک به دهنگی به رزو به ئاو وتاو

له بهر یخوینریتته وه.

دکمه - ا (دوکمه- dukme): دوگمه،

قوچچه.

دکوپاژ - ا.فر (دیکوپاژ - dikopaj):
مونتازي فيلم.**دک و پوز** - ا.م.فر (دهک و پوز - dek û pûz):
دهم و قه پوز.**دک و ديم** - ا.م.فر (دهک و ديم - dek û dîm):
سه روسه کورت، سه روسه کوت.**دکور** - ا.فر (دیکور - dikor):
دیکور.**دکوراتور** - ا.فر (دیکوراتور - dikoratûr):
دیکورساز، دیکوريست.**دکورازه** - ص.فر (دیکورازه - dikoraje):
نا ئوميد.**دکوراسيون** - ا.فر (دیکوراسيون - dikorasyûn):
رازاندنه وهی دیکورات، کاری دیکورسازي.**دکومانتير** - ص.فر (دیکومينتير - dikûmênter):
به لگه نامه يی، فيلمی به لگه نامه يی.**دکه** - ا.ع (دهکه - dekke):
دوکانچه، سه کو.**دگدگ** - ا (دهگ دهگ - deg deg):
پيکادانی ددان له سه رما، دانه چي، دانه چوچه.**دگر** - ق.ص (دهيگه ر - diger):
ئيدي، نهوی تر.**دگرديس** - ص.م.فر (ديگرديس - digrdîs):
ميتامورفوز، مه سخ.**دگرسان** - ص.م.فر (ديگه رسان - digersan):
جوړيکی دی.**دگرگون** - ص.م.فر (ديگه رگون - digergûn):
جوړاو جوړ.**دگماتيسم** - ا.فر (دوگماتييزم - dogmatîsm):
فهلسه وهی تيورييه کی تايينه که په پره وانی باوه ريان وايه مه سه له ميتافيزيکيه کان ده کړي به ميتوډی زانستی روون بکړيته وهی بچييه بنج و بنا وانی هه قيقه ته کانی.**دگماتيک** - ص.فر (دوگماتيک - dogmatik):
تاييني.**دگنک** - ا (دهگنهک - degenek):
دارده ستيتيکی زيړينه که له کوڼدا (به تاييه تي له سه رده می سه فه وی و قاجارييه کاندا) مامورانی ته شريفاتی ده ريار به ده ستيانه وه ده گرت.**دل** - ا (ديل - dil):
دل.**دل** - مص.ع (دهل - dell):
نازکردن، نازکردنی ژن به سه رميږدا، سه لاری و سه نگینی، چاک ره وشت.**دلار** - ا. انگل (دولار - dolar):
دولار.**دلارا** - ص.فا (ديلارا - dilara):
دلبري جوان، ماشوقه، شتيک که مايه ی خوشی دل بي.**دلارام** - ص.فا (ديلارام - dilaram):
دلبر، نارامبه خوشی دل.**دلارام** - ص.فا (ديلارام - dilaram):
دلبر، نارامبه خوشی دل.**دلazar** - ص.فا (ديلازار - dilazar):
شتي که مايه ی شکانی دل بي، نازار دهري دل، ماشوقه ی دلشکيتن.**دل ازردن** - ص.م (ديل ازردن - dil azerden):
نازاردان، ره نجاندنی که سيک.**دل اسا** - ص.فا (ديل اسا - dil asa):
ناسوده دل.

دل اشوب - ص. فا (دیل ئاشوب - dil aşûb): بیتاقهت، نیگه‌ران، دل به‌خه‌م و په‌ژاره.

دل افروز - ص. فا (دیل ئه‌فروز - dil efrûz): روشن‌کهره‌وه‌ی دل، شتی‌یان که‌سیک که دل خوش بکات.

دل افسرده - ص. مر (دل ئه‌فسورده - dil efsurde): دل به‌خه‌م، خه‌مین، دلته‌نگ، غه‌م‌گین.

دل افگار - ص. مر (دیل ئه‌فگار - dil efgar): دل‌یرین، دل به‌خه‌م.

دلاک - ص. ع (ده‌للاک - dellak): ناتر، ده‌لاکی گه‌رماو، سه‌رتاش، به‌ربه‌ر.
دل اگاه - ص. مر (دیل ئاگاه - dil agah): زانا، هوشیار، ئاقل و دوورین.

دلال - مص. ع (دلال - delal): نازکردن، نازکردنی ژن به سه‌ر می‌ردا، وبقار، سه‌لاری و سه‌نگینی.

دلال - ا. ص. ع (ده‌للال - dellal): ده‌لال، نیواچی به‌ینی کپیارو فروشیار.

دلالت - مص. ع (ده‌لاله‌ت - delalet): به‌لگه‌و ده‌لیل، سه‌لماندن، ریتوینی کردن، ریتوینی کرن به‌ریگه‌ی راستیدا.

دلاله - ص. ع (ده‌لاله - dellale): قه‌ویده، ژنی که ژن بۆ پیاوان په‌یدا بکا، ژنی که قه‌چه بۆ پیاوان په‌یدا بکا.

دلام - ا (دیلام - dilam): نیتزه‌ی کورت، فروفیل، حيله.

دلام - ا. ص. ع (ده‌لام - delam): ره‌ش.

دل اندروا - ص. مر (دیل ئاندرقا - dil andrva): دلته‌نگ، نیگه‌ران، په‌ریشان، په‌ریشان، شپزه.

دل انگیز - ص. فا (دیل ئه‌نگیز - dil engîz): دلخوش‌کهر، دل‌کهره‌وه.

دلاوهر - ص (دیلاقه‌ر - dilaver): به‌دل، دلاوهر، بویر، ئازا، جه‌نگاوهر.

دلاویز - ص (دیلاقی‌یز - dilavîz): دل‌گیر، دل‌ریتین، په‌سند.

دلایل - ا. ع (ده‌لایل - delayîl): به‌لگه.

دلب - ا. ع (دولب - dulb): داری چنار.

دل باختن - مص. ل (دیل باختن - dil baxten): ئاشقبوون، شه‌یدا بوون.

دل‌باخته - ص. فا (دیل باخته - dil baxte): شه‌یدا، عاشق.

دل‌باز - ص. مر (دیلباز - dilbaz): دل‌واز، دل‌کراوه، شویتیکی خوش و به‌سه‌فاو دل‌گیر، به‌زمان.

دل‌بر - ص. فا (دیل به‌ر - dilber): گراوی، مه‌حبویه، دل‌به‌ر، خوشه‌ویست، که‌سیک به جوانی خو‌ی خه‌لکانی شه‌یدای خو‌ی بکات.

دل برداشتن - مص. ل (دیل به‌رداشتن - dil berdaşten): چاوپووشی کردن، دل‌توران له که‌سیک یان شتی‌ک، وازه‌یتان.

دل بردن - مص. م (دیل بورده‌ن - dil burden): دل بردن.

دل برگندن - مص. ل (دیل به‌رکه‌نده‌ن - dil berkenden): دل هه‌لکه‌ندن، زویریوون له که‌سیک یان شتی‌ک.

دل بستن - مص. ل (دیل به‌ستنه‌ن - dil besten): عاشق بوون، دوستایه‌تی په‌یدا کردن.

دل‌بند - ص. مر (دیل به‌ند - dil bend): خوشه‌ویستی دل، که‌سیک که له ناخی ده‌وه خوش بو‌یستری، گراوی، ماشقه،

به ندى دل.

دلېوټ - ا.ع (دهل بوس - del bûs):
جوړه گيايه كه.

دلېزير - ص.مف (ديل په زير - dil pezîr):
په سندی دل، دلپه زير،
دلپه ند، له بهر دلان.

دلپسند - ص.مف (دیل په سسه ند - dil pesend):
دلپه سسه ند، دلخواز،
په سندن.

دل پیچه - ا.مر (دیل پیچه - dil pîçe):
پیچ به سکا هاتن، سکچوون.

دلټا - ا.فر (دیلټا - dilta):
دهلتا، وهکو
دهلتای نیل، پارچه خاکیکی سی گوښه ی
دورگه ناسایه له ریښگه ی رووباران به هو ی
بن نانه وده ی قوړه لیته و ټاو مالککه دروست
دهبی و رووباره که دهکا به دوو لقه وه.

دلتنګ - ص.مر (دیلتنه نگ - dilteng):
خه مین، خه مگین، دلته نگ.

دلجو - ص.مر (دیل جو - dilcû):
په سندی دل، دلخواز، میهره بان،
نه وازشکه ر، دلده روه، میهره بان.

دلچسب - ص.مر (دیلچه سپ - dilçesp):
دلپه زير، شتی بنووسیته
دلوه، دلپه سندن.

دلخراش - ص.فا (دیل خه راش - dil xeraş):
شتی که دل تازار بدات،
شتی که مروث بره نجینتی و خه مباری
بکات.

دلخسته - ص.مر (دیل خه سسته - dil xeste):
دل برین، دلشکاو،
خه مبار، دل به ژان.

دل خواسته - ص.مف (دیل خاسته - dil xaste):
دلخواز، به گویره ی هه زو

تاره زووی دل.

دلخواه - ص.مف (دیل خاه - dil xah):
دلخواز، خواست و هه زی دل، به دل.

دلخور - ص.مر (دل خور - dil xûr):
ره نجاو، مه لول، دلشکاو، خه مبار.

دلخوش - ص.مر (دیل خوش - dil xûş):
شاد، دلخوش، خوشحال، رازی.

دلخون - ص.مر (دیل خون - dil xûn):
خه مبار، دلبرین، دلشکاو.

دل دادن - م.ص.ل (دیلل داده ن - dil دادن):
دلان به شتی، عاشق
بوون.

دل داده - ص.فا (دیل داده - dildade):
شهیدا، دلدار، ته قیندار.

دلدار - ا.ص (دیل دار - dildar):
ماشقه، دلده روه.

دلدار - ص.مر (دیلدار - dildar):
دلاور، ټازا، به دل، به جه رگ.

دل درد - ا.مر (دل دهر د - dilderd):
سک په شه، ژانه زگ.

دل دل - ا.ع (دولدول - duldul):
سیچهر، ناوی هیستره که ی نیمامی
عه لییه.

دل دل کردن - م.ص.ل (دیل دیل که رده ن - dil dil kerden):
دل دیل کردن،
دل دل کنان - ق.ص (دیل دیل کونان - dil dil kuran):
به نیگه رانی و دوو
دلپیه وه.

دلدوز - ص.فا (دیل دوز - dil dûz):
شتی که کار له دل بکا، وهکو تیری مژدی
دلپه ر له دلی دلدار.

دلربا - ص.فا (دیل روبا - dil ruba):

دلرڤين، زور جوان.

دل ريسه - ا.مر(ديل ريسه - dil rîse):
زه حفرکردنی دل، بيتاقه تبوون له برسا،
زافکردنی دل له برسا.

دلریش - ص.مر(ديل ريش - dil rîş):
دليرين، دلپهژان، دلره نجاو، دلته ننگ و ليو
به بار.

دل زنده - ص.مر(ديل زينده - dil zinde):
دل وريا، شادمان،
دلخوش، چالاک.

دل ستان - ص.فا(ديل سيتان - dil sitan):
دل ته ستين، دلرڤين،
دلپه، ماشوقه.

دل سرد - ص.مر(ديل سهرد - dil serd):
نائوميد، بيتاقه، خه مبار.

دل سوخته - ص.مر(ديل سوخته - dil sûxte):
دل سووتاو، دل به نازار،
دليرين، سته مديده، مسيبت بار،
خه مناک.

دل سوز - ص.فا(ديل سوز - dil sûz):
دل سوز، خه مخور، به زه بي و ميهره باني.

دل سوزه - ا.مص(ديل سوزه - dil sûze):
دل سوزي، ميهره باني، خه مخوري، دل
سوتان له سوزو به زه بيه وه يان له هه سودي
و به غيليدا.

دل سياه - ص.مر(ديل سياه - dil sîyah):
دلرڤهش، به دخواز، به دخوو،
دلرڤه.

دل شاد - ص.مر(ديل شاد - dil şad):
دل شاد، شادمان، خوشحال، به كه يف،
به ده ماخ.

دل شب - ا.مر(ديلي شهب - dili şeb):
ناوه ندي شو، جه رگه ي شو.

دل شده - ص.مر(ديل شوده - dil şude):
تاشق، تاشقيني، گهوج، نه زان، شيتي.
دل شکستن - مص.م(ديل شيكه سته - dil şikesten):
دل شکاندن، ره نجان،
بيزارکردن.

دل شکن - ص.فا(ديل شيکه - dil şiken):
دل شکستن.

دل شکسته - ص.مف(ديل شيكه سته - dil şikeste):
دل شکاو، ره نجاو،
ليويه بار.

دل فروز - ص.فا(ديل فوروز - dil furûz):
روشنکهره وه ي دل،
دلخوشکهر، مايه ي خوشي دل.

دل فگار - ص.م(ديل فه گار - dil fegar):
خه مبار، نارحه ت، په شيو.
دلفين - ا.يو(دولفين - dulfîn):
ماسييه كي گه وره يه، دؤلفين.

دلغ - ا.ع(دهلغ - delex):
پشيله ي
کيوي، ده لک.

دلخ - ا(دهليخ - delix):
خه رقه، په لاس،
جلي ده رويشي، په سته ک.

دلخک - ا(دهلغک - delxek):
ليبوک،
قه شمه ر.

دلک - مص.ع(دهلک - delk):
شيلان.
دلکش - ص.فا(ديل کهش - dil keş):
دلرڤين.

دلکو - ا.انگل(ديلکو - dilko):
ديلکو.

دلکور - ص.مر(ديل کور - dilkûr):
که وده ن، گه لحو، بي زه وق، دلرڤهش.

دلگزار - ص.فا(ديل گوزار - dil guzar):
تاقه تبه ر، بيزارکهر،
خه مه پين.

- دلگران** - ص. مـ (دیلگه ران - dil geran): دلته نگ، ره نجاو، بیتزار، داماو، مه لول.
- دلگرم** - ص. مـ (دیل گهرم - dil germ): ئاسوده، شاد، ئومیده وار.
- دل گسل** - ص. فا (دیل گوسهل - dil gusel): دل پچرتین.
- دلگشا** - ص. فا (دیلگوشا - dil guşa): دلکهره وه، دلخوشکهر، جوان، خوش.
- دلگیر** - ص. فا (دیل گیر - dil gîr): غه مناک، مه لول، دلته نگ، دلگیراو.
- دلـم** - ا (دولوم - dulum): ئاو له، زیپکه.
- دلـم** - مـ ص. ع (دهلـم - delem): ره شیو نه وه.
- دلما** - ص. ع (دهلما - delma'): تاریکه شهو، شه وه زهنگ، رهش و نه رم و خز.
- دلـمـده** - ص. مـ (دیل مـورده - dil murde): دل مردوو، دلته نگ، دلته نگ، بی زهوق، مه لول، بیتزار.
- دلک** - ا (دول مهک - dul mek): مله، روتیل.
- دلـل** - ا. ص (دولـول - dul mul): نه گه ییو، فهریک.
- دلـمـه** - ا (دولـمـه - dulme): دولـمـه، یپراخ.
- دلـمـه** - ا. ص (دهلـمـه - deleme): دهله مه.
- دلنشین** - ص. فا (دیلنـه شین - dil neşîn): دلگیر، شتی که دل بیگری، په سندی دل.
- دلنگ** - ا. ص (دیلـه نگ - dileng): هه لو اسراو، هیشوی خورما.
- دلنگان** - ص (دیلـه نگان - dilengan): هه لو اسراو، ئاو تیزان.
- دلنگران** - ص. مـ (دیل نیگه ران - dil nigeran): نار ه حه ت.
- دلنواز** - ص. فا (دیل نه نواز - dil nevaz): دلته نواز، دلپه زبیر، دلده روه، مایه ی ئارامی دل.
- دل نهادن** - مـ ص. ل (دیل نیهادن - dil nihaden): دلدان به شتیک.
- دلـو** - ا. ع (دهلف - delv): سه تل، دهولک، بورجی دهلو (سه تل).
- دلواپس** - ص. مـ (دیل قاپهس - dil vapes): نیگه ران، نار ه حه ت، چاوه نوز، مه لول و دلته نگ.
- دلوار** - ص (دیل قار - dil var): دلیر، دلاور، بویر، رهشید، ئازا.
- دلوک** - مـ ص. ع (دولوک - dulûk): به رهو ئاواچوونی خور.
- دلوک** - ا. ع (دولوک - dulûk): خورتاوا بوون.
- دلـه** - ا (دهله - dele): جان ه وه ریکی گوشت خوره له سموره دهچی و به نه ندازه ی پشیلـه یه که، پشیلـه کیوی، دهلهک.
- دلـه** - ص (دهله - dele): هه رزه، به ره لالا، چاو له وه ریتن، حیزه له دز، حیزه دزی.
- دلهام** - ا. ع (دیلهام - dil ham): شیر، میبری دلپرو گورج و گول.
- دلهره** - ا. مـ (دیلـه هـره - dil hure): دلـه خـورپـی، دل داخوریان، نیگه رانی، دلـه راوکی.
- دلهم** - ا. ص. ع (دهلـه م - delhem):

تاریک و نوته ک، گورگ، شهیداو
سه رگه ردان.

دلیجان - ا.مر (دیلیجان - dilîcan):
عاره بانه ی گه وره ی نه فهریه ر.

دلیر - ص (دیلیر - dilîr): دلیر، ئازا،
بویر، دلاوهر.

دلیرانه - ق. ص (دیلیرانه - dilîrane):
ئازایانه، بویرانه، دلیرانه.

دلیک - ا.ع (دهلیک - delîk): جوړه
گیاه کی خوړسکه.

دلیک - ص.ع (دهلیک - delîk):
کارامه، نه زموندان، قالبووی پوته ی
گوشاری روژگار.

دلیل - ا.ع (دهلیل - delîl): رینوین،
راهر، به لگه و بورهان.

دلیل عقلی - (دهلیلی نه غلی -
delîli exlî): هه ر به لگه یه ک له سه ر
حوکمی نه قل روښنری.

دلیل نقلی - (دهلیلی نه غلی -
delîli nexlî): هه ر به لگه یه ک له سه ر
حوکمی شهرع روښنری.

دم - ا (دهم - dem): هه وا، هه ناسه،
بوخار، برک و بوخه ی بیر، هه لم.

دم - ا (دهم - dem): دم، سات، وهخت،
کات، گاښ.

دم - ا (دهم - dem): ده می چه قو، لیوار.
دم - ا (دهم - dem): ده مه، موشه ده مه.

دم - ا (دوم - dum): دو، کلک.
دم - ا.ع (دهم - dem): خوین.

دما - ا (دهما - dema): هه ناسه، پله ی
گهرما، نه ندازه ی گهرمی یان ساردی به
پیتی پیتوانه ی ئاسایی.

دما - ا.ع (دیما - dima'): خوین.

دماثت - مص.ع (دهماسه ت -
demaset): نه رمه مرؤښ، نه رمه
ته بیعت، هیډی و ئارام.

دمادهم - ق (دهمادهم - demadem):
دهم به دهم، سات به سات، لیکدا لیکدا،
په یتا په یتا.

دمادم - ا (دهمادهم - demadem): جوړه
لوښیا یه کی هیندی رهنګ سووره له
پزیشک گهریدا به کار دیت.

دمار - مص.ع (دهمار - demar):
له نیوچوون، ویران بوون.

دم اسبیان - ا.مر (دوم نه سبیان -
dum esbiyan): جوړه رووه کیکه.

دما سنج - ا.مر (دهماسه نج -
dema senc): گهرما پیو، تیرمومه تهر.

دماغ - ا.ع (دیماغ - dimax): میښک،
مه غز، لووت، که پوو.

دماغ پرور - ص.فا (دیماغ په رقره -
dimax perver): موعه تهر، بوڼ
خوښ.

دماغه - ا (دیماغه - dimaxe):
لووته.

دما گوژی - ا.فر (دیماگوژی -
dima gûjî): دیماگوژی،
عه و امخه له تینی.

دمام - ا.ع (دیما - dimam): ته راو.
دمام - ا.ع (دیما - dimam): که ف مال،
رووکه شی.

دمامت - مص.ع (دهمامه ت -
demamet): ناشیرین بوون، دزپو
بوون، سووک بوون.

دمامه - ا (دهمامه - demame): نه فیر،
نای، شه پیور.

دمان - ص. فا (دهمان - deman):

مهست و توره، خروشاو، بۆله کهر.

دمانگار - ا. مر (دهمانیگار -

demanigar): جوړه گهرما پیتویه،

تیرموگراف.

دمایم - ا. ع (دهمایم - demayîm):

ناشیرین، دزیو، کریت.

دم بخت - ص. مر (دهمی بهخت -

demi bext): کچی که عازب بی و

نامادهی شوو کردن بی.

دم بیدم - ق (دهم بهدهم -

dem bi dem): دهم بهدهم، لیکدا

لیکدا، پهیتا پهیتا.

دم براوردن - مص. ل (دهم بهر ئاقره ردهن -

dem ber averden): دهم هه لیتان،

قسه کردن، هه ناسه دهر دان.

دم ببرگ - ا. مر (دوم بهرگ -

dum berg): نهو دارکوی گه لا به لقه وه

ده به سستی.

دم بریده - ص. مف (دوم بوریده -

dum burîde): کلک بریاگ، بی

کلک، به خه لکی زرینگ و حیل به باز

ده گوتری.

دمبک - ا (دوم بهک - dumbek):

دومبک، ته پتی بچووک.

دمبل - ا (دهم بیل - dembil):

دومبلس.

دمبلیچه - ا (دوم به لیچه -

dumbelîçe): کلینچکه.

دمبه - ا (دوم به - dumbe): دوگ.

دم پخت - ا. مر (دهم پوخت -

dem puxt): پلاو.

دمتک - ا (دوم تهک - dumtek): کلک

هه لته کینه.

دم جنبانک - ا. مر (دوم جونبانهک -

dum cunbanek): کلک هه لته کینه.

دمخور - ص. فا (دهم خور - demxûr):

هاو دهم، هاو راز، هاو نشین.

دمدار - ص. مر (دهمدار - demdar): بیر

یان نه شکوهوت یان تونیل که برک و بوخه

هه بی و مروث له ناویا هه ناسه ی تهنگ

بی.

دمدار - ص. مر (دومدار - dumdar):

کلکدار.

دم درکشیدن - مص. ل (دهم دهرکه شیدهن

dem derkşîden): بیدهنگ بوون.

دم دم - ا. فر (دوم دوم - dum dum):

جوړه گولله یه که.

دمدمه - مص. ع (دهم دهمه -

dem deme): دهمه دهم، قسه کردن به

توره بی، بۆله بۆل.

دمدمه - ا (دهم دهمه - dem deme):

فریو، شوپرت، گفتوگوی خه لکی، دهوول و

دهنگی دهوول.

دمدمی - ص (دهمدمی - demdemî):

دهمدمی، نا سه قامگیر، که سیک هر

ساته ی له سهر بیر بی، راپا.

دمده - ص. فر (دیوده - dimude): مؤد

نه ماو، له باو که وتوو، ناپه سند.

دمر - ص (دهمه ر - demer): دهمه وروو،

به ره واژ، سه ره ونخون، ئاو و ژوو.

دم زدن - مص. ل (دهم زدهدن -

demzeden): قسه کردن،

هه ناسه کیشان، ئاخوتن، په یفتن.

دمساز - ص. فا (دهم ساز - demsaz):

هاو دهم، هاو راز، هاو نشین، گونجاو.

دمسرد - ص. مر (دهمهسرد - demserd):

دهم سارد، كه سى كه قسه نه زانى يان
قسه ي كار له كه س نه كات.

دم سـرد - ا. ص (دهمى سـهـرد -
demi serd): ناهى سارد.

دمسـق - ا (ديم سهـغ - dim sex):
ئاوريشمى سېي.

دم سنج - ا. مـر (دهم سـهـنج -
dem senc): هه ناسه پيتو، سپيرومه تر.

دمسـنجه - ا (دوم سهـنجه -
dum sence): كلک هه لته کيته.

دمسه - ا (ديسه - dimse): ئاوريشمى
سېي.

دم سياه - ا. ص (دوم سياه -
dum siyah): کوترى کلک رهش.

دم ساه - ا. مـر (دوم سياه -
dum siyah): جوړه برنجيکي په سندی
باکووری ئيرانه.

دمش - ا. مص (دهميش - demiş):
فووکردن، هه ناسه.

دمع - ا. ع (دهم ء - dem') : ئه شک،
رونډک، هيستر، فرميسک، عه سر.

دمغ - م. ص. ع (دهمغ - demx):
شکاندنې سهر، به خوډا شکانه وه.

دمغ - ص. ع (دهمغه - demex):
شهرمه زار، خه جالته، سهرشکاو.

دمغازه - ا (دومغازه - dumxaze):
کلينچک.

دم فروبردن - م. ص. ل (دهم فروبردهن -
dem furû burden): هه ناسه
هه لکيشان.

دم فروبستن - م. ص. ل (دهم فرو به ستهن -
dem furû besten): بيدهنگ بوون،

دهم داخستن.

دمق - ا. ع (دهمهغ - demex): توف و
کړپوه، زريان، باوېوران، باروڅه.

دم کـردن - م. ص. م (دهم کهـردهن -
dem kerden): دهمدان، لينان.

دم کـردن - م. ص. ل (دهم کهـردهن -
dem kerden): باکردن، ئاوسان.

دم کـرده - ص. م. ف (دهم کهـرده -
dem kerde): باکردوو، ئاوساو،
هه لاوساو.

دمکش - ص. ف. ا (دهم کهـش -
dem keş): گوراني بيژي که يو گوراني
بيژيکي تری بسه نيته وه تا ئيسراحت
بکا.

دمکش - ا. ص (دهم کهـش - dem keş):
ئوپه پړويه پاش دهمکيشاني برنج،
ده خريته سهر مه نجه ل.

دم کشیدن - م. ص. ل (دهم کهـشيدن -
dem keşîden): دهم کيشان، کولان.

دمگاو - ا. مـر (دومي گـاـف -
dumi gav): جوړه قامچيه که،
شه يپوور.

دمگاه - ا. مـر (دهمگاه - demgah):
کوره، گولخانه، توني هه مام.

دمگاه - ا. مـر (دومگاه - dumgah):
کلينچکه.

دم گرفتن - م. ص. ل (دهم گيريفتهن -
dem giriften): ئيسراحت تکردن،
پشوودان، نه فـهـس تازه کـردنه وه،
رهوزه خواني.

دم گرگ - ا. مـر (دومي گـورگ -
dumi gurg): کازيوه، کازيبه،
به ره به يان، سه هر، کلکي گورگ.

- دم گرم** - ا.مر (دهمی گهرم - demi germ): ناهی گهرم، دهربرینی دلگیرو کاریگر، قسه یه ک که کار له گوئگر بکات.
- دمل** - ا.ع (دومهل - dumel): دومهل، قونیر.
- دم لابسه** - ا.مص (دوم لابسه - dum labe): کلکه له قی، کلکه سووتی، ماستاو کردن، پانکردنه وه.
- دمن** - ا (دهمن - demen): داوین، پایین، ته نوره.
- دمن** - ا.ع (دیمه - dimen): گوفه ک، زیلدان، سهرانگوئلک، سورکه وان.
- دمندان** - ا (دهمندان - demen dan): دوزه خ، ناگر.
- دمنده** - ا.فا (دهمنده - demende): خرؤشینه ر.
- دم نگار** - ا.مر (دهم نگار - dem nigar): هه ناسه پیو، سپیرو گراف.
- دمنه** - ا.ع (دیمه - dimne): زیلدان، گوفه ک، سورکه وان، سهره نوئلکه.
- دمنه** - ا (دهمنه - demne): ناوی چه قه لیکه فیل بازه هاو پتی که لیل به ناوی له کتیبی (که لیل و دهمنه) دا هاتووه.
- دم و دستگاه** - ا.مر (دهم و دستگاه - demû destgah): که ره سته و پیداو یستییه کانی ژیان و شکو جه لال، که ره سته و نامیرانی کاریک.
- دم و دود** - ا.مر (دهم و دود - demû dūd): ناگرو دوو، سهیران و میوانداری.
- دمور** - ا. (دهمور - demûr): نه رمه
- ئاوازو گۆرانی.
- دمور** - مص. ع (دومور - dumûr): له نیو چوون.
- دموع** - ا.ع (دوموع - dumû): فرمیسکان، رووندکان، ئهشکان، عه سر.
- دموکرات** - ص. فر (دیوکرات - dimûkrat): لایه نگری دیوکراسی، ئازاد یخواز، لایه نگری حکومته تی کۆماری.
- دموکراتیک** - ص. فر (دیوکراتیک - dimûkratîk): سه ر به حکومته تی کۆماری.
- دموکراسی** - ا.فر (دیوکراسی - dimûkrasî): حکومته تی کۆماری و میللی هه لبرتدراو.
- دموی** - ص.ن. ع (دهمه فی - demevî): خویناوی.
- دمه** - ا (دهمه - deme): بوخار، باو پۆران، تۆف و زریان.
- دمه** - ا (دهمه - deme): موشه ده مه.
- دمه** - ا (دهمه - deme): لیوارو قه راخی شتیک، ده می تیژی چه قۆو شمشیر.
- دمی** - ا (دهمی - demî): کچی عازه بی وه خته شوو.
- دمی** - ص.ن. ع (دهمی - demî): خوینین، خویناو.
- دمیا** - ا.ع (دهمیا - demya): خپرو به ره که ت، فه ر.
- دمیاتی** - ص.ن. (دمیاتی - dimyatî): خه لکی شاری دمیاتی میسر، ده ستردی دمیات.
- دمیدن** - مص.م (دهمیدن - demîden): فووتیکردن، هه لکردنی با، چه که ره کردنی

گیا، هه لاتنی روژ، ده رکه وتن، گزنگدان.
دمیراغاچی - ا(دهمیرئاغاچی - demîr axacî): جوړه دره ختیکه له جه ننگه له شیداره کاندې ده روئ و بو مایه سیری باشه.
دمیغ - ص.ع(دهمیغ - demîx): سه رشکاو، سه ری شکاو.
دمیم - ص.ع(دهمیم - demîm): ناشیرین، ناحه ز، دزیو، کریت، نابوت.
دمیمه - ص.ع(دهمیمه - demîme): ثافره تی ناشیرین.
دمیه - ا.ع(دومیه - dumye): بوکه له، وه لکان، بوکه شووشه، په یکه ر، بت.
دن - ا(دهن - den): گورج و گۆل.
دن - ا.ع(دهن - denen): کوپه له ی گه وره، خه مری.
دنات - مص.ع(دهنات - dena'et): زه لیل بوون، بی قیمه ت بوون، نرم بوون، دوونییه ت.
دنان - ص.فا(دهنان - denan): گورج و گۆل، چوست و چالاک، ره وته به خوش حال بییه وه.
دنان - ا.ع(دینان - dinan): کوپه ی گه وره، خه مری گه وره.
دنانییر - ا.ع(دهنانییر - denanîr): دیناران.
دناوت - مص.ع(دهناوت - denavet): خزمایه تی، نزیک ی، نزیکبونه وه.
دنایت - مص.ع(دهنایت - denayet): لاواز بوون، بنیسان، نرم بوون.
دنب - ا(دوب - دنب): پاشه ل، کلک.
دنبال - ا(دونبال - دنبال): پاش،

پاشه ل، پشت و که فه ل.
دنبالچه - ا(دونبال چه - دنبالچه): کلینچکه.
دنبال کردن - مص.م(دونبال که رده ن - دنبال کردن): درپژده پییدانی کاریک، به دوا د اچوون، په یگیری...، تاقیب کردنی که سیک یان کاریک.
دنباله - ا(دونباله - دنباله): پاشکو، پاشماوه.
دنباله دار - ا.ص(دونباله دار - دنباله دار): ته ستیره ی کلکدار، شتی که پاشکو پاشماوه ی هه بی.
دنباله رو - ص.فا(دونباله ره و - دنباله رو): په ی ره و، پاشقه رو، که سیک له دووی که سیک ی دی پروا.
دنبه - ا(دنبه - دنبه): ته مووره.
دنب غزه - ا.مر(دونب غزه - دنب غزه): کلینچکه.
دنبک - ا.ا(دونبک - دنبک): دومبک، ته پلای بچووک.
دنبلان - ا(دون به لان - دنبلان): دو مه لان، گونی به ران.
دنبلی - ص.ن(دهنبولی - دنبلی): ناوی تایفه یه کی کورده له دهنبولی سه ر به دیار به کر.
دنبلیچه - ا(دون به لیچه - دنبلیچه): کلینچکه.
دنبه - ا(دونبه - دنبه): دوگ، چه وری، به ز، پیو.
دنچ - ا.ص(دینچ - دنچ): کونج، شوینی ته مین و خالی له ته غیارو نه یار، خه لوه تگه.

دنج - ا.ع (دینج - dinh): جه‌ژنیکی مه‌سیحیانه.

دند - ا (دند - dend): په‌راسوو.

دند - ص (دند - dend): ده‌ب‌نگ، گه‌لخو، گه‌وج، نه‌بله‌ه، که‌وده‌ن، گیل.

دند - ا (دند - dend): به‌ری جو‌وره دره‌ختیکه.

دندان - ا (دندان - dandan): ددان، دگان، دیان، دان.

دندان افریز - ا.مر (دندان ته‌فریز - dandan efrîz): ددان پاک که‌ره‌وه، خه‌لیله.

دندان پزشک - ا.ص (دندان پیزیشک - dandan pizişk): دکتوری ددان.

دندان تی‌زکردن - م.ص (دندان تی‌زکه‌رده‌ن - dandan tîz kerden): دان تی‌ز کردن، ته‌ماح تی‌کردن، مرخ لی‌ خو‌شکردن.

دندان داشتن - م.ص.ل (دندان داشته‌ن - dandan dašten): رق‌ب‌وون له که‌سپک، خو‌شنه‌ویستی که‌سپک.

دندان درد - ا.م (دندان دهر - dandan derd): دانه‌په‌شه.

دندان زدن - م.ص.م (دندان زه‌ده‌ن - dandan zeden): قه‌پ لی‌گرتن، دژمنایه‌تی، گه‌زه‌لی‌دان.

دندان‌ساز - ص.فا (دندان ساز - dandan saz): دان‌ساز، وه‌ستای دروست‌کردنی ددان.

دندان شکن - ص (دندان شیکه‌ن - dandan şiken): ددان شکین، وه‌لامی راسته‌و راست و بنج‌بی، وه‌لامی توند، به‌رسقی بنج‌بی.

دندان شو - ا.مر (دندان شو - dandan şû): فلچ‌هی دان شو‌ردن.

دندان فریز - ا.مر (دندان فه‌ریز - dandan ferîz): ددان پاک‌که‌ره‌وه، خه‌لیله.

دندان کاو - ا.مر (دندان کاف - dandan kav): دان پاک‌که‌ره‌وه، خه‌لیله، مسواک، فلچ‌هی دان.

دندان کوروچه - ا.مر (دندان کوروچه - dandan kurûçe): دانه‌جیری.

دندان گرد - ص.مر (دندان گیر - dandan gird): گران جان، ته‌ماعکارو گیر.

دندان گیر - ص.فا (دندان گیر - dandan gîr): حه‌یوانی که‌ گاز بگری، گازگر، هه‌ر شتی به‌ردان بکه‌وی و بجوری، واته‌ شتیک به‌رخورداری.

دندان مزد - ا.مر (دندان موزد - dandan muzd): پاره‌و دیار‌یه‌ک که‌ پاش ناندانی هه‌ژاران پی‌یان بدری.

دندان نمودن - م.ص.م (دندان نمودن - dandan nmûden): ددان نیشان‌دان و ترساندن، پی‌که‌نین، هه‌ره‌شه‌کردن.

دندان - ا (دندان - dandane): گرن، ددانه‌ی مشارو هه‌ره، دگانه.

دندان‌دار - ص.م (دندان‌دار - dandane dar): ددانه‌دار، گرن گرن.

دندش - ا.م.ص (دندیش - dendiş): خوته‌و بۆله‌ له‌بن لی‌وانه‌وه.

دندنه - م.ص.ع (دندنه - dendene): گیزه‌گیز، گیزه‌گیزی می‌ش و می‌شووله.

دنده - ا (دنده - dende): ده‌نگ، په‌راسوو.

دنی - ص.ع (دهنییی - denî):
ناکەس بەچە، هەتیوچە، سەرسوالتکەر، سووک.

دنئ - ص.ع (دهنییی - denî): زەلیل، پارەپیسی، قرچۆک، رژد، سووک، خۆپیری.

دنیا - ا.ع (دونیا - dunya): دنیای فانی.

دنیا پرست - ص.فا (دونیا پرەست - dunya perest): دنیا پرەست، کەسێ کە زۆر دنیایی بێ و عاشقە دنیا و مالی دنیایی.

دنیا خوردهن - مص.ل (دونیا خوردهن - dunya xûrden): عەیش و نۆش کردن، رابواردن.

دنیا دار - ص.مر (دونیا دار - dunyadar): عاشقە دنیا، دنیایی، مالپەرست.

دنیاوی - ص.ن.ع (دونیاوی - dunyavî): دنیایی.

دنیئه - ا.ع (دهنیئه - denî'e): نەقس، عەبیە، سوخەتی گول.

دنیدن - مص.ل (دهنیدن - denîden): راکردن بە خۆشی و شادییەوه.

دنیهوی - ص.ن.ع (دونیهوی - dunyevî): دنیایی.

دنیی - ص.ن (دون یی - duniyî): دنیایی.

دو - ا (دوو - dû): ژمارە «۲».

دو - ا.مص (دهو - dew): غاردان، خێرارۆشتن.

دو - ا (دهو - dew): نۆرە قومار، نۆرە یاری، دوو زمانی و تێکدانی دۆستایەتی دوو کەس.

دندیدن - مص.ل (دهنیدن - dendîden): خوتە و بۆلە، پرتە و بۆلە لەبەر لێوانەوه.

دنس - ا.ع (دهنس - dens): چلک، کێم، زوخوا، پیسی.

دنس - ص.ع (دهنیس - denis): پیس، ریبۆقاوی، پیس، پیس تەبیەت.

دنگه - ا.ع (دهنگه - denxe): مرۆر، زیوان.

دنگ - ا (دینگ - ding): دنگی چەلتوک کوتان.

دنگ - ص (دهنگ - deng): دەبەنگ، گەوج، گەلۆ، کەودەن، خۆپیری.

دنگ - ا (دهنگ - deng): دەنگ، سەدای پێکادانی دوو شت.

دنگاله - ا (دهنگاله - dengale): چلورە، شووشە سەهۆل.

دنگداله - ا (دهنگداله - dengdale): شووشە سەهۆل.

دنگ کوب - ا.ص (دهنگ کوب - deng kûb): دنگ کوت، چەلتوک کوت، ئەوی چەلتوک لە دنگدا دەکوێ.

دنگل - ص (دهنگل - dengel): کەودەن، گەوج، ئەحمەق.

دنگ و فنگ - ا.مر، عا (دهنگ و dengû feng): دامو دەزگا، بێ و پرۆ، شان و شکۆ، هاتووچۆ.

دنن - مص.ع (دهنه - denen): قەموور، کۆم، کوور، کوور بوون، قەموریوون.

دنو - مص.ع (دهنو - denûv): نزیکیوون.

دنه - ا (دهنه - dene): خۆشحالی.

دواء - ا.ع (دهښاء - deva') : دهرمان، دهوا.

دواب - ا.ع (دهښاب - devab) : چوارپيښيان، ولاخان، ناژه لان.

دوات - ا.ع (دهښات - devat) : شووشه‌ی مهربه‌کېد، مهربه‌کېدان.

دو اتشه - ص.مر (دو ئاتشه‌شه - duateşe) : برژاو، توندوتیژ، گهرم و گور.

دواتگر - ا.ص (دهښات گهر - devatger) : مهربه‌کېبساز، له‌حیم چی، تنه‌کېچی.

دواج - ا.ع (دهښاج - devac) : لیفه.

دواخیل - ا.ع (دهښاهیل - devahîl) : داهول.

دواخانه - ا.مر (دهښاخانه - devaxane) : دهواخانه، نه‌جزاخانه، دهرمانخانه.

دواخل - ا.ع (دهښاخلیل - devaxil) : دهرون، ناخ، هندور.

دواد - ا.ع (دهښاد - duvad) : کرمی ورد، پیایوی خیرا له رویشتندا.

دوار - ص.ع (دهښار - devar) : سهره‌گېژکی، سهرسوران.

دوار - ص.ع (دهښار - devvar) : روژگار، نه‌وه‌ی به‌دهوری خو‌ی یا شتیکی دیدا بسورئ، سوورپاو، خولاو.

دوارس - ع.ع (دهښاریس - devaris) : مه‌حویوه‌وه، له‌ناوچوو.

دواره - ا.ع (دهښاره - devvare) : پرگال، خهرمانه‌ی مانگ.

دواری - ا.ع (دهښاری - devarî) : قالبه‌زیر، سکه‌ی زیر.

دوازده - ا.ع (دهښازده - devazde) : ژماره

دوانزه، (12).

دوازده امام - ا.مر (دهښازده ئیمام - devazde imam) : دوازده ئیمام، عه‌لی کوری نه‌بی تالیب و دوازده رو‌له‌ی هه‌زرتی عه‌لی که تایفه‌ی شیعه باوه‌ریان به ئیمامه‌تی وان هه‌س.

دوازده جوسق - ا.مر (دهښازده جه‌وسه‌غ - devazde cewsex) : دوازده بورج.

دوازدهه - ا.مر (دهښازدهه - devazdeh) : دوازده.

دواس - ا.ص (دهښاس - devas) : شیر، دلاوهر، پیایوی نا‌زا.

دواعی - ع.ع (دهښائی - deva'î) : سونگه، هو‌کار، رووداو‌تین روژگار.

دوال - ا.ع (دهښال - deval) : قه‌مچی، پشتین، قه‌یوه‌ن.

دوال باز - ص.فا (دهښال باز - deval baz) : حیل‌ه‌باز، ده‌ستبر، ته‌له‌ک‌ه‌باز.

دوال پا - ا.ص (دهښال پا - deval pa) : لاق باریک.

دوالک - ا.ع (دهښاله‌ک - devalek) : قه‌مچی بچوک.

دوالک باز - ص.فا (دهښاله‌ک باز - devalek baz) : حیل‌ه‌باز.

دوالیب - ا.ع (دهښالیب - devalîb) : چهرخی ناو.

دوالیسم - ا.فر (دوالیزم - duwalîsm) : دوالیزم، دوانگه‌ری، سونایگه‌ری.

دوام - مص.ع (دهښام - devam) : هه‌میشه‌یی، پایه‌دار بوون، به‌رده‌وامی.

دوان - ص.فا (دهښان - devan) : خیرا، له‌ز، خوشبه‌ز، تیژرو، غارده‌ر.

- دواندن** - مص.م (دهڅاندهن - devanden): تاودان، غاردان.
- دوانق** - ا.ع (دهڅانيغ - devanix): دانگ، ۱ له سهر ۶۱ دهرهم.
- دواني** - ص.ن (دهڅاني - devanî): دهواني، خه لکي دهوان.
- دواوين** - ا.ع (دهڅاځين - devavîn): دادگا، ديواني هونراوه.
- دواهي** - ا.ع (دهڅاهي - devahî): کارين سخته، کاروباري مهزن، به لا.
- دواير** - ا.ع (دهڅاير - devayîr): بازنه، جغز.
- دوئل** - ا.فر (دوئيل - dû'il): جهنگي تن به تن، دوئيل.
- دوباره** - ق.ص (دوباره - dûbare): دووباره، دووکه پرت.
- دوبال** - ا (دوبال - dûbal): فروفييل، حيله.
- دوبدو** - ق (دوبيدو - dûbidû): دوو به دوو.
- دوبرادران** - ا.م (دوو به رادهران - dû beraderan): دوو برا، ته ستيره ي دوو برا.
- دوبل** - ص (دوبهل - dûbel): بي وهفا، نمک حرام، خايه، ته پرهش، ناپاک.
- دوبل** - ص.فر (دوبهل - dûbel): يه کانه، کهري چکو له.
- دوبل** - ص.فر (دوبل - dûbl): دهل، دووچه نانه، کوپي دووهم.
- دوبلاژ** - ا.فر (دوبلاژ - dûblaj): دو بلاج.
- دوبله** - ا.فر (دوبله - dûble): دو بلاج.
- دوبيتي** - ا.مر (دووبه يتي - dûbeytî): دوو به يتي، چوارينه.
- دوبين** - ا.ص (دووبين - dûbîn): چاو خيل، دوو روو.
- دوپايه** - ا.ص (دووپايه - dûpaye): گيايه ک که گولي نيرو گولي مي يه که ي به سهر دوو چلي جيا وازه به بن، ههر شتي دوو لاقی هه بي، مروث.
- دوپوسته** - ص.مر (دوو پوسته - dûpûste): دوو توئ، قسه ي ئالوزو به توئکل، قسه يه ک که دوو ماناي دژو ناکوکی لي هه لئنجري، دوو شتي پيکه وه به ستراو.
- دوپيکر** - ا.م (دوو پيکه ر - dû peyker): بورجي جهوزا.
- دوتا** - ص (دووتا - dûta): دوولا، چه ماوه، که چ.
- دوتار** - ا.مر (دووتار - dûtar): جوړه سازيکه، دووتار.
- دوتخمه** - ص.مر (دوو توخمه - dû tuxme): دوو رهگ، دوو توو، حه رامزاده.
- دوتو** - ص (دووتو - dûtû): دوولا، چه ماوه، که چ.
- دوجنبت** - ا.فر (دوو جهنبه ت - dû cenîbet): شهو روژ.
- دوجين** - ا.فر (دوجهين - dûceyîn): دهرزن، دوازه دانه له شتيک.
- دو چرخه** - ا.فر (دوو چرخه - dû çerxe): پاسکيل.
- دوچهند** - ق (دوو چهند - dû çend): دوو چندان، دوو به رانبر، دوو چه نانه.
- دوچه** - ا.ع (دهوهه - dewhe): دره ختي زه لام، دره ختي گه وري به لق و پوپ و پر

سپینه، ساباتی گه وره.

دوخ - ا (دوخ - dūx): جوړه رووه کیکه.

دوختون - ا. مر (دوختون - dū xatūn): مانگ و خوړ، هه ردوو

سپینه و ره شینه ی چاو.

دوختن - مص. م (دوختن - dūxten): دوورین و دوراندن.

دوزنده - ا. فا (دوزنده - dūzende): خه یات، بهرگدوور.

دوخته - ا. مف (دوخته - dūxte): دووراو، دووریاگ.

دوختن - مص. م (دوختن - dūxten): پاشه کوهوت کردن.

دوخته فروش - ا. ص (دوخته فروش - dūxte frūš): دورین و فروشتنی نه نوعی جلی پیاوانه و ژنانه و منالانه یه.

دوخ چکاد - ص. مر (دوخ چکاد - dūx çekad): سهر رووتاوه، ده غسهر.

دوخراهران - ا. مر (دوخراهران - dūxaheran): دوو خوشکان، ناوی دوو نه ستمبریه.

دود - ا (دود - dūd): هه ناسه، غویار.

دود - ا. ع (دود - dūd): کرم.

دود اسا - ص (دود اسا - dūd asa): دوو کهل ئاسا.

دود افکن - ا. ص (دود افکن - dūd efken): جادوگر که شتی بون

خوش له ناگر بکاو نه فسوون بخوینن.

دود الود - ص. مف (دود الود - dūd alūd): به دوو کهل.

دود اهنک - ا. مر (دود اهنک - dūd aheng): سوپا.

دودخانه - ا. مر (دودخانه - dūdxane): خانه واده، خانه دان، وه چاخ، بنه مالنه، مالبات.

دود دادن - مص. م (دود دادن - dūd دادن): دوو کهل کردن.

دودزدن - مص. ل (دودزدن - dūd zeden): دودستگی - ا. مص (دودده سته گی - dūdestegî): ناکوکی نیوان دوو گروپ.

دودکش - ا. مر (دودکش - dūdkeş): دوو کهل کیش، لووله یان کلاورژنه یه که دوو کهل لیوه پروات.

دودگون - ص (دودگون - dūd gūn): تاریک، دوو کهل ئاسایی.

دودگین - ص (دودگین - dūd gîn): دوو کهل لای، دوو کهل ئین.

دودل - ص. مر (دودل - dūdil): راپا، ریاکار.

دودم - ص. مر (دودم - dūd dem): دوو دهم، خه نجه ری دوو دهم.

دودمان - ا (دودمان - dūdman): مالبات، خانه دان، خیزان، تایفه، نژاد، کوانگ.

دود ودم - ا. مر (دود ودم - dūdû dem): دوو کهل و دوو، ناگرو دوو.

دوده - ا (دوده - dūde): مالبات، بنه مالنه، تیره.

دوده - ا (دوده - dūde): ته نی.

دوده - ا. ع (دوده - dūde): کرم.

دودهنج - ا.مر (دود ههنج - dūd henc): دور، شستنی دهست نه یگاتی.

دور - ص (دوور - dūr): دور زدن - مص.ل (دهور زهدهن - dewr zeden): سورانه وه، پیچ کردنه وه.

دورس - ا (دورس - dūres): جور ره و کیکه.

دورسنج - ا.مر (دورسهنج - dūr senc): دور پیچ، تله مه تر.

دورق - ا.ع (دهورغ - dewrex): جور گوزده کی گه وره دهسکداره، جور کلاویک بووه که خه لکانی قه له ندهرو دهرویش له سهریان کردووه.

دورگه - ص.مر (دوره گه - dūrege): دووره، دوو رهگ.

دورنگ - ص.مر (دوو رهنگ - dū reng): دروزن، ریاکار، دوو رهنگ.

دورنما - ا.مر (دور نهما - dūr nema): دور نوین، دورنوما، ناسو، وینه که دوو نیشان بدا.

دورو - ص.مر (دورو - dūrū): دوو روو، قوماشیک که بهرو پستی لیکدی جیایی، که سی که کردارو گوشتاری دژی یهک بی، گولی ره عنا.

دوروبر - ق.مر (دهوروبره - dewrūber): دهوروبره، دهوراندهور.

دورویه - ق.ص (دورویه - dūrūye): دوو روویی، دوو ریزه.

دورویی - ا.مص (دورویی - dūrūyî): دوو روویی.

دوره - ا.ع (دهوره - dewre): دهورزه مان، گهران به دهوری شتیکدا، سوران.

دودهنج - ا.مر (دود ههنج - dūd henc): دوو که لکیش.

دور - ص (دوور - dūr): دوور.

دور - مص.ع (دهور - dewr): سوران به دهوری شتیکدا، سورانه وهی سال، گهرانی چه رخ و رۆژگار.

دوراغ - ا (دوراغ - dūrax): توراغ.

دوران - مص.ع (دهه ران - deveran): سورانه وه، خولانه وه، دهورزه مان.

دوراندیش - ص.فا (دورنه ندیش - dūr endîş): دوور نه ندیش، دورین، ناقل.

دورباش - (دورباش - dūrbaş): دوور بکه وه، دووربه، ناهیک که له ناخی دله وه بی، نیزه ی بچوک، ته ورزین.

دور برداشتن - مص.ل (دهور به برداشتن - dewr berdaşten): سورعه ت پیداکردن، گوربه ستنه وه.

دوربیل - ص (دوربیل - dūrbil): بی وهفا، بی نه مهک، بی حه قیقه ت.

دوربین - ص.فا (دوربین - dūrbîn): دورین، پیچه وانه ی نزدیک بین، دوور نه ندیش، ناقل.

دوربین - ا.مر (دوربین - dūrbîn): دهزگای وینه گرتن، کامیرا، دورین، نامیریکه که دووربی پی دهبینی، نه م نامیره له سه دهی هه قده دا داهینراوه.

دوربین عکاسی - ا.مر (دوربینی نه کاسی - dūrbîni ekasî): ته لیسکوب.

دور داشتن - مص.م (دورداشتنه - dūr daşten): وریاکردنه وه، ناگادارکردن، دوور راگرتن.

دور دست - ص.مر (دوردهست -

دوره - ا(دهوره - dewre): گـۆزه
گه وره ی دوو دهسکی.

دوره گـرد - ص.فا(دهوره گـه رد - dewre gerd): چه رچی، دپوه ره.

دوری - ا(دهوری - dewrî): دهوری،

هیرمان، قاپ و قاچاغ، هیربار.

دوزخ - ا(دوزخ - dûzex): دۆزه خ،
جه هه ندهم، سه قهر.

دوزکومی - ا(دوزکومی - dûzkûmî):
باده نۆشی له گه ل دۆستاندا.

دوزمان - ا(دوزمان - dûzman): داوی
دروومان.

دوزنه - ص.مر(دوزنه - dûzene): دوو
ژنه، پیاوی دوو ژنه.

دوزنه - ا(دوزنه - dûzene): ده رزی،
چزی زه رده زیره و ههنگ..

دوزو کلک - ا.مر(دوزو کلک - dûzû kelek):
فروفیل، که لک،
خاپاندن و نیهرنگ.

دوزه - ا(دوزه - dûze): نووسنه ک.

دوزیدن - م.م(دوزیدن - dûzîden):
دوورین.

دوزیستان - ا.مر(دوزیستان - dûzîstan):
وشکاوی، گیانله بهری
وهکو قورباقه و کیسه ل.

دوزینه - ا(دوزینه - dûzîne): چزی
زه رده زیره و میشووله و ئه وشتانه.

دوس - م.ص.ع(دهوس - dewes):
پیشیلکردن، پایه مالکردن، تهختکردن،
مشتومالدان.

دوس - ا(دهوس - dewes): ناوی
تیره یه کی عه ره به.

دوسانیدن - م.م(دوسانیدن -

dûsanîden): پیکه وه نووساندنی دوو
شت، خو هه لواسین به که سیکه وه.

دوست - ا.ص(دوست - dûst): یار،
دۆست، هاو دهم، هاو پیتی میهره بان،
برادر.

دوستار - ص(دوستار - dûstar): یاری
میهره بان.

دوستانه - ق.ص(دوستانه - dûstane):
دۆستانه.

دوستدار - ص.فا(دوستدار - dûstdar):
یاری میهره بان.

دوستکام - ا.ص(دوستکام - dûstkam):
کاری یان شتی به دلی
دوست بی، کۆری خواردنه وه له گه ل یان
به یادی دۆست و ئه حبابان.

دوستکامی - ا.مر(دوستکامی - dûstkamî):
باده نۆشی له گه ل یان
به یادی دۆستان.

دوستکامی - ا.مر(دوست کامی - dûst kamî):
ده فریکی گه وره ی مسی
پایه داره و له مه جلیسدا داده نری تا هه ر
که سیک تینووی بی لپی بخواته وه.

دوستوار - ق.ص(دوستوار - dûstvar):
دۆستانه، دوست ئاسا.

دوسر - ا(دوسره - dûser): جوړه
رووه کیکه له گه نم ده چیت.

دوسر - ا.ع(دهوسره - dewser): جوړه
رووه کیکه، شیر ی درنده ی زه لام، وشتی
زه لام.

دوسره - ق.ص(دوسره - dûsere): هه ر
شتی دوو سه ری هه بی، دووسره، دوو
سه ره، له م سه رو له و سه ره وه، بلیتی چوون
و هاتنه وه.

دوسری - ا(دوسه‌ری - dūserî): جوړه خپټه‌تپکه، روپوشي که‌ژاوه.
دوسییدن - مص.ل(دوسییدن - dūsiden): چه‌سپاندنی دووشت به‌یه‌که‌وه، خو‌ه‌لواسین و به‌ستنه‌وه به‌که‌سیکه‌وه.
دوسییه - ا.فر(دوسییه - dūsiye): دوسییه، فایل، ئیزیاره.
دوش - ا(دوش - dūš): شان، کول، پشت.
دوش - ق(دوش - dūš): دوی شه‌وه، شه‌وی بوری.
دوش - ا(دوش - dūš): دوش، دوشی، هم‌ام.
دوشا - ص.فا(دوشا - dūša): دوشه‌نی، دوشانی، مانگا یان مه‌ر که شیر بدات.
دوشاب - ا(دوشاب - dūšab): دوشاو، شیله، شیله‌ی تری، شیله‌ی خورما.
دوشاخ - ا.ص(دوشاخ - dūšax): دوشاخه، دوو چله، دوو لقه.
دوشاخه - ا.ص(دوشاخه - dūšaxe): دوو شاخه.
دوشادوش - ق(دوشادوش - dūšadūš): شان به‌شان.
دوشانییدن - مص.م(دوشانییدن - dūšanîden): دوشاندن.
دوشس - ا.فر(دوشس - dūšs): ژنی دوک.
دوشق - ا.ع(ده‌وشه‌غ - dewşex): خانووی گه‌وره، سه‌رای گه‌وره، وشتی به‌هیز.
دوشک - ا(دوشکه - dūšek):

دوشه‌ک.
دوشمال - ا(دوشمال - dūşmal): خاوی، په‌شته‌مال، ده‌سته‌سپ.
دوشنبه - ا(دوشنبه - dūşenbe): دوو شه‌مه.
دوشنه - ا(دوشنه - dūşene): قاپی شیر دوشین.
دوشه - ا(دوشه - dūşe): قاپی شیر دوشین.
دوشییدن - مص.م(دوشییدن - dūşîden): دوشین.
دوشنده - ا.فا(دوشنده - dūşende): که‌سپ که شیر بدوشیت، بی‌ریقان، شیردوش.
دوشیده - ا.مف(دوشیده - dūşîde): دوشراو.
دوشیزه - ا.ص(دوشیزه - dūşîze): کیژ، کیژی جه‌حیل شوو نه‌کردوو، بوخچه‌ی نه‌کراوه.
دوشین - ص.ن(دوشین - dūşîn): دوی شه‌وه، شه‌وی رابردوو.
دوسد - ا(دوسد - dūsed): ژماره دوو‌سه‌ت (۲۰۰).
دوغ - ا(دوغ - dūx): دؤ.
دوغاب - ا.مر(دوغاب - dūxab): عه‌یران، ماستاو.
دوغبا - ا.مر(دوغبا - dūxba): دؤغه‌وا، دؤخه‌وا.
دوغلو - ا.ص(دوغلو - dūxlû): دووانه، لفانه، جملانه.
دوغو - ا.مر(دوغو - dūxû): ئه‌و خلته‌یه‌ی پاش داغ‌کردنی رۆن یان که‌ره له

بنی مه نجه لدا دهمینیتته وه.

دوغه - ا (دوغه - duxe): چه وراو.

دوفلزی - ص.ن (دوفیلیزی - dûfilizî):

دوو کانزایی، پاره یه ک که له دوو کانزا دروست بکړی وهک زیوو زتیر.

دوک - ا (دوک - dûk): ته شی، خه پرک.

دوک - ا.فر (دوک - dûk): له قه بی

دهسه لاتداران و میران بووه له فهره نسا.

دوکارد - ا.مر (دوکارد - dûkard):

قه یچی، مقه ست، جهو، چیرگ.

دوکچه - ا (دوکچه - dûkçe): ته شی

بچووک.

دوکدان - ا.مر (دوکدان - dûkdan):

شوینی ته شی.

دوک ریسه - ا.مر (دوک ریسه -

dûk rîse): ته شی.

دوکوهانه - ص.مر (دوکوهانه -

dûkûhane): دوو کوپانه، کوپانه ی

و شتر، دوو کوپاره، دوو لوور.

دوگان - ق (دوگان - dûgan): دوو،

دووبه دوو، دوو به رابه ر.

دوگانه - ا.ص (دوگانه - dûgane): هر

شتی له دوو ره گه ز پیکه تبی، دووانه،

جووتی.

دوگاه - ا (دوگاه - dûgah): دووگا،

ناهه نگیکی موسیقی ئیرانییه.

دوگیتی - ا.مر (دوگیتی - dûgîti): دوو

دنیا، دنیاو قیامه ت.

دول - ا (دول - dûl): دهولک، دهول،

دهولچه.

دول - ا.عا (دهول - devel): ته مه لی له

کار پکدا.

دول - ا.ع (دوول - duvel): دهولته تان.

دولا - ص.مر (دولا - dûla): دوو قه د،

چه ماوه.

دولاب - ا.مر (دولاب - dûlab):

دولاب، چه رخی ئاو کیشان.

دولاب - ا.ع (دولاب - dûlab): چه رخی

ئاو کیشان.

دولابچه - ا.مر (دولابچه - dûlabçe):

دولابی بچووک.

دولابه - ا.مر (دولابه - dûlabe):

دولاب.

دولچنگ - ا.مر (دولچنگ -

dûlaçeng): ناوی یه کئی له شیوه کانی

نوته ی موسیقایه.

دولاخ - ا (دولاخ - dûlax): دولاخ،

به له ک پیچ.

دولپه - ا.مر (دولپه - dûleppe):

دووفلیقانه.

دولت - ا.ع (دهولت - dewlet): مالی

دنیا، دارایی، سهروه ت، حکومت

کابینه ی وه زیران، سه ره ک وه زیران و

وه زیره کانی.

دولتخانه - ا.مر (دهولت خانه -

dewletxane): دهولته تخانه، باره گای

دهولته ت، کو شک، ده رباره ی پاشایه تی.

دولتخواه - ص.فا (دهولته خاه -

dewletxah): لایه نگری دهولته ت،

خیرخواز.

دولت سرا - ا.مر (دهولته سه را -

dewlet sere): سه رای دهولته ت،

باره گا، کو شک، ده رباری دهولته ت.

دولت مند - ص (دهولته منده -

dewletmend): دهولته منده، زه نگی،

ده سترۆ.

دولتيار - ص.مر(دهولت يار - dewlet yar): بهختيار، تواندار، هه بووه، به بهخت و به غبال.

دولچه - ا(دولچه - dûlçe): دۆلچه، دهلو.

دولخ - ا(دولخ - dûlex): تۆفاني به تۆزو باوه، گهردهلوول، گيژهلۆك، بابهلېسك، بابوۆران.

دولو - ا.مر(دولو - dûlû): دوولو، كاغەزى يارى (دوولو).

دولوميت - ا.فر(دولوميت - dûlûmît): قسل، قسر، ئاهەك.

دوله - ا(دوله - dûle): تۆزوبا، گهردهلول، گيژهلۆك، بابهلېسك.

دوله - ا(دوله - dûle): هه ورازو نشيتو.

دوله - ا(دوله - dûle): نالە، هاوار، لوورەى سەگ و چەقەل.

دوله - ا(دوله - dûle): دۆلچە، دهولک.

دوما - ا.رو(دوما - dûma):

ئەنجوومەنى نوێنەرانی گەلانی روسیە کە لە زەمانی نیکولای دووهمدا پاش کۆدەتای ۱۹۰۵ ز دامەزرا، ئەنجوومەنى دۆما.

دومان - ا.ع(دهقهمان - deveman): فرین و سوپانهووی بالنده به دهووری شتیكد.

دومان - ا(دومان - dûman): تۆفان، بابوۆران، رۆژی زۆر تووش و به کپتوه.

دومو - ص.مر(دومو - dûmû): دوو موو، مووی ماش و برنج، مووتهنک.

دون - ص.ع(دون - dûn): سپله، نرم، پیسکه.

دون پایه - ص.مر(دونى پایه - dûni paye): فه‌رمانبه‌ری بچووکی

دهولته‌تى که پایه‌ى ئیدارى نه‌بێ.

دون ژوان - ا.فر(دۆن ژوان - don juwan): قاره‌مانیکی ئەفسانه‌ییه کە مێبازیکی فربوکاری بێ سەروبه‌ری فشه‌کەر بووه.

دون کیشوت - ا.فر(دۆن کیشوت - don kîşot): ناوی رۆمانیکی ئیسپانییه کە لەلایەن سیرقانتسەوه لە سالانی ۱۶۰۵ - ۱۶۱۶ دا نووسراوه و قاره‌مانە سەره‌کییه‌کەى ناوی دۆنکیشۆته و کابرایه‌کی خه‌یال پلاوه.

دوومیدان - ا.مر(دوو مه‌یدان - dûmeydan): ساحه‌و مه‌یدان.

دوی - ص.ع(دهقی - devî): نه‌خۆشی، که‌ودەن، گیل، گه‌وج.

دوی - ا.ع(دهقیی - devyî): ده‌نگدانه‌وه، وڵنگه، زایه‌له.

دویت - ا(دهقیت - devît): مه‌ره‌که‌بدان.

دویدار - ا.ص(دوئیدار - devîdar): سکریتیر.

دویدن - مص.ل(دهقیدەن - devîden): راکردن، غاردان، خیرا رویشتن.

دونده - ا.فا(دهقه‌نده - devende): راکەر.

دویر - ا.ص(دۆقیر - dûvîr): سکریتیر.

دویره - ا.ع(دوئیه‌یره - dûveyre): خه‌رمانه‌ی هه‌یڤ، ئەلقه، گه‌و، قوڵف.

دویست - ا(دوئیسست - dûvîst): دوو سه‌د - (۲۰۰).

دویل - ا(دهقیل - devîl): فیل و حيله، ته‌له‌که‌بازی.

دویی - ا.مص(دویی - dûyî): جیایی، دووبه‌ره‌کی، دووده‌سته‌کی.

ده - ا(دهه - deh): ژماره ده (۱۰).

ده - ا(ديه - dih): دى، گوند، ئاوايى.

دهاء - ع(دهاء - deha'): زيرهكى و كارزاني، هوشيارى، هوشمەندى، پييتۆلى.

دهات - ع(دوهات - dûhat): زيرەك و هوشمەندان.

دهار - ا(ديهار - dihar): غار، دۆل، درزى كيتو.

دهاز - ا(دههاز - dehaz): هاوار، فرياد، نه عره ته.

دهاق - ص.ع(ديهاق - dihax): پې، ليوان ليو، ليو ريژ، تهژى.

دهاقنه - ا.ع(دههاغينه - dehaxine): جووتياران.

دهاقين - ا.ع(دههاغين - dehaxîn): جووتيار، خودان گوند.

دهاليز - ا.ع(دههاليز - dehalîz): دالان، ريگه‌ى تەنگ و دريژ.

دهان - ا(دههان - dehan): دهم، زار، دهو.

دهان - ا.ع(ديهان - dihan): پيست يان چهرمى سورباو، شوتينى خز.

دهان - ا.ع(ديهان - dihan): روڭ، چهور.

دهان - ص.ع(دهههان - dehhan): روڭفروش، روڭكار.

دهان بند - ا.م(دههان بهند - dehan bend): لغاو، دهمبىڭ، دهم بهست، دهمبه‌ند.

دهان بين - ص.ف(دههان بين - dehan bîn): دهمبين، ئه‌وه‌ى پروانپته

دهوى كه‌سيكى دى، ئه‌وه‌ى باوه‌ر به قسه‌ى هەر كه‌سيك بكاو بكه‌ويته ژيئر كاربگه‌رى

قسه‌ى ئهم و ئه‌و.

دهان دره - ا.م(دههان دهره - dehan dere): باويشك، ئاژاژگى.

دهانه - ا(دههانه - dehane): دهم ئاسا، وه‌كو دهمى مه‌شكه، دهمى ئه‌شكه‌وت.

دهانه - ا(دههانه - dehane): لغاو.

دهباشى - ا.ص(دههباشى - dehbaşî): سه‌رده‌سته‌ى ده سه‌رياز، فه‌رمانده‌ى ده سه‌رياز.

دهبان - ا.ص(ديهبان - dihban): كويخاى دى، ديبه‌وان.

دهپنج - ا.ص(دهه پنچ - deh penc): زپرو زيوى قه‌لب، زپرو زيوى نا خاليسه.

دهخدا - ا.ص(ديهخدا - dih xûda): كويخا، كويخادى.

دهدار - ا.ص(ديه‌دار - dihdar): كويخا، كوڭا.

دهدله - ص.م(دهه ديله - dehdile): بپوه‌فا، بى ئه‌مه‌ك، پى نه‌زان، راپا، دلپير، ئازا.

دهدهى - ق.ص(دهه ده‌ى - dehdehî): ده‌ده.

دهدهى - ص.ن(دهه‌ده‌ى - dehdehî): زپري خاليسه، زپري بى خه‌وش.

دهر - ا.ع(دههر - dehr): زه‌مانه، روژگارى بى كوڭايى.

دهرگه - ص.م(دههرگه - dehrege): پياوى به‌دهمار، زور دلپير، غيره‌تدار، جوامپير.

دهرود - ا.م(دههرود - dehrûd): سازى كه ده ژيى هه‌بى.

دهره - ا(دهره - deher): جوړه قه‌مه‌يه‌كى ده‌سكداره، داس و شمشپري دوو دهم.

دهری - ص.ن (دهری - dehrî): له دین دهړچوو.

دهستان - ا.مر (دیهيستان - dihistan): دیپات، کومه له دیپه کی نریک له یهک.

دهش - ا.مص (دیپیش - dihiş): داشن، به خشیش، کهرم و عه تا.

دهش - مص.ع (دههش - deheş): حایرمان، شهیدابوون، دامن، چه په سان.

دهش - ص.ع (دههیش - dehiş): سه رسام، سه رگه ردان، مه دهوش، چه په ساو.

دهشت - ا.مص (دههشهت - dehset): حیرهت، سه رسامی، سه رگه ردانی، چه په سان.

دهشت - ا.مص (دیپهشت - dihişt): به خشیش، کهرم.

دهقان - ا.ص.ع (دیپهغان - dihkan): جووتیار، خودان گوند، کوپخا.

دهقنت - ا.مص.ع (دههغهنهت - deh'xenet): کوپخیی، جووتیاری.

دهکده - ا.مر (دیپکهده - dihkede): گوند، دی، ناوایی.

دهکیا - ا.ص (دیپکیا - dih kîya): کوخا، سه روک و گه وری گوند.

دهگان - ا.ص (دیپهگان - dihgan): جووتیار، سه روکی گوند.

دهگان - ق (دههگان - deghan): دهیان، دهده.

دهل - ا (دوهول - duhul): دههول، ته پللی گه وری.

دهل دریده - ص.مر (دوهول دریده - duhul drîde): ریسوا، ریسوا بوو، بی نا پروو، دههول دراو.

دهل زدن - مص.م (دوهول زدهدن - duhul zeden): دههول ژه نین.

دهلو - ا.مر (دههلو - dehlû): دهلو.

دهلوی - ص.ن (دیپله فی - dihlevî): خه لکی دهلی.

دهله - ا (دههله - dehle): جهوره رووه کیکی درکداره.

دهلیز - ا (دیپلیز - dihlîz): دالان، ریگی ته نگ و دریز.

دهم - ص (دههوم - dehum): دهیم.

دهم - ا (دههم - dehm): دره ختی غار.

دهماء - ا.ص (دههما - dehma'): رهش، تاریک، مه نهجهل، نا پروای خه لکی.

دهمست - ا (دهههست - dehmet): جهوره دره ختی که.

دهن - ا (دهههن - dehen): دم، زار.

دهن - ا (دوهن - dûhn): روون، چه وری.

دهناء - ا.ع (دههنا - dehna'): بیابان، سارا، دهشت.

دهناد - ا (دیپهناد - dihnad): ریکوپیک.

دهنج - ا (دهههنج - dehnec): ژهنگ.

دهن دره - ا.مر (دهههن دره - dehen dere): باویشک، ناژاژگی.

دهن کجی - ا.مص (دهههن کجی - dehen keci): رقبه رقی.

دهنه - ا (دهههنه - dehne): لغاو.

دهودار - ا.مر (دیپهودار - dihûdar): ههراو ههنگامه، شهرو شوپ.

دهور - ا.ع (دوهور - duhûr): روژگارن.

دهوگیر - ا.مر (دههوگیر - dehûgîr): شهرو شوپ، جهنگ.

دهه - ا(دههه - dehe): دهيه.

دههفت - ا.مر(دهه هفت - deh heft):

جوړه دراوېكي كونه كه ۷ لهسره ۱۰ ى زير يا زيوو بووه.

دهى - ص.ع(دههيهى - dehîy): ئاقل،

زيرهك.

دهيك - ا.مر(دهه يهك - deh yek):

دهيهك.

دهين - ص.ع(دههين - dehîn): چهور،

لاواز، وشتري كه مشير.

دهيو - ا(ديهيو - dihyû): بهش،

ناحيه، ناوچه.

دهيويد - ا.ص(ديهيويد - dihyû ped):

فهرمانړه وای ناحیه.

دهيوده - ا.مر(دههيوده - dehyû deh):

دهيهك.

دى - ق(دیی - dî): دوینى.

دى - ا(دهى - dey): مانگى يه كه مى

زستان.

ديابت - ا.فر(ديابيت - diyabit):

نه خوښى شه كره.

دياپازن - ا.فر(دياپازون - diyapazun):

ثامپريكه بو

ميزانكردنى دهنك به كار دى، دهنك پيو.

دياپدز - ا.فر(ديا پيدز - diyapidz):

دهرچوونى خړوكه ى سپى له دهماره كانه وه.

دياترمى - ا.فر(دياترمى - diyatrmî):

به كار هيتانى وزه ى گهرما بو چاره ى

نه خوښى.

ديار - ا.ع(ديار - diyar): مال و شوتين،

شارو تيره.

ديار - ا.ص.ع(دهييار - deyyar):

ديرنشين.

دياستاز - ا.فر(دياستاز - diyastaz):

جوړه نه نيميكه.

دياستول - ا.فر(دياستول - diyastol):

خاوبوونه وه ى ماسولكه ى دل.

ديافراگم - ا.فر(ديافراگم - diyafragm):

پهرده ى دل، پهرده ى

كه پو.

ديافيز - ا.فر(ديافيز - diyafiz):

تيښكى دريڅ.

دى اكسيد - ا.فر(دو ئوكسيد - du'oksîd):

دوو ئوكسيد.

دياكودا - ا.فر(دياكودا - diyakoda):

ئاوى تويكللى خه شخاش، شروبي كوكنار.

دياگراف - ا.فر(دياگراف - diyagraf):

ثامپريكه بو بهرجه سته كردنى تهن

له بهرچاودا.

دياگرام - ا.فر(دياگرام - diyagram):

نه خشه.

ديالكتيك - ص.فر(ديالكتيك - diyaliktîk):

دياليكتيك، گينگه شه.

ديالوگ - ا.فر(ديالوگ - diyalug):

ديالوگ، گفتوگو.

دياليز - ا.فر(دياليز - diyalîz):

جياكردنه وه ى مه وادى ثاوپته به يهك.

ديامانيه تيك - ص.فر(ديامانيه تيك - diya manîyetîk):

دژى موگناتيس.

ديان - ص.ع(دهييان - deyyan):

ژمپريار، داوهر، قازى.

ديانا - ا.يو-(ديانا - dyana):

خواوه ندى مانگ و جهنگه لان و پاريزه رى

ژنانى زه يستان.

ديانت - مص.ع(ديانته - diyanet):

ديانته، ثايينى خواپه رستى.

دښا - ا.ع (دښا - dîba): ټاورېشمنۍ رهنګڼ.

دښاجه - ا.ع (دښاجه - dîbace): روو، رووخسار، دهسټپټکي کټيب، پيشهکي کټيبان، دښاجه.

دښاجي - ا.ص (دښاجي - dîbacî): ټاورېشم ساز، ټاورېشم فروش. **دښاچه** - ا.ع (دښاچه - dîbaçe): پيشهکي کټيب.

دښادين - ا.مر (دښادين - deybadîn): روژي ۲۳ يه مې هره مانګيکي هه تاوي.

دښاذر - ا.مر (دښاذر - deybazer): روژي هه شته مې هره هيقټيکي هه تاوي.

دښاګر - ا.ص (دښاګر - deybager): دښاچي، ټاورېشم فروش.

دي بدڼ - ا.مر (دهي بيديڼ - dey bidîn): روژي بيست و سټيه مې هره هيقټيکي هه تاوي.

دي ټهر - ا.مر (دهي بيمهر - dey bimîhr): روژي پازدهيه مې هره هه هيقټيکي هه تاوي.

دښه - ا.ع (دښه - dibeh): قوماشي ټاورېشم، هربر، جلي ټاورېشمي پاشايي. **دښه خسروي** - ا.مر (دښه ي خسره ټي - dibey xusrevî): ناوي يه کيکه له هه شت ګه نجي خسره وي په روي.

دښلم - ا.فر (دښلم - dîplom): دښلم، کارنامه ي خوټندن.

دښلمات - ا.ص (دښلمات - dîplumat): دښلمات، سياسته توان، که سي کارزان و کارامه له کاروباري سياسيډا.

دښلماتيک - ص.فر (دښلماتيک -

diplumatîk): سياسي، سياسته توان. **دښلماسي** - ا.فر (دښلماسي - dîplumasî): کاري سياسته، سياسته، زانستي سياسته.

دښلمه - ص.فر (دښلمه - diplume): هه لګري شه هادي دښلم.

دښت - ا.ع (دښت - dîyet): خوټن به ها، خوټن بايي.

دښجور - ا.ص.ع (دښجور - deycûr): تاريخي، تاريخي شهو، رهنګي تاريخي ټامال رهش.

دښد - ا.مص (دښد - dîd): نښګا، هښزي بيڼڼ.

دښدوبازدښد - (دښدوبازدښد - dîdû bazdîd): هاتووچو سه رداني يه کدي.

دښدار - ا.مص (دښدار - dîdar): دښدني، يه کتر دښتڼ.

دښدان - ا.ع (دښدان - deydan): خو، عادهت، رهوش.

دښدان - ا.ع (دښدان - dîdan): کرم.

دښدبان - ا.ص (دښدبان - dîdban): ټيشکګري بان قه لا، دښدوان، سه رباز، يان پاسه وان که له به رزي به ستي و هه رچيپه ک بدښني خه بهر بدا.

دښدزدن - م.ص.م (دښدزدن - dîdzeden): ته خمڼ کړدن، خه ملاندن، به راورد کړدن به ره مې کشتوکالي يان شتي دښک، قه رساندنې نرخی شتيک.

دښدګاه - ا.مر (دښدګاه - dîdgah): روانګه، ټاسو، دښه، دښدګه، شوټني دښدواني.

دیرنج - ص.مر (دیر رهنج - dîr renc):
 که سیک که درهنگ برهنجی، به سه بر، به
 حه و سه له.
دیرسال - ص.مر (دیر سال - dîrsal):
 کۆن، کۆنه.
دیرفرست - ا.ص (دیر فیریسهت -
 dîrfiriset): ته له گراف.
دیرک - ا (دیرهک - dîrek): دیرهگ،
 کۆله که، نهستوونی چادر.
دیرکتور - ا.فر (دیریکتور - dîriktûr):
 به رپتوه بهر، سه رۆک، رینوین، دهرهینه ر.
دیرکرد - ا.مص (دیرکه رد - dîrkerd):
 دواکه وتن، پاشکه فتن.
دیرکردن - مص.ل (دیرکه ردهن -
 dîr kerdn): دواکه وتن، پاشکه وتن.
دیرکسیون - ا.فر (دیریکسیون -
 dîriksiyûn): سهنت، دریشه.
دیرگاه - ق.ص (دیرگاه - dîrgah):
 زهمانی کۆن.
دیرگوار - ص.مر (دیرگووژار -
 dîrguvar): درهنگ هه رس، خواردنی
 که درهنگ هه رس بی، نا سازگار.
دیرگهان - ق.ص (دیرگه هان -
 dîr gehan): درهنگ، کۆن.
دیرماندن - مص.ل (دیرماندهن -
 dîrmanden): پیروون، زۆر مانه وه.
دیرند - ا.ص (دیره ند - dîrend):
 رۆژگار، پایه دار، به رده وام.
دیروز - ا.مر (دیروز - dîrûz): دوینتی.
دیروقت - ق.ص (دیروهغت - dîrwext):
 له زهمانی کۆندا، ناوهخت.
دیریاب - ص.مر (دیریاب - dîryab):
 دهگمه ن، کهم، شتی به ئاسانی دهست

دیدن - مص.م (دیدهن - dîden): ته ماشا
 کردن، نۆزین، بینین، دیتن، سهردان.
بیننده - ا.فا (بینهنده - bînende):
 بینهر.
دیده - ا.مف (دیده - dîde): بینراو.
دیدن - ا.ع (دهیدهن - deyden):
 خووخده، دابو نه ریت، عادهت.
دیدوان - ا.ص (دیدفان - dîdvan):
 دیده وان، ئیشکگری بان قه لا.
دیده - ا (دیده - dîde): چاو، گلیهنه ی
 چاو، دیده، دیه.
دیده باز - ص.مر (دیده باز - dîdebaz):
 چاو باز، نه زه رباز، چاو باشقال.
دیده بان - ا.ص (دیده بان - dîdeban):
 دیده وان، نیگابان، پاسه وان.
دیده دار - ا.ص (دیده دار - dîdedar):
 دیده وان، هه رس، یاساول.
دیده ور - ا.ص (دیده هه ر - dîdever):
 پاسه وان، دیده وان.
دیر - ق.ص (دیر - dîr): درهنگ.
دیر - ا.ع (دهیر - deyir): دیری ره به نان،
 په رستگه.
دیرانه - ص.ن (دیرانه - dîrane):
 دیرین، کۆن.
دیرانی - ص.ن (دهیرانی - deyiranî):
 دیرنشین، خودان دیر.
دیرباز - ق (دیرباز - dîrbaz): زهمانی
 کۆن، زهمانیکی دوورو دریشه.
دیرپا - ص.فا (دیرپا - dîrpa): پایه دار،
 به رده وام.
دیرجنب - ص.فا (دیرجـونـب -
 dîrcunb): خاو، سست، که سی که
 درهنگ ههستی.

نه که وئ، نایاب.

دیریاز - ص. فا (دیریاز - dîryaz):
تولانی، دریتزخایه ن.

دیریدن - مص. ل (دیریدنه - dîrîden):
دریتزکیشان، درهنگ بوون.

دیرین - ص. ن (دیرین - dîrîn):
دیرین، کون.

دیرین شناسی - ا. مص (دیرین شیناسی -
dîrîn şinasî):
کونیه ناسی، نازکولوزی.

دیرینه روز - ص. م (دیرینه روز -
dîrîne rûz):
پیری که نهفت و زور ته مهن.

دیرینه سال - ص. م (دیرینه سال -
dîrîne sal):
زور به ته مهن، ته مهن دریتز.

دیز - ا (دیز - dîz):
دیزه، رهنگه بوئه سپ و هیتستر، که وهیی، که وهه مس.

دیز - ا (دیز - dîz):
قهلا، هه سار.

دیز - ا. فر (دیز - dîz):
زاراوه یه کی مؤسقییه).

دیزج - ا. ص (دهیزه ج - deyzec):
دیزه.

دیزل - ا. فر (دیزل - dîzl):
دیزل.

دیزندان - ا (دیزه ندان - dîzendan):
سینکوچکانی، سنی پای ئاسن که مه نجه لی ده خریته سهر.

دیزه - ا. ص (دیزه - dîze):
دیزه.

دیزه - ا (دیزه - dîze):
قهلا، هه سار.

دیزی - ا (دیزی - dîzî):
جوره گوزیه که که گوستاوی تیا لیده نری.

دیژیتال - ا. فر (دیژیتال - dîjîtal):
جوره گولیکه.

دیژتالین - ا. فر (دیژتالین - dîjîtalîn):
جوره دهرمانیکه بو نه خوشی دل به کاردی.

دیس - ا (دیس - dîs):
وهک، دیز.

دیس - ا. انگل (دیس - dîs):
قاپ (به له م).

دیسانتیری - ا. فر (دیسانتیری -
dîsantîrî):
دیزه نتری، زه حیری.

دیسک - ا. فر (دیسک - dîsk):
دیسک، (قرص).

دیشه - ا (دیشه - dîse):
هاوتا.

دیسپیلین - ا. فر (دیسپیلین -
dîsîplîn):
دیسپلین، زهبت و رهبت.

دیشب - ا. مر (دی شهب - dîşeb):
دوینن شهو.

دیشلمه - ص. ت (دیشله مه -
dîşleme):
چای دیژله مه.

دیفتری - ا. فر (دیفتری - dîftîrî):
مله خه.

دیف رخش - ا. م (دیف رخش -
dîf rexş):
ناوی ئاهه نگیکی مؤسقیی کونه.

دیفروجس - ا (دیفروجیس - dîfrucis):
ئهو خو له ی له ئه نجامی تواننده وهی مسدا له بنی بوته ده میئیتته وه.

دیفره - ص. فر (دیفره - dîfre):
ته له گراف.

دیفساقوس - ا (دیفساقوس -
dîfsaxûs):
جوره رووه کیکه.

دیک - ا. ع (دیک - dîk):
دیکل، که له شیر، که له باب.

دیکتاتور - ا. فر (دیکتاتور - dîktatûr):
دیکتاتور، فه رمانیه وای خو سه ر.

دیکتافون - ا. فر (دیکتافون -
dîktafon):
ده زگای تؤمارکردنی دهنگ.

دیکته - ا.فر (دیکته - dîkte): ئیمل،
بابه تیک که سیک بیخوینیتته وه که سیک
بینوسی.

دیگ - ا.دیگ (dîg): مه نجه ل، قازان.
دیگ افزار - ا.مر (دیگ ئه فزار -
dîg efzar): داودهرمان و به هاراتی که
له خواردن ده کړی، به هارات، (ته وابل)،
ئالات و زهرده چپوه، دهرمانی چیشته
خوشکه ر.

دیگ بر دیگ - ا.مر (دیگ به ردیگ -
dîg ber dîg): جوړه دهرمانیکی
ژه هراوییه.

دیگ پایه - ا.مر (دیگ پایه -
dîg paye): سیکوچکه ی ئاسن.
دیگ پخت - ا.مر (دیگ پوخت -
dîg puxt): شوربا.

دیگجوش - ا.مر (دیگجوش - dîg cûş):
شوربای دهر ویش و هه ژاران.

دیگچه - ا.دیگچه (dîgçe): مه نجه لی
بچووک، شوربای شیر برنج که زیاتر وه کو
نه ز به سه ره ژار اندا ده به شریته وه.

دیگدان - ا.مرم (دیگدان - dîgdan):
کوانوو، ئاگردان، سی پا، سیکوچکانی.

دیگر - ا.ص (دیگر - dîger): غهیره،
بیگانه، یه کیکی دی، دیکه، ئیتر.

دیگر سار - ص.مر (دیگر سار -
dîger sar): جوړیکی دی، به ره واژ،
ئاوه ژوو، شله ژاو.

دیگرگون - ص.مر (دیگرگون -
dîger gûn): جوړیکی دی، ئاوه ژوو،
به ره واژ.

دیلیم - ا.دهیله م - (deylem): باری،
نویل.

دیلیم - ا.دهیله م - (deylem): ناوی
دهقه ریکی کۆنه له گه یلان، سوپای دلپرو
جه نگاوه ر، به نده، غولام، دهرگاوان.

دیلماج - ا.ص.ت (دیلماج - dîlmac):
ته رجومان، وه رگیتی، پاچقه وان.

دیلمک - ا.دیلمه ک - (dîlmek): مله.

دیم - ا.دیم (dîm): روو، روو خسار،
چاره.

دیم - ا.ص (دیم - dîm): به گ له یاریدا.

دیم - ا.ص (دیم - deym): زهوی دیم.

دیم - ا.ع (دیم - dîm): باران.

دیماس - ا.ع (دهیماس - deymas):
حه مام، چال، گۆز.

دیمومت - مص.ع (دهیمومت -
deymûmet): به ردهوام بوون،
هه میشه یی، نه مری.

دیمه - ا.دیمه (dîme): روو، روو خسار،
چاره.

دیمه - ا.ع (دیمه - dîme): بارانی بی
هه وره تریشقه که ماوه یه کی زۆر به
به ردهوامی بباری.

دین - ا.دین (dîn): ناوی فریشته یه که،
ناوی رۆژی «۲۴» ی هه ر مانگیکی
هه تاوی.

دین - ا.ع (دین - dîn): ئایین، پادداشت،
تاعه ت.

دین - ا.ع (دهین - deyîn):
قه رز.

دین - ا.فر (دین - dîn): یه که ی وزه.

دینار - ا.ع (دینار - dînar): دینار، جوړه
پاره یه که.

دینامو - ا.فر (دینه مو - dînemo):
دینه مو، داینه مو.

دینامومتر - ا.فر (دینه مؤمیت -
(dînemō mitr): وزه پټو، پټوهری
وزه.

دینامیت - ا.فر (دینامیت -
(dînamît): تښه مڼی، دینامیت.

دینامیسم - ا.فر (دینامیسم -
(dînamîsm): دینامیزم، (الحرکیه)،
تهښکه ری.

دینامیک - ص.فر (دینامیک -
(dînamîk): زانستی بزواتی تن به
وزه کاره با.

دین پرور - ص.فا (دین پره ر -
(dîn pēver): ئاین پره ر،
ره واجده ری ئاین.

دین پږوه - ص.فا (دین پیژوه -
(dîn pijûh): دیندار، عه ودالی ئاین.

دین پناه - ص.فا (دین په ناه -
(dîn penah): په نای ئاین، پارتیزه ری
ئاین.

دیندار - ص.فا (دیندار -
(dîndar): دیندار، به دین، ئایندار.

دینکرت - ا.مر (دین کهرت -
(dîn kert): کارتن ئاینی.

دینوسور - ا.فر (دینوسور -
(dînosûr): داینه سور.

دینه - ا.ص (دینه -
(dîne): دوینی.

دیو - ا.دیف (دیو -
(dîv): دیو.

دیوار - ا.دیفار (دیوار -
(dîvar): دیوار.

دیوارکوب - ا.مر (دیفارکوب -
(dîvar kûb): جوړه چرایه که به دیوار
داده کوترئ.

دیواره - ا.دیفاره (دیواره -
(dîvare): دیوار
ئاسا.

دیواسپست - ا.مر (دیف ته سپیست -
(dîvespist): جوړه رووه کټکه.

دیواستنیه - ص.مر (دیف ئیسته نیه -
(dîv îstenbe): پیای زه لامی ناشیرین
و ناقولا.

دیوان - ا.دیفان (دیوان -
(dîvan): دادگا،
دیوانی شاعر.

دیوان - ا.فر (دیفان -
(dîvan): دیوه خان،
تاقمی مویتله.

دیوان استیفاء - ا.مر (دیفانی ئیستیفاء -
(dîvani istîfa'): دایه ری باج و
خه راج.

دیوان بلخ - ا.مر (دیفانی به ل -
(dîvani belx): ده لټن دادگایه که له
به لڅ هه بووه به ناهق حوکمی کردووه و
بیتاوانانی حوکم داوه. جا ئیستاش هه ر
دادگایه که حوکمی نارووا بدات به و
دادگایه به لڅ - ی ده شوپیتن.

دیوان بیگی - ا.ص (دیفان بیگی -
(dîvan bîgî): مامووری تایبه تی
ته نجامدانی حوکم و یاساکان له سه رده می
سه فه وییه کاند.

دیوان تمیز - ا.مر (دیفانی ته میز -
(dîvani temîz): دادگای ته میز.

دیوانخانه - ا.مر (دیفانخانه -
(dîvanxane): دادگا، عه داله تخانه.

دیوان قضا - ا.مر (دیفانی غه زا -
(dîvani xeza): دایه ری ته نجامدانی
حوکمتن شهرعی.

دیوان کشور - ا.مر (دیفانی کیشقه ر -
(dîvani kişver): دادگای ته میز.

دیوان محاسبات - ا.مر (دیفانی
(dîvani muhasebat): موهاسه بات

دایه‌ری دارایی گشتی.

دیوانه - ص (دیفانه - dîvane): دپوانه، شیت، دین، بی‌ئاوه‌ز.

دیوانه سار - ص.مر (دیفانه سار - dîvane sar): سهر شیت، خو‌سهر.

دیوانه وار - ص.مر (دیفانه‌فار - dîvane var): دپوانه ئاسا، شیت ئاسا.

دیوانه‌وش - ص.مر (دیفانه‌شه‌ش - dîvane veş): چوون شیت، شیت ئاسا.

دیوباد - ا.مر (دیف باد - dîv bad): گهرده‌لول، بابه‌لیسک، باه‌وز، ئه‌سپ یان وشتی خو‌شبه‌ز.

دیوبند - ص.فـا (دیف به‌ند - dîv bend): دپوبه‌ند، که‌سیک که دپو به‌ند بکات، شو‌ره‌تی تهمورث-ی سیتیهم پاشای پیشدادیبه.

دیوپا - ا.ص (دیف‌پا - dîvpa): جو‌ره جال‌جالتوکه‌یه‌کی زه‌لامی لاق درتزه.

دیوٚث - ص.ع (ده‌یوس - deyûs): ده‌یوس، قورمساغ، گه‌واد.

دیوجامه - ا.مر (دیف جامه - dîv came): دپوجامه، دیجامه.

دیوجان - ص.مر (دیف جان - dîv can): دلاوهر، ئازا، بی‌به‌زیی، شه‌یتان سیف‌ه‌ت، به‌د سروشت.

دیوچه - ا (دیفچه - dîvçe): مؤربکه، زالوو، خو‌ره.

دیوخار - ا.مر (دیف‌خار - dîvxar): پی‌کو‌له، دره‌ختی درکاوی، بنچکی گه‌وره‌ی درکاوی.

دیودار - ا.مر (دیف‌دار - dîvdar):

جو‌رتکه له دار سه‌رووی به‌رزو زه‌لام.

دیودل - ص.مر (دیف دیل - dîv dil): دل‌ره‌ق، بی‌به‌زیی، ئازا، دل‌یر.

دیوراما - ا.فر (دیف راما - dîv rama): سلاید.

دیورخش - ا.مر (دیفره‌خش - dîv rexş): ناوی ئاهه‌نگیکی کونی مؤسیقایه.

دیوریت - ا.مر (دیوریت - dîyûrît): جو‌ره به‌ردیکه.

دیوزاد - ص.مر (دیف‌زاد - dîv zad): به‌چکه‌ی دپو، دپونه‌ژاد، ئه‌سپی زه‌لام، دپوزاده.

دیوزد - ص.مف (دیف زه‌د - dîv zed): شیت، دین، ده‌ست لی وه‌شاو.

دیوسار - ص.مر (دیف‌سار - dîv sar): دپو ئاسا، به‌دخوو، ناشیرین.

دیوسالار - ص.مر (دیف سالار - dîv salar): دلاوهر، دل‌یر، توندخوو وه‌کو دپو.

دیوسرشت - ص.مر (دیف سیریش‌ت - dîv sirîş): دپو ته‌بیعه‌ت، به‌دخوو.

دیوسفید - ا (دیفی سه‌فید - dîvi sefîd): ئه‌و دپویه‌که ره‌سته‌می پال‌ه‌وان کوشتی و کاسه سه‌ره‌که‌ی وه‌کو کلاو‌خود له‌سه‌ری خو‌ی ده‌کرد.

دیوسیرت - ص.مر (دیف سیره‌ت - dîv sîret): دپو سروشت.

دیوسیما - ص.مر (دیف سیما - dîv sîma): دپو رو‌خسار.

دیو غول - ا.مر (دیف غول - dîv xûl): دپوی بیابانی، لو، غوده.

دیوک - ا (دیف‌ه‌ک - dîvek): دپوی چکو‌له، زالوو، زه‌رو.

دیو کده - ا.مر (دیف کده - dîv kede):

دیو خانه، شوینی دیوان، دیوستان..

دیو کردار - ص.مر (دیف کردار -

dîv kirdar): دیو کرده وه.

دیو کلوچ - ص.مر (دیف کولوچ -

dîv kulûç): منالی دهست لیوه شاو.

دیو گاه - ا.مر (دیف گاه - dîvgah):

شوینی دیو، دیو خانه، دیوستان.

دیو لاه - ا.مر (دیف لاه - dîv lax):

دیو خانه، بیابانی پان و بهرین و ترسناک و

نا ئاوه دان، زوزان، له وه پگه ی دووره

دهست.

دیو موم - ع (دیو موم - duyûm):

نهرمه بارانی بهرده وامی بی هه وه تریشه.

دیو مردم - ص.مر (دیف مهردوم -

dîv merdûm): خه لکی به دخوو،

شهیتان سیفه ت.

دیو منیش - ص.مر (دیف مه نیش -

dîv meniş): گومرا، به دخوو، دیو

ته بیعه ت.

دیون - ا.ع (دیون - duyûn): قه رزان.

دیوه - ا (دیفه - dîve): کرمی ئاوریشم،

زه روو.

دیو یزیون - ا.فر (دیف یزیون -

dîvîzyûn): بهش، له شکر، تیپ.

دیو یسنا - ا.ص (دیف یه سنا -

dîv yesna): دیندر، دیو په رست،

په پره وی ئایینی به تال.

دیه - ا.ع (دیه - dîye): خوین به ها،

خوینبایی.

دیه - ا (دیه - dîh): دئ، گوند، ئاوایی،

لادی.

دیهه - ا (دیهه - dîhe): دئ، گوند،

ئاوایی، لادی.

دیهمیم - ا (دیهمیم - deyhîm): تاج،

کلاوی پاشایی، خهرمانه.

دیهمیم جو - ص.فا (دیهمیم جو -

deyhîm cû): تهخت و تاج خواز،

که سیچ له هه ولئ وه دهست هینانی تهخت

و تاجی پاشایه تیدا بی.

ذ

ذ- حر (ز- Z):

یه کیچه له پیتته بیده ننگه کانی فارسی و به (زال) ده خوینریتته وه، ده کاته پیتی یازده یه می ئه لیفبای فارسی، به حیسابی ئه بجه د بهرام بهر به (۷۰۰) ه.

ذا- ا.ع (زا- za): خاوهن، دارا، خودان.

ذائب- ا.فا-ع (زائیب- za'ib): توینهره وه، تواوه، بوهرژاو.

ذائبه- ا.فا-ع (زائیه- za'ibe): توینهره وه (بۆمی).

ذائع- اص (دای-ء- za'i): ئاشکرا، بلاو، بهربلاو.

ذائق- ا.فا.ع (زائخ- za'ix): بچیر، چیرهر.

ذائقه- ا.ع (زائیغه- za'ixe): ههستی چهژتن.

ذایح- ا.فا-ع (زاییه- zabih): قهساب، سههری، سههر ژیکهر.

ذایل- ا.ص (زاییل- zabil): سیس، پهژمورده، ژاکاو، لهی، لاواز، بنیس، له تووینا وشکه وه بوو.

ذات- ع (زات- zat): گه وههر، خود، زات، زاتی خوا، هه قیقته تی ههر شتیک.

ذاتی- ص.ن-ع (زاتی- zatî): خودی.

ذاخر- ا.فا-ع (زاخر- zaxr): مال کۆکه ره وه.

ذاقی- ا (زاغی- zaxî): جـــــوره رووه کیچه.

ذاکر- ا.فا.ع (زاکیر- zakir): یادکرده، زیکرکار، (که سی زیگری خوا بکا)، ره زخوان.

ذاکره- ا.فا.ع (زاکیره- zakire): هیزی وه بیرهینه ره له مرؤفدا، زهین، هویر، یادگه.

ذال- ا.ع (زال- zal): پیتی نۆیه می ئه لیفبای عاره وی.

ذاهب- ا.فا.ع (زاهیب- zahib): رۆبیشتنو، ریبوار.

ذاهل- ا.فا.ع (زاهیل- zahil): فهرامۆشکار، خه مسارد.

ذایب- ا.فا-ع (زایب- zayîb): تواوه، توینهره وه، بوهرژاو.

ذایع - ا. فسا (زایء - zayî'): ئاشکرا، بلاو، بهربلاو.

ذایق - ا. فسا. ع (زایخ - zayix): چیژەر، بچیژ.

ذایقه - ا. فسا. ع (زایغه - zayîxe): ههستی چهژین.

ذئاب - ا. ع (زیئاب - zîab): گورگان.

ذؤابه - ا. ع (زؤابه - zuabe): تهوئل، په‌رچه‌م، ریشوو، تیسک.

ذئب - ا. ع (زیئب - zî'b): گورگ.

ذؤبان - ا. ع (زؤبـان - zu'ban): گورگان.

ذئبه - ا. ع (زیئبه - zî'be): دێله گورگ.

ذب - م. ص. ع (زهبـب - zebb): دوورخستنه‌وه، ده‌رکردن، گرتن، مه‌نع کردن.

ذبائح - ا. ع (زهبائـه - zeba'ih): قوربانی، سه‌رپراوان.

ذبابه - ا. ع (زوبابه - zubabe): مییش، مه‌گه‌ز، مه‌یه‌ز.

ذباله - ا. ع (زوباله - zubale): پلـیته، فـتیله.

ذباله - ا. ع (زوباله - zubale): زروزیل، گوڤه‌ک، سوپکه‌وان، سه‌ره‌نوئلک.

ذباله‌دان - ا. م. ع (زوباله‌دان - zubaledan): زیل‌دان، گوڤه‌ک، سوپکه‌وان.

ذبایح - ا. ع (زهبایـه - zebayîh): قوربانی، حیوانین سه‌رپراو.

ذبح - م. ص. ع (زهبـه - zebh): کوشتنه‌وه، خه‌نه‌قاندن، سه‌رپـین، سه‌ر ژیکرن.

ذبح - ا. ع (زوبه‌ه - zubehe): جووره

رووه‌کیکه.

ذبهه - ا. ع (زهبهه - zebhe): قورگ یه‌شه.

ذهبه - ع (زهبزه‌به - zebzebe): دوو دلیکردن، جولانی شتیک که هه‌ل‌واسرابی، جوولاندن، بزووتن، له‌ره.

ذبل - ا. ع (زهبل - zabl): گوپچه ماسی، پیستی کیسه‌ل.

ذبل - م. ص. ل. ع (زهبل - zabl): ژاکان، سیس بوون، لاواز بوون، له‌ریوون، بنیسان.

ذبل - ص. ع (زهبول - zebûl): پروکان، سیس، په‌ژمورده، ژاکان، بنیسان.

ذبول - م. ص. ل. ع (زوبول - zubûl): سیس بوون، ژاکان و له‌گه‌شه‌که‌وتن، لاواز بوون.

ذبیح - ص. ع (زهبیـه - zebîh): قوربانی، سه‌رپریاگ، سه‌رپراو.

ذبیحه - ص. ع (زهبیحه - zebîhe): قوربانی.

ذخائیر - ا. ع (زه‌خائـیر - zexa'îr): زه‌خیره، کوکراوه، پاشه‌که‌وت، ئازووقه.

ذخایر - ا. ع (زه‌خایـیر - zexayîr): پاشه‌که‌وت، زه‌خیره‌کراو، ئازووقه.

ذخـر - ا. ع (زوخرـ - zuxr): شتی زه‌خیره‌کراو بۆکاتی ته‌نگانه، پاشه‌که‌وت.

ذخـره - ا. ع (زوخره - xuxre): پاشه‌که‌وت.

ذخیره نهادن - م. ص. ع (زه‌خیره نیهادن - zexîre nihaden): زه‌خیره‌دانان.

ذر - ا. ع (زهـر - zer): میرووله، زه‌ره، گه‌ردیله‌ی غوبار، توژقال.

- ذرائع** - ا.ع (زہرائیہ - zera'ir): زورپیہت، منالی منال، زاروچہ، نقیچرک.
- ذرائع** - ا.ع (زہرایء - zera'y): بیانوان، دہساویز، پہلپ، بیانوو، بیانگ.
- ذرات** - ا.ع (زہرات - zerat): گہردیلہ.
- ذرائی** - ا.ع (زہرائی - zera'i): زورپیہت، زاروچہ.
- ذرائیج** - ا.ع (زہرائیہ - zera'i'h): جوڑہ میروویہکھ.
- ذرائع** - ا.ع (زیراع - zira'): بازو، یارده، بال.
- ذرائیہ** - ا.ع (زہرایہ - zera'y): زورپیہت، نہوہ، منالی منال، زاروچہ، نقیچرک.
- ذرائیہ** - ا.ع (زہرایء - zera'y): دہساویز، بیانوو، پہلپ.
- ذراء** - م.ص.ع (زہراء - zer'): خولفاندن، ٹہفاندن.
- ذرت** - ا.ع (زورہت - zuret): زورپات، گہنہ شامی.
- ذرت شکن** - ص.فا (زورہت شیکہن - zuret şiken): کھسی کہ زورپات درہو بکات.
- ذرخش** - ا.ع (زہرخش - zere'x): روناکی، روناہی، بروسکہ، ہورہ تریشقہ، بلاچہ.
- ذرع** - م.ص.ع (زہراء - zer'): پیوانی قوماش بہ گہز، گہزکردن.
- ذرع** - ا.ع (زورہغ - xurex): جوڑہ رووہکیکھ.
- ذریگی** - ا.ع (زہریگی - zere'gi): بہ گہردیلہبوون.
- ذروت** - ا.ع (زہرثہت - zervet): لوتکھی چیا، لوتکھی لہزہت.
- ذرور** - ا.ع (زہرور - zer'ur): کوترارو، عہتر، جوڑہ بونیکی خوشہ.
- ذروہ** - ا.ع (زہرثہ - zerve): لوتکھ، ترپیک، دوند.
- ذره** - ا.ع (زہرہ - zere): میروولہ، گہردیلہ، زہرہ.
- ذربین** - ا.ع (زہربین - zere'bîn): زہربین، میکروٹسکوپ.
- ذربینی** - ص.ن (زہربینی - zere'bîn): گیانلہبہرانی وردی ٹہوتو کہ بہ زہربین نہبی نہبیرین، ہہر شتی کہ ورد بی و بی زہربین نہبیرن.
- ذرهپرور** - ص.فا (زہرپہرثہر - zere perver): زہرپہرہور، ٹہو کہسہی خزمہتکاران و بہردہستانی خوئی پہرہردہبکاو بہرزیان بکاتہوہو.
- ذری** - ا.ع (زورا - zura): لوتکھو ترپیکان و دوندان.
- ذریات** - ا.ع (زورپیات - zu'rîyat): نہوہو نہتیرہ، زاروچہ.
- ذریہت** - ا.ع (زوریہت - zu'rîyet): زوریہت، نہوہو نہتیرہ، زاروچہ.
- ذریہ** - ا.ع (زہریہ - zeri'e): دہرمانی وشک، عہتر، جوڑہ بونیکی خوشہ.
- ذریع** - ص.ع (زہریء - zeri'): بہلہز، خوشبہز، ٹاشکرا، زور. فراوان.
- ذریعہ** - ص.ع (زہریئہ - zeri'e): بیانوو، پہلپ، دہساویز.
- ذریہ** - ا.ع (زورپیہ - zu'rîye): زورپیہت، نہوہو نہتیرہ، زاروچہ.

به‌یادکردن، زیکرکردن، ته‌هلیله‌کردن.
ذکری - ا.م.ص.ع (زیکرا - zikre):
 یاده‌وه‌ری، یادگاری، تۆیه، وه‌عز، په‌ند،
 په‌سلان، رابوونه‌وه.
ذکور - ا.ع (زوکور - zukûr): پیاوان،
 نیران.
ذکی - ص.ع (زه‌کی - zekî): زیره‌ک،
 به‌هۆش، هۆشیار.
ذکیه - ص.ع (زه‌کییه - zekîye):
 ئافره‌تی زیره‌ک.
ذل - م.ص.ل.ع (زیل - zil): نه‌رم و رام
 بوون، هاتنه‌رده‌ا، میهره‌بانی.
ذل - م.ص.ل.ع (زول - zul): زه‌لیل بوون،
 سه‌رشو‌رپوون، ده‌سته‌مۆیوون.
ذلاقت - ا.م.ص.ع (زه‌لاغت - zelaxet):
 ته‌ر، قسه‌زان، ره‌وانبیت.
ذلال - ا.ع (زیلال - zilal): زه‌لیل،
 بیتچاره، نه‌خۆش و داماو.
ذلات - م.ص.ل.ع (زه‌لاله‌ت - zelalet):
 زه‌لیل بوون، داماو بوون، زه‌بوونی.
ذلت - م.ص.ل.ع (زیله‌ت - zillet):
 زیلله‌ت، زه‌لیل بوون.
ذلق - ص.ع (زه‌لیغ - zelix): زمان
 لوس، به‌زمان.
ذلول - ص.ع (زه‌لول - zelûl): رام،
 گو‌تپرایه‌ل.
ذلیق - ص.ع (زه‌لیغ - zelîx): به‌زمان،
 تیز زمان.
ذلیل - ص.ع (زه‌لیل - zelîl): زه‌لیل،
 داماو، خوار، زه‌بوون، بچووک، که‌ساس.
ذلیلی - ا.م.ص.ع (زه‌لیلی - zelîlî): خواری،
 زه‌لیلی، بچووکی، زه‌بوونی، که‌ساسی.

ذغال - ا (زوغال - zuxal): زوخال،
 ره‌ژوو، خه‌ل‌وو.
ذفکر - ا.ع (زه‌فکه‌ر - zefker):
 که‌ره‌وزی کتیی.
ذق زدن - م.ص.ل.ع (زه‌غ زه‌ده‌ن - zex zeden):
 گریان و بیانو و گرتن،
 وړک‌گرتن، گو‌وگرتن.
ذق ذق کردن - م.ص.ل.ع (زه‌غ زه‌غ که‌رده‌ن - zex zex kerden):
 سو‌وتانه‌وه‌ی برین، کزانه‌وه‌ی برین.
ذقن - ا.ع (زه‌غن - zexen): چه‌ناگه،
 زه‌نه‌خدان.
ذکا - م.ص.ل.ع (زه‌کا - zeka'): زیره‌ک
 بوون، زوو تیگه‌بشتن، ژیری.
ذکاء - ا (زوکاء - zuka'): هه‌تاو، هه‌و،
 خۆر.
ذکاوات - ا.ع (زه‌کافات - zekavat):
 زیره‌ک، به‌هۆش.
ذکاوَت - ا.م.ص.ع (زه‌کافه‌ت - zekavet):
 زیره‌ک، زیره‌کی، تیزه‌هۆش، بیر تیز.
ذکر - ا.ع (زه‌که‌ر - zeker): نیر، نیرینه،
 کتیری پیاو.
ذکر - م.ص.م.ع (زیکر - zikr): ویرد،
 زیکری خوا، زیکری خیر، یادکردن،
 ناوه‌یتنان، سو‌پاسکردنی خوا،
 ستایشکردنی خوا.
ذکر - ا.ع (زوکر - zukr): یادگار.
ذکران - ا.ع (زوکران - zukran):
 جه‌ژنی یه‌ک‌یک له‌سه‌رانی ئایینی
 جووله‌که‌و مه‌سیحییه.
ذکران - ا.ع (زوکران - zukran): نیران.
ذکر کردن - م.ص.م.ع (زیکر که‌رده‌ن - zikr kerden):
 یادکردن، ناو‌بردن، یادکردن،

ذم - مص. م. ع. (زم - zem): زه مکردن، گازانده کردن، سه رزه نشستن کردن.

ذماء - مص. ل. ع. (زه ماء - zema'): جولان.

ذمائم - ا. ع. (زه مائیم - zema'im): زهم، خراپه گوتن.

ذمام - ا. ع. (زیمام - zimam): هه ق، واجب، حورمهت، ئابرو، زینهار، ئه مان.

ذمت - ا. ع. (زیممهت - zimmet): زه مانهت، که فالت، په میان.

ذمه - ا. ع. (زیممه - zimme): زه مانهت، که فالت، عه هدهو په میان، ئه هلی زیمهت: جوله کهو مه سیحیانی که به مهرجی زیمه له ولاتی موسولماناندا دهژین.

ذمی - ص. ن. (زیمی - zimmî): غهیره موسولمان که باج بدات و له ولاتی موسولماناندا بژی و گیان و مالی سه لامهت بی.

ذمیم - ص. ع. (زه مییم - zemîm): ناشیرین، دزیتو، کریت، ناحهز.

ذمیمه - ص. ع. (زه میمه - zemîme): ئافرهتی ناشیرین، رهوشتی ناشیرین.

ذنابه - ا. ع. (زونابه - zunabe): خو لاسه، کو تایی هه ر شتیک، کلکه ی شتیک.

ذنپ - ا. ع. (زه نه ب - zeneb): کلک، پاشه ل.

ذنپ - ا. ع. (زه نب - zenb): گوناح، تاوان، خه تا.

ذنوب - ا. ع. (زونوب - zunûb): گوناحان، خه تایان، تاوانان.

فو - ا. ع. (زوو - zû): خواهن، خودان، دارا، خواوه ند.

ذوائب - ا. ع. (زه ثائیب - zeva'ib): تهوئیل، په رچه م، بسک، گیسو، ریشوو.

ذوات - ا. ع. (زه ثوات - zevat): خواوه ندان، خواوه نان، خودائین، هه بیوان، دارا یان نفوس.

ذوایب - ا. ع. (زه ثایب - zebayîb): تهوئیل، گیسوان، په رچه مان.

ذوب - مص. ل. ع. (زهوب - zewb): توانه وه، بوهرژین.

ذویان - مص. ل. ع. (زه ثه بان - zeveban): توانه وه، بوونه ئاو، بوهرژین.

ذوب کردن - مص. م. (زهوب که رده ن - zewb kerden): تواندنه وه، بوهرژاندن.

ذوسنطاریا - ا. (زوسینتارییا - zusintariya): زه حیری، دیزه نتری، سکچوون به خوینه وه.

ذوق - مص. م. ع. (زهوغ - zewx): چه شتن، تامکردن.

ذوق زده - ص. (زهوغ زده - zewx zede): که سیک که له ئه نجامی مرژده ی خو ش یان به مرارز گه ییشتن زهوق و که یفی پهیدا کردبی، به که یف و زهوق.

ذوق کردن - مص. ل. (زهوغ که رده ن - zewx kerden): که یف کردن، دلخوش بوون.

ذوقناک - ص. (زهوغناک - zewx nak): به تام، له زیز، به له زهت، چیژدار.

ذهاب - مص. ل. (زه هاب - zehab): رویشتن، تیپه ریوون.

ذهاب - مص. ل. (زیه هاب - zihab): زه ردینه ی هیلکه.

ذهاب - ا.ع (زيهاب - zihab): بارانی
ورد يان بارانی زۆر.

ذهب - ا.ع (زههب - zeheb): ئالتوون،
زېر، تەلّا.

ذهبى - ص.ن (زههه‌بى - zehebî):
زېرىن، ئالتوونى.

ذهن - ا.ع (زيهن - zihn): هوپر، فام،
حالى بوون، هۆش، ئەقل، ياد، زەين، بېر،
هزر.

ذهنى - ص.ن (زيهه‌نى - zihnî):
دەروونى، باتىنى، ئەقلى، هوپرى.

ذهول - مص.ع (زوهول - zuhûl): مژول
بوون، پىڭگال‌بوون، مژول کردن، غافل بوون،
فەرامۆش کردن، غەفلەت.

ذى - ا.ع (زى - Zî): خواوەن، خودان،
خواوەن.

ذيل - ا.ع (زەيل - zeyl): داوین، داوینى
كراس، پايين، پاشكۆ، كلک.

ذیلا - ق.ع (زەیلەن - zeylen): لە
ژێرەو، لە خوارەو، پاش ئەمە، تۆزىكى
دى، پاشان.

ر (r - پ)

ر- حر (r - پ) دوازه مین پیتی بیده نگی فارسییه، که به (ری) یان (را) ده خوینرتته وه به حه ساوی ئه بجه د به رامبه ر به (۲۰۰).
 را- حر (ra - ا): نیشانه ی بهرکاری راسته خویه.
 راء- ا (ra' - ا): یه کیکه له پیتته بیده نگیه کانی فارسی.
 رائج- اف- ع (ra'ic - ا): باو، ره واجدار، پاره ی باو، هه رمدار.
 رائح- اف- ع (ra'ih - ا): بۆندار، بۆنکه ر.
 رائحه- ا- ع (ra'ihe - ا): بۆن، بۆنی خوش.
 رائد- اف- ع (ra'id - ا): په یامبه ر، جاسوس.
 رایض- اف- ع (ra'iz - ا): رام، دهسته مو، رامکار، رامیاری و لاخی توئن.
 رائع- اف- ع (ra'i' - ا): جوان، مایه ی سه رسامی.

رائی- اف- ع (ra'î - ا): بینهر، ته ماشاکه ر.
 راب- ا- ع (rabb - ا): زریاب، باوه پیاره.
 رایج- اف- ع (rabih - ا): براوه، سود به خش، سودهین، قازانجکه ر.
 رابض- اف- ع (rabiz - ا): شیر ی درنده.
 رابط- اف- ع (rabit - ا): په یوه نندیکار، نیوانچی، میانچی، بهریوان.
 رابطه- ا- ع (rabite - ا): په یوه نندی.
 رابع- ص- ع (rabi' - ا): چواره م.
 رابعاً- ق- ع (rabi'en - ا): چواره مین.
 رابه- ا- ع (rabbe - ا): زردایک، باجی.
 راپرت- اف- ع (rapurt - ا): راپورت، راپۆر.

راح - ا.ع (راه - rah): شادمانی، مهی،
 باده، شهرباب، نه وایه کی کۆنی موسیقاییه.
راحت - ا.مص.ع (راهت - rahet):
 ئاسوودهیی، ئیسراحت.
راحت طلب - ص.ف.ع (راهت تلهب -
 rahet teleb): ئاسووده خواز، که سیتک
 هه ز له ته مه لئی و بیکاری بکات.
راحت طلبی - ا.مص (راهت تله بی -
 rahet telebî): ئاسووده خوازی.
راحت طلبیدن - مص.ل (راهت
 تله بییدن - rahet telebîden):
 ئاسوودهیی خواستن، ئارام خواستن.
راحت کردن - مص.م (راهت که ردهن -
 rahet kerdn): ئاسووده کردن،
 دلنیا کردن.
راحل - ا.فا - ع (راهیل - rahil): کۆچهر،
 ره و هند، رۆشتوو.
راحله - ا.فا - ع (راهیله - rahile):
 کۆچهر، ولاخی سواری و باری.
راهلین - ا.فا - ع (راهیلین - rahilîn):
 کۆچهران.
راحم - ا.فا - ع (راهیم - rahim):
 به رهحم، به به زهیی، ره حمدار.
راحمین - ا.فا - ص (راهمین -
 rahmîn): به رهحمان، به به زه بیان.
راخ - ا.راخ (rax): خه م، خه فته،
 که سه ر، کۆفان.
راد - ص (راد - rad): جوامیر، به خشنده،
 دلاوا، ئازا، دلیر، سه خاوه تمه ند.
راد - ص (راد - rad): زانا، دانا.
رادیوی - ا.مر (رادیوی - radbûy):
 جۆره رووه کیتکه.
راده - ا.فا - ع (رادی - radi): رینگه،

راپسودی - ا.فر (راپسودی - rapsûdî):
 جۆره فانتازییه که .
راپورت - ا.فر (راپورت - rapûrt):
 راپورت.
راتب - ص.ع (راتب - ratb): به رقه رار،
 هه میشه، ئه رک، موچه.
راتب - ص.ع (راتیب - ratib): موچه.
راتع - ا.ع (راتیع - ratî): که سیتک له
 نازو نیعمه تدا بی، چه رنده، هه یوانی که
 ده له وه پئی.
راتق - ا.فا.ع (راتیخ - ratix): که سیتک
 کونی بگری، پینه که ر.
راتیانج - ا.راتیانج (ratîyanc):
 که تیره و سه مگی دره خت.
راج - ا.راج (rac): جۆره رووه کیتکه؛
 ده وه نی هه یه و دره خت - ش.
راجح - ا.فا - ع (راجیح - racih): زال،
 زیاد، سه نکه تا.
راجز - ا.فا - ع (راجیز - raciz): که سیتک
 شیعریک له سه ر به حری ره جه ز بخوینئ،
 ره جه زخوان.
راجع - ا.فا - ع (راجی - raci):
 که پاره، ژنیک که پاش مه رگی میترده که ی
 بو ماله باوان بگه پیتته وه.
راجعه - ا.فا - ع (راجیئه - raci'e):
 که پاره (بو ئافرهت)، نۆره تی..
راجل - ا.فا - ع (راجیل - racil): پیاده.
رجاله - ا.ره جاله (raccale): کۆلکه
 خوینده وار، بی سه واد.
راجه - ا.راجه (race): پاشای
 هندستان.
راجی - ا.فا - ع (راجی - raci):
 ئومیده وار، به هیوا، هیوادار، ته مادار.

به رهه لست، په رچده ر.

رادمرد - ص. مر (رادمهرد - radmerd):
جوامیر، به خشنده، دلاوا، مهردانه.

رادمنش - ص. مر (رادمه نیش - radmeniš):
به خشنده سروشت، مهردانه ته بیعت، ته بیعت پیاوړه.

رادی - ا. مص (رادی - radî):
جوامیری، به خشنده بی، جوامیری، نازی، بویری.

رادی - ا. فا. ع (رادی - radî):
که وتوو.

رادیات - ا (رادیات - radyat):
رادیته ر.

رادیات ساز - ص. فا (رادیات ساز - radyat saz):
وه ستای رادیته ر.

رادیات سازی - ا. مص (رادیات سازی - radyat sazi):
رادیته ر سازی، دوکانی رادیته ر چاکر دنده وه.

رادیان - ا. فر (رادیان - radyan):
جوړه پیاوړه یه که.

رادیان - ا. فر (رادیان - radyan):
پرتو دار، تیشکدار.

رادیاتور - ا. فر (رادیاتور - radyatûr):
رادیته ر.

رادیکال - ص. فر (رادیکال - radîkal):
ریشه یی، بڼه پرتی، لایه نگر ریفورمی ته واوله کاروباری ولا تدا.

رادیو - ا. فر (رادیو - radyu):
رادیو.

رادیو اکتیو - ا. مر (رادیو اکتیو - radyu aktiv):
ته نیک که خه سیټی تیشکدانه وهی ته تومی هه بی.

رادیو تیراپی - ا. مر. فر (رادیو تیراپی - radyu tirapî):
مالیجه کردنی هندی نه خوښی به تیشکی ټیکس X.

رادیوساز - ص. فا (رادیوساز - radyu saz):
وه ستای رادیو،

رادیوساز.

رادیوسازی - ا. مص (رادیوسازی - radyu sazi):
پیشه ی رادیوسازی، دوکانی رادیوساز.

رادیوگرافی - ا. فر (رادیوگرافی - radyu girafi):
وینه گرتنی نه دمانی به دهن به نه شیعه.

رادیوگرام - ا. فر (رادیوگرام - radyu giram):
بروسکه یه که به بیته ل بنیردری، نامیریکه هه رادیو یه و هه م گرامافونه، رادیوگرام.

رادیولوژی - ا. فر (رادیولوژی - radyu loji):
تیشک ناسی.

رادیولوژیست - (رادیولوژیست - radyu lujîst):
تیشک ناس، رادیولوژیست.

رادیولگ - ا. فر (رادیولگ - radyu log):
تیشک ناس.

رادیوم - ا. فر (رادیوم - radyum):
رادیوم.

رادیومتر - ا. فر (رادیومتر - radyumitr):
تیشک پیو.

راز - ا (راز - raz):
نه پنی، شتی په نهانی، رهنګ، گلکار.

رازیان - ص. مر (رازیان - razban):
رازوان، رازگر، نه وهی سکالای خه لکی ده گه یه نیته پاشا، یان میر.

رازدار - ص. فا (رازدار - razdar):
رازوان، نه پنی پاریز، سر قایم، رازگر.

رازداری - ا. مص (رازداری - razdarî):
رازیاریزی، نه پنی پاریزی.

رازق - ا. فا. ع (رازق - razix):
روزی دهر، خوا.

رازقی - ا. مص (رازغی - razixî): رزق و رۆزی بدهیی، نانبدیهی.
رازقی - ص. ن (رازغی - razixî): جۆره ترتیبه کی بۆل بچووکه.
رازقیه - ا. ع (رازغیه - razixîye): جۆره جلیکی که تانی سپیه، باده، شهراب، مهی.
رازک - ا. (رازک - razek): جۆره رووه کیکه.
رازگشادن - مص. م (رازگوشادهن - razguşaden): ئاشکراکردنی رازیک، له قاودانی نهینیهک.
رازگشتن - مص. ل (رازگهشتهن - razgeşten): ون بوون، په نهان بوون.
رازو نیاز - ا. م (رازونیاز - razû nîyaz): رازو نیاز، کاکه و براله، ده ده دل.
رازه - ا. (رازه - raze): راز، نهینی، سې.
رازی - ص. ن (رازی - razî): خه لکی ره، زمانی خه لکی ره.
رازیام - ا. (رازیام - razyam): رازیانه.
رازیان - ا. (رازیان - razyan): رازیانه.
رازیانج - ا. (رازیانهج - razyanec): رازیانه.
رازیانه - ا. (رازیانه - razyane): رازیانه.
راژ - ا. (راژ - raj): خهرمانی سوور، جیژ.
راس - ا. (راس - ras): جۆره رووه کیکه.
راسب - ا. ف. ع (راسب - rasb): بن نشین، قورو سیانی نشتوو، خلته یهک له ژیر قاپدا بن ده نیته وه.
راست - ا. (راست - rast): لای راست،

سه ننتی راست.
راستا - ا. (راستا - rasta): راستی، ده رهق، له ئاست.
راستا حسینی - ص. م (راستا هوسهینی - rasta huseynî): راستی حوسهینی، راست و دروست، ساده و بێ ریا.
راست اعتقاد - ص. م. ع (راست ئیئتیاغاد - rast i'tixad): پاک باوه، راست باوه، دروست باوه.
راست بین - ص. ف. ا (راست بین - rast bîn): هه قیقه ت بین، راستی بین.
راست بینی - ا. م (راست بینی - rastbînî): هه قیقه ت بینی، راستی بینین.
راست پنجگاه - ا. م (راست پهنجگاه - rast pencgah): مه قامی پینج گا، راستی پینجگا.
راست حسینی - ص. م (راست حوسهینی - rast huseynî): راسته و راست، رێ و راست.
راست خانه - ص. م (راست خانه - rast xane): که سیک به راستی و پاکی و وێژدانه وه رهفتار له گه ل هه موو که سیکدا بکا، هه ر شتیکی راست و دروست.
راست داشتن - مص. م (راست داشتن - rast daşten): باوه پرکردن، ته سدیق کردن.
راستر - ص (راست تهر - raster): دروست تر، راست تر.
راست روده - ا. م (راست روده - rastrûde): به شی کۆتایی ریخۆله گه و ره.

راسته‌ری، پشته‌مه‌غزه، بازاری ریک و راست.

راسته فروش - ص. فا (راسته‌فروش - raste furûş): قه‌سابی راسته‌فروش، قه‌سابی که پشته مازه بفروشی.

راسته‌فروشی - ا. مص (راسته‌فروشی - raste furûşî): دوکانی قه‌سابی.

راستی - ا. مص (راستی - rastî): راستی، دروستی، وه‌فاداری، هه‌قیقه‌ت، راستگویی.

راستی - ص. ن (راستی - rastî): راستی، راستینه.

راستی راستی - ق. مر (راستی راستی - rastî rastî): به‌راستی راستی.

راستیگر - ص. فا (راستیگر - rastîger): راستگو.

راستیگری - ا. مص (راستیگری - rastîgerî): راستی، راستگویی.

راستین - ص. ن (راستین - rastîn): هه‌قیقی، دۆغری، واقعی، راست.

راسخ - ص. ع (راسخ - rasix): پایه‌دار، مه‌حکهم، به‌رقه‌رار.

راسخت - ا. مر (راسخت - rasuxt): رووی سوتاو، مسی سوتاو.

راسخ قدم - ص. مر (راسخ غه‌دهم - rasix xedem): پایه‌دار، مه‌حکهم، قایم.

راسخون - ص. ا (راسخون - rasixûn): پایه‌داران، شاره‌زایان له‌زانست.

راسخین - ص. ا (راسخین - rasixîn): پایه‌داران، مه‌حکهمان.

راسن - ا (راسن - rasen): سو‌سنی، کتوی، زه‌نجه‌بیلی شامی.

راست ساز - ا. مر (راست ساز - rast saz): سیفه‌تیککی سازین ژیداره.

راستکار - ص. فا (راست کار - rast kar): دروستکار، پیروژ، دیندار، ئەمین، دادپه‌روه‌ر، سه‌نعه‌تکار.

راستکاری - ا. مص (راستکاری - rastkarî): دروستکاری، ئەمانه‌ت، عه‌دالته‌ت، دینداری.

راست کردار - ص. مر (راست کیردار - rast kirdar): چاکه‌کار، دروستکار، خوش‌معامه‌له، دروستکرده‌وه.

راست کرداری - ا. مص (راست کیرداری - rast kirdarî): راست کرداری، دروست کاری.

راست کردن - مص. م (راست که‌رده‌ن - rast kerden): راست کردن، دروست ئەنجامدان، راستگوتن.

راست کوک - ا. مر (راست کوک - rast kûk): کوکی ئامیری مؤسیقا.

راست گفتن - مص. ل (راست گوفته‌ن - rast guften): راست گوتن، دروست گوتن، هه‌قیقه‌ت گوتن.

راستگو - ص. فا (راستگو - rastgû): راستگو.

راست مانند - ص. مر (راست مانه‌ند - rast manend): مه‌یله‌و راست.

راست مضراب - ا. فر (راست میزراب - rast mizrab): جوړه سازلیدانیته.

راست نشستن - مص. ل (راست نیشیسته‌ن - rast nişisten): قیت دانیشتن، راست هاتنی کاریک.

راسته - ص (راسته - raste): راسته‌وانه، شایسته، دادپه‌روه‌ر،

راسو - ا(راسو - rasû): راسو، جوړه گيانله بهريکي گوشتخوړه و له تيرهی سموړه يه.

راش - ا(راش - raş): جيز، خه رمانی سوور.

راش - ا(راش - raş): جوړه دره ختيکه.

راشد - ا.فا - ع(راشيد - raşid): دیندار، به دین، ریناس، ریزان.

راشدون - ص.ا(راشيدون - raşidûn): خوله فای راشدين.

راشدین - ص.ا - ع(راشيدين - raşidîn): خوله فای راشدين.

راشی - ا.فا - ع(راشی - raşî): به رتيل ده.

راشيتيسم - ا.فر(راشيتيسم - raşîtsm): نيشانه کانی نه خوښی ئيسکه نه رمه.

راصد - ا.فا - ع(راسيد - rasid): چاوډير، چاوله پړی، نه ستيره ناس، نه ستيره ژميړ.

راضع - ا.فا - ع(رازيغ - razi): شيره خوړه، به خيل، پيسکه، رژد.

راضعات - ا.فا - ع(رازيئات - razi'at): دايه نان.

راضعه - ا.فا - ع(رازيئه - razi'e): ميينه ی شیرخوړ، دايه، ددانی شیري.

راضي - ص.ع(رازی - razî): خوشدل، رازی، قاييل، دلخوښ.

راطينا - ا(راتينا - ratîna): سه مغي دره خت.

راعی - ا.فا - ع(رائی - ra'î): شوان، شوانکاره، نيگابان، والی و سه رپه رشتياری ميلله ت.

راغ - ا(راغ - rax): ميړغوزار، بناری چيا، پيده شت، بيابان، سارا.

راغب - ا.فا - ع(راغيب - raxib): خوازيار، ثاره زوومه ند.

رافض - ا.فا - ع(رافييز - rafiz): ره فزکار.

رافضه - ا.فا - ع(رافييزه - rafize): گروپيک که پشت بکه نه پيشه وای خويان و ليی هه لگه پينه وه.

رافضي - ص.ن(رافيزی - rafizî): رافزی.

رافع - ا.فا - ع(رافييع - rafi'): به رزکه ره وه، عه رزو حال ده.

راقد - ا.فا - ع(راعيد - raxid): خه وتوو، نوستوو.

راقم - ا.فا - ع(راغيم - raxim): نووسه ر، کتيب نووس.

راقي - ا.فا - ع(راغی - raxî): روښنير، خوينه وار، نه فسونگر، ته ره قی کردوو.

راک - ا(راک - rak): به ران.

راک - ا(راک - rak): کاسه ی ئاو خوړی، کاسه ی دارين.

راک - ا(راک - rak): داوی دهرزی، ده زوو.

راک - ا(راک - rak): ئاوازيکی ئيرانييه.

راکب - ا.فا - ع(راکيب - rakib): سواره، نه سپ سوار، وشت سوار.

راکت - ا.فر(راکيت - rakit): ره کتي گه مهي ته نس.

راکد - ا.ع(راکيد - rakid): وه ستاو، بی جووله، مهنگ.

راکع - ا. فا - ع (راکیع - raki') :
 کړنووشېهر، چه ماوه.
رال - ا. فر (رال - ral) : خیزه خیزی
 سینګ.
رام - ص (رام - ram) : رام، گوټپرایه ل،
 دهسته مو، که وی.
رامح - ا. فا - ع (رامیه - ramih) :
 خاوه ن رم، نیتزه هاوټز، نیتزه دار، رم دار.
رامش - ا. مص (رامیش - ramiş) :
 ئارامی، ئاسووده یی، شادی، سروود.
رامش پزیر - ص. فا (رامیش په زیر -
 ramiş pezîr) : ئارامی خـواز،
 ئاسوده یی په زیر.
رامشت - ا. مص (رامیشت - ramişt) :
 ئارامی، ئاسووده یی.
رامشگاه - ا. مر (رامیشگاه -
 ramişgah) : شوټنی رابواردن (عهیش
 و ته رډب).
رامشگر - ص. ش (رامیشگر -
 ramişger) : موتریب، عاشق، شایه ر،
 گوټرانی بیټر.
رامشگری - ا. مص (رامیشگری -
 ramişgerî) : گوټرانیبیټری، شایه ری.
رامشگه - ص. ن (رامیشگه -
 ramişgeh) : ته ره بخانه.
رامشی - ص. ن (رامیشی - ramişî) :
 مؤسیقاژهن و دهنگبیټر.
رامکردن - مص. م (رام کـردن -
 ramkerden) : رام کـردن،
 دهسته مؤکردن.
رامی - ا. فا - ع (رامی - ramî) :
 تیره ن داز، تیره ناز، نه نگیټوه.
رامی - ا. انگل (رامی - ramî) : جوړیکه

له وازی وده رق.
رامی - ا. فر (رامی - ramî) : جوړه
 رووه کیټکه.
رامیار - ص. مر (رامیار - ramiyar) :
 شوان، شوانکاره.
ران - ا. ران (ران - ran) : ران، له زرانۍ
 به سه ره وه.
ران - ا. فا (ران - ran) : وه کو پاشکو
 بکه ری پټ دروست ده کری، گالیسکه ران.
راناس - ا. راناس (ranas) : جوړه
 دره ختیټکه.
ران افشردن - مص. ل (ران ته فشورده ن -
 ran efşurden) : ران توندکردن له
 ته سپ و تاودانی.
رانج - ا. ع (رانج - ranc) : نارگیل،
 نارگیل.
رانندن - مص. م (راننده ن - randen) :
 لیخوپرن، رانین، ئاژووتن.
رانده - ا. مف (رانده - rande) :
 لیخوردراو، ده رکراو، دوورخراوه، نه فی
 کراو.
رانش - ا. مص (رانیش - raniş) :
 دوورخستنه وه، رهوانی، سکچوون،
 ئیسفال، لیخوپرن.
رانکی - ا. مر (رانه کی - ranekî) :
 پاردم، پالډوو.
ران گشادن - مص. ل (ران گوشاده ن -
 ran guşaden) : سواربوونی ته سپ،
 دابه زین له ته سپ، رووت بوونه وه، لینگ
 فشکردنه وه.
رانندگی - ا. مص (راننده گی -
 ranendegî) : کاری رانین، پیشه ی
 رانین.

راه-ا (راه-rah): ریگه، شہقام، جادہ.
راه-ا (راه-rah): راجہ، پاشای
 ہندوستان.
راه اور- (راه ئاقرہ-rah aver):
 دہست و دیاری.
راه اورد- (راه ئاقرہ-rah averd):
 دہست و دیاری.
راه اهن- ا. م. (راهی ئاھن-
 rahi ahen): ریل، سکھی قیتار،
 ریگھی شہمہندہفر.
راه انجام- ا. م. (راه ئہ نجام-
 rah encam): ئہ سپای سہفر،
 وہسیلہی سواری، قاسید، پھیک.
راه انداز- ص. ف. (راه ئہ انداز-
 rah endaz): کہسیک کہسیک
 بخاتہری، کہسیک ئہ سبابی سہفر بو
 یہکیک ئامادہ بکات.
راهب- ا. ف. ع. (راهیب-rahib):
 رہبہنی دیران، خواہرستی مہسیحیان.
راهبات- ا. ف. ع. (راهیبات-rahibat):
 رہبہنی دیران (بو ئافرہتان).
راهبر- ا. ف. (راهبرہ-rahber): رہبر،
 رہبر، رہنویں.
راه بردن- م. ص. م. (راه بوردهن-
 rah burden): هاوریہ تی کردن،
 تہحریک کردن.
راهبری- ا. م. ص. (راهبرہی-rahberî):
 رہبرہی، کاری رہبرایہ تی.
راهبہ- ا. ف. ع. (راهیبہ-rahibe):
 خواہرست و خہلوت نشینی مہسیحیان
 (بو ئافرہت) راهیبہ، رہبہن.
راه پیمای- ص. ف. (راه پیمای-
 rah peyma): رہبوار، تیزرہو (بو

رانندہ- ا. ف. (رانہندہ-ranende):
 لیخور، شوفیر، رانبار.
رانی- ص. ن. (رانی-ranî): سہرہران.
رانی- ا. م. ص. (رانی-ranî): رانین،
 رانباری، گالیسکہ رانی، پاسکیل رانی.
راوچہ- ا. (راچہ-ravçe): جۆرہ
 ہہنگوریک، چہشنہ ترپیہ کہ.
راود- ا. (راقدہ-raved): لہوہرگہ،
 پاوہن، میرگ و سہوزہزار.
راوق- ا. (راوق-ravux): کاسہی
 شہرابخوری، راوک، پالوتیک، پالوتینہ.
راوک- ص. (راکہ-ravek): شہرابی
 ساف و بی خلتہ.
راوکی- ص. ن. (راکہکی-ravekî):
 پالوتور، شہرابی ساف و بی تلتہ.
راوند- ا. (راقدہند-ravend): جۆرہ
 رووہکیک.
راوندی- ص. ن. (راقدہندی-ravendî):
 پینجگا.
راووق- ا. (راوق-ravûx): پالوتینہ،
 راوک.
راوی- ا. ف. ع. (راوی-ravî): گوتیار،
 کہسیک حیکایہ تی لہ کہسیکی دیہوہ
 بگیتیتہوہ، کہسیک کہ قہسیدہی شاعیر
 بہدہنگ و ئاوازی خوش لہ لای میرو
 مہلیک و گہورہ پیساوان بخوتینی،
 حیکایہ تبیژ، گیتہرہوہ.
راویہ- ا. ف. ع. (راویہ-ravîye):
 گوتیار، گیتہرہوہ.
راویہ- ا. ع. (راویہ-ravîye): راوی
 ئا، تیرکھی ئا.
راویز- ا. (راویز-ravîz): وشتراوک،
 وشترخۆرک، وشترخۆرہ.

راهن - ا. فا - ع (راهین - rahin):
بارمته دانه ر.

راهنامه - ا. مر (راهنامه - rahname):
رینامه، نه خشه ی ریگاوبان که گه شتیار و
ریبواران وه کو ده لیل به کاری دینن،
سه فه نامه.

راه نشین - ص. فا (راه نیـشـین -
rah nişîn): گه دا، سواکهری سهر
ری، بیگانه، بی مال و حال.

راهنما - ص. فا (راه نهـما - rahnema):
رینما، ری پیشانده ر، رینوتین، ده لیل،
ریبه ر.

راهنمای - ا. مص (راهنومایی -
rah nomayî): رینوتینی، ریبه رایه تی،
دایه ره ی ریکخستنی ها توچۆ.

راهنمای جستن - مص. ل (راهنه مایی
جوستهـن - rahnemayî custen):
رینوتینی خواستن.

راهنمودن - مص. م (راه نومودهـن -
rah numûden): ریگه نیشاندان، ری
پیشاندان، رینوتینی کردن.

راهنمونی - ا. مص (راه نوموـنی -
rah numûnî): رینوتینی.

راهنورد - ص. فا (راه نهـقـهـرد -
rah neverd): ریبه وار، تیژره و،
ره هوان، خوشبه ز، قاسید، پدیک،
په یامبه ر.

راهنوردی - ا. مص (راهنه قـهـردی -
rah neverdî): ریبه واری.

راهوار - ص. مر (ره قـار - rehvar):
بهله ز، خوشپه و، خوشبه ز.

راهواره - ا. مر (راه قـاره - rah vare):
دیاری سه فه ر.

راهواری - ا. مص (راهقاری - rahvarî):
ریبه واری.

راهوی - ا (راهوقی - rahuvî):
ناهه نگیکی کوئی موسیقای ئیرانییه.

راهی - ص. ن (راهی - rahî): غولام،
بهنده، نوکهر، خزمه تکار، ریبه وار،
ریگه نشین.

راهی کردن - مص. م (راهی کهـردهـن -
rahî kerden): ره وانه کـردن،
به ریگردن، ناردن.

راه یافتنه - ا. مف (راه یافـتـه -
rah yafte): ری دۆزه ره وه، که سپیک که
ریی دروستی دۆزیبیتته وه.

رای - ا (رای - ray): ریگه.

رای - ا (رای - ray): نه ندیشه، بیر،
باوهر، بوچوون، مه زنده، شیرت، راویر،
ته گبیر.

رای - ا. هند (رای - ray): راجه، پاشای
هندوستان.

رایات - ا. ع (رایات - rayat):
به یدخان، به یداخ، ئالا.

رایت - ا. ع (رایهـت - rayet):
ئالا، به یداخ، به یاخ، عه له م.

رایج - ا. فا (رایج - rayîc): ره وان، باو،
ره واجدار، به ره واج.

رایج - ا. فا - ع (رایج - rayih): بۆنکه ر.

رایحه - ا - ع (رایحه - rayihe): بۆن،
بۆنی خوش.

راید - ا. فا - ع (رایید - rayîd):
په یامه پین، جاسوس.

رای دیدن - مص. ل (رای دیدن -
ray dîden): به مه سلّه حه ت زانین، پی

باشبوون.

- رایزن** - ص. فا (رایه زهن - rayzen):
راویشکار، شیرتکار.
- رایزنی** - ا. مص (رای زهنی - rayzenî):
راویشکاری، شیرتکاری.
- رایش** - ا. فا (رایش - rayîş):
به ترتیل دهره به ترتیل خۆر.
- رایض** - ا. فا. ع (رایز - rayiz):
رامکهری و لاخی به رزه، دهسته مۆ،
که ویکهر.
- رایع** - ع (رایع - rayî'):
سهرسامی، جوان، مایه ی
- رایق** - ا. فا. ع (رایق - rayix):
ساف، زولال، مایه ی سهرسامی.
- رایکا** - ا (رایکا - rayka):
کۆر، ماشوق.
- رایگان** - ص. مر (رایگان - rayigan):
مفت، خۆراییی، ئه وه ی له رینگه دا
بدۆزرتته وه، بیتهوده
- رالیست** - ص. مر (ریالیست - rîyalist):
واقیع بین، ریالیست، هه قانی،
که توارخواز.
- رالیسم** - ا. مر. فر (ریئالیسم - rialîsm):
واقیعبینی، حه قیقته
عه ودائی، که توارخوازی.
- راس** - ا. ع (راس - ras):
سهر، بۆ
ژمارهش به کار دئ: ده سهر مه پ، سهرودر،
گه وره ی قه وم.
- رؤسا** - ا (رؤه سا - ruesa):
سهرانی دایه ره کان.
- رؤساء** - ا (رؤه ساء - ruesa'):
سهرودران.
- رافت** - ا. مص (رهئفهت - re'fet):
به زه بی، میهره بانی، دلسۆزی.
- رئوس** - ا. ع (رئوس - ru'ûs):
سهری بابته تان.
- رئوف** - ص. ع (رهئوف - re'ûf):
میهره بان، دلسۆز، به به زه بی.
- رائی** - ا (رهئی - re'î):
شیرهت، راویش، ته گبیر.
- رؤیا** - ا. ع (رؤییا - ru'ya):
خه ون.
- رؤیت** - مص. م. ع (رؤییهت - ru'yet):
بینین. (ا. مص) دیدار، دید، (ا): روو،
چاره.
- رئیس** - ص. ع (رهئیس - re'îs):
سهرۆک، پیشه واه.
- رب** - ا. ع (ره ب - rebb):
خوا، خاوه ن،
په روه ردگار.
- رب** - ا. ع (روب - rubb):
خۆشاوی
میوه، ئاوی میوه: (ترئ، هه نارو، ..)،
شيله، خۆشاو، دۆشاو.
- ریا** - ا. ع (ریبا - riba):
سوود، ریبا،
سوو، قازانجی پاره ی به قه رز.
- ریا** - ا. فا (روبا - ruba):
راکیش،
موگناتیس.
- ریاب** - ا. ع (ره باب - rebab):
هه ور،
هه وری سپی.
- ریاب** - ا. ع (ره باب - rebab):
ره بابه.
- ریاح** - ا. ع (ره باه - rebah):
شه راو.
- ریاح** - ا. ع (ره باه - rebah):
سودو
قازانجان.
- ریاخوار** - ص. فا (ریباخار - riba xar):
سووخۆر، ریباخۆر.
- ریاخواری** - ا. مص (ریباخاری - ribaxarî):
سووخۆری..
- ریاخور** - ص. فا (ریباخور - ribaxur):
سووخۆر، ریباخۆر.

رباخوردن - مص.ل (رباخوردن) -
 (riba xurden): ربا خواردن، سوو خواردن.
رباط - ا.ع (رباطات - ribaṭ):
 کاروانسهر، نهوهی دوو شت یان زیاتر
 پیکهوه ببهستی.
رباع - ا.ع (رهبا - reba'): حال،
 ته ربقه، رهوش.
رباع - ص.ع (رهبا - reba'): نهوهی
 ددانی برهري کهوتبی (بو حه یوان)؟!..
رباع - ا.ع (رببا - riba'): به هار.
رباع - ا.ع (روبا - ruba'): چوارچوار،
 جه هار له یاری تاو له دا.
رباعی - ص.ن (رهبا - reba'î):
 حه یوانی که ددانی برهري کهوتبی.
رباعی - ص.ن (روبا - ruba'î): هه
 شتی که له چوار بهش پیکهاتبی، چوارینه،
 که بریتبیه له چوار نیوه دپرو نیوه دپری
 یه که م و دوو دم و چوار دم یه که قافییه یان
 هه یه و له سه ر کیشی (لاحه وله و هلا قوه ته
 ئیلا بیلا ه)، جیاوازی له گه ل دوو بهیتیدا
 نه مه یه که دوو بهیتی له سه ر کیشیکی
 دیکه یه.
رباعیات - ا.ع (روبائیات -
 ruba'iyat): چوار ددانی برهري
 کهوتبی، چوارینه.
ریان - ا.ع (رهبان - reban): رهوان، له
 حالی رویندا.
ربانی - ص.ن (رهبانی - rebbanî):
 پیاوی خوا، خواناس.
ربانییدن - مص.م (روبانییدن -
 rubanîden): رفاندن.
ربایب - ا.ع (رهبا یب - rebayîb): دایه ن،
 زپکیز.

ربایش - ا.مص (روبایش - rubayîş):
 رفاندن.
ربایندگی - ا.مص (روبایه نده گی -
 rubayendegî): کرده ی رفاندن.
رباینده - ا.فا (روباینده - rubayînde):
 رفینهر، رفینهر.
رباییده - ا.مف (روباییده - rubyîde):
 رفینراو.
ربح - ا.ع (ربیه - ribh): قازانج، سوود.
ربض - ا.ع (رهبز - rebz): په چه ی مه ر،
 قه لا، بورج، ده ورو به ری شار، ریخو له.
ربط - مص.م (رهبت - rebt): به ستنه وه.
ربط - ا.ع (روبوت - rubut):
 کاروانسهرایان، په یوه ندییان.
ربط داشتن - مص (رهبت داشتن -
 rebt daşten): په یوه ندی هه یون.
ربع - ا.ع (رهبع - reb'): سه را، مال،
 گه رکه، ناوچه، شوین، هه وار.
ربع - ا.ع (ربیع - rib'): سی به رۆ.
ربع - ا.ع (روبوع - rub'): چواریه ک.
ربقه - ا.ع (ربیغه - ribxe): نه لقه ی
 پت، پت، پت، پتی گرتدراو.
ربن - ا.ع (رهبیه ن - rebben): موفتی
 یه هودان.
ربو - ا.ع (رهبث - rebv): گرد، به رزی.
ربو - ا.ع (رهبث - rebv):
 ته نگه نه فسه سی، ره بو، هه ناسه سواری.
ربوبت - ا.مص (روبوبت - rubûbet):
 خودایی، خوایه تی.
ربویی - ص.ن (رهبویی - rebûbî):
 خودایی، ئیلاهی، ره بانی، خوایی.
ربوبیت - مص.ج (روبویییت -

جگه له چاپ، برین و سهفته کردنی
کاغه زیش به شیوهی ئوتوماتیکی نه انجام
بدات.

رتب - ا.ع (روتب - ruteb): پله، پایه.
رتبه - ا.ع (روتبه - rutbe): پله و پایه.
رتق - مص. م (رهتخ - retx): دورینه وه،
پینه کردن.

رتقا - ص. ع (رهتغا - retxa): ئافره تی
که کونی قوزی گیرایی و جیماعی له گه ل
نه کړی.

رتقا - ص. ع (رهتغا - retxa):
ئافره تی قوزگیراو.

رتم - ا.ع (ردهتم - retem):
رووه کپکه.

رتوش - ا.فر (روتوش - rutûş):
دهستکاری کردنی وینه به مه به سستی
جوان کردنی.

رته - ا.ع (ردهته - rete):
بوندقی هندی

رتیل - ا.ع (روتهیل - ruteyl):
جۆره شه ره په که له مله ده چی.

رتیلا - ا.ع (روتهیلا - ruteyla):
کوسپرکه.

رث - ص. ع (رهس - res):
شپ، سیپال.

رثا - مص. ل. ع (رهسا - resa):
شیوهن

رثا - ص. ع (رهساس - resas):
شپ.

رثا - ا.ع (رهساسه - resaset):
کۆنی، شپ.

rubûbiyet): په روه ردگاری، خوايه تی.
ربوخه - ا.ع (رهبوخه - rebûxe):
له زهت، له زهتی گان.

ربودن - مص. م (روبوده - rubûden):
رفاندن، دزین، تالان کردن.

ربوده - ا.مف (روبوده - rubûde):
رفیتراو، به تالان تراو، دزراو.

ربوشه - ا.ع (روبوشه - rubûşe):
سه ر پۆشی ژنان، پیچچه.

ربون - ا.ع (ربون - rebûn):
عه ره بون، کریتی پیشوخته.

ربه - ا.ع (ره بهه - rebve):
به رزی، گردۆلکه.

ربی - ص. ن. (ره به قی - rebevî):
ریباخوری.

ربه - ا.ع (ره بهه - rebbe):
بتی له شیوهی ئافرهت دروستکراو.

ربیئه - ص. ا. (ره بیئه - rebî'e):
دیده وان.

ربیپ - ا.ع (ره بیپ - rebîb):
ئیوه تکرار.

ربیبه - ا.ع (ره بیبه - rebîbe):
دایه ن.

ربیع - ا.ع (ره بیع - rebî'):
وه رزی بوهار.

رپرتوار - ا.فر (رپیرتوار - ripirtwar):
پیرست، دهفته ریک که به پی پی پیتی هیجا
دابهش کرابی و بۆقه بدکردنی ناو و شتی
دی به کار بی.

رت - ص. (روت - rut):
به تال، خالی.

رتاتیو - ا.فر (روتاتیف - rutatîv):
مه کینه ی چاپ، مه کینه ی چاپی خیرا که

رج - ا (رهج - rec): ریز، سهف، تهناف.
رجا - مص ل (رهجا - reca): تکا کردن،
 نومیده واربوون.
رجا - مص ل (رهجاء - reca'): چاوه نۆربوون، به ته مابوون.
رجاء - ا (رهجاء - reca'): ناوچه،
 دهقه ر.
رجاحت - مص. ع (رهجاههت - recahet): نه فزه لیبیه ت.
رجاف - ا. ع (رهجاف - recaf): دهنگی
 دههؤل.
رجال - ا. ع (ریجال - rical): پیاوان.
رجالات - ا. ع (رهجالات - racalat):
 پیاوان.
رجاله - ا. ع (رهججاله - reccale):
 پیاده، سپله، خویری.
رجب - ا. ع (رهجهب - receb): مانگی
 رهجهب.
رجحان - مص. ع (روجهان - ruchan):
 نه فزه لیبیه ت.
رجحان یافتن - مص. ل (روجهان یافتهن -
 ruchan yaften): تهفه وق پهیدا کردن.
رجز - ا. ع (رهجهز - recez): رهجهز،
 شیعریکه له کاتی جهنگدا بۆ شانازی و
 خو هه لکیشان دهخوینری، یه کیکه له
 به حره کانی شیعری عهره بی که به
 دووباره کردنه وهی (مستفعن) سی یان
 چوارجار دروست ده بی.
رجز - ا. مص (ریجز - ricz): گلاوی،
 پیسی، بته رستی.
رجزخواندن - مص (رهجهز خوانندن -
 recez xanden): خویندنی شیعر له
 کاتی جهنگدا بۆ خو هه لکیشان.

رجز خوان - ص. فا (رهجهز خان -
 recez xan): رهجهز خوین.
رجز خوانی - ا. مص (رهجهز خوانی -
 recez xanî): رهجهز خوینی، خو
 هه لکیشان.
رجس - ا. ع (ریجس - rics): گلاو،
 گوناح، کفر، هه ر کاریک که پیس و
 ناشیرین بی.
رجع - مص. ل. ع (رهجع - rec'): گه رانه وه.
رجعت - مص ل (رهجئهت - rec'et):
 گه رانه وه، هاتنه وه، گه رانه وهی پیاو بۆ لای
 ژنی ته لاقدر او، رابوون.
رجعت کردن - مص. ل (رهجئهت که ردهن -
 rec'et kerden): گه رانه وه، هاتنه وه.
رجفک - ا (رهجغهک - recxek):
 قرقینه، قرق.
رجک - ا (رهجهک - recek): قرق،
 قرقینه.
رجل - ا. ع (رهجول - recul): پیاو.
رجل - ا. ع (ریجل - ricl): پی، پا.
رجله - ا. ع (ریجله - ricle): جوړه
 رووه کیکه.
رجم - مص. م. ع (رهجم - recm):
 به ردباران کردن، جنیودان، ده ر کردن،
 گومان کردن، نه فرهت کردن.
رجندگی - ا. مص (رهجسه ندهگی -
 recendegî): رهنگ کردن.
رجنده - ا. فا (رهجهنده - recende):
 رهنگه ر.
رجوع - مص ل. ع (روجوء - rucû'): گه رانه وه، هاتنه وه.
رجوع کردن - مص ل (روجوء که ردهن -

رحل - مص. ل. ع. (رههل - rehl): کوچ کردن، سهفه رکردن.

رحلت - مص. ل. ع. (ریهلهت - rihlet): کوچ کردن، سهفه رکردن.

رحلت کردن - مص. ل. (ریهلهت که ردهن - rihlet kerden): کوچ کردن.

رحم - مص. ل. ع. (رههم - rehm): دلسوزی کردن، میهره بانی کردن، به خشین، عه فوکردن، میهره بانی، دلسوزی، به زهیی.

رحم - ا. ع. (رههیم - rehim): رهمی ثافرت، مندالان، په یوهندی خزمایه تی.

رحمات - مص. ا. (رهه مات - rehemat): به زهیی هاتنه وه، رهم پی کردن، به خشین.

رحمانی - ص. ن. (رههمانی - rehmani): خوایی، ره بانی.

رحم آوردن - مص. ل. (رههم ئاقه ردهن - rehm averden): میهره بانی کردن، دلسوزی کردن.

رحم بند - ا. م. (رههیم به ند - rehim bend): رهم به ند، پشتینیکی تاییه تییه که رهمی داکه وتووی ثافرتی پیډه به ستری.

رحمت - مص. ل. (رههمهت - rehmet): عه فوکردن، به خشین، دلسوزی کردن.

رحمت آمدن - (رههمهت ئامه دهن - rehmet ameden): رهمهت هاتن، باران بارین.

رحوی - ص. ن. ع. (رههقی - rehevi): ده ستار ئاسایی، بزاقی بازنه یی، ئاش ئاسا.

رحی - ا. ع. (رها - reha): ده ستار، ئاش.

رحیب - ص. ع. (رههیب - rehîb): به رین، کراوه.

rucû' kerden: گه رانه وه، هاتنه وه، گه رانه وهی پیاو بۆ لای ژنی ته لا قدر او ی.

رجولت - ا. مص. (روجولهت - rucûlet): پیاو ته تی.

رجه - ا. (رهجه - rece): ته ناف.

رجیدن - مص. م. (رهجیدهن - recîden): رهنک کردن.

رجیم - ص. ع. (رهجیم - recîm): رهمکراو، به رد بارانکراو، ده رکراو، ترؤکراو، مه لعون، نه فره تکر او.

رچک - ا. (رهچهک - reçek): قر قینه، قرپ.

رحائی - ا. ع. (رههائی - reha'î): ده ستار ئاسایی.

رحاب - ا. ع. (ریهاب - rihab): پانتایی، ده شتی سه وزه زاری به رین.

رحال - ص. ع. (رههال - rehhal): گه ریډه، گه رۆل، گه رۆک.

رحال - ا. (ریهال - rihal): باران، شوینی داگرتنی بار، بارئه ناز، کاروانسه را.

رحاله - ص. ع. (رههاله - reh hale): گه ریډه، که سی که زور سه فره ریکا.

رحب - ص. ع. (رههب - reh b): به رین، پان، کراوه، پان و پۆر.

رحبات - ا. ع. (رههبات - reh bat): مه یدان، هه وشي مال، ناوه ندی سه را، ده شتی به رینی سه وزه لان.

رحبه - ا. ع. (رههبه - reh be): مه یدان، هه وشي مال، ناوه ندی سه را، ده شتی به رینی سه وزه لان.

رحل - ا. ع. (رههل - rehl): بار، مه نزل، ماوا، کورتانی و شتر، مانه وه له شوینی، هه وار خستن.

رحیق - ص. ع (رهیخ - rehix): خالیسه، نایاب، بی غه لوغەش، مهی خالیس، شه رابی بی غەش، بادهی نایاب، ناوی گول، هه لاله.

رحیل - مص. ع (رهیل - rehîl): کۆچ کردن، کۆچ.

رحیم - ص. ع (رههیم - rehîm): میهره بان، دلۆقان، به خشنده.

رخ - (رهخ - rex): کون، درز، شوخت.

رخ - (روخ - rux): روو، روومەت، کولمه، روخسار، لا، ههوساری ئهسپ.

رخ - (روخ - rux): زهلی ههسیر دروستکردن.

رخ - ا. ص (روخ - rux): جهنگاوهر، پاله وان.

رخ - (روخ - rux): بورج، قه لا، قه لای یاری شه ترهنج.

رخ - (روخ - rux): بالندهیه کی خه یالیهیه وهکو سیمورخ و عه نقا، ئه م بالندهیه له ههزارو یهک شه وهدا ناوی هاتووه.

رخا - ا. مص (رهخا - rexa): خوشگوزهرانی.

رخا - ا. مص (روخا - ruxa): خوشگوزهرانی.

رخاء - ا. مص (رهخاء - rexa'): خوشگوزهرانی.

رخاء - ا. مص (روخاء - ruxa'): خوشگوزهرانی، خوشگوزهرانی و دهوله مهندی و فراوانی نیعمهت و بژیوی.

رخاء - (روخاء - ruxa'): نهرمه با.

رخام - ا. ع (روخام - ruxam): بهردی مه پمه پ.

رخاوت - مص. ل (رهخاوت - rexavet): خاوبوونه وه، سست بوون، نه رمی، ئاسانی.

رخبین - (ارهخبین - rexbîn): که شک، خه سته.

رخبینه - (اروخبینه - ruxbîne): سه مغی سنۆیه ر.

رخت - (ارهخت - rext): جلویه رگ، که لویه لی ناو مال، کالا، شتومهک، باروبنه.

رخت بریستن - مص. ل (ارهخت بهر به ستهن - rext ber besten): بارگی سه فهر به ستن، ئاماده سازی سه فهر، مردن.

رخت بستن - مص. ل (ارهخت به ستهن - rext besten): کۆکردنه وه به ستنی پیتداویستی سه فهر، سه فهرکردن، خۆئاماده کردن بۆ سه فهر.

رخت پخت - ا. مر (ارهخت پهخت - rext pext): پۆشاک، جلویه رگ، که لویه ل.

رخت خواب - ا. مر (ارهخت خاب - rext xab): جیگه، نوین، که لویه لی نووستن، تهخته خه و.

رخت شو - ص. فا (ارهخت شو - rextşû): جل شور.

رخت شویخانه - ا. مر (ارهخت شوی خانه - rext şuy xane): جلشۆرک، شوینی جلشتن.

رخت شویی - ا. مص (ارهخت شویی - rext şuyî): جلشۆری، جلشۆرک، ئوتوخانه.

رخت کن - ا. مر (ارهخت کهن - rext ken): شوینی جل داکه نندن و

به‌داره‌وکردنی.

رخت و پخت - ا.مر (رهخت و پهخت - rext û pext): که‌لویه‌ل، جلویه‌رگ، پو‌شاک، لیباس.

رخج - ا (روخج - ruxc): ته‌پلئی سهر، ته‌وقه‌سهر.

رخسار - ا.مر (روخسار - ruxsar): روو، چاره، روخسار.

رخساره - ا.مر (روخساره - ruxsare): سیما، روو، چاره.

رخش - ا (رهخش - rexş): رووناکی، تیشک، تیپوژ، تریفه‌ی مانگ، تیشکی روژ، هه‌وره‌ تیشقه، بلاچه، په‌لکه‌ زی‌پینه.

رخش - ا (رهخش - rexş): ره‌نگی سورو سپی تیکه‌لاو.

رخش - ا (رهخش - rexş): ئه‌سپ، ئه‌سپی ره‌سه‌ن.

رخشا - ص.فا (رهخشا - rexşa): دره‌خشان، تابان، دره‌وشاوه.

رخشان - ص.فا (رهخشان - rexşan): دره‌وشاوه، دره‌خشان، تابان، پرشنگدار.

رخشندگی - ا.مص (رهخشه‌نده‌گی - rexşendegî): رو‌شنی، رو‌ناکی.

رخشنده - ا.فا (رهخشه‌نده - rexşende): دره‌وشاوه، تابان.

رخشیدن - مص.ل (رهخشیده‌ن - rexşîden): پرشنگدان، دره‌وشانه‌وه.

رخص - ص.ع (رهخس - rexs): نه‌رم و ناسک.

رخص - مص.ل (روخس - ruxs): هه‌رزان بوون، هه‌رزانی.

رخصت - مص.م (روخسه‌ت - ruxset): ئیزندان، مؤ‌له‌تدان.

رخصت دادن - مص.م (روخسه‌ت داده‌ن - ruxset daden): مؤ‌له‌ت دان، ئیزندان.

رخصت یافتن - مص.ل (روخسه‌ت یافته‌ن - ruxset yaften): روخسه‌ت وه‌رگرتن، مؤ‌له‌ت وه‌رگرتن، ئیزن وه‌رگرتن.

رخ فروز - ص.فا (روخ فروز - rux furûz): ئه‌وه‌ی رووی خو‌ی بنو‌تینی.

رخ گردانیدن - مص.ل (روخ گه‌ردانیده‌ن - rux گردانîden): روو وه‌رگرتن.

رخمه - ا.ع (ره‌خمه - rexme): سه‌رگه‌ر، سیسارکه‌ که‌چه‌له‌.

رخنه - ا (ره‌خنه - rexne): کون، درز، شه‌ق، ده‌رکه‌ی بچووک، گه‌نده‌لی.

رخنه - ا (روخنه - ruxne): کاغه‌ز.

رخنه‌جو - ص.فا (ره‌خنه‌جو - rexne cû): درزی دروست بکات.

رخنه افکندن - مص.ل (ره‌خنه - rexne efkenden): گه‌نده‌لی کردن.

رخو - ص.ع (ره‌خف - rexv): خاو، سست.

رخوت - ا.مص.ع (ره‌خفته‌ت - rexvet): سستی، خاوی.

رخیدن - مص.ل (ره‌خیده‌ن - rexîden): هانکه‌ هانک له‌به‌ر باری گران.

رخیس - ص.ع (ره‌خیس - rexîs): هه‌رزان، که‌م به‌ها.

رخیم - ص.ع (ره‌خیم - rexîm): ئاوازی نه‌رم، نه‌رمه‌ ئاواز.

رد- ص.ا. (red - ره‌د) : پيشه‌وای نايینی
زه‌ده‌شتی، گه‌وره، سه‌روه، قاره‌مان،
دلیر، دلاوه‌ر.

رد- م.ص. (redd - ردد) :
ره‌تکرده‌وه، به‌ریه‌رچدانه‌وه.

ردا- ا.ع. (rida - ریدا) : جبه، عه‌با،
بالا‌پوش.

رداء- ا.ع. (rida' - ریداء) : جبه، عه‌با،
بالا‌پوش.

ردائت- م.ص.ل. (reda'et - ردا'ت) : گه‌نده‌ل بوون، خرابوون،
خرابی.

رداس- ص.ع. (reddas - ردداس) :
پیاوی به‌رده‌اویش.

ردخور- ص.فا. (redxûr - رددخور) :
بنجیر.

ردزدن- م.ص. (redzeden - رددزه‌دن) :
شوین پی‌ه‌لگرتن، نیشانبه‌ده‌ شوینی.

ردشدن- م.ص.ل. (redşuden - رددشودن) :
ده‌رنه‌چوون له‌ تاقیکردنه‌وه‌دا.

ردع- م.ص. (red' - رددء) :
به‌ره‌ه‌لستکردن، مه‌نع کردن.

ردف- م.ص. (redf - رددف) : شوین
که‌وتن، سواربوونی و‌لاخ له‌ پشتی
که‌سیکه‌وه.

ردف- ص.ع. (ridf - ریدف) : په‌یره‌و،
پاشکو، که‌سیک له‌ پشتی که‌سیکی تره‌وه
سواری و‌لاخ بی.

ردکردن- م.ص. (redkerden - رددک‌کردن) :
ره‌تکردنی که‌سیک له‌

شوینیکه‌وه، تی‌په‌راندن، ره‌تکردن،
ناردنه‌وه، به‌ریه‌رچدانه‌وه، ره‌تکردنه‌وه،

ده‌رکردن، ده‌رنه‌چوون له‌ تاقیکردنه‌وه‌دا.

ردم- م.ص.م. (redm - ردم) :
کونبرکردن، پرکردنه‌وه، پینه‌کردن.

ردن- ا.ع. (rudn - رودن) : بنق‌و‌ل و
تیریش.

ردنگت- ا.فر. (ridengut - ریده‌نگوت) :
جوړه‌ پالتویه‌کی پیاوانه‌یه.

رده- ا. (rede - رده) : ریز.

رده- م.ص.ل. (redde - رده‌ده) :
له‌دین هه‌لگه‌رانه‌وه، له‌ دین وه‌رگه‌ران.

رده‌بندی- ا.م.ص. (bendî red - رده‌بندی) :
چینه‌بندی، ریزه‌بندی،
خانه‌به‌ندی.

ردی- م.ص.ل. (reda - ردا) :
له‌ناوچون، مه‌رگ.

ردی- ص.ع. (redî - رددی) : ماندوو،
له‌ناوچوو.

ردی- ا. (ridî - ریدی) : که‌وا، عه‌با،
جبه، بالا‌پوش.

ردیف- ص.ع. (redîf - رددیف) : رددیف،
ریز، که‌سیک که‌ له‌ پشت که‌سیکی تره‌وه
سواری و‌لاخ بی.

رذائل- ا.ع. (reza'il - رذائل) :
خویرایه‌تی، توژی، ناکه‌س، ناجسن.

رذالت- ا.م.ص. (rezalet - رذالت) :
خویریتی، ناکه‌سی، نامه‌ردی، سووکی.

رذایل- ا. (rezayîl - رذایل) :
به‌دره‌وشتی، به‌دی، خویریتی، نامه‌ردی.

رذل- ص.ع. (rezi - رذل) : ناکه‌س،
ناجسن، خویری، سووک.

رذیل- ص.ع. (rezîl - رذیل) : خویری،
ناکه‌س، نامه‌رد، سووک.

رز- ا. (rez - رز) : باغی‌تری،

بنه تری.

رز-ا (رهز- rez): رازی-انسه.

رز-ا.فا (رهز- rez): ئاوه ئناوی بکه ر دروستده کات وه کو: رنگرز = رهنگ که ر، خمچی.

رز- (رهز- rez): ژه هری کوشنده.

رز-ا.ع (روز- ruz): برنج.

رز-ا.فر (روز- ruz): گولی محهمه دی، گوله باخ، گولاسور، گولی گولاو.

رزاز-ص.ع (رهزاز- rezzaz): برنج کوت، برنج فروش.

رزازی-ا.مص (رهزاززی- rezzazî):

برنج کوتی، برنج فروشی، دوکانی برنج فروشتن.

رزاق-ص.ع (رهزازغ- rezzax):

روژیده ر.

رزانت-مص.ل.ع (رهزانهت- rezanet):

به ویقاربوون، سهنگین بوون، سهنگینی، ویقارو هیمنی.

رزایا-ا.ع (رهزایا- rezaya):

پیششهای ناخوش، رووداوی ناخوش، مسیبه تی گه وره.

رزء-ا.ع (روزء- ruz'): پیششهای

خراو، مسیبه تی گه وره.

رزبان-ص.مر (رهزبان- rezban):

رهزه وان، رهزقان، رهزوان.

رزبر-ص.ا (رهزبور- rezbur): رهزبر،

نامیتریکه بۆ برینی رهز.

رزبن-ا.مر (رهزبون- rezbun):

بنه تری.

رزد-د (رهزد- rezd): زۆر خـ،

چاوچنۆک، رژد.

رزداق-ا.ع (روزداغ- ruzdax): گوند، دی.

رزق-ا.ع (ریزغ- rizx): رزق، رۆزی، قووتی رۆژانه.

رزک-ا (رهزهک- rezek): جـ، روهه کپکه.

رزم-ا (رهزم- rezm): جهنگ، شه پ، نه به رد.

رزم آرا-ص.فا (رهزم ئارا- rezmara):

قارهمانی کارامه ی شه پ، فه رمانده یه که سه رپه شتی شه پ بکات.

رزم آراستن-مص.ل (رهزم ئاراستهن- rezm arasten):

سازدانی پیداو یستیه کانی شه پ.

رزم آراییی-ا.مص (رهزم ئارایی- rez arayî):

کرده ی سازدانی پیداو یستیه کانی جهنگ.

رزم آزما-ص.فا (رهزم ئازما- rezm azma):

جهنگ دیده، شاره زاله هونه ری شه پدا

رزم آزمودن-مص.ل (رهزم ئازمودهن- rezm azmuden):

جهنگ کردن، شه پ کردن.

رزم آزموده-ص.مف (رهزم ئازموده- rezm azmude):

شاره زاله جهنگدا.

رزم آور-ص.فا (رهزم ئاوه ر- rezm aver):

جهنگاوه ر.

رزم آوری-ا.مص (رهزم ئاوه ری- rezm averî):

جهنگاوه ری

رزم توز-ص.فا (رهزم توز- rezm tûz):

جهنگاوه ر، شه پ که ر.

رزم توزی-ا.مص (رهزم توزی- rezm tûzî):

جهنگاوه ری.

رزمجو - ص.فا (رهزم جو - rezm cû):
جهنگاوهر.

رزمجویی - ا.مص (رهزم جویی - rezm cûyî):
جهنگاوهری.

رزمخواه - ص.فا (رهزمخواه - rezm xah):
جهنگاوهر، میرخاز، مهیدانخواز.

رزمخواهی - ا.مص (رهزمخواهی - rezm xahî):
میرخازی، جهنگاوهری، مهیدانخوازی.

رزمدار - ص.فا (رهزمدار - rezm dar):
جهنگاوهر.

رزم دیده - ص.مص (رهزم دیده - rezm dîde):
کارامه له شهردا، جهنگ دیده.

رزم زن - ص.فا (رهزم زن - ezm zen):
جهنگاوهر.

رزمساز - ص.فا (رهزم ساز - rezmsaz):
ئامادهکاری پیداوستییهکانی شهپ.

رزمسازی - ا.مص (رهزم سازی - rezmsazî):
ئاماده سازی بو شهپ.

رزمسوز - ص.فا (رهزم سوز - rezmsûz):
دژمن سوتین، قپکه ری دژمن.

رزمکار - ص.فا (رهزمکار - rezm kar):
جهنگاوهر، شهپرکه.

رزمگاه - ا.مر (رهزم گاه - rezm gah):
شهپرکه، مهیدانی شهپ.

رزمناو - ا.مر (رهزم ناو - rezm nav):
کشتی جهنگی.

رزمه - ا.ع (ریزمه - rizme):
بوخچهی جلوه‌رگان، باره قوماش.

رزمی - ص.ن (رهزمی - rezmî):
جهربی، جهنگی.

رزم یوز - ص.فا (رهزم یوز - rezmyûz):
جهنگاوهر.

رزم یوش - ص.فا (رهزم یوش - rezmyûş):
جهنگاوهر.

رزننانس - ا.فر (ریزون نانس - rizunnans):
شهپولی دهنک.

رزنده - ا.فا (رهزنده - rezende):
رهنگچی، رهنگریژ.

رزوان - ص.مر (رهزوان - rezvan):
رهزهوان، باخهوانی رهز.

رزه - ا. (رهزه - reze):
ریزه، قفل و نه‌لقه‌پریژ.

رزی - ا.مص (رهزی - rezî):
رهنک کردن.

رزیئه - ا.ع (رهزیئه - rezî'e):
مسیبیه‌تی گه‌وره، پیشهاتی خراپ و ناخوش.

رزیدن - مص.م (رهزیدن - rezîden):
رهنک کردن، رهنگاندن.

رزیستانس - ا.فر (ریزیستانس - rizîstans):
مقاومهت، پایه‌داری، به‌رگری.

رزین - ص.ع (رهزین - rezîn):
قورس، به‌ویقار.

ریزین - ا.فر (ریزین - rizîn):
سه‌مغ، که‌تیره.

رزیه - ا.ع (رهزیه - rezîye):
پیشهاتی ناخوش، مسیبیه‌تی گه‌وره.

رژد - ص. (رهژد - rej d):
چاوچنوک.

رژنراسیون - ا.فر (ریژنراسیون - rez n r a s i o n):

- resanden): گه یاندن.
رسانه - ا(رهسانه - resane): که نالین
 راگه یاندن وهک: رادیو، تهله فزیون،
 رۆژنامه.
رسانه - ا(رهسانه - resane): ته فسوس،
 خه م، خه فته.
رستپیراتور - ا.فر(رستپیراتور -
 rispîratûr): نه فاخته.
رستاخیز - ا.مص(رهستاخیز -
 restaxîz): رابوون، راپه پینی گشتی،
 پهسلان.
رستاد - ا(رهستاد - restad): مووچه،
 بهش.
رستار - ص(رهستار - restar): رزگار،
 نازاد، رهها، ئاسووده، رزگار بوو.
رستاق - ا.ع(روستاق - rustax): گوند،
 دی.
رستاک - ا(رهستاک - restak): لقی
 تازه، خه لف.
رستخیز - ا.مص(رهسته خیز -
 restexîz): رابوون، راپه پینی گشتی،
 رۆژی حه شر، پهسلان.
رستگار - ص(رهستگار - restgar):
 رزگار، نازاد.
رستم - ا(روسته م - rustem): بالا بهرز،
 که ته و زه لام، به هه یکه ل، گه و ره ترین
 پاله وانی حیکاته کانی ئیترانه.
رستن - مص.ل(رهسته ن - resten):
 رزگار بوون، نه جات بوون، خه له سین.
رستن - مص.ل(روسته ن - rusten):
 رووان، سه و زیوون، چه که ره کردن.
رستوران - ا.فر(رستوران - ristûran):
 رستوران، خواردنگه.
 rijînrasyun): تازه بوونه وه، ریفۆرم،
 چاک بوونه وه، بووژانه وه.
رژه - ا(رهژه - reje): ریز، ره تبوونی
 ریزی سه ریا زان به بهرده م پاشادا، یان به
 بهرده م میریتک یان فه رمانده یه کی گه و ره ی
 سوپادا، نمایشی سوپایی.
رژیسور - ا.فر(رژیسور - rijîsûr):
 ده ره یته ری شانۆیی.
رژیم - ا.فر(رژیم - rijîm): شیوازی
 سیاست، رژیم، ریجیم، پاریز.
رژیمان - ا.فر(رژیمان - rijîman):
 گروپ، به تالیون.
رس - ا(روس - rus): گلّه سوور،
 گلّه نجان، گلّه جان.
رس - ص(روس - rus): زۆرخوور،
 چاوچنۆک له خواردندا.
رس - ا.ع(رهسس - ress): کۆنه پیر،
 کانزا.
رس - مص.ع(رهسس - ress):
 بیره له کهندن، له خاک نان، شاردنه وه ی مردوو.
رسا - ص.فا(رهسا - resa): کارزانی،
 بهرز، زۆر، تیژفام.
رسائل - ا.ع(رهسائل - resa'il): نامه،
 نووسراو، کتیب، نامیلکه، په یام.
رساتیق - ا.ع(رهساتیق - resatîx):
 گوندان، محال.
رساله - مص.ع(ریساله ت - risalet):
 په یام بردن، په یام بهری.
رساله - ا.ع(ریساله - risale): نامه،
 کتیب، نامیلکه، په یام.
رسام - ص.ع(رهسسام - ressam):
 وینه کیش، نه قاش، په یکه رساز.
رساندن - مص.م(رهسانده ن -

رسته - ا (رهسته - reste): ریز، بازار، ریزه دوکان، هاو پیشه و کاران، تاقم و دهسته‌ی هاو کارو هاو پیشه.

رسته‌م - ا (روسته‌هم - rustehm): که‌ته و زه‌لام، بالا به‌رز، به‌هی‌ز، ناوی گه‌وره‌ترین پال‌ه‌وانی حیکایه‌تانی ئیرانه (روسته‌م).

رستی - ا. مص (روستی - rustî): ئاسووده‌یی، دلیری، رزق و رۆزی، به‌ش.

رسخ - ا. ع (ره‌سخ - resx): دۆنای دۆن، گوتیزانه‌وه‌ی روح له به‌ده‌نی مروّقه‌وه بو به‌ده‌نی رووه‌ک یان شتی بی‌گیان.

رسد - ا (ره‌سه‌د - resed): ده‌سته، جوّخه، به‌ش، سوود.

رسداق - ا. ع (روسداغ - rusdax): گوند، دئ.

رسدبان - ا. ص (ره‌سه‌دبان - resedban): ئه‌من.

رسغ - ا. ع (روسغ - rusx): مه‌چه‌ک.

رسل - ا. ع (روسول - rusul): په‌یامبه‌ران.

رسل - ا. ع (ره‌سه‌ل - resel): به‌شیک له شتیک، جماعت.

رسلا - ا. ع (روسه‌لا - rusela'): په‌یامبه‌ران.

رسم - مص. ع (ره‌سم - resm): نووسین، ره‌سم کردنی شیوه‌یه‌ک یان خه‌تیک له‌سه‌ر کاغه‌ز.

رسم - ا. ع (ره‌سم - resm): داب و نه‌ریت، نیشانه، وینه، نووسین.

رسمان - ا (رسمان - risman): ته‌ناف، په‌ت، کندر.

رسن - ا. ع (ره‌سه‌ن - resen): ته‌ناف،

به‌ن، په‌ت، کندر، هه‌وسار، رست.

رسن باز - ص. فا (ره‌سه‌ن باز - resen baz): په‌ت باز.

رسوا - ص (روسفا - rusva): بی‌ئابرو، به‌دناو، ناو‌زپاو.

رسوایی - ا. مص (روسفایی - rusvayî): شه‌رمه‌زاری، بی‌ئابروویی، به‌دناوی، ناو‌زپاوی.

رسوب - مص. ع (روسوب - rusûb): بن نانه‌وه، که‌وتن.

رسوخ - مص. ع (روسوخ - rusûx): قایم بوون، بن داکوتان، به‌رده‌وام بوون، ره‌گاژویی.

رسول - ا. ع (ره‌سول - resûl): په‌یامبه‌ر، قاسید، په‌یک، ته‌ته‌ر، پیغه‌مبه‌ر.

رسید - ا (ره‌سید - resîd): وه‌سل، پسووله.

رسیدن - مص. ل (ره‌سییدن - resîden): هاتن، گه‌یشتن، نزیک بوونه‌وه‌و په‌یوه‌ست بوونی شتیک به شتیکه‌وه، پیگه‌یشتن.

رسیس - ص. ع (ره‌سیس - resîs): جیگیر، پی‌اوی زیره‌ک و ئاقل، هه‌والیک که هیشتا دروستییه‌که‌ی نه‌سه‌لمایی.

رسیل - ص. ع (ره‌سیل - resîl): نیردراو، په‌یام‌اوه‌ر، ئاوی خوش و سازگار، هاو ئاواز، هاو ئاهه‌نگ، هاو‌په‌وت.

رش - ا (ره‌ش - reş): ئه‌ندازه‌یه‌که‌ که نزیکه‌ی نیمه‌ته‌ره.

رش - ا (ره‌ش - reş): ته‌په، گرد، شوینی هه‌له‌ت و په‌له‌ت.

رش - ا (ره‌ش - reş): دادپه‌روه‌ر، فریشتیه‌ی دادپه‌روه‌ری له‌ئاینی

زهردهشتیدا.

رش - ا (رهش - reş): رهخش، نهسپهکهی روسته می زال.

رش - مص. ع (رهشش - reşş): ئاوپرژین، ئاوپریشین، بارینی ورده باران.

رش - ا. ع (رهش - reş): ورده باران، بارانی که م.

رشاء - ا. ع (ریشاء - rişa): کندر، پەت، رست، گوریس

رشاد - مص. ع (رهشاد - reşad): له گومرایی دههچوون، به پیتی راستا رویشستن، سه رکه وتن.

رشاد - ا. ع (رهشاد - reşad): ته ره تیزه، که ره وز.

رشادت - ا. مص (رهشادهت - reşadet): رهشیدی، دلیری، دلاوه ری، نازایه تی.

رشاش - ا. ع (رهشاش - reşaş): ئاو یان فرمیسک یا خوین که بتکی یان بپرژئ.

رشاقت - مص. ع (رهشاغهت - reşaxet): خوش قه دو بالا، به ژنو بالا به رزو باریک.

رشت - ا (رهشت - reşt): رزیو، دارزاو، گه ردو غویار، ته پ و تۆز، خاک و خۆل.

رشتاک - ا. (رهشتاک - reştak): لقی تازه، نه مام، خه لف.

رشتن - مص. م (ریشتهن - rišten): رستن، رستنی خوری و لۆکه و ئه و شتانه به ته شی.

رشته - ا. مف (ریشته - rişte): ریسراو.

رشته - ا (ریشته - rişte): داو، ده زوو، پەت.

رشته - ا (ریشته - rişte): هه ریشه.

رشته - ا (ریشته - rişte): جو ره نه خوشییه که.

رشته برشته - ا. مر (ریشته بریشه - rişte birişte): شه عریه.

رشته فرنگی - ا. مر (ریشته فه رهنگی - rişte ferengi): هه ریشه ی فه رهنگی، ماکه رو نی.

رشع - مص. ع (رهشه - reşh): تکان، تکانی ئاو، چۆرانی عاره ق له به دهن.

رشع - ا. ع (رهشه - reşh): ئاره قه.

رشحه - ا. ع (رهشهه - reşhe): تکه، دلۆیه، ئاو یک له شتی بتکی.

رشد - مص. ع (روشدد - ruşd): گه شه کردن، چوونه سه ر رتگه ی راست، دۆزبنه وه ی رتگه ی راست و دروست.

رشد - مص. ع (رهشه د - reşed): پایه داری له سه ر رتگه ی راست.

رشف - مص. ع (رهشف - reşf): فرکردن، فرلێدان.

رشف - ا. ع (رهشفه - reşf): ئه و تۆزه ئاوه ی له بنی هه وز یان شوینی دی ده مینئ.

رشق - مص. ع (رهشغ - reşx): تیرهاویشتن، شه ره تفه نگو... ته ماشاگردنی توندوتیژی.

رشق - ا. ع (ریشغ - rişx): دهنگی قه له م له کاتی نووسیندا، خشه ی قه له م.

رشک - ا (رهشک - reşk): هه سودی، به غیلی.

رشک - ا (ریشک - rişk): رشک، هیلکه ی نه سپی.

رشکن - ص (رهشکین - reşkin):
حهسود، به غیل.

رشکناک - ص (رهشکناک - reşknak):
حهسود، به غیل.

ریشکناک - ص (ریشکناک - rişknak):
رشکن.

رشکین - ص (رهشکین - reşkîn):
حهسود، به غیل، غیره که ر.

رشم - مص. ع (رهشم - reşm): نووسین،
نه خشکردن، مؤرکردن.

رشم - ا. ع (رهشم - reşem): جیی باران
له سهر زهوی.

رشمه - ا (ریشمه - rişme): رهشمه،
ههوسار، رهسن، په تی باریک، رست.

رشمیز - ا (رهشمیز - reşmîz): مؤریانه،
مؤرانه، مؤریکه.

رشن - ا (رهشن - reşn): دادوهر،
دادپهروهه، فریشتهی دادپهروهه له تاینی
زهدهشتیدا، ناوی رۆژی ههژدهیه می هه
مانگیکی هه تاوییه.

رشن - ا (رهشن - reşn): گرد، تهپه،
هه له ت.

رشن - مص. ع (رهشن - reşn): چوونه
میوانی بی بانگ کردن.

رشن - ا. ع (رهشن - reşen): ده می
جۆبار، یان رووبار.

رشوه - ا. ع (رهشقه - reşve): بهرتیل.
رشوه خوار - ص. فا (رهشقه خوار -

reşve xar): بهرتیل خۆر.

رشید - ص. ع (رهشید - reşîd): که سیک
که ریی راستی دۆزیبیته وه. دلیر، رهشید،
ئازاد.

رشیق - ص. ع (رهشیخ - reşîx): بهژن و
بالا ریک و باریک، خۆش ته نام.

رشینه - ا (رهشینه - reşîne): سه مغی
درهخت و دار.

رصاد - ص. ع (رهسساد - ressad):
پاسه وان، شهوگه ر، ههس ههس.

رصاص - ا. ع (رهساس - resas):
قورقۆشم.

رسانت - مص. ع (رهسانهت -
resanet): رهسانهت، بتهوی،
رهسه نایه تی، مه حکمه بوون، مکومی.

رصد - مص. ع (رهسه د - resed):
روانین و چاودیری، له هه شارگه نشتن و
چاودیری.

رصد - ا. ع (رهسه د - resed): روانگه،
ریگه، بۆسه، کهمین، چاودیر، نیگابان،
پاسه وان.

رصف - مص. ع (رهسف - resf):
راخستنی تهخته بهرد به ته نیشته یه که وه،
ره سیفکردن، شۆسته کردن، هه لچینی چینه
بهرد له خانووبه ره دا.

رصف - ا. ع (رهسف - resef):
راخستنی بهرد، بهریهستی ئاو.

رصيد - ص. ع (رهسید - resîd):
چاوپرینه شتییک، تانجی ئاماده بۆ
په لاماردانی نیچیر.

رصین - ص. ع (رهسین - resîn): پیای
میهره بان، مکوم، قایم، جیگیر.

رضاء - ا. مص. ع (ریزاء - riza'):
دلخۆشی، خۆشی و شادی.

رضاع - مص. ع (ریزاء - riza'):
شیرخواردنی منال له مه مکی دایک،
شیردانی دایک به مندال.

رطوبت سنج - ا.مر (روتوبهت سهنج - rutûbet seng): رتوبهت پیتو.

رطیب - ص.ع (ره تییب - retîb): ته پ، ته پو تازه، نیان.

رع - ا (ره - re'): هه تاو، روژ، خوژ، تاژ، خواوه ندی هه تاو له لای میسریانی کون که هه ندی له فییره ونه کان خو یان به نه وهی نه وه دهرانی، له شیوهی شیر یا شاهیندا که هه تاوی به سهروه وهیه دروستیان ده کرد.

رعا - ا.ع (روئا - ru'a'): خه لکی رهش و رووت.

رعات - ا.ع (روئات - re'at): شوانان، شوانکاران.

رعا د - ص.ع (رهئا د - re'ad): پیای زوړبلی، زوړ ویش، جوړه ماسیبه که، هه وه تریشقه.

رعا ع - ص.ع (رهئا ع - re'a'): رهش و رووت، عه وامی خه لکی.

رعاف - مص.ع (روئاف - ru'af): پژانی که پوو، به ربوونی خوینی لوت.

رعایا - ا.ع (رهئایا - re'aya): ره عیه ت.

رعایت - مص.ع (ریئایهت - ri'ayet): له وه پاندنی مه رومالات، به کاروباری خه لکیدا گه ییشن، پاراستنی خه لک، لایه نگری، چاودیری کردنی حورمهت و مافی خه لکی.

رعب - مص.ع (روئب - ru'b): ترسان، توقین، زئوچوون.

رعد - ا.ع (رهئد - re'd): هه وه تریشقه.

رعداسا - ص.مر (رهئدئاسا - re'd asa): هه وه تریشقه ئاسا، وه کو هه وه گوله.

رضاعت - مص.ع (ریزائهت - riza'et): شیر خوژی

رضایت - مص.ع (ریزایهت - rizayet): دلخو شبوون، خوشی و شادی، قایل بوون، قادی بوون.

رضح - ا.ع (رهزه - rezh): به خششی که م، پاژیک کی که م له شتیک.

رضخ - ا.ع (رهزخ - rezx): به خششی که م، هه والیک بژنه ونو باوهر نه که ن.

رضع - مص.ع (رهزه - rez'): مژینی شیر له مه مکی دایک.

رضفه - ا.ع (رهزفه - rezfe): که شکه ژنو، کاسه زرانی، که شگه ک.

رضوان - مص.ع (ریزقان - rizvan): دلخو ش بوون، قایل بوون، به هه شت، ده رگاوان و پاسه وانی به هه شت، به هه شته وان.

رضی - ص.ع (رهزی - rezî): پیای شادو دلخو ش.

رضیع - ص.ع (رهزی - rezî'): منالی شیر خوژ، برای شیری، له گام.

رطب - ص.ع (رهتب - retb): ته پو تازه، ته پرده م.

رطب - ا.ع (روتهب - ruteb): خورمای تازه، خورمای تازه گه ییوو. روتاب.

رطل - ا.ع (رهتل - retl): پیوانه یه که به رانیه ره به ۸۴ میسقال.

رطل - ص.ع (رهتل - retl): لای باریک نه ندان، پیای پیری سست و لاواز، پیای گه وچ.

رطوبت - مص.ع (روتوبهت - rutûbet): شیدار بوون، ته ربوون، ته پری، نمداری.

رعد انداز - ص. فا (رهئد ئه ننداز - re'd endaz): تۆپچى.

رعدە - ا.ع (رهئده - re'de): شلەژان و لەرزىن لە ترسا.

رەشە - ا.ع (رهئشه - re'se): پەلە، لەز، لەرزە، لەرزۆكى لە ئەنجامى پىرى يان نەخۆشيدا.

رەنە - ص.ع (رهئنا - re'na): ژنى خۆپەرست و خۆل و نەزان و خا. لە فارسيدا بە مانای بالا بەرزو جوان و خشکۆک دى.

رەئونت - مص.ع (روئونهت - ru'ûnet): گەوج بوون، نەزانى، ھەرزەو پىژى.

رەئى - مص.ع (رهئى - re'yî): لەو ەپاندن، پاراستن، سەرپەرشتى کردن.

رەئىب - ص.ع (رهئيب - re'ib): ترسناک، ترسپنەر، ترساو.

رەئىت - ا.ع (رهئيهت - re'iyet): رەعبەت.

رەغ - ا.ع (روغ - rux): قرقىنە، قىرپ.

رەغائب - ا.ع (رهغائب - rexa'ib): شتى باش و پەسند، بەخشش و ديارى.

رەغادەت - مص.ع (رهغادەت - rexadet): خۆشگوزەرانى.

رەغام - ا.ع (رهغام - rexam): لەم، چەو و لەم، خۆل، ناخ.

رەغبت - مص.ع (رهغبت - rex bet): وىستن، ئارەزوو کردن، وىست و ئارەزوو.

رەغد - مص.ع (رهغەد - rexed): خۆشگوزەرانى.

رەغد - ص.ع (رهغەد - rexed): ژيانى خۆش و تىرو تەسەل.

رەغم - مص.ع (رهغم - rexm): بەزاندن،

زەلەلکردن، کارى پىچەوانە، رەفتارکردن بە پىچەوانەى حەزى بەرانبەر، لە خۆل وەردان.

رەغىب - ص.ع (رهغيب - rexîb): زگ، زل، ورگ، زل، ورگن، زگن.

رەغىبە - ص.ع (رهغيبه - rexîbe): عەتای زۆر، کارى باش و پەسند، ھەر شتێكى پەسند و دلگىر.

رەغید - ص.ع (رهغيد - rexîd): ژيانى خۆش.

رەغيف - ا.ع (رهغيف - rexîf): کولتیرە، نان، گونكى ھەویر.

رەف - ا.ع (رهف - ref): رەفە، رەفک، رەفکە.

رەف - ا.ع (رهفف - reff): رەفۆ، رەوگە، ران، مېگەل، دەستە، پۆلى مەلان.

رەفاء - ا.ع (ريفاء - rifa'): سازگارى، پەيوەندى، ریکەوتن.

رەفاء - ص.ع (رهففاء - reffa'): چىننەو ەکار.

رەفات - ا.ع (روفات - rufat): ئیسک و پروسک، وردوخاش.

رەفادە - ا.ع (ريفاده - rifade): مەلحەم، سارغى.

رەفارف - ا.ع (رهفاريف - refarif): فەرش و بەرە، رایەخ، راخەر، جلۆبەرگى رەنگاو رەنگ و جوان.

رەفاق - ا.ع (ريفاغ - rifax): ھاوڕێيان، ھاو ەلان، دۆستان.

رەفاقت - مص.ع (رهفاغت - refaxet): ھەفالىنى، دۆستايەتى.

رەفان - ص (رهفان - refan): شەفیع، کەسى کە شەفاعەت بۆ کەسىكى دى

رفیعه - ص.ع (ره فیئه - refi'e): پایه بهرز (بۆ می)، عه رزو حالیک که بدری به دادوهر.

رفیق - ص.ع (ره فیخ - refix): هاوړی، دوست، هه قال.

رفیه - ص.ع (ره فیه - refih): خوشگوزهران، ته مه ل.

رق - مص.ع (ریخ - rix): بوونه کویله، کویلا به تی.

رق - ص.ا.ع (ریخ - rix): ناسک، پیستی ناسک که شتی له سه ر بنووسری، پیستی ناسک، په لکی درهخت.

رقابت - مص.ع (ره غابهت - rexabet): هه څرکی، رکه پرکی، چاو پرینه شتیک، چاو دیری کردن، چاو پروانی کردن.

رقاد - مص.ع (رو غاد - ruxad): خه وتن، نووستن.

رقاص - ص.ع (ره غغاس - rexxas): سه ماکهر، ره قسکار، ته کته ر، پاندو للی سه عات.

رقاصه - ص.ع (ره غغاسه - rexxase): سماگر، ره قسکار (بۆ ئافرهت).

رقاع - ا.ع (ریغاء - rixa'): نامه، نووسراوی کورت، پینه ی جلویه رگ، ناوی خه تیکه لهو شهش خه ته ی که (ابن مقله) دای هیانوان.

رقاق - ص.ع (رو غاغ - ruxax): ناسک، ته نک، نانی ته نک، نانی تیری.

رقباء - ا.ع (رو غه باء - ruxeba'): ره قیبان، خه نیمان، هه څرکان.

رقبه - ا.ع (ره غه به - rexebe): گه ردن، مل، به نده و غولام، کویله

رقبه - ا.ع (ریغبه - rixbe): ترس،

نیگابانی، هه څرکی.

رقبی - ا.ع (رو غبا - ruxba): جوړه به خشینیک می مه رجداره، بۆ وینه: تو خانوویه که دده ی به یه کی بهو مه رجیه کامتان له پیتشدا مردن خانووه که بۆ ئه وی تربی، بۆیه ش (رقبی) ی پی ده لپن هه ر یه کی که لهو دووه چاوی له مردنی ئه وی تره.

رقت - مص.ع (ریغفهت - rixxet):

نه رمی و نیانی، به زه بی، میهره بانی، شهرم.

رقت انگیز - ص.فا (ریغفهت ته نگیز - rixxet engiz): هه ر شتی مایه ی سوز و به زه بی بی.

رقرارق - ص.ع (ره غراغ - rexrax): دره وشاوه، دره رخشان.

رقشاء - ص.ع (ره غشاء - rexsa'): رهش و سپی، بازگ.

رقص - مص.ع (ره غس - rexs): شایی کردن، هه لپه پرکی، سه ما.

رقص کنان - ق.ص (ره غس کونان - rexs kunan): به دهم سه ماوه، هه لپه زودابه ز له خوشیدا.

رقصیدن - مص.ج (ره غسیدنه - rexsiden): ره قسین، هه لپه پرین، سه ماکردن.

رقتاء - ص.ع (ره غتاء - rexta'): رهش و سپی، رهش خال سپی، فیتنه و ئاژاوه. له بواری جوانکاری شیعرده به شیعره ده گوتری که له هه ر وشه یه کیدا پیتیک خالداریی و پیتیک بی خال بی.

رقعه - ا.ع (رو غه - rux'e): نامه، نووسراو، پارچه کاغه زیک که له سه ری بنووسری، پینه ی که لوپهل.

رکائب - ا.ع (ره کائیب - reka'ib):
وشترسواری.

رکائز - ا.ع (ره کائیز - reka'iz):
بنه رده ته کان، بنه ماکان، گه نجی شاراو.

رکاب - ا.ع (ریکاب - rikab):
ئاوزهنگی، زهنگو، رکیف، زنگی.

رکاب - ا.ع (ریکاب - rikab):
وشترسواری.

رکاب - ا.ع (روککاب - rukkab):
سواران.

رکاب - ص.ع (ره دکاب - rekkab):
سوارچاک، وشترسوار.

رکابداری - ا.ص (ریکابداری - rikabdar):
جله ودار، غولامی که ئاوزهنگی ته سپ
بکری تا ئاگاهای سواری ته سپه که بی،
که سیک که به پی یان به سواری به گه
ئاغای بکه وی و پید او یستییه کانی بو
هه لگری.

رکاز - ا.ع (ریکاز - rikaz):
له ناو کاندادا پنهان، گه نجی ژیر زه مین.

رکاشه - ا.ع (روکاشه - rukase):
سیخو، سیخچوله.

رکاک - ص.ع (ریکاک - rikak):
سست، ناسفت، ناره وان، ناریک.

رکاکت - مص.ع (ره کاکت - rekaket):
سست بوون، بی ته قلی، کهم ته قل بوون.

رکانت - مص.ع (ره کانه ت - rekanet):
جینگیربوون، پایه داربوون، قایم بوون، به

ویقاربوون، ویقارو سه نگیینی و بته وی.

رکب - ا.جم.ع (ره کب - rekb):
سواران.

رکب - ا.ع (روکب - rukeb):
ئرانی، ئه ژنۆ.

رقم - ا.ع (ره غم - rexem):
خه ت، ژماره.

رقم زدن - ا.ع (ره غم زه دهن - rexem zeden):
نووسین، نیگار کیشان.

رقمزن - ص.فا (ره غم زه - rexem zen):
نووسه ر، نیگار کیش،

شپوه کار.

رقود - مص.ع (روغود - ruxûd):
خه وتن، نووسن.

رقوم - ا.ع (روغوم - ruxûm):
ژماران، نووسین.

رقیب - ص.ع (ره غیب - rexîb):
ره قیب، چاودیر، پاسه وان، هه قپک،

ره قیب، خه نیم.

رقیع - ص.ع (ره غیع - rexî):
که وده ن، حۆل، گه لحو، گه مژه، بی شهرم.

رقیق - ص.ع (ره غیق - rexîx):
باریک، نه رم و ناسک، به نده.

رقیق - ص.ع (ره غیق - rexîxe):
نه رم و ناسک، که نیز، قه ره واش، ژنی به

پاره کردارو، که نیزه ک.

رقیم - ص.ع (ره غیم - rexîm):
نووسراو، نووسین، نامه.

رقیمه - ا.ص.ع (ره غیمه - rexîme):
نووسراو، نامه، ژنی داوین پاکی خواناس.

رقیه - ا.ع (روغیه - ruxye):
ئه فسون، دوعا، چاوه زار.

رک - ص (روک - ruk):
په رده، ریک و راست، به راشکاوی.

رک - ا.ع (ره ک - rek):
قسه کردن به رقه وه، خوته و بۆله له رووی رقه وه.

رک - ا.ع (ره کک - rekk):
نهرمه بارانی ورد.

رکبان - ا.ع (روکبان - rukban):
سواران.

رکبه - ا.ع (روکبه - rukbe): ئهژنو،
زرانی.

رکت - مص.ع (ریککت - rikket):
لاوازیون، سست بوون، خاویوون، کهم
ئهقل بوون.

رکیز - مص.ع (رهکیز - rekz):
پایه دارکردن، قایمکردن، مهحکه مکردن،
نیزه یان شتی وهکو نیزه به زه میندا
داکوتان.

رکس - ا.ع (ریکس - riks): گلاو،
پیس، ئاپوړای خه لک، هه شامات.

رکض - مص.ع (رهکز - rekz): غاردان،
راکردن، تاودان.

رکضت - ا.ع (رهکزت - rekz et):
بزاف، جووله، جولاندنی پی.

رکعت - ا.ع (رهکعت - rek'et):
کرنوش، رکاتی نوژ.

رکلام - ا.فر (ریکلام - riklam):
ریکلام، ئاگاداری، پروپاگنده.

رکن - ا.ع (روکن - rukn): کوئه که،
پایه، ستوون، گه وره و سه روکی قهوم،
کاری مه زن.

رکنی - ص.ن (روکنی - ruknî): دراوی
زیری خالیسه - ی سه رده می رکن الدوله - ی
دیلمی.

رکو - ا.ع (رهکو - rekû): جاو، په روکونه.
رکوب - مص.ع (روکوب - rukûb):
سواربوون.

رکوب - ا.ع (روکوب - rukûb):
سواران.

رکود - مص.ع (روکود - rukûd):

وهستان، له جیی خو وهستان، وهستانی
ئاو یان با.

رکورد - ا.فر (ریکورد - rikord):
ریکورد، رهقه می قیاسی، بالاترین نه نجام که
له لقیکی پیشبریکی وه رزشا به ده ست دی.
رکوع - مص.ع (روکوع - rukû'): سه ردا نه وانندن، کرنوش، دانه وینه وه له
نوژدا.

رکوک - ا.ع (رهکوک - rekûk): جاو.
رکون - مص.ع (روکون - rukûn): ئارام
گرتن.

رکوه - ا.ع (رهکفه - rekve): جه ونده ی
ئاو.

رکیب - ص.ع (رهکیب - rekîb): سوار.
رکیب - ا.ع (ریکیب - rikîb): ئاو زهنگی،
رکیف.

رکیدن - مص.ل (رهکیدن - rekîden):
خوته و بوئه کردن له بن لیوانه وه، که سیک
له داخانا له بهر خوئه وه ببولیتنی.

رکیزه - ا.ع (رهکیزه - rekîze): زپرو
زیوی په نهانی بن عاردی یان ناو کانزا،
گه نجی شاراوه.

رکیک - ص.ع (رهکیک - rekîk):
سست، لاواز، هه تیوچه، ناکه س به چه،
توژی، توژ، ناشیرین، کم.

رکین - ص.ع (رهکین - rekîn): مکوم و
جیگیر، بهرقه رار، به وبقار، پایه دار.

رگ - ا.ع (رهگ - reg): ده مـ
رگبار - ا.مر (رهگبار - regbar): تاوه
بارانی توندو به خورزم، ده ستریتی چهک.

رگبرگ - ا.مر (رهگبه رگ - regberg):
دهماری ناو گه لاو په لکی دره ختان.

رگبرگ شدن - مص.ل (رهگبه رگ شوده نـ

رم - اء (ریم - rimm): مؤخ، ئاوما لكه،

رگلت - ۱. فر (ریگلیت - ríglit): پارچه ناسنی مهودا جیوازه له چاپخانان بۆ ریکه‌خستنی مهودای نیوان دێران به‌کارده‌بێ.

خاک، خاکی تەر.

رم-مص.ع (رهمم - remm): چاگردن، چاکه گردن، چاگردنه و دی بیناو تهلاری خراب بوو.

رم-مص.ع (رهمم - remm): رزین، رزینی ئیسک.

رماتیس-ا.فر (روماتیس- rumatism): روماتیزم، باداری.

رماح-ا.ع (ریماه - rimah): رم، نیتزه، نیتزه و رمان.

رماح-ص.ع (رهماه - remmah): رمساز، نیتزه ساز، نیتزه گهر.

رماد-ا.ع (رهما- remad): خۆله مییش، خۆله کهوه، ژیلهمۆ.

رمادی-ص.ف.ع (رهمادی- ramadî): کهوهیی، خۆله مییشین.

رمارم-ق (رهمارم - remarem): پۆل پۆل، دهسته دهسته، لیکدا لیکدا، پهیتا پهیتا.

رمازه-ص.ع (رهمازه - remmaze): ژنی داوین تهر، سۆزانی، روسپی، لهشکری بی سهروب که له کاتی ههر که تدا وهک بلتی شه پۆل بدات.

رماس-ا (رهماس - remas): جۆره سه مغیکه.

رماک-ا.ع (ریماک - rimak): ماین، (بۆ کۆیه).

رمال-ا.ع (ریمال - rimal): لم، قوم.

رمال-ص.ع (رهمال - remmal): لم و چه و فروش، فالگره وه، فالچی.

رمام-ص.ع (رومام - rumam): کۆن و رزیو.

رمان-ص.فا (رهمان - reman): سل،

سلۆک، ههراسان و ترساو، رهقۆک.

رمان-ا.ع (رومان - rumman): هه نار، درهختی هه نار.

رمان-ا.فر (رۆمان - roman): رۆمان.

رمانتیس-ا.فر (رۆمانتیس- romantism): رۆمانتیزم، رتیچکه و رتیبازی نووسینی نووسه رانی رۆمانتیک،

قوتابخانه یه کی ئه ده بی بوو که له سه ده ی ۱۹ ز له فه ره نسا هاته ئارا وه و به رانه ر به قوتابخانه ی کلاسیک وه ستایه وه.

رمانتیک-ص.فر (رۆمانتیک- romantîk): رۆمانتیک.

رماندن-مص.م (رهمان- remanden): ترساندن، رهواندنه وه، راوانان.

رماننده-ا.فا (رهمانه- remanende): رهوینه ر، ترسینه ر.

رمانیده-ا.مف (رهمانیده- remanîde): رهوینه ر، راوانراو، ترسینه ر.

رمانی-ص.ن (رومانی - rummanî): هه ناری، هه ر شتی له شیوه و رهنگدا له ده نکه هه نار بیچی.

رمایت-مص.ع (ریمایه- rimayet): توردان، فریدان، تیرهاویشتن، تهقه کردن.

رمبان-ص.فا (رومبان - rumban): رمان، روخان، روخینه ر، رمینه ر له حالی رمان و داروخاندا.

رمباندن-مص.م (رومباندن- rumbanden): رماندن، رووخاندن.

رمبیدن-مص.ل (رومبیدن- rumbîden): رووخان، رمان.

رمبیده-ص.مف (رومبیده- reman)

رمضاء - ا.ع (رهمزاء - remza):
 هه‌ره‌تی گهرما، کوشنگه‌ی گهرما.
رمضان - ا.ع (ره‌مه‌زان - remezan):
 مانگی ره‌مه‌زان، مانگی به‌رۆژوو بوونی
 موسلمانان.
رمق - ا.ع (ره‌مه‌غ - remex): دوا
 هه‌ناسه، خواردنی زۆرکه‌م، توانا.
رمق - ا.ع (ره‌مه‌غ - remex): رانه‌مه‌ر،
 ره‌مه، میگهل.
رمک - ا.جم (ره‌مه‌ک - remek):
 ره‌وگه، رانه‌مه‌ر، گاههل، سوپاو له‌شکرو
 حه‌شامات.
رمک - ا.ع (ره‌مه‌ک - remek): ئەسپو
 مایینی تایبەت بۆ زاوژی.
رماکان - ا (رومکان - rumkan):
 توکه‌به‌ر.
رمکه - ا.ع (ره‌مه‌که - remeke):
 ئەسپو مایینی تایبەت بۆ زاوژی.
رمکی - ص (ره‌مه‌کی - remekî): سل،
 ره‌قۆک، هه‌یوانیک که زوو به‌رۆپه‌ته‌وه‌و
 هه‌لبێ، ره‌وه‌کیه‌تی.
رمگا - ا (ره‌مگا - remga): ماین،
 ماهین.
رمل - ا.ع (ره‌مل - reml): لم، قوم،
 چه‌و، فال.
رمل - ا.ع (ره‌مه‌ل - remel): نه‌رمه
 باران، بارانی که‌م، بارانی نم‌نم.
رمله - ا.ع (ره‌مله - remle): قومه‌لان،
 له‌لان، قوملاخ.
رموک - ص.ع (ره‌موک - remûk): ئارام
 گرتن، ئاکنجی بوون.
رموز - ا.ع (روموز - rumûz): هه‌یمایان،
 ره‌مزان، رازو نه‌هه‌تیان.

rumbîde: داروخاو، دارماو، روخاو،
 رماو.
رمث - مص.ع (ره‌مس - rem):
 چاک‌کردنی شتی‌ک، ده‌ست پێداهه‌تیان.
رمح - ا.ع (رومح - rumh): نیه‌زه، رم.
رمد - ا.ع (ره‌مه‌د - remed): چاو یه‌شه،
 گل‌کردنی چاو.
رمز - مص.ع (ره‌مز - remz):
 ئاماژه‌کردن، ئاماژه‌کردن به‌ لێو یان چاو یان
 برۆ، گه‌یاندنی بابه‌تی‌ک به‌ ئیشاره‌ی چاوو
 برۆ.
رمز - ا.ع (ره‌مز - remz): هه‌یما،
 ئاماژه، رازی شاراو، نیشانه‌یه‌کی
 تایبه‌تی که شتی‌ک یا بابه‌تی‌کی لێوه
 ده‌رک بکری، کللی تیگه‌یاندنی کارتی‌ک
 یان بابه‌تی‌کی نامه‌فه‌وم.
رمژک - ا (ره‌مه‌ژک - remjek):
 سه‌ره‌ولێژی، سه‌ره‌و لێژی خزو خلیسک،
 گوناخ و خزین.
رمس - مص.ع (ره‌مس - rem): ناشتن،
 به‌خاک سپاردن، شاردنه‌وه، ته‌قه‌تکردن له
 زه‌ویدا.
رمس - ا.ع (ره‌مس - rem): قه‌بر، گۆر،
 چه‌په، گلی گۆر.
رمش - ا.مص (ره‌میش - remiş): ترس
 و هه‌لاتن، سلۆکی، ره‌قۆکی.
رمش - ا.ع (ره‌مه‌ش - remeş):
 سوربوون و ئاو‌کردنی چاو، گل‌کردنی چاو.
رمشاء - ص.ع (ره‌مشاء - remşa):
 ژنی خو‌ش خوو، ژنی خو‌ش ته‌بیعه‌ت،
 ده‌شتی پرگیا، می‌رگ.
رمص - ا.ع (ره‌مه‌س - remes): ریه‌قۆی
 چاو.

رنج - ا (رهنج - renc): رهنج، ئازار، زه‌حمه‌ت و ره‌نجدان، مه‌ینه‌ت.

رنج آزما - ص. فا (رهنج ئازما - renc azma): ره‌نجبه‌ر، ره‌نجکیش.

رنج آزموده - ص. مر (رهنج ئازموده - renc azmûde): ره‌نج‌سـدیـده، مه‌ینه‌ت‌کیش.

رنج آور - ص. فا (رهنج ئاوه‌ر - renc aver): مایه‌ی رهنج، ره‌نجه‌پین.

رنجال - ا (ره‌نجال - rencal): خو‌راک، خو‌ارده‌مه‌نی.

رنجاندن - مص. م (ره‌نجانده‌ن - rencanden): ره‌نجاندن، ئازاردان.

رنج‌اننده - ا. فا (ره‌نجانده‌نه - rencanende): ئازارده‌ر، مایه‌ی ره‌نجان.

رنجانیده - ا. مف (ره‌نجانیده - rencanîde): ره‌نجی‌ندراو، ئازاردراو.

ره‌نج باریک - ا. مر (ره‌نجی باریک - renci barik): ده‌رده‌باریکه، سیل و دیق.

رنجبر - ص. فا (ره‌نجبه‌ر - rencber): ره‌نجبه‌ر، زه‌حمه‌ت‌کیش، کریکار.

رنج بردار - ص. فا (ره‌نج‌بـوردار - rencburdar): ره‌نجبه‌ر، که‌سێ که زه‌حمه‌ت بکیشێ و ره‌نج بدات.

رنج بردن - مص. ل (ره‌نج بـورده‌ن - renc burden): خه‌فه‌ت خو‌اردن، زه‌حمه‌ت‌کیشان، ره‌نجدان.

رنج برده - ص. مف (ره‌نج بـورده - renc burde): مه‌ینه‌ت‌دیـده، زه‌حمه‌ت‌کیش.

رموک - مص. ع (روموک - rumûk): ئارام کردن، ئاکنجی بوون له شوینیک.

رمه - ا (ره‌مه - reme): گاگه‌ل، ران، گه‌له.

رمه‌شدن - مص (ره‌مه‌شـوده‌ن - remesûden): گردبوونه‌وه، خرپوونه‌وه له شوینیک.

رمه - ا. ع (ریمه - rimme): په‌ت، په‌تک، ئیسکی رزیو، ئیسک و پروسک، مؤربانه.

رمه‌بان - ا. ص (ره‌مه‌بان - remeban): شوان، شوانکاره.

رمه‌دار - ص. فا (ره‌مه‌دار - remedar): خودان می‌گه‌ل، گه‌له‌دار.

رمه‌یار - ا. ص (ره‌مه‌یار - remeyar): شوان.

رمی - مص. ع (ره‌می - remî): تو‌ردان، فری‌دان، ته‌قه‌کردن، تیره‌ندازی.

رمیار - ا. ص (ره‌میار - remyar): شوان.

رمیدن - مص. ل (ره‌میده‌ن - remîden): ترسان و هه‌لاتن، ره‌وینه‌وه.

رمنده - ا. فا (ره‌مه‌نده - remende): هه‌لاتوو، ره‌ویوه.

رمیده - ا. مف (ره‌میده - remîde): ترسینراو، ره‌وینراو.

رمیز - ص. ع (ره‌میز - remîz): ره‌سه‌ن، ژیر، ئاقل، گه‌وره‌پی‌اوی ئاقلی سه‌نگین.

رمیم - ص. ع (ره‌میم - remîm): رزیو، کۆن، ئیسکی رزیو.

رنب - ا (رونب - runb): توکه‌به‌ر.

رنتگن - ا (رون‌تگین - runtgin): تیشکی X.

رنج دیدن - مص. ل (رنج دیدن - rencakerden): رهنجاندن، نازاردان.
رنجیدن - مص. ل (رنجیدن - renciden): دلته‌نگ بوون، ته‌زیه‌ت خواردن، داماو‌بوون، رهنجین.
رند - ص (ریند - rind): زیره‌ک، زرینگ، بیباک، خه‌مسارد، فیلباز، هوشیارو تیڤین.
رند - ا (رند - rend): ورده‌دارو نازده‌داری پاش برین و رنده‌کردنی دار.
رند - ا.ع (رند - rend): داری مؤرد.
رنداسا - ص.مر (رینداسا - rindasa): وه‌کو رهندو مه‌ردان.
رندانه - ق.ص (رندانه - rendane): مه‌ردانه، زیره‌کانه.
رندسوز - ص.فا (ریندسوز - rind sūz): دوژمنایه‌تی رندان.
رندش - ا.مص (رندیش - rendiş): رنین.
رنده - ا (رنده - rende): رنده.
رندیدن - مص.م (رندیدن - rendiden): تاشینی دار، یان شتی دی، تا سافو هه‌موار بیی.
رندش - ا.مص (رندیش - rendiş): رنده‌کاری.
رندیده - ا.مف (رندیده - rendide): رنده‌کراو، تاشراو.
رنسانس - ا.فر (رینسانس - rinisans): بوژانه‌وه، تازه‌کردنه‌وه، سه‌رده‌می تازه‌کردنه‌وه‌ی ته‌ده‌بیات و سنع‌ت و زانسته‌کانی ته‌وروا که له ناخرو ئۆخری سه‌دی ۱۵ و سه‌ره‌تاکانی سه‌ده‌ی ۱۶ دا هاته ئاراوه‌و، بنه‌ماکه‌ی بریتی بوو، له

رنج دیدن - مص. ل (رنج دیدن - renc dîden): رهنج دیتن، به مه‌ینه‌ت و زه‌حمه‌ت گرفتار بوون.
رنج دیده - ص.مف (رنج دیده - renc dîde): رهنج دیتوو.
رنجش - ا.مص (رنجیش - renciş): زه‌حمه‌ت‌کیشان، رهنج‌دان.
رنج کشیدن - مص. ل (رنج که‌شیدن - renckeşiden): رهنج کی‌شان، زه‌حمه‌ت‌کیشان.
رنج کش - ص.فا (رنج که‌ش - renckeş): رهنج‌بهر، رهنج‌ده‌ر، زه‌حمه‌ت‌کیش.
رنج‌مند - ص (رنج‌مند - rencmend): خودان رهنج، رهنج‌وهر، مه‌لول، نه‌خۆش، رهنج‌کیش.
رنج‌ور - ص (رنج‌ور - rencûr): زه‌حمه‌ت‌کیش، نه‌خۆش، داماو، غه‌مگین، دلته‌نگ.
رنج‌وردار - ص.مر (رنج‌وردار - rencurdar): نه‌خۆشی هه‌بی، خاوه‌ن نه‌خۆش نه‌خۆش دار.
رنج‌ورگونه - ص.مر (رنج‌ورگونه - rencûr gûne): نه‌خۆش ئاسا.
رنجه - ص (رنجه - rencc): رهنجاو، دلشکاو، دل ئیشاو، دلته‌نگ.
رنجه داشتن - مص.م (رنجه داشتن - renc daşten): نازاردان، ته‌زیه‌ت‌دان، زه‌حمه‌ت‌دان.
رنجه‌شدن - مص.ل (رنجه‌شدن - rencuşuden): رهنجان، دلشکان.
رنجه‌کردن - مص.م (رنجه‌کردن -

بوژاندنه وهی ئه ده بیات و سنعته و زانستین کۆن و لاسایی کردنه وهی به رهه میتن رابردوو و، له ئه نجامدا رهونه قیچی زۆر له سنعته و ئه ده بیاتدا پهیدا بوو و هونه رمه ندان زۆر شاکاری عه نتیکه یان هینایه ئاراوه و، داهیتنا.

رنگ - (رهنگ - reng): رهنگ.

رنگ - (رهنگ - reng): سوود، رهواج، هه رمیتن، رهونه ق، بازارگه رمی، فیل و دهه ق.

رنگ - (رهنگ - reng): خه رقه ی ده رویشان، جلویه رگی شرو رهنگاو رهنگی ده رویشان، جیه ی ده رویشان.

رنگ - (رهنگ - reng): وشتری به هیتزو ره سه ن که بۆ زاوژی رابگیری.

رنگ - (رهنگ - reng): بزنه کیوی.

رنگ - (رینگ - ring): ئاهه نگی شادی هیتنی موسیقا، ئاهه نگی تاییه تی هه لپه رکێ.

رنگارنگ - (رهنگارنگ - rengareng): رهنگاو رهنگ، جوړاو جوړ.

رهنگ آمیز - (رهنگ ئامیز - reng amîz): شیه کار، نیگارکیش.

رنگ آمیز - (رهنگ ئامیز - reng amîz): حیه باز، حیه کهه، خاپینۆک، نیرهنگ باز.

رنگ باختن - (رهنگ باختن - reng baxten): رهنگ په رین، رهنگ په رین له ترسا، یان له نه خوشیدا.

رهنگ پریده - (رهنگ په ریو - reng perîde): رهنگ په ریو.

رنگدانه - (رهنگدانه - rengdane):

هه ویتنی رهنگی به ده ن.

رنگرز - (رهنگ رهز - reng rez): خمگه ر، خمچی، وه رزی پاییزو خه زان.

رنگ رنگ - (رهنگ رنگ - reng reng): رهنگاو رهنگ، جوړاو جوړ.

رنگ رو - (رهنگی روو - rengi rû): رهنگی روو.

رنگریز - (رهنگریز - rengrîz): رهنگچی، رهنگکار، خمگه ر، نیگارکیش.

رنگ زردی - (رهنگ زهردی - rengzêrdî): شه رمه زاری، نه خوشی.

رنگکار - (رهنگکار - rengkar): نیگارکیش، بویه چی، بویه کار.

رنگ کار - (رهنگکار - rengkar): حیه کار، فریو ده ر، نیرهنگ باز.

رنگناک - (رهنگناک - reng nak): رهنگین.

رهنگو بو - (رهنگو بوو - rengû bû): رهنگو بو، رهونه ق و رهواج، جوانی و شکۆ، فهرو عه زه مه ت.

رنگو رو - (رهنگو روو - rengû rû): رهنگو روو.

رنگو روغن - (رهنگو روغن - rengû rûxen): بویه ی روئی.

رنگو وارنگ - (رهنگو وارنگ - rengû vareng): رهنگاو رهنگ.

رنگی - (رهنگی - rengî): رهنگین، خمگه ر، بویه چی.

رنگین - (رهنگین - rengîn): رهنگاو رهنگ، جوړاو جوړ.

رهنگینان - (رهنگینان - rengînan): جوړه رووه کتیکه.

رنگینک - ا(رهنگینهک - rengînek):
حه‌لوای خورما.

رهنگین کمان - ا.مر(رهنگین کهمان - rengîn keman):
په‌لکه زتیرینه، کۆلکه زتیرینه، زه‌رینه و سیمینه، رهنگین کهوان، په‌لکه رهنگینه، کهسک و سۆر.

رنود - ا(رونود - runûd):
مه‌ردان، رهندان.

رنین - مص.ع(ره‌نین - renîn):
نال‌ه‌وزاری، گریانی خه‌ماوی، ده‌نگ.

رنیوم - ا.فر(ره‌نیوم - renîwm):
جۆره کاتزایه‌که.

رو - ا(روو - rû):
روو، روو‌خ‌سار، چاره، له‌به‌ر ئه‌مه.

روا - ص(ره‌قا - reva):
ره‌وا، شایسته، هه‌لّال، ئاوی ره‌وان، ره‌وان.

روا‌ء - ص.ع(ریشاء - riva'):
گوريس، کندر، کهژو، ئه‌و په‌ته‌ی که باری له‌سه‌ر و‌لا‌خ پێ ده‌به‌ستن.

روا‌ء - ص.ا.ع(ریشاء - riva'):
پاراو، تیرو، ئاودار، ئاوی سازگار.

روا‌ء - ا.ع(رو‌ق‌شاء - ruva'):
دیمه‌ن، سیما، ئابرو، چاره، ره‌زا شیرین.

روا‌ء - ا.ع(ره‌شاء - reva'):
ئاوی زۆر، ئاوی سازگار، پاراو‌که‌ر، تینویتی شکین.

روابط - ا.ع(ره‌ق‌ابیت - revabit):
په‌یوه‌ندیان.

روابی - ا.ع(ره‌ق‌ابی - revabî):
گردان، گرد، به‌رزایی، ته‌په.

روات - ا.ع(رو‌ق‌ات - ruvat):
وتیاران.

رواتب - ا.ع(ره‌ق‌اتیب - revatib):
رمین، مووچه، به‌رده‌وام، جیگیر، به‌رقه‌رار، مانگانه.

رواج - مص.ل.ع(ره‌ق‌اج - revac):
هه‌ره‌میڤن، به‌ره‌و، باو، ره‌ونه‌ق، ره‌وان (رۆیینی ئاو).

رواج - ا.ع(ره‌ق‌اه - revah):
هه‌وه‌لّی، شه‌و، شه‌وه‌کی، هاتوو‌چۆی شه‌وانه، شه‌وانه هاتوو‌چۆ.

رواحل - ا.ع(ره‌ق‌اهیل - revahil):
بارگیر، و‌لا‌خی باربه‌ر.

رواد - ا(ره‌ق‌اد - revad):
می‌رگ، له‌وه‌رگه، پاوه‌ن، سه‌وه‌زار.

رواد - ا.ع(رو‌ق‌شاد - rûvvad):
پیشه‌نگان، پیشه‌ره‌وان، سه‌ر قافله.

روادار - ص.فا(ره‌ق‌ادار - revadar):
ره‌وادار، پێ ره‌وادیتن، به‌هه‌لّال زانینی شتی بۆ که‌سیک، ره‌وا.

روادف - ا.ع(ره‌ق‌ادیف - revadif):
پاشکۆ، که‌فه‌لان، سمت و که‌فه‌ل، پاشه‌لان، خه‌لکی پاشکه‌وتوو.

روادید - ا.مر(ره‌ق‌ادید - revadîd):
قیزا، ئیمزاو ره‌زامه‌ندی، رازی بوون.

روارو - ا.مص(ره‌ق‌اره‌و - revarew):
هاتوو‌چۆی زۆر، هاتوو‌چۆ.

روازن - ا.ع(ره‌ق‌ازن - revazin):
رۆژه‌نه، کلاو رۆژنه، ده‌لاقه.

رواس - ا(ریق‌اس - rivas):
ریواس.

رواسم - ا.ع(ره‌ق‌اسیم - revasim):
نیشانه، مۆر. شه‌قل.

رواسی - ا.ع(ره‌ق‌اسی - revasî):
جیگیران، شاخی به‌رز و مکوم.

رواشن - ا.ع(ره‌ق‌اشین - revaşin):
ده‌لاقه، کلاو رۆژنه، په‌نجه‌ره‌یه‌ک که رۆشنایی لێوه‌بیته ژووری.

رواصیر - ا(ره‌ق‌اسیر - revasîr):
مره‌با،

ترشیات.

روافض - ص.ا.ع (ره‌فایز - revafiz):
رافزیان، شیعه‌یان، گروپیک که له شه‌ردا
فرمانده‌ی خو‌بان به جی بیتلن.

رواق - ا.ع (ریف‌اغ - rivax): دالان،
سابات، راره‌وی سه‌رگیراو، ئاسمان

رواقی - ص.ن (ریف‌اغی - rivaxî):
پیتره‌وی قوتایخانه‌ی ره‌واقییه‌کان.
ره‌واقییه‌کان تاقمه‌ه‌یله‌سووفیکی کوئن
سه‌ر به یه‌کیک له دالانه‌کانی شاری
ئه‌سینا بوون که زهنوونی فه‌یله‌سووفی
یونانی له ده‌وروبه‌ری (سالی ۳۰۰ ی پیش
ز)دا، شاگرده‌کانی خو‌ی له‌وینده‌ر رینوما‌یی
ده‌کرد.

روال - ا.ع (روث‌ال - rûval): ئاوی
ده‌می ولاخ، لیکاوی زاری ولاخان.

روال - ا.ع (ره‌ثال - reval): شی‌واز،
نه‌زم و ته‌رتیب.

روآ‌مدن - مص.ل (روئامه‌ده‌ن -
rû ameden): به‌رزبوونه‌وه، به‌پله‌وپایه
گه‌بیشتن، گه‌شه‌کردن.

روان - ا (ره‌فان - revan): گیان، روح،
ره‌وان.

روان - ص.فا (ره‌فان - revan): ئاوی
ره‌وان، که‌سپیک که بروات، چوست و
چالاک، خی‌را، زوو، ره‌وان بوون،
ده‌رسه‌که‌ی ره‌وانه، ئه‌زیه‌رکردن، ده‌رخ
کردن، له‌به‌رکردن.

روان اسا - ص.فا (ره‌فان ئاسا -
revan asa): ئارامی ده‌ری روح.

روان آمرز - ص.فا (ره‌فان ئامورز -
revan amurz): غه‌فور، عه‌ف‌کار.

روان آمرزیده - ص.مف (ره‌فان ئامورزیده -

revan amurzîde): خوا لی‌خوشبوو،
مه‌رحوم، شادره‌وان.

روانامه - ا.مر (ره‌فانامه - revaname):
موافه‌قه‌تنامه، سه‌روکی حکومت یان
ده‌ولت له‌سه‌ر کاری کونسول.

روان بخش - ص.فا (ره‌فان به‌خش -
revan bexş): روح به‌خش، جبرائیل.

روان بد - ا.م (ره‌فان بود -
revan bûd): خودان روح،

روان پزیشک - ا.ص (ره‌فان پزیشک -
revan pizişk): دکتری ده‌رونی.

روان پزیشکی - ا.مص (ره‌فان پزیشکی -
revan pizişkî): پزیشک‌گه‌ری
ده‌روونی.

روانخواه - ص.فا (ره‌فان خاه -
revan xah): ده‌روزه‌که‌ر، سوال‌که‌ر،
گه‌دا.

روانداختن - مص.ل (روو ئه‌نداختن -
rû endaxten): تکاو رجاو پارانه‌وهو
داواکردن.

روانداز - ا.مر (رووئه‌نداز - rûendaz):
شتی که له‌خه‌وتندا به‌خویدا بده‌ی.

روان داشتن - مص.م (ره‌فان داشته‌ن -
revan daşten): ناردن، جی‌به‌جی
کردنی حوکم، له‌به‌رکردن، ره‌وانکردن،
ئه‌زیه‌رکردن.

روان ده‌رمانی - ا.مص (ره‌فان ده‌رمانی -
revan dermanî): مالی‌ج‌ه‌ی
نه‌خوشی‌پتن ده‌روونی.

رواندن - مص.م (ره‌فان دهن -
revan den): به‌پ‌ی‌خستن، ناردن،
بره‌و پیدان.

روان ریگ - ا.م (ره‌فان ریگ -

revan rîg): گردۆلکه‌ی لمی بزۆز.
روان ساختن - مص.م (ره‌شان ساخته‌ن -
 (revan saxten): ره‌وانه‌کردن، ناردن.
روان سالار - ا.ص (ره‌شان سالار -
 (revan salar): خودان روح.
روان شاد - ص.م (ره‌شان شاد -
 (revan şad): ره‌حمه‌تی، مه‌رحوم،
 شادروان.
روان شدن - مص.ل (ره‌شان شوده‌ن -
 (revan şuden): کسه‌وتنه‌پئی،
 له‌به‌ربوون، رویشتن.
روان شناس - ا.ص (ره‌شان شیناس -
 (revan şinas): ده‌رونناس، پسپۆری
 بواری سایکۆلۆژی.
روان شناسی - ا.مص (ره‌شان شیناسی -
 (revan şinasî): ده‌رونناسی،
 سایکۆلۆژی.
روانکاو - ا.ص (ره‌شانانکاو -
 (revan kaw): پسپۆر له‌شیکاری
 ده‌رونناسیدا.
روانکاو - ا.مص (ره‌شان کاف -
 (revan kavî): شیکاری ده‌روونی.
روانکاه - ص.فا (ره‌شان کاه -
 (revan kah): روح پروکین..
روان کردن - مص.م (ره‌شان که‌رده‌ن -
 (revan kerden): ناردن، به‌پیکردن،
 ره‌وانه‌کردن، نه‌زیه‌رکردن، ره‌واج پیدان.
روان گیر - ص.فا (ره‌شان گیر -
 (revangîr): روح سین، گیانسین..
روانه - ص (ره‌شانانه -
 (revane şuden): رویشتن،
 وه‌پیکه‌وتوو.
روانه‌شدن - مص.ل (ره‌شان شوده‌ن -
 (revane şuden): رویشتن،

وه‌پیکه‌وتن.
روانه‌کردن - مص.ل (ره‌شان که‌رده‌ن -
 (revane kerden): ناردن،
 ره‌وانه‌کردن، به‌پیکردن.
روآوردن - مص.ل (روئاڤه‌رده‌ن -
 (rû averden): روو تئی کردن.
رواوه - ا (ره‌شاناه - (revave): ره‌بایه.
رواه - ا (ره‌شاناه - (revah): خواردنی
 زندانیان و یه‌خسیران..
رواهش - ا.ع (ره‌شاهیش - (revahiş):
 ده‌مار.
روایت - مص.ع (ریفایه‌ت - (rivayet):
 گپ‌پانه‌وه‌ی قسه، هه‌وال، حیکایه‌ت.
روایح - ا.ع (ره‌شایه - (revayih): بۆن،
 عه‌تر.
روایع - ا.ع (ره‌شایه - (revayî): له‌به‌ر
 دڵان، جوان، داهینراو، شاکار.
روبارو - ق.ص (رووباروو - (rûbarû):
 رووبه‌روو، به‌رانبه‌ر.
روباز - ص.مر (رووباز - (rûbaz): روو
 نه‌پۆشراو، رووکراره.
روبان - ا.فر (رووبان - (rûban): نه‌واری
 ئاوریشمی، سارغی.
روباه - ا (روباه - (rûbah): ریتی،
 رۆڤی، ریتی.
روباه تریک - ا.مر (روباه توربه‌ک -
 (rûbah turbek): تری رتوبانه.
روباه ترکی - ا.مر (روباه‌هی تورکی -
 (rûbahî turkî): سیخوپ.
روباه رز - ا.مر (روباه ره‌ز -
 (rûbah rez): تری کیتی.
روبر - ا.مر (روبوور - (rûbur): کل‌یشه،
 که‌ته‌لوگ، قوماش یان جل که‌له‌سه‌ر

که ته لۆگ و نمونه پرابی.

روبراه - ص. مر (روو بیراه - rû birah):

ئاماده، حازر، ته یار، عازمی سه فەر.

روبراه شدن - مص. ل (روو بیراه شودهن -

rûbirah şuden): ئاماده بوون بۆ

سه فەر، حازریون بۆ کار، جیبه جی بوون،

چاک هاتنی کار.

روبرتافتن - مص. ل (روو به رتافتنه -

rûber taften): روو وەرگێران، پشت

تیی کردن.

روبرگرداندن - مص. ل (روو به رگه رداندهن -

rûber gerdanden): روو وەرگێران

له که سیک، یان شتیک.

رووبرو - ق. ص (روو بیروو - rû birû):

روو به پروو، به رانبه ر.

رووبستن - مص. ل (روو به بستنه -

rûbesten): حیجاب کردن، روو پۆشین.

روبل - ا (روبل - rûbl): رۆبل، پارهی

باوی روسییه.

روبند - ا. مر (روو به بند - rûbend):

روو به بند، روو پۆش، په چه.

روبوسی - ا. مص (روو بووسی -

rû bûsî): ماچ و موچ، یه کدی ماچ

کردن، راموسانی.

روبه - ا (روو بهه - rûbeh): رییوی،

ریتی.

روبههانه - ق. ص (روو بههانه -

rûbehane): ریتیانه.

روبهک - ا (روو بههک - rûbehek):

بیچوه رییوی.

روبه مزاج - ص. مر (روو بهه میزاج -

rûbehmizac): رییوی ته بیعهت، رییوی

ئاسا، ترسنۆک، بی جورئهت.

روبیاسه - ا. فر (روو بیاسه - rûbyase):

تیره به کی روو ده کانه.

روبیان - ا (روو بیان - rûbyan): رۆبیان،

مه یگۆ، کولوی ده ریایی.

روبییدن - مص. م (روو بییدن -

rûbîden): مالدین، گسکدان، خاوین

کردنه وه.

روبنده - ا. فا (روو به بنده - rûbende):

که سیک که شوتنی بمالئ و پاک بکاته وه.

روبیده - ا. مف (روو بیده - rûbîde):

مال دراو، گسک دراو.

روبییدیوم - ا. فر (روو بییدیوم -

rûbîdyûm): جوړه کانزایه که زۆر

نهرم زیوینه و، کهم دهست ده که وئ.

روپاس - ا (روو پاس - rûpas): تری

ریتیانه.

روپاک - (روو پاک - rûpak): ده رسۆک،

ده ستمال، ده سته س.

روپنهان کردن - مص. ل (روو په نهان

که ردهن - rûpenhan kerden):

خۆقه رشارتن، خۆده رنه خستن، دووره

په ریزی.

روپوش - ص. فا (روو پووش - rûpûş):

هه ر شتی که رووی شتی بیوشی، روپوش،

بالا پۆش، جبه، په رده، هه ر شتی که

روالته و ناوه رۆکی یه کسان نه بی.

روپوشه - ا (روو پووشه - rûpûşe):

عه با، چارشیتو،

روپیه - ا (روو پییه - rûpîye): روپی

(پاره ی باوی هندستان و پاکستانه).

روتافتن - مص. ل (روو تافتنه -

rû taften): روو وەرگێران، تۆران،

هه لاتن.

روتختی - ا.مر (رووتهختی - rûtextî):
چه رچه فی سهر تهختی نووستن.

روتینیوم - ا.فر (رووتینیوم - rûtinyum):
جوره کانهزایه کی زور سهخته.

روث - ا.ع (رهوس - rews):
شیاکه، ریخ، تهرس.

روح - ا.ع (رووج - rûc):
روژ، وهختو زهمان، کات.

روچه - ا. (رهوچه - rewçe):
به رسیله، جوره ترییه که.

روح - ا.ع (رهوه - rewh):
شنه ی خوش، بونی خوش، میهره بانی، شادی.

روح - ا.ع (رووه - rûh):
روح، گیان، رهوان، هه وینی ژیان.

روح افزا - ص.فا (رووه ئه فزا - rûh efza):
روح په روه، شادی به خش، مایه ی به خته وه ری.

روحانی - ص.ن (رووهانی - rûhanî):
روحانی، پیشه وای ئایینی، زانای ئایینی، خواناس و ئه هلی سو فیاتی.

روحانیت - ا.ع (رووهانییه ت - rûhanîyet):
روحانیه ت، مه زه بو ری یازی ئه وانه ی که به ماددی بوونی روح قایل نین، ته قواو پاکی، خواناسی.

روحانیون - ا.ع (رووهانیییون - rûhanîyûn):
زاناو داناو پیشه وایانی ئایینی.

روح - ا.ع (رووخ - rûx):
زهل، زه لیک، تاییه تییه حه سیری لی دروست ده کری.

روح چکاد - ص.مر (روح چه کاد - rûx çekad):
سهر رووتاهه، ده غسه ر.

رود - ا. (روود - rûd):
رووباری گه وره که

برژیتته ده ریاوه، شه ت.

رود - ا. (روود - rûd):
ژیتی که وانی هه لاجی، ساز، رودو سرود، سازو ئاواز.

رود - ا. (روود - rûd):
مندال (کوپیان کیژ) نه وه نه تیره، زاروچه.

رود - ا.ص (روود - rûd):
رووت، مریشکی ئاوه رووتکراو، مه ری که ولکراو.

روداد - ا.مر (رووداد - rûdad):
رووداو، رو دادن - مص.ل (روو داده ن - rûdaden):
روو پچ دان.

روداشتن - مص.ل (روو داشته ن - rûdašten):
پروو بوون، به جورته ت بوون، رووداری.

رودبار - ا.مر (روودبار - rûdbar):
رووبار، شوینی که چهند جوبارو رو باریکی پیتا پروات، رۆخانه، رووباری گه وره.

رودجامه - ا.مر (روودجامه - rûdcame):
ساز، سازی ژیتدار.

رودچکاد - ص.مر (روودچه کاد - rûd çekad):
سهر رووتاهه، ده غسه ر.

رودخانه - ا.مر (روودخانه - rûdxane):
رۆخانه، ئاوه رۆی رووبار، رووباری گه وره.

رودربایستی - ا.مص (رووده ربایستی - rûder biyistî):
له روودامان، به ته قه که وتن، به شه رماکه وتن.

رودرو - ق.ص (روودره روو - rûder rû):
روویه پروو.

دزن - ا.ص (روود زهن - rûd zen):
ساز ژهن.

رودساز - ص.فا (روود ساز - rûdsaz):
سازژهن، وه ستای ساز.

رودست - ص.مر (رووده ست - rûdest):
بالاده ست، بالاترو باشت.

رودست خـوردن - مص.ل (رودهست خـوردهن - rûdest xûrden): فریوخواردن، دهستخهړۆ بوون، دهست بهزاخاچوون، هه‌لخه‌لە تان.

رودک - ا (روودهک - rûdek): منډال.

رودک - ا (روودهک - rûdek): جوړه گیانله‌به‌ریکی درنده‌یه، له پلنگ ده‌چی و به ئەندازه‌ی سه‌گیکه، که‌وله‌که‌ی بۆ جلوپه‌رگ به‌کاردی.

رودگان - ا (رووده‌گان - rûdegan): رووت، ئاوه‌رووتکراو، که‌ول کراو، دره‌ختی گه‌لا‌پژاو.

رودگر - ا.ص (روودگر - rûdger): ژبی ساز، که‌سی که‌ ژبی سازو که‌مانجیان دروست بکات.

رودل - ا.مر (روودیل - rûdil): ئینته‌لا.

رودلاخ - ا.مر (روودلاخ - rûd lax): شوینتی رووباری زۆری پیتدا پروات.

رودن - ا (رووده‌ن - rûden): جوړه گولیکه.

رودنگ - ا (روو دهنگ - rûdeng): جوړه گولیکه.

روده - ا (رووده - rûde): ریخـۆله.

روده - ا.ص (رووده - rûde): رووت، ئاوه‌رووت کراو، که‌ولکراو، دره‌ختی رووتی گه‌لا‌پژاو.

روده‌دراز - ص.مر (روده‌دراز - rûde draz): چیره‌دریژ، چه‌نه‌باز، چه‌نه‌چه‌قاوه، هه‌له‌وه‌پ، زۆربلی.

روده‌شو - ا.مر (روده‌شو - rûde şû): ئامپیری شو‌ردنی گه‌ده، گه‌ده‌شو.

روده‌صائم - ا.مر (رووده‌ی سائیم - rûdey sa'im): به‌شیکه‌له‌ ریخـۆله

باریکه‌له‌ پاش دوانزه‌ گریوه‌ دی و دریتییه‌که‌ی نزیکه‌ی دوو مه‌تره.

روده‌کور - ا.مر (رووده‌ی کور - rûdey kûr): ریخـۆله‌ کویره.

رودیوم - ا.مر (رودیوم - rûdyum): کانزایه‌کی سه‌خته.

روذق - ا (ره‌وزه‌غ - rewze'x): مریشکی ئاوه‌رووتکراو، مه‌پی که‌ولکراو.

روروک - (ره‌وروو‌قه‌ک - rew rûvek): ره‌وپه‌وه.

روز - ا (رووز - rûz): رۆژ، وه‌خت و زه‌مان، کات.

روزافزون - ص.مر (روزئه‌فزون - rûz efzûn): هه‌ر شتی رۆژ به‌ رۆژ له‌ ته‌ره‌قی و باش بووندایی.

روزافکن - ا.ص (روزئه‌فکن - rûz efken): نۆزه‌تا، تای رۆژنا رۆژ.

روز امیدویییم - ا.مر (رووزی ئومیدو بيم - rûz 'umîdû bîm): رۆژی په‌سلانتي، رۆژی قیامه‌ت، رۆژی هه‌شر.

روزان - ا (روزان - rûzan): رۆژان.

روزانه - ق.ص (رووزانه - rûzane): رۆژانه، هه‌موو رۆژیک، رزق و رۆزی.

روزبان - ص.مر (رووزبان - rûzban): ده‌رگاوان، په‌رده‌دار، پاسه‌وانی ده‌رگا، پاسه‌وانی باره‌گای میرو پاشایان.

روزباز خواست - ا.مر (رووی باز خاست - rûzi bazxast): رۆژی قیامه‌ت، رۆژی زیندوو‌بوونه‌وه، رۆژی هه‌شر، رۆژی په‌سلانتي.

روزبرات - ا.مر (روزی به‌رات - rûzi berat): رۆژی به‌رات، رۆژی پازده‌یه‌می شه‌عبان.

روزبه - ص. مر (روزبیه - rūzbih):
خوشبخت، به شانس، به ختوهر.

روزیسین - ا. مر (رووزی په سین - rūzi pesîn):
روژی قیامت، روژی په سلان.

روزجزا - ا. مر (رووزی جهزا - rūzi ceza):
روژی حشر، روژی قیامت، روژی په سلان.

روزجک - ا. مر (رووزی جهک - rūzi cek):
روژی بهرات، روژی پازدهیه می شهعبان، جیره ی هه می شهیی، نیوه ی مانگی شابانی شهوی جیژنی بهراتی، له خودای دهکهم ته له بهی به شکو چاو جوانم داتی.

روزخسب - ص. فا (رووز خسب - rūz xusb):
کسیتک به روژ بخهوی، ته مه له و سست له کاراندا.

روزدرنگ - ا. مر (رووزی دیرهنگ - rūzi direng):
روژی قیامت.

روزستاخیز - ا. مر (رووزی رهستاخیز - rūzi restaxîz):
روژی ناخیرهت.

روزسیاه - ا. مر (رووزی سیاه - rūzî siyah):
روژی رهش، روژی

دژوارو پرمهینهت، روژی خهه و خهفهت، روژی تازیوه پرسه.

روزشمار - ا. مر (رووزی شومار - rūzi şumar):
روژی حیساب، روژی په سلان.

روزشمار - ا. مر (رووز شومار - rūz şumar):
روژی میتر.

روزقیامت - ا. مر (رووزی غیامت - rūzi xîyamet):
روژی حشر، روژی

پاشین.

روزگار - ا. مر (رووزی کار - rūzi kar):
روژی کارو کوشش، روژی شهرو نه بهرد.

روزکور - ص. مر (رووزکور - rūz kûr):
روژکویر، کسیتک که به روژ چای له بهر هه تاو هه لئه یهت و نه بیینی.

روزگار - ا. (رووزگار - rūzgar):
روژگار، دنیا، گیتی، وهخت و زه مان.

روزگاربردن - مص. ل (رووزگار بوردهن - rūzgar burden):
روژگار به سهر بردن، روژ قه تاندن، ژیان به پیکردن.

روزگار یافتن - مص. ل (رووزگار یافتن - rūzgar yaften):
دهرهفت به دهست هینان، هه له هه لکه وتن.

روزگانه - ا. مر (روزگانه - rūzgane):
روژمز، کرای روژانه، جیره ی روژانه، نازووقه و خوراکي روژانه، روژانه.

روزگرد - ص. فا (رووز گهرده - rūz gerd):
کسیتک که به روژ بسوورپیتوه.

روزگردان - ا. مر (رووز گهردهان - rūzgerdan):
گوله به روژ.

روزگردک - ا. مر (رووز گهردهک - rūz gerdek):
گوله به روژ.

روزگون - ص (رووز گون - rūzgûn):
روژ ناسا، سپی و رووناک وهکو روژ.

روزمادر - ا. مر (رووزی مادهر - rūzi mader):
روژی دایک، جهژن و نا ههنگی سالانه ی روژی دایک.

روزمهر - ا. ص (رووز مهه - rūz mere):
روژانه.

روزمه - ا. مر (رووز مهه - rūzmeh):
میژوو، حیسابی روژو مانگو و سال.

روزن - ا (رهوزهن - rewzen): دهلاقه، کلاو رۆژنه، په نجه ره ی بچووک.

روزنامهچه - ا.مر (رووزنامهچه - rûznameçe): دهفته ری که بازرگانان دانوستانای رۆژانه ی خۆیانای تیدا دهنوسن، نامه ی سه ربورده و ژینامه و کارو روداوین رۆژانه، دهفته ری حیسابی بازرگانان.

روزنامه - ا.مر (رووزنامه - rûzname): رۆژنامه، نامه یه که رۆژانه یان ههفتهانه چاپ و بلاو بکریته وه وهوالو روداوین رۆژانه بلاو بکاته وه، یه که مین رۆژنامه ی خه تی له سالی ۱۵۶۳ دا له فینیسیدا ده رچوو، یه که مین رۆژنامه ی چاپی له فینینا له سالی ۱۶۱۵ دا ده رچوو.

روزنامه نگار - ا.ص (رووزنامه نیگار - rûznamenigar): رۆژنامه نووس، رۆژنامه وان، رۆژنامه فان.

روزن داران - ا.مر (رهوزهن داران - rewzen daran): میرووی یه که خانه یی.

روزنه - ا (رهوزنه - rewzene): کلاو رۆژنه، دهلاقه.

روزه - ا (روزه - rûze): رۆژوو، رۆژوو له سالی دووه می کۆچییه وه بو به واجب له سه ر موسلمانان، پیتستر له هه ر مانگی کدا سی رۆژ؛ رۆژانی ۱۳، ۱۴ و ۱۵ رۆژوو ده گیراو پیتی ده گوترا رۆژانی سپی.

روزه خوار - ص.فا (رووزه خوار - rûze xar): رۆژوو نه گر، رۆژوو خۆر.

روزه دار - ص.فا (رووزه دار - rûzedar): به رۆژوو، رۆژوو وان.

روزه گشودن - مص.ل (رووزه گشودن - rûze guşûden): فتارکردن، رۆژوو شکاندن.

روزی - ا (رووزی - rûzî): رۆزی، رزق، تویشو، جیره و خۆراکی رۆژانه.

روزیانه - ا (رووزیانه - rûzyane): رزق و رۆزی، ئازووقه و خواردن.

روزی ده - ص.فا (رووزی ده - rûzîdeh): رۆزیده ر، خوا.

روزی رسان - ص.فا (رووزی رهسان - rûzî resan): رزقده ر، یه که یکه له سیفه ته کانی یه زدان.

روزی مند - ص (رووزی مهنده - rûzî mend): خاوه ن رزق و رۆزی.

روزینه - ا (رووزینه - rûzîne): خۆراکی رۆژانه، جیره ی رۆژانه، ئازووقه ی رۆژانه.

روزینه دار - ا.ص (رووزینه دار - rûzînedar): که سییک که جیره ی رۆژانه ی وه ریگری.

روژ - ا.فر (روژ - rûj): سوراو.

روس - ا (رووس - rûs): قهومی رووس.

روس انگرده - ا.مر (روقهس نه نگورده - rûvew engurde): تری رتوبانه.

روسپی - (رووسپی - rûspî): سۆزانی، قهجه، هه دیدی، ژنی به دکار، داوین ته ر.

روسپی باره - ص.مر (رووسپی باره - rû spî bare): قهجه باز.

روستا - ا (رووستا - rûsta): گوند، دی، ئاواپی.

روستازاده - ص.مر (رووستا زاده - rûsta zade): دیهاتی زاده.

روستره - ا.ص (رووستو توره - rû suture): خاوی ده موچاو سپین.

روسختج - ا(رووسه ختهج - rû sextec):
ئۆكسىدى مىس كه له كۆنا وهكو دهرمانى
چاو به كار دهات.

روسخته - ا(رووسه خته - rû sexte):
ئۆكسىدى مىس.

روسفید - ص.مر(روو سيفید - rûsifîd):
سه رفراز، روو سوور، بى
گوناھ.

روس فیل - ص.فر(رووس فیل - rûs fîl):
لايه نگرى رووس، هه وادارى
رووس.

روسم - ا.ع(رهوسم - rewsem):
نیشانه، مۆر.

روسياه - ص.مر(رووسياه - rûsîyah):
روو رهش، كه سىك كه رهنكى رهش بى،
روو رهش، گونا حكار، به دكردهوه، ياخى.

روش - ا.مص(رهفیش - revîş):
رۆبىشتن، رهوت، بوار، راپهوه، شهقام.

روش - ا(رووش - rûş):
رۆشنایى.

روشان - ص(رهوشان - rewşan):
رۆشن، رووناك.

روشن - ص(رهوشنه - rewşen):
درهخشان، رۆشن، پرشنگدار، تابان،
درهوشاوه.

روشن - ا.مص(رهفیشه - revîşen):
رۆبىشتن.

روشنا - ا(رهوشهنا - rewşena):
رۆشنایى، تيشك.

روشناس - ص.مر(رووشیناس - rûşinas):
ناسراو، ناودار، بهناوبانگ.

روشنايى - ا.مص(رهوشهنايى - rewşenayî):
رۆشنایى، رووناكى.

روشن بىن - ص.فا(رهوشه بىن - rewşenbîn):
دانا، زانا، هوشيار،
بىنا.

روشن بىنى - ا.مص(رهوشه بىنى - rewşen bînî):
بىنايى، زانايى،
رۆشنبرى.

روشن چراخ - ا.مر(رهوشه چراخ - rewşen çirax):
چراى رۆشن،
نهوايهكى كۆنى مۆسيقايه.

روشن دان - ا.مر(رهوشه دان - rewşendan):
چرادان، شوپنى دانانى
چرا، كلاورۆژنه.

روشن دل - ص.مر(رهوشه دل - rewşen dil):
بهويژدان، دلوه دروون
پاك و رۆشن، زانا، هوشيار.

روشن راي - ص.مر(رهوشه راي - rewşen ray):
خودان بىروبوچوونى
روون و ديار.

روشن روان - ص.مر(رهوشه روان - rewşen revan):
هوشيار، زانا، دلوه
دروون پاك و رۆشن.

روشن ضمير - ص.مر(رهوشه زهمير - rewşen zemîr):
بهويژدان.

روشن فكر - ص.مر(رهوشه فيكر - rewşen fikr):
رۆشنفكر، رۆشنبرى،
زانا، بههۆش.

روشن قياس - ص.مر(رهوشه قياس - rewşen xîyas):
زيرهك، تيزفام.

روشنگ - ا(رهوشه نهك - rewşenek):
ناوى دهرمانىكى گياييه، سوكراره
(رۆشن) نه ناوه بوژنان.

روشنگر - ص.فا(رهوشه نگر - rewşenger):
روونكه رهوه، مشتومال

دهر، لیکده ره وه، رافه کار، شرۆقه چی.

روشن نهاد - ص.مر (رهوشه نیهاد -

rewşen nihad): پاک سـروشت، ته بیعت پاک و روناک.

روضه - ا.ع (رهوزه - rewze): باغ و گولستان، گولزار، میرگو و سه وزه زار، میرگوزار، به ههشت، گۆر، رهوزه نه و بابهت و شیعرانهش که له بۆنه ی تازی بهاریدا له سه ره مینه ره کانه وه ده خورتیه وه و بریتیه له همدو شوکرانه ی خوا و درودو سلاوات له دیداری پیغه مبهرو ئیمامان و شهرح و شرۆقه ی هه ندی له رووداوه کانی که ره لا..

روضه خوان - ص.فا (رهوزه خان - rewzexan): رهوزه خوان، نه وه ی له یادی شه هید بوونی ئیمام حسه یندا بابهت و شیعره کانی نه و بۆنه یه ده خورتیه وه.

روغ - مص.ع (رهوع - rew'et): ترسان، دلهره و کۆ، ترس، سه رسام بوون.

روعت - ا.مص (رهوئهت - rew'et): مایه ی ترس، مایه ی سه رسامی.

روغ - ا (روغ - rûx): قرقینه، قـرپ.

روغان - مص.ع (رهقه غان - revexan): نه ملا و نه ولا کردن، حيله کردن، گزیکردن.

روغن - ا (رهوغه ن - rewxen): رۆن، دون.

رغناس - ا (روغناس - ruxnas): تری کتوبلکه.

روغندان - ا.مر (رهوغه ندان - rexendan): رۆندان، شتی که رۆن و مه لحه می تی بکری.

روغن سوزی - ا.مص (رهوغه ن سوزی -

rewxen suzi): رۆن سه ره فکردنی ئوتومبیل.

روغنکاری - ا.مص (رهوغه نکاری - rewxenkarî): چه ورکردنی مه کینه

(هه ره مه کینه یه که پیتیستی به چه ورکردنی بی).

روغنگر - ا.ص (رهوغه نگر - rewxenger): رۆنگر، که سیک که رۆن له تۆوی رووه کان بگری.

روغن ماهی - ا.مر (رهوغه نی ماهی - rewxenî mahî): رۆنی ماسی.

روغنی - ص.ن (رهوغه نی - rewxenî): رۆنگر، نانیک که رۆنیان له هه ویره که ی کرد بی.

روغنین - ص.ن (رهوغه نین - rewxenîn): رۆناوی، نانی به رۆن، نانه چه و ره.

روف - ا (رووف - rûf): جۆره رووه کیکه.

روفتن - مص.م (روفتنه - rûften): مالتین، گسکدان، مالتین و خاوینه کردنه وه ی ته پوتۆز و پوش و په لاشان.

روفـرشـی - ص.ن (رووفـه رشـی - rûfersî): نه علی سه ره فه رش، جارن پارچه یه کی که تانییان به سه ره فه رشـی گرانبه هادا راده خست بۆ نه وه ی پی خوست نه بی، یان تیشکی هه تاو ره نگه که ی نه با.

روکار - ا.مر (رووکار - rûkar): رووکاری خانوو بنیا، رووی بنیا.

روکش - ص.فا (رووکه ش - rûkeş): رووکه ش، شتی بدری به سه ره شتیکی تردا، شتی که رواله تی جیایی له ناوه پۆکی.

روگرداندن - مص.ل (رووگه ردانده ن - rûgerdanden): روو وهرگی پان،

دهستبه رداربون، وازهیتان.

رولت - ا.فر (رولیت - rolit): جۆره قوماریکه، (رولیت)، تایه ی بچووکی ژیرمیتز یان کورسی، یان تهختی نووستن.

رولور - ا.فر (ریفول قیر - rivil vîr): دهمانچه، وهره.

روم - ا.روم (rûm): تووکسه بهر.

رومال - ا.رومال (rûmal): دهسته سِر، خاولی.

رومبا - ا.فر (رومبا - rûmba): جۆره سه مایه که.

رومی - ص.ن (رومی - rûmî): خه لکی رۆم، رۆمی (خه لکی تورک).

رون - ا.ره قه ن (reven): تاقیکردنه وه، ئه زمون، ته جره به.

رون - ا.رون (rûn): هۆ، سۆنگه، بایس.

روناس - ا.روناس (rûnas): جۆره رووه کیکه.

رونجو - ا.ره قه نجو (revencû): مؤربانه، مؤربکه.

روند - ا.ره قه ند (revend): رهوش، رهفتار، تهرز، ریچکه و شتواز.

روند - ا.ع (ریفه ند - rivend): رهگی ریواس.

رونق - ا.ع (ره ونه غ - rewnex): رۆشنایی، رووناکی، چاکی، جوانی، رهواج، بهر، پیشقه چوونی کار.

روغا - ا.مر (روونه ما - rûnema): ئه و شت یان پاره یه که به دیتنی رووی بووک یان ساوا وه کو دیاریی ده درئ.

روغودن - م.ص.ل (رووغودن - rûnmûden): ده رکسه وتن، روو

نیشانان، روو تی کردن.

رونوشت - ا.مر (رونوشتیست - rûnivîst): کۆپی، له بهر گرته وه، له بهر نووسینه وه.

رونویس - ا.مر (رونویشیسی - rûnivîs): کۆپی، له بهر نووسینه وه.

رونی - ص.ن (روونی - rûnî): خه لکی گوندی رونه - ی سه ره نیشابور.

روهنی - روهینی (rûhinî): پۆلا.

روی - ا.روی (rûy): جۆره کانزایه که.

روی - ا.روی (rûy): روو، له سه ره: (کتاب را رووی میز گذاشت).

روی - ا.ع (ره قی - revî): هه وری به باران، ئاوی شیرین و سازگار و تینویتی شکین، ساقی، ئاقل و ته ندروست.

رویا - ص.فا (روویا - rûya): شتی که بروی.

رویاری - ق.ص (رویاری - rûyarû): رووبه پروو، به ره پروو، به رانبه ر.

رویاندن - م.ص.م (روویاننده - rûyanden): روواندن، چاندن.

رویانه - ا.مف (روویاننده - rûyande): روینراو، چینراو.

رویانه ده - ا.ف (رویانه ده - rûyanende): روینه ر، چینه ر.

رویانشناسی - ا.م.ص (روویان شیناسی - rûyan şinasî): پزناسی.

رویداد - ا.مر (روویداد - rûydad): رووداو، بویه ر، پیشهات.

روی دادن - م.ص.ل (رووی داده ن - rûy daden): روودان.

روی زرد - ص.م (رووی زه رد - rûy zerd): روو زه رد، شه رمه زار،

خجل، خه جالہ تبار.

رویش - ا. مص (روویش - rûyiş):
کردهی روان.

رویگر - ا. ص (رویگر - rûyger):
مسگر.

روین - ا (روین - rûyen): جـ
رووه کیکه.

رویناس - ا (رویناس - rûynas): جـ
رووه کیکه.

روینگ - ا (روینگ - rûyeng): جـ
رووه کیکه.

روی نمودن - مص. ل (رووی نومووده -
rûy numûden): دهر کـ
روونیشانان، رووکردنه.

روی نهادن - مص. ل (رووی نیهادن -
rûy nihaden): رووتیکردن، رووکردنه
کسبک یان شتیک.

رویه - ا (روویه - rûye): روو، چاره،
شیوه، روخسار، رووی ههر شتیک.

رویه - ا. ع (رهئییه - revîye):
ئه ندیشه، بیر، هزر.

روی هم - ق. مـ (رووی هم -
rûyi hem): به سه ریبه که وه، به گشتی.

روی هم رفته - ق. مـ (رووی هم رفته -
rûyihem refte): به شیویه کی
گشتی، به سه ریبه که وه.

روییدن - مص. ل (رووییدن -
rûyîden): سه وزبون، چه که ره کردن،
رووان.

روین - ص. ن (روین - rûyîn): مکوم،
قایم، ههر شتی له کانزای رویی
دروستکرای.

روین تن - ص. مـ (روین تن -

rûyîn ten): له قه بی ئه سفه ندیاره،
که سی که له شی توکمه و قایم بی، گیان
پۆلا.

روین خم - ا. مـ (روین خم -
rûyîn xum): دههۆل، جـ
شه پیوریکی گه وره و چه ما و دهیه.

روین دژ - ا. مـ (روین دژ -
rûyîn dij): قه لای مه حکم، قه لای
پۆلایین.

ره - ا (ره - reh): رینگه، کـ
ده فعه، گۆزانی و ئاواز.

رها - ص (رها - reha): ئازاد، بی کۆت
و زنجیر، رها.

رهاشدن - مص. ل (رها شودن -
rêha şûden): ئازادبون، رزگاربون.

رهاکردن - مص. م (رها که ردهن -
reha kerden): رزگارکردن،
ئازادکردن.

رهان - مص. ل (ریهان - rihan):
گره و کردن، مهرج کردن.

رهاندن - مص. ل (رهاندن -
rehanden): ئازادکردن، رهاکردن،
به ره لاکردن.

رهانده - ا. مف (رهانده - rehande):
رهاکراو، ئازادکراو.

رهاننده - ا. فـ (رهاننده -
rehanende): رزگارکەر، نه جاتدهر.

رهاو - ا (رهاو - rehav): نه وایه کی
کۆنی موسیقایه.

رهاورد - ا. مـ (رهاو ئاوه رد - rehaverd):
دهست و دیاری سه فهر.

رهاوی - ا (رهاوی - rehavî):
ئاوازیکی موسیقای ئیرانییه.

ره‌رو - ا.مر (ره‌هرو - rehref):
راړه‌و، دالان، سه‌رسه‌را.
ره‌رو - ص.فا (ره‌هرو - rehref):
ره‌وه‌نده، موسافیر، رښوار، مورید.
ره‌زن - ص.فا (ره‌هزن - rehzen): دز،
رښگر.
ره‌ط - ا.ع (ره‌هت - reht): قه‌وم و
قه‌بیله‌ی پیاو، ده‌سته‌یکه پیاو که له ۳
که‌س به بانه‌وه یی.
ره‌ق - مص.ع (ره‌هغ - rehhex):
سته‌مک‌ردن، درو‌کردن، نا‌ژاوه‌گیري، نه‌قل
سوکی.
ره‌گذار - ص.فا (ره‌گوزار - rehguzar):
ره‌وه‌نده، رښوار، راگوزار.
ره‌گذر - ا.مر (ره‌گوزر - rehguzer):
رښ‌گوزر، رښی تیپه‌پوون.
ره‌گو - ص.فا (ره‌هگو - rehgu): گورانی
بیژ، سترانبیژ.
ره‌گیر - ص.فا (ره‌هگیر - rehgi):
رښگر، چته، دز، گه‌شتیار.
ره‌ن - مص.ع (ره‌هن - rehn): ره‌ن،
بارمته.
ره‌نامه - ا.مر (ره‌هنامه - rehname):
نه‌خشه‌ی رښگاو‌بان بو رښنوتی.
ره‌نشین - ص.فا (ره‌نشین - rehnişin):
رښگه‌نشین، سوال‌کهری سه‌ر رښگه‌و بانان.
ره‌نما - ص.فا (ره‌هه‌نما - rehnama):
رښنوتن، رښگه‌نوما.
ره‌نمون - ص.فا (ره‌هه‌نمون - rehnumun):
رښ‌نمون، رښ‌نمون.
ره‌نورد - ص.فا (ره‌هه‌نورد - rehneverd):
په‌یک، قاسید، ته‌هر،

ره‌هایش - ا.مص (ره‌هایش - rehayiş):
رزگاری، ره‌هایی، نازادی.
ره‌هاین - ا.ره‌هاین (rehayin): بارمته.
ره‌هایی - ا.مص (ره‌هایی - rehayî):
رزگاری، ره‌هایی.
ره‌انجام - ا.مر (ره‌ئه‌نجام - reh encam):
ئه‌سبابی سه‌فه‌ر، له
ولاخ و بنه‌وبارگه‌ی توتیشو، بارگه‌ی
سه‌فه‌ر.
ره‌بان - ص.ع (ره‌ه‌بان - rehban):
ترساو، که‌س‌یک له راده‌به‌ده‌ر له خوا
بترسی.
ره‌بان - ص.ع (روه‌بان - ruhban):
دښ‌نشینان و خواپه‌رستانی فه‌له.
ره‌بانیت - مص.ع (ره‌ه‌بانیت - rehbanîyet):
ره‌به‌نایه‌تی،
گو‌شه‌نشیني و ته‌رکی دنباو چاوپو‌شی له
له‌زه‌تین دنباو.
ره‌بر - ص.فا (ره‌ه‌بر - rehber): رښه‌ر،
پیشه‌نگ، پیشه‌وا.
ره‌بردن - مص.ل (ره‌ه‌بردن - reh burden):
رښ‌دو‌زیننه‌وه، رښ
په‌یدا‌کردن، په‌ی بردن.
ره‌بسیج - ص.فا (ره‌ه‌بسیج - reh besic):
سه‌فه‌رکه‌ر.
ره‌به - ا.ع (ره‌ه‌به - rehbe): ترس.
ره‌پیمما - ص.فا (ره‌ه‌پیمما - rehpeyma):
رښ‌پیمما، ره‌وه‌نده،
موسافیر، تښ‌پره‌و.
ره‌توشه - ا.مر (ره‌ه‌توشه - rehtûşe):
توتیشوی سه‌فه‌ر.
ره‌دار - ا.ص (ره‌ه‌دار - rehdar):
پاسه‌وانی رښگه‌و‌بان

تیرژرهو، ریبوار، رهوه‌ند.
رهو - ا.ع (رههف - reh v): بنه‌ما،
 ریچکه، رهوش، شتواز.
رهو - مص.ع (رههف - reh v): نه‌رمه
 روین، هیوربونه‌وهی ده‌ریا.
رهو - ا.ع (رههف - reh v): شوینی به‌رز،
 شوینی نرم.
رهوار - ص (رهه‌فار - reh var): ولاخی
 ره‌هوان، خوشبه‌ز.
رهور - ص (رهه‌فهر - reh ver): ره‌هوان،
 خوشبه‌ز.
رهون - ا.ع (روهون - ruh ûn): بارمته.
رهی - ص.ن (ره‌هی - reh î): ریبوار،
 ره‌ه‌نده، غولام، به‌نده و نوکەر.
رهیاب - ص.فا (رهه‌یاب - reh yab):
 ریگه‌دۆزه‌ره‌وه، دۆزه‌ره‌وه‌ی ریگه‌و
 ریچکه‌یه‌کی تازه.
رهیدن - مص.ل (ره‌هیدن - reh îden):
 رزگار‌بوون، خه‌لستن.
رهیده - ا.مف (ره‌هیده - reh îde):
 خه‌له‌سیوو، رزگار‌بوگ.
رهیق - ا.ع (ره‌هیغ - reh î x): شه‌راب،
 باده، مه‌ی.
رهین - ص.ع (ره‌هین - reh îin): بارمته.
رهینه - ا.ص (ره‌هینه - reh îine):
 بارمته،
ری - ا.ع (ره‌یی - reh y): ته‌رو تازه‌و پاراو،
 نیان.
ریاء - مص.ع (ریاء - rî ya'): ریاء،
 دوو‌پرووی.
ریاح - ا.ع (ریاه - rî yah): با.
ریاحین - ا.ع (ره‌یاهین - reh yah îin):
 ریحانه.

ریاست - مص.ع (ریاسه‌ت - rî yaset):
 سه‌رکردایه‌تی، بوونه‌سه‌روک، سه‌روه‌ری
 کردن، سه‌روه‌ری، سه‌رداری، گه‌وره‌یی،
 فه‌رمان‌په‌وایی.
ریاش - ا.ع (ریاش - rî yaş): په‌ر.
ریاض - ا.ع (ریاز - rî yaz): باغان.
ریاضت - ا.مص (ریازت - rî yazet):
 گۆشه‌نشینی و عیباده‌ت‌کردن، خو‌ئه‌زیه‌ت‌دان
 بو‌رام‌کردنی نه‌فس و په‌روه‌رده‌کردنی خود،
 به‌خت‌کردن و رام‌کردنی جوانوو.
ریاضی - ا.ع (ریازی - rî yazî):
 بیرکاری.
ریاع - ص.ع (ره‌یاء - reh ya'):
 نه‌شوفا‌کردن، زۆربوون، فراوان بوون.
ریاکار - ص.فا (رییاکار - rî yakar):
 ریاکار، دوو‌پروو.
ریال - ا (رییال - rî yal): ریال، (جۆره
 پاره‌یه‌که).
ریان - ص.ع (ره‌ییان - reh yyan): ته‌رو
 تازه، پاراو، تیراو.
ریب - مص.ع (ره‌یب - reh yb): که‌وتنه
 گومان، دوو دل بوون، دوو دلی، گومان.
ریباس - ا (ریباس - rî bas): ریواس.
ریبال - ا.ع (ریبال - rî bal): شیر، شیری
 درنده، گورگ.
ریبت - ا.مص (ریبه‌ت - rî bet): گومان،
 دوو دلی، تۆمه‌ت. نیگه‌رانی.
ریتانج - ا (ریتانج - rî tanc): سه‌مغی
 دارو درخت، که‌تیره.
ریتم - ا.فر (ریتم - rî tm): ریتم، ئیقاع.
رث - مص.ع (ره‌یس - reh ys): خاوه‌خاو،
 دره‌نگ، خاوپه‌و.
ریچار - ا (ریچار - rî çar): مره‌با، قسه‌ی

قۆرۆ بی سەرۆیه، گوته ی نا مه فهموم.
ریچال - ا (ریچال - rîçal): مرهبا،
 بیتهوده ویتی، هه رزه ویتی، ریچال، هه رچی
 له شیر په یاد ده بی.

ریچال بافتن - مص. ل (ریچال بافتن -
 rîçal baften): فشه رستن، هه رزه
 بیژین، فیشال کردن.

ریح - ا (ریح - rîh): با، شنه، بۆن.
ریحان - ا (ریهان - reyhhan): ریحانه.
ریحانه - ا.ع (ریهانه - reyhane):
 چه پکه ریحانه.

ریحانی - ص.ن (ریهانی - reyhani):
 شه رابی پالیئوراو، باده ی ساف، جوړه
 خه تیکی ئیسلامیه که (ابن بواب)
 دایهیتناوه.

ریخ - ا (ریخ - rîx): شیاکه، ریخ، گوو،
 ته رس، پیسایی.

ریخبین - ا (ریخ بین - rîxbîn): لۆر،
 که شک، دۆی ترش، تۆراغ.

ریخت - ا (ریخت - rîxt): شه کل و
 شه مایل، قیافه، ریخت، سه روسیما،
 ته حرو دیدار.

ریختن - مص. م (ریخته ن - rîxten):
 رشتن، پرژان.

ریخت و پاش - ا.مص (ریخت و پاش -
 rîxtû paş): رژان و پژان، ته خشان و
 په خشان، زیده مه سرف.

ریخته گر - ا.ص (ریخته گر -
 rîxteger): قالب ریژی کانتزا.

ریخن - ص (ریخین - rîxin): ریخاوی.

ریدک - ا (ریده ک - rîdek): کوو،
 کوریزگه.

ریدن - مص. ل (ریده ن - rîden): ریتن.

ریز - ص.ا (ریز - rîz): ورد، گه ردیله.
ریز - ا (ریز - rîz): دلۆیه، پیاله، په میانه،
 ره حمهت، نیعمهت، ئاره زوو، هه واو
 هه وهس.

ریزابه - ا.مر (ریزابه - rîzabe): ریژاو.
ریزان - ص.فا (ریزان - rîzan): رژاو، له
 حالی رشتنا.

ریزبار - ص.فا.ا (ریزبار - rîzbar):
 بارانی ورد، بارانی توندو ورد، ریژنه.

ریزبین - ا.ص (ریزبین - rîzbîn):
 میکرو سکۆب، زه ربهین.

ریزش - ا.مص (ریزیش - rîziş): رژان،
 وه رین، دابارین.

ریزوفور - ا.فر (ریزوفور - rîzofor):
 جوړه دره ختیکه.

ریزه خوار - ص.فا (ریزه خوار - rîzexar):
 ورته کهنانی به رماوه ی سه ر سفره خوړ.

ریزه خوانی - ا.مص (ریزه خوانی -
 rîzexani): نه رمه گۆرانی له بن
 لیوانه وه، قسه کردنی هیتواش و نه رم.

ریزه کار - ص.فا (ریزه کار - rîzekar):
 ورده کار، ناسک کار، هونه رمه ندی ده ست
 ره نگینی وردو وریاو ناسک کار.

ریزه کاری - ا.مص (ریزه کاری -
 rîzekari): ورده کاری (له بواری
 هونه ریدا وه کو تابلۆ، په یکه ر، خه ت،
 سه ماو هه لپه رکۆ و..)

ریزیدن - مص. م (ریزیدن - rîzîden):
 رشتن، رژاندن.

ریژ - ا (ریژ - rîj): زیخ و چه و، هه رده و
 باسک.

ریژ - ا (ریژ - rîj): ئاره زوو، هه واو
 هه وهس، مراز.

ریس - ا (ریس - rîs): ریس (ریسه که مان لی مه که وه به خوری)، ریسراو.

ریس - ا (ریس - rîs): کسه شکهک، چیشتی گهغه کوتاو به گوشته وه، هه ریهه.

ریس - مص. ع (ره یس - reys): لار و له نجه کردن، زال بوون.

ریستن - مص. ل (ریسته ن - rîsten): ریتن.

ریستن - مص. ل (ریسته ن - rîsten): گریان له (گریستن) وه هاتووه.

ریسک - ا. فر (ریسک - rîsk): خه تهر، ملنان به کاریکه وه که خه تهر و نه نجام نادیار بی، مغامره، خه تهر بازی، جه ره زده بی.

ریسمان - ا. مر (ریسمان - rîsman): پته، گوریس، کندر.

ریسه - ا (ریسه - rîse): ریز، داو، زاراو دیه کی سهر به رووه کناسییه، (قارچک و کارگو قه و زه...) ریشال.

ریسه داران - ا. مر (ریسه داران - rîsedaran): رووه کتن ریشالدار.

ریسیدن - مص. م (ریسیده ن - rîsîden): رستن، ريسان.

ریسیده - ا. مف (ریسیده - rîsîde): ریسراو.

ریسنده - ا. فا (ریسنده - rîsende): بریس، ریسهر.

ریش - ا (ریش - rîş): ردین.

ریش - ا (ریش - rîş): زام، ریش، برین.

ریش - ا. ع (ریش - rîş): پهر.

ریش بابا - ا. مر (ریش بابا - rîş baba): جوړه ترییه که ده نکه که ی

دریژو درشته.

ریش بز - ا. مر (ریش بز - rîş buz): شنگ، جوړه رووه کی که به عه ره بی ریشه بز و کلکه نه سپتی پی ده لئن.

ریش تراش - ص. فا (ریش تراش - rîş teraş): مه کینه ی ردین تاشین، که سیک که ردینی خو ی بتاشی.

ریش خند - ا. مص (ریش خند - rîş xend): ریش خن، گالته پی کردن، پی رابواردن، دهست به زاخا کردن، هه ل خه له تاندن.

ریشدار - ص. فا (ریشدار - rîşdar): ردین دار.

ریش سفید - ا. ص (ریش سفید - rîş sifîd): ردین سپی، ده مر است و گه وه ی قه و م.

ریش کاو - ص (ریش کاو - rîşkaw): گه وچ، نه زان، نه حالی، ته ماعکار.

ریشو - ص (ریشو - rîşû): ریشن.

ریشور - ص (ریشور - rîşver): ریشن، ریشدار.

ریشه - ا (ریشه - rîşe): بینج، بنج، رهگ، ریشه، ریشو.

ریشه دار - ص (ریشه دار - rîşe dar): هه رووه کی که رهگ و ریشه ی هه بی، خه لکی نه سلزاده و نه جیم.

ریشه کن - ص. فا (ریشه کن - rîşe ken): نه وه ی شتیک له ره گه وه هه لکه نی، له ره گه وه هه لکه نراو، له بنه وه هه لکی شراو.

ریشیدن - مص. ل (ریشیده ن - rîşîden): بریندار بوون، رووشان.

ریشیده - ا. مف (ریشیده - rîşîde):

برینداربوو، رووشاو.

ریشیدن - مص.م (ریشیده- rîşîden):
رشتن.

ریصار - ا (ریسار- rîsar): مرهبا،
ترشیات، ریچار، ریچال.

ریع - مص.ل-ع (رهیع- rey'): گهشه کردن، زۆربوون، هه‌لئاوسان، هه‌لاتن (بۆ هه‌ویر) زیاد کردن (بۆ برنجی کولاو).

ریع - ا.ع (ریع- rî'): ته‌په، شوینی به‌رز، گرد، دیر.

ریعان - (رهیه‌ئان- reye'an): هه‌وه‌ل و هه‌ره‌ت، هه‌ره‌تی لاوی.

ریغ - ا (ریغ- rîx): بناری چیا، دهشت.

ریغ - ا (ریغ- rîx): که‌رب و کینه، بوغز، هه‌قه‌کی، رکابه‌ری، نه‌فره‌ت، عه‌داوه‌ت، دژمنایه‌تی.

ریغ - ا (ریغ- rîx): پی‌سسایی.

ریغو - ص (ریغو- rîxû): ریخواوی، ریخن

ریف - ا.ع (ریف- rîf): می‌رغوزار، سه‌وزه‌زار، دهشتی پړئاو و گیا، زه‌مینی نزیکه‌ ئاوی به‌ پیت و به‌ره‌که‌ت، ئاوه‌دانی.
ریق - مص.ع (رهیغ- reyx): رژیانی ئاو یان خوین، سه‌راب، تراویلکه، نۆبه‌ره، لیکاوی زار، دوا هه‌ناسه.

ریکا - ا (ریکا- rîka): کور، مه‌حبوب، مه‌عشوق، هه‌ر یه‌کیک له‌ کورانی جوان و پۆشته و په‌رداخ، که له‌ پیتش پاشایانه‌وه له‌ ربزی ده‌ستوپیوه‌ندو یاساوانه‌وه ده‌رویشتن، غولام.

ریکاشه - ا (ریکاشه- rîkaşe): سیخور.

ریگ - ا (ریگ- rîg): زیخ و چه‌و و لم،

قوم.

ریگ پشته - ا.مر (ریگ پشته- rîg pşte): گردۆلکه‌ لم، کۆمه‌له‌ زیخ و لم.

ریگ روان - ا.مر (ریگی ره‌شان- rîgi rewan): زیخ و لمی بزۆز، به‌ده‌م باوه له‌ بیاباندا ده‌روات و کۆمه‌له‌ ده‌بی و گرده‌لم پیتکدینی.

ریگ زاده - ا.مر (ریگ زاده- rîg zade): جوړه‌ گیانداریکه له‌ قمقمۆک ده‌چی به‌ عه‌ره‌بی سه‌قه‌نقور-ی پی ده‌گوتری.

ریگزار - ا.مر (ریگزار- rîgzar): لمه‌لان، زیخه‌لان.

ریگ ماهی - ا.مر (ریگ ماهی- rîg mahî): سه‌قه‌نقور.

ریل - ا (ریل- rîyl): ریل، ئه‌و جووته ئاسنه‌ هاوته‌ریبه‌ی که قیتاری به‌سه‌را ده‌روات، سکه.

ریم - ا (ریم- rîm): چلک، کیم و زوخی برین.

ریم - ا.ع (رهیم- reym): گۆر، شاخی نه‌به‌رز، کۆتایی رۆژ تا هه‌وه‌لی تاریک بوون.

ریم آهن - ا.مر (ریم ئاهه‌ن- rîm ahen): خاکه‌ی ئاسن، ئه‌و پاشماوه‌یه‌ی ئاسن که له‌ کورده‌دا ده‌مینیته‌وه یان به‌ده‌م چه‌کوشه‌وه ده‌وه‌ری.

ریم آهنگ - ا.مر (ریم ئاهه‌نگ- rîm aheng): پاککه‌ره‌وه‌ی چلک و کیم و زوخ.

ریمین - ص.ن (ریمین- rîmin): پیس، چلکن، چلک کردوو.

رین - ص (رینه - rîmen): دل رهش، کینه له زگ، فیلبار، حيله کار.

ریمه - ا (ریمه - rîme): ریپوځی چاو.

ریمیا - ا (ریمیا - rîmiya): زانستی جادوو.

رین - ا.ع (رهین - reyn): ژهنگ، پیسی، چلک، کیم و زوخ.

رینگ - ا.ف (رینگ - rîng): مه یدانیکي چوارگوشه یه که دوو بوکسیاز بوکسیني تیدا ده کهن، رینگى تایه ی ئوتومبیل.

ریو - ا. (ریف - rîv): فیل، حيله، نیړهنگ.

ریواج - ا (ریفاج - rîvac): ریواس.

ریواس - ا (ریفاس - rîvas): ریواس.

ریواس - ا (ریفاس - rîvas): ریوا، دوو رووی، فربو، نه فسوون.

ریون ایکس - ا.ف (رهیون ئیکس - reyun êks): تیشکی x.

ریونجو - ا (ریفه نجو - rîvencû): مؤربانه، مؤربکه.

ریوند - ا (ریفهند - rîvend): جوړه رووه کیکه که له تیره ی ریواسه و بو ده رمان به کار دیت.

ریوه - ا (ریفه - rîve): گرد، ته په، مله ی کتو.

ریوه - ا (ریفه - rîve): حيله، فیل، ته فوه و فربو.

ریوی - ص.ن (رییه فی - riye vî): سیلو دیق، دهرده یاریکه.

ریه - ا.ع (رییه - rîye): سی، جگه ری سپی، سپیه لاک، نه ندای هه ناسه دان.

ز

ز- حر (Z-):

پیتی سیژدهیه می ئه لغبای فارسییه و به (زا) ده خوینریتته وه به حسابی ئه بجه د به رانیه ره ژماره (۷) له.

زائد - ا.ف.ع (زائید - ra'id): زۆر، زیاد، فره.

زائده - ا.ف.ع (زائیده - za'ide): زۆر، زیاد، زیاده.

زائر - ا.ف.ع (زائیر - za'ir): میوان، زیاره تکار، دیدنه کار.

زائره - ا.ف.ع (زائیره - za'ire): میوان، زیاره تکار، دیدنه کار (بۆمئ).

زائل - ا.ف.ع (زائیل - za'il): دوورکه وتوو، لاچوو، نه ماو.

زائله - ا.ف.ع (زائيله - za'ile): (بۆمئ): ههر زینده وهریک که له جیی خۆی دوورکه ویتته وه.

زائو - ص (زائو - za'u): ژنی زه یستان، ژنی تازه زاو.

زاب - ا (زاب - zab): زئ، سه ره چاوه، چۆمی گه وره، ئاکار.

زابغر - ا (زابغهر - zabxer): ئه وه یه که سیک ده می خۆی پر له با بکات و یه کیکی دی به ده ست لیتی بداو بایه که به ده نکه وه ده ریچی.

زابگر - ا (زابگهر - zabger): پروانه «زابغهر».

زابل - ا (زابول - zabol): ناوی ئاهه نگیکی موسیقای ئیرانییه.

زابلستانی - ص.ن (زابولیهستانی - zabulistanî): خه لکی زابول.

زابلی - ص.ن (زابولی - zabolî): خه لکی زابول: (سیستان)..

زابن - ا.ص.ع (زابین - zabin): دۆزه خه وان، دیوی سه رکیش، پاسه وان.

زابوقه - ا.ع (زابوغه - zabuxe): گوشه یه کی مال، به شیک له مال، سوچی مال.

زapas - ا.رو (زapas - zapas): یه ده ک، سپیر.

زاج - ا.ص (زاج - zac): زه یستان، ژنی که تازه زابی و هه فته ی نه چووبی.

شوتینی له دایک بوون، زیدو بوم.
زاد بوم - ا.مر (زادبوم - zad bûm):
 وهتهن، نیشتمان، شوتینی له دایک بوون.
زادخور - ص.مر (زاد خور - zad xûr):
 به سالآچوو، پیر، زۆرهان.
زاخوست - ص.مر (زادخوست - zad xûst):
 پیر، به سالآچوو، سالمه‌ند،
 زۆرهان
زادسرو - ا.مر (زاد سه‌رف - zad serv):
 سه‌رووی ئازاد، سه‌روو.
زادغهر - ا.ص (زادغهر - zadxer):
 حه‌رامزاده، زۆل، بیژو، پیش.
زادگاه - ا.مر (زادگاه - zad gah):
 زاگه، زید، وهتهن، نیشتمان، شوتینی له
 دایک بوون.
زادمرد - ص.مر (زادمه‌رد - zad merd):
 جوامپیر، به‌هیممه‌ت، پیاوی پیاوانه‌و
 مه‌ردانه.
زادن - مص. (زاده‌ن - zaden):
 زاین، منال بوون.
زادوبود - ا.مر (زادو بود - zadû bûd):
 سه‌رمایه‌و سامان، زاگه، زید.
زادو رود - ا.مر (زادو رود - zadû rûd):
 نه‌وه‌و نه‌تیره، مندالی کور و کچ، زاده‌کان،
 زارۆچه.
زادو ولد - ا.مر (زادو قسه‌له‌د - zadû veled):
 زادو وه‌له‌ند، زادو
 وه‌له‌د.
زاده - ص. مفف (زاده - zade):
 فه‌رزه‌ندان، بیچوی بنیاده‌م.
زار - پس - (زار - zar):
 پاشگه‌وه ده‌لکی
 به‌هه‌ندی وشه‌وه‌و مانای زۆری و شوتینی
 فراوان ده‌دات وه‌ک: گول + زار = گولزار.

زاج - ا (زاج - zac):
 زاج - ا.فا - ع (زاجیر - zacir):
 به‌ره‌ه‌لست، ده‌رکه‌ر، به‌ره‌ه‌لسته‌که‌ر.
زاج سبز - ا.مر (زاجی سه‌بز - zaci sebz):
 زاجی سه‌وز.
زاج سفید - ا.مر (زاجی سیفید - zaci sifid):
 زاجی سپی.
زاج سور - ا.مر (زاج سوور - zac sûr):
 ئاهه‌نگ و میوانداری خو‌ش‌و‌رتینی ژنی
 زه‌یستان.
زاج کبود - ا.مر (زاجی که‌بود - zaci kebûd):
 سولفاتی مس.
زاجل - ص.ع (زاجیل - zacil):
 پیاوی ناودار، پیاویک که به خو‌شی و شادی
 گۆرانی بلتی..
زاج - ا.ص (زاج - zaç):
 ژنی زه‌یستان.
زاحف - ا.فا - ع (زاهیف - zahif):
 خشاو، خشوک، خزین، که‌سی له‌سه‌ر ئه‌ژنۆ
 بخزی، وشتیری که له ماندویتی دا پی
 بخشینتی.
زاخیر - ص.فا - ع (زاخیر - zaxir):
 پرولپو‌رتیر، پیاوی به‌خشنده، پیاوی
 پیاوانه‌و پایه‌به‌رز.
زاد - ص.مف (زاد - zad):
 تازه له دایک بوو.
زاد - ا (زاد - zad):
 سال و ته‌مه‌ن، پیریوون.
زاد - ا.ع (زاد - zad):
 تویشوو، خو‌راکی که‌م، تویشووی سه‌فه‌ر، که‌ره‌سته‌ی سه‌فه‌ر.
زاد به‌رزاد - ق (زاد به‌ر زاد - zad berzad):
 پشتاو پشت، له‌ب‌ه‌لب‌ه‌وه.
زادبود - ا.مر (زادبود - zad bûd):
 زیدو

نالتین.
زاره - ص (زاره - zare): زه‌بون و زه‌لیل، بیتنه‌وا.
زاری - ا. مص (زاری - zarî): گریه و زاری، ناله‌نال، لالانه‌وه و پارانه‌وه.
زاری - ا. مص (زاری - zarî): زه‌بوونی، کزی، داماو، بیتچاره‌یی.
زاریانه - ص. ن (زاریانه - zaryane): مایه و هو‌ی گریان و زاری.
زاریدن - مص. ل (زاریدن - zariden): گریان، نالتین.
زارنده - ا. فا (زارنده - zarende): که‌سی زاری بکات.
زاستر - ق (زاستر - zaster): ئه‌ولاتر، دوورت.
زاغ - ا (زاغ - zax): قه‌له‌ باچکه، قشقه‌ره، قشقه‌له.
زاغ - ا (زاغ - zax): زاخ.
زاغ - ص (زاغ - zax): شین، که‌وه‌یی، چاوی شین.
زاغیا - ا. مر (زاغیا - zaxpa): لومه، گازانده، گله‌یی، سه‌ره‌نشت، سه‌رکونه.
زاغ پیسه - ا. مر (زاغ پیسه - zaxpîse): قه‌له‌ باچکه، قشقه‌له، قه‌له‌ بازه‌له.
زاغج - ا (زاغج - zaxec): قه‌له‌ باچکه.
زاغ چشم - ص. م (زاغ چشم - zax çeşm): چاوشین، که‌سیک که چاوانی شین بی.
زاغچه - ا (زاغچه - zaxçe): قه‌له‌ باچکه، قشقه‌ره.
زاغد - ا (زاغد - zaxed): ئاغ‌ل، جیی داکردنی مه‌رو بزن له سه‌رمادا.

زار - ص (زار - zar): له‌رولاواز، زه‌بوون، زه‌لیل، داماو، کزو لاواز، بیتچاره و بیتنه‌وا.
زار - ا (زار - zar): گریه و زاری، ناله نالتی به‌سۆزو ئازاره‌وه.
زارازار - ق (زارازار - zarazar): زه‌بوونی، بیتچاره‌یی و فه‌قییری، کزی و لاوازی.
زاراغنگ - ا. ص (زاراغنگ - zara xeng): زه‌وی ره‌قه‌ن، زه‌وی چه‌قن.
زاران - ص. فا (زاران - zaran): نالان، له‌حالی گریاندا.
زارج - ا (زارج - zaric): جـــــۆره رووه‌کیکه.
زارخورش - ا. م (زارخورش - zar xûriş): که‌م خۆر، درژخۆر، لاوازی ده‌ستی که‌مخۆری.
زارزار - ق (زارزار - zarzar): گریانی به‌کول له‌ناخی دله‌وه، گریانی به‌کول و به‌دل.
زارع - ا. فا (زارع - zari'): فه‌لاح، جووتیار، وه‌رژیر، کشتیار.
زارغنگ - ا. ص (زارغنگ - zar'xeng): زه‌وی چه‌قه‌ن، زه‌وی ره‌قه‌ن.
زاروار - ص (زاروار - zarvar): زه‌بوون، کزو لاواز، بیتچاره و هه‌ژار، بیتنه‌وا.
زارونزار - ص. م (زارونزار - zarûnezar): له‌رولاواز، کـــــزو بیتده‌سه‌لات، بیتچاره و فه‌قییر، بیتنه‌وا.
زارووار - ص (زارووار - zarûvar): زه‌بوونی و داماو.
زاره - ا. مص (زاره - zare): گریه و

- زاغ دل** - ص. مر (زاغ ديل - zax dil): دل‌رەش، دل‌رەق، رقن.
- زاغەر** - ا (زاغەر - zaxer): زىقەتۆرە، چىكىلدانە.
- زاغ رەنگ** - ص. مر (زاغ رەنگ - zax reng): رەش، ھەر شتتە رەش بى وەكو پەرى قەلەرەش.
- زاغ زەبان** - ص. مر (زاغ زەبان - zax zeban): زمان رەش، كەسە كە تووك و نەفرەت بكاو دوعاكەى بىتەدى، قەلەم، ئەسپە كە زمانى رەش بى «نیشانەى رەسەنبىيە».
- زاغ سار** - ص. مر (زاغ سار - zax sar): سەر رەش، زالمى سەر سەخت، دل‌رەش، دل‌رەق، رقن.
- زاغەك** - ا (زاغەك - zaxek): قەلەباچكەى بچووك.
- زاغ كەمان** - ا. مر (زاغى كەمان - zaxi keman): گۆشەى كەوان.
- زاغ نول** - ا. مر (زاغ نول - zax nûl): تەورزىن، پاچەكۆلە، پاچ، قەزمە، قولنگ.
- زاغ و زىخ** - ا. مر (زاغ و زىخ - zaxû zîx): زاق و زىقى منالان.
- زاغوك** - ا (زاغوك - zaxûk): گوللەى كەوان.
- زاغە** - ا (زاغە - zaxe): ئاغەل، شوپىنى داكردى مەر مالات لە كاتى سەرمادا، گەور، پشتىر.
- زافە** - ا (زافە - zafe): گىايەكى كىبىيە لەسیر دەچىت، سىرى كىتوى، سىرك.
- زافە** - ا (زافە - zafe): ژىژك.
- زاكانى** - ص. ن (زاكانى - zakanî): خەلكى زاكان-ى نىزىكى قەزوین.
- زاكون** - ا. رو (زاكون - zakûn): قانون، ياسا، رىسا.
- زاكى** - ا. ف. ع (زاكى - zakî): پاك و چاك.
- زاگ** - ا (زاگ - zag): زاخ.
- زاگاب** - ا. مر (زاگاب - zagab): مەرەكەبى رەش.
- زال** - ص. (زال - zal): پىرى پەككەوتە، پىرى كە مووى سەرو پرۆو برژانگى سىپى بووبى، ناوى باوكى رۆستەمە، دنيا، زالم، چەنگ.
- زال تنى** - ا. مر (زال تنى - zal tenî): كەسەك كە بەزگماك سەرو قژى سىپى بى و لەبەر روناكى چاوى ھەلنەبەت.
- زالزالەك** - ا (زال زالەك - zal zalek): گۆژ، بلچ، گقىش، گوھىژ.
- زالو** - ا (زالو - zalû): زالو، زەروو.
- زالوك** - ا (زالوك - zalûk): گوللەى كەوان.
- زاماسكە** - ا (زاماسكە - zamaske): ھىلم.
- زامل** - ص. ف. ع (زامل - zamil): پەپرەو، پاشكو، لۆقە.
- زاملە** - ا. ع (زاملە - zamilé): ھەيوانى باركىش.
- زامەران** - ا (زامەران - zamehren): جۆرە دەرمانىكە.
- زامىاد** - ا (زامىاد - zamyad): ناوى رۆژى بىست و ھەشتەمى ھەر مانگىكى ھەتاوئە، لە ئايىنى زەردەشتىدا ناوى فرىشتەى بەرپرسى زەووبىيە.
- زان** - ا. ع (زان - zan): جۆرە درەختىكە لە تىرەى بەروو.

زانستر - ق (زان سوتەر - zan suter): لهولاتر، دوورتر..

زانو - ا (زانو - zanû): ئەژنۆ، زرانی.

زانویی - ص.ن (زانویی - zanûyî): هەرشتیکی چەماوە لە شیوەی ئەژنۆ، ئەژنۆیی، ئەژنۆ ئاسا.

زانە - ا (زانە - zane): جۆره کوله یەکه.

زانی - ا.فا (زانی - zanî): زیناکار، پیاوئ که گانی هەرام بکات.

زانیه - ا.فا.ع (زانیه - zanîye): زیناکار، ژنێ که گانی هەرام بدات.

زاو - ص (زاو - zav): بەهێز، زەلام، بەدەسهلات، وهستا، وهستا له کارێ یا هونەرێکدا.

زاو - ا (زاو - zav): درز، کون، دۆلی کێو.

زاور - ا (زاهر - zaver): هێز، توانا، زۆر.

زاور - ا.ص (زاهر - zaver): خزمەتکار، نوکەر، غولام، پەرستار.

زاورا - ص (زافیرا - zavira): دەر بەدەر، ئاواره، بێ مال و حال، بێ نهوا.

زاوش - ا (زافوش - zavuş): زیوس، یهکیکه له خواوەندانی یونانیانی کۆن.

زاولانه - ا (زاو لانه - zav lane): کۆت و زنجیر، که له پچه و پتوهند، گیسو، پرچ.

زاوولی - ص.ن (زاوولی - zavulî): خه‌لکی زابول، زابولی، ئاهه‌نگیکی کۆنی مۆسیقای ئێرانییه.

زاووق - ا.ع (زافووق - zavûx): جیوه.

زاوی - ص.ن (زاوی - zavî): خه‌لکی زاوه.

زاویه - ا.ع (زافییه - zavîye): گوشه، قورنه، کونج، خانه‌قا، لانه و تاشیانه، مال.

زاویه نشین - ص.فا (زافییه نشین - zavîye nişîn): گوشه‌گیر، خه‌لوه‌ت نشین، کونجی عیبادەت.

زاویه یاب - ص.فا (زافییه یاب - zavîye yab): پانتۆمه‌تر.

زاهد - ا.فا (زاهید - zahid): خواناس، که‌سێ که دنیا بۆ قیامەت تەڕک بکات و خەریکی تاعەت و خوا پەرستی بێ.

زاهدانه - ص.ق (زاهیدانه - zahidane): زاهیدانه، خواناسانه، وه‌کو خواناسان.

زاهر - ا.فا (زاهیر - zahir): پڕشنگدار، دره‌خشان، رووه‌کیکی خوش‌رەنگ و بۆیه، رووه‌کیکه جوانییه‌کی گەشی هه‌یه.

زاهری - ا.ص (زاهیری - zahirî): گیایه‌کی خوش‌رەنگ و بۆنه.

زاهق - ا.فا.ع (زاهیق - zahix): بێه‌وده، به‌تال، له‌ناوچوو، وشک، ره‌وه‌نده.

زاهل - ا.فا.ع (زاهیل - zahil): ئاسوده، دلنیا، غافل.

زاهی - ا.فا (زاهی - zahî): دره‌وشاوه، پڕشنگدار، پرتیشک.

زایا - ص.فا (زایا - zaya): مامان.

زایاندن - م.ص.م (زایاندن - zayanden): زایاندن، مامانی کردن.

زایچه - ا (زایچه - zayîçe): زایننامه (بیان ولاده) پیشبیری چاره‌نوسی منالی ساوا له‌لایه‌ن فال‌گره‌وه، پیشبینی چاره‌نوسی منالی ساوا.

زیاله کش - ص. فا (زوباله کسه ش - zubalekeş): زیل پرت، نه وهی زیلی مالان بۆرشتن ده بات.

زیان - ا (زه بان - zeban): زمان، زار (نهو پارچه گۆشتهی له ناو دهمدایه).

زیان آور - ص. مر (زه بان ئاڤهر - zeban aver): زمان ته پ، قسه زان، به دهم و زمان، خوش قسه.

زیان باز - ص. فا (زه بان باز - zeban baz): زمان لووس، کسه سی به زمانی لووس که سییک فریو بدات.

زیان بازی - ا. مص (زه بان بازی - zeban bazî): زمانلووسی، ریبایی.

زیان بره - ا. مر (زه بان به ره - zeban bere): جوهره رووه کیکه.

زیان بریده - ص. مف (زه بان بوریده - zeban burîde): بی زمان، زمان براو، خاموش، پیدهنگ، یه کیک قسه نهکات و هه میسه مات و پیدهنگ بی.

زیان بستن - مص. ل (زه بان به ستن - zeban besten): پیدهنگ بوون.

زیان بکام کشیدن - مص. ل (زه بان بیکام که شیده - zeban bikam keşîden): پیدهنگ بوون، خاموش بوون، قسه نه کردن.

زیان بند - ا. مر (زه بان به ند - zeban bend): زمان به ست، شتی بدری به که سییک تا قسه نهکات و پیدهنگ بی.

زیان ترک کردن - مص. ل (زه بان ته کره رده - zeban ter kerden): قسه کردن.

زیان چرب - ص. مر (زه بان چه رب - zeban çerb): زمانلووس، دهم ته پ.

زیان حال - ا. مر (زه بانی هال - zubaledan): زیلدان، ته نه که ی خۆل.

زایش - ا. مص (زایش - zayîş): زاین.

زایشگاه - ا. مر (زایشگاه - zayîşgah): زاینکه، نه خوشخانهی تاییهت به ژنی ئاوس.

زایمان - ا. مص (زایمان - zayman): زاوژی، زاین.

زاییدن - مص. م (زاییدن - zayîden): زاین، منال بوون.

زاینده - ا. فا (زاینده - zayînde): ژنی که بژی، زاو، چه یوانی زاو.

زاییده - ا. مف (زاییده - zayîde): له دایک بوو.

ژیوس - ا (ژیوس - ziyus): زیوس، خواوهندی ئه قل و عه دالهت.

ژیولوی - ا. فر (ژیولوی - zu'ulojî): زینده و رزانی، زینده و رناسی.

ژییر - مص. ع (زه ئیر - ze'îr): نه پرهی شتی.

زب - ص (زه ب - zeb): مفت، خۆپایی، به لاش، سه هل و ئاسان.

زیاد - ا. ع (زه باد - zebad): ماده یه کی بوخوشی ره شه له رۆن ده چیت که له هه ندی شوینی هندو هه به شه دا له چه یوانیکی ده گرن که زه بادی پی ده لێن.

زبارج - ا. ع (زه بارج - zebaric): زه به رجهد.

زیال - ا. ع (زیبال - zibal): نه وهی میرو له به دهم هه لیگری و بیبات، شتی که م.

زیاله - ا. ع (زوباله - zubale): ئاوی که م، شتی که م، زرو زیل.

زیاله دان - ا. مر (زوباله دان - zubaledan): زیلدان، ته نه که ی خۆل.

zebani hal): زمانی دل.

زبان دادن - مص.ل (زهبانی دادهن - zebani daden): قه ولدان، به لئیدن، گفت.

زبان دار - ص.ف.ا (زهبان دار - zeban dar): به زمان، قسه زان، که سی بتوانی به چاکی مه به سستی خوی دهر پری.

زبان دان - ص.ف.ا (زهبان دان - zeban dan): زمان زان، که سی که زمانانی بیگانه بزانی، دهم ته پرو قسه زان.

زبان دراز - ص.م.ر (زهبان دیراز - zeban diraz): زمان دریش، چیره دریش، چه نه باز.

زبان دراز - ا.م.ر (زهبانی دیراز - zebani diraz): زمانی دریش، چه نه بازی بی شهرم.

زبان درقا - ا.م.ر (زهبان ده رغه فا - zeban derxefa): رووه کی که له تیهری هه لالان.

زبان درکشیدن - مص.ل (زهبان ده رکه شیدهن - zeban der keşîden): بیدهنگ بوون.

زبان دل - ا.م.ر (زهبانی دیل - zebani dil): زمانی حال، زمانی ناخ، قسه یه که ره نگدانه وی رازی دهروون بی.

زبان ران - ص.ف.ا (زهبان ران - zeban ran): قسه زان، زوربلی، قسه سوارو رهوان.

زبان رانی - ا.م.ص (زهبان رانی - zeban ranî): قسه رهوانی، قسه زانی، زورویتری.

زبان ریختن - مص.ل (زهبان ریختهن - zeban rixten): زورویتری زورگوتن،

چه نه بازی کردن.

زبان زد - ص.م.ف (زهبان زهد - zeban zed): شتی بکه ویتسه سه رزاران، بنیشته خوشه ی سه ر زمان، داستانی سه رزاران.

زبان زدن - مص.ل (زهبان زدهدن - zeban zeden): قسه کردن.

زبان زرگری - ا.م.ر (زهبانی زرگری - zebani zergerî): زمانیکی ده ستکرده هه ندی که س قسه ی پی ده که ده ستورده که ش نه مه یه که له وشه دا پاش هه ر پیتی (ز) یک زیاد ده که ن وه: «ک ز ت زاب».

زبان ستن - مص.م (زهبان سیتدهدن - zeban siteden): قه ول وه رگرتن، بیدهنگ کردن.

زبان شناسی - ا.م.ص (زهبان شیناسی - zeban şinasî): زمانیکی، زمانه وانی.

زبان کلک - ا.م.ر (زهبانی کیلک - zebani kilk): زمانی قه له م، نوکی قه له م.

زبان کوچک - ا.م.ر (زهبانی کوچک - zebani kûçek): زمانه چکوله.

زبان گاو - ا.م.ر (زهبانی گا - zebani gav): جوهره پیکانیک بووه له زمانی مانگا چووه، گیای زمانه مانگا، زوانه گا، زمانگا.

زبان گرفته - ص.م.ر (زهبان گیرفته - zeban girfte): که سی که زمانی بگیری، زمانگر، زمان گران، لاله پته.

زبان گز - ص.ف.ا (زهبان گهز - zeban gez): زمان گهز، تون، تیر له

زبانى - ص.ن (زه‌بانى - zebanî):
 زاره‌کى (شفاهى) شتى به دهم بگوتري.
زبانى - ا.ع (زه‌بانى - zebanî): پياوى
 ياخى، دۆزه‌خه‌وان، فريسته‌ي پاسه‌وانى
 دۆزه‌خ.
زید - ا.ع (زه‌به‌د - zebed): كه‌ف،
 كه‌فى سه‌ر ئاو، كه‌فى سه‌رشپير.
زیده - ا.ع (زوبده - zubde): كه‌ره،
 رۆنى قال نه‌کرا.
زیر - ص (زیر - zibr): زیر، درشت، دپ.
زیر - ا.ص (زه‌به‌ر - zeber): بالا، سه‌ر.
زیر - ا.ع (زه‌به‌ر - zeber): سه‌ر، (فتحه).
زیر - ا.ع (زوبور - zibur): کتیبان،
 پارچه‌ ئاسنان، له‌وحى مه‌حفوز.
زیر - ا.ع (زیر - zibr): کتیب، نووسراو.
زیرپوش - ا.م (زه‌به‌ر پوش -
 zeber pûş): روئه‌ناز، لی‌ف‌ه‌و
 چه‌رچه‌ف و... بالا‌پۆش، جبه، پیتخه‌ف.
زیر تنگ - ا.م (زه‌به‌ر تنگ -
 zeber teng): ته‌نگ، بن زگ،
 که‌مه‌ربه‌ندى باره‌به‌ر.
زیرج - ا.ع (زیرج - zibric): ته‌نکه
 هه‌ورى سورباو، زیروزيو، خشل و جه‌واهير.
زیرجد - ا.ع (زه‌به‌رجه‌د - zebeced):
 ياقوت، ياقوتى زه‌رد.
زیرج‌د‌فام - ص.م (زه‌به‌رجه‌د‌فام -
 zebecedfam): وه‌کو ياقوت،
 سه‌وزى زه‌ردباو.
زیرج‌د‌گون - ص.م (زه‌به‌ر جه‌د‌گون -
 zebecedgûn): وه‌کو ياقوت.
زیرجدنشان - ص.م (زه‌به‌رجه‌د نیشان -
 zeber ced nişan): نگینى ياقوت،
 نقیمى ياقوت.

تام و چیتدا.
زبان گشادن - مص.ل (زه‌بان گوشادەن -
 zeban guşaden): زمان بوونه‌وه،
 هه‌وه‌لى قسه‌کردن، غه‌بيه‌ت و ئيراد گرتن.
زبان گله‌ها - ا.م (زه‌بانى گولها -
 zebani gulha): زمانى گولان،
 هه‌ندى له‌ ئه‌ديبو نووسه‌رانى ئه‌وروپايى
 بو‌هه‌ر گولتيك ره‌مزو چه‌مکيتکيان داناوه‌و
 ئه‌مه‌يان ناو ناوه‌ زمانى گولان، جا ناردنى
 گولتيك بو‌که‌سيك ماناي خوى هه‌بووه،
 نيشانه‌و ره‌مزی هه‌ندى له‌ گول‌ه‌كان
 به‌مجۆره‌ بووه: گولى هه‌ميشه‌ به‌هار =
 ئوميد‌ده‌وارى، گول‌ه‌باخ = ئه‌شق و
 خوشه‌ويستى، گولى شه‌بوو = به‌خته‌وه‌رى،
 گولى وه‌نه‌وشه‌ = ناخوشى، گولى ميلاقه‌ =
 شه‌و، لقى سه‌رو = مه‌رگ.
زبان گنجشک - ا.م (زه‌بان گونجيشک -
 zeban guncişk): بناو، دارىکى بى
 به‌ره، به‌ناث.
زبانگیر - ص.فا (زه‌بانگیر -
 zebangîr): جاسوس، هه‌والدز،
 تاقىق و قسه‌ ده‌ره‌پنان له‌ يه‌خسيران و
 ده‌ستگيرکراوانى شه‌ر، زمانگر، لاله‌په‌ته.
زبانور - ص (زه‌بان قه‌ر - zeban ver):
 قسه‌زان، قسه‌ره‌وان، به‌ده‌مو پل.
زبانە - ا.ع (زه‌بانە - zebane): زمان ئاسا،
 زمانه، زمانه‌ي ته‌رازوو.
زبانە‌دار - ص.ف (زه‌بانە‌دار -
 zebane dar): زمانه‌دار، شوله‌دار،
 بلتسه‌دار.
زبانە‌زدن - مص.ل (زه‌بانە‌ زه‌ده‌ن -
 zebane zeden): زمانه‌کيشان،
 شوله‌کيشان، سووتان و بلتسه‌سه‌ندن.

زیرین - ص.ن (زهبرین - zeberîn): بهرزی.

زیزب - ا.ع (زهبزب - zebzeb): گیانله بهرکی کیوی گوشت خوره له پیشله دهچی، جوره کشتییه که.

زیزغر - ا (زهب غور - zebxûr): گوپ پرکردن له ههوا.

زیزل - ا.ع (زیزبل - zibl): ته‌رس، قه‌رسه‌قول، ته‌رسه‌قول.

زیزنییه - ا.ع (زیزنییه - zibnîye): سه‌رکیش، یاخی، پاسه‌وان، دۆزه‌خه‌وان.

زیزوخه - ا (زه‌بوخه - zebûxe): له‌زه‌تی گان، خوشی، له‌زه‌ت.

زیزوده - ا (زه‌بوده - zebûde): بزگه‌نی.

زیزوده - ق (زه‌بوده - zebûde): بیدره‌نگ، ده‌ستبه‌جی، له‌نکاو.

زیزور - ا.ع (زه‌بور - zebûr): کتیب، نووسراو.

زیزور - ا.ع (زه‌بور - zebûr): کتیب، نووسراو، کتیبی داوود، له (پیغه‌مبه‌رو پاشایانی تیره‌ی ئیسرائیل بوو).

زیزون - ص (زه‌بوون - zebûn): زه‌بوون، ژیر ده‌سته، گه‌وج و نه‌زان، کربار.

زیزهر - ا (زیزه‌هر - zibher): بیتزاری داک و باب له‌ منداڵ.

زیزیب - ا.ع (زه‌یب - zebîb): می‌وژ، هه‌نجیری و شک کراو.

زیزیل - ا.ع (زه‌بیل - zebîl): زه‌میله، قه‌وشه‌ر، سه‌به‌ته، هه‌نبانه، زبل و زپوزبل.

زیزج - ا.ع (زوج - zûcc): په‌یکان، رم، تیری کورت.

زیزاج - ا.ع (زوج‌ج - zucac): شووشه.

زیرجندنگار - ص.مر (زه‌به‌رجه‌د نیگار - zeber ced nigar): زه‌به‌ر جه‌د نیشان، نقیمی زه‌به‌رجه‌د.

زیرج‌دین - ص.ن (زه‌به‌ر جه‌دین - zebercedîn): وه‌کو زه‌به‌رجه‌د، رازاوه به‌زه‌به‌رجه‌د، به‌رنگی زه‌به‌رجه‌د.

زیردج - ا (زه‌به‌رده‌ج - zeber dec): زه‌به‌رجه‌د، جوره به‌ر‌دیککی به‌نرخه.

زیردست - ص.مر (زه‌به‌ر ده‌ست - zeber dest): به‌ده‌سه‌لات، زه‌به‌ر به‌ده‌ست، زال، مه‌علان، لی‌هاتوو کارامه، وه‌ستا.

زیردست - ا.مر (زه‌به‌رده‌ست - zeber dest): سه‌رووی مه‌جلیس.

زیرزیر - ص.مر (زه‌به‌ر زیر - zeber zîr): ژیروب‌ان، ئاو‌ه‌ژوو، ده‌مه‌ونخون، ویران.

زیرسو - ا.مر (زه‌به‌رسو - zeber sû): لای سه‌روو، به‌شی سه‌ره‌وه.

زیرقان - ا.ص.ع (زیزیریغان - zibirxan): ته‌نکه‌ردین، پی‌او‌ی ردین ته‌نک، مانگ، دره‌وشاوه، بریقه‌دار.

زیرمرد - ص.مر (زه‌به‌ر مه‌رد - zeber merd): پی‌او‌ی به‌تواناو ناودارو هه‌ل‌ب‌زارده.

زیرنگر - ص.مر (زه‌به‌ر نیگه‌ر - zeber niger): به‌رزه‌روان، به‌هیمه‌ت.

زیروزرنگ - ص.مر (زیزبرو زیره‌نگ - zibrû zireng): چابک و زیره‌ک، چوست و چالاک، گورج و گۆل.

زیره - ا.ع (زوبه‌ره - zubre): سندان، چه‌کوش، پارچه‌ی گه‌وره‌ی ئاسن.

زیره - ص (زیزه‌ره - zibre): زیره، زیره‌ی هه‌ر شتی‌ک.

زجاج - ا.ص.ع (زهجاج - zeccac):
شووشه گهر، جامچی.

زجاجه - ا.ع (زجاجه - zucace):
شووشه، قاپی شووشه بی، پیالهی بلور،
پهرداخی بلور، بوتل.

زجاجی - ا.ص (زجاجی - zucacî):
شووشه فروش، بلور فروش.

زجاجی - ص.ن.ع (زجاجی - zucacî):
شووشه بی، بلورین.

زجر - مص.ع (زهجر - zecr): گرتن،
به رهه لست کردن، دهر کردن، فالگرتنه وه به
جوړی فیرینو نیشتنه وهی تهیران.

زجل - مص.ع (زهجل - zecel): جوړه
شیریکه، سوړو چه قه نه و گورانی گوتن.

زجل - ص.ع (زهجیل - zecil): پیای
به ناو و دنگ، ناودار، به ناوبانگ.

زجه - ا.ص (زهجه - zece): زهستان.
زحاف - ا.ع (زهاف - zihaf): گوران له
یاسای ته فاعیلی عهرووز.

زحافات - ا.ع (زههافات - zihhafat):
زحاف (کو).

زحام - مص.ع (زههام - ziham):
قه ره بالغی کردن، پالنه په ستو و جی بهیه کتر
تهنگ کردن.

زحف - مص.ع (زههف - zehf):
رویشتن به سنگه خشکی، پیشفه چوونی
سویا په خاوی.

زحل - مص.ع (زههل - zehl):
ماندوو بوون.

زحل - ص.ع (زوههل - zuhel): پیای
که له کار دوورینو یه کلا بوو بیتنه وه.

زحل - ا.ع (زوههل - zuhel): که یوان،
یه کیکه له هه ساره بزوزه کان و له

گه وره پیدا له پاش موشته ری دیت و
نریکه ی ۷۰۰ چنانه ی زهویه.

زحم - مص.ع (زههم - zehm):
قه ره بالغی کردن، پالنه په ستو و جی پی
تهنگ کردن.

زحمت - مص.ع (زههمت - zehmet):
قه ره بالغی کردن، پالنان و جی پی تهنگ
کردن، رهنج و زهحه تکیشتان.

زحمت افزا - ص.فا (زههمت نه فزا -
zehmet efza): هوهی رهنج و
زهحه تی که سیک زیاد بکات.

زحمت دادن - مص.م (زههمت دادهن -
zehmet دادن): زهحه تدان،
نه زیه تدان.

زحمتکش - ص.فا (زههمه تکهش -
zehmekeş): زهحه تکیش، رهنجه ر.

زحمت کشیدن - مص.ل (زههمه تکه شیدهن -
zehmet keşiden): زهحه تکیشتان،
رهنج دان.

زحیر - ا.ع (زههیر - zehîr): ناله،
زهحیری، دیزانتری، به له فیره.

زخ - ا.ع (زهخ - zex): بالوکه، برین، ناله.
زخار - ص.ع (زهخار - zexxar): پرو
لیو ریژ، پر ناوو به شه پؤل.

زخارف - ا.ع (زهخاریف - zexarif):
زیرو زیو، نه خش و نیگاری جوان.

زخاره - ا.ع (زهخاره - zexare): لکی
درهخت.

زخرف - ا.ع (زوخروف - zuxruf):
زیرو زیو، نه خش و نیگار، دروی به ری و
جی، قسه ی بوش و به تال.

زخم - ا.ع (زهخم - zexm): زام، برین.
زخم بندی - ا.مص (زهخم بهندی -

zexm bendî: برین پیچی.
زخم خوردن - مص. ل (زخم خوردن -
 zexm xûrden): زامداربوون.
زخمدار - ص. مر (زخمدار - zexmdar):
 بریندار، زامدار.
زخم زبان - ا. مر (زخمی زبانه -
 zexmi zeban): زامی زمان، بریتیه
 له قسه‌ی ناخوش و ناشیرین که دلی
 که سیک بشکینن و بیرنجینن.
زخم زدن - مص. م (زخم زدن -
 zexm zeden): بریندارکردن،
 زامدارکردن.
زخم کاری - ا. مر (زخمی کاری -
 zexmi karî): زامی کاری، زامی
 کاریگر، برینی سهخت.
زخم معده - ا. مر (زخمی میئده -
 zexmi mi'de): زامی گهده
 (قورچه).
زخمناک - ص (زخمناک - zexmnak):
 بریندار، زامدار.
زخمه - ا (زخمه - zexme): میزراب،
 (مضراب).
زخمی - ص. ن (زخمی - zexmî):
 بریندار، زامدار.
زد - ا (زد - zed): که تیره، سه‌مخ.
زدایییدن - مص. م (زدایییدن -
 zedayîden): پاک‌کردنه‌وه، ره‌ونه‌قدان،
 مشتم‌ومالندان، جه‌لایی دان.
زداینده - ا. ف (زداینده -
 zedayende): جه‌لایی کار،
 پاک‌وه‌که‌ر، ژه‌نگ لابه‌ر.
زداییده - ا. مف (زداییده - zedayîde):
 پاک‌وه‌کراو، جه‌لاییکراو، مشتم و مالندراو.

زدن - مص. م (زده‌دن - zeden): لییدن،
 دارکاری کردن.
زننده - ا. ف (زننده - zenende):
 لییده‌ر.
زده - ا. مف (زده - zede): لییدراو.
زدوار - ا (زدوار - zedvar): مورفین،
 تلیاک، (بۆ‌ده‌رمان له پزیشک‌گه‌ریدا
 به‌کار دئی).
زدویند - ا. مص (زدو به‌ند -
 zedû bend): سه‌رو ساخت، که‌ین و
 به‌ین، ریکه‌وتنی ژیراویژیری دوو یان چهند
 که‌سیک له‌سه‌ر کاری یان شتی.
زدو خورد - ا. مص (زدو خورد -
 zedû xûrd): کوته‌ک کاری،
 پیک‌دادان.
زدودن - مص. م (زدودن -
 zudûden): پاک‌کردنه‌وه، مشتم و
 مالندان، لابرندی ژه‌نگی ئاوینه‌و شیرو
 خه‌نجه‌ر.
زر - ا (زر - zer): زتی، ئالتون، ته‌لا.
زر - ص (زر - zer): پیر، پیانو، یان ژنی
 سه‌رسی.
زراب - ا. مر (زرائب - zerab): ئاوی
 زتی، زپراو.
زرابی - ا. ع (زرابیی - zerabîy):
 گیاهی‌ک زه‌ردبوویی و هیشتا سه‌وزی
 تیامابی.
زراج - ا (زراج - zerac): جه‌لایی دان.
زراد - ا. ص. ع (زهراد - zerad): زری
 ساز، چه‌کساز.
زرادخانه - ا. مر (زهرادخانه -
 zeradxane): جبه‌خانه، کارگه‌ی

چه کسازى.

زراسنگ - ا. مر (زهراسهنگ -

zeraseng): ئىكىلىل، تۆزىكى زەرد رەنگە، كە لە نىگار كىشىدا بەكار دەبرى.

زراع - ا.ع (زوراء - zura'): جووتياران.

زراع - ص.ع (زراء - zera'): كشتوكال كاران، جووتياران.

زراعت - ص.ع (زيرائەت - zira'et): جووتكارى، كشتوكال.

زراعى - ص.ن (زيرائى - zira'î): كشتوكالى.

زراغن - ا.ص (زەراغەن - zeraxen): زەوى چەقەن، زەوى قەتم.

زراغنك - ا.ص (زەراغەنگ - zeraxeng): زەوى رەقەن، زەوى قەتم.

زراف - ا (زەراف - zeraf): زەرافە.

زرافشان - ص.ا (زەرئەفشان - zerefşan): كەسى كە زىر بىە شىتەو.

زرافە - ا.ع (زەرافە - zerafe): زەرافە.

زرافىن - ا.ع (زەرافىن - zerafîn): ئەلقە پىزى دەرگا.

زراق - ص.ع (زەراغ - zerax): دوو پروو، رىاكار، فېلباز.

زراقە - ا.ع (زەراغە - zeraxe): ترومپا، سرنج (شرىنقە).

زراگىن - ص (زەرئەگىن - zeragîn): زىرېن، سەراپا زەرد وەكو زىر.

زراىندود - ص.مف (زەرئەندود - zer endûd): بە ئاوى زىر سواخدراو،

روكېشى زىر، زەركەش.

زراىندوز - ص.ف (زەرئەندوز - zerendûz): زىر كۆكەرەو.

زراوشان - ا (زەرافەشان - zeraveşan):

گولى شەوېو.

زراوند - ا (زەرافەند - zeravend):

جۆرە روو كىكە.

زراه - ا (زەراھ - zerah): زەريا، دەريا، بەحر.

زرباف - ص.مف (زەرباف - zerbaf): زىرېاف، قوماشى رايەل زىر.

زربان - ص (زەربان - zerbân): زۆر پىر، زۆرهان.

زربفت - ص.مف (زەربەفت - zerbeft): زىرېاف، قوماشى رايەل زىر، زىرتال.

زربى - ا.ع (زورى - zurbî): پىشتى، زەردەبى.

زربىن - ا.ع (زەربىن - zerbîn): سەرووى كىوى.

زرتار - ا.ص (زەرتار - zertar): زىرېاف، قوماشى رايەل زىر، زىرتال.

زرتك - ا (زەرتەك - zertek): ئاوى زەغفەران، گىزەر.

زرجون - ص (زەرجون - zercûn): زىرېن، زىرئاسا.

زرجون - ا.ع (زەرجون - zerecûn): مېو، دارى مېو، مەى، شەراب، ئامال سور.

زىچ - ا (زەرچ - zerç): كەو.

زىچوبە - ا.مر (زەرچوبە - zerçube): زەردەچەو، زەردە چىو.

زىخىرىد - ص.مف (زەرخەرىد - zerxerîd): زىر كىر، زەرخىر، بەندەى

بەپارە كىردراو.

زىخىز - ص.مر (زەرخىز - zerxîz): زەوى بە پىتو بەرەكەت، كانزا يان

زەوىيەك زىر لى بەدەست بى.

زرد-ص (زهرد - zerd): زهر، له رهنګه
 نه سلپه کانه، ګهر ټيکه لې رهنګي شين
 بکړې رهنګي سه وزې لې دروست ده بې.
زرد-مص ع (زهرد - zerd): ګریداني
 نه لقه ی زړی.
زرد-ا ع (زهرده - zered): زړی، له
 نه لقه ی پولا دروستکراو.
زرداب-ا مر (زهرداب - zerdab):
 زراو، سه فرا، زالی.
زردالو-ا مر (زهردالو - zerdalû):
 زهرده لو، قه یسی، شیلانه.
زردپاره-ا مر (زهرپاره - zerd pare):
 پارچه یه کی زهرده جاران جوله که بو
 خو جیا کړدنه به سه ر شانیانه وه ده یان درو.
زردپوست-ص مر (زهردپوست - zerd pûst):
 زهر دپیست، نه ژادی زهرد.
زردپی-ا مر (زهردپی - zerd pey):
 پیوکی زهرده که ماسولکه و ئیسقان
 پیکه وه ده به ستی.
زردچه ره-ص مر (زهرده چه ره - zerd çehre):
 رهنګ زهرد، سیس و
 ژاکاو، نه خو ش و رهنګ زهرد.
زردخار-ا مر (زهردخار - zerdxar):
 جوړه رووه کیکه.
زردخو-ا مر (زهردخو - zerdxû):
 ګولیکي زهردی بو خوشه.
زردخ-ص مر (زهردروخ - zerd rûx):
 روو زهرد، شهرمه زار، رهنګ زهرد.
زردرو-ص مر (زهردرو - zerd rû):
 زهرد، شهرمه زار، خجل، رهنګ زهرد.
زردزخم-ا مر (زهردزخم - zerd zexm):
 زیپکه ی دهم و چاو.
زردشستی-ص ن (زهردوشستی - zerdushstî):
 زهرده شتی، که سیک که
 په پره وی ئایینی زهرده شت بکا.
زردفام-ص مر (زهردفام - zerd fam):
 زهر دباو، ئامال زهرد، مه یله و زهرد.
زردگوش-ص مر (زهردگوش - zerdgûsh):
 بیکاره و به رله.
زردگون-ص مر (زهردگون - zerdgûn):
 زهر دباو، ئامال زهرد.
زردنبو-ص (زهردنبو - zerdenbû):
 زهردو لاواز، رهنګ و روو زهرد و لاواز.
زردوز-ا ص (زهردووز - zerdûz):
 پارچه ی رایله زهرد، قه زازی.
زرده-ا (زهرده - zerde): زهر دینسه ی
 هیکه.
زرده-ا ص (زهرده - zerde): نه سپی
 زهرد.
زرده شستی-ص ن (زهردهوشستی - zerd huştî):
 زهرده شتی، په پره وانی
 ئایینی زهرده شتی.
زردی-ا مر (زهردی - zerdî):
 زهردووی، نه خوشی زهردووی.
زرزار-ص ع (زهرزار - zerzar): زهین
 تیژ، هوشیار، زهین روون.
زرز-ا (زیرزیر - zirzir): زهره زهر.
زرزور-ا ع (زورزور - zurzur):
 ریشوله.
زرزوره-ا (زورزوره - zurzûre): جوړه
 جال جالوکه یه که.
زرساوه-ا مر (زهرساوه - zersave):
 زپری خالیسه.
زرشک-ا (زیریشک - zirîşk): جوړه
 رووه کیکه بو دهرمان به کار دهری،

زریسک.

زروشکی - ص.ن (زیریشکی - zirişkî):
سووری تیر، سووری تۆخ.

زورشناس - ص.فا (زهرشیناس -
zerşinas): زیرناس، سه پاف.

زرع - مص.ع (زهرء - zer'): ناشتن،
تۆودان.

زرع - ا.ع (زهرء - zer'): کشتوکال.

زرغب - ا (زهرغب - zerxeb): پیستی
خۆشه کراو، پیستی ئه سپ-ی ده باغ کراو.

زرغنج - ا (زهرغونج - zexunc): جۆره
رووه کیچکه بۆ دهرمان ده کار دیت.

زرغون - ص (زهرغون - zexûn):
زیرئاسا.

زرفشان - ص.فا (زهرفه شان -
zerfeşan): گۆلی شه و بۆ.

زرفین - ا (زورفین - zurfîn): زنجیرو
ئه لقه ریز.

زرق - م.ص.ع (زهرغ - zrex):
شریقه لیدان، دوو روویی، ریاکاری،
مۆپه کردن.

زرق - م.ص.ع (زهرغ - zrex):
کویریوون، شین بوونه وه، فیل و
ساخته کردن.

زرقاء - ص.ع (زهرغاء - zexa'): ژنی
چاوشین، مهی، شهراب، ناوی ژنیکی
عه ره بی سه رده می جاهیلیه ته که به چاو
تیژی به ناویانگ بووه ده لپین له دووری
سئ رۆژه رپوه سوارانی دیوه له چاو تیژیدا
وه کو نمونه هینراوه ته وه.

زرقه - ا.ع (زورغه - zurxe): ئاسمانی،
ئاوی، شین.

زرک - ا (زهرک - zerek): کاغه زیکی

زهرده بۆ رازانه وهی شت به کار دیت..

زرک - ا (زیریک - zirik): زیریسک،
داریکی کورته بالایه به ریکی رهش و
سووری ترش ده گری به کالی و به کولیوی
ده خوری.

زرکار - ا.ص (زهرکار - zerkar):
زیرکار، زهرنگه ر، ئالتونچی.

زرکش - ص.فا (زهرکش - zerkeş):
زهرکش، به ئاوی زیرسواخ دراو، زیرکفت.

زرکوب - ص.فا (زهرکوب - zerkûb):
زهرنگه ر، زیرکار، ته لاکار.

زرکوبیده - ص.مف (زهرکوبیده -
zerkûbîde): زهرکش، له ئاوی
زیرگیراو.

زرگر - ا.ص (زهرگره ر - zerger):
زهرنگه ر، زیرنگه ری.

زرگون - ص (زهرگون - zergûn):
زیرئاسا، زهرده وه کو زیر.

زerman - ا (زهرمان - zerman): پیر،
به سالآچوو، عه مه لمه نده.

زرنب - ا (زهرنب - zerneb): جۆره
رووه کیچکه بۆ دهرمان ده شیت.

زرنباد - ا (زورنباد - zurnbad): جۆره
رووه کیچکه بۆ دهرمان به کاردی، عه ره قی
کافور.

زرنج - ا (زیرنج - zirinc): که تیهری
دره ختان.

زرنشان - ص.مف (زهرنیشان -
zernişan): زهرنیشان، زیرنیشان.

زرنگ - ص (زهرهنگ - zereng):
زیرهک، به هۆش، هوشیار، وریاو چالاک،
زیتهل.

زرنک - ا (زهرهنگ - zereng): داری

ګهز، دارګهز.

زرنګ - ا(زهره-نگ - zereng):
ګهله نه سپ.

زرنګار - ص.فا(زهرینګار - zernigar):
که سیک به ټاوی زیرینګار کیشی بکات،
شتی به ټاوی زیر نووسرابی.

زرنیخ - ا(زهرنیخ - zernix): زهرنیخ.
زرنیله - ا(زهرنیله - zernîle):
رټواس.

زرو - ا(زهر - zerû): زالو، زهر.

زروان - ا(زهرقان - zervan): زهمان.

زروق - ا.مر(زهره رهغ - zervere"x):
کاغهزی زهردی ټالتونی.

زروع - ا.ع(زوروء - zurû'): کشتوکال.
زړه - ا(زیریه - zirih): جلی شهر، زری.

زړبر - ص.فا(زیریه بور - zirih bur):
زری بر، تیریان شمشیری تیژ که زری
بپړی.

زړپوش - ص.مر(زیریه پوش - zirih pûş):
زړپوش، تانک و ده بابیه
ګولله نه پړی.

زړدار - ص.مر(زیریه دار - zirihdar):
زری پوښ.

زړهګر - ص.فا(زیریه ګر - zirihger):
زری ساز، زری باف.

زری - ا.ص(زهری - zerî): زیرپاف،
پارچه ی رایه ل زیر، زیرتال.

زری باف - ص.فا(زهری باف - zerî baf):
زیرپاف، که سیک که
پارچه ی زیرپاف دروست بکات.

زری دوز - ص.فا(زهری دوز - zerî dûz):
ټال دوزی، زیر دوز،
زیرپاف.

زریر - ا(زهریر - zerîr): جوړه رووه کیکه
له رهنګ پټی و خمګه ریدا به کار دیت.

زریر - ص.ع(زهریر - zerîr): پیواوی
وریاو به هوښ و روح سووک.

زریع - ا.ع(زهریع - zeri'): کشتوکالی
دیمی.

زریعه - ا.ع(زهریعه - zeri'e): زهوی
داچینراو.

زرین - ص.ن(زهرین - zerîn): زیرین،
ټالتونی، له زیر دروست کریاګ.

زرین ترنج - ا.مر(زهرین تورنج - zerîn turenc):
خوړ، هه تاو.

زرین فام - ص.مر(زهرین فام - zerîn fam):
ټالتوونی، زهر دباو،
ټامال زهر د.

زرین کاسه - ا.مر(زهرین کاسه - zerîn kase):
کاسه ی زیرین، خوړ،
هه تاو.

زرین کلاه - ا.ص(زهرین کلاه - zerîn kulah):
کلاو زیرین.

زریون - ص(زهریون - zeryun):
زیر ټاسا.

زستن - مص.ل(زیسته - zisten):
ژیان.

زش - مر(زهش - zeş): چ، (چ نه م و چ
نه و).

زشت - ص(زیشت - zişt): ناقولا،
زلخورت، ناشیرین، ناجوړ، ناحهز، دزیو،
کریت.

زشتار - ص(زیشتار - ziştar): بی
ټه ده ب، روودار، به دګو.

زشت خو - ص.مر(زیشت خو - zişt xû):
به دخو، به دټاکار.

به دخو، به خیر، به د سروشت.
زغفران - ا.ع (زه نفه ران - ze'feran):
 زافه ران، زه عفه ران.
زغفرانلو - ا.خ (زه نفه رانلو - ze'feranlû):
 تیره یه کی کورده زیاتر له ناوچه ی قوچان ده ژین.
زعم - مص.ع (زه نم - ze'm):
 گومان کردن، به قسه ی فلان.
زعماء - ا.ع (زونه ما - zu'ema):
 سهران.
زعیم - ص.ع (زه ئیم - ze'im):
 سه روک، ریبه ر، پیښه وا، گه وره ی قه وم.
زغار - ا (زه غار - zexar):
 په لته یه ک له نه نجامی رتوبه ت یان چه وری دروست بویی.
زغار - ا (زه غار - zexar):
 جه خار، کول و کوښان، خه م، خه فته، مهینه ت، که سه ر، داد و بی داد.
زغارچه - ا (زه غارچه - zexarçe):
 گیاهه کی کتوبیه وه کو سه وزه ده خوری.
زغارکرم - ا.مر (زه غارکیرم - zexar kirm):
 کرمه سووره.
زغارو - ا (زه غاروو - zexarû):
 قه چه خانه.
زغارو - ا (زه غارو - zexare):
 نانی هه رزن.
زغاک - ا (زه غاک - zexak):
 لکی میو.
زغال - ا (زوغال - zuxal):
 زوخال، خه لووز، ره ژوو.
زغال اخته - ا.مر (زوغال ته خته - zuxal exte):
 ده ونیکه، به ریکی سووری توخی هه یه و، له زه یتوون بچو کتره و مره بای لی دروست ده کری.

زشت رو - ص.م (زیششت روو - zišt rû):
 ده موچاو دزیو، سه روچاو ناشیرین.
زشت سیرت - ص.مر (زیششت سیره ت - zišt sîret):
 به دکار، به دکرده وه، به دخو، به دناکار.
زشت صورت - ص.مر (زیششت سوره ت - zišt suret):
 ناحه ز، ناشیرین، ره زاقورس، ره زاگران.
زشت کار - ص.مر (زیششتکار - zišt kar):
 به دکرده وه، به دکار.
زشت گو - ص.فا (زیششت گو - zištgu):
 به دزمان، خراپ و پیژ.
زشت نام - ص.م (زیششت نام - zištnam):
 ریسوا، به دناو، ناو زپاو، بی ئاپرو.
زشت و زیبا - ا.مر (زیششت و زیبا - zištû ziba):
 شیعری که نیو دپیری ستایش بی و نیوه که ی تری زه م بی.
زشت یاد - ا.م (زیششت یاد - zišt yad):
 غه یبه ت، یادکردنی خراپ، غه یبه تکردنی که سیک له پاشمله.
زعاف - ص.ع (زواف - zu'af):
 کوشنده، ژه هری کوشنده.
زعامت - مص.ع (زه ئامه ت - zeamet):
 پیښه وایی کردن، فه رمانپره وایی کردن، ریاسه ت.
زعبل - ص.ع (زه ئبل - ze'bel):
 هه زیا، مارمیله که، که سیک که ملی باریک و ورگی زل بی.
زعرور - ا.ع (زوئرور - zu'rûr):
 گویش، گیثیشک.
زعرور - ص.ع (زوئرور - zu'rûr):

- زغالدان** - ا.مر (زوغالدان - zuxaldan): عه‌ماری خه‌لووز، خه‌لووزدان.
- زغال سنگ** - ا.مر (زوغال سه‌نگ - zuxal seng): خه‌لووزی به‌ردین.
- زغاو** - ا.ص (زه‌غاو - zexaw): سوژانی، قه‌حبه.
- زغب** - ا.ع (زه‌غهب - zexeb): گه‌نده‌موو، تووکه‌ه‌رامه.
- زغبهر** - ا.ع (زه‌غبهر - zexber): پرز، ریش‌وله‌ی پارچه.
- زغراش** - ا. (زه‌غراش - zexraş): کوت و کولکه‌ی پوستان.
- زغره** - ا. (زه‌غره - zexere): په‌راویتی نه‌سته‌ی جل.
- زغریماش** - ا. (زه‌غریماش - zexrîmaş): کوت و کولکه‌ی پوستان.
- زغگک** - ا. (زه‌غگه‌گه‌ک - zexegekek): نرگه‌ره، نرزه.
- زغلول** - ص.ع (زوغلول - zuxlûl): تولف، مندا، گورج و گول.
- زغن** - ا. (زه‌غنه - zexen): جوژه بازیکه.
- زغنار** - ا. (زوغنار - zuxnar): جوژه رووه‌کیکه له‌خمگه‌ریدا به‌کاردی.
- زغند** - ا. (زه‌غنه‌ند - zexend): نه‌په‌ی ه‌یوانین درنده.
- زغننگ** - ا. (زه‌غنه‌نگ - zexeng): نرگه‌ره، نرزه.
- زغوته** - ا. (زه‌غوته - zexute): گل‌وله‌ی ده‌وری ته‌شی.
- زغیر** - ا. (زه‌غیر - zexîr): تووی که‌تان.
- زف** - ا.ع (زیفف - ziff): ورده‌په‌ری
- میشک**.
- زف** - مص.ع (زه‌فف - zeff): بووک ناردن بو‌مالی زاوا، بووک گو‌تزانه‌وه.
- زفاف** - مص.ع (زیفاف - zifaf): زه‌ماوهند، گواستنه‌وه‌ی بووک.
- زفان** - ا. (زفان - zefan): زمان، زار.
- زفت** - ص. (زه‌فت - zeft): قه‌به، قه‌له‌و، نه‌ستور.
- زفت** - ص. (زوفت - zuft): تفت و توون، پیسکه، رژد، قرچوک.
- زفت** - ا. (زیفت - zift): زفت، قیر، قیرو زفت.
- زفر** - ا. (زه‌فر - zefer): دم، قه‌پوز، کاریره.
- زفرین** - ا. (زوفرین - zufrîn): نه‌لقه‌پیزی ده‌رگا.
- زفو** - ا. (زوفو - zufû): زمان، (زمانت به‌برین بچی).
- زفیر** - مص.ع (زه‌فیر - zefîr): هه‌ناسه‌دان، هه‌ناسه‌دانه‌وه.
- زقاق** - ا.ع (زوقاق - zuxax): کوچه، کولانی ته‌نگه‌به‌ر.
- زقاق** - ا.ص.ع (زه‌غغاق - zexxax): مه‌شکه‌ساز، مه‌شکه‌فروش.
- زقوم** - ا.ع (زه‌غغووم - zexxûm): جوژه رووه‌کیکه، زه‌قنه‌بوت، زه‌قنه، زورتال.
- زک** - ا. (زه‌ک - zek): زاخ.
- زک** - ا. (زه‌ک - zek): خوته و بو‌له.
- زکاب** - ا.مر (زه‌کاب - zekab): مه‌ره‌که‌بی ره‌ش.
- زکات** - ا.ع (زه‌کات - zekat): زه‌کات.
- زکاره** - ص. (زه‌کاره - zekare): که‌له‌ره‌ق، شه‌پروش، سه‌سه‌خت.

خه تا، خزین، نان و داوهدتی زهماوهند.
زلزل - ا.ع (زهلازیل - zelazil): به لاو مسیبهت و تهنگانه.
زلال - ص.ع (زولال - zualal): ساف و زولال، ناوی خوش و زولال.
زلالیه - ا.ع (زولالییه - zualaliye): ناوی چاو.
زلت - ا.ع (زهللت - zellet): خه تا، ههله، خزین، داوهدت و نانی زهماوهند.
زلزال - مص.ع (زیلزال - zilzal): لهرزین، لهرزینی زهوی، بوومهله رزه.
زلزله - مص.ع (زهلهزه - zelzele): بوومهله رزه، زهوی له رزه.
زلزله سنج - ا.مر (زهلهزه سهنج - zelzele senc): ریخته ر، بوومهله رزه پیو.
زلف - ا.ع (زولف - zulf): کهزی، پرچ، گیسو، زولف.
زلفات - ا.ع (زولهفات - zulefat): پله، پایه، نزیک، ههولهتی شهو.
زلفکان - ا.ع (زولفهکان - zulfekan): زولف، گیسو، کهزی، پرچ.
زلفه - ا.ع (زولفه - zulfe): پله و پایه، نزیک، ههولهتی شهو.
زلفه - ا.ع (زهلهفه - zelefe): ههوزی پر، ناو، تهشت، کاسه گه وره.
زلفین - ا.ع (زولفین - zulfîn): تهلقه ریزی ده رگا.
زلق - مص.ع (زهلهغ - zelex): خلیسکان، سوپان، خزین، دهسپهر، خورهحه تکرده به دهست، دهستگان.
زلق - ص.ع (زهلیغ - zelix): خز، خلیسک، پیای تونده ته بیعت، پیای

زکاسه - ا.ع (زوکاسه - zukase): سیخو.
زکام - ا.ع (زوکام - zukam): ههلامهت، پهسیو، پهسیف، ئالامهت.
زکان - ص.فا (زهکان - zekan): پروانه (ژکیدن - jekîden): خوته و بۆله.
زکش - ص.ع (زهکیش - zekîş): زبر و تور.
زکنج - ا.ع (زوکهنج - zukenc): کاسه ی سوالهت.
زکند - ا.ع (زوکهند - zukend): کاسه ی سوالهتی.
زکور - ص.ع (زهکور - zekûr): سپله، پیسکه، دز، خویری.
زکی - ص.ع (زهکیی - zekî): پاک، بیگوناه، خواناس، چاکه کار.
زکیدن - مص.ل (زهکیدن - zekîden): خوته و بۆله، خوتاندن، بۆلاندن له بن لیوانه وه.
زکیه - ص.ع (زهکییه - zekîye): بیگوناه، پاک، چاکه کار، خواناس (بۆمی).
زگال - ا.ع (زوگال - zugal): زوخال، رهژوو، خه لووز.
زگالاب - ا.مر (زوگالاب - zugalab): مه ره که بی رهش (بۆ نووسین).
زگیل - ا.ع (زهگیل - zegîl): بالوکه.
زل - مص.ع (زهلل - zell): خزین، خزینی پی و کهوتن، لادان له ههق و راستی.
زل - ا.ع (زولل - zull): شوینی خزین، شوینی خز، خلیسک.
زلاییه - ا.ع (زهلابیه - zelabîye): زهلابیه، شیرنییه کی تاییه تییه.
زلات - ا.ع (زهلات - zellat): ههله،

بەر له جیماع ئاوی بیتتهوه.

زلل - مص.ع (زلهل - zelel):
خلیسکان، خزین و کهوتن، له ههق و راستی لادان، گوناھ.

زلم - ا.ع (زلهم - zelem): تییری
قومار، جۆره تیرییک بووه تیروپشکیان پیت
کردوو، تییری تیرو پشک.

زلو - ا (زلهو - zelû):
زهروو، زالو.

زلوییا - ا (زلهوییا - zelûbiya):
زلهوییا، جۆره شیرینییه که.

زلول - ص.ع (زلهول - zelûl): زولال،
ئاوی زولال و سازگار.

زله - ا.ع (زلهه - zelle): خزین، سوپان،
خهتا، ههله.

زله - ا (زلهه - zelle): سیسره.
زلیف - ا (زلیف - zelîf): ترس، کینه،
تۆله.

زلیفن - ا (زلیفنه - zelîfen): ترس،
کینه، کهرب، ههپهشه، تۆله.

زلیل - ص.ع (زلهلیل - zelîl): زولال،
ئاوی ساف و سازگار.

زهم - ا (زهم - zem): سهрма، گوشتی
ناودهم.

زماجر - ا.ع (زهماجیر - zemacir):
بانگ و هاوار، دهنگی نهی، بلویر،
قهچیه، سۆزانی.

زمار - مص.ع (زیمار - zimar):
بانگکردنی و شترمر، دهنگی و شترمر.

زمار - ص.ع (زهمار - zemmar):
زورناژهن، نهی ژهن.

زاروغ - ا (زهماروغ - zemmarûx):
قارچک، کارگ.

زماره - ا.ع (زهماره - zemmare):
نای، زورنا.

زمازم - ا.ع (زهمازیم - zemazim):
چیه، نهرمه گۆرانی، دوعا خویندن به
ئهسپایی، قسهکردن له بن لیوانهوه.

زمام - ا.ع (زیمام - zimam):
ههوساران، جلهو.

زامدار - ا.ص (زیمامدار - zimamdar):
پیشهوای قهوم، کهسێ
که جلهوی کاروباری ولاتی له دهستدای.

زمان - ا (زهمان - zeman): وهخت،
گاف، رۆژگار، ئهجهل و مهگ.

زمان - ا.ع (زهمان - zeman): زهمان،
رۆژگار.

زمان خواستن - مص.ل (زهمان خاسته - zeman xasten):
مۆلهت خواستن، دهرفهت خواستن،
مۆلهت خواستن.

زمان دادن - مص.م (زهمان داده - zeman دادن):
مۆلهت دان، وهخت
پێدان.

زمانه - ا (زهمانه - zemane): زهمانه،
رۆژگار.

زمانه - ا.ع (زهمانه - zemane):
ئافهت، خهوش، نوقسانی.

زمانه ساز - ص.ا (زهمانه ساز - zemane saz):
کهسیک خۆی له گهڵ
ههوارزو نشیتوی رۆژگاردان سازیت.

زمترا - ا (زهمهترا - zemetra):
ریشخه، پیت رابواردن.

زمج - ا (زهمهج - zemec): زاخ،
کهتیره.

زمج - ا.ع (زومج - zummec):
نهورهس.

ویردانه‌ی که زهرده‌شتیان له کاتی خوشتن و نان خواردندا له ستایشی خوادا ده‌یخوینن.
زمزم - ا.ع (زهمزه‌م - zemzem): ناوی زۆر، ناوی بیریکه له ته‌نیشتی کابه.
زمزه - مص.ع (زهمزه - zemzeme): ورته ورت، ویردخویندن به ته‌سپایی، چپه‌کردن.
زمستان - ا (زهمیستان - zemistan): زمستان، زمسان.
زمن - ا.ع (زهمه‌ن - zemen): زهمه‌ن، ده‌وران، رۆژگار.
زمن - ص.ع (زهمین - zemin): نو‌قوسان، له جێداکه‌وتوو، زهمینگیر.
زمنج - ا (زیمونج - zimunc): نه‌وره‌س، ته‌یریکی گوشت خۆره له باز بچوو‌کتره.
زمو - ا (زومو - zumû): میچی له دارو گل دروست‌کریاگ، جۆره گولیکه.
زموودن - مص.م (زهموودن - zemûden): نه‌خش و نیگارکردن، زه‌ربا‌ف‌کردن.
زموده - ا.مف (زهمووده - zemûde): نه‌خش و نیگار‌کراو، نه‌خشی‌نراو.
زموور - ا.ع (زوموور - zumûr): ده‌نگ.
زمه - ا (زهمه - zeme): زاخ، شهب.
زمهریر - ا (زهمه‌ریر - zemherîr): زۆر سه‌رما.
زمی - ا (زهمی - zemî): زه‌وی.
زمیاد - ا (زهمیاد - zemyad): ناوی رۆژی ۲۸ی هه‌ر مانگیکی هه‌تاوی، ناوی فریشته‌ی زه‌وییه له تایی‌نی زه‌رده‌شتیدا.
زمیل - ص.ع (زهمیل - zemîl): هاو‌ری، هاو‌کار، هاوسه‌فه‌ر، یارو‌یا‌وه‌ری سه‌فه‌ر، که‌سی له پشتی که‌سیکی تره‌وه

زمجره - ا.ع (زهمجره - zemcere): فریاد، هاوار، شمشال، ژنی سو‌زانی، نای.
زمخت - ص (زوموخت - zumuxt): تورت، توون، درشت، ناهه‌موار، ده‌ست نو‌قاو، پیسکه.
زمخشری - ص.ن (زهمه‌خشهری - zemexşerî): خه‌لکی زهمه‌خشهر (که ناوی گوندیکی خه‌وارزمه).
زمخک - ص (زومو‌خک - zumûxk): نا‌قو‌لا، نا‌هه‌موار، توون، درشت، پیسکه، ره‌زبل.
زمر - مص.ع (زهمر - zembr): نه‌ی لێدان، شمشال‌ژهنین، زور‌نا‌ژهنین.
زمر - ا.ع (زومه‌ر - zumer): گرووپ، جماعت، ده‌سته، تا‌قم، ره‌شه‌ک.
زمرد - ا.ع (زومورود - zumurûd): به‌ردیکی به‌نرخه.
زمردفام - ص (زومورودفام - zumurud fam): که‌سک، سه‌وز، وه‌کو ره‌نگی زومورود.
زمردن‌گار - ا.مر (زومورودنی‌گار - zumurud nigar): شتی‌نقی‌می زومورودی پێوه‌بی.
زمرد‌گیا - ا.مر (زومورود‌گیا - zumurad giya): گیایه‌که.
زمر‌دین - ص.ن (زومورودین - zumurudîn): زومورودی.
زمره - ا.ع (زومه‌ر - zumre): گرووپ، تا‌قم، ده‌سته، جماعت، ره‌شه‌ک.
زمزم - ا (زهمزه‌م - zemzem): نه‌و

سواری ولاخ بی.

زمیل - ص.ع (زومهیل - zumeyl):
لاواز، ترسنوک.

زمین - ا (زهمین - zemîn): زهوی،
زهمین.

زمین - ص.ع (زهمین - zemîn): زهمین
گیر، نوقوسان، له کارکه وتوو، که نفت.

زمین بوس - ص.فا (زهمین بوس -
zemîn bûs): که سیک بۆ ریزنان له
که سیک کی گه وره بکه و پسته سه ر زهوی و
ماچی بکات.

زمین پیمما - ص.فا (زهمین پیمما -
zemîn peyma): گه ریده، مه ساح،
زهوی پتو.

زمین دار - ص.فا (زهمین دار -
zemîndar): خودان زهوی، مه رزه وان.

زمین سنبه - ا.مر (زهمین سونبه -
zemîn sunbe): مله.

زمین شناس - ص.فا (زهمین شیناس -
zemîn şinas): پسپۆر له بواری زهوی
ناسیدا، زه ویشناس.

زمین شناسی - ا.مص (زهمین شیناسی -
zemîn şinasî): جیۆلۆجی، زهوی
ناسی.

زمینگیر - ص.مر (زهمینگیر -
zemîngîr): له جییدا که وتوو، په ک
که وتوو، زه مینگیر، که نفت.

زمین لرزه - ا.مر (زهمین له رزه -
zemîn lerze): بوومه له رزه.

زمینه - ا (زهمینه - zemîne): شتی که
نه خشه ی له سه ر بکیشری، نه خشه، بابه ت،
مه تن.

زمینی - ص.ن (زهمینی - zemînî):

زهوینی، زه مینی.

زن - ا (زن - zen): ژن، جووتی پیاو.
زنا - مص.ع (زینا - zina): گانی
حه رام، زینا.

زنا محصنه - ا.مر (زینا محصنه -
zina' muhesene): زینا له گه ل ژنی
میتردارا.

زنابیر - ا.ع (زنابیر - zenabîr):
زه رگه سه ته، زه رده واله، زه رده زیره،
سپیره مووزه.

زناج - ا (زوناچ - zunnac): باسترمه.
زنادقه - ا.ع (زنادیغه - zenadixe):
زه ندیقان، خوانه ناسان.

زنادیق - ا.ع (زنادیغ - zenadîx):
خوانه ناسان، زه ندیقان.

زونار - ا.ع (زوننار - zunnar):
که مه ریه ندیکی تاییه تی مه سیحیانی ژیر
ده سه لاتی موسلمانانه بۆ ناسینه وه
ده یه ستن.

زنار بند - ص.فا (زوننار به ند -
zunnar bend): که سیک که زوننار له
پشت به ستی.

زنازاده - ص.مر (زینازاده -
zina zade): هه رامزاده، زۆل، بیژ،
بیژی.

زناشوهری - ا.مص (زه ناشوهه ری -
zena şûherî): زه وجین، بوون به ژن و
میترد.

زناشویی - ا.مص (زه ناشویی -
zena şuyî): زه وجین، میترد کردن و ژن
هیئان.

زناکار - ص.فا (زیناکار - zinakar):
زیناکار.

زهنوره کی هه لده گرت و له شهردا به کاری دیتا.

زنبوره - ا (زهنوره - zenbure): جوړه سازیکه له هندستان باوه.

زنبوری - ص.ن (زهنوری - zenbûrî): لؤکس.

زنبه - ا (زنبه - zenbe): گولۍ زهمه ق. **زنبیل** - ا (زنبیل - zenbîl): زهميله، قه وشهر.

زنبیل باف - ص.فا (زنبیل باف - zenbîl baf): زهميله ساز، قه وشهرچن.

زنج - ا (زنج - zenc): که تیره، سه مغی دارو درهختان به تاییه تی درهختی به ردار، جهوی، شيلهی درهختان.

زنج - ا.مص (زنج - zenc): گریه، ناله.

زنج - ا.ع (زنج - zenc): زهنگی، تیره ردهش پیستان.

زنج - مص.ع (زنج - zenec): تینوو بوون.

زنجاب - ا.مر (زنجاب - zincab): جهوی، زیچکاو، سه مغی درهخت که هیشتا وشک نه بوو پیته وه.

زنجار - ا.ع (زنجار - zincar): ژهنگ.

زنجبیل - ا (زنجبیل - zencebîl): زهنجبیل.

زنجبیل شامی - ا.مر (زهنجبیلی شامی - zencebîli şamî): زهنجبیلی شامی.

زنجرف - ا (زهنجرف - zencerf): جیوه.

زنجرو - ا (زهنجیرو - zencirû): عه نزهروت، شيلهی داریکی درکاوییه بو.

دهرمان دهشی.

زنجره - ا (زهنجره - zencere): سیسرک.

زنانه - ق.ص (زنانه - zenane): ژنانه، ژن ئاسا.

زنباره - ص (زنباره - zenbare): ژنباز، عاشقه ژن.

زنبارگی - ا.مص (زن باره گی - zenbaregî): ژنبازی.

زنبه - ا (زنبه - zenber): دهسته به ره.

زنبه - ا.ع (زنبه - zenber): شیر.

زنبه - ص.ع (زنبه - zhubur): حازر وه لام، چوست و چاپوک.

زنبوک - ا.ع (زنبوک - zunburuk): زهميله کی سه عات، سپرینگ، سپرینگی سه عات.

زنبوری - ا.ص (زنبه ری - zenberî): که شتی گه ووه، پیاوی زخور تی گران.

زنبغل - ا (زنبه غل - zenbexel): پروانه (زابگر - zabger).

زنبق - ا.ع (زنبه غ - zenbex): گولۍ زهمه ق.

زنبلغ - ا (زنبه لوغ - zenbelux): پروانه (زابگر - zabger).

زن بمزد - ص.مر (زن بی موزد - zen bimuzd): پیاوی دهیوس، پیاوی به پاره ژنی خوۍ به گانیدا.

زنبور - ا.ع (زوبنور - zunbûr): زهرده زیره، زهرگه ته، زهرده وال، سپره مووزه.

زنبور عسل - ا.مر (زنبوری ته سل - zenbûrî esel): میتش ههنگ.

زنبورک - ا (زنبورک - zenbûrek): جوړه په یکانیک بووه، زهمبته کی سه عات.

زنبورکچی - ا.ص (زنبورکچی - zenbûrekçi): سه رباژی که به وشتر

زنجفر - ا.ع (زینجه‌فر - zincefr):
جیوه، جهوی.

زنجه - ا.مص (زنجه - zence): گریه و زاری، زه‌حیری، دیزانتری، ژانه سک.

زنجیدن - ا.مص (زنجیدن - zencîden): گریان، نالین.

زنجیر - ا.ع (زنجیر - zencîr): زنجیر.

زنجیربان - ا.ص (زنجیربان - zencîrban): زنجیره‌وان، زیندانه‌وانی ماموری کوټ و زنجیرکردنی تۆمه‌تبار و مه‌حکومان.

زنجیرگر - ا.ص (زنجیرگر - zencîrger): زنجیرساز، که‌سیک که زنجیر دروست بکات.

زنجیره - ا.ع (زنجیره - zencîre): زنجیره.

زنجیری - ا.ص (زنجیری - zencîrî): شیتی زنجیرکراو.

زنجک - ا.ص (زنجک - zençek): سۆزانی، قه‌چپه.

زنخ - ا.ع (زنخ - zenex): چه‌نه، چه‌ناگه.

زنخ زدن - ا.مص (زنخ زدن - zenex zeden): چه‌نه‌بازی، هرزه‌ویتی، هه‌له‌وهری.

زنخدان - ا.مر (زنخدان - zenexdan): چه‌ناگه، ژیرچه‌ناگه.

زند - ا.ع (زند - zend): به‌رده‌ستی، چه‌خماخ، سه‌ره‌زووت.

زند - ا.ع (زند - zend): قۆل.

زند - ا.ع (زند - zend): شهر و شروقه، شهر و شروقه‌ی کتییی تایینی زهرده‌شتی، تهرجه‌مه‌ی په‌له‌وی ئاویتستا که له زهمانی ساسانییه‌کاندا ئه‌نجام درا.

زند - ا.ص (زند - zend): گه‌وره، مه‌زن، به‌هیتزو به‌توانا.

زند - ا.ع (زند - zend): یه‌کیکه له تایفه کورده‌کانی ئیران ئاکنجی ده‌ورو به‌ری مه‌لایر، نادرشا هه‌ندیکی ره‌هه‌نده‌ی خۆراسان کرد، پاش کوشتنی نادرشا، که‌ریم خانی گه‌راندنییه‌وه بو مه‌لایر.

زندان - ا.ع (زندان - zindan): به‌ندیخانه، چه‌پسخانه، زیندان.

زندانبان - ا.ع (زندانبان - zindanban): زیندانه‌وان، پاسه‌وانی چه‌پسخانه.

زندان سگندر - ا.مر (زندان سگندر - zindani sikender): زیندانی ئه‌سکه‌نده‌ر، له قه‌بیکه له کۆنا له شاری یه‌زد نراوه.

زندانی - ا.ص (زندانی - zindanî): چه‌پس، به‌ندی، به‌نداو، چه‌پسکراو.

زنداور - ا.ص (زنداور - zendaver): چه‌لال، ره‌وا.

زندبار - ا.ص (زندبار - zendbar): چه‌یوانی بی وه‌ی وه‌کو چیل و په‌زو...

زندباف - ا.ص (زندباف - zendbaf): پیشه‌وای زهرده‌شتی، بولبول، هوزار، بالنده‌ی خوش ئاواز.

زندخوان - ا.ص (زندخوان - zend xan): زه‌ندخوان، که‌سی کتییی زه‌ند بخویتی، پیشه‌وای زهرده‌شتی، بولبول، هوزار، هه‌ر بالنده‌یه‌کی خوش ئاواز.

زندقه - ا.ع (زندقه - zendexe): زه‌ندیقی، بیتدینی، خوانه‌ناسی، به‌رواله‌ت ئیماندارو له ناخا بیتدین.

زندگانی - ا.مص (زندگانی - zindeganî): ژیان، ته‌مه‌ن، بژیوی.

- زندلاف** - ا.ص (زندلاف - zendlaf): زندهخوان، بولبول، پیشه‌وای زهرده‌شتی.
- زندنیجی** - ص.ل (زندنیجی - zendnîcî): سه‌روپیچ، شاشک، میزهر.
- زندواست** - ا.م (زندواست - zendû 'ust): زهندو ئاویستا.
- زندواف** - ا.ص (زندواف - zendvaf): زندهخوان، (بروانه زندباف).
- زن دوست** - ص.م (زن دوست - zendûst): می‌باز، ژنباز.
- زنده** - ص (زنده - zinde): زیندوو، زینه‌وهر، گیانله‌به‌ر.
- زنده‌بگور** - ص.م (زنده‌بگور - zinde bigûr): زنده به‌گور، زنده به چال، که‌سیک به ناچاری له کونجیکا ئاکنجی بی.
- زنده‌پیل** - ا.م (زنده‌پیل - zindepîl): فیله‌ته‌ن، فیلی گه‌وره.
- زنده‌دل** - ص.م (زنده‌دل - zindedil): دل زیندوو، شاد، خوشحال، دل روون.
- زندیق** - ص.ع (زندیق - zindîx): زه‌ندیق، بیدین، کافر، به‌روالته باوه‌ردارو له‌ناخا بیدین.
- زندیک** - ص (زندیک - zendîk): بیتی دین، له کونا ههر که‌سیک په‌یره‌وی ئایینی مانای کردبا به‌زه‌ندیق له قه‌لهم ده‌درا، هه‌روه‌ها مه‌زده‌کو په‌یره‌وانی مه‌زده‌کیش زه‌ندیق بوون.
- زنقه** - ا.ع (زنقه - zenexe): کوچه‌و کولانی باریک و ته‌نگ، رچه‌پتی به‌ینی ریزه دارخورما.
- زنک** - ا (زنک - zenek): ژنۆکه، ژنی
- بچووک**.
- زنگ** - ا (زنگ - zeng): ژه‌نگ.
- زنگ** - ا (زنگ - zeng): زه‌نگوله‌ی ملی ئاژهلان، زه‌نگی ده‌رگای مالان.
- زنگ** - ا (زنگ - zeng): ژه‌نگ، نه‌خوشییه‌که تووشی رووه‌کان ده‌بی.
- زنگار** - (زنگار - zengar): ئوکسیدی مس، ژه‌نگ.
- زنگارفام** - ص (زنگارفام - zengar fam): ژه‌نگ ئاسا، ئامال سه‌وز، سه‌وزباو.
- زنگارگون** - ص (زنگارگون - zengar gûn): سه‌وز ره‌نگ.
- زنگار معدنی** - ا.م (زنگاری مه‌ئده‌نی - zengarî me'denî): زاخی سه‌وز.
- زنگاری** - ص.ن (زنگاری - zengarî): ژه‌نگن.
- زنگال** - ا (زنگال - zengal): زه‌نگال، به‌له‌ک پیچ، پوزه‌وانه.
- زنگاهن** - ا.م (زنگاهن - zengahen): ئوکسیدی ئاسن، ژه‌نگ.
- زنگدان** - ا.م (زنگدان - zengdan): زه‌نگوله.
- زنگ گندم** - ا.م (زنگی گه‌ندوم - zengî gendûm): ژه‌نگی گه‌نم، نه‌خوشییه‌که تووشی گه‌نم ده‌بی.
- زنگل** - ا (زنگول - zengul): زه‌نگوله.
- زنگله** - ا (زنگوله - zengule): زه‌نگوله.
- زنگلیچه** - ا (زنگولیچه - zengulîçe): زه‌نگوله.
- زنگنه** - ا (زنگه‌نه - zengene): تایفه‌یه‌کی کورده له ئیران و له عیراق هه‌ن.

- زنگوله** - ا(زنگوله - zengûle): زهنگوله، پاوانه‌ی مندال.
- زنگی** - ص.ن(زنگی - zengi): رهش پیست.
- زنگیچه** - ا(زنگیچه - zengiçe): تانیسک، قونانسک.
- زنگی دارو** - ا.م.ر(زنگی دارو - zengi darû): جوړه رووه‌کیکه بو دهرمان به‌کار ده‌برئ.
- زونج** - ا.ع(زونج - zunûc): رهش پیستان.
- زنودن** - مص.ل(زنودن - zenûden): نالین، گریان، هاوارکردن.
- زنویه** - ا.مص(زنویه - zenûye): ناله، گریان، لورده‌ی سه‌گ، قوروسکه‌ی سه‌گ.
- زنوییدن** - مص.ل(زنوییدن - zenûyîden): قروسکان.
- زنهار** - ا(زنهار - zinhar): زینهار، ده‌خیل که‌وتن، په‌نا، به‌لین و په‌یمان، په‌نابردنه به‌ر که‌سپیک.
- زنهار خوار** - ص.فا(زنهار خوار - zinhar xar): په‌یمان شکین.
- زنهار خوردن** - مص.ل(زنهار خوردن - zinhar xûrden): په‌یمان شکان.
- زنهاردار** - ص.فا(زنهاردار - zinhardar): وه‌فادار، به‌ئه‌مه‌ک، که‌سپیک په‌نای هه‌بی یان په‌ناداربی.
- زنهاری** - ص(زنهاری - zinharî): خودان په‌یمان، که‌سپیک ئه‌مان و په‌نابخوازی.
- زنیان** - ا(زنیان - zinyan): جوړه رووه‌کیکه بو دهرمانیش ده‌شیت.
- زنینه** - ص.ن(زنینه - zenîne): ژنانه، شتی که‌ شایسته و لایه‌قی ژن بی.
- زو** - ا(زهو - zew): ده‌ریا.
- زوائد** - ا.ع(زه‌فائید - zeva'id): زیاده.
- زوابع** - ا.ع(زه‌فابیع - zevabi'): به‌لاو دژواربیان، گه‌رداو.
- زواده** - ا(زه‌فاده - zevade): زاد، زه‌واد، تویشو، تویشویه‌ره.
- زوار** - ا.ص(زه‌فار - zavar): خزمه‌تکار، که‌سپیک که‌ خزمه‌تی نه‌خوش یان زیندانیان بکات.
- زوار** - ص.ع(زه‌فشار - zevvar): زیاره‌تکار، که‌سپیک که‌ زیاره‌تی شوینه پیروژه‌کان بکات.
- زوار** - ا.ع(زو‌فشار - zuvvar): زیاره‌تکاران.
- زوار** - ا.ع(زیفار - zivar): بنزگ.
- زوارق** - ا.ع(زه‌فاریخ - zavarîx): به‌لم، قایق.
- زوال** - مص.ع(زه‌فال - zeval): نه‌مان.
- زوال پزیرفتن** - مص.ل(زه‌فال په‌زیروفته‌ن - zeval pezirûften): له‌نی‌وچوون، نه‌مان.
- زواله** - ا(زه‌فاله - zevale): گونکی هه‌ویر، گلا‌هه‌ک.
- زوامل** - ا.ع(زه‌فامیل - zevamil): حه‌یوانی باره‌به‌ر.
- زوان** - ا(زه‌فان - zevan): زمان.
- زوان** - ا(زیشان - zivan): زیوان، مرؤر.
- زوانه** - ا(زه‌فانه - zevane): زمانه.

زووتر، خیراتر، له زتر.
زودجنب - ص. فا (زود جنب -
 zûd cunb): به پاپه پ.
زودخشم - ص. مر (زود خشم -
 zûdxeşm): تونده ته بیعت.
زودخیز - ص. فا (زود خیز -
 zûdxîz): زووراب، که سی زو له خه و رابی،
 خزمه تکار.
زودرس - ص. فا (زود رس -
 zûdres): میوه ی زو رهس، که سی زو بگاته جی.
زودرنج - ص. مر (زود رنج -
 zûdrenc): دلناسک، که سی زو
 برنجی.
زودگز - ص. فا (زود گز -
 zûdguzer): تیرتیه پ.
زودیاب - ص. فا (زود یاب -
 zûd yab): تیرثام، زهین روون، زووحالی.
زور - ا (زور - zûr): زور و لیم، هیز،
 توانا، گوشار.
زور - ا (زور - zewr): ئاوی که به
 دهستی موغیک پاک و پیرو زکرای.
زور - ا. ص (زور - zavar): بالا.
زور - ا. ع (زور - zûr): درو، بوختان،
 شهریک پیداکردن بو خوا.
زوراء - ا. ع (زوراء - zewra): بیبری
 قول، کهوان، قهدهح، شاری به غذا.
زورآزما - ص. فا (زورآزما -
 zûr azima): زوره زمی، پالاهوان،
 زورانبازی.
زورآور - ص. فا (زورآفر - zûr aver):
 زورداری، به هیز، پالاهوان، زورداری له
 که سی.

زواه - ا (زیشاه - zivah): خواردنی
 زیندانیان.
زویا - ا. ع (زه فایا - zevaya): گوشه،
 کونج.
زوبع - ا. ص. ع (زهوبه - zewbe):
 خویری، نرم، کول، شهیتان، نه هریمن.
زوبعه - ا. ع (زهوبه - zewbe'e):
 گهرداو، باهوز.
زوبین - ا (زوبین - zûbîn): کورته نیه.
زوتر - ق. ص (زوتر - zûter): زووتر.
زوج - ا. ع (زوج - zewc): جوت،
 میتر، شو، هاسه ر.
زوجات - ا. ع (زوجات - zewcat):
 ژنان، هاسه ری پیو.
زوجه - ا. ع (زوجه - zewce): ژن.
زوجین - ا. ع (زوجهین - zewceyîn):
 ژن و میتر، جوت.
زوخ - ا (زوخ - zûx): بالوکه.
زود - ق. ص (زود - zûd): زو، خیرا،
 له زوپه له.
زود آشنا - ص. مر (زود آشنا -
 zûd aşna): که سی زو بی به
 دوست و ناشنای که سی.
زودانداز - ا. ص (زود انداز -
 zûd endaz): شیعو قسه یه که
 خیرا و بی دامن و رامن بگوتی.
زودباور - ص. مر (زود باور -
 zûd baver): خوشباور، ساکارو زو
 باور.
زودپز - ص. مر (زود پز - zûd pez):
 به کلوک.
زودتر - ق. ص (زودتر - zûdter):

زوفرا - ا (زهوفهرا - zewfera): جوړه رووه کيځکه.

زوفرین - ا (زوفـرین - zûfrîn): ته لقه پيژ.

زولانه - ا (زهولانه - zewlane): کوټ و زنجیر، پيښه.

زون - ا.ع (زوون - zûn): بت، سـهـنـهـم.

زون - ا (زوون - zûn): بهش.

زون - ص.ع (زيښهـن - ziven): کورته بالا.

زونج - ا (زهښـنـج - zevenk): باسـتـرمـه.

زونک - ص.ع (زهښـنـک - zevenk): کوله بالا، که سيک به نازو ته که بور ری بکاو خوی به گوره بزانی.

زونکل - ص.ع (زهښـنـکل - zevenkel): کورته بالا.

زوهمند - ص (زوهـمـنـد - zûhmend): دره ختی زهلام و گوره.

زويج - ا (زهښـيـج - zevîc): باسـتـرمـه.

زه - ا (زيهـ - zih): ثافه رين.

زه - ا (زيهـ - zih): ژيی کـهـوان، ژيی ساز.

زه - ا (زيهـ - zih): چکانی ټاو له درزی شتيکه وه.

زه - ا (زيهـ - zih): پز، منال.

زهاب - ا.مر (زيهـاب - zihab): درزی باريک که ټاوی لی بی.

زهاد - ا.ع (زوهـهـاد - zuhhad): خواناسان، خواپه رستان.

زهادت - مص.ع (زهـهـادت - zehadet): خواپه رستی، گوئی نه دان به دنیا.

زور آوردن - مص.م (زور ئاښـهـردن - zûr averden): زولـمـکـردن، ته عه داگردن.

زورخانه - ا.مر (زورخانه - zûrxane): زورخانه، شويی تاييه ت به جوړه کانی وهرزی کون.

زورفین - ا (زورفـین - zûrfîn): ته لقه پيژي ده رگا.

زورق - ا.ع (زهـورـغ - zewrex): به له م، قايغ.

زورگریدن - مص.م (زورکـهـردن - zûrkerden): هیښه کارهینان، زولم و ته عه داگردن.

زورگفتن - مص.م (زورگـوـفـتـن - zûr guften): که سيک به ناهه ق ناچار بکری به قه بولکردنی کاریک.

زورمند - ص (زورمـنـد - zûrmend): به هیښ.

زورنیم - ا (زهښـهـرنیم - zever nim): پارچه یه که بؤ جوانی له پستی یاخه ی جلی ده نین، زنجاف.

زورین - ص.ن (زهښـهـرین - zeverîn): به رزی.

زوزه - ا (زوزه - zûze): قـرـوسـکـه ی سهگ، لوره ی سهگ.

زوش - ص.ع (زهـوش - zewş): ناکه س به چه، به نده ی له گام، بی زاخ.

زوش - ص (زووش - zûş): تـوـپـه، به دخو، تونده ته بیعت.

زوغ - ا (زووغ - zûx): رووبار، روخانه، جوگه، سه فرا.

زوبا - ا (زوبا - zûfa): جوړه رووه کيځکه بؤ دهرمانیش به کاردی.

زهار - ا (زیهار - zihar): به رموسلدان.
زهار - ص.ع (زههار - zehhar):
 دره وشاوه، به بریق و باق.
زهانیدن - مص.م (زیهانیدن - zihanîden): گه وره کردنه وهی درزیک تا ئاوی لی بی.
زهتاب - زیهتاب - ا.ص (زیهتاب - zihatab): سیرمه ساز.
زهده - مص.ع (زوهده - zuhd):
 خواپه رستن، پشتکردنه دنیاو رووکردنه عیبادهت.
زهدان - ا.مر (زیهدان - zihdan):
 مندالان، پزدان.
زهر - ا (زهر - zehr): زهر.
زهر - ا.ع (زهر - zehr): شکوفه، پژو،
 چه کهره، گول.
زهراء - ص.ع (زهراء - zehra):
 دره خشان، رووگهش، رووخوش، لهقه بی
 فاتیمه کیچی پیغهمبه ره (د.خ).
زهراپ - ا.مر (زهراپ - zehrab):
 زهراو، ئاوی زهراوی بی، میز و پیشاو.
زهراپه - ا.مر (زهراپه - zehrabe):
 زهراو، توکسین.
زهرآگین - ص (زهر آگین - zehr agîn):
 زهراوی، ئاویته به زهر.
زهرآلود - ص.مف (زهر آلود - zehr alûd):
 زهراوی، ئاویته به زهر.
زهرامیغ - ص.مف (زهرامیغ - zehr amîx):
 زهراوی، ئاویته به زهر، زهرئامیز.
زهرباد - ا.مر (زهرباد - zehr bad):
 دیفتری.

زهرچشم - ا.مر (زهرچشم - zehr çeşm):
 مؤره.
زهرخند - ا.مر (زهرخند - zehr xend):
 ژارخن، پیکه نین بهرق و غه زه به وه.
زهردارو - ا.مر (زهردارو - zehr darû):
 مؤرفین، دهرمانی دژه ژار.
زهرگیا - ا.مر (زهرگییا - zehrgîya):
 گیای زهردار.
زهرمههره - ا.مر (زهرمههره - zehr muhre):
 بهرد دژی زهر.
زهرناک - ص (زهرناک - zehrnak):
 زهردار، زهراوی.
زهروی - ص.ن (زوه رهقی - zuhrevî):
 سوزنهک و سیفلیس، زوهری خواوهندی
 ئەشق.
زهره - ا.ع (زههره - zehre):
 شکوفه، گول.
زهره - ا.ع (زههره - zuhre):
 زوهره، ناهید، قینۆس، ئەستیره کی گه پۆکه به
 ملیۆنان کیلۆمه تر له زهوییه وه دووره.
زهره - ا (زههره - zehre):
 زراو.
زهزاد - ا.مر (زهزاد - zihzad):
 مال و مندال، فهرزن و ئەولاد، نه وه.
زهزدن - مص.ل.ع (زهزدن - zihzedn):
 له په لوپۆکه وتن به هوئی بی
 توانایی و ماندوو بونه وه، خۆدزینه وه.
زهش - ا.مص (زیهیش - zihîş):
 زاین.
زهشت - ا (زیهشت - zihîşt):
 هه ناسه.
زهفت - ا.ع (زههفت - zeheft):
 گورج و گول، چوست و چالاک.
زهک - ا (زیههک - zihek):
 زهک، هوهل شیری پاش زاینی چیل یان مه پ.

زهی - (زیهی - zihî): ئافه‌رین، سحەت
خۆش، دەست خۆش.

زهیدن - مص. ل. (زهیددن - zihîden):
 زاین، منالیبون، ئاوجۆران.
زی - (زی - Zî): نزیك، لا، هه‌دو
 ته‌ندازه.

زی - ا.ع (زی - ZI): جوڑی پوڻاڪ، شپوه، شپوهی جل و بهرگ.

زيات - ا.ص.ع (زهيات - zeyyat):
روڻفروش.

زیاد - ص (زییاد - ziyad): زۆر، فره.
زیادات - ا.ع (زییادات - ziyadat):

زیاده. (زیاده - مص. ع) (زیاده - ziyade):
زۆریوون، فره‌بوون.

زیاده روی - ا.مص (زیاده روی -
(ziyade revî): زیاده روی، له ئەندازه

دهرچوون.
زيارت - مص. ع (زييارهت - ziyaret):

زیارتگاه - ۱. مر (زیارتگاه -

زیارت نامه - امر (زیارت نامه - مہرقہ دی والی و پیواچکان۔ زیارت گاہ، مہزارگہ،

(ziyaret name): ئۇ دوعايانەى لى
زىارەتى پىا وچاكاندا دىخوئىرى.

زیاف - ا.ع (زیاف - ziyaf): گونا، بی
 ئەدەبی، ھەتیوچەیی، ناکەس بەچە.

زیاف- ص.ع (زه ییاف- zeyyaf): شیرى درنده، لوتبه رزى، رویشتنى به نازو

غرور.

زیان - ا (زیان - zıyan): زیان، زهره‌ر،

کہم و کہسر، نوقسانے۔

- زیان** - ص. فا (زییان - zıyan): زیان.
- زیان آور** - ص. فا (زییان ئاوه‌ر - zıyan aver): موزیر، زیانگه‌یه‌نەر.
- زیانکار** - ص. فا (زییانکار - zıyankar): زهره‌رمه‌ند، خه‌ساره‌تمه‌ند.
- زیانگر** - ص. فا (زییان گهر - zıyanger): زهره‌رمه‌ند، خه‌ساره‌تمه‌ن.
- زیب** - ا (زیب - zîb): خشل، ئارایش.
- زیبا** - ص (زیبا - zîba): جوان، خشکۆک.
- زیبارو** - ص. مر (زیبارو - zîbarû): خشکۆک، قشت، قشتیله، جوان.
- زیبان** - ص. فا (زیبان - zîban): خشکۆک، زیبا.
- زیبال** - ص (زیبال - zîbal): ئه‌سپو هپستری خوشبه‌ز.
- زیبایی شناسی** - ا. مص (زیبایی شناسی - zîbayî şınasî): ئه‌ستاتیکا.
- زیبق** - ا. ع (زیبه‌غ - zeybex): جیوه.
- زیبیدن** - مص. ل (زیبیده‌ن - zîbîden): شایسته‌بوون، لیها‌تن.
- زیبنده** - ا. فا (زیبه‌نده - zîbende): شایسته، جوان.
- زیپ** - ا. انگل (زیپ - zîp): زنجیری جلو به‌رگ.
- زیپیلین** - ا (زیپیلین - zîpilîn): بالۆن.
- زیت** - ا. ع (زهیت - zeyt): روڤ، زهیت.
- زیتون** - ا. ع (زهیتوون - zeytûn): داری زهیتوون، به‌ری داری زهیتوون.
- زیتون تلخ** - ا. مر (زهیتوونی ته‌لخ - zeytûni telx): جوړه دره‌ختیکه، سنجد.
- زیج** - ا (زیج - zîc): می‌توودی ئه‌ستیره‌ناسی.
- زیج** - ص (زیج - zîc): چوست و چالاک، زیتله‌و روح سووک.
- زیجک** - ا (زیجه‌ک - zîcek): باستمه، جوړه خواردنیکه.
- زیخ** - مص. ع (زه‌یخ - zeyx): سته‌م کردن، زولم کردن.
- زید** - مص. ع (زه‌ید - zeyd): ناوه بو پیاوان، زیادبوون.
- زیدیه** - ا. ع (زه‌یدییه - zeydîye): تیره‌یه‌کی شیعه‌ن که باوه‌ریان به ئیمامه‌تی زه‌یدی کوری زه‌ینه‌ل عابدینه.
- زیر** - ا (زیر - zîr): بن، ژیر.
- زیر** - ا. ص (زیر - zîr): زیل، ده‌نگی نرم و ناسک، ده‌نگی باریک.
- زیرا** - (زیرا - zîra): چونکه، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی.
- زیراب** - ا. مر (زیراب - zîrab): زیراب.
- زیرافکن** - ا. مر (زیرئه‌فکه‌ن - zîrefken): رایه‌خ، دۆشه‌ک، فهرش.
- زیرانداز** - ا. مر (زیرئه‌نداز - zîrendaz): رایه‌خ، دۆشه‌ک، فهرش.
- زیربا** - ا. مر (زیربا - zîrba): شو‌ربایه‌ک که زیره‌ی تی کرابی.
- زیربار رفتن** - مص. ل (زیربار ره‌فته‌ن - zîrbar reften): چونه ژیربار، له ئه‌ستوگرنتی کاریک به ناچاری.
- زیرپاکشیدن** - مص. م (زیرپاکه‌شیده‌ن - zîrpa keşîden): قسه لی ده‌ره‌ینان به فروفتل.
- زیرپوش** - ا. مر (زیرپوش - zîrpûş): ژیرکراس، فانیله‌ی ژیره‌وه.

- زیرپیراهن - ا.مر (زیرپیراهن - زیرپیراهن): زیرپیراهن، فانیله‌ی ژیره‌وه.
- زیرتنگ - ا.مر (زیرتنگ - زیرتنگ): زیرتنگ - ا.مر (زیر جامه - زیر جامه): جلی ژیره‌وه.
- زیرچاق - ا.ص (زیرچاق - زیرچاق): گوپرایه‌ل.
- زیردریایی - ا.مر (زیر دریایی - زیر دریایی): که‌شتی بچووک‌ی جه‌نگی که هم له ژیر تاو و هم له‌سه‌ر تاو پروات (غ‌واسه).
- زیرده‌ست - ص.مر (زیرده‌ست - زیرده‌ست): زه‌لیل، ژیر چه‌پوکه، گوپرایه‌ل، ژیر ده‌ست، که‌سیک له ژیر ده‌ستی که‌سیک‌دا کار بکات.
- زیرده‌ستی - ا.مر (زیر ده‌ستی - زیر ده‌ستی): قاپی به‌ده‌کی به‌ده‌ست.
- زیرزار - ا.ص (زیرزار - زیرزار): زیروهور، گریه‌و ناله‌ی به‌سۆز.
- زیرزبانی - ا.مر (زیرزبانی - زیرزبانی): چیه، دیارییه‌که شه‌وی په‌رده زاوا ده‌یداته بووک تابیتته قسه.
- زیرزمین - ا.مر (زیرزمین - زیرزمین): ژیرزمین، ژیرخان، سه‌رداب.
- زیرزمینی - ص.ن (زیرزمینی - زیرزمینی): ژیرزمینی، هر شتی له ژیر زه‌وی دای، نه‌پینی.
- زیرسازی - ا.مص (زیرسازی - زیرسازی): هم‌موارکردن و به‌ردرژکردنی جاده‌و په‌ستانه‌وه‌ی بۆ قیرتاوکردن.
- زیرفون - ا. (زیرفون - زیرفون): زه‌یزه‌فون،
- (جوړه دره‌ختیکه).
- زیرک - ص (زیرک - زیرک): زیرک، زیرنگ، هوشیار، زانیار، ناقل، به‌ئاوه‌ز.
- زیرکسار - ص.مر (زیرکسار - زیرکسار): زه‌ین روژن، تیژفام، زرنک، زیرک.
- زیرکونیوم - ا.فر (زیرکونیوم - زیرکونیوم): جوړه کانزایه‌که، ستیل.
- زیرگاه - ا.مر (زیرگاه - زیرگاه): کورسی، ته‌خت، چوارپایه.
- زیرلب - ا.مر (زیرلب - زیرلب): چیه، قسه‌کردن له‌بن لیوانه‌وه.
- زیرنگین - ا.مر (زیرنگین - زیرنگین): شتی که له ژیر فرمانی که‌سیک‌دا.
- زیروا - ا.مر (زیروا - زیروا): شوربایه‌ک که زیره‌ی تپداپی.
- زیروبالا - ا.مر (زیروبالا - زیروبالا): قسه‌ی هه‌له‌ق و مه‌له‌ق، به‌رزو نزم.
- زیرورو - ا.مر (زیرورو - زیرورو): ژیروبان، تیکه‌لو پیکه‌لکردن.
- زیروزیر - ا.مر (زیروزیر - زیروزیر): ویرانکردن.
- زیره - ا. (زیره - زیره): زیره، (رووه‌کپکه).
- زیره - ا. (زیره - زیره): به‌شی ژیره‌وه‌ی شتی، ژیر، بن.
- زیره‌با - ا.مر (زیره‌با - زیره‌با): شوربایه‌ک له زیره‌ی تی کرابی.
- زیرین - ص.ن (زیرین - زیرین): ژیرین، بنه‌وه.
- زیز - ا.ع (زیز - زیز): سیسرکه، جیک‌جیکه، زیک‌زیکه.

زیزفون - ا.ع (زهیزهفون - zeyzefûn):
زهیزهفون، جوړه درهختیکه.

زیست - ا.مص (زیست - zîst): ژیان.

زیست سنجی - ا.مص (زیست سنجی - zîst sencî): لایه‌نیکه له‌ژیانناسی و

زینده‌ورزانی.

زیست شناسی - ا.مص (زیست شناسی - zîst şînasî): بایولوژی، زینده‌ورزانی.

زیستن - ا.مص.ل (زیستن - zîsten): ژیان.

زیغ - ا (زیغ - zîx): حسیر، زیلو.

زیغ - ا.مص.ع (زه‌یغ - zeyx): هه‌لگه‌رانه‌وه له راستی، گومان و دوودلی، لادان له هق و راستی، که‌شکول.

زیغال - ا (زیغال - zîxal): که‌شکول، باده‌ی شه‌رابخوری.

زیغگر - ا.ص (زیغگر - zîrxger): حسیرساز، حسیرچن.

زیف - ا (زیف - zîf): کوناح، بی‌نده‌بی.

زیف - ا.ع (زه‌یف - zeyf): پاره‌ی قه‌لپ، زپرو زیوی غه‌شدار.

زیف - ا.ع (زه‌یف - zeyf): پله‌ی نه‌رده‌وان، پشته‌وانه، پاله‌وانه.

زیگ - ا (زیگ - zîg): زیت‌ه‌له و روح سووک، گورج و گول.

زیگزاگ - ا.فر (زیگزاگ - zîgzag): زیکزاک.

زیلو - ا (زیلو - zîlû): به‌ره، گلیم، په‌لاسی له ده‌زووی لوکه دروستکراو.

زیلوچه - ا (زیلوچه - zîlûçe): گلیم، به‌رؤکه.

زیماز - ا.فر (زیماز - zîmaz): نه‌نیمیکه

له ناو خه‌میره‌ی بیرهدا.

زین - ا (زین - zîn): زین.

زین - ا.مص.ع (زه‌ین - zeyîn): رازاندنه‌وه، چاکه‌کردن.

زین افزار - ا.مر (زین افزار - zîn efzar): زین و تاقم زین.

زینانه - ا (زینانه - zînane): کونجی.

زینب - ا.ع (زه‌ینب - zeyneb): ترسنوک، جوړه درهختیکه، ناو‌یکي ژتانه‌یه.

زین پوش - ا.مر (زین پوش - zînpûş): سه‌رزین، زین پوش، سه‌ر جلی زین.

زینت - ا.ع (زینت - zînet): خشل، شتی خورازاندنه‌وه.

زینک - ا.فر (زینک - zînk): زینگ.

زین کوده - ا.مر (زین کوده - zînkûde): قه‌لبوسی زین.

زین کوهه - ا.مر (زین کوهه - zîn kûhe): قه‌لبوز.

زین گر - ا.ص (زین گر - zînger): سه‌راج.

زین و برگ - ا.مر (زین و برگ - zîn û berg): زین و تاقم زین.

زینه - ا (زینه - zîne): پله، نه‌رده‌وان.

زینهار - ا (زینهار - zînhar): زینهار.

زینیان - ا (زینیان - zînyan): کونجی.

زیور - ا (زیقه‌ر - zîver): زینه‌ت و خشل و زپرو زیو.

ژ- حر (ژ- j):

پیتی چواردیه می ئه لغبای فارسییه، له حیسابی رسته دا شوینی نییه، لئ له کاتی پیوستدا به (زا) هه ساو ده کړئ و ده کاته ژماره (۷).

ژاژ- (ژاژ- jaz): جوړه روکه کیکه، قسه ی پوچ، قسه ی قوړ.

ژاخا- ص. فا (ژاخا- Jajxa): هه رزه ویت، هه له وه.

ژاخایی- ا. مص (ژاخایی- Jajxayî): هه له وه پری، هه رزه گوپی.

ژاژک- (ژاژوک- Jajuk): لوییا.

ژاژومک- (ژاژومک- jajûmek): لوییا.

ژاژه- (ژاژه- jaje): ژاوه ژاو، جاوه جاو، قسه ی بئ سه روبه ر.

ژاخر- (ژاخر- jaxer): زیقه توره، چیکلدان، سیقه توره.

ژاکت- ا. فر (ژاکت- jakit): چاکه ت.

ژالاپ- ا. فر (ژالاپ- jalap): جوړه رووه کیکه خوه له واسه.

ژاله- (ژاله- jale):

سارد و وشک، شه ونم، ئاونگ، ته رزه، باران.

ژاله- (ژاله- jale): لۆتکه.

ژامبون- ا. فر (ژامبون- jambûn): گوشتی سوپرکراوی به راز (ران یان شان یان ده ست).

ژاندارم- ا. فر (ژاندارم- jandarm): جه ندرمه، سه ربازیک که به پرسی پاراستنی زه بت و ره بتی ریگا و بانانی ده رتی شار بئ.

ژاندارمیری- ا. فر (ژاندارمیری- jandarmirî): کاروباری ریگا و بانانی ده رتی شاران..

ژانویه- ا. فر (ژانویه- janvîye): کانوونی دووهم.

ژانوفیزیک- ا. فر (ژانوفیزیک- jiyufîzîk): جیوفیزیک، زانستی جوگرافیای فیزیکی.

ژئولوژی- ا. فر (ژئولوژی- jiyulujî): جیولوجی، زه وی ناسی.

ژتون - ا. فر (ژیتون - jitûn): پوله کییکه له قومارا له جیاتی پاره داده نرئ.
ژخ - ا (ژهخ - jex): بانگو هاواری خه مین، ئاوازی خه ماوی.
ژخار - ا (ژهخار - jexar): سهختی، قایی، فریادو هاواری سامناک.
ژد - ا (ژد - jed): سه مگی درهختان، که تیره.
ژدوار - ا (ژهدوار - jedvar): ریشه ی گیایه که بۆ دهرمان دهشی.
ژرسه - ا. فر (ژیرسه - jirse): جه رسه، جوړه قوماشیکی ناسکه.
ژرف - ص (ژهرف - jerf): قوولی، قوول، دوور، دریژ.
ژرفا - ا (ژهرفا - jerfa): قوولی.
ژرف بین - ص. ف. (ژهرف بین - jerfbîn): تیژبین، قوول بین، که سیک له شت قوول بیته وه به قوولی بیبری لی بکاته وه..
ژرف بینی - ا. مص (ژهرف بینی - jerfbînî): قوول بینی، قوول بونه وه له شت.
ژرفاسنج - ا. مر (ژهرفاسهنج - jersasenc): قوولی پیو.
ژرف اندیش - ص. فا (ژهرف ئه ندیش - jerf endîfl): بیرکردنه وهی قوول، تیژفکرین، بیرقوول.
ژرفنا - ا (ژهرفنا - jernfa): قوولی، قوولترین شوینی بنی دهریا یان ئوقیانوس.
ژرف نگر - ص. فا (ژهرف نیگهر - jerf niger): قول بین، وردبین.
ژرف نگری - ا. مص (ژهرف نیگهری - jerf nigerî): وردبینی، قوولبینی.

ژرف یاب - ص. فا (ژهرف یاب - jerf yab): وردبین، ئه وهی که ئه ندازه ی قوولی بگری.
ژرمانیوم - ا. فر (ژیرمانیوم - jirmaniyûm): جوړه کانزایه که.
ژرمن - ا. فر (ژیرمنه - jirmen): جه رمن، ئه له مان، جه رمنه نی نه ژاد.
ژست - ا. فر (ژیست - jist): جوړی رهفتار و هه لئس و کهوت، ئاکار.
ژغار - ا (ژهغار - jexar): سهختی و مهینه ت، هاوار، نه عره ته، هاواری ترسناک، جه خار.
ژغار - ا (ژهغار - jexare): نانی هه رزن، سووراوی ژنان، ناوکی مانگا، فریادو هاوار.
ژخ ژخ - ا (ژهخ ژخ - jex jex): چۆقه چۆقی ددان، خره خری گوئیز یان بادهم که ده کرینه کیسه وه.
ژخند - ا (ژهخند - jexend): هاوار و نه رهی گیانله به رانی درنده کاتی که ده که ونه داوه وه.
ژف - ص (ژهف - jef): تهر، نمدار.
ژفک - ا (ژهفک - jefk): ریپۆقی چاو.
ژفکاب - ا. مر (ژهف کاب - jefkab): زیچکاو، چلک و ئاوی چاو، ریپۆقاو.
ژفگن - ص (ژهفگین - jefgin): ریپۆقاوی.
ژفیدن - مص. ل (ژهفیدن - jefîden): تهرپوون.
ژفیده - ا. مف (ژهفیده - jefîde): تهرپوو.
ژک - ا (ژهک - jek): خوته و پۆله.
ژکاره - ص (ژهکاره - jekare): رغن،

سهرسهخت، شهرانی.

ژهکان - ص. فا (ژهکان - jekan):

که سیک له داخا؛ یان له تورپییدا؛ له بن لپوانه وه خوته و بۆله بکات، خوته خوتکه ر.

ژکفر - ص (ژهکفر - jekfer): به سه بر،

به حه و سه له، هیمن و هیور، نارام.

ژکور - ص (ژهکور - jekûr): رژد، سپله،

دهست نوقاو، پیسکه، پوله کی، دز، ریگر.

ژکیدن - مص. ل (ژهکیدن - jekîden):

بۆلاندن، خوته خوتکردن.

ژکنده - ا. فا (ژهکنده - jekende):

خوته خوتکه ر، بۆله بۆل کهر.

ژگور - ص (ژهگور - jegûr): دز، ریگر،

سپله، پیسکه، ره زیل.

ژله - ا (ژيله - jile): جوړه خواردنیکه،

(جه لی).

ژمول - ا. فر (ژمول - jimûl): چه کهره.

ژن - ا. فر (ژین - jin): جین.

ژنتیک - ا. فر (ژینتیک - jinitîk):

جینه تیک، جینناسی، (علم الوراثة).

ژند - ص (ژهند - jend): کوڼ، دراو،

خه رقه.

ژند - ا (ژهند - jend): چه خماخ.

ژنده - ص. ا (ژهنده - jende): کوڼه،

شرو دراو، خه رقه.

ژنده - ص (ژهنده - jende): مه زن،

گه وره، زه لام، فیله تن.

ژنده پوش - ص. فا (ژهنده پوش -

jendepûş): شپوش، سیپالپوش.

ژنراتور - ا. فر (ژینرارتور - jinrotûr):

دینه مو، مه نجه لی بوخار، هو، زایه نهر.

ژنرال - ا. فر (ژینیرال - jiniral):

جه نه رال، نه فسه ری گه وره له سوپادا وهک:

سوپا سالار، سهر تیپ، سهر له شکرو....

ژنرال یسیم - ا. فر (ژینیرالیسیم -

jînîralîsîm): فهرمانده بی گشتی.

ژنژیویت - ا. فر (ژهنژیویت - jênjîvît):

هه وکردنی پوک.

ژنکو - ا. فر (ژهنکو - jenkû): جوړه

دره ختیک زه لامه.

ژنگ - ا (ژهنگ - jeng): چرچ و لوچ،

چرچ و لوچی پیستی به دهن له پیریدا.

ژنگ - ا (ژهنگ - jeng): ژهنگ،

ژهنگار، چلکی سهر ئاسن و کانزایان.

ژنگدان - ا (ژهنگدان - jengdan):

زهنگوله.

ژنگله - ا (ژهنگوله - jengule): ولاخی

دوو سم، زهنگوله.

ژنوتیپ - ا. فر (ژینو تیپ - jino tîp):

نیشانه ییتن بو ماوه بی، خه سه له تی هاو به شی

نیوان گیانله به رانی هاو شپوه هاو جوړ.

ژنه - ا (ژهنه - jene): نوکی ده رزی و

سوژن، جزوی گیانله به رانی وه کو

زه رده واله و میشو له...

ژنی - ا. فر (ژینی - jinî): به هره،

هه لکه وتوی، توانا.

ژو - ا (ژهو - jew): ده ریا.

ژوئن - ا. فر (ژوئن - ju'en): مانگی

حوزه بران (۶).

ژوئییه - ا. فر (ژوئییه - juîyye):

ته مووز (۷).

ژوپن - ا. فر (ژوپن - jûpun): ته نووره ی

کورت.

ژوپین - ا (ژوپین - jûpîn): نی زه ی

دوولقانه.

ژوپيتر - ا.خ(ژوپيتر - jûpîtir):
جۆپيتر، گه وړه ی خواوهندان له لای
يونانيان و رومياني کون.

ژوت - ا(ژوت - jût): جۆره روه کيکه.

ژور - ا.فر(ژور - jûr): روژنایی، روژ،
کلاورژونه.

ژورنال - ا.فر(ژورنال - jûrnal):
روژنامه، گوڅار.

ژورناليست - ا.فر(ژورناليست -
jûrnalist): روژنامـــــــــــــــــه نووس،
روژنامه وان.

ژورناليسم - ا.مر.فر(ژورناليسم -
jûrnalism): روژنامـــــــــــــــــه نووسی،
روژنامه وانی.

ژوژه - ا(ژوژه - jûje): ژيشک، ژيژک.

ژوکر - ا.فر(ژوکر - jûkir): جۆکر.

ژول - ا.ص(ژول - jûl): ټيکه ل و پيکه ل،
پهريشان، لول، چرچ و لچ.

ژوله - ا(ژوله - jûle): تهيريکه.

ژولی - ص(ژولی - jûlî): قه شهنگ،
خشکوک، جوان.

ژوليدن - مص.ل(ژوليدن - jûlîden):
نالوز بوون، پهريشان بوون، ټيکه ل و
پيکه ل بوون.

ژوليده - ص.مف(ژوليده - jûlîde):
شيتوا، پهريشان، نالوزاو.

ژون - ا(ژون - jûn): بت.

ژوهيدن - مص.ل(ژوهيدن - jûhîden):
دلۆپه کردن، تکان.

ژوهيده - ص.مف(ژوهيده - jûhîde):
دلۆپه کردو، تهريوو، ناوړشېنکراو.

ژی - ا(ژی - jî): گولاو، هوز، شويښی
ناوی تبا بوهستی.

ژیان - ص(ژیان - jîyan): تورې، تونده
تهبيعت، درنده.

ژيپس - ا.فر(ژيپس - jîps): بهردی
گه ج.

ژير - ا(ژير - jîr): هوز، گولاو،
عه ماراو.

ژيراسيون - ا.فر(ژيراسيون -
jîrasyûn): جولہی بازنه یی.

ژيره - ا(ژيره - jîre): زیره، ژير، بن.

ژيژ - ا.ص(ژيژ - jîj): مردار، گلاو.

ژیک - ا(ژیک - jîk): تنوک، تکه،
دلۆپه، دلۆپه ی باران.

ژیکلور - ا.فر(ژیکلور - jîklûr): لوله ی
کابريته.

ژيگلور - ا.فر(ژيگلور - jîgûlû): لای
که بهرده وام له مه لهاو رابواردن دایي.

ژيلت - ا.فر(ژيلت - jîlit): جۆره جليکه
له ژيره وه له بهر ده کړی، فانيله ی ژيره وه.

ژيماستيک - ا.فر(ژيماستيک -
jîmnastîk): جومناستيک، جوره
وه رزشيکه.

ژیوه - ا(ژیوه - jîve): جيوه.

س

س- حر (س- s):

پیتی پانزده می نه لغبای فارسییه که به سین ده خوتیریتته و ده به حه ساوی نه بجه د به رانیه ره ژماره (٦٠) شهسته.

سا- (sa - سا): سا، ئاسا، وهک: بزین ئاسا.

سا- (sa - سا): جوره پارچه یه کی ناسکی گرانبه هایه.

سا- ا.مص (sa - سا): سوین، سه ری له ئاسمان ده سوئ.

سا- (sa - سا): باج.

سائب- ص.ع (sa'ib - سائب): بهرلا، پهله.

سائبه- ص.ع (sa'ibe - سائبه): بهرلا، خوتیری، بهنده ی نازادکراو.

سائح- ص.فا (sa'ih - سائیه): گهشتیار، جیهانگهر، گهرؤک، پیای بهرؤژوو مزگهوت نشین.

سائد- ص.ع (sa'id - سائید): سهروه ری قهوم، گهوره و دهم سپی.

سائر- ص.ع (sa'ir - سائیر): هه موو که سیک پروات، داستانی سه رزاری خه لکی، مه نشور.

سائره- ص.ع (sa'ire - سائیره): که سیک پروات.

سائس- ص.فا (sa'is - سائیس): سیاسیسه توان، رام کهر، مه پتیه، پهروه رده کهر، کارزان.

سائغ- ص.ع (sa'ix - سائیغ): رهوا، خوش و بهله زهت، نهوه ی به ئاسانی قووت بدریت.

سائق- ص.فا (sa'ix - سائیغ): شوفیر، که سیک چاره وئ لی بخورئ.

سائقه- ص.فا (sa'ixe - سائیغه): شوفیر.

سائل- ا.فا (sa'il - سائیل): سوالکه ر، ده روزه کهر، گه دا، خوازه لؤک.

سائم- ا.فا (sa'im - سائیم): حیواناتی بکرتیه دهشت بؤ له وهر، نهوه ی چاره وئ بله وهر پتیی.

سائمه - ا.فا (سائيمه - sa'ime): په زو
گاگل و نه سپ و و شتر که له دهشت
بله ودرېتن.
سائی - ا.فر (سائی - sa'î): جوړه
مه میوونیکه.
سائیگا - ا.فر (سائیگا - sa'iga): گا
کټوی، که له کټوی.
سائی میری - ا.فر (سائی میری - sa'î
mîrî): جوړه مه میوونیکه.
ساباط - ا.ع (سابات - sabat): دالان،
راړه وی سهرپوشر او، سیپه.
سایح - ا.فا.ع (سایبیه - sabih): نه سپی
تیرږه، مه له کهر، تیرږه و.
سابحات - ا.ع (سابیهات - sabihat):
مه له واران، که شتی، ستیران.
سایحه - ا.فا.ع (سایبیهه - sabihe):
مه له کهر.
سایر - ا.فر (سایبر - sabir): شمشیر،
تیغ.
سابرغان - ا. (سابورغان - sabur'xan):
ناسنی رهق و وشک.
سابری - ص.ن (سابیری - sabirî): جوړه
پارچه یه کی ئاوریشمی ناسکه، جوړه
خورمایه که، شارپک بووه له فارس.
سایع - ص.ع (سابی - sabi'): حه و ته م،
حه و ته مین.
سایق - ا.فا (سابیغ - sabix): پیشین،
پیشکه و تنو.
سابقا - ق.ع (سابیغه - sabixen):
پیشتر، له زه مانې پیشوودا.
سابقه - ا.فا (سابیغه - sabixe):
پیشینه.
سابقه دار - ص.فا.ع (سابیغه دار -

sabixedar): پیشینه دار، خودان
پیشینه (چاک یان خراب).
سابقه سالار - ص.مر (سابیغه سالار -
sabixe salar): سه رکاروان،
سه رقافله، پیشره وی له شکر.
سابقین - ص.ع (سابغین - sabixîn):
پیشینان.
سابل - ا.فر (سابیل - sabil): جوړه
کرمیکې دهریاییه که له چلکاودا دهژی.
سابله - ص.ع (سابیله -
sabile): ریپواران، راگوزاران.
سابوتاژ - ا.فر (سابوتاژ - sabûtaj):
خه راپکاری، کارشکینی، خراپکردنی کار،
یان نه وزاری کار به ثا نقه ست.
سابوته - ا.ص (سابوته - sabûte):
پیره ژن، پیریزن.
سابوره - ص (سابوره - sabûre): حیز،
قوندهر.
سابوری - ص.ن (سابوری - sabûrî):
ناوی شارپک بووه له فارس.
سابوس - ا. (سابوس - sabûs): جوړه
گیایه که بو دهرمان ده شیت.
سابیدن - مص.م (سابیده - sabîden):
سووین، سایین.
سابیزج - ا. (سابیزه ج - sabîzec): جوړه
رووه کیکه.
سابیزک - ا. (سابیزه ک - sabîzek):
جوړه رووه کیکه.
سابین - ا.فر (سابین - sabîn): سه رووی
کټوی.
ساپاژو - ا.فر (ساپاژو - sapajû): جوړه
مه میوونیکه له دارستانه کانی نه مریکای
باشووردا دهژی.

ساجی - ص.ع (ساجی - sacî): ئارام، مه‌نگ، هپدی.

ساجمه - ا.ت (ساجمه - saçme): ساجمه، گولله‌ی ساجمه‌زهن، گولله‌ی تاپی.

ساجی - ص (ساجی - saçî): سپی.

ساحت - ا.ع (ساحته - sahet): مه‌یدان، حه‌وشه، گۆرپان.

ساحر - ا.ف.ع (ساحیر - sahir): سیحریاز، جادوگر، ئه‌فسونگر، جادویاز.

ساحرانه، ق.ص (ساحیرانه - sahirane): ساحیرانه، جادوگرانه، وه‌کو ساحیران.

ساحره - ا.ف.ع (ساحیره - sahire): ژنی جادوگر.

ساحل - ا.ع (ساحیل - sahil): که‌نار، رۆخ، ره‌خی ده‌ریا، زه‌وی نزیک له ده‌ریاوه.

ساخارین - ا.فر (ساخارین - saxarîn): تۆزیک‌ی زۆر سپی و شیرینه به ئاسانی له شه‌رابدا ده‌تۆیتته‌وه.

ساخت - ا.مص (ساخت - saxt): دروست کردن.

ساخت - ا (ساخت - saxt): چه‌کی جه‌نگ، قایش و قوروشی زین.

ساختکاری - ا.مص (ساختکاری - saxtkarî): درووســـتکردن و ئاماده‌کردنی شتیک.

ساختمان - ا.مص (ساختمان - saxtman): درووستکردن، بیناکردن، عیماره‌ت، جوۆری بینا.

ساختن - مص.م (ساختن - saxten): درووستکردن، بیناکردن.

سازنده - ا.فا (سازنده - sazende): درووستکەر.

ساتر - ا.فا (ساتیر - satir): رووپۆش، سه‌ریۆش، په‌نه‌انکەر.

ساتراپ - ا (ساتراپ - satrap): والی، حوکمران، پارێزگار.

ساتگن - ا.ت (ساتگین - satgin): پیالّه و په‌رداخ‌ی گه‌وره که شه‌رابی پێ بخۆنه‌وه.

ساتگنی - ا.ت (ساتگینی - satginî): سوراخی شه‌راب خواردنه‌وه.

ساتل - ا (ساتیل - satil): جوۆره ده‌رمانیکه.

ساتن - ا.فر (ساتین - satin): قوماشیکه، ئه‌تله‌س.

ساتورن - ا.فر (ساتورن - satûrn): که‌یوان، ئه‌ستیره‌ی زوچه‌ل.

ساتی - ا (ساتی - satî): ژنی وه‌فادار.

ساج - ا (ساج - sac): ساج.

ساج - ا (ساج - sac): دره‌ختیکه سه‌خت و قایم له دره‌ختی چنار ده‌چێ.

ساج - ا (ساج - sac): مه‌لیکه.

ساج - ا.ع (ساج - sac): جبه، عه‌با.

ساجد - ا.ف.ع (ساجید - sacid): سوژده‌به‌ر.

ساجر - ا.ف.ع (ساجیر - sacir): ته‌نوور داگیرسینه‌ر، که‌سیک ته‌نوور دا‌بخات، لافاو.

ساجگون - ص (ساجگون - sacgûn): ره‌ش، ره‌ش وه‌کو ساج.

ساجور - ا.ع (ساجور - sacûr): قرێته، گه‌ردنبه‌نی سه‌گ.

ساجی - ص (ساجی - saçî): نان ساجی.

ساجی - ا.ص (ساجی - sacî): شتیک له دار ساج دروست کرابێ.

ساخته - ا. مف (ساخته - saxe):
درووستکراو.

سازش - ا. مص (سازش - saziş):
سازگاری کردن، سولج کردن، پیکهاتن.

ساختو پاخت - ا. مص (ساختو پاخت - saxû paxt):
کهین و بهین، پیکهاتنی نهیننی یو کاریک.

ساخت و ساز - ا. مص (ساخت و ساز - saxtûsaz):
ته یارو ناماده.

ساخته کاچار - ص. مر (ساخته کاچار - saxtekaçar):
نامادهو ته یار.

ساختیان - ا. (ساختیان - saxtiyan):
سهختیان، پیستی له دهاغدر او، سفره ی چه رمی نانکهر.

ساخیر - ا. فا (ساخیر - saxir):
گالتنه پیکهر.

ساخیره - ا. فا. ع (ساخیره - saxire):
که شتیبه ک به هو ی بای گونجاو پروات.

ساخط - ص. فا. ع (ساخیت - saxit):
توپه، په ست.

ساخلو - ا. (ساخلو - saxlû):
بنکه، مه خفه ر.

ساخن - ا. (ساخن - saxin):
ساروج.

ساخن - ص. ع (ساخن - saxin):
گهرم.

ساد - ص. (ساد - sad):
نه خشو نیگار.

ساد - ا. (ساد - sad):
دهشت، بیابان، سارا.

ساد - ا. (ساد - sad):
به رازی کیوی، یه کانه.

ساد - ص. ع (سادد - sadd):
راست و درووست، راستگو.

سادات - ا. ع (سادات - sadat):

گه وره پیاوان، نه ولادی پیغه مبه ری ئیسلام.
ساداوران - ا. (ساداقران - sadaveran):
که تیره ی هه ندی دره خته، که یو دهرمان به کار ده بری.

سادس - ص. ع (سادیس - sadis):
شه شه م.

سادم - ص. ع (سادییم - sadim):
خه مبارو په شیمان.

سادن - ص. ع (سادیین - sadin):
زه یه وان، دهرگاوان، مجیوری په رستگه.

ساده - ا. ع (ساده - sade):
سپی قه وم.

ساده - ص. (ساده - sade):
رتوش، هه موار، یه کسان، ئاسان، بی غه ل و غه ش، کوریک هیشتا مووی لی نه هاتی، ساده دلی.

ساده جگر - ص. مر (ساده جیگر - sade ciger):
بی فروفیل، بی کینه.

ساده دل - ص. مر (ساده دیل - sade dil):
راستگو، بی فروفیل، خوشباوهر، دلپاک.

ساده رخ - ص. مر (ساده روخ - sade rux):
هیشتا مووی لیته هاتی.

ساده رو - ص. مر (ساده رو - sade rû):
جوان، کوری مو لیته هاتوو.

ساده زرخ - ص. مر (ساده زه نه خ - sade zenex):
لینه هاتوو، بی ردین.

ساده ضمیر - ص. مر (ساده زه میر - sade zemîr):
دل و دهر وون پاک و ساده، دلپاک.

ساده طبع - ص. مر (ساده ته بع - sade tabe):

سارا- ص (سارا- sara): کاکله، جه‌وه‌هر، بی‌ غه‌لو غه‌ش.
ساران- ا (ساران- saran): سهران، سهر.
ساریان- ا. ص (ساریان- sarban): ساره‌وان، وشتره‌وان، شقانی ده‌قه‌هان.
سارج- ا (ساره‌ج- sarec): ریشۆله.
سارخک- ا (سارخه‌ک- sarxek): می‌شۆله، پیشکه.
سارخکدار- ا. مر (سارخه‌کدار- sarxekdar): ناروه‌ند، داره‌په‌ش، دره‌ختی می‌شۆله‌دار.
ساردین- ا. فر (ساردین- sardîn): ساردین، جوړه ماسییه‌کی بچووکه، گوشتیکی خوشی هه‌یه.
سارسل- ا. فر (سارسیل- sarsil): بالنده‌یه‌که له سۆنه ده‌چیت.
سارشک- ا (ساره‌شک- sareşk): پیشکه.
سارغ- ا (ساروغ- sarux): بوخچه، پریاسکه.
سارق- ص. فا (ساریخ- sarix): دز.
سارقه- ص. فا (ساریغه- sarixe): دز (بوژن).
سارک- ا (ساره‌ک- sarek): ریشۆله.
سارکپت- ا. فر (سارکوپت- sarkupt): ئه‌سپیتی گولی.
سارکوم- ا. فر (سارکوم- sarkûm): شیرپه‌نجه، سهره‌تان.
سارگاس- ا. فر (سارگاس- sargas): قه‌وزه‌ی دهریایی، کفزی دهریا.
سارنگ- ا (ساره‌نگ- sareng): ریشۆله.

'sade teb: ساده‌دل، راستگو، راستگو، دلپاک.
ساده‌عزار- ص. مر (ساده‌ئیزار- sade 'izar): جوان، مه‌حبوب، ماشوق.
ساده‌لوح- ص. مر (ساده‌له‌وه- sade lewh): دلپاک، پاک ویزدان، گه‌وج، گیل.
ساده‌نویسی- ا. مص (ساده‌نیثیسی- sade nivîsî): ئاسان نووسی، ره‌وان نووسی و دوور له وشه‌ی قه‌به‌وه قه‌له‌وی نامه‌فهوم.
سادیسم- ا. فر (سادیسم- sadîsm): ماشوق ئازاری، ئازاردانی به‌رانیه‌ر له گانکردندا، نه‌خۆشی ئازاردانی خه‌لکی.
سازج- ا (سازه‌ج- sazeç): ساده، گیایه‌که له هیندستان زۆره، جاران بو دهرمان به‌کار ده‌هات.
سار- (سار- sar): ئامرازی لیکچوونه، له‌گه‌ل هه‌ندێ وشه‌دا مانای ئاسا، هاوتاو ئه‌و شتانه ده‌گه‌یه‌نی.
سار- (سار- sar): پاشگروه‌ مانای زۆری و فراوانی و شوینی زۆری و فراوانی ده‌گه‌یه‌نی وه‌کو: کوه‌سار.
سار- ا (سار- sar): سهر، وه‌کو گاو‌سار: گاسهر.
سار- ا (سار- sar): بالنده‌یه‌کی بچووکه، له‌ چۆله‌که گه‌وره‌تره، له‌ ئاخرو ئۆخری به‌هارا په‌یدا ده‌بی و دژمنی تری و توو کولله‌یه.
سار- ا (سار- sar): رهنج، ئازار، مه‌ینه‌ت، خه‌م و په‌ژاره.
سار- ا (سار- sar): عه‌بای ژنی هیندی، جلی ژنی هیندی.

سارو - ا (سارو - sarû): ریشۆله.
ساروان - ا.ص (سارشان - sarvan): سارهوان، وشترهوان.
ساروج - ا (ساروج - sarûc): چیمهنتۆ.
ساروک - ا (ساروک - sarûk): ریشۆله.
ساروی - ا (سارقی - sarvî): خه‌لکی سار.
ساره - ا (ساره - sare): قوماشیکی ناسکه پانی یهک مه‌ترو دریتی ۶-۷ مه‌تره که ژنانی هیندی له خۆوهی ده‌پیتچن.
ساری - ا (ساری - sarî): ریشۆله.
ساری - ا.فا (ساری - sarî): نه‌خۆشی درم، که‌سیک به شه‌و پروات.
ساریخ - ا (ساریخ - sarîx): جۆره چه‌کیکی سه‌ره‌تاییه.
ساریگ - ا.فر (ساریگ - sarîg): گیانله‌به‌ریکی گۆشتخۆره به‌ئەندازهی پشیلەیه‌ک ده‌بی.
ساریه - ا.فا (سارییه - sariye): نه‌خۆشییه درمه‌کان، په‌تا.
ساز - ا (ساز - saz): ههر ئامییریکی موسیقا وه‌کو تار، سیتار، چه‌نگ، عود، قیلون، زورنا، نای، شه‌پیوور، گیتار، ته‌پل، دایه‌ره، ده‌هۆل.
ساز - ا.ساز (saz): ئامیر، ئامیری کار، ئامیری جه‌نگ، که‌ره‌سته‌و تفاقی ژیان، چه‌کو ته‌قه‌مه‌نی و ئازووقه و هه‌موو پیداو‌یستییه‌کانی جه‌نگ، تویشوو پیداو‌یستییه‌کانی سه‌فه‌ر.
سازآمدن - مص.ل (سازنامه‌دهن - sazameden): سازان، گونجان، رازی بوون.
سازدادن - مص.م (سازدادن - saz دادن): ئاماده‌کردن، سازاندن، ریکخستن، رازاندنه‌وه.
ساززدن - مص.م (ساز زه‌دهن - saz zeden): سازلیدان، ساز ژه‌نین.
سازش - ا.مص (سازیش - saziş): سازش، ریک که‌وتن، هاوئا‌هه‌نگی، رازی بوون، ئاشتی و ئاشته‌وایی.
سازش دادن - مص.م (سازیش دادن - saziş دادن): ئاشته‌کردنه‌وه، هاوئا‌هه‌نگ کردن.
سازشکار - ص.فا (سازیشکار - saziş kar): سازش بکاو ئاشتی بکا، که‌ین و به‌ینکار.
سازشکارانه - ق.ص (سازیش کارانه - saziş karane): سازشکارانه، وه‌کو سازشکاران.
سازش کردن - مص.ل (سازیش که‌ردهن - saziş kerdn): ریک که‌وتن، سازش کردن، ئاشتی کردن.
سازشنامه - ا.مر (سازیشنامه - saziş name): ئاشتی نامه، ریککه‌وتننامه.
سازکردن - مص.م (سازکه‌ردهن - saz kerdn): سازکردن، ئاماده‌کردن.
سازگار - ص.فا (سازگار - sazgar): گونجاو، هاوئا‌هه‌نگ، شیلگیر.
سازگر - ص فا (سازگر - sazger): سازشکار.
سازمان - ا.مص (سازمان - sazman): ریکخراو، ریکخستن.
سازمند - ص (سازمه‌ند - saz mend): ئاماده‌و ته‌یار، ریک و پیک.
سازندگی - ا.مص (سازنده‌گی - saz dâden):

سازدادن - مص.م (سازدادن - saz دادن): سازدادن، سازاندن، ریکخستن، رازاندنه‌وه.
ساززدن - مص.م (ساز زه‌دهن - saz zeden): سازلیدان، ساز ژه‌نین.
سازش - ا.مص (سازیش - saziş): سازش، ریک که‌وتن، هاوئا‌هه‌نگی، رازی بوون، ئاشتی و ئاشته‌وایی.
سازش دادن - مص.م (سازیش دادن - saziş دادن): ئاشته‌کردنه‌وه، هاوئا‌هه‌نگ کردن.
سازشکار - ص.فا (سازیشکار - saziş kar): سازش بکاو ئاشتی بکا، که‌ین و به‌ینکار.
سازشکارانه - ق.ص (سازیش کارانه - saziş karane): سازشکارانه، وه‌کو سازشکاران.
سازش کردن - مص.ل (سازیش که‌ردهن - saziş kerdn): ریک که‌وتن، سازش کردن، ئاشتی کردن.
سازشنامه - ا.مر (سازیشنامه - saziş name): ئاشتی نامه، ریککه‌وتننامه.
سازکردن - مص.م (سازکه‌ردهن - saz kerdn): سازکردن، ئاماده‌کردن.
سازگار - ص.فا (سازگار - sazgar): گونجاو، هاوئا‌هه‌نگ، شیلگیر.
سازگر - ص فا (سازگر - sazger): سازشکار.
سازمان - ا.مص (سازمان - sazman): ریکخراو، ریکخستن.
سازمند - ص (سازمه‌ند - saz mend): ئاماده‌و ته‌یار، ریک و پیک.
سازندگی - ا.مص (سازنده‌گی - saz dâden):

sazendegî): دروست کردن.

سازنوروز- ا.مر(سازى نه‌وروز-

sazî newrûz): ئه‌وه‌ى بۆ جه‌ژنى

نه‌ورۆز ئاماده‌بکړئ له خۆراک و پۆشاک و

شتى دیکه، ناوى نه‌وايه‌کى باربه‌ده.

سازو- ا(سازو- sazû): کندړ، گوريس،

په‌ت، حه‌بل، حه‌بلئ که له ليفى خورما

دروست ده‌کړئ.

سازوار- ص(سازفار- sazvar): ئه‌هلى

سازش، برأى مه‌سله‌حه‌ت، شايسته، هه‌ژ.

سازواری- ا.مص(سازفاری-

sazvarî): سازو ئاماده، رازى.

سازوباز- ص.فا(سازوباز- sazû baz):

په‌تباز.

سازوبرگ- ا.مر(سازو به‌رگ-

sazû berg): كه‌ره‌سته‌وه

پیداو‌یستیه‌کانى شهر، پیداو‌یستی

سه‌فه‌ر.

سازور- ص(سازفه‌ر- sazver):

ئاماده‌و ته‌یار، خودان سامان، خودان ساز.

سازو ساخت- ا.مر(سازوساخت-

sazû saxt): كه‌ره‌سته‌و تفاق.

سازو سامان- ا.مر(سازو سامان-

sazû saman): رى‌و ره‌سم، كه‌ره‌سته‌و

تفاق.

سازونوا- ا.مر(سازو نه‌ڤا-

sazû neva): سازو ئاواز.

سازونه‌اد- ا.مر(سازونه‌اد-

sazû nehad): رى‌و ره‌سم.

سازیدن- مص.م(سازیده‌ن- sazîden):

دروستکردن، بیناکردن، ریک‌خستن،

ئاماده‌کردن.

سازنده- ا.فا(سازنده‌- sazende):

كه‌سپك شتپك دروست بکات.

ساس- ا(ساس- sas): مۆرانه.

ساسات- ا(ساسات- sasat): ده‌رکه‌ى

هه‌وا.

ساسالیوس- ا(ساسالیوس-

sasaliyûs): گیایه‌که له رازیانه ده‌چی

له کۆنا بۆ ده‌رمان به‌کاره‌اتکه.

ساسان- ا.ص(ساسان- sasan):

هه‌ژار، قه‌له‌نده‌ر، بینه‌وا، ده‌ستکورت.

ساسانى- ص.ن(ساسانى- sasanî):

مالباتى ساسانى، زنجیره‌ پاشایه‌ک بوون

پاش ئه‌شکانیه‌کان له سالى ۲۲۶-

۶۵۲ حوکمیان کردووه ئه‌رده‌شیر ئه‌م

بنه‌ماله‌یه‌ى دروستکردووه.

ساستا- ا.ص(ساستا- sasta):

سته‌مکار، زالم، دل‌په‌ق، ئه‌هرمه‌ن.

ساسر- ا(ساسور- sasur): ته‌رکه،

قامیش‌شپکى باریکه‌ که قه‌له‌مى

لیدروسته‌ده‌کړئ بۆ نووسین.

ساسر- ا(ساسه‌ر- saser): ریشو‌له.

ساسم- ا(ساسیم- sasîm): ره‌شکه‌و

شملى.

ساسون- ا(ساسوون- sasûn): جو‌ره

درومانپکه.

ساسى- ا.ص(ساسى- sasî): هه‌ژار،

قه‌له‌نده‌ر، گه‌دا، گه‌دایى، ده‌رۆزه‌که‌ر،

سوال‌که‌ر.

ساطر- ا.ص.ع(ساتیر- satir):

قه‌ساب.

ساطع- ص.فا.ع(ساتى- sati):

ئاشکرا، ده‌وشاوه، ده‌رخشان، په‌راگه‌نده.

ساطل- ا.ص.ع(ساتیل- satil):

گه‌رده‌لوول، گیتزه‌لوک، بابه‌لیسک.

ساطل - ا(ساتیل - satil): رووه کیکه جاران بۆنه خوشی جمگه کان به کار ده برا.

ساٹن - ص.ع(ساتین - satin): دلپهش، پیس، ناپاک.

ساتور - ص.ع(ساتور - satûr): ساتور، چه په چاخ.

ساعت - ا.ع(سائهت - sa'et): سهعات، کات.

ساعد - ا.ع(سائید - sa'id): باسک، قۆل.

ساعده - ا.ع(سائیده - sa'ide): ئاوه رۆ، که نالئی ئاو بچیتته سهر رووبار یان ده ریا.

ساعور - ا.ع(سائور - sa'ûr): ئاگر، تهنور، دکتورباشی، سه رهۆکی خهسته خانه.

ساعی - ا.فا.ع(سائی - sa'î): پۆسته چی، قاسید، کۆششکار، والی، کۆکه رهوهی باجو خهراج.

ساغر - ا(ساغر - saxer): پیالهی شه رابخوری.

ساغرزدن - مص.م(ساغر زه دهن - saxer zeden): خوار دهنه وه به ساغر (باده).

ساغری - ا(ساغری - saxerî): پیستی ئه سپی له ده باغ دراو، که فه لئی ئه سپو کهر، که فه لئی ئه سپ.

ساغری دوز - ا.ص(ساغری دوز - saxerî dûz): پیلاوساز، که وش ساز، که سیک پیلاو له چه رمی ساغری دروست بکات.

سافر - ا.فا.ع(سافیر - safir): سه فه رکار، نووسهر.

سافل - ص.ع(سافیل - safil): پایین، نشیو، خویری و هیچ و پوچ، سپله و پی نه زان، نرم.

سافله - ص.ع(سافيله - safile): کۆم، به شی کۆتایی شتیک، کۆتایی رووبار، کۆتایی نیزه.

سافلین - ا.ع(سافیلین - safilîn): ههفته مین چینی دۆزهخ، خویریان

سافوت - ا(سافوت - safût): فیکه، فیکه کیشان.

سافیه - ا.ص.ع(سافییه - safiye): گهرده لول، بابه لیسک، گیتزه لۆک.

ساق - ا.ع(ساق - sax): لاق، قاج، به لهک.

ساقب - ص.ع(ساغیب - saxib): نزیك، دوور.

ساق پیچ - ا.مر(ساغ پیچ - saxpîç): به لهک پیچ.

ساق ترشک - ا.مر(ساغ تورشهک - sax turşek): رووه کیکه، ترشۆکه.

ساق دوش - ا.مر(ساغ دوش - sax dûş): برا زاوا.

ساقط - ص.ع(ساغیت - saxit): کهوتگ، نرم، خویری، له گام، ناکهس به چه.

ساقطه - ص.ع(ساغیته - saxite): کهم ئه قل، میوه یه که بهر له گه یین بکه وی، وه رینی گه لای دار.

ساقور - ا.ع(ساغور - saxûr): گهرما، گهرمی، داغمه.

ساقه - ا.ع(ساغه - saxe): قه دی گیاو درخت، پاشینه ی له شکر.

ساقه اغوش - ا.مر(ساغه ئاغوش -

saxe axûş): ئەو گەلایانەى قەد لە ئامپز دەگرن.

ساقى - ا.فا.ع (ساغى - saxî): ئەو ەى ئا و یان شەراب دەداتە خەلکى، ساقى، ئەو ەى لە مەجلیسدا شەراب و مەى بگێرێ.

ساقیانە - ق.ص (ساغیانە - saxîyane): ساقى ئاسا، وەکو ساقیان.

ساقى کوثر - ا.مر (ساغى کەوسەر - saxî kewser): لە قەبێکى عەلى ئەمیری موسلمانانە.

ساقى نامە - ا.مر (ساغى نامە - saxî name): جۆرە شیعەریکى مەسنەوییه لە ستایشى مەى و بادە و بى دوامى ژبان و دونیا، بەناوبانگترین ساقى نامە، ەى نیزامى و ساوجى و خواجە حافىزە.

ساقیە - ا.ع (ساغییه - saxiye): جۆگەلە، ئاوەرۆ، ساقى.

ساک - ا (ساک - sak): جۆرە خواردنێکە بە برنج و گوشت و نوک و سپیناخ و بەرسپەلە لێدەنرێ.

ساک - ا.فر (ساک - sak): جانتا، کیسە، توورەکە.

ساکاروز - ا.فر (ساکاروز - sakarûz): قەند، شەکرى چەوەرە، شەکرى قامیشى شەکر.

ساکارید - ا.فر (ساکارید - sakarîd): ەەر دەرمانێک ەوێن و جەو ەەرەکەى شەکرى.

ساکارین - ا.فر (ساکارین - sakarîn): ساکارین، ئەوانەى ریزیم دەکەن لە برى

شەکر بەکارى دین.

ساکب - ص.ع (ساکیب - sakib): رژاو، (ئا و یان فرمیسک).

ساکت - ص.ع (ساکیت - sakit): بێدەنگ، خامۆش، ئارام.

ساکسوفون - ا.فر (ساکسوفون - saksûfûn): ئامپێرکى مۆسیقایە، سەکسیفۆن.

ساکن - ص.ع (ساکین - sakin): بى جۆلە، بێدەنگ، ئارام، ئاکنجى.

ساکى - ا.فر (ساکى - sakî): عەرەقى برنج، ساکى.

ساکیز - ا (ساکیز - sakîz): لباد.

ساگ - ا (ساگ - sag): درەختى ساج.

ساگو - ا.فر (ساگو - sagû): نیشاستەیه کە دەخورى و لە کاکلى قەدى ەندى دارخورمای ەندى بەناوى ساگو دەردەهێنرێ.

سال - ا (سال - sal): سال، ماو ەى سورانەو ەى زەوى بەدەورى خۆردا کە ۱۲ مانگ دەخاينیت.

سالاد - ا.فر (سالاد - salad): زەلالتە.

سالادخورى - ا.مر (سالاد خورى - salad xûrî): قاپى زەلالتە، قاپى کە زەلالتەى تى بکرى و لەسەر سفرە دابنرێ.

سالار - ا.ص (سالار - salar): سەردار، سەرۆک، گەورە و دەمسیپی قەوم، پيشه‌نگ.

سالاربار - ا.مر (سالارى بار - salari bar): دەربار باشى، سەرۆکى دەربار، بەرپرسى تەشریفات.

سالار جنگ - ا.ص (سالارى جەنگ - salari ceng): فەرماندەى جەنگ،

- فهرماندهی له شکر له شهردا.
سالارخوان - ا.ص (سالاری خان - salari xan): سفرهچی، سهرپه رشتی سفره خانه، سهرۆکی ئاشخانه.
سال آزمای - ص.فا (سال تازمای - sal azmay): دنیا دیده، به ته مه ن، که سیک ساردی و گهرمی روژگاری دی بی.
سالاسال - ق (سالاسال - sala sal): ساله و سال، سالی یه کجار.
سالاماندر - ا.فر (سالاماندر - salamandr): سه مه نده ر، گیانله به ریکی وشکاوییه له مارمیلۆک ده چی.
سالانه - ق.ص (سالانه - salane): سالانه، سالی یه کجار، کاریک که سالی جاریک ئه نجام بدری.
سالب - ا.فا (سالیب - salib): پاک کردن و رووتکردنی شتیکی، رفینه ر، زه و تکه ر.
سال بسال - ق (سال بیسال - sal bisal): سالی جاریک، ساله و سال.
سالبه - ا.فا.ع (سالیبه - salibe): پروانه (سالب).
سالیبه - ص.مر.ع (سالیبه - salibih): هاته سال، سالی خوش، سالی باش.
سال پیموده - ص.مر (سال په یوده - sal peymûde): پیر، به ته مه ن.
سال تحویل - ا.مر (سال - ته هقیل - sal tehvîl): سه ره تای سالی تازه، سه ری سال.
سال خرد - ص.مر (سال خورد - sal xurd): منالی که متر له ۵ سال.
سالخورد - ص.مر (سالخورد - salxûrd): عه مه له نده.
سالخوردگی - ا.مص (سالخوردگی - salxûrdgî): پیری، که نفتی.
سالدات - ا.فر (سولدات - suldat): سه ربار، سوپایی.
سالداری - ص.فا (سالداری - saldar): سالمه ند، سالدیده، پیر، عه مه له نده.
سالدیده - ص.مر (سالدیده - saldîde): پیر.
سالسپاری - ا.فر (سالسپاری - salsiparî): گیایه که.
سالغ - ص.ع (سالغ - sali`x): مانگا یان مه ر که شیله ی ده رکردبی، گایان مه ری شه ش سال.
سالف - ص.فا.ع (سالیف - salif): پیشین، رابردوو.
سالفه - ص.فا.ع (سالیفه - salife): پیشین، رابردوو، گهرده مل.
سالک - ا (ساله ک - salek): وشه که بیرو.
سالک - ص.فا.ع (سالیک - salik): ریتیواری، عارف، که سیک به قسه ی رابه رو پیر به پیتی خودادا پروات و قوناغه کانی عیباده ت بیرو.
سالگرد - ا.مص (سالگرد - salgerd): سوپانه وه ی سال، سالوهرگره.
سال گردش - ا.مص (سال گهردیش - sal gerdiş): سوپانه وه ی سال، سالوهرگره.
سالگره - ا.مر (سال گیریه - salgirih): گرتی سال، روژی ده ست پیکردنی سالی نوپی له ته مه نی هه ر که سیکی، جاران

سال و ماه - ا.مر(سال و ماه - salû mah): هه‌میشه، سال دوازه مانگه‌ی خوا.

سالیان - ا(سالیان - salyan): سالانی سال.

سالیانه - ق.ص(سالیانه - salyane): سالانه، سالی جارێک..

سالیسیلات - ا.فر(سالی سیلات - salîsîlat): جۆره خوییه‌کی ده‌رمانییه.

سالیسین - ا.فر(سالیسین - salî sîn): جه‌وه‌ه‌رو هه‌وینی دره‌ختی بی که بو لابرندی تی به‌کاردی.

سالیینه - ص.ن(سالیینه - salîne): سالانه.

سالیون - یو.ا(سالییون - salîyûn): تۆوی که‌ره‌وز.

سام - ا(سام - sam): ئاوسان، وه‌رم، ئه‌ستور بوون، ماسان.

سام - ص.ع(سام - sam): ژه‌هردار.

سام - ا.خ(سام - sam): له‌ داستانانی شانامه‌دا باوکی (زال)ه.

سام ابرص - ا.ع(سام ئه‌بره‌س - sam ebres): جۆره قومقمۆکیکه.

سامار - ا.فر(سامار - samar): جۆره میوه‌یه‌که.

ساماریوم - ا.فر(ساماریوم - samaryûm): توخمه ئاسنجاویکی

بۆره له‌ هه‌ندێ کانزادا به‌ رێژه‌ی که‌م هه‌س.

ساماکچه - ا(ساماکچه - samakçe): سوخمه‌ی مه‌مک، مه‌مکدان.

سامان - ا(سامان - saman): که‌ره‌سته‌و تفاق‌ی مال، پیداو‌یسته‌یه‌کانی ژبان،

که‌ره‌سته‌ی کاروبار و بنه‌ی سه‌فه‌ر..

په‌تیکیان دینا هه‌ر سالتیک به‌سه‌ر ته‌مه‌نی که‌سیکه‌دا ده‌رۆیی گرێیه‌کیان له‌ په‌ته‌که‌ ده‌دا، به‌ ژماره‌ی گرێیه‌کاندا، ژماره‌ی سالی ته‌مه‌نی که‌سه‌که‌ ده‌زانرا.

سال گشت - ص.مر(سال گه‌شت - sal gešt): پیر، به‌ته‌مه‌ن، ئیختیار.

سالم - ص.ع(سالم - salim): ساغله‌م، دروست، بی عه‌یب.

سالماه - ا.مر(سالماه - salmah): میژوو، سال و مانگ، هه‌ساوی سال و مانگ.

سالمند - ص(سال مه‌ند - sal mend): ئیختیار، پیر، به‌ته‌مه‌ن، به‌ سالآچوو، ته‌مه‌ندار.

سالن - ا.فر(سالون - salon): سالۆن، هۆل..

سالنامه - ا.مر(سالنامه - salname): سالنامه، کتیبیک که‌ کورته‌ی هه‌وال و ئاماری سالتیکی تیا تۆماریکری.

سالنما - ص.فا(سالنهما - salnema): سال نوین، سالنامه، ته‌قویم.

سالو - ا(سالو - salû): قوماشیکی سپی و ناسک بووه که‌ سه‌رو پیچ و جلی ژنانه‌ی لیدروست ده‌کرا.

سالور - ا.خ(سالور - salûr): ناوی تایفه‌یه‌کی تورکمانی (ئوگوز) بووه.

سالوس - ص(سالووس - salûs): خاپینۆک، حیل‌ه‌باز، ریا، عه‌وام خه‌له‌تینی، زمانلووس.

سالوک - ص(سالوک - salûk): سالوک، دزو رێگر، هه‌ژار، ده‌ستکورت.

سالوک وار - ق.ص(سالوک وار - salûk var): وه‌کو سالوکان، رێگر ئاسا.

سامان دادن - مص.م (سامان داده‌ن - saman دادن): ریک‌خستن، ریک و پیک کردن.

سامان گرفتن - مص.ل (سامان گریفته‌ن - saman griften): بوون به खाوهن مال و حال.

سامانی - ص.ن (سامانی - samanî): له بنه مال‌ه‌ی سامانیان.

سامبا - ا (سامبا - samba): جوړه سه‌مایه که، چه‌شنه ره‌قسینیکه.

سامح - ص.ع (سامیه - samih): سه‌خی، به‌خشنده، دلاوا..

سامر - ا.ف.ع (سامیر - samir): حیکایه‌ت بیژ، چیرۆک‌بیژ، مه‌جلیسی هه‌کایه‌ت بیژان.

سامری - ص.ن.ع (سامیری - samirî): خه‌لکی سامیره، شاریکی فه‌له‌ستینییه، ناوی پیاویتیکی سیحربازی جوله‌که‌یه که له زه‌مانی حه‌زهره‌تی موسادا کۆمه‌لێکی له ئیسراییلییه‌کان گومر کرد. ده‌لێن سامیری له په‌یره‌وانی موسا بوو، کاتی موسا چوو بۆ کیتی تور گوێره‌که‌یه‌کی زی‌ری دروست کردو هینایه‌ ده‌نگ و جوله‌و داوای له به‌نی ئیسراییل کرد بی‌په‌رستان و کۆمه‌لێک پیتی خه‌له‌تان و به‌گه‌لی که‌وتن، که موسا گه‌رایه‌وه‌و گوێره‌که‌یه‌ی شکاند، ئیدی خه‌لکه‌که له گومرایی رزگار بوون و په‌شیمان بوونه‌وه.

سامریه - ا (سامیرییه - samirîye): تیره‌یه‌کن له به‌نی ئیسراییل، که له هه‌ندی ئه‌حکامدا له هه‌موو یه‌هودییان جیاوازن.

سامع - ا.ف.ع (سامی - sami'): بیسه‌ر، گوهدار، گویدیر، گوێگر.

سامعه - ا.ف.ع (سامیئه - sami'e): هه‌ستی بیستن.

سامک - ص.ع (سامیک - samik): ترۆپک، دوند، لوتکه‌ی هه‌ر شتیک.

سامندر - ا (سامه‌نده‌ر - samender): سه‌مه‌نده‌ر، گیانله‌به‌ریکی وشکاوییه له مارمیلۆک ده‌چی.

سامه - ا (سامه - same): په‌یمان، سویتند، به‌لێن، په‌نا، په‌ناگه.

سامه - ص.ع (سامه - samme): ژه‌ردار.

سامی - ص.ع (سامی - sami): به‌رز، پایه‌به‌رز.

سامی - ص.ن (سامی - samî): به‌نی سام، په‌یره‌وان و نه‌وه‌و نه‌تیره‌ی سامی کوری نوح.

سامیز - ا (سامیز - samîz): بره‌نگ، هه‌سان، به‌رده‌سان، ئارده‌زیری خالیسه.

سامیه - ص.ع (سامیه - samiye): به‌رز، پایه‌به‌رز.

سان - ا (سان - san): داب و نه‌ریت و ری و ره‌سم، خووخده، ته‌رزو.

سان - (سان - san): پاشگری وشه‌یه‌و مانای، وه‌ک: ئاسا ده‌گه‌یه‌نی: آب سان = ئاو ئاسا، وه‌کو ئاو.

سان - (سان - san): پاشگره، ناوی شوپن دروست ده‌کات، سوککراوه‌ی (ستان) ه. وه‌ک: بیمارسان - نه‌خوشخانه.

سان - ا (سان - san): سوود، به‌ش.

سان - ا (سان - san): له زاراوه‌ی سوپاییدا ده‌کاته ته‌فتیش به‌وه‌ی سه‌ربازان به‌ریزو بی جوله‌ بوه‌ستن و فه‌رمانده به‌ به‌رده‌میاندا رت بی و بیان دینی.

ساو - ا(ساڤ - sav): برپه‌نگ، هه‌ستان.

ساو - ا(ساڤ - sav): باجو خه‌راجی که پاشایانی به‌هیز له میرو پاشایانی بی هیز یان شکست خواردوو یان ده‌سه‌ند.

ساو - ا(ساڤ - sav): وهرده زێر، زێری خالیسه، زێری شکاوو وردکراو.

ساو آهن - ا.مر(ساڤ ئاهه‌ن - sav ahen): ئارده ئاسنجاوای ده‌می برپه‌نگ، ورده ئاسن.

ساوچی - ص.ن(ساقه‌جی - savecî): خه‌لکی ساوه.

ساوری - ا(ساقه‌ری - saverî): باجو و سه‌رانه، دیاری و پیشکەش له بری کاریک بوونی ئه‌نجامده‌دن.

ساوه - ا(ساقه - save): ورده زێر، زێری خالیسه، خۆل.

ساوی - ص.ن(ساڤی - savî): خه‌لکی ساوه.

ساویت - ا.فر(ساڤیت - savît): سوڤیه‌ت.

ساویدن - مص.م(ساڤیدن - savîden): سوینه‌وه، ساودان.

ساويز - ص(ساڤیز - savîz): خوش ته‌بیعه‌ت، خوش ره‌فتار.

ساویس - ا(ساڤیس - savîs): هه‌ر شتیکی به‌نرخ و گرانبه‌ها، جلی لۆکه‌خن، جلی ناوه‌خنی لۆکه‌ی بو کرابی.

ساوین - ا(ساڤین - savîn): سه‌به‌ته.

ساهر - ص.ع(ساهیر - sahir): بیدار.

ساهره - ا.ص.ع(ساهیره - sahire): مانگ، هه‌یث، سه‌رچاوای ره‌وان.

سان - ا(سان - san): برپه‌ن، هه‌ستان.

سانتر - ا.فر(سانته‌ر - santer): سه‌نته‌ر، چه‌ق، ناوه‌ند.

سانترال - فر(سانترال - santral): سه‌نته‌ری، مه‌رکه‌زی، ئه‌سلتی.

سانتی - فر(سانتی - santi): ١ له‌سه‌ر سه‌دی هه‌ر شتییک، یه‌ک سه‌دی هه‌ر شتییک.

سانتی گراد - ا.مر.فر(سانتی گراد - santi grad): سه‌د پله‌یی، ئامیتری ئه‌ندازه‌گیری پله‌ی گه‌رمییه.

سانتی گرم - ا.مر.فر(سانتی گرم - santi grem): یه‌ک سه‌ده‌یه‌می گرام.

سانتیم - ا.فر(سانتیم - santîm): یه‌ک سه‌ده‌می (م).

سانتیمانتال - ص.فر(سانتیمانتال - santîmantal): خوڤنگه‌رم، پره‌ه‌ست، تیژ هه‌ست، میهره‌بان و هه‌لچوو.

سانتی متر - ا.مر.فر(سانتی میتر - santi mitr): سانتی مه‌تر، یه‌ک سه‌ده‌می مه‌تر.

سانیح - ص.فا.ع(سانیح - sanih): مرۆڤ یان هه‌یوان که لای راستی مرۆڤه‌وه بی، رووداوی کتوپرچ باشو چ خراپ.

سانحه - ص.فا.ع(سانیحه - sanihe): رووداو، پیشه‌ات.

ساندویج - ا.انگل(ساندویج - sandvîç): سه‌نده‌ویج، بابۆله.

سانسور - ا.فر(سانسور - sansûr):

ره‌خنه، ئیرادگیری، ته‌فتیش و چاودیری فیلم و شانۆنامه‌و بابه‌تی رۆژنامه‌و هه‌ر جوهره‌ بلاڤۆکییک له‌لایه‌ن حکومه‌ته‌وه به‌ر له‌ بلا‌وبونه‌وه‌ی، سانسۆر، چاودیری.

ساهور - ا.ع (ساهور - sahûr):
بیداری، مانگه شهو، خه رمانه ی مانگ،
مانگ، هه یث.

ساهی - ا.فا (ساهی - sahî): غافل،
فه راموشکار، که سیک دلی له شوینیکی
دی بی.

سایبان - ا.مر (سایه بان - sayeban):
سابات، که پر، سه یوان، چه تر..

سایر - ص.ع (سایر - sayîr): که سیک
بروات، ره وه ند، ریبوار.

سایش - ا.مص (سایش - sayîş): لیک
سوین، له بره نگ دان.

سایگاه - ا.مر (سایه گاه - sayegah):
سابات، که پر، شوینی سیبه ری هه بی.

سایوان - ا. (سایه فان - sayevan):
که پر، سابات، شوینی سیبه ردار.

سایه - ا. (سایه - saye): سایک، سیبه ر،
نسی، نسا ر.

سایه افکندن - مص.م (سایه نه فکه ندن -
saye efkenden): که سیک
ساوپه نابیی بو که سیک، بایه خدان به
که سیک.

سایه افکن - ص.فا (سایه نه فکه ن -
saye efken): خودان سیبه ر، که سیک
بی بی به سیبه رو په نای که سیک، په نای
لیقه و ماوان.

سایه پرست - ص.فا (سایه په رست -
saye perest): سیبه ر دوست،
که سیک هزی له سیبه ری، ئیسراحت
خواز، فاسقو فاجر.

سایه پسند - ص.فا (سایه په سه ند -
saye pesend): ئیسراحت خواه،
سیبه ر دوست.

سایه پوش - ا.مر (سایه پوش -
saye pûş): سایه بان، سابات، چه تر،
که پر.

سایه ترس - ص.مر (سایه ته رس -
saye ters): ترسنوک، که سیک
ته نانه ت له سیبه ری خو ی بترسیت.

سایه خشک - ص.مر (سایه خوشک -
saye xuşk): میوه یه ک له بهر سیبه ر
وشک کرایته وه، ته مه ل، ته وه زدل، شله
شاری.

سایه خفت - ص.مر (سایه خوفت -
saye xuft): خه وتووی بهر سیبه ر.

سایه خوش - ا.ص (سایه خوش -
saye xûş): خوش سیبه ر، دره ختی پر
لقو پوپو سیبه ردار، دره ختی ناروه ند.

سایه دار - ص.فا (سایه دار - sayedar):
سیبه ردار، ساوپه نای لیقه و ماوان، دره ختی
پر سیبه ر.

سایه رس - ص.مر (سایه ره رس -
sayeres): میوه یه ک له بهر سیبه ر
گهی بی.

سایه رست - ص.مر (سایه روست -
saye rust): گیایه ک له سیبه ری
دره ختاندا روا بی، به ناز په روه رده.

سایه رو - ص.فا (سایه ره و -
saye rew): شه وره و، شه و بیداری،
شه ونخونی.

سایه روشن - ا.مر (سایه ره و شه ن -
saye rewşen): تاریک و روون.

سایه زده - ص.مف (سایه زده -
saye zede): ده ست لیوه شاو، که سیک
یان شتی سیبه ری لی دابی.

سایه شکن - ص.فا (سایه شیکه ن -

سَامَت - مص.ع (سه نامت - seamet):
بیزار، دلته‌نگی، بی تاقه‌ت بوون،
جاریسی.

سئانس - ا.فر (سیئانس - sî'ans):
کۆیوونه‌وه.

سؤر - ا.ع (سوئر - sũ'r): به‌رماوه‌ی
خواردن و خواردنه‌وه.

سب - مص.م.ع (سه‌ب - sebb): جنیو،
دژوین، جنیودان، جمان.

سبائک - ا.ع (سه‌بائیک - saba'ik):
قالبه‌زیر، یان زیو.

سباب - ص.ع (سه‌باب - sebbab):
جنیوفرۆش، دهم پیس.

سبابه - ص.ع (سه‌بابه - sebbabe):
جنیوفرۆش، دهم پیس، قامکی شاده،
قامکی جنیو، له زهمانی جاهیلییه‌تدا له
کاتی جنیوداندا عه‌ره‌ب نه‌و قامکه‌یان له
به‌رانبه‌ره‌که‌یان راده‌وه‌شان؛ بۆیه قامکی
جنیو - یشی پی ده‌گوتری.

سبات - ا.ع (سوبات - subat): هه‌وه‌لی
خه‌و، خه‌وی سووک، رۆژگار، پیاوی
زیره‌ک و زیته‌ل.

سباج - ص.ع (سه‌باج - sabbac):
سه‌ده‌ف فروش، که‌سیک سه‌ده‌فی ورد یان
موروی ره‌ش بفروشی.

سباح - ص.ع (سه‌بها - sabbah):
مه‌له‌وان.

سباح - ا.ع (سوبها - subbah):
مه‌له‌وانان.

سباحه‌ت - مص.ع (سیبهاه‌ت - sibahet):
مه‌له‌کردن، مه‌له‌وانی.

سباع - ا.ع (سیبا - siba'): دپندان،
شیران.

saye şiken: سیبه‌ر شکین، رووناکی
به‌خش، نه‌وه‌ی روناکی بداو تاریکی و
سیبه‌ر نه‌یه‌لی.

سایه‌فکن - ص.فا (سایه‌فکه‌ن -
saye fken): سیبه‌ردار، خاوه‌ن سیبه‌ر.

سایه‌گاه - ا.مر (سایه‌گاه - saye gah):
سیبه‌رگه، جیی سیبه‌ر.

سایه‌گستردن - مص.م (سایه‌گوسته‌رده‌ن -
saye gusterden): پۆشین، په‌نه‌ان
کردن، په‌نادانی خه‌لکی.

سایه‌گستر - ص.فا (سایه‌گوسته‌ر -
saye guster): سیبه‌ردار، ساوپه‌نای
لیقه‌وماوان.

سایه‌نشین - ص.فا (سایه‌نشین -
saye nişin): سیبه‌ر نشین، که‌سیک
گه‌رمی و ساردی رۆژگاری نه‌چه‌شتبی.

سایه‌وار - ق.ص (سایه‌فار - saye var):
سیبه‌ر ئاسا، تاپۆئاسا.

سایه‌ور - ص (سایه‌قه‌ر - sayever):
سایه‌دار، سیبه‌ردار، په‌نای لیقه‌وماوان.

ساییدن - مص.م (ساییدن -
sayîden): کوتان و نه‌رم کردن، لیک
سووین، له بره‌نگ دان، سه‌قل کردن،
تواندنه‌وه.

ساینده - ا.فا (ساینده - sayende):
نه‌وه‌ی شتییک بسوخته‌وه، له هه‌سانده‌ر،
مشت و مالدەر.

ساییده - ا.مف (ساییده - sayîde):
کوتراو و نه‌رم کراو، مشت مالدراو، له
بره‌نگ دراو، تواوه، له‌مشاردراو.

سؤال - مص.ع (سوئال - sũal):
داواکردن، سوأل کردن، ده‌رۆزه کردن،
پرسیارکردن.

- سباعی - ا.ص.ع (سوبائی - suba'î):
 حەوت قۆلّی، حەوت سوچ، وشەى حەوت
 پیتی.
- سباق - مص.ل.ع (سیباغ - sibax):
 پیتشبرکى کردن، تەراتین.
- سباق - ص.ع (سەبباغ - sebbax):
 ئەوێ هەمیشە پیتش بکەوێ.
- سبّاک - ص.ع (سەبباک - sebak):
 زەرنگەر، قالدیرت.
- سبال - ا.ع (سیبال - sibal): سمیل.
- سبب - ا.ع (سەبەب - sebeb): هۆ،
 سۆنگە، دەستاوێز، پەيوەندی خزمایەتی.
- سبب ساز - ص.فا (سەبەبەساز - sebeb saz):
 دروستکەری هۆ، هۆساز.
- سبب سوزی - ا.مص (سەبەبەسوزی - sebeb sūzî):
 نەهیشتنی هۆ.
- سبت - مص.ع (سەبت - sebt):
 ئیسراحتکردن، پالدانەوه، خەسانەوه.
- سبت - ا.ع (سەبت - sibt): پیتستی
 خۆشەکراو، پیتستی دەباغیکراو.
- سبت - ا.ع (سویت - subt): جۆره
 گیایەکه.
- سبج - ا.ع (سەبەج - sebec): موروی
 رەش، بەردتیکى رەشى بریقەدارى ناسکە
 کە لە هندو سودان و شام دەست دەکەوێ.
- سبجە - ا.ع (سوبجە - subce): جلی
 رەش، گلیمی رەش.
- سبج - ا.ع (سەبەه - subeh):
 دەستجیب، تەزییح.
- سبحات - ا.ع (سوېهات - subuhat):
 تەزییحان.
- سبحان - مص.ع (سوېحان - subhan):
 خواوەندی پاک و بێگەرەدو بێ خەوش لە
- هەر عەبی.
- سبحة - ا.ع (سوبهه - subhe): زیکرو
 دوعا، تەزییح، وێرد.
- سبد - ا (سەبەد - sebed): بەرچنە،
 سەبەتەى لە شول چنراو.
- سببباف - ا.ص (سەبەد باف - sebed baf):
 وەستای دروستکردنی سەبەتەو بەرچنان.
- سببچین - ا.ص (سەبەدچین - sebed çin):
 بکەنەوهو لە بەرچنەى بکەن.
- سبز - ص (سەبز - sebz): سەوز،
 کەسک.
- سبزآب - ا.ص (سەبزآب - sebzab):
 ئاوی سەوز، ئاوی بە هۆی قەوزەو گیای
 زەرەبەییەوه سەوز بنوێتی.
- سبز آخور - ا.ص (سەبز ئاخور - sebz axûr):
 شوێنی کە گیای زۆری.
- سبزارنگ - ص.مر (سەبزارەنگ - sebz reng):
 ئاوازیکی مۆسیقای کۆنی ئێرانیه.
- سبزاندرسبز - ا.مر (سەبز ئەندەرەسەبز - sebz ender sebz):
 ناوی یەکیکە لە سی ئاوازهکەى بارهەد.
- سبزایوان - ا.مر (سەبز ئەیقان - sebz eyvan):
 ئاسمان.
- سبزیباغ - ا.مر (سەبز باغ - sebz bax):
 ئاسمان، بەهەشت، لەشی مەووف.
- سبزهار - ا.مر (سەبز بەهار - sebz behar):
 کۆنە، سەوزی بەهار.
- سبزپا - ص.مر (سەبزپا - sebz pa): پێ

به شه‌ر، به ووم، به دتیوم، نامویاره‌ک.
سبزپری - ا.مر (سه‌بز پهری - sebz perî): به‌هار، وه‌رزی به‌هار.
سبزپوش - ص.فا (سه‌بزپوش - sebz pûş): نه‌وه‌ی جلی که‌سکی له‌به‌رکردیی، سه‌وزه‌گیا، دره‌ختی پر گه‌لاوگول، سه‌وزپوش، که‌سکپوش.
سبزتشت - ا.مر (سه‌بز ته‌شت - sebz teş): ئاسمان.
سبزجا - ا.مر (سه‌بزجا - sebzca): سه‌وزه‌زار، می‌رگو چه‌مه‌ن، جیی سه‌وز.
سبزچشم - ص.مر (سه‌بز چه‌شم - sebz çeşm): چاوشین.
سبزچهر - ص.مر (سه‌بز چپهر - sebz çîhr): ره‌شتاله، سه‌وزه، ئه‌سمه‌ر.
سبزخط - ا.ص (سه‌بز خه‌ت - sebz xet): لاوئ تازه‌ خه‌تی دابی.
سبزخنگ - ا.ص (سه‌بز خینگ - sebz xing): ئه‌سپ، ئه‌سپی توخ، فه‌له‌ک.
سبزخان - ا.مر (سه‌بزخان - sebz xan): سه‌وزه‌زار، می‌رگو چه‌مه‌ن، ئاسمان، سه‌وزه‌گیا.
سبزدانه - ا.مر (سه‌بزدانه - sebz dane): فه‌ریک، فه‌ریکی گه‌نم یان هه‌ر دانه‌وئله‌یه‌کی تر.
سبزدرسبز - ا.مر (سه‌بزدر سه‌بز - sebzder sebz): سه‌وزی سه‌وز، ناوی ناوازیکی کۆنی مؤسیقای ئیرانییه، ناوی نه‌وایه‌کی باریه‌ده.
سبزده - ا.مر (سه‌بزیده - sebz dih): ئاسمان.

سبزرنگ - ص.مر (سه‌بز ره‌نگ - sebz reng): که‌سک ره‌نگ، سه‌وز ره‌نگ.
سبززاغ - ا.مر (سه‌بززاغ - sebz zax): جیهان، دنیا، گیتی، ئاسمان.
سبزشاخ - ا.مر (سه‌بز شاخ - sebz şax): لقئ ته‌رو تازه‌ی دره‌خت.
سبزشدن - م.ص.ل (سه‌بز شوده‌ن - sebz şûden): سه‌وز بوون، روان، چه‌که‌ره‌کردن، روانی مووی سه‌رو ردین، ده‌رکه‌وتنی له‌نکاو.
سبزطاق - ا.مر (سه‌بز تاغ - sebz tax): ئاسمان.
سبزطاوس - ا.مر (سه‌بزتاقوس - sebz tavûs): فه‌له‌ک، ئاسمان.
سبzfام - ص.مر (سه‌بzfام - sebz fam): که‌سک، ئامال سه‌وز.
سبzfرش - ا.مر (سه‌بز فرش - sebz ferş): ئاسمان.
سبzfبا - ا.مر (سه‌بز غه‌با - sebz xebe): قشقه‌له‌ی سه‌وز، خه‌نجه‌ریالا.
سبzfقدم - ص.مر (سه‌بز غه‌ده‌م - sebz xedem): پی به‌شه‌ر، شومپا، نامویاره‌ک، به‌دیه‌خت.
سبزهک - ا (سه‌بزه‌ک - sebzek): سه‌وزه‌له، سوراحی که‌له‌ شوشه‌ی سه‌وز دروستکراپی.
سبزهک - ا (سه‌بزه‌ک - sebzek): خه‌نجه‌ریاله، ته‌پریکه.
سبزکالک - ص.مر (سه‌بزه‌کاله‌ک - sebz kalek): زرک، میوه‌ی سه‌وزوکال، میوه‌ی نه‌گه‌ییوو.

- نه عنا و تهرخون و...
سبزی پاک کن - ص. فا (سهبزی پاک کون - sebzî pak kûn): زمـانـلووس و ریاکار، که سبیک سهوزهواتی خواردن پاک بکات.
سبزی پلو - ا. مر (سهبزی پولو - sebzî pulû): پلاوی پر له سهوزه.
سبزی فروش - ا. ص (سهبزی فروش - sebzî furûş): سهوزه فروش.
سبزیکار - ا. ص (سهبزیکار - sebzîkar): نهوهی سهوزهواتی خواردن برویتنی.
سبزینه - ص. ن (سهبزینه - sebzîne): کهسک، سهوزینه.
سبزینه - ا (سهبزینه - sebzîne): کلوروفیل.
سبط - ا. ع (سبیت - sibt): نهوه، منالی منال، زیاتر بؤ فـهـرزهـن و نهوهی کچ دهگوتری.
سبع - ا. ص. ع (سهبوء - sebu'): گیانله بهرانی دپنده.
سبع - ا. ع (سوبء - sub'): حهوت یهک.
سبع - ا. ع (سهبء - seb'): حهوت.
سبعون - ا. ع (سهبئون - seb'ûn): ههفتا.
سبعه - ا. ع (سهبئه - seb'e): ههفت.
سبعی - ص. ن (سهبئی - seb'î): ئیسماعیلییه.
سبعین - ا. ع (سهبئین - seb'in): ههفتا.
سبعیه - ا. ص (سهبئییه - seb'îye): حهوت ئیمامی (ئیسماعیلییه).
سبزکردن - مص. م (سهبز کهردهن - sebzkerden): رواندن، شینکردن، سهوزکردن.
سبزکوشک - ا. مر (سهبزکوشک - sebzkuşk): ئاسمان.
سبزگار - ص. فا (سهبزگار - sebzgar): سهوزکهر.
سبزگرا - ا. مر (سهبزگهرا - sebzgera): خه نجه ریاله.
سبزگنبد - ا. مر (سهبز گونبه د - sebz gunbed): ئاسمان.
سبزگون - ص. مر (سهبزگون - sebzgûn): سهوز رهنگ.
سبزه - ا (سهبزه - sebze): چیمه، میترغوزار، سهوزه گیای تازه.
سبزه - ا (سهبزه - sebze): جوره کشمیش و میوژتیکی سهوز باوه.
سبزه - ص (سهبزه - sebze): گهنم رهنگ.
سبزه بهار - ا. مر (سهبزه ی بهار - sebzey behar): سهوزه گیای بهار.
سبزهدر سبزه - ا. فر (سهبزه دهر سهبزه - sebzeder sebze): سهوزه، سهوززار، تا چاو هه تهر بکا ههر سهوز.
سبزهدر سبزه - ق. ص (سهبزه دهر سهبزه - sebze der sebze): سهوز له دوی سهوز.
سبززار - ا. مر (سهبزه زار - sebzazar): چه مه نزار، سهوززار.
سبزه ناک - ا. ص (سهبزه ناک - sebze nak): سهوززار.
سبزی - ا (سهبزی - sebzî): سهوزه جات، سهوزهی خواردن وهک که وهرو که رهوز و

سبک پی - ص. مر (سه‌بوک په‌ی - sebuk pey): پی سووک، تیژره و گورج و گۆل.

سبک خرد - ص. مر (سه‌بوک خیره‌د - sebuk xired): نه‌قل سووک، بی نه‌قل، بی ناوه‌ز.

سبک خیز - ص. فا (سه‌بوک خیز - sebuk xîz): گورج و گۆل، چابوک، چست و چالاک، به‌راپه‌ر، روح سووک، تیژره و.

سبک داشت - مص. (سه‌بوک داشت - sebuk daşt): سووک ژماردن، سووک حیساب‌کردن.

سبک دست - ص. مر (سه‌بوک ده‌ست - sebuk dest): ته‌ر ده‌ست، ده‌ست وه‌شین، که‌سیک له‌کاری ده‌ستیدا گورج و گۆل بی.

سبک دل - ص. مر (سه‌بوک دیل - sebuk dil): شادمان، خوشحال، به‌که‌یف و به‌ده‌ماغ، بی خه‌م.

سبک دوش - ص. مر (سه‌بوک دوش - sebuk dûş): بارسووک، که‌سیک باریکی به‌شانه‌وه نه‌بی.

سبک رای - ص. مر (سه‌بوک رای - sebuk ray): گه‌وج، نه‌قل سووک، بی ناوه‌ز.

سبک رفتار - ص. مر (سه‌بوک ره‌فتار - sebuk reftar): تیژره و.

سبک رکاب - ص. مر (سه‌بوک ریکاب - sebuk rikab): سواری گورج و گۆل و خیرا.

سبک رو - ص. فا (سه‌بوک ره‌و - sebuk rew): پی سووک، خیرا،

سبغانه - ا. (سه‌بغانه - sebxane): بیغانه.

سبغه - ا. غ. (سه‌بغه - sebx): ره‌فاهییه‌ت، ده‌سترویی، خوشگوزهرانی.

سبق - مص. ع. (سه‌بغ - sebx): پیشکه‌وتن، هه‌له‌ی زمان.

سبق - ا. ع. (سه‌به‌غ - sebex): پیشبرکتی، گرتیو.

سبق‌ت - ا. ع. (سو‌بغت - subxet): گره‌و و مه‌رج کردن.

سبک - ص. (سه‌بوک - sebuk): سووک، گورج و گۆل، چوست و چالاک.

سبک - مص. ع. (سه‌بک - sebk): شیتو‌ازی نووسین، قالب‌سازی، کانزای تواوه له‌قالب کردن، قالب‌پژئی.

سبک‌اد - ا. (سه‌بک‌اد - sebkad): ترۆپیک، لوتکه، قولله، دوند.

سبک اسله‌ه - ص. مر (سه‌بوک نه‌سه‌له‌ه - sebuk eslehe): نه‌و سه‌ریازانه‌ی چه‌کی سوکیان پیته.

سبک‌بار - ص. مر (سه‌بوک‌بار - sebuk bar): بارسووک و ئاسوده، خوشحال.

سبک‌بال - ص. مر (سه‌بوک‌بال - sebukbal): بالنده‌ی بچووک‌ی تیژفری به‌زۆری خوش‌ئاواز.

سبک‌پا - ص. مر (سه‌بوک‌پا - sebukpa): تیژره و، سووک‌پیی.

سبک پر - ص. مر (سه‌بوک‌په‌ر - sebuk per): بالنده‌ی تیژفری، بالنده‌یه‌ک خیرا بفری.

سبک پوی - ص. فا (سه‌بوک په‌فی - sebuk pevî): تیژره و، له‌ش سووک، گورج و گۆل.

تیزرډو، له زگین.

سبک رو - ص.مر(سه بوک رو -

(sebuk rū): روودار، بڼ شرم.

سبک روح - ص.مر(سه بوک روح -

(sebuk rūh): رووچ سووک، خوښحال،

به که یف، دهم به پیکه نین.

سبکسار - ص.مر(سه بوکسار -

(sebuk sar): بڼ ټقل، سه رسه ری،

جرپن.

سبک سایه - ص.مر(سه بوک سایه -

(sebuk saye): ره وته نی و که م ده و ام.

سبکسر - ص.مر(سه بوک سر -

(sebuk ser): جریپن، سه رسه ری

(سطحی)، بڼ ټقل، خوږی، هیچ و

پوچ.

سبک سنگ - ص.مر(سه بوک سه نگ -

(sebuk seng): سووک، کم.

سبک سنگین کردن - مص.م(سه بوک

sebuk sengin - سه نګین که رده ن -

(kerden): هه لسه نګانندن.

سبک سیر - ص.مر(سه بوک سه یر -

(sebuk seyr): سوک ره و، تیزرډو.

سبک عقل - ص.مر(سه بوک ټغل -

(sebuk exl): بڼ ټقل، بڼ ټاو هز.

سبک عنان - ص.مر(سه بوک ټینان -

(sebuk inan): سواری خیرا، تیزرډو،

رام، ده سته مو.

سبک گام - ص.مر(سه بوک گام -

(sebuk gam): تیزرډو.

سبک مایه - ص.مر(سه بوک مایه -

(sebuk maye): بڼ قه در.

سبک مغز - ص.مر(سه بوک مه غز -

(sebuk mex): بڼ ټقل، بڼ ټاو هز،

گیل، که لڅو، که وده ن.

سبکی - ا.مص(سه بوکی - (sebukî):

سووک بوون، سووکی.

سبک یاب - ص.فا(سه بوک یاب -

(sebuk yab): زه ین روون، تیزرډام،

زه پندار.

سبل - ا.ع(سه بل - (sebel): چاویه شه،

باران، گولی گهنم و جو و.. جلی درتیزی

ده لڼ، جنیو.

سبل - ا.ع(سو بل - (subul): ریگیان.

سبلیت - ا.ع(سه به له ت - (sebelet):

سمیل.

سبلیت - ا(سیبلیت - (sibilt): چریش،

که تیره، غه ره و هیل.

سبنج - ا(سیبهنج - (sibenc): هه و جار،

مژان، داری له ټاموردا.

سیو - ا(سه بو - (sebû): گوزه، گوزه ی

ده سکدار که ټاو یان شه رابی تی بکه ن.

سیوچه - ا(سه بوچه - (sebûçe): گوزه ټه،

گوزه ی بچوک.

سبوح - ص.ع(سه ببوه - (sebbuh):

سیفه ټیکی خوایه.

سبوره - ص(سه بوره - (sebûre): حیز،

نیرهموک، لوسکه.

سبوس - ا(سه بوس - (sebûs): که پک،

سوس.

سبوسه - ا(سه بوسه - (sebûse):

ټارده مشار، که پک، سوس، قریژی سه ر.

سبوکش - ص.فا(سه بوکش -

(sebûkeş): که سیک گوزه یه شه راب

بخواته وه، شه رابخور.

سبه - ا.ع(سو به - (subbe): که سیک

که خه لکی زوری جنیو بده نی، عار.

سبه - ا.ع (سیببه - sibbe): په نجهی شاده.

سبه - ا.ع (سهببه - sebbe): سمت و که فله، ساردی یان گهرمی که چند روژی بخایه نئی، روژگار.

سبیس - ا (سیبیس - sibîs): رووه کیکه.

سبیکه - ا.ع (سهبیکه - sebîke): قالبه زتیر یان زیو.

سبیل - ا (سیبیل - sibîl): سمیل، سمبیل.

سبیل - ا.ع (سهبیل - sebîl): ریگه، ریگهی دیارو ناشکرا.

سبیلو - ص (سیبیلو - sibîlû): سمیل بابړ.

سبیلی - ا (سیبیلی - sibîlî): گیانله به ریگه.

سبیش - ا (سیبیش - sibyûş): رووه کیکه جاران بۆ دهرمان به کار ده هات.

سپار - ا (سویار - supar): گاسن، قوره مه.

سپاردن - مص.م (سیپاردن - siparden): سپاردن.

سپارش - ا.مص (سیپارش - sipariş): راسپاردن.

سپاروک - ا (سه پاروک - separûk): کوتر.

سپاری - ا (سیپاری - siparî): قه دی گهنم یان جو، گوله گهنم یان جو.

سپاس - ا (سیپاس - sipas): سوپاس.

سپاس پذیرفتن - مص.ل (سیپاس - sipas peziru ften): په زیروفتنه.

شوکرانه کردن، منه تباریوون، مه منون بوون، سوپاس کردن.

سپاس داشتن - مص.ل (سیپاس داشتن - sipas daşten): مه منون بوون، شوکرانه برتیری.

سپاس گزاردن - مص.ل (سیپاس گزاردن - sipas guzarden): سوپاس کردن.

سپاسه - ا (سیپاسه - sipase): سوپاس، شوکرانه.

سپاسی - ص (سیپاسی - sipasî): گه دا، دهروزه کهر، پارسه ک.

سپاناخ - ا (سیپاناخ - sipanax): سپیناخ.

سپانلو - ا (سیپانلو - sipanlû): ناوی تیره به کی عیلتی قاجاره.

سپاه - ا.جم (سیپاه - sipah): قوشه ن، له شکر، سویا.

سپاهان - ا (سیپاهان - sipahan): نه سفه هان.

سپاهانی - ص.ن (سیپاهانی - sipahanî): نه سفه هانی.

سپاهبد - ا.ص (سیپاهبد - sipahbed): سوپا، سهرداری سویا.

سپاهداری - ا.ص (سیپاهداری - sipahdar): سوپا، سهرداری سویا.

سپاهدار - ا.ص (سیپاهدار - sipahdar): سوپا، سهرداری سویا.

سپاهسالار - ا.ص (سیپاهسالار - sipah salar): سوپا، سهرداری سویا.

سپاهی - ا.ص (سیپاهی - sipahî): عهسکه ری، سهریازی، سوپایی.

سپتامبر - ا.فر (سیپتامبر - siptamber): مانگی نه یلوول،

سیبته مبه ر.

سپر - ا (سیپه ر - siper) : سپه ر، قه لغان، مه تهریز، مه تال.

سپر انداختن - مص. ل (سیپه رنه نداخته ن - siper endaxten) : سپه ر فریدان، شکان و ته سلیم بوون، هه لاتن له بهر دژمن.

سپر دن - مص. م (سیپه ورده ن - sipurden) : راسپاردن، سپاردن.

سپر دن - مص. م (سیپه ورده ن - siperden) : ته ی کردن، رتگه برین، پایه مال کردن.

سپرز - ا (سیپورز - sipurz) : زراو، زالی.

سپرساز - ص. فا (سیپه رساز - siper saz) : قه لغان ساز، که سیک سپیری ترومبیلان دروست بکات.

سپرغم - ا (سیپه ر غه م - siper xem) : ریحانه.

سپرک - ا (سیپه ره ک - siperek) : قه لغانوکه.

سپرلوس - ا (سیپه رلوس - siperlûs) : کوشک، کوشکی پاشایه تی، سه رای پاشایان، دهریار.

سپررم - ا (سیپه ره م - siperem) : ریحانه.

سپرهم - ا (سیپه ره هم - siperhem) : ریحانه.

سپری - ص (سیپه ری - siperî) : ته واو، به کو تا گه ییوو.

سپریدن - مص. م (سیپه ریده ن - siperîden) : ته واو کردن، به نه نجام گه یانندن، جوژی ختیه تی سی لا.

سپریس - ا (سیپریس - siprîs) : گیایه که

ناژه لان ده یخون.

سپری شدن - مص. ل (سیپه ری شوده ن - siperî şuden) : ته واو بوون، کوتایی هاتن، به سه رچوون.

سپریخ - ا. ص (سوپه ریخ - superîx) : هی شسوی تری، هی شسوی چروپر، بوله به رسیله.

سپری کردن - مص. م (سیپه ری که رده ن - siperî kerdên) : ته واو کردن، کوتایی پی هینان، به نه نجام گه یانندن.

سپزک - ص (سیپه زک - sipezk) : دوو زمان، غه یبه تچی.

سپس - ق (سیپه س - sipes) : پاشان، دواپی، دوا ی نه مه.

سپسایگی - ا (سیپه سایه گی - sipesayegî) : گه رانه وه، پاشه کشی.

سپست - ا (سیپیست - sipist) : گیایه که.

سپست - ص (سوپوست - supust) : بوگه ن.

سپستان - ا (سیپیستان - sipstan) : دره ختیکه.

سپس رو - ص. فا (سیپه س ره و - sipes rew) : په بره و، پاشره و، یه کیچ له دوا ی که سیکه وه پروات.

سپل - ا (سه پل - sepel) : سمی و شتر، سمی فیل.

سپلشت - ا. مر (سیپه له شت - sipeleş) : رووداوی خراب، پیشهاتی خراب.

سپنتامینو - ا. مر (سیپه نتامه ینو - sipantameynû) : هی ززی زیادو چاکی و نه قل، هی ززی چاکه.

سپنج - ا. ص (سیپه نج - sipenc) : مالی

کاتی، که پری سهر مه زراو بیستانان.
سپنج - ا(سیپهنج - sipenc): مژان.
سپند - ا(سیپهند - sipend): جۆره رووه کیکه.
سپندار - ا(سیپهندار - sipendar): ناوی فریشته یه که له ئایینی زهرده شتیدا، مانگی دوازدیه می سالی هه تاوی.
سپنداسا - ص(سیپهنداسا - sipend asa): گورج و گول، چوست و چالاک.
سپندان - ا(سیپهندان - sipendan): خه رده ل.
سپندوز - ا(سیپهندوز - sipendûz): کۆماج، ئه ستونده کی چادر، پشت بان.
سپندین - ا(سیپهندین - sipendîn): خه رده ل، خه رته له.
سپوختن - مص.م(سیپوختنه - sipuxten): تی ئاخین.
سپور - ا(سوپور - supûr): کوچه مال، که ناس.
سپوزکار - ص.فا(سیپوزکار - sipûzkar): سست و خاو و خلیچک.
سپوزیدن - مص.م(سپوزیدنه - sipuzîden): تی ئاخین، ته پاندن.
سپوس - ا(سوپوس - supûs): که پک، سوس.
سپوسه - ا(سوپوسه - supûse): که پک، سوس.
سپه - ا(سیپه - sipeh): سوپا.
سپه ارا - ص.فا(سیپه ه ئارا - sipeh ara): فه رمانده ی سوپا، ریک خه ری سوپا.

سپهبد - ا.ص(سیپه ه بود - sipeh bud): سه ردارو فه رمانده ی سوپا، سوپا سالار.
سپهبدان - ا(سیپه ه بودان - sipeh budan): سوپا سالار، ناوی ئاهه نگیک کی کۆنی موسیقای ئیرانییه.
سپه په هلوان - ص.مر(سیپه ه په هله قان - sipeh pehlevan): سوپا سالار.
سپهدار - ص(سیپه هدار - sipehdar): سه ردار، فه رمانده ی سوپا.
سپهر - ا(سیپهر - sipihr): ئاسمان، فه له ک.
سپهرار - ا(سیپهرار - sipihrar): حه وته به قی ئاسمان.
سپهران سپهر - ا.مر(سیپهران سیپهر - sipihran sipihr): فه له کی نۆبه م، ئاسمانی نۆبه م.
سپهرشناس - ا.مر(سیپهرشناس - sipihr şinas): ئه ستیره ناس، ره به ن (کاهین)، غه یزان.
سپه سالار - ص.مر(سیپه ه سالار - sipeh salar): سه ردارو فه رمانده ی سوپا.
سپه شکن - ص.فا(سیپه ه شیکه ن - sipeh şiken): سوپا شکین، له شکر شکین.
سپه کش - ص.فا(سیپه ه که ش - sipeh keş): له شکر کش، فه رمانده ی سوپا که سوپا بۆ شه ر بیات.
سپی - ص(سه پی - sepî): سپی، چه رموو، چه رمگ.
سپیتاک - ا(سه پی تاک - sepîtak): سپیاو، جۆره بۆیه که.

سپیدخار - ا.مر (سپیدخار - sepîdxar): در کیکه، در که سپی.
سپیددست - ص.مر (سپیددست - sepîd dest): سه خاوه تهمندو جوامیرو دلاوا.
سپیدرخ - ص.مر (سپیدرخ - sepîd rux): سپیلکه، سه ریه رز، روو سپی، روو سوور، پیاوی چاکه کار.
سپیدرو - ص.مر (سپیدرو - sepîd rû): سه ریه رز، روو سوور.
سپیدسار - ص.مر (سپیدسار - sepîd sar): سه رسپی، پیر.
سپیدفام - ص.مر (سپیدفام - sepîd fam): سپیاو.
سپیدکار - ص.مر (سپیدکار - sepîdkar): مسگر، قازانپاکه، پیاوچاک، چاکه کار، بی شهرم، ریاکار.
سپیدکاسه - ص.مر (سپیدکاسه - sepîd kase): جوامیر، به خشنده، سه خاوه تهمند.
سپیدگر - ا.ص (سپیدگر - sepîdger): قازان پاکه، روودار، چاو قایم.
سپیدمو - ص.مر (سپیدمو - sepîd mû): سه رسپی، پیر، سه رجه رموو.
سپیدمهره - ا.مر (سپیدمهره - sepîd muhre): سه دهف، سه دهفی، وردو بچووک.
سپیدنامه - ص.مر (سپیدنامه - sepîd name): سپی نامه، که سیک خواناس و به باوه پرو دروستکاری و نامه ی نه عمالی سپی بی.

سپیتاک - ا (سپیتاک - sepîtak): جوړه رووه کیکه.
سپیتمه - ا.ص (سپیتمه - sipîteme): مه یله و سپی، له نه ژادی سپی پیستان، ناوی خانه واده یی زه رده شته.
سپیج - ا (سپیج - sepîc): جلی رهش، گلیمی رهش، جوړه شاشکیکه.
سپیجه - ا (سپیجه - sepîce): پرگ، برش، که پرو، که په کیفه، پرگ هه له پینان.
سپید - ص (سپید - sepîd): سپی، چه رمگ، چه رموو.
سپیداب - ا (سپیداب - sepîdab): سپیاو.
سپیداج - ا (سپیداج - sepîdac): سپیاو.
سپیدار - ا (سپیدار - sepîdar): سپیدار، نه سفیندار، چنار.
سپیدبا - ا.مص (سپیدبا - sepîdba): شوړبا.
سپیدپا - ص.مر (سپیدپا - sepîpa): پی سپی، خوش قه دهم، پی به خیر.
سپیدتاک - ا (سپیدتاک - sepîd tak): رووه کیکه.
سپیدجامه - ص.مر (سپیدجامه - sepîd came): کراس سپی، که سیک جلی سپی له بهر بکات.
سپیدچرده - ص.مر (سپیدچرده - sepîd çerde): ده مورچاو سپی، چه رمه له، سپیروو.
سپیدچشم - ص.مر (سپیدچشم - sepîd çeşm): بی شهرم، چاو قایم، بیتعار، روودار.

وهستان، بهریابون، ههستان.
ستادن - مص.ل (سیتادهن - sitaden):
 سه نندن، وه رگرتن.
ستاده - ا.مف (سیتاده - sitade):
 سه نندراو، وه رگراو.
ستار - ا.مر (سیتار - sitar): سی تار.
ستار - ا (سیتار - sitar): ئهستییره.
ستار - ا.ع (سیتار - sitar): پهرده.
ستار - ص.ع (سه تتار - settar):
 پۆشه، عه بیپۆش، یه کپکه له سیفه ته کانی
 یهزدان.
ستاره - ا.ع (سیتاره - sitare): پهرده،
 شتی که شتیکی پی بپۆشری.
ستاره - ا (سیتاره - sitare): ئهستییره،
 هه ساره، بهخت و تال و یه غبال.
ستاره - ا.مر (سیتاره - sitare): سی
 تار.
ستاره بار - ص.فا (سیتاره بار -
 sitare bar): ئهستییره باران، گریان،
 رژانی فرمیسک.
ستاره پرست - ص.فا (سیتاره په رست -
 sitare perest): ئهستییره په رست.
ستاره پیشانی - ص.مر (سیتاره پیشانی -
 sitare pîşanî): تالحدار، نیوچه وان
 سپی.
ستاره چشم - ص.مر (سیتاره چهشم -
 sitare çeşm): چاوگهش وه کو
 ئهستییره.
ستاره دان - ص.فا (سیتاره دان -
 sitaredan): ئهستییره ناس، ئهستییره وان.
ستاره دریایی - ا.مر (سیتاره دریایی -
 sitarey deryayî): گیانله بهرینی
 ده دریاییه.

سپیدوا - ا.مر (سه پیدفا - sepîdva):
 شوربا.
سپیده - ا (سه پیده - sepîde): سپینه
 هیلکه، چهرمینه ی خای.
سپیده - ا (سه پیده - sepîde): سپییاو.
سپیده - ا (سه پیده - sepîde): سپیده،
 بهر یه یان.
سپیده دم - ا.مر (سه پیده دم -
 sepîde dem): سپیده، به یان،
 شه فقه، کازیوه.
سپیده دمان - ق (سه پیده ده مان -
 sepîde deman): به یانی سه حه ری،
 سپیده ی به یان، کازیوه.
سپیرک - ا (سه پیرهک - sepîrek):
 سپسه رک.
سپیل - ا (سه پیل - sepîl): فیکه.
سپیوش - ا (سپیوش - sipyûş):
 رووه کپکه.
ستا - ا.مص (سیتا - sita): ستایش.
ستا - ا.مر (سیتا - sita): سیتار، ناوی
 ئاویژکی موسیقییه.
سیتا - ا.مر (سیتا - sita): جوړه
 چادریکی سی لاییه.
ستا - ا.مر (سیتا - sita): سی دانه، سی
 جامی شهاب که به یان یان ده یخونه وه.
ستا - ا (سه تا - seta): ئاویستا،
 ئاویستا.
ستائر - ا.ع (سه تائیر - seta'îr): پهرده.
ستاخ - ا (سیتاخ - sitax): لقی درهخت،
 چل.
ستاد - ا (سیتاد - sitad): هه لوهسته،
 وهستان، مه لبه ندی فرماندهی سوپا.
ستادن - مص.ل (سیتادهن - sitaden):

ستاننده - ا.فا (سیتانه‌نده - sitanende): که‌سیک شتیک له که‌سیک بسه‌نی، ستینه‌ر.
ستانده - ا.مف (سیتانده - sitande): سه‌ندراو، وەرگیراو.
ستانه - ا (سه‌تانه - setane): ئاستانه، دهرکه، دهرگا، دهرواجه.
ستاوند - ا (سوتاڤه‌ند - sutavend): هه‌یوان، باله‌خانه، باله‌خانه‌یه‌ک به‌رده‌می به‌تال بئ و ئه‌ستون درابیتته به‌ر ئاسمانه‌که‌ی تا نه‌که‌وئ.
ستاوه - ا (سیتاڤه - sitave): حيله، فیل، ته‌له‌که.
ستاویز - ا (سه‌تاڤیز - setavîz): هه‌یوان، باله‌خانه، کۆله‌که، ئه‌ستون.
ستایش - ا.مص (سیتایش - sitayîş): مه‌دح و ستایش.
ستایش آمیز - ص.مف (سیتایش ئامیز - sitayîş amîz): ئاویتته به‌ ستایش و مه‌حت.
ستایش کردن - ص.م (سیتایش که‌رده‌ن - sitayîş kerdên): مه‌حت کردن، ستایش کردن.
ستایش کنان - ق.ص (سیتایش کونان - sitayîş kulan): ستایش‌که‌ر.
ستایشگاه - ا.مر (سیتایشگاه - sitayîşgah): جیگه‌ی ستایش، ئه‌و شوینه‌ی قه‌سیده که‌ شاعیر له غه‌زه‌له‌وه بچیتته سه‌ر ستایش.
ستایشگر - ص.فا (سیتایش‌گر - sitayîşger): ستایش‌کار.
ستاییدن - ص.م (سیتاییدنه - sitayîden): مه‌حت کردن، ستایش کردن.

ستاره سوخته - ص.مر (سیتاره سوخته - sitare sûxte): بئ به‌خت، بئ شانس.
ستاره‌شمر - ا.ص (سیتاره شومه‌ر - sitare şumer): ئه‌ستیره‌ناس، ئه‌ستیره‌وان، ئه‌ستیره‌ژمیر.
ستاره‌شمردن - ص.م (سیتاره شومه‌رده‌ن - sitare şumerden): شه‌وییداری، شه‌ونخونی، ئه‌ستیره‌ژماردن.
ستاره‌شناس - ا.ص (سیتاره‌شیناس - sitare şinas): ئه‌ستیره‌ناس.
ستازن - ا.ص (سیتازنه - sitazen): سیتارژنه.
ستاغ - ص (سیتاغ - sitax): جوانوو، جوانو ئه‌سپ، جوانو ماین، قسر، نه‌زۆک.
ستافند - ا (سیتافه‌ند - sitafend): هه‌یوان، باله‌خانه، کۆله‌که.
ستاک - ا (سیتاک - sitak): لقی تازه، لقی تازه‌ی میو.
ستاگوی - ص.فا (ستیاگوی - sitagûy): ستایش‌کار، منه‌تبار، سه‌ناگۆ، سوپاسگۆ.
ستام - ا (سیتام - sitam): لغاو، سه‌ر که‌لله.
ستان - پس (سیتان - sitan): پاشگری شوینه که له کۆتایی وشه‌وه دیت و مانای چری و پری و زۆری و .. ده‌گه‌یه‌نی وه‌ک: کورد+ستان = کوردستان.
ستان - ص (سیتان - sitan): راکشان له‌سه‌ر گازی پشت.
ستان - ا (سیتان - sitan): ئاستانه، دهرگا، دهرکه، به‌رده‌رکی مال، قه‌ده‌مه.
ستانندن - ص.م (سیتاننده‌ن - sitanden): سه‌ندن، وەرگرتن.

سترگ - ص (سوتورگ - suturg):
گه وره، قه به، زه لام، توکمه، توورپه،
شه پرکه ر.

سترلاب - ا (سوتورلاب - suturlab):
ئوسترلاب.

سترنگ - ا (سه ترهنگ - setreng):
رووه کپکه.

سترون - ص (سه تره رهن - seterven):
هپستر ناسا، نه زوک وه کو هپستر،
نه زوک، ژنی مندالی نه بی.

سترون کردن - مص.م (سه تره رهن که ردهن -
seterven kerdn): نه زوک کردن.

ستره - ا (سوتوره - suture): ئوستهره،
مووس، گوژان.

ستره - ا.ع (سوتره - sutre): جلویه رگ،
پوشاک.

ستره - ا.ع (سه تره - setre): قه مسه له ی
پیاوانه، ستره، چاکه ت، نیوکوت.

ستل - ا.ع (سه تهل - setel): هه لو،
سه رگه ر.

ستل - مص.ع (سه تل - setl):
دهرچوونی یهک له دوا یهک.

ستل - ا (سه تهل - setel): کوتهک،
ئه شکه فجه.

ستم - ا (سیتهم - sitem): جهور، زولم،
ستمه، چهوسانه وه.

ستم آباد - ا.مر (سیتهم ئاباد -
sitem abad): هه ر شوینن زولم و
زوری تیا بی، سته مئاوا، دنیا.

ستم امیز - ص (سیتهم ئامیز -
sitem amîz): زاللم، دلپر هق،

نامیهره بان، زولم ئامیز.

ستاییده - ا.مف (سیتاییده - sitayîde):
ستایش کراو، مه حتکراو.

ستبر - ص (سیتبر - sitebr): ئه ستور،
درشت، قایم، قه له و.

ستبرا - ا.مص (سیتبرا - sitebra):
ئه ستوری، درشتی، قه له وی، قایمی.

ستبرق - ا (سیتبره غ - sitebrex): جوره
دره ختیکه، قوماشی ئاوریشمی سورمه دار.

ستخر - ا (سیتخر - sitexr): هه وزو
ئاو، ئه ستیرک.

ستخوان - ا (سوتوخان - sutuxan):
ئیسقان، سوقان.

ستخیز - ا.مص (سه تخیز - setxîz):
رابوون، ژبان وه، رابه رین، قه ژین.

ستدن - مص.م (سیتدهن - siteden):
سه ندن، وه رگرتن.

ستده - ا.مف (سیتدهه - sitede):
سه ندراو، وه رگیراو.

ستر - ا (سه تر - seter): قاتر، هپستر.

ستر - مص.ع (سه تر - setr): پوشین،
په نهان کردن، قه شاردن.

ستر - ا.ع (سیتتر - sitr): په رده.

ستر - ا.ع (سوتهر - suter): جلویه رگ،
ستره پانتول.

سترا - ا.ع (سوتهراء - sutera):
پوشته، خواناس، داوینپاک.

سترب - ا (سیترب - sitreb): والی،
حاکم، پاریزگار.

سترب - ص (سیترب - siterb):
ئه ستور، گه وره، قایم.

ستردن - مص.م (سوتوردهن -
suturden): سیرین، تاشین، پاک
کردنه وه.

- ستم اندیش - ص.فا (سیتهم ئه ندیش - sitemendîş): مه ردوم ئازار، سته مکار، زالم.
- ستم پرور - ص.فا (سیتهم په رقه ر - sitem pever): زولم په روه ر، زالم، سته مکار.
- ستم دیده - ص.مف (سیتهم دیده - sitem dîde): مه زلوم، سته مدیده، زولم لیکراو.
- ستم شکن - ص.فا (سیتهم شیکه ن - sitem şiken): زولم شکین، که سیک به ره لهستی زولم و زور بکات.
- ستمکار - ص.فا (سیتهمکار - sitemkar): زالم، زوردار.
- ستمکاری - ا.مص (سیتهمکاری - sitemkarî): زولم و زورداری.
- ستمکاره - ص.فا (سیتهمکاره - sitemkare): زالم، زوردار.
- ستم کردن - مص.م (سیتهم کرده ن - sitem kerden): زولم کردن، زور کردن، جه ورو جه فاکردن.
- ستم کشیدن - مص.ل (سیتهم که شیده ن - sitem keşîden): زولم کیشان، ته حه مول کردنی زولم و زور.
- ستم کشیده - ص.مف (سیتهم که شیده - sitem keşîde): زولم لیکراو، غه در لیکراو، سته مکیش.
- ستم کیش - ص.مر (سیتهم کیش - sitem kîş): زوردار، غه ددار.
- ستمگر - ص.فا (سیتهمگر - sitemger): سته مکار.
- ستم گستر - ص.فا (سیتهم گوسته ر - sitem guster): زولم په روه ر،
- که سیک ره وراج به جه ورو جه فادات.
- ستنیه - ص (سیتهمیه - sitenbe): ناقولا، ناهه موار، زلو ناشیرین، ئه ستور، توکمه.
- ستنچ - ا (سیتهمنج - sitenc): پاشه که وت.
- ستو - ا (سیتو - sitû): سی تار، زیروزوی قه لپ، قالبه مسی زه رکفت.
- ستوار - ص (سوتقار - sutvar): پایه دار، راست و دروست، ئه مین، ئه فسه ربار.
- ستوان - ص (سوتشان - sutvan): پله یه که له پله کانی ئه فسه ری، راست و دروست، ئه مین.
- ستودان - ا.مر (سوتودان - sutûdan): ده خمه، بۆد، قولکه ی ژیتزه مینی، گۆر، قه وور.
- ستودن - مص.م (سوتودن - sutûden): ستایش کردن، مه حتکردن.
- ستوده - ا.مص (سوتوده - sutûde): ستایش کراو، مه حتکراو.
- ستاینده - ا.فا (سیتاینده - sitayende): ستایشکه ر، مه حتکه ر.
- ستور - ا (سوتور - sutûr): چاره وئ، ولاخی به رزه ی باربه ر، ئه سپو هیستر...
- ستور - ا.ع (سوتور - sutûr): په رده.
- ستوریان - ا.ص (سوتوریان - sutûrban): میر ناخوړ، سه روکی ته ویله.
- ستوردان - ا.مر (سوتوردان - sutûradn): ته ویله.
- ستوروار - ق.ص (سوتورقار - sutûr var): وهکو ولاخان، ولاخ ئاسا.

ستوروان - ا.ص (سوتورشان - sutûr van): میرئاخوړ، سه‌روکی ته‌ویله.

ستوق - ا.ع (سوتتوغ - suttûx): دراوی قه‌لپ.

ستون - ا (سوتون - sutûn): نه‌ستون، کول‌که، پایه، دیره‌گ، ده‌سته سه‌ربازیک به ریزو به‌یه‌ک خه‌ت برؤن.

ستون پنجم - ا.مر (سوتوونی په‌نجه‌م - sutûn pencem): گروپیک که له ناوه‌وی ولاتدا به نه‌ینی و ژیراوژیر به قازانجی ولاتیکی دی کار بکه‌ن و زه‌مین به بؤ سه‌رکه‌وتنی خوش بکه‌ن. ئەم زاراو‌یه له سه‌رده‌می جه‌نگه ناوخ‌وییه‌کانی ئەسپانیادا په‌یدا بوو (۱۹۳۹)، کاتییک که چوار ستوون له‌لایه‌نگرانی جه‌نه‌رال فرانکو به‌ره‌و مه‌درید پی‌ش‌په‌وی ده‌کرد فه‌رمانده‌که‌یان گوتی جگه له‌م چوار ستوونه که به‌ره‌و پایته‌خت ده‌رؤن، ستوونی پی‌نجه‌میش له‌ناو مه‌دریدا به قازانجی ئیمه کار ده‌کات، ئیدی له‌و رؤژه‌وه ئەم زاراو‌یه له‌ناو سیاسه‌تدا جیی خوی کرده‌وه به کار هات.

ستون فقرات - ا.مر (سوتوونی فیغه‌رات - sutûni fixerat): مؤرده‌غی پشت، برپه‌ی پشت.

ستونه - ا (سوتوونه - sutûne): نه‌ستون، نه‌ستون ئاسا، هی‌رش و په‌لامار یان هه‌لاتن به خه‌تی ستون ئاسا.

ستوه - ص (سوتووه - sutûh): ماندوو، شه‌که‌ت، دلته‌نگی، بی‌تاقه‌تی.

ستوهانیدن - مص.م (سوتوهانیدن - sutûhanîden): ماندوون کردن،

ته‌نگه‌تاو کردن.

ستوهیدن - مص.ل (سوتوو‌هیدن - sutûhîden): په‌ریشان بوون، ماندوو بوون، بی‌زار بوون.

سته - ا (سیتته - site): میوه‌یه‌ک که ناوکی یان چه‌ند ناوکیکی هه‌بی وه‌کو خورماو تری.

سته - ا (سه‌ته - sete): هه‌نگور، تری، میوه‌و خوراکي شه‌ومه‌نه، شه‌و به‌ساره.

سته - ا.ع (سیتته - sitte): شه‌ش. **سته** - ص (سوتوه - sutuh): ماندوو، شه‌که‌ت.

سته - ا.مص (سیتییه - sitih): لاساری، شه‌رانی، عینادی.

سته‌ا - مص.ع (سه‌ته‌ا - setha'): ژنی سمت‌گه‌وره، ژنی که رانه‌کانی نه‌ستور بن.

ستوهم - ص (سیتته‌هم - sitehm): سه‌خت، توند.

ستهیدن - مص.م (سیتته‌یدن - sitihîden): سه‌رپیچی کردن، سه‌رکیشی کردن، عینادی کردن.

ستی - ا (سه‌تی - setî): پولاً، ئاسن، سه‌ری نیژه.

ستی - ا (سه‌تی - setî): خانم، ژنی هیندوک که خوی له‌گه‌ل جه‌سته‌ی می‌رده‌که‌یدا بخاته‌ئاگروهه.

ستی - ا.ع (سیتتی - sittî): خانم، خاتوون، نه‌زبه‌نی (بؤژن).

ستیخ - ا.ص (سیتیخ - sitîx): راست و به‌رز، راست راوه‌ستاو وه‌کو ستون، لوتکه‌ی چیا.

شهرکردن، سه‌رکیشی، سه‌رپیچی، عینادی.

ستیهدن - مص.م (سیتی‌هیدن - sitîhîden): سه‌رکیشی کردن، سه‌رپیچی کردن، لاساری کردن. **ستیهنده** - ا.فا (سیتی‌ههنده - sitîhîhende): شهرانی، سه‌ر سه‌خت و عیناد، یاخی.

سج - ا (سه‌ج - sec): روو، روخسار، دیمه‌ن، دیم.

سجاحت - مص.ع (سه‌ج‌اهت - secahet): درپژو لاواز، ئاسان و نه‌رم. **سجاد** - ص.ع (سه‌ج‌جاد - seccad): سوجدده‌به‌ر، کرپ‌نۆش به‌ر، له‌قه‌بی زه‌ینه‌ل عابدینی علی کوری ئیمام حوسه‌ینه.

سجاده - ا.ع (سه‌ج‌جاده - seccade): به‌رمال، نمازلیغ، دوو‌گرد.

سجاف - ا.ع (سی‌ج‌اف - sicaf): سورمه‌چن، درزی نیوان دوو پهرده، پهرده‌ی دهرگا، په‌راوێژ.

سجال - مص.ع (سی‌جال - sical): فخرکردن به‌سه‌ریه‌کدا.

سجال - ا.ع (سی‌جال - sical): دۆلکه‌ی گه‌وره، مه‌مکی زل، پیاوی به‌خشنده.

سجام - ا (سه‌جام - secam): سه‌رما، سه‌رمای تووش.

سجان - ا.ص (سه‌ج‌جان - seccan): زیندانه‌وان.

سجانیدن - مص.م (سه‌ج‌انی‌ده‌ن - secanîden): سارد‌کردنه‌وی شتی گه‌رم.

سجایا - ا.ع (سه‌ج‌ایا - secaya): ته‌بیعه‌تان، خووخده.

ستیر - ا (سیتی‌ر - sitîr): چوار میسقال و نیو.

ستیر - ص.ع (سه‌تیر - setîr): پۆشته، پاک، داوین پاک، خواناس.

ستیره - ص.ع (سه‌تیره - setîre): ئافره‌تی پۆشته، داوین پاک.

ستیز - ا.مص (سیتی‌ز - sitîz): ناکۆکی و جه‌نگ و جیدال.

ستیزکار - ص.فا (سیتی‌زکار - sitîzkar): سه‌رکیش، شه‌رکه‌ر، ناکۆلۆک، نه‌گونجاو.

ستیزگر - ص.فا (سیتی‌زگر - sitîzger): یاخی، سه‌رکیش، شه‌رانی.

ستیزه - ا.مص (سیتی‌زه - sitîze): شه‌رو جه‌نگ و جیدال.

ستیزه‌جو - ص.فا (سیتی‌زه‌جو - sitîze cû): عیناد، سه‌ر سه‌خت، سه‌رکیش، شه‌رکه‌ر.

ستیزه‌خو - ص.مر (سیتی‌زه‌خو - sitîzexû): سه‌رکیش و نه‌گونجاو.

ستیزیدن - مص.م (سیتی‌زیده‌ن - sitîzîden): شه‌رکردن.

ستیزنده - ا.فا (سیتی‌زهنده - sitîzende): شه‌رکه‌ر، شه‌رانی، ناسازگار، نه‌گونجاو، ناکۆک.

ستیخ - ا.ص (سیتی‌خ - sitîx): لوتکه‌ی چیا، راست و به‌رز، راست و ه‌کوئه‌ستون و رم.

ستیم - ا (سیتی‌م - sitîm): زوخوا، کیم و زوخی برین.

ستین - ا.ع (سیتی‌تین - sittîn): شه‌ست (۶۰).

ستی‌هش - ا.مص (سیتی‌هش - sitîhş):

سجد - ا. (سه جده - seced): سه رمای سه خت.

سجده - مص.ع (سه جده - secde): سوجه بردن.

سجده گاه - ا.مر (سه جده گاه - secdegah): مزگهوت، جیتی سوجه بردن.

سجده گزار - ص.فا (سه جده گزار - secdeguzar): که سیک که سوجه به ری.

سجزی - ص.ن (سیجزی - siczî): سیستانی.

سجع - مص.م.ع (سه ج - sec'): گماندنی کوتر، قسه ی سه روادار.

سجع - ا.ع (سه ج - sec'): قسه ی سه روادار.

سجل - ا.ع (سه جل - secl): پیای به خشنده، دلاوا، جوامیر، دۆلکه یه ک ئای تیا بی.

سجل - ا.ع (سیجیل - sicil): تۆمار، حوکم و فتوای قازی، تۆماری ئه حوالی که سایه تی.

سجلات - ا.ع (سیجیلات - sicilat): تۆماران.

سجلاط - ا.ع (سیجیلات - sicillat): گولی یاسه مین، جلی که تانی نه خشو نیگاردار.

سجن - ا. (سه جن - secen): سه رمای تووش.

سجن - ا.ع (سیجن - sicn): زیندان، به ندیخانه، چه پسخانه.

سجنا - ا.ع (سوجه ناء - sucena'): زیندانیان، به ندرکراوان.

سجنجل - ا.ع (سه جه نجل - secencel): ئاوینه، پارچه زیترو زیوی تواوه.

سجود - مص.ع (سوجود - sucûd): سوجه بردن، کپنوش.

سجون - ا.ع (سوجون - sucûn): زیندانان، به ندیخانه کان.

سجیات - ص.ع (سه جییات - secîyat): خوو خه سلّهت، تهبع و ته بیعهت.

سجیل - ا.ع (سه جیل - secîl): بهش.

سجیل - ا.ع (سیجیل - sicîl): گلا هک.

سجین - ا.ص (سه جین - secîn): چه پسکراو، زیندانی، به ندی.

سجین - ا.ص.ع (سیججین - siccîn): ناوی شوینیتیکی دۆزه خه، هه میشه، سه خت، پایه دار.

سجیه - ا.ع (سه جیه - secîye): خوو، ته بیعهت، خه سلّهت.

سچک - ا. (سه چوک - seçuk): نزگره.

سحائب - ا.ع (سه هائیب - seha'ib): هه وران.

سحاب - ا.ع (سه هاب - sehab): هه ور.

سحابه - ا.ع (سه هابه - sehaba): په لئه هه وریک، گه والئه.

سحار - ص.ع (سه ههار - sehhar): سیحر باز، جادوگر.

سحب - ا.ع (سو هوب - suhub): هه وران.

سحر - مص.ع (سیهر - sihr): جادو کردن، ئه فسوون.

سحر - ا.ع (سه ههر - seher): سه حهر، به ره به یان، سپیده، کازیوه.

سحر آمیز - ص. مف (سیهر نامیز - sihr amîz): سیحر نامیز.
سحر خیز - ص. فا (سهه ر خیز - seher xîz): که سیک سهه ری له خه و ههستی.
سحرگاه - ا. مر (سهه رگاه - shehrgah): سپیده، بهیان، بهره بهیان، شفهق، کازیوه.
سحرگاهان - ق (سهه رگاهان - seher gahan): سپیده ده مان، کاتی بهره بهیان، شفهق.
سحره - ا. ع (سهه ره - sehere): سیحر بازان، جادوکاران.
سحق - ص. ع (سهه هغ - seh x): پلیشانه وه، هه نجن هه نجن کردن، وردو خاش کردن.
سحنه - ا. ع (سهه هنه - sehne): شیوه، ره نگو ورو، سیما.
سحور - ا. ع (سهه هور - sehûr): خواردنی پارشیو.
سحیق - ص. ع (سهه هیغ - sehîx): قول، پی شیلکراو، پلیشاوه.
سغ - ص (سوخ - sux): چاک، موبارهک.
سغ - ا (سهه خ - sex): پیس، چلک.
سغاء - ص. ع (سهه خاء - sexa'): سهه خی بوون، بهخشنده بوون، دلاوایی، جوامیری.
سغار - ا (سهه خار - sexar): گیایه که له کونا بو ده رمان به کار ده هات.
سخافت - ص. ع (سهه خافهت - sexafet): بی نه قلی، نه قل سووکی، سوکو سه لیمی، بی نه قل بوون.
سخاله - ا. ع (سوخاله - suxale): نارد

کانزایان.
سخت - ص. ع (سهه خافهت - sexavet): بهخشنده بوون، سهه خاوهت، دلاوایی، جوامیری.
سخت - ص (سهه خت - sext): سهه خت، دژوار، زهحهت، ئاستهنگ.
سختانه - ا (سهه ختانه - sextane): قسهی رهق و ناخوش به که سیک بگوتری.
سخت بازو - ص. مر (سهه خت بازو - sext bazû): بههیز، به توانا، نه وهی بازووی بههیزی.
سخت بنیاد - ص. مر (سهه خت بونیاد - sext bunyad): بینای مکوم و پایه دار.
سخت پا - ص. مر (سهه خت پا - sext pa): جیگیر، بهرقه رار، پایه دار.
سخت پیشانی - ص. مر (سهه خت پیشانی - sext pîşanî): سهه ر سهه خت، دلیر، بیباک.
سخت جان - ص. مر (سهه خت جان - sext can): گیان سهه خت، که سیک به زهحهت گیانیدا، که سیک به رگه ی دژواری و به لاو ناخوشی بگری، رژدو قرچوک و ره زیل و پیسکه.
سخت دل - ص. مر (سهه خت دیل - sext dil): دلرهق، بی رهحم، نا میهربان.
سخت رو - ص. مر (سهه خت روو - sext rû): روو سهه خت، بی شهرم، مؤن.
سخت سر - ص. مر (سهه خت سهه ر - sext ser): سهه ر سهه خت، گیان سهه خت، که لله رهق.
سخت شامه - ا. مر (سهه خت شامه -

sex̣t şame): په رده‌ی دهره‌کی مه‌ژگ.
سخت کامه - ا.مر (سه‌خت کامه -
 sext kame): به‌شی پی‌شسه‌وه‌ی
 مه‌لاشک که له دوو ئیسقان پیک هاتوه.
سخت کمان - ص.مر (سه‌خت که‌مان -
 sext keman): تیره‌ندازی کارامه‌و
 به‌هیز.

سخت کوش - ص.فا (سه‌خت کوش -
 sext kûş): کوشا، که‌سیک زور کوشش
 بکات.

سخت گرفتن - مص.م (سه‌خت گیربفته‌ن -
 sext girigten): توندگـرتن،
 گوشارکردن.

سخت گیر - ص.فا (سه‌خت‌گیر -
 sextgîr): بیانووگر، هه‌سود، که‌سیک
 په‌کیتک بخاته ژیر گوشارو ته‌نگه‌تاوی
 بکات.

سختان - مص.م (سه‌خته‌ن - sexten):
 هه‌لسه‌نگاندن.

سختو - ا (سوختو - suxtû): کیری پیاو،
 گیپه.

سختیان - ا.ع (سه‌ختیان - sextîyan):
 سه‌ختیان، پیستی له ده‌باغی دراو، سفره‌ی
 چه‌رم.

سختی کشیدن - مص.ل (سه‌ختی
 که‌شیدنه - sextî keşîden):
 زه‌حمه‌ت‌کیشان، ره‌نجدان، ته‌حمول کردنی
 هه‌ژاری و ده‌ست‌کورتی.

سخره - ص.ع (سوخره - suxre): بیگار،
 زه‌لیل و داماو و ژیرده‌ست.

سخریه - ا.ع (سوخریه - suxrîye):
 ریشخه‌ن، ته‌وس.

سخش - ص (سه‌خش - sexş): که‌وتن،

خزین.

سخط - مص.ل.ع (سه‌خته - sexet):
 تورپه‌بون، رق هه‌لگرتن له که‌سیک.

سخط - ا.ع (سوخت - suxut): غه‌زه‌ب،
 تورپه‌بی.

سخن - ا (سوخته‌ن - suxen): قسه،
 په‌یقین، ئاخاوتن.

سخن آرا - ص.فا (سوخته‌ن ئارا -
 suxen ara): که‌سیک باش بنوسیت،
 که‌سیک باش قسه بکات.

سخن پرداز - ص.فا (سوخته‌ن په‌رداز -
 suxen perdaz): قسه‌زان، زمان ته‌ر.
سخن پرور - ص.فا (سوخته‌ن په‌رفره‌ر -
 suxen perver): قسه‌زان.

سخن چین - ص.فا (سوخته‌ن چین -
 suxen çin): دوو زمان.
سخن دان - ص.فا (سوخته‌ن دان -
 suxendan): قسه‌زان.

سخن راندن - مص.ل (سوخته‌ن راندنه -
 suxen randen): قسه‌کردن،
 نوتقدان.

سخنران - ص.فا (سوخته‌نران -
 suxenran): وته‌بیژ، په‌یقگو.

سخنرانی - ا.مص (سوخته‌نرانی -
 suxanranî): وته‌دان بو‌خه‌لکی.

سخن سنج - ص.فا (سوخته‌ن سه‌نج -
 suxen senc): ئه‌دیب، شاعیر،
 قسه‌ناس.

سخن شناس - ص.فا (سوخته‌ن شیناس -
 suxen şinas): که‌سیک شیعرى
 چاک و خراب لیکدی جیا‌بکاته‌وه.

سخن شنو - ص.فا (سوخته‌ن شینه‌و -
 suxen şinew): گو‌پرایه‌ل.

- سخن کوتاه** - (سوخه ن کوتاه - *suxen kutah*): به کورتی، خولاسه، به لئی.
- سخن گزار** - ص.فا (سوخه ن گزار - *suxen guzar*): قسه گو، قسه ویژ.
- سخن گستر** - ص.فا (سوخه ن گستره - *suxen guster*): که سیک بابه تیک تاو توئ بکاو لیک بداته وه.
- سخن گفتن** - مص.ل (سوخه ن گوفته ن - *suxen guften*): قسه کردن.
- سخنگو** - ص.فا (سوخه نگو - *suxengû*): قسه بیژ.
- سخن ناشنو** - ص.مر (سوخه ن ناشینه و - *suxen naşinew*): قسه نه ژنه و، نه ژنه ف.
- سخن نیوش** - ص.فا (سوخه ن نییوش - *suxen nîyûş*): قسه ژنه و، گوپرایه ل، ئاماده بو فیریوون و په ند وه رگرتن.
- سخنور** - ص (سوخه نقره - *suxen ver*): ئه دیب، شاعیر، به دهم و زمان.
- سخوان** - ا (سوخان - *suxan*): ئیسقان، سوقان.
- سخون** - ا (سوخون - *suxûn*): قسه، په یف.
- سخونت** - مص.ع (سوخونه ت - *suxunet*): گهرم بوون، تالیته اتن، گهرمی.
- سخی** - ص.ع (سه خی - *sexî*): به خشنده، دلاوا، جوامیتر.
- سخیف** - ص.ع (سه خیف - *sexîf*): ئه قل سوک، سوک، لاواز، کم.
- سخین** - ص.ع (سه خین - *sexîn*): گهرم، تالیه اتگ.
- سخینوس** - ا (سه خینوس - *sexînûs*): رووه کیکه.
- سخیه** - ص.ع (سه خییه - *sexîye*): ژنی سه خی، دلاوا، به رچاو تیتر، به خشنده.
- سد** - ا (سه د - *sed*): ژماره (۱۰۰).
- سد** - مص.ع (سه دد - *sedd*): گرتن، به ستن، داخستن.
- سد** - ا.ع (سه دد - *sedd*): له مپهر، به ربه ستی ئاو، به ستاو، به نداو.
- سداب** - ا (سوداب - *sudab*): جوړه رووه کیکه.
- سداد** - مص.ع (سه داد - *sedad*): راست و دروست بوون، راستی و دروستی له کردار و گوفتار.
- سداسی** - ص.ع (سوداسی - *sudasî*): وشه ی شه ش پیتی، ئه وه ی له شه ش به ش پیک بی.
- سدانت** - مص.ع (سه دانه ت - *sedanet*): زه یه وانی کردن، مجبوری کردن.
- سدپا** - ا.مر (سه دپا - *sedpa*): هه زارپی.
- سدد** - مص.ع (سه دده د - *seded*): راستی و دروست بوون له کار و گوشتارا.
- سدد** - ا.ع (سوده د - *suded*): ده رگا.
- سدر** - ا.ع (سیدر - *sidr*): دره ختی کونار.
- سدره** - ا.ع (سیدره - *sidre*): دارکونار.
- سدره** - ا (سیدره - *sidre*): فانیله ی سپی ژیره وه.
- سدس** - ا.ع (سودس - *suds*): شه ش یه ک.
- سدکیس** - ا (سه دکیس - *sedkîs*): زه رینه و سیمینه، په لکه زتیرینه، ره نگین

- که‌وان.
سدگان - ا.مر (سه‌دگان - sedgan):
 سه‌دان.
سدگاه - ا.مر (سه‌دگاه - sedgah):
 ده‌رگا.
سدل - ا.ع (سیدل - sidl): گه‌ردن به‌ند،
 ملوانکه، خه‌ناوکه، رستی جه‌واهیتر که
 ژنان له ملی ده‌کن.
سدل - ا.ع (سودل - sudl): په‌رده.
سدن - ا.ع (سه‌دهن - seden): په‌رده.
سدنه - ا.ع (سه‌دهنه - sedene):
 په‌رده‌دار، ده‌رگاوان، مجبوری په‌رستگه،
 خزمه‌تچی کابه، زیوان.
سدوس - ا.ع (سه‌دوس - sedûs):
 ته‌یله‌سان.
سدوم - ا.ص.ع (سه‌دوم - sedûm):
 نېره وشتی حاویج، ناوی شاره‌که‌ی
 قه‌ومی لووته، حاکمی زالم، کونه شاری
 فه‌له‌ستین که له که‌ناری ده‌ریای مردوو ۳
 هه‌زار سال به‌ر له زایین رو‌نرابوو، خه‌لکی
 ئەو شاره به‌گنده‌لی ئەخلاق ناسرابوون،
 ئەو شاره له سالی ۱۹۰۰ ی پیش زاییندا
 له ئەنجامی بوومه‌له‌رزه غه‌رقی ده‌ریا بوو.
سده - ا.ع (سه‌ده - sede): سه‌د سال،
 قه‌رن.
سده - ا.ع (سودده - sudde): ده‌رگا،
 کورسی گه‌وره‌ی مینه‌رئاسا بو‌دانیشتن.
سدید - ص.ع (سه‌دید - sedîd): راست
 و دروست، بته‌وو قایم، مکوم.
سدیس - ا.ع (سه‌دیس - sedîs): شه‌ش
 یه‌ک: ۱ له‌سه‌ر ۶.
سذاب - ا.ع (سه‌زاب - sezab): جو‌ره
 رووه‌کیکه.
- سر** - ا.ع (سه‌ر - ser): سه‌ر، سه‌ره‌تا،
 گه‌وره (سه‌ران).
سر - ا.ع (سور - sur): گیوه، کلاش،
 کلاشی بن‌چهرم.
سر - ا.ع (سور - sur): شه‌رابی که له برنج
 دروستکرای.
سر - ا.ع (سیر - sirr): سپ، نه‌ینی، راز.
سر - ا.ع (سور - sur): خه‌تی ناو له‌پ
 یان نی‌توچه‌وان.
سرا - ا.ع (سه‌را - sera): سه‌را، شو‌ین،
 مال، مالی گه‌وره.
سراء - ا.ع (سه‌راء - sera'): خو‌شی،
 شادی.
سرائر - ا.ع (سه‌رائیر - sera'ir): راز،
 نه‌ینی، باتین، ئەوه‌ی وه‌شاردیی.
سراب - ا.ص (سه‌راب - serab): باخ و
 زه‌مینێ که نزیک‌ی ناوو سه‌رچاوه‌ بی.
سراب - ا.ع (سه‌راب - serab): سه‌راب،
 تراویلکه.
سرابالا - ص (سه‌رابالا - serabala):
 سه‌ر به‌ره‌و ژوور، هه‌وراز.
سرابستان - ا.مر (سه‌رابوستان -
 serabustan): باغ و باخچه‌ی ماله‌وه،
 مالی گه‌وره که دارو دره‌خت و گول‌و باغی
 هه‌بی.
سرابیل - ا.ع (سه‌رابیل - serabîl):
 کراس، جلو‌یه‌رگ، پۆشاک.
سراپا - ا.مر (سه‌راپا - serapa):
 سه‌راپا، سه‌رتاپی، قه‌دوبالا.
سراپرده - ا.مر (سه‌راپه‌رده -
 seraperde): سه‌راپه‌رده، باره‌گا،
 خیه‌تی گه‌وره.
سراج - ا.ع (سیراج - sirac): چرا.

serazîr kerden: سهرنگون کردن، ژترو بانکردن.

سراسر - ق (سهراسهر - seraser): سهرانسهر، سهرتاسهر، ههموو.

سراسیمه - ص.مر (سهرئاسیمه - serasîme): سهرسام، سهرگهردان، نیگهران، پهریشان، پهرت هواس.

سراشیب - ص.مر (سهراشیب - seraşîb): سهرهوژتیر، نشیتو، رتیهک بهرهو نشیتوی پروات.

سراغ - ا (سوراغ - surax): سوراغ کردن، تاقیب کردن، نیشانه.

سراغاز - ا.مر (سهرئاغاز - seraxaz): سهرهتا، دهستپیک، دیباچه، پیشهکی.

سراغچ - ا (سهراغوچ - seraxuç): گیسو پووش.

سراغوش - ا.مر (سهراغوش - seraxûş): گیسو پووش، کهزی پووش.

سرافراز - ص.فا (سهرئهفراز - serefraz): سهرفراز، سهربررز.

سرافسار - ا.مر (سهرئهفسار - serefsar): ههوسار، رهشمه.

سرافشان - ص.فا (سهرئهفشان - serefşan): مهست، خوپیهسند، لهخوبایی، فرناخ.

سرافکن - ا.ص (سهرئهفکه - serefken): مهبهست له شمشیری پرندهو سهرپهرینه.

سرافکنده - ص.مر (سهرئهفکهنده - serefkende): سهرشوپ، شهرمهزار.

سرافکنندگی - ا.مص (سهرئهفکهندهگی - serefkendegî): شهرمهزاری، سهر شوپری.

سراج - ا.ص.ع (سهرراچ - serac): سهرراچ، زین درو، زینساز، زین فروش.

سراجت - ا.ع (سیراجهت - siracet): سهراجی، زیندرویی، زینسازی.

سراچه - ا (سهرراچه - seraçe): سهرای بچووک، مائی بچووک، نهندهرون، خهلهتخانه.

سراحین - ا.ع (سهراهین - serahîn): گورگان.

سراخر - ا.ص (سهرئاخویر - seraxur): سهرئاخور، باشتترین نهسپی ناو تهویلهی نهسپان.

سرادار - ا.ص (سهرادار - seradar): دهرگوان، پاسهوانی سهر.

سرادق - ا.ع (سورادیخ - suradix): خیتوت، سهراپهرده.

سرار - ا.ع (سیرار - sirar): چرچو لوچو خهتی نیوچهوان و لهپی دهست.

سرار - ا.ع (سهرار - serar): رهچهلهکی خالیسه و ههلبژارده، شهوی کوتایی ههیش.

سراروی - ا. (سهراروی - serarûy): دهماري بازوو.

سراری - ا.ع (سهراری - serarîy): کهنیزهک، کهنیزهکیک له مالهوه رابگیرئو خاوهنهکهی لهگهلیا بخهوی.

سرازیر - ص (سهررازیر - serazîr): سهرهوژتیر، نشیتو.

سرازیرشدن - مص.ل (سهررازیرشوده - serazîr şuden): نشیتو بوونهوه، سهرهو ژتیر بوون، قهلهپ بوونهوه، ناوهژوو بوونهوه، گلوریو بوونهوه.

سرازیرکردن - مص.م (سهررازیرکهرده - serazîr kerden): سهررازیرکهرده.

- سرافیل** - ا (سیرافیل - sirafîl) :
ئیسرافیل.
- سرافین** - ا. فر (سیرافین - sirafîn) :
ئیسرافیل.
- سراق** - ا. ع (سوراغ - surax) : دزان.
- سراکوفت** - ا. مص (سهراکوفت - serakûft) : سهر کۆنه کردن، سهرزه نشت کردن.
- سراگوش** - ا. مر (سهر اگوش - seragûş) :
گیسویۆش.
- سراگون** - ص. مر (سهر اگون - seragûn) :
سهرنگون، ژیریوبان، ئاو و ژوو، ده مه ونخون.
- سرآمد** - ص. مر (سهر ئامه د - seramed) :
سهرامه د، پیشه نگ و پیشه ره و، هه لبرارد و
بالاتر له خه لکی.
- سرآمدن** - مص. ل (سهر ئامه دهن - serameden) :
کۆتایی هاتن، به سه رچوون، ته و او بوون، به کۆتاهاتن.
- سرامیک** - ص. فر (سیرامیک - siramîk) :
گۆزه گهری.
- سرانجام** - ق (سهر ئه نجام - serencam) :
ئه نجام، کۆتایی، ئاقیبه ت، دواپی، بنه تا.
- سرانداز** - ا. مر (سه ره ئه نداز - serendaz) :
سهرپۆش، دیره ک، شاتیر، کاربته.
- سرانداز** - ص. فا (سه ره ئه نداز - serendaz) :
بێ په روا، دلیر، بێ باک، که سه یک سهری خۆی له پیناوی شتی کدا
بدا.
- سراندن** - مص. م (سه ورئه ندن - surenden) :
سورانن، جولانن.
- سرانگشت** - ا. مر (سه ری ئه نگوشت - serayîden) :
شیعر گوتن، گۆرانی گوتن.
- seri engûşt** : سهری په نجه، سهری قامک.
- سرانگشتی** - ا. مر (سهر ئه نگوشتی - ser engûştî) :
شتی بکریته سهری قامک وه کو موس تیلهی درومان، جۆره خۆراکی که.
- سرانه** - ق (سهرانه - serane) : سهرانه و باجو خه راج، یه ک یه ک.
- سراوازه** - ا. مر (سهر ئا فازه - seravaze) :
ده ستپیک و سهره تای ئاواز.
- سرآوردن** - مص. م (سه ره ئا فاره رده ن - seraverden) :
ته و او کردن.
- سراویل** - ا. ع (سه راقیل - seravil) :
پانتۆل، شه رواڵ.
- سراهنگ** - ا. ص (سه ره ئا هه نگ - seraheng) :
سهر قافلّه، پیشه نگ، پیشه و، پیشه وه، پیشه وه ی له شکر.
- سرایان** - ص. فا (سهرایان - serayan) :
گۆرانی بێژ، شاعیر، مو تریب.
- سرای بان** - ا. ص (سه ره رای بان - seray ban) :
ده رگاوان، سهر اوان، پاسه وانی سهر.
- سرایت** - مص. ع (سیرایه ت - sirayet) :
سیرایه ت کردن، ته شه کردن، به شه و رۆیین.
- سرایچه** - ا (سه رایچه - serayçe) :
سهرای بچوک، مالی بچوک.
- سرایدار** - ا. ص (سهرایدار - seraydar) :
پاسه وانی سهر، ده رگاوان.
- سرایش** - ا. مص (سهراییش - serayîş) :
سرودگوتن، گۆرانی گوتن، شیعر خویندن.
- سراییدن** - مص. م (سه راییدن - serayîden) :
شیعر گوتن، گۆرانی گوتن.

سرائینده - ا.فا (سهرایه‌نده - serayende): موترب، گۆرانی بیژ، شاعیر، هۆزانقان.

سرب - ا. (سورب - surb): مس. **سرب** - ا.ع (سیرب - sirb): گه‌له تاسک، پۆلی مه‌لان، ده‌سته، ریگه، دل. **سربار** - ا.مر (سهریار - serbar): سهریار، ئه‌وه‌ی له‌ سه‌رووی باره‌وه له‌ ولاخ ده‌نری.

سرباز - ص.مر (سهریاز - serbaz): سهرکراوه، ئه‌و شته‌ی سهری نه‌نرابیته‌وه. **سرباز** - ا.ص (سهریاز - serbaz): عه‌سکه‌ر، سهریاز، ئه‌وه‌ی ئاماده‌ بێ سهری خۆی به‌خت بکات.

سربازخانه - ا.مر (سهریازخانه - serbazzxane): ئۆردوگا، سهریازخانه. **سرباز زدن** - مص.ل (سهریاز زه‌ده‌ن - serbaz zaeden): سه‌رپیچی کردن. **سرباز گمنام** - ا.مر (سهریازی گومنام - serbazi gumnam): سهریازی ون. **سرباز گیری** - ا.مص (سهریازگیری - serbaz gîrî): گرتنی ئه‌و گه‌نجانه‌ی ته‌مه‌نی قانونیان هه‌یه‌و ناردنیان بۆ خزمه‌تی سهریازی، عه‌سکه‌ری ئیجباری. **سربال** - ا.ع (سیربال - sirbal): پۆشاک، جلویه‌رگ، کراس.

سربالا - ا.ص (سهریالا - serbala): سهره‌وژوور، رووه‌و هه‌وراز.

سربتو - ص.مر (سهریبتو - serbitû): له‌فکران راچوو، فیلباز، ده‌غه‌لباز.

سربخش - ا.مر (سهریه‌خش - serbexş): به‌ش، قسمه‌ت، نه‌سیب.

سربدار - ا.ص (سهریبدار - serbidar):

سهریه‌دار، که‌سیک ئاماده‌بێ سهری له‌ دار بدری، یاخی و له‌ حکومه‌تی وه‌خت عاسی و بێ منه‌ت، فیدائی.

سرب‌آوردن - مص.ل (سهریه‌ر ئاقه‌رده‌ن - serber averden): رابـــــــوون، سهریه‌رزکردنه‌وه، راپه‌رین.

سربراه - ص.مر (سهریبراه - ser birah): رام، گوپرایه‌ل.

سرب‌تافتن - مص.ل (سهریه‌رتافته‌ن - serber taften): سه‌رپیچی کردن، یاخی بوون.

سرب‌خط - ص.مر (سهریه‌رخه‌ت - serber xet): گوپرایه‌ل، موتیع.

سرب‌داشتن - مص.ل (سهریه‌رداشته‌ن - serber daşten): شوپش کردن، سهریه‌رزکردنه‌وه، راپه‌رین، هه‌ستان.

سرب‌زدن - مص.ل (سهریه‌ر زه‌ده‌ن - serber zeden): هه‌لاتنی هه‌تاو، روان و چه‌که‌ره‌کردنی گیاو دارو دره‌خت.

سرب‌خ - ا.مر (سهریه‌رخ - serberx): ئاوێک له‌ رووباره‌وه‌ بچپته‌ ناو جوگه‌وه.

سرب‌کردن - مص.ل (سهریه‌رکه‌رده‌ن - serber kerdn): سهریه‌رزکردن، راپه‌رین.

سرب‌یز - ص.مر (سهرییزیر - serbizîr): به‌شه‌رم و حه‌یا، خاکی و بێ هه‌وا.

سرب‌سته - ص.مر (سهریه‌سته‌ - serbeste): شتی سهری نه‌نرابیته‌وه، سهرداخراو.

سرب‌سر - ق (سهرییسهر - serbiser): سهرانسهر، هه‌موو، ته‌ف، گشت.

سرب‌سردن - مص.ل (سهرییسهر شوده‌ن - serbiser şuden): به‌رانبه‌ر بوون،

سرپايان - ا.مر (سهرپايان - serpayan):
کلاؤخود، شاشک، ميژهر، عه مامه.

سرپايي - ص (سهرپايي - serpayî):
که سيک به پيښه کار بکات و نه تواني
دانيشيت و ده کو پيشخزمهت و شاگرد.

سرپايي - ص (سهری پايي - seri payî):
قه حپه، سوزاني، کارپک به پيښه نه نجام
بدری، گاني به پيښه بکړی.

سرپايي - ا.مر (سهرپايي - serpayî):
نه عمل که له ماله وه له پيښه بکړی.

سرپايين - ص.مر (سهرپايين - serpayîn):
سهره و ليښی، نشيوي.

سرپر - ا.ص (سهرپرور - serpur):
سهرپر، تاپرو ساچمه زهن.

سرپرست - ا.ص (سهرپره ده ست - serperest):
سهرپه رشتييار، پاسه وان،
گه وره دی خيزان، سهر وک.

سرپنجه - ا.مر (سهرپه نجه - serpence):
سهری قامکان، قامکين ده ست، مه به ست
له به هيزو توانايه.

سرپوش - ا.مر (سهرپوش - serpûş):
پوشين، سهرپوش، سهرپوشي ژنان.

سرپوش - ص.فا (سهرپوش - sirpûş):
سرپوش، رازدار، رازگر، نه پيني پاريز.

سرپوشنه - ا.مر (سهرپوشنه - serpûşne):
سهرپوش.

سرپوشه - ا.مر (سهرپوشه - serpûşe):
سهرپوش.

سرپوشيده - ص.مر (سهرپوشيده - serpûşîde):
ژنی عه بابه سهر، دالان و
راپه وی سهرپوشراو.

سريپيچ - ا.مر (سهرپيچ - serpiç):
سهرپيچ، شاشک، ميژهر، عه مامه.

سهرپه سهر بوون، يه کسان بوون.

سريلند - ص.مر (سهربوله ند - serbulend):
سهر فراز، سهر به رز،
سهريلند.

سريلند کردن - مص.م (سهربوله ند که رده ن - serbulend kerdén):
سهر به رز کردن،
خونواندن، شانازی کردن.

سرهمر - ص.مر (سهر بيموهر - serbimuhr):
سهر موز، نه کراوه،
ده ست ليتنه دراو.

سریند - ا.مر (سهرپه ند - serbend):
سهرپيچي ژنان، شاشک، ميژهر.

سربها - ا.مر (سهرپه ها - serbeha):
خوين به ها، پاره يه ک بو خوک پينه وه بدری،
خوين بايي.

سربهوا - ص.مر (سهرپه هه فا - serbihava):
بني مويالات، نه وهی له
دووی هه واو هه وه سی خوی بی.

سربيله - ا.مر (سهرپيله - serbîle):
نيژهی پان، تيري دوولقه.

سربيينه - ا.مر (سهرپينه - serbîne):
ساردی حه مام.

سرپا - ص (سهرپا - serpa):
وه ستاو،
وسيگ، که سيک له سهر پيښي خوی وه ستايي.

سرپاس - ا.ص (سهرپاس - serpas):
فه رمانده، سهرده سته ی پاسه وان.

سرپاس - ا.مر (سهرپاس - serpas):
کلاؤخود، سوپهر.

سرپاسبان - ا.ص (سهرپاسبان - serpasban):
گروباني نه من،
سهرپاسه وان.

سرپاش - ا.ص (سهرپاش - serpaş):
سهرپان که ره وه، گورز، گورزی گران.

سرچین - ا.ع (سیرچین - sirçîn):
تهر سه قول، قه سه قول.
سرچشمه - ا.مر (سه رچه شمه - serçeşme):
سه رچاوه، کانی.
سرچکاد - ا.مر (سه رچه کاد - serçekad):
پیچی سه ر، سه روی ته ویل.
سرچنگ - ا.مر (سه رچه نگ - serçeng):
سه ری په نج، شه قازله، شه پازله.
سرچه - ا (سه رچه - serçe):
باده.
سرچین - ا.ص (سه رچین - serçîn):
میهو، میان شتیکی دی که به دهست چنرابی، میوه ی باش و هه لئژارده.
سرحال - ص.مر (سه رهال - serhal):
خوشحال، تهن دوست، به ده ماغ.
سرحال - ا.ع (سیرحال - sirhal):
گورگ.
سرهان - ا.ع (سیرهان - sirhan):
گورگ، شیر.
سرهد - ا.مر (سه رههد - serhed):
سنور، مهرز، حدوود، ثاقار، تخوب.
سرهد دار - ا.ص (سه رههد دار - serhed-dar):
پاسه وانی سنور.
سرحلقه - ا.ص (سه رهه لغه - serhelxe):
سه رده سته.
سرخ - ص (سورخ - surx):
سور، قرمز، سویر.
سرخاب - ا.مر (سورخاب - surxab):
سووراو.
سرخارنگ - ص.مر (سورخارنگ - surxareng):
ئامال سور، قرمز، سوورباو.
سرخاره - ا.مر (سه رخاره - serxare):

سرپیچ - ا.مر (سه ریچ - serpîç):
ئامرازیکه فتیله ی چرای پی به رزو نزم ده کری.
سرپیچی - ا.مص (سه ریچی - serpîçî):
سه ریچی کردن، یاخی بوون.
سرپیچیدن - مص.ل (سه ریچیدن - serpîçîden):
سه ریچی کردن.
سرتابیدن - مص.ل (سه رتابیدن - sertabîden):
سه ریچی کردن.
سرتاپا - ق (سه رتاپا - sertapa):
سه راپا، له ته پلای سه ره وه تا بنی پی.
سرتاسر - ق (سه رتاسه ر - sertaser):
سه رانسه ر، هه موو، گشت، تهف.
سرتافتن - مص.ل (سه رتافتن - sertafîten):
سه ریچی کردن.
سرتخته - ا.مر (سه رته خته - sertexte):
پارچه ئاسن یان پۆلایه کی کون کونه، زه رنکه ر داوی زیری لیوه راده کیشتی تا باریک و لوس بیی.
سرتراش - ا.ص (سه رته راش - serteraş):
سه رتاش، ده لاک، به ره ر.
سرتیپ - ا.ص (سه رتیپ - sertîp):
فه رمانده ی تیپ.
سرج - ا.ع (سه رج - serc):
زین.
سرج - ا.ع (سوروج - suruc):
چرایان.
سرجنبان - ص.فا (سه رجونبان - sercunban):
سه ر گه وره، سه رده سته، پیای ده سترۆ، ناسراو و ناودار.
سرجوخه - ا.ص (سه رجوخه - sercûxe):
سه رجوخه، سه رده سته، سه ربازی پله دار.
سرجوش - ا.ص (سه رجوش - sercûş):
خولاسه و هه لئژارده، سه ره ری خۆراک.

تهوقه، تهوقه ی قژی ژنان، شانه.

سرخ باد- ا.مر(سورخ باد-surx bad):
نهخوشییه که.

سرخ بال- ا.مر(سورخ بال-surx bal):
سوئسک.

سرخ بت- ا.مر(سورخ بوت-surx but):
بته سبور، ناوی بتيک بووه.

سرخ بيد- ا.مر(سورخ بيد-surx bîd):
سوورهبی، شوپهبی، شهنگه بی.

سرخ پوست- ا.ص(سورخ پوست-surx pûst):
سوورپستان، نهژادی سوور.

سرخجه- ا(سورخجه-surxice):
سپروژه.

سرخدار- ا.مر(سورخدار-surxdar):
سوورهدار.

سرخ رگ- ا.مر(سورخ رگ-surx reg):
شاده مار، خوئنبهر.

سرخ رو- ص.مر(سورخ رو-surx rû):
رهنگ و روو سوور، خوشحال، دلخوش.

سرخس- ا.ا(سه رهخس-serexs):
رووه کیکه.

سرخ فام- ص.مر(سورخ فام-surx fam):
سوور، قمرز.

سرخک- ا(سورخک-surxek):
گیاهه که، سپروژه، سووئته، سرتچه.

سرخگون- ص(سورخ گون-surxgûn):
سوور، قمرز.

سرخ نای- ا.مر(سورخ نای-surx nay):
سوورینچک، سوورینچکه، سوورانچک.

سرخود- ص.مر(سه رخود-serxûd):

نازادو رهها، خوئسهر.

سرخوردن- مص.ل(سور خوردن-surcûrden):
سه رهنگری بوون.

سرخوردن- مص.ل(سه رخوردن-serxûrden):
له کاریک بیزاربوون و وازهینان لی.

سرخوش- ص.مر(سه رخوش-serxûş):
سه رخوش، مهست، که یفخوش، خوشحال.

سرخ ولیک- ا.ا(سورخ فه لیک-surx velîk):
درهختیکه، دار گوئی کیتی.

سرخه- ا(سورخه-surxe):
سوره، جوژه کوئرتیکی قمرزه.

سرخه- ا(سورخه-surxe):
کرمه سووره.

سرخه دار- ا.مر(سورخه دار-surxedar):
سوورهدار، درهختیکه.

سرخیل- ص.مر(سه رخیل-serxîl):
سه رخیل، سه رکده، سه رۆک.

سرخییوس- ا(سه رخییوس-serxîyus):
جوژه گیاهه که، شاته په.

سرد- ص(سه رد-serd):
سارد، تهزی، سار.

سرداب- ا.مر(سه رداب-serdab):
ژئرزهمین، ژئرخان.

سردادن- مص.ل(سه ردادهن-serdaden):
نازادکردن، بهرله کردن، وئل کردن.

سردادن- مص.ل(سه ردادهن-serdaden):
سه ردانان، سه ردانان له پیتناوی که سیک یان شتیکدا.

وئیل و ری هه له بوو، ئالۆزکاو.
سردرها - ص.مر (سهردهر ههڤا -
 serder heva): هه وه سباز، خه یال
 پلاو، فرناخ.
سردست - ا.مر (سهردهست - serdest):
 په نجه، قامکین دهست.
سردسته - ا.ص (سهردهسته -
 serdeste): سهردهسته، بهرپرسی
 دهسته یهک.
سردستی - ص.ن (سهردهستی -
 serdestî): کاریک خپراو به دهست و برد
 نه نجام بدری، دهست و برد.
سردسیر - ا.ص (سهردسیر - serdsîr):
 زۆزان، کویتستان، شوینی سارد،
 هاوینه هه وار.
سردفتر - ا.ص (سهردهفته -
 serdefter): سهر دهفته ر.
سردم - ا.مر (سهردهم - serdem):
 قاوه خانه، خانه قا، تهکیه، بارهگا.
سردمدار - ا.ص (سهردهمدار -
 serdemdar): خودان خانه قا.
سردماغ - ص.مر (سهردیماغ -
 serdimax): به که یف و به دهماغ.
سردمزاج - ص.مر (سهرد میزاج -
 serd mizac): ساردمگیز، مجیز سارد.
سردواندن - مص.م (سهردهڤانییدن -
 serdevaniden): دهستی دهستی
 پیکردن.
سردور - ص.مر (سهردهور - serdewr):
 سهرکرده ی جاسووسان.
سردوشی - ا.مر (سهردوشی - serdûşî):
 پاگون، نیشانه یه که به سهر شانی جلی
 سوپاییه هه ده دوری بو دیار بکردنی

سردادن - مص.ل (سوردادهن -
 surdaden): سوراندن، جولاندن.
سردار - ا.ص (سهردار - serdar):
 فرمانده ی سوپا، سهرۆک و گه وه ی قه وم.
سرداری - ا (سهرداری - serdarî): جۆره
 جلیکی دریتی پیاوانه بووه.
سرداور - ا.ص (سهرداقهر - serdaver):
 داوهر، هه که م.
سردبیان - ص.مر (سهردیه یان -
 serdbeyan): قسه ساردو بی تام.
سردبیر - ا.ص (سهردهبیر - serdebîr):
 سهرنووسهری رۆژنامه و گوڤاران.
سردخانه - ا.مر (سهردخانه -
 serdxane): شوینی سارد بو هه لگرتنی
 خواردن.
سردر - ا.مر (سهردهر - serder):
 سهردهری.
سردراوردن - مص.ل (سهردهر ئاڤه ردهن -
 serder averden): سهر ده رهینان.
سردراوردن - مص.ل (سهردهر ئاڤه ردهن -
 serder averden): سهرده کردن له
 کاریک.
سردرپیش - ص.مر (سهردهرپیش -
 serder pîş): شهرمه زار، خه جاله ت،
 سهرشۆر.
سردرختی - ا.مر (سهردیره ختی -
 serdirextî): ههر میوه یه که له دره خت
 بی.
سردرد - ا.مر (سهردهرد - serderd):
 سهریه شه، ژانه سهر.
سردرگم - ص.مر (سهردهرگوم -
 serdergum): گومرا، سهرگه ردان،

پلہ کانیاں.

سردہ - ا (سہردیہ - serdih): ساقی،
سہر دہستہ می مہیخوڑان.

سردین - ا. فر (سہردین - serdîn):
ساردین.

سرر - ا. ع (سورور - surur): تہختی
نووستن، چٹگہی نووستن.

سرر - ا. ع (سورہر - surer): ناوک.
سراست - ص. مر (سہراست - serrast):
سہر راست، راستو راست، بی پیچ و
پہنا، بی کہم و کوپی.

سرراہی - ا. مر (سہرراہی - serrahî):
پارہیہک ریہوار وہکو سہدہقہ یان بہخشیش
بہ کہسیکی بدات.

سرراہی - ص. ن (سہرراہی - serrahî):
ساواہیک لہسہر ری دابنری تا خہلکی
بیہنو ہلگیرنہوہ.

سررسید - ا. مر (سہررہسید -
serresîd): ژوان.

سررسیدن - مص. ل (سہر رہسیدہن -
serresîden): لہپراگہیشتن.

سرریشہ - ا. مر (سہرریشہ - serrişte):
سہرہداو، دہفتہری حیساب.

سرریشہدار - ص. فا (سہرریشہدار -
serriştedar): ژمیریار، حیسابدار،
کہسیک سہری کاریکی بہدہستہوہ بی.

سرفتن - مص. ل (سہررہفتہن -
serreften): تہواو بوون، تہواو بوونی
ماوہ.

سرریز - ا. مر (سہرریز - serrîz): سہر
ریژ، لیوریژ.

سرز - ا (سہرہز - serezh): مالہی
بہنایی.

سرزدای - ص. فا (سہرزیدای - serzi-
day): کیرد یان خہنجرہری تیژو برندہ.

سرزدن - مص. ل (سہرزدہن -
serzeden): سہرہلدان، ہلانتی
ہہتاو، چہکہرہکردنی گیا.

سرزدن - مص. م (سہرزدہن -
serzeden): سہردان، سہردانی
کہسیک.

سرزدہ - ق. ص (سہرزدہ - serzede):
کہسیک لہ پرو بی ٹاگادار کردنہوہ بی
شہرمانہ بچیتہ شوینی.

سرزدہ - ص. مف (سہرزدہ - serzede):
سہرکوٹکراو.

سرزمین - ا. مر (سہرزمین - serzemîn):
ولات و مہملہکہت.

سرزن - ص. فا (سہرزن - serzen):
سہرکیش، نا فرمان، یاخی.

سرزنندہ - ص. مر (سہررزنندہ -
serzinde): ناودار، دہسپو، شادمان،
خوشحال، بہکہیف، بہدہماغ.

سرزنش - ا. مص (سہررزنش -
serzeniş): سہرکوٹنہکردن، لومہکردن،
گازاندہکردن.

سرزیر - ص (سہررزیر - serzîr):
سہرہولیتژ، سہرہونشیوی.

سرس - ا (سیریس - sirîs): جوڑہ
درہختیکہ.

سرسالار - ا. ص (سہرسالار - sersalar):
سہر دہستہ، سہرپالا.

سرسام - ا. مر (سہرسام - sersam):
حہواس پهریشان.

سرسام آور - ص. فا (سہرسام ئاقرہ -
sersam aver): مایہی حہواس

په‌ریشانی، مایه‌ی سه‌ریه‌شه.
سرسبز - ص.مر(سه‌رسه‌بز - sersebiz):
 ته‌رو تازه، کامه‌ران، شاد.
سرسبک - ص.مر(سه‌رسه‌بوک - sersebuk):
 شی‌تۆکه، هاروژاو، مه‌غرور، فناخ.
سرسپردن - مص.ل(سه‌رسیپورده‌ن - sersipurden):
 ته‌سلیم بوون، هاتنه‌ره‌دا، ملکه‌چ بوون، گو‌پرایه‌لی.
سرستون - ا.مر(سه‌رسوتوون - sersutûm):
 په‌یکه‌ریک له‌سه‌ری ئه‌ستون و پایه‌دابتری.
سرسخت - ص.مر(سه‌رسه‌خت - sersext):
 سه‌رسه‌خت، به‌تاقه‌ت، عیناد.
سرسرا - ا.مر(سه‌رسه‌را - sersera):
 سه‌رسه‌را، ده‌روازه‌ی سه‌رپۆشراو.
سرسره - ا(سور سوره - sursure):
 سه‌ره‌ولێژی، جیتی خزین و خلیسکان.
سرسری - ص.ن(سه‌رسه‌ری - serserî):
 سه‌ره‌سه‌ره‌قه، قسه‌ی قۆرو بی‌هوده.
سرسلسله - ص.مر(سه‌رسیلسیله - sersilsile):
 سه‌ره‌ۆک و پی‌ش‌ه‌واو گه‌وره‌ی گروپینکی ئایینی، دامه‌زرینه‌ری مال‌باتیک.
سرساخ - ا.مر(سه‌رشاخ - serşax):
 سه‌ری لقی دره‌خت، لقی باریک و ناسکی دره‌خت.
سرساخ - ا.مر(سه‌رشاخ - serşax):
 شه‌ره‌قۆچی دوو به‌ران، تیک قزقرانی دوو زۆرانبا.
سرسار - ص(سه‌رشار - serşar):
 لی‌ورپژ، سه‌رپژ، لی‌وان لی‌و، پری پی،

مه‌نته‌سیل.
سرشت - ا(سیریش‌ت - sirişt):
 فیتره‌ت، سرووشت.
سرشتن - مص.م(سیریش‌ته‌ن - sirišten):
 شی‌لان، هه‌ل‌شی‌لان، خه‌لق‌کردن.
سرشک - ا(سیریش‌ک - sirişk):
 فرمی‌سک، هی‌سر، روندک، عه‌سر.
سرشکسته - ص.مر(سه‌رشیکه‌سته - serşikiste):
 سه‌رشکاو، سه‌رشۆپ، شه‌رمه‌زار.
سرشکستگی - ا.مص(سه‌رشیکه‌سته‌گی - serşikestegî):
 شه‌رمه‌زاری، سه‌رشۆری.
سرشکن - ص.فا(سه‌رشیکه‌ن - serşiken):
 شتی سه‌ر بشکینتی، سه‌رشکین.
سرشکن - ا.مر(سه‌رشیکه‌ن - serşiken):
 چۆنیه‌تی دابه‌ش‌کردنی شتیک به‌سه‌ر تاقم‌یکدا.
سرشکوان - ا(سیریش‌کفان - sirişkvan):
 کولله، په‌رده‌یه‌ک له‌شه‌وی بوکینیدا له‌به‌رده‌م بوک هه‌لواسری.
سرشماری - ا.مص(سه‌رشوماری - serşumarî):
 سه‌رژمی‌ری.
سرشناس - ص.مر(سه‌رشیناس - serşinas):
 به‌نامی، ناسراو.
سرشوی - ص.فا(سه‌رشوی - serşûy):
 گله‌سه‌ر، یه‌کیک سه‌ری که‌سیکی دی بشوات.
سرشیب - ص.مر(سه‌رشیب - serşîb):
 نشیوی.

- سرشیر** - ا.م (سهرشیر - serşîr): سهرتوتیر، قهیاغ.
- سرطان** - ا.ع (سهرهتان - seretan): قرژال، قرژانگ.
- سرطان** - ا.ع (سهرهتان - seretan): شیرپه نجه، سهرهتان، قرژاله.
- سرطویه** - ا.مر (سهرته قیلله - sertevîle): باشترین ئه سپی ناو تهویه.
- سرعت** - مص.ع (سورئهت - sur'et): توندپوین، خیرا رویشتن، بله ز روین.
- سرغج** - ا (سهرغیج - serxiç): کاسه ی دارین.
- سرغزل** - ا.مر (سهرغه زهل - serxezel): باشترین غه زهلی ناو دیوان، هه لبراره دی غه زه لان.
- سرغلیان** - ا.مر (سهرغه لیان - serxelyan): سهری قلیان، سهری نیرگه له.
- سرغو** - ا (سهرغوو - serxû): جوړه سهرانه یه ک بووه له سهرده می ئاق قوینلودا له خه لکی وهرده گیرا.
- سرغوغا** - ا.ص (سهرغه وغا - serxewxa): پیشه نگی له شکر، سهری فیتنه، سهری ئاژاوه.
- سرغین** - ا (سهرغین - serxîn): زورپنا، ئامیریککی شه پیوور ئاسایه له کاتی جه نگدا لیده درا، که رده نا.
- سرف** - ا. (سورف - surf): کوکله.
- سرف** - مص.ع (سهره ف - seref): فهراموشکردن، هه له کردن، زیده پوویی.
- سرف** - ا.ف (سیرف - sirf): به نی به پاره کردراو، زیرخری، به نده، غولام،
- نؤکه ر**.
- سرفراز** - ص.فا (سهره راز - serferaz): سهرفراز، سهریه رز، سهریلند.
- سرفرود آوردن** - مص.ل (سهرفرود ئاقره رده ن - serfrûd averden): سهردانه واندن، کپنوش بردن، ته سلیم بوون، مل که چکردن.
- سرفه** - ا (سورفه - surfe): کوکله.
- سرفه خروسک** - ا.مر (سورفه خوروسه ک - surfexurusek): کوکله ره شه.
- سرفیدن** - مص.ل (سورفیده ن - surfîden): کوکین، کوخین، قوزین.
- سرقافله** - ص.مر (سهرغافیلله - serxafîle): سهرقافله، سهرکاروان، سهرپه رشتیاری کاروان.
- سرت** - مص.ع (سهریغت - serixet): دزین، دزی کردن.
- سرقصیده** - ا.مر (سهرغه سیده - serxesîde): سهر قه سیده، شاقه سیده ی ناو دیوانی شاعیریک.
- سرقفلی** - ا.مر (سهرغیفلی - serxiflî): سهرقفلا نه.
- سرک** - ا (سهره ک - serek): سهری بچوک.
- سرک** - ا (سهره ک - serek): سهریار، سهردانه وه، سهرباقی.
- سرکا** - ا (سیرکا - sirka): سرکه.
- سرکار** - ا.ص (سهرکار - serkar): سهرکار، به رپرسی کار.
- سرکج** - ص.مر (سهرکه ج - serkec): سهرکه ج، گوچان، که مه ی گوچان.
- سرکردن** - مص.ل (سهرکه رده ن - serkerden): ده ست پی کردن،

(serkûft): سه‌رز نه‌شت‌کردن، لومه‌کردن، سه‌رکو تکردن.

سرکوفته - ص. مف. (سه‌رکوفته - (serkûfte): سه‌رکو تکرار، سه‌رپانه‌وه‌کراو.

سرکه - ا. (سیرکه - sirke): سرکه. **سرکه‌با** - ا. مر. (سیرکه‌با - sirkeba): شله‌ساوار به‌سرکه.

سرکه‌فروختن - مص. م. (سیرکه‌فروختن - (sirkefurûxten): رووگرژکردن، سه‌رکه‌فروختن، مۆن کردن.

سرگز - ا. مر. (سه‌ری گوزه‌ر - (seri guzer): سه‌ری کوچه، سه‌ری کۆلان، گوزه‌ر.

سرگذشت - ا. مر. (سه‌رگوزه‌شت - (serguzest): سه‌ربورد، سه‌ربرده، سه‌رگوزه‌شته.

سرگر - ا. ص. (سورگر - surger): گیوه‌درو، گیوه‌فروش، کلاشساز.

سرگران - ص. مر. (سه‌رگه‌ران - (sergeran): توپه، مه‌غرور، مه‌ست، خۆیه‌سند.

سرگرای - ص. فا. (سه‌رگه‌رای - (sergeray): سه‌رپیچی کار، سه‌رکیش، یاخی، به‌گوینه‌کەر.

سرگرد - ا. ص. (سه‌رگورد - (sergurd): نه‌فسه‌ر، پله‌یه‌کی نه‌فسه‌رییه.

سرگردا - ا. مر. (سه‌رگه‌ردا - (sergerda): سه‌ره‌خولی، سه‌ره‌گیژکی.

سرگردان - ص. مر. (سه‌رگه‌ردان - (sergerdan): سه‌ره‌گه‌ردان، ویل، ده‌ریه‌ده‌ر، ئاواره، مشه‌خت.

سرگرفتن - مص. ل. (سه‌رگی‌ریفته‌ن -

ده‌ستی‌یکردنی قسه‌و نه‌فسانه‌یان گریان و نالین.

سرکردن - مص. ل. (سه‌رکه‌ردن - (serkerden): به‌سه‌ربردن، هاوژینی و به‌سه‌ربردنی ژیان له‌گه‌ل که‌سی‌کدا.

سرکرده - ا. ص. (سه‌رکه‌رده - (serkerde): سه‌ر ده‌سته، فه‌رمانده، سه‌ره‌ک خیل، سه‌رکرده.

سرکش - ص. فا. (سه‌رکه‌ش - (serkeş): سه‌رکیش، یاخی.

سرکشی - ا. مص. (سه‌رکه‌شی - (serkeşî): سه‌رکیشی، یاخی‌گه‌ریتی.

سرکشی - ا. مص. (سه‌رکه‌شی - (serkeşî): سه‌رکی‌شان، چاودیری، سه‌ردان به‌مه‌به‌ستی ته‌فتیش.

سرکشیدن - مص. ل. (سه‌رکه‌شیدن - (serkeşîden): سه‌ردان.

سرکشیدن - مص. ل. (سه‌رکه‌شیدن - (serkeşîden): خواردنه‌وه‌ی شتیک به‌په‌رداخ‌یان پیاله.

سرکلافه - ا. مر. (سه‌رکه‌لافه - (serkelafe): سه‌رکلافه، سه‌ره‌داو.

سرکلاتر - ا. ص. (سه‌رکه‌لانتەر - (serkelanter): سه‌رۆکی پۆلیس.

سرکن - ص. (سه‌رکون - (serkun): سه‌ردار، سه‌رکرده.

سرکنگبین - ا. مر. (سیرکه‌نگه‌بین - (sirkengebîn): جوژه‌شه‌ریه‌تیکه.

سرکوب - ص. فا. (سه‌رکوب - (serkûb): سه‌رکو ت کردن.

سرکویه - ا. مر. (سه‌رکویه - (serkûbe): گورز، گورزی گران، تانه، سه‌رز نه‌شت.

سرکوفت - ا. مص. (سه‌رکوفت -

sergiriften): سه‌رگرتن، ده‌ست
پیکردن، پیکدا هه‌لشاخان..

سرگرفته- ص.مف(سه‌رگیرفته-
sergirifte): ده‌ست پیکراو، شتیک
سه‌ره‌که‌ی لایرایی.

سرگرم- ص.مر(سه‌رگه‌رم- sergerm):
سه‌رقال، پژگال، مژول، سه‌رخوش و مه‌ست.
سرگروه- ا.ص(سه‌رگوروه-
sergurûh): سه‌ر ده‌سته، ده‌مسی،
سه‌رؤک و گه‌ورده‌ی قه‌وم.

سرگره- ا.مر(سه‌رگیره- sergiri):
سه‌رگری، گری.

سرگزیت- ا.مر(سه‌رگه‌زیت- sergezît):
سه‌رانه، جه‌زایه‌که‌ که‌ له‌ کۆنا موسلمانان
له‌ ناموسلمانیان وهرده‌گرت.

سرگوزین- ا.ص(سه‌رگوزین-
serguzîn): سه‌ریژیر، ئه‌و مه‌رو مانگا
یان ئه‌سپه‌ی که‌ جاران بۆ پاشا یان حاکم له‌
میگه‌ل جیاده‌کرانه‌وه.

سرگشاده- ص.مر(سه‌رگوشاده-
serguşade): سه‌رکراوه، شتیک سه‌ری
نه‌نرابیتته‌وه.

سرگشته- ص.مر(سه‌رگه‌شته-
sergeşte): ئاواره، ده‌ریه‌ده‌ر،
سه‌رگه‌ردان، وه‌یلان، شه‌خت.

سرگم- ص.مر(سه‌رگوم- sergum):
سه‌رگه‌ردان، هه‌یران، که‌سپیک ریی گوم
کردیی و ئاواره‌یی.

سرگو- ا.فر(سورگو- surgû): زورات،
گه‌مه‌شامی.

سرگوشی- ا.مر(سه‌رگوشی- sergûşî):
چپه، پسته‌پست.

سرگیجه- ا.مر(سه‌رگیجه- sergîce):

سه‌ره‌گیزکی، سه‌ره‌خولی.

سرگیس- ا(سه‌رگیس- sergîs): په‌لکه
ره‌نگینه، که‌سکو سۆر، پرچی ئایشه‌و
فاتمه، ره‌نگین که‌وان، زه‌ردینه و سمینه.

سرگین- ا(سیرگین- sirgîn): ته‌رس،
قه‌ره‌سه‌قول.

سرگین گردان- ا.مر(سیرگین گه‌ردان-
sirgîn gerdan): گوخلکینه.

سرلاب- ا(سورلاب- surlab):
ئوستورلاب.

سرلاد- ا.مر(سه‌رلاد- serlad): مۆره‌ی
سه‌ر دیوار.

سرلشکر- ا.ص(سه‌رله‌شکر-
serleşkir): سه‌ر له‌شکر، فه‌رمانده‌ی
سوپا.

سرلوح- ا.مر(سه‌رله‌وه‌ه- serlewh):
عینوان، تایتل، ناوی کتیب،
سه‌رناث.

سرم- ا(سه‌رم- serm): کنگر.
سرم- ا(سیره‌م- sirem): سیرمه،
چه‌رم.

سرما- ا(سه‌رما- serma): سه‌رما.
سرماخوردگی- ا.مر(سه‌رماخوردگی-
serma xurdegî): نه‌خۆشی له‌
ئه‌نجامی سه‌رماپووندا.

سرما‌ده‌رمانی- ا.مر(سه‌رما‌ده‌رمانی-
serma dermanî): مالیجه‌ی هه‌ندئ
نه‌خۆشییان له‌ ریگه‌ی سه‌رماوه.

سرمازده- ص.مف(سه‌رمازده-
sermazedeh): گیا یان دره‌خت یان

میوه‌ که‌ سه‌رما زه‌ده‌داری کردیی، به‌شه‌ر که‌
له‌ سه‌رماوه تووشی نه‌خۆشی بوویی،
سه‌رمابردگ، سه‌رمابرده‌له.

- سرمامک** - ا.مر(سهرمامهک - sermamek): چاوشارکئی، گهمهیهکی مندالانه، وهستای گهمهکه سهرمامهکی پین دهگوترئ.
- سرمایه** - ا.مر(سهرمایه - sermaye): سهرمایه، دهست مایه.
- سرمایه‌دار** - ا.ص(سهرمایه‌دار - sermayedar): پاره‌دار، خُودان سهرمایه، زهنگین، دهوله‌مه‌ند.
- سرمج** - ا(سهرمهج - sermec): رووه‌کئیکه.
- سرمده** - ص.ع(سهرمه‌د - sermed): ههمیشه، ئه‌به‌د، به‌رده‌وام، ئه‌وه‌ی سهرده‌تاو ئه‌نجامی نه‌بی.
- سرم دست** - ص.مر(سیره‌م دهست - sirem dest): سیرمه دهست، که‌سی له زۆر کارکردندا دهستی وه‌کو سیرمه رهق بووبی.
- سرمست** - ص.مر(سهرمه‌ست - sermest): مه‌ست، سه‌رخ‌وَش، مه‌غرور، فیناخ.
- سرمستی** - ا.مص(سهرمه‌ستی - sermestî): سه‌رخ‌وَش، خو‌په‌سه‌ندی و لوتبه‌رزی.
- سرمشق** - ا.مر(سهرمه‌شخ - sermesx): سهرمه‌شق، فئونه‌و دهستووری کار.
- سرمق** - ا.ع(سهرمه‌غ - sermex): رووه‌کئیکه.
- سرمقاله** - ا.مر(سهرمه‌غاله - sermexale): سه‌رووتار، یه‌که‌م گوتاری رۆژنامه یان گوڤار.
- سرمک** - ا(سهرمه‌ک - sermek): رووه‌کئیکه له بابته‌ی سپیناخ، سپیناخی کئیوی.
- سرممنزل** - ا.مر(سهرمه‌نزیل - sermenzil): مه‌نزل، کاروانسه‌را، قوناغ.
- سرموزه** - ا.مر(سهرموزه - sermûze): جوړه پیللاویکه له ماله‌وه له‌پین ده‌کری.
- سرمه** - ا(سهرمه - serme): سپیناخی کئیوی.
- سرمه** - ا(سورمه - surme): سورمه، کل.
- سرمه‌دان** - ا.مر(سورمه‌دان - surmedan): کلدان، قاولغی سورمه، سورمه‌دان.
- سرمه‌کش** - ص.فا(سورمه‌کش - surmekes): که‌سیک کل له چاو بکات، کلچئو، کل چئوک.
- سرمهندس** - ا.ص(سهر موهه‌ندیس - sermuhendis): سهر ئه‌ندازبار، به‌رپرسی کۆمه‌له ئه‌ندازباریک.
- سرنا** - ا(سورنا - surna): زورپنا، زورپنا له‌گه‌ل ده‌هۆلدا لی‌ده‌درئ.
- سرنچی** - ا.ص(سورناچی - surnaçi): زورپناژهن.
- سرنامه** - ا.مر(سهرنامه - sername): پی‌شه‌کی کتیب، عینوانی نامه‌و نووسراوان.
- سرناوی** - ا.ص(سهرنافی - sernavî): سهر دهسته‌ی ده‌ریایی.
- سرنج** - ا(سورونج - surunc): ئوکسیدی قورقوشم.
- سرنده** - ا(سهره‌ند - serend): سهره‌ن، بیژنگی کون گه‌وره بۆ بیژانی چه‌وولم.
- سرنکردن** - مص.ل(سهره‌ند که‌رده‌ن -

serend kerdem): سه‌ره‌نکردن،
بېژانې چه‌وولم.

سرنډ - ا(سيرېند - sirind): پاشقول.

سرنېشېن - ا.ص(سهرنېشېن - sernișîn):
سهرنېشېن، نه‌فه‌ر، موسافېر.

سرنه‌فر - ا.ص(سهر نه‌فه‌ر - sernefer):
سهر ده‌سته، به‌رېرسې چه‌ند نه‌فه‌رېک.

سرنګ - ا.فر(سېرېنگ - siring):
سرنج، شربقه.

سرنګون - ص.مر(سهرنېګون -
sernigûn): سهرنګون، ژېرو بان،
ده‌مه‌ونخون.

سرنګونسار - ص.مر(سهرنېګونسار -
sernigûnsar): ده‌مه‌ونخون.

سرنګه‌دار - ص.فا(سېرېنګه‌دار -
sirnigehdar): رازدار، سرقايم،
نه‌ټنې پارېز.

سرنوشت - ا.مر(سهرنه‌څېشت -
sernevišt): چاره‌نووس، قه‌ده‌ر، يازې،
سهرنوشت.

سرنېزه - ا.مر(سهرنېزه - sernize):
سهرنېزه.

سرو - ا(سهرث - serv): دارې سهرو.
سرو - ا(سوروو - surû): شاخې ګاو
به‌ران و...

سروا - ا(سهرثا - serva): قسه،
نه‌فسانه، شېعر، هوژان.

سرواد - ا(سهرثاد - servad): نه‌زم،
شېعر، هوژان.

سرواده - ا(سهرثاده - servade):
قافېه‌ي شېعر، سهروا.

سروازدن - مص.ل(سهرثا‌زده‌دن -
servazeden): سهرپېچې کردن،

نافه‌رمانې.

سروال - ا(سېرقال - sirval): پانتول،
بيجامه.

سروان - ا.ص(سهرقان - servan):
پېش‌ه‌واو سهرؤک و سهرودر، پله‌يه‌کې
نه‌فسه‌رييه.

سروېر - ا.مر(سهرودېر - serûber):
شېوه‌و قه‌يافه، وه‌زعي جلو به‌رګ.

سروېند - ا(سهرودېند - serûbend):
سهرودېند، رؤژو زه‌مان، دم‌و کات،
سهرده‌م.

سروته - ا.مر(سهروته‌ه - serûteh):
سهروبن، هه‌وه‌ل و کوټايي شتېک،
سهره‌تاو ېنه‌تا.

سروج - ا.ع(سوروج - surûc): زين،
زينان.

سروچمان - ص.مر(سهرقي چه‌مان -
servi çeman): مه‌به‌ست له ماشوقه‌ي
جوان و به‌ژن و بالارېک و خوشره‌فتاره.

سرود - ا(سورود - surûd): ګوراني،
ستران، سروود.

سرودسرا - ص.فا(سورودسهر -
surûd sera): سروودبېژ.

سرودګوي - ص.فا(سورودګوي -
surûd gûy): سروودبېژ، ګوراني بېژ.

سرودن - مص.م(سورودېن - surûden):
شېعر وتن، ګوراني وتن، شاعېر.

سروده - ا.مف(سوروده - surûde):
سرود يان شېعريک که که سېک
ګوتبېتي.

سرور - ص(سهرره‌ر - server):
سهرودر، پېش‌ه‌وا، سهرؤک، ګه‌وره‌و
ده‌مړاستي قه‌وم.

serûkele zeden: مشت و مړ، گینگه شه، باس و گفتوگو بۆ سهلماندنې بابه ټيک.

سرکوهی - ا.مر (سهرقی کوهی - **servi kûhî**): عه رعر.

سرکيسه کردن - مص.م (سهرکيسه کهدن - **serûkisen kerdn**): کيسه کيشي له گه رماودا، پاره کيشانه وه له که سيک به فیل و زمانلووسی.

سروگاه - ا.مر (سوروگاه - **surûgah**): شوينی شاخی گيانله بهری شاخدار.

سروم - ا.فر (سيروم - **sirûm**): ئاوی خوین، خویناو.

سرون - ا (سورون - **surûn**): شاخ، شاخی گيانله بهران.

سرون - ا (سورون - **surûn**): سمت و که فله.

سرونناز - ا.مر (سهرقی ناز - **servi naz**): جوړه سهه روبه کی خوشنمايه.

سرويس - ا.فر (سييرقيس - **sirvîs**): نوکهری، خزمه تکاری، خزمه ت، نووسينگه، دهرزه نيک قاپ، تاقمی چای خوړی.

سرويسه - ا (سهرقيسه - **servise**): کولکه زيرپينه، زه رينه و سيمينه، رهنګين که مان.

سروين - ص.ن (سهرقين - **servîn**): سهه روئاسا.

سره - ص (سهره - **sereh**): خاليسه، هه لېژارده، په سه ند، باش، بچ عه يپ.

سره - ا.ع (سوره - **sure**): ناوک.

سرھال - ص (سهه رھال - **serhal**):

سروری - ا.مص (سهرقه ری - **serverî**): سهه رهری، گه وره يی، حوکمران.

سرور - مص.ع (سوروور - **surûr**): خوشحال بوون، شادبوون.

سروسامان - ا.مر (سهروسامان - **serû saman**): تفقای مال، پيداويستيه کانی ټيان.

سروستان - ا.مر (سهرقيستان - **servistan**): شوينی داری سهه روی زوړبی، ناوی يه کيکه له سی ئاوازه که ی باريده.

سروستاه - ا (سهروستاه - **serûsitah**): ناوی ئاوازيکی موسيقای کونی ئيرانيه.

سروسر - ا.مر (سهروسير - **serûsir**): سهه روسر، په يوه نندی نه يینی.

سروسهی - ا.مر (سهرقی سهه ی - **servi sehî**): سهه روی راست، مه به ست له ماشوقه ی به ژن و بالا ريکه.

سروش - ا (سوروش - **surûş**): فريشته، جبرائيل.

سروصدا - ا.مر (سهروسه دا - **serûseda**): هات و هاوار، دادو فرياد، هه راو هه نګامه.

سروصورت - ا.مر (سهر و سوره ت - **serû sûret**): شپوه و قه يافه.

سروقت - ا.مر (سهری قه غت - **servext**): له وه خندا.

سروقډ - ص.مر (سهر و غه دد - **serûxedd**): بالا سهه رو، بالا وهک داری سهه رو، سهه رو به ژن.

سروکار - ا.مر (سهر و کار - **serûkar**): مامه له و سهه ودا.

سروکله زدن - مص.م (سهر و کله له زه دهن -

سه‌رگه‌ردان، په‌ریشان، ئاواره، ویتل.
سهرم بندی - ا. مص (سه‌ریه‌م به‌ندی -
 serihem bendî): چریشله‌مه،
 به‌پیکردن، جه‌له‌بی.

سهرمه‌رد - ص. مر. سه‌ره‌مه‌رد -
 (seremerđ): سه‌ره‌پیاو، پیاوی
 هه‌لبژارده، جوامیر، بی‌ریا.
سهره‌نگ - ا. ص. سه‌ره‌ه‌نگ -
 (serheng): سه‌ره‌ه‌نگ، پایه‌یه‌کی
 ئه‌فسه‌رییه.

سری - ص. ن. (سه‌ری - serî): گه‌ورده‌یی،
 سه‌روه‌ری.

سریال - ص. فر. (سیریال - siryal):
 زنجیره، به‌ش به‌ش، چیرۆکی‌ک که به
 زنجیره‌بلاو‌بیتته‌وه، گه‌وگه‌و.

سریان - مص. ع. (سه‌ره‌یان - sereyan):
 به‌شه‌ورۆیین، سیرایه‌ت کردن.

سریان‌ی - ص. ن. (سوریانی - suryanî):
 قه‌وم‌یکی سامی نه‌ژادن که له‌باکووری
 دۆلی دوو رویارو سوریا‌دا ئاکنجی بوون به
 زمانی سریان‌ی که له‌هه‌جه‌یه‌کی ئارامییه
 قسه‌یان ده‌کردو به‌ره‌مه‌یکی زۆر به‌م زمانه
 به‌ر له‌په‌یدا‌بوونی دینی مه‌سیح و پاشتریش
 ماوه‌ته‌وه له‌وانه ته‌رجه‌مه‌و شرۆقه‌ی
 ته‌ورات و ئینجیل، مانی - ش‌کتیبه‌کانی
 خۆی به‌زمانی سریان‌ی نووسیوه، هیش‌تاش
 له‌هه‌جه‌ی سریان‌ی له‌هه‌ندی ولاتی عه‌ره‌بیدا
 هه‌یه، ئاشووری و کلدانییه‌کانی عی‌راق و
 سو‌ریا و تورکیا و ئی‌ران به‌م له‌هه‌جه‌یه قسه
 ده‌که‌ن.

سریچه - ا. (سه‌ریچه - serîçe): کلک
 هه‌له‌ته‌کینه.

سریدن - مص. ل. (سوریده‌ن - surîden):

خزین، خلیسکان.

سریر - ا. ع. (سه‌ریر - serîr): ته‌خت،
 ته‌ختی پاشایی.

سریره - ا. ع. (سه‌ریره - serîre): سپ،
 راز، نه‌یینی، نییه‌ت و نیاز، ناخ، ئه‌وه‌ی
 په‌نه‌هان بکری.

سریش - ا. (سیریش - sirîş): چریش،
 که‌تیره.

سریشم - ا. (سیریشوم - sirîşum): هیل‌م
 و که‌تیره‌و چه‌سپ و سیکۆتین.

سریع - ص. ع. (سه‌ری - serî):
 به‌هه‌شتاو، خیرا، به‌له‌ز، گورج و گۆل.

سریغ - ا. (سه‌ریغ - serîx): هی‌ش‌شووه
 تری.

سرین - ا. (سورین - surîn): سمت و ران.
سرین - ص. ن. (سه‌هرین - serîn):

سه‌هرینگا، سه‌هرین، بالیف، سه‌نیا.
سرینگاه - ا. مر. (سورینگاه -
 suringah): ران و که‌فه‌ل.

سرینگاه - ا. مر. (سه‌هرینگاه -
 serîngah): سه‌هرین، بالیف، سه‌نیا.

سریه - ص. ع. (سورییه - surîye):
 که‌نیزه‌کی‌ک له‌ماله‌وه رابگیری و
 خاوه‌نه‌که‌ی له‌گه‌لیدا بخه‌وی.

سریه - ا. ع. (سه‌رییه - serîye):
 ده‌سته‌یه‌کی سوپایی.

سزا - ا. (سیزا - sîza): سزا، پادا‌شت.
سزار - ا. فر. (سیزار - sîzar): تزار،
 قه‌یسه‌ر، پاشا، قه‌رال.

سزارین - ا. فر. (سیزارین - sîzarîn):
 قه‌یسه‌ری، تزاری، نشته‌رگه‌ری قه‌یسه‌ری
 که‌ژنیک به‌منداله‌وه ده‌جه‌ری و رگی
 له‌سه‌رووی ره‌حمییه‌وه هه‌له‌ده‌دپرن و

سطاره - ا.ع (سه تاره - setare): راسته.
سطح - ا.ع (سه ته - seth): سه ریان.
سطر - ا.ع (سه تر - setr): دپړ.
سطلاب - ا (سوتورلاب - suturlab): ئوستورلاب.
سطل - ا.ع (سه تل - setl): سه تل، په قردنج.
سطوت - مص.ع (سه تته - setvet): هپرشکردن و سه رکه وتن، وبقار، هه بیه ت.
سطوح - ا.ع (سوتوه - sutuh): سه ریان.
سطور - ا.ع (سوتور - sutûr): دپړان.
سطلول - ا.ع (سوتول - sutûl): سه تلان.
سطیح - ص.ع (سه تی ه - setîh): درپژبو، پان بو، نه وهی به هوئی لاوازی یان نه خوشیبه وه به خاوی له جی هه ستی.
سمات - ا.ع (سوئات - su'at): پژسته به ران.
سمعات - مص.ع (سه ئاده ت - se'adet): به خته وه ربوون.
سمعاتمند - ص.مر (سه ئاده ت مهند - se'adet mend): به خته وه ر، کامه ران، شادمان.
سعار - ا.ع (سوئار - su'ar): گهرما، گهرمی ناگر، شیده تی توینیتی.
سعال - ا.ع (سوئال - su'al): وشکه کوکه.
سعایت - مص.ع (سیئایه ت - si'ayet): دووزمانی، به دگویی.
سعت - مص.ع (سیئته - si'et): ویسعت، فراوانی، ده ولته مندی.
سعتَر - ا.ع (سه ئته ر - se'ter): زه عته ر، گیایه که ده خوری.

منالته که ی لی دهر دپن و پاشان دایدوورنه وه، ده لپن جول سیزاری قه یسه ری روم به م شیویه له دایک بووه و ناوی ته م نه شته رکه ریبه له ناوی نه وه وه وهرگیراوه.
سزاوار - ص (سیزافار - sizavar): شایسته، لایه ق، هه ژ، شایان.
سزیدن - مص.ل (سه زیده ن - sezîden): شایسته بوون.
سس - ا (سیس - sis): گیاه له.
سس - ا.فر (سوس - sus): ساس.
سسالی - ا (سیسالی - sisalî): گیایه که.
سسالیوس - ا (سیسالیوس - sisalîyus): گیایه که.
سسیت - ص (سوست - sust): سست، لاواز، نه رم.
سسیت اندام - ص.مر (سوست نه ندام - sust endam): لاواز، بی هیژ، خاوو خلیچک.
سسیت بنیاد - ص.مر (سوست بونیاد - sust bunyad): بناغه لاواز.
سسیت پیمان - ص.مر (سوست په یمان - sust peyman): په یمان شکین، بی به لپن.
سسیت رای - ص.مر (سوست رای - sust ray): نه قل سووک.
سسیت رگ - ص.مر (سوست ره گ - sust rag): ته مه ل، خاو، لاواز، بی توانا.
سسیت ریش - ص.مر (سوست ریش - sust rîş): پیای ری دپن درپژ، گه وج، ساویله که.

سعه - مص.ع (سيئه si'e): سينگ فراواني، دهست و دل کراوه و تير، ليبرال.
سعی - مص.ع (سهئي se'i): کوشش کردن، کارکردن.
سعيد - ص.ع (سهئيد se'id): به خته وهر، شاد.
سعیر - ا.ع (سهئير se'ir): ناگری روناک، بلیسهی ناگر.
سغ - ا (سهغ sex): کون.
سغانه - ا (سهغانه sexane): ژیرخان، ژیر زهمین.
سغب - مص.ع (سهغهب sexeb): برسی بوون.
سغبه - ص. (سوغبه suxbe): فریوخواردوو، تهره دراو، گه پچار.
سغد - ا (سوغد sexd): چالیک بارانای تیدا کو بوو بیتته وه.
سغد - ا.ع (سهغد sexd): نهرمه بارانی ورد.
سغدو - ا (سوغدو suxdû): گیپه.
سغور - ا (سوغور suxur): سیخوپ.
سغراق - ا.ت (سهغراق sexrax): گوزهی شهراب.
سغری - ا (سهغری sexrî): کهفه لی نه سپ و ولاخانی دی.
سفائن - ا.ع (سهفائین sefa'in): کهشتیان.
سفاح - مص.ع (سیفاه sifah): زیناکردن، خوین رشتن.
سفاح - ص.ع (سهفاه seffah): خوین ریژ، به خشنده، قسه زان.
سفاد - مص.ع (سیفاد sifad): جووتبوننی گیانله بهران.

سعتري - ص.ع (سهئتري se'terî): پیای به خشنده، دلیر، ئازا، ژنی به ئالوش، ژنی له گه ل ژنیکی دیدا پان پانوکئی بکات یان کیری لاستیک به کار بیتنی.
سعد - ص.ع (سهئد se'd): موبارهک.
سعد - ا.ع (سوئد su'd): رووه کیکه ده خوری.
سعداء - ص.ع (سوئدء su'eda): شادمانان.
سعدان - ا.ع (سهئدان se'dan): وشترا لوك.
سعر - ا.ع (سیئر si'ir): نرخ، به ها، بایی.
سعر - ا.ع (سوعور su'ur): بلیسهی ناگر، ناگری روناک.
سعر - ا.ع (سوعر su'r): هالای ناگر، شیتیتتی.
سعف - ا.ع (سهئف se'ef): گه لای دار خورما، جیازی بوک، تفاقای ناو مال.
سعف - ا.ع (سهئف se'ef): گه لای دارخورما.
سعفس - ا.ع (سهئفس se'fes): یه کیکه له پیکهاته کانی رسته کانی (ابجد) که برتبییه له: س، ع، ف، ص.
سعه - ا.ع (سهئفه se'fe): نه خوشی پیسته، کهچه لی.
سعود - مص.ل.ع (سوئود su'ûd): به خته وهر بوون، موبارهک بوون.
سعود - ا.ع (سوئود su'ûd): به خته وهری.
سعو - ا.ع (سهئوت se'ut): مایه ی پرمین، دهرمانی له کهپوو بکری.

- سفار** - مص.ع (سیفار - sifar): سه فیه کردن.
- سفارت** - مص.ع (سیفارهت - sifaret): ناوژی کردن، وهزیهی سه فیری، بالیوژی.
- سفارتخانه** - ا.مر (سه فارهتخانه - sefa-retxane): بالیوژخانه، سه فارهتخانه، باره گای سه فیرو ژیرده سته گانی.
- سفارج** - ا.ع (سه فاريج - sefaric): سه فیه رجهل، به هی، داری به هی.
- سفارش** - ا.مص (سیفاریش - sifariş): دهستووردان، فه رمان ده رکردن، سپاردن، راسپاردن.
- سفاری** - ا (سیفاری - sifarî): قه فو قه دی گه نم که گولی پیوه بی، لاسکی گه نم که گولی پیوه بی.
- سفاک** - ص.ع (سه ففاک - seffak): خوین ریژ.
- سفال** - ا (سوفال - sufal): سوآلهت.
- سفال** - مص.ع (سه فال - sefal): بی قه دربون، ره زیل بوون، سه فیل بوون.
- سفال پاره** - ا.مر (سوفال پاره - sufal pare): له ته سوآلهت، سوآله ته شکاو.
- سفالت** - مص.ع (سه فالت - sefalet): بی قه دربون، ره زیل و سه فیل بوون.
- سفالگر** - ا.ص (سوفالگر - sufalger): گۆزه گهر، سوآله تساز.
- سفاله** - ا (سوفاله - sufale): بی قه دری، بی نرخی.
- سفاله** - ا.ع (سوفاله - sufale): بن، پایینی شتیک، خه لت و خه وشى بن.
- سفالین** - ص.ن (سوفالین - sufalîn): کاسه و گۆزه ی سوآلهت.
- سفان** - ا.ص.ع (سه ففان - seffan):
- که شتیوان، که شتیساز.
- سفاه** - ا.ع (سیفاه - sifah): خویری، سیله، به دخوو، بی ئه قل، نه زان.
- سفاه** - ص.ع (سه فاه - sefah): نه زانی کردن، به دخویی کردن، بی ئه قلی کردن.
- سفاهت** - مص.ع (سه فاهت - sefahet): بی ئه قلی کردن.
- سفاهن** - ا (سه فاههن - sefahen): شانه، شانه ی زولف.
- سفت** - ص (سیفت - sift): رهق، سفت، توند، مکوم، سهخت.
- سفت** - ا (سوفت - suft): شان، شان و شه پیلک.
- سفت** - ا (سوفت - suft): کون، کونی، بچووک وهک کونی ده رزی.
- سفتجه** - ا.ع (سوفتجه - suftce): سفتاح، چهک.
- سفت کار** - ا.ص (سیفت کار - sift kar): به نایهک کاری که ریوچکاری بی.
- سفتگر** - ا.ص (سوفتگر - suftger): که سیک که مرواری و له عل و مهرجان و ئه و شتانه کون بکات.
- سفتن** - مص.م (سوفتهن - suften): کون کردن، سمین.
- سفته** - ا.مف (سوفته - sufte): کون کراو، (پتر بۆ مرواری و مت و مورو ده گوتری).
- سفته** - ا (سه فته - sefte): چهک، حه وآله.
- سفته** - ا (سوفته - sufte): تیر، نیزه، ههر شتی که سه ری تیژ بیت.
- سفته** - ا (سوفته - sufte): دیاری،

سه وقات.

سفته گوش - ص.مر (سوفته گوش -sufte gûş): گوئ سمر او، غولامی
ئه لقه له گوئ، گوئ پرایه ل.**سفج** - ا.ص (سهفج - sefç): زرک،
کاله کی نه گه ییوو.**سفچه** - ا.ص (سهفچه - sefçe): زرک،
کاله کی نه گه ییوو.**سفر** - ا.ع (سهفهر - sefer): سهفهر،
چوون له شار تیکه وه بو شار تیکی دی.**سفر** - ا.ع (سیفر - sifr): کتیب، کتیبی
گه وره، ههر به شپک له پینج به شه که ی
ته ورات.**سفراء** - ا.ع (سوفه راء - sufera):
سهفیران، بالیوزان.**سفرجل** - ا.ع (سهفهرجل - sefercel):
به هئ، دره ختی به هئ.**سفرود** - ا (سهفروود - sefrûd): کوپ کوپ،
قه تی.**سفره** - ا.ع (سوفره - sufre): خوان،
تویشوو، تویش به ره ی ریبوار، سفره ی
نان خواردن، خوانچه.**سفره خانه** - ا.مر (سوفره خانه -
sufrexane): ژووری نان خواردن.**سفره ماهی** - ا.مر (سوفره ماهی -
sufremahî) ماسییه پانکو له.**سفسار** - ا.ص (سیفسار - sifsar):
ده لال.**سفساف** - ا.ص.ع (سهفساف - sefsaf):
قسه ی بیتهوده و بی مانا.**سفسطه** - ا.ع (سهفسته ته - sefsete):
ئینکار کردنی شته به رچاوه کان، هه له ویتزی،
به هه له بردنی خه نیم.**سفسطی** - ص.ع (سهفسته تی - sefsetî):
سهفسته ته باز، هه له ویتزی.**سفسیر** - ا.ع (سیفسیر - sifsîr): ده لال،
میانچی نیوان کپارو فروشیار.**سفت** - ا.ع (سهفته - sefet): جانتایه ک
ل شول دروست کرابی، سه به ته، زه میله،
سه ندو قوکه.**سفک** - مص.ع (سهفک - sefk): رشتن،
خوین رشتن.**سفل** - مص.ع (سهفل - sefl): که م
قه دربون، نرمی، سپله یی.**سفله** - ص.ع (سیفله - sifle): سپله،
خویری، بی قه درو قیمة ت.**سفله** - ا.ع (سهفله - sefele): خویری،
بی قه درو قیمة تان، سپله و ناکه س به چه.**سفلی** - ص.ع (سوفلا - sufla): پایین تر،
نزمتر.**سفلی** - ص.ع (سوفلی - suflî): پایین،
نرمی.**سفلیس** - ا (سیفلیس - siflîs):
سیفلیس.**سفلیه** - ص.ع (سوفلیه - suflîye):
پایین.**سفن** - ا.ع (سوفون - sufun): که شتیان.
سفن - ا.ع (سهفهن - sefen): ته شوئ،بریه نگ، پیستی قایم وه کو پیستی
نه هه نگ.**سفون** - ا.ع (سهفون - sefûn): ده رمانی
وشکی کوتراو.**سفل** - مص.ع (سوفول - sufûl): بی
قه دربون، سووک بوون.**سفه** - مص.ع (سهفه ه - sefeh): بی
ئه ده بی، بی ئه قلی کردن.

سفهاء - ا.ع (سوفه هاء - 'srfeha): بئ
ئەقلان، بئ ئەدەیان.

سفید - ص (سەفید - sefîd): سپی وەکو
بەفرو شیرو...، چەرموو.

سفیداب - ا.مر (سەفیداب - sefîdab):
سپیاوی دەمو چاوی ژنان.

سفیدار - ا (سەفیدار - sefîdar):
سپیدار.

سفید بخت - ص.مر (سەفید بەخت - sefîd bext):
بەخت، بەخت باش.

سفید پەلت - ا (سەفید پەلەت - sefîd pelet):
سپیدار.

سفید پوست - ص.مر (سەفید پوست - sefîd pûst):
سپی پێست، سپی
نەژاد.

سفید تاک - ا.مر (سەفید تاک - sefîd tak):
ئەسپون.

سفید خار - ا.مر (سەفید خار - sefîd xar):
بەنجی گەورە ی درک.

سفید رو - ص.مر (سەفید روو - sefîd rû):
دەموچاوسپی.

سفیدک - ا (سەفیدەک - sefîdek):
نەخۆشی زەرعات و بیستانە.

سفیدکار - ص.مر (سەفیدکار - sefîdkar):
سپی کاری دیوار، مسگەر،

قازان پاکەر، کەسێک شتێک سپی
بکاتەو، خەلکی چاکەکارو دروستکار.

سفیدکاری - (سەفیدکاری - sefîdkarî):
گەچکاری و سپی کاری.

سفیدکاسە - ص.مر (سەفید کاسە - sefîd kase):
مەبەست لەخەلکی

چاوتیرو نانبدەو میوان پەرورە.

سفیدگر - ا.ص (سەفیدگر - sefîdger):
مسگەر.

سفیدمو - ص.مر (سەفیدموو - sefîdmû):
کەسێک کە موی سەری
سپی بئ.

سفیدمهره - ا.مر (سەفید موهره - sefîd muhre):
جۆرە سەدەفیەکە کە
بۆقی لی دروست دەکری، سەدەفی
بچووک.

سفیدنامە - ص.مر (سەفید نامە - sefîd name):
کەسێک نامە ی
ئەعمالی پاک بئ، خواناس و دروستکار.

سفیده - ا (سەفیدە - sefîde):
هێلکە، چەرمینە.

سفیده - ا (سەفیدە - sefîde):
بەرەبەیان، کازیو.

سفیده دم - ا.مر (سەفیدە دەم - sefîde dem):
سپیدە، سەحەری.

سفیده دمان - ق (سەفیدە دەمان - sefîde deman):
سپیدە، بەرەبەیان،
کازیو.

سفیر - ا.ص (سەفیر - sefîr):
سەفیر، ناوێژیوان، ئاشتکەرەو ی
دوولایەن.

سفیل - ص.ع (سەفیل - sefîl):
زەلیل، سەفیل.

سفین - ا.ع (سەفین - sefîn):
پواز.

سفینه - ا.ع (سەفینە - sefîne):
کەشتی، کۆمەڵە شیعو پەخشان.

سفینه - ا.ع (سەفینە - sefîne):
ئەستێرە یەکە لە شێو ی کەشتیدا.

سفینه فضائی - ا.مر (سەفینە ی فەزائی - sefîne fəzāī)

sefîney feza'î: کەشتیانی
ئاسمانی.

سفیه - ص.ع (سەفیە - sefîh): نەزان،
بێ ئەقل، بەدخو، خۆپری.

سفیهه - ص.ع (سەفیەه - sefîhe): ژنی
بێ ئاوەز.

سقاء - ا.ع (سیغاء - sixa'): قەرابەیی
ئاو یان شیر، مەشکەیی ئاو یان شیر.

سقاء - ص.ع (سەغغاء - sexxa'): سەقا،
کەسیک ئاو بۆ مالان بەری.

سقات - ا.ع (سوغات - suxat): ساقییان.

سقاخانه - ا.مر (سەغاخانه - sexaxane): خێراو، کۆپەیی گەورە یان
سەرچاوەیەکی لە شوێنی دابنری یان
چابکری تا خەلکی ئاوی لێ بخۆنەو.

سقاط - ا.ع (سبغات - sexat): سەهوو
هەڵە لە نووسیندا، مالتی مەل، میوەیەکی
بەر لە گەیین لە دار بکەوێ.

سقاط - ص.ع (سەغغات - sexxat): شمشیری
تیزو بڕندە.

سقاقولوس - ا (سەقاقولوس - sexaxulûs): گانگرین.

سقام - ا.ع (سیغام - sixam): نەخۆشی.

سقام - مص.ع (سەغام - sexam): نەخۆشکەوتن.

سقامت - مص.ع (سەغامەت - sexamet): نەخۆش
کەوتن، نەساغی.

سقایت - ا.ع (سیغایەت - sixayet): ئاودان
بە خەلکی.

سقر - ا.ع (سەغەر - sexer): دۆزەخ.

سقراق - ا.ت (سەغراغ - sexrax):

کاسەو گۆزەیی لوولەدار.

سقرلات - ا (سەغیرلات - sexir lat): جۆرە
قوماشیکی گرانبای خوری یان
ئاوریشمە بە رەنگی سوور یان شین.

سقز - ا.ت (سەغغیز - sexxiz): بنیشت،
سەقز، سەمغی درەخت، جاجگ.

سقط - ا.ص (سەغەت - sexet): مردنی
حەییوان، سەقەت، ریسوایی، لە کەلک
کەوتوو سەهوو هەڵە لە نووسین و
قسەکردندا.

سقط - ا.ع (سیغت - sixt): منالێ بە
نەکامی لەبار بچێ.

سقط فروش - ا.ص (سەغەت فروش - sexet furûş):
وردەوالە فروش،
وردەفروش.

سقط کاری - ا.مص (سەغەت کاری - sexetkarî):
بەکاربردنی بەردو خشت
لە بینادا.

سقطه - ا.ع (سەغته - sexte): هەڵە،
خزین.

سقطی - ا.ص (سەغەتی - sexetî): وردەوالە
فروش.

سقف - ا.ع (سەغف - sexf): سەقف،
میچ، ئاسمانە.

سقلاب - ا.خ (سەغلاب - sexlab): ناوی
تایفەییەکی کە لە کەنارەکانی رووباری
دانوب ئاکنجی بوون پاشان بە ولاتانی
ئەوروپادا بلابوونەو و ئیستا ئەسلاقیان
پێ دەلێن.

سقلاب - ا (سەغلاب - sexlab): سەگلاو،
سەگی ئاوی.

سقلاطون - ا (سەغلاتون - sexlatûn): جۆرە
قوماشیکی گران بەهای خوری یان

ئاوريشمى سوور يان شينه.

سقلاب - ا.خ.ع (سه غلب - sexleb):
سه گى ئاوى.

سقلمه - ا (سوغولمه - suxulme):
سوغورمه.

سقم - مص.ع (سوغم - suxm): نه خوش
كه وتن.

سقم - ا.ع (سه غم - sexem):
نه خوشى، نه ساغى.

سقمونيا - ا (سه غمونيا - sexmunya):
جوړه لا ولاويكه.

سقنخور - ا.ع (سه غه نغور - sexenxûr):
جوړه قوم قومميه كى وشكاوييه، زياتر له
كه نارى نيلدا دهئى.

سقوردیون - ا (سه غوردیون - sexûrdîyûn):
رووه كىكى خورسكه.

سقوط - مص.ع (سوغووت - suxût):
كه وتن.

سقوف - ا.ع (سوغووف - suxûf): مېچ،
ئاسمانه.

سقى - مص.ع (سه غى - sexî): ئاودان
به كه سېك، داني ئاوى خواردنه وه به
كه سېك.

سقيط - ص.ع (سه غيت - sexît): به فر
يان ته رزه، بى ئه قل.

سقيف - ا.ع (سه غيف - sexîf): سه قف،
ئاسمانه، مېچ.

سقيفه - ا.ع (سه غيفه - sexîfe):
سابات، كه پر.

سقيم - ص.ع (سه غيم - sexîm):
نه خوش، نه ساغ.

سك - ا (سوك - suk): نه قيزه، جوړه،

ته كان.

سك - ا.ع (سوكك - sukk): كونى
دووشك، هه تيچيه يى، هيلانه ي
جالجالتوكه، جوشانه.

سكاچه - ا (سوكاچه - sukaçe):
مېرده زمه.

سكار - ا (سيكار - sikar): زوخال،
ره ژوو، خه لوزى داگيرساو.

سكار - ا.ص.ع (سه ككار - sekkar):
شه رابساو، شه راو فروش.

سكاراهنج - ا.مر (سوكار ئاهنج -
sukar ahenc): جوړه مه قاشيكه بو
دهر هيتاني گوشت يا نان له ته نور.

سكارو - ا (سوكارو - sukarû): نان يان
گوشت كه له سه ر ئاگر بېرژيئن.

سكاري - ا.ع (سوكارا - sukara):
سه رخوشان.

سكاسه - ا (سوكاسه - sukase):
سوچه ر، سيخور.

سكاف - ا.ص (سه ككاف - sekkaf):
پينه دوز.

سكافه - ا (سوكافه - sukafe):
ئامپيريكه به دهسته وه ي ده گرن و سازى پي
ليده دهن.

سكاك - ا.ع (سيكاك - sikak): ريز،
سه ف.

سكاك - ا.ص.ع (سه ككاك - sekkak):
ئاسنگهر، يه كيك كيئردو چه قو دروست
بكاو بېفروشي، كه سېك سكه لييدا.

سكاكين - ا.ع (سه كاكين - sekakîn):
چه قو كيئردان.

سكان - ا.ع (سوككان - sukkan):
سوكان، ستيرن.

- سکان** - ا.ع (سوککان - sukkan):
دانیشتووان.
- سکان** - ا.ص.ع (سهکان - sekkan):
کیرد و چه قوساز.
- سکاهن** - ا.مر (سیکاهن - sikahen):
سرکه‌ی ئاسن، ره‌نگی که له سرکه و ئاسن دروستده‌کری چه‌رم یان قوماشی پی ره‌نگ ده‌کری.
- سکب** - مص.ع (سه‌کب - sekb):
رشتن.
- سکب** - ص.ع (سه‌کب - sekb):
گورج و گۆل، روح سووک، زیتەل، ئەسپی ره‌سه‌نی خوشبه‌ز.
- سکب** - ا.ع (سه‌کب - sekeb):
مس، قورقوشم.
- سکبا** - ا.مر (سیکبا - sikba):
شله‌ساوهر که سرکه‌ی تی کرابی.
- سکباج** - ا.ع (سیکباج - sikbac):
شله‌ساواری به ترشی.
- سکبینه** - ا. (سه‌کبینه - sekbîne):
رووه‌کیکه.
- سکته** - ا. (سه‌کته - sekte):
تیکچوونی له‌نکاوی ده‌ماریکی گرینگی به‌دهن که بیته مایه‌ی خه‌ته‌ر له‌سه‌ر ژیان یان بیته هوی مه‌رگ.
- سکج** - ا. (سه‌کیج - sekic):
میوژه ره‌شکه.
- سکر** - مص.ع (سوککر - sukr):
مه‌ستیوون، سه‌رخۆش بوون.
- سکر** - ا.ع (سیکر - sikr):
به‌ر به‌ست، به‌نداو.
- سکر** - ا.ع (سوککر - sukker):
شه‌کر.
- سکرات** - ا.ع (سه‌که‌رات - sekerat):
بیته‌وشی ده‌می گیانه‌لا.
- سکران** - مص.ع (سه‌کران - sekran):
مه‌ستیوون، سه‌رخۆشبوون.
- سکرت** - ا.ع (سه‌کره‌ت - sekret):
مه‌ستی، گومراهی، سه‌ختی مه‌رگ، بیته‌وشی ده‌می مردن.
- سکرت** - ص.فر (سیکریت - sikrit):
په‌نه‌ان، شاراوه، نه‌یتی.
- سکرجه** - ا.ع (سوکروجه - sukruce):
قاپی بچووک پی خۆری تی بکری و له‌سه‌ر سفره‌دابتری.
- سکرفیدن** - مص.ل (سه‌که‌ر فیده‌ن - seker fîden):
ئه‌سپ، نوچدان.
- سکره** - ا. (سوکره - sukre):
کاسه‌ی گلی.
- سکز** - ا. (سه‌کیز - sekiz):
سه‌مغی دره‌خت.
- سکزی** - ص.ن (سه‌کزی - sekzî):
خه‌لکی سیستان.
- سکس** - (سیکس - siks):
ره‌گه‌ز، جوړ، کۆمه‌له‌ خه‌لکی له‌یه‌ک ره‌گه‌ز بن، سیکس.
- سکسی** - (سیکسی - siksî):
سیکسی.
- سکستن** - مص.م (سوکسیسته‌ن - sukisten):
جیا‌بوونه‌وه.
- سکسک** - ا.ص (سوکسوک - suk suk):
زه‌وی ناهه‌موار، ئەسپی خراپ پروات و سوار ته‌کان بدات.
- سکسکه** - ا. (سیکسیکه - siksike):
نزگه، نزره.
- سکک** - ا.ع (سیکه‌ک - sikek):
سکه.

- سکن** - مص.ع (سه کهن - seken):
 ئاکنجی بوون، چیگرتن له ماله وه.
- سکن** - ا.ع (سه کهن - seken): ئارامی،
 رهحمهت و میهره بانی و بهر دهکته، ئاگر،
 نه وهی له گه ئی رابی.
- سکنا** - ا.ع (سه کینات - sekinat):
 ئارامی.
- سکنج** - ص (سو کونج - sukunc): دهم
 بۆگه، سێ لچ.
- سکنج** - ا (سیکونج - sikunc): کۆکه.
- سکنجبین** - ا.مر (سیکه نجبه بین - sikencebîn):
 شه ریه تیکه له سرکه و
 ههنگوین و شه کر دروست دهکری.
- سکنجیدن** - مص.م (سیکونجیدهن - sikuncîden):
 گه زین.
- سکندری** - ص.ن (سیکه ندهری - sikenderî):
 خلیه سکانی،
 نه سهک ندهری.
- سکندری** - ا (سیکه ندهری - sikenderî):
 ساقمه دان، هه لئوتان،
 نوچدان، ره تبردن.
- سکنگور** - ا.مر (سیکه نگور - sikengûr):
 سرکه ی تری.
- سکنه** - ا.ع (سه کینه - sekine):
 ئارامی.
- سکنی** - ا.ع (سو کنا - sukna): مال،
 شوینی دانیشتن، نیشته جی بوون له
 شوینی.
- سکو** - ا (سه ککو - sekkû): سه کو.
- سکوا** - ا.مر (سیکفا - sikva):
 شله ساواری به سرکه.
- سکوبا** - ا (سو کوبا - sukuba): قه شه.
- سکوت** - مص.ع (سو کوت - sukut):
 بیده نگ بوون، خاموش بوون، ئارام بوون،
 خاموشی.
- سکوره** - ا (سو کوره - sukûre): کاسه
 یان پیاله ی سوالهت.
- سکون** - مص.ع (سو کون - sukûn):
 ئارام گرتن، وهستان.
- سکونت** - مص.ع (سو کونته - sukûnet):
 نیشته جی بوون،
 هه ژار بوون.
- سکوهنج** - ا (سو کوهنج - sukûhenc):
 پیکوله، پیکول، پیکورت.
- سکینه** - ا (سه کفینه - sekvîne): جۆره
 رووه کپکه.
- سکه** - ا.ع (سکه - sikke): گاسن،
 ئامپیری پاره دروست کردن، ئامپیری
 سهک لیدان، ریگه ی راست و هه موار.
- سکه زن** - ا.ص (سیکه زهن - sikke zen):
 که سپیک سهک له بدات،
 پاره دروستکه ر.
- سکیر** - ص.ع (سیکییر - sikkir):
 مه ست، هه میشه مه ست.
- سکیزه** - ا (سیکیزه - sikize): جووته
 وه شاندن، هه لتیزاندنی ولاخ.
- سکیزیدن** - مص.ل (سیکیزیدهن - sikîzîden):
 جووته وه شانندن،
 هه لتیزاندن.
- سکیزنده** - ا.فا (سیکیزنده - sikîzende):
 جووته وه شین.
- سکیزان** - ص.فا (سیکیزان - sikizan):
 جووته وه شینی هه لتیزینه ر.
- سکین** - ا.ع (سیکیکین - sikkîn):
 چه قو، کپرد.

سگ جان - ص.مر(سهگ جان - seg can): گیان سهخت.
سگ جگر - ص.مر(سهگ جه گهر - seg ceger): دلپهق، بی رهحم، موزیر.

سگدان - ا.مر(سهگدان - segdan): کولانه سهگ، شوینی پیسو پوخل.
سگ دست - ا.مر(سهگ دست - seg dest): چارهوی که له رویشتنا نهژنوی ویک دهکهن، نامیتریکی ترومیله.

سگدل - ص.مر(سهگ دیل - segdil): دلپهق، موزیر، دی.
سگ دو - ص.مر(سهگدو - segdew): ههول و کووششی بی هوده، ههلهپه و نهوستانی بی فایده.

سگور - ا(سوگور - sugur): سیخور، سوچه.

سگرمه - ا(سیگرمه - sigirme): چرچو لوچی نیوچهوان.
سگرو - ص.مر(سهگرو - segrû): موزیر، کهسیک غه ریب نازار بدات، خه لک نازار بدات.

سگ زبان - ا.مر(سهگ زبان - seg zeban): زمانه سهگ، جوړه گیایه که.

سگزن - ا.مر(سهگ زن - seg zen): جوړه تیریکی باریکو نوک تیژ بووه.

سگزی - ص.ن(سهگزی - segzî): سیستانی، زمانی سیستانی.

سگسار - ص.مر(سهگسار - seg sar): سهگسار، جوړه مهیونیکه، جوینه: وهک سهگ، سهگ ئاسا، ته ماعکار.

سکینه - ا.ع(سهکینه - sekîne): هیمنی، نارامی، ویقار، هه بیه تداری.

سکینه - ا.ع(سیککینه - sikkîne): چه قو، کیرد.

سگ - ا(سهگ - seg): سهگ.

سگ آبی - ا.مر(سهگی ثابی - segî abî): سهگلاوی، سهگی ناوی.

سگال - ا(سیگال - sigal): هزر، بیر، نه ندیشه، فیکر.

سگالش - ا(سیگالش - sigalîş): نه ندیشه، فیکر، هزر، بیر، نه ندیشه ی بهد، بیر خراب.

سگالشگر - ص.فا(سیگالشگر - sigalîşger): شیرت خواز، راوئرخواز، راوئزگر، ریزه.

سگاله - ا(سهگاله - segale): گووی سهگ.

سگالیدن - مص.ل(سیگالیدن - sigalîden): بیرکردنه وه، تی فکرین.

سگالنده - ا.فا(سیگالینده - sigalînde): چاره خواز، بیرکهره وه، ته گبیرکهر.

سگالیده - ا.مف(سیگالیده - sigalîde): چاره بوکراو، بیرلیکراو.

سگ انگور - ا.مر(سهگ نهنگور - seg engûr): جوړه رووه کیکه.

سگبان - ا.ص(سهگبان - segban): سهگهوان.

سگ پستان - ا.مر(سهگ پستان - segpistan): تری کتوبله.

سگ توله - ا.مر(سهگ توله - seg tûle): توله سهگ، توله سهگ، بیچووی سهگ، گوجیله سهگ.

- سگسارانە - ق.ص (سەگسارانە - seg sarane): وه‌کو سەگساران، سەگسارانە.
- سگک - ا (سەگەک - segek): سەگی بچووک، سنجاق، نیرومی.
- سگ کەن - ا.مر (سەگ کەن - seg ken): جوۆرە روووەکیکە.
- سگلاب - ا (سەگلاب - seglab): سەگاشی، سەگی ئاوی، سەگلاوی، سەگلاو.
- سگلاس - ا.مر (سەگ لاس - seg las): دێلە سەگ، کەسێک وه‌کو دێلە سەگ خوێ بنوێتی.
- سگ ماھی - ا.مر (سەگ ماھی - seg mahî): سەگ ماسی، جوۆرە ماسییه‌کە.
- سگ مەگس - ا.مر (سەگ مەگەس - seg meges): مێشە سەگانه.
- سگ منش - ص.مر (سەگ مەنیش - seg meniş): بەدخوو، بێ ئەدەب، هەلە پاس، سەگ رەسەن.
- سگنگور - ا.مر (سەگەنگور - segengûr): جوۆرە روووەکیکە.
- سل - ا (سەل - sel): پردی دارین، بەلەم و کەشتی.
- سل - ا (سەل - sel): جوۆرە درەختیکە.
- سل - ا.ع (سیلل - sill): سیل، دەردەباریکە.
- سل - مص.ع (سەلل - sell): دەرھێتان، دەرھێتانی شمشیر لە کیلان.
- سل - ا.فر (سۆل - sol): پێنجەم نۆتە ی مۆسیقا، سۆل.
- سلاقی - ا.ع (سەلائیق - sela'ix): سەلیقە، زەوق.
- سلاپ - ا.ع (سیلاب - silab): جلی رەش، جلی ماتەم، جلکی تازیەباری.
- سلاپ - ا.ع (سوللاب - sullab): جەمسەری سارد.
- سلاپ - ص.ع (سەللاب - sellab): رێگر، رفینەر، جەردە.
- سلاپە - ص.ع (سەللاپە - sellabe): پێست کەن، رووتکەرەوه.
- سلاح - ا.ع (سیلاه - silah): چەک، سیلاح.
- سلاحدار - ص.فا (سیلاه‌دار - silahdar): چەکدار، .
- سلاحشور - ص.مر (سیلاه‌شور - silahşûr): جەنگاوەری دلێرو چەکدار.
- سلاحف - ا.ع (سەلاهیف - selahif): کیسەل، کیسەلان، کیسووان.
- سلاخ - ص.ع (سەللاخ - sellax): کەولکەر، قەساو.
- سلاخ خانە - ا.مر (سەللاخ خانە - sellax xane): قەساو خانە.
- سلاست - مص.ع (سەلاست - selaset): نەرم و نیانی، رەوانی زمان و نووسین.
- سلاسل - ا.ع (سەلاسیل - selasil): زنجیران.
- سلاسل - ا.ع (سولاسیل - sulasil): ئاوی زولال، ئاوی شیرین و خوش.
- سلاطین - ا.ع (سەلاتین - selatîn): پاشایان، سولتانان، فەرمانرەوایان، خوندکاران.
- سلاف - ا.ع (سوللاف - sullaf): پێشینان.
- سلاف - ا.ع (سولاف - sulaf): ئاوی

ترئ، شهرباب.

سلافه - ا.ع (سولافه - sulafe): ئاوی چکاوهی ترئ بهر له گویشینی، شهرباب.

سلاک - ا (سهلاک - selak): شوشه‌ی زیرو زیو.

سلال - ا.ع (سیلال - silal): زهمیله، قه‌وشهر، سه‌وده‌ته.

سلال - ا.ع (سولال - sulal): نه‌خوشی سیل.

سلال - ا.ص (سه‌لال - sellal): زهمیله‌فرۆش، زهمیله‌چن.

سلاله - ا.ع (سولاله - sulale): خانه‌دان، مالبات، نه‌وه، منال، خۆلاسه.

سلام - مص.ع (سه‌لام - selam): بیته‌ی بوون، پاک‌ی، سه‌لام، ئاشتی، درود، ملدان.

سلامانه - ا.ع (سه‌لامانه - selamane): دیارییه‌ک بووه له کونا به‌پاشاو حوکمرانان دراوه.

سلامت - مص.ل.ع (سه‌لامه‌ت - selamet): رزگاربوون، سه‌لامه‌تی.

سلامی - ا.ع (سولاما - sulama): ههر ئیسقانیکی ناو‌بۆش وه‌کو ئیسقانی قامکان.

سلامی - ا (سه‌لامی - selamî): دیاری و سه‌رانه‌یه‌ک بووه که جاران ره‌عیه‌ت له کاتی دیداری خان و خاوه‌ن مو‌لک‌دا پێیان داوه.

سلانه سلانه - ق.ع (سه‌للانه سه‌للانه - sellane sellane): سالانه سالانه، هێدی هێدی، هێتواش هێتواش.

سلب - مص.ع (سه‌لب - selb): رفاندن، رووت کردنه‌وه، پاک‌کردنی تو‌یک‌لی دار.

سلب - مص.ع (سه‌له‌ب - seleb): له‌به‌رکردنی جلی تازه‌باری.

سلب - ص.ع (سه‌له‌ب - seleb): رفیتراو روته‌وه‌کراو، رفیتراو یان به‌زۆر سه‌نراو.

سلب - ا.ع (سه‌له‌ب - seleb): کن‌دپ، جه‌بل.

سلب - ا.ع (سولوب - sulub): جلی ره‌ش، جلی تازه‌باری.

سلجم - ا.ع (سه‌لجه‌م - selcem): شیلیم.

سلحشور - ص.مر (سیله‌هشور - silehşûr): جه‌نگاوه‌ری دلێرو چه‌کدار.

سلحفات - ا.ع (سوله‌هفات - sulehfat): کیسه‌ل، کیسوو.

سلخ - مص.ع (سه‌لخ - selx): پیست گورون، که‌ول کردن.

سلخ - ا.ع (سه‌لخ - selx): کو‌تایی مانگی قه‌مه‌ری، کو‌تایی مانگی عاره‌بی.

سلدانییون - ا (سه‌لدانییون - seldaniyûn): دارێکه له (بی) ده‌چیت.

سلس - مص.ع (سه‌له‌س - seles): می‌زه چۆرکی، رام بوون، نه‌رم بوون، گو‌تپرایه‌لی.

سلس - ص.ع (سه‌لیس - selis): نه‌رم و ئاسان، ره‌وان، رام، گو‌تپرایه‌ل، ئاراسته‌کراو.

سلسال - ا.ص (سه‌لسال - selsal): ئاوی زولال و رو‌ییوو، مه‌ی خو‌ش و به‌له‌زه‌ت.

سلسبیل - ا.ص.ع (سه‌لسه‌بیل - selsebîl): ناوی سه‌رچاوه‌یه‌که له به‌هه‌شت، نه‌رم، ئاوی سازگارو ره‌وان، شه‌رابی خو‌ش.

سلکک - ا(سیلکهک - silkek):
ئاوهرۆ.

سلم - ا.ع(سیلم - silm): ئاشتی.
سلم - ا.ع(سهلهم - selem): سهلهم،
پیش فروش، مل دان و تهسلیم بوون.

سلم - ا.ع(سوللهم - sullem):
نهردهوان، پاچینه، پهیره، قالدومه.
سلم - ا(سیلهم - silem): تهخته رهش،
سه بووره.

سلم - ا(سهلم - selm): ناوی
قاره مانیکی داستانه کانی شانامیه.

سلمانی - ا.ص(سهلمانی - selmanî):
دهلاک، بهریهر، سهرتاش.

سلمک - ا(سهلمک - selmek):
ناههنگیکی کونی موسیقای ئیرانییه.

سلمه - ا(سهله - selme): سپیناخی
رومی.

سلمی - ا.ع(سهلما - selma): ناوی
ژنانه، ناوی تیرهیهکی عهره به.

سلمی - ص.ع(سولما - sulma): بی
وهی تر.

سلنج - ص(سیلونج - silnuc): سی لچ.
سلو - ا.فر(سۆلو - solo): سۆلو،
کهسیک بهتهنئ ناههنگ و ئاوازیک لییدا.

سلوان - مص.ع(سولشان - sulvan):
فهرامۆش کردن، لهیاد بردنی کاریک یان
کهسیک، سهرقال بوون و بی خه می.

سلوان - ا.ع(سولشان - sulvan):
چاوهزار، دهزمانیک که خواردنی خه م و
پهژاره بره و یتیتته وه.

سلوت - ا.مص.ع(سهلقهت - selvet):
بی خه می، شادی، خوشگوزهرانی،
ئاسووده یی.

سلسل - ا.ص.ع(سهلسهل - selsel):
ئاوی زولال و رهوان، مهی ساف و رهوان.

سلسله - ا.ع(سیلسیله - silsile):
زنجیره، پاشایانی که له یهک مالبات و
بنه ماله بن.

سلسله جنباندن - مص.م (سیلسیله
جهنباندن - silsile cenbanden):
زنجیرباندان، جولاندنی کۆمهلتیک بو
کاریک.

سلطان - ا.ع(سولتان - sultan):
سولتان، پاشا، فهرامنرهوا، خوندکار.

سلطنت - مص.ع(سهلتهنهت -
seltenet): پاشایی کردن،
فهرامنرهوایی، دهسهلات پهیدا کردن.

سلطه - ا.مص(سولته - sulte):
دهسهلات، فهرامنرهوایی.

سلعه - ا.ع(سهلهئه - sele'e): شکانی
سه ر.

سلعه - ا.ع(سهلعه - sel'e): زیپکه،
کویره دومهل.

سلعه - ا.ع(سیلئه - sil'e): کالای
بازرگانی، کهلوپهلی بازرگانی.

سلف - ا.ص.ع(سهلهف - selef):
پیشیان.

سلف - ا.ع(سیلف - silf): ئاوهرزاوا،
دوو پیاو، دوو خوشکیان خواستبی دهکه نه
ئاوهرزاوا.

سلف - ا.انگل(سیلف - silf): سلفی
ئوتومبیل، سوپج.

سلق - ا.ع(سیلخ - silx): چهوندهر.

سلک - ا.ع(سیلک - silk): پت، تهل،
داو.

سلک - ا(سهلک - selk): مه رزیب.

زماندریژ، ژنی دهم پیس، ژنی بهد زمان،
بئی حهیا، قرمیچه.

سلیقه - ا.ع (سه لیغه - selixe):
سروش، ته بیعه، زهوق، سه لیقه.

سلیل - ا.ع (سه لیل - selîl):
هه لکیشراو، شمشیری هه لکیشراو،
ئاوهرۆی ئاو، منال، شه رابی نایاب، موخ،
کۆیه وانهی وشت.

سليله - ا.ع (سه ليله - selîle): کیش،
کچ، دۆت، که نشک.

سلیم - ص.ع (سه لیم - selîm):
دروست، بئی که م و کوری.

سلیمانی - ص.ن (سه لیمانی - suleymanî):
ده گهریته وه بۆ سلیمان -
ی پاشای ده سه لاتداری تیره ی ئیسرائیل
(٩٧٠ - ٩٣٥ پ.ز) که پایهی په یامبه ری
هه بووه ده لێن خوا بای خستۆته خزمه تی و
له زمانی حه یوانات تیده گه بی،
ئه نگوستیه یه کی هه بووه ناوی خوی له سه ر
نه خش بووه به هۆی ئه وه وه فه رمانه وایی
په ری و درنده و تهیرانی کردوه.

سلیمانی - ا.ع (سه لیمانی - suleymanî):
جوړه ژههریکه له جیوه
ده گیریت.

سم - ا (سوم - sum): سم.

سم - ا.ع (سوم - sum): که ندر، ناغه ل.

سم - ا.ع (سه مم - semm): ژههر.

سم - ا.ع (سومم - summ): کون، کونی
ده رزی، کونی پیستی به دهن.

سما - ا.ع (سه ما - sema): ئاسمان،
سایبته، میچ.

سمات - ا.ع (سیمات - simat):
نیشانان، سیما، ئه دگاران.

سلوفان - ا.فر (سیلوفان - silofan):
سلوفین.

سلوک - مص.ع (سولووک - suluk):
رهفتار، هه لسه وکه وت، سازش، گرتنه به ری
ریگه یه ک.

سلول - ا.فر (سیلول - sillûl): خانه.
سلولز - ا.فر (سیلولوز - sillûloz):
سیلیلوز.

سلوی - ا.ع (سه لفا - selva): سوکنایی،
مایه ی ته سه لا، دلنه وایی.

سلوی - ا.ع (سه لفا - selva): هه وێرده.
سه - ا (سه لله - sulle): توێژیکی
ناسکی قوره سووره که پاش باران به سه ر
زه ویه وه ده میتنی و نایه لێ رووه ک پروی و
ده بی لادری.

سه - ا.ع (سه لله - selle): سه به ته،
زه میله، قه وشه ر.

سهلب - ص.ع (سه لهه ب - selheb):
دریژ، بالا به رز.

سلیب - ص.ع (سه لیب - selîb): ژن یان
وشتی بیچو له بارچوو، مال رفیتراو.

سلیج - ص.ع (سه لیج - selîc): خۆراکی
خۆش و به له زهت و نه رمه قوت.

سلیج - ا (سیلیه - silîh): ئامیری
جه نگی.

سلیخه - ا.ع (سه لیخه - selîxe):
فه رزن، توێکی داری بۆنخۆش وه کو
دارچین.

سلیس - ص (سه لیس - selîs): رهوان،
بئی گری.

سلیط - ص.ع (سه لیت - selît): زمان
دریژ، تیژ زمان، توندوتیژ، قسه زان.

سلیطه - ص.ع (سه لیته - selîte): ژنی

بیستن، گۆرانی، شایى و گۆرانی و
هه‌لپه‌رکى.

سماع - ص.ع (سه‌مء - semma') :
جاسوس، گوێپرایه‌ل، گوێدێر.

سماعه - ص.ع (سه‌مائه - semma'e) :
سه‌ماعه، سه‌ماعه‌ی گوێ، بیسته‌ک.

سماق - ا.ع (سومماخ - summax) :
سوماق، ترش.

سماک - ا (سوماک - summak) :
ترش، سماق.

سماک - ا.ع (سیماک - simak) :
ماسییان.

سماک - ا.ص.ع (سه‌مماک - mmak se) :
ماسی فروش.

سماک - ا.ع (سیماک - simak) :
هه‌رجییه‌ک شتیکی پێ هه‌لگرن و به‌رزى
بکه‌نه‌وه، ناوی دوو ته‌ستیره‌یه.

سماکار - ا.ص (سه‌ماکار - semakar) :
بۆی، خزمه‌تچی مه‌یخانه، مه‌بگیر.

سماکچه - ا (سه‌ماکچه - semakçe) :
سوخمه، مه‌مکلغ، سوخمه‌ی مه‌مک.

سمال - ص.ع (سه‌مال - semmal) :
چاوله‌میلده‌ر، چاوکوێرکه‌ر.

سمان - ا (سه‌مان - seman) :
ئاسمان.

سمان - ا (سه‌مان - seman) :
میچ، ئاسمانه، ساپیتک.

سمان - ص.ع (سیمان - siman) :
قه‌له‌وان.

سمان - ا.ص (سه‌مان - semman) :
رۆن فروش.

سمانه - ا (سه‌مانه - semane) :
ئاسمانه، ساپیتک، میچ، بن میچ،
سه‌قف.

سمات - ا.ع (سومات - sumat) :
پایه‌به‌رزان.

سماجت - مص.ع (سه‌ماجه‌ت - semacet) :
بێ شه‌رمی، لاساری،
ناشیرینی، ناشیرین بوون.

سماچه - ا (سه‌ماچه - semaçe) :
سوخمه، مه‌مکلغ.

سماحت - مص.ل.ع (سه‌ماهه‌ت - semahet) :
جوامێریوون، به‌خشنده‌یی،
دلاوایی.

سماخ - ا.ع (سیماخ - simax) :
گوێ.

سماخچه - ا (سه‌ماخچه - semaxçe) :
سوخمه، مه‌مکدان.

سمار - ا.ع (سه‌مار - semar) :
جۆره
زه‌لیکه‌هه‌سیری لی‌دروست ده‌کری،
جه‌گه‌ن، نه‌یجه.

سمار - ا.ع (سومار - summar) :
کۆری
ئه‌فسانه‌بیژان، حیکایه‌ت بیژ.

سماروغ - ا (سه‌مارووغ - semarûx) :
قارچک، خارچک، کارگ، قارچکیک که
له‌ شوێنی ته‌روشی‌دار بروی.

سماروک - ا (سه‌مارووک - semarûk) :
کووتر.

سماری - ا (سوماری - sumarî) :
که‌شتی، به‌له‌م، قایغ، گه‌میه.

سماریس - ا (سه‌ماریس - semarîs) :
سه‌ردین، جۆره‌ ماسییه‌کی وردی به‌له‌زه‌ته.

سماسره - ا.ع (سه‌ماسیره - semasire) :
ده‌لال، ده‌لالان.

سماط - ا.ع (سیمات - simat) :
رایه‌خ،
سفره، خوان، ریز، سه‌ف.

سماع - مص.ع (سه‌ماء - sema') :

- سمانه** - ا.ع (سه مانه - semane): هه وێرده.
- سمانی** - ا.ع (سومانان - sumana): هه وێرده.
- سماوات** - ا.ع (سه مافات - semavat): ئاسمانان.
- سماور** - ا.ع (سه مائه - semaver): سه ماوهر.
- سماوه** - ا.ع (سه مائه - semave): قاوغ، دالانی مال، په رده یه ک له بن میچه وه هه لئو اسرابی.
- سماوی** - ص.ن.ع (سه مافی - semavî): ئاسمانی.
- سمباده** - ا.ع (سومباده - sumbade): سمارته، سمانه، به ردیکی رهشی زبرو زۆر سه خته، قاقه زیکی زیرکراوه ئاسن و داری پی لوس ده کهن.
- سیمبول** - ا.فر (سیمبول - simbûl): رهزم، نمونه، نیشانه، ئاماژه، هیتما.
- سیمبولیست** - ص.فر (سیمبولیست - simbûlîst): سیمبولیست، رهزمی، په یه وهی قوتابخانه ی رهزمی، هیتما گه رایبی.
- سیمبولیسم** - ا.فر (سیمبولیسم - simbûlîsm): سیمبولیزم، قوتابخانه ی رهزمییه ت.
- سمبه** - ا.ع (سومبه - sumbe): ئامیتریکه بو کون کردنی ته خته و.
- سیمپاتی** - ا.فر (سیمپاتی - simpatî): هاوسۆزی، په یوه ندی مانه وی، هاوده ردی.
- سیمپاتیک** - ص.فر (سیمپاتیک - simpatîk): سیمپاتیک.
- سیمپاش** - ا.ع (سه مپاش - simpaş): ژارپژین، ژار رشین، ژه هریاش.
- سمت** - ا.ع (سیمه ت - simet): عه لامه ت، نیشانه، شوین داغمه، عینوان.
- سمت** - ا.ع (سه مت - semt): ریگه، لا.
- سمج** - ا.ع (سومج - sumc): زیندانی ژیر زه مینی، ئاغه لی مه ر له کیو یان ژیر زه میندا، ریگه ی ژیر زه مینی.
- سمج** - ص.ع (سه میج - semic): ناشیرین، ناپه سند، دزیو، کریت، بی شهرم.
- سمجه** - ا.ع (سومجه - sumce): ژیر زه مین، سه رداب.
- سمح** - ص.ع (سه مه - semh): جوامیتر بوون، به خشنده بوون.
- سمح** - ص.ع (سه مه - semh): جوامیتر، به خشنده، ده سترکراوه دل تیر، دلاوا.
- سمدار** - ا.ع (سومدار - sumdar): سمدار، هه ر گیانله به ریک سمی هه بی وه کو ئه سپ.
- سمدار** - ا.ع (سه مدار - semdar): ژه هردار، ژاردار، هه ر گیانله به ریک ژارداری و کو مار.
- سمر** - ا.ع (سه مه ر - semer): تاریکی شه و، ئه و حیکایه ت و ئه فسانانه ی له کوژی شه ودا ده گیت درینه وه، روژگار.
- سمراء** - ص.ع (سه مرء - semra): ژنی ئه سمه ر، ژنی گه نم رهنگ، سه وزه.
- سمرت** - ص.ع (سومره ت - sumret): گه نم رهنگی.
- سمروت** - ص.ع (سومروت - sumrût): درپژ.
- سمسار** - ا.ع (سیمسار - simsar): دوکانداری که تفاقی ناو مال بکری و بفروشی، ده لال.

- سمسم** - ا.ع (سیمسیم - simsim):
کونجی.
- سمسم** - ا.ع (سومسوم - sumsum):
پیای سوکه‌له‌ی گورج، میرووله‌ی سوور، میرووله‌ی بچووک.
- سمسم** - ا.ع (سه‌سمه - semsem):
گورگ، رتوی.
- سمسمانی** - ا.ص.ع (سومسومانی - sumsumani):
هه‌ر شتیکی ناسک و جوان، پیای سوکه‌له‌ی گورج و گول.
- سمط** - ا.ع (سیمت - simt):
مله‌رواری یان موروو، ملوانکه، گهردن به‌ند، خه‌ناوکه.
- سمط** - ا.ع (سومت - sumt):
جلی خوری.
- سمط** - ا.ع (سوموت - sumut):
سفره، خوان، ریز.
- سمع** - ا.ع (سه‌م - sem):
گوئی، هه‌ستی ژنه‌وتن.
- سمعاء** - ص.ع (سومه‌ئا - sume'a):
بیسهران.
- سمعک** - ا.ع (سه‌معک - sem'ek):
سامه‌عه‌ی گوپچکه، ئامی‌ریکه‌ی ئه‌وانه‌ی گوپیان گرانه به‌کاری دپن، بیسته‌ک.
- سمعه** - ا.ع (سه‌مه - sem'e):
یه‌کجار ژنه‌وتن.
- سمعه** - ا.ع (سومه - sum'e):
ناوبانگی باش.
- سمفونی** - ا.فر (سیمفونی - simfoni):
سه‌مفونیا، ئاهه‌نگیک پۆئورکسته‌ر دابنری و چهند نه‌واژه‌نیک پیکه‌وه بیژهن.
- سمک** - ا.ع (سه‌مک - semek):
ماسی.
- سمل** - مص.ع (سه‌مل - seml):
ده‌ره‌ینانی چاوی که‌سیک، پاک‌کردنه‌وه‌ی هه‌وز له‌ قورو سییان، چاک‌کردنی به‌ینی خه‌لکی.
- سمل** - ا.ص.ع (سه‌میل - semil):
جلکین کۆن و دراو.
- سملان** - ا.ع (سوملان - sumlan):
پاشماوه‌ی ئاو یان شه‌راب.
- سمن** - ا.ع (سه‌مه‌ن - semen):
گولی یاسه‌مین.
- سمن** - مص.ع (سیمه‌ن - simen):
قه‌له‌و بوون.
- سمن** - ا.ع (سه‌من - semn):
رۆن.
- سمن بر** - ص.مر (سه‌مه‌ن به‌ر - semen ber):
که‌سیک له‌شیکی جوان و سپی و پۆن خوشی هه‌بی.
- سمنت** - ا.انگل (سیمینت - simint):
چیمه‌نتو.
- سمنجونی** - ص.ع (سه‌مه‌نجونی - semen cûni):
ره‌نگی ئاسمانی، وه‌کو ئاسمان.
- سمند** - ا.ع (سه‌مه‌ند - semend):
ئه‌سپی زه‌رد.
- سمندر** - ا.ع (سه‌مه‌نده‌ر - semender):
سه‌مه‌نده‌ر، جۆره‌ی قوم‌ومه‌یه‌کی وشکاوبیه.
- سمندور** - ا.ع (سه‌مه‌ندور - semendûr):
سه‌مه‌نده‌ر.
- سمنزار** - ا.مر (سه‌مه‌نزار - semenzar):
یاسه‌مین زار، جیییه‌ی گولی یاسه‌مین زۆر بی.
- سمن ساق** - ص.مر (سه‌مه‌ن ساغ - semen sax):
ئه‌وه‌ی پاوپوزی وه‌کو گولی یاسه‌مین سفت و سپی و ناسک بی.

- سمنو** - ا(سهه-نو - semenû):
سهه-نی.
- سمو** - ا(سهه-مو - semû): گیایه کی
خوړسکه به کالی و کولاوی ده خوړی.
- سمو** - مص. ا.ع(سوموٹ - sumûv):
به رزیوون، به رزی.
- سموت** - ا(سهه-موت - semût):
ته رکه به ند، ته رکه به ند، به شی دواوهی زین
که هه گیای له سهر داده به ستن.
- سمور** - ا(سهه-مور - semûr): سموره،
سقوره.
- سمور آبی** - ا.مر(سهه-موری ثابی -
semûri abî): سهه گاشی، سهه گلاوی.
- سموم** - ا.ع(سوموم - sumûm):
ژههران.
- سمه** - ا(سیمه - sime): ئامپرتیکی
دهستییه له گسک ده چیت..
- سمی** - ص.ع(سهه-مییه - semîye):
به رز، به رزی.
- سمی** - ص.ع(سهه-می - semî): هاوناو،
هاوتا.
- سمیر** - ا.ص.ع(سهه-میر - semîr):
روژگار، حیکاتخوانی شه و کوږ.
- سمیرا** - ا(سومه-یرا - sumeyra):
گیایه که له واری پزیشک که ریدا به کار
ده بری.
- سمیراء** - ص.ع(سومه-یراء -
sumeyra'): ژنی گه نم رهنګ، ئافره تی
ئه سمه ر.
- سمیع** - ص.ع(سهه-میع - semi'):
یه کی که له خه سهله ته کانی یه زدان، شه نه واو
گویدیر.
- سمیل** - ص.ع(سهه-میل - semîl):
- جلکی کون و دراو.
- سمین** - ص.ع(سهه-مین - semîn):
قه له و.
- سمینار** - ا.انگل(سیمینار - simînar):
سیمینار.
- سن** - ا(سهه-ن - sen): سون، سن.
سن - ا.ع(سینن - sinn): ددان، ددانه،
ددانه ی شان یان هه ږه.
- سنا** - ا.ع(سهه-نا - sena): جوړه
رووه کی که.
- سنا** - ا.فر(سینا - sina): ئه نجوومه نی
پیران.
- سنا** - ا.ع(سهه-نا - sena'): روشنایی،
روناهی، تیشک، پرشنگ، به رزی.
- سنابک** - ا.ع(سهه-نابیک - senabik):
سمی ولاخ، قه راخی سمی ولاخ، زهوی
ره قه ن و بیتفایده.
- سنابل** - ا.ع(سهه-نابیل - senabil):
گوله گه نم، گوله جو.
- سنات** - ا.فر(سونات - sunat): سوناته،
پارچه موسیقاییه که له سی یان چوار به ندی
جیاواز.
- سناتور** - ا.فر(سیناتور - sinatûr):
نوتنه ر له ئه نجوومه نی پیران، ئه ندای
ئه نجوومه نی پیران.
- سناد** - ا.ص.ع(سیناد - sinad):
وشتیری میچکه ی زه به لاج، هه ر
گیانله به رتیک ی زه به لاج وه ک فیل و
که رکه دهن.
- سناد** - ا.ع(سیناد - sinad): له زانستی
عه روزدا یه کی که له عه بیه کانی قافیه.
- سنادین** - ا.ع(سهه-نادین - senadîn):
سندانان.

سنبادن - مص.م (سونبادن - sunbaden): سمن، کون کردن، هه لکۆلین.

سنبک - ا (سونبهک - sunbek): که شتی بچوک.

سنبک - ا.ع (سونبوک - sunbuk): زهوی رهقهن و بیفایده، سمی هیستر.

سنبل - ا.ص.ع (سهنبه - senbel): کاری سه ریپی.

سنبل کردن - مص (سهنبه - senbel kerden): کاریک جهله بی نه نجام بدری.

سنبل - ا.ع (سونبول - sunbul): گوله گهنم یان گوله جو.

سنبل - ا (سونبول - sunbul): جوړه گوئیکه.

سنبل ختایی - ا.مر (سونبولی خه تایی - sunbuli xetayî): گیایه کی بۆن خوشه عه تری لی دروست ده کری.

سنبل رومی - ا.مر (سونبولی رومی - sunbuli rûmî): گوئیکی خوړسکی بۆنخوشه، گوئی نه ردین.

سنبله - ا.ع (سونبهله - sunbule): یهک گوله گهنم یان گوله جو.

سنبوت - ا (سهنبوت - senbût): هه یکه، روالهت.

سنبوسه - ا (سهنبوسه - senbûse): هه ر شتیکی سیگوشه، له چکی ئافرهتان، کفته.

سنبوخ - ا.ع (سونبوخ - sunbûx): به له، قایخ.

سنیه - ا (سونیه - sunbe): کونکهره.

سنبیدن - مص.ل.ع (سونبیدن -

سنار - ا (سینار - sinar): به ندهر، شوینی ته نک له ده ریادا که که شتی تیا له گل بنیشی، عاشق و گیتروده.

سناریست - ص.فر (سیناریست - sinarîst): سیناریونوس، نووسه ری نمایشنامه یو فیلمی سینهما.

سناریو - ا.فر (سیناریو - sinario): سیناریو، نمایشنامه ی تاییهت به فیلمی سینهما.

سناسن - ا.ع (سهناسین - senasin): سه ری په راسو، سه ری په ری چه رخی ئاو.

سنام - ا.ع (سهنام - senam): کوپه وانیه و شتر، کوپاره، لوور، گه وری قه و، دوگه و شتر، کوپانه.

سنان - ا.ع (سینان - sinan): سه رهنیزه، کورته رم.

سنانیر - ا.ع (سهنانیر - senanîr): کلینچک، گه وری، گه رده مل.

سناو - ا (سهناو - senaw): ورده کانزای له ده می برهنگ و مشار رژاو.

سنب - ا (سونب - sunb): گه وری، پشتیر، ئاغهل، شوینی له په نا شاخان یان له ژیر زهوی بۆ جی کردنه وری په زان دروست بکری.

سنب - ا (سونب - sunb): کونکردن، هه لکۆلین، کون و که له بهر، سمن.

سنبات - ا (سونبات - sunbat): روالهت، هه یکه، هه ر شتی رواله تی فریودهری هه بی.

سنباده - ا (سونباده - sunbade): سمارته، سمارته.

سنبازج - ا.ع (سونبازج - sunbazec): سمارته.

سنجر - ا.ص (سه نجه - sencer):
 بالنده‌ی راو، حال لیتهاگ.
سنجسبویه - ا.مر (سه نجیسبویه - sencisbûye):
 به‌ری دره‌ختیکه.
سنجش - ا.مص (سه نجیش - senciş):
 هه‌لسه‌نگاندن، ئەندازه‌گرتن، پیتوانه‌کردن.
سنجق - ا (سه نجه‌غ - sencex):
 ئالا، به‌یداخ، لیوا.
سنجه - ا (سه نجه - sence):
 به‌ردی تهرآزوو.
سنجیدن - مص.م (سه نجیدن - sencîden):
 ئەندازه‌گرتن، به‌راورد کردن.
سنخ - ا.ع (سینخ - sinx):
 بنج، بیخ، بنه‌وان، ئەسل.
سند - ا.ص (سیند - sind):
 زۆل، حه‌رامزاده، بیژو، منالیک له‌سه‌ر ریگه
 هه‌لگیریتته‌وه، که‌سێک دایکو باوکی دیار
 نه‌بی.
سند - ا.ع (سه‌نده - sened):
 سه‌نده، قه‌واله، به‌لگه‌نامه، نووسراو.
سنداره - ا.ص (سینداره - sindare):
 به‌لگه‌نامه، نووسراوی باوه‌رپیکراو،
 قه‌واله.
سندان - ا (سیندان - sindan):
 سندان.
سندان - ا.ص.ع (سیندان - sindan):
 زه‌لامی توکمه‌ی به‌هیز، گورگی به‌هیز.
سندانه - ا.ع (سیندانه - sindane):
 ماکه‌ر.
سندر - ا (سه‌نده‌ر - sender):
 سه‌نده‌روس، سه‌روی کیتی.
سندروس - ا (سه‌نده‌روس - senderûs):
 سه‌نده‌روس، سه‌رووی کیتی.

sunbîden:
 کون کردن، هه‌لکۆلین.
سنبنده - ا.فا (سونبه‌نده - sunbende):
 کونکه‌ر.
سنبیده - ا.مف (سونبیده - sunbîde):
 کونکراو، هه‌لکۆلراو، سمراو.
سنت - ا.ع (سوننه‌ت - sunnet):
 ته‌ریقه‌ت، شه‌ریعه‌ت، ریچکه، سروشت
 ته‌بیعه‌ت، کردارو گوتارو قه‌راری
 پیغه‌مبه‌ری ئیسلام.
سنتورزن - ا.ص (سه‌نتورزن - sentûzen):
 سه‌نتورزن.
سنع - ا (سه‌نج - senc):
 سه‌نج، ئامیتریکی موسیقاییه.
سنع - ا.مص (سه‌نج - senc):
 ئەندازه‌گرتن، هه‌لسه‌نگاندن، به‌راورد کردن.
سنعاب - ا.ع (سه‌نجاب - sencab):
 سمۆره، سفۆره.
سنعاق - ا (سه‌نجاغ - sencax):
 سنجاغ، ته‌وقه.
سنعاق - ا (سه‌نجاغ - sencax):
 ئالا، به‌یراخ، به‌یداخ، لیوا، ویلایه‌ت.
سنعاقک - ا (سه‌نجاغه‌ک - sencaxek):
 پوشکه به‌قنگه، پوش به
 قونه، زه‌ل به‌قونه.
سنعاقک - ا (سه‌نجاغه‌ک - sencaxek):
 سنجاغ.
سنجد - ا (سینجه‌د - sined):
 دره‌ختیکی کورتی درکاوییه.
سنجدتلخ - ا.مر (سینجه‌دی ته‌لخ - sinedi telx):
 زه‌یتونه‌تال، دره‌ختیکه.
سنجدگرگان - ا.مر (سینجه‌دی گورگان - sinedi gurgan):
 عه‌ناب، شیلانه.

سنگ - ا. (سەنگ - seng): بەردی گورچیلە.

سنگ - ا. (سەنگ - seng): وەزن، کیش، سەنگ، قورسی.

سنگاب - ا. مر (سەنگاب - sengab): کوپە ی ئا، بەردیکە وەکو کوپە دروست دەکری لە مزگەوت و خانەقایان دادەنری بۆ ئا و خواردنەو.

سنگ آتش - ا. مر (سەنگی ئاتەش - sengi ateş): بەردەئەستێ، بەردەستێ.

سنگ آسمانی - ا. مر (سەنگی ئاسمانی - sengi asmanî): بەردی لە ئاسمان بەربیتەو.

سنگ آسیا - ا. مر (سەنگی ئاسیا - sengi asya): بەردی دەستپار، بەرداش، بەردی ئاسیاو.

سنگانە - ا. (سەنگانە - sengane): چۆلەکە، ھەر تەیریکی بچووکی چۆلەکە ئاسا.

سنگ آھک - ا. مر (سەنگی ئاھەک - sengiahek): قسڵ، بەردی گەج.

سنگ پا - ا. مر (سەنگی پا - sengipa): بەردەپی.

سنگ پشت - ا. مر (سەنگ پشت - sengpuşt): کیسەل، کیسوو.

سنگ تراش - ا. ص (سەنگ تراش - sengteras): بەردتاش.

سنگ جھنم - ا. مر (سەنگی جەھەنەم - sengi cehenem): بەردی جەھەنەم.

سنگ چاپ - ا. مر (سەنگی چاپ - sengi çap): بەردیکە لە پرۆسە ی چاپکردنی دەفتەرو کتیباندا بەکار

سندری - ا. ص (سەندەری - senderî): قایم و درێژ، شیری بێشە، پێوانە ی گەورە.

سندس - ا. ع (سوندوس - sundus): قوماشی ئاوریشمی زیچن، ئاوریشمی ناسکی گرانبەھا.

سندل - ا. ھن (سەندەل - sendel): جۆرە درەختیکە.

سندل - ا. (سەندەل - sendel): قاپقاپ، جۆرە پیتاویکی چەرمە لە شێوێ نەعل.

سندلی - ا. (سەندەلی - sendelî): کورسی.

سندیان - ا. (سیندیان - sindiyan): داربەرۆو.

سندیکا - ا. فر (سیندیکا - sindîka): سەندیکا، جقات، کۆمەلە، یەکییتی.

سنر - ا. ع (سەنەر - sener): بەدخوویی.

سنز - ا. (سونیز - suniz): رەشکە.

سنسکریت - ا. (سەنسکریت - senskrît): زمانی کۆنی ھیندووانە.

سنسن - ا. ع (سینسین - sinsin): سەری پەراسو، پەردە ی چەرخى ئا.

سنف - ا. ع (سینف - sinf): توپکلی لۆبیا، جماعت، گروپیک لە خەلکی.

سنقر - ا. ت (سونخور - sunxur): جۆرە بازیکی جوانی بەھیزی تیژفرە، شنقار.

سنکپ - ا. فر (سینکوپ - sinkup): وەستانی لەنکاوی دل، لەخوچوون.

سنکسار - ا. ع (سینکیسار - sinkisar): ژیننامە ی پیاوانی خوا کە لە پەرستگە یین مەسیحیان بۆ خەلکی دەخوێنرێتەو.

سنگ - ا. (سەنگ - seng): بەرد، کەفر.

سنگ - ا. (سەنگ - seng): سەنگی تەرازوو.

هینراوه.

سنگچه - ا(سه‌نگچه - sengçe):

ته‌رزه، ته‌گر.

سنگچین - ا.ص(سه‌نگچین -

sengçîn): به‌ردچن، دیواریک

به‌چینه‌به‌رد دروستکرایت.

سنگخوار - ا.مر(سه‌نگخار - sengxar):

کوپ‌کوپ، قه‌تی.

سنگدان - ا.مر(سه‌نگدان - sengdan):

زیقه‌توره، چیکلدانه، سیقه‌توره.

سنگدل - ص.مر(سه‌نگدیل - sengdil):

دل‌ره‌ق، بی‌به‌زی، زۆردار.

سنگدوله - ا.مر(سه‌نگدوله -

sengdûle): گه‌رده‌لول، گپ‌ژه‌لوک،

بابه‌لیسک.

سنگر - ا(سه‌نگر - senger):

سه‌نگر، په‌نا، هه‌شارگه، مه‌ته‌ریز،

چه‌په‌ر، خه‌ل.

سنگر - ا(سه‌نگور - sengur): سپخور،

سوچه‌ر.

سنگریزه - ا.مر(سه‌نگریزه -

sengrîze): چه‌و و لم.

سنگ زر - ا.مر(سه‌نگی زه‌ر -

sengi zer): به‌ردی مه‌حه‌ک، مه‌حه‌ک.

سنگزن - ا.ص(سه‌نگزن - sengzen):

سه‌نگه‌لا، ته‌رازووی سه‌نگه‌لا، ته‌رازو

تایه‌کی سوکتری.

سنگ سا - ا.مر(سه‌نگی سا -

sengi sa): به‌رده‌سان، هه‌ستان.

سنگسار - ا.مر(سه‌نگسار - sengsar):

به‌ردباران.

سنگ سبویه - ا.مر(سه‌نگی سه‌بویه -

sengi sebûye): به‌ریکی ره‌قی

دره‌ختیکه.

سنگستان - ا(سه‌نگیستان -

sengistan): شوینی به‌رده‌لان،

به‌ردلاخ.

سنگ سلیمانی - ا.مر(سه‌نگی سلیمانی -

sengi slîmanî): به‌ردی سلیمانی،

جو‌ره به‌ردیکی گرانبه‌هایه له سلیمانی

هه‌یه، عه‌قیق.

سنگ سماک - ا.مر(سه‌نگی سماک -

sengi sumak): به‌ردیکه به جوانی و

به‌باشی مش‌ت و مال‌ده‌دری.

سنگ شجری - ا.مر(سه‌نگی شه‌جهری -

sengi şecery): مه‌رجان.

سنگ صبور - ا.مر(سه‌نگی سه‌بور -

sengi sebûr): سه‌نگی سه‌بور، به‌ردی

قایم و گه‌وره‌و جی‌گیر، به به‌ردیکی

ئه‌فسانه‌یی ده‌گوترا که خه‌ل‌کی ده‌ردی دل‌ی

خویان بۆ ده‌گپ‌رایه‌وه.

سنگ صفرا - ا.مر(سه‌نگی سه‌فرا -

sengi sefra): به‌ردی زراو.

سنگفرش - ا.ص(سه‌نگفرش -

sengferş): به‌رد ریژ.

سنگک - ا(سه‌نگه‌ک - sengek):

به‌ردی بچوک، ته‌رزه، ته‌ززه، ته‌گر.

سنگک - ا(سه‌نگه‌ک - sengek):

سه‌نگه‌ک، نان‌ی که له سه‌رچه‌و بی‌ریژ.

سنگلاخ - ا.مر(سه‌نگلاخ - senglax):

به‌رده‌لان، زه‌وی پر به‌ردو ره‌قه‌ن،

به‌ردلاخ.

سنگله - ا(سه‌نگوله - sengule): نانی

هه‌رزن.

سنگ محک - ا.مر(سه‌نگی میه‌ه‌ک -

sengi mihek): سه‌نگی مه‌حه‌ک.

بناوان، بن و بناغه، نه سل، هیم.
سنور - ا.ع (سیننه ور - sinnewr):
 پشیل، کلینچکه، گهرده مل، مه یته ر.
سنوط - ا.ص.ع (سه نووت - senût):
 پیایوی بی ردین، یان ته نها چه ناگهی مووی
 هه بی.
سنون - ا.ع (سونون - sunûn): سالان.
سنوی - ص.ن (سه نه قی - senevî):
 سالانه.
سنة - ا (سه نه - sene): تووک، نه فرین،
 دوعای خراپ.
سنة - ا.ع (سه نه - sene): سال، دوازده
 مانگ.
سنة - ا.ع (سینه - sine): هه وه لی خه و،
 وه نه وز.
سنی - ا (سینی - sinî): ئاسن، ژهنگی
 ئاسن.
سنی - ص.ن.ع (سوننی - sunnî): سه ر
 به مه زه بی سوننه.
سنی - ص.ع (سه نه ننی - sennî):
 پایه به رز، بلند.
سنید - ا.ص (سه نید - senîd): زړکوپ.
سنیز - ا (سونیز - sunîz): جوړه
 گیایه که، ره شکه که ده کری به نانه وه.
سنین - ا.ع (سینین - sinîn): سالان.
سنیه - ص.ع (سه نییه - senîye): به رز،
 پایه به رز.
سنیه - ص.ن.ع (سونیه - sunnîye):
 خه لکانی سوننی مه زه ب.
سو - ا (سوو - sũ): لا، که نار.
سو - ا (سوو - sũ): تروسکه، روشنایی،
 روناکی، روناھی.
سو - ا (سوو - sũ): سود، قازانج،

سنگناک - ص (سه نه نگناک - seng nak):
 شوینی پر به رد، به رده لان.
سنگ نوشته - ا.مر (سه نگ نیقیشته - seng nivište):
 وینه ی هه لکه نراو له به رد.
سنگواره - ا (سه نگواره - sengvare):
 شوینه وار و پاشماوه ی گیانله به ران و
 رووه کان.
سنگها آفرین - ا.مر (سه نگهای تازه رین - senghay azerîn):
 به ردین گرکانی.
سنگ هرکاره - ا.مر (سه نگهی هرکاره - sengi herkare):
 جوړه به ردیکه به ئاسانی ده تاشری و شیوه وهرده گری.
سنگی - ص.ن (سه نگهی - sengî):
 به ردین، دروستکراو له به رد، گران.
سنگین - ص.ن (سه نگین - sengîn):
 سه نگین، گران، قورس، به ردین، که قرین،
 له به رد دروستکراو.
سنگین اسلحه - ص.مر (سه نگین ئه سلیه - sengîn eslihe):
 ئه و سه ربازانه ی چه کی قورسیان پییه.
سنگین دل - ص.مر (سه نگین دیل - sengîn dil):
 دلره ق.
سنمار - ا.ع (سینیممار - sinimmar):
 مانگ، دز، که سیپک شه و نه خه وی.
سنن - ا.ع (سوننه - sunen): ری و
 ره سم، ته ریه، ریچکه و رباز، سوننه ت.
سنوات - ا.ع (سه نه قات - senevat):
 سالان.
سنوح - م.ص.ع (سونوه - sunûh):
 روودانی کاریک، سه ره ه لدان،
 ئاشکراوون، په یدا بوون.
سنوخ - ا.ع (سونوخ - sunûx):
 بنج و

سوارکار - ص. مر (سه‌قارکار - sevarkar): سوارچاک، سوارچاکی.
سوارکاری - ا. مص (سه‌قارکاری - sevarkarî): سوارچاکی.
سوارکردن - مص. م (سه‌قارک‌رده‌ن - sevarkerden): سوارکردن، دانانی نگین له‌سهر نه‌نگوستیله.
سوارنظام - ا. مر (سه‌قار نیزام - sevar nizam): سهریازی سواره.
سواره - ا. ص (سه‌قاره - sevarê): سواره.
سواری - ا. مص (سه‌قاری - sevarî): سواری، نه‌سپ سواری.
سواری - ص (سه‌قاری sevarî): ولاخی سواری، تاییه‌ت به سواربوون، پیچه‌وانه‌ی ولاخی باری.
سواعد - ا. ع (سه‌قائید - sevar'id): باسکان، قوئل.
سواقط - ع (سه‌قاعیت - sevarixit): گه‌لای رژاوی دار، بی‌ئه‌قل، که‌وتوو، خوئری، میوه‌یه‌ک به‌کالی له‌دار بوهری.
سواقی - ا. ع (سه‌قاعی - sevarixî): جوگه، جوگه‌لان، جوئباران.
سواک - ا. ع (سیقاک - sevarak): سیواک.
سوالب - ا. ع (سه‌قالب - sevarlib): نیگه‌تیف.
سوالف - ا. ع (سه‌قالیف - sevarlif): پیشینان.
سوام - ا. ص (سه‌قام - sevaram): میگه‌له‌مه‌ر یان گاه‌ل له‌حالی له‌وه‌ریندا.
سوانح - ا. ع (سه‌قانیح - sevarnih): پیشهاتان، رووداوان، قه‌وماوان، مرؤف

به‌رژه‌وه‌ندی.
سو - ا. ت (سو - sũ): ئاو، ئاوی رووبار.
سواء - ا. ع (سه‌قواء - sevar') : یه‌کسان، به‌رانیه‌ر، جگه‌له.
سوائب - ع (سه‌قائیب - sevar'ib): ره‌ها، به‌ره‌لا، ره‌وان.
سوائم - ع (سه‌قائیم - sevar'im): گاه‌لو میگه‌لی په‌زان له‌حالی له‌وه‌راندان.
سوابح - ا. ع (سوابیحه - sevaribih): که‌شتی، نه‌ستیران، مه‌له‌وانان.
سوابق - ا. ع (سه‌قابیخ - sevaribix): پیشین، پیشینه.
سوابیط - ا. ع (سه‌قابیط - sevaribî): دالان، سابات، راره‌وی سهر‌پوشراو.
سواحل - ا. ع (سه‌قاهیل - sevarihil): ره‌خی ده‌ریا، که‌نار، قه‌راخ.
سواد - ا. ع (سه‌قواد - sevarad): ره‌شایی، تارمایی، تاپۆ.
سوار - ا. ص (سه‌قار - sevar): سوار، سواره.
سوار - ا. ع (سیقار - sevar) بازنگ، ده‌ستبه‌ن، موچه‌وانه.
سواران آب - ا. مر (سه‌قارانی تاب - sevarani ab): بارانی سهر به‌کلاوه، کلاوسهره، بلقی سهر ئاو.
سوارخویی - ا. مص (سه‌قارخویی - sevarxûbî): سوارچاکی، هونه‌رنمایی به‌سهر نه‌سپه‌وه.
سوارشدن - مص. ل (سه‌قار شوده‌ن - sevar şuden): سواربوون.
سوارک - ا. ع (سه‌قاره‌ک - sevarêk): سواری چکۆله، بارانی سهر به‌کلاوه، کلاوسهره.

سوخاری - ا (سوخاری - sūxarî): جۆره پىسكىتيكه.
سوخت - ا (سوخت - sūxt): سوتهمهنى.
سوخت آما - ا.مر (سوخت ئاما - sūxt ama): ئامپىرىكى ترومبيله، كارپۇراتۆر.
سوخت پاش - ا.مر (سوخت پاش - sūxtpaş): دىلكۆ.
سوختىگى - ا.مص (سوختىگى - sūxtegî): سوتاوى.
سوختن - مص.ل (سوختن - sūxten): سوتان، گرگرتن.
سوخت و ساز - ا.مص (سوخت و ساز - sūxtû saz): ئه و گۆرانكارىيه كىمىيائىيانهى كه به سهر خۇراكدا ديت له ناو به دهنى گيانداراندا.
سوخته - ا (سوخته - sūxte): تهنىكى رهشه كه له كيشانى تلياكدا له ناو وافوردا ده مپنى و پاشان ده يكه ن به شيره.
سوخته - ا (سوخته - sūxte): ناوى يه كپك له گه نجه كانى خوسره و په رويژه.
سوخته جان - ص.مر (سوخته جان - sūxte can): مه به ست له ئاشقى دلسوتاوه.
سوخته خرمن - ص.مر (سوخته خرمن - sūxte xermen): مه به ست له كه سىكه هه رچى هه بى له ده ستى بدا، پينه و، به ديه خت.
سوخته دل - ص.مر (سوخته دل - sūxte dil): خه مناك، دلسوتاو، موسيبيت ديده.
سود - ا (سود - sūd): قازانج.
سود - ص.ع (سود - sūd): ره شان،

يان هه يوان كه له ده ستى راسته وه بى.
سوايا - ص.ع (سه فايا - sevaya): يه كسانى، به رانبه رى، چوونيه كى.
سوء - ا.ع (سوء - su'): به دى، خه راپى، گه نده لى.
سويلمه - ا.فر (سويلمه - sublime): ده رمانتيكه.
سوپ - ا.فر (سوپ - sūp): شوربا، سوپ، گوشتاو.
سوپاپ - ا.فر (سوپاپ - sūpap): ده ريچه.
سوپر - ا.فر (سوپر - sūpir): بالا، سوپهر.
سوپرانو - ا.فر (سوپرانو - soprano): ده نكى نزم و ناسكى ژئانه له ئوپرادا.
سوپرماركت - ا.مر. انگل (سوپرماركت - sūpir markit): سوپهر بازار، بازاى گه وره ي فره شت.
سوت - ا (سوت - sūt): فيكه.
سوتام - ص (سوتام - sūtam): كه م، هه نده ك، بچووك، نو قستان.
سوتك - ا (سوتك - sūtek): فيقه نه، فيقه.
سوت و كور - ص.مر.ع (سوت و كور - sūtû kûr): بى ره ونه ق، بى رونا هى، خاموش و بیدهنگ.
سوج - ا.مص (سوج - sūc): گه رمى، تى، تا.
سوجش - ا.مص (سوجش - sūciş): سوتان.
سوچه - ا (سوچه - sūçe): نافه ك، گرۆله.
سوخ - ا (سوخ - sūx): پياز.

رهش.

سودا - ا. (سهودا - sewda): سهوداو مامه‌له.**سودا** - ا. فر (سودا - soda): سوده، ساردی غازدار.**سوداء** - ص. ع. (سوداء - 'sewda): رهش (بۆمی).**سوداء** - ا. ع. (سهوداء - 'sewda): نه‌خۆشی ماخۆلان، عه‌شق و شه‌یدایی و شیتی.**سوداپرست** - ص. فا. (سهودا پره‌ست - sewda perest): گوت‌پرايه‌لی هه‌واو هه‌وه‌سی خۆی بی.**سودازده** - ص. مر. (سهودازده - sewda zede): عاشق، شه‌یداو شیت، مالیخولیایی.**سوداکده** - ا. مر. (سهوداکده - sewda kede): شۆینی سه‌وداو مامه‌له.**سوداگر** - ص. فا. (سهوداگر - sewdager): کاسبکار، بازرگان، مامه‌له‌چی.**سودان** - ص. فا. (سوودان - sūdan): ره‌شان، ره‌ش.**سوداناک** - ص. (سهوداناک - sewdanak): پر هه‌واو هه‌وه‌س.**سودانیه** - ا. ع. (سودانییه - sūdanîye): جوړه چۆله‌که‌یه‌که.**سوداور** - ص. فا. (سودااور - sūdaver): سیه‌و داگر، مایه‌ی سودو قازانج، سوودبه‌خش.**سوداوی** - ص. ن. (سهوداوی - sewdavi): ره‌شبینی، نه‌خۆشی

ماخۆلان.

سودپرست - ص. فا. (سودپه‌ره‌ست - sūdperest): سودپه‌ره‌ست، که‌سیک بۆ سودو قازانجی خۆی هه‌ر کاریک بکات..**سودجو** - ص. فا. (سودجو - sūd cū): سودخواز، که‌سیک عه‌ودا‌لی سودو قازانج بی.**سودمند** - ص. (سودمه‌ند - sūdمند): ئه‌وه‌ی به‌سود بی، شتی سودو قازانج به که‌سیک بگه‌یه‌نی، به‌سود، سوودبه‌خش.**سودن** - مص. م. (سودهن - sūden): سوین، سمین، کونکردن، سایین.**سوده** - ا. مف. (سوده - sūde): سوینراو.**سودیوم** - ا. فر. (سودیوم - sodyūm): سویدیوم، کانزای قه‌لایی.**سوزق** - ا. ع. (سه‌وزه‌غ - sewzex): شاهین، باز.**سور** - ا. (سور - sūr): میوانی، به‌زم، ئاهه‌نگ، ئاهه‌نگی زه‌ماوه‌ند، جه‌ژن، سور (چوارشه‌مه سووره).**سور** - ص. (سوور - sūr): ئه‌سپ یان هی‌ستر یان که‌ر که خه‌تیکی ره‌ش له پشتیدا هه‌بی، ره‌نگی سوور.**سور** - ا. ع. (سور - sūr): شوره‌ی ده‌وری شار.**سور** - ا. ع. (سویره - sūver): هه‌ر یه‌کیک له (۱۱۴) سورت‌ه‌ی قورئان.**سور** - ا. (سور - sūr): دره‌ختیکی زه‌لامی هه‌میشه سه‌وزه.**سور** - ص. فر. (سیقه‌ر - siver): سه‌خت، سه‌ختگیر، جلدی.**سورخ** - ا. (سورخ - sūrax): کلاورپوژنه، کون، ده‌لاقه.

سورت - ا.مص.ع (سه ورت - sewret):
توندو تیرتی، هه رت، جه نکه.

سورتمه - ا.ت (سورتمه - sùrtme):
عه ره بانه یه کی بی پتچه که یه له ناوچه
جه مسه ریه کاندا له ئه سپ یان سه گ
ده به ستری.

سورچران - ص.فا (سورچهران - sùrçeran):
ئه وهی له هه ر شویتنی به زم
و میوانی هه بی به بی داوه تکردن له وی
حازر بی. که سیتک خوئی خوئی ده عوه ت
بکات.

سورچی - ا.ص.ت (سورچی - sùrçî):
گالیسکه چی.

سورریالیست - ص.فر (سورریالیست - sùrryalîst):
سورریالیست، لایه نگری
قوتابخانه ی سورریالیسم.

سورریالیسم - ا.فر (سورریالیسم - sùrriyalîsm):
راپه رینیکی ئه ده بی
بوو که له سالی ١٩٢٤ دا له فه ره نساه
سه ری هه لدا ئامانجی ئه م قوتابخانه یه
ده رپینی هه ست و نیشاندانی خه یالات و
ئه ندیشه یین ئازادی بی قه یدو شه رت بوو،
په یره وانی ئه م قوتابخانه یه باوه رپان و ابوو
که نووسه رو شاعیر به دهر له هه ر کوئیکی
ئه خلاق و زهینی و یاسایه کی ئه ده بی و
هونه ری ئه وهی به خه یال و بیرباندادی
بیخه نه سه ر کاغه زو ده ری بیرن.

سورسات - ا (سورسات - sùrsat):
ئازوو قه و پیداو یستی که له کاتی
حه ره که تدا بو له شکر فه راهه م بکری.

سورن - ا.ت (سورن - sùren):
هیرش و
په لامار، هه راو هه نگامه ی له شکر له کاتی
هیرشکردنه سه ر له شکر.

سورنا - ا (سورنا - sùrna):
زورنا.
سورنجان - ا (سورنجان - sùrencan):
جو ره گیایه که.

سوره - ا.ع (سوره - sûre):
سورته، هه ر
سورته تیک له (١١٤) سورته که ی قورئان.
سوری - ص (سوری - sùrî):
ئه وهی به بی
ده عوه ت خوئی بکه یه نیته شویتنی به زم و نان
خواردن.

سوری - ص.ن (سوری - sùrî):
خه لکی
سوریا.

سوری - ص (سوری - sùrî):
ره نگری
سوور.

سوز - ا.مص (سوز - sùz):
سوتان.
سوزا - ص.فا (سوزا - sùza):
له حالی
سوتاندا.

سوزاک - ا (سوزاک - sùzak):
سوزنه ک، نه خو شیه کی درمه به هوی
گانکردنه وه سیرایه ت ده کات.
سوزان - ص.فا (سوزان - sùzan):
سوتان.

سوزاندن - مص.م (سوزاندن - sùzanden):
سوتاندن.

سوزآور - ص.فا (سوزآور - sùzaver):
شتی بیته مایه ی سوتان.

سوزش - ا.مص (سوزش - sùzş):
سوتان.
سوزمانی - ا (سوزمانی - sùzmanî):
کیوه لی، کچی به ئالوش.

سوزن - ا (سوزن - sùzen):
ده رزی.
سوزناک - ص (سوزناک - sùznak):
به سو ز، ئاهونالینی که کار له دل و ده روو و
بکات و دل بسوتیتنی، سووتانه وه.

سوزنبان - ا.ص (سوزنبان - sùzban):
سوزنه بان.

sûzenban): مه‌قه‌سچی، نه‌وه‌ی له هیللی سکه‌ی شه‌مه‌نده‌فهردا له ویتستگه یان دوربان ده‌وه‌ستتی و رتگه‌کان لیک ده‌دا یان داده‌بیری.

سوزن پر- ص.مر(سوزن پهر- sûznper): جوجه‌له که تازه پهری ده‌ره‌یتنا‌بیتی و پهره‌کانی وه‌کو ده‌رزی راست راه‌ه‌ستایی.

سوزن زدن- مص.م(سوزن زه‌ده‌ن- sûzen zeden): شرینقه‌لیدن، ده‌رزی و دورمان.

سوزنک- ا.مص(سوزنه‌ک- sûzenek): سوزنه‌ک.

سوزن کاری- ا.مص(سوزنه‌کاری- sûzenkarî): ده‌رزی کاری، درومان، نه‌خش و نیگارکردن، به داوو ده‌رزی.

سوزنگر- ا.ص(سوزنه‌نگر- sûzenger): ده‌رزی سـاز، ده‌رزی فروش.

سوزنی- ا(سوزنه‌نی- sûzenî): ژیرکراسی ژنان.

سوزه- ا(سوزه- sûze): گرۆل، نافه‌ک.

سوزیان- ا.مر(سوزییان- sûziyan): سودوزبان، مال و سه‌رمایه، رازو نه‌پینی.

سوزیدن- مص.م(سوزیده‌ن- sûzîden): سوتان.

سوژا- ا.فر(سوژا- sûja): گاگۆز، جۆره رووه‌کیتکه.

سوژه- ا(سوژه- sûje): نافه‌ک، گرۆل.

سوژه- ا.فر(سوژه- sûje): ناوه‌پۆک، کاکل، کرۆک، بابته، نه‌و شته‌ی بخریتته به‌ر باس و تاقیکردنه‌وه.

سوس- ا.ع(سوس- sûs): کرم‌یکه له

خوری و قوماشی خوری ده‌داو زایه‌ی ده‌کات.

سوس- ا.ع(سوس- sûs): نه‌سل، سروشت، ته‌بیعه‌ت.

سوس- ا.ع(سوس- sûs): گیایه‌که، به‌له‌ک.

سوس- ا(سوس- sûs): جۆره قوم‌قومه‌یه‌که.

سوسک- ا(سوسک- sûsk): قالۆچه.

سوسمار- ا(سوسمار- sûsmar): قوم‌قومۆکه، مارمیلکه.

سوسن- ا(سوسه‌ن- sûsen): گۆلی سوّسه‌ن.

سوسنبر- ا(سوسه‌نبر- sûsenber): رووه‌کیتکه، سوسه‌مبه‌ر، گیایه‌کی بۆنخۆشی گه‌لا پانکه‌له‌ی ددانه‌داره.

سوسو- ا(سوسوو- sûsû): روناکی که‌م که له شه‌وا له دووره‌وه دیاری، روناکی که‌م، تروسکه.

سوسه- ا.ع(سوسه- sûse): مۆزیکه، مۆزبان.

سوسه- ا.عا(سوسه- sûse): نپیره‌نگ، فیل، ریاو درۆ.

سوسیالیست- ص.فر(سوسیالیست- sûsiyalîst): لایه‌نگری رتیبازی سوسیالیزم.

سوسیالیسم- ا.فر(سوسیالیسم- sûsiyalîsm): سوسیالیزم.

سوسیتته- ا.فر(سوسیتته- sûsîte): کۆمه‌له، ده‌سته‌یه‌ک، نه‌نجوومه‌ن، گرۆپ.

سوسیس- ا.فر(سوسیس- sûsîs): سوسیس، جۆره باسترمه‌یه‌که.

سوسیولوژی - ا.فر (سوسیولوژی - sūsyûlûjî): کۆمەڵناسی، سوسیولوژی، جقاتناسی.

سوش - ا.فر (سوش - sūş): ریشه، ئەسل، رهگ، بنج و بناوان.

سوشیانت - ا.خ (سوشیانت - sūşîyant): له ئایینی زهردهشتیدا ناوی ئەو سنی قۆناغە ی بەر له پهسلانە، هەر قۆناغێک به ههزار سال دواى قۆناغی پێش خۆی دى، دواى دوا قۆناغ ئیدی قیامهت رادهبێ.

سوط - ا.ع (سهوت - sewt): قامچی، شهلاق.

سوغات - ا (سهوغات - sewxat): دیاری.

سوغان - مص.ع (سهغهغان - sevexan): غاردانی ئەسپ یان وشتر له دوی یهک، راهێنانی ئەسپ لهسهەر غاردان بۆ بهشداریکردن له پێشبڕکێدا.

سوغه - ا (سهوغه - sewxe): ئەوهی جارێ سۆپاییان وهکو جیرهو مانگانه به نووسهرانو کارمه‌ندانی دیوانیان ده‌دا.

سوف - ا (سوف - sūf): جۆره ماسیییه‌که له ده‌ریای خه‌زه‌ردا راو ده‌کری.

سوفار - ا (سوفار - sūfar): کاسه‌و گۆزه‌ی سواله‌ت.

سوفار - ا (سوفار - sūfar): کون، کونی ده‌رزی.

سوفچه - ا (سوفچه - sūfçe): ورده‌و خاکه‌ڕۆی هه‌ر شتییک.

سوفستانی - ا.ص.ع (سوفیستایی - sūfista'î): قوتابخانه‌یه‌کی فه‌لسه‌فیییه که له سه‌ده‌ی پینجه‌می به‌ر له زایین له

یۆنان هاته کایه‌وه... سوفیستایییه‌کان له باسی مه‌سه‌له‌ فه‌لسه‌فی و ئەخلاقیی و سیاسیییه‌کاندا په‌نایان وه‌به‌ر جه‌ده‌لو به‌هه‌له‌ بردنی به‌رانبه‌رو سه‌فسه‌ته‌ ده‌برد.

سوفورا - ا.فر (سوفورا - sūfûra): جۆره رووه‌کێکه بۆ جوانی ده‌چینری.

سوفیست - ص.فر (سوفیست - sofîst): سوفیستایی.

سوفیکس - (سوفیکس - sūfîks): پاشگر، وشه‌یه‌که یان پارچه وشه‌یه‌که ده‌چیتسه سه‌ر وشه‌یه‌کی ترو ماناکه‌ی ده‌گۆری.

سوق - مص.ع (سه‌وغ - sewx): لیخوڕین، گێڕانه‌وه‌ی قسه.

سوق - ا.ع (سوغ - sūx): بازار.

سوقه - ا.ع (سوغه - sūxe): ره‌عیه‌ت، ره‌شه‌خه‌لک، عه‌وامی خه‌لک، بازاری.

سوک - ا (سوک - sūk): تازیه، پرسه، خه‌م، خه‌فته.

سوک - ا (سوک - sūk): لا، گۆشه.

سوک - ا (سوک - sūk): داسو، داسوی گۆله‌گه‌نم، یان گۆله‌جۆ.

سوک ریش - ص.مر (سوک ریش - saûk rîş): که‌سیک چه‌ند تاله‌موویه‌کی داسو ئاسا به چه‌ناگه‌یه‌وه‌بێ.

سوکمیسین - ا.مرفر (سوکمیسین - sūkommisîyun): کۆمیسینیۆنی لاوه‌کی.

سوک - ا (سوک - sūg): ماته‌م، پرسه، تازیه، به‌لاو مسیبه‌ت.

سوگدار - ص.فا (سوگدار - sūgdar): تازیه‌بار، که‌سیک له پرسه‌دا بێ.

سوگلی - ص (سه‌وگولی - sewgulî):

ژنی هه‌لێژاردەو عەزیز، دەسکە گۆل.
سوگنامه - ا.مر (سەوگنامه -
 sewgname): تازیه‌نامه، پرسە‌نامه.
سوگند - ا (سەوگەند - sewgend):
 سویتند..
سوگوار - ص (سوگغار - sūgvar):
 تازیه‌بار.
سوگیانه - ا (سوگیانه - sūgyane):
 جلی ماتەم، جلی تازیه‌باری.
سول - ص (سول - sūl): ئەسپ، هێسترو
 کەرێک کە خەتییکی رەش لە یالێیه‌وه
 بەسەر پشتیا هاتیی تا کلکی.
سولفات - ا.فر (سولفات - sūlfat):
 سۆلفات.
سولفور - ا.فر (سولفور - sūlfūr):
 سولفور، تیکە‌لکردنی کانزاو گۆگرد.
سولفیت - ا.فر (سولفیت - sūlfīt):
 سولفیت، خویی ئەسیدی سولفور.
سوله - ا (سوله - sūle): کون، هەر
 کونێک.
سوم - ص.ن (سیقوم - sīvum): سییەم.
سوم - مص.ع (سەوم - sewm): سەوداو
 مامە‌لە..
سومه - ا.ع (سومه - sūme): عەلامەت،
 نیشانه، زناک.
سون - ا (سون - sūn): لا، کە‌نار.
سونات - ا.فر (سونات - sūnat):
 سۆنات.
سوند - ا.فر (سۆند - sond): لۆله،
 سۆندە.
سونش - ا (سونیش - sūniş): بە‌راده،
 وردە‌کانزا کە لە کاتی پڕه‌نگ لێ‌دانداندا
 بڕۆتتە سەر زه‌وی.

سوهان - ا (سوهان - sūhan):
 پڕه‌نگ، مپمە‌ند، مە‌وره، ئامرازی ئاسن
 رنین.
سوهان - ا (سوهان - sūhan): جۆره
 شیرینییه‌کە.
سوهان پز - ا.ص (سوهان پەز -
 sūhan pez): شیرینی ساز، سوهان
 ساز.
سوهانکار - ا.ص (سوهانکار -
 sūhankar): بە‌رادر، کە‌سیک پیشە‌ی
 سوین و رنینی کانزایانە.
سوی - ص.ع (سەقی - sevî): هە‌موار،
 یە‌کسان، بە‌رانبەر.
سویا - ا.فر (سۆیا - soya): گیایە‌کە.
سویت - ا.فر (سویت - suîyt): زنجیره،
 بە‌ره‌بەرە، یە‌ک لە دوا‌ی یە‌ک.
سویت - ا (سوڤیت - sūvît): وڵاتی
 سوڤیه‌ت.
سوچ - ا.انگل (سوچ - swîç): سوچ،
 کلێل.
سویدا - ا.ص.ع (سوڤه‌یدا -
 sūveyda): خاڵی رەشی دڵ، ناخی
 دڵ، کانگای دڵ.
سویق - ا.ع (سەڤیغ - sevîx): شە‌راب،
 ئارد، ئاردی جۆ‌یان گە‌نم.
سوین - ا (سەڤین - sevîn): کاسە،
 گۆزه، چالە‌وین، چالۆتێه‌ک.
سویه - ا (سەڤیه - sevîye): بە‌رانبەر،
 یە‌کسان.
سه - ا (سی - si): ژمارە «۳».
سها - ا.ع (سوها - suha): ئە‌ستێره‌یه‌کی
 وردی کە‌م روونا‌هییه‌ لە‌ناو حە‌وته‌وانه‌ی
 بچووکدا.

سەرود - ١. مر(سی رود - sirûd): سێ تار.

سەروردی - ص.ن(سوهرهقهردی - suhre verdî): خەلکی سوهرهوهرد که شارێکی بچووک بووه له نزیکي زنجان. شۆره تی شه هابه دین ئه بو حه فس عومه ری سوره وه ردی عارف و سۆفی ناودارو پیشه وای فیرقه ی سوه ره وهردییه.

سەروردیه - ١(سوه ره قه ردییه - suhreverdîye): فیرقه یه کی سۆفی سه ره به شه هابه دینه له ئاخرو ئۆخری سه ده ی شه شه می کوچیدا پێکهاتوه.

سهره - ١(سیهره - sihre): باندیه کی بچووکێ دهنگ خۆشه له بولبل ده چێ.

سهستن - مص.ل(سه هیستهن - sehisten): ترسان، ره وینه وه، سلکرنه وه، ده رکه وتن.

سه سنبل - ١. مر(سی سونبول - sisunbul): سوسه مبه ر.

سه شش - ١. مر(سی شش - sişîş): سێ شه ش، سێ زار هه رسیکی له سه ره شه ش بوه ستیتنه وه، له کۆنا یاری نه رد به سێ زار کراوه.

سه شنبه - ١. مر(سی شه نبی - sişenbi): سێ شه مبه.

سه طلاق - ١. مر(سی ته لاغ - sitelax): سێ ته لاغه، هه ر پیاویکی سێ ته لاغ بخوات ئیتر بۆی نییه ژنه که ی بێیتنه وه مه گه ره به ماره به جاش (واته پیاویکی دی بیه وازی و ته لاقی بداته وه تا پیاوی یه که م ماره ی بکاته وه).

سه فرزند - ١. مر(سی فه رزنده - siferzend): سیانیه ی بێ گیان،

سهاد - ١. ع(سوهاد - suhad): بیداری، که م خه وی، شه ونخوونی.

سهار - ١. ع(سوهار - suhar): بیداری، شه ونخوونی.

سهار - ص.ع(سه ههار - sehhar): شه و بیدار، شه ونخوون.

سه ارکان - ١. مر(سی ئه رکان - sierkan): سییانیه، بێ گیان، رووه ک و گیاندار.

سهاله - ١(سوهاله - suhale): به راده، خا که رۆی ئاسن له کاتی رنن و تاشینیدا.

سهام - ١. ع(سیهام - siham): تیران.

سه بعد - ١. مر(سی بوئد - sibu'd): سێ ره هه ند، درێژی و پانی و قوولی.

سه پایه - ١. ص(سی پایه - sipaye): سێپا، سێپایه.

سه پخت - ص. مر(سی پوخت - sipuxt): سێچار کوئینراو، شه رایێ به زه بری کولان ٢ له سه ره ٣ ی به هه لم رۆی بێ و یه ک سییه می مابیتنه وه.

سه تار - ١. مر(سی تار - sitar): سێتار، ئامێرێکی موسیقایه.

سه تو - ١. مر(سی تو - sitû): سێتار.

سه تو - ص(سی تو - sitû): پارهی قه لپ.

سه خوان - ص. فا(سی خان - sixan): مه سیحیه ک باوه ری به سیانیه ی (باب، کوپ، روحی پیرۆز) هه بێ.

سه دوری - ١. مر(سی دوری - sidûrî): سێ دووری: درێژی، پانی، قوولی.

سه ر - ١. ص(سوهر - suhr): سوور، مانگای سوور.

سه ر - مص.ع(سه هه ر - seher): بیداری، شه ونه خه وتن.

رووهک و گیانله بهر.

سهکنج - ا.مر(سی کونج - sikunc):
سی کونج، سی قورنه، سی سوچ، سی
گوته.

سهکوهک - ا.مر(سی کوههک -
sikûhek): په یکول، پیکول، پیکوله.

سهگان - ق.ص(سی گان - sigan): سی
جار، سی قولی، سی چندان، سی جور،
سی بهش.

سهگانه - ا.مر(سی گانه - sigane):
سی جام شهرباب که به یانیان بیخونه وه.

سهگاه - ا.مر(سی گاه - sigah):
سیگا، ناوی مهقامیکه.

سهگل - ا.مر(سی گول - sigul):
توتپک.

سهگوش - ا.ص(سی گوش - sigûş):
سی گوته، سی سوچ.

سهگوهر - ا.مر(سی گهوههر -
sigewher): سییانه ی بی گیان،
رووهک و گیاندار.

سهل - ص.ع(سههل - sehl): ئاسان،
نهرم، زهوی نهرم وههوار، دهشت و
تهختایی.

سهل انگار - ص.فا(سههل ئینگار -
sehl ingar): بی موبالات، گوته دهر.

سهلایی - ص(سی لایی - silayî): سی
لایی، سی توی.

سهلب - ص.مر(سی لهب - sileb): سی
لچ، سی لیو.

سهل ممتنع - ص.مر-ع(سههلی
مومتنهئی - sehli mumteni):

شیعری باش که به بیستن ئاسان بی و به
نووسین گران بی.

سهم - ا(سههم - sehm): ترس، بیم.
سهم - ا.ع(سههم - sehm): تیر، تیری
به که وان بهاویتی، بهش.

سهم - ا.ع(سههم - sehm): برج،
مزلگه.

سهمگن - ص(سههمگین - sehmgin):
ترسناک، مایه ی ترس.

سههمگین - ص(سههمگین -
sehmgin): ترسدار، ترسناک، مایه ی
ترس.

سهمناک - ص(سههمناک -
sehmnaq): مایه ی ترس، ترسدار،
ترسناک.

سهمیدن - مص.ل(سههمیدهن -
sehmîden): ترسان.

سهو - مص.ع(سههف - sehv):
سههوکرن، فهراموش کردن، غهفلت
کردن، له بیرچون، به ههله داچون.

سهول - ا.ع(سهوول - suhûl): دهشت و
تهختانی ههوار.

سهول - ا.ع(سهوول - sehûl): دهرمانی
عهمل، دهرمانی رهوانی.

سهولت - مص.ع(سهوولت -
suhûlet): ئاسان بوون، نهرم بوون،
ئاسانی، نهرمی.

سهی - ص(سههی - sehî): راست
راوهستاو، راست رواو، هه لکشاو.

سهی - ا.ع(سهوها - suha):
ئهستیره یه کی وردی کهم روناهیه له ناو
حهوته وانه ی بچوو کدا.

سهیک - ا.مر(سی یهک - siyek): له
نهردیندا سی زار که ههرسیکیان له سه
یهک بگیری سینه وه.

کردن. **سیاستگاه** - ا.مر (سیاسه‌تگا - siyasetga): شوپینی سزادانی تاوانباران و مه‌حکه‌مه‌کردنیان. **سیاستمدار** - ص.مر (سیاسه‌تمه‌دار - siyasetmedar): سیاسه‌توان، دیپلومات، که‌سیک له‌کارین سیاسی و کاروباری ولاتدا زاناو لی‌هاتوو و کارامه‌بی. **سیاست‌مدن** - ا.مر (سیاسه‌تی مودون - siyaseti mudun): شاره‌زایی له به‌ریوه‌بردنی کاروبارو فه‌راهه‌مکردنی خوش‌گوزهرانی و ئاسایش بو‌خه‌لکی که له شارپکا یان له ولاتیکا ده‌ژین. **سیاسر** - ا.ص (سیاسه‌ر - siyaser): سه‌ره‌ش (بوژنی نه‌گبه‌ت)، نه‌ه‌نگ، جوړه ماسیه‌که، قه‌له‌م. **سیاسی** - ص.ن (سیاسی - siyasî): سیاسه‌توان، که‌سیک سیاسه‌ت بکا به پیشه‌ی خو‌ی. **سیاط** - ا.ع (سییات - siyat): قامچیان، شه‌لاقان. **سیاف** - ص.ع (سه‌ییاف - seyyaf): میرغه‌زه‌ب، شمشیرباز، که‌سیک به شمشیر شه‌ر بکات. **سیاق** - مص.ع (سییاغ - siyax): ره‌وش، شیواز، شیوازی قسه، لی‌خو‌رینی ولاخان. **سیاقت** - مص.ع (سییاغه‌ت - siyaxet): لی‌خو‌رینی چوارپییان، چو‌نیه‌تی قسه‌کردن. **سیاکوتی** - ا (سیاکوتی - siyakûtî): ده‌وه‌نیکه له تیره‌ی گوله‌باخه.

سه‌یکی - ا.مر (سییه‌کی - siyekî): شه‌رابی سی‌کول، شه‌رابی له ئه‌نجامی سی‌جار کولاندا دوو له‌سه‌ر سی‌ی بووبی به هه‌لم و سییه‌کی مابیتته‌وه. **سهیل** - ا.ع (سه‌وهیل - suheyî): ئه‌ستیره‌ی سه‌ویل. **سهیم** - ص.ع (سه‌هیم - sehîm): به‌شدار، که‌سیک له‌گه‌ل یه‌کیکی ترا به‌شدار بی له شتی‌کدا. **سی** - ا (سیه - sîh): ژماره (٣٠). **سیاتوسکا** - ا (سیاتوسکا - siyatûska): ده‌وه‌نیکه. **سیاتیک** - ص.فر (سیاتیک - siyatîk): سیاتیک، که‌مه‌رئیشه. **سیاح** - ص.ع (سه‌ییا‌ه - seyah): سه‌یاح، جیهان‌گه‌ر، گه‌ریده، گه‌شتیار. **سیاحت** - مص.ع (سیاهه‌ت - siyahet): گه‌ران به‌شارو ولاتاندا، گه‌شت کردن، گه‌ریده‌بی. **سیادت** - مص.ع (سیاده‌ت - siyadet): سه‌روه‌ری و شکو‌یه‌ده‌ست هینان. **سیار** - سیار (siyar): که‌شکه‌وا. **سیار** - ص.ع (سه‌ییار - seyyar): گه‌رۆک، گه‌رۆل، گه‌ریده. **سیاره** - ا.ص.ع (سه‌ییاره - seyyare): کاروان، قافلّه، هه‌ر ئه‌ستیره‌یه‌ک به ده‌وری روژا بسو‌رپته‌وه. **سیاس** - ص (سه‌ییا‌س - seyyas): سیاسه‌توان. **سیاست** - مص.ع (سیاسه‌ت - siyaset): به‌ریوه‌بردنی کاروباری ولات، پوله‌تیک. **سیاست‌کردن** - مص.م (سیاسه‌ت که‌ردن - siyaset kerdn): سزادان، ته‌می

سیال - ص.ع (سه ییال - seyyal): ئاوی رهوان.
 سیالغ - ا (سیالغ - siyalex): پیکول، پیکوله، په پیکول.
 سیاله - ص.ع (سه ییاله - seyyale): رهوان، ئاوی رهوان، له حالتی رویشتندا.
 سیان - ا (سه یان - seyan): جۆره لا و لاییکه.
 سیانور - ا.فر (سیانور - siyanûr): سیانور، جۆره ژهریکه.
 سیانوز - ا.فر (سیانوز - siyanûz): شپن بوونه وهی پیستی به دهن.
 سیانوزن - ا.فر (سیانوزن - siyanûjin): گازیکیه.
 سیاه - ص (سییاه - siyah): رهش، زهنگی.
 سیاهاب - ا.مر (سییاهاب - siyahab): سییانو، مه ره که بی رهش بۆ نووسین.
 سیاه آل - ا.مر (سییاه آل - siyah al): ده رختیکه.
 سیاه بخت - ص.مر (سییاه بهخت - siyah bext): بهخت رهش، بی تالغ.
 سیاه پستان - ص.مر (سییاه پوستان - siyah pustan): مه بهست له ژنیکیه که منالی خووی باش په روه رده نه کا، ژنیک مه مک به ههر منالی بدات بمری.
 سیاه پوست - ص.مر (سییاه پوست - siyah pust): رهش پیست.
 سیاه پوش - ص.فا (سییاه پوش - siyah pûş): رهشپوش، هس هس، که سیک جلی تازه ی له بهری.
 سیاه پوشک - ا.مر (سییاه پوشهک - siyah pûšek): جۆره درکیکی خوړسکه.
 سیاه تخمه - ا.مر (سییاه توخمه - siyah tûxme): رهشکه.
 سیاه تلو - ا.مر (سییاه تهلوو - siyah telû): درهختیکه، قهره تیکان.
 سیاه توسه - ا.مر (سییاه توسه - siyah tûse): ده وهنیکه.
 سیاه چادر - ا.مر (سییاه چادور - siyah çadur): رهشمال.
 سیاه چال - ا.مر (سییاه چال - siyah çal): زندانی تهنگ و تاریک و ژیر زه مینی.
 سیاه چرده - ص.مر (سییاه چرده - siyah çerde): گهنم رهنک، ئه سمه ر.
 سیاه چشم - ص.مر (سییاه چشم - siyah çeşm): چاو رهش.
 سیاه خانه - ا.مر (سییاه خانه - siyah xane): رهشمال، مالی شوم و نه حس، زبندان و چه پسخانه.
 سیاه دارو - ا.مر (سییاه دارو - siyahdarû): رووه کیکیه، ئه سپون.
 سیاه دانه - ا.مر (سییاه دانه - siyah dane): رهشکه و شملی.
 سیاه درخت - ا.ص (سییاه دیرهخت - siyah dirext): درهختی میوه دار.
 سیاه درخت - ا.مر (سییاه دیرهخت - siyah dirext): جۆره داریکه.
 سیاه درون - ص.مر (سییاه دهرون - siyah derûn): دهرون رهش، به دنیهاد، بهد سروشت، به دئه ندیش.
 سیاه دست - ص.مر (سییاه دهست - siyah dest): دهست رهش، به غیل، رژد،

سیال - ص.ع (سه ییال - seyyal): ئاوی رهوان.
 سیالغ - ا (سیالغ - siyalex): پیکول، پیکوله، په پیکول.
 سیاله - ص.ع (سه ییاله - seyyale): رهوان، ئاوی رهوان، له حالتی رویشتندا.
 سیان - ا (سه یان - seyan): جۆره لا و لاییکه.
 سیانور - ا.فر (سیانور - siyanûr): سیانور، جۆره ژهریکه.
 سیانوز - ا.فر (سیانوز - siyanûz): شپن بوونه وهی پیستی به دهن.
 سیانوزن - ا.فر (سیانوزن - siyanûjin): گازیکیه.
 سیاه - ص (سییاه - siyah): رهش، زهنگی.
 سیاهاب - ا.مر (سییاهاب - siyahab): سییانو، مه ره که بی رهش بۆ نووسین.
 سیاه آل - ا.مر (سییاه آل - siyah al): ده رختیکه.
 سیاه بخت - ص.مر (سییاه بهخت - siyah bext): بهخت رهش، بی تالغ.
 سیاه پستان - ص.مر (سییاه پوستان - siyah pustan): مه بهست له ژنیکیه که منالی خووی باش په روه رده نه کا، ژنیک مه مک به ههر منالی بدات بمری.
 سیاه پوست - ص.مر (سییاه پوست - siyah pust): رهش پیست.
 سیاه پوش - ص.فا (سییاه پوش - siyah pûş): رهشپوش، هس هس، که سیک جلی تازه ی له بهری.
 سیاه پوشک - ا.مر (سییاه پوشهک - siyah pûšek): جۆره درکیکی خوړسکه.

قرچۆک، رەزێل، پیسکە، شوم و نەحس.
سیاه دل - ص.مر(سییاه دیل -
 siyah dil): دلرەش، بەدگومان..
سیاهرگ - ا.مر(سییاهرگ -
 siyah reg): دەمار، ئەو دەمارەى خۆتین
 بۆ دل دەباتەو.
سیاهرو - ص.مر(سییاه روو -
 siyahrû): روو رەش، رېســـــوا،
 شەرمەزار، کەسێک دەمووچاوی رەش بێ.
سیاهروز - ص.مر(سییاه روز -
 siyah rûz): رۆژی رەش، بەخت رەش،
 نەگبەت، بێ تالە.
سیاهزەخم - ا.مر(سییاه زەخم -
 siyah zexm): رەشەزام، نەخۆشییەکە
 زیاتر تووشی پەز دەبێ.
سیاهسار - ص.مر(سییاه سار -
 siyah sar): سەر رەش، مەبەست لە
 ژنی بێچارەو بێنەواپە، قەلەم، جۆرە
 ماسییەکە، نەهەنگ.
سیاهسر - ص.مر(سییاه سەر -
 siyahser): سەر رەش، نەهەنگ، جۆرە
 ماسییەکە، قەلەم کە سەری لە مەرەکەب
 دەنرێ.
سیاهسرفه - ا.مر(سییاه سورفە -
 siyah surfe): کۆکەرەشە.
سیاه فام - ص.مر(سییاه فام -
 siyah fam): رەش.
سیاه قلم - ا.ص(سییاه قەلەم -
 siyah qelem): وێنەیک بە قەلەمی
 رەسەس یان مەرەکەبێ رەش کێشراوە.
سیاهک - ا(سییاهک - siyhek):
 کوێرە، کوێرەک.
سیاهکار - ص.مر(سییاهکار -

siyahkar): بەدکار، گوناکار، داوین
 پیس، زالم، ستەمکار.
سیاه کاسه - ص.مر(سییاه کاسە -
 siyahkase): پیسکە، رەزێل،
 چرووک، رژد، قرچۆک.
سیاه گلیم - ص.مر(سییاه گلیم -
 siyah gilîm): بەخت رەش، نەگبەت،
 بێ یەغبال، بێ تالە.
سیاه گوش - ا.مر(سییاه گوش -
 siyah gûş): گیانلەبەرێکی درێندەپە لە
 بابەتێ چەقەل، ئەمە بە زۆری دواى شیر
 دەکەوێ تا لە بەرماوەى ئەو بخوات.
سیاهگون - ص.مر(سییاه گون -
 siyah gûn): رەش.
سیاهمست - ص.مر(سییاه مەست -
 siyahmest): بەد مەست، مەستی
 مەست.
سیاهنامە - ا.ص(سییاه نامە -
 siyahname): یاخی، بەدکار، داوین
 پیس، گوناکار، کەسێک دەفتەری
 کردووەی رەش بێ.
سیاهه - ا(سییاهه - siyahe): لیست،
 لیستە، قائمە.
سیاهی - ا.مص(سییاهی - siyahî):
 رەشی، تاریکی.
سیئی - ص.ع(سەییئ - seyyî):
 خراب، بەد، ناشیرین، ناپەسەند.
سیب - ا(سیب - sîb): سیو، سیف.
سیبا - ا(سیبا - sîba): سیپە، دیوار،
 شۆرە بۆ پیش گرتن لە هێرشى دوزمن.
سیب زمینی - ا.مر(سیب زەمینى -
 sîbzemînî): پەتاتە، یارەلماسی،
 سیف زەمینە.

سیب زمینی ترشی - ا.مر (سیب زه‌مینی ترشی - sîbzemînî turşî): سیوی بن عهرد (بۆ ترشیات).

سیبل - ا.فر (سیبل - sîbl): نیشانه، هه‌ده‌ف، ئامانج.

سیبه - ا. (سیبه - sîbe): سیپه، دیوار، شوره بۆ پیش‌گرتن له هێرش‌دوژمن.

سیبیا - ا. (سیبیا - sîbiya): جۆره ماسیبه که له قرژانگ ده‌چیت.

سی پاره - ا.مر (سیپاره - sîpare): سی جزمه‌ی قورئان که هه‌ر جزمیکه‌ی به‌جیا به‌رگ کرابێ.

سیترات - ا.فر (سیترات - sîtrat): ئه‌سیدی سیتریک.

سیترون - ا.فر (سیترون - sîtrûn): لیمۆ ترش.

سیتریک - ص.فر (سیتریک - sîtrîk): ئاوی لیمۆ ترش.

سیتترین - ا.فر (سیتترین - sîtrîn): لیمۆیی.

سیج - ا. (سیج - sîc): می‌پوژ.

سیج - ا. (سیج - sîc): ره‌نج، مه‌شه‌قه‌ت، مه‌ینه‌ت.

سیجان - ا.ع (سیجان - sîcan): ته‌بله‌سان، جبه.

سیجمنده - ص (سیجمنده - sîcmend): مه‌ینه‌تبار.

سیج - ا. (سیج - sîc): به‌سیج، خر‌کردنه‌وه و رێک‌خستن.

سیچغه - ا. (سیچغه - sîçexne): باشوکه.

سیچقانیل - ا.مر (سیچقانیل - sîçxan 'îl): سالی مشک.

سیچیدن - مص.م (سیچیدن - sîçîden): ته‌یارکردن، ئاماده‌کردن و رێک‌خستن.

سیخ - ا. (سیخ - sîx): شیش، هه‌ر شتیکی راست و نوک‌تیز، شیشی که باب و گوشت برژاندن.

سیخ پر - ص.مر (سیخ پر - sîxper): جووجه‌له‌یه‌ک تازه په‌ری ده‌رد‌کردبێ و په‌ره‌کانی وه‌کو شیش راست و ره‌پ وه‌ستابێ.

سیخه‌ک - ا. (سیخه‌ک - sîxek): شیشۆکه، شیشی بچووک، نه‌قیزه.

سیخگاه - ا.مر (سیخگاه - sîxgah): جێی نه‌قیزه له به‌ده‌نی و لا‌خدا.

سیخول - ا. (سیخول - sîxûl): سیخور، سوچه‌ر.

سیخ‌ها - ا.خ (سیخ‌ها - sîxha): سیخه، سیک، تیره‌یه‌کی مه‌زه‌بییه له هیندوستان.

سید - ص.ع (سید - seyîd): سه‌روه‌ر، گه‌وره‌ی قه‌وم، ئه‌ولادی پیغه‌مبه‌ر، کاک.

سیده - ص.ع (سیده - seyîde): خاتون، خانم، بانۆ.

سیر - ص (سیر - sîr): کیشانه‌یه‌که به‌رانبه‌ر به ۱۶ میسقال.

سیر - ا. (سیر - sîr): سیر، گیایه‌که گه‌لایه‌کی باریکی هه‌یه و به کالی و کولای ده‌خوری.

سیر - ص.ع (سیر - seyr): گه‌شت و گه‌ران.

سیر - ا.ع (سیره‌ر - siyer): سیره‌ت، سونه‌تان، مه‌زه‌بان، رێچکه و ره‌وتان.

سیراب - ص.مر (سیراب - sîrab):
 تپړتاو، پاراو، پړتاو، ئاودار، تهرپو پاراو.
سیرابی - ا (سیرابی - sîrabî): خوراکي
 ئاودار، گوشتاو.
سیران - ا.ع (سیران - sîran): شوره
 دهوری شار.
سیرت - ا.ع (سیرت - sîret): سوننه،
 ریچکه و ریټاز، مه‌زب، خولق و خو.
سیرج - ا.ع (سیرج - sîrec): روڼی
 کونجی.
سیرسور - ا.مر (سیرسور - sîrsûr):
 جه‌ژنی سیر، جه‌ژنیکه له ئیرانی کوندا له
 روژنی چواره‌می دهی مانگدا ده‌گیراو
 گوشتیان به‌سیره‌وه ده‌خوارد.
سیرسیرک - ا (سیرسیرک - sîrsîrek):
 زیك زیکه.
سیرک - ا (سیرک - sîrek): گیایه‌که
 بوټی سیر ده‌دا.
سیرک - ا.فر (سیرک - sîrk): سیرک.
سیرم - ا (سیرم - sîrem): سیرمه.
سیرمان - ا (سیرمان - sîrman): یاقوتی
 سوور، حریری نه‌خشدار.
سیرنگ - ا (سیرنگ - sîreng):
 سیمورخ، عنقا، تهرپکی نه‌فسانه‌ییه.
سیره - ا (سیره - seyre): مه‌لیکی
 بچوکی چوله‌که ناسایه.
سیرز - ص (سیرز - sîz): خیرا، چالاک،
 توند، تپژ.
سیرزده - ا (سیرزده - sîzde): سیازده
 (۱۳).
سیرزده‌بدر - ا.مر (سیرزده‌بدر -
 sîzde bider): سیازده‌به‌دهر، دابو
 نه‌ریتیکه له روژنی سیرزده‌ی فره‌ورده‌دیندا له

ئیران به‌رپا ده‌کړی، خه‌لکی ده‌چنه ده‌رپی
 شاران له ده‌شتو ده‌رو سه‌وزه‌زاراندا نه‌و
 روژه به‌خو‌شی و به‌همو جوړه وازییه‌که
 ده‌به‌نه سه‌رو گوايه شوومی و نه‌حسی روژنی
 سیرزده وه‌ده‌رده‌نیت و کیژانی عازهب گیایان
 گریده‌دهن به‌و نیازه‌ی که به‌ختیایان
 بکړیته‌وه له سالی نویدا شو بکه‌ن.
سیس - ا.ص (سیس - sîs): نه‌سپی
 تپژرو، نه‌سپی به‌رپه‌ر.
سیسارون - ا (سیسارون - sîsarûn):
 لاسکی رووه‌کی سیادانه (ره‌شکه).
سیسالنگ - ا (سیسالنگ - sîsaleng):
 کلک هه‌لته‌کینه، کلک
 ته‌قینه، به‌رگایله‌که.
سیسالیوس - ا (سیسالیوس - sîsalîyûs):
 گیایه‌که له رازیانه ده‌چی.
سیسبان - ا (سیسبان - sîseban):
 دره‌ختیکه.
سیستم - ا.فر (سیستم - sîstim):
 سیستم، رژیم، شپ‌واز.
سیستن - م.ص (سیستن - sîsten):
 هه‌لبه‌زو دابه‌زکرن، ته‌کان دان.
سیسرک - ا (سیسرک - sîserk):
 نه‌سپتی گهنم. جیک جیکه.
سیسرو - ا (سیسرو - sîserû): نه‌سپتی
 گهنم.
سیسمانی - ا (سیسمانی - sîsmanî):
 جلویه‌رگ و همو پیتداویستییه‌کی منال که
 دایکو باوکی بوکی به‌بو‌نه‌ی له‌دایک
 بوونی یه‌که‌م منالیه‌وه بو‌ی ده‌نیرن.
سیسنبر - ا (سیسنبر - sîsenber):
 سوسه‌مبه‌ر.
سیسد - ا (سیسد - sîsed): ژماره (۳۰۰).

سیلابگیر - ا.ص (سه یلابگیر - seylab gîr): چالو، چالو که ندر که ناوی لافاوی تیا کویتته وه.

سیلاخوری - ص.ن (سیلاخوری - sîlaxûrî): خه لکی سیلاخور (گوندیکی ده قه ری لورستانه).

سیلان - مص.ع (سه یه لان - seylan): له بهر رویشتن (ئاو یان خوین).

سیلان - ا (سیلان - sîlane): عه ناب، شیلان.

سی لحن بارید - ا.مر (سی له هنی بارید - sîhlelni barbed): سی نه وای مؤسیقایه که بارید دایناوو و بو خوسره وی په رویزی لی ددها.

سیل خیز - ص.مر (سه یل خیز - seyl xîz): شوینی لافاوی زوری.

سیلک - ا. انگل (سیلک - sîlk): ئاوریشم، حریر.

سیلکس - ا.فر (سیلکس - sîlks): بهرده ئهستی، بهردهستی.

سیلگاه - ا.مر (سه یلگاه - seylgah): شوینی لافاوی لی ههستی.

سیل گیر - ا.ص (سه یل گیر - seylgîr): سیلاوگر، شوینی چال که لافاوی تیا کویتته وه.

سیلندر - ا.فر (سیله ندر - sîlendr): سلیندر.

سیلو - ا.فر (سیلو - sîlû): سایلو، عه مار بو گه نم و دانه ویله.

سیلورین - ا.فر (سیلورین - sîlûrîn): قوناغی دووهم له قوناغی یه که می زهوی ناسی.

سیله - ا (سیله - sîle): گه له، میگهل.

سیطره - مص.ع (سه یته ره - seytere): زال بوون، کویتروژل کردن.

سیغ - ص (سیغ - sîx): جوان، چاک.

سیف - ا.ع (سه یف - seyif): شیر، شمشیر.

سیف - ا.ع (سه یف - seyif): جوړه ماسیبه کی ده ریاییه.

سیفلیس - ا.فر (سیفلیس - sîflîs): سیفلیس.

سیفور - ا (سه یفور - seyfûr): قوماشیکی ئاوریشمی ناسکه، ئه تله س.

سیفون - ا.فر (سیفون - sîfûn): سیفون، لوله یه کی چه ماویه، گه لی.

سیفه - ا (سه یفه - seyfe): ئه وزارتکی ئاسنینه له کتیرده جیت سه حافان قه راخی کتیبانی پی ده برن.

سیفه - ا.ع (سیفه - sîfe): دووری، ماوه ی نیوان دوو شت یان دوو شوین.

سیکاس - ا.فر (سیکاس - sîkas): دره ختیکی هه میسه سه وزه.

سیکل - ا.فر (سیکل - sîkl): سورانه وه.

سیکلامن - ا.فر (سیکلامن - sîklamin): گولیکه، په نجه ی مریه م.

سیکی - ا (سیکی - sîkî): جوړه شه رابیکه.

سیگار - ا.فر (سیگار - sîgar): جگه ره، سیگار.

سیل - ا.ع (سه یل - seyl): سیلاو، لافاو، لیشاو.

سیلاب - ا.مر (سه یلاب - seylab): لافاو، سیلاو، لیشاو.

سیلاب کند - ا.مر (سه یلاب که ند - seylab kend): ئاودر، که ندر.

سیلی - ا(سیلی - sîlî): زله، شه قازله، ته وقات.

سیلیس - ا.فر(سیلیس - sîlîs): تۆكسیدی سیلیس.

سیلیکات - ا.فر(سیلیکات - sîlîkat): سیلیکات، خوی ئه سیدی سیلیکات.

سیلیکوز - ا.فر(سیلیکوز - sîlîkûz): نه خوشی سییه کانه، چار نه کری ده بی به سبل.

سیم - ا(سیم - sîm): زیو. **سیم** - ا(سیم - sîm): تهل.

سیم - ا(سیم - sîm): ماسیه که. **سیم** - ا(سیم - sîm): چلک و زوخوا، کیم و زوخ.

سیما - ا(سیما - sîma): سیما، روو، چاره، نیوچه وان، شه کل و شتوه.

سیما - ا.ع(سییه ما - sîyema): به تاییه تی.

سیماب - ا(سیماب - sîmab): جیوه. **سیماب آتشین** - ا.مر(سیمابی ئاته شین - sîmabi ateşîn): مه به ست له خوره.

سیماب گون - sîmab gûn): زیو ئاسا، به رنگی زیو.

سیم آگین - ص(سیم ئاگین - sîmagîn): پر له زیو، سپی وه کو زیو.

سیمان - ا.فر(سیمان - sîman): چیمه نتۆ.

سیم اندام - ص.مر(سیم ئه ندام - sîmendām): له ش سپی.

سیم اندود - ص.مف(سیم ئه ندود - sîm endûd): زیو کفت.

سیمانکار - ا.ص(سیمانکار - sîmsax): پاوپوزی سپی وه کو زیو.

sîmankar: چیمه نتۆکار.

سیماهنگ - ا(سیماهنگ - sîmaheng): رووه کی که به ره که ی زهردوو له زهیتون درشت تروه شیه که ی بو ره وانی باشه.

سیمبان - ا.ص(سیمبان - sîmban): پاسه وانی تهلی کاره با یان تهله فۆن، تهله وان.

سیمبر - ص.مر(سیمبر - sîmber): زیوتهن، که سیک له شی وه کو زیو سپی بی.

سیمتن - ص.مر(سیمتن - sîmten): زیوبن، که سیک به دهنی وه کو زیو سپی بی.

سیمورغ - ا(سیمورغ - sîmurx): سیمورغ، عه نقا، بالنده یه کی ئه فسانه ییه ده لّین زۆر گه وره بووه له کیوی قاف هیلانه ی هه بووه، هه وده ها ده لّین ناوی حه کیمیک بووه که له کیوی ئه لبورزدا خه ریکی عیبادت و خواناسی بووه. له داستانی شانامه دا ناوی بالنده یه ک بووه که زالی کوری سامی له کیوی ئه لبورز هه لگرتووه و په روه رده ی کوردوو و پاش ماوه یه ک که سام چۆته سؤراغی کوره که ی، سیمورغ زالی داوه ته وه سام و په رتیکی خۆی داوه تی تا هه ر کاتی پیویستی به کۆمه ک بی، ئه و په ره بخاته ئاگره وه، سیمورغ له شه ری رۆسته م و ئه سفه ندیاردا له سه ر داوای زال چووه ته یارمه تی رۆسته م و به ته گبیری ئه و ئه سفه ندیار به دهستی رۆسته م کوژرا.

سیم ساق - ص.مر(سیم ساغ - sîmsax): پاوپوزی سپی وه کو زیو.

سیمک - ا (سیمهک - sîmek): قولابی
 ئاوریشم چنن.
سیمکش - ا.ص (سیمکهش - seyencur):
 سکل، پشکو، پشکوئی ئاگر، پزيسک،
 بلیسه، په رەنگ، ئەسکول.
سینرر - ا.فر (سینیره - sînirer):
 رووهکیکه بو جوانی دهرویتري.
سینما - ا.فر (سینهما - sînema):
 سینهما.
سینماتیک - ا.فر (سینیماتیک - sînimatîk):
 بزاقناسی.
سینماسکوب - ا.فر (سینیماسکوب - sînimaskop):
 سینهما سکوپ.
سینوزیت - ا.فر (سینوزیت - sînûzît):
 هه وکردنی ناوه دهی لووت.
سینوس - ا.فر (سینوس - sînûs):
 چالی به تال، چالی بۆش وه کو چالی ئیسقانی
 که پو.
سینوسفال - ا.فر (سینوسفال - sînûsfal):
 سه گسار.
سینه - ا (سینه - sîne):
 سینگ، رکهی سینگ.
سینه بند - ا.مر (سینه به ند - sînebend):
 مه مکدان، سوخمه.
سینه پهلو - ا.مر (سینه په هلو - sîne pehlû):
 نه خوشی سینگ، سبل،
 ده رده باریکه.
سینه چاک - ص.مر (سینه چاک - sîne çak):
 تازیه بار، عاشقی
 دلسوتاو، ره نچدیده.
سینه درد - ا.مر (سینه ده رد - sîne derd):
 دل یه شه.
سینه راما - ا.فر (سینیراما - sîni rama):
 فیلمیک که له سه ر

سیمک - ا (سیمهک - sîmek): قولابی
 ئاوریشم چنن.
سیمکش - ا.ص (سیمکهش - seyencur):
 سکل، پشکو، پشکوئی ئاگر، پزيسک،
 بلیسه، په رەنگ، ئەسکول.
سینرر - ا.فر (سینیره - sînirer):
 رووهکیکه بو جوانی دهرویتري.
سینما - ا.فر (سینهما - sînema):
 سینهما.
سینماتیک - ا.فر (سینیماتیک - sînimatîk):
 بزاقناسی.
سینماسکوب - ا.فر (سینیماسکوب - sînimaskop):
 سینهما سکوپ.
سینوزیت - ا.فر (سینوزیت - sînûzît):
 هه وکردنی ناوه دهی لووت.
سینوس - ا.فر (سینوس - sînûs):
 چالی به تال، چالی بۆش وه کو چالی ئیسقانی
 که پو.
سینوسفال - ا.فر (سینوسفال - sînûsfal):
 سه گسار.
سینه - ا (سینه - sîne):
 سینگ، رکهی سینگ.
سینه بند - ا.مر (سینه به ند - sînebend):
 مه مکدان، سوخمه.
سینه پهلو - ا.مر (سینه په هلو - sîne pehlû):
 نه خوشی سینگ، سبل،
 ده رده باریکه.
سینه چاک - ص.مر (سینه چاک - sîne çak):
 تازیه بار، عاشقی
 دلسوتاو، ره نچدیده.
سینه درد - ا.مر (سینه ده رد - sîne derd):
 دل یه شه.
سینه راما - ا.فر (سینیراما - sîni rama):
 فیلمیک که له سه ر

ش

ش - حر (ش-Ş):

پیتی شازدهیه می ئه لغبای فارسییه و به (شین) ده خوینرته وه و به حه ساوی (ئه بجه د) به رانبه ر به ژماره (۳۰۰) سیسه ده.

ش - ضمیر (ش-Ş): مانای ئه وه ده گه به نی و ده ک: کاغزش = کاغه زی ئه و.

شانبه - ا.فا (شائیه - şa'îbe): خه وش، گومان، له وتاوی، گهر د.

شائق - ا.فا (شائیخ - şa'ix): ناره زوومه ند، که سیک تاسه ی بکری.

شانک - ص.ع (شائیک - şaik): درکاوی، تیک ئالاو، درکار.

شاب - ص.ع (شاب - şab): گنج، لاو، خورت.

شاباش - ا (شاباش - şabaş): شاباش، پاره پولی که له زه ماوه ندا به شایه بدری یان به سه ربووکدا هه لیدری.

شابانک - ا (شابانه ک - şabanek): جوره رووه کیکه بۆ ده رمان به کاردی.

شابرغان - ا (شابرغان - şaburxan): پول.

شاییزک - ا (شاییزه ک - şabîzek): جوره رووه کیکه.

شاپکا - ا (شاپکا - şapka): شه پقه، جۆه کلاویکی قه راغداره.

شاپو - ا.فر (شاپو - şapû): شه پقه. شاپور - ا.مر (شاپور - şapûr): شازده، کوری شا.

شاپورگان - ا.مر (شاپورگان - şapûrgan): پول.

شات - ا.ع (شات - şat): مه ر، (یه ک مه ر چ به ران بی و چ مه ر).

شاتل - ا (شاتیل - şatil): جوره دانه ویله یه که بۆ ده رمان ده شیت.

شاتون - ا.فر (شاتون - şatûn): ده سکی پیستون.

شاخ - ا (شاخ - şax): لقی درخت، به ش، شاخ و قوچی هه ندی له حه یوانات.

شاخ - ا (شاخ - şax): پیاله ی شه راو خواردنه وه، جارن له شاخی گاو که رگه دهن یان عاج پیاله یان دروست ده کرد.

شاخابه - ا.مر (شاخابه - şaxabe): که نداو، رووبار، جۆه ی بچووک که له رووبار یان ده ریا جیا بیته وه.

شاخ آهو - ا.مر (شاخی ئاهو - şaxi ahû): که وان، به لپندانی شتیک که وه ده ست هینانی مه حال بی.

شاخ بیشاخ - ص.مر (شاخ بیشاخ - şax)

bişax): جۆراو جۆر، شه ره قوچ، پیکدا هه لشاخانی دوو که س.

شاخ بن - ا.مر (شاخ بون - saxbun): لقی درهخت.

شاخچه - ا (شاخ چه - saxçe): بوختان، شاخی بچووک، لقی بچووک.

شاخدار - ص.فا (شاخدار - saxdar): گیانله بهرانی شاخدار (به‌ران و گاو که له‌کیتی).

شاخ در آوردن - مص.ل (شاخ دهر ئاقه‌رده - sax der averden): شاخ دهرکردنی گیانله به‌ران.

شاخ زدن - مص.م (شاخ زده‌دن - sax zeden): لقی دهرکردنی درهخت، شه‌ره‌قوچکردن، قوچانی.

شاخسار - ا.مر (شاخسار - saxsar): ترۆپکی لقی و پۆیی درهخت، لقی و پۆپ.

شاخشانه - ا.مر (شاخ شانه - saxşane): هه‌ره‌شه، شاخی گا یان به‌ران و شانه (ئه‌وزاری دهرۆزه).

شاخص - ص.ا.ع (شاخیش - şaxis): به‌رز، پیماوی چاوگه‌وره‌ی چاو‌تیش، سه‌عاتی هه‌تاوی، هه‌لێژارده و دیار.

شاخک - ا (شاخک - saxek): شاخی بچووک، لقی بچووک.

شاخول - ا (شاخول - saxul): جۆزه دانه‌وتله‌یه‌که له ماش ده‌چی و ده‌کری به‌نان.

شاخ و بال - ا.مر (شاخ و بال - sax û bal): لقی و پۆیی درهخت.

شاخ و برگ - ا.مر (شاخ و به‌رگ - sax û berg): لقی و پۆپ، شاخ و بال نان له قسه‌و باسان.

شاخور - ص (شاخه‌هر - sax ver): شاخدار، پپ لقی و پۆپ.

شاخور - ا (شاخور - saxûr): شاکوره، کووره‌ی گه‌وره، کووره‌ی خشت سوورکردنه‌وه.

شاخه - ا (شاخه - saxe): لقی درهخت، لقی جۆگه و رووبار، ده‌سته.

شاخین - ص.ن (شاخین - saxîn): درهختی پپ لقی و پۆپ.

شاد - ص (شاد - sad): به‌که‌یف، بی‌خه‌م، خو‌شحال، دل‌خۆش، شاد.

شاداب - ص.مر (شاداب - şadab): تی‌راو، پاراو، ته‌رو تازه، ئاودار.

شادان - ص (شادان - şadan): شادمان، دل‌خۆش، خو‌شحال، به‌که‌یف، بی‌خه‌م.

شادانج - ا (شادانه‌ج - şadanec): شادانه.

شادباد - ا.مر (شادباد - şadbud): ئاهه‌نگیتی کۆنی مؤسیقای ئیترانییه.

شادباش - ا (شادباش - şadbaş): پی‌روزی، شاباش، (پارهدان به‌شایه‌رو چاوشان یان پاره هه‌ل‌دان به‌سه‌ر بووک و زاوادا).

شادبه‌هر - ص.مر (شادبه‌هر - şadbehr): خو‌شحال، سوودمه‌ند له خو‌شی دنیا، که‌سی‌ک به‌شی له خو‌شی و شادی دنیا زۆری.

شادخ - ص.ع (شادخ - şadix): مندال، لاو، وردیله و ناسکو ته‌رو تازه.

شادخو - ص.مر (شادخو - şadxû): دل‌خۆش، شادمان، به‌که‌یف و به‌ده‌ماخ.

شادخاب - ا.مر (شادخاب - şadxab): خه‌وی خو‌ش، خه‌وی شیرین، شه‌که‌ره‌خه‌و.

شادخوار - ص.فا (شادخوار - şadixar): شه‌رابخۆر، شاد، شادمان، خو‌شگوزهران، سو‌زانی، رووسی.

شادخه - ص.ا.ع (شادخه - şadixe): سپیتی ته‌وتلی ئه‌سپ، که‌گه‌ییبیتته سه‌ره‌قه‌پۆزی.

شادخی - ص.ن (شادخی - şadixî): خه‌لکی شادخ (ناوی گوندیکی نزیکی به‌لخ).

شادریان - ا (شادریان - şadurban): سه‌راپه‌رده، خیتوته‌ی گه‌وره.

شادروان - ا (شادورقان - şadurvan): سه‌راپه‌رده، دیوانی میرو سو‌لتانان، فه‌رشی نه‌خشین و گرانبه‌ها، چادر.

شادروان - ص.مر (شادره‌قان - şadrevan): ره‌حه‌متی، خوالی‌خو‌شبوو، وشه‌ی رتبه‌ بو مردووان.

شادروان مروارید - ا.مر (شادورقانی مورفارید - şadûrvani murvarîd): یه کیته لهو سی ناوازی که باربه داینبوو و بۆ خوسره و پهریزی لێدهدا.

شادروز - ص.مر (شادروز - şadrûz): به ختهوه، به بهخت.

شادزیستن - مص.ل (شادزیسته - şadzîsten): به خووشی ژیان، خوشرینی، خوښگوزهرانی.

شادکار - ص.مر (شادکار - şadkar): شادمان، دلخۆش، به کهیف، بێ خهه.

شادکام - ص.مر (شادکام - şadkam): کامهران، دلخۆش، شادمان.

شادکامی - ا.مص (شادکامی - şadkamî): کامهرانی.

شادگونه - ا.مر (شادگونه - şadgûne): دۆشهک، پشتی، جبهه، عهبا، گزهرانی بێژ (تافهت).

شادمان - ص (شادمان - şadman): دلخۆش، خوڤحال، شاد، شادمان.

شادمانه - ص (شادمانه - şadmane): ناههنگی خووشی و شادی.

شادمند - ص.مر (شادمند - şadmend): دلخۆش، به کهیف و به دهماخ.

شادناک - ص.مر (شادناک - şadnak): خوڤحال، پێچهوانه ی خههناک.

شادنچ - ا (شادههه - şadenec): بهردیکی نېسک ئاسایه، جاران بۆ مالیجه ی چاویه شه بهکار دههات.

شادنه - ا (شادهه - şadene): جۆره بهردیکی نېسک ئاسایه..

شادوان - ا (شادوفان - şaduvan): سهراپهرده، دیوانی میرو پاشایان.

شادورد - ا (شادقهرد - şadverd): خهههانه ی مانگ، تهختی پاشایهتی، ناوی ناههنگیکی مۆسپقایه.

شادیانه - ق.ص (شادیانه - şadyane): مزگینی، ناههنگ و کهیفی شادی.

شادیچه - ا (شادیچه - şadîçe): تهختی نووستن، لێفه، جبهه، بالاپۆش.

شادی فزا - ص.فا (شادی فزا - şadî feza): شادیزا، زیادکهه ی شادی.

شادی گرای - ص.فا (شادی گرای - şadî giray): شادیگێژ، نههلی کهیف و شادی.

شادی گستر - ص.فا (شادی گستر - şadî guster): مایه ی کهیف و خووشی.

شادی مرگ - ا.ص (شادی مرگ - şadî merg): شامههه، مردن له خووشیا.

شاذ - ص.ع (شاز - şaz): دهگهه، تاقانه، نایاب، ریزپهه.

شار - ا (شار - şar): شار، بینای بههه، رێگه ی بههه، شارپێگه.

شار - ا (شار - şar): شال، قوماشیکی زۆر ناسک و رههنگهه که زیاتر ژنان دهیکههه جلویههه.

شار - ا (شار - şar): بالندهههکی رهشه وهکو تووتی قسان دهکات.

شار - ا (شار - şar): ناوی کۆنی پاشایانی گورجستان بووه.

شارب - ا.فا.ع (شاریب - şarib): شهراپههه، مهیخۆه، بهخۆههه.

شارب - ا.ع (شاریب - şarib): سمیل.

شاربن - ا.فر (شاربون - şarbun): نهخۆشپیهکی ههواناته.

شاربین - ا (شاربین - şarbîn): جۆره درهختیکه له جۆری سنۆیهه یان سهههه.

شارح - ا.فا.ع (شاریه - şarih): شهههههه، شرۆقهههه، رافهههه.

شارد - ا.فا.ع (شارید - şarid): رهقی، یاخی، لاسار، ههلاتوو، سهههههه.

شارده - ا.فا.ع (شاریده - şaride): رهقی، یاخی، سهههههه (بۆمی).

شاریدن - مص.ل (شاریدن - şarîden): رژانی
 ناو له سه‌روهه بۆ خوارئ.

شاس - ص.ع (شاسس - şass): لاواز، وشک،
 به‌دخو، به‌د ته‌بیعه‌ت.

شاسپرم - ا (شاسپه‌رم - şasperem): ریحانه.

شاست - ا (شاست - şast): که‌وده‌ن، گه‌وج،
 چیرگ، میشه‌سی، چرک.

شاسع - ص.ع (شاسیع - şasi): دوور، دووره
 ولات.

شاسعه - ص.ع (ساسیئه - şasi'e): دوور،
 دووره ولات، (بۆمئ).

شاسی - ا.فر (شاسی - şasî): چوارچێوه،
 به‌ده‌ن، شاسی ئوتومبیل.

شاش - ا (شاش - şaş): میز، پیتشاو.

شاش - ا.ع (شاش - şaş): شاش، جۆره
 شه‌ده‌یه‌کی ئالدوزییه له‌سه‌ر ده‌کرئ.

شاش بند - ا.مر (شاش به‌ند - şaş bend):
 نه‌خۆشی میزگیران.

شاشدان - ا.مر (شاشدان - şaşdan): میزڵدان،
 موسڵدان، ته‌نه‌که‌یه‌ک یان قاپێ که‌ میزی تی
 بکرئ.

شاشدن - مص.ل (شاشیدن - şaşiden):
 میزتن، میزکردن.

شاش زدن - مص.ل (شاشزهدن - şaşzedn):
 پیتدامیزتن.

شاشک - ا (شاشه‌ک - şaşek): ره‌بابه،
 ئامیژیکی مۆسیقایه، سوئسکه.

شاشنگ - ا (شاشه‌نگ - şaşeng): سوئسکه.

شاشو - ص (شاشو - şaşû): میزن، منالیک به
 خۆیدا بمیژئ، که‌سیک له‌ خه‌ودا میز به‌ خۆدا پکات.

شاشه - ا (شاشه - şaşe): میز.

شاشی - ص.ن (شاشی - şaşî): خه‌لکی شاش
 (که‌ ناوی کۆنی شاری تاشقه‌ند بوو).

شاشیدن - مص.ل (شاشیدن - şaşîden):
 میزتن، رژان و رۆیشتنی ناو.

شارژ - ا.فر (شارژ - şarj): بار، چارچ، پایه،
 وزه‌ی پاتری، پله‌وپایه.

شارژدافیر - ا.فر (شارژدافیر - şarjdafir):
 کاردار، ماموری سیاسی، جیگری وه‌زیر.

شارسان - ا (شارسان - şarsan): شارستان.

شارستان - ا (شاریستان - şaristan):
 شارستان، باژێر.

شارشک - ا (شاره‌شک - şareşk): ره‌بابه،
 ئامیژیکی مۆسیقایه.

شارع - ا.فاع (شاریع - şari): شه‌رعکار،
 رینوین، خودان شه‌رع، په‌یداکه‌ری ریی ئاین.

شارع - ا.ع (شاریع - şari): شه‌قام، خیابان،
 ریگه، جاده.

شارف - ص.ع (شاریف - şarîf): کۆن (شه‌رابی
 کۆن)، که‌سیک چی وای نه‌مابئ بۆ پایه‌ی
 شه‌ریفی.

شارفه - ص.ع (شاریفه - şarife): وشتری
 میچکه‌ی پیرو له‌رو لاواز، ئامانی شه‌رابی وه‌کو
 گۆزه‌و کویه‌و خه‌مری.

شارق - ا.فاع (شاریع - şarix): هه‌تاو،
 پرشنگدار، تابان.

شارک - ا (شاره‌ک - şarek): بالنده‌یه‌کی ره‌شه
 وه‌کو تووتی قسه‌ ده‌کات.

شارلاتان - ص.فر (شارلاتان - şarlattan):
 فیلباز، بیتبار، لاتنی شاران، شه‌لاتنی.

شارمار - ا.مر (شارمار - şarmar): شمار،
 ماری گه‌وره، هه‌زیا، نه‌ژدیها.

شارو - ا (شاروو - şarû): جۆره‌ بالنده‌یه‌کی
 ره‌شه وه‌کو تووتی قسه‌ ده‌کات.

شاروان - ا (شارقان - şarvan): سه‌راپه‌رده،
 دیوانی میرو سولتاناتان، چادر.

شاره - ا (شاره - şare): سه‌روهه‌ستیکی گه‌وره‌یه
 که‌ پیاوانی هیندی له‌سه‌ری ده‌که‌ن، چارشیتوکی
 ته‌نکه‌ ژنانی هندی به‌کاری دیتن.

شاره - ا.ع (شاره - şare): که‌لوپه‌ل، جلویه‌رگ،
 جوانی و جه‌مال.

شاشیه - ا.ف.ع (شاشییه - şaşıye): جوړه تهرېووشیکه که له میسرو هندی ولاتی دیدا له سهر دهکړئ.

شاطر - ص.ع (شاتیر - şatir): شاتر، نانهوا، نان پتوهدهر، چالاک، زیرهک، سهر قافلای کاروانی پاشایان.

شاطی - ا.ع (شاتی - şatî): رهخ، قهراخ، کهناری روویارو دهریا.

شاع - ص.ع (شاع - şa'): ئاشکرا، پهراگنده، هاوېش.

شاعر - ا.ف.ع (شائیر - şa'ir): هستیار، هه لېه ستوان، هوزانغان، شاعیر.

شاعرانه - ق.ص (شائیرانه - şa'irane): شاعیرانه، شاعیرئاسا.

شاعره - ا.فا (شائیره - şa'ire): هستیار، هه لېه ستوان (بؤمئ).

شاعی - ا.ص.ع (شائی - şa'î): دوور، بهشی، هاوېش.

شاغل - ا.ف.ع (شاغیل - şaxil): کار و پیشه یکه که مړوڅ مړوڅ بکات، مړولکار، سهرقالکار.

شاغول - ا.ع (شاغول - şaxûl): شاول، ئهوزاریکه بؤ تاقیکردنه وې خواری و راستی دیوارو پایه بهکاردئ.

شاغوله - ا.ع (شاغوله - şaxûle): گولینگ و ریشوی شاشک و شهده.

شاف - ا.ع (شاف - şaf): شاف.

شافع - ا.ف.ع (شافیع - şafi'): تکاکار، شه فاعه تکار.

شافعی - ص.ن.ع (شافیئی - şafi'î): یه کیکه له چوار مهزه به که ی ئه هلی سوننه تو دهر پته پال ئه بو عه بدوللا محمه دی کوری ئیدریس که یه کیکه له ئیمامانی ئه هلی سوننه ت.

شافیعه - ا.ص.ع (شافیئییه - şafi'îye): مهزه بی شافعی.

شافه - ا.ع (شافه - şafe): شاف.

شافی - ا.ف.ع (شافی - şafi): شیفابه خش، دهرمانئ که نه خوښ پیتی چاک بیتسه وده، بنج بر (وهلامی بیت چهندو چوون).

شافیدن - مص.ل (شافیدن - şafîden): کهوتن، خزین.

شاق - ص.ع (شاغ - şax): دژوار، ئه سته م، قورس، زهحمت، کاری سهخت و دژوار.

شاقول - ا.ع (شاغول - şaxûl): شاقول، شاول.

شاقه - ص.ع (شاغغه - şaxxe): کاری قورس و زهحمت، دژوار، سهخت.

شاک - ا.ع (شاک - şak): سابرتن، تهگه، نیری.

شاک - ا.ع (شاک - şak): به گومان، گومانکار، گوماندار.

شاکار - ا.ع (شاکار - şakar): بیتگار، سوخره، کاری خوړایی.

شاکر - ا.ف.ع (شاکیر - şakir): سوپاسگوزار، شوکرانه بژیر.

شاکری - ا.ع (شاکیری - şakirî): کرپگرته، خولام، نؤکه.

شاکله - ا.ع (شاکيله - şakile): شپوه و روخسار، رپچکه و رپپاز، نیاز، پتویستی، لا، خالیکه.

شاکله - ا.ع (شاکيله - şakile): تووی فهرهنگی.

شاکمند - ا.ع (شاکمند - şakmend): لباد.

شاکي - ا.ف.ع (شاکي - şakî): دهم به گله بی، قهره شکات، زار به سکالا.

شاگرد - ا.ص (شاگرد - şagird): قوتابی.

شاگردانگی - ا.مر (شاگردانگی - şagirdanegî): شاگردانه، پارویه که کرپار به ناوی بهخشیش بیدات به شاگردی دوکان.

شاگردانه - ق.ص (شاگردانه - şagirdane): شاگردانه، وهکو شاگردان، شاگردان ئاسا.

شال - ا.ع (شال - şal): شال، جوړه کوتالیکه، پشتین، شاشک.

شالده - ا(شالوده - şalude): بناغه، بناغهی دیوار و تهلاران، هیم، بنه‌رته.

شال سنجد - ا(شال سینجده - şal sinced): زه‌یتونی تال.

شالم - ا.ع(شالهم - salem): گه‌غی کیوی، دانی جوړه گیایه که له جو باریکتره و تامی زور تاله.

شالنگ - ا(شالهنک - şaleng): رایه‌خی که له ژیر فشر و رایه‌ختین دیبیه و رابخری.

شالنگی - ا.ص(شالهنگی - şalengî): موتاب، که‌سیک که موو بو خیتود و نه و شتانه برتسی.

شالوده - ا(شالوده - şalûde): بناغه، بناخه، هیم، بنه‌رته، نه‌خشه، پلوت.

شالهنک - ا(شالهنک - şal heng): بارمته، سهرکیش، لاسارو بزپو، فیل و ده‌وو ناژاوه.

شالی - ا(شالی - şalî): چه‌لتووک، برنجی کرده‌کراو.

شالی پایه - ا.مر(شالی پایه - şalî paye): مهره‌زه.

شالی زار - ا.مر(شالی زار - şalî zar): مهره‌زه، کیتلگهی برنج.

شالی کار - ا.ص(شالی کار - şalî kar): مهره‌زه‌وان، که‌سیک که برنج بچیتنی.

شام - ا(شام - şam): هه‌و‌لی شه‌و، سهره‌تای شه‌و که دنیا تازه تاریک ده‌بی، خواردنی ئیواره، ژهمی ئیواران.

شاماخ - ا(شاماخ - şamax): جوړه هه‌رزنیکه.

شاماخ - ا(شاماخ - şamax): به‌رکوشه، سوخمه‌ی مه‌مک، مه‌مکدان، مه‌مک لغ.

شاماک - ا(شاماک - şamak): سوخمه، مه‌مکدان، به‌رکوشه، به‌ره‌ل‌بینه.

شامپانی - ا.فر(شامپانی - şampanî): جوړه شه‌رایتکه که له باشتترین جوړی تری دروستی ده‌کن، شامپانی.

شامپو - ا.فر(شامپو - şampû): شامپوی قژ شتن.

شامپیون - ص.فر(شامپیون - şampîyûn): قاره‌مان، پالنه‌وان، براوه‌ی پیش‌پرکی، زیره‌قان.

شامخ - ص.ع(شامیخ - şamix): به‌رز، بلند، لووتبه‌رز، خو‌په‌سهند، روح زل، به‌ده‌عیبه.

شامخه - ص.ع(شامیخه - şamixe): به‌رز، بلند، روح‌زل، (بو‌می).

شامگاه - ا.مر(شامگاه - şamgah): ئیواره وه‌خته، مه‌غریب.

شامگاهان - ا.مر(شامگاهان - şamgahan): ئیواران، مه‌غریبان.

شامل - ا.فا.ع(شامیل - şamil): هه‌مه‌گیر، به هه‌موو که‌سیک‌راگه‌یین.

شامه - ا.ع(شامه - şamme): هه‌ستی بو‌نکردن (که‌پو).

شامه - ا(شامه - şame): له‌چک، سهرپوشی ژتان، په‌رده‌ی ناسک وه‌کو په‌رده‌ی دل.

شامی - ص.ن(شامی - şamî): خه‌لکی شام (ولاتی سوریا).

شامی - ا(شامی - şamî): کوبه‌ی شام، جوړه خواردنیکه.

شامیانه - ا(شامیانه - şamiyane): سهراپه‌رده، سابات، چه‌تر.

شان - ض(شان - şan): نه‌وان.

شان - ا(شان - şan): شان و شه‌وکه‌ت، ریزو حورمه‌ت.

شان - ا(شان - şan): شان‌ه‌ی می‌ش هه‌نگ، پلووره هه‌نگ.

شانتاژ - ا.فر(شانتاژ - şantaj): فروفیل، حیل‌ه و هه‌واله، بیده‌نگ کردنی که‌سیک به‌وه‌ی هه‌ره‌شه‌ی ناشکراکردنی نه‌تینییه‌کانی لی‌بکری.

شانندن - مص.م(شانندن - şanden): شیکردن، شان‌ه‌کردنی قژ.

شانندن - مص.م (شانندن - şanden):
دانیشانندن.

شانزده - ا (شانزده - şanzde): ژماره شانزده (۱۶).

شانس - ا.فر (شانس - şans): بهخت، یه غبال، تالچ، شانس.

شانک - ا (شانک - şanek): زیقه توره، چیکلدانه، سیقلدانه.

شانکر - ا.فر (شانکر - şankr): ناگره، زامی سیفلیس.

شانه - ا (شانه - şane): شان.

شانه - ا (شانه - şane): شی، شانهی قژ داهیتان.

شانه - ا (شانه - şane): شانهی میپش ههنگ، پلوره ههنگ.

شانه بین - ا.ص (شانه بین - şanebîn): فالگرهوه، فالچی.

شانه سر - ا.مر (شانه سر - şane ser): جوره بالنده په که، شانه سر، په پوسلیمانی.

شانه گر - ا.ص (شانه گر - şaneger): شانه ساز، که سنی شانه دروست بکات.

شانی - ا (شانی - şanî): جوره دراویکی کونه له خوراساندا باو بووه.

شانیدن - مص.م (شانیده - şanîden): دانیشانندن.

شاه - ا.ص (شاه - şah): گهوره، پاشا، سولتان، فهره مانره وا.

شاه اسپرغم - ا.مر (شاه ئیسپه رگه - şah isperxem): ره شه ریحانه.

شاه اسپرم - ا.مر (شاه ئیسپه رهم - şah isperem): ریحانه.

شاه افسر - ا.مر (شاه ئه فسر - şah efser): گوله تاج، جوره رووه کتیکه.

شاه انجم - ا.مر (شاهی ئه نجوم - şahî encum): خور، هه تاو، شانه ستیره.

شاه انجیر - ا.مر (شاه ئه نجیر - şah encîr): شاهه نجیر، هه نجیری زور چاک، هه نجیری وه زیری.

شاهانه - ق.ص (شاهانه - şahane): شاهانه، وه کو پاشایان، شائاسا.

شاهانی - ا (شاهانی - şahânî): شاهانی، جوره تربیه که.

شاهباز - ا.مر (شاهباز - şahbaz): شاباز، بازی سپی.

شاهبال - ا.مر (شاهبال - şahbal): شاپه ری، گه وره ترین په ری بالی بالنده.

شاهبالا - ا.مر (شاه بالا - şah bala): برا زاوا.

شاهبانک - ا (شاهبانک - şahbanek): جوره رووه کتیکه.

شاه بلوط - ا.مر (شاه به لوت - şahbelût): جوره دره ختیکه، شابه پروو.

شاه بندر - ا.ص (شاه به ندر - şahbender): به ندره ری گه وره، سه روک بازرگانان، باجگر.

شاهبو - ا.مر (شاهبو - şahbû): شاپون، بونی عه نیه ر، مسک.

شاه بیت - ا.مر (شاه بهیت - şah beyt): شابهیت، بهیتی که له هه موو بهیته کانی غه زهل یان قه سیده باشترو ره وانتر بی.

شاهپر - ا.مر (شاهپر - şahper): شاپه ری، شابالی مهل.

شاهپرهم - ا (شاه پرهم - şahperem): ره شه ریحانه.

شاه پسند - ا.مر (شاه په سهند - şah pe-send): شاپه سن، جوره گولیکی جوانه و رهنگی زوری هه س.

شاهپور - ا.مر (شاهپور - şahpûr): کوری شا، شازاده.

شاه تهر - ا.مر (شاه تهره - şah tere): شاته ره، جوره رووه کتیکه بو دره مان ده کار ده بری.

شاهتوت - ا.مر (شاه توت - şah tût): شاتوو، جوره دره ختیکه، گاتوو، تووه سووره.

شاه تیر - ا.مر (شاه تیر - šah tîr): کاریته، دیرهک، شاتیر.

شاهجان - ص.ن (شاهجانی - šahcanî): له قه بیته له زهمانی سه نجه رپاشای سه لجوقیدا به شاری (مهرو) دراوه.

شاه چینی - ا.مر (شاه چینی - šah çînî): شيله ی گیایه که له چین ده روی و یو دهرمان به کار دی.

شاهد - ا.فا.ع (شاهید - šahid): شایهت، گهواهچی، ماشوق، دلبر، دلدار.

شاه دارو - ا.ص (شاه داروو - šahdarû): شهراب، شاده رمان، باشتترین دهرمان.

شاه داماد - ا.ص (شاه داماد - šah damad): زاوا، تازه زاوا.

شاهدانه - ا.مر (شاه دانه - šah dane): شادانه، جوړه گیایه که.

شاهد باز - ص.فا (شاهید باز - šahid baz): جوان باز، (له گه ل کور یان ژندا)، هه تیویاز، ژن باز.

شاهد پرست - ص.فا (شاهید پرهست - šahid perest): دلبر پرهست.

شاهدخت - ا.مر (شاهدوخت - šahduxt): کیزی شا، شازاده خانم.

شاه درخت - ا.مر (شاه دیرهخت - šah dirext): دهختی سنویه.

شاهدوش - ص.مر (شاهیدقهش - šahid veš): جوان.

شاهده - ا.فا (شاهیده - šahide): جوان، دلبر.

شاهراه - ا.مر (شاهراه - šahrah): شاری، جاده، شقامه ری.

شاه رش - ا.مر (شاه رش - šahreš): پیوانه که به دریژی هه ردوو بال.

شاهرگ - ا.مر (شاهرگ - šahreg): شاده مار، ده ماری مل.

شاهرود - ا.مر (شاهرود - šahrûd): رووباری

گه وره، جوړه سازیکه.

شاهزاده - ا.مر (شاهزاده - šahzade): شازاده، فره زندی شا، کوری پاشا.

شاه زنگ - ا.مر (شاهی زنگ - šahi zeng): تاریکی شهو، شهو، شهو ده زنگ.

شاه زیره - ا.مر (شاه زیره - šah zîre): شازیره، زیره، (جوړه گیایه که) ..

شاه سپرغم - ا.مر (شاه سپهرغم - sha siperxem): ریحانه.

شاه سپرم - ا. (شاه سپهرم - šah siperem): ریحانه.

شاه سوار - ص.مر (شاه سهفار - šah sevar): سوارچاک، سوارخاس.

شاهسون - ا.خ (شاه سهفن - šah seven): گاردی تاییه تی شاه عباس، ناوی عیلتیکی گه وره ی ئیرانه.

شاه فش - ص (شاه فهش - šah feš): شائاسا، وهکوشا.

شاه فتر - ا.مر (شاه فنهتر - šah fener): شاسپرینگ، ده بلی ئوتومبیل.

شاهق - ص.ع (شاهیغ - šahix): بهرز، بلند.

شاهقه - ص.ع (شاهیغه - šahixe): بهرز، بلند، شاخی بهرز.

شاهکار - ص.مر (شاهکار - šahkar): شاکار، کاری گه وره ی پر هونه.

شاهگان - ص (شاهگان - šahgan): شاهانه، پاشایانه.

شاه مات - ا.مر (شاه مات - šah mat): کش مات (له گهمه ی شه تره نچدا).

شاه ماهی - ا.مر (شاه ماهی - šahmatî): جوړه ماسیه کی بچو کی ده ریاییه.

شاهنامه - ا.مر (شاهنامه - šahname): کومه له کتیبیک بهو ناوه هه ن که سه ربورو سه رگوزه شته ی پاشایانی ئیرانی به په خشان یان هونراوه تو مارکردووه و شانامه کی فیردهوسی که بریتیه له شهست هزار بهیت، یه کیکه له و

شانامانهو له خانهای داستان هره بهناوبانگهکانی دنیا داده نړئ.

شاهنای - ا.مر (شاهنای - šahnay): زورنا، زړنا.

شاهندن - مص.ل (شاهه نندن - šahenden): پارتیزکردن له خراپه و کهچړه وی.

شاهنده - ص.فا (شاهه ننده - šahende): چاکه کار، دروستکار.

شاهنشاه - ا.ص (شاهه نشاه - šahenšah): شای شاهان، پاشای گه وره.

شاه نشین - ا.مر (شاه نشین - šah nišîn): شانشین، شویتنی دانیشتنی شا، کورسی پاشایه تی.

شاهوار - ص (شاهوار - šahvar): شایسته ی شا، شتی چاک و گرانبه ها.

شاهورد - ا (شاه قهرد - šah verd): خهرمانه، خهرمانه ی مانگ.

شاهوش - ص (شاه قهش - šahveš): شائاسا، وهکوشا.

شاهول - ا (شاهول - šahûl): شاوول، شاقوولی بهنا.

شاهی - ا.مص (شاهی - šahî): پاشایه تی، فهرمانپه وایه تی.

شاهی - ا (شاهی - šahî): جوړه دراوټکی ټیرانبیه.

شاهی - ا (شاهی - šahî): تهره تیزه، جوړه سه وزه که.

شاهیدن - مص.ل (شاهیدن - šahîden): پاشایه تی کردن، سه روه ری کردن، خواناسی.

شاهیده - ا.فا (شاهیده - šahîde): چاکه کار، دروستکار، پارتیزکار له خهراپه.

شاهین - ا (شاهین - šahîn): شه هین، جوړه بازیکه.

شاهین - ا (شاهین - šahîn): شایه ن، زمانه ی تهرازوو.

شایان - ص (شایان - šayan): شایان، لایه ق،

شایسته، ههژ.

شایستن - مص.ل (شایسته ن - šayisten): شایسته بوون، لایه ق بوون، ههژبوون.

شایع - ص.ع (شایه - šayî): قاو، بلاو، ئاشکرا، بانگه شه، دهنگو.

شایعه - ا.ع (شایه - šayî'e): دهنگو، گوتگوتک، قومی قومی، بانگه شه، هه والی بلاوه بوو (راست یان درو)، مقو مقو.

شایگان - ص (شایگان - šaygan): شایسته، لایه ق، ههژ، ههر شتیتکی چاک و گرانبه ها، بیتگار.

شایگان - ا (شایگان - šaygan): جوړه قافیه و سه روایه کی شیعریه.

شایورد - ا (شای قهرد - šayverd): خهرمانه، خهرمانه ی مانگ.

شاییدن - مص.ل (شاییدن - šayîden): شایسته بوون، ههژبوون.

شامت - مص.ع (شه نامت - še'amet): شوومی، به دبه ختی، نه گبه تی، به دتومی.

شان - ا.ع (شه ن - še'n): کاروبار، کاری گه وره، پله وپایه، شان و شکو.

شئون - ا.ع (شوئون - šu'ûn): کاروباران.

شب - ا (شبه - šeb): شهو، له روژتاواوه تا روژته لات.

شب - ا.ع (شهب - šebb): زاخ.

شباب - مص.م (شهباب - šebab): جهوان بوون، له بالق بوونه وه تا سی سالی، هه وه لی ههر شتیک.

شباب - ا.ع (شهباب - šebab): لاوان، گهنجان، جهوانان، خورتان.

شباب - ا (شباب - šibab): جوړه رووه کټکه.

شبابیر - ا.ع (شهبابیر - šebabîr): شه پیپوران.

شباروز - ا.مر (شهباروز - šebarûz): شهو و روژ، هه میشه، به رده وام.

شباشب - ق (شهباشب - šebašeb): شه وانه، شه و اوشه و، له شه ودا.

تاقکه‌ره.

شبا‌هت - ا.مص (شه‌باهت - şebahet):
لټکچوون، پټک شوبهان.

شبا‌هنگ - ا.مر (شه‌باهنگ - şebaheng):
بولبول، نه‌ستیره‌ی به‌یانی، نه‌ستیره‌ی کاروان
کوژه، ددانی ماشوقه، ته‌ویله‌ی ولاخان.

شبا‌هنگام - ا.مر (شه‌باهه‌نگام - şebahengam):
کاتی شه‌وان.

شب باره - ص.مر (شه‌ب باره - şeb bare):
تاشقه‌شو، ژنی سوزانی و خراب.

شب بازه - ا.مر (شه‌ب بازه - şeb baze):
شه‌مشه‌مه کوټره.

شب بازی - ا.مر (شه‌ب بازی - şeb bazî):
فروقیل، نټره‌نگو سټحر بازی، بووکه‌له‌بازی.

شب برات - ا.مر (شه‌بی به‌رات - şebi berat):
شه‌وی به‌رات، شه‌وی پازده‌ی مانگی شه‌عبان.

شب بو - ا.مر (شه‌ب بو - şeb bû):
گولی شه‌ویو.

شب پره - ا.مر (شه‌ب پره - şeb pere):
شه‌مشه‌مه کوټره.

شب پوش - ا.مر (شه‌ب پوش - şeb pûş):
لټفه، جلی شو، چهرچه‌ف، له‌چکټک که شه‌وان
له‌سه‌ر بکړی.

شب پوی - ص.فا (شه‌ب پوی - şeb pûy):
شه‌ورؤ.

شب پیما - ص.فا (شه‌ب پیما - şeb pey-
ma): که‌سټک شه‌وره‌وی بکات، شه‌ونخوونی و
بیټه‌راری، عاشقی ناکام و بیټه‌رار.

شبت - ا (شیبت - şibt): دالان، راپه‌وی
سه‌رگیراو.

شبت - ا.ع (شیبت - şibit): شویت،
(روو‌دک).

شب تاب - ص.فا (شه‌ب تاب - şebtab): هر
شتی به‌شه‌و بدره‌وشټته‌وه، مانگ، گوله‌نه‌ستیره.

شب تاز - ا.مص (شه‌ب تاز - şeb taz):
شه‌به‌بخون، شه‌وپه‌لامار.

شباط - ا.ع (شوبات - şubat): مانگی
شوبات (۲).

شب افروز - ص.فا (شه‌ب نه‌فروز - şeb
efrûz): هر شتیک له‌شه‌ودا بدره‌وشټته‌وه،
مانگ، گوله‌نه‌ستیره.

شباک - ا.ع (شیباک - şibak): تور، کو‌مه‌له
ده‌زگایه‌کی هاوپه‌یوه‌ستو هاو شټوه له‌کاردا.

شبال - ا.ع (شیبال - şibal): بیټچوه شټران.

شبالنگ - ا (شه‌باله‌نگ - şebaleng): نیټچیر.
شبان - ا (شه‌بان - şeban): شه‌وان.

شبان - ا.ص (شه‌بان - şeban): شوان،
شوانکاره، شقان.

شبان - ا.ع (شوبان - şubban): لاوان،
گه‌نجان، نه‌وجه‌وانان.

شعب انبوی - ا.مر (شه‌ب نه‌نبوی - şeb
enbûy): شه‌ویو (گیایه‌کی بون خو‌شه).

شب اندر روز - ق (شه‌ب نه‌ندر روز - şeb
ender rûz): شه‌و و روژ، ۲۴ ساعات.

شبانروز - ا.مر (شه‌بانروز - şebanrûz): شه‌و
و روژ.

شبان فرب - ا.مر (شه‌بان فرب - şeban
ferîb): بالنده‌یه‌که، شوان هه‌لخه‌له‌تټنه.

شبانگاه - ا.مر.ق (شه‌بانگاه - şebangah):
کاتی شه‌ویو، شوتنی شه‌وی چوار پی و په‌زان.

شبانگاه - ا.مر (شه‌بانگاه - şebangah):
شوتنی شه‌وانه‌ی په‌ز.

شبان - ص.ن (شه‌بان - şebane): شه‌وانه،
شه‌ومه‌نه، جلی شه‌و، شیو، شه‌راب له‌شه‌وا
بخورټته‌وه.

شبان - ا.ص (شه‌بان - şebane): شوانکاره،
شوان، په‌زه‌وان.

شبان روز - ا.مر (شه‌بان روز - şebane
rûz): شه‌و و روژ، ۲۴ ساعات، هه‌میشه.

شباویز - ا.مر (شه‌باویز - şebavîz): تاق

شبر - ا.ع (شهبهر - şebber): ناوی هه زه تێ
حه سهن و حوسه یه که هه ندێ جار پێغه مبه ر
(د.خ) وای ناو ده بدن.

شبراق - ا.ع (شبراق - şibrax): جلی شرو
دراو، سیپال، شیرتو.

شبرم - ا.ع (شبرم - şibrem): جوژه رووه کیکی
کیتوبیه.

شبرنگ - ص.مر (شهب رنگ - şebrenge):
تاریک، رهش، ئه سپی رهش، گولیکی رهشه،
به ردیکی رهشه.

شبرو - ص.فا (شهب رهو - şebrew): شه وره و،
شه ویتدار، خواناس، ههس ههس، شه وگه ر،
داروغه، دز، رتگر، جه رده.

شب زنده دار - ص.فا (شهب زنده دار - şeb
zindedar): شه ویتدار، که سیک به شه و
نه خه وئ، (بو عیبادت یان شتی دی).

شبست - ص (شهبست - şibist): نا په سند،
دزیتو، ناحه ز، ناشیرین.

شبستان - ا.مر (شهبستان - şebistan):
خه و تنگی شه و، هه رمسه را، به شی سه رگیرای
مزگه و تین گه وره، میحراب.

شبع - مص.ع (شهب - şeb): تیربوون، تیری.
شبعان - ص.ع (شهبان - şeb'an): تیر.

شبهاره - ا.مر (شهبهاره - şeb xare): ناغه لی
شه وانه ی پهزان.

شب فرخ - ا.مر (شهبی فرهخ - şebi ferex):
ناوی ناوازی که له سی ناوازه که ی باربه د.

شب فروز - ص.فا (شهب فروز - şeb furûz):
هه ر شتی شه و روناک بکاته وه، چرا، مانگ،
مۆم، گوله ئه ستیره، ئه ستیروک.

شبق - مص.ع (شهبهغ - şebex): بهر به تاو،
ناره زو و کردنی گان، ئالوشی.

شب قدر - ا.مر (شهبی غه در - şebi xedr):
شه ویتکی مانگی ره مه زانه که شه و ی عیبادت و
پارانه وه به، قورئان له م شه وه دا بو پێغه مبه ر
هاتوته خواری، ئه م شه وه به ته وای دیار نییه

شبچراغ - ا.مر (شهب چراغ - şeb çrax):
گه وه ره ی به دره وشه، گه وه ره ی ناودار و پرشنگدار.
شبچراغک - ا.مر (شهب چراغهک - şeb
çraxek): گوله ئه ستیره.

شب چره - ا.مر (شهب چهره - şeb çere):
شه وچه ره، تاجیل و میوه که له شه و نشینی دا
بخورئ، له وەرگه ی شه و ی پهزان.

شب چک - ا.مر (شهبی چهک - şebi çek):
شه و ی بهرات، شه و ی پاژه ی شه عبان.

شبع - ا.ع (شهبهه - şebah): تاپۆ، تارمایی،
شه به نگ.

شبخانه - ا.مر (شهبخانه - şebxane):
شه و خانه، خانویهک که ده رویشان شه و ی تیا
بگوزه رتین.

شب خسب - ا.ص (شهب خسب - şebxusb):
شه و خه و.

شب خواب - ا.ص (شهب خاب - şeb xab):
شه و خه و، رابواردنی شه وانه له گه ل سۆزانیاندا.

شبخوان - ا.ص (شهب خان - şebxan):
بولبول، هوزار.

شب خوش - (شهب خوش - şeb xûş): شه و
به خیر، شه و باش، (به تایبه تی له کاتی
دوعاخوازیدا به شه و).

شبخون - ا.مر (شهبخوون - şebxûn):
شه به یخون، هیرشی له نکاوی شه وانه.

شبخیز - ص.فا (شهبخیز - şebxîz):
شه وههستان، شه ویتداری بو نویتو عیبادت.

شبدەر - ا.ع (شهبه در - şebder): چه و ده ر، جوژه
رووه کیکیه.

شب دیز - ا.ص (شهب دیز - şebdîz): شه و
ره نگ، به رهنگی شه و، شه و دیز؛ ناوی ئه سپه که ی
خوسره و په رویزه که رهش بوو.

شبر - ا.ع (شبر - şibr): بست،.

شبر - ا.ع (شهر - şebr): زه وجین، ماره بی.

شبر - ا.ع (شهبهر - şeber): به خشین، خیر،
چاکی، چاکه.

دهلپن په کيکه له شهواني ۱۷، ۱۹، ۲۱، ۲۳، ۲۵ و ۲۷ یم رده زمان.

شبک - ا(شېبک - şibk): ته شی، نیړکی ته شی.

شبک - ا.ع(شه بک - şebek): تۆر.

شېکار - ص.مر(شه بکار - şebkar): شهوکار، کرپکاریک په شهو کار بکات.

شب کلاه - ا.مر(شه ب کولاه - şeb kulah): شهو کلاو، کلاوی سوک که شهو یان له کاتی خه وتندا له سهر بکړی.

شېکور - ص.مر(شه بکور - şebkûr): شهو کویر، که سیک په شهو نه بیښی.

شېکوک - ص(شه بکووک - şebkûk): دهرویش، هه ژار، قه له ندهر، دهرویشی له شهوا بچپته شوپنیکي په رزو دوعای خیر یو خه لکی بکات و سه دهقه وهریگری.

شېکه - ا.ع(شه به که - şebeke): تۆر، په نجه رهو کلاو روژنه ی کون کون، تۆری جاسوسی.

شېکیه - ا.ع(شه به کییه - şebekiye): په رده ی چاو.

شېگاه - ا.مر(شه بگاه - şebgah): شهوگا، شه فین، جتی حه وانده دی شهوانه ی ناژه لان.

شېگاه - ا.مر(شه بگاه - şebgah): کاتی شهوئی، شهوکی.

شېگرد - ص.فا(شه بگرد - şebgerd): شهو گهر، حهس حهس، پاسه وان، دز، ریگر، گه ران له شهو دا، مانگ.

شېگز - ا.ص(شه بگه ز - şebgez): گه نه.

شېگون - ص(شه بگون - şebgûn): تاریک، رهش وده کو شهو، گه وهه ری شهو چرا.

شېگیر - ا.مر(شه بگیر - şebgîr): کاتی به رده بیان، سه فخر له دواى نیوه شهو ده.

شېل - ا.ع(شېبل - şibl): بیتچوه شیر، بیتچوه شیرئ که بتوانی راو بکات.

شېلی - ص.ن(شېبلی - şiblî): ناوی گوندیکه، خه لکی شېلی (ناوی گوندیکه).

شب مانده - ص.مر(شه ب مانده - şebmande): شهو مهنه، شهو به ساره، شهو ی، به یات.

شب نامه - ا.مر(شه ب نامه - şebname): شهو نامه، به یان نامه ی یاساغ که به نهیښی و به شهوان بلاو بکړیته وه.

شب نشینی - ا.مص(شه ب نیشینی - şebnişînî): میوانی شهو و پتیکه وه دانیشن، شهو نیشینی.

شېنم - ا.مر(شه بنم - şebnem): شهو نم، ناوڼگ، شه فنه م، خوناښ، سیخوار.

شب نما - ص.فا(شه ب نه ما - şebnema): هه ر شتی به شهو بدره و شیتته وه و روناکی بدات، لابه ری تاریکی.

شب نهه - ا.ص(شه ب نه هه - şebnihe): گه نجی زیرو خشل که له ژیر زه ویدا ته قهت بکړی.

شېور - ا.ع(شه بوور - şebûr): شهو پور، بوقی، که رنه ا.

شېوط - ا.ع(شه بووت - şebût): جوره ماسیبه که.

شېه - ا.ع(شېبه - şibh): چون یه ک، هاوشیوه، وده ک، میناک.

شېه - ا.ع(شه به هه - şebah): مسی زهره، جوره به رديکی ره شی بریقه داره.

شېه - ا.ع(شه به هه - şebah): جوره رووه کیکه.
شېهات - ا.ع(شویوهات - şubuhât): گومان و دوودلی، شتی نامه علوم بی و نه توانی حوکی له سهر بدری.

شب هنگام - ا.مر(شه ب هنگام - şeb hengam): کاتی شهوئی، شهوکی.

شېهه - ا.ع(شویهه - şubhe): گومان.

شېی - ا.ص(شه بی - şebî): بیجامه ی شهو، جلی خهوتن.

شب یار - ا.مر(شه ب یار - şebyar): شه کراو.

شب یازه - ا.مر(شه ب یازه - şeb yaze): شه مشه مه کویره، شه مشه.

شبیبي - ا(شه بیبی - şebîbî): جوړه رووه کیکه.

شبیخون - ا.مر(شه به یخوون - şebeyxûn): شه به یخون، هیترشی له نکاوی شه وانه بؤ سه ر دژمن، شه و بگير.

شبینه - ص.ن(شه بیننه - şebîne): شه وانه، خواردنی شه و مهنه، به یات.

شبییه - ص.ع(شه بییه - şebîh): وهک، هاو شپوه، میناک.

شپاشاپ - ا(شه پاشاپ - şepaşap): شه په شه پ.

شپش - ا(شپیش - şipîş): نه سپی، دایکی رشک.

شپشاپ - ا(شه پشاپ - şep şap): شه په شه پ.

شپشپ - ا(شه پ شه پ - şep şep): شه په شه پ.

شپشک - ا(شپشهک - şipşep): نه سپی تارد.

شپشه - ا(شپیششه - şipîşe): نه سپی.

شپل - ا(شپل - şipl): فیکه کیشان.

شپلت - ا(شپلهت - şiplet): فیکه لیدان.

شپلیدن - مص.ل(شپلیدنه - şiplîden): فیکه کیشان.

شپوختن - مص.م(شپو وختنه - şipûxten): رشتن.

شپیل - ا(شپیل - şipîl): فیکه.

شپیلیدن - مص.م(شه پیلیدنه - şepîlîden): گوشین.

شت - ا(شهت - şet): هه زرت، جه ناب.

شت - مص.ع(شهت - şett): په راگه نده بوون، په رته وازه بوون، بلا و بوونه وه.

شت - ص.ع(شهت - şett): په راگه نده یی، په رته وازه یی.

شتا - ص(شیتا - şita): برسی، که سیک که فراښ یان چیتستی نه خوارد بی، ناشتا.

شتاء - ا.ع(شیتا - şita): زستان.

شتاب - ا.مص(شیتاب - şitab): لهز، په له، خیرا.

شتابان - ص.فا(شیتابان - şitaban): که سیک به په له ری بکات یان کار بکات.

شتاب زده - ص.مر(شیتاب زده - şitab zede): په له پهل، هه له په له.

شتابکار - ص.فا(شیتابکار - şitabkar): په له په لکهر.

شتابگر - ص.فا(شیتابگر - şitabger): په له کار.

شتابگرفتن - مص.ل(شیتاب گیرفتنه - şitab girften): په له کردن، گور په ستنه وه.

شتابیدن - مص.ل(شیتابیدنه - şitabîden): په له کردن، له زکردن.

شتات - مص.ع(شهتات - şetat): په راگه نده بوون، بلا و بوونه وه، ته رته و ورتنه بوون.

شتات - ص.ع(شهتات - şetat): په راگه نده، په رت و بلاو.

شتافتن - مص.ل(شیتافتنه - şitaften): په له کردن، له زکردن، عه جه له کردن.

شتاک - ا(شیتاک - şitak): لقى درخت، لقى تازه.

شتالنگ - ا(شیتالنگ - şitaleng): پاژنه ی بی.

شتام - ص.ع(شهتتام - şettam): جوین فروش، دهم پیس، زمان پیس.

شتر - مص.ع(شهتر - şetr): برین، پارچه پارچه کردن.

شتر - ا.ع(شهتر - şeter): هه لگه رانه وهی پیلوی چاو، که موکوری.

شتر - ا(شوتور - şutur): وشتر، حوشر، دهقه هان.

شتریار - ا.مر(شوتوربار - şuturbar): وشتریار، باری وشتریک.

meab): كه سيك وشتر ئاسا خا و بئ له ههئس و كه وتيا.

شتر مرغ - ا. مر (شوتور مورخ - şutur murx): وشتر مر.

شتر مور - ا. مر (شوتور مور - şutur mûr): وشتر مر.

شترنج - ا (شه ترهنج - şetrenc): شه ترهنج.

شتروار - ق. ص (شه تورقار - şutur var): وشتر ئاسا.

شتروان - ا. ص (شوتورشان - şuturvan): ساره وان، وشتره وان.

شتك - ا (شيتكه - şitek): پرژه ي ئاو.

شتكار - ا (شه تكار - şetkar): زه ي كيتل دراوي تۆودراو.

شتل - ا (شه تهل - şetel): پارهيكه كه قوماربازي براوه وهكو به خشيش بيدات به خاوهن مال يان كه ساني ديكه.

شتلم - ا (شوتولوم - şutululum): زۆر، سته م، زولم، داد و بيداد، هات و هاوار.

شتم - مص. ع (شه تم - şetm): جوين، جويندان، جماندان، دوژين.

شتوي - ص. ن. ع (شه تفي - şetvî): زستانه، زستاني.

شته - ا (شه ته - şete): جۆره ميروويه كه له گه لاي دارو درهخت و گياه دداو ده يخوات.

شته - ا (شه ته - şete): نه نگور، تري، خوراكي شه ومه نه، به يات.

شتي - ص. ع (شه تا - şeta): په راگه نده.

شتيت - ص. ع (شه تيت - şetît): كاري په راگه نده و پچر پچر.

شج - مص. ع (شه جج - şecc): شكاندني سهري كه سيك، شه فكري ئاي دريا له لايه ن كه شتييه وه.

شجاج - مص. ع (شيجاج - şicac): سهري يه كدي شكاندن.

شجاج - ا. ع (شيجاج - şicac): بريني سهري.

شتریان - ا. ص (شوتوربان - şutur ban): ساره وان، وشتره وان، شواني دهقه هان.

شتریه - ا (شه ترهيه - şetrebe): ناوي نه م مانگايه يه كه له كليله و دمنه دا به فيلي دمنه به دهستي شير كوژرا.

شترچران - ص. فا (شوتورچهران - şutur çeran): شواني دهقه هان، وشتر له وه پين.

شترخار - ا. مر (شوتورخار - şutuxar): وشترالوك، عاگول، وشتر خۆركه.

شترخان - ا. مر (شوتورخان - şutur xan): خاني وشتران، تهويله ي وشتران.

شترخو - ص. مر (شوتورخو - şuturxû): دلرپهش، رغن، كينه له دل، به سه برو جه وسه له.

شتردار - ص. فا (شوتور دار - şutur dar): ساره وان، وشتره وان.

شتردل - ص. مر (شوتورديل - şutur dil): دلرپهش، رغن، بوغن، ترسنوك.

شترغار - ا. مر (شوتور غاز - şutur xaz): جۆره گياه كه.

شتر قرباني - ا. مص (شوتور غورياني - şutur xurbanî): وشتر كوشتنه وه بۆ قورياني.

شترک - ا (شوتورهك - şuturek): بيچووه وشتر، شه پۆلي دهريا، خيزاو.

شترکين - ص. مر (شوتوركين - şutur kîn): وشتر كينه، رغن، بوغن له زگ، پۆرغز.

شترگاو - ا. مر (شوتور گاڤ - şutur gav): زه رافه.

شترگريه - ا. مر (شوتور گوريه - şutur gurbe): دوو شتي نه گونجاو وهكو وشترو پشيله، وشتر و قاپ قاپ.

شترگلو - ا. مر (شوتورگهلو - şutur gelû): گهلي بۆ ئاو، گونج، رههه ند.

شترگيا - ا. مر (شوتور گيا - şutur giya): وشترالوك، عاگول، وشتر خۆركه.

شترماب - ص. مر (شوتورمه تاب - şutur şutur):

شجار - مص. ع (شیجار - şicar): شه پرکردن، ناحه زیکردن.

شجار - ا. ع (شیجار - şicar): داری که ژاوه، شه وژهن، شه وین، داری له ژووره وه به پشستی ده رگاوه بنری، پشتکۆل.

شجاع - ص. ع (شوچاء - şuca): ئازا، دلیر، بویر، دلاوه، جۆره ماریکی باریکه، تیره مار.

شجاعت - مص. ع (شه جائهت - şeca'et): ئازایه تی، دلیری.

شجام - ا (شه جام - şecam): سهرمای تووش که دره ختان و شک بکات.

شجانییدن - مص. م (شه جانییدن - şecanîden): سارد کرنه وه، ته زاندن.

شجر - ا. ع (شه جر - şecr): کۆتایی دهم.

شجر - ا. ع (شه جهر - şecer): دارو درهخت.

شجره - ا. ع (شه جهره - şecere): یهک دار، یهک درهخت.

شجعاء - ا. ع (شوچئه ئاء - şuce'a): دلاوه ران، دلیران، بویر و ئازایان.

شجعان - ا. ع (شوچئان - şuc'an): دلیران، دلاوه ران.

شجعه - ص. ع (شه جهئه - şece'e): دلیران.

شجلیز - ا (شه جلیز - şecîlîz): سهرمای تووش، تووشک، که لواز، ته شله خه، جه وهره.

شجم - ا. ع (شه جهم - şecem): له ناوچوون، فهوتان.

شجن - ا. ع (شه جهن - şecen): خه م، خه فته، کول و کۆقان، که سهر، لق.

شجون - ا. ع (شوچوون - şucûn): خه مان، خه فته و په ژاران.

شجون - مص. ع (شوچون - şucûn): خه مین بوون، دلته نگ بوون.

شجه - ا. ع (شه ججه - şecce): برینی سهر، زامی سهر.

شجیع - ص. ع (شه جیع - şecîc): که سیتیک

سهری شکایی، سهرشکیاگ.

شجیدن - مص. ل (شه جیدهن - şecîden): سارد بوونه وه، سهر مابوون، ته زین.

شجیع - ص. ع (شه جیع - şecî'): دلیر، ئازا، دلاوه، بویر.

شجیعه - ص. ع (شه جیئه - şecî'e): ژنی ئازا، شیرهن.

شع - مص. ع (شه ه - seh): به خیل بوون، به خیلی، چروکی، رژی.

شع - ص. ع (شه ه - seh): پیسکه، رژی، ده سنوقاو.

شحاق - ص. ع (شه ها ه - şehah): چاوچنۆک، ته ماعکار، رژی، ده ست نوقاو.

شحرور - ا. ع (شوهرور - şuhrûr): شالوور، ریشۆله ی رهش، گاوانی سیا.

شحم - ا. ع (شه هم - şehm): پیوو چهوری، غه زو بهز.

شحه - ا. ع (شه همه - şehme): پارچه پیوئیک، پارچه بهزیک.

شحنة - ا. ع (شیهنه - şihne): دارۆغه، پۆلیس، پاسهوانی شار، حوکمداری سهریازی.

شحوم - ا. ع (شوهوروم - şuhûm): غه زوبهز.

شحیح - ص. ع (شه هیه - şehîh): چاوچنۆک، ته ماعکار، ده سنوقاو، پیسکه، رژی.

شحیم - ص. ع (شه هییم - şehîm): قه له و، تیکسمراو.

شخ - ا (شه خ - sex): شاخی ئاژهلان، لقی درهخت.

شخ - ا. ص (شه خ - sex): لوتکه ی چیا، ترۆپکی شاخ، زهوی رهق و ناهه موار، بته و.

شخ - ا (شوخی - şux): چلک، (هی لهش یان جل و بهرگ).

شخار - ا (شه خار - şexar): نوشادر.

شخال - ا (شه خال - şexal): رووشاو.

شخالییدن - مص. م (شه خالییدن - şexalîden): رووشاندن.

شخانه - ا (شه خانه - sexane): ئه و گپه سپیواژهی له تهجیامی راخوشینی تهستیرانه وه دهییرئ.

شخاییدن - مص.م (شه خایییدن - sexayîden): رووشاندن، برین کردن.

شخسار - ا.مر (شه خسار - sexsar): بهرده لانی، چپه دارستان، زهوی رهقه نو ناهه مواری.

شخسار - ا.ص (شه خسار - sexsar): چپه دارستان، بهرده لانی.

شخش - ا (شه خیش - sexis): بالنده بهکی چکۆله ی دهنگخۆشه.

شخش - ص (شه خش - sexş): کۆن، شپ، جلی کۆن و شپ.

شخش - ا.مص (شه خش - sexş): خزین، کهوتن.

شخشانییدن - مص.م (شه خشانیدن - sexşanîden): خزاندن، خزین.

شخشه - ا.ع (شه خشه خه - sexşexe): خشه خش.

شخشیدن - مص.ل (شه خشییدن - sexşîden): خزین.

شخشیده - ا.مف (شه خشییده - sexşîde): خزیو.

شخص - ا.ع (شه خس - sexs): کهس، تارمایی له دووره وه، کاراکتهر.

شخکاسه - ا (شه خکاسه - sexkase): ته رزه، ته رزه، ته گر، شه ونم، خوناڤ.

شخ کمان - ص.مر (شه خ که مان - sexkeman): تیره ندازی که که وانی قایی هه بی، به هیتر، تۆکمه.

شخل - ا (شه خل - sexel): ناله و فریاد و هاوار، فیکه.

شخلیدن - مص.ل (شه خلییدن - sexlîden): رووشاندن، بریندارکردن.

شخم - ا (شوخم - suxm): شوو، زهوی کپلراو.

شخن - ا (شه خن - sexen): رووشاو، بریندار.

شخودن - مص.ا (شه خوودن - sexûden): رووشاندن، بریندار کردن، به نینۆک هه لکه نندن.

شخوص - مص.ع (شوخووس - suxûs): به رزیوون، هه لاتنی تهستیره، چاونه نوکان، چاو نه تروکاندن.

شخول - ا (شه خول - sexûl): هاوار، ناله و فریاد، فیکه.

شخولیدن - مص.ل (شه خوولیدن - sexûlîden): فیکه کیشان.

شخولیده - ا.مف (شه خوولیده - sexû lîde): ژاکاو، سیس بوو.

شخیدن - مص.ل (شه خیدن - sexîden): خزین، کهوتن له شویتیکه وه، ژاکان، سیس بوون.

شخیر - ا.ع (شه خیر - sexîr): پرخه پرخ.

شخیش - ا (شه خیش - sexîs): بالنده بهکی چکۆله ی خوشئاوازه.

شخیص - ص.ع (شه خییس - sexîs): پیایوی که ته، به که لهش، پیایوی گه وره.

شخیصه - ص.ع (شه خیسه - sexîse): که سایه تی دیار.

شخیل - ا (شه خیل - sexîl): هاوار، ناله، فیکه.

شخیلیدن - مص.ل (شه خیلیلیدن - sexîlîden): رووشان، برینداربوون.

شدد - مص.ع (شه دد - sedd): قایم کردن، به هیترکردن، هه لاتنی خوړ، راکردن، په لاماردان.

شدائد - ا.ع (شه دائید - seda'id): ناخۆشی، تهنگانه، کاره سات.

شداد - ع (شیداد - şidad): توند، سهخت، مکووم، بهرز.

شداد - ا.خ (شه دداد - seddad): شه دادی کوپی عاد.

شدت - ا.مص (شیددهت - şiddet): ناخۆشی، تهنگانه و سهختی ژیان.

شذق - ا.ع (شه دخ - sedx): لاغاو، رهخی دۆل

یان دەریا.

شدکار - ا(شیدکار - şidkar): جووتکار، زهوی کیتلرای تۆو دراو.

شدکیس - ا(شه دکیس - şedkîs): کۆلکه زتپینه، پهلکه زتپینه، زهردینه و سمینه، رهنگین کهوان.

شدن - مص.ل(شودن - şuden): بوون، رویشتن، تیپه ربوون.

شده - ص.مف(شوده - şude): بوو، تیپه ربوو، روپیوو.

شدن - ا.ع(شه دن - şeden): دره ختیکه له یاسه مین ده چیت.

شدو - مص.ع(شه دوو - şedû): شیعر خوندنه وه به ئاوازه وه.

شدو - ا.ع(شه دو - şedû): تۆزیک له ههر شتیکی زۆر.

شده - ا(شیده - şide): هۆنراوه، ملوانکه ی هونراوه، ریشو، گولینگ.

شده بند - ا.ص(شوده به ند - şude bend): رۆژنامه نووس، میژوونووس.

شدیار - ا(شودیار - şudyar): شوو، زهوی جووتکارو، وهره.

شدید - ص.ع(شه دید - şedîd): توند، قایم، مکووم، به هیتز.

شدیده - ص.ع(شه دید - şedîde): توند، قایم.

شر - مص.ع(شه ر - şerr): خراپه کردن، به دکاری.

شر - ص.ع(شه ر - şer): به دکار، خراپه کار، به دکرده وه.

شراء - مص.ع(شیراء - şira'): کپین و فروشتن.

شراب - ا.ع(شه راب - şerab): خواردنه وه، مه ی.

شراب - ص.ع(شه راب - şerab): مه ی خوۆر،

شه رابخۆر، که سیک زۆر بخواته وه.

شرابخانه - ا.مر(شه رابخانه - şerabxane): مه یخانه، مه یکه ده.

شرابخوار - ص.فا(شه رابخار - şerabxar): شه رابخۆر.

شرابدار - ا.ص(شه رابدار - şerabdar): ساقی.

شراب زده - ص.مر(شه راب زده - şerab zede): که سیک شه راب لیی دابی و له بهر چاوی که وتبی.

شرابساز - ص.فا(شه رابساز - şerabsaz): شه رابساز، دروستکه ری شه راب.

شرابه - ا.ع(شه رابه - şerabe): ریشوو گولینگ.

شرابی - ص.ع(شه رابی - şerabî): سه قا، شه رابفروش.

شرافم - ا.ع(شه رازیم - şerazim): چهند که سیک کی که م.

شرار - ا.ع(شه رار - şerar): پزیسکی ناگر، پریشکی ناگر.

شرارت - مص.ع(شه راره ت - şeraret): خراپه کردن، فیتنه گیتی، به دکرداری.

شراره - ا.ع(شه راره - şerare): پزیسکی ناگر.

شراست - مص.ع(شه راسه ت - şeraset): به دکاری، خراپه کردن، قه رقه شه کردن، ناکۆکی.

شراشر - ا.ع(شه راشیر - şeraşir): سه راپای که سیک.

شرع - ا.ع(شیراء - şira'): باده وان، به ریا، چارۆکه ی گه می بائاژۆ.

شرعی - ا.ص(شیرائی - şira'î): وشتی مل دریش.

شراعی - ا.ص(شورائی - şura'iy): نیزی ده راست و دریش.

شرافت - مص.ع(شه رافه ت - şerafet): به شه ره ف بوون، گه وره بوون.

شرافتمند - ص. مر (شهرافه قه‌مند - şerafetmend): ره‌سهن و نه‌جیم، ئابروومه‌ند.

شرافتمندانه - ق. ص (شهرافه قه‌ندانده - şerafetmendane): ئابروومه‌ندانده، سه‌ره‌رزانه.

شراک - ا. ع (شیراک - şirak): قه‌یتانی قۆنده‌ره، پووشی باران خواردوو.

شران - ص. فا (شوران - şurran): باران، شوپه‌شوری ئاوی ره‌وان.

شراهت - مص. ع (شهراهت - şerahet): ئاره‌زووکردنی خواردن، چلتیسی و چاوبرسیتی، نه‌وسنی چاوچنۆک.

شرایط - ا. ع (شهرایت - şerayî): هه‌لومه‌رجان.

شرایع - ا. ع (شهرایع - şerayî): ئاییینی پیغه‌مه‌ران.

شرایین - ا. ع (شهرایین - şerayîn): شاده‌ماران.

شرب - ا (شهرب - şerb): جوړه که‌تانیکی ناسک و جوانه له کۆندا ده‌کرا به کراس و شاشک.

شرب - مص. ع (شورب - şurb): خواردنه‌وه.

شریت - ا. ع (شهریت - şerbet): شهریه‌تی مبیوه، ده‌رمان.

شریه - ا. ع (شهریه - şerebe): هه‌رده‌تی گهرما، تونییتی.

شرین - ا (شهرین - şerbîn): دره‌ختیکه له جوړی سنۆیه‌ر، یان سه‌رو، داری پسته.

شرپ - ا (شیرپ - şirp): شلپ، شتی بکه‌ویته ناو ئاو یان سه‌رزه‌وی و شلپه‌ی بی.

شرپا - ا (شیرپا - şirpa): تایفه‌یه‌کی بودایی له ده‌ورو به‌ری هیمالایا و ئیقریست ده‌ژین.

شرتی - ص. عا (شیرتی - şirtî): ژنی جهرین و کاری نا ریک و پیک.

شرح - مص. ع (شهرج - şerc): کۆکردنه‌وه،

به‌ده‌ست هینانی شتی، تیکه‌ل کردنی شهراب له‌گه‌ل ئاودا.

شرح - ا. ع (شهرج - şerc): جوړ، ده‌سته، گروپ، ئاوده‌وۆ.

شرح - مص. م. ع (شهره - şerh): شهرج کردن، شرۆقه‌کردن، راقه، روونکردنه‌وه.

شرحه - ا. ع (شهره - şerhe): پارچه گوشت.

شرح - ا. ع (شهرخ - şerx): بنج و بناوان، هاوتا، هه‌وله‌لی لاوی.

شرمه - ا. ع (شیرزیمه - şirzime): ده‌سته‌یه‌کی که‌م له خه‌لکی، که‌میکی که‌م، پارچه‌یه‌ک.

شرر - ا. ع (شهره‌ر - şerer): پزیسکی ئاگر.

شرریار - ص. فا (شهره‌ریار - şerer bar): شتی ئاگری لی هه‌ستی، شتی پزیسکی لی بییته‌وه، پزیسکه‌دار.

شرفه‌شان - ص. فا (شهره‌فه‌شان - şerer feşan): هه‌ر شتی پزیسکی ئاگری لی بییته‌وه.

شرزدک - ا (شیریزده‌ک - şirizdek): گۆیز.

شرزه - ص (شهرزه - şerze): توندو تیژ، توپه، په‌شم و غه‌زه‌ب.

شرس - مص. ع (شهره‌س - şeres): دری، به‌دخوبی.

شرس - ص. ع (شهریس - şeris): به‌دخوودر.

شرشر - ا (شورشور - şurşur): شوپه‌شوری ئاو، ده‌نگی باران، ده‌نگی سۆلاف و تافگه.

شرشره - ا (شورشوره - şur şure): تافگه‌ی بچووک، قه‌لبه‌ز.

شرط - مص. ع (شهرت - şert): مه‌رج دانان.

شرط - ا. ع (شهرت - şert): قه‌رار، په‌یمان، مه‌رج.

شرط - ا. ع (شهرت - şeret): نیشانه، ئاوه‌پۆی بچووک، ره‌شه خه‌لک، سه‌رداری قه‌وم.

شرطه - ا. ع (شورته - şurte): شهرت و په‌یمان، پاسه‌وان، پاسه‌وانی شار.

شرطیہ - ص.ن (شہرتیبیہ - şertiye): کاریک
بہند بچ بہ مہرجہوہ، رستہی مہرجی.

شرع - ا.ع (شہر - şer'): رتیچکہ، رتیباز،
ٹایین، دین.

شرعی - ص.ن.ع (شہرئی - şer'î): ہەر شتی
لہگہل حوکمی شہرعدا بگونیجی.

اہل شرع - ا.مر (نہہلی شہر - ehli şer'):
قازی، پسپۆر لہ زانست و کاروباری ٹایین.

شرعت - ا.ع (شیرئہ - şir'et): عورف و
عادہت، ٹایین، وەک، میناک.

شرعہ - ا.ع (شیرئہ - şir'e): ژتی کەوان، ژتی
ساز.

شرف - ا.م.ص.ع (شہرہف - şeref): ٹاپروو،
شکو، گہوردی، شوینی بہرز.

شرف - ا.ع (شوروف - şuruf): نزیک.

شرف - ا.ع (شورہف - şuref): بالکونہ،
بہلہکونہ، بانیزہ.

شرفاء - ا.ع (شورہف - şurefa):
پیاماقولان، گہوردہپیوان، پایہبہرزو نہجیمان.

شرفات - ا.ع (شہرفات - şerfat): بانیزہ،
بالکونہ.

شرفاک - ا.ع (شہرفاک - şerfak): دہنگی پی،
ہەر دہنگیکی ہیواش.

شرفالنگ - ا.ع (شہرفالہنگ - şerfaleng):
دہنگی پی، ہەر دہنگیکی ہیواش.

شرفانگ - ا.ع (شہرفانگ - şerfang): دہنگی
پی.

شرفہ - ا.ع (شورفہ - şurfe): ہہیوان بہلہکونہ،
بانیزہ.

شرفہ - ا.ع (شہرفہ - şerefe): مؤردی سہر
دیوار.

شرفہ - ا.ع (شورفہ - şurfe): باشتیرین و
ہہلبژاردہترین بہشی دارایی.

شرفہ - ا.ع (شہرفہ - şerfe): دہنگی پی، ہەر
دہنگیکی ہیواش.

شرفیاب - ص.فا (شہرہفیاب - şerefyab):
کەسێک شہرہف و شانازییہکی پی بیری.

شرفیابی - ا.م.ص (شہرہفیابی - şerefyabî):
موشہرہف بوون، گہییہ خزمہتی کەسێکی گہورہ.

شرق - م.ص.ع (شہرغ - şerx): رۆژھەلات،
شوینی ہہلاتنی خۆر، خۆرھەلات.

شرق اقصی - ا.مر (شہرغی ئہغسا - şerxi
exsa): رۆژھەلاتی دوور.

شرق اوسط - ا.مر (شہرغی ئہوسہت - şerxi
ewset): رۆژھەلاتی ناڤین.

شرقرق - ا.ع (شہرہغراق - şerexrax):
دارکونکہرہ.

شرق شناس - ا.ص (شہرغ شیناس - şer'x
şinas): رۆژھەلاتناس، شاردزا لہ وەزعو حالو
زمانو داب و نہریتی میللہتانی رۆژھەلات.

شرک - ا.ع (شہرہک - şerek): زیپکہ.

شرک - ا.ع (شیرک - şirk): کفر، شہریک
پہیداکردن بۆ خودا.

شرک - ا.ع (شہرہک - şerek): داو، داوی
راوکردنی بالندان.

شرکا - ا.ع (شورہکا - şureka): شہریکان،
ہاویہشان.

شرکت - م.ص.ع (شیرکہت - şirket):
شہراکەت، کۆمپانیای شہریکی، کۆمپانیای
ہہمہجۆر ہہیہ.

شرم - ا.ع (شہرم - şerm): شہرم، ہہلچوون،
ناموس، ٹامیری زاوژی، حہیا.

شرم - ا.ع (شہرم - şerm): شہلہگہی دہریا،
گیای زۆرو چر.

شرم - ا.ع (شہرم - şerm): کەلی نہرمہی
کەپوو.

شرم الود - ص.م.ف (شہرم ئالود - şerm
alûd): شہرمہزار.

شرم آور - ص.فا (شہرم ئافہر - şerm aver):
مایہی شہرمہزاری.

شره - مص.ع (شهرهه - şereh): ته ماعکاری، چا و چنۆکی، نهوس و چیلئیس.

شره - ص.ع (شهریه - şerih): زۆر خۆر، چا و برسی، چا و چنۆک.

شری - ا.ع (شهرای - şera): زیپکه.

شری - ا.ع (شهرای - şera): کاله که مارانه، ته حله سیف، گوژالک.

شریان - ا.ع (شیریان - şiryan): شاده مار، ده ماری خویته بهر له دله وه بۆ له ش.

شریب - ا.ص (شهریب - şerîb): ئاری خواردنه وه، خواردنه وه، شهریک له ئاو خواردنه ودا.

شریج - ا.ص.ع (شهریج - şerîc): هاوشیه، دارئ که کهوانی لیدروست بکه.

شریج - ا.ع (شورهیه - şureyh): ناوی پیایکه که له زهمانی عومه ردا قازی کوفه بووه، ده لئین به فیتی عویه ییدوللا زیاد فتوای داوه که حوسه یینی کوری عه لی له خه لیفه ی وهخت یاخی بووه، بۆیه واجبی موسلمانانه به گژیا بچنه وه. جا له م رووه وه هه ر قازییه ک به پیچه وانه ی هه ق فتوا بدات به و کابرایه ده شوپه یترئ.

شریحه - ا.ع (شهریهه - şerîhe): پارچه ی گوشت، توئ، توئ.

شریدن - مص.ل (شوریده - şurîden): رژیانی ئاو به شوره شورده.

شریر - ص.ع (شهریر - şerîr): به دکار، دز، شهرانی، شهرخواز.

شریر - ص.ع (شیریر - şirîrr): شهرانی، له قه بی ئیبلیه.

شریطه - ا.ع (شهریته - şerîte): شهرانی، به دکار، شهرخواز، (بۆم).

شریعت - ا.ع (شهریعت - şerî'et): رتیباز، رتبه که، مه زه ب، ئایین، شهریه ت.

شریعه - ا.ع (شهریعه - şerî'): شوینی ئاو خواردنه وه، شوینی ئاو پرکردن له رووبار.

شریف - ص.ع (شهریف - şerîf): پایه بهرز،

شرمجا - ا.مر (شهرمجا - şermça): قوز، کیر.

شرمزد - ص.مر (شهرم زه د - şerm zed): شهرمه زار، خجل.

شرمسار - ص.مر (شهرمسار - şermsar): شهرمه زار.

شرمگاه - ا.مر (شهرمگاه - şermgah): قوز، کیر.

شرمگن - ص (شهرمگین - şermgin): شهرمه زار، خجل.

شرمگین - ص (شهرمگین - şermgîn): شهرمه زار.

شرمناک - ص (شهرمناک - şermnak): شهرمه زاری.

شرمنده - ص (شهرمه نده - şermende): شهرمه زار.

شرمین - ص (شهرمین - şermîn): شهرمین، شهرمه زار.

شرنگ - ا (شهرهنگ - şereng): ژهر، گوژالک، کاله که مارانه، ته حله سیف.

شروانی - ص.ن (شهرقانی - şervanî): خه لکی شهروان، ویلایه تیکه له باشووری رۆژه لاتنی قه ققاز.

شروج - ا.ع (شوروج - şurûc): ئاو ده و.

شروح - ا.ع (شوروه - şurûh): راقه و شروقان.

شروود - ص.ع (شهرود - şerûd): ره وینه وه، ترسان و هه لاتن، ئاواره، هه لاتوو.

شورور - ا.ع (شورور - şurûr): خراپی، به دکاری.

شروط - ا.ع (شوروت - şurût): هه لومه رجان.

شروع - مص.ع (شوروو - şurû'): ده ستپیکردن.

شروق - مص.ع (شوروو - şurûx): هه لاتنی رۆژ.

شروور - ا.مر (شیروقییر - şirû vir): قسه ی هه له ق و مه له ق، قسه ی بی سه روبه ر.

میر، گه‌وره، ئابروومهنند.

شریک - ص.ع (شهریک - şerîk): شهریک، هاوبه‌ش.

شست - ا (شهست - şest): ژماره (۶۰).

شست - ا (شهست - şest): په‌نجه‌که‌له، که‌له‌موست.

شست - ا (شهست - şest): قولابی ماسیگرتن، داو، که‌مهنند.

شست آویز - ا.ص (شهست ئاقیز - şest avîz): جوړه ئه‌شکه‌نجه‌یه‌که، که‌تاوانبار به‌ه‌ردوو که‌له‌موستی پی‌ه‌ل‌واسن.

شستک - ا (شهستهک - şestek): ه‌هر شتیک له‌شیو‌دی که‌له‌موستی ده‌ست بی.

شستگانی - ا (شیستگانی - şistganî): بناغه، تهمه‌ل، ب‌ن‌ما، ب‌ناخه، ه‌یم، ب‌ن‌ر‌ه‌ت.

شستگر - ا.ص (شهست‌گر - şestger): تیرنه‌نداز، که‌واندار.

شستن - م.ص (شوسته‌ن - şusten): پاک‌کردنه‌وه، شوشتن.

شوینده - ا.فا (شویه‌نده - şûyende): بشوړ، شوړ‌ر.

شسته - ا.مف (شوسته - şuste): شوړ‌دراو.

شستن - م.ص.ل (شیسته‌ن - şisten): دانیشتن، رو‌نیشتن.

شستی - ص.ن (شهستی - şestî): شتی له‌قامکی گه‌وره‌بچی، پالیت.

شسع - ا.ع (شیس‌ء - şis'): قه‌یتانی پیتلاو، مالی‌که‌م، زه‌وی‌ت‌نگ و که‌م.

شش - ا (شیش - şîş): ژماره (۶) شه‌ش.

شش - ا (شوش - şuş): سی، سیپه‌لک، سیپه‌لاک.

شش انداز - ا.ص (شیش ئه‌نداز - şîş endaz): تاو‌له‌چی، مانگی‌چوارده، مزروکه (ه‌پلکه و پیا‌ز).

شش بانو - ا.مر (شیش بانو - şîş banû):

شه‌ش ئه‌ستیره‌ی زوحه‌ل، مشته‌ری، مه‌ریخ، زوهره، عه‌تاردو مانگ.

شش بندان - ا.مر (شیش به‌ندان - şîş bendan): جوړه رووه‌کیکه.

شش پر - ا.مر (شیش په‌ر - şîşper): گورزی ناسنی شه‌ش پالو، دار ده‌ستی ئه‌ستووری کورتی سه‌ر تو‌زی شه‌ش په‌ر.

شش پستان - ص.مر (شوش پیستان - şuş pistan): ژنی که‌مه‌کی گه‌وره‌و چرچ بی، ژنی پی‌ر.

شش پستان - ص.مر (شیش پیستان - şîş pistan): دیله‌سه‌گ، (جنیوه به‌ژنان ده‌دری).

شش تا - ا.مر (شیش تا - şîş ta): شه‌ش تار، ه‌هر سازئ شه‌ش ژتی ه‌بی.

شش جهت - ا.مر (شیش جبهه‌ت - şîş cihet): شه‌ش د‌ر، شه‌ش لا، (باشوور، پاکوور، روژه‌ه‌لات، روژتاوا، سه‌ر، خوار) شه‌ش نالی.

شش خاتون - ا.مر (شیش خاتون - şîş xatûn): مانگ و پی‌نج ئه‌ستیره.

شش خان - ا.مر (شیش خان - şîş xan): خپه‌تی‌خر، چادری بازنه‌بی، په‌رده، سه‌راپه‌رده.

شش دانگ - ا.مر (شیش دانگ - şîş dang): تیکرای‌ملک، ه‌یستری پشت‌پان و چوار‌په‌ل قه‌وی.

ششدر - ا.مر (شیش ده‌ر - şîş der): شه‌ش نالی، پاش و پی‌ش، سه‌رو‌خوار، راست‌و‌چه‌پ.

ششدر فنا - ا.مر (شیش ده‌ری فه‌نا - şîş deri fena): دنیا‌ی فانی.

شش روزن - ا.مر (شیش ره‌وزن - şîş rewzen): دنیا، مانگ، پی‌نج ئه‌ستیره.

شش سری - ا.ص (شیش سه‌ری - şîş serî): زپری خالیسه، ته‌لای ته‌واو عه‌یار.

شش سو - ا.مر (شیش سو - şîş sû): شه‌ش نالی، شه‌شده‌ر، شه‌شلا.

ششصد - ا(شیش سهـد - şış sed): ژماره (۶۰۰).

شش طاق - ا.مر(شیش تاغ - şış tax): سهراپه رده، خپوړتی گه وړدی شه ش گوښه.

شش عروس - ا.مر(شیش لهر ووس - şış erûs): مانگ و پینج نه ستیره.

شش گوشه - ا.مر(شیش گوشه - şış gûşe): شه ش گوښه، ده مانچه.

شش لو - ا.مر(شیش لوو - şış lû): شه ش لو، (هر کاغه زیکي شه ش خالی قوما).

شش لول - ا.مر(شیش لول - şış lûl): ده مانچه شه ش خور.

شش لیک - ا(شیش لیک - şış lîk): تکه، گوښتی له شیش دراوی برژاو.

شش ویش - ا.مر(شیش ویش - şışû biş): شه ش ویش، له فکر و خه یالان روچون.

شش و پنچ - ا.مر(شیش و پنچ - şışû penc): شه ش و پینج له تاو له دا، قوما، هر شتی له بهر فو تاندا بی.

شصت - ا(شه ست - şest): ژماره (۶۰) شه ست.

شط - ا.ع(شه ت - şett): شه ت، روبری گه وړه که برژیتنه ده ریاوه.

شطاح - ص(شه تنه - şettah): چاو قايم، بی شهرم، له جیهانی سؤ فیکه ریدا به که سیک دهوتری که قسه ی خیلای شه ع بکات، یان وشه یه لیک به کار بیني که به روا له ت خیلای شه ع بی، وکو (انا الحق) که ی حوسه ینی کوری مه نسووری حلاج.

شطار - ص.ع(شوتار - şuttar): زیره کان، زیتل، بی باک.

شطارت - مص.ع(شه تاره ت - şetaret): بیباکی، زیره کی، دلره شی.

شطحيات - ا(شه ته ییات - şethîyat): شه لویه لت، قسه یه لیک که به روا له ت پیچ وانه ی شه ع بی.

شطر - ا.ع(شه تر - şetr): نیوه ی شتی، به ش، پارچه یه ک.

شطرنج - ا.ع(شیترنج - şitrenc): شه تره نج.

شطط - مص.ع(شه تت - şetet): ده رچون له سنووری خو، دوور که وتنه وه له هق، سته م کردن، زولم کردن.

شطن - ا.ع(شه تن - şeten): رستی دريژ، په ت.

شطور - ا.ع(شوتور - şutûr): نیوه، به ش، پارچه.

شطورط - ا.ع(شوتوت - şutût): شه تان، شه تاوان.

شعائر - ا.ع(شه ئایر - şe'a'ir): نیشانان، ری و رسم و سروتی ئایینی.

شعاب - ا.ع(شیاب - şî'ab): دؤل، دؤلان.

شعار - ا.ع(شیار - şî'ar): دروشم، عاده ت، داب، په نهان و ناشکرا، ریچکه و ریبار.

شعاریر - ا.ع(شه ئایر - şe'arîr): شاعیر و کان، خه یاری ورد.

شعاع - ا.ع(شوا - şu'a'): تیشک، تیروژ.

شعب - ا.ع(شو عب - şu'eb): لق.

شعب - ا.ع(شه عب - şe'b): گل، میلله ت.

شعب - ا.ع(شی عب - şî'b): دؤل، ناوهر، تیره.

شعباء - ص.ع(شه ئباء - şe'ba'): ژنی ناوشان پان.

شعبان - ا.ع(شه ئبان - şe'ban): مانگی هه شته می سالی کوچی (مانگی پيش رده مان).

شعبزه - ا.ع(شه ئبه زه - şe'beze): تهر دهستی، فیلبازی، نیره نگ، سیحر، جادوو، ته له که بازی.

شعبه - ا.ع(شو عبه - şu'be): لق، لقی دره خت، جوگی ناو که له روبر جیا بیتنه وه، دهسته، لقی دایه ریه ک، شه لکه.

شعث - ا.ع(شه ئس - şe'es): کاری بی سهرو بهرو شتواو، قژی لول.

شعر - ا.ع (شیئر - Ši'r): ھۆنراوہ، ھۆزان، ھەلەست.

شعر - ا.ع (شہتر - şe'r): قش، موو، پرچ (بو
مروفت و گیانلہ ریش).

شعراء - ا.ع (شوئەراء - şu'era'): شاعيران،
ھۆزانقانان، ھەلپەستوانان.

شعراء - ص. ۶ (شہداء - şe' r a'): نافرہتی، تووکن.

شعراء- ا.ص.ع (شہراء- ʃe'ra): میٹس و
مہگہ سانی کہ لہ چوار پییان بوروکین،
قہرہ بالغی، شوینی چرہ دارستان، بہ لای سہخت.

شعرانی - ص. ۶ (شہزادی - şe'ranî): تووکن.

شعرباف - ا.ص (شہرباف - ʃe'rbaf):
 کہسیک قوماش لہ موو یان ئاوریشم دہچنی.

شعرور - ا.ص (شوئروور - şu'rûr) : شاعیرۆک،
شاعیری زۆر لاواز و بێ توانا.

شعری - ا.ع (شیئرا - şî'ra): دوو خوشک، ناوی دوو ئه‌ستیره‌یه به فارسی دوو خوشکیان پی ده‌گوتری.

شعشع - ص.ع (شہ شہ - ʃe' ʃe'): رووناکی
پرتین، رووناک کہ رہوہ، رووناکی بہ خوش۔

شعشان- ص.ع (شه شسه ئان- şe'sean):
 درٲٲ، ناسک، سوک، ٲرشنگذار، خوٲ ته ببعهت.

شعشعه - مص.ع (شه شهه - še'se'e):
 ناوکردنه شیریان شه راب، پرشنگدان،
 بلاوونه وهی تیشک.

شعف - مص.ع (شهئهف - şe'ef): دلخوش
بیون، خه شحالبیون، دلخوشه، شادمانه.

شعله - ا.ع (شوئله - su'le): شوله، مه‌شخه‌ل،
تیشک، دۆشنام، زمانه (ئاگ)، بئلسه.

شعلہ ور - ص.مر (شوئلہ قر - şu'lever) : بہ گری ،
شہ علہ دار ، بلسہ دار .

شعواء - ص.ع (شہ ناء - 'se'va): بلاو،
پہراڳاڻه نده، ناو به ناو، (تالائي ناو به ناو
به رده ا). .

شعوب - ا.ع (شؤوب - şu'ûb): میللہ تان، گہ لان.

شعوبی - ص.ع (شوئویی - şu'ûbî) : که سبک به چاوی سووک برونایته عهدهبو له نا عهدهب به زیاتریان نه زانی.

شعووبیه - ا.ع. (شوتووبیه - şu'ûbiye):
 دهه‌ستای شعووبییان که به بالابوونی عه‌ج‌م به‌سه‌ر
 عه‌ره‌دا قاییل بوون. له زهمانی ئەمه‌وبیه‌کاندا
 عه‌ره‌بییان له قه‌ومه‌کانی دی به زیاتر ده‌زانی و
 ددیانو‌یست میلیله‌تانی دی له هه‌موو رووبه‌که‌وه
 بکه‌ن به پاشکۆی عه‌ره‌ب، جا ئەوانه‌ی به‌مه‌ رازی
 نه‌بوون ده‌بوغ‌زێتران، بۆیه‌ گروپێک که زۆربه‌یان
 تێرانی بوون دژی ئەمه‌ وه‌ستانه‌وه‌وه به‌وانه‌یان
 ده‌گوت شعووبیه‌ ..

شعوذه - ا.ع (شه‌ئشه‌زه - še'veze): نیږه‌نگ،
جادو، ته‌له‌که‌یازی.

شعور - مص.ع (شوئور - şu'ûr): زانين و تنگه بشتن، ههست که دز، فاد و تنگه بشتن.

شعير - ا. ش (شہر - şe'îr) : حو.

شعیره - ا.ع (شہائیرہ - şe'îre): یہ ک دانہ جو،
دہنکے جو۔

شعيره - ا.ع (شه'ئيره - şe'îre): نيشانه، رڼو
د سيمو سر وټه، ټاينه.

شغ- (الشغ- sex): شاخ، لق، شاخی گاکه
ناوی بکۆلێو شه رای، تبا بخونه وه.

شغا - (شہ-غا - şexa): تیردان، جیگہی تیری
کھوان.

شغار - مص.ع (شیغار - şixar):
شاربه دهر کردن، له شار و دهر نان.

شغار - ۱. ع (شیغار - şixar): جوړه نیکاحیک
 بووه له جاهیلیه تدا باوی بووه پاشان پیغهمبر
 حرامی، کړدووه، ښه‌ن.

شغاف - ا.ع (شه غاف - sexaf): په رده‌ی دل، نه‌خه‌شسه که توه شپه به رده‌ی دل ده‌س.

شغال - (شهغال - sexual): جەقەل، تۆرى.

شغال - ص. ۷ (شہ غغال - sexxal): رئیس، رکا.

شغب- مص.ع (شه غب- šexeb): فیتنه
هه لگه ساندن، ئاژاو دهگه ی.

شه فاعهت، تکا کردن، داواکردنی عه فو یان
 کۆمهک له که سییک بۆ که سیکی دی.
شفاعتگر - ص.فا (شه فاعه تگهر -
 şega'etger): شه فاعه تکار، تکاکار.
شفاف - ص.ع (شه ففاف - şeffaf): روون و
 ساف (وهکو شووشه و بلور).
شفانه - ا (شه فانه - şefane): جۆره بالنده یه که.
شفاه - ا.ع (شيفاه - şifah): لیوان.
شففت - ص (شه ففت - şeft): نه ستوور، قه به،
 ناهه موار، هه رزان.
چوب شففت - ا.مر (چوب شه ففت - çûb şeft):
 دارده ستی نه ستووری نه تاشراو.
شفتالو - ا.مر (شه فتالو - şeftalû): قۆخ.
شفتان - ا.ع (شه فته تان - şefetan): لیوان،
 هه ردووک لیو.
شفتاهنگ - ا (شه فته اهنگ - şeftaheng):
 ئامیرتیکی زه رنه گه ربیه.
شفترک - ا (شيفته رهک - şifterek): گیایه که
 ده لێن ده رمانه، خاکشیر.
شفترنگ - ا (شه فته رنهگ - şeftereng): شلیر
 (رووهک).
شفته - ا (شيفته - şifte): عه یران.
شفتی - ص.ن (شه فتی - şeftî): خه لکی شه فت
 (گونديکی ناوچه ی فومه نه).
شفر - ا.ع (شوفر - şufr): قه راخ، ره خی پیتلوی
 چاو که برژانگی لی ده پروی.
شفره - ا.ع (شه فره - şefre): شفره، ئاسنیتیکی
 ده سکداری ده مپانی تیژه بۆ چه رم برین، نه شته ر.
شفش - ا (شه فش - şefş): نه و قامیش یا داره
 باریکه ی هه لاجان لۆکه ی پت شی ده که نه وه کو
 ده که نه وه.
شفشاهنج - ا (شه فشاهنج - şefşahenc):
 ئامیرتیکی زه رنه گه ربیه، که وانی هه لاجی، مشتیه
 هه لاجی، کوتکی هه لاجی.
شفشف - ا (شه فشفه - şefşef): ره گ و ریشه ی
 دره خت، لقو پۆی خوارو ختیج.

شغبناک - ص.مر (شه غه بناک - şexebnak):
 پڕناژاوه، ئاژاوه چی.
شغر - ا (شه غه ر - şexer): ره قیوونی پیستی
 ناو له پ له نه نجامی زۆر کارکردندا.
شغر - مص.ع (شه غه ر - şexr): پت هه لپینی
 سه گ بۆ میزت، ده رکردنی که سییک له شار.
شغریغر - ص (شه غه ر به غه ر - şexer bexer):
 ته رته و وه رته، په رته وازه.
شغرییه - ا.ع (شه غه ربیه - şexrebîye):
 پاشقول گرتن، هونه رتیکی زۆر انبازییه.
شغز - مص.ع (شه غز - şexz): فیتنه نانه وه،
 ئاژاوه گپان، سه رکیشی کردن، یاخی بوون.
شغف - مص.ع (شه غه ف - şexef):
 شه یدابوون، هه ز لی کردن، به رزترین راده ی ناشق
 بوون.
شغل - ا.ع (شوغل - şuxl): شول، کار، پیشه.
شغم - ص.ع (شه غیم - şexim): ته ماعکار،
 چاو چنۆک.
شغه - ا (شه غه - şexe): ره قیوونی پیستی ناو
 له پ له نه نجامی کارکردنی زۆردا.
شف - ا.ص.ع (شه فف - şeff): جلی ناسک،
 په رده ی ته نگ، که مو کوپی، فه زلو هونه ر.
شفا - ا.ع (شه فا - şefa): ره خ، که نار، قه راغ،
 لیوار.
شفاء - مص.ع (شيفاء - şifa'): چاکبوونه وه له
 نه خوشین.
شفابخش - ص.فا (شيفابه خش - şifa bexş):
 شفا ده ر، (پزیشک یان ده رمان که نه خو ش چاک
 بکاته وه).
شفاجرف - ا.مر.ع (شه فا جوروف - şefa curuf):
 ره خ، که ناری دۆل یان هه وزو گۆلاو.
شفاخانه - ا.مر (شيفاخانه - şifaxane):
 نه خو شخانه، خه سته خانه.
شفادارو - ا.مر (شيفاداروو - şifadarû):
 ده رمانی شفا ده ر، مۆرفین، به نگ، به نج.
شفاعت - مص.ع (شه فاعه ت - şefa'et):

شفشفه - ا(شهشفه - şefşefe): لقی راست و ناسک، شوش و باریک، شووشه زیروی له قالب کراو.

شفع - ا.ع(شفء - şef'): جووت، ژماره‌ی جووت.

شفعاء - ا.ع(شوفه‌ئا - şufe'a): شه‌فاعة‌تکاران.

شفعه - ا.ع(شوفئه - şufe'): هه‌قی هاوسپیه‌تی، هه‌قی شهریکایه‌تی.

شفعه - ا.ع(شوفئه - şuf'e): شیتیه‌تی، شیتایه‌تی، چاو.

شفق - ا.ع(شه‌فغ - şefex): زه‌رده‌په‌ری ئیواران، رۆژ، شه‌فه‌ق.

شفق - ا.ع(شه‌فغ - şefex): میهره‌بان، ترس، گنده‌ی هه‌ر شتیک.

شفقت - ا.ع(شه‌فه‌ت - şefexet): میهره‌بان، دل‌سۆزی، دل‌نهرمی.

شفک - ص(شه‌فه‌ک - şefek): بی‌هونه‌ر، نه‌زان، ئه‌بله، خوتپی، کۆنه، بی‌که‌لک.

شفل - ا(شه‌فل - şefel): سمی و شتریان‌فیل.

شفلج - ا(شه‌فلج - şeflec): جۆره‌رووه‌کێکه.

شفنن - ا.ع(شیفنن - şifnîn): جۆره‌کو‌تریکه، قومری، شینه‌شاهه.

شفوده - ا(شوفوده - şufûde): هه‌فته، رۆژانی هه‌فته له شه‌مه‌وه تا هه‌ینی.

شفوق - ص.ع(شه‌فوغ - şefû'x): میهره‌بان، دل‌سۆز، به‌به‌زی.

شفوی - ص.ن(شه‌فه‌قی - şefevî): زاره‌کی.

شفه - ا.ع(شیفه - şife): لیو.

شفهی - ص.ن(شه‌فه‌هی - şefehî): زاره‌کی، ئه‌و پیتانه‌ی به‌لیو ده‌گوترین.

شفیر - ا.ع(شه‌فیر - şefîr): قه‌راخی پیتلوی چاو که برژانگی لی ده‌روئ.

شفیع - ص.ع(شه‌فیغ - şefî'): شه‌فاعة‌تکار، خودان هه‌ق.

شفیعا - ا(شه‌فیئا - şefî'a): جۆره‌خه‌تیکی فارسییه، خه‌تی شکسته، ناوی خوشنوسپیکه که خه‌تی شکسته‌ی باش نووسپوه.

شفیف - ص.ع(شه‌فیغ - şefîf): رۆشن، هه‌رشتی روون بی وه‌کو شووشه‌و بلوور، هه‌ر شتیکه ته‌نک و ناسک.

شفیف - ا.ع(شه‌فیغ - şefîf): هه‌رده‌تی سه‌رما، بای سارد، هه‌رده‌تی گه‌رما.

شفیق - ص.ع(شه‌فیغ - şefîx): میهره‌بان، دل‌سۆز، به‌رحم، میهره‌بان، دل‌نهرم.

شق - مص.ع(شه‌غغ - şexx): درز، شه‌ق.

شق - ا.ع(شه‌غغ - şexx): شه‌ق، درز، سپیده، نیوه‌ی هه‌ر شتیک.

شق - ا.ع(شیغغ - şîxx): لا، که‌نار، ره‌خ، نیوه‌ی به‌ده‌ن، لایه‌کی به‌ده‌ن.

شقا - مص.ع(شه‌غاء - şexa'): به‌ده‌خت بوون، کل‌ولی، سیاچاره، داماوی.

شقاق - مص.ع(شیغاغ - şîxax): دووه‌ره‌کی، ناکۆکی، ناحه‌زیکردن، شه‌رو دژمنایه‌تی.

شقاق - ص.ع(شیغاغ - şîxax): دوو به‌ره‌کی، ناکۆکی، ناته‌بایی.

شقاقل - ا(شه‌غاغول - şexaxul): جۆره‌رووه‌کێکه، گزر، گێزه‌ری کینوی.

شقاقلوس - ا(شه‌غاغیلوس - şexaxilûs): گانگین.

شقاوت - مص.ع(شه‌غاه‌ت - şexavet): به‌ده‌خت بوون، نه‌گبه‌تی، به‌ده‌ختی، کل‌ولی و داماوی.

شقایق - ا.ع(شه‌غایغ - şexayîx): گولاله.

شقایق - ا.ع(شه‌غایغ - şexayîx): خوشکان، لاجانگ، ژانی لاسه‌ر.

شقایق دریایی - ا.مر(شه‌غایغی ده‌ریایی - şexayîxi deryayî): جۆره‌مه‌رجانیکه له بنکی ده‌ریایاندا هه‌یه.

شقراء - ص.ع(شه‌غراء - şexra'): ژنی سورو سپی، زه‌ری.

شکارگر - ا.ص (شیکارگر - şikarger):
راوچی، رافه‌فان، نیچیرفان.
شکاریدن - مص.م (شیکاریدن - şikarîden):
راوکردن.
شکاشک - ا (شه‌کاشهک - şekaşek):
شه‌په‌شه‌پ، ته‌په‌ته‌پ، دهنگی پی له ریکردندا.
شکاعی - ا.ع (شووکائی - şuka'î):
کنگره‌که‌رانه.
شکاف - ا (شیکاف - şikaf):
درز، شق، کلافه ئاوریشم.
شکافانیدن - مص.م (شیکافانیدن - şikafanîden):
شق‌کردن، دراندن.
شکافتن - مص.م (شیکافتن - şikaften):
شق‌کردن، دراندن.
شکافه - ا (شیکافه - şikafe):
ئیسکه بچوکه‌ی سازی پی ده‌ژنری.
شکافه‌زن - ا.ص (شیکافه‌زن - şikafezen):
ساززن.
شکافییدن - مص.ل (شیکافییدن - şikafîden):
قه‌له‌شانندن.
شکاک - ص.ع (شه‌کاک - şekkak):
به‌گومان، گومان‌داری.
شکاکین - ا.ع (شه‌کاکین - şekkakîn):
گومانداران.
شکال - ا.ع (شیکال - şikal):
پیتوهندی و لاخان، پی به‌ستی و لاخان.
شکاندن - مص.م (شیکانندن - şikanden):
شکاندن.
شکانک - ا (شه‌کانهک - şekanek):
چینه‌دان، چیکلدان.
شکاونه - ا.ص (شیکافه‌نه - şikavene):
زه‌وی هه‌لکه‌نندن.
شکاویدن - مص.م (شیکافییدن - şikavîden):
زه‌وی کۆلین.
شکاونده - ا.فا (شیکافه‌نده - şikavende):
زه‌وی هه‌لکه‌نه.

شقرق - ا.ع (شه‌غی راغ - şexirax):
دارکونکه‌ره.
شقرت - ا.ع (شوغرته - şuxret):
زه‌ری، سورو سپی.
شخشه - مص.ع (شه‌غشه‌غه - şexşexe):
ده‌نگی و شتر، هاوارکردنی و شتر، نالینی مه‌لو
بالنده.
شخشه - ا.ع (شیغشیغه - şixşixe):
که‌فچه‌پینی و شتر.
شقوق - ا.ع (شوغوغ - şuxûx):
شق، درز.
شقه - ا.ع (شیغه - şixxe):
به‌دریژی له ناوه‌راسته‌وه شه‌فکراپی.
شقه - ا.ع (شوغه - şuxxe):
دووری، سه‌فه‌ری دوور، رینگه‌ی دوورو دریتژ، سه‌فه‌ری دژوار و
ناره‌هت.
شقی - ص.ع (شه‌غی - şexî):
به‌دبه‌خت، نه‌گه‌ت، کۆل.
شقیق - ص.ع (شه‌غیغ - şexîx):
برا، شتی له ناوه‌راستا شق کراو، له‌تکراو.
شقیقه - ا.ع (شه‌غیغه - şexîxe):
ژانی نیوه‌سه‌ر، لاجانگ، خوشک.
شک - ا (شهک - şek):
قه‌له‌باچکه، قه‌له‌بازه‌له، قشقه‌ره.
شک - مص.ع (شه‌کک - şekk):
گومان‌کردن.
شک - ا.ع (شه‌کک - şekk):
مه‌رگه‌مووش، درزی بچووک له ئیسقاندان.
شکار - ا (شیکار - şikar):
نیچیر.
شکارافکن - ص.فا (شیکار ئه‌فکه‌ن - şikar efken):
راوچی زۆر چاک، نیچیرفان.
شکارچی - ا.ص (شیکارچی - şikarçî):
راوچی، رافه‌فان، نیچیرفان.
شکارستان - ا.مر (شیکاریستان - şikaristan):
راوستان، جی راو، راوگه.
شکارگاه - ا.مر (شیکارگاه - şikargah):
جی‌پا، راوگه.

گورشاونه - ا.فا (گورشییکاڤه نه -
 gûrşikavene): گۆرپه لکهنه، کفن دز.
شکایت - مص.ع (شیکیایه ت - şikayet):
 سکالا کردن، گلهیی کردن، گازانده کردن،
 کوروزانه وه.
شکایت گستر - ص.فا (شیکیایه ت گوسته ر -
 şikayet guster): به گلهیی، کهسیتیک له
 هه موو شویتنی و لای هه موو کهسیتیک هه ر گلهیی
 بکات، خوش گلهیی، قهره شکات.
شکر - ا (شه که ر - şeker): شه کر.
شکر - ا (شیکه ر - şiker): راووشکار، راوچی،
 شکین و دک (دژمن شکین).
شکر - مص.ع (شوکر - şukr): سوپاس کردن،
 شوکر کردن.
شکراب - ا.مر (شیکراب - şikrab): زیزبونی
 دوو کهس، شه کراو.
شکر افشان - ص.فا (شیکه ر ئه فشان - şiker
 efşan): زمان شیرین، قسه خوش.
شکران - مص.ع (شوکران - şukran): شوکرانه
 بژیری، شوکر کردن.
شکراندا - ص.مر (شیکه ر ئه ندا - şikerenda):
 هه ر شتی شه کری تی کرابی.
شکرانه - ا (شوکرانه - şukrane):
 سوپاسگوزاری، شوکرانه.
شکر بادام - ا.مر (شیکه ر بادام - şiker badam):
 زهرده لوی و شک کراوی به ناوکه باده م، باده می
 و شک، لیتو چاوی دلبه ر.
شکر بار - ص.فا (شیکه ر بار - şiker bar):
 شه کر ریت، زۆر شیرین، شتی شه کری لئ بژئی.
شکر برگ - ا.مر (شیکه ر به رگ - şiker berg):
 شه کر له مه، جۆره شیرینییه که.
شکر بوهره - ا.مر (شیکه ر بوهره - şiker bûre):
 کولیچه ی ناو به ناوکه باده م و پسته، جۆری
 شیرینییه.
شکر پاره - ا.مر (شیکه ر پاره - şiker pare): شیرین
 و ده کو شه کر، زهرده لوی زۆر شیرین، پارچه شه کر.

شکر پا - ص.مر (شیکه ر پا - şiker pa):
 له نگ، شهل.
شکر پنیر - ا.مر (شیکه ر په نیر - şiker
 penîr): شه کر په نیر.
شکر تیغال - ا.مر (شیکه ر تیغال - şiker
 tî'xal): جۆره رووه کیکی درکاوییه.
شکر چش - ا.مر (شیکه ر چه ش - şiker çeş):
 شه کر چه ش، شتیکی شیرین بۆ نمونه بچه ژئی.
شکر چین - ا.ص (شیکه ر چین - şiker çîn):
 شه کر خۆز، قسه خوش.
شکر خا - ص.فا (شیکه ر خا - şiker xa): شه کر
 خۆز.
شکر خند - ا.مر (شیکه ر خه ند - şiker xend):
 شه کر خه ن، شه که ر خه ن.
شکر خواب - ا.مر (شیکه ر خاب - şiker xab):
 خه وی خوش و شیرین، خه وی سپیدان.
شکر خوار - ص.فا (شیکه ر خار - şiker xar):
 شه کر خۆز.
شکر خیز - ا.ص (شیکه ر خیز - şiker xîz):
 شویتنی به شه کر، شویتنی پر شه کر، نه ی شه کرستان،
 شه کرزار.
شکر دن - مص.م (شیکه ر ده ن - şikerden):
 شکار کردن، شکاندن.
شکرنده - ا.فا (شیکه رنده - şikernde):
 راوچی.
شکر ده - ا.مف (شیکه ر ده - şikerde):
 راو کراو، تیکشکاو، شکاو.
شکر ریز - ا.ص (شیکه ر ریز - şiker rîz):
 گریانی شادی، هه لئاچی، ئاوازی دلگیر، نوقلئ
 که به سه ر بووکدا هه لئیدری.
شکر شکن - ص.فا (شیکه ر شیکه ن - şiker
 şiken): شه کر خۆز، قسه شیرین، زمان خوش.
شکر فیدن - مص.ل (شیکه ر فیده ن - şiker
 fîden): خزین، نوچدان، سه ر سمدان،
 نسکودان، هه لئووتان، رته بردن.

شکیاگ، شکیاو، شکاو.
شکست و مکست - ص.مر (شیکهست و مه‌کهست - şikest û mekest): شکاو، زولفی پر پیچ.
شکسته بال - ص.مر (شیکسته‌بال - şikeste bal): شکسته‌بال، بال شکیاگ، لاواز، بی توانا.
شکسته‌بسته - ص.مر (شیکسته‌بسته - şikste beste): شکاوی پیکه‌وه به‌ستراو.
شکسته‌بند - ا.ص (شیکسته‌بند - şikste bend): که‌سیک که ئیسقانی شکاو بگریته‌وه، جه‌راح.
شکسته‌حال - ص.مر (شیکسته‌حال - şikste hal): پهریشان حال، نه‌گبه‌ت، به‌دبه‌خت، هه‌ژارو ده‌ست‌کورت.
شکسته‌خاطر - ص.مر (شیکسته‌خاطر - şikstexatr): مه‌للول، ره‌نجاو، دلشکاو.
شکسته‌دل - ص.مر (شیکسته‌دل - şikstedil): دلشکاو، ره‌نجاو، ناوم‌یید، ملکه‌ج.
شکسته‌زبان - ص.مر (شیکسته‌زبان - şikstezeban): لاله‌په‌ته، زمانگیر.
شکسته‌نفسی - ا.مص (شیکسته‌نفسی - şikste nefsi): ته‌وازوع، خاکی، بی‌فیزی.
شکشک - ا (شه‌کشه‌ک - şekşek): شه‌په‌شه‌پ، ته‌په‌ته‌پ (ده‌نگی پی به‌ده‌م رژیشتنه‌وه).
شکفتن - مص.ل (شیکوفته‌ن - şikuften): شکوفه‌کردن، پشکوتن، پیکه‌نین.
شکفه - ا (شیکوفه - şikufe): شکوفه، گول خونچه.
شکفیدن - مص.ل (شیکوفیده‌ن - şikufiden): کرانه‌وه‌ی خونچه، شکوفه‌کردن، بزه‌کردن، پیکه‌نین.
شکک - ا (شه‌که‌ک - şekkek): ته‌مو‌ره، ته‌په‌ته‌پی پی له‌رژیشتنا.

شکرفنده - ا.فا (شیکه‌ر‌فینده - şiker finde): نوچبردوو، ره‌تبردوو.
شکرقند - ا.مر (شیکه‌ر‌غند - şiker xend): جو‌ره‌رووه‌کیکه.
شکرک - ا (شیکه‌ره‌ک - şikerek): شه‌کرناسا.
شکرگر - ا.ص (شیکه‌ر‌گره‌ر - şiker ger): هه‌لواچی، شیرینی ساز.
شکرگزار - ص.فا (شوکر‌گوزار - şukur guzar): شوکرانه‌بژیر، قسه‌خوش.
شکرگفتار - ص.مر (شیکه‌ر‌گوفتار - şikerguftar): شیرین‌زمان، قسه‌خوش.
شکرلب - ص.مر (شیکه‌ر‌له‌ب - şiker leb): شه‌کر‌لیو، شیرین‌زمان، سی‌لیو.
شکره - ص.مر (شیکه‌ره - şikere): هه‌ر‌بالنده‌په‌ک‌راو‌بکات‌وه‌ک: بازو‌هه‌لۆ‌شاهین.
شکریدن - مص.م (شیکه‌ر‌یده‌ن - şikerîden): راو‌کردن، شکار‌کردن.
شکریزه - ا (شه‌که‌ریزه - şekerîze): جو‌ره‌مره‌بایه‌که.
شکرین - ص.ن (شیکه‌ر‌ین - şikerîn): شه‌کر‌ئاسا، شیرین.
شکست - ا.مص (شیکه‌ست - şikest): شکان، دۆران، زیان‌کردن.
شکست‌خوردن - مص.ل (شیکه‌ست‌خوردن - şikest xurden): دژمن، شکست‌هینان، دۆران.
شکست‌خورده - ا.مص (شیکه‌ست‌خورده - şikest xûrde): دۆراو، شکاو، هه‌لاتوو.
شکست‌دادن - مص.م (شیکه‌ست‌دادن - şikest دادن): راوانان، شکاندن، به‌زاندن.
شکستن - مص.م.ل (شیکه‌سته‌ن - şikesten): شکان، شکاندن.
شکننده - ا.فا (شیکه‌نه‌نده - şikenende): شکینه‌ر، به‌زینه‌ر.
شکسته - ا.مص (شیکه‌سته - şikeste):

شکل - ا.ع (شه کل - şekl): وهک، هاوشیتوه، ده موچاو، رووخسار، فۆرم، شه کل، وینه.

شکل - مص.ع (شه کل - şekl): سه روپۆر کردن بۆ وشه.

شکلاء - ص.ع (شه کلاء - şekla'): سوروسپی، سپی مه یله وسور، ژنی که چاوی ئامال سور بئ.

شکلات - ا.فر (شو کولات - şukulat): چکلیت، جقالاته.

شکل پزیر - ص.فر (شه کل په زیر - şekl pezir): ئەو دی شیتوه روخساریک وه برگرئ، قالب په زیر.

شکلک - ا (شه کلک - şeklek): لاسایی کردنه وه به دهم و چاوو برۆ، دهمه لاسکئ.

شکله - ا (شیکله - şikle): تیلما سک، قاز، کووزی کاله ک.

شکم - ا (شیکم - şikem): ورگ، زگ، سک.

شکم بند - ا.مر (شیکم به ند - şikem bend): که مه ریه ند، که مه ریه ندی پان له قوماشی زبرو ئه ستور تا ورگ گه وره نه بئ.

شکم پنده - ص.مر (شیکم به ند - şikem bende): به ندی زگ، زۆر خۆر، نانه زگ.

شکمبه - ا (شیکمبه - şikembe): گه دگ، ورگ.

شکم پاره - ا.مر (شیکم پاره - şikem pare): جۆره گیایه که خۆر سک له خاشکیر ده چی و له کونا بۆ دهرمان به کار هاتگه.

شکم پایان - ا.مر (شیکم پایان - şikem payan): زنده و رانی که له سه ر ماسولکه ی سکی خۆ دهرۆن، هیلکه شه یتانۆکه.

شکم پرست - ص.فا (شیکم په رسته - şikem perest): نهوسن، چلتیس، زۆرخۆر، زگدریاگ.

شکم پرور - ص.فا (شیکم په رقه ر - şikem perver): چلتیس، زۆر خۆر، زگدریاگ.

شکم چار په لۆکردن - مص.ل (شیکم چار

په هلوکه رده ن - şikem çarpehlû kerdên): زۆر خواردن به پرا ده یه ک که زگ گه وره و چوارگۆشه ببئ.

شکم خوار - ص.فا (شیکم خار - şikem xar): زۆرخۆر، پرخۆری.

شکم دار - ص.فا (شیکم دار - şikem dar): ورگن، زۆرخۆر.

شکم درد - ا.مر (شیکم دهر د - şikem derd): ژانه زگ، سک ئیشه.

شکم ران - ص.فا (شیکم ران - şikem ran): پرخۆر، حه بی عه مه ل.

شکم روش - ا.مر (شیکم ره فیش - şikem revîş): زگ رۆیین، سکچوون، به له فیپه.

شکم روه - ا.مر (شیکم ره شه - şikem reve): زگ رۆیین، سک چوون.

شکم گنده - ص.مر (شیکم گونده - şikem gunde): گه دگن، ورگن، زگ زل.

شکم مو - ص (شیکم مو - şikem û): زۆرخۆر، پرخۆر، چلتیس.

شکم وار - ا.مر (شیکم فار - şikem var): ژه میک، به قه د سکتیک (به سکتی تیرو به ده برسی).

شکن - ا (شیکن - şiken): چرچ و لۆچ، زولفی لوول و پرپیچ، شان (له شه را)، به زین.

شکنج - ا (شیکه نج - şikenc): فیل و ده هوو حيله، چین و پیچی زولف، ئه شه که نه.

شکنجه - ا (شیکه نه - şikence): ئه شه که نه، ئازار.

شکنجیدن - مص.م (شیکه نه جیدن - şikencîden): ئه شه که نه دان، ئازاردان، عه زابدان، نوقورچ گرتن.

شکند - ا (شیکه ند - şikend): کرم، کرمیکی سووری درپژه له شوینی ته ردا په یدا ده بی.

شکنه - ا (شیکه نه - şikene): لار و له نه، نازو عیشوه.

پینکوله، پینکورت، پینکول.
شکوهه - ا(شوکوهه - şukûhe): پله و پایه، جوانی و جه مال.
شکوهییدن - مص.ل(شوکوهییدن - şukûhîden): شکومه ندبوون، گه وره بی نواندن، گه وره بی کردن.
شکوهنده - ا.فا(شکوهنده - şukûhnde): گه وره بی نوتین.
شکوهییدن - مص.ل(شیکوهییدن - şikûhîden): ترسان.
شکوهنده - ا.فا(شیکوهنده - şikûhende): ترساو.
شکوی - مص.ع(شه کثا - şekva): گله بی کردن، گازانده کردن.
شکه - ا(شوکوه - şukuh): شه وکته، شکو، شان و شه وکته.
شکه ییدن - مص.ل(شیکوهییدن - şikûhîden): نیگه ران بوون، ترسان، شله ژان.
شکیب - ا(شه کیب - şekîb): سه برو ئارام، جه و سه له.
شکیبا - ص.فا(شه کیبا - şekîba): به سه بر، به جه و سه له، هیتدی و هیتمن.
شکیبیدن - مص.ل(شه کیبیدن - şekîbîden): سه بر کردن، ئارام گرتن.
شکیش - ا(شه کیش - şekîş): جه وال، ته لیس.
شکیفتن - مص.ل(شه کیفتن - şekîften): سه بر گرتن، سره وتن، ئارام گرتن، ئوقره گرتن.
شکیل - ا.ع(شه کیل - şekîl): جوان، خوش قهد و بالا، کفه خورتناوی لالغاوهی نه سپ.
شکیل - ا(شیکیل - şikîl): حیل، فیل، نیره نگ، پیوهن.
شکینه - ا(شه کینه - şekîne): که ندوو، کوپه ی گه وره بۆ دانه ویتله.
شگا - ا(شه گا - şega): تیردان.
شگال - ا(شه گال - şegal): چه قه ل.

شکوات - ا.ع(شه که فات - şekevat): سکالا، گازانده و گله بی، شکات.
شکوب - ا(شوکوب - şukûb): دهسته سپ، ده سرۆکه، ده سرۆک.
شکوخ - ا.مص(شوکوخ - şukûx): نوچدان، هه لنووتان، ساتمه دان، نسکۆدان، خزین.
شکوخ ییدن - مص.ل(شکوخ ییدن - şukûxîden): ترسان، ساتمه دان، هه لنووتان، سه ره سمدان، ره تیردن.
شکوخنده - ا.فا(شکوخینده - şukûxinde): خزبو، نوچ بردوو.
شکور - ص.ع(شه کور - şekûr): شوکرانه برتیر، سوپاسگوزار، پیزان و منه تبار.
شکور - ص.ع(شه کور - şekûr): ده هه نده، به خشیار، یه کیکه له سیفه ته کانی یه زدان.
شکوف - ص.فا(شیکوف - şikûfa): پشکوتوو.
شکوفتن - مص.ل(شیکوفتن - şikûften): پشکوتووون.
شکوفه - ا(شیکوفه - şikûfe): شکوفه، قوزی ژن.
شکوفیدن - مص.ل(شیکوفیدن - şikûfîden): پشکوتووون.
شکوفنده - ا.فا(شکوفه نده - şikûfende): مایه ی پشکوتووون.
شکوک - ا.ع(شوکوک - şikûk): گومانان.
شکوه - ا.ع(شه کفه - şekve): سکالا، گله بی، نه خوشی.
شکوه - ا(شوکوه - şukûh): شکو، شان و شه وکته، گه وره بی.
شکوه - ا(شیکوه - şikûh): ترس، هه راسانی.
شکوه مند - ص(شوکوه مه ند - şukûh mend): خاوه ن شکو، پایه بهرز، پایه دار.
شکوهنج - ا(شیکوهه نج - şikû henc):

شگال - ا(شوگال - şugal): زوخال، رهژوو، خه لووز، زوغال.

شگال - ا(شیگال - şigal): کونی قوول، چال، بیر.

شگالیو - ا(شوگالیف - şugalîv): ئه وهی له سه ره پشکووی ئاگر بیرژینری (له نان و گوشت و...).

شگرد - ا(شیگيرد - şigird): ته کنیکی کار، ریباز، ریچکه، ته کنیک.

شگرف - ص(شیگه رف - şigerf): ده گمه، بی هاوتا له چاکی و جوانیدا، سهیر، نایاب.

شگفت - ا.ص(شیگفت - şigift): سهیر، عه جیب، په رجوو (بۆ پیغه مبهه).

شگفتن - مص.ل(شیگوفتهن - şiguften): پشکووتن، گۆلکردن.

شگفتیدن - مص.ل(شیگفتیدن - şigiftîden): ده گمه، بی هاوتا له چاکی و جوانیدا، سهیر، نایاب.

شگون - ا(شوگون - şugûn): به خیر، فهدار، پیتمه ند.

شل - ص(شول - şul): نهر، شل، سست و بی توانا.

شل - ا(شیل - şil): نیزی کورت، کورته رم.

شل - ا(شهل - şel): ران.

شل - ص(شه ل - şell): که سیک که دهستی عه بیدار بی و له کار که وتبی، گۆج.

شلاقه - ص.ع(شه للافه - şelafe): ژنی بی حه یا، ژنی به دکار، سۆزانی.

شلاق - ا.ع(شه للافه - şellax): قامچی، شه لاق، توره که ی ده روزه کاران، نه خشه ی بچووک.

شلال - ا(شیلال - şilal): ته قه لی درشت.

شلال - ا.ع(شیلال - şilal): قهومی په راگه نده.

شلال - ا.ع(شه لال - şellal): سۆلاف، تافگه، تافیته، هه لدیر.

شلپ - ا(شیلپ - şilip): شلپ، شلپه ی ئاو، شتی بکه ویتنه ئاوه وهو شلپه ی بی.

شلپوی - ا(شه لپوی - şelpûy): دهنگی هیتاش، دهنگی پی له نهرمه رۆبیندا.

شلتاق - ا.ت(شه لتاغ - şeltax): کیشه و قه رقه شه، هه راو هه نگامه، زیده گاکی و نه هه قی، ده مه قه.

شلتوک - ا(شه لتوک - şeltûk): چه لتوک، برنجی نه کوتراو، برنجی کره نه کراو.

شلتوک کاری - ا.مص(شه لتوک کاری - şeltûk karî): مه رزه کاری.

شلتیه - ا(شه لته - şelte): زیلبدان، سه رانگویتلک، گوفه ک، سوپکه وان، سه ره نوپکه.

شلجم - ا(شه لجه م - şelcem): شیلیم.

شلخته - ص(شیلخته - şilexte): ژنی ته مه ل و ناپیک و پیک.

شلخته - ا(شه لخته - şelexte): له قه.

شلغم - ا(شه لغه م - şelxem): شیلیم.

شلغم با - ا.مر(شه لغه م با - şelxem ba): شه له مین، ترخینه.

شلغم فرنگی - ا.مر(شه لغه م فره نگی - şelxem ferengî): سیوی بن عه رد، (بۆ ترشیات)

شلف - ا(شه لف - şelf): سۆزانی، قه حبه، ژنی به دکار.

شلفینه - ا(شه لفینه - şelfîne): قوز، شهرم.

شلفیه - ا(شه لفیه - şelfîye): قوزی ژن، ژنی سۆزانی و قه حبه، داوین ته ر.

شلق - مص.ع(شه لغ - şelx): لیدانی که سیک به جه لده.

شلك - ا(شه لك - şelk): زهروو، زالوو.

شلك - ا(شیلک - şilk): قوری رهشی لینج که تیای بچه قی.

شلكی - ا(شیلکه ک - şilkek): شه له گه.

شلل - مص.ع(شه له ل - şelel): گۆج بوون، وشکیوونی ده ست.

شلم - ا(شه له م - şelem): ترخینه، شه له مین.

شلماب - ا.مر (شهله ماب - şelemab): شیتلماو، شیتلمی کوئیو.

شلمک - ا (شهله مک - şelemek): جۆره رووه کیچکه.

شلمیز - ا (شهله میز - şelemîz): جۆره رووه کیچکه.

شلنگ - ا (شهله نگ - şeleng): ههنگاوی ههراو،

شلوار - ا (شهله فار - şelvar): پانتۆل.

شلواربند - ا.مر (شهله فاربند - şelvar bend): بهنده خوتین، دۆخین.

شلوغ - ا (شولوغ - şulûx): ئاپورای خه لک، قهه بائغی، ههراوزه نا، ئاژاوه، ههراو ههنگامه، ههیشه ت.

شلوک - ا (شهله لوک - şelûk): زهروو، زالوو.

شله - ا (شوله - şule): شله، شۆربا، شۆربای برنج.

شله - ا (شیلله - şille): جۆره قوماشیکی که تانی ناسکی سوورباوه.

شله - ا (شولله - şulle): زیلدان، گوڤه ک، سوپکه وان، سه ره نوپلکه.

شله - ا (شولله - şulle): قوزی ژن، ئه و په رۆیییه ی که ژنان له کاتی بی نوژییدا هه لیده گرن، په رۆی بی نوژی.

شله - ا (شهله - sele): قهساس، تۆله، خوتین کردنه وه.

شله زرد - ا.مر (شوله زهرد - şule zerd): هه ریه، سه مه نی.

شله قلمکار - ا.مر (شوله قهله مکار - şule qelemkar): هه ریه، سه مه نی.

شلیاق - ا (شهلیاق - şelyax): سیکوچکه ی ئاسن.

شلیته - ا (شهلیته - şelfîte): جۆره جلیکی ژنانه یه، سوخمه.

شلیدن - م.ل (شهلیدهن - şelîden): شهلین.

شلیر - ا (شهلیر - şelîr): جۆره دره ختیکه به ریکی ناسکو شیرینی هه یه له زه رده لوو ده چی.

شلیک - ا (شیللیک - şillîk): دهنگی ده ستریتی تفهنگ یان توپباران.

شلیک کردن - م.ص (شیللیک که ردهن - şillîk kerdin): تفهنگ ته قاندهن، یان توپ ته قاندهن.

شلیل - ا (شهلیل - şelîl): جۆره دره ختیکه.

شلیل - ا.ع (شهلیل - şelîl): ئاوه رۆ له دۆل و شیودا، شیو، دۆل.

شلیل - ا.ع (شهلیل - şelîl): جۆره جلیکی شه ره له ژیره وه له بهر ده کری.

شم - ا (شوم - şum): جۆره سۆلکیکه.

شم - ا.م.ص (شهم - şem): ره وینه وه و ئالۆزبوون، خاپاندهن.

شم - ا (شهم - şem): نینۆک، ناخوون، نوخان، نینۆکی ده ست یان پی.

شم - م.ص.ع (شهمم - şemm): پۆنکردن.

شما - ض (شوما - şuma): راناوی دووهم که سی کو (ئیه)، وه کو ریز لیتان بۆ دووهم که سی تاکیش به کار دیت.

شما تته - م.ص.ع (شه ماتته - şematet): شادبوون به خهم و په ژاره ی خه لکی، خۆشبوون به خهم و ره نجی خه لکی، شکامی بردن، سه زه نشته.

شماخ - ا (شه ماخ - şemax): مه مک لغ، سوخمه ی مه مک.

شماخ - ص.ع (شه ماخ - şemmax): زۆر بهرز، سه رفراز، لووتبه رز، خۆیه سه ندی و لووتبه رزی.

شمار - ا (شومار - şumar): ژماره.

شماردن - م.ص.م (شوماردهن - şumarden): ژماردن.

شمارش - ا.م.ص (شومارش - şumarîş): ژماردن.

شماس - ا.ص.ع (شه ماس - şemmas): شه ماسه؛ (په لیه کی کتیسایی یه له قه شه

نزمتره).

شماع - ا.ص.ع (شەمەء - şemma') :
مۆمساز، مۆمفرۆش، شەمالک.

شماغندە - ص (شەماغەندە - şemaxende) :
بۆگەن، ھەر بۆگەنئیەک، بەتاییبەتی ژنێ کە بۆنی
لەشی ناخۆش بێ.

شمال - ا.ع (شیمال - şimal) : لای چەپ،
بەدیوم، شووم، بای شەمال.

شمالە - ا (شەمالە - şemale) : مۆم، شەمالک،
جۆرە برنجیکە.

شمام - ا.ص.ع (شەمام - şemmam) :
شەمامە، زۆر بەبۆن، کەسێک زۆر بۆن بکا.

شمامسە - ا.ع (شەمامیسە - şemamise) :
شەماسان.

شمامە - ا.ع (شەمامە - şemmame) :
شەمامە، چرادان.

شمان - ص.فا (شەمان - şeman) : ترسان،
ھەراسان، پەڕیشان، نیگەرەن.

شمانیدن - م.ص (شەمانیدن - şemanîden) :
پەڕیشان کردن، راوانان،
ترساندن.

شمایل - ا.ع (شەماییل - şemayil) : شێوەو
روخسار، تەبە و سروشت.

شماپانزە - ا.فر (شەمپانزی - şempanzi) :
شامپانزی، جۆرە مەمئیونیکێ بێ کلکی مەرۆڤ
ئاسایە.

شمخال - ا (شەمخال - şemxal) : شەمخال،
جۆرە تەنەنگیکێ کۆنە، سەر تۆپ.

شمد - ا (شەمەد - şemed) : توولی تەنک کە
ھاوینان بە خۆیدا دەدەن، توول.

شمد - ا (شەمەد - şemed) : نانی سپی.

شمر - ا (شەمەر - şemer) : ھەوز، گۆلاو.

شمردن - م.ص (شوموردەن - şumurden) :
ژماردن.

شمرنده - ا.فا (شومەرنده - şumernde) :
ژمیریار، کەسێک کە شتان بژمیری.

شمردە - ا.مف (شوموردە - şumurde) :
ژمیردارو، ھیتواش ھیتواش.

شمرش - ا.م (شوموریش - şumuriş) :
ژماردن.

شمردن - م.ص (شوموردەن - şumurden) :
ژماردن.

شمس - ا.ع (شەمس - şems) : ھەتاو، خۆر،
رۆژ.

شمسە - ا (شەمسە - şemse) : نەخش و
نیگاری سەرچل، گولابەتون، جلکی گۆلدۆزی
کراو.

شمش - ا (شیمش - şimş) : زێتوزیوی تواوەی
لە قالب کراو.

شمشاد - ا (شیمشاد - şimşad) : داریکە.

شمشادقەد - ص.مر (شیمشادغەد - şimşadqed) :
بالبەرزو راست وەکو داری
شمشاد.

شمشادگون - ص.مر (شیمشادگون - şimşadgûn) :
شمشاد رەنگ، سەوزی جوان وەکو گەلای
شمشاد.

شمشار - ا (شیمشار - şimşar) : لقی تازەو
ناسکی داری شمشاد کە زولفی دلبەری پێ
دەشپوھێتن.

شمشە - ا (شیمشە - şimşe) : مەستەپ.

شمشیر - ا (شەمشیر - şemsîr) : شمشیر.

شمشیریازی - ا.م (شەمشیریازی - şemsîrî) :
شمشیر بازی (جۆرە وەرزشیکە، یاساو
رێساوی تاییبەتی خۆی ھەیە).

شمشیرزدن - م.ص (شەمشیرزەدەن - şemsîrî) :
شەپە شمشیر.

شمشیرساز - ا.ص (شەمشیرساز - şemsîrî) :
شیرگەر، شیرساز.

شمشیر کشیدن - م.ص (شەمشیرکەشیدن - şemsîrî keşîden) :
شیر راکێشان و
دەرھێنان لە کیلان بە مەبەستی شەپ.

شموم - ص.ع (شه مووم - şemûm) : بۆنخوش، بۆنکەر.

شمه - ا.ع (شه مئه - şemme) : بۆن، بۆنى كهم، تۆزى.

شمه - ا (شيمه - şime) : فرۆ، سەر شیر.

شمیدن - مص.ل (شه میدن - şemîden) : ترسان، هه لاتن، بورانهوه، بۆن کردن.

شمنده - ا.فا (شه مهنده - şemende) : بۆنکەر، ترسینهەر، راونهەر.

شمیز - ا.فر (شیمیز - şimîz) : کراس، پهروهنده، فایل، دۆسیه.

شميله - ا.ع (شه میله - şemîle) : ته بیعهت، سروشت، خو.

شمیم - ا.ص.ع (شه میم - şemîm) : بهرز، بلند، بۆن خوش.

شمین - ص (شه مین - şemîn) : بۆنخوش.

شن - ا (شین - şin) : لم، چهو، قوم، زیخ.

شنا - ا (شینا - şina) : مهله.

شناخت - ا.مص (شینا خت - şinaxt) : عیلم و مه عریفهت، حالى بوون و تیگه ییشتن، ناسین و ناشنایی، زانین.

شناختن - مص.م (شینا ختهن - şinaxten) : زانین، ناسین، دۆستایه تی کردن، ئیعتراف کردن.

شناسنده - ا.فا (شیناسه نده - şinasende) : ئه وهی که سیک یان شتیک بناسی، زاناو ئاگادار.

شناسا - ص.فا (شیناسا - şinasa) : ده رک کەر، ئاگادار.

شناسایی - ا.مص (شیناسایی - şinasayî) : ناشنایی، ئاگایی، مه عریفهت، عیلم.

شناخته - ص.مف (شینا خته - şinaxte) : زانراو، ناسراو.

شنار - ا (شینار - şinar) : مهله.

شنار - ا.ع (شه نار - şenar) : نهنگ، خهوش، عهیب و عار، شووم، به دتوم، ریسوایی.

شناسا - ص.فا (شیناسا - şinasa) : شارهزا، زانیار، فامکار.

شمشیرگر - ا.ص (شه مَشیرگر - şemşîr ger) : شیرگر، شیرساز.

شمشیر ماهی - ا.مر (شه مَشیر ماهی - şemşîr mahî) : جۆره ماسییه کی ده ریا ییه ده نوکیکی دریتی شیر ئاسای هه یه.

شمط - ا.ع (شه مهت - şemet) : به هارات.

شمع - ا.ع (شه مء - şem') : مۆم، قوتیله چرا، دیلکۆی ئوتومبیل.

شمعدان - ا.مر (شه مئدان - şem'dan) : مۆمدان، شه مالکدان.

شمعدانی - ا.مر (شه مئدانی - şim'danî) : جۆره رووه کیکه، شه مدانی.

شمغند - ص (شه مغه ند - şemxend) : بۆنى ناخوش، ژنى كه له شى بۆنى لى بى.

شمقمق - ص.ع (شه مغمه غ - şemexmex) : دریت، شادمان.

شمل - ا (شه مهل - şemel) : جۆره پیتلاوکیه.

شمل - ا.ع (شه مهل - şemel) : بای شه مال، كهم.

شمالال - ص.ع (شیملال - şimlal) : تیژرهو، وشتی رههوان.

شملق - ص.ع (شه مله غ - şemlex) : ژنى به دخوو.

شمله - ا.ع (شه مله - şemle) : عهبا، چارشپو.

شمليد - ا (شه ملید - şemlîd) : جۆره گیایه که.

شمن - ا (شه مهن - şemen) : بته پرست، راهبی بودایی (عینوانیکی ئاینیی بوداییه).

شمند - ا (شه مهن د - şemend) : بته پرست.

شمندر - ا.ع (شه مهن دهر - şemender) : چه وه ندهر، چۆنهەر.

شمنده - ا.فا (شه مهن ده - şemende) : ترساو، له هۆش چوو، هه لاتوو.

شموس - ص.ع (شه موس - şemûs) : چه مووش.

شمول - مص.ع (شو موول - şumûl) : گرته وه.

- شناساندن** - مص.م (شیناساندن) - شناساندن، ناساندن.
- شناساننده** - ا.فا (شیناساننده) - ناسناکەر، ناسینه.
- شناسنامه** - ا.مر (شیناسنامه) - شناسنامه.
- شناسیدن** - مص.م (شیناسیدن) - ناساندن.
- شناخت** - مص.ع (شه نائت) - شناسایی، ناساندن، لومه کردن، تانه لیدان، سه رزه نیشتر کردن.
- شناگر** - ص.فا (شیناگر) - مهله وان.
- شان** - ا (شینان) - جوره گیایه که وهک سابون به کاردیت، ئه سپوون.
- شناو** - ا (شیناف) - مهله.
- شناور** - ص (شینافهر) - مهله وان.
- شناوری** - ا.مص (شینافهری) - مهله وان.
- شناه** - ا (شیناه) - مهله.
- شنایع** - ا.ع (شه نای) - به دی، کارتن ناشیرین، ههله و خه تایان، فیتنه، گه نده لیبیان.
- شنب** - ا (شونب) - گومه ز، قوبیه.
- شنبد** - ا (شه نبه د) - شه ممه، روژی یه که می ههفته.
- شنبلید** - ا (شه نبه لید) - جوره گیایه که.
- شنبلیله** - ا (شه نبه لیله) - گیایه که.
- شنبه** - ا (شه نبیه) - شه ممه، روژی یه که می ههفته ی موسلمانان.
- شنج** - ا (شه نج) - ران، که فله، زهوی سهخت و ناهه موار، لوتنه کیتو.
- شنجار** - ا (شه نجار) - جوره رووه کیکه.
- شندرغاز** - ا.مر.عا (شیندیرغاز) - şindir
- xaz**: پاره یه کی که م و ناچیز.
- شندف** - ا (شه ندهف) - şendef: ته پل، دهه و ل.
- شنزار** - ا.مر (شینزار) - şınzar: قومه لان، قوملاخ، شویتنی قوم و لمی زور بی.
- شنع** - مص.ع (شون) - şun: کاری به ناشیرین دیتن، کاریک به ناشیرین زانین.
- شنع** - ص.ع (شه نی) - şeni: ناشیرین، خراپ.
- شنعت** - ا.مص.ع (شونئته) - şun'et: ناشیرینی، خراپی.
- شنغار** - ا (شونغار) - şunxar: شمقار، مهلیکه له تیره ی هه لویان و له باز جوانتره.
- شنف** - مص.ع (شه نف) - şenef: دژمنایه تی و هه قریکی کردن.
- شنف** - ا.ع (شه نف) - şenf: گواره.
- شنفتن** - مص.م (شینوفتهن) - şinuften: ژنه وتن، بیستن.
- شنق** - مص.ع (شه نف) - şenx: له سیداره دان، له قه ناره دان، خه نه قانندن.
- شنق** - ا.ع (شه نف) - şenex: تابار، جه وال، خه رار، ته لیس.
- شنکش** - ا.مر (شین کهش) - şinkeş: خرماشه یه کی دهستییه، بو پاک کردنه وهه هه موار کردنی باخچه.
- شنگ** - ص (شه نگ) - şeng: شق و شه نگ، جوان.
- شنگ** - ا (شینگ) - şing: شنگ، جوره رووه کیکه.
- شنگار** - ا (شینگار) - şingar: جوره رووه کیکه.
- شنگرف** - ا (شه نگرهف) - şengeref: سلفوری جیه.
- شنگرف گون** - ص.مر (شه نگرهف گون) - şengerf gûn: به رهنکی سلفوری جیه، سووریاو.

شنگرگ - ا(شه نگرگ - şengurg): سه ری ته شی، یان سه ری نه ستوونی خیتوت.

شنگل - ص(شه نگول - şengul): جوان، شوخ، سه رخوش، سه رمه ست.

شنگله - ا(شه نگوله - şengule): ریشوی په رده یان میزه، هیشوی جو یان گهنم یان خورما.

شنگلایل - ا(شه نگه لیل - şengelîl): زه نجه فیل.

شنگویر - ا(شه نگفیر - şengvîr): زه نجه فیل.
شنکینه - ا(شه نکینه - şengîne): دارگار، گلاکو تک.

شنل - ا(شینیل - şinil): شانیل، جوړه پالتویه که، ساقو.

شنوا - ص.فا(شه نه فا - şeneva): گوهدار، گوپگر.

شنوانیدن - مص.م(شه نه فانییدن - şenevanîden): به گوئی گه یانندن، مه به ستیک گه یانندن گوئی که سیک.
شنواننده - ا.فا(شه نه فانه نده - şenevanende): که سیک شتی بگه به نیته گوئی که سیک.

شنوایی - ا(شه نه فایی - şenevayî): یه کیکه له پینج هه سته که، (ههستی بیستن).
شنوایی سنج - ا.مر(شه نه فایی سه نچ - şenevayî senc): نامیری نه ندازه گرتنی پله ی دهنک.

شنودن - مص.م(شونوودن - şunûden): بیستن، ژنه فتن.

شنوسه - ا(شینوسه - şinûse): پښمین، ناروشک، پشمین، کژین.

شنویدن - مص.م(شینه فیدن - şinevîden): بیستن.

شنه - ا(شه نه - şene): ئاواز، دهنگی نای، حیلای نه سپ، نه فرت و نه حله ت.

شنیدن - مص.م(شه نیدن - şenîden):

بیستن، ژنه فتن.

شنونده - ا.فا(شه نه فنده - şenevende): گوهدار، گوپگر.

شنوا - ص.فا(شینه فا - şineva): بیسه ر.

شنیده - ا.مف(شه نیده - şenîde): بیستراو.

شنیع - ص.ع(شه نیء - şenî): ناشیرین، به د، نا په سندن، سامناک.

شو - ا(شه و - şew): شه و.

شو - ا(شو - şû): شوو، میترد.

شوا - ا(شیفا - şiva): نه ستووری چه رمی ده ست (ناو له پ).

شواء - ا.ع(شیفا ء - şiva'): گوشت یان هر شتیکی پرژاو.

شوائب - ا.ع(شه فائیب - şeva'ib): عهیب، گهر د، گومان، خه لتوخه وش.

شوارد - ا.ع(شه فارید - şevarid): ده گمن و غه رب.

شوارع - ا.ع(شه فاریء - şevari'): شه قامان.

شواطی - ا.ع(شه فاتی - şevatî): که ناران.

شواظ - ا.ع(شه فاز - şevaz): هاوارو جنیو، زمانه ی ناگر، گپیک که بی دوو که ل بی.

شواغل - ا.ع(شه فاغیل - şevaxil): پرکاری، سه رقالتی، مژوله مه نی، پڅگالتی.

شوال - ا.ع(شه فثال - şevval): مانگی شه وال.

شوالیه - ا.فر(شیفالییه - şivalîye): سوارچاک، نه جیب زاده، جوامیر، خاوه ن پله و پایه ی فخری، نه جیمزاده یه که له ده سته ی سوارچاکانی سه ده کانی نا فین قبول کرابی.

شوامخ - ا.ع(شه فامیخ - şevamix): به رزیان.

شوان - ا.ص(شه فان - şevan): شوان، په زه وان، شقان، شوانکاره.

شواهد - ا.ع(شه فاهید - şevahid): شایه تان، به لگه کان.

ھارپوژاندن، ئاژاۋەنانەۋە، ھارپوژاندنى خەلک.
شورانندە - ا.فا (شورانەندە - şûranende):
 ئەۋەدى كەسپىك بوروۋژىتىنى.
شورانگىز - ص.فا (شورئەنگىز - şûrengîz):
 ئاژاۋەگىپ، فېتتەنچى.
شوربا - ا.مر (شوربا - şûrba): شوربا.
شورىخت - ص.مر (شورىخت - şûr bext): بىن
 بەخت، نەگىبەت، بىن تالچ.
شورىبوم - ا.ص (شورىبوم - şûrbûm):
 شۆرەكات، شامات، شۆرەزار، شۆراخ.
شورپا - ص.مر (شورپا - şûrpa): پەي زەن،
 كەريان ئەسپ و ھېستىر كە لە رۆيىشتندا پەلى لە
 يەك بدات.
شورىپۇشت - ص.مر (شورىپۇشت - şûrpuşt):
 سەركىشى، ياخى، شەرائى.
شورچەشم - ص.مر (شورچەشم - şûr çeşm):
 چاۋ پېس.
شورسان - ا.مر (شورسان - şûrsan):
 شۆرەكات، شۆرەزار، شامات.
شورىستان - ا.مر (شورىستان - şûristan):
 شۆرەزار، شامات، شۆراخ.
شورش - ا.مر (شورش - şûrş): ياخى بوون،
 ئالۆز بوون، ئاژاۋە، پەريشانى، فەرتەنەنانەۋە.
شورگەز - ا.مر (شورگەز - şûrgez): جۆرە
 درەختىكى گەزە.
شورگىياھ - ا.ص (شورگىياھ - şûrgîyah): گىياى
 سوتىر.
شورم - ا.شورمەم (شورمەم - şûrem): كىيو، شاخ،
 جەۋەل، چىا.
شورمور - ا.مر (شورمور - şûrmûr): ھەراۋ
 ھەنگامە، مېروۋلەي وردو لاواز.
شورو - ا.فر (شورو - şivrû): كارژۆلە، پېستى
 كارژۆلە.
شوروا - ا.مر (شورفا - şûrva): شۆرۋا،
شوروغوغا - ا.مر (شوروغوغا - şûrûxewxa):
 ھات و ھاۋار، فېتتەنە ئاژاۋە، ھەراۋ فەرتەنە.

شواھق - ا.ع (شەفاھىغ - şevahix):
 بەرزايان.
شواھىن - ا.ع (شەفاھىن - şevahîn): كۆي
 شاھىن (جۆرە بازىكە).
شوب - مص.ع (شەوب - şewb): ئاۋىتەكردن،
 تېكەل كەردن.
شوبان - ا.ص (شوبان - şûban): شوان،
 پەزەۋان.
شوبىك - ا.شوبەك (شوبەك - şûbek): دارۆكە، ئەۋ
 دارەي تەپلى پى دەكوتن، تىرۆك، دارى دەستى
 ئېنىزىيات.
شوبىن - ص.ن (شوبىن - şûbîn): دارىن.
شوخ - ا.شوخ (شوخ - şûx): چلەك، چلەكى لەش،
 چلەكى كەلپەل.
شوخ - ص (شوخ - şûx): ھەنەكچى، قىسەخۆش،
 سوعبەتچى، شاد، خۆشحال، شۆخ و شەنگ،
 زىتەل.
شوخ چشم - ص.مر (شوخ چشم - şûx
 çeşm): چاۋقايم، روودار، بىن ھەيا.
شوخ طبع - ص.مر (شوخ تەب - şûxteb):
 ھەنەكچى، خۆش تەبىئەت.
شوخگىن - ص (شوخگىن - şûxgîn): چلەكن.
شود - ا.شيفىد (شيفىد - şivid): شويت.
شودر - ا.شەۋدەر (شەۋدەر - şewder): لىفە، ھەبا،
 نوپنى شەۋ، جلى شەۋ.
شور - ص (شور - şûr): سوتىر، بەخوئ،
 زۆرخۆرى، شۆر.
شور - ا.شور (شور - şûr): ئاژاۋە، فېتتەنە، ھەراۋ
 ھەنگامە.
شور - ا.شور (شور - şûr): ئاھەنگىكى مۇسقىايە.
شور - ا.ع (شەۋر - şewr): راۋىژكردن، راۋىژ،
 رادەربىن، شېرەت.
شورابە - ا.مر (شورابە - şûrabe): شۆراۋ،
 ئاۋى شۆر، ئاۋى سوتىر، فرمىسك.
شورانندەن - مص.م (شورانندەن - şûranden):

شوره - ا(شوره - şûre): جۆره غه کێکه له دروستکردنی بارووتدا به کاردێ، مادهی بارووت، شۆره.

شوره زار - ا.مر(شوره زار - şûrezar): شۆره کات، شۆراخ، شامات، شۆره زار.

شوره سه - ا.مر(شورهی سه - şûrey ser): قرتژی سه.

شوره گز - ا.مر(شوره گهز - şûregez): دره ختی که.

شوری - ا.ع(شورا - şûra): ئه نجوومه ن (کۆمه لێک بۆ راوێژ کۆبینه وه).

شوریدن - م.ص.ل(شوریدن - şûrîden): ههستان، رابوون، هاروژان، کوده تاکردن، ئاژاوه بهرپاکردن.

شوریده - ص.مف(شوریده - şûrîde): په ریشان، هاروژاو، دیوانه، شهیداو عاشق.

شوریدگی - ا.م.ص(شوریدگی - şûrîdegî): په ریشانی، ئالۆزی، شهیدایی.

شوریدهخت - ص.مر(شوریدهخت - şûrîde bext): بێ بهخت، نه گبهت، بێ یه غبال، بێ تال، بێ شان، دوومۆر.

شوریده حال - ص.مر(شوریده حال - şûrîde hal): شیاو، په ریشان، تیکچوو.

شوریده خاطر - ص.مر(شوریده خاطر - şûrîde xatir): په ریشان، په شیو، شیاو.

شوریده دماغ - ص.مر(شوریده دماغ - şûrîdedemax): دین، شیت، دیوانه، په شیو.

شوریده رنگ - ص.مر(شوریده رنگ - şûrîde reng): رهنگ په ریو، خه مبار، شیاو.

شوریده روزگار - ص.مر(شوریده روزگار - şûrîde rûzgar): بینهوا، هه ژار، بێ سهروهت و سامان.

شوریده سه - ص.مر(شوریده سه - şûrîde ser): بێ ئارام، نه سهروهت، په ریشان، په شیو.

شوریده کار - ص.مر(شوریده کار - şûrîdekar): بێ سهروهه، ناریک و پێک، که سێک که کارهکانی شیاوو ناریک بێ.

شوریده گونه - ص.مر(شوریده گونه - şûrîde gûne): وهکو شیتان، شیت ئاسا.

شوریده مغز - ص.مر(شوریده مغز - şûrîde mexz): دیوانه، دین، شیت، ماخۆلان.

شوسه - ا.فر(شوسه - şûse): شوسته، جادهی هه موارو چه ورێژ، جادهی رێک و پێک، راسته رێگا، شه قامه رێ.

شوشتری - ص.ن(شوشتری - şûsterî): خه لکی شوشته، سنده تی شوشته.

شوشک - ا(شوشک - şûšek): ره بابه.

شوشکه - ا(شوشکه - şûške): جۆره شمشیریکه.

شوشو - ا(شوشو - şûşû): هه رزن.

شوشه - ا(شوشه - şûşe): زیروزیوی تواوهی له قالب کراو، شوشه سۆل، وردهی هه ر شتیک.

شوط - ا.ع(شهوت - şewt): قوئاغ، هه ر ته وافیکی دهوری کابه، هه ر سه له فیکێ ئه سب.

شوغ - ا(شوغ - şûx): ئه و پیسته سهخت و ئه ستوردهی که له ئه نجامی کاردا له ناو له پ پهیدا ده بێ.

شوغا - ا(شوغا - şewxa): ئاغه لی شه وانهی پهزان.

شوغار - ا.مر(شوغار - şewxar): شه وغار، شوینی شه وانی پهز.

شوقاژ - ا.فر(شوقاژ - şûfaj): شوقاژ، جۆره هیهته رێکه له جیاتنی سۆیا به کاردێ.

شوفر - ا.فر(شوفر - şûfir): شوفیر.

شوغ - م.ص.ع(شوغ - şewx): تاسه کردن، ئاره زوو کردن، هه زکردن.

شوک - ا.ع(شوک - şewk): درک.

شوک - ا.فر(شوک - şûk): جه زه به، تهکانی خیرا، حاله تیکێ له نکاودا تووشی مروت ده بێ و

هېڅې له بهر دهېرې.

شوگا - ص.ع (شهوكا - 'sewka): جلی زیر.

شوکار - ص (شهوكار - 'sewkar): شهوكار، شهوگهړ، دزی شهوان.

شوکت - ا.ع (شهوكت - 'sewket): شان و شهوكت، گه وره یی، فهورشکو، مه زنی.

شوکران - ا (شهوكهران - 'sewkeran): جوړه رووه کيکي ژهرداره.

شوکل - ا (شوکل - 'şûkel): سهری ته شی، سهره ته شی.

شوکه - ا (شوکه - 'şûrke): بۆته.

شوگاه - ا.مر (شهوگاه - 'sewgah): شهوغار، شونینی شهوانه ی پهن.

شول - ا.ع (شهول - 'sewl): پاشماوه ی ئاو له دهولکدا، پیاوی سوکه لای چاپووک.

شولا - ا (شهولا - 'sewla): خه رقه ی دهر ویشی، په لاس.

شولان - ا (شهولان - 'sewlan): که مهنده.

شولک - ا (شولک - 'şûlek): سهره ته شی، ئه سپی خوشبه ز، تیزرؤ.

شولم - ا.ع (شهولم - 'sewlem): شپلم.

شوله - ا (شهوله - 'sewle): زبلدان، سوپکه وان، گوډهک، سهره نولکه.

شولیدن - مص.ل (شولیدنه - 'şûlîden): حه یرمان، ئالۆبوون، شپوان، ماندووبوون.

شولیده - ص.مف (شولیده - 'şûlîde): حه یران، سه رسام، ئالۆز، په ریشان، داماو.

شوم - ا.ص.ع (شوم - 'şûm): شوم، به دیوم، نه حس، ناموبارهک، به دغه ی.

شومان - ا.انگل (شومان - 'şoman): به رتیه بهری غمایش.

شومیز - ا (شومیز - 'şûmîz): زهوی شۆبراو، زهوی کپلراوی ئاماده بۆ کشتوکال، کشتوکال.

شومیزیدن - مص.م (شومیزیدن - 'şûmîzîden): شۆوبرین، کپلانی زهوی بۆ

کشتوکال.

شونیز - ا (شونیز - 'şûnîz): رهشکه.

شوها - ص.ع (شهوها - 'sewha): ژنی ناشیرین و روگرژ، شوم، ناموبارهک، جوان.

شوهر - ا (شهوههر - 'sewher): میترد، پیاوی به ژن، پیاوی ژندار.

شوهردار - ص (شهوههردار - 'sewherdar): میترددار، به میترد، شوودار، به شوو.

شوی - ا (شووی - 'şûy): شوو، میترد.

شوی - ص.ع (شهفی - 'sevî): گوشتی برژاو، بریان، ههر شتیکی برژاو.

شوید - ا (شیفید - 'şivîd): شویت، گیایه کی بۆن خوشه ده خوری.

شویدی - ا (شیفیدی - 'şivîdî): جوړه رووه کپکه له شویت ده چیت.

شوی دیده - ص.مر (شووی دیده - 'şûy dîde): بیته ژن.

شوییدن - مص.م (شوییدنه - 'şûyîden): شویتن، شۆردن.

شه - ا (شه - 'şeh): شا،

شه - ا (شوه - 'şûh): وشه یه که بۆ نه فرهت و بوغزاندن.

شهاب - ا.مر (شههاب - 'şehab): ئاو دهگل.

شهاب - ا.ع (شیهاب - 'şihab): ئه و گره سپیواژه ی له راخویشینی ئه ستیره دروست ده بی، شوعله، گری ئاگر، ئه ستیره، ئه ستیره ی رۆشن.

شهادت - مص.ع (شه هادهت - 'şehadet): گه واهی دان، شایه تی دان، شایه قان هیتان، شه هیدبوون، کوژان له رای یه زنداندا.

شهادت نامه - ا.مر (شه هادهت نامه - 'şehadet name): شایه تی نامه، گه واهی نامه.

شهام - ا.ع (شیهام - 'şiham): وریا، چالاک، پیاوی پیاوانه، دلیر، جوامیر، زیره کی، نازا.

شهامت - مص.ع (شه هامهت - 'şehamet): دلیری، گه وره یی، گه وره یی و فره مانیه وایی.

دایه‌ره‌ی ناسایش.

شهر بند - ا.مر (شه‌هر بند - şehrbend): قولله و قه‌لاتی شار، حساری شار، شوروی ده‌وری شار، زیندانی، که‌سیک له گه‌مارۆدایی.

شهرت - مص.ع (شوهرت - suhret): ده‌رکه‌وتن، دیارکه‌وتن، مه‌نشور بوون جا چ به‌خرایی و چ به‌چاکی، شوهرت په‌یدا کردن، په‌نامی.

شهرتاش - ص.مر (شه‌هرتاش - şehrtaş): هاوشاری، خه‌لکی یه‌ک شار.

شهردار - ا.ص (شه‌هردار - şehrdar): سه‌رۆکی شاره‌وانی.

شهرداری - ا.مر (شه‌هرداری - şehrdarî): دایه‌ره‌ی شاره‌وانی.

شهرروا - ص.مر (شه‌هره‌رثا - şehrrêva): زیترویی خالیسه و باوی شار.

شهرسازی - ا.مص (شه‌هرسازی - şehrsazî): ئاوه‌دان‌کردنه‌وه‌ی شار، بونیاتنانی شار، ئاوه‌دان‌کردنه‌وه‌و نوژنه‌ی شار.

شهرستان - ا.مر (شه‌هریستان - şehristan): شاری گه‌وره به‌ شارۆچکه‌و گونده‌کانییه‌وه.

شهرک - ا. (شه‌هرک - şehrek): شارۆچکه، شاری بچووک.

شهرگردان - ص.مر (شه‌هرگه‌ردان - şehrgerdan): زیندانییه‌ک بۆ ریسواکردن به‌ شاردای بگێردی.

شهررا - ا.مر (شه‌هرقا - şehrra): پارهی‌ک که‌ نرخ‌ی راسته‌قینه‌ی که‌متر بێ له‌نرخ‌ی ئیسمی خۆی.

شهرود - ا.مر (شه‌هروود - şehrûd): جۆره سازتیکی کۆنه، هه‌نوکه به‌کار نایه‌ت (له‌ عوود ده‌چیت).

شهروزه - ا.ص (شه‌هروزه - şehrûze): گه‌دایه‌ک هه‌ر رۆژهی له‌ به‌شیکی شارای بسووریته‌وه‌و گه‌دایی بکات.

شهره - ص (شوهره - şûhre): نامی، مه‌نشور، به‌ناوبانگ، ناودار.

شهانه - ق.ص (شه‌هانه - sehane): پاشایانه.

شهب - ا.ع (شوهوب - suhub): وشکه سال، ره‌شبه‌له‌ک، سوپاو له‌شکری قورس و چه‌کدار.

شهباء - ص.ع (شه‌هبا - şehba): بازو، بازگ، ره‌شو سپی، سوپا و له‌شکری قورس و پپ چه‌ک، ره‌شه سال، وشکه سال.

شهباز - ا.مر (شه‌هباز - şehbaz): جوانباز، (چ نیتروچ می).

شهبال - ا.مر (شه‌هبال - şehbal): شابال، شاپه‌ر.

شهبالا - ا.مر (شه‌ه بالا - şe bala): برا زاوا.

شهبانو - ا.ص (شه‌هبانو - şehbanû): ژنی شا، ژنی مه‌لیک.

شهبندر - ا.ص (شه‌هه‌نده‌ر - şehbender): شابه‌نده‌ر.

شهر - ا.مر (شه‌هپه‌ر - sehper): شاپه‌ر، شابال.

شهرتج - ا.مر (شه‌هته‌ره‌ج - şehterec): شاته‌ره، شاترنج.

شهد - ا.ع (شه‌هد - şehd): هه‌نگوین.

شهداء - ا.ع (شوه‌داه - şûheda): شه‌هیدان، گه‌شمرده‌یان.

شهدانج - ا.مر (شه‌هدانه‌ج - şehdanec): شادانه، جۆره گیایه‌که.

شهر - ا. (شه‌هر - şeh): شار.

شهر - ا.ع (شه‌هر - şeh): مانگ.

شهرارا - ص.فا (شه‌هرئارا - şehrrara): رازینه‌ره‌وه‌ی شار.

شهراشوب - ص.فا (شه‌هرئاشوب - şehrasûb): ناژاوه‌گیتی شار، که‌سیک له‌ جوانی و چالاکیدا فیتنه‌ی شار بێ.

شهربان - ا.ص (شه‌هربان - şehrbân): شاره‌وان، فه‌رمایه‌وای شار، به‌ریتوه‌به‌ری گشتی ناسایش.

شهربانی - ا.مر (شه‌هربانی - şehrbânî):

شهرهء افاق - ص.مر (شوهردى ئافاغ - şührey -
afax): ناودار له هه موو دنيادا.

شهرهء عالم - ص.مر (شوهردى ئالهه - şuhrey -
alem): ناودار له گشت جيهاندا.

شهریار - ا.ص (شههريار - şehryar): ميري
شار، مير، فرماندهى وای شار.

شهريده - ص.مف (شههريده - şehride):
پهراگه نده، پهت و بلاق، پان و پليشاوه،
پهريشان.

شهريه - ا (شههريه - şehri): مانگى شه شه مى
سالى خورشيدى.

شهريور - ا (شههريور - şehri): مانگى
شه شه مى سالى هه تاوى.

شهريورگان - ا.مر (شههريورگان - şehri-
vergan): جهه ئتيكه له چواره مين روژى
هه يقي شههريوردا له ئيراني كونا ده گيردا.

شهريه - ص.ن.ع (شههريه - şehriye):
مانگانه، مووچهى مانگانه.

شهزاده - ا.مر (شههزاده - şehzade): منالى
شا، شازاده.

شهسوار - ص.مر (شههسوار - şehsevar):
شاسوار، سوارچاك.

شهكار - ص.مر (شههكار - şehkar): شاكار،
كارتيك كه هونه ري تيدا كرابي، كاري پر هونه ر.

شهلاء - ص.ع (شههلاء - şehla): نافرتهى
چاوه شى ئامال شيني دل پيڤين.

شهنگ - ا (شههنگ - şehng): شال
باف، كرچن.

شهله - ا (شههله - şehle): گوشتى زور چهور،
چهورى گوشت.

شهله - ص.ع (شههله - şehle): پيره ئن، ژنى به
سالاجوو.

شهله - ا.ع (شوهله - shuhle): چاوشين.

شهليدن - م.ص.ل (شههليدن - şehlden):
پهت بوون، بلاو بوونه وه، پهراگه نده بوون.

شهليده - ص.مف (شههليده - şehlide):
پهترته وازه، پهت و بلاو.

شههم - ص.ع (شهههم - şehm):
پياوانه، زيرهك، چالاک، دليتر، سهروه رو
فهرمانده و، جوامير.

شه مات - ا.مر (شهه مات - şehmat): كش
مات (ياري شه ترهنج).

شهنا - ا.مر (شههنا - şehna): زوپنا.

شهناز - ا (شههناز - şehnaz): ناوازيكى
موسيقي ئيرانييه.

شهنشاه - ا.ص (شهههن شاه - şehn şah):
گه وه ري شايان، شاهنشا.

شهنشاه - ا.ص (شهههن شاه - şehn şah):
شاهنشا.

شهنگانه - ا (شهههن گانه - şehn gane):
ئاونگ، ته رزه، شوشه سول.

شهوات - ا.ع (شهههفات - shevat): هه واو
هه وه س، ئاره زووى نهفس، هه وه سبازى، گانهك،
تامه زروى گان.

شهوار - ص (شههقار - şehvar): شتى چاك و
گرانيه ها كه لايه قى شابي.

شهوان - ص.ع (شههقان - şehvan): گانهك،
تامه زروى گان.

شهوانى - ص.ع (شههقانى - şehvani):
هه وه سباز، گانهك.

شهوت - م.ص.ع (شهه قهت - şehvet): له زهت
خواستن، ئاره زوو كردنى له راده به دهر.

شهوت الود - ص.مف (شههقهت ئالوود -
šehvet alûd): گاناوى، به ئالوش.

شهوت انگيز - ص.فا (شههقهت ئهنگيز -
šehvet engîz): ئاره زوو بزوين.

شهوت بار - ص.فا (شههقهت بار -
šehvetbar): ئه وهى ئاره زووى لي بباري.

شهوت پرست - ص.فا (شههقهت په رده ست -
šehvet perest): گانهك، گاناوى،
هه وه سباز، به ئالوش.

شهوت ران - ص.فا (شه هفت ران - sehvat
ran): نارده زوو په رست.

شهود - ا.ع (شوهود - suhûd): شایه تان.

شهود - مص.ع (شوهود - suhûd): دیتنی
شتیک، ناماده بوون، دهرکه وتن.

شهور - ا.ع (شوهور - suhûr): مانگان.

شهوږ - مص.ع (شوهوږ - suhûx): ههستان.

شهه - ا (شیهه - sihe): حيله، حيله ی ته سپ.

شهی - ص.ع (شههی - sehî): خواز له لږک،
له زه تخواز.

شهید - ص.ع (شهید - sehîd): په کیکه له
ناو دکانی خوا، نه وهی هیچ شتیک له عیلمی
په نهان نیبه، شایهت، شهید بوون له رای خوا.

شهیده - ص.ع (شهیده - sehîde): کوژراو له
رای په زنداندا.

شهیر - ص.ع (شهیر - sehîr): نامی،
مه نشور، ناودار، ناسراو.

شهیق - مص.ع (شهیق - sehîx): زهړه ی
نیرده کهر، هه ناسه کیشان.

شهین - ص.ن (شهین - sehîn): شاهانه.

شیاب - مص.ع (شیاب - siyab):
تاو یته کردن، تیکه ل کردن.

شیداد - ص (شیداد - seyad): ریاکار،
فیل باز، ساخته چی.

شیار - ا (شیار - siyar): رووشاو، کیتلراو،
شووبراو.

شیاریدن - مص.م (شیاریددن - siyarîden):
شو و برینی زهوی، جووت کردن زهوی.

شیاطین - ا.ع (شیاتین - seyâtîn):
به دخویانی که خه لکی بو خراپه کاری و
به دره و شتی هانده دهن.

شیاع - مص.ع (شیاع - siya'): به ریکردن،
په پرهوی کردن، بره و سندن.

شیاع - ا.ع (شیاع - siya'): دهسته چيله،
دهنگی شمشال، خه به ری که بلارو بوو یته وه.

شیاف - ا.ع (شیاف - siyaf): شاف.

شیان - ا (شیان - siyan): دره ختیکه.

شیان - ا (شیان - siyan): پاداشت.

شیانی - ا (شیانی - siyanî): جوړه دراو یتکی
زتیرو زیو بووه له کونا له خوراسان باوی بووه.

شیاه - ا.ع (شیاه - siyah): په زان.

شی - ا.ع (شهی - sei'): شت.

شیب - ا (شیب - şib): شیو، نشیو، قامچی.

شیب - مص.ع (شیب - seyeb): پیروون،
ته ختیار بوون.

شیبا - ص (شیبا - şiba): شیواو، په شیو،
دتیوانه، ته ژدیها.

شیبان - ص.فا (شیبان - şiban): په ریشان.

شیبان - ا.ع (شهبان - seyban): په کیکه له
مانگه کانی زستان (کانوونی یه که م).

شیبان - ا.خ (شهبان - seyban): ناوی
تیره یه کی عه ربه.

شیبانیدن - مص.م (شیبانیددن - şibanîden):
خه له تاندن، له رزاندن، هه ویرکردن، شتواندن.

شیب پالا - ا.مر (شیب پالا - şibpala):
خلته پالیتو، سوزگی.

شیه - ا.ع (شیهه - seybe): ریتخانه ی
کرمانی، جوړه روه کیکه.

شیبیدن - مص.ل (شیبیددن - şibîden):
له رزین، جولان، ناشق بوون، توره بوون.

شینه - ا.فا (شینه نده - şibende): له رزینهر،
تیکه لکهر.

شیبان - ص.فا (شیبان - şiban): په ریشان،
توره، توراو.

شیسی - ا (شیسی - şipsî): پلایس، مقاش.

شیپور - ا (شه پپور - seypûr): شه پپور،
زورنا.

شیپورچی - ا.ص (شه پپورچی - seypûrçi):
شه پپور ژهن.

شیتړک - ا (شیتړه ک - seyterek): شاته رپه.

شیخ - ا.ع (شیه - şîh): جۆره رووه کتیکه.
شیخ - ص.ع (شه یخ - seyix): پیره میگرد، گهردی قهوم، رتیه، شتخ، زانا.
شیخک - ا (شه یخهک - seyxe): شپخوکه، کۆلکه شتخ، شپخه رووته.
شیخوخت - مص.ع (شه یخوخته - seyxûxet): پیره بون، پیری.
شیخون - ص.ع (شه یخون - seyxûn): شتخ، پیاوی پیر، پیاوی زۆرهان.
شیخه - ص.ع (شه یخه - seyxe): پیره زن.
شیخه - ص.ع (شیه یخه - şiyexe): پیران.
شید - ا (شید - şîd): خۆر، روناھی، روشنایی، روونایی.
شید - ا.ع (شید - şîd): هه ر شتی دیواری پی که فمال بکری (که چو ته راوو قسل و...).
شیدا - ص (شه یدا - seyda): شه یدا، ناشق، دیتوانه، شیت، شیت و شه یدا.
شیدر - ا (شیدر - şîzer): یه زدان، خوا، خولا.
شیر - ا (شیر - şîr): شتیر.
شیر - ا (شیر - şîr): شتیره ی ئاو، به لوو عه.
شیر - ا (شیر - şîr): شیر (شیری خوار دهنه وه).
شیر - ص.ع (شه ییر - seyir): راو پتکار، شیره تکار، وه زیر، جوان.
شیرابه - ا.مر (شیرابه - şîrabe): شیه یه که له قه دی هه ندی رووه کان ده تکی.
شیراز - ا (شیراز - şîraz): خه سته، تۆراغ، دۆی له تووره که کریاگ.
شیرازه - ا (شیرازه - şîraze): جزویه ندی کتیبان که ئەم سه رو ئەو سه ری ده چنری، شیرازه.
شیرازه به ند - ا.ص (شیرازه به ند - şîrazebend): شیرازه به ند، شیرازه چن.
شیرافکن - ص.فا (شیره فکه ن - şîrefken): دلیر، ئازا، پیاوی دلیر و ئازای وه ها که شتیر بدا به عار دیدا.
شیراوژن - ص.فا (شیر نه وژن - şîr ewjen):

دلاوهر، دلیر، ئازا، که سیک شتیر بدا به عار دیدا.
شیربا - ا.مر (شیربا - şîrba): شیره و، شیرو برنج.
شیربان - ا.ص (شیربان - şîrban): شتیره وان.
شیربه - ا.مر (شیربه چه - şîrbeçe): منالانی پتینه نگ.
شیربرفی - ا.ص (شیری به رفی - şîri berfî): شتیره به فرینه.
شیربرنج - ا.مر (شیربیرنج - şîrbirinc): شیر برنج، شیره و.
شیربه - ا.مر (شیربه ها - şîrbeha): شیربایی.
شیربه - ص.مر (شیربه نه - şîrpence): به چنگ وه کو شتیر، به هتیز وه کو شتیر.
شیرپنیر - ا.مر (شیرپه نیر - şîrpenîr): جۆره گیایه کی خۆرسکه.
شیرج - ا (شیرج - şîrec): رۆن گه رچه ک.
شیرجه - ا.مر (شیرجه - şîrce): خۆه لده ناو ئاو به سه را، زه رگ.
شیرچرخ - ا.مر (شیری چه رخ - şîri çerx): بورجی شتیر.
شیرچنگ - ص.مر (شیرچه نگ - şîr çeng): به هتیز، به چنگ وه کو شتیر.
شیرخاشاک - ا.مر (شیرخاشاک - şîr xaşak): شیه ی جۆره گیایه که.
شیرخشت - ا.مر (شیرخیشته - şîrxîşt): شیه ی جۆره گیایه که.
شیرخشک - ا.مر (شیری خوشک - şîri xuşk): شیری وشک، شیری تۆز.
شیرخوار - ص.فا (شیرخار - şîrxar): مندالی شیره خۆره.
شیرخوارگاه - ا.مر (شیرخارگاه - şîrxar gah): دایه نگه، شوتنی منالانی شیره خۆره.
شیردان - ا.مر (شیردان - şîrdan): سکۆله ی به رخ و کارۆله و مه پ.
شیردرفش - ا.مر (شیری دیره فش - şîri direfş): شتیری سه ر عه له م.

ره‌نگی سپی ئامال زه‌رد، شه‌که‌ری.
شیرعلم - ا.مر (شیری ئه‌له‌م - şîri elem):
 شیرى عه‌له‌م، وینه‌ی شیر له‌سه‌ر ئالاو به‌یداخ.
شیرفش - ص (شیرفه‌ش - şîrfeş): شیرئاسا.
شیرفه‌م کردن - مص.م (شیرفه‌هم که‌رده‌ن - şîrfehm kerdn): شیر تیگه‌یاندن، گه‌وج
 حالى کردن.
شیرقلاب - ا.مر (شیر غوللاب - şîr xullab):
 قولابی پشتین که ره‌سمى شیرى له‌سه‌ر کرابی.
شیرک - ا.ص (شیره‌ک - şîrek): شیرى
 بچکۆله، که‌سى ئازا و به‌جه‌رگ.
شیرک - ا (شیره‌ک - şîrek): شيله‌ی تلیاک.
شیرکچی - ا.ص (شیره‌کچی - şîrekçî):
 مه‌یخانه‌چی، عه‌ره‌قفروش.
شیرکخانه - ا.مر (شیره‌کخانه - şîrekxane):
 مه‌یخانه، شوئینی کیشانی تلیاک.
شیرکردن - مص.م (شیرکه‌رده‌ن - şîr kerdn):
 دنه‌دان، زات وه‌به‌رنان، هاندان.
شیرگردون - ا.مر (شیری گه‌ردون - şîri gerdûn):
 بورجی شیر، هه‌تاو، خۆر.
شیرگجشک - ا.مر (شیرگونجیشک - şîr guncişk):
 باشوکه، باشو، واشه.
شیرگی - ص (شیره‌گی - şîregî): تلیاکى،
 که‌سپیک که له‌سه‌ر کیشانی شيله‌ی تلیاک
 راهاتیی.
شیرگیا - ا.مر (شیرگییا - şîr giya):
 شيله‌یه‌کی سپییه که له‌لاسکی هه‌ندى گیادا هه‌یه.
شیرگیر - ص.فا (شیرگیر - şîrgîr): شیرگیر،
 دلیر، ئازا، به‌هیز، مه‌ست.
شیرلان - ا.مر (شیرلان - şîrlan): شیرلان،
 شوئینی شیرى ژۆربى.
شیرمال - ا.ص (شیرمال - şîrmal): نانئ له
 شیر بسورئ.
شیرمان - ص (شیرمان - şîrman): به‌جه‌رگ،
 میترخان، شیره‌پیاو، شیر ئاسا.

شیردل - ص.مر (شیردیل - şîr dil): شیردل،
 ئازا، بوئر، ره‌شید، عه‌گید.
شیردوش - ا.ص (شیردووش - şîrdûş):
 شیردوش.
شیرده - ص.فا (شیردیہ - şîrdih): شیرده‌ر
 (حه‌یوان یان مرؤث).
شیرزا - ا.ص (شیرزا - şîrza): هه‌رشتیک
 شیرزیاد بکات (خواردن یاده‌رمان...)
شیرزاد - ص.مر (شیرزاد - şîrzad): بیچووه
 شیر، ئازا، دلاوه‌ر.
شیرزد - ص.مر (شیرزده - şîrzed): منالئ
 شیرى که‌م خوارد بی، ژه‌مه‌رده، شیرمرده.
شیرزن - ص.مر (شیرزهن - şîrzen): شیرهن،
 ژنی ئازاو دلیر.
شیرزنه - ا.مر (شیرزنه - şîrzene): دارتکه
 شیریان دۆی پی تیکده‌ده‌ن.
شیرزور - ص.مر (شیرزور - şîrzûr): به‌هیزو
 توانا وه‌کو شیر، ئازاو بوئر.
شیرژیان - ا.ص (شیری ژبیان - şîri jiyan):
 شیرى تووره، شیرى درنده.
شیرسار - ا.ص (شیرسار - şîrsar): وه‌کو سه‌رى
 شیر.
شیرسگ - ص.مر (شیرسه‌گ - şîrseg): سه‌گی
 در وه‌کو شیر.
شیرسوار - ا.ص (شیرسه‌فار - şîrsevar): خۆر.
شیرشادروان - ا.مر (شیری شادورفان - şîri şadurvan):
 وینه‌ی شیرکه له‌سه‌ر په‌رده
 کیشرابی.
شیرشرزه - ص.مر (شیری شه‌رزه - şîri şerze):
 شیرى تووره‌و درنده.
شیرشکار - ص.فا (شیرشیکار - şîrşîkar):
 ئازا، دلیر، پیاوئ که شیر راو بکات، راوچی
 شیر.
شیرشکری - ا.ص (شیرشیکه‌رى - şîr şîkerî):

شیله‌یه که له ره‌گی گیاوه بۆ قه‌دی ده‌چیت.
شیره‌خانه - ا.مر (شیره‌خانه - şîrexane):
 مه‌یخانه، شوینی شیره کیشان (تلیاک).
شیره‌کش - ص.فا (شیره‌کش - şîrekeş):
 شیره‌کیش، شیله‌ی تلیاک خۆر.
شیره‌ء معدّه - ا.مر (شیره‌ی میئده - şîrey mi'de):
 شیله‌ی گه‌ده، لیکاوی گه‌ده.
شیریاخت - ا.مر (شیریاخت - şîryaxet):
 شیروخت، تیروپشک، جۆره قوماریکه.
شیرین - ص.ن (شیرین - şîrîn):
 تامی قه‌ند یان شه‌کری هه‌بێ، وه‌کو شیر.
شیرین بیان - ا.مر (شیرین به‌یان - şîrîn beyan):
 جۆره رووه‌کیکه (به‌له‌ک) ده‌لێن بۆ
 ده‌رمان ده‌شت، عه‌ره‌ب (عرق السوس) ی پێ
 ده‌لێن.
شیرین ده‌ن - ص.مر (شیرین ده‌هن - şîrîn dehen):
 دهم و لیو جوان، شیرین زمان،
 قسه‌خۆش.
شیرین زبان - ص.مر (شیرین زه‌بان - şîrîn zeban):
 دهم و له‌بز شیرین، زمان شیرین.
شیرین سخن - ص.مر (شیرین سوخن - şîrîn suxen):
 قسه‌خۆش.
شیرین شمایل - ص.مر (شیرین شه‌مایل - şîrîn şemayîl):
 ره‌زا شیرین.
شیرینک - ا (شیرینه‌ک - şîrînek):
 زیپکه، جۆره رووه‌کیکه، جوانه‌زنه.
شیرین کار - ص.مر (شیرین کار - şîrîn kar):
 سیحریاز، جادووگه‌ر، هه‌نه‌کچی و قسه‌خۆش،
 که‌سێک که کاری جوان و پڕ هونه‌ر بکات.
شیرین گوار - ص.مر (شیرین گو‌فار - şîrîn gu-var):
 به‌تام و له‌زەت، خۆش.
شیرینی - ا (شیرینی - şîrînî):
 شیرینی پز - ا.ص (شیرینی په‌ز - şîrînî pez):
 شیرینی ساز، وه‌ستای دروستکردنی شیرینی،
 هه‌لواچی.

شیرماهی - ا.مر (شیرماهی - şîr mahî):
 جۆره ماسییه‌کی گه‌وره‌ی ده‌ریاییه، شیر ماسی.
شیرمرد - ص.مر (شیرمرد - şîrmerd):
 شیره‌پیاو، ئازا، دلێر.
شمرغ - ا.مر (شیری مورغ - şîri murx):
 شیری مر، کینایه‌یه له‌شتی نایاب، شتی که نه‌بێ
 چونکه مر شیری نییه.
شیرمست - ص.مر (شیرمست - şîrmest):
 به‌رخ یا کارژوله‌یه‌ک شیری زۆر خواردبێ و مێ
 بووبێ.
شیرمگس - ا.مر (شیرمه‌گه‌س - şîrmegeş):
 جال‌جالۆکه، چونکه راوی مێش ده‌کات.
شیروا - ا.مر (شیرفا - şîrva):
 شیره‌وا، شیرو
 برنج، شیر برنج.
شیروار - ق.ص (شیرفار - şîrvar):
 شیرئاسا.
شیروانی - ص.ن (شیرفانی - şîrvanî):
 خه‌لکی شیروان.
شیروانی - ا (شیرفانی - şîrvanî):
 جۆره خێوه‌تێکی چوارگۆشه‌یه، شیروانی.
شیروخورشید - ا.مر (شیرو خورشید - şîrû xûrşîd):
 شیرو خورشید، نیشانه‌ی ره‌سمی
 ده‌وله‌تی ئێرانه که بریتیه له‌ وێنه‌ی شیریکی
 راوه‌ستاوی شمشیر له‌ ده‌ستی راستاو هه‌تاو له
 پشتیه‌وه ده‌دره‌وشی.
شیروخورشید سرخ - ا.مر (شیرو خورشیدی
 سورخ - şîrû xûrşîdi surx):
 شیرو خورشیدی سور، ناوونیشانه‌ی کۆمه‌له‌و ده‌زگای
 خێرخوازی ئێرانه.
شیروش - ص (شیرقه‌ش - şîr veş):
 شیرئاسا، ئازا، به‌ جه‌رگ.
شیرونه - ا (شیرونه - şîrûne):
 گه‌رمه‌ژنه، زیپکه، ورده زیپکه.
شیره - ا (شیره - şîre):
 خۆشاوی میوه.
شیره‌ء تریاک - ا.مر (شیره‌ی تیریاک - şîrey tiryak):
 شیله‌ی تلیاک.
شیره‌ء خام - ا.مر (شیره‌ی خام - şîrey xam):

شیرینی خوران - ا.مر (شیرینی خوران - şîrînî (xûran): شیرینی خوارنده‌وه.

شیز - ا (شیز - şîz): عه‌به‌نووس.

شیشعان - ا (شیشه‌ئان - şîşe'an): جۆره داریکه له تیره‌ی دارگه‌ز.

شیشک - ا (شیشه‌ک - şîşek): ره‌بابه‌ی چوار تار، ئامیتریکی مؤسیقایه.

شیشک - ا (شیشه‌ک - şîşek): شه‌که‌نیر.

شیشکی - ا.عا (شیشه‌کی - şîşekî): وشه‌یه‌که وه‌کو (ترحتیو).

شیشه‌له - ص (شیشه‌له - şîşele): شلوشاو، سست و خاو، بی‌هیز.

شیشلیک - ا (شیشلیک - şîşlîk): شیشه‌که‌باب، قیمه‌ی له شیش دراو، که‌باب.

شیشم - ا (شیشوم - şîşum): ره‌بابه.

شیشو - ا (شیشو - şîşû): سوئسکه.

شیشه - ا (شیشه - şîşe): شووشه، ئامیتریکی مؤسیقایه.

شیشه‌باز - ص.فا (شیشه‌باز - şîşebaz): فیل‌باز، حيله‌کار، جادووباز.

شیشه‌بر - ا.ص (شیشه‌بور - şîşe bur): جامچی، شووشه‌بر.

شیشه‌کار - ا.ص (شیشه‌کار - şîşekar): شووشه‌ساز، جامچی.

شیشه‌گر - ا.ص (شیشه‌گر - şîşeger): شووشه‌گر.

شیشه‌گرخانه - ا.مر (شیشه‌گرخانه - şîşeger xane): کارگه‌ی شووشه‌سازی.

شیشه‌گردان - ص.فا (شیشه‌گردان - şîşegerdan): فیل‌باز.

شیشه‌گردن - ص.مر (شیشه‌گرده‌ن - şîşegerden): بی‌ئاوه‌ز، گیل، که‌وده‌ن، گه‌وج.

شیشیک - ا (شیشیک - şîşîk): سوئسکه، بال‌داریکی گوشت خۆشه.

شیطان - ا.ع (شیتان - şeytan): روحی چه‌په‌ل و موزیر، یاخی، لاسار، دیتو، ئه‌هریمه‌ن، به‌باوه‌ری موسلمانان شه‌یتان فریشته‌بوو، چونکه‌کرنووشی بۆ ئاده‌م نه‌برد ترۆ کرا، ئه‌ویش که‌وته‌گومراکردنی خه‌ل‌کی.

شیطره - ا (شه‌یته‌ره - şeytere): شاته‌ره، شادانه.

شیطنت - مص.ع (شه‌یتنه‌ت - şeytenet): زۆلیه‌تی، سه‌رکیشی کردن، به‌دکاری و دووروویی و به‌ده‌زرکردن.

شیع - ا.ع (شییه‌ء - şîye'): په‌په‌روان و یارانێ که‌سێک، دۆستان و لایه‌نگرانی که‌سێک.

شیعه - ا.ع (شیئه - şî'e): داروده‌سته‌یه‌کی موسلمانان که‌باوه‌ریان به‌خیلافه‌تی راسته‌وخۆی عه‌لی کوری ئه‌بی تالیب و کوره‌کانی هه‌س، ئه‌مانه‌ش چه‌ند تاقم و ده‌سته‌یه‌کن له‌وانه: شیعه‌ی دواژه‌ ئیمامی که‌باوه‌ریان به‌خیلافه‌تی راسته‌وخۆی عه‌لی و هه‌ر یازده‌ کوره‌که‌ی یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک هه‌یه.

شیعه‌ی ئیسماعیلی به‌یان باتنیی یان حه‌وت ئیمامی... له‌لای ئه‌وان مالباتی ئیمامان له‌ محمه‌دی کوری ئیسماعیلدا ته‌واو ده‌بی، هه‌روه‌ها گروپی زه‌یدییه که‌باوه‌ریان به‌ ئیمامه‌تی زه‌یدی کوری ئیمام زه‌ینه‌ل‌عابدین دوا‌ی بابی هه‌یه.

شیعی - ا.ع (شیئی - şî'î): یه‌ک شیعه.

شیفتن - مص.ل (شیفته‌ن - şîften): عاشق بوون، شه‌یدا‌بوون، حه‌یرمان.

شیفته - ص.مف (شیفته - şifte): شه‌یدا، عاشق، حه‌یران، سه‌رسام، سه‌رگه‌ردان.

شیک - ص.فر (شیک - şîk): شیک، جوان، ناسک، خشکۆک.

شیک پوش - ص.فا (شیک پوش - şîk pûş): شیک پوش، که‌سێک که‌هه‌میشه‌ جلکی نوێ و جوانی له‌به‌ر بی.

شیکران - ا (شه‌یکه‌ران - şeykeran): جۆره‌ رووه‌کێکه.

شیلات - ا(شیلات - şîlat): شوتنن که له ره‌خی ده‌ریادا بۆ راوه ماسی دروست بکړئ.

شیلان - ا(شیلان - şîlan): سفره‌ی میر و گه‌وره‌پیاوان، کاتی فراښ، خۆراک.

شیلان - ا(شیلان - şîlan): شیلان، (رووه‌ک).

شیلیم - ا.ع(شه‌یله‌م - şeylem): جوړه گیایه‌که.

شیلنگ - ا.انگل(شیل‌نگ - şîleng): سۆنده.

شيله - ا(شيله - şîle): ئاودر.

شيله - ا(شه‌یله - şeyle): جوړه رووه‌کټکه.

شيله - ا.ع(شيله - şîle): فروفیل.

شیلینگ - ا.انگل(شیلینگ - şîlîng): شیلینگ (جوړه پاره‌یه‌که).

شیم - ا(شیم - şîm): جوړه ماسیبه‌که.

شیم - ص.ع(شیم - şîm): خالدار.

شیم - ا.ع(شیه‌م - şîyem): خووخده، دابونه‌ریت.

شیماء - ص.ع(شه‌یما - şeyma): ژنی خالبه‌روو، ژنی خالدار.

شیمه - ا.ع(شیمه - şîme): خوو، ته‌بیعه‌ت، عاده‌ت.

شیمی - ا.فر(شیمی - şîmî): زانستی کیمیا.

شیمیایی - ص.ن(شیمیایی - şîmyayî): کیمیایی.

شیمی دان - ص.فا(شیمی دان - şîmîdan): زانا له‌بوارى کیمیا‌دا، کیمیا‌زان.

شین - مص.ع(شه‌ین - şeyn): خراپی، به‌دی، خه‌وش.

شیو - ا(شیف - şîv): شیو، دۆل.

شیوا - ص(شیفا - şîva): ره‌وان، سوارو ره‌وان.

شیوایی - ا.مص(شیفایی - şîvayî): فه‌ساحه‌ت، ره‌وانبیتژی، روونی و ره‌وانی، به‌دهم و زمان.

شیوانیدن - مص.م(شیفانیدن - şîvanîden): شیواندن، تیکه‌ل کردن.

شیوخ - ا.ع(شویوخ - şuyûx): پیران

شیوخیت - مص.ع(شویوخییه‌ت - şuyuxîyet): پیربون.

شیوشه - ا(شویوشه - şuyûşe): شوشه‌ی زیت و زیو، لوله‌ی زیت و زیو.

شیوع - مص.ع(شویو - şuyû): بلا‌وبونه‌وه، ناشکرا‌بون، خوبا‌بون.

شیون - ا(شیقهن - şîven): شیون، شین و شه‌پۆر و گریان.

شیوه - ا(شیقه - şîve): یاسا و ریتسا، ریتچه و ریتاز، دابونه‌ریت، ناز و نوز، فروفیل.

شیوه‌گر - ص.فا(شیقه‌گر - şîveger): حيله‌کار، خودان شتیه‌و شتواز، دلبه‌ری نازفروش و لیتزان له‌عه‌شق‌کاریدا.

شیویدن - مص.ل(شیفیدن - şîvîden): شیان، تیکه‌ل بوون، په‌شیان

شیهم - ا.ع(شه‌یه‌م - şeyhem): سیخور.

شیهه - ا(شیهه - şîhe): حيله‌ی ته‌سپ، کورژنی ته‌سپ.

ص

ص - حر (ص - s):

پیتی هه قده یه می ئه لفیای فارسییه و به (صاد) ده خوینرتیه وه به هه ساوی ئه بجه ده کاته (۹۰).

صائب - ا.ف.ع (سائب - sa'ib): راست و دروست، ههق.

صانع - ا.ف.ع (سائیه - sa'ih): هاوارکهر.

صائحه - ا.ف.ع (سائیهه - sa'ihe): شین و شه پۆر، شین و گریان له سه ر مردوو، شینگیتی.

صائد - ا.ف.ع (سائید - sa'id): راوچی، شکارچی.

صانغ - ا.ف.ع (سائیغ - sa'ix): زه په نگهر، ئالتونچی.

صائم - ا.ف.ع (سائیم - sa'im): رۆژووگر، به رۆژوو، رۆژووقان.

صائمه - ا.ف.ع (سائیمه - sa'ime): رۆژووگر، (بۆمی).

صائن - ا.ف.ع (سائین - sa'in): نیگابان، پارێزه ر.

صاب - ا.ع (ساب - sab): هه ر گیایه ک یان دره ختیک که لاسکه که ی یان لقه که ی بشکیننه وه ماده یه کی شیرتاسای لی ده ریچی، شيله.

صائنه - ا.ع (سائبیه - sabie): سوبی، گروپیکی ئایینییه که رتوره سم و سروتیان

تیکه له یه که له یه هودییه ت و مه سیحیه ت. مه لبه ندی ئه سلای سوبیه کان کلده ی کۆن بووه به ئه هلی کتیب هه ساو کراون و له قورئاندا ناویان ها تووه.

صابئین - ا.ع (سابئین - sabi'in): سوبیه کان.

صابر - ا.ف.ع (سابیر - sabir): به سه بر، به هه وه سه له، یه کیکه له ناوه کانی یه زدان.

صابون - ا.فر (سابوون - sabûn): سابون (بۆ خوشتن و جل شتن و...) به کاردی.

صابون پز - ا.ص (سابوون په ز - sabûn pez): سابوونچی، سابون ساز، سابوونکهر.

صابون پزخانه - ا.مر (سابوون په زخانه - sabûn pezxane): کارگه ی سابوونسازی.

صابونی - ص.ن (سابوونی - sabûnî): سابوونچی، سابونفرۆش.

صابونیه - ا.ع (سابونیه - sabûniye): سابوناقه لی، گیایه که له ئاوا که ف ده کات، ئه سپون.

صابی - ا.ص.ع (سابی - sabî): په پره ی مه زه بی سوبی، ئه وه ی له ئاینی خۆیه وه بچیته سه ر ئایینیکی دی.

صابین- ا.ع (سابین- sabi'în): سوبییه کان (په پړه وانی مه زه بی سوبی).

صاحب- ا.فا.ع (ساهیپ- sahib): خاوهن، یاوهر، دۆست، هاوونشین، خودان شت، په زدان.

صاحب اختیار- ص.مر (ساهیپ ئیختیار- sahib ixtiyar): عینوان و له قبیکی زهمانی قاجاریه کان بوو، به پتیز.

صاحب اسرار- ص.مر (ساهیپ ئه سرار- sahib esrar): رازدار، پاریزه ری نه پتی، رازگر.

صاحب افسر- ص.مر (ساهیپ ئه فسر- sahib efser): خاوهن تاج، تاجدار.

صاحب امتیاز- ا.ص (ساهیپ ئیمتیاز- sahib imtiyaz): خاوهن ئیمتیاز: (هی کارخانه بی یان روژنامه و بلاوڅوکان...).

صاحب برید- ص.مر (ساهیپ به رید- sahib berid): خودان پوښته، جاران به و کهسه ده گوترا که رووداو هکانی شاریکی دنووسییه ووه به قاسیدا بۆ پاشای ده نارد.

صاحب ترجمه- ص.مر (ساهیپ ته رجه مه- sahib terceme): که سیک که ژینامه ی بنووسنه ووه.

صاحب تصرف- ص.مر (ساهیپ ته سه روف- sahib tesseruf): خاوهن؛ که سیک هه قی ده ستکاری و ده ست وهردانی له شتیک یان کاریکدا هه بی، پیریک که بتوانی حاله تیک له مورید وهریگریته ووه یان پتی بدات.

صاحب جاه- ص.مر (ساهیپ جاه- sahib cah): خودان پله و پایه، خودان شانوشه وکه ت، ریزدار.

صاحب جاهی- ا.مص (ساهیپ جاهی- sahib cahî): پایه ی خاوهن شکو، پایه به رزی.

صاحب جمع- ص.مر (ساهیپ جه م- sahib cem): ماموری کوکړدنه ووهی باج و خه راج (سه رده می مه غوله کان).

صاحب حالت- ص.مر (ساهیپ هاله ت- sahib

halet): نه ووهی حاله تی هه بی، که سیک که تاسه و که لکه له و شوق و عه شق و هه لچوونی هه بی.

صاحب خانه- ا.ص (ساهیپ خانه- sahib xane): خاوهن مال، مالی خوا، خانه خوئی، مالخو.

صاحب خبر- ص.مر (ساهیپ خه به ر- sahib xeber): ئاگادار، هه والنیر، روژنامه نووس، په یامنیر، په رده دار، سه فیر.

صاحب خرد- ص.مر (ساهیپ خیره د- sahib xired): ئاقل، به ئاوه ز، ئاوه زدار.

صاحب خیر- ص.مر (ساهیپ خه یر- sahib xeyr): خیره و مه ند، چاکه کار.

صاحب درد- ص.مر (ساهیپ دهر د- sahib derd): ئازاردار، دهر دمه ند، مسیبه تدیده.

صاحب دعوت- ص.مر (ساهیپ ده ئفته ت- sahib de'vet): خودان بانگه وازی ئاینی یان سیاسی، نازناوی ئه یو موسلیمی خوراسانی بووه.

صاحب دل- ص.مر (ساهیپ دیل- sahib dil): به جه رگ، سو فی، خواناس، خودان سو ز.

صاحب دلخ- ص.مر (ساهیپ ده لخ- sahib delx): خه رقه پو ش، سو فی شریو ش.

صاحب دولت- ص.مر (ساهیپ ده وله ت- sahib dewlet): ده وله مه ند، مالدار، به یه غبال، به به خت.

صاحب دیوان- ص.مر (ساهیپ دیشان- sahib dîvan): سه رو کی دیوان، وه زیر، سه رکاری خه زینه، خه زنه دار، شاعیریک که دیوانی هه بی.

صاحب رای- ص.مر (ساهیپ ره ئی- sahib reî): خودان راو هزری راست و دروست.

صاحب سر- ص.مر (ساهیپ سیر- sahib sir): مه حره می راز، رازگر، نه پتی پاریز.

صاحب سریر- ص.مر (ساهیپ سه ریر- sahib serîr): خودان ته ختی پاشایه تی.

صاحب شرع - ا.مر (ساهییب شهرء - sahib
'ser): خودان شهرع، یاسادانه، پیغهمبه ری
ئیسلام.

صاحب عزاء - ص.مر (ساهییب ئەزا - sahib
(eza): خودان تازیه، تازیه دار، پرسه دار،
عه زادار، ئەزیه تبار.

صاحب غار - ا.ص (ساهییبی غار - sahibi
(xar): خودان غار، نازناوی ئەبویه کره که دهگەل
پیغهمبه ردا چوو غاری هه را.

صاحب غرض - ص.مر (ساهییب غه رهز - sahib
(xerez): خودان مه به ست، غه ره زدار، فیتنه گیر.

صاحب فراش - ص.مر (ساهییب فیراش - sahib
(firaş): نه خوشی له جیدا که وتوو، که فته کار،
له ش به بار.

صاحبقران - ص.مر (ساهییب قیران - sahib
(xiran): که سیک له کاتی له دایکبونی دا
جۆره یه کانگیریه که له نیوان ئەستیراندا
رووبدات که ئەمه نیشانه ی شانسدارییه،
ساحبقران نازناوی هه ندی له پاشایانی ئیرانی
بووه و به مانای خوش تالچ ها تووه.

صاحب قلم - ص.مر (ساهییب غه له م - sahib
(xelem): خودان قه له م، نووسه، ئەهلی قه له م.
صاحب قیاس - ص.مر (ساهییب غییاس - sahib
(xîyas): خودان رهئی، خودان بۆچوون.

صاحب کار - ص.مر (ساهییب کار - sahib
(kar): خودان کار، کار فه رما.

صاحب کلاه - ص.مر (ساهییب کولاه - sahib
(kulah): تاجدار، پاشا.

صاحب مال - ص.مر (ساهییب مال - sahib
(mal): دهوله مه ند، زهنگین، دهستپۆ، بووه،
دارا.

صاحب مرده - ص.مر (ساهییب مورده - sahib
(murde): خاوهن مردوو، خیتومرده.

صاحب منصب - ا.ص (ساهییب مه نسه ب - sahib
(menseb): خودان پله و پایه ی گه و ره (دهوله تی
یان له شکری).

صاحب نسق - ص.مر (ساهییب نه سه خ - sahib
(nesex): دارۆغه، ماموری پاراستنی ئەمن و
ئاسایش.

صاحب نظر - ص.مر (ساهییب نه زه ر - sahib
(nezer): خودان رهئی راست و دروست، زانا،
سو فی، جوان په رست.

صاحب نفس - ص.مر (ساهییب نه فه س - sahib
(nefes): به دهم و نفوس، پیاوچاک، که سی که
دوعای گیرایی.

صاحبه - ص.فا (ساهییبه - sahibe): هاوړی،
ژن.

صاحبی - ا.ص (ساهییبی - sahibî): ساحیبی،
جۆره تزییه کی دهنک دریتی سور رهنکه، جۆه
جلیکی ئاوریشمی خه ت خه ت.

صادر - ا.فاع (سادی ر - sadir): ده رچوو،
ئه و کالایانه ی له ولاتی که وه بو ولاتی کی دی
ده چیت.

صادع - ا.فاع (سادی ء - sadi'): میانچی،
ناو بیوان، داوهر، قازی.

صادق - ا.فاع (سادیغ - sadix): راستگو،
راست و دروست، ئاشکرا.

صادقانه - ق.ص (سادیغانه - sadixane):
راستگۆیانه، به راستی و دروستی.

صادقه - ا.فاع (سادیغه - sakixe): راستگو
(بو می).

صارم - ص.فاع (ساریم - sarim): شمشیری
برنده، شیری درنده، پیاوی دلیر، ئازا.

صاع - ا.ع (ساء - sa'): پیتوانه یه که به رانبه ر به
سی کیلو گرامه.

صاعد - ا.فاع (سائید - sa'id): بالا ره و.

صاع ستان - ص.فا (ساء سیطان - sa' sitan):
هه ژارو بینه واکه له جه ژنی ره مه زاندا سه ده قه و
سه رفتره له خه لکی وه ر بگری.

صاع سر - ا.مر (سائی سهر - sa'iser): سهر فیتره، زهکاتی سهر فیتره.

صاعقه ا.ع (سائیغه - sa'ixe): هه وره بروسکه، هه وره تریشقه.

صاعقه اسا - ص.مر (سائیغه ئاسا - sa'ixe asa): بروسکه ئاسا، وهکو هه وره بریسکه.

صاغانی - ص.ن.ع (ساغانی - saxanî): خه لکی ساغان که (گوندیک بووه له مهره).

صاغر - ص.ع (ساغیر - saxir): پیاوی بووده له، به زولم رازی.

صاف - ص.ع (ساف - saf): بی غهل و غهش، پاک، تهخت، هه موار، ساف.

صافات - ا.ع (سافات - saffat): ریزه ستووان، فریشته تین ریزه ستوو.

صافکاری - ا.م.ص (صافکاری - safkari): صافکردن، راستکردنه وه، هه موارکردن.

صافه - ص.ع (صافه - saffe): وشتترین ریز به ستوو.

صافی - ص.فا.ع (صافی - safî): پالوتنه، پاک، بی غهل و غهش.

صافی درون - ص.مر (صافی دهرن - safî derûn): به ویژدان، دلپاک، دهر وون پاک.

صافی دل - ص.مر (صافی دیل - safî dil): دلپاک، بی کهر و کینه.

صافی شدن - م.ص.ل (صافی شوده - safî şuden): پاک بوونه وه، ساف بوون.

صافییه - ص.ع (صافییه - safîye): سهرزه مینتی که خه لکه که ی کۆچیان کرد بی یان مردین و میراتگریکیان له دوا به جی نه مایی.

صالح - ص.ع (صالیه - salih): چاکه کار، پیاوی باش، شایسته، صالحان.

صالحه - ا.فا (صالیهه - salihe): ئافره تی باش و سالحان، ئافره تی چاکه کار.

صامت - ا.ص.ع (سامیت - samit): بیده نگ، زترو زیو.

صانع - ا.فا.ع (سانیع - sani'): سنعه تکار، پیشه وهر، خوی مزین، پیشه ساز.

صب - م.ص.ع (سهب - sabb): رشتن، رشتنی ئاو.

صبا - ا.ع (سهبا - seba): بای سهبا، بایه کی فینک و خوشه.

صبا - ا.ع (سیبا - siba): مندالتیتی.

صباء - م.ص.ل.ع (سهباء - seba'): ئاره زوو کردنی مندالتیتی و گهمه وازی.

صباح - ا.ع (سهبا - sebah): به یانی، به ره به یان، سپیده، سهره تای رۆژ.

صبح - ص.ع (سیبا - sibah): ده مرچاو سپی، جوان، رووخوش.

صباح - م.ص.ع (سهبا هت - sebahet): بوون به خودانی جوانی، جوان بوون، جوانی، خشکۆکی.

صبار - ص.ع (سهبار - sebbar): زۆر به سهبر، به جه و سهله.

صبار - ا.ع (سویبار - subbar): تهر هندی.

صباغ - ا.ع (سیباغ - sibax): بویه، سبوغ، بویاغ.

صباغ - ص.ع (سهباغ - sebbax): رهنگ ساز، خومچی، درۆزن.

صباقت - ا.م.ص.ع (سبباغهت - sibaxet): بویا خچیتی، رهنگ پیتی، خومچیتی.

صبان - ص.ع (سهببان - sebban): سابوونچی، سابوون ساز، سابوون فروش.

صباوت - ا.ع (سهبا هت - seba'et): مندالتیه تی.

صبایا - ا.ع (سهبا یا - sebaya): کیژۆلان، کچۆلان.

صبح - ا.ع (سویه - subh): به یانی، سهره تای رۆژ، سپیده.

صبح اسا - ص.مر (سویه ئاسا - subh asa): وهکو سپیده، روون وهکو سپیده، کازیوه.

صبحانه - ا.مر (سویهانه - subhane): تاشت، قاوه‌لشی، خواردنی بهیانی، ژهمی بهیانیان.
صبح پسین - ا.مر (سویهی په‌سین - subhi pesin): بهیانی ته‌واو.
صبح خوان - ص.فا (سویه خان - subh xan): بولبول، مه‌لنیک که بهیانیان بخویتی.
صبح خیز - ص.فا (سویه خیز - subh xîz): که‌سینیک که بهیانیان زوو له خه‌و رابی.
صبحدم - ا.مر (سویه دهم - subh dem): دهمه و بهیان، کازیوه، ئەله‌ند.
صبحدمان - ق (سویه دهمان - subh deman): به‌ره‌به‌یانیان.
صبح رو - ص.مر (سویه روو - subh rû): روو سپی و ده‌کو بهیان، ده‌موچاو روون و سپی.
صبح سعادت - ا.مر (سویهی سه‌ئادەت - subhi se'adet): سه‌ره‌تای خوشبه‌ختی.
صبح فام - ص.مر (سویه فام - subh fam): روژشن و ده‌کو سپیده.
صبحگاه - ا.مر (سویه گاه - subh gah): به‌ره‌به‌یان، سپیده، کازیوه.
صبح گاهان - ق.مر (سویه گاهان - subh gahan): به‌ره‌به‌یانیان.
صبح وار - ص.مر (سویه څار - subh var): سپیده ئاسا، سپی و رووناک.
صبح وش - ص.مر (سویه څه‌ش - subh veş): سپیده ئاسا، رووناک.
صبر - مص.ل.ع (سه‌بر - sebr): ته‌حه‌مول، سه‌برکردن، به‌حه‌سه‌له‌ بوون.
صبر - ا.ع (سبیر - sibr): هه‌وری سپی، قه‌راغی شتیک، ئەستووری شتیک.
صبر - ا.ع (سه‌بیر - sebir): جوړه گیایه‌که.
صبنغ - مص.م.ع (سه‌بنغ - sebx): خومکردن، رهنګ کردن، بۆیه کردن، نوقوم کردنی ده‌ست له ناودا، ته‌عمید کردن (له ناو هه‌لکیشان).
صبنغ - ا.ع (سیبنغ - sibx): رهنګ، بۆیه،

پیتخوری شله.
صبنغه - ا.ع (سیبنغه - sibxe): رهنګ، بۆیه، خوم، دین و تاین.
صبت - ا.مص (سه‌بشه‌ت - sebvét): هه‌رزه‌کاری، مندالتیتی.
صبح - ا.ع (سه‌بوه - sebûh): سپیده‌زوو، شه‌رابی سوزو بخوریته‌وه، ناننی که سوزو بخوری.
صبور - ص.ع (سه‌بوور - sebûr): به‌سه‌بر، به‌حه‌سه‌له.
صبوره - ص.ع (سه‌بووره - sebûre): گیراو له‌سه‌ر قه‌تل.
صبی - ا.ع (سه‌بی - sebî): مندال، مندالتی بچووک، کورک.
صبیان - ا.ع (سویان - subyan): مندالان.
صبیح - ص.ع (سه‌بیح - sebîh): جوان، خشکوک، رهنګ و روو سپی و جوان.
صبیحه - ص.ع (سه‌بیحه - sebîhe): ژنی جوان، رهنګ و روو سپیکه‌له‌ی جوان.
صبیحه - ا.ع (سه‌بیحه - sebîhe): سوزو، سپیده، کازیوه، به‌ره‌به‌یان، ئەلند.
صبیر - ص.ع (سه‌بیر - sebîr): به‌سه‌بر، گه‌ورده‌ی قه‌وم.
صبیه - ا.ع (سه‌بییه - sebîye): کچۆله.
صح - مص.ع (سوھ - suhh): چاک‌بوونه‌وه (له نه‌خۆشی)، راست و دروست‌بوونی کاریک یان هه‌والنیک.
صحائف - ا.ع (سه‌هائیف - seha'if): نامه و نووسراوان، کتیبان.
صحاب - ص.ا.ع (سیه‌هاب - sihab): هاو‌نشین، هاو‌پیان، یاران‌ی پیتغه‌مبه‌ر.
صحابت - مص.ل.ع (سه‌هابه‌ت - sehabet): هاو‌پیتاتی کردن، دۆستایه‌تی کردن، هاو‌ده‌می.
صحابه - ص.ا.ع (سه‌هابه - sehabe): یاران، هاو‌پیان، هانی‌شینان، هاو‌ده‌مان، یاران‌ی پیتغه‌مبه‌ری ئیسلام.
صحابی - ص.ن.ع (سه‌هابی - sehabî): هه‌ر

موسلمانن پیغمبه‌ری دی بی و ماوه‌یه‌ک یاوه‌ری و هاو‌نشینی و هاوده‌می کردبی.

صحایبه - ص.ن.ع (سه‌هاییه - sehabîye): هه‌ر ژنیک فریای هاوده‌می پیغمبه‌ر که وتبی.

صحاح - ا.مص.ع (سه‌هاه - sehah): ته‌ندروستی، ساغله‌م، ساغ، بی عه‌یب، پاک.

صحاح - ص.ع (سه‌هاه - sehah): راست و دروست، بی که‌م و که‌سر.

صحاری - ا.ع (سه‌هاری - seharî): سارا، ده‌شت، بیابان.

صحاف - ص.ع (سه‌هه‌اف - seh haf): سه‌حاف، ئه‌وه‌ی به‌رگ و جزو به‌ندی کتیبان بکات، مه‌سحه‌ف فروش.

صحاف - ا.ع (سیه‌اف - si haf): گۆلاو.

صحابان - ص.ع (سوه‌بان - suhban): هاو‌پئ، یارو یاوه‌ر، هاو‌نشین، هاو‌ده‌م (پۆکۆ).

صحبت - مص.ل.ع (سوه‌به‌ت - suhbet): هاو‌پیتاتی کردن، هاو‌ده‌می کردن، قسه‌کردن.

صحت - مص.ل.ع (سیه‌هه‌ت - sihhet): چاک بوونه‌وه، ساغله‌م بوون، هه‌ستانه‌وه له نه‌خۆشی.

صحراء - ا.ع (سه‌هراء - sehra): ده‌شت، سارا، بیابان، چۆلی بی ئاووگیا.

صحراگرد - ص.فا (سه‌هراگه‌رد - sehra gerd): بیابانگه‌ر، سارانشین.

صحرائشین - ص.فا (سه‌هرائشین - seh ranişîn): چادر نشین، سارانشین، ژیانى بیابان و ژیر چادران.

صحرائورد - ص.فا (سه‌هرا نه‌ه‌رد - sehra neverd): بیابانگه‌ر، ئه‌سپی تبه‌ژره‌وی بیابان بی.

صحراوات - ا.ع (سه‌هراوات - seh ravat): سارا یان، بیابانان.

صحراوی - ص.ن.ع (سه‌هراوی - seh ravî): بیابانی، جۆره‌گورگیتی مرۆقخۆزه.

صحف - ا.ع (سوهوف - suhuf): کتیبان، روژنامان.

صفه - ا.ع (سه‌هفه - sehfe): قاپ، ده‌فر، ئامان.

صحن - ا.ع (سه‌هن - sehn): ناوه‌ندی حه‌وشه، ناوه‌ندی سه‌را، قاپ، په‌رداخ.

صحنه - ا.ع (سه‌هنه - sehne): زه‌وی هه‌موار، شوپنی به‌رین و کراوه، شوپنی نواندنی شانۆنامه.

صحنه‌ساز - ص.فا (سه‌هنه‌ساز - sehne saz): که‌سپیک که‌زه‌مین به‌ نغایش ساز بکات.

صحنه‌سازی - ا.مص (سه‌هنه‌سازی - sehne sazi): کاری سه‌هنه‌ساز، نغایشکاری.

صحو - مص.ل.ع (سه‌هف - seh v): وه‌هۆش هاتنه‌وه له‌مه‌ستی، ساف بوونی ئاسمان، سامال بوون.

صحن - ا.ع (سوهون - suhûn): سه‌حه‌نان، قاپین گه‌وره، ئامانان.

صحیح - ص.ع (سه‌هییه - sehîh): دروست، راست، ته‌ندروست، سه‌حه‌ت.

صحیفه - ا.ع (سه‌هیفه - sehîfe): روژنامه، کاغه‌ز، کتیب، نامیلکه، بلاقۆک، گه‌لای زه‌ردی خه‌زان، روخساری ئاشق.

صخر - ا.ع (سه‌خر - sexr): تاته به‌رد، تاشه‌به‌رد، گاشه‌به‌رد، تاویر، که‌قر.

صخره - ا.ع (سه‌خره - sexre): تاویر، که‌قر، گابه‌رد.

صخور - ا.ع (سوخور - suxûr): که‌قران، تاویران.

صد - ا.ع (سه‌د - sed): ژماره (۱۰۰).

صد - مص.م.ع (سه‌دد - sedd): گیترا نه‌ده‌وه، نه‌هیشتن، له رودا وه‌ستان.

صدا - ا.ع (سه‌دا - seda): بانگ، بانگ کردن، ده‌نگدانه‌وه، ده‌نگ.

صدارت - مص.ل.ع (سیدارته - sidaret): سه‌ره‌ک وه‌زیران، سه‌دری ئه‌ه‌زم، له سه‌روودانیشتن.

صداسنج - ا.مر (سه‌داسه‌نج - seda senc): ده‌نگپتو، ئامیری ئه‌ندازه‌گیری له‌ری ده‌نگ.

صداع - ا.ع (سوداء - 'suda): ژانده سهر، سهر
نیشه.

صداق - ا.ع (سیداغ - sidax): مارهی.

صداق - مص.ع (سیداغ - sidax): دوستایه تی
کردن.

صداقت - ا.مص (سه داغته - sedaxet):
دوستایه تی گیانی به گیانی، دوستایه تی
دلسوزانه.

صدام - ا.ع (سیدام - sidam): ژانی نیوه سهر،
(شه قیقه).

صدبرگ - ا.ص (سه د بهرگ - sed berg):
گوله باخ، گولی گولاو، گولیک په ری زور بی.

صدپا - ا.مر (سه دپا - sedpa): هه زار بی،
میروویه که پتی زوره.

صدتو - ص.مر (سه دتوو - sedtû): سه د توئ،
سه دلا، هه رشتی لوج و تویی زور بی.

صدد - ا.ع (سه ددد - seded): روویه روو، نیازو
مه به ست.

صدر - ا.ع (سه در - sedr): سینگ، سه روو،
لای سه رووی مه جلیس، پیشه وا.

صدر اعظم - ا.مر (سه دری ته نژدم - sedri
e' zem): سهرک وه زیران.

صدر مجلس - ا.مر (سه دری مه جلیس - sedri
meclis): سه رووی مه جلیس.

صدر نشین - ص.فا (سه درنیشین - sedir
nişin): که سیک له سه رووی مه جلیس
دابنیشی، پیشه وا.

صدره - ا.ع (سودره - sudre): سینگ،
سه رووی سینه ی مرؤف، سوخمه، تی شپرت،
به رکوشه.

صد شاخ - ص.مر (سه د شاخ - sed şax): سه د
پارچه، پارچه پارچه.

صدع - مص.ع (سه دء - 'sed): درزبردن،
ناشکرا کردن، درز، شق، دهسته، گروپ.

صدغ - ا.ع (سودغ - sudx): لاجانگ، جانگی.

صدف - ا.ع (سه ددف - sedef): جانده وریکی
نهرمه لیکه یه له ناودا دهژی، له ناو قاوغیتی قایم
دایه پتی ده لئین سه ددف یان گویتچکه ماسی.

صدف وش - ص.مر (سه ددف شه ش - sedef
veş): سه ددف ئاسا، وه کو سه ددف، مینا
سه ددف.

صدق - مص.ع (سیدغ - sidx): راستگووتن،
راستی و دروستی.

صدقاء - ا.ع (سوده غاء - 'sudexa): برادران،
هاوړتیان.

صدقات - ا.ع (سه ده غات - sedexat):
سه ده قه و خیر.

صدقه - ا.ع (سه ده غه - sedexe): شتی که له
رای خوا به هه ژاران بدرئ، سه ده قه.

صدقه - ا.ع (سه ده غه - sedxe): مارهی.

صدقیانی - ص.ن (سه ده یانی - sedxeyanî):
خه لکی سه ده غه یان (گونديکی سهر با شاری
خوی) یه.

صدگان - ا.مر (سه دگان - sedgan):
پتیوانه یه که، نیومه نی ته بریزی.

صدگان - ا.مر (سه ده گان - sedegan): سه دان.

صدم - مص.ع (سه دم - sedm): پیکدادان، دوو
شت به توندی به یه کدا بدن.

صدمه - ا.ع (سه دمه - sedme): نازار،
مسیبته، پیکه وتنی دووشت یه ک جار، ئاسیو.

صدور - ا.ع (سودور - suhûr): سینگ.

صدور - مص.ع (سودور - sudûr):
ناشکرا بونی کاریکو روودانی کاریک، گه رانه وه،
گه راندنه وه.

صدوع - ا.ع (سودوء - 'sudû): شق، درز.

صدوق - ص.ع (سه دوع - sedûx): زور
راستگو، که سیک هه میسه راست بلتی.

صدید - ا.ع (سه دید - sedîd): چلک و زوخوا،
کیم و زوخ.

صدیع - ا.ع (سه دیء - 'sedî): سپیده،

بهره‌به‌یان، سهر توئیژی شیرى سارده‌وه‌بوو، نیوهی
ههر شتیکی دوو له‌ت بوو.

صدیغ - ص.ع (سه‌دیغ - sedîx): پیاوی لاوازی
بی‌توانا، منالی هه‌وت روژه.

صدیق - ص.ع (سه‌دیغ - sedîx): یارو دوست،
براده‌ری میهره‌بان و دل‌سوژ.

صدیق - ص.ع (سیدیغ - sidîx): پیاوی زۆر
راستگۆ، له‌قه‌بی یه‌که‌م خه‌لیفه‌ی ئیسلام
ئه‌بویه‌کره، که‌سیک که‌گوتارو کرداری یه‌ک بی‌.

صدیقه - ص.ع (سه‌دیغه - sedîxe): ژنی
میهره‌بان و دل‌سوژ.

صدیقه - ص.ع (سیدیغه - siddîxe): ژنی
زۆر راستگۆ، نازناوی فاتیمه‌ی کیژی پیغه‌مبه‌ری
ئیسلامه.

صراح - ص.ع (سه‌راه - serah): ههرشتیکی
خالیسه‌و بی‌غهل و غه‌ش.

صراح - مص.ع (سیراه - sirah): ناشکرا
گۆتن، ناشکرا گۆبی، قسه‌له‌روویی، راشکاوی.

صراحت - مص.ع (سه‌راهه‌ت - serahet):
راشکاوی.

صراحی - ا.ع (سوراه‌ی - surahî): تونگه‌ی
شهراب، سوراحی.

صراحیه - ا.ع (سوراه‌یه‌یه - surahîye):
شهرابی خالیسه، قسه‌ی روون و له‌روو.

صراحیه - ا.ع (سوراه‌یه‌یه - surahhîye):
سوراحی، تونگه‌ی شهراب، گۆزه‌ی شهراب.

صراخ - ا.ع (سوراخ - surax): فریاد، هه‌راو
هوریا، هاوارو بانگ.

صرار - ص.ع (سه‌رار - serar): هاوارکه‌ر.

صراط - ا.ع (سیرات - sirat): ریگه‌ی راست،
پردی سیرات (پردیکی زۆر درێژو باریک‌تر له
مووه‌و به‌سه‌ر دۆزه‌خدايه که‌ روژی قیامه‌ت ده‌بی
به‌سه‌ریدا بپه‌رنه‌وه تا بگه‌نه به‌هه‌شت.

صراع - مص.ع (سیراء - sira'): زۆران گرتن،
ململانێ، زۆره‌بانێ، رکابه‌ری.

صراف - ص.ع (سه‌راف - seraf): سه‌راف، پاره

گۆزه‌وه، زێپناس.

صرافت - ا.ع (سیرافه‌ت - sirafet): کاری
سه‌راف، پیشه‌ی سه‌راف.

صرام - ا.ع (سورام - suram): به‌لاو دژواری و
گیرۆده‌یی دژوار، پیاوی بی‌باک له‌شه‌ردا.

صرام - ا.ص.ع (سه‌رام - seram): چه‌رم
فرۆش، سیرمه‌ فرۆش، پیسته‌ فرۆش.

صرامت - مص.ع (سه‌رامه‌ت - seramet):
تیربوون، برنده‌بوون، نازایه‌تی، دلیری، بیباکی،
برنده‌بی،

صرح - ا.ع (سه‌ره - serh): کۆشک، بالاخانه،
قه‌سر، ته‌لار.

صرد - ا.ص.ع (سه‌رد - serd): سه‌رد، سه‌رما،
کوێستانی به‌رز، زۆزانی پلند.

صرد - ا.ع (سورده‌د - sured): باشوکه، واشه.

صردان - ا.ع (سورده‌دان - suredan): دوو
ده‌ماری ژێر زمان.

صرد - ا.ع (سورده‌ر - surer): پریاسکه، کیسه‌ی
پاره‌و پول، کیسه‌ی زێرو زیوان.

صرصر - ا.ص.ع (سه‌رسه‌ر - serser): بای
توندی سارد، ئه‌سپی تیرژه‌و.

صرصر - ا.ع (سورسور - sursur): سیسرک.

صرصرتک - ص.ع (سه‌رسه‌رتکه - sersertek):
تیرژه‌و، خۆشبه‌ز.

صرصور - ا.ع (سورسور - sursur): سیسرک.

صرع - مص.ع (سه‌رء - ser'): دوو تاکی ده‌رگا،
به‌زه‌ویداان.

صرع - ا.ع (سیرء - sir'): هاوتا، به‌رانبه‌ر،
جۆر.

صرع - ا.ع (سه‌رء - ser'): فنی.

صرعدار - ص.ع (سه‌رئدار - ser'dar): فێدار،
په‌رکه‌مدار.

صرع زده - ص.ع (سه‌رء زده‌ه - ser' zede):
فێدار.

صرعی - ص (سه‌رئی - ser'î): فێدار.

صرف- مص. ع. (سەرف- serf): گەپاندەنەو، رەتکردنەو، خەرج کردنی پاره، گۆرینەو، پاره بەپارە، جیاوازی نیتوان نرخی واقعی پاره نرخی که له بازاری کرین و فرۆشتندا دەیکات.

صرف- ا.ع. (سەرف- serf): گەپانی روژگار، چەرخى زەمانە.

صرف- ا.ع. (سەرف- serf): سەرف و نەحو، گەردان، ریزمان.

صرف- ص. ع. (سیرف- sirf): خالیسه، بێ غەل و غەش، شەرابی خالیسه.

صرف شدن- مص. ل. (سەرف شۆدەن- serf şuden): خەرج بوون، سەرف بوون، بەکاربردن.

صرف کردن- مص. م. (سەرف کەردەن- serf kerdn): خەرج کردن، سەرف کردن.

صرفه- ا.ع. (سەرفه- serfe): میروویه که گوایه ژنان پیاوی پێ دەبەستنهو، سوودو قازانج و فایده، رەزیلی، دەستگرتنهو له خەرجیدا.

صرفه بردن- مص. ل. (سەرفه بۆردەن- serfe burdn): قازانج کردن، سوود بینین، پیشکەوتن، دەست پیشکەری کردن.

صرفه جو- ص. فا. (سەرفه جو- serfe cû): قنیاکار، بە قنیا، پاشەکەوت کردن.

صرفی- ص. ع. (سەرفی- serfî): شارەزا له زانستی (سەرف) دا.

صرلاب- ا. (سورلاب- surlab): ئوسترلاب،

صرم- مص. م. (سەرم- serm): برین، برینی قسەى کەسیک، برینی شتتیک.

صرم- ا.ع. (سیرم- sirm): جماعت، کۆمەڵیک خەلک، گەڕەکه خانوویهک.

صرم- ا.ع. (سەرم- serm): چەرم، پێستی خوشەکراو، سیرمه.

صرنايه- ا.ع. (سورنايه- surnaye): زورنا،

سرود- ا.ع. (سرود- surûd): سەردەسیران، کویتستانان، زۆزانان.

صروف- ا.ع. (سوروف- surûf): چەرخى

روژگار، رووداو قەوماوان، واریقات.

صره- ا.ع. (سوره- sure): پریاسکه، کیسهى پاره، کیسهى زیترو زیو، کیسه و کەمه.

صریح- ص. ع. (سەریه- serîh): ئاشکرا، بێ پەردە، رێک و راست، رووبەر، به راشکاو، بێ پێچو پەنا.

صریحه- ص. ع. (سەریهه- serîhe): ئاشکرا، بێ پەردە.

صریر- مص. ل. ع. (سەریر- serîr): هاوارکردن، دەنگی قەلەم، له کاتی نووسین، خوێنی ناو.

صریح- ص. ع. (سەری- serî): کەوتوو، کەوتوو لەسەر عاردی، لێدراو.

صریمت- مص. ل. ع. (سەریمت- serîmet): عەزیمەت، سووریوون لەسەر کارێک، برینی کارێک.

صریمه- ا.ع. (سەریمه- serîme): بروانه (سەریمت).

صعاب- ص. ع. (سیئاب- si'ab): دژواریان، گێروگرتان، ئاستەنگان.

صعاليك- ص. ا.ع. (سەئالیک- se'alîk): سالوک، سالوکان، دز، رێگر، ئیپۆز.

صعب- ص. ق. ع. (سەئب- se'b): قورس، سەخت، دژوار، گرفت.

صعبوب- ص. ع. (سوئب- su'bûb): دژوار، قورس، زەحمەت، ئەستەم، گرفت.

صعبه- ص. ع. (سەئبه- se'be): دژوار، سەخت، قورس، ژنی توندو سەركێش.

صعتر- ا.ع. (سەئتەر- se'ter): زەعتەر، گیایە که دەخوێ.

صعتری- ص. ن. (سەئتەری- se'terî): پیاوی بەخشنده، دلاوا، چابوک، ئازا، بوێر.

صعداء- ا.ع. (سەئداء- se'da'): مەشەقەت، دژواری، گرفتاری.

صعداء- ا.ع. (سوئداء- su'eda'): هەناسەى سەرد، ئاهى درێژ، هەناسەى درێژ که له ماندویتی یان خەفەتەو هەلقولێ.

صعور - ا.ع (سوئور - su'rûr): شیلای و شکوه بوی درخت.

صعصع - ا.ع (سهئهئه - se' se'e): جموجول و شلهژان، ناوی گیایه که.

صعق - مص.ل.ع (سهئغ - se'x): لهخوچون، بوورانه وه، لههوشچون.

صعقه - مص.ل.ع (سهئهغه - se'xe): لهخوچون، هه وه تریشقه، بریسکه.

صعلوک - ا.ص.ع (سهئلوک - se'lûk): ئیبوز، ههژار، قهله ندهر، دهرویش، دز، ریگر، چهته.

صعوبت - مص.ع (سوئوبهت - su'ûbet): دژواربونی کار، گرفتاریبون، دژواری، زهحمهت، مهینهت.

صعود - مص.ل. (سوئود - su'ûd): سهرکهوتن، بهرهو بهرزی چون.

صعوه - ا.ع (سهئهقه - se've): هه بالندهیهکی بچوکی به نه ندازهی چوله که بهخوتنی، کلاونه، کلاوکوره، فشه کلاونه.

صعید - ا.ع (سهئید - se'id): گل، خول، قهبر، گور، ریگه، زهوی راستانی و رووتن.

صغائر - ص.ع (سهغائیر - sexa'ir): ورد، بچووک، گوناھی بچووک، ورده گوناهان.

صغار - ص.ع (سیغار - sixar): بچووکان، منالان، زاروکان.

صغار - مص.ع (سهغار - sexar): زهلیل بوون، زهبوونی.

صغار - ص.ع (سوغار - suxar): ورد، بچووک.

صغارت - مص.ل.ع (سهغارهت - sexaret): بچووک بوون، وردبوون، زهبوون بوون، خواری.

صغانه - ا. (سهغانه - sexane): چهقه وانه.

صغانی - ص.ن. (سهغانی - sexanî): چهقه وانه به دهست.

صغر - مص.ع (سیغهر - sixer): بچووک بوونه وه، زهلیل بوون، بچوکی، مندالی.

صغراء - ص.ع (سوغراء - suxra'): بچووک،

(بو می).

صغران - مص.ع (سوگران - suxran): بچووک بوون، زهلیل بوون، چاوه خوار بوون، خوژ له زهردی خوژاوا، زهرده په پ.

صغران - ص.ع (سوگران - suxran): بچووک، ورد، هور.

صغری - ص.ع (سوغرا - suxra): بچووکتر (بو می).

صغو - مص.ع (سهغف - sexf): ئاره زووکردن.

صغیر - ص.ع (سهغیر - sexîr): بچووک، هه زه کار، هه تیوو.

صغیره - ص.ع (سهغیره - sexîre): بچووک (بو می).

صف - ا.ع (سهفف - seff): ریز،

صفاء - مص.ل.ع (سهفاء - sefa'): پاکبوون، بی غه و غه شبوون، پاک، روونکی، رهونه ق، خوشی و خوهرمی.

صفائغ - ا.ع (سهفائیه - sefa'if): شمشیری پان، تاته بهردی پان، رووی هه شتیک که پان بی.

صفات - ا.ع (سیفات - sifat): خهسله تان، خو، سیفه تان، سوخت.

صفاح - ا.ع (سیفاه - sifah): لا، روخسار، روومهت، پانایی شمشیر.

صفاح - ص.ع (سهففاه - seffah): زور به خشنده، لی بورده، چاوپوشیکار له خه تاو گوناخ،

صفار - ص.ع (سهففار - seffar): مسگر، قازانپاکر.

صفاق - ا.ع (سیفاغ - sifax): کراس بهز، ناو په نچک.

صفاکردن - مص.م. (سهفا که ردهن - sefa kerdn): شادی کردن، ناشتی کردن، سازش کردن.

صفاوت - مص.ع (سهفاهت - sefavet): به شیربونی و شتر، ساف بوون و بی غه و غهش بوون.

صفاهان - ا.ع (سیفاهان - sifahan): شاری
 نه‌سفه‌هان، ناوی‌ناهه‌نگیکی‌مؤسیقای‌ئیرانه.

صفایا - ا.ع (سه‌فایا - sefaya): دارخومای‌پر
 بهر، وشتی‌به‌شیر.

صفت - مص.ع (سیف‌ت - sifet): وه‌سف‌کردن،
 وتنی‌چۆنیه‌تی‌که‌سیک‌یان‌شتیک.

صفح - مص.ع (سه‌فه - sefh): بوردن،
 چاوپۆشی‌کردن‌له‌گوناح‌و‌خه‌تای‌که‌سیک.

صفح - ا.ع (سه‌فح - sefh): لا، قه‌راخی‌هر
 شتیک، روخسار، روومه‌ت، پانایی‌شمشیر.

صفحات - ا.ع (سه‌فه‌هات - sefihat):
 رووپه‌لین، روو، رووی‌هر‌شتیک، لاپه‌ره‌ی
 کتیب، به‌ره‌پر.

صفد - ا.ع (سه‌فه‌د - sefed): به‌خشش،
 قه‌یدوزنجیر، کۆت‌و‌زنجیر.

صفدر - ص.فا (سه‌ف‌ده‌ر - sefder): ریز
 شکین، سه‌فدر، شکینه‌ری‌ریزی‌له‌شکر، ئازا،
 دلیر، نازناوی‌عه‌لی‌کۆری‌ئه‌بی‌تالیب.

صفر - ا.ص.ع (سیفر - sifr): (.)، هیچ.

صفر - ا.ع (سه‌فه‌ر - sefer): مانگی‌دووه‌می
 عه‌ره‌بی، مانگی‌سه‌فه‌ر.

صفر - ا.ع (سه‌فه‌ر - sefer): برسیتی، نه‌خۆشی
 زه‌ردویی.

صفراء - ا.ص.ع (سه‌فراء - sefra'): زه‌رد
 رهنک (بۆمی)، سه‌فرا، زراو، زرافک، زالی،
 کیسه‌ی‌زه‌رداو.

صفرابر - ص.فا (سه‌فرا‌بور - sefra bur):
 سه‌فرا‌بر، ئه‌وه‌ی‌سه‌فرا‌که‌م‌بکاته‌وه، (شاتوو
 زه‌رداو‌که‌م‌ده‌کاته‌وه).

صفرازده - ص.مر (سه‌فرا‌زه‌ده - sefra zede):
 دووچار‌به‌سه‌فرا.

صفرا شکن - ص.فا (سه‌فرا‌شیکه‌ن - sefra-
 şiken): سه‌فرا‌شکین، خواردنیک‌یان

ده‌رمانیک‌که‌سه‌فرا‌نه‌یه‌لێ.
صفرا کردن - مص.م (سه‌فرا‌که‌رده‌ن - sefra-
 kerden): توپه‌بوون، رشانه‌وه.

صفراوی - ص.ن (سه‌فرا‌وی - sefravî): تونده
 ته‌بیعه‌ت، تونده‌میزاج، تووره.

صفرت - مص.ل (سوفره‌ت - sufret):
 زه‌ردبوون، زه‌ردی.

صف شکن - ص.فا (سه‌ف‌شیکه‌ن - sef-
 şiken): سه‌فدر، سه‌فشکین، ئازا، دلیر، ریز
 شکینی‌دژمن‌له‌شه‌پدا.

صف شیکوف - ص.فا (سه‌ف‌شیکوف - sef-
 şikûn): شکینه‌ری‌ریزی‌دژمن‌له‌شه‌پدا، ئازا،
 دلیر.

صصاف - ا.ع (سه‌ف‌ساف - sef saf): دره‌ختی‌بی.

صصف - ا.ع (سه‌ف‌سه‌ف - sef sef): ده‌شت،
 راستانی، ده‌شتی‌هموارو‌بی‌گیا.

صصف - ا.ع (سوف‌سوف - suf suf):
 چۆله‌که، پاساری، چیشکه، مه‌لووچک.

صفع - مص.ع (سه‌ف‌ء - sef'): زلله‌لێدان،
 شه‌په‌زلله، ته‌وقات.

صفعه - ا.ع (سه‌فه‌ء - sef'e): زلله، شه‌قه‌زلله،
 شه‌په‌لاخ، شه‌ق.

صفف - ا.ع (سوفف - suff): هه‌یوان، شانشین،
 سابات، به‌رییلا‌یی.

صفق - مص.ع (سه‌ف‌غ - sefx): ده‌ست‌له
 ده‌ستدانی‌دوو‌که‌س‌یان‌زیاتر‌له‌ک‌پین‌و
 فروشتندا‌یان‌له‌به‌یعه‌تدا.

صفق - ا.ع (سه‌ف‌غ - sefx): تاکی‌ده‌رگا، لا،
 رووی‌کیو.

صفقه - ا.ع (سه‌ف‌غه - sefxe): فروشتن، په‌یمانی
 فروشتن، ده‌ست‌له‌ده‌ستدان‌وه‌کو‌نیشانه‌ی
 ره‌زامه‌ندی‌له‌فروشتن‌و‌مامه‌له‌دا.

صف کشیدن - مص.ل (سه‌ف‌که‌شیده‌ن - sef-
 keşîden): ریز‌به‌ستن.

صفن - ا.ع (سه‌فه‌ن - sefen): پیستی‌گون،
 کیسه‌ی‌گونان.

صفن - ا.ع (سه‌فه‌ن - sefen): سفره،
 تویشو، تویشه‌به‌ره.

صفو - ا.م.ص.ع (سهفث - sefv): هه‌لبژارده، دلسۆزی له دۆستایه‌تیدا، خالیسه.

صفوان - ا.ع (سهفثان - sefvan): به‌ردی ساف و لوس، هه‌ساو، رۆژی سامال و بێ هه‌ور، رۆژی سایه‌قه و سه‌رما.

صفوت - ا.ص (سهفثه‌ت - sefvet): هه‌لبژارده، پاک و بێ غه‌ش، خالیسه.

صفوف - ا.ع (سوفوف - sufûf): ریزان.

صفه - ا.ع (سوفه - suffe): هه‌یوان، شانشین.

صفی - ص.ع (سه‌فی - sefi): هه‌لبژارده، دۆستی گیانی به‌گیانی.

صفیحه - ا.ع (سه‌فیحه - sefihe): شمشیری پان، به‌ردی پان، رووی هه‌ر شتیکی پان.

صفیر - ا.ع (سه‌فیر - sefir): فیکه، فیکه‌نه.

صفیراء - ا.ع (سوفه‌یراء - sufeyra): جۆره‌دره‌ختیکه.

صفیرزن - م.ص.ل (سه‌فیر زه‌ده‌ن - sefir zeden): فیکه‌کیشان.

صفیه - ص.ع (سه‌فییه - sefiye): وشتری زۆر به‌شیر، خورمای پڕ به‌ر.

صقار - ا.ع (سیغار - sixar): بالنده‌ی گۆشتخۆر، باز، شاهین و...

صقال - م.ص.ع (سیغال - sixal): مشتوما‌لدان، جه‌لادان، جه‌لایی کردن.

صقال - ص.ع (سه‌غغال - sexxal): مشتوما‌لدەر.

صقالیه - ا.ع (سه‌غالییه - sexualibe): ره‌گه‌زی سلاقی، نه‌ژادی سلاقی، سه‌گلاوی، سه‌گی ناوی.

صقالت - ا.م.ص.ع (سیغال‌ه‌ت - sixalet): مشت و مالدراو.

صقال گرفتن - م.ص.ل (سیغال گیریفته‌ن - sixal giriften): مشت و مال‌گرتن.

صقر - ا.ع (سه‌غهر - sexer): بالنده‌یه‌که له جۆری باز، راو ده‌کات، واشه.

صقع - م.ص.ع (سه‌غع - sex): به‌عاردادانی

که‌سیک، که‌سیک بروسکه‌ لیبی بداو له هۆش بچیی، رۆبیشتن، گه‌رانده‌وه له خبیر و چاکه.

صقع - ا.ع (سوغع - sux): نکال، گۆشه‌ی زه‌وی.

صقل - م.ص.ع (سه‌غل - sexl): مشت و مالدان.

صقلب - ا.خ (سه‌غلب - sexleb): نه‌ژادی سلاش.

صقلی - ص.ن.ع (سه‌غلی - sexli): خه‌لکی سه‌قیلییه (دورگه‌ی سیسیل).

صقور - ا.ع (سوغور - suxûr): جۆره‌بازیکه.

صقیل - ص.ع (سه‌غیل - sexil): مشت و مالدراو، شمشیری له هه‌ساندراو.

صک - ا.ع (سه‌کک - sekk): قه‌واله، چه‌ک.

صک - م.ص.ع (سه‌کک - sekk): لێدان، کوتان، لێدان و کوتانی به‌زه‌ر.

صکاک - ا.ع (سیکاک - sikak): قه‌واله‌و چه‌ک (بۆکۆ).

صکاک - ص.ع (سه‌ککاک - sekkak): قه‌واله‌نووس، چه‌ک نووس.

صل - ا.ع (سیلل - sill): جۆره‌مارتیکی زه‌ردی باریکه، شمشیری برنده، به‌لاو ناخۆشی.

صلاء - ا.ع (سیلاء - sila): ناگری گه‌وره، ناگری خۆگه‌رم کردنه‌وه، بانگه‌واز.

صلاب - ا. (سوللاب - sullab): ئوسترلاب.

صلابت - م.ص.ل.ع (سه‌لابه‌ت - selabet): توندوتۆل‌بوون، ره‌قبوون، پایه‌داری، درشتی.

صلابه - ا. (سوللابه - sullabe): قولابی قه‌سابی.

صلات - ا.ع (سیلات - silat): په‌یوه‌ندی، چاکه کردن، به‌خشش، خه‌لات، چاکه‌وخبیر ده‌ره‌ق به‌که‌س و کار.

صلات - ا.ع (سه‌لات - selat): نوێژ.

صلات کشیدن - م.ص.م (سه‌لات که‌شیده‌ن - selat keşiden): سه‌لاکردن.

صلاح - م.ص.ع (سیلاه - silah): ناشتی کردن،

ناشتی، سازش کردن، ناشتبوونه وه.

صلاح - مص.ل.ع (سه لاه - selah): چاکه کردن، خپرو چاکی کردن.

صلاح اندیش - ص.فا (سه لاه نه ندیش - selah endîş): خپرخواز، ناشتی خواز.

صلاح دید - مص (سه لاه دید - selah dîd): خپرخواستن، ناشتی خواستن، دروستبینی.

صلاحیت - مص.ل.ع (سه لاه هییه ت - selahîyet): سه لاه هییه ت، شایسته بوون، نه هلییه ت.

صلاحیت دار - ص.فا (سه لاه هییه تدار - selahîyet dar): شایسته بو نه نجامدانی کاریک.

صلایه - ا.ع (سه لایه - selaye): به ردی پان و هه موار که دهرمان یان شتی دی له سه ر بسوونه وه.

صلایه کردن - مص.م (سه لایه که ردن - selaye kerdn): سووینه وهی دهرمان یان شتیکی دی له سه ر به رد یان له ها وه ندا.

صلب - مص.م.ع (سه لب - selb): له میخه دان، له خاچدان، دهرهینانی چه وری و موخ له ئیسقان، برژانی گوشت.

صلب - ا.ع (سولوب - sulub): چه لپیا، خاچ.

صلب - ص.ع (سولب - sulb): توند، به هییز، قایم، درشت، برپردی پشت، که مهر.

صلوب - ا.ع (سولوب - sulbûb): زورپنا.

صلبوت - ا.ع (سه لبوت - selbût): روژی له خاچدانی هه زه تهی عیسا، نه و روژی هه پنبه ی که عیسا یان تیدا له خاچدا.

صلبیه - ا (سولبیه - sulbîye): سپینه ی چاو.

صلت - ا.ع (سیله ت - silet): په یوه ندی، به خشش، خه لات.

صلت - ا.ص.ع (سه لت - self): نیوچه وانی پان، شمشیری تیژی مشتومالدارو، پیاوی دلپرو به کار.

صلح - ا.ع (سوله - sulh): ناشتی.

صلحاء - ا.ص.ع (سوله ها - suleha):

چاکه کاران، صالحان.

صلح جو - ص.فا (سولح جوو - sulh cû): ناشتی خواز.

صلح جویی - ا.مص (سوله جویی - sulh cûyî): ناشتی خوازی.

صلح کردن - مص.م (سوله که ردن - sulh kerdn): سولح کردن، مه سه له تکردن، ناشتی کردن.

صلح گونه - ا.مر (سوله گونه - sulh gûne): ناشتی کاتی، مه یله و ناشتی.

صلحنامه - ا.مر (سولهنامه - sulh name): په پان نامه ی ناشتی نیوان دوو لایه نی شه ر، ناشتینامه.

صلصال - ا.ع (سه لسال - selsal): گل، قوری خوشه کراو بو دروستکردنی سواله ت و گوزه و دیزه.

صلصل - ا.ع (سولسول - sul sul): کوکو، ته ویلتی نه سپ، موی سپی پشتی نه سپ، په ردخی بچووک.

صلصله - مص.ع (سه له سه له - selsele): زرینگه ی زه نگوله یان خشل، یان جله و.

صلع - مص.ع (سه له - sele): روتانه وهی سه ر.

صلعاء - ص.ع (سه لئا - sel'a): بیابانی روتنه و بن گیا، ژنی که قژی سه ری پروتیتته وه.

صلعان - ص.ع (سولئان - sul'an): سه ر روتتاوان.

صلعه - ا.ع (سه لئه - sel'e): پییشه سه ر که روتابیتته وه.

صلف - مص.ع (سه له ف - selef): لاف لیدان، خو هه لکیشان، شول هه لکیشان.

صلفه - مص.ع (سه لیفه - selfe): ژنی که میرد مه یلی نه داتتی.

صلم - مص.ع (سه لم - selm): له بنا برینی شتیک، برینی گوئی یان که پوو.

صلماء - ص.ع (سه لما - selma): ژنی که گوئی له بنا برایتی.

صلوات - ا.ع (سهلهفات - selevat): نویژ، سهلاوات، درود.

صلوات - ا.ع (سهلهفات - selevat): که نیسه ی جوان.

صله - مص.ع (سلیله - sile): پدیوهندی که سایه تی، خیر و چاکه کردن، زرینگی زهنگول یان خشل.

صلی - ا.ع (سهلا - sela): ناگر، ناگری زور، چیلکه و چهوئل.

صلیب - ا.ع (سهلیب - selîb): چهلیپا، خاچ، داری عیسا.

صلیب - ص.ع (سهلیب - selîb): له خاچدراو.

صلیب - ا.ع (سهلیب - selîb): وینهیه کی فله کییه.

صلیب سرخ - ا.مر (سهلیبی سورخ - selîbi surx): ریکخراویکی نیو دهوله تییه بو.

کومه کین گشتی به ولاتان و میلله تانی لیقه و ماو.

صلیب شکسته - ا.مر (سهلیبی شیکه سته - selîbi şikeste): چهلیپای شکاو، نه مه

نیشانه ی ره سمی حکومتی نازیبانی نه لمانیا بوو.

صلیبی - ص.ن.ع (سهلیبی - selîbî): عیسایی، مه سیحی، فله.

جنگهای صلیبی - ا.مر (جنگهای سهلیبی - cenghay selîbî): نه و شه پرانه به که له

سهده ی یازده و تا آخر و ئوخری سهده ی سیزده ی زایینی له نیوان له شکر بیانی مه سیحی و

موسلماناندا روویدا، مه سیحیان له ولاتانی نه وروپاوه چند که رتیک به مه به سستی گرتنی

(بیت المقدس) هیرشیان کردو چونکه نیشانه ی خاچ به جل و بهرگ و بهیداخ و ئالاکانیانه وه بوو

به سهلیبیان ناویان در کرد نه و شه پرانه ش به ناوی شهرتین سهلیبی ناویان در کرد.

صلیح - ص.ع (سهلیه - selîh): سالت، چاکه کار.

صلیل - مص.ع (سهلیل - selîl): زره،

دهنگدانه وه، دهنگی پیکادانی چهک و ئاسنجاو، سهده ی پیکادانی شمشیران.

صم - ص.ع (سومم - summ): که پ، گوئی کپ.

صماء - ص.ع (سهما - semma): ژنی که پ، سهخت و قایم.

صمات - مص.ع (سومات - sumat): بیدهنگ بوون، بیدهنگی، خاموشی.

صماخ - ا.ع (سیماخ - simax): ناو گوئی، کونی گوئی.

صمان - ا.ع (سومان - summan): که ران.

صمان - ا.ع (سهمان - semman): زهوی بهرده لان و رهقن.

صمت - مص.ع (سهمت - semt): خاموش بوون، بیدهنگ بوون.

صمد - ص.ع (سهمه د - semed): سهروه ر، پایه دارو بن پتیویستی، په نای موحتاجان،

همه میشه، نه وه ی همه وو که س ئاتاجی و بییه، یه کتیکه له سیفه تهکانی یه زدان.

صمصام - ا.ع (سهمسام - sem sam): شمشیری پرنده، تیغی تیز، شمشیریک که نه چه منی.

صمخ - ا.ع (سهمخ - semx): شوکه، که تیره.

صمم - مص.ع (سهمه م - semem): که پ بوون، که پ، گوئی گرانی.

صموت - مص.ع (سوموت - sumût): بیدهنگ بوون.

صموت - ص.ع (سهموت - semût): بیدهنگ کپ و کپ.

صمیم - ص.ع (سهمیم - semîm): جهرگی گهرما، هره تی سهرما، ته شخه له، پاک و بن

غش، دل سوژی، ناخی دل.

صمیمانه - ق.ص (سهمیمانه - semîmane): دۆستانه، دل سوژانه.

صناج - ص.ع (سهناج - sennac): چه نگرژن، ده فرژن.

صنادید - ا.ع (سهنادید - senadîd): پیای

گهوره، ئازا، دلیر، بای توند، سهرمای تووش.

صنادیق - ا.ع (سنادیخ - senadîx): سندوق، سندوقان.

صناع - ا.ع (سونناء - sunna'): سه نعتکاران.

صناعات - ا.ع (سینائات - sina'at): سنعتان.

صناعت - ا.ع (سهنائت - sena'et): سنعت، هونه، پیشه، کار.

صناعی - ص.ن.ع (سینائی - sina'î): دهستکرد، دروستکراو.

صنایع - ا.ع (سهنای - senayî): سنعتان، کاری دهستی ناسک، هر سنعتی ورده کاری و هونهری تیا به کاری.

صنچ - ا.ع (سهنج - senc): چنگ، جوره نامیریکی موسیقییه.

صندل - ا.ع (سهندل - sendel): جوره رووه کیکه، سؤل، نهعل.

صندلی - ا.ع (سهندلی - sendelî): کورسی.

صندوق - ا.ع (سوندوخ - sundûx): باول، دؤلاب، قاسه، سندوق، کهژاوه.

صندوقچه - ا.ع (سهندوخچه - sendûxçe): سوندوقی بچووک، سوندوقوکه.

صندوقچه سر - ا.ع (سهندوخچهی سیر - sendûxçeý sirr): که سیک بزانی و بیپارتیزی، مه حره می راز.

صندوقخانه - ا.ع (سهندوخخانه - sendûxxane): شوتینی سندوقان، پهستو.

صندوقدار - ا.ع (سهندوخدار - sundûxdar): بهرپرسی قاسه، خه زانه دار.

صندوقه - ا.ع (سوندووخه - sundûxe): سوندوقی بچووک، قهفه زهی سینه.

صندید - ص.ع (سهندید - sendîd): ئازا، دلیر، سهرمای تووش.

صنع - م.ص.ع (سون - sun'): دروستکردن،

چاکه، رزق و رۆزی.

صنعت - ا.ع (سهنهت - sen'et): سنعت، کاری پر هونه.

صنعتکار - ص.ع (سهنهتکار - sen'etkar): نه هلی سنعت، سنعتکار.

صنعتگر - ص.ع (سهنهتگر - sen'etger): دهست رهنگین، نه هلی هونه، سهنهتگره.

صنف - ا.ع (سینف - sinf): جور، پیشه، دهسته (دهستهی قهسابان).

صنم - ا.ع (سهنم - senem): له فارسیدا به مانای دلیره جوانیش دهگوتری.

صنم کده - ا.ع (سهنم کده - senem kede): بتخانه.

صنم گر - ا.ع (سهنم گر - senem ger): بتساز، بتتاش.

صنو - ا.ع (سینف - sinv): دوو یان چهند درختیک که له یهک رهگ و ریشه، برا، کوپ.

صنوان - ا.ع (سینقان - sinvan): دوو درخت که له یهک بنج و رهگ بن.

صنوبر - ا.ع (سهنوبهر - senewber): سنوبهر (درخت).

صنوبری - ص.ن.ع (سهنوبهری - senew berî): سهنوبهری (هر شتی وهکو سهنوبهر قوچه کی بی).

صنوج - ا.ع (سونوج - sunûc): چهنگان، (نامیری موسیقا).

صنوف - ا.ع (سونوف - sunûf): دهسته، پیشه، جور، (سنفی بازرگانان).

صنیع - ص.ع (سهنی - senî'): دروستکراو، پهروه دهکراو، تیژکراو (شمشیر)، چاکه، کهسی وهستاو مهعلان له کاری خؤدا.

صنیعه - ا.ع (سهنیه - senî'e): چاکه، پهروه دهی دهستی که سیک.

صواب - ص.ع (سهقاب - sevab): راست و دروست، هق.

صوابدید - مص. (سه‌فابدید - dîd sevab):
دروستی بینی، مؤلفه، شیردت.

صوابج - ا.ع (سه‌فاهیپ - sevhahib): ژن،
هاورپ، هاوئشین، هاودهم.

صوارم - ا.ع (سه‌فاریم - sevarim): نازایان،
دلیران، شیرری درنده.

صواع - ا.ع (سوقاء - suva'): جام، جامی
گهردی ناو خواردنه‌وه.

صواعق - ا.ع (سه‌فائیخ - seva'ix): هه‌وره
تریشقه، هه‌وره بروسکه.

صواع - ص.ع (سه‌فقاغ - sevvax): درۆزن،
فیشالباز.

صواع - ا.ع (سوقفاغ - suvvax): زه‌پنگهر،
ئالتووئچی.

صواف - ص.ع (سه‌فقاغ - sevvaf): خوری
فرۆش.

صوافی - ا.ع (سه‌فافی - seva'fi): ئەو به‌شه
ده‌ستکه‌وته‌ی به‌ پیغه‌مه‌رو ئیمام ده‌درا که له هه‌موو
ده‌ستکه‌وته‌کانی دی چاکتر بووه، مولکی خالیسه.

صوالجه - ا.ع (سه‌فالجه - sevalice): گۆچان،
دار عاسای پاشایی، ئەو دار ده‌سته‌ی پاشا
به‌ده‌سته‌وه‌ی ده‌گریت.

صوام - ص.ع (سه‌فام - sevam): زه‌وی وشکی
بی ناو.

صوام - ا.ع (سوقفام - suvvam): به‌رۆژوان،
رۆژووانان.

صوام - ص.ع (سه‌فام - sevvam): که‌سییک
که زۆر رۆژوو بگری.

صوامع - ا.ع (سه‌فامی - sevami'): دیری
ره‌به‌نان، کونجی ده‌رویشان.

صوان - ا.ع (سوقان - suvan): کۆمه‌دی،
سه‌ندوقی جلکان یان کتیبان.

صوب - ا.ع (سه‌وب - sewb): لا، راست،
دروست، به‌ر.

صوبه - ا.ع (سویه - sûbe): ولات، ناوچه،
عه‌ماری دانه‌ویله.

صوت - ا.ع (سه‌وت - sewt): ده‌نگ، ناواز.

صور - ا.ع (سوقهر - suver): وینه.

صور - ا.ع (سوور - sûr): بۆقی، شه‌پیوور.

صورت - ا.ع (سورده‌ت - sûret): روو، روخسار،
دیم، شیشه، په‌یکهر، وینه.

صورت ارا - ص.فا (سورده‌ت ارا - sûret
ara): نیگارکیش، شیشه‌کار.

صورت افرین - ص.فا (سورده‌ت ئافه‌رین - sûret
aferîn): وینه‌کیش، داهینه‌ر، ئەفرانه‌ر.

صورت برداشتن - مص.م (سورده‌ت به‌رداشته‌ن -
sûret berdaşten): وینه‌گه‌رته‌وه،

له‌به‌رگرتنه‌وه، لیسته‌کردن بۆ که‌لو په‌ل و کالایان.

صورت بستن - مص.ل (سورده‌ت به‌سته‌ن - sûret
besten): وینه‌گرتن، قالب گرتن، شیشه‌گرتن،
له‌گین بوون، ویناکردن.

صورت بند - ص.فا (سوورده‌ت به‌ند - sûret
bend): وینه‌گر، شیشه‌کار، نیگارکیش.

صورت بین - ص.فا (سوورده‌ت بین - sûret
bîn): رواله‌ت بین، که‌سییک هه‌ر رواله‌تی دیار

بدینی و گوئی به‌ ناخ و دیوی ناوه‌وه نه‌دا.

صورت پزیر - ص.فا (سوورده‌ت په‌زیر - sûret
pezîr): له‌گین، شتی بشی ئەنجام بدری.

صورت پرست - ص.فا (سوورده‌ت په‌رست -
sûret perest): عاشقه نیگارو نیگارکیشی،

ئه‌وه‌ی هه‌زی له‌ روو رووخساری جوانه.

صورت حال - ا.مر (سوورده‌تی هال - sûreti
hal): به‌یان حال.

صورت حساب - ا.مر (سوورده‌ت هیساب - sûret
hisab): لیسته‌ی هیسابات.

صورتخانه - ا.مر (سوورده‌تخانه - sûret xane):
بتخانه، شوئینی که وینه‌و بتی زۆری تیدایی.

صورت دادن - مص.م (سوورده‌ت داده‌ن - sûret
daden): ئەنجامدانی کاریک، ته‌واوکردنی

کارپک، دهرهٔ تانی شتیک به شپوهیهک.

صورت ذهنی - ا.مر (سوورته تی زیهنی - sùreti

(Zihnî): وینه ی زهینی، وینه ی کهسیک یان شتیک که له زهیندا دروست بیی.

صورت ساز - ص.فا (سوورته ساز - sùret saz): وینه گر، نیگارکیش، شپوهکار.

صورت ظاهر - ا.مر (سوورته ی زاهیر - sùreti zahir): رووی دیار، رواله تی ئاشکرا، ئه وهی له بهرچاوه به چاو دهبینری.

صورتک - ا.ع (سوورتهک - sùretek): وینه ی بچووک، په یکه روکه، په یکه رچه.

صورتکار - ا.ص (سوورته کار - sùret kar): وینه گر، نیگارکیش.

صورتکده - ا.مر (سوورته کهده - sùret kede): پیشانگی نیگارکیشی، شوینی نه خشو نیگاران، نیگارستان، نیگارگه، بتخانه.

صورت کردن - مص.م (سوورته که ردهن - sùret kerdên): وینه کیشان، نیگارکردن.

صورتکش - ص.فا (سوورته کهش - sùret keş): وینه کیش، شپوهکار، نیگارساز.

صورتگر - ص.مر (سوورته گر - sùret ger): وینه گر، شپوهکار، نیگارساز.

صورت گرفتن - مص.ل (سوورته گیرفتهن - sùret giriften): سه رگرتنی کارپک یان مامه له یهک، سه رگرتن.

صورت مجلس - ا.مر (سوورته می مجلس - sùreti meclis): کۆنوووسی کۆبونوه وهی ئه نجوومه نیک.

صورت ناپذیر - ص.مر (سوورته ناپه زیر - sùret napezîr): مه حال، له گوین نه هاتوو.

صورت نگار - ص.فا (سوورته نیگار - sùret nigar): وینه گر، نیگارکیش، شپوهکار.

صورتی - ص.ن (سوورته تی - sùretî): به رهنگی ده موچاو، گورشی.

صورتبگاهی - ا.مر (سووری سوپهگاهی - sùri

(subhgahî): ناله و زاری و ئاخ و ئوفی به یانیان.

صورتیم شیی - ا.مر (سووری نیم شه بی - sùri nîm şebî): ئاهوناله ی نیوه شه وان.

صوری - ص.ن (سووری - sùri): زاهیری، رواله تی.

صوغ - مص.ع (سه و غ - sewx): رۆچوونی ئاو به زه ویدا، دارشتن (بۆ نووسین و قالدیه زتیرو زیو)، هاوتا، داهیتان، ئه فراندن.

صوف - ا.ع (سووف - sûf): خوری، خوری مه پ.

صوف پوش - ص.فا (سووف پوش - sûf pûş): په شمینه پوش، خوریپوش، که سی که جلی په شمی له بهر بکات. (سوئی).

صوفی - ا.ص.ع (سووفی - sûfî): سوئی، که سیک که په پرهوی رتیبازی سوئیگه ری بکات.

صوفیانه - ق.ص (سووفیانه - sûfiyane): سوئیانه، سوئی ئاسا.

صوفیگری - ا.مص (سووفیگری - sûfîgerî): سوئیگه ری، سوئیاتی.

صوفی وش - ص.مر (سووفی شهش - sûfîveş): سوئی ئاسا، سوئیانه.

صوفیه - ا.ع (سووفیه - sûfiye): ئه هلی ته ریهت، ئه هلی سوئیگه ری.

صول - مص.ل (سه ول - sewl): په لاماردان، هپرش بردن، هه لمهت.

صولت - مص.ل (سه ولت - sewlet): هه لمهت، هپرش کردن و په لاماردان، سه توهت و ده سه لات.

صولج - ا.ع (سه وله ج - sewlec): زیوی خالیسه و بی غهش.

صولجان - ا.ع (سه وله جان - sewlecan): گۆچان، عاسای پاشایه تی.

صوم - مص.ل (سه وم - sewm): رۆژووگرتن، به رۆژوووون.

صومع - ا.ع (سه ومه - sewme): په رستگه ی ره به نان، دیری ره به نان، خانه قا.

صومعگی - ص.ن (سهومئه گه) -
(sewme'egî): دیرنشین.

صومعه - ا.ع (سهومئه) - (sewme'e): شوینی
به رز یان چیا که عیباده تکار بۆ عیبادهت لیتی
بپنیتته وه، پرستگه ی ره بهن له سه ر شاخ، دیر،
خانه قا.

صومعه دار - ص.مر (سهومئه دار) - (sewme e
(dar): ره بهن، خواهرستی خودان دیر.

صومعه نشین - ص.فا (سهومئه نشین) -
(sewme 'e nişin): دیرنشین، دانیشتن
له دیر بۆ خوا به رستی.

صون - مص.ع (سهون) - (sewn): پاراستن.
صه - ا.ع (سهه) - (seh): بپنده نگ به، وس به،
دهمت داخه.

صهبا - ص.ع (سههبا) - (sehba'): سوروسپی
تی که ل، شهرابی سورباوی تری.

صهر - ا.ع (سیهر) - (sihr): خزمایه تی،
که سایه تی، زاوا، میردی کچ، میردی خوشک.

صهروج - ا.ع (سههروج) - (schrûc): چیمه نتو؟

صهریج - ا.ع (سههریج) - (schrîc): گۆلاو،
حه وزی ناو، ته نکهر.

صهر - مص.ع (سههف) - (seh v): زۆر دهوله مه ند
بوون.

صهره - ا.ع (سههفه) - (sehve): پشتی ئه سپ،
لوتکه ی چیا، گۆلاو.

صهیل - ا.ع (سههیل) - (schîl): حیلله ی ئه سپ.

صهیون - ا.خ (سیهیون) - (sihyûn): ناوی
کی تو که له باشووری رۆژاوا ی ئۆرشه لیم که
مزگه وتی ئه قساو گومه زی سه خره له وینده رن،
هه ندی جار به ئۆرشه لیم - ش ده گوتری سیهیون.

صهیونیت - ا.ع (سیهیونیه ت) - (sihyuniyet):
بزا فی ده سته یه کی جوله که بوو که له سه ده ی ۱۹ ی
زایی نیدا به ر له دامه ز راندنی ده وله تی ئیسرائیل
ده سته ی پیکردو ئامانجیان دامه ز راندنی
حکومه تیکی جوله که بوو له فه له ستین.

صیاح - مص.ع (سییاه) - (sîyah): هاوار،

گازی، هاوار کردن، فیغان کردن.

صیاح - ص.ع (سهییا ه) - (seyyah): که سیک
زۆر هات و هاوار بکات.

صیاد - ص.ع (سهییا د) - (seyyad): نیچیرقان،
نیچیره وان، راوچی.

صیادله - ا.ع (سهییا دیله) - (seyadile):
دهرمانفرۆشان، دهرمان سازان، گیاناس.

صیارفه - ا.ع (سهییا ریفه) - (seyarife):
سه رافان.

صیاغ - ص.ع (سهییا غ) - (seyyax): فیشالباز،
درۆزن، زه رنگهر.

صیاغ - ا.ع (سو ییا غ) - (suyyax): زه رنگهر،
ئالتونچی.

صیاغت - ا.مص.ع (سییا غه ت) - (sîyaxet):
زه رنگه ری، پیشه ی ئالتونچیتتی.

صیام - ا.ع (سییام) - (sîyam): رۆژووان،
رۆژووگر، به رۆژوو.

صیانت - مص.م.ع (سییا نه ت) - (sîyanet):
پاراستن.

صیت - ا.ع (سیت) - (sît): ناو و ناویانگی باش،
شۆره تی چاکه.

صیحه - مص.ع (سهییه ه) - (seyhe): هاوار کردن،
بانگ کردن.

صید - مص.م.ع (سهید) - (seyd): راو کردن،
شکار کردن.

صید حرم - ا.مر (سهیدی هه رهم) - (seydi he-rem):
راوی هه رهم، گیانله به ری که له
ده و روبه ری که عبه بی راوکردنی هه رهمه.

صیدگر - ص.مر (سهیدگره) - (seydger):
راوچی، نیچیرقان، شکارچی.

صیدلانی - ص.ع (سهیده لانی) - (seydelanî):
عه تار، دهرمانفرۆش، دهرمان ساز.

صیدله - ا.ع (سهیده له) - (seydele):
دهرمانخانه، ئه جزاخانه.

صیرفی - ص.ع (سهیره فی) - (seyrefî):
سه راف.

صیرورت - مص.ع (سه یرووردهت -

seyreûret): گۆران له حاله تیکه وه بۆ حاله تیکه دی، دۆخگۆرکی به رهو باشی.

صیسه - ا (سیسه - sîse): ئامیتریکه تانویۆی تهونی پی ریک ده خرئ، هه سارو په ناگه، قه لا، په ناگه، شاخی گاو که له کتوی.

صیغ - ا.ع (سییه غ - sîyex): هه ر شتی له قالددا دابریژری، دارشتن (بۆ وشه یان زیرو زیو یان هه ر شتیکی دی)، شتیه، شه کل.

صیغه - ا.ع (سییغه - sîyxe): دارشتن، داهیتان، ئه فراندن، ژنی به سیغه، ژنی کاتی به پیی مه رج و حوکمی تاییه تی.

صیغهره - ص.فا (سیغه رهو - sîxerew): ژن یان کچیک به سیغه شوو به پیاوێک بکات.

صیغه سازی - ا.مص (سیغه سازی - sîxe sazî): گهردان سازی وشه به پیی یاساو ریسای زمان.

صیف - ا.ع (سه یف - seyf): هاوین، تاوسان، وه رزی گهرما.

صیفی - ص.ن.ع (سه یفی - seyfi): هاوینه، هاوینی، کشتوکالی هاوینه.

صیفی کار - ا.ص (سه یفی کار - seyfi kar): زه رعاتی هاوینه وهک: (کاله کو شوتی و خه یارو باینجان و بامی و ته ماته).

صیقل - ص.ع (سه یغه ل - seyxel): مشت و مالدهری شمشیرو چه قۆو ئاوینه و ئه و شتانه.

صیقل گر - ص.فا (سه یغه ل گهر - seyxel ger): سیقالکار، که سیک که کانزایان مشت و مالدهدات، چه رخچی..

ض

ض - حر (ض-Z):

پیتی ههژدهیه می ئه لفبای فارسییه، که به (ضاد) دهخوینریتته وه به هه ساوی ئه بجه د دهکاته (۸۰۰)، ئه م پیتته تاییه ته به زمانی عه ره بی و له زمانی فارسیدا نییه.

ضائر - ا.ف.ع (زائیر - zair): موزیر، زیان گه به نهر، زیان ره سین.

ضابط - ا.ف.ع (زابت - zabit): پارێزهر، حاکم، فه رمانه پوا، پیشه نگ، ئه فسه ر، به هیز، هوشیار.

ضابطه - ا.ف.ع (زابتیه - zabite): پارێزهر (بۆ می)، یاسا، رتسا، زه بت و ره بت.

ضابی - ا.ع (زابی - zabî): ژبله مۆ.

ضاجر - ص.ع (زاجیر - zecir): بێزار، دلته نگ، بێ ئارام له خه مباریدا، نیگه ران.

ضاجع - ا.ص.ع (زاجئی - zacî): پیاو که له سه ر لا خه وتبێ، پیری په ککه وته، پێچی رووبار یان شیو.

ضاجعه - ا.ص.ع (زاجیه - zacî): رێژگه ی رو بار، په زین فره.

ضاحک - ا.ف.ع (زاهیک - zahik): دهم به پیکه نین، هه وری به بریسکه.

ضاحکه - ا.ف.ع (زاهیکه - zahike): ددانی پیشه وه، ددانی که له کاتی پیکه نیندا ده ربکه وی.

ضاحی - ا.ف.ع (زاهی - zahî): بهرز، دیارو ئاشکرا، ئه وهی هه تاو بیگاتی.

ضاحیه - ا.ف.ع (زاهییه - zahiye): دوروبه ری شار، بهرز، ئاشکراو دیار.

ضار - ا.ف.ع (زار - zar): موزیر، زیان به خش، زیان ره سین.

ضارب - ا.ف.ع (زاریب - zarib): شه وی زۆر تاریک، شوینی نزم هه موار که دره ختی لی بێ.

ضارع - ص.ع (زاریع - zari): خاکی، رام، باریک و بنیس، له پولاواز.

ضارور - ا.ع (زاروور - zarûr): پتویستی، زه وری.

ضاروراء - ا.ع (زاروراء - zarûra): پتویستی، قاتی، ته نگانه.

ضاروره - ا.ع (زارره - zarûre): ئاتاجی، پتویستی، زیان.

ضاری - ا.ص.ع (زاری - zarî): گیانله به رانی درنده و گۆشتخۆر وه کو شیرو به ورو گورگ، تانجی، موزیر، زه ردار، هۆڤ.

ضاغط - ا.ف.ع (زاغیت - zaxît): گوشارکار، نیگابان.

ضاغوط - ا.ع (زاغوت - zaxût): مۆته که، میژده زمه، شه وه، کابوس، شه وگ.

ضال- ص.ع (زالل - zall): گومړې، ټاواره، رڼ هه له کردوو، ویتل.

ضاله- ص.ع (زالله - zalle): گومړې، ټاواره، رڼ هه له کردوو (بؤمې).

ضامر- ص.ع (زامیر - zamir): لاواز، لهږ، دالته گوشت، ناوځه د باریک، نه دندام باریک، وردیله.

ضامن- ص.ع (زامین - zamin): که فیل، پابه ند، زه مانته تکار، دابینکه.

ضایع- ص.ع (زایع - zayi'): زایه، بیتهوده، بڼ که لک، گوم، پشت گوی خراو.

ضایعه- ص.ع (زایته - zayi'e): زایه، بیتهوده، له که لک که وتوو، فه و تاو (بؤمې).

ضایق- ص.ع (زایغ - zayix): تنگ.

ضب- ا.ع (زهبب - zebb): مارمیلکه، بز، مژک.

ضب- ا.ع (زهبب - zebb): رق و کینه ی له دلدا پنهان، دلپه شی.

ضباب- ا.ع (زهباب - zebab): ته موموژ، ته متومان.

ضبار- ا.ع (زوبار - zubar): کتیبان، نیزبارة، فایل.

ضباط- ص.ع (زهببات - zebbat): نه رشیفکردنی نه وراقی دایه ره له فایل و په روه نداندا.

ضباط- ا.ع (زوببات - zubbat): پارتیزه ران، حاکمان، نه فسه ران، به هیزان.

ضباع- ا.ع (زیبای - ziba'): که متاران، قه متاران، که متیاران.

ضبان- ا.ع (زوببان - zubban): مارمیلکان، بز، مژکان.

ضبط- مص.ع (زهبت - zebt): گرتن، پاراستن، مه حکم کردن، زهبت و رهبت.

ضبط صوت- ا.مر (زهبتی سهوت - zebti sewt): ریکوردهر، ته سچیل.

ضبع- ا.ع (زهبع - zeb'): که متار، قه متار.
ضبع- ا.ع (زهبوع - zebu'): وشکه سال، نه هاته سال.

ضبعان- ا.ع (زیبشان - zib'an): نپړه که متیار.
ضبعانه- ا.ع (زیبشانه - zibane): منی که متیار، ما که متیار، ده له که متار.

ضبه- ا.ع (زهبه - zebbe): مارمیلکه ی میته، شکوفه ی خورما بهر له پشکوتن و گول کردن.

ضج- مص.ع (زهجج - zecc): بانگ و هاوار له ترسان.

ضجاج- مص.ل.ع (زوججاج - zucac): هاوار کردن، نالین و هاوار کردن له ترسا.

ضجاج- ا.ع (زیجاج - zicac): شیله ی درخت، که تیرا.

ضجاج- ا.ع (زهججاج - zeccac): عاج، شه لفه ی فیل، جوړه مور و ویه که.

ضجر- مص.ل.ع (زهجر - zecer): بڼ قه راری کردن، نالین، دلته نگ بوون، دلته نگی، بیتزاری، بیتقهراری.

ضجر- ص.ع (زهجیر - zecir): مه لول، دلته نگ، بڼ نارام، بڼ ثوقره، بیتزار.

ضجرت- ا.ع (زوحرت - zucret): خه م، خه فته، بڼ ثوقره یی، دلته نگی، مه لولی.

ضجور- ص.ع (زهجور - zecur): زور دلته نگ، بڼ ثوقره، زور بیتزارو بیتتاقه ت.

ضجه- ا.ع (زهجه - zecce): هات و هاواری خه لکی، شین و زاری، بانگ و هاوار.

ضجیج- ص.ع (زهجیج - zecic): بانگ و هاوار له ترساندا، غه لپه غه لپ.

ضجیع- ص.ع (زهجیع - zeci'): هاوچیگه، هاوخواه.

ضجیعه- ص.ع (زهجیئه - zeci'e): هاوخواه (بؤمې).

ضحاء- ا.ع (زهها - zeha'): نزیکي نیوه پړو، که روژ بگا ته نزیکي نیوه.

ضحاک - ص.ع (زههک - zehhak): زۆرخەن.

ضحایا - ا.ع (زههیا - zehaya): قوریانیان.

ضحک - مص.ل.ع (زیهک - zihk): پیکەنین، خەنینه، خەنستەن.

ضحکە - ا.ع (زههکە - zehke): یەک پیکەنین، خەنینه یەک.

ضحکە - ص.ع (زوهکە - zuhke): گەپجار، کەسێک کە خەلکی پیتی پیتی کەنت.

ضحکە - ص.ع (زوهکە - zuheke): کەسی بە خەلکی پیتی کەنت.

ضحو - ا.ع (زههف - zehv): چێشتەنگاو.

ضحوک - ص.ع (زههوک - zehûk): زۆرخەن.

ضحو - ا.ع (زههفە - zehve): چێشتەنگاو، چێشتان.

ضحی - ا.ع (زوها - zuha): چێشتان، خۆر، هەتاو، چێشتەنگا.

ضحیە - ا.ع (زههیە - zehîye): چێشتەنگاو، مەری قوریانی.

ضحام - ص.ع (زوخام - zuxam): گەورە، بە کەلەش، قەلەو، ئەستوور.

ضحام - ص.ع (زیخام - zixam): ئەستوورو قەبە.

ضحامت - مص.ل.ع (زهخامت - zexamet): قەبەبوون، قەلەو بوون، ئەستوور بوون.

ضحم - ص.ع (زهخم - zexm): گەورە، قەبە، قەلەو، ئەستوور، زەبەلاح، کەتە.

ضحیم - ص.ع (زهخیم - zexîm): ئەستوور، قەبە، گەورە، زەلام.

ضحد - ص.ع (زیدد - zidd): دژ، ناساز، ناکۆک، نا تەبا، پیچەوانە.

ضحید - ص.ع (زهیدد - zedîd): دژ، ناکۆک، هاوتا.

ضر - مص.ع (زەر - zer): زەرەر گەیاندن، زیان، مەزەرەت.

ضراء - ا.ع (زهراء - zera'): زیان، خەسارەت، ناخۆشی، قاتی، تەنگانە، لیقەوماوی.

ضرائب - ا.ع (زهرائیب - zerayib): باج و خەراجان، جۆرو ئەوع.

ضرائح - ا.ع (زهرائیه - zeraih): مەزاران، مەزارگان، گۆزو قەبران، گلکۆیان، مەرقەدان.

ضرائر - ا.ع (زهرائیر - zerair): کویتران، نابینایان، زەلیلان، مزەعیلان.

ضراب - مص.ل. (زیراب - zirab): بەشەر هاتن، شەرە شمشیر.

ضراب - ص.ع (زهراب - zerrab): کەسێک کە سکه لێدات.

ضرابخانه - ا.مر (زهرابخانه - zerabxane): شوینی سکه لێدان.

ضراح - مص.ع (زیراه - zirah): لەقەلێدان، لوشکەلێدانی چارهوێ، جووتە وەشاندن.

ضرار - مص.م.ع (زیرار - zirar): زەرەر گەیاندن، زیان گەیاندن بە یەکتەر.

ضرارت - مص.ل.ع (زهرارت - zeraret): نابینابوون، نابینایی.

ضراط - مص.ل.ع (زیرات - zirat): تپین، تپ کەندن.

ضراط - ص.ع (زهرات - zerat): تپ کەن.

ضراعت - مص.ل.ع (زهرائەت - zera'et): پارانەو، کورووزانەو، لالانەو.

ضراغم - ا.ع (زهراغیم - zeraxim): شیران، شیرانی درنده.

ضرام - ا.ع (زیرام - ziram): چیلکە، دەستەچیلە.

ضراوت - مص.ل.ع (زهرائەت - zeravet): حەسود بوون، چاوچنۆک بوون، خوگرتن، راهاتن لەسەر شتی.

ضرب - مص.م.ع (زەرب - zerb): لێدان، کەرەت (×).

ضربات - ا.ع (زهرەبات - zerebat): لێدان، جەزەرەبە.

ضریان - مص.ل.ع (زهربان - zereban):
لیدان، لیدانی دل.

ضربت - ا.ع (زهرت - zerbet): یهک لیدان.
ضریخانه - ا.مر (زهریخانه - zerbthane): شوینی
له سکه دانی زپرو زیو.

ضرب خوردن - مص.ل (زهر ب خوردن - zerb xûrden): نازار دیتن، جه زهر به خواردن.

ضرب خورده - ص.مف (زهر ب خورده - zerb xûrde): لیدراو، جه زهر به خواردوو.

ضرب دیدن - مص.ل (زهر ب دیدن - zerb dîden): نازار دیتن.

ضرب دیده - ص.مف (زهر ب دیده - zerb dîde): جه زهر به دیتوو، نازار پیئگه ییوو،
جه زهر به دیده.

ضرب زدن - مص.م (زهر ب زدهن - zerb zeden):
لیدان، لیدانی که سیک.

ضرب گرفتن - مص.م (زهر ب گیریفتهن - zerb giriften): ته پل ژهن، ته پل لیدان.

ضربه - ا.ع (زهر به - zerbe): یهک لیدان، یهک
زهر به، برین، زام.

ضربی - ا.ص.ع (زهری - zerbî): جوړه تاق
یان گومه تیکه که به که ریوچ بچنرئ، ناوازیک که
به ته پل لئ بدرئ، ئامیری زهری: دهفو دهوئل و
ته پل و دونبک.

ضرر - ا.ع (زهره - zerer): زهره، زیان.

ضرر زدن - مص.م (زهره زدهن - zerer zeden):
زیان لیدان، خه سارهت لیدان.

ضرر کشیدن - مص.ل (زهره که شیدهن - zerer keşîden): زهره کردن، خه سارهت کردن، زیان
کردن.

ضرس - ا.ع (زیرس - zirs): ددانی هار،
کاکيله، بارانی کهم، گردی ناهه موار که
سه رکه وتنی زه حمت بئ.

ضرس - ص.ع (زهریس - zeriş): تونده
ته بیعت، پیای سفه ر کردوو جهنگ جه پین،

به دخوو.

ضربه - ا.ع (زهرته - zerte): تی، تپیک.

ضرع - ا.ع (زهرء - zer'): مه مک، گوانی مه پرو
مانگا.

ضرع - ا.ع (زیرء - zir'): هاوتا، وه کویهک،
چوونیهک.

ضرع - مص.م.ع (زهرء - zer'): رامکردنی
ئه سب، لالانه وه پارانه وه کوووزانه وه.

ضرغام - ا.ع (زیرغام - zirxam): شیر، پیای
نازا، دلاوه، بوئر.

ضرغم - ا.ع (زهرغم - zerxem): شیر، شیری
درنده.

ضرم - مص.ع (زهرم - zerem): هه لایسانی
ناگر، برسی بوونی زور.

ضرم - ا.ع (زیرم - zirm): جوړه دره ختیکی بون
خوشه.

ضرم - ا.ع (زهریم - zerim): بیتچوه هه لئ.

ضروب - ا.ع (زوروب - zurûb): لیدان، (بو
کو)، جوړ.

ضروب - ص.ع (زهروب - zerûb): لیدهر.

ضروور - ص.ع (زهرور - zerûr): زهرور،
پیتویست.

ضرورات - ا.ع (زهرورات - zerûrat):
پیداویستیان.

ضرورت - ا.ع (زهرورت - zerûret):
پیداویستی، شتی که پیتویست پیتی بئ.

ضروری - ص.ع (زهروری - zerûrî): زهروری،
پیتویست.

ضروریه - ص.ع (زهروریه - zerûriye): هه
شتی زهروری و پیتویست بئ.

ضروس - ا.ع (زوروس - zurûs): ددانی هار،
کاکيله.

ضروع - ا.ع (زوروء - zurû'): گوان، گوانان.

ضره - ا.ع (زهره - zere): پیتویستی، مه مک،
هه وئ.

ضرب - ا.ص.ع (زهریب - zerîb): لیډهر، ده‌ستوه‌شین، به زهر، هاوتا، جوړ، لیډراو.

ضریبه - ا.ع (زهریبه - zerîbe): سروشت، خو، عادت، خه‌سله‌ت، باج و خه‌راج، لیډراو به شمشیر.

ضریح - ا.ع (زهریخ - zerîh): گۆر، قه‌بر، نه‌و گومه‌زهی بۆ گۆر ده‌کړئ، مه‌رقه‌د، مه‌زارگه، گلکۆ.

ضریر - ص.ع (زهریر - zerîr): کوټر، نابینا، له‌پرولاواز، نه‌خۆش و لاواز.

ضریره - ص.ع (زهریره - zerîre): کۆره، نابینا (بۆ مټ) ژنی نه‌خۆش و لاواز.

ضریع - ص.ع (زهریع - zerî'): ژنی مه‌مک گه‌وره، مه‌ری گوان گه‌وره.

ضریع - ا.ع (زهریع - zerî'): په‌رده‌یه‌کی ناسکی سه‌ر ئیسقانه.

ضریع - ا.ع (زهریع - zerî'): گیایه‌کی بۆن ناخۆشه، درکی دار خورما، داری وشک.

ضریم - ا.ع (زهریم - zerîm): سوتاو، ټاگر.

ضعاف - ص.ع (زیاف - zîaf): لاوازن، بټی توانا، له‌پرو لاوازو سست.

ضعف - مص.ل.ع (زه‌ئف - ze'f): سست بوون، بټی جورم، که‌م نمود، بټی توانابوون.

ضعف - ص.ع (زیف - zî'f): دوو چه‌نانه، دوو به‌رانبه‌ر، دوو هټنده.

ضعفاء - ص.ع (زوئه‌فا - zuefa): لاوازن، بټی جورمان، بټی توانایان، که‌م نمودان.

ضعیف - ص.ع (زه‌ئیف - zeîf): لاواز، سست، بټی توانا، بټی ده‌سه‌لات، بټی جورم.

ضعیف چزان - ص.فا (زه‌ئیف چیزان - zeîf çizan): لاواز کۆژ، نه‌وه‌ی بټی تواناو لاوازن نازار بدات.

ضعیفه - ص.ع (زه‌ئیفه - zeîfe): زه‌عیفه، نافرته‌تی سست و بټی ده‌سه‌لات.

ضعائن - ا.ع (زه‌غائین - zexain): که‌رب و کینه،

ضغث - ا.ع (زیغس - zîxs): چه‌پکه گیای ته‌پرو وشک پی‌کته‌وه، ټالۆزکاو، کاری ټیکه‌ل و پی‌کته‌ل و نیوه‌چل.

ضغط - مص.م.ع (زه‌غت - zext): گوشین، لیډان، ته‌نگاوکردن، پاله‌په‌ستو، گوشار.

ضغطه - ا.ع (زوغته - zuxte): دژواری و ته‌نگی و گوشار، ره‌نجو زه‌حمه‌ت، مه‌شه‌قه‌ت، ناچاری، ناچار کردن.

ضغن - مص.م.ع (زه‌غنه - zexen): رق هه‌لگرتن له‌که‌ستیک، کینه، رک کین.

ضغن - ا.ع (زیغن - zîxn): رق، کینه، که‌رب.

ضغینه - ا.ع (زه‌غینه - zexîne): رق، کینه، که‌رب.

ضفادغ - ا.ع (زه‌فادی - zefadi): قورباقان، بۆقان.

ضفدع - ا.ع (زه‌فده - zefde): بۆق، قورباقه.

ضفیر - ا.ع (زه‌فیر - zefîr): رستی له‌مو بادراو، ته‌نگی کورتان، که‌ناری ده‌ریا، چه‌پکه‌قژی هۆنراو، گیسووی هۆنراو.

ضفیره - ا.ع (زه‌فیره - zefîre): پرچ، که‌زی.

ضل - ا.ع (زه‌لل - zell): گومړا.

ضلال - مص.ل.ع (زه‌لال - zelal): گوم بوون، گوم کردنی رټ، گومړابوون.

ضالات - مص.ل.ع (زه‌لاله‌ت - zelalet): گومړابوون.

ضلت - ا.ع (زه‌لله‌ت - zellet): سه‌رسامی، سه‌رگه‌ردانی، هه‌یرمان، داماو.

ضلع - ا.ع (زیل - zil): لایه‌کسانی چوارگۆشه، په‌راسوو.

ضلل - ا.ع (زه‌لل - zeled): گومړایی، ټاوئ که به‌بن تاویران یان دره‌ختاندا پرواتو تاو لټی نه‌دات.

ضلوع - ا.ع (زولو - zulû): لا، په‌راسووان.

ضلول - ص.ع (زه‌لول - zelûl): گومړا،

ضلیع - ص.ع (زه‌لیع - zelî'): پیای که‌ته‌و به‌هټیز، پیای که‌په‌راسوه‌کانی قایم و به‌هټیز بټی.

ضلیل - ص.ع (زلیل - zelîl): گومرا.

ضلیل - ص.ع (زلیلل - zillîl): زور گومرا.

ضم - مص.م.ع (زهم - zemm): کۆکردنهوه، خړکردنهوه، خړکردنهوهی چهند شتیك له یهك شوتندا، بۆر دانان بۆ وشه.

ضمائر - ع (زهماير - zemair): ويژدان، ناخ، باتين، راناو.

ضمائم - ص.ع (زهمائيم - zemaim): پاشكويان.

ضمام - ا.ع (زمداد - zmad): زامبهند، (په پړويه كه زامی پټ بيهستن)، مهرهه مټ له برينان بنړئ، مهرهه مټ سهر برين.

ضمار - ا.ع (زمار - zimar): پنهان، سامانی پنهان، سامانی كه له دهست چوو بټو ئوميدی گهړانهوهی نه بټ، قهرزو به لټينئ كه پشتی پټ نه به سترئ.

زمان - مص.م. (زمان - zeman): زامن كردن، كه فيلی كردن، زمانهت كردن.

زمانت - مص.ل. (زمانهت - zemanet): دوو چارويون به نه خوښيه كي دايمی كه جار به جار توندی بكاتو ببيتته مايه ي كه وتنی نه خوښ له جپگه دا، بوون به كه فيل، زمانهت كردنی كه سيك.

زمر - ص.ع (زمر - zemr): پياوی خوښ نه دنامی ناو قه د باريك.

زمر - ا.ع (زومور - zumur): داله گوشتی، لاوازی.

زمره - ص.ع (زمره - zemre): ژنی خوښ قيافه ي ناو قه د باريك.

ضمن - ا.ع (زمن - zimm): ددروون، ناووه، ناو، ناوی شتيك، میان، (له میانی قسه دا).

ضمن - ص.ع (زمین - zemin): نه خوښی له جپگه دا كه وتوو، زمينگير، ناشق.

ضمور - مص.ع (زومور - zumûr): له پړو داله گوشت بوون، پووكانه وه.

ضمه - ا.ع (زهمه - zemme): بۆر، بۆری سهر ههرفان.

ضمير - ا.ع (زهمير - zemîr): زهمير، ويژدان، ناخ، راناو: لكاو، جيا.

ضميم - ص.ع (زهميم - zemîm): هاوړئ، پاشكو.

ضميمه - ص.ع (زهميمه - zemîme): هاوړئ، پاشكو.

ضمنين - ص.ع (زهمين - zemîn): زامن، كه فيل، نه خوښی زمينگير.

ضنائن - ا.ع (زنائين - zenain): شتی ناياب و ناوازه و گران به ها كه له بهر دهگمهنی نه درئ به كه سی دی، شتی زور تاييهت و دهگمهن.

ضنين - ص.ع (زنين - zenîn): به غليل، چروك، رژد، ناكهس به چه، هه تيپوچه.

ضوابط - ا.ع (زه قابيت - zevabit): ياساو ريسا، زهبت و رهبتان.

ضواحك - ا.ع (زه قاهيك - zevahik): ددانين پيشه وه كه له ده می پي كه نيندا دهرده كه ون.

ضواحي - ا.ع (زه قاهي - zevahî): ئاوه دانی دهوروبه ری شار، بهرز، ئاشكراو ديار، خوويا.

ضوارب - ا.ع (زه قاريب - zavarib): تاريخه شهو، شوتنی نرم و هه مواری چره دارستان.

ضواری - ا.ص.ع (زه قاری - zavarî): گيانله بهرانی درنده ی وهك: شپړو به ورو گورك و... هوقان.

ضوء - ا.ع (زه وه - zew'): نور، روناکی، روښنايي، روناھی.

ضوزاء - ا.ع (زه وزاء - zewza'): هه راو زهنا، هه راو هه نگامه، هات و هاوار، ژاووژاو.

ضمور - ا.ع (زه ومهر - zewmer): جوړه گيايه كه، ريتحانه.

ضموران - ا.ع (زه ومهران - zewmeran): ريتحانه، نه عنا.

ضیها - ص.ع (زه يها - zeyha'): ژنی نه زوك، ژنی كه مه مك و شپړی نه بټ، دهشتی رووته نی بټ گيا، قاقی، وشرالوك.

ضیا - ا.ع (زیبا - 'ziya): نور، روشنائی،
روناهی.

ضیا - مص.ل.ع (زهیا - 'zeyā):
لہناوچوون، زایہ بوون، فہوتان، گومبوون.

ضیا - ا.ع (زیبا - 'ziya): زہوی بہ پیت و
بہرہکھت.

ضیا - ص.ع (زیبا - 'ziya): زایہبوو،
لہدہست چوو، لہ ناوچوو، فہوتاو.

ضیا - ا.ع (زہیاغیم - zeyaxim): شیرین
درندہ.

ضیا - مص.ل.ع (زیافہت - ziyafet):
چوونہ میوانی، میوانداری.

ضیا - ص.فا (زیباگوستہر -
ziyaguster): روشنائی بہخش، روشنائی
دہر.

ضیا - ا.ع (زہینات - zeyat): زہوی و زاری
کشتوکالی بہپیت و بہرہکھت.

ضیا - ا.ع (زہیہت - zeyet): زہوی و ٹاوی
کشتوکالی، زہوی بہپیت، پیشہی پیاو.

ضیا - ا.ع (زہیغہم - zeyxem): شیر.

ضیا - ا.ع (زہیف - zeyf): میوان، میقان.

ضیا - مص.ل.ع (زیغ - zix): تہنگ بوون،
دہست نوقان، رہزیل بوون، بہغیلی، پیسکھی.

ضیا - ص.ع (زہییغ - zeyyix): تہنگ،
تہسک.

ضیا - ا.ع (زہیہغہت - zeyexet):
زہیہقہت، دہستکورتی، ہہژاری، ہی نہوایی.

ضیا - ا.ع (زہیم - zeym): ستم، زولم، جہفا.

ضیا - ا.ع (زہیمہران - zeymeran):
رہجانہ.

ضیا - ا.ع (زویوف - zuyûf): میوانان،
میقانان.

ط

ط- حر (تا- T):

پیتی نۆزدهیه می ئه لغبای فارسییه، که به (تا) ده خوینریتته وه به هه ساوی ئه بجه ده کاته (۹)، ئه م پیتته تاییه تی زمانی عه ره بیه و له چه ند وشه یه کی فارسیشدا له بری (ت) به کار هاتگه.

طائر - ا.فا.ع (تائیر - tair): بالنده، فرنده، تهیر، مهل، په له وه ر.

طائره - ا.فا.ع (تائیره - taire): ته یاره، فرۆکه، باله ف.

طائش - ص.ع (تائیش - taiş): سوک و سه لیم، بئ ئه قل، سه خیف، سه ره رۆ، ئه قل سوک، مله ور.

طائع - ص.فا (تائی - tai): گوپرایه ل، موتیع.

طائف - ص.فا (تائیف - taif): ته و افکار، که سیک به ده وری شوینیکدا بگه رئ، شه و گه ر، هه سه س.

طائفه - ص.فا (تائیفه - taife): توافچی (بۆمی)، تایه فه، تیره، ده سه، کۆمه له خه لکیک که دابو نه ریت و خووخده و ئاکارو مه زه بو ئاینیان یه ک بئ.

طائفی - ص.ن (تائیفی - taifi): خه لکی تایف، (که شاریکه له حیجاز).

طائل - ا.ع (تائیل - tail): فه زل، فایده، سوود، ده و له مه ندی.

طائله - ا.ع (تائيله - taile): توانا، سوود، فه زل، کینه، دژمنایه تی.

طائی - ص.ن.ع (تائی - ta'i): سه ر به قه بیله ی تایی که حاته می تایی له وان بووه.

طاب - ص.ع (تاب - tab): پاک، خووش، پاکیزه، هه لال.

طابق - ا.ع (تاباغ - tabax): تابوگ، خشتی سووره و کراو، که ریوچ.

طایخ - ا.فا (تابیخ - tabix): ئاشچی، شپوکه ر، تای توند.

طابرانی - ص.ن (تابیرانی - tabiranî): خه لکی تابران (که ئاواپییه کی سه ر به توسی خوراسانه).

طابع - ا.فا (تابی - tabi): چاپکار، چاپچی، خوو، سروشت، ته بیعه ت.

طایع - ا.ع (تابی - tabi): خه تم، موسستیه، مۆر، ته مغه، پول.

طابق - ا.ع (تابه غ - tabex): تاوه، که ریوچی گه و ره.

طاجن - ا.ع (تاجین - tacin): تاوه.

طاحن - ا.فا (تاهین - tahin): گای خه رمان کو ت، ئاش.

طاحنه - ا.فا (تاهينه - tahine): ددان، که لښه.
طاحون - ا.ع (تاهون - tahûn): ناش، ئاسياو.
طارف - ا (تاریف - tarif): سامانی تازه به دهست هاتوو.
طارفه - ا.ع (تاریفه - tarife): مالی زور که تازه به دهست هیترايي.
طارق - ا.فا (تاریخ - tarix): نهو دی به شه و پروات، هر شتی به شه و دریکه وئ، دز، فالچی، نه ستیره ی به یانی.
طارقه - ا.فا.ع (تاریقه - tarixe): قه و ماو، به لا، که سوکاری پیاو.
طارم - ا (تارم - tarem): خپوت، سهراپه رده، گومه ز، خانووی دارین، تهمان، قامه میتو، ناسمان.
طارمی - ا (تارمی - taremî): ته یان، موحه جهری به رده م هیوان یان دهوری باخچه و...
طارونی - ا.ع (تارونی - tarûnî): جوړه جلیکی حه ربره.
طاری - ا.فا.ع (تاری - tarî): رووداویتی که له پې، شتیکی ناوهخت، رووداویتی له نکاو، که سیک له پې یان په یدا بې.
طاریه - ا.فا.ع (تارییه - tarîye): به لاو پیشهاتی له پې.
طاس - ا (تاس - tas): تاس، کاسه ی مسی.
طاس - ص (تاس - tas): سهری رووتاوه به هو ی که چهل یان شتیکی دی.
طاس - ا (تاس - tas): زاری نه ردین.
طاسباز - ص.فا (تاسباز - tasbaz): که سیک زارین بکات، قوما رکردن به زار، حیل باز.
طاس بین - ص.فا (تاسبین - tasbîn): فالگره وه به تاس.
طاسک - ا. (تاسک - tasek): تاسی بچووک، له رزانه ی زتر یان زیو، زهنگوله ی زتر یان زیو که له ملی نه سپ بکری، زاری نه ردین.
طاس کباب - ا.مر (تاس که باب - tas kebab): تاس که بابی، جوړه خواردنیکه به گوشت په تاته و پیازو به هارات دروست ده کرتیت.

طاس لغزنده - ا.مر (تاسی له غزنده - tasi lexzende): تاسی لوس، تاسی مسین، کاسه ی مس.
طاع - ص.ع (تاء - ta'): گوپرایل، ملکه چ،
طاعات - ا.ع (تائات - ta'at): تاعهت و عیبادهت، خواپه رستی.
طاعت پیشه - ص.مر (تاعهت پیشه - ta'et piše): نهو دی تاعهت و عیبادهت بکا به پیشه ی خو ی.
طاعت ور - ص.مر (تائت فهر - ta'et ver): موتیع، گوپرایل، تاعهت پیشه.
طاعم - ص.فا (تائیم - ta'im): خوارده، خوش خوراک، حال باش له خوردو خوراکدا.
طاعن - ا.فا.ع (تائین - ta'in): سه رزه نشتکار، تانه لیدهر، نیزه و شین.
طاعرن - ا.ع (تائون - ta'ûn): نه خوشبیه کی خه تهرناک و کوشنده یه، تاعون، چاوه قووله.
طاغوت - ا.ع (تاغوت - taxût): بت، سه نه م، زالم، سه رکیش، هر په رستراویتی غه یره ز یه زدان، ته عه داکار.
طاغی - ا.فا.ع (تاغی - taxî): زالم، یاخی، سه رکیش، سته مکار.
طاغیه - ا.فا.ع (تاغیه - taxîye): یاخی (بو می)، زور زالم، گونه سه نه، که ودهن، له خزیایی، بیدادی، هه وره بروسکه.
طافح - ص.فا.ع (تافیحه - tafihe): پراوپی، که یل، لیوپیتر، مهستی مهستی، مهستی بی ناگا.
طافحه - ص.فا.ع (تافیحه - tafihe): پروانه (طافح)، هر شتیکی وشک.
طاق - ا (تاغ - tax): تاق، میچی به که وانه، (تاقی ناسمان).
طاق - ص (تاغ - tax): تاک، یهک دانه، بی وینه.
طاق - ا.ع (تاغ - tax): جبه.
طاق - ا (تاغ - tax): داو، یهک تالی پته،

چه پکتيک قڅ، چه پکتيک ريحانه، ده ستيک جل.

طاق ابرو - ا.مر (تاغي نه برو - taxi ebrû):
تاقي برؤ، كه واني برؤ.

طاق ازرق - ا.مر (تاغي نه زره غ - taxi ezrex):
ناسمان، تاقي ناسمان.

طاقباز - ا.مر (تاغباز - taxbaz): له سهر گازی
پشت، به پشتا خه وتن، به پشتا پال كه وتن.

طاقهت - ا.مص.ع (تاغهت - taxet): تاغهت،
هيژوتوان، سه برو خه وسه له.

طاقهت زدا - ص.فا (تاغهت زدا - taxet zeda):
تاغهت بهر.

طاقهت شكن - ص.فا (تاغهت شيكه - taxet şiken):
تاغهت بهر، تاغهت پروكيتن، تاغهت شكين.

طاقهت فرسا - ص.فا (تاغهت فهرسا - taxet fersa):
تاغهت بهر، نه ودي كه تواناو تاغهت بيات.

طاقچه - ا. (تاغچه - taxçe): تاقي بچووك له
ديواردا.

طاقديس - ا.ص (تاغديس - taxdîs): تاقي
ثاسا.

طاق نصرت - ا.مر (تاغي نوسرهت - taxi nusret):
تاقي سهر كه وتن، تاقيكه كه له جه ژنان يان له پيشوازي پاشاياندا داده نري.

طاق نما - ا.مر (تاغ نه ما - taxnema):
هه يواني بچووكي بهردهم ئوده.

طاق و طرم - ا.مر (تاغ و تورم - taxû turm):
فهروشكو، هيرش و كشانه وهو خونواندن، تاقاو تربيق.

طاقه - ا.ع (تاغه - taxe): داو، تال، هه ودا،
چه پكي ريحانه، ده ستيك جل، يهك داوي په تيک.

طاقی - ا. (تاغي - taxî): جوړه كلاوتيکه.

طالب - ا.فا (تاليب - talib): خوازيار،
داواكار، قوتابي.

طالبی - ص.ن.ع (تاليبي - talibî): ساداتي
نه ودي عه لي كوري نه بي تاليب يان نه ودي
جه عفر و عه قيل - ي براي.

طالبی - ا. (تاليبي - talibî): جوړه
گونډوړه يه كه توكله كي زهرديكي كوز كوزه
(حهوت مانگي).

طالع - ص.فا.ع (تاليه - talih): مروژي
به دكروهه، خراپ، تاوانكار، به دكار، به دعه مهل.

طالسان - ا. (تاليسان - talisan): جوړه
عه بايه كه، جبه.

طالع - ا.فا.ع (تالي - tali): تال، بهخت،
يه غبال، شانس، مانگي نوي.

طالع بين - ص.فا.ع (تالي بين - tali' bîn):
بهخت گروهه، فال گروهه، فالچي.

طالع مند - ص.مر (تالي - tali' mend):
به شانس، به بهخت، شانسدار.

طالع ميمون - ص.مر (تالي ميمون - tali' i meymûn):
بهختي چاك.

طالق - ص.ع (تاليخ - talix): ژني ته لاقدر او.

طاليفون - ا. (تاليغون - talixûn): ههفت
جوژ.

طامات - ا.ع (تامات - tammat): رووداوي
گه وړه به لاي قورس، ويژدو قسه ي سوځيان،
وراوه هه ندي له سوځي و دهرويشان، په سلان،
روژي قيامهت.

طامح - ص.ع (تاميه - tamih): ژني
سهركيش، ژني چاو له دهر، ژني چاو له وهر پين،
ژني چاوباشقال، بهرز.

طامع - ا.فا.ع (تاميه - tami'): ته ماعكار،
چاوچنوگ، هه سوود، به ته ماع.

طامعه - ا.فا.ع (تاميه - tami'e): ژني
ته ماعكار، چاوچنوگ، قرچوگ، رژد.

طامور - ا.ع (تامور - tamûr): تومار.

طامه - ا.ع (تامه - tamme): به لاي هره
گه وړه، قيامهت، روژي په سلان.

طاووس - ا.ع (تافوس - tavûs): مه‌لیکه له جوړی مریشک، به پوره جوانه‌کانی به‌ناوبانگه، نېره‌کهای کلکی درېږی چه‌تری رهنګاو رهنګی هه‌یه، پوره‌کانی له هه‌وه‌لی هاویندا ده‌وه‌رئ و پاشان ده‌روپته‌وه، میبه‌کهای له سالی سیبه‌مدا هیلکه ده‌کات، له سالی‌کدا ۴-۶ هیلکه ده‌کات و نړیکهای یه‌ک مانگ له‌سهر هیلکه‌کانی ده‌که‌وئ و بیچ‌وه‌کانی که بوون به سټ مانگ ئیدی نټرو مییان ده‌ده‌که‌وئ، له سټ سالی‌دا بالقی ده‌بن و ناماده ده‌بن بۆ جووتیون، نټره‌کهای له سټ سالی‌دا نه‌شونای پهری کلکی ته‌واو ده‌بی، نه‌سلی ئه‌م مه‌له له هندوستان و مالیزیه، له سه‌ده‌کانی ناڅین‌دا ده‌وله‌مهن‌دانی نه‌وروپا له میوان‌دارییه به‌شکو‌کانی خو‌باندا گوشتی تاووسیان داده‌نا، به‌لام گوشته‌کهای زور خو‌ش و به‌تام نییه، تاووس پتر له‌بهر جوانییه‌کهای و بۆ جوانی له کو‌شک و باخه تاییه‌تیبه‌کاندا به‌ختیو ده‌که‌ن و نړیکهای ۳۰ سال ده‌ژی، هه‌ندئ که‌س راگرتنی تاووس له مال‌وه به‌شوم ده‌زان، ده‌لټن تاووس باعسی و ده‌رنانی ئادم و حه‌وا له به‌هشت بووه.

طاووس پیکر - ص.مر (تافوس پیکر - tavûs peyker): نه‌ندام جوان و رهنګین وه‌کو تاووس.

طاووس خرام - ص.مر (تافوس خرام - tavûs xuram): تاووس ره‌فتار.

طاووس وار - ق.ص (تافوس وار - tavûs var): تاووسانه، چوون تاوس، تاوس ئاسا.

طاووسی - ص.ن (تافوسی - tavûsî): تاوسی، سه‌وزی زټرین، جو‌زه جلیکی رهنګینه، رهنګین وه‌کو رهنګی پهری تاوس.

طاووسی - ا (تافوسی - tavûsî): ده‌وه‌نیکه لقی باریکی سه‌وز باوو گه‌لای باریک و ساده و گولی زه‌ردی بۆن خو‌شی هه‌یه، له گولی ئاقاقیا ده‌چی.

طاووسی - ص.ن (تافوسی - tavûsî): طاهر - ص.ع (تاهیر - tahir): پاک، پاکژ.

طاهره - ص.ع (تاهیره - tahire): پاکژ، ژنی

پاک، ژنی پاک و بی‌عیب و عار.

طایر - ا.ف.ع (تایر - tayîr): ته‌یر، بالنده، فزنده.

طایفه - ا.ع (تایفه - tayîfe): تایفه، تیره، ده‌سته.

طب - مص.م.ع (تیب - tib): چاره‌کردن، دهرمان کردن، مالیجه‌کردنی به‌ده‌ن و ده‌روون.

طبابت - ا.ع (تیبابه‌ت - tibabet): پیشه‌ی پزشکی، پزشکی، دهرمان‌کردن و جو‌ری مالیجه‌ی نه‌خو‌شینی جو‌راو جو‌ر.

طباخ - ص.ع (ته‌بباخ - tabax): ئاشچی، چیشته‌کر.

طباخت - ا.ع (تیباخته‌ت - tibaxet): ئاشچی، چیشته‌چی، پیشه‌ی چیشته‌چی.

طباخه - ا.ع (توباخه - tubaxe): که‌فو چه‌وری سه‌ری مه‌نجه‌ل.

طباطبا - ا (ته‌باته‌با - tebateba): نازناوی ئیسماعیل کوری ئیبراهیمه که کوری حه‌زرتی ئیمام حه‌سه‌ن بووه و ساداتی ته‌باته‌بائی ده‌چنه‌وه سه‌ر نه‌و.

طباع - ا.ع (تیب‌ا - tîba): سروشت، ته‌بیعه‌ت، خو.

طباع - ص.ع (ته‌ببا - tebbâ): چاپکار، ته‌مغه‌چی، شم‌شیرساز، گو‌زه‌گه‌ر، خودان ته‌بیعه‌تی زیره‌ک.

طباعت - ا.ع (تیبائه‌ت - tîba'et): پیشه‌ی چاپ‌کردن، هونه‌ری چاپ، شم‌شیرسازی.

طباق - مص.م.ع (تیباغ - tibax): پی‌کگرتنی دوو شت، به‌رانبه‌ر، سعه‌تیک‌ی شیعریه.

طبال - ص.ع (ته‌ببال - tebbal): ته‌پل‌ژن، ده‌هول‌کوت.

طبایع - ا.ع (ته‌بای - tebayî): ته‌بیعه‌ت، سروشت، خو.

طبايعی - ص.ن.ع (ته‌بای‌ی - tebayî'î): جو‌زه فه‌لسه‌فه‌یه‌ک بوو که ته‌بیعه‌تی به‌خول‌قیته‌ری جیهان ده‌زانی.

طبخ - مص.م.ع (ته‌بخ - tebx): خواردن لیټنان.
طبرانی - ص.ن.ع (ته‌به‌رانی - teberanî):
 خه‌لکی شاری ته‌به‌ریه‌ی شام.
طبرخون - ا (ته‌به‌رخون - teber xûn):
 عه‌نناب، سنجو، سرینچک، سوره‌بی.
طبرزد - ا (ته‌به‌ر زه‌د - teber zed): قه‌ند یان
 نه‌باتی ره‌ق، قه‌ندی کولاو، جوړه رووه‌کیکه.
طبرزین - ا.مر.ع (ته‌به‌رزین - teberzîn):
 ته‌ورزین.
طبرسی - ص.ن.ع (ته‌به‌رسی - tebersî):
 خه‌لکی ته‌به‌رستان (مازندهران).
طبری - ص.ن.ع (ته‌به‌ری - teberî):
 ته‌به‌رستانی.
طب‌تاب - ا.ع (ته‌بتاب - tebtâb): قاشو.
طب‌طبه - مص.ع (ته‌بت‌به‌به - tebtbe):
 ته‌په‌ته‌پی پی له کاتی غارداندا، دهنگی سیټلاو،
 شلپو هووی پیکادانی شه‌پولان، دهنگی قامچی.
طبع - مص.م.ع (ته‌ب - teb): مؤرکردن،
 مؤرکردنی نووسراو، چاپکردن.
طبع - ا.ع (ته‌ب - teb): خو، سروشت.
طبع‌ازما - ص.فا (ته‌بع‌ازما - teb' azma):
 شاعیریک که ته‌بعی خوئی تا‌قی بکاته‌وه،
 شاعیریک که قه‌ریحه‌و سه‌لیقه‌ی خوئی
 بجه‌ریتنی.
طبق - ا.ع (تی‌بخ - tibx): به‌رانیه‌ر.
طبق - ا.ع (ته‌به‌غ - tebex): ته‌به‌ق، قاپی
 چیشت خواردن یان میوه.
طبقات - ا.ع (ته‌به‌غات - tebexat): چین، پله.
طبقچه - ا.مر (ته‌به‌غچه - tebexçe): قاپی
 بچووک، ته‌به‌قوکه.
طبقری - ا (ته‌به‌قری - tebxerî): ته‌به‌قنی که
 میوه یان شتی دی بکریته سهر بو فروشتن.
طبق‌کش - ص.فا (ته‌به‌غ‌کش - tebex keş):
 ته‌به‌ق‌کش، که‌سیک که میوه له ته‌به‌ق بکات و
 بیخاته سهر سهر له جیبه‌که‌وه بو جیبه‌کی دی
 به‌ری.

طب‌قه - ا.ع (ته‌به‌غه - tebex): پله، چین،
 ده‌سته، نه‌ژم، چینه‌کانی زه‌وی.
طب‌قه‌بندی - ا.مص (ته‌به‌غه‌به‌ندی - tebex-
 bendî): ریزه‌ندی، چین به‌ندی.
طبل - ا.ع (ته‌بل - tebl): ته‌پل، ده‌هول.
طبل‌خوار - ص.فا (ته‌بل‌خار - tebl xar): زور
 خور، مفت‌خور.
طبل‌زن - ص.فا (ته‌بل‌زن - tebl zen):
 ده‌هول‌کوت، ده‌هول‌ژن.
طبلک - ا.ع (ته‌بلکه - teblek): ته‌پل‌وکه،
 ته‌پلی بچووک.
طبل‌نواز - ص.فا (ته‌بل‌نه‌فاز - tebl ne-
 vaz): ده‌هول‌ژن.
طبله - ا.ع (ته‌بله - teble): ته‌پلی بچووک،
 سه‌ندوقوکه، قوتی یان شووشه که عه‌تر فروش
 بوئی خوشی تی بکات.
طبن - ا.ع (توبن - tubn): ته‌نبوره، ته‌موره،
 عود.
طبن - مص.ل.ع (ته‌به‌ن - teben): زیره‌ک بوون،
 زیره‌کی، دانایی.
طبن - ص.ع (ته‌بین - tebin): زیره‌ک، هوشیار،
 زانا.
طبول - ا.ع (توبول - tubûl): ده‌هولان.
طبی - ا.ع (توب‌ی - tubî): سهری گوانی
 چوارپیټیان و ده‌کو ماین و ماکه‌رو گیانه‌به‌رانی درنده.
طیب - ا.ص.ع (ته‌یب - tebib): پزشک،
 دک‌تور.
طیبانه - ق (ته‌یبانه - tebibane):
 پزشکانه، وه‌کو پزشکان.
طیبیه - ا.ص.ع (ته‌یبیه - tebibê): پزشکی
 ژن، دک‌توره.
طبیخ - ص.ع (ته‌بیخ - tebîx): ههرشتی‌کی
 کولینتراو یان سوره‌وه‌کراو.
طبیعت - ا.ع (ته‌بیعت - tebî'et): سروشت،
 ته‌بیعت، میزاج، فیتره‌ت.

طبیعت شناس - ص.فا (ته بیئت شیناس - tebi'et şinas): ته بیعت شناس، پزشکی زیرهک.

طبیعی - ص.ن.ع (ته بیعی - tebi'î): پسپور له ته بیعت تدا، زاتی، فینتری، خوړسک.

طبیعیون - ص.ن.ع (ته بیئیون - tebi'îyûn): ئه وانه ی ته بیعت تیان به سه چاوه ی خهلق داناوه.

طحال - ا.ع (ته هال - tehal): سپل، فاته رهش.

طحان - ص.ع (ته هان - tehan): ئاشه وان، لووینه، ئارده فروش.

طحانت - ا.م.ص.ع (تی هانته - tihanet): ئاشه وانی، لووینه یی، ئارده فروشی.

طحاوی - ص.ن.ع (ته هاوی - tehavî): ته حاوی، خه لکی ته حاوه (که گوندیکه له میسر).

طحلب - ا.ع (توهلب - tuhleb): قه وزه، گفژ، گوو قورباقه، جله شینه ی سه راو.

طحن - م.ص.ع (ته هن - tehn): هارین، هارینی گهنم یان دانه ویتله ی دی.

طحین - ا.ع (ته هین - tehîn): ئارده.

طر - ا.ع (تور - tur): لا، هممو، گشت.

طرائد - ا.ع (ته رائید - tera'id): نیچیران،

طرائف - ا.ع (ته رائیف - tera'if): شتی تازه و نو، شتی سوکو و ناسکو و گرانبه ها، نوکته و قسه ی به توکیل.

طرائق - ا.ع (ته رائیق - teraix): ریگه، ریچکه و ریبازان.

طرابیل - ا.ع (ته رابیل - terabîl): مناره، بینای بهرز، بهردی گه وره، لوتکه ی شاخان، نیشانه یهک که له دووره وه بدینری، دیر.

طرات - ا.ع (تورات - turrat): په رچهم، په راوینز، ریشوی سه روپیچ.

طراح - ص.ع (ته راه - terrah): نیگارکیش، شیوه کار.

طراد - ا.ع (تیراد - tirad): کورته رم، نيزه ی کورت.

طراد - م.ص.ع (تیراد - tirad): هیرش کردنه سه ر یه کدی، په لاماردانی یه کدی، راوانانی یه کدی.

طراد - ص.ع (ته راد - terad): که شتی جهنگی تیژوه، زور خیرا.

طراده - ص.ع (ته راده - terrade): که شتی جهنگی تیژوه، عه له م، ئالا، به دیاخ، ژنی به دعه مه ل.

طرار - ا.ع (تیرار - tirar): په رچهم، په راوینز، ریشوی شه ده.

طرار - ص.ع (ته رار - terar): گیرفان بر، کیسه بر، دز، جه ریه زه، ته رده ست.

طراز - ا.ع (تیراز - tiraz): په راوینزی جل، کارگه ی حه ریرچنی.

طرازیدن - م.ص.ع (ته رازیده - terazîden): رازاندنه وه، ریچک خستن.

طرازنده - ا.ف.ص.ا (ته رازنده - terazende): ریچک خهر، رازینه ره وه.

طرازیده - ا.م.ف.ع (ته رازیده - terazîde): رازاوه، نووسراو.

طراف - ا.ع (تیراف - tiraf): چادری مشه ما، چادری چه رم.

طرافت - م.ص.ل.ع (ته رافته - terafet): تازه بوون، نوی بوونه وه.

طراق - ا.ع (تیراغ - tirax): پارچه ی ئاسن یان پولا که پان بکریته وه و کلاو خود یان سپه ری لی دروست بکه ن.

طراق - ا.ع (ته راغ - terax): تراق، تاق، دهنک).

طراقا طراق - ا.مر (ته راغات راغ - teraxa terax): تراق تاق، تاق تراق، دهنک).

طراوت - م.ص.ل.ع (ته رافته - teravet): ته رو تازه بوون، ته رو تازه یی و پاروی.

طرب - م.ص.ل.ع (ته ره ب - tereb): شادبوون، شادی و شادمانی.

طرب اباد - ا.مر (ته ره ب ئا باد - tereb abad): شونینی ته ره ب و شادی، جیتی به زم و خوشی.

طرب ارا - ص.فا (تەره ب ئارا - tereb ara):
گەرم كەرى كۆرى بەزم و شادى.

طرب اشيان - ا.مر (تەره ب ئاشيان - tereb aşyan):
لانى شادى و بەزم.

طرب افزا - ص.فا (تەره ب ئەفزا - tereb efza):
گەرمكەرى شادى.

طربال - ا.ع (تيربال - tirbal):
منا، بيناى بەرز، تاوتىرى لوتكەى چيا، عەلەم يان نيشانە يەك لە دوورەو بەدىنى، دىر.

طرب انگيز - ص.فا (تەره ب ئەنگيز - tereb engîz):
بەزم و روزين، ئەوئى بىيىتە باعىسى بەزم و شادى.

طربخانه - ا.مر (تەره بخانه - terebxane):
شوينى بەزم و شادى.

طرب خيز - ص.فا (تەره ب خيز - tereb xîz):
شوينى كە شادى بىيى، شوينى بەزم ئاود.

طرب رود - ا.مر (تەره ب رود - tereb rûd):
جۆرە ئامبىرىكى ژىدارى مۆسقىيە.

طرب سرا - ا.مر (تەره ب سەرا - tereb sera):
بەزم خانە.

طرب شكار - ص.فا (تەره ب شىكار - tereb şikar):
ئەوئى بىيىتە مايەى بەزم و شادى.

طربگاه - ا.مر (تەره بگاه - tereb gah):
تەره بگە، شوينى عەيش و نوش، جىيى بەزم و شادى.

طربناك - ص.مر (تەره بناك - terebnak):
شادمان، خۆشحال، بە كەيف و بە دەماخ.

طربنامه - ا.مر (تەره بنامه - terebname):
نامە يەك كە باسى كەيف و شادى بكات، نامە يەك كە خويندەئەوئى كەيف بەخش بى.

طربيل - ا.ع (تيربيل - tirbîl):
جەنجەر.

طرب - ص.م.ع (تەره - terh):
خستىن، دوورخستىنەوئە، دەر كەردن، لە باربردنى پز، پيشنياز كەردن، نەخشە، بابەت.

طرب افكندن - ص.م. (تەره ئەفكەندەن - terh efkenden):
نەخشەدانان، بناغەدان.

طرب بندي - ا.مص (تەره بەندى - terh bendî):
نەخشە كىشى، رىكخستىن شەقامان.

طرب ريختن - ص.م. (تەره ريختەن - terh rixten):
نەخشە رشتن، بناغەدانان.

طرب كردن - ص.م. (تەره كەردەن - terh kerdên):
تورپدان، تورپدان، دەر كەردن، نەخشە رشتنى شتى يان كارتىك.

طرب كەش - ص.فا (تەره كەش - terh keş):
وينە كىشى، شىوئەكار، بەزىو، بەستەزمان، زەبوون.

طربخان - ا.ع (تورخان - turxan):
سەرۆك، سەرۆد.

طرب - ص.ل.ع (تەرد - terd):
دەر كەردن، وەدەرنان، شاربە دەر كەردن.

طرب - ا.ع (تورە - turer):
پەرچەمان، ريشوى شاشك، پەراويزى جل.

طربز - ا.ع (تەرز - terz):
تەرز، شىوئە و شىواز، جۆر، رىچكە، رىسا.

طربسوسى - ص.ن. (تەرسوسى - tersûsî):
خەلكى تەرسوس (كە شارىكە لە ئاسىيائى بىچوك).

طربتوسى - ص.ن. (تەرهتوسى - teretûsî):
تەرهتوسى (ناوى شارىكە لە شام).

طربتوشى - ص.ن. (تورتوشى - turtûşî):
تورتوشى، خەلكى تورتوش (ناوى شارىكە لە ئەسپانيا).

طرب - ا.ع (تەرهف - teref):
كەنار، كۆتايى.

طرب - ا.ع (تەرف - terf):
چاو، گۆشەى چاو، قازانچ و سوود، روانين لە گۆشەى چاودە.

طرب - ص.ع (تيرف - tîrf):
نەجىم زادە، رەسەن، ئەسلزادە، وەجاخزادە، ئەسپى رەسەن.

طرب - ا.ص (تورەف - turef):
قەسەى خۆش و تازە، نوكتە، حەنەك، نۆياو، تازە.

طرف - ا.ع (تورف - turf): خوین که دهزیتته ناو چاو، چاو تروکاندن.

طرف - ا.ع (تurf - terf): داوین، کۆتایی، گوشه و که نار، داوینی کراس، که مهربه ند.

طرفاء - ا.ع (تurfاء - terfa): دارگه ز.

طرفدار - ص.فا (تurfدار - terefdar): لایه نگر، پهنا، پاریزه ر.

طرفگاه - ا.مر (تurf گاه - terf gah): دنیا، جیهان، گیتی.

طرفگیر - ص.فا (تurfگیر - teref gîr): لایه نگر، پاریزه رو پهنا، پشت و پهنا، گوشه گیر.

طرفه - ا.ع (تurfه - terfe): پهله خوینی که دهزیتته ناو چاو، چاو ترکاندن.

طرفه - ا.ع (تurfه - terfe): تهستییه که له شپوهی شپردا.

طرفه - ا.ص.ع (تurfه - turfe): ههرشتیکی نوئی و باش، نوئی و، حنهک، نوکته.

طرفین - ا.ع (تurfهین - terefeyîn): دوولا، دوو که نار.

طرق - ا.ع (توروخ - turux): ریگیان.

طرق - مص.م.ع (تurf - terx): لیدان، لیدان به کوتهک، لیدانی ده رگا، فالگرته وه به به رد، میزکردنی و لاخ به پیوه له ناو تاودا.

طرقاق - ا.ع (تورغاق - turxax): پاسدار، چاو دیر، پاسه وان.

طرلان - ا.ت (تurfلان - terlan): شاباز، جوانی دلرفین، ترفلان، جوان چاکی دلرفین.

طرماح - ص.ع (تیریمماه - tirimmah): پیای گه وره ره چله که و مه نشورو ناودار، پیای دوورین.

طرنب - ا.ع (تورونب - turunb): پهلامارو ههلاتن و خوئواندن.

طروب - ص.ع (تurfوب - terûb): پیای به زمگپرو شادیهین.

طروق - مص.م.ع (توروخ - turûx): ههلاتنی تهستییه، له ده رگادان، لیدان.

طروق - ص.ع (تurfوخ - terûx): ریبوار، ریبوان.

طره - ا.ع (تurfه - turre): نیوچه وان، په رجه م، ریشوی شاشک، پهراوین، پالدمی جل.

طرهبازی - ا.مص (تurfهبازی - turrebazi): گه مهبه کی مندالانه، شپروخته.

طری - ص.ع (تurfی - terî): تهرو تازه، به دهماغ، پاراو.

طریان - ا.ع (تurfیان - tirîyan): خوان، سفره، خوانچه، ثامان، ثامانی نان خواردن.

طریح - ص.ع (تurfیه - terîh): کوه و توو، توو کراو.

طریخ - ا.ع (تurfیخ - terîx): جوهره ماسیه کی بچوکه سویر ده کئی، ماسی ساردین.

طرد - ص.ع (تurfید - terîd): نیچیر، ده رگراو، راونراو، ههلاتوو، تهو دی له دوی که سیتی دی له دایک بیت، روژی درتیز.

طردان - ا.ع (تurfیدان - terîdan): شهو روژ.

طریده - ص.ع (تurfیده - terîde): نیچیری راونراو، و شتریان مپی دزراوی تاوده کی.

طریر - ص.ع (تurfیر - terîr): کوپی تازه خه تی دای.

طریف - ص.ع (تurfریف - terîf): غه ریب، ده گمن، سهیر، ههرشتیکی تازه.

طریفه - ص.ع (تurfریفه - terîfe): حنهک، نوکته، ههرشتیکی غه ریب و ده گمن، قسه ی چاک و توکلدار.

طریق - ا.ع (تurfیخ - terîx): ریگه.

طریقته - ا.ع (تurfیفته - terîxet): ریبازی ته هلی سؤفیکه ری، تهریقته.

طریقه - ا.ع (تurfیغه - terîxe): رهوت و ریباز، حالته، مه زب.

طرز - ا.ع (تurfزهر - tezer): تهلار، قهسر، کوشک، مالی زستانه، زستانه هوار.

طس - ا.ع (تurfس - tess): تهشت.

طساس - ص.ع (تہساس - tesses):
تہشتساز، تہشتفرۆش.
طست - ا.ع (تہست - test): تہشت.
طسق - ا.ع (تہسغ - tesx): جۆره خہراجیکہ لہ
کؤنا لہ سہر ہەر برہ زہویبہ کی کشتوکالی
وہر دہگیرا.
طسوج - ا (تہسوج - tesûc): جۆره پارہیہک
بووہ.
طشت - ا (تہشت - tešt): تہشت.
طعام - ا.ع (تہٹام - te'am): خوار دہمہنی،
خؤراک.
طعان - مص.م.ع (تیئان - ti'an): نیژہ لہ
یہکدی دان، نیژہ دان لہ یہکتری.
طعان - ص.ع (تہٹان - te'an): سہرزہشتکار،
نیژہ نڈانداز، عہیگر، تانہ لیدہر.
طعم - ا.ع (تہئم - te'm): تام، چیژ.
طعم - ا.ع (توئمہ - tu'em): چہشہ،
خوار دہمہنی، رزق و رۆزی.
طعمہ - ا.ع (توئمہ - tu'me): چہشہ، خؤراک،
رزق و رۆزی.
طعن - مص.م.ع (تہئن - te'n): تانہ لیدان،
عہیب لی دۆزینہوہ، سہرزہشت کردن، لۆمہ کردن.
طعن آمیز - ص.مر (تہئن ٹامیز - te'n
amîz): تانہ ٹامیز، لۆمہ ٹامیز، گازاندہ ٹامیز.
طعن کردن - مص.م (تہئن کہردن - te'n
kerden): تانہ لیدان، لۆمہ کردن، ٹاژن کردن.
طعنه - ا.مص.ع (تہئنہ - te'ne): جیگہی نیژہ
لہ بہدندا، سہرکۆنہ کردن، یہک لیدانی نیژہ،
تانہو تہشہر، ٹاژن.
طعنہ زدن - مص.م (تہئنہ زہدن - te'ne
zeden): سہرکۆنہ کردن، ٹاژن کردن،
تانہ لیدان، لۆمہ کردن، لیدان.
طعوم - ا.ع (توئوم - tu'ûm): تام و چیژ.
طغات - ا.فا (توغات - tuxat): زالمان،
ستہ مکاران، گہردنکیشان، سہرکیشان، لہخہت

دہرچوون.
طغام - ص.ع (تہغام - texam): ناکہس بہچہ،
سپلہ و ہہ تیوچہ، خویتری.
طغامہ - ص.ع (تہغامہ - texame): گہوج،
گہلخؤ، خویتری.
طغان - ا.ت (توغان - tuxan): تہرلان، شاپاز.
طغراء - ا.ع (توغراء - tuxra'): توغرا، جۆرہ
ٹیمز او مۆزیکہ جاران لہ لایہن حوکمرانان و
سولتان و پاشایانہوہ بہکار دہہات.
طغرائی - ص.ع (توغرائی - tuxra'î):
توغرائی، (مۆز و ٹیمز ہلکہن).
طغرائیسی - ص.فا (توغرائیسیسی -
tuxrani'îs): ماموری کہ لہ ہونہری دروست
نوو سینی خہتی کہ وانہیی توغرا دا و ہستابووہ و
بہریرسی ٹہو ٹیشہ بووہ..
طغرل - ا.ت (توغریل - tuxril): بالندہیہ کہ لہ
جۆری بازو شہہین، تہرلان، ناوی چہند پاشاہکی
سہلجوقی بووہ.
طغیان - مص.ل.ع (توگیان - tuxyan):
سہرکیشی کردن، یاخی بوون، لہ رادہدہرچوون،
ہہستانی ناوی دہریا، یان رووبار، گہردن
کیشی.
طف - ا.ع (تہفف - teff): لا، کہنار، قہراغ،
شوینی بہرز، زہوی بہرز.
طفال - ا.ع (توفال - tufal): قور و سیانی
وشکہوہوہو، چلپاو، تلپہ.
طفال - ص.ع (تیفال - tifal): نہرم و ناسک،
ناسک و نازدار.
طفاهوہ - ا.ع (تہفائہ - tefave): پوش و
پہلاش، کہفاوی سہر مہنجہل، کہفی سہر ناو،
خہرمانہ.
طفرہ - ا.ع (تہفرہ - tefre): بازرقہ.
طفل - ا.ع (تیفل - tifi): مندال، بیتچو، نہوزاد،
زارۆک.
طفل - ص.ع (تہفل - tefl): نہرم و ناسک،
ناسک و نازدار.

طفل - ا.ع (تەفەل - tefel): باران، تاریکی، بولینلی ئیوارئ.

طفلک - ا (تيفلهک - tiflek): مندالی بچووک، بۆ خوشه و یستی و بهزه ییش به کاردئ، به سته زمان!

طفولت - مص.ل.ع (توفولهت - tufûlet): نهرم و ناسک بوون، مندالیه تی.

طفولیت - ا.ع (توفولییهت - tufûliyet): مندالیتی.

طفیل - ا.ص.ع (توفهیل - tufeyl): میوانی ناوهخت، میمل.

طفیلی - ص.ن.ع (توفهیلی - tufeyli): مشه خۆر، پارازیت، ههر روکه یک یان گیانله به ریک له سه ر روک یان گیانله به ریکی دی بژی، سه ر یاری خه لکی دی.

طق - ا.ع (تەغ - tex): دهنگی پیکادانی دوو شتی رهق، تهق.

طققه - مص.ع (تەغته غه - textex): تهقه ته فکردن، دهنگی سمی ولاخ.

طل - ا.ع (تەلل - tell): نهرمه بارانی که م، شه ونم، نه باران.

طل - ص.ع (تەلل - tell): پیره میپرد، شتی جوان.

طلا - ا (تیلا - tila): زیترو، ته لا.

طلاء - ا.ع (تیلاء - tila'): قیر، دهرمانی له شوتینی بدرئ، شه راب.

طلاب - ا.ع (توللاب - tullab): خواز یاران، قوتابییان.

طلاق - مص.ل.ع (تەلاغ - telax): جیابوونه دی ژن و میپرد لیکدی، دهست لیکبه ردان، ته لاق.

طلاقت - مص.ل.ع (تەلاغهت - telaxet): فه ساحهت، رووکرانه وه، زمان رهوان بوون، رهوانزمانی.

طلاقنامه - ا.مر (تەلاغنامه - telaxname): ته لاقنامه، نهو کاغه زهی جووری ته لاقی تیا

تۆمارده کریئ.

طلاکار - ا.ص (تیلاکار - tilakar): که سئ که کاری زیترو بکات، زیتروکار، زیترو کفت، ته لاکفت.

طلاکردن - مص.م (تیلاکه ردهن - tila kerdn): چه ورکردن، تی هه لسون، پیدامالین.

طلاکوب - ص.فا (تیلاکوب - tilakûb): ته لاکار.

طلال - ا.ع (تیلال - tilal): نه باران، شه ونم، تاوونگ، خوناث.

طلاوت - ا.مص.ع (تیلافتهت - tilavet): شادمانی، خوشی، چاکی.

طلایع - ا.ع (ته لایء - telayi'): پیشه نگان، پیشهروانی له شکر، سه رقافله.

طلایه - ا (ته لایه - telaye): پیشه نگانى سوپا، دهسته سه ربازیک که له پیشه وه بنیردرتین تا تاقیبی وه زع و حالی دژمن بکات، سه ر قافله، پیشه رهو.

طلایه - ا.ع (تولایه - tulaye): دهرمانی له لهش بالرائ، ههرشتی له شتی هه لیسورئ.

طلایه دار - ص.فا (ته لایه دار - telayedar): فه رمانده ی پیشهروان، دیدهوان، سه ر قافله چی، سه رهوکی جله و دارانی سوپا.

طلب - مص.م.ع (ته لهب - teleb): ویستن، داواکردن، قهرز.

طلب - ا.ص.ع (تیلب - tilb): داواکار، خوازینیکه ر، خواز یار، داخواز.

طلب - ا.ع (ته لهب - teleb): داواکار.

طلب - ا.ع (توللهب - tulleb): داواکاران، خواز یاران.

طلب - ا.ع (ته لوب - telub): خوازه لوک، داواکار.

طلب - ا.ع (تولب - tulb): گروه، دهسته یهک، کومه له یهک، فه وجیک له له شکر یک، جه ماعه تیک.

طلباء - ا.ع (توله باء - tuleba'): داواکاران، خوازه لوکان، سووربوون له سه ر داواکردن.

طلبکار - ص. فا (تهله بکار - telebkar): که سبک که داوای قهرزی خوی بکاته وه، داواکار، خوازیار، داخواز.

طلبه - ا.ع (تهله به - telebe): قوتابی، فقهی، زانستخواز، فیترخواز.

طلبیدن - مص. (تهله بیدن - telebîden): داواکردن، خواستن.

طلبنده - ا.فا (تهله به نده - telebende): داواکار، خوازیار، داخواز.

طلبیده - ا.مف (تهله بیده - telebîde): خوازاو، ویستراو.

طلح - ا.ع (تهله - telh): شکوفه ی خورما.

طلحه - ا.ع (تهله ه - telhe): جوره دره ختیکه.

طلسم - ا (تیلیسم - tilism): تهلیسم، جادوو، دوعای جادووگر، گهردن به ندی زیری له سهر نووسراو.

طلع - ا.ع (تهله - tel): شکوفه، شکوفه ی خورما، شویتنی بهرز، نه ندازه و بر، دیدگا.

طلعت - ا.ع (تهله ت - tel'et): دیدار، بینین.

طلق - ا.ع (تهله خ - telx): جوره کانزایه که، ناسنجاو.

طلق - ص.ع (تیلخ - tilx): حه لال، رهوا، تاییه ت، شتی که کهس له گه لتدا شه ریک نه بی.

طلق - ا.ع (تهله خ - telx): ژانی مندالبوون.

طلق - ص.ع (تهلیخ - telix): نازاد، رهها، رووخوش، دهم به پیکه نین، زمان رهوان.

طلقا - ص.ا.ع (توله غا - tulexa): نازادان، رههایان، زمان پاراو، پاراو زمان، زمان زان.

طم - ا.ع (تیمم - timm): ئاو، ده ریا، ژماره ی زور، سهیر، عه جیب، نه سپی چاک.

طماطم - ا.ع (ته ماتیم - tematim): ته مات، باینجانی سور.

طماع - ص.ع (ته مئا - temma): ته ماعکار، چاوچنوک، رژد، پیسکه، به ته ماع.

طمأنینه - مص.ل.ع (تومه ثنینه - kerden): ته ماح کردن.

طمع - ا.ع (تومه ثا - tume'a): ته ماعکاران، چاوچنوکان، رژدان.

طمع برداشتن - مص.ل.ع (ته مئه به رداشته ن - teme' ber dašten): وازه یینان له ته ماعکاری، ئومیدپرپوون، ته رککردنی به غیلی.

طمع بردن - مص.ل.ع (ته مئه بورده ن - teme' burden): ته ماح کردن.

طمع بریدن - مص.ل.ع (ته مئه بوریده ن - teme' buriden): ئومیدپرپوون، ته رک کردنی ته ماع.

طمع بستن - مص.ل.ع (ته مئه به سته ن - teme' besten): ته ماح کردن.

طمع داشتن - مص.ل.ع (ته مئه داشته ن - teme' dašten): به ته مابوون، ته ماع کردن، چاوچنوک بوون.

طمعکار - ص.فا (ته مئه کار - teme' kar): ته ماحکار، ته ماعکار، رژد، چاوچوو، چاوچنوک.

طمع کردن - مص.ل.ع (ته مئه که رده ن - teme' kerden): ته ماح کردن.

tume'nîne: دلنیا بوون، ئارام گرتن، خاترجه م بوون، ئه رخیه ن بوون، ئاسوده بوون.

طمث - مص.م.ع (ته مس - tems): بی بن کردن، بی نویژبوونی ژن، درینی په رده ی کچینی، کونکردن.

طمس - مص.م.ل.ع (ته مس - tems): له ناویردن، شاردنه وه ته پس کردن.

طمطام - ا.ع (ته متام - temtam): ناوه ندی ده ریا، ناوه راستی ده ریا.

طمطراق - ا (تومتوراغ - tum turax): هپرش و په لامار و پاشه کشه، شان و شه وکته، خوئواندن، ده بده به، شکو، جه لال.

طمع - مص.ل.ع (ته مئه - teme'): ته ماعکاربوون، چاوچنوک بوون، ئومیدو ئاره زوو.

طمع - ص.ع (ته می - temi'): ته ماعکار، چاوورسی، چاوچنوک.

طمعا - ا.ع (تومه ثا - tume'a): ته ماعکاران، چاوچنوکان، رژدان.

طمع برداشتن - مص.ل.ع (ته مئه به رداشته ن - teme' ber dašten): وازه یینان له ته ماعکاری، ئومیدپرپوون، ته رککردنی به غیلی.

طمع بردن - مص.ل.ع (ته مئه بورده ن - teme' burden): ته ماح کردن.

طمع بریدن - مص.ل.ع (ته مئه بوریده ن - teme' buriden): ئومیدپرپوون، ته رک کردنی ته ماع.

طمع بستن - مص.ل.ع (ته مئه به سته ن - teme' besten): ته ماح کردن.

طمع داشتن - مص.ل.ع (ته مئه داشته ن - teme' dašten): به ته مابوون، ته ماع کردن، چاوچنوک بوون.

طمعکار - ص.فا (ته مئه کار - teme' kar): ته ماحکار، ته ماعکار، رژد، چاوچوو، چاوچنوک.

طمع کردن - مص.ل.ع (ته مئه که رده ن - teme' kerden): ته ماح کردن.

طمع گسستن - مص.ل. (تهمهء گوسه سسته-
teme' gusesten): ئومىيد برىوون،
دهستبهردارىوونى ته ماح.

طميس - ص.ع. (تهميس - temîs): كۆره، كوئر،
نايينا.

طميم - مص.ل.ع. (تهميم - temîm): نهرمه
روئين، نهرمه غاردان، ئهسپى رههوان، جوړه
قوماشيكى نايابه.

طناب - ا. (تهناب - tenab): تهناف، پهت،
كندر، رست، گوريس.

طناب باز - ص.فا. (تهناب باز - tenab baz):
تهنافاز، پهتياز، بهندياز، پالنهوان بازى و بهسه
پهتى رايه لكر او روپيشتن و هونه نوئينى.

طناب خور - ا.مر. (تهناب خور - tanabxûr):
قولى (بو بير دهگوترى).

طنابير - ا.ع. (تهنابير - tenabîr): ته مبور.

طناجير - ا.ع. (تهناجير - tenacîr): پاتيله،
پاتيل.

طناز - ص.ع. (تهنناز - tennaz): بهنازو
عيشوه، بهفيزو ده عيه.

طنافس - ا.ع. (تهنافيس - tenafis): رايه،
حهسپير، فهرش، قالى، مافور.

طنان - ص.ع. (تهننان - tennan): بناث و
دهنگ، ناودار، مهنشور.

طنب - ا.ع. (تونب - tunb): پهت، گورىسى
درتيز، پهتى بهستنى ختوهت و سهراپهردان، دهمارى
لهش، رهگى درهخت.

طنبار - ا.ع. (تينبار - tinbar): ته موره.

طنبور - ا.ع. (تونبور - tunbûr): تهنبور،
ناميريكى موسيقايه له سى تار دهچيت.

طنبوري - ص.ن. (تونبوري - tunbûrî):
تهنبورزن.

طنبى - ا. (تهنبى - tenebî): تهلار، هوډه
گوره.

طنجير - ا.ع. (تينجير - tincîr): پاتيل،
پاتيله.

طنز کردن - مص.م. (تهنز كهردهن - tenz kerden):
تهوس پي كړدن، گالته پيكردن، نازكردن و خوناندن.

طنطنه - مص.م.ع. (تهنتنه - tentene):
تهنتنه، سهنسه نه، بزم بزم، دهنگى تارو ته بور.

طنفسه - ا.ع. (تهنفهسه - tenfese): دوشهك،
رايه، خ، هسپير، فهرش، قالى، مافور.

طنين - مص.ل.ع. (تهنين - tenîn): ويزه ويزى
ميش و مهگهسان، دهنگى زهنگو ناقوسان، وژه
وژى ناو گوى.

طنين انداز - ص.فا. (تهنين ئه انداز - tenîn en-
daz): ئه وهى وژه وژ دروست بكات.

طوائف - ص.فا.ع. (تهقائيف - teva'if):
جماعت، گروپ، دهسته، تايغه، تيره.

طوائل - ا.ع. (تهقائيل - teva'il): دهوله مه ندى،
كينه، دژمنى.

طوايع - ا.فا.ع. (تهقايى - tevabi'): سروشت،
چاپكار، موژر، پول، ههر شتى نيشانه يه كى پي
ليبدري، خه تم، موسيله.

طوايق - ا.ع. (تهقاييغ - tevabix): تاوه،
كه رپوچى گه وړه.

طواحن - ا.ع. (تهقاهين - tevahin): كه لبه،
ددانى هارپر.

طواحين - ا.ع. (تهقاهين - tevahîn): ناش،
ناسياوان.

طوارف - ا.ع. (تهقاريف - tevarif): مالى تازه
وده دست هاتوو، سهروته و سامانى له پړو ژور.

طوارق - ا.ع. (تهقاريغ - tevarix): قهوماو، بهلا.

طواشى - ص.ع. (تهقاشى - tevaşî): خه سسيو،
گونه ده رهنراو، خواجه سهرا.

طواغى - ا.ع. (تهقاعى - tevaxî): ياخى و
سهركيشان.

طواغيت - ا.ع. (تهقاعيت - tevaxît): زالمان،
سته مكاران، سه نهم و بتان.

طواف - مص.ل.ع. (تهقواف - tevaf):
تهواف، سوړانه وه به دهورى شتتيدكا، تواف
كردنى كه عبه.

طواف - ص.ع (ته‌ثفاف - tevraf): که‌سیک ته‌واف زۆر بکات، به‌قالی گه‌رۆک.

طوال - ص.ع (تیفال - tival): درێژان.

طوال - ص.ع (ته‌ثفال - tevval): زۆر درێژ.

طوالع - ص.ا.ع (ته‌ثالی - tevali): مانگی نوێ، ده‌رکه‌وتن و هه‌لاتنی ته‌ستی‌ره، به‌خت، یه‌غبال، چاره‌نووس.

طوالق - ص.ا.ع (ته‌ثالیخ - tevalix): ته‌لاق‌دراوان.

طوامیر - ا.ع (ته‌ثامیر - tevamîr): تۆمار، نامه، ده‌فته‌ر، نامه‌ی درێژ.

طواویس - ا.ع (ته‌ثاویس - tevavîs): تاووسان.

طوبی - ص.ع (توبا - tûba): پاکتر، چاکتر.

طوبی - ا.ع (توبا - tûba): شادی، خێرو خوشی، خوش به‌حالت، به‌هه‌شت، ناوی ده‌خته‌یکه‌ له‌ به‌هه‌شت، خنی له‌خۆت.

طود - ا.ع (ته‌ود - tewd): کێو، کێوی مه‌زن، چیا‌ی گه‌وره.

طور - ا.ع (ته‌ور - tewr): حال، نه‌ندازه، جۆر، راده.

طور - ا.ع (تور - tûr): کێو، کێو‌یکه‌ له‌ نیمچه‌ دورگی سینا که‌ حه‌زه‌تی موسا ده‌چوه‌ سه‌ری بۆ مونا‌جات و کێوی تورو کێوی موسا و کێوی سینا و توری سینین - شی پێ ده‌لێن.

طوسک - ا.ع (توسکه‌ - tûsek): جۆره‌ رووه‌کێکی دێک‌داره.

طوسی - ص.ن (توسی - tûsî): خه‌لکی توس (که‌ شار‌یکێ کۆنی خۆراسانه‌ و له‌ ئا‌ژاوای مه‌غۆل‌ندا وێران بوو، و گۆره‌که‌ی فیرده‌وسی له‌وێنده‌ره).

طوسی - ا.ع (توسی - tûsî): رهنگی خۆله‌میشی، که‌وه‌بی، سه‌وزی سپی‌واژ، جۆره‌ شالێکه.

طوطی - ا.ع (توتی - tûtî): توتی، یه‌ک‌یکه‌ له‌ و بال‌دانه‌ی که‌ ده‌توانی هه‌ندێ وشه‌ فیر بێ و بیلێنه‌وه.

طوطیک - ا.ع (توتی یه‌ک - tûtî yek): توتی بچکۆله.

طوطی وار - ق.ص (توتی وار - tûtî var): تووتیان، توتی ئاسا.

طوع - مص.ل.ع (ته‌وء - tew): گوترا‌یه‌ڵ بوون، به‌ گوتی کردن، به‌ ئاره‌زووی خۆت، ئاره‌زوومه‌ندانه، به‌ حه‌زو ویستی خۆ.

طوع - ص.ع (ته‌وء - tew): گوترا‌یه‌ڵ.

طوف - مص.ل.ع (ته‌وف - tewf): تواف کردن، سوپانه‌وه به‌ ده‌وری شتێکدا، تواف کردنی کابه.

طوفان - مص.ل (ته‌هه‌فان - tevefan): تواف کردن، سوپانه‌وه به‌ ده‌وری شتێکدا.

توفان - ا.ع (توفان - tufan): توفان، بارانی زۆر، لافاوێ که‌ شوێن‌یکێ زۆر غه‌رق بکات.

طوفان خیز - ص.فا (توفان خیز - tûfan xîz): شوێنێ که‌ توفانی لێ هه‌ستێ.

طوفان رسیده - ص.مف (توفان ره‌سیده - tûfan resîde): که‌سیک یان شتێک که‌ توفان لێی دایێ.

طوفان زا - ص.فا (توفان زا - tûfan za): نه‌وه‌ی بێته‌ باعیسی توفان.

طوق - ا.ع (ته‌وغ - tewx): ته‌وق، ئالقه‌ی له‌ ئاسن، گه‌وه‌ی ده‌وری مل و گه‌ردن، گه‌ردن به‌ند، چه‌مه‌ره، بازنه.

طوقه - ا.ع (ته‌وغه‌ - tewxe): نه‌لقه‌ ئاسا، ته‌وق ئاسا، گه‌وه.

طول - مص.ل.ع (تول - tûl): درێژبوون، درێژی.

طول - ا.ع (ته‌ول - tewl): توانا، ده‌وله‌مه‌ندی، به‌رزی، فراوانی.

طولانی - ص.ع (تولانی - tûlanî): درێژ، دوورو درێژ.

طول دادن - مص.م (تول داده‌ن - tûl دادن): تول پێدان، درێژه‌پێدان، دواخستن.

طول کشیدن - مص.ل (تول که‌شیده‌ن - tûl keşîden): درێژه‌کشێشان.

طولی - ص.ع (تولا - tûla): در تیزتر.

طولیاب - ا.مر (تول یاب - tûlyab): دام و ده‌زگایه‌ک بووه بۆ دیار یکردنی سه‌نت و به‌رزی نه‌ستیران، در تیزی پیو.

طومار - ا.ع (تومار - tûmar): تۆمار، نامه‌ی در تیز، ده‌فته‌ر.

طوی - ا.ع (ته‌قا - teva): کونده‌ی ئاو، بر سیتی.

طوی - ا.ع (تیقا - tiva): شتی دوولایی، شتی دووانی و تیک ئالو.

طوی - ا.ع (ته‌فی - tevî): سه‌عاتیک له شه‌و، پشته‌واره‌یه‌ک.

طویت - ا.ع (ته‌قییه‌ت - tevîyet): نییه‌ت، بیر، ده‌روون، راز و باتین، نه‌ینیی، نه‌ندیشه و هزرو خه‌یال.

طویس - ا.ع (توقه‌یس - tûveys): تاووسۆکه، تاووسی بچووک.

طویل - ص.ع (ته‌قیل - tevîl): در تیز، به‌رز.

طویل - ص.ع (ته‌قیله - tevîle): ژنی در تیز، داوی گه‌ردن به‌ند، گوریسی ک چوار پایانی پی به‌ستریته‌وه، ته‌ویله، ئاخویر.

طه - ا.ع (تاها - taha): ناوی سه‌وره‌تی بیسته‌می قورئانه که ۱۳۵ ئایه‌ته‌و له مه‌که‌ه هاتۆته خواری.

طهارت - مص.ل.ع (ته‌هاره‌ت - teharet): پاکبوونه‌وه، تارات گرتن، ده‌ستنوێژ شتن، غوسل ده‌رکردن، پاک.

طهر - مص.ل.ع (توهر - tuhr): پاک بوونه‌وه، پاکبوونه‌وه‌ی ژن له حه‌یز، ماوه‌ی پاک‌ی ژن، ماوه‌ی نیوان دوو حه‌یز.

طهره - ا.مص.ع (توهره - tuhre): پاک، خاوتینی، ته‌میزی.

طهور - مص.م. (ته‌هور - tehûr): پاک کردنه‌وه، ته‌هاره‌ت کردن، هه‌ر شتی بیی به‌ باعیدی پاک‌ی و خاوتینی (وه‌کو ئاو).

طهیر - ص.ع (ته‌هیر - tehîr): پاک، خاوتین.

طی - مص.م.ع (ته‌ی - tey): نامه‌نووسین، پیچانه‌وه، شاردنه‌وه‌ی کارتیک، ری کردن، له‌میانه، ته‌ی کردن، گه‌ران.

طی - ا.خ.ع (ته‌ی - teyî): ناوی تیره‌یه‌کی عه‌ربه که حاته‌می تایی له‌وان بووه.

طیار - ص.ع (ته‌بیار - teyyar): ته‌یار، چوست و چالاک، تیزه‌وه، فرۆکه‌وان.

طیار - ا.ع (ته‌بیار - teyyar): زمانه‌ی ته‌رازو، جوړه‌که‌شتیه‌کی تیزه‌وه.

طیارات - ا.ع (ته‌بیارات - teyyarat): فرۆکه، جوړه‌ده‌رامه‌ت و باجیک بووه له سه‌رده‌می ئیلخانانی مه‌غۆلدا له خه‌لکی و ده‌رگیراوه، وه‌ک: نه‌و موێک و ماله‌ی میرات گری نه‌بووه، ماله‌ی له به‌رتیلخوړ گیراوه، یان له که‌سانێ که ماله‌ی پاشایان دزیوه، و ده‌رگیراوه.

طیاره - ا.ص.ع (ته‌بیاره - teyyare): فرۆکه، که‌شتی تیزه‌وه.

طیاش - ص.ع (ته‌بیاش - teyyaş): پیای ته‌قل سوک، حوخلوی، سه‌ره‌رۆ، مله‌ویر.

طیاف - ا.ع (تیاف - tiyaf): تاریک و روونی شه‌و، موته‌که.

طیالیس - ا.ع (ته‌یالیس - teyalîs): جوړه جلیتکه، عه‌با، ته‌یله‌سان.

طیان - ا.ص.ع (ته‌ییان - teyyan): گلکار، گه‌چکار، که‌سێک که کاری قوړکاری و گه‌چکاری بی.

طیب - م.ل.ع (تیب - tîb): سه‌لال بوون، ره‌وابوون، پاک بوون، به‌تام بوون، بۆن خو‌شبوون.

طیب - ص.ع (ته‌ییب - teyyib): پاک و خاوتین، باش، سه‌لال، ره‌وا.

طیبات - ص.ع (ته‌ییبات - teyyîbat): پاک و خاوتینان، سه‌لال و ره‌وا، قسه‌ی چاک و خو‌ش.

طیبت - مص.ل.ع (تیبه‌ت - tibet): به‌تام بوون، خو‌ش بوون، سه‌لال بوون، بۆن خو‌ش بوون.

طیبه - ص.ع (ته‌ییبه - teyyîbe): پاک و خاوتین، سه‌لال و ره‌وا، قسه‌ی باش و خو‌ش.

طیت - ا.ع (تییهت - tiyet): زهمیر، دل و دهروون، باتین، نییهت و نیاز، پتیوستی.

طیر - مص.ل.ع (تیر - teyr): فرین، ههلفرین.

طیر - ا.ع (تیر - teyr): بالنده، فرنده.

طیران - مص.ل.ع (تیهران - teyeran): فرین، بازدان، ههلفرین.

طیره - ا.ع (تیره - teyre): پهشم و غهزهب، سووکی، ئهقل سووکی.

طیره - ا.ع (تیره - tîre): ههشتی فالی خرابی پی بگیریتهوه، دلتهنگ، شهرمهزار، نارچهتی، بیقهاری.

طیش - مص.ل.ع (تیش - teys): بی ئهقل بوون، سووک بوون، پهشم و غهزهب.

طیطوی - ا.ع (تیتهفا - titeva): جوړه مهلیکی دهریاییه.

طیف - مص.ل.ع (تیف - teyf): تاپۆ، هاتنی تاپۆ و تارمایی له خهودا، شه بهج، خه یالاتی بوون، شه بهنگ.

طیف - ا.ع (تیف - teyf): شیتی، غهزهب، وهسودهسه و خه یالات، شه بهنگ.

طیف سنج - ا.مر (تیف سهنج - teyf senc): شه بهنگ پیو.

طیف نما - ا.مر (تیف نهما - teyf nema): شه بهنگ نما، شه بهنگ نوین.

طیفور - ا.ع (تیفور - teyfûr): ته یروتو، بالنده، په پنده.

طیلس - ا.ع (تیلهس - teyles): جبه، عهبا، جوړه شانیتلیکه به شاندا ده درئ.

طیلسان - ا.ع (تیلهسان - teylesan): جبه، عهبا، جوړه شانیتلیکه به شاندا ده درئ.

طین - ا.ع (تین - tîn): گل، قوړ.

طینت - ا.ع (تینهت - tînet): ته بیعت، خیلقهت، سروشت، خو، نیهاد.

طیور - ا.ع (تویور - tuy ûr): بالندان.

طیهوج - ا (تهیهوج - teyhûc): سۆسکه، سۆتسکه، سۆتسکه.

ظ

ظ- حر (ظ-Z):

پیتی بیسته می نه لغبای فارسییه، که به (ظا) ده خوینریتته وه، به حه ساوی نه بجه د ده کاته (۹۰۰) نه م پیسته تاییه ته به زمانی عه ره بی و له زمانی فارسیدا نییه.

ظافر - ا.فا.ع (زافیر - zafir): زهفه رمه ند، سه رکه و توو.

ظالم - ا.فا.ع (زالیم - zalim): زالم، زوردار، سته مکار، جه فاکار.

ظالمانه - ق.ص (زالیمانه - zalimane): زالمانه، سته مکارانه.

ظاهر - ص.ع (زاهیر - zahir): دیار، ناشکرا، خوبا.

ظاهرپرست - ص.فا (زاهیرپه رسته - zahir perest): رواله تپه روه، که سیک که رواله تی دیاری مه به ست بی و گوئی به ناخ و دهروون و باتین نه دا، رواله تبار.

ظاهرساز - ص.فا (زاهیرساز - zahir saz): ریاکار، نه وهی دیوی ده ره وه نیشان بدات و خه لکی هه لخه له تینن.

ظاهره - ص.ع (زاهیره - zahire): دیارده.

ظئر - ا.ع (زیر - zi'r): دایه ن، نه و ژنه ی شیر ده دا به مندالی خه لکی.

ظباء - ا.ع (زیباء - ziba'): ناسک، ناسکان، مامز.

ظبی - ا.ع (زهبی - zebî): ناسک، مامز، که ژال.

ظبیات - ا.ع (زه بیات - zebeyat): ناسکان، مامزان.

ظبیه - ا.ع (زه بیه - zebye): ناسکه.

ظرائف - ص. (زهرائیف - zeraif): زیره کان، حه نه کچیان، شیرین زمانان، سوعبه تچی، خوش ته بیعه ت، ناسک و جوان، زانا و دانا.

ظراف - ص.ع (زیراف - ziraf): زیره ک، دانا.

ظراف - ص.ع (زوراف - zuraf): زیره ک، زانا.

ظرافت - مص.ل.ع (زهرافه ت - zerafet): زیره ک بوون، کارامه بوون، خوش میزاج، جوانی و قوژی، خوش ته بیعه ت.

ظریاء - ا.ع (زیرباء - zirba'): رسک، جرحه کویره، راسو.

ظرف - ا.ع (زهرف - zerf): هه ر شتیک که شتی تی بکری، پاکه ت، زهر ف، قاپ.

ظرف - ص.ع (زوروف - zuruf): زیره ک، خوش میزاج، شیرین زمان، حه نه کچی، جوان و قوژ، زهریف، به دارو بارو خوش هه یکهل.

ظرفاء - ص.ع (زورفاه - zurefa'): زهرفان.
ظرفیت - مص (زهرفیهت - zerfiyet): گرتن،
 نامادهگی، توانا، قابلییهت.
ظروف - ص.ع (زوروف - zurûf): زهرفان.
ظروف - ا.ع (زوروف - zurûf): ثامان، زهرفی
 زهمان و شوتین، ناوہلفرمانی کات و شوتین.
ظریف - ص.ع (زهریف - zerîf): زیرهک، خوش
 تہبیعت، قوزو زهریف، زمان شیرین.
ظریفہ - ص.ع (زهریفہ - zerîfe): خشکوک،
 زهریفو جوان، ژبرو زیرهک، خوشتہبیعت.
ظعائن - ا.ع (زہنائین - ze'ain): کہژاوه،
 کہژاوان.
ظعن - مص.ل.ع (زہئن - ze'n): رویشتن، کوچ
 کردن.
ظعن - ا.ع (زہئن - zu'n): کہژاوه.
ظعنیه - ا.ع (زہئینہ - zeîne): کہژاوه.
ظفر - مص.ل.ع (زہفر - zefer): سہرکہوتن،
 بہمراز گہیشتن.
ظفر - ا.ع (زوفر - zufr): نینوک، ناخون،
 نوخان، نویخان.
ظفرہ - ا.ع (زہفرہ - zefere): زیادہگوشتی
 گوشہی چاو کہ بہرہ بہرہ دہبیتہ ہوی نابینایی.
ظفیر - ص.ع (زہفیر - zefîr): زہفرمہند،
 ہہمیشہ سہرکہوتوو.
ظل - ا.ع (زیلل - zill): سایہ، سیبہر، سایک،
 پہنا.
ظلال - ا.ع (زیلال - zilal): سیبہران، پہنایان.
ظلال - ا.ع (زہلال - zelal): ٹہوہی سیبہر لہ
 کہسپیک یان شتیک بکات، سایہدار.
ظلام - ا.ع (زہلام - zelum): تاریکی، بولیلتی
 ٹیوارٹی.
ظلام - ا.ع (زیلام - zilam): زولم، ستم.
ظلام - ص.ع (زہلام - zellam): پی زولم، زور
 ستمکار.
ظلام - ا.ع (زوللام - zullam): زالممان،

ستمکاران.
ظلامہ - ا.ع (زولامہ - zulame): ٹہوہی بہزور
 لہ کہسپیک و ہربگیری.
ظلف - ا.ع (زیلف - zilf): سم، سمی شہقی
 و ہک سمی مہرو بزنو مانگا و ٹاسک..
ظلف - ا.ع (زیلف - zilf): ہہژاری، ٹاتاجی،
 دہستکورتی، دژواری مہعیشہت.
ظلل - ا.ع (زولہل - zulel): سیبہران.
ظلم - مص.ل.ع (زولم - zulm): زولم کردن، ستم
 کردن، بیدادیکردن.
ظلم - ا.ع (زولہم - zulem): تاریکی.
ظلماء - ا.ص (زہلما - zelma'): تاریکی، زور
 تاریک.
ظلمات - ا.ص.ع (زولومات - zulumat):
 زولومات، تاریکستان، پیشینان پتبان و ابو کہ
 زولومات، ٹہو سہری زہویبہو لہوتندہر
 سہرچاودہیک ہہیہ ہہر کہس لہ ٹاوی ٹہو
 سہرچاودہیہ بخواتہوہ نہمری و دہدست دینتی؛ بڑیہ
 بہو سہرچاودہیہ دہگوترا ٹاوی حہیات. دہلین
 ٹہسکہندہر بہ پیری ٹاوی حہیاتہوہ چوو، بہلام
 پتی نہگہیی و خدر پیغہمبہر لہ ٹاوی ٹہو
 سہرچاودہیہ نوشی و ژبانی نہمری بہدست ہینا،
 جوگرافیانووسانی کون بہ جہمسہری باکووریان
 دہگوت زولومات چونکہ ماوہی شہش مانگ
 لہوتندہر ہہر تاریکہ.
ظلمانی - ص.ن (زولمانی - zulmanî): تاریک.
 زور تاریک.
ظلم پیشہ - ص.مر (زولم پیشہ - zulm pîşe):
 زوردار، زولمکار، ستمکار.
ظلمت - ا.ع (زولمت - zulmet): تاریکی.
ظلمت فزا - ص.فا (زولمت فہزا - zulmet
 feza): زیادکہری تاریکی.
ظلمتکدہ - ا.مر (زولمت کدہ - zulmet
 kede): تاریکی خانہ، دنیا.
ظلمہ - ا.ع (زہلہمہ - zeleme): ستمکاران،
 زورداران، جہفاکاران.

ظلوف - ا.ع (زلوف - zulût): سم، سماني دوو شفق.

ظلول - ا.ع (زولول - zulûl): سايه، سيپهران.

ظلوم - ص.ع (زهلوم - zelûm): پر زولم، ستمكار، زوردار.

ظله - ا.ع (زولله - zulle): سيپهردار، سابات.

ظليف - ص.ع (زليف - zelîf): زليل، زهبون، كاري سختو دژوار.

ظليل - ص.ع (زليل - zelîl): سيپهردار، سايه دار.

ظليله - ص.ع (زليله - zelîle): ميترگي پر دارو درخت.

ظليم - ص.ع (زليم - zelîm): مه زلوم، ستمديده.

ظليم - ا.ع (زليم - zelîm): وشترمری نيره.

ظليمه - ا.ع (زليمه - zelîme): شتي به زور له كه سيك سه نرابتي.

ظما - مص.م (زما - zema'): تينوو بوون، تينویتی.

ظن - مص.ل.ع (زنن - zenn): گومان كردن، تومه تباركردن.

ظنائن - ا.ع (زنائن - zenain): تومهت، كه ميك له شتيك.

ظنان - ص.ع (زننان - zennan): به دگومان، لاواز كه نه كړي پستي پي بيه سترې.

ظن - ا.ع (زينه - zinen): تومهت، كه له زور.

ظنون - ا.ع (زونون - zunûn): گومانان.

ظنه - ا.ع (زينه - zinne): تومهت، كه ميك له شتيك.

ظنين - ص.ع (زينين - zenîn): گومان ليكراو، تومه تباركراو.

ظواهر - ع (زه هير - zevahir): تاشكرا، ديارد.

ظهاير - ا.ع (زه هير - zehair): پشتيوانان، نيودې.

ظهار - مص.ل.ع (زيهار - zihar): پشتگرتني يه كدي، پشتيواني كردن له يه كدي، ته لاقې بيزاري، نه وديه كه پياو به ژنه كه ي بلتي تو و كو دايكمي، به مهش له پياو كه هرام دهبي تا كه فاره نه دات، نه و ژنه هرامه له و پياو.

ظهار - ا.ع (زهار - zuhar): پري مريشك كه له بال جيا نه بوويته وه.

ظهارت - مص.ع (زه هارت - zeharet): پشت نه ستور بوون.

ظهارة - ا.ع (زيهاره - zihare): رووي جل، پيچه وانه ي نه سته ر.

ظهر - ا.ع (زهر - zuhr): نيودې، نيچر.

ظهر - ا.ع (زهر - zehr): پشت.

ظهرنويسی - ا.مص (زه رنيشي - zehr nivîsî): نوو سيني پستي چهك يان قه واله.

ظهور - ا.ع (زهور - zuhûr): پستان.

ظهور - مص.ل.ع (زهور - zuhûr): تاشكرا بوون، به دياركه وتن، خويابوون.

ظهير - ص.ع (زه هير - zehîr): يارو ياوهر، پشت و پشتيوان، پشت نه ستور.

ظهيره - ص.ع (زه هيره - zehîre): پشتيوان.

ظهيره - ا.ع (زه هيره - zehîre): نيودې.

ظيان - ا.ع (زييان - zeyyan): ههنگوين، ياسه ميني كينوي، ياسه مهني زهر.

ع

ع- حر (e, a, i, u):

پیتی بیست و یه که می نه لغبای فارسییه که به (عین) ده خوئرتته وه به حه ساوی نه بجه ده کاته (۷۰) نه پیتته تاییه ته به زمانی عه ره بی و له زمانی فارسیدا نییه.

عائیب - ص.ع (عائیب - aib): عه بیگیر، عه بیدار

عائش - ا (عائیس - a'is): شیر.

عائد - ا.فا (عائید - aid): گه راوه، که سیک که عیاده تو سهردانی نه خوش بکات، دهرامه ت، سود. **عائدات** - ا.فا (عائیدات - aidat): دهرامه تان، سهرده رانی نه خوش، چاکی و میره بانی و عه تا و به خشش و مه نفه عه ت.

عائده - ا.فا.ع (عائیده - a'ide): سهرده ری نه خوش، چاکی و میره بانی.

عائذ - ا.فا.ع (عائیز - aiz): په نا بۆ هینان، په ناهینه ر.

عائذه - ا.فا.ع (عائیزه - aize): په ناهینه ر، بیچووی تازه له دایکبوو، (ئاسکو و ماین و وشر).

عائش - ا.فا.ع (عائیش - aiş): ژیاو، خوشگوزهران و حال.

عائق - ا.فا (عائیغ - aix): کۆسپ، به ره له ست.

عائل - ص.ع (عائیل - ail): موهتاج، ده رویش، فه قیر، قه له نده ر، ده سگورت.

عائله - ا.ع (عائيله - aile): خانه واده، خیزان، عیال، مال و منداڵ.

عابث - ا.فا.ع (عابیس - abis): بیهوده کار، که سیک کاری بیتهوده بکات.

عابد - ا.فا.ع (عابید - abid):

خواپه رست، عیباده تکار.

عابدانه - ق (عابیدانه - abidane): خواپه رستانه، وه کو خوا په رستان، خواپه رست ئاسا.

عابد فریب - ص.فا (عابید فریب - abid frîb): عابید خه له تین، زۆر جوان و دلرفین که خوا په رست له ری دهر بکات.

عابده - ا.فا (عابیده - abide): ژنی خواپه رست، ئافره تی خواپه رست.

عابر - ا.فا.ع (عابیر - abir): راگوزار، ریبوار، ریبوان.

عابره - ا.فا.ع (عابیهره - abire): ئافره تی ره وته نی، ریبوار، خانمی ریبوار.

عابس - ص.ع (عابییس - abis): عه بووس، گرژو مؤن.

عائق - ص.ع (اتیخ - atix): ئازاد، له کۆیلايه تى خه له سىو، شه رابى كۆنه، شه رابى چاك.

عائق - ا.ع (اتیخ - atix): نىوان شان و مل، قه لاندوش، قه لاندوشكان.

عائقه - ا.ع (اتیخه - atixe): كهوانى كۆنهى سوورخ.

عاتك - ص.ع (اتيك - atik): جوان چاك، جوان خاس، دلاوا به خشنده، شه رابى خالىسه.

عاتكه - ا.ص.ع (اتيكه - atike): كهوانى سوورباو، كهوانىك له كۆنيدا سوور هه لگه رابى، ژنى بۆنخوش.

عاج - ا.ع (اچ - ac): ئىسكى ددانى فيل.

عاجز - ص.ع (اچيز - aciz): بى توانا، پير، نوستان، ماندوو، نه خوش، كوئر، نابينا.

عاجز آمدن - مص.ل (اچيز ئامدهن - aciz ameden): بى توانا بوون، نه خوش كهوتن، ماندوو بوون، بيتاقهت بوون.

عاجزانه - ق.ص (اچيزانه - acizane): لاوازان، بيتاقه تانه، زه بونانه.

عاجز ماندن - مص.ل (اچيز ماندهن - aciz manden): ماندوو بوون، لاواز بوون، زه بوون بوون.

عاجز نواز - ص.فا (اچيز نه فاز - aciz nevaz): خهسته لاوئين، تيماركه رى زه بونان، لاوئينه رى په ككه وتوان، خه مخورى لاوازو بى توانايان.

عاجزوار - ق (اچيز فار - aciz var): زه بونانه، زه بوون ئاسا.

عاجل - ا.فا.ع (اچيل - acil): خيرا، لهز، پهله، پهله كار، چالاک، زوو، گورج.

عاجله - ا.فا.ع (اچيله - acile): ناپايه دار، فاني، ئه م دنيايه، ژيانى ناپايه دار، عومرى فاني.

عادت - ا.ع (ئادته - adet): خووخده، داب و نهريت، خو، رى و رهسمان، ئاكارو خده.

عادت زنانه - ا.مر (ئادتهى زه نانه - adeti)

zenane: عاده تى مانگانهى ژنان، هه يز، بى نوپژبوونى ژنان.

عادت دادن - مص.م (ئادته داهه - adet daden): فتر کردن، راهينان، خو پى گرتن.

عادت داشتن - مص.ل (ئادته داشتهن - adet داشتن): خو گرتن، راهاتن.

عادت شدن - مص.ل (ئادته شوده - adet şuden): عاده بوون، بى نوپژبوون، به باو بوون، به عادهت بوون.

عادت کردن - مص.ل (ئادته كه رده - adet kerden): راهاتن، خو پيوه گرتن، راهاتن له سه ر شتى يان كارى.

عادت گرفتن - مص.ل (ئادته گيريفتهن - adet giriften): خو پى گرتن، راهاتن.

عادل - ا.فا.ع (ئاديل - adil): دادگه ر، راست، دروست، دادپه روه ر.

عادلانه - ق.ص (ئاديلانه - adilane): دادپه روه رانه.

عادله - ا.فا (ئاديله - adile): دادپه روه ر.

عادي - ا.فا.ع (ئادى - adi): دژمن، دهست دريژكار، سته مكار، دز، شير، جه ده.

عادي - ص.ن.ع (ئادى - adi): دابو نه ريتى باو، ئاسايى، ساناي.

عادي - ص.ن.ع (ئادى - adi): قه ومى عادى كورى نوح.

عادييات - ص.ن.ع (ئادىيات - adiyat): به لاو ناخوشى، دژمنايه تى و شه ر، دوورى، دهست دريژكارى، زيده گاشى.

عادييه - ا.ص.ع (ئادىيه - adîye): دوورى، توندى و توپه يى.

عادييه - ا.ص (ئادىيه - adîye): ئه سپ يان و شترى ره هوان، گروهى ئاماده و ته يار بۆ شه ر.

عاذر - ا.فا.ع (ئازير - azir): عوزرخواز، ته وازخواز.

عاذر - ا.ع (ئازير - azir): جى يى زام و برين،

شوتنیرین، گوی ئادهمی.

عاذر - ا.خ. (نازهر - azer): ناوی پیاویکه ده‌لین به‌بی ئیمانی مردووو هه‌زهرتی عیسا پاش چل روژ زیندووایی کردۆته‌وه و ئیمانی هیناوه.

عاذل - ا.فا.ع. (نازبل - azil): لۆمه‌که‌ر، سه‌ره‌نشته‌که‌ر، به‌گله‌یی.

عاذله - ا.فا.ع. (نازبله - azile): ژنی به‌گله‌یی.

عار - ا.ع. (ئار - ar): عه‌یبه‌و نه‌نگ، ریسوایی، شه‌رمه‌زاری، فه‌زحه‌ت.

عاربه - ص.ع. (ئاریبه - aribe): عاره‌بی ره‌سه‌ن.

عارض - ا.فا.ع. (ئاریز - ariz): پێشهات، ئه‌وه‌ی که پێش بێ و زوو بروت، عه‌رزکار، ته‌ختی ده‌موچاو، چاره، روخسار، روو، شکاتکار، رووداو، قه‌وماو.

عارض شدن - مص.ل. (ئاریز شۆده‌ن - ariz şuden): روودان، سکالا‌کردن، دادخوازی کردن.

عارضه - ا.فا.ع. (ئاریزه - arize): شتی که پێش بێ، پێشهات، رووداو، قه‌وماو، نه‌خۆشی، به‌لا، رووداوی چاوه‌پوان نه‌کراو، پێوستی.

عارضی - ص.ع. (ئاریزی - arizî): نا پایه‌دار، ره‌وته‌نی.

عارضی - ا.مص. (ئاریزی - arizî): نواندنی له‌شکر، له‌شکر نووسی.

عارضین - ا.ع. (ئاریزه‌ین - arizeyn): هه‌ردوو رووی ده‌موچاو، هه‌ردوولای چاره، هه‌ردوو لای رووخسار.

عارف - ا.فا.ع. (ئاریف - arif): دانا، به‌سه‌برو هه‌وسه‌له، خواناس، هه‌کیمی ره‌بانی، سو‌فی، ده‌لین عارف که‌سێکه بۆیه خوا ده‌په‌رستی چونکه شایسته‌ی عیباده‌ته، نه‌ک به‌ ئومیدی پاداشت یان له‌ترسی سزا.

عارفانه - ق.ص. (ئاریفانه - arifane): عارفانه، به‌شبه‌وی عارفان.

عارفه - ا.فا.ع. (عاریفه - arife): ئافه‌ته‌ی پشوو درێژو به‌سه‌ر، ناسراو، به‌خشش، چاکه، کرده‌وه‌ی

چاک.

عاری - ص.ع. (ئاری - arî): رووت، بێ جل و به‌رگ.

عاریه - ص.ع. (ئارییه - arîye): رووت (بۆمت).

عاریه - ا.ع. (ئارییه - arîye): به‌ئهمانه‌ت، شتی به‌ئهمانه‌ت وه‌ریگیری و پاشان بدریته‌وه.

عاریت سرا - ا.مر. (ئارییه‌ت سه‌را - arîyet sera): دنیای فانی،

عاریتی - ص.ن. (ئارییه‌تی - ariyetî): ئیره‌تی، ئهمانه‌تی، ئه‌وه‌ی پایه‌دار نه‌بێ و هه‌کو عومر، شتی به‌ئهمانه‌ت وه‌ریگیری.

عازر - ا.خ. (نازهر - azer): ناوی پیاویکه ده‌لین به‌بی ئیمانی مردووو هه‌ پاش چل روژ هه‌زهرتی عیسا زیندووایی کردۆته‌وه و ئه‌وجا ئیمانی هیناوه.

عازف - ا.فا.ع. (نازیف - azif): ژه‌نه‌ر، نه‌واژهن، سازژهن، گۆرانی بیژ.

عازم - ا.فا.ع. (نازیم - azim): که‌سێک که عه‌زمی کارێک بکات، به‌نیاز.

عاس - ص.ع. (عاس - ass): هه‌سه‌حه‌س، شه‌وگه‌ر، پاسه‌وان.

عاشر - ا.فا.ع. (ئاشیر - aşir): ده‌یه‌گ گر، ده‌یه‌م، ده‌یه‌مین.

عاشره - ا.فا.ع. (ئاشیره - aşire): ده‌یه‌م، (بۆمت)، به‌شی قومار.

عاشق - ا.فا.ع. (ئاشیخ - aşix): ئاشق، شه‌یدا، دلدار.

عاشقانه - ق.ص.ع. (ئاشیخانه - aşixane): ئاشقانه، ئاشق ئاسا، وه‌کو ئاشقان.

عاشقبا - ا.مر. (ئاشیغبه‌ - aşixba): ترپشک، مه‌رگه‌یه‌ک که سرکه یان ئاوی لیمۆ تی کرایی.

عاشق باره - ص.مر. (ئاشیخ باره - aşix bare): ماشوقی که ئاشقی خۆی زۆر خۆش بوی، ئاشقیه‌رست، ئاشقبا.

عاشق پیشه - ص. مر (ناشیغ پیشه - aşix - pîşe): ناشق پیشه، که سق که ناشقینى کردیت به پیشه.

عاشق کش - ص. فا (ناشیغ کوش - aşix kuş): ناشق کوژ، دلدار کوژ، ماشقه یه ک که زولم له ناشقى خوی بکات.

عاشق کشى - ا. مص (ناشیغ کوشى - aşix kuşî): ناشق کوژى، کارى ناشق کوشتن.

عاشق نواز - ص. فا (ناشیغ نه نواز - aşix neviz): ناشق لاوین، مه عشوقى که ناشقى خوی بلاوینى و له گه لیا به لوتف بى، ناشقپه روه.

عاشق وش - ص. مر (ناشیغ فەش - aşix veş): ناشقانه، ناشق ئاسا.

عاشقه - ا. فا. ع (ناشیغه - aşixe): نافرتهى ناشق.

عاشوراء - ا. ع (ناشوراء - aşûra): روژى دهیه مى مانگی عاشورا، ئەو روژى هه زره تى حوسه بنى کورى عه لى تیدا شه هید بوو له که ره لا.

عاشوروا - ا. مر (ناشوروا - aşûrva): ئەو شوڤر بابه ی له روژى دهی مانگی محه رهما ده کرى به نه ز، هه ربه.

عاصر - ا. فا. ع (ناسیر - asir): که سیک که ترى یان میوه ی دی بگوشیت و ئاو ده که ی بگرئ.

عاصره - ا. فا. ع (ناسیره - asire): گووشه ر، ئاوگرى میوه (به گوشین).

عاصف - ص. ع (ناسیف - asif): خوار، چه ماوه، که چ، توند، بای توندو تووش، باهوژ.

عاصفه - ص. ع (ناسیفه - asife): ره شه با، باهوژ، گهرداو، بای توندو تووش.

عاصم - ا. فا. ع (ناسیم - asim): پارێزه ر، که سق له هه له و خزین بتگپرتنه وه.

عاصمه - ا. فا. ع (ناسیمه - asime): پایته ختى ولات.

عاصى - ا. فا. ع (ئاسى - asî): یاخى، سه رکیش، گونا حکار.

عاصیه - ا. فا. ع (ئاسییه - asîye): ژنى یاخى، سه رکیش، گونا حکار.

عاضد - ا. فا. ع (ئازید - azid): یارمه تیده ر، پشتیوان.

عاطر - ص. ع (ئاتیر - atir): پۆن خوڤ، عه تر دۆست، که سیک به رده وام عه تر له خوی بدات.

عاطف - ا. فا. ع (ئاتیف - atif): وه رچه رختنه ر، میبه ربه بان، سۆزدار.

عاطفه - ا. فا. ع (ئاتیفه - atife): سۆزو به زه بی، په یوه ندی خزمایه تى و که سایه تى.

عاطل - ص. ع (ئاتیل - atil): بیکار، بى شت، بیهوده، بى کاروبار، ژنى بى ملوانکه.

عاطله - ص. ع (ئاتیله - atile): ژنى بى زپرو زیو و خشل.

عافى - ا. فا. ع (ئافى - afî): عه فووکار، چاووشیکار له گونا ه، لیتورده.

عافیت - ا. مص. ع (ئافییه ت - afiyet): ته ندروستی، سه لامه تى، ساغى، رزگارى، خواناسى.

عافیت خواه - ص. فا (ئافییه ت خاه - afiyet xah): سه لامه تى خواز، عافیه تخواز.

عافیت خواهی - ا. مص. ع (ئافییه ت خاهى - afiyet xahî): عافیه تخوازی، سه لامه تخوازی.

عاق - ا. فا. ع (ئاغ - ax): سه رکیش، داک و باب ره نجین، که سیک که داک و بابى بره نجینى و به دره فتارییان ده گه ل بکات، به گوینه که ری باب و داک.

عاقب - ا. فا. ع (ئاغیب - axib): جیگرى که سیکى دی.

عاقبت - ا. ع (ئاغیبه ت - axibet): ئاقیبه ت، ئەنجام، ئاکام.

عاقبت اندیش - ص. فا (ئاغیبه ت اندیش - axibet endîş): دوور ئەندیش، دوورین، ئاخربین، ئەوه ی بیر له ئەنجامی کاران بکاته وه.

عالم ارا - ص.فا (ئالهم ئارا - alem ara):
عالم ئارا، ئارایشتهگری جیهان.

عالم اشوب - ص.فا (ئالهم ئاشوب - alem aşub):
عالم شیتین، ئهوهی خه لکی شه پدای جوانی خۆی بکات.

عالم افروز - ص.فا (ئالهم ئافروز - alem efrûz):
رۆشنکهری جیهان.

عالم امر - ا.مر (ئالهمی ئامر - alemi emr):
جیهانی فریشته.

عالم امکان - ا.مر (ئالهمی ئیمکان - alemi imkan):
ئهوهی غهیرهز زاتی خوایه.

عالم بالا - ا.مر (ئالهمی بالا - alemi bala):
ئاسمان.

عالم برزخ - ا.مر (ئالهمی بهرزخ - alemi berzax):
شوئینی روحان له کاتی مردنهوه تا قیامت.

عالم جان - ا.مر (ئالهمی جان - alemi can):
دنیای روحان، دنیا، ئهم دنیا، عالم.

عالم جبروت - ا.مر (ئالهمی جه بهرووت - alemi ceberût):
دنیای قودرته و عهزه مه تهی بهزدان.

عالم جسمانی - ا.مر (ئالهمی جسمانی - alemi cismanî):
جیهانی جسمانی، دنیای ته بیعهت و ماده.

عالم حس - ا.مر (ئالهمی هیس - alemi his):
جیهانی ههست.

عالم خاک - ا.مر (ئالهمی خاک - alemi xak):
دنیا، جه سه دی ئاده می.

عالم خلق - ا.مر (ئالهمی خه لگ - alemi xelx):
بوونه وهران و زینده وهران، عالمی جسمانی.

عالم دیگر - ا.مر (ئالهمی دیگر - alemi diger):
ئهو دنیا، قیامت، پهسلان، رۆژی پهسلانی.

عاقبت بخیر - ص.مر (ئاغیبهت بیخهیر - axibet bi xeyr):
ئاخر خیر، ئهوهی ئه نجامی کار یان ژبانی باش بئ.

عاقبت نگر - ص.فا (ئاغیبهت نیگر - axibet niger):
ئاغیبهت ئه ندیش، ئاخرین، ئهوهی پروانیتته ئه نجامی کار.

عاقبت نگر - ا.مص (ئاغیبهت نیگر - axibet nigerî):
ئاغیبهت ئه ندیشی.

عاقده - ا.فا.ع (ئاغید - axid):
گریده، پهیمان بهستن، جی به جیکاری ماره پرینی به سیغه، پهیمان بهستن.

عاقر - ص.ع (ئاغیر - axir):
نه زۆک، قسر، ئهستپور.

عاقر قرخا - ا.ئاغیر (ئاغیر غرخا - axir xerxa):
جۆره گیایه که.

عاقل - ص.ع (ئاغیل - axil):
ناقل، به ئاوهز، دانا و هوشیار و زیرهک، ئاقردار.

عاقلا نه - ق.مر (ئاغیلا نه - axilane):
ئاقلانه، زیره کانه.

عاقل فریب - ص.فا (ئاغیل فره یب - axil ferîb):
ئاقل خه له تین.

عاقله - ص.ع (ئاغیله - axile):
ژنی ئاقل و زانا، خوین به ها.

عاقول - ا.ع (ئاغول - axûl):
پیتج و دهورانی روبار، دهشتج کاک به کاک به رتی تپدا ده رنه کړی، کاری نادیار و تیکه له و پیکه له، و شترالوک.

عاکف - ا.فا.ع (ئاکیف - akif):
گۆشه گیر، خه لوه نشین، له جیهانی عیرفاندا به که سیک ده گوتری ده سته رداری دنیایی و هه ر خه ریکی خوا په رستی بئ.

عالم - ا.فا.ع (ئالیم - alim):
زانا، دانا.

عالم - ا.ع (ئالهم - alem):
جیهان، دنیا، گیتی، رۆژگار.

عالمین - ا.ع (ئالەمین - alemîn): جیهانان، گیتییان.

عالی - ص.ع (ئالی - alî): بلند، بەرز، گەورە، بەقەدر، ھێژا، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

عالیات - ص.ا.ع (ئالییات - alîyat): بەرزو بلندو پیروژ.

عالی اوازە - ص.مر (ئالی ئافازە - alî avaze): خوشخوان، دەنگخۆش، گۆرانی بێژ، ناودار، بەنامی، مەنشورو بناڤ و دەنگ.

عالی تبار - ص.مر (ئالی تەبار - alî tebar): وەچاخزادە، نەجیمزادە، خانەدان.

عالیجە - ص.مر (ئالی جە - alî cah): پایەبەرز، شکۆدار.

عالی جناب - ص.مر (ئالی جەناب - alî cenab): دەرگای بەرز، وشەیی رێژە بە کەسانی خودان پەلو پایەیی بەرز دەگوترێ.

عالی رتبه - ص.مر (ئالی روتبە - alî rutbe): فەرماندەبێت پەلەبەرز.

عالی شاخ - ص.مر (ئالی شاخ - alî şax): لقی بەرز، درەختیک کە لقی بەرزبێ.

عالی شان - ص.مر (ئالی شان - alî şan): پایەبەرز، خاوەن شان و شکۆ، (لەقەبی پاشایانە).

عالی قدر - ص.مر (ئالی غەدر - alî xedr): قەدرگران، بەقەدر و حورمەت، پایەبەرز.

عالی گهر - ص.مر (ئالی گوهر - alî gûher): پاک نەژاد، رەسەن رەچەلەک، شەریف نەژاد.

عالی مرتبه - ص.مر (ئالی مەرتبە - alî mertebe): پایە بەرز.

عالی مقام - ص.مر (ئالی مەقام - alî mexam): پایەبەرز.

عالی مقدار - ص.مر (ئالی میقدار - alî mixdar): قەدرگران، گەورە، مەزن، ھێژا.

عالی نسب - مص.مر (ئالی نەسب - alî neseb): وەچاخزادە، رەسەن و پاکنەژاد.

عالم ذوق - ا.مر (ئالەمی زەوگ - alemi zewx): دنیای شادمانی و خوشی.

عالم سفلی - ا.مر (ئالەمی سوفلی - alemi suflî): ئەم دنیا، زەوی.

عالم شهادت - ا.مر (ئالەمی شەھادەت - alemi şehadet): ئەم دنیایە کە لەبەر چاوەوە ھەستی پێدەکری، جیهانی ماددیات.

عالم صغیر - ا.مر (ئالەمی سەغیر - alemi sexîr): دنیای بچووک، مرۆڤ، بەدەنی مرۆڤ کە دنیایەکی بچووکە.

عالم علوی - ا.مر (ئالەمی ئولفی - alemi ulvî): جیهانی بالا، ئاسمان.

عالم غیب - ا.مر (ئالەمی غەیب - alemi xeyb): جیهانی پیتوار، ئەو دنیا، قیامەت، پەسلان.

عالم قدس - ا.مر (ئالەمی غودس - alemi xuds): ئالەمی خوا، دنیای خوا.

عالم کبیر - ا.مر (ئالەمی کەبیر - alemi kebîr): گەردوون، ھەموو دنیا.

عالم لاهوت - ا.مر (ئالەمی لاهوت - alemi lahût): دنیای خواوەندی، جیهانی سەرمدی.

عالم معنی - ا.مر (ئالەمی مەئنا - alemi me'na): ھەر شتێک پەیوەست بێ بە مانا و ھەقیقەتەو.

عالم ملک - ا.مر (ئالەمی مولک - alemi mulk): دنیای بوون، ئەم دنیایە.

عالم ملکوت - ا.مر (ئالەمی مەلەکووت - alemi melekût): ئالەمی جەبەر ووت.

عالم ناسوت - ا.مر (ئالەمی ناسوت - alemi nasût): دنیای ماددیات، دنیای سروشتی و مەتریبالی، دنیای فانی، ئەم دنیا.

عالمیان - ا.ع (ئالەمییان - alemîyan): جیهانیان، ھەموو خەلکی جیهان.

عاليه - ص.ع (ثالييه - alîye): بهرز، بلتد.
عالي همت - ص.مر (ثالي هيمت - alî himmet): جوامير، به خشنده، به هيمهت.
عام - ا.فا.ع (ثامم - amm): گشتي، هممووان، همه مه گير، عوام، رهش و روت و نه خوئينده وار.
عام - ا.ع (ثام - am): سال.
عامد - ا.فا.ع (ثاميد - amid): به ثانقه ست، مه به ستدار.
عامر - ا.فا.ع (ثامير - amir): ثاوه دان كهرده، دانشتوي خانو، ثاوه داني، ثاوايي.
عامره - ا.فا.ع (ثاميره - amire): ثاوه دانكه رهده، ثاوه دان و بهرقه رار.
عامري - ص.ن (ثاميري - amiri): سهر به تيره ي بهني عامر (كه تيره يه كي عهره به).
عامل - ا.فا.ع (ثاميل - amil): كريكار، پاله، والي، فهرمان پرده وا.
عامله - ا.فا.ع (ثاميله - amile): كريكار، پاله.
عامه - ا.فا.ع (ثامه - amme): گشت، همموو خه لك، عه وامي خه لك.
عامه پسند - ص.مف (ثامه په سهند - amme pesend): په سندي هممووان، هممه په سهند، شتي له لايه ن همموو خه لك ييه وه په سند بي.
عامي - ص.ن (ثاميي - ammi): عه وامي خه لك، نه خوئينده وار و ره شو كي، ثومي.
عامي - ص.ع (ثاميي - ammi): نابينا، كه سيك كه ربي خوي نه زاني.
عاميان - ا (ثاميان - amîyan): عه وامي خه لك، خه لك ره شو كي و نه خوئينده وار.
عاميانه - ق.ص (ثاميانه - amîyane): وه كو عه واما ن، ثوميانه.
عانات - ا.ع (ثانات - anat): ماکه ر، رهده كه ره گيتوي، توو كه بهر، بهر.
عاند - ا.فا.ع (ثانيد - anid): سه رسته خت، شه راني، كه چره و، كه سيك له ربي راست

لايدات.

عانه - ا.ع (ثانه - ane): ماکه ر، توو كه بهر، بهر.
عاني - ص.ع (ثاني - anî): يه خسي ر، بهندي، ملكه چ، زهليل و زه بوون.
عانييه - ص.ع (ثانييه - anîye): يه خسيرو بهندي و گيروده.
عاهات - ا.ع (ثاهات - ahat): خه وش و عه يب، به لا و ناره خه تي، دژواري و سه ختي و ته نگانه، فه سادكار.
عاهر - ص.ع (ثاهير - ahir): زينكار، داوئين پيس.
عاهل - ص.ع (ثاهيل - ahil): ژني بي مي ر، پاشاي گهره، شاهانشا.
عايق - ا.فا (ثايغ - ayîx): ته گهره، كو سپ، به ره ه لست، ماده ي نه گه يه نه ر.
عبا - ا.ع (ثبا - eba): عه با.
عباب - مص.ع (ثباب - ebab): ثاو خوار د نه وه.
عباب - ا.ع (ثوباب - ubab): لافاوي گه و ره، شه يو لي ده ربا، پيل.
عباد - ا.ع (ثيباد - ibad): كزي له، بهنده.
عباد - ا.ع (ثوباد - ubbad): عيباده تكاران، خوا په رستان.
عبادت - مص.م.ع (ثيبادهت - ibadet): تاعه ت كر دن، خوا په رستن، ملكه چ كر دن.
عبادتخانه - ا.مر (ثيبادهتخانه - ibadet xane): په رستگه، شوي ني تاعهت.
عبادتكار - ص.مر (ثيبادهتكار - ibadetkar): خوا په رست، عيبادهتكار.
عبادتگاه - ا.مر (ثيبادهتگاه - ibadetgah): په رستگه، شوي ني خوا په رستي، شوي ني عيبادهت.
عبادت نما - ص.فا (ثيبادهت نما - ibadet numa): خوا په رستي رباكار، كه سيك هه ر بو ثاو عيبادهت بكات و خوي پتوه بابدا.

عبادید - ا.ع (ئەبادید - ebadîd): دەستە و تاقمی پەرتەواژە، ریتگای دوور.

عبار - ص.ع (ئەببار - ebbar): لیکدەرەوی خەون، راقەکەری خەون.

عبار - ص.ع (ئەببار - ebbar): رێبوار، رێوان.

عبارت - مص.ع (ئەببارەت - ibaret): لیکدانهوی قسە یان خەون، دەربەین، شێوازی دەربەین.

عبارت ارا - ص.ع (ئەببارەت ئارا - ibaret ara): بە توانا لە دەربەیندا، کەسێک کە بە جوانی مەبەستی خۆی دەربێ.

عبارت پرداز - ص.ع (ئەببارەت پرداز - ibaret perdaz): عیبارەت ئارا،

عباس - ص.ع (ئەبباس - ebbas): رووگرژ، شێری بێشە.

عباسی - ا (ئەباسی - ebaaî): دراویکی باوی سەردەمی شا عەباسی گەورە بوو.

عېث - مص.ع (ئەبەس - ebes): کاری بێتھوودە، بێتھوودەیی.

عبد - ا.ع (ئەبد - ebd): بەندە، کۆیلە، غولام، بەندە، خوا، مەژۆت بە گشتی.

عبدل - ا.ع (ئەبدەل - ebdel): کۆیلە، بەندە، بەنی.

عبدە - ص.ع (ئەبدە - ebede): خواپەرستان، عیبادەتکاران.

عبر - ا.ع (ئەبەر - iber): پەندو دەرسان.

عبرانی - ص.ع (ئەبیرانی - ibranî): عیبرانی، جولەکە، زمانی جولەکە.

عبرانیون - ص.ع (ئەبیرانیون - ibranîyûn): عیبرانیان.

عبرانیە - ا.ع (ئەبیرانیە - ibranîye): زمانی عیبری، زمانی جولەکە.

عبرت - ا.ع (ئەبیرەت - ibret): پەند و دەرس، عیبرەت وەرگرتن لە خەڵکییە.

عبرت امیز - ص.ع (ئەبیرەت ئامیز - ibret amîz):

(amîz): پەند ئامیز، بە پەندو دەرس تێکەڵ، ئەوەی بێتە مایە پەندو دەرس.

عبرت انگیز - ص.ع (ئەبیرەت ئەنگیز - ibret engîz): مایە پەند.

عبرت بێن - ص.ع (ئەبیرەت بێن - ibret bîn): پەندگیر، کەسێک بە دیتنی شتی عیبرەت وەرگیر.

عبرت پذیر - ص.ع (ئەبیرەت پەزیر - ibret pezîr): پەندگیر.

عبرت گرفت - مص.ع (ئەبیرەت گیرفیتەن - ibret giriften): پەند وەرگرتن لە خەڵکییە.

عبرت نما - ص.ع (ئەبیرەت نەما - ibret nema): ئەوەی کە مایە عیبرەت بێ، ئەوەی مایە سەرسامی بێ، پەند نەما.

عبرە - ا.ع (ئەبرە - ebre): فرمێسک، روندک، ئەسیر، خەمی بێ گریان.

عبرە - ا.ع (ئەبرە - eber): پەڕینە، تێپەر بوون لە شوێنێکە.

عبرە - ا.ع (ئەبیرە - ibre): خەراج، باج.

عبری - ص.ع (ئەبیری - ibrîy): عیبری، یەهوودی.

عبس - مص.ع (ئەبس - ebs): رووگرژ کردن، مۆن کردن.

عبس - ا.ع (ئەبس - ebs): جۆرە رووکیکە.

عبقر - ا.ع (ئەبغەر - ebxer): ناوی دۆلێکە کە عەرەبەکان پێیان وابوو جن و پەری زۆری تیاپە.

عبقرە - مص.ع (ئەبغەرە - ebxere): درەوشانە، بێقەدانەوی شتیکی وەکو تراویلکە.

عبقری - ص.ع (ئەبغەری - ebxerî): سەرۆک، سەرۆەر، سەرداری قەوم، هەر شتیکی چاک و دەگمەن، فەرشێ حەریر، جلو بەرگی فاخیر.

عبقریە - ص.ع (ئەبغەرییە - ebxerîye): هەمان مانای عەبقەری هەیه (بۆ م).

عبل - ا.ع (ئهبل - ebel): هەر گه‌لایه‌کی لولوی باریک و ده‌کو گه‌لای دارگه‌ز.

عبودت - مص.ع (ئوبوددهت - ubûdet): عه‌بدایه‌تی کردن، عیباده‌تکردنی خوا، خواپه‌رستن.

عبودیت - مص.ع (ئوبودیییه‌ت - ubûdiyyet): خواپه‌رستن، گوتپرایه‌لی، ملکه‌چی، به‌ندایه‌تی کردن.

عبور - مص.ل.ع (ئوبور - ubûr): رەت بوون، تێپه‌رپوون، په‌رینه‌وه.

عبور - ا.ع (ئه‌بور - ebûr): دوو خوشک، دوو ئه‌ستپه‌ری سیوه‌یل.

عبوس - مص.ل.ع (ئوبوس - ubûs): مۆن بوون، رووگرزکردن، چاره‌به‌یه‌کادان.

عبوس - ص.ع (ئه‌بوس - ebûs): زۆر رووگرز، توره‌و تپۆ، مۆن.

عبه‌ر - ص.ع (ئه‌به‌هر - ebher): گۆشتن، قه‌له‌و، خۆش هه‌یکه‌ل.

عبه‌ر - ا.ع (ئه‌به‌هر - ebher): نێرگیز، یاسه‌مین.

عبید - ا.ع (ئه‌بید - ebîd): به‌نده و کۆیلان.

عبید - ا.ع (ئوبید - ubeyd): عه‌بدی بچووک، عه‌بدۆکه، به‌نده‌ی بچووک.

عبیر - ا.ع (ئه‌بیر - ebîr): عه‌بیر، بۆنی خۆش، بۆنی خۆشی پیکه‌هاتوو له‌ مسک و گولاو و سه‌نده‌ل و زافه‌ران.

عبیراگین - ص.مر (ئه‌بیرناگین - abîr agîn): عه‌بیر نامیز، تیکه‌ل به‌عه‌بیر.

عبیرالا - ص.مر (ئه‌بیرالا - ebîr ala): ئاوێته به‌عه‌بیر.

عبیرامیز - ص.مر (ئه‌بیر نامیز - ebîr amîz): ئاوێته به‌عه‌بیر.

عبیرسرشت - ص.مر (ئه‌بیر سیریش - ebîr sirişt): ئاوێته به‌عه‌بیر.

عبیرفشان - مص.فا (ئه‌بیر فیشان - ebîr

fişan): عه‌بیر پرژین.

عتائق - ص.ع (ئه‌تائیغ - etaix): کۆنپنان، دێرپنان.

عتاب - مص.ل.ع (ئیتاب - itab): گله‌بی کرن، توپه‌بوون، سه‌ره‌نشت کردن.

عتابی - ص.ن.ع (ئه‌تتابی - ettabî): جۆره‌ کوتاڵیکه‌ له‌ کۆنا له‌ گه‌ره‌کی عه‌تایییه‌ی به‌غدا درووستکراوه‌و ئیدی ئه‌و ناوه‌ی وه‌رگرته‌وه‌.

عتاد - مص.ع (ئه‌تاد - etad): ناماده‌بوون، ناماده‌یی، حازبوون.

عتاد - ا.ع (ئه‌تاد - etad): ئه‌وزارو که‌ره‌سته‌ی جه‌نگ، عه‌تاد.

عتاق - مص.ل.ع (ئه‌تاغ - etax): ئازادبوونی به‌نه، رزگاربوونی به‌نده‌ له‌ ته‌وقی کۆیلایه‌تی.

عتاق - ا.ص.ع (ئوتاغ - utax): شه‌رابی کۆنی گه‌راوه‌ی نایاب.

عتاهیه - ا.ص (ئه‌تاهیه‌یه - etahîte): ئه‌قل سووک، بێ ئه‌قل، گومرای بێ ئاوه‌ز.

عتبات - ا.ع (ئه‌ته‌بات - etebat): مه‌رقه‌ده‌و مه‌زاره‌ پیرۆزه‌کان.

عتبه - ا.ع (ئه‌ته‌به - etebe): ده‌رگا، ئاستانه، سه‌رده‌رانه.

عترت - ا.ع (ئیترت - itret): زوپه‌ت، نه‌وه‌و نه‌تیره، مالبات، عه‌شره‌ت.

عتق - مص.ل.ع (ئیتغ - itx): ئازادبوون، رزگاربوونی به‌نده‌ له‌ ته‌وقی کۆیلایه‌تی، شه‌ره‌فو گه‌وره‌یی و نه‌جابه‌ت و ئازادی.

عتقا - ا.ع (ئوته‌غا - utexa): هه‌لیژاردی هه‌ر شتییک، ئه‌سه‌پی ره‌سه‌ن، شه‌رابی کۆن و خالیسه‌و نایاب.

عتل - ص.ع (ئوتوول - utûl): زۆرخۆر، سه‌رکیش، تونده‌ ته‌بیعه‌ت، سه‌مه‌کار، موزپ.

عتم - ا.ع (ئوتوم - utum): زه‌یتونی کێوی.

عتو - مص.ع (ئوتوف - utuv): زوڵم کردن، نه‌هه‌قی کردن، فیزکردن.

عجائز - ا.ص.ع (ئەجائيز - ecaiz): پیرەژن، پیرەمێردان.

عجاب - ص.ع (ئوجاب - ucab): ھەر شتێ مایە سەرسامی یی.

عجاج - ا.ع (ئەججاج - ecac): گەردوبا، تۆزوبا، تەپو دوو کەل.

عجاج - ص.ع (ئەججاج - ecac): گەلحۆ، کەودەن، ھەتیوچە.

عجاج - ص.ع (ئەججاج - accac): دەم بە ھاوار، بەناویانگ.

عجال - ا.ع (ئيجال - ical): پێچکە، تایە، چەرخ.

عجالە - ا.ع (ئيجالە - icale): عەجەلە، پەلە، کارێ کە بە پەلە بکری، خواردنی کە بە پەلە بۆ میوان ئامادە بکری.

عجالە - ف (ئەجالەتەن - ecaleten): جاری، ئیستە، ھەر ئیستە.

عجان - ا.ع (ئيجان - ican): کەفەل، سمت، گەردن، ژێرچەناگە.

عجان - ص.ع (ئەججان - eccan): گەوج، ھەویرشیل.

عجب - ا.م.ص.ع (ئوجب - ucb): خۆپەسندی، روح زلی، عوجب زلی، بەخۆنازین.

عجب - م.ص.ل.ع (ئەجـبـ - eceb): سەرسویمان، چەپەسان.

عجز - م.ص.ل.ع (ئەجز - ecz): ناتوانایی، ماندوو بوون.

عجز - ا.ع (ئەجوز - ecûz): پاشکۆ، پاشەل، سمت، نیوێ دووھمی بەیتە شیعەر.

عجزە - ص.ع (ئەجەزە - eceze): کەنفت، پیرو پەککەوتوو، لاوازو یی توانایان.

عجل - ا.ع (ئيجل - icl): گۆلک، گۆرەکە.

عجل - ا.ع (ئەجەل - ecel): پێچکە، چەرخێ ئاو، تایە.

عجلان - ص.ع (ئەجلان - eclan): تیزژەو، خێرا، بلەز.

عتە - م.ص.ل.ع (ئەتەھ - eteh): کەم ئەقل بوون، ھەسوودی و چاوچنۆکی، سەرگەردان بوون.

عتیب - ا.ع (ئیتیب - itîb): عیتاب، گلەیی، زیزی، سەرزەنشت، لۆمە، تۆران.

عتید - ص.ع (ئەتید - etîd): حازرو ئامادە، بەکەلەش، زەلام.

عتیدە - ا.م.ص.ع (ئەتیدە - etîde): پاکەت یان سەندوقچە ی بۆن و ھەموو ئەوزاریکی ئارایش.

عتیرە - ا.ع (ئەتیرە - etîre): مەرپکە کە عەرەبەکان لە سەردەمی جاھلییەتدا لە مانگی رەجەبدا بۆ بتهکانی خۆیان سەر دەپری، مەپری قوربانی.

عتیق - ص.ع (ئەتیغ - etîx): کۆنینه، دێرینه، نایاب و دەگمەن، بەندە ئازادکراو.

عتیقە - ص.ع (ئەتیغە - etîxe): کۆنینه (بۆ مێ).

عشار - م.ص.ل.ع (ئیسار - isar): نوچدان، نسکۆ، خزین، سەرەسەدان.

عشار - ا.ع (ئیسار - isar): کۆسپ، تەگەرە، شەپ، بەلا، تالوکە.

عشر - م.ص.ل.ع (ئەسر - esr): نوچدان، نسکۆ، خزین، رەتێردن.

عشرات - ا.ع (ئەسەرات - eserat): نوچدانان، خزینان.

عشرت - ا.م.ص.ع (ئەسەرەت - esret): خزین، نوچدان، نسکۆ، جەنگ، ھەلەو سەھوان.

عثمان - ا.ع (ئوسمان - usman): بێتچوو، سوتسکە، مار، تۆلەمار، ناوی پیاوانە.

عشور - م.ص.ع (ئوسوور - suûr): دۆزینەو، بەدەست ھێنانی شتیکی، زانیینی کاریکی یان نەپتییەکی.

عشور - ص.ع (ئەسوور - esûr): کەسێکی زۆر بخزێ، یان زۆر ساقمەبکات.

عجائب - ص.ا.ع (ئەجائیب - ecaib): شتێن سەیر.

عجله - مص.ل.ع (ئهجهله - ecele): پهله کردن، له زکردن.

عجله - ا.ع (ئيجله - icle): گوټره کهي مټ، هيزه ي روژن، توټشه بهره، چهرخي ټاو.

عجله - ا.ع (ئهجهله - ecele): پټچکهي عاره بانه، چهرخ و دوټلبي ټاو.

عجله - ا.ع (ئوجلله - ucle): خواردنې به پهله ټاماده بکړي.

عجم - ا.ع (ئهجهم - ecem): غه يره عه ره ب، نا عه ره ب، ولا تي ټيړان.

عجم - ص.ع (ئوچم - ucm): لال، که سيټک که زمان بگړي، زمانگير، زمانخوار.

عجم - ا.ع (ئهجم - ecm): بنه واني کلک، کلټنچک.

عجماء - ص.ع (ئهجماء - ecma): ژني زمانگير، حه يواناتي به سته زمان.

عجماءات - ص.ع (ئهجماءات - ecmavat): چوار پټياني بي زمان.

عجمت - مص.ع (ئوچمهت - ucmet): زمانگرتن.

عجمي - ص.ن.ع (ئهجه مي - ecemî): نا عاره ب، که سيټک نه تواني مه به ستي خو ي دهرې، نابه له دو گيل و غافل.

عجن - مص.م.ع (ئهجن - ecn): هه وير شيلان.

عجوز - مص.ل.ع (ئوچوز - ucûz): پيربون، په ککه وتن.

عجوز - ص.ع (ئهچوز - ecûz): پيره ژن، پيره ميټرد.

عجول - ص.ع (ئهجول - ecûl): په له کهر، که سيټک کارټک به په له ټه نجام بدات، په له کار، له زکار.

عجول - ا.ع (ئوچول - ucûl): گوټره کان.

عجولانه - ق.ص (ئهجولانه - ecûlane): عه جولانه، به په له و خيږايي.

عجيب - ص.ع (ئهجيب - ecîb): عه جيب، سه يرو، سه رسو پهيته ر.

عجيبه - ص.ع (ئهجيبه - ecîbe): سه يرو عه جيب.

عجيج - مص.ع (ئهجيج - ecîc): بانگ کردن.

عجين - ا.ع (ئهجين - ecîn): هه وير، شيلراو.

عد - مص.م.ع (ئهدد - edd): ژماردن.

عدات - ص.ع (ئودات - udat): دژمنان، نه ياران، ناحه زان.

عداد - ا.ع (ئيداد - idad): هاوتا، هاوشان، حه ريف، هاوپک، ريز.

عدالت - مص.ل.ع (ئه دالهت - edalet): دادوهربون، عه دالهت.

عدالت پيشه - ص.مر (ئه دالهت پيشه - edalet pîşe): دادپيشه، دادوهر.

عدالتخانه - ا.مر (ئه داله تخانه - edalet xane): عه داله تخانه، دادگا.

عدالت گستر - ص.فا (ئه دالهت گوسته ر - edalet guster): دادوهر، دادپهروهه ر.

عداوت - مص.ع (ئه دافهت - edavet): دژمنايه تي، نه ياري.

عدت - ا.ع (ئودهت - uddet): پيداويستي ژيان، که ره سته و چه کو ته قه مه ني شه ر.

عدد - ا.ع (ئه ددهد - eded): ژماره.

عددي - ص.ن.ع (ئه دده دي - ededîy): ژماره بي، شتي به ژماره بفرو شريت.

عدهس - ا.ع (ئه ددهس - edes): نيسک.

عدهسک - ا (ئه ددهسه ک - edesek): جوړه گيايه که.

عدهسه - ا.ع (ئه ددهسه - edese): هاوپته، عه ددهسه.

عدهسي - ا (ئه ددهسي - edesî): به شيکي چاوه که له پشتي بيليله ي چاوه وده يه.

عدهسي - ا.ع (ئه ددهسي - edesî): شوړباي نيسک، نيسکه وا.

عدل - مص.ل.ع (ئه دل - edl): دادکردن، هه قدان.

عدل - ص.ع (ئەدل - edl): راست و دروست و بهرانبەر، هاوتا، چوون یەک، کەسێک کەشایەتی قەبوڵ بێ.

عدل - ا.ع (ئیدل - idl): هاوتا، بهرانبەر له سەنگ و کێشدا، تایەکی بار.

عدلاء - ص.ع (ئودەلاء - udela): هاوتایان، بهرانبەر.

عدل گستر - ص.فا (ئەدل گۆستەر - edl guster): دادپەرۆەر.

عدله - ص.ع (ئەدەله - edele): کەسانێک کە شایستەیی شایەتی دان بن له حوزوری قازی دا، کەسانێک به شایەت قەبوڵ بکەن.

عدلیه - ا.ع (ئەدلییه - edliyye): عەدالەتخانه، دادگە.

عدم - مص.ع (ئەدەم - edem): نەبوون، نابوت بوون، نەهلیزم.

عدن - مص.ل.ع (ئەدن - edn): ئاکنجی بوون له شوێنێکدا، بەهەشتی عەدن، مانەوی یەکجارەکی له شوێنێکدا.

عدو - ا.ص.ع (ئەدووف - eduvv): دژمن، نەیار.

عدوان - مص.ل.ع (ئودفان - udvan): دژمنایەتی کردن، زولم کردن له کەسێک.

عدویند - ص.فا (ئەدووف بەند - eduvv bend): دژمنگیر، کەسێک دژمن یەخسیر بکاو بیکری.

عدول - مص.ل.ع (ئودوول - udûl): گەڕانەوه، وازهێنان، چاوپۆشین.

عدول - ص.ع (ئودوول - udûl): کەسانێک شایەتیار قەبوڵ بێ، هەق دەرەوان.

عدومال - ص.فا (ئەدومال - edûmal): دژمن بەزێن، دژمن شکێن، دژمن شێل.

عدوی - ا.ع (ئەدفا - edva): تەنینهوه، سیرایەتکردنی نەخۆشی، زیندەگافی.

عده - ا.ع (ئیددە - idde): رۆژانی بێ نوێژی ژن، ئەو ماوەیە کە ژنی میترد مردوو یان

تەلاقدر او نابێ شووی تیا بکاتەوه، ژمارەیهک خەلکی.

عدید - ا.ص.ع (ئەدید - edîd): چەندین، ژمارەیهک، ژمیتردراو، بەش.

عدیده - ا.ص.ع (ئەدیدە - edîde): زۆر، چەندین، ژمیتردراو.

عدیل - ص.ع (ئەدیل - edîl): هاوتا، بهرانبەر.

عدیم - ص.ع (ئەدیم - edîm): نابوت، نایاب، نەماو.

عذاب - ا.ع (ئەزاب - ezab): ئازار، ئەشکەنجە، عەزاب، ئەزیەت.

عذاب - ص.ع (ئیزاب - izab): سازگار، خوش و بەلەزەت.

عذار - ا.ع (ئیزار - izar): روخسار، ردین کە تازه هاتبێ، جی رەشمەیی و لاخ بەسەر و کەللەیهوه.

عذارى - ا.ع (ئەزارا - ezara): پاکیزە، کێژ، دویت، کەنشک.

عذب - ص.ع (ئەزب - ezab): سازگار، خوش، شیرین، بەلەزەت.

عذب - ا.ع (ئەزەب - ezeb): لق و پۆیی درەخت، بەنی تەرازوو.

عذر - مص.ل.ع (ئوزر - uzr): تەواژۆ خواستن، عوزرخواستن، خوشبوون له کەسێک غوزر هێنانەوه، بیانوو، بەهانه.

عذراء - ص.م (ئەزرا - ezra): گەوهەری نەسمراو، کچ، پاکیزە، دویت.

عذر اوردن - مص.ل (ئوزر ئافەرەدن - uzr averden): عوزر هێنانەوه، داواى بووردن.

عذر پذیر - ص.فا (عوزر پەزیز - uzr pezîr): عوزر پەزیز، ئەوهی عوزرو بیانوان قەبوڵ بکات.

عذر خواستن - مص.ل (ئوزر خاستەن - uzr xasten): عوزر خواستن، داواکردنی بەخشین.

عذر خواه - ص.فا (ئوزرخاھ - uzr xah): بەهانهخواز، کەسێک عوزر بینیتەوه و داواى لێبوردن بکات.

عذرخواهی - ا.مص (ئوزر خاهی - uzrxahî): عوزرخوازی.

عذر داشتن - مص.ل (ئوزر داشتتهن - uzr dašten): بیانوو هه‌بوون، بئ نوێژیوون (بوژن).

عذر نیوش - ص.فا (ئوزر نه‌یوش - uzr neyuş): عوزر په‌زێر، که‌سیک که‌ عوزر قه‌بوڵ بکات.

عذرە - ا.مص.ع (ئوزرە - uzre): به‌کاره‌ت، کچینی.

عذرە - ا.ع (ئوزرە - uzre): په‌رچهم، کاکۆڵ.

عذرە - ا.ع (ئەزیرە - ezire): گو، دەرگا.

عذق - ا.ع (ئیزغ - izx): لقى دره‌خت که‌ ورده لقى هه‌بئ، هیشوو، بۆل، هیشووی خورما، یان ترئ.

عذوبت - مص.ل (ئوزوبه‌ت - uzûbet): زولال و سازگار، (بۆ شه‌راب یان ئاو)، خۆش و به‌له‌زه‌ت.

عراپی - ا (ئەرابی - erabî): عاره‌بی بیابان نشین.

عراجین - ا.ع (ئەراجین - eracîn): بنجی بۆلی خورما، لقى هیشووی خورما.

عراده - ا.ع (ئەراده - erade): جوژه‌ تۆپیکى کۆنه‌ بۆ هاویشتنی به‌رد له‌ جه‌نگدا به‌کار هاتوو، مه‌نجه‌نیق.

عرار - ا.ع (ئەرار - erar): نیرگری کتوی.

عرارت - ا.مص.ع (ئەرارەت - eraret): به‌دخوویی، سه‌ختی، گه‌وره‌یی.

عراضه - ا.ع (ئورازه - uraze): دیاری، ده‌ست و دیاری.

عراف - ص.ع (ئەراف - eraf): لێزان، فالچی، جادووگر، سب‌حراز، غه‌یب زان، ئەستیره‌ناس.

عرافت - مص.ل.ع (ئەرافه‌ت - erafet): لێزانی، دانابوون، بوون به‌ په‌یوه‌به‌رو خودان کار، که‌وتنه‌ ته‌گبیری کاری خه‌لکی، دهم سپیتی.

عرافت - ا.مص.ع (ئیرافه‌ت - irafet): لێزانی، فالچیتی، غه‌یبزانی، دکتۆری، ئەستیره‌ناسی.

عراق - ا.غ (ئیراغ - irax): که‌ناری رووباریان ده‌ریا.

عراقیب - ا.ع (ئەراغیب - eraxîb): ده‌ماری سه‌رووی پاژنه، رێگه‌ی پیچا و پیچی ناهه‌مواری ناو شاخان، یان که‌ناری رووباران، فیتل، نێره‌نگ، درۆزن و بئ وه‌عدو به‌لێن.

عرامت - مص.ع (ئەرامه‌ت - eramet): گه‌نده‌ل بوون، له‌ناوچوون.

عراقین - ا.ع (ئەرانین - eranîn): بێشه، نێزار، لانه‌ی شێرو که‌متیارو گورگان.

عرایس - ا.ع (ئەرایس - erayîs): بووکان.

عرایض - ا.ع (ئەرایز - erayîz): سکاڵا، عه‌ریزه، عه‌رزو حال.

عرایک - ا.ع (ئەرایک - erayîk): نه‌فس، ته‌بیعه‌ت، سروشت، خوو.

عرب - ا.ع (ئەره‌ب - ereb): عاره‌ب.

عربات - ا.ع (ئەره‌بات - erebat): عاره‌بانه، گاری، گالیسکه.

عربانه - ا.ع (ئەره‌بانه - erebane): عه‌ره‌بانه، گالیسکه.

عربده - ا.مص.ع (ئەربه‌ده - erbede): به‌دخوویی، به‌د ره‌فتاری، به‌د مه‌ستی، شه‌ره‌نگیزی نه‌عه‌رده‌و هاوار.

عربده‌جو - ص.فا (ئەربه‌ده‌جو - erbede cû): شه‌رانی، ئاژاوده‌چی، به‌د مه‌ست، فیتلباز.

عربده‌جویی - ا.مص (ئەربه‌ده‌جویی - erbede cûyî): به‌د مه‌ستی، ئاژاوده‌چیتی، شه‌رخوازی، فیتلبازی.

عربون - ا.ع (ئەره‌بوون - erebûn): بێعانه، پێشه‌کی سه‌ودا.

عربه - ا.ع (ئەربه‌ه - erebe): عه‌ره‌بانه، گالیسکه، گاریه.

عربی - ص.ن.ع (ئەره‌بی - erebî): عه‌ره‌ب، له‌ قه‌ومی عه‌ره‌ب، زمانی عاره‌وی.

عربییه - ص.ن.ع (ئەره‌بییه - erebîyye): زمان و که‌لتووری عه‌ره‌ب.

عرج - مص.ل.ع (ئەرج - erc) : لەنگبون، لەنگین، شەلین.

عرج - ص.ع (ئورج - urc) : لەنگ، شەل.

عرجا - ص.ع (ئەرجا - erca) : ژنی لەنگ، مێینە ی شەل.

عرجا - ا.ع (ئەرجا - erca) : کەمتیار.

عرجان - ص.ع (ئورجان - urecan) : لەنگان، شەلان.

عرجون - ا.ع (ئورجون - urcûn) : لقى هیشوو، خورما.

عرس - ا.ع (ئیرس - irs) : هاوسەر (ژن بێ یان پیاو).

عرس - ا.ع (ئورس - urs) : زەماوەند، داوەت و شاهیان، گۆڤەند، سوویر.

عرش - ا.ع (ئەرش - ers) : عەرش، تەخت، خێوەت، سابات، مێچ، سابیتە، قەسر.

عرشه - ا.ع (ئیرشه - irese) : زەمینە ی سەربانی کەشتی.

عرصات - ا.ع (ئەرەسات - eresat) : رۆژی قیامەت و سارای مەحشەر، گۆرەپان.

عرصه - ا.ع (ئەرسە - erse) : مەیدان، حەوشە، مەیدانی بەردەم ئەپارتمان.

عرض - مص.ع (ئەرز - erz) : ئاشکراکردن، خستەروو، نیشاندان.

عرض حال - ا.ع (ئەرزى ھال - erzi hal) : عەرزوھال، سکاڵانامە.

عرض - ا.ع (ئەرز - erz) : پان، پانی.

عرض - ا.ع (ئیرز - irz) : نەفس، خود، بەدەن، جەستە، نامووس و ئابرو، رەگ و رەچەڵەکیک کە مەرۆڤ شانازی پێوە بکات.

عرض - ا.ع (ئەرز - erz) : کالۆ، کەلوپەل.

عرض - ا.ع (ئەرەز - erez) : کالۆ، کەلوپەل، نیشانەکانی نەخۆشی، شتی کاتی و ناپایەدار.

عرض - ا.ع (ئورز - urz) : ملە ی کێو، ناوەندە ی دەریا، لا، رۆخ، کەنار.

عرضگاه - ا.ع (ئەرزگاھ - erzgah) : مەیدانی عەرەزاتی لەشکرییان، شوێنی نمایش کردنی شتییک، مەیدانی دیتن و سەرژمێرکردنی سوپاییان.

عرضه - ا.ع (ئورزە - urze) : هیممت، لیاقەت، غیرەت، توانا.

عرضه - ا.ع (ئەرزە - erze) : نمایش، نیشاندان.

عرعر - ا.ع (ئەرئەر - erer) : زەرە ی نێرەکەر، سەپین.

عرعر - ا.ع (ئەرئەر - erer) : درەختی عەرعر.

عرف - ا.ع (ئورف - urf) : چاکی و جوامێری، داب و نەریت، خووخە.

عرف - ا.ع (ئورف - urf) : پۆینە ی کەڵەشپیر، شەپۆلی دەریا، پیتل، شوێنی بەرز، یالێ ئەسپ.

عرف - ا.ع (ئەرف - erf) : بۆن، بۆنی خۆش.

عرفاء - ا.ع (ئەرەفە - urefa) : پیاوانی عارف، سوڤیان، زانایان.

عرفات - ا.ع (ئەرەفات - erefat) : شوێنی حاجیان لە نزیکى مەکە.

عرفان - مص.ع (ئیرفان - irfan) : ناسینی خوا، خواناسی.

عرفج - ا.ع (ئەرەج - erfec) : جۆرە روووەکیکە.

عرفه - ا.ع (ئەرەفە - erefe) : ناوی کێتۆیکە نزیکى مەکە، حاجییان لە رۆژی مانگی قورباندا لەوێندەر دەوێستن.

عرق - ا.ع (ئەرەغ - erex) : جواناو، عارەقە ی لەش، عەرەقی خواردنەو، مە ی، خۆ.

عرق - ا.ع (ئیرغ - irx) : رەگ و ریشە.

عرق جوش - ا.ع (ئەرەغ جووش - erex cûş) : گەرمەژنە.

عرقچین - ا.ع (ئەرەق چین - erex çîn) : عەرەق چن، کلاو.

عرق خور - ص.ع (ئەرەغ خور - erex xûr) : عارەقخۆر، مە ی خۆرەو.

عرق سوز - ا.ع (ئەرەغ سووز - erex sûz) : سوتانەو ی پێستی لەش لە ئەنجامی عەرەقکردنەو ی زۆر.

عرقگیر - ص. فا (ئەردەغ گیر - erex gîr):
ئەوێ ناوی میوه رووهکان بگرن، فانیلهی
ژێرهوه.

عرق مدنی - ا. مر (ئیرغی مهدهنی - irexî
medenî): جۆره کرمیکه له له شدا پهیدا
دهبی.

عرقناک - ص. مر (ئەردەغناک - erexnak):
ئارەقاوی.

عرقوب - ا. ع (ئورغوب - urxûb): دەمارێکی
ئەستورە لە سهرووی پاژنهوه، رینگهی پێچاوپیچ
له ناو شاخ یان کهناری رووبار، فروفیل، پیای
درۆزنی بێ وهعدو بهلێن.

عرقیه - ا. ع (ئەردەغییه - erexîye): ئارەقچن،
کلاوی ژێر میزەر یان عمامه.

عرم - ا. ع (ئەرم - erim): بارانی توند، بهنداو،
لافاویکی گهوره بوو که نزیکه سهدی دووهمی
پیش زابین له نزیکه شاری سهبا ههستاو
بهنداوی مهترهبی رووخانو بووه مایه
له ناوچوونی دهولهتی سهبا.

عرم - ا. ع (ئەرم - erem): رهشی تیکه
بهسپی، جیزی گهنم، خهرمانی سور.

عرم - ا. ع (ئەرم - erem): گوشت و چهوری
بنی مهنجەر.

عرن - ا. ع (ئەرن - eren): گوشتی کولاو،
نهخوشییه که له پایینی دهست و پاشووی چارهوی
دهدا.

عرنین - ا. ع (ئیرنین - irnîn): کهپوو، ئیسکی
درشتی کهپوو، سهرتای ههشتیک، گهوهو ده
سپی قهوم.

عروبت - مص. ع (ئورووبهت - urûbet):
عهربهایی، قسهکردن به عهرهبی.

عروبه - ا. ع (ئورووبه - erûbe): رۆژی ههینی.

عروبییت - مص. ع (ئورووبیییهت -
urûbiyyet): عهربهایی، قسهکردن به زمانی
عهربهیی.

عروج - مص. ع (ئورووج - urûc): سهركهوتن،

بهرزبوننهوه، چوونهپهزی.

عروج - مص. ع (ئورووج - urûc): لهنگین،
شهلین.

عروس - ا. ص (ئەرووس - erûs): بووک، نارین.
عروسانه - ق. ص (ئەرووسانه - erûsane):
بووک ئاسا.

عروس پس پرده - ا. مر (ئەرووسی پس پرده -
erûsi pes perde): جۆره رووهکیکه.

عروس دهریایی - ا. مر (ئەرووس دهریایی -
erûs deryayî): جۆره گیانلهبهریکه له قرژال
دهچیت و بۆ گوشتهکهی راو دهکری.

عروسک - ا. (ئەرووسهک - erûsek): جۆره
مهنجه نیقیکی بچوکه له کونا بهرد یان ئاگریان
پێ دههاویشهت سهردژمن.

عروسک - ا. (ئەرووسهک - erûsek): بووکه
شووشه، بووکهله، وهلکان.

عروض - ا. ع (ئەرووز - erûz): کیشی هۆنراوه،
عهروز، گوشه، رینگهی ناو شاخان.

عروض - ا. ع (ئەرووز - urûz): کالا، کهلوپهل.

عروضی - ص. ع (ئەرووزی - erûzî): عهروز
زان، شارهزا له زانستی عهروز.

عروف - ص. ع (ئەرووف - erûf): زۆر زانا.

عروق - ا. ع (ئوروو - urûx): دهمار، رهگان.

عروق شعریه - ا. مر (ئوروو شعریه - urûx
şe'riye): باریکه دهمار، ورده دهمار، دهزوله
رهگ.

عروه - ا. ع (ئورقه - urve): دهسک، دهسکی
مهسینه، مالی گرانبهها، ئەوێ جیتی متمانهبی.

عری - ا. ع (ئەرا - ara): لا، کهنار، مهیدان،
دهرگا.

عری - ا. ع (ئەرا - era): سهرما، ههپهتی
سهرما، جهرگهی سهرما، جهوهده، تهشخهله.

عری - ا. ع (ئەری - erîy): بای سارد.

عریان - ص. ع (ئوریان - uryan): روت.

عریس - ا. ص (ئەریس - erîs): زاوا، زاقا.

عریس - ا.ع (ئیریس - îris): شوینی شیر، لانهی شیر، جیتی خهوی شیر.

عریش - ا.ع (ئەریش - erîş): کهپر، خیتوت، داربهست، قایمه میتو.

عریشه - ا.ع (ئەریشه - erîşe): کهژاوه.

عریض - ص.ع (ئەریز - erîz): پان.

عریضه - ص.ع (ئەریزه - erîze): سکالا، عەرزو حال.

عریف - ص.ع (ئەریف - erîf): دانا، شارەزا، دەم سپی قەوم.

عریکه - ا.ع (ئەریکه - erîke): نهفس، خود، تهبیعت، سروشت، خوو.

عریم - ا.ع (ئەریم - erîm): دژواری و بهلا، ناخۆشی و تەنگانه.

عرین - ا.ع (ئەرین - erîn): بییشه، چره دارستان، لانهی شیر و گورگ و کهمتیار.

عز - مص.ل.ع (ئیز - izz): سه‌ره‌رز بوون، گه‌وره‌یی، ریزداری.

عزاء - مص.ل.ع (ئەزاء - eza'): سه‌برکردن، سه‌برو ته‌حه‌مول له ماتهم و ئه‌و مسیبه‌تانه‌ی دینه پیشی، تازی، پرسه، ماتهم.

عزائم - ا.ع (ئەزائیم - ezaim): وێرد و دو‌عایه‌ک که له‌سه‌ر نه‌خۆش بخوێنری به‌مه‌به‌ستی چاک بوونه‌وه، ویست و عه‌زمی نه‌گۆر.

عزاب - ص.ع (ئوزاب - uzzab): ره‌به‌ن، پی‌او‌ی بی ژن، پی‌او یان ئافره‌تی بی که‌س و ته‌نیا.

عزاخانه - ا.مر (ئەزاخانه - ezaxane): پرسه‌خانه، شوینی که پرسه‌ی لی دابنری.

عزادار - ص.مر (ئەزادار - ezadar): تازی‌ه‌بار، پرسه‌دار.

عزاداری - ا.مص (ئەزاداری - ezadarî): تازی‌ه‌باری، پرسه‌داری.

عزاز - ص.ع (ئیزاز - izaaz): عه‌زیزان، ریزداران، هیزایان.

عزازیل - ا.ع (ئەزازیل - ezazîl): وشه‌یه‌کی

عیسیرییه به مانای عه‌زیزی خوا دیت، له‌قه‌به‌ی ئیبلیس به‌ر له‌ ترو‌کردنی، ئهم ناوه له‌ ئه‌ده‌بیاتی فارسیدا به‌ مانای شه‌یتان ماوه‌ته‌وه.

عزال - ا.ع (ئیزال - izaal): سستی، خاوی، لاوازی.

عزب - ص.ع (ئەزەب - ezeb): عازەب، خرت.

عزب‌خانه - ا.مر (ئەزەبخانه - ezebxane): مالتیک چه‌ند عازەبی تێدابێ.

عزب‌ده‌فتر - ا.مر (ئەزەب‌ده‌فتر - ezeb defter): که‌سێک له‌ ده‌فته‌رو نووسینگه‌ی حیساب‌اتدا کارێکی تایبه‌تی نه‌بی.

عزت - مص.ل.ع (ئیززت - izzet): سه‌ره‌رزبوون، ریزداربوون، عیزه‌ت و سه‌ره‌ری.

عزرائیل - ا.ع (ئیزرائیل - izaîl): عزرائیل، فریشتە‌ی مه‌رگ.

عزل - مص.ع (ئەزل - ezi): که‌نا‌رخستن، یه‌ک لا‌کردنه‌وه، جیا‌کردنه‌وه، له‌سه‌ر کار لا‌دان.

عزلت - ا.مص.ع (ئوزله‌ت - uzlet): دو‌وره‌په‌ریزی، گوشه‌نشینی، کونجگری.

عزلت‌گزیدن - مص.ل.ع (ئوزله‌ت‌گوزیده‌ن - uzlet guzîden): هه‌لبه‌ژاردنی گوشه‌گیری، دو‌وره‌په‌ریزی.

عزم - مص.ع (ئەزم - ezm): عه‌زم، ویست، عه‌زم‌کردن، سوور بوون له‌سه‌ر کارێک.

عزوبت - مص.ل.ع (ئوزوبه‌ت - uzûbet): ره‌به‌نی، عازەبایه‌تی، بی ژن بوون، بی می‌رد بوون، ته‌نیا بوون.

عزی - ا.ص.ع (ئوززا - uzza): ژنی به‌په‌رتزو سه‌ره‌رز، ناوی بته‌یک تیره‌ی قوره‌یش بووه به‌ر له‌ په‌یدا بوونی ئیسلام.

عزیز - ص.ع (ئەزیز - ezîz): هیز، به‌په‌رتز، به‌قه‌در، قورسو گران، ئازیز.

عزیمت - مص.ل.ع (ئەزیمه‌ت - ezîmet): سوور بوون له‌سه‌ر کارێک، ویستن، رو‌ییشتن به‌ره‌و مه‌به‌ستیک.

عزیمه - ا.ع (ئەزیمه - ezîme): دو‌عا و وێردیک

له سهه نه خوڅ بخوڼيرى به مهبه ستي چاكبوونه وه،
ويستى پايه دارو نه گوز.

عساكر - ا.ع (ئه ساكير - esakîr): له شكران،
سوپا بيان.

عسجد - ا.ع (ئه سجد - esced): زيتي،
گه وهه رين مينا: ياقوت و مرواري و...

عسر - مص.ل.ع (ئوسر - usr): دژواربون،
ناسته نگو ناخوشي و تنگانه.

عسرت - ا.ع.مص.ع (ئوسرهت - usret): دژواري،
تنگانه، دهستكورتى، بچ نه وايي.

عسس - ا.ع (ئه سس - eses): شه وگه پ،
حه سحه س، پاسه واني شه و.

عسطوس - ا.ع (ئه سه تووس - esetûs): ناوي
دره ختيكه له هه يزه ران ده چيت، سه روكي
نه سريانان.

عسكر - ا.ع (ئه سكهر - esker): له شكر،
سوپا، سه رياز.

عسكرى - ص.ن (ئه سكهرى - eskerî):
له شكري، سوپايي.

عسكرى - ص.ن (ئه سكهرى - eskerî): خه لكى
عه سكهر (شارتيكى كوڼى خوزستانه).

عسل - ا.ع (ئه سهل - esel): هه نگوين.

عسلى - ص.ن.ع (ئه سه لى - eselî):
هه نگوينى، زهردباو، زهرد و هكو هه نگوين.

عسير - ص.ع (ئه سير - esîr): سهخت،
زهحمهت، دژوار، ناستهنگ.

عش - ا.ع (ئوشش - usş): هيلانه، هيلين.

عشا - ا.ع.مص.ع (ئه شها - eşa):
شه وكوپري.

عشاء - ا.ع (ئيشاء - îşâ): عيشا، هه وهلى
شه و.

عشاء - ا.ع (ئه شاء - eşa): شام، شيو،
خواردنى ئيواري.

عشائر - ا.ع (ئه شائير - eşair): عه شره تان،
هوزوتيره، خيل، عيل.

عشار - ا.ع.ص.ع (ئه ششار - eşşar): دهيه كگير.

عشاق - ا.ع (ئوششاغ - uşşax): ئاشقان،
شهيدايان، يه كتيكه له ۱۲ مهقامه كى موسيقي
ئيراني.

عشاوت - ا.ع.مص.ع (ئه شافهت - eşavet):
شه وكوپري.

عشب - ا.ع (ئوشب - uşb): گيا، گياي ته پ.

عشبه - ا.ع (ئوشبه - uşbe): يهك گيا.

عشر - ا.ع (ئه شر - eşr): ده، ژماره (۱۰).

عشر - ا.ع (ئوشر - uşr): دهيهك.

عشرات - ا.ع (ئه شهرات - eşerat): دهيان.

عشرت - ا.ع.مص.ع (ئيشرهت - işret): دوستى،
تتيكه لاوى، رابواردن.

عشرتخانه - ا.ع.مر (ئيشره تخانه - işretxane):
شوپنى عيش و نوش، جيتي رابواردن.

عشرون - ا.ع (ئيشرون - işrûn): بيست،
ژماره (۲۰).

عشره - ا.ع (ئه شه ره - eşere): ده، ژماره ده.

عشرين - ا.ع (ئيشرين - işrîn): بيست، ژماره
بيست.

عششق - مص.ل.ع (ئيششغ - işx):
خوشويستن، دلدارى كردن، ئاشقينى، ئه فينى،
ئه فيندارى.

عشق افرين - ص.فا (ئيشغ ئافه رين - işx
aferîn): ئه وهى به جوانى خوى ئه شق دروست
بكات، ئه وهى به جوانى خه لكى عاشقى خوى
بكات.

عشقباز - ص.فا (ئيشغ باز - işxbaz):
ئاشقينى، ئه شقبازى، ئاشق پيشه.

عشق ورزیدن - مص.ل (ئيشغ فره زيدن - işx
verzîden): ئه شقبازى كردن، ئاشقينى كردن،
دلدارى كردن.

عشق - ا.ع (ئه شه غه - eşexe): لا ولاو.

عشما - ص.ع (ئه شما - eşma): دوو
رهنگى تتيكه ل، زهوى پر توژو خول، دره ختيك كه
له توژو خولدا وشك بووي.

عصام - ا.ع (ئیسام - isam): دەسک، دەسكى گۆزە يان دۆلكە، قولف.

عصب - ا.ع (ئەسەب - eseb): رەگ، دەمارى ئەعساب.

عصب - مص.ع (ئەسب - esb): بەستەن و توندکردن، پىچان و بادان، مېزەر، شاشك، عەمامە.

عصب - ا.ع (ئوسەب - useb): دەستە، گەلە، پۆل.

عصبه - ا.ع (ئەسەبە - esebe): خزم و خوتىش، خزمى باوك.

عصبه - ا.ع (ئەسەبە - esebe): لاو لاو.

عصبى - ص.ع (ئەسەبى - esebîy): پشتىوانى كردن لە كەسێك يان شتێك.

عصبى - ص.ن.ع (ئەسەبى - esebî): تورەو توندەتەببەت.

عصبیت - ا.ع (ئەسەببەت - esebîyyet): پەرۆشى و پابەندى لە رادەبەدەر بۆ شتێك يان كەسێك يان نەتەوێك.

عصر - ا.ع (ئەسر - esr): عەسر، دوا نېوەرۆ تا ئېوارى، رۆژگار، سەردەم.

عصر - مص.ع (ئەسر - esr): گوشين، گوشينى شتێك بۆ گرتنى ئاوەكەى يان شىلەكەى.

عصرانه - ا.ع (ئەسرانه - esrane): عەسرەخواردن.

عصص - ا.ع (ئوس ئوس - 'us'us): كلىنچكە، دوا مۆرەغەى پشت.

عصف - ا.ع (ئوسفور - usfur): جۆرە گۆلنەكە.

عصفور - ا.ع (ئوسفور - usfur): تەيرى بچووكتر لە كۆتر، چۆلەكە، پاسارى، چیشكە.

عصمت - ا.مص.ع (ئیسەمت - ismet): داوین پاكى، خۆ پارىزى لە گوناخ و خەتا.

عصور - ا.ع (ئوسور - usûr): سەردەم و رۆژگاران، دەورو زەمانان.

عصى - ص.ع (ئەسى - esîy): عاسى، ياخى.

عشواء - ص.ع (ئەشفا - eşva'): شەوكویر، مێنچكە و شترتیک كە بەردەم خۆى نەبىنى، تارىكى، جۆرە خورمايەكە.

عشور - ا.ع (ئوشور - uşûr): دەيان.

عشوه - ا.ع (ئەشقه - eşve): تارىكى، چوارەكى هەوێلى شەو، شېو، شام.

عشوه - ا.ع (ئیشقه - işve): كارى ناديار، نازو عیشو.

عشوهگر - ص.فا (ئیشقهگر - işveger): بەنازو عیشوکار.

عشى - ا.ع (ئەشى - eşîy): عیشا، ئىواره، هەوێلى شەو.

عشیر - ا.ع (ئەشیر - eşîr): دەيەك.

عشیر - ا.ع (ئەشیر - eşîr): تیرە، كەسوكار، قەوم و قیلە.

عشیره - ا.ع (ئەشیره - eşîre): عەشیرەت، قەوم و قیلە، كەسوكار.

عشیق - ص.ع (ئەشیق - eşîx): عاشق، دلدار.

عص - ا.ع (ئەسا - esa): دار عاسا، دارەست.

عصائب - ا.ع (ئەسائیب - esaîb): كۆمەلە خەلكێك، عەمامە، مېزەر.

عصابه - ا.ع (ئیسابه - isabe): گروپێك، دەستەپەك، مېزەر، شاشك، عەمامە.

عصات - ا.فا.ع (ئوسات - usat): ياخیان، سەركیشان، گوناکاران.

عصار - ا.ع (ئیسار - isar): باهۆز، سەردەم.

عصار - ا.ع (ئوسار - usar): شیلە.

عصار - ص.ع (ئەسار - essar): كەسێك كە شیلەى شتێك بگرێ.

عصاره - ا.ع (ئوساره - usare): شیلە، خۆشاو، ئاوى مېو.

عصاعص - ا.ع (ئەسائیس - esais): كلىنچكە، كۆتایی برپەى پشت، دوا مۆرەغە.

عصافیر - ا.ع (ئەسافیر - esafîr): پاسارى و چۆلەكان و چیشكەيان.

عصی - ا.ع (ئوسی - usî): دار دهستان.
عصیان - ا.م.ص.ع (ئیسیان - isyan): یاخی بوون، سه‌رپیچی.
عصیان گر - ص.فا (ئیسیان گهر - isyan ger): یاخی، سه‌رپیچیکار، سه‌رکیشی گهر، گوناکار.
عصیب - ا.ع (ئەسیب - esîb): باسترمه.
عصیده - ا.ع (ئەسیدە - esîde): جورە شیرینییه که، کاهی.
عصیر - ا.ع (ئەسیر - esîr): شیلە، خوشاوی میوه.
عصیره - ا.ع (ئەسیره - esîre): شیلە، ناوی میوه.
عضاد - ا.ع (ئیزاد - izad): بازوبه‌ند، داسولکه.
عضاده - ا.ع (ئیزاده - izade): یاریده‌دهر، قه‌راخی رتکه، لاشیپانه‌ی ده‌رگا، گۆنیا.
عضاه - ا.ع (ئیزاه - izah): دره‌ختی گه‌وره‌ی درکدار.
عضد - ا.ع (ئەزود - ezud): بازوو، له‌سه‌ری شانوه تا تانیشک، یارو یاوهر.
عضد - ص.ع (ئەزد - ezd): یارمه‌تی دان، هاوکا‌ریکردن، یارو یاوهر و هاوکا‌ر.
عضلات - ا.ع (ئەزلات - ezelat): ماسولکه.
عضله - ا.ع (ئەزله - ezele): ماسولکه‌کان.
عضو - ا.ع (ئوزف - uzv): ئەندام، ئەندامی له‌ش یان ئەندامی کۆمه‌ل.
عطاء - ا.م.ص.ع (ئەتاء - eta'): به‌خشش.
عطا‌بخش - ص.فا (ئەتا به‌خش - etabexş): به‌خشنده، سه‌خی، دلّاو، ده‌ستکراوه.
عطار - ص.ع (ئەتتار - ettar): عه‌تر فروش، که‌سپیک که ده‌رمان و شتتین بۆن خوش بفرۆشیت.
عطارد - ا.ع (ئوتارید - utarîd): بچوکترین و نزیکترین ئەستێرپه‌ له‌ خۆر، له‌ ماوه‌ی ۸۸ رۆژدا جاریک به‌ ده‌وری خۆرداو جاریک به‌ ده‌وری خۆیدا ده‌سو‌رپته‌وه.

عطاس - م.ص.ل.ع (ئوتاس - utas): پژمین، کژین.
عطاش - ص.ع (ئیتاش - itaş): تینووان.
عطاش - ا.ع (ئوتاش - utas): نه‌خ‌وشی تینویتی، دهم و شک بوون.
عطاف - ا.ع (ئیتاف - itaf): ئامرازی په‌یوه‌ندی، میهر و مه‌حه‌به‌ت.
عطاف - ا.ع (ئیتاف - itaf): شمشیر، عه‌با، په‌شته‌مال.
عطالت - م.ص.ل.ع (ئەتالەت - etalet): بیتکاربوون، بیتکاری، ده‌سته‌تالی.
عطایا - ا.ع (ئەتایا - etaya): دیاری و به‌خشش.
عطب - م.ص.ل.ع (ئەتەب - eteb): توپه‌بوون له‌ که‌سپیک، له‌ ناوچوون، شکان، په‌که‌فتن.
عطب - ا.ع (ئوتوب - utub): په‌موو، لۆکه.
عطر - ا.ع (ئیتتر - itr): عه‌تر، بۆنی خوش.
عطر‌اگین - ص.مر (ئیتتر ئاگین - itr agîn): ئاو‌پته به‌ عه‌تر، عه‌تر ئامیز.
عطر‌امیز - ص.مف (ئیتتر ئامیز - itr amîz): بۆن خوش، ئاو‌پته به‌ عه‌تر.
عطر‌بیز - ص.فا (ئیتتر بیز - itr bîz): عه‌تر پڕتین.
عطر‌پاش - ص.فا (ئیتتر پاش - itr paş): عه‌تر پڕتین، گولّو پڕتین.
عطر‌دان - ا.مر (ئیتتر دان - itr dan): عه‌تر‌دان، گولّو‌دان.
عطر‌سا - ص.فا (ئیتتر‌سا - itr sa): بۆن خوش.
عطسه - ا.ع (ئەتەسه - etese): پڕمه.
عطش - م.ص.ل.ع (ئەتەش - eteş): تینووبوون، تینویتی.
عطشان - ص.ع (ئەتشان - etşan): تینوو.
عطشانه - ص.ع (ئەتشانە - etşane): ژنی تینوو.
عطف - م.ص.ل.ع (ئەتف - etf): داشکان به‌لای شتپیکدا، ئامرازی په‌یوه‌ندی، میهر و سو‌ز.

عظم - ا.ع (ئیزم - izem): گه وره بوون، گران قه دری، گه وره بی، مه زنا تی.

عظم - ا.ع (ئزم - ezm): ئیسقان، ئیسک، سوقان.

عظما - ص.ع (ئوزه ما - 'uzema): مه زنان، گه وره پیاوان.

عظمت - ا.م.ص.ع (ئزه مه ت - ezemet): گه وره بی، مه زنا یه تی.

عظمی - ص.ع (ئوزما - uzma): گه وره تر، مه زنتر، هره گه وره.

عظیم - ص.ع (ئزیم - ezîm): گه وره، مه زن، مه زنا هی،

عظیمه - ص.ع (ئزیمه - ezîme): کاری، گرنگ، پیشهاتی زور ناخوش و ئه ستم.

عفاء - ا.ع (ئفاء - efa'): له ناوچوون، خاک، باران، نه مان و سه رگوم بوون.

عفاء - ا.ع (ئیفاء - ifa'): چاک کردنه وهی نه خویشی.

عفائف - ص.ع (ئفائف - efaif): ژنی خواناس و داوین پاک.

عفات - ا.ع (ئوفات - ufat): عه فوکه ران، چاوپویشی کار له هله و خه تاو گوناح، میوانان، خوازبارانی رزق و رۆزی.

عفار - ا.ع (ئفار - efar): نانی وشک، نانی بی پیخۆر، ده سته چيله.

عفاریت - ا.ع (ئفاریت - efarît): دلپرش، ئینکار، بوونه وهی دزیوو به دو سامناک.

عفاف - ا.ع (ئفاف - efaf): دوورکه و تنه وه له حه رام، داوین پاک، پارێزکردن له خراپه، خواناسین.

عفاف - ا.ع (ئیفاف - ifaf): دهوا، ده رمان.

عفت - ا.ع (ئیفه ت - iffet): پارێزکردن له خراپه، دوورکه و تنه وه له حه رام، خواناسین، ته رککردنی هه وه سبازی و شاره ترانی.

عفج - ا.ع (ئفج - efc): لیدان، لیدان به دار یا ن شتی دی، گانکردن، قوونه گان.

عطف - ا.ع (ئیتف - itf): لا، قه راخ، ره خ، که نار.

عطفه - ا.ع (ئه تفه - etfe): میرووی ئه فسون، میروویه که ژنان پیاوانی پی ئه فسون ده که ن.

عطفه - ا.ع (ئیتفه - itfe): داریک که لقی تری پییدا هه لئو اسرئ.

عطل - ا.ع (ئه تهل - etel): بی خشلمانی ژن، لات بوونی پیاو.

عطل - ص.ع (ئوتول - utul): پیاوی بی مال و حال، ژنی بی خشل.

عطلت - ا.م.ص.ع (ئوتله ت - utlet): بیکاری.

عطن - ا.ع (ئه تنه - eten): په چه وشتر، ئاغه لی په زان، له نزیکه ئاو.

عطور - ا.ع (ئوتور - utûr): عه تران، بۆنان.

عطوف - ا.ع (ئوتوف - utûf): سۆزداری کردن، مایل بوون به لای شتی کدا.

عطوف - ص.ع (ئه توف - etûf): میهره بان، به به زه بی و چاکه کار.

عطوفت - ا.م.ص.ع (ئوتوفه ت - utûfet): میره بان و مه حبه ت.

عطیات - ا.ع (ئه تییات - etîyat): دیاری و به خشی شان.

عطیف - ص.ع (ئه تیف - etîf): نه رمه ژنی گوپرایه ل.

عطیفه - ا.ع (ئه تیفه - etîyfe): که وان.

عطیه - ا.ع (ئه تییه - etîye): به خشی، دیاری.

عظائم - ص.ع (ئه زائیم - ezaim): کاری گرینگ، پیشهاتی زور ئه ستم و ناخوش.

عظات - ا.ع (ئیزات - izat): په ند و وه عز.

عظام - ص.ع (ئووزام - uzzam): مه زن، گه وره.

عظام - ص.ع (ئیزام - izam): مه زنان.

عظام - ا.ع (ئیزام - izam): ئیسقان، سوقان.

عظت - ا.ع (ئیزه ت - izet): په ند، ئامۆژگاری، وه عزو ئامۆژگاری وه عزدا به ر.

عفج - ا.ع (ئەفەج - efec): ریحۆلە.

عفریت - ا.ع (ئیفیریت - ifrît): دېو، غول، ئەهریمەن، دلپەش.

عقص - ص.ع (ئەفیس - efis): تال، تورت، تفت.

عقص - ا.ع (ئەفس - efs): داری مازوو.

عفن - مص.ع (ئەفەن - efen): بۆگەنبوون، خراپبوون، بۆن تینگەرەن.

عفن - ص.ع (ئەفین - efin): گەنیو، بۆگەن بوو.

عفو - مص.ع (ئەفف - efv): بەخشین، لێبووردن، چاوپۆشین لە گوناحی کەسێک.

عفوپیشە - ص.ع (ئەفف پیشە - efvpîşe): عەفوکار، بەخشەر.

عفوصت - ا.مص (ئوفووسەت - ufûset): تفت و تال.

عفونت - مص.ع (ئوفوونەت - ufûnet): گەنین، چلککردن، بۆگەنبوون.

عفونی - ص.ع (ئوفونی - ufûnî): چلک کردن و بۆگەن بوون.

عفیف - ص.ع (ئەففیف - efiif): پاک، خواناس، پارێزکاری لە کاری خراپە و ھەرام، داوێن پاک.

عفیفە - ص.ع (ئەففیفە - efiife): ژنی خواناس و داوێن پاک.

عقا - ا.ع (ئەقئا - ixa'): دەورووبەری مال، ھەوشە.

عقائد - ا.ع (ئەقائید - exaid): باوەڕ، ئایین، رێباز، ئیدلولوژیا.

عقائیم - ص.ع (ئەقائیم - exaim): ژنانی نەزۆک.

عقاب - مص.ع (ئەقبا - ixab): سزادان، ئەشکەنجەدان.

عقاب - ا.ع (ئوغاب - uxab): ھەلۆ،

عقاب - ا.ع (ئەقبا - ixab): کۆسپان، ملە، رێگەی سەختی کۆتستانی.

عقابیل - ا.ع (ئەقبایل - exabîl): تەنگانە،

سەختی و ناخۆشی، پاشماوەی نەخۆشی یان دژمنایەتی.

عقابین - ا.ع (ئوغابەین - uxabeyîn): دوو ھەلۆ، ھەلاقە.

عقار - ا.ع (ئەغار - exar): مۆلک، خانووبەرە، زەوی و زاری کشتوکالی.

عقار - ا.ع (ئوغار - uxor): کالای ناو مال، شەراب، مەی.

عقار - ا.ع (ئەغغار - exxar): درەخت، دەوا، دەرمانی گیایی.

عقارب - ا.ع (ئەغاریب - exarîb): دووپشکان، کۆلاژدەمان، تەنگانە.

عقاقیر - ا.ع (ئەغاغیر - exaxîr): گیایی دەرمانی.

عقال - ا.ع (ئەغال - ixal): پەتیکە ئەژنۆی وشتیری پێ دەبەستری، عەگال کە عەرەبان لەسەری دەکەن.

عقب - ا.ع (ئەغیب - exîb): پاژنە ی پێ، پشەتسەر، نەوہ.

عقبات - ا.ع (ئەغەبات - exebat): کۆسپان، رێگەی سەخت و تووشی ناو شاخان.

عقب افتادە - ص.ع (ئەغیب ئوفتادە - exhib):

(uftade): پاشکەوتوو، ئەوہی لە کارو کاسبیدا یان لە زانست و ھونەردا لە خەڵکانی دی دواکەوتی.

عقبان - ا.ع (ئەغبان - ixban): ھەلۆیان.

عقب گرد - ا.مص (ئەغیب گەرد - exhib):

(gerd): پاشکەزیوونەو، گەرانەوہ بۆ پاشەوہ، بەرەو پاش چوون، لە زاراوہی سوپایییدا وەرچەرخان بۆ پاشەوہ.

عقب ماندە - ص.ع (ئەغیب ماندە - exhib):

(mande): پاشکەوتوو، دواکەوتوو، لە رووی ئەقڵی و بەدەنییەوہ.

عقب نشینی - ا.مص (ئەغیب نیشینی - exeb):

(nişînî): پاشەکشێ.

عقبول - ا.ع (ئوغبول - uxbûl): تەنگانە، سەختی، پاشماوہی نەخۆشی یان دژمنایەتی، تامبیسکە.

عقبە - ا.ع (ئەغەبە - exebe): کۆسپ، تەگەرە، رینگە سەختی کۆتستانی، ملە ی چیا، رکە.

عقبی - ا.ع (ئوغبای - uxba): سزا، ئاقیبەت و کۆتایی ھەر کاریک، رۆژی پەسلانی، ئاخەر زەمان.

عقد - م.ص.ل.ع (ئەغد - exd): بەستەن، گرتەدان، بەستنی ئەھدو پەیمان، مارەکردن.

عقد - ا.ع (ئەغد - ixd): خەناوکه، گەردن بەند، ملوانکە، کۆ ئەستیرەبەکی پرشنگدارە، پەروین.

عقد - ا.ع (ئوغدە - uxed): گرتی دەرونی، عەزەتی دڵ، (نەخۆشی دەروونی).

عقدنامە - ا.مر (ئەغدنامە - exd name): ژەنجینامە، قەوالە ی ھاوسەریتی، زەوجینامە.

عقدە - ا.ع (ئوغدە - uxde): گرتی، گرتی دەرونی، داخی دڵ، عەزەتی دڵ.

عقدە گشا - ص.فا (ئوغدە گشا - uxde guşa): چارەسازی گرتان، گرتکردەو.

عقەر - م.ص.ع (ئەغەر - exr): بریندار کردن، نەزۆکبونی ژن، برینی دەست و لاقی وشتەر.

عقەر - ا.ع (ئەغەر - exr): ناوەند، جەرگە، مال، ناوەندی مال، شوپینی ھەوار خستنی قەوم، کۆشک و تەلار، بینای بەرزو بڵند، درزو بەینی دوو شت.

عقرب - ا.ع (ئەغرب - exreb): کۆلاژەم، دوو پشکە، بورجی ھەشتەم.

عقربا - ا.ع (ئەغربا - exreba): دوو پشکی مێ.

عقربک - ا.ع (ئەغربەک - exrebek): کۆلاژەمی بچوووک، نەخۆشییەکە لە سەری پەنجە و نینۆکان دەداو دەبیته مایە ی کەوتنی نوخان.

عقربە - ا.ع (ئەغربە - exrebe): کۆلاژەمی مێ، میلی سەعات.

عقص - م.ص.ع (ئەغس - exs): بادانی قژی سەر.

عقص - م.ص.ع (ئەغس - exes): بەخیل بوون، بەدخو بوون.

عقق - ا.ع (ئەغئەغ - exex): قەشقەلە، قەلەباجکە، قەلەبازکە.

عقل - م.ص.م.ع (ئەغل - exl): دەرککردن، حالی بوون، تێ گەشتن، فامین.

عقل - م.ص.م.ع (ئەغل - exl): بەستەن، بەستەن و کردنەوہی لاقی وشتەر.

عقل - ا.ع (ئوغل - uxel): پەتێ کە لە دەست و پێ ببەستری.

عقل - ا.ع (ئوغل - uxel): پێ بەندی وشتەر.

عقلە - ص.ا.ع (ئوغلە - uxela): ئاوەزداران، ئاقلان، دانایان.

عقلانی - ص.ن.ع (ئەغلانی - exlanî): ئەقلانی.

عقلە - ا.م.ص (ئەغلە - exle): زمانگرتن.

عقلە - ا.ع (ئوغلە - uxle): عەگال، پەت، پەتێ کە لە دەست و پێ ببەستری.

عقلی - ص.ن.ع (ئەغلی - exlî): ئەوہی بەزەبری ئەقل دەرک بکری.

عقم - م.ص.ل.ع (ئوغم - uxm): نەزۆکبوون، قسربوون.

عقما - ص.ع (ئوغمە - uxema): نەزۆکان، ئەو پیاوانە ی منالیان نەبی.

عقوبت - ا.ع (ئوغبوت - uxûbet): سزا، ئەشکەنجە.

عقود - ا.ع (ئوگود - uxûd): پەیمان و بەلێن، گرتی بەست و مامەلە، گەردن بەندان.

عقور - ص.ع (ئەغور - exûr): گازگیر (سەگ و ئەو شتانە)، قەپگر.

عقوق - م.ص.م.ع (ئوگوغ - uxûx): ئازاردانی داکی و باب، لاساری کردن.

عکس - مص.ع (ئه‌کس - eks): پێچه‌وانه‌کردن، ئاوه‌ژووکردن، وینه‌گرتن.

عکس‌برداری - ا.مص (ئه‌کس به‌رداری - eks berdarî): وینه‌گری.

عکەک - ا. (ئه‌ک ئه‌ک - ekek): قشقه‌له، قه‌له‌بازکه.

عکنه - ا.ع (ئوکنه - ukne): چینه‌گۆشتی له سه‌ریه‌کی ورگ له‌به‌ر قه‌له‌وی، جۆره‌گیایه‌که.

عکه - ا. (ئه‌ککه - ekke): قه‌له‌باچکه، قشقره، قه‌له‌بازکه.

علاء - مص.ل.ع (ئه‌لاء - elā): به‌رزبونه‌وه، پایه‌په‌رزبون، به‌قه‌در بوون.

علاق - ا.ع (ئه‌لایخ - elaix): دۆستایه‌تی، په‌یوه‌ندی، مه‌حه‌به‌تی له‌ دله‌وه، خۆشه‌ویستی، هه‌ر شتی که مرۆف دلی پێوه‌ی بێ له‌ مال و ژن و مندال.

علائم - ا. (ئه‌لایم - elaim): عه‌لامه‌ت، نیشانه، زناکان.

علات - ا.ع (ئیللات - illat): نه‌خۆشی، بیانوو، هۆ، سۆنگه، به‌هانه.

علاج - مص.م.ع (ئیللاج - ilac): ده‌رمانکردن، چاره‌کردن.

علاج‌پزیر - ص.فا (ئیللاج په‌زیر - ilac pezîr): چاره‌په‌زیر، له‌ چاره‌هاتوو.

علاف - ا.ص.ع (ئه‌للاف - ellaf): عه‌لاف، که‌سێک که کاوچۆ گه‌نم و ئه‌و شتانه‌ بفرۆشیت.

علاقه - مص.ع (ئه‌لاخه - elaxe): خۆشویستن، خۆشویستنی به‌دل، په‌یوه‌ندی، دۆستایه‌تی، مه‌حه‌به‌ت.

علاقه - ا.ع (ئیللاخه - ilaxe): په‌تێک که‌شتی پێوه‌هه‌لواسن، په‌تی که‌وان، په‌تی شمشیر، میوه‌یه‌ک که به‌ داره‌وه‌ بێ.

علاقه‌بند - ا.ص (ئیللاغه‌ به‌ند - ilaxe bend): که‌سێک که داو و قه‌یتان له‌ ئاوریشم دروست بکات، که‌سێک که ده‌زوو و ئاوریشم و قه‌یتان بفرۆشیت.

عقول - ا.ع (ئوغل - uxûl): ئاقلان، هه‌کیمان، فه‌یله‌سوفان، ئاوه‌زداران.

عقول - ص.ع (ئه‌غول - exûl): ئاقل و دانا.

عقوه - ا.ع (ئه‌غشه - exve): مه‌یدان، هه‌وشه، ده‌روبه‌ری مال.

عقیب - ص.ع (ئه‌غیب - exîb): پاش، شتی که له‌ دوا‌ی شتی که‌ی تهره‌و بێ، پاشکۆ.

عقیده - ا.ع (ئه‌غیده - exîde): باوه‌ر، ئیمان، ریتباز، ئایدیۆلۆژیا.

عقیر - ص.ع (ئه‌غیر - exîr): پیاوی وه‌جاغ کویر، پیاوی که‌ منالی نه‌بێ، ماندوو و بریندار.

عقیق - ا.ع (ئه‌غیغ - exîx): عه‌قیق، نگین.

عقیقه - ا.ع (ئه‌غیغه - exîxe): قژی منالی ساوا، ئه‌و مه‌ره‌ی که له‌ رۆژی هه‌وته‌می له‌ دایک‌بوونی مندالداو له‌ کاتی تاشینی قژیدا، ده‌کرێته‌ قوربانی.

عقیل - ص.ع (ئه‌غیل - exîl): پیاوی سه‌نگین و ئاقل.

عقیله - ص.ع (ئه‌غیله - exîle): ژنی سه‌لارو سه‌نگین، گه‌وره‌و سه‌رداری قه‌وم، هه‌ر شتی که‌ی به‌نرخ.

عقیم - ص.ع (ئه‌غیم - exîm): نه‌زۆک،

عکار - ص.ع (ئه‌ککار - ekkar): پیاوی به‌ هه‌لمه‌ت له‌ شه‌را.

عکاز - ا.ص (ئوکاز - ukkaz): گۆچان، دار ده‌ستی قه‌شه.

عکاس - ا.ص (ئه‌ککاس - ekkas): وینه‌گر، ره‌سمچی.

عکاش - ا.ع (ئوککاش - ukkaş): جال‌جالۆکه‌ی نێر.

عکاشه - ا.ع (ئوکاشه - ukaxe): جال‌جالۆکه، مالی جال‌جالۆکه.

عکرش - ا.ع (ئیکریش - ikriş): جۆره‌گیایه‌که.

عکرمه - ا.ع (ئیکریمه - ikrime): کۆتری میچکه.

علف بر - ا.مر (ئهلهف بور - elef bur):
نامیریکه له چه شنی داس بۆ گیا درون.

علف چر - ا.ص (ئهلهف چهر - elef çer):
گیاخۆر.

علف خرس - ا.مر (ئهلهفی خیرس - elefi xirs):
گیایه کی درکاوییه

علف خوار - ص.فا (ئهلهف خار - elef xar):
گیاخۆر، پاوهن، له وه رگه.

علفزار - ا.مر (ئهلهفزار - elef zar):
شوینی گیای زۆریی

علف گریه - ا.مر (ئهلهفی گوریه - elefi gurbe):
جۆره رووه کیکه.

علفه - ا.ع (ئهلهفه - elefe):
ئه وهی له زهمانی جارانا پاشایان له خواردن و پیتداویستی دیکه بۆ پیشوازی سه فیران و هاوه لانیان و ولاخه کانیان ناماده یان ده کرد.

علق - ا.ع (ئهلهغ - elex):
خوین، خوینی مه ییوو، زهروو، خوینی سووو خهست، قوړی بلکیتته دهسته وه.

علق - ا.ع (ئیلغ - ilx):
هه ر شتیکی چاک و گرانبه ها.

علقم - ا.ع (ئهلهغم - elxem):
گوژاڵک، کاله که مارانه، ته حله سیف.

علقمه - مص.ل.ع (ئهلهغمه - elxeme):
تالپوون.

علقه - ا.ع (ئولغه - ulxe):
خۆشه ویستی و دل پتوه بوون، هه زلیکردن.

علقه - ا.ع (ئهلهغه - elexe):
زهروو، نوتفه یان پز که هیشتا له شیوهی په له خویتیکی خهست دایه..

علک - ا.ع (ئیلک - ilk):
بنیشت، جاجک.

علک خاییدن - مص.م (ئیلک خاییدن - ilk xayîden):
بنیشت جوون، هه رزه بیژی.

علک خای - ص.فا (ئیلک خای - ilk xay):
بنیشت جوو، بیتهوده وێژ.

علاقه مند - ا.ص (ئیلاغه مه ند - ilaxe mend):
په یوه نددار، دۆستدار.

علالا - ا.ع (ئه لالا - elala):
هه را هه را، هاتوهاوار.

علام - ا.ع (ئه لام - elam):
ئه لامهت، نیشانه، زناک.

علام - ص.ع (ئه للام - ellam):
زانا، دانا، زۆر زانا، یه زدان.

علامات - ا.ع (ئه لامات - elamat):
نیشانان، زناکان.

علامت - ا.ع (ئه لامهت - elamet):
زناک، عه لامهت، نیشانه، ئالا، به پداخ.

علامت گزاری - ا.مص (ئه لامهت گزاری - elamet guzarî):
دانانی نیشانه له که ناری ریگا یان له سه ر سنوورو مه رزان، نیشانه دانان، هوومدانان، زناکدانان.

علامه - ص.ع (ئه للامه - ellame):
زۆر دانا، هه زرقان، به ره وان.

علامی - مص.ع (ئولامی - ulamîy):
هوشیار، زه ره ک، زهین روون.

علامی - ص.ع (ئه للامی - ellamî):
پیاوی زۆر زانا و هۆشمه ند.

علان - مص.م.ع (ئیلان - ilan):
ناشکراکردن، ده ره برین، ناشکراکردنی دژمنایه تی.

علانی - ص.ع (ئه لانی - elanî):
که سیپ که کاروباری ناشکرا، پیاوی ناسراوو دیار.

علاتیه - مص.ل.ع (ئه لانییه - elanîye):
ناشکرا بوون، دیار بوون.

علاوه - ا.ع (ئیلافه - ilave):
سه ربار.

علت - ا.ع (ئیللهت - illet):
نه خۆشی، دهغه زاری، هۆ، بیانوو.

علج - ا.ص.ع (ئیلج - ilc):
که ره، که ری کیتی قه له وو به هیتز، پیاوی که ته ی به هیتزی نا موسلمان، گا ور.

علف - ا.ع (ئه لهف - elef):
گیای، گیای سه وز، خۆراکی چوار پایان.

علل - ا.ع (ئیلەل - ilel): ھۆ، بیانوو، سۆنگە، نەخۆشی.

عللا - ا.ع (ئەلەلا - elela): ھەلەلا، ھەراوھوریا، ھەراو ھەنگامە، غەلپە غەلپ.

علم - ا.ع (ئەلەم - elem): ئالا، بەیداخ، ناوی شۆرەت، سەرداری قەوم، ناودار.

علم - م.ص.ل.ع (ئیلەم - ilm): زانین، یەقینکردن.

علماء - ا.ع (ئولەماء - ulema'): زانایان، ھەزرقانان.

علمدار - ا.ص (ئەلەمدار - elemdar): ئالادار، نیگابانی ئالا، ئالەھلەر، کەسپیک کە لە ناو سوپادا ئالا بەدەست بێ.

علم شدن - م.ص.ل.ع (ئەلەم شۆدەن - elem şuden): مەنشور بوون، ناوداریبوون، شۆرەت پەیداکردن.

علم غیب - ا.مر (ئیلەمی غەیب - ilmi keyb): غەیبزانی.

علم کردن - م.ص.م (ئەلەم کەردەن - elem kerdén): راستکردن، بەرزکردن، ھەلکردن.

علن - م.ص.ع (ئەلەن - elen): ئاشکرا بوون.

علن - ص.ع (ئەلەن - elin): ئاشکرا، خوبا.

علنی شدن - م.ص.ع (ئەلەنی شۆدەن - eleni şuden): ئاشکرا بوون.

علنی کردن - م.ص.ع (ئەلەنی کەردەن - eleni kerdén): ئاشکرا کردن.

علو - ا.ع (ئیلەف - ilv): بەرزترین و باشترین شت، بەرز، بالا، شوینی بەرز.

علو - م.ص.م.ع (ئولوف - uluv): بۆلەند، بەرزبوونەو، گەورەبوون، پایەو پلە بەرزبوون.

علوفه - ا.ع (ئولوفە - ulûfe): ئالف، ئالیکى ولاخان لەکاو جۆو گیاو...

علوفه - ا.ع (ئەلوفە - elûfe): ئالیکى چوارپیتیان.

علوق - ا.ع (ئەلوخ - elûx): مەرگ، دەرد و بەلا.

علوک - ا.ع (ئولوک - ulûk): جۆرە رووھکێکە.

علوم - ا.ع (ئولوم - ulûm): زانستان.

علوی - ص.ن.ع (ئولفی - ulvî): بەرزایی، سەر بە بە جیھانی بالا.

علوی - ص.ن.ع (ئەلەفی - elevî): سەر بە عەلى، لە ئەوێ عەلى، ئەوێ نەتیرەى ھەزەرەتى عەلى کورێ ئەبى تالیب.

علویان - ص.ن.ع (ئەلەفییان - elevîyan): سادات، خەلکانیک کە لە ئەوێ نەتیرەى ھەزەرەتى عەلى بن ئەبى تالیب.

علویون - ص.ن.ع (ئەلەفیون - elevîyyûn): عەلەوییان.

علویه - ص.ن.ع (ئیلقییە - ilvîyye): بەرزى، بۆلەندى، ئەستێرەبەرزەکان: زوحەل و مشتەرى و مەریخ.

علویین - ص.ن.ع (ئەلەفیین - elevîyyin): جەماعەتى عەلى، عەلەوییان.

عله - ا.ع (ئیللە - ille): ھۆ، بیانوو، سۆنگە، نەخۆشی.

على - ح.ع (ئەلا - ela): ھەرفى جەپ، ژێر.

على - ا.ع (ئولا - ula): بەرزى، بۆلەندى، قەدر، شەرەف، گەورەبى، مەزنایەتى.

على - ص.ع (ئەلیی - eliy): بەرز، بۆلەند، پایەبەرز، قەدرگران، شەریف، ناوی یەكەم ئیمامى شیعیە.

علیا - ص.ع (ئولیا - ulya): بەرزتر، بەرزو بالا.

علیاء - ا.ص.ع (ئەلیاء - elya'): شوینی بەرز، لوتکەى چیا، ئاسمان.

علیا حضرت - ا.مر (ئولیا ھەزەرەت - ulya hezret): نازناوی مەلیکەى ولاتە، دایکى پاشا، ژنى پاشا.

علیق - ا.ع (ئەلیخ - elîx): ئالیک، خواردنى ولاخ.

علیق - ا.ع (ئوللیه غ - ulyyex): توتپک، تووپک.

علیل - ص.ع (ئلیل - elîl): نهخۆش، دهغهزار.

علیله - ص.ع (ئلیله - elîle): ژنی نهخۆش، دهردهدار.

علیم - ص.ع (ئلیم - elîm): هزرغان، زانا.

علیون - ص.ع (ئیلیون - ilîyûn): بهرز، بهرزترین پلهی بههشت.

علیه - ص.ع (ئیللیه - illîye): پایه بهرز، ئههلی بهرز و بالایی.

علیه - ص.ع (ئلییه - ellîye): ژنی پایه بهرز، سه بهرز.

علی هذا - ق.ع (ئهلا هازا - elahaza): بهم پیتییه، به گویرهی ئهمه.

عم - ا.ع (ئهم - emm): مام، ئاپ، هاپۆ.

عما - ا.ع (ئهما - ema'): ههوری بهرز، ههوری به باران.

عمائم - ا.ع (ئهمائیم - emaim): عه مامان، میزه ران، شاشکان، که شیده یان.

عمات - ا.ع (ئهمات - emmat): پور، میمک، پلک.

عماد - ا.ع (ئیماد - imad): کۆله که، پشتیوانه، بینای بهرز.

عمار - ص.ع (ئومار - ummar): ئاوه دانکه رهوان، ئاهاکاران.

عمار - ص.ع (ئهمار - emmar): پیاوی به دین و ئیمان، به سه برو به هه لۆتست.

عمارت - م.ع (ئیمارهت - imaret): ئاوه دان کردن، بینا کردن.

عماری - ا.ع (ئهماری - emarî): که ژاوه،

عما قریب - ق.ع (ئهما غه ریب - emma xerîb): بهم زووانه، پاش ماوه یه کی کهم، له م نزیکانه ..

عمال - ا.ع (ئومال - ummal): کرپکاران.

عمامه - ا.ع (ئیمامه - imame): شاشک،

میژه ر، سه رو پیتیج، که شیده.

عمایت - ا.م.ص (ئهمایهت - emayet): گومرایی، خۆسه ری.

عمد - م.ص.ل.ع (ئهمد - emd): ئه نجامدانی کارپک به ئه نقه ست.

عمد - ا.ع (ئومود - umud): کۆله کان، عه مودان، ئه ستونان.

عمد - ا.ع (ئهمد - emed): که له ک، جۆره قه یاغیکه، کۆمه له دارپکی پیکه وه به سترا و بۆ په رینه وه له ئاو.

عمده - ا.ع (ئومده - umde): کۆله که، پشتیوانه، شتی زۆرو سه ره کی، جومله.

عمده فروش - ص.فا (ئومده فروش - umde furûş): جومله فروش.

عمر - ا.ع (ئومر - umr): ته مهن، ماوه ی ژیان، عومر.

عمر - ا.ع (ئهمر - emr): عه مر، ته مهن.

عمرات - ا.ع (ئومورات - umurat): حه جی عومره.

عمران - ا.م.ص.ع (ئومران - umran): ئاوه دانی.

عمرانی - ص.ن.ع (ئیمرانی - imranî): ناوی مامی په یامبه رو باوکی حه زره تی عه لی بووه.

عمرگاه - ص.فا (ئومرگاه - umrkah): هه ر شتی عه مر کورت بکات یان که م بکات.

عمره - ا.ع (ئومره - umre): حه جی بچووک، عومره.

عمری - ا.ع (ئهمرا - emra): شتی که سیک بیدا به یه کیکی دی که تا له ژیاندا بی سوودی لی وه ریکری.

عم زاده - ا.مر (ئهم زاده - em zade): ئامۆزا، پس مام، کورده مام.

عمش - ا.ع (ئهمش - emeş): چاوکزی چاوپروش.

عمشاء - ص.ع (ئهمشاء - emşa'): ژنی چاوکزی پروشوی.

عمق - ا.ع (ئومخ - umx): قولایی.

عمل - مص.ع (ئەمەل - emel): کارکردن، دروستکردن.

عمل کرد - ا.مر (ئەمەل کەرد - emel kerd): کار و ئەنجامی کار.

عمەلە - ا.ع (ئەمەلە - emele): عەمەلە، کرێکاران، کرێکاری بېناو دیوار.

عمو - (ئەمو - emû): مام، ئاپ، ھاپۆ.

عمود - ا.ع (ئەمود - emûd): ستوون، پایە، کۆلەکە، گورزی ئاسن، سەرودرو گەورە قەوم.

عموم - مص.ع (ئوموم - umûm): گشتاندن، گشت لە گشت، عام، ھەموو بوون.

عمە - ا.ع (ئەممە - emme): پور، خوشکی باوک.

عمی - ا.مص.ع (ئەما - ema): کویری، نابینایی.

عمی - ص.ع (ئەمی - emî): کۆرە، نابینا، مزەعیل.

عمی - ص.ع (ئوما - uma): کوێران، نابینایان.

عمیاء - ص.ع (ئەمیاء - emya'): ژنی کوێر.

عمیان - ص.ع (ئومیان - umyan): نابینایان، کوێران.

عمید - ا.ص.ع (ئەمید - emîd): گەورە، سەرودەر، سەردار، سەرۆک، دەم سپی قەوم.

عمیق - ص.ع (ئەمیخ - emîx): قوول،

عمیم - ص.ع (ئەمیم - emîm): زۆر، تەواو، گشت لە گشت، لاپ.

عناء - مص.ع (ئەناء - ena'): رەنجکێشان، زەحمەتکێشان، ماندوو بوون.

عئاب - ا.ع (ئونئاب - unnab): جـۆرە درەختیکە، عەنئاب.

عئاب - ا.ص.ع (ئەنئاب - ennab): ترئ، فرۆش.

عئاب گون - ص.مر (ئونئاب گون - unnab

gûn): سوور وەکو عەنئاب.

عناد - مص.ل.ع (ئیناد - inad): یاخی بوون، سەرکێشی کردن، شەڕکردن.

عنادل - ا.ع (ئەنادیل - enadil): بولبولان، شالووران، جوړەبیەکی کاکۆلدارە.

عناصر - ا.ع (ئەناسیر - enasîr): رەگەزان.

عناق - مص.ع (ئیناغ - inax): دەست لە ملکردنی یەکدی، دەست لەملائی.

عناق - ا.ع (ئەناغ - enax): دەرەبەلا، ناوئێدی، کاری سەخت.

عناق - ا.ع (ئەناغ - enax): کارژۆلە، کارێک کە لە سال کەمتر بێ.

عناقید - ا.ع (ئەناغید - enaxîd): ھێشوان، بۆلان.

عناکب - ا.ع (ئەناکیب - enakîb): جالجالۆکان، داپیروشان.

عنان - ا.ع (ئینان - inan): رەشمە، ھەوسار،

عنان تافتن - مص.ل. (ئینان تافتەن - inan taften): گەرانەو، روو وەرگێران، ماندوو بوون.

عنان کشدن - مص.م. (ئینان کەشیدەن - inan keşîden): جـلـەو راکێشان، وەستاندنی ئەسپ، وەستاندەو.

عنایت - مص.ل.ع (ئینایەت - inayet): بایەخدان بە شتێ یان کاری، پاراستن.

عنب - ا.ع (ئینەب - ineb): ترئ، ئەنگور، ھەنگور.

عنبر - ا.ع (ئەنبر - enber): شابۆن، مادەبەکی بۆن خوێشی کەوێبە لە ناو سکی ماسی عەنبردا دروست دەبێ.

عنبراگین - ص.مر (ئەنبرە ئاگین - enber agîn): عەنبرەراوی، ئاوێتە بە عەنبر، پڕ لە عەنبر.

عنبرالود - ص.مف (ئەنبرە ئالود - enber alûd): تێکەڵ بە عەنبر، عەنبرەراوی.

عنبریار - ص.فا (ئەنبرەیار - enber bar): بۆن

خۆش وەکو عەنبەر.

عنبربو - ص.مر(ئەنبەر بوو - enber bû): ھەر شتێ بۆنی عەنبەری لێ بێ.

عنبرچە - ا.مر(ئەنبەرچە - enber çe): جۆرە خەشڵتێکی ژنانەییە، پاکەتێکی بچووکی زێڕیان گەوھەر کە ژنان عەنبەریان تێدەکردو لە ملیان دەکرد.

عنبردان - ا.مر(ئەنبەردان - enber dan): عەنبەردان، شتێ کە عەنبەری تێ بکەن.

عنبرسوز - ا.مر(ئەنبەرسوز - enber sūz): قاپێ کە عەنبەری تیا بسووتیتن.

عنبرفام - ص.مر(عەنبەرفام - enber fam): ھاوڕەنگی عەنبەر.

عنبرین - ص.ن(ئەنبەرین - enberîn): بۆن خۆش وەکو عەنبەر.

عنبرینە - ص.ن(ئەنبەرینە - enberîne): گەردنبەندیەکە لە عەنبەر دروست دەکراو لەمل دەکرا.

عنبس - ا.ع(ئەنبەس - enbes): شێر.

عنبیە - ا.ع(ئەنبەییە - inebîye): بەشتێکی چاو.

عنت - مص.ل.ع(ئەنت - enet): گێژدەبوون، لەناوچوون، فەوتان.

عنتر - ا.ع(ئەنتەر - enter): خەردەنگێز، مێشەکەرانی، جۆرە مەمۆنیەکە.

عنترە - مص.ع(ئەنتەرە - entere): دلپیری نواندن لە شەردا.

عنجد - ا.ع(ئەنجەد - enced): جۆرە گیایەکە.

عند - ق.ع(ئەیند - ind): لا، نزیک، (ئاوەرمانی کات و شوێنە).

عندلیب - ا.ع(ئەندەلیب - endelîb): عەندەلی، بولبول، ھوزار، شالوور.

عندم - ا.ع(ئەندەم - endem): جۆرە گیایەکە.

عنز - ا.ع(ئەنز - enz): بزن، بزنەکیی، ماسوئیسکە.

عنزە - ا.ع(ئەنزە - enze): بزن.

عنزە - ا.ع(ئەنزە - eneze): کورتە پم، بێلەقان، کورتە نێزە.

عنصر - ا.ع(ئونسور - unsûr): رەگەز، ئەسل.

عنصرە - (ئەنصرە - ensere): جەژنیکی نەسرانیانە.

عنصل - ا.ع(ئونسول - unsul): پیازی کێوی.

عننە - مص.م.ع(ئەننە - en'ene): درکاندنی ھەمزە لە شتێوەی عەیندا، لە گێڕانەویدا دەگوتری، (روی عن فلان عن فلان عن فلان...)، شەرح و بەیانی شکۆ و شانازی باویا پێران بە ریز.

عنف - ا.مص.ع(ئونف - unf): زەبرو زەنگ، توندو تێژی.

عنفوان - ا.ع(ئەنفوان - unfuwan): ھەوێلی لاوی، ھەوێلی ھەر شتێک، ھەردەت، تاف.

عنق - ا.ع(ئونوغ - unûx): گەردن، مل، ئەستۆ.

عنقاء - ا.ص.ع(ئەنقاء - enxa'): سیمرخ، ژنی گەردن درێژ، دەرد و بەلاو تەنگانە.

عن قریب - ق.ع(ئەن غەریب - en xerîb): بەو زووانە، بە زوویی.

عنقود - ا.ع(ئونقود - unxûd): ھیشوو، بۆل.

عنکب - ا.ع(ئەنکەب - enkeb): جالجالۆکی نێرە، داپیروۆشک.

عنکبوت - ا.ع(ئەنکەبوت - enkebût): جۆلاتەنە، جالجالۆکە، داپیروۆشک.

عنکبە - ا.ع(ئەنکەبە - enkebe): جۆلاتەنە، می، داپیروۆشک.

عنوان - ا.ع(ئەینشان - invan): سەرناث، سەرنامە، عینوانی کتێب، ئەدەرس.

عنود - مص.ع(ئەنود - unûd): گەڕانەو، ھەلگەڕانەو لە ھەق، گرتەبەری رێی چەوت.

عنود - ص.ع(ئەنود - enûd): شەڕانی، کەللە شەق، گەڕاوە لە رێ.

عنید - ص.ع(ئەنید - enîd): سەر سەخت، ھەلگەڕاوە لە ھەق، شەڕانی، ناکلۆک.

عنیزه - ا.خ.ع (ئونه یزه - uneyze): تیره یه کی عه ره به له هۆزی به نی ئه سه ده.

عنیف - ص.ع (ئه نیف - enîf): توند و تیژ، توپه و ترۆ، زه برکار.

عنین - ص.ع (ئینین - innîn): پیاوی نه توانی گان بکات.

عواء - ا.ع (ئوفا - uva'): لووره ی گورگ و لووره ی سه گ.

عواء - ص.ع (ئه فقا - evva'): سه گئی زۆر بجه پی، زۆروه ی.

عواید - ا.فا.ع (ئه فائید - evaid): که سییک سه ری نه خویش بدات، چاکی و میهره بانی.

عوائق - ا.ع (ئه فائیق - evaix): کۆسپ و ته گهران، گرفتاری رۆژگار که مرۆف مژۆل بکات.

عواتق - ا.ع (ئه فاتیق - evatix): نیوان شان و مل، قه لاندۆش، قه لاندۆشکان.

عواتک - ص.ع (ئه فاتیک - evatik): کۆنه که وان، ژنانی بۆنخۆش.

عواجز - ص.ع (ئه فاجیز - evaciz): نه خویشان، پیران، نابینایان، نو قستانان، په ککه و تووان.

عواد - ا.ع (ئوفا - uvvad): گه پراوان، ده رامهت و ده سته و تان، سه ر ده رانی نه خویش.

عوادی - ص.ع (ئه فادی - evadî): کۆسپ و ته گه ره یین رۆژگار، گرفتاری و سه ره شه ی رۆژگار.

عوازل - ا.ع (ئه فازیل - evazil): ژنی به گله یی و گازانده.

عوار - ا.ع (ئیفار، ئه فار، ئوفار - ivar, evar, uvar): عه یب و عار، جلی دراو.

عواریز - ا.ع (ئه فاریز - evariz): رووداو پیتشهات و نه خویشی، باج و خه راجی نا ئاسایی.

عواریف - ا.ع (ئه فاریف - evarif): ژنانی پشو و در پێژو به سه به رو جه و سه له، چا که کاران.

عواری - ص.ع (ئه فاری - evarî): رووت و قووت،

عواریه - ص.ع (ئه فاریه - evarîye): کالایه ک

ئاوی ده ریا لیبی دای و نرخی شکایی.

عواصف - ا.ع (ئه فاسیف - evasif): گه رداو، باهۆز، تۆزوبا، بای توند، ره شه بایان.

عواصم - ا.ع (ئه فاسیم - evasim): پایته ختان، پیتته ختان.

عواطف - ا.ع (ئه فاتیف - evatif): سۆز.

عواطل - ص.ع (ئه فاتیل - evatil): ژنی بی خشل و زیو و زیو.

عواف - ا.ع (ئوفا - uvaf): گیانه به ریک که شیر به شه و راوی بکات، ده سته و ت.

عوافی - ا.ع (ئه فافی - evafî): ته ندروستی، سه لاهمه تی، ساغله می.

عواقب - ا.ع (ئه فاغیب - evaxib): ئاقیه تان، ئاکامان.

عواید - ا.ع (ئه فاغید - evaxid): گریه ران، په یانکاران.

عواقر - ص.ع (ئه فاغیر - evaxir): نه زۆکان، ئه سته و تان.

عواقیل - ا.ع (ئه فاغیل - evaxîl): عه گۆل، و شترالوک، پیتچ و ده وران و شه پۆلی ده ریا، ده شتی کاکي به کاکي بی رتیه.

عوالم - ا.ع (ئه فالیم - evalim): جیهانان، جیهانی لاهووت، ناسووت، مه له کووت، جه به رووت.

عوالی - ص (ئه فالی - evalî): به رز، به رزی.

عوام - ا.ع (ئه فام - evam): عه وام، عه وامی خه لک، ئۆمیان، ره شو و رووتان.

عوام فریب - ص.فا (ئه فام فه ریب - evam ferîb): عه وام خه له تین، ئه وه ی ره شو و رووتان بخه له تینی.

عوام فریبی - ا.مص (ئه فام فه ریبی - evam ferîbî): عه وام خه له تینی.

عوامل - ا.ع (ئه فامیل - evamil): کریکاران، گاجووتان.

عوان - مص.ع (ئیفان - ivan): یاریده دان.

عوض - ا.ع (ئیفهز - ivez): له بری، له جیاتی، له باتی.

عووړو - ا. (ئو و ئو - ew ew): حه په حه پي کسوک.

عوف - ا.ع (ئو و - ewf): کارو کوشش، میوان، بهخت، شیری بیسه، گورگ، که له شیر.

عول - ا.ع (ئو و - ewl): قووت و سه رچاوه ی ژبان، گریان به ددنگی بهرز.

عول - ا.م.ص.ع (ئیفه ل - ivel): پشت به ستن و یارمه تی خوازی.

عون - ا.ع (ئو و - ewn): یارمه تی، کومه ک، هاریکاری، پشتیوان.

عوړل - ا.ع (ئو و - ewl): گریان به ددنگی بهرز.

عهد - م.ص.ع (ئو و - ehd): پاراستن، وه سیت کردن، وه عزادان، ناموژگاری کردن، په میان به ستن، نه هد کردن.

عهد جدید - ا.مر (ئو و - ehdi): پاش مسیح نووسراون، ئینجیل.

عهد قدیم - ا.مر (ئو و - ehdi): پاش مسیح نووسراون، تهورات.

عهد - ا.ع (ئو و - uhde): زه مانه ت، که فالت، په میان، سزا، عوډه.

عهده دار - ص.فا (ئو و - uhdedar): په میاندار، که سیک په میان یان به لینی دابی.

عهن - ا.ع (ئو و - ihn): خوری مه، خوری رهنک کراو.

عهدود - ص.ع (ئو و - uhûd): په میان و به لیتان.

عهد - ص.ع (ئو و - ehîd): کون، دیرینه، هاوپه میان، هاو عه سر.

عیاب - ا.ع (ئیاب - iyab): جانتا، عه یب و شهرم.

عوان - ا.ص.ع (ئو و - evan): میانه سال، یاران، خزمه تکاران.

عوانی - ص.ع (ئو و - evanî): به خسیس، دیل، به نده، گیر و ده و گرفتار.

عوچ - ا.م.ص.ع (ئیفه ج - ivec): خواری، چه وتی، که چی، گپری، شلی.

عوجا - ص.ع (ئو و - ewca): که چ، خوار، چه وت، گپری.

عود - م.ص.ل.ع (ئو و - ewd): گه رانه وه، زفرین.

عود - ا.ع (ئو و - ûd): نامیری عود، لقی براوه ی درخت، دار، چل.

عودت - م.ل.ع (ئو و - ewdet): گه رانه وه، هاتنه وه، زفرینه ف.

عود سوز - ا.مر (ئو و - ûd sîz): مه قلی، قاپیک که عودی تیا بسوتین.

عوډ - م.ص.ع (ئو و - ewz): په نا بردن، (په نا به خوا).

عوړ - م.ص.ل.ع (ئو و - ever): نابینا بوون، کوره بوون، کویر بوون، بهک چاوبوون.

عوړ - ص.ع (ئو و - ûr): به که له چا، رووت و قووت.

عوړا - ص.ع (ئو و - ewra): ژنی بهک چا، ناشیرین و دزیتو، قسه ی ناشیرین، کاری قوړ و دزیتو.

عوړات - ا.ع (ئو و - ewrat): ژنان، نافرته تان.

عوړان - ص.ع (ئو و - uran): کویران.

عوړت - ا.ع (ئو و - ewret): عه ورت، شهرمی ژن و پیاو، نافرته.

عوړتینه - ص.ن (ئو و - ewretîne): ره گه زی میتینه.

عوړ - م.ص.ل.ع (ئو و - evez): که مبسوون، پیوستی بوون، ده سیکورت بوون.

عوسج - ا.ع (ئو و - ewsec): جوړه رووه کیکه.

عیاب - ص.ع (ئەییاب - eyyab): عەیبگۆ، زۆر عەیبگۆ.

عیاد - مص.م.ع (ئییاد - iyyad): چوونە سەردانی نەخۆش، گەرانەووە بۆ لای شتی یان کەسێک، دەست پێکردنەووە.

عیادت - مص.ل.ع (ئییادەت - iyyadet): چوونە دیدەنی نەخۆش، دیدەنی و ھەوالپرسینی نەخۆش.

عیاذ - مص.ل.ع (ئیاز - iyaz): پەنابردن، پەناگرتن، پەناگە، پەنا (پەنام بە خوا).

عیار - مص.ع (ئیار - iyar): عەیار، مەحەک.

عیار - ص.ع (ئەییار - eyyar): چەرچی، گەرۆژ، بەرەللا، کەسێک بێھودەو بێ کار ھەر بێ و بچێ، ئییز، چوست و چالاک، گورج و گۆژ، دلێر، جوامێر، تەردەست، خێرا.

عیاریشە - ص.مر (ئەییاریشە - eyyarpîşe): جوامێر و سەخی و چالاک.

عیارگیر - ص.فا (ئییارگیر - iyar gîr): ئەوێ عەیارێ زێر و زێو بگرێ.

عیار و ش - ص.مر (ئەییار و شەش - eyyar veş): وەکو عەیار، عەیار ئاسا، ئییز ئاسا.

عیاش - ص.ع (ئەییاش - eyyaş): دەوڵەمەندو خۆشگوزەران، ئەھلی عەیش و نۆش.

عیافت - مص.ع (ئییافەت - iyyafet): فال گرتنەووە بە پیتی فێنی بالندە.

عیال - ا.ع (ئیال - iyal): ژن، مالا و منال، کەسوکاری یەک خێزان، (ژنو میتردوو منالەکانیان).

عیال - ص.ع (ئەییال - eyyal): رویشتنی بەلارو لەنجە، بەفیزو دەعیە.

عیالدار - ص.فا (ئیالدار - iyal dar): خودان ژن و منال، عەیالدار.

عیالەند - ص.مر (ئیالەند - iyalmend): خێزاندەر.

عیالوار - ص.مر (ئیالوار - iyal var): خودان ژن و منالی زۆر، خێزاندەر.

عیان - مص.م.ع (ئییان - iyan): دیتن بە چاو، دیار، ئەوێ بدینێ، بەرچاو.

عیانی - ص.ع (ئییانی - iyanî): شایەت، شایەتیک ئەوێ بە چاو دەبینێ بیلێ.

عیب - ا.ع (ئەیب - eyb): خراپی، شەرم، عەیب، بەدناوی، ریسوایی، خەوش.

عیب - ا.ع (ئەیبەب - iyebe): جانتا، جانتای جلۆھەرگ، عەیب، خەوش.

عیب بێن - ص.فا (ئەیب بێن - eyb bîn): کەسێک عەیبی خەلکی بێنی و لە قاوی بدات.

عیب پوش - ص.فا (ئەیب پوش - eyb pûş): عەیب پوش، کەسێک کە عەیبە خەلکی بپۆشیت و باسی نەکات.

عیب جو - ص.فا (ئەیب جو - eyb cû): کەسێک لە دووی عەیبی خەلکی بێ و لە قاوی بدات.

عیب دار - ص.مر (ئەیب دار - eyb dar): عەبیدار، خەوشدار.

عیبناک - ص.مر (ئەیبناک - eyb nak): خاوەن عەیب، عەبیدار، بەدناو، ریسوا، گوناھکار.

عیبە - ا.ع (ئەیبە - eybe): جانتا، ساک، زەمیلە چەرمی، عەیبە.

عیث - مص.ع (ئەیس - eys): گەندەل کردن، لەناودان، زیان پێ گەیاندن.

عیشمی - ا.ع (ئەیسەمی - eysemy): کەرە کبۆی.

عیشوم - ا.ع (ئەیسوم - eysûm): کەمتیار، فیل.

عید - ا.ع (ئید - id): جەژن.

عیدان - ا.ع (ئیدان - idan): دار، چیلکە، چوکڵان.

عیدگاھ - ا.مر (ئیدگاھ - idgah): ئەو شوێنە نوێژی جەژنی لێ بکەن.

عیسوی - ص.ن (ئەیسەفی - isevî): پەپرەوانی ھەرزەتی عیسا.

عیسی دم - ص (ئیسادهم - isa dem): عیسا نهفهس، نهوهی دهم و نفوسی وهکو عیسا بن و مردوو زندوو بکاتهوهو نهخوش چابکاتهوه.

عیش - مص.ع (ئیش - eyş): ژیان، ژین، گوزهران.

عیشه - ا.ع (ئیشه - işe): بارودۆخی ژیان، گوزهران.

عین - ا.ع (ئین - eyn): چاو، چاڭ، دیه، سه‌رچاوه، هه‌لبژاردهی هه‌ر شتییک، گه‌وره و سه‌روه‌ری قه‌وم.

عیناء - ص.ع (ئیناء - eyna'): ژنی چاوگه‌وره، ژنی که ره‌شینهی چاوی درشت و جوان بی.

عینک - ا (ئینه‌ک - eynek): چاویلکه، عه‌ینه‌ک، به‌رچاڭک.

عیوب - ا.ع (ئویوب - uyûb): خه‌وش و عه‌بیان.

عیوق - ا.ع (ئویوغ - eyûx): نه‌ستیره‌یه‌کی سوری گه‌شه له‌لای راستی کاکیشانه‌وه.

عیون - ا.ع (ئویون - uyûn): چاوان، کانی و سه‌رچاوان، کانیاوان.

غ

غ- حر (غ- X):

پیتی بیست و دووهمی ئه لغبای فارسییه که به (غهین) دهخونریته و به حساوی ته بجهد دهکاته (۱۰۰۰) هزار، ئه پیتسه هاویه شه له نیوان زمانی فارسی و عه ره بی دا.

غائب - ص. فا (غائب - xaib): پیتوار، غایب، ناپیدا، دوور له چاو، ئاماده نه بوو.

غائبانه - ق (غائبانه - xaibane): پیتوارانه، غایبانه، له حالی غایب بووندا، کاریک که له غایبی که سیکدا بکری.

غائر - ا. فا. ع (غائر - xair): روچوو، ناوی روچوو به زه ویدا، زهوی نزم، چال.

غائص - ا. فا. ع (غائص - xais): چوو ناو ناو، چوو ژیر ناو، ئه وهی بچیتته ژیر ده ریاوه.

غائط - ا. ع (غائط - xait): زهوی نزم و چال، شونینی دهست به ناو گه یاندن، گوو.

غائله - ا. ع (غائله - xaile): ئاژاوه، غایله، شه پرو گه نده لی.

غائی - ص. ن. ع (غائی - xaî): غایهت، کوتایی، مه بهست، ئامانج.

غاب - ا. ع (غاب - xab): جهنگه ل، بيشه، دارستان، دارستانان، لیپره وار.

غاب - ا. ع (غاب - xabb): گوشتی شه و مه نه،

گوشتی گه نیو، خواردنی پاشماوه، هه رزه ویشی، هه له وه ری.

غابات - ا. ع (غابات - xabat): غابات، لیپره واران، جهنگه لستان، بيشه لان، دارستانان.

غابر - ا. فا (غابر - xabir): رابردوو، رابوردی، کۆن، دیرین.

غابط - ا. فا (غابط - xabit): خوژباخواز، خوژی خواستن به که سیک، که سوودی بردن به که سیک بئ ئه وهی ئاره زووی له دهستوچوونی نیعمه تی بکری.

غابن - ا. فا. ع (غابن - xabin): که سیک له کاردا سستی بکات، حيله کار له کرپن و فروشتندا.

غابه - ا. ع (غابه - xabe): بيشه، جهنگه ل، دارستان، لیپره وار، قامیشه لان، نیزه ی دریش، کۆمه له خه لک.

غات شدن - مص. ل (غات شودن - xat şuden): له یاری نه ردا راکردن و قاپی گرته.

غادر - ا. فا. ع (غادر - xadir): غه ددار، بی وه فا، خایه ن، په یمانشکین.

غادره - ا. فا. ع (غادره - xadire): ژنی په یمان شکین و غه ددارو بی وه فاو غایه ن.

غادی - ا.ف.ع (غادی - xadî): شیر، ریتیواری به‌ره‌به‌یان.

غادیات - ا.ف.ع (غادیات - xadiyat): هه‌ور یان بارانی به‌ره‌به‌یان، به‌ره‌به‌یان.

غادیه - ا.ف.ع (غادییه - xadiye): بارانی به‌ره‌به‌یان، به‌ره‌به‌یان.

غازی - ا.ف.ع (غازی - xazî): نانیده، نانده‌ر.

غازیه - ا.ف.ع (غازیه - xaziye): ژنی نانده‌ر.

قوه‌ء غازیه - ا.مر (غودی غازیه - xuwey xaziye): وزه‌یه‌ک که خۆراک شیتە‌ل بکاته‌وه‌و بی‌کا به‌ه‌شیک له‌به‌ده‌ن.

غار - ا.ع (غار - xar): غار، ئەشکه‌وت، شکه‌فت.

غار - ا.ع (غار - xar): غار، جۆره‌ دره‌ختیکه‌.

غارات - ا.ع (غارات - xarat): هیت‌رش و په‌لامار، هیت‌رش بردن، تالان کردن.

غارب - ا.ف.ع (غارب - xarib): ئاوا بوو.

غارب - ا.ع (غارب - xarib): شان، سه‌رووی هه‌ر شتیک.

غارت - ا.ع (غارت - xaret): تالان و برۆ، هیت‌رش و په‌لامار.

غارت زده - ص.مف (غارت زده‌ه - xaret zede): تالانکراو.

غارت زدگی - ا.مص (غارت زده‌گی - xaret zedegî): تالانکاری.

غارتگر - ص.فا (غارتگر - xaret ger): تالانچی، دز، رتگر، جه‌رده.

غارتیدن - مص.م (غارتیدەن - xaretîden): تالانکردن.

غارچ - ا (غارچ - xaric): شه‌رابی که به‌یانیان بخوریتە‌وه‌.

غارس - ا.ف.ع (غاریس - xeris): ئەوه‌ی دره‌خت برۆیتنی.

غارغار - ا (غار غار - xar xar): ده‌نگی

قه‌له‌ره‌ش، قاره‌قار، قرائندن.

غارغارک - ا.مر (غارغارک - xar xarek): هه‌ر شتیک ده‌نگه‌ ده‌نگی زۆرو ناخۆش بی وه‌ک: بێ‌ندگۆ، رادیۆو فرۆکه‌.

غارق - ص.ع (غارق - xari x): خنکاو، له‌ ئاوا نقوم بوو.

غارگیلاسی - ا.مر (غارگیلاسی - xargîlasî): دره‌ختیکی کیتییه‌ له‌ جۆری گیتلاس و ئالویالو.

غارنشین - ص.فا (غارنشین - xar nişîn): ئەشکه‌وت نشین.

غارو غور - ا.مر (غارو غور - xarû xûr): هه‌راو هوریا، ئاژاوه‌ و فه‌رتەنه‌، قۆره‌ قۆری زگ.

غارینغون - ا (غارینغون - xarî xûn): جۆره‌ قارچکێکه‌ له‌ کلۆری پیسه‌داران ده‌رووی و بۆ ده‌رمان به‌کار دی.

غاز - ا (غاز - xaz): قاز.

غاز - ا (غاز - xaz): جۆره‌ دراویتیکی زۆر بچووکه‌ تا هه‌وه‌لی سه‌رده‌می قاجارییه‌کان ره‌واجی هه‌بوو.

غاز - ا (غاز - xaz): پینه‌، دراو، درز، قاز، پارچه‌ پارچه‌.

غاز - ا.ع (غاز - xaz): گاز.

غازایاخی - ا.مر (غازایاخی - xaza ya xî): جۆره‌ رووه‌کیکه‌.

غازل - ا.ف.ع (غازیل - xazil): ته‌شی ریس، ریسەر.

غازله - ا.ف.ع (غازیله - xazile): ژنی ته‌شی ریس، بریس.

غازه - ا (غازه - xaze): سووراوی ژنان.

غازه‌ رخ - ص.مر (غازه‌ رخ - xaze rûx): روو سوور، که‌سیک سووراوی له‌ رووی خۆی دابی، ئەوه‌ی گۆناکانی سوور بی وه‌کو سووراو.

غازی - ا.ف.ع (غازی - xazî): که‌سیک له‌ رای ئایندا دژی گاوران بجه‌نگی، پاشای جه‌نگاوه‌ر.

غازی - ا.ع (غازی - xazî): جۆره‌ سکه‌یه‌کی کۆن بووه‌ به‌رانبه‌ر به‌ بیست قرۆش بووه‌.

غازی - ص (غازی - xazî): رستی باز، په تی باز.

غاسق - ا. ف. ع (غاسیق - xasî x): شه‌وه‌زەنگ، شه‌وی زۆر تاریک، ماری رهش، مانگ.

غاسول - ا. ع (غاسول - xasûl): سابوون، یان هه‌ر شتی که جل یان له‌شی پێ بشۆن.

غاسول رومی - ا. مر (غاسولی رومی - xasûli rûmî): ده‌وه‌نیکێ درکداره.

غاش - ص (غاش - xaş): ناشق، شه‌یدا، که‌وه‌دن.

غاش - ص. ف. ع (غاشش - xaşş): غه‌شکار، که‌سێک که‌ خه‌لکی فریو بدات.

غاشم - ص. ع (غاشیم - xaşim): زالم، سته‌مکار، داگیرکه‌ر.

غاشیه - ا. ع (غاشیه - xaşîye): پۆشاک، په‌رده، په‌رده‌ی دل، رووپۆشی زین، روژی په‌سلان. **غاشیه بردوش** - ص. مر (غاشیه بردوش - xaşîye berdûş): گوپرایه‌ل و ملکه‌چ.

غاشیه‌دار - ص. ف. ع (غاشیه‌دار - xaşîye dar): ئه‌وه‌ی زین پۆشی ئه‌سپی ئاغای خو‌ی هه‌لگرێ.

غاشیه‌کش - ص. ف. ع (غاشیه‌کش - xaşîye keş): هه‌لگری زینپۆش.

غاص - ص. ع (غاص - xass): پپ، چپ، قه‌ره‌بالغ، پیاوی موفلیس، که‌سێک پارو له‌ گه‌روی گێرپێ و نه‌فه‌سی بۆ نه‌درئ.

غاصب - ا. ف. ع (غاصیب - xasib): زه‌فتکه‌ر، داگیرکه‌ر، که‌سێک به‌ تویری مالی که‌سێکی دی غه‌سپ بکات، زه‌وتکار.

غاصبانه - ق (غاصبانه - xasibane): داگیرکه‌رانه، به‌ شیوازی داگیرکه‌ر، زه‌فتکه‌رانه.

غاطی - ا. ف. ع (غاتی - xatî): تاریک، داپۆشه‌ر، پپ، چپو تی‌کچرژاو، پۆشه‌ر.

غاطیه - ا. ف. ع (غاطیه - xatîye): میو که به

عاردیدا پان بوویته‌وه‌و دای پۆشی بێ.

غاغ - ا. ع (غاغ - xax): پونگه.

غاغالس - ا (غاغالیس - xaxalis): جو‌ره رووه‌کێکه.

غاغه - ا. ع (غاغه - xa xe): پونگه، قه‌ره‌بالغی زۆر، ئاپوره‌ی خه‌لکی، هه‌یشه‌ت.

غافت - ا (غافته - xafet): جو‌ره رووه‌کێکی درکداره.

غافر - ا. ف. ع (غافیر - xafir): یه‌کێکه له‌ ناوه‌کانی یه‌زدان، گونا‌هه‌خش، که‌سێک له‌ گونا‌حی که‌سێک ببورئ.

غافل - ص. ف. ع (غافیل - xafil): بێ خه‌به‌ر، غافل، نا ئاگا، قه‌رامۆشکار، بێ ئه‌قل، نه‌زان.

غافلانه - ق. مر (غافیلانه - xafilane): نه‌زانانه، گیتانه، بێ خه‌به‌رانه.

غافل گونه - ص. مر (غافیل گونه - xafil gûne): نه‌زان ئاسا، غافل ئاسا.

غافل گیر - ص. ف. ع (غافیل گیر - xafil gîr): غافلگیر، که‌سێک له‌ نکاودا په‌لاماری که‌سێک بدات.

غافل وار - ص. مر (غافیل وار - xafil var): غافل ئاسا.

غاق - ا. ع (ئاق - xa x): قه‌له‌په‌ش.

غاک - ا (غاک - xak): کاوێژ، ده‌نگی کاوێژی حه‌یوانات، نا‌له‌نال، قه‌غه‌قی قه‌لان.

غال - ا (غال - xal): غار، موغاره، ئاغه‌لی په‌زان له‌ کێودا، لانه‌ی چه‌قه‌ل و رێوی...

غال - ا. ع (غالل - xall): ده‌شتی نزمی چره‌ دره‌خت و دار.

غالا لوط - ا (غالالوت - xala lût): جو‌ره رووه‌کێکه.

غالب - ا. ف. ع (غالب - xalib): زال، سه‌رکه‌وتوو، زیاده، فراوان، زۆر.

غالب آمدن - مص. ل (غالب ئامه‌ده‌ن - xalib ameden): سه‌رکه‌وتن، زالبوون.

غالبه جعد - ص. مر (غالبیه جه‌ئد - xaliye
(ce'd): زولفی رهش و بۆنخۆش.
غالبه خط - ص. مر (غالبیه خه‌ت - xaliye
(xet): سمیل رهش.
غالبه دان - ا. مر (غالبیه دان - xaliye dan):
غالبیه دان، زارو چالی چه‌ناگهی یار.
غالبه رنگ - ص. مر (غالبیه ره‌نگ - xaliye
(reng): رهش وه‌کو غالبیه.
غالبه زلف - ص. مر (غالبیه زولف - xaliye
(zulf): زولف رهش و بۆنخۆش.
غالبه سا - ص. فا (غالبیه سا - xaliye sa):
غالبیه ساز، عه‌تر فرۆش.
غالبه ساز - ص. فا (غالبیه ساز - xaliye
(saz): غالبیه ساز، عه‌تار، عه‌تر ساز.
غالبه سودن - ص. م (غالبیه سوودن - xaliye
(sûden): دروستکردنی عه‌تر، عه‌تر سازی.
غالبه فام - ص. مر (غالبیه فام - xaliye
(fam): رهش وه‌کو غالبیه.
غالبه گون - ص. مر (غالبیه گون - xaliye
(gûn): رهش وه‌کو غالبیه، به‌ره‌نگی غالبیه.
غالبه مو - ص. مر (غالبیه مو - xaliye
(mû): قژ رهشی بۆنخۆش.
غامر - ص. ع (غامیر - xamir): ویران، زه‌وی
به‌ یارو بی‌ که‌لک، زه‌وی به‌ک بۆ کشتوکال نه‌بیت.
غامض - ص. ع (غامیز - xamiz): زه‌وی نرم،
کاری ئالۆزو ئه‌سته‌م، گۆنگ، قسه‌ی نا مه‌فه‌وم.
غامضه - ص. ع (غامیزه - xamize): ئالۆزو
ئه‌سته‌م و نا روون (بۆمی).
غامی - ص (غامی - xamî): لاواز، بی‌ توانا،
له‌پ.
غان - ا (غان - xan): جوړه دره‌ختیکه.
غانغرایا - ا (غان غه‌رایا - xan xeraya): گانگړین.
غانم - ا. فا. ع (غانیم - xanim): خودان
ده‌ستکه‌وت، غه‌نیمه‌تگیر.

غالب شدن - مص. ل (غالب شودن - xalib
(şuden): سه‌رکه‌وتن، زالبیون، زال گومان.
غالب ظن - ا. مر (غالب زهن - xalib zen):
گومانی زال، زال گومان.
غالبه - ق. ع (غالبیه بن - xaliben): زۆربه‌ی
کات، به‌ زۆری.
غالط - ا. فا. ع (غالبیت - xalit): غه‌له‌تکه‌ر،
غه‌له‌تکار، خه‌تاکار.
غالظ - ص. ع (غالبیز - xaliz): خه‌لیس،
خه‌ست، درشت، ئه‌ستوور.
غالوک - ا (غالووک - xalûk): گلا‌هه‌ک.
غالی - ص. ع (غالی - xalî): گران، گرانبه‌ها،
زیده‌رویی.
غالی‌دن - مص. ل (غالی‌یدن - xalîden):
غلان‌دن، خلبوونه‌وه، گینگل دان.
غالیس - ا (غالیس - xalîs): جوړیکه له
شادانه، جوړه رووه‌کیتکه.
غالیون - ا (غالییون - xaliyûn): جوړه
رووه‌کیتکه بۆ ده‌رمان ده‌شی.
غالبه - ص. ع (غالبیه - xaliye): گران،
گرانبه‌ها، هه‌ژ، بۆنیکه‌ی خۆشه له مسکو
عه‌نیه‌ر پی‌که‌اتووه ره‌نگی ره‌شه‌و له قژ ده‌دری.
غالبه اسا - ص. مر (غالبیه ئاسا - xaliye
(asa): به‌ ره‌نگ و بۆی غالبیه.
غالبه اندایه - ا. مر (غالبیه نه‌ندایه - xaliye
(endaye): ئامی‌تیکه که‌ غالبیه‌ی پی له شت
بدری.
غالبه اندوده - ص. مف (غالبیه نه‌ندوده - xaliye
(endûde): شتی که‌ غالبیه‌ی لی سورایی،
ره‌ش.
غالبه بار - ص. فا (غالبیه بار - xaliye bar):
ئه‌وه‌ی وه‌کو غالبیه بۆنی خۆش بدا، بۆنخۆش
وه‌کو غالبیه.
غالبه بو - ص. مر (غالبیه بو - xaliye bû):
ئه‌وه‌ی بۆنی غالبیه بدا.

غانی - ص.ع (غانی - xanî): زہنگین، دہولہ مہند.

غانیہ - ص.ع (غانیہ - xaniye): ژنی زۆر جوان کہ به هۆی جوانییەوه پیتیستی به خشل و خۆ رازانهوه نه بێ، ژنی داوین پاکێ به میترد.

غار - ا (غاث - xav): مانگا، چیل، گا، گاجووت.

غاو - ا (غاث - xav): ئاغەلی پەزان.

غاوش - ا (غافوش - xavûş): خەیارێ تۆو، هیشوو تری گەییوو که بۆ تۆو هەلگیرێ.

غاوشنگ - ا.مر (غافشەنگ - xav şeng): دارگاران.

غاوی - ا.فا (غافی - xavî): گومراو ناهومید.

غاویه - ا.فا.ع (غافییه - xaviye): ژنی گومراو ناهومید.

غایات - ا.ع (غایات - xayat): ئامانجان، کۆتاییان، ئارمانجان.

غایب - ص.فا.ص (غایب - xayib): نه دیار، نهوی له بهر چاو نه بێ، پنهان.

غایت - ا.ع (غایهت - xayet): کۆتایی، مه بهست، نه وه پری خواست و ئاره زوو، نه نجام، ئامانج.

غایر - ا.فا.ع (غایر - xayir): رۆچوو، ئاوێ بچیتته ژیر زهوی.

غایط - ا.ع (غایت - xayit): زهوی نزم و بهرین، گوو.

غب - مص.ع (غیب - xibb): هاتنی رۆژ نه رۆژ، نۆیه تی.

غب - ا.ع (غیب - xibb): ئاکام، ئاقیبهت، کۆتایی هەر شتیک،

غب - ا.ع (غوب - xubb): زهوی نزم، شوینی وهستانی ئاو.

غبار - ا.ع (غوبار - xubar): گهردو تۆز،

غبار خاطر - ا.مر (غوبار خاتیر - xubar xatir): دڵ گهرد گرتوو.

غبار الود - ص.مف (غوبار ئالود - xubar alûd): تۆزگرتوو، خۆلاوی.

غبار - ا (غهباز - xabaz): دار دهستی شوانان، گاران. غباوت - مص.ل.ع (غهباهت - xabavat): گهوج بوون، گیل بوون.

غبب - ا.ع (غهبه ب - xebeb): غه بهغه به، گۆشتی ژیر چه ناگه.

غبج - مص.ع (غهبج - xebc): خواردنه وهی ئاو به قوم قوم، ئاو خواردنه وه.

غبحه - ا.ع (غوبجه - xubce): بهشی یهك خواردنه وه له ئاو یان شەراب.

غبراء - ص.ع (غهبهراء - xebra'): تۆزای، بۆز، خاکی رەنگ، زهوی.

غبس - ا.ع (غهبهس - xebes): بولیتلی ئیوارێ، خۆله میشی.

غبش - ا.ع (غهبهش - xebes): تاریکی ئاخیری شهو، بولیتلی بهر به بیان.

غبطه - مص.ع (غبیته - xibte): جۆره به غیلی بردنیکێ هه لاله، خۆزی خواستن به دهولمه ندی که سیک بێ نه وهی ئاره زوو له دهست چوونی دهولمه ندییه که ی بکری.

غبغب - ا.ع (غهب غهب - xeb xeb): غه بهغه به، گۆشتی ژیر چه ناگه.

غبن - مص.م.ع (غهبین - xebn): زیان لیدانی که سیک له کرین و فرۆشتندا، خه له تاندن، زهره رکردن له کرین و فرۆشتندا.

غبوق - ا.ع (غهبوغ - xebûx): شه رابی که شهوان بیخۆنه وه، شه رابی شهو.

غبی - ص.ع (غهبی - xebî): گیل، نهزان، گهوج، کهودهن.

غبیراء - ا.ع (غهبهیراء - xubeyra'): درهختی سنجو.

غبین - ص.ع (غهبین - xebîn): نه قل سست، فربو خواردوو له سه و دادا.

غبینه - ا.ع (غهبینه - xebîne): فیل، زهرهرو زیان و هه له خه تاوی له کرین دا.

غپک - ا(غهپک - xepek): زهل، زهلی، حهسیر، دروستکردن، لهبان.

غت - ص(غته - xet): ئهبلهه، کهوده، گهلخو، گیل، گهوج.

غتفر - ص(غوتفر - xutfer): گهوج، نهزان، گیل، بهدکردهوه.

غت - ص.ع(غهس - xes): لهپو، لاواز، قسهی نا دروستو بئینج و بناوان.

غشیان - مص.ل.ع(غسهیان - xeseyan): هیلنج، دل تیک ههلهاتن، رشانهوه.

غچک - ا(غیچک - xicek): جوړه کهمانجهپهکه.

غد - ص.ع(عا) (غودد - xudd): خوویست، خوین.

غد - ا.ع(غده - xed): سبهی.

غدا - ا.ع(غدهاء - xada): خواردنی نیوهپو، فراښ.

غدايد - ا.ع(غدهايد - xadaid): غوده، لوو.

غداير - ا.ع(غدهاير - xedair): گيسوو، کهزی، پرچ.

غدا - ا.ع(غدهات - xedat): کازيوه، بهره بهیان.

غداد - ا.ع(غيداد - xedad): تعاونی و شتر.

غدار - ص.ع(غهدار - xeddar): غهددار، زالم، سته مکار، بئ ودها، غایه، فريوکار، حيله باز.

غداره - ص.ع(غهداره - xeddare): ژنی بئ ودها و دهستبي.

غداره - ا(غهداره - xeddare): حهريه پان.

غداره بند - ص.فا(غهداره بهند - xeddare bend): غهداره بهقه.

غدد - ا.ع(غوددد - xuded): غوده، لوو.

غدد - ا.ع(غهددد - xeded): تعاونی و شتر.

غدر - مص.ع(غهدر - xedr): خیانهت کردن، بئ ودهاييکردن، پهیمان شکندن، تهره دان، له

خشته بردن.

غدراء - ا.ع(غهدراء - xedra): تاریکی، شهوی تاریک.

غداره - ا(غهدداره - xeddare): سونگی، حهريه، قه مه.

غدره - ص.ع(غهدیره - xedire): تاریک، شهوی تاریک، شهوه زهنگ.

غدریفی - ص.ن(غیدریفی - xidri fi): سهخی، جوامیر، سهروه، گهوره، بیتچوباز، جوړه سکه په کی کونه له (بوخارا) دا باوی بووه.

غددغ - ا(غودغود - xud xud): قرته قرتی، مریشک، دهنگی، مریشک.

غددغن - ا(غهددهغن - xede xen): قهدهغه، یاساغ.

غدفره - ص(غودفهره - xud fere): گهوج، گیل، کهوده.

غدنک - ص(غهدهنگ - xedeng): نهزان، گیل، گهوج، ناشیرین و نا قولا.

غدو - ا.ع(غودوڅ - xuduv): سبهینی.

غدو - مص.ل.ع(غهدوڅ - xedv): رویشستنی، سپیده زوو، سپیده.

غدو - ا.ع(غودوڅ - xuduv): بهره بهیان.

غدوات - ا.ع(غهدهوات - xedevat): بهره بهیانیان.

غدود - ا.ع(غودود - xudûd): غوده، لوو.

غدور - ص.ع(غهدور - xedûr): بئ ودها، تهله که باز، بهفیل و دهو.

غدوه - ا.ع(غودوڅه - xudûve): کازيوه، بهیان، بهره بهیان، سپیده.

غده - ا.ع(غودده - xudde): غوده، لوو.

غدير - ا.ع(غهدير - xedîr): گولا، شوینی، کوپونه و دی باراناو له دهشتدا، ئوی و دهستای پاش سیلاو.

غديرخم - ا.مر(غهدیری خومم - xedîri xumm): شوینی که له نیوان مه که و مه دینه،

جەڭنى غەدىرى خومم: دەكاته رۆژى ۱۸ى
زىلحەجە كە لەو رۆژەدا پەيامبەر لە غەدىرى
خومدا عەلى بە جىڭرى خۆى دانا.

غديره- ا.ع (غەدىره - xedîre): پىچ، گىسو.

غذاء- ا.ع (غيزاء - 'xiza): خۆراك، خواردن،
خوارن.

غر- ص (غور - xur): قۆر، گون ئاوسياگ.

غر- ا (غبر - xîr): رەقسىن و سەما بە نازەو،
سەما بە غەمزەو نازەو.

غر- ص. (غەر - xer): قەحبە، ژنى بەدكار،
سۆزانی، نامەرد، گەواد.

غر- ا (غور - xur): بۆلەبۆل لە بن لىوانەو،
پرتەو بۆلە.

غر- ص.ع (غبر - xîr): گەنجى بى تەجرەبەو
ناكارامە، كەسىك فرىو بخوات.

غر- ا.ع (غەر - xer): درز، شەق يان چال،
جۆگەلە، چىچو لۆچى جل.

غراء- ص.ع (غەراء - 'xera): باش، جوان،
سپى و رووناك، درەخشان، سوارو رەوان و
جوان.

غرائب- ص.ا.ع (غەرائىب - xeraib): شتى
غەرىب و عەجىب و دەگمەن.

غرائر- ا.ص.ع (غەرائىر - xerair): ژنى گەنجى
بى تەجرەبە، بى ساوگەكان.

غرائز- ا.ع (غەرائىز - 'xara'iz): مەگىزەكان،
سروش، قەرىحە، ئارەزووى سىكسى.

غراب- ا.ع (غوراب - xurab): قەلەپەش،
دەمى چەقۆ، دەمى تەور، بەفر، تەرزە، جۆرە
كەشتىيەكى چارۆكەدارە.

غرابت- مص.ل.ع (غەرابەت - xerabet):
دوور بوون، دوور بوون لە نىشتمان، ئالتۆزبونی
وشە، ناباوبونى شتىك.

غرابه- ا (غەرابه - xerabe): شووشەى گەورەى
گەرو تەنگى زگ گەورە.

غرابى- ا.ع (غورابى - xurabî): جۆرە
خورمايەكە، جۆرە شەكرلەمەيەكە.

غرابيل- ا.ع (غەرابيل - xerabîl): سەرەن،
بىژنگ، بىژنگان.

غراچه- ص (غەراچه - xeraçe): نامەرد،
دەيوس، گەواد، كەسىك ژن بە گان بدا، نەزان،
گەوج، گەلخۆ، قورمساغ.

غرار- مص.ل.ع (غەرار - xerar): فرىوخواردن،
خەلەتان، بى تەجرەبەيى.

غرار- ا.ع (غىرار - xîrar): دەمى تىژى
شمشیر، كەسادى بازار، بى بازارى، خەوى كەم.

غرار- ا (غىرار - xîrar): تەلىس، جەوالى
گەورە، خەرار.

غرار- ص.ع (غەرار - xerar): فیللباز،
خاپینۆك، دەستىر.

غرارات- مص.ل.ع (غەرارات - xerarat):
هەلخەلەتان، ناشقىنى پاش تەجرەبە، نا
كارامەيى.

غراره- ا.ع (غىراره - xîrare): خەرار، جەوال،
رەشكە، غەرغەرەكردن، ئا و لەزار وەردان.

غراش- ا (غەراش - xeraş): روشن، برىن،
خەم و خەفەت، پشم و غەزەب.

غراشىدن- مص.م (غەراشىدن - xeraşîden):
توپەبوون، شەپكردن، تۆران،
خەم خواردن.

غراشىده- ا.مف (غەراشىده - xeraşîde):
تۆراو، توپە.

غراضيف- ا.ع (غەرازيف - xerazîf):
كړكړاگە.

غراف- ا.ع (غىراف - xîraf): پىوانەى گەورە.

غراف- ص.ع (غەراف - xeraf): روبارى پى
ئاو، ئەسپى هەنگاو هەراو.

غرام- ا.ع (غەرام - xeram): ئەشق و
شەيدايى، عەزاب، دەرد و ئازار.

غرامات- ا.ع (غەرامات - xeramât): سزا.

غرامت- ا.ع (غەرامەت - xeramet):
غەرامەت، جەزا، سزا، زەرەرو زيان و شەپەشق،
پەشىمانى.

گرامت خواستن - مص.ل (غهرامهت خاسته-
xeramet xasten): غهرامهت ویستن،
خوایاری غهرامهت کردن.
گرامت دادن - مص.م (غهرامهت داده-
xeramet دادن): سزادان.
گرامت ستاندن - مص.ل (غهرامهت سه تاندن-
xeramet setanden): سزاسه نندن.
گرامت کشیدن - مص.ل (غهرامهت که شیدن-
xeramet keşîden): قبول کردن سزا، له
تهستوگرتنی سزا.
گران - ص.فا (غوران - xurran): نه راندن،
بۆلاندن، به نه په، به بۆله.
گرانیق - ا.ع (غهرانیغ - xeranî x): جوړه
ته پرتکه.
غراورنگ - ا.مر (غهرنه ورنه- xer ewreng):
تمختی گه وړه.
غرب - مص.ع (غهرب - xerb): ئاوا بوون، خوړ
ئاوا بوون، خوړنشین.
غرب - ا.ع (غهرب - xereb): زړه دار، داری
زړ، داری که بهری نه بی وهک: چنارو سپیدارو...
غرب - ا.ع (غهرب - xereb): زپ، ته لا، زیو،
په رداخ، مهی.
غریاء - ص.ع (غوره باء - xureba): غهربان.
غریال - ا.ع (غیربال - xirbal): بیژنگ.
غریال بند - ص.فا (غیربال بهند - xirbal
bend): بیژنگساز، وهستای بیژنگ دروست
کردن.
غریال کردن - مص.م (غیربال که رده- xirbal
kerden): له بیژنگ دان، بیژان.
غریال گر - ص.فا (غیربال گهر - xirbal ger):
سهره نساز، که سیپک که کاری له بیژنگدانی
دانه ویله و شتی دی بی.
غریان - ا.ع (غیربان - xirban): قهله ره شان.
غربت - مص.ع (غوربهت - xurbet): نامۆبی،
غهرب بوون، دوور بوون له شاری خوټ، دووره

ولات بوون، که ووتنه غهربی.
غربت گرا - ص.فا (غوربهت گهرا - xurbet
gera): که سیپک که زی له غهربایه تی بی،
غوربهت دوست.
غریچه - ا.مر (غهریه چه - xerbeçe): کوپی
قه چپه، قه چپه داک، حیز داک.
غریله - مص.ع (غهریه له - xerbele): له
سهره نندن، له بیژنگدان، بیژان، بیژه کردن.
غریب - ص.ع (غهربیب - xerbîb): تری
رهشکه، پیره میژدیک سهره ردینی رهش بکاته وه،
زور رهش.
غریبل - ا.ع (غهربیل - xerbîl): بیژنگ،
سهره نند.
غریبله - ا.ع (غهربیله - xerbîle): سوردان، قون
بادان، سه ما.
غرت - ا.عا (غورت - xurt): خوارده وه یان ئاو
که به جاری بخوریته وه.
غرتش - ص.عا (غورتهش - xurtes): مل
تهستورو زوردار.
غرتی - ص.عا (غیرتی - xirtî): خوټی،
لووسکه، حیز.
غریچ غریچ - ا.ع (غیرچ غریچ - xirç xirç): چۆقه
چۆقی دان، قرچه قرچی دان، جیره جیری دگان.
غرچه - ص.ع (غهرچه - xerçe): نامه رد، گه واد،
گیل، که ودهن، قورمساغ.
غرد - ا.ع (غهرد - xerd): که پر، مالیپک له
حه سیرو قامیش دروست بکری.
غردل - ص.مر (غهردیل - xerdil): ترسنوک،
نامه رد.
غرده - ا.ع (غهرده - xerde): جوړه توپیک بووه له
کوندا بو هاویشتنی به رد له جهنگدا به کار هاتووه،
مه نجه نیق.
غرر - ا.مص.ع (غهره ر - xerer): که ووتنه
تالوکه، که ووتنه مه ترسیبیه وه.
غرر - مص.ع (غهره ر - xerer): روو سپی
بوون.

غرغر - ا.مر (غورغور - xur xur): تورپه بوون و خوته و بۆله.

غرغرکردن - مص.م (غورغورکه ردهن - xur xur kerden): بۆله بۆل کردن، تورپه بوون.

غرغر - ا. (غیرغیر - xir xir): به کره، جه نجه پ، چه رخی ئاو.

غرغر - ا. (غیرغیر - xir xir): خرپه خر، دهنگی چه رخی ئاو له کاتی سووړاندا.

غرغر - ا.ع (غیرغیر - Xir xir): گرپره.

غرغره - ا. (غهرغهره - xer xre): قورقوپاگه.

غرغره - مص.ع (غهرغهره - xer xere): غهرغهره، ئاو له دهم و دان و هردان.

غرغره - ا.ع (غیرغیر - xir xire): مریشکی کیتی.

غرغشه - ا. (غهرغشه - xer xeşe): قهرقه شه، ههراو ههنگامه، گهنگه شه و دهککه.

غرف - ا.ع (غهرهف - xeref): گیایه که بو خۆشه کردنی پیست به کاردی.

غرف - ا.ع (غورف - xuref): ژوور، هۆده.

غرفات - ا.ع (غورفات - xurufat): ژوور، هۆده.

غرفج - ا. (غهرفهج - xerfec): دهسته چيله، ههر چيلكه و دارى زوو ناگر بگرئ.

غرفه - ا.ع (غورفه - xurfe): ژوور، هۆده، وه تاغ.

غرفه - ا.ع (غورفه - xurfe): گوتلی ئاو.

غرق - مص.ع (غهرهغ - xere x): غهرق بوون، خنکان له ئاودا.

غرقاب - ا.مر (غهرغاب - xer xab): ئاوی قوول که مرۆف یان کهشتی نقوم بکات.

غرقد - ا.ع (غهرغهد - xer xed): جۆره درهختیکه.

غرقگاه - ا.مر (غهرغ گاه - xerx gah): جینگه غهرق بوون، نقومگه.

غرر - ص.ع (غوره - xurer): ههلبژارده و پهسند، گه و ره و دهم سپی قه و م.

غرر - ص.ع (غیره - xirer): بی ناگاو بی تهجره به، نا کارامه.

غرزدن - مص.ل (غورزدهن - xurzeden): تورپه بوون و بۆلاندن له ژیرلیتوده و، نه پاندن و جنیودان.

غرزدن - مص.م (غورزدهن - xurzeden): خهله تاندن و دهست برینی ژنو سوار بوونی.

غرزن - ص.مر (غهرزن - xerzen): سۆزانی، قه چیه، ژن حیز، پیاوی ژن حیز.

غرس - ا. (غهرهس - xeres): تورپه یی، غه زه ب، توندو تیژی، تونده ته بیعه تی.

غرس - مص.ع (غهرس - xers): چاندن، نه مام ناشتن.

غرس - ا.ع (غهرس - xers): درهختی نیژراو، نه مامی چیندراو.

غرسا - ا. (غهرسا - xersa): زه نجه بیلی شامی.

غرش - ا. (غهرهش - xeres): تورپه یی، غه زه ب، تونده ته بیعه ت.

غرش - ا.مص (غوریش - xuriş): نه پاندن، نه پنه پ.

غرش - ا.مص (غیرش - xirş): قرۆش، جۆره سکه یه که.

غرش - ا.مص (غورپشت - xurişt): دهنگی سامناک، هاوارو نه پهی به سام.

غرشمار - ا. (غهرشومار - xerşumar): کیتوله لیبانی مال به کۆل، دۆم و خه رات، له خانه ی غهریبان.

غرشیدن - مص.م (غهرشیده - xerşiden): تورپه بوون، شه پر کردن.

غرض - مص.ع (غهرهز - xerez): تاسه کردن، ئاره زوو کردن، مه به ست، پیویستی، نیشانه، غهرهز، به دنبازی، رق و کینه و نیاز خرابی.

غرضوف - ا.ع (غورزووف - xurzûf): کرکپاگه، ئبیسکی نه رم که ده خورئ.

غرقه - ص. (غهرغه - xer xe): خنكاو، غه رق بوو.

غرقه گاه - ا. مر (غهرغه گاه - xer xegah): تقومگه.

غرقى - ص. ع (غهرغا - xer xa): خنكاوان، غه رق بووان.

غرم - ا. (غورم - xurm): بهرانه كښوى، مهره كښوى.

غرم - ا. ع (غورم - xurm): سزا، جهزا، غه رامهت، زهرهرو زيان.

غرما - ا. ع (غورمه - xurema): قهردار.

غرماسنگ - ا. مر (غهرماسهنگ - xerma-seng): ناسكه نان.

غرمان - ص. فا (غهرمان - xerman): غه مين، زيزو زوير، توروهو تورواو.

غرم تك - ص (غورم تهك - xurm tek): تيزو وهكو بهرانه كښوى، بهدوه وهكو بهرانه كښوى.

غرمج - ا. (غهرمهج - xermec): خواردنيكه به ههرزنو گوشت دروست دهكړئ.

غرميدن - مص. ل (غهرميدنه - xermiden): تووړه بوون، جنپودان، بژلاندن.

غرمنده - ا. فا (غهرمهنده - xermende): تووړه، زوير،

غرن - ا. (غهرن - xeren): دهنكى گريه و نالين.

غرن - مص. ل. ع (غهرن - xeren): وشكبوونى ههوير له قاپدا.

غرن - ص. ع (غهرين - xerîn): سست، لاوازو بڼه توانا.

غرنب - ا. (غورونب - xurnub): گرم، گرمه، رمله.

غرنباغرنب - ا. مر (غورونبا غورونب - xurunba xurunb): گرمه گرم، رمله رمله، دهنكى په پيتا په پيتا دهوئل.

غرنبان - ص. فا (غورونبان - xurunban): له حالى گرماندندا.

غرنېش - ا. مص (غورونېش - xurunbîş): هات و هاواری سامناک.

غرنېه - ا. (غورونېه - xurunbe): هات و هاوار، بۆله بۆل، قسه ي رهق.

غرنېيدن - مص. ل (غورونېيدنه - xurunbîdne): هاواركردن، فريادو ههراكردن.

غرنېيده - ا. مف (غورونېيده - xurunbîde): هاواركړ، فهرته نه گيږي.

غرند - ص (غهرند - xerend): كيژتيك له شوى په رده دا بڼه دهرچي.

غرننگ - ا. (غهرنگ - xereng): دهنكى گريه و نالين.

غرننگيدن - مص. ل (غهرنگيدنه - xerengîden): گريان، نالين.

غرنوق - ا. ع (غورنوق - xurnu x): بالنده په كى دهر يايى مل دريژى لاق دريژه.

غرنوق - ص. ع (غورنوق - xurnû x): لاوى سپيکه له ي جوان، وهله د.

غرو - ا. (غهرث - xerv): ناي، زورنا.

غرو - مص. ع (غهرث - xerv): تهعه جو بکړدن، سه رسام بوون.

غرواش - ا. (غهرقاش - xervaş): قهره واش، شتيکه وهكو گسک جلى پي رهنگده كړئ يان تهراوى ديواى پيښه كړئ.

غروب - مص. ل. ع (غوروب - xurûb): ناوايون، ناوايونى خورو مانگو نه ستيره.

غرور - مص. م. ل (غورور - xurûr): خهله تاندن، به ته ماكردنى كه سيك به درووه، مه غرور بوون، له خوښايى بوون.

غرور - ص. ع (غهرور - xerûr): دنيا، شتى مايه ي خهله تاندن بڼه، فريودر.

غرور - ا. ع (غهرور - xerûr): دهرمانى كه غهرغه رى پي بکړئ.

غرور - ا. ع (غورور - xurûr): جوگه له، شهقى زهوى، چرچ و لوچى جل.

غریب حسن - ص.مر(غریب هوسن - xerib husn): جوانی له راده به دهر.

غریب دشمن - ص.مر(غریب دوشمن - xerib duşmen): دڙه غریب، دڙه بیانی.

غریب دوست - ص.مر(غریب دوست - xerib dûst): غریب پهرور، نامزدوست، غهواره دوست.

غریب زاده - ص.مر(غریب زاده - xerib zade): رڼه ی غریب، منالی کټوله ی و دږم.

غریبستان - ا.مر(غریبستان - xerib stan): جیی غریبان، خانه ی غریبان، گزستان.

غریب شمار - ص.مر(غریب شمار - xerib şumar): له ریزی غریبانا، قهرج، کټوله ی.

غریب قامت - ص.مر(غریب قامت - xerib xamet): به ژن و بالای له راده به دهر جوان.

غریب کش - ص.فا(غریب کش - xerib kuş): دڙه غریب، نه وه ی غریبان نه زیهت بدات.

غریب گز - ص.فا(غریب گز - xerib gez): جږه گه نه په که.

غریب مرگ شدن - مص.ل(غریب مرگ شدن - xerib merg şuden): مردن له غریبی، گز غریب بوون.

غریب نواز - ص.فا(غریب نواز - xerib ne-vaz): غریب پهرور، غریب دوست.

غریب وار - ق.ص(غریب وار - xerib var): غریب ئاسا، وهکو غریبان.

غریبه - ص.ع(غریبه - xeribe): غریبه، بیگانه، غهواره.

غریدن - مص.ل(غریدن - xurriden): نه راندن، بڼاندن، هاواری توپدی.

غرش - ا.مص(غرش - xurş): نهره.

غرنده - ا.فا(غرنده - xurrende): مرڅ یان گیانله بهری درنده له توپیدا بنه پټی.

غرورانگیز - ص.فا(غرورور نه انگیز - xurûr engîz): مایه ی غورورور له خویایی بوون.

غرور جوانی - ا.مر(غروروری جه فانی - xerûri cevanî): خوپه سندی هره زه کاری، جوانه زمه.

غروش - ا.ع(غوروش - xurûş): قرۆش، جږه سکه په که.

غروی - ص.ن.ع(غره ځی - xerevî): خه لکی نه جه ف.

غره - مص.م.ع(غیره - xirre): خه له تاندن، خه له تان، به ته ماکردنی که سټیک به دپړوه ده ستخه پڅکردن، فریوخواردن.

غره - مص.ع(غوره - xurte): جوان بوون.

غره - ا.ع(غوره - xurte): نه سپی قه شان، نه سپی ته وټل مارو، مانگی نو، سهره تایی هره شتیک، په که م روژی مانگی قه مری.

غره - ص.ع(غوره - xurte): هه لېژارده و په سهند، گه ورو دهم سپی قه وم.

غره - ص.ع(غیره - xirre): باړ، گه نجی بی نه زمونی غافل.

غره - ا(غوره - xurte): نهره، گرم و هوړی هوره تریشقه.

غری - ص.ع(غری - xerî): جوان، باش، بینای چاک، په کیکه له ناوه کانی شاری نه جه ف.

غریب - ص.ع(غریب - xerîb): نامو، بیگانه، دووره ولات، شتی سه پرو ناباو، وته ی ئالوژو ته م وژاوی و نامه فهوم.

غریب اشنا - ص.مر(غریب اشنا - xerib aşna): غریب دوست، نامو پهرور.

غریبانه - ق.ص(غریبانه - xeribane): غریبانه، وهکو غریبان، نامو ئاسا.

غریب پرست - ص.فا(غریب پرهست - xerib perest): نه وه ی خه لکی غریبی خو ش بو، بیانی پهرور.

غریب پرور - ص.فا(غریب پهرور - xerib perver): بیانی دوست.

غریب - ص.ع (غریب - xerir): جوانکه، بی
 نه زموون، له خویایی.

غریبه - ص.ع (غریبه - xerire): ئافره تی
 جوانکیله ی بی نه زموون، جه وائی که زو
 بخه له تی.

غریزه - ا.ع (غریزه - xerîze):
 مه گیز، سروشت، ته بیعت، قه ریحه، مه یلی
 سیکی.

غریژنگ - ا (غریژنگ - xerijeng):
 قوریه سیان، چلپاو، چلکاو.

غریس - ا.مف (غریس - xeris): مه پ،
 رویتراو، چیتراو.

غریسه - ا.ع (غریسه - xerise): بنه خورما،
 نه مامی چیتراو.

غریف - ا.ع (غریف - xerif): نه یجه زار،
 قامیشه لان، بیتشه، چره دارستان.

غریفج - ا (غریفج - xerifec): قوریه سییان.

غریق - ص.مف (غریق - xeri x): خنکاو.

غریم - ص.ع (غریم - xerim): قهردار،
 قهرزار، به مانای خاوهن قهرزیش دی.

غریو - ا (غریو - xirîv): قریوه، هاوارو
 بانگ، نه پ.

غریو برآوردن - مص.ل (غریف بهر ئافه ردهن -
 xiriv ber averden): نه پانندن، هاوارکردن،
 قریواندن.

غریوان - ص.فا (غریوان - xirîvan):
 هاوارکهر.

غریویدن - مص.ل (غریویدنه - xirîvîden):
 نه پانندن، هاوارکردن و توریه بوون، قیرپانندن.

غزاء - ا.ع (غوززاء - xuzza'): جهنگاوهران،
 غازیان.

غزات - ا.مص.ع (غزات - xezat): جهنگین
 دهگه ل دژمنی دیندا.

غزاکردن - مص.ل (غزاکه ردهن -
 xezakerden): غه زاکردن، جهنگین دهگه ل
 دژمنی دیندا.

غزات - ص.ا.ع (غزوات - xuzat):
 جهنگاوهران، غه زوه کاران.

غزار - ص.ع (غیزار - xizar): زور.

غزارت - مص.ل.ع (غهازرت - xezaret): زور
 بوون.

غزال - ا.ع (غزال - xezal): ناسک، کار
 مامز، مامز، ماشوقه یان ژن و کچی جوان.

غزال چشم - ص.مر (غزال چشم - xezal
 çeşm): مامزچاو، چاوانی جوانی وهک چاوانی
 ناسک.

غزالک - ا.ع (غزالهک - xezalek): کارمامز،
 ژنی جوان.

غزاله - ا.ع (غزاله - xezale): ناسک،
 کارمامزی میتچکه.

غزاله - ا.ع (غزاله - xezale): هه تاو له ده می
 هه لاتندا،

غزغان - ا (غزغان - xez xan): قازان،
 مه نجه لی چیش لیتان.

غزل - مص.ع (غزل - xezl): رستن، رتسان.

غزل - مص.ع (غزل - xezel):
 جوړه شیعریکی دلداریه که به یته کانی نابی له
 حهوت به یته که مترو له ۱۵ به یته زیاتر بی،
 ئاشقینی.

غزلان - ا.ع (غیزلان - xizlan): ناسکان،
 مامزان.

غزل خوان - ص.فا (غزهل خان - xezel xan):
 موتریب، گورانی بیژ، عاشق، غزهل بیژ.

غزل سرا - ص.فا (غزهل سهرا - xezel
 sera): غزهل بیژ، غزهل خوان.

غزل گو - ص.فا (غزهل گو - xezel gû):
 غزهل بیژ، شیعری بیژ دلداری.

غزلیات - ا (غزله لییات - xezeliyat):
 غزله لییات، هه لیه ستو غزله لیتن دلداری.

غزو - مص.ل.ع (غزه ژف - xezv): جهنگین
 دهگه ل دژمنی تایندا، جهنگی تاینی، جیهاد.

غساک - ا.ع (غەساک - xesak): خۆ ھەلواس، لاو لاو.

غسال - ص.ع (غەسسال - xessal): کەسیک زۆر شت بشوات، مردوو شۆر.

غسالخانە - ا.مر (غەسسال خانە - xessal xane): مردوو شۆرخانە، غوسالخانە.

غسالە - ص.ع (غەسسالە - xessale): ژنی جل شۆر، یان مردوو شۆر.

غسالە - ا.ع (غوسالە - xusale): ئاراو.

غسان - ا.ع (غەسسان - xessan): ھەرەتی لاوی، تافی لاوی، ناوی تیرەبەکی ەەرەبە کە لە شۆنیکا بە ھەمان ناو لە یەمەن دەژیان.

غسانی - ص.ع (غەسسانی - xessanî): زۆر جوان و قۆز.

غسق - ا.ع (غەسسەغ - xesex): تاریکی، بۆلێتی ئیوار.

غسک - ا.ع (غەسسەک - xesek): جۆرە میروویە کە، جۆرە گەنەبە کە.

غسل - مص.ل.ع (غوسل - xusl): غوسل دەرکردن، وسل دەرکردن، بسمیل کردن.

غسل - ا.ع (غیسل - xisl): شتی کە سەر و لەشی پێ بشۆردرێ، وەک: ئاو و سابوون.

غسلە - ص.ع (غوسە لاء - xusela'): شۆردراو، جلی شۆردراو.

غسلج - ا.ع (غەسلەج - xeslec): داری دۆل.

غسلی - ص.ع (غەسلال - xesla): جلی شۆردراو.

غسلین - ا.ع (غیسلین - xislîn): زیچکای لەشی دۆزەخیان، ئاوێ کە زوخ و کیمی تیا بشۆرێ.

غسول - ا.ع (غەسول - xesul): ئاو و سابوون ئەو شانە کە خۆی پێ بشۆرێ.

غسول - ا.ع (غەسول - xesul): ئاو و سابوون ئەو شانە کە خۆی پێ بشۆرێ.

غسیل - ص.ع (غەسیل - xesîl): شۆردراو.

غزوات - ا.ع (غەزەفات - xezevat): شەپ لەگەڵ دژمندا.

غزوە - ا.ع (غەزفە - xezve): یەک شەپ دەگەڵ دژمندا.

غزە - ا.ع (غەزە - xeze): کلینچکە.

غزی - ا.ع (غوزی - xuzî): غاز، جەنگاوەر.

غزیر - ص.ع (غەزیر - xezîr): زۆر، فرە، مشە.

غزیرە - ص.ع (غەزیرە - xezîre): کانی فرەئاو، وشتی بەشیر، چاوی بەروندک.

غژ - ا.ع (غیژ - xijj): گیزی گوللە، خشە.

غژب - ا.ع (غوژب - xujb): بۆلی تری، ناوکی تری.

غژغاو - ا.مر (غەژغاو - xej xav): گامیشی ھیندی.

غژغژ - ا.ع (غیژ غیژ - xij xij): خشەخش، خشەخشی جلی تازە، دەنگی پیللاو لە کاتی ریکردندا.

غژغژان - ص.فا (غەژغژان - xej xejan): قونە خلیسکێ، خزین، خلیسکانێ،

غژک - ا.ع (غیژک - xijek): جۆرە کە مانجەبە کە.

غژگاو - ا.مر (غەژگاو - xejgav): گامیشی ھیندی.

غژم - ا.ع (غوژم - xujm): بۆلی تری.

غژم - ا.ع (غوژم - xujm): غەزەب، تۆزان، تۆرەبوون و زویربوون، ھێرش، گوژم.

غژیدن - مص.ل.ع (غەژیدن - xejîden): خزین، قونە خلیسکانێ، قونە خشکێ.

غژیدە - ا.مف (غەژیدە - xejîde): خزیو، خلیسکاو، رۆین بە خلیسکانەو.

غسا - ا.ع (غەسا - xesa): خورمای نەرەسیوو.

غسات - ا.ع (غەسات - xesat): خورمای نەگەبیوو، فەریکە خورما.

غساق - ص.ع (غەسساق - xessa x): بۆسارد، بۆگەن، کیم و زوخی دۆزەخیان، شەرابی دۆزەخیان.

- غسیله** - ص.ع (غسیله - xesîle): شۆردراو.
- غش** - مص.ل.ع (غەش - xeş): غەش کردن، خیانه تکریدن، فیتل کردن.
- غش** - ا.مص.ع (غیشش - xişş): خیانهت، دلپەشی، فیتل، تهخلیت.
- غش** - ا.ع (غەش - xeş): بورانه وه، لهخۆچوون، لههۆشچوون.
- غشاء** - ا.ع (غیشاء - xişâ): پەردە، هەر شتی که رووی شتی بپۆشیت.
- غشاک** - ا.ع (غەشاک - xeşak): بۆنی ناخۆش، بۆنی ناخۆشی دەم.
- غشاوه** - ا.ع (غوشافه - xuşave): پەردە، پۆشاک، پۆشش.
- غشغریغ** - ا.ع (غیشغیرغ - xiş xirix): قەرەشە، دادویپداد، هات و هاوار.
- غشم** - مص.م.ع (غەشم - xeşm): سته مکردن، زولمکردن.
- غشمیره** - مص.ع (غەشمیره - xeşmere): زولمکردن، سته مکردن، تاواز.
- غشمشم** - ص.ع (غەشمەشم - xeşsem): بێ پەروا، دیکتاتور، زۆردار، دلپەر.
- غشموم** - ص.ع (غەشموم - xeşûm): سته مکار، زۆردار، داگیرکەر.
- غشوه** - ا.ع (غوشفه - xuşve): پەردە، پۆشش.
- غش** - مص.ل.ع (غەشا - xeşa): بورانه وه، له هۆش چوون.
- غشیه** - ا.ع (غەشیه - xeşye): بیتپهوشی.
- غصب** - مص.م.ع (غەسب - xesb): زەفتکردن، داگیرکردن، داگیرکردنی شتییک به زۆر، غەسپ کردن.
- غصص** - ا.ع (غوسههس - xuses): ئەوهی له قورگ بگیری و نهچیتته خواری، خەمی گەرو گیر، خەم و خەفەتی گەوره.
- غصن** - ا.ع (غوسن - xusn): لق، پەل، لقی درەخت، پەلی دار، چل.
- غصون** - ا.ع (غوسون - xusûn): لق و پۆیان.
- غصه** - ا.ع (غوسسه - xusse): خەم، خەمی گەرو گیر.
- غصه خوردن** - مص.ل.ع (غوسسه خوردهن - xuse xûrden): خەفەت خواردن، غەم خواردن.
- غصه دادن** - مص.م.ع (غوسسه دادهن - xuse daden): خەفەت پیدان، غەمگین کردن، زویر کردن.
- غصه پرور** - ص.فا.ع (غوسسه پەرقره - xusse perver): خەفەت پەرور، خەمبار.
- غصه دار** - ص.فا.ع (غوسسه دار - xussedar): خەمگین، خەمبار، کۆقانبار.
- غصه گسار** - ص.فا.ع (غوسسه گوسار - xusse gusar): خەمخۆر، غەمگین، خەفەتبار.
- غصه ناک** - ص.مر.ع (غوسسه ناک - xusse nak): غەمناک، غەمگین، خەمبار، خەمین، کۆقانبار.
- غض** - مص.م.ع (غەزز - xezz): چاوپۆشین، خۆگیلکردن.
- غض** - ص.ع (غەزز - xezz): تەرو تازە، ناسک، ناسکە شکۆفە، ناسکۆلەیی دەم به خەندە.
- غضا** - ا.ع (غەزا - xeza): درەختی تاغ که دارەکی قائیم و ئاگرەکی زۆر دەمینتی.
- غضائر** - ا.ع (غەزائیر - xezair): سوآله تیکی سەوزە بۆ چاوه زار به کار دی، قورپە خۆشە، تەشت.
- غضار** - ا.ع (غەزار - xazar): قورپی لینج، قورپی پاکی بۆن خۆش، میرویه کی سەوزە بۆ چاوه زار هەلده گیریت.
- غضارت** - مص.ع (عەزارەت - xezaret): دەولەمەند بوون، حال باش بوون، زەنگین بوون.
- غضاره** - ا.ع (غەزاره - xezare): میروویه کی سوآله تی سەوزە بۆ چاوه زار هەلده گیریت، کاسەیی سوآله تی گەوره.

- غضاظت** - مص.ع (غهازهت - xezazet): چاوپوشین، دهنګ نرم کردن، له قه درو حورمه ت کهوتن، زیلله ت، ته پو تازه بوونی گياو.
- غضب** - مص.م.ع (غزه ب - xezeb): تووړه بوون، توړان.
- غضب کردن** - مص.ل (غزه ب که رده ن - xezeb kerdn): تووړه بوون، توړان.
- غضب الود** - ص.مر (غزه ب نالود - xezeb alûd): تووړه، پړ.
- غضبان** - ص.ع (غزه بان - xezban): تووړه، زویر، مه نجه نیق.
- غضب انگیز** - ص.فا (غزه ب نه انگیز - xezeb engîz): باعيسى تووړه بوون، قین هه ستین.
- غضبانه** - ص.ع (غزه بانه - xezbane): ژنی تووړه و ترپو.
- غضبناک** - ص.مر (غزه ب ناک - xezebnak): تووړه، رق هه ستاو.
- غضبى** - ص.ع (غزه با - xezba): ژنی تووړه و رقن.
- غضروف** - ا.ع (غوزروف - xuzrûf): کرکړاکه، کرکړوکه، کرچونه.
- غضنفر** - ا.ع (غزه نفه ر - xezen fer): شیر، شیرى درنده، زهلامى که ته ی درشت ته بیعت.
- غضوب** - ص.ع (غزه وب - xezûb): تووړه و توړاو.
- غطاء** - ا.ع (غیتاء - xita'): په رده، سه رپوش، روو پوش، پوشه ر.
- غطاریس** - ص.ع (غته تاريس - xetarîs): لووتبه رز، بادی هه و، خوویست، خویره رست.
- غطاس** - ا.ع (غیتاس - xitas): غوسلی ته عمید، جه نیکى فه لانه.
- غطاس** - ص.ع (غته تاس - xettas): نه وى بچيته ژیر ناووه، مه لیکى ده راییه ماسییان ده گری.
- غطاط** - ا.ع (غته ات - xetat): جوړه قه تیبه که،
- کوړکوپر.
- غطريس** - ص.ع (غیتريس - Xitrîs): لووتبه رز، خویره رست.
- غطريف** - ص.ع (غیتريف - xitrîf): سه خى، سه روه ر، گه وړه، به خشنده، دلاوا، بیتچووه باز.
- غطيط** - مص.ع (غته تیت - xetît): پر خاندن له خه ودا، بوړاندنی وشت.
- غفار** - ص.ع (غفه فار - xeffar): زوړ به خشنده، په کیکه له خه سه ته کانی په زدان، به خشه رى گوناح و خه تایان.
- غفج** - ا (غفه ج - xefc): گولاو، چالاو، سندانی ناسنگه رى، شمشیری جه و هه ردار.
- غفر** - مص.ع (غفه ر - xefr): پوشین، پوشین و به خشینى گونا ه.
- غفر** - ا.ع (غفه ر - xefr): پرزی جل، بیتچووی بزنه کیوی، سی نه سستی ره ی بچو و که له بورجی ته راز وودا.
- غفران** - مص.ل.ع (غوفران - xufran): پوشین و به خشینى گوناح، چاوپوشی له خه تاو گوناحی که سیک.
- غفران پناه** - ص.مر (غوفران - xufran penah): رده مه تی، خوا لی خوشبوو، له سایه و په نای غوفرانی په زدانیدا.
- غفران ماب** - ص.مر (غوفران مه تاب - xufran meab): رده مه تی، مهرحوم، خوا لی خوشبوو.
- غفره** - ا.ع (غوفره - xufre): رووپوش، رووپوشیک که رووی شتیکی پی داپوشری.
- غفلت** - مص.م.ع (غفه لته - xeflet): فه راموش کردن، له یاد بردن، نه زانین.
- غفله** - ق.ع (غفه لته ن - xefleten): له ناکا ودا، له نا غافلدا، نشکیفا.
- غفلت کردن** - مص.ل (غفه لته که رده ن - xeflet kerdn): غافل بوون، بی ناگاو بی خه به ر بوون.
- غفور** - ص.ع (غفه فور - xefûr): په کیکه له سیفه ته کانی خوا، گونا ه به خش.

غلاظ - مص.ع (غیلاز - xilaz): تهستور، رهق، تونده تهبیعت، دلرِهق.

غلاف - ا.ع (غیلاف - xilaf): بهرگ، بهرگی کتیب، کیلان: کیلانی شمشیر، کیف.

غلالة - ا.ع (غیلاله - xilale): کراسی تهنک، کراس و فانیله ی ژیره وه.

غلالة - ا (غولاله - xulale): زولف، پرچ، کاکول.

غلام - ا.ع (غولام - xulam): کور له منالییه وه تا ههرزه کاری، کوری حیز، لوسکه، بهنده، هه تیو، غولام و خزمه تکار.

غلامانه - ق.ص (غولامانه - xulamane): غولام ناسا، نه نحامیک که کربار به شاگردی بدات.

غلامباره - ص.مر (غولامباره - xulambare): منالباز، هه تیوباز،

غلامبارگی - ا.مص (غولام باره گی - xulam baregî): هه تیوبازی،

غلام بچه - ا.مر (غولام به چه - xulam beçe): منالی بهنده، منالی خزمه تکار، کوری کزیله.

غلام گردش - ا.مر (غولام گهر دیش - xulam gerdiş): راپه و، کریدور، دیوار یان دالانی نیتوان هه رمه سه راو دهره وه.

غلامه - ا.ع (غولامه - xulame): که نیزه، که نیزهک.

غلامیت - ا.ع (غولامییه ت - xulamiyet): به ندایه تی، کویلایه تی، غولامایه تی.

غلب - مص.ع (غله لب - xeleb): زالبوون، سه رکه وتن.

غلباء - ا.ص (غله باء - 'xelba'): باخی چرهدار.

غلیکن - ا (غله بکه ن - xelbeken): چه پهر، دهرگایه که له دار یان قامیش دروست بکری و مشه بک بی.

غفور - مص.م.ع (غوفور - xufûr): پوشین و به خشین گوناح.

غفول - مص.ع (غوفول - xufûl): له یادبردن، فه راموشکردن.

غفه - ا.ع (غوففه - xuffe): ته وه ی و شتر به قه پیک هه لیگری، پاشماوه.

غفه - ا (غوففه - xuffe): فهروه ی تیسکنی له پیستی به رخ دروستکراو.

غفیر - مص.م.ع (غه فیر - xefîr): خۆشبوونی خوا له گوناحی که سیک.

غفیر - ا.ص.ع (غه فیر - xefîr): گهنده مووی گهردن یان ده موچاو، زور، فره.

غفیله - ا.ع (غوفه یله - xufeyle): دوو رکاته نوپه له نیتوان نوپه ی نیواری و شتواندا.

غک - ص (غوک - xuk): که سی کوته بالایی قه له وی نا قول.

غکه - ا (غوکه - xuke): نزره، نزره.

غل - مص.م.ع (غه ل - xell): ته وق له ده ست و پی و گهردن کردن، ته وق خسته گهردن یان ده ست و پی که سیک.

غل - ا.ع (غولل - xull): ته وق، کوته و زنجیر.

غل - ا.ع (غیلل - xill): که رب، کینه، رق، هه سودی.

غلاء - مص.ل.ع (غه لاء - 'xela): گران بوونی نرخ، گران بوونی نرخ دانه ویتله و هه موو نازوقه یه ک، وشکه سالی و گرانی.

غلایل - ا.ع (غه لایل - xelail): ژیرکراس.

غلاب - مص.ل.ع (غیلاب - xilab): زال بوون به سه ر که سیکدا.

غلات - ص.ع (غولات - xulat): توندیره وان له باوهرین تاینیدا، تا قمه شیعیه که که عه لی ده گه به ننه یله ی په یامیه ری و خوابی.

غللات - ا.ع (غه للات - xellat): دانه ویتلان وهک: گهنم، جو، نیسک، نوک، برنج، ههرزن، گهنه شامی.

رؤله‌ی کوتاندنه‌وی جاده‌ی تازه.
غلنگاه - ا.مر (غله‌لتگاه - xeltgah): شوبینی
 خوخلکردنه‌وه، شوبینی غل بوونه‌وه.
غلتنک - ا (غله‌لته‌نک - xeltenek): باگردین،
 رؤله.
غلته - ا (غله‌لته - xelte): رؤله، باگردین.
غلتیدن - مص.ل (غله‌لتیدن - xeltiden): خل
 بوونه‌وه، خلیتربوونه‌وه، گلیبوونه‌وه.
غلتنده - ا.فا (غله‌لته‌نده - xeltende): نه‌وه‌ی
 خلیتربیته‌وه، خلیترکهره‌وه.
غلتیده - ا.مف (غله‌لتیده - xeltide): خلیتر
 بوونه‌وه، گلژربوونه‌وه.
غلج - ا (غله‌لج - xelc): گری کویره، گری، گری
 قایم که به ناسانی نه‌کریته‌وه.
غلچه - ا.ص (غله‌لچه - xelçe): دیپاتی.
غل خوردن - مص.ل.عا (غیل خوردن - xil
 xurden): غلیبوونه‌وه، خلیتر بوونه‌وه‌ی شتی
 خری و ده‌کو توپ و گویزو...
غل دادن - مص.م.عا (غیل دادن - xil daden):
 تلدان، خلکردنه‌وه.
غل زدن - مص.ل.عا (غول زده‌دن - xul
 zeden): قولپ دان.
غلس - ا.ع (غله‌لس - xeles): تاریکوروون،
 تاریکی کوتایی شهو، گهردی به‌یانی.
غلط - مص.ل.ع (غله‌لت - xelet):
 غه‌له‌تکردن، هه‌له‌کردن.
غلط کردن - مص.ل (غله‌لت کرده‌دن - xelet
 kerden): هه‌له‌کردن، سه‌هوکردن.
غلط انداز - ص.فا (غله‌لت ئەنداز - xelet
 endaz): فریو دهر، به هه‌له‌بهر، نه‌وه‌ی
 که‌سیک به غه‌له‌ت به‌ری.
غلط بین - ص.فا (غله‌لت بین - xelet bîn):
 هه‌له‌بین، نه‌وه‌ی له دیتندا به هه‌له‌بچی.
غلط پندار - ص.فا (غله‌لت پیندار - xelet
 pindar): خه‌تاکار، غه‌له‌ت کار.

غلبه - مص.ل.ع (غله‌لبه - xelebe): زالبوون،
 سه‌رکه‌وتن.
غلبه داشتن - مص.ل (غله‌لبه داشتن - xelebe
 داشتن): زور بوون، فره‌بوون، زال بوون،
 سه‌رکه‌وتن.
غلبه کردن - مص.ل (غله‌لبه کرده‌دن - xelebe
 kerden): زالبوون به‌سه‌ر که‌سیکدا،
 سه‌رکه‌وتن.
غلبه - ا (غولبه - xulbe): قه‌له‌باچکه،
 قشقهره، قه‌ل‌پازکه.
غلبه‌کن - ا (غولبه‌کن - xulbe ken): دهرگای
 چه‌پهر یان چیغی شاش.
غلپ - ا (غولوپ - xulup): قوم، قومیک ناو.
غلت - ا.مص (غله‌لت - xelt): تلدان، گپران.
غلت - مص.ل.ع (غله‌لت - xelet): هه‌له‌کردن و
 سه‌هوکردن له حیسابدا.
غلت - ا (غیلله‌لت - xillet): نه‌ستووری، تیره‌ی
 بازنه.
غلثاق - ا (غله‌لتاغ - xeltax): قه‌لتاغ، داری
 زین، کۆنه‌په‌رۆ، کۆنه‌قه‌لتاغ: پیره‌ژنی به‌د
 پیشینه.
غلثان - ص.فا (غله‌لثان - xeltan): گپران،
 خلخواردن، گلژربوونه‌وه، غلیبوونه‌وه.
غلثاندن - مص.م (غله‌لثان دهن - xeltan
 den): خلخواردن، غلیبوونه‌وه، گپران، سوران.
غلثاننده - ا.فا (غله‌لثانه‌نده - xeltanende):
 گپره، که‌سیک باگردین بگپری.
غلثانیده - ا.مف (غله‌لثانیده - xeltanide):
 سوورپنراو، گپردراو، غله‌وه‌کراو.
غلثبان - ا.ص (غله‌لثه‌بان - xelteban):
 باگردین، پیایو بی غیره‌تی ناله‌تی ده‌ستی ژنی
 خوئی.
غلثشن - ص.عا (غولته‌شن - xulteşen): مل
 نه‌ستووری درۆزن.
غلتهک - ا (غله‌لته‌ک - xelteke): باگردین،

غلط کار - ص.فا (غله‌ت کار - xelet kar): که سبک هله بکات، هله کار.
غلط گیر - ص.فا (غله‌ت گیر - xelet gîr): هله گر، نه‌وه‌ی نووسینیک راست بکاته‌وه، نه‌وه‌ی هله له قسه‌و نووسینی خه‌لکی بگری.
غلط نامه - ا.مر (غله‌ت نامه - xelet name): هله نامه، لیستی هله‌و راست که له کو‌تایی کتیب‌اندا داده‌نری تا خو‌پنه‌ران راسته‌که بزائن و به هله‌دا نه‌چن.
غلط - مص.ل.ع (غیله‌ز - xilez): نه‌ستوور بوون، درشتبوون.
غلطت - مص.ل.ع (غیلزهدت - xilzet): درشتبوون، رق هله‌گرتن و دژمنایه‌تی کردن.
غلغل - ا.ع (غول غول - xul xul): زاق و زبقی په‌رندان، هه‌راو هه‌نگامه، قولپه قولپی ناو.
غلغل افکندن - مص.ل.ع (غول غول نه‌فکه‌ندن - xul xul efkenden): نا‌ژاوه به‌ریاکردن، فره‌ته‌نه نانه‌وه.
غلغل در افکندن - مص.ل.ع (غول غول دهر نه‌فکه‌ندن - xul xul der efkenden): هه‌راو فره‌ته‌نه نانه‌وه.
غلغل زدن - مص.ل.ع (غولغول زده‌دن - xul xul zeden): قولپدانی ناوی سه‌ر ناگر، هاتنه کو‌ل و جو‌شی ناو بیان هه‌ر شله‌مه‌نیسه‌کی سه‌ر ناگر، هه‌راو زه‌نا کردن.
غلغلستان - مر (غول غول‌یستان - xul xulistan): شو‌پنی غه‌لپه‌غه‌لب و هه‌راو هوریای تپیدایی.
غلغلک - ا.ع (غول غوله‌ک - xul xulek): شه‌ریه، تونگه‌ی ناو.
غلغلک - ا.ع (غیل غیله‌ک - xil xilek): ختیلکه، ختوکه‌دان.
غلغله - ا.ع (غول غوله - xul xule): هه‌راو هوریا، نا‌ژاوه‌نانه‌وه، هه‌راو هه‌نگامه.
غلغلیج - ا.ع (غیل غیلیج - xil xiliç): ختیلکه، ختوکه، ختختی.
غلغلیچگه - ا.مر (غیل غیلیچگه - xil xiliçge): ختوکه، ختختی.

غلغونه - ا.مر (غول غوونه - xul xûne): سووراوی ژنان.
غلغ - ا.ع (غولوف - xuluf): به‌رگ، کیف، کیلان.
غلغتی - ا.ع (غیلیفتی - xiliftî): پیستی مه‌ر بیان هه‌ر حه‌یوانیکی دی دهره‌پیتیری نه‌ک که‌ول بکری، گورونی پیست.
غلغج - ا.ع (غله‌ج - xelfec): زه‌رده‌زیره، می‌ش هه‌نگ.
غلغق - ا.ع (غله‌غ - xelfe x): قه‌وزه، کقز، گوو قورباقه.
غلغه - ا.ع (غولفه - xulfe): چه‌رمی سه‌ری کپیر که سوننه‌تچی ده‌پیری.
غلغی - مص.م.ع (غه‌لغ - xelx): داخستن، دهرگاداخستن.
غلغی - ا.ع (غه‌له‌غ - xele x): دهرگای گه‌وره، قفل، کیلونی دهرگا.
غلغی - ص.ع (غه‌لیغ - xeli x): قسه‌ی به تو‌پکلی قورس که به نا‌سانی نه‌په‌ته‌فامین، که‌سی به‌دخو تونده ته‌بیعه‌ت.
غلک - ا.مص (غولله‌ک - xullek): ده‌غیله‌ی پاره.
غلل - ا.مص (غه‌له‌ل - xelet): تینویه‌تی.
غللمان - ا.ع (غیلمان - xilman): غولامان، فره‌خ.
غللمبه - ا.ص (غولومبه - xulumbe): قسه‌ی زلی نامه‌فهوم، هه‌ر شتیکی زه‌لام و نا هه‌موار، هه‌ر شتیکی خری.
غللمج - ا.ع (غیلمه‌ج - xilmec): ختوکه، ختیلکه، ختختی.
غللمه - مص.ع (غولمه - xulme): هاروژانی سیکی، نا‌لوش تیکه‌وتن، ناره‌زووی گان کردن.
غللمبه - ا.ص (غولومبه - xulunbe): زل و نا‌هه‌موار، خری، قسه‌ی قه‌به‌و قه‌له‌وی نا مه‌فهوم.

غله زار - ا.مر (غله زار - xelezar): کیتلگه ی دانه ویتلان، دانه ویتله زار.

غلی - مص.ل.ع (غلی - xelî): کولان، هاتنه کول و جوش.

غلیان - مص.ل.ع (غله لیان - xeleyan): جوشان، کولان، هاتنه کول و جوش.

غلیان - ا (غله لیان - xelyan): نه رگیله، قلیان.

غلیر - ا (غله لیر - xelîz): لیکای دهم.

غلیر بند - ا.مر (غله لیر به ند - xelîz bend): به روانکه، به رسینه، به رکوشه.

غلیرن - ا (غله لیرن - xelîjen): قوروسیان، قوروجلپاو، سیباناو.

غلیرظ - ص.ع (غله لیر - xelîz): نه ستور، قایم، سفت و رهق.

غلیرل - ا.ع (غله لیل - xelîl): کهربو کینه و رقه به رایه تی، تینویتی، تیغه رۆ، تامه زرۆبی دلدار.

غلیرل - ص.ع (غله لیل - xelîl): زۆر تینو، تیغه رۆ.

غلیو - ا (غله لیث - xelîv): کۆلاره.

غلیواج - ا (غله لیثاج - xelî vac): کۆلاره.

غلیون - ا.ع (غله لیون - xelyûn): قلیان، سه بیل، پایپ.

غم - مص.ع (غهمم - xemm): غهمگین کردن، خهم، په ژاره.

غم خوردن - مص.م.ع (غهمم خوردن - xemm xurden): خهم خواردن، خه فته خواردن.

غم آباد - ا.مر (غهم آباد - xem abad): غهم ناوا، شوینی غهم و په ژاره.

غممار - ا.ع (غیمار - ximar): خه لکی په راکه نده، تهنگانه، دژواری، ئاستهنگ.

غمماز - ص.ع (غهمماز - xemmaz): دوو زمان، ئیشارهت به چاوو برۆ، چاوی ماشوق.

غممازک - ا (غهممازک - xemmazek): پارچه داریکی بچووک یان ته په دۆرتیکی بچووک که به

غلندر - ص (غله نده - xelender): قهله نده، دهرویش، هه ژار، بینه و.

غلندوش - ا.ع (غله نده ویش - xelendûş): قهله نده ویشکان.

غلو - مص.ل.ع (غولو - xuluv): زیاده رۆبی، زیده گاشی، موباله غه.

غلوآ - مص.ل.ع (غولفآ - xulva): زیده رۆبی، هه وهلی لاوی، سه رکیشی.

غلوط - ص.ع (غله لوت - xelût): قسه ی هه له، به هه له بردنی که سیک.

غلول - مص.ل.ع (غله لول - xulûl): خیانهت کردن له دهستکه و تدا، خیانهت.

غلول - ا.ص.ع (غله لول - xelûl): خواردنی نه رم و به له زهت، خواردن، یان خواردنه وهی زولال و سازگار.

غلول - ص.ع (غله لول - xelûl): غایه ن، خایه ن، خیانهتکار.

غلوله - ا (غلولوله - xulûle): هه رشتیکی خپ و هکو گۆله ده زو یان گۆله ی به ن، گۆله.

غله - ا.ع (غله لله - xelle): ده رامه تی که له کرتی خانو و دوکانان به دهست بی، ده رامهت و حاسلاتی دانه ویتله.

غله - ا.ع (غولله - xulle): نه و په ری تینویتی.

غله - ا.ع (غولله - xulle): گۆزه ی بچووک که پاره ی تی بکه ن، ده غیله، شه ربه ی ناو.

غله بوم - ا.مر (غله لله بوم - xele bûm): کیتلگه یه که زیاتر دانه ویتله ی لی پرویتنری، زهوی و زاری که به روبوومه که ی پتر دانه ویتله بی، دانه ویتله زار، کیتلگه ی دانه ویتله.

غله خیز - ص.مر (غله لله خیز - xele xiz): شوینی که کیتلگه و به روبوومی دانه ویتله ی زۆری، شوینی به پیتو به ره که ت.

غله دان - ا.مر (غله لله دان - xelledan): عه ماری دانه ویتلان.

غله دان - ا.مر (غوله دان - xuledan): عه ماری دانه ویتله.

په تنی قولایې ماسیگیریه وهی دده ستونو به سهر
 ناو ده که وه دده ستی، هر کاتی ماسی به
 قوولا به که وه بیی ده که ویتنه بن ناو ده که وه ههنگی
 ناشکرا ده بیی که ماسی به قولایه که وه بووه.

غمازه - ص.ع (غمه مازه - xemmaze):
 نافرته تی جوانی غه مزه چی.

غم اشام - ص.فا (غمه اشام - xem aşam):
 خه مخور، که سیک که خه مخور خه فته بخوات.

غم اشیان - ا.مر (غمه ناشیان - xem aşyam):
 لانه ی غه مخانه، دنیا، جیهانی فانی.

غم الود - ص.مر (غمه ئالود - xem alûd):
 ناو ویتنه به خه مخور، خه ماوی، غه مگین، غه مین.

غمام - ا.ع (غمه مام - xemam):
 هه ور، هه وری سپی.

غمامه - ا.ع (غمه مامه - xemame):
 په له هه ور، گه واله.

غمان - ص (غمه مان - xeman):
 کوفانبار، غه مناک، غه مگین، خه مین.

غمان - ا (غمه مان - xeman):
 خه فته تان، کوفان، که سهر.

غمان امیغ - ص.مر (غمه مان امیغ - xeman amîx):
 غه مخور، ناو ویتنه به غه مخور.

غم انگیز - ص.فا (غمه نه انگیز - xem engîz):
 غه مخور، غه ماوهر، خه فته تهین.

غم اور - ص.فا (غمه ئاقره - xem aver):
 غه مخور، ناوهر.

غم اهنج - ص.فا (غمه ئاهنج - xem ahenc):
 غه مخور، غه لاهر، غه رهوین.

غمباد - ا.مر (غمه مباد - xembad):
 لووی ژیر، گه روو.

غم بار - ص.فا (غمه مبار - xembar):
 غه مخور، خه مهین.

غم پرداز - ص.فا (غمه پرداز - xem perdaz):
 غه مخور، غه رهوین، خه لاهر.

غم پرست - ص.فا (غمه پرهست - xem perest):
 خه مخور، عاشقه خه مخور و خه فته،
 نه وهی غه می خه لکی بخوات، مشور خور.

غم پرور - ص.مف (غمه پره ر - xem perver):
 غه مخور، نه وهی له خه مخور خه فته تی
 به رده و امدابی.

غمخانه - ا.مر (غمه مخانه - xemxane):
 خه مخانه، خانه ی خه مخور، دنیا ی فانی، دلی پر له
 خه مخور.

غمخوار - ص.فا (غمه مخار - xemxar):
 خور، یارو یاوهری دلسوزو مشور خور.

غمخوارگی - ص.فا (غمه خارده گی - xem xaregî):
 دلسوزی و میهره بانی.

غمخورک - ا.مر (غمه خوره ک - xem xurek):
 شینه شاهو، شاهو.

غم خیز - ص.مر (غمه خیز - xem xîz):
 شوینی به خه مخور.

غمدر - ا (غمید - ximd):
 کیلان، کیف.

غممدار - ص.فا (غمه مدار - xemdar):
 به خه مخور، خه مبار.

غممدان - ا.مر (غمه مدان - xemdan):
 جیگه ی خه مخور، دنیا ی فانی.

غم دیده - ص.مر (غمه دیده - xem dîde):
 غه مخور، کوفانبار.

غممر - ص.م (غمه مر - xemr):
 دایوش، زیاده روی له دلسوزی و چاکه دهره مخور
 به که سیک.

غممر - ا.ص (غمه مر - xemr):
 فره ناو، جلی درتیزو دهلب، جوامیری و دلاوایی،
 قهوغا، ئاپورده خه لکی، سهخی.

غممر - ص.ع (غمور - xumr):
 پیایو نا کارامه،
 بی نه زمون، نه زان، گهوج.

غممر - ا.ع (غمیر - ximr):
 رق، که رب، کینه،
 تینویتی.

غممر - ا.ع (غمور - xumr):
 زهغه ران.

جه‌نگاوهران له جه‌نگدا، جۆش و خرۆشی دلاوه‌ران له شه‌رگه‌دا، قسه‌ی ئالۆزو نا مه‌فهوم.

غم فزا - ص.فا (غمه‌ فزه - xem feza): زیاده‌کری خه‌م.

غمکاه - ص.فا (غمه‌مکاه - xemkah): که‌مه‌که‌ره‌وه‌ی خه‌م، خه‌م ره‌وین، خه‌فه‌ت به‌ر.

غمکده - ا.مر (غمه‌م که‌ده - xem kede): دنیای فانی، خانه‌ی خه‌م، خه‌مخانه.

غمکش - ص.فا (غمه‌مکه‌ش - xemkeş): غه‌مگین، به‌خه‌م، خه‌مبار.

غم کوفته - ص.مر (غمه‌م کوفته - xem kûfte): ئه‌وه‌ی خه‌م کوتابیتی، غه‌مگین.

غمگداز - ص.فا (غمه‌م گوداز - xem gudaz): غه‌م ره‌وین.

غمگسار - ص.فا (غمه‌م گوسار - xem gusar): خه‌مخۆرو دلسۆز، غه‌م ره‌وین، دۆست و هاوده‌م و خه‌مخۆر.

غمگساری - ص.فا (غمه‌م گوساری - xem gusarî): هاوده‌می و دۆستایه‌تی و خه‌مخۆری و دلسۆزی.

غم گسل - ص.فا (غمه‌م گوسیل - xem gusil): خه‌م لابه‌ر، خه‌م ره‌وین.

غمگین - ص.مر (غمه‌مگین - xemgin): غه‌مگین، به‌ په‌ژاره، کۆفانبار.

غمگین - ص.مر (غمه‌مگین - xemgîn): غه‌مگین، خه‌مین، خه‌مبار، کۆفانبار.

غملول - ا.ع (غوملولول - xum lûl): جزره‌ گیایه‌که‌ وه‌کو سپیناغ.

غمم - ا.ع (غومه‌م - xumem): ته‌نگانه، خه‌م، سه‌رسامی و جه‌یرمان.

غمناک - ص.مر (غمه‌مناک - xemnak): خه‌مناک، خه‌مگین، کۆفانبار.

غمنامه - ا.مر (غمه‌منامه - xemname): خه‌منامه، نووسراویک باسی خه‌م و په‌ژاره‌ بکات.

غمند - ص.مر (غمه‌م‌ند - xemend): غه‌م مه‌ند، ده‌وله‌مه‌ند له‌ خه‌مدا، غه‌مناک.

غمره - ا.ع (غمه‌مره - xemre): ته‌نگانه، ئاسته‌نگ، گیانه‌لا.

غمز - مص.ل.ع (غمه‌مز - xemz): ئامازه‌ کردن به‌ چاو و برۆ، چاو هه‌لته‌کاندن، دوو زمانی کردن، ئاشکراکردنی نه‌یینی که‌سیک.

غمزدا - ص.فا (غمه‌م زیدا - xemzida): خه‌م ره‌وین، خه‌م لابه‌ر.

غمزده - ص.مف (غمه‌مزده‌ده - xemzede): غه‌مبار، غه‌مگین، ماته‌مبار.

غمزدگی - ا.مص (غمه‌مزده‌گی - xemzedegî): خه‌مباری، غه‌مگینی.

غمزکاری - ص.مر (غمه‌مزکاری - xemzkarî): فیه‌ته‌کاری، دوو زمانی.

غمزگان - ا (غمه‌مزگان - xemzegan): ئیشاره‌ت به‌ چاو و برۆ، چاو هه‌لته‌کاندن.

غمزه - ا.ع (غمه‌مزه - xemze): چاو داگرتنی به‌ناز، غه‌مزه، یه‌ک ئیشاره‌ی چاو و برۆ، یه‌ک جار چاو هه‌لته‌کاندن.

غمزه‌بازی - ا.مص (غمه‌مزه‌بازی - xemze bazî): چاوبازی.

غمزه‌زن - ص.فا (غمه‌مزه‌زن - xemze zen): غه‌مزه‌کار، چاوباز.

غمس - مص.م.ع (غمه‌مس - xems): له‌ ئاو هه‌لکیتشان، له‌ ئاو تقووم کردن.

غمستان - ا.مر (غمه‌مستان - xemstan): غه‌مگه، شوینی خه‌م، خه‌مستان.

غم سرا - ا.مر (غمه‌م سه‌را - xem sera): خانه‌ی خه‌م، خه‌مخانه، دنیای فانی.

غم سنج - ص.فا (غمه‌م سه‌نج - xem senc): غه‌مگین، خه‌م پیو.

غم سووز - ص.فا (غمه‌م سووز - xem sûz): غه‌م ره‌وین، خه‌فه‌ت به‌ر.

غمض - مص.ل.ع (غمه‌مز - xemz): چاوپۆشی کردن، خۆگێلکردن.

غمغمه - مص.ع (غمه‌م غه‌مه - xem xeme): گریانێ منال بۆ شییر، هاوارو نه‌عه‌ره‌ته‌ی

غمنده- ص.مر(غمه‌نده- xemende):
غمه‌مگین.

غم نشان- ص.فا(غم نیشان- xem
(nişan): سوکنایی ده‌ری خه‌م، سیپوری به‌خش.

غموس- مص.ل.ع(غوموس- xumûs): دیار
نه‌مان، رۆچون، ئاوا بوونی ته‌ستیره.

غموس- ص.ع(غوموس- xemûs): کاری
قورس و دژوار، وشتریک که ئاوسیه‌که‌ی دیار
نه‌بی، پیاوی زۆر ئازا، سوتیدی درۆ.

غموض- مص.ل.ع(غوموز- xumûz):
ئالۆزی و نامه‌فهوم بوونی قسه، نادیاربوون.

غموضت- مص.ل.ع(غوموزته- xumûzet):
ئالۆزیبوون، قسه‌ی به‌تویکل.

غموم- ا.ع(غوموم- xumûm): خه‌مان،
کوئانیین.

غمه- ا.ع(غومه- xumme): ته‌نگانه، خه‌م.
غمی- ص.(غمی- xemî): غه‌مگین.

غمی شدن- مص.ل.ع(غمی شوده‌ن- xemî
şuden): خه‌مباربوون.

غمی- مص.ل.ع(غمی- xemî): بورانه‌وه، له
خۆچوون.

غمی- ص.ع(غمه‌ما- xema): له‌خۆچوو،
بوراهه، له‌هۆش چوو.

غمیس- ا.ع(غمه‌میس- xemîs): تاریکی،
تاریکی شه‌و، شتییک به‌لای خه‌لکه‌وه نادیارو نا
ئاشنای، بیته، لیڤه‌وار، په‌ناو په‌سیوان.

غمیصا- ا.ع(غومه‌یسا- xumeysa):
ناوی یه‌کیکه له‌ته‌ستیره‌ی دوو خوشک، دوو
ته‌ستیره‌ی سووه‌یل.

غمین- ص.مر(غمه‌مین- xemîn): غه‌مین،
غمه‌مگین.

غن- ا(غن- xen): بازنگ، موچه‌وانه،
ده‌ستیه‌ند.

غنا- مص.ل.ع(غنه‌ئا- xena): زه‌نگین
بوون، ده‌وله‌مه‌ندبوون.

غنا- ا.ع(غینا- xina): گۆرانی، ستران،
سروود.

غنا- ص.ع(غنه‌ئا- xenna): ژنی منگن.

غنا- ص.ع(غنه‌ئا- xenna):
میڤرغوزاری ئاوه‌دان و جوان، شوینی ئاواو پردارو
دره‌خت.

غنایم- ا.ع(غنه‌نایم- xenaim): ده‌ستکه‌وت،
غه‌نیمه‌ت.

غناساز- ص.فا(غیناساز- xina saz):
گۆرانی بیژ، نه‌واژهن، ئاهه‌نگساز.

غناگر- ص.فا(غیناگر- xinager): گۆرانی
بیژ، نه‌واژهن.

غنایم- ص.ع(غنه‌نایم- xennam): شوانکاره،
مه‌ردار.

غنایم- ص.ع(غنه‌نایم- xennam): که‌سیک
ده‌ستکه‌وتی زۆر به‌ده‌ست بیینی.

غنیه- ا(غونه‌- xenbe): توره‌بوون و هات و
هاوار.

غنپز- ا.ع(غونپوز- xunpuz): لاف و
که‌زاف.

غنپز کردن- مص.ل.ع(غونپوز که‌رده‌ن- xenpuz
kerden): لاف لیدان و خۆه‌لکیشان.

غنچ- ا(غه‌نج- xenc): ته‌لیس، جه‌وال، تا،
خورجین.

غنچ- ا(غه‌نج- xenc): سووراو.

غنچ- ا(غه‌نج- xenc): جۆره‌ کرمیکه له‌ سیپو
ته‌ماته‌و لۆکه‌و ته‌و شتانه‌ ددات و خراپی ده‌کات.

غنچ- ص(غونچ- xunc): خونچه.

غنچ- مص.ع(غه‌نج- xenc): نازکردن.

غنچ- ا.ع(غونچ- xunc): ناز، عیش‌شوه،
گریشمه.

غنچار- ا(غه‌نچار- xencar): سووراو.

غنجال- ا.ص(غه‌نجال- xencal): میوه‌ی
نه‌گه‌ییوو و کال و هک سیپو هه‌نارو.

غنجر- ا(غه‌نجر- xencer): سووراو.

غنگ - ا(غهنگ - xeng): گریان و ناله‌نال، ده‌نگ.

غنگ غنگ زدن - مص.ل(غهنگ غهنگ زه‌دهن - xeng xeng zeden): نالین، گریان، شین کردن.

غنم - مص.م.ع(غهنم - xenem): غهنیمهت وەرگرتن، به ده‌ستکهوت گه‌ییشان.

غنم - ا.ع(غهنم - xenem): په‌ز، مه‌ر.

غنو - ا.مص(غنو - xunû): خه‌و، وده‌وز.

غنودن - مص.ل(غونودن - xunûden): خه‌وتن، پال‌که‌وتن، وده‌وزبرده‌نه‌وه.

غنوده - ا.مف(غونوده - xunûde): خه‌وتوو، ئاسوده، پال‌که‌وتوو، هه‌لاژیاگ، ماندوو، مردوو، وده‌وزبرده.

غنویده - ا.مف(غونوئیده - xunû vîde): خه‌وتوو، وده‌وزبرده، ماندوو، ئاسوده.

غنوند - ا(غون‌قند - xunvend): شهرت و په‌یمان، عه‌هدو به‌لین.

غنویدن - مص.ل(غونوئیدن - xunûvîden): خه‌وتن، پال‌که‌وتن.

غنه - ا.ع(غوننه - xunne): منگه.

غنی - مص.ل.ع(غینا - xina): ده‌وله‌مه‌ندبوون، زه‌نگین بوون، دارا بوون.

غنی - ص.ع(غهنی - xenî): ده‌وله‌مه‌ند، زه‌نگین.

غنیت - ا.مص.ع(غونییه‌ت - xuniyet): زه‌نگینی، ده‌وله‌مه‌ندی.

غنیم - ا.ع(غهنیم - xenîm): ده‌ستکه‌وت‌تیک له‌شهر له‌دژمن بگیری، ده‌ستکه‌وت.

غنیمت - ا.ع(غهنیمه‌ت - xenîmet): ده‌ستکه‌وت، غهنیمه‌ت.

غنینه - ا(غهنینه - xenîne): شانه‌ی می‌ش هه‌نگ، شاره‌زه‌رده‌واله.

غنیه - مص.ل.ع(غونییه - xunye): ده‌وله‌مه‌ند بوون، خودان جوانی یان سامانی زۆر.

غنج زدن - مص.ل(غهنج زه‌دهن - xenc zeden): دل‌پیه‌بوون، تامه‌زرو بوون، (تامه‌زروی دیداری نه‌وم).

غنجموش - ا(غهنج موش - xenc mûş): قورپاقه، بۆق.

غنجه - ا(غونجه - xunce): خونچه.

غنجه - ا(غهنجه - xence): ناز، عیش‌شوه، گریشمه.

غنچه - ا(غونچه - xunçe): خونچه، پشکو، چر، گولی هیشتا نه‌پشکوتوو.

غنچه پیشانی - ص.مر(غونچه‌پیشانی - xençe pîşanî): ناوچه‌وان گرژ، عه‌بووس، رووگرژو مۆن.

غنچه خسب - ص.مر(غونچه‌خوسب - xunçe xusb): خونچه‌خه‌و، که‌سیتیک له‌به‌ر بی‌پۆشاک‌ی و سه‌رما خۆی گرمۆله‌بکاو بخه‌وئ.

غنچه‌دل - ص.مر(غونچه‌دیل - xunçe dil): دل‌تەنگ، مه‌لول.

غنچه‌دهان - ص.مر(غونچه‌دهان - xunçe dehan): خونچه‌دهم، دل‌به‌ری جوانی ده‌م بچووک.

غنچه‌کبک‌دری - ا.مر(غونچه‌ی که‌بکی ده‌ری - xunçey kebki dery): ناوی ئاوازیکی سی ئاوازه‌که‌ی باریه‌ده.

غنند - ا.ص(غوند - xund): گلۆله، ده‌ستپیتچکه.

غنندر - ص.ع(غوننده‌ر - xunder): لاوی قه‌له‌وی توکمه.

غنندرو - ا.مر(غونندرو - xundrûrd): بۆقی. شه‌بپور، که‌رنا.

غنندش - ا(غونندیش - xundiş): گلۆله.

غنندور - ص.ع(غهنندور - xendûr): لاوی به‌که‌شو فشه‌وه ری بکات.

غننده - ا.ص(غونده - xunde): گلۆله، جال‌جالۆکه، داپیرۆشک.

غو- (غهو، غهف، غیغ- xew, xev, xiv): هاوار، گازی، قریوه، دهنگی هه وره تریشقه، دهنگی ته پل و دههول و زوړنا.

غو- (غو- xû): قوو.

غواڼل- ا.ع (غهفائیل- xevail): غایله، ناژاوه و شهرو گندهلی.

غوات- ص.ع (غوفا- xuvat): گومرپایان، سهر لی شتواوان.

غوادیر- ص.ع (غهفادیر- xevadir): ژنانی بی ودهاو پهمان شکین.

غوادۍ- ص.ا.ع (غهفادی- xevadi): هه وری به یانیا، رتپوارانی به به یانی.

غوارب- ا.ع (غهفاریب- xevarib): شان، شانان.

غوازل- ا.فا.ع (غهفازیل- xevazil): ته شی رتپسان.

غواشی- ا.ع (غهفاشۍ- xevaşı): په رده، پوښاک، روپوښی زین، په رده دی دل، روژی په سلانی.

غواص- ص.ع (غهفاس- xevas): ناویاز، که سیک که ده چته ژیر دهریاوه بو دهریتانی سه دهفو مه رجان و نهو شتانه، مه لیک دهریایی ملدریته ده چته ژیر ناوه و بو ماسیگرتن.

غواصه- ص.ع (غهفاسه- xevase): ژیر دهریایی، غه واسه.

غوالۍ- ص.ع (غهفالی- xevali): بونیکی تیکه له له میسک و عه نه به رو رنگی په شه و له قو ددری.

غوامض- ص.ع (غهفامیز- xevamiz): زهوی نرم، کاری نالوزو نه سته م، قسه ی نامه فهم.

غوانۍ- ص.ع (غهفانی- xevani): ژنی داوین پاکي شو دار، ژنی زور جوان که له جوانیا پیویستی به خورازانده و خو شل و زیو نه بی.

غوايت- مص.ل.ع (غهفایهت- xevayet): گومرپاون، سهر لی تیکچوون.

غوبنک- ا (غووبینهک- xûbinek): سپون، نه سپون، بنه گیایه کی به کفه بو جل شق به کار دی.

غوت- ا (غوت- xût): قه لاسنگ، قوچه قانی، به رده قانی.

غوٹ- مص.م.ع (غهوس- xews): یاریده دان، به فریا که وتن، له قه بی شیخ عه بدولقادی گه یلانییه، قوتب.

غوچ- ا. (غوچ- xûç): به ران.

غوچی- ا (غهوچی- xewçi): چال، شوینی چال و نه وی.

غور- ا (غور- xûr): به رسیله، قوره، په سیله، هاله.

غور- مص.ل.ع (غهور- xewr): روچوون، رامن، دیقه دان و تیتفکرین، چونه بنج و بناوان، لیژی، نشیوی، هه قیقه تی شتیک.

غوربا- ا.مر (غوربا- xurba): شله یه که به رسیله تی بکه ن.

غورباغه- ا (غورباغه- xurbaxe): قورپاقه، بو ق.

غورت- ا (غورت- xûrt): قوم.

غوررسی- ا.مص (غهور رسی- xewr resî): چونه بنج و بناوانی کاریک یان شتیک.

غورگاه- ا.مر (غهورگاه- xewrgah): شوینی روچوون.

غورمگس- ا.مر (غهورمه گس- xewr meg-es): جوړه میشیکی سه وزی گه ورده به.

غوروا- ا.مر (غورفا- xurva): شله ی به رسیله.

غورفاشه- ا (غورفاشه- xurvaše): نامیریکه وه کو گسک جلی پیړه نگ ده کری یان ته راوی دیواری پیته کری.

غوره- ا (غوره- xûre): به رسیله، هاله.

غورهبا- ا.مر (غورهبا- xûreba): شوربا یه که به رسیله یان ناوی به رسیله تی بکری.

غوری- ا (غوری- xûrî): قوری، چاپه ست.

غوطه‌ور - ص.مر (غوتته‌قهر - xûtever):
قوت‌خواردوو، نه‌ودی بچیتته ناو ئاوده.
غوطه ورشدن - مص.ل (غوتته‌قهر شوده‌ن -
xûtever şuden): چوونه ناو ئاو،
سهرخستنه ناو ئاو.

غوغا - ا.ع (غه‌وغا - xewxa): خه‌لکی
ئاژاوه‌چی و ئاژاوه‌گیتر، قهره‌بالغی و ئاپورده‌ی
خه‌لکی، فیتنه و ئاژاوه، قه‌وغا.
غوغا انگيختن - مص.ل (غه‌وغا نه‌نگيخته‌ن -
xewxa engîxten): ئاژاوه‌هه‌لگیرسان،
فیتنه به‌رپا کردن.
غوغا برآوردن - مص.ل (غه‌وغا به‌ر ئاقه‌رده‌ن -
xewxa ber averden): هه‌راو هه‌نگامه
نانه‌وه، هات و هاوار کردن.

غوغا طلب - ص.فا (غه‌وغا ته‌لب - xewxa
teleb): ئاژاوه‌خواز، ئاژاوه‌گیتر.

غوغاگر - ص.فا (غه‌وغاگر - xewxa ger):
ئاژاوه‌گیتر، فیتنه‌چی.

غوک - ا (غوک - xûk): قورباقه، بۆق.

غوک جامه - ا.مر (غوک جامه - xûk çame):
کفر، قه‌وزه، جله‌شینیه‌ی سه‌ر ئاو.

غوک چوب - ا.مر (غوک چوب - xûk çûb):
دارو هه‌لوک.

غوکناک - ص (غوکناک - xûknak): شوینن
که بۆقی زۆر بی، بۆقستان.

غول - ا.ع (غول - xûl): دیوه‌زمه، نه‌په‌دیو،
میترده‌زمه.

غول - ا (غول - xûl): ئاغه‌لی مه‌رو مالات،
غار.

غول اسا - ص.مر (غول ئاسا - xûl asa): دیو
ئاسا.

غول پیکر - ص.مر (غول پیکر - xûl
peyker): که‌ته‌و زه‌لام وه‌کو غول.

غولدنک - ص.عا (غولده‌نگ - xûl deng):
که‌سی زل و زه‌بلاخ و ناقولا و ناشیرین.

غوری - ص.ن (غووری - xûrî): خه‌لکی
غورستان، که له‌نیوان هورات و غه‌زنده‌دایه.

غوز - ا (غوز - xûz): قه‌موری، کۆمی.

غوزک - ا (غوزکه - xûzek): گۆزینگی پی،
گۆزه‌ک، قاپی پی، قوله‌پی.

غوزه - ا (غوزه - xûze): قۆزاخه، که‌لو.

غوش - ا (غوش - xûş): داریکی زۆر سه‌خته
که تیرو ته‌شی و نه‌و بابه‌ته‌شتانه‌ی لی دروست
ده‌کن، داری غان.

غوش - ا (غوش - xûş): پاشه‌رۆکی حه‌یوانات.

غوش - ص (غوش - xûş): روت.

غوشا - ا (غوشا - xûşa): پاشه‌رۆکی
حە‌یواناتی وه‌کو مانگا و مه‌رو.. گولی
وشکه‌وه‌بوی گه‌نم و جۆ، غوشه.

غوشاد - ا (غوشاد - xûşad): ئاغه‌لی
شه‌وانه‌ی مه‌رو مالات.

غوشت - ص (غوشت - xûşt): روت و قوت.

غوشنگ - ا (غوشه‌نگ - xewşeng): دار
گاربان.

غوشنه - ا (غوشه‌نه - xûşene): گیای وشک،
نه‌سپون، سپون.

غوشه - ا (غوشه - xûşe): گوله‌گه‌نم یان جۆی
وشک.

غوص - مص.ل.ع (غه‌وس - xews): چوونه ناو
ئاو، چوونه ژتیر ئاو.

غوص کردن - مص.ل.ع (غه‌وس که‌رده‌ن - xews
kerden): چوونه ژتیر ئاو، رامان و قوولیبونه‌وه
له‌کاریک، چونه ناخ و بنج و بناوانی کاریک یان
شتیک.

غوط - مص.ع (غه‌وت - xewt): چوونه ژتیر
ئاو، چوونه ناو ئاو.

غوطه - ا.ع (غه‌وته - xewte): چوونه ناو ئاو،
سهرخستنه ناو ئاو.

غوطه‌باز - ص.فا (غووته‌باز - xûte baz):
غه‌واس، ئاوباز، چوونه ناو ئاو.

غولک - ا(غولک - xûlek): ده‌غیله‌ی گۆزه.
غول وار - ق.ص(غول وار - xûl var): غولئاسا، وه‌کو دتیه‌زمه.
غوله - ا(غوله - xûle): ده‌غیله.
غوله - ص(غوله - xewle): بئ ئه‌قل، کال، نه‌گه‌بیوو، که‌وددن.
غولین - ا(غولین - xûlîn): چاوی زه‌ق، گۆزه‌ی دهم پهل، گۆزه‌ی دوو ده‌سک.
غوی - ص.ع(غوی - xevî): گومرا، بئ ریگه.
غویشه - ا(غویشه - xevîşe): جوړه رووه‌کیکه.
غی - مص.ل.ع(غی - xeyy): گومرا، بون، که‌چره‌بوون، سهر لی شتیوان، گهنده‌ل بوون، له ناو چوون.
غیاب - مص.ل.ع(غیاب - xiyab): پیتوار بوون، دیار نه‌بوون، ناوا بوونی هه‌تاو.
غیابت - مص.ل.ع(غیابت - xiyabet): نادیار بوون، پیتوار بوون.
غیابت - ا.ع(غیابت - xeyabet): قه‌بر، گۆر، چال.
غیاث - ا.ع(غیاث - xiyas): فریاره‌س، ناویکی یه‌زانه.
غیار - ا.ع(غیار - xiyar): پارچه‌یه‌کی زه‌رده، جارن جولکه‌که‌کان به‌سهر شانی خۆیانوه‌ده‌درو تا دیار بئ که‌جوله‌که‌ن.
غیاظ - ا.ع(غیاظ - xiyaz): غه‌م، مه‌ینه‌ت، مه‌شه‌قه‌ت.
غیاظ - ص.ع(غیایاز - xeyyaz): مایه‌ی ئه‌وپه‌ری توو‌په‌یی، زۆر توو‌په‌.
غیان - ص.ع(غیایان - xeyyan): گومرا، که‌سیک گیرۆده‌ی هه‌واو هه‌وه‌سی خۆی بئ.
غیاهب - ا.ع(غیایه‌ب - xeyahib): تاریکی، شه‌وی زۆر تاریک، ئه‌سپی ره‌ش، پیای گیل و سست و لاواز.
غیب - مص.ل.ع(غیب - xeyb): پیتوار بوون، دیار نه‌مان، دوورکه‌وتنه‌وه‌له‌به‌ر چاو، په‌نه‌ان.
غیب شدن - مص.ل(غیب شدن - xeyb şuden): پیتوار بوون، دیار نه‌مان.
غیب کردن - مص.ل(غیب کردن - xeyb kerden): پیتوار بوون، غایب بوون، دیار نه‌مان.
غیب گفتن - مص.ل(غیب گفتن - xeyb guften): باسکردنی غیبه، باسی شتی په‌نه‌ان.
غیبی - ص.ن(غیبی - xeybî): سهر به‌جیهانی غیبه، ئیلاهی، خواهی.
غیب بین - ص.فا(غیب بین - xeyb bîn): غه‌بیبن، ئه‌وه‌ی غیبه‌ی بدینی.
غیبت - مص.ل.ع(غیبت - xeybet): غایب بوون، له‌به‌ر چاو نه‌مان، غیبه‌ی بوونی ئیمامی مه‌هدی.
غیبت - مص.ل.ع(غیبت - xibet): غه‌بیته‌کردنی که‌سیک، خراپه‌گوتنی پاشمله، پاشمله‌گژی.
غیبت کردن - مص.ل(غیبت کردن - xibet kerden): پاشمله‌گوتن، غه‌بیگوتنی خه‌لکی.
غیبتگر - ص.فا(غیبتگر - xibetger): غه‌بیته‌چی، له‌پاشمله‌گوتنی که‌سیک به‌خراپه.
غیبخانه - ا.مر(غیبخانه - xeyb xane): جیهانی نا دیار، دنیای غیبه، خانه‌ی غیبه.
غیب دان - ص.فا(غیب دان - xeyb dan): غه‌بیزان.
غیبستان - ا.مر(غیبستان - xeyb stan): دنیای نادیار، غه‌بیستان، جیهانی غیبه.
غیبگو - ص.فا(غیبگو - xeybgû): که‌سیک باسی غیبه‌و نه‌تیان بکات.
غیب نما - ص.فا(غیب نما - xeyb nema): غه‌ب نما، نیشاندیری غیبه.
غیبوت - مص.ل.ع(غیبوت - xeybûbet): دیار نه‌مان، ناوابوونی هه‌تاو.
غیبه - ا(غیبه - xeybe): تیردان.

غیث - ا.ع (غیس - xeyş) : باران، هه‌وری که بباری، گیایه‌ک به ناوی باران پرویت.

غیچک - ا (غیچه‌ک - xîçek) : جوړه که مانجه په که.

غیداق - ا.ص.ع (غیداغ - xeydax) : زه‌وی به‌پیت و به‌ره‌که‌ت، جوامیرو سه‌خی و دلاوا، نه‌رم و ناسک و جوان، لاوی نه‌رم و نول و به‌خو.

غیداقی - ص.ن (غیداغی - xeydaxî) : تیریک‌کی زور قایمه به‌رد ده‌شکینتی له غه‌یداق دروستکراوه.

غیر - ا.ع (غیر - xeyr) : غه‌یره، بېگانه، جگه، گۆران، غه‌واره.

غیر - ا.ع (غیه‌ر - xîyer) : خوین به‌ها، گۆران.

غیران - ا.ع (غیران - xîran) : غاروشکه‌فتان.

غیرت - مص.ل.ع (غیره‌ت - xeyret) : غیره‌ت، غیره، ناموس په‌رستی، حه‌سودی.

غیره‌ت افزا - ص.فا (غیره‌ت ئه‌فزا - xeyret efza) : غیره‌ت وروژین.

غیرتند - ص.مر (غیره‌ت مه‌ند - xeyret mend) : به‌غیره‌ت، غیره‌تدار.

غیره - ا.ع (غیه‌ره - xîre) : خوین به‌ها، نازووقه.

غیریت - ا.ع (غیه‌ریه‌ت - xeyriyet) : جیاوازی و ناته‌بایی.

غیریدن - مص.ل.ع (غیه‌ژیده‌ن - xîjîden) : سکه‌خشکی، سکه‌خزی.

غیسان - ا.ع (غه‌یسان - xeysan) : تافی لاوی، هه‌په‌تی لاوی.

غیشه - ا (غیشه - xîşe) : زهل، ره‌شکه‌ی کاکیشان.

غیض - مص.ل.ع (غیه‌یز - xeyz) : که‌م بوونی ناو، داکشانی ده‌ریا، که‌م، که‌مبوونی نرخ‌ی کالا.

غیضه - ا.ع (غیه‌زه - xeyze) : قامیشه‌لان، بېشه، جه‌نگه‌ل.

غیظ - مص.م.ع (غیه‌یز - xeyz) : توو‌په‌کردن.

غیل - مص.ع (غه‌یل - xeyl) : شیردانی ژنی سک پر به‌مندال، شیریک که ژن له کاتی سک پریدا بیدا به‌مندال.

غیل - ا.ع (غیل - xîl) : چره دارستان، لی‌ره‌وار، بېشه.

غیلان - ا.ع (غیلان - xîlan) : غول، دیوه‌زمان.

غیله - ا.ع (غیله - xîle) : حيله و فیل، کوشتنی ناگه‌هانی، تیرۆرکردن.

غیم - ا.ع (غه‌یم - xeym) : هه‌ور، هه‌وری به باران، ته‌م و مژ.

غیمناک - ص.مر (غه‌یمناک - xeymnak) : به‌هه‌ور، هه‌وردار.

غین - ا.ع (غه‌ین - xeyn) : پیتی بیست و دووه‌می ئه‌لفبای فارسییه.

غین - مص.ل.ع (غه‌ین - xeyn) : تینوو بوون، هه‌ور به‌ری ئاسمان بگری، تامه‌زۆ بوونی سیکسی.

غیو - ا (غیث - xîv) : قریوه، هاواری به‌رز.

غیوب - مص.ل.ع (غیوب - xuyûb) : دیار نه‌مان، غایب بوون، پتواربوون.

غیوٹ - ا.ع (غویوس - xuyûs) : بارانان.

غیهب - ا.ع (غه‌یه‌ب - xeyheb) : تاریکی، شه‌وی زۆر تاریک، ئه‌سپی ره‌ش، پیاوی گیل و نه‌زان و که‌ودهن.

ف

فـ - حر (فـ - F):

پیتی بیست و سییه می ئه لقبای فارسییه که به (فا) دهخوینریتته و ده به حساوی ئه بجه د دهکاته (۸۰).

فانت - ص.ع (فائیت - fait): له نیو چوو، له دهست چوو، مردوو، رابردوو، تیپه ریو.

فانج - ص.ع (فائییه - faih): شتی بوئی خوش بدات.

فائده - ا.ع (فائییه - faide): فایده، سوود، قازانج.

فائز - ا.ع (فائییز - faiz): رزگار بوو، سه رکه وتوو.

فائض - ا.فا (فائییز - faiz): زیاد، ئاو یک که له سه ر قاپ پرژی.

فائق - ا.فا (فائیغ - faix): چاک و هه لئبارده له هه ر شتیک، زال به سه ر کاردا.

فائق آمدن - مص.ل (فائیغ نامه دهن - faix ameden): زال بوون، سه رکه وتن، بالا ده ستبوون.

فائق شدن - مص.ل (فائیغ شوده ن - faix şuden): زالبوون، سه رکه وتن.

فائقه - ا.فا (فائیغه - faixe): ژنی زال، سه رکه وتوو، دیار.

فابریک - ا.فر (فابریک - fabrîk): فابریقه، کارگه، کارخانه.

فاپیش - ا.فر (فاپیش - fapîş): به ره و پیش.

فاتح - ا.فا.ع (فاتیه - fatih): فه تحکار، سه رکه وتوو، که سیک که شتیک بکاته وه یان ولاتیک به شه ر بگری.

فاتح شدن - مص.ل (فاتیه شوده ن - fatih şuden): زال بوون به سه ر دژمندا، سه رکه وتن.

فاتحانه - ق (فاتیه هانه - fatihane): سه رکه وتووانه.

فاتحه - ا.فا.ع (فاتیه هه - fatihe): ژنی سه رکه وتوو، سه ره تای کار، سوره تی به که می قورئان.

فاتر - ص.ع (فاتیر - fatir): سست، لاواز، خاو، ئاوی شله تین، شیرتین.

فاترسین - ا (فاتهر سین - fatersîn): خه رده ل.

فاتق - ا.فا (فاتیغ - fatix): شکینه ر، درز.

فاتک - ا.فا.ع (فاتک - fatik): دلیر، ئازا، بیباک، له نکاودا بکوژ، له نکاودا بگیر.

فاتن - ا.فا.ع (فاتین - fatin): گومر کار، شه یدا کار، فیتته گیتی، داوین پیسی.

فاتور - ص.ع (فاتور - fatûr): شیرتین، شله تین.

فاتوریدن - مص.ل (فاتوریدن - fatûrîden): دووره په ریزی کردن، دوور بوون، سلکړدنه وه، ره وینه وه.

فاجر - ا.ف.ع (فاجیر - facir): گونا هکار، تاوانکار، زیناکار، فاسق.

فاجره - ا.ف.ع (فاجیره - facire): ژنی به دکار، فاحیشه، قه حبه، سوزانی، رووسی.

فاجع - ا.ف.ع (فاجیع - faci'): به نازار، کارساتی دلته زتن، به لاهو مسیبت.

فاجعه - ا.ع (فاجیئه - faci'e): به لاهو، مسیبت، دهر دو خهم، کارسات، روداوو قهوماوی ناخویش.

فاجور - ص.ع (فاجوور - facûr): زیناکار.

فاجه - ا (فاجه - face): باویشک.

فاحش - ص.ع (فاهییش - fahişe): ناشیرین، دزیتو، خراپه ی له راده به دهر، ناشکرا، زور.

غلط فاحش - ا.مر (غله ته فاهییش - xeleti faheş): هله ی گه ورو ناشکرا.

فاحشه - ص.ع (فاهییشه - fahişe): ژنی خراپ، سوزانی، کاری زور دزیتو، گوناخی زور گه ورو.

فاحشگی - ا.مص (فاهییشه گی - fahişegî): زیناکاری.

فاحشه خانه - ا.مر (فاهییشه خانه - fahişe xane): قه حبه خانه.

فاخته - ا (فاخته - faxte): کوکو، قومری، کوکوختی، بی بی سوو.

فاخته گون - ص (فاخته گون - faxte gûn): خاکی، قاوه بی، بؤر، به پرنگی کوکو.

فاخته مهر - ص (فاخته میهر - faxte mihr): خه لکی بی و هفا، کوکو به کم و هفایی ناسراوه چونکه زوو زوو نیره که ی ده گوړی.

فاخر - ا.ف.ع (فاخیر - faxir): زور چاکو

فاخیر، فخر فروش، خو هه لکیش.

فاخره - ا.ف.ع (فاخیره - faxire): سه نګین و گرانبه هاو فاخیر، ژنی خو هه لکیش.

فاخره - ا (فاخیره - faxire): جوړه گیایه که جاران بو دهرمان به کار ده هات.

فاخریدن - مص.م (فاخریدن - faxerîden): کپنه وه، دووباره کپین.

فاخور - ا.ع (فاخوور - faxûr): جوړه ریحانه به که.

فاخیدن - مص.م (فاخیدن - faxîden): شیکردنه وه، هه لاجی کردن، جیا کړدنه وه، جیا کړدنه وه ی په موو له ناوکه که ی.

فاخیده - ا.مف (فاخیده - faxîde): شیکراوه، جیا کړاوه، لوکه ی هه لاجی کړاو.

فادزهر - ا.مر (فادزههر - fadzehr): تریاک، دژه ژدهر.

فادوسیدن - مص.ل (فادووسیدن - fadûsîden): لکان، لکانی شتییک به شتییکه وه.

فار - ا.ع (فار - far): مشک.

فار - ا.فر (فار - far): مناره ی دهریایی، فانوسی دهریایی، چرای دهریایی، چرایه که له که نارین دهریا له سهر بورجان داده نری بو رینوتینی که شتیان.

فار - ا.ف.ع (فاری - farr): هه لاهو، راکردو.

فاراب - ا.ص (فاراب - farab): شاری فاراب.

فارابی - ص.ن (فارابی - farabî): خه لکی فاراب (شارتیکی ترکستانه له که ناری روژاوی رووباری سه یحون).

فاراد - ا.فر (فاراد - farad): یه که یه کی نه ندازه گیری.. کاره پایه.

فارد - ا.ف.ع (فارید - farid): یه کانه، تهنیا، تاقو تهنیا، به تهنی ماو.

فارس - ا.خ (فاریس - faris): نه وه ی به زمانی فارسی دده وئی.

فارس - ص.ع (فاریس - faris): سوارچاک، جه نګاوه ر، دلاوهر.

باشترین تریاق (بهنج).
فاره - ا.ع (فاره - fare): یک مشک.
فاره - ص.ع (فاریه - farih): چوست و چالاک،
 چهله‌نگ، مه‌علان، کارامه، لیزان.
فارهه - ص.ع (فاریهه - farihe): کیژ یان ژنی
 گهنج و جوان.
فاریاب - ا.ع (فاریاب - faryab): کشتوکال و
 زهرعاتی به‌راو.
فاریابی - ص.ن (فاریابی - faryabî): خه‌لکی
 فاریاب (که شاریکی خوراسان بووه له نزیکي
 به‌لخ له که‌ناری رۆژئاوای جه‌یحون.
فاریختن - مص. (فاریختن - farixten):
 رژان، رژاندن، داپژان.
فاریدن - مص.م (فاریدن - farîden):
 قووتدان.
فاز - ا.فر (فاز - faz): دیمه، قوناغ، گۆران،
 حاله‌ت، گۆزینی به‌ره‌به‌ره.
فاژ - ا. (فاژ - faj): باویشک، ئاژاژگتی.
فاژیدن - مص.ل (فاژیدن - fajîden):
 باویشکدان.
فاس - ا.ع (فاس - fas): ته‌ور، ته‌شوی، پاچ.
فاسپردن - مص.م (فاسپوردن - fasipurden):
 پی سپاردنه‌وه، دووباره پی سپاردن.
فاستدن - مص.م (فاسیتده‌دن - fasiteden):
 لی سهندنه‌وه، دووباره سهندنه‌وه.
فاستونی - ا. (فاستوونی - fastûnî): فاسۆنی،
 جوړه قوماشیکه بو چاکه‌ت و پانتۆل یان کورته‌ک و
 شه‌روال به‌کار دی.
فاسخ - ا.ع (فاسخ - fasix): هه‌لوه‌شینهری
 په‌یمان و عه‌قدنامه و به‌لیننامه...
فاسد - ص.ع (فاسید - fasid): خراب بو،
 گهنده‌ل، زایه‌بوو، خراب، زه‌بوون، بۆگهن،
 عه‌بیدار.
فاسد ساختن - مص.م (فاسید ساختن - fasid
 saxten): خراب کردن، گهنده‌ل کردن،
 فه‌وتاندن، عه‌بیدار کردن.

فارسی - ص.ن (فارسی - farsî): سه‌ر به
 نه‌ته‌وه‌ی فارس، زمانی فارسی.
فارط - ا.ع (فاریت - farit): پیششه‌رۆ
 به‌ره و ئاو.
فارطان - ا.ع (فاریتان - faritan): ناوی دوو
 ئه‌ستیره‌یه.
فارغ - ا.ع (فاری - fari'): شاخه‌وان، به‌رزو
 بلند، به‌رزو جوان، لوتکه‌ی چیا.
فارعه - ا.ع (فاریئه - fari'e): لوتکه‌ی
 چیا، قولله‌ی کیتو.
فارغ - ا.ع (فارغ - farix): که‌سیک له کار
 بوو بیته‌وه، ئاسوده، ئارام، بیتکار.
فارغ ساختن - مص.م (فارغ ساختن - farix
 saxten): ئاسوده کردن، ئارام کردن، ته‌واو
 کردنی کاریک.
فارغ شدن - مص.ل (فارغ شوده‌دن - farix
 şuden): لیت‌بوونه‌وه، ده‌ست به تال بوون،
 ئاسوده بوون، ئارام بوون.
فارغانه - ق (فاریغانه - farixane): له حالی
 ده‌ستبه‌تالی و ئاسوده‌بیدا.
فارغ دل - ص.م (فارغ دیل - farix dil):
 دلنیا، ئاسوده دل.
فارغ زی - ص.فا (فارغ زی - farix zî):
 ئاسوده‌ژین.
فارفتن - مص.م (فاروفته‌دن - faruftên):
 مالین، گسکدان، دووباره مالین، گسک دانه‌وه.
فارق - ا.ع (فارغ - farix): جیاکه‌ره‌وه،
 نه‌وه‌ی فره‌قی هه‌ق و ناهه‌ق بکات، جیاوازی نیتوان
 دوو شت.
فارقه - ا.ع (فاریغه - farixe): ژنی
 جیاکه‌ره‌وه.
فارنهایت - ا.انگل - فارین هایت - farin
 hayt): یه‌که‌ی پله‌ی گهرمییه.
فاروق - ص.ع (فارووغ - farûx): جیاکه‌ره‌وه‌ی
 هه‌ق له ناهه‌ق، نازناوی عومه‌ری کوپی خه‌تابه،

فاسد شدن - مص.ل (فاسید شونده - fasid şuden): بگه‌ن بوون، خرابوون، گهنده‌ل بوون، فهوتان، عه‌بیداریوون.

فاسق - ا.ف.ع (فاسیخ - fasix): گونا‌حکار، زیناکار، له هه‌ق لاده‌ر.

فاسقه - ا.ف.ع (فاسیغه - fasixe): ژنی به‌دکار، سۆزانی.

فاسی - (ا.فاسی - faşî): جۆره رووه‌کیکه.

فاسیس - ا.فر (فاسیس - faşîs): دیهن، روخسار، رواله‌ت، رووکار.

فاش - ص (فاش - faş): ئاشکرا، بلا‌وبوونه‌وه، کفش.

فاش شدن - مص.ل (فاش شونده - faş şuden): بلا‌وبوونه‌وه، ئاشکرا‌بوون، کفش‌بوون، خویابوون.

فاش گردیدن - مص.ل (فاش گهر‌دیده - faş gerdîden): ئاشکرا‌بوون، بلا‌وبوونه‌وه، کفش‌بوون، خویابوون.

فاش کردن - مص.م (فاش که‌رده - faş kerdin): بلا‌و‌کردنه‌وه، ئاشکرا‌کردن، له‌قاودان.

فاشرا - ا (فاشرا - faşra): جۆره رووه‌کیکه له کۆنا بۆ ده‌رمان به‌کار ده‌هینرا.

فاشر ستین - ا (فاشیر‌ستین - faşiristîn): جۆره گیایه‌که له لا‌ولاو ده‌چیت.

فاشورانیدن - مص.م (فاشورانی‌دنه - faşuranîden): هار‌وژاندن.

فاشیست - ص.فر (فاشیست - faşîst): په‌یره‌وی رت‌بازو رت‌چکه‌ی فاشیزم.

فاشیسم - ا.فر (فاشیسم - faşîsm): ناوی رت‌بازو قوت‌ابخانه‌یه‌کی سیاسی و جۆری حکومه‌تیک بوو که له نیتوان جه‌نگی یه‌که‌م و جه‌نگی دووه‌می جیهاندا له ئیتالیا حوکران بوو، و به شی‌وازیکی مله‌پورانه و دیکتاتۆری فه‌رمانه‌وایی ده‌کرد، ئیست‌ا پتر به مانای دیکتاتۆری به‌کار‌دی.

فاصل - ا.ف.ع (فاسیل - falil): سنووری نیتوان دوو زه‌وی، سنووری نیتوان دوو شت.

فاصله - ا.ف.ع (فاسیله - fasile): ماوه‌ی نیتوان دوو شت، ئه‌وه‌ی له نیتوان دوو شتدا رووبدات.

فاصله دادن - مص.م (فاسیله داده‌ن - fasile دادن): فاسیله‌دان، سنووردانان له نیتوان دوو شتدا.

فاصله‌گرفتن - مص.ل (فاسیله گیر‌یفته‌ن - falile giriften): سنووردانان له نیتوان خۆو که‌سی‌ک یان شتیکی دیدا.

فاضح - ا.ف.ع (فازیه - fazih): سپ‌پیده، ئاشکرا‌کار، ریسوا‌کار.

فاضل - ا.ف.ع (فازیل - fazil): زانا، خاوه‌ن فه‌زێ، که‌سی‌ک له زانست و که‌مالدا له خه‌لکانی دی زیاتر بێ.

فاضل‌اب - ا.مر (فازیل‌تاب - fazil ab): ئاوی زیاده‌که له سه‌ری رووبار یان جۆگه‌ پروات، چلکاوی گه‌رماو و مویه‌ق.

فاضلات - ا.ف.ع (فازیلات - fazilat): ژنێن خودان فه‌زێ.

فاضلانه - ق.ص (فازیلانه - fazilane): زانایانه، هه‌یژایانه.

فاضلتر - ص.ت (فازیلته‌ر - fazilter): بالاتر، زیاتر، زاناتر.

فاضله - ا.ف.ع (فازیله - fazile): بالا، زانا (بۆ مێ).

فاطر - ا.ف.ع (فاتیر - fatir): خولقی‌نه‌ر، داهینهر، خوی گه‌وره.

فاطمه - ا.ص.ع (فاتیمه - fatime): ژنی که مندالی خۆی له شیر بر‌پییسته‌وه، ناوی کچی چه‌رزه‌تی پیغه‌مبه‌ره.

فاطمی - ص.ن.ع (فاتیمی - fatimî): ئه‌ولادی چه‌رزه‌تی فاتیمه.

فاطمه‌اره - ا.مر (فاتیمه ئه‌ره - fatime ere): ناوی قاره‌مانیکی هه‌زارو یه‌ک شه‌وه‌یه، ژنی زۆر بێ شه‌رم.

فاطن - ص.ع (فاتین - fatin): زیرهک، زانا.
فاعل - ا.فا.ع (فائیل - fail): کارا، بکەر، کارکەر، کریکاری قورکاری.
فاعله - ا.فا.ع (فائيله - faile): بکەر (بۆ می).
فاغیره - ا.ع (فاغیره - faxire): جۆره رووه کیکه.
فاغیه - ا.ع (فاغیه - faxiye): شکوفه ی خه نه، لقی خه نه، هەر شکوفه یه ک که بۆنی خۆشی.
فافا - ص (فافا - fafa): هەر شتیک باش و جوان بی، جوان.
فاق - ا.ع (فاغ - fax): درزی نیوان ردینی دریژ، کوپکردنی چاو، دهریونی دوومه ل.
فاق - ا.ع (فاغ - fax): کاسه ی پر ته عام، دهشت و تهختانی، بیابان.
فاقد - ا.فا.ع (فاغید - faxid): ئه وه ی که سیک یان شتیکی له دهست دابی، ژنی که فه رزه ن یان میردی خوی له دهست دابی.
فاع - ص.ع (فاغی - faxi'): زهردی خالیسه، زۆر زهره.
فاعه - ا.ع (فاغیه - faxi'e): ته نگانه، به لا، ناخۆشی.
فاقه - ا.ع (فاغه - faxe): نه داری، دهستکورتی، هه ژاری.
فاکتور - ا.فر (فاکتور - faktûr): لیستی حیساب.
فاکولته - ا.فر (فاکولته - fakûlte): زانستگه، کولج.
فاکه - ا.فا.ع (فاکیه - fakihi): خواوهندی میوه، میوه فروش، پیاوی هه نه کچی، قسه خوش، دهم به پیکه نین.
فاکهانی - ص.ع (فاکیهانی - fakihanî): میوه فروش.
فاکهه - ا.ع (فاکیهه - fakihe): میوه، فیقی.
فال - ا.فال (fal): گه شینی.

فال دیدن - مص.ل (فال دیدن - fal dîden): فالگرتنه وه.
فال زدن - مص.ل (فال زده ن - fal zeden): فالگرتنه وه.
فال گرفتن - مص.ل (فال گیرفتن - fal giriften): فالگرتنه وه.
فال - ا.فال (fal): چه ند (چه ند گوینیک) یک فال گردو.
فالین - ص.فا (فال بین - fal bîn): فالچی، فالگروه.
فالج - ا.ع (فالیج - falic): ئیفلیج، ئیفلیجی.
فالج زده - ا.فا (فالیج زده - falic zede): موخته لا به ئیفلیجی.
فالتی - ا.فا (فالیج - fali'x): خه رهند، داهینەر، خودا.
فالکباز - ا.ص (فاله کباز - falek baz): فالچی، فالگروه، فالچییه ک له کووچه و که ناران دابنیشیت و فال بۆ خه لکی بگرتنه وه.
فالگو - ص.فا (فالگو - falgû): فالچی، به ختگره وه.
فالگوش - ا.مر (فالگوش - fal gûş): ئه مه لای کورد به ردی جومعه ی پی دهگوتی، ئه مه زیاتر کاری ژنه، ژنیک له رۆژی ۵ شه مه له سه ر جومعه له رینگایه ک یان چوار ریانیک ده وه ستی و به نیازی خوی گوئی له قسه ی یه که م که س ده گری که به وینده ردا رته ده بی و به مه ش ده زانی نیازه که ی دیتنه دی یان نا.
فالگیر - ص.فا (فالگیر - falgîr): فالچی، فالگروه.
فالنامه - ا.مر (فالنامه - falname): فالنامه، کتیبیکه که ده ستوو رو ری و شوینی فالگرتنه وه ی تیدا نوو سراوه.
فالوده - ا.فالوده (falûde): به سته نی، دۆندرمه.
فالوذج - ا.فالوذهج (falûzec): فالوده، به سته نی.

فالیز - ا (فالیز - falîz): باغ، بیستان.

فالینوس - ا (فالینوس - falînûs): شاتره.

فالیه - ا.ع (فالییه - faliye): جوره میروویه که له کونی ماراندا ده‌ئی.

فام - پس (فام - fam): پاشگریکه پتر مانای رهنک ددهات وەک: سیاه فام، ره‌شباو.

فام - ا. (فام - fam): قهرز.

فامگزار - ص.فا (فامگزار - fam guzar): ئه‌وه‌ی قهرز بداته‌وه، قهرزدر، سهر راست.

فامیل - ا.فر (فامیل - famîl): مالبات، خیزان، خانه‌واده، کوانگ و ده‌چاخ، تیره و تایفه.

فامیلدار - ص.فا (فامیلدار - famîldar): که‌سپیک له بنه‌ماله‌یه‌کی ناوداری، ده‌چاخزاده.

فانتیزی - ا.فر (فانتیزی - fantizî): خه‌یال، وه‌هم، ویتا، زه‌وق، فه‌نکاری، فانتازی.

فانتوم - ا.فر (فانتوم - fantûm): تارمایی، خه‌یال، ویتنه‌ی خه‌یالی، شه‌به‌نگ، تاپۆ.

فانوس - ا (فانوس - fanûs): فانوس.

فانوس خیال - ا.مر (فانوسی خه‌یال - fanûsi xeyal): فانوسی خه‌یالی، فانوسی که له سهر شووشه‌کی یان په‌رده‌کی نه‌خش و نیگار هه‌بووه به جولاندنی فانوسه‌که سیبه‌ری ئه‌و نه‌خش و نیگارانه له‌سهر دیواران ده‌رکه‌وتووه.

فانوس دریایی - ا.مر (فانوسی ده‌ریایی - fanûsî deryayî): فانوسی ده‌ریایی، فه‌نار، جوره فانوسی که له به‌نده‌ره‌کاندا له‌سهر بورجان دایده‌نین بۆ رینوینی که‌شتیبان.

فانوسقه - ا (فانوسقه - fanûs`xe): فیشه‌ک دان، ره‌خت، فیشه‌کلغ.

فانه - ا (فانه - fane): پواز، ئه‌و قالبه‌داره‌ی له ناو قۆنده‌ره‌ی ده‌نین، پشتیوانه‌ی ده‌رگا.

فانی - ا.فا.ع (فانی - fanî): ناپایه‌دار، شتی نه‌مینی و له‌ناو بچی.

فانیز - ا (فانیز - fanîz): شه‌کر، قه‌ندی سپی.

فاوا - ص (فاوا - fava): شه‌رمه‌زار، ریسوا.

فاوانیا - (فاوانیا - favaniya): جوره رووه‌کیکه.

فایتون - ا.فر (فایتون - faytûn): عه‌ره‌بانه، گالیسکه‌ی چوار چه‌رخه.

فیات - ا.ع (فیات - fiat): گروویان، تاقمان، ده‌سته‌یان.

فؤاد - ا.ع (فؤاد - fûad): دڭ، ئه‌قل.

فیودال - ا.ص.فر (فیودال - fiyûdal): فیودال، ده‌ره‌بگ، ناغا.

فیودالیته - ا.فر (فیودالیته - fiyûdalîte): جوره سیستمیکی فیودالی بوو له سه‌ده‌کانی نا‌قیندا له ئه‌وروپادا باو بوو، و فیوداله‌کان و خاوه‌ن مولکه‌ گه‌وره‌کان بۆیان هه‌بوو فه‌رمانه‌وایی ره‌عیه‌ت و مه‌سکیتانی خۆ بکه‌ن.

فیودالیسم - ا.فر (فیودالیسم - fiyûdalîsm): فیودالیسم، سیستمی حوکمرانی فیودالان که هه‌قی حوکمرانیان به‌سهر هه‌موو کاروباری کۆمه‌لایه‌تی و سیاسی و ئابووری جوتیاران و مسکیتانه‌وه هه‌بووه.

فئه - ا.ع (فئه - fi'e): جماعت، تاقم، گرووپ، ده‌سته.

فبها - ع (فهبها - febiha): زۆر چاکه، باشتر.

فت - مص.ع (فه‌ت - fett): شکان، وردوخاش کردن، بلاو، په‌رت و بلاو، درز له‌به‌ردا.

فتاء - ا.مص (فه‌تاء - feta'): لای، جه‌وانی، که‌رده‌م و سه‌خاوه‌ت، دڭ و چاو تیری.

فتائل - ا.ع (فه‌تائیل - fatail): فتيله، پلّيته، شاف.

فتات - ا.ع (فوتات - futat): به‌رماوه، ورتکه‌نان، ورده و خورده‌ی ههر شتی.

فتات - ا.ص.ع (فه‌تات - fetat): کچۆلان، کیزانی گهنج.

فتاح - ص.ع (فه‌تتاه - fettah): فه‌تکار، پشتیوان، حاکم، داوهر.

فتادن - مص.ل (فه‌تاده‌ن - fetaden): که‌وتن.

فتاریدن - مص.م (فه تاریدن - fetarîden): هه لکه نندن، رشتن، په رت و بلا و کردن، دراندن، شه فکردن، جیا کردنه وه، په ریشان کردن، په راگه نده کردن.

فتالنده - ا.فا (فه تاله نده - fetalende): په ریشا نکه ر، ریژهر، په رت و بلا و کهر، په راگه نده کار.

فتالیده - ا.مف (فه تالیده - fetalîde): رژاو، په رت و بلا و، دراو، په ریشان.

فتان - ص.ع (فه تتان - fettan): جوان و دلرفین، شه یتان، دز، ریگر، فیتنه گپ.

فتانه - ص.ع (فه تتانه - fettane): دلرفین، زور جوان، فیتنه گپ.

فتاوی - ا.ع (فه تافی - fetavî): فتوا، رای حاکمی شهر.

فتح - مص.م (فه ته - feth): گرتن، کردنه وه، سه رکه وتن، گرتنی شاریک.

فتح کردن - مص.م (فه ته کهردهن - feth kerden): کردنه وه، گرتن، سه رکه وتن به سه ر دژمندا.

فتحات - ا.ع (فه ته هات - fete hat): کون، که لپن، که له به ر.

فتحنامه - ا.مر (فه ته نامه - feth name): نووسراویک هه والی سه رکه وتنی تپدا بی.

فته - ا.ع (فه تهه - fethe): سه ر: نیشانه یه که ده خرپته سه ر پیت).

فتدن - مص.ل (فوته دهن - futeden): که وتن.

فتر - ا.مص (فه تهر - feter): سستی، لاوازی، ساردی.

فتراک - ا (فیتراک - fitrak): تهرک به ندی زین.

فترت - ا.ع (فه ترهت - fetret): سستی، خاوی، ماوه ی نیوان دوو نوره تی، زه مانای نیوان دوو پیغه مبه ر.

فتردن - مص.م (فه تهردهن - feterden): درپن، په رت کردن، شه ق کردن.

فتق - مص.ل.ع (فه تغ - fetx): کرانه وه، دران، قورپوون.

فتق بدن - ا.مر (فه تغ به ند - fetx bend): فتق به ند، جوهر پشتینیکی تاییه تیبه خه لکی قور ده بیبه ستن.

فتک - مص.م.ع (فه تک - fetk): گرتنی له ناخافلی که سیک، کوشتنی له نکاوی که سیک.

فتل - مص.م.ع (فه تل - fetl): بادان.

فتلیدن - مص.م (فه ته لیدن - fetelîden): رشتن، شه ق کردن، دراندن، په ریشان کردن.

فتن - ا.ع (فیته ن - fiten): ئاژاوه، تاقیکردنه وه، گومرا کردن، کفر، نا حه زی نیوان خه لکی، مه ینه ت، عه زاب، ئاژاوه، شتی تی.

فتنه - مص.م.ع (فیته نه - fitne): گومرا کردن، تاقیکردنه وه، ئاژاوه نانه وه.

فتنه انگیختن - مص.م (فیته نه ئه نگیکه ن - fitne engixten): ئاژاوه نانه وه، ئاژاوه به رپا کردن.

فتنه انگیز - ص.فا (فیته نه ئه نگیز - fitne engîz): ئاژاوه گپ.

فتنه جو - ص.فا (فیته نه جو - fitne cû): ئاژاوه گپ، فیتنه چی.

فتنه خیز - ص.مر (فیته نه خیز - fitne xîz): شوپنی به ئاژاوه و پر شه رو ئاشوب.

فتنه زا - ص.مر (فیته نه زا - fitne za): ئاژاوه زئ.

فتنه شدن - مص.ل (فیته نه شوده ن - fitne şuden): شه یدابوون، ئاشق بووون.

فتنه گر - ص.فا (فیته نه گر - fitne ger): ئاژاوه گپ.

فتنه نشان - ص.فا (فیته نه نیشان - fitne nişan): ئاژاوه کوژتینه وه، که سیک ئاژاوه بکوژتینه وه.

فتوت - ا.مص.ع (فوتو و فهت - futûvet): تافی لاوی، جوامیری، سه خاوهت و دلاوی.

فتوح - ا.ع (فوتووه - futûh): سه‌رکه‌وتنان، فه‌تخان.

فتوحات - ا.ع (فوتووهات - fultûhat): نه‌و شارانه‌ی به‌شه‌ر ده‌گیرین.

فتور - مص.ل.ع (فوتور - futûr): نارام بوون، خاوبوونه‌وه، په‌ریشان بوون، هی‌بوونه‌وه.

فتوره - ا (فه‌توره - fetûre): پارچه، قوماش.

فتون - مص.ع (فوتون - futûn): نا‌ژاوه‌نانه‌وه، که‌وتنه‌نا‌ژاوه‌وه، خستنه‌نا‌ژاوه‌وه، شه‌یدا بوون، ناشق بوون.

فتوی - ا.ع (فه‌تفا - fietva): فتوا، رای‌زانی‌نایی‌و حاکمی‌شهر ده‌باره‌ی مه‌سه‌له‌یه‌ک.

فتوی‌دادن - مص.ل (فه‌تفاداده‌ن - fetva daden): فتوادان، رادانی‌زانی‌نایی‌له مه‌سه‌له‌ی شه‌رعیدا.

فتوی‌پرسیدن - مص.م (فه‌تفا پورسیده‌ن - fetva pursîden): پرسینی‌رای‌موفتی‌له مه‌سه‌له‌یه‌کی شه‌رعیدا.

فتوی‌خواستن - مص.م (فه‌تفا خاسته‌ن - fetva xasten): پرسینی‌رای‌موفتی‌له مه‌سه‌له‌یه‌کی شه‌رعیدا.

فته - ا (فه‌ته - fete): بلیت، به‌رگه، گوزه‌رنامه.

فته‌طلب - ا.مر (فه‌ته‌ته‌له‌ب - fete teleb): چه‌ک خواز، سفته.

فتی - ا.ص.ع (فه‌تا - feta): لاو، جوامی‌پرو دلاوا.

فتی - ص.ع (فه‌تی - fetî): نو‌لاوی، نه‌وره‌سیده‌له هه‌ر شتی‌ک، نو‌یه‌ره، تازه.

فتیات - ص.ع (فه‌تیهات - feteyat): کیژۆلان.

فتیان - ص.ع (فیتیان - fityan): لاوان، نو‌لاوان، سه‌خی‌ته‌بیعه‌تان.

فتیت - ص.ع (فه‌تیت - fetît): نانه‌ره‌ق، ورده‌نان، ورده‌و کوتراوی‌هه‌ر شتی‌ک.

فتیدن - مص.ل (فوتیده‌ن - futîden): که‌وتن.

فتیش - ا.فر (فیتیش - fitîş): هه‌ر شتی

بیه‌رستری، وه‌کو‌بت.

فتیشیست - ص.فر (فیتیشیست - fitîşîst): په‌رستاری‌فیتیش، نه‌وه‌ی فیتیش‌بیه‌رستی.

فتیشیسم - ا.فر (فیتیشیسم - fitîşîsm): رتیبازی‌فیتیشیسی.

فتیل - ص.ع (فه‌تیل - fietîl): بادراو.

فتیله - ا.ع (فه‌تیله - fetîle): پلټه، فتیله.

فتیه - ص.ع (فیتیه - fitye): لاوی، گه‌نجیتی، لاوان، گه‌نجان.

فج - ص (فوج، فیج - fuc, fic): لی‌و شو‌ر.

فج - ا.ع (فه‌جج - fecc): ری‌گه‌ی به‌رینی‌نبیان دوو شاخ.

فجاء - مص.م.ع (فوجائه - fuca'e): په‌لاماردانی‌له‌نکاو، کوشتنی‌له نا‌خافل، گرتنی‌له نا‌کاوی‌که‌سیک.

فجاء - مص.م.ع (فه‌جائه - feca'e): گرتنی‌له نکاوی‌که‌سیک، غافلگیرکردن، غافل‌کوشتن.

فجاج - ا.ع (فوجاج - fucac): ری‌گه‌ی به‌رین‌و ناشکرای‌نبیان دوو شاخ.

فجار - مص.ع (فیجار - fîcar): زیناکردن، رابواردنی‌هرام، گانی‌هرام.

فجار - ا.ع (فیجار - fîcar): ری‌گه‌ی به‌رین‌و ناشکرای‌نبیان دوو چیا.

فجار - ا.ع (فوججار - fuccar): زیناکاران.

فجایع - ا.ع (فه‌جایی - fecayi'): کاره‌ساتان، مسیبه‌تو به‌لایان.

فجر - ا.ع (فه‌جر - fecr): کازیوه، به‌ره‌به‌یان، سپیده، نه‌له‌ند.

فجره - ص.ع (فه‌جهره - fecere): به‌دکاران، زیناکاران.

فجفاج - ص.ع (فه‌جفاج - fec fac): فشه‌که‌ر، فیشال‌باز، پیاوی‌چه‌نه‌بازو بی‌هوده‌ویژ، خو‌هه‌لکیش.

فجل - مص.ل.ع (فه‌جهل - fecel): نه‌رم و داهیزراو، خه‌ست بوون، نه‌ستور بوون، قایم بوون.

فجل - ا.ع (فوجل - fucul): تور، ترپ.
فجور - ص.ع (فجور - fecûr): خراپه کردن، گوناخ کردن، له هق لادان، درو کردن، زینا کردن.
فجور - ص.ع (فجور - fecûr): ژن یان پیاوی داوین پیس.
فجه - ا.ع (فوجه - fucce): درز، شق، زه ندوژ.
فجیع - ص.ع (فجی - fecî'e): به سوئ، به نازار، خه مناک.
فجیعه - ا.ع (فجیئه - fecî'e): کاره سات، مسیبه تی به نازار، به لای ناخوش.
فجفچه - ا.ع (فوجفچه - fuç fuç): چپه چپ، مقو مقو، ده مگو.
فحاش - ص.ع (فههش - fehhaş): به دخوی زمان پیس، جنیو فروش.
فحاشی - ا.ع (فههاشی - fehhaşî): جنیو فروشی، ده مپسی.
فحاص - ص.ع (فهههاس - fehhas): کنوکوکار، که سیک زور بکولیتته وه.
فحال - ص.ع (فییهال - fihal): فه حلان، نیران، که لان، که لیاگهل.
فحام - ا.ع (فیهم - fiham): ره ژوان، زوغالان، خه لوزان.
فحام - ا.ص.ع (فههم - fehham): ره ژوو فروش، ره ژو وکهر.
فحاوی - ا.ع (فههافی - fehavî): ناوهر وکان.
فحت - مص.ع (فهس - fehs): کولینه وه.
فحش - مص.ل.ع (فهش - fuhs): خراپه کردنی له نه ندازه به در، جنیودان.
فحشاء - ا.ع (فههش - fehşa'): گوناوی گه وره، کاری زور دزیو قیزه ون، زینا، گانی هه رام.
فحص - مص.م.ع (فهس - fehs): تاقیب کردن، کولینه وه، ته فتیش کردن.
فحل - ص.ع (فههل - fehl): فه حل، نیر،

پیای دیارو زاناو به نامی، دیار.
فحم - ص.ع (فههم - fehme): ره ژوو، زوخال، خه لوز.
فحمه - ا.ع (فههمه - fehme): یه ک کلو خه لوز.
فحاء - ا.ع (فههش - fehva'): ناوهر وک، کاکل، پوخته.
فحول - ص.ع (فهول - fuhûl): فه حلان، که له ناوداران، نیران.
فحولت - ا.مص.ع (فهوولهت - fuhûlet): نیرایه تی.
فهوم - ا.ع (فهووم - fuhûm): خه لوزان.
فحوی - ا.ع (فههش - fehva): ناوهر وک، کاکل، مه به ستو کروکی قسه.
فخ - ل.ع (فهخ - fexx): داو، فاق، ته له.
فخ - مص.ل.ع (فهخ - fexx): پرخه پرخ کردن له خه ودا، پرخاندن له خه ودا.
فخاخ - ا.ع (فیخاخ - fixax): داو، ته له.
فخار - مص.ل.ع (فیخار - fixar): هاو فه خری، فه خر کردن به سه یه کدا.
فخار - مص.ل.ع (فهخار - fexar): نازین، فه خر کردن.
فخار - ا.ع (فهخار - fexxar): خه هه لکیش، فه خر فروش.
فخار - ا.ع (فهخار - fexxar): سوالهت، کوره چی.
فخاری - ا.ع (فهخاری - fexxarî): سواله تفروش، گژه گهر.
فخامت - مص.ل.ع (فهخامت - fexamet): گه وره بون، به رزبونی پله و پایه.
فخذ - ا.ع (فهخز - fexz): ران.
فخذ - ا.ع (فهخز - fexz): که سوکارو خزم و مالباتی پیاو.
فخر - مص.ل.ع (فهخر - fexr): نازین، فه خر کردن.

فخرکردن - مص.ل (فهخر که ردهن - fexr kerden): خو هه لکیشان، به خو نازین.

فخفهره - ا (فهخفه ره - fexfere): سوس، که پهک، کۆن، نانی کۆن و ماوه.

فخم - ا (فهخه م - fexem): پارچه په پۆیه کی گه وره یه له بن دره ختی به رداردا رایده خه ن تا میوه که ی بوهرینه سهری.

فخم - ص.ع (فهخه م - fexm): بلند پایه، پایه بهرز، قه درگران، قسه ی خوش و رهوان.

فخمیدن - مص.م (فهخمیده ن - fexmîden): جیا کردنه وه ی لۆکه له ناوکه که ی، شیکردنه وه ی لۆکه.

فخمنده - ا.فا (فهخمه نده - fexmende): ئه وه ی لۆکه شیکار ته وه و دانه که ی لئ دهرینه ی.

فخمیده - ا.مف (فهخمیده - fexmîde): لۆکه تی شیکراوه.

فخن - ا (فهخه ن - fexen): ناو باغ.

فخوخ - ا.ع (فوخوخ - fuxûx): داو، ته له، فاق.
فخور - ص.ع (فهخوور - fexûr): نازکه ر، فهخرکه ر.

فخیخ - مص.ل.ع (فهخیخ - fexîx): پرخه پر خکردن له خه ودا، فیشکاندنی مار.

فخیر - ا (فهخیر - fexîr): مامیز.

فخیم - ص.ع (فهخیم - fexîm): گران قه در، گه وره، پایه بهرز.

فداء - مص.ل.ع (فیداء - fida'): سه ربایی، به های سهر، فدیهدان، خو کړینه وه له یه خسیری، پاره دان بو خو رژگار کردن له دیلی یان شتی دی.

فداشدن - مص.ل (فیداشوده ن - fida şuden): گیان فیداکردن له رای که سیک یان مه به ست و نارمانجیک.

فداکردن - مص.م (فیداکه رده ن - fida kerden): قوربانی کردن، خو فیداکردن له پیتناوی مه به ستیک یان که سیک، گیان فیداکردن.

فداء - ا.ع (فهداء - feda'): عه ماری نازو و قه، عه ماری کاللا.

فدائی - ص.ع (فیدائی - fida'î): فیدائی، پيشمه رگه، گیان فیدا.

فدافد - ا.ع (فه دافید - fedafid): شوینی دژوارو سهخت، شوینی بهرز، دهست، زهوی هه موارو راستانی.

فداکار - ص.مر (فیداکار - fidakar): فیداکار، که سیک گیان یان سامانی خو له رای که سیک ی دیدا فیدابکات.

فداکاری - ا.مص (فیداکاری - fidakarî): فیداکاری، گیان فیداکردن.

فدام - ا.ع (فه ددام - feddam): دهم بهند، پالتو تکه، جریختی یان په پۆیه کی ته نک که شله مه نی پی بیالیتیوری.

فدامت - مص.ل.ع (فه دامهت - fedamet): دامان له قسه کردندا، گه وچ بوون.

فدان - ا.ع (فه ددان - feddan): دوو گا بو جوو تکردن به یه که وه به سترین، مه زرا، کبیلگه، پیتوانه یهک بووه بو پیتوانی پانتایی.

فدراسیون - ا.فر (فیدیراسیون - fidirasyûn): فیدیراسیون، یه کیتی چهند ولایتیک، یه کیتی چهند شاریک، یه کیتی چهند دهسته یهک له خه لکی، ئه نجوومه نی کارگیتی لقییک له وه رزش.

فدرال - ص.فر (فیدیرال - fidiral): فیدرال.

فدرالیسم - ا.فر (فیدیرالیسم - fidiralism): سیسته می سیاسه تیکه که به پیتی ئه وه ولایتیک له چهند هه ریم و ناوچه یه کی سه ربه خو پیکدی، وه کو ولاته یه کگرتووه کانی ئه مریکا.

فدرنجک - ا (فه دره نجهک - fedrencek): میژده زمه، شه وگ، موته که.

فدرنگ - ا (فه دره نگ - fedreng): گلا کوتک، داریکه ده خریته پشتی ده رگا تا قایم بی و نه کړیته وه، پشتکۆل.

فدره - ا (فه دره - fedre): زهل، قه پهم، حه سیر، له بان.

فدفد - ا.ع (فه دفه د - fedfed): شوینی سهخت و عاسی، شوینی بهرز، شوینی دهشت و راستانی و هه موار.

فدوی - ص. (فدهدئی - fedevî): فیدایی،

فدی - ا.ع (فیدا - fîda): ئه‌وه‌ی که یه‌خسیران له‌بری رزگاری خو‌ببیدن، سه‌ربه‌ها، به‌های سه‌ر، سه‌ریایی.

فدیات - ا.ع (فیده‌یات - fideyat): فدییه، سه‌ربه‌ها، به‌های خو‌کپینه‌وه.

فدییه - ا.ع (فیدییه - fidye): فدییه، سه‌ربه‌ها، به‌های خو‌کپینه‌وه.

فذلکه - مص.م.ع (فه‌زله‌که - fezeleke): به‌کو‌تایی هینانی حیساب و لیبوونه‌وه لیتی، خو‌لاسه‌ی که‌لام، خو‌لاسه‌و ئه‌نجام و کو‌تایی، پوخته‌ی قسه.

فر - ا.ع (فه‌ر - fer): شان و شه‌وکه‌ت، شکو، تیشک، جوانی، ره‌ونه‌ق.

فر - ا.فر (فیر - fir): ئامی‌ریکه‌ بو‌ وشکه‌وه‌کردن و لوول کردنی قش، ئامی‌ریکه‌ وه‌کو ته‌نور یان کوانوو که‌ خواردنی تیا لیده‌نری.

فر - مص.ل.ع (فه‌ر - fer): راکردن، هه‌لاتن.

کروفر - ا.مر (که‌رو فه‌ر - kerrû ferr): په‌لامارو راکردن، هه‌لمه‌ت و کشانه‌وه.

فراء - ا.ع (فه‌راء - fera'): که‌ری کیتی.

فراء - ا.ع (فیراء - fira'): فه‌روه.

فراء - ا.ص.ع (فه‌راء - ferra'): فه‌روه‌فرو‌ش، په‌سته‌ک فرو‌ش.

فرا آمدن - مص.ل.ع (فه‌را ئامه‌ده‌ن - fera ameden): هاتنه‌پیش.

فرا آوردن - مص.م.ع (فه‌را ئافه‌رده‌ن - fera averden): به‌ده‌ست هینان، دروستکردن.

فرا اورده - ص.مف (فه‌را ئافه‌رده - fera averde): به‌روو‌بوومی به‌ده‌ست هاتوو، دروستکراو.

فرائد - ص.ع (فه‌رائید - feraid): گه‌وه‌ه‌ری تاقانه، بی‌وینه، بی‌هاوتا، ده‌گه‌من.

فرائس - ا.ع (فه‌رائیس - ferais): نیچیر، کو‌ژراو، کو‌شته.

فرائض - ا.ع (فه‌رائیز - feraiz): فه‌رزو واجبان.

فرا افکندن - مص.م.ع (فه‌را ئه‌فکه‌نده‌ن - fera efkenden): هینانه‌ئارا.

فرا بافتن - مص.مر (فرا بافتن - fre baften): بادان، دووباره‌بادان، پیکه‌وه‌ بادان، پیکه‌وه‌ه‌وینیه‌وه، درو‌ هه‌لبه‌ستن، بوختان و ئیفته‌را.

فرا بر - ا.ع (فه‌را بر - feraber): ئه‌و به‌شه‌ی میوه که‌ ناوکی تیدایه.

فرا بردن - مص.م.ع (فه‌را بورده‌ن - fera burden): پیش بردن.

فرا بستن - مص.م.ع (فه‌را به‌ستن - fera besten): به‌ستن به‌چاکی، مه‌حکه‌م داخستن، توندگری دان.

فرا پایه - ص.ع (فه‌را پایه - fera paye): پایه‌ به‌رز، گران‌قه‌در.

فرا پشت - ق.ع (فه‌را پوشت - fera pušt): له‌سه‌ر پشت.

فرا پشت کردن - مص.م.ع (فه‌را پوشت که‌رده‌ن - fera pušt kerdn): خسته‌سه‌رشان.

فرا پوش - ص.ع (فه‌را پووش - fera pûş): بیته‌وش، له‌ه‌وش چوو.

فرا پیش - ق.ع (فه‌را پیش - fera pîş): پیش، به‌رده‌م.

فرا ت - ا.ع (فورات - furat): ده‌ریا، ئاوی شیرین و سازگار، ئاوی رووباریکه‌ به‌ سوریا و عیراقدا ده‌روات، ئاوی رووباریکه‌ له‌ کوردستانی تورکیاوه هه‌لده‌قولی.

فرا تر - ق.ع (فه‌را تر - ferater): پیشتر، نزیکتر، بالاتر، به‌رزتر.

فرا ترک - ق.ع (فه‌را ته‌ره‌ک - fera terek): که‌می پیشتر، تو‌زی پیشتر.

فرا ته - ا.ع (فوراته - furate): باسوق.

فرا چنگ - ق.ع (فه‌را چه‌نگ - fera çeng): به‌چنگ هینان، به‌ده‌ست هینان.

فرا چیدن - مص.م.ع (فه‌را چیده‌ن - fera çîden): کو‌کردنه‌وه، کیشانه‌وه.

فراخ- ص (فراخ- ferax): بهرین، پان، زۆر، فره.
فراخ- ا.ع (فیراخ- firax): فره، بیچوو.
فراخا- ا (فراخا- faraxa): پانی، پانایی.
فراخاستن- مص.ل (فراخاسته- feraxasten): ههستان.
فراخ استین- ص.مر (فراخ ناستین- ferax astîn): دهست بلاو، دهست کراوه، بهخشنده، سهخی و جوامیر.
فراخ اهنک- ص.مر (فراخ ناههنگ- ferax aheng): دوور بورد، گوللهیهک که نیشانهی دوور بپیکئ.
فراخ ابرو- ص.مر (فراخ ئهبروو- ferax ebrû): رووخۆش.
فراخبال- ص.مر (فراخ بال- ferax bal): ئاسووده خهپال، ئاسووده دل، دهستکراوه، بهخشنده و دلاوا.
فراخبر- ص.مر (فراخ بهر- ferax ber): سینه پان، سینک پان.
فراخ بوم- ص.مر (فراخ بوم- ferax bûm): دهشتی پان و بهرین.
فراخ بین- ص.فا (فراخ بین- ferax bîn): سینک فراوان، فراوان بین.
فراخ پیشانی- ص.مر (فراخ پیشانی- ferax pîşanî): تهوئل پان، نیوچهوان پان.
فراختن- مص.م (فراخته- farax ten): هه لکردن، بهرزکردنهوه.
فراخ جا- ص.مر (فراخ جا- ferax ca): شوینی بهرین.
فراخ چشم- ص.مر (فراخ چشم- ferax çeşm): چاو گهوره.
فراخ حوصله- ص.مر (فراخ ههوسهله- ferax hewsele): بهسهبرو ههوسهله، پشوودرێژ، به وبقار.
فراخ دامن- ص.مر (فراخ دامنه- ferax damen): داوین پان، دهستکراوه.
فراخ درم- ص.مر (فراخ دیرم- ferax direm): پاره دار، زهنگین، دهوله مه ند، دارا، بووه.
فراخ دست- ص.مر (فراخ دهست- ferax dest): سهخی، بهخشنده، دلاوا، دهستکراوه.
فراخ دستی- ا.مص (فراخ دهستی- ferax destî): جوامیری، دهستکراوهیی، بهخشندهیی، سهخاودتی.
فراخ دل- ص.مر (فراخ دیل- ferax dil): بک، زۆر خۆر.
فراخ دوش- ص.مر (فراخ دووش- ferax dûş): چوار شانه.
فراخ دهن- ص.مر (فراخ دههه- ferax de-hen): دهم پان، هه رزه ویتژ، چه نه باز، چه قاهه سوو، هه له وه ر.
فراخ دیده- ص.مر (فراخ دیده- ferax dîde): چاوو دل کراوه، چاوو دل تیر، بهخشنده.
فراخ رو- ص.فا (فراخ ره- ferax rew): تیرژوه، دهست بلاو.
فراخ روو- ص.مر (فراخ روو- ferax rû): رووخۆش، دهم به پیکه نین.
فراخ روزی- ص.مر (فراخ رووزی- ferax rûzî): دهوله مه ندو رزقدار، ئه وه ی رزق و رۆزی زۆر بی.
فراخ زیدن- مص.ل (فراخه زیده- ferax ezîden): خزین به ره و پیتش.
فراخ زیست- ص.مر (فراخ زیست- ferax zîst): زیان خۆش، ئه وه ی له نازو نیعمه تدا بری.
فراخ سال- ص.مر (فراخ سال- ferax sal): هاته سال، سالی پر به رده که ت و هه رزانی.
فراخ سخن- ص.مر (فراخ سوخه- ferax suxen): هه له وه ر، چه نه باز، هه رزه گـو، چه قاهه سوو، چه قه چناوه.

فراخویش - ق (فهراخیش - feraxîş): له گهل خۆدا.

فراخه - ا (فهراخه - feraxe): له رزه، موچوپکه.

فراخیدن - مص. ل (فهراخیدن - feraxîden): رده پپوونی مووی لهش، لیکدی جیاپوونهوه.

فراخیگاه - ا. مر (فهراخیگاه - feraxîgah): شویتنی بهرین، شویتنی که فهرو بهرکهت و نیعمه تی زۆریی.

فرادادن - مص. م (فهرادادن - feradaden): ئاراسته کردن، شه رحکردنی بابه تیتیک.

پشت فرادادن - مص. م (پوشت فهرا دادن - puşt fera daden): پشت تی کردن و ههلاتن.

گوش فرا دادن - مص. م (گوش فهرا دادن - gûş fera daden): گوئی گرتن و ژنهوتن.

فرا داشتن - مص. م (فهرا داشتن - fera daşten): بهر زکردنهوه، ئاراسته کردن به لایه کدا.

گوش فرا داشتن - مص. م (گوش فهرا داشتن - gûş fera daşten): گوئی گرتن و ژنهوتن.

فرادر - ا. مر (فهرادر - fera der): پشتکۆل.

فرادست - ق (فهرادهست - fera dest): به دهست، له دهستدا.

فرادست آمدن - مص (فهرا دهست نامه دهن - fera dest ameden): به دهست هاتن، هاتنه پیتش.

فرادست دادن - مص (فهرا دهست دادن - fera dest daden): سپاردن، پی سپاردن، دان به دهستی که سیتیک.

فرادی - ع (فورادا - furada): ته نیا ته نیا.

فرادید - ق (فهرادید - feradîd): ئاشکرا، له بهرچاو.

فرادیدن - مص. م (فهرا دیدن - feradîden): دیتن.

فرادیس - ا. ع (فهرا دیس - feradîs): به ههشتان.

فرار - مص. ل. ع (فیرار - firar): ههلاتن، راکردن، وایین.

فراخ سخنی - ا. مص (فهراخ سوخه نی - ferax suxenî): ههله وه پری، چه نه یازی.

فراخ شانه - ص. مر (فهراخ شانه - ferax şane): چوار شانه.

فراخ شکم - ص. مر (فهراخ شیکه م - ferax şikem): زگ زل، پرخۆر، زۆر خۆر.

فراخ شلوار - ص. مر (فهراخ شهلقار - ferax şelvar): پانتۆل دهلب، ته مبهل و ته وه زهل، قون گران.

فراخ عیش - ص. مر (فهراخ ئهیش - ferax eyş): ژین خۆش، که سیتیک له نازو نیعمه تدا بژی.

فراخ کام - ص. مر (فهراخ کام - ferax kam): خوشحال، خوشبهخت، کامه ران.

فراخ کندوری - ص. مر (فهراخ که ندوری - ferax kendûrî): سفره گه وره، سهخی و جوامه پیر، دهست کراوه، دلاوا.

فراخ گام - ص. مر (فهراخ گام - ferax gam): ههنگاو ههراو، ههراو ههنگاو، تیژپهوه.

فراخنا - ا. مر (فهرخنا - ferexna): بهرین و بهربلاو.

فراخ نان و نمک - ص. مر (فهراخ نان و نه مک - ferax nan û nemek): ئه وهی زۆریه ی کات میوانی هه پین، میواندار، فره میوان.

فراخ نشتن - مص. ل (فهراخ نیشیستن - ferax nişisten): پان دانیشتن، دانیشتن دوور له یهک.

فراخ نعمت - ص. مر (فهراخ نیئمته ت - ferax ni'met): فره نیعمه ت، شویتنی پر نیعمه ت بی.

فرا خواندن - مص. ل (فهرا خواندن - feraxanden): ناردن به شویتن که سیتیکدا، جه لیک کردن.

فراخور - ص (فهراخور - feraxûr): شایسته، ههژ، شایانی.

فراس - ا.ع (فهراس - ferras): شیر.
فراس - ص.ع (فهراس - ferras): زور زیرهک، هوشمەند، سەرناس.
فراسەت - مص.م.ع (فیراسەت - firaset): دەرکردنی ناخی شتیک لە ڕێگەی تەماشاکردنی روالەتی ئەو شتە، هوشیاری، هوشمەندی، زیرەکی.
فراسەت - مص.م.ع (فهراسەت - feraset): سوارچاکی، سواریکردن.
فراسەتەدن - مص.م. (فهراسیتەدن - ferasite-den): وەرگرتن، سەندن.
فراسەتوک - ا.ع (فهراس توك - ferastûk): پەڕەسیلکە، پلیسری.
فراسەخ - ا.ع (فهراسیخ - ferasix): قۆناغان، فەرەسەخان.
فراسەر - ق. (فهراسەر - feraser): سەری سەر، دەوری سەر، ژێر سەر.
فراسیون - ا.ع (فهراسیون - ferasîyûn): جۆرە گیایەکە لە کۆتا بۆ دەرمان بەکار هاتووە.
فراش - ا.ع (فیراش - firaş): فەرش، رایەخ، نوێن، پێخەف.
صاحب فراش - ا.مر (سahib firaş): نەخۆشی لە جێدا کەوتوو.
تجیدید فراش کردن - مص.م. (تەجدیدی فیراش کەردەن - tecdîdi firaş kerdn): دووبارە ژن هێنان.
فراش - ا.ع (فهراش - feras): پەپولان.
فراش - ص.ع (فهراش - feras): فەرش راخەر، پۆستەبەر، گسکەدری حەرەمێن پیرۆز، فەریش، پێشخەمەت.
فراشا - ا.ع (فهراشا - ferasa): موچورکە، باویشکە.
فراش باشی - ا.مر (فهراش باشی - feras başî): فەریش باشی، سەر دەستە ی فەریشان.
فراشتن - مص.م. (فهراش تەن - ferashtn): هەڵکردن.

فرارکردن - مص.ل (فیرار کەردەن - firar kerdn): هەڵاتن، راکردن، وایین.
فرار - ص.ع (فهرار - ferrar): کەسیک زوو فیرار بکات. تەنیک زوو ببێ بە هەلم.
فراسیدن - مص.ل (فهرار دەسییدن - fera resîden): نزیک بوونەوی وەختی شتیک یان کاریک.
فرارفتن - مص.ل (فهرار رەفتەن - ferar reften): رویشتن.
فرارون - ص (فهراروون - ferarûn): ئەوێ دەچێتە پێش، راست، دروست، دروستکار، راستگۆ، چاکەکار، داوین پاک.
فراروی - ق. (فهرارووی - fera rûy): بەرانبەر، ناسراو مەنشور.
فرارز - ا.ع (فهرارز - feraz): هەوراز، بەرز، بالا.
فرارز آوردن - مص.م. (فهرارز ئاوهردەن - feraz averden): کۆکردنەوه، دۆزینەوه، بەدەست هێنان.
فرارز آمدن - مص.ل (فهرارز ئامەدەن - feraz ameden): گەییشتن، نزیکبوونەوه، هاتنەوه، دەرکەوتن.
فرارزانیدن - مص.م. (فهرارزانییدن - fera-zanîden): هەڵکردن، هەڵکردنی ئالا، بەرزکردنەوه، داگیرساندنی ئاگر، هەڵایساندنی ئاور.
فرارزیاب - ا.مر (فهرارزیاب - ferazyab): ئامبیری بەرز ی پتو.
فرارزیدن - مص.م. (فهرارزیدن - ferazîden): هەڵکردن، بەرزکردن، کردنەوه، داخستن.
فرارزنده - ا.فا (فهرارزنده - ferazende): بەرزکەرەوه، هەلکەر.
فرارزیده - ا.مف (فهرارزیده - ferazîde): هەلکراو، بەستراو، داخراو.
فراس - ا.ع (فهراس - feras): جۆرە خورماپەکە، خورمای رەش.

فراشتوک - ا. (فهراش توك - feras̄ tûk):
په‌سه‌یلكه، پلیسری.

فراشخانه - ا. مر. (فهراش خانه - feras̄ xane):
فهراشخانه، ژووری فهراشان.

فراشدن - م. ص. ل. (فهراشودن - feras̄suden):
وه‌ژوور كه‌وتن، داخل بوون.

فراشه - ا. ع. (فهراشه - feras̄e):
په‌روانه، په‌پووله.

فراشیدن - م. ص. ل. (فهراشیدن - feras̄sîden):
له‌رزو بیتاقه‌تی به‌ر له‌سه‌ر هه‌لدانی تی.

فراشیون - ا. (فهراشیون - feras̄îyûn):
جۆره رووه‌کیکه.

فراص - ص. ع. (فیراس - firas):
درشت، ژۆر سوور، جل.

فراض - ا. ع. (فیراز - firaz):
جل و به‌رگ، پۆشاک.

فراض - ص. ع. (فهراز - ferraz):
شاره‌زای فهرزو واجبان.

فراعنه - ا. ص. ع. (فهرائینه - feras̄'ine):
فیرعه‌ونان، سته‌مکاران، سه‌رکیشان، لوتبه‌رزان،
نازناوی هه‌ر یه‌کیک له‌پاشایانی کۆنی میسر
بووه.

فراغ - م. ص. ل. ع. (فهراغ - ferax):
به‌تال بوون، ئاسوده‌بوون، لیبوونه‌وه له‌کاریک.

فراغ - ا. ع. (فیراغ - firax):
قاپ، ئامان، باده‌ی گه‌وره.

فراغت - م. ص. ل. ع. (فهراغه‌ت - feraxet):
بی تاقه‌ت بوون، نیگه‌ران بوون، ئاسوده‌بوون، دلنیا
بوون.

فرافر - ا. (فهرافهر - ferrafer):
فره‌فر.

فرافر - ا. ع. (فورافیر - furafir):
به‌رخ، کارژۆله، گوێره‌که، پیابوی گه‌وج.

فراق - م. ص. ل. ع. (فیراغ - firax):
جیابوونه‌وه.

فراق - ا. م. ص. ع. (فهراغ - ferax):
جودایی.

فراق زده - ص. مر. (فیراغ زده - firax zede):
جودایی کیش، هیج‌ران دیته، موخته‌لا به‌ده‌ردو
نازاری جودایی.

فراک - ا. فر. (فوراک - furak):
پشت، حیز، کریت، دژتو.

فراک - ا. فر. (فراک - frak):
جۆره جلیکی ره‌شی
پیابوونه‌یه له‌بۆنه‌و میوانی ره‌سمی‌دا له‌به‌ری
ده‌که‌ن.

فراکسیون - ا. فر. (فراکسیون - fraksiyûn):
ده‌سته‌یه‌ک له‌ئەندامانی یه‌ک حیزب، فراکسیون،
به‌ش، پاژ، تاقمیککی هاو باوه‌ر، شکان.

فراکشیدن - م. ص. م. (فهراکه‌شیدن - feras̄sîden):
به‌لای خۆدا راکیشان، هه‌ل‌کیشان
بۆ سه‌ره‌وه.

فراکن - ا. (فهراکه‌ن - feras̄ ken):
کارێز، جوگه‌ی تازه‌ لێدراو، زه‌وییه‌ک که‌سه‌یلاو هه‌ل‌یدری
بۆ و بووبی به‌که‌ند، ئاودر.

فرا گرفتن - م. ص. م. (فهراکگیرفتن - feras̄ girif-ten):
وه‌رگرتنه‌وه، داگیرکردن، فێربوون.

فراماسوونی - ا. فر. (فراما سوونه‌ری - ferma sûnerî):
رێکخوازیه‌که بۆچوونی خۆی هه‌یه، شانه‌و
ئه‌نجومنه‌نی نه‌ییتی هه‌یه، له‌هه‌ندێ ولاتاندا به
تایبه‌تی له‌به‌ریتانیدا رێکخستنی هه‌یه‌و ئەندامانی
ئەم رێکخواه فراماسۆن-یان پێ ده‌گوترێ. ئاماڤجیان
لایه‌نگرییه له‌مرۆڤه‌روه‌ری و مشت و مالدانی ئاکارو
گه‌شه‌پێدانی فیکری خه‌لکو وه‌لانی جیابوونی
تایینی. له‌فارسیدا (فهراموشخانه)شیان به‌م
رێکخواه گوتوه، ماسۆنی.

فراموش - ا. ص. (فهراموش - feramush):
له‌یاد چوو، له‌بیرکراو، فهرامۆش.

فراموش - ا. ص. (فهراموش - feramush):
له‌یادکراو، له‌بیرکراو، فهرامۆشینراو.

فراموش - ا. (فهراموش - feramush):
مستدا، ئه‌وه‌ی له‌مستدایی.

فراموشکار - ص. فا. (فهراموشکار - feramushkar):
که‌سه‌یک زوو شت له‌بیر بکا، سست بێر.

فراموش شدن - م. ص. ل. (فهراموش شودن - feramush suden):
له‌بیرچوون، له‌یادچوون.

- فراموش کردن** - مص.م (فراموش کرده‌ن - feramuş kerdên) : له‌بیرکردن.
- فراموش‌خانه** - ا.م (فراموش‌خانه - feramûşxane) : ریک‌خراوی ماسۆنیه‌ت، زندانه سامناکه‌کانی سه‌رده‌می دیکتاتوریه‌ت.
- فراموش‌کار** - ص.فا (فراموش‌کار - feramûşkar) : سست بیر، که‌سی‌ک زوو شت له‌بیر بکات.
- فراموش‌شیدن** - مص.م (فراموش‌شیده‌ن - feramûşîden) : له‌بیرکردن، له‌بیر بردنه‌وه، فراموش‌شدن.
- فرامون** - ا (فرامون - feramûn) : ده‌ورویه‌ر.
- فرامین** - ا.ع (فرامین - feramîn) : فرمانان.
- فرانج** - ا.ع (فرانج - feranec) : موته‌که، دپوه‌زمه، شه‌وگ.
- فراند** - ا.ع (فرانید - feranid) : شمشیری جه‌وه‌ردار، حه‌ریر.
- فرانسوی** - ص.ن (فرانسه‌فی - feransevî) : خه‌ل‌کی فره‌نسا، زمانی فره‌نسی.
- فرانق** - ا.ع (فورانیخ - furanix) : رینوتین و پیش‌په‌وی له‌شکر.
- فرانک** - ا (فرانکه - feranek) : جوړه جان‌وه‌ر‌یکه، گوئی ره‌ش.
- فرانک** - ا.فر (فیرانک - firank) : جوړه پاره‌یه‌کی فره‌نسی و سوپیرییه.
- فرانمودن** - مص.م (فرانموده‌ن - fera numûden) : نیشان‌دان، ناشکرکردن، نواندن.
- فرانه‌ادن** - مص.م (فرانه‌اده‌ن - feranihaden) : دانان.
- فراوار** - ا (فراوار - feraver) : باله‌خانه، هاوینه هه‌وار، شوینی هاوینه.
- فراوان** - ص (فراوان - feravan) : فراوان، فره، زۆر، مشه.
- فراوان هنر** - ص.مر (فراوان هونه‌ر - feravan huner) : فره هونه‌ر، که‌سی‌ک هونه‌ری زۆر
- هه‌بی.
- فراورده** - ا.م (فراورده - fera verde) : به‌رووبومی به‌ده‌ست هاتوو، به‌رووبومی کشتوکاڵ بیان سنه‌ت.
- فراوند** - ا (فراونده - feravend) : پشت‌کۆل.
- فراویز** - ا (فراویز - feravîz) : په‌راویز.
- فراهِت** - مص.ل.ع (فراهِت - ferahet) : شادبوون، شادمان بوون، پۆژانه‌وه.
- فراهم** - ص (فراهم - ferahem) : ئاماده، ته‌یار، گردو‌کۆ.
- فراهم آمدن** - مص.ل (فراهم ئامه‌ده‌ن - ferahem ameden) : جه‌م بوون، گردبوونه‌وه، خربوونه‌وه.
- فراهم آوردن** - مص.م (فراهم ئاوه‌ده‌ن - ferahem averden) : گردکردنه‌وه.
- فراهم شدن** - مص.ل (فراهم شوده‌ن - ferahem şuden) : به‌ده‌ست هاتن.
- فراهم کردن** - مص.م (فراهم که‌رده‌ن - ferahem kerdên) : ئاماده‌کردن، به‌ده‌ست هێنان.
- فراهیختن** - مص.م (فراهیخته‌ن - ferahixten) : په‌روه‌رده‌کردن، ته‌رییت دان، فیکردن، هه‌ل‌کێشان (پۆ شمشیر و خه‌نجه‌ران).
- فراهیخته** - ص.م (فراهیخته - ferahixte) : په‌روه‌رده‌کراو، ته‌رییت دراو، هه‌ل‌کێش‌راو، ده‌رچوو.
- فراهِید** - ا.ع (فراهِید - ferahid) : به‌رخ، به‌رخۆله، بپچوی بزنه‌کیوی.
- فرا‌یاز** - ص.فا (فرا‌یاز - ferayaz) : تصاعد (به‌رزبوونه‌وه).
- فرا‌یازی** - ا.م (فرا‌یازی - ferayazî) : تصاعدی.
- فرا‌یافتن** - مص.م (فرا‌یافته‌ن - ferayaften) : ده‌رکردن، تیگه‌بیشتن.
- فریال** - ا (فریال - ferbal) : باله‌خانه، خانووی هاوینه، که‌پر.

فریه - ص (فهریه - ferbih): گوشتن، قهلهو.
فریهی - ا. مص (فهریهی - ferbihi): قهلهوی، گوشتنی.
فریه شدن - مص. ل (فهریه شودن - ferbih şuden): قهلهو بوون.
فریه کردن - مص. م (فهریه کهردن - ferbih kerden): دابهستن و قهلهو کردن.
فریهی - ص (فهریهی - ferbihi): قهلهو.
فریهیون - ا (فهریهیون - ferbiyûn): جوره گیایه که، همیشه بهار.
فرت - ا (فهرت - fert): تان.
فرت فرت - ق (فیرت فیرت - firt firt): فرتیه فرتیه، جرت و فرت، پهله پهله.
فرتوت - ص (فهرتوت - fertût): زور پیر، پهککهوته، زورهان، که نفت.
فرت - ا. ع (فهرس - fers): ریخی ناو زگ.
فرج - ا. ع (فهرج - ferec): لاجوونی غهم و پهژاره، قه بونی دهروو، رهینه و دی خهم.
فرج - ا. ع (فهرج - ferc): کون، عه ورتی ژن، شهرم، زئی، قوز.
فرج - ا. ع (فهرج - furec): درزان، شهان، کونان.
فرجاد - ص (فهرجاد - fercad): هزاران، زانا.
فرجار - ا. ع (فهرجار - fircar): پرگال.
فرجاری - ص. ن. ع (فهرجاری - fircarî): بازنهیی.
فرجام - ا. (فهرجام - feircam): نه نجام، ناکام، کوتایی، ناقیبهت.
فرجام خواستن - ص. ل (فهرجام خاستن - fercam xasten): داوای تمهیز کردنی حوکم.
فرجامگاه - ا. مر (فهرجام گاه - fercamgah): دوا مال، گۆ، قیامت، رۆژی پهسلانی.
فرجامیدن - مص. ل (فهرجامیدن - fercamîden): به نه نجام گه ییشتن، کوتایی

هاتن.
فرجمند - ص (فهرجمند - fercmend): ههژی، هیتا، بهریتز، قه درگران.
فرجه - ا. ع (فورجه - furce): کون، دزر، دهروو، کهلین.
فرجه - ا. ع (فورجه - furce): خهله سین له خهم و پهژاره، شادی و خوشی پاش رهینه و دی خهم.
فرجی - ا (فهرجی - ferecî): جوره جبهیه کی سؤفیانه، خه رقه.
فرجه - ا (فهرجه - firçe): فلچه، په ره موچ، فلچهی ته راش.
فرج - مص. ل. ع (فهره - fereh): شاد بوون، شادمان بوون.
فرج - ص. ع (فهریه - ferih): شاد، شادمان.
فرج افزار - ص. فا (فهره نه فزا - fereh efza): زیاده کاری شادی.
فرحان - ص. ع (فهرهان - ferhan): شاد، به که یف، دلخوش.
فرح انگیز - ص. فا (فهره نه انگیز - fereh engîz): مایه ی شادی.
فرج بخش - ص. فا (فهره به بخش - fereh bexş): شادی به بخش شادی هین.
فرحت - ا. مص. ع (فهرهت - ferhet): خوشی، شادی، مژده.
فرحناک - ا. (فهرهناک - ferehnak): شاد، شادمان، به که یف، مایه ی شادی.
فرخ - ا. ع (فهرخ - ferx): جوجه له.
فرخ - ص. (فهروخ - ferrux): جوان، پرشنگدار، تابان، موبارهک، پیرو زو پاک.
فرخار - ا (فهرخار - ferxar): دیر، په رستگه، بتخانه.
فرخاردیس - ص. مر (فهرخاردیس - fexardîs): وهکو بتخانه، جوان و رازاوه وهک و بتخانه.
فرخاش - ا (فهرخاش - ferxaş): توندوتیژ، جهنگ و جیدال.

- فرخاگ** - ا (فه رخاگ - ferxag): مه خله مه، گوشتی له رونا سووره وه کراو به هیلکه وه.
- فرخال** - ص (فه رخال - ferxal): قژی خاو.
- فرخ پی** - ص. مر (فه روخ پی - ferux pey): پی به خیر.
- فرختار** - ص. فا (فروختار - fruxtar): فروشیار.
- فرختن** - م. ص. م (فوروختهن - furuxten): فروشتن، فروتن.
- فرخج** - ص (فه رخج - ferexc): ناشیرین، دزیو، کریت، ناپاک.
- فرخجسته** - ص (فه رخوجهسته - ferxuceste): موبارهک، پیروز، گولی هه همیشه به هار.
- فرخ دیم** - ا. مر (فه روخ دیم - ferux dîm): جوان، قوز، جوان خاس.
- فرخ روز** - ا. مر (فه روخ روز - ferux rûz): ناوی ناوازیکه له سی ناوازه که ی باریه ده.
- فرخ زاد** - ص. مر (فه روخ زاد - ferux zad): خوشبهخت، به بهخت، به شانس.
- فرخسته** - ص (فه رخهسته - ferxeste): کوژراوی به عاریدا راکیشراو، پیتشیلکراو.
- فرخ سیر** - ص. مر (فه روخ سییه ر - ferux siyer): ئاکار جوان، ئاکار باش.
- فرخش** - ا (فه رخش - ferexş): که فله و لاتهرافی ئه سپو هیتستر، سمت، پاشه ل.
- فرخ شب** - ا. مر (فه روخ شه ب - ferux şeb): ناوی ناوازیکی سی ناوازه که ی باریه ده.
- فرخشته** - ا (فه رخهشته - ferxeşte): له بزینه، له وزینه.
- فرخ فال** - ص. مر (فه روخ فال - ferrux fal): به بهخت، بهخت باش.
- فرخ لقا** - ص. مر (فه روخ لیغا - ferrux lixa): جوان، خشکوک.
- فرخمیدن** - م. ص. م (فه رخ میدن - ferex mîden): شیکردنه وه، هه لاجی کردن، وردبونه وه له کاردا.
- فرخمیده** - ا. مف (فه رخمیده - fere mîde): هه لاجی کراو، په مووی شیکراوه.
- فرخنج** - ا (فه رخهنج - ferxenc): بهخت، بهش، نسیب، تهره ب و خوشی.
- فرخنده** - ص (فه رخونده - ferxunde): مومبارهک، پیروز، باش.
- فرخنده بهخت** - ص. مر (فه رخونده بهخت - ferxunde bext): خوشبهخت، به تالچ.
- فرخنده پی** - ص. مر (فه رخونده پی - ferxunde pey): پی به خیر.
- فرخنده حال** - ص. مر (فه رخونده هال - ferxunde hal): شادمان، حال باش.
- فرخنده رای** - ص. مر (فه رخونده رای - ferxunde ray): ئه وهی راو بچوونی باشی هه پی.
- فرخنده طالع** - ص. مر (فه رخونده تالیی - ferxunde tali): خوشبهخت، به تالچ، خوش یه غبال.
- فرخنده فال** - ص. مر (فه رخونده فال - ferxunde fal): خوشبهخت و ناوچه وان.
- فرخنده فرجام** - ص. مر (فه رخونده فرهجام - ferxunde fercam): ئاقیبهت، ئاکام خیر، خوش ئاقیبهت، ئاکام خیر.
- فرخ نهژاد** - ص. مر (فه روخ نهژاد - ferux nejad): وه چاغزاده، خودان ئه سل و فه سل.
- فرخو** - ا. مص (فه رخه و - ferxew): بژارکردنی گیاکه له نیتو مه زادا، په رچ کردنی لقو پوی میوو دارو درهختی دی.
- فرخواگ** - ا (فه رخاگ - ferxag): گوشتی سووره وه کراو که هیلکه ی به سه را بکری، هیلکه و قیبه ی سووره وه کراو، مه خله مه.
- فرخویدن** - م. ص. م (فه رخه فیدن - ferxevîden): برین و په رچکردنی لقو پوی درهخت.
- فرد** - ص. ع (فه رد - ferd): تاک، تاقانه، بن نه زیر، پی هاوتا.

فردا - ا(فهردا - ferda): سبه‌ی. به‌یانی، سبزی، سارا.

فردان - ص.ع(فهردان - ferdan): ته‌نیا، تاقانه.

فردایین - ص.ن(فهردایین - ferdayin): سبه‌ی.

فردخانه - ا.مر(فهردخانه - ferdxane): چله‌خانه، خه‌لوه‌تخانه، ژووریکه له خانه‌قادا که خه‌لکانیک له‌وینده‌ر چله‌کیشی ده‌کن.

فردر - ا.مر(فهرده‌ر - ferder): پشت‌کۆلی ده‌رگا.

فردوس - ا(فیرده‌وس - firdews): باغ، به‌هه‌شت.

فردوس مکان - ص.مر(فیرده‌وس مه‌کان - firdews mekan): به‌هه‌شتی، ئه‌وه‌ی له به‌هه‌شتدا جیی هه‌بی.

فردیت - ا.ع(فهردییه‌ت - ferdiyet): تاکایه‌تی، تاک بوون.

فردین - ا(فهردین - ferdîn): کورت کراوه‌ی فه‌روه‌ردین-ه.

فرز - ص(فیرز - firz): چوستو چالاک، گورج و گۆل، چابوک و چه‌له‌نگ.

فرز - ا(فیریز - firiz): فریز، چیمه‌ن.

فرزام - ص(فه‌رزام - ferzam): شایسته.

فرزان - ص(فه‌رزان - ferzan): هه‌کیم، زانا، فره‌زان، ئاقل، به‌ئاوه‌ز.

فرزان - ا.ع(فیرزان - firzan): به‌ردیکی شه‌تره‌نجه، وه‌زیر.

فرزانه - ص(فه‌رزانه - ferzane): هرزفان، زانا، ئاقل، شه‌ریف، پاک نه‌ژاد.

فرزجه - ا(فه‌رزجه - ferzece): ریشوو، پرزۆل.

فرزد - ا(فه‌رزهد - ferzed): فریز، چیمه‌ن.

فرزدق - ا.ع(فه‌ره‌زده‌غ - ferezdex): گونکه هه‌ویر، شونگه.

فرزند - ا(فه‌رزهد - ferzend): فه‌رزهن، منال، کورو کچ.

فرزندک - ا(فه‌رزهنده‌ک - ferzendek): فه‌رزهنده‌ک، فه‌رزنی بچوک.

فرزوم - ا.ع(فورزوم - furzûm): قالی قۆنده‌ره‌ درو، قوماشی نه‌دوراو که له خۆوه‌ی وه‌پیتی.

فرزه - ا(فه‌رزه - ferze): فریز، چیمه‌ن.

فرزین - ا(فه‌رزین - ferzîn): به‌ردیکی شه‌تره‌نجه.

فرژ - ا(فه‌ره‌ژ - ferej): ره‌گی گیایه‌کی تاله، ده‌کۆلینری و بۆ مالیجه‌ی نه‌خۆشی گه‌ده به‌کار دئ.

فرس - ا(فورس - furs): فارس، زمانی فارسی.

فرس - ا.ع(فه‌رس - feres): ماین، ئه‌سپ.

فرسان - ا.ع(فورسان - fursan): سواران، ئه‌سپ سواران.

فرسایش - ا.مص(فه‌رسایش - fersayiş): سووان، کۆن بوون.

فرساییدن - مص.م(فه‌رساییدن - fersayîden): سووان، رزاندن.

فرسپ - ا(فه‌رسه‌پ - fersep): کاریته، راژه.

فرسپس - ا.فر(فورسیپس - fursips): ئامپیریکی نه‌شته‌رگه‌رییه له کاتی زایینی نا سروشیدا مناله‌که‌ی پی ده‌رده‌ره‌یترئ.

فرستادن - مص.م(فیرسته‌ندن - firistaden): ناردن، ره‌وان کردن، به‌ریکردن، پالنان.

فرستنده - ا.فا(فیرسته‌نده - firistende): نیرهر، یه‌کیک شتیک یان که‌سیک بۆ شوینی بنیترئ.

فرستاده - ا.مف(فیرسته‌نده - firistade): ره‌وانه‌کراو، نیردراو، سه‌فیر، قاسید، په‌یامبه‌ر.

فرستوک - ا(فه‌ره‌ستوک - ferestûk): په‌ره‌سیلکه، پلیسری.

فرسته - ص.مف(فیرسته - firiste): سه‌فیر، نیردراو، په‌یامبه‌ر.

فرغده - ا. مف (فرغه‌ده - ferxerde):
خوساو، تهرکراو، هه‌لشیلراو.

فرغن - ا (فرغه‌ن - fer^xen): کارتز، جوگه‌ی
ئاو که تازه هه‌لکه‌نرابی، زه‌وییه‌ک که سیلاو دری
بی، ئاودی.

فرغند - ا (فرغه‌ند - ferxend): لاو،
روه‌کی خو‌هه‌لواس.

فرغند - ص (فرغه‌ند - ferxend): بۆگه‌ن،
پیس.

فرغول - ا (فرغول - ferxûl): تاخیر، دره‌نگ.

فرغیش - ا. ص (فرغیش - ferxîş): جلی کۆن،
داپزاو، شی، کۆنه‌ فیه‌وه‌ی چلکن.

فرفتن - م. ص. ل. م (فیریفته‌ن - firiften):
هه‌لخه‌له‌تاندن، فیربودن، گومرکردن، سه‌ر لی
شیتوان، فیربو خواردن.

فرفخ - ا. ع (فرفخ - ferfex): جۆره‌ گیایه‌که.

فرفر - ا (فیرفیر - firfir): په‌له‌په‌ل، په‌له‌له
نوسین، په‌له‌له‌ خوتندنه‌وه.

فرفروک - ا (فره‌فه‌رووک - ferferûk):
فیرفۆکه.

فرفره - ا (فیرفیره - firfire): فیرفۆکه.

فرفره - ا (فره‌فه‌ره - ferfere): په‌له‌کاری،
په‌له‌کاری له‌ قسه‌کردن، نوسین، خوتندنه‌وه، هه‌ر
کاریکی دی.

فرفره - م. ص. (فره‌فه‌ره - ferfere): هاوارکردن،
بانگ کردن.

فرفور - ا (فره‌فه‌ور - ferfûr): سوتسکه.

فرفور - ا. ع (فور فور - fur fûr): به‌رخۆله،
کارژۆله، گۆیره‌که، کوپیزکه.

فرفه‌ن - ا (فره‌فه‌هه‌ن - ferfehen): جۆره
روه‌کیکه.

فرفیر - ا (فره‌فیر - ferfîr): جۆره‌ گیایه‌که.

فرفین - ا (فره‌فین - ferfîn): جۆره‌ گیایه‌که.

فرفیون - ا (فره‌فیون - ferfîyûn): جۆره
گیایه‌که.

فرق - م. ص. ع (فرغ - ferx): جیاکردنه‌وه.

فرقدادن - م. ص. م (فرغ داده‌ن - ferxdaden):
لیک جیا کردنه‌وه، هه‌لاوتیردن.

فرق - ا. ع (فرغ - ferx): ته‌پلی سه‌ر، ناوه‌ندی
سه‌ر، ئه‌و خه‌ته‌ی که له‌ ناوه‌راستی سه‌ره‌وه
ده‌یخه‌نه‌ به‌ینی قۆه‌وه.

فرق - ا. ع (فیره‌غ - firex): گروپان، ده‌ستان،
تاقمان، تیپان.

فرقان - ص (فورغان - furxan): جیاکه‌روه‌ی
هه‌ق له‌ ناهه‌ق، قورئان.

فرقت - ا. م. ص. ع (فورغه - furxe): جودایی،
دابزان.

فرقد - ا. ع (فرغه‌د - ferxed): گۆیره‌که،
گۆیره‌کی کینوی.

فرقد - ا. خ (فرغه‌د - ferxed): جووته
ئه‌ستیره‌یه‌که، دوویرا.

فرقدان - ا. ع (فرغه‌دان - ferxedan):
ئه‌ستیره‌ی دوو برا.

فرقه - ا. ع (فیره‌غه - firxe): ده‌سته، گروپ،
تاقم، تیپ.

فرکال - ا (فره‌کال - ferkal): پیرگال.

فرکانس - ا. فر (فیریکانس - firikans):
فیریکانس، زه‌بزه‌به، له‌ره.

فرکن - ا (فره‌که‌ن - ferken): جوگه‌ی تازه،
ئاودی، کارتز.

فرکند - ا (فره‌که‌ند - ferkend): ئاودی، کارتز،
جوگه‌ی تازه.

فرکندن - م. ص. م (فره‌که‌نده‌ن - ferkenden):
هه‌لکه‌ندن، هه‌لکه‌ندنی جوگه‌ی ئاو، کۆنه‌کردن.

فرکنده - ا. م. ف (فره‌که‌نده - ferkende):
هه‌لکه‌ندراو، کۆنه‌بوو، رزیو، ستۆک و سواو.

فرگرد - ا (فره‌گرده - fergerd): پاژیکی کتیب،
فه‌سلای کتیب.

فرم - ا. (فره‌م - ferem): خه‌م، خه‌فه‌ت،
په‌ژاره، دلته‌نگی.

فرم - ا. فر (فورم - form): فورم، شیوه، قالب.
فرمالیته - ا. فر (فورمالیته - formalîte):
 رواالت سازی، فورمگه رایبی، ته شریفات.
فرمالیسم - ا. فر (فورمالیسم - formalism):
 فورم و قالبیک که هونه رمنه ند مه بهستی خوی پیت
 ده ریپیت، شیوه گه رایبی.
فرمان - ا. (فرمان - ferman): فرمان،
 ده ستور، ئه مر، حوکم، ئیمزای پاشا.
فرمان بردن - مص. ل. (فرمان بوردهن - ferman
 burden): جیبه جی کردنی فرمان.
فرمان دادن - مص. م. (فرمان دادهن - ferman
 daden): ئه مرکردن، حوکم کردن.
فرمانبر - ص. فا. (فرمانبره - fermanber):
 گوپرایه ل، که سییک فرمان بۆ یه کیتیکی دی بیات،
 که سییک فرمانی له که سییک له خوی گه وره تر
 جیبه جی بکات.
فرمانبردار - ص. فا. (فرمان بوردار - ferman
 burdar): گوپرایه ل، جی به جیکاری فرمانان.
فرمانبرداری - ا. مص. (فرمان بورداری -
 ferman burdarî): گوپرایه لی.
فرمان پذیر - ص. فا. (فرمان په زیر - ferman
 pezir): گوپرایه ل، فرمان په زیر.
فرمان پذیری - ا. مص. (فرمان په زیری - ferman
 pezirî): گوپرایه لی، قبولی فرمان.
فرماندار - ا. ص. (فرماندار - femandar):
 حوکمرانی شار، حاکمی شار، به ریوه به ری
 شاره وانی که سه ر به پاریتز گاره.
فرماندار نظامی - ا. ص. (فرمانداری نیزامی -
 femandari nizamî): حوکمرانی
 سوپایی، حاکمی عه سگری که له کاتی
 پیویستدا له لایه ن سوپاوه بۆ به ریوه به ردن
 کاروباری شار داده نری.
فرمانده - ص. فا. (فرمان دیه - femandih):
 فرمانده، ئه فسه ریک که فرمان به تاقمه
 سه ربازیک بدات.

فرمانده کل قوا - ا. مر. (فرماندیهی کولی غیثا -
 femandihi kuli xiva): فرماندهی
 گشتی سوپا، سه رکرده.
فرماندهی - ا. مص. (فرمان دیهی - ferman
 dihi): فرماندهی، سه رکرده تی.
فرمانروا - ص. مر. (فرمان ره فا - ferman
 reva): فرمانروا، که سییک که فرمانی پروا
 ده ستوری جیبه جی بکری.
فرمانفرما - ص. (فرمانفرما - fermanfer-
 ma): فرمانروا، حاکم، حوکمران.
فرمان گزار - ص. فا. (فرمان گوزار - ferman
 guzar): فرمانده، سه رکرده، حوکمران،
 فرمانده.
فرمان گزار - ص. فا. (فرمان گوزار - ferman
 guzar): فرمان په زیر، که سییک فرمان
 ئه نجام بدات، گوپرایه ل.
فرمان نیوش - ص. فا. (فرمان نیوش - ferman
 niyûş): فرمان ژنه و، ئه وهی فرمان بژنه وی و
 ئه نجامی بدات.
فرمان یافتن - مص. ل. (فرمان یافتن - ferman
 yaften): فرمان وه رگر، مردن.
فرمایش - ا. مص. (فرمایش - fermayîş):
 فرمایش، فرموده، ده ستور، ئه مر.
فرم بند - ا. ص. (فورم به ند - form bend):
 ته نزید، ئاماده کردنی فورمان له لایه ن کریکاری
 چاپخانه وه.
فرمش - ا. ص. (فرموش - fermuş):
 فراموش، له هویر چوون.
فرمگین - ص. (فره م گین - ferem gîn):
 غه مگین، دلته نگ.
فرمناک - ص. (فره مناک - feremnak):
 غه مناک.
فرمودن - مص. م. (فرمودن - fermûden):
 ئه مرکردن، فرمان دان، ده ستووردان،
 فرمود کردن، خولک کردن.

فرمایش - ا.مص (فهرمایش - fermayış):
ئەمر، حوکم، فهрман، دەستور، قسەى پیاوی
گەورە.

فرمایندە - ا.فا (فهرمایندە - fermayinde):
فهرماندەر، ئەمرکار.

فرمودە - ا.مف (فهرمودە - fermûde):
فهرمودە، وتراو، ئەمرکار.

فرموش - ا.ص (فهرموش - fermûş):
فهرامۆش، لەبیرکار.

فرموشیدن - مص.م (فهرموشیدن - fermûşîden):
فهرامۆش کردن، لەبیرکردن،
لە یادبردن.

فرموک - ا. (فهرموک - fermûk):
مزارع، گۆڤە دەزوو یان بەنى لەسەر تەشى هەلکار.

فرمول - ا.فر (فورمول - furmûl):
رێسا، سەرەشت، نمونە، شتێواز، رەمز.

فرمولر - ا.فر (فورمولیر - furmûlir):
کۆى ئەو رێسایانەى بۆ دروستکردنى دەرمان بەکار دێ.

فرن - ا.ع (فورن - furn):
فرنى.

فرناده - ا. (فهرناده - fernad):
تەنکاوى رووبارى یان دەریا.

فرناس - ص. (فهرناس - fernas):
غافل، نەزان، خەوالوو.

فرناس - ا.ص.ع (فیرناس - firmas):
زۆر نازا، شێر، گەورەو سەرۆکى جووتیاران.

فرنچ - ا. (فورنچ - furunc):
دەم و قەپۆز.

فرنچ - ا. (فهرنچ - ferenc):
مۆتەکە، مێردزەمە، پێرەهەقۆک، شەوگ.

فرنچ - ا. (فیرینچ - firinc):
چاکەتى سوپایی.

فرنچک - ا. (فهرنچەک - ferencek):
کابوس، مۆتەکە، مێردزەمە، پێرەهەقۆک، شەوگ.

فرنچمشک - ا. (فهرنچ موشک - ferenc
muşk):
جۆرە گیایەکی بۆن خۆشه لە نەعنا
دەچێت.

فرنند - ا.ع (فیریند - firind):
شمشیری

جەوهەردار، حەریر، جۆرە قوماشیکی ئاوریشمی
شەپۆلدارە.

فرننگ - ا. (فهرننگ - fereng):
فهرننگ، ئەوروپا.

فرننگی - ص.ن. (فهرننگی - ferengî):
ئەوروپی، فهرنسی، ئەجنەبی.

فرنوده - ا. (فهرنوده - fernûd):
هەنجەت، بیانوو، بەهانه.

فرنی - ا. (فیرنی - firnî):
فرنی، جۆرە محەلەبیبیە کە.

فرنی - ا.ع (فورنی - furnî):
کولێرە، زەلامی
زلو نا هەموار.

فرو - پیش (فوروو - furû):
پیشگرە، مانای
نشێوو نزم خوارەو دەدات وەک:
فروبایدن:
دابارین.

فرو - ا.ع (فهرف - ferv):
فهرو، جۆرە
پەستەکێکە لە پیستی گیانلەبەرانی
و کورێوی و سمۆرە دروست دەکری.

فروار - ا. (فهرفار - fervar):
بالەخانەو مائی
هاوینە.

فروامدن - مص.ل. (فوروئامەدەن - furû
ameden):
داروو خان، هاتنە خوارەو،
ئاوابوون، هەرسەپێتان.

فرو اوردن - مص.م. (فورو ئاڤەردەن - furû
averden):
هێنانە خوارەو.

فروبایدن - مص.ل. (فورووبایدەن - furû
barîden):
دابارین، دارژان.

فروبیدن - مص.م. (فورووبوردەن - furû
burden):
قووت دان، بردنە خوارەو، هەل
لووشین.

فروبستن - مص.م. (فورووبەستەن - furû
besten):
داخستن.

دم فروبستن - مص. (دەم فورووبەستەن - dem
furû besten):
دەم داخستن، دەم لێک نان.

چشم فرو بستن - مص. (چەشم فروو بەستەن -
çeşm furû besten):
چاو نووقاندن.

فروروشیدن - مص.م (فروروشیدن - furû
pûşîden): داپوشین، فیه شیرتن، په نهان کردن.
فروتابیدن - مص.ل (فروروتابیدن - furû
tabîden): هه لاتنی رۆژ.
فروتن - ص.مر (فروروتن - furû ten): بیت
ههوا، خاکی، بیت فیزو ده عیه.
فروت - ا.ع (فروروس - furûs): گو، ریخ.
فروج - ا.ع (فروروج - furûc): قوزان، کونان،
شهرمان.
فروجستن - مص.ل (فروروجسته - furû
cesten): بازدان، بازدانه خواره وه.
فروچکیدن - مص.ل (فروروچه کیدن - furû
çekîden): داچۆران، چۆرانه وه،
تکانه وه، چکانه وه.
فروچیدن - مص.م (فروروچیدن - furû
çîden): ریزکردن، ته رتیب کردن، سازدان.
فروخ - ا.ع (فروروخ - furûx): جوجه لآن،
بیتچوان.
فروخت - ا.مص (فروروخت - furûxt):
فروخت، فروش.
فروختار - ص.فا (فروروختار - furûxtar):
فروشیار.
فروختن - مص.م (فروروخته - furûxten):
فروشتن.
فروشنده - ا.فا (فروروشه نده - furûşende):
فروشیار.
فروخته - ا.مف (فروروخته - furûxte):
فروشاو.
فروختن - مص.م (فروروخته - ferûxten):
هه لکردن، هه لایسان، به رزگردنه وه.
فروخواندن - مص.م (فروروخواندن - furû
xanden): خوتیندنه وه، خوتیندنه وهی
نووسراو پیک.
فروخوردن - مص.م (فروروخوردن - furû
xûrden): خواردن، قوتدان، هه ل لوشین.

فرود - ا. (فرود - furûd): ژتیر، خوار.
فرود آمدن - مص.ل (فرورود ئامه دهن - furûd
ameden): دابه زین، هاتنه خواره وه، نشیتو
بوونه وه، نیشته وه.
فرود آوردن - مص.م (فرورود ئاوه رده ن - furûd
averden): هینانه خواره وه، دابه زانندن.
فرود - ا. (فرورود - furûd): جه مسه ری سالب،
جه مسه ری ساردی کاره با.
فرود - ص.ع (فرورود - ferûd):
ته نیا، تاقانه.
فروداشت - ا.مص (فروروداشت - furûdaşt):
ته خسیرو دریتی، نه نجام و کوتایی کار.
فرودست - ص.مر (فرورودست - furûdest):
ژتیر ده ست، که ساس و زه بوون.
فرودگاه - ا.مر (فرورودگاه - furûdgah):
جیتی دابه زین، فرۆکه خانه.
فروردین - ا. (فره رقه ردین - ferverdîn): مانگی
یه که می سالی هه تاوی.
فروردین - ص.ن (فرورودین - furûdîn): ژتیرین،
خوارین.
فرور - ا. (فره رقه ر - ferver): نوری
ناهورامه زدایی.
فرور - ص.ع (فرورور - ferûr): فیرارکار،
که سیک زۆر رابکا و فیرار بکات.
فروردگان - ا.مر (فره رقه ردگان - ferverd
gan): ناوی جه ژنیکه ئیرانیانی کۆن له پینج
رۆژی هه وه لی سالی یان له پینج رۆژی کوتایی سالی
ده یانگیترا.
فروردییان - ا.مر (فره رقه ردییان - ferverdîyan):
هه مان مانای فره رقه ردگان - ی هه یه.
فروردین - ا. (فره رقه ردین - ferverdîn):
مانگی یه که می سالی هه تاوی، مانگی یه که می
به هار.
فروردنیگان - ا.مر (فره رقه ردنیگان -
ferverdîngan): ده رۆژی کوتایی سالی.

فرو رفتن - مص.ل (فورووردهفتن - furû ref-ten): روچوون،
فرو ریختن - مص.ل (فورو ریخته - furû rîxten): داپژان، رژان، داپژان به سیه ر که سیکدا.
فروز - ا (فورووز - furûz): روشنایی.
فروزان - ص.فا (فورووزان - furûzan): روشنا، داگیرساو، تابان، دره خشان.
فروزانندن - مص.م (فورووزانندن - furûzanden): روشن کردن، داگیرساندن، دره و شانندن.
فروزانفر - ص.مر (فورووزانفر - furûzan fer): فه پوشکوی دیار.
فروزش - ا.مص (فورووزیش - furûziş): هه لکردن، هه لایسان، روشنایی.
فروزشگر - ص.فا (فورووزیشگر - furûzişger): هه لایسینه ر، داگیرسینه ر.
فروزینه - ا (فورووزینه - furûzîne): ده سته چیله.
فروس - ا.ع (فورووس - furûs): نه سپان.
فروستردن - مص.م (فورووسوتوردن - furû suturden): سپینه وه، پاک کردنه وه.
فروسیت - مص.ع (فورووسییه ت - furû siyet): سواری کردن، مه علان بوون له سواری و ناسینه نه سپدا، سوارچاکی.
فروش - ا (فورووش - furûş): فروش.
فروشیدن - مص.ل (فورووشودن - furûşuden): ئاوا بوون، دیار نه مان، غه رق بوون، خنکان، روچوون، نابوت بوون.
فروشستن - مص.م (فورووشوسته - furû şusten): شوشتن، پاک کردنه وه، لابردن، مه حوکردنه وه.
فروشک - ا (فورووشه ک - furûşek): گه نمه کوتراو، ساوهر، ساغار، ساوار.

فروشگاه - ا.مر (فورووشگاه - furûşgah): فروشگا، فروشگه، بازار.
فروشیدن - مص.م (فورووشیدن - furûşîden): فروتن، فروشتن.
فروع - ا.ع (فوروو - furû): لق و پتپان.
فروغ - ا (فورووغ - furûx): پرتهو، روشنایی، تیشک، پرشنگ.
فروغمند - ص (فورووغمه ند - furûxmend): به تیشک، نورانی.
فروغمندی - ا.مص (فورووغمه ندی - furûx mendî): نورانی، تیشکدار، پرشنگدار.
فروفرستادن - مص.م (فورووفیريستادن - furû firistaden): ناردنه خواره وه، دابه زانندن.
فروق - مص.ع (فورووغ - furûx): ئاشکرا بوونی ریگه، روون بوونه وهی کارپک، خو یا بوون.
فروق - ص.ع (فه رووغ - ferûx): پیای ترسنوک.
فروق - ا.ع (فورووغ - furûx): تیپ، ده سته.
فروق - ص.ع (فه رووغه - ferûxe): زور ترسنوک.
فروکردن - مص.م (فورووکرده ن - furû kerdn): تی کردن، تی بردن.
فروکش - ص.فا (فورووکه ش - furûkeş): دابه زین و مانه وه له شویتیک، وه ستان.
فروکش کردن - مص.ل (فورووکه ش کرده ن - furûkeş kerdn): وه ستان و مانه وه له شویتیک، جله و راکیشان و وه ستان.
فروکشتن - مص.م (فورووکوشته ن - furûkušten): کوژانه وهی ئاگیر یان چرا، کوژاننده وه.
فروکشیدن - مص.م (فورووکه شیدن - furûkeşîden): راکیشانی جله و ی و لاخ و دابه زین.
فروکشنده - ص.فا (فورووکه شه نده - furû keşende): شه پرکه ر.

فروند - ا (فهرفه‌ند - fervend): مه‌یدان، قه‌لا،
حه‌سار.

فروند - ا (فهرفه‌ند - fervend): پشت‌کۆل،
سوکانی که‌شتی، یه‌ک دانه، وه‌ک: یه‌ک دانه
فرۆکه، دوو دانه فرۆکه.

فرونشاندن - مص.م (فوروونیشاندن - furû
nişanden): کوژاندنه‌وه، نارام کردنه‌وه،
دانیشاندن، دامرکاندنه‌وه.

فرونشستن - مص.ل (فوروونیشیسته‌ن - furû
nişisten): بن نانه‌وه، کوژانه‌وه، دامرکانه‌وه.

فرونگرستن - مص.ل (فوروونیکیرسته‌ن - furû
nigiristen): روانینه خوار.

فرونگر - ص.فا (فوروونیکهر - furû niger):
که‌سیک پروانیتته خواری، بی‌باشارو بی‌هیمنت.

فرونه‌ادن - مص.م (فوروونه‌ه‌ادن - furû
nehaden): هینانه خواره‌وه، له خواره‌وه
دانان، که‌نارخستن.

فروهر - ا (فهرفه‌هر - ferveher):
گه‌ردیله‌یه‌کی نوری ئاهورامه‌زدایه.

فروهشتن - مص.م (فوروو‌ه‌یشتنه‌ن - furû
hišten): له‌سه‌ر زه‌وی دانان، هه‌لواسین،
که‌وتنه خوار، سست بوون.

فروهشته - ص.مف (فوروو‌ه‌یشته - furû hişte):
هه‌لواسراو، له خواره‌وه دانراو، شوڤه‌وه بوو.

فروه‌لیدن - مص.م (فوروو‌ه‌یلیدن - furû
hiliden): ره‌ها کردن، تهرک کردن، له‌زه‌وی
دانان.

فروه‌یختن - مص.م (فوروو‌ه‌یخته‌ن - furû
hixten): داکشاو، بۆ خواره‌وه راکیشان،
داکیشان.

فروه‌یده - ص (فه‌روه‌یده - ferû hîde):
ناقل، به‌ئاوه‌ز، زانا، خودان فه‌رو شکۆ.

فرویدیسلم - ا.فر (فرۆیدیسلم - furoydism):
فرۆیدیزم، ریتساکانی باوه‌پ‌پن زیگموند فرۆیدی
ده‌روونناسی نه‌مساوییه.

فروکوفتن - مص.م (فوروو‌کوفته‌ن - furû
kuften): به‌زه‌ویدا دان، داکوتین، ته‌پ‌ل و
دۆل کوتان.

فروگذار - ا.مص (فوروو‌گوزار - furû guzar):
پشت گوی خستن، ته‌خسیرکردن، درتیگی کردن،
سستی و بی‌په‌روایی.

فروگذارکردن - مص.ل (فوروو‌گوزارکه‌رده‌ن - furû
guzar kerdn): درتیگی کردن، پشت گوی
خستن، ته‌خسیرکردن.

فروگذاشتن - مص.م (فوروو‌گوزاشته‌ن - furû
guzastn): له‌ده‌ست دان، چاوپۆشی کردن،
نازادکردن، ئیهمال کردن، درتیگی کردن.

فروگرفتن - مص.م (فوروو‌گیریفته‌ن - furû
giriften): ده‌ستگیرکردن، گرتن،
داگیرکردن، دابه‌زاندن، هینانه خواره‌وه،
گه‌مارۆدان.

فرومالیدن - مص.م (فوروو‌مالیدن - furû
malîden): ته‌م‌م کردن، ئاگادارکردن، گوشتین،
پیکه‌وه پیتچاندن.

فروماندن - مص.ل (فوروو‌مانده‌ن - furû
manden): چاوه‌روانکردن، ماندوو‌بوون،
هه‌ژاربوون، بیتنه‌وابوون، ئاوم‌یدبوون، ره‌نجان،
دلشکان.

فرومایه - ص.مر (فوروو‌مایه - furûmaye):
ناکه‌س به‌چه، هه‌تیوچه، خوتیری، بی‌هونه‌ر،
زه‌لیل و زه‌بوون، سپله، به‌ره‌للا، پیسکه، به‌غیل.

فرومایگی - ا.مص (فوروو‌مایه‌گی - furû
mayegî): به‌ره‌للائی، هه‌تیوچه‌یی، ناکه‌س
به‌چه‌یی، سپله‌یی.

فرومردن - مص.ل (فوروو‌مورده‌ن - furû
murden): کوژانه‌وه‌ی ئاگر یان چرا.

فرومولیدن - مص.ل (فوروو‌مولیدن - furû
mûlîden): ماته‌لبوون، دواکه‌وتن، خزینه خواره‌وه.

فرونت - ا.فر (فوروونت - furûnt): پیتشه‌وه،
نیتچه‌وان، به‌ره‌ی جه‌نگ.

فرویز - ا(فهرقیبیز - fervîz): پهراویز، نهو پهراویزه ی بۆ سه لته و عبا و نهو شتانه ی ده کهن، که نارهی جلکو پهراویزی کتیب.

فرویش - ا. (فهرقییش - fervîş): درهنگ، خه مساردی و بی موبالاتی له کاریکدا، غافل و پشتگوئ خهر، که مته رخه می.

فره - ص (فیرییه - firih): زۆر، گه لهک، مشه، فره، زیاد.

فره - ا (فهره - ferre): شان و شه و کت، هیتزو توانا.

فره - مص.ع (فهره - fereh): هاتنه جۆش، له نهجه ولا رکردن، لووتبه رزی، نازو فیزکردن، فرپناخی.

فره - ص.ع (فهریه - ferih): به لاروله نهجه، به نازو فیز، فرپنخ.

فرهانج - ا (فهرهانهج - ferhanec): شه وگ، مۆته که، لمۆز، لمبۆز.

فرهخت - ا. مص (فهرهخت - ferhext): پهروه ده و تهریبه تدان.

فرهختن - مص.م (فهرهخته - ferhexten): تهریبه ت دان، پهروه ده کردن.

فرهخته - ص.مف (فهرهخته - ferhexte): تهریبتندراو، پهروه ده کراو.

فرهد - ا.ع (فهرهد - ferhed): مندالی قه له و و جوان.

فرهست - ص (فهرهست - ferhest): زۆر، مشه، فره، گه لهک، سیبحرو جادوو.

فرهمند - ص (فهرهه مند - fereh mend): به شکۆ، به شان و شه و کت، زانا و هوشیار.

فرهمند - ص.مر (فهرهه مند - ferremend): شکۆمەند، یه زدانی مه زن.

فرهنج - ا (فهره نهج - ferhenc): تهریبت و پهروه ده و زانست، کۆی که له پووری روشنبیری و زانستی و زانیاری و هونه رتین یه ک میلله ت (که له پووری شارستانی). قامووس.

فرهنجه - ص (فهره نهجه - ferhence): به

ته ده ب، ئاکارچاک.

فرهنجیدن - مص.م (فهره نهجیدن - ferhencîden): تهریبتندان، پهروه ده کردن.

فرهنجده - ا.فا (فهره نهجده - ferhen- cende): تهریبتده ر، پهروه ده کهر، ئیوه تکه ر.

فرهنجیده - ص.مف (فهره نهجیده - ferhencîde): تهریبت دراو، پهروه ده کراو.

فرهنگ - ا (فهره نهگ - ferheng): که له پووری زانستی و روشنبیری و ته ده بی میلله تیک، قامووسی زمان.

فرهنگستان - ا.مر (فهره نهگستان - ferhengistan): ته کادییا، ته نجوومه نی بالای هزارفانان و نووسه رانی گه و ره.

فرهنگ نویس - ص.فا (فهره نهگ نیویس - ferheng nivîs): قامووس نووس، فره نهگ ساز.

فرهود - ا.ع (فورهود - furhûd): به رخۆله، بیتچووی بزنه کتوی.

فروهش - ا (فهره شهش - ferevesh): نوری ئاهورامه زدا...

فرهومند - ص (فهره ومه ند - ferhû mend): نزیک.

فرهی - ا.مص (فهره هی - ferrehî): شان و شه و کت، فره و شکۆ.

فرهیختن - مص.م (فهرهیخته - ferhîxten): پهروه ده کردن، تهریبت دان، فیتکردن.

فری - (فهری - ferî): ئافهرین، ده ست خوش.

فری - ص.ع (فهری - ferî): عه جیب، مایه ی سه رسامی.

فریاد - ا (فهریاد - feryad): بانگو هاوار، هاوار و کۆمه ک خوازی.

فریاد برآوردن - مص.ل (فهریاد به ر ئافه رده ن - feryad ber averden): هاوارکردن، هاواره ینان.

فریادخواستن - مص.م (فهریاد خاسته ن - feryad xasten): کۆمه ک خواستن، په نا بۆ هیتان.

فرياد رسيدن - مص.م (فهریاد ره سیدنه) -
feryad resîden): به فريا كه وتني كه سيك،
فريا كه وتني، يارمه تي دان.

فريادرس - ص.فا (فهریاد رهس) - feryad
res): فريارهس، كه سيك به دادی كه سيكدا
بگات.

فريادرسی - ا.مص (فهریاد رهسی) - feryad
resî): يارمه تي و دهستگيري.

فريب - ا (فهریب) - ferîb): خهله تان، فريوو،
خاپاندن.

فريب خوردن - مص.ل (فهریب خوردهن) - ferîb
xûrden): فريو خواردن، خهله تان.

فريب دادن - مص.م (فهریب دادهن) - ferîb da-
den): فريو دان، تهره دان، خاپاندن، خهله تاندن.

فريبيا - ص (فهریبا) - ferîba): دلرفين، جوان.
فريبايندن - مص.م (فيريپايانيدنه) -
firibanîden): فريواندن، تهره دان،
ههله تاندن.

فريب خوردن - مص.ل (فهریب خوردهن) - ferîb
xûrden): فريو خواردن، خهله تان.

فريب خورده - ص.مف (فهریب خورده) - ferîb
xûrde): فريو خواردوو، خهله تاو.

فريب دادن - مص.م (فهریب دادهن) - ferîb
daden): فريو دان، تهره دان، خهله تاندن،
خاپاندن.

فريب دهنده - ص.فا (فهریب دههنده) - ferîb
dehende): فريودهو، خاپينوك.

فريپرز - ا.ص (فهریبورز) - ferîburz): بالا بهرز،
بهژنو بالا، جوان، ناوه بو پياوان.

فريب ساز - ص.فا (فهریب ساز) - ferîb saz):
حيله كار، گزيكهو، فريودهو.

فريش - ا.مص (فهریبش) - ferîbîş): فريودان،
خهله تاندن، خاپاندن.

فريبكار - ص.فا (فهریبكار) - ferîbkar):

فريوكار، حيله باز، خاپينوك.

فريبكاري - ا.مص (فهریبكاري) - ferîbkarî):
فريوكاري، حيله بازی، فیتلبازی.

فريب ناك - ص (فهریبناك) - ferîb nak):
فريودهو، خاپينوك.

فريبیدن - مص.م (فهریبیدنه) - ferîbîden):
فريودان، دهست برين، خهله تاندن.

فريچ - ا (فيريچ) - firîc): فريز، چهمه، چيمه.
فريد - ص.ع (فهرید) - ferîd): بئ وینه،
گهوهري يهك دانه و گرانبهها، تاك.

فريده - ص.ع (فهریده) - ferîde): دهگمه،
تاك، بئ وینه، گهوهري يهك دانه.

فريرون - ص (فهریروون) - ferîrûn): زور چاك،
ناياب، راست، داوین پاكو دروستكار، راستگو،
چاكه كار.

فريز - ا (فيريژ) - firîz): فريز، چيمه، چهمه.
فريس - ص.ع (فهریس) - ferîs): كوژراو،
كوشته، نيچير.

فريس - ا.ع (فهریس) - ferîs): چه ميره،
چه ميره يهكي دارينه به سهري گوري سهوهي ده به ستن
بو به ستنی بار، ئالقه، گهو، كه ميه.

فريسسه - ص.ع (فهریسسه) - ferîsse): نيچير،
كوشته.

فريش - (فهریش) - ferîş): ئافه رين، دهست
خوش.

فريش - ص (فهریش) - ferîş): پهریشان،
پهراگنده، هيرشو پهلامارو تالانو پو.

فريش - ا (فيريش) - firîş): پيخهف، نوین،
رايه خ.

فريش - ا.ع (فهریش) - ferîş): فريز، چهمه،
چيمه.

فريش - ا.ع (فهریش) - ferîş): مایني تازه زاو.

فريشته - ا (فيريشته) - firîşte): فريشته،
پهري.

فريضة - ا.ع (فهریزه) - ferîze): فهرز، واجب.

- فژ** - ا (فوژ - fûj) : یالی ئه سپ.
- فژاک** - ص (فهژاک - fejak) : چلکن، پیس، گه مار.
- فژاگن** - ص. مر (فهژاگن - fejagîn) : چلکن، پیس.
- فژگن** - ص (فهژگن - fejgin) : چلکن، پیس، گه مار، کیم و زوخ.
- فژه** - ص (فهژه - feje) : گه مار، چلکن، پیس.
- فساحت** - مص. ع (فه ساهت - fesahet) : بهرین بوون، بهرینی، پانی.
- فساد** - مص. ل. ع (فه ساد - fesad) : گه ندهل بوون، له ناو چون، خراب بوون، رزین، رابواردن، فیتنه و ناژاوه.
- فسار** - ا (فه سار - fesar) : هه وسار.
- فساط** - ا. ع (فوسسات - fussat) : خیتووت، سهراپه رده.
- فسافس** - ا. ع (فوسافیس - fusafis) : پیشکه، میتشووله، په خشه.
- فساق** - ا. فا (فوسساغ - fussax) : فاسقان، گوناکاران، زیناکاران.
- فساله** - ا. ع (فوساله - fusale) : ورده ئاسن، ئه و ورده یه له کاتی بهرینه وه یان سوینه وه له ئاسن دهوهری.
- فسان** - ا (فه سان - fesan) : ههستان، ههسان، سان، بهرده سان.
- فسانه** - ا (فه سانه - fesane) : ئه فسانه، حیکایهت، چیرۆکی خه یالی.
- فسانیدن** - مص. م (فه سانیدن - fesanîden) : له ههسان دان، سووین.
- فساییدن** - مص. م (فه سایدیدن - fesayîden) : ئه فسوون کردن، جادوو کردن.
- فساینده** - ا. فا (فه ساینده - fesayînde) : ئه فسوونگهر، ئه فسوون خوین، رامکهر.
- فستق** - ا. ع (فوستوغ - fustux) : فستق، پسته.
- فریفتار** - ص. فا (فه ریفتار - ferîftar) : فریویاز، حیهل باز.
- فریفتگار** - ص. فا (فه ریفتگار - ferîftgar) : فریویاز، حیهل باز.
- فریفتگاری** - ا. مص (فه ریفتگاری - ferîftgarî) : فریویازی، حیهل بازی.
- فریفتن** - مص. م (فه ریفتهن - ferîften) : فریودان، خه له تاندن، دهست برین.
- فریبنده** - ا. فا (فه ریبه نده - ferîbende) : دل بهر، فریوده ر، فریویاز، خاپینۆک، ته فره ده ر.
- فریفته** - ص. مف (فه ریفته - ferîfte) : فریوخواردوو، شه یدابوو.
- فریق** - ا. ع (فه ریغ - ferîx) : گروپ، دهسته، تیپ، جماعت.
- فریقه** - ا. ع (فه ریغه - ferîxe) : کۆمه له مه پتکی ئاو ده کی، مه پتین داپراو له میگه ل.
- فریقین** - ا. ع (فه ریغه یین - ferîxeyin) : دوو گروپی شیعه و سونه.
- فریواندن** - مص. م (فه ریقواندن - ferîvanden) : فریواندن، خه له تاندن.
- فریه** - ا. ع (فیرییه - firye) : درۆ بوختان.
- فریه** - ا (فه رییه - ferye) : نه فرهت، له عه نهت.
- فزار** - ا (فه زار - fezar) : ئه وزار.
- فزایش** - ا. مص (فه زایش - fezayîş) : زیاد بوون.
- فزاییدن** - مص. ل (فه زاییدن - fezayîden) : زیاد بوون، زۆربوون.
- فزح** - ا. ع (فه زه - feze) : تۆقین، زنۆقچوون، هه تره شچوون. ترس، هاوار، ناله نال.
- فوزدن** - مص. م (فوزوده - fuzûden) : زیاد بوون، زۆر بوون.
- فزون** - ص (فوزون - fuzûn) : زۆر، مشه، فره، گه له ک.
- فژ** - ا (فه ژ - fe) : چلک و کیم، کیم و زوخ، زووخواو.

فستیوال - ا.فر (فیستیفال - fistîval):
فیستیفال، میهره جان.

فسحت - ا.مص.ع (فوسهت - fushet):
مهیدان، بهرین، بهرینی، راستانی.

فسخ - مص.م.ع (فسهخ - fesx):
هله‌لوه‌شانده‌وه، شکاندن، سرینه‌وه، ویرانکردن.
فسرانیدن - مص.م (فوسورانیدن - fusuranîden):
ژاکاندن، جه‌مه‌داندن، به‌ستن.

فسردن - مص.ل (فوسوردهن - fusurden):
ژاکان، سه‌هۆل به‌ستن، سیس بوون.

فسرده - ص.مف (فه‌سورده - fesurde):
سیس بوو، پزمرده.

فسطاط - ا.ع (فوستات - fustat):
سه‌راپه‌رده.

فسفات - ا.فر (فوسفات - fusfat):
ئه‌سیدی فسفۆر.

فسفر - ا.فر (فوسفور - fusfur):
فسفۆر.

فسق - مص.ل (فیسخ - fix):
فه‌رمانی خوا، لادان له‌رتی هه‌ق، کردنی کاری
ناشیرین و ناره‌وا، زیناکردن.

فسقه - ص.ا (فه‌سه‌غه - fesexe):
به‌دکاران، گونا‌حکاران، زیناکاران.

فسکیل - ا.ص (فیسکیل - fiskil):
ئه‌سپیک له‌مه‌یداندا له‌دوای هه‌موو ئه‌سپانه‌وه
رابکات، پیاوی خوت‌په‌له، سپله، پاشکه‌وتوو.

فسن - ا (فه‌سه‌ن - fesen):
به‌رده‌سان.

فسنجان - ا (فیسینجان - fisincan):
به‌گۆشتی مریشک یان مه‌رو کاکله‌گۆتزو روبه‌نار
لیده‌نری.

فسوس - ا (فوسوس - fusûs):
مه‌خابن، داخ، ریشخه‌ن، ته‌وس و توانج.

فسوق - مص.ل.ع (فووسوغ - fusûx):
لادان، یاخی بوون له‌فه‌رمانی خوا، گونا‌ح کردن.

فسون - ا (فوسون - fusûn):
نێره‌نگ، ورته‌ورتی که‌جادو‌گه‌ران له‌کاتی

جادو‌کردندا ده‌یکه‌ن.

فسونگر - ص.فا (فوسونگر - fusûnger):
جادو‌و‌گه‌ر، سیحرباز، ئه‌فسوونکار.

فسونگه‌ری - ا.مص (فوسوونگه‌ری - fusûngerî):
جادو‌و‌گه‌ری، سیحربازی.

فسیح - ص.ع (فه‌سیح - fesîh):
پان و به‌رین، شوینی.

فسیل - ا.ع (فه‌سیل - fesîl):
ره‌وه‌ئه‌سپ.

فسیل - ا.فر (فوسیل - fusîl):
ئیسکه‌په‌یکه‌ر.

فسیله - ا (فه‌سیله - fesîle):
میگه‌ل، ره‌وه.

فسیل - ا.ع (فه‌سیل - fesîle):
خه‌لفه‌خورما.

فش - (فه‌ش - feş):
ده‌گه‌یه‌نی: ده‌ک ئه‌ژدیها‌فش: ئه‌ژدیها‌ ئاسا.

فش - ا (فوش - fuş):
قژ، کاکۆل، یالی ئه‌سپ.

فش - ا.ع (فه‌شش - feşş):
زیر، په‌لاس، دوو زمانی.

فشار - ا (فیشار - fişar):
گوشار.

فشارخون - ا.مر. (فیشاری خون - fişari xûn):
گوشاری خوتین.

فشار خون سنج - ا.مر. (فیشاری خون سهنج - fişari xûn senc):
خوتین.

فشاردن - مص.م (فیشارده‌ن - fişarden):
گوشین.

فشارسنج - ا.مر. (فیشار سهنج - fişar senc):
گوشاریپتو.

فشارنگار - ا.مر. (فیشارنیگار - fişar nigar):
بارۆگراف، ئامپێکه‌ بوۆینه‌گرتنی گوشاری هه‌وا.

فشاغ - ا.ع (فو‌شاغ - fuşax):
جۆزه‌گیایه‌که.

فشافش - (فه‌شافیش - feşafiş):
ده‌رچوونی په‌یتا‌په‌یتای تیر له‌که‌مان، فیشکه‌
فیشک.

فشاندن - مص.م (فهشاندن - feşanden): رشتن، پیراگه‌نده‌کردن، بلاو‌کردنه‌وه.

فشردن - مص.م (فهشه‌ردن - feşerden): گوشین.

فشست - ا (فیششه‌ست - fişşest): فیشکه‌ی مار، هاشاندنی مار.

فش فش - ا (فیش فیش - fiş fiş): فیشکه‌ی مار، هاشاندنی مار، ده‌نگی فیشه‌که شپته، فیچقه‌ی ئاو.

فشقه - ا (فیش فیشه - fiş fişe): فیشه‌که شپته.

فشل - مص.ل.ع (فهشه‌ل - feşel): سست بوون، ترسان.

فشل - ص.ع (فهشل - feşl): پیای ترسنوک و بی زاخ، ته‌مه‌ل و خاو.

فشل - ا.ع (فیشل - fişl): پهرده‌ی که‌ژاوه.

فشنگ - ا (فیشه‌نگ - fişeng): فیشه‌ک.

فص - ا.ع (فوسس - fuss): نقیمی موس‌تيله، بیل‌بیل‌ه‌ی چاو، جمکه، نه‌سل و هه‌قیقه‌ت.

فصاح - ص.ع (فیساه - fisah): زمان سوار، ته‌ر زمان، قسه‌خوش، زمان ره‌وان.

فصاحت - مص.ل.ع (فه‌ساهه‌ت - fesahet): زمان سواری، زمان ره‌وانی.

فصاد - مص.ع (فه‌سساد - fessad): هه‌جامات کیش، خوین به‌رده‌ر.

فصاص - ا.ع (فیساس - fisas): نقیمان، نگینان، قاشان.

فصاص - ا.ص.ع (فه‌سساس - fessas): نقیم‌ساز، نگین فروش، که‌سپک نقیم له‌سه‌ر موس‌تيله دابنی.

فصال - ا.مص.ع (فیسال - fisal): له‌شیر برینه‌وه‌ی مندال.

فصح - ا.ع (فیسه - fish): لای جوله‌که‌کان ده‌کاته جه‌ژنی یاده‌وه‌ری ده‌رچوونی جوله‌که له میسر، لای مه‌سیحیان ده‌کاته رۆژی یادی سه‌رکه‌وتنی هه‌رزه‌تی عیسا، جه‌ژنی پاک.

فصحاء - ص.ع (فوسه‌ها - fuseha): تیژزمانان، سوار زمانان، ره‌وان زمانان، ته‌ر زمان و قسه‌زان.

فصد - مص.م.ع (فه‌سد - fesd): خوین به‌ردان، هه‌جامات کیشان.

فصل - مص.م.ع (فه‌سل - fesl): جیا‌کردنه‌وه، جیا‌کردنه‌وه‌ی هه‌ق و ناهه‌ق، سولج کردن.

فصل - ا.ع (فه‌سل - fesl): وه‌رز، له‌مه‌په‌ری نیتوان دوو شت، به‌شپک له‌کتیپیک.

فصوص - ا.ع (فوسوس - fusûs): نقیمان، نگینان.

فصول - ا.ع (فوسول - fusûl): فه‌سلان، وه‌رزان.

فصیح - ص.ع (فه‌سیه - fesîh): به‌زمان، سوار زمان، زمان ره‌وان، قسه‌زان.

فصید - ص.ع (فه‌سید - fesîd): ده‌ماری خوین لیتگراو.

فصیده - ا.ع (فه‌سیده - fesîde): خورمای شیلراوی به‌خوین ئاویتته.

فصیل - ا.ع (فه‌سیل - fesîl): جیا‌کردنه‌وه‌ی بی‌چووه و شتریان گوته‌که له‌دایکی، دیواری نرمی ناو هه‌سار.

فضاء - ا.ع (فه‌زاء - feza): مه‌یدان، زه‌وی پان و به‌رین، هاما‌ج.

فضائح - ا.ع (فه‌زائیه - fezaih): عه‌یب و عاران، ریسواییان، به‌دناوی.

فضائل - ا.ع (فه‌زائیل - feza'il): بالایی له‌زانست و زانیاریدا.

فضاح - ا.مص.ع (فیزاه - fizah): ریسوایی، به‌دناوی، ناو‌زراوی، روسیایی.

فضاح - ص.ع (فه‌زراه - fezzah): ئاپروبه‌ر، هه‌یابه‌ر.

فضاحت - ا.مص.ع (فه‌زاهه‌ت - fezahet): ریسوایی، روسیایی، ناو‌زراوی، به‌دناوی.

فضاض - ا.ع (فوزاز - fuzaz): ورده‌ی شکانی شتپیک.

فضال - مص.ع (فیزال - fīzal): فه خرکردن به سهر یه کدا له رووی زانسته وه.

فضال - ص.ع (فه ززال - fezzal): که سییک خودان زانستی زۆری.

فضاله - ا.ع (فوزاله - fuzale): پاشماوه، پاشه پۆک.

فضانورد - ص.فا (فه زانه قهرده - fezaneverd): ئاسمانه وان، ئه وهی به که شتی ئاسمانی سه قهر بکات و له سنووری کیشی زهوی ده ریچی.

فضل - ا.مص.ع (فه زل - fezl): چاکی، بالایی، که مال.

فضلاء - ص.ع (فوزه لاء - fuzela'): فازیلان، زانایان، ناودارانی مهیدانی زانستان.

فضلات - ا.ع (فه زلات - fezelat): پاشماوه و زپو زبل و پیسی.

فضل پرور - ص.فا (فه زل په ره ره - fezl perver): زانست په ره ره، که سییک که ده خمه تی ئه هلی فه زل دابی.

فضل فروش - ص.فا (فه زل فورووش - fezl furûş): که سییک خوی به زانست و فه زله وه بنویتی، زانست فروشی.

فضلومند - ص.مر (فه زلوومند - fezlûmend): خودان زانست و فه زیله ت، ده و له مه ند له زانستدا.

فضله - ا.ع (فه زله - fezele): پاشماوه و پیسی.

فضوح - ا.مص.ع (فوزووه - fuzûh): ریسوایی، روسیایی، به دناوی، ناو زراوی.

فضول - ا.ع (فوزوول - fuzûl): فه زل.

فضول - ا.ع (فوزوول - fuzûl): پاشماوهی مالی زیاده له پیویستی، ئه وهی به شیوهی سروشتی له به دن دپته ده ره وه.

فضولی - ص.ع (فوزولی - fuzûlî): خۆه لقورتان له کاری خه لکی، ئه وهی کاری نابه جی و بیقایده بکات، فزول، فزولی، هه رزه ویت.

فضه - ا.ع (فیزه - fīzze): زیو،

فضیح - ص.ع (فه زیه - fezhîh): رسوا، رووسیا، ئاپروتکاو، ئاپرونه ماو، ناو زراو.

فضیحت - ص.ع.ا.ع (فه ریبه ت - fezihet): عه یب، ریسوایی، به دناوی.

فضیل - ص.ع (فه زیل - fezîl): زانا، خودان فه زل و ماریفه ت.

فضیلت - ا.ع (فه زیله ت - fezilet): زانیاری، زانست.

فضیلت گستر - ص.فا (فه زیله ت گوسته ر - fezilet guster): به ده ده ری زانست و ماریفه ت، هه زرفان، زانا.

فطام - ا.ع (فیتام - fitam): مندال بپینه وه له شیر.

فطانت - مص.م.ع (فه تانه ت - fetanet): ده رک کردن، تی گه بیشتن، زیره ک بوون، زیره کی و بالادهستی له کاریکدا.

فطر - مص.ل.ع (فیتتر - fitr): رۆژوشکان، فتارکردنه وه، جه ژنی ره مه زان.

فطر - ا.ع (فوتر - futr): قارچک، کارگ.

فطرت - ا.ع (فیتره ت - fitret): سروشت، ته بیعه ت.

فطره - ا.ع (فیتره - fitre): سه ر فیتره، زه کاتیکه له رۆژی جه ژنی ره مه زاندا ده درئ.

فطن - ص.ع (فه تین - fetin): هوشیار، زیره ک، لیزان.

فطنت - ا.مص.ع (فیتنه ت - fitnet): زیره کی، هوشیاری، دانایی، زانایی.

فطور - مص.ل.ع (فوتوور - futûr): رۆژو شکاندن، فتارکردنه وه.

فطور - ا.ع (فه تور - fetûr): خواردنی فتار.

فطیر - ا.ص.ع (فه تیر - fetîr): شتی زو و ده رک بکری، شتی زو و به ده ست بی، نانی هه لنه هاته، جه ژنی پاک (تایبه ته به جوله که له و رۆژهدا نانی فه تیر ده برژین).

فطاطت - مص.ل.ع (فه زازه ت - fezazet): به دزمان بوون، تونده ته بیعه ت بوون، به دزمانی، درشت ره فتاری.

فطیح - ص.ع (فه‌زی - fezi): کاری زور
ناشیرین، کاری له راده‌به‌ده‌ر ناشیرین و خراو.

فطیح - ا.ع (فه‌زی - fezi): ئاوی زولال و سازگار.

فقاعی - ا.ص (فو‌غغائی - fuxxa'î):
بیره‌فروش.

فعال - ا.ع (فیئال - fial): کرداران، کرده‌وان.

فقاہت - مص.ع (فه‌غاهت - fexahet): زانا
بوون له بواری بنه‌ماکانی شه‌ریعه‌تدا.

فعال - ا.ع (فه‌ئال - feal): کاری چاک، که‌ردم،
ده‌ستکراوه، دل‌وا، جوامیری و سه‌خواهت.

فقد - مص.م (فه‌غد - fexd): گومکردن،
بزرکردن، له ده‌ستدان.

فعال - ص.ع (فه‌ئال - fe'al): کارا، پرکار.

فقدان - مص.م.ع (فو‌غندان - fuxdan):
له ده‌ستدان، گومکردن، بزرکردن.

فعالیت - ا.مص (فه‌ئالییه‌ت - fe'alîyet):
چالاکي، چه‌ل‌نگي، کوشش و کاری زور.

فقر - ا.مص.ع (فه‌غر - fexr): هه‌ژاری،
ده‌ستکورتی، نه‌داری، فه‌قیری.

فعل - ا.ع (فیئل - fi'l): کار، کردار.

فقر - ا.ع (فی‌غەر - fixer): مۆرده‌غه، برپه‌ی
پشت.

فعله - ا.ع (فه‌ئه‌له - fe'ele): عه‌مه‌له، کرێکار،
پالە.

فقراء - ص.ا.ع (فو‌غ‌ه‌راء - fuxera'): هه‌ژاران،
سۆفیان، ده‌رویش و قه‌له‌نده‌ران.

فغ - ا (فو‌غ - fux): بت، ماشوقه، دل‌به‌ر.

فقرات - ا.ع (فی‌غ‌ه‌رات - fixerat): مۆرده‌غی
پشت، برپه‌ی پشت.

فغاک - ص (فه‌غاک - fexak): نه‌زان، گه‌وج،
زۆل، بیژ، چه‌رامزاده.

فقره - ا.ع (فی‌غ‌ه‌ره - fixre): یه‌ک مۆرده‌غه،
په‌ره‌گراف، باشترین به‌یتی قه‌سیده.

فغستان - ا.مر (فه‌غیستان - fexistan):
بتخانه، چه‌رمسه‌راو که‌نیزه‌کانی جوان.

فقط - ق.ع (فه‌غه‌ت - fexet): ته‌نیا.

فغفور - ا.مر (فه‌غ‌ف‌و‌ر - fexfûr): خوا، بت،
کوری خوا؛ که له کۆنا له‌قه‌بی پاشایانی چین بوو.

فقع - ا.ع (فی‌غ‌ی - fix'): جوړه قارچکێکه.

فغند - ا (فه‌غه‌ند - fexend): ره‌قس، سه‌ما.

فقود - مص.م (فو‌غوود - fuxûd): گومکردن،
له‌ده‌ست دان.

فغواره - ص (فه‌غ‌واره - fexvare): بت ئاسا،
که‌سیک له زور خه‌مباریدا یان له لوتبه‌رزیا قسه
نه‌کات.

فقه - مص.م.ع (فی‌غ‌ه - fixh): زانین،
پسپۆریوون له شتی‌کدا، شاره‌زایی له بنه‌ماکانی
شه‌رعدا.

فغیاز - ا (فه‌غ‌یاز - fexyaz): شاگردانه،
به‌خشیش، مژده.

فقهاء - ا.ع (فو‌غه‌ها - fuxeha'): زانایانی
بواری شه‌رع.

فقاخ - ا.ع (فو‌غ‌قاخ - fuxxah): چه‌که‌ره،
شکۆفه، پونگه.

فقید - ص.ع (فه‌غید - fexîd): له‌ده‌ست چوو،
گوم بوو.

فقار - ا.ع (فه‌غار - fexar): مۆرده‌غی پشت،
برپه‌ی پشت.

فقیر - ص.ع (فه‌غیر - fexîr): هه‌ژار،
ده‌ستکورت، بینه‌وا.

فقاره - ا.ع (فه‌غاره - fexare): مۆرده‌غه، برپه.

فقیرانه - ق.ص (فه‌غیرانه - fexîrane):
هه‌ژارانه.

فقاع - ص.ع (فه‌غ‌غ‌اء - fexxa'): دل‌په‌ش،
گلاوو پیس.

فقاع - ا.ع (فو‌غ‌غ‌اء - fuxxa'): بیره.

فقاغ‌کشودن - مص.ل (فو‌غ‌غ‌اء گ‌وش‌ود‌ن -

فقیره - ص.ع (فهغیره - fexîre): هه‌ژار.

فقیه - ص.ع (فهغیه - fexîh): زانا، پسپۆر له بواری زانستین فیهه. شاره‌زا له ئه‌حکامی شەرع، شەرع‌زان، مه‌لا.

فقیهه - ص.ع (فهغیهه - fexîhe): ژنی شاره‌زاو پسپۆر له شەرع‌دا.

فک - مص.م.ع (فهکک - fekk): کردنه‌وه، جیا‌کردنه‌وه‌ی دوو شت لێ‌کدی، رزگار‌کردنی دیل، ئازاد‌کردن.

فک - ا.ع (فهکک - fekk): شه‌ویلا‌گه، کاژیره، شه‌ویله.

فک - ا.فر (فوک - fuk): به‌رازی ناوی.

فکاهت - مص.ل.ع (فهکاهت - fekahet): سوعبه‌ت‌چیا‌تی، حه‌نه‌ک‌چیا‌تی، سوعبه‌ت‌چی و دهم به پێکه‌نین و قسه‌خۆش.

فکر - ا.ع (فیکر - fikr): ئه‌ندیشه، بیر، هزر، فیکر.

فکز - ا.ع (فهکز - fekz): دوو‌که‌ل‌کیش، دوو‌که‌ل‌کیشی مویه‌ق یان سو‌یا.

فکل - ا.فر (فوکول - fukul): که‌راو‌یت، بۆ‌نباخ.

فکور - ص (فه‌ک‌وور - fekûr): پیاوی به‌ه‌زرو بیر، ه‌زرمه‌ند، ه‌زرفان.

فکه - ا.ع (فهککه - fekke): کاسه‌و سفره‌ی ده‌رو‌یشان، کاسه‌و سفره‌ی هه‌تیوان، کاسه‌و سفره‌ی هه‌ژاران.

فگار - ص (فه‌گار - fegar): ماندوو، زامدار، دل‌برین.

فگانه - ا.ع (فه‌گانه - fegane): مندالی نه‌به‌کامی له‌بار‌چوو، مندال‌تیک به‌م‌ردوو‌یه‌تی له‌دایک بێ.

فل - ا.ع (فول - ful): نیلوفر، داری دره‌ختی به‌هێ.

فل - ا.ع (فولل - full): گو‌ل‌یکی سپی بۆ‌نخۆشه.

فلات - ا.ع (فولات - felat): تان، رایه‌لی ته‌ون.

فلات - ا.ع (فولات - felat): بیابان، سارا، ده‌شت.

فلاته - ا.ع (فولاته - fulate): باسوق.

فلاح - ا.مص.ع (فه‌لاه - felah): سه‌رکه‌وتن، رزگاری.

فلاح - ا.ص.ع (فه‌لاه - falah): فه‌لاح، جووتیار، جوتکار، وه‌رزێر.

فلاحه - ا.مص.ع (فه‌لاهه‌ت - felahet): جوتیاربی، فه‌لاحه‌ت، کاری جوت به‌نده.

فلاخن - ا.ع (فه‌لاخن - felaxen): قه‌لماس‌گ، به‌رده‌قانی، قۆچه‌قانی، که‌هنیک.

فلاده - ص.ع (فه‌لاده - felade): بێ‌ه‌وده، بێ‌سوود، قسه‌ی قۆزو پووج.

فلاسفه - ا.ع (فه‌لاسیفه - felasife): فه‌یله‌سوفان.

فلاسک - ا.فر (فیلاسک - filask): زه‌مه‌می ناو، یه‌خ‌چالی ب‌چووکی شوشه‌یی.

فلاشیری - ا.فر (فه‌لاشیری - felaşirî): نه‌خۆش‌یی‌یه‌که‌ تووشی کرمی ناو‌ریشم ده‌بێ، به‌تایبه‌تی له‌ دوا‌قوتا‌غی ته‌مه‌نیدا، کرمه‌که‌ ده‌مری و ره‌ش ده‌بێته‌وه. ره‌شه‌مه‌رگ.

فلاکت - ا.ع (فه‌لاکه‌ت - felaket): فه‌لاکه‌ت، به‌ده‌ب‌ه‌ختی، ده‌ست‌کورتی و کو‌یره‌وه‌ری، زۆر دژوار، ئه‌وه‌یه‌ری ته‌نگانه.

فلامک - ا.ع (فه‌لامه‌ک - felamek): جۆره ئه‌لماس‌یکه.

فلان - ا.ع (فلان - fulan): فلان، کاورا، یارۆ، (راناوی نادیاره).

فلانل - ا.فر (فیلانیل - filanil): فانیله.

فلانه - ا.ع (فولانه - fulane): فلان (بۆ ئافره‌تی نادیار).

فلج - ا.ع (فه‌لج - felc): قفل، کیلۆنی ده‌رگا.

فلج - مص.ل.ع (فه‌له‌ج - felec): ئیفلیج بوون، له‌کار‌که‌وتنی ده‌ست یان پێ یان نیوه‌ی به‌ده‌ن، زه‌مین گیربوون.

فلخ - ا.ع (فه‌له‌خ - felex): سه‌ره‌تا، هه‌وه‌لی کار، ده‌ست‌پێک.

فلخ - مص.ع (فله-لخ - felx): روونکردنه و ده ناشر اکر دنی کاریک.

فلخم - ا (فله-خم - felexm): بهرده قانی، قه لاسنگ.

فلخم - ا (فله-خم - felxem): مشته، کوتکی هه لاجی.

فلخمان - ا (فله-خمان - felexman): قوچه قانی، بهرده قانی، قه لاسنگ.

فلخمیدن - مص.م (فله-خمیدن - felxemîden): شیکردنه و ده هه لاجی کردنی لۆکه.

فلخودن - مص.م (فله-خودن - filxûden): هه لاجی کردنی په موو.

فلخوده - ا.مف (فله-خوده - felxûde): شیکراوه، هه لاجی کراو، په مووی پاککراو و شیکراوه.

فلد سپات - ا.مر (فیلد سپات - fild spat): جوړه بهردیکه.

فلد مارشال - ا.فر (فیلد مارشال - fild marşal): سوپاسالار، بالاترین پلهی سوپایی له ئەلمان و ئینگلستان و هه ندی ولاتانی دی.

فلذ - مص.م.ع (فله-لز - felz): جیاکردنه و ده، جیاکردنه و دهی به شتیک له مال بۆ که سیتک.

فلز - ا.ع (فیلز - filz): جگهر.

فلزه - ا.ع (فیلزه - filze): پارچه یهک له جگهر یان له گوشت، به شتیک له زیترو زیوو.

فلرز - ا (فله-رز - felerz): پریاسکه.

فلرزنگ - ا (فله-لرزنگ - felerzeng): پریاسکه یهک که خواردن و شتی تی بکه نو له گهل خۆدا بیبهن، تویتشه به ره.

فلز - ا.ع (فیلیزز - filizz): کانزا، ناسنجاو.

فلس - ا.ع (فله-لس - fels): دراویکی کهم به هایه، پوله که (ماسی).

فلسفه - ا.ع (فله-سهفه - felsefe): فلهسهفه، حیکمهت، بیرکردنه و ده رامان و قوولبوونه و ده له بوون و ههقیقه تی شتان و هۆی بوونیان.

فلش - ا.فر (فیلش - filş): تیر، نیتزه.

فلشک - ا (فیلشک - filişk): کۆزه ی بچووک، کۆزه یهک که بۆ منالان بنه خشتیری.

فلغند - ا (فهل غه-ند - felxend): په رژین، شوره ی به دروچیل.

فلفل - ا (فیلفل - filfil): بیبهه، ئیسۆت.

فلفل بری - ا.مر (فیل فیللی به یری - fil fili berî): جوړه رووه کیکه.

فلفل سبز - ا.مر (فیل فیللی سه-بز - fil fili sebz): جوړه رووه کیکه.

فلفل سفید - ا.مر (فیل فیللی سه-فید - fil fili sefîd): جوړه رووه کیکه.

فلفل فرنگی - ا.مر (فیل فیللی فه-رنگی - fil fili ferengî): جوړه رووه کیکه.

فلفل کبیر - ا.مر (فیل فیللی که-بیر - fil fili kebîr): جوړه دره ختیکه.

فلفل مویه - ا (فیل فیل مویه - fil fil mûye): ده و نیتیکی خۆ هه لواسه.

فلق - مص.م.ع (فله-لغ - felx): شهق کردن، دوو فلیقانه کردن.

فلق - ا.ع (فله-لغ - felx): شهق، درز.

فلق - ا.ع (فله-لغ - felex): سپیده، شهق، درز، قلیشی چیا.

فلقه - ا.ع (فله-لغه - felxe): نیوهی شتیک، لهت، پاژ، بهش.

فلک - ا (فله-ک - felek): فهراقه، فهلاقه.

فلک - ا.ع (فله-ک - felek): گهردون، مه داری هه ر یه کیک له هه ساره کان.

فلک زده - ص.مر (فله-ک زده - felek zede): داماو، کلۆل، بئ بهخت، بئ تالاح، هه ژار، به سته زمان.

فلکه - ا.ع (فله-که - feleke): فلکه، بازنه، تایه، پیچکه، هه ر شتیک یی بازنه یی به ده وری خۆیدا بسووریته و ده.

فن - ا.ع (فهنن - fenn): جۆر، بهش، هونەر، فیتل، حیل، سنعته.

فناء - ا.ع (فهناء - fena'): نهمان، فهنابوون، لهناوچوون.

فناء - ا.ع (فیناء - fina'): حهوشه، مهیدان، گۆرهپان.

فناپذیر - ص.فا (فهنابهزیر - fena pezir): فانی، ناپایهدار، رهوتهنی.

فناطیسیم - ا.فر (فهناتیسیم - fenatîsm): لایهنگری توند له مهسهلهتین ئابینی یان ئهخلاقی یان کۆمهلایهتی یان سیاسی، توندپهوی، دۆگماتیزم.

فناطیک - ص.فر (فهناتیک - fenatîk): پایهنیدی کوپرانه، دۆگماتیک.

فنادق - ا.ع (فهنادیغ - fenadîx): هۆتیلان، میوانخانان.

فنار - ا.ع (فهنار - fenar): مهشخهل، فانوس.

فناستین - ا.فر (فیناستین - finastîn): حهبی ئارامهخش.

فناکده - ا.مر (فهناکده - fenakede): دنیای فانی، فهناخانه.

فنان - ص.ع (فهننان - fennan): خودان هونەر، هونهرمهند، کهری کیتی.

فنج - ا.ص (فهنج - fenc): فتنق، قسۆری، گهورهوزل.

فنجا - ا (فهنجا - fenca): لهرز.

فنجان - ا (فینجان - fincan): فینجان.

فنجریون - ا (فهنجهریون - fenceriyûn): جۆره رووهکیتکه.

فنجنوش - ا (فهنجنوش - fencnûş): ژهنگی ناسن.

فنجیدن - م.ص.ل (فهنجیدهن - fencîden): باویشکدان بهدهم خوماریبهوه، خهوالوی.

فنجیون - ا (فهنجیوون - fencîyûn): گیایهکی ژههرداری گولزهرده.

فلکی - ص.ن (فهلهکی - felekî): ئهستیرهناس، پسپۆرو زانا له بواری گهردونناسیدا.

فلماخن - ا (فهلماخن - felmaxen): قهلماسهنگ، بهردهقانی، قۆچهقانی.

فلنجمشک - ا (فهلهنج موشک - felenc muşk): جۆره گیایهکه.

فلنجه - ا (فهلهنجه - felence): جۆره گیایهکه بۆ دهرمان دهشیت.

فلرات - ا.ع (فهلرقات - felevat): دهشتان، بیابانان.

فلوئور - ا.مر (فلوئوور - fulûur): جۆره گازیک زهردهنگه.

فلوت - ا.فر (فلووت - fulût): فلووت، ئامیریککی موسیقیه وهکونای لیدهدری.

فلوت - ا.فر (فلوت - flût): هپیزی دهریایی وهلاتیک، کۆی کهشتیانی جهنگی ولاتیک.

فلورن - ا.فر (فلوورن - fulûrn): دراویتی هۆلهندی وهندتی ولاتی تری ئهوروپایه له ههر ولاتیکدا بههایهکی جیوازی ههیه.

فلوره - ا.فر (فلوره - flûre): جۆره شمشیریککی تایبهتی شمشیربازییه.

فلوس - ا.ع (فلووس - fulûs): جۆره دراویتی کهم بههایه.

فلس - ا.ع (فلوس - fulus): جۆره درهختیککی زهلامه، له ولاتانی گهرمهسیری وهکوعهرههستانو میسرو هندوستاندا دهروئ.

فلوکس - ا.مر (فلوکس - flûks): جۆره گولیکه، بۆ جوانی له باخچاندا دهپروئین.

فله - ا (فله - fele): ژهک، فرۆ.

فلیو - ص (فهلیف - felîv): بیتهوده، بیت فایده، بیت کهلک.

فم - ا.ع (فهم - fem): زار، دهم.

فمینیسیم - ا.فر (فیمینیسیم - fimînîsm): لایهنگری له ئافرهت، لایهنگری له مافین ئافرهت، ژن تهبیعهت، تهبیعهت ژنانی.

فند - ا (فهند - fend): فیل، حیل، فربو، تهره، درو، نیرنگ، فندو فیل.

فند - ا. مص (فند - fend): ناشوگری، نمک حرامی، سپله‌یی، پینه‌زانی، دامای، هه‌زاری.

فندق - ا (فیندوغ - findu x): بوندق، فوندق، میوه‌یه‌کی خری ره‌شی ئامال سوره له تیره‌ی باده‌م و پسته‌یه.

فندق - ا. ع (فوندوغ - fundu x): کاروانسهر، هوتیل، میوانخانه.

فندک - ا (فندهک - fendek): چه‌رخ، چه‌خماخ.

فندر - ا (فندر - fener): فندر، سپرینگ، ده‌بلی ئوتومبیل.

فنتاس - ا. ع (فینتاس - fintas): بۆشکه‌ی ئاو خواردنه‌وه له کهشتیدا، به‌رمیل.

فنگ - ا (فنگ - fenek): جوژه گیانداریکه له رتیی ده‌چی.

فنگ - ا (فنگ - feng): کرم‌یکی سه‌وزه پتر له سه‌ر گه‌لای گیا په‌یدا ده‌بی، زه‌روو، زالو، بینه‌وا، ده‌ستکورت و هه‌زار.

فنگ - ا (فنگ - feng): کوژالک، ته‌حله‌سیف، کاله‌که مارانه.

فنل - ا. فر (فینول - finul): جوژه ماده‌یه‌کی کیمیاییه.

فن - ا. ع (فهن - fenen): لق، لق، دره‌خت.

فنودن - مص. ل (فونودن - funûden): خه‌له‌تان، ده‌ستخه‌پۆبوون.

فن و فن - ا (فین و فین - finn û fin): فینگه فینگی که‌پوو.

فنومن - ا. فر (فینومین - finûmîn): دیارده، رووداو، شتی نایاب و ده‌گه‌من.

فنومنیسم - ا. فر (فینومنیسم - finûminism): دیارده‌گه‌راییی (ظاهراتی).

فنون - ا. ع (فنون - funûn): هونه‌ران، سنه‌تان.

فوائد - ا. ع (فه‌ئاید - fevaïd): سوودو

قازانجان، فایدان.

فوات - مص. ل. ع (فه‌قات - fevat): مردن، به‌سه‌رچوونی و هختی کاریک.

فواتح - ا. ع (فه‌قاتیه - fevatih): سه‌ره‌تاکان، سه‌ره‌تاکانی سوره‌تین قورئان.

فواحش - ص. ا. ع (فه‌فاهیش - fevahiş): خراپ‌کاریان، رووسپیان، ژتانی به‌دکار، سو‌زانیان.

فوار - ص. ع (فه‌فشار - fevvar): له کوژ و جۆش، هه‌لقولیو به‌توندی، ئای به‌فواره.

فوارس - ص. ا. ع (فه‌فاریس - fevvaris): ئه‌سپ سواران، سواران.

فواره - ص. ع (فه‌فشاره - fevware): فواره.

فواصل - ا. ع (فه‌فاسیل - fevasil): ماوه‌ی نیتوان دوو شت یان زیاتر.

فواضل - ا. ع (فه‌فازیل - fevazil): زانیان.

فواق - ا. ع (فوفاغ - fuva`x): نزگه، نزگه‌ره.

فواقع - ا. ع (فه‌فاغیی - feva xi): به‌لا، ته‌نگانه، نارچه‌تی.

فواکه - ا. ع (فه‌فاکیه - fevakih): میوه، فیقی.

فوب - ا (فوب - fûb): فو کردن به‌دهوری خۆتا یان به‌دهوری که‌سیکی دیدا بۆ چاوی به‌د.

فوت - ا (فووت - fût): فو کردن؛ بۆ هه‌ل‌کردن و خو‌ش‌کردنی ئاگر یان کوژانه‌وه‌ی چرا، فو کردن به‌دهوری که‌سیکدا بۆ چاوه‌زار.

فوت - مص. ل. ع (فه‌وت - fewt): مردن.

فوت - ا. ا. نگل (فووت - fût): پی، فووت.

فوتبال - ا. انگل (فووتبال - fûtbal): فوتبۆل، یاری تۆپی پی.

فوتک - ا (فووته‌ک - fûtek): نای بچووک.

فوتنج - ا (فووته‌نج - futenc): پونگه.

فوتو - ا. فر (فووتو - fûtû): فۆتۆ، وینه.

فوتوالکتریک - ا. فر (فووتوئیلیکتریک - fûtû

iliktîk): دینه‌مۆی دروستکردنی کاره‌با.

فوتو تلسكوب - ا.فر (فوتو تیلیسكوب - fûtû tiliskûb): تەلیسكوب.

فوتوژن - ص.فر (فووتوژین - fûtû jin): بلاجیکتۆر.

فوتوسفیر - ا.فر (فووتو سفیر - fûtû sfir): رۆشنایی، گۆی رۆشنایی.

فوتوشیمی - ا.فر (فووتوشیمی - fûtû şimî): لقیکی زانستی کیمیایه له کارگهی روناکی له کارلیکی کیمیایدا دهکۆلیتتهوه.

فوتوفوی - ا.فر (فووتوفوی - fûtû fûbî): ترس له رۆشنایی.

فوتوکپی - ا.فر (فووتوکپی - fûtû kupî): فۆتۆکپی، له بهرگرتنهوه.

فوتوگراف - ا.فر (فووتوگراف - fûtû graf): فۆتۆگراف، وینهگر.

فوتوگرافی - ا.فر (فووتوگرافی - fûtû grafî): وینهگری.

فوتومتر - ا.فر (فووتومتر - fâtû mitr): رۆشنایی پیتو.

فوته - ا.فر (فوته - fûte): پهشتهمالی حه مام، خاوی.

فوج - ا.ع (فهوج - fewc): بهشیک له سوپا.

فوج - مص.ل.ع (فهوه - fewh): جۆشان و سه ریزبوونی مه نجه ل، رشتنی خوین له بهر برین، بلا و بونه وهی بۆنی گۆل یان میسک.

فود - ا.فر (فود - fûd): پۆ، تیتیه دانی تهون، هاوهلی رایه ل.

فودج - ا.ع (فهودهج - fewdec): کهژاوه، کهژاوهی بووک.

فودنج - ا.فر (فودنجه - fûdenc): پونگه.

فور - ا.فر (فور - fûr): سووری کال، سووری ئامال زهر.

فور - ا.فر (فور - fûr): وافور، سه بیلی تلیاک کیشان.

فور - مص.ل.ع (فهور - fewr): هه لقوینی ئاو له سه ره چاوه وه، هاتنه کولی مه نجه ل و سه رپیتبوونی.

فور - ا.ع (فهور - fewr): خیرا، زو، بی درهنگ، به له ز، یه کسه ر.

فورامن - ا.فر (فورامین - fûramin): کلاو رۆژنه، ورده کونی سه ر به دهنی گیانله به ران.

فوران - مص.ل.ع (فهه ران - feveran): هه لچوون، هه لقوین، جمانی خوین له ده ماردا.

فورت - ا.مص.ع (فهوره ت - fewret): هه ره تی هه لچوون و توپه بوون، هه ره تی گه رما، هه لچوون.

فوردگان - ا.فر (فهه رده گان - feverdegan): ناوی جه نیک کۆنی ئیرانیانه.

فوردیان - ا.فر (فهه ردییان - feverdiyan): ناوی جه نیک کۆنی ئیرانییه که خه لکی ئیران له پینج رۆژی یه که می سال یان له پینج رۆژی کۆتایی سالدا ده یانگیترا.

فوردین - ا.فر (فهه ردین - feverdîn): ناوی مانگیکی ئیرانییه، فهروه ردین.

فورموی - ص.مر (فورموی - fûrmûy): موو زهره.

فوریه - ا.فر (فیفریه - fivriye): دووم مانگی سالی فه رهنگی.

فوز - ا.فر (فوز - fûz): لمۆز، دهم و لمۆز.

فوز - مص.ل.ع (فهوز - fewz): سه رکه وتن، رزگار بوون.

فوزان - ا.فر (فووزان - fûjan): هاوار، نه عره ته.

فوطه - ا.ع (فووته - fûte): په شته مال، خاوی، فۆته، سه ره به ست.

فوفل - ا.فر (فوفیل - fûfil): جوړه دره ختیکه له تیره ی دارخورما.

فوق - ق (فهوغ - few x): بالا، سه رو، باشت.

فوقانی - ص.ن.ع (فهوغانی - few xanî): بالایی، سه رویی.

فوقس - ا.فر (فووغوس - fû xus): جوړه قه وزیه که له قولایی دریا دا په یدا ده بی.

فوکا - ا (فووکا - fûka): جۆره بییه که.

فوکستروت - ا. انگل (فوکستروت - foks trût): ری و رۆیشتنی ریتی، جۆره سه مایه که.

فوکوس - ا. فر (فوکوس - fûkûs): جۆره قه وزه یه که له قولایی ده ریادا پهیدا ده بی.

فوغان - ا (فووغان - fûgan): بلق.

فول - ا. ع (فول - fûl): پاقله.

فول - ا. ا. نگل (فول - fûl): فاوّل.

فولاد - ا (فولاد - fûlad): پۆلا.

فولکلور - ا. فر (فولکلور - folklor): فولکلور، که له پوور.

فوم - ا. ع (فوم - fûm): سیر، دانه و پله، ههر دانه و پله یه که بکری به نان.

فون - ا. فر (فون - fûn): یه که ی نه ندازه گیری تونی ده نگ.

فونیتیک - ص. فر (فونیتیک - fonitîk): فونه تیک، ده نگ سازی.

فوندمانت - ا. فر (فوندمانت - fondimanit): پایه، بناخه، بونیاد.

فونوگراف - ا. فر (فونوگراف - fûnûgraf): فونوگراف، ریکۆردەر.

فوه - ا. ع (فوه - fuvve): رووه کی که ره که که ی له ره نگ ریزی و خمگه ریدا به کاردی.

فوهل - ا (فوهیل - fûhil): شۆراخ، شامات، شۆره زار.

فه - ا (فه - feh): که ردو، سه وّل.

فه - ص. ع (فه - fehh): پیاوی له قسه کردندا بی توانابی.

فهاریس - ا. ع (فهاریس - feharis): پترستان.

فهامت - ص. م. ع (فهامت - fehamet): فامین، حالی بوون، تیگه ییشتن، ده رک کردن.

فهامه - ص. ع (فهامه - fehame): زۆر زانا و زیره ک، زۆرفام.

فهانه - ا (فهانه - fehane): پواز، پشتکۆل، قالبی پیتلاو.

فهد - ا. ع (فهه - fehd): پلینگ.

فهر - ا. ع (فهر - fuhr): جه ئینکی جوله که به.

فهرس - ا. ع (فهریس - fihris): پترست.

فهرست - ا (فهریست - fihrist): پترست.

فهل - ص (فهه - fehl): پهل، پان، کراوه، به رین.

فهلولی - ص. ن. (فههله قی - fehlevî): په هله وی. زمانی په هله وی.

فهلیات - ا (فههله قییات - fehleviyat): شتیه زاره جیا وازه کانی زمانی فارسی.

فهم - ص. م. ع (فههم - fehm): زانین، ده رک کردن.

فهم - ص. ع (فههم - fehim): زیره ک، زانا، تیژفام، له زفام.

فهماء - ص. ع (فهه ما - fuhema): زانا، زیره ک و ژیر، به فام.

فهماندن - ص. م. ع (فههماندن - fehmanden): فاماندن، حالی کردن، تیگه یاندن.

فهمیدن - ص. ل. (فههمیدن - fehmîden): ده رک کردن، تیگه ییشتن، په ی بردن.

فهمیده - ا. م. ف (فههمیده - fehmîde): فامیده، حالی، دانا، تیگه ییشتوو.

فهود - ا. ع (فهوود - fuhûd): پلنگان.

فهه - ا (فهه - fihe): سه وّلی که شتی رانی.

فهیم - ص. ع (فههم - fehîm): زانا، زیره ک، به فام، فامیده، تیگه ییشتوو.

فی - ا. ع (فهئ - fey): سایه، سیتبه ر، پۆلی مه لان، ده سته که وت.

فیار - ا (فییار - fiyar): کار، پیشه، بیتزو، مه گیرانی.

فیاض - ص. ع (فه ییاز - feyyaz): جۆگه یان کانی فره ئاو، پیاوی به خشنده و دلاوا.

فیافی - ا. ع (فه یافی - feyyafî): بیابان، ده شتی راستانی و هه موار.

فیال-ا (فه یال - feyal): سهره تا، زهویییه ک بو
یه که مجار بچیتنرئ.

فیال-ا.ع (فه ییال - feyyal): فیله وان، خودان
فیل.

فیاوار-ا (فه یاوار - feyavar): کار، پیشه.

فیبر-ا.فر (فیبر - fibr): فه بیهر، فایبهر.

فیبرین-ا.فر (فیبرین - fibrîn): مادده یه که له
خویندا که یارمه تی مه یینی خوین ددهات.

فیج-ا.ع (فه یج - feyc): دهسته یه ک له
خه لگی، په ییک، قاسید، ته تهر، غولام.

فیجن-ا.ع (فه یجهن - feycen): جوړه
رووه کیکه.

فیج-م.ص.ع (فه یه - feyh): هاته سال،
رویشتنی خوین له برین، جوشانی مه نجهل.

فیحاء-ص.ع (فه یها - feyha): بهرین،
بلاو، سهرای گه ووه، مه یدان.

فیدل-ص.فر (فیدل - fidl): وه فادار، به
ئه مه هک، راستو دروست، دروست په یمان،
پایه دار.

فیر-ا (فییر - fîyîr): ئه فسوس، مه خابن،
ریشخه ن.

فیروز-ص (فیروز - firûz): سهرکه وتوو.

فیروزج-ا.ع (فیروزه ج - firûzec): پیروژه.

فیروزه-ا (فیروزه - firûze): پیروژه،
به ردیکی شینی به نرخه به زوری بو نقیمی
موسیتلان به کاردئ.

فیروزه فام-ص (فیروزه فام - firûze fam):
پیروژه رهنگ، شینباو.

فیرون-ص (فیرون - firûn): بهرز، بالا،
راست، خواناس، داوین پاک.

فیریدن-م.ص.ل (فیریدن - firîden): روینی
به لاروله نجه، ته وس کردن، ریشخه ن کردن.

فیرنده-ا.فا (فیرنده - firende): لارو له نجه،
عیشه و نازکهر، به نازو فیز.

فیزسین-ا.ص.فر (فیزسین - fîzîsîn):

پسپوری فیزیا، فیزیازان.

فیزیک-ا.فر (فیزیک - fîzîk): فیزیا.

فیزیکدان-ا.ص.فر (فیزیکدان - fîzîkdan):
پسپوری بواری فیزیا.

فیزیتوتراپی-ا.فر (فیزیتوتراپی - fîzîyutirapî):
پزشک گه ری فیزیکی.

فیزوکرات-ص.فر (فیزوکرات - fîzyûkrat):
لایه نگرانی فیزوکراسی.

فیزوکراسی-ا.فر (فیزوکراسی - fîzyûkrasî):
تیورییه کی ئابوورییه

که لایه نگرانی پییان وایه سهره و سامانی
راسته قینه یان تاقه سهرچاوه ی سامانی ولات
ئاو و زهوی و بهروویومی کشتوکالییه و زیرو زیو
به سهره و تی حه قیقی نایه ته ژماره و ته نیا هون بو
ئاسانکاری ئالوئیل و سه ودا.

فیزولژی-ا.فر (فیزولژی - fîzyûlûjî):
فیزولژی، زانستیکه دهریاری ته رزی کاری
ئه ندام و ده زگاکانی به دهنی گیانله به ران و
په یوه ندیبان به یه کتره وه.

فیزولژیست-ص.فر (فیزولژیست - fîzyûlûjîst):
زانستی فیزیادا.

فیزینومی-ا.فر (فیزینومی - fîzyûnûmî):
ناوچه وان، روخسار، دیمه ن،
سیماناسی.

فیس-ا (فیس - fîs): فیز، غرور، ده حیه،
ده عیه، تاووس.

فیسور-ا.فر (فیسور - fîsûr): شه قی
بجووک، درز.

فیش-ا.فر (فیش - fîş): فیش، فیشه.

فیشیه-ا.فر (فیشیه - fîşîye): فیشه دان.

فیصل-ا.ص (فه یسهل - feysel): حاکم،
قازی، شمشیری تیژ، داوهری له نیوان هه قو نا
هه قدا.

فیصل دادن-م.ص.م (فه یسهل دادن - feysel
daden): حه لو فه سل کردنی (کاروباران).

فیض-م.ص.ع (فه یز - feyz): سهرکردنی ئاو و

فیله - ا.ع (فیله - fîle): فیلی مییه، میچکه فیل.

فیله - ا.ع (فیله - fîyele): فیلان.

فیله - ا.ع (فیله - fîle): تۆر، داو، پەت، سۆندە، پشته مه غزه.

فینال - ا.ص. فر (فینال - fînal): کۆتایی، دوا پیتشپرکیتی وەرزشی.

فینه - ا. (فینه - fîne): جۆره کلاویکی سادهی سپی یان سووره که هەندێ له خەلکی میسر له سه‌ری ده‌که‌ن، ته‌پوش.

فیوز - ا. انگل (فیوز - fîyûz): فیوزی کاره‌با.

فیوض - ا.ع (فیووز - fuyûz): زیاده، زۆر، فەرو بەره‌که‌ت، زانست و فەیزان.

فیول - ا.ع (فویول - fuyûl): فیلان..

رۆبیششتنی، ئاوی زۆر، شتی زۆر، به‌خشش، سه‌خاوه‌ت.

فیضان - مص.ع (فه‌یه‌زان - feyezhan): لافاو، هه‌ستانی ئاو، سه‌رکردنی ئاو و له‌به‌ر رۆبیششتنی.

فیفاء - ا.ع (فه‌یفاء - feyfa): بیابانی بێ ئاو، ده‌شتی هه‌موارو به‌رین.

فیکس - ص. فر (فیکس - fîks): به‌رقه‌رار، پایه‌دار، نه‌گۆر.

فیل - ا (فیل - fîl): فیل.

فیلبان - ا.ص (فیلبان - fîlban): فیه‌وان، شوانی فیل.

فیلپا - ا. مر (فیلپا - fîlpa): جۆره نه‌خۆشیه‌که.

فیلتر - ا. فر (فیلتر - fîlter): فیلتره‌ر.

فیل دریا - ا. مر (فیلی ده‌ریایی - fîli deryayî): جۆره حه‌یوانیکی وشکاوییه.

فیلسته - ا. مر (فیلوسته - fîluste): ئیسقانی فیل، عاج.

فیلسوف - ا.ص (فه‌یله‌سووف - feylesûf): فه‌یله‌سووف، شاره‌زاو پسپۆری بواری فه‌لسه‌فه.

فیلک - ا (فه‌یله‌ک - feylek): تیری دوو لقه.

فیلگوش - ا (فیل گووش - fîl gûş): گۆلی زه‌نیه‌ق، سۆسه‌نی سپی.

فیلگوش - ص (فیل گووش - fîl gûş): هه‌ر شتی وه‌کو گۆتی فیل بێ، گۆی پان وه‌کو گۆتچکه‌ی فیل.

فیل - ا. فر (فیل - fîlm): فیلمی وینه‌گرتن.

فیل بردار - ص. فا (فیل بردار - fîlm berdar): که‌سێک فیل بگرێ، که‌سێک فیلمی هه‌والی یان سینه‌مایێ بگرێ بۆ نیشاندان له‌سه‌ر شاشه‌ی ته‌له‌فزیۆن یان سینه‌ما.

فیلوار - ا.ص (فیلوار - fîlvar): فیل ئاسا، وه‌کو فیل.

فیلون - ا. فر (فیلون - fîllûn): جۆره رووه‌کیکه.

ق

ق- حر (ق- X):

پیتی بیست و چواره می ئه لغبای فارسییه و به (قاف) دهخوتریتته وده و به حه ساوی ئه بجه د ده کاته (۱۰۰) ئه م پیتته له زمانی فارسی په تیدا نییه و له و شانده دا به کار دئ که له عاره بی یان تورکییه وده و رگراون و له هه ندئ وشه ی فارسیدا له جتی غه ین و کاف به کار هاتوووه.

قان- ا. غاان- (xaan): شاهنشا، پاشای گه وره، پاشایانی مه غؤل.

قائد- ا. فاع. (غائید- xaid): فه رمانده، سهردار، پیشه واک.

قائف- ا. فاع. (غائیف- xaif): قه یافه ناس.

قائل- ا. فاع. (غائیل- xail): په یقشار، قسه کهر، پیژهر.

قائم- ا. فاع. (غائیم- xaim): پایه دار، قایم، به رقه رارو جیگیر، وه ستاو، به ریا.

قائم کردن- مص. م. (غائیم که رده ن- xaim kerdén): قایم کردن، قه شارتن، مه حکم کردن.

قائم شدن- مص. ل. (غائیم شوده ن- xaim şuden): په نهان بوون، قایم بوون، مکوم بوون.

قائم- ا. ص. ع. (غائیم- xaim): نازناوی ئیمامی دوازه ده می شیعه یان، ئیمامی قائیم، ئیمامی زه مان.

قائم مقام- ا. ص. مر. (غائیم مه غام- xaim mexam): جیگیر، که سیک بخریتته جیتی که سیک دی و کاره کانی ئه و ئه نجام بدات، قایمقام.

قائم- ا. ع. (غائیمه- xaime): ههر یه کیک له چوارپه لی چوارپیتیان، ده سکی شمشیر.

قاب- ا. ع. (غاب- xab): ئه ندازه، نیوده ی که وان، نیوان ده سکی که وان و گو شه ی که وان.

قاب قوسین- ا. مر. (غابه غه وسه یین- xabe xewseyin): ئه ندازه ی دوو که وان، نزیک.

قاب- ا. (غاب- xab): قاپ، قاپی گه وره ی لیوار پهل، چوارچیتوه، وه ک چوارچیتوه ی عه ینه ک، وینه و ئاوینه.

قاب- ا. (غاب- xab): قاپ، جگ.

قاب باز- ص. فا. (غاب باز- xab baz): قاپین چی، که سیک گه مه ی قاپین بکات (جگ).

قاب بالان- ا. مر. (غاب بالان- xab balan): ئه و میروانه ی دوو جوت بالیان هه یه، جووته که ی سه رده له قه پاغ ده چیت وه کو بالی خالخالۆکه.

قابس- ا. فا. (غابیس- xabis): ناگرخۆر.

قاب شور- ا. مر. (غاب شور- xab şûr): قاپ شۆر، ئیسفه نج یان پارچه په رۆی ئامان شتن.

قابض - ا.ف.ع (غابیز - xabiz): دهرمانی قه‌بزی، دهرمانی ببیته مایه‌ی قه‌بزی، وەرگر، بگير.

قابل - ا.ف.ع (غابیل - xabil): شایسته، قه‌بولکار.

قابل قبول - ا.مر (غابیلى غوبول - xabili xubûl): باوهر کهرده‌نی، جیتی قبولکردن.

قابله - ا (غابله‌مه - xableme): قاپله‌مه، مه‌نجه‌ل.

قابله - ا.ف.ع (غابیله - xabile): ژنی شایسته، مامان.

قابلیت - ا.مص.ع (غابیلیه‌ت - xabilîyet): شایسته‌یی، ئاماده‌یی.

قابوس - ا.ص.ع (غابوس - xabûs): پیاوی قوژی به رهنگو بو.

قاپان - ا (غاپان - xapan): قه‌پان.

قاپو - ا.ت (غاپو - xapû): قاپی، دهرواجه.

قاپوچی - ا.ص.ت (غاپوچی - xapûçî): دهرگاوان.

قاپوق - ا.ت (غاپووغ - xapûx): سیداره، قه‌ناره.

قاپیدن - مص.م (غاپیدن - xapîden): رفاندن، قوستانه‌وه.

قاپیده - ا.فا (غاپه‌نده - xapede): رفینه‌ر، که‌سیک شتی‌ک له ده‌ستی که‌سیک یان له شوتنیک به گورجی بریفینی.

قاپیده - ا.مف (غاپیده - xapîde): رفینراو.

قاتق - ا.ت (غاتیق - xatix): پیخوژ.

قاتل - ا.ف.ع (غاتیل - xatil): بکوژ، کوژهر، پیاوکوژ.

قاتمه - ا.ت (غاتمه - xatme): گوریس، پەت.

قاجار - ا.ت (غاجار - xacar): تیژره‌و، تایفه‌یه‌کن له ترکمانان که جماعه‌تیکیان له سه‌رده‌می شاعه‌باسی یه‌که‌مدا له ئه‌سته‌رتابادا ئاکنجی بوون، بنه‌ماله‌ی حوکمرانی قاجاریه له‌م

تایفه‌یه بوونه.

قاچ - ا.ت (غاچ - xaç): قاژ، کوز.

قاچاق - ا.ت (غاچاخ - xaçax): قاچاغ، کارتیک به دزیسه‌وه بکری، کرین و فروشتنی که‌لویه‌لی یاساغ.

قاچاچی - ا.ص.ت (غاچاغچی - xaçaxçî): قاچاچی.

قادات - ا.ع (غادات - xadat): سه‌رکرده‌کان.

قادیح - ا.ف.ع (غادیه - xadih): سه‌رزه‌نشکار، ئیرادگیر، ره‌خنه‌گر، زهمکه‌ر.

قاده - ا.ف.ع (غادیه‌ه - xadihe): کرمی دان، مؤزیکه، خوژه.

قادر - ص.فا (غادیر - xadir): به‌هیتز، توانادار، به‌توانا.

قادم - ا.ف.ع (غادیم - xadim): پیشپه‌و، گه‌راوه له سه‌فه‌ر.

قادمه - ا.ف.ع (غادیمه - xadime): شابالی مه‌ل، پیتش، پیشپه‌و، شاپه‌ر.

قاده - ا.ع (غاده - xade): سه‌رکردان.

قازوره - ا.ع (غازوره - xazûre): کاری پیس، گوناحی گه‌وره، زینا، توژیو، پیسی.

قار - ا.ع (غار - xar): قیر، زفت.

قار - ا.ف.ع (غار - xar): به‌رقه‌رار، پایه‌دار، جیگیر.

قاراسیا - ا (غاراسییا - xarasîya): ئالوئالو، هه‌لوژه.

قارب - ا.ع (غاریب - xarib): به‌لهم، قه‌یاغ.

قارچ - ا (غارچ - xarç): کارگ، قارچک.

قارح - ا.ف.ع (غاریه - xarih): بریندارکه‌ر، چوارپیته‌ک ددانی ته‌واویتی.

قارع - ا.ف.ع (غاریء - xari'): لیدهر، له دهرگادهر، دهرکوت، قورعه راکیش، فالگره‌وه به قورعه.

قارعه - ا.فا (غاریه - xari'e): به‌شی سه‌رده‌ی ریگه، لاریگه، قیامه‌ت، روژی

پهسلانې، بهلاو نهگېه تې، قهوماوی زه مانه.

قارقار - ا.فارغار - (xarxar): قغه قغی
قهله رېش.

قاروره - ا.فارورره - (xarûre): شووشه،
شووشه ی شېراب، شووشه یه که میزی نه خوشی
تې بکړې بې پشکین.

قاره - ا.فار - (xare): قاره، کیشوهر،
قاره ی ناسیاو، نه وروپاو.

قاری - ا.فار - (xarî): خویندر، قاری،
قورئان خوین.

قازغان - ا.ت. (غازغان - xazxat): قازان،
مه نجه لې گه وړه.

قاس - ا.فار - (xas): نه ندازه.

قاس - ا.ت. (خاس - xas): برؤ، هور، بؤق،
قورباقه.

قاسانی - ص.ن. (غاسانی - xasanî): کاشانی.

قاسر - ا.فار - (xasir): بهر هه لست.

قاسط - ا.فار - (xasit): سته مکار،
زالم، هه لگه رانه وه له هه ق.

قاسم - ا.فار - (xasim): دابه شکهر،
به خشه رده وه.

قاسی - ص.ن. (غاسی - xasî): بې رحم،
دلړه ق.

قاش - ا. (غاش - xaş): قاژ، کوز، درز،
قه لپوزی زین.

قاش قاش - ا.مر (غاش غاش - xaş xaş): قاژ
قاژ، بهش بهش، پارچه پارچه.

قاشانی - ص.ن. (قاشانی - xaşanî): کاشانی.

قاشق - ا. (غاشووغ - xaşûx): که وچک،
مراک.

قاشقک - ا. (غاشووغهک - xaşuxek):
که وچکی چکوله.

قاص - ا.فار - (xass): حیکایه ت بېژ،
چیر وکبېژ.

قاصد - ا.فار - (xasid): په یک،

ته تهر، قاسید، نامه بهر.

قاصر - ا.فار - (xasir): دریغیکه ر،
ته خسرکار.

قاصرات - ص.ن. (غاسیرات - xasirat): نه و
ژنانه ی جگه له میردی خوین چاویان له دوی
پیایو بتر نه بې.

قاصره - ا.فار - (xasire): ژنی که
جگه له پیایو خو ی چاوی له پیایو دی نه بې.

قاصف - ا.فار - (xasîf): شکینه ر،
بای توند که دارو درخت بشکینې، هوره گوله.

قاصی - ا.فار - (xasî): دوور،
دوور خه رده وه.

قاصیه - ا.فار - (xasîye): که نار،
رؤخ، لېوار.

قاضب - ص.ن. (غازیب - xazib): تیغی برنده،
شمشیر زور تیر.

قاضی - ا.فار - (xazî): قازی، حاکمی
شهر.

قاطبه - ا.فار - (xatibe): هه موو، گشت،
ته ف.

قاطر - ا. (غاتیر - xatir): قاطر، هیستر.

قاطر - ا.فار - (xatir): سهمغو شیلای
درخت، هه ر شتیک دلؤپ دلؤپ بچکی.

قاطرچی - ا.ص (غاتیرچی - xatirçî):
هیستره وان.

قاطع - ا.فار - (xati'): برهر، تیر.

قاطعه - ا.فار - (xati'): برهر، تیر.

قاع - ا.فار - (xat): دهشت.

قاعد - ا.فار - (xaid): دانیشتو.

قاعدگی - ا.مص. (غائیدهگی - xaidegî): بې
نوږی ژن.

قاعدده - ا.فار - (xaide): بنه ما،
بناغه، بنکه، یاساو رتسا، پایتهخت یان
گه وره ترین شاری ولایتیک، هیتم.

قاعه - ا.فار - (xat'e): هه وشه، هؤل، سالون.

قاف - ا(غاف - xaf): ناوی کیوتیکی
ئەفسانەییە کە سیمەرغ هیلانە ی لەسەر کردووە،
هەندێ کەس بە سووک کراوە ی قەفقازی
دەزانن و هەندێکێ دی لەگەڵ وشە ی (کوف) ی
پەهلەویدا کە مانای کیو دەگەیهێ، بەهاو
ریشە ی دەزانن.

قاف تا قاف - ا.مر(غاف تا غاف - xaf ta
xaf): سەرانشەری جیهان.

قافل - ا.فا(غافیل - xafil): گەراوە لە سەفەر.

قافله - ا.فا.ع(غافیلە - xafîle): قافلە،
کاروان.

قافله سالار - ص.مر(غافیلە سالار - xafîle
salar): سەر قافلە.

قافیە - ا.ع(غافییە - xafiye): پشت مل،
کۆتایی شتییک، سەرۆا، قافیە ی شیعر.

قافیە سنج - ص.فا(غافییە سەنج - xafiye
senc): ئەندازەگری قافییە، هۆزانتان.

قاق - ا.ص.ع(غاغ - xax): قەر، پیاوی گەوج و
روح سوک، پیاوی باریک و بنیس، ووشک
و توروت.

قاقله - ا.ع(غاغولله - xaxulle): جۆره
درەختیکە.

قاقم - ا.ع(غاغوم - xaüm): گیانلەبەرکی
بچوو کە، لە سقۆرە دەچیت و پیستە کە ی نەرم و
سپییه و لە پیستی سمۆرە گرانترە، بۆ پیستە کە ی
راو دەکرێ.

قال - مص.ل.ع(غال - xal): گوتن، پەیفین.

قالب - ا.ع(غالیب - xalib): قالب، بۆتە،
قالبی قۆندەرە، لەش و بەدەن.

قابلهی کردن - مص.ل(غالیب توهی کەردەن -
xalib tuhî kerdn): مردن.

قالپاق - ا.ت(غالپاغ - xalpax): کلاو.

قالوس - ا(غالووس - xalûs): ناوی نەواپەکی
کۆنی مۆسیقای ئێرانییە.

قالی - ا(غالی - xalî): قالی، مافوور، فەرش.

قالی باف - ص.فا(غالی باف - xalî baf):
مافوورچن.

قالیچه - ا(غالیچه - xalîçe): قالی بچووک،
نۆرتە.

قالیچه سلیمان - ا.مر(غالیچه ی سلیمان -
xalîçey sliman): قالیچه بەک بوو کە
گوایە سلیمانی کۆری داود لەسەری دادەنیشت و با
دەبیرد بە حەوادا.

قالی شو - ص.فا(غالی شوو - xalî şû): قالی
شۆر.

قامات - ا.ع(غامات - xamat): بەژن و
بالایان.

قامت - ا.ع(غامەت - xamet): بەژن و بالا.

قامع - ا.فا.ع(غامی - xami): سەرکوتکار،
برێندە.

قاموس - ا.ع(غاموس - xamûs): دەریا،
دەریای گەورە، لۆغەتنامە، فەرھەنگی زمان.

قانت - ا.فا.ع(غانیت - xanit): گۆتپرایەل و
خواناس، خاکی و نوێژکەر.

قانتە - ا.فا(غانیتە - xanite): ژنی گۆتپرایەل
و خواناس.

قانس - ص.ع(غانیس - xanis): راوچی،
نێچروان، شکارچی.

قانت - ص.ع(غانیت - xanit): نائومیید،
نومیدبراو.

قانع - ا.فا.ع(غانیی - xani): قایل، بە
قەناعەت، رازی بە بەشی خۆی.

قانون - ا.ع(غانوون - xanûn): قانون، یاسا.

قانوندان - ص.ا(غانووندان - xanûn dan):
یاسازان.

قانون گذار - ص.فا(غانوون گوزار - xanûn
guzar): یاسادانەر، یاساپێژ.

قانی - ص.ع(غانی - xanî): سوور، زۆر
سوور.

قاورد - ا(غاورد - xaverd): جۆره حەلواپەکە.

قاووت - ا(غاڤووت - xavût): قاویت.

قاهر - ا.ف.ع(غاهیر - xahir): بالادست، زال، بهزینهر، بهرزو بلند، بهزین.

قاهره - ا.ف.ع(غاهیره - xahire): زال، بالا دهست، بهزین.

قاهقه - ا(غاه غاه - xah xah): قاقا، پیکه نین بهدنگی بهرز.

قایق - ا(غایغ - xayix): بهلم، قایغ.

قایچی - ا.ص.ت(غایچی - xayixçî): بهلمچی، بهلمهوان، قایاغوان.

قایق ران - ص.فا(غایغ ران - xayixran): بهلمهوان، بهلمههاژو، قایغران.

قایم انداز - ص.فا(غایم نهانداز - xayim endaz): شهترنج بازی نهردبازی بی هاوتا.

قایم باشک - ا.مر(غایم باشک - xayim bašek): چاوشارکتی.

قب - ا.ع(غهبب - xebb): فحل، نیر، سهروکو پیشه‌وای قهوم.

قبا - ا.ع(غهباء - xaba'): جبه، عبا، کهوا، قاپووت.

قبائح - ا.ع(غهبائیه - xebaih): ناشیرین، ناپهسند، قهباحت.

قبائل - ا.ع(غهبائیل - xebail): تیره و هوزان.

قباب - ا.ع(غیباب - xibab): قوببه، گومه‌زان.

قباپوستین - ا.مر(غهباپوستین - xeba pûstîn): فره.

قباچه - ا.مر(قهباقچه - xebaçe): کورتهک.

قباح - ا.ع(غیباه - xibah): ناشیرین، ناپهسند.

قباحته - م.ص.ل.ع(غهباهته - xebahet): قهباحت، ناشیرین بوون، ناشیرینی له قسه‌دا یان له کرده‌ودا.

قبازه - ا.مر(غهبازیره - xebazirih): زرتی

کهوا ناسا.

قبال - ا.ع(غیبال - xibal): بهرانبه‌ر، رووبه‌روو.

قباله - ا.ع(غهباله - xebale): قه‌واله، سه‌نهد، ژننامه، زه‌وحیننامه.

قباله پیچ - ا.مر(غهباله‌پیچ - xebale pîç): قه‌واله‌پیچ، تورمه‌یهک یان قوماشیکی گران به‌ها که قه‌واله‌ی بووکی تیتوه‌ی پیچ‌و له شه‌وی زه‌ماوه‌ندا بوی بنترنه‌ ماله‌وه.

قهب - ا.ع(غوبه‌ب - xubeb): گومه‌زان.

قبح - م.ص.ل.ع(غوبه - xubh): ناشیرین بوون، ناشیرینی، دزئیو، کرتی.

قبر - ا.ع(غهبیر - xebr): قهور، گور، نارامگه، گل‌کۆ.

قبراق - ص.ت(غیبراغ - xibrax): چوستو چالاک، گورج و گۆل.

قبرستان - ا.مر(غهبیرستان - xebriстан): قهورستان، گورستان.

قبرغه - ا.ت(قهبروغه - xebruxe): قه‌برغه، که‌لله‌که، خالیگه، تهنیشت.

قبرکن - ص.فا(غهبیرکن - xebrken): گور‌کن، قهور‌کن، که‌سیک قه‌بر بۆ مردووان لیبتدا.

قبره - ا.ع(غوبیره - xubbere): کلاوکوپه، کلاونه.

قبس - م.ص.ل.ع(غهبس - xebs): ناگر گرتن له شتی‌که‌وه، سوودیینین.

قبس - ا.ع(غهبس - xebs): شوله‌ی ناگر، بلتسه‌ی ناگر، مه‌شخه‌ل.

قبض - م.ص.م.ع(غهبز - xebze): گرتن، به‌دهست گرتن.

قبضه - ا.ع(غهبزه - xebza): ده‌سکی شمشیر، یهک چنگ.

قبط - ا.ع(غیبت - xibt): تایفه‌یه‌کن له خه‌لکی میسر، خه‌لکی نه‌سلی میسری کۆن، قیبتیه‌کان.

قبطی - ا.ع (غیبستی - xibtî): زمانی کۆنی میسریان.

قبطتی - ا.ع (غیبستییه - xibtîye): قوماشیکی که تانی سپییه.

قبق - ا.ت (غبهغ - xebex): قه ناره، سیداره.

قبقاب - ص.ع (غبهغاب - xebxab): زۆر درۆزن، چه نه باز، هه له وه.

قبقاب - ا.ع (غبهغاب - xebxab): قاپقاپ.

قبل - ا.ع (غهبل - xebel): پیتش.

قبل - ا.ع (غیبهل - xibel): لا.

قبله - ا.ع (غوبله - xuble): راموسان، ماچ.

قبله - ا.ع (غهبله - xeble): موروییه کی تاییه تبیه ژتانی جادوکار بۆ دل نه مرکردنی پیاو یان بۆ چاوه زار به کاری دین، جادوو، ئه وهی که جادووگه ر دلی یه کیکی بۆ که سیتیکی دی پی به ده ست بیتی.

قبله - ا.ع (غیبله - xible): رووگه، قیبله، ئه و لایه ی که نوێژکه ران رووی تی ده کهن، کابه، قیبله ی موسلمانان تا سالی دووهمی کۆچی به یتول مه قدس بوو.

قبله گاه - ا.مر (غیبله گاه - xible gah): شوینی قیبله، رووگه.

قبله نما - ا.مر (غیبله نه ما - xible nema): رووگه نما، قیبله نما، نامیتریکه میلی تاییه تی هه یه و قیبله نیشانداده دات.

قبور - ا.ع (غوبور - xubûr): گۆران، قه بران، گلکۆیان.

قبول - مص.م.ع (غهبول - xebûl): قه بول کردن، قاییلبوون، رازی بوون.

قبول شدن - مص.ل.ع (غهبول شوده - xebûl şuden): قه بولبوون.

قبول کردن - مص.م.ع (غهبول که رده - xebûl kerdin): قه بول کردن.

قبول افتادن - مص.م.ع (غهبول ئوفتاده - xebûl uftaden): په سند بوون، په سند کردن.

قبولاندن - مص.م.ع (غهبولانده - xebûlanden): قاییل کردن، رازی کردن.

قه - ا.ع (غوبه - xubbe): قوبه، گومه ز، هه ر بینایه ک سه ره که ی گومه زیی.

قبح - ص.ع (غهبیه - xebîh): ناشیرین، کریت، دزیتو، ناپه سند.

قبحه - ص.ع (غهبیهه - xebîhe): ناشیرین، دزیتو، کریت، ناله بار، ناپه سند.

قبط - ا.ع (غوبیه یه - xubbeyt): جۆره شیرینییه که به کاکله گوێز یان باده م و پسته دروست ده کری.

قبطا - ا.ع (غوبیه تا - xubbeyta): جۆره شیرینییه که.

قبیل - ا.ع (غهبیل - xebîl): گرووپ، تاقم، که فیل، زامن.

قبیله - ا.ع (غهبیله - xebîle): تایفه، تیره، قه بیله.

قپان - ا.ع (غهپان - xepan): قه پان، ته رازوو.

قپاندار - ا.ص (غهپاندار - xepandar): قه پاندار، که سیک که باروشت له قه پان ده دات.

قتاد - ا.ع (غهتاد - xetad): بنه گوین، دره ختیکه که تیره ی لیده گیرئ.

قتال - مص.ع (غیتال - xital): شه پر کردن، جه نگی و کوشتن.

قتال - ص.ع (غهتال - xettal): کوژه ر، بکوژ. **قتل** - مص.ل.ع (غهتل - xetl): کوشتن.

قتلا - ا.ع (غوته لا - xutela): کوژراوان.

قتلگاه - ا.مر (غهتلگاه - xetlgah): شه پرکه، کوشتارگه.

قتله - ص.ع (غهته له - xetele): پیاو کوژان، بکوژان.

قتلی - ص.ع (غهتلا - xetla): کوژراوان.

قتول - ا.ص.ع (غهتول - xetûl): بکوژ، کوشنده.

قدرانداز - ص.فا (غهدەر ئانداز - xedar endaz): كەواندارىك تىرى بە خەسار نەچى، تىرەنداز.

قدرت - مص.ل.ع (غودرەت - xudret): توانىن، دەسلەت ھەبوون، توانا ھەبوون.

قدردان - ص.فا (غەدردان - xedr dan): قەدرزان.

قدردانی - ا.مص (غەدردانى - xedr danî): قەدرزانى.

قدر قدرت - ص.مر (غەدەر غودرەت - xeder xudret): بە تواناو بە دەسلەت، ئەودى قودرەتى بەرانبەر قودرەتى قەزاو قەدەرىي (بۆ پاشايان دەگوترى).

قدرى - ص.ن.ع (غەدەرى - xedeî): قەدەرى، سەر بە رىچكەي قەدەرى.

قدريه - ا.ع (غەدەرىيە - xederîye): تاخمىن باوەريان بە قەزاو قەدەر نىيەو، ھەر كەسەو ئازادە لە كارو ھەلوئىستى خۆداو دەتوانى بە مەحزى ويستى خۆى ھەر كاريك ئەنجام بدات يان نا.

قدس - مص.ل.ع (غودس - xuds): پاك بوون، پاكي.

قدس - ا.ع (غودوس - xudus): پاكي، بەھەشت، ئۆرشەليم.

قدس سره - ا.ع (غوديسە سىروھ - xuddise sirruh): گۆرى پاك بى، گۆرەكەي پى لە نور بى.

قدسى - ص.ن.ع (غودسى - xudsî): بەھەشتى، پاك و موقەدەس.

قد - ا (غەدەك - xedek): جاوى لە خوم كراو.

قدم - ا.ع (غەدەم - xedem): پى.

قدم - ا.ع (غەدەم - xidem): كۆن.

قدماء - ص.ع (غودەماء - xudema'): پىشيان.

قدمت - ا.مص.ع (غودەمەت - xudemet): جورئەت، دلبرى، پىشيني.

قتيل - ص.ع (غەتيل - xetîl): كوژراو، كوشياگ.

قثاء - ا.ع (غيساء - xisa'): خەيار چەمەر.

قجر - ا (غەجەر - xecer): قاجار.

قچ - ا (غوچ - xuç): بەران.

قچاق - ص (غوچچاغ - xuççax): تۆكمە و قەلەو و بەھيژ.

قحاب - ا.ع (غىھاب - xihab): قەحبە، سۆزانيان.

قحاب - مص.ل.ع (غوھاب - xuhab): كۆكىن.

قحبە - ص.ع (غەھبە - xehbe): سۆزاني، رووسپى، ژنى داوين تەپ.

قحط - مص.ل.ع (غەھت - xeht): قاتى، وشكەسالى، گراني و قات و قى.

قحف - ا.ع (غىھف - xihf): كەلوخ، كاسەسەر، كەشكۆلى دارين.

قد - مص.ل.ع (غەدد - xedd): دوو لەتكردن بە بارى دريژيدا.

قد - ا.ع (غەدد - xedd): دريژى، بەژن، بالا.

قداح - ا.ع (غيداه - xidah): تير.

قداح - ص.ع (غەدداھ - xeddah): كاسەگەر، كاسەساز.

قداست - ا.مص (غەداسەت - xedaset): پاكي، پيرۆزى.

قدام - ا.ع (غوددام - xuddam): پيش.

قدح - ا.ع (غەدەھ - xedeh): كاسە، پيالەي خواردنەو، گۆزە.

قدح - مص.ع (غەدەھ - xedh): تانە ليدان، سەرژەنش كۆن، ئيرادگرتن.

قدح - ا.ع (غيدەھ - xidh): تيرى بى پەيكان.

قدر - مص.م.ع (غەدر - xedr): ئەندازەگرتن، بايەخ، توانا.

قدر - ا.ع (غەدەر - xeder): قەدەر، چارەنوس، ئەندازە، توانا.

قدر - ا.ع (غيدر - xidr): مەنجەل.

قدمگاه - ا.مر (غدهمگاه - xedemgah):
جیتی پی.

قدم گشادن - مص.ل (غدهم گوشادهن - xedem guşaden): ههنگاونان.

قدم نهادن - مص.ل (غدهم نیهادهن - xedem nihaden): ری کردن.

قدما - ص.فا (غده نهما - xed nema): بالانما.

قدود - ا.ع (غودوود - xudûd): بهژنو بالایان.

قدور - ا.ع (غودوور - xedûr): مه نجه لان.

قدور - مص.ع (غودوور - xudûr): توانین.

قدوس - ص.ع (غودودوس - xuddûs):
یه کیکه له ناوه کانی یه زدان، پاک و بی خه وش.

قدوم - مص.ل.ع (غودوم - xudûm): گه پانه وه
له سه فهر، هاتنه وه.

قدومه - ا (غودوومه - xudûme): جوړه
گیایه که.

قدوه - ا.ص.ع (غودقه - xudve): پیشه و،
پیشه نگ، نمونه.

قدید - ا.ع (غهدید - xedîd): گوشتی وشک
کراوی سویرکراو، قاورمه.

قدیر - ص.ع (غهدیر - xedîr): به توانا،
یه کیکه له ناوه کانی یه زدان.

قدیس - ص.ع (غیددیس - xiddis): پاک و بی
خه وش، خواناس و ئیماندار.

قدیسه - ص.ع (غهدیسه - xeddise): ژنی
خواناس و پاک.

قدیم - ص.ع (غهدیم - xedîm): دیرین، کۆن،
پیشین.

قدیمه - ص.ع (غهدیمه - xedîme): دیرین،
کۆن، پیشین.

قذاف - ص.ع (غه زاف - xezzaf): ههر
شتیک شتیکی بو دوور پی بهاو یژری، مه نجه نیق
که تیرو بهردی پی بهاو یژری.

قذال - ا.ع (غه زال - xezal): بناگوئی، پشتی
مل نیوان ههر دوو گوئی.

قذر - ا.ع (غه زهر - xezzer): پیسی، چلک،
گو.

قذر - ص.ع (غه زیر - xezîr): چلکن، پیس،
چه پهل.

قذف - مص.م.ع (غه زف - xezf): بهرد تی
گرتن، جنیودان، رشانه وه، بوختان بز کردن،
فرپیدن.

قراء - ص.ع (غه راء - xera'): خوش خوان،
که سیک قورئان باش و خوش بخوینی.

قراء - ص.ع (غوراء - xura'): قورئان خوین و
عیباده تکار.

قرائت - مص.م.ع (غیرائته - xura'et):
خویندنه وه، خویندنه وهی قورئان، کتیب و
رؤژنامه و...

قرائتخانه - ا.مر (غیرائه تخانه -

xira'etxane): شوینی خویندنه وه، هوّل، یان
ژووری خویندنه وه.

قرائح - ا.ع (غهرائیه - xeraih): قهریحه،
زهوق، تهبع، بههری شیعر گوتن و نووسین.

قرائن - ص.ع (غهرائین - xerain): ژن،
نیشانه و دهلیل.

قراب - ص.ع (غوراب - xurab): نزیک،
که سوکار.

قراب - ا.ع (غیراب - xirab): کیلانی شمشیر
یان خه نجهر.

قراب - ا.ع (غیراب - xirab): قوریان.

قرابادین - ا (غه رابادین - xerabadîn):
دهرمانناسی.

قرابت - ا.مص.ع (غه رابهت - xerabet):
نزیکی، خزمایه تی، که سایه تی.

قراپین - ا (غه راپین - xerabîn): قهره بینه،
جوړه تفهنگیکی کورتی راوی سه رتوپه.

قراچور - ا.ت (غه راچوور - xeraçûr): شمشیر،
شمشیری دریش.

قراح - ا.ع (غه راه - xereh): ناوی پاک و
سازگار، زهوی روته نی بی ناوو دارو درخت.

قراد - ا.ع (غوراد - xurad): گهنه.

قراد - ا.ع (غوراد - xurad): گوی مه مک.

قراد - ا.ص.ع (غوراد - xerrad): مه میونه وان.

قرار - مص.ل.ع (غورار - xerar): نارام گرتن،
نؤقره گرتن، مانه وه له شویتن، پایه داری قه ول و
قه رار، به لئین و پهمان.

قرارداد - ا.مر (غورار داد - xerar dad):
به لئین نامه، پهمان.

قرارگاه - ا.مر (غورارگاه - xerargah): مال،
شوینی داسه کنین.

قرايط - ا.ع (غوراريت - xerarît): گواره.

قراسنقر - ا.مرت (غوراسونغر - xerasunxur):
قه ره قوش، شنقار، بالنده یه کی
ره شیبی شکارییه، شهو.

قراسوران - ا.مرت (غوراسوران - xera
sûran): نه وه ی به فرمانی پاشا سه رکردایه تی
گروپتیک ده کات له ریگا و بانان تا کاروانان
به سه لاهه تی برؤن، قهره سواران.

قراض - ا.ع (غیراس - xiras): کولیره، مکوم و
قایم.

قراض - ا.ع (غوراس - xurras): پونگه.

قراضه - ا.ع (غوراسه - xuraze): ورده ی کانزا
که به دهم بپین و تاشینه وه ده پژی. زیرو زیوو و
دراوی کم.

قراط - ا.ع (غیراط - xirat): گواره، گۆشواره.

قراقروت - ا.مر (غوراغوروت - xera
xurût): که شک.

قراگوزلو - ا.مرت (غوراکوزلو - xera
gûzlû): چاوره شان، ناوی تایفه یه که له
ده ورو به ری هه مه دان و فراهان و فارس دا ده ژین.

قرامطه - ا.خ (غورامیته - xeramite):
قه رمه تییه کان، گروپتیک ئیسماعیلییه که
پهیره وی حمدان کوری نه سه سه ی ناسراو به
قه رمه ت ده که ن.

قران - ا.ع (غورئان - xuran): کتیبی ئاسمانی

موسلمانانه که بریتیبیه له ۶۶۰۰ ثایه ت و ۱۱۴
سوره ت، ۸۲ سوره تی له مه که هاتوته خوارئ و به
سوره تین مه کی به ناوبانگن و ۳۲ سوره تیشی له
مه دینه هاتوته خوارئ و به سوره تین مه دینی
به ناوبانگن.

قران - مص.ع (غیران - xiran): لیک نزیك
بوونه وه ی دوو شت، پتکه وه گریدان، ماره کرن.

قراول - ا.ت (غوراقول - xeravul): قهره ول،
نیگابان، پاسه وان، سه ریازیک له شویتیکدا
دابئرئ بؤ یاساولی و پاسه وانی.

قراولخانه - ا.مر (غوراقولخانه - xeravulx-ane):
پاسه وانخانه، پاسگه، بنکه ی پاسه وان.

قره - ا.ع (غور - xur): کات، سه روا.

قرب - مص.ل.ع (غورب - xurb): نزیك بوون،
نزیکی بوونه وه، نزیکی.

قرب - ا.ع (غیره ب - xireb): کونده، جه وه نه ی
ئاو.

قربان - مص.ل.ع (غوربان - xurban): نزیك
بوونه وه، هه ر شتئ بیته مایه ی نزیکی بوونه وه له
یه زدان، نه وه ی له رای خوا بکریته قوریانی.

قربان - ا.ع (غوربان - xerban): ده فرتیک که
نزیکی پر بوون بی، کتیلانی که وان.

قربانگاه - ا.مر (غوربانگاه - xurbangah):
شوینی قوربان کردن، قوربانگه.

قربت - ا.مص.ع (غوریه ت - xurbet): نزیکی،
نزیکی له پله و پایه دا، نه وه ی مایه ی نزیکی بوونه وه
بئ له خوا له عیباده ت و تاعه ت و کارین چاکه.

قربوس - ا.ع (غوره بوس - xerebûs):
قه لئبوسی زین.

قربه - ا.ع (غیره - xirbe): کونده، جه وه نه ی
ئاو.

قربی - ا.ع (غوربا - xurba): خزمایه تی،
که سایه تی، خزم و که سوکار.

قره - مص.ع (غوره - xure): فیتیک بوونه وه یان
رووون بوونه وه ی چاو، چاو روونی، وشک بوونه وه ی
فرمیتسکی چاو و ده کو نیشانه ی خوشی و شادی.

قرح - ا.ع (غهره - xerh): برین، زام.

قرحه - ا.ع (غورهه - xurhe): برین، زام، ئاوله.

قرد - ا.ع (غیرد - xird): مہمیون.

قرده - ا.ع (غیرده - xirde): مہمیونی میچکه.

قرشی - ص.ن.ع (غورهشی - xureşî): قورہیشی، له تیرہی قورہیش.

قرص - ا.ع (غورس - xurs): کولیچه، کولتیره، مہحکهم و قایم، هه تار، مانگ.

قرصه - ا.ع (غورسه - xurse): کولتیره، کولیچه.

قرض - مص.م.ع (غهرز - xerz): برین، پاداشت پیدان، شیعر گوتن.

قرض - ا.ع (غهرز - xerz): قهرز، قهر، قهرت.

قرضدار - ص.مر (غهرزدار - xerzdar): قهردار، که سیتک قهردی خه لکی له کن بی.

قرط - ا.ع (غورت - xurt): بلتیسهی ناگر، شولهی ناگر، مہشخه ل، مہمک، گواره.

قرطاس - ا.ع (غیرتاس - xirtas): کاغزه و دهفته ران.

قرطبان - ص (غهرته بان - xerteban): باگردین.

قرطمان - ا.ع (غورتومان - xurtuman): جۆره گیایه که له نیتو گه غذا ده وئی.

قرطه - ا (غورته - xurte): کراس.

قرع - مص.م.ع (غهرء - xer'): لیدان، کوتان، ته قول باب، له ده رکه دان.

قرع - ا.ع (غهرء - xer'): کوله که، کودی.

قرع - مص.ل.ع (غهرهء - xere'): وه رینی قره سهر، که چه لیبون.

قرع و انبیق - ا.مر (غهرء و ئینبیق - xer' û inbîx): نامیری دلۆپاندن.

قرعه - ا.ع (غهرئه - xer'e): یهک لیدان.

قرعه - ا.ع (غورئه - xur'e): تیروپشک، قورعه، یانه سیب، خه تمان شیر.

قرفه - ا.ع (غیرفه - xirfe): توتیکلی دار، توتیکلی هه نار، دارچین.

قرق - ا.ت (غوروغ - xurux): قورغ.

قرقاوول - ا.ت (غهرغاوول - xerxavul): قرقاوله، بالنده به که.

قرقچی - ا.ص.ت (غوروغچی - xuruxçî): قورخچی.

قرقره - مص.ل.ع (غهرغهره - xerxere): قوردهی سک، گمه ی کوتر، قوراندن، گماندن، قاقای پتیکه نین.

قرقف - ا.ع (غهرغف - xerxef): مهی، شهراب، ئاوی سارد.

قرقوبی - ص.ن.ع (غورغوبی - xurxûbî): جۆره قوماشیکه که گوايه له قورقوبی نیوان واسیت و به سهره نه هوازدا دروست کراوه.

قرقی - ا.ت (غیرغی - xirxî): باشوکه.

قرلی - ا.ع (غیرللا - xirilla): جۆره مه لپکی ماسیخوره.

قرمز - ا (غیرمیز - xirmiz): قرمز، سوور، سۆر، جۆره میروویه کی بچوکه.

قرمزی - ص.ن.ع (غیرمیزی - xirmizî): قرمزی، ههر شتی رهنگی سووربی.

قرمساق - ص.ت (غورومساق - xurumsax): گهواد، دهیوس، که سیتک ژنی خوی به گان بدات.

قرمطه - مص.ع (غهرمه ته - xermete): نووسینی وردو جوان.

قرموت - ا (غورموت - xurmût): کاو جۆو ئالیککی نه سپ.

قرمه - ا (غورمه - xurme): قاورمه ی گوشت.

قرمه سبزی - ا.مر (غورمه سه بزی - xurme sebzî): شله ی به گوشت و سه وزی.

قرمیسینی - ص.ن.ع (غهرمیسینی - xermîsînî): کرماشانی، خه لکی کرماشان.

قرن - ا.ع (غهرن - xern): قهرن، یهک سه دهه، سه ده سال.

قرن - ا.ع (غهرن - xern): شاخ، شاخی گاو، بهران و... پرچ، گیسوی ژنان.

قرن - ا.ع (غهرن - xeren): دوو وشتتر که به یه کهوه به سترابن، په تیک که دوو وشتتری پی به یه کهوه به ستن، تیر، په یکان، نیتزه.

قرن - ا.ع (غیرن - xirn): هاوتا.

قراق - ا.ت (غورناغ - xurnax): خزمه تکار، که نیز.

قرباد - ا. (غورنبا - xurunbad): گیایه کی بوخوشه.

قربی - ا.ع (غهرنبا - xerenba): سیسرکه.

قرنطین - ا. (غهرنتین - xerentîn): قهره ننتینه، ویتستگه ی ته ندروستی، شویتیکه له مه زری ولاتاندا که رتیاران له ویتندهر معاینه ده کرتین و دژی نه خوشییه درمه کان ده کرتین.

قرنفل - ا.ع (غهرنفول - xerenful): قه نه فل.

قرنیز - ا. (غهرنیز - xernîz): تیکمه ی سه ر په نجه ره و ده رگا، سه رده ری.

قرنیه - ا.ع (غهرنییه - xerenîye): به شی پشسه وده ی پرده ی چاو.

قروت - ا. (غورووت - xurût): که شک.

قروت - مص.ل.ع (غورووت - xurût): شین بوونه وه له نه جامی جه زره به یه کدا، له ش شین بوونه وه، گوواو، کوتراو.

قروح - ا.ع (غورووه - xurûh): زام، برین.

قروض - ا.ع (غورووز - xurûz): قهرزان.

قرون - ا.ع (غوروون - xurûn): قهرنان، سه ده.

قروی - ص.ن. (غهره فی - xerevî): دپهاتی، گوندی، لادی.

قره - ص.ت. (غهره - xere): رهش.

قره تیکان - ا.ت (غهره تیکان - xeretikan): جوړه رووه کیکه.

قرهجه - ا.ت (غهرجه - xerece): ناوازیکی ئیرانییه.

قره کهر - ص.مر.ت. (غهره که ههر - xerekeher): نه سپی قاوه بی.

قره گیله - ا.مر.ت. (غهره گیله - xeregîle): جوړه رووه کیکه.

قره نی - ا.مر. (غهرنی - xerenî): نامپریکی موسیقایه له نه ی ده چی.

قری - ا.ع (غورا - xura): گوندان، دپهاتان.

قریب - ص.ع. (غهریب - xerîb): نزیک، خزم، که سوکار.

قریح - ص.ع. (غهریه - xerîh): زامدار، بریندار.

قریح - ص.ع. (غهریه - xerîh): ساف و زولال، ناوی زولال.

قریحه - ا.ع (غهریه - xerîhe): زهوق، تبع، به هره و توانای سروشتی له شیعر گوتن و نووسیندا.

قریر - ص.ع. (غهریر - xerîr): چاو روونی.

قریر - مص.ل.ع. (غهریر - xerîr): فیشکاندنی مار.

قریش - ا.ع. (غوره یس - xureys): قه بیله یه کی عهره به.

قریض - ا.ص.ع. (غهریز - xerîz): هوئراوه، شیعر، نه وه ی وشتتر بو کاویت کردن ده یه نیتنه وه.

قریح - ص.ع. (غهری - xerî): حهریف، هه فیک، پالاهوان، گهره ی قهوم، وشتتری نیتزه.

قرین - ص.ع. (غهرین - xerîn): نزیک، هاوادم، هاوسه ر.

قرینه - ص.ع. (غهرینه - xerîne): ژن، نیشانه و ده لیل.

قریه - ا.ع. (غهریه - xerye): گوند، دی، ناوایی.

قز - ا.ع. (غهرز - xezz): ناویشمی خاو.

قزاز - ا.ص.ع. (غهرزاز - xezzaz): قه زاز، ناویشم فروش، که سیک که کرمی ناویشم به خیتو بکات.

قزاق - ا. (غەززاغ - xezzax): پیاوی توندو تۆل، سەربازی رووسی، ناوی قەومیکی تاتارییه.

قزاند - ا. مر (غەزاگەند - xezagend): جلیک که به ئاوریشمی خاوپرکرا بئ.

قزج - ا. ع (غوزەھ - xuzeh): رەنگا و رەنگ.

قزج - ا. ع (غیزھ - xizh): بەھارات و زەردەچەوہ.

قزج - ا. ع (غەزھ - xezh): میزی سەگ.

قزل - ص. ت (غیزیل - xizil): سوور، زیترو رەنگی زیتین.

قزلالا - ا. مر (غیزل ئالا - xizil ala): جۆرە ماسییەکی بچوکی خال خال سوورە، گۆشتەکە ی زۆر بەلەزەتە، لە ئاوی شیریندا دەژی، لە روبارانشدا ھەیە.

قزلباش - ا. مر. ت (غیزلباش - xizil baş): سەرسوور، بەشیک بوو لە سوپای شا ئیسماعیلی یەکەم کە لایەنگری مەزەبی شیعی و پارێزەدانی دەسلەتانی سەفەوی بوون و بەبۆنە ی ئەو کلاوہ سورەوہ کە لە سەریان دەنا پیتیان دەگوتن قزلباش و بەرەبەرە ھەموو سوپا و لەشکری سەفەوی یەو ناوہە ناوئرا.

قزن قفلی - ا. مر. ت (غەزەن غوفلی - xezen xufli): قولابی نەرمادە کە لە بری دوگمە لە بەرۆکی جلی دەدەن.

قس - ا. ع (غەسس - xess): قەشە، کەشیش.

قساس - ص. ع (غەسساس - xessas): دوو زمان.

قسام - ص. ع (غەسسام - xessam): دابەشکەر.

قسامە - ا. ع (غەسامە - xesame): ناشتی و شەڕ وەستاندن.

قساوت - م. ص. ل. ع (غەساوتە - xesavet): دڵ رەق بوون، دڵ رەقی.

قسب - ص. ع (غەسب - xesb): رەق، قەسپ.

قسر - م. ص. ع (غەسر - xesr): ناچار کردن.

قسط - ا. ع (غیست - xist): داد، بەش، بڕ،

بەشیک لە قەرزیکی کە بەش بەش بدرتێتەوہ.

قسط - ا. ع (غوست - xust): بنەگیایە کە بۆ دەرمان بەکار دێ.

قسطاس - ا. ع (غیستاس - xistas): تەرازوو.

قسطال - ا. ع (غەستال - xestal): تەپوئۆزی مەیدانی جەنگ.

قسطورە - ا. ع (غەستوورە - xestûre): گونی سەگلاوی.

قسم - ا. ع (غیسیم - xism): بەش.

قسم - ا. ع (غەسەم - xesem): سۆتند.

قسمت - ا. ع (غیسەمت - xismet): نەسیب، بەش.

قسوت - م. ص. ل. ع (غەسفەت - xesvet): دڵ رەق بوون، دڵ رەقی.

قسورە - ا. ع (غەسفەرە - xesvere): لاوی بە ھیزی ئازا، شیرینی درێندە.

قسی - ص. ع (غەسی - xesi): رەق، توند، دڵرەق.

قسیس - ا. ع (غیسیس - xissis): کەشیش، قەشە.

قسیم - ا. ص. ع (غەسیم - xesim): جوان، قۆز، بەخشەرەوہ، دابەشکەر، بەش، بەشیک لە شتیکی دابەشکراو.

قش - ا. ع (غەشش - xess): خورمای خراپ، خاک و خۆل.

قشر - ا. ع (غیشەر - xisr): پیتست، توپتال، توپت، توپکل.

قشطە - ا. ع (غەشتە - xeste): قەیماغ، سەرشیر.

قشعیرە - ا. ع (غوشەئیرە - xuse'rire): لەرزە، راست بوونی موو، رەپ بوونی مووی بەدەن، مووچورکە.

قشلاق - ا. ت (غیشلاغ - xislax): قشلاغ، گەرمەسیر.

قشلامیشی - ا. ت (غیشلامیشی - xislamisî): چوونە گەرمەسیر لە زستاندا،

چوونه گهرمیتن.

قشم - ا.ع (غیشم - Xişm): ناوه‌پۆ، رینگه‌ی ناو.

قشم - ا.ع (غیشم - Xişm): به‌دهن، ته‌بیعدت.

قشم - ا.ع (غیشم - Xeşm): گوشتی کولای سووره‌وه‌کراو.

قشنگ - ص (غیشه‌نگ - Xeşeng): جوان، خشکۆک، شیرین.

قشو - ا (غیشو - Xeşû): قه‌شاویش، رنه‌ک.

قشو دس - ا.ع (غیشو دس - Xeş û deş): بگه‌وه به‌رده، په‌لامارو هه‌لاتن.

قشور - ا.ع (غوشوور - Xuşûr): پیست، توپکَل.

قشون - ا.ت (غوشوون - Xuşûn): له‌شکر، قوشه‌ن، سوپا.

قص - مص.ع (غسس - Xess): برین.

قص - ا.ع (غسس - Xess): ئیستقانی سینگ، په‌راسوو په‌ند.

قصائد - ا.ع (غسائید - Xesaid): چامه‌یان، هۆنراوان، هه‌لبه‌ستان، هۆزانان.

قصاب - ا.ص.ع (غسساب - Xessab): قه‌ساو، قه‌ساب.

قصار - ا.ع (غسار - Xesar): ئه‌وپه‌ری هه‌ول.

قصار - ا.ع (غوسار - Xusar): ته‌خسیری، درێغی.

قصار - ص.ع (غیسار - Xisar): کورت، کوله‌کان.

قصار - ا.ص.ع (غسسار - Xessar): جل، شۆر، گازر.

قصار - ا.ع (غیساره‌ت - Xisaret): گازری، جلشۆری، پیشه‌ی جل شتن و سپیکردنه‌وه‌ی جل.

قصاره - ا.ع (غوساره - Xusare): مالی، گه‌وره‌ی هه‌ساردار، بن بیژنگ.

قصار - ا.ع (غوسارا - Xusara): ئه‌وپه‌ری هه‌ولدان، کۆتایی کار.

قصاص - مص.ع (غیساس - Xisas): قه‌ساس، تۆله، کوشتنی بکوژ له جیاتی کوژراو.

قصاص - ا.ص.ع (غه‌سساس - Xessas): حیکایه‌ت بیژ، چیرۆکفان.

قصاب - ا.ع (غیسا - Xisa'): قسه.

قصب - مص.ع (غه‌سب - Xesb): برین.

قصب - ا.ع (غه‌سب - Xeseb): قامیش، جلی که‌تان، نای.

قصبا - ا.ع (غه‌سبا - Xesba'): قامیشه‌لان، نه‌یجه‌زار.

قصبات - ا.ع (غه‌سه‌بات - Xesebat): دێهاتی گه‌وره، شارۆچکه.

قصب انجیر - ا.ع (غه‌سه‌ب ئه‌نجیر - Xeseb encîr): هه‌نجیری وشکه‌وه‌کراوی به‌په‌ته‌وه‌کراو.

قصب پوش - ا.ع (غه‌سب پوش - Xeseb pûş): که‌تان پۆش، ئه‌وه‌ی جلی که‌تانی له‌په‌ری.

قصبچه - ا (غه‌سه‌بچه - Xesebçe): قوماشی که‌تان، جلی که‌تان، شارۆچکه‌یه‌ک.

قصبه - ا.ع (غه‌سه‌به - Xesebe): شارۆچکه.

قصبه - ا.ع (غه‌سه‌به - Xesebe): یه‌ک دانه قامیش.

قصد - مص.ل.ع (غه‌سد - Xesd): عه‌زم کردن، رۆیشتن، به‌نیازبوون.

قصد کردن - مص.ع (غه‌سد که‌رده‌ن - Xesd kerdn): عه‌زم کردن.

قصدیر - ا.ع (غه‌سدیر - Xesdîr): قورقوشم.

قصر - مص.ع (غه‌سر - Xesr): درێغی کردن، ته‌خسیری کردن، گرتن، ده‌ستیه‌سه‌رکردن.

قسکوورتکردنه‌وه‌ی نوێژ له سه‌فه‌ردا.

قصر - ا.ع (غیسهر - Xiser): کورتبوون، کورت، پێچه‌وانه‌ی درێژ، کورتی.

قصر - ا.ع (غه‌سر - Xesr): کۆشک، ته‌لار.

قصرء - ص.ع (غوسه‌راء - Xusera'): کورت+ان=کورتان.

قصص - ا.ع (غیسسەس - xises): چیرۆکان،
حیکایەتان، نەقل و سەربوران.

قصع - ا.ع (غیسەء - xiše'): قسعه، کاسەى
گەورە.

قصم - مص.م.ع (غەسەم - xesem): شکان،
شکان و دوو لەت بوون.

قصور - مص.ل.ع (غوسوور - xusûr): درىغى
کردن، قسورى کردن، تەخسیری کردن.

قصور - ا.ع (غوسوور - xusûr): کۆشک و
تەلاران.

قصوى - ص.ع (قوسشا - xusva): دوورتر،
دوورترین.

قصه - ا.ع (غیسسە - xisse): ھەوال، قسە،
حیکایەت، چیرۆک.

قصه پرداز - ص.فا (غیسسە پەرداز - xisse
perdaz): حیکایەتبیژ، چیرۆکشان.

قصى - ص.ع (غەسىی - xesyî):
دوور.

قصید - ا.ع (غەسید - xesîd): قەسیدان،
ھۆنران، ھۆزانان، چامەیان.

قصیدە - ا.ع (غەسیدە - xesîde): چامە، جۆرە
شیعرێکە زیاتر ئامۆژگاری و حیکمەت و
پالەوانی و زەمو ستایش دەگرتە خۆ ژمارەى
بەیتەکانى لە ۱۶ بەیت زیاترە.

قصیدە سرا - ص.فا (غەسیدە سەرا - xesîde
sera): چامەبیژ، قەسیدەوان، ھۆزانقان.

قصیر - ص.ع (غەسیر - xesîr): کورت، کۆل.
قصیرە - ص.ع (غەسیرە - xesîre): کۆل،
کورت (بۆ مێ).

قصیل - ا.ع (غەسیل - xesîl): قەرسیل.

قضاء - مص.ل.ع (غەزاء - xeza'): جیبەجی
کردن، حوکم کردن، رەوانکردن، مردن، چارەنوس و
قەدەر، گێڕانەوێ نوێژیان رۆژوو بە قەزا.

قضات - ا.ص.ع (غوزات - xuzat): قازیان،
حاکمانى شەرع.

قضاوت - مص.ل.ع (غەزافەت - xezavet):
داوەری کردن.

قضبـان - ا.ع (غوزبان - xuzban): لقى براوى
درەختان.

قضیب - ا.ع (غەزیب - xezîb): لقى درەخت،
لقى براو، کبیری پیاو.

قضیه - ا.ع (غەزیبە - xezîye): رووداو،
قەزى، دۆز، گوتاریک کە ئەگەرى درۆو راستى
تێدا بێ.

قط - مص.م.ع (غەتت - xett): برینى شتیىک
بە بارى پانیدا.

قط - ا.ع (غیتت - xitt): پشیلە، کتک،
گورپە.

قطا - ا.ع (غەتا - xeta): کورکۆر، قەتى.

قطائع - ا.ع (غەتائی - xeta'i): دابران

قطائف - ا.ع (غەتائف - xetaif): ھەپشە،
لەبزیڤە.

قطاب - ا.ع (غیتاب - xitab): بەرک، گیرفان.

قطاب - ا.ع (غوتتاب - xuttab): جۆرە
شیرینیە کە.

قطایە - ا.ع (غوتابە - xutabe): پلەگۆشتیىک.

قطات - ا.ع (غەتات - xetat): کورکۆر، قەتى.

قطار - ا.ع (غیتار - xitar): قەتار، ریز،
شەمەندەفەر.

قطارە - ا.ع (غوتارە - xutare): دلۆپاو.

قطاع - ا.ع (غیتاء - xita'): پارچە.

قطاع - ص.ع (غەتتاء - xetta'): بڕندە، زۆر تیژ.

قطاع - ا.ع (غوتتاء - xutta'): بڕندە، رێگر.

قطاف - ا.ع (غیتاف - xitaf): کاتى میوه
چنین.

قطب - ا.ع (غوتب - xutb): جەمسەر، دوو
جەمسەرى ساردو گەرمى باترى، شێخ و گەورەى
قەوم.

قطب نما - ا.مر (غوتب نەما - xutb nema):
قوتب نما، قیبلەنما.

قطبین - ا.ع (غوتبەین - xutbeyn): دوو جەمسەری باکوورو باشووری گۆی زەوی.

قטר - ا.ع (غوتر - xutr): تیرەى بازنە، ولات، لا، رەخ.

قتر - ا.ع (غەتر - xetr): باران، ھەر شتت بدلتۆپ.

قتر - ا.ع (غیتەر - Xitr): مسی تواوە.

قترات - ا.ع (غەتەرات - xeterat): دلۆیان، تەکان، تنۆکان.

قتران - مص.ل.ع (غەتەران - xeteran): دلۆیان، تەکردن.

قتران - ا.ع (غەتران - xetran): مادەبەکی چەوری رەشە لە ھەندێ درەختی وەک سنۆبەر و عەرەو ئو شتانی دەچکی، کەتران، کەتیران، دەرمائیکی رەشە لە دلۆیانندی خەلۆزی بەرد بەدەست دێت.

قترب - ا.ع (غوتروب - xutrub): نەزان، خوتیری، سێلە، ترستۆک، دز، گورگ، ئاو روشنکەرەو.

قترە - ا.ع (غەترە - xetre): دلۆپ، تەکە، تنۆک، یەک دلۆپەباران، قەترەبەک ئاو.

قترە چکان - ا.مر (غەترە چەکان - xetre çekan): قەتارە، قەترەکیش.

قتر زن - ا.مر (غەت زەن - xet zen): قەلەم تەراش.

قترع - مص.م.ع (تەتئ - xet'): برین.

قترع - ا.ع (غیتە - xit'): نێزە پان، لقو پۆبی پردراوی دارو درەختان.

قترعنامە - ا.مر (غەتنامە - xet' name): راگەباندنی کۆتایی.

قترعە - ا.ع (غیتە - xit'e): پارچە، بەش، کۆپلە.

قترعە - ا.ع (غەتەئە - xete'e): پاشماوەی دەستی براو، پارچەى پردراو.

قترف - مص.ع (غەتف - xetf): چینی میوه، روشاندن، کردنەووە رفاندنی شتیک.

قترف - مص.ع (غەتەف - xetef): جۆرە گیایەکە لە سپیناڤ دەچیت و دەشکری بە خواردن، جۆرە داریکی کیتی یەجگار سەخت و قایمە.

قترمار - ا.ع (غیتمار - xitmar): پیتستیکی تەنکی بەینی خورماو ناوگەکە یەتی.

قترمیر - ا.ع (غیتمیر - xitmîr): پیتستی نیوان خورماو ناوگەکە ی، شتی زۆر کەم و بێ باوەخ.

قترن - ا.ع (غوتون - xutun): پەموو، لۆکە.

قترن - ا.ع (غەتەن - xeten): بێخی کلکی بالندە، کەمەر، کلپنچکە ی قوون.

قترات - ا.ع (غەتەفات - xetevat): قەتئ، کوپکوپ.

قترور - ص.ع (غەتور - xetûr): ئەستور، بەبارست، ھەوری پر باران.

قتروع - ص.ع (غەتووع - xetû'): زۆر تیز، پرندە.

قتروف - ا.ع (غوتوف - xutûf): رنینهو، چینی میوه، بەرچن.

قتره - ا.ع (غیتە - xite): پشیلە، کتک، گوریە.

قتریع - ا.ع (غەتیئ - xitî'): مینگەل، بەشی ھەوێلی شو، لقى درەخت، ھاوتا.

قتریعە - ا.ع (غەتیئە - xetî'e): داپران، جودایی، پارچە مولکی یان زەویبەک کە بە کەسێک بپێردرێ، تا بە دەرامەتەکی بژی.

قتریفە - ا.ع (غەتیفە - xetîfe): قوماشی قەیفە، خاوی گەورە.

قتراب - ا.ع (غیتاب - xiab): کاسەى گەورە.

قترب - ا.ع (غەئب - xe'b): کاسەى گەورە.

قتربری - ص.ع (غەئبەری - xe'berî): پیاوی زۆر رزۆو رەزێل و پیسکە، ھەتیوچەو بەدخوو.

قتربل - ا.ع (غیتبەل - xi'bel): کارگ، قارچک.

قتربە - ا.ع (غەئبە - xe'be): عەتردان.

قترەدە - ا.ع (غەئدە - xe'de): یەک دانیشتن.

قعر - ا.ع (غه‌ئر - xe'r): بَنک، بَن.

قعقاع - ا.ع (غه‌غاء - xe'xa'): دهنگی چَک، خورمای وشک، تاو له‌رز، ریگهی دژوارو عاسی.

قعقععه - مص.ع (غه‌غه‌ئه - xe'xe'e): زپه، دهنگی پیکدادانی چَک، دهنگی ددان.

قعود - مص.ل.ع (غونود - xu'ûd): دانیشتن.

قعیر - ص.ع (غه‌ئیر - xe'ir): زور قوول، چال.

قف - ا.ع (غه‌فف - xeff): تهره و سه‌وزی وشک.

قف - ا.ع (غوفف - xuff): زه‌لامی خوئیری و کریگرته، گردو زه‌وی به‌رز، هه‌وری ره‌شی کیو ئاسا.

قفا - ا.ع (غه‌ففا - xeffa): پشت، پشته‌مل.

قفار - ا.ع (غیفار - xifar): چوله‌وانی، بیابانی وشک و برینگ.

قفال - ا.ص (غه‌ففال - xeffal): قفل ساز.

قفر - ا.ع (غه‌فر - xefr): قه‌فرا، بیابانی وشک.

قفس - ا (غه‌ف‌س - xefes): قه‌فه‌ز، قه‌فه‌س، رکه.

قفسه - ا (غه‌فه‌سه - xefese): قه‌فه‌زناسا، ده‌لاقه، ده‌لاقه‌ی دیوار بوکتیبو شتی دیکه، ره‌فه.

قفسه - سینه - ا.مر (غه‌فه‌سه‌ی سینه - xefese-y sîne): قه‌فه‌زه‌ی سینگ، په‌راسوویه‌ند.

قفل - ا.ع (غوفل - xufl): قفل، کلیل.

قفل رومی - ا.مر (غوفلی رومی - xuflî rûmî): ناوی یه‌کیکه له‌سی ئاوازه‌کی باربه‌د.

قفل گر - ا.ص (غوفل گر - xufl ger): قفل‌ساز، کللساز.

قفول - مص.ل.ع (غوفوول - xufûl): گه‌رانه‌وه، گه‌رانه‌وه له‌سه‌فه‌ر.

قفول - ا.ع (غوفوول - xufûl): قفلان، کلیلان.

قفه - ا.ع (غوففه - xuffe): زه‌میله، قه‌وشهر.

قفیز - ا.ع (غه‌فیز - xefîz): جوړه پیوانه‌یه‌که به‌رانبه‌ر به ۱۴۴ گه‌ز.

قفیلی - ص.ع (غوفه‌یلی - xufeylî): برای توفه‌یلییه.

قفسی - ا.ع (غوغوسی - xuxusî): قازتیک له‌هه‌نار.

قفنس - ا (غوغنوس - xuxnus): بالنده‌یه‌کی ئه‌فسانه‌یه‌یه گوايه دهنوکی پر له‌کونه و ئاوازی سه‌یری لیوه دپته ده‌ری، هه‌زار سال عه‌مر ده‌کات و که ته‌مه‌نی گه‌یه‌یه کوتایی چل و چیتوکی زور خر ده‌کاته‌وه له‌سه‌ری هه‌لده‌نیشتیت و بال لیک ده‌دات تا چل و چیتوکه گر بگریته و خوی تیا‌دا بسووتی، قه‌قنه‌س.

قل - ا.ص (غیلل - xill): که‌م.

قلاد - ا.ع (غه‌لائید - xelaid): گه‌ردانه، ملوانکه، خه‌ناوکه (کۆ).

قلاب - ا (غوللاب - xullab): قولاب.

قلاب - ص.ع (غه‌للاب - xellab): هه‌لگتیره‌وه، ئه‌وه‌ی سکه‌ی قه‌لپ لی بدات، ته‌زویر.

قلاب دوز - ص.فا (غولاب دوز - xulab dûz): گولاقدون.

قلاب سنگ - ا.مر (غوللاب سه‌نگ - xullab seng): قه‌لماشه‌نگ، قوچه‌قانی، به‌رده‌قانی.

قلابی - ص. (غه‌للایی - xellabî): ته‌زویر، قه‌لپ، ساخته.

قلاج - ا (غوللاج - xullac): مژی قوول له‌سه‌بیل و ده‌ردانه‌وه‌ی دوکه‌له‌که‌ی به‌شیوه‌ی بازنه‌یی.

قلاچو - ا (غه‌لاچوو - xelaçû): کاسه‌ی چه‌رمی، کاسه‌یه‌کی چه‌رمیه‌یه جاران شه‌راپیان تیا ده‌خواره‌وه.

قلاچوری - ا (غه‌لاچووری - xela çûrî): شمشیری دریش.

قلاد - ا.ع (غیلاد - xilad): له‌واشه.

قلاده - ا.ع (غیلاده - xilade): گه‌ردن به‌ند، ملوانکه، خه‌ناوکه.

قلتاخ - ا.ع. (غلتاخ - xeltax): قالتاخ، قهلیاخ،
ئەو بەشەیی زین کە لە دار دروست دەکری.

قلچاق - ا.ت. (غەلچاغ - xelçax): بازوو بەند.

قلچماق - ص. (غولچوماغ - xulçumax):
بەهێز، زۆردار، ملهۆر.

قلدر - ص.ت. (غولدور - xuldur): خۆسەر،
ستەمکار، زۆردار.

قلزم - ا.ع. (غولزوم - xulzum): لە کۆنا ناوی
بەندەریک بوو لە رەخی دەریای سوور نزیکی
رێژگەیی نیل، دەریاو رووباری گەورە.

قلع - مص.ع. (غەل - xel'): لە ریشە
دەرھێنان، ھەلکێشان لە رەگەو.

قلعو قمع - مص.ع. (غەل و غەم - xel' û xem'): لە ریشە دەرھێنان و لەناو بردن.

قلع - ا.ع. (غەل - xel'): قورقوشم، جۆرە
کانزایەکە.

قلعه - ا.ع. (غەلئە - xel'e): قەلا، ھەساری
بەرز، قوللەیی سەرکێوان و شوێنی بەرز.

قلعه بیگی - ا.مر. (غەلئە بەیگی - xel'e beygî): قەلادار، پاسەوانی قەلا، دژدار،
دژەوان.

قلعه کوب - ص.فا. (غەلئە کوب - xel'e kûb):
قەلاکووت، توپتیک بۆ لێدانێ قەلا.

قلفه - ا.ع. (غەلەفە - xelefe): چەرمی سەری
کێر کە لە کاتی خەتەنەدا دەبرد.

قلق - مص.ل.ع. (غەلەغ - xellex):
نیگەرانی بوون، شلەژان، پەشیو بوون، بێ
ئوقرەبوون.

قلق - ا.ت. (غوللوغ - xullux): بەرتیل، خاوە،
ریشووت.

قلقاس - ا.ع. (غولغاس - xulxas): جۆرە
رووەکیکە بە کالی و بە کولای دەخوری.

قلل - ا.ع. (غولەل - xulel): قوللەو لوتکان.

قلم - ا.ع. (غەلەم - xelem): نامرازی نووسین:
(قەلەم، خامە، پەرەمووچ، قامیش...).

قلازاره - ا.ع. (غەلازەرە - xelazare): قەلەقاژ،
قەلەباچکە، قەلەبازکە.

قلاسنگ - ا.ع. (غەلاسنەنگ - xelaseng):
قۆچەقانی، بەردەقانی، قەلماسنگ.

قلاش - ص.ع. (غەلاش - xelaş): بچووک.

قلاش - ص. (غەللاش - xellaş): وێل،
بەرەللا، قەلەندەر، فیلەباز، دەستێر، مەبخۆر.

قلاط - ا.ع. (غولات - xulat): کورت، کۆل.

قلاط - ا.ع. (غیلات - xilat): قوللە، قەلات.

قلاع - ا.ع. (غیلا - xila'): قەلا.

قلال - ا.ع. (غیلال - xilal): قوللە.

قلان - ا.ع. (غەلان - xelan): جۆرە باجیکە لە
سەر دەمی ئیلخاناندا باو بوو.

قلانس - ا.ع. (غەلانئیس - xelanis): کلان.

قلاووز - ا.ع. (غەلاقوز - xelavûz): دەلیلی
رێگە، بەلەد، شارەزا، پێشپەرەوی لەشکر،
پێشەنگ.

قلایا - ا.ع. (غەلایا - xelaya): قەلی، گۆشتی
سوورەو کراو.

قلب - مص.ع. (غەلب - xelb): قەلب کردنەو،
نخون کردنی شتییک، ناوەژووکردن، زێڕو زیوی
قەلب.

قلب - ا.ع. (غەلب - xelb): دڵ، ناوەرێست،
جەرگە.

قلب شناس - ص.فا. (غەلب شناس - xelb şinas):
قەلپناس، ئەوێ زیوی قەلب
بناسی، ئەوێ ھەق لە ناھەق جیا بکاتەو،
کەسێک کە خەلکی ریاکار بناسیت.

قلبکار - ص.مر. (غەلبکار - xelbkar):
قەلپکار، ئەوێ زیوی زیویان دراوی قەلب بەکار
بێنی.

قلبگاہ - ا.مر. (غەلبگاہ - xelb gah):
ناوچەرگە، ناوەرێست.

قلبه - ا.ع. (غولبە - xulbe): نیر.

قلت - مص.ل.ع. (غیللەت - xillet): کەم بوون.

قلماش - ص.ت (غلماش - xelmaş):
 هه‌رزه‌وێژ، چه‌قاوه‌سوو، چه‌قه‌چناوه، هه‌له‌وه‌ی.
قلمتراش - ا.مر (غله‌لم تەراش - xelem teraş):
 قه‌له‌م تەراش، قه‌له‌م داده‌ر.
قلمداد - ص.مف (غله‌لم‌مداد - xelemdad):
 چه‌ساوکراو، له‌ قه‌له‌م دراو.
قلمدادکردن - مص.م (غله‌لم‌مداد که‌رده‌ن - xelem dad kerden):
 چه‌ساوکردن.
قلمدان - ا.مر (غله‌لم‌مدان - xelemdan):
 قه‌له‌مدان، شوێنی قه‌له‌م و که‌ره‌سته‌تین نووسین.
قلم‌دست - ا.ص (غله‌لم ده‌ست - xelem dest):
 قه‌له‌م به‌ده‌ست، نووسەر، نیگارکێش.
قلمدوش - ا.مر (غله‌لم دوش - xelem dûş):
 قه‌لان‌دۆشکان، قه‌لان‌دۆش.
قلمدوش کردن - مص.م (غله‌لم‌مدوش که‌رده‌ن - xelem dûş kerden):
 کردنه‌ قه‌لان‌دۆش.
قلمرو - ا.مر (غله‌لم ره‌و - xelem rew):
 قه‌له‌م‌یه‌و، مه‌رزو بوومی ولاتییک.
قلم زدن - مص.م (قه‌له‌لم زه‌ده‌ن - xelem zeden):
 نووسین، نیگارکێشان.
قلمزن - ص.فا (غله‌لم زه‌ن - xelem zen):
 نووسەر، ئه‌هلی قه‌له‌م.
قلم زده - ص.مف (غله‌لم زه‌ده - xelem zede):
 نووسراو.
قلم شدن - مص.ل (غله‌لم شوده‌ن - xelem şuden):
 برین، قه‌له‌م کردن.
قلمکار - ا.مر (غله‌لم‌مکار - xelem kar):
 نیگارکێش.
قلمکاری - ا.مص (غله‌لم‌مکاری - xelemkarî):
 نیگارکێشی، کۆلێن له‌سه‌ر دار
 بیان کانا.
قلم کردن - مص.م (غله‌لم که‌رده‌ن - xelem kerden):
 برین، قه‌له‌م کردن، برین به‌شیوه‌ی
 قه‌له‌م.

قلم‌مو - ا.مر (غله‌لم موو - xelem mû):
 فلچە‌ی نیگارکێشی، په‌ره‌مووچ.
قلمه - ا (غله‌لمه - xeleme):
 قه‌له‌می دارو
 دره‌خت که‌ ده‌پوێنری.
قلم‌در - ا.ص (غله‌لم‌نده‌ر - xelender):
 قه‌له‌نده‌ر، هه‌ژار، ده‌رویش.
قلم‌درانه - ق.ص (غله‌لم‌نده‌رانه - xelenderane):
 قه‌له‌نده‌رانه، ده‌رویشانه،
 فه‌قیرانه.
قلم‌سوه - ا.ع (غله‌لم‌نسوفه - xelensuve):
 جوژه‌ کلاویکی درێژه.
قلوب - ا.ع (غولوب - xulûb):
 دلان.
قلوه - ا (غولفه - xulve):
 گورچيله.
قلوه‌سنگ - ا.مر (غولشه‌سنگ - xulve seng):
 خړکه‌به‌رد.
قله - ا.ع (غولله - xulle):
 لوتکه‌ی کیوی،
 به‌رزترین قولله‌ی چیا.
قله - ا.ع (غولله - xulle):
 گۆزه، گۆزه‌ی گه‌وره
 بیان بچووک.
قلیا - ا (غله‌لیا - xelya):
 قه‌لایی.
قلیب - ا.ع (غله‌لیب - xelîb):
 بیر، کۆنه‌ بیر.
قلیج - ا.ت (غیلیج - xilic):
 قلیج، شمشیر.
قلیل - ص.ع (غله‌لیل - xelîl):
 که‌م.
قلیه - ا.ع (غله‌لییه - xelîye):
 گوشتی
 سو‌ره‌وه‌کراو، قه‌لی.
قمار - ا.ع (غیمار - ximar):
 قوما‌ر.
قمار باز - ص.فا (غیمار باز - ximar baz):
 قوما‌رچی، قوما‌رباز.
قمارخانه - ا.مر (غیمارخانه - ximar xane):
 قوما‌رخانه.
قماری - ص.ن (غهماری - xemarî):
 شوێنیکه
 له‌ هند که‌ به‌داری عودو تاووس به‌ناوبانگه.
قماش - ا.ع (غوماش - xumaş):
 ورده‌و پرتکه، که‌لوپه‌لی ناو مال، کوتال و
 قوماش.

قمیص - ا.ع (غهمیس - xemîs): کراس، قه میس.

قنا - ا.ص.ع (غهناء - xenna'): کارپزکهن، جومالکار.

قنابل - ا.ع (غهنابیل - xenabîl): قونبهله.

قنات - ا.ع (غهنات - xenat): کهنالی ناو، کارپز.

قناد - ا.ص (غهنناد - xennad): شیرینی فروش، شیرینی ساز.

قنادیل - ا.ع (غهنادیل - xenadîl): چرا.

قناره - ا.ع (غهناره - xinnare): قهناره ی قه سابان.

قناری - ا (غهناری - xenarî): کهناری.

قناص - ا.ص.ع (غهناس - xennas): راوچی.

قناطر - ا.ع (غهناتیر - xenatir): پردان.

قناع - ا.ع (غهناء - xina'): لهچک، ده مامک.

قناعت - مص.ل.ع (غهناءت - xena'et): قنايع بوون، رازی بوون، به قهناعت.

قنافذ - ا.ع (غهنافیز - xenafiz): ژیزگ، کومه له چه وو لم.

قناویز - ا (غهنافیز - xenaviz): قوماشی حهریری ساده ی سوور.

قنب - ا.ع (غهننب - xuneb): شادانه، گیایه که.

قنبیره - ا.ع (غهنبیره - xunbere): که لاوکوپه، بالنده یه که.

قنبیل - ا.ع (غهنبول - xunbul): پیای زهلامی به هیز.

قنبیل - ا.ع (غهنبل - xenbel): کومه له که سیک، رهوه ئه سپ.

قنبله - ا.ع (غهنبوله - xunbule): بومبا.

قنبله - ا.ع (غهنبله - xenbele): کومه له خه لکیک، رهوه ئه سپ.

قنبلیله - ا (غهنبله - xenbelîle): جوزه دره ختیکه.

قماشیر - ا (غهماشیر - xemaşîr): سه مغ، که تیره.

قماط - ا.ع (غیمات - ximat): قومات، قونداغه، قوناخه، قوناخه پیچ.

قماطر - ا.ع (غهماتیر - xematîr): دۆلابی کتیبان، پیای کورته بالای ئه ستور.

قمچی - ا.ت (غهمچی - xemçî): قامچی، شلاق.

قمح - ا.ع (غهمه - xemh): گهنم.

قمدوده - ا.ع (غهمه هدوئه - xemehduve): ئیسکی پشتی سه ر.

قمحه - ا.ع (غوممه - xumhe): زه غه ران.

قمر - ا.ع (غهمه ر - xemer): مانگ، هه یف.

قمراء - ص.ع (غهمراء - xemra'): سپی، سپی تیر، تریقه ی مانگ، مانگه شه و هه یقه شه و.

قمرن - ا. (قه مرون - xemrûn): کوللوی ده ریایی، رۆبیان.

قمره - ا.ع (غهمره - xemre): یه ک ده ست قوما ر.

قمری - ا.ع (غومری - xumrî): قومی.

قمطر - ا.ع (غیمه تر - ximetr): دۆلابی کتیبان.

قمطریر - ص.ع (غهمته ریر - xemterîr): سه خت، دژوار.

قمع - مص.م.ع (غهم - xem'): سه رکوتکردن.

قمقام - ا.ع (غهمقام - xemxam): ژماره ی زۆر، ده ریا، که سی گه و ره دلاوا، گه و ره ی قه وم.

قمقمه - ا.ع (غومغومه - xum xume): زه مزه می، مه تاره.

قمل - ا.ع (غهمل - xeml): ئه سپی.

قمه - ا.ع (غیمه - ximme): ترۆپک، لوتکه، قولله.

قمه - ا.ع (غیمه - ximme): گروپ، تاقمه خه لکیک.

قمه - ا (غهمه - xeme): قهمه، حهریه، نیزه.

قنوع - ا.ع (غهنوو - xenû): قانیع، به قه ناعهت، رازی.

قنیع - ا.ع (غهنی - xeni): قانیع، رازی.
قنینه - ا.ع (غینینه - xinnîne): شوشه، سوراجی، قاپی شهراب.

قنیه - ا.ع (غونییه - xunîye): مالی به دهستانهتوو، دهستکهوت.

قو - ا.ع (غو - xû): قوو، بالنده.

قوا - ا.ع (غوفا - xuva): هیز، نیرو.

قوائم - ا.ع (غفائیم - xevaim): قایه، لیسته.

قوابل - ا.ع (غفابیل - xevabîl): مامان.

قواد - ا.ع (غفاد - xevad): کوشنده، گهواد، قورمساغ.

قواد - ا.ع (غوفا - xuvad): سهکردان.

قوادح - ا.ع (غفادیه - xevadih): خوره، کرمی ددان.

قوادیم - ا.ع (غفادیم - xevadim): پیشرو، شاپه‌ری بالی مهل.

قوارب - ا.ع (غفاریب - xevarib): به‌لهم.

قوارع - ا.ع (غفاری - xevari): لا ریگه، سه‌رووی ریگه، قیامهت، رۆژی په‌سلاتی.

قواره - ا.ع (غوفا - xuvare): به‌شی یهک دهست جل قوماش.

قواریر - ا.ع (غفاریر - xevarîr): شوشه، قاپی شهراب، شوشه‌یهک که میزی نه‌خوشی تی بکری بۆ پشکنین.

قواس - ا.ع (غفاس - xevas): که‌وانگهر، که‌وانساز.

قواصف - ا.ع (غفاسف - xevasif): بای توند که دارو دره‌خت بشکینتی، هه‌وره گۆله.

قواخب - ا.ع (غفازیب - xevazib): تیغی برنده، شمشیری زۆر تیز.

قواطع - ا.ع (غفاتی - xevati): تیژ، پرهر.

قنبیط - ا.ع (غونه‌بیٹ - xunnebit): که‌لهرم.

قند - ا.ع (غند - xend): قهند، شه‌کر.

قنداق - ا.ع (غونداغ - xundax): قۆناغه تفه‌نگ، قۆناغه پیچی ساوا، قومات.

قندداغ - ا.ع (غهندداغ - xend dax): قه‌نداغ، ناوی گهرمو شه‌کر.

قنددان - ا.ع (غهنددان - xenddan): شه‌کردان.

قندر - ا.ع (غوندور - xundûr): سه‌گلاوی، سه‌گی ناوی.

قندران - ا.ع (غنده‌ران - xenderan): جۆشانه‌ی شنگ.

قندس - ا.ع (غوندوس - xundus): سه‌گی ناوی.

قندیل - ا.ع (غیندیل - xindîl): قه‌ندیل، چرای به‌بنه‌بانوه داله‌قاو.

قنسل - ا.ع (غونسول - xunsûl): کونسول.

قنطار - ا.ع (غینتار - xintar): پیوانه‌یه‌کی کیشانه ده‌کاته نزیکه‌ی سه‌د ره‌تل، مالی زۆر.

قنطره - ا.ع (غهنتره - xentere): پرد، پردی گه‌ورده‌ی سه‌ر رووباران.

قنطوریون - ا.ع (غهن‌توریون - xentûrîyûn): گیایه‌که.

قنفذ - ا.ع (غونفوز - xunfuz): ژیشیک، ژووژو، سیخور.

قنق - ا.ع (غونق - xunux): ریبار، میوان.

قنوات - ا.ع (غهنه‌فات - xenevat): که‌نالان، کاریز.

قنوت - ا.ع (غونوت - xunût): ملکه‌چکردن بۆ خوا، وه‌ستان له‌نوێژدا، ده‌سته‌و دوعا وه‌ستان له‌حوزوری خوا.

قنوط - ا.ع (غونوت - xunût): ناو‌می‌دی بوون، ناو‌می‌دی.

قنوع - ا.ع (غونوو - xenû): رازی بوون به‌به‌شی خو، قانیع بوون.

قواعد - ا.ع (غه ئائید - xeva'id): یاساو ریتسا.

قوافل - ا.ع (غه فائیل - xevail): قافلّه، کاروان.

قوافی - ا.ع (غه فافی - xevafi): سهروایان.

قوال - ص.ع (غه قفال - xevval): چهنه باز، زۆربلتی، قسه زان، زمان خویش، که سیک له مه جلیساندا به ده ننگه وه شیعربلتی، گۆرانی بیژ.

قوالب - ا.ع (غه قالیب - xevalib): قالبان.

قوام - ا.ع (غه قشام - xevam): پایهداری، میانهرهوی، عهدالته، راستی، ههویت و مایه ی ژیان.

قوام - ا.ع (غیشام - xivam): پایه، کۆله که، ئەستون، سیستهم.

قوام - ص.ع (غه قشام - xevvam): فهرماندە، میر، به دهسه لات، دهسه لاتدار.

قوانین - ا.ع (غه فانین - xevanin): قانون، یاسا.

قواهر - ص.ع (غه قشاهیر - xevahir): بالادهست، بهزینه، زال، بهرزو بلند.

قوباء - ا.ع (غوباء - xûba'): گه ری.

قوت - ا.ع (غوت - xût): رۆزی، خواردن.

قوت - ا.ع (غو قشته - xuvvet): قوهت، هیز، توانا، تهزوو.

قوچ - ا.ع (غوچ - xûç): بهران.

قود - مص.ع (غه ود - xewd): قهساس، کوشتنه وهی بکوژ، دریتی مل.

قور - ا.ت (غور - xûr): چهک.

قورچی - ا.ص (غورچی - xûrçi): چهکساز، سهروکی جبه خانه.

قورخانه - ا.مر (غورخانه - xûrxane): قۆرخانه، جبه خانه، چهک خانه.

قورباغه - ا.ع (غورباغه - xûrbaxe): قورپاقه، بۆق.

قوربالتای - ا.ع (غوربالتای - xûriltay):

ئهنجوومه، شورا، ئهنجوومه نیک که بۆ گه ننگه شه و گفتوگو ده یاره ی کاریکی گرینگ پیک بی.

قوس - ا.ع (غه وس - xews): کهوان.

قوس - ا.ع (غوس - xûs): دیری ره بن، شوینی راوچی.

قوس قزح - ا.مر.ع (غه وس غوزه ه - xews xuzeh): په لکه ره نگیینه، رهنگین که مان، زهرینه و سیمینه.

قرش - ا.ق (غوش - xûş): باشوکه.

قوشچی - ا.ص.ت (غوشچی - xûşçi): بازدار، قوشه وان، بازهوان.

قوسره - ا.ع (غه وسره - xewsere): زهمبیلە، خورما، پوشه خورما.

قوتی - ا.ع (غوتی - xûtî): قوتوو، پاکهت.

قوتل - ا.ع (غه وغل - xewxel): نیره که و.

قوتله - مص.ع (غه وغه له - xewxele): چونه سه ر شاخ.

قوقو - ا.ع (غو وغوو - xûxû): قوقو، بانگی که له باب.

قوکه - ا.ع (غو وغه - xûxe): کوکو، شوینی بی موو له سه ری مرۆښ.

قول - مص.ل.ع (غه ول - xewl): گوتن.

قول - ا.ع (غل - xûl): جه رگه ی سوپا له مهیدانی جهنگدا.

قولنامه - ا.مر (غه ولنامه - xewlname): به لینه نامه ی نیوان کرپارو فروشیار.

قولنج - ا.ع (غو و له نج - xûlenc): قۆلنج.

قولون - ا.فر (غولون - xûlûn): قۆلۆن.

قوم - ا.ع (غه وم - xewm): قه وم، تیره، که سوکارو خزم و خویش.

قومش - ا.ص (غومیش - xûmiş): بیره له که ن.

قونوی - ص.ن (غونه فی - xunevî): خه لکی قۆنیه (شاریکی تورکیایه).

قوه - ا.ع (غو قشته - xûvve): نیرو، هیز، توانا، وزه.

قوی - ص.ع (غەفی - xevî) : بههیز.

قوی نیل - ا.مر.ت (غوی نیل - xuyil) : سالی مه پ.

قوی پنجه - ص.مر (غەفی په نجه - xevî pence) : به دهست و بازوو.

قوی جشه - ص.مر (غەفی جوسسه - xevî cusse) : تیکسمراوی تونگ و تۆل و بههیز.

قوی دست - ص.مر (غەفی دهست - xevî dest) : به دهست و بازوو.

قوی دل - ص.مر (غەفی دیل - xevî dil) : به دل، دلیر، ئازا، عه گید.

قویم - ص.ع (غەفیم - xevîm) : راست و دروست، بهژن و بالا ریک.

قوی هیکل - ص.مر (غەفی ههیکل - xevî heykel) : تۆکمه و بههیز.

قهار - ص.ع (غەههار - xehhar) : بهزین، زال، به دهست، په کیکه له ناوهکانی یهزدان.

قهارمه - ا.ع (غەهارمه - xeharime) : قارهمانان.

قهر - مص.ع (غەهر - xehr) : زال بوون، سه رکه وتن.

قهر کردن - مص.م (غەهرکه ردهن - xehr kerdn) : زیروون، زویریوون، قسه دابین.

قهرمان - ا.ص (غەهره مان - xehreman) : دلیر، قارهمان، ئازا، بویر.

قهررا - ا.مص (غەهه را - xehxera) : پاشه کشه کردن، گه رانه وه بو دواوه، پاشگه زیبونه وه.

قهقهه - مص.ل.ع (غەهه هه - xehxehe) : پیکه نین به دهنگی بهرز، قاقا پیکه نین.

قهههز - ا.مر (غوهه ن دیز - xuhen diz) : کۆنه قه لا.

قهوه - ا.ع (غەهه - xehve) : قاوه.

قهوه جوش - ا.مر (غەهه جوش - xehve cûş) : جهزه ی قاوه لیتان.

قهوهچی - ا.ص (غەهه چی - xehveçî) : قاوهچی، چایچی.

قهوهخانه - ا.مر (غەهه خانه - xehve xane) : چایخانه، قاوهخانه.

قهوه خوری - ا.مر (قههه خوری - xehve xûrî) : فینجانی بچووی قاوه خوارده وه.

قهوه قجری - ا.مر (غەهه ی غهجه ری - xehvey xecerî) : قاوه ی زهردار که سولتانانی قاجاری به ناحه زانی خۆیان ده دا.

قی - مص.ل.ع (غە ی - xey) : هه لیتانه وه، رشانه وه.

قیاد - ا.ع (غی یاد - xîyad) : هه وسار، ره شمه.

قیادت - مص.ع (غی یاده ت - xiyadet) : رتبه ری کردن.

قیاس - مص.ع (غی یاس - xîyas) : نه اندازه گرتن، پیتوان.

قیاصره - ا.ع (غە یاسیره - xeyasire) : تزاران، قه رالان.

قیافه - ا.مص.ع (غی یافه - xiyafe) : سه روسیما و قه لافات.

قیافه شناس - (xiyafe şinas) : سیمما و قه لافات ناس.

قیام - مص.ل.ع (غی یام - xiyam) : هه ستان، راپه رین.

قیامت - ا.ع (قی یامه ت - xiyamet) : قیامت، روژی په سلانن.

قیان - ا.ع (غی یان - xîyan) : نارایشته گر، که نیزه ک.

قی اور - ص.فا (غە ی ئاثره ر - xey aver) : نه وه ی بییته مایه ی رشانه وه.

قیتال - مص.م.ع (غی تال - xital) : کوشتن، جهنگ کردن.

قیچاچی - ا.ص.ت (غی چاچی - xiçaçî) : خه یات، ده رزی.

قیچی - ا.ع (غهیچی - xeyçî): قه‌یچی، مقه‌ست، دووات.

قیح - ا.ع (غهیخ - xeyh): کییم، زیچکاو، چلک.

قید - ا.ع (غه‌ید - xeyd): به‌ند، کوت و زنجیر، پیونده.

قیر - ا.ع (غیر - xîr): قیر.

قیراط - ا.ع (غیرات - xîrat): نیودانگ، کیشی چوار دهنکه جو ۱ له‌سهر پیتنجی غه‌رام.

قیراندود - ص.مف (غیرئه‌ندود - xîrendûd): له‌قیرگیراو، قیرمال.

قیرگون - ص.مر (غیرگون - xîr gûn): قیرئاسا.

قیروان - ا.ع (غهیروان - xeyrewan): کاروان، قافلّه، قه‌تاری ئه‌سپان.

قیس - ا.خ.ع (غهییس - xeys): ناوی یه‌کیکه له‌بته‌کانی عاره‌ب له‌سهرده‌می جاهیلّه‌تدا.

قیسی - ا.ع (غهیسی - xeysî): قه‌یسی، زهرده‌لو، شیلانه.

قیصر - ا.ع (غهیسه‌ر - xeyser): قه‌یسه‌ر، تزار، قه‌رال.

قیصران - ا.ع (غهیسه‌ران - xeyseran): ناوی ئاهه‌نگیکی کونی مؤسیقایه.

قیصریه - ا.ع (غهیسه‌رییه - xeyserîye): قه‌یسه‌ری، راسته‌بازاری گه‌وره.

قیصوم - ا.ع (غهیسوم - xeysum): گیایه‌کی بۆن خوشه.

قیطان - ا.ع (غیتان - xîtan): قه‌یتان، شریه.

قیطران - ا.ع (غهیته‌ران - xeyteran): گیا قه‌یته‌ران.

قیطس - ا.ع (غهی‌توس - xeytus): جوّره ماسییه‌که.

قیظ - ا.ع (غهی‌ز - xeyz): هه‌ره‌تی گه‌رما، ناوه‌پاستی هاوین، چله‌ی هاڤین.

قیف - ا.ع (غیف - xîf): ره‌حه‌تی.

قیقاج - مص.ت (غهیغاج - xeyxac): قیرو قاج، که‌چ، خوار.

قیل - مص.ل.ع (غیل - xîl): گوتن، قسه‌کردن.

قیل - ا.ع (غه‌یل - xeyl): پاشا، سه‌روک، سه‌روهر.

قیلوله - مص.ل.ع (غهیلوله - xeylûle): نیوه‌پۆ خه‌وتن.

قیم - ا.ص.ع (غهییم - xeyim): سه‌ره‌رشتیارو عۆده‌داری کاروباری منالی هه‌تیو.

قیم - ا.ع (غهییم - xîyem): به‌هایان، نرخان.

قیماق - ا.ع (غهیماغ - xeymax): سه‌رشیر، قه‌یماغ.

قیمت - ا.ع (غیمه‌ت - ximet): به‌ها، نرخ.

قیمه - ا.ص.ع (غهییمه - xeyîme): سه‌ره‌رشتیارو عۆده‌داری منالی هه‌تیو (بۆ من).

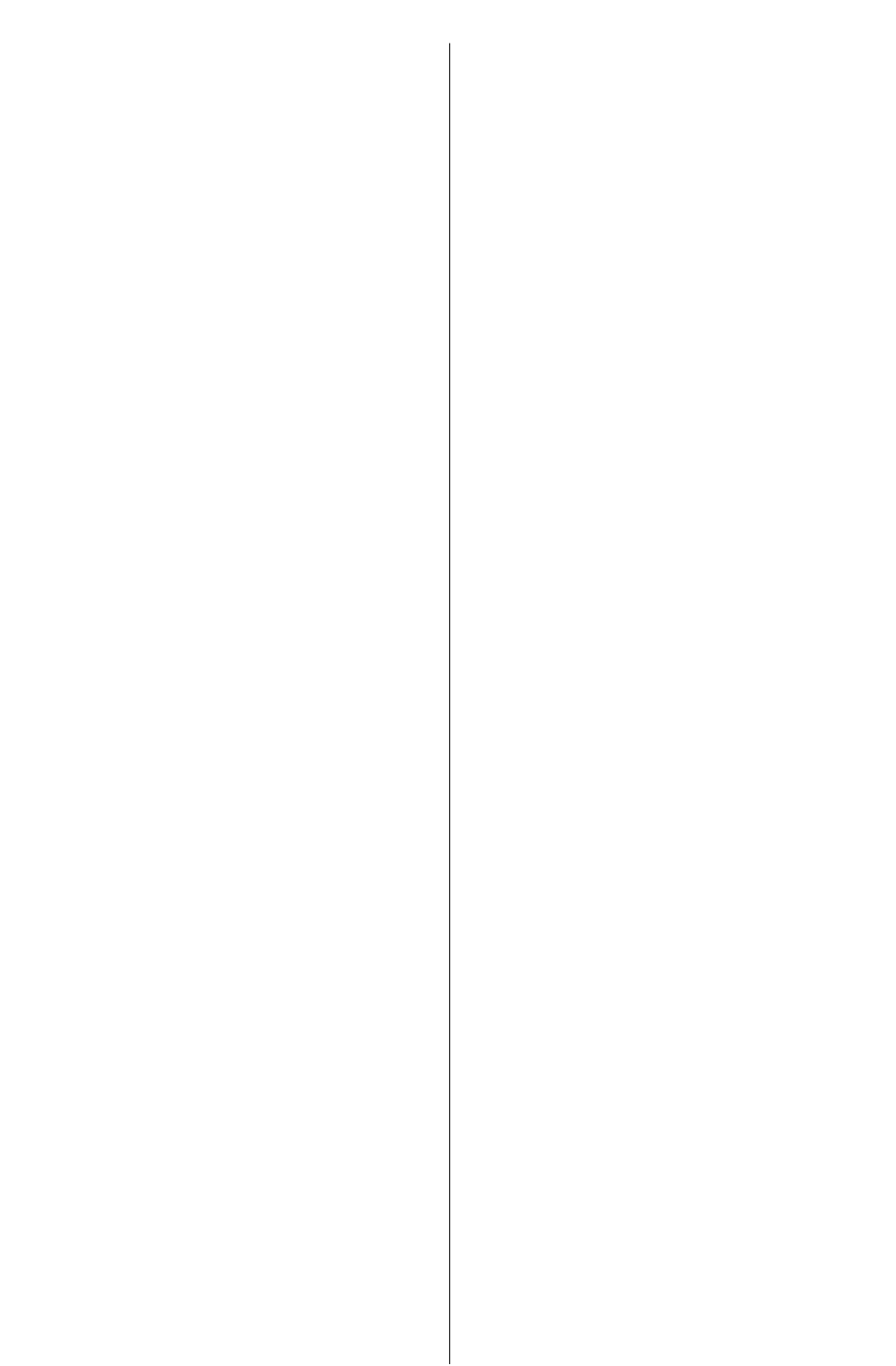
قیمه - ا.ت.ع (غهییه - xeyme): قیمه، گوشتی جنراوی به‌قیمه‌کراو.

قین - ا.ع (غهی‌ن - xeyn): به‌نده، کۆیله.

قینه - ا.ع (غهیینه - xeyne): که‌نیزه‌ک، ئارایشته‌گر.

قیود - ا.ع (غیود - xuyûd): کوت و زنجیران.

قیوم - ص.ع (غهییوم - xeyyûm): پایه‌دار، هه‌رمان، هه‌میشه‌یی، یه‌کیکه له‌ناوه‌کانی یه‌زدانی مه‌زن...

ک

ک- حر (ک- K):

پیتی بیست و پینجه می ئه لقای فارسییه که به (کاف) ده خوینرتیه وه به حه ساوی ئه بجه ده کاته (۲۰).

کائن - ا.فا.ع (کائین - kain): هه بوو، مه وجود، رووداو، بوونه وهر.

کائنات - ا.ع (کائینات - kainat): بوونه وهران، رووداو.

کائنه - ا.فا (کائینه - kaine): بوونه وهر (بو می).

کائوچو - ا.فر (کائوچوو - kaûçû): شیلای هه ندی رووه کو دره ختان.

کائولن - ا.فر (کائولین - kaûlin): گله سوریککی تاییه تییه له چینی سازیدا به کاردی.

کاباره - ا.فر (کاباری - kabarê): مه یخانه، مه یکه ده، دوکانی ساردی فروش.

کاباره دانسینگ - ا.مر (کاباری دانسینگ - kabarê dansîng): بارو سه ماخانه.

کابک - ا (کابوک - kabuk): لانه ی مریشک، کولانه مریشک، قه وشه ریک که به بن میچه وه هه لواسری تا کوتران هیلانه ی تیدا بکه ن.

کابل - ا.فر (کابل - kabl): په تی که شتی، کبیل، (که بو کاره یا یان ته له گراف یان ته له فۆن له ژیر زه ویدا یان له ژیر ئاودا راده کیشری.

کابلج - ا (کابلج - kabliç): په نجیه تووته ی ده ست یان پی، کلک.

کابنه - ا (کابینه - kabine): چاو، دیه، دیده، چه و.

کابوس - ا.ع (کابووس - kabûs): کابوس، میترده زمه، مۆته که، شه وگ.

کابوک - ا (کابوک - kabûk): کولانه ی مریشک، زه میله ی به بن میچه وه هه لوسراو تا کوتران هیلانه ی تیدا بکه ن.

کابو - ا (کابوی - kaboy): گاو.

کابیدن - مص.م (کابیدن - kabîden): پشکنین، تاقیب کردن، زهوی هه لکوئین و گه ران به دووی شتیکدا، منه کردن.

کابیشه - ا (کابیشه - kabîşe): جزره رووه کیکه.

کابيله - ا (کابيله - kabîle): هاوه ن.

کابین - ا (کابین - kabîn): ماره یی ژن له سه ر پیاو.

کابین کردن - مص.م (کابین که رده ن - kabîn kerdên): ماره کردن.

کابین - ا.فر (کابین - kabîn): کابینه، ژووری بچوک له ناو که شتیدا.

کابینه - ا.فر (کابینه - kabîne): نووسینگه، ژووری کارکردن، کابینه‌ی وه‌زارهت، ده‌سته‌ی وه‌زیران.

کاپ - ا. انگل (کاپ - kap): کاسی زتیر یان زیو که له پیشبیرکی وه‌رزشییه‌کاندا ده‌دری به براوه.

کاپ - ا.فر (کاپ - kap): پالتوی کورت، شانیل.

کاپشن - ا.فر (کاپشن - kapşın): قه‌مه‌له.

کاپوت - ا.فر (کاپوت - kapût): قاپووت، قه‌پاغی ماتور، پالتاو، ساقو، کیفیکی لاستیکه له کاتی گان کردندا ده‌کریته کیر.

کاپیتال - ا.فر (کاپیتال - kapîtal): سه‌رمایه. کاپیتال‌یست - ا.ص (کاپیتال‌یست - kapîtalîst): سه‌رمایه‌دار، هه‌واداری سیسته‌می سه‌رمایه‌داری.

کاپیتال‌یسم - ا.فر (کاپیتال‌یسم - kapîtalîsım): سه‌رمایه‌داری.

کاپیتان - ا.فر (کاپیتان - kapîtan): کاپتن، سه‌رکرده، سه‌رده‌سته، که‌شتیوان.

کاپیتولاسیون - ا.فر (کاپیتولاسیون - kapîtulasyûn): هه‌سانه‌ی دیپلوماسی.

کات - ا. (کات - kat): زاخ.

کات - ا. (کات - kat): جۆره برنجیکه له شوشته‌ر ده‌چینری.

کات - ا.هن (کات - kat): جۆره که‌تیره‌یه‌که له داری که‌هیر ده‌گیرئ.

کاتابولیسم - ا.فر (کاتابولیسم - kata bulism): چۆنیه‌تی شی بوونه‌ودی خۆراک له به‌ده‌ندا.

کاتاراکت - ا.فر (کاتاراکت - katarakt): ناوی سپی، ئاو هیتانی چاو.

کاتالپسی - ا.فر (کاتالپسی - katalipsî): ئیفللیج بوونی هه‌ندی ئه‌ندامی له‌ش، نواندنی موگناتیسی.

کاتالوگ - ا.فر (کاتالوگ - katalog): که‌ته‌لوگ، پترستی ناو یان لیستی نرخ‌ی شتان.

کاتالیز - ا.فر (کاتالیز - katalîz): توانای هه‌ندی مه‌واد له گۆرانکاری هاوکی‌شه‌ی کیمیاییدا.

کاتب - ا.فا.ع (کاتب - katîb): نووسه‌ر، ئه‌دیپ، ویتزه‌فان.

کاتد - ا.فر (کاتود - katud): جه‌مه‌ری ساردی پیل.

کات کبود - ا.مر (کاتی که‌بوود - kati kebûd): سۆلفاتی مس. ئۆکسیدی مس.

کاتگوت - ا.فر (کاتگوت - katgût): جۆره داویکی نایلونه له ریخۆله‌ی بز یان پشیله دروسته‌کری و له نه‌شته‌رگه‌ریدا بۆ دورینه‌وه به‌کار دئ.

کاتم - ا.فا (کاتم - katim): رازدار، قایمکار، نه‌یتی کار.

کاتوره - ص (کاتوره - katûre): گیش، سه‌رگه‌ردان، هه‌یران.

کاتوزی - ا.ص (کاتوزی - katûzî): خواپه‌رست.

کاتولیک - ص.فر (کاتولیک - katûlîk): مه‌زه‌بکی ئایینی مه‌سیحیه که په‌یره‌وانی باوه‌ریان به‌ پاپا هه‌یه و گۆتراه‌لی ئه‌ن.

کائر - ص.ع (کاسیر - kasir): فره، زۆر، مشه.

کاج - ا. (کاج - kac): دارکاژ.

کاج - ا. (کاج - kac): زله، شه‌پازله، شه‌په‌لاخ.

کاج - ص (کاج - kac): خپل.

کاج - ق (کاج - kac): کاشکی، بریا، خۆزیا.

کاجیره - ا. (کاجیره - kacîre): جۆره گیایه‌که.

کاچار - ا. (کاچار - kaçar): که‌لوه‌لی مال.

کاچک - ا. (کاچک - kaçek): ته‌پلی سه‌ر، کلۆخ.

کاچول - ا. (کاچول - kaçûl): قوونبادان، سووردان.

کاچه - ا. (کاچه - kaçe): چه‌ناگه، کاجیر، خۆشی و شادی و ته‌ره‌ب.

کاچی - ا (کاچی - kaçî) : کاشی.

کاچی - ا (کاچی - kaçî) : کاهی.

کاخ - ا (کاخ - kax) : قه‌سر، کۆشک، ته‌لاری گه‌ورده‌ی چهند نه‌ۆمی.

کاخ نشین - ص.فا (کاخ نشین - kax nişîn) : ته‌لارنشین.

کاخه - ا (کاخه - kaxe) : نه‌خۆشی زه‌ردووی، زه‌ردی گهنم، باران.

کادر - ا.فر (کادیر - kadir) : چوارچێوه، چوارچێوده‌ی وێنه، ده‌سته‌ی کارگیرێ یه‌ک دایه‌ره.

کادو - ا.فر (کادوو - kadû) : کادۆ، دیاری، توحفه، سه‌وقاتێ.

کادی - ا (کادی - kadî) : جۆره‌ دارێکه‌ له‌ دارخورما ده‌چیت.

کازب - ا.فا.ع (کازیب - kazib) : درۆزن.

کاذبه - ا.فا (کازیبه - kazibe) : درۆزن، (بو می).

کار - ا (کار - kar) : پیشه، کار، جه‌نگ، کشتوکال.

کار ازمای - ص.فا (کار ازمای - kar azmay) : کارامه، ساوکه‌دار، نه‌زموندار.

کار ازمایی - ا (کار ازمایی - karazmayî) : ساوکه، تاقیکردنه‌وه، راه‌نێان و مه‌شق.

کار ازموده - ص.مف (کار ازموده - kar azmûde) : ته‌جره‌به‌ دیده.

کار اشویی - ا.مف (کار اشویی - kar aşûbî) : کارشکینی، ئالۆزکاری.

کار افرین - ص.فا (کار افرین - kar aferîn) : کارساز، خوا، په‌روه‌ردگار.

کار اگاه - ص.مر (کار اگاه - kar agah) : که‌سێک له‌ حه‌قیقه‌ت و چۆنبه‌تی کارێک ئاگاداری، خه‌ف، جاسووس، نه‌من، سیخوڕ.

کار اگاهی - ا.مف (کار اگاهی - karagahî) : ئاگاداری له‌ خه‌به‌ران.

کار امد - ص.مر (کار امد - kar amed) : کارزان، شایسته، کارامه، شاره‌زا، که‌سێک که‌ کاران به‌ چاکی نه‌جیام بدات.

کار اموز - ص.فا (کار اموز - kar amûz) : که‌سێک که‌ به‌چیتته‌ خولی فێربوونی کاره‌وه.

کار اور - ص.فا (کار ائاهه‌ر - kar aver) : کارزان، خودانکار.

کارابین - ا.فر (کارابین - karabîn) : قه‌رابینا، جۆره‌ تغه‌نگێکی کورتی سه‌رتۆیه.

کاراته - ا.فر (کاراتی - karatî) : کاراتی، جۆره‌ وه‌رزشیکه.

کاربان - ا.مر (کاربان - karban) : کاروان.

کاربر - ص.فا (کاربور - karbur) : که‌سێک به‌ باشی و به‌ گورجی کارێک نه‌جیام بدات.

کارستن - مص.م (کاربه‌ستنه‌ - kar besten) : به‌کاربردن، جێبه‌جێ کردن.

کاریشول - ص.فا (کاریشوول - karbişûl) : کارساز، کارزان، خودانکار، نه‌وه‌ی کارێک به‌ چاکی نه‌جیام بدات.

کارین - ا.فر (کاربون - karbun) : کاربۆن.

کاربوراتور - ا.فر (کاربوراتۆر - karbûrator) : کاربێته.

کاربه‌ر - ا.مر (کاربه‌هر - karbehr) : ده‌ستکه‌وت، سوودی کار.

کاربین - ص.فا (کاربین - karbîn) : کارزان، کارامه.

کارپرداز - ص.فا (کارپه‌رداز - karperdaz) : به‌پێوه‌به‌ری کار.

کارپه‌ژوه - ص.فا (کارپه‌ژوه - karpejûh) : پشکینه‌ر، سه‌ره‌پرشتیار.

کارپیل - ا.فر (کارپیل - karpil) : به‌شی میینه‌ی گۆل که‌ میوه‌ دروست ده‌کات.

کارپیچ - ا.مر (کارپیچ - karpiç) : له‌فاف، سارغی.

کارپیرا - ص.فا (کارپیرا - karpîra) : کار به‌پێوه‌به‌ر.

کارت - ا.فر (کارت - kart): کارت، لیسته، کاغذی قوما.

کارت پستال - ا.مر.فر (کارت پستال - kart postal): کارت پیروزیایی و بۆنان.

کارتیر - ا.فر (کارتیر - kartir): قه پاغی زنجیری پاسکیل، یان قه پاغی هندی ئامیری ئوتومبیل.

کارتیل - ا.فر (کارتیل - kartil): جاری جهنگ، قهراردادی نیوان دوو دژمن بۆ گۆرینه و دیل، ئیختیلاقی خودان چهند کارخانه یهک یان چهند ده زگایهک بۆ پاراستن و چینگیردنی به های کالاو به ره می خوین، کارتیل.

کارتین - ا. (کارتین - karten): جالجالۆکه، داپیرۆشک.

کارتون - ا.فر (کارتون - karton): کارتۆن، مقهوا.

کارتیک - ا. (کارتیک - kartenek): جولانه، جالجالۆکه، داپیرۆشک، داوی جالجالۆکه.

کارت - ص.ع (کارت - karis): کاره سات، مایه ی خه م و خه فته.

کارته - ص.ع (کارته - karise): کاره سات.

کارجو - ص.فا (کارجو - karcû): که سیک به دوای کاردا بگه ی.

کارچاق کن - ص.فا (کارچاق کن - karçax kun): که سیک که کاری خه لکی رایب بکات، ده لال، ناوکۆ، میانچی سه وداو مامه له.

کارخانه - ا.مر (کارخانه - karxane): کارخانه، شوینی کارکردنی کرتیکاران.

کارخانه چی - ا.مر (کارخانه چی - karxaneçi): کارخانه دار، که سیک کارخانه یهک به رپۆه بیات.

کارخانه دار - ا.مر (کارخانه دار - karxanedar): خودان کارخانه، به رپۆه بهر یان سه رۆک کارخانه.

کارد - ا. (کارد - kard): کتیرد، سیکارد، چه قۆی گه وره.

کاردار - ا.مر (کاردار - kardar): فرمانبه ریکه که پاش سه فیر کاروباری سه فاره تخانه به رپۆه

ده بات، جتگری سه فیر.

کارداران فلک - ا.مر (کارداران فلک - kardarani felek): ههوت ئه سته پیره گه رۆکه که.

کاردان - ص.فا (کاردان - kardan): کارزان، زیرهک، لیها توو، هونه رمه ند.

کاردک - ا. (کاردک - kardek): چه قۆی بچووک، ئامیریکی کانزایی ده م پانی ده سکاره که له نیگارکیشیدا بۆ تیکه لکردن و دروستکردنی رهنگه کان به کاردی.

کاردگر - ا.ص (کاردگر - kardger): کتیرد ساز، چه قۆساز

کاردیا - ا.فر (کاردیا - kardiya): زارکی گه ده.

کاردیده - ص.مر (کاردیده - kardîde): کارامه، به ئه زمون، جهنگ دید.

کاردینال - ا.فر (کاردینال - kardînal): خه لیفه، مه تران، که شیشی گه وره، که له دوای پاپا دی.

کاردیوگراف - ا.فر (کاردیوگراف - kardiyoğraf): ئامیریکی بۆ پیتوانی لیدانی دل.

کارران - ص.فا (کارران - karran): که سیک کار رایب بکات، وه کیل، رایب که ری کاران.

کار راه انداز - ص.فا (کار راه انداز - kar rah endaz): که سیک له کاریکدا کۆمهک به یه کتیک بکات و کاره که ی بۆ راپه رپتن.

کاررس - ص.فا (کار رس - kar res): که سیک به کاریک رابگات، که سیک کاریک ئه نجام بدات.

کارروا - ص.مر (کارروا - kar reva): شایسته بۆ کار، به سوود، کار ساز.

کار روایی - ا.مص (کار روایی - kar revayî): شایسته یی، سوودمندی، کار سازی.

کارزار - ا.مر (کارزار - karzar): جهنگ، شه ر، مهیدانی شه ر، شه رگه.

کارساز- ص.فا (کارساز- karsaz): چاره‌ساز، زه‌مینه‌خوشکردن بۆکار.

کارسان- ا.مر (کارسان- karsan): هیزره.

کارستان- ا.مر (کارستان- karistan): کارگه، شوینی کار، کارو سه‌ریورین که سانپیک که کاری گه‌وره‌یان کردیی.

کارسنج- ص.فا (کارسه‌نج- karsenc): که‌سیک کارپیک هه‌لسه‌نگیتی و تاوتویی بکات.

کارشکن- ص.فا (کارشیکه‌ن- karşıken): کارشکین، به‌ره‌لست.

کارشناس- ص.فا (کارشیناس- karşinas): پسپۆز، شاره‌زا، ئه‌هلی ته‌جره‌به، خودان ساوکه. **کارشناسی-** ا.مص (کارشیناسی- karşinasî): پسپۆزی، شاره‌زایی.

کارطراز- ص.فا (کار ته‌راز- kar teraz): که‌سیک که کاران بسازی و ئه‌نجامی بدات.

کارفرما- ص.فا (کار فه‌رما- kar ferma): خودانکار، خاوه‌نکار.

کارفزا- ص.فا (کار فه‌زا- kar feza): مایه‌ی سه‌ریه‌شه‌و گرفتار.

کارک- ا(کاره‌ک- karek): کاری بچووک.

کارکرد- ا.مص (کارکه‌رد- karkerd): مزی کار، کرپی کار، کارئ که ئه‌نجام درایی.

کارکرده- ص.مف (کارکه‌رده- karkerde): کارکرده، ئه‌زمووندار، کوئه‌ی کارکردوو.

کارکشته- ص.مف (کارکوشته- karkuşte): کرده، کارامه.

کارکن- ص.فا (کارکون- karkun): کریکار، جه‌بی عه‌مه‌ل.

کارکیا- ص.مر (کارکییا- karkiya): خواوه‌ندی کار، خاوه‌ن کار، کارزان، وه‌زیر، حاکم.

کارکیایی- ا.مص (کارکیایی- karkiyayî): سه‌روه‌ری، پاشایی.

کارگاه- ا.مر (کارگاه- kargah): کارگه، کارخانه.

کارگزار- ص.فا (کارگوزار- karguzar): به‌کار، لیته‌اتوو له‌ کاردا، کارامه.

کارگذاشتن- م.مص (کارگوزاشته‌ن- kar guzaştên): دانانی شتپیک له‌ جییه، وه‌ک دانانی ده‌رگا یان چوار چیتوه‌ی ده‌رگا، دانان.

کارگر- ص.فا (کارگه‌ر- karger): کریکار، کاریگه‌ر.

کارگرشدن- ص.فا (کارگه‌ر شوده‌ن- karger şuden): کاریگه‌ریبون.

کارگردان- ص.فا (کارگه‌ردان- karger dan): که‌سیک کارپیک به‌ریته‌ بیات، ده‌ره‌ینه‌ر.

کارگوزار- ص.فا (کارگوزار- karguzar): نوینه‌ر، جییه‌جی که‌ری کار.

کارگزاری- ا.مص (کارگوزاری- kar guzarî): کارگوزاری.

کارگزين- ص.فا (کارگوزین- karguzîn): ئه‌وه‌ی کارپیک بۆ که‌سیک هه‌لپه‌رتی.

کارگشا- ص.فا (کارگوشا- karguşa): ده‌لال، ناوکۆ، که‌سیک یارمه‌تی که‌سیک بدات و کاری بۆ رایي بکات، که‌سیک گرفتی که‌سیک چاره‌سه‌ریکات.

کارگیل- ا.مر (کاری گیل- kari gil): کاری به‌نایی، قوپکاری.

کارمایه- ا.مر (کارمایه- karmaye): کارمایه.

کارمزد- ا.مر (کارموزد- karmuzd): کرئ، هه‌قی کار.

کارمند- ا.ص (کارمه‌ند- karmend): فه‌رمانبه‌ر.

کارنا ازموه- ص.مر (کارنا‌نا‌زموه- karna azmûde): بی ساوکه، ناشی، بی ئه‌زموون له‌ کاردا.

کارنادیده- ص.مر (کارنادیده- karnadîde): کار نه‌کرده، بی ته‌جره‌به له‌ کاردا.

کارنامه- ا.مر (کارنامه- karname): سه‌ریورو کرده‌ نامه‌ی که‌سیک، ژیننامه، شه‌هاده‌و کارنامه‌ی قوتایی.

کاروبار - ا.مر (کاروبار - karûbar): کشتوکال و بهروبووم.

کارورز - ص.فا (کارقره‌رز - karverz): مه‌شق کردن، که‌سپیک که خه‌ریکی فیتر بوونی کاریک یان مه‌شق‌کردن له‌سه‌ر کاریک بی.

کاروژول - ص.فا (کارقره‌ژول - karvejûl): سه‌رکار، سه‌ر عه‌مه‌له، چاوش.

کاروکاچار - ا.مر (کاروکاچار - karû kaçar): کارو که‌ره‌سته‌پن کار.

کاروکر - ا.مر (کاروکره - karû ker): مرازو مه‌به‌ست، کارو هیژ.

کاروکشت - ا.مر (کاروکشت - karûkişt): کشتوکال.

کاروکیا - ا.مر (کاروکیا - karûkîya): فه‌رمان‌په‌وایی، هیژو ده‌سه‌لات.

کاره - ا (کاره - kare): کۆله پوش یان چیلکه، پشته‌واره.

کاره - ص.ن (کاره - kare): به‌کار، کارا.

کاره - ا.فا.ع (کاریه - karih): که‌سپیک که رقی له شتی بی و بیکوره‌پیتی.

کاری - ص.ن (کاری - karî): کریکار، پرکار، به‌کار، دلیر، نازا، جه‌نگاوه‌ر.

کاریدن - مص.م (کاریدن - karîden): چاندن، کشتوکال کرن.

کاریده - ا.مص (کاریده - karîde): چینراو.

کاریزگر - ص.فا (کاریزگره - karîzger): کاریزکهن.

کاریکاتور - ا.فر (کاریکاتور - karîkatûr): کاریکاتیر.

کاریکاتورست - ا.فر (کاریکاتورست - karîkatûrist): کاریکاتیرساز.

کاریگر - ص.فا (کاریگره - karîger): کریکار، سنعه‌تکار.

کاز - ا (کاز - kaz): ئاغەل، پشتیر، گه‌ور.

کاز - ا (کاز - kaz): کاژ، دارسنه‌ویه‌ر.

کارناوال - کارنافال (karnaval): که‌رنه‌فال، کاروانی شادی و خوشی.

کارنای - ا.مر (کارنای - karnay): که‌رنه‌ناوشه‌پیوری جه‌نگ.

کارنگ - ص (کاره‌نگ - kareng): قسه‌زان، به‌زمان، زمان لوس.

کارنه - ا.فر (کارنی - karni): ده‌فته‌ری به‌ریاخەل.

کاروان - ا (کارشان - karvan): کاروان، قافله. **کاروانخانه** - ا.مر (کارشانخانه - karvan xane): کاروانسه‌را.

کاروانرو - ا.مر (کارشان ره‌و - karvan rew): کاروانه‌پئی.

کاروان زن - ص.فا (کاروان زن - karvan zen): دزی که کاروانان رووت بکاته‌وه، چه‌ته، ریگر.

کاروان سالار - ا.ص (کارشان سالار - karvan salar): سه‌رکاروان.

کاوانسرا - ا.مر (کارشان سه‌را - karvan sera): کاروانخانه، خان، کاروانسه‌را.

کاروانسرادار - ا.مر (کارشانسه‌رادار - karvan seradar): پاسه‌وانی کاروانسه‌را.

کاروان شادی - ا.مر (کارشانی شادی - karvani şadî): که‌رنه‌فال.

کارشانه‌ک - ا (کارشانه‌ک - karvanek): کاروانه، بالنده‌یه‌که له مراوی ده‌چیت و ده‌نوکیکی دریتی هه‌سو زیاتر له گوئی ناوان ده‌نیشیتته‌وه.

کاروانکش - ص.فا (کارشان که‌ش - karvan keş): کاروانکیش، سه‌ر قافله.

کاروانکش - ا (کارشان کوش - karvan kuş): جوړه ده‌وه‌نیکه له ناوچه‌پن وشک و کویتسانی ده‌روئی.

کاروانگاه - ا.مر (کارشانگاه - karvangah): کاروانسه‌را.

کاسره - ا.فا.ع (کاسیره - kasire): شکینه ر (بۆ مئی).
کاسک - ا.فر (کاسک - kask): کلاو خود، خوده پۆلایین.
کاسکت - ا.فر (کاسکیت - kaskit): کاسکیت.
کاسکینه - ا (کاسکینه - kaskîne): بالتنده به که.
کاسمو - ا.مر (کاسمو - kasmû): تووکی به راز، مووی زیر.
کاسنی - ا (کاسنی - kasnî): جۆره رووه کیکه.
کاسه - ا (کاسه - kase): قاپی سولهت، یان چینی، کاسه.
کاسه پشت - ا.مر (کاسه پشت - kase puşt): کیسه ل، کیسو.
کاسه درویشان - ا.مر (کاسه درویشان - kasey dervîşan): کاسه درویشان، کاسه شکاو.
کاسه زانو - ا.مر (کاسه زانو - kasey zanû): که شکه ژنو، که شکه زرانی.
کاسه سر - ا.مر (کاسه سر - kasey ser): کاسه سر، کلنوخ، که پۆل.
کاسه سیاه - ص.مر (کاسه سیاه - kase sîya): کاسه رهش، به غیل و چروکو و پیسکه، رژد.
کاسه کوزه - ا.مر (کاسه کوزه - kase kûze): کاسه و گۆزه، که رهسته ی ناوما ل.
کاسه کوزه دار - ا.ص (کاسه کوزه دار - kase kûzedar): که سیک له مالی خۆیدا کۆری قومار ساز بکات و پاره له قومار بازه کان وهریگری.
کاسه گاه - ا.مر (کاسه گاه - kasega): شوتنی که له سه ری سه عاتانی دیاریکراوا ته پل و که ره نای تیدا لئ بدرئ.
کاسه گر - ا.ص (کاسه گر - kase ger): گۆزه کهر، گۆزه ساز.

کازه - ا (کازه - kaze): ئاغه لئ په زان، پشتیر، که پر.
کازینو - ا.فر (کازینو - kazîno): گازی نو، قومارخانه، جیتی سهیران و خوشی و قومار.
کازیه - ا.فر (کازییه - kazîye): شوتنی کاغه ز له سه ر میتزی دایه وه.
کاژ - ص (کاژ - kaj): خیل.
کاژییه - ا (کاژییه - kajîre): جۆره رووه کیکه.
کاس - ا (کاس - kas): ده هۆلی گه وه، به راز.
کاس - ص (کاس - kas): رووچال، چال.
کاس - ا.فر (کاس - kas): گارسه، ته خته یه کی خانه خانه یه له چاپخانه دا پیته قورقوشمه کانی تیدا ریز ده کری.
کاس - ا.ع (کاس - kas): کاسه، کاسه ی ئاو خواردنه وه یان شه راب خواردنه وه.
کاسانه - ا (کاسانه - kasane): بالتنده به که.
کاسب - ا.فا (کاسب - kasîb): کاسبکار.
کاسبه رگ - ا.مر (کاسبه رگ - kasberg): کاسی گول.
کاست - ا.مص (کاست - kast): که موکووری، کیماسی.
کاستانیت - ا.فر (کاستانیت - kastanît): که رهسته یه کی مؤسیقییه.
کاستر - ا.فر (کاستور - kastur): سه گلاوی.
کاستن - مص.م.ع (کاستن - kasten): که مبون، که مکردن.
کاهش - ا.مص (کاهش - kahş): که می، کیماسی.
کاسته - ا.مف (کاسته - kaste): که مبون.
کاسج - ا (کاسج - kasuc): سیخو، سیخه ر.
کاسجوک - ا (کاسجوک - kascûk): سیخو.
کاسد - ص.ع (کاسید - kasid): بیت ره واج، بیت بازار، بیت ره ونه ق.
کاسر - ا.فا.ع (کاسیر - kasir): شکینه ر.

چهرم سازی و دهباغکارییدا به کار دئی.
کاشه - ا(کاشه - kaşe): شه خته.
کاشی - ا(کاشی - kaşî): کاشی.
کاشی پز - ا.ص(کاشی پز - kaşî pez):
 کاشی ساز، وهستای کاشی.
کاشیکار - ا.ص(کاشی کار - kaşî kar):
 وهستای دانانی کاشی.
کاظم - ا.ف.ع(کازیم - kazîm): لهقه بی
 حه زره تی ئیمام موسای کوری ئیمام جه عفه ری
 سادق، ئیمامی حه وتهم، خاموش و بیدهنگ،
 که سیک که توریهی خوی بخواته وه.
کاغ - ا(کاغ - kax): کاویژ، دهنگی کاویژکردن،
 نالین.
کاغاله - ا(کاغاله - kaxale): جوره گیایه که.
کاغذ - ا(کاغذ - kaxez): قاقهز، کاغذ.
کاغذساز - ا.ص(کاغذ ساز - kaxez saz):
 قاقهز دروستکهر.
کاغذ سازی - ا.مص(کاغذ سازی - kaxez
 sazî): کردهی دروست کردنی کاغذ، کاری
 کاغذ سازی.
کاغذین - ص.ن(کاغذه زین - kaxezîn):
 ههرچی له کاغذ دروستکرای، قاقهزی.
کاغذین جامه - ا.مر(کاغذه زین جامه - kaxezîn
 came): جلکی قاقه زین، جلیک بووه له کاغذ
 که له کۆندا سکاچی له بهری کردووه بهو جله وه
 چووه بۆ لای حاکم تا به دادیا بگات.
کاغنو - ا(کاغنوو - kaxnû): گوئه ستیره، جوره
 کر میکه.
کاغه - ص(کاغه - kaxe): گوج، گیل.
کاف - ا(کاف - kaf): کون، درز، شق، زهنگ.
کاف ران - ا.مر(کاف ران - kaf ran): قوزی
 ژن.
کافیئیسم - ا.فر(کافیئیس - kafi'ism):
 نه خۆشییه که له نهجیامی خواردنه وهی زۆری قاوه
 پهیدا ده بی.

کاسه گردان - ص.فا(کاسه گهردان - kase
 gerdan): گهدا، ده رۆزه کهر، سوال کهر،
 پارسه ک.
کاسه گل - ا.مر(کاسه ی گل - kasey gul):
 کاسه ی گل.
کاسه لیس - ص.فا(کاسه لیس - kaselîs):
 کاسه لیس، بهرماوه خۆز، چلّیس، گهدا، ده لّچه.
کاسه نبات - ا.مر(کاسه نبات - kase nebat):
 نبات، نبات که له شتیهی کاسه دا دابریژئی.
کاسیک - ا.فر(کاسیک - kasîk): بالنده یه کی
 بچکۆله یه، ره شه، پشتی زهر دیک کی کال یان
 نارنجییه، په ره کانی جوان و گرانباییه.
کاش - (کاش - kaş): کاشکی، بریا، خۆزی،
 خۆزگه.
کاش - ا.ه(کاش - kaş): شووشه.
کاشالوت - ا.فر(کاشالوت - kaşalût):
 گیانله بهر دیک کی زه به لاحی ده ریاییه.
کاشانه - ا(کاشانه - kaşane): مال، مالی
 بچووک، مالی زستانه، هیلانه.
کاشت - ا.مص(کاشت - kaşt): چاندن،
 کشتو کال.
کاشتن - مص.م(کاشتن - kašten): چاندن
کارنده - ا.فا(کارنده - karende): چینه ر.
کاشته - ا.مف(کاشته - kaşte): چینه راو.
کاشح - ا.فا.ع(کاشیه - kaşîh): دژمنی بوغز
 له زگو له بنه وه بی.
کاشف - ا.فا.ع(کاشیف - kaşif): ناشکراکار،
 کفشکهر.
کاشفه - ا.فا.ع(کاشیفه - kaşife):
 ناشکراکهر، کفشکهر، فه زیحه تو ریسوایی.
کاشک - (کاشک - kaşk): کاشکی، خۆزگه،
 بریا.
کاشم - ا(کاشیم - kaşim): کاشمه، رووه کینه.
کاشو - ا.فر(کاشوو - kaşû): ماده یه که له
 دره ختی به ناوی (کاد) هوه ده گیرئ و له

کافتریا، شوتنی خواردن و خواردنه وه.
کافه رستوران - ا.مر.فر (کافی ریسټوران - kafi ristûran): شوتنی خواردن و خواردنه وه.
کافی - ا.ف.ا.ع (کافی - kafi): کافی، بهس، ئیدی، زیاده.
کافیلو - ا (کافیلو - kafîlû): رووه کیکه.
کاک - ا (کاک - kak): کاک، بیلبله ی چاو، هه ر شتیکی وشکو باریکو ناو به تال، نووکی زمان.
کاکا - ا (کاکا - kaka): براگه وه، نوکه رو غولام.
کاکائو - ا.فر (کاکائو - kaka'o): درهختی کاکاو.
کاکتوس - ا.فر (کاکتوس - kaktûs): درهختیکه، کاکتوس.
کاکره - ا (کاکره - kakere): گیاهه که له پونگه دهچیت.
کاکول - ا (کاکول - kakûl): کاکول.
کاکولی - ا (کاکولی - kakulî): بالنده یه کی بچوکه میرووان دهخوات.
کاکنه - ا (کاکنه - kakene): جوړه گیاهه که.
کاکو - ا (کاکو - kakû): خالو، لالو، برای دایک، کاکویه.
کاکوتی - ا (کاکوتی - kakûtî): جوړه گیاهه کی بونخوښه له ماستو دؤ دهکری.
کاکل - ا (کاکل - kagel): جوړه نه یجه یه که له ناو ناودا دهروئ، زهل.
کال - ا (کال - kal): ئاودر، گولای گه وه.
کال - ص (کال - kal): خوار.
کال - ص (کال - kal): کال، میوه ی کالو نه گه ییو، کرچ.
کالا - ا (کالا - kala): کالا، که ره سته ی ناو مال، تفاق ی مال.
کالار - ا (کالار - kalar): تاته به ردی پان و تنک.

کافیئن - ا.فر (کافیئن - kafi'in): جه وهه ری قاوه، روحی قاوه.
کافتن - م.ص (کافتن - kaften): شه فکرده، درزاندن، سماندن.
کافنده - ا.فا (کافنده - kafende): درزینه، درزیه، سمینه.
کافته - ا.مف (کافته - kafe): درزبردو، شه قبردو، سمینراو.
کافر - ا.ف.ا.ع (کافر - kafir): بی دین.
کافرانه - ق.ص (کافیرانه - kafirane): کافران، به شیوازی کافران.
کافردل - ص.مر (کافیردیل - kafir dil): زالم، زوردار، دلرهق، دلرهش، بی رحم.
کافرستان - ا.مر (کافیرستان - kafiristan): کافرستان، مه لیه ندی کافران.
کافرکیش - ص.مر (کافیرکیش - kafirkîş): بی دین، بی مه زه ب.
کافر نعمت - ص.مر (کافیر نیئمهت - kafir ni'met): نهک هه رام، ناشوکور، ههق نه ناس.
کافر نهاد - ص.مر (کافیر نیهاد - kafir nihad): گاور سروشت.
کافره - ا.فا (کافیره - kafire): ژنی کافر.
کافیشه - ا (کافیشه - kafîşe): جوړه رووه کیکه.
کافور - ا (کافور - kafûr): دهرمانیکی سپیی بونخوښه له هه ندی گیای تایبه تی و داری کافور دهگیریت.
کافورگون - ص.مر (کافورگون - kafûr gûn): سپی، سپی وه کو کافور.
کافورمو - ص.مر (کافورمو - kafûr mû): که سپیک مووی سپی بووبی.
کافه - ا.ف.ا.ع (کافه - kaffe): هه موو، هه مووان، گشت، تهف.
کافه - ا.فر (کافی - kafi): قاوه خانه، چاخانه.
کافه تریا - ا.مر (کافی تیریا - kafitiriya):

کالم - ا.ص (کالوم - kalum): بیوه زن، زنی
میرد مرده یان تەلاقدر او.

کالنج - ا (کالینج - kalinc): گۆش، گفیشک،
گوهریژ.

کالنجار - ا (کالینجار - kalincar): شه‌رگه،
مەیدانی شه‌ر، شه‌رو شوژ.

کالنجە - ا (کالینجە - kalince): کوکوختی.

کالوج - ا (کالووج - kalûc): پەنجە تووتە،
قامکی چوک.

کالوج - ا (کالووج - kalûc): کۆتر، کەو.

کالوخ - ا (کالوخ - kalûx): کەوەر، تەپەبەکی
گەلاپانە دەخوری.

کالوس - ص (کالووس - kalûs): سست، گیل،
نەزان.

کالوسک - ا (کالوسەک - kalûsek): پاقلە.

کالوش - ا (کالوش - kalûş): مەنجەلی چیشت
لینان، کەشکاو.

کالونی - ا (کالونی - kalûnî): زەعتەر.

کالە - ا (کالە - kale): کالۆ، کەلوپەل.

کالە - ص (کالە - kale): کال، میوہی
نەگەییو.

کالە - ا (کالە - kale): کاسە ی دار یان
سوالەت.

کالە - ا (کالە - kale): گۆل، گۆلی زەرعات.

کالەدان - ا.مر (کالەدان - kaledan): سەبەتە.

کالی - ا.ع (کالی - kalî): بیعەنە، قەرز،
قەرزتیک کە دوا بکەوئ، پاسەوان.

کالیبر - ا.فر (کالیبر - kalîbr): تیرە ی زارکی
لوولە، تیرە ی لوولە ی تۆپ.

کالیدن - مص.ل (کالیدن - kalîden): شپوان،
ئالۆزان، هەلاتن، دوورکەوتنەو.

کالیدە - ص.مف (کالیدە - kalîde): ئالۆزکاو،
شپواو.

کالیس - ا.فر (کالیس - kalîs): پیالە، جام،
کاسە ی گۆل.

کالاشکن - ا.مر (کالا شیکەن - kala şiken):
جۆرە شیرینیەکە.

کالامین - ا.مر (کالامین - kalamîn): بەردی
سورمە، کلە سوبحانی.

کالپ - ا (کالپ - kalib): قالب.

کالباس - ا (کالباس - kalbas): باسترمة.

کالبد - ا (کالبد - kalbud): قالب، بەدەن،
لەش.

کالبد شکاف - ص.فا (کالبد شکاف - kalbud şikaf):
تۆتکار، هەلدپینی جەستە ی مردوو بە
مەبەستی زانینی هۆی مردنەکی.

کالبد شناس - ص.فا (کالبد شناس - kalbud şinas):
پسپۆر لە بواری تۆتکاری.

کالبدگر - ا.ص (کالبدگر - kalbud ger):
پەیکەر ساز، نیگارگیش.

کالبدگشایی - ا.مص (کالبدگشایی - kalbud guşayî):
تۆتکاری، هەلدپینی جەستە ی مردوو
بۆ زانینی هۆی مەرگەکی.

کالچ - ا.انگل (کالچ - kalic): کۆلیج.

کالچار - ا (کالچار - kalcar): مەرەزە،
برنجە چار، چەلتوو کچار.

کالجوش - ا.مر (کالجوش - kalcûş): کەشکاو.

کالری - ا.فر (کالری - kalurî): یەکە یەکی
پیتوانە ی گەرمایە.

کالری متر - ا.مر.فر (کالری متر - kalurî mitr):
ئامپیری ئەندازەگیری رادە ی وزەو گەرمای
بەدەن، گەرمایپۆ.

کالسکە - ا (کالیسکە - kaliske): گالیسکە،
عەرەبانە.

کالفتن - مص.ل (کالوفتەن - kaluftēn):
پەریشان بوون.

کالفتە - ا.مف (کالوفتە - kalufte):
پەریشان.

کالک - ص (کالەک - kalek): کال، کرچ،
نەگەییو.

کامی دل بژی، خوشبخت، بهخته‌وهر.
کامروایی - ا. مص (کام ره‌فایی - kamrevayî):
 به ئاوات گه‌بیشتن، بهخته‌وهری.
کامفر - ا. فر (کامفر - kamfr): کافور.
کامکار - ص. فا (کامکار - kamkar):
 کامه‌ران، بهخته‌وهر.
کامکاری - ا. مص (کامکاری - kamkarî):
 کامه‌رانی، بهخته‌وهری.
کام گرفتن - مص. ل (کام گیریفته‌ن -
 kamgiriften): به‌ئاوات گه‌بیشتن،
کامل - ص. ع (کامیل - kamil): ته‌واو، لاپ،
 بئ که‌مو کووپی.
کامل عیار - ص. مر (کامیل ئیار - kamil
 iyar): ته‌واو عه‌یار، لاپ، زی‌پرو زی‌پوئ که
 عه‌یاری ته‌واو بئ.
کاملیا - ا. فر (کامیلیا - kamiliya): گوئی
 کامیلیا، ده‌وئه‌نیک‌گی گوئه.
کاملین - ا. فر (کامیلین - kamilîn): جزره
 رووه‌کیتکه.
کامن - ص. ع (کامین - kamin): شاراهه،
 نادیار، په‌نهان، وه‌شارتی.
کام ناکام - ق (کام ناکام - kam nakam):
 ناچار، بمانه‌وئ و نه‌مانه‌وئ.
کامنولت - ا. مر. انگل (کامون فیلس - kamon
 vils): ته‌و و لاتانه‌ی به‌رژه‌وهندی هاو به‌شیان
 ده‌گه‌ل به‌ریتانیا هه‌یه، کۆمۆنوتیلس.
کامور - ص (کامقهر - kamver): کامه‌ران،
 بهخته‌وهر.
کامه - ا (کامه - kame): کام، مران، ئاوات،
 ئاره‌زوو.
کامه - ا (کامه - kame): مه‌رجان.
کامیاب - ص. فا (کامیاب - kamyab):
 به‌ئاوات گه‌بیشتن، بهخته‌وهر.
کامیار - ص. مر (کامیار - kamyar): کامه‌ران،
 شادمان، بهخته‌وهر.

کالیو - ص (کالیف - kalîv): گه‌وج، که‌وده‌ن،
 سه‌رگه‌ردان.
کالیورنگ - ص (کالیفره‌نگ - kaliv reng):
 سه‌رگه‌ردان، گیتز، گه‌وج.
کام - ا (کام - kam): کام، مه‌لاشو، مرانو مه‌رام
 و خوژیا.
کام - ا (کام - kam): ئه‌سپون.
کامالا - ا. فر (کامالا - kamala): جزره
 رووه‌کیتکه.
کامانکار - ا. انگل (کامانکار - kamankar):
 جزره ئوتومبیلیکی گه‌وره‌یه زی‌تر له‌ سوپادا
 به‌کاردئ.
کام بخش - ص. فا (کام به‌خش - kam bexş):
 مران به‌خش، مران‌ده‌ر.
کام به‌خشی - ا. مص (کام به‌خشی - kam
 bexşî): به‌ئاوات گه‌یاندن، سه‌خواه‌تو دلاوایی.
کامبرین - ا. ص. فر (کام بریه‌ن - kam
 briyen): به‌که‌م قوناغی پینج قوناغی
 هه‌وئه‌لی زه‌وی ناسی.
کامپیوتر - ا. انگل (کامپیووتر -
 kampiyûter): کۆمپیووتر.
کام جستن - مص. م (کام جوسته‌ن - kam
 custen): هه‌ولدان بۆ گه‌بیشتنه‌ مرانو
 ئاره‌زوو.
کامجو - ص. فا (کامجو - kamcû): عه‌ودالی
 عه‌یش و عوشره‌ت، رابواردن خواز.
کام راندن - مص. ل (کام راندن -
 kamranden): خوش راندن، خوش‌گوزه‌راندن.
کامران - ص. فا (کامران - kamran): کامه‌ران،
 خوش‌گوزه‌ران، به‌مرانگه‌بیشتنو.
کامرانی - ا. مص (کامرانی - kamranî):
 خوشبختی، کامه‌رانی، به‌ختیاری.
کامروا - ص. مر (کامره‌فا - kamreva):
 که‌سپیک به‌ مه‌رامی خوئی گه‌یی بی، که‌سپیک به‌

کانون - ا.ع (کانوون - kanûn): کووره، ناگردان، کوانوو، ئوچاخ.

کانون - ا.ع (کانوون - kanûn): ناوی دوو مانگی ساله (کانوونی یه کهم، کانوونی دووهم).

کانیرو - ا (کانیروو - kanîrû): دهوئیکه له سماق دهچیت.

کاو - ا (کاف - kav): کپلراو، هه لکۆلراو.

کاو - ا.فر (کاف - kav): ریتستی قوما.

کاوا - ا.فر (کافا - kava): جوړه دره ختیکه.

کاواک - ص (کافاک - kavak): کلۆره دار، به تال، ناو به تال، پووچهل.

کاوالیه - ا.فر (کافالیه - kavalye): سه ربازی سواره، پیاوێک له میوانداری و سه مادا به شداری له گهل ژنیکدا بکات.

کاوان - ص.فا (کافان - kavan): هه لکۆلینی زهوی و گهړان به دووی شتدا، کۆلینکاری.

کاویش - ا.مص (کافیش - kaviş): ته نقیب و پشکنین.

کاوک - ص (کافهک - kavek): پووک، پووچ، ناو به تال، کلۆر.

کاواکاو - ا (کاف کاف - kav kav): پشکنین، گهړان، حه فرکاری.

کاونه - ا (کافونه - kavune): میروویه که له زهرحات و بیستان ددات و دهیغه و تینتی.

کاووک - ا (کافووک - kavûk): هیلانهی مریشک.

کاویدن - مص.م (کافییدن - kavîden): پشکنین، منه کردن، گهړان، حه فرکاری.

کاوش - ا.مص (کافش - kavş): پشکنین، گهړان، منه کردن، حه فرکاری.

کاوان - ص.فا (کافان - kavan): پشکنه، حه فرکار.

کاویش - ا (کافیش - kavîş): مه نجه لی مانگا دۆشین، مه نجه لی ماست یان دۆ.

کاوین - ا (کافین - kavîn): مارهیی ژن.

کامیون - ا.فر (کامیوون - kamyûn): ئوتومبیلی باری، لۆری.

کامیونیت - ا.فر (کامیونیت - kamyûnit): پیکاب.

کان - ا (کان - kan): مه عدن، کان.

کانی - ص.ن (کانی - kanî): مه عدنی، کانزایی.

کانا - ص (کانا - kana): گهوج، کهودهن.

کاناپه - ا.فر (کاناپه - kanape): قه نهفه، مۆتيله.

کاناز - ا (کاناز - kanaz): بنجی هیشووه خورما.

کانال - ا.فر (کانال - kanal): که نال، کاریز، ئاوه دۆیه کی گهوره که له نیوان دوو دهریا بکریته وه له وینده رهوه که شتی تی بیه ری.

کانتور - ا (کانتور - kantûr): به شی ژمیریاری نووسینگه یه ک یان دایه ره یه ک.

کاندیدا - ا.فر (کاندیدا - kandîda): که سیک بۆ نوینه رایه تی خه لکی له په ره ماندا یان کارو پۆستیکی دی بیالیتیوری.

کانسیر - ا.فر (کانسیر - kansir): سه ره تان، شیریه نجه.

کان شناس - ص.فا (کان شیناس - kan şinas): پسپۆر له بواری کاند (مه عدن) کانگه ناس، کانزanas.

کان شناسی - ا.مص (کان شیناسی - kan şinasî): کانگه ناسی، کانگه زانی، کانزانی.

کانفت - ا (کان فیت - kan fit): جوړه شیرینییه که.

کانگورو - ا.فر (کانگورو - kangûrû): که نغه.

کانوا - ا.فر (کانفا - kanva): شلیله ی خوری یان بهن که جل و بلوزی زستانه ی پی ده چن.

کانور - ا (کانور - kanûr): که ندووی دانه وێله.

- کاه** - ا (کاه - kah) : کا .
کاهانیدن - مص.م (کاهانیده - kahanîden) :
 که مکردنه وه .
کاهدان - ا.مر (کاهدان - kahdan) : کادین ،
 لۆده ، عه ماری کا .
کاه دریغ - ص.مر (کاه دریغ - kah dirîx) :
 ئه سپی لاتنی لاواز که کاو جۆیه که ی پی خه سار
 بی .
کاهریا - ا.مر (کاهریا - kahruba) : کاره با .
کاهش - ا.مر (کاهیش - kahiş) : که م ، له که می
 دان .
کاهکشان - ا.مر (کاه که شان - kah keşan) :
 که شکه لآن ، ریگه ی کاکیشان .
کاهگ - ا.مر (کاه گیل - kahgil) : قورپک
 کای تی کرابی بۆ که فمال و سه ر سواغ و ئه و
 شتانه ، کاگل .
کاهل - ص.ع (کاهیل - kahil) : پیر ، بی توانا .
کاهل - ا.ع (کاهیل - kahil) : شان ، نیوان
 هه ردوو شان .
کاهن - ص.ع (کاهین - kahin) : غه یب زان ،
 پله یه کی ناینیه لای میسریانی کۆن و جووله که و
 مه سیحیان .
کاهنگان - ا (کاهه نگان - kahengan) :
 ریگه ی کاکیشان ، که شکه لآن .
کاهو - ا (کاهو - kahû) : کاهو ، خاس .
کاهیدن - مص.ل (کاهیده - kahîden) : که م
 بوون ، که مبوونه وه ، لاواز بوون .
کاهش - ا.مص (کاهیش - kahiş) : که می ،
 کیماسی ، له که می دان .
کاهنده - ا.فا (کاهه نده - kahende) :
 که مکهرده وه .
کاهیده - ا.مف (کاهیده - kahîde) : که مکراو ،
 که مبوو .
کاییب - ص.ع (که ئیب - ka'îb) : غه مگین ،
 دښکاو ، په ریشان .
- کنیر** - ا (که ئیر - keîr) : نه خوشی هه ساسیه ت .
کب - ا (کوب - kub) : گوپ ، ناو دهم .
کبائر - ا.ع (که بائیر - kebair) : گونا هیتن
 گه وره .
کباب - ا (که باب - kebab) : گوشتی برژاو .
کبابه - ا (که بابه - kebabe) : ده وه نیکه له
 جۆری رووه کی بیبه ران .
کباده - ا (که باده - kebbade) : ئامپیریکی
 وه رژی کۆنه .
کبار - ص.ع (کوبار - kubar) : گه وره .
کبار - ص.ع (کیبار - kibar) : گه وره ، مه زنان .
کبار - ص.ع (کوببار - kubbar) : گه وره ، زۆر
 گه وره .
کبارت - مص.ع (کوبارته - kubaret) :
 گه وره بوون ، گه وره بی .
کباره - ا (که باره - kebare) : قه رتاله ،
 سه به ته ی میوه چنینه و گواستنه وه .
کباش - ا.ع (کیباش - kibaş) : به ران .
کبال - ا (که بال - kebal) : په تیک له لیفی
 خورما دروست بکری .
کبت - ا (که بت - kebt) : میش هه نگ ،
 زه رده واله .
کبت - مص.ع (که بت - kebt) : ره زیل کردن ،
 ریسوا کردن ، وه درنانی دژمن به توپه بی .
کبتر - ا (که بته ر - kebter) : کۆتر .
کبج - ا (که بج - kebc) : تف ، ئاوی زار .
کبج - ا.ص (که بج - kebc) : که ری کلک بریاگ .
کبچه - ا (که بچه - kebçe) : که و گیر ، که وچک ،
 مراک .
کید - ا (که بد - kebd) : له حیم ، چه سپ .
کید - ا.ع (که بید - kebid) : جگه ر ، ناو جه رگه ،
 دور .
کید - ا.ع (که به د - kebed) : ورگ زلی ،
 ره نجان .

كېدا - ا.ع (كېدا - kebda): ناوهندى ئاسمان، دەستار، كەوانىك كە مشتوودەكە پىر بە دەست بى.

كېر - ا (كېر - kebr): زەردەشتى، پەيپەوانى زەردەشت، ئەم ناو پاش سەرھەلدىنى ئىسلام بە مىلى زەردەشتياندا درا، گاور.

كېر - ا (كېر - keber): جۆرە روو كېكە.

كېر - ا.م (كېر - kibr): خۆ نواندىن، خۆيىستى، گەرەبى.

كېر - م.ص (كېر - kiber): گەرەبوون، پېرېوون.

كېرا - ا.فر (كېرا - kobra): جۆرە مارتىكى ژەھردارە.

كېرا - ص.ع (كېرا - kubra): گەرە، مەزن.

كېرە - ا (كېرە - kebre): قەمماغەي زام، ئەستورېوونى پىستى ناو لەپ، لە زۆر كار كىردا.

كېريا - ا.ع (كېريا - kibriya): گەرەبى، عەزەمەت.

كېرىت - ا.ع (كېرىت - kibrît): گۆگرد، زىرى سور، ياقوت.

كېز - ص (كېز - kebz): زل، تۆكە.

كېس - م.ص.ل.ع (كېس - kebs): كەبس، پەستانەو، پىر كىردەو بىر.

كېست - ا (كېست - kebest): كالا كەمارانە، تەحەسەت، گۆزەل.

كېستو - ا (كېستو - kebestû): گۆزەل.

كېسون - ا (كېسون - kebsûn): گۆزە، گىيەكە.

كېش - ا.ع (كېش - kebş): بەران، گەرەو دەمراستى قەوم.

كېك - ا (كېك - kebk): كەو.

كېكە - ا.ع (كېكە - kebkebe): پۆلە سوارىك، كۆمەلە خەلىك، شان و شكۆ گەرەبى.

كېكەنجىر - ا (كېكەنجىر - keb kencîr): بالەندەيەكە، پۆر.

كېل - ا (كېل - kebel): كەول، پۆستىن، فەرە.

كېوتر - ا (كېوتر - kebûter): كۆتر.

كېوترخان - ا.م (كېوترخان - kebûterxan): كۆترخانە، ئەو شۆتەي كۆتران ھىلانە تىبا بىكەن.

كېوتر نامەبەر - ا.م (كېوتر نامەبەر - debûteri nameber): كۆترى نامەبەر.

كېود - ص (كېود - kebûd): شىن، وەنەوشەيى تۆخ.

كېودان - ا (كېودان - kebûdan): روو كە، رەشكە.

كېودر - ا (كېودر - kebûder): كىرەمىكى بىچووكى ئاويىە.

كېودە - ا.ص (كېودە - kebûde): دارى راست و بەرزو بى بەر، وەكو سىپىدارو چنار.

كېوس - ص (كېوس - kebûs): چەفت، ناراست، كەچ، خوار.

كېوك - ا (كېوك - kebûk): كۆتر، كوكوختى. **كېە** - ا (كېە - kubbe): ھەر شى كەلەكەو بەرز بوو بىتەو.

كېى - ا (كېى - kebbî): مەيىون.

كېىتا - ا (كېىتا - kubîta): جۆرە شىرىنىيەكە بەكەكە گۆتزو بادەم و پستە دروستدەكە.

كېىتكە - ا (كېىتكە - kubeytek): ئامىرتىكە بەرداشى پى تىژ دەكرىتەو.

كېىش - ص.ع (كېىش - kebîs): بۆگەن، گۆشتىك خراپ و بۆگەن بوو بى.

كېىد - ا (كېىد - kebîd): جگەر، ناو جەرگە، ناوەند.

كېىر - ص.ع (كېىر - kebîr): گەرە، زل، مەزن.

كېىرە - ص.ع (كېىرە - kebîre): گەرە، گوناھىن مەزن.

کت - ا.فر (کۆت - kot): پەراسوو، دەندە.
کتاىب - ا.ع (کەتائیب - ketaib): دەستەپەک
 لە لەشکر، بەردەنەوس، نووسراوی سەرپەرد یان
 دیوار.
کتاب - ا.ع (کیتاب - kitab): کتیب، نووسراو،
 پەرتووک.
کتاب - ا.ع (کوتتاب - kuttap): قوتابخانە،
 مەکتەب، فێرگە.
کتاب - ا.ع (کوتتاب - kuttap): نووسەران.
کتابت - م.ص.ل.ع (کیتابەت - kitabet):
 نووسین.
کتابخانه - ا.مر (کیتابخانە - kitabxane):
 کتیبخانە.
کتاره - ا. (کەتارە - ketare): حەرە، سونگی،
 غەدارە.
کتاله - ا. (کەتالە - ketale): حەرە، سونگی،
 غەدارە.
کتام - ا. (کەتام - ketam): کەپر، خانووی
 بچووکی ھاوینە لە دارو ھەژگ دروستکراو.
کتان - ا.ع (کەتتان - kettan): کەتان، جۆرە
 رووھکیکە.
کتب - ا.ع (کوتوب - kutub): کتیبان،
 پەرتووکان.
کتبه - ا.ع (کەتەبە - ketebe): نووسەران.
کتخ - ا. (کەتەخ - ketex): کەشک.
کتر - ا. (کەتەر - keter): بێل.
کتران - ا. (کەتران - ketran): قەتران.
کتره - ص. (کەترە - ketre): دپاو، قسەى قۆزو
 بێ مانا.
کتری - ا. (کیتری - kitrî): کتری.
کتف - ا.ع (کیتف - kitf): شان.
کتک - ا. (کوتەک - kutek): کوتەک، دارگاڤان،
 گلاکوتک.
کتک زدن - م.ص.م (کوتەک زەدەن - kutek
 zeden): لێدان.

کبیس - ا.ع (کەبیس - kebîs): جۆرە
 خورمایەکە، جۆرە خشلیکە، خشلیکی ناو بۆشە
 کە بە مادەییەکی بۆن خۆش پری دەکەن.
کبیسە - ا.ع (کەبیسە - kebîse): سالی کەبیسە،
 ئەو سالیەى کە ژمارەى رۆژەکانى ۳۶۶ رۆژ بێ،
 ئەمەش ھەر چوار سال جاریک دووبارە دەبێتەو.
کبیکە - ا. (کەبیکە - kebîke): جۆرە گیایەکە،
 گۆنیزە.
کپ - ا. (کوب - kup): ناودەم، شوشەى گەورەى
 زار تەنگ بۆ سەرکە یان شەراب، قەراپە.
کپان - ا. (کەپان - kepan): قەپان.
کپچه - ا. (کەپچە - kepçe): کەفگیر.
کپر - ا. (کەپەر - keper): کەپر.
کپسول - ا.فر (کەپسول - kepsûl): تەرەقە،
 تۆم دانى رووھک، حەبى کەپسول، (دەرمان).
کپک - ا. (کەپەک - kepek): کەپو، کەرگ.
کپنک - ا. (کەپەنەک - kepenek): فەرەنجى،
 کەپەنک (پیش باران کەپەنک).
کپور - ا. (کوپور - kupûr): جۆرە ماسییەکە لە
 بەحرى خەزەردا زۆرە.
کپه - ا. (کەپە - keppe): تاس، تاسیکە بۆ گۆل
 و قور لە بیناکارىدا بەکار دێ.
کپه - ا. (کوپە - kuppe): قوبە، کەلەکە.
کپی - ا. (کەپی - kepî): مەیموون.
کپی - ا.فر (کۆپی - kopî): کۆپی، لەبەر
 گرتەو.
کپیدن - م.ص.ل. (کەپیدەن - kepîden):
 خەوتن، نووستن، رفاندن.
کپیست - ا.فر (کۆپیست - kopîst): کۆپی کار.
کپیە - ا.فر (کۆپیە - kopîye): قۆپی، لەبەر
 نووسینەو.
کت - ا. (کەت - ket): شان، تەخت، تەختى
 پاشایی، کەنال، کارتیز.
کت - ا.فر (کۆت - kot): کۆت، پالتۆى پیاوانە
 یان ژنانە.

- کتک** - ا.ص (کتهک - ketek): مه‌ری چکۆله، مه‌ری ده‌ست و پی کۆل.
- کتکار** - ا.ص (کتهکار - ketkar): نه‌جاری، دارتاش.
- کتکن** - ا.ص (کتهکن - ketken): کاریزکهن.
- کتگر** - ا.ص (کتهگر - ketger): نه‌جاری، دارتاش.
- کتل** - ا (کوتهل - kutel): ته‌په، کۆمه‌له.
- کتل** - ا (کوتهل - kutel): ئه‌سیی یه‌دهک.
- کتلت** - ا.فر (کوتلیت - kutlit): قیমে‌ی سووره‌ده‌کراو.
- کتتم** - م.ص.ع (کتهتم - ketm): فه‌شارتن، په‌نهان کردن، شارده‌وه، پۆشین.
- کتتم** - ا.ع (کتهتم - ketem): رووه‌کینه‌ک.
- کتتمان** - م.ص.ع (کیتتمان - kitman): په‌نهان کردن.
- کتنبیل** - ص (کته‌نبیل - ketenbel): پرخۆر، زۆر خۆر.
- کتو** - ا (کته‌توو - kutû): قه‌تی، کوپ‌کوپ.
- کتو** - ا (کوتوو - kutû): قۆزاخه‌ی په‌موو.
- کتوم** - ص.ع (کته‌توم - ketûm): سږ قایم، رازقان، رازیپۆش.
- کتومت** - ق.ص (کوتومت - kutûmut): کوتومت، ده‌قاو ده‌ق.
- کته** - ا (کته‌ته - kete): برنجی کولای بی رۆن.
- کتیبه** - ا.ع (کته‌یبه - ketîbe): ده‌سته‌یه‌ک چه‌کدار، نووسراو، به‌رده‌نووس.
- کتیر** - ا (کته‌تیر - ketîr): سه‌راب، تراویله‌ک، شو‌راخ.
- کتیرا** - ا (کته‌تیرا - ketîra): کته‌تیره، سه‌مخ.
- کتیران** - ا (کته‌تیران - ketîran): قه‌تران.
- کتیم** - ا.ع (کته‌تیم - ketîm): په‌نهان، فه‌شارتن، رازیپۆش.
- کشافت** - م.ص.ل.ع (کته‌سافه‌ت - kesafet): چریبون، پیس بوون.
- کشب** - ا.ع (کوسوب - kusub): گردۆلکه‌لم.
- کشرت** - م.ص.ل.ع (کته‌سره‌ت - kesret): زۆر بوون، زۆری، فره‌یی.
- کشیب** - ا.ع (کته‌سیب - kesîb): گردۆلکه‌لم.
- کشیر** - ص.ع (کته‌سیر - kesîr): زۆر، فره.
- کشیف** - ص.ع (کته‌سیف - kesîf): چری، خه‌ست، پیس و پۆخل.
- کج** - ص.ع (کته‌ج - kec): که‌ج، خوار، چه‌فت، چه‌وت.
- کج** - ا (کته‌ج - kec): ئاوریشمی خاوی نه‌ته‌نراو.
- کجا** - (کوجا - kuca): نیشانه‌ی پرسپاره‌ بۆ جی، له‌ کوئی؟ له‌ چ شوینی، که‌ی، چۆن.
- هرکجا** - (هه‌رکوجا - herkuca): هه‌ر جێیه، هه‌ر شوینی.
- کجابه** - ا (کته‌جابه - kecave): که‌ژاوه.
- کج بیل** - ا.م.ر (کته‌ج بیل - kec bîl): خاکه‌ناس.
- کج بین** - ص.فا (کته‌ج بین - kecbîn): خیل.
- کج رو** - ص.فا (کته‌ج ره‌و - kec rew): که‌ج ره‌و، که‌سیک به‌رتی دروستدا نه‌روات.
- کجک** - ا (کته‌جک - kecek): هه‌ر ئامی‌ریکی ئاسن یا داری سه‌رخوار، قولاپ.
- کج مچ** - ص (کته‌ج مه‌ج - kec mec): خوارو خییج.
- کجواج** - ص (کته‌جواج - kecvac): خوارو خییج.
- کجوک** - ا (کوجوک - kucûk): پشت یه‌شه.
- کجه** - ا (کته‌جه - kece): موس‌تیله‌ی بی تقیم، چه‌نه، چه‌ناگه.
- کجیم** - ا.ص (کته‌جیم - kecîm): ئاوریشم.
- کجین** - ا.ص (کته‌جین - kecîn): جۆره‌ جلیک بووه‌ له‌ بری لۆکه‌ ئاوریشمیان تی ناخنبوه.
- کچری** - ا (کیچری - kiçrî): جۆره‌ خواردنیکی هیندییه.

کچل - ص (که چهل - keçel): که چهل.

کچلی - ا (که چله - keçeli): که چله.

کچول - ا (که چول - keçûl): سووردان، قوون
بادان له سه مادا.

کچوله - ا (کوچوله - kuçûle): جوړه
رووه کیکه، سهگ خنکینه.

کچه - ا (که چه - keçe): چه ناگه، کاجیر،
موسیتله ی بی نگی.

کچیر - ا (که چیر - keçîr): وه زیر، پیشه و،
سه رکده.

کحال - ا. ص. ع (که ههال - kehhâl):
سورمه کار، دکتوری چاو.

کحل - ا. ع (کوهل - kuhl): کل، سورمه.

کحلاء - ص. ع (که هلاء - kehla'): ژنی چاو به
کل، ژنی چاو رهش.

کحلی - ص. ع (کوهرلی - kuhlî): سورمه یی، کل
ساز.

کحیل - ص. ع (که هیل - kehîl): چاو به کل.

کخ - ا (کوخ - kux): کرم، ههر میروویه کی
ورد.

کخ - ا (که خ - kex): په یکه ری زهلام و ناخولا بو
ترساندنې مثال، کخه.

کخ - ا. ع (کوخ - kux): زانایه کی نه لمانییه
له بواری نه خوشی سیلدا.

کد - ا (که د - ked): گوند، گهرک، مال.

کد - مص. م. ع (که دد - kedd): ره نچدان له کارو
کاسبیدا.

کدام - (کودام - kudam): کام، کتی، کپهان.

کدبانو - ص. مر (که دبانو - ked banû):
که بیانو، ژنی مال، ژنی به حورمهت، که یوانو.

کدخدا - ا. ص (که دخدا - ked xuda):
گه وره ی گوند، میتردو پیای ژندار، کویتخا.

کدر - ص. ع (که دیر - kedir): لیل، تاریکی،
ژیانی ناخوش و نارحهت.

کدرت - مص. ع (کودورهت - kuduret):

نارحهت بوون، نارحهتی، دلته نگ بوون.

کدفت - ا (که دفت - keduft): کاسه سهر،
کلوخ، که پوژ.

کدنگ - ا (که دنگ - kedeng): گه لاکوت،
گه لاوکوتک.

کدو - ا (که دو - kedû): کودی، کوله که.

کدوبا - ا. مر (که دوبا - kedûba): شوربای
کودی.

کدواده - ا (که دواده - kedvade): دیوار،
بناخی دیوار، بنهرت، بناغه، هیم.

کدوخ - ا (که دوخ - kedûx): هه مام، گه رماو.

کدودانه - ا. مر (که دودانه - kedûdane): جوړه
کرمیکه له ریخوله ی مرؤفدا چی ده بی له ناوکه
کوله که ده چی.

کدورت - مص. ع (کودورهت - kudûret):
دلته نگ بوون، نارحهت بوون، لیل بوون.

کدونیمه - ا. مر (که دوونیمه - kedû nîme):
کودیله ی شهراب، کودی ناو به تالی وشکه و کراو
که شهرابی تی بکه.

کده - (که ده - kede): پاشگره و ده چیتسه سهر
وشه و ماناکه ی ده گوړی و پتر مانای شوین
ده گیه نی وهک: دانش + کده - دانشکده.

کده - ا (کوده - kude): زمانه چکوله، زمانه ی
قفل، ددانه ی کلبل.

کدین، کدینه - ا (که دین، که دینه - kedîn, kedîne):
گه لا کوتک.

کدیور - ا. ص (که دیشه ر - kedîver): وه زیر،
جووتیار، فه لا، کویتخا.

کدیه - ا. ع (کودیه - kudye): ته نگانه،
گه دایی، دهرژه.

کذا - ع (که زا - keza): ناوا، به مجوزه، نه لیوا،
نه چنه و، وه سا.

کذاب - ص. ع (که ززاب - kezzab): زور
درؤزن.

کذوب - ص. ع (که زوب - kezûb): درؤزن.

- کذب- مص.م.ع (کیزب- kizb): درو کردن.
- کر- ص (که- kerr): کهر، کهسبیک گوئی نه‌ژنه‌وئ، گوئ کپ.
- کر- ا.ع (کوپ- kurr): پتوانه‌یه‌که بۆ ئاو.
- کر- ا (که- ker): هیتز، توانا، شینگ، مرازو مه‌به‌ست.
- کروفر- ا.مر (که‌روفه‌پ- kerrû ferr): شان و شکۆ.
- کر- مص.م.ع (که- kerr): هیتز کردن.
- کروفر- ا.مص (که‌روفه‌پ- kerr û ferr): په‌لاماردان و هه‌لاتن.
- کر- ا.فر (کوپ- kur): بۆقی، شه‌پهور.
- کر- ا.فر (کۆر- kor): کۆرس، ئۆپرا.
- کراء- ا.ع (کیراء- kira'): کری.
- کرائم- ص.ع (که‌رائیم- keraim): ههر ئه‌ندامی‌کی شه‌ریفی به‌ده‌ن وه‌ک: چاو، گوئ و ده‌ست.
- کرایس- ا (که‌رابیس- kerabîs): جاو.
- کراییل- ا.ع (که‌رابیل- kerabîl): بیژنگ، که‌وانی هه‌لاجی.
- کراتن- ا (که‌راته‌ن- keraten): جال‌جالۆکه، جولانه‌نه، داپیژۆشک.
- کراجیدن- مص.ل (که‌راجیدن- keracîden): گاران‌دی مریشک له‌ کاتی هیلکه‌داناندا.
- کراد- ا (کوراد- kurad): جلی دراو.
- کرادس- ا.ع (که‌رادیس- keradis): پۆله سوارتیکی گه‌وره، پۆله ئه‌سپیک.
- کرار- ا (کورار- kurar): داری ژیر ده‌رکه، ئاستانه‌ی ده‌رگا.
- کرار- ص.ع (که‌رار- kerrar): هیتز به‌ر له جه‌نگدا، ئازاو نه‌ترس.
- کراریس- ا.ع (که‌راریس- kerarîs): ده‌فته‌رۆکه، نامیلکه.
- کراز- ا (کوراز- kuraz): شه‌ریه، گۆزه‌ی ئاو.
- کراسه- ا (کوراسه- kurase): ده‌فته‌ر،
- نامیلکه.
- کراشیدن- مص.ل (که‌راشیدن- keraşîden): په‌ریشان بوون.
- کراشیده- ا.مف (که‌راشیده- heraşîde): په‌ریشان، په‌رت و بلاو.
- کراع- ا.ع (کوراء- kura'): پاچه، سه‌روپی.
- کراک- ا (که‌راک- kerak): کلک هه‌لته‌قیینه، به‌رگایلکه، کلک ته‌قنه، کلک ته‌قیینه.
- کراکر- ا (که‌راکه‌ر- keraker): قه‌له ره‌شکه.
- کراال- ا.انگل (کراال- kral): پشته‌مه‌له، سینگه‌مه‌له.
- کرام- ا.ع (کیرام- kiram): گه‌وره‌پیاوان.
- کرامت- مص.ل.ع (که‌رامه‌ت- keramet): گه‌وره‌یی نواندن، جوامی‌ربوون، به‌خشنده‌یی.
- کرامند- ص.مر (کیرامه‌ند- kiramend): به‌قه‌درو قیমে‌ت، گرنگ.
- کران- ا (که‌ران- keran): ره‌خی ده‌ریا، که‌نار، قه‌راخ، رۆخ، لیوار.
- کراوات- ا.فر (کیراوات- kiravat): بۆنباخ، که‌راویت، قه‌راویت.
- کراویا- ا (که‌راوییا- keravîya): زیره، شازیره.
- کراه- ا (که‌راه- kerah): قه‌راخ، که‌نار، لیوار.
- کراهت- مص.ع (که‌راهه‌ت- kerahet): نارازی بوون، ناپه‌سه‌ندبوون.
- کراهیت- مص.ل.ع (که‌راهیه‌ت- kerahîyet): ناشی‌یرین و بی‌زه‌وه‌ربوون، ناپه‌سه‌ندی، رقدا‌ری.
- کرب- ا.ع (که‌رب- kerb): خه‌م و خه‌فه‌ت، کول و کۆفان، که‌سه‌ر و داخان.
- کریاس- ا (که‌ریاس- kerbas): جاو.
- کریاسه- ا (که‌ریاسه- kerase): مارمیلکه، مارمیلۆک.
- کریاشه- ا (که‌ریاشه- kerbaşe): مارمیلۆک.
- کریال- ا.ع (کیریال- kirbal): بیژنگ، که‌وانی هه‌لاجی.

کربت - ا.ع (کوربهت - kurbet): خەم، حوزن، مەشەقەت.

کرېزە - ا (کوربوزە - kurbuze): خەیارەچەمیلە، خەپاری دیرێژ.

کریسو - ا (کەریەسو - kerbesû): مارمیلکە، مارمیلۆک.

کریش - ا (کەریەش - kerbeş): مارمیلۆک، مارمیلکە.

کرین - ا.فر (کەریۆن - kerbon): کاربۆن، مادەیهکی وشکی رهشه، له ته‌بیعه‌دا به‌شیه‌ی خه‌لۆزی به‌ردو ئه‌لماس ده‌رده‌که‌وێ.

کریپ - ا.فر (کریپ - krip): جۆره کوتالێکی ناسکه، ئه‌تله‌س.

کریپا - ص (کورپا - kurpa): گیای ناسک و کورت، کۆرپه.

کریپان - ص (کەریپان - kerepan): لای زه‌رده‌شتیان، به‌که‌سانیک گوتراوه که گوتیان به نامۆژگا‌رییه‌کانی زه‌رده‌شت نه‌ده‌دا.

کریپ دوشین - (کریپ دوشین - krip dûşîn): جۆره ئه‌تله‌سیکه.

کریپ - ا (کورپي - kurpî): پرد.

کرت - ا.ع (کەرەت - keret): په‌لامار له شه‌پدا، جار، که‌په‌ت.

کرت - ا (کەرت - kert): گۆتی زه‌راعات، دێراو.

کرتاسه - ا.فر (کیرتیا‌سه - kiritase): قۆناغی سییه‌م له قۆناغی دووهمی زه‌ویناسی.

کرتە - ا (کەرته - kerte): گۆلی بیستان و زه‌رعاتان، دێراو.

کرتە - ا (کورته - kurte): کراس، کورته‌ک، قه‌مه‌سه‌له.

کریج - ا (کەرج - kerc): ملیوان، یه‌خه‌ی کراس، دوگمه.

کریفو - ا (کەرجه‌فوو - kercefû): بالنده‌یه‌که، بۆلده‌رچین، که‌ره‌وانکه، که‌په‌واله.

کریجن - ا (کورجه‌ن - kurcen): کپ‌کپاگه،

قرتینک.

کریجی - ا (کەریجی - kerecî): به‌له‌م.

کریچ - ا (کیریچ - kirç): کووز، قاز، قاژی شووتی یان کاله‌ک.

کریچ - ص (کورچ - kurç): کر، مریشکه به‌کر.

کریچک - ا (کەرچه‌ک - kerçek): گه‌نه‌گه‌رچه‌ک، گه‌رچه‌ک.

کریچه - ا (کورچه - kurçe): سابات، که‌پر.

کریخ - ص (کەرەخ - kerex): سپ.

کرد - ا.خ (کورد - kurd): قه‌ومیکی ئاریاییه له رۆژا‌وای ئێران و له عێراق و له تورکیا و له سوریا‌دا ده‌ژین و به‌سه‌ر تیره‌و تایفه‌یه‌کی زۆر‌دا دابه‌ش بوه.

کردار - ا.مص (کیردار - kirdar): کار، کردار، ره‌وش و رێسا.

کردک - ا (کیرده‌ک - kirdek): مه‌ته‌ل و لوغز، چه‌وچه، لیچار، له‌گه‌ز.

کردک - ا (کەرده‌ک - kerdek): به‌ش، پاژ، پاژێکی کتیب.

کردگار - ص (کیردگار - kirdgar): به‌کار، یه‌کیکه له ناوه‌کانی یه‌زدان.

کردگر - ص (کیردگر - kirdger): کردگار.

کردمند - ص (کەرده‌مند - kerdmend): چوست و چالاک، گورج و گۆل، توندو تیز.

کردن - مص.م (کەرده‌ن - kerdn): ئه‌نجام‌دان، کردن، جێبه‌جێ کردن.

کردنگ - ص (کەرده‌نگ - kerdeng): ئه‌حمه‌ق، که‌وده‌ن، گیل، ده‌به‌نگ.

کردوسه - ا.ع (کوردووسه - kurdûse): ده‌سته‌یه‌کی گه‌وره‌ی سواران، دوو ئیسک به‌یه‌ک جمگه به‌یه‌که‌وه به‌سه‌رتین.

کرده‌کار - ص (کەرده‌کان - kerdekar): کارکرده، به‌ئه‌زمون، کارزان.

کرزه - ا (کورزه - kurze): دێراو، گۆلی بیستان.

کرفه - ا(کهرفه - kerfe): کاری چاک، کاری دروست.

کرفه گر - ص.فا(کهرفه گهر - kerfe ger): دروستکار، چاکه کار.

کرفی - ص.ن(کورفی - kurfi): خه لکی کورف که گوندیکی شارستانی بجنورده.

کرک - ا(کورک - kurk): کوئک، کوئکه، خوری یان په ری زور نهرم.

کرک - ا(که رک - kerek): که ره وانکه، که ره وان، که ره واله.

کرک - ص(کورک - kurk): مریشکه به کی.

کرکر - ا(کورکور - kurkur): قه یفه ی موبیله یان بۆ په رده.

کرکرانک - ا(که رکه رانه ک - kerkeranek): کرکراکه، کرتینک.

کرکیره - ا(کیرکیره - kirkire): کره ی ماش و پاقله و...

کرکیره - ا(کیرکیره - kirkire): جوره په رده یه که له ته خته ی باریک و ناسک دروست ده کری و به ده رگا و په نجه ره وه ده کری.

کرکرهن - ا(که رکه ره هن - kerkerhen): جوره رووه کیکه.

کرکس - ا(که رکه س - kerkes): سه رگه ی، داله کهر خوره.

کرکفیز - ا(که رکه فیز - kerkefiz): که فگیر.

کرکم - ا.ع(که رکهم - kerkem): په لکه زترینه، رهنگین که وان، زه رینه و سیمینه.

کرکم - ا.ع(کورکوم - kurkum): زه عفران.

کرکن - ا(که رکهن - kerken): دانه ویله ی وه کو گهنم و نوک و پاقله که به فهریکی بیبرژین و بیخون.

کرکند - ا(که رکهن د - kerkend): یاقوت، له عل.

کرکی - ا(کورکی - kurki): قازی قوئنگ، قورینگ.

کرس - ا(کورس - kurs): چلک، چلکی له ش یان جل و بهرگ.

کرسان - ا(که روسان - kerusan): سه به ته، ته پکه.

کرسب - ا(که ره سب - keresb): که ره وز.

کرست - ا.فر(کوربست - kurist): مه مکدان، که مه ربه ندی پانی ژنانه.

کرستون - ا(که رستون - kerstûn): قه پان.

کرسف - ا.ع(کورسوف - kursuf): په موو، لۆکه.

کرسنه - ا(که رسه نه - kersene): گاگوز، رووه کیکه.

کرسی - ا.ع(کورسی - kursî): کورسی، ته ختی نوستن، نه و چوارپایه ی که له زستاناندا ناگری ده خه نه ژترو لیفه ی پیدا ده دن و له ده وری داده نیشن.

کرش - ا.مص(که ره ش - kereş): خاپاندن، فریو، ته فره، ریایی.

کرش - ا.ع(که ریش - keriş): که رش، ورگ.

کرشف - ا(که رشف - kerşef): لۆکه، په موو.

کرشمه - ا(کیرشمه - kirîşme): گریشمه، ناز، غمه، ئیشاره ت به چاوو برۆ، عیشوه.

کرشیدن - مص.م(که رشیدن - kerşîden): فریودان، خاپاندن، ته فره دان.

کرع - مص.م.ع(که ره - ker): زار له ناوان و ناو خوارنده وه.

کرغست - ا(که رغه ست - kerxest): گیایه که له سپیناخ ده چیت و ده کری به چیش.

کرف - ا(کورف - kurf): قیری سوتاو، زیوی سوتاو.

کرفت - ص(کیریف - kirift): پیس، چلکن، چه په ل.

کرفج - ا(که رفه ج - kerfec): رووه کیکه بۆ ناگرکردنه وه زوو گر ده گریت.

کرفس - ا.ع(که ره فس - kerefs): که ره وز.

کرگ - ا.ع (که رگ - kerg): که رگه دهن.

کرگ اسپر - ا.مر (که رگ ئیسپر - kerg isper): سوپه رتیک که پیستی که رگه دهنی تی گیرایی.

کرگدن - ا.ع (که رگه دهن - kergeden): که رگه دهن، حه یوانیکی زه به لاج و به هیزه له گامیش گه وره تره، دهره قه تی فیلیش دی.

کرم - ا.مص.ع (که رهم - kerem): که رهم، جوامیری، به خشنده بی، دلا وایی.

کرم - ا.ع (که رهم - kerm): میتو، داری تری.

کرم - ا.کیریم (kirim): سپی ئامال زهره.

کرم - ا.کیریم (kirm): کرم، میرووییه کی بی دهست و پی و خشوکه و به دهنی ئیسکی تیدا نییه.

کرم - ا.فر (کیریم - krim): سه رتوتیز، سه ریشیر، قه پماغ.

کرما - ص.ع (که رهماء - kurema): جوامیران، سه خاوده نندان، به خشنندان.

کرم ابریشم - ا.مر (کیرمی ئه بریشم - kirmi ebrîşm): کرمی ئاوریشم، کرمیکه لیکاو دهکی ده بیته داوی ئاوریشم.

کرم دانه - ا.کیرم دانه (kirm dane): ده و ده نیکه.

کرم شیتاب - ا.مر (کیرمی شهب تاب - kirmi şeb tab): گوله ئه سستیره.

کرمک - ا.کیرمهک (kirmek): کرم، کرمیکه له نزیک کی کژمدا دروست ده بی.

کرم کدو - ا.مر (کیرمی که دوو - kirmi kedû): کرمیکه درتیه له ریخو له بنیاده مدا دروست ده بی.

کرم معده - ا.مر (کیرمی میئده - kirmi mi'de): ئه سکارید.

کرمند - ص (که رهمند - kermend): گورج و گول، چوست و چالاک.

کرمینه - ا.کیرمینه (kirmîne): کرم ئاسا.

کرنا - ا.مر (که رنا - kerna): که رنا، شه پیپور.

کرنب - ا.ع (که رهنب - kerenb): که له رهم.

کرنبا - ا.مر (که رهنبا - kerenba): شله ی که له رهم.

کرنج - ا.کیرهنج (kirenc): سیادانه، گوزالک.

کرنج - ا.کورهنج (kurenc): برنج.

کرنجو - ا.که رهنجو (kerencû): کابوس، مۆته که، شوگ.

کرنده - ا.ص (که رهند - kurend): ئه سپی قاوه بی کال، مهیدانی جرید بازی.

کرنر - ا.انگل (کۆرنیر - kornîr): کۆرنه ر.

کرنش - ا.کورنیش (kurnîş): کړنوش بردن، سه ردانه واندن له به رامبه ر خه لکی گه ورده ا.

کرو - ا.ص (که روو - kerû): ددانی کرمی، کلۆر.

کرو - ا.کیرهو (kirew): به له م، قایغ.

کروان - ا.ع (که رهشان - kerevan): کاروانه، بالدارتیکه به قه د مریشکیک ده بی و ده نوکی درتیه.

کروب - ا.ع (که روب - kurûb): خه م و په ژاره، کۆثانین.

کروبیون - ا.ع (که روبییون - kerûbîyûn): فرشته یین نزیک.

کروت - ص (که رووت - kurût): قه له و، توکمه.

کروور - ا.کوروور (kurûr): پینج سه د هه زار.

کروتنه - ا.که رووته نه (kerûtene): جۆلاته نه، جالجالوکه، داپیرۆشک.

کروز - ا.کورووز (kurûz): شادی، عهیش و نوش.

کروش - ا.ع (که وروش - kurûş): ورگ، که رش.

کروش - ا.فر (که وروشه - kurûşe): قولاب، ئه م جۆره که وانه یه [...].

کروک - ا.ص (که رووک - kurûk): ساباتی عه ربه بانه یان ئوتومبیل.

کروکر - ا.ص (کهرووکه - kerûker): دادگەر، دادوهر، یه کیکه له ناوه کانی یهزدان.

کروکودیل - ا.فر (کورو کوودیل - kurû - kûdîl): نههنگ.

کروکی - ا (کورووکی - kurûkî): له واری نیگارکیشیدا ئه و نیگارانه یه که رهنگی تیا به کار نایهت و ههر رهش و سپیه.

کروم - ا.ع (کوروم - kurûm): میتو، داری تری. **کروم** - ا.فر (کوروم - kurûm): جوهره کانزایه که.

کرومانیون - ا.فر (کوروومانسیون - kurûmanyûn): رهگه زیککی کۆنی مۆشه که تا چاخی بهردین ژیاوه.

کروموزوم - ا (کورووموزوم - kurûmûzûm): کورۆمۆزۆم.

کرونده - ا.هند (که ره ونده - kerewnde): دره ختیکه.

کروه - ا (کورووه - kurûh): قۆناغیکی دوو کیلۆمه ترییه، هیلانه، مال.

کروه - ا (که ره شه - kerveh): به له م، قایخ، که له ک.

کروی - ص.ن (کوره فی - kurevî): خر وه کو توپ.

کرویا - ا.ع (که ره فی - kervîya): زیره، سازیره.

کره - ا (که ره - kere): که ره.

کره - ا (کوره - kurre): جاشه کهر یان جوانوو ماین.

کره - ا.ع (کوره - kure): گو، توپ، ههر ته نیککی خرو باز نه یی.

کره - م.ص.ع (کوره - kurh): ناپه سند.

کریاس - ا (کیر یاس - kiryas): دهر بار، دهرگا.

کریج - ا (کورج - kuric): که پری سه ره بیستان و زهرعات.

کریز - ا (کوریز - kurîz): که پر، په وهرینی

بالنده.

کریزی - ص (کوریزی - kurîzî): پیس، بالاچه ماوه، مه لیک په روپۆی وهری بی.

کریستال - ا.فر (کریستال - kristal): بلور، ئاوینه، شووشه.

کریستالیزه - ص.فر (کریستالیزه - kristalize): به بلورو بوو، بلورین.

کریسمس - ا.فر (کریسمس - krismis): جهژنی له دایک بوونی مه سیح که مه سیحیه کان له شه وی ۲۵ دیسامیه ردا بهریای ده که ن و به جهژنیککی ئاینی ده ژمیردری.

کریشک - ا (کیریشه ک - kirişek): جوجه له مریشک، پیای جهنگاوهر.

کریشک - ا (که ریشه ک - kerişek): که ندپ، موغاره، ئه شکه وت، هه شکه فت.

کریلا - ا (که ریل - kerîla): بهری گیایه که له رۆن و پیازدا سور ده کرتته وه ده خوری.

کریلی - ا (کوره یلی - kureylî): گۆشه یه کی مۆسیقیه.

کریم - ص.ع (که ریم - kerîm): خودان که ره م، سه خ، دلاوا، به خشنده.

کریه - ص.ع (که ریه - kerîh): ناشیرین، بلخ، ناپه سند، دزیتو، کریت.

کزاد - ا.ص (که زاد - kezad): جلی کۆن و شپ. **کوزاز** - ا.ع (کوزاز - kuzaz): وشکی و نازارو سوتانه وهی پیستی به دهن له نه نجامی سه رمای زۆردا، کوزاز، جوهر نه خوشبیه که.

کوزبه - ا.ع (کوزبوره - kuzbure): گیایه که، کژنبیه.

کزیود - ا.ص (که زیود - kezbüd): کویتخا، سه رۆک و گه وره ی قه وم.

کزرودرمی - ا.فر (کی زرو دیرمی - kizrûdirmî): وشکبوونی پیستی به دهن.

کوزف - ا (کوزف - kuzf): قیری سووتاو، زیوی سووتاو.

کزم - ا (که زم - kezm): کوزه له.

کسب - مص.م.ع (کسب - kesb): به دست هینان، پیدا کردن.
کسب - ا.ع (کوسب - kusb): تلپه‌ی شتیک که رونه‌ک‌ی بگرن.
کسبه - ا.ع (کیسبه - kisbe): کاسی.
کسبه - ا.ع (کسه‌به - kesebe): کاسبکاران.
کسپرج - ا (کسپهرج - kesperc): مرواری.
کستر - ا (کسته‌ر - kester): جوهره درکبکه بۆ سوتانن.
کستل - ا (کوسته‌ل - kustel): گوخلکه‌ره، قالوچه.
کسته - ا (کوسته - kuste): دانه‌ویل‌ه‌ی کوتراو، دانه‌ویل‌ه‌ی کوترابی و هیشتا له‌کایه‌ک‌ی جیانه‌کرایته‌وه.
کستی - ا (کوستی - kustî): که‌مه‌ریه‌ندی پیروز، که‌مه‌ریه‌ندیکه که زه‌رده‌شتیان له پشتیان ده‌کردو له خوری مه‌ر دروستده‌کراو بریتی بوو له ۷۲ داوی پیکه‌وه هونراوو له‌سه‌ر سدره‌وه له‌هریان ده‌کردو له پیشه‌وه دوو گری و له پشته‌وه دوو گریان لی ده‌دا.
کستیمه - ا (کستیمه - kestîme): وشتراوک.
کسر - مص.م.ع (کسر - kesr): شان.
کسر - ا.ع (کسر - kesr): ژیر: ____
کسروی - ص.ن (کسه‌ره‌فی - kesrevî): خوسره‌وی، کیسرای.
کسره - ا.ع (کسه‌ره - kesre): ژیر: ____
کسره - ا.ع (کیسره - kisre): پارچه، پارچه‌یه‌ک له شتیک‌ی شکاوی ورد بوو.
کسری - ا.ع (کیسرا - kisra): به‌عه‌ره‌بی کراوی (خوسره‌وه)، عه‌ره‌به‌کان به‌هر پاشایه‌کی ساسانیان گوتوه کیسرا.
کسف - مص.ل.ع (کسه‌سف - kesf): برین، مانگ گیران، یان روژ گیران.
کسک - ا (کسه‌ک - kesek): قه‌له‌رشکه.

کزوغ - ا (که‌زوغ - kezûx): مل، گری مل.
کز - ص (که‌ژ - kez): خوار، ناراست، لادهر.
کز - ص (که‌ژ - kez): ناوریسمی که‌م به‌ها.
کزار - ا (کوژار - kujar): چیکلدانی مریشک، سیقه‌توره.
کزاغند - ا.مر (که‌زاغند - kejaxend): جلیکه له بری لۆکه ناوریسمی تی ده‌خن و له شه‌را له ژیره‌وه له‌به‌ر ده‌کری.
کژاوه - ا (که‌ژاوه - kejava): که‌ژاوه.
کژدم - ا (که‌ژدوم - kejdum): کولاژدم، دوو‌پشک.
کژدمه - ا (که‌ژدومه - kejdume): برین و وه‌ره‌میکه له بیخی نینۆکدا په‌یدا ده‌بی و زۆر به‌نازاره، به‌فره‌شینه.
کژرف - ا (که‌ژرف - kejrêf): گیای بۆن ناخۆش.
کزک - ا (که‌ژک - kejek): قولا ب.
کزگاو - ا.مر (که‌ژگا - kekgav): گامیشی هیندی.
کزمه‌ژ - ص (که‌ژمه‌ژ - kejmêj): خوارو خیتج، چه‌وت و چه‌وتیل، چیلوچه‌فت.
کزمن‌بان - ص (که‌ژمه‌ژ زه‌بان - kejmêj zeban): لاله‌په‌ته، منال‌ی تازه‌زمانی گرتی.
کزور - ا (که‌ژور - kejrûr): بیخی زه‌ره‌نباد که تال و بۆن تیژه.
کزین - ا.ص (که‌ژین - kejin): ناوریسمین.
کس - ا (که‌س - kes): که‌س.
کساء - ا.ع (کیساء - kisa): پۆشاک، جلویه‌رگ، عه‌با.
کساد - مص.ل.ع (که‌ساد - kesad): بی‌ره‌واج بوون، له‌ره‌واج که‌وتن، بی‌بازار بوون.
کساردن - مص.م (کوساردن - kusarden): خواردن، خه‌م خواردن، مه‌ی خواردن.
کسالت - ا.مص.ع (که‌سالت - kesalet): بیتاقه‌تی، سستی، ماندوویه‌تی.

کسل - ص.ع (که سیل - kesil): نه خوښ، بیتاقهت، بې توانا.

کسل - مص.ع (که سئل - kesel): تهمه لې کردن.

کسلان - ص.ع (که سلان - keslan): تهمه ل، تهمه زل، بیتاقهت، نه خوښ.

کسمه - ا (که سمه - kesme): زولفی لول.

کسندر - ص (که سندر - kesender): هه تیوچه، ناکهس به چه.

کسنک - ا (که سنک - kesnek): جوړه نالټیکه بۆ حیوانات.

کسنی - ا (که سنی - kesnî): جوړه رووه کیکه.

کسوت - ا.ع (کیسفته - kisvet): پوښاک، جلویه رگ.

پیش کسوت - ا.ص (پیش که سفته - pîş kesvet): پیشه ننگ، که سټیک له بواری وهرزشکاریدا پیشینه ی هه بی و له پیش خه لکانی دیکه وه بی.

کسور - ا.ع (کوسور - kusûr): شکست، شکان.

کسوف - مص.ل.ع (کوسوف - kusûf): مانگ گیران، هه تاو گیران.

کسیر - ص.ع (که سیر - kesîr): شکاو، شکسته.

کسیلا - ا (که سیلا - kesîla): جوړه گیایه که.

کسیله - ا (که سیله - kesîla): جوړه گیایه که.

کسیمه - ا (که سیمه - kesîme): وشرالوک، وشرخوړکه، عاگول.

کش - ا (که کش - keş): خالیگه، که له که، برک، قه برغه.

کش - ص (که کش - keş): باش، جوان، خوش.

کش رفتار - ا.ص (کش ره رفتار - keş reftar): خوش ره رفتار.

کش - ا (کیش - kiş):

دهنگدانی مریشکه، له گهمه ی شه تره نجدا ناچار کردنی شایه له خانه یه که وه بچیته خانه یه کی

دیکه.

کشاف - ص.ع (که ششاف - keşşaf): ناشکر اکهر، که شفکار، کفشکر.

کشاکش - ا.مص (که شکشه - keşakeş): کیشمانه کیش، راکیش و بکیش، پت پتینی روژگار.

کشاله - ا (که شاله - keşale): درېژه، درېژه و بهرده وامي شتیک.

کشان - ا (که شان - keşan): چاتول، خپوه تی یه که نه ستونی.

کشانندن - مص.م (که شانندن - keşanden): راکیشان.

کشاننده - ا.فا (که شاننده - keşanende): راکیشه ر.

کشانی - ص.ن (که شانی - keşanî): که شانییه شاریک بووه له سه غدی سه مه رقه ند.

کشانی - ص.ن (کوشانی - kuşanî): کشان، شویننې بووه له روژه لاتنې ئیران که به شی روژه لاتنې ئیران و نه فغانستان و ترکستانی نه مړی گرتو ته وه.

کشب - ا (کوشب - kuşb): تلپه.

کشاورز - ا.ص (کیشاقهرز - kişaverz): فلاح، جووتیار، وهرزیز.

کشاورزی - ا.مص (کیشاقهرزی - kişaverzî): فلاحهت، جووتیاری.

کشت - ا.مص (کیشت - kişt): بهروبوم، چاندن، کشتوکار.

کشت - ا.مص (کوشت - kuşt): کوشتن، کوشتار.

کشتار - ا.مص (کوشتار - kuştar): کوشتار، کوشتن، کوشتنه و دی مهرو مالات.

کشتارگاه - ا.مر (کوشتارگاه - kuştargah): قه ساو خانه.

کشتبان - ا.ص (کیشتبان - kiştban): فلاح، جووتیار، وهرزیز.

کشتزار - ا.مر (کیشتزار - kiştzar): کیلگه.

کشف - مص.م.ع (کهشف - keşf): کشف،
ناشکرکردن، دۆزینهوه، رووتکردن.
کشف - ا (کهشف - keşef): کیسهل، کیسوو.
کشفتن - مص.م (کهشفتهن - keşeften):
شه قکردن، پهراغه نده کردن.
کشک - ا (کهکش - keşk): کهشک.
کشکاب - ا.مر (کهکشاب - keşkab):
کهشکاو، دۆکهشک.
کشکبا - ا.مر (کهکشبا - keşkba): کهشکهوا،
کهشکاو.
کشکرک - ا (کهشکه رهک - keşkerek):
قشقهله، قشقه ره، قهله باچکه.
کشکک - ا (کهشکهک - keşkek): کهشکهژنۆ،
کاسه ی زرانی.
کشکله - ا (کهشکهله - keşkele): جۆره
پیتلاویکه.
کشکنجیر - ا (کوشکهنجیر - kuşkencîr):
قهلاکوت، بهردتیک به مه نجه نیق بگیریته حه سارو
قهلايان.
کشکول - ا (کهشکول - keşkûl): کهشکۆل.
کشکین - ص.ن (کهشکین - keşkîn): نانه ولای
کهشکهک، نانی جۆ.
کشان - ا (کیشمان - kişman): زهرعاتی
دهورویه ری گوند.
کشمش - ا (کیشمیش - kişmiş): کشمیش،
میتوژ.
کشمکش - ا (کهشمه کهش - keşmekeş):
کیشمه کیش.
کشن - ص (کهشن - keşen): چروپی.
کشنیز - ا (کهشنیز - keşnîz): گژنیز.
کشو - ا (کهشو - keşû): چه کمه جه، چاوه.
کشوث - ا.ع (کوشوس - kuşûs): گیایه که.
کشور - ا (کیشقه ره - kişver): ولات، دهوله ت.
کشورخدا - ا.ص (کیشقه ره خودا - kişver
xuda): خاوه ن ولات، پاشا.

کشتکار - ا.ص (کیششتکار - kiştkar):
که سیک پیشه ی کشتوکال بیج.
کشتکاری - ا.مص (کیششتکاری - kişkari):
کشتوکال کردن.
کشتمان - ا.مر (کیشتمان - kiştman): زهوی
چینراو.
کشتمند - ا.ص (کیشتمه ند - kiştmend):
زهوی چینراو.
کشتن - مص.م (کیشتهن - kišten): کشتوکال
کردن.
کشته - ا.مف (کیشته - kişte): چینراو.
کشتن - مص.م (کوشتهن - kušten): کوشتن،
کوشته وه، کوژانه وه ی چرا.
کشته - ا.مف (کوشته - kuşte): کوشته،
کوژراو، حه یوانتیک که سه ر بر دراین.
کشنده - ا.فا (کوشه نده - kuşende): بکوژ،
کوژهر، کوشنده.
کشتگاه - ا.مر (کوشته نگاه - kuştengah):
کوشتارگه، قه سابخانه.
کشته - ا (کیشته - kişte): میوه ی
وشکه وه کراوی وهک: هه لوژوه زه رده لو.
کشتی - ا.مص (کوشتی - kuştî): زۆره بانی.
کشتی - ا (کهشتی - keştî): کهشتی، پاپۆر.
کشتیبان - ا.ص (کهشتیبان - keştîban):
کهشتیوان، گه میه فان.
کشتی گیر - ص.فا (کوشتی گیر - kuştî gîr):
زۆرانبا.
کشخ - ا (کهشه خ - keşex): په تیک که هیتشه
ترتی پیوه هه لواسری تا هه وا وه رگری و وشک
بییته وه.
کشخان - ص (کهشخان - keşxan): ده یووس،
گه وواد، قهجه، سۆزانی.
کشش - ا.مص (کوشیش - kuşîş): کوشش.
کشش - ا.مص (کهشیش - keşîş): راکیشان.
کشش - ا.مص (کوشیش - kuşîş): کوشتن.

کف - مص.م.ع (کهفف - keff): وهستاندن، وازهیتان.

کفا - ا (کهفا - kefa): مهینهت، مهشقهت، تهنگانه، دلتهنگی، رهنج.

کفاء - مص.ع (کیفاء - kifa'): پاداشتدان، هاوتاو یهکسان بوون.

کفائی - ص.ع (کهفائی - kefa'î): له شهرع دا ئه مری واجب هه رکاتێ که سێک ئه نجامی بدات له عۆدهی کهسانی دی نه مینێ.

کفات - ص.ع (کوفات - kufat): پیساوانی لیتها توو، به توانا، کارزانان.

کفار - ص.ا.ع (کوففار - kuffar): کافران، بێدینان، خوانه ناسان.

کفاره - ا.ع (کهففاره - keffare): کهفاره، ئه وهی له بری تاوانی دواکه و تن له کاروباری شهرع بدری و گوناح بسپێته وه.

کفاف - ا.ع (کهفاف - kefaf): ئه و رزق و رۆزییهی به شی مروڤ بکات، له قهده پتووستی بێ کهم و زیاده.

کفال - ا (کیفال - kifal): جوړه ماسیه که له ده ربای خه زه ردا هه یه.

کفالت - مص.ل.ع (کهفالت - kefalet): بوونه که فیلی که سیک، کهفالت.

کفانیدن - مص.م.ع (کهفانیدن - kefanîden): تورکاندن، تروکاندن.

کفایت - مص.ل.ع (کیفایهت - kifayet): بهس بوون، کافی بوون.

کفت - ا (کهفت - keft): شان، سه رشان.

کفتار - ا (کهفتار - keftar): کهفتار، کهمتیار.

کفتر - ا (کهفتهر - kefter): که مووتهر، کوتر، کهوتر.

کفتن - مص.م.ع (کهفتهن - keften): ته ره کین، تروکاندن.

کفته - ا.مف (کهفته - kefte): ترووکاو، شهقبوو.

کشورز - ا.ص (کیشفه رز - kişverz): فهلاح، جووتیار، وه رزیر.

کشورستان - ص.فا (کیشفه رسیستان - kişversitan): ولاتگیر، کیشوهر ئه سیتین.

کش و فش - ا.مر (کهش و فهش - keşûfeş): که شووفش، شان وشه و کهت.

کشه - ا (کهشه - keşe): گه دا، تهنگی چواربیتان.

کشی - ا (کهشی - keşî): خوشی و شادی.

کشیدن - مص.م.ع (کهشیدن - keşîden): راکیشان، کیشان، هه لسه نگاندن، جگه ره کیشان.

کشنده - ا.فا (کهشه نده - keşende): که سیک شتیک رابکیشی.

کشیده - ا.مف (کهشیده - keşîde): راکبشراو، کبشراو.

کشیده - ا (کهشیده - keşîde): زله، شه قازله، شه قازله، شه په لاه، توقات.

کشیش - ا (کهشیش - keşîş): کهشیش، قه شهی مه سیحیان.

کشیک - ا (کهشیک - keşîk): کیشکچی، پاسه وان، چاودیر.

کظم - مص.م.ع (کهزم - kezm): رقخواردنه وه، خو پاراستن له تووره بوون.

کعب - ا.ع (کیناب - ki'ab): پاژنه ی پی.

کعب - ا.ع (کهئب - ke'b): قاپ، جگ، پاژنه ی پی.

کعبتین - ا.ع (کهئبه تهین - ke'beteyn): دوو زاری گه مه ی نه رد.

کعبه - ا.ع (کهئبه - ke'be): ژوور، هوڤه، خانووی چوار گۆشه، کابه ی موسلمانان.

کعک - ا.ع (کهئک - ke'ek): کیک، جوړه شیرینییه که، چۆره ک.

کف - ا (کهف - kef): کهف.

کف - ا.ع (کهفف - keff): دهست، ناو له پ، له پی دهست.

کفج - ا (کهفج - kefç): که فی ئاو، که فی سابوون، ئاوی زار.

کفج - ا (کهفج - kefç): که فگیر.

کفچلیز - ا (کهف چلیز - kefçelîz): سهره میکوته، که فگیری بچووک.

کفچه - ا (کهفچه - kefçe): که وگیر، چه مچه.

کفچه مار - ا.م (کهفچه مار - kefçemar): تووله مار.

کف دریا - ا.مر (کهف دریا - kef derya): که فی دریا.

کفر - مص.م.ع (کوفر - kufr): کوفر کردن، له دین دهرچوون.

کفران - مص.م.ع (کوفران - kufran): کوفر کردن، باوه نه بوون.

کف روان - ا.مر (کهف ره فان - kefrevan): نهو گیانله به رانه ی به له پی پی دهر پۆن، وه کو ورچ.

کفره - ا.ع (کهفهره - kefere): کافران.

کفری - ا.ع (کوفررا - kufurra): شکوفه ی خورما، خونچه ی خورما.

کفش - ا (کهفش - kefş): قۆنده ره، پیتلاو، کهوش.

کفشدار - ا.ص (کهفشدار - kefşdar): کهوشوان، پاسه وانی کهوشان به تاییه تی له مه زارگه کان یان له کوژی گشتیدا.

کفشدوز - ا.مر (کهفش دووز - kefşdûz): کهوشدروو.

کفشدوز - ا.مر (کهفشدووز - kefşdûz): خالخالوکه.

کفشگر - ا.ص (کهفشگره - kefşger): کهوشدرو و پیتلاوساز.

کفشیر - ا (کهف شیر - kefşîr): له حیم، چه سپ.

کفک - ا (کهفک - kefek): کهف، که پروو.

کفگیر - ا.مر (کهفگیر - kefgîr): که فگیر.

کفگیرک - ا (کهف گیرهک - kefgîrek): نه خوشبیه کی پیسته.

کفل - ا.ع (کهفهل - kefel): کهفهل، سمت و پان.

کفلیز - ا (کهف لیز - keflîz): که فگیر.

کفن - مص.ع (کهفن - kefn): کفنکردنی مردوو.

کفن - ا.ع (کهفهن - kefen): کفن، کراسی مردوو، خامی که له مردوویه وه ده پیچن بو ئاو قه بر.

کفو - ا.ع (کوفف - kufv): وهک، هاوتنا، هاوسهر.

کفور - ص.ع (کهفوور - kefûr): خوانه ناس، ناشوکور، کافر.

کفوف - ا (کوفوف - kufûf): دهستان.

کفه - ا.ع (کهففه - keffe): تاکی تهرازوو.

کفی - ص.ع (کهفی - kefi): بهس، بهسیه تی.

کفیدن - مص.ل (کهفیدهن - kefîden): تهره کین، تروکان، شهقبردن، درزبردن، زهنگبردن.

کفیده - ا.مف (کهفیده - kefîde): شهقبردگ، تهره کیو، ترووکاو، درزبردگ.

کفیز - ا (کهفیز - kefîz): قهفیز، په یمانه.

کفیل - ص.ع (کهفیل - kefîl): کهفیل، زامن.

کک - ا.فر (کوک - kuk): خهلووزی بهردین.

ککچه - ا (کهکچه - kekçe): لۆکه، ناوکی لۆکه.

ککژ - ا (کهکیژ - kekij): تهره تیزه.

ککش - ا (کهکیش - kekiş): تهره تیزه.

کک مک - ا (کهک مک - kek mek): ده موچاو شملای.

ککه - ا (کهکه - keke): کخه، گوو.

کل - ص (کهل - kel): کهچهل.

کل - ا (کهل - kel): کهل، نیتری، تهگه، ساورین، حه یوانی نیتری له بابته تی گاو بهران و بزنه کیوی و کهله ناسک.

کل - ص (کول - kul): کهچ، خوار، چه ساوه، چه فت.

کلاسمان - ا.فر (کیلاسمان - kilasman): ریزی نه ندی، پۆلینکردن، ریتکخستن.

کلاسنگ - ا. (که لاسهنگ - kelaseng): بهرده قانی، قه لاسنگ، قۆچه قانی.

کلاسور - ا.فر (کیلاسور - kilasûr): فایل، دوو سی.

کلاسه - ا.فر (کلاسه - klase): پۆلینکردن، ریزی نه ندی کردن، خانه به ندی کردن.

کلاسیک - ص.فر (کیلاسیک - kilasîk): ده رسی، قوتابخانه بی، به پیتی یاساو رتسای پیشینان یه که مین قوتابخانه و شیوازی ئه ده بی که له ئه وروپادا سه ری هه لداو له ئه ده بیاتدا که و تنه لاسایی کردنه ده ی ئه ده بیاتی یۆنان و رۆم و به و دیان ده گوت ئه ده بیاتی کلاسیک، و اتا ئه ده بیاتی کیک که ده بویاه و ده کو ده رس و به ده رس بخویتی و بکری به سه ر مه شق.

کلاش - ص (که لاش - kellaş): ویتل، به ره لالا، مفتخو، جالجالۆکه

کلاشکن - ا (که لاش کهن - kelaşken): شه کرله مه، کیک.

کلاغ - ا (که لاغ - kelax): قه له باچکه، قه له بازکه.

کلاغ پر - ا (که لاغ پر - kelaxper): زه رده پر.

کلاغ پیسه - ا.مر (که لاغ پیسه - kelaxpîse): قه شقه له.

کلاف - ا (که لاف - kelaf): کلافه، گلۆله.

کلافه شدن - مص.ل (که لافه شودن - kalaf şuden): گیتربوون، سه رگه ردان بوون.

کلاک - ا (که لاک - kelak): ته پتی سه ر، ناوه ندی سه ر، ده شت و بیابان، بیابانیک له وه رزی بارانا سه وز بی و له هاوینا وشک بی.

کلاک - ص (کولاک - kulak): ناو به تال، پووک، پووت، پووج.

کلاک - ا (کولاک - kulak): شه پۆلی گه ورده ده ریا.

کل - ق.ع (کولل - kull): هه موو، سه رانسه ر، سه رجه م، ته ف.

کل - مص.ل.ع (که لل - kell): ماندوو بوون، ته نگانه و مسیبه ت.

کلا - ا (که لا - kela): بۆق، قوریاقه.

کلا - ا.ع (که لالا - kella): نا نه خیر، وانیه، نه.

کلات - مص.ع (کیلا ته ت - kilaet): پاراستن، ناگاداریکردن.

کلاتو - ا (که لائوو - kelaû): بۆق، قوریاقه.

کلاب - ا.ع (کیلاب - kilab): کسۆکان، سه یه ل، سه گان.

کلا برگ - ا (کولابه رگ - kula berg): هه ر گولیک په ری زۆری و ده کو گولی گوله به رۆژه.

کلابه - ا (که لابه - kelabe): کلافه، کلافه ده زوو یان ناو ریشم، گلۆله.

کلاپشت - ا (که لا پوشت - kelapuşt): فره نجی، کو له بال.

کلا پیسه - ا.مر (که لا پیسه - kela pîse): قشقه له، قه له ره شک، ئه بله ق بوونی چاو له توره بی یان له خوشیدا (بۆ وینه له کاتی گاندا).

کلات - ا (که لات - kelat): قه لات.

کلاته - ا (که لاته - kelate): گوندو قه لاتی بچووک، مه زاری بچووک.

کلاجو - ا (که لاجو - kelacû): پیاله، پیاله ی شه راب یان قاوه خواردنه وه.

کلاج - ا.انگل (کلاج - kilaç): کلاجی ئوتومبیل.

کلارینت - ا.فر (کیلارینیت - kilarînit): کلارینت، نامیتریکی موسیقایه.

کلاژ - ص (که لاژ - kelaž): خیل، چاو چه پوخیل.

کلاژه - ا (که لاژه - kelaje): قشقه له، قه له باچکه، قه له بازکه.

کلاس - ا.فر (کیلاس - kilas): پۆل، پله، ریز، سنف.

کلاخود - ا.مر (کولاه خود - kulah xûd):
کلاو خود، خوده پۆلایین.

کلاهدار - ص.فا (کولاهدار - kulahdar):
کلاودار، پاشا.

کلاهرداری - ا.مص (کولاهرداری - kulah darî):
پاشایه تی.

کلاهک - ا. (کولاههک - kulahek): کلاوی
بچووک، کلاوه.

کلب - ا.ع (کهلب - keleb): دم، لمۆز، دهنوکی
مهل.

کلب - ا.ع (کهلب - kelb): کسۆک، سهگ،
صهی.

کلب - ا.ع (کهلب - keleb): تینوویه تی،
حه سوودی، نهخۆشی هاری (سهگ یان مروڤ).

کلبتان - ا.ع (کهلبهتان - kelbetan): گاز،
پالایس.

کلبه - ا. (کولبه - kulbe): دوکان، کوخت.

کلپتره - ا.ص (کهلبه تهره - kelpetere):
قسهی قۆزو بێ مانا.

کلت - ا. (کۆلت - kolt): کۆلت، جۆره
دهمانچه یه که.

کلتیه - ص (کهلتیه - kelte): حه یوانی پیری له
کار که توو، حه یوانی کلک بریاگ، زمانگیر.

کلشوم - ا.ص.ع (کولسووم - kulsûm):
دهموچاو خرین.

کلج - ا. (کیلج - kilc): سه به ته یه کی گه ورده یه که
پهین و ته پالنه و ریخی چوارپییانی پی گرد
ده که نه وه بۆ سوتاندن، سه به ته یی حه مامچییان.

کلج - ا. (کولج - kulc): زولفی لوول و پیچ
پیچ.

کلجان - ا. (کهلجان - kelcan): زیلاندان،
سه ره نوێلک، گوڤهک، سوڤکه وان.

کلج - ا. (کولج - kulc): کوله نج،

کلچنگ - ا.مر (کول چهنگ - kul çeng):
قرژانگ، قرژال.

کلاکموش - ا.مر (کهلاک موش - kelak
mûş): جرج، رسک.

کلال - ا. (کهلال - kelal): ترۆپک، تهوڤه سه ره،
ناوه ندی سه ره.

کلال - ا.ص (کولال - kulal): گۆزه گهر،
سوالت ساز.

کلال - مص.ل.ع (کهلال - kelal):
ماندوو بوون، شه که تبوون.

کالات - مص.ع (کهلالهت - kelalet):
ماندوو بوون، باب مردن، جهرگ سووتان.

کلاله - ا. (کولاله - kulale): کاکۆل، په رچه م.

کلام - ا.ع (کهلام - kelam): قسه، دهسته واژه
یان رسته یه که مانای تهواو بدات.

کلان - ص (کهلان - kelan): زۆر، فره، گه وره،
مهزن، زهلام.

کلانتر - ص.ت (کهلانتهر - kelanter):
گه وره تر، کۆمیسهر.

کلانتر مرز - ا.مر (کهلانتهری مهرز - kelanteri
merz): کۆمیسهری مهرز.

کلانتری - ا. (کهلانتهری - kelanteri): لقییک له
دایه ری ئه من.

کلانسال - ص.مر (کهلان سال - kelansal):
پیر، زۆر گه وره.

کلاتو - ا. (کهلائو - kelaû): جرجه کویره،
رسک.

کلاوه - ص (کهلافه - kelave): گیژ،
سه راسیمه، حه په ساو، سه رگه ردان.

کلاوه - ا. (کهلافه - kelave): کلافه، گلۆله.

کلاه - ا. (کولاه - kulah): کلاو.

کلاهبردار - ص.فا (کولاه بهردار - kulah
berdar): دهستبرو کلاوچی.

کلاهبرداری - ا.مص (کولاه بهرداری - kulah
berdarî): دهسبری و کلاوچی تی، به دهست
هیئانی شتییک له ریگهی فروفیل و خاپاندنه وه.

کلخج - ا(کهلهخج - kelexc): چلک، چلکی به‌دهن، قریژي.

کلخج - ا(کهلهخج - kelexc): چلک، چلکی به‌دهن، قریژي.

کلدان - ص.ن(کهلدان - keldan): ولات و سهر زه‌میني کونی به‌شی باشووری میزوپوتامیا.

کلدان - ص.ن(کهلدان - keldan): ولات و سهر زه‌میني کونی به‌شی باشووری میزوپوتامیا.

کلر - ا.فر(کولور - kulur): کولور.

کلر - ا.فر(کولور - kulur): کولور.

کلرا - ا.فر(کولیرا - kulira): نه‌خوشی کولیرا.

کلرا - ا.فر(کولیرا - kulira): نه‌خوشی کولیرا.

کلرات - ا.فر(کولورات - kulurat): هه‌موو نه‌سیدیکی کولوریک.

کلرات - ا.فر(کولورات - kulurat): هه‌موو نه‌سیدیکی کولوریک.

کلروفم - ا.فر(کولوروفورم - kulurûfurm): به‌نج.

کلروفم - ا.فر(کولوروفورم - kulurûfurm): به‌نج.

کلروفیل - ا.فر(کولوروفیل - kulurufîl): ماده‌ی که‌سکی گیا.

کلروفیل - ا.فر(کولوروفیل - kulurufîl): ماده‌ی که‌سکی گیا.

کلرومیستین - ا.انگل(کولورومیه‌یستین - kulurumeysitîn): جوره‌ده‌رمانیکه بۆ تیفو زۆر کاریگه‌ره.

کلرومیستین - ا.انگل(کولورومیه‌یستین - kulurumeysitîn): جوره‌ده‌رمانیکه بۆ تیفو زۆر کاریگه‌ره.

کلز - ا(کیلز - kilz): ره‌گی دره‌ختی هه‌ناری کیتی.

کلز - ا(کیلز - kilz): ره‌گی دره‌ختی هه‌ناری کیتی.

کلس - ا.ع(کیلس - kils): قسل.

کلس - ا.ع(کیلس - kils): قسل.

کلستیرول - ا.فر(کولیستیرویل - kulistirûl): کولسترۆل، جۆره‌چه‌ورییه‌که له میتشک و ده‌مارو جگه‌رو خۆین و زراودا په‌یدا ده‌بی و هه‌یه.

کلستیرول - ا.فر(کولیستیرویل - kulistirûl): کولسترۆل، جۆره‌چه‌ورییه‌که له میتشک و ده‌مارو جگه‌رو خۆین و زراودا په‌یدا ده‌بی و هه‌یه.

کلسیوم - ا.فر(که‌لسیوم - kelsyûm): کالسیۆم.

کلسیوم - ا.فر(که‌لسیوم - kelsyûm): کالسیۆم.

کلف - ا(که‌له‌ف - kelef): ده‌نووکی مه‌ل.

کلف - ا(که‌له‌ف - kelef): ده‌نووکی مه‌ل.

کلف - ا.ع(که‌له‌ف - kelef): ره‌نگی ره‌ش و سووری تیکه‌لاو، شملای.

کلف - ا.ع(که‌له‌ف - kelef): ره‌نگی ره‌ش و سووری تیکه‌لاو، شملای.

کلفت - ص(کولوفت - kuluft): نه‌ستوور، درشت، قه‌به.

کلفت - ص(کولوفت - kuluft): نه‌ستوور، درشت، قه‌به.

کلفت - ا(که‌له‌فت - keleft): ده‌نووکی مه‌ل.

کلفت - ا(که‌له‌فت - keleft): ده‌نووکی مه‌ل.

کلفت - ا(کولفه‌ت - kulfet): کاره‌که‌ر، ته‌نگانه، مه‌شه‌قه‌ت.

کلفت - ا(کولفه‌ت - kulfet): کاره‌که‌ر، ته‌نگانه، مه‌شه‌قه‌ت.

کلفه - ا.ع(کولفه - kulfe): سووری تۆخ، له‌که‌ی سووری تۆخ، ره‌شی به‌ سوور نامیتته.

کلفه - ا.ع(کولفه - kulfe): سووری تۆخ، له‌که‌ی سووری تۆخ، ره‌شی به‌ سوور نامیتته.

کلفه‌شنگ - ا(که‌له‌فه‌ه‌شه‌نگ - kelfesheng): په‌یقان.

کلفه‌شنگ - ا(که‌له‌فه‌ه‌شه‌نگ - kelfesheng): په‌یقان.

- کلمات** - ا.ع (کەلیمات - *kelimat*): وشه، وته یان، په یقان.
- کلماسنگ** - ا (کەلماسەنگ - *kelmaseng*): قەلماسنگ، قۆچه قانی، بەردەقانی، کەهنیکی.
- کلمرغ** - ا.مر (کەل مورغ - *kel murx*): سەرگەر، سیسارکە کەچەلە، دالە کەر خۆره.
- کلمه** - ا.ع (کەلیمه - *kelime*): وشه، وته، په یف.
- کلن** - ا (کولەن - *kulen*): گـلۆـلە پەـمـووی نامادە کراو بۆ رستن، گـلۆـلە.
- کلنبه** - ا.ص (کولونبه - *kulunbe*): کولیچه، هەر شتیکی درشت و ناهەموار.
- کلنچ** - کیلهنج - *kilenc*: چلک، پۆخل، عوجب و لوتبەرزی، خۆ هەلکێشان.
- کلنچار** - ا (کیلینجار - *kilincar*): قرژانگ، قرژال.
- کلنچار** - ا (کەلەنجار - *kelencar*): شەپرو شوێ، جەنگ.
- کلند** - ا (کولەند - *kulend*): کلیل و کـلۆمی دارین، قازمه، قولنگ.
- کلندر** - ص (کەلەندەر - *kelender*): زەلامی تۆکمەو زل، داری گەورە ی نەتاشراو، پشتکۆل.
- کلندیدن** - م.ص (کـلەـنـدـیـدـن - *kelendîden*): هەلکەندنی زەوی.
- کلنگ** - ا (کولەنگ - *kuleng*): قازمه، قولینگ.
- کلنگ** - ا (کولەنگ - *kuleng*): قازمی قولینگ، قورینگ.
- کلنل** - ا.فر (کولونیل - *kulunil*): کۆلۆنیل، سەر هەنگ.
- کلنی** - ا.فر (کولونی - *kulunî*): وڵگە، کۆلۆنی، ولاتی داگیرکراو.
- کلوب** - ا.فر (کولوب - *kulûb*): یانه، ئەنجومەن، کۆمەڵە.
- کلوته** - ا (کولوته - *kulûte*): کـلاوی بەلۆکە خراوی تا سەر گوێچکان شوێ، کلێته.
- کلوجه** - ا (کولوجه - *kulûçe*): کولیچه.
- کلوخ** - ا (کولوخ - *kulûx*): کەستەک، سنده، هێرک.
- کلوخ انداز** - ص.فا (کولوخ ئەنداز - *kulûx endaz*): کەستەک ئەنداز، کەستەک هاوێژ.
- کلوخه** - ا (کولوخه - *kulûxe*): کەستەک ئاسا.
- کلوس** - ا (کولوس - *kulûs*): ئەسپێک کە چاو و لمۆزی سپی بێ و بەشوو می دەزانن.
- کلوک** - ا.ص (کەلووک - *kelûk*): پارچه کەرپوچ، سوالت.
- کلوک** - ا.ص (کەلووک - *kelûk*): مندال، کورپی بچووک.
- کلول** - ا (کەلوول - *kelûl*): گاگۆز، پۆلکە.
- کللول** - م.ص.ل.ع (کـلـلـولـول - *kulûl*): شە کە تیبون، ماندوو بوون، سستبوون.
- کلون** - ا (کولون - *kulûn*): کلیل و کـلۆمی دەرگای دار.
- کلوند** - ا.ص (کەلڤەند - *kelvend*): زرکە تال، خە یار، خە یاری تۆو.
- کلوه** - ا.ع (کولڤه - *kulve*): گورچیلە.
- کله** - ا (کولەه - *kuleh*): کلاو.
- کله** - ا (کەللە - *kelle*): کەللە، کۆلۆخ، کە پۆل، سەر، سەری مەرۆش.
- کله** - ا (کوللە - *kulle*): کاکۆل.
- کله** - ا.ع (کـیـلـلە - *kille*): پەردە، روپۆش، کوللە.
- کلی** - ا (کولی - *kulî*): دەف، دایەرە.
- کلی** - ا (کولی - *kulî*): گولی، خۆره.
- کلی** - ا.فر (کولی - *kulî*): بەستە، بەستە یەک بە پۆستدا بنێردری.
- کلی** - ص.ن.ع (کوللی - *kullî*): هەموو، گشتی، تەف.
- کلیاس** - ا (کیلیاس - *kilyas*): دەربار، بەر مالان، ناو دەستی سەریان.

کلیون - ا (کولیون - kulyun): جلی هوت رهنگ، دتوجامه.

کلیه - ا.ع (کولیه - kulye): گورچيله.

کلیه - ا.فر (کولیه - kulye): گهردنبه، ملوانکه، گهردانه، خه ناوکه.

کم - ص (که - kem): کهم، قیچهک، کهمیک، برهک.

کم - ا.ع (کوم - kumm): قوئی کراس.

کم - ا.ع (که - kemm): بر، نه دازه، گورم.

کما - ا (کوما - kuma): کهما.

کما - ق.ع (که - kema): ههروهه، ههروههسا، هه رته چنهو، هه رته لیوا.

کما - ا.فر (کوما - kuma): نه خوشی شه کره، فئی لیها تن، بوورانه وه، مهستی و بیتوشی.

کما بیش - ق (که ما بیش - kemabîş): کهم تا زور، کهم دابیژیک.

کما - ا.ع (که مه - keme'): دۆمه لان.

کماج - ا (کوماج - kumac): سه موون، کولیره.

کماج خیمه - ا.مر (کوماجی خیمه - kumacî xeyme): کوماجی ره شمال.

کماجدان - ا.مر (کوماجدان - kumacdan): مه نجه لئی مسی گه وره، له نگره.

کمادریوس - ا (که ماده ریوس - kemaderyûs): جوړه رووه کتیکه.

کماس - ا (که ماس - kemas): گوزی سواله تی زارپهل، کاسه ی دارین، که شکوژ.

کماشیر - ا (کوماشیر - kumaşîr): سه مغی که ره وزی کیوی، که تیره.

کمال - مص.ل.ع (که مال - kemal): ته و او بوون، لاپ.

کماله - ص (کوماله - kumale): خوارو ختیج، چه فتوچیل.

کمان - ا (که مان - keman): که وان.

کمانچوله - ا.مر (که مانچوله - kemañçûle): کیفی که وان.

کلیاوه - ص (که لیاوه - kelyave): که پ، گیت، سه رگه ردان، گه وچ، نه حمه ق، که ودهن.

کلیتین - ا.ع (کولیه ته یین - kulyeteyn): جووته گورچيله.

کلیچه - ا (کولچه - kulîçe): کوله نجه.

کلیچه - ا (کولچه - kulîçe): کولچه، نان، کولیره.

کلید - ا (که لید - kelîd): کلید.

کلیدان - ا (که لیدان - kelîdan): قفل، کولوم.

کلیز - ا (که لیز - kelîz): زهرده زیره، ژه نگره سووره، زهرده واله، سیره مووزه.

کلیزدان - ا.مر (که لیزدان - kelîzdan): شاره زهرده واله، شاره سیره مووزه.

کلیزه - ا (که لیزه - kelîze): گوزه، جهره.

کلیسا - ا (کلیسا - kilisa): کتیس، په رستگهی مه سیحیان.

کلیشه - ا.فر (کلیشه - kilîşe): کتیشه.

کلیک - ص (که لیک - kelîk): خیل و قتیج.

کلیک - ا (کلیک - kilîk): تووته، قامکه چکوله ی دهست یان پی.

کلیک - ا (که لیک - kelîk): کونده په پوو، بایه قوش، چوغد.

کلیل - ص.ع (که لیل - kelîl): ماندوو، دلشکاو، بی توانا، که سیک چاوی باش نه بیینی.

کلله - ا (که لیله - kelîle): ناوی رتوبیه که که داستانی وی له کتیبی که لیله و دینه دا نووسراوه.

کلیم - ص.ع (که لیم - kelîm): نازناوی چه زره تی موسایه، ها ودهم.

کلیمی - ص.ن (که لیمی - kelîmî): په پره وانی چه زره تی موسا، جووله که.

کلینیک - ا.فر (کلینیک - kilînîk): نه خوشخانه، دهرمانخانه، تیمارستان.

کلیواژ - ا (که لیقاژ - kelîvaj): کولاره ی جوجگ خور.

- کمانچه** - ا (که مانچه - kemañçe) : که وانۆکه ،
ئامیتریک موسیقاییه .
- کماند** - ا.فر (کوماندا - kummand) : فه رمان ،
راسپاردن .
- کماندار** - ص.فا (که ماندار - kemandar) :
تیره نداز .
- کماندان** - ا.مر (که ماندان - kemandan) :
تیردان ، سه نوقی که وان .
- کماندان** - ا.فر (کومانندان - kummandan) :
فه رمانده ، سه رکرده ، قوماندان .
- کماندو** - ا.فر (کوماندوو - kummandû) :
کۆماندۆ .
- کمان رستم** - ا.مر (که مان رستمه - keman
rustem) : سیمینه و زه پینه ، کۆلکه زتیرینه ،
په لکه رهنگینه .
- کمانگر** - ص.فا (که مانگره - kemanger) :
که وان ساز ، وه ستای دروستکردنی که وان .
- کمان گروه** - ا.مر (که مان گورووه - kuman
gurûhe) : که وانی گلاهیک .
- کمانگیر** - ص.فا (که مانگیر - kemangîr) :
تیره نداز ، که وانداز .
- کمانه** - ا (که مانه - kemañe) : که وان ئاسا .
- کماه** - ا (کوماهه - kumahe) : بازو به ند ،
دوعا ، چاوه زار .
- کمبزه** - ا (کومبوزه - kumbuze) : میوه ی کال
و نه گه ییوو ، کرچ .
- کمبود** - (که مبود - kembûd) :
که م بوون ، که می ، که م هیتان له ژماره دا یان له
کیشانه دا .
- کم بها** - ص.مر (که م به ها - kem beha) : بی
نرخ ، که م نرخ .
- کمبیزه** - ا (کومبیزه - kum bîze) : زرکه
کاله ک ، خه یاری گه وره و زهره .
- کمپ** - ا.فر (که مپ - kemp) : ئۆردوگا ،
خپوهنگه ، که مپ .
- کمپانی** - ا.فر (کومپانی - kumpanî) :
کۆمپانی ، کۆمپانیا .
- کمپرس** - ا.فر (کومپریس - kumpris) :
که ماده .
- کمپرسور** - ص.فر (کومپریسه ر - kumpriser) :
کۆمپریسه ر ، مه نگه نه .
- کمپلیت** - ص.فر (کومپلیت - kumplit) :
کۆمپلیت ، ته و او ، لاپ .
- کمپلیکس** - ص.فر (کومپلیکس - kumplik) :
جۆراو جۆر ، تیکه لاه ، کۆمه لیک ماده ی نزیک له
یه کدی .
- کمپوت** - ا.فر (کومپوت - kumpût) : مره بای
میوه ی له قوتو کراو .
- کمپوزیتور** - ا.فر (کۆمپۆزیتۆر -
kompozîtör) : ئاواز دانهر .
- کمپوزیسیون** - ا.فر (کومپۆزیزیون -
kompozisyûn) : تیکه له ، پیکه هاته ی
شتان ، داهیتان .
- کمپیر** - ص (که مپیر - kempîr) : پیری به
سالآچوو ، ژنی زۆر پیر .
- کمپیوتر** - ا.نگل (که مپیوتهر -
kempîuter) : کۆمپیوتهر .
- کمتر** - ص.ت (که متهر - kemter) :
که متر .
- کمترین** - ص.ت (که متهرین - kemterîn) :
که مترین .
- کمثری** - ا.ع (کومه سرا - kummesra) :
ههرمی .
- کم خونی** - ا.مر (که م خوونی - kemxûnî) :
که م خوینی .
- کمدی** - ا.فر (کومودی - kummudi) :
کۆمه دی ، سه ندووق .
- کم دل** - ص.مر (که م دیل - kem dil) :
ترسۆک ، بی زات .
- کمدی** - ا.فر (کۆمیدی - komidî) : کۆمیدی ،
نمایشی خه نده دار ، نووسینی خه نده دار .

کمدین - ص. فر (کۆمیدیهن - komidiyen):
ئەکتەریک کە لە نمایشنامەین کۆمیدی دا یاری
بکات.

کمر - ا (کەمەر - kemer): پشت، کەمەر.

کمر - ا (کەمرا - kemra): حەیارە، تەویڵە
چوارپێیان، کەمەریەند، گومرا.

کمرستن - مص. ل (کەمەر بەستەن - kemer
besten): کەمەر، پشت بەستن، ئامادەبوون بۆ
کاریک.

کمرستە - ص. مف (کەمەریەستە - kemer
beste): نۆکەر، خزمەتکار، تەیار، سازو
ئامادەیی خزمەت.

کمریند - ا. مر (کەمەریەند - kemer bend):
پشتین، قەیوون.

کمرچین - ا. مر (کەمەرچین - kemerçîn):
جلیک لە ناوەرێستدا چێندار بێ.

کمرشکن - ص. فا (کەمەر شیکەن - kemer
şiken): کەمەرشکێن، پشتشکێن، کاری زۆر
قورس، کاریک هێندە قورس بێ بنیادەم لە
عۆیە نەیت.

کەمەرکش - ا. ص (کەمەرکش - kemerkeş):
پیاوی ئازاو عەگیدو بوێر، سەری چیا.

کمرگاه - ا. مر (کەمەرگاه - kemergah): جێی
پشتین.

کمر رو - ص. مر (کەم روو - kemrû): شەرم،
بە شەرم، بێ روو.

کمری - ص. ن (کەمەری - kemerî): ئەسپی ناو
قەد باریک، ناو قەدی.

کمرزن - ص (کەمزن - kemzen): بێ یەغبال،
کەسێک هەمیشە لە قوما را بدۆزێ.

کمرسال - ص. مر (کەم سال - kemsal): لاو،
گەنج، خورت، خرت.

کمرسک - ا (کەمەسک - kemesk): تۆراخ.

کمرک - ا (کومەک - kumek): کۆمەک،
هاوکاری.

کم کم - ق (کەم کەم - kem kem): کەم کەم،
نەختە نەختە، تۆزە تۆزە.

کم کم - ا (کوم کوم - kum kum): دەنگی
قولینگی بێر هەلکەن.

کمل - ا. ع (کەمەل - kemel): لاپ، تەواو، بێ
کەم و زیاد.

کملکان - ا (کەمەلکان - kemel kan):
جۆگەیی بچووک.

کملی - ا (کەملی - kemlî): جلی خوری زبر.

کمند - ا (کەمەند - kemend): پەت، پەتی
دریژ، حەبلی ئەستوورو دریژکە بۆگرتنی مڕۆڤ
یان حەییوان بەکار دێ، کەمەند.

کمون - مص. ع (کوموون - kumûn):
پەنھانیوون، دیارنەمان، پیتواریوون.

کمون - ص. فر (کۆمۆن - kommûn): هاویەش،
گشتی، کۆمۆنە.

کمونئیست - ص. فر (کۆمونیست - komûnist):
کۆمونیست، شیوعی، پەپرەوی کۆمونیزم.

کمونئیسم - ا. فر (کۆمونیسم -
kommûnîsm): کۆمونیسم، رێبازی
سوسیالیستی.

کمه - مص. ل. ع (کەمەه - kemeh): کوێریوون،
نابیناویوون، شەو کوێری.

کمی - ا (کەمی - kemî): کەمین، بۆسە.

کمی - ص. ع (کەمی - kemî): ئازا، دلپەر،
عەگید، کەسێک جلی شەری لەبەر بێ، خودە لەسەر.

کمیاب - ص (کەمیاب - kemyab): هەرشتی
کەم بێ و بە ئاسانی دەستتەکەوی، دەگەن.

کمیته - ا. ع (کۆمەیت - kumeyt): ئەسپی
کوێت، شەراب، رەشی ئامال سوور.

کمیته - ا. ع (کەمیته - kemmiyet):
چەندی.

کمیته - ا. فر (کۆمیته - komîte): کۆمیته،
لیژنە.

کمیچه - ا (کەمیچه - kemîçe): گولە
ئەستێرە، کەمانچه.

کمیژ - ا(کومیز - kumîz): پيشاو، میز.
کمیساریا - ا.فر(کومیساریا - kommisariya): که لانتھری.
کمیسر - ا.فر(کومیسسر - kômîser): سەردارۆغه، دارۆغه باشی، که لانتھر.
کمیسیون - ا.فر(کومیسسیون - kommi-syûm): دەستە، ئەنجومەن.
کمیگ - ص.فر(کومیک - komîk): کۆمیدی، ئەکتەر یان نووسەری کۆمیدی.
کمییل - ا.ع(کومەیل - kumeyl): کورت کراوەی کامیله، نازناوی یەکیکە لە یاوەرانی حەزەرەتی عەلی کورێ ئەبی تالیپ.
کمین - ا.ع(کەمین - kemîn): کەمین، بۆسە.
کمین - ص.ن(کەمین - kemîn): کەمترین.
کمینگاه - ا.مر(کەمینگاه - kemîngah): جیتی کەمین.
کمیینه - ص.ن(کەمیینه - kemîne): کەمتر، کەمترین، بێ یەھا.
کین - ا(کین - kin): تەقەل، تەقەلی درومان.
کنا - ا(کەنا - kena): مەرز، سنوور، کەنار.
کنا - ص.فا(کونا - kuna) بکەر.
کنائس - ا.ع(کەنائیس - kenais): کلێسان.
کنار - ا(کەنار - kenar): قەراغ، رەخ، کەنار، لیوار.
کنار - ا(کونار - kunar): کونار: درەختیکە.
کنارنگ - ا.ص(کونارەنگ - kunareng): حاکم، والی، خونکار، فەرمانرەوا.
کناره - ا(کەناره - kenare): کەنار، رەخ، قەراخ.
کناره گرد - ص.فا(کەناره گرد - kenare gerd): کەناره گیر، دوورەپەرێز.
کناره گرتن - م.ص.ل(کەناره گیرفتەن - kenare giriften): کەنارگرتن، دوورەپەرێزبوون.
کناره گیر - ص.فا(کەناره گیر - kenaregîr):

گۆشەگیر، دوورەپەرێز، تەریک بوون.
کناز - ا(کەناز - kenaz): بن و بیخی بۆلی خورما.
کناس - ا.ع(کیناس - kinas): لانهی ئاسک، حەشارگە ی ئاسک.
کناس - ص.ع(کەنناس - kennas): کوچەمال، کەناس، زیلرێژ.
کناغ - ا(کوناغ - kunax): داوی ئاوریشم، جۆلاتەنە، داپیرۆشک.
کناک - ا(کەناک - kenak): زگ یەشە.
کنام - ا(کونام - kunam): لەوەرگەولانە، لانهی گیانلەبەرانی درێندە.
کنانه - ص(کەنانه - kenane): کۆنە.
کنانه - ا.ع(کینانه - kinane): تیردان.
کنایه - م.ص.ع(کینایه - kinaye): وشەیک بۆ مانای حەقیقی خۆی بەکارنەهێنری. توانج پۆشی، وەک «سیاکاسە» کە مەبەست لە بەغیل و پیسکە یە.
کنب - ا(کەنەب - keneb): روووەکیکە، شادانە.
کنبوره - ا(کەنبوره - kenbûre): فیتل و حیلە، تەلەکەبازی.
کنبیزه - ا(کونبیزه - kunbîze): زرک، کرچ، کالەکی نەگەییوو.
کنتاک - ا.فر(کۆنتاک - kontak): تەماس.
کنترات - ا.فر(کۆنترات - kontrat): قەراداد، بەلێندان، پەیماننامە، قەولنامە، قۆنتەرەت.
کنتراست - ا.فر(کۆنتراست - kontrast): کۆنتراست، جیاوازی ھەست و بیرو رەنگان.
کنترباس - ا.فر(کونترباس - kontrbas): چەلۆ، ئامپریکی مۆسیقایە.
کنترول - ا.فر(کۆنترۆل - kontrol): کۆنترۆل، تەفتیش.
کنترلر - ا.فر(کۆنترۆلۆر - kontrolor): موفەتیش، تیتتی، بلیت بری شانۆ، سینەماو قیتار.

کنداگر - ص (کونداگر - kundager): پیتۆل، پهنديار، زانا، دلير، نازا.

کندامويه - ا. مر (کوندامويه - kunda mûye): موسى مادهرزاد، موييهک له کاتي له دايکبووني منالا له بهدهنيدياين.

کنداور - ص (کونداقره - kunda ver): جهنگاوهر، عهگيد، نازا.

کنداوري - ا. مص (کونداقري - kundaverî): دليري، گهورهبي.

کندر - ا (کوندور - kundur): جوړه کهتيرهيهکي بوخوشي ههندي درخته.

کندر - ا (کهندهر - kender): شار.

کندرومي - ا. مر (کوندورومي - kundur rûmî): خاورو، مهستهکي، سههغبيکي بوخوشي له ههندي درخت و رووهکان دهگيري.

کندرو - ص. فا (کوندرو - kundrew): خاورو، پيچيهوانه تيپررو.

کندز - ا (کون ديز - kundiz): کونهقهلا.

کندس - ا (کوندوس - kundus): جوړه رووهکيکه.

کندش - ا (کونديش - kundiş): گلۆله په موي ثاماده بو رستن، دهستپيچکه په موي.

کندک - ا (کوندهک - kunder): ورتکه نان.

کندلان - ا (کهندولان - kendulan): خيوهتي گهوره، سهراپه رده.

کندمند - ص. (کهندمه ند - kendmend): ويرانه، خهرايه، عهماره تي داروخابي و ويران بووي.

کندن - مص. م (کهنده ن - kenden): هه لکه نندن، چهکاندن، ليک کردنه و دي دوو شتي پيکه وه چه سپاو.

کنده - ا. فا (کهنده - kenende): هه لکه ن، کهسيک شتيک له شويني هه لکه ني.

کنده - ا. مف (کهنده - kende): هه لکه نراو، جي له قکراو.

کنج - ا (کونج - kunc): گوشه، کونج، قانچه، چرچ و لۆچ، قوژبن.

کنج - ا (کهنج - kenc): زمانه چکۆله ي مرۆف. **کنج** - ص (کهنج - kenc): به که له ش، توکمه و زهلام.

کنجار - ص (کهنجار - kencar): تلپه.

کنجد - ا (کونجيد - kuncîd): رووهکيکه، کونجي.

کنجده - ا (کونجیده - kuncide): عه نزه رووت.

کنجک - ص (کونجهک - kunccek): تازه، نوي، جوانه.

کنجک - ا (کهنجک - kencek): ناروه نند، درهختيکه.

کنجکاو - ص. فا (کونجکاڅ - kuncakav): کونجکاو، کونکاکار، به ديقهت و ورد، کۆلهر.

کنجل - ص (کونجول - kuncul): که چوکۆل.

کنجه - ا (کينجه - kince): جوړه تکه به کي گوشته.

کنجه - ص (کونجه - kunce): کهري کلک برياک.

کنجه - ا. فر (کونجه - konce): مؤلته، مادوني، ئيجازه.

کنجیده - ا (کونجیده - kuncîde): تلپه.

کنخت - ا (که نهخت - kenext): جه وههري شمشير، شمشيري ئاودار.

کند - ص (کوند - kund): هيواش و له سه رخۆ، چه قوی تيغکول.

کند - ا (کوند - kund): کۆته رداري قهوي و گه وره.

کند - ص (کوند - kund): نازا، دلير، عهگيد، قاره مان، پاله وان.

کند - ا (که ند - kend): قه ند.

کندا - ص (کوندا - kunda): فهيله سوف، پیتۆل، زانا، پهنديار، سيحرياز، دليري و نازايه تي.

کندو - ا(کەندوو - kēndû): شانەى مێشەنگان.

کندوالە - ص(کوندفاله - kundvāle): لاوی بەهێز.

کندورە - ا(کەندورە - kēndûre): سفرەى چەرمى گەورە.

کندوکاو - ا.م(کەندوکاو - kēndûkaw): لێکۆڵینەوه، تۆژینەوه، پشکنین

کندوکوب - ا.م(کەندوکوب - kēndûkûb): ئازاوه، فەرتەنە، هەلکەندن و کوتانەوه.

کندوله - ا(کەندوله - kēndûle): شانەى مێش هەنگ.

کندە - ا(کوندە - künde): کۆتەرەدار، پارچەدارى ئەستور.

کندە زانو - ا.م(کوندەى زانو - künde y zanû): سەرى ئەژنۆ، کەشکەژنۆ، سەرى زرانى.

کندەکارى - ا.م(کەندەکارى - kēndekarî): کەندەکارى، کەندنى نەخش و نىگار لەدار. **کندەورەش** - ا.م(کەندەورەش - kēndeverēş): کەندولەند، کەندو قۆرت.

کنز - ا.ع(کەنز - kenz): گەنج، خەزنە.

کنز - ا(کەنەز - kenez): بن و بىخى هېشوى خورما.

کونسرت - ا.فر(کونسيرت - kunsirt): ئاهەنگىكى مۆسىقى كە بەئامېرى جىاوازى مۆسىقا بەشپۆهى هاوئاھەنگ لى پەرى، كۆنسېرت.

کونسرتو - ا(کونسيرتو - kunsirtû): كۆنسېرتۆ، ئاهەنگىكى مۆسىقاىە لە بابەتى سەمفۆنىا.

کونسرسیوم - ا.فر(کونسورسىيوم - kunsursiyum): كۆمپانىياىەكى گەورەى لە چەند كۆمپانىياىەك پېك هاتوو.

کونسرو - ا.فر(کونسيرف - kunsirv): مەربا، مەرباى قوتو.

کونسرواتوار - ا.فر(کونسيرفئاتواتوار - kunsirvatûar): خويندنگەى تايبەت بە مۆسىقا يان شانۆ.

کنسک - ص(کینیسک - kinisk): قرچۆک، رەزىل، رژد، پيسکە.

کونسول - ا.فر(کونسوول - kunsûl): کونسول، نوێنەرى دەولەت لە شارێكى بېگانەدا كە ئەركى بە كاروبارى هاوولائىانى خۆیدا گەيىشتنە.

کونسول گەرى - ا(کونسوول گەرى - kunsûlgerî): کونسولخانه، ئۆفيسى کونسول.

کونسولتاسیون - ا.فر(کونسول تاسیون - kunsûl tasyûn): گەنگەشە، راوێژو تەگبیر.

کونسولیار - ا.مر(کونسولیار - kunsûlyar): جیگرى کونسول.

کنش - ا.م(کونیش - kuniş): کار، کردار، ئیش.

کنشت - ا(کونیششت - kunişt): دپەر، ئاتەشگەدە، پەرستگەى مەسیحیان، پەرستگەى جولهکان، کلێسا.

کنشتو - ا(کەنەشتوو - kēneştû): ئەسپوون.

کنغاله - ص(کینغاله - kinxale): مئالباز، هەتیبواز.

کنف - ا(کەنەف - kenef): جۆرە رووەکێکە.

کنف - ا.ع(کەنەف - kenef): سایە، بالى مەل، قەراخ، کەنار، لیوار، رەخ.

کنفت - ص(کینیف - kinift): چلکن، پيس، زایە، شەرمەزار.

کنفدراسیون - ا.فر(کون فیدراسیون - kunfidirasyûn): کۆنفیدراسیون، یەکییتی چەند ناوچەىەك كە بە هەموویان یەك دەولەت پێك بهێتن، بەلام هەر یەکیك لەو ناوچانە خۆیوونى داخلى خۆى هەبێ.

کنفرانس - ا.فر(کونفرانس - kunfrans): کۆنفرانس، وتاریبێژى، کۆبونەوه دەربارەى مەسەلەىەك.

کنک - ص(کینیک - kinik): گوێزى سەخت، رژد، رەزىل، ئالچاخ، پيسکە.

کنکاش - ا(که نکاش - kenkaş): گهنگه شه، راویژو ته گبیر.
کنکاشستان - ا.مر(که نکاشیستان - kenkaşistan): ئه نجومه نی راویژکاران، شونینی راویژو ته گبیران.
کنکور - ا.فر(کونکور - kunkûr): قهره بالغی و خرپونه وهی کۆمه لئیک که بۆ یهک شوتین بچن، هاونا ههنگی، هاوکاری، پیتشبرکی، ههفرکی، تاقیکردنه وه.
کنگ - ا.ص(کهنگ - keng): بال، بالی مهل، چل، لقی درهخت، سایه.
کنک - ا.ص(کینگ - king): بی شهرم، لووسکه، کوری به ههیکه ل.
کنگر - ص(کونگور - kungur): گه دای پیر روو، ده رۆژه چی روودار، کونده په پوو.
کنگر - ا(کهنگهر - kenger): کنگر.
کنگر فرنگی - ا.مر(کهنگهر فهرهنگی - kenger ferengî): جۆره سهوزده که ده خوری.
کنگره - ا(کونگوره - kungure): مۆره ی سهر دیوار.
کنگره - ا.فر(کونگره - kungre): کۆنگره.
کنگری - ا(کینگیری - kingirî): جۆره سازتیکه له هندوستاندا باوه.
کنند - ا(که نه ند - kenerd): جۆره بیتلیکی سهر که چه درکی پی هه لده که نن، پاچ.
کنو - ا(که نه و - kenew): جۆره رووه کتیکه.
کنوچه - ا(که نه وچه - kenewçe): گیایه کی بۆنخۆشه.
کنود - ا.مص.ع(کونود - kunûd): ناشوکی کردن، کفری نیعمه ت.
کنود - ص.ع(که نوود - kenûd): ناشوکر، یاخی، به دمه کی، به غیل.
کنودانه - ا.مر(که نوودانه - kenûdane): شادانه.
کنور - ا(که نوور - kenûr): کهندووی دانه ویتله، شانیه میش ههنگ.

کنور - ا(کونور - kunûr): هه وره تریشقه.
کنوز - ا.ع(کونوز - kunûz): گهنج، کهنز، خهزنه.
کنوزه - ا(که نووزه - kenûze): په مووی خۆشه کراو.
کون - ق(کونون - kunûn): ئیستا، نهۆ، نها، هه نووکه، ئیرهنگه.
کنه - ا(که نه - kene): گه نه.
کنه - ا(کوننه - kunne): سابات، سیبهر، ئاسمانی سهر ده رگای ماله وه، پلیته ی چرا.
کنه - ا.ع(کونه - kunh): جه وههر، ئه سل، حه قیقه ت و ئه نجامی شتیک.
کنی - ا.ع(کونا - kuna): کونییه، له قه ب، نازناو.
کنی - ا.ص.ع(که نیی - kenî): هاو له قه ب، دوو کهس له قه ب و کونییه یان وه کو یهک بی.
کنیاک - ا.فر(کونیاک - kunyak): کۆنیاک، جۆره خواردنه وه یه کی گرانبه هایه.
کنیز - ا.ص(که نیز - kenîz): که نیزه ک، کاره کهر، قهره واش.
کنیزک - ا.ص(که نیزه ک - kenîzek): که نیزی منالکار، کهم ته مهن.
کنیس - ا.ع(که نیس - kenîs): په رستگه ی جووله کان.
کنیسه - ا.ع(که نیسه - kenîse): کلێسا، په رستگه ی مه سیحیان.
کنیه - ا.ع(کونییه - kunye): له قه ب، نازناو.
کو - (کوو - kû): ئامرازی پرسپار، کوا.
کو - ص(که و - kew): زیره ک، به ئاو ده ز، دلیر، قاره مان.
کوار - ا(که قار - kevar): سه به ته ی میوه، قهرتاله، به رچه.
کوارتت - ا.فر(کوئارتیت - kuartit): به ره ه میک که بۆ چوار ساز یان چوار نه واژهن دروستکرا بی.

کوارتز - ا.فر (کوارتز - kuartz): بهر دیکه له بلور ده چیت.

کوارث - ا.ع (که فاريس - kevaris): کارسات، به لاور مسیبه، ویشوومه.

کواز - ا (که فاز - kevas): گوزه.

کولز - ا (که فار - kevaj): تانه، سه رزه نشت، شوخی، سوعبت، گالته.

کواسر - ا.ع (که فاسیر - kevasir): بالنده ین شکاری.

کواش - ا (کواش - kuvaş): جور، تهرز، تهرج.

کواعب - ص.ع (که فائیب - kuvaib): ژنانی مه مک هه نار.

کواکب - ا.ع (که فاکیب - kevakib): نه ستیران، هه ساره کان.

کوالیدن - مص.ل (کوالیدن - kuvalîden): نه شوفا کردن، گه شه کردن، پاشه کهوت و کؤکرنه وه.

کوئیور - ا.فر (کوئیفر - kuiver): مس.

کوب - ا.ع (کوب - kûb): گوزه، جام.

کوب - ا (کوب - kûb): بازار، تاسیو، شیشی لیخوړینی فیل.

کوب - ا (کوب - kûb): شهش پالو، هه شت گوشه.

کوبال - ا (کوبال - kûbal): برؤکراوه مل نه ستور، گورز، نه ستون.

کوبش - ا.مص (کوبش - kûbiş): کوتان.

کوبل - ا (کوبل - kûbel): شکوفه، خونچه، پونگه.

کوبن - ا (کوبن - kûben): چه کوش.

کوبه - ا (کوبه - kûbe): چه کوش، کوهک.

کوبیدن - مص.م (کوبیدن - kûbîden): کوتین، لیدانی شتیک به چه کوش یان بهرد.

کوبنده - ا.فا (کوبنده - kûbende): که سیک شتیک بکوتی، کوهه، لیده.

کوبیده - ا.مف (کوبیده - kûbîde): کوتراو، لیدراو.

کوبیسم - ا.فر (کوبیسم - kûbîsm): کوبیزم، جوړه نیگارکتشییه که که له لایه ن بیکاسووه داهینراوه.

کوبین - ا (کوبین - kûbîn): گه لا کوتک.

کوپاره - ا (کوپاره - kûpare): گاهل.

کوپال - ا (کوپال - kûpal): برؤکراوه ی مل نه ستور، نه ستون، گورز.

کوپک - ا (کوپیک - kûpik): کؤپیک، پاره ی باوی روسی.

کوپله - ا (کوپله - kûpele): شکوفه، کاکول، قفل، قوبه.

کوپن - ا.فر (کوپن - kûpun): کؤپن، بهش.

کوپه - ا.فر (کوپه - kûpe): جوړه گالیسکه یه که، فارگون.

کوت - ا (کوت - kût): که له که، کومه له، کومه له بهرد.

کوتار - ا (کوتار - kûtar): دالان.

کوتاه - ص (کوتاه - kûtah): بچووک، مندال، کورت، دریغی و ته خسیر.

کوتوال - ا (کوتوال - kûtval): پاسه وانی قه لا، دژوان.

کوتوله - ص (کوتوله - kûtûle): کوله بالا، شه موله، گرگن.

کوته - ص (کوته - kûteh): کورت، کول.

کوتر - ا.ع (که وسهر - kewser): هه شتیک زؤرو فره که له که بو، که سی گه وری به خشنده و خیرخواز، ناوی روبرایتیکی به هه شته.

کوچ - ا (کوچ - kûç): کونده په پوو، بایه قوش، جوغد.

کوچ - ص (کوچ - kûç): خیل و قیچ.

کوچ - ا (کوچ - kûç): کوچ، تایفه و مالبات.

کوچ - ا (کوچ - kûç): ناوی تایفه یه که بووه.

کوچاندن - مص.م (کوچاندن - kûçanden):
کوچاندن، دهرکردن، رەتاندن، تاراندن.

کوچک - ص (کوچهک - kûçek): گچکه،
بچووک، بویچک.

کوچک ابدال - ص.مر (کوچهک ئەبدال - kûçek
ebdal): له ناو جماعه‌تی موریداندا، موریدی
له‌وانی تر بچووکتر بێ، دەرۆشە چکۆله.

کوچکین - ص.ت (کوچهکین - kûçekîn):
بچووکترین، وردترین.

کوچولو - ص (کوچولو - kûçûlû): زۆر
بچووک، مندالی بچووک، بچکۆله.

کوچه - ا (کوچه - kûçe): کوچه، کۆلانی
تەسک.

کوچیدن - مص.ل (کوچیدن - kûçîden):
کۆچ کردن.

کوخ - ا.ع (کووخ - kûx): کوخته، کوخ.

کود - ا (کود - kûd): خەرمان، پەیین.

کودین - ا.فر (کودین - kûdîyn): روحی
ئەفیوون، جەوهەری ئەفیوون.

کودتا - ا.فر (کودیتا - kûdita): کودەتا.

کودەر - ا (کودەر - kûdere): جۆره
مراوییه‌که.

کودرست - ا.مر (کودرست - kûdrust):
له‌زمانی رووه‌کناسیدا به‌و رووه‌ک و گیایانه
ده‌گوتری که به‌پەیین دەروین.

کودک - ص (کودک - kûdek): مندال، کچ
یان کۆری مندال.

کودکانه - ق.ص (کودکانه - kûdekane):
منالانه.

کودکستان - ا.مر (کودکستان - kûdekistan):
زارۆکستان، باخچه‌ی
ساوایان.

کودن - ص (کودن - kewden): که‌ودەن،
گە‌لۆ، گە‌وج، گیل.

کور - ص (کور - kûr): نابینا، کویر، کۆره.

کوراب - ا.مر (کوراب - kûrab): شۆره‌زار،
شۆراخ، تراویله‌که.

کورار - ا.فر (کورار - kûrar): ماده‌یه‌کی
ژەهرداره له هەندێ گیاو رووه‌کان ده‌گیرێت.

کورالین - ا.فر (کورالین - kûralîn): جوړی
خەنە‌تیلکه‌و قه‌وزە‌ی ده‌ریاییه.

کوران - ص.فر (کوران - kûran): ته‌زوی
کاره‌با، هاتنی ئاو، ره‌وان.

کورانه - ق (کورانه - kûrane): کویرانه.

کورباطن - ص.مر (کورباتین - kûrbatin):
دل‌پەش، کالقام.

کوربخت - ص.مر (کوربخت - kûrbext):
کە‌سۆل، به‌خت کویر، به‌ده‌بخت، بێ شانس،
نه‌گە‌ت.

کور دیپلماتیک - ا.فر (کور دیپلماتیک -
kûrdiplumatîk): کۆی دیپلماتیکارانی
ولایت له پایته‌ختی ولایتیکی دی.

کور دین - ا (کور دین - kûrdîn): په‌لاس، شپو
شیتال.

کورس - ا (که‌شەرس - kevers): قش‌ی لوول،
چلکی له‌ش یان جلو به‌رگ.

کورس - ا.فر (کورس - kûrs): راکردن،
پیش‌بڕی، کتیب‌کی.

کورک - ا (که‌وره‌ک - kewrek): زیپکه.

کور کورانه - ق (کور کورانه - kûr kûrane):
کویرانه.

کور گیاه - ا.مر (که‌شەر گیاه - kever gîyah):
دره‌ختیکه له دارگوتیز ده‌چی.

کورمار - ا.مر (کورمار - kûrmar): کویرمار،
جۆره‌ ماریکی بێ ژه‌هره، میرووان ده‌خوات.

کور و کبود - ص.مر (کور و کبود - kûrû
kebûd): تاریک و نوتەک، ناشییرین و
ناپه‌سند.

کورە - ا (کورە - kûre): کووره، ئاگردان،
کوورە‌ی که‌رپوچ و گە‌ج و سو‌الەت، کوورە‌ی
ئاسنگه‌ران.

کوره - ا(کوره - kûre): ناوچه، شار، شارستان.

کوره ده - ص.مر(کوره دهه - kûredeh): کوپره دئ.

کوره راه - ص.مر(کوره راه - kûrerah): کوپره ی، توله ریی ناوه مواری عاسی.

کوریدور - ا.فر(کوریدور - kûrîdûr): دالان، راپه و.

کوریزا - ا.فر(کوریزا - kûrîza): هه لامهت، په سبو، سه رما بوون.

کوز - ا.ص(کوز - kûz): قه مور.

کوزر - ا(کوزر - kûzer): کوزه ر..

کوزگک - ا(کوزگه ک - kûzegek): گۆزیله، گۆزه ی بچوک.

کوزه - ا(کوزه - kûze): گۆزه.

کوز - ا.ص(کوز - kûz): قه مور، کۆم، کوپ.

کوزپشت - ص.مر(کوزپشت - kûz puşt): قه مور، پشت کوپ.

کوزه - ا.ص(کوزه - kûje): گویدریژی سپی.

کوس - ا(کوس - kûs): دهۆل، دۆل.

کوس - ا(کوس - kûs): کۆست، جه زه به.

کوستن - ص.م(کوستن - kûsten): کوتان، نازاردان، ره نجاندن، نه زیهت دان.

کوسج - ص.ع(کوسج - kûsec): پیاوی کۆسه، کۆسه ماسی.

کوسک - ا(کفیسک - kevîsk): پاقله.

کوسن - ا.فر(کوسن - kûssin): سه رین، بالیف، سه نیا، سه رینگه.

کوسه - ص(کوسه - kûse): کۆسه، پیاویک ته نیا چه ناگه ی ته نکه مویه کی هه بی و روومه ته کانی بی مووین.

کوسه پر نشین - ا.مر(کوسه به رنیشین - kûse ber nişîn): ناوی جه ژنیکه له کۆنا باوبوه،

له هه وه لی مانگی نازه ردا پیاویکی کۆسه یان سواری که ر ده کردو ئه و پیاوه باوه شینیکی به

دهسته وه ده گرت و خۆی باوه شین ده کرد و دادو بیدادی له دهست گه رما ده کرد و خه لکی به فرو تاویان پیدای ده کردو له هه ر دوکانیک شتیکی وه ر ده گرت، کۆسه وه ی.

کوسه ماهی - ا.مر(کوسه ماهی - kûsemahî): کۆسه ماسی، جۆره ماسیه کی گه وه ی دپه.

کوشا - ص.فا(کوشا - kûşa): کۆشکار، هه ولده ر.

کوشاد - ا(کوشاد - kûşad): جۆره رووه کیکه.

کوشش - ا.مص(کوشش - kûşîş): کۆشش، هه ولده ر.

کوشک - ا(کوشک - kûşk): کۆشک، قه سر.

کوشنه - ا(کوشنه - kûşne): قیست.

کوشیدن - ص.ل(کوشیدن - kûşîden): تیکۆشان، هه ولده ر.

کوف - ا(کوف - kûf): کوند، کونده په پوو، جوغد، بایه قوش.

کوفت - ا(کوفت - kûft): نازار، نه زیهت، نه خۆشی سفلیس.

کوفتن - ص.ل(کوفتن - kûften): شتیک به به رد بیان شتیک دی بکوتن و وردی بکه ن نه زیهتدان، نازاردان.

کوفته - ا(کوفته - kûfte): کفته.

کوفجان - ا(کوفجان - kûfcan): قه فه ز، جیی ته نگ.

کوفشانه - ا.ص(کوفشانه - kûfşane): جۆلا.

کوفی - ص.ن(کوفی - kûfî): خه لکی شاری کوفه ی عیراق، خه تی کوفی.

کوفیه - ا.ع(کوفیه - kûfiye): چه فی، جه مه دانی.

کوک - ا(کوک - kûk): ته قه لی درشت به ده ست تا پاشان به مه کینه بیدورون، کۆک.

کوک زدن - ص.م(کوک زدن - kûk zeden): ته قه ل لیدان.

کوککردن - مص.م (کوک کهردهن - kûk kerden): کۆک کردن و هاوئاهاهنگاندنی ئامپیرین مۆسیقا، کۆک کردن و میقاتکردنی سهعات.

کوک شدن - مص.ل (کوک شودهن - kûk şuden): تورپه‌بوون.

کوک - ا (کوک - kûk): کاهوو.

کوکا - ا.فر (کوکا - kûka): جۆره درهختیکه.

کوکائین - ا.فر (کوکائین - kûkain): ماده‌یه‌که که له درهختی کوکا ده‌گیرن، کۆکاین.

کوکب - ا.ع (که‌وکب - kewkeb): ئه‌ستیره، هه‌ساره.

کوکبه - ا.ع (که‌وکبه - kewkebe): پۆله سوارتیک، تاقمه خه‌لکیک، فه‌رو شکۆ، ئه‌ستیره.

کوکتیل - ا.انگل (کوکتیل - kûktîl): کۆکتیل، خواردنه‌وه‌ی تیکه‌ل.

کوکله - ا (که‌وکله - kewkele): شانه‌به‌سه‌ر، په‌په‌سه‌لیمانکه، په‌په‌سه‌لیماننه.

کوکن - ا (کوکهن - kûken): بایه‌قوش، کونده‌په‌پوو.

کوکنار - ا (کوکنار - kûknar): خه‌شخاش، گولی تلیاک، قۆزاخه‌ی تلیاک.

کوکو - ا (کوکوو - kûkû): کوکوختی.

کوکو - ا (کوکوو - kûkû): هیلکه‌و سه‌وزه‌و په‌تاته‌ی سوره‌وه‌کراو.

کوکوز - ا (کوکوز - kûkûz): جۆره قوماشیکی ته‌نک و ناسک بووه.

کول - ا (کول - kûl): کۆل، شان.

کول - ا (کول - kûl): گۆل، هه‌وز، گۆلاو، شوینتی که ئاویتی که‌می تیا وه‌ستاین، کۆل.

کول - ا (که‌شل - kevel): که‌ول، پۆسین، فه‌روه.

کول - ص (کول - kûl): کول، ئه‌سپی خاو، خیل و قیج، کونده‌په‌پوو.

کول - ا (که‌شل - kevel): بۆری گه‌وره‌ی چیمه‌نتۆ که ده‌خړیتته ئاوه‌پۆی که‌نالی ئاو تا که‌ناله‌که نه‌نیشیت.

کولاب - ا.مر (کولاب - kûlab): گۆلاو، هه‌وز، کۆلی ئاو.

کولاک - ا (کولاک - kûlak): تۆفان، شه‌پۆلی ده‌ریا.

کولخ - ا (کولخ - kûlex): گۆلخه‌ن، توون، ئاگردان.

کولر - ا.انگل (کولر - kûler): فینک کهره‌وه، ئامپیری فینک کهره‌وه‌ی هه‌وای ئوتاغ.

کولک - ا (که‌وله‌ک - kewlek): سه‌به‌ته‌یه‌کی بچوکه که ژنانی دپهاتی له پای خه‌په‌ک دایده‌نین و گۆله‌ به‌نی تی ده‌که‌ن.

کولنج - ا (کولنج - kûlenc): قۆلنج.

کولنگ - ص (کولنگ - kûleng): لووسکه، حیز، قونده‌ر.

کولون - ا.فر (کولون - kûlûn): قۆلۆن.

کوله - ا (کوله - kûle): کۆل، کۆله‌بار، چال.

کوله - ص (که‌وله - kewle): خوارو خیج.

کوله‌خس - ا.مر (کوله‌خه‌س - kûlexes): رووه‌یکه.

کولی - ا (که‌ولی - kewlî): کیه‌ولی، قه‌ره‌ج.

کولیت - ا.فر (کولیت - kûlît): نه‌خۆشی قۆلۆن.

کولیدن - مص.م (کولیدن - kûlîden): هه‌لکه‌ندن، شۆوکردنی زه‌وی، هه‌لکۆلینی زه‌وی.

کوم - ا (کوم - kûm): سه‌وزه‌ی که‌ناری هه‌وز یان روبار.

کومش - ا.ص (کومش - kûmiş): بیره‌ه‌لکه‌ن، کاریزکه‌ن، قومش لیده‌ر.

کومه - ا (کومه - kûme): که‌پری له لق و پۆپی دره‌خت دروستکراو.

کون - ا (که‌شن - keven): دره‌ختیکه، گه‌وه‌ن.

کون - ا.ع (که‌ون - kewn): بوون، گه‌ردون.

کونده - ا(که‌نده - kevende): ره‌شک‌ه‌ی کاکیشان، زرکه‌کاله‌ک.

کوه - ا(کووه - kûh): کیتو، کۆ، چیا، شاخ، جه‌وه‌ل.

کوه - ا.ع(کوو‌قته - kûve): کون، کلاو روژنه.

کوهان - ا(کووه‌ان - kûhan): کۆپه‌وانه‌ی وشتر، کۆپاره، لوور.

کوهپایه - ا.مر(کووه‌پایه - kûhpaye): بناری کیتو، پایینی چیا، داویننی شاخ.

کوهج - ا(کووه‌ج - kûhec): گۆژ.

کوهسار - ا.مر(کووه‌سار - kûhsar): کۆجار، کۆسار.

کوهستان - ا.مر(کووه‌یستان - kûhistan): کویتستان، شویننی کیتوی زۆری، ولاتی شاخ وداخ.

کوه‌کاف - ص.فا(کووه‌کاف - kûh kaf): کیتو، کیتوکه‌ن.

کوهکان - ا.ص(کووه‌کان - kûhkan): کیتوکه‌ن.

کوهکن - ا.ص(کووه‌که‌ن - kûhken): کیتوکه‌ن، نازناوی فه‌ره‌ادی ناشقی شیرینه.

کوه‌نورد - ص.فا(کووه‌نه‌قهرده - kûh neverd): شاخه‌وان.

کوهه - ا(کووه‌ه - khûhe): به‌رزی، قه‌لپوسی زین، شه‌پۆلی ناو.

کوی - ا(کوی - kûy): گه‌ره‌ک، شاپی.

کویج - ا(کوو‌جیج - kûvic): گۆژ.

کویر - ا(که‌قیر - kevir): شو‌راخ، شویننی شو‌ره‌کات، سه‌راب، تراویلکه، شو‌ره‌زار.

کویز - ا(که‌قیز - kevîz): کونج، قورنه، سوچی مال، گۆشه، قانچه.

کویژ - ا(که‌قیز - kevîj): گۆژ، گوهریژ، بلج، بلیت، گقیش.

کویستن - م.ص.م(کوو‌قیسته‌ن - kûvîsten): کوتین، کوتینی دانه‌ویلوه‌و شتی دی.

کویسته - ا.مف(کوو‌قیسته - kûvîste): کوتراو.

کویش - ا(که‌قیش - kevîs): گادۆش، ده‌فری که مانگای تیا ده‌دۆشن.

که - ا(کووه - kûh): کیتو، شاخ، چیا، جه‌وه‌ل.

که - ا(که‌ه - keh): کا.

که - ص(کیه - kih): چکۆله.

کها - ص(که‌ها - keha): شه‌رمه‌زار.

کهاب - ا.مر(که‌هاب - kehab): زه‌مادیک له کاو گیای ده‌رمانی دروست بکری و له زام و برینی حه‌یوانات بنری.

کهانت - ا.م.ص.ع(کیه‌انته - kihanet): غه‌یب زانی، غه‌یب‌گۆبی، پیشه‌ی کاهینی.

کهبد - ا.ص(که‌بود - kuhbud): کیتونشین، خواپه‌رستییک له کیتودا مال‌وچکه‌یه‌کی بو خواپه‌رستی دروست کردی.

کهبل - ص(که‌هبل - kehbel): نه‌زان، گه‌وج.

کهتاب - ا(که‌هتاب - kehtab): پروانه (که‌هاب).

کهتر - ص.ت(کیه‌ته‌ر - kihter): بچوو‌کتر.

کههر - ص(که‌ههر - keher): ئه‌سپی سوری مه‌یله‌و ره‌ش.

که‌ریا - ا.مر(که‌هروبا - kehruba): کاره‌با.

که‌ریای سیاه - ا.مر(که‌هروبا‌ی سیاه - kehrubay siyah): جو‌ره‌ زوخالیتیکی قایم و بریقه‌داره.

که‌ره - ا(که‌هره - kehre): کارژۆله‌ی شیرخۆز.

که‌سار - ا.مر(که‌سار - kuhsar): کۆسار.

کهستان - ا.مر(که‌یستان - kuhistan): کیتوستان، کویتستان، زۆزان.

که‌سه‌له - ص(که‌هسه‌له - kehsele): گه‌وج، نادان، نه‌زان، گیتل.

که‌ف - ا.ع(که‌هف - kehf): شکه‌فت، ئه‌شکه‌وت، غار، په‌ناگه.

که‌کان - ا.ص(کووه‌که‌ن - kûhken): کیتوکه‌ن.

- کھکشان** - ا.مر (کھکشان - keškešan): کاکیشان، کھشکھلان، ریگهی کاذ، ریی حاجیان.
- کهل** - ص.ع (کهل - kehl): پیایک تهمه نی له نیوان ۳۰ - ۵۰ سال بج، واته پیای به نه زمون.
- کهن** - ص (کوهن - kuhen): کونه، دیرینه.
- کهن دژ** - ص (کوهن دیژ - kuhen dij): کونه قهلا، دنیا.
- کهنسال** - ص.مر (کوهنسال - kuhen sal): پیر، به تهمه ن، تهمه ندار.
- کهنه** - ا.ع (کهنه - kehene): کاهینان.
- کهنه** - ص (کوهنه - kuhne): کونه، دیرینه.
- کهور** - ا (کهور - kehûr): دره ختیکه.
- کهورف** - ا.ع (کهوروف - kuhûf): شکفتان، نه شکه وتان.
- کھولت** - مص.ل.ع (کهورولهت - kuhûlet): پیربون، پیری.
- کهر** - ا (کهر - kehîr): حه ساسیهت، هه و.
- کهن** - ص (کیهین - kihîn): بچوک، بچوکت.
- کی** - حر (کهی - key): کهی؟.
- کی** - حر (کی - kî): کی؟.
- کی** - ص (کهی - key): عینوانی پاشایانی کهایانی وه کو که یخوسره و، کهی قویاد، کهی کاوس، پاشای گه وره، شاهنشا.
- کی** - مص.م.ع (کهی - key): داغکردن، داغکردنی پیستی به دهن به شیشی سوره و کراو.
- کیا** - ا.ص (کیا - kiya): گه وره، خاوه ن، خودان، خوا، پاشا، مهرزه وان، حوکمران.
- کیایی** - ص (کیایی - kiyayî): گه وری، فرمانر وایی.
- کیاخن** - ا (کیاخه ن - keyaxen): نه رمی، نارامی.
- کیاده** - ص (کیاده - kiyade): ریسوا، به دناو، ناوزراو، بج ئاپرو.
- کیار** - ا (کیار - kiyar): تهمه لی.
- کیارا** - ا (کهارا - keyara): خه م و په ژاره، بیتزری، تاسه، بیتزو.
- کیارنگ** - ص (کهارهنگ - keyareng): پاک، خاوین، ناسک، رهنگی پاک و خاوین.
- کیازند** - ص (کیازند - kiyazend): خاوه ن شکو، پاشای مه زن.
- کیاست** - ا.مص (کییاسهت - kiyaset): زیره کی، هوشیاری.
- کیاگن** - ص (کهایگن - keyagin): ناهه موار، درشت.
- کیال** - ص.ع (کهیال - keyyal): بیتوانه کهر.
- کیان** - ا (کهایان - keyan): پاشای گه وره، ناوی زنجیره یه ک پاشایانی ئیرانی دواي پیشتاداییه کانه.
- کیان** - ا (کویان - kuyan): خیه و ت، خیه و تین خه لکی سارانیشین.
- کیان** - مص.ل.ع (کیان - kiyân): بوون، ته بیعه ت، په یدابوون.
- کیانا** - ا (کیانا - kiyana): ته بیعه ت، جه و هه ری هه ر شتیکی.
- کیانیدن** - مص.م (کیانییدن - kibanîden): خوارکردن، که چکردن، لادان.
- کییدن** - مص.ل (کیییدن - kîbîden): له ری لادان، که چوین، گه راندنه و.
- کیبنده** - ا.فا (کیبه نده - kîbende): لاده ر، له ری ده رچوو، گومرا.
- کیپ** - ص (کیپ - kîp): پر، ته ژی،
- کیچ** - ص (کیچ - kîç): په راکه نده، په ریشان، که م، هیتواش.
- کیخ** - ا (کیخ - kîx): ریپزقی چاو.
- کیخسروی** - ص.ن (کهی خوسره تی - keyxusrevî): که یخوسره و، یه کییک بووه له پاشایانی کهایانی و کوری سیاوه ش بووه، ناوی یه کییک له سی ئاوازه کهی باربه د بووه.

- کید** - ا.ع (کهید - keyd): حیلە، فیل، تەلەکه.
- کیز** - ا (کیز - kîz): لباد.
- کیس** - ا (کیس - kîs): چرچ و لۆج.
- کیس** - ا.ع (کیس - kîs): کیسه، توورەکه.
- کیس** - ص.ع (کهییس - keyyis): زیرەک، هوشیار.
- کیسان** - ا.ع (کهیسان - keysan): غەدر، بێتوہفایی.
- کیسنه** - ا (کیسنه - kisene): بەنی لەسەر تەشی هەلکراو.
- کیسه** - ا (کیسه - kîse): کیسه.
- کیسه‌بر** - ص.فا (کیسه‌بور - kîsebur): گیرفانی.
- کیسه‌داران** - ا.مر (کیسه‌داران - kîse daran): ئەو گیانلەبەرانی لە ژێر سکیان کیسه هەیه و بێچووکانی خۆبانی تیا پەرورده ده‌کهن، کیسه‌داران.
- کیسه‌ی صفرا** - ا.مر (کیسه‌ی سفرا - kîsey sefra): زراو، کیسه‌ی زه‌رداو.
- کیسه‌کشیش** - ا.مر (کیسه‌که‌شیش - kîse keşîş): جۆره رووه‌کتیکه.
- کیش** - ا (کیش - kîş): دین، نایین.
- کیش** - ا (کیش - kîş): جۆره قوماشیکی که‌تانه، له‌چکی ژن.
- کیش** - ا (کیش - kîş): تیردان.
- کیغ** - ا (کیغ - kîx): ریبزقی چاو.
- کیف** - ا.ع (کیف - kîf): کیف، جزدان.
- کیف** - ا.ع (که‌یف - keyf): چۆن؟
- کیفر** - ا (که‌یفر - keyfer): سزا.
- کیفر** - ا (که‌یفر - keyfer): به‌ردیکه له‌ کۆنا له‌سەر دیواری بورج یان قه‌لا داده‌نرا تا کاتی دژمن نزیک بوایه‌ته‌وه بیده‌ن به‌سه‌ریدا.
- کیفر** - ا (که‌یفر - keyfer): قاپی شیرو ماست.
- کیفر خواست** - ا.مر (که‌یفر خواست - keyfer xast): ئیدی‌عانه‌ی دادستان.
- کیفیت** - ا.ع (که‌یفییه‌ت - keyfiyet): چۆنیه‌تی.
- کیک** - ا (که‌یک - keyk): کێچ.
- کیک** - ا (که‌یک - keyk): بیلبله‌ی چاو.
- کیک** - ا.انگل (که‌یک - keyk): کیک.
- کیکیز** - ا (که‌یکیز - keykîz): تهره‌تیزه.
- کیل** - ص (کیل - kîl): خوارو خێچ.
- کیل** - ا (کییل - kiyel): گۆژ، گفیش.
- کیل** - ا.ع (که‌یل - keyl): پیتوانه.
- کیلو** - ا.فر (کیلو - kîlû): کیلو، به‌ مانای هه‌زار دئ.
- کیلوگرم** - ا.مر.فر (کیلوگرم - kîlû giram): هه‌زار گرام.
- کیلومتر** - ا.فر (کیلومیتەر - kîlû mitr): هه‌زار مه‌تر.
- کیله** - ا.ع (که‌یله - keyle): په‌یمانه، پیتوانه.
- کیماک** - ا (که‌یماک - keymak): قه‌یماغ، سه‌رشیر، سه‌رتوتیز، سه‌رتو.
- کیماک** - ا (کیماک - kîmak): که‌ژوو، که‌ژگ.
- کیمخت** - ا (کیموخت - kîmuxt): پیتستی خو‌شه‌کراوی ئەسپ یان ولاخ.
- کیمیا** - ا (کیمیا - kîmya): کیمیا.
- کیمیاگر** - ص.فا (کیمیاگر - kîmyager): که‌سێک خه‌ریکی زانستی کیمیا.
- کیمیایی** - ص.ن (کیمیایی - kîmyayî): کیمیایی.
- کین** - ا (کین - kîn): کینه، قین، قینه به‌رایه‌تی، بوغز.
- کین ایرج** - ا.مر (کین ئیره‌ج - kîn irec): نا‌هه‌نگیکی مۆسیقایه.
- کین سیاوش** - ا.مر (کین سیاوش - kîn siyaveş): ناوی یه‌کێکه له‌ سی ئاوازه‌که‌ی باریه‌د.

کينونت - مص.ل.ع (کينونته - keynûnet):
بوون.

کينه - ا (کيينه - kîne): کهرب و کينه، رق و بوغز.

کينه توز - ا (کينه توز - kîne tûz): رغن، توله ئه ستيين.

کينه ور - ص (کينه قهر - kînever): بوغزن، به دخوا.

کيوان - ا (کيه فان - keyvan): کهيوان، ئه ستييره يه کي گه رۆکه، (زوحهل)

کيوسک - ا.فر (کيوسک - kiyusk):
دوکانوچکهي سهر شوسته و قه راخ ريگا بو
رۆژنامه فروشي و ئه و شتانه، کوشک.

کيهان - ا (کيههان - keyhan): جيهان، دنيا، گيتي، رۆژگار.

کيهان خديو - ص.مر (کيههان خديف - keyhan
xdîv): پاشاي گه وره، پاشاي عالم.

کيي - ص.ن (کيهي - keyî): پاشايي.

گ

گ- حر (گ- g):

پیتی بیست و شه‌می ئه‌لفبای فارسییه که به (گاف) ده‌خوینریتسه‌وه، ئه‌م پیسته له زمانی عه‌ره‌بیدا نییه‌وه، له‌هه‌ساوی ئه‌بجهدا له‌جیاتی کاف به (٢٠) ده‌ژمیردرئ.

گاباردین - ا.فر (گاباردین - gabardîn): گه‌به‌ردین، جۆره‌ قوماشیکه‌.

گاباره - ا (گاباره - gabare): گاگهل، غارو ئه‌شکه‌وتی ناو شاخان.

گات - ا (گات - gat): کۆنترین و پیرۆزترین به‌شی ئاقیستا، گاتا، به‌که‌مین نه‌زمی ئێرانییه‌ که له‌ دێر زه‌مانه‌وه‌ ماوه‌ته‌وه‌وه‌ به‌شی سه‌ره‌کی قسه‌کانی زه‌رده‌شته‌وه‌ بریتییه‌ له‌ ١٧ فه‌سل و ٢٣٨ پارچه‌یان ٨٩٦ به‌یت.

گار - (گار - gar): پاشگه‌وه‌، ده‌چیتته‌ سه‌ر وشه‌وه‌ به‌ زۆری مه‌نای به‌که‌ری ده‌داتن، وه‌ک: (پروردگار).

گار - ا.فر (گار - gar): ویستگه‌ی قیتار.

گاراژ - ا.فر (گاراژ - garaaj): گه‌راج، مۆلگه‌، شوینی راگرتنی ئوتومبیلان.

گارد - ا.فر (گارد - gard): گارد، پاسه‌وان.

گاردن پارتی - ا.فر (گاردین پارتی - gardin partî): ئاهه‌نگ و سه‌یران له‌ باخدا، سه‌یرانگه‌.

گارسن - ا.فر (گارسون - garsun): گارسۆن، پیشخزمه‌تی میوانخانان، شاگرد، پۆی.

گارسه - ا (گارسه - garse): کاس، سه‌ندو قیچی خانه‌خانه‌یه‌ که له‌ چاپخانه‌دا پیتی قورقوشمی تیدا ریز ده‌که‌ن.

گارمون - ا (گارمون - garmûn): جۆره سازیکه‌. ئامێریکی مۆسیقایه‌.

گاری - ا (گاری - garî): گاری، گالیسکه‌، پایتۆن، عه‌ره‌بانه‌، ناپایه‌دار.

گاز - ا (گاز - gaz): ددان، گاز.

گازگرفت - مص.م (گازگیرفتنه‌ - gazgiriften): گازگرتن، قه‌پگرتن، ددان پێدا چه‌قاندن.

گاز - ا (گاز - gaz): گاز، پلایس.

گاز - ا (گاز - gaz): پوواز.

گاز - ا.فر (از - gaz): شاشی برین پێچان، شاش.

گاز - ا.فر (گاز - gaz): هه‌وا، غاز، غازی سوتاندن.

گازر - ا.ص (گازور - gazur): گازر، قه‌سار، جلشۆر.

گازرک - ا.ص (گازوره‌ک - gazurek): گازرۆکه‌، کلک ته‌قینه‌، کلک هه‌لته‌کینه‌.

گازرگاه - ا.مر (گازورگاه - gazurgah):
جلشورخانه، گازرخانه.

گازوئیل - ا.فر (گازوئیل - gazu'îl): گازوایل،
رونی دیزل.

گازولین - ا.فر (گازولین - gazûlîn): گازولین،
گازوایل.

گاستروسکوب - ا.فر (گاستروسکوپ -
gastrûskûp): نامپیریکه بۆ دیتنی دیواری
ناوه‌وی گه‌ده، نازور.

گاشتن - ص.م (گاشتن - gašten): گتیراندنه‌وه.

گال - ا. (گال - gal): شه‌قلداق، ئه‌و ریکه‌ی
به‌ئیر دوگی مه‌روه و شک ده‌بیتته‌وه، قۆزاکه‌ی
په‌موو، چه‌قل، فریو.

گال - ا.فر (گال - gal): نه‌خۆشییه‌کی پیسته،
گه‌ری.

گالینگ - ا. (گالینگ - galbeng): گیایه‌که له
ناو گه‌نم و جۆدا ده‌روئ و ژه‌هرداره.

گالری - ا.فر (گالری - galurî): گاله‌ری،
پیشانگای تابلۆو نیگارن، دالانی درتۆو
سه‌رگیراو.

گالش - ا. (گالیش - galiş): گاو، شوانی
چیلان.

گالش - ا.فر (گالوش - galuş): پیلای
لاستیک، کهوشی لاستیکین.

گالن - ا.فر (گالون - gallun): گالتۆن.

گالین - ا.فر (گالین - galin): سلفۆری قورقوشم.
گالوانومتر - ا.فر (گالفانومیتتر -

galvanûmitr): نامپیریکه بۆ ئەندازه‌گیری
راددی ته‌زووی کاره‌با.

گاله - ا. (گاله - gale): جه‌وال، گلتۆله په‌موو.

گالی - ا. (گالی - galî): پووشی برنج بۆ
دروستکردنی سه‌رکلاوو سه‌به‌ته.

گالیدن - ص.ل (گالیدن - galîden):
هه‌لاتن، فیرار کردن، دوورکه‌وتنه‌وه.

گالینگور - ا. (گالینگور - galîngûr): جۆره
مقه‌وايه‌کی مشه‌ماییه پتر بۆ به‌رگی کتیبان.

گالیوم - ا.فر (گالیوم - galliyûm): جۆره
کانزایه‌کی ده‌گمه‌نه له ۳۰ په‌لی گه‌رمیدا
ده‌توتنه‌وه.

گام - ا. (گام - gam): پین، هه‌نگاو، شه‌قاو.

گام - ا.فر (گام - gam): هه‌شت نۆته‌که‌ی
مۆسیقا به‌ریز.

گامبوزیا - ا.فر (گامبوزیا - gambûzya):
جۆره ماسیه‌کی بچوک له‌شی ده‌گاته پینج
سانتیه‌تر.

گامیت - ا.فر (گامیت - gamit): هه‌ر شانه‌یه‌کی
زاوژی روک یان گیانه‌به‌ران.

گام زدن - ص.ل (گام زه‌دن - gam zeden):
هه‌نگاونان، ریکردن.

گامزن - ا.فا (گامزن - gamzen): ریبوار،
ته‌ته‌ر، قاسید، ئه‌سپی تیژوه.

گان - ا. (گان - gan): پاشگره ده‌چیتته سه‌ر وشه‌و
مانای تازه دروستده‌کات، وه‌ک: (رایگان -
خۆرای).

گاو - ا. (گاڤ - gav): چیل، مانگا، چیر.

گاواب - ا.مر (گاڤ ئاب - gavab): قه‌وزه،
کفر، گوی قورباقه.

گاواهن - ا.مر (گاڤ ئاهه‌ن - gav ahen):
گاسن و هه‌وجا، قوره‌مه.

گاباز - ص.فا (گاڤ باز - gav baz): گاباز.

گابان - ا.ص (گاڤ بان - gav ban): گاو،
شوانی چیلان.

گابند - ص.فا (گاڤ به‌ند - gav bend):
خودان گاجوت، گابه‌ندی، که‌سیک جوتن گای
هه‌بین و به‌دانی به‌شیک له زه‌وی یه‌کیکی دیدا
کشتوکال بکات.

گابندی - ا.ص (گاڤ به‌ندی - gav bendî):
گابه‌ندی.

گاوپروین - ا.مر (گاڤی په‌رڤین - gavi
pervîn): که‌لووی گاجوت.

گاوپیسه - ا.مر (گاڤ پیسه - gavpîse): گای
به‌لک.

گاپیکر - ص. مر (گاف پیکر - gav peyker):
 گاپیکر، زهلام وکوگا، ناوی گورزهکهی فهریدوون
 بووه که لهسهری گاپووه.
گاپچران - ص. فا (گاف چهران - gav çeran):
 گاوآن.
گاپچشم - ص. مر (گاف چشم - gav çêşm):
 چاو گهوره، کهسپیک چاوی گهش و درشت بی،
 جۆره پونگهیهکه.
گاپخانی - ا. مر (گاف خانی - gav xanî):
 حهوزی گهوره، گۆلای گهوره.
گاپدل - ص. مر (گاف دیل - gav dil):
 ترسنۆک، بی ئهقل، بی ئاوهز.
گاپدوم - ا. مر (گاف دوم - gav dûm):
 بۆقی، شه بیبور.
گاپدوش - ا. مر (گاف دوش - gav dûş):
 گادۆش، دهفری گهورهی چیلدۆشین.
گاپرس - ا. (گافرس - gavers):
 زبوان، مرۆر.
گاپرسه - ا. (گافرسه - gaverse):
 ههر شتیکی ورد.
گاپرسهکاری - ا. مر (گافرسهکاری - gaver sekarî):
 وردهکاری له زهنگهریدا بهتاییهتی له
 موستیلهدا.
گاپرنگ - ا. ص (گاف رینگ - gav reng):
 گورزی گران، وکو سهری گا.
گاپزبان - ا. مر (گاف زهبان - gav zeban):
 گیایهکه له زمانه گا دهچیت.
گاپزمین - ا. مر (گافی زهمین - gavi zemîn):
 گا لهسهر پشتهی ماسییهو زهوی لهسهر شاخی
 گایه، ئهमे خهیاڵ و باوهری پیشینان بووه.
گاپزههره - ص. مر (گاف زههره - gav zehre):
 ترسنۆک، سلۆک.
گاپسار - ا. ص (گاف سار - gavsar):
 گا سهر، گورزی گران، گا ئاسا.
گاپسر - ا. ص (گاف سهر - gav ser):
 گورز.
گاپشنگ - ا. مر (گاف شهنگ - gav şeng):
 دارگاران.

گاپشیر - ا. (گاف شیر - gav şîr):
 جۆره رووهکته.
گاپمیش - ا. (گاف میش - gav mîş):
 گامیش.
گاپیال - ا. فر (گاف یال - gavyal):
 گیانلهبهرتیکی دهریایی زهلامه و نههنگی هیندی
 پین دهگوتری..
گاپین - ا. (گافی زهن - gavi zen):
 شتیکه له زهردینهی هیلکه دهچیت و له زراوی چیلدا
 دهردههینری.
گاپه - (گاه - gah):
 پاشگره، ناوی کات و ناوی شوتنی پی دروست دهکرت وک: شامگاه-
 ئیواره وهخته، کشتارگاه- کوشترگه:
 قهساوخانه.
گاه - ا. (گاه - gah):
 کات، وهخت، گاف.
گاه - ا. (گاه - gah):
 شوتن، تهختی پاشایی،
 بۆتهی زهنگهری.
گاهبار - ا. (گاهبار - gahbar):
 ههر یهکیک له شهش جهژنی سال له ئیرانی کۆندا.
گاهگیر - ص. فا (گاهگیر - gahgîr):
 غافلگیر، ئهسپیک جار جار برهوتیهوه.
گاهنامه - ا. مر (گاهنامه - gahname):
 سالتنامه.
گاهنبار - ا. (گاهنبار - gahenbar):
 ناوی شهش جهژنه که له ئیرانی کۆندا له کاتی
 جیاوازی سالتا بهریا دهکران، ههروهها دهلین
 ناوی ئهو شهش رۆژهشه که یهزدان دنیای تیا
 خولقاندووه.
گاهواره - ا. (گاهواره - gahvare):
 بيشکه، لانه، گافاره.
گپر - ا. (گپر - gebr):
 زهردهشتی، پهیرهوی زهردهشت، ئهم ناوه پاش ئیسلام به
 زهردهشتیهکان گوتراوه، گاور.
گپر - ا. (گهپر - geber):
 جۆره بهردیکه مهنجهل و کاسه و دیزه لیڤدروست دهکهن.
گپرک - ا. (گهپرک - gebrek):
 زهردهشتی، گاور.

گدازنده - ا.فا (گودازنده - gudazende):
توتینه رده وه.

گداخته - ا.مف (گوداخته - gudaxte): تواوه.

گدار - ا (گودار - gudar): بهست، بوار.

گدارو - ص.مر (گه داروو - gedarû): گه داروو،
رووقایم له گه داییدا.

گدازش - ا.مص (گودازیش - gudaziş):
توانه وه، بوهرژین.

گدازشگر - ص.فا (گودازیشگر - gudazişger):
بتوتینیتنه وه، که سیتیک شتیک
بتوتینیتنه وه.

گدازیدن - مص.م (گودازیدن - gudazîden):
تواندنه وه، بوهرژی کرن.

گدست - ا (گیدهست - gidest): بست، وژه.

گدک - ا (گه دک - gedek): گیپه.

گدوک - ا (گه دوک - gedûk): مله ی چیا.

گزار - ا.مص (گوزار - guzar): په پینه وه، بوار،
گوزهرگا.

گزاردن - مص.م (گوزاردن - guzarden):
دانان، دانانی شتیک له جیپه، تیپه پین،
په راندنه وه.

گزاره - ا.مص (گوزاره - guzare): په پینه وه،
ئاوه پژو بوارو گوزهرگا، تیپه پین له شوتیکه وه.

گزر - ا.مص (گوزهر - guzer): په پینه وه، بوار،
شوتینی په پینه وه.

گذر کردن - مص.ل (گوزهرکه ردن - guzer
kerden): تیپه پین و په پینه وه له
شوتیکه وه.

گذرا - ص.فا (گوزهر - guzera): تیپه پ،
په پینه وه.

گذراندن - مص.م (گوزهراندن - guzerandn):
په راندنه وه، کاریک به نه انجام گه یاندن.

گذراننده - ا.فا (گوزهرانه نده - guzeranende):
کسیتیک کاریک نه انجام
بدات، په پینه رده وه.

گیرگه - ا (گه بورگه - geburge): جوړه
وهرزشیکی کوئی تیرانیپه.

گبز - ص (گه بز - gebz): قایم، نه ستوور،
به هیتز.

گبست - ا (گه بهست - gebest): جوړه
روه کیکه.

گپ - ا (گه پ - gep): په یف، واژه، قسه، وشه.

گپ زدن - مص.ل (گه پ زده دن - gepzeben):
قسه کردن، په یقین، ناخاوتن.

گپر - ا (گه پر - gepr): خه فتان، جوړه جلیکی
شه پده.

گپی - ا (گه پی - gepî): مه یون.

گت - ص (گه ت - get): گه وره، مه زن، هه ژی.

گتر - ا.فر (گیت - gitr): شتیکه له زهنگال
ده چیت، به له ک پیچ

گجسته - ص (گوجه سته - guceste): گه مارو
چه پهل، پیس، نه فرت لیکراو.

گچ - ا (گه چ - geç): گه چ،

گچ بری - ا.مص (گه چ بوری - geç burî):
گه چکاری، دروستکردنی نه خش و نیگار به گه چ
له بن میچ و قه دی دیوار.

گچک - ا (گه چک - geçek): که مانچه.

گچ کار - ا.ص (گه چکار - geçkar):
وه ستای گه چکاری، که سیتیک سپیکاری خانوان
بکات.

گچ کاری - ا (گه چ کاری - geçkarî):
سپیکاری، گه چکاری.

گچه - ص (گه چچه - geççe): که سیتیک نه توانی
به ره وانی قسه بکات.

گدا - ص (گه دا - geda): گه دا، سوالکهر،
ده روزه کهر، پارسه ک، هه ژارو نه دار.

گداختن - مص.م (گوداختن - gudaxten):
تواندنه وه به زهبری گهرمی.

گدازش - ا.مص (گودازیش - gudaziş):
توانه وه، بوهرژین.

گذرگاه - ا. مر (گوزهرگاه - guzergah): گوزهرگا، جیتی رتیبون، جیتی پهرینه‌وه، بوار.

گذرنامه - ا. مر (گوزهرنامه - guzer name): پاسپورت.

گذشت - ا. مص (گوزه‌شت - guzešt): رتیبون، پهرینه‌وه، چاوپوشی، عه‌فوکردن و به‌خشین.

گذشتن - مص. ل. (گوزه‌شته‌ن - guzešten): گوزهرکردن، پهرینه‌وه، تی پهرینی رۆژگار، به‌خشین و عه‌فوکردن، چاوپوشین.

گر - حر (گهر - ger): نه‌گهر، گهر، گهره.

گر - (گهر - ger): پاشگره ده‌چیتته سهر وشه‌و ماناکه‌ی ده‌گۆرپی و مه‌به‌ستی تازه به‌ده‌سته‌وه ده‌دات وهک: ناھن+گر- ناھنگر= ناسنگهر.

گر - ا. (گهر - ger): نه‌خۆشی پیسته، گهری، گهری.

گر - ا. (گور - gur): گپ، شوله، مه‌شخه‌ل، بلتیه‌ی ناگر.

گرا - ا. ص. (گه‌را - gera): به‌نده، غولام، ده‌لاک، جه‌جامات‌کیتش.

گراز - ا. (گوراز - guraz): به‌راز، وه‌راز.

گراز - ا. (گوراز - guraz): کهردوو.

گرازه - ا. (گورازه - guraze): به‌راز، به‌راز، نا‌سا.

گرازیدن - مص. ل. (گورازیدن - gurazîden): لارو له‌نجه‌و خۆ نواندن، ریکردن به‌نازو فیزه‌وه.

گرازنده - ا. فا. (گورازنده - gurazende): خه‌رامان، ریکردن به‌نازو عیشوه‌و فیزه‌وه.

گراس - ا. (گوراس - guras): بابۆله، پاشماوه‌ی خۆراک.

گراسه - ا. فر (گوراسه - gurase): ده‌رزن.

گراشیدن - مص. ل. (گه‌راشیدن - geraşîden): پهریشان بوون، په‌راگه‌نده‌بوون.

گرافومتر - ا. فر (گرافومیتتر - grafumitr): ئامپیریکه بۆ ئه‌ندازه‌گیری گۆشه‌و قوزنابان له نه‌خشه‌گرتندا، گۆنیا.

گرافیت - ا. فر (گیرافیت - girafît): جۆره خه‌لوزیکی به‌رده بۆ دروستکردنی قه‌له‌می ره‌ش به‌کار دئی.

گرافیک - ا. فر (گیرافیک - girafîk): گرافیک.

گرامافون - ا. فر (گیرامافون - giramafûn): گرامافون.

گرامر - ا. فر (گیرامهر - giramer): ریتزمان، ده‌ستووری زمان.

گرامی - ص. (گیرامی - giramî): ئازیز، هیترا، قه‌درگران، ریتدار، هه‌ژی.

گران - ص. (گهران - geran): گران، قورس، سه‌نگین، به‌نرخ.

گران - ا. (گوران - guran): مه‌لۆ.

گرانبار - ص. مر. (گه‌رانبار - geranbar): مروف یان گیسانله‌به‌ر که باری گرانی به‌سه‌ره‌وه بی، دره‌ختی پر میوه، ژنی سکپر.

گرانبه‌ها - ص. مر. (گه‌رانبه‌ها - geranbeha): گرانبایی، پرپه‌ها.

گرانپایه - ص. مر. (گه‌رانپایه - geranpaye): پایه‌به‌رز، پایه‌بلند.

گرانج‌ان - ص. مر. (گه‌رانج‌ان - geran can): گرانج‌ان، زۆر پیرو زورهان، هه‌ژارو ده‌غه‌زارو له‌گیان وهرس، پیسکه، سه‌ره‌خت و عیناد.

گراند - ص. فر. (گیراند - girand): مه‌زن، گه‌وره، شکۆدار.

گراندوک - ا. فر. (گیراندوک - giran dûk): له‌قه‌بیکه که هه‌ندئ له شازاده‌کانی ئه‌وروپای رۆژه‌لات هه‌یانبووه، له‌قه‌بی شازاده‌کانی مالتاتی پاشایه‌تی رومسیا بووه، گه‌وره‌میر.

گرانده‌تل - ا. فر. (گیرانده‌وتیل - girand hutîl): میوانخانه‌ی گه‌وره.

گرانسایه - ص. مر. (گهران سایه - geransaye): خودان پله‌و پایه، پایه‌به‌رز.

گرانسر - ص. مر. (گهرانسهر - geranser): خۆپه‌سند، خۆ سهر، لووتبه‌رز.

گرههء وحشی - ا.مر (گوریهی شه هشی - gurbey vehî): گوریهی کیسوی، جوړه گوریهی کی کتوییه له پشیلای مالی گه وره ترو درنده په.

گرچی - ص.ن (گورچی - gurcî): خه لکی گورجستان، له تیره ی گورج، زمانی گورج.

گرچ - ا (گه رچ - gereç): گه چ.

گرختن - مص.ل (گوریختنه - gurixten): ره قین، هه لاتن، وایین.

گرد - ا (گه رد - gerd): گه رد، توژ، غوبار.

گرد - ص (گیرد - gird): هه ر شتیکی خړ یان باز نه یی، ده ور به ر.

گرد - ص (گورد - gurd): قاره مان، نازا، دلیر، دلاور، عه گید، پالنه وان.

گردا - ص.فا (گه ردا - gerda): که سیک بسو و پته وه، گه پریده.

گرداب - ا.مر (گیرد اب - girdab): گپه ننگ، گپژاو، کپچاو، گپژاښ.

گرداس - ص (گورداس - gurdas): سته مکار، زالم.

گردافشانی - ا.مص (گه رد نه فشانی - gerd efsanî): بلا و بونه وهی گه رده ی گول.

گرداگرد - ا.مر (گیرد اگرد - girdagird): ده ور به ر، ده وراو ده ور،

گرد آمدن - مص.ل (گیرد نامه دن - gird ameden): گورد بونه وه، خړ بونه وه، کژ بونه وه، کژ مېوون.

گرداوردن - مص.م (گیرد ناغه رده ن - gird averden): گرد کړنه وه، که له که کړدن.

گرداوری - ا.مص (گیرد ناغه ری - gird averî): گرد کړنه وه، خړ بونه وه، گرد وکړ.

گردان - ا.جم (گوردان - gurdan): پالنه وانان، سی فو جی سویا.

گردان - ص.فا (گه ردان - gerdan): خولا وه، که سیک بسو و پته وه، گه پریده.

گران سرشت - ص.مر (گه ران سیریشته - gran sirîst): ته مه ل، خاو، سه نګین، به وبقار.

گرافایه - ص.مر (گه ران مایه - gran maye): نازیز، گرانبه ها، به قه در.

گرانی - ا.مص (گه رانی - granî): گرانی، پیچه وانه ی هه رزانی.

گرانیکاه - ا.مر (گه رانیکاه - granî gah): چه قی قورسای.

گرانیت - ا.فر (گیرانیت - giranît): جوړه به رد پکی زور سه خته، گرانیته.

گرانیتیک - ص.فر (گیرانیتیک - giranîtîk): له ره گه زی به ردی گرانیته.

گراور - ا.فر (گیرافور - giravûr): وپنه یان نه خشه بخړ پته سه ر زنگ و بو چاپ ناماده بکړی.

گراه - ا.مص (گه راه - gerah): سه مت، شه باهت.

گراهش - ا.مص (گه راهیش - gerahîş): هپرشېردن، ناره زوو کړدن.

گرایستن - مص.ل (گه راییسته ن - gerayîsten): ناره زوو کړدن، هه ز کړدن، خزین، که وتن.

گراییدن - مص.ل (گه راییده ن - gerayîden): ناره زوو کړدن، هپرشېردن، ساقه کړدن، نسکو، که وتن، خزین.

گربال - ا (گه ربال - gerbal): بیژنگ.

گربز - ص (گوربوز - gurbuz): جه ربه زه، دلیر، زیره ک، حيله باز.

گربزی - ا.مص (کوربوزی - gurbuzî): زیره کی، دلیری، فیل بازی، جه ربه زه یی.

گریه - ا (گوریه - gurbe): کتکه نیتر، نپره پشيله، گوریه.

گریه بید - ا.مر (گوریه بید - gurbebîd): دره ختیکی بو نه خوشه.

گریه سان - ا.ص (گوریه سان - gurbesan): گوریه ناسا.

گردگاه - ا.مر (گیردگاه - gird gah): که مهر، پشتینه، خالیگه.

گردگرفتن - مص.م (گیرد گیرفته - gird girften): دهورگرتن، ثابلقه دان، گه مارژدان.

گردگیر - ص.فا (گوردگیر - gurd gîr): قاره مان، نازا، رهشید، عهکید، پالنه وان گیر.

گردگیر - ص.فا (گهردگیر - gerd gîr): نه وهی گهردو غویاری شتیک بگری، گهردگیر، تۆزگر.

گردماه - ا.مر (گیردماه - gird mah): مانگی چواره، مانگی لاپ، روخسارو چاره ی خي.

گردمشت - ا.مر (گیردمشت - gird muşt): کۆله مست، مشت.

گردن - ا (گهردن - gerden): مل، گهردن.

گردنا - ا (گهردنا - gerdna): ههرد شتیک به دهوری خۆیدا بسوریتته وه، شیشی که باب، تکه ی گوشتی به شیشه وه کراو، که له سه ر ناگر هه لگپرو داگپری بکه ن، مزراح، مزراق، گیزگیزه.

گردناک - ص (گهردناک - gerdnak): تۆزای، گهردبار.

گردنامه - ا.مر (گیردنامه - girdname): ته لیسیم و دوعایه که که هه ندی که س دهرباره ی خه لکانیکی خۆشه ویست دهیکه ن تا لییان دوور نه که ویتته وه و سه فهر نه کات.

گردنان - ا (گهردنن - gerdenan): نه ستویان، ملان، سه ران و سه روه ران و گهردنکیشان.

گردن بند - ا.مر (گهردن بهند - gerden bend): گهردانه، گهردنلخ، ملوانکه، خه ناوکه، میخه که بند.

گردن شخ - ص.م (گهردن شخ - gerden şex): گهردنکیش، مه غروور، له خویایی، فرناخ، خۆپه سند، نازا، دلپیر.

گردن فراز - ص.فا (گهردن فرهراز - gerden feraz): سه رفراز، سه ربه رز.

گرداندن - مص.م (گهرداندن - gerdanden): گیران به دهوری شتیکدا، سووراندنه وه، چه راندن، گۆپین.

گرانده - ا.فا (گهرانده - geranende): وه رسوویتنه ر، وه چه رختنه ر، گۆپه ر، بگۆپ.

گردانیا - ا (گهردانیا - gerdaniya): ناوی نه وایه کی موسیقایه.

گردباد - ا.مر (گیردباد - girdbad): گهردهلول، بابه لیسک، باهۆز، گپژهلوه.

گردبان - ا (گورده بان - gurdeban): کۆپاره ی وشر.

گردبر - ا.مر (گیردبور - girdbur): نامپرتیکه دارتاشان داری پچ کون ده که ن، دریل، بورمه.

گردبرگرد - ا.مر (گیردبرگیرد - gird ber gird): ده وراو ده ور، ده ورو به ر.

گربک - ا (گوربه ک - gurbek): گوربه ی چکۆله، پشیلۆک، کنکه نپیر.

گرددبن - ا.مر (گهردبه ندن - gerd benden): گهردنه ند، خه ناوکه، ملوانکه.

گردد - ا (گهردهر - gerder): زهوی سه خت و هه ورازو نشیتو.

گردران - ا.ص (گیردرا - girdran): رانی گوشتن و قه له و، بیخی ران، گرده ی ران.

گرددسوز - ا.ص (گیرد سووز - gird sūz): چرا لامپا، لاله.

گرددش - ا.مص (گهردیش - gerdiş): گه ران، سوورانه وه، خولانه وه.

گرددشگاه - ا.مر (گهردیشگاه - gerdişgah): سه رانگه، شوتینی سه ران و گه ران و خۆشی.

گردک - ا (گیرده ک - girdek): خپوه تی بچووک، په رده ی بووک.

گردکان - ا (گیرده کان - girdekan): گوپز، گرده کان.

گردکردن - مص.م (گیرد که رده ن - girdkerden): کۆکردنه وه، خپکردنه وه، به ده ست هیتان.

گردش - ا.مص (گهردیش - gerdîş): گهشت و گهران، گهشتیاری.
گرز - ا (گورز - gurz): گورز، تۆز.
گرنش - ا.مص (گهرزیش - gerziş): گلهیی، گازانده، کوروزانهوه، گریان، تۆیه.
گرزمان - ا (گهرزمان - geruzman): عهرش، سپهر، ناسمان، قه‌لغان.
گرزن - ا (گهرزن - gerzen): تاج، دواخ.
گرزه - ا (گهرزه - gerze): ماری گه‌وره، جه‌زیا، نه‌ژدیه‌ها.
گرزه - ا (گورزه - gurze): گورز، تۆز.
گرزیدن - مص.ل (گهرزیده‌ن - gerzîden): گله‌یی کردن، تۆیه‌کردن.
گرس - ص (گهرست - gerest): مه‌ستی، مه‌ست، سی‌مه‌ست، به‌دمه‌ست.
گرس - مص.ل (گیرسته‌ن - giristen): گریان، گیرستن.
گرسنه - ص (گورسینه - gurisne): برسی.
گرفت - ا.مص (گیرفت - girift): گله‌یی، سزا، جه‌زا، تانه‌و سه‌رز نه‌شت.
گرفتار - ص (گیرفتار - giriftar): گیروده، دیل، ده‌ستگیرکراو، ده‌ستبه‌سهر.
گرفتن - مص.م (گیرفته‌ن - giriften): سه‌ندن، به‌ده‌ست هیتان، وهرگرتن.
گیرنده - ا.فا (گیرنده - girende): وهرگر، دل‌رفتن.
گرفته - ا.مف (گیرفته - girifte): به‌ده‌ست هاتوو، دلته‌نگ و دلگیراو، گیراو.
گرگ - ا (گورگ - gurg): گورگ.
گرگ - ص (گهرگ - gerg): حه‌یوانی گروئ.
گرگ‌اشتی - ا.مر (گورگ‌اشتی - gurg aşî): گورگه‌اشتی، ناشتیبه‌ درۆزنه، ناشتیبه‌ درۆینه، ناشتی‌رواله‌تی.
گرگاو - ا (گورگا‌ - gurgav): جزره‌ پیتلاویکه.

گردنکش - ص.فا (گهرده‌ن کەش - gerden keş): یاغی، سه‌ره‌رز، سه‌ره‌کیش، گهردنکیش.
گردنگ - ص (گهرده‌نگ - gerdeng): گه‌واد، قورمساغ، گه‌وج، گیل.
گردنگاه - ا.مر (گهرده‌نگاه - gerdengah): گهرده‌ن، به‌ستوی کیتو، زینو.
گردنگل - ص (گهرده‌نگل - gerden gel): قورمساغ، گه‌واد، ده‌یووس.
گردن نهادن - مص.ل (گهرده‌ن نیه‌اده‌ن - gerden nihaben): ملدان، گو‌تپرایه‌لی کردن، ملکه‌چکردن.
گردنه - ا (گهرده‌نه - gerdene): به‌ستوی کیتو، زینو، گهرده‌ن، رتگه‌ی سه‌خت و پیتچاو پیتچی ناو کیتوان.
گردو - ا (گیردو - girdû): گوتز، گرده‌کان.
گردون - ا (گهردوون - gerdûn): چه‌رخ، ههر شتی به‌ دوری خۆی یان به‌ دوری ته‌وه‌رتیکدا بسو‌رتیه‌وه، ناسمان، گهردوون.
گردون سا - ص.فا (گهردوون سا - gerdûn sa): ته‌وه‌ی سه‌ره‌له‌ فه‌له‌ک بسوئ.
گردونه - ا (گهردوونه - gerdûne): عهره‌بان، کالیسکه.
گرده - ا (گورده - gurde): گورچيله.
گرده - ا (گیرده - girde): ههر شتیکی خرو بازنه‌یی، کولیره‌ی خپ.
گرده - ا (گهرده - gerde): نیگارکیشی، وینه‌ یان نووسین که له‌به‌ری بگیریته‌وه، کوپی.
گرده - ا (گهرده - gerde): گهردی نیره‌ی گول.
گرده‌بان - ا (گورده‌بان - gurdeban): کوپه‌وانه‌ی وشر، کوپاره، لوور.
گرده‌گاه - ا.مر (گورده‌گاه - gurde gah): شوینی گورچيله له‌ به‌ده‌ندا.
گردیدن - مص.ل (گهردیده‌ن - gerdîden): گهران، سو‌رپانه‌وه، گۆران.

- گرگ بند** - ص (گورگ بهند - gurg bend): گیرودهو دیل و دهست و پی بهستراو.
- گرگر** - ا. ص (گه رگر - gerger): تهختی پاشایی.
- گرگسار** - ص (گورگسار - gurg sar): گورگ ئاسا.
- گرگین** - ص (گه رگین - gergîn): حه یوانی گروئ.
- گرگینه** - ا (گورگینه - gurgîne): جوړه پۆسیپنیکه، فهوره.
- گرم** - ص (گه رم - germ): گه رم.
- گرم** - ا (گورم - gurm): کوڤان، خه م و په ژاره، دلته نگی، زام و زوخواو.
- گرم** - ا (گورم - gurm): گه رده مل، بیخی ته ستو.
- گرم** - ا. فر (گیره م - girem): گرام.
- گرما** - ا (گه رما - germa): گه رما.
- گرما به** - ا. مر (گه رما به - germabe): گه رماو، حه مام.
- گرماسنج** - ا. مر (گه رما سنج - germa senc): گه رما پیو، ئامیری نه ندازه گیری راده ی گه رما.
- گرما گرم** - ق (گه رما گه رم - germagerm): گه رماو گه رم.
- گرماوه** - ا. مر (گه رما وه - germave): گه رماو، حه مام.
- گرماخانه** - ا. مر (گه رما خانه - germxane): شوینی گه رم.
- گرم رو** - ص. فا (گه رم ره - germ rew): تیژره و، خوشبه ز.
- گرمسیر** - ا. مر (گه رمسیر - germ sîr): گه رمه سیر، شوینی گه رم، قشلاغ، زستانه وار.
- گرمک** - ا (گه رمه ک - germek): جوړه کاله کیکه زو و دهگات، گه رمه.
- گرماگه** - ا. مر (گه رما گه - germgah): شوینی گه رم، نیوه پۆ.
- گرمیخ** - ا. مر (گورمیخ - gurmîx): بزمار، میخ.
- گرناد** - ا. فر (گریناد - grinad): نارنجوک.
- گرنج** - ا (گورینج - gurinc): گرنج، چرچ و لۆچ.
- گرنج** - ا (گورینج - gurinc): برنج، چه لتووک.
- گرنجار** - ا. مر (گورینجار - gurincar): مه رزه، برنجزار.
- گرنج بشیر** - ا. مر (گورینج بشیر - gurinc bişîr): شیره و، برنج به شیر.
- گرو** - ا (گیره و - girew): گره و، ره هن و بارمته.
- گرو** - ا (گیروو - girû): قه یاغ، که له ک.
- گرو** - ا. فر (گیریت - giriv): مانگرتنی کریکاران بۆ که م کردنه وه ی سه عاتی کار.
- گروپ** - ا. فر (گروپ - grûp): گروپ، دهسته، تاqm، ره شه ک.
- گروزیل** - ا. فر (گروزیل - grûzîl): نه نگوری فهره نگی، تری فهره نگی.
- گروش** - ا. مص (گیره قیش - gireviş): باوه رکردن، ئیمان هیتان.
- گروگان** - ا. ص (گروگان - grûgan): بارمته.
- گروگر** - ا. ص (گه رووگر - gerûger): دادوهر، یه کیکه له ناوه کانی یه زدان.
- گروه** - ا (گوروه - gurûh): گروپ، دهسته، تاqm، پۆل، ره شه ک.
- گروهان** - ا (گوروهان - gurûhan): دهسته، له واری سوپاییدا دهسته یه ک سه ربازی ۱۴۰ - ۱۷۰ نه فهریه، فه وچ.
- گروه بان** - ا. ص (گوروه بان - gurûhban): سه ر دهسته، به رپرسی فه وچ، سه ربازی ده ره جه دار، که متر له نه فسه ر.
- گروهه** - ا (گوروهه - gurûher): گلا هه ک.
- گرویدن** - مص. ل (گیره قیده - girevîden): باوه رکردن، باوه رپهیتان.

گرویده - ا.مف (گیره‌چییده - girevîde):
باوه‌پ‌هاورودوو.

گره - ا (گیریه - girih): گری.

گره - ا (گروه - gurûh): گروه‌پ، دهسته.

گره‌گشا - ص.فا (گیریه‌گوشا - girih guşa):
گریکه‌ره‌وه، ئه‌وه‌ی گرتی که‌سیک چاره‌سه‌ر بکات.

گرهه - ا (گروهه - gurûhe): گلا‌ه‌ه‌ک.

گری - ا (گه‌ری - gerî): پیوانه، گه‌ز.

گری - ا (گه‌ری - gerî): گه‌ری.

گریال - ا (گه‌ریال - geryal): نام‌تیکه له کونا
له‌بری سه‌عات به‌کار هاتوو.

گریان - ص.فا (گه‌ریان - geryan): گریان،
گیرستن.

گریاندن - ص.م (گه‌ریان‌ندن - geryanden):
گریاندن، خستنه‌گریان، به‌گریان خستن.

گریاننده - ا.فا (گه‌ریان‌نده - geryanende):
که‌سیک، که‌سیک بگریختی، هه‌ر شتیک مایه‌ی
گریان بی.

گریبان - ا (گیربان - girîban): یه‌خه، ملیوان.
گریپ - ا.فر (گریپ - grîp): هه‌لامه‌ت و
په‌سیفو ئه‌نفلو‌نزا.

گریچ - ا (گوریچ - gurîç): که‌پر.

گریختن - ص.م.ل (گوریخته‌ن - gurîxten):
ره‌فین، هه‌لاتن، راکردن، وا.

گریزنده - ا.فا (گوریزه‌نده - gurîzende):
که‌سیک له دهستی که‌سیک را بکات.

گریز - ا.م.ص (گوریز - gurîz): هه‌لاتن،
فیراکردن، وایین.

گریز زدن - ص.م (گوریز زه‌ندن - gurîz zeden):
له کاتی قسه‌کردن یان نووسیندا له بابه‌تیکه‌وه
بچیته سه‌ر بابه‌تیکه‌ی دی.

گریزان - ص.فا (گوریزان - gurîzan): هه‌لاتوو.
گریزانندن - ص.م (گوریزان‌ندن - gurîzanden):
راوانان.

گریزیا - ص.م (گوریزیا - gurîzpa): بی ئوقره،
جی نه‌گیر، ناپایه‌دار، فیراری، هه‌لاتوو.

گریزگاه - ا.مر (گوریزگاه - gurîzgah): شو‌تینی
گونجاو بۆ هه‌لاتن.

گریس - ا.فر (گیریس - girîs): گریس.

گریستن - ص.م.ل (گیرسته‌ن - girîsten):
گریان، گیرستن.

گرینده - ا.فا (گیریه‌نده - giriyende):
گریه‌که‌ر، چاوبه‌گریه، گیرینۆک.

گریسنگ - ا (گه‌ریسه‌نگ - gerîseng): چال،
که‌ندپ.

گریغ - ا.م.ص (گوریغ - gurîx): وایین، هه‌لاتن،
ره‌فین.

گریفون - ا.فر (گیریفون - girîfûn): جزره
سه‌گیتی تووکنه.

گریم - ا.فر (گیریم - girîm): ئارایشتی ده‌موچای
ئه‌کته‌ر به‌شیوه‌یه که له که‌سیکی دی بچی.

گریواره - ا (گیریشاره - girîvare): گه‌ردنبه‌ن،
خه‌ناوکه، ملوانکه، میخه‌که‌به‌ند.

گریوان - ا (گیریشان - girîvan): یه‌خه، ملیوان.
گریوان - ا (گیریشان - girîvan): گه‌ری.

گریوه - ا (گه‌ریقه - gerîve): ته‌په، گه‌ردنه‌ی
کینو، زینو، بستوی شاخ.

گریه - ا.م.ص (گیریه - girye): گریه‌و زاری،
فرمیسک رشتن.

گرییدن - ص.م.ل (گیریه‌ندن - girîyiden):
گریان، گیرستن.

گرز - ا (گه‌ز - gez): گه‌ز، به‌رانبه‌ر به ۱۶ گری.

گرز - ا (گه‌ز - gez): جزره شیرینیبه‌که، گه‌زۆ.

گزا - ا (گه‌زا - geza): گازگرتن، قه‌پگرتن.

گزار - ا (گوزار - guzar): نه‌شته‌ری
حه‌جاماتکیش، که‌له‌شاخ گرتن.

گزار - ا (گوزار - guzar): پۆرتیت، سکیچ.

گزاردن - ص.م (گوزاردن - guzarden):
ئه‌نجامدان.

گزمه - ا.ص (گهزمه - gezmə: حهسحهس، شهوگهري، پاسهوان.
گزن - ا (گهزن - gezen): شفره.
گزند - ا (گهزند - gezend): نازار، ئاسيو، رهنج.
گزنه - ا (گهزنه - gezne): رووهکيکه له گوي روبارو روخانان دهپوي.
گزيټ - ا (گيزيټ - gizyet): جزيه، زهريبه و باجتيک بووه کاتي خوي موسلمانان له گاوران و نههلي زهمهيان وهرگرتوه، سهراڼه.
گزيډن - م.ص (گهزيډن - gezîden): گهستن، قهپ ليگرتن، پيښهوان، گهزين.
گزنډه - ا.فا (گهزنډه - gezende): حهپوان يان ميروويهک که مروث بگهزي يان پيښه بډا.
گزيډه - ا.مف (گهزيډه - gezîde): گهزراو، پيښه دراو.
گزيډن - م.ص (گهزيډن - guzîden): هه لېښاردن، بهگن کردن.
گزيډه - ا.مف (گهزيډه - guzîde): هه لېښارډه.
گزيږ - ا (گوزيږ - guzîr): چاره، ماليجه.
گزيږ - ا.ص (گيږيږ - gizîr): گزيږ، بهردهستي کوپخا دي.
گزيږدن - م.ص (گوزيږدن - guzîrden): چاره کردن، ماليجه کردن.
گزيږش - ا.ص (گوزيږش - guzîrîş): چاره گهري.
گزين - (گوزين - guzîn): هه لېښاردن.
گزينش - ا.ص (گوزينش - guzîniş): هه لېښاردن.
گزينه - ص (گوزينه - guzîne): هه لېښارډه.
گزار - ا (گوژار - gujar): چيکلداني مهل، زيقه توره، جيقلدان.
گس - ص (گهس - ges): تامي تفت و تور.
گساردن - م.ص (گوسارډن - gusarden): خواردن، خوارډنهوه، غم خواردن، مهی خوارډنهوه.

گزارش - ا.ص (گوزاريش - guzarîş): گوزارشت، دهريپن و شهرح و شروقهی مهبهستتيک يان هه والتيک.
گزارشگر - ص.فا (گوزاريشگر - guzarîşger): ليکدهروهی خهه، گوزارشکار، هه والدهر، ميژوونوس، ديروکنوس.
گزاره - ا.ص (گوزاره - guzare): گوزارشت، هه وال، سالوخ، نه نجامدان.
گزاريدن - م.ص (گوزاريدن - guzarîden): نه داکردن، جيبه جيتکردن.
گزارف - ص (گيزاف - gizaf): زور، فره، بيښوده، قسهی بي تام.
گزاک - ص (گهزاک - gezak): گهزين.
گزان - ص.فا (گهزان - gezan): گازگر، قهپگر.
گزانگين - ا.مر (گهز نهنگهين - gez engebîn): گهزوي بنهگهز، شيريني بنهگهز، گهزگوله، گهزوي دارمازو.
گزاييدن - م.ص (گهزاييدن - gezayîden): گهزين، قهپ ليدان، قهپ گرتن، گاز لي گرتن.
گزايش - ا.ص (گهزاييش - gezayîş): نازار پي گه ياندن.
گزايډه - ا.فا (گهزايه نډه - gezayende): نازار گه يه نډه.
گزر - ا (گهزهر - gezer): گتيزه.
گوزر - ا (گوزير - guzir): چاره، عيلاج.
گوزردن - م.ص (گوزيردن - guzirden): چاره کردن.
گوش - ا.ص (گهزيش - geziş): گهستن.
گزهک - ا (گهزهک - gezek): مهزه، چهژ، دهرفه تي له بار بو کارتيک، سهوما.
گزيلک - ا.ت (گيزليک - gizlîk): چهقو، قهله مبي.
گزمازک - ا (گهزمازهک - gezmazek): گهزوو، مازو.

- گسارنده** - ا.فا (گوسارنده - gusarende): بخور، نوشیاق.
- گست** - ص (گهست - gest): ناشیرین، بلح، دزئو، کریت.
- گستاخ** - ص (گوستاخ - gustax): دلیر، بی پهلوا، بی تهدب، روودار.
- گستاخانه** - ق.ص (گوستاخانه - gustaxane): دلیرانه، بیباکانه.
- گسترانیدن** - مص.م (گوسته رانیدن - gusteranîden): راخستن، پانکردنه وه، تنک کردن.
- گستراننده** - ا.فا (گوسته راننده - gusteranende): پانکهره وه، بلاوکه ره وه.
- گستردن** - مص.م (گوسته ردن - gusterden): راخستن، بلاوکردنه وه، فهرشکردن.
- گسترده** - ا.فا (گوسته رنده - gusterende): که سیک شتیک رابخات.
- گسترده** - ا.مف (گوسته رده - gusterde): راخراو، بلاوکر او.
- گسترش** - ا.مف (گوسته ریش - gusteriş): بلاوکردنه وه، راخستن.
- گسته** - ص (گهسته - geste): نا شیرین، ناعه ز، ته رسه قول.
- گستین** - مص.م (گوسیسته - gusisten): داپران، پچران، لیک جیاکردنه وه، لیک ترازان.
- گستیه** - ا.مف (گوسیسته - gusiste): پچراو، لیک پراو.
- گسلاندن** - مص.م (گوسییلانده - gusilanden): پچراندن، براندن، داپراندن.
- گسلاننده** - ا.فا (گوسییلانده - gusilanende): پچرینه ر، که سیک داوی بیچری.
- گسلیدن** - مص.م (گوسییلیدن - gusilîden): پچران، داپران، بران، ترازان.
- گسلیده** - ا.مف (گوسییلیده - gusilîde): پچراو، پراو، داپراو، ترازاو.
- گسنه** - ص (گوسنه - gusne): برسی.
- گسیختن** - مص.ل (گوسیخته - gusixten): پچران، بران، ترازان.
- گسیخته** - ا.مف (گوسیخته - gusixte): پچراو، ترازو.
- گسیل** - ا.ص (گوسییل - gusîl): ره وانه کردن، ناردن.
- گسیل کردن** - مص.م (گوسییل که رده - gusîl kerdn): ناردن، ره وانه کردن.
- گشاد** - ا.مف (گوشاد - guşad): کراوه، گوشاد، فراوان، فره، ناواله، ده لب.
- گشادن** - مص.م (گوشاده - guşaden): کردنه وه، ناواله کردن، ره ها کردن.
- گشایش** - ا.مف (گوشایش - guşayiş): به رینی، رهایی، پیچیه وانه ی تهنگی.
- گشانیده** - ا.فا (گوشانیده - guşanîde): بکه ره وه، وازکه ر.
- گشاده** - ص.مف (گوشاده - guşade): کراوه، واز.
- گشادگی** - ا.مف (گوشاده گی - guşadegî): فراوانی و به رینی، کراوه بی.
- گشادنامه** - ا.مر (گوشادنامه - guşad name): نامه ی کراوه، حوکم و فره رمان، دیباجه ی کتیبان.
- گشاده زبان** - ص.مر (گوشاده زبان - guşade zeban): قسه ره وان، په یقره وان.
- گشت** - ا.مف (گهشت - gešt): گهشت و گه ران.
- گشت** - ق (گیشته - gišt): گشت، هه موو، خپ، ته ف.
- گشتا** - ا (گوشتا - gušta): به ههشت.
- گشتن** - مص.ل (گهشته - gešten): گه ران، سوورانه وه، ته ماشا کردن.
- گشتی** - ا.ص (گهشتی - geštî): ده ورینی پاسه وانان.

گلابدان - ا.مر (گولابدان - gulab dan):
گولادان، گولاپړين.

گلابگير - ا.ص (گولابگير - gulabgîr):
گولابگر، که سيک که ناوی گول بگرئ.

گلابه - ا.مر (گيلابه - gilabe): سياناو،
قوراو، چلپاو.

گلابی - ا. (گولابی - gulabî): گولوی، هر می.
گل اتشی - ا.مر (گولی ناته شی - guli ateşî):
گوله باخ، گولاسور.

گللاج - ا. (گللاج - gulac):
جوره شیرینی که.

گل ادریسی - ا.مر (گولی ئیدریسی - guli
idrîsî): گولیکي زور جوانی هیشوییه، به
زوری له گولاندان به خپو ده کړئ.

گل اذین - ا.مر (گول نازین - gul azîn):
تهرزی وهستانی گول به سهر قه د یان چله وه.

گل استکانی - ا.مر (گولی ئیستیکانی - guli
istikanî): جوره گولیکه هم له دشت هیهو
هم له مالدا به خپو ده کړئ، جورئ گوله که له
شپوهی پیاله یان زهنگوله دایه.

گل افشان - ص.فا (گول ئه فشان - gulefşan):
گول وهشان.

گلاله - ا. (گولاله - gulale): گولاله.

گلان - ا. (گولان - gulan): جوریکه له نانه
چوره.

گل اندام - ص.مر (گول ئه ندام - gul en-
dam): گول ئه ندام، به دهن ناسک وهکو گول،
ژنیک به دهنی نهرم و ناسک وهکو پهری گول بی.

گلاندن - ص.م. (گهلاندن - gelanden):
تهکاندن، تهکاندن داری درخت تا بهر که ی
برژئ.

گلاره - ا.مر (گیلاشه - gilave): قوراو،
سیاناو، چلپاو، سیانکه.

گلاويز - ص.مر (گه لافيز - gelavîz): ناویزان،
داله قاو، داهیلدراو، هه لواسراو.

گشسب - ا.مر (گوشه سب - guşesb): نه سپ.

گشن - ص (گه شهن - geşen): چره دارستان،
دره خستی پر لق و پو، ئاپوراو قهره بالغی
خه لک.

گشن - ص (گوشین - guşîn): لاهو، پیوانه،
نیر، توی دارخورمای نیر.

گشنی - ا.مص (گوشنی - guşnî): جوو تگیری،
جوو تیونی هیهوانی نیرو می، گهردی خورمای نیر
بکریته خورمای میوه تا بهر بگرئ.

گشنیز - ا. (گه شنیز - geşnîz): گرنیزه.

گشودن - م.مص (گوشوده - guşûden):
کردنه وه، رها کردن.

گشوده - ا.مف (گوشوده - guşûde): کراوه،
واژ.

گفتار - ا.مص (گوفتار - guftar): پهیځین،
گوتار، ئاخافتن.

گفتگو - ا.مص (گوفتگو - guftugû): وتووېژ،
گفتگو، دان و سان، هه فیه یځین.

گفتن - م.مص (گوفتن - guften): قسه کردن،
پهیځین، ئاخاوتن.

گوینده - ا.فا (گویه نده - guyende): قسه که ر،
گویه نده.

گفت و شنید - ا.مص (گوفت و شه نید - guftû
şenîd): گفتگو، وتووېژ، هه فیه یځین.

گل - ا. (گول - gul): گول.

گل - ا. (گیل - gil): قور، گل، هر ی.

گل - ا. (گهل - gel): گه روو، گهر دهن، قورگ،
نهوک.

گل - ا. (انگل - gûl): گول.

گلاب - ا.مر (گولاب - gulab): گولاهو، ناوی
گول، گولاف، بهر کم.

گلابپاش - ا.مر (گولابپاش - gulab paş):
گولاپړين، گولادان.

گلابتون - ا. (گولابتون - gulabtûn):
گولابه تون، گولابتون، گولاقدون.

گلچهره - ص.مر (گولچههره - gul çehre):
 گول روو، جوان، خشکوک.
گلچین - ص.فا (گول چین - gul çîn):
 هه‌لټارده، گولټیر، که‌سیک گول بچنی.
گل هه‌نا - ا.مر (گولی هه‌نا - guli hena):
 گول‌ه‌خه‌نه، گیایه‌که.
گلخان - ا.مر (گولخان - gulxan): ناگردان،
 توون.
گلخانه - ا.مر (گولخانه - gulxane): گولخانه،
 شوټنی تایبته له مالدا یان له باخچه‌دا بۆ
 به‌خټوکردنی گول.
گلخن - ا.مر (گول خه‌ن - gulxen): توونی
 حه‌مام، گولخانه، ناگردان.
گلخنی - ا. (گولخه‌نی - gulxenî): تونچی
 حه‌مام.
گل خنجری - ا.مر (گولی خه‌نجهری -
 gulixencerî): گولی خه‌نجهری، جزره
 رووه‌کیتکه.
گلخوار - ص.فا (گیل خار - gil xar): گلخوژ،
 منالیک گل بخوات.
گلخواره - ا. (گیلخاره - gil xare): جزره
 کرمیکه.
گلدان - ا.مر (گولدان - guldân): گول‌دان،
 ئینجانه، مه‌رکان.
گلدسته - ا.مر (گول ده‌سته - gul deste):
 مناره‌ی مزگه‌وتان.
گلدوزی - ا.مص (گول دووزی - gul dûzî):
 گول‌دوزی، نه‌خش و نیگاری به‌ ئاوریشم چنراوی
 سه‌ر قوماش.
گلرخ - ص.مر (گولروخ - gul nux): گول روو،
 روومه‌ت وه‌ک گول، جوان.
گلرنگ - ص.مر (گولرنگ - gul reng):
 گولقام، وه‌کو گول، گولرنگ.
گل ریزان - ا.مر (گول ریزان - gul rîzan):
 گولباران، گولبارانکردنی بووک و زاوا له
 زه‌ماوه‌ندا، یا گولبارانکردنی پاله‌وان له زورخانه‌دا.

گلاویزشدن - مص.ل (گه‌لافیز شوده‌ن - gelaviz
 şuden): به‌گژ به‌کداچوون، ده‌ست نانه به‌خه‌ی
 به‌کتر.
گلایدر - ا.انگل (گلایدیر - glaydir): فرۆکه‌ی
 بی‌ماتۆر.
گیلایل - ا.فر (گیلایول - gilayûl): جزره
 گولټیکه.
گیلایه - ا. (گیلایه - gilaye): گله‌یی، گازنده،
 سکالا.
گیلام - ا.مر (گولبام - gulbam): بانگی به‌رز،
 جاپو جاردان.
گیبانگ - ا.مر (گول بانگ - gulbang):
 بانگی به‌رز.
گیبانگ مسلمانی - ا.مر (گولبانگی موسولمانی -
 gulbangi musulmanî): بانگ و سه‌لای
 موسولمانان.
گیلبرگ - ا.مر (گول به‌رگ - gul berg): په‌ری
 گول.
گیلبن - ا.مر (گول بون - gul bun): ده‌وه‌ن و
 داری گول، بنجکی گول، بنه‌گول.
گیلبند - ا.ص (گولبه‌ند - gulbend): باغه‌وان،
 گولبه‌ن، قوماشیکی گول‌داره، چه‌لینگ.
گیلبول - ا.فر (گولبول - gulubûl): خرۆکه‌ی
 خوین (سوورو سپی).
گل بهمن - ا.مر (گولی به‌همه‌ن - guli behmen):
 گولی به‌همه‌ن، گولټیکی سپیی، بنجه‌که‌ی درکاوی و
 په‌ره‌کانی درټزه، له‌ جه‌نگه‌ل و کیتوان ده‌رو و له
 زستانداو له‌ناو به‌فردا گول ده‌کات، بنجه‌که‌ی له‌ بنجی
 گټزه‌ر ده‌چی.
گلپر - ا.مر (گول په‌ر - gulper): جزره گیایه‌که.
گل پیرا - ا.ص (گول پیرا - gul pîra):
 باخه‌وان، گول‌ه‌وان، گولپه‌روه‌ر.
گل جعفری - ا.مر (گولی جه‌ئفه‌ری - guli
 ce'ferî): گول‌ه جافه‌ری.
گل چای - ا.مر (گولی چای - guli çay):
 گول‌ه‌باخ، گولاسوور.

گلغنده - ا.مر (گول غونده - gul xunde):
گلۆله لۆکه، په مووی شیکراو دی گلۆله کراو.
گلف - ا.انگل (گولف - golf): جوړه وهرز شپکه
به داروگو ته نجام دهدی.
گلفام - ص.مر (گولفام - gulfam): گولفام،
گولپهنگ.
گلفه شنگ - ا (گول فه هشهنگ -
gulfehseng): ستالاکتایت، سیخه سهوول.
گلغند - ا.مر (گولغند - gul xend): گول و شهر.
گلک - ا (گولهک - gulek): گولوک،
گیاکه لیه که له بیستانان ده وروکی، تانه و
سه رز نهشت.
گلکار - ا.ص (گولکار - gulkar): باغه وان،
گولوه وان، خمچی.
گلکار - ا.ص (گیلکار - gilkar): گلکار،
که سیک له بینا کاریدا کاربکات.
گل کاغذی - ا.مر (گولی کاغذی - guli
kaxezi): گولی قاقه زی، گولی له کاغذ
دروست کراو.
گل کاو زیان - ا.مر (گولی گافزه بان - guli gav-
zeban): گولی زمانه گا.
گلکوبی - ا.مص (گول کوبی - gulkûbî):
پیشیلکردنی گولان، گهشت و گهړان له نیو گول و
گولزاردا.
گل کیپر - ا.انگل (گول کیپر - gul kîper):
گولچی.
گلگشت - ا.مر (گول گهشت - gulgešt):
گهشت و گهړان له نیو گول و گولزاردا.
گل گلاب - ا.مر (گولی گولاب - guli gulab):
گولهباخ،
گل گندم - ا.مر (گول گه نندوم - gul
gendûm): جوړه گولیکه، گوله گه نمیشی پین
ده گوتی.
گلگون - ص.مر (گولگون - gul gûn): سوور،
وهکو گول.

گل ریشه - ا.مر (گول ریشه - gul riše): جوړه
گولیکه.
گلزار - ا.مر (گولزار - gulzar): گولزار،
گولستان، شونین گولی زوری لیروایی.
گل زرد - ا.مر (گولی زرد - guli zerd): گوله
زهرد.
گلست - ص (گلهست - gelest): زور مهست،
مهستی مهست، سیامهست.
گلستان - ا.مر (گولستان - gulistan):
گولزار، گولستان.
گل سرخ - ا.مر (گولی سورخ - guli surx):
گوله باغ.
گل سرسید - ا.مر (گولی سرسیده - guli
ser sebed): گولی سر سهیده ته، گولی
جوان و هلیژارده، که سی هلیژارده و تازیز.
گل سرنگون - ا.مر (گولی سرنیگون - guli
sernigûn): بخوردی مریه، گوله مریه.
گل سفید - ا.مر (گولی سفید - gili sefid):
گلی سپی، قسلی سپی.
گل سنگ - ا.مر (گول سینگ - gul seng):
قریژه بهرد، خه نه تیلکه، قه وزه، کفنز،
گوو قورباقه.
گل سوری - ا.مر (گولی سوری - guli sûrî):
گوله باغ، گولاسور، گولی محهمه دی.
گلشکر - ا.مر (گولشه کهر - gul şeker):
دهرمانیکه له په پهی گوله باغ و شهر دروست
ده کری.
گلشن - ا (گولشنه - gulşen): گولشنه،
گولزار، باخی گولان، گولستان.
گل صد تومانی - ا.مر (گولی سهد تومانی - guli
sed tûmanî): گولیکه، گوله باتمانی.
گل عذار - ص.مر (گول نه زار - gul ezar): روو
گول، روو چون گول.
گلخمر - ا.مر (گولخمر - gulxer): نهرمه مووی
ژیره وه، کولک.

گلن گدن - ا.مر (گهلەن گیدەن - gelen giden):
میلەتپەن و بردنی تەفەنگ.

گل نوش - ا.مر (گول نووش - gulnûş):
نەوايەکی کۆنی مۆسیقای ئیترانییە.

گلو - ا.مر (گهلوو - gelû):
گەر وو، ئەوک، قورگ.

گلوبند - ا.مر (گهلوبەند - gelûbend):
گەردنبەن، گەردانە، ملوانکە، خەناوکه.

گلوبندە - ص.مر (گهلوبەندە - gelûbende):
زۆر خۆر، پرخۆر، زگدریاگ.

گلوبندی - ا.مص (گهلوبەندی - gelûbendî):
پرخۆری، فرەخۆری.

گلوت - ا.فر (گولوت - gulût):
زورنا.

گلوز - ا.مر (گهلوز - gelûz):
فندق.

گلوسوز - ص.فا (گهلوسوز - gelûsûz):
شیرین، ئەوێ گەر وو بسوو تێتیتەو.

گلوسید - ا.فر (گولوسید - gulûsîd):
گلۆسید، گلۆسیدان لە سێ توخمی کیمیایی
کاربۆن و هایدروژین و ئۆکسیژین پێک دێت.

گلوکوز - ا.فر (گولوکوز - gulûkuz):
مادە شەکر کە بەشێوەی سروشتی لە زۆریە
میوهکاندا هەیە.

گلوکوزید - ا.فر (گولوکوزید - gulûkuzîd):
گلۆکوزید.

گلوگاہ - ا.مر (گهلوگاہ - gelû gah):
قورگ، گەر وو.

گلوله - ا.مر (گولوله - gulûle):
گوللە تەفەنگ، گلۆلە دەزوو یان پەموو.

گلوند - ا.مر (گهلەند - gelvend):
دیاری، رستە هەنجیریو کاکلە گوتزو ئەو شتانە کە بەدیاری
بۆ کەسێک بێتەردی.

گله - ا.گیلە (gile):
گلهیی، سکالاو دەرپینی
دلتەنگی.

گله - ا.مر (گهلە - gele):
گله، میگهل، دەستە،
گروپ.

گلهار - ا.هن (گولهار - gulhar):
گیایە کە لە
نیلوفر دەچێت.

گلگونه - ا.ص (گولگونه - gul gûne):
سوراو، گولپەنگ، ئالگونه.

گلگیر - ا.مر (گول گیر - gul gîr):
جۆرە
مەقاشیکە بۆ گرتنی زمانە شەم.

گلگیر - ا.مر (گیل گیر - gil gîr):
گل گر،
قایشیکە لە چارلەغی ئوتومبیل دەنرێ تا قووی
تایەکان بگرێ.

گل ماهرور - ا.مر (گولی ماهرور - guli mahûr):
جۆرە گولیکە.

گلمر - ا.مر (گولمر - gulmer):
گولیکە، جۆرە
نێزەکی تیربوو.

گل مریم - ا.مر (گولی میریەم - guli miryem):
گولیکە سپی بۆن خوشە.

گل مژه - ا.مر (گول مژه - gul muje):
قیچکە سلاو.

گل مهره - ا.مر (گیل مهره - gil muhre):
گلاھەک، گلاھەک.

گل میخ - ا.مر (گول میخ - gul mîx):
گول میخ، جۆرە میخیکە، بزمازی زل،
میخنجیر.

گل میمون - ا.مر (گولی مەیمون - guli meymûn):
گولە مەیمون، جۆرە گولیکە لە
دەموچاوی مەیمون دەچێ.

گل مینا - ا.مر (گولی مینا - guli mîna):
گولە مینا.

گلنار - ا.مر (گولنار - gulnar):
گولنار، گولنی،
هەناری کیتی.

گلنارگون - ص.مر (گولنارگون - gulnar gûn):
سوور رەنگ، وەکو رەنگی گولنار،
گولنار رەنگ.

گلناک - ص (گیلناک - gilnak):
گلاوی،
قورای.

گلنگین - ا.مر (گولەنگەبین - gulengebîn):
ماجویمیکە بە گولەباخ و هەنگوین دروست دەکری،
پەرەیی گولەباخ و هەنگوین تیکەل دەکری و
دەکولینرێ.

گمارنده - ا.فا (گومارنده - gumarende):
که سبک که یه کتیک له سهر کاریک دابنئ.

گماشته - ص.مف (گوماشته - gumašte):
که سبک له لایه یه کتیکه وه له کاریک دامه زربنرابئ.

گمان - ا (گومان - guman): گومان، مه زنده، وه هم.

گمانه - ا (گومانه - gumane): گومان، مه زنده.

گمانیدن - مص.م (گومانیدن - gumanîden):
گمان کردن، خه یال کردن، مه زنده لیدان.

گمراه - ص.مر (گومراه - gumrah): گومرا، سهر لی شینواو، ری ونکهر، که سبک له رتی راست و دروست لایدبئ، وئیل، که چره و.

گمرک - ا (گومروک - gumruk): گومرک، نه و باجه ی که له سهر سنوور له کالای هاتوو یان رژیشتوو وهرده گیرئ.

گمست - ا (گه مه ست - gemest): جوړه بلووریک زهره یان سووره، جوړه جه واهیریک هه رزان به هایه.

گمنام - ص.مر (گومنام - gumnam): گومناو، که سبک ناودار نه بئ.

گمیختن - مص.م (گومیختن - gumîxten):
تیکه ل کردن، ناوخته کردن، میزتن، ریتن.

گمیز - ا (گومیز - gumîz): پیشاو، میز.

گمیزیدن - مص.ل (گومیزیدن - gumîzîden):
میزن، ریتن.

گن - (گین - gin): پاشگره ده چیتته سهر وشه و مانای تازه ی لی دروست ده کات وهک: اندوه + گن = اندوهگن = خه مگین.

گناه - ا (گوناه - gunah): کاری خراو، سه ریچی، عاسی بوون.

گناهکار - ص.فا (گوناهاکار - gunahkar):
گوناهکار، خه تاکار.

گنبد - ا (گونبده - gunbed):
گومه ت، گومه ز.

گله بان - ا.ص (گه له بان - geleben): شوان، شقان، شوانکاره.

گله دار - ا.ص (گه له دار - geledar): خودان میگل، که سبک ک میگل له پیزی هه بئ.

گله گزار - ص.فا (گیله گزار - gile guzar):
به گله بئ.

گله مند - ص (گیله مه ند - gile mend):
گازانده کار، گله بیکه ر.

گل یخ - ا.مر (گل یخ - gulyex): دره ختیک کورته بالایه، گه لاکانی گه ووه پان و نووک تیژن، گولی زهردو بونخوش - وه له زستاندا ده پیشکوی، بویه پیتی تیژن گولی یه خ.

گلیز - ا (گیلیز - gilîz): تفی دهم.

گلیزه - ا (گیلیزه - gilîze): گوزه، شهریه، گوزه له.

گلیسرین - ا.فر (گیلیسرین - gilîsirîn):
گلیسرین.

گلیسین - ا.فر (گیلیسین - gilîsîn): جوړه رووه کیک خه له لاسه.

گلیکوزن - ا.فر (گیلیکوزین - gilîkujîn):
نشاسته ی حیوانی.

گلیگر - ا.ص (گیلیگر - gilîger): گلکار، به نا.

گلیم - ا (گه لیم - gelîm): گلیم، په لاس، به ری ساکار.

گلین - ص.ن (گیلین - gilîn): گلین، شتن له گل دروستکرایئ.

گلین - ا.ت (گه لین - gelîn): بووک، نارین، وه وی.

گم - ص (گوم - gum): ون، بزر، په نهان، گم، گوم.

گم - ا.فر (گوم - gumm): که تیره.

گماردن - مص.م (گوماردهن - gumarden):
دانان، دامه زاندنی که سبک له سهر کاریک.

گماشتن - مص.م (گوماشتن - gumašten):
دانانی که سبک له سهر کاریک، دامه زاندن.

گنبدی - ا.ص (گونبه دی - gunbedî): خپوه تی بچووک، گومه زی.

گنج - ا (گه نچ - genc): گه نچ، خه زنه زیرو زیو، (نه مالم دهوئ نه گه نجی دنیا...).

گنج باداورد - ا.مر (گه نجی باد ئاڅه رد - genci bad averd): گه نجی توژوبا، گه نجیک بی رهنج و زهحه مت به ده ست هاتیی، ناوی په کییک له گه نجی کانی خوسره وی پهریز بووه، ناوی نه وایه کی باربه د بووه.

گنج - ا.مص (گونج - gunc): شوتین، قه باره، ئاماده گی، توانای گرتن.

گنچار - ا (گونچار - guncar): سووراو.

گنچاندن - مص.م (گونچاندن - guncanden): جی بو کردنه وه، جی کردنه وهی شتییک له شوتینی یان له نیوان شتی، گونچاندن.

گنچاننده - ا.فا (گونچاننده - guncanende): که سییک که جیی شتییک بکاته وه، گونچینه ر، جی که ره وه.

گنچانیده - ا.مف (گونچانیده - guncanide): گونچینراو، جی کراوه.

گنچایش - ا.مص (گونچایش - guncayış): فراوانی، گونچایش، جی که بوونه وه.

گنجبار - ا.مر (گه نجبار - gencbar): گه نجدان، گه نجینه، خه زینه.

گنچبان - ا.ص (گه نجبان - gencban): گه نجیه وان، خه زنده دار، پاسه وانی گه نچ.

گنج خانه - ا.مر (گه نچ خانه - genc xane): گه نجخانه، گه نجینه، خه زینه.

گنجدان - ا.مر (گه نجدان - gencdan): گه نجینه، خه زینه، گه نجخانه.

گنج سوخته - ا.مر (گه نجی سوخته - genci sũxte): ناوی په کییکه له گه نجیه کانی خوسره وی پهریز، ناوی نه وایه که له سی نه وایه که ی باربه د.

گنجشک - ا (گونجشک - guncişk): چوله که، پاساری، مه لویچک.

گنجفه - ا (گه نجیفه - gencife): کاغه زی قومار.

گنج نامه - ا.مر (گه نچ نامه - genc name): کاغه زییک که شوتینی څه شیرتنی گه نجی تیدا تومار کرابی.

گنجور - ص (گه نجور - gencûr): خودان گه نچ، خه زنده دار.

گنجوی - ص.ن (گه نجی - gencevî): خه لکی شاری گه نجی، گه نجیه وی.

گنجه - ا (گه نجی - gence): تاق، دولاچه.

گنجیدن - مص.م (گونجیدن - gunciden): جی کردنه وهی شتییک له شوتینی یان له ناو شتیکی دی.

گنجیده - ص.مف (گونجیده - guncide): جی بو کراوه، جی بووه وه.

گنجینه - ا (گه نجینه - gencîne): شوتینی گه نچ و شتین گرانیه ها، گه نجینه، خه زینه.

گند - ا (گه ند - gend): بۆگه ن.

گند - ا (گوند - gund): گون، گونی سه گلاوی.

گند - ا (گوند - gund): سوپا، له شکر، قوشه ن.

گندا - ص (گوندا - gunda): زانا، حه کیم، په ندیار، پییتول، فیه له سوف.

گندا - ص (گه ندا - genda): بۆگه نیوو.

گنداب - ا.مر (گه نداب - gendab): گه نداو، گه ناو، شوتینی که ناوی لی وه ستایی و بۆگه ن بووی، بۆگه ناو.

گنداندن - مص.م (گه نداندن - gendanden): بۆگه ناندن.

گنداور - ص (گوند ئافه ر - gund aver): دلیر، نازا، عه گید.

گندزدا - ص.فا (گه ندزه دا - gendzeda): هر دهرمانیک بونی ناخوش یان میکروپ لاهری، بۆن بره.

گندک - ا (گه ندک - gendek): گوگرد، بارووت.

گندله - ص (گوندوله - gundule): خي، گلۆله.

گندم - ا (گه ندوم - gendum): گه نم.
گندمگون - ص. مر (گه ندومگون - gendum gûn): گه نرنگ.
گندمه - ا (گه ندومه - gendume): بالوکه.
گندنا - ا (گه ندنا - gendna): سه وزه په که به کالی و به کولای ده خورئ.
گندناي کوهی - ا. مر (گه ندناي کوهی - gendnay kûhî): گه ندناي کپیوی، سه وزه په کی کتوبیه.
گنده - ص (گه ننده - gunde): گه وړه، گونکه هوبیر، کفته، گلونه په موو.
گنده - ص (گه ننده - gende): بۆگه ن.
گنده پیر - ص. مر (گه ننده پیر - gendepîr): پیری زورهان، که نفت.
گندیدن - مص. ل (گه ندیده ن - gendîden): بۆگه نپوون، گه نین.
گندیده - ص. مف (گه ندیده - gendîde): بۆگه نیوو.
گندیدگی - ا. مص (گه ندیده گی - gendîdegî): بۆگه نی.
گنگ - ص (گونگ - gung): لال.
گنگ - ا (گونگ - gung): کونج.
گنکار - ا. ص (گونکار - gunkar): ماری که تازه کاژی فری دای.
گنگل - ا (گه نگه ل - gengel): شوخی، هه نه ک، گالتو و گه پ.
گنگلاج - ص (گونگلج - gunglac): زمانگیر، که سیک له قسه کردنا زمانی بگیتی، لاله په ته.
گنهکار - ص. فا (گونه هکار - gunehkar): گونا هکار، خه تاکار.
گنه گنه - ا (گه نه گه نه - gene gene): جوړه دره ختی که له ئه مریکای لاتیندا ده پوئ.
گو - ص (گه و - gew): دلیر، قاره مان، پالنه وان، عه گید، نازا، گه وړه.

گو - ا (گو - gû): گو، گوئی قاشوانی، توپ، تویی یاری کردن، قوچه.
گو - ص (گه و - gew): قوول.
گوا - ص (گوا - guva): گه واه، شایه د.
گواتر - ا. فر (گواتر - gwatr): لوی ژیر گه ورو گه ردن.
گواچو - ا (گواچو - guvaçu): دیلانی، هه رزانی، له یلووک.
گوارا - ص. فا (گوارا - guvara): هه ر خواردن یان خوارنده ویه که به تام و له زت بی و سووک و زوو هه رس بی.
گواردن - مص. ل (گوارده ن - guvariden): باش هه رس بوون، هه رس بوونی خواردن له گه ده دا.
گوارش - ا. مص (گوارش - guvariş): پرۆسه ی هه رس بوونی خوراک و گورانی له نیو گه ده و ریخونه کان.
گوارشت - ا. مص (گوارش - guvarişt): هه رس.
گوارون - ا (گوارون - guvarûn): گه ری.
گواره - ا (گه فاره - gevare): گاهل، گاران.
گواره - ا (گه فاره - gevare): لانکه، بی شکه، گافاره.
گواز - ا (گه فاز - gevaz): دار گاران.
گول - ا (گه فازه - gevaje): تانه، سه رزه نشت، شوخی، گالتو و گه پ.
گواش - ا (گواش - guvaş): تهرز، رهوش.
گوال - ا (گه فال - geval): جه وال، خه رار، ته لیس.
گوالیدن - مص. ل (گوالیده ن - guvalîden): نه شوفا کردن، گه شه کردن، کو کردنه وه، حر کردنه وه.
گوالیده - ا. مف (گوالیده - guvalîde): گه شه کردوو، چه کهره کردوو.
گوان - ا (گه فان - gevan): نازا، پالنه وان، قاره مان.

گوانجی - ص (گه فانجی - ge Vance) : سەردار، دلێر، پالەوان، سۆپاسالار.

گوانگله - ا (گوئه ننگله - gûengle) : دوگمه، قۆپچه.

گواه - ص (گوفاه - guvah) : شایهه، گهواه، گهواهیده.

گواهی نامه - ا.مر (گوفاهی نامه - guvahî name) : شهاده نامه، کارنامهی تهواوکردنی خویندن.

گویاره - ا (گه وباره - gewbare) : گاهل، گایه.

گوجه - ا (گه وجه - gewce) : عهلوکه، ههلوژه، ئالوجه.

گوجه فرنگی - ا.مر (گه وجه فرهنگی - gewce ferengi) : ته ماته، باینجانه سووره.

گود - ص (گه وود - gewd) : قوول.

گوداب - ا (گوداب - gudab) : شلهی گوشت و برنج به سرکه وه.

گودال - ا (گه وodal - gewdal) : شوینی قوول، چال، بیر.

گودرن - ا.فر (گودرون - gûdrun) : قه تران.

گودره - ا (گه ودهره - gewdere) : جوژه، مراوییه که، گویره که.

گوده - ا (گه وده - gewde) : گورچيله.

گور - ا (گور - gûr) : گوژ، گلکۆ، ساراو بیابان.

گور - ا (گور - gûr) : که ره کیتی، زبیرا.

گوراب - ا (گوراب - gurab) : گۆرهوی.

گوراب - ا.مر (گوراب - gurab) : سه راب، تراویله که، زهوی شوړه کات که له دووره وه وک ئاو بنوینی.

گوراب - ا.مر (گوراب - gurab) : گومه زی سهر گوژ.

گورخانه - ا.مر (گورخانه - gurbane) : گوړخانه، قه ورستان، نارامگه، شوینی قه بران.

گوردان - ا.مر (گوردان - gurdan) : گوړدان، قه برستان.

گوردین - ا (گوردین - gurdîn) : گلیم و په لاس، جلیکی خوری زیره هه ژاران له بهری ده که نه، په لاس.

گورزا - ص.مر (گورزا - gurza) : گوړزاد، شه موله، بسته بالا، کورته بالا.

گورستان - ا.مر (گورستان - guristan) : قه ورستان، گورستان.

گورشکاونه - ا.ص (گورشیکاونه - gûrşikavene) : که سییک به شه و گوژ هه لداته وه و کفنی مردوو بدزی، کفندز.

گورکن - ا.ص (گورکن - gûrken) : گوژ هه لکن، گوژ هه لکنه (گیانله بهر یکه له ورج ده چی لی چو وکتره، بۆ خۆی له ژیر زه ویدا کون لی ده دا به روژ له ویتندر ده چه سیینه وه و شه وان بۆ راو وه در ده که وئ.

گورگا - ا (گه قورگا - gevûrga) : دههؤل.

گورماست - ا.مر (گورماست - gûrmast) : خه سته، توړاغ.

گوریل - ا.فر (گوریل - gûril) : غوریلا، جوژه مه میونیکه له به شهر ده چی ت.

گوز - ا (گه ووز - gewz) : گوژ، گرده کان.

گوزغه - ا (گه وزهغه - gewzexe) : قوزاخه ی لۆکه.

گوزگانی - ا (گه ووزگانی - gewzganî) : سه ختیان.

گوزگند - ا.مر (گه ووزگند - gewzgend) : هه لوژه ی وشکه وه کراو که کاکله گوژی تی کرابی. گوژ ناخن.

گوزن - ا (گه شه زن - gevezen) : گاکیتی، که له کیتی.

گوزینه - ا (گه وزینه - gewzîne) : شیرینییه که به کاکله گوژ دوستی ده که نه، گوژینه.

گوساله - ا (گوساله - gûsale) : گوړلک، گویره که.

گوش خزک - ا.مر (گوش خزهک - gûş xezek):
هزارپن.

گوش خواباندن - مص.ل (گوش خواباندن - gûş xabanden):
چاوه نۆز کردنی دهرفته.

گوش داشتن - مص.ل (گوش داشتن - gûş dašten):
گوئگرتن، ژنه وتن.

گوش زده - ا.مص (گوش زده - gûşzed):
به گوئدادان، وه بیر هیئانه وه، گوئتی قسه یه که سئیک به مه به سستی ناگادار کردنه وهی.

گوش گرفتن - مص.ل (گوش گرفتن - gûş giriften):
گوئگرتن، به قسه کردنی که سئیک.

گوشمالی - ا.مص (گوشمالی - gûşmalî):
گوئ راکیشان.

گوش ماهی - ا.مر (گوش ماهی - gûşmahî):
گوئچکه ماسی، سه دهف.

گوشن - ا.مص (گوشن - gûşnişn):
قسه، گوته.

گوشواره - ا.مر (گوشواره - gûşvare):
گواره.

گوشوار - ا.مر (گوشوار - gûşvar):
گوشه ی هه یوان، کونجی ژوور.

گوشه - ا.مر (گوشه - gûşe):
قورنه، قورین.

گوشه دار - ا.ص (گوشه دار - gûşedar):
گوشه دار، سوچدار، قسه ی تانه ئامیز.

گوشه گیر - ص.فا (گوشه گیر - gûşegîr):
گوشه گیر، دووره په ریز.

گوشیدن - مص.ل (گوشیدن - gûşîden):
گرتن.

گوگار - ا.مر (گوگار - gûgar):
ریخ گلین.

گوگرد - ا.مر (گوگرد - gûgird):
گوزرد.

گول - ص (گول - gûl):
گیل، نه زان، حله و فیل.

گوسالهء سامری - ا.مر (گوساله ی سامیری - gûsaley samirî):
گوئره که یه که پیانویکی ئیسرانیلی به ناوی سامیری له زیر دروستی کردو له دیار نه ماننی حه زه تی موسادا خه لکی بۆ په رستنی ئه و گوئره که یه هاندا.

گوسفند - ا.مر (گوسفند - gûsfend):
مه ر.
گوسفندکشان - ا.مر (گوسفندکشان - gûsfend kuşan):
جه ژنی قوربان.

گوش - ا.مر (گوش - gûş):
گوئچکه.

گوش - ا.مص (گوش - gûviş):
گوتار، گوتن.

گوش - ا.مر (گوش - gûş):
خواوه ندی پارتیره ی چوار پییان، ناوی رۆژی چواره می هه ر هه یفتیکی هه تاوی.

گوشاد - ا.مر (گوشاد - gûşad):
جوره رووه کتیکه.

گوشاسب - ا.مر (گوشاسب - gûşasb):
خه ون، خه وی خوش.

گوشانه - ا.مر (گوشانه - gûşane):
گوته، قورنه، قورین، سوچ.

گوش بر - ص.فر (گوش بر - gûşbur):
گوئ بر، خاپینۆک، که سئیک به فرو فیل شتیک له که سئیک وه ریگرئ.

گوشت - ا.مر (گوشت - gûşt):
گوشت.

گوشت - ا.مص (گوشت - gûvişt):
گوتار، په یف.

گوشتابه - ا.مر (گوشتابه - gûştabe):
گوشتاو.

گوشتخوار - ص.فا (گوشت خوار - gûşt xar):
گوشتخۆر، گیانلبه رانی که ته نیا له سه ر گوشت بزین.

گوشت ربا - ا.مر (گوشت ربا - gûşt ruba):
کۆلاره.

گوشت فروش - ا.ص (گوشت فروش - gûşt furûş):
قسه ساو، گوشت فروش.

گوشت کوب - ا.مر (گوشت کوب - gûşt kûb):
گوشت کوت، ساتوری قه ساوان، داریکی

تایبه ته که گوشتی کولای پی ده کوتن.

- گول زدن** - مص (گول زده‌دن - gûl zeden): فریودان، له خشته‌بردن، خاپاندن.
- گول خوردن** - مص (گول خوردن - gûl xûrden): فریو خواردن.
- گولانج** - ا (گولانج - gûlanc): جۆره شیرینییه که.
- گولخن** - ا (گولخن - gûl xen): ناگردانی گهرماث، تونی همام.
- گوله** - ا (گوله - gûle): گۆزه‌ی ئاو خواردنه‌وه، شهریه.
- گون** - (گون - gûn): جۆر، رهنګ، وه‌کو پاشګر به‌کار دئ و مانای تازه دروست ده‌کات.
- گون** - ا (گه‌فهن - geven): گه‌وه‌ن، گه‌ون.
- گونگون** - ص. مر (گونگون - gûnagûn): جۆراو جۆر، رهنګاو رهنګ.
- گونه** - ا (گونه - gûne): گۆنا، گووپ، تهرز، جۆر.
- گونی** - ا (گونی - gûnî): گونی.
- گونیا** - ا (گونیا - gûnya): گۆنیا، نامی‌تیکی نه‌ندازه‌یییه.
- گوه** - ا (گوئه - gûve): پواز.
- گهر** - ا (گه‌وه‌ر - gewher): نه‌ژاد، گه‌وه‌ر، به‌ردی به‌نرخ‌ی وه‌ک مرواری و نه‌لماس و یاقوت و...
- گهری** - ص. ن (گه‌وه‌ری - gewherî): ره‌سه‌ن، پاک نه‌ژاد، گه‌وه‌ر نیشان، گه‌وه‌ر فروش، جه‌واهیر فروش.
- گهرین** - ص. ن (گه‌وه‌رین - gewherîn): جه‌واهیر نیشان.
- گوی** - ا (گوی - gûy): گۆ، دوگمه، قۆپچه.
- گویا** - ص. فا (گویا - gûya): قسه‌که‌ر، وه‌ک بلی، زاهیری، گوايه.
- گویش** - ا. مص (گویش - gûyîş): گوتن، ده‌فۆک، شپوه‌زار.
- گویک** - ا (گویک - gûyek): گۆ، قۆپچه.
- گه** - ا (گه‌ه - geh): گاه، جار.
- گه‌بد** - ا. ص (گه‌ه‌بود - gehbud): سه‌راف، خه‌زنه‌دار.
- گهر** - ا (گه‌وه‌ر - gûher): نه‌سل و فه‌سل، ره‌سه‌ن، گه‌وه‌ر، جه‌وه‌ر.
- گهن** - ا (گه‌ه‌زن - gehzen): شفره.
- گه‌گاه** - ق. د (گه‌ه‌گاه - gehgah): جار جار.
- گه‌گیر** - ص. فا (گه‌ه‌گیر - gehgîr): غافلگیر، نه‌سپیک له نکاودا پره‌وێته‌وه.
- گهنبار** - ا (گه‌ه‌نبار - gehenbar): ناوی شه‌ش جه‌ژنی سالانه‌ی کۆنی ئیترانه.
- گه‌واره** - ا (گه‌ه‌واره - gehvare): لانه‌ک، بېشکه، گا‌فاره.
- گیا** - ا (گیاه - gîya): گیا.
- گیاغ** - ا (گیاغ - gîyax): گیا.
- گیاه** - ا (گیاه - gîyah): گیا.
- گیاه‌شناسی** - ا. مص (گیاه‌شناسی - gîyah şînasî): گیاناسی.
- گیپا** - ا. (گیپا - gîpa): گیپه، جۆره خواردنیکه.
- گیتار** - ا. فر (گیتار - gîtar): گیتار، نامی‌تیکی موسیقیه.
- گیتی** - ا (گیتی - gîti): گیتی، جیهان، دنیا، رۆژگار.
- گیتی‌ارا** - ص. فا (گیتی‌ارا - gîti ara): جیهان‌ئارا، رازینه‌ره‌وه‌ی عالم، خوا.
- گیتی‌فروز** - ص. فا (گیتی‌فروز - gîti furûz): رۆشنکه‌ره‌وه‌ی جیهان.
- گیتی‌نورد** - ص. فا (گیتی‌نورد - gîti neverd): جیهان‌نگه‌ر.
- گیچ** - ص (گیچ - gîç): گیترو ویتز، سه‌رگه‌ردان، بئ هۆش.
- گیجگاه** - ا. مر (گیجگاه - gîcgah): لاجانگ، جانگی.

گیرا - ص. فا (گیرا - gîra): دل‌رفتن، دل‌گیر.

گیراندن - مص. ل (گیراندهن - gîranden): داگیرساندن.

گیرک - ا (گیرهک - gîrek): دوولقه‌ی کاره‌با.

گیرودار - ا. مر (گیرودار - gîrûdar): ناژاوه، هه‌راوه‌ه‌نگامه، گرفتاری.

گیره - ا (گیره - gîre): گیره، ته‌وقه.

گیس - ا (گیس - gîs): گیسو، پرچ.

گیشه - ا. فر (گیشه - gîşe): ده‌لاقه، په‌نجه‌ره‌ی بچووک.

گیلاس - ا (گیلاس - gîlas): گلاس، په‌رداخ.

گیلاس - ا (گیلاس - gîlas): گیلان (میوه)

گیلک - ا (گیلهک - gîlek): دپهاتی، مسکین.

گیلکی - ص. ن (گیله‌کی - gîlekî): زمانی خه‌لکی گیلان.

گیلی - ص. ن (گیلی - gîlî): خه‌لکی گیلان.

گیمه - ا. فر (گییومه - giyyume): جووت که‌وانه‌ی بچووک «...».

گین - (گین - gîn): پاشگره‌وه‌ک: شرم+گین-- شرم‌گین.

گیوتین - ا. فر (گییوتین - giyyutîn): نام‌تیرکه بو‌سه‌ری‌ینی مرۆف، ملپه‌رتین، ئەم نام‌په‌ره‌له سالی ۱۷۹۲ ز له فەره‌نسا به‌کاره‌یترا.

گیوگان - ا. ص (گیشه‌گان - gîvegan): گیو، مال‌باتی گیوان.

گیوه - ا (گیشه - gîve): گیوه، کلاشی بن‌چهرم.

گیوه‌باف - ا. ص (گیشه‌باف - gîvebaf): کلاش‌کەر، کلاش‌چن.

گیوه‌دوز - ا. ص (گیشه‌دووز - gîve dûz): کلاش‌درو.

گیه - ا (گییه‌ه - gîyeh): گیا، .

گیهان - ا (گه‌یهان - geyhan): جیهان، گیتی، دنیا.

ل

ل- حر (ل- L):

پیتی بیست و هه و ته می ئه لقیای فارسییه به (لام) ده خوینرته وه، له هه ساوی ئه بجه دا ده کاته (۳۰).

لا- ا (لا- la): توئ و نیوان، له توئی کتیه که دا دامنا، له نیوان کتیه که دا دامنا.

لا- ع (لا- la): نه خیر، نه.

لابالی- ص.ع (لائیوبالی- laubali): خه مسارد، بیباک، بی موالات.

لاقل- ق.ع (لائه غه- laexell): لایه نی که م، به لای که مه وه.

لائح- ص.ع (لائیه- laih): ئاشکرا، دیار، خویا.

لائحه- ا.ع (لائیهه- laihe): لایحه، نووسراو، لیستی هه ساو، نامه ی تیروته سه ل.

لائم- ا.فا.ع (لائیم- laim): لۆمه که ر، گازانده که ر، سه رزه نشتکار.

لائمه- ا.ع (لائیمه- laime): لۆمه، سه رزه نشت، گازانده.

لابراتور- ا.فر (لابوراتور- laburatûr): تاقیگه.

لابه- ا.مص (لابه- labe): کورپوزانه وه و لالانه وه، گریه و زاری، ریاکاری.

لابیدن- مص.ل (لابیدن- labîden): زاری کردن، کورپوزانه وه، داوا کردن، پارانده وه.

لات- ص (لات- lat): لات و لهویر، هه ژارو بیته وا.

لات- ا.ع (لات- lat): ناوی بته ییک بووه که عه ره ب به ر له ئیسلام په رستوو یانه.

لاتار- ا.فر (لاتار- latar): به خت تاقیکردنه وه.

لاتکس- ا.فر (لاتیکس- latiks): شیلای تاییه تی رووه کان.

لاتو- ا (لاتو- latû): نه رده وان، پاچینه، په یژه، قالدومه.

لاج- ص (لاج- lac): رووت، دپله سه گ، به رتیل.

لاجرعه- ق.ع (لاجه ره- lacer'e): خواردنه وه ی به کبینه.

لاجرم- ق.ع (لاجه ره م- lacerem): ناچار.

لاجورد- ا (لاجه ره د- lacverd): به ردیکی شینی ئاسمانیه.

لاچی- ا (لاچی- lacî): هیل.

لاحد- ا.فا.ع (لاهید- lahid): گۆر په لکه ن، قه ور هه لکه ن.

لاخط- ا.فا.ع (لاهیز- lahiz): ته ماشاکه ر، بینهر.

لاحظه - ا.فا.ع (لاهیزه - lahize): چاو، چه، چهو.

لاحق - ا.فا.ع (لاهیغ - lahix): میوه‌یک پاش میوه‌یکی دی بگات.

لاحقه - ا.فا.ع (لاهیغه - lahixe): پاشکۆ.

لاحول - ا.ع (لاهلول - lahewl): هیـزو دهسه‌لات هه‌ر بۆ خواجه.

لاخ - (لاخ - lax): پاشگره وهک سنگ+لاخ- سنگلاخ= به‌رده‌لان.

لاخشته - ا (لاخیشته - laxište): جوړه خوړاکیکی هه‌رشته‌یه، شوپنی لوس و خز.

لاخه - ا (لاخه - laxe): پینه، پارچه.

لاخه‌دوز - ا.ص (لاخه‌دووز - laxedûz): پینه‌دۆز، پینه‌چی.

لاد - ا (لاد - lad): دیبا، هه‌وریشم، قوماشی نهرم و ناسک.

لاد - ا (لاد - lad): دیوار، دیواری گل، چینه‌دیوار، ته‌مه‌ل و بناغه.

لادن - ا (لادهن - laden): گولیکی زه‌ردی بۆنخۆشه.

لاده - ص (لاده - lade): بی‌ئاوه‌ز، گه‌وج، بی‌ئه‌قل، گیل، گه‌لۆ.

لارنژیت - ا.فر (لاره‌نژیت - larenjît): ئاوسانی قورگ و ژتیبه‌کانی گه‌روو.

لارو - ا.فر (لاروف - laruv): میروو، کرم.

لازم - ا.فا.ع (لازیم - lazim): جی‌گیرو پایه‌دار، واجب و پێویست.

لازوق - ا.ع (لازووغ - lazûx): مه‌ره‌م و له‌زگه‌ی سه‌ریرین.

لاژورد - ا (لاژفهرد - lajverd): به‌ردیکی شینی ئاسمانییه.

لاس - ا (لاس - las): می‌چکه‌ی هه‌ر گیانه‌به‌ریک، دێله‌سه‌گ، ئاوریشمی خاو.

لاس‌زدن - م.ص (لاس‌زه‌دن - las zeden): چه‌یوانی نیر دوا‌ی می‌چکه‌ بکه‌وئ، ده‌ست هینان به‌ گۆنای ژن یان کچ‌دا.

لاستیک - ا.فر (لاستییک - lastîk): تایه‌ی ئوتومبیل.

لاسکوی - ا (لاسه‌که‌فی - lasekevî): بالنده‌یه‌کی چکۆله‌ی خوشناوازه.

لاسیما - ع (لاسییه‌ما - lasiyema): نه‌خازما، به‌تاییه‌تی، نه‌مازه، نه‌خاسمه.

لاش - ا (لاش - laş): لاشه، مردار، له‌ش، له‌پو لاوازو زه‌بوون.

لاش - ا (لاش - laş): تالان و برۆ.

لاش‌کردن - م.ص (لاش‌کرده‌ن - laşkerden): تالان کردن، به‌تاییه‌تی خوړاک-ی وه‌کو میوه‌و شتی سه‌ر سفره.

لاشبرگ - ا.مر (لاشبه‌رگ - laşberg): گه‌لای رزیو، گه‌لای له‌دار رژاوو وه‌ریو.

لاشخور - ا.ص (لاشخوور - laşxûr): سه‌رگه‌ر، داله‌که‌رخۆره، سیسارکه‌که‌چه‌له.

لاشه - ا (لاشه - laşe): که‌لاک، لاشه.

لاشی - ص.ع (لاشه‌یی - laşey): ناچیز، هیچ.

لاطائل - ص.ع (لاتائیل - latail): بی‌فایده، بی‌ته‌وده، بی‌سوود، بی‌که‌لک.

لاعب - ا.فا (لائیب - la'ib): یاریکه‌ر، وازیکه‌ر.

لاعلاج - ق.ع (لائیلج - la'ilac): بی‌ده‌رمان، ناچار.

لاعن - ا.فا (لائین - lain): جنیوده‌ر، نه‌فره‌تکار.

لاعیه - ا.ع (لائیه - laiye): جوړه رووه‌کینه.

لاغ - ا (لاغ - lax): شوخی، هه‌نه‌ک، گالته‌و گه‌پ.

لاغر - ص (لاغر - laxer): له‌پولاواز، باریک و بنیس.

لاغیه - ا.ع (لاغیه - laxiye): قسه‌ی بی سه‌رویه‌ر.

لاغیه - ا (لاغیه - laxiye): جوړه رووه‌کینه.

لاف - (laf - لاف): فشه، گزاف، خوئه لکیشان.

لافزډن - مص (لاف زدهډن - laf zeden): لاف لیدان، خوئه لکیشان.

لافیدن - مص.ل (لافیدن - lafiden): لافلیدان، خوئه لکیشان.

لافنده - ا.فا (لافنده - lafende): فشه کهر، لاف لیدهر، فیشالچی.

لاقس - ص.فا (لاغیس - laxis): ئیرادگیر، عه بیگر، هه له گر.

لاقید - ص.ع (لاغید - laxeyd): بئ به ندو بار، بئ سه روبهر، بئ موبالات.

لاک - (lak - لاک): لاک، دهرمانیکه بۆ کوژانه و دی خهت و ئه و شتانه به کاردی، جا سووری هه یه و سپی هه یه.

لاک - (lak - لاک): کاسه ی دارین، ته شت.

لاک پشت - ا.مر (لاک پشت - lak pušt): کیسه ل، کیسو.

لاکتوز - ا.فر (لاکتوز - laktûz): قه ندی شیر که به پزیه ی له ۶۵٪ له ههر لیتر کدا هه یه.

لال - ص (لال - lal): لال، که سیک زمان بگری و نه توانی باش قسه بکات. زمانگیر.

لال - ا (لال - lal): له عل، سوور.

لالا - ا.ص (لالا - lala): له له، سه رپه رشتیاری مندال.

لالاء - ا.ع (له لاء - le'la'): ئه و په پری شادمانی، رووناکی چرا.

لالس - ا (لالس - lales): جوړه قوماشیکی ئاوریشمی ناسک و سووره.

لالک - ا (لالک - lalek): پیتلاو، که وش، پۆپنه ی که له شیر.

لالکا - ا (لالکا - laleka): پیتلاو، که وش.

لالنگ - ا (لالنگ - laleng): ورتکه نانانی گه دایی، ئه و بهرماوه و خۆراکه ی که خه لکی هه ژار له میوانی دا له گه ل خو ده بیه نه وه.

لاله - ا (لاله - lale): چرا لاله.

لاله - ا (لاله - lale): گوئی لاله، گولاله، میلاقه.

لاله رخ - ص.مر (لاله رخ - lale rux): روو وه کو گوئی لاله، لاله روخسار.

لاله زار - ا.مر (لاله زار - lalezar): لاله زار، شوینج گوئی لاله ی زور بی.

لالهستان - ا.مر (لالهستان - lalesitan): لاله زار.

لاله عباسی - ا.مر (لاله ئه یاسی - laleebasî): لاله عه یاسی، جوړه گوئیکه.

لاله عذار - ص.مر (لاله ئیزار - Ialeizar): لاله روخسار، روو چون گولاله.

لاله فام - ص.مر (لاله فام - lalefam): سووره وه کو لاله، بهر دنگی لاله، لاله رنگ

لالهوشان - ا (لاله قه شان - lalevešan): چه شنه گیانله بهرانیکی دهریاییه که به ده نیان له لاله ده چیت،

لام - ا.فر (لام - lam): وهرقه ی ناسکی کانزایی.

لام - ا (لام - lam): چاوه زار

لام - ا (لام - lam): خه رقه ی دهریشی، خشل و زتیرو زیوو، که مه ربه ند، لاف و گه زاف

لاما - ا.فر (لاما - lama): وشتی بی کۆپه وانه که له ئه مریکای لاتیندا هه یه.

لاما - ا (لاما - lama): مه لای بودایی

لامائیسسم - ا.فر (لامائیسسم - lamaism): رتیبازیکی ئایینی بوداییه،

لامان - ا (لامان - laman): فریو. درۆ، لاف و گه زاف، ریشخه ن، گورج و گول، چوست و چالاک،

لامانی - ا.ص (لامانی - lamanî): ریاکاری، هه رزه و پیژی، بئ ئیمانی، درۆ

لامپ - ا.فر (لامپ - lamp): گلوپ،

لامپا - ا (لامپا - lampa): چرا، لامپا.

لامچه - ا (لامچه - lamçe): چاوه زار

لامع - ص فا (لامیه - lamih): دره وشاوه، دیار، خوځیا.

لامحاله - ق ۰ ع (لامه هاله - lamehale): ناچار،

لامذهب - ص ۰ ع (لامه زهه ب - lamezheb): لامه زه ب، بڼ دین، بڼ ټیلمان ویاوهر

لامسه - ا ۰ ع (لامیسه - lamise): هه ستیکه له پیښ هه سته که ی مرؤف که به هوښه وه گهرمی و ساردی و زبری و نهرمی شتان دهرک ده کړئ.

لامع - ص. ف. ا. ع (لامی - lami): دره خشان، تابان.

لامعه - ا (لامیئه - lami'e): دره وشاوه، مه لاشوی منال.

لامک - ا (لامه ک - lamek): نه و ده ستمالهی له سهر شاشک یان کلاو ده به سترئ.

لامی - ا (لامی - lamî): جوړه که تیره به کی زهردی بوځوځه، سیکوټین.

لان - ا (لان - lan): چال، قوړت، نه شکه ووت، موغاره.

لان - ا (لان - lan): بڼ وه فایی، بڼ حه قیقه تی.

لانجین - ا (لانجین - lancîn): کاسه ی گه وره، ته شتی گلین.

لاندن - م. مص. م (لاندن - landen): گلاندن، جولاندن، ته کاندان.

لانوین - ا. فر (لانوین - lanûlîn): ماده به کی چه وره له خوری مهر ده گيرئ و بو هه ندئ دهرمان به کار دئ.

لانه - ا (لانه - lane): لانه، هیلانه، هیلین، شاره زهرده واله.

لانه - ص (لانه - lane): ته مه ل، بیکاره، بڼ مویالات.

لاو - ا (لاو - lav): ته راو، ته راو بو سپی کردنی دیوار به کار دئ.

لاو - ا (لاو - lav): کوپوزانه وه، لالانه وه، ریاویتی.

لاو - ا (لاو - lav): له ده ست چوو.

لاوشدن - م. ص. ل (لاو شودن - lavşuden): له ده ست چوون.

لاوشدن - م. ص. ل (لاو شودن - lav şuden): له ده ست چوون.

لاوشیر - ا (لاوشیر - lav şîr): جوړه که تیره به کی بوځوځه.

لاوک - ا (لاوکه - lavek): مه نجه ل، ته شت، ته شتی هه ویر شیلان.

لاوه - ا. مص (لاوه - lave): زاری، گریان.

لاه - ا (لاه - lah): میچکه ی ههر حه یوانیک.

لاهورت - ا. ع (لاهورت - lahût): زانستی که دهر باره ی باوه رتین په یوه ست به خوایی و خوداناسی.

لاهوره - ا (لاهوره - lahûre): قاژى کاله ک یان شوتی، لووز، لویز.

لاهیجی - ص. ن (لاهیجی - lahîcî): خه لکی لاهیجان، لاهیجانی.

لاي - ا (لای - lay): نه و قورده ی له قاپدا یان له جوگه دا یان له حه وزدا بن ده نیته وه و ده نیشیت، تلپه ی شهراب، خلته ی شهراب.

لایق - ص. ع (لایق - layix): لایه ق، شایسته، هه ژ، شایان.

لایه - ا (لایه - laye): توئ. لو. نه سته پری جلک، چینی زهوی.

لاییدن - م. ص. ل (لاییدن - layîden): نالین، هه رزه گوتن.

لالی - ا. ع (له نالی - lealî): مروارییان.

لئام - ص. ع (لیئام - liam): پیسکه، له گامان، هه تیوچه، ناکه س به چه، خوټیری.

لئامت - م. ص. ع (له ئامت - leamet): پیسکه یی، ده له چه یی، ناکه س به چه یی، خوټیرتی.

لولو - ا. ع (لولو - lu' lu'): مرواری، یاقوت.

لؤم - مص.ع (لوءوم - lu'um): هه تیوچهیی، سپلهیی.

لئیم - ص.ع (لهئیم - le'im): سپله، هه تیوچه، له گام.

لب - (لهب - leb): لیو، که نار، لیوار، ږخ، قه راخ.

لب - ا.ع (لوبب - lubb): کاکله، کرۆک، خالیسه، ته قلی خالیسهی دوور له هه ر گهردیک..

لبا - ا.ع (لیبهء - libe'): ژهک، فرو.

لباب - ا.ص.ع (لوباب - lubab): کاکله، کرۆک، هه لېژاردهو پوختهی هه ر شتیک.

لباچه - (له باچه - lebaçe): جبه.

لباد - (لوباد - lubad): نیری سه ملی گاجوتان.

لباد - ا.ع (لهباد - lebbad): قاپوتی لباد، فهره نجی، لباد فروشی.

لباده - ا.ع (لوباده - lubbade): جبه، عه با.

لباس - ا.ع (لیباس - libas): جلو بهرگ، پۆشاک.

لباسات - لیباسات - (libasat): حيله، حيله گه ری.

لباشه - (لهباشه - lebaše): له واشه، ئامیریکه له کاتی ناکردنی ولاخی بهرزده له ده مو قه پۆزی ده به ستن.

لباقت - مص.ل.ع (لهباغهت - lebaxet): له باقهت، زیرهک بوون، زمان ته ری، ته بیعهت نه رمی.

لبالب - ص.مر (لهباله ب - lebaieb): لیواو، لیو، لیو ریژ.

لبان - ا.ع (لیبان - liban): شیردان.

لبان - ا.ع (لوبان - luban): سنه و بهر.

لب تخت - ا.مر (لهب تهخت - leb text): قاپی پهل، قاپی قه راخ تهخت.

لبث - مص.ل.ع (له بیس - lebis): وهستان، هه لوه سته کردن.

لبخ - ا.ع (له بهخ - lebex): داریکه له داری چنار ده چیت.

لبخند - ا.مر (له به خه ند - lebxend): زهرده خه نه، بزه.

لبد - ا.ع (له بهد - lebed): کوک و مووی پرو تیکتالاو.

لبد - ا.ع (لیبد - libd): خوری و مووی پرو ویکه وه نوساو، نه رمه زین.

لبد - ا.ع (لویهد - lubed): ئه وهی بهر ده وام له ماله وه بچ و نه چیتته سه فهر، مال و سامانی زۆر.

لبدیس - ا.ص (له بدیس - lebdîs): لیو ناسا.

لبریز - ص.مر (له ب ریز - lebrîz): پی، لیو ریژ، لیوان لیو.

لبس - ا.ع (لیبس - libs): پۆشاک، جل و بهرگ، کهل و پهل.

لبس - مص.ع (له بس - lebs): به سه هوو پر دن.

لب شکری - ص.مر (له به شکری - leb şikerî): سی لیج.

لبق - مص.ع (له بهغ - lebex): زیرهک بوون، مه علان بوون، ته بیعهت نه رمی، ره وان بیژ.

لبق - ص.ع (له بیغ - lebix): ده م ته ری، زیرهک، مه علان، ته بیعهت نه رم.

لب گزه - ا.مص (له ب گزه - lebgeze): لیوگه ستن له زۆر په شیمانیدا.

لب گزیدن - مص.م (له ب گه زیده ن - leb gezîden): لیوگه ستن، په شیمان بوون.

لبلاب - ا.ع (له بلاب - leblab): لاو لاو.

لبن - ا.ع (له بهن - leban): شیر، شیر ی زن، شیر ی گیانله بهر.

لبنگ - (له بهنگ - lebeng): مۆریانه.

لبو - (له بوو - lebû): چه وه نه ری کو لاو.

له - (له به - lebe): لیو ناسا، لیوار، قه راغ، ږخ.

لبيب - ص.ع (له بیب - lebîb): به ئا وه ز، ئاقل، ژیر.

لبیدن - مص.ل (له بیدن - lebîden): هه له وه پری کرن، لاف و گه زاف لیدان.

لبیس - ا.ع (له بیس - lebîs): هاوتا، جلیک له بهر زۆر له بهرکردن کۆن بوویی.

لبیش - ا (له بیش - lebîş): له واشه ی تاییه ت به نالکردنی و لاخی به رزه.

لبیک - ا.ع (له ببیک - lebbeyk): وه لامدانه وه به قبول، داواکه ت قه بول ده که م.

لبینا - ا (له بینا - lebîna): ناوی نه وایه کی کۆنی مۆسیقایه.

لپ - ا (لوپ - lup): گوپ، گۆنا.

لپه - ا (له پیه - leppe): له تکه، له تکه نوک.

لت - ا (له ت - let): زله، له ت و په ت.

لتاری - ا.فر (لیتاریژی - litarjî): له خوچوون، جوړتیک له خه وی موگناتیسی.

لت انبار - ص.مر (له ت ئه نبار - let enbar): زۆر خوژ، زگدریاگ.

لت انبان - ص.مر (له ت ئه نبان - let enban): پرخۆر، زۆر خوژ، فره خوژ.

لتره - ص (له تره - letre): کۆنه، دراو.

لتره - ا (لوترا - lutra): زمانتیک که چهند که سبیک بۆ خو دروستی بکه ن و قسه ی پی بکه ن تا خه لکی لیبیان تی نه گات.

لتکو - ا (له تکوو - letkû): دره خستیکه له دره ختی هه لۆه ده چی.

لتکه - ا.مر (لوتکه - lutke): به له م، قایخ.

لته - ا (له تته - lette): په رۆ کۆن.

لته چین - ا.ص (له تته چین - lette çîn): که سبیک په رۆ کۆنه له کوچه و کۆلانان بچنیتته وه.

لثام - ا.ع (لیسام - lisam): ده مامک.

لشه - ا.ع (لیسه - lise): پوک، گوشتی بیخی ددان.

لج - ا (له ج - lec): له قه، شقی، شاپ.

لج - مص.ع (له جج - lecc): عینادی کردن، شه پرکردن، رکگرتن.

لجاج - مص.ع (له جاج - lecac): شه پرکردن، سه ر سه ختی کردن.

لجاعت - مص.ع (له جاجه ت - lecacet): شه پرکردن، عینادی کرن، رکگرتن.

لجالو - ا (له جالو - lecalû): رووه کیتکه.

لجام - ا.ع (لیجام - licam): لغاو.

لجهاز - ص.مر (له جهاز - lecbaz): شه پرانی، سه ر سه خت، چاوقایم.

لجج - ا.ع (لوجه ج - lucec): ده ریا، زه ریا، ناو ده ریا، قه ره بالغی.

لجلج - ص.ع (له جلاج - leclac): زمانگیر.

لجن - ا (له جه ن - lecen): سیاناو، سیانکه، قوړاو، چلپاو.

لجنه - ا.ع (له جه نه - lecne): لیژنه، ئه نجوومه ن.

لجوج - ا.ع (له جوج - lecûc): شه پرانی، عیناد، سه ر سه خت.

لجه - ا.ع (لوجه ج - lucec): ده ریا، ئاپوژای خه لکی، قه ره بالغی.

لجین - ا.ع (لوجه یین - luceyn): زیو.

لجین - ا.ع (له جین - lecîn): که فی زاری و شتر، گه لای وه ریو، یا گه لای وردکراوی تیکه لکراو به نارد بۆ ئالفی و شتر.

لج - ا (له ج - leç): روخسار، چاره، پروو، دیم.

لج - ص (لوچ - luç): رووت.

لچر - ص (له چهر - leçer): له چهر، قهرچۆک، رۆژ، ره زیل، چکووس، رکن و په لپگر.

لچک - ا (له چک - leçek): له چک، ده سمالی سئ گوشه که ژنان له سه ری ده که ن.

لحاط - ا.ع (لیهاز - lihaz): گوشتی چاو.

لحاط - مص.م.ع (لیهاز - lihaz): روانین به تیلای چاو.

لحاف - ا.ع (لیهاف - lihaf): لیفه.

لحام - ا.ع (لیهام - liham): له حیم کردن.

لحام - ا.ص.ع (له ههام - lehham): قه ساو، گوشتفروش.

لخد - ا.ع (لههد - lehd): قه‌ور، گۆز، ئهلخه‌د.
لخظه - ا.ع (لههزه - lehze): چاوتروكانىك،
 روانىن به تىله‌ى چاو، به‌كده‌م.
لخم - ا.ع (لههم - lehm): گوشت.
لخن - ا.ع (لههن - lehn): ئاواز، نه‌وا،
 ئاهه‌نگ.
لخوم - ا.ع (لهوهم - luhûm): گوشت (كۆ).
لحيان - ا.ع (ليهيان - lihyān): ئاوى كه‌م،
 كه‌ندړ، ئاودړ.
لحيان - ص.ع (لههيان - lihyān): پياوى ردین
 دريژ.
لحيانى - ص.ع (ليهيانى - lihyānî): پياوى
 ريشن.
لخيف - ا.ع (ليهيف - lihîf): لىف، لىف، لىفه.
لخيم - ص.ع (لههم - lehîm): گوشتن، له‌جيم.
لخيه - ا.ع (ليهيه - lihye): ردین، ريش.
لخ - ا.ع (لوخ - lux): زهل.
لخا - ا.ع (لخا - lexa): پىلاو، كه‌وش.
لخت - ص.ع (لوخت - luxt): رووت و عورىان.
لخت - ا.ع (لخت - lext): پارچه، له‌ت و په‌ت.
لخته - ا.ع (لخته - lextē): پارچه، به‌ش.
لخج - ا.ع (لخج - lexc): ئه‌سپوون، قه‌ليا.
لخچه - ا.ع (لخچه - lexçe): بلىسه‌ى ئاگر،
 مه‌شخه‌ل، پشكو.
لخشان - ص.فا (لخشان - lexşan):
 لىكخشىن، خزىن.
لخشك - ا.ع (لخشكه - lex şek): چيشتى
 هه‌رشته، شوينى خز.
لخشه - ا.ع (لخشه - lexşe): بلىسه‌ى ئاگر،
 شوله‌ى ئاگر، مه‌شخه‌ل.
لخشیدن - ص.ل (لخشيدن - lexşîden):
 خزىن، نسكو، ساقه‌دان، هه‌لتوتان.
لخشنده - ا.فا (لخشه‌نده - lex şende):
 كه‌سبك بخزى، خزيو.

لخلخ - ص.ع (لهخلخ - lex lex): لوخه‌ لوخ، له‌رو
 لاواز، بىن شنگ و توانا.
لخلخه - ا.ع (لهخ لهخه - lex lexe):
 تىكه‌له‌يه‌ك له‌شتى بۆن خو‌ش وه‌كو: مسك و
 عه‌نبه‌رو كافور.
لخم - ص.ع (لوخم - luxm): گوشتى نه‌رمه‌ى بى
 چه‌ورى و ئىسقان.
لخنيس - ا.ع (لهخنيس - lexnîs): جـۆزه
 رووه‌كىكه.
لد - ص.ع (لهدد - ledd): دژمنى سه‌ر سه‌خت.
لد - ا.ع (لهدد - ledd): جه‌وال، خه‌رار، ته‌ليس.
لدغ - ص.ل.ع (لهدغ - ledx): پىتوده‌دان، مار
 پىتودى داوه.
لدغه - ا.ع (لهدغه - ledxe): به‌ك پىتوده‌دان.
لدن - ق.ع (لهدوون - ledûn): لا، كن، لايه‌ن،
 نك.
لدود - ص.ع (لهدود - ledûd): دژمنى سه‌ر
 سه‌خت.
لدات - ا.ص.ع (لىدات - lidat): هاو‌زاد،
 پىكه‌وه له‌ داىكه‌بون، هاو‌زا، هاوسونج.
لدى - ق.ع (له‌دا - leda): لا، له‌كاتى.
لدیغ - ص.ع (له‌دیغ - ledîx): پىتوده‌راو، ماران
 كه‌سته.
لذا - ع.ع (لiza - liza): له‌به‌ر ئه‌مه، بۆيه، جا...
لذات - ا.ع (له‌زات - lezzat): له‌زه‌ت،
 له‌زه‌تان.
لذاذ - ص.ع (لiza - liza): به‌له‌زه‌ت، خو‌ش.
لذات - ص.ل.ع (له‌زات - lezzat):
 خو‌شبوون، به‌تام و له‌زه‌ت بوون.
لذت - ا.ع (له‌زه‌ت - lezzet): له‌زه‌ت، خو‌شى،
 به‌تامى، هه‌ستكردن به‌ خو‌شى.
لذع - ص.ل.ع (له‌زه - lez): ئازاردان به‌قسه،
 سوتان به‌ ئاگر.
لذیذ - ص.ع (له‌زیز - lezîz): به‌له‌زه‌ت، خو‌ش،
 به‌تام.

لزوجت - ا. مص (لوزوجت - luzûcet):
لینجی.

لزوم - مص. ع (لوزووم - luzûm): واجب
بوون.

لزیر - ص (لهزیر - lezîr): زیرهک، هوشمه‌ند،
زانا.

لژ - ا. فر (لژ - loj): لۆج، ژووریکه چکۆله‌ی
تاییه ته له شانۆیان له سینه‌مادا.

لژم - ا. (لهژم - lejem): قوره‌سیان، چلپاو،
قورپاو، سیاناو.

لژن - ا. (لهژن - lejen): چلپاو، سیانکه.

لژیون - ا. فر (لیژیوون - lijyûn): جۆره ته‌قسیم
به‌ندییه‌کی سوپاییه.

لژیون دنور - ا. مر (لیژیوون دنور - lijy`ûn
dunnûr): نیشانه‌و میدالیکه که ناپلیون
بوناپورت له سالی ۱۸۰۲ ز بۆهاندانی
خزمه‌تگوزارانی سوپایی و مه‌ده‌نی داینا.

لژیونر - ا. فر (لیژیوونیر - lijyûnnir):
سه‌ریازی لیژیوون.

لس - ص (له‌س - les): سست، بچ هه‌ست،
ته‌مه‌ل، ژاکاو، سیسه‌وه‌بوو.

لسان - ا. ع (لیسان - lisan): زمان، زوان.

لست - ص (له‌ست - lest): به‌هێز، قایم، تۆکمه.

لسع - مص. ل. ع (له‌س - les): پیتۆه‌دان،
پیتۆه‌دانی دوو‌پشک.

لسن - مص. ل. ع (له‌سن - lesen): زمان پاراو،
زمان ره‌وان، ره‌وانیپێژ.

لسن - ص. ع (له‌سین - lesîn): زمان ره‌وان،
به‌زمان.

لش - ا. ص (له‌ش - leş): له‌ش، لاشه، ته‌مه‌ل،
بیکاره.

لش - ا. (لوش - luş): چلپاو، قورپاو، سیاناو.

لشاپ - ا. مر (لوشاپ - luşab):
شوینتی ناوی لی بوه‌ستی و گیاو قامیشی لی
بروئی، زه‌لکاو.

لر - ا. (لور - lur): لور، به‌رخۆله، مراز، ئاره‌زوو،
مه‌به‌ست.

لر - ا. (له‌ر - ler): له‌رولاواز، جۆگه، ئاودی،
ئاوه‌پۆ، باخه‌ل و بن باخه‌ل.

لرد - ا. (له‌رد - lerd): مه‌یدانی ئه‌سپ تاودان،
مه‌یدان، سارا، ده‌شت و بیابان.

لرد - ا. (لیرد - lird): بن نشینی شله‌مه‌نی،
تلیه.

لرد - ا. انگل (لورد - lurd): لۆرت، نازناوتیکه
له‌ ئینگلستاندا به‌ خه‌لکانی پایه‌به‌رز ده‌درا.

لرز - ا. مص (له‌رز - lerz): له‌رز، له‌رزین له
سه‌رما، له‌رزو تا.

لرزان - ص. فا (له‌رزان - lerzan): به‌له‌رزه،
له‌رزین، له‌رزبو.

لرزاندن - مص. م. (له‌رزاندن - lerzanden):
له‌رزاندن، جوولاندن.

لرزاندنه - ا. فا (له‌رزاندنه - lerzanende):
ته‌کانده، له‌رزینه‌ر، هه‌ژینه‌ر.

لرزانهک - ا. (له‌رزانهک - lerzanek): جه‌لی،
جۆره‌ خواردنیکه وه‌کو محه‌له‌بی.

لرزیش - ا. مص (له‌رزیش - lerziş):
له‌رزین.

لرزیه - ا. مص (له‌رزیه - lerze): له‌رز، له‌رزیه،
جووله.

لرزهنگار - ا. مر (له‌رزهنگار - lerzenigar):
له‌رزیه‌پیتو، ریخته‌ر: (ئامیتریکه بۆ پیتوایی
بوومه‌له‌رزیه).

لرزیدن - مص. ل. (له‌رزیدن - lerzîden):
له‌رزین، جوولان.

لرزنده - ا. فا (له‌رزنده - lerzende): شتی‌ک
بله‌رزئی.

لرزان - ص. فا (له‌رزان - lerzan): له‌رزبو.

لزاخ - ا. ع (لیزاخ - lizax): له‌زگه، گان.

لزب - ا. ع (له‌زب - lezib): که‌م.

لزیج - ص. ع (له‌زیج - lezic): لینج.

لطیفه - ص.ع (له تیغه - letîfe): نوکته،
حه نهک.

لطیمه - ا.ع (له تیمه - letîme): مسک، عه تر،
بازاری عه تر فروشان.

لعاب - ص.ع (لوائب - lu'ab): لیکی دهم.

لعاب - ص.ع (له ئاب - le'ab): وازیکه ر.

لعان - مص.م.ع (لیئان - li'an):
به له عه نه تکرندی یه کدی، حاشاکردن له یه کدی.

لعان - ا.ع (لیئان - li'an): نه فرهت، نه علهت.

لعب - مص.ع (له ئب - le'b): یاری کردن،
سوعبهت کردن، شوخی کردن.

لعبت - ا.ع (لئوبهت - lu'bet): بازیچه،
بووکه له، دل به رو ماشووقه ی جوان.

لعل - ا.ع (له ئل - le'l): له عل، به ردیکی
به نرخه له یاقووت ده چیت.

لغن - مص.ع (له ئن - le'n): نه فرین، ده رکردن،
جینیودان.

لعنت - ا.ع (له ئنهت - le'net): نه علهت،
نه فرهت، یه کجار نه فرهت کردن، جوین و تووک و
نه فرین.

لعوق - ا.ع (له ئووغ - le'ûx): ئه وه ی به زمان
بلیسریتته وه، ده زمانیک بمژئی، که مترین بره
خواردن.

لعین - ص.ع (له ئین - le'in): نه فرهت لیتکراو،
ترۆکراو، حاشالیتکراو.

لغ - ص (له غ - lex): سه ری بی موو، که چه ل،
سارای وشک و برینگ، زهوی قاقی.

لغ - ص (له غ - lex): له ق.

دهان لغ - ا.ص (ده هان له غ - dehan lex):
ده مشی، که سیک نهینتی نه پاریزی.

لغات - ا.ع (لوغات - lu'xat): زمانان، وشه،
په یشان.

لغام - ا (لیغام - lixam): لغاو.

لغت - ا.ع (لوغهت - luxet): وشه، په یث،
زمان.

لشتن - مص.م (لیشتهن - lišten): لسته وه،
لیسانه وه.

لشک - ا (له شک - leşk): شه ونم، خوناث،
شه ونمی که زهوی سپی بکات.

لشک - ص (له شک - leşk): په رۆ، پارچه،
دراو.

لشکر - ا (له شکهر - leşker): له شکر، قوشه ن.

لشکر شکوف - ص.فا (له شکهر شیکوف -
leaşker şikûf): له شکر شکین، ئازاو
دلاوهر.

لشکرگاه - ا.مر (له شکهرگاه - leşker gah):
له شکرگه، شوینی له شکر له جه نگدا.

لشکری - ص.ن (له شکهری - leşkerî):
له شکری، سوپایی.

لشن - ص (له شه ن - leşen): نه رم، هه موار،
سادهو بی نه خش و نیگار.

لص - ا.ع (لیس - liss): دز.

لطائف - ا.ع (له تائف - letaif): نوکته،
حه نهک و سوعبهت.

لطائم - ا.ع (له تائیم - letaim): میسک،
عه تر، بازاری عه تر فروشان.

لطاقت - ا.مص (له تافهت - letafet): نه رمی و
ناسکی، جوانی، قسه ی نه رم و باش.

لطام - مص.م (لیتام - litam): ده مانچه
به یه کتره وه نان.

لطف - مص.ل (لوتف - lutf): نه رمی نواندن،
میهره بانی کردن، چاکی، میهره بانی.

لطف - ا.ع (له تهف - letef): چاکه، نه رمی،
دیاری.

لطم - مص.م.ع (له تم - letm): زلله لیدان،
ده مانچه پیکه وه نان، ئازاردان.

لطمه - ا.ع (له تمه - letme): زلله، شه پازلله،
ئازار، لیدان.

لطیف - ص.ع (له تیغ - letîf): نه رم و ناسک،
میهره بان، جوان، خوش ته بیعهت.

لغز - ا.ع (لوعهز - luxez): لوغز، مه تل، چه وچه.

لغزاندن - مص.م (له غزاندهن - lexzanden): خزاندن، سوراندن، خلیسکاندن.

لغزش - ا.مص (له غزیش - lexziş): خزین، خلیسکان، سوران.

لغزیدن - مص.ل (له غزیدهن - lexzîden): خزین، نسکودان، نوچدان، هه لنوتان.

لغزنده - ا.فا (له غزنده - lexzende): جیی خز، خزینه ر.

لغزان - ص.فا (له غزان - lexzan): له حالی خزیندا، خزیو، نوچبردوو.

لغسر - ص.مر (له غسر - lexser): سه رلوس، که چه ل.

لغو - مص.ل.ع (له غف - lexv): قسه ی بیهوده کردن، له غوه، خه تا، هه شتیکی بیفایده.

لغووب - مص.م.ع (لوعوب - luxûb): ماندوو بوون، شه که تبوون.

لغونه - ا. (لوعونه - luxûne): نارایش، نارایش.

لغوی - ص.ع (لوعه فی - luxevî): زه مانه وان.

لف - مص.م.ع (له فف - leff): پیچانه وه، لوول دان، هه لکردن.

لفاح - ا.ع (لوففاه - luffah): جوړه رووه کیکه.

لفافه - ا.ع (لیفافه - lifafe): شتیکی له سه رشتیک هه لیکری، له فافه.

لفت - ا.ع (لیفت - lift): شیل، چیل.

لفتیره - ص (له فته ره - leftere): سپله، خویری، له چه ر.

لفج - ا (له فج - lefc): لیوی ته ستوور وه کو لیوی وشت، لیج، لیج و لیو.

لفجن - ص (له فجین - lefcin): لیچن، لیج ته ستوور.

لفچه - ا (له فچه - lefçe): لیو ته ستوور، لیج گه وړه، قه پوژی مه ر.

لفظ - ا.ع (له فز - lefz): بیژه، واژه، وشه، قسه، په یف.

لفظه - ا.ع (له فزه - lefze): یه یک بیژه، واژه.

لفیف - ا.ص.ع (له فیف - leffif): ناوېته و تیک ئالو، دارودره ختی چرو تیک ئالو، ئاپورایه ک له یه یک شوی کویوینه وه.

لقاء - مص.م.ع (لیقاء - lixa'): دیده نی، دیمانه، یه کتر دیتن، روو، روخسار.

لقاح - مص.ع (له غاه - lexah): ئاوس بوون، تووی دره ختی خورمای نیر بکریته خورمای میتوه.

لقاح - ا.ع (لیغاه - lixah): توماوی ته سپ یان وشت، وشتی تازه زاوی پر شیر.

لقاط - ا.ع (لوعات - luxat): نه و گولانه ی له پاش دره و جی ده مینی و هیشوکه ران ده یچنه وه.

لقاطه - ا.ع (لوعاته - luxate): شتیکی بی بایه خ که له زه ویدا که و تیی.

لقب - ا.ع (له غب - lexeb): له قه ب، ناوی شوره ت، نازناو.

لقلاق - ا.ع (له غلاغ - lexlax): له ق له ق، حاجی له قله ق.

لقلق - ا.ع (له غله غ - lexlex): له قله ق.

لقلقه - ا.ع (له غله غه - lexlexe): بیهوده گوئی، هه له وه ری.

لقم - ا.ع (لوعهم - luxem): پاروو، تیکه، لوقمه.

لقمه - ا.ع (لوعمه - luxme): لوقمه، تیکه، پاروو.

لقوه - ا.ع (له غقه - lexve): خواربوونی دهم و دهم و لیو.

لقیه - مص.ع (لوعیه - luxye): دیدار کردن، پیشوازی کردن.

لک - ا (له ک - lek): وراوه، قسه ی بیهوده، ورتنه.

لک - ص (له ک - lek): پیسکه، گه و ج.

لک - ا (له ک - lek): سه د هه زار له شتیکی.

لک - (لک - lek): که تیره، لاک، سیکوتین.
لک - (لک - lek): لکه، په لږه، داغ و خال.
لک - ص (لوک - luk): نه ستوور، گه وړه، هر شتیکی خړی.
لکا - (لکا - leka): ساختیان، جوړه پتلاوټکه، پیتاو.
لکات - ص (لکات - lekat): هرزه، هیچ و پوچ، سوزانی، ژنی به دکار، قه جبه.
لکام - ص (لوکام - lukam): بی نه دهب، بی شهرم، بی حیا، زلیخ.
لکانه - (لکانه - lekane): باستورمه، کپیری پیاو.
لکک - ل (لیکهک - likek): هه لووژهی ترش.
لکل - (لیکهک - likel): هه رمی.
لکلیک - (لک لک - lek lek): قسه ی هه لهق و مه لهق.
لکلیک - (لیک لیک - lik lik): دولاش.
لک لک - (لک لک - lek lek): لهق لهق، حاجی له قلهق.
لکلیک - ا.ع (لوک لوک - luk luk): کورت، کوټ، وشتی قه لوی کورته بالا، لوقه ی نه سپ و هه چاره وټیبهک.
لکین - ا.ع (لاکین - lakin): به لام، لین.
لکنت - مص.ل.ع (لوکنهت - luknet): زمانگرتن.
لک و پک - ا.مر (لکوپهک - lekû pek): که رسته ی ناو مال له قاپ و قاچاخ و هیربار.
لک و پک - ص (لوکوپوک - lukûpuk): ناهه موار، نه تاشراو، نه ستوور.
لکوموتیو - ا.فر (لوکوموتیف - lukûmûtîv): مه کینه ی قیتار.
لکه - (لکهک - lekke): خال، داغ، په لږه.
لکهن - (لکههن - lekhen): روژوگرتنی هندیبان.
لکین - (لوکین - lukîn): لباد.

لگ - (لگ - leg): رهنج، مهینهت، بهند، زیندان.
لگام - (لیگام - ligam): لغاو، هه وسار، لغاث.
لگد - (لگد - leged): لهقه، شاپ، جووته.
لگدکوب - ص.مف (لگدکوب - leged kûb): تی هه لدر او، بهر شاپ دراو، پیشیلکراو، پایمالکراو.
لگن - (لگن - legen): لگهن، ته شتی دهست و جل شورین.
لگور - (لگور - legûr): تیره یه کی بیابان نشینه له ده وریه وری هورات و سیستان.
لگومین - ا.فر (لیگومین - ligûmîn): پروتینی ناو دانه وټیله ټین وک نیسک و نوک و لوتیا.
لله - ا.ص (له له - lele): له له، نوکهری زاروک به خټوکه ر.
لله - ق.ع (لیل لاه - lillah): له رای خوا، بو ره زای خوا.
لم - ا.مص (لم - lem): پالډانه وه.
لم - (لیم - lim): حیل، فیل، تهردهستی له کاریکدا.
لما - (لما - lema): سرکه ی تری.
لماز - ص.ع (لماز - lemmaz): دوو زمان، به دگوز.
لالم - ص (لما له م - lemalem): لیوان لیو، لیو رتیز.
لمتر - ص (لمتور - lemtur): گوشتن، قه لږه، ناهه موار، قه به، تمه ل و ته وده زل.
لمح - مص.ع (له مه - lemh): ته ماشاگردنی به دزی و خیرا، درهوشانه وهی کاره یا یان نه ستیره.
لمحه - ا.ع (له مهه - lemhe): ته ماشاگردنیکی بله ز.
لمز - مص.ع (له مز - lemz): لومه گردنی که سیک، عه بیدار گردنی که سیک، نیشاره گردن به تیلای چاو و کوتنی شتیکی.

لمس - ص (له مس - lems): نهرم و سست، بیتخال، شل و شاو.

لمس - مص.ع (له مس - lems): ساوین، دهست مالین به شتیکدا.

لمشک - ا (لیمیشک - limışk): ماستی که شیرو خویی تی بکه و بیکنه نانهولا.

لمع - مص.ل.ع (له م - lem'): درهوشانهوه، رووناک بوون.

لمع - ا.ع (لومه - lume'): چهپکه گیایه کی وشکی ناو گیای تهر، ناپورای خه لکی، پهله ی سپی موی سپی، نیوان موی رهش.

لمعان - مص.ل.ع (له مه ان - leme'an): درهوشانهوه.

لمعه - ا.ع (لومه - lum'e): پهله ی سپی، پرته و.

لمیدن - مص.ل (له میدن - lemîden): پالدهانهوه.

لنب - ص (لنوب - lunb): وله، قهله و، نهرم و شل و هکو کولیره ی گهرم و تازه.

لنبنان - ص (له نبنان - lenban): پیره ژنی قه ویده.

لنبر - ا.ص (له نبر - lenber): قهله و، سمت و کفه ل.

لنبک - ص (لنوبک - lunbek): قهله و، نهرم و شل، وله ناسا.

لنبوس - ا (لنوبوس - lunbûs): ناوی دهم.

لنیه - ص (لنوبه - lunbe): قهله و، نهرم و شل.

لنت - ا. انگل (لینت - lint): مشه ما، سارغی.

لنتر - ا. فر (لننتیر - lentir): فانوس.

لنچ - ا (لونچ - lunc): لیج و لیو.

لنچ - ا (لینچ - linc): هیشووی تری که هیچی پیته نه مایی، داری هیشووه تری.

لنچ - ا. مص (لنچ - lenc): لارو له نجبه.

لنجه - ا. مص (له نجبه - lence): لارو له نجبه، نازو عیشووه.

لنجه - ا (لنجه - lunce): لیو، چه نه.

لنجه کردن - مص.م (لنجه که ردهن - lunce kerden): چه نه لیدان دهر باره ی نرخ شتیک پاش برانه وه ی موعامه له.

لنجیدن - مص.م (له نجیدهن - lencîden): لارو له نجبه کردن، له ریشه دهره ینان.

لند - ا (لند - lend): کور، کاو رای پیوا، کیر.

لند - ا (لوند - lund): بؤلاندن له ژیر لیوانه وه.

لندلند - ا (لوند لوند - lund lund): خوته خوت و بوله بؤل.

لند لند کردن - مص.ل (لوند لوند که ردهن - lund lund kerden): پرتاندن، بؤلاندن، خوتاندن.

لندره - ا (له ندره - lendere): جوړه کوتالیک بووه.

لندهور - ص (له ندهور - lende hûr): زه لامی توکمه و که ته.

لندیدن - مص.ل (لوندیدن - lundîden): بؤلاندن، پرتاندن، خوتاندن.

لنف - ا. فر (لینف - lînf): پیکهاته ی خوین به بی خرۆکه ی سور.

لنگ - ص (له نگ - leng): شهل، له نگ.

لنگ - ا (لینگ - ling): لنگ، لاق، لاقی مرؤث له بیخی رانه وه تا سه ری قامکین پی.

لنگ - ا (لونگ - lung): په شته مال.

لنگاک - ا (له نگاک - lengak): قسه ی رهق، قسه ی ناشیرین.

لنگر - ا (له نگه ر - lenger): ناسن و زنجیری قورس بۆ ویستانی گهمیه ده خریتته دهریاوه.

لنگر - ا (له نگه ر - lenger): سپینی گه وره که قاپه خواردنی له سه ر داده نری و بۆ میوانان دهری، له نگه ری.

لنگرگاه - ا. مر (له نگه ر گاه - lengergah): شوینی له نگه رگرتن و وه ستانی که شتی.

لنگوته - ا (لونگوته - lungûte): په شته مالی بچووک بۆ داپوشینی عه وره ت.

لوزتین - ا.ع (لهوزده تەین - lewzeteyn): لوی گەروو .

لوزی - ا.ص (لهوزی - lewzî): بادامی، به‌شیتوهی بادام، چوارگۆشه‌ی هاوتەریب.

لوزینه - ا.ص (لهوزینه - lewzîne): لهوزینه، پاقله‌وا.

لوژ - ا.فر (لوژ - lûj): عه‌ره‌بان‌یه‌کی چکۆله‌یه له‌سه‌ر به‌فر خلیسکانیتی پی ده‌کری.

لوس - ص (لوس - lûs): ریاکاری، ماستا‌و‌چیه‌تی، مه‌راییی که‌ر.

لوسانه - ا.فر (لوسانه - lûsane): زمانلووسی، مه‌راییی کردن.

لوستر - ا.فر (لوستر - lûstr): چلچرا، سوره‌یا.

لوسی - ا.فر (لوسی - lûsimî): شیریه‌نچه‌ی خوتین.

لوسیدن - م.ص (لوسیدنه - lûsîden): مه‌راییی کردن.

لوسیون - ا.فر (لوسیون - lûsyûn): سپرتۆ، تهن‌ترۆک.

لوش - ا.فر (لوش - lûş): سیاناو، قوراو، چلچاوا.

لوش - ص (لوش - lûş): دهم‌خوار.

لوشاره - ا.فر (لوشاره - lûşare): ئاودرکه.

لوشانه - ص (لوشانه - lûşane): چه‌وروو شیرین، لوقمه‌ی چه‌وروو شیرین، قسه‌ی خو‌ش و دلگیر.

لوط - ا.ع (له‌وت - lewt): عه‌با، پی‌اوی گورج و گۆل.

لوطی - ص (لوطی - lûtî): جوام‌پیر، دلا‌وا، به‌غیره‌ت، رهند، بیتیاک.

لوعت - ا.م.ص (له‌وئەت - lew'et): تاسه، بیتقه‌راری، بیتارامی، سووتان له‌عه‌شقدایان له‌خه‌مدا.

لوغ - ا.م.ص (لوغ - lûx): دۆشین، نۆشین.

لوغیدن - م.ص (لوغیدنه - lûxîden): دۆشین، نۆشین.

لوف - ا.ع (لوف - lûf): گیایه‌که.

لوفرض - ع (له‌وفوریز - lewfuriz): گریمان.

لوک - ا.ص (لوک - lûk): وشتره‌نیره‌ی بارکیش.

لوک - ص (لوک - lûk): زه‌بون، بی‌توانا، گۆج و ئیفلج، ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر زرا‌نی و ده‌ست پروات.

لوک - ا.ص (لوک - lûk): لا‌ولاو، جو‌ره‌رووه‌کیکی خو‌ه‌ه‌ئاسه.

لوکس - ا.فر (لوکس - lûks): هه‌ر شتیکی جوان، زۆر جوان و نایاب.

لوکه - ا.فر (لوکه - kûke): ئاردی گه‌نم یان جو‌، لوکه، په‌مووی بژارکراوی ده‌نک لیده‌ره‌پتراو.

لوکیدن - م.ص (لوکیدنه - lûkîden): لۆقه‌کردنی ئه‌سپ و ولا‌خین به‌رزه، به‌چوار چنگۆله‌رۆیین.

لول - ص (لول - lûl): به‌ده‌ماغ، چالاک، سه‌رمه‌ست، بی‌شهرم، بی‌حه‌یا.

لولا - ا.فر (له‌ولا - lewla): ئه‌نجامه‌ی ده‌رگا، دو‌ولا.

لولا - ع (له‌ولا - lewla): ئه‌گه‌رنا.

لولاگر - ا.ص (له‌ولاگر - lewlager): ئه‌نجامه‌ساز، ئه‌نجامه‌فرۆش.

لولئین - ا.فر (لولئین - lûleîn): لولینه، ئاقتاوه‌ی گۆل.

لولب - ا.ع (له‌وله‌ب - lewleb): برغ‌وو سه‌موونه.

لولو - ا.فر (لولو - lûlû): داهۆل، شتیکی سامناک که‌مندالی پی بترسین، شتی خه‌یالی بو‌ ترساندنی مندا‌ل، وه‌ک: شه‌وله‌بان، ئایشه‌گو‌تدزیت.

لوله - ا.فر (لوله - lûle): هه‌ر شتیکی لوله‌کی ناو بو‌ش، بو‌ری ناو.

لوله‌نگ - ا.فر (لوله‌ه‌ینگ - lûlehing): لولینه، ئاقتاوه‌ی گۆل.

لولی - ا.ص (لولی - lûlî): کپه‌وله‌ی، قه‌ره‌ج، لا‌وی جوان خاسی زیته‌له‌ی گۆرا‌نی بیژ.

لولیدن - م.ص (لولیدنه - lûlîden): لولول خواردن، جمانی خه‌لک، جو‌ولان.

لوم - مص.ع (لهوم - lewm): لومه کردن، سه‌رزنشت کردن.

لومیر - ا.فر (لومیر - lûmîr): پرتو، تیشک، پرشنگ.

لون - ا.ع (لهون - lewn): رنگ، جور.

لوند - ص (له‌فند - levend): رووسی، سوزانی، قه‌جیه، داوین تهر، ژنی خو‌فرۆش

لوید - ا (له‌فید - levîd): مه‌نجه‌لی مسی گه‌وره، قازان.

لویر - ا (له‌فیر - levîr): ته‌په.

لوش - ا (له‌فیش - levîş): له‌واشه، له‌واشه‌ی تاییه‌ت به‌نالکردنی ولاخی به‌رزه.

له - ص (لیه - lih): کوتراو، نهرم بوگ، پلیشاوه.

له‌کردن - ص (لیه‌که‌ردن - lih kerdn): کوتان و نهرم کردنی گوشت و میوه‌و ته‌و شتانه.

له - ا (لهه - leh): شه‌راوی ته‌نگور.

له - ا (لهه - leh): جوره دره‌ختیکه.

لهات - ا.ع (له‌هات - lehat): زمانه چکۆله.

لهاشم - ص (له‌هاشوم - lehaşum): زه‌بوون، ناشیرین و خراو.

لهب - ا.ع (له‌هه‌ب - leheb): بلتیسه، گر، زمانه‌ی ئاگر، گه‌رده‌لوول.

لهبان - مص.ع (لهه‌بان - lehban): گرسه‌ندنی ئاگر، بلتیسه‌س‌ندنی ئاگر، هه‌ره‌تی گه‌رما، تینوویه‌تی.

لهبه‌له - ص (له‌هه‌له - lehbele): گه‌وج، گیل، نه‌زان.

لهجه - ا.ع (له‌هجه - lehce): جوری قسه‌کردن، زمان، شیوه‌زمان.

لههر - ا (له‌ههر - leher): مه‌یخانه، شه‌راو‌خانه، قه‌چیه‌خانه.

لهف - مص.ل.ع (له‌هه‌ف - lehef): خه‌مبار بوون، خه‌فه‌ت خواردن، عه‌زه‌رت‌خواردن.

لهف - ا.ع (له‌هف - lehf): ته‌فسوس، خه‌م و په‌ژاره.

لهنج - ا (له‌هه‌نج - lehenc): ته‌و به‌رده‌ی قه‌سار جلی له‌سه‌ر ده‌شوات، هه‌ستان، تات.

لهنه - ص (له‌هه‌نه - lehene): گه‌وج، گیل، بی، ته‌ده‌ب، تات، به‌رد.

لهنه - ا.ع (لوهنه - luhne): دیاری، سه‌وقاتی، به‌رکۆل (خواردن).

لهو - مص.ل (له‌هف - lehv): یاری کردن، هه‌ر شتی مایه‌ی سه‌رگه‌رمی بی، گان کردن.

لهی - ا (لیهی - lihî): مؤلته، ئیزن.

لهیب - ا.ع (له‌هیب - lehîb): گر، بلتیسه‌ی ئاگر.

لهیدن - مص.ل (لیه‌هیدن - lihîden): پلیقانه‌وه‌ی میوه.

لهیده - ص.مف (لیه‌یده - lihîde): پل‌تیشاوه.

لهیف - ص.ع (له‌هیف - lehîf): خه‌مگین، دل به‌حه‌سره‌ت.

لیاقت - مص.ل.ع (لیا‌غه‌ت - liyaxet): شایسته‌بوون، لایه‌ق بوون.

لیالی - ا.ع (له‌یالی - leyalî): شه‌وان.

لیان - ص (له‌یان - leyan): تابان، دره‌خشان، پرشنگدار.

لیبرال - ص.فر (لیبیرال - lîbiral): لیبرال، نازادیخواز.

لیبرالیسم - ا.فر (لیبیرالیسم - lîbiralîsm): رتیبازی نازادیخوازی، لیبرالیزم.

لیت - ع (له‌یته - leyte): کاشکی، خو‌زیا، بریا.

لیتر - ا.فر (لیتر - lîtr): لیتر، قاپتیک.

لیتک - ص (لیته‌ک - lîtek): لات، بی، سه‌رویه‌ر، موفلیس.

لات - ا (لات - lat): نوکه‌ر، غولام، که‌نیزه‌ک.

لیته - ا (لیته - lîte): شله‌ی باینجان.

لیث - ا.ع (له‌یس - leys): شی‌ری نی‌ره، جال‌جالتۆکه، داپیرۆشک.

لیج - ص (لیج - lîç): ته‌ر، ئاو مژیو.

لیج شدن - مص.ل (لیج شودن - lîç şuden):
تهربوون، خووسان.

لیچار - ا (لیچار - lîçar): مرهبا، قسه‌پن هه‌له‌ق و مه‌له‌ق.

لیخن - ا (لیخن - lîxin): قریژه‌به‌رد، جوړه قارچکپکه.

لیدر - ا.فر (لیدر - lîder): پیتشه‌وا، سه‌رۆکی حیزب، سه‌رکرده.

لیر - ا.فر (لیر - lîr): پاره‌ی ئیتالیه.

لیرت - ا (لیرت - lîret): کلاو خود، خوده پۆلایین.

لیره - ا (لیره - lîre): لیبه، جوړه پاره‌یه‌کی باوی تورکیا و ئینگلیستانه.

لیز - ص (لیز - lîz): زهوی ته‌پو خز.

لیزخوردن - مص.ل (لیزخوردن - lîzxurden): خزین، نوچدان.

لیزابه - ا.مر (لیزابه - lîzabe): لیکاو.

لیزم - ا (لیزم - lîzum): نه‌رمه‌که‌وان.

لیزول - ا.فر (لیزول - lîzûl): ده‌رمانیکه‌له بابه‌تی دیتۆل.

لیزیدن - مص.ل (لیزیدن - lîzîden): خزین، خلیسکان، نوچدان، سووپان.

لیسانس - ا.فر (لیسانس - lîsans): زانستنامه، شه‌هادی به‌کالوریوس.

لیسانسیه - ص.فر (لیسانسیه - lîsansîye): هه‌لگری زانستنامه‌ی به‌کالوریوس.

لیست - ا.فر (لیست - lîst): پیتست، لیست، لیسته‌ی هه‌ساو یان ناو.

لیسک - ا (لیسک - lîsek): هیلکه شه‌یتانۆکه، قاقله‌جنۆکه، هه‌له‌زۆن.

لیسه - ا (لیسه - lîse): یه‌کپکه‌له ئافه‌ته‌کانی دره‌ختی به‌رداری میوه.

لیسیدن - مص.م (لیسیدن - lîsîden): لستنه‌وه.

لیسنده - ا.فا (لیسنده - lîsende): لیتسه‌ره‌وه.

لیف - ا (لیف - lîf): لفته، کیسه‌ی خوشتن.

لیف - ا.ع (لیف - lîf): تۆتکلی دارخورما.

لیفه - ا (لیفه - lîfe): دۆخین، به‌نده‌خوین.

لیقه - ا.ع (لیقه - lîxe): ده‌زوو یان ئاوریشمی له‌مه‌ره‌که‌ب هه‌لکیشراو.

لیک - ا (لیک - lîk): لئ، به‌لام.

لیکور - ا.فر (لیکور - lîkûr): جوړه شه‌راییکی به‌تام و بۆن و شیرینه.

لیگامان - ا.فر (لیگامان - lîgaman): نه‌و ده‌مارانه‌ی ماسۆلکان پیکه‌وه ده‌به‌ستنی.

لیل - ا.ع (لیل - lîyl): شه‌و، شه‌ف.

لیله - ا.ع (لیله - lîyle): یه‌ک شه‌و.

لیمو - ا (لیمو - lîmû): لیمۆ.

لیمون - ا.فر (لیمون - lîmûn): لیمۆ.

لیمونات - ا.فر (لیمونات - lîmûnad): لیمۆناد، نۆشابه‌یه‌کی غازداره‌که به‌ئاوی لیمۆو شه‌ربه‌تی شه‌کر دروستی ده‌کن.

لیمونیت - ا.فر (لیمونیت - lîmûnît): کلۆئاسن.

لین - ص.ع (لین - leyyin): نه‌رم، نیان.

لینت - مص.ل.ع (لینت - lînet): نه‌رم بوون.

لینیت - ا.فر (لینیت - lînyît): جوړه زوخالپیکی به‌ردی خاوه.

لیو - ا (لیف - lîv): هه‌تاو، خوړ، رۆژ.

لیوان - ا (لیشان - lîvan): په‌رداخ، گلاس.

لیوتنان - ا.فر (لیوتینان - lîwtinan): یاریده‌ده‌ر، جیگر.

لیوک - ا.ص (لیشه‌ک - lîvek): فه‌رخ، زلخیز، لووسکه.

لیولنگ - ا (لیف له‌نگ - lîv leng): که‌شک، که‌شکیش برای دۆیه.

لیوه - ص (لیقه - lîve): خاپینۆک، مه‌راییکار، ده‌له‌چه‌یی، که‌وج، گیل.

لیوگی - ا.مص (لیقه‌گی - lîvegî): ده‌له‌چه‌یی، مه‌راییی کردن، هه‌رزه‌ویژی.

م

م- حر (م - m):

پیتی بیست و هه شته می نه لغبای فارسییه که به (میم) ده خوینریتته وه، به حه ساوی نه بجه ده کاته (۴۰).

ما- ض (ما - ma): راناوی یه که م که سی کویه، ئیمه.

ماء- ا.ع (ماء - ma'): ئاو.

مات- ص.ع (مائییت - mait): نزیکه مهرگ.

مائج- ص.ع (مائییج - maic): به شه پۆل، شه پۆلدار، پیلدار.

مائده- ا.ع (مائیده - maide): خوان، خوانچه، خوانی پي خۆراک، خواردده مهنی.

مائه- ا.ع (میئه - mie): سه د.

مابون- ص (مابوون - mabûn): قوندهر، حیز، دووده کی.

مابین- ق.ع (مابهین - mabeyn): نیوان.

مات- ص (مات - mat): سه رگه ردان، مه بهووت، له وازی شه ترهنج دا به شاده گوتری که گرفتار بی و چاری نه میئی.

مات- ص.فر (مات - mat): مات، تاریک، لیل.

ماتادر- ا.فر (ماتادور - matadur): گاباز، گابازیک که له مهیداندا گایه که بکوژی، که سی به ئیحتویار.

ماحت- ا.ع (ماتهت - mateht): مه قعه د، قوون.

ماترنگ- ا (ماتورهنگ - matureng): مار میلۆک.

ماتریالیست- ص.فر (ماتیریالیست -

matiryalist): مادی، پهیره وی ریبازی مه تیریالیزم.

ماتریالیسم- ا.فر (ماتیریالیسم - matiryalîsm): فه لسه فه ی مادی.

ماتریس- ا.فر (ماتریس - matrîs): قالبین پیتین قورقوشم له چاپخانه دا.

ماتم- ا (ماته م - matem): عه زاداری، پرسه، تازیه.

ماتم پرسی- ا.مص (ماته م پرسی - matem prîsî): سه رخوشی، دلدانه وه.

ماتم دیده- ص.مر (ماته م دیده - matem dîde): تازیه بار، پرسه دار، عه زابار، عه زادار.

ماتم زده- ص.مر (ماته م زده - matem zede): عه زادار، ئه زیه تبار، غه مگین، پرسه دار.

ماتکه ده- ا.مر (ماته م که ده - matem kede): شوینی تازیه و پرسه، مائی به خه م و په ژاره.

ماتیک - ا.فر (ماتیک - matîk): ماتیک، سووراوی لیتو.

ماج - ا (ماج - mac): مانگ.

ماج - ص.ع (ماج - macc): که سیک له پیریا یان له بهر هه ره هویه کی دی ئاو به ده مییه وه نه وه سستی.

ماجد - ص.ع (ماجید - macid): گه وره، به خشنده، جوامیر، دلاوا، خوش ته بیعت.

ماجده - ص.ع (ماجیده - macide): ژنی مه زن، ژنی سه لار و سه نگین.

ماجرا - ا.ع (ماجهر - macera): رووداو، پیشهات.

ماجراجو - ص.فا (ماجهراجو - maceracû): ئاژاوه خواز، ئاژاوه چی.

ماچ - ا (ماچ - maç): ماچ، راموسان.

ماچوچه - ا (ماچوچه - maçûçe): قاپیکی بچووی لوله داره ده زمانی پی له دهوی مندال ده کهن.

ماچه - ص (ماچه - maçe): ماچه، میچکه.

ماهی - ا.فا.ع (ماهی - mahî): سپینه ره، مه حوکه ره وه، له ناویه ره.

ماخ - ص (ماخ - max): زیروی قه لپ، خه لکی پیسکه وسپله

ماخچی - ا.ص (ماخچی - maxçî): نه سپی دوورده گ، ره گیتی عه ره بی بی و ره گیتی هی دی بی.

ماخور - ا (ماخور - maxûr): مه یخانه، قومارخانه، خه رابات.

ماخولیا - ا (ماخولیا - maxuliya): مالیخولیا، ماخولان.

مادام - ق.ع (مادام - madam): مادامه کی، مادام.

مادام - ا.فر (مادام - madam): مه دام، خانم، خاتون.

مادح - ا.فا.ع (مادیه - madih): ستایشکار، پیاهه لدر.

مادر - ا (مادر - mader): دایه، دایک.

مادر اندر - ا.مر (مادره ندهر - mader ender): باوه ژن، زردایک.

مادر بزرگ - ا.مر (مادره بوزورگ - mader buzurg): داپیره، دایه گه وره، نه نک، دایکی باوک، دایکی دایک.

مادر دخت - ا (مادره دوخت - mader duxt): رووه کیکه.

مادر زاد - ص.مر (مادره زاد - mader zad): جمک، لفانه.

مادگی - ا.مص (ماده گی - madegî): نه ندانی میتینه ی گول.

ماد موازل - ا.فر (ماد موازل - madmuazil): کیژه خان.

مادندر - ا.مر (ماده ندهر - madender): باوه ژن، زردایک.

مادون - ص.ع (مادوون - madûn): ژتیر ده ست.

ماده - ص (ماده - made): می، میتینه، ماچه، میچکه.

ماده - ا.ع (ماده - madde): هه وین و نه سلی هه شتیک، هه شتیک بوشاییه ک بگری و کیشی هه بی و به شتیه ی وشک، یان ته یان گاز بی.

ماده تاریخ - ا.مر (ماده ی تاریخ - mader tarîx): به یتیک یان نیوه به یتیک که کوی پیته کانی به هه ساوی نه بجه د بکاته میژووی روداو یک.

مادی - ص.ن (مادی - madî): سه ره زمینی ماده کان که نازربایجان و عیراقی عه جه می ده گره وه.

مادی - ا (مادی - madî): جوگایه ک یان که نالیک له رووبار جیا بگریته وه بو ئاودانی بیستان و زهرعات.

مادی - ص.ن (مادی - maddî): مه ترالیست.

مادیان - ا(مادییان - madiyan): ماین.

مادینه - ص.ن(مادینه - madîne): مپینه، می.

مار - ا(مار - mar): مار.

مار - ا.فا.ع(مار - mar): رتیار، روتنه.

مارا سپند - ا.مر(مار ئه سپه‌ند - mar espend): ناوی فرشته‌یه که، رۆژی بیست و نۆیه می هه مانگیکی هه تاوی.

مارافسا - ص.فا(مارئه فسا - mar efsa): مارگر، که سیک مار ئه فسون بکات، یان ماران گهسته به ئه فسوون چاره‌سه‌ر بکات.

مارپیچ - ا.مر(مارپیچ - mar pîç): پتچاوپتچ، بادراو، مارپیچ، لوله‌ی دریزی قلیان ناوی.

مارج - ص.ع(مارج - maric): بلتیه‌ی ناگر، گری بی دوو که‌لی ناگر.

مارچویه - ا.مر(مارچویه - marçûbe): مارچویه، گیایه که.

مارد - ص.ع(مارید - marid): سه‌رکیش، گه‌ردنکیش، عاسی، به‌رز، قوچ.

ماردارو - ا.مر(ماردارو - mardarû): جۆره رووه‌کینه.

ماردی - ص(ماردی - mardî): سوور.

مارزبان - ا.مر(مارزهبان - marzeban): گیایه که بۆ ده‌رمان ده‌شیت.

مارزنگی - ا.مر(مارزنگی - marzengî): ماری زه‌نگولدار.

مارس - ا.فر(مارس - mars): مانگی سییه‌می سالی فه‌رنگی.

مارس - ا.فر(مارس - mars): مه‌ریخ.

مارس - ا(مارس - mars): مه‌رس، له گه‌مه‌ی نه‌ردیندا مه‌رس به دوو ده‌ست هه‌ساو ده‌کری.

مارسار - ص.مر(مارسار - marsar): هاوشیوه‌ی سه‌ری مار.

مارسانان - ا.مر(مارسانان - marsanan): له تیره‌ی ماران.

مارستان - ا.مر(مارستان - maristan): نه‌خۆشخانه.

مارش - ا.فر(مارش - marş): رتیارویشتنی ریک و پیکی سه‌ریازان، سرودی هه‌ماسی که سه‌ریازان به ریک‌دنه‌وه هاوئا هه‌نگ له‌گه‌ل هه‌نگاواندا بیلین، مارش، سرود.

مارشال - ا.فر(مارشال - marşal): سوپاسالار، سه‌ردار.

مارعینکی - ا.مر(مارئه‌ینه‌کی - mar eynekî): جۆره‌ی ماریکی ژه‌هرداره.

مارفش - ص.مر(مارفه‌ش - marfeş): مار ئاسا، چوون مار، وه‌کو مار.

مارقشیشا - ا(مارغه‌شیشا - marxeşîşa): ده‌رمانیکه له کۆنا بۆ چاویه‌شه به‌کار هاتوه.

مارک - ا.فر(مارک - mark): پارهی ئه‌لمانیه.

مارک - ا.فر(مارک - mark): مارکه، نیشانه، مارکه‌ی تاییه‌تی کارخانه‌یه‌ک یان کۆمپانیایه‌ک که له‌سه‌ر به‌ره‌مه‌کانی چاپ بکری یان هه‌لکه‌ندری.

مارکاژ - ا.فر(مارکاژ - markaj): زه‌لکاو.

مارکسیست - ص.فر(مارکسیست - marksîst): رتیارزی مارکسیزم.

مارکسیسم - ا.فر(مارکسیسم - marksîsm): رتچکه‌ی کارل مارکس، رتچکه‌یه‌که له بواری سیاسه‌ت و ئابووری که مارکس دامه‌زرتنه‌ری بوو و یاساو رتساکانی سوسیالیزمی زانستی شروقه ده‌کات.

مارکی - ا.فر(مارکی - markî): ئه‌مه له‌قه‌بی نه‌جیم زاده‌کانی ئه‌وروپا بووه، عینوانیکه له نیوان دۆک و کۆنتدا.

مارکیز - ا.فر(مارکیز - markîz): مارکی - (بۆ ژن).

مارکیوا - ا(مارکیفا - markîva): رووه کییکه.

مارگرزه - ا.مر(مارى گهرزه - mari gerze):
مارى گهره، جۆره ماریکی سهر زله.

مارگريت - ا.فر(مارگوریت - margurit):
گولئ مینا.

مارگیا - ا.مر(مارگیا - margiyah):
مارچیه، گیایه که.

مارگیر - ا.ص(مارگیر - margîr): مارگر،
که سیک مار به زندوویه تی بگرئ.

مارمالاد - ا.فر(مارمالاد - marmalad):
مرهبا، جله.

مارماهی - ا.مر(مارماهی - marmahî): جۆره
ماسییه که له مار دهچی، مارماسی.

مارمولک - ا(مارمولک - marmûlek):
مارمیلک، مارمیلوک.

مارنه - ا(مارنه - marine): شنگ.

ماره - ا(ماره - mare): ئامار، تۆمار، دهفته ری
حه ساو.

ماره - ا(ماره - mare): میروو.

مارى - ص(مارى - marî): کوژراو، کوشیاک،
له ناوچوو.

ماز - ا(ماز - maz): درز، قهله شت، چین چین.

مازاد - ا.ع(مازاد - mazad): له پیویستی
زیاتر.

مازالاق - ا.ت(مازالاق - mazalax): مزراح.

مازریون - ا(مازریون - mazeryûn):
دهوه نیکه.

مازن - ا(مازن - mazen): مۆره غه ی پشت،
ئیسکی برپه ی پشت.

مازندری - ص.ن(مازندری - mazenderî):
خهلکی مازنده ران، مازنده رانی.

مازو - ا(مازو - mazû): مازو، جۆره بهریکی
داربه پووه، مازی.

مازوت - ا.فر(مازوت - mazût): نهوتی
رهش، گازویل.

مازه - ا(مازه - maze): پشته مه غزه، برپه ی
پشت، مۆره غه ی پشت.

مازوخیسم - ا.فر(مازوخیسم - mazûxism):
نه خوشی هه زی ئازاردان، مازوشییه ت،
مازوخییه ت.

ماژ - ا(ماژ - maj): خوشی، ئاسوده یی، عه ییش
و عوشرت، خوش رابواردن.

ماژر - ا.فر(ماژور - majur): یاوه ر، میچه ر،
جه نه رال.

ماژیک - ص.فر(ماژیک - majîk): سیحر
ئامیز، جادوویی، عه جیب و غه ریب.

ماساژ - ا.فر(ماساژ - masaj): مشت و مال،
شیلان.

ماست - ا(ماست - mast): ماست.

ماستبا - ا.مر(ماستبا - mastba): ئاشتی
ماست.

ماست بند - ا.ص(ماست به ند - mast
bend): که سیک که ماست هه وین بکات.

ماستینه - ا.ص(ماستینه - mastîne):
نانه ولای ماست یان دۆ، دۆیه ک که شویتی
تیدابئی.

ماسک - ا.فر(ماسک - mask): ده مامک.

ماسکه - ا.ص.ع(ماسیکه - masike):
جله وگیر، هیزی جلّه وگرتنی هه له و گوناح.

ماسوچه - ا(ماسوچه - masûçe): کۆتره
کتیوی.

ماسوره - ا(ماسوره - masûre): لوله ی
باریک و کورت، ماسوره ی مه کینه ی درومان،
میکوک، لوله ی تفهنگ.

ماسه - ا(ماسه - mase): لم، قوم.

ماسیدن - ص.ل(ماسیدن - masîden):
مه یین، ماسین.

ماسیده - ا.مف(ماسیده - masîde): مه ییو،
ماسیاگ، ماسیو.

ماش - ا(ماش - maş): ماش.

ماش دارو - ا.مر(ماش داروو - maşdarû):
جۆره گیایه کی خۆرسکه بۆ دهرمان دهبی.

ماشرا - ا(ماشهرا - maşera): پهنه مان و
ئاوسان، زیپکه.

ماشطه - ا.ع(ماشیته - maşite): ژنی
ئارایشتهگر.

ماشو - ا(ماشوو - maşû): هیلهک، والا بیژ.

ماشور - ص(ماشوور - maşûr): ههر شتیک
بچه ناو یه کهوه، شتی تیک ئالوو.

ماشوره - ا(ماشووره - maşûre): لاسکی ناو
بۆشی گیای وه کو قامیش، گهردهنی سپی
ماشوقه.

ماشه - ا(ماشه - maşe): ماشه، ماشه ی
تفهنگ.

ماشى - ا.ف.ع(ماشى - maşî): رتیار، رتیار،
پیاده.

ماشین - ا.فر(ماشین - maşîn): مه کینه،
ئوتومبیل، ماشین.

ماشینیست - ا.ص.فر(ماشینیست -
maşînîst): که سیک که به مه کینه کار بکات
یان مه کینه دروست بکات، مه کینه چی،
میکانیکی.

ماشینیسیم - ا.فر(ماشینیسیم - maşînîsm):
میکانیزم.

ماضى - ا.ف.ع(مازى - mazî): رابوردوو،
گوزه شته.

ماعداء - ا(مائه دا - maeda): جگه له، خینژی.

ماعز - ا.ع(مائیز - maiz): بزن، پیستی بزن.

ماعون - ا.ع(مائوون - maûn): ئاو، باران،
ده فرو ئامانان، چاکه، گوپرایه لی.

ماغ - ا(ماغ - max): جۆره مروویه که په رهکانی
ره شه.

ماغ - ا(ماغ - max): تهم، مژ، دومان.

ماغگون - ص(ماغگون - maxgûn): رهش
وه کو مروای (ماغ)، رهش، تاریک.

مافوق - ص.ع(مافهوغ - mafewx): بالا،
بالا تر، بالادست.

ماکارونی - ا.فر(ماکاروونی - makarûnî):
ههرشته ی فهرهنگی، ماکه روونی.

ماکت - ا.فر(ماکت - makit): ماکیت،
نمونه.

ماکر - ا.ف.ع(ماکیر - makir): فریودهر،
خاپینۆک، مه کریاز.

ماکروفاژ - ا.فر(ماکروفاژ - makrûvaj):
خۆرکه ی سپی خۆین.

ماکزیموم - ا.فر(ماکزیموم - makzîmûm):
لایه نی زۆر، بهر زترین نه اندازه.

ماکو - ا(ماکو - makû): مه کو.

ماکول - ص(ماکول - makûl): زۆر خۆر.

ماکول - ا.فر(ماکول - makûl): په له، له که.

ماکیان - ا(ماکیان - makiyan): مریشکی
مالی، مامر.

ماکیا ولیسم - ا.فر(ماکیا ولیسم - maky
vilîsm): میکا قیلیزم، سیاسه تیکه دوور له
ههر رتسایه کی نه خلاق و له رای مه به ستدا ههر
ناره وایه که به ره واده زانی، دامه زرتنه ری نه م رتیاره
نوو سه رو سیاسه توانی ئیتالیایی میکا قیلییه
۱۴۶۹ - ۱۵۲۷ کتیب بیکی له و باره یه وه
نوو سیوه ..

ماگنولیا - ا.فر(ماگنولیا - magnûliya):
دره ختیکه ی هه میشه سه وزی گول جوانی به بۆنی
زهرد یان نه رخه وانیه.

مال - ا.ع(مال - mal): دارایی، سامان و مال.

مالاریا - ا.فر(مالاریا - malarîya):
مه لاریا، نۆیه تی.

مالامال - ص.مر(مالامال - malamal): لیوان
لیتو، پراوپر، لیوپیژ.

مالانک - ا(مالانک - malanek): شلیتر.

مالت - ا.فر(مالت - malet): فهریکه جۆ.

مالت - ا.فر(مالت - malt): نه خۆشی تی.

مالح - ص.ع (مالیه - malih): سوتر، شور، زور خوی.

مالدار - ص.مر (مالدار - maldar): زهنگین، دهوله‌مند.

مالش - ا.مص (مالیش - maliş): مشیت و مالدان.

مالشگر - ص.فا (مالیشگر - malişger): ده‌لاک، مشیت و مالچی، ده‌لاکی گه‌رماو.

مالک - ص.ع (مالیک - malik): خاوه‌ن.
مالک الحزین - ا.مر.ع (مالیکول‌ه‌زین - malikul hezîn): شینه شاهۆ، غه‌م‌خوره، شافه، شافه‌شین، شاهه، شاهۆ.

ماله - ا (male - ماله): ماله‌ی گه‌چکاری و سپیکاری.

مالیا - ا (مالیا - maliya): جوړه دره‌ختیکه.
مالیات - ا (مالیات - maliyat): باج، خه‌راج، زه‌ریبه.

مالیخولیا - ا (مالیخولیا - malîxûliya): ماخولیا، ماخولان.

مالیدن - ص.م (مالیدن - malîden): مشیت و مالدان.

مالنده - ا.فا (مالینده - malinde): که‌سپیک که‌شتیک به‌شوتنیکدا بمالنی.

مالیده - ص.مف (مالیده - malîde): شت پیدای مالدراو.

مالیه - ا.ع (مالیه - maliye): دارایی.

مام - ا (مام - mam): دایک.

ماما - ا (ماما - mama): مامان، دایک.

ماماچه - ا (ماماچه - mamaçe): مامان،

مامان - ا (مامان - maman): دایکه (به‌زمانی منال):

مامک - ا (مامک - mamek): دایکه.

ماموت - ا.فر (ماموت - mamût): جوړه حه‌یوانیکی زه‌به‌لاحی له‌ناو‌چووی فیل‌ناسایه، داینا‌سوور.

مامیران - ا (مامیران - mamîran): جوړه گیایه‌کی له‌چه‌شنی زه‌رده چه‌وده‌یه.

مان - ا (مان - man): مال، که‌ره‌سته‌ی ناومال.

مان - ا (مان - man): هاوتا، نه‌زیر.

مان - ض (مان - man): راناوی یه‌که‌م که‌سی کۆ.

مانا - ا (مانا - mana): هاوتا، وهک.

مانتو - ا.فر (مانتو - mantû): جلی ده‌لب که له‌سهر جلی دیبه‌وه له‌بهر بکری، مانتۆ، شانیل.

مانداب - ا.مر (مانداب - mandab): شوتینی که‌ناوی تی و ده‌میتنی و بۆگه‌ن بکات.

ماندگار - ص.فا (ماندگار - mandgar): پایه‌دار، نه‌گۆز، جیگیر.

ماندن - مص.ل (ماندن - manden): باقی بوون، مان، مانه‌وه، وه‌ستان.

مانده - ا.مف (مانده - mande): ماوه، نه‌گۆز، جیگیر.

ماندن - مص.ل (ماندن - manden): وهک یهک بوون.

ماندولین - ا.فر (ماندولین - mandûlîn): ئامپ‌تیکی مؤسیقایه له‌سی تار ده‌جیت و هه‌شت ژتی هه‌یه و به‌سهری قامکان و نینۆک لیده‌دری.

مانده - ص (مانده - mande): ماندوو، شه‌که‌ت.

ماندگی - ا.مص (مانده‌گی - mandegî): ماندوویه‌تی، شه‌که‌تی.

مانژ - ا.فر (مانژ - manj): فیتروونی ئه‌سپ سواری، شوتینی تایبه‌تی بۆ په‌روه‌رده مه‌شقدانی ئه‌سپ.

مانع - ا.فا.ع (مانی - mani): به‌ره‌ه‌لست، کۆسپ، له‌مپه‌ر.

مانکن - ا.فر (مانوکه‌ن - manuken): کچی جوان که له‌موغازه‌وه دروینگه‌کاندا هه‌موو جوړه جلیکی ژنانه له‌بهر بکات تا به‌مشته‌ری نیشان بدات، په‌یکه‌ری مروّقی له‌داریان پلاستیک له‌موغازه‌کاندا جلی له‌بهر بکه‌ن بۆ نیشاندانی فۆرمی جله‌کان. جسم.

مانگ - ا (مانگ - mang): مانگ، هه‌یف.

مانند - ا. (مانه‌ند - manend): هاوتا، چوون
یهک، میناک.

مانور - ا. فر (مانوئر - maûvr): مانۆر.

مانورک - ا (مانوورهک - manûrek):
کلاو کوره، بالنده‌یه‌که.

مانومتر - ا. فر (مانومیتتر - manûmitr):
ئامیتری ئەندازەگیری گوشاری هه‌لم و گاز.

مانوی - ص. ن (مانیفی - manivî): مانه‌وی،
په‌په‌وانی ئایینی مانئ شپه‌کار که له زه‌مانی
شا‌پووری یه‌که‌مدا ئیدیعای پیغه‌مه‌رایه‌تی کردو
کتیبه‌ییکی به‌ناوی ئەرزەنگ داناو ئاینه‌که‌ی
تیکه‌له‌یه‌ک بوو له باوه‌پێن زه‌رده‌شت و یه‌هودی و
مه‌سیحی.

مانیدن - م. ل (مانیدهن - manîden):
هاوشپه‌ه‌بون.

مانیکور - ا. فر (مانیکوور - manikûr): بۆیه‌ی
نینۆک، که‌سێک ده‌ست ئارایشته‌ بکات.

مانیتیت - ا. فر (مانیتیت - manîtit):
ئۆکسیدی موگناتیسی.

مانیتیزور - ا. فر (مانیتیبیزور - manîtizûr):
که‌سێک یه‌کی‌ک به‌زه‌بری هێزی موگناتیسی خۆی
بخه‌وێتی.

مانیتیس - ا. فر (مانیتیس - manîtîsm): هێزی
جازیبه‌ی به‌ده‌نی مۆژ، موگناتیسی مۆژانی.

ماورد - ا. مر (مافه‌رد - maverd): گولاو.

ماه - ا (ماه - mah): مانگ، هه‌یف.

ماه‌اب - ا. مر (ماه‌اب - mah ab): مانگی
ئابان.

ماهار - ا (ماهار - mahar): دارێکی بچووکه
ده‌خه‌رتیه‌ په‌ره‌ی که‌پووی وشته‌رو په‌تی پێوه
ده‌به‌ستن.

ماهانه - ق (ماهانه - mahane): مانگانه،
مووچه‌ی مانگانه.

ماهرکوهان - ا. مر (ماه‌به‌رکوهان - mah
berkûhan): ناوی نه‌وايه‌که له سی نه‌واکه‌ی باربه‌د.

ماه‌ماه - ق (ماه‌بیمه‌ - mahbimah):
مانگ به‌ مانگ، مانگانه.

ماهپاره - ا. ص (ماهپاره - mahpare):
پارچه‌یه‌ک له مانگ، خشکۆک و جوان وه‌کو
مانگ.

ماه‌پروین - ا. مر (ماه‌په‌رفین - mahpervîn):
رووه‌کتیکه له تیره‌ی زه‌نجه‌فیل.

ماهتاب - ا. مر (ماه‌تاب - mahtab): تریفه‌ی
مانگ، مانگاشه‌و، تاف هه‌یف، تریفه، ماتاو.

ماهچه - ا (ماهچه - mahçe): سه‌ری ئالا که
به‌زێریان زیو له شپه‌ی هه‌یفوکه‌دا دروست بکری،
هه‌یفک، هه‌یفۆک.

ماهر - ص. مر (ماهیر - mahir): مه‌علان،
لێته‌اتوو، کارامه، زیره‌ک.

ماهرخ - ص. مر (ماه‌روخ - mah rux): جوان
و شه‌نگ وه‌کو مانگ، روو مانگ.

ماه‌روزه - ا. مر (ماه‌ی‌روزه - mahi rûze):
مانگی رهمه‌زان، مانگی رۆژوو گرتن.

ماه‌سیما - ص. مر (ماه‌سیما - mah sîma):
مانگ، سیما مانگ، سیما وه‌کو مانگ.

ماه‌گانه - ق (ماه‌گانه - mahgane): مانگانه.
ماه‌گرفت - ا. مص (ماه‌گیره‌فت - mahgireft):
مانگ گیران.

ماه‌گرفتگی - ا. مص (ماه‌گیره‌فته‌گی - mahgireftegî):
مانگ گیران.

ماه‌نامه - ا. مر (ماه‌نامه - mahname):
مانگنامه، گوژاریک که مانگانه ده‌ریچن.

ماه‌نخشب - ا. مر (ماه‌ی‌نخشب - mahi
nexşeb): مانگیکه که موقه‌نه‌ع که له زه‌مانی
خه‌لافه‌تی مه‌ه‌دیدا داوای خوايه‌تی ده‌کرد، له
نه‌خشه‌ب که شارێک بووه له نێوان جه‌یحون و
سه‌مه‌رقه‌ندا، دروستی کردبوو و هه‌موو شه‌ویک له
چالیکه‌وه ده‌رده‌هات و له ئاسۆی نه‌خشه‌بدا
ده‌رده‌که‌وت. جا ئه‌م مانگه: (ماه‌سیام، ماه
کاشغر، ماه‌کش، ماه‌چاه‌کش و ماه‌مقنع و ماه
مزور) شی پێ گوتراوه.

ماهنو - ا.مر(ماهنو - mahnew): مانگی نوږ، مانگی په کښه وه.

ماهو - ا(ماهو - mahû): دار دهست.

ماهو - ا(ماهو - mahû): نارايشت.

ماهور - ص.مر(ماهور - mahvar): مانگ ناسا، چوون مانگ.

ماهوره - ا.مر(ماهوره - mahvare): مانگی دهستکرد.

ماهویدانه - ا.مر(ماهویدانه - mahûb dane): جوړه رووه کيکه.

ماهور - ا(ماهور - mahûr): زهوی هه ورازو نشیو، زهوی نا هه موار، دډلی ناوچیاپان.

ماهور - ا(ماهور - mahûr): ناهه نگیکی مؤسبای نیرانییه.

ماهور - ا(ماهور - mahûr): گولیکه.

ماه وش - ص.مر(ماه وش - mahveş): وهکو مانگ، زور جوان.

ماهه - ا(ماهه - mahe): برمه، دریلی شت کون کردن.

ماهی - ا(ماهی - mahî): ماسی، ماسی جوړی زوری هه یه.

ماهیابه - ا.مر(ماهیابه - mahiyabe, mahiyave): جوړه خواردنیکه له ماست دروست دهکړی.

ماهی ازاد - ا.مر(ماهی ازاد - mahi azad): جوړه ماسیبه که دریتی له شی دهگاته مه تریک و گزشتیکی سووری چهوری به تامی هه س و له ده ریادا دهژی.

ماهیانه - ق(ماهیانه - mahyane): مانگانه، مووچه ی مانگانه، بیتویتی ژنان.

ماهی برقی - ا.مر(ماهی برقی - mahî berxî): جوړه ماسیبه که، له جباتی هیلکه بکات دهژی، جوړه ته زوویه کی کاره بایی له به دهنیدا هه س.

ماهیت - ا.ع(ماهیت - mahiyet): ماهیبه، ماهیبه، جبه وهر، هه قیقه ت و ته بیعه ت و سروشتی هه ر شتیکی، گه وهه ری شت.

ماهی تابه - ا.مر(ماهی تابه - mahî tabe): تاوهی ماسی سورکړنه وه یان هه ر شتیکی دیکه.

ماهیچه - ا(ماهیچه - mahîçe): ماسولکه.

ماهی خاویار - ا.مر(ماهی خاویار - mahî xavyar): ماسی خاویار، جوړه ماسیبه کی ده ریایی گه وره یه که دریتی دهگاته پینج مه تر، ده موو لموژی دریتو، ددانی نییه، کلکی دوو لقانه ی نایه کسانه، میبه که ی نزیکه ی سټ ملیون هیلکه دهکات و هیلکه کانی گه له ک به سوود پر خوراکن و خاویاری پی دهگوتری، هیلکه کانی له سکی ده رده هیتیری و پاک ده کړینه وه له قوتوی سه رداخراو ده نری.

ماهیخوار - ا.مر(ماهی خوار - mahîxar): ماسیگره، بالنده یه که، سه قاقوش.

ماهی دودی - ا.مر(ماهی دودی - mahî dûdî): جوړه ماسیبه که زیاتر ده برتیری.

ماهی سفید - ا.مر(ماهی سفید - mahî sefîd): جوړه ماسیبه که، سپیبه ماسی.

ماهی شیم - ا.مر(ماهی شیم - mahî şîm): ماسیبه کی سپی خالداره.

ماهی قزل الا - ا.مر(ماهی قزل الا - mahî xizl ala): جوړه ماسیبه که زیاتر له ناوی شیرین دا دهژی.

ماهی کولی - ا.مر(ماهی کولی - mahî kûlî): جوړه ماسیبه کی ورده، له قوتو ده نری و ساردینی پی ده لټن.

ماهیگیر - ا.ص(ماهیگیر - mahîgîr): ماسیگر، که سیک که راوه ماسی بکات.

ماهی مرو - ا.مر(ماهی مرو - mahî murû): جوړه ماسیبه کی گه وره یه.

مایچه - ا(مایچه - mayçe): ماسولکه.

مایع - ص.ع(مایع - mayî): شل، تواوه.

مايل - ص.ع (مايل - mayil): لار، خوار به لايه كدا، داشكان به لايه كدا، ناره زوو مهندي.

مايندر - ا.مر (ماينه ندر - mayender): زردايك، باوه زن، باجي.

مايو - ا.فر (مايوو - mayyû): مايو، دهر پيتي مهله.

مايه - ا.مايه (maye): نه سل و بونيادي هر شتيك، هويتن، دهر ماننيكه بو جلّه و گيري له نه خوشي له مروت دهرى، سرچاوه.

مايه دار - ص (مايه دار - mayedar): خودان سرمايه و شت.

مايه زنى - ا.مص (مايه زهنى - maye zenî): کوتان.

مايه كوبي - ا.مص (مايه كوبي - maye kûbî): کوتان دوى نه خوشي.

مايه ور - ص (مايه ور - maye ver): ساماندار، سرمايه دار.

مايي - ا.مص (مايي - mayî): لوتبه رزى، خوويستى، خوهرستى.

ماپ - ا.ع (مه تاب - meab): گه رانه وه، جيتي گه رانه وه.

مات - ا.ع (ميئات - mîat): سه دان.

مائر - ا.ع (مه ناسير - measîr): چاكه و كرده وى په سند كه له كه سيك بميتنه وه.

مائم - ا.ع (مه ناسيم - measim): تاوانان، خه تاوان.

مؤائم - ص.ع (مؤناسيم - muasim): خاوو ته مه ل له رويشتندا.

مؤاخات - مص.ل.ع (مؤاخات - muaxat): دؤستايه تى و برايه تى كردن.

ماخذ - ا.ع (مه اخيز - meaxiz): سرچاوه و ژيديران.

مؤاخذه - مص.م (مؤاخذه - muaxeze): سزادان، عهيب گرتن، ئيرادگرتن، گله بى كردن.

مادب - ا.ع (مه ناديم - meadîb): خوانان، داوه ت و خوان رازانه وه.

ماذن - ا.ع (مه نازين - meazîn): مناره، شوپنى بانگدان، شوپنى بانگ و سه لا.

مارب - ا.ع (مه ناريب - mearib): مه به ست و نياز.

ماكل - ا.ع (مه ناكيل - meakîl): خوراكان.

مؤاكله - مص.ل.ع (مؤناكه له - muakele): هاوخزاک، پيكنه وه نان خواردن.

مال - ا.ع (مه نال - meal): ناقيبه ت، جيتي گه رانه وه، گه رانه وه، نه نجام.

مال انديش - ص.فا (مه نال نه نديش - meal endîş): ليك بداته وه و بيرى ليبيكاته وه.

مالف - ا.ع (مه ناليف - mealif): ئولفه ت، مه حه به ت، دؤستايه تى.

مؤالفه ت - مص.ل.ع (مؤناله فه ت - mualefet): هاده مى و دؤستايه تى كردن، راهاتن و هؤگريوون له گه ل كه سيكدا، ئولفه ت گرتن.

مؤانست - مص.ل.ع (مؤنانه سه ت - muaneset): هاوده مى گرتن، هؤگريوونى كه سيك.

مؤيد - ا.مص (مؤنه ببه د - muebbed): نه به دى، هميشه بى، جاويدانى.

مؤتلف - ا.فا.ع (مؤته ليف - mu'telif): ئولفه ت گرتو، سازاو.

ماتم - ا.ع (مه تهم - me'tem): شوپنى كؤبوونه وى خه لكى، كؤزى پرسه و تازه بارى.

مؤتمر - ا.ع (مؤته مهر - mu'temer): كؤنگره.

مؤتمن - ص.ع (مؤته مهن - mu'temen): كه سيكى جيتي متمانه بى و نه مين بى.

مؤثر - ا.فا (مؤته سير - mu'essir): كاريگر، كه سيك كاريگر بى.

مؤثم - ص.فا (مؤسيم - mu'sîm): كه سيك بو گوناخ هانبدري، كه سيك بخريته گوناخه وه.

مائور - ا.مص.ع (مه سسور - me'sûr): قسه ي نه سته ق، په ندى پيشينان.

مؤلف - ا.فا (موئهللیف - mu'ellif): دانەر، کتیبینوس.

مؤلف - ا.مف.ع (موئهللهف - mu'elef): دانراو، کتیب، پهرتووک.

مؤلم - ا.فا (موئلیم - mu'lim): بهسوی، به تازار، پرژان.

مالفوف - ا.ع (مهئلووف - me'lûf): ئولفهت گرتوو، باو.

مامن - ا.ع (مهئمن - me'men): پهناگه، شوتینی ئه مین.

مؤمن - ص.فا.ع (موئمین - mu'min): ئیماندار، باوهردار.

مامور - ا.مف.ع (مهئموور - me'mûr): مامور، فهرمانبهر، ئه مرپیکراو.

مامول - ا.مف.ع (مهئمول - me'mûl): هیوا کراو، ئومیدکراو.

ماموم - ا.مف.ع (مهئمووم - me'mûm): کهسیک که له نوێژدا چاو له پیش نوێژ بکات.

مامون - ا.مف.ع (مهئمون - me'mûn): پهنادراو، بی ترس.

مؤنث - ص.ع (موئنهئس - mu'enes): ئافرهت، میینه.

مانوس - ا.مف.ع (مهئنوس - me'nûs): هۆگر.

ماوف - ا.مف.ع (مهئوف - me'uf): ئافات لیدراو، ئافه تدیده.

مئونت - ا.ع (مهئونهت - me'UNET): خۆراک، ئازوووه، قوت.

ماوی - ا.ع (مهئثا - me'va): ماوا، پهناگه.

مؤید - ا.فا.ع (موئهیید - mu'eyyid): تهئیدکهر، پشتیوانی کردن، پشتیوانیکار.

مؤید - ا.مف.ع (موئهییه - mu'eyyed): تهئیدکراو.

مأیوس - ا.مف.ع (مهئیسوس - me'yûs): ئومید، ئومید برآو.

مأثوم - ص.ع (مهئسووم - me'sûm): گوناکار.

ماجوج - ا.ع (مهئجوج - me'cûc): بوونه وهریکی ئه فسانهیی کورته بالاییه له مرۆف دهچی.

ماجور - ا.مف (مهئجوور - me'cûr): بهکری گیرا، کریگرته.

ماخذ - ا.ع (مهئخهز - me'xez): ریچکه، میتود، پهیرهو.

مؤخر - ا.ع (موئخهر - mu'exer): پاش، پاشه.

ماخوژ - ا.مف (مهئخووز - me'xûz): وهرگیراو.

مؤدب - ا.مف (موئهددهب - mu'eddeb): تهربیت دراو، به ئهدهب، به تهربیت.

ماده - ا.ع (مهئدهبه - me'debe): سفره، خواردن، خوان و نان.

مؤدی - ا.فا (موئهدی - mu'eddî): ئهداکهر، ئهوهی شتیک بدات.

مؤذن - ا.فا.ع (موئهززین - mu'ezzin): موهزین، بانگدهر.

مئزنه - ا.ع (میئزنه - mi'zene): مناره، شوتینی بانگدان.

ماذون - ا.مف.ع (مهئزوون - me'zûn): ئیزندراو، مؤله تدرارو.

مؤسس - ا.فا.ع (موئهسیس - mu'esis): دامه زرتنه.

مؤسس - ا.مف.ع (موئهسهسه - mu'sese): دامه زراو، دهزگا.

مؤکد - ا.مف.ع (موئهککه - mu'ekked): تاکیدکراو، مکوم و قایم.

ماکل - ا.ع (مهئکهل - me'kel): خۆراک، خواردمه نهی.

ماکول - ا.مف.ع (مهئکول - me'kûl): خوراو.

مالف - ا.ع (مهئلهف - me'lef): باو، باوی خه لک پی راهاتوو.

- میشوت** - ا.مف.ع (مه‌بسوس - mebsûs): په‌راگه‌نده، بلا‌وبووه‌وه، په‌رش و بلا‌و.
- مبخت** - ا.ع (مه‌به‌س - mebhes): باس، جی‌یی باس و لیک‌کولینه‌وه، باس‌وکه، کورته‌باس.
- مبدا** - ا.ع (مه‌بده - mebde'): سه‌ره‌تا، ریش‌گه، هژ، پره‌نسیب.
- مبدع** - ا.فا.ع (مویدی - mubdi'): داهینه‌ر، فلیشان، که‌سیک که‌شتیک که‌شف بکاو بد‌وژتیه‌وه.
- مبدل** - ا.مف.ع (مویه‌دده‌ل - mubeddel): گ‌وړاو.
- مبذر** - ا.مف.ع (مویه‌زیز - mubezzir): ده‌ست بلا‌و، که‌سیک به‌خو‌پایی پاره‌خه‌رج بکات، ده‌سیاد.
- مبذول** - ا.مف.ع (مه‌بزول - mebzûl): به‌خشراو.
- مبرا** - ا.مف.ع (مویه‌را - muberra): ته‌بری بوو، پاک له‌تومه‌ت.
- مبرات** - ا.ع (مه‌برات - meberrat): خیر، چاکه، به‌خشیش، به‌رات.
- مبرت** - مص.ل.ع (مه‌به‌رت - meberret): چاکه‌کردن، به‌گو‌ت‌کردنی دایک و باوک.
- مبج** - ا.فا.ع (مویه‌ریه - muberrih): نازارده‌ر.
- مبرد** - ا.فا.ع (مویه‌رید - muberriid): فینک که‌ره‌وه، سه‌ردکه‌ره‌وه.
- مبرز** - ا.ع (مه‌بره‌ز - mebrez): ئاو ده‌ست، شو‌تینی میز‌کردن، میز‌تنکه.
- مبرز** - ا.فا.ع (مویه‌ریز - muberriiz): ناشکرا، خو‌با، دیار، زال، سه‌رکه‌وتوو.
- مبرخش** - ص.مف.ع (مویه‌رغه‌ش - muberxeş): رازاوه به‌ره‌نگی جو‌زاو جو‌ر، ره‌نگاو ره‌نگ، ره‌نگین.
- مبرقع** - ص.مف.ع (مویه‌رغه - muberxe'): پینه‌کراو، ده‌مامکدار.
- میرم** - ا.فا.ع (مویریم - mubrim): پیاوی له‌گامی پیسکه، بیزارکه‌ر، هه‌رزه‌گو.
- میرم** - ا.مف.ع (مویره‌م - mubrem): بنج‌بې، مکوم، قایم.
- میرور** - ا.مف.ع (مه‌بروور - mebrûr): پاک و بی‌غ‌ل و غه‌ش، چاکه‌دیتوو، پیاوی که‌گو‌ی رایه‌لی کردنی قوبول بکری.
- میرهن** - ا.مف.ع (مویه‌ره‌ن - muberhen): ناشکرا، به‌لگه‌دار.
- مبسم** - ا.ع (مه‌بسیم - mebsim): ددان، ددانی پی‌شه‌وه.
- مبسوط** - ا.مف.ع (مه‌بسوت - mebsût): کراوه، راخراو، شهرح و شروقه‌کراو.
- مبشیر** - ا.فا.ع (مویه‌شیر - mubeşir): مؤدده‌ر، مزگینی ده‌ر.
- مبصر** - ا.فا.ع (موبسیر - mubsir): دیده‌وان، نیگابان، بینه‌ر.
- مبصر** - ا.فا.ع (مویه‌سسیر - mubessir): رو‌شنکه‌ره‌وه، روونکه‌ره‌وه، به‌سیره‌ت.
- مبطخه** - ا.ع (مه‌بته‌خه - mebtexe): بیستان، شو‌تینی چاندنی کاله‌ک، کاله‌ک زار.
- مبطل** - ا.فا.ع (موبتیل - mubtil): به‌تال که‌ره‌وه، پو‌وچه‌لکه‌ر.
- مبعث** - ا.ع (مه‌بته‌س - meb'es): رو‌ژی ناردنی پی‌غه‌مبه‌ر که‌رو‌ژی ۱۷ی مانگی ره‌ج‌ب بووه.
- مبعوث** - ا.مف.ع (مه‌بثوس - meb'ûs): نیردراو، نو‌ینه‌ر.
- مبغض** - ا.مف.ع (مویه‌غ‌ز - mubxez): بوغ‌زینراو، ناپه‌سه‌ند.
- مبغوض** - ا.مف.ع (مه‌بغوز - mebxûz): بوغ‌زینراو.
- میل** - ا.فا.ع (موبیل - mubill): فرمی‌سکاوی، شتی بر‌ژی، شتی شتی‌ک ته‌پکات.
- میل** - ا.فر (موبل - mubl): مؤبیله، پی‌ویستی نیتو مال له‌قه‌نه‌فه‌وو کورسی و می‌زو هه‌موو شتی‌کی ته‌خته.

متاجر - ا.ع (مه تاجیر - metacir):
تبیجاره تخانه، شویی تیجارهت.

متارکه - مص.م.ع (موتارکه - mutareke):
دهست لیکدی بهردان، دهست لیکدی هه لگرتن،
زویر بوون.

متازوئر - ا.فر (میتازوئر - mitazuir): هه
گیانله بهریتک بهدهنی له یهک خانه پتر پیتک
هاتیی.

متاع - ا.ع (مه تاء - meta'): کالو که لویهل.

متاعب - ا.ع (مه تائب - meta'ib):
سه ریه شه و ماندوو بوون.

متافیزیک - ا.فر (میتافیزیک - mitafizik):
میتافیزیک.

متال - ا.فر (میتال - mital): کانزا.

میتامورفوز - ا.فر (میتامورفوز - mit-
amûrfûz): گۆرانی شیوه، بهدگۆران،
میتامورفوس.

میتان - ا.فر (میتان - mitan): گازیکی بئ
رهنگ و بۆو بئ تامه و له ههوا سوو کتره.

متانت - مص.ل.ع (مه تانهت - metanet):
مکومبوون، قایمبوون.

متائر - ا.فا (موتئه سیر - mute'essir):
ئه سه ره پزیر، غه مگین.

متاخر - ا.فا.ع (موتئه خیر - mute'exxir):
پاشکه وتوو، دوکه وتوو.

متادب - ص.فا.ع (موتئه ددیب -
mute'eddib): ته ربیهت دراو، ئه دهب دراو،
به ئه دهب.

متافی - ص.فا.ع (موتئه ززی - mute'ezzî):
ئه زیه تدیده، نازار چه شتوو.

متاسف - ص.فا.ع (موتئه سیسف -
mute'essif): غه مگین، ئه سه فبار، کۆفانبار.

متاسی - ص.فا.ع (موتئه سسی -
mute'essî): په پره وی کار، دلنه وایی کردن.

متاکد - ص.فا.ع (موتئه ککید -
mute'ekkid): مکوم و قایم، دلنیا.

مبلغ - ا.ع (مه بلهغ - meblex): سنوو رو
کۆتایی شتیک، گوژم، بریتک (بۆ پاره).

مبلغ - ا.فا.ع (مویه للیغ - mubellix):
ته بلیغکار، که سیتک هه والی یان خه وه ری به
که سیتک بگه یه نی.

مبلول - ص.ع (مه بلول - meblûl): شیدار،
ته پ.

مبنی - ا.ع (مه بنا - mebna): بنه ما، رهگ و
ریشه، بناغه و بونیان.

مبنی - ا.مف.ع (مه بنی - mebnî): بیناکراو.

مبهم - ص.مف.ع (مویه هم - mubhem):
گۆنگ، ئالۆز، نا مه علوم، کاری داخراو.

مبهوت - ص.مف.ع (مه بهوت - mebhût):
حایر، سه رگهردان، واقورماو، حهیرماو، مات.

مبیت - ا.ع (مه بیت - mebît): مال، خه وتنگه،
ژووری نووستن، شویی خه وتن.

مبیز - ا.ع (مه بیز - mebîz): هیلکه دان،
شویی هیلکه کردنی مریشک، کولانه.

مبیز - ا.فا.ع (مویه بیز - mubeyyiz):
که سیتک سپی پوشایی، سپیکه ره وهی جل، گازر.

مبیزه - ا.ع (مویه بیزه - mubeyyize): ژنی
که مندالی سپی بئی، جماعه تی له په پره وانی
موقه نه ع که جلی سپیان له بهرد ده کرد.

مبیع - ا.مف.ع (مه بی - mebi'): فرۆشراو، کپدراو.

مبین - ا.فا.ع (مویه بین - mubîn): روونکه ره وه.

مبین - ا.فا.ع (مویه بین - mubeyyin):
به یانکار، ئاشکراکار.

مبین - ا.مف.ع (مویه بین - mubeyyen):
ئاشکراکاراو، به یانکاراو.

متاب - مص.ل.ع (مه تاب - metab): گه رانه وه
له گوناح، تۆیه کردن.

متابع - ا.فا.ع (موتابی - mutabi):
موتابه عه کار، که سیتک به دوو شتاند ا بچی، په ی
جو، په پره و، په یگیر.

متابعت - مص.ل.ع (موتابه ت - mutabe't)
په پره وی کردن، په یگیر کردن.

متالم - ص. فا. ع. (موتۀ ټليم - mute'elim):
نازار دیده.

متاله - ص. فا. ع. (موتۀ ټللیه - mute'ellih):
که سټیک به زانستی ټیلا هیاته وه خه ریک بی،
خواناس، خواپه رست، عیبادۀ تکار.

متامل - ص. فا. ع. (موتۀ ټمیل - mute'emil):
راماو، که سټیک له فکران
رابچی و رابیتنی.

متانی - ص. فا. ع. (موتۀ ټننی - mute'ennî):
له سه رخو، هټدی، هټمن، هټور.

متاهل - ص. فا. ع. (موتۀ ټههیل - mute'ehhil):
خیزاندار، خودان ژن و
عیال.

متبادر - ص. فا. ع. (موتۀ بادیر - mutebadir):
دهست پټشکر، شټیک له پر به بیرا بیت.

متباعد - ص. فا. ع. (موتۀ بائید - mutebaid):
دوور له یه کدی، دووری.

متباین - ص. فا. ع. (موتۀ بایین - mutebayîn):
لیکدی جیابووه وه، جیواز،
پټچه وانه ی یه کدی.

متبهر - ص. فا. ع. (موتۀ بههیر - mutebehhir):
زور زانا، که سټیک له
زانستیک دا زور شاره زابی.

متبختر - ص. فا. ع. (موتۀ بهختیر - mutebextir):
که سټیک به نازو عیشوه ری
بکات، به خو فشین.

متبرک - ص. فا. ع. (موتۀ بهریک - mutebrrik):
به خټرو بهر که ت، موبارک، پیروژ.

متبرم - ص. فا. ع. (موتۀ بهریم - muteberrim):
مه لول، داماوو پر نازار.

متبسم - ص. فا. ع. (موتۀ بهسسیم - mutebessim):
روو به خنده، دهم به بزه.

متبلور - ص. فا. ع. (موتۀ بهلقیر - mutebelvir):
به بلور بوو.

متبوع - ا. مف. ع. (مه تبوء - metbû):
په پړه وی کراو.

متتابع - ا. فا. ع. (موتۀ تابی - mutetabi):
لیکدا لیکدا، په یتا په یتا، ټوهی دوا به دوا ی
که سټیک دی پروات.

متتبع - ا. فا. ع. (موتۀ ته بی - mutetebbi):
په یگیر، موتالا کار.

متجاسر - ا. فا. ع. (موتۀ جاسیر - mutecasir):
جه ساره ت کار، جه ساره ت کرده.

متجانس - ص. فا. ع. (موتۀ جانیس - mutecanis):
هاورده گز، گونجاو، سازاو،
شینلگیر.

متجاوز - ص. فا. ع. (موتۀ جاڅیز - mutecaviz):
ته جاو زکار، زیده گاڅی.

متجاهر - ص. فا. ع. (موتۀ جاهیر - mutecahir):
که سټیک به ټانقه ست کاری
خوی ټاشکرا بکات.

متجاهل - ا. فا. ع. (موتۀ جاهیل - mutecahil):
که سټیک خوی له گټلی بدات،

متجدد - ص. فا. ع. (موتۀ جه ددید - muteceddîd):
نوټگهر، نوټخواز.

متجر - ا. ع. (مه تجره - metcer):
بازرگانی.

متجره - ا. ع. (مه تجیره - metcire):
تبیجاره ت، تیجاره ت خانه.

متجسس - ا. فا. ع. (موتۀ جه سسس - mutecessis):
شوڅار، سیخور، جاسووس.

متجلی - ا. فا. ع. (موتۀ جه للی - mutecellî):
خویا، ټاشکرا، روناک، دیار، دره خشان.

متجمع - ص. فا. ع. (موتۀ جه ممبی - mutecemmi):
کویووه وه، خړپووه وه.

متجمل - ص. فا. ع. (موتۀ جه ممیل - mutecemmil):
ټاسووده حال، رازاوه.

متجنب - ا. فا. ع. (موتۀ جه ننیب - mutecennib):
دووره په ریز، دوور.

متجند - ا. فا. ع. (موتۀ جه ننید - mutecennid):
له شکری، سوپایی.

متحاب - ص. فا. ع. (موتۀ هاب - mutehab):
دوستایه تی و مه هه به ت.

متحارب - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ارب - muteharib):
شهرک‌ها، شهرهای پراکنده.

متحاشی - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌اشی - mutehasi):
تهدیه، دووره پهریز.

متحاکم - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌اکیم - mutehakim):
په‌نابردنه بهر حاکم، چونونه دادگا.

متحتم - ا.مف.ع (موت‌ه‌ه‌تیم - mutehettim):
واجب و لازم، پی‌ویست، گهره‌ک.

متحجر - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌جیر - mutehecir):
ره‌قبو، به بهر دبو، که‌قراو.

متحد - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌هید - muttehid):
په‌ک‌گرتوو.

متحذر - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌زیر - mutehezzir):
به‌ه‌ه‌ه‌ر، سل، دووره پهریز، به‌پاریز.

متحرک - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ریک - muteherrik):
بزوز، جو‌لاو.

متحری - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ری - muteherrî):
ته‌ه‌ری کار، ته‌فتیش، که‌سیک له‌شتی بگه‌ری.

متحسر - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌سسیر - mutehessir):
ه‌ه‌س‌ر‌ه‌ت خواردوو، دل به‌ه‌س‌ر‌ه‌ت.

متحصن - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌سسین - mutehessin):
که‌سیک له‌په‌نای که‌سیک‌دا بی، که‌سیک له‌قه‌لاو شوتنی قایم‌دا بی، که‌سیک په‌نای وه‌به‌ر جییه‌ک بردبی.

متحف - ا.مف.ع (موت‌ه‌ه‌ف - muthef):
به‌خسراو.

متحفظ - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌ففیز - muteheffiz):
حیف‌ر‌کار، زه‌بن روشن، وریاو زیره‌ک، به‌پاریزو سل.

متحقق - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌غیغ - mutehexxix):
هات‌گه‌دی، به‌ه‌ه‌قیقه‌ت بوون.

متحلل - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌للیل - muhellil):
تواوه، ه‌ه‌لال بوون و پاک‌بوونه‌وه به‌دانی که‌فاره.

متحلی - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌للی - mutehellî):
راز‌وه، که‌سیک خوی برازینیت‌ه‌وه، خودان خشل.
متحمل - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌میل - mutehemmil):
ته‌ه‌مول کار، باره‌ل‌گر، به‌سه‌بر.

متحیر - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌بیر - muteheyyir):
سه‌ر‌گه‌ردان، ه‌ه‌یرماو، داماو.

متخاصم - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌خاسیم - mutexasim):
دوژمن‌کاری، دژایه‌تی، ناحه‌زو نه‌یاری په‌کدی.

متخذ - ا.مف.ع (موت‌ه‌ه‌خه‌ز - muttexez):
گیراو.

متخصص - ص.فا.ع (موت‌ه‌ه‌سس‌یس - mutexsessis):
پس‌پوژو شاره‌زا له‌کار‌یک‌دا، تاییه‌ت‌کار.

متخلخل - ص.فا.ع (موت‌ه‌ه‌خل‌یل - mutexelxil):
ته‌نیک که‌به‌ه‌کانی پی‌که‌وه په‌یوه‌ست نه‌بی.

متخلص - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌للیس - mutexellis):
ته‌ه‌لوس، له‌قه‌بی شاعیری، نازناو.

متخلف - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌للیف - mutexellif):
خیلاف‌کار، پاشکه‌وتوو.

متخلق - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌للیغ - mutxelix):
که‌سیک خوی خوی بگورئ و له‌گه‌ل که‌سیکی دیدا هاو خوو بی.

متخیل - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌خییل - mutexeyyil):
خه‌یال‌باز، که‌سیک خه‌یال بکات.

متد - ا.فر (میتود - mitud):
میتود، شت‌واز، رت‌باز، رت‌چکه.

متداخل - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌داخیل - mutedaxil):
تیک‌ر‌ژاو.

متدارک - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌داریک - mutedarik):
ده‌ر‌ک‌ه‌ر.

متداعی - ا.فا.ع (موت‌ه‌ه‌دائی - muteda'i):
دوو ته‌ره‌فی شه‌رو ده‌عوا.

متردد - ا.فا.ع (موتەردەدەید - mutereddîd):
هاموشۆکەر، دوو دَل، راپا.

مترس - ا.مه ته رس - (meters): داهۆل.

مترس - ا.فر (میتریس - mitris): ماشوقه،
ژنی نا ره سمی پیاو.

مترسل - ا.فا.ع (موتەرسەسیل -
muterssil): نامه نووس، سکر تیر.

مترشح - ا.فا.ع (موتەرششیه -
mutersshih): ئاو دەلاندن، ئاو دەلین.

مترصد - ا.فا.ع (موتەرسەسید -
muterssid): چاوه پروان، ره سه دکار.

مترقب - ا.فا.ع (موتەره غیب -
muterexxib): چاوه پروان، چاودیر.

مترقی - ا.فا.ع (موتەره غفی - muterexxî):
تەره قی خواز، که سیک روو له تەره قی بی.

مترنم - ا.فا.ع (موتەره نнім - muterennim):
گۆزانی بیژ، گمهی کۆتر.

مترو - ا.فر (میتروو - mitru): میترو، قیناری
ژیر زه مین.

متروپل - ا.فر (میترووپول - mitrûpûl):
پایته خت، حاکم نشین، په یوه ندی ولاتییک به
مۆنۆپۆله کانی خۆیه وه.

متروک - ا.مف.ع (مه ترووک - metrûk):
تەره کراو، به جی هیلراو.

مترهب - ا.فا.ع (موتەره ههیب -
muterehhib): عیباده تکار، تر سینەر.

متریک - ص.فر (میتریک - mitrîk): مه تری.

متزاید - ا.فا.ع (موتەزاید - mtezayîd): زۆر
بووگ.

متزعز - ا.فا.ع (موتەزه زی - mteze'zi):
له ق، جوولاو.

متزلزل - ا.فا.ع (موتەزه لزل - mtezelzil):
له ق، به جووله، دوو دَل، له رزۆک.

متزوج - ا.فا.ع (موتەزه قشیح - mtezevvic):
ژن خاستگ، ژندار، زه وجیو.

متداول - ا.فا.ع (موتەدافیل - mutedavil):
باو، شتییک ده ستاو ده ست بکات.

متدرج - ا.فا.ع (موتەده ریج - mutederic):
پله پله، که سیک یان شتییک به ره به ره پیش
بکه وئ.

متلولژی - ا.فر (میتلولژی - mitulûjî):
میتلولژی، ریتیکی لیکۆلینه وهی زانستی،
مه نتیقی زانستی.

متدین - ا.فا.ع (موتەده یین - mutedeyyin):
به دین، ئیماندار، خواپه رست.

متذکر - ا.فا.ع (موتەزه ککیر - mutezekkir):
بیرخه ره وه، که سیک شتییک وه بیر بینیتیه وه.

متذلل - ا.فا.ع (موتەزه للیل - mutezellil):
زه لیل و زه بوون.

متر - ا.فر (میتتر - mitr): مه تر، پیتوانه یه که
ده کاته ۱۰۰ سم.

مترادف - ا.فا.ع (موتەرادیف - muteradif):
هاوریز، شتییک له دواى شتیکی تروه بی، له
زمانا به وشه تین هاومانانو هاومه به سستی یه کدی
ده گوتری.

متراژ - ا.فا.ع (میتراژ - mitraj): له مه تردان،
ئه ندازه گیری به مه تر.

متراکب - ا.فا.ع (موتەراکب - muterakib):
که له کبوو، که له که بووی له سه ر یه ک،

متراکم - ا.فا.ع (موتەراکیم - muterakim):
تۆپه لبوو، کۆمه ل.

مترالیوز - ا.فر (میترالییوز - mitralîyûz):
مه تره لۆز، شه ست تیر.

متربص - ا.فا.ع (موتەره ببیس - muterebbis):
چاوه پروان.

مترتب - ا.فا.ع (موتەره تتیب - muterettib):
به ته رتیب و ریک و پیک.

مترجم - ا.فا.ع (موتەرجیم - mutercim):
وه رگێر، ته رجومان، پاچقه کار.

مترجم - ا.فا.ع (موتەره جم - mutercem):
ته رجمه کراو، وه رگێر دراو، پاچقه کراو.

متزهده - ا.فا.ع (موتزههید - mutezehid):
تهرکه دنیا، عیباده تکه، خواناس.
متزین - ا.فا.ع (موتزهیین - mutezeyyin):
راز اوده.
متسابق - ا.فا.ع (موتاسابیغ - mutasabix):
پیشبر کیتوان.
متساقط - ا.فا.ع (موته ساغیت - mutesaxit):
کهوتگ.
متسالم - ا.فا.ع (موته سالیم - mutesalim):
ناشتی خواز، ناشتی کار.
متساوی - ا.فا.ع (موته سافی - mutesavî):
به رانه، یه کسان.
متسع - ا.فا.ع (موتته سه - muttese):
پانتایی، بهرین.
متشائم - ا.فا.ع (موته شائیم - mutesaim):
ره شین.
متشابه - ا.فا.ع (موته شابییه - mutesabih):
چون یهک، لیکچوو.
متشابهات - ا.ع (موته شابییهات - mutesabihat):
لیکچوو، قسه یهک بهدرکه وخوازه بیتته بهیان کردن و دوو مانای هه بی.
ایات متشابهات - ا.مر (نایاتی موته شابییهات - ayati mutesabihat):
نایه تانهی که مانایان بۆ هه موو کهس مه علووم نه بی.
متشاعر - ا.فا.ع (موته شائیر - mutesa'ir):
شعیر باز، شاعیر نمایی، ئه وهی خوئی به شاعیر بزانی.
متشاغل - ا.فا.ع (موته شاغیل - mutesaxil):
که سیک خوئی به کاریکه وه مژۆل بکات.
متشاکل - ا.فا.ع (موته شاکیل - mutesakil):
هاوشیوهی یه کدی.
متشبث - ا.فا.ع (موته شه بییس - mutesebbis):
ته شه بوزکار، که سیک چنگ له شتی گیر بکات و خوئی پیته هه لئاسی.

متشبه - ا.فا.ع (موته شه بییه - mutesebbih):
چون یه کدی.
متشتت - ا.فا.ع (موته شه تیت - mutesetit):
په راگه نده.
متشخص - ا.فا.ع (موته شه خیس - mutesexxis):
که سایه تی گه وره و دیار.
متشرع - ا.فا.ع (موته شه ری - muteseri):
پهیره وچی شرع، که سیک باوهری به نابین و شریعت بی.
متشرف - ا.فا.ع (موته شه ریف - muteserif):
خانه دان و شریف.
متشکر - ا.فا.ع (موته شه ککیر - mutesekkir):
سویاسگوزار، شوکرانه بژیر.
متشکل - ا.فا.ع (موته شه ککیل - mutesekkil):
شه کلپه زتیر، پیکهاتگ.
متشکی - ا.فا.ع (موته شه کی - mutesekki):
سکالا کهر، گله بی کهر، گله مه ند.
متشمر - ا.فا.ع (موته شه مییر - mutesemmir):
ته یارو ناماده بۆ کاریک، ته یارو ناماده، که سیک قۆلی لیته لمانی بۆ کاریک.
متشنج - ا.فا.ع (موته شه ننج - mutesennic):
هه ره هۆبه کی دی به لرزی.
متشهی - ا.فا.ع (موته شه ههی - mutesehhi):
ناره زوودار.
متشیع - ا.فا.ع (موته شه ییی - muteseyyi):
شیعه گه ری، شیعه گه ر، پهیره وی مه زه بی شیعه.
متصادف - ا.فا.ع (موته سادیف - mutesadif):
رووبه پروو بوونه وه.
متصادم - ا.فا.ع (موته سادیم - mutesadim):
پیکدادان.
متصاعد - ا.فا.ع (موته سائید - mutesa'id):
چوونه به رزی، به رزبووه وه.

متصالح - ا.فا.ع (موتەسالیه - mutesalih):
ناشتیکار، سازشکار.

متصدی - ا.فا.ع (موتەسەددی - muteseddî):
سکرتیر، به‌رپێوه‌به‌ری کاریک.

متصرف - ا.فا.ع (موتەسەرپیف - muteserrif):
مالیک یان مولکێ بکات. ته‌سه‌روف به‌

متصفح - ا.فا.ع (موتەسەفیه - muteseffih):
ئه‌وه‌ی ده‌روانیته‌ رواله‌تی شتیک، روانینی خێراو ره‌وته‌نی، هه‌لدانه‌وه‌ی به‌رپه‌رین بلاڤۆکان به‌خیرایی.

متصل - ا.فا.ع (موتەسیل - muttesil):
په‌یوه‌ست، زنجیره‌و دوا به‌دوا یه‌ک، په‌یتا په‌یتا.
متصنع - ا.فا.ع (موتەسەننی - mutesenni):
که‌سیک هونه‌رو سنعه‌تیکێ هه‌بێ، که‌سیک به‌ شیوه‌یه‌کی ده‌ستکرد چاکه‌ نوێنی بکات.

متصور - ا.فا.ع (موتەسەقشیر - mutesevvir):
خۆیدا وێنا بکات. که‌سیک شتیک له‌ خه‌یالی

متصور - ا.مف.ع (موتەسەقشهر - mutesevver):
وێنه‌کراو.

متصوف - ا.فا.ع (موتەسەقشیف - mutesevvif):
سۆفی.

متصوفه - ا.فا.ع (موتەسەقشینە - mutesevvife):
ئه‌هلی ته‌سه‌وف، سۆفیان.

متصيد - ا.فا.ع (موتەسەییید - muteseyyid):
ئاشقه‌راو.

متصيد - ا.ع (موتەسەییهد - muteseyyed):
راوکه‌، جیتی راو.

متضاد - ا.فا.ع (موتەزادد - mutezadd):
یه‌ک (سنعه‌تیکێ شیعریه‌)، دژایه‌تی، ناکۆکی.

متضاعف - ا.فا.ع (موتەزائیف - muteza'if):
دوو چه‌نانه‌، دوو چه‌ندان.

متضرر - ا.فا.ع (مه‌ته‌زه‌ریر - mutezerrir):
زه‌ره‌رمه‌ند، زه‌ره‌ر پێ گه‌ییوو.

متضرع - ا.فا.ع (مه‌ته‌زه‌ری - mutezeri):
که‌سیک بپاریته‌وه‌و بلائیته‌وه‌.

متضعف - ا.فا.ع (موتەزه‌ئئیف - muteze'if):
که‌سیک دووچار ی لاوازی و سستی بێ.

متضمن - ا.فا.ع (موتەزه‌مین - mutezemmin):
سزاده‌ر، گرتنه‌وه‌.

متطابق - ا.فا.ع (موتەتابیغ - mutetabix):
جووت، به‌رانیه‌ر.

متطاوع - ا.فا.ع (موتەتافی - mutetavi):
گوێرايه‌ل و به‌گوێکه‌ر.

متطبیب - ا.فا.ع (موتەته‌بیب - mutetebbib):
که‌سیک زانستی پزشکی خۆتندبێ و خه‌ریکی کاروباری پزشکیگه‌ری بێ.

متطرف - ا.فا.ع (موتەته‌ریف - muteterrif):
گۆشه‌گیر و دهوره‌ په‌رێزو له‌ خه‌لک دهور.

متطرّق - ا.فا.ع (موتەته‌ریغ - muteterix):
رێنوێن، پێشپه‌وه‌.

متظاهر - ا.فا.ع (موتەزاهیر - mutezahir):
رواله‌ت نما، هاوپیشت، رواله‌تبا.

متظلم - ا.فا.ع (موتەزه‌لیم - mutezellim):
زۆلم لێکراو، دادخواز، که‌سیک شکات له‌ که‌سیکی دی بکات.

متعادل - ا.فا.ع (موتەئادیل - mute'adil):
هاووه‌زن، هاوسه‌نگ، به‌رامبه‌ر، چۆنیه‌ک.

متعارض - ا.فا.ع (موتەئاریز - mute'ariz):
ناکۆک، ناته‌با، دووکه‌س یان دوو شت دژی یه‌ک بن.

متعارف - ا.فا.ع (موتەئاریف - mute'arif):
باو، ئاسایی، دوو که‌س یان زیاتر له‌ گه‌ل یه‌کدا ئاشنا بن، یه‌کتر ناسین.

متعاقب - ا.فا.ع (موتەئاغیب - mute'axib):
تاقیبکار، که‌سیک له‌ دوا ی که‌سیکه‌وه‌ بپوات.

متعال - ص.ع (موتەئال - mute'al):
بلند، زۆر په‌رز، یه‌کیکه‌ له‌ سیفه‌ته‌کانی خوا.

متعالي - ا.فا.ع (موتئه ئالي - mute'alî):
پايه بهرز.

متعامل - ا.فا.ع (موتئه ئاميل - mute'amil):
خه لکانينک پينگه وه موعامه له ی کرپن و فروتن بکهن.

متعاون - ا.فا.ع (موتئه ئافين - mute'avin):
ها و کارو کۆمه ککاری يه کدی.

متعاهد - ا.فا.ع (موتئه ئاهيد - mute'ahid):
ها و په يمانی.

متعب - ا.ع (مه ته ب - met'eb):
ماندوو يه تی، رهنج، ههر شتيك مرۆڅ بخاته ماندوو ييه تيبه وه.

متعبد - ا.فا.ع (موتئه ئه بييد - mute'ebbid):
خوا په رست، عبياده تکار.

متعسر - ا.فا.ع (موتئه ئه سسير - mute'essir):
زمانگير، كه سيك هه لئوتی.

متعجب - ا.فا.ع (موتئه ئه ججيب - mute'eccib):
واقور ماو، سه رسام، حه په ساو،

متعدد - ص.ع (موتئه ئه دديد - mute'eddid):
زۆر، فره، مشه.

متعدی - ا.فا.ع (موتئه ئه ددی - mute'eddî):
زۆردار، ته عه داکار، فرمانی تيبه پ.

متعذر - ا.فا.ع (موتئه ئه ززير - mute'ezzir):
دژوار، ئاستهنگ، كه سيك عوزرو بيانوو بينيته وه.

متعرب - ا.فا.ع (موتئه ئه ريب - mute'errib):
عه ره بی نا ئه سل، به عه رب بوو.

متعرض - ا.فا.ع (موتئه ئه ريز - mute'erriz):
كه سيك رى له كه سيك بگرى يان دهست دريژی بکاته سه ر.

متعرف - ا.فا.ع (موتئه ئه ريف - mute'errif):
ناسين خواز، كه شف خواز.

متعزز - ا.فا.ع (موتئه ئه ززیز - mute'ezziz):
نازیزو هیتا.

متعسر - ا.فا.ع (موتئه ئه سسير - mute'essir):
دژوار، سه خت، ئه سته م، ئاستهنگ.

متعسف - ا.فا.ع (موتئه ئه سسييف - mute'essif):
ملهو، زالم.

متعشق - ا.فا.ع (موتئه ئه ششيغ - mute'essix):
ئاشق، كه سيك كه سيكي خوش بو.

متعصب - ا.فا.ع (موتئه ئه سسييب - mute'essib):
كه سيك زۆر په يوه سستی كاريك بی، ده مارگير.

متعظ - ا.فا.ع (موتئه ئه ئيز - mute'iz):
په ند وەرگر، كه سيك په ند قبول بکات، وه عز په زير.

متعفن - ا.فا.ع (موتئه ئه ففين - mute'effin):
بوگهن.

متعقل - ا.فا.ع (موتئه ئه غغيل - mute'exxil):
ئاقل، هو شمه ند.

متعلق - ا.فا.ع (موتئه ئه لليغ - mute'ellix):
په يوه ست، ئاويزان.

متعلقه - ا.فا.ع (موتئه ئه لليغه - mute'ellixe):
عيال، ژن.

متعلم - ا.فا.ع (موتئه ئه لليم - mute'ellim):
قوتابی، كه سيك زانست يان هونه ر له كه سيكه وه فيرپی.

تمعمد - ا.فا.ع (موتئه ئه مميد - mute'emmid):
كه سيك به ئانقه ست كاريك بکات.

تمعيق - ا.فا.ع (موتئه ئه مميغ - mute'emmix):
كه سيك به قوولی بير بکاته وه.

تمعمل - ا.فا.ع (موتئه ئه مميل - mute'emmil):
به هه ول له کاردا.

متعنت - ا.فا.ع (موتئه ئه ننييت - mute'ennit):
موزير، ئه وه ی خوازياری زه لیلی كه سيك بی.

متعند - ا.فا.ع (موتئه ننید - mute'ennid) :
درو عیناد، شہرائی و سہر سہخت.

متعود - ا.فا.ع (موتئه فقید - mute'evvid) :
راہاتوو.

متعہ - ا.ع (موتئہ - mut'e) : رابواردن، ژنی بو
ماوہیہ کی دیاری کراوو بہ مہرجی تابہ تی
بخوازی، مہرجہ کانی موتعہ ئوہیہ کہ ماوہ کہ
دیاری بکری، چونکہ نگہر ماوہ کہ دیاری نہ کری
دہبی بہ مارہ کردنی ہمیشہ یی، ہرودہا دہبی
مارہیہ کہ دیاری بکری دہنا مارہ برینہ کہ بہ تال
دہبیتہ وہ. جیاوازی موتعہ و مارہ برینی ہمیشہ یی
ئوہیہ کہ لہ موتعہ دا نہ فقہ و تہ لاق نبیہ، بہ لام
لہ مارہ برینی ہمیشہ پیدا ہہیہ..

متعہد - ا.فا.ع (موتئہ ہہید - mute'ehhid) :
کہسیک ئہ ہدو پیمان
بیہستی، کہسیک کاری لہ ئہستی بگری،
عودہدار.

متعین - ا.فا.ع (موتئہ یین - mute'eyyin) :
دیارو ئاشکرا، خہلکی مہزن و دہولہ مہند.

متغابن - ا.فا.ع (موتئہ غابین - mutexabin) :
زیانمہند، زہرہ مہند، زیان لیکدی دان.

متغایر - ا.فا.ع (موتئہ غاییر - mutexayyîr) :
جیا لیکدی، دژی یہ کدی، نہ یار.

متغزی - ا.فا.ع (موتئہ غہ ززی - mutexezzi) :
نان خواردوو.

متغلب - ا.فا.ع (موتئہ غہ لیب - mutexellib) :
سہرکہ و توو، زال.

متغنج - ا.فا.ع (موتئہ غہ ننج - mutexennic) :
بہ نازو عیشوہ.

متغیر - ا.فا.ع (موتئہ غہ بیر - mutexeyyîr) :
ئالوزو تورہ، شتی یان کہسیک کہ بگوری،
حالہ تی گوران.

متفاحش - ا.فا.ع (موتئہ فاہیش - mutefahiş) :
دہم پیس، جنبودہر، جنبو فروش

متفاخر - ا.فا.ع (موتئہ فاخر - mutefaxir) :
نازین، خوہ لکیش، بہ خونازین، بہ خو فشین،
فرناخ.

متفادی - ا.فا.ع (موتئہ فادی - mutefadi) :
کہسیک خوی لہ کہسیک بیاریزی، خو پاریز.

متفاوت - ا.فا.ع (موتئہ فافیت - mutefavit) :
جیاواز.

متفتت - ص.ع (موتئہ فتتیت - mutefettit) :
وہریو، ہلہوہریو، پرواو.

متفجع - ا.فا.ع (موتئہ فجعی - mutefeccî) :
کڑست کہ و توو، موسیہ تدیدہ.

متفحص - ا.فا.ع (موتئہ فہہیس - mutefehhis) :
چوونہ بنج و بناوان،
پشکینہر.

متفرج - ا.فا.ع (موتئہ فرج - muteferic) :
کراوہ، دہرچوون لہ تہنگانہ، تہ ماشافان.

متفرد - ا.فا.ع (موتئہ فرید - muteferrid) :
تہ نیا.

متفرس - ا.فا.ع (موتئہ فریس - muteferris) :
سوارچاک، نوزین و وردبونوہ لہ شتییک بو
تیگہ یشتنی.

متفرع - ا.فا.ع (موتئہ فری - muteferri) :
لق لق بوو، شتی لقی لی بیتنہوہ، تہرزدار.

متفرعن - ا.فا.ع (موتئہ فرئین - mutefer'in) :
خویست، خویہ رست، لووتہ رزی.

متفرق - ا.فا.ع (موتئہ فریغ - muteferrix) :
پہراگہندہ و دور لہ یہ کدی.

متفطن - ا.فا.ع (موتئہ فتین - mutefettin) :
زیرہک، ہوشیار.

متفق - ا.فا.ع (موتئہ فیغ - muttefix) :
یہ کگرتوو، ریک لہ سہر شتییک.

متفقہ - ا.فا.ع (موتئہ غغیہ - mutefexxi) :
شارہزا، لہ زاستی شرع و فیقہدا.

متفکر - ا.فا.ع (موتئہ فہ ککیر - mutefekkir) :
ہزرقان، بیرمہند، بیریار.

متفنن - ا.فا.ع (موتئہ فنن - mutefennin) :
ہونہرباز، فہ نیاز.

مقابل - ا.فا.ع (موتئہ غابیل - mutexabil) :
بہرانہر، رووہ پرووی یہ کدی.

متکائف - ا.فا.ع (موتۀ کاسیف - mutekasif): چریو، خست بوو.
متکافی - ا.فا.ع (موتۀ کافی - mutekafi): بهرانبر، یه کسان، چون یهک، هاوسهنگ.
متکامل - ا.فا.ع (موتۀ کامیل - mutekamil): تهواو، بن کهم و زیاد.
متکا - ا.فا.ع (موتۀ که - muteke): پشتی، شتیک پشتی پیوه بدهی، شتیک پالی پیوه بدهی، بالیف، سهرین.
متکیر - ا.فا.ع (موتۀ کهبیر - mutekebbir): لووتیهرز، خوځه سند، له خوځایی، فوناخ.
متکسر - ا.فا.ع (موتۀ کهسیر - mutekessir): زوریو، فره بووگ.
متکدی - ا.فا.ع (موتۀ کهدی - mutekkedî): سوالکهر، گه دا، دهرؤزه کهر، پارسهک.
متکیر - ا.فا.ع (موتۀ کهیر - mutekerrir): دووباره، کرده یان گوته ی دووباره.
متکسر - ا.فا.ع (موتۀ کهسیر - mutekessir): شکسته، شکیاگ.
متکفل - ا.فا.ع (موتۀ کهفیل - mutekeffil): کهسیک کاریک بگریته نهستو، کهسیک که زامن و عوځه داری کاریک بیت.
متکلف - ا.فا.ع (موتۀ کهلیف - mutekellif): کهسیک کاریک بگریته نهستو خوځی بخاته نهزیتوه.
متکلم - ا.فا.ع (موتۀ کهلیم - mutekellim): قسه کهر، په یقگو.
متکون - ا.فا.ع (موتۀ کهقشین - mutekevvin): هاتووه نارا، په یدابوو.
متکی - ا.فا.ع (موتۀ کهکی - mutekî): پالده روه، کهسیک پشت به یه کیکی دی بیهستی.
متل - ا.فا.ع (موتۀ که - metel): مه تل، داستان، حیکایهت.
متلازم - ا.فا.ع (موتۀ لازیم - mutelazim): وابسته، پیکه وه به ستر او.

متقدم - ا.فا.ع (موتۀ غادیم - mutexadim): رابردو، دیرینه، پیشین.
متقارب - ا.فا.ع (موتۀ غاریب - mutexarib): نزیک له یه کدی.
متقارن - ا.فا.ع (موتۀ غارین - mutexarin): قهرین و هاوتای یه کدی.
متقاضی - ا.فا.ع (موتۀ غازی - mutexazi): خوازیار، داواکار.
مقاطر - ا.فا.ع (موتۀ غاتیر - mutexatir): شتیک که دلۆپ دلۆپ بتکنی.
مقاطع - ا.فا.ع (موتۀ غاتی - mutexati): یه کترې، دوو هیلې یه کترې.
متقاعد - ا.فا.ع (موتۀ غائی - mutexa'id): خانه نشین.
متقال - ا.فا.ع (میتغال - mitxal): خامی سپی.
متقبل - ا.فا.ع (موتۀ غیبیل - mutexebbil): قابل، کهسیک کاریک قبول بکات.
متقدم - ا.فا.ع (موتۀ غه دیم - mutexeddim): پیشکه وتوو، پیشینان.
متقرب - ا.فا.ع (موتۀ غه ریب - mutexerib): نزیکې خواز.
متقلب - ا.فا.ع (موتۀ غه لیب - mutexellib): راپا، دهغل، هه لپه رست، خاپینوک، دهغل کار.
متقلد - ا.فا.ع (موتۀ غه لید - mutexellid): کهسیک ملوانکه ی له مل کردې، کهسیک کاریکی له نهستو گرتې.
متقن - ص.ع (موتۀ غه - mutxen): مکوم، قایم.
مقوم - ا.فا.ع (موتۀ غه قشیم - mutexevvim): گران بایی.
متقی - ا.فا.ع (موتۀ غی - muttexi): عیاده تکار، خواپه رست، چاکه کار.
متک - ا.فا.ع (موتۀ که - mutk): ترنج.
متکاسر - ا.فا.ع (موتۀ کاسیر - mutekasir): کهسیک مال و سهره تنی له کهسیکی دی زیاتر بیت.

متلاشی - ا.فا.ع (موتله لاشی - mutelaşî):
لیک داپراو، شیرازه پچراو، پراگه‌نده،
له‌نیوچوو.

متلاصق - ا.فا.ع (موتله لاسیغ - mutelasix):
پیکه‌وه چه‌سپ.

متلاطم - ا.فا.ع (موتله لاتییم - mutelatim):
شه‌پولی هه‌لچووی تیکچرژاوی دهریا، ده‌مانچه
پیکه‌وه‌نان.

متلاقی - ا.فا.ع (موتله لاغی - mutelaxî):
یه‌کانگیر.

متلالی - ا.فا.ع (موتله لئیل - mutele'li):
تابان، دره‌وشاوه، دره‌خشان.

متلبس - ا.فا.ع (موتله له‌بیس - mutelebbis):
جل له‌هر کردوو.

متلذذ - ا.فا.ع (موتله له‌زیز - mutelezziz):
له‌زهت بردوو، به‌له‌زهت، که‌سیک له‌زهت له‌شتی
به‌ری.

متلف - ا.فا.ع (موتلیف - mutlif):
که‌سیک له‌نیو به‌ری و زایه‌ی بکات.

متلک - ا.فا.ع (مه‌ته‌له‌ک - metelek):
ته‌وس و قسه‌ی به‌توتیکل،

متلون - ا.فا.ع (موتله له‌ققین - mutelevvin):
ده‌مده‌می، حول‌حولی، هه‌له‌پرست، واز‌وازی.

متلهب - ا.فا.ع (موتله له‌هه‌یب - mutelehhib):
گرگرتوو، بل‌یسه‌سه‌ندوو.

متلهف - ا.فا.ع (موتله له‌هه‌یف - mutelehhib):
غه‌مین، غه‌مگین، که‌سیک که
خه‌م یخوات.

متم - ا.فا.ع (موتیم - mutimm):
ته‌واوکه‌ر.

متماثل - ا.فا.ع (موتله ماسیل - mutemasil):
چون یه‌ک، هاوشیوه، شتیکی وه‌کو شتیکی دی
بی.

متمادی - ا.فا.ع (موتله مادی - mutemadî):
دریژ، به‌دریژا، هه‌میشه‌یی، به‌رده‌وام.

متمارض - ا.فا.ع (موتله ماریز - mutemariz):
که‌سیک به‌درۆوه‌خوی نه‌خوش بخات.

متمازج - ا.فا.ع (موتله مازیج - mutemazic):
ئامیتته‌بوون، ئاویتته‌بووگ.

متماس - ا.فا.ع (موتله ماس - mutemas):
ته‌ماسکار.

متماسک - ا.فا.ع (موتله ماسیک - mutemasik):
سه‌ختگیر، خۆپه‌رست.

متمایز - ا.فا.ع (موتله مایز - mutemayiz):
جیاواز.

متمایل - ا.فا.ع (موتله مایل - mutemayil):
لار، خوار‌بوو، که‌سیک مایلی شتی بی.

متمتع - ا.فا.ع (موتله مه‌تتی - mutemetti):
به‌رخوردار، که‌سیک سوود له‌کاریکی یان شتیکی
بدینی، سوودمه‌ند.

متمثل - ا.فا.ع (موتله مه‌سسیل - mutemessil):
هاو وینه.

متمدن - ا.فا.ع (موتله مه‌ددین - mutemeddin):
شارنشین، شاری ته‌ربیت
دراو.

متمرد - ا.فا.ع (موتله مه‌رید - mutemerrid):
یاخی، سه‌رکیش، خۆسه‌ر.

متمزق - ا.فا.ع (موتله مه‌ززیغ - mutemezziz):
پارچه‌پارچه، شپوور، دراو.

متمسک - ا.فا.ع (موتله مه‌سسیک - mutemessik):
چنگ‌پیوه‌گرتوو.

متمشی - ا.فا.ع (موتله مه‌ششی - mutemeşî):
ریتیوار، رتیوان.

متمکن - ا.فا.ع (موتله مه‌ککین - mutemekkin):
نیشته‌جی، جیگیر،
جیگیربوو، ده‌وله‌مه‌ندو دارا.

متملق - ا.فا.ع (موتله مه‌للیغ - mutemellix):
زمان‌لوس، ده‌مته‌ر، ریاگو، ماستاوچی،
چاپلوس.

متملک - ا.فا.ع (موتله مه‌للیک - mutemellik):
خودان‌شت، مل‌کدار.

متمم - ا.فا.ع (موتله مییم - mutemmmim):
ته‌واوکه‌ر.

متمنی - ا.فا.ع (موتنه مننی - mutemennî):
 تهمه ناکار، هیوادار، ناواتخواز.
متمنیات - ا.ع (موتنه مننیات - mutemenniyat):
 ثاوات و ثاره زووان.
متموج - ا.فا.ع (موتنه متهوج - mutemejjic):
 شه پلدار، پیلدار.
متمول - ا.فا.ع (موتنه متهول - mutemejjil):
 خودان سه رویت و سامان،
 زهنگین، دهوله مند.
متمهد - ا.فا.ع (موتنه مههد - mutemehhid):
 به توانا.
متمیز - ا.ع (موتنه مییز - mutemeyyiz):
 جیاوازو دیار.
متن - ا.ع (مهتن - metn):
 پشت، ناوه روک،
 زهوی بهرز، دهق.
متناز - ا.فا.ع (موتنه نازی - mutenazi):
 دوو کهس له شهرو کیشه دابن.
متناسب - ا.فا.ع (موتنه ناسب - mutenasib):
 دوو کهس یان دوو شت ته باو گونجاو بن.
متناقض - ا.فا.ع (موتنه ناغیز - mutenaxiz):
 ناکوک، ناتهابا.
متناوب - ا.فا.ع (موتنه ناغیب - mutenavib):
 به نوره، یهک له دوی یهک.
متناول - ا.فا.ع (موتنه ناغیل - mutenavil):
 وهرگری شتیک، بخور.
متناوم - ا.فا.ع (موتنه ناغیم - mutenavim):
 کهس و اخوی بنوینی که نووستوه.
متناهی - ا.فا.ع (موتنه ناھی - mutenahî):
 به کووتا هاتگ، نهوهی دواپی هه بی و بگاته
 کوتایی.
متنبه - ا.فا.ع (موتنه نبیه - mutenebbih):
 بیدار، له خه ورا بو، وریا و هوشیار.
متنبی - ا.فا.ع (موتنه نبی - mutenebbî):
 کهس یک که داوای پیغهمه رایه تی بکات.
متنزل - ا.فا.ع (موتنه نزیل - mutenezzil):
 دابه زبوو، هاتگه خوار.

متنزه - ا.ع (موتنه ززه - mutenezzeh):
 سهیرانگه، باخ و پارک.
متنسک - ا.فا.ع (موتنه نسک - mutenessik):
 عیباده تکار، دیندار،
 خواناس.
متنعم - ا.فا.ع (موتنه نئم - mutene''im):
 خودان نیعمه، کهس یک له نازو نیعمه تو له زه تی
 ژبان بهر خوردار بی.
متنفذ - ا.فا.ع (موتنه نفیز - muteneffiz):
 به دهسه لات، دهسپو، دهسه لاتدار.
متنفر - ا.فا.ع (موتنه نفیر - muteneffir):
 بیزار، کهس یک نه فریت له کهس یک دی بکات.
متنفس - ا.فا.ع (موتنه نفیس - muteneffis):
 گیاندار، زیندوو، هه ناسه دار.
متنمر - ا.فا.ع (موتنه نمیر - mutenemmir):
 تور، به خوته و پوله، به دخوو.
متنور - ا.فا.ع (موتنه نفیر - mutenevvir):
 منه ودر، روشنبیر.
متنوع - ا.فا.ع (موتنه نفی - mutenevvi):
 جوراو جور.
متواتر - ا.فا.ع (موتنه فاتیتر - mutevatir):
 پهی دهر پهی.
متوارد - ا.فا.ع (موتنه فارید - mutevarid):
 بیرتیک یان چه مکیک له یهک کاتدا به میتشک و
 خه یالی دوو کهسدا بی، پهی دهر پهی.
متواری - ا.فا.ع (موتنه فاری - mutevarî):
 په نهان، شاراو، سه ره له گرتوو، دهر به دهر،
 پیتوار.
متوازن - ا.فا.ع (موتنه فازین - mutevazin):
 هاوسه نگ، به رانیه.
متوازی - ا.فا.ع (موتنه فازی - mutevazî):
 هاوته رب.
متواصل - ا.فا.ع (موتنه فاسیل - mutevasil):
 پیگه به ستراو.
متواضع - ا.فا.ع (موتنه فازی - mutevazi):
 بی ههوا، خاکی.

متوفر - ا.فا.ع (موتەفەفیر - muteveffir):
زۆرو فرەو مشە، ئەوەی هەموو کات و کاری خۆی
بۆ کاریک تەرخان بکات.

متوفی - ا.مف.ع (موتەفەفی - mutevefî):
مردوو، مردگ.

متوقد - ا.فا.ع (موتەفەغید - mutevexid):
هەلگیرساو، هەلایساو.

متوقع - ا.فا.ع (موتەفەغی - mutevexxi):
کەسیک چاوە نۆزی شتی بۆ له کەسیک.

متوقف - ا.فا.ع (موتەفەغیف - mutevexxif):
راوەستاو، وسپاک.

متوکل - ا.فا.ع (موتەفەککیل - mutevekkil):
کەسیک تەوەکول بە خوا
بکات، پشت بەستگ بە خول.

متولد - ا.فا.ع (موتەفەللید - mutevellid):
لەدایک بوو.

متولی - ا.فا.ع (موتەفەللی - mutevellî):
سەرپەرشتیار، کەسیک کاریکی پێ
سپێردرابۆ.

متون - ا.ع (موتوون - mutûn): دق،
ناوەڕۆک، تیتکست.

متوهم - ا.فا.ع (موتەفەههم - mutevehhim):
کەسیک دووچاری وەهم و
خەیاڵ بووبۆ.

مته - ا (مەتتە - mette):
درێلی دارتاشی.

متهاجم - ا.فا.ع (موتەهاجیم - mutehacim):
هێرشبەر، پەلاماردەر، هەلمەتەر.

متهافت - ا.فا.ع (موتەهافیت - mutehafit):
کۆن و رزبو، گیایەک کە خۆی بە شتەکانی
دەوروپەرییەوه هەلواسی، قەرەباڵغی پەیاپەیی.

متهاون - ا.فا.ع (موتەهاوین - mutehavin):
کەسیک لە کاریکدا سستی و درێغی بکات.

متهتک - ا.فا.ع (موتەهتتیک - mutehettik):
کەسیک باکی بە ریسوایی
نەبێ، بیعار.

متواطئ - ا.فا.ع (موتەفاتئ - mutevatî):
سازش کردن، رێک کەوتن دەگەڵ یەکیددا،
سازشکار.

متوافق - ا.فا.ع (موتەفافیغ - mutevafix):
رێکەوتن لەگەڵ یەکیددا، سازان لەگەڵ یەکیددا.

متوالی - ا.فا.ع (موتەفالی - mutevalî):
پەیاپەیی، یەک لە دووی یەک.

متوج - ا.مف.ع (موتەفەج - mutevvec):
تاج لەسەر نراو، تاجدار.

متوجه - ا.فا.ع (موتەفەججیه - muteveccih):
کەسیک روو له شتی بکات.

متوحد - ا.فا.ع (موتەفەههید - mutevehhid):
تەنیا.

متوحش - ا.فا.ع (موتەفەههیش - mutevehhiş):
ترساو، شوینی وێرانە و چۆڵ.

متورط - ا.فا.ع (موتەفەریت - muteverit):
گیرۆده، گرفتار بە کاریکی قورسەوه،
تیکەوتن.

متورع - ا.فا.ع (موتەفەری - muteverri):
عیبادهتکار، خواپەرست.

متورم - ا.فا.ع (موتەفەریم - muteverrim):
پەنەماو، ئاوساو، ماسپاگ.

متوسط - ا.فا.ع (موتەفەسسیت - mutevessit):
ناوەند، ناوەنجی.

متوسع - ا.فا.ع (موتەفەسسئ - mutevessi):
بەویسعت، فراوانبوو.

متوسل - ا.فا.ع (موتەفەسسیل - mutevessil):
کەسیک دەستەو داوینی
کەسیکی دی بۆ.

متوشع - ا.فا.ع (موتەفەششیه - muteveşşih):
خەمایل.

متوض - ا.ع (موتەفەززه - mutevezze):
شوینی دەست نوێژگرتن.

متوطن - ا.فا.ع (موتەفەتتین - mutevettin):
ئاکنجی، کەسیک لە شارێ ئاکنجی بۆ و
ئەوێندەر بکا بە وەتەنی خۆی.

متهجد - ا.فا.ع (موتدهه ججید - muteheccid): که سیک شه و تا به ربه بیان خه ریکی نویتو عبادت بی.

متهم - ا.مف.ع (موتته هم - muttehem): تومه تبار.

متهور - ا.فا.ع (موتدهه فقیر - mutehevvir): بی باک، بی ترس، دلیر، گوساخ.

متیقظ - ا.فا.ع (موتدهیه غغیز - muteyexxiz): بیدار و هوشیار.

متیقن - ا.فا.ع (موتدهیه غغین - muteyexxin): دلنیا، به دهر له گومان.

متیل - ا.میتیل (mitil): متیلی لیتفه و سهرین.

متیمن - ا.فا.ع (موتدهیه ممین - muteyemmin): به به رکه ست، موبارک، که سیک له یومن و به رکه ست بگه ری.

متین - ص.ع (مه تین - metin): مه حکم، قایم.

متینگ - ا.فر (میتینگ - miting): کوپونه و دی فراوان بو باسی مه سه له تین کومه لایه تی میتینگ.

مشاب - ا.مف.ع (موساب - musab): پاداش و هرگرتوو.

مشابه - ا.ع (مه ساب - mesabe): پایه، شونیی خپونه و دی خه لکی، نه ندازه.

مساخیل - ا.ع (مه ساغیل - mesaxil): میسقال.

مثال - ا.ع (میسال - misal): نمونه، چونیه ک، نه ندازه، فرمان، حوکم، قه ساس.

مثالب - ا.ع (مه سالیب - mesalib): عهیب و عاران، که م و کورپیان.

مشانه - ا.ع (مه سانه - mesane): میزلدان، کیسه ی میز له به دهنی مرقدا.

مسانی - ا.ع (مه سانی - mesani): ژیی دووه می عود، قورئان، نایه تین قورئان، سوره تی فاتحه.

مشیبت - ا.فا.ع (موسبیت - musbit): جیگیر، به رقه رارکر.

مشبت - ا.مف.ع (موسبه ت - musbet): جیگیرکراو، به رقه رارکر.

مخال - ا.ع (میسقال - misxal): میسقال.

مشخب - ا.ع (میسغه ب - misxeb): کونکره، دریل، دریلی دارتاش.

مشخل - ا.فا.ع (موسغیل - musxil): گران رهو، گرانبار، ژنی دوو گیانی که له سهر رۆژو و وهختی زاین بی.

مشقوب - ا.مف.ع (مه سغوب - mesxub): کونکراو.

مشل - ا.ع (میسسل - misl): وهک، هاوتا، چمان، میناک، هاو وینه.

مشل - ا.ع (مه سسل - mesel): قسه، په ندی پیشینان.

مشل - ا.ع (موسول - musul): به ها..

مشلث - ا.ع (موسه لله س - muselles): سیگوشه.

مشله - ا.ع (موسله - musle): نافه ت، نه شکه نجبه، شیواندنی جه سته، وهکو گوی برین و لیتوپرین....

مشمیر - ا.فا.ع (موسمیر - musmir): درهختی به ردار.

مشمین - ا.مف.ع (موسه مین - musemmin): هه شتگوشه.

مشمین - ا.مف.ع (موسه مین - musemmin): نرخ بو دانراو.

مشنوی - ص.ع (مه سنه فی - mesnevî): مه سنه وی، جوړه شیعریکه که هه ردو و نیوه به دته که ی قافیه ی هه بی و قافیه ی نیوه ی دووه می وهکو قافیه ی نیوه ی یه که م بی وهکو شیعره کانی شانامه ی فیردهوسی و مه سنه وی مه ولانا جه لاله دین.

مشنی - ا.ع (مه سنا - mesena): ژیی دووه می عود، دوو دوو.

مشنی - ا.مف.ع (موسه ننا - musenna): دوو به رانه ر، دوو دوو.

مجال - ا.ع (مہجال - mecal): شوتینی جولانہ وہ، شوتینی جہولہ کردن۔
مجالس - ا.ع (مہجالیس - mecalis): مہجلیسان، ٹہنجوومہ نان۔
مجالس - ا.ف.ع (موجالیس - mucalis): ہاونشین۔
مجالسہ - مص.ل.ع (موجالہسہ - mucalese): ہاونشینہ کردن، پیکہوہ دانیشتن۔
مجامع - ا.ع (مہجامی - mecami): شوتینی خرپوونہ وہ، شوتینی گردبوونہ وہی خہلک، ٹہنجومہ نان۔
مجامعت - مص.م.ع (موجامہئت - mucame't): پیکہوہ گردبوونہ وہ، پیکہوارازان، گان کردن، نووستن لہ گہل ژندا۔
مجاملہ - مص.ل.ع (موجاملہ - mucamele): زمان تہری و روو خوشی، ہہلسوکہ و تکردنی خوش، روو خوشی۔
مجان - ص.ع (مہججان - meccan): موفت، خورایی، بہ لاش۔
مجان - ا.ع (مہجان - meccann): مہتال، قہلغان، سپہر۔
مجانب - ا.ف.ع (موجانیب - mucanib): دوورہ پہریتز، گوشہ گیر۔
مجانبہ - مص.ل.ع (موجانہبہ - muca-nebe): دووری کردن۔
مجانس - ا.ف.ع (موجانیس - mucanis): ہاورہ گہز۔
مجانست - مص.ل.ع (موجانہسہت - mucanaset): ہا و رہ گہز بوون۔
مجانین - ص.ع (مہجانین - mecanin): شیتان، دینان۔
مجاویہ - مص.م.ع (موجاٹہبہ - mucavebe): ولامدانہ وہی یہ کتر، بہرشدان۔
مجاور - ا.ف.ع (موجاقیر - mucavir): ہاوسی، ہامسا، ہاوسا، دراوسی، ہاومال۔

مثنویہ - ا.ع (مہسوویہ - mesûbe): پاداشت، جہزای کاری چاکہ۔
مٹول - مص.ل (موسول - musûl): لہ خزمہ تا ویستان، نامادہ بوون لہ بہر دہم۔
مٹوی - ا.ع (مہسٹا - mesva): قہرارگہ، مہنزل، شوتین۔
مٹیل - ا.ص.ع (مہسپیل - mesîl): ہاوشپوہ، وہک، میناک۔
مچ - ا.م.ع (مہج - mec): مانگ، گوتیار، (راوی)، گپہرہ وہ۔
مچ - ا.ع (مہجج - mecc): ماش۔
مجاب - ا.م.ف.ع (موجاب - mucab): جواو کریاک، ولامدراو، بہرشدراو۔
مجاج - ا.ع (مہجاج - mecac): بوللی وشکہ وہ بووی خورما، درہختی خواریوگ۔
مجاج - ا.ع (موجاج - mucac): لیکاوای دہم، ٹاوی زار۔
مجاجہ - ا.ع (موجاجہ - mucace): تف، لیک۔
مجادل - ا.ف.ع (موجادیل - mucadil): شہپانی، شہرکەر۔
مجادلہ - مص.ل (موجادلہ - mucadele): گینگہ شہ، موجادلہ، شہرو دژمنایہ تی کرن۔
مجاذبہ - مص.م.ع (موجازہبہ - mucazebe): قہرقہ شہ، کیشمانہ کیش۔
مجارات - مص.ل.ع (موجارات - mucarat): پیکہوہ رویشتن، قسہ کردن دہ گہل یہ کدیدا۔
مجاری - ا.ع (مہجاری - mecarî): کونج، رہہند، ٹاوپرؤ۔
مجاز - ا.م.ف (موجاز - mucaz): رہوا، مؤلہ تدرارو۔
مجاز - ص.ع (مہجاز - mecaz): خوازہ۔
مجازات - مص.م.ع (موجازات - mucazat): سزادان۔
مجاعہ - ا.ع (مہجائہ - meca'e): برسپیتی، گرانی، نہ ہاتہ سال، قات و قری۔

- مجاورت** - مص.ل.ع (موجاژه رت - mucavedet): هاوسیتی کردن، هامسایه تی.
- مجاولت** - مص.ل.ع (موجاژه لهت - mucavelet): جهوله کردن، زۆرانبازی نیوان دوو کەس به مەبەستێ سەرکەوتن و دەست هێنان.
- مجاهد** - ا.فا.ع (موجاهید - mucahid): کۆششکار، کەسیک دژی دژمن بجەنگی، جەنگاوەر.
- مجاهره** - مص.ل.ع (موجاهره - mucahere): ئاشکرکردن، قسەکردن به دەنگی بەرز، جنیودان، دژمنایه تی کردن، شەڕکردنی رووبەروو.
- مجاهز** - ا.فا.ع (موجاهیز - mucahiz): حەریف لە قوماڕدا، حەریف لە گەمە ی نەردیندا، کەسیک کە کەرەستە ی کارێک فەراھەم بکات.
- مجاهل** - ا.ع (مجاهیل - mecahil): نەزانین.
- مجبور** - ا.مف.ع (مەجبوور - mecbûr): ناچار، مەجبوور.
- مجتبی** - ا.مف.ع (موجتبه - mucteba): هەڵبژاردو پەسندکراو.
- مجتث** - ا.مف.ع (موجتەس - muctes): ریشە دەرھێنراو، هەڵکەندراو.
- مجتعم** - ا.فا.ع (موجتەمی - muctemi): گردبوونەوه.
- مجتعم** - ا.ع (موجتەمە - mucteme): کۆمەڵ، کۆمەڵگە، جقات.
- مجتنب** - ا.فا.ع (موجتەنب - muctenib): دوورەپەرتیز، بە پارتیز.
- مجتهد** - ا.فا.ع (موجتەهید - muctehid): کۆششکار، زانایەک کە لە زانستی فێقهیدا گەییشتە پلە ی ئیجتیهاد و مەسەلە یین شەری لە قورئانەوه هەڵینجی.
- مجد** - ا.ع (مەجد - mecd): گەورەیی، شکۆ، جوامیری.
- مجد** - ا.فا.ع (موجیدد - mucidd): کۆشا.
- مجداف** - ا.ع (میجداف - miedaf): سەول.
- مجدد** - ا.مف.ع (موجەدەد - mucedded): تازەکراوه، نوۆژەن.
- مجدر** - ا.مف.ع (موجەدەر - mucedder): دەموچاو کونج، ئاوەلەدار.
- مجدود** - ص.ع (مەجدوود - mecdûd): بەختیار، کامەرەن.
- مجدور** - ص.ع (مەجدوور - mecdûr): شایستە، لایەق، ئاوەلەدار، دەموچاو کونج.
- مجدوب** - ا.مف.ع (مەجزووب - meczûb): رفیتراو، راکیشراو.
- مجدور** - ا.مف.ع (مەجزوور - meczûr): ژمارە ی جەزدار.
- مجدوم** - ا.مف.ع (مەجزووم - meczûm): گول، نەخۆشی گولی.
- مجرّب** - ا.مف.ع (موجەرب - mucerreb): پیاوی کارامەو بە تەجرەبە، تەجرەبەکراو.
- مجرّد** - ا.مف.ع (موجەردە - mucered): رووت و عۆربان، تەنیا، سەلت، رەبەن، پیاوی بێ ژن.
- مجرّف** - ا.ع (میجرّف - micref): بێل، خاکەناز.
- مجرگ** - ا.ع (مەجرگ - mecerg): بێنگاری، سوخرە.
- مجرم** - ا.فا.ع (موجرم - mucrim): تاوانبار، خەتاکار، تاوانکار.
- مجرّوح** - ا.مف.ع (مەجرّووه - mecrûh): بریندار، زامدار.
- مجرور** - ا.مف.ع (مەجرور - mecrûr): وشە یەک کە کۆتاییەکی «ژێر» بێ.
- مجره** - ا.ع (مەجره - mecere): کاکیشان.
- مجری** - ا.ع (مەجرا - mecra): ئاوەڕۆ، کونج، رەهەند.
- مجری** - ا.مف.ع (موجرا - mucra): رەوان کراو، جێ بەجێکراو.
- مجری** - ا.ع (میجری - micrî): سەندوقی بچوک، قاسە ی بچوک.

مجری - ا.فا.ع (موجرا - mucra): که سیک کارتیک نه نجام بدات، جیبه جیکار.

مجزا - ا.مف.ع (موجه ززه - mucezze): جیاکراوه، بهش بهشکراو.

مجس - ا.ع (مهجه سس - mecess): شوتنی دهست پیداهینان، سینه.

مجسم - ا.مف.ع (موجه سسه م - mucussem): بهرجه سته.

مجسمه - ا.مف.ع (موجه سسه مه - mucusseme): پهیکه ر.

مجصص - ا.مف.ع (موجه سه س - muceses): گه چکاری، نهخش و نیگاری به گه چ دروست کریاک.

مجصص - ا.فا.ع (موجه سیس - mucussis): گه چکار.

مجعد - ا.مف.ع (موجه ئه د - muce''ed): قژی لول.

مجعل - ا.مف.ع (مه جئول - mec'ul): ساخته، قه لپ، ته زویر.

مجلد - ا.مف.ع (موجه لله د - mucelled): کتیبی جه لدرکراو، بهرگ تیکیراو.

مجلس - ا.ع (مه جلیس - meclis): مه جلیس، شوتنی دانیشتن، شوتنی کوپونه وهی خه لکی.

مجلل - ا.مف.ع (موجه لله ل - mucellel): هپزا، ریزدار، بهشکو، بهشان و شه وکوت.

مجله - ا.ع (موجه لله - mucelle): گوفار.

مجمعه - م.م.ع (مه جمعه - mecmece): مقومقو، گوتگونگ، نووسینی پر هه له و بی سهره ر.

مجمر - ا.ع (میجمه ر - micmer): ناگردان، بخوردان، مه قلی.

مجمز - ص.ع (موجه ممیز - mucemmis): وشر سوار.

مجمع - ا.ع (مه جمه - mecme): شوتنی خرپونه وه، نهجمه ن، کوپ، جقات.

مجمعه - ا.ع (مه جمه - mecme'e): شوتنی خرپونه وهی خه لک، بیابانی وشک و برینگ، سینی گه وره که قاپی خواردنی له سهر دابنری.

مجمل - ا.مف.ع (موجه مل - mucmel): پوخته، خو لاسه، کورته، قسه یهک که پتوبستی به شخر و شرفه و درپزه هه بی.

مجموع - ا.مف.ع (مه جمو و - mecmu'): کو، کوکراوه.

مجموعه - ا.مف.ع (مه جموئه - mecmu'e): کوکراوه، شتین له یهک شوتن کوکراوه.

مجن - ا.ع (میجه نن - micenn): سپهر، قه لغان، مه تال.

مجنون - ص.ع (مه جنون - mecnun): دین، شیت.

مجنی - ا.مف.ع (مه جنی - mecnî): که سیک که تاوانی لیکرای.

مجوز - ا.فا.ع (موجه قشیز - mucevviz): نیجازه در.

مجوس - ا.ع (مه جووس - mecûs): ناگرپهرست، هه تاوپهرست، گاور.

مجوف - ا.مف.ع (موجه قفه ف - mucevvef): ناویوش، ناو به تال، هلول.

مجون - م.ص.ل.ع (موجوون - mucûn): درشت و بی پاک بوون، بی شهرمی، چاقایی.

مجهز - ا.مف.ع (موجه هه هز - mucchhez): ناماده کراو، ته یارکراو.

مجهل - ا.ع (مه جهل - mechel): بیابانی کاکي به کاکي، ونگه یهک که مرؤف رینی لی دهر نه کات.

مجهود - ا.مف.ع (مه جهود - mechûd): کوشش، کاروته قه للا.

مجهول - ا.مف.ع (مه جهول - mechûl): نادیار، گومناو، نه ناسراو.

مچی - م.ص.ل.ع (مه چی - mecî'): هاتن.

مجیب - ا.فا.ع (موجیب - mucîb): جواوده رده وه.

محاذاات - مص.ل.ع (موهازات - muhazat): بهرانبهه یهک قه رار گرتن.

محاذا - ا.ف.ع (موهازی - muhazî): بهرانبهه، روویه پروو.

محارب - ا.ف.ع (موهاریب - muharib): جهنگاوهر.

محاربه - مص.ل.ع (موهاربه - muharebe): جهنگین له گهل یه کدیدا.

محارم - ا.ع (مه هاریم - meharim): مه حره مان، که سوکاری نزدیک که ماره بیان لیکدی نه یهت.

محاریب - ا.ع (مه هاریب - meharîb): میحراب، مینبهه، میحراو.

محاسب - ا.ف.ع (موهاسیب - muhasib): ژمیریار.

محاسبه - مص.م.ع (موهاسه به - muhasebe): حیساب کردن له گهل که سیکدا، لیپیچانه وه.

محاسن - ا.ع (مه هاسین - mehasin): چاکه.

محاشی - ا.ع (مه هاشی - mehaşî): حه شو.

محاصره - مص.م.ع (موهاسه ره - muhasere): گه مارو دان، ئابلو قه دان.

محاضر - ا.ع (مه هازیر - mehazir): مه حزه ر.

محاضره - مص.ل.ع (موهازه ره - muhazere): بابه تیکی ئه ده بی یان زانستی له کوژیکدا بخریتته بهر باس و لیکوئینه وه و پرسیارو وه لام، موهازه ره.

محاط - ا.مف.ع (موهات - muhat): ده ورگیراو.

محافظ - ا.ف.ع (موهافیز - muhafiz): نیگابان، پاسه وان.

محافظت - مص.م.ع (موهافه زهت - muhafezet): پاراستن، پاسه وانی کردن.

محافل - ا.ع (مه هافیل - mehafil): کوژ، ئه نجومهن.

محاق - ا.ع (موهاغ - muhax): ئاخرو ئوخری مانگی عه ره بی، سن روژی کوژیایی مانگی عه ره بی که مانگ نابینری.

مجید - ص.ع (مه جید - mecîd): مه زن، به شکو، شریف، ریزدار، پایه بهرز.

مجیر - ا.ف.ع (موجیر - mucîr): په نادر، فریاره س.

مجیز - ا.ف.ع (موجیز - mucîz): روخسه ت دهر، وهلی و سه ریه رشتیاری هه تیو.

مچ - ا.موج (موج - muç): مه چه کی ده ست، قوله بی.

مچاچنگ - ا.مه چاچه نگ (meçaçeng): شتی که له کیری پیاو ده چی که له چه رم دروستیان ده کرد.

مچاله - ص (موچاله - muçale): شتی که له ناو ده ستدا بگوشری و گرموئه و چرچ و لۆچ بی.

مچ پیچ - ا.مر (موج پیچ - muç piç): مه چه ک پیچ.

مچک - ا.مه چه ک (meçek): نیسک، ماش.

مچول - ص (موچول - muçûl): خشکوک، جوان.

مچه - ا.مه چه (meçe): جوژه گیایه کی خوړسکه له سپیناخ ده جیت و ده کرتته چاوی شله و ده خوړی.

مچیدن - مص.ل.مه چیدهن (meçîden): رویششتنی به نازو عیشوه، له نجه کردن له رویششتنا.

محابات - مص.ل.ع (موهابات - muhabat): حویاندن، هاوکاری کردن، لایه نگرتن.

محابیر - ا.ع (مه هابیر - mehabir): مه ره که بدان.

محابس - ا.ع (مه هابیس - mehabis): حه پسخانه.

محاجر - ا.ع (مه هاجیر - mehacir): ده وراو ده وری گوند، ده وریه ری گوندو مال.

محاجه - مص.ل.ع (موهاججه - muhacce): شه ر، هه نجهت هیتانه وه، دژمنایه تی کردن.

محادسه - مص.ل.ع (موهادسه - muhadese): گفتوگو کردن، هه قبه یشین.

محبوس - ا.مف.ع (مه‌هبوس - mehbûs):
حه‌پس کراو، زیندانی.

محت - ص.ع (مه‌هت - meht): ره‌ق و سه‌خت،
روژی گهرم، پیاوی ئاقل.

محتاج - ص.ع (موه‌تاج - muhtac): موحتاج،
ده‌ست‌گورت.

محتاط - ص.ع (موه‌تات - muhtat): به‌پاریز،
سل.

محتال - ا.فا.ع (موه‌تال - muhtal): حیل‌ه‌گر،
فیل‌باز.

محتاله - ا.فا.ع (موه‌تاله - muhtale): ژنی
حیل‌ه‌باز.

محتبس - ا.مف.ع (موه‌ته‌به‌س - muhtebes):
حه‌پس کراو.

محتجب - ا.فا.ع (موه‌ته‌جیب - muhtecib):
حیج‌ابدار، په‌نهان و گو‌شه‌گیر.

محتد - ا.ع (مه‌هتید - mehtid): ئه‌سل و
فه‌سل، نه‌ژاد و نه‌سه‌ب.

محترز - ا.فا.ع (موه‌ته‌ریز - muhteriz): به
پاریز.

محترف - ا.فا.ع (موه‌ته‌ریف - muhterif):
پیشه‌وهر، خودان پیشه.

محترق - ا.فا.ع (موه‌ته‌ریغ - muhterix):
گرگ‌رتوو.

محترم - ا.مف.ع (موه‌ته‌ره‌م - muhterem):
به‌ریز، ریزدار، هه‌ژی.

محتسب - ا.فا.ع (موه‌ته‌سیب - muhtesib):
حه‌ساو بۆ کراو، دارۆغه، کو‌تخا، پاسه‌وان.

محتشم - ا.فا.ع (موه‌ته‌شه‌م - muhteşem):
توپه، به‌حیا.

محتضر - ا.مف.ع (موه‌ته‌زه‌ر - muhtezer):
نه‌خوش‌تیک له‌گیانه‌ل‌لادابی.

محتضر - ا.فا.ع (موه‌ته‌زیر - muhtezir):
شارن‌شین.

محتقر - ا.مف.ع (موه‌ته‌غهر - muhtexer):
سووک، بووده‌له، خو‌تیرله.

محاکات - مص.م.ع (موه‌اکات - muhakat):
حیکایه‌ت کردن، لاسایی کردنه‌وه، گیترا‌نه‌وه.

محاکم - ا.ع (مه‌هاکیم - mehakim): داد‌گا.
محاکمه - مص.ل.ع (موه‌اکه‌مه - muhakeme):
موه‌اکه‌مه، داد‌گایی‌کردن.

محال - ص.ع (مه‌هال - mehal): مه‌حال.

محال - ا.مف.ع (موه‌ال - muhal): هه‌واله‌کراو.

محال - ا.ع (مه‌هال - mehall): شو‌تین،
شو‌تینان، مه‌له.

محامات - مص.م.ع (موه‌امات - muhamat):
پشتیبوانی کردن، به‌ره‌قانی کردن له‌که‌سیک.

محامی - ا.فا.ع (موه‌امی - muhamî):
ئه‌وقات، پاریزهر.

محاوره - مص.ل.ع (موه‌افه‌ره - muhavere):
گفت‌وگو کردن، وه‌لامدانه‌وه‌ی به‌کتر، دیالۆگ
کردن.

محاوله - مص.ل.ع (موه‌افه‌له - muhavele):
حیل‌ه‌کردن بۆ گه‌یشتن به‌مه‌به‌ست، تیژ روانین به‌ره‌و
شتیک.

محب - ا.فا.ع (موه‌یب - muhibb):
دۆستدار، هه‌زکردن له‌چاکه.

محب - ا.مص.ع (مه‌هه‌بیه‌ت - mehebbet):
خۆشه‌ویستی، مه‌حه‌به‌ت.

محبیره - ا.ع (می‌هه‌به‌ره - mihbere):
مه‌ره‌که‌بدان.

محبس - ا.ع (مه‌هه‌س - mehbess): زیندان،
حه‌پس‌خانه.

محبیل - ا.ع (مه‌هه‌یل - mehbil):
سکپری ژن.

محبیل - ا.ع (مه‌هه‌یل - mehbil):
مناڵدان.

محبوب - ا.مف.ع (مه‌هبوب - mehbûb):
خۆشه‌ویست، ماشوق.

محبویه - ا.مف.ع (مه‌هبویه - mehbûbe):
دل‌به‌ر، خۆشه‌ویست، ماشوقه.

محرک - ا.فا.ع (موهریک - muherik):
دنده‌در، هانده‌ر، جوولتینه‌ر.

محرم - ا.ع (مه‌هرم - mehrem): مه‌هرم،
که‌سوکاری به‌یه‌ک حه‌رام، که‌سوکاری نزیک که
ماره‌یان لیکدی نه‌یه‌ت.

محرم - ا.فا.ع (موهریم - muhrim): که‌سیک
که‌ئیحرامی به‌ستی.

محرم - ا.ع (موهره‌رم - muherrem):
موحه‌ره‌م، مانگی به‌که‌می سالی کوچی، بزیه
موحه‌ره‌می پیگوتراوه چونکه عه‌ره‌ب شه‌ریان له‌م
مانگه‌دا به‌حرام زانیوه.

محرمات - ا.ع (موهره‌رمات - muherremat):
مه‌هرم، حه‌رامان.

محرمانه - ق.ص (مه‌هره‌مانه - mehremane):
به‌نه‌یتی، به‌دزی، به‌په‌نه‌انی.

محروور - ا.مف.ع (مه‌هروور - mehrûr): گهرم
بوگ.

محروس - ا.مف.ع (مه‌هرووس - mehrûs):
پاریزراو، ئاگاداری کراو، پاسکراو.

محروسه - ا.مف.ع (مه‌هرووسه - mehrûse):
پاریزراو.

محروق - ا.مف.ع (مه‌هرووغ - mehrûx):
سوتاو، سوتیاگ.

محروم - ا.مف.ع (مه‌هرووم - mehrûm):
مه‌حروم، بی به‌ش، ئاثومید.

محزون - ا.مف.ع (مه‌هزوون - mehzûn):
غه‌مگین، خه‌مین، که‌سه‌ردار.

محسن - ا.فا.ع (موهسین - muhsin):
چاکه‌کار.

محسوب - ا.مف.ع (مه‌هسوب - mehsûb):
ژمیردراو، حه‌ساوکراو، حه‌ساو بۆکریاگ.

محسود - ا.مف.ع (مه‌هسود - mehsûd):
حه‌سودی پی براو.

محسوس - ا.مف.ع (مه‌هسوس - mehsûs):
هه‌ست پیکراو.

محتکر - ا.فا.ع (موهته‌کیر - muhtekir):
مونۆپۆل، که‌سیک دانه‌ویتله‌و نازووقه‌یان کالای
دی عه‌مار بکات و هه‌لی بگری تا به‌نرخ‌گران
بیفرۆشینه‌وه.

محتلم - ا.فا.ع (موهته‌لیم - muhtelim):
خه‌ونبین، شه‌یتانی بوون.

محتمل - ا.مف.ع (موهته‌مه‌ل - muhtemel):
له‌گوین، له‌گین، له‌ودیه، رهنکه، شایه‌ت.

محتوم - ا.مف.ع (مه‌هتوم - mehtûm): هه‌ر
ده‌بی.

محتوی - ا.فا.ع (موهته‌ئی - muhtevî):
شتیک شتیکی دی تیا بی، ناوه‌رۆک،
ناواخن.

محراب - ا.ع (میهراب - mihrab): سه‌روی
مه‌جلیس، شوینی وه‌ستانی پیش نوێژ، میحرابی
مزگه‌وت (مزگه‌وت روخواه میحرابی ماوه).

محرک - ا.ع (میهراک - mihrak): جوولتینه‌ر،
ئامیری جوولاندن و بزواندن.

محرر - ا.فا.ع (موهه‌ریر - muherrir):
ئازادکه‌ر، نووسه‌ر.

محرز - ا.مف.ع (موهره‌ز - muhrez): به‌ده‌ست
هینراو، وه‌رگیراو.

محررض - ا.فا.ع (موهه‌ریز - muherriz):
هانده‌ر، دنده‌ر.

محررف - ا.فا.ع (موهه‌ریف - muherrif):
که‌سیک که‌قسه‌یه‌ک بگۆری.

محررف - ا.مف.ع (موهه‌ره‌ف - muherref):
ته‌حریفکراو، گۆردراو، شیواندراو.

محررق - ا.فا.ع (موه‌ریغ - muhrix):
سوتینه‌ر.

محررق - ا.فا.ع (موه‌ریغ - muherrix):
سووتینه‌ر، ئه‌وه‌ی بیته‌مایه‌ی تینویتی.

محررق - ا.مف.ع (موه‌ره‌غ - muherex):
سووتاو.

محررقه - ا.مف.ع (موه‌ره‌غه - muhrex):
ده‌سته‌چیه‌له، قوربانی سوتاو.

محشر - ا.ع (مهشهر - mehşer): جیی خړپوونه وې خه لکې، روژی په سالنې، روژی خه شر.

محشور - ا.مف.ع (مهشور - mehşûr): هاو دهم، له یه کدی خړپوونه وه.

محشی - ا.مف.ع (موهه ششا - muheşşa): په راویز یو نووسراو، کتیبیک په راویزی یو نووسراو.

محصل - ا.فا.ع (موهه سسیل - muhessil): قوتابی، که سیک شتیکی به دهست هینای.

محصله - ا.فا.ع (موهه سسیله - muhessile): قوتابی (بو می).

محسن - ا.مف.ع (موهه سن - muhsen): پیاوی ژندار.

محسنه - ا.مف.ع (موهه سینه - muhsene): ژنی شوودار.

محصور - ا.مف.ع (مهشور - mehşûr): شوره، هسار بو کراو.

محصول - ا.مف.ع (مهشول - mehşûl): بهروبووم، بهرهم.

محسون - ا.مف.ع (مهشون - mehşûn): پاریزراو.

محض - ص.ع (مهز - mehz): خالیسه و پاکو، بی غه ش، پاک.

محضر - ا.ع (مهزهر - mehzer): دهرگا، شوینی نووسینی قه والو سنده دان، تو مارگه ی قه والو سنده دان، تو مارو فتوانامه.

محط - ا.ع (مهه ت - mehett): ویستگه، شوینی دابه زین و لادان، مه نزل، بارئه نازی قافله و کاروان.

محظور - ا.مف.ع (مهزور - mehzûr): قه دهغه، یاساغ، نارووا، هرام.

محظوظ - ا.مف.ع (مهزوز - mehzûz): خوشبه خت، بهخته وهر.

محفظه - ا.ع (مهفه زه - mehfeze): جانتای دهستی، نه وې شتی تیا ه لگیری، جزدان.

محفل - ا.ع (مه هفیل - mehfil): شوینی خړپوونه وې دۆستان، کوژ، نه نجومه ن، جقات.

محفور - ا.مف.ع (مه هفور - mehfü - mehfü): هه لکه نراو، کلور، مافور.

محفوظ - ا.مف.ع (مه هفوز - mehfüz): پاریزراو.

محفوف - ا.مف.ع (مه هفوف - mehfüf): دهور دراو، دهور گیراو.

محفه - ا.ع (می هفه - miheffe): تهختی رهوان، تهختیکه له که ژاوه دهچی بو دهورو ورو پیکردنی نه خوش.

محق - ا.فا.ع (موه یغ - muhixx): خودان ههق، ههقدار، که سیک که ههق به و بی.

محقر - ا.مف.ع (موهه غهر - muhexxer): بچوک، سووک.

محقق - ا.مف.ع (موهه غه غ - muhexxex): وده ی هاتگ.

محقق - ا.فا.ع (موهه غه غیغ - muhexxix): ته حقیقکار.

محقوق - ا.مف.ع (مه هفوغ - meh xûx): شایسته، وده ی هاتگ.

محک - ا.ع (می ههک - mihek): سهنکی مه ههک، بهردیکه زیرو یو پیدایتن و عیاره که ی دیاری دهکن.

محکم - ص.ع (موه که م - muhkem): مکوم، قایم.

محکمت - ا.ع (موه که مات - muhkemat): نه و نایه تانه ی که مانایان روون و ناشکرایه و پیویستیان به تهویل و شروقان نییه.

محکمه - ا.ع (مه هکه مه - mehkeme): دادگا.

محکوک - ا.مف.ع (مه هکووک - mehkûk): تاشراو، رنراو.

محکوم - ا.مف.ع (مه هکووم - mehkûm): مه حکوم، حوکمدراو.

محل - ا.ع (مهه‌لل - mehell): شوټن، شوټنی لادان و دابه‌زین.

محل - ا.ف.ع (موهیل - muhill): نه‌ودی پابه‌ندی حه‌رام یان نه‌هدو په‌یمان نه‌بټ.

محللات - ا.ع (مهه‌للات - mehellat): شوټن، گه‌ره‌کان.

محلې - ا.ع (مهه‌لې - mehleb): شوټنی شیر دوشین.

محلې - ا.ع (میله‌لې - mihleb): قاپی شیردوش.

محلې - ا.ع (مهه‌لې - mehleb): جوړه دره‌ختیکه.

محلل - ا.ف.ع (موهه‌لیل - muhellil): حه‌لال‌کهر، نه‌و که‌سه‌ی ژنی سی ته‌لاقه ماره ده‌کاته‌وه تاپاشان ته‌لاقی بدات و می‌ردی یه‌که‌می بیخوازیتته‌وه، ماره به جاش.

محلوج - ا.م.ف.ع (مهه‌هلوج - mehlûc): په‌مووی هه‌لاجی کراو.

محلول - ا.م.ف.ع (مهه‌هلول - mehlûl): شټیک له شله‌یه‌کدا توټنرا بیتته‌وه.

محلله - ا.ع (مهه‌ه‌لله - mehelle): گه‌ره‌ک، کوټان.

محلې - ا.م.ف.ع (موهه‌للا - muhella): رازاوه به خشل، خه‌ملټنراو.

محمد - ص.ع (موهه‌مه‌د - muhemmed): خوښ ته‌بیعه‌ت، سوپاسگوزار، که‌سیک سوخه‌تټن چاکی فره‌بی، ناوی په‌پامبه‌ری ئیسه‌لامه، ستایشکه‌ر.

محمل - ا.ع (مه‌همیل - mehmil): که‌ژاوه.

محمود - ا.م.ف.ع (مه‌همود - mehmûd): ستایش کراو.

محمول - ا.م.ف.ع (مه‌همول - mehmûl): هه‌لگیراو، له کوټ کراو.

محموم - ا.م.ف.ع (مه‌هموم - mehmûm): تادار، که‌سیک تای لیها‌تبی.

محن - ا.ع (میهنه - mihen): مه‌ینه‌تان، به‌لاو ده‌رد.

محنت - ا.ع (میهنه‌ت - mihnet): به‌لا، خه‌م و په‌ژاره، مه‌ینه‌ت.

محو - مص.م.ع (مه‌هف - mehv): سپینه‌وه، له‌نیوټردن، نه‌هیشتن.

محور - ا.ع (میهنه‌ر - mihver): ته‌وه‌ر، تیره.

محوطه - ا.ع (موهه‌فقه‌ته - muhevvete): حه‌سار، حه‌وشه، شووره، شوټنی دیواری له ده‌ورکرایټ.

محول - ا.ف.ع (موهه‌فقیل - muhevvil): گټورینکار، یه‌کټیکه له سیفه‌ته‌کانی یه‌زدانی مه‌زن.

محول - ا.م.ف.ع (موهه‌فقه‌ل - muhevvel): گټوردارو، هه‌واله‌کراو.

محیر - ا.ف.ع (موهه‌ییر - muheyyir): مایه‌ی سه‌رسامی، سه‌رسامکه‌ر.

محیص - ا.ع (مه‌هیس - mehîs): رزگاری، خه‌له‌سین.

محیط - ا.ف.ع (موهیت - muhît): بازنه، ژبنیگه.

محیل - ا.ف.ع (موهیل - muhîl): هه‌واله‌کهر، چاره‌کهر، حیل‌باز.

محیی - ا.ف.ع (موهیی - muhyî): زندوو که‌ره‌وه.

مخ - ا.م.خ.ع (موخ - mux): ره‌شمه‌ی قورس که بکریته سه‌ری نه‌سپ و هیسه‌تری چه‌تون و چه‌موش، ناگر، زه‌رده‌واله، داری خورما.

مخ - ا.ع (موخ - muxx): می‌شک، موخ، ده‌ماغ، موخی ئیسه‌قان.

مخابره - مص.م.ع (موخابره - muxabere): قسه‌کردن به ته‌له‌گراف یان ته‌له‌فون، خه‌به‌ردان، خه‌به‌ر وه‌رگرتن.

مخاتله - مص.م.ع (موخاته‌له - muxatele): یه‌کدی فریودان.

مخادع - ا.ع (موخادی - muxadi): سه‌ندوقخانه.

مخادع - ا.ف.ع (موخادی - muxadi): حیل‌باز، خاپینوک، فیل‌باز.

- مخادعه** - مص.م.ع (موخادهئه - muxade'e):
یه کدی خه له تاندن.
- مخاذیل** - ا.ص.ع (مه خازیل - mexazîl):
زه بوون، که ساس، داماو.
- مخارج** - ا.ع (مه خاریج - mexaric): شوینی
دهرچوون، خه رجیبات و سه رفکردن.
- مخاریق** - ا.ع (مه خاریغ - mexarîx):
جوامیران، خه لکی دلاوا، سه خاوده نمندان.
- مخازن** - ا.ع (مه خازین - mexazin):
عه مار، مه خزن، کوگا.
- مخاصم** - ا.فا.ع (موخاسیم - muxasim):
شه پانی، شه رکهر.
- مخاصمه** - مص.ل.ع (موخاسه مه - muxaseme):
شه رکهر، دژمنایه تی کردن.
- مخاض** - ا.ع (مه خاز - mexaz): ژانی زایین.
- مخاط** - ا.ع (موخات - muxat): چلم.
- مخاطب** - ا.مف.ع (موخاته ب - muxateb):
دوینراو.
- مخاطبه** - مص.ل.ع (موخاته به - muxatebe):
یه کتر دوواندن.
- مخاطر** - ا.فا.ع (موخاتیر - muxatir):
که سیپک خوئی بخاته خه تهره وه.
- مخاطر** - ا.ع (مه خاتیر - mexatir): خه تهران،
مه ترسیبان.
- مخاطره** - مص.ع (موخاته ره - muxatere):
خوخته خه تهره مه ترسی.
- مخافت** - مص.ل.ع (مه خافه ت - mexafet):
ترسان.
- مخالب** - ا.ع (مه خالیب - mexalib): چنگ،
نینوکان، چرنوکان.
- مخالصت** - مص.ع (موخاله سه ت - muxaleset):
دوستایه تی کردن، بی غه ل و
غه ش.
- مخالطه** - مص.ع (موخاله ته - muxalete):
تیکه لبون، تیکه لی کردن.
- مخالف** - ا.فا.ع (موخالیف - muxalif): دژ،
ناکوک، نه یار.
- مخالفت** - مص.ل.ع (موخاله فه ت - muxalefet):
دژایه تی کرن، سه ریچی کرن.
- مخانیق** - ا.ع (مه خانیغ - mexanix): قه لاده،
ملوانکه، گهردانه.
- مخاوف** - ا.ع (مه خافیف - mexavif):
شتانه ی باعسی ترس بن.
- مخایل** - ا.ع (مه خایل - mexayîl): هه وری
سه ر قافله ی باران، نیشانه.
- مخبر** - ا.فا.ع (موخبیر - muxbir): خه به رده ر،
هه والدر، سالوخره ر، هه والدر.
- مخبر** - ا.ع (مه خبر - mexber): دهروونی
که س، ناخ.
- مخبط** - ص.ع (موخه به ت - muxebbet):
شیتوکه، که سیپک که نه قلی ته واه نه بی.
- مخت** - ا.مف.ع (موخت - muxt):
تومید، ته ما،
ته ماداری، تومیده واری.
- مختار** - ص.ع (موختار - muxtar):
سه رپشک، نازاد، خودان ئیختیار، هه لئیرده.
- مختال** - ص.ع (موختال - muxtal):
خویره سه ند.
- مخترع** - ا.فا.ع (موخته ری - muxteri'): داهینه ر.
- مخترع** - ا.مف.ع (موخته ره - muxtere'): داهینه ر.
- مختص** - ا.مف.ع (موخته س - muxtes):
تایبه ت، پسپور.
- مختصر** - ا.مف.ع (موخته سه ر - muxteser):
کورت و موخته سه ر.
- مختفی** - ا.فا.ع (موخته فی - muxtefi):
په نه ان، شاره و نادیار، کفن دز، پیوار.
- مختل** - ا.مف.ع (موخته ل - muxtell):
په ریشان، شتووا، سست و بی که لک.
- مختلس** - ا.فا.ع (موخته لیس - muxtelis):
دز.

- مختلس** - ا.مف.ع (موخته لهس - muxteles): دزراو.
- مختلط** - ا.فا.ع (موخته لیت - muxtelit): تیکرژاو، تیکه لاو.
- مختلف** - ا.فا.ع (موخته لیف - muxtelif): جیاوازی کهر، جۆراوجۆر، رهنگاو رهنگ، جیاواز.
- مختتنق** - ا.فا.ع (موخته نیغ - muxtenix): خنکینه ر.
- مختوم** - ا.مف.ع (مهختوم - mextûm): مۆرکراو، نهنجام دراو، به نهنجام گه بیشتوو.
- مختون** - ا.مف.ع (مهختون - mextûn): خه ته نه کراو.
- مخچه** - ا. (موخچه - muxçe): ده ماغه چکۆله.
- مخدر** - ا.فا.ع (موخه ددیر - muxeddir): سرکه ر، به نجکه ر.
- مخدرات** - ا.ع (موخه دده رات - muxedderat): ژنانی پوشته و جیجا بدار.
- مخدرات** - ا.ع (موخه ددیرات - muxedd): (rat): به نگ درمائی بیتهوشکه ر، وهک هرۆیین و کۆکایین..
- مخدره** - ا.مف.ع (موخه دده ره - muxeddere): ژنی پوشته.
- مخدع** - ا.ع (مهخده - mexde'): ژووری بچووک له ناو ژووری گه وردها، سه ندوقخانه.
- مخدوس** - ا.مف.ع (مهخدوش - mexdûş): رووشاو.
- مخدوم** - ا.مف.ع (مهخدوم - mexdûm): خزمه تکرار، سه روه ر، کهسیک غولام و نوکه ری هه بی.
- مخده** - ا.ع (میخه دده - mixedde): پشتی، سه رین، بالیف، سه نیا.
- مخدول** - ا.مف.ع (مهخزول - mexzûl): سه ر شوپ، ناومید.
- مخراق** - ص.ع (میخراغ - mixrax): پیاوی دلاواو قۆز، جوامیر.
- مخرب** - ا.فا.ع (موخه ریب - muxerrib): ویرانکار، خراپکار.
- مخرج** - ا.ع (مهخره ج - mexrec): جیتی ده رچوون.
- مخرق** - ا.ع (مهخره غ - mexrex): بیابانی وشک و برینگ، دهشتی کاکي به کاکي.
- مخرق** - ا.فا.ع (موخه ریغ - muxerrix): زۆر درۆزن.
- مخرقه** - ا.ع (مهخره غه - mexrexe): درۆ، بوختانچی.
- مخروط** - ا.مف.ع (مهخرووت - mexrût): تاشراو، خه راتی کراو، شتیوه یه کی نه ندازه بیسه له وینه ی که لله شه کر.
- مخزن** - ا.ع (مهخزن - mexzen): عه مار، مه خزن، کۆگا.
- مخزوم** - ا.مف.ع (مهخزوم - mexzûm): که پوی کونکراو.
- مخصوص** - ا.مف.ع (مهخسوس - mexsûs): تاییه تی.
- مخضرم** - ص.ع (موخه زره م - muezrem): پیاوی خه ته نه نه کراو، ره شتیک که باوکی سیی بی، کهسیک هه ردوو زه مانای جا هلیه ت و ئیسلامی دی بی، ده ورا ندیده.
- مخطط** - ا.مف.ع (موخه تته ت - muxettet): خه ت خه ت، خه تدار، موقه له م.
- مخطی** - ا.فا.ع (موختی - muxtî): خه تاکار، کهسیک له سه ر ریگه ی هه له و باوه ری نادروست بی.
- مخفف** - ا.فا.ع (موخه ففیف - muxeffif): سووک که ره وه.
- مخفف** - ا.مف.ع (موخه ففه ف - muxeffef): سووک کراوه.
- مخفوض** - ا.مف.ع (مهخفوز - mexfûz): دابه زینراو، دابه زیو، نزم بوو.
- مخفی** - ص.ع (مهخفی - mexfî): شاراهه، په نهان.

مخمر - ا.ف.ع (موخه ممر - muxemmer):
تهخمیرکراو، هه وینکراو.
مخمس - ا.مف.ع (موخه مس - muxemmes):
پینج خسته کی.
مخمسه - مص.ع (مهخمسه - mexmese):
برسیتی له راده به دهر، رهنج و زهحمهت، گیرۆده بوون
و گرفتاری، قهرقهش، گیره و کیشه، دهر دو ئهرک.
مخمل - ا.ع (مهخمه - mexmel):
مهخمه، قوماشیکی نهرمی توکنه.
مخملک - ا (مهخمه لهک - mexmelek):
نهخوشیبه کی درمه، زیاتر تووشی مندالان دهی.
مخمور - ا.مف.ع (مهخمور - mexmûr):
مهست، خومار.
مخنث - ص.ع (موخه ننهس - muxennes):
پیاوی نه توار ژنانه، نیره موک، پیاوی خراپ و
دلپهش، موخه نهت.
مخنق - ا.فا.ع (موخه ننیغ - muxennix):
خنکینه.
مخنق - ا.فا.ع (موخه ننهغ - muxennex):
خنکینهراو، شوینی پهت له گهردنی له
سیداره دراو.
مخنقه - ا.ع (میخنه غه - mixnexe):
ملوانکه، گهردنبه، میخنه کبه ند، خه ناوکه.
مخنوق - ا.مف.ع (مهخنووغ - mexnûx):
خنکینهراو.
مخوف - ص.ع (مهخوف - mexûf):
مایه ترس.
مخیدن - مص.ل (مهخیدن - mexîden):
خزین، جمین، جوولان.
مخیده - ا.مف (مهخیده - mexîde):
جماو، خزبو.
مخیر - ص.ع (موخه ییهر - muxeyyer):
خاوه ن ئیختیار، هه لبراره.
مخیز - ا (مهخیز - mexîz):
مامیز.
مخیط - ا.ع (میخیهت - mixyet):
دهرزی، گوزهرگه، دلیوان، سوژن.

مخل - ا.فا.ع (موخیل - muxill):
ئاژاوه گیتی، گهنده لکار.
مخلب - ا.ع (میخله ب - mixleb):
چنگ، چرنوک، نینوکی بالندان.
مخلخل - ا.ع (موخله خه - muxel xel):
شوینی خراخاله پیتدا، کونکراو.
مخلد - ص.ع (موخه لهه - muxelled):
ههرمان، نهمر، جاویدان، هه میسه.
مخلص - ص.ع (موخلیس - muxlis):
دوستی پاک و بی ریاو بی غه و غهش.
مخلص - ا.ع (مهخلهس - mexles):
رزگاری، ریگهی خه له سان.
مخلص - ا.مف.ع (موخلهس - muxles):
پاک بووه وه.
مخلسه - ا.ع (موخه لهه سه - muxellese):
جوهر رووه کیته بۆ دهرمان به کار دی.
مخلع - ص.ع (موخه لهه - muxelle):
سست و بی توانا.
مخلف - ا.فا.ع (موخلیف - muxlif):
ئهوهی که سیک بکات به جی نشینی خوی،
که سی وه عده به خیلاف، رووه کیته دووباره
گه لای دهرکرد بیته وه، کوتری په له پی، کوری
جوان.
مخلف - ا.مف.ع (موخه لهه ف - muxellef):
له پاش به جیماو، پاشمه نه.
مخلوط - ا.مف.ع (مهخلووت - mexlût):
ئاو بیته، تیکه ل.
مخلوع - ا.مف.ع (مهخلووع - mexlû):
که سیک له مه قامی خوی که وتبی، لیکه وتوو،
هه لکه ندراو.
مخلوق - ا.مف.ع (مهخلووغ - mexlûx):
خولقیتهراو، ئافریده.
مخلی - ا.مف.ع (موخه لالا - muxella):
شوینی خالی، خالی کراو.
مخمر - ا.فا.ع (موخه ممر - muxemmir):
تهخمیرکراو، هه وینکهر.

مخيط - ا.مف.ع (مهخيت - mexit): دوراو.
مخيله - ا.ع (مهخيله - mexîle): هه وري باراني پيتوهي، خه يال.
مخيله - ا.ع (موخه بيله - muxeyyile): وزه خه يال و وينا.
مخيم - ا.ع (موخه بيه - muxeyyem): خپوهنگه، هويه.
مد - ا.م.د (مد - med): تهل، پرد، رۆژي شه شه مي هه ره هيفتيكي هه تاوي.
مد - مص.ع (مهدد - medd): دريژکردن، لافاوو هه ستاني ناوي ده ربا.
مد - ا.ع (مهدد - medd): نيشانه يه كه له سه ره ئه لفي دريژداده نري.
مد - ا.فر (مود - mud): مۆد، مۆدي رۆژ، سه ليقه، شپواز، شپوه.
مداجات - مص.ع (موداجات - mudacat): موداراو دل راگرتني دژمن و شاردنه و ه ي دژمنايه تي.
مداح - ص.ع (مه دداه - meddah): ستايشكار.
مداخل - ا.ع (مه داخيل - medaxil): جي داخلى بوون.
مداخله - مص.ع (موداخله - mudaxele): خو ه لهورتاندن له كاري كه سيك.
مداد - ا.ع (ميداد - midad): خامه، قه له مي رهش، قه له م ره ساس، ميداد.
مدار - ا.ع (مه دار - medar): خولگه، شوي خولانه وه سوړانه وه.
مدارات - مص.ل.ع (مودارات - mudarat): مدارا، دل راگرتن، رهفتار كرن ده گه ل كه سيكدا به نه رمي، نه رمي نواندن.
مدارج - ا.ع (مه داريج - medaric): پله، پاچينه، قالدومه، نه رده وان، په يژه.
مدارس - ا.ع (مه داريس - medaris): قوتابخانان.
مداغه - مص.ل.ع (مودائه به - muda'ebe): شوخي كردن، سوعه تكرن، گه مه كردن.

مدافع - ا.فا.ع (مودافي - mudafi): داکوکیکار، كه سيك شتيك پال پتوهني رته ي بکاته وه.
مدافعه - مص.م.ع (مودافه نه - mudafe'e): سينگ له بهر سينگ نان، يه كتر دوورخستنه وه، لايه نگرتنی كه سيك.
مداغه - مص.ل.ع (موداغنه - mudaxxe): وردبين كردن، وردی و ديقه ت له حيسابدا.
مدال - ا.فر (ميدال - midal): ميدال، مه داليا، نيشانه.
مدالسه - مص.ع (موداله سه - mudalese): ته فرهدان، خاپاندن، فريودان و زولم كردن.
مدام - ا.ع (مودام - mudam): مه ي، شه راب، باراني به رده وام، هه ميشه.
مداوات - مص.م.ع (موداوات - mudavat): ده رمانكرن، ماليجه كردن.
مداولت - مص.ل.ع (موداقله ت - mudavelet): سووړان، گه راني چه رخی رۆژگار.
مداوم - ا.فا.ع (موداويم - mudavim): به رده وام.
مداومت - مص.م.ع (موداقله مه ت - mudavemet): ده وام دان، دريژده دان.
مداهنه - مص.ل.ع (موداهنه - mudahene): فريودان، خاپاندن، دووروويي كردن، زمانلووسي.
مدايح - ا.ع (مه داويه - medayih): مه دح و ستايشان.
مداين - ا.ع (مه داين - medayîn): شاران، ناوي شاري ته يسه فون بووه.
مدبر - ا.فا.ع (مودبير - mudbir): پاشقه رۆ.
مدبر - ص.مف.ع (مودبه ر - mudber): به دبه خت.
مدبر - ا.فا.ع (موده بيري - mudebbir): ته گبيركه ر، چاره كهر.
مدبوغ - ا.مف.ع (مه دبوغ - medbûx): پيستي خو شه كراو، پيستي ده باغي كراو.

مدرس - ا.ع (میدرهس - midres): کتیبیک
دهرسی لهسه ر بگوتیتتهوه، شوتینی دهرس
گوتتهوه.

مدرس - ا.فا.ع (مودهريس - muderis):
ماموستا، دهرسکار.

مدرسه - ا.ع (مه درسه - medrese):
قوتابخانه، شوتینی وانه گوتتهوه.

مدرک - ا.ع (مه درک - medrek):
کات و شوتینی دهرک کردن، به لگه، قهواله،
سه نه د.

مدرک - ا.فا.ع (مودریک - mudrik): زیرهک،
هوشیار، زووحالی،

مدرکات - ا.ع (مودریکات - mudrikat):
پیتنج ههسته که.

مدرکه - ا.فا.ع (مودریکه - mudrike):
دهرکه ر، زیرهک، هوشیار، زووحالی.

مدرن - ص.فر (مودیرن - mudirn): نوئ، تازه،
هاوچهرخ، مؤدی رۆژ.

مدرنيسم - ا.فر (مودیرنيسم - mudirnîsm):
شیوازی نوئ.

مدروس - ص.ع (مه دروس - medrûs): کۆن و
رزیو، شیت و دیتوانه.

مدعو - ا.مف.ع (مه دئوئ - med'uv):
دهعه تکرار، بانگکراو.

مدعی - ا.مف.ع (موددهئا - mudde'a):
ویستراو، ئاره زوو، داواکراو.

مدعی - ا.فا.ع (موددهئی - mudde'î):
داواکه ر.

مدغم - ا.مف.ع (مودغهم - mudxem): دوو
پیت بچنه ناو یهک و ببن به یهک پیت.

مدفع - ا.ع (مه دفعه - medfe'): شوتینی
کۆبوونه وهی ئاو، ئاوهرۆی ئاو، کونج، رههه ند.

مدفع - ا.ع (میدفه - midfe'): توپ،
مه تره لۆز.

مدفوع - ا.مف.ع (مه دفوو - medfû'): گوو،
پیسسی.

مدت - ا.ع (موددهت - muddet): کات و
وهختی دیاریکراو، کات.

مدثر - ا.فا.ع (موده سسیر - mudessir):
پۆشته، که سیک خۆی له عه باو جل و به رگه وه
پیتچابن.

مدح - مص.م.ع (مه دهه - medh): ستایش
کردن، مه حتکردن.

مدخل - ا.ع (مه دخهل - medxel): دهرگا،
شوتینی چوونه ژووره وه، ده روازه.

مدخل - ص.ع (مودخهل - mudxel): هه تیوچه،
له گام، زیکویر.

مدخنه - ا.ع (میدخنه - midxene): ناگردان،
مه قلی، کوانگ.

مدخول - ا.مف.ع (مه دخوول - medxûl):
تیتخراو، که سیک نه قلی تیک چووبی.

مدد - ا.ع (مه دده - meded): کۆمهک، یارو
یاوه ر، هاوکاری، فرباره س.

مددکار - ص.فا (مه ددهکار - mededkar):
کۆمهک کار، یار، یاوه ر، دۆست و هاوکار.

مدر - ا.ع (مه دهر - meder): کلۆ کهستهک،
گوند.

مدر - ا.فا.ع (مودیر - mudirr):
دهرمان یان ههر خواردنیک که پیتشاو زیاد
بکات.

مدرب - ا.مف.ع (موده ره ب - muderreb):
مه شقدراو، نه زموندار، کارامه، گرفتاری به لا.

مدرج - ا.ع (مه دره ج - medrec):
شوتینی رۆییشتن و تی پهرین، ری و ریباز،
مه زه ب.

مدرج - ا.مف.ع (موده ره ج - mederrec): پله
پله.

مدرج - ا.ع (مودره ج - mudrec): تۆمار،
کتیب، نامه، پیکه وه پیتچراو.

مدرجه - ا.ع (مه دره جه - medrece): ههر
رینگه و هۆیهک بۆ وه دهست هیتانی پایه و پله ی
به رزتر بگیریته به ر.

مدفن - ا.ع (مەدفەن - medfen): شوئینی ناشتن، گۆرستان، قەورستان.

مدفون - ا.مف.ع (مەدفوون - medfûn): نیتراو، بە خاک سپێردراو.

مدقق - ا.فا.ع (مودەغغیغ - mudexxix): بەدقیقەت، وردبین.

مدقوق - ا.مف.ع (مەدغووغ - medxûx): باریک و بێنێس، تێداو، کوتراو.

مدل - ا.ع (مودیلل - mudill): دەلیل، رێنۆتین، کەسێک باوەرو متمانەیی بە خۆی هەبێ.

مدل - ا.فر (مودیل - mudil): مۆدیل، نمونە، سەرمەشتی.

مدلس - ا.فا.ع (مودەللیس - medellis): خاپینۆک، عەوام خەڵەتین، کەسێک کە عەیبی خۆی یان عەیبی کالای خۆی وەشێرێ.

مدلل - ا.مف.ع (مودەللەل - mudellel): قسەکردن بە بەلگەو.

مدلول - ا.مف.ع (مەدلول - medlûl): ماناو، چەمک و دەلالەت، رێنۆتینی کراو.

مدلهم - ص.ع (مودلەهیم - mudlehim): رەش، تاریک، شەوی تاریک، تاریک و نۆتەک.

مدموغ - ا.مف.ع (مەدمووغ - medmûx): کەسێک سەری شکابێ و زیان بە مێشکی گەیبی بێ، گەوج، دەبەنگ، کەودەن، گەلخۆ.

مدن - ا.ع (مودون - mudun): شاران.

مدنگ - ا (مەدەنگ - medeng): کلێل، پەرەیی قفل، پشتکۆل، کلۆمی دەرگا، کێلۆن.

مدنی - ص.ن.ع (مەدەنی - medenî): شاری، شارستانی.

مدور - ص.ع (مودەفقەر - medevver): خڕو، بازەیی، جۆرە شیعریکە کە بە شێوەی بازەیی دەنووێ و دەشیت لە هەر وشەکییەو دەست پێ بکە و بێخوێتییەو.

مدوز - ا.فر (میدوووز - midûz): جۆرە گیانەوهرێکی مەرجانی بۆزە.

مدون - ا.مف.ع (مودەققەن - medevven): کۆکراوە و تۆمارکراو، ئەو شیعراوەی لە دیواندا کۆکرا بێتەو.

مدھش - ا.فا.ع (مودەهیش - mudhiş): سەرسامکەر، شتی مایەیی سەرسامی بێ.

مدھوش - ا.مف.ع (مەدھوش - medhûş): سەرسام، سەرگەردان، گێژ، حەیرماو، بێهۆش.

مدھون - ا.مف.ع (مەدھوون - medhûn): چەورکراو، پێستی دەباغی کراو، چەرمی رەنگ کراو.

مدیاتور - ا.فر (میدیاتوور - midyatûr): پێناو، میانچی.

مدیح - ا.ع (مەدیە - medîh): ستایش، جۆرە شیعریکە.

مدیحه - ا.ع (مەدیھە - medîhe): ستایش، مەحت.

مدید - ص.ع (مەدید - medîd): درێژ، ناوی بەحرێکی شیعرییە.

مدیر - ا.فا.ع (مودیر - mudîr): بەرپۆشەر، کەسێک کاریک بەرپۆش ببات.

مدیست - ا.فر (مودیست - mudîst): مۆدساز.

مدینه - ا.ع (مەدینە - medîne): شار.

مدیوم - ا.فر (میدیوم - midyûm): چارە.

مدیون - ص.ع (مەدیوون - medyûn): قەردار، قەرزار.

مذاب - ا.مف.ع (موزاب - muzab): تواوە.

مذابح - ا.ع (مەزابیھ - mezabih): قەساوخانە.

مذاق - ا.ع (مەزاغ - mezax): تام، چەژ، شوئینی هەستی تامکردن.

مذاکره - مص.ع (موزاکەرە - muzakere): گفتوگۆ لەسەر شتێک.

مذاهب - ا.ع (مەزاهیب - mezahib): مەزەبان، ئایینان.

مذیل - ا.ع (موزه ییهل - muzeyyel):
کراسی شور، کتیبی پاشکوی هه بی.

مر - (مهر - mer): نامازی په یوه ندییه

مر - ا. (مهر - mer): حه ساو، ژماره.

مر - ص.ع (مور - murr): تال، شوکوی دره خت.

مر - مص.ع (مهر - merr): تپیه پین، رویشتن و تپیه پین به سهر شتیکدا.

مراء - مص.ل.ع (میراء - mira'): شه پرکردن، به گژیه کداچون.

مرات - مص.م.ع (مورائات - mura'at):
نیشانانی پیچه وانه ی واقع، ریا کردن.

مرائی - ا.فا.ع (مورائی - muraî): ریاکار، خو نوین.

مرابه - مص.م.ع (مورابه هه - murabehe):
پارده دان به قازانج.

مرايض - ا.ع (مهرابیز - merabiz): ناغه لی
شه وانه ی په زان، ماواو لانه ی شترو گورگ...

مرباط - ا.ع (مهرابیت - merabit): شوپنی
به ستنه وه ی نه سپ و هیسترو که رو و شترو...

مرباطه - مص.ل.ع (مورابه ته - murabete):
ئاگاداری کردن، په یوه ندی هه بوون.

مرات - ا.ع (مهرات - merrat): که ږت، جار.

مراتب - ا.ع (مهراتیب - meratib): پله و پایه،
که ږت و جارن.

مراتع - ا.ع (مهراتی - merati'): له وږگه،
پاوه نان.

مرائی - ا.ع (مهراسی - merasî): شیوه نامه،
سهر دولکه، لاوانه وه.

مراجع - ا.ع (مهراجی - meraci'): مهرجه عی
ثاینی، نهو زانا ثاینیانه ی که خه لکی له مه سه له
شهرعییه کاند اچاویان لیده کن، سهرچاوه...

مراجع - ا.فا.ع (موراجی - muraci'): ژنیک پاش مهرگی میړده کی بو مال باوکی
بگه ږته وه.

مذبح - ا.ع (مزه به - mezbah): کوشتارگه،
جیی قوربانی کردن.

مذبذب - ا.فا.ع (موزه بزب - muzebzib):
دوو دل و راپا، بوختانچی و دوو روو.

مذبوح - ا.مف.ع (مه زیوه - mezbûh):
سهرپراو.

مذکر - ص.ع (موزه ککه ر - muzekker):
پیاو، نیرینه.

مذکر - ا.فا.ع (موزه ککیر - muzekkir):
وه بیرهنه وه، واعیز، وه عز داده ر.

مذکور - ا.مف.ع (مه زکوور - mezkûr):
ناوبراو.

مذل - ا.فا.ع (موزیلل - muzill): زه لیلکه ر.

مذلت - مص.ل.ع (مه زه لته - mezellet):
زه لیل بوون، ریسوا بوون، ره زیلبوون.

مذمت - مص.م.ع (مه زممه ت - mezemmet):
زه م کردن، خراپه گوته ی که سیک یان شتیک.

مذموم - ا.مف.ع (مه زموم - mezmûm):
زه مکارو،

مذنّب - ص.ع (موزنیب - muznib):
گوناهکار.

مذنّب - ص.ع (موزه ننه ب - muzenneb):
کلکدار.

مذهب - ا.ع (مه زه ب - mezheb): ری و
ریباز، تاییزا.

مذهب - ا.مف.ع (موزه هه ب - muzehheb):
زه رکفت، شتی له ناوی زپیر گیرایی.

مذهبات - ا.ع (موزه هه بات - muzehhebat):
حه وت قه سیده ی عه ره بی بووه که له زه مان ی
جاهیلیه تدا له دوا ی هه وت قه سیده
هه لواسرا وده وه هاتوون.

مذی - ا.ع (مه زی - mezî): ناوی که له زاری
حه وز یان کاریز بووات، نهو ناوه ی که به دهم یاری
کردنه وه له گهل ژندا له کتیری پیاو دیت و له شی
پی پیس نابیی و پیویست به غوسل دهرکردن
ناکات...

مراجعت - مص.ع (موراجه‌ت - murace't) : گه‌رانه‌وه، پید‌اچوونه‌وه.

مراحل - ا.ع (مه‌راهيل - merahil) : قو‌ناغان.

مراحم - ا.ع (مه‌راهيم - merahim) : ميه‌ره‌بانيان.

مراد - ا.مف.ع (موراد - murad) : مرز، مراد، ويستراو.

مرادف - ا.فا.ع (موراديف - muradif) : ريز، ئه‌و شتانه‌ی به‌ريز دين، وشه‌تين هاومانان.

مراز - ا.ع (ميرار - mirar) : جار، جارار.

مراز - ا.ع (موراز - muraz) : جو‌ره گيايه‌کی دپ‌کنه.

مرارت - مص.ل.ع (مه‌راره‌ت - meraret) : تال‌بوون.

مراره - ا.ع (مه‌راره - merare) : سه‌فرا، زراو، زالی.

مرازيه - ا.ع (مه‌رازيبه - merazibe) : مه‌رزه‌وان، پاسه‌واني سنوور.

مراس - مص.م.ع (ميراس - miras) : چاره‌کردن.

مراسله - مص.ل.ع (موراسله - murasele) : نامه‌ ناردن بۆ يه‌کدی، نامه‌کاری.

مراسم - ا.ع (مه‌راسيم - merasim) : رى و ره‌سمان، دابو‌نه‌ريتان.

مراش - ا. (مه‌راش - meraş) : رشانه‌وه.

مراشد - ا.ع (مه‌راشيد - meraşid) : ريگه‌ييتن راست و دروست.

مراسد - ا.ع (مه‌راسيد - merasid) : روانگه.

مراعات - مص.ل.ع (مورائات - mura'at) : ره‌چاو‌کردن، ريعايه‌ت‌کردنى يه‌کتر، مه‌دارا‌کردنى يه‌کدی، دل‌پا‌گرتنى يه‌کدی، پاراستنى شتيک.

مراعى - ا.ع (مه‌رائى - mera'î) : پاوان و له‌وه‌پ‌گه.

مراغه - ا.ع (مه‌راغه - meraxe) : شو‌تینی گه‌وزینی چاره‌وئ، گه‌وزانگه، گه‌وزینگه.

مرافعه - مص.ل.ع (مورافه‌ئه - murafe'e) : شکايه‌ت بردنه لای حاکم يان قازی، مورافه‌عه، شه‌رو ده‌عوا.

مرافقت - مص.ل.ع (مورافه‌غه‌ت - murafexet) : بو‌ونه هاوړئ و ره‌فيق، هاوړئ و هاوسه‌فه‌ر بوون.

مراقب - ا.فا.ع (موراعيب - muraxib) : چاو‌ديتر، نيگابان، پاسه‌وان.

مراقبت - مص.م.ع (موراعه‌به‌ت - muraxebet) : چاو‌ديتری کردن، پاسه‌واني کردن.

مراقد - ا.ع (مه‌راعيد - meraxid) : مه‌رقه‌د، مه‌زار، گل‌کو، قه‌ور، ئارامگه.

مراکب - ا.ع (مه‌راکيب - merakib) : هه‌رشتی بۆ سواری بشی.

مراکز - ا.ع (مه‌راکيز - merakiz) : چه‌ق، چه‌قی بازنه، بنکه، باره‌گا، مه‌ل‌به‌ندان.

مرال - ا.ت (مه‌رال - meral) : ئاسک، مامز.

مرام - ا.ع (مه‌رام - meram) : مرز، ئامانج، ئاوات.

مران - ا.ع (موران - murren) : دره‌ختيکه لقه‌کانی راست و دريژو گريگريتيه، نيژه‌ی لى دروست ده‌کهن.

مراوح - ا.ع (مه‌راويه - meravih) : باوه‌شيتن، پانکه.

مراوده - مص.ل.ع (موراهه‌ده - muravede) : هات‌چۆ کردنى كه‌سيك.

مراهق - ا.ع (موراهيغ - mura'hix) : هه‌رزه‌کار، کوړی تازه‌ بالق.

مراهم - ا.ع (مه‌راهيم - merahim) : مه‌ره‌هم، هه‌توان، مه‌ل‌حه‌م.

مراهنه - مص.ع (موراهه‌نه - mura'hene) : گره‌و کردن، مه‌رج‌کردن له پيش‌شېركيی ئه‌سپ تاودانى.

مرایا - ا.ع (مه‌رايا - meraya) : ئاو‌پنه، خو‌ديک، گوزگی، نه‌ينک.

مرء-ا.ع (مهراء-mer') : پیاو

مرات-ا.ع (مهراثات-mer'at) : دیمه ن

مرات-ا.ع (میراثات-mir'at) : گوزگی، خودیک، ئاوینه، نه پینک.

مراه-ا.ع (مهراه-mer'e) : ژن، ئافردت.

مرئوس-ا.ع (مهئوس-mer'us) : کهسیک له بهر دهستی کهسیکدا کار بکات، فهرمانبه، کارمه ند.

مرئی-ا.ع (مهراثا-mer'a) : جتییه که شتیکی لئیه بدینری.

مرئی-ا.ع (مهراثا-mer'i) : بینراو، دیار، خویا، بهرچاو.

مریبا-ا.ع (مهورهبا-murebba) : پهروه ده کراو، ته رییت دراو، مهربا، میوه به که له شیلای شه کرا کولتیرایی.

مریض-ا.ع (مهریض-merbiz) : شوینی حه وانه وهی چاره وهی و گاهه ل و پهزان.

مریط-ا.ع (مه رییت-merbit) : جیی به ستنه وهی چاره وهی.

مریج-ص.ع (موره بهه -murebbe) : چوارگوشه.

مریوب-ا.مف.ع (مه ریوب-merbûb) : پهروه ده کراو، بهنده و غولام.

مریوط-ا.مف.ع (مه ریوت-merbût) : به ستراو.

مری-ا.فا.ع (موره بی-murebbi) : پهروه ده کار.

مرتاض-ص.ع (مورتاز-murtaz) : چله کیشی به مه بهستی رام کردن و پهروه ده کردنی نه فس، نه فسکوژی به مه بهستی خوا په رستی و عیبادت.

مرتب-ا.مف.ع (موره تتهب-muretteb) : ریک خراو، ریکو پیک کراو.

مرتبان-ا (مه رته بان-merteban) : قایی چینی.

مرتبط-ص.ع (مورته بیت-murtebit) : پیکیه وه به ستراو.

مرتبه-ا.ع (مه رته به-mertebe) : پله و پایه.

مرتجع-ا.فا.ع (مورته جی-murteci) : کوزه په رست.

مرتجل-ا.مف.ع (مورته جهل-murtecel) : شیعرئ راسته و خو و بی وهستان بگوتری، قسه یه که بی بیرکردنه وه بکری، راسته و خو و سه رییتی.

مرتجی-ا.فا.ع (مورته جی-murtecî) : ئومیده وار.

مرتد-ص.ع (مورته دد-murtedd) : له دین وه رگه پاو.

مرتسم-ا.مف.ع (مورته رسم-murtesem) : نه خش و رسم له سه ر کراو.

مرتشی-ا.فا.ع (مورته شی-murteşî) : به رتیل خو.

مرتضی-ص.ع (مورته زا-murteza) : هه لئزاده، په سندکراو، خوشحال و شادومان.

مرتع-ا.ع (مه رته -merte') : پاوان، له وه رگه، میږگ، سه وزه زار.

مرتعب-ا.فا.ع (مورته ئیب-murte'ib) : ترساو.

مرتعی-ا.فا.ع (مورته ئیش-murte'is) : له رزیو.

مرتفع-ا.فا.ع (مورته فی-murtefi) : بهرز، چیا، به رزایی.

مرتک-ا (مورته ک-murtek) : جه وهه ری قورقوشم.

مرتکب-ا.فا.ع (مورته کیب-murtekib) : کهسیک کاریک ئه نجام بدات یان گونا حیک بکات.

مرتکز-ا.فا.ع (مورته کیز-murtekiz) : جیگیر، بهرقه رار، شتی که له جیی خو بی.

مرتکو-ا (مه رته کوو-mertekû) : چوله که، پاساری، مه لوپچک.

مرحله - ا.ع (مه رهله - merhele): قوئاغ، مه نزل.

مرحمت - ا.ع (مه رهه مهت - merhemet): میهره بانی، سوزو رحم.

مرحوم - ا.مف.ع (مه رهووم - merhûm): مه رحوم، رهحه تی، خوالیخوش بوو.

مرخ - ا.ع (مه رخ - merx): داریک زوو ناگر بگری، دهسته چيله.

مرخشه - ص (مه رهخشه - merexşe): نه حس، شوم، به دپوم.

مرخص - ا.مف.ع (موره خخهس - murexxes): روخسه تدرارو، نازادکراو، مه رهخهس کراو، هه زانکراو.

مرخم - ا.مف.ع (موره خخهه - murexxem): کلک بریاگ، شتیک که دوايیه که یان پری بی، زهوی به مه رمه ر فهرشکراو.

مرد - ا (مه رد - merd): پیاو، دلیرو نازاو پیاوانه.

مرداء - ا.ع (موره داء - mureda): خوازباران.

مرداب - ا.مر (مورداب - murdab): گولای وه ستاو، چلباو.

مرداد - ا. (مورداد - murdad): مانگی پینجه می هه تاوی.

مردار - ا.ص (موردار - murdar): مردار، مرداره وه بوو، گیانله بهری مردار که سهر نه پرابی.

مردار خور - ص.فا (موردار خور - murdarxûr): مردارخور، که لاکخور.

مردار سنگ - ا.مر (موردار سنگ - murdar seng): جه وهه ری قورقوشم، مرده سهنگ، مه رداسهنگ.

مرداس - ا.ع (میرداس - mirdas): سهر.

مردافکن - ص.فا (مه ردئه فکهن - merd efken): به هیزو بازوو.

مردانه - ص.ن (مه ردانه - merdane): پیاوانه، مه ردانه.

مرتهن - ا.مف.ع (مورته ههن - murtehen): بارمته، ره هنکراو.

مرثیه - ا.ع (مه رسییه - mersiye): شیعی شین و لاوانه وه، سهر دولکه.

مرج - مص.م.ع (مه رج - merc): هه راو هه نگامه به رپاکردن، گهنده لی و نیگه رانی به رپاکردن.

مرج - ا.ع (مه رج - merc): میترگ، له وه پرگه، پاوان، سه وززار.

مرجان - ا.ع (مه رجان - mercan): مه رجان، زینده ورتیکی ده ربیاییه، مرواری.

مرجانه - ا.ع (مه رجانه - mercane): یهک مه رجان، مرواری بچووک.

مرجب - ص.ع (موره ججهه - murecceb): سامدار، گه وروه شکودار، به شان و شه وکته.

مرجج - ا.مف.ع (موره ججهه - murecceb): ته فزیل پیدان.

مرجع - ا.ع (مه رجی - merci): سه رچاوه، شوتنی گه پانه وه.

مرجل - ا.ع (میرجله - mircel): مه نجه ل، قازانی گه وروه.

مرجمک - ا (مه رجومهک - mercumek): نیسک.

مرجو - ا.مف.ع (مه رجو - mercuv): نومیده وار، هیوادار، ناواته خواز.

مرجوع - ا.مف.ع (مه رجو - mercu): گه راوه، وه لامی نامه، وه لامنامه.

مرجوع - ا.مف.ع (مه رجووم - mercûm): به ردبارانکراو، نه فهرت لیکراو، وه دهرنراو، سهنگ واران کراو.

مرج - مص.ل.ع (مه رهه - mereh): شادبون، رزانی فرمیستک له چاو، له نجه کردن به نازه وه.

مرج - ص.ع (مه رییه - merih): شادمان.

مرحب - ا.ع (مه رههه - merheb): مه رهه با، پیشوازی گهرم، جی گوشاده، به هاتنت سه غلته نیم.

مردد-دل - ص. مر (مورده دیل - murededil):
دل‌مردوو، خه‌مبار، مه‌للول، که‌ساس.

مردد-ریگ - ا. مر (مورده ریگ - murde rîg):
میراتی، نه‌وه‌ی له‌پاش‌مردگ به‌جی ده‌میتی.

مردد-شو - ا. ص (مورده شوو - murde şû):
موردو شۆر.

مرز - ا (مه‌رز - merz):
مه‌رز، سنوور، سه‌رحه‌د، ئاقار.

مرز - ا (مورز - murz):
قوون، کونی قوون.

مرزبان - ا. ص (مه‌رزبان - merzban):
مه‌رزه‌وان، پاسه‌وانی سنوور.

مرزدار - ا. ص (مه‌رزدار - merzdar):
مامووری سوپایی که‌بۆ‌پاسه‌وانی سنووری ولات دابنری.

مرزدارى - ا. (مه‌رزدارى - merzdarî):
دایه‌ره‌ی گاردی سنوور.

مرزغان - ا (مه‌رزغان - merzexan):
گۆرستان، قه‌ورسان.

مرزنگوش - ا (مه‌رزنگوش - merzengûş):
گیایه‌کی بۆنخۆشه‌له‌ریحانه‌ده‌چیت، مه‌رزنجوش.

مرزو - ا (مه‌رزوو - merzû):
زه‌ویییه‌ک بۆ زه‌راعت ناماده‌کرای.

مرزوبوم - ا. مر (مه‌رزوبوم - merzû bûm):
خاک و ولات، مه‌رزو بوم.

مرزوق - ا. مف. ع (مه‌رزووع - merzûx):
به‌خته‌وه‌ر، رزقدراو، سه‌ر به‌رزق.

مرزه - ا (مه‌رزه - mereze):
گیایه‌که‌به‌کالی و به‌کولای ده‌خوری.

مرزیدن - م. مص (مه‌رزیده‌ن - merzîden):
گان کردن، جووتیون.

مرزش - ا. مص (مه‌رزش - merziş):
گان.

مرزنده - ا. فا (مه‌رزنده - merzende):
گانکه‌ر.

مرزیده - ا. مف (مه‌رزیده - merzîde):
گانده‌ر، گایراو.

مردد - ص. ع (مورده‌دد - mureded):
دل، سه‌رگه‌ردان، پارا.

مردک - ا (مه‌رده‌ک - merdek):
چکۆله، بۆره‌پیاو.

مردم - ا (مه‌ردوم - merdum):
مه‌ردم، خه‌لکی، بیلبله‌ی چاو.

مردم ازار - ص. فا (مه‌ردوم نازار - merdum azar):
زالم، که‌سێک خه‌لکی نازار بدات، موزیپ.

مردمخوار - ص. فا (مه‌ردوم خار - merdum xar):
بنیاده‌م خۆر.

مردم دار - ص. فا. (مه‌ردوم دار - merdum dar):
مروث دۆست، مروثیه‌روه‌ر.

مردمسار - ص. مر (مه‌ردوم سار - merdum sar):
مروث ناسا، مروثانه.

مردم شناسی - ا. مص (مه‌ردوم شیناسی - merdum şinasî):
ئه‌نتروپولوژی، کۆمه‌لناسی.

مردمک - ا (مه‌ردومه‌ک - merdumek):
ره‌شینه‌ی چاو، بیلبله‌ی چاو.

مردم گزا - ص. فا (مه‌ردوم گه‌زا - merdum geza):
زالم، زۆردار، نازارده‌ری خه‌لکی، موزیپ.

مردمه - ا (مه‌ردومه - merdume):
بیلبله‌ی چاو.

مردن - م. ص. ل (مورده‌ن - murden):
مه‌رگ.

مردنگی - ا (مه‌رده‌نگی - merdengî):
فانۆسی گه‌وره‌ی شوشه‌یی که‌سه‌رو بنی کراوه‌یه‌و مۆم یان چرای تیدا داده‌نه‌ن.

مردود - ا. مف. ع (مه‌ردود - merdûd):
ره‌ت کراوه، ره‌فزکراو، ده‌رنه‌چوو.

مرده - ا. ع (مه‌رده - merede):
سه‌رکێشان، شه‌قاوه‌له‌خۆ رازیان.

مرده - ص (مورده - murde):
مردوو، مردگ، فه‌وتیاگ.

مرس - ا.ص (مه‌ره‌س - meres): میوه‌ی میخوش، مزر.

مرس - مص.م.ع (مه‌رس - mers): له‌ئاوکردنی ده‌رمان و به‌دهست سوینه‌ودی تا له‌ئاوه‌که‌دا حهل بی و بتوتته‌وه.

مرس - ص.ع (مه‌ریس - meris): پیاوی به‌ته‌جره‌به‌و کارامه.

مرس - ا (مه‌ره‌س - meres): په‌ت، په‌تی که‌له‌ملی سه‌گ بکری.

مرس - ا.فر (مورس - murs): گیانله‌به‌ریکی گوانداره‌له‌وشکایی و له‌ده‌ریادا ده‌ژی، گیانله‌به‌ریکی وشکاوییه.

مرس - ا (مورس - murs): ناوی داهینه‌ریکی ئه‌میریکییه که‌له‌سالی ۱۸۳۵ یه‌که‌م ئامیری ته‌له‌گرافی دروست کردو ئه‌لفیایه‌کی تاییه‌تی بو دانا که‌به‌ئه‌لفیای مۆرس به‌ناویانگه.

مرسل - ا.مف.ع (مورسه‌ل - mursel): نیردراو، په‌یام هین.

مرسه‌له - ا.مف.ع (مورسه‌له - mursele): نیردراو، هه‌ل‌واسراو، گه‌ردنبه‌نی درێژ که‌بکه‌وتته‌سه‌ر سینگ و به‌رۆک.

مرسوم - ا.مف.ع (مه‌رسوم - mersûm): نامه، فه‌رمان، ده‌ستور، نامه‌و فرمانیک که‌له‌لایه‌ن والی یان حاکمه‌وه‌نووسرابی، ری و ره‌سم و داب و نه‌ریت و خووخده.

مرش - مص.م.ع (مه‌رش - merş): روشاندن، زه‌وییه‌ک باران روشاندبیتی.

مرشع - ا.ع (میرشه‌ه - mirşeh): عه‌ره‌قگیر، لبادی که‌له‌ژی‌زینه‌وه‌ده‌خړتته‌سه‌ر پشتی ئه‌سپ تا ئاره‌قه‌ی ئه‌سپه‌که‌هه‌لمژئی، نه‌رمه‌زین.

مرشع - ا.مف.ع (موره‌شه‌ه - muresşeh): په‌روه‌رده‌و ئاماده‌کراو بو‌کاریک، پالتیوراو.

مرشد - ا.فا.ع (مورشید - murşid): رتبه‌ر، ریتوتین، ده‌لیل، پیشانده‌ری ریتی راست.

مرصاد - ا.ع (میرساد - mirsad): روانگه، شوینی دیده‌وان، هه‌شارگه.

مرسد - ا.ع (مه‌رسه‌د - mersed): روانگه، هه‌شارگه.

مرصع - ا.مف.ع (موره‌سه‌ه - muresse): جه‌واهیر نیشان.

مرصوص - ا.مف.ع (مه‌رسوس - mersûs): مکوم، قایم، به‌یه‌که‌وه‌په‌یوه‌ست.

مرض - ا.ع (مه‌ره‌ز - merez): نه‌خوشی، نه‌ساغی.

مرضات - مص.ل.ع (مه‌رزات - merzat): خوشحال بوون به‌که‌سیک.

مرضع - ا.فا.ع (مورزی - murzi): ژنی که‌شیر به‌مندال بدات، دایه‌ن.

مرضی - ا.ع (مه‌رزا - merza): نه‌خوشان، نه‌ساغان.

مرضی - ا.مف.ع (مه‌رزی - merzî): ئه‌وه‌ی مایه‌ی ره‌زامه‌ندی و په‌سند بی.

مرطوب - ص.ع (مه‌رتوب - mertûb): ته‌ر، نمدار.

مرعز - ا.ع (میریئز - mir'izz): موی نه‌رمی بز، مه‌ره‌ز.

مرعش - ا.ع (مه‌ره‌ش - mer'eş): کۆتری به‌ره‌زف.

مرعشی - ص.ن (مه‌ره‌شی - mer'eşî): خه‌لکی مه‌ره‌ش (شاریکه‌له‌تورکیا).

مرعوب - ا.مف.ع (مه‌رئوب - mer'ûb): ترسینراو، ترساو، توقیو.

مرعی - ا.ع (مه‌رئا - mer'a): له‌وه‌رگه، پاوه‌ن، میترگ، سه‌وزه‌زار.

مرعی - ا.مف.ع (مه‌رئی - mer'î): ره‌چاوکراو، له‌به‌رچاوگیراو، مداراکراو.

مرغ - ا (مورغ - murx): بالنده، هه‌ر گیانله‌به‌ریک په‌رو بالی هه‌بی و بفری.

مرغ - ا (مه‌رغ - merx): چیمه‌ن، فریز، میترگ.

مرغابی - ا.مر (مورغابی - murxabî): مراوی، سۆنه.

مرغوب - ا.مف.ع (مه رغوب - merxub):
په سڼدو ویستراو، شتیک ره غبه تی له سهر بی،
په سڼدو ره وادار.

مرغول - ا.ص (مه رغول - merxûl): زولفی
لوول و پیچاو پیچ.

مرفق - ا.ع (میرفه غ - mirfex): تانیسک،
قونانیسک.

مرفق - ا.ع (مه رفه غ - merfex):
تاوده ست.

مرفوع - ا.مف.ع (مه رفو - merfû):
به رزکراو، وشه عهره بی که کوتا بیبه که ی بزوتی
بوری له سهر بی.

مرفه - ص.ع (موره ففه - mureffeh): ناسوده
حال و خوشگوزهران.

مرفین - ا.فر (مورفین - murfîn): روحی
تلیاک، جه وهه ری تلیاک.

مرق - ا.ع (مه ره غ - merex): شورا، مه ده که،
گوشتاو، نافه تیکه له کشتوکال و بیستان ددها
(شیرینه) ..

مرق - مص.م.ع (مه ره غ - merx): نیتز لیدان،
هه لکه ندنی خوری له پیست، خوری و پیستی
بوکه نیو.

مرقات - ا.ع (میرغات - mirxat): پاچینه،
نهرده وان، په یژه، قالدومه، پله کانه.

مرقد - ا.ع (مه ره غ - merxed): خه وتنگه،
مه رقه د، گلکو، نارامگه، گور.

مرقشیشا - ا (مه ره غه شیشا - merxeşîşa):
به ردی سهخت و قایم.

مرقع - ا.مف.ع (موره غغه - murexxe):
پینه کراو.

مرقم - ا.ع (میرغه م - mirxem): قه له م، هه ر
تامیریک پی بنووسری.

مرقوم - ا.مف.ع (مه رغوم - merxûm):
نووسراو، خه تدار.

مرقومه - ا.مف.ع (مه رغومه - merxûme):
نووسراو، نامه.

مرغانه - ا (مورغانه - murxane): هیلکه مر.

مرغ چمن - ا.مر (مورغی چه من - murxi çemen): بولبول.

مرغ حق - ا.مر (مورغی هه غ - murxi hex):
کونده په پوو، بایه قوش، کوند.

مرغ خانگی - ا.مر (مورغی خانه گی - murxi xanegî):
مریشکی مالی.

مرغزار - ا.مر (مه رغار - merx zar): چه من،
سه وززار، میرگوزار.

مرغزن - ا (مه رغ زن - merxzen):
قه ورستان، گورستان.

مرغزی - ص.ن (مه رغه زی - merxezî): مه روزی.

مرغسانان - ا.مر (مورغ سانان - murx sanan):
نهو گواندارانه ی وهکو بالنده هیلکه ده که ن.

مرغ سحر - ا.مر (مورغی سه هر - murxi seher):
بولبول، شالور، که له شیر.

مرغ سقا - ا.مر (مورغی سه غا - murxi sexa):
سه قاقوش، ماسیگره.

مرغ سلیمان - ا.مر (مورغی سوله یان - murxi suleyman):
په پوه سلیمانکه، شانه سهر،
په پله سلیمان.

مرغ شاخدار - ا.مر (مورغی شاخدار - murxi şaxdar):
جوره بالنده یه که به نه ندازه ی مامری
ناسایی ده بی و گوشته که ی زور به له زه ته.

مرغ شب اویز - ا.مر (مورغی شهب نا قیز - murxi şeb avîs):
کونده په پوو، بایه قوش.

مرغ عیسی - ا.مر (مورغی ئیسا - murxi isa):
شه مشه مه کویره.

مرغک - ا (مورغه ک - murxek): بالنده ی
بچووک، گرولی کراس.

مرغ مگس - ا.مر (مورغی مه گه س - murxi meges):
بالنده یه که میروان ده خوات.

مرغوا - ا (مورغوا - murx va): فالی خراپ،
شوم، نه فرین، تووک.

مرگو- (مورگوو - murgû): چۆلهكه، پاساری، مه‌لویچك.

مرگ و میر- ا.مر(مه‌رگ و میر - mergû mîr): مردنی به کۆمه‌ل.

مرمت- م.ص.ع(مه‌رمه‌مت - meremmet): نۆژه‌نکردنه‌وه، پڕکردنه‌وه، چاك كردنه‌وه.

مرمد- ص.ع(مورمه‌دد - murmedd): چاوتیشاو، كه‌سێك چاوی بیه‌شیت.

مرمر- ا(مه‌رمهر - mermer): مه‌رمهر.

مرمکی- ا.مر(موریه‌ککی - murimekkî): شیرهی دره‌ختیکێ تاییه‌تبییه بۆ دهرمان به‌کاردهی.

مرموز- ا.مف.ع(مه‌رموز - mermûz): ره‌مژدار، په‌نه‌هان، شتی که له نیتوان دوو که‌سدا به ئاماژه دیاری بکړی.

مرو- ا.فر(موروو - murû): جۆره ماسییه‌که له ده‌رباکانی باکووردا هیه.

مرو- ا(مه‌رث - merv): گیایه‌کی بۆن خوشه.

مروا- ا(مورقا - murva): دوعای خیر.

مروارید- ا(مه‌رفارید - mervarîd): مرواری، مه‌رجان.

مروازاد- ا(مه‌رث نازاد - merv azad): گیایه‌که.

مروای نیک- ا(مورثای نیک - muvay nîk): ناوی یه‌کێکه له سی نه‌واکه‌ی باره‌د.

مروت- ا.م.ص(موروفقه‌ت - muruvvet): جوامیری، مرۆف دۆستی، پیاوه‌تی، مه‌ردایه‌تی، دلنه‌رمی، دلاوایی.

مروج- ا.ع(موروج - murûc): می‌رگان، سه‌وزه‌زاران، می‌رغوزاران.

مروج- ا.فا.ع(موره‌قشیج - murevvic): ره‌واجده‌ر، هه‌رمین کار.

مروح- ا.ع(میره‌قه‌ه - mirveh): باوه‌شین، پانکه.

مروخوش- ا(مه‌رفخوش - mervxûş): رووه‌کێکه.

مرقومه- ا.مف.ع(مه‌رغوومه - merxûme): نووسراو، نامه.

مرکب- ا.ع(مه‌رکه‌ب - merkkeb): هه‌ر شتی بۆ سوار بوون بشتی.

مرکب- ا.مف.ع(موره‌ککه‌ب - murekkeb): مه‌ره‌که‌ب، تیکه‌لاو، ته‌نج له دوو ره‌گه‌ز یان زیاتر پتیکه‌تیب، جه‌هلی مورکه‌ب، نه‌زانینی، که‌سه‌که خۆی په‌ی پت نه‌بات و خۆی به‌ زاناو دانا بزانی که له‌م حاله‌ته‌دا جه‌هل و نه‌زانیه‌که‌ی ده‌کاته‌ بێ ئاگایی و نه‌زانی له‌لایه‌ک و په‌ی نه‌بردن به‌ نه‌زانیه‌که‌ی خۆی له‌لایه‌کی دی.

مرکبات- ا.ع(موره‌ککه‌بات - murekkebat): پتیکه‌ته‌کان.

مرکز- ا.ع(مه‌رکه‌ز - merkez): چه‌ق، باره‌گا، مه‌له‌به‌ند.

مرکن- ا.ع(میرکه‌ن - mirken): ته‌شت، ته‌شتی هه‌ویر شیلان، یان ته‌شتی کوڵکردن.

مرکوب- ا.مف.ع(مه‌رکووب - merkûb): چاره‌وێ و ولاختین سواری.

مرکور- ا.فر(میرکوور - mirkûr): جیهه.

مرکور کرم- ا.فر(میرکوور کووروم - mirkûr kûrrum): دهرمانیکه.

مرکوز- ا.مف.ع(مه‌رکووز - merkûz): جیگیر، چه‌قگیر، به‌رقه‌رار، مکوم و قایم.

مرگ- ا(مه‌رگ - merg): مردن، مه‌رگ، نه‌مان، فه‌وتان.

مرگ ارزان- ا.مر(مه‌رگ ئه‌رزان - merg erzan): شایسته‌ی مردن، شایانی کوشتن

مرگا مرگ- ا.مر(مه‌رگا مه‌رگ - merga merg):

مردنی به‌ کۆمه‌ل ئیدی به‌هۆی نه‌خۆشی درمه‌وه‌بێ یان به‌هۆی گرانی و برسیه‌تی و قاتوقرییه‌وه.

مرگبار- ص.فا(مه‌رگبار - mergbar): مایه‌ی مردن و مه‌رگ، مه‌رگبار.

مرگ مووش- ا.مر(مه‌رگ مووش - merg mûş): مه‌رگه‌مووش، دهرمانی مشک کوژ.

مروود - ا. (موروود - murûd): هه رمی، گولای.
مروود - ا.ع. (میرفهد - mirved): کل چپوک، میلی سورمه.
مروور - مص.ل.ع. (موروور - murûr): ره تپوون، روپیشتن و تپپه رپوون، خویندنه وهو چاوپیداخشانی خیرای کتیب و نووسراوان.
مروزی - ص.ن.ع. (مهرفهزی - mervezî): خه لکی (مهرو).
مروسیدن - مص.ل.ع. (مورووسییدن - murûsîden): راهاتن له سه شتیک، خوو گرتن به شتیکه وه، موماره سه کردن.
مروسیده - ا.مف.ع. (مورووسیده - murûsîde): راهاتوو، خوپیته گرتوو، موعتاد.
مروش - ا.ع. (مورووش - murûş): جیی رووشان.
مروغ - ص.ع. (موره قشه - murevve): ترسناک، که سیک ترسی له دلدا بی.
مروغ - مص.ل.ع. (مورووغ - murûx): له دین ده رچوو.
مروغ - ا.مف.ع. (موره قشه - murevvex): شه رایی ساف و بئ غه ل و غه ش، پالتیوراو.
مروی - ا.مف.ع. (مهرفی - mervî): شتی بگپدریته وه.
مروه - ا.ع. (مه ره - merre): یهک جار، یهک که رت، یهک گله ت، یهک چهل.
مروه - ا.ع. (موره - mure): تال، که سی زور ده ست نوقاوی پیسکه.
مرهم - ا.ع. (مه رهه - merhem): هه توان، مه رهه م، مه لحه م، هه ر ده مانئ له زام بنری.
مرهون - ا.مف.ع. (مه رهوون - merhûn): بارمته، ده سه سه ر، به ر هه ندراو.
مری - ا.ع. (مه ری - merî): گه روو، قورگ، نهوک.
مری - ص.ع. (مه ری - merî): خووش، به تام، به له زه ت.
مهریخ - ا.ع. (مه ریخ - merîx): نه ستیره یه که.

مرید - ا.فا.ع. (مورید - murîd): خوازیار.
مرید - ص.ع. (مه رید - merîd): دلر ه ش و شه رانی، سه رکیش، شه قاوه.
مریض - ص.ع. (مه ریز - merîz): نه خووش، نه ساغ، ده رده دار.
مریضه - ص.ع. (مه ریزه - merîze): نه خووش، نه ساغ (بو می).
مزر - مص.م.ع. (مه زز - mezz): مژین، مژینی شتیک.
مزر - ص.ع. (موزز - muzz): مزر، ترش و شیرین، میتخوش.
مزابل - ا.ع. (مه زابل - mezabil): زبندانان، گوژه کان، سه رانگوژیلکان، سورکه وانان.
مزابنه - مص.م.ع. (موزابه نه - muzabene): گوژره فروشی، کرین و فروشتن به گوژره.
مزاج - ا.ع. (می مزاج - mizac): سروشت و ته بیعه ت، مجیز، ناویته، شه رایی ناوتیکراو.
مزاج - ا.مف.ع. (موزاه - muzah): لایراو، بیانوو پریاگ، لادراو.
مزاج - مص.ل.ع. (میزاه - mizah): گه پجاری، سوعبه ت کردن، شوخی کردن، گالتنه کردن.
مزاج - ص.ع. (مه زاه - mezzah): شوخی باز، سوعبه تچی، حه نه کچی.
مزاحت - ا.مص.ع. (موزاهه ت - muzahet): شوخی، سوعبه ت، حه نه ک.
مزاحم - ا.فا.ع. (موزاهیم - muzahim): مایه ی زه حمه ت، میمل، سه رقاکهر.
مزاحمت - مص.ع. (موزاهه مه ت - muzahet): نه زیه ت دان، سه رقاکه ر.
مزاد - مص.م.ع. (مه زاد - mezaad): مه زات، مه زاد، مه زاد کردن، زیاده کردن.
مزار - ا.ع. (مه زار - mezar): گلکۆ، زیاره تگه، گوژ، مه رقه د.
مزارع - ا.ع. (مه زاری - mezari): مه زریان، کیلگه یان.

مزارعه - مص.م.ع (موزارهئه - muzare'e):
پتکه‌وه کشتوکال کردن به پیتی قه‌رارداد و
رتکه‌وتنی دیاربکراو.

مزاریب - ا.ع (مه‌زاریب - mezarîb): مه‌رزوم،
ئاو‌پتژ.

مزال - ا.ع (مه‌زالل - mezall): شو‌پینی
خلیسکاتی، خلیسک‌گه.

مزامیر - ا.ع (مه‌زامیر - mezamîr): نای،
زورنا، سروود و گۆرانی که به نای لی بدری.

مزامیر داود - ا.مر (مه‌زامیری داوود -
mezamîri davud): ئه‌و دوعاو سروود و
شیرانه‌ی که داود پیغه‌مبه‌ر سۆزه‌ی ده‌کردن و به
هه‌موویان زه‌بوور پتک دین.

مزاوجت - مص.م.ع (موزاؤه‌جه‌ت -
muzavecet): ئیزدیواج، زه‌وجین، شووکردن،
ژهنیتان.

مزاوالت - مص.ل.ع (موزاؤه‌له‌ت -
muzavelet): سه‌رقال بوون به کارتکه‌وه،
موماره‌سه‌کردنی کاریک.

مزايا - ا.ع (مه‌زایا - mezaya): خالی
ئیبجایی، چاک.

مزایده - مص.م. (موزایه‌ده - muzayede):
موزایه‌ده، شت فروشتن به موزایه‌ده، واته کریاران
دین و پاره له‌سه‌ر یه‌کتر زیاد ده‌کهن، تا شته‌که
له‌سه‌ر نرخیک ده‌گیر سیته‌وه و کریار پتک ده‌بیات.

مزیله - ا.ع (مه‌زیله - mezbele): سوپکه‌وان،
گوفه‌ک، سه‌رانگوئیلک، سه‌ره‌نوئیلک، زب‌لدان.

مزیور - ا.مف.ع (مه‌زیوور - mezbûr): ئامازه
بۆکراو، ناوبراو، نووسراو.

مزج - مص.م.ع (مه‌زه‌ج - mezc): تیکه‌ل
کردن، ئاو‌پته کرن.

مزج - ا.ع (مه‌زج - mezc): هه‌نگوین، باده‌می تال.

مزجات - ص.ع (موزجات - muzcat): که‌م،
کیم، خراب، بی قه‌در.

مزح - مص.ل.ع (مه‌زه - mezh): شوخی کردن،
سوعبه‌تکردن، گالته‌کردن.

مزخرف - ا.مف.ع (موزه‌خرف - muzexref):
قسه‌ی هه‌له‌ق و مه‌له‌ق و بی بنج و بناوان و درۆی
ئه‌وتوکه‌ واهۆتراییته‌وه له راست بچیت، قه‌لب،
ساخته.

مزد - ا. (موزد - muzd): کرئ، مز، هه‌قه‌ده‌ست.

مزدآ - ا. (مه‌زدا - mezda): مه‌زدا، دانای بی
هاوتا، په‌روه‌ردگار.

مزدحم - ا.فا.ع (موزده‌هیم - muzdehim):
قه‌ره‌بالغ، هه‌پشته.

مزدکی - ص.ن. (مه‌زده‌کی - mezdekî):
په‌په‌روانی (مه‌زده‌ک) که له زه‌مانی قوبادی
پاشای ساسانیدا ئایینیکی به‌و ناوه‌وه داهیتا که
بنه‌مای ئایینه‌که له‌سه‌ر بنه‌مای سوسیالیزمی
ئابووری و یه‌کسانی خه‌لکی بوو، لایه‌نگرانیکی
زۆری په‌یدا کردو ته‌نانه‌ت قوبادیش به‌گه‌لیان
که‌وت به‌لام گه‌وره‌کانی ئیران دژایه‌تییان کردو
ئاقیبه‌ت له‌سه‌ره‌تای ده‌سه‌لاتی ئه‌نه‌وشیرواندا
له‌گه‌ل چه‌ندین هه‌زار که‌س له‌په‌په‌روانیدا کوژرا.

مزدوج - ا.فا.ع (موزده‌فج - muzdevic):
زه‌وجیو، ژندار، پیاو‌دار.

مزدوج - ا.مف.ع (موزده‌فه‌ج - muzdevec):
جووت بووگ، جوړه شیعریکه.

مزدور - ص. (موزدوور - muzdûr): کریکار،
که‌س پتک به‌کرئ کار بۆ یه‌کیکی دی بکات،
به‌کریگیروا.

مزه - ا. (موزده - muzde): کرئ، مز،
هه‌قه‌ده‌ست.

مزدیسن - ص.فا. (مه‌زدیه‌سن - mezdyesn):
خواپه‌رست، یه‌زدان په‌رست.

مزدیسنان - ص.فا. (مه‌زدیه‌سنان -
mezdyesnan): خواپه‌رستان، یه‌زدان په‌رستان.

مزدیسنی - ا. (مه‌زدیه‌سنی - mezdyesnî):
خواپه‌رستی.

مزراب - ا.ع (میزراب - mizrab): مه‌زریب،
مه‌رزوم، ئاو‌پتژ.

مزارق - ا.ع (میزراغ - mizrax): کورته‌رم،
نیزه‌ی کول، درباشه.

مزن - ا.ع (موزن - muzn): هور، هوری ته پرو باراناوی، ته رزه.

مزوجه - ا.ع (موزه قشقه جه - muzevvece): جوړه کلاو ټکه که ناواخنی لوکه یان بۆ ده کردو له سه ریان ده کرد.

مزور - ا.مف.ع (مه زور - mezûr): زیاره تکرار.

مזור - ا.فا.ع (موزه قشیر - muzevvir): دروژن، ساخته چی، ته زیویر کار.

مזור - ا.مف.ع (موزه قشهر - muzevver): ته زیویر کراو، قه لپ.

مزوره - ا.مف.ع (موزه قشهره - muzevvere): خواردنی بی گۆشت و چهوری که بۆ نه خوش دروست بکری.

مزوله - ا.ع (میزقه له - mizvele): سه عاتی هه تاوی.

مزه - ا.مه زه - meze): تام، چهژ، چیژ، سووکه خواردن بۆ بهر کوئل.

مزیت - ا.مص.ع (مه زیبه ت - meziyet): شتیکی یان چند شتیکی باش له که سیکدا هه بی و له یه کیتیکی دیدا نه بی.

مزید - مص.م.ل.ع (مه زید - mezîd): زیاد بوون، زیاد کردن.

مزیدن - مص.م. (مه زیدن - mezîden): مزین، چه شتن.

مزنده - ا.فا. (مه زنده - mezende): مزین، مزلیده، گۆزه ی ناو.

مزیده - ا.مف. (مه زیده - mezîde): مزراو.

مزیف - ا.مف.ع (موزه یه ف - muzeyyef): پاره ی قه لپ.

مزیل - ا.فا.ع (موزیل - muzîl): لاهه، لاده.

مزین - ا.فا.ع (موزه یین - muzeyyîn): نارایشته که، خه ملینکار.

مزیین - ا.مف.ع (موزه یه یین - muzeyen): نارایشته کراو، رازاوه.

مزرعه - ا.ع (مه زه نه - mezre'e): مه زرا، کیلکه.

مزروع - ا.مف.ع (مه زروو - meZRû'): چیتر او، چاندر او.

مزعفر - ا.مف.ع (موزه قفه ر - muze'fer): خوراکیک زه عفه رانی تی کرابی.

مزمع - ا.ع (مه زه م - meZ'em): جیتی ته ماع، کاریک جیتی متمانه و باوه نه بی.

مزکوم - ا.مف.ع (مه زکوم - mezkûm): هه لامه تگر توو، په سیوگر تگ.

مزکی - ا.مف.ع (موزه ککا - muzekka): پاکه وه بووگ، مالی زه کاتی درابی.

مزیکی - ا.فا.ع (موزه ککی - muzekkî): زه کاتده، پاک که ره وه.

مزگ - ا.مه زگ - meZg): باده مه تال، چه قاله.

مزگت - ا.مه زگیت - meZgit): مزگه وت، په رسته گه ی موسولمانان.

مزلت - ا.مص (مه زیلله ت - meZillet): شوینی خلیسک، خلیسکان و که وتن، خزین.

مزلف - ص (موزه لله ف - muzellef): زولفدار، کوریک زولفی دانابی.

مزله - ا.ع (مه زه لله - mezelle): شوینی خلیسکان، خزگه.

مزمار - ا.ع (میزمار - mizmar): نای، زورنا.

مزمزان - ص.فا (مه زمه زان - mezmezan): مزین، چه شتن، چیژهر، مژه ر، مزلیده.

مزمزه - ا.مص (مه زمه زه - mezmeze): چه شتنی تامی شتیکی.

مزممل - ا.مف.ع (موزه ممل - muzemmel): به کلیم پیچراو، که سیک خوی به جله وه پیچابی.

مزمین - ا.فا.ع (موزمین - muzmin): کۆن، دیرینه، نه وه ی زه مانیکی زۆری به سه را بوری بی.

مزمور - ا.ع (مه زمور - mezmûr): سروود.

مژدگانی - ا(مژده گانی - mujdeganî):
مژدانه، مژگینی، نوقلانه.

مژده - ا(مژده - mujde): هه والی خوش،
خه بهری خوش، مژده.

مژگان - ا(مژده گان - mujegan): برژانگ،
برژۆل، مژه.

مژمژ - ا(مه مژمهژ - mej mej): خه رهنگیز،
میشکه رانه.

مژو - ا(مه ژوو - mejû): نیسک.

مژه - ا(مژه - muje): برژانگ، برژۆل.

مس - ا(میس - mis): مس.

مس - ص(مهس - mes): گه وره.

مس - مص.م.ع(مهسس - mess): دهست
پیدا هیتان، دهست پیداسون، لیکدی خسانی دوو
شت، شیتایه تی.

مساء - ا.ع(مهساء - mesa'): ئیواره، ئیقرار.

مسائت - مص.ل.ع(مهسائت - mesa'et):
گومانبردنی خراپ، کردارو گوتاری خراپ و
ناشیرین، خراپه کردن.

مسائل - ا.ع(مهسائل - mesa'il): پرس و
مهسه له کان.

مسابقه - مص.ع(موسابهغه - musabexê):
پیشبهرکی.

مساجد - ا.ع(مهساجید - mesacid):
مژگه وتان.

مساح - ص.ع(مهسساه - messah): زهوی
پیتو.

مساحت - مص.م.ع(میساهت - misahet):
ئه ندازه گرتنی زهوی، پیتوانی زهوی، پانتایی.

مساخط - ا.ع(مهساخیت - mesaxit): مایه ی
توورپه بوون.

مسارح - ا.ع(مهساریه - mesarih): شانۆ.

مسارعت - مص.ل.ع(موسارهت - musare'tet):
لهز کردن، پهله کردن، پیش
گرتنه وهی یه کدی.

مساس - مص.م.ع(مهساس - mesas): دهست
پیداسون، دهست پیدامالین، دهست پیداهیتان.

مساعد - ا.فا.ع(موسائید - musa'id):
هاوبازو، یاریده دهه، یارو یاوه.

مساعدت - مص.م.ع(موسائدهت - musa'edet):
کۆمهک کردن، هاوکاری کردن.

مساعی - ا.ع(مهسائی - mesa'i): هه ول و
کۆششان.

مساغ - ا.ع(مهساغ - mesax): گوزه رگا،
بوار.

مسافت - ا.ع(مهسافت - mesafet): دووری،
دریژی رینگه، ماوهی نیتوان دوو شوین.

مسافر - ا.فا.ع(موسافیر - musafir): ریبوار،
ریتوان، ئۆغریار.

مسافرت - مص.ل.ع(موسافرهت - musaferet):
سهفه رکردن، رۆییشتن له
شوینیکه وه بۆ شوینیکی دی.

مساخ - مص.ع(مهساغ - mesax): رادانی
چاره وی و میگه لو...

مساکن - ا.ع(مهساکن - mesakin):
خانووه گهل، مالان.

مساکن - ا.ع(مهساکن - mesakîn):
هه ژاران، بینه وایان، دهستکورتان.

مسالغ - ا.ع(مهسالیه - mesalih):
شوینیی ترسناکی ودها که چهک و چهکداری
بخوازی.

مسالک - ا.ع(مهسالیک - mesalik): رینگه و
بانان، ریتچکه و ریبازی سیاسی، ته ریه تی
تاییینی.

مسالت - مص.ل.ع(موسالهت - musalemet):
ناشتی کرن، ناشته وایی.

مسام - ا.ع(مهسامم - mesamm): ئه و ورده
کونانه ی پیستی به دهن که ئارهقه ی لیوه دهردی.

مسامحه - مص.ل.ع(موسامهه - musamehe):
مدار کردن، نه رمی نواندن، دل
راگرتن، چاوپۆشی کردن، به نه رمی کار کردن.

مسیحه - ا.ع (موسه بیهه - musebbihe): قامکی شاده.

مسیع - ص.ع (موسیه - musbe'): منالیک به هوت مانگان له دایک بووبی، منالیک دایکی مردبی و ژنیک دی شیر دابی.

مسیع - ا.مف.ع (موسیه - musebbe'): هوت لا، هفتگوشه.

مسیعه - ا.ع (مسیه - mesbe'e): شوتی گیانه به رانی درنده.

مسیوق - ا.مف.ع (مسیوغ - mesbûx): پیشینه دار، رابردودار، دیرینه دار.

مست - ص (مست - mest): هست، سه رخوش، خومار.

مست - ا (مست - must): گله یی، خه و په ژاره.

مستاجر - ا.فا.ع (مسته نجر - muste'cir): کرچی، که سیک مال یان دوکان یان شتی دی به کری بگری.

مستاجر - ا.مف.ع (مسته نجره - muste'cere): کری ئیجار، ده رانه تی ئیجار.

مستاصل - ا.مف.ع (مسته نسل - muste'sel): له ریشه ده رهینراو، له بن و پیخه وه هله که نراو، پیته وا، هه ژار.

مستانس - ا.فا.ع (مسته نینس - muste'nis): هوگر، خو و پیته گر.

مستانف - ا.فا.ع (مسته نیف - muste'nif): ده ست پیکه ره وه، تی هه لچونه وه.

مستبد - ا.فا.ع (مسته بید - mustebid): ملهور، دیکتاتور.

مستبدع - ا.مف.ع (مسته بده - mustebde'): داهینراو.

مستبشر - ا.فا.ع (مسته بشیر - mustebşir): شادمان، که یف خوش، به ده ماخ.

مسامرت - مص.ل.ع (موسامهره ت - musameret): شه ونشینی و حیکایه تکردن.

مسامع - ا.ع (مه سامی - mesami): گوئ، گوپچکان.

مسامیر - ا. (مه سامیر - mesamîr): بزماران.

مساند - ا.ع (مه سانید - mesanid): پله و پایه، پشته وانه، نه وه ی پالی پیته بده ی.

مساوات - مص.ل.ع (موسافات - musavat): به رامیه ر بوون، یه کسان بوون، یه کسانی.

مساومت - مص.ع (موسافه مه ت - musavemet): سه وداکردن و موعامه له کردن، سازش کردن.

مساوی - ا.ع (مه سافی - mesavî): خراپه، کردار و گرفتاری به دوخه راو.

مساوی - ص.ع (موسافی - musavî): به رانه ر، یه کسان.

مساهرت - مص.ع (موساهره ت - musaheret): شه ونشینی، کوپرو مه جلیسی شه وانه.

مساहेله - مص.ع (موساهه له - musahele): نه رم و نیانی له رهفتارا، ئاسانگرتن.

مساهمت - مص.ع (موساهه مه ت - musahemet): به شداری کردن.

مسئلت - مص.م.ع (مه سئله ت - mes'elet): خواستن، داوا کردن.

مسئله - ا.ع (مه سئله - mes'ele): پیروستی، داوا.

مسئول - ا.مف.ع (مه سئول - mes'ul): لپیرو سراو، به رپرس.

مسئولیت - ا.ع (مه سئولیه ت - mes'ûliyet): به رپرسیاریتی.

مسیب - ا.فا.ع (موسه بیب - musebbib): هوکار، سه به بکار، باعیس، مایه.

مسیح - ا.فا.ع (موسه بییه - musebbih): که سیک سویحانه لالا بکات، سویحانه لالا گو.

مستحسن - ا.ف.ع (موسسته هسن - mustehsen): چاک و پهسند.

مستحضر - ا.ف.ع (موسسته هزیر - mustehzir): ناماده کهر، ناگادارو په خه بهر.

مستحفظ - ا.ف.ع (موسسته هفیز - mustehfiz): نه زیه رکهر، نیگابان، پاریزه ر.

مستحق - ص.ع (موسسته هغ - mustehexx): ههژ، شایسته، شایانی.

مستحکم - ا.ف.ع (موسسته هکهم - mustehkem): مکوم، مه حکهم، قایم.

مستحل - ا.ف.ع (موسسته ههل - mustehell): حه لال کراو، به حه لال زانراو، ره واکراو.

مستحیل - ص.ع (موسسته هیل - mustehîl): مه حال، ته نیک بۆ ته نیک دی گۆرابی.

مستخبر - ا.ف.ع (موسسته خبیر - mustexbir): خه بهر گبر، عه ووالی خه بهر، که سیک له دووی هه واتیکی بی.

مستخدم - ا.ف.ع (موسسته خدم - mustexdem): خزمه تگوزار، پیش خزمه ت.

مستخرج - ا.ف.ع (موسسته خریج - mustexric): ده ره پنه ر.

مستخرج - ا.ف.ع (موسسته خرج - mustexrec): ده ره پنه ر.

مستخف - ا.ف.ع (موسسته خه فف - mustexeff): که ساس و زه بوون و سوک و سه لیم.

مستخلص - ا.ف.ع (موسسته خله س - mustexles): خه له سیو، رزگار یو، نازاد بوو.

مستدام - ا.ف.ع (موسسته دام - mustedam): به رده وام، پایه دار، به رقه رار.

مستدبر - ا.ف.ع (موسسته دبیر - mustedbir): به ته گبیر، که سیک که ده ووانیته ناکامی کار.

مستدرک - ا.ف.ع (موسسته درک - mustedrek): ده رک کراو، لاچوونی وه هم و به سه هوچوون.

مستبصر - ا.ف.ع (موسسته بسیر - mustebisir): خودان به سیره ت، خودان فیکرو رهئی، که سیک بیه وی کاریک ناشکرا بکات.

مستبعد - ا.ف.ع (موسسته بئه د - musteb'ed): دوور، دوور خراوه، شتی که دوور بیته بهرچاو.

مستتر - ا.ف.ع (موسسته تهر - musteter): شاراه، قه شار تی.

مستتم - ا.ف.ع (موسسته تیمم - mustetim): ته واکهر.

مستثنی - ا.ف.ع (موسسته سنا - mustesna): له ریز په ریتراو، له ریز ده ره پنه ر، هه لا ویردکراو، ریز په ر.

مستجاب - ا.ف.ع (موسسته جاب - mustecab): گیرا، که سیک دوعای گیرابی.

مستجد - ا.ف.ع (موسسته جیدد - musteccid): تازه که ره وه.

مستجد - ا.ف.ع (موسسته جده د - musteced): تازه کراوه.

مستجلب - ا.ف.ع (موسسته جلب - musteclib): جه لب کهر، جه لب کراو، ها ورده.

مستجمع - ا.ف.ع (موسسته جمی - mustecmi): که سیک به هه موو ناواتیکی گه بی بی.

مستجیر - ا.ف.ع (موسسته جیر - mustecîr): نه مانخواز، په ناخواز، په ناهه نده، په نابرده.

مستجیز - ا.ف.ع (موسسته جیز - mustecîz): ئیزنخواز، مؤله تخواز.

مستحب - ا.ف.ع (موسسته هه ب - mustehebb): په سندو چاک، کاریک کردنی پاداشتی له سه ر بی و نه کردنی گوناح نه بی.

مستحث - ا.ف.ع (موسسته هیسس - mustehiss): دنه در، هاندر.

مستحدث - ا.ف.ع (موسسته هده س - mustehdes): نوآو، تازه په یدا.

- مستدعی** - ا.فا.ع (موسسته دئی - musted'î) : خوازیار، داواکار، کهسیک شتیک داوا بکات.
- مستدل** - ا.فا.ع (موسسته دیل - mustedill) : دهلیل و بهلگه خاز.
- مستدل** - ا.مف.ع (موسسته دل - mustedell) : سهلمینراو به بهلگه.
- مستدیر** - ا.فا.ع (موسسته دیر - mustedîr) : خپ، بازنهیی.
- مستتیر** - ا.فا.ع (موسه تتیر - musettir) : په نهانکار.
- مستراح** - ا.ع (موسسته راه - musterah) : ناودهست خانه.
- مسترخ** - ص.ع (موسسته رخ - mustexî) : نهرم و خاو، داهیزراو.
- مسترد** - ا.مف.ع (موسسته ردد - musteredd) : وهرگیراوه.
- مسترس** - ا.فا.ع (موسسته رسیل - mustersil) : داهیزراوو نهرم و خاو، رامکهر، خاکی و خوش ته بیعت.
- مسترسد** - ا.فا.ع (موسسته رشید - mustersîd) : عهوالی ریتی راست، هیدایهت خواز.
- مسترضع** - ا.فا.ع (موسه رزی - musterzi) : شیرخوره.
- مسترق** - ص.ع (موسسته رغ - musterexx) : نهرم و ناسک، لاواز، نوقستان.
- مستریح** - ا.فا.ع (موسسته ریح - musterîh) : ناسودهیی خواز، ئیسراحت خواز.
- مستزاد** - ا.مف.ع (موسسته زاد - mustezad) : زیاده کریاگ، جوړه شیعریکه که له کوتابی ههر نیوه بهیتیکدا چهند وشه یه کی زیاد له کیشی خوئی دینه وه.
- مستسعد** - ا.فا.ع (موسسته سئید - mustes'id) : بهخته وهری خواز، شادمانی خواز.
- مستسعد** - ا.مف.ع (موسسته سئهد - mustes'ed) : بهخته وهر بوو، شادمان بوو.
- مستسقی** - ا.فا.ع (موسسته سغی - mustesxî) : خواز یاری ناو، کهسیک داوای ناوی خواردنه وه بکات.
- مستشار** - ا.مف.ع (موسسته شار - musteşar) : راویژکار، شیرتکار.
- مستشرف** - ا.فا.ع (موسسته شریف - musteşrif) : هه لکراو، به رزی، زال، کهسیک چاودیری شتی بکات.
- مستشرق** - ا.فا.ع (موسسته شریخ - musteşrix) : روژه هلاتناس.
- مستشفی** - ا.ع (موسسته شفا - musteşfa) : نه خوشخانه، خسته خانه.
- مستشفی** - ا.فا.ع (موسسته شفی - musteşfî) : شه فاخواز، ساغله می خواز.
- مستشیر** - ا.فا.ع (موسسته شیر - musteşîr) : کهسیک راویژ به کهسیکی دی بکات.
- مستضعف** - ا.مف.ع (موسسته زئهف - mustez'ef) : بی توان، نه قل سووک.
- مستضی** - ا.فا.ع (موسسته زی - mustezî) : رووناکی خواز.
- مستطاب** - ص.ع (موسسته تاب - mustetab) : پاک و خاوین.
- مستطرف** - ص.ع (موسسته ترهف - mustetref) : تازه، نوی، سهیر، خوش، عه جیب.
- مستطیر** - ص.ع (موسسته تیر - mustetîr) : دره خشان، بلاو.
- مستطیع** - ص.ع (موسسته تی - mustetî) : به توانا، توانادار.
- مستطیل** - ص.ع (موسسته تیل - mustetîl) : لاکیشه.
- مستظرف** - ا.مف.ع (موسسته زرف - mustezref) : زهریف دروستکراپی.
- مستظهر** - ا.فا.ع (موسسته زهیر - mustezhir) : پشت و په ناخواز.

مستظهر - ا.مف.ع (موسسته زهره - mustezher): نه‌وه‌ی به که‌سیک یان شتیک پشت قایم بی.

مستعار - ا.مف.ع (موسسته‌ئار - muste'ar): خوازراو.

مستعان - ا.مف.ع (موسسته‌ئان - muste'an): که‌سیک داوای کومه‌کی لئ بکری.

مستعجل - ا.فا.ع (موسسته‌ئجیل - muste'cil): به‌له‌ز، به‌په‌له.

مستجعل - ا.مف.ع (موسسته‌ئجهل - muste'cel): په‌له، خیرا.

مستعد - ا.فا.ع (موسسته‌ئیدد - muste'idd): ناماده، ته‌یار.

مستعرب - ا.فا.ع (موسسته‌ئرب - muste'rib): که‌سیک لاسایی عه‌ره‌ب بکانه‌وه.

مستعربه - ص.ع (موسسته‌ئربیه - muste'ribe): عه‌ره‌بیتراو، به‌عه‌ره‌ب بوو، عاره‌بی نائه‌سل.

مستعصم - ا.فا.ع (موسسته‌ئیسیم - muste'sim): په‌نابه‌ر.

مستعفی - ا.فا.ع (موسسته‌ئفی - muste'fi): که‌سیک واز له‌کارو خزمه‌ت بینئ، خوازیا‌ری عه‌فو.

مستعلی - ا.فا.ع (موسسته‌ئلی - muste'li): به‌رز.

مستعمره - ا.مف.ع (موسسته‌ئمه‌ره - muste'mere): ولگه، کولونی، ولاتی داگیرکراو له‌لایه‌ن بیگانه‌وه.

مستعمل - ا.مف.ع (موسسته‌ئمه‌ل - muste'mel): به‌کار هاتگ، به‌کار هینراو.

مستعیر - ا.فا.ع (موسسته‌ئیر - muste'ir): تاق و ته‌نیا، خوازیا‌ر.

مستعین - ا.فا.ع (موسسته‌ئین - muste'in): هاوکاری خواز، خوازیا‌ری کومه‌ک.

مستغاث - ا.مف.ع (موسسته‌غاس - mustexas): که‌سیک په‌نای بۆ برایی، هانا بۆ براو.

مستغرب - ا.فا.ع (موسسته‌غریغ - mustexrix): زور سه‌رقال، غه‌رق له‌ئاوا.

مستغفر - ا.فا.ع (موسسته‌غفیر - mustexfir): که‌سیک تۆبه‌و ئیستیغفار بکات.

مستغل - ا.مف.ع (موسسته‌غهل - mustexell): زه‌وییه‌ک به‌روبوومی لئ هه‌لگیرئ، خانوو یان دوکان به‌کری بدرئ، هه‌ر مولکیک دهرامه‌تی هه‌بی.

مستغنی - ا.فا.ع (موسسته‌غنی - mustexni): زه‌نگین، ده‌وله‌مه‌ند، دارا، بووه.

مستغیث - ا.فا.ع (موسسته‌غیس - mustexis): کومه‌ک خواز، که‌سیک داوای کومه‌ک و فرباره‌س بکا.

مستفاد - ا.مف.ع (موسسته‌فاد - mustefad): نه‌وه‌ی مه‌فهوم و مه‌علوم بووه، سوود لئ وه‌رگیراو.

مستفسر - ا.فا.ع (موسسته‌فسیر - mustefsir): روونکردنه‌وه خواز.

مستفید - ا.فا.ع (موسسته‌فید - mustefid): سوودمه‌ند، فایده‌خواز.

مستفیض - ا.فا.ع (موسسته‌فیز - mustefiz): که‌سیک داوای فه‌یز بکات.

مستقیح - ا.مف.ع (موسسته‌غبه‌ه - mustexbeh): کریت و ناشیرین و ناپه‌سند، قیزه‌وه‌ر، قیزه‌ون.

مستقبل - ا.مف.ع (موسسته‌غبه‌ل - mustexbel): تاینده، بانه‌روژ، دها‌تگ.

مستقبل - ا.فا.ع (موسسته‌غبیل - mustexbil): پیشوازی‌که‌ر.

مستقر - ا.مف.ع (موسسته‌غهر - mustexer): جیگیر، نارام، سه‌قامگیر.

مستقل - ا.فا.ع (موسسته‌غلیل - mustexill): سه‌ریه‌خۆ.

مستقیم - ص.ع (موسسته‌غیم - mustexim): راست.

مستنیه - ا.فا.ع (موستهن بیه - mustenbih):
هوشیار، به ناگا، عه و دالی هه و الان.
مستنجد - ا.فا.ع (موستهنجید - mustencid):
کۆمهک خواز، دلیر و نازا.
مستنجم - ا.فا.ع (موستهنجیم - mustencim):
رووناکی خواز، روناک و پرشنگذار.
مستند - ا.مف.ع (موستهنده - mustened):
شتی که پشتی پی بیه ستری، به لگه و سنده دان.
مستنصر - ا.فا.ع (موستهنسیر - mustensir):
داواکاری هاوکاری و کۆمهک، کۆمهک خواز.
مستطق - ا.فا.ع (موستهنتیخ - tix muste):
یه کیتیک که سیک بینته دوان.
مستنکر - ا.فا.ع (موستهنکر - mustenker):
نه ناسراو، نکولی لیکراو، کاریک به ناشیرین و
نارهوا و هریگری، گومناو.
مستنکف - ا.فا.ع (موستهنکیف - mustenkif):
کاریک له رووی غوروو خۆپه سندییه وه.
مستنیر - ا.فا.ع (موستهنیر - mustenîr):
رووناک، رووناکی خواز.
مستوجب - ا.فا.ع (موستهوجیب - mustewcib):
شایسته، ههژ، شایانی.
مستوحش - ا.فا.ع (موستهوهیش - mustewhiş):
دلتهنگ و رهنجاو، ترساو، ترسیاک.
مستودع - ا.فا.ع (موستهودی - mustewdi):
ئه وهی شتییک به ئه مانهت دابنی.
مستودع - ا.مف.ع (موستهوده - mustewde):
ئمانهت دانراپی.
مستور - ا.مف.ع (مهستور - mestûr):
پۆشراو، پۆشته، داوین پاک.
مستوره - ا.مف.ع (مهستوره - mestûre):
ژنی داوین پاک و خواناس.
مستوفی - ا.فا.ع (موستهوفی - mustewfî):
ههقهوهرگر، ژمیریاری خه زینه.

مستکبر - ا.فا.ع (موستهکبیر - mustekbir):
خۆبست، خۆپهسند، فیز زل.
مستکره - ا.مف.ع (موستهکره - mustekreh):
ناپهسند، نابهجی.
مستکفی - ا.فا.ع (موستهکفی - mustekfî):
کیفایه تخواز.
مستگر - ص (موستهگر - mustger):
رهنجاو، دلشکاو.
مستلرز - ا.فا.ع (موستهلیرز - mustelizz):
لهزه تخواز.
مستلزم - ا.فا.ع (موستهلزم - mustelzim):
پتوبست.
مستلغی - ا.فا.ع (موستهلغی - mustelxî):
په پشته خه و توو، راکشاو له سههر پشت.
مستمر - ا.فا.ع (موستهمیر - mustemir):
به ردهوام، هه میشه.
مستمیری - ص.ن.ا (موستهمیری - mustemirî):
مووچهی مانگانه و به ردهوام.
مستمسک - ا.فا.ع (موستهمسک - mustemsik):
که سیک شتی بگری، گیره، بگری.
مستمسک - ا.مف.ع (موستهمسک - mustemsek):
دهساوین، به لگه نامه.
مستمع - ا.فا.ع (موستهمی - mustemi):
گویدیر، گوهدار، گوئگر.
مستمعل - ص.ع (موستهمله - mustemleh):
سویر، تمه کین، شۆر.
مستمملک - ا.مف.ع (موستهملهک - mustemlek):
مولکی خۆی.
مستمند - ص (موستهمند - must mend):
بینهوا، غه مین، به گلهیی.
مستنبط - ا.مف.ع (موستهنبهت - musten-
bet):
دهرهینراو، هه لینهجراو، ده رک کراو.
مستنبط - ا.فا.ع (موستهنبیت - mustenbit):
هه لینهجهر، ده رک کهر.

مستولی - ا.ف.ع (موسته ولی - mustewlî): زال، که سبک به ته‌واوی دهست به‌سهر شتیکدا بگری.

مستوی - ص.ع (موسته‌فی - mustevî): راست و دروست، به‌رانبه‌رو هه‌موار.

مسته - ا (موسته - muste): چه‌شه، غه‌م و په‌ژاره.

مسته‌ام - ص.ع (موسته‌هام - musteham): شه‌یدا، حه‌یران، سه‌رسام.

مسته‌هان - ص.ع (موسته‌هان - mustehan): سه‌ره‌نشترکراو، ئیه‌انه‌کراو.

مسته‌جن - ص.ع (موسته‌هجن - mustehcen): ناشیرین، ناجۆر، کریت، نا‌په‌سند.

مسته‌زه - ا.ف.ع (موسته‌هزی - mustehzi): ته‌وسچی، گالته‌جاری.

مسته‌ل - ا.ف.ع (موسته‌هیل - mustehill): مانگی نوئ، رووی گه‌شاهه له‌خوشیا، هه‌وری به‌باران و سه‌ره‌تای باران، ده‌ستپیک.

مسته‌له‌ک - ا.م.ف.ع (موسته‌هله‌ک - mustehlek): ئیک‌سپایه‌ر، له‌که‌لک که‌وتوو.

مسجد - ا.ع (مه‌سجید - mescid): مزگه‌وت، په‌رستگه‌ی موسولمانان.

مسجع - ا.م.ف.ع (موسه‌ججه‌ء - musecce): قسه‌ی سه‌روادار.

مسجل - ا.م.ف.ع (موسه‌ججه‌ل - museccel): تۆمارکراو، قه‌واله‌ی مۆرکراوی ره‌سمی.

مسجل - ا.ف.ع (موسه‌ججیل - museccil): تۆمارکهر، قازی که‌قه‌واله‌بنوسیت و مۆری بکات.

مسجود - ا.م.ف.ع (مه‌سجود - mescûd): کرپنۆش بۆ براو.

مسجور - ا.م.ف.ع (مه‌سجور - muscûr): مرواری هۆندراوه، ده‌ریای پڕناو، پڕو لیتواو لیتو.

مسجون - ا.م.ف.ع (مه‌سجون - mescûn): چه‌پس، زبندانی، به‌ندی.

مسح - مص.ع (مه‌سه - mesh): سڕین، پاک کردنه‌وه، ده‌ست هێنان به‌پیشی سه‌رو رووی پێیان له‌کاتی ده‌ستنوێژ شتندا.

مسح - ا.ع (میسه - mish): په‌لاس، عه‌بایان جلی زبرو دی.

مسحور - ا.م.ف.ع (مه‌سه‌هور - meshûr): جادوو لیکراو، سی‌حر لیکراو، خه‌له‌تاو، خه‌له‌تینراو.

مسحوق - ا.م.ف.ع (مه‌سه‌ووغ - meshûx): هاردراو، پیشیلکراو، پلشاهه.

مسخ - مص.ع (مه‌سخ - mesx): به‌د گۆران، مه‌سخ، میتامۆرفوس.

مسخر - ا.م.ف.ع (موسه‌خخهر - musexxer): رام و گوترايه‌ل، به‌کاره‌یتراو، گیراو.

مسخره - ص.ع (مه‌سخخهره - mesxere): گه‌پجاری.

مسخط - ا.ع (مه‌سخه‌ت - mesxet): ئه‌وه‌ی بیته‌مایه‌ی توو‌په‌یی.

مسخن - ا.م.ف.ع (موسه‌خخین - musexxin): گه‌رم‌که‌ر.

مسخوط - ا.م.ف.ع (مه‌سخوت - mesxût): بیژراو.

مسخول - ا.م.ف.ع (مه‌سخول - mesxûl): لا‌وازو خو‌په‌یله، بنیس.

مسد - ا.ع (مه‌سه‌د - mesed): رست، په‌ت، گوریس.

مسدد - ص.ع (موسه‌دده‌د - musedded): راست و درووست.

مسدس - ص.ع (موسه‌دده‌س - museddes): شه‌ش گۆشه، شه‌ش لا.

مسدود - ا.م.ف.ع (مه‌سدود - mesdûd): به‌ستراو، داخراو.

مسرت - مص.ع (مه‌سه‌ره‌ت - meseret): شادبوون، شادمانی.

مسرجه - ا.ع (مه‌سه‌ره‌جه - mesrece): چرادان، پایه‌ی چرا.

مسکن - ا.فا.ع (مه سکهن - mesken): مال، شوپنی نیشته جی بوون، جیتی ناکنجی بوون.
مسکن - ا.فا.ع (موسه ککین - musekkin): نارام به خش، بازار شکین.
مسکنت - ا.مص.ع (مه سکهنهت - meskenet): هه ژاری، بینه وایی، فه قیری.
مسکوت - ا.مف.ع (مه سکوت - meskût): بیده نگ کراو، خاموشکراو.
مسکون - ا.مف.ع (مه سکون - meskûn): ناوهدان، شوپنی خه لکی تپیدا بی.
مسکه - ا (مه سکه - meske): کهره.
مسکین - ا.ص.ع (میسکین - miskîn): هه ژار، بینه وای، قه له ندر، به له نگاز.
مسگر - ا.ص (میسگر - misger): مسگره.
مسلح - ص.ع (موسه للهه - muselleh): چه کدار.
مسلحه - ا.ع (مه سله هه - meslehe): شوپنی خه تهر که پیتویست بکا چه کت پی بی، شوپنی دیده وان.
مسلخ - ا.ع (مه سلخ - meslex): کوشتارگه، قه ساو خانه.
مسلسل - ا.مف.ع (موسه لسل - muselsel): ره شاش، زنجیره، جلی ری ری، قرژی لوول و پیچا و پیچ.
مسلط - ص.ع (موسه للهت - musellet): زال، سه رکه و توو.
مسلک - ا.ع (مه سلک - meslek): ریگه، رتیار.
مسلم - ص.ع (موسلیم - muslim): موسولمان.
مسلم - ا.مف.ع (موسه للهه - musellem): باوه رکرده، ته سلیم بوو، قبولکراو، سه لماو.
مسلمان - ص (موسه لمان - muselman): موسولمان.
مسلمه - ص.ع (موسلیمه - muslima): ژنی موسولمان، ئافرده تی موسولمان.

مسرح - ا.ع (مه سرهه - mesreh): شانۆ، له وه ریگه، پاوان، قه دهغه.
مسرح - ا.ع (میسرهه - misreh): شانهی قژ.
مسرع - ا.فا.ع (موسری - musri): خیرا، لهز، په له کهر.
مسرف - ا.فا.ع (موسریف - musrif): دهست بلاو، ویلخه رج.
مسروو - ا.مف.ع (مه سروو - mesrûr): شاد، خوشحال، به که یف.
مسروو - ا.مف.ع (مه سروو - mesrûx): دزراو.
مسری - ص (موسری - musrî): نه خوشی درم.
مسطح - ا.مف.ع (مه سه تتهه - musetteh): تهخت و پان و هه موار.
مسطر - ا.مف.ع (موسه تتهه - musetter): نووسراو، کاغزی خهت خهت.
مسطره - ا.ع (مه ستهه - mestere): راسته.
مسطور - ا.مف.ع (مه ستووو - mestûr): نووسراو.
مسطوره - ا (مه ستوووره - mestûre): نمونه، نمونه ی کالا که له شوپنی که وه بو شوپنی کی دی بنیورری.
مسعود - ص.ع (مه سئوود - mes'ûd): به خته وه، کامه ران، شادمان.
مسی - ا.ع (مه سئا - mes'a): کوشش، هه ول و ته قه لالا.
مسفت - ا.ع (مه سفهت - mesxet): شوپنی که و تن، که و تنگه.
مسفتی - ا (مه سفه تی - mesxetî): مه سکته، جوره شیرینی و کیکیکه.
مسقف - ا.مف.ع (موسه غغه - musexxef): سه رگیرا، بنمیچدار.
مسکت - ا.فا.ع (موسکیت - muskit): بیده نگ کهر.
مسکر - ا.فا.ع (موسکیر - muskir): سه رخوشکه ر.

- مسلوب** - ا.مف.ع (مهسلوب - meslûb): رفیتراو، به یار، هه لکه نراو.
- مسلوخ** - ا.مف.ع (مهسلوخ - meslûx): حه یوانی که پیستی گورایی، گوراو.
- مسلوک** - ا.مف.ع (مهسلوک - meslûk): گیراوه بهر.
- مسلول** - ص.ع (مهسلول - meslûl): سیلاوی، دوو چاری سیل.
- مسما** - ا (موسمه - musemma): خواردنی چهور.
- مسمار** - ا.ع (میسمار - mismar): میخ، بزمار.
- مسمط** - ص.ع (موسمهت - musemmet): حکومتی که رهت نه کړیتسه وه و نار زایی له سهه نه بی، مرواری له داو و هه لکیشراو، جوړه شیعریکه و ده کو چوار خشته کی، پینج خشته کی و شه ش خشته کی و... هتد.
- مسمع** - ا.ع (میسمه - misme): گوئی، گوئیچکه.
- مسمن** - ص.ع (موسمین - musmin): قه له و.
- مسمن** - ص.ع (موسمهن - musemmen): خواردنی چهور، چهور.
- مسموع** - ا.مف.ع (مهسموو - mesmû): بیستراو.
- مسموم** - ا.مف.ع (مهسموم - mesmûm): ژده راوی بووگ.
- مسمی** - ا.مف.ع (موسمه - musemma): ناو نراو، مه علوم، دیار بکراو.
- مسن** - ا.ع (میسهن - misenn): به رده سان، هه سان، سان، ههستان.
- مسن** - ص.ع (موسین - musinn): به ته مهن، پیر.
- مسند** - ا.ع (مهسنه - mesned): پله و پایه، پشتیوانه، شتی پشتی پیوه بدهی، شتی پالی پیوه بدری.
- مسند** - ا.مف.ع (موسنه - musned): دراوه پال.
- مسنن** - ا.فا.ع (موسهنن - musennin): دانسا، دکتوری ددان.
- مسوار** - ا (میسشار - misvar): مس ئاسا، کانتزایه که له مس و کانتزایه کی دی پیک هاتبی.
- مسواک** - ا.ع (میسفاک - misvak): مسواک، ددان شور، فلچهی ددان شوری.
- مسود** - ا.فا.ع (موسه فقید - musevvid): رهشکه رهوه، نووسه.
- مسوده** - ا.ع (موسه فقده - musevvede): رهشکوس.
- مسیغ** - ا.مف.ع (موسه فقغه - musevvex): حه لال کراو، ره واکراو.
- مسهیل** - ا.فا.ع (موسه هیل - musehil): دهرمانی عه مهل، دهرمانی زگچوون.
- مسیح** - ص.ع (مهسیه - mesîh): چهور کراو به پونی پیروز، له قه بی حه زه تی عیسا.
- مسیحانفس** - ص.مر (مهسیهانفوس - mesîha nefes): نه وهی هه ناسه و نه فوسی و ده کو عیسی هه بی که مردوو زیندوو بکاته وه.
- مسیر** - مص.ع (مهسیر - mesîr): رویشتن، شوتنی سهیرو سیاحت، شوتنی سهیران و گه پان.
- مسیل** - ا.ع (مهسیل - mesîl): ناوهره.
- مشاء** - ص.ع (مهششاء - meşša'): که سپک که زور ریگه بکات، دوو زمان، حکمت مشاء: حیکمه تی نه رستو چونکه نه رستو بابه ته کانی خوی به دهم ریکردنه وه دهرده پری بویه به په پره وانی وی ده گوترا مه شائی.
- مشائیم** - ا.ع (مهشائیم - meşa'im): شووم، نه حس، به ووم، به دتوم.
- مشابه** - ص.ع (موشابییه - muşabih): لیکچوو، وه کو یه ک.
- مشابهت** - مص.ل.ع (موشابههت - muşabehet): لیکچوون، به یه کتر شوبهان.
- مشاجره** - مص.ع (موشاجره - muşacere): شه، قه رقه شه.

مشاعل - ا.ع (مهشائل - meša'il): چرادان، چرا، مهشخل.

مشاغل - ا.ع (مهشاغيل - meşaxil): کاروکاسبی و مهشغه‌ت، مژوول و سه‌رقالی.

مشافهه - مص.ع (موشافه‌هه - muşafehe): قسه‌کردن ده‌گه‌ل یه‌کتريدا.

مشاق - ا.ع (مهشاغ - meşaxx): مه‌شه‌قه‌ت و رهنج و زه‌حمه‌ت.

مشاق - ص.ع (مه‌ششاغ - meşşax): مه‌شقدهر، راه‌ینه‌ر، ته‌علیم‌ده‌ر، خیرانووس.

مشاکل - ا.ع (مه‌شاکیل - meşakil): زه‌حمه‌ت، نه‌سته‌م و گرفتار.

مشاکل - ص.ع (موشاکیل - muşakil): هاوشیوه، هاوشه‌کل.

مشاکله - مص.ع (موشاکه‌له - muşakele): لیک‌چوون.

مشام - ا.ع (مه‌شامم - meşamm): که‌پوو، لووت، دفن.

مشاور - ا.فا.ع (موشاقیر - muşavir): راویژکهر، رایزه‌ن، شیرتکار.

مشاوره - مص.ع (موشاقه‌ره - muşavere): راویژکردن به یه‌کدی.

مشاهد - ا.ع (مه‌شاهید - meşahid): شوپنی ناماده‌بوونی خه‌لکی، مه‌زارو نارامگه‌ی یه‌کیتک له ئیمامان.

مشاهده - مص.ع (موشاهده - muşahede): ته‌ماشاکردن، روانین، دیتن.

مشاهره - مص.ع (موشاهه‌ره - muşahere): دیاربکردنی مووچه به مانگانه، کریتی مانگانه، مووچه‌ی مانگانه.

مشایخ - ا.ع (مه‌شایخ - meşayix): شیخان.

مشایع - ا.فا.ع (موشای - muşayî): به‌رپکهر، که‌سیک بچیته به‌رپکردنی که‌سیک.

مشایعت - مص.ع (موشایه‌ته‌ت - muşaye'tet): په‌یره‌وی کردن، به‌دووی که‌سیکدا روین، به‌رپکردنی میوان.

مشاجه - مص.ع (موشاجه - muşacce): شه‌کردن و شکاندنی سه‌ری یه‌کتر.

مشار - ا.مف.ع (موشار - muşar): نامازه بوکراو.

مشارب - ا.ع (مه‌شاریب - meşarib): خواردنه‌وه.

مشارع - ا.ع (مه‌شاری - meşari): شوپنی ناو خواردنه‌وه.

مشارف - ا.ع (مه‌شاریف - meşarîf): به‌رزی.

مشارفت - مص.ع (موشاره‌فه‌ت - muşarefet): فه‌خرکردن به‌سه‌ر یه‌کتر به شه‌ره‌ف و گه‌وره‌یی، ناگادار بوون له شتیک.

مشارق - ا.ع (مه‌شاریغ - meşarix): روژه‌للات، خوره‌للات.

مشارک - ص.ع (موشاریک - muşarik): به‌شدار.

مشارکت - مص.ل.ع (موشاره‌که‌ت - muşareket): به‌شداریکردن، شه‌ریک بوون.

مشاش - ا.ع (مه‌شاش - meşaş): هه‌نگوین، هه‌نگفین.

مشاش - ا.ع (موشاش - muşaş): زه‌وی نهرم، نه‌فه‌س، هه‌ناسه، خوو.

مشاش - ا.ع (موشاش - muşaş): سه‌ری ئیسقانی نهرم که بتوانی بجوری و بخوری، ریگه‌یه‌ک چه‌و ریژ بی.

مشاشه - ا.ع (موشاشه - muşaşce): پروانه موشاش.

مشاطه - ص.ع (مه‌ششاته - meşşate): نارایشته‌کهری ژنان.

مشاع - ص.ع (موشاء - muşā): مولکیتک هاویه‌ش بی له‌نیتوان کومه‌له که‌سیکدا، به‌ره‌للا.

مشاعر - ا.ع (مه‌شائیر - meşā'ir): هه‌ستان، جیتی عیباده‌تی حاجییان، شوپنی قوربانی کردن، قوربانگه.

مشاعره - مص.ع (موشائه‌ره - muşā'ere): شیعر خوتندنه‌وه به‌رانبه‌ر به یه‌کتر تا بزانی کتی شاعیرتره یان شیعر زورتی له‌به‌ره.

- مشایم** - ا.ع (مهشایم - meşayim): منالذان، پزدان.
- مشئوم** - ص.ع (مهشئوم - meş'ûm): شوم، نه‌حس، به‌ووم، به‌دئوم.
- مشیع** - ا.مف.ع (موشبه - muşbe): تیروپ، تیروپو، تیروته‌سه‌ل.
- مشبک** - ا.مف.ع (موشه‌ببه‌ک - muşebbek): کونکون، تۆرئاسا.
- مشبه** - ا.مف.ع (موشه‌ببه‌ه - muşebbeh): لیچوو.
- مشت** - ا (موش - muşt): مست، مستیک، گهنم.
- مشت** - ا (میش - mişt): جوگه‌ی ئاو.
- مشتاسنگ** - ا.مر (موش‌تاسه‌نگ - muştaseng): قه‌لماسنگ، قه‌چه‌قانی، به‌رده‌قانی.
- مشتاق** - ص.ع (موش‌تاغ - muştax): ئاره‌زوومەند، تاسه‌بار.
- مشتهبه** - ص.ع (موش‌ته‌بیه - muştebih): تیکه‌ل و پیکه‌ل و نامه‌فهوم و نامه‌علوم.
- مشتد** - ص.ع (موش‌ته‌دد - muştedd): به‌هیتز، توند، مکوم.
- مشت‌رک** - ا.مف.ع (موش‌ته‌ره‌ک - muşterek): هاوبه‌ش.
- مشت‌رند** - ا.مر (موش‌ت رهند - muşt rend): رهنده‌ی دهستی، رهنده‌ی دارتاشی.
- مشت‌ری** - ا.فا.ع (موش‌ته‌ری - muşterî): کپیار.
- مشت‌ری** - ا.خ (موش‌ته‌ری - muşterî): ئه‌ستیره‌ی موش‌ته‌ری، ژوبیتەر.
- مشت‌زن** - ص.فا (موش‌ت زهن - muşt zen): بۆکسباز.
- مشتعل** - ا.فا.ع (موش‌ته‌ئیل - muşte'il): هه‌لایساو، گرگرتنگ.
- مشتغل** - ا.فا.ع (موش‌ته‌غیل - muştexil): سه‌رگه‌رمی کار، مژوول.
- مشتق** - ا.مف.ع (موش‌ته‌غ - muştex): وشه‌یه‌ک له وشه‌یه‌کی دیکه‌وه وەرگیرایی و دروست کرابی، جیابووگه‌وه.
- مشتکی** - ا.مف.ع (موش‌ته‌کا - muşteka): شکایه‌ت لیکراو.
- مشتکی** - ا.فا.ع (موش‌ته‌کی - muşteki): شکایه‌ت‌کەر.
- مشتلق** - ا (موش‌تلوغ - muştlux): مژدانه.
- مشتمال** - ا.مص (موش‌ت مال - muşt mal): شیلان به‌دهست.
- مشتمل** - ا.فا.ع (موش‌ته‌میل - muştemil): شتییک بگریته‌وه.
- مشتنگ** - ص (موش‌ته‌نگ - muşteng): دز، ریگر، جه‌رده.
- مشتواره** - ا (موش‌ت‌واره - muşt vare): مست ئاسا، رهنده‌ی دارتاشی، مستیک له شتییک.
- مشتوک** - ا (موش‌توک - muştûk): فیلته‌ری جگه‌ره.
- مشته** - ا (موش‌ته - muşte): مشته، مشتوو.
- مشته‌ر** - ا.مف.ع (موش‌ته‌هر - muşteher): به‌ناویانگ، شۆره‌تدار، مه‌نشور، ناودار.
- مشته‌ی** - ا.مف.ع (موش‌ته‌ها - muşteha): ئاره‌زووکارو، په‌سندو خوازارو، مایه‌ی حه‌ز.
- مشته‌ی** - ا.فا.ع (موش‌ته‌هی - muştehî): ئاره‌زوودار، خودان حه‌زو ئاره‌زوو.
- مشتی** - ا (موش‌تی - muştî): جۆره قوماشتیکی ئاوریشمی ته‌نک و ناسکه.
- مشجر** - ا.ع (مه‌شجهر - meşcer): دارستان.
- مشجر** - ا.مف.ع (موش‌ه‌ججه‌ر - muşeccer): دره‌خت دار، شوتینی دره‌ختی لی روینرای.
- مشحون** - ا.مف.ع (مه‌شه‌هون - meşhûn): پرپوو، تژی.
- مشخته** - ا (موش‌ه‌خته - muşexte): جۆره شیرینییه‌که.

مشخص - ا.مف.ع (موشه خخهس - muşexxes): دیاریکراو.

مشدد - ا.مف.ع (موشه ددهد - muşedded): مکوم کراو، قایم کراو، پیتنی شه ددهدی له سهر بئ. **مشرب** - ا.ع (مه شرهب - meşreb): جیی ئاو خواردنه وه، زهوق و ئاره زوو هه وای نهفس.

مشربه - ا.ع (میشربه - mişrebe): شهریهی ئاو خواردنه وه، جام یان هه ر شتی ئاوی پئ بخوریتنه وه.

مشرع - ا.ع (مه شرهء - meşre'): جیی ئاو خواردنه وه.

مشرف - ا.فا.ع (موشریف - muşrif): بهرز، که سیک له بهرزیه وه زال بئ به سهر که سیک یان شتی کدا.

مشرف - ا.ع (موشرهف - muşref): شوینی بهرز.

مشرف - ا.مف.ع (موشه ردهف - muşerref): گه وره و پایه بهرز.

مشرق - ا.ع (مه شریخ - meşrix): خور هه لات، رۆژه لات.

مشرک - ص.ع (موشریک - muşrik): که سیک شهریک بۆ خوا پهیدا بکات.

مشروب - ا.مف.ع (مه شرووب - meşrûb): مه شروب، خواردنه وه، هه ر خواردنه وه پهک.

مشروح - ا.مف.ع (مه شرووه - meşrûh): شروقه کراو، رافه کراو.

مشروط - ا.مف.ع (مه شرووت - meşrût): مه رجدار، مه رج بۆ دائراو.

مشروطه - ا.ع (مه شرووته - meşrûte): حکومه تی یاساو پایه ندی قانون، دهوله تی خودان په رله مان بئ و نوینه رانی میلله ت چاودیری کاروباری دهوله ت بکه ن.

مشروع - ا.مف.ع (مه شرووء - meşrû'): رهوا، هه لال.

مشط - ا.ع (موشت - muşt): شانه، شانی.

مشعب - ا.ع (مه شئهب - meş'eb): ریگه.

مشعبذ - ا.فا.ع (موشه ئبیز - muşe'biz): سپهر یاز، ته رده ست، ته له که یاز.

مشعر - ا.فا.ع (موشئیر - muş'ir): ئاگادار که ره وه.

مشعر - ا.ع (مه شئهر - meş'er): دره ختی سیبه ردار، شوینی قوریانی، هه ست.

مشعشع - ص.ع (موشه ششهء - muşe'se'): سیبه ری په راگه نده و ته نک، ته نکه سیبه ر، رۆشن، دره خشان، دره وشاوه، پرشنگدار.

مشعل - ا.ع (مه شئهل - meş'el): چرادان، چرا، مه شخهل.

مشعروف - ص.ع (مه شئووف - meş'uf): خوشحال، که یفخوش، دلخوش، دلدار.

مشغله - ا.ع (مه شغله - meşxele): که سیک مژوولی کارو کاسی بئ.

مشغول - ا.مف.ع (مه شغوول - meşxûl): مژوول، سه رقال، پزگال.

مشفیق - ا.فا.ع (موشفیخ - muşfix): دلسوز، میبه ربان، به به زهیی.

مشق - مص.ع (مه شغ - meşx): مه شقکردن، راهینان.

مشقت - مص.ع (مه شه غغه ت - meşexxet): ره نج و هه ول و ته قه لا، مه ینه ت، زه حمه تکیشان.

مشک - (امیشک - mişk): میسک، عه تریکی بۆن خوشه له ناوکی ئاسکی میسک ده رده هینری.

مشکات - ا.ع (میشکات - mişkat): چرادان، شوین دانانی چرا.

مشکل - ا.ص.ع (موشکیل - muşkil): زه حمه ت، ئه سته م، کاری سه خت و دژوار، گیروگرفت.

مشکل - ا.مف.ع (موشه ککه ل - muşekkel): شه کلگرتوو، شیوه گرتوو، پتیکه اتوو.

مشکو - (اموشکو - muşkû): هه ره مه سه را، بتخانه، باله خانه، کویشک، کوچک.

مشمول - ا.مف.ع (مہشمول - meşmûl): شتیک، شتیک بیگریته وه.

مشموم - ا.مف.ع (مہشموم - meşmûm): بۆنکراو، ئەو دی به بۆن بناسریتته وه ههستی پین بکری.

مشنج - ا (میشهنج - mişenc): میشتیکی سهوز باوه.

مشنک - ص (مہشنک - meşeng): دز، ریکر، چهته.

مشنک - ا.مف.ع (مہشنک - meşeng): له و تاو، ئاویتته، ناخالیس.

مشورت - ا.مص.ع (مہشقرهت - meşveret): راویژو ته گبیر، رایزهنی، شیرته کار.

مشوش - ا.مف.ع (موشه قشوش - muşevveş): تیکه ل و پیکه ل، پهریشان، ئالۆز، بی سه رویه ر.

مشوق - ا.فا.ع (موشه قشوق - mûşevvix): ئاره زوو بزوتین، به شوق و زه وه تین.

مشهد - ا.ع (مہشه د - meşhed): مهزار، مهرقه دی ئیما مان.

مشهود - ا.مف.ع (مہشه وود - meşhûd): رۆژی ههینی، رۆژی پهسلانن، بینراو، ئەو دی بدینرئ، ئەو دی ببنه شایه د له سه ری.

مشهور - ص.ع (مہشه وور - meşhûr): ناودار، ناسراو، به ناویانگ، به نامی.

مشهی - ا.فا.ع (موشه ههی - muşehhî): ئاره زوو بزوتین، ئیشتیا بزوتین، شه هوت بزوتین، هه وه س بزوتین.

مشی - مص.ل.ع (مہشی - meşî): رۆبیشتن، ریکردن.

مشیانہ - ا.خ (مہشیانہ - meşyane): حه و ا، یه که م ئافره تی خولقتیراو.

مشیه و مشیانہ - ا.خ (مہشیه و مہشیانہ - meşyew meşyane): ئاده م و حه و ا (به پیتی ئاینی زه رده شتی).

مشکور - ا.مف.ع (مہشکور - meşkûr): سوپاسکراو، ستایش کراو، په سند کراو.

مشکوک - ا.مف.ع (مہشکوک - meşkûk): ئەو دی مایه ی گومان بی، گومان لیکراو، گومانبار، ئالۆزو نادیار.

مشک - ا (مہشگ - meşg): مہشکه.

مشک بید - ا.مر (موشک بید - muşg bîd): جۆره رووه کیکه.

مشکچه - ا (میشکچه - mişgçe): جۆره گوله باخیکه.

مشگدانه - ا (میشگدانه - mişgdane): جۆره دانه ویتله یه که به ئەندازه ی نیسکیکه و له پزیشکگه ریدا به کار دیت، ناوی نه وایه کی باریه ده.

مشگدم - ا (موشگدم - muşgdem): بالتده یه کی ره شی زۆر ده نگخۆشه.

مشگفام - ص (میشگفام - mişgfam): رهش.

مشگمالی - ا (موشگمالی - muşgmalî): ئاهه نگیکی موسیقایه.

مشگی - ص (میشگی - mişgî): رهش.

مشگیچه - ا (مہشگیچه - meşgîçe): مہشکه ی بچووک.

مشگیزه - ا (مہشگیزه - meşgîze): کیسه یه کی بچووکه به سه ر په ری هه ندئ گیاهه هه یه.

مشگین - ص.ن (میشگین - mişgîn): رهش، ئەو دی بۆنی میسک بدات.

مشمئز - ا.فا.ع (موشمه ئیز - muşme'iz): بیزار، ره قیو.

مشمش - ا.ع (میشمیش - mişmiş): قه یسی، شیتلانه، زه رده لوو.

مشمشه - ا (میشمیشه - mişmişe): نه خۆشبییه کی درمه.

مشمع - ا.مف.ع (موشه ممه - muşemme): مشه ما.

- مشیب** - مص.ل.ع (مه‌شیب - meşîb): پیریون، پۆرسیی بوون.
- مشیت** - مص.ع (مه‌شییه‌ت - meşîyet): ویست، ئیراده و خواستی یه‌زدان.
- مشیخه** - ا.ع (مه‌شیخه - meşîxe): پیران.
- مشید** - ا.مف.ع (مه‌شید - meşîd): گه‌چکاری کراو، قایم و به‌رز، سپیکاریکراو.
- مشید** - ا.مف.ع (موشه‌یییه‌د - muşeyyed): به‌رز، مکوم و قایم و پته‌و، هه‌ل‌کراو.
- مشیر** - ا.فا.ع (موشیر - muşîr): ئاماژه‌که‌ر، راوێژکه‌ر.
- مشیمه** - ا.ع (مه‌شیمه - meşîme): مندال‌دان، یه‌ل‌اش.
- مشیمیه** - ا (مه‌شیمیه - meşîmiye): په‌رده‌یه‌کی ناسکی ره‌شه له ناو چاودا.
- مص** - مص.م.ع (مه‌س - mes): مژین.
- مصائب** - ا.ع (مه‌سائب - mesa'ib): به‌ل‌او لیقه‌ومان.
- مصاب** - ا.مف.ع (موساب - musabb): موسیبه‌تبار، راست و دروست و نه‌نگیوه.
- مصاب** - ا.ع (مه‌ساب - mesabb): رێژکه.
- مصابه** - مص.ع (موسابه‌ره - musabere): سه‌بر کردن، زال بوون به‌سه‌ر که‌سێکدا به‌سه‌پرو ته‌حه‌مول.
- مصایح** - ا.ع (مه‌سابیه - mesabîh): چرایان.
- مصاحب** - ا.فا.ع (موساهیب - musahib): یارو هاودهم، هاوړی.
- مصاحبه** - مص.ع (موساهبه - musahebe): گفتوگوکردن، هه‌قیه‌یقین.
- مصاحف** - ا.ع (مه‌سahیف - mesahif): قورعان، مسحه‌ف، کتیبی چکۆله.
- مصادر** - ا.ع (مه‌سادیر - mesadir): سه‌رچاوان، ژێده‌ران.
- مصادره** - مص.ع (موساده‌ره - musadere): ده‌ست به‌سه‌راگرتنی مالتی که‌سێک به‌ زۆر، داگیرکردن.
- مصادف** - ا.فا.ع (موسادیف - musadif): یه‌کتر دیتن، به‌رووی یه‌کدا ته‌قین.
- مصادفه** - مص.ع (موساده‌فه - musadefe): دیتنی که‌سێک.
- مصادقه** - مص.ع (موساده‌غه - musadexe): دۆستایه‌تی کردن، بوونه‌ دۆست.
- مصادم** - ا.فا.ع (موسادیم - musadim): که‌سێک یان شتێک به‌ر که‌سێک یان شتێکی دی بکه‌وێ و زیانی پێ بگه‌یه‌نێ، ئاسیو ره‌سین.
- مصادمه** - مص.ع (موساده‌مه - musademe): لێکتردان، پێکدادان.
- مصارعت** - مص.ع (موساره‌ئه‌ت - musare't): زۆره‌بانی، زۆران گرتن.
- مصارف** - ا.ع (مه‌ساریف - mesarif): مه‌سره‌ف، خه‌رج، شوێنی سه‌ره‌فکردن و خه‌رجکردن.
- مصاریع** - ا.ع (مه‌ساری - mesarî): یه‌ک تاکێ ده‌رگا، نیوه‌ی یه‌ک به‌یته‌ شیعر.
- مصاص** - ا.ع (موساس - musas): راز، نه‌یینی، خالیسه‌ی شتێک.
- مصاعب** - ا.ع (مه‌سائب - mesa'ib): کێشه‌و دۆخه، دژواری و گرفتاریان، ئه‌سه‌پێک پشته‌ نه‌بووبی، سواری نه‌بووبی.
- مصاف** - ا.ع (مه‌ساف - mesaf): مه‌یدانی شه‌ر، ریز به‌ستان.
- مصافحه** - مص.ع (موسافه‌هه - musafehe): ته‌وقه‌کردن، ده‌ست گوشتینی یه‌کتر.
- مصالح** - ا.ع (مه‌سالیه - mesalih): به‌رژه‌وندی و قازانجان، که‌ره‌سته‌و تفاق.
- مصاح** - ا.فا.ع (موسالیه - musalih): ئاشتیکه‌ر.
- مصالحه** - مص.ع (موساله‌هه - musalehe): ئاشتی کردن.
- مصانع** - ا.ع (مه‌سانی - mesani): کارخانان.
- مصوله** - مص.ع (موساقه‌له - musavele): هێرش و په‌لاماردانی یه‌کدی، هه‌لمه‌تبردن.

مصارهت - مص.ع (موساهرهت - musaheret): خزمایه تی کردن له ریگهی ژن و ژنخوازییه وه.

مصاد - ا.ع (مهسایید - mesayîd): داو، ته له، که رهسته ی راوکردن، نامیری راوکردن.

مصب - ا.ع (مهسهبب - mesebb): ریزگهی ئاو، ئه و شوینه ی که ئافی روبار ده پزیتته ده ریاوه.

مصباح - ا.ع (میسباھ - misbah): چرا.

مصبغه - ا.ع (مهسبغه - mesbexe): خومخانه.

مصح - ا.ف.ع (موسهههیه - musehhih): هه له گیر، هه له چن، راستکه ره وه.

مصحه - ا.مف.ع (موسههههه - musehheh): هه له چنکراو، راستکراوه.

مصحف - ا.ع (مهسههف - meshef): قورعان، مهسههف، کتیب، ئه و نامه و نووسراوانه ی له یهک بهرگدا کۆکرا به وه.

مصحف - ا.ف.ع (موسههههف - musehhif): کهسپیک له کاتی خوتندنه وه دا هه ندی وشه به هه له بخوتنیتته وه و وشه که بگۆری.

مصحف - ا.مف.ع (موسهههههف - musehhef): وشه یهک له کاتی نووسین یان خوتندنه وه دا گۆردرابی، وهک: رهحههت بکری بهزهحههت.

مصحوب - ا.مف.ع (مهسهوب - meshûb): به هاوده م بووگ، به هاو رابووگ.

مصدق - ا.ع (میسداغ - misdax): کهسپیک یان شتیک که شایه دی راستی و دروستی گوته کهسپیک بی، نیشانه ی راستگویی، به لگهی راستگویی، به لگهی دروستی قسه.

مصدر - ا.ع (مهسدهر - mesder): سه رچاوه، شوینی گه رانه وه، چاوگ، له دهستووری زمانی فارسییدا چاوگ وشه یه که که به تاو نون یان دال و نوون کۆتایی هاتبی به مه رجی هه ر کاتی نونه که له کۆتایی وشه که لایرا فرمانی رابردوو دروست بی وهک: رفتن - رفت.

مصدر - ا.مف.ع (موسهدهر - musedder): پیشه و، کهسپیک له پیشه وه بی.

مصدق - ا.ف.ع (موسهدهدی - museddi): ئه وه ی باعسی سه ریه شه بی.

مصدق - ا.ف.ع (موسهدهدی - museddix): باوه رکه ر.

مصدق - ا.مف.ع (موسهدهده - museddex): باوه رکه ر، سه لمینراو، ته سدیق کراو.

مصدق - ا.ع (مهسدوغه - mesdûxe): راستی.

مصدوم - ا.مف.ع (مهسدوم - mesdûm): ئاسپو دیتگ، ئازار چه شته.

مصر - ا.ع (میسر - misr): شار، ناوچه، له میهری نیوان دوو شت، سنووری نیوان دوو زهوی.

میسران - ا.ع (میسران - misran): کوفه و به سه ر.

مصر - ا.ف.ع (موسیر - musirr): کهسپیک پی له سه ر شتی دایگری، سوور له سه ر شتیک.

مصرع - ا.ع (میسرا - misra): یهک تاکی ده رگ، نبوه به یتیکی شیعر.

مصرع - ا.مف.ع (موسه رهه - muserreh): رون و ئاشکرا بوو، ته سیرح دراو.

مصرف - ا.ع (مهسرهف - mesref): مهسرهف و خه رجی، شوینی سه رف کردن، بانک.

مصرف - ص.ع (مهسرو - mesrû): فیدار.

مصرف - ا.مف.ع (مهسرووف - mesrûf): سه رفکراو، خاوین و خالیسه.

مصطبه - ا.ع (میسته به - mistebe): سه کو، تهخت، شوینی تاییهت که توژی له زهوی یان له ناو ژوور به رزتری و کهسپیک له سه ری دانیشیت.

مصطفی - ص.ع (موسته فا - mustefa): هه لپارده، یه کیکه له لهقه به کانی پیغه مه ر.

مصطکی - ا (مهسته کی - mestekî): شیریه کی هه ندی درهخته، بنیشته تال، جزره درهختیکه.

مصطلح - ا.مف.ع (موسسته لهه - musteleh):
 وشه یهک ببی به باوو بکه ویتنه سهر زاری خه لکی
 و بو مه به سستی غه یره ز ته سلی خوئی به کار بیت،
 زاراوه.

مصعب - ا.ع (مه سئبه - mes'eb):
 فحل، ته سپی که هیتشتا سواری نه بوویی و پشت
 نه دا.

مصعد - ا.ع (میسنده - mis'ed):
 کاره بایی، ئاسانسور.

مصعد - ا.مف.ع (موسه ئهده - muse'ed):
 هه لمیتراو، شله مه نییه ک که به کولاندنی بریکی
 ببی به هه لم و بروت و تام و رهنگی بگورئ.

مصغر - ا.مف.ع (موسه غهه - musexxer):
 بچوک کراوه، له ده ستووری زمانی فارسیدا به
 ناویک ده گوترئ که نیشانه تین بچوو ک کردنه وهی
 (ک. چه، وای بچیته سهر وک: (پسرک،
 دریاچه، دختر) = کورپژگه، ده ریاچه، کچوله.

مصف - ا.ع (مه سه فف - meseff):
 به ساتن، مه یدانی جهنگ، شه رگه.

مصفات - ا.ع (میسفات - misfat):
 پلاو پالتیو، پالوتنکه، سوزگی.

مصفی - ا.مف.ع (موسه ففا - museffa):
 سافکراو، پالتیوراو، پالاوته.

مصقع - ص.ع (میسغه - misxe'):
 رهوان زمان و ناودار.

مصل - ص.ع (میسغه ل - mixel):
 خوتیه و یژی زمان سوار.

مصله - ا.ع (میسغه له - mixele):
 ئامپرتیک که ژهنگی شتیکی پی لادری و
 زاخاوی یداته وه.

مصول - ا.مف.ع (مه سغول - mesxûl):
 مشتو مال دراو.

مصلح - ا.فا.ع (موسلیه - muslih):
 پیاوی ههژی و ناشتیکار.

مصلحت - ا.ع (مه سله هت - meslehet):
 شتی مایه ی خپرو چاکه و قازانج و ئاسوده یی
 مرؤف بئ، مه سله هت.

مصلوب - ا.مف.ع (مه سلوب - meslûb):
 خاچدراو.

مصلی - ا.ع (موسه للا - musella):
 جیی نوئژ کردن، نوئژگه، به رمال.

مصمت - ص.ع (موسمهت - musmet):
 ناو پرو بته و.

مصمت - ا.مف.ع (موسمهت - musemmet):
 خاموش، بیتدهنگ.

مصمم - ا.فا.ع (موسه ممیم - musemmim):
 لیتپراو، که سیک بپاری کاریکی دابی و سوور بی
 له سهری.

مصنع - ا.ع (مه سنه - mesne'):
 کارخانه، شوئینی باراناوی تیدا کوئیتنه وه، گولاو.

مصنف - ا.فا.ع (موسه ننیف - musennif):
 نویسه ری کتیب، کتیب نووس.

مصنف - ا.مف.ع (موسه ننهف - musennef):
 کتیبی ریکخراو.

مصنوع - ا.مف.ع (مه سنو - mesnû'):
 دروستکراو.

مصوب - ا.مف.ع (موسه ققهه - musevveb):
 ته سدیق کراو، په سندکراو.

مصوت - ا.فا.ع (موسه ققیت - musevvit):
 دهنگدار، نه وهی به دهنگی بهرز بانگ بکات.

مصور - ا.مف.ع (موسه ققهه - musevver):
 وینه گیراو.

مصور - ا.فا.ع (موسه ققیر - mussever):
 وینه گر، نیگار کیش.

مسون - ا.مف.ع (مه سون - mesûn):
 پارتیزراو.

مصیب - ا.فا.ع (موسییب - musîb):
 راستکار، له سهر هه ق.

مصیبت - ا.ع (موسیبهت - musîbet):
 خه م و تهنگانه، نسیبهت.

مصید - ا.ع (میسیهده - misyed):
 شتی ک بو راو کردن به کاری.

مضبوط - ا.مف.ع (مهزبوت - mezbût): دروست، راست، بخت هه‌له، ئه‌رشییو کراو، له‌به‌رکراو، مکوم و قایم، تۆمارکراو.

مضبه - ا.ع (مهزبهه - mezebbe): جینگه‌یه‌ک مارمیلۆکی زۆربیی.

مضجج - ا.فا.ع (موزیجج - muzicc): ناله‌کار.

مضجر - ا.فا.ع (موزجیر - muzcir): خه‌مه‌پین، مه‌لولکار.

مضجع - ا.ع (مه‌زجه‌ء - mezce'): خه‌وتنگه، گلکۆ، ئارامگه.

مضحاک - ص.ع (میزهاک - mizhak): که‌سێک زۆر پێ بکه‌نێ.

مضحک - ا.فا.ع (موزهیک - muzhik): مایه‌ی پێکه‌نین، پێکه‌نین هێنهر.

مضحکه - ا.ع (مه‌زه‌که - mezheke): مایه‌ی پێکه‌نین.

مضر - ا.فا.ع (موزیر - muzir): زهره‌رگه‌یه‌نهر.

مضراب - ا.ع (میزراب - mizrab): ئامێریکی کانه‌زایی بچوکه تاري پێ لێ ده‌ده‌ن.

مضرب - ا.ع (میزرهب - mizreb): خه‌پوه‌تی گه‌وره، سه‌راپه‌رده.

مضرت - ا.ع (مه‌زه‌رهب - mezerret): زهره‌ر، زیان.

مضرس - ا.مف.ع (موزه‌ره‌س - muzerres): ددانه‌دار، که‌سێک گرفتارو گیرۆده‌ی ده‌ردو به‌لایین، پیاوی کارامه‌و ته‌نگانه‌ دیتو.

مضروب - ا.مف.ع (مه‌زروب - mezrûb): لێدراو.

مضطرب - ص.ع (موزته‌رب - muzterr): ناچار، گیرۆده، ده‌ستکورت.

مضطرب - ا.فا.ع (موزته‌ریب - muzterib): شله‌ژاو، نیگه‌ران، په‌ریشان.

مضعف - ا.فا.ع (موزه‌ئئیف - muze'if): فه‌رمووده‌ی لاواز، بێ تواناکه‌ر، لاوازه‌ر.

مصیر - مص.ل.ع (مه‌سیر - mesîr): گه‌رانه‌وه، ئاقیبه‌ت و چاره‌نووس.

مضاء - مص.ل.ع (مه‌زاء - meza'): برین، ره‌ت‌بوون.

مضاب - ا.ع (مه‌زابب - mezabb): شوینێ مارمیلۆکی زۆر بێ.

مضاجع - ا.ع (مه‌زاجیی - mezaci'): خه‌وتنگان، گۆرستان.

مضاجعه - مص.ل.ع (موزاجه‌ئه - muzace'e): پێکه‌وه‌ نوستن.

مضاحکه - مص.ل.ع (موزاهه‌که - muzaheke): پێکه‌وه‌ خه‌نین، هه‌نانه‌ پێکه‌نین.

مضاده - مص.ل.ع (موزادده - muzadde): دژایه‌تی کردنی یه‌ک.

مضار - ا.ع (مه‌زار - mezarr): مه‌زه‌رهب، زهره‌رو زیانان.

مضارب - ا.ع (مه‌زاریب - mezarib): خه‌پوه‌تنگه.

مضاریه - مص.ع (موزاره‌به - muzarebe): به‌گه‌شه‌کداچوون، شه‌رکردن، بازگانی کردن به‌پاره‌ی که‌سێکی دی، پاره‌دان به‌ که‌سێک بۆ موعامه‌له‌ به‌ شه‌ریکی.

مضارع - ص.ع (موزاری - muzari'): وه‌ک یه‌ک، فرمانی ده‌لاله‌ت له‌ ئیستایان داهاتوو بکات.

مضاعف - ص.ع (موزائه‌ف - muza'ef): دوو به‌رانبه‌ر، دوو چه‌نانه.

مضاف - ا.مف.ع (موزاف - muzaf): زیاد کراو، دراوه‌پال.

مضامین - ا.ع (مه‌زامین - mezamîn): ناوه‌ڕۆکان.

مضایق - ا.ع (مه‌زایغ - mezayix): گه‌لی، ته‌نگه، ته‌نگه‌ی هورمز.

مضایقه - مص.م.ع (موزایه‌غه - muzayexe): ته‌نگه‌تاو کردن.

مضغ - مص.ع (مهزغ - mezx) : جوین.

مضغه - ا.ع (موزغه - muzxe) : پله گوشتیک، پارو له دهمدا بجوورئ.

مضل - ا.ف.ع (موزیلل - muzill) : گومراکه.

مضله - ا.ع (مهزله - mezelle) : گومرای، شوینئ که موزف رتی تیا هله بکات.

مضمار - ا.ع (میزمار - mizmar) : شوینی رامکردنی ئه سپ، مهیدانی ئه سپ تاودانی، دوا خال که ئه سپ له پیشبرکیدا ده بی بیگاتی.

مضمحل - ص.ع (موزمه هیلل - muzmehill) : له نیو چو، نه ماگ.

مضممر - ا.مف.ع (موزمه - muzmer) : په نهان و شاروه، له ویژدانا هیلراوه.

مضمضه - مص.ع (مهزمه - mezmeze) : ئاو له دم وهردان، غه غه ره.

مضموم - ا.مف.ع (مهزموم - mezmûm) : کوزکراوه، وشه یهک زمه (بۆری له سه ر بی).

مضمون - ا.مف.ع (مهزمون - mezmûn) : ناوهرۆک و بابهت، ناواخن.

مضی - ا.ف.ع (موزی - muzî) : پرشنگذار، به پرتهو، روناک که ره وه.

مضی - مص.ل.ع (موزی - muzî) : رویشتن، ره تېوون، تیپه پېوونی روژگار.

مضیف - ا.ع (مهزیف - mezîf) : شوینی میوانداری، جیی پیشسوازیبیکردنی میوانان.

مضیف - ا.ص (موزیف - muzîf) : خانه خوئ.

مضیق - ا.ع (مهزیغ - mezîx) : جیی تهنگ، که نداو، تهنگه.

مضیقه - ا.ع (مهزیغه - mezîxe) : تهنگانه، شوینی تهنگ.

مطایخ - ا.ع (مهتابیخ - metabix) : مویهق، متبهخ، خواردنگه، چیشخانه.

مطایع - ا.ع (مهتابی - metabi) : چاپخانان.

مطابق - ص.ع (موتابیخ - mutabix) : یه کسان، جووت و چون یهک.

مطابقه - مص.ع (موتابهغه - mutabexe) : به رانبه رکردن، به رانبه رکردنی دوو شت به یه که وه، جۆره سنعه تیتکی شیعریه.

مطاحن - ا.ع (مهتاهین - metahin) : تاش، تاسیاو.

مطار - ا.ع (مهتار - metar) : فرۆکه خانه، فرکه.

مطاریح - ا.ع (مهتاریه - metarih) : شوینی بلاوکردنه وهی توپران.

مطارده - مص.م.ع (موتارهده - mutarede) : یه کدی راوانان، په لاماردانی یه کدی.

مطارق - ا.ع (مهتاریخ - metanrix) : مه تره قان، کوته کان، میکووتان.

مطاع - ا.مف.ع (موتاء - muta) : به گوپکراو، که سیک خه لکی گوپرایه لی بن و فه رمانی جیبه جی بکه ن.

مطاعم - ا.ع (مهتائیم - meta'im) : خواردنگه، ریسطوران، چیشخانه.

مطاف - ا.ع (مهتاف - metaf) : شوینی ته وافرکدن، شوینی سوورانده.

مطالب - ا.ع (مهتالیب - metalib) : بابهت و مه به ستان.

مطالبه - مص.م.ع (موتاله به - mutalebe) : داواکردن، داواکردنی شتیک یان ههقی خوت له که سیک.

مطالع - ا.ع (مهتالی - metali) : شوینی ده رکه وتن، شوینی هه لهاتنی روژو مانگ و نه ستیران...

مطالع - مص.م.ع (موتاله نه - mutale'e) : خویندنه وهو موتالا، لیکوئینه وه، ناگاداربوون له شتیک له نه نجامی روانین و رمان.

مطامع - ا.ع (مهتامی - metami) : جینگه، ته مع.

مطاولع - ص.ع (موتاثی - mutavi) : گوپرایه ل، سازگار، گونجاو، خوشدهست.

مطاوحت - مص.م.ع (موتا قسه نه ت- mutave't): رازی بوون، گوئی پریه لی کردن، فەرمان بردن.

مطاوی - ا.ع (مته تاقی - metavî): پیچاوپیتیچی شتی وه کو گوریس یان ریخوله.

مطایبه - مص.ل.ع (موتایه به - mutayebe): سوعبه تکردن، گالته کردن.

مطب - ا.ع (مه ته ب - meteb): شوینی که دکتور چاره سه رو دهرمانی نه خوشانی تیا بکات.

مطبغ - ا.ع (مه تبغ - metbex): مه تبغ، مویه ق، ئاشخانه.

مطبغ - ا.ع (مه تبغ - metbe'): چاپخانه.

مطبق - ا.مف.ع (موتبغ - mutbex): تیک ئالاو، خراوه سه ربه ک.

مطبق - ا.مف.ع (موتببغ - mutebbex): جوړه قوماشتیکه، سه ریو شدار، قه دکر او.

مطبقه - ا.ع (موتببغ - mutbixe): تای توند که شه وو روژ بهرت نه دا.

مطبوغ - ا.مف.ع (مه تبوغ - metbûx): کولاو، له بوار دکتوریدا دهرمانتی که بیکولیتن و شیلای بدن به نه خوش، جو شانه.

مطبوع - ا.مف.ع (مه تبوع - metbû'): چاپکراو، شتی که به ته بیعه تی مرؤف بی.

مطجن - ا.مف.ع (موتبججن - muteccen): سووره وه کراو له تاوه دا.

مطحنه - ا.ع (میته نه - mithene): ئاش، ناسیاو.

مطر - ا.ع (مه تر - meter): باران، واران

مطرا - ص.ع (موترا - muterra): ته رو تازه و ئاودار.

مطران - ا.ع (مه تران - metran): مه تران، سه روکی کاهینان.

مطرب - ا.فا.ع (موترب - mutrib): سترانبیژ، نه واژهن، گورانی بیژ، سه ماکار.

مطرح - ا.ع (مه تره - metreh): شوینی بلاو کرده وه و هه ولدان.

مطرده - ا.ع (میترده - mitred): کورته رم، نیزه ی کوئ، عه له م.

مطرده - ص.ع (موترده - muterred): دریژ، تولانی، (روژیکی دریژ).

مطرده - ا.فا.ع (موترید - muterrid): گشتی، دوا به دوا ی یه ک.

مطرز - ا.مف.ع (موتره ز - muterrez): نه خش و نیگاردار، په راویزدار، جلکی به نه خش و نیگار.

مطرز - ا.فا.ع (موتریز - muterriz): که سیک کاری نه خشانندی جل و بهرگ بی.

مطرف - ا.ع (میترف - mitref): جوړه جلیکه.

مطرف - ا.ع (موترف - muterref): هه وئ و سه رته تای شتی که، نه سپیک که سه رو کلکی رهش یان سپی بی.

مطرف - ا.فا.ع (موتریف - muterrif): که سیک له په ری له شکر بدات و بجه نگی.

مطرق - ا.ع (میترف - mitrex): چه کوش، کوته ک، مه تره ق.

مطروح - ا.مف.ع (مه تروه - metrûh): تورپرداو.

مطروده - ا.مف.ع (مه تروه - metrûd): وه دهرنراو، دهرکراو.

مطعم - ا.ع (مه تهم - met'em): خواردنگه، چیشتخانه، ریستوران.

مطعموم - ا.مف.ع (مه تئوم - met'um): خوراو، خورادن.

مطعون - ا.مف.ع (مه تئون - met'ûn): تانه لیدراو، به نیزه لیدراو، سه رزه نش کراو، تاعوون لیدراو، ئاژنکراو.

مطفف - ا.فا.ع (موتفیف - muteffif): که سیک له پیوانه و کیشانه دا که م بیوی و سووک بکیشیت.

مطفی - ا.فا.ع (موتفی - mutfi): کوژینه ره وه ی ئاگر، خاموشکه ر.

مظلا - ا.مف.ع (موتله لالا - mutella):
زه رکفت، زه رکش.

مطلب - ا.ع (مه تلېب - metleb): مه به ست،
بابت، نارمانج.

مطلع - ا.ع (مه تله - 'metle): شوینى
هه لانتی ستیران، سه ره تاي قسه، یه که مین بهیتی
غه زدل یان قه سیده.

مطلع - ا.فاع (موتله لی - 'mutteli):
ئاگادارو شاره زاله کاریک.

مطلق - ص.ع (موتله غ - mutlex): نازادو
په ها.

مطلقه - ص.ع (موتله لله غه - mutellexe):
ژنی ته لا قدر او.

مطلوب - ا.مف.ع (مه تلووب - metlûb):
داواکراو، خوازاو.

مطمئن - ص.ع (موتله ئین - mutme'in):
دلنیاو ناسوده.

مطمح - ا.ع (مه تمه ه - metmeh): جیی
ته ماح، شوینی چاو تی برین، جییه یان شتی
چاوی تی بیردری.

مطموره - ا.ع (مه تموره - metmûre):
سه رداب یان ژیر زه مینیک که نازوقه و
خواره ده منی تیدا وه شیردری، زیندان.

مطموس - ا.مف.ع (مه تموس - metmûs):
نابینا، گوم بووگ، دوورخریاگ.

مطواع - ص.ع (میتقا - 'mitva): گوپرایه ل.

مطوق - ص.ع (موتله فقه غ - mutevvex):
ته وقدار، ته وق له مل، گه ردنبه ن.

مطوقه - ص.ع (موتله فقه غه - mutevvexe):
ته وقدار، کوتری ته وق له مل.

مطول - ا.ع (موتله فقه ل - mutevvel):
دریژ پیدراو، دریژ.

مطوی - ا.ع (مه تقا - metva): پیچ و نه لقه،
وه کو پیچ و نه لقه ی گوریس یان ریخوله، لو.

مطهر - ا.فاع (موتله هیر - mutehhir):
پاک که ره وه، پاک که ره وه.

مطهر - ا.مف.ع (موتله هیر - mutehher):
پاک و خاوین، پاکه وه کراو.

مطهره - ا.ع (مه ته ره - methere): مه سینه،
ئاقتاوه.

مطیب - ا.مف.ع (موتله ییبه - muteyyeb):
پاکیزه و بوخوشکراو.

مطیر - ص.ع (مه تیر - metîr): باراناوی،
بارانی، باران دیته، باران چه شتو.

مطیر - ا.ص.ع (موتله ییبه - muteyyer):
داری ته رو تازه، جوړه عه پایه که که وینه ی ته یرو
توی تیدایه.

مطیع - ا.فاع (موتی - 'mutî): گوپرایه ل،
ملکه ج.

مطیعه - ا.ع (موتیه - mutîye): هه چوار
پتییه ک سواری بن نیدی نیر یان می.

مظال - ا.ع (مه زال - mezall): چه تر،
خیوت، چادری گه وره، سابات و که پر.

مظالم - ا.ع (مه زالیم - meزالیم): زولم و
زور، زورداری، نه وه ی به زورو غه در له که سیک
داگیر بکری.

مظان - ا.ع (مه زانن - mezann): جینی گومان
و مه زنه، نرخ و به های کالا، شوینی که گومانی
بوونی شتیکی تیا بکری.

مظاهر - ا.ع (مه زاهیر - meزالیر): شوینی
دهر که وتن، دیارده، جیلوه گا.

مظاهر - ا.فاع (موزاهیر - muzahir):
پشتیوان، پاریزهر، هاویش.

مظاهرت - مص.م.ع (موزاهره ت - muzaheret):
یارمه تیدان و پشتگیری کردنی یه کدی، رتپیتوان.

مظروف - ا.مف.ع (مه زرووف - meزالوف):
نه وه ی له قاپی بکه ن یان بی پیژنه قاپه وه.

مظفر - ص.ع (موزه ففر - muzeffer):
سه ره که وتوو.

مظل - ا.فاع (موزیلل - muzill): سیتبه ردار،
سایه دار، سایه نه ناز.

مظلم - ص.ع (موزلیم - muzlim): تاریک و نوتکه، شهوی تاریک.

مظلمه - ا.ع (مهزلیمه - mezlime): زولم، نهوهی به زورو غه در له که سیک داگیرکرای، زورداریبه که له که سیک کرای.

مظلوم - ا.مف.ع (مهزلولوم - mezlûm): مهزلولوم، زولم لیکراو، غه در لیکراو.

مظله - ا.ع (مهزله - mezelle): چه تر، سه یوان، خیتوه تی گه وره، که پرو سابات.

مظنون - ا.مف.ع (مهزنون - meznûn): گومان لیکراو.

مظنه - ا.ع (مهزیننه - mezinne): جیتی گومان کردن، شوینی گومانی نهوهی لیکری که شتیکی تیدایی، نرخ و بهای کالا.

مظهر - ا.ع (مهزهر - mezher): شوینی ده رکه وتن، شوینی ناشکراوون، دیارده.

مع - حر (مهئه - me'e): له گهل، به، وهک: به داخه وه.

معا - ا.ع (میاء - mi'a): ریخوله.

معابد - ا.ع (مهئابید - me'abid): په رستگه کان.

معابر - ا.ع (مهئابیر - me'abir): بواران.

معاتب - ا.مف.ع (موئاته ب - mu'ateb): گلهیی لیکراو، سه رزه نشت کراو.

معاتبه - م.م.ع (موئاته به - mu'atebe): گلهیی کرن له یه کدی، توره بوون و گلهیی کردن.

معاجین - ا.ع (مهئاجین - me'acin): ماجوم.

معاد - م.ل.ع (مهئاد - me'ad): گه رانه وه، نهو دنیا.

معادات - م.ل.ع (موئادات - mu'adat): دژمنایه تی کردنی یه کدی.

معادل - ص.ع (موئادیل - mu'adil): هاوتا، هاوسه نگ، به رانبهر، هاوکیش.

معادله - م.م.ع (موئاده له - mu'adele): هاوکیشه، به رانبهر کردن، هاوکیش کردنی دووشت.

معادن - ا.ع (مهئادین - me'adin): کانزایان، کانگیان.

معاذ - م.ل.ع (مهئاز - me'az): په نابردن، په ناگه.

معاذیر - ا.ع (مهئازیر - me'azîr): هه نجهت و بیانو، پاکانه، مایه ی عوزرخوازی.

معارض - ا.ع (مهئاریج - me'aric): قالدومه، نه رده وان، په یشه، نهوهی پیی دا سه رکه وی.

معارض - ص.ع (موئاریز - mu'ariz): نارازی، به رهه تستکار.

معارضه - م.ل.ع (موئارهزه - mu'areze): ململاتی کردنی دوو خه نیم، شه رکردن، شکاندنی قسه ی که سیک، ئویژسیون.

معارف - ا.ع (مهئاریف - me'arif): نه هلی عیلم و زانستان، خه لکانی به نامی و ناودار، زانست و زانیاریان.

معارفه - م.م.ع (موئارهفه - mu'arefe): یه کتر ناسین، ناشنایه تی په یدا کردن.

معارک - ا.ع (مهئاریک - me'arik): شهر.

معاش - م.ع (مهئاش - me'aş): ژیان، نهو شته ی پیی بژی له خواردن و خواردنه وه، بژیوی.

معاشر - ا.ع (مهئاشیر - me'aşir): که سوکارو خزم و خویشان.

معاشر - ص.ع (موئاشیر - mu'aşir): هاوئشین، دژست و هاودهم.

معاشرته - م.ل.ع (موئاشه رته - mu'aşeret): و تیکه لاو بوون، دژستایه تی کردن.

معاشقه - م.ل.ع (موئاشه غه - mu'aşexe): ناشقینی کردن.

معاصر - م.ع (موئاسیر - mu'asir): هاومیز، هاوچه رخ، هاوعه سر.

معاصر - ا.ع (مهئاسیر - me'asir): نامیری ئاوگرتنی میوه و شت، عه ساره.

معاصی - ا.ع (مهئاسی - me'asî): سه رپیچی و خه تاو گوناها.

معاضد - ا.ف.ع (موئازید - mu'azid):
هاوکار، یارویاوه، هاوبازوو.

معاظدت - مص.م.ع (موئازدهدت - mu'azedet):
خستنه بازووی یه کتر، دهست له دهستکردن.

معاطات - مص.م.ع (موئاتات - mu'atat):
شتتیک دهست به دهست بدرتته یه کتر،
خزمه تکردن، عه تا کردن.

معاف - ا.مف.ع (موئاف - mu'af):
عه فوگراو.

معاقب - ا.ف.ع (موئاغیب - mu'axib):
سزاده.

معاقب - ا.مف.ع (موئاغهب - mu'axeb):
سزادراو، ثیقایدراو.

معاقبه - مص.م.ع (موئاغهبه - mu'axebe):
سزادان، نازارو ته شکه نجهدان، یهک به دووی
یه کدا هاتن.

معاهد - ا.ف.ع (موئاغید - mu'axid):
هاوپه یمان.

معاهده - مص.ل.ع (موئاغده - mu'axede):
ته هدو پهمان به ستن، سوزدان.

معادل - ا.ع (مهئاغیل - mu'a'xil):
قهلا، کتوی به رز.

معالج - ا.ف.ع (موئالیج - mu'aliec):
چاره کهر، عیلاجکار.

معالجه - مص.ع (موئالهجه - mu'alece):
دهرمان کردن، مالیجه کردن.

معالف - مص.ع (مهئالیف - me'alif):
ئاخوری حه یوان و چاره ویتیان.

معالم - ا.ع (مهئالیم - me'alim):
تهو نیشانه و عه لامه تانه ی که له ریگایاندا بو
رتینوتینی دابرتین.

معالی - ص.ع (مهئالی - me'alî):
سه رفرازی.

معامل - ا.ف.ع (موئامیل - mu'amil):
موغامه لهچی، سه وداگهر.

معامله - مص.ل.ع (موئامه له - mu'amele):
کربن و فروشتن، مامه له و سه ودا کردن.

معان - ا.ع (مهئان - me'an):
مه نزل.

معاند - ا.ف.ع (موئانید - mu'anid):
سهخت، نه کلۆک، عیناد، شه پرکهر، رق تهستور.

معاندت - مص.ل.ع (موئانه دت - mu'anedet):
کهر، مل له بهر ملنانی یه کتر، هه قهرکی.

معاتفه - مص.ل.ع (موئانه غه - mu'anexe):
دهست له ملی یه کترکرن، یه کدی له باوهش گرتن.

معانی - ا.ع (مهئانی - me'anî):
لقه کانی ره وانبیژی، واتاناسی.

معاودت - مص.ل.ع (موئاقشه دت - mu'avedet):
گه پانه وه.

معاوضه - مص.م.ع (موئاقشه - mu'aveze):
گوزپنه وه، گوزپنه ودهی دوو شت له گهل یه کدا.

معاون - ا.ف.ع (موئاقین - mu'avin):
یاریده دهر.

معاونت - مص.م.ع (موئاقشه نته - mu'avenet):
یاریده دانی یه کتر.

معاهد - ا.ع (مهئاهید - me'ahid):
گه پانه وه، شویتنی که کومه له خه لکیکی لی
کوه بی، یانه، شویتنی که قهرارکیکی تیا بدری،
په یمانگه.

معاهده - مص.ل.ع (موئاهده - mu'ahede):
په یمان به ستن، سویتند خواردن بو یه کتر، به لپن دان
به یه کتر، سوزدان.

معایب - ا.ع (مهئایب - me'ayib):
خرابه.

معایش - ا.ع (مهئایش - me'ayîş):
مه عیشهت، ژبان، بژیوی.

معاینه - مص.م.ع (موئایه نه - mu'ayene):
ته ماشا کردن، دیتن، دیتن و پشکنینی نه خوشی.

معاییر - ا.ع (مهئاییر - me'ayir):
پیتوانه.

معبد - ا.ع (مهئبه د - me'bed):
په رستگه.

معبد - ا.مف.ع (موئەبەد - mu'ebed): ھېژا، رینگەي ھەموارو قىرتاۋ.

مەبەر - ا.ع (مىئەبەر - mi'ber): گوزەرگا، بوار، شوتىنى پەرىنەۋە.

مەبەر - ا.فا.ع (موئەببىر - mu'ebbir): كەسپىك خەۋن لىك پىداتەۋە.

مەبۇد - ا.مف.ع (مەئبۇود - me'bûd): مەعبۇود، پەرىستراۋ.

مەتاد - ص.ع (موئتاد - mu'tad): ئالودە، خوگر بە شتېكەۋە، راھاتگ لەسەر شتېك.

مەتبەر - ص.ع (موئتەبەر - mu'teber): عىبەرە تگرتوۋ، بە ئىحتىۋار، ئەمىن و جىيى متمانە.

مەتد - ا.مف.ع (موئتەدد - mu'tedd): لە ھەد دەرچوۋ، خەملىتىراۋ.

مەتدىل - ص.ع (موئتەدىل - mu'tedil): راست، مىانەپەر، بەرانبەر.

مەتدى - ا.فا.ع (موئتەدى - mu'tedî): تەجاۋزكار،

مەتذر - ا.فا.ع (موئتەزىر - mu'tezir): غوزر خواز.

مەترض - ا.فا.ع (موئتەرىز - mu'teriz): بەرھەلىست، ئاپازى.

مەترضە - ا.ع (موئتەرىزە - mu'terize): رستەيەكە لە دەرتى ئەسلى بابەت، كە بۆ روونكردنەۋە، دوغا يان توك و نەفرىن لە ناۋەراستى رستەدا دى و دەخىرتە نىۋان دوو داشەۋە.

مەترف - ا.فا.ع (موئتەرىف - mu'terif): ئىعتراڧ كەر.

مەترىك - ا.ع (موئتەرىك - mu'terek): مەيدانى شەپ، شەپگە.

مەتزر - ا.مف.ع (موئتەرز - me'tezz): عەزىزو خۆشەويست.

مەتزل - ا.فا.ع (موئتەزىل - mu'tezil): گۆشەگىر، دوورە پەرىز.

مەتزلە - ا.ع (موئتەزىلە - mu'tezile): موئتەزىلە، گروپىكى موسلمان بو.

مەتسىم - ا.فا.ع (موئتەسىم - mu'tesim): پەناپەر، دەستەۋ دامىن بوونى كەسپىك، خوگرتن بە شتېكەۋە بۆ رزگار بوون.

مەتسىد - ا.فا.ع (موئتەزىد - mu'tezid): كۆمەككەر، دادخواز.

مەتقى - ا.مف.ع (موئتەغ - mu'tex): كۆيلەي ئازاد كراۋ.

مەتقىد - ا.فا.ع (موئتەغىد - mu'texid): بە باۋەر، باۋەردار.

مەتقىد - ا.ع (موئتەغەد - mu'texed): باۋەر، ئەۋەى مەۋق باۋەرى پىيى ھەپە.

مەتكىف - ا.فا.ع (موئتەكىف - mu'tekif): خەلۋەتكىش، گۆشەنشىن، كەسپىك بۆ عىبادەت لە مزگەۋتدا يان لە گۆشەيەكى دىدا ۋەمىنى.

مەتل - ص.ع (موئتەل - mu'tel): نەخۇش، وشەيەك كە پىستى بزوئىنى تىا بى، پىستى بزوئىن دەكاتە: ۋا، ئەلف، يا.

مەتمىد - ا.فا.ع (موئتەمىد - mu'temid): كەسپىك متمانە بە يەككىك بىكات و كارتىكى پىن بسپىرى، متمانەكەر.

مەتمىد - ا.مف.ع (موئتەمەد - mu'temed): متمانە پىكرار.

مەتنى - ا.فا.ع (موئتەنى - mu'tenî): بايەخدەر.

مەتنى بە - ص.م.ع (موئتەنابىيە - mu'tenabihi): بايەخ پىن درياگ.

مەتوھ - ص.ع (مەئتوۋە - me'tûh): كەم ئەقل، سەرگەردان.

مەعجب - ا.فا.ع (موئجىب - mu'cib): خۆپەسن، خۆويست، خۆپەرىست.

مەعجر - ا.ع (مىئجەر - mi'cer): لەچىك، سەرپۇش.

مەعجز - ا.فا.ع (موئجىز - mu'ciz): پەرچوگەر، داھىنەر.

- معجزه** - ا.ع (موئجیزه - mu'cize): موجیزه، په رجو.
- معجل** - ا.فا.ع (موئججیل - mu'eccil): په له کهر، له ز.
- معجل** - ا.مف.ع (موئججهل - mu'eccel): په له لیکرا.
- معجم** - ا.مف.ع (موئجهم - mu'cem): پیتی خالدار، واژه نامه.
- معجم** - ص.ع (مهئجهم - me'cem): پیاوی هه ژی و ده گمن.
- معجون** - ا.مف.ع (مهئجون - me'cûn): ماجوم، مه عجون، کوئه له دهرمانیک تیکه ل کرابی و پیکه وه شیلرابی و کرابی به ماجون، شیلراو.
- معد** - ا.فا.ع (موئدد - mu'idd): ناماده کهر.
- معد** - ا.مف.ع (موئدد - mu'edd): ناماده کراو.
- معدل** - ا.فا.ع (موئددیل - mu'eddil): راستکهره وه، هاو کیشکهره وه.
- معدل** - ا.مف.ع (موئددل - mu'eddel): راستکراوه، تیکرا.
- معدلت** - مص.ل.ع (موئدیلته - mu'edilet): دادگهری، داد دان.
- معدم** - ص.ع (موئدیم - mu'dim): قه له ندهر، هه ژار، بینه وا، موحتاج.
- معدن** - ا.ع (مهئدین - me'din): کانگه.
- معدود** - ا.مف.ع (مهئدود - me'dûd): ژمیردراو، که م.
- معدول** - ا.مف.ع (مهئدوول - me'dûl): ده ستکاری کراو.
- معدوم** - ا.مف.ع (مهئدوم - me'dûm): تبعدام کریاک، له سپداره دراو، له قه ناره دراو.
- معه** - ا.ع (میئده - mi'de): گه ده.
- معذار** - ا.ع (میئزار - mi'zar): هه نجهت و بیانوو پاکانه و عوزخواهی.
- معذب** - ا.مف.ع (موئزهذب - mu'ezzeb): عه زاو دریاک، ته شکه نجه دراو.
- معذرت** - ا.مص.ع (مهئزیرت - me'ziret): پوزش، عوزرخواهی، ته وازو.
- معذور** - ا.مف.ع (مهئزور - me'zûr): عوزردار.
- معراج** - ا.مف.ع (میئراج - mi'rac): پاچینه، په یژه، قالدومه، نه رده وان، هه ر شتیک پیتی سه ر بکه وی.
- معرب** - ص.ع (موئره ب - muerreb): عه ره بیئراو.
- معربد** - ا.فا.ع (موئره بید - mu'erbid): به دخو، شه رانی، که سیک به دمه ست بی و هاوار بکات و خراپه بکات.
- معرت** - ا.ع (مهئره ت - me'erret): گوناح و به دی، تاوان.
- معرج** - ا.ع (مهئره ج - me'rec): نه رده وان، قالدومه، په یژه، پاچینه.
- معرض** - ا.ع (موئریز - mu'riz): پیشانگا، نمایشگه.
- معرف** - ا.فا.ع (موئره یف - mu'erif): ناسینه ر.
- معرفت** - مص.م.ع (موئریفه ت - me'rifet): ماریفه ت، زانست و زانیاریان، ناسین و زانینی شتیک.
- معرق** - ا.فا.ع (موئره یغ - mu'erix): مایه ی تاره قه کردنه وه.
- معرق** - ص.ع (موئره غ - mu'erec): پیاوی داله گوشت، شه رابی ناو پته به ناو.
- معرك** - ا.ع (مهئره ک - me'rek): مهیدانی شه ر.
- معروض** - ا.مف.ع (مهئرووز - me'rûz): پیشاندراو، له روو.
- معروف** - ا.مف.ع (مهئرووف - me'rûf): چاکي و کاری چاکه، ناودار، ناسراو.
- معری** - ا.ص.ع (مهئره ا - mu'erra): رووت.

معری - ص.ن.ع (موئه‌ری - mu'errî): خه‌لکی مه‌عه‌ره‌ی سوریای.

معز - ا.ع (مه‌ئز - me'z): بز.

معز - ا.فا.ع (موئیزز - mu'izz): عه‌زیز و هه‌ژی.

معزز - ا.مف.ع (موئه‌زززه‌ز - mu'ezzez): هه‌ژا، گران و به‌قه‌در.

معزیم - ا.فا.ع (موئه‌ززیم - mu'ezzim): نه‌فسونگهر.

معزول - ا.مف.ع (مه‌عزول - me'zûl): له‌کارلایراو، بیکار و گوشه‌گیر.

معزی - ا.فا.ع (موئه‌عزی - mu'ezzi): سه‌رخوشیکهر.

معزی - ا.مف.ع (موئه‌عززا - mu'ezza): تازیانه‌دار، سه‌رخوشی لیکراو.

معسر - ص.ع (موئیسیر - mu'esir): هه‌ژار، ده‌ستکورت، که‌سیک تووشی ده‌ستکورتی بووبی و نه‌توانی قهرزی خوی بداته‌وه.

معسر - ا.فا.ع (موئه‌سسیر - mu'essir): دژوارکار.

معسکر - ا.ع (موئه‌سکه‌ر - mu'esker): ئوردوگا، له‌شکرکه.

معسور - ص.ع (مه‌ئسور - me'sûr): دژوار.

معشار - ا.ع (میئشار - mi'sar): ده‌یه‌ک.

معشر - ا.ع (مه‌ئشه‌ر - me'ser): جماعت، که‌س و کارو خزم و خویشان.

معشوق - ا.مف.ع (مه‌ئشووغ - me'sûx): دلهر.

معشوقه - ا.مف.ع (مه‌ئشووغه - me'sûxe): ماشوقه.

معصار - ا.ع (میئسار - mi'sar): ئامپیریکه‌ بو گوشیننی شتیک تا شیه‌که‌ی بگرن، عه‌ساره، گوشهر.

معصر - ا.ع (میئسه‌ر - mi'ser): عه‌ساره، بو گرتنی ئاوی تری یان میوه‌ی دی.

معصرات - ا.ع (موئیسرات - mu'sirat): هه‌وری ته‌رو پر باران.

معصفر - ص.ع (موئه‌سفهر - mu'esfer): زهره‌، جلی زهره‌.

معصم - ا.ع (میئسه‌م - mi'sem): مه‌چه‌کی ده‌ست.

معصوم - ا.مف.ع (مه‌ئسوم - me'sûm): که‌سیک له‌ژیانیا گوناھی نه‌کردی، له‌گوناح به‌ده‌ر.

معصومه - ا.مف.ع (مه‌ئسوومه - me'sûme): پاکیزه، پاک و دوور له‌هه‌ر گوناھیک.

معصیت - ا.ع (مه‌ئسییه‌ت - me'siyet): گوناح، سه‌رپیچی.

معضل - ص.ع (موئزیل - mu'zil): سه‌خت و دژوارو ناشیرین و ناحه‌ز، گرفت.

معضله - ص.ع (موئزیله - mu'zile): دژورای، گیروگرفت.

معطر - ص.ع (موئه‌تته‌ر - mu'etter): بو‌نخوش.

معطف - ا.ع (مه‌ئتف - mu'tif): گهردن، عه‌با، شانیل، پالتو، پالتوی بارانی.

معطل - ا.فا.ع (موئه‌تتیل - mu'ettil): ته‌عتیل کار، که‌سیک که‌نکوئی له‌بوونی خوا بکات.

معطل - ا.مف.ع (موئه‌تته‌ل - mu'etel): بیکار.

معطله - ا.ع (موئه‌تتیه‌ل - mu'etile): په‌یره‌وانی مه‌زه‌بی ته‌عتیل، نه‌مانه‌ گروپگه‌لیک بوون نکوئییان له‌سیفه‌تین یه‌زدان و ناوین یه‌زدان ده‌کرد.

معطوف - ا.مف.ع (مه‌ئتووف - me'tûf): وشه‌یه‌ک ببریته‌وه سه‌ر وشه‌ی پیش خوی، شتیک مایه‌ی بایه‌خ پیدان بی.

معطی - ا.فا.ع (موئتی - mu'tî): به‌خشنده.

معظم - ص.ع (موئژه‌م - mu'zem): زۆریه‌ی شتیک، گه‌وره‌.

- معظم** - ا.مف.ع (موئەزەم - mu'ezzem): کەسێک کە بە گەورە بژمێردرێ، مەزن.
- معظمه** - ا.ع (موئەزەمە - mu'zeme): پێشەهات و رووداوی قورس و ناخۆش، کاری گەورە.
- معظمه** - ا.مف.ع (موئەزەمە - mu'ezzeme): مەزن، گەورە (بۆ مێ).
- معفو** - ا.مف.ع (مەئفووف - me'fuv): بەخشاو، عەفوکر.
- معقب** - ا.فا.ع (موئەغغیب - mu'exxib): ماتەل بوو، درەنگ کەوتوو، دواخەر.
- معقبات** - ا.ع (موئەغغیبات - mu'exxibat): فریشتەتێن رۆژ و شەو.
- معقد** - ا.ع (مەئغید - me'xid): جمگە.
- معقد** - ا.مف.ع (موئەغغەد - mu'exxed): گرتدراو، گرتی دراو، ئالۆز، قسە ی ئالۆز بە گرتی.
- معقرب** - ص.ع (موئەغرب - mu'exreb): خوار، کەچ، چەماوە، مەدەدکاری بە هێت.
- معقرب** - ا.ع (موئەغرب - mu'exrib): شونیی کولژدەمی زۆری.
- معقل** - ا.ع (مەئغیل - me'xil): قەلا، پەنا، بورج، کتیی بەرز.
- معقود** - ا.مف.ع (مەئغوود - me'xûd): گرتدراو.
- معقول** - ا.مف.ع (مەئغوول - me'xûl): ئەوێ ئەقڵ پەسندی بکات، پەسندی ئەقڵ.
- معکن** - ص.ع (موئەککەن - mu'ekken): وەرگن، کەسێک لە قەڵەویدا گۆشتی ورگی چێن چێن کەوتیبێتە سەر یەک.
- معکوس** - ص.ع (مەئکوس - me'kûs): ئاوەژوو، سەرەونخون، ژێرویان، پێچەوانە.
- معلا** - ص.ع (موئەللا - mu'ella): هەلکراو، بەرزکراو، پایەبەرز.
- معلات** - ا.ع (مەئلات - me'lat): شەرف و سەرفرازی، گەورەیی و پایەبەرز.
- معلات** - ا.ع (میسئلاخ - mi'lax): ئەوێ کە شتیکی پێتە هەلواسرێ، بزمەر، سنگ.
- معلف** - ا.ع (مەئلف - me'lef): ناخوێ.
- معلق** - ا.مف.ع (موئەللەغ - mu'ellex): هەلواسراو، ئاوێزان.
- معلق زدن** - مص.م (موئەللەغ زەدن - mu'ellexzeden): تەقڵەلێدان.
- معلقة** - ا.مف.ع (موئەللەغە - mu'ellexe): هەلواسراو، ژنی کە مێردەکە ی دیار نەبێ و نە بە مێردار حەساو بکێ و نە بە تەلاقداو، هەر یەکیک لە حەوت قەسیدە بە ناویانگە کە کەلە شاعیرانی عەرەبی سەرەمی جاھیلی کە لە کابەدا هەلواسرابوون.
- معلل** - ا.فا.ع (موئەللیل - mu'ellil): بەیانکەری هۆ.
- معلم** - ص.ع (موئەللەم - mu'lem): نیشانەکراو، نیشاندار.
- معلم** - ا.ع (مەئللەم - me'lem): ئەو نیشانەو عەلامەتانە ی لە کەنارێن رێگە دادەنرێن بۆ رێنۆتیی.
- معلم** - ا.فا.ع (موئەللیم - mu'ellim): فێرکار، مامۆستا، موعەلیم.
- معلم** - ا.مف.ع (موئەللیم - mu'ellim): تەعلیم دراو، فێرکراو.
- معلول** - ا.مف.ع (مەئلول - me'lûl): نەخۆش و دەغەزار، شتی کە بە بەلگەو هۆکار سەلمینرابێ.
- معلوم** - ا.مف.ع (مەئلووم - me'lûm): مەعلوم، ناشکرا، زانراو.
- معلی** - ص.ع (موئەللا - mu'ella): پایەبەرز، گەورە، هەلکراو.
- معما** - ا.ع (موئەمما - mu'emma): مەتەل، قسە یەک بە رەمزو هێما مەبەستێک دەرپێرێ، گۆنگ.
- معمار** - ا.ص.ع (میئمار - mi'mar): تەلارکار، ئەندازیاری تەلارکاری.
- معمر** - ص.ع (موئەمەر - mu'emmer): تەمەن درێژ، پیری بە سالآچوو.
- معمم** - ص.ع (موئەممەم - mu'emmem): عەمامە لەسەر.

- معمودیه** - ا.ع (مهئمودیهه - me'mûdiye): رى و رهسمىكى مهسيحيانه كه به شىوازي تاييه تى غوسلى منال ددهن.
- معمور** - ا.مف.ع (مهئمور - me'mûr): ناوه دان.
- معمول** - ا.مف.ع (مهئمول - me'mûl): كاركارو، دروستكارو، رى و رهسم.
- معمى** - ا.ص.ع (موئه مئا - mu'emma): مه تهل، لوغز، قسه يهك به ئاسانى نه به ته حالى بوون، گونگ.
- معن** - ص.ع (مهئن - me'n): دريژ، كورت، كه م، زور.
- معنبر** - ص.ع (موئه نبر - mu'enber): عه نه برين، شتى كه تيكه ل به عه نه رو بؤنى خوښكرايى.
- معنون** - ص.ع (موئه نقه ن - mu'enven): كتيبى عينواندار.
- معنوى** - ص.ن.ع (مهئنه قى - me'nevî): باتينى، حه قيقى، مه عه نوى.
- معنى** - ا.ع (مهئنا - me'na): واتا، مانا، مه به ست.
- معرج** - ص.ع (موئه شهج - mu'vec): چه وت، خوار، گيژ، چه ماوه.
- معروق** - ا.مف.ع (موئه فقه غ - mu'evvex): سه قه ت.
- معول** - ا.ع (ميئشه ل - mi'vel): زه ننگ، كولينگ، پاچ، قازمه.
- معول** - ص.ع (موئه فقه ل - mu'evvel): جيتى، متمانه و باوه ر، په نا.
- معونت** - ا.مف.ع (مهئوئه نت - me'unet): هاو كارى كردن، يارمه تى دان.
- معوى** - ص.ن.ع (ميئشه قى - mi'evî): ريخوله يى.
- معهد** - ا.ع (مهئهد - me'hed): يانه، شوينى، خريونه ودى خه لكى، شوينى قه رار.
- معهود** - ا.مف.ع (مهئهود - me'hûd): كؤن، ناسراو، بيسراو و ناسراو، ئه هه د كردوو.
- معى** - ا.ع (مهئى - me'î): ريخوله .
- معيار** - ا.ع (ميئيار - mi'yar): پيژور، ئه ندازه و پيژوانه، سه ننگى مه حه ك و ته رازوو.
- معيب** - ص.ع (مهئيب - me'îb): عه بيدار، نو قستان و نا ته واو.
- معيت** - م.ص.ع (مهئيه ت - me'îyet): پيژكه وه بوون.
- معيد** - ص.ع (موئيد - mu'îd): زيره ك، به ئه زمون، كارامه، كه ستيك كارتيك دووباره بكا ته وه، ئه ودى وانه بؤ قوتابيان دووباره بلتيته وه.
- معير** - ا.فا.ع (موئه يير - mu'eyyir): عه يارگر، عه يارگير، عه يب گؤ.
- معيشيت** - ا.ع (مهئيشه ت - me'îşet): ژيان و مه عيشه ت، ژيان و برتيوى.
- معيل** - ص.ع (موئيل - mu'îl): عايله دار، خودان عيال، مندالدار، خيژاندار.
- معين** - ا.فا.ع (موئين - mu'în): كؤمه ك كار، يارمه تى دهر.
- معين** - ص.ع (مهئين - me'în): ئاويك پروات، ئاوى پاك و ره وان.
- معين** - ا.مف.ع (موئه ييه ن - mu'eyyen): دياريكراو.
- معيرب** - ا.مف.ع (مهئيووب - me'yûb): عه بيدار، خه وشدار، نا دروست و نا ته واو.
- مغ** - ا.مغ.ع (مؤغ - mux): پيشه واي ئاينى زه رده شتى.
- مغ** - ا.ص.ع (مؤغ - mex): روخانه، رووبار، قول، چال.
- مغابن** - ا.ع (مه غابين - mexabin): باخه ل، بيخى پان.
- مغاث** - ا.ع (مؤغاس - muxas): جزره دره ختيكه .
- مغار** - ا.ع (مه غار - mexar): مه غاره، ئه شكه وتى گه و ره و قول.

- مغارس** - ا.ع (مه غاریس - mexaris): نه مامگه، نه مامجاری، شه تلجاری.
- مغارم** - ا.ع (مه غاریم - mexrim): غه رامه، سزا.
- مغازله** - مص.ع (موغازه له - muxazele): ناشقیینی دهگه ل ژناندا، دلدار، ئه قینی.
- مغازه** - ا.فر (موغازه - muxaze): موغازه، عه مار، دوکان، کوگه، مه خزن.
- مغافصت** - مص.ع (موغافه سهت - muxafeset): په لاماردان و هیرش بردنی له نکاو.
- مغاک** - ا.ص (مه غاک - mexak): کون، موغاره، شوتینی چال و قوول.
- مغاکچه** - ا.ص (مه غاکچه - mexakçe): چالی بچووک، کونی بچووک، مه غاروکه.
- مغالبه** - مص.ل.ع (موغاله به - muxalebe): زال بوون به سهو یه کدی دا.
- مغالطه** - مص.ع (موغاله ته - muxalete): به غه له تبردنی یه کتر.
- مغالطه** - مص.ع (موغاله زه - muxaleze): دژمنایه تی کرن، بوغزاندنی یه کتری.
- مغامز** - ا.ع (مه غامیز - mexamiz): غه بیت و به دگویی.
- مغامز** - ا.ع (موغامیز - muxamiz): ده لاک، ده لاک کی جه مام.
- مغایر** - ص.ع (موغایر - muxayir): جیاواز.
- مغایرت** - مص.ع (موغایه رت - muxayeret): دژایه تی کردنی یه ک.
- مغبن** - ا.ع (مه غبن - mexbin): بیخی ران.
- مغبوط** - ا.مف.ع (مه غبوت - mexbût): خوژیا پین خوازراو، جه سوودی پین براو.
- مغبون** - ا.مف.ع (مه غبون - mexbûn): فریوخواردو له سه ووداو معامه له دا، غه درلیتکراو.
- مغتبط** - ا.فا.ع (موغته بیت - muxtebit): جه سود، خوژیا خواسته.
- مغتذی** - ا.فا.ع (موغته زی - muxtezî): نان خواردو.
- مغتسل** - ا.ع (موغته سل - muxtesel): غوسلخانه.
- مغتتم** - ا.مف.ع (موغته نم - muxtenem): دهره فته تی قوژراوه.
- مغذی** - ا.فا.ع (موغته ززی - muxezzi): خواردن دهر، شتی که مه وادی خوژاکی باشی تیدابین.
- مغرب** - ا.ع (مه غرب - mexrib): خوژنشین.
- مغربیل** - ص.ع (موغهریل - muxerbel): هه تیوچه، ناکه س به چه، کوشتوی ناوسیگ.
- مغرس** - ا.ع (مه غریس - mexris): شوتینی دارچاندن، نه مامگه، نه مامجاری، شه تلجاری.
- مغرض** - ص.ع (موغریز - muxriz): غه ره دار، به دنیا، کینه له زگ، بوغز له زگ.
- مغرف** - ص.ع (میغرف - mixref): ئه سپی تیرره، سواری تیرره.
- مغرف** - ا.فا.ع (موغریف - muxrif): ئاو هه لگرتن به مشت.
- مغرم** - ا.ع (مه غرم - mexrem): غه رامه، جه زا.
- مغرم** - ص.ع (موغرم - muxrem): گیروده، قهرزو غه رامه، شهیدای شتیک.
- مغرور** - ص.ع (مه غرور - mexrûr): که سیک ته ماع بکاته حه رام، فریوخواردو، هه لخته له تاو.
- مغز** - ا.مه غز - mexz): میتشک، مؤخ.
- مغز تیره** - ا.مر (مه غزی تیره - mexzi tîre): رستیکی سپیه به ئه ستووری قامکی ده بی که له نیو نیسکه کانی مؤره غه ی پشت دایه، مؤخ.
- مغزل** - ا.ع (میغزل - mixzel): ته شی.
- مغسل** - ا.ع (مه غسل - mexsel): مرده شور خانه.
- مغسول** - ا.مف.ع (مه غسول - mexsûl): شور دراو.

- مغشوش** - ا.مف.ع (مهغشوش - mexşûş):
غەش لیکراو، ناخالیسە، غەشدار.
- مغشی** - ا.مف.ع (مهغشی - mexşî):
لههۆشچوون، لهخۆچوون، بوورانهوه.
- مغص** - ا.ع (مهغص - mexs): زگئیشه، پیچ و ژانه سک.
- مغصوب** - ا.مف.ع (مهغصوب - mexsûb):
زهوتکراو، داگیرکراو، غەسپ کراو.
- مغضوب** - ا.مف.ع (مهغضوب - mexzûb):
بهرتووړه، توروړه لئ بوون.
- مغفر** - ا.ع (میغفر - mixfer): زرتیه که له ژتیر کلاو خودهوه لهسه دهکړئ.
- مغفرت** - مص.م.ع (مهغفیرت - mexfiret):
چاوپوشین له گوناح و خهتای کهسیک، بهخشینی گوناح.
- مغفل** - ص.ع (موغه ففهل - muxeffel):
نهزان، گیل، کهم ئەقل.
- مغفور** - ا.مف.ع (مهغفور - mexfûr):
خوالیخوئشبوو، رهمهتی.
- مغلطه** - ا.ع (مهغلهته - mexlete): قسهیهک یهکیک بهه له و سههودا بهرئ.
- مغلظ** - ص.ع (موغه لللهز - muxellez): توند، سهخت.
- مغلق** - ا.مف.ع (موغلهق - muxlex): داخراو.
- مغلرب** - ا.مف.ع (مهغلوب - mexlûb): بهزیوو، تیشکاو، خرچاو، بهسته زمان.
- مغلوط** - ص.ع (مهغلووت - mexlût): عه له تدار.
- مغلول** - ا.مف.ع (مهغلول - mexlûl): کهسیک کۆت و زنجیری له گهردن کرابی، کهسیک یه جگار تینوو بی.
- مغمز** - ا.ص.ع (موغه ممیز - muxemmis): دهلاک.
- مغمز** - ا.ع (مهغمهز - mexmez): شوینتی بۆ ئبرادگرتن و بهدگویی.
- مغموم** - ص.ع (مهغموم - mexmûm): خه مناک و غه مگین.
- مغناتیس** - ا.ع (مهغناتیس - mexnatîs): موگناتیس.
- مغند** - ا.ع (موغوند - muxund): دومه ل، گری له گوشتا، ههر شتی خری.
- مغنی** - ا.فا.ع (موغنی - muxnî): بی نیاز، بی پتیوستی.
- مغنی** - ا.فا.ع (موغه ننی - muxennî): موترب، گۆرانی بیژ.
- مغوار** - ص.ع (میغفار - mixvar): تالانچی و شه پرکه ر.
- مغیب** - مص.ل.ع (مهغیب - mexîb): ئاوابوون، دیارنه مان، دوور بوون.
- مغیب** - ا.مف.ع (موغه ییبه - muxeyyeb): ئاواکراو، دوورخراوه، په نهان کراو.
- مغیث** - ا.فا.ع (موغیس - muxîs): فریارهس.
- مغیر** - ا.فا.ع (موغیر - muxîr): تالانچی و په لاماردەر.
- مغیر** - ا.مف.ع (موغه ییبه ر - muxeyyer): گۆراو.
- مغیر** - ا.فا.ع (موغه ییر - muxeyyir): بگۆر، مایه ی گۆران، ناجیگیر.
- مغیلان** - ا.ع (موغیلان - muxîlan): داریکی درکاوییه.
- مفاتح** - ا.ع (مهفاتیه - mefatih): کلیلان.
- مفاتیح** - ا.ع (مهفاتیه - mefatîh): کلیلان.
- مفاجات** - مص.ل.ع (موفاجات - mufacat): نشکیثایان، له پر، له پراها تن، له نکاودا په لاماردان.
- مفاخر** - ا.ع (مهفاخیر - mefaxir): شانازی و فهخران.
- مفاخره** - مص.ل.ع (موفاخهره - mufaxere): خو هه لکیشان بهسه ر یه کتردا، به خو نازین، کشفشی.

مفارش - ا.ع (مهفاریش - mefariş) : فهرش و رایه خان.

مفارق - ا.ع (مهفاریخ - mefarix) : خه تی ناوهندی سهر له ئاکامی شانهدکردن، مهفرهق، دوورپتیان و چوار رتیان.

مفارت - مص.ل.ع (موفاردهغت - mufarexet) : لیکنترازان، جیابوونه وه لیکدی، جیایی و دووری.

مفازه - ا.ع (مهفازه - mefaze) : شوینی رزگاری و په ناگه، جیتی مردن و نه مان، بیابانی و شک و بێ ئاو، کهویر.

مفاسد - ا.ع (مفاسید - mefasid) : مایه ی خراپی و گهندهلی.

مفاسات - مص.ع (موفاسات - mufasat) : جیاکردنه وه ی شتیک له شتیک، یه کاکاردنه وه ی حساب.

مفاسل - ا.ع (مهفاسیل - mefasil) : جومگه کان.

مفاکهه - مص.ل.ع (موفاکهه - mufakehe) : سوعیه تکردن، شوخیکردن.

مفاوز - ا.ع (مهفافیز - mefaviz) : شوینی رزگاری، بیابانی و شک و بێ ئاو.

مفاوضه - مص.ل.ع (موفافهزه - mufaveze) : شهریک بوون و یه کسانێ له کاریکدا، گفتوگو کردن.

مفاهیم - ا.ع (مهفاهیم - mefahîm) : ماناو چه مکان.

مفت - ص (موفت - muft) : خوڤایی، ئه وه ی به لاش دهست ده کهوئ، موفت.

مفتاح - ا.ع (میفتاه - miftah) : کلیل، وازکهر.

مفتتن - ا.مف.ع (موفته تهن - mufteten) : که سبیک کهوتیته ناو فیتنه وه.

مفتح - ا.ع (میفته ه - mifteh) : کلیل، وازکهر.

مفتح - ا.ف.ع (موفه تتهه - mufettih) : بکه ره وه.

مفتخر - ا.ف.ع (موفته خیر - muftexir) : شانازی کهر، فه خرکهر، خو هه لکیش.

مفتخوار - ص.ف.ع (موفتخار - muftxar) : موفته خوڤ، مشه خوڤ، ئه وه ی مالی خه لکی به خوڤایی بخوات، که سبیک که بێ رهنج و زهحمهت شتیکی دهست بکهوئ.

مفترس - ا.ف.ع (موفته ریس - mufteris) : درنده، هوژ.

مفترض - ا.مف.ع (موفته رهز - mufterez) : فه رزکراو، واجب و لازم.

مفترق - ا.ف.ع (موفته ریخ - mufterix) : جیا، په راگهنده، جیا که ره وه.

مفتري - ا.ف.ع (موفته ری - mufterî) : بوختانکهر.

مفتش - ا.ف.ع (موفه تیش - mufettiş) : موفه تیش، سه ریبه رشتیار.

مفتض - ص.ع (موفته زهه - muftezeh) : ریسوا، دیار.

مفتعل - ا.ع (موفته ئهل - mufte'el) : کاری گه وره و دژوار، کاری بێ پیتشین و دهستکرد.

مفتقد - ا.مف.ع (موفته غهه - muftexed) : گوم بووگ، له دهست چووگ.

مفتقر - ص.ع (موفته غیر - muftexir) : ئاتاج، هه ژار، بینه و.

مفتن - ا.ف.ع (موفه تتین - mufettin) : ئاژاوچه، فیتنه گتیر.

مفتن - ا.مف.ع (موفه تتهن - mufetten) : گیرۆده ی ئاژاو وه، شهیدا، ئاشق.

مفتوح - ا.مف.ع (مهفتوو ه - meftûh) : کراوه، واز، و شهیه ک سه ری هه بێ.

مفتول - ا.مف.ع (مهفتوول - meftûl) : بادراو، پیچراو.

مفتون - ا.مف.ع (مهفتوون - meftûn) : شهیدا، ئاشق، ئه فیندار.

مفتی - ا.ف.ع (موفتی - muftî) : موفتی، مه لایه ک فتوا بدات.

مفحم - ص.ع (موفههم - mufhem): خاموش
کراو، بیدنگ کراو، که سیتیک له قسه کردندا هیچ
به لگه یه کی پین نه بئ.

مفخر - ا.ع (مه فخر - mefxer): مایه ی فخر و
شانازی، نه وه ی شانازی پیوه بکری.

مفخره - ا.ع (مه فخره - mefxere): مایه ی
فخر و شانازی.

مفخم - ا.مف.ع (موفه خخهم - mufexxem):
گه وره کراو، پیاوی مه زن، گران قه در، هه ژی.

مفر - ا.ع (مه ففر - meferr): مه ففر، رتی
هه لاتن، جیی راکردن.

مفرح - ا.فا.ع (موفه ری - muferih): شادی
هین، دلخوشکهر، دهرمانی به هیزکردنی دل.

مفرد - ا.ص.ع (موفره - mufred): تاک.

مفرش - ا.ع (میفرهش - mifresh): فهرش،
رایه خ.

مفرط - ا.فا.ع (موفریت - mufrit): زوړو فره،
توندرپوه.

مفرغ - ا. (میفرهغ - mifrex): قه لای، قه لایی،
حه و جوش.

مفرق - ا.ع (مه فرهغ - merrfex): مه فرهق،
ریگه یه که رتی تری لی بیسته وه، خه تی
ناوه ندی سهر که له نه نجامی شان کردنی قژ له
ناوه راستدا دروست ده بی، خه تی ناهه ندی سهر.

مفرق - ا.فا.ع (موفه ریخ - muferrix):
جوداکار، ته فریقگه یی.

مفروز - ا.مف.ع (مه فرووز - mefrûz):
جیاکراوه، هه لایردراو، شتیک له شتیک
جیا بکریته وه.

مفروش - ا.مف.ع (مه فروش - mefrûş):
فهرش کراو، راخراو.

مفروض - ا.مف.ع (مه فرووز - mefrûz):
فهرزکراو، واجب کراو، نه وه ی خوا به سهر به نه دی
خویدا فهرزو واجبی کردوه.

مفروق - ا.مف.ع (مه فرووغ - mefrûx):
جیاکراوه، په راگه نه بوو.

مفسد - ا.فا.ع (موفسید - mufsid):
گه نه ده لکار.

مفسده - ا.ع (مه فسه ده - mefsede): مایه ی
گه نه ده لی.

مفسر - ا.فا.ع (مه فسه سیر - mufessir):
ته فسیرکار، شروقه کار.

مفصل - ا.ع (مه فسیل - mefsil): جومگه.

مفصل - ا.مف.ع (موفه سسه ل - mufessel):
فهل، فهل کراو، لیک جیاکراوه، به شهرح و
تول و ته فسیل، تیرو ته سهل.

مفضال - ص.ع (میفضال - mifzal): پیاوی زوړ
زانا.

مفضض - ا.مف.ع (موفه ززه - mufezzez):
زیوکفت.

مفضل - ا.مف.ع (موفه زه ل - mufezzel):
ته فزیل کراو.

مفطر - ا.فا.ع (موفتیر - muftir): روژوو خوړ،
روژوو شکین، روژونه گر.

مفطرات - ا.ع (موفتیرات - muftirat): نه وه ی
روژوی پین به تال بی و بشکی.

مفطور - ا.مف.ع (مه فتور - meftûr):
خولتینراو، نه فرتیندراو.

مفطوم - ا.مف.ع (مه فتوم - meftûm):
منالی له شیر براوه.

مفعول - ا.مف.ع (مه فئول - mef'ûl): کراو،
به رکار، که سیتیک یان شتیک کاری له سهر کرابی.

مفقود - ا.مف.ع (مه فغوود - mefxûd): گوم
کریاگ، له ده ست چوو.

مفکر - ا.فا.ع (موفه ککیر - mufekkir):
هزرغان، بیرمه ند، بیریار.

مفلاق - ص.ع (میفلاغ - miflax): ناکه س
به چه، به ده لالا، بیکاره، ده سته تال.

مفلک - ص (میفلک - miflak): ده سته تال،
نه بووه، په ریشان حال.

مفلح - ص.ع (موفلیه - muflih): سهرکه وتوو،
رزگار.

مفلق - ص.ع (موفلیخ - muflix): داهینه.ر.

مفلوج - ا.مف.ع (مهفلوج - meflûc):
بئفلیج بوو.

مفلوک - ص (مهفلوک - meflûk): بهدبهختی
لات، لات پالنه وانی خوا.

مفوض - ا.فا.ع (موفه قشیز - mufevviz):
ته خویل کراو، که سییک کاریک یان نه رکیک به
یه کیکی دی بسپیترئ و دهسه لاتی یداتی.

مفنی - ا.فا.ع (موفنی - mufnî): له ناویه،
فه ناکار، فه وتینه.ر.

مفوضه - ا.ع (موفه قشیزه - mufevvize):
گروپیکی موسلمانانه باوه بیان وایه که تاک له
کارو کرده و دی خویدا نازاده.

مفهوم - ا.مف.ع (مهفهوم - mefhûm):
زانراو، فامکراو، چه مک، فامراو.

مفید - ا.فا.ع (موفید - mufîd): سوودمه ند،
به سوود، سوود به خش.

مفیق - ص.ع (موفیخ - mufix):
هوشمه ند، داهینه.ر، شاعیری که قسه ی سهیر
بینیته وه.

مقابح - ا.ع (مهغابییه - mexabih): دزئو،
ناشیرین، کریت، جنیو.

مقابحه - مص.ع (موغابه هه - muxabehe):
جنیودان به یه کدی، شه ره جنیو.

مقابر - ا.ع (موغابیر - muxabir): گۆرستان،
قه ورستان.

مقابض - ا.ع (مهغابیز - mexabiz): دهسک،
دهسکان.

مقابل - ص.ع (موغابیل - muxabil):
رووبه پروو، به رانبه.ر، له هه مبه.ر.

مقابله - مص.ع (موغابه له - muxabele):
رووبه پروو بوون، رووبه پروو کردن.

مقاتل - ا.ع (مهغاتیل - mexatil): جیی
کوشتن.

مقاتل - ا.فا.ع (موغاتیل - muxatil):
جنگاوه.ر، شه رکه.ر.

مقاتله - مص.ل.ع (موغاته له - muxatele):
شه رکدن.

مقادیر - ا.ع (مهغادیر - mexadîr):
نه ندازه کان.

مقاربت - مص.ل.ع (موغاره بهت - muxarebet):
نزیکیونه وه له یهک، گانکردن.

مقارن - ص.ع (موغارین - muxarin):
هاورئ، هاوادم.

مقارنه - مص.ل.ع (موغاره نه - muxarene):
لیک نزیکی بوونه وه، بوون به یارو هاورئ.

مقاسات - مص.ل.ع (موغاسات - muxasat):
ره نجکیشان، زه حمه تکیشان.

مقاسم - ا.ع (مهغاسیم - mexasim): جیی
دابه شکردن.

مقاسمه - مص.ع (موغاسه مه - muxaseme):
دابه شکردنی شتتیک، سویتندانی که سییک،
سویتندواردن بو که سییک.

مقاش - ا.ع (مهغاش - mexxaş): مهقاش،
موکیش.

مقاصد - ا.ع (مهغاسید - mexasid):
مه بهست و مرادان.

مقاطع - ا.ع (مهغاتی - mexati): شوینی
برین، شوینی جودایی، کوتابی قسه، دوا بهیتی
غه زهل یان قه سیده.

مقاطعه - مص.ع (موغاته نه - muxate'e):
لیک دابران، برینی په یوه ندی و هاتوچو.

مقاعد - ا.ع (مهغائید - mexa'id): جیی
دانیشتن، قوون.

مقال - مص.م.ع (مهغال - mexal): قسه گوتن،
گفتوگو، گوتار.

مقاله - مص.م.ع (موغاله - mexale):
قسه کردن، گفتوگو، گوتار.

مقالید - ا.ع (مهغالید - mexalid):
کلیان.

مقام - ا.ع (مهغام - mexam): شوین یان
کات، پله و پایه.

مقتبس - ا.مف.ع (موغته بهس - muxtebes):
وهرگیراو، بابه تیک که له که سیتیکی دی وهرگیراین
و سوودی لی بینرایی.

مقتحم - ا.فا.ع (موغته هیم - muxtehim):
بی پهرهوا، که سیتیک بی بیرکردنه وه مل به کاری
ترسناکه وه بنی.

مقتدا - ا.مف.ع (موغته دا - muxteda):
پیشه و، که سیتیک که خه لکی دووی بکه ون.

مقتدر - ص.ع (موغته دیر - muxtedir):
به توانا، تواندار.

مقترن - ص.ع (موغته رین - muxterin):
هاوړی و هاوړل.

مقتصد - ص.ع (موغته سه د - muxtesed):
دهستگره وه، میانه ره و.

مقتضب - ا.مف.ع (موغته زه ب - muxtezeb):
پراو، شیرعی به زارده کی و راسته وخو بگوترئ.

مقتضی - ا.فا.ع (موغته زی - muxtezî):
خوازبار، شایسته، موسته هق، لایه ق.

مقتضی - ا.مف.ع (موغته زا - muxteza):
داواکراو، خوازارو.

مقتفی - ا.مف.ع (موغته فی - muxtefi):
شوین پی هه لگرتنی که سیتیک، دوو که وتنی
که سیتیک.

مقتل - ا.ع (موغته ل - mextel):
کوشتن، کوشتنکه.

مقتنع - ا.مف.ع (موغته نی - muxteni):
قه ناعه ت که ر.

مقتنی - ا.فا.ع (موغته نا - muxtena):
به دهست هاتوو، به دهست هینراو.

مقتنی - ا.فا.ع (موغته نی - muxtenî):
به دهست هینره ر.

مقتول - ا.مف.ع (موغته ول - mextûl):
کوژراو.

مقحم - ص.ع (موغته م - muxhem):
سس، خاو.

مقدار - ا.ع (میغدار - mixdar):
میدار.

مقام - ا.ع (مه غام - mexam):
وستان، جیتی پی، پایه، پله.

مقامات - ا.ع (مه غامات - mexamat):
مه جلیس، خوتبه.

مقامر - ا.فا.ع (موغامیر - muxamir):
قومارباو.

مقامره - مص.ل.ع (موغامره - muxamere):
قومارکردن، قومارباو.

مقامه - ا.ع (مه غامه - mexame):
جیتی دانیشن، دهسته یه که له خه لکی، خوتبه یان
حبکایه ت یان بابه تیک که له کوژیکدا
بخوینریتته وه.

مقاود - ا.ع (مه غافید - mexavid):
هه وسار، ره شمه، لغاو.

مقاوله - مص.ل.ع (موغافه له - muxavele):
قه ول و قه رارکردن، گفتوگو کردن له گه ل که سیکدا.

مقاوم - ا.فا.ع (موغافیم - muxavîm):
به ره قان، به رگریکار، مکوم.

مقاومت - مص.ل.ع (موغافه مه ت - muxavemet):
به ره قانی کرن، به رگریکردن،
به ره ه لستن، مکومی.

مقایسه - مص.م.ع (موغایه سه - muxayese):
به راوردکردن.

مقبره - ا.ع (مه غبه ره - mexbere):
قه ورستان.

مقبض - ا.ع (مه غبه ز - mexbez):
دهسکی شمشیر و نه و شتانه.

مقبل - ا.فا.ع (موغبیل - muxbil):
به خته وه ره، به یه غبال.

مقبوض - ا.مف.ع (مه غبوز - mexbûz):
گیراو.

مقبول - ا.مف.ع (مه غبول - mexbûl):
کراو، په سند کراو.

مقت - مص.ل.ع (مه غت - mext):
که سیتیک، بیزاری، نه فرده ت، دژمنایه تی.

مقتبس - ا.فا.ع (موغته بیس - muxtebis):
گرگرتوو، وهرگر، سوود وهرگر.

مقرنس - ص.ع (موغهنهس - muxrnes):
میچ یان گومه زی گه چکاری (نهخش و نیگاری به گهچ).

مقروض - ا.مف.ع (مه غرووز - mexrûz):
پردراو، قهردار، قهرزار.

مقروع - ا.مف.ع (مه غروء - muxrû'):
لیدراو، گه وروه مه زن.

مقرون - ا.مف.ع (مه غرون - mexrûn):
له یه کدی، په یوه ست به یه که وه.

مقره - ا.ع (مه قهره - mexere):
گوزه ی بچوک، حه وزی بچوک.

مقري - ا.فا.ع (موغری - muxrî):
قورثان خوین، که سیک قورثان فیوری خه لکی بکات.

مقسط - ا.فا.ع (موغسیت - muxsît):
دادگر، دادپه ووه، عادیل.

مقسیم - ا.فا.ع (مه غسیم - mexsim):
دابه شکردن.

مقسیم - ا.فا.ع (موغسیم - muxesim):
دابه شکور.

مقسیم - ا.مف.ع (موغسه م - muxessem):
دابه شکراو، پیای خه ماوی و جوان.

مقسوم - ا.مف.ع (مه غسووم - mexsûm):
دابه شکراو.

مقشر - ا.مف.ع (موغششهر - muxesşer):
پاک کراو.

مقص - ا.ع (میغه س - mixes):
دوات، مقه ست.

مقصد - ا.ع (مه غسید - mexsid):
مه به ست، مه نزل.

مقصر - ا.فا.ع (موغسسیر - muxessir):
ته خسیرکار، دریغی کار.

مقصود - ا.مف.ع (مه غسوود - mexsûd):
ویستراو، مه به ستدار.

مقصور - ا.مف.ع (مه غسوور - mexsûr):
کور تکرار.

مقدم - ص.ع (میغدام - mixdam):
نازا، پیشرو.

مقدر - ا.مف.ع (موغهددهر - muxedder):
قه دهر، چاره نووس، نه ودی له چاره نووسرابی.

مقدرت - مص.ل.ع (مه غدیره ت - mexdiret):
توانا هه بوون، هیژو توانایی.

مقدس - ا.ع (مه غدیس - mexdis):
پاک و خاوین و پیروژ.

مقدس - ص.ع (موغهددهس - muxeddes):
پاک و پاکیز، بی خه وش.

مقدم - مص.ع (مه غدهم - mexdem):
گه رانه وه له سه فهر، کاتی هاتن.

مقدم - ا.فا.ع (موغدم - muxdim):
دلیرو بویرو نازا، نه ترس.

مقدم - ص.ع (موغهددهم - muxeddem):
پیش، پیشرو، له پیش، له ریزی پیشه وه.

مقدمه - ا.ع (موغهددیه - muxeddime):
سه رته تا، پیشه کی، ده ستپیک، پیشرو وی له شکر.

مقدور - ا.مف.ع (مه غدور - mexdûr):
چاره نووسراو، تواناداری.

مقر - ا.ع (مه غهر - mexert):
مه قهر، باره گا.

مقر - ا.فا.ع (موغیر - muxir):
دانیپانه ر، ئیعتراف که ر.

مقراض - ا.ع (میغراز - mixraz):
قه یچی، مقه ست، دوات.

مقرب - ا.مف.ع (موغهره ب - muxerrebb):
نزیك خراوه، نه ودی له که سیک نزیك بوو بیته وه و پله و پایه یه کی لا په یدا کرد بی.

مقرر - ا.مف.ع (موغهره ر - muxerrerr):
قه رار دراو، جیگیرو به رقه رار بوو.

مقرعه - ا.ع (میغره نه - mixre'e):
شلاق.

مقرمه - ا.ع (میغرمه - mixreme):
چه رچه فی ره نگینی نه خشین که له سه ر فهرش یان جیگه رابخری، چه رچه ف.

مقصوره - ا.ع (مهغسوره - mexsûre): مالى بچوک، خه لوه تخانه، سه راي شورهدار، شويتى وه ستانى ئيمام له مزگه و تدا، ميحراب.

مقضى - ا.مف.ع (مهغزى - mexzî): ته و او بوو، ته و او کراو، ره و ابوو.

مقطر - ا.مف.ع (موغه تتهر - muxetter): دلۆپينراو.

مقطع - ا.ع (مهغه - mexte): شويتى برين، پارچه، کوتايى قسه، دوا به يتى غه زهل يان چامه.

مقطع - ص.ع (موغته - muxte): پياوى غه رببى دووره کهس و کار، له کونا به که سيک دهگوترا که پاشا يان خه ليفه پارچه زه وييه کى ده دايتى تا به ده رامة تى نه و زه وييه بژئ.

مقطع - ا.مف.ع (موغه تته - muxette): بر دراو، براو، کورت.

مقطعات - ا.ع (موغه تته نات - muxette'at): جلى کورت، هۆزاني کورت و کيش سووک.

مقطوع - ا.مف.ع (مهغسو - mextû): برپاگ، پچراو.

مقعد - ا.ع (مهغه - mex'ed): جيتى دانيشتن، کورسى، قوون.

مقعد - ص.ع (موغه - mux'ed): نه خوشى زه مينگير.

مقعر - ص.ع (موغه ئهر - muxe'er): چال، روو چال.

مقفع - ص.ع (موغه ففه - muxeffe): سه رشور، دهست و قامک کول.

مقفل - ا.مف.ع (موغه ففهل - muxeffel): قفل دراو.

مقفى - ص.ع (مهغه ففا - mexeffa): قافيه دار.

مقل - ا.ع (موغل - muxl): شيردى دره ختيكه که له که نارهدانى درياى عومان و هندستاندا ده روئ.

مقل - ص.ع (موغليل - muxill): قه له ندر، هه ژار، دهست کورت.

مقلاد - ا.ع (ميغلاد - mixlad): کليل.

مقلع - ا.ع (ميغلا - mixla): قوچه قانى، به رده قانى، قه لماسنگ.

مقلب - ا.ف.ع (موغه ليب - muxelib): هه لگيرده، گوردر.

مقلد - ا.ف.ع (موغه ليلد - muxellid): لاسايى که ره وه.

مقلد - ا.مف.ع (موغه لله - muxelled): پيشه واي تائينى که خه لکى په يره وى بکه، نه وهى ملوانکهى له گه ردهن کرايتى، لاسايى کراوه.

مقلوب - ا.مف.ع (مه غلوب - mexlûb): ناو ده ژوو، هه له وگير او، ژيرو بان.

مقلوع - ا.مص.ع (مه غلو - mexlû): که نارخراو له کار، له ره گه وه ده رهينراو، له بيتخه وه هه لکيشراو.

مقله - ا.ع (موغله - muxle): چاو، سپينه و ره شينهى چاو، ناو هندی شتيک.

مقمر - ص.ع (موغمير - muxmir): شه ويک که مانگه شه ويئ.

مقنع - ا.ف.ع (موغنيى - muxni): قانيع که ر.

مقنع - ا.ع (ميغنه - mixne): له چک.

مقنع - ص.ع (موغه ننه - muxenne): ده مام کردار.

مقنن - ا.ف.ع (موغه ننين - muxennin): ياسادانه ر، ياساناس.

مقنى - ا.ع (موغه ننى - muxennî): بيره له که، کاريز که، که سيک که نالى ئاو جو مال بکا.

مقوا - ا.ع (موغه قفا - muxevva): مقه و ا.

مقوال - ص.ع (ميغفال - mixval): قسه زان، که سيک به چاکى و به روونى مه به سستى خوى ده بريئ.

مقود - ا.ع (ميغقه - mixved): ره شمه، هه وسار، جله و.

مقوقس - ا.ع (موغه وغه س - muxewxes): ته يري ته و قدار، ناوى پاشايه که.

مقول - ا.مف.ع (مه غول - mexûl): گوتراو، گوتار.

مقوم - ا.فا.ع (موغه فقیم - muxevvim): راست که ره ده، نه وهی خوارو خیتی شتیک راست بکاته وه، هه لسه نگیتره.

مقوم - ا.مف.ع (موغه فقهه - muxevvem): راستکراوه، هه لسه نگیتره.

مقوی - ا.فا.ع (موغه فقی - muxevvî): به هیز که.

مقهور - ا.مف.ع (مه غهور - mexhûr): به زیو، شکست خواردوو.

مقیاس - ا.ع (میغیاس - mixyas): نه ندازه، پیتره، نامیری پیوانه یان نه ندازه گرتن.

مقید - ا.مف.ع (موغه ییه - muxeyyed): پابه ند، له کۆت و قهیدا، کۆتکراو.

مقیم - ا.فا.ع (موغیم - muxîm): که سیک نیشته جینی شوینی بی، جیگیر.

مقیی - ا.فا.ع (موغه یی - muxeyy): شتیک مایه ی هیلنج و رشانه وه بی.

مک - ا.مص (مهک - mek): مژین، مژتن.

مک - ا.مهک (mek): نیزی بچووک.

مکابه - ا.مص.ل.ع (موکابه - mukabere): شه پر کردن، ململانی کردن، خو به گه وه نواندن.

مکاتب - ا.ع (مه کاتب - mekatib): مه کته ب، شوینی دهرس دانه وه، قوتابخانه ی سه ره تایی.

مکاته - ا.مص.ل.ع (موکاته - mukatebe): نامه نووسین بو یه کتر، نامه گۆرینه وه.

مکاتیب - ا.ع (مه کاتب - mekatîb): نامه.

مکار - ا.ص.ع (مه کار - mekkar): حیلله باز، فریوده.

مکارم - ا.ع (مه کاریم - mekarim): گه وره یی، که رهم، جوامیری، دلاوایی.

مکاره - ا.ع (مه کاریه - mekarih): ناپه سندیان، ته نگانه و دژواری، رهنج و مهینه ت.

مکاره - ا.مه کاره (mekkare): پیشانگی سالانه ی نیو ده ولته تی، بازاریک له هه موو سالتیک بو ماوه ی چند روژێ له ولاتی کدا بکریته وه و شاره کانی نه و ولاته و ولاتانی دی کالای خویان له و بازارده ا پیشان بدن و، بفرۆشن.

مکاری - ا.فا.ع (موکاری - mukarî): که سیک که نه سپ و وشتره چاره و ییانی دی به کری بدات.

مکاس - ا.مص.ل.ع (مییکاس - mikas): چه نه چه نی نیوان کپارو فرۆشیار له سه ر نرخی کالای.

مکاس - ا.ص.ع (مه کاس - mekkas): باج سین، خه راجگیر، گومرگ نه ستین.

مکاسب - ا.ع (مه کاسب - mekasib): ده سته کوتان.

مکاشفه - ا.مص.م.ع (موکاشفه - mukashefe): که شف کردن، ناشکر کردن.

مکافات - ا.مص.م.ع (موکافات - mukafat): پاداشت دان.

مکافی - ا.ص.ع (موکافی - mukafî): یه کسان، هاوتا، به رانبه ر.

مکاکفت - ا.مه کاکفت (mekakeft): رهنج، نازار، ئافه ت.

مکاله - ا.مص.ل.ع (موکاله مه - mukaleme): قسه کردن له گه ل یه کدا، دیالوگ.

مکامن - ا.ع (مه کامین - mekamin): که مین، که مینگا.

مکان - ا.ع (مه کان - mekan): شوین، جی.

مکانت - ا.ع (مه کانه ت - mekanet): پایه، مه قام.

مکانفه - ا.مص.م.ع (موکانه فه - mukane fe): هاوکار بکردنی یه کدی، یارمه تبدانی یه کتر.

مکانیزه - ا.فر (میکانیزه - mikanîze): میکانیکی کراو، میکانیزه کراو.

مکانیسم - ا.فر (میکانیسم - mikanism): ته رزی ساختمانی شتیک.

- مکانیسین** - ا.فر (میکانیسین - mikanîsîn): پسپۆر له میکانیکیدا.
- مکانیک** - ص.فر (میکانیک - mikanîk): میکانیک، هونهری مه‌کینه سازی.
- مکاید** - ا.ع (مه‌کاید - mekayid) فیل و ده‌هۆیان.
- مکایده** - مص.ل.ع (موکایده - mukayede): فیل کردن، حيله کردن.
- مکب** - ص.ع (موکیب - mukibb): سه‌رنگون و سه‌ره‌و خوار، ئاو‌ژوو، که‌سیک به‌زۆری سه‌ر دانه‌وینی و سه‌یری زه‌وی بکات.
- مکبر** - ا.فا.ع (موکه‌بیر - mukebbir): ئه‌وه‌ی له‌ نوێژی جه‌ماعه‌دا بانگ ده‌دا.
- مکتب** - ا.ع (مه‌کتبه - mekteb): قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی، مه‌کتبه، شوینی نووسین، جیتی ده‌رس دان.
- مکتتم** - ا.فا.ع (موکته‌تیم - muktetim): په‌نه‌انکار.
- مکتحل** - ص.ع (موکته‌هیل - muktehil): که‌سیک چاوی رشتبێ، چاو به‌کل، که‌سیک که‌وتیته‌ ته‌نگانه.
- مکتسب** - ا.مف.ع (موکته‌سه‌ب - mukteseb): وه‌ده‌ست هاتگ، به‌ده‌ست هیئراو.
- مکتسی** - ص.ع (موکته‌سی - muktesi): له‌به‌ر کردوو، پۆشته.
- مکتشف** - ا.فا.ع (موکته‌شیف - muktesîf): که‌سیک شتی که‌شف و ئاشکرا بکات.
- مکتفی** - ص.ع (موکته‌فی - muktefî): کافی، به‌س.
- مکتتم** - ص.ع (موکته‌تتم - mukettem): پۆشراو و په‌نه‌ان.
- مکتوب** - ا.مف.ع (مه‌کتوب - mektûb): نووسراو، نامه.
- مکتوم** - ا.مف.ع (مه‌کتوم - mektûm): پۆشراو، شاردراوه، په‌نه‌ان.
- مکث** - مص.ل.ع (مه‌کس - meks): دره‌نگ کردن، وه‌ستان، هه‌لوه‌سته‌کردن، مانه‌وه.
- مکشار** - ص.ع (میکسار - miksar): زۆر بێلێ، چه‌نه‌باز.
- مکشیر** - ص.ع (موکسیر - muksir): ده‌وله‌مه‌ند، زه‌نگین.
- مکهل** - ا.ع (میکه‌هل - mikhel): کل چیتوک، کلچۆڤ.
- مکعله** - ا.ع (موکه‌له - mukhele): کلدان، سورمه‌دان.
- مکحول** - ا.مف.ع (مه‌که‌هول - mekhûl): چاوی به‌کل رێژراو.
- مکدر** - ا.مف.ع (موکه‌ده‌ر - makedder): تاریک ولێل، دلته‌نگ و خه‌ماوی.
- مکذب** - ا.فا.ع (موکه‌ززیب - mukezzib): به‌درو‌خه‌ره‌وه، نکو‌لی کار.
- مکذوب** - ا.ع (مه‌کزوب - mekzûb): درۆ.
- مکر** - مص.ل.ع (مه‌کر - mekr): خه‌له‌تان، فریودان.
- مکری** - ا.مف.ع (موکه‌ری - mukerrerr): دووباره، دووباره‌کراو.
- مکرم** - ص.ع (موکه‌ره‌م - mukerrem): عه‌زیز، هیژا، مه‌زن.
- مکرمه‌ت** - ا.ع (مه‌که‌ره‌مه‌ت - mekremet): گه‌وره‌یی، که‌ره‌م، جوامیری، دلا‌وایی.
- مکرنه** - ا.ع (مه‌که‌رنه - mekerne): شنگ، رووه‌کیکه.
- مکروه** - ص.ع (مه‌کروه - mekrûh): ناپه‌سند، خراپ، نارده‌وا.
- مکره** - ص.ع (مه‌که‌ره - mekreh): ناپه‌سند، بلج.
- مکرهه** - ا.ع (مه‌که‌ره‌هه - mekrehe): هه‌ر شتیکی ناپه‌سند، ئه‌وه‌ی مرۆڤ لێی بێزار بێ.
- مکس** - مص.ل.ع (مه‌کس - meks): باج وه‌رگرتن، خه‌راج وه‌رگرتن، مشت و مێ له‌ کرین و فروشتندا.

مکس - ا.ع (مهکس - meks): باج، گومرگ.
مکسب - ا.ع (مهکسب - mekseb): دهستکهوت.
مکسر - ا.ع (مهکسیر - meksir): شوینى شکست.
مکسر - ا.مف.ع (موکه سسر - mukesser): شکاو.
مکسور - ا.مف.ع (مهکسور - meksûr): شکاو، وشه یهک بزوینى «ژیر» ی هه یی.
مکشوف - ا.مف.ع (مهکشوف - meksûf): ناشکرا بوو، رووت، دانه پوئشراو.
مکعب - ا.مف.ع (موکه ئه ب - muke'eb): شەش پالۆ.
مکفوف - ص.ع (مهکفوف - mekfûf): نابینا، کوئیر.
مکفی - ص (موکفی - mukfî): کیفایهت.
مکل - ا (مهکیل - mekil): زهروو، زالوو.
مکلس - ا.مف.ع (موکه للهس - mukelles): قسلدار.
مکلف - ص.ع (موکه للهف - mukellef): که سیک کارو فه رمانیکی خرابیته ئه ستو، که سیک له رووی شه رعه وه پئو بست بى کار تیک جیبه جى بکات.
مکلل - ا.مف.ع (موکه للهل - mukellel): تاج له سه ر نراو، رازیتراوه.
مکمل - ا.مف.ع (موکه مهل - mukemmel): ته واکراو.
مکمل - ا.مف.ع (موکه مهیل - mukemmil): ته واکره.
مکمن - ا.ع (مهکمن - mekmen): که مینگه، که شارگه.
مکنت - ا.ع (موکنت - muknet): قودرهت، توانا.
مکنسه - ا.ع (میکنه سه - miknese): گسک، گزک.

مکنف - ا.مف.ع (موکه ننه ف - mukennef): ده وردراو، شتییک قه رهغه کانی کوکرا بیتته وه وه له لدر ابیتته وه.
مکنوز - ا.مف.ع (مهکنوز - meknûz): له گه نجینه نراو، کوکراوه.
مکنون - ا.مف.ع (مهکنون - meknûn): په نهان کراو، شار دراوه.
مکنی - ا.مف.ع (موکه نا - mukena): کونیه دار، له قه بدار.
مکو - ا (مهکسو - mekû): مه کوئى جو لایى، مه کوئى مه کینه ی خه یاتى.
مکوک - ا (مه کوک - mekûk): مه کوئى.
مکوکب - ا.مف.ع (موکه وکبه - mukewkeb): نه خشینراو به شیوه ی ئه ستیره.
مکون - ا.فا.ع (موکه قشین - mukevvin): هیتنه ره ئارا، ئیجاده کر، دروستکر، پیکه پینه ر.
مکون - ا.مف.ع (موکه قشهن - mukevven): به وجود هیتراو، ئیجاده کراو، دروستکراو.
مکی - ص.ن.ع (مهکی - mekkî): خه لکی شاری مه که، ئه و سوره تانه ی قورئان که له مه که هاتونه ته خواری.
مکیاز - ص (میکیز - mikyaz): لووسکه، حبیز، قوونده ر.
مکیال - ا.ع (میکال - mikyâl): پیتوانه.
مکیث - ص.ع (مهکیس - mekîs): به سه بر، سه لاره سه نگی، هیتدی و به ویقار.
مکیدن - ا.ع (مهکیدت - mekîdet): حيله، فیئل، فریووته فره دان.
مکیدن - مص.م (مهکیدن - mekîden): مژین. مژتن.
مکنده - ا.فا (مهکهنده - mekende): مژهر، که سیک شتییک پمژئ.
مکیس - ا (میکیس - mikîs): به زمی سه واه مامه له.
مکیس - ص.ع (موکه بیسه - mukeyyes): زیرهک، هوئمه ن.

مکلف - ا.فا.ع (موکھیف - mukeyyif):
کھیف هین، مایه کیف و خوشی.
مکین - ص.ع (مهکین - mekîn):
پایه، جیگیرو ئوقره گرتوو.
مکینت - ا.ع (مهکینت - mekînet):
ئارامی، وبقار، پایه و پله.
مکینه - ا (مهکینه - mekîne):
مژهر، ئامیری مژهر.
مگر - (مهگهر - meger):
مهگهر.
مگرچ - ا (مهگهر مهج - meger mec):
نه ههنگ.
مگس - ا (مهگس - meges):
میش، مهگهز.
مگسک - ا (مهگسهک - megesek):
میشی، بچوک، ههر شتیکی له میش بچی.
مل - ا (مول - mul):
شهراب، مهی، لوسکهی حیز.
ملا - ص (موللا - mulla):
مهلا.
ملا - ا.ع (مهله - mele'):
دهسته یهک خه لک، ئاشکرا، دیار.
ملان - ص.ع (مهلائان - melan):
پر، تهژی.
ملایک - ا.ع (مهلائیک - melai'k):
مه لایه کان، فریشته.
ملابس - ا.ع (مهلابیس - melabis):
جل و بهرگ.
ملابسه - ص.ع (مولابهسه - mulabese):
تیپکه ل بوونی شته کان و بهسه هوچوون.
ملاج - ا (مهلاج - melac):
مه لاشوو.
ملاجی - ا.ع (مهلاجی - melaci'):
په ناگه.
ملاح - ا.ع (میلاهی - milah):
غهک، خوئی.
ملاح - ص.ع (مه للاه - mellah):
که شتیوان.
ملاحت - ص.ع (مه لاهت - melahet):
سویر، جوان بوون.
ملاحت - ا.ع (میلاهی - milahet):
که شتیوانی.
ملاحده - ا.ع (مه لاهیده - melahide):
خوانه ناسان، مولحیدان.

ملاحظه - ص.ع (مولا ههزه - mulaheze):
ته ماشاکردن، سهیرکردنی یه کدی به گوشه ی چاو،
چاودیری کردن، تیپینی.
ملاحم - ا.ع (مه لاهیم - melahim):
داستان، شه رتیک خه لکی زوری تیا بکوژی.
ملاذ - ا.ع (مه لاز - melaz):
په ناگه، قه لا.
ملاز - ا (مه لاز - melaz):
زمانه چکوله.
ملازم - ص.ع (مولازیم - mulazim):
هاوپی، نۆکهر، شتیکی هه میشه به شتیکی دییه وه
په یهست بی.
ملازمه - ص.م.ع (مولازمه - mulazeme):
له گه ل بوونی هه میشه یی.
ملاس - ا.فر (میلاس - milas):
شیلای، چه وه نه ری شه کریان نه ی شه کهر.
ملاست - ص.ل.ع (مه لاسهت - melaset):
نهرم بوون، نهرمی و هه مواری.
ملاصق - ص.ع (مولاسیق - mulasix):
پیتکه وه چه سپوو.
ملاط - ا.ع (میلات - milat):
که ف مال، ئهو قوهری که دیواری پی سواغ ده دن، ئهو قوهری
درزی دیواری پی سواغ ده دن، کوپرله مه،
بنکه شی، ئهو قوهری له سه ر چینه دیوار راده درئ
تا چینی دیکه ی له سه ر رۆبهرئ.
ملاطفه - ص.ل.ع (مولاته فهت - mulatefet):
لوتف و میهره بانی کردن له گه ل
که سیکدا، نهرمی و چاکی کردن، نامه.
ملاعب - ا.ع (مه لایب - mela'ib):
یاربگه، شوتینی وازی.
ملاعبه - ص.ل.ع (مولائه به - mula'ebe):
گه مه کردن پیتکه وه، گه مه کردنی پیاو له گه ل ژندا.
ملاعن - ا.ع (مه لائین - melain):
ئهو هی مایه ی نه علهت و نه فرهت بی.
ملاعنه - ص.م.ع (مولائه نه - mula'ene):
نه علهت کردن یه کدی، نه علهت اندنی یه کدی.
ملاعین - ا.ع (مه لائین - mela'in):
نه فرهت، لیکراوان، نه حلهت لیکراوان.

ملبوس - ا.ف.ع (مهلبوس - melbûs): له بهرکراو، جل و بهرگ، پوشاک.

ملت - ا.ع (میلله - millet): ټاين، په پړه وانی يهک ټاين، خه لکی يهک ولات که له يهک نه ژاد بن.

ملتئم - ا.ف.ع (مولته ئيم - multeim): زامی يه کيگر تبيتته وهو ساريز يوو بیتته وه.

ملتبس - ا.ف.ع (مولته بهس - multebes): هه لوه ناديار.

ملتجا - ا.ع (مولته جه - multece): پشت و په نا، نيگابان، پاسه وان.

ملتجی - ا.ف.ع (مولته جی - multecî): په نابهر.

ملتحد - ا.ع (مولته ههد - multehed): په ناگه ..

ملتحم - ا.ف.ع (مولته هيم - multehim): له حيم کراو، پيکه وه له حيم کراو.

ملتحمه - ا.ع (مولته هيمه - multehime): ديوى ناووه د پيټلوی چاو.

ملتزم - ا.ف.ع (مولته زم - multezim): که سيک کارتيک له عوځه ي بگري.

ملتصق - ا.ف.ع (مولته سيغ - multesix): پيکه وه چه سپيو.

ملتطم - ا.ف.ع (مولته تيم - multetim): دهر باي خروشاوی به شه پؤلان.

ملتف - ص.ع (مولته فف - multeff): ليک ټالو، گياي ليک پيچاو.

ملتفت - ا.ف.ع (مولته فيت - multefit): که سيک ناوري پاشه وه بدات.

ملتقط - ا.ف.ع (مولته غيت - multexit): هه لگروه، هه ليرتيره.

ملتقى - ا.ع (مولته غا - multexa): خالی يه کانگيري، جبي ديدار کردن، ديدارگه ..

ملتسم - ا.ف.ع (مولته ميس - multemis): داواکار.

ملتسم - ا.ف.ع (مولته مهس - multemes): داواکرياک.

ملاغه - ا (مهلاغه - melaxe): ټه سکوي، که وچکی خواردن تيک کردن.

ملافه - ا (مهلافه - melafe): متيل، چه رچه ف.

ملاقات - مص.ع (مولاعات - mulaxat): يه کدی ديتن، ديدنه دى کردنى يه کدی.

ملاقی - ا.ف.ع (مولاغی - mulaxî): ديدارگه ر.

ملاک - ا.ع (میلای - milak): ټه سل و هه ويني شتيک، بڼه ماى کارتيک.

ملاک - ا.ع (مهلاک - melak): فريشته، مه لايه که.

ملاک - ا.ع (موللاک - mullak): مولکدار، خودان مولک، که سيک زهوى و زارى فره يه يي.

ملال - مص.ل.ع (مهلال - melal): بيزار بوون، بيتاقت بوون، خهم و په ژاره.

ملالت - مص.ل.ع (مهلاله - melalet): بيتاقت بوون، بيزار بوون.

ملام - مص.ل.ع (مهلام - melam): سه رزه نشت کردن، لومه کرن.

ملام - ص.ع (مولام - mulam): لومه کراو، سه رزه نشت کراو.

ملامت - مص.م.ع (مهلامه - melamet): سه رزه نشت کردن، لومه کردن.

ملامسه - مص.م.ع (مولامسه - mulamese): دهست هيتان به يه کنتردا.

ملانکولی - ا.فر (ميلانکولی - milankûlî): ماليخوليا، ماخولان.

ملاهی - ا.ع (مهلاهی - melahî): مايه ي سه رگه رمى و رابواردن، شويى سه رگه رمى و رابواردن.

مولایم - ص.ع (مولایم - mulayim): مولایم، گونجاو، نارام.

ملايت - مص.ع (مولایه مهت - mulayemet): به نه رمى رهفتار کردن، گونجان و سازان.

ملبس - ا.ع (مهلبهس - melbes): جل و بهرگ، که لپهل، که لمهل.

ملتوی - ا.فا.ع (مولتهفی - multevî): پیچ خواردو، لوول خواردگ، پیچاو پیچ.
ملتهب - ا.فا.ع (مولتههیب - multehib): هه لایساو، گرگرتوو.
ملتھف - ا.فا.ع (مولتههیف - multe hif): ناگری بلتیه دار.
ملجأ - ا.ع (مهلهء - melce'): په ناگه.
ملجم - ا.مف.ع (مولجهء - mulcem): لغاو کراو.
ملح - ا.ع (میلھ - milh): غهک، خوئ.
ملح - ص.ع (مهلهه - meleh): سپی ئاویتیه بهریش.
ملح - ا.فا.ع (مولیهه - mulihh): ئیلحاح کهر، سوور بوون له سه شتیک، مکور، .
ملحد - ص.ع (مولهید - mulhid): کافر، بی دین، خوانه ناس.
ملحفه - ا.ع (میلهفه - milhefe): لیتفه، لحیف.
ملحق - ا.مف.ع (مولههغ - mulhex): پاشکو.
ملحم - ا.ع (مولههم - mulhem): جلی سپی ئاوریشمین.
ملحمه - ا.ع (مهلههمه - melheme): داستان، شه پتیک کوشتاری تیا زور بی.
ملحوظ - ا.مف.ع (مهلهووز - melhûz): بینراو.
ملخ - ا (مهلهخ - melex): کولله.
ملخج - ا (مهلهخج - melexç): رووه کپیکه.
ملخص - ا.مف.ع (مولهخهس - mulexxes): کورتیه، پوخته، خو لاسه.
مildem - ا.ص.ع (میلدهم - mildem): گهوج، گوشتن، گرانجان، ههر شتیک دوو شت پییکه وه بهستی.
مldûx - ا.مف.ع (مهلدووغ - mldûx): پیته دریاگ، ماران گهسته.
ملت - ا.ع (مهلهزهت - melezzet): خوشی، لهزهت، شه هودت.
ملزم - ا.مف.ع (مولزهم - mulzem): که سیک کاریکی به سه ردا درایی.
ملزوم - ا.مف.ع (مهلزوم - melzûm): شتیک که پیویست بی.
ملس - ص (مهلهس - meles): ترش و شیرین، مزر، میتخوش.
ملصق - ا.مف.ع (مولسهغ - mulsex): چه سپینراو، چه سپاو.
ملطفه - ا.ع (مولهتتهفه - mulettefe): لوتف نامه، نامه ی لوتف ئامیز، ناسکه نامه.
ملعب - ا.ع (مهلهب - mel'eb): یاریگه، جیی وازی.
ملعبه - ا.ع (میلتهبه - mil'ebe): که رهسته ی وازی، وازیچه.
ملغقه - ا.ع (میلتهغه - mil'e'xe): که وچک، قاشوگ، مراک، .
ملعنه - ا.ع (مهلهنه - mel'ene): مایه ی نه حلهت، شوینی دهست به ئاو گه یاندن.
ملعون - ا.مف.ع (مهلهئون - mel'ûn): ترۆکراو، به نه حله تکرار، نفرینبار.
ملغز - ص.ع (مولغز - mulxez): قسه ی به توئیکل و نامه فهم، لوغزو مه تل، گونگ.
ملغم - ا.ع (مولغهم - mulxem): ئاویتیه ی کانزا به جیوه وه.
ملغی - ا.مف.ع (مولغا - mulxa): له غوکراوه، هه لوده شینراو.
ملفوظ - ا.مف.ع (مهلفووز - melfûz): درکیینراو، گوتراو.
ملفوف - ا.مف.ع (مهلفووف - melfûf): پیچراو، لوول دراو.
ملق - ا.ع (مهلهغ - melex): دوستایه تی و لوتف و میهره بانی درۆینه، ریاکاری.
ملقب - ا.مف.ع (مولهغهء - mulexxeb): لهقه بدار.

ملتوی - ا.فا.ع (مولتهفی - multevî): پیچ خواردو، لوول خواردگ، پیچاو پیچ.
ملتهب - ا.فا.ع (مولتههیب - multehib): هه لایساو، گرگرتوو.
ملتھف - ا.فا.ع (مولتههیف - multe hif): ناگری بلتیه دار.
ملجأ - ا.ع (مهلهء - melce'): په ناگه.
ملجم - ا.مف.ع (مولجهء - mulcem): لغاو کراو.
ملح - ا.ع (میلھ - milh): غهک، خوئ.
ملح - ص.ع (مهلهه - meleh): سپی ئاویتیه بهریش.
ملح - ا.فا.ع (مولیهه - mulihh): ئیلحاح کهر، سوور بوون له سه شتیک، مکور، .
ملحد - ص.ع (مولهید - mulhid): کافر، بی دین، خوانه ناس.
ملحفه - ا.ع (میلهفه - milhefe): لیتفه، لحیف.
ملحق - ا.مف.ع (مولههغ - mulhex): پاشکو.
ملحم - ا.ع (مولههم - mulhem): جلی سپی ئاوریشمین.
ملحمه - ا.ع (مهلههمه - melheme): داستان، شه پتیک کوشتاری تیا زور بی.
ملحوظ - ا.مف.ع (مهلهووز - melhûz): بینراو.
ملخ - ا (مهلهخ - melex): کولله.
ملخج - ا (مهلهخج - melexç): رووه کپیکه.
ملخص - ا.مف.ع (مولهخهس - mulexxes): کورتیه، پوخته، خو لاسه.
مildem - ا.ص.ع (میلدهم - mildem): گهوج، گوشتن، گرانجان، ههر شتیک دوو شت پییکه وه بهستی.
مldûx - ا.مف.ع (مهلدووغ - mldûx): پیته دریاگ، ماران گهسته.

ملقلىق - ص.ع (موله غلغ - mulexlex):
شلەژان، نىگەرانى، هات و هاوار.

ملك - ا.ع (مولك - mulk): مولك، شكۆو
دهسلات و پاشايى.

ملك - ا.ع (مهلك - melek): فرىشته،
مه لايكه.

ملك - ا.ع (مليك - melik): خودان مولك،
مهليك، خاوهن دهسلات، پاشا.

ملك - ا. (مولك - mulk): دانه و يله يه كه له
ماش درشت تره، دهكولتيرى و دهخورى.

ملك - ا (ميلك - milk): خاليكه هه ندى جار
له سهر نيتوك پيدا دهبي.

ملكات - ا.ع (مهلكات - melekāt): تواناو
به هره.

ملكيت - ا.ع (مولكهت - mulket):
سه لته نهت، پاشايى.

ملكوت - ا.ع (مهلكوت - melekūt):
جيهانى فرىشته و مه لايه كه تان، گه وره يى و
دهسلات و شكۆى ئاسمانى.

ملكه - ا.ع (مهلكه - meleke): تواناو به هره.

ملكه - ا.ع (مهليكه - melike): شاژن،
شابانو، مهليكه، پاشاى ژن.

ملكى - ص.ن.ع (مهليكى - melikî): جوړه
كلاشيكه.

ملل - ا.ع (مىللل - millel): مىلله تان..

ملل - مص.ل.ع (مهلل - melel): بيزاربوون،
بيتاقهت بوون.

ملماز - ا (مهلماز - melmaz):
خم، نه و رهنگه ي خومچيان جلى پى له خوم
دهدهن.

ملمع - ا.مف.ع (مهلمهء - melemme):
دره خشان، دره وشاوه، رهنكاو رهنك.

ململ - ا (مهمل - melmel): مهمل، جوړه
قوماشيكه.

ملموس - ا.مف.ع (مهلموس - melmûs):
دهست پىداهيتر، دهست لى سوين.

ملنخوليا - ا (مهله نخوليا - melenxûliya):
ماخولان، ماليخوليا.

ملنگ - ص (مهلنگ - meleng): مهست،
سهرخوش.

ملوان - ا.ص (مهله فان - melevan):
كه شتيوان.

ملوت - ا.مف.ع (مهله فقشهس - melevvēs):
له وتاو، پيس بوو، پيس، مله وهس.

ملودرام - ا.فر (مىلوودرام - milûdram):
مىلوودرامى، درامى به موسيقاو سه ماوه كه كار له
بينه ران بكات و له زه تى لى بيبين.

ملودى - ا.فر (مىلوودى - milûdî): ناھهنگ،
نهوا، ناواز.

ملوس - ا.فر (مهلوس - melûs): جوان،
خشكوك، نه رم و جوان و ناسك.

ملوك - ا.ع (مولوك - mulûk): پاشايان.

ملوك الطوائف - ا.مر.ع (مولوكوتته قائيىف - mulûkuttevaif):
فه رمانپه وايى عه شيرهت و ره عيه تى خويان دهكهن.

ملول - ص.ع (مهلول - melûl): بيزار،
دلته نك، بيزار، بيتاقهت، غه مگين.

ملوم - ا.مف.ع (مهلوم - melûm): لومه كراو،
سهرزه نيشت كراو.

ملون - ا.مف.ع (موله فقشهن - mulevven):
رهنگاو رهنك، رهنكين.

ملهوم - ا.فا.ع (مولهيم - mulhim): ئيلهام
به خش، تهلقين كهر.

ملهيم - ا.مف.ع (مولهيم - mulhem): ئيلهام
كراو.

ملهوف - ا.مف.ع (مهلهوف - melhûf):
غه مبار، دلسوز، سته مدیده، جگهر سوتاو،
كۆست كه وتوو.

ملهى - ا.ع (مىلها - milha): نه داتى له هو،
هۆى سهرگه رمى و رابواردن.

ملى - ص.ع (مهلى - melî): به توانا،
دهوله مهنده.

مليارد - ا.فر (ميليارد - milyar): هزار ميليون، يه كمليارد.

مليارد - ص.فر (ميلياردير - milyardir): ملياردير، ئه وهى دارايى له يهك ميليارد پتر بى.

مليح - ص.ع (مهليه - melîh): گهنم رهنك، جوان، نه كدار.

مليحه - ص.ع (مهليه - melîhe): ژنى جوان.

مليك - ص.ع (مهليك - melîk): خودان مولك، پاشا.

مليه - ا (مهليه - melîle): مهليه، زهردوزى، نهخش و نيگارى به داوى زىرو زيو.

ملين - ا.فا.ع (مولهين - muleyîn): نهرم كهر، ده زمانىك كه گه دهو ريخو له كان نهرم بكاته وه.

مليون - ا.ع (ميلييون - millîyyûn): ناسيوناليستان.

مليونير - ص.فر (ميليونيير - milyunir): ميليونيير، ههركه سيك دارايى له ميليوندا بى.

مات - ا.ع (مه مات - memat): مهرك، مردن، زه مانى مهرك.

مائل - ص.ع (موماسيل - mumasil): هاوتا، هاووينه، وهكو يهك، هاموينه.

مائله - مص.ع (موماسه له - mumasele): ليكچوون.

مارات - مص.ل.ع (مومارات - mumarat): شهركردن، جهنگ كردن.

مارست - مص.م.ع (مومارسههت - mumareset): تهمرين كردن، راهيتان.

مازحت - مص.ل.ع (موماززههت - mumazehet): سوعيه تكردن، شوخي كردن.

ماس - ا.مف.ع (موماسس - mumass): ليك سواو.

ماشات - مص.ل.ع (موماشات - mumaşat): دل راگرتن، مودارا كردن، ريكردن له گهل كهيكددا.

ماتله - مص.ل.ع (موماته له - mumatele): خوا وه خواو كردن، ته مهلى كردن، نه مرق به سبهى كردن، خو دزينه وه.

مالك - ا.ع (مه مالىك - memalik): مهمله كه تان.

ماليك - ا.ع (مه مالىك - memalîk): كويله و به نيبيان.

مانعت - مص.م.ع (مومانههت - mumane'et): به رهه لستى كردن، جله و گيرى كردن، ريگرتن.

ممتاز - ص.ع (مومتاز - mumtaz): هه لى ژارده و جياواز، زورباش.

ممتحق - ا.مف.ع (مومتعههغ - mumtehex): زايه بوون و له ناو چوو.

ممتحن - ا.مف.ع (مومتعهين - mumtehin): تاقي كه ره وه.

ممتحن - ا.مف.ع (مومتعهين - mumtehen): تاقي كراوه.

ممتد - ا.مف.ع (مومتهدد - mumtedd): دريژ بوو، دريژه، ناوى به حركتى شيعرييه.

ممتزع - ا.مف.ع (مومتزهج - mumtezec): ئاو يتته و تيكهل.

ممتع - ا.فا.ع (مومه تتى - mumetti'): له زهت بهر، سوودگه يه نه ر.

ممتلى - ص.ع (مومتلهى - mumtelî): پي، ليتوان ليتو، تهژى، ليتوريت، مه نته سيل.

ممتنع - ا.فا.ع (مومتنهئى - mumteni'): كه سيك سه ريپچى له كاريك بكات.

ممتهن - ص.ع (مومتعهين - mumtehen): ريسواو زهليل و هيچ.

ممثل - ا.مف.ع (مومه سسهل - mumessel): بهرجهسته كراو، به پهنده مه سله هيتانه وه.

مد - ا.فا.ع (موميدد - mumidd): مه ده دكار، يارمه تبه ده ر.

مدوح - ا.مف.ع (مه مدوه - memdûh): ستايش كراو، مه حكراو.

مموه - ا.مف.ع (موممه ققههه - mumevveh):
زاخاو دراو، زهرکفت، زیوکفت، خوش روالهت،
به دناخ.

ممهه - ا.مف.ع (موممه ههههه - mumehhed):
هه موارکراو، ناماده کراو، زه مینه خوشکراو.

ممیز - ا.فا.ع (موممه ییز - mumeyyiz):
جوداکه رهوه.

من - ض (من - men): من.

من - ا (من - men): باقمان.

من - ا.ع (منه - menn): نه وهی به زدان
پیدات، نه وهی که سیک به یه کیکی بهه خشی،
که ژۆ.

مناب - مص.ع (منه ناب - menab): له بری،
نه نجامدانی کاریک له جیاتی که سیک.

منابر - ا.ع (منه نابیر - menabir): مینه بران،
سه کویان.

منابع - ا.ع (منه ابی - menabi): سه چاوان.

منات - ا.ع (منه نات - menat): ناوی بتیک
بووه که هه ندی تایفه ی عهره ب بهر له ئیسلام
په رستوویانه ..

منات - ا.رو (منه نات - menat): دراوی باوی
رووسی که به رانه بهر به کوپیکه.

مناجات - مص.ل.ع (مونا جات - munacat):
رازو نیازکردن، رازی دلی خوت به که سیک
بلتی، رازو نیاز کردن له گهل خوادا.

مناخ - ا.ص (منه ناخ - menax): شوینی کراوه،
شوینی تهنگ، شوینی نیشته جی بوون، نیشتمان.

منادیم - ص.ع (مونا دیم - munadim):
هاودهم، هاونشین.

منادمت - مص.ل.ع (مونا ده مهت -
munademet): پیکه وه دانیشتن و
خواردنه وه، هاونشینی کردن، پیکه وه دانیشتن بو
خواردنه وه، هاوپیا له.

منادی - ا.فا.ع (مونا دی - munadî): جاردهر،
جارچی.

منادی - ا.مف.ع (مونا دا - munada): بانگ کراو.

ممدود - ا.مف.ع (مه ممدود - memdûd):
دریژکراو.

ممر - ا.ع (مه مهر - memer): رارهو، گوزه رگه،
بوار.

ممرز - ا. (مه مهرز - memerz): دره ختیکه.

ممزوج - ا.مف.ع (مه مزوج - memzuc):
ئاو یتنه، تیکه ل، شهرابی ئاو یتنه به ئاو.

ممسک - ا.فا.ع (مومسیک - mumsik):
پیسکه، رژد، ده ستوقاو، به غیل.

ممسوح - ا.مف.ع (مه مسوه - memsûh):
مه سخ کراو، پیوانه کراو، پیوراو، ده ست
پیدا هینراو.

ممسوخ - ا.مف.ع (مه مسوخ - memsûx):
مه سخ بوو، به دگوزاو.

ممشوق - ص.ع (مه مشووخ - memşûx):
پیای بالابه رزی باریکه له.

ممزی - ا.مف.ع (مه مزا - memza):
ئیمزاکراو.

ممزی - ا.فا.ع (مومزی - mumzî):
ئیمزاکه ر.

مفقوت - ا.مف.ع (مه مغووت - memxût):
دژمن دار، بیژراو.

ممکن - ص.ع (مومکین - mumkin): ئیمکان
هه یه، ده شیت، ده کری.

مملکت - ا.ع (مه مله کهت - memleket):
مه مله کهت، قه له مپه وه ولاتی پاشایی.

مملو - ص.ع (مه مملو - memlû): پر، پرکراو،
تهژی.

مملوک - ص.ع (مه مملوک - memlûk): بهنده،
غولام، نوکهر.

مملول - ا.ع (مه مملول - memlûl): مایه ی
بیتاقه تی، مایه ی بیژاری.

ممنوع - ا.مف.ع (مه ممنوع - memnû):
یاساغ، قه دهغه.

ممنون - ا.مف.ع (مه ممنون - memnûn):
مه ممنون، منه تبار، شوکرانه بیژر.

- منار** - ا.ع (مه‌نار - menar): جیی روناکی.
- مناره** - ا.ع (مه‌ناره - menare): جیی روناکی، مناره، مناره‌ی پهرستگه و مزگه‌فتان.
- منازع** - ا.ف.ع (مونازی - munazi): شه‌پرکه‌ر، هه‌قچک، ره‌قیب.
- منازعه** - مص.ل.ع (مونازه‌ئه - munaze'e): شه‌پرکردن، ململانی کردن.
- منازل** - ا.ع (مه‌نازیل - menazil): مال، قوناع، مه‌نزل.
- منازله** - مص.ل.ع (مونازه‌له - munazele): دابه‌زینی دوو گروپ له مه‌یدانا بۆ شه‌پرکردن، شه‌پرکردن له‌گه‌ل حه‌ریف دا له مه‌یداندا.
- مناسب** - ص.ع (مناسیب - munasib): هاوشه‌کل، نزیک لیکدی، شایسته، مسته‌هه‌ق.
- مناسبت** - مص.ل.ع (موناسه‌به‌ت - munasebet): خزمایه‌تی و نزیکی هه‌بوون.
- مناسک** - ا.ع (مه‌ناسیک - menasik): جیی قوریانی کردن، قوریانیگه.
- مناص** - ا.ع (مه‌ناس - menas): په‌ناگه، په‌نا، جیی فیرار، چاره، هه‌لاتنگه.
- مناصب** - ا.ع (مه‌ناسیب - menasib): پله‌و پایه، کاری فه‌رمی.
- مناصحه** - مص.م.ع (موناسه‌هه - munasehe): یه‌کتر نامۆزگاری کردن، نه‌سیحه‌تکردنی یه‌کدی.
- مناصفه** - مص.م.ع (موناسه‌فه - munasefe): دووله‌تکردن، دووبه‌ش کردنی شتییک له‌گه‌ل که‌سییکدا.
- مناط** - ا.ع (مه‌نات - menat): جیی هه‌لواسین.
- مناطق** - ا.ع (مه‌ناتیخ - menatix): ده‌ه‌رو هه‌ریمان.
- مناظر** - ا.ع (مه‌نازیر - menazir): دیه‌نان، ئه‌وه‌ی بکه‌ویتیته به‌رچاو.
- مناظره** - مص.ل.ع (مونازه‌ره - munazere): گف‌توگۆو باسکردن ده‌ریاره‌ی شتییک، موجاده‌له‌کردن.
- مناع** - ص.ع (مه‌نئا - menna): پیسکه، به‌خیل، رژد.
- مناعت** - مص.ل.ع (مه‌نائه‌ت - mena'et): مه‌حکه‌م بوون.
- منافات** - مص.ل.ع (مونافات - munafat): یه‌کتر راوانان، یه‌کتر وه‌ده‌رنان، ململانی کردنی یه‌کتر.
- منافذ** - ا.ع (مه‌نافیز - menafiz): کون، ده‌لاقه، ده‌لیقه.
- منافره** - مص.ل.ع (مونافه‌ره - munafere): رق بوون له یه‌کتر، فه‌خرکردن و خو‌هه‌لکیشان به‌سه‌ر به‌رانیه‌ردا.
- منافسه** - مص.ل.ع (مونافه‌سه - munafese): رق‌به‌رایه‌تی کردنی یه‌ک، رکابه‌ری.
- منافع** - ا.ع (مه‌نافی - menafi): سوود و به‌رژه‌وه‌ندییان.
- منافق** - ص.ع (مونافیخ - munafix): دوو روو، مونافه‌ق، ئه‌وه‌ی رواله‌تی پیچه‌وانه‌ی ناخی بێ.
- منافقه** - مص.ل.ع (مونافه‌غه - munafexe): دوو روویی کردن، خیانه‌تکردن لیکدی.
- منافی** - ا.ف.ع (مونافی - munafi): وه‌ده‌رنه‌ر، نه‌فیکه‌ر، دژ.
- مناقب** - ا.ع (مه‌ناغیب - menaxib): ئه‌وه‌ی مایه‌ی ستایش بێ، خه‌سله‌تین چاک و په‌سند.
- مناقشه** - مص.ل.ع (موناغه‌شه - munaxese): موناقه‌شه‌کردن، مشت و مپرکردن.
- مناقص** - ا.ع (مه‌ناغیس - menaxis): که‌م و کوریان.
- مناقصه** - مص.م.ع (موناغه‌سه - munaxese): له‌که‌م کردنی نرخ‌ی شتییک.
- مناقض** - ا.ف.ع (موناغیز - munaxiz): شکینه‌ر، په‌یمان شکین، پیچه‌وانه، دژ.
- مناقضه** - مص.ل.ع (موناغه‌زه - munaxeze): پیچه‌وانه‌گوتن، پیچه‌وانه‌گۆبی.

منبل دارو - ا.م.ر (منبل دارو - menbel darû): مه‌لحه‌م، مه‌ره‌م، هه‌توانی سه‌ر زام و برینان.

منبه - ا.ف.ا.ع (مونهبیه - munebbih): بیدارکهره‌وه.

منت - م.ص.ع (میننه‌ت - mennet): منه‌تکردن به‌سه‌ر که‌سیتکدا له‌یه‌ر ئه‌وه‌ی چاکه‌ی له‌گه‌ل کراوه، چاکه‌یه‌ک بکه‌ی و به‌رووی ئه‌و که‌سه‌یدا بده‌یته‌وه‌و منه‌تی به‌سه‌ردا بکه‌ی، منه‌تکردن، چاکه‌و خپ‌ر.

منتبه - ا.ف.ا.ع (مونته‌بیه - muntebih): ئاگادار، وریا، بیدارو هوشیار.

منتج - ا.ف.ا.ع (مونتیج - muntic): به‌ره‌مه‌پین، به‌سوود.

منتجب - ا.م.ف.ع (مونته‌ج‌ب - munteceb): هه‌ل‌ب‌ئ‌یر دراو و په‌سند، هه‌ل‌ب‌ئ‌یر دده‌و په‌سند.

منتجب - ا.ف.ا.ع (مونته‌ج‌یب - muntecib): هه‌ل‌ب‌ئ‌یره‌ر.

منتجع - ا.ع (مونته‌ج‌ه‌ء - muntece'): له‌وه‌رگه، شوتینی ب‌ژوتین و ئاودار.

منتخب - ا.م.ف.ع (مونته‌خ‌ب - muntexeb): هه‌ل‌ب‌ئ‌یر دراو.

منتخب - ا.ف.ا.ع (مونته‌خ‌یب - muntexib): هه‌ل‌ب‌ئ‌یره‌ر.

منتز - ا (منته‌ر - menter): دوعاو و‌یرد ب‌ژامکردن، ئه‌فسون کراو.

منتزع - ا.م.ف.ع (مونته‌زه‌ء - munteze'): هه‌ل‌که‌ندراو.

منتسب - ا.م.ف.ع (مونته‌سه‌ب - munteseb): نیسبه‌ت دراو، خ‌زم.

من تشا - ا (مه‌ن ته‌شا - menteşa): مه‌ن‌ته‌شا، مه‌ن‌ته‌شه، مه‌ته‌شا، دار ده‌ستی ده‌رویش و هه‌ژاران.

منتشر - ا.ف.ا.ع (مونته‌ش‌یر - munteşir): بلاو و ئاشکراو په‌راگه‌نده.

منتصب - ا.م.ف.ع (مونته‌سه‌ب - munteseb): له‌سه‌رپ‌ی و هه‌ستاو، ره‌پ.

مناقله - م.ص.ل.ع (موناغه‌له - munaxele): قسه‌کردن له‌گه‌ل یه‌ک‌دیدا، حیکایه‌ت‌کردن ب‌ژ یه‌کت‌ری.

مناکب - ا.ع (مه‌ناک‌یب - menakib): شان و مل.

مناکه - م.ص.م.ع (موناکه‌هه - munakehe): ئیزدیواج، زه‌وجین، ژن ماره‌کردن.

منال - ا.ع (مه‌نال - menal): شو‌ت‌ن‌یک سه‌رچاوه‌ی قازانج و ده‌ست‌که‌وت ب‌ی.

منام - ا.ع (مه‌نام - menam): خه‌ون، نووستن، خه‌وت‌نگه.

منان - ص.ع (مه‌ن‌نان - mennan): چاکه‌کاری ز‌ژر به‌خشنده، یه‌ک‌یکه‌ له‌ ناوه‌کانی یه‌زدان.

مناهج - ا.ع (مه‌ناه‌یج - menahic): پ‌ر‌و‌گ‌رام، به‌رنامه، ر‌ی‌گه‌و ر‌ی‌چ‌که‌ی روون و ئاشکرا.

مناهل - ا.ع (مه‌ناه‌یل - menahil): سه‌رچاوه‌و کانیاوان.

مناهی - ا.ع (مه‌ناه‌ی - menahî): ئه‌و کارانه‌ی شه‌ر نه‌هی ل‌ی‌ک‌ر‌د‌و‌ون.

منایا - ا.ع (مه‌نا‌یا - menaya): ئه‌ج‌ه‌لان، مه‌رگ.

منبت - ا.ع (مه‌نبه‌ت - menbet): ج‌پ‌ی روانی گ‌یا.

منبت - ا.م.ف.ع (مونهبه‌ت - munebbet): نه‌خشی به‌رجه‌سته له‌سه‌ر دار.

منبر - ا.ع (مینبه‌ر - minber): مینبه‌ر.

منبسط - ص.ع (مونبه‌س‌یت - munbesit): خو‌ش‌حال و روو به‌پ‌یکه‌ن‌ین، پان و به‌رین.

منبع - ا.ع (مه‌نبه‌ء - menbe'): سه‌رچاوه، کانی، ئه‌سل و بنه‌ما.

منبعث - ا.ف.ا.ع (مونبه‌ئ‌یس - munbe'is): هه‌لقول‌بو.

منبک - ا (مینبه‌ک - minbek): گ‌یا‌یه‌که گ‌س‌کی ل‌ی‌د‌ر‌وست ده‌ک‌ر‌ئ.

منبل - ص (مه‌نبه‌ل - menbel): ته‌مه‌ن، ب‌ی‌کار، متمان‌ه پ‌ی نه‌که‌ر، که‌س‌یک متمان‌ه‌ی پ‌ی نه‌ک‌ر‌ئ.

- منتصر** - ا.فا.ع (مونته سیر - muntésir) : سه رکه وتوو .
- منتصف** - ا.ع (مونته سهف - muntese) : نیوه ، نیوهی ریگه ، ناوه راستی شتیک .
- منتظر** - ا.فا.ع (مونته زیر - muntezir) : چاوه روان .
- منتظم** - ا.فا.ع (مونته زیم - muntezim) : راست و دروست و ریک خراو .
- منتعش** - ا.فا.ع (مونته ئیش - munte'is) : گورج و گۆل و چوست و چالاک و زیته ل .
- منتفع** - ا.فا.ع (مونته فی - muntefi) : سوودمند ، سوود وەرگر ، قازانجبر .
- منتفی** - ا.فا.ع (مونته فی - muntefi) : له نیویهر ، دوورخه ره وه .
- منتقد** - ا.فا.ع (مونته غید - muntexid) : ره خنه گر ، سه راف .
- منتقد** - ا.مف.ع (مونته غه د - muntexed) : ره خنه لیگراو ، هه لسه نگینراو .
- منتقل** - ا.ع (مونته غیل - muntexil) : که سییک له شوتنیکه وه بۆ شوتنیکی دی پروات .
- منتقم** - ا.فا.ع (مونته غیم - muntexim) : تۆله ئه ستین .
- منتکس** - ص.ع (مونته کیس - muntekis) : سه رنگون ، ناوه ژوو ، داگیراو ، نرمکراو .
- منتہز** - ا.فا.ع (مونته هیز - muntehiz) : هه لپه رست .
- منتہک** - ا.فا.ع (مونته هیک - muntehik) : ئه تک کهر .
- منتہی** - ا.فا.ع (مونته هی - muntehi) : به کوتایی گه بیوو ، ته و او .
- منتہی** - ا.مف.ع (مونته ها - munteha) : کوتایی .
- منشور** - ا.مف.ع (مه نسوور - mensûr) : په خشان ، په رت و بلاو .
- منج** - ا.ع (مونج - munc) : مه گهس ، زهرده واله ، میشه نگ .
- منج** - ا.ع (مونج - munc) : تۆو دهنکی هه ر گیایه ک .
- منج** - ا.فا.ع (مونجیه - muncih) : سه رکه وتوو ، به ئاوات گه بیشتوو .
- منجر** - ا.مف.ع (مونجره - muncer) : راکیشراو .
- منجز** - ا.مف.ع (مونجه ز - munciez) : ته و اوکراو ، ئه نجام دراو ، ده سته کوت .
- منجک** - ا.ع (مه نجه ک - mencek) : جوړیکه له سیحربازی .
- منجل** - ا.ع (مینجه ل - mincel) : داس .
- منجلاب** - ا.ع (مه نجه لاب - mencilab) : چلکاو .
- منجلی** - ص.ع (مونجه لی - munceli) : روون و ئاشکرا ، دیارو جیلوده دار .
- منجم** - ا.ع (مه نجه م - mencem) : کان ، ریگه ی ئاشکرا .
- منجم** - ا.فا.ع (مونه ججیم - muncjim) : ئه ستیره ناس .
- منجمر** - ص.ع (مونجه مید - muncemid) : به سته لکه ، مه بیوو .
- منجنيق** - ا.ع (مه نجه نیغ - mencenix) : مه نجه نیق ، ئامیتریک بووه له زه مانى کونا له شه را به کار هاتوووه به ردی پین هاو پیراوه ته دژمن .
- منجوق** - ا.ع (مه نجو غ - mencûx) : هه یقوکی سه ری ئالا .
- منجی** - ا.ع (مه نجا - menca) : ده ربا زگه ، شوتنی نه جات ، جیتی ره هایى .
- منجی** - ا.فا.ع (مونجی - muncî) : نه جات دهر .
- منحدر** - ا.فا.ع (مونجه دیر - munhedir) : که سییک له سه ره وه نشیتو بیتته وه .
- منحرف** - ا.فا.ع (مونجه ریف - munherif) : چه ماوه ، خواریوو ، که چره ، له ری لادهر .
- منحصر** - ص.ع (مونجه سیر - munhesir) : سنووردارو ده ورگیراو .

- منحط** - ص.ع (مونھتت - munhett): دابہ زیو، روخا،
- منحل** - ص.ع (مونھلل - munhell): کراوہ، لا براو، لہ نیوچو.
- منحنی** - ص.ع (مونھنی - munhenî): چہ ماوہ، خوار.
- منحوت** - ا.مف.ع (منھوت - menhût): تاشراو.
- منحوس** - ص.ع (منھوس - menhûs): شوم، نہ حس، بی بہخت.
- منحول** - ا.مف.ع (منھول - menhûl): شیعریک ہی خەلک بی و کھسیک بیداته پال خوی، دزی ئه ده بی.
- منخر** - ا.ع (مینخەر - minxer): کھپو، کونی لووت، دفناک.
- منخرم** - ص.ع (مونخهریم - munxerim): برپاگ، لووت براو.
- منخسف** - ص.ع (مونخه سیف - munxesif): گیراوو تاریک، پؤشراوو دیار نه بوو.
- منخفص** - ص.ع (مونخه فیز - munxefiz): نرم، کھوتنه نرمی.
- مند** - (منند - mend): پاشگره و مانای خاوه نداریتی ده گه یه نی وک: خردمند.
- منداب** - ا (مننداب - mendab): جوړه رووه کیکه.
- مندرج** - ص.ع (موندریج - munderic): تۆمارکراو، شاراو، شتیک خرابیتته ریزو خانه وه.
- مندرس** - ص.ع (موندریس - munderis): کۆن و دراو.
- مندف** - ا.ع (میندهف - mindef): کھوانی هه لاجی.
- مندک** - ص (مندهک - mendek): کهم، بی بازای.
- مندل** - ا (مندهل - mendel): بازنه یه که ویرد خوانان له دهوری خو بانی ده کیشن و له ناو نه و بازنه یه دا داده نیشن و ویرد یان نه فسون ده خوین.
- مندل** - ا.ع (مندهل - mendel): پیتلاو، داری عود.
- مندل** - ا.ع (میندهل - mindel): دهسته سپ.
- مندل** - ا.فر (میندیل - mindil): یاسایه که که میندل - ی رووه کناسی نه مساوای دهریاری گواستنه وهی هندی سیف هت له ناو گیاو گیانله بهر اندا دایه پیتاوه.
- مندمچ** - ا.فا.ع (مونده میچ - mundemiç): تیکه ل بوون، چونه ناو یهک، سازان.
- مندوب** - ا.مف.ع (منه ندوب - mendûb): نویتهر، هه لیر تر دراو.
- مندور** - ص (منه ندوور - mendûr): بی بهخت، غه مگین، بیتاقهت، به له نگاز، پیسکه.
- منده** - ا (مننده - mende): گۆزه، گۆزه ی شکاو.
- مندیل** - ا.ع (منه ندیل - mendîl): شاشک، دهسته سپ.
- مندز** - ا.فا.ع (مونزیر - munzir): ترسیتنه ر.
- منزجر** - ص.ع (مونزه جیر - munzecir): وده درنراو، ترسینراو.
- منزعج** - ص.ع (مونزه نیج - munze'ic): بی ئۆقره، پهریشان، وده درنراو.
- منزل** - ا.ع (منه نزل - menzil): جیی لادان، مال، کاروانسهر، قوناغ، مه نزل.
- منزل** - ا.مف (مونزهل - munzel): دابہ زیو.
- منزلت** - ا.ع (منه نزیلهت - menzilet): پله و پایه.
- منزوی** - ا.ع (مونزه فی - munzevî): گوشه گیر، دووره پهریز.
- منزه** - ص.ع (مونزه زهه - munezzeh): پاک و بی غه ل و غه ش، داوین پاک، دوور له ههر بهدی و خراپیهک.
- منسحب** - ا.فا.ع (مونسه هیب - munsehib): پاشه کشه کهر.
- منسد** - ص.ع (مونسه د - munsedd): داخراو.

منسرح - ا.فا.ع (مونسه ریه - munserih):
ته سپی خوشه ز.

منسک - ا.ع (مه نسیک - mensik): شوتنی
قوریانی کردن، جیتی عیبادهت، ری و رسمی
عیبادهت.

منسلک - ا.فا.ع (مونسه لیک - munselik):
که سیک چوبیته ریزو ناو ریچکه و ریباژیکه وه.

منسم - ا.ع (مه نسیم - mensim): پیی و شترو
فیل و و شترمل، نیشانه و ریچکه و ریباژ.

منسوب - ا.مف.ع (مه نسووب - mensûb):
نه سه یدار.

منسوج - ا.مف.ع (مه نسووج - mensûc):
ته نراو، چنراو، جۆره قوماشیکی ناو ریشمه.

منسوخ - ا.مف.ع (مه نسوخ - mensûx):
نه سخکراو، ره تکراره، له به ین براو.

منش - ا (مه نیش - meniş): سرووشت،
ته بیعهت.

منشا - ا.ع (مه نشه - menşe'): جیتی
نه شوفا، شوتنی په یدابوون.

منشات - ا.ع (مونشه تات - munşe'at):
نووسراوان، نامه.

منشار - ا.ع (مینشار - minşar): هه ره، نه ره،
مشار.

منشرح - ص.ع (مونه شه ریه - munşerih):
روخۆش و کراوه، به که یف و ئاشکراو دیار.

منشعب - ص.ع (مونشه ئیب - munşe'ib):
جیابوونه وه، جیابووه وه، دووبه ره کی، پارچه
پارچه بوون، لق لق بوون.

منشفه - ا.ع (مینشفه - mişefe): خاولی.

منشق - ص.ع (مونشه غغ - munşexx): شق
بردوو، درزبردوو، تهره کیو.

منشور - ا.ع (مه نشوور - menşûr): بلاو کراوه،
به بیان، نامه ی کراوه، فرمان، فرمانی پاشایی.

منشویک - ص (مینشیفیک - minşivîk):
مه نشه ویک، لایه نیککی حیزبی سوسیال دیوکراتی
روسیا بوو.

منشی - ا.فا.ع (مونشی - munşî): دهست
پیکه ر، نووسه ر، که سیک بتوانی باش نامه
بنووسیت و بابهت براژینیتته وه.

منصب - ا.ع (مه نسیب - mensib): پله و پایه،
کاری فه رمی.

متصرف - ا.فا.ع (موتسه ریف - munserrif):
گه رانه وه له شوتنیکه وه بۆ شوتنیک، که سیک
دهسته به رداری مه به سستی خۆی بچ و چاوپوشی
بکات.

منصف - ا.فا.ع (مونسیف - munsif):
به ویزدان، به ئینساف، هه قانی، هه قه ره ره.

منسوب - ا.مف.ع (مه نسووب - mensûb):
به رپاکراو، که سیک له کارو پایه یک دابنری.

منصور - ا.مف.ع (مه نسور - mensûr):
پشتیوانی کراو.

منصوص - ا.مف.ع (مه نسوس - mensûs):
قسه یه ک وه کو خۆی یگوتریتته وه، دهق، دهقاو دهق.

منصه - ا.ع (مینسه سسه - minesse):
کورسیبه ک که بووکی له سه ر دابنری.

منضج - ا.فا.ع (مونزیج - munzic):
پیتیگه یه نه ر.

منضد - ا.مف.ع (مونه زده - munezzed):
له سه ر یه ک هه لچنراو، نوین و شت که له سه ر
یه ک هه لچنری و ریک خرابی.

منضم - ص.ع (مونزه م - munzem):
په یوه سته.

منطبع - ص.ع (مونته بی - muntebi):
چاپکراو.

منطبق - ص.ع (مونته بیغ - muntebix):
جووت، له سه ر یه ک دانراو، چون یه ک و به رانه ر.

منطقی - ص.ع (مونته فی - muntefî):
کوژاوه.

منطق - مص.ل.ع (مه نته یغ - mentix):
قسه کردن، مه نتیق، لۆژیک.

منطق - ا.ع (مینته غ - mintex): که مه ره نه د،
پشتین، پشتینه.

منعم - ص.ع (مونه ئه م - mune'em): دهوله مه ند، زهنگین، دارا، بووه.

منغر - ا (مونخور - munxûr): پیاله ی شهراب.

منقص - ا.مف.ع (مونه غه س - munexxes): تاریک، ناخوش، ناسازگار.

منغمس - ا.فا.ع (مونه غه میس - munxemis): له ئاوا نقوم بوو.

منفاق - ص.ع (مینفاغ - minfax): کهسی زور دهست بلاو، دهستیلانو.

منفجر - ا.فا.ع (مونفه جیر - munfecir): ناوی ههلقولیوی رهوان، تهقیو، برینتی چلک و کیمی لئی پروات.

منفذ - ا.ع (مهنفه ز - menfez): ده لاقه، کون، پهنجهره، ریگه، شونیتی تتی پهرین.

منفرج - ا.فا.ع (مونفه ریج - munferic): کراوه.

منفرد - ص.ع (مونفه رید - munferid): ته نیا.

منفسخ - ا.فا.ع (مونفه سیخ - munfesix): هه لوه شاهه، له غوگراو، لاپراو، له کارکه وتوو.

منفصل - ا.فا.ع (مونفه سیل - munfesil): پارچه پارچه بوو، جیا بووه، داپراو.

منفعت - ا.ع (مهنفه ئه ت - menfe'et): مهنفه عهت، فایده، سوود، قازانج.

منفعل - ا.فا.ع (مونفه ئیل - munfe'il): شهرمه زار.

منفی - ا.فا.ع (مونفیغ - munfix): نهفه قه دهر، کهسیک پاره له رای خوا بدات.

منفک - ص.ع (مونفه ک - munfek): رزگار بوو، کراوه.

منفور - ا.مف.ع (مهنفوور - menfûr): ناپه سند، بیزراو، نهفره تبار.

منفی - ا.ع (مهنفا - menfa): تاراوگه.

منفی - ص.ع (مهنفی - menfî): نه فیکراو، دوور خراوه، تاراو.

منطمس - ا.فا.ع (مونته میس - munte mis): نه سستیره یان چاو یک که روناکی نه مابیی، مه حوکه ره ده، نقووم بوون و ون بوون.

منطوق - ا.مف.ع (مهنتووغ - mentûx): گوتراو، قسه ی گوتراو، رواله تی قسه.

منطوی - ا.فا.ع (مونته فی - muntevî): گرده وه بوو.

منطیق - ص.ع (مینتیغ - mintîx): ناتییق و قسه رهوان.

منظر - ا.ع (مه نزه - menzer): دیهن، ئه وه ی بکه ویتته بهرچاو، شونیتی روانین و ته ماشا کردن.

منظره - ا.ع (مه نزه ره - menzere): دیهن جی ته ماشا کردن، ته مه شاگه.

منظم - ص.ع (مونه ززه م - munezzem): ریک و پیک، به ته رتیب.

منظور - ا.مف.ع (مه نزور - menzûr): بینراو، له بهرچاو گیراو.

منظوم - ا.مف.ع (مه نزووم - menzûm): هونراوه، شتییک هونرا بیتته وه، شیعر.

منع - مص.م.ع (مه نی - meni'): نه هیشتن، قه دهغه کردن، پیش گرتن، قه دهغه کردنی که سییک له کاریک یان شتییک.

منعطف - ا.فا.ع (مونه ئه تیغ - mun'etif): چه ماهه، پیچ، وهرچه رخان.

منعطف - ا.ع (مونته ته ف - mun'etef): پیچی روبار، ریگه یه ک پیچ بکاته وه و رووه و شونیتیکی دی وهرچه رخی، وهرچه رخان.

منعقد - ا.فا.ع (مونته غید - mun'exid): مه بیوو، په یمانی که بیه ستری.

منعکس - ا.فا.ع (مونته کیس - munekis): عه کسکه ره ده، ره نگده ره وه، پیچه وانه، ئاوه ژوو.

منعم - ا.فا.ع (مونته میم - mun'im): نیعمه تدهر.

منعم - ا.مف.ع (مونته م - mun'em): نیعمه ت پی دریاگ.

منقور - ا.مف.ع (مه‌نغور - menxûr):
کونکراو، نه‌خشیتراو.

منقوش - ا.مف.ع (مه‌نغوش - menxûş):
نه‌خشیتراو.

منقوط - ا.مف.ع (مه‌نغوت - menxût): خال
له‌سه‌ر دانراو.

منقول - ا.مف.ع (مه‌نغول - menxûl): نه‌قل
کراو، شتیک بتوانی له شوتینیکه‌وه بۆ
شوتینیکی دی نه‌قل بکری، گیتراوه، شتیک
بگیتراوته‌وه.

منقی - ا.مف.ع (مونه‌غفا - munexxa):
پاککراو، بژاکراو.

منکب - ا.ع (مه‌نکب - menkib): شان.

منکر - ا.فا.ع (مونکیر - munkir): نکولی
که‌ر.

منکر - ص.ع (مونکه‌ر - munker): کاری
ناشیرین، کاری ناشیسته‌و ناپه‌سه‌ند، کاری
ناپه‌وا، کاری نا‌شهرعی.

منکسر - ص.ع (مونکه‌سیر - munkesir):
شکاو.

منکشف - ص.ع (مونکه‌شیف - munkeşif):
که‌شف، دیار، رووت، ئاشکرا.

منکوب - ا.مف.ع (مه‌نکوب - menkûb):
نه‌گه‌ت، ره‌نج دیده، دوو‌چاری نه‌گه‌تی و به‌لا.

منکوحه - ا.مف.ع (مه‌نکوحه - menkûhe):
ژنی ماره‌کراو.

منکوس - ا.مف.ع (مه‌نکوس - menkûs):
سه‌ره‌و ژئیر، سه‌رنگون، ئاوه‌ژوو، ژئیر بان.

منگ - ص (مه‌نگ - meng): دزو رینگر،
مه‌نگ، حۆل، گیتژ، گه‌وج.

منگ - ا (مه‌نگ - meng): قومار، یاساو
رئسا، لاف و گه‌زاف.

منگل - ص (مه‌نگول - mengul): دز، رینگر،
چه‌ته.

منگل - ا (مه‌نگول - mengul): مه‌نه‌وژ،
کونج، ره‌ه‌ند.

منقاد - ص.ع (مونقاد - munxad): گو‌تپرایه‌ل،
ئاراسته‌کراو.

منقار - ا.ع (مینقار - minxar): ده‌نووک.

منقاش - ا.ع (مینقاش - minxaş): ئامیری
نیگارکیشی، موو‌کیش.

منقبت - ا.ع (مه‌نغه‌به‌ت - menxebet):
هونه‌رو کاری چاک که مایه‌ی ستایش بی، مایه‌ی
فه‌خرو شانازی، باریکه‌ی ریی نیتوان دوو‌مال.

منقبض - ص.ع (مونغه‌بیز - munxebiz):
تیک ترنجان، قویان.

منقح - ا.مف.ع (مونه‌غغه‌ه - munexxeh):
بژاکراو، پاک کراو.

منقذ - ا.فا.ع (مونغیز - munxiz): رزگارکه‌ر،
فریاره‌س.

منقرض - ا.فا.ع (مونغه‌ریز - munxeriz):
له‌ناو‌چوو، شتیک نه‌مای.

منقسم - ا.فا.ع (مونغه‌سیم - munxesim):
دابه‌شبوو، دابه‌شکراو.

منقش - ا.مف.ع (مونه‌غغه‌ش - munexxeş):
نه‌خشیتراو.

منقصت - ا.مف.ع (مه‌نغه‌سه‌ت -
menxaset): که‌م و کویری، نو‌قستانی.

منقضی - ا.فا.ع (مونغه‌زی - munxezî):
کو‌تایی هاتوو، له‌ناو‌چوو، ته‌واو بوو.

منقط - ص.ع (مونه‌غغه‌ت - munexxet):
خالدار، نو‌قته‌دار.

منقطع - ا.فا.ع (مونغه‌تی - munxeti):
پچراو،

منقح - ا.ع (مه‌نغه - menxe): ده‌ریا، گۆلاو.

منقل - ا.ع (مه‌نغه‌ل - menxel): ئاگردان،
مه‌قلی، پیتلاوی کو‌نه، ریگه‌ی کورت.

منقلب - ا.فا.ع (مونغه‌لیب - munxelib):
گۆراو، هه‌لگه‌راوه، ئالۆزکاو، په‌ریشان،
ناپه‌حه‌ت.

منقلع - ا.فا.ع (مونغه‌لی - munxeli):
له‌بنه‌وه هه‌لکه‌ندراو.

بخات، خهواندنی موگناتیبسی، خهوینه،
خهوهین.
منون - ا.ع (مهنون - menûn): نهجەل،
مەرگ، رۆژگار.
منون - ص.ع (مونهفشه - munevven):
تهنوبن دار، وشهیهک تهنوبن بکری.
منوی - ا.مف.ع (مهنقی - menvî): به نیاز.
منهاج - ا.ع (مینهاج - minhac): ریتی راست،
ریتی روون و تاشکرا.
منتیهک - ص.ع (مونتیهک - muntehik):
بی ئابرو، بی پەروا، ئەتک کەر، هەتک کەر،
درپتێراو، کون کراو، پەردەدەر.
منهج - ا.ع (مهنهج - menhec): ریتی راست،
ریتی تاشکرا، شارپی، میتۆد.
منهدیم - ص.ع (مونهدیم - munhedim):
وێران و خەرابە، داروخاو، روخاو.
منهر - ا.ع (مهنهر - menher): جوگەله،
شوتینی ئاودر.
منهزم - ص.ع (موننهزم - munhezim):
هەلاتوو، شکست خواردوو، لەشکری بەزیوو.
منهضم - ص.ع (موننهضم - munhezim):
خواردنی هەرس کراو.
منهل - ا.ع (مهنهل - menhel): سەرچاوه،
کانیپهک که خەلکی ئاوی لێ بخۆنهوه.
منهمک - ا.فا.ع (مونههمیک - munhemik):
سەرقال و مژولێ کارێک.
منهوب - ا.مف.ع (مهنهوب - menhûb):
تالان کراو.
منهوم - ص.ع (مهنهوم - menhûm): نهوسن
و تامه زۆ و چلێس.
منهی - ا.فا.ع (مونهی - munhî): ههوالدهر،
په یامنیتر.
منهی - ا.مف.ع (مهنهی - menhî): کاری
خراپ و نا شهرعی.
منی - ا.مف.ع (مهنی - menî): من من، خو
هەلکێش، غورور، خوێهرستی.

منگله - ا (مهنگوله - mengûle): گیزو
گولینگ.
منگنه - ا (مهنگنه - mengene): گیره،
مهنگنه.
منگوله - ا (مهنگوله - mengûle): گیزو
گولینگ.
منگیا - ا (مهنگییا - mengiya): قومار،
قومارخانه.
منگیاگر - ا.فا (مهنگییاگر - mengiyager):
قوبارباز، خودانی قومارخانه.
منگیدن - مص.ل (مهنگیدن - mengîden):
منجه منج، مینگه مینگ، قسه کردن له بن
لیوانهوه.
منن - ا.ع (مینهن - minen): منهت.
مننژ - ا.فر (مینینژ - mininj): پەردەى
میشک.
مننژیت - ا.فر (مینینژیت - mininjit):
ئبلتیهایی پەردەى میشک، ههوکردنی پەردەى
میشک.
منوال - ا.ع (مینثال - minval): شیواز،
شیوه، دهزگای چینی جۆلابی.
منوب - ا.مف.ع (مهنوب - menûb): جیگر،
بریکار، کهسێک له کارێکدا جیگری کهسی دی
بی.
منوچهر - ا.ص (مهنوچیهر - menûçihir):
مهنوچهر، رووخۆش، ناوه بۆ پیاوان.
منور - ص.ع (مونهفشه - munevver):
نوورانی، درهوشاوه، رووناکی.
منوط - ا.مف.ع (مهنوت - menût):
وابهسته.
منوگام - ص.فر (مونوگام - munûgam):
یهک ژنه، خودانی یهک ژن.
منوگامی - ا.فر (مونوگامی - munûgamî):
سیسته می یهک ژنه.
منوم - ا.فا.ع (مهنهفشم - munevvim):
کهسێک به شیوهی موگناتیبسی خه و له یهکێک

مناخت - ا.ع. (مواخات - muvaxat):
برایه تی و دۆستایه تی، بوون به دۆست و برا.
مواد - ا.ع. (مهفادد - mevvad): کهرهسته ی خاو.
مواده - مص.ل.ع. (موفادهئه - muvade'e):
ناشتبوونه وه، ناشتی کردن، دهستبه رداربوونی
دژمنایه تی.
مواریه - مص.ل.ع. (موفاربه - muvarebe):
فیل و فیل بازی، دهستپینی به کتر.
موارد - ا.ع. (مهفارید - mevarid): شوینی
دابه زین، جیتی لادان، جیتی ئاو خواردنه وه.
موارده - ا.ع. (موشارده - muvarede):
پیکه وه لادان له جیتی که دا.
مواریث - ا.ع. (مهفاریس - mevaris): میرات.
موازات - مص.ل.ع. (موفازات - muvazat):
روویه پروو بوون، به رانبهر بوون، هاوته ریب.
موازنه - مص.م.ع. (موفازنه - muvazene):
بهراورد کردن، هه لسه نگانندی دوو شت.
موازی - ص.ع. (موفازی - muvazî):
روویه پروو، به رانبهر، هاوته ریب.
موازین - ا.ع. (مهفازین - mevazîn):
ته رازوو، شایه ن، ته ندازه.
مواسات - مص.م.ع. (موفاسات - muvasat):
کۆمه ک کردنی یه ک به مال.
مواسم - ا.ع. (مهفاسیم - mevasim): وهرز.
مواشی - ا.ع. (مهفاشی - mevaşî): حیوانات،
چاره وئ، مهرو مالات.
مواشیر - ا.ع. (مهفاشیر - mevaşîr): شوشه.
مواصلت - مص.ل.ع. (موفاسه لهت - muvaselet):
به رده وام کردن پیوهندی کردن به یه که وه،
به رده وام کردن پیوهندی.
مواضع - ا.ع. (مهفازی - mevazî): شویتان،
جینگایان.
مواضعه - مص.ل.ع. (موفازهئه - muvaze'et):
پیکه وه ریکه وتن له سهه
کاریک.

منی - ا.ع. (مهنی - menî): تۆماو، ئاوی پیاو.
منیت - ا.ع. (مونیهت - munyet): ئاره زوو،
تکا.
منیت - ا.ع. (مهنییهت - menîyet): مهرگ،
ئه جهل.
منیر - ا.فا.ع. (مونیر - munîr): دره خشان،
روناکی به خشن.
منیزی - ا.فر. (مه نیزی - menîzî): جوړه
دهرمانیکه.
منیزیوم - ا.فر. (مه نیزیوم - menîzyûm):
مه گنیزیوم.
منیع - ص.ع. (مه نی - menî'): سهخت و
عاسی، قایم و بهرز، شوینی بهرزو قایم و تووش
که به ئاسانی نه یگه ییتی.
منیف - ص.ع. (مونیف - munîf): بهرز،
گه وره، هه لکراو.
مو - (مهو - mew): میتو، درهختی میتو.
مو - (موو - mû): موو، توکی به دهن، موی
سمیل.
موائد - ا.ع. (مه فائید - mevaïd): سفره و
خوانان.
موات - ص.ع. (مه فات - mevat): مردوو، بی
گیان، زهوی وشک و به یار.
موافقه - مص.ع. (موفا سهغه - muvasexe):
په یمان به ستن.
موافیق - ا.ع. (مه فاسیق - mevasîx):
په یمانان.
مواج - ص.ع. (مه فثاج - mevvac): پیر
شه پۆل، شه پۆلدار.
مواجب - ا.ع. (مه فاجیب - mevacib): واجب
و ئه رکان، مووچه ی مانگانه یان سالانه، مهرگ.
مواجه - ص.ع. (موفا جیه - muvacih):
روویه پروو.
مواجهه - مص.ل.ع. (موفا جهه - muvacehe):
روویه پروو بوونه وه، روویه پروو بوونه وه له گه ل
که سیکدا.

مواطات - مص.ل.ع (موثاتات - muvatat):
پیکه وه ریکه وتن له سهر کاریک.

موطن - ا.ع (مهقاتین - mevatin): وه تنان،
ولاتان.

مواظب - ا.فا.ع (موثازیب - muvazib):
چاودیر، نیگابان، پاسه وان.

مواظبت - مص.م.ع (موثازهبت - muvazabet):
چاودیری کردن، ئاگاداری کردن.

مواعد - ا.ع (مهقائید - meva'id): شوین یان
کاتی وهعدو پهیمان، بهلینگه، سوزگه.

مواعده - مص.م.ع (موثائهده - muva'ede):
بهلیندن به یه کدی، وهعددان به یه کتر.

مراعظ - ا.ع (مهقائیز - mevaiz): وه عزو
په ندان.

مواعید - ا.ع (مهقائید - meva'id):
وهعددهگا.

موافق - ص.ع (موثافیخ - muvafix):
رازی.

موافقت - مص.ل.ع (موثافهغت - muvafexet):
رازی بوون، ریکه وتن،
گونجان، سازان.

مواعد - ا.ع (مهقاعید - mevaxid): کوانوو،
ئاگردان، وهجاغ.

مواقع - ا.ع (مهقاعی - mevaxi):
شوینان.

موافعه - مص.ل.ع (موثاغعه - muvaxee):
شهړ کردن له گهل یه کیکدا، گان کردن.

موافق - ا.ع (مهقاعیف - mevaxif):
هه لویتستان، ویستگان.

موافقه - مص.ع (موثاغفه - muvaxefe):
وهستان و خوړاگرتن له شهړدا.

موافیت - ا.ع (مهقاعیت - mevaxit): وهخت،
کات، کاتی کار.

مواکب - ا.ع (مهقاکیب - mevakib): کاروان،
گروپیک سواره یان پیاده که به گهل کاروانی پاشا
بکهون.

موالات - مص.ل.ع (موثالات - muvalat):
دوستایه تی و په یوهندی کردن له گهل یه کدا،
په یوهی کردن.

موالد - ا.ع (مهقالبید - mevalid): شوینی له
دایک بوون، زید.

موالی - ا.ع (مهقالی - mevali): سهره ران،
خواوه ندان، بهنده و غولامان.

موالیا - ا.ع (مهقالبیا - mevaliya): جزره
شیعریک بووه که کویله و غولامان بو خواوه نانی
خویان گوتووه له کوتایی ههر شیعریک یان
به ندیکدا و شعی (یا مه والیا) یان دووباره
ده کرده وه و هکو ئامازه یه ک بو خواوه نه کانیان.

موالید - ا.ع (مهقالبید - mevalid): فهره نان.

موانع - ص.ع (مهقانی - mevani): کوپ و
ته گهران، له مپهر.

مواهب - ا.ع (مهقاهیب - mevahib):
به خششان، ئه وهی به که سیک ببه خشری له مالی
دنیا جگه له پاره و پول.

موید - ا.ع (مهویه د - mewbed): سهرؤکی
موغان، هه کیم و زاناو پی شه وای روحانی
زهرده شتی.

مویدمکیدان - ا.مر (مهویه دی مهویه دان - mewbedi mewbedan):
سهرؤکی گشتی
مهویه دان.

مویق - ا.ع (مهویغ - mewbix): وهعدده گه،
زیندان، ههر شتیک بی به کوپ و له مپهر
له نیتوان دوو شتدا.

مویز - ا.مویز (mubiz): هیلک، والا بیتز.

موت - ا.ع (مهوت - mewt): مهرگ.

موتاب - ا.ص (موتاب - mutab): موتابیچی.

موتاسیون - ا.فر (موتاسیون - mutasyun):
گوزانی کوتوپر، وهکو گوزانی ئاو له پله یه کی
گهرمی تاییه ته وه بو هه لم یان سه هول.

موتت - ا.فر (موتیت - mutit): سردوی نایینی.

موتور - ا.فر (موتور - mutur): ماتور،
دینه مؤ.

موچلکا - ا. (موچهلکا - muçelka): سه‌نده، قه‌واله.

موچول - ص. عا. (مووچول - muçûl): بچووک و جوان، ناوه بوژنان.

موچینه - ا. مر. (موچینه - muçîne): موکیش.

موحد - ص. ع. (موقه‌ههید - muvehhid): خواناس، یه‌کتاپه‌رست.

موحش - ص. ع. (موهیش - mûhiş): ترسناک، مایه‌ی خه‌م، خه‌ماوهر.

موخوره - ا. مر. (مووخوره - mûxûre): موخۆرکه.

مودت - مص. ل. ع. (مه‌قه‌ددهت - meveddet): ته‌شق و مه‌حه‌به‌ت، دۆستایه‌تی کردن.

موئی - ا. ف. ع. (مووزی - mûzî): ته‌زیه‌تده‌ر.

مور - ا. (مور - mûr): می‌روله.

مورب - ص. (موقه‌ره‌ب - mûvereb): خوار، چه‌ماوه، به‌پیچ، پیچاو پیچ، هه‌ر شتی سه‌ری خوارو که‌ج بی.

مورث - ا. ع. (مووریس - mûris): باعیس، هو.

مورث - ا. ف. ع. (موقه‌ریس - mûverris): ته‌وی میراتی له پاش جی بمینی.

مورچال - ا. (موورچال - mûrçal): می‌روستان، لانه‌و کونی می‌روله، خه‌نه‌کیک که له ژیر زه‌مینه‌وه به‌ره‌و قه‌لاو سه‌نگه‌ری دژمن لی بدری.

مورچه - ا. (موورچه - mûrçe): می‌رووله.

مورچه‌خوار - ا. مر. (موورچه‌خار - mûrçexar): گیانله‌به‌ریکه می‌روله ده‌خوات، ته‌م گیانله‌به‌ره زیاتر له ته‌مریکای باشوردا هه‌یه.

مورچه‌گیر - ا. مر. (موورچه‌گیر - mûrçegîr): می‌روویه‌که ده‌فری و می‌رووله ده‌خوات.

مورخ - ا. ف. ع. (موقه‌ریخ - mûverix): می‌ژوونووس، دی‌روکنووس.

مورخ - ا. مف. ع. (موقه‌ره‌خ - mûverex): ته‌وه‌ی روژو به‌روارو می‌ژووی دی‌اریکرای.

مورد - ا. ع. (مه‌ورید - mewrid): شوینی لادان، ری‌ئاو، بو‌ار.

موتورسیکلت - ا. فر. (موتوسیکیل - mûtûsiklit): ماتۆرسیکیل.

موتی - ا. ع. (مه‌وتا - mewta): مردوان.

موتق - ص. ع. (مووقه‌سس‌ه‌غ - mûvessex): متمانه‌پیکراو، جیی باوه‌رو متمانه.

موئوق - ا. مف. ع. (مه‌وسووغ - mewsûx): باوه‌ری‌پیکراو.

موج - ا. ع. (مه‌وج - mewc): شه‌پۆل، پیل.

موجان - ص. (موجان - mewcan): چاوی جوانی پر ناز، چاوی خه‌والو، نی‌رگزی نی‌وه پشکوتوو.

موجان - مص. ع. (مه‌قه‌جان - mevecan): خرۆشان و شه‌پۆلدانی ده‌ریا.

موجب - ا. ف. ع. (موجب - mucib): باعیس، هو.

موجب‌ه - ا. ع. (موجب‌ه - mucibe): کاری گه‌وره‌ی چاک یان خراب که بی‌سته‌ه‌ی چوونه به‌ه‌شت یان دۆزه‌خ.

موجد - ا. ف. ع. (موجد - mûcid): ئیجادکار، خولقی‌نه‌ر.

موجر - ا. ف. ع. (موجیر - mucir): که‌سیک مولیک به‌کری‌ بدات، کریدار.

موجز - ص. ع. (موجه‌ز - mucez): خو‌لاسه، کورته، پوخته.

موجع - ص. ع. (موجعی - mûci): به‌نازار، نازارده‌ر.

موجل - ا. ع. (مه‌وجیل - mewcil): چالنی که ئاوی تیا بوه‌ستی، جیی ترس.

موجود - ا. مف. ع. (مه‌وجود - mewcûd): مه‌وجود، هه‌بوو.

موجه - ا. ع. (مه‌وجه - mewce): شه‌پۆلیک، یه‌ک شه‌پۆل.

موجه - ص. ع. (موقه‌ججه‌ه - mûvecceh): خودان پله‌و پایه، چاک و په‌سند، قسه‌یه‌ک یان عوزری که به‌لگه‌ به‌لمی‌تری و په‌سند بی.

- مورد** - ا (موورد - mûrd): مورد، درختی که.
- موش** - ا (مویش - mûriş): دهستبه‌ند یان گهر دنیه‌نی زه‌نگیانه.
- مورق** - ا.فا.ع (موقه‌ریخ - mûverix): فروشیارو دروستکاری کاغه‌ز، نووسه‌ر.
- مورووٹ** - ا.مف.ع (مه‌وروس - mewrûs): میراتی.
- موری** - ا (مووری - mûrî): لولله‌ی چیمه‌نتو بو زیراب.
- موریانه** - ا (موریانه - mûriyane): موریانه.
- موز** - ا.ع (مه‌وز - mewz): دهرختی مؤز.
- موزائیک** - ا.فر (مووزائیک - mûzaik): کاشی.
- موزج** - ا.ع (مه‌وزج - mewzec): چه‌کمه.
- موزع** - ا.فا.ع (موقه‌ززی - mûvezzi): دابه‌شکر.
- موزون** - ا.مف.ع (مه‌وزوون - mewzûn): کیشراو، هه‌لسه‌نگینراو، کیشدار، هاوسه‌نگ.
- موزه** - ا (مووزه - mûze): چه‌کمه.
- موزه** - ا.فر (مووزه - mûze): موزه‌خانه، عه‌نتیکه‌خانه.
- موزیسین** - ا.فر (مووزیسین - mûzîsîn): مؤسیقازن، مؤسیقازن.
- موزیک** - ا.فر (موزیک - mûzîk): مؤسیقا، هونه‌ری مؤسیقا.
- موزیکال** - ص.فر (موزیکال - mûzîkal): مؤسیقای.
- موز** - ا (مووز - mûj): گزلاو.
- موژان** - ص (مووژان - mûjan): چاوی جوان و پیر ناز، چاوی خومارو خه‌والو، نیرگیزی نیوه پشکوتو.
- موزیک** - ا (مووژیک - mûjîk): خه‌لکی دیهاتی رووسی.
- موستره** - ا.مر (موسوتوره - mûsuture): ئوسته‌ره، گوژان، تیغی سه‌ر تاشین و ردین تاشین.
- موسخ** - ص.ع (موسه‌خ - mûsex): که‌مه‌ریه‌ندی مه‌سیحیان.
- موسخ** - ص.ع (موقه‌سسه‌خ - mûvessex): پیس، چلکن.
- موسر** - ص.ع (موسیر - mûsir): ده‌وله‌مه‌ند، زه‌نگین، ده‌سترو، دارا.
- موسع** - ص.ع (موقه‌سسه‌ء - mûvesse): به‌رین، پان، بلاو.
- موسم** - ا.ع (مه‌وسیم - mewsim): وه‌رز، وه‌خت، کات.
- موسوم** - ا.مف.ع (مه‌وسوم - mewsum): نیشانه‌کراو، داغمه‌کراو، ناویراو.
- موسه** - ا (موسه - mûse): زه‌رده‌زیره، زه‌رده‌واله.
- موسی** - ا.ع (موسا - mûsa): موس، گوژانی سه‌رتاشی.
- موسیچه** - ا (موسیچه - mûsîçe): قومری.
- موسر** - ا (موسیر - mûsir): سیری کیتی.
- موسیقار** - ا (موسیقار - mûsîxar): مؤسیقا ژهن، جوژه‌سازیکه، بالتنده‌یه‌کی ئه‌فسانه‌یه‌که گوايه‌ده‌نوکى کون‌کونه‌و له‌و کونانه‌وه‌ئاوازی جوژاو جوژ ده‌ردینتی.
- موسیقی** - ا (موسیقی - mûsîxî): مؤسیقا.
- موسیلار** - ا.فر (موسیلار - mûsîlar): شيله‌و سه‌مغی‌گیا.
- موسیو** - ا.فر (موسیو - mûsiyû): گه‌وره، به‌ریز، مسیو.
- موش** - ا (موش - mûş): مشک.
- موشع** - ا.مف.ع (موقه‌شسه‌ه - mûvesşeh): حه‌مایه‌ل.
- موش خرما** - ا.مر (موش خرما - mûş xurma): مشکى خرما، خرما چه‌چان.
- موشک** - ا (موشک - mûşek): مشکى بچوک، موشک، روکیت، ساروخ.

- موشکاف** - ص.فا (موشیکاف - mûşikaf): وردبین.
- موش کور** - ا.مر (موشی کوور - mûši kûr): مشکه کویره، جرجه کویره، رسک.
- موشور** - ا.ع (مهوشور - mewşûr): شووشه،
- موصل** - ا.ع (مووسیل - mûsil): شوینی پیکهوه بهستان و گریدان، شوینی گریدانی گوریس.
- موصل** - ا.مف.ع (موقه سسل - mûvessel): پیکهوه بهستراو.
- موصوف** - ا.مف.ع (مهوسوف - mewşûf): وهسفکراو، ستایش کراو، پهسند دراو.
- موصول** - ا.مف.ع (مهوسول - mewşûl): پیکهوه بهستریاگ.
- موسی** - ا.فا.ع (مووسی - mûsî): وهسیت کهر، راسپیتر.
- موسی** - ا.مف.ع (مووسا - mûsa): وهسیت کراو، راسپیتر دراو.
- موضع** - ا.ع (مهوزی - mewzi): شوین، شوینی دانانی شتیک.
- موضوع** - ا.مف.ع (مهوزو - mewzû): دانراو، بابهت.
- موطن** - ا.ع (مهوتین - mewtin): وهتن، زید، نیشتمان.
- موظف** - ص.ع (موقه زهف - muvezzef): وهزیفه دار، فره مانبر، کارمه ند.
- موعد** - ا.ع (مهوئید - mew'id): وهعدگه، ژوان، شهرت و پیمان.
- موعظه** - ا.ع (مهوئیزه - mewize): په ندو ناموژگاری.
- موعود** - ا.مف.ع (مهوئوود - mew'ûd): وهعه دکراو، روژی قیامت.
- موفر** - ا.مف.ع (موقه ففر - muveffer): فراوان و زور، زیادکراو.
- موفق** - ص.ع (موقه ففغ - muveffex): سه رکه وتوو.
- موفور** - ص.ع (مهوفور - mewfûr): فراوان، فره، زور، بی شومار.
- موقت** - ص.ع (موقه غغهت - mûvexxet): کاتی.
- موقد** - ا.ع (موغید - mûxid): کوانوو، ناگردان، وهجاغ.
- موقر** - ص.ع (موقه غغهر - mûvexxer): پیایو ئاقل و سهنگین، کارامه و سالار، گه وره و پیایوانه.
- موقع** - ا.ع (مهوغی - mewxi): شوینی کهوتن، شوینی روودان، شوینی لادان، قوناغ.
- موقف** - ا.ع (مهوغیف - mewxif): شوینی وهستان، ویستگه، ههلویت.
- موقن** - ا.فا.ع (موغین - mûxin): یه قیندار، دلنیا.
- موقود** - ا.مف.ع (مهوغوود - mewxûd): داگیرساو.
- موقوف** - ا.مف.ع (مهوغوف - mewxûf): گیراو، ته قیف کراو.
- موقوفه** - ا.مف.ع (مهوغوفه - mew'xûfe): مولکی که دهرامه ته که ی بو کاروبارو خیری گشتی تهرخان کرابی، وه قف کراو.
- موکب** - ا.ع (مهوکیب - mewkib): دارودهسته ی پاشا له سه فهدا.
- موکت** - ا.فر (موکیت - mûkit): موکیت، کومبار.
- موکل** - ا.فا.ع (موقه ککیل - mûvekkil): که سیک که نه وقات بو خوی بگری.
- موکل** - ا.مف.ع (موقه ککهل - mûvekkel): که سیک کاریکی پی سپیتردابی، که سیک کرابی به وهکیل.
- موکول** - ا.مف.ع (مهوکول - mewkûl): وابسته به که سیک دیبیه وه، دانراو.
- مول** - ا.مص (مول - mûl): خاوه داو.
- مول** - ا.ص (مول - mûl): ماشوقی ژن، دهکی ژن (واته پیایوکی دی جگه له میرده که ی) کورپیک له ماشوقی ژنیک بی، هه رامزاده، زول.

مولد - ا.ع (مهوليد - mewlid): شويتى له دايك بوون، زيد.

مولد - ا.فا.ع (موليد - mûlid): مامان.

مولد - ا.فا.ع (موقه‌لليد - mûvellid): مامان.

مولد - ا.مف.ع (موقه‌لله‌د - muvelled): له دايك بوو.

مولش - ا.مص.ع (موليش - mûliş): دواختن، ماته‌ل کردن، دره‌نگ کردن.

مولع - ا.مف.ع (موله‌ء - mûle'): چلپيسى و تامه‌زرويى.

مولكول - ا.فر (موليكول - mûlikûl): گهرديله.

مولنجه - ا (موله‌نجه - mulence): نه‌سپيى گهنم و ئارد.

مولو - ا (مولوو - mûlû): ناقوس، زه‌نگ.

مولود - ا.مف.ع (مه‌ولوود - mewlûd): له دايك بوو.

مولوى - ص.ن.ع (مه‌وله‌قى - mewlevî): جوړه كلاوتيكي دريژيان عه‌مامه‌يه‌كى بچووكه.

مولى - ا.ع (مه‌ولا - mewla): سه‌روه‌ر، گه‌وره، دو‌ست، به‌نده، به‌نده‌ى نازادكراو، خاوه‌ن و گه‌وره.

موليدن - مص.ل (موليدنه - mûlîden): دي‌رکردن، دره‌نگ کردن، تاخيرکردن، دواكه‌وتن، ماته‌ل کردن.

موم - ا (موم - mûm): ميتوى هه‌نگوين، نه‌و تلپه‌يه‌ى له پاش پالاوتنى هه‌نگوين ده‌ميتپته‌وه.

مومول - ا (مومول - mûmûl): نه‌خوشيبه‌كى چاوه.

موميا - ا (موميبيا - mûmiya): موميا.

مونتاز - ا.فر (مونتاز - mûntaj): مونتاج کردن.

مونس - ا.فا.ع (مونيس - mûnis): هاو‌ده‌م.

مونل - ا.فر (مونيل - mûnil): كانزايه‌كه له سه‌دا ٦٠ - ٧٠٪ نيكله.

مونپل - ا.فر (مونوپول - mûnûpul): مونتوپول.

مونولوگ - ا.فر (مونولوگ - mûnûlûg): مه‌نه‌لوگ، هه‌ندى نمايش كه‌به‌ك نه‌كتهر به‌ته‌نيا بيتته‌ سه‌ر شانزو قسه‌ له‌گه‌ل خويدا بكات، نمايشيكي كورت كه له‌لايه‌ن يه‌ك كه‌سه‌وه نه‌نجام بدرى.

مونه - ا (مونه - mûne): خاسييه‌ت، تاييه‌تمه‌ندى، وه‌كو گهرمى ناگر.

موهبت - ا.ع (مه‌وهيبه‌ت - mewhibet): به‌خشش، نه‌وه‌ى به‌كه‌سيك بيه‌خشري.

موهن - ا.فا.ع (موهين - mûhin): لاوازكه‌ر، سست كهر.

موهوب - ا.مف.ع (مه‌وهوب - mewhûb): شت پى دراو، شت پى به‌خشاو.

موهوم - ا.مف.ع (مه‌وهوم - mewhûm): وه‌هم و خه‌يال.

موهون - ص.ع (مه‌وهون - mewhûn): سست، لاواز.

موى رگ - ا.مر (موى رگ - mûy erg): ده‌زوله‌ى خوين، مولوله.

مويز - ا (مه‌فيز - mevîz): مي‌وز.

مويزه - **مويزك** - ا (مه‌فيزكه - mevîzek - mevîz): جوړه رووه‌كيكه.

مويه - ا.مص (موويه - mûye): گريه، زارى، شين.

مويه‌زال - ا.مر (موويه‌ى زال - mûyey zal): ناوى ئاهه‌نگيكي كوتى موسيقاي ئيرانيه.

موييدن - مص.ل (موييدنه - mûyîden): گريان و زارى، گريان وشيوه‌نکردن، شيوه‌ن و زارى.

موينده - ا.فا (موويه‌نده - mûyende): شيوه‌نكهر.

مويين - ص.ن (موويين - mûyin): نه‌و شته‌ى له موو چنرابج و دروست كرابج.

مه - ص (ميه - mih): گه‌وره.

مه - ا(میه - mih): تهم.

مه - مهه - meh): مانگ، ههیش.

مه - ا.فر(می - mi): مانگی پینجه می فهرهنگی.

مهاب - ا.ع(مههاب - mehabb): جیتی هاتنی با، کونه با.

مهابت - مص.ع(مههابت - mehabet): ترساندن، گه ورهیی و شکو، شان و شهوکه ت.

مهابط - ا.ع(مههابیت - mehabit): شوینی دابه زین، جیتی نیشته وه.

مهابل - ا.ع(مههابیل - mehabil): ریتی مندالدان، منالدان، رهمی ژن.

مهاجات - مص.ع(مووهاجات - mûhacat): هه جوکردنی یه کتر.

مهاجر - ا.فا.ع(مووهاجیر - mûhacir): موهاجیر، که سیک له شار یان ولاتی خوی پروات و له شار یان ولاتیکی بیگانه نیشته جیتی بی.

مهاجرت - مص.ل.ع(مووهاجهرت - mûhaceret): کوچ کرن، کوچین.

مهاجم - ا.فا.ع(مووهاجیم - mûhacim): هیرش بهر.

مهاجمه - مص.ل.ع(مووهاجهمه - mûhaceme): هیرش کردن، هیرش بردن.

مهاده - ا.ع(میهاد - mihad): جینگه، بیشکه، لانکه، زهوی نرم.

مهادات - مص.ع(مووهاادات - mûhadat): دیاری دان به یه کتر.

مهادنت - مص.ل.ع(مووهاادنه - mûhadene): ناشتی کردن، سولج کردن له گهل یه کدا.

مهار - ا.ع(میهار - mihar): داریکی بچوکه ده بخه نه په رهی لوتی و شترو پته تی پیوه ده به ستن، هه وسار.

مهارب - ا.ع(مهاریب - meharib): شوینی راکردن و هه لاتن.

مهارت - مص.ل.ع(مههارت - meharet): کارامهیی له کاریکدا، لیتهاتوویی له کاریکدا، زیرهکی و وهستانی.

مهارشه - مص.ل.ع(مووهاارده شه - mûhareşe): به یه کدا هه لشاخین، هه رده شه کردن له یه کدی، دژمنایه تی کردنی یه ک.

مهالک - ا.ع(مههالیک - mehalik): جیتی له ناو چوون، شوینی فهورتان، تالوکه خانه.

مهام - ا.ع(مههامم - mehamm): کاری سهخت، ئهرک.

مهان - ا.مف.ع(مووهاان - mûhan): زهلیل کراو، ئیهانه کراو.

مهانت - مص.ل.ع(مههانت - mehanet): خواریوون، لول بوون، زهلیل بوون، ریسواییوون، زیلهت و ریسوایی.

مههب - ا.ع(مهههب - mehebb): شوینی هاتنی با، کونه با.

مهبط - ا.ع(مههبهت - mehbet): شوینی دابه زین، جیتی نیشته وه.

مهبل - ا.ع(موهبل - muhbel): مندالدان، ریتی مندالدان، رهمی ژن.

مهپاره - ص.مر(مههپاره - mehpere): جوان، خشکوک، قشت، ژن یان منالی جوانی وهکو مانگ.

مهتاب - ا.مر(مههتاب - mehtab): مانگاشه و، تریفه ی مانگ، هه یقه شه و.

مهتابی - ا.مر(مههتابی - mehtabî): هه یوان، بانیره، به رده می عیمارهت.

مهتدی - ص.ع(موهتهدی - muhtedî): که سیک ریتی راستی دوزبیتته وه.

مهتر - ص.ت(میتهتر - mihter): سه روک و گه وره ی قه ووم.

مهتر - ا.ص(میتهتر - mihter): مهیتر.

مهجج - ص.ع(میهججه - mihce): غافل، گیل، ئه وه ی زوو لای هه ر که سیک رام بی.

مهجج - ا.ع (مههجه - 'mehce): خه وتنگه، جیتی خه وتن و ئیسراحت و هه وینه وه.

مهجو - ا.مف.ع (مههجوڤ - mehcûv): هه جوکراو.

مهجوو - ا.مف.ع (مههجوو - mehcûr): به جیتی هیلراو، دوو، چۆلکراو.

مهجه - ا.ع (موهجه - muhce): خوتین، خوتینی دل، روح، گیان.

مهچه - ا.ع (مهچه - mehçe): هه یقۆک، سه ری عه له م که له زیر یان زیو له شیوه ی هه یقۆک چیده کریت.

مهده - ا.ع (مهده - mehd): بیتشکه، لانه.

مهده - ا.ع (مهده - mehd): رووه کیکه.

مهدی - ا.مف.ع (مهدهی - mehdî): هیدایهت دراو.

مهذار - ص.ع (میهازار - mihzar): چهنه باز، هه له وهی، هه رزه گۆ.

مهذب - ا.مف.ع (موهه ززه ب - muhezzeb): به نه ده ب، پاک و بی خه وش، خۆش خو.

مههر - ا.ع (میهر - mihir): میهره بانی، دۆستایه تی، مه حبه ت.

مههر - ا.ع (میهر - mihir): خۆر، هه تاو.

مههر - ا.ع (میهر - mihir): مانگی هه وته می سالی هه تاوی. یه که م مانگی پایز.

مههر - ا.ع (موهر - muhr): مۆر، کیسه ی سه ربه ستر او، سه رمۆر.

مههر - ا.ع (مههر - mehr): ماره بی.

مههراس - ا.ع (میهراس - mihras): میکۆت، هاو هن.

مههراسپند - ا.ع (مههرئه سپه ند - mehr espend): ناوی رۆژی بیست و نۆیه می هه ر مانگیکی هه تاوی.

مهرافزا - ص.فا (میهرئه فزا - mihir efza): نه وه ی میهر و مه حبه تی زۆریی.

مهرب - ا.ع (مههره ب - mehreb): شوینی را کردن.

مهریان - ص (میهریان - mihriban): میهره بان، دلسۆز.

مهركان - ا.ع (میهرگان - mihrgan): مانگی میهر، پایز، ناوی رۆژی شازده یه می مانگی میهره، جه ئتیکی کۆنی فارسانه، که له رۆژانی ١٦-٢١ ی مانگی میهر بهر پایان ده کرد، دوا ی جه ئتی نه ورۆز گه وره ترین جه ئن بووه، نه م جه ئنه له سه رده می هه خامه نشییه کاند ا باو بووه له قۆناغ و سه رده مه کانی دواتریشدا تا سه ره له لدانی ئیسلام هه ر باو بووه، پاش ئیسلامیش له زه مانی سامانیان و غه زنه ویاندا باو بووه، ئیستاش وه کو جه ئتیکی گه وره ی رۆشنیری می ماوه، به عه ره بی میهره جانی پیده گوتی.

مهركانی - ا.ع (میهرگانی - mihrganî): ناوی له حنیکه له سی له حنه کی باریه.

مهركیاه - ا.ع (میهرگیاه - mihir gîyah): جۆره گیایه که.

مههره - ا.ع (موهره - muhre): مورو، مۆره غه.

مههره داران - ا.ع (موهره داران - muhredaran): برپه داران.

مهزول - ص.ع (مههزول - mehzûl): له رو لاواز.

مهزوم - ا.مف.ع (مههزوم - mehzûm): به زیو، هه لالتو، شکست خواردو.

مهست - ص (مههست - mehîst): گه وره ترین.

مهستی - ا.ع (میهستی - mihsitî): پتیکه اتووه له مه (گه وره) و ستی (خانم) مهستی: خانمی گه وره.

مهسیما - ص.ع (مههسیما - mehsîma): روو مانگ، جوان و خشکۆک وه کو مانگ.

مهشید - ا.ع (مههشید - mehşîd): مانگه شه و، تریفه ی مانگ.

مهک - مص.ل.ع (مههک - mehk): نه رمکردنی شتیک، سووینه وه.

مهک - ا.ع (مههک - mehk): گیایه که.

مهموم - ص.ع (مههموم - mehmûm):
دلته‌نگ، خه‌مبار.

مهمه - ص.ع (موهیممه - muhimme):
کار و ئه‌رکی دژوارو گرنګ، ئامپرو که‌رسته‌تین شه‌ر.

مهمیز - ا (میهمیز - mihmîz): مامیز.

مهنا - ص.ع (موهه‌ننا - muhenna): خوش، به‌له‌زه‌ت و سازگار.

مهناوی - ا (مه‌هناقی - mehnavi): که‌سیتیک له‌هیتی‌ده‌ریاییدا کار بکات وه‌کو‌گوروبانی سوپا.

مهند - ص.ع (موهه‌ننه‌د - muhenned): شمشیری هیندی.

مهندس - ا.ص (موهه‌ندیس - muhendis): ئه‌ندازیار.

مه‌وار - ص (مه‌ه‌وار - mehvar): مانگ ئاسا، میناهه‌یف.

مه‌وار - ا (مه‌ه‌وار - mehvar): مانگانه، موچه‌و جیره‌یه‌ک که‌مانگه‌و مانگ به‌خه‌لکی بدرئ.

مه‌وش - ص (مه‌ه‌شه‌ش - mehveş): جوان، مانگ ئاسا، روو مانگ.

مه‌وع - ا.فا.ع (موهه‌ق‌شیی - mûhevvi): قیزه‌وهر، مایه‌ی رشانه‌وه، قیزه‌ون.

مه‌ول - ص.ع (مه‌ه‌ول - muhul): ترسناک، پرترس.

مه‌یا - ص.ع (موهه‌ییا - muheyya): ئاماده، ته‌یار.

مه‌یاوه - ا (مه‌ه‌یاوه - mehyave): خوراک‌یک له‌ماسی دروست بکری.

مه‌یب - ص.ع (مه‌ه‌یب - mehîb): ترسینه‌ر، مایه‌ی ترس و هه‌یبه‌ت.

مه‌یج - ا.فا.ع (موهه‌یج - muheyyic): هاروژینه‌ر.

مه‌یل - ص.ع (مه‌ه‌یل - mehîl): شوینی ترسناک، جیتی پی مه‌ترسی.

مه‌ل - مص.ل.ع (مه‌هل - mehl): به‌ئه‌سپایی کارکردن، هیتنی و نه‌رمی.

مه‌ل - ا.ع (موهل - muhl): ئاسنجاو، قه‌تران و روونی زه‌یتون، زیچکاو.

مه‌لت - مص.م.ع (موهله‌ت - muhlet): موئه‌تدان، ده‌رفه‌تدان، مه‌دارا.

مه‌لیک - ا.فا.ع (موهلیک - muhlik): کوشنده.

مه‌لکه - ا.ع (مه‌هله‌که - mehleke): جیتی له‌ناو چوون.

مه‌لل - ص.ع (موهه‌لله‌ل - muhellel): چه‌ماوه، چه‌ماوه وه‌کو‌هه‌یفک.

مه‌لhel - ص.ع (موهه‌ل هه‌ل - muhelhel): ناسکه‌شیر، جلی ناسکی چنراو.

مهم - ص.ع (موهیم - muhimm): گرنګ، کاری گه‌وره.

مهمات - ا.ع (موهیممات - muhimmat): ئامپرو که‌رسته‌ی جه‌نگ، ئه‌رک و کاری دژوارو گرینگ.

مهماز - ا.ع (میهماز - mihmaz): مامیز.

مهمان - ص (میهمان - mihman): میوان، میفان.

مهماندار - ص (میهماندار - mihmandar): میواندار.

مهمانسرا - ا.مر (میهمانسرا - mihmansera): میوانخانه.

مهمانکده - ا.مر (میهمانکده - mihmankede): میوانسه‌را، میوانخانه.

مهمان نواز - ص.فا (میهمان نه‌فاز - mihman nevez): میواندوست، میوانپه‌روه‌ر.

مهمز - ا.ع (میهمه‌ز - mihmez): مامیز.

مهمل - ص.ع (موهمل - muhmel): بیته‌وده، قسه‌ی بیته‌وده.

مهموز - ص.ع (مه‌هموز - mehmûz): وشه‌ی هه‌مه‌دار.

مهین - ص.ع (موهه‌مین - muheymīn):
شایه‌تی راستگۆ، نیگابان، یه‌کێکه له ناوه‌کانی
یه‌زدان.

مهین - ص.ن (می‌هین - mihîn): گه‌وره،
گه‌وره‌تر.

مهین - ص.ع (مه‌هین - mehîn): مانگ ئاسا،
مانگین، ناوی ژئانه.

مهین - ص.ع (مه‌هین - mehîn): زه‌لیل.

مهیه - ا (مه‌هیه‌قه - mehyeve): خۆراکیک
به‌ماسی دروستکراوی.

می - ا (مه‌ی - mey): شه‌راب، مه‌ی.

میادین - ا.ع (مه‌یادین - meyadîn):
مه‌یدانان.

میامن - ا.ع (مه‌یامین - meyamin): ده‌ستی
راست، لای راست، بآلی راستی مه‌یدانی
جه‌نگ، به‌ره‌که‌ت و فه‌ی.

میامین - ا.ع (مه‌یامین - meyamîn):
مویاره‌ک.

میان - ا (می‌یان - miyan): ناوه‌راست، که‌مه‌ر،
ناوقه‌د.

میان بالا - ص.مر (می‌یان بالا - miyan
bala): ده‌سته بالا.

میان بند - ا.مر (می‌یان به‌ند - miyan
bend): که‌مه‌ر به‌ند.

میانچی - ا (می‌یانچی - miyançî): نیوانچی،
پیناو، ناویژوان.

میانداز - ص (می‌یانداز - miyandar):
وه‌ستاو مامۆستاو رابه‌ر له زۆرخانه‌دا.

میانگین - ص.ن (می‌یانگین - miyangîn):
موعه‌ده‌ل، تی‌کرا.

میانه - ا (می‌یانه - miyane): ناوه‌ند، ناوه‌راست.

میانه‌رو - ص.فا (می‌یانه‌ره‌و - miyanerew):
میانه‌ره‌و.

میانه‌سال - ص.مر (می‌یانه‌سال - miyane
sal): میانه‌سال، کامل، نه‌گه‌نج و نه‌پیر.

میا - ا.ع (می‌یا - miyah): ئاو.

می پرست - ص.فا.ع (مه‌ی په‌رست - mey
perest): مه‌ی په‌رست، که‌سی‌ک زۆری حه‌ز له
مه‌ی بی.

میت - ص.ع (مه‌یت - meyt): جه‌نازه، مردوو.

میت - ص.ع (مه‌ییت - meyit): مردوو.

میترا - ا (میترا - mitra): فریشته‌ی میه‌رو
خۆشه‌ویستی، فریشته‌ی پاراستنی راستی و به‌لێن
و په‌یمان، سه‌رچاوه‌ی رووناکی و تیشک، خۆر.

میترا ئیسم - ا (میترا ئیسم - mîtra'ism):
خۆشه‌ویستی په‌روه‌ری، میه‌ر په‌روه‌ری.

میتولۆژی - ا.فر (میتولۆژی - mîtûlûjî):
میتولۆژی، ئه‌فسانه‌ی قاره‌مانان، زانستی
لێکدانه‌وه‌و شرۆڤه‌کردنی ئه‌فسانه‌ی خواوه‌ندان و
قاره‌مانان.

میته - ص.ع (مه‌یته - meyte): مردار.

میتین - ا (میتین - mîtîn): زه‌نگن، کولینگ،
ته‌شویی به‌رد تاشین.

میشاق - ا (میساق - misax): به‌لێن، په‌یمان.

میخ - ا (میخ - mîx): میخ، بزمار.

میخانه - ا.مر (مه‌یخانه - meyxane):
مه‌یخانه، شوینی خواردنه‌وه‌ی مه‌ی.

میختن - مص.ل (میختن - mîxten): میزتن،
میزکرن.

میخچه - ا (میخچه - mîxçe): بزما‌ری بچوک،
میخه‌که.

میخ درم - ا.مر (میخ درم - mîxdirem): دراو،
سکه، ئامپێرێک که دراوی بی له‌سکه بدری.

میخک - ا (میخک - mîxek): گوله‌ میخه‌ک.

میخوار - ص.فا (مه‌یخار - meyxar):
شه‌رابخۆر، مه‌یخۆر.

میخوش - ص (مه‌یخوش - meyxûş): ترش و
شیرین، میخۆش، مزر.

میخی - ص.ن (میخی - mîxî): بزما‌ری، خه‌تی
بزما‌ری.

میدان - ا. (مهیدان - meydan): مهیدان، گۆزه پان، مهیدانی تهسپ تاودانی.

میده - ا. ص. (مهیده - meyde): نانی گهنم.

میده سالار - ا. ص. (میده سالار - mîde salar): نانهوا، نانکهر.

میر - ا. (میر - mîr): میر، ته میر.

میراب - ا. ص. (میراب - mîrab): میراو.

میراث - ا. ع. (میراس - mîras): کهله پور، میرات، تهوهی له پاش مردوو ده میتنی و میراتگرانی دهیبه.

میرخور - ا. ص. (میرثاخور - mîraxûr): میرثاخور، کهسیک به ته ویلهی خان و شادا رادهگا.

میراندن - م. ص. (میراندن - mîranden): میراندن، کوشتن.

میرزا - ا. ص. (میرزا - mîrza): ته مه کورتکراوهی ته میرزاده - یه، ته مه له کونا لهقه بی سازادهکان بووه له کوتایی ناویاندا به کار هاتووه وهکو محمهده میرزا، هندی پیویش تهو لهقه به یان له پیش ناوی خوینانهوه داناوه. پاشان مانای کۆلکه خوینه وارو نووسهرو سکریتیرو وهرگرتووه، میرزا، میرزا بنووس.

میرشکار - ا. ص. (میرشیکار - mîrşikar): گهرهوی شکارچیپان، بهرپرسی راوچیپان.

میرغضب - ا. مر. (میرغزه ب - mîrxezeb): میرغزه ب، جهلاد، ماموری ته نجامدانی حوکی خه نه قانندن.

میروک - ا. (میرووک - mîrûk): میرووله.

میره - ا. (مهیره - meyre): میرد، شوو، سه روکی خانه واده، سه روه.

میره - ا. ع. (میره - mîre): تازوقه، میره، تازوخه دهوله تی، ته رزاق.

میز - ا. (میز - mîz): میز.

میزاب - ا. (میزاب - mîzab): مه رزوم، مه رزیب.

میزان - ا. ع. (میزان - mîzan): ته رازوو، ته ندازه.

میزبان - ص. (میزبان - mzban): خانه خوئی.

میزد - ا. (مهیه زد - meyezd): مه جلیسی شهرباب و به زمی میوانی، میزی رازوهی خواردن له بۆنه یین ئاییندا.

می زده - ص. مف. (مه ی زده - meyzede): کهسیک زوری خوارد بیتته وهو شهرباب لیتی دابی.

میزر - ا. (مهیزر - meyzer): میزهر.

میزراه - ا. مر. (میزراه - mîzrah): میزهرۆ.

میزک - ا. (میزک - mîzek): میز.

میزنای - ا. مر. (میزنای - mîznay): میزهرۆ.

میزه شناس - ا. ص. (میزه شناس - mîzeşinas): پسپۆر له واری نه خوشی میزدا.

میزیدن - م. ص. ل. (میزیدنه - mîzîden): میزتن، میزکردن.

میس - ا. ع. (میس - mîs): دره ختیکی گهره یه.

میسر - ا. ع. (مهیسر - meyser): قومار.

میسر - ا. مف. ع. (مویه سسر - muyesser): ئاسان، ئاسانکراو، ئاماده و فه راهم.

میسره - ا. ع. (مهیسره - meysere): دهسته چهپ، لای چهپ، بالی چهپی مهیدانی جهنگ.

میسور - ا. مف. ع. (مهیسور - meysûr): سه هل و ئاسان.

میسین - ا. فر. (میسین - mîsyûn): شاند، شاندی نوینه رایه تی.

میسینر - ص. فر. (میسینیر - mîsyûnir): ته ندامی شانندی ئایینی، مژده ده ری ئایینی، که شیش.

میشن - ا. (میشن - mîşen): پیستی مه ری ده باغی کراو.

میشوم - ص. ع. (مهیشوم - meysûm): شووم، نه حس، نامویاره ک.

میشینه - ص. ن. (میشینه - mîşîne): میگه له مه ری.

میعاد - ا.ع (میئاد - mî'ad): رۆژی قیامت، رۆژی پهسلانی، وعدهگه.

میعه - ا.ع (مهینه - mey'e): شۆكه.

میخ - ا.ع (میخ - mîx): ته می خهست و چر، ههور.

میقات - ا.ع (میقات - mîxat): وهخت، کات، کاتی کار.

میکا - ا.ع (میکا - mîka): جۆره بهردیکه، میکا.

میکائیل - ا.ع (میکائیل - mîkail): ناوی فریشته یکه.

میکادو - ا.ع (میکادو - mîkadû): لهقه بی جارانی ئیمپراتۆرانی ژاپۆنه.

میکده - ا.ع (مه ی که ده - meykede): مه بخانه، جیی شهراب فروشتن، شوینی مه ی خواردنه وه.

میکروب - ا.ع (میکروب - mîkrûb): میکروب.

میکروبیولوژی - ا.ع (میکروبیولوژی - mîkrubiyulujî): میکروبیناسی.

میکروبیولوژیست - ا.ع (میکروبیولوژیست - mîkrubiyulujist): میکروب ناس.

میکروفون - ا.ع (میکروفون - mîkrufûn): میکروفۆن، بلندگۆ.

میکروگرافی - ا.ع (میکروگرافی - mîkrugrafî): زانستی لیکۆلینه وه ی گهردیلان.

میکرولیتیک - ا.ع (میکرولیتیک - mîkrulîtîk): بهردیک له توخمی زۆر ورده دروست بووبی.

میکرومتر - ا.ع (میکرومتر - mîkru mitr): ئامیری پێوانه ی مه ودا ی زۆر بچووکی وه کو میلیمه تر.

میکرون - ا.ع (میکرون - mîkrûn): ئامیریکی زۆر بچووکه بۆ نه ندازه گیری شتی زۆر بچووک.

میکزودم - ا.ع (میکزودیم - mîkzûdim): نه خوشییه که له نهنجامی نه رهسیوی غوده ی دهرهقی دروست دهبی.

میگ - ا.ع (میگ - mîg): کولله، رووبیان.

می گسار - ص.فا (مه ی گوسار - mey gusar): مه ی خۆر.

میگو - ا.ع (مه یگو - meygû): کولله ی دهریایی، رۆبیان، مه یگو.

میگون - ص.ع (مه ی گون - meygûn): به رهنگی مه ی، سور، به رهنگی شهراب، شهرابی.

میل - ا.ع (میل - mîl): میل، کلچیتو.

میل - ص.ع (مه یل - meyl): چه مین، لار بوون، ئاره زوو کردن.

میل - ا.ع (میل - mîl): میل، پێوانه ی که.

میلاد - ا.ع (میلاد - mîlad): کاتی له دایک بوون، رۆژی له دایک بوون.

میلان - ص.ع (مه یه لان - meylan): لاریبون، خواربون.

میلان - ا.ع (میلان - mîlav): شاگرد، شاگرد دوکان.

میل لنگ - ا.ع (میل لنگ - mîl leng): ئامیری که کاری پستۆنی ئوتۆمبیل ریک دهخات.

میله - ا.ع (میله - mîle): بیر، کاریز.

میلیتاریسم - ا.ع (میلیتاریسم - mîlîtarîsm): عهسکه رتاریزم، ولایتیک هه موو کاروباریکی له ژیر دهسه لاتی سوپاییاندا بی، بۆچوون و ئایدۆلۆژیایه که که پیتی وایه شهر گرتگرتین ئهرکی نه ته وه بییه.

میلیر - ص.ع (میلیر - mîlîter): سوپایی، لهشکری، عهسکه ری، میللیتاری، میللیشایی.

میلی گرم - ا.ع (میلی گیره م - mîlîgirem): هه زاریه کی گرام.

میلی متر - ا.ع (میلی میتر - mîlî mitr): هه زاریه کی مه تر.

میمنت - ص.ل.ع (مه یه نه ت - meymenet): موباره ک بوون، فهره به ره که ت.

میمنه - ا.ع (مهیمه نه - meymene): بهر که ت و فه، لای راست، بالی راستی مهیدانی جهنگ.

میمون - ص.ع (مهیمون - meymûn): موبارهک، به فه.

میمون - ا (مهیمون - meymûn): مهیمون.

میمیک - ص.فر (میمیک - mîmîk): لاسایی کردنه وه ده مه لاسکی، هلس و کهوت و گۆرانی چاره ی نه کته ره له کاتی ده ورینین له شانۆگه ریدا.

مین - ا.فر (مین - mîn): مین، لوغم.

مینا - ا (مینا - mîna): شووشه، مینای سه ر ددان.

مینا - ا (مینا - mîna): گۆلی مینا.

مینا - ا (مینا - mîna): بالنده یه که.

مینا - ا.ع (مینا - mîna): مینا، به نده ر.

مینافام - ص.مر (مینافام - mînafam): شینباو، شین وه کو مینا.

میناکار - ا.ص (میناکار - mînakar): میناساز، که سیک که میناکاری بکات.

مینو - ا (مینو - mînu): به هه شتی به رین.

مینوت - ا.فر (مینوت - mînu): رهش نووس، پیش نووس.

مینوی - ص.ن (مینیه فی - mînevî): به هه شتی.

مینیاتور - ا.مر (مینیاتور - mînyatûr): وینه ی زۆر بچوک که ورده کاری تیا کرابی، جۆره نیگار کیشیه کی تاییه تی رۆژه لاته.

مینیاتوریست - ص.فر (مینیاتوریست - mînyatûrist): مینیاتور ساز، نیگار کیشی مینیاتور کار، که سیک به شتوازی مینیاتور نیگار کیشی بکات.

مینیموم - ا.فر (مینیموم - mînimûm): به لای که مه وه، لایه نی که م.

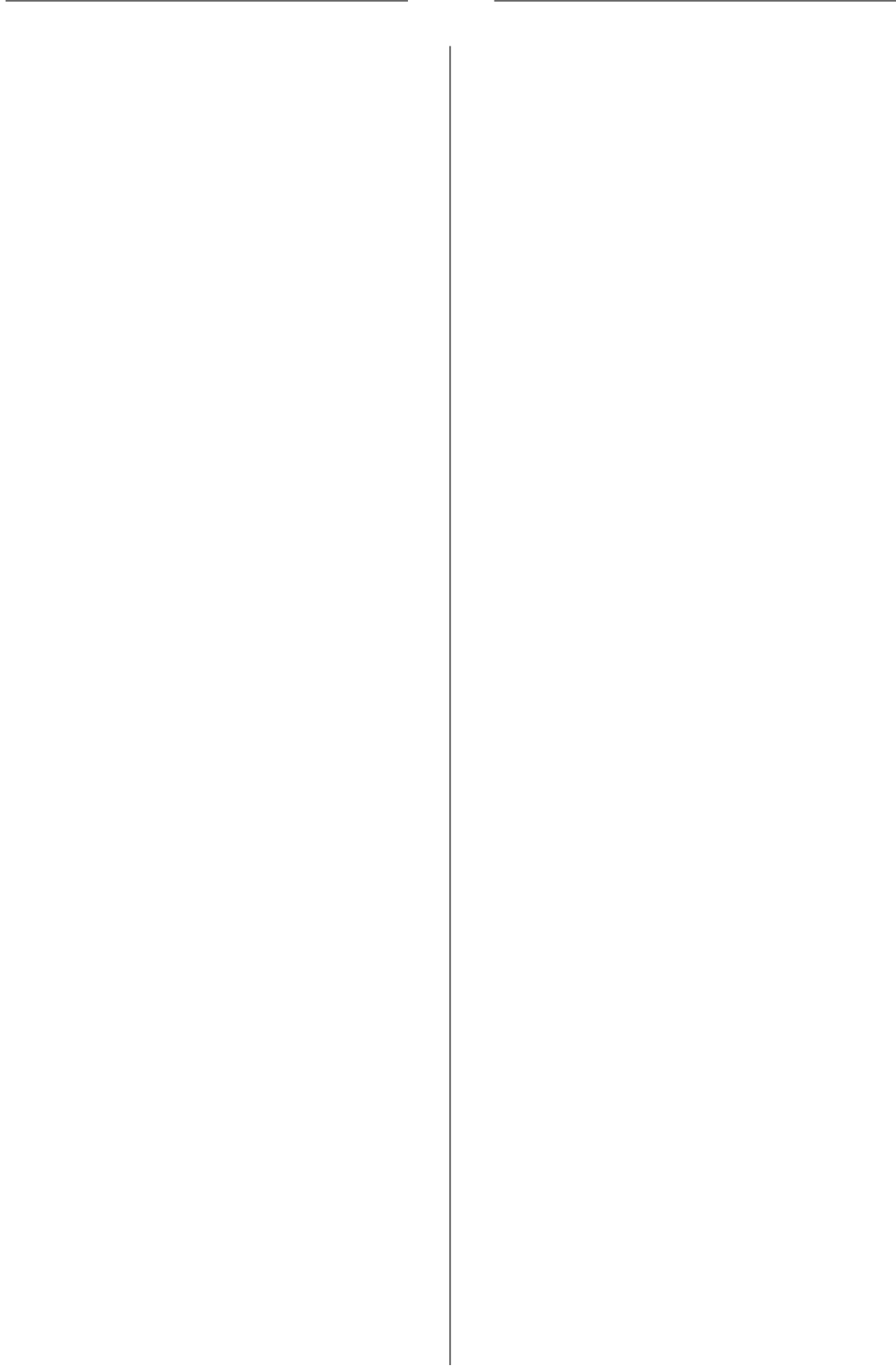
میوپ - ا.فر (میوپ - miyûp): نزیک بین، که سیک چاوی لاواز بی و دوور نه بینتی.

میولوی - ا.فر (میولوی - miyûlûjî): به شیکه له زانستی توپکاری ده باره ی ماسولکه، ماسولکه ناسی.

میوه - ا (میوه - mîve): میوه.

میوه نیام - ا.مر (میوه نیام - mîveniyam): توپکلی هه ندی روه کی وه کو نوک و لویا.

میهن - ا (میهن - mîhen): وه تن، زید، نیشتمان، مال.

ن- حر (ن- N):

پیستی بیست و نۆیه می ئه لغبای فارسییه و به (نون) ده خوینریتته ووه، به حه ساوی ئه بجه د ده کاته (۵۰).

نا- (نا- na): پیشگره، ده چیتته پیش وشه و مانای تازه ی لئی دروست ده کات، وهک: نادرست، ناپسند، ناتوان.

نا- (نا- na): نای، نهی، گهروو.

نا- (نا- na): نم، رتویهت، ته ره شوع، بۆنی ناخوشی هه ندی خۆراکی کۆن، بۆنسارد.

نا- ا.ع (نا- na): وزه، شینگ، تاقهت و توانا، هه ناسه.

ناارام- ص (ناارام- na aram): بئی ئۆقره.

نا ازمووده- ص (نا ازمووده- na azmûde): بئی ئه زموون، بئی ته جربه، باړ.

نااشنا- ص (نااشنا- na asna): نه ناس، بیگانه.

نائب- ص.ع (نائیب- naib): جیگر.

نائبه- ص.ع (نائیبه- naibe): لیقه ومان، کاره سات، بویه رو به لاو نسیبهت.

نائح- ا.ع (نائیه- naih): شینگیر.

نایره- ا.ص.ع (نائیره- naire): ئاگری هه لایساو، فیتنه، رق و کینه و دژمنایه تی.

نائیل- ا.ع (نائیل- nail): به مه بهست گه ییوو، سوو دمه ند.

نائم- ص.ع (نائیم- naim): نووستوو، خه وتوو، خه فنگ.

نائمه- ص.ع (نائیمه- naime): ژنی نووستوو، مهرگ.

ناپ- ص (ناپ- nab): پاک و بئی غه ل و غه ش، نایاب.

ناپ- ا.ع (ناپ- nab): که لیه.

ناباب- ص (ناباب- nabab): ناپه سند، ناباو، نه گونجاو، ناشیرین.

نابالغ- ص.ع (نابالغ- nabalix): نه بالق.

ناپاور- ص (ناپاڤاور- nabaver): باوه رنه کرده نی، شتی قه بۆل نه کری.

ناپایا- ص (ناپایا- nabaya): نه زه روری، ناپیویست.

ناپایست- ص (ناپاییست- nabayist): هه ر شتی پیتیویست نه بئی، ناپیتیویست.

ناپت- ا.ع (ناپیت- nabit): چه که ره کردوو، رواو، ورا دوو.

ناپجا- ص (ناپیجا- nabica): نابه جی.

نابخرد - ص (نابیخرد - nabixred): بئ ئەقل، گیل، گەلجۆ.

نابردار - ص (نابوردار - naburdar): ناچار، بئ سەبر، بئ ئۆقرە.

نابرید - ص (نابورید - naburîd): نەبەرداو، خەتەنە نەکراو، سوونەت نەکریاگ.

نابسامان - ص (نابیسامان - nabi saman): بئ سەرویهەر، ناریتک و پیتک، شیاو.

نابسود - ص (نابه‌سوود - nebesûd): کون نەکراو، دەست لێنەدراو، سەرمۆر.

نابغه - ص.ع (نابیغه - nabixe): بلیمەت، هەلکەوتوو، لەرا دەبەدەر زیرەک.

نابکار - ص (نابیکار - nabikar): بئ کەلک، بەدکردهوه، بئ فایده.

نابل - ص.ع (نابیل - nabil): تیرەنداز.

نابتوا - ص (نانبینه‌ئا - nabineva): زایەو لەناو چوو، بێنەوا.

نابود - ص (نابوود - nabûd): نابوود، لەناوچوو، نەماو، فەوتاو.

نابردمەند - ص (نابوودمەند - nabûd mend): موفلیس، هەژار، بئ حال و مال.

نابهره - ص (نابه‌هره - nabehe): پیسکه، بئ خێر، زێری قەلب.

نابهنگام - ص (نابییهنگام - nabihingam): ناوخت.

نابینا - ص (نابینا - nabîna): نابینا، کوێر، کەسێک کە چاوی نەبینی.

نابیوسان - ص (نابه‌یوسان - nabeyûsan): نشکیئا، لەنکاو، لەپ، لەنا غافل.

ناپاک - ص (ناپاک - napak): پیس، ناپاک.

ناپاکزاد - ص (ناپاکزاد - napak zad): حەرامزاده، زۆل، بیژی.

ناپایدار - ص (ناپایدار - napaydar): ناپایەدار، رەوتەنی، زووگوزەر.

ناپخته - ص (ناپوخته - napuxte): نەکولاو، کال، بئ تەجرەبە، باری، خاو.

ناپدرام - ص (ناپیـــــدرام - napidram): ناپه‌سند، ناخۆش، غەمگین، شووم، ناهەموار، نادرووست، ناریتک و پیتک.

ناپدری - ص (ناپیـــــدری - napiderî): زریاب، باوەپیاری، باوەپێتەر.

ناپدید - ص (ناپه‌دید - napedîd): پـــــوار، نادیار، پەنھان، گوم.

ناپروا - ص (ناپه‌رـــــئا - naperva): بئ پەروا، چاوقایم، سەرگەردان، نەترس.

ناپرهیزگار - ص (ناپه‌رـــــیزگار - naperhîzgar): بەدکردهوه، فاسق، داوین پیس.

ناپز - ص (ناپه‌ز - napez): نەکولۆک.

ناپسری - ص (ناپیـــــسری - napiserî): زړکوپ.

ناپسند - ص (ناپه‌ســـــند - napesend): ناپه‌سند، ناجوور، ناحەز.

ناپیدا - ص (ناپه‌یـــــدا - napeyda): نادیار، پەنھان، پیتوار، ئەوێ ئاشکرا نەبی، نەخویا.

ناتراشیده - ص (ناتەراشـــــیده - naterasîde): نەتاشراو، ناهەموار، بئ تەربیت.

ناتندرست - ص (ناتەن دروست - naten drust): نەخۆش، دەغەزار، نەساغ.

ناتنی - ص (ناتەـــــنی - natenî): زړ، بړا یان خوشک کە لەبەک داک و باب نەبن.

ناتو - ص (ناتەـــــو - natew): ناسازگار، ناتەبا، ناریتک، ناکۆک.

ناتوان - ص (ناتەـــــئان - natevan): نەتوان، بئ توانا، لاواز، بەلەنگازو بێنەوا.

ناتور - ا.فر (ناتوور - natûr): تەبەع، تەبیەت، گەوهەر، جەوهەر، سروشت.

ناتورالیست - ص.فر (ناتورالـــــیست - natûralîst): تەبـــــیعی زان، زانا لە تەبیعیاتدا.

- ناتوالیسم** - ا.فر (ناتووالیسم - natûralîsm): په پره‌وی شتوازی ته بیعت.
- ناج** - ص.فا (ناجیه - naciḥ): سه‌رکه‌وتوو، سه‌رکه‌فتگ.
- ناج** - ص.ع (ناجی - naci'): سووډمه‌ند، خوښ، خوازباری پاوه‌ن و له‌وه‌رو له‌وه‌رگه، عه‌ودالی گیاوله‌وه‌رگه.
- ناج** - ا.فا.ع (ناجیم - nacim): هه‌لا‌توو، سه‌رکیتش، دره‌وشاوه.
- ناجو** - ا (ناجوو - nacû): کاژ.
- ناجوډ** - ا (ناجووډ - nacûd): کاسه، پیاله، شهراب و قاپی شهراب.
- ناجوو** - ص (ناجوو - nacûr): نه‌گوفجاو، تاکه‌و تاک.
- ناجی** - ا.فا.ع (ناجی - nacî): رزگاربوو، ده‌ریازوو.
- ناچار** - ص (ناچار - naçar): ناچار، بیچاره، بې‌ده‌رتان، به‌ناچاری، بی‌نه‌وا.
- ناچخ** - ا (ناچه‌خ - naçex): ته‌ورزیښ، کوله‌نیزه.
- ناچرید** - ص (ناچه‌رید - naçerîd): نه‌له‌وه‌ریو، مرؤف یا نه‌یوان که هیچی نه‌خواردی.
- ناچیز** - ص (ناچیز - naçîz): که‌م، هیچ، ناچیز.
- ناحق** - ص (ناه‌غ - nahex): درؤ، نه‌ه‌ق.
- ناحل** - ص.ع (ناحیل - nehil): بنیس، لا‌واز، نه‌وه‌ی نه‌خوښی یا نه‌شق یا نه‌سه‌فه‌ر لا‌وازی کردی.
- ناهی** - ص.فا.ع (ناهی - nahî): نه‌حووزان، ریزمان زان، ده‌ستوورزان.
- ناهییه** - ا.ع (ناهییه - nahiye): ناوچه، لا، قه‌راخ، به‌شیک له‌شاریک.
- ناخ** - ا (ناخ - nax): ناوک.
- ناخدا** - ا.ص (ناخدا - naxuda): که‌شتیوان، نه‌فسه‌ری هیزی ده‌ریایی.
- ناخلف** - ص.مر (ناخه‌له‌ف - naxelef): ناخه‌له‌ف، منالی نا‌سالح، منالی ناله‌بار، منالی خراب.
- ناخن** - ا (ناخن - naxun): نینوک، نووخان، نویخان.
- ناخنک** - ا (ناخونه‌ک - naxunek): نینوک، بچوک، ناخونه‌ک، خواردن له‌شتی به‌به‌ی، نیجازه‌ی خاوه‌نی.
- ناخنک** - ا (ناخونه‌ک - naxunek): رووه‌کیتکه.
- ناخن‌گیر** - ا.مر (ناخن‌گیر - naxun gîr): نینوک‌کهر.
- ناخنه** - ا (ناخونه - naxune): زیاده‌گوشتی گوشه‌ی چاو.
- ناخواست** - ص (ناخواست - naxast): داوانه‌کراو، نه‌ویستراو.
- ناخوانا** - ص (ناخوانا - naxana): خه‌تی به‌ناسانی نه‌خوینرتنه‌وه، نومی و نه‌خوینده‌وار.
- ناخوانده** - ص (ناخوانده - naxande): نه‌خوینده‌وار، که‌سیک بې‌ده‌وه‌ت کردن خو‌ی بکا به‌میوان.
- ناخوداگاه** - ص.مر (ناخوداگاه - naxûd agah): که‌سیک ناگای له‌خو‌ی نه‌بی، نا‌اگا، بې‌ناگا.
- ناخوش** - ص.ناخوش - naxûş): نه‌خوښ، ناپه‌سند، دلته‌نگ، له‌ش به‌بار.
- نادار** - ص (نادار - nadar): نه‌دار، نه‌بوو، هه‌ژار، ده‌ست‌کورت.
- ناداشت** - ص (ناداشت - nadaşt): هه‌ژار، نه‌بوو، نه‌دار، بې‌شهرم.
- نادان** - ص (نادان - nadan): نه‌زان، بې‌نه‌قل، نه‌خوینده‌وار.
- نادانسته** - ص (نادانسته - nadaniste): نادیار، نه‌زانراو، له‌رووی نه‌زانیه‌وه.
- نادختری** - ص (نادوخته‌ری - naduxterî): زرکچ.

نادر- ص.ع (نادير - nadir): دهگمهن.

نادوروست- ص (نادوروست - nadurust):
عهبیدار، کهسی بی بارو بهدکار.

نادره- ص.ع (نادیره - nadire): بی هاوتا،
دهگمهن.

نادم- ص.ع (نادیم - nadim): پهشیمان.

نادی- ا.فا.ع (نادی - nadî): یانه، بانگ کهر.

نادیده- ص (نادیده - nadîde): نه‌بینراو،
تهوهی به چاو نه‌بینری.

نار- ا (نار - nar): هه‌نار.

نار- ا.ع (نار - nar): ناگر.

ناراست- ص (ناراست - narast): که‌چ،
نه‌هه‌موار، نه‌هه‌ق، درۆ، خاین، ده‌غه‌ل.

نارین- ا.مر (نارین - narbun): بنه‌هه‌نار.

نارپستان- ص (نارپستان - narpistan):
مه‌مک هه‌نار، کچ یان ژنیک مه‌مکی توندو قوت
وه‌کو هه‌نار بی.

نارجیل- ا.ع (نارجیل - narcîl): دره‌ختیکه،
گوئیزی هیندی.

نارخو- ا (نارخو - narxû): گوئی هه‌نار.

ناردان- ا.مر (ناردان - nardan): ده‌نکی
هه‌نار، ده‌نکه هه‌نار.

ناردین- ا (ناردین - nardîn): جوړه گوئیکه.

نارس- ص (نارس - nares): میوه‌ی کال،
نه‌گه‌بیو، نه‌په‌سیو.

نارسا- ص (نارسا - naresa): کورت، کوژ،
نوقوستان.

نارسین- ا.فر (نارسین - narsî'in):
ده‌رماناتیکه له بابه‌تی مؤرفین.

نارستان- ا.مر (نارستان - narstan): باغی هه‌نار.

نارکند- ا.مر (نارکند - narkend):
هه‌نارستان، شوئینی دره‌ختی هه‌ناری زۆربی.

نارکووتیک- ص.فر (نارکووتیک -

narkûtîk): ماده‌یه‌کی بی‌هۆشکهره وه‌کو
تلیاک، نارکووتیک.

نارکووتین- ا.فر (نارکووتین - narkûtîn):
تلیاک.

نارکوک- ا (نارکوک - narkûk): ته‌فیوون،
تلیاک.

نارگیل- ا (نارگیل - nargîl): دار گوئیزی
هیندی.

نارمشک- ا (نارمشک - nar muşk): جوړه
دره‌ختیکه.

نارنج- ا (نارنج - narenc): نارنج.

نارنجستان- ا.مر (نارنجستان - narncistan):
باغی نارنج، شوئینی نارنجی زۆربی.

نارنجک- ا (نارنجک - narencek):
نارنجوک.

نارنگ- ا (نارنگ - nareng): نارنج.

نارنگی- ا (نارنگی - narengî): لاله‌نگی.

نارو- ا (نارو - narew): حیل، فیژ،
خیانه‌ت.

نارو- ا (نارو - narû): ته‌یریکه.

ناروا- ص (ناروا - nareva): نارپه‌وا،
ناپه‌سند، پارهی قه‌لب.

نارون- ا (نارون - narven): نارپه‌وون،
نارپه‌وند، دارپه‌ش، دارپه‌کی بی به‌ره‌قه‌دی ره‌شه‌و
لک و پۆپی جوانی هه‌یه.

ناره- ا (ناره - nare): زمانه‌ی ته‌رازوو، یان
قه‌پان.

ناز- ا (ناز - naz): شانازی، عیشوه‌ ناز.

نازا- ص (نازا - naza): نه‌زۆک، قسر.

نازان- ص.فا (نازان - nazan): نازکهر،
نازکردن.

نازیالیش- ا.مر (نازیالیش - nazbaliş):
سه‌ربینی نه‌رم که له ژتیر سه‌ردا داده‌نری.

نازیو- ا (نازیو - nazbû): ریحانه.

نازپرورد- ص.مف (نازپرورد - nazperverd):

که‌سیک له نازو نیعه‌تدا
په‌روهرده‌بووی، ناز په‌روهرده.

ناززا - ا.ص (ناسیزا - nasiza): جنیو، قسه‌ی ناشیرین، نالایه‌ق و ناشایسته.
ناسفته - ص (ناسوفته - nasufte): سه‌رمۆر، کون نه‌کراو.
ناسک - ص.ع (ناسیک - nasik): عابید، عیباده‌تکه‌ر.
ناسکالیده - ص (ناسیگالیده - nasigalîde): هه‌لنه‌سه‌نگیتراو، بیج بیرکردنه‌وه.
ناسوت - ا.ع (ناسوت - nasût): جیهانی مادی.
ناسور - ا.ص (ناسور - nasûr): ناسۆر، برینی ئاو دز بووبی و چلکی کردبی و ئاوسابی، برینیکه له‌گۆشه‌ی چاو، بنی ددان و ده‌وری کۆم دیت برینی ته‌شه‌نه‌کردوو، دومه‌لی قونیر.
ناسی - ا.فا.ع (ناسی - nasî): فه‌رامۆشکار، فه‌رامۆشکه‌ر، له‌بیرکه‌ر.
ناسونال - ص.فر (ناسیونال - nasyûnal): نه‌ته‌وه‌یی، قه‌ومی.
ناسیونالیست - ص.فر (ناسیونالیست - nasyûnalîst): نه‌ته‌وه‌خواز، نه‌ته‌وه‌یی، نه‌ته‌وه‌په‌روه‌ر.
ناسیونالیسم - ا.فر (ناسیونالیسم - nasyûnalîsm): نه‌ته‌وه‌په‌روه‌ری، ناسیونالیزم، نه‌ته‌وه‌خواز، میلله‌ت په‌روه‌ری.
ناشایست - ص (ناشاییست - naşayîst): ناشایسته، ناپه‌سند، کریت، ناشیرین.
ناشی - ا.فا.ع (ناشی - naşî): نه‌شوفاکه‌ر، کیشیان کۆری هه‌رزه‌کاری نزیک له‌بلوغ.
ناشیه - ا.ع (ناشیه - naşî'e): هه‌وه‌لی رۆژ، بولتلی ئیواری.
ناشتا - ص (ناشتا - našta): برسی، که‌سی برسی که به‌یانی هیچی نه‌خواردبی.
ناشر - ا.فا.ع (ناشیر - naşir): بلا‌وه‌ره‌وه، دابه‌شکه‌ر، په‌خشکار.
ناشزه - ص.ع (ناشیزه - naşize): ژنی گوترایه‌لی می‌رده‌که‌ی نه‌بی و به‌دره‌فتاری بکات، ناچیزه.

نازش - ا.مص (نازیش - naziş): نازین، نازکردن.
نازک - ص (نازوک - nazuk): ناسک، نازک، ته‌نک، باریک.
نازک اندام - ص.مر (نازوک نه‌ندام - nazuk endam): باریک و بالا ریک و پیک.
نازک بدن - ص.مر (نازوک به‌ده‌ن - nazuk beden): که‌سپیک که به‌ده‌نی نه‌رم و نیان و جوان بی.
نازک بین - ص.فا (نازوک بین - nazuk bîn): وردبین.
نازکش - ص.فا (نازک‌ه‌ش - nazkeş): نازکیش، نه‌وه‌ی نازو عیشوه‌ی که‌سپیک هه‌لگرئ.
نازل - ا.فا.ع (نازیل - nazil): دابه‌زیوو.
نازله - ا.فا.ع (نازیله - nazile): به‌لا، مسیه‌ت، لیتقه‌ومان، کاره‌سات.
نازنین - ص (نازینین - nazinîn): نازه‌نین، دل‌رفین، جوان.
نازیدن - م.ص.ل (نازیدنه‌ن - nazîden): نازکردن، نازین، به‌خۆفشین.
نازنده - ا.فا (نازنده - nazende): نازکه‌ر.
نازیم - ا (نازیم - nazîsm): نازیم، ریبازی حیزی نازی.
ناژو - ا (ناژوو - najû): دارکاژ.
ناس - ا.ع (ناس - nas): خه‌لکی.
ناساز - ص (ناساز - nasaz): دژ، نه‌گوفجاو، پیچه‌وانه‌ی یاساو ریتسا.
ناسازگار - ص (ناسازگار - nasazgar): ناته‌با، نه‌گوفجاو، دژ، ناخۆک.
ناسپاس - ص (ناسپاس - nasipas): سپله، پی نه‌زان، ناشوکر.
ناسخ - ا.فا.ع (ناسیخ - nasix): به‌تال که‌ره‌وه، هه‌له‌وشینه‌ره‌وه، که‌سپیک نوسخه‌له‌به‌ر کتیب یان نووسینیک بگرتیه‌وه.
ناسره - ص (ناسه‌ره - nasere): زپری قه‌لب، پارهی عه‌یبدار، قسه‌ی کال و کرچ.

ناشکیبا - ص (ناشه کیبا - naşekîba): بئ سەبرو کەم ھەوسەلە.

ناشناخت - ص (ناشیناخت - naşinaxt): نەناس، نەناسراو.

ناشناس - ص (ناشیناس - naşinas): نااشنا، بیگانە، نەناسراو.

ناشناوا - ص (ناشینەفا - naşineva): قسە نەژنەو، بئ گوئ، کەر.

ناشو - ص (ناشەو - naşew): مەحال.

ناشور - ا (ناشور - naşûr): قوماشیکی ناسکتر لە جاوہ.

ناشی - ص (ناشی - naşî): ناشی، تازەکار، بئ تەجرەبە، بئ ئەزموون.

ناصب - ا.ف.ع (ناسیب - nasib): بەرپاکەر، ھەستینەر، ئامرازێ نەسب.

ناصبی - ص.ع (ناسیبی - nasibî): کۆمەڵیک بوون دژی ئیمامی عەلی، بت پەرست.

ناصح - ا.ف.ع (ناسیھ - nasih): پەندیار، نەسیحەتکار، ئامۆژگاری کەر.

ناصر - ا.ف.ع (ناسیر - nasir): یارو یاوەر، پشت و پشتیوان.

ناسیھ - ا.ع (ناسییھ - nasiye): تەوێل، ھەنیھ، تیۆل، پەرچەم.

ناطق - ا.ف.ع (ناتیغ - natîx): خەتیب، وتاریتەر، قسەزان.

ناطور - ا.ع (ناتوور - natûr): باخەوان، بیستانەوان، پاسەوان.

ناظر - ا.ف.ع (نازیر - nazir): بەرپۆشەر، سەرپەرشتیار، چاودێر، دیدەوان.

ناظم - ا.ف.ع (نازیم - nazim): کەسیک کارێک یان شتیکی رێک بخت.

ناعش - ا.ف.ع (نائیش - naiş): ژیانبەخش، بووژینەر، قەژینەر.

ناعم - ص.ع (نائیم - naim): نەرم و ناسک، کەسیک لە نیعمەتدا بژی.

ناغوش - ا.مص (ناغوش - naxûş): سەرکردنە ژێر ئاو، سەربردنە ژێر ئاو.

ناغول - ا (ناغول - naxûl): نەردەوان، پەیتە، پاچینە، پیتلیکانە، ھەورەبان.

ناغیست - ا (ناغیست - naxist): جۆرە درەختیکە.

ناف - ا (ناف - naf): ناوک.

نافذ - ا.ف.ع (نافیز - nafîz): برەو، رەوان.

نافذە - ا.ف.ع (نافیزە - nafize): کلاو روژنە، پەنجەرە، دەلاقە.

نافر - ا.ف.ع (نافیر - nafir): زال، سل، سلۆک.

نافرجام - ص (نافەرجام - nafercam): بێھودە، بێفایدە، بەد ئەنجام، کەسیک کە ئاقیبەتی کارەکە ی باش نەبێ.

نافرمان - ص (نافەرمان - nafermani): یاخی، سەرکێش، خۆسەر، سەرپێچیکار.

نافرھختە - ص (نافەر ھەختە - nafer hexte): بەدخو، بئ تەریبەت، بئ ئەدەب.

نافع - ا.ع (نافی - nafi): بەکەلک، سوودگەینەر، بەسوود، سوودبەخش.

نافلە - ا.ع (نافیلە - nafiye): بەخشش، عیبادەتی سوننەت (واجب نەبێ).

نافە - ا (نافە - nafe): ناوکی ئاسکی مسک.

نافی - ا.ف.ع (نافی - nafî): دوورخەرەو، نەفی کەر، رەتکردنەو، نکۆڵیکەر.

ناقد - ا.ف.ع (ناغید - naxid): ئەوێ دراوی قەلب و باش لیکدی جیاکاتەو.

ناقص - ص.ع (ناغیس - naxis): کەم، کیم، نا تەواو.

ناقصە - ص.ع (ناغیسە - naxise): کەم، کیم، نا تەواو.

ناقص - ا.ف.ع (ناغیز - naxiz): پەیمان شکین.

ناقل - ا.ف.ع (ناغیل - naxil): گێرەرەو، نەقل کەر، شتی لە شوێنێکەو بۆ شوێنێکی دی بگوازیترەو.

ناقله - ا.فا.ع (ناغیله - naxile): خه لکانیک له شویتیکه وه بو شویتیک دی بگوانه وه.

ناقور - ا.ع (ناغوور - naxûr): شه پیوور، که په نا.

ناقوس - ا.ع (ناغووس - naxûs): ناقووس، زهنگی گه وه که له کلنساکاندا داده نری.

ناقوسی - ا.ع (ناغووسی - naxûsî): ناوی ئاهه نگیکی کونی موسیقای ئیرانه.

ناقه - ا.ع (ناغه - naxe): وشتی میچکه.

ناقه - ص.ع (ناغیه - naxih): نه خوشیک تازه له نه خوشی هستابیتته وه و هیشتا بئ تاقت بئ.

ناک - ا.ع (ناک - nak): پاشگره، ده چیتته سه کۆتایی ووشه و سیفیه دروست ده کات وهک اندوه + ناک = نه دوهناک: خه مگین.

ناک - ا.ع (ناک - nak): له و تاو، غه شدار.

ناکام - ص.ع (ناکام - nakam): ناکام، بیبیهش، نامراد، که سیک به ئاوات و ئامانجی خوئی نه گات.

ناکح - ص.ع (ناکیه - nakih): پیای ژندار، ژنی میتردار، زهوجیوو.

ناکس - ص.ع (ناکس - nakes): بئ بار، هه تیوچه، ناکس به چه، خویری.

ناکس - ص.ع (ناکیس - nakis): سه رشو، چه ماوه، سه ره و ژیر، ئاو و ژوو، سه رنگون.

ناکیسر - ا.هند (ناکیسه - nakiser): دره ختیک زهلامه زیاتر له دارگویت ده چیت.

ناگاه - ق.ع (ناگاه - nagah): نشکیقا، ناوهخت، له پر.

ناگرفت - ق.ع (ناگیرفت - nagirift): له نا کاو، له پر، نشکیقا.

ناگزیر - ص.ع (ناگوزیر - naguzir): ناچار.

ناگزیر - ص.ع (ناگوزیر - naguzir): ناچار.

ناگوار - ص.ع (ناگوفار - naguvar): ناخوش، خواردنی به ئاسانی له گه ده دا هه رس نه بی، نا گوار، تام ناخوش.

ناکه - ق.ع (ناکه - nageh): له پر، له نا کاو.

ناگهان - ق.ع (ناگهان - nagehan): ناگهان، کوت و پر، له پر، بئ وهخت، ناوهخت.

نال - ا.ع (نال - nal): قامیشی باریک و ناسک و ناو به تال، لولهی باریک.

نالان - ص.فا.ع (نالان - nalan): نالین.

نالش - ا.مص.ع (نالیش - naliş): ناله نال، نال و نک، نالین.

ناله - ا.ع (ناله - nale): ناله، دهنگی سوزو شیوه و گریان.

نالیدن - مص.ل.ع (نالیدهن - nalîden): نالین.

نالنده - ا.فا.ع (نالنده - nalende): ناله کهر، که سیک بنالین.

نام - ا.ع (نام - nam): ناو، نام، نا.

نام اور - ص.ع (نام ئاوه - nam aver): به نامی، ناودار، مه تشور، ناسراو، نامدار، ناقدار.

نامادی - ص.ع (ناماده ری - nemaderî): زپ دایک.

نامبردار - ص.ع (نامبردار - numberdar): نامدار، ناقدار، ناسراو، به نامی، ناودار، به ناقدونهنگ.

نامبرده - ص.ع (نام بورده - namburde): ناوبراو، نیوبراو.

نامجو - ص.فا.ع (نامجو - namecû): دلیر و ئازا، عه و دالی ناو و شویت.

نامحرم - ص.ع (نامه هرهم - namehrem): نامه هرهم، بیگانه، غه واره.

نامدار - ص.ع (نامدار - namdar): نامدار، ناقدار، ناسراو، نیودار، به ناویانگ، به نامی.

نامراد - ص.ع (ناموراد - namurad): نامراد، به مرز نه گه ییوو، مه حروم، بئ بهش.

نامرد - ص.ع (نامرد - namerd): نامه رد، ترسنوک، بئ غیرهت.

نامردم - ص.ع (نامه ردوم - namerdum): ناکهس به چه، هه تیوچه، خویری، بئ نه دهب.

ناندو - ا.فر (ناندوو - nandû): وشترمری
ئەمریکایی.

نانکیش - ا (نانکیش - nankiş): قەزوان،
قەسقەوان.

نان کلاغ - ا (نان کە لاغ - nankelax): تۆلەکە.

نانکور - ص.مر (نانکور - nan kûr): نان
کوێر، سېلە، پێ نەزان، کوێرنا، ئەک حەرام.

نانو - ا (نانوو - nanû): لای لایە، لانکە،
دیلاتن، جۆلانە.

نانوا - ا (نان فا - nanva): نانەوا.

نانیوشان - ق (نانییوشان - naniyûşan): بێ
خەبەر، لەپەر، نەبیستراو.

ناو - ا (ناف - nav): هەر شتێکی ناو بۆشی
درێژ، زێراب.

ناو - ا (ناف - nav): کەشتی، کەشتیی جەنگی.

ناو استوار - ا.ص (ناف ئوستوار - nav ustubar):
ئەفسەری ھێزی دەریایی.

ناوانیدن - م.ص (نافانیدن - navanîden):
چەمانەو، ماندووکردن، لارو لەنجە.

ناویان - ا.ص (ناف بان - nav ban):
کەشتیوان، ئەفسەری ھێزی دەریایی.

ناویر - ا.ص (ناقبەر - navber): کەشتیپران،
کەشتیاژۆ، کەسێک کەشتی لێ بخوێ.

ناوتیپ - ا.مر (نافتیپ - navtîp): دەستەبەک
کەشتی جەنگی ھێزی دەریایی.

ناوچە - ا (ناقچە - navçe): کەشتی بچووکی
جەنگی.

ناو خدا - ا.ص (نافخودا - navxuda):
کەشتیوان.

ناودان - ا (نافدان - navdan): مەرزب.

ناودیس - ا.مر (نافدیس - navdîs): بەشیوەی
کەشتی، ئەو کەندو لەندانە لە چینهکانی
زەویدان و شیوەیان لە کەشتی دەچێ.

ناورد - ا (ناقەرد - naverd): جەنگ، شەر،
شەرکە.

نامزد - ا.ص (نامزەد - namzed): کەسێک بۆ
کاریک لەبەر چاو گیرایی، دەزگیران.

نامور - ص (نامشەر - namver): ناقدار،
نامدار، ناودار، بە نامی، بناف و دەنگ.

ناموس - ا.ع (نامووس - namûs): نامووس،
شەرەف، راز و نەپتیی، حەشارگە ی راوچی، پیاوی
لێپەتووی کارامە.

نامویه - ص (نامویه - namûye): ژنی کە
بێوێژن نەکەوتیی و ھەریەک شوی کردیی.

نامە - ا (نامە - name): نووسراو، نامە،
کتیب.

نامەبەر - ا.ص (نامەبەر - nemeber): نامەبەر،
تەتەر، پەیک، قاسید.

نامەرسان - ا.ص (نامەرسان - nameresan):
پۆستەبەر.

نامەسیاھ - ص.مر (نامەسیاھ - name
siyah): نامەنووس، رۆژنامەنووس.

نامی - ص (نامی - namî): نامەشەرەش،
گوناحکار.

نامەنگار - ص.فا (نامەنگار - namenigar):
رۆژنامەنووس.

نامی - ص (نامی - namî): بە نامی، ناودار.

نامی - ص (نامی - namî): نەشوفاکەر، شتی
کە نەشوفا بکات.

نامیدن - م.ص (نامیدن - namîden):
ناوانان، ناقتان.

نان - ا (نان - nan): نان.

نان اور - ص.فا (نان ئاھر - nan aver): نان
پەیداکەر بۆ مال و مندال، گەورە ی خێزان.

نانخواه - ا (نانخواه - nanxah): رەشکە.

نانخور - ص.فا (نانخور - nanxûr): نان
خۆر، مال و مندال.

نانخورش - ا.مر (نانخورش - nanxûrîş):
ئەوێ بە نانەوە بخوێ، پێ خۆر.

ناوردجو - ص.فا (ناشه ردجوو - naverdcû):
جهنگاوهر.

ناوردگاه - ا.مر (ناشه ردگاه - naverdgah):
شهپرگه، مهیدانی جهنگ.

ناوس - ا (ناشووس - navûs): گۆز، گلکۆ،
دهخمه، قهور.

ناوسروان - ا.ص (نافسه رفان - navservan):
ئفسه ری هیزی دهریایی.

ناوشکن - ا.مر (نافشیکه - navşiken):
کەشتی شکن، بهله می جهنگی تیرپره که تاقیبی
کەشتی جهنگی دهکات و لیبی ددهات.

ناوک - ا (نافهک - navek): کەشتی بچووک،
تیر، تیرئ که به کهوان بهاویتیرئ.

ناوک انداز - ص.فا (نافهک ئەنداز - navek
endaz): تیره نداز.

ناوگان - ا (نافگان - navgan): کەشتیانی
جهنگی.

ناوگروه - ا (ناف گوروو - navgurûh):
دوو سی دهسته کەشتی جهنگی، تیپی
دهریایی.

ناووس - ا (ناشووس - navûs): گلکۆ، گۆز،
دهخمه.

ناوه - ا (نافه - nave): تاسی قورکیشان.

ناوهکش - ا.ص (نافه کەش - navekes):
کرێکاری به نایی که به تاس قورپان گهچ بو
وهستا بهرئ.

ناوی - ا.ص (نافی - navî): سه ریزی هیزی
دهریایی.

ناویدن - مص.ل (نافیده - navîden): راست
و چهپ کردنی کەشتی، لارو له نجه، ئەملاو
ئەولاکردن.

ناو ناوان - ص.فا (ناف ناغان - nav navan):
له نجه ولار، خه رمان.

ناویره - ص (نافیره - navije): خه وشار،
غه وشار، ناخالیه.

ناهار - ا.ص (ناهار - nahar): برسی، ناشتا،
کەسێک له به یانییه وه نانی نه خواردبی، فراڤین،
نیوه رۆژه، نانی نیوه رۆ.

ناهب - ا.فا.ع (ناهیپ - nahib): تالانچی،
تالانکەر.

ناهی - ا.فا.ع (ناهیخ - nahix): سه رین، زهره،
که رزه ر.

ناهمتا - ص (ناهه متا - nahemta): بی هاوتا،
بی وینه، بی هامتا.

ناهموار - ص (ناهه مئشار - nahemvar):
ناهه موار، کەندومه ند، پره ورازو نشیو، زبرو
به گری و گۆل.

ناهنجار - ص (ناهه نجار - nahencar):
خواروخچ، نا هه موار، ناشیرین و ناپه سەند.

ناهوشمند - ص (ناهووشمەند - nahûşmend):
بی ئەقل، بی ئاوه ز.

ناهی - ا.فا.ع (ناهی - nahî): نه هیکه ر.

ناهید - ا (ناهید - nahîd): ناهید، ئەستیره ی
زهره.

نای - ا (نای - nay): نای، ئامی ریکی
مۆسیقایه.

نای - ا (نای - nay): قورگ، گه روو، ئەوک.

نایاب - ص (نایاب - nayab):
نایاب، شتی که ده ستنه که وئ، ده گمەن، زۆر به
نرخ.

نای انبان - ا.مر (نای ئەنبان - nay enban):
هه مانه یه که له سه ریکیه وه نایه کیان پتوه ناوه و
چەند کونیکێ تی کراره جا هه مانه که پر له با
ده کهن و ده یخه نه ژیر بال و له کاتی گۆزانی و
سه مادا لیبی دده دن، نای هه مانه.

نایچه - ا (نایچه - nayçe): نای بچووک،
لووله ی بچووک.

نایژه - ا (نایژه - nayje): نای بچووک، هه ر
شتیک وه کو نای بی. لووله ی مه سینه، هه ر
لووله یه که ناوی پتدا ببردئ.

نایلون - ا.فر (نایلون - naylûn): نایلون.

نياندرتال - ۱. فر (نيانديرتال - niyandirtal):
نياندرتال، مړوځي نياندرتال، ناوې د ټولنې له
نمانيانې ګڼه له سالې ۱۸۵۶ دا له يوې کاسه سهرې
مړوځيک دوزياوه که دهگريتهوه بڼ پتر له ۴۰
هزار سال له مه وېر ناويان ليتاوه مړوځي
نياندرتال.

نیوژن - ۱. فر (نیوژین - nîyûjin): قوئاغی دودوم له سه‌ردهمی سیپیه‌می زه‌وی ناسی.

نیون - ۲. فر (نیون - niyun): گازتکی ده‌گمه‌ن و زۆر کهمه‌.

نبا - ا.ع (نہبہ - nebe): ھه والّ.

نبائل - ا.ع (نه بائیل - nabail): ره سه‌ندار، نه جیب زاده، خانه‌دان.

نبات - (نہ بات - nabat): جوڑہ شہ کریکی
مینا، دہنگہ۔

نبات - ا.ع (نہ باب - nebat): رووہک.

نباح - مص.ل.ع (نوباه - nubah): وهپین، سه‌گودر.

نباش - ص.ع (نه بياش - nebbas): كفن دز.

نبالت - مص.ل.ع (نه بالهت - nebalet):
نه جیب بوون، ئوروستوكراتي بوون.

نباہت- مص. ل. ع (نہ باہت - nebahet):
شہرت یہ دیا کر دن، زیرہ کے، شہریف بوون.

نبت - ا.ع (نہبت - nebt): رووہک، گیا۔

نېز - ا.ع (نېز - nebz): شتی که م.

نبراس - ا.ع (نبراس - nibras): چرا،
سہرہ نیزہ.

نبرد - (نه‌بەرد - neberd): جهنگ، شهر.

نبرد ناو - ۱. مر (نه به رد ناڤ - neberd nav):
که شتی جه نگی تیژ ره و.

نبرده - ص (نه به رده - neberde): جه نځاوه، دلاوه، دلیر.

نېسه - | (نېسه - nebesa): نه وه نه تيره.

نبش - (نہبش - nebs): کہنار، قہراغی
مہیدان، چوارریان.

نبش - مص.ع (نەبش - nebs): گوږ هه لکه نندن، زهوی هه لکه نندن و دهره تنانم، شتتیک.

نبشتن - مص.م (نه پیشتهن - nebišten):
نووسن، نقیسن.

نبض - مص.ع (نهبز - nebZ): تریه، جولانی دهمار، لیدانه، دل، تل دانه، دهمار.

نبض نگار - افر (نہ بنیگار - nebz nigar):
 تاملے، تہ اندازہ گی، لئدانے، دل، نہ بن ستو، نہ بن گ.

نبع - مص.م.ع (نہبء - neb'): ھه لقولینى ئاو
لہ کانہ، و سہ رجاوان، سہ رجاوہ، کانہ.

نَبْع - ا.ع (نَبْء - neb'): درختی که سهخت
تبر و کهو آن، لیم، دهر و ستده کری.

نېک - (نېک - nek): جوڼه له ټاوی زور
بارېک له دوو بارو یا زور له کانسو نه لاندات.

نیل - ا. ۱. ۶ (نہیل - nebl): تیر .

نبوت - مص.ل.ع (نه بښت - nebvət): کول
بوونی شمشیر، که م بوونی بینایی، کربوونی چاو،
ناشیرین بوون، جرو چاره، نه فره ت کردن.

نبوت - ا.مص.ع (نوبوئقته - nubûvet):
پیغمبر، اله تم .

نبوغ- مص.ل.ع(نبوغ- nubûx): ددرکه وتن،
بلسمه تر.

نبوی - ص.ن (نہیہ قے، - nebevî) : پیغمبرِ مہدی.

نبهره - ۱ (نہ بہرہ - nebehre): پارہی قہلب، خوٲری، نادیارو بہ نہمان.

نبی - ا (نوبی، nubî) : قورئان.

نبی - ص.ع (نبی - nebî): پیامبر،
پیغمبر.

نبیذ - ا.ع (نه‌بیز - nebîz): شهراب، شهرابی تری، شهرابی، خورما.

نبیره - ۱ (nebîre - نه‌بیره): نه‌وه و نه‌بیره.

نبیسه - (نه بیسه - nebîse): نه وه، منالی
منال، نه ټمی.

نبیل - ص.ع(نه بیل - nebîl): پیاوی نه جیم و خانه دان، زاناو هوڤشار.

- نبیه** - ص.ع (نهبیه - nebîh): زانا، هوشیار، زیرهک، وریا.
- نبتون** - ا.ع (نبتون - nibtûn): نبتون، یه کیته له ئهستییه گهزکهکان.
- نت** - ا.ع (نوت - nut): نۆتهی مۆسیقا، نیشانه، پهراویز.
- نتاج** - ا.ع (نیتاج - nitac): بیتجوی حهیوانات، زایینی چواریتیان، نهوه، نهسل.
- نتایج** - ا.ع (نتایج - netayic): سه ره نجامان، نه نجامان.
- نترس** - ص (نتهرس - neters): نه ترس، بیتاک، تازا، دلیر.
- نتن** - مص.ع (نتن - netn): بۆگه ن بوون، بۆن کردن.
- نتن** - ص.ع (نتن - netin): گه نیوو، بۆنکردوو.
- نتیجه** - ا.ع (نتیجه - netice): به روبوم، نه نجام، زاده، به ره نجام.
- نشار** - مص.ع (نيسار - nisar): وهشاندن، هه لدان، په خشان کردن، نه وهی له زه ماوه ندا به سه ر بوک و زاوا دا په خشی ده که نه وه.
- نشر** - مص.ع (نسر - nesr): بلا و کردنه وه، په خش کردن، په خشان.
- نشم** - مص.ع (نسم - nesm): ناشیرین گوتن.
- نشير** - ص.ع (نسیر - nesîr): په رت و بلاو.
- نچ** - ا.ع (نوج - nuc): ناوی زار، گوپ.
- نجات** - مص.ع (نه جابت - necabet): نه جیب بوون، نه سل و پاک نه ژاد بوون، خانه دان بوون.
- نجات** - مص.ع (نه جات - necat): رزگار بوون، ده ربا زبوون.
- نجاج** - مص.ع (نه جاه - necah): سه رکه و تن، سه رکه فتن.
- نچار** - ا.ع (نه ججار - necar): دار تاش.
- نچار** - ا.ع (نوجار - nucar): ره چه لهک، نه سل و نه ژاد، رهنگ.
- نحاس** - مص.ع (نه جاسهت - necaset): گلا و بوون، پیس بوون.
- نحاشی** - ا.ع (نه جاشی - necaşî): له قه بی پاشای (حه به شه) یه.
- نحباء** - ص.ع (نوجه باء - nuceba'): میرزاده کان.
- نجد** - ا.ع (نه جد - necd): بان، به رزایی، زهوی به رینی به رز.
- نجدت** - مص.ع (نه جدت - necdet): دلیر بوون، تازا بوون، مه ردا یه تی.
- نحیس** - ص.ع (نه جیس - necis): گلاو، پیس، نگریس.
- نحیف** - ا.ع (نه جهف - necef): گرد، به رزایی، زهوی به رز که ئاو نه یگاتتی.
- نحیک** - ا.ع (نه جهک - necek): ته ورزین.
- نجل** - ا.ع (نه جل - necl): کور.
- نجم** - ا.ع (نه جم - necm): نهستییه، هه ساره.
- نجمه** - ا.ع (نه جمه - necme): نهستییه، گیایه که.
- نچند** - ص (نه چند - necend): غه مین، ژاکاو، سه ر لی شتیواو، توره.
- نخوع** - ا.ع (نه جوع - necûx): چرچ و لۆچی پیستی به دهن.
- نجوم** - ا.ع (نوجوم - nucûm): نهستییران.
- نجوی** - مص.ع (نه جشا - necva): دوان به چه، چپان، رازو نیاز کردن.
- نحیب** - ص.ع (نه جیب - necîb): ره سه ن، نه جیم، خانه دان، به جه وهه ر.
- نحات** - ا.ع (نوها ت - nuhat): زانا یانی واری سه رف و نه خو، ریزمان زان.
- نحاریر** - ص.ع (نه هاریر - neharîr): زانا، هزرقان، زیرهک، لیها توو.
- نحاس** - ا.ع (نوهاس - nuhas): مس، ناگر، دوو که ل، سه ر وشت.

نحاس - ا.ص (نههاس - nehhas): مسگر، مسفرۆش.

نحافت - مص.ل.ع (نههافهت - nehafet): لاواز بوون، له‌پوون، بنیسان.

نحر - مص.ل.ع (نههر - nehr): سه‌رپین، ژیکرن، کوشتنه‌وه‌ی وشت، قوریانی کردن.

نحیر - ص.ع (نیهریر - nihrîr): زانا، هزرقان، زیره‌ک، هۆشمه‌ند.

نحس - ص.ع (نهس - nehs): شووم، به‌دیۆم.
نحل - ا.ع (نههل - nehl): مییش هه‌نگ، به‌خششی بچ به‌رانبه‌ر.

نحل - ا.ع (نیههل - nihel): مه‌زه‌ب و دیانه‌ت.
نحو - ا.ع (نه‌هو - nehû): وه‌کو، میناک، رئ، ریزمان.

نحوس - ا.ع (نوهووس - nuhûs): نه‌حس، شووم.

نحوست - مص.ل.ع (نوهووسه‌ت - nuhûset): شوم بوون، نه‌حس بوون، به‌ووم بوون.

نحول - مص.ل.ع (نوهول - nuhûl): لاواز بوون.

نحوی - ص.ع (نه‌هقی - nehvî): شاره‌زا له زانستی نه‌حو.

نحیف - ص.ع (نه‌هیف - nehîf): له‌رولاواز، باریک و بنییس.

نخ - ا.ع (نخ - nex): ده‌زوو، داو.

نخ - ا.ع (نخخ - nexx): گلیمی دریژ.

نخاریب - ا.ع (نخاریب - nexarîb): لانه‌ی زه‌رده‌واله، شاره زه‌رده‌واله.

نخاس - ا.ص.ع (نخخاس - nexxas): کۆیله فروش، ده‌لال یان فروشیاری چواریپیان، چۆدار، چۆوار.

نخاع - ا.ع (نوخاء - nuxa'): مۆخ.

نخاله - ا.ع (نوخاله - nuxale): بن بیژنگ، که‌په‌ک و سۆس.

نخبه - ص.ع (نوخبه - nuxbe): هه‌لبژارده.

نخج - ا.ع (نخج - nexc): گزگ، گیایه‌که گسگی لی دروست ده‌کړئ.

نخجد - ا.ع (نخجده - nexced): ئاسن.

نخجل - ا.ع (نخجیل - nexcil): نو‌قورچ، نو‌قورچک، قونجړک.

نخجیر - ا.ع (نخجیر - nexcîr): نیچیر.

نخجیرگان - ا.ع (نخجیرگان - nexcîrgan): ناوی یه‌کێکه له‌سی ئاوازه‌کی باربه‌د.

نخجیرگاه - ا.مر (نخجیرگاه - nexcîrgan): راوگه، شوینی راوو شکار.

نخجیر وال - ا.ص (نخجیرفال - nexcîr val): نیچیرقان، راوچی.

نخجیل - ا.ع (نخجیل - nexcîl): نو‌قورچ، نو‌قورچک.

نخراز - ا.ع (نوخراز - nuxraz): نی‌رییه‌ک که سه‌ر قافله‌ی می‌گه‌ل بچ، پی‌شه‌نگ، سه‌رگه‌له‌ی په‌ز.

نخروب - ا.ع (نوخروب - nuxrûb): کون، شاری می‌شه‌نگ.

نخری - ا.ع (نوخری - nuxrî): نۆیه‌ره.

نخست - ا.ع (نوخوست - nexust): یه‌که‌م، هه‌وه‌ل.

نخست وزیر - ا.مر (نوخوست فه‌زیر - nuxust vezîr): سه‌ره‌ک وه‌زیران.

نخکله - ا.ع (نخکله - nexkele): گوێز، گوێزی زۆر ره‌ق.

نخل - ا.ع (نخل - nexl): داری خورما.

نخلبند - ا.ص (نخلبند - nexlbend): که‌سپیک له‌مۆم یان کاغه‌ز گۆل و دره‌ختی ده‌ستکرد دروست بکات، باخه‌وان.

نخلستان - ا.مر (نخلیستان - nexlistan): باغی دارخورما، شوینی دارخورمای زۆریی.

نخله - ا.ع (نخله - nexle): یه‌ک دار خورما.

نخوار - ا.ص (نخوار - nexvar): ده‌زوو ئاسا.

نخوار - ص.ع (نیخوار - nixvar): ترسنۆک، بوده‌له.

ندب - ا.ع (ندهب - nedeb): جی برین، گره و مهرج له تیره ندازی یان قوماردا.
ندبه - ا.ع (نوده - nudbe): شیوهن و گرین بۆ مردوو، سهر دولکه.
ندرت - ا.مص.ع (نودرت - nudret): که می.
ندم - مص.ل.ع (ندهم - nedem): په شیمان بوون، په ژوانی، خه م و په ژاره.
ندماء - ص.ع (نوده مء - nudema): هاو نیشینان، هاوده مان.
ندوه - ا.ع (ندهه - nedve): کۆر، نه نجومه ن.
ندید - ص.ع (ندهید - nedîd): هاوتا.
ندیم - ص.ع (ندهیم - nedîm): هاو نشین، هاو دهم.
ندیه - ص.ع (ندهیه - nedîme): هاو دهم.
نذر - مص.م.ع (نذر - nezr): به لیتندان به خیر یان شه ر، ترساندن، نه زکردن.
نذر - مص.م.ع (نوزور - nuzur): ترساندن، توقاندن.
نذیر - ص.ع (نذیر - nezîr): ترسینه ر، توقینه ر.
نر - ص - (نهر - ner): نیر.
نرجس - ا.ع (نهرجیس - nercis): گولی نیرگز.
نرخ - ا (نیرخ - nirx): به ها، نرخ، قیمه ت.
نرد - ا (نهرد - nerd): تاو له، نهر د، گهمه ی نهر دین.
نرد - ا (نهرد - nerd): قه دی دره خت.
نردبان - ا (نهرده بان - nerdeban): په یژه، پاچینه، نهرده وان.
نرده - ا (نهرده - nerde): موحه جهره، ته یمان.
نرس - ا.فر (نورس - nurs): په رستار، په رستاری مندا ل یان نه خوش.
نرسک - ا (نهرسه ک - nersek): نیسک.
نرک - ا (نهرک - nerec): میرویه کی بچو وکی قوچه کی خالداره له پیستی پلنگ ده کات.

نخوت - ا.مص (نه خشته - nexvet): خو په رستی، لوو تبه رزی، فشه که ر، خو هه لکیش.
نخود - ا (نه خود - nexûd): نۆک.
نخوداب - ا.مر (نه خوداب - nexûdab): نۆکاوی به گوشت، جو ره گوشتاویکی بی چه ورییه که نۆکی پاککراو و برنجی له چا و ده کری و ده دری به نه خوش.
نخودبریز - ص.فا (نه خودبیریز - nexûd birîz): که سیک نۆک دهر برزینتی و ده یفرۆشی.
نخودچی - ا.مر (نه خودچی - nexûdçi): نۆک فرۆش.
نخود فرنگی - ا.مر (نه خود فرهنگی - nexûd ferengî): جو ره نۆکیکه.
نخودی - ص.ن (نه خودی - nexûdî): نۆک ئاسا، به شیهی نۆک، به رهنگی نۆک.
نخیز - ص (نه خیز - nexîz): هیج و پوچ، ناکه س به چه، خو تیری، هه تیوچه، پیسکه.
نخیز - ا (نه خیز - nexîz): که مین، هه شارگه، بۆسه، شه تلجاری.
نخیل - ا.ع (نه خیل - nexîl): دارخورما، به خورما.
نخیلک - ا (نه خیلک - nexîlek): تۆله که.
ند - ا.ع (نیدد - nidd): هاوتا، ره قیب.
ند - ا.ع (نه دد - nedd): داری عود.
نداء - مص.ع (نیداء - nida): بانگ کردن، جاری، گازی.
نداف - ا.ص (نه داف - neddaf): هه لاج.
ندامت - مص.ل.ع (نه دامه ت - nedamet): په شیمان بوون، په شیمانی، خه م و په ژاره.
نداوت - ا.مص.ع (نه داقته - nedavet): ته رپوون، ته ری، شیداری.
ندب - مص.ل.ع (ندهب - nedeb): گریان، شیوهن و گرین بۆ مردوو.
ندب - ص.ع (ندهب - nedb): ناسک، نه جیب، روو له چاکه.

نریمان - ص (نهریمان - nerîman): دلیسر، پالنهوان، نیر ته بیعت.

نرینه - ص.ن (نهرینه - nerîne): نیرینه.

نزار - ص (نهازار - nezar): لاواز، ژاکاو، بنیس.

نزاع - مص.ع (نیزاء - niza'): گفتوگو، کیشمه کیش، شه کردن.

نزاکت - ا (نهازاکت - nezaket): پاک، نه دهب، خوش رهوشتی، رهفتاری په سندن.

نزال - مص.ل.ع (نیزال - nızal): هاتنه مه یدان، بو شهر.

نزاھت - مص.ل.ع (نهازهت - nezahet): پاک، بوون، دور بوون له خراپه، داوین پاک.

نزد - ا (نزد - nezd): لا.

نزدک - ا.ص (نهدیک - nezdîk): نزدیک.

نزدیک بین - ص.فا (نزدیک بین - nezdîk bîn): نزدیک بین، که سیک له بهر لاوازی چاو دور نه بین.

نزع - مص.م.ع (نہزء - nez'): هه لکه ندنی شتیک له شوتنی، گیان دان، گیان کیشان.

نزف - مص.م.ع (نہزف - nezf): هه لکیشانی، ناوی بیر تا وشک بکات، گرتنی خوین له لهش به هوی که له شاخه وه.

نزل - ا.ع (نوزل - nuzl): به خشش، بهر کهت، نه وه ی بو میوان ناماده بکری، نان و خوانی بو میوان ساز بکری.

نزلہ - ا.ع (نہزلہ - nezle): په سیف، هه لامهت، په سیو.

نزم - ا (نیزم - nizm): ته مومری نزدیک له زهوی، بارانی نم نم.

نزول - مص.ل.ع (نوزول - nuzûl): دابه زین، هاتنه خواره وه، سووی پاره.

نزه - ص.ع (نہزیہ - nezih): پاک، بیگه رد، داوین پاک، بی خهوش، دور له خراپه و کاری ناشایسته.

نرگ - ا (نهرگ - nerg): ریز، پۆل، دهسته.

نرگس - ا (نهرگیس - nergis): گولی نیرگز.

نرگسه - ا (نهرگسه - nergise): گولی که له عاج یان نیتسکان یان که چ به شپوهی گولی نهرگز دروست بکری.

نرگیسی - ا (نهرگیسی - nergisî): خواردنیکه له سپیناخ دروست ده کری پاش نه وه ی له قاپان ده کری، زهردینه ی هیلکه ی به سه ردا ده کری.

نرم - ص (نهرم - nerm): نهرم، پیچه وانیه ی رهق.

نرمال - ص.فر (نورمال - nermal): نورمال، ناسایی.

نرم بالگان - ا.مر (نهرم باله گان - nerm balegan): نهرم بالان، نه و ماسیپانه ی که باله کانیا نهرمه.

نرم بیز - ا.مر (نهرم بیز - nerm bîz): والا بیژ.

نرمش - ا (نهرمیش - nermiş): که سیک به دهنی نهرم بی و له وه زشدا توانای جولانی باش بی.

نرم شامه - ا.مر (نهرم شامه - nerm şame): قولترین نهرمه په رده ی میشک.

نرم شانه - ص.مر (نهرم شانه - nerm şane): که سی نهرم و خاکی و گوپرایه ل.

نرمک - ص (نهرمهک - nermek): هپواش، هپمن، له سه رخو.

نرم کامه - ا.مر (نهرم کامه - nerm kame): په رده ی مه لاشک.

نرم گردن - ص.مر (نهرم گه رده ن - nerm gerden): خاکی، گوپرایه ل، نهرمه مروث.

نرمه - ا (نهرمه - nerme): هه ر شتیکه نهرم، په رده ی گوی، نهرمه ی گوپچکه.

نروک - ا (نهروک - nerûk): رهگ و ریشه ی گیایه که له چپاکانی کرماندا ده روی.

نره - ا (نهره - nere): کیری پیاو، شه پولی ناو، شوسته.

نره - ص (نهره - nerre): نیر، نیر، فحل.

نزهت - ا.مص.ع (نوزهت - nuzhet): پاکى، داوین پاکى، خوشحالى، گهشت و گهړان.

نزیډن - مص.م (نەزیدەن - nezîden): دهره‌پښان، دهرکیشان.

نزیل - ص.ع (نەزیل - nezîl): میوان، خواردنى به بهرکته.

نزیه - ص.ع (نەزیه - nezîh): پاک، بېگهره، داوین پاک، جیې پاک و خوش و دلگیر.

نژاد - ا (نیژاد - nijad): نژاد، نسل، رهگ و رهچهلک.

نژاد شناسی - ا.مص (نیژاد شیناسی - nijad şinasî): نژاد ناسی، زانستیکه دهریاره‌ی حال و نه‌حوال و نسل و فسل و ده‌وری میلله‌ت و نه‌توه‌کانی دنیا.

نژاده - ص (نیژاده - nijade): نسل زاده، نه‌جیم و هه‌ژى.

نژغار - ا (نژغار - nejxar): هاوار، بانگ، فریاد، نه‌عده‌ته.

نژم - ا (نیژم - nijm): ته‌موثر.

نژند - ص (نژند - nejend): غه‌مین، ژاکاو، سه‌رگه‌ردان، سیسه‌له.

نژنگ - ا (نژنگ - nejeng): ته‌له، داو، قه‌فه‌ز.

نژه - ا (نژه - neje): چلی درخت، نه‌و دهری ئاسمانه‌ی خانوی پې ده‌پوشن، نه‌و ورده زېړو زیوه‌ی به‌سهر بوک و زاوایدا هه‌لده‌دن.

نژیډن - مص.ل (نەژیډەن - nejîden): دهرکیشان.

نس - ا (نوس - nus): لچ و لیو.

نسا - ا (نەسا - nesa): نزار، سیبهر، نسی، سابات.

نسا - ا (نەسا - nesa): لاشه، مردار، که‌لاک.

نسا - ا.ع (نەسا - nesa): ده‌ماریکه له به‌ده‌ندا له که‌مه‌روهه‌تاپاژنه‌یه...

نساء - ا.ع (نیساء - nisa'): ژنان.

نسائج - ا.ع (نەسائیح - nesaic): ههر چنراوئیک، هه‌نده‌وه‌ی نووسین و رازانه‌وه‌ی.

نساب - ص.ع (نەسساب - nessab): نه‌سه‌ب ناس، پسپور له بواری نه‌ژاد و نسل ناسیدا.

نساج - ا.ص.ع (نەسساج - nessac): جولا، دروژن.

نساجت - ا.مص.ع (نەساجەت - nesacet): چننکارى، جولاىی.

نساخ - ا.ع (نوسساخ - nussax): که‌سپیک نوسخه له‌بهر نووسین یان کتیبان بنووسیتته‌وه.

نसार - ا (نەسار - nesar): نسی.

نساک - ا.ع (نوسساک - nussak): خواناسان و عیباده‌تکردن.

نسب - ا.ع (نەسەب - neseb): خزمایه‌تی، نزیکایه‌تی، که‌سایه‌تی.

نسبت - ا.ع (نیسبت - nisbet): خزمایه‌تی و که‌سایه‌تی، په‌پوه‌ندی و علاقات.

نسبنامه - ا.مر (نەسەب نامە - neseb name): سه‌رحه‌له‌ نامه.

نسبی - ص.ن (نیسبی - nisbî): ریژه‌یی.

نسبی - ص.ن (نیسبی - nisbî): خزمایه‌تی و که‌سایه‌تی.

نسپار - ا (نەسپار - nespar): شوینى که هه‌نگورى تیا بگوشى و ناوه‌کى بگیری.

نستاک - ا (نیستاک - nistak): پیچی سک، پیچ هاتن به سکدا.

نستر - ا (نەستەر - nester): گولی نه‌سته‌ره‌ن.

نسترن - ا (نەستەرەن - nesteren): گولی نه‌سته‌ره‌ن، گوله‌باخی کیتی و خوړسک.

نسترون - ا (نەستەرەن - nesterven): نه‌سته‌ره‌ن، گوله‌باغی کیتی.

نستعلیق - ا.مر (نەستەئلیق - neste'lîx): ناوی جوړه خه‌تیکه.

نستک - ا (نیستک - nistek): په‌مووی شیکراوه‌ی به‌ده‌ست پیچکه‌کراو.

نستوه - ص (نستوه - nestûh): پشودریتژ. که سیک ماندوو نه بی.

نسج - مص.ع (نہسج - nesc): تهنین، چنین، چنراو، تهنراو.

نسج - مص.ع (نہسخ - nesx): ناوی جوړه خه تیکه، خه تی قورثانی - شی پیده گوتری. هه لوه شانده وه، له غوگرده وه، ره تکرده وه.

نسج - ا.ع (نوسهخ - nusex): کوی (نسخه)، روونوس.

نسخه - ا.ع (نوسخه - nusxe): نووسراو، بابه تیک له بهر کتبیک یان نووسراویکی دیکه نووسرایته وه.

نسر - ا (نہسر - neser): خانووی پشت له هه تاو، نسی، سایه و سابات.

نسر - ا.ع (نہسر - nesr): دال.

نسرین - ا (نہسرین - nesrîn): گولیکی سپی ورد و بوخوشه.

نسطور - ا (نستور - nistûr): ناوی یه کیکه له پیشه وایانی ثانی نه سرانییه کان که نه سقوفی قهسته نته نیه بووه له سالی ٤٤٠ ی ز. مردووه.

نسف - مص.ع (نہسف - nesf): روخاندنی بینا له بنه وه، دانه وپله له بیژنگ دان و پاک کردنی.

نسق - مص.م.ع (نہسخ - nesx): ریکخستن، هاو ئاهه نگ کردن.

نسق - ا.ع (نہسخ - nesex): ریک و پیک.

نسک - مص.ل.ع (نہسک - nesx): عیباده تکردن، قوربانی.

نسک - ا (نہسک - nesx): کتیب، به شیک له کتیب، هر به شیک له بیست و یهک به شه که ی کتیبی ناویستا که له بری فسل و پاژه وه هر به شیک ناویکی تاییه تی هیه ..

نسک - ا (نہسک - nesx): نیک.

نسکبا - ا.مر (نہسکبا - nesx): نیکسکین، نیکسکه وا.

نسل - ا.ع (نہسل - nesl): زورپهت، وهچه، کوانگ، وهچاخ.

نسمه - ا.ع (نہسمه - neseme): نه فسه، روح، مروث، کویله و به ندان.

نسناس - ا.ع (نہسناس - nesnas): جوړه مه یونیکه، مه یونی مروث ئاسا.

نسو - ص (نہسوو - nesû): هه موار، ساف، ناسک.

نسوان - ا.ع (نيسشان - nisvan): ژنان، ثافره تان.

نسود - ص (نہسوود - nesûd): ساف، هه موار.

نسوز - ص (نہسووز - nesûz): شتی که له ئاگردا نه سوتی.

نسی - مص.م.ع (نہسی - nesî): فهراموش کردن، ژبیر کردن.

نسیان - مص.م.ع (نيسیان - nisyan): فهراموش کردن، له بیر کردن.

نسیئه - ا.ع (نہسیئه - nesî'e): کرین و فروشتن به قهرز، کرین و فروتن به ودهده.

نسیب - ا.ص.ع (نہسیب - nesîb): خزم، نسل و فسل.

نسیج - ص.ع (نہسیج - nesîc): چنراو.

نسیجه - ص.ع (نہسیجه - nesîce): هر شتیکی چنراو، یا تهنراو.

نسیله - ا (نوسيله - nusîle): میگهل، ره وه نسل.

نسیم - ا.ع (نہسیم - nesîm): شنه با.

نسیه - ا (نہسیه - nesye): کرین و فروتن به ودهده.

نشاء - مص.ع (نہشاء - neşa'): نه شوغما کردن، چه که ره کردن.

نشاب - ا.ع (نوششاب - nuşşab): تیر،

نشاختن - مص.م (نیشاختهن - nişaxten): دانیشانندن.

نشادر - ا (نوشادور - nuşadur): کلور.

نشاستن - مص.م (نیشاستهن - nişasten): دانیشانندن.

نشاسته - ا(نیشاسته - nişaste): نشاسته.

نشاط - مص.ل.ع(نشأت - neşat): شادی کردن، شادی، خوشحالی.

نشان - ا(نیشان - nişan): نیشانه، میدال، نیشانه‌ی تیرو گولله.

نشانندن - مص.م(نیشاندن - nişanden): دانیشانندن.

نشانه - ا(نیشانه - nişane): نیشانه‌ی تیر پیوه‌نان.

نشانی - ا(نیشانی - nişanî): نه‌ده‌رس، ناوونیشان، عینوان.

نشی - مص.ل.ع(نشیء - neş') : نه‌شوئماکردن، چه‌که‌ره‌کردن، رووان.

نشأت - مص.ل.ع(نشئهت - neş'et): نه‌شوئماکردن، بوژانه‌وه، چه‌که‌ره‌کردن.

نشبیل - ا(نیشبیل - nişbîl): قولابی ماسیگرتن.

نشت - ا.ص(نشت - neşt): دزه‌کـردن، سیرابه‌تی‌ئاو یان‌ئاگر له‌شتیکه‌وه‌بو‌شتیکی‌دی.

نشته - ا(نیشته - nişter): نه‌شته‌ر.

نشاوَر - ا(نیشخار - nişxar): کاوِژ.

نشر - مص.م.ع(نشر - neşr): بلاو‌کردنه‌وه، زیندوو‌کردنه‌وه، زیندوو‌کردنه‌وه‌ی مردووان له‌روژی په‌سالانئ.

نشره - ا.ع(نشره - neşre): په‌کجار بلاو‌کردنه‌وه، بلاو‌کراوه، بلاقوگ.

نشره - ا.ع(نشره - nuşre): دوعاو‌چاو‌ه‌زار.

نشست - ا.مص(نیشسته‌ست - nişest): دانیشان، رو‌نیشان.

نشستن - مص.ل(نیشسته‌ن - nişesten): دانیشان.

نشستگاه - ا.مر(نیشسته‌سته‌نگاه - nişestengah): جیتی‌دانیشان.

نشف - مص.م.ع(نشف - neşf): خو‌وشک‌کردنه‌وه.

نشک - ا(نشک - neşk): دره‌ختی‌کاژ، سنۆیه‌ر.

نشگرده - ا(نیشگیرده - nişgirde): شفره.

نشگنج - ا(نیشگونج - nişgunc): نو‌قورچ، نو‌قورچک.

نشگون - ا(نیشگون - nişgûn): نو‌قورچک.

نشل - مص.م.ع(نشـل - neşl): دزین، رفاندن، گیرفان‌برین.

نشـل - ا.مص(نشـل - neşel): هه‌لواسراوی، قولابی‌ماسی‌گرتن.

نشلیدن - مص.ل(نشلیده‌ن - neşlîden): هه‌لواسین، چنگ‌دان‌له‌شتیک و خو‌پیوه‌هه‌لواسین.

نشور - مص.ل.ع(نشفه‌ر - neşfer): نه‌شوفا، رووان، چه‌که‌ره‌کردن.

نشوان - ص.ع(نششان - neşvan): مه‌ست.

نشوء - مص.ل.ع(نشوء - nuşû): نه‌شوفا کردن، رووان، چه‌که‌ره‌کردن.

نشور - مص.م.ع(نشور - nuşûr): قه‌ژینه‌وه، زیندوو‌کردنه‌وه، زیندوو‌بوونه‌وه‌ی مردووان له‌روژی په‌سالانئ.

نشوز - مص.ل.ع(نشوز - nuşûz): سه‌رپیچی‌کردنی‌ژن‌له‌فه‌رمانی‌می‌رد.

نشوق - ا.ع(نشوع - neşûx): ده‌رمانیکه‌له‌که‌پوی‌ده‌کن، برنوتی.

نشوه - مص.ل.ع(نشقه - neşve): سه‌رخوش بوون، مه‌ست‌بوون، نه‌شه‌و‌مه‌ستی.

نشیب - ا.ص(نیشیب - nişîb): نشیو.

نشید - ا.ع(نشید - neşîd): سروود.

نشیط - ص.ع(نشیت - neşît): شادمان، که‌یف‌خوش، به‌ده‌ماغ، خوشحال.

نشیم - ا(نشیم - neşîm): مال، هی‌لانه، هی‌لین، لانه، جیتی‌نیشته‌جی‌بوون.

نشیمن - ا(نیشیمه‌ن - nişîmen): مال، نیشتمان، هی‌لانه.

نشیمنگاه - ا.مر (نشیمهنگاه - nişîmengah): مال، شوینی دانیشتن، نیشتمان.

نشیمه - ا (نشیمه - neşîme): قایشی چه رم.

نشین - ا (نشین - nişîn): کونی قوون، کۆم.

نص - ا.ع (نسس - ness): دهق، قسهی موغته بهر، قسهی روون و ناشکرا که له یهک مانا پتر هه لئه گری.

نصائب - ا.ع (نصائب - nesaib): ئه و تاته بهردانهی له قهراخ ههوز داده نترین.

نصاب - ا.ع (نيساب - nisab): سه رمایه، ئه و ماله ی که زهکاتی لئ دهکوهی، راده ی دیاریکراو له شتیک.

نصاری - ا.ع (نصارا - nesara): پهیره وانی ئاینی مهسیحی.

نصال - ا.ع (نيسال - nisal): سه ره نپزه، رم، ده می کتیرد یان شمشیر.

نصایح - ا.ع (نصایح - nesayih): نسحه تان، ئامۆژگاریان.

نصب - مص.م.ع (نصب - nesb): دانانی که سبک له کاریک، بهرپاکردنی شتیک.

نصب - ا.ع (نوسب - nusb): شتی که له شوینی دابنری، پهیکه ریکی ره می، بت یان پهیکه ر که بیه رستری.

نصح - مص.ع (نوسه - nush): ئامۆژگاری کردن، خوشه ویستی بی ریا.

نصحاء - ا.ع (نوسه ها - nuseha): ئامۆژگاریکهران.

نصر - مص.م. (نسر - nesr): یارمه تی دان، هاوکاری کردن.

نصرانی - ص.ن (نصرانی - nesranî): مهسیحی، خه لکی ناسره ی ژیدی هه زه تی عیسا، پهیره وانی ئاینی مهسیح.

نصرت - ا.مص.ع (نوسره ت - nusret): یاریده دان.

نصف - ا.ع (نيسف - nisf): نیوه، نیو، نیمه، نیم.

نصفت - ا.ع (نسه فته - nesefet): داد، ئینساف، عه داله ت.

نصل - ا.ع (نسل - nesl): سه ره نپزه، رم، ده می کتیرد، یان شمشیر.

نصوح - ص.ع (نسه وه - nesûh): نه سیحه تکار، ئامۆژگاریکهر، دۆستی راستگۆو بی ریا.

نصوص - ا.ع (نوسووس - nusûs): دهق، ده قگهل.

نصیب - ا.ع (نسیب - nesîb): بهش، بهخت، یه غبال.

نصیبه - ا.ع (نسیبه - nesîbe): تاویری که نار ههوز.

نصیح - ص.ع (نسیه - nesîh): ئامۆژگاریکهر.

نصیحت - ا.مص.ع (نسیه ته - nesîhet): په ند، ئامۆژگاری.

نصیر - ص.ع (نسیر - nesîr): یارو یاوهر، یارمه تیدهر، هاوکاریکهر.

نضار - ا.ع (نیزار - nizar): زپرو زیو.

نضارت - مص.ع (نزه رته - nezaret): تهرو تازه و پاراو، گیاو دارو دره ختی تازه و ئاودار.

نضج - ا.مص.ع (نه زج - nezc): گه یینی میوه، کولانی گوشت.

نضر - ا.ع (نه زر - nezr): زپرو زیو.

نضرت - مص.ع (نزه رته - nezret): تهرو تازه بوون، پاراو بوون.

نضیج - ص.ع (نه زیج - nezic): میوه ی گه ییو، گوشتی کولیو.

نضیر - ص.ع (نه زیر - nezîr): جوان و تهرو تازه و پاراو.

نطاق - ا.ع (نیتاغ - nitax): که مه ره به ند، نیتاق، پشتین.

نطاق - ص (نه تتاغ - nettax): که سبک باش قسه بکات.

نطع - ا.ع (نطهء - nete): فهرش، مشه ما، مشه مایه که جارن خه لکی مه حکوم به نیعدامیان له سهر داده نیشاندو سهریان ده پری.

نطفه - ا.ع (نوتفه - nutfe): ئاوی ساف و پاک، ئاوی که م که له بنی دۆلکه یان جه و نه دا ده میتنی، توماوی پیباو یان ژن.

نطق - مص.ع (نوتخ - nutx): خوتبه دان، نوتقدان، قسه کردن.

نطوق - مص.ع (نوتووغ - nutûx): قسه کردن.

نطول - ا.ع (نطوول - netûl): ئاوپک دهرمانی تیا بکولیتن و نه دما میک له نه دما مه کانی به ده نی پی بشوردی.

نظائر - ا.ع (نhezair - nezair): هاو وینه، هاوشان، هاوتا.

نظار - ا.مص.ع (نیزار - nizar): زیره کی.

نظار - ا.ع (نوززار - nuzzar): به پتوه بهر، دیده وان، چاودیران.

نظارت - ا.مص.ع (نیزارت - nizaret): زیره کی و سه رناسی.

نظارت - ا.مص.ع (نhezaret - nezaret): چاودیری.

نظارگان - ا.ع (نhezaregan - nezzaregan): ته ماشا فانان.

نظاره - ا.مص.ع (نیزاره - nizare): ته ماشا کردن، روانین.

نظاره - ا.ع (نhezare - nezzare): ته ماشا فانان.

نظافت - مص.ل.ع (نhezafet - nezafet): پاک بوون، خاوین بوونه وه له چلک و پیسی.

نظام - مص.م.ع (نیزام - nizam): رتیکخستن، هوندنه وهی مرواری، رشته ی مرواری، رستی مرواری، ریزی درخت.

نظر - مص.م.ع (نhezre - nezer): روانین، ته ماشا کردن، نیگا کردن.

نظریازی - ا.مص.ع (نhezriyazi - nezer bazi): چاوبازی، چاو له وه پاندن.

نظراء - ا.ع (نوزراء - nuzera): هاوتایان، هاوشانان.

نظره - ا.ع (نhezre - nezre): شیوه و هه یته، یهک نیگا.

نظری - ص.ن.ع (نhezri - nezeri): تیتوری.

نظریات - ا.ع (نhezriyat - nezeriyyat): تیتوری، بۆچووانان.

نظریه - ا.ع (نhezriye - nezeriyye): تیتوری.

نظم - مص.م.ع (نhezim - nezm): هوندنه وهی مرواری، هوندنه وهی شیعر، رازاندنه وه، رتیکخستن، وته ی کیش و سهروادار.

نظمیه - ا.ع (نhezmiye - nezmiiye): نه من، خه فی.

نظیر - ص.ع (نhezir - nezir): هاوتا، هاوشان، به رانبهر.

نظیف - ص.ع (نhezif - nezif): پاک و خاوین.

نظیفه - ص.ع (نhezife - nezife): پاک و ته میز.

نجاج - ا.ع (نیجاج - ni'ac): مه پ.

نعاس - ا.ع (نوتاس - nu'as): خه وه نوتکی، خه والوو، وه نه وز، سه ره تای خه و.

نعال - ا.ع (نیئال - ni'al): نه علان، پایینی مه جلیس، داوینی مه جلیس.

نعامه - ا.ع (نhezame - ne'ame): وشترمر، تاریکی، شادی، رتی ئاشکرا، نیشانه یین که ناری رتیکه بۆ رتینوینی، ده سته یه که له خه لکی، زناک.

نعت - مص.م.ع (نhezit - ne't): وه سف کردن (به تاییه تی وه سفی چاکه)، ستایش کردن.

نعبه - ا.ع (نhezbe - ne'ce): مه پ.

نعره - ا.ع (نhezre - ne're): نه عره ته، هاوار، فریاد کردن.

نعل - ا.ع (نhezal - ne'l): جه نازه، تابوت، له فارسیدا، به خودی مردو وه که ش ده گوتری.

نعل - ا.ع (نhezal - ne'l): نه عل، نالچه، نالی ولاخان.

نعلبکی - ا(نعلبسه کی - ne'lbekî): ژیر پیاله.

نعلبند - ا.ص(نعلبسه ند - ne'lbend): نالبه ند.

نعلین - ا.ع(نهلین - ne'leyn): جوو تیک نعل.

نعم - ا.ع(نیئم - ni'em): نیعمه تان.

نعم - ا.ع(نئم - ne'em): وشتر و گاو مهر، مالآت.

نعم - ا.ع(نئم - ne'em): به لئی، ئا.

نعماء - ا.ع(نئمء - ne'ma'): نیعمه ت، چاکی.

نعمات - ا.ع(نیئمات - ni'mat): نیعمه ت.

نعمان - ا.ع(نوئمان - nu'man): لهقه بی ههر یه کیک له پاشایانی حیره.

نعمت - ا.ع(نیئمه ت - ni'met): نیعمه ت، دهوله مه ندی، رزق و رۆزی.

نعناع - ا.ع(نئئا - ne'na'): نهعنا، گیایه که بۆنخۆش.

نعرۆ - ا(نئووز - ne'ûz): په نا به خوا.

نعرظ - م.ص.ل.ع(نوئووز - nu'ûz): ههستانی کپر، رهپ بوون.

نعرمت - ا.م.ص(نوئومه ت - nu'ûmet): نهرم و نیانی، نه رمی.

نعی - م.ص.ل.ع(نئی - ne'î): ههوالی مهرگ، خه بهردانی مهرگی که سیک.

نعیب - م.ص.ل.ع(نئیب - ne'îb): قپانی قهله رهش، قپاندنی قهله رهش.

نعیق - م.ص.ل.ع(نئیغ - ne'îx): قپاندنی قهله.

نعیم - ا.ع(نئیم - ne'im): نیعمه ت، مال، خۆشی و خۆشگوزهرانی.

نغام - ص(نهغام - nexam): ناخۆش و ناشیرین.

نغز - ص(نهغز - nexz): نهرم و ناسک، خۆش و باش، له بهردلان و جوان، کاکله.

نغزک - ا(نهغزه ک - nexzek): باش، باشۆکه.

نغل - ا(نهغول - nexul): ئاغه لئی پهزان، شکهفت.

نغل - م.ص.ع(نهغهل - nexel): گهندهل بوون، له ناوچوون، به دنییازیوون، دوو زمانی، فیتنه گیتی، زۆل و ههرا مزاده.

نغم - ا.ع(نهغه م - nexem): چپه، ئاههنگ، سرود، ئاواز.

نغمات - ا.ع(نهغه مات - nexemat): ئاوازان.

نغمه - ا.ع(نهغه مه - nexme): ئاوازی خۆش، سرود، ئاههنگ، گۆرانی، نهوا.

نغنخوا - ا(نهغه ن خا - nexen xa): رهشکه ی به نانه وه کردن.

نغنغ - ا(نهغه غ - nexnex): کپله، پیوانه، پیوانه یه ک که دانه و ئیله ی پپ ده پتوژی.

نغوشا - ا.ص(نیغوشا - nixûşa): گوهدار، گوژگر، په پیره ی ئاینی مانی.

نغوشه - ا.م.ص(نهغوشه - nexûşe): گوژ هه لئخستن، بۆقه سه ی دوو کهس.

نغوله - ا(نهغوله - nexûle): زولف، گیسوو.

نغیل - م.ص.ع(نهغیل - nexîl): گهندهل و خراپ، ههرا مزاده، بیژو.

نفائس - ا.ع(نهفائیس - nefais): شتی توحفه و گرانبه ها.

نفاث - م.ص.ع(نهفاس - neffas): جادوگر.

نفاد - م.ص.ل.ع(نهفاد - nefad): تهواو بوونی کات، نه مان، فهوتان.

نفاذ - م.ص.ل.ع(نهفاز - nefaz): دیواو ده ربوون، رت بوونی گولله له نیشان، جیبه جی بوونی فه رمان، به یتیه چوونی کار، جیبه جی بوون.

نفار - م.ص.ل.ع(نیفار - nifar): رهقین، رهوینه وه، دوور که وتنه وه.

نفاس - ا.ع(نیفاس - nifas): خوینی زه یستانی، ئهو خوینه ی له بهر ژنی زه یستان ده پروات.

نفاست - مص.ل.ع (نه فاست - nefaset):
گران بوون، رهواج په یداکردن.

نفاط - ص.ع (نه ففات - neffat): نه و تفرؤش،
که سیک نهوت له کانه نهوت دهریبین، له کونا
دهسته یه که له سوپاییان بوونه که ناگرو
مه شخه لیان به نهوت کردو ته وه و گرتو یانه ته
دژمن.

نفاق - مص.ل.ع (نی فاف - nifax): دوو روویی
کردن، دوو زمانی کردن.

نفاق - مص.ل.ع (نه فاف - nefax): رهواجی
بازار، رهونه قی په یداکردنی کړین و فروتن.

نفاق - ا.ع (نی فاف - nifax): نه فقه.

نفام - ص (نه فام - nefam): توژاوی، رهش،
ناشیرین و زه بوون و نه خوش.

نفایه - ا.ع (نوفایه - nufaye): گهنده، خراپ،
خاکه رو، پاره قی قلب.

نفت - ا (نه فت - nef) : نهوت.

نفتالین - ا.فر (نه فتالین - neftalîn):
نه سپه نیک.

نفتکش - ا.ص (نه فت کهش - neftkeş):
نهوت کیش، ته نکهر یان که شتی نهوت
گواسته وه.

نفت - مص.ل.ع (نه فس - nef) : تفکردن.

نفثه - ا.ع (نه فسه - nefse): یه که تف کردن.

نفج - ا (نه فج - nefc): کاغه ز، کاغه زیک
که شتی کی له سهر بنووسن.

نفج - مص.ل.ع (نه فم - nefh): هه لکردنی
شنه با، بلاو بوونه و بون و بهرامه ی خوش.

نفحات - ا.ع (نه فها ت - nefehat): شنه با،
بون و بهرامه ی خوش.

نفحه - مص.ل.ع (نه فیه - nefhe): یه کجار
هاتنی با، یه کجار بلاو بوونه و بونی خوش.

نفخ - مص.م.ع (نه فم - nefx): غروورو
لوو تبه رزی، فووتی کردن.

نفخه - ا.ع (نه فم - nefxe): ناوسانی ورگ،
یه که فو پیداکردن.

نفر - ا.ع (نه فر - nefer): خه لکی، یه که س.

نفر - مص.ل.ع (نه فر - nefr): ره قین، ره مین،
ره وینه وه، دوور که و تنه وه.

نفرت - ا.ع (نه فره ت - nefret): بیزار بوون،
دوور که و تنه وه، نه فره ت.

نفردن - مص.م.ع (نه فریده ن - nefrîden):
نه فره ت کردن، نه عله ت کردن.

نفرین - ا (نه فرین - nefrîn): تووک، جنیتو،
نه فره ت، دوعای خراپ، نه عله ت.

نفس - ا.ع (نه فس - nefes): شنه با، هه ناسه.

نفس - ا.ع (نه فس - nef) : گیان، خوین،
لهش، مرؤف، هه قیقته تی هه ر شتی.

نفساء - ص.ع (نه فساء - nefsa): ژنی
زه یستان، ژنی تازه زاو.

نفط - ا.ع (نه فت - nef) : نهوت.

نفج - ا.ع (نه ف - nef) : سود، قازانج،
که لک.

نفقات - ا.ع (نه فها ت - nefexat): خه رچی،
مه سرده ف.

نفقه - ا.ع (نه فقه - nefex) : نه فقه، مه سرده ف،
نه و ی بوژیانی مال و مندال سهر ف ده کری.

نفل - ا.ع (نه فل - nefl): عیباده تی که واجب
نه بی، سونه ت، ده سته که و ت، به خشش.

نفله - ص (نی فله - nifle): به هه ده رچوو،
زایه بوو.

نفوذ - مص.ع (نوفووز - nufûz): جیبه جی
کردنی فرمان و حوکم، پیکانی نیشانه و
دیواده رکردنی.

نفور - مص.ل.ع (نوفوور - nufûr): ره قین،
چوونه ده ره وه، دوور که و تنه وه.

نفوس - ا.ع (نوفووس - nufûs): خه لکی.

نفی - مص.م.ع (نه فی - nefî): نه فی کردن،
دوور خسته وه، وه درنان.

نفیر - ا (نه فیر - nefîr): بوقی، شه پیور،
ناله وزاری، هاوار.

نفیر - مص.ع (نه‌فیر - nefîr): هه‌لاتن، راکردن، گروپینکی که متر له ده‌کەس.

نفیس - ص.ع (نه‌فیس - nefîs): مالتی زۆر، توحفه و گرانبه‌ها.

نقاء - مص.ل.ع (نه‌غاء - nexa'): پاک‌بوون، خاوێن بوون.

نقاء - ا.ع (نیغاء - nixa'): پاک‌ی و بێگه‌ردی.

نقائس - ا.ع (نه‌غائیس - nexais): که‌موکووپی، عه‌یب و نوقستانی، کیماسی.

نقاب - ا.ع (نیغاب - nixab): رووبه‌ند، پێچه.

نقاب - ص.ع (نه‌غغاب - nexxab): پیاوی به ده‌سه‌لات و کنوکۆکار.

نقابت - مص.ل.ع (نه‌غابه‌ت - nexabet): بوون به سه‌روک و نه‌قیبی قه‌وم.

نقاد - ص.ع (نه‌غغاد - nexxad): جیاکه‌ره‌وه‌ی چاک له خه‌راپ، جیاکه‌ره‌وه‌ی پاره‌ی قه‌لب له پاره‌ی ئه‌سل، ره‌خه‌گر.

نقار - مص.ل.ع (نه‌غار - nexar): گفتوگو و شه‌پکردن، ململانی.

نقار - ص.ع (نه‌غغار - nexxar): که‌سپیک هه‌موو شتی که له بنج و بناوان بکات، نه‌قار، به‌ردناش، ده‌ف ژهن، ده‌هۆل کوت.

نقارت - ا.ع (نیغارته - nixaret): پیشه‌ی نه‌قاری، نیگارکیشی له‌سه‌ر ته‌خته یان به‌رد.

نقاره - ا.ع (نه‌غغاره - nexxare): جوژه ته‌پلێکه به‌دوو داری باریک لێده‌درئ.

نقاره‌خانه - ا.مر (نه‌غغاره‌خانه - nexxare xane): شوێنی که ده‌هۆل و ته‌پل و که‌ره‌نای تیا لێ بدرئ.

نقاش - ص.ع (نه‌غغاش - nexxaş): نیگارکیش.

نقاز - مص.ع (نیغاز - nixaz): پێچه‌وانه‌گویی، ناکۆک و پێژی.

نقاط - ا.ع (نیغات - nixat): خالان.

نقال - ص.ع (نه‌غغال - nexxal): حیکایه‌ت بێژ، که‌سپیک هه‌ر خه‌ریکی شت گوێزانه‌وه بێ.

نقاله - ا (نه‌غغاله - nexxale): مینقه‌له.

نقاوت - مص.ل.ع (نه‌غاقه‌ت - nexavet): پاک‌بوون، بێگه‌ردبوون، بێ غه‌ل و غه‌ش بوون.

نقاوه - ا.ع (نه‌غاقه - nexave): هه‌لبێژاردنه‌و پوخته‌ی شتی که.

نقاهت - مص.ل.ع (نه‌غاهه‌ت - nexahet): هه‌ستانه‌وه له نه‌خۆشی، حالی بوون، ده‌رک کردن.

نقب - مص.م.ع (نه‌غب - nexb): کون کردن، کون و رینگه‌ی باریکی ژێر زه‌مین، تونیل.

نقبا - ا.ع (نوغه‌با - nuxeba): نه‌قهبان، سه‌روک و گه‌وره‌ی قه‌وم.

نقد - مص.م.ع (نه‌غد - nexd): جیاکردنه‌وه‌ی دراوی ئه‌سل له دراوی قه‌لب.

نقده - ا.ع (نه‌غده - nexede): دره‌ختی که، گولا به‌تون.

نقر - مص.م.ع (نه‌غر - nexr): نه‌خش و نیگار کردن له‌سه‌ر داریان به‌رد، چینه‌کردنی مریشک به ده‌نووک و کون کردنی زه‌وی، لێدانی ده‌ف به‌سه‌ری قامکان.

نقرس - ا.ع (نیغریس - nixris): رۆماتیزمی پێ و گرتی قامکان به‌ تاییه‌تی په‌نجه‌ که‌له‌ی پێ، هه‌وی جومگه‌کان، نوقرس.

نقره - ا.ع (نوغره - nuxre): زێرو زیوی تواوه، زیو.

نقره‌خنگ - ص.مر (نوغره‌خینگ - nuxre xing): ئه‌سپی زیوین، ئه‌سپی سپی وه‌کو زیو.

نقش - مص.م.ع (نه‌غش - nexş): وێنه‌کیشان، نیگارکیشان، نه‌خشکردن.

نقش بند - ص.فا (نه‌غش به‌ند - nexş bend):

نیگارکیش، ناوی زنجیره‌یه‌که له‌سۆفیانی سه‌ر به‌ شیخ به‌هادینی نه‌خشبه‌ند، ده‌لێن نه‌خشبه‌ند گوندیکی سه‌ر به‌ بوخاراو زیدی شیخ به‌هادین بووه، پۆیه شیخ به‌و ناوه‌ شۆرده‌تی په‌یدا کردووه، یان له‌زۆری زیکرو تالیه‌وه.

نقشه - ا.ع (نه غشه - nexşe) : نه خشه .

نقص - مص.ل.ع (نه غس - nexs) : كه م بوون، كه مى، كه م و كوپى، نو قستانى .

نقصان - مص.ل.ع (نو غسان - nuxsan) : كه م بوون، كه م و كوپى .

نقض - مص.م.ع (نه غـ - nexz) : هه لوه شانده وه، شك اندن، ويران كردن، شك اندنى به لټين و پهيان .

نقط - ا.ع (نو غت - nuxet) : خال، خالان .

نقطه - ا.ع (نو غته - nuxte) : خال .

نقل - مص.م.ع (نه غل - nexl) : گويزانه وه، گټړانه وه .

نقل - ا.ع (نو غل - nuxl) : نو قول، مه زه ي شهرباب وه كو فستق و باده م و ...

نقله - ا.ع (نو غله - nuxle) : قسه گټړانه وه و دو وزمانى، گويزانه وه .

نقلیه - ا.ع (نه غلييه - nexliye) : نه قل و گويزانه وه و باركيشى، هوو نه وزارتین گويزانه وه .

نقم - ا.ع (ني غم - nixem) : كينه .

نقمت - ا.ع (نه غيمات - neximat) : كينه كيشى .

نقمت - ا.مص.ع (ني غمـتـ - nuxmet) : كينه كيشى، غه زاب، دهر دو رهنج .

نقود - ا.ع (نو غوود - nuxûd) : جيا كړدنه وه ي پاره ي قه لپ له ره سهن .

نقوش - ا.ع (نو غووش - nuxûş) : نه خش و نيگار، نه خشه و خه رېته، سكيتچ .

نقول - ا.ع (نو غوول - nuxûl) : نو قول .

نقى - ص.ع (نه غى - nexî) : پاك و خاوټين، بټي گهر د، هه لټړارده .

نقيب - ا.ص (نه غيب - nexîb) : گه وره و دم سپى قه وم .

نقىر - ا.ع (نه غير - nexîr) : بانگ، ده نگ، نه خش و نيگار له سهر دار يان به رد، ره گ و ره چله ك .

نقيصه - ا.ع (نه غيسه - nexîse) : عه يپ، خه وش، كه مو كوپى .

نقيض - ص.ع (نه غيز - nexîz) : پيچه وانه، دژ يه ك .

نقيع - ا.ع (نه غيى - nexî) : ناوى سارد و سازگار، ببرى پر ناو .

نقيه - ص.ع (نه غييه - nexîye) : پاك، بټي گهر د .

نقيه - ا.ع (نه غييه - nexye) : په يث، وشه .

نك - ا.ع (نو ك - nuk) : دهنوك .

نك - (نه ك - nek) : كوورت كراوه ي اينك = نه مه .

نكاپ - ا.ع (ني كاپ - nikap) : ده ستكيشى چهرم كه ميرشكاران له ده ستى ده كن تا بتوانن بازو شه هټين و ... به ده سته وه بگرن .

نكاح - مص.م.ع (ني كا ه - nikah) : زه و جين، شو كړدن، ژن هټينان .

نكاف - ا.ع (ني كاف - nikaf) : ده ستكيشى چهرم .

نكاف - ا.ع (نو كاف - nukaf) : مله خړى .

نكال - ا.ع (نه كال - nekal) : سزا، ريسوايى .

نكايت - مص.م.ع (ني كا يه ت - nikayet) : كوشتن يان بريندار كړدنى دژمن، كولانده وه ي برين .

نكباء - ا.ع (نه كباء - nekba) : باى ناهه موار بو كه شتى .

نكبات - ا.ع (نه كه بات - nekebat) : نه گبه تى .

نكبت - ا.ع (نه كه بت - nekbet) : نه گبه ت، مسييه ت، به لا، داماوى .

نكته - ا.ع (نو كته - nukte) : خال، قسه ي خو ش و مايه ي دلكرانه وه و پي كه نين، نو كته .

نكته پرداز - ص.فا (نو كته پرداز - nukte پرداز) : حه نه كچى، قسه خو ش، نو كته چى، كه سټيك مه به سټيك باش بگه يه نټى .

نکته‌دان - ص.فا (نوخته‌دان - nuktedan):
خه‌لکی زیره‌ک و وریاو سه‌رناس.

نکته سنج - ص.فا (نوخته سنج - nukte senc):
وردبین و زیره‌ک، تیژفام، خوش زهوق و سه‌لیقه.

نکته‌گیر - ص.فا (نوخته‌گیر - nuktegir):
ٹییرادر، عه‌بیگر.

نکث - مص.م.ع (نه‌کس - neks):
په‌یمان شکاندن، تیکدان و هه‌لوه‌شانده‌وهی موعامه‌له‌ی فرۆشتن.

نکر - ا.مص.ع (نوکر - nukr):
زیره‌کی، کاری به‌دو ناشیرین.

نکراء - ا.مص.ع (نه‌کراء - nekra):
زیره‌کی، ته‌نگانه، ناشیرین و ناپه‌سند.

نکره - ا.ع (نه‌کیره - nekire):
گومناو، نه‌ناسراو.

نکره - ا.ع (نه‌کهره - nekere):
نه‌ناسراوی.

نکژده - ا (نه‌که‌ژده - nekejde):
شهریه‌ی ئاو، گۆزه.

نکس - مص.ل.ع (نه‌کس - neks):
سه‌رنگون کردن، ئاو‌ه‌ژوو کردن، سه‌رداخستن، سه‌ره‌ل‌دانه‌وهی نه‌خۆشی.

نکس - ا.مص.ع (نوکس - nuks):
سه‌ره‌ل‌دانه‌وهی نه‌خۆشی.

نکو - ص (نیکو - nikû):
چاکی.

نکوداشت - ا.مص (نیکو‌داشت - nikûdaşt):
چاکی، چاکه‌کاری.

نکورو - ص (نیکوروو - nikû rû):
رووخۆشی.

نکول - مص.ل.ع (نوکول - nukûl):
ترسان و روو وهرگتیران له‌ دژمن، خۆدزینه‌وه له‌وه‌لامدان‌وه یان سوپند خواردن.

نکوھش - ا.مص (نیکو‌وه‌یش - nikûhiş):
سه‌رزه‌نشت، سه‌ر کۆنه، گازانده، لۆمه.

نکوھیدن - مص.م (نیکو‌وه‌یدن - nikûhîden):
سه‌رزه‌نشت کردن، لۆمه‌کردن.

نکوھنده - ا.فا (نیکو‌وه‌نده - nikûhende):
لۆمه‌کەر، گله‌بی‌کەر، سه‌رزه‌نشت کەر.

نکوھیده - ا.مف (نیکو‌وه‌یده - nikûhîde):
سه‌رزه‌نشت کراو.

نکھت - ا.ع (نه‌کھت - nekhet):
یه‌ک بو‌نکردن، بو‌نی زار، بو‌نی خوش.

نکیڕ - ا.ع (نه‌کیڕ - nekîr):
گوپان، کاری سه‌خت و دژوار.

نکیرو منکر - ا (نه‌کیرو مه‌نکیڕ - nekîr û menkir):
ئه‌نکیرو مه‌نکیڕ، ناوی دوو فربشته‌ن گوايه پاش مردنی مروژ ده‌چنه ناو گۆر ده‌که‌یه‌وه و پرسپاری ئه‌و کرده‌وانه‌ی لێده‌که‌ن که له‌ دنیا دا کردونی.

نگاتیو - ص.فر (نیگاتیف - nigatîf):
نیگه‌تیف، جه‌مسهری سارد.

نگار - ا (نیگار - nigar):
بت، ماشوقه، مه‌حوب، نه‌خش و نیگار.

نگارخانه - ا (نیگارخانه - nigarxane):
بتخانه، مالێک به‌ نه‌خش و نیگار رازاییته‌وه، شوپنێ په‌یکه‌رو نه‌خش و نیگاری تیا دابنرێ.

نگارستان - ا.مر (نیگارستان - nigaristan):
پیشانگان، نه‌خش و نیگاران، وینه‌گه.

نگارش - ا.مص (نیگاریش - nigarîş):
نووسین، نه‌خش و نیگارکردن، وینه‌کردن.

نگارگر - ص.فا (نیگارگره - nigarger):
وینه‌گر، نیگارکیش.

نگاره - ا (نیگار - nigare):
نه‌خش، وینه‌ی ده‌ستکرد.

نگاری - ا (نیگاری - nigarî):
ئامرازێکی تلیاک کیشانه.

نگاریدن - مص.م (نیگاریدن - nigarîden):
نووسین، نیگارکیشان.

نگارین - ص.ن (نیگارین - nigarîn):
ماشوقه‌ی جوان، ره‌نگین، رازاوه، نه‌خشینراو.

نگاشتن - مص.م (نیگاشته‌ن - nigashten):
نووسین، نه‌خش و نیگارکردن.

نگوس - ا.فر (نیگوس - nigûs): نه جاشی، له‌قه‌بی پاشای حه‌به‌شه.
نگوسار - ص (نیگوسار - nigûsar): سه‌ره‌وژتیر، سه‌رنگون، ئاو‌ه‌ژوو.
نگون - ص (نیگون - nigûn): سه‌ره‌و ژتیر، سه‌رنگون، ئاو‌ه‌ژوو.
نگون بخت - ص.مر (نیگون به‌خت - nigûn bext): به‌دبه‌خت، به‌شانس، به‌یه‌غبال.
نگونسار - ص (نیگون‌ن‌سار - nigûnsar): ده‌مه‌و قَلپ، ئاو‌ه‌ژوو، سه‌راوژتیر.
نگونسار - ا (نیگون‌ن‌سار - nigûnsar): گولی مریه‌م، په‌نجه‌خانم.
نگهبان - ا.ص (نیگه‌هبان - nighban): نیگابان، پاسه‌وان، چاو‌دیر.
نگین - ا (نیگین - nigîn): نگین، نقیم، نگینی سه‌ر موس‌تیه‌له.
نلک - ا (نیلک - nilk): هه‌ل‌وژده‌ی کیتی.
نلم - ص (نلم - nelm): باش، خوش، جوان.
نم - ا (نم - nem): شی، رتوبه‌ت، ته‌ری.
نما - ا (نیم - nima): نما، رووکار، دیوی دیارو ده‌ره‌وه‌ی شتی.
نماء - مص.ع (نماء - nema'): زیاده‌بوون، به‌رزبوون، رووان، نه‌شوفاکردن.
نمائم - ا.ع (نمائیم - nemaim): دوو زمانی.
نماد - ا (نماد - nemad): نمود، نیشان، ره‌مز.
نمار - ا (نمار - nemar): هیما، ئاماژه، ره‌مز.
نمار - ا.ع (نیمار - nimar): پلنگان.
نماز - ا (نماز - nemaz): نوێژ.
نمازگزار - ص.فا (نماز گوزار - nemaz guzar): نوێژکهر.
نماک - ا (نماک - nemak): به‌تام، جوان، ره‌ونه‌ق و ره‌واج.
نمام - ص (نمام - nemmam): دوو زمان، فیتنه.

نگارش - ا.مص (نیگاریش - nigariş): نووسین.
نگارنده - ا.فا (نیگاره‌نده - nigarende): نووسهر.
نگاشته - ا.مف (نیگاشته - nigaste): نووسراو، نه‌خشیتراو.
نگاه - ا (نیگاه - nighah): نیگا، نۆزین.
نگاه کردن - مص.ل (نیگاه که‌رده‌ن - nighah kerdn): نیگاکردن، ته‌مه‌شا کردن.
نگاهبان - ا.ص (نیگاهبان - nighaban): پاسه‌وان، چاو‌دیر، دیده‌وان.
نگاهداری - ص.فا (نیگاهدار - nighahdar): پاسه‌وان، پارێزه‌ر، چاو‌دیر.
نگاهداری - ا.مص (نیگاهداری - nighahdarî): پارێزگاری.
نگاهداشت - ا.مص (نیگاهداشت - nighahdaşt): چاو‌دیری.
نگاهداشت - مص.م (نیگاهداشتنه - nighahdašten): پاراستن، راگرتن.
نگران - ص.فا (نیگه‌ران - nigheran): روانین، نیگاکردن.
نگرش - ا.مص (نیگه‌ریش - nigherîş): روانین، ته‌مه‌شاکردن.
نگریدن - مص.م (نیگه‌ریده‌ن - nigherîden): روانین، ته‌ماشاکردن، سه‌یرکردن، نۆزین.
نگریستن - مص.م (نیگه‌ریسته‌ن - nigherîsten): ته‌ماشاکردن، نۆزین.
نگرنده - ا.فا (نیگه‌ره‌نده - nighrende): بینهر، ته‌مه‌شاکهر، ته‌مه‌شافان.
نگران - ص.فا (نیگه‌ران - nigheran): بینهر، چاو‌ه‌نوار، چاو له‌رئ، دله‌راوکی، دله‌خورپیی، نیگه‌رانی.
نگژده - ا (نیگه‌ژده - nighjêde): شه‌ریه‌ی ئاو خواردنه‌وه، گۆزه.

نم سنج - ا.مر (نم سهنج - nemsenc):
نامرازی نه دندازه گیری شی و رتوبهت.
نمش - مص.ل (نممش - nems): درو کردن، دوو
زمانی کردن، درو، دوو زمانی.
نمش - ا.ع (نممش - nemes): رهنگ و خالی
رهش یان سپی له پیستی حه یواناندا، نه بلهق،
به لک.
نمشک - ا (نممشک - nemesk): سه رشیر،
که ری، قه یغ.
نمط - ا.ع (نممهت - nemet): ریچکه، ریپاز،
جوړ، جوړه مافورو رایه ختیکی رهنگینه.
نمک - ا (نممهک - nemek): خوئی، نمک.
نمک بحرام - ص.مر (نممهک بیبهرام - nemek
biheram): نمک حهرام، سپله و پی نه زان.
نمک پرورده - ص.مر (نممهک پهرقه رده - nemek
perverde): که سیک به نان و نمکی یه کیکی
دی پهرورده بووبی.
نمک خوار - ص.فا (نممهک خار - nemek
xar): نه وهی نان و نمکی که سیک بخوات،
خه لکانیک نمکی یه کیان کردبی، که سانی نان و
نمکیان له نیواندا بی.
نمکدان - ا.مر (نممهکدان - nemekdan):
خویدان، زاری ماشوقه.
نمکزار - ا.مر (نممهک زار - nemekzar):
خویدان.
نمکزی - ا (نممهکزی - nemekzi): جوړه
کولیچه یه که.
نمکسار - ا.مر (نممهکسار - nemeksar):
خویدان، شوپه کات.
نمک سود - نممهک سود - nemek sūd):
گوشت یان شتی دیکه که سویر کرابی.
نمک شناس - ص.فا (نممهک شناس - nemek
şinas): وه فادار، نمکناس.
نمک فرنگی - ا.مر (نممهک فرهنگی - nemek
ferengî): سولفات.

نمایان - ص.فا (نمایان - nemayan): دیار،
ناشکرا.
نمایاندن - مص.م (نممایاندن -
nemayanden): نیشاندان، نواندن،
ناشکرا کردن.
نمایش - ا.مص (نممایش - nemayiş):
نیشاندان، دیمه، نمایش.
نمایشگاه - ا.مر (نممایشگاه -
nemayişgah): پیشانگه، پیشانگهی کالای
بازرگانی یان پیشه سازی یان بهر بومی
کشتوکالی.
نمایشنامه - ا.مر (نممایشنامه -
nemayişname): شانۆنامه.
نماینده - ا.ص (نماینده - nemayende):
نیشاندن، نویندر.
نماییدن - مص.م (نماییدن - nemayînden):
نیشاندان، نواندن.
نمتک - ا (نممهتک - nemetk): نالو،
گویش.
نمچ - ا (نمچ - nemc): رتوبهت، شی، تهری.
نمد - ا (نممهد - nemed): لباد.
نمدار - ص.فا (نمدار - nedar): شیدار، تهری.
نمدپاره - ا.مر (نممهدپاره - nemed pare):
پارچه لباد.
نمدزین - ا.مر (نممهدزین - nemed zîn):
نهرمه زین.
نمدمال - ا.ص (نممهد مال - nemed mal):
کارگه چی.
نمدیده - ص (نمدیده - nemdîde): شیدار،
رتوبه تدار، شتی یان شوینی که رتوبه تی کیشابی.
نمدین - ص.ن (نممهدین - nemedîn): ههر
شتیکی له لباد دروست کرابی.
نمر - ا.ع (نمیر - nemir): پلنگ.
نمره - ا.فر (نومره - numre): نمره، ژماره.
نمس - ا.ع (نیمس - nims): مشکی خورما.

نموش - ا.مص (نموش-نیش - nemûniş):
نواندن، نیشاندان و نمایش کردن.

نمونه - ا.ص (نمونه - nemûne): نمونه، نا
تهواوو نوقسان و له کار که وتگ، دزیو و
ناشیرین.

نمید - ص (نومید - numîd): نائومید، بی
هیوا، ئومید بریاگ.

نمیدن - مص.ل (نمیدن - nemîden): مهیل و
ئاره زوو به لای که سیکدا، رتیهت وهرگرتوو.

نمیر - ا.ع (نمیر - nemîr): ئاوی فره و خاوتین.

نمیم - ا.ع (نمیم - nemîm): دوو زمان.

ننر - ص (ننور - nunur): که سیک به خورایی
لای خه لکی خوی خوشه ویست بکات..

ننگ - ا (ننگ - neng): شهرم، ئابرو و
حورمهت، ریسوایی.

ننگین - ص.ن (ننگین - nengîn): خه و شدار،
عه بیدار، به دناو، ناو زپیاگ، ناشیرین و رسوا.

ننو - ا (ننو - nenû): جۆلانه، دیلانی.

ننه - ا (ننه - nene): دایه،.

نو - ص (نو - new): تازه، نوی.

نوا - ا (نوا - neva): ئاواز، نه غمه، سهروهت
و سامان، خوراک و زاد، رهونهق و رهواج،
بارمته.

نواب - ا.ع (نواب - nevaib): رووداو،
کاره سات، به لا، مسیبهت.

نوائر - ا.ع (نوائر - nevair): دژمنایه تی،
ئاگری هه لایساو، ئاژاوهی به ریا بوو.

نواب - ا.ع (نواب - nuvvab): نوینه ران،
جیگران.

نوابخ - ص.ع (نوابخ - nevabix):
هه لکه و توان، بلیمه تان.

نواخی - ا.ع (نواخی - nevahî): ناوچه،
ده و روبه ری شار، یان گوند، بهش.

نواخانه - ا.مر (نواخانه - nevaxane):
زیندان، چه پسخانه، یه خسیرخانه.

نمک گیر - ص.مر (نمک گیر - nemek gîr):
که سیک که میک له شتی بچه ژئی تا بزانی رادهی
خوئییه که ی چهنده، که سیک نان و نه کی یه کیکی
له بهر چاو بی.

نمک لاخ - ا.مر (نمک لاخ - nemek lax):
خوئیلتین.

نمک لان - ا.مر (نمک لان - nemeklan):
خوئیلتین.

نمک نا شناس - ص.مر (نمک نا شناس -
nemek na şinas): نمک حه رام، سپله، پی
نه زان.

نمکین - ص.ن (نمکین - nemekîn):
خویدار، هه لاس و که وتی جوان، که سی سه نگین و
جوان.

نمکینه - ص.ن (نمکینه - nemekîne): دۆ
و ماستی که خوی و زیره و گزنیژهی کوتراوی تی
کرا بی.

نمل - ا.ع (نمل - neml): میرووله.

نمناک - ص (نمناک - nemnak): شییدار،
شوینی شییدارو ته ر.

نمو - مص.ل.ع (نمو - numuv):
نه شوغما کردن، وهرار، رووان، چه که ره کردن،
سه و زیبون، شین بوون.

نمود - ا (نمود - nemûd): نمود، نیشانه،
زناک، ره مز، رهواج و رهونهق.

نمودار - ص (نمودار - nemûdar): ئاشکرا،
دیار، به نمود.

نمودن - مص.م (نمودن - nemûden):
نواندن، نیشاندان، ئاشکرا بوون.

نموزج - ا.ع (نموزج - nemûzec): نمونه.

نموسک - ا (نموسک - nemûsek):
سۆسک.

نموشک - ا (نموشک - nemûşek):
سۆسک.

نموک - ا.ص (نموک - nemûk): شییدار،
هه دهف و نیشانه، رتیه تدار.

نواخت - ا.مص (نه‌خاقت - nevaxt): نه‌وازش، دل‌پاگرتن، گونجاوو جووت.

نواختن - مص.م (نه‌خاچته‌ن - nevaxten): نه‌وازش کردن، لاواندنه‌وو دل‌پاگرتن، سازلیدان.

نوازنده - ا.فا (نه‌فازنده - nevazende): سازژهن، موسیقارژهن، دل‌خوشیده‌روه، نه‌وازشکار.

نوادیر - ص.ع (نه‌فادییر - nevadir): قسه‌ی خوش، نوکته، پیکه‌نینوک.

نواده - ا (نه‌فاده - nevade): نه‌وه، نه‌وهو نه‌تیره.

نوادی - ا.فا.ع (نه‌فادی - nevadi): بانگ کهر، گازی کهر، یانه.

نوار - ا (نه‌فار - nevar): نه‌وار، شریتی باریک.

نوارچسپ - ا.مر (نه‌فار چه‌سپ - nevar çesp): کاغذی باریکی شریت ئاسا که به چاپکروی له‌سهری بوتل یان شتی دیکه‌ی بنه‌ن.

نوازش - ا.مص (نه‌فازیش - nevaziş): نه‌وازش، دل‌پاگرتن، لاواندنه‌وو ده‌ست به‌سهردا هیتان.

نوازشگر - ص.فا (نه‌فازیشگر - nevazişger): نه‌وازشکار، مه‌رایبی که‌رو دل‌پاگر، مه‌داراکار.

نوازنده - ا.فا (نه‌فازنده - nevazende): نه‌وازشکار، دل‌پاگر، مؤسیقاژهن، مه‌داراکار.

نوازنده - ا.فا (نه‌فازنده - nevazende): نه‌وازشکار، دل‌پاگر، مؤسیقاژهن، سازژهن.

نوازیدن - مص.ع (نه‌فازیده‌ن - nevazîden): لاواندنه‌وه، ده‌ست به‌سهردا هیتان، نه‌وازش کردن، دل‌پاگرتن، ساز لیدان، مؤسیقا لیدان.

نواسه - ا (نه‌فاسه - nevase): نه‌وه، مندالی مندال، نه‌وهو نه‌تیره.

نواسیر - ا.ع (نه‌فاسیر - nevasîr): ناسۆر.

نواصب - ا.ع (نه‌فاسیب - nevasib): دانه‌ران، به‌رپاکه‌ران.

نواصبی - ا.ع (نه‌فاسی - nevasî): ته‌وئل، په‌رچه‌م.

نوافذ - ا.ع (نه‌فافیز - nevafiz): ده‌لاقه، په‌نجه‌ره.

نوافل - ا.ع (نه‌فافیل - nevafil): به‌خشش، ده‌ستکه‌وت، زیاده عیباده‌تی که واجب نه‌بی، سوننه‌ت.

نواقص - ص.ع (نه‌فاغیز - nevaxis): که‌موکوپیان، کال، نه‌گه‌بیوو.

نواقل - ا.فا.ع (نه‌فایل - nevaxil): نه‌وزاری گواستنه‌وه، کوچه‌ریان، خه‌لکانیک له‌شوئینیکه‌وه بجه‌نه شوئینیک.

نواقییر - ا.ع (نه‌فاییر - nevaxir): بو‌قی، که‌ره‌نا، شه‌بیور.

نواقیس - ا.ع (نه‌فاییس - nevaxis): ناقوسان، زه‌نگ.

نواگر - ا.ص (نه‌فاگر - nevager): سازژهن، موسیقارژهن، موترب، گۆرانی بیژ.

نوال - ا.ع (نه‌فال - neval): عه‌تا، به‌خشش، نه‌سیب، به‌ش.

نواله - ا (نه‌فاله - nevale): گونکه هه‌ویر که به‌وشر بدری، بابۆله، پاروو.

نوامبر - ا.فر (نوفامبر - nuvambr): نو‌قه‌مه‌بر، مانگی یازده‌ی فهره‌نگی.

نواموز - ص.فا (نه‌وئاموز - newamûz): تازه‌کار، منالی تازه‌چوویتنه مه‌کته‌ب.

نوامیس - ا.ع (نه‌فامیس - nevamîs): شه‌ره‌ف، رازو نه‌یتی، ناموس، پیای لی‌هاتوو کارزان، هه‌شارگه‌ی راوچی.

نوان - ص.فا (نه‌فان - nevan): خه‌رامان، له‌نجه‌ولار، جووله‌و جولان، لئین.

نوانخانه - ا.مر (نه‌فانخانه - nevan xane): فه‌قیرخانه، ته‌مه‌لخانه.

نوانیدن - مص.م (نه‌فانیده‌ن - nevanîden): جولاندن، هیتانه‌ووله، خسته‌گریان و نالین.

نوحه - ا.ص (نهوهه - newhe) : شیوهن لهسه ر مردوو، شین و گریان.

نوحه‌خوان - ص.فا (نهوهه‌خان - newhexan) : شینگیت.

نوحه‌سرا - ص.فا (نهوهه‌سرا - newhesera) : شاعیرتیک که شیعی خه‌ماوی بلتی.

نوحه‌گر - ص.فا (نهوهه‌گر - newheger) : شینگیت، سه‌ردولکه‌وئیز.

نوخاسته - ص.مر (نه‌وخاسته - newxaste) : نه‌وجه‌وان، تازه‌لاو، نه‌ونیپال.

نوخیز - ص (نه‌وخیز - newxîz) : تازه‌هه‌لچوو، نه‌مامی تازه‌و ناسک.

نود - ا (نه‌فده - neved) : ژماره (۹۰).

نودر - ص (نه‌ودره - newder) : تازه‌په‌یدابوو، تازه‌کوره.

نودران - ا (نه‌ودهران - newderan) : شاگردانه، نه‌و به‌خشیشیه‌ی دهری‌ی به‌شاگرد خه‌یات.

نوده - ا (نه‌وده - newde) : نه‌وه.

نور - ا.ع (نور - nûr) : رووناک، روناهی، پرشنگ، تیشک.

نور - ا.ع (نور - newr) : خونچه، شکوفه، پشکو.
نور اسپه‌بد - ا.مر (نورئیسپه‌ه‌بود - nurispehbûd) : گیانی مرؤف، روح.

نوراستنی - ا.مر (نوره‌ستینی - nurestîni) : لاوازی نه‌عساب.

نورافشان - ص.فا (نورئه‌فشان - nur efşan) : بلایجیکتور.

نورافکن - ص.فا.ع (نورئه‌فکه‌ن - nurefken) : بلایجیکتور.

نورچشم - ا.مر (نوری‌چشم - nûri çeşm) : نوری چاو، فهرزه‌نی‌تازیز، رووناک‌ی دیده.

نوراهان - ا (نه‌وراهان - newrahan) : دیاری، سه‌وقات.

نورد - ا (نه‌فهرد - neverd) : ته‌وه‌ر، تیرؤگ، جه‌نگ و نه‌به‌رد.

نواهی - ص.ا.ع (نه‌فاهی - nevahî) : نه‌هی کار، که‌سیتیک نه‌هی له‌شتی بکات، هه‌ر شتیتیک له‌شه‌ردا قه‌ده‌غه‌بی.

نویاین - ص.مر (نه‌وئاین - new ayîn) : نو‌باو، تازه‌باو.

نوئل - ا.مر (نوئیل - nuil) : جه‌ژنی له‌دایک‌بوونی مه‌سیح که ده‌کاته ۱۲/۲۵، کریسمیس.

نویاوه - ا.ص (نه‌ویاوه - newbave) : نو‌یه‌ره، مندال و فهرزه‌ن.

نویت - ا.ع (نه‌ویه‌ت - newbet) : نو‌ره، که‌ر‌ت، جار، ده‌فه، چهل، گله‌ت، فرسه‌ت، کات.

نوبر - ا.ص (نه‌ویهر - newber) : نو‌یه‌ره (میوه)، میوه‌ی تازه‌ی پی‌گه‌ییوو.

نوبهار - ا.مر (نه‌ویه‌هار - newbehar) : نه‌ویه‌هار، به‌هاری تازه.

نوبهاران - ا.مر (نه‌ویه‌هاران - newbeharan) : وهرزی به‌هار، فه‌سلتی به‌هار.

نوبهاری - ص.ن (نه‌ویه‌هاری - newbeharî) : ناوی‌ناهه‌نگیتکی مؤسیقای ئیرانییه.

نوپا - ص (نه‌وپا - newpa) : منالیک تازه‌که‌وتیته‌سه‌ری، پی‌رؤکه.

نوپان - ا (نووپان - nûpan) : سه‌به‌ته‌ی له‌شول دروست کراو، به‌رجه، قه‌رتاله.

نوپرداز - ص.فا (نه‌وپه‌رداز - newperdaz) : نو‌پئاوهر، داهینه‌ر، شاعیرتیک به‌شیوازی تازه‌شیر بلتی.

نوترون - ا.فر (نیوترون - nutrûn) : نیوترون.

نوج - ا (نوج - nûc) : دره‌ختی کاژ، لا‌لاو.

نوجه - ا (نه‌وجه‌به - newcebe) : لا‌فاو، لیتشاو، له‌هی، سیلاو، ناوی‌کانی و سه‌رچاوه.

نوجوان - ص.مر (نه‌وجه‌شان - newcevan) : تازه‌لاو.

نوجه - ص (نه‌وجه - newçe) : تازه‌لاو، وهرزشکاریکی لاو که له‌وهرزشین کؤندا له‌ژئیر ده‌ستی پاله‌وانتیک‌ی گه‌ورده‌دا وهرزش بکات.

نوساز - ص (نهوساز - newsaz): تازه دروستکراو، تازه کهره وه.

نوسان - مص. ل (نهفسان - nevesan): نه وهستان، جولانی شتیک له جیی خوی (وهکو بهندولی سعات).

نوسنگی - ا. مر (نهوسهنگی - newsengi): چاخی بهردینی تازه.

نوسه - ا (نوسه - nûse): زه پینه و سیمینه، کۆلکه زتپینه، کهسکو سۆر.

نوش - ا (نوش - nûş): ههنگوبین.

نوشابه - ا. مر (نوشابه - nûşabe): ئاوی سازگارو زولال، عهرق، مهی.

نوشاد - ص (نهوشاد - newşad): تازه زاوا.

نوشادر - ا (نوشادور - nûşadur): ئه مونی.

نوشاندن - مص. م (نوشاندن - nûşanden): پیت نوشین.

نوشاننده - ا. فا (نوشاننده - nûşanende): پیت نوشهر.

نوشانوش - مص (نوشانوش - nûşanûş): نوشین، خواردنه وه، فه خارن.

نوشت افزار - ا. مر (نهفشت ئه فزار - nevişt efzar): که رهسته تین نووسین، نووسینه مه نی.

نوشتن - ا. مر (نهفشتن - neviştên): نووسین.

نوشتن - مص. م (نهفشتهن - nevestên): تهی کردن، پیچانه وه، نووسین.

نوش خند - ا. مر (نوش خند - nûşxend): بزهی شیرین، شه کره خه.

نوش خورد - ا. مص (نوش خورد - nûşxûrd): شادخوری، بهله زه ته وه خواردن، خواردن به خۆشی و بهله زه ته وه.

نوشدارو - ا. مر (نوشدارو - nûşdarû): ئه کسیر، بهنج، تلپاک، مۆرفین، دهرمانی شفا به خش.

نوشتگفته - ص. مر (نهوشیکوفته - newsîkufte): تازه پشکوتوو.

نوردن - مص. م (نهفهردهن - neverden): تهی کردن.

نورده - ا. مف (نهفهرده - neverde): تهی کراو، نووسراو.

نوردیدن - مص. م (نهفهردیدهن - neverdîden): تهی کردن، پیوان، پیچانه وه، نووسین، تۆمار کردن.

نوروز - ا. فر (نیفروز - nivrûz): تیکچونی ده زگای ئه عساب، تیکچونی باری دهروونی.

نورس - ص (نهوهرس - newres): تازه پیگه ییوو، میوهی نۆبه ره، نه مام، تازه لاو.

نورسته - ص (نهوورسته - newruste): تازه رواو، چه که ره کردو، تازه شین بوو.

نورسیده - ص (نهوهرسیده - newresîde): تازه، نۆی، تازه کوره، تازه گه ییوو.

نورنجیه - ا (نهوهرنجیه - newrence): چهوز، گۆلاو.

نوروز - ا (نهووروز - newrûz): نهوورۆز، رۆژی نۆی، جهژنیک کۆنی میلله تانی ئیرانه و ده که ویتته رۆژی به که می به هاره وه ۳/۲۱.

نورولوی - ا. فر (نورولوی - nurulujî): نورولوی، لقیکه له پزیشکگری که بایه خ به ئه عساب ددهات، ئه عساب ناسی.

نوره - ا. ع (نوره - nure): نوره، دارو.

نورهان - ا (نهوهرهان - newrehan): دیاری، سه وغات.

نوز - ق (نوز - nûz): تا ئیستا، هیشتا.

نوزاد - ص (نهوزاد - newzad): نهوزاد، ساوا، منالیک تازه له دایک بووین.

نوزده - ا (نوزده - nûzdeh): ژماره (۱۹) نۆزده، نۆوده.

نوز - ا (نوز - nûz): کارژ، درهختی کارژ.

نوس - ا (نوس - nûs): په لکه رهنگینه، کۆلکه زتپینه، زه پینه و سیمینه، رهنگینه مان، پرچی ئایشه و فاته.

نوش گياه - ا.مر (نوش گياهه - nûşgiyah):
گياهه كه بۆ دهرمان به كار دى.

نوش لب - ص.مر (نووش لهب - nûş leb):
شيرين ليتو، كه سيك ليتوى بۆ مژين خوش بى.

نوش لبينا - ا.مر (نووش لهبينا - nûş lebîna):
ناوى نهوايه كى موسيقايى كۆنه.

نوشنجه - ص (نووشه نجه - nûşence):
نوشتن، زولال و سازگارو به له زهت.

نوشه - ص.م (نهوشهه - newşeh):
پاشاى لاو، نهو پاشا.

نوشه - ص (نوشه - newşe):
كامهران، به خته وه.

نوشتدن - مص.م (نووشيدنه - nûşîden):
نوشتن، خواردنه وه، ئاو خواردنه وه، ههر خواردنه وه بيه ك.

نوشتنده - ا.فا (نووشه ننده - nûşende):
كه سيك ئاو يان شتى دى بخواته وه، بنوش، نوشهر.

نوشتين - ص.ن (نووشين - nûşîn):
سازگارو زولال، شيرين.

نوشتين باده - ا.مر (نووشين باده - nûşîn bade):
شهرايى ساف و زولال، ناوى نهوايه كى كۆنى ئيرانيه.

نوشتين روان - ا.مر (نووشين رهقان - nûşîn revan):
گياني شيرين، روحى رهوان.

نوشتينه - ص.ن (نووشينه - nûşîne):
به له زهت.

نوع - ا.ع (نهو - new):
چهن.

نوغان - ا.ع (نهوگان - newxan):
هتلكه كى كرمى ئاوريشم.

نوف - ا.نوف (نوف - nûf):
دهنگدان وهى دهنگ له كيتوو چياياندا، لووردهى سهگ، ههراو فهرته نه، هات و هاوار.

نوفه - ا.نوفه (نوفه - nûfe):
ههنگامه و ئازاوه.

نوفيدن - مص.ل (نووفيدنه - nûfîden):
هاوار كردن، جولان، فرياد كردن.

نوك - ا.نوك (نوك - nûk):
نوکی سوژن، دهرزى، قه له م، چه قو و شمشير، دهنوكى مهل.

نوکار - ص.مر (نهوکار - newkar):
تازه کار، تازه کار، تازه کوره.

نوکار - ا.ص (نهوکار - newkar):
غولام.

نوكدخدا - ص.مر (نهوكه دخودا - newked xuda):
تازه زاوا، نو مال، تازه زاوا.

نوکر - ا.ص (نهوکر - newker):
نۆکر، غولام.

نوکر باب - ا.مر (نهوکر باب - newker bab):
كه سيك له چيني نۆكران بى.

نوكدند - ص.مر (نهوكه ند - newkend):
تازه پيگه بيوو.

نوکیسه - ص.مر (نهوکیسه - newkîse):
نۆکیسه، تازه دهوله مه ند.

نول - ا.نول (نول - nûl):
گهردنى سوراحى، لوله ی گۆزه.

نوم - مص.ل.ع (نهوم - newm):
خه وتن.

نوميد - ص (نهوميد - newmîd):
نائوميد.

نون - ق (نوون - nûn):
نهنۆ، هه نوو كه.

نون - ا.نوون (نن - nûn):
قه دى درهخت.

نون - ا.نوون (نن - nûn):
چالي چه ناگه.

نون - ا.ع (نوون - nûn):
زونون: له قه بى يونس پيغه مبه ره.

نوند - ا.ص (نهغه ند - nevend):
تيزفام، زيرك، نه سپ يان و شترى تيزره و، پهيك يان سواری تيزره و.

نونهال - ا.مر (نهوني هال - newnihal):
نهونه مام، درهختى تازه روا بى.

نونياز - ص.مر(نهونياز - newnîyaz):
كه سيك تازه هاتبيته مهيداني ژيانه وه، تازه كار،
ناشي.

نويل - ا.فـر(نووفيل - nûvil):
نوئل، حيكايهت، داستاني كورت، هه والي
تازه.

نوه - ا(نهئه - neve): نه وه، زاروچه.

نوي - ا(نيشي - nivî): قورئان.

نويان - ا(نويان - nûyan): مير، شازاده،
فهريماندهي سويا، سهردار.

نويج - ا(نهقيج - nevîç): لا ولاو.

نويد - ا(نووفيد - nûvîd): مژده، هه والي
خوش.

نويدن - مص.ل(نهفيدن - nevîden): گرین و
نالین، له رزين، جولان.

نويسا - ص.فا(نهفيسا - nevîsa): نووسهر،
نقيسار.

نوين - ص(نهفين - nevîn): نوئ، تازه.

نويه - ا.مص(نوويه - nûye): گريه و نالين.

نويیدن - مص.ل(نووفيدن - nûvîden):
گريان، نالين، شينکردن.

نه - حر(نه - ne): نه، نا.

نه - ا(نوه - nuh): ژماره نو (٩).

نه - ا(نيه - nih): شار، ئاوايي.

نهائي - ص.ن(نيهائي - niha'î): كوټايي،
پايان، دوايي.

نهاب - ا.ع(نيهاب - nihab): تالان.

نهاب - ص.ع(نههاب - nehhab): تالانچي.

نهاد - ا(نيهاد - nihad): بونياد، سروشت،
خيلقهت، دهرون، ناخ و باتين.

نهادن - مص.م(نيهادن - nihaben): دانان.

نهانده - ا.فا(نهانده - nehande): دانهر،
كه سيك شتيك له شوئيني دابني.

نهار - ا.ع(نههار - nehar): روژ.

نهار - ص.ا(نههار - nehar): فراقين، برسي،
ناشتا.

نهاري - ا.ص(نهاري - neharî): نيوهره وه،
ناشتا، برسي، كه سيك ناني بهياني نه خواردبي.

نهار - ا(نيهار - nihar): لاوازي، كه مي.

نهاز - ا(نوهاز - nuhaz): سهركه لهي پهر.

نهاز - ا(نيهاز - nihaz): ترس.

نهازیدن - مص.ل(نيهازیدن - nihazîden):
ترسان، واهيمه كردن.

نهازیده - ص.مف(نيهازیده - nihazîde):
ترساو.

نهال - ا(نيهال - nihal): نه مام، چله پيشه ي
يهك ساليه ي دار، داري تازه رواو، داري تازه
رويتراو.

نهاله - ا(نيهاله - nihale): شكارو راو،
داريک كه راوچي له شيوه ي داهولدا دروستي
بكات تانيچيره كان بترستيني و بهره و داوو ته له كه
بروژن.

نهاله گاه - ا.مر(نيهاله گاه - nihalegah):
شكارگه، راوگه، كه مين.

نهالي - ا(نيهالي - nihali): جتيگه، دوشهك.

نهامي - ا.ص(نهامي - nehamî): ئاسنگهر.

نهامي - ا.ع(نهامي - nuhamî): ره بهن
(راهب)، ريگه ي ئاسان.

نهان - ص(نيهان - nihan): په نهان، نهديار،
شاراوه، نهپني.

نهان داشتن - مص.م(نيهان داشتن - nihan
daştin): په نهان كردن، فه شيرتن.

نهانخانه - ا.مر(نيهانخانه - nihanxane):
خه لوه تخانه، شوئيني كه شتيكي تيا په نهان
بكري.

نهاندان - ص.فا(نيهان دان - nihandan):
غهيپ زان.

نهان دره - ا.مر(نيهان دره - nihan dere):
په نهان خانه، شوئيني كه شتي تيا وه شيردري.

نہانزا - ا.ص (نیہانزا - nihanza): ئەو گياو روہ کانهی کہ ہەر رەگ و قەدو گەلایان ھەییو گولیان نییە، ئەو گیایانە ی بە نہینی زاوژی دەکەن.

نہایت - ا.ع (نیہایت - nihayet): کوتایی، پایان.

نہب - ا.ع (نہب - nehb): تالان.

نہبہ - ا.ع (نہبہ - nuhbe): تالانی، مالی تالانکراو.

نہج - ا.ع (نہج - nehc): پەپرەو، رینگە ی روون و ئاشکرا.

نہر - ا.ع (نہر - nehr): زئی، رووبار، رۆخانە، جۆگە.

نہرہ - ا.ع (نہرہ - nehre): دۆژەنگە.

نہزت - ا.ع (نہزت - nuhzet): دەلیشە، دەرڤەت.

نہشل - ا.ع (نہشل - nehşel): گێزەری کتیی.

نہشل - ا.ع (نہشل - nehşel): گورگ، پیای پییری شەپلەدار.

نہضت - ا.ع (نہضت - nehzet): راپەرین، سەرھەلدان.

نہفت - ا.ع (نیہوشت - nihuft): پەنھان، قەشارتی، پەناگە.

نہفتن - م.ص (نیہوشتەن - nihûften): شاراوہ.

نہفتە - ص.مف (نیہوشتە - nihufte): شاراوہ.

نہلیست - ص.فر (نیہلیست - nihlîst): نہہلیست.

نہمار - ص (نہمار - nehmar): بێ شومار، فراوان، زۆر، بێ کوتایی، عەجیب، دژوار، ئەستەم، زەحمەت.

نہمت - ا.ع (نہمەت - nehmet): پتیبست، پتیبستی، ئارەزوو.

نہنبان - ا.ع (نیہنبان - nihenban): سەرڤەباغ، سەری مەنڤەل، سەری تەنور، سەری گۆزە.

نہنبیدن - م.ص (نیہونبیدن - nihunbîden): پەنھان کردن، داپۆشین، شاردنەوہ.

نہنج - ا.ع (نیہنج - nihenc): جەوال.

نہندرہ - ا.ع (نیہندرہ - nihendere): مەخزەن، عەمار، نہینی خانە.

نہنگ - ا.ع (نہہنگ - neheng): نہہہنگ، کروکودیل.

نہوور - ا.ع (نہوور - nuhûr): چاو، نیگا، دیتن.

نہوض - م.ص (نہووز - nuhûz): راپەرین، ھەلسان، کۆچکردن، بزوتن.

نہی - ا.ع (نہہا - nuha): ئەقل، ئاوەز، قەدەغە، کوتایی شتیک.

نہی - م.ص (نہہی - nehî): گرتن، قەدەغەکردن، یاساخ کردن.

نہیب - ا.ع (نہہیب - nehîb): ترس، تانەو تەشەر.

نہیدن - م.ص (نیہیدن - nihîden): دانان، بێرکردنەوہو رامان و غەم خواردن.

نہیق - ا.ع (نہہیغ - nehîx): زەرپی نترەکەر.

نہیو - ا.ع (نہہیغ - nehîv): ترس، تانەو تەشەر.

نہیہ - ا.ع (نہہیہ - nuhye): ئەقل و ئاوەز.

نی - حر (نی - nî): نا، نہ، نہخیر.

نی - ا.ع (نہی - ney): قامیش، نہی، نای کہ ئامیتیکی مۆسیقایە.

نیا - ا.ع (نییا - nîya): باپیر، باوہگەر، (بابی دایک یان بابی باوک).

نیابت - م.ص.ل.ع (نییابەت - nîyabet): بوون بە جێگر، دانیشتن لە جێی کەسیک، ئەنجامدانی کاریک لە جیاتیی کەسیک.

نیات - ا.ع (نییات - niyyat): نیازو نیەت.

نیاح - م.ص.ل.ع (نییاه - niyah): شیوەن کردن بۆ مەرگی کەسیک، شین و رۆژۆ.

نیاز - ا. (نیباز - niyaz): پتویستی، عشق و ناره‌زو، توحفه و دیاری دهر ویشان.

نیازمند - ص. (نیبازمه‌ند - niyazmend): موحتاج، دهست‌کورت.

نیام - ا. (نیام - niyam): کیف، کیلان، کیلانی خه‌نجر، کیفی شمشیر.

نی انبان - ا. مر. (نه‌ن‌بان - neyenban): جوړه نایه‌که له هه‌مانه‌یک خراوه هه‌مانه که پر له هه‌وا ده‌کړئ و به‌دهست گوشاری لیده‌کړئ و به‌و جوړه لیده‌درئ، هه‌مانه نای.

نیایش - ا. مص. (نیبایش - niyayîş): دوعاو پارانه‌وه، ستایش، پارانه‌وه، عبادت‌کردن.

نییت - ا. ع. (نییه‌ت - niyyet): عزم، نیاز.

نیتروژن - ا. فر. (نیتروژین - nitrûjin): گازی نیاتروژین.

نیچه - ا. (نه‌یچه - neyçe): نه‌یچه.

نیدلان - ا. ع. (نیدیلان - nîdilan): کابوس، موته‌که، میترده‌زمه.

نیر - ص. ع. (نه‌بیر - neyyir): زور دره‌خشان، دره‌وشاوه، روناکی به‌خش.

نیران - ا. ع. (نیران - nîran): ناگر، نایر.

نیرم - ا. ص. (نه‌یرم - neyrem): دلیر، پال‌ه‌وان.

نیرنج - ا. (نیره‌نج - nirenc): فیل، حیل، نیره‌نگ، سیحر، جادو، تفسون.

نیرنگ - ا. (نیره‌نگ - neyrenge): حیل، فیل، سیحر، جادو، تفسون، نیره‌نگ.

نیرنگ - ا. (نیره‌نگ - nireng): دوعا، ویرد، له رتیره‌سمی ئایینی زهرده‌شتیدا به هه‌ندی دوعای تاییه‌تی ده‌گوترئ نیره‌نگ.

نیرو - ا. (نیروو - nîrû): هیز، توانا، وزه.

نیروسنج - ص. فا. (نیروسه‌نج - nîrûsenc): دینامومتر، وزه‌پیتو.

نیرومند - ص. (نیروومه‌ند - nîrûmend): به‌هیز، به‌توانا.

نیره - ص. ع. (نه‌بیره - neyyîre): دره‌وشاوه، روناکی به‌خش، زور دره‌خشان.

نیز - ق. (نیز - nîz): دیسانه‌وه، هه‌مدیس، جارتیکی دی، هه‌روه‌ها.

نیزار - ا. مر. (نه‌یزار - neyzar): قامیشه‌لان، نه‌یجه‌زار.

نیزک - ا. (نه‌یزک - neyzek): نه‌یزک.

نیزه - ا. (نه‌یزه - neyze): نیتزه.

نیزه‌دار - ا. ص. (نه‌یزه‌دار - neyzedar): سه‌ریازی نیتزه‌دار.

نیز - ا. (نیز - nîj): لا‌ولاو.

نیسار - ا. ص. (نیساری - nîsarî): سه‌ریازی، سوپایی، له‌شکری.

نیسان - ص. (نه‌يسان - neysan): وه‌کو قامیش، قامیش ناسا.

نیسان - ا. ع. (نه‌يسان - neysan): مانگی نیسان.

نیست - ا. ص. (نیست - nîst): عه‌ده‌م، فه‌نا.

نیستان - ا. مر. (نه‌یستان - neyyistan): قامیشه‌لان، قامیشه‌لین.

نیسته - ص. (نیسته - nîste): نابود، نه‌بوو.

نیسو - ا. (نیسوو - nîsû): نه‌شته‌ر.

نیش - ا. (نیش - nîş): هه‌ر شتیکی نوک تیژ وه‌کو سوزن و دهرزی و خه‌نجه‌رو نه‌شته‌ر، چزوی دوویشک و زهرده‌واله‌وو چز.

نیشتر - ا. (نیشته‌ر - nîşter): نه‌شته‌ر.

نیشخند - ا. مر. (نیش خه‌ند - nişxend): ژارخن، پیکه‌نینی رق نامیز.

نی شکر - ا. مر. (نه‌ی شیکه‌ر - ney şiker): نه‌ی شکر، قامیشی شه‌کر.

نیشو - ا. (نیشو - nîşû): نه‌شته‌ر.

نیشه - ا. (نه‌یشه - neyşe): شمشالی شوانان.

نیفه - ا. (نیفه - nîfe): مردار، پزوی شه‌روال، پزوی شه‌روال که دۆخینی تی ده‌خرئ.

نیکوروش - ص. مر (نیکوروش-یش -
 nîkûrevîş): خوش رفتار، خوش ته بیعهت،
 چاکه کار.
نیکوسگال - ص. فا (نیکوسیگال - nîkû sigal):
 چاکه خواز.
نیکوکار - ص (نیکوکار - nîkûkar): که سی
 دروستکار، خوشرفتار.
نیکومنش - ص (نیکومنه-نش - nîkû
 meniş): نه سلزاده، خوش ره چلهک، خوش
 ته بیعهت.
نیل - ا (نیل - nîl): گبیایه که له ولاتانی
 گهرمه سیتر ده روی، رنگی شین و خمی لی
 دروستده کری.
نیل - مص. م. ع (نیل - neyl): گه بیشتن به
 مهبهست، ودهست هیتانی مهبهست، گه بیشتن
 به مراز.
نیلک - ا. مر. (نهی له بهک - ney lebek):
 بلویر، شمشال.
نیل پر - ا (نیلپر - nîlper): نیلوفر.
نیلپر - ا (نیلوپر - nîlûper): نیلوفر.
نیلج - ا. ع (نیلج - nîlec): روو دکتیکه.
نیل فام - ا. ع (نیل فام - nîlfam): شین، که وه.
نیلک - ا (نیلک - nîlek): رنگی نیلی،
 نوقورج.
نیلگر - ا. ص (نیل گهر - nîlger): خومچی،
 رنگ ریژ، خمگر.
نیلگون - ص (نیل گون - nîlgûn): شین وه کو
 نیل، نیلی.
نیلوفر - ا (نیلوفر - nîlûfer): گولی نیلوفر.
نیله - ص (نیله - nîle): نیلی، شیناو.
نیم - ا (نیم - nîm): نیوه، نیمه، یهک له دوو.
نیم - ا (نیم - nîm): دره ختیکه.
نیم بالان - ا. مر (نیم بالان - nîm balan): بهو
 میروانه دهگوتری که بالی پیشه و دیان تا نیوهی
 بالی پاشه و دیان داده پوشتی.

نیک - ص. (نیک - nîk): چاک، خوش،
 جوان.
نیک اختر - ص. مر (نیک نه خته - nîk exte):
 به شانس، به اختیار، به تالاح.
نیک انجام - ص. مر (نیک نه انجام - nîk encam):
 ثاقبیهت خیر، که سیپک که ناکام و ثاقبیهتی کاری
 باش بی.
نیک اندیش - ص. فا (نیک نه ندیش - nîk
 endîş): خیرخواز.
نیک پی - ص. مر (نیک پی - nîkpîy): پی
 به خیر.
نیکخواه - ص. فا (نیک خاه - nîk xah): چاکه
 خواز، که سیپک که خیر و چاکه ی خه لکی بو.
نیک روز - ص. مر (نیک روز - nîk rûz):
 شادمان، به خته وهر.
نیک فرجام - ص. مر (نیک فهرجام - nîk
 fercam): ثاقبیهت خیر.
نیکل - ا. فر (نیکیل - nîkil): نیکل،
 جوره کازایه که.
نیک محضر - ص. مر (نیک مهزهر - nîk
 mehzer): روو خوش، خوش مه شرهب.
نیکمرد - ص. مر (نیک مهرده - nîk merd):
 پیای چاک.
نیکنام - ص. مر (نیکنام - nîknam): که سیپک
 ناوی به چاکه رژی بی.
نیک نهاد - ص. مر (نیک نیهاد - nîk nihad):
 خوش ته بیعهت.
نیکو - ص (نیکو - nîkû): باش، جوان.
نیکوتین - ا. فر (نیکوتین - nîkûtîn):
 نیکوتین، ماده یه کی ژهر داره له گه لای توتندا
 هه یه.
نیکوداشت - ا. مص (نیکوداشت - nîkû
 daşt): میهره بانی، خوش رفتاری، هه ژی.
نیکورو - ص. مر (نیکوروو - nîkûrû): قوز،
 جوان.

نیمکت - ا. مر (نیمکت - nîmket): تهختی دانیشتن، مویته.

نیم کره - ا. مر (نیم کووره - nîmkure): نیوده گۆی زهوی.

نیمگرد - ا. مر (نیم گیرد - nîm gird): نیودایه ره، نیو بازنه.

نیم گرم - ص. مر (نیم گرم - nîm germ): شیرتین، شله تین.

نیم لنگ - ا. مر (نیم لهنگ - nîm leng): تیردان، کهوان دان، قاوغی که کهوانی تی دابنری.

نیمور - ا. (نیمور - nîmûr): کیری پیماو، وانیکی پیماو.

نیمه - ا. (نیمه - nîme): نیوه، نیمه، یهک له دوو.

نینیا - ا. (نینیا - nîniya): رهشکه.

نیو - ص. (نیف - nîv): دلیر، پالاهوان، لاو، جهوان.

نیواره - ا. (نیواره - neyvare): تیروک.

نیوشا - ص. فا. (نیوشا - nîyûşa): گوینگر، بیسه ره، گوهدار، کهسیک شت فیری، بهزهین.

نیوشه - ا، مص. (نیوشه - nîyûşe): گوئی هه لختن بۆ قسه ی خه لکی به دزییه وه، گریان به نه سپایی و هه نسک هه لدان.

نیوشیدن - مص. م. (نیوشیدن - nîyûşiden): گوینگر، بیستن.

نیوشنده - ا. فا. (نیوشنده - nîyûşende): گوینگر، گوهدار.

نیوند - ا. (نیوشه ند - nîvend): تی گه بیشتن، ئیدراک، جوړه گیایه که.

نیوه - ا. (نیوه - nîve): گریه و نالین.

نین - ص. ن. (نین - neyîn): نهو شته ی له قامیش و نه یجه دروست کرابی.

نیم بسمل - ص. مر (نیم بیسمیل - nîm bis-mil): گیانله به ریک که به نا ته وای ملی بردایی.

نیم پز - ص. (نیم پز - nîm pez): نیوه کول.

نیم تاج - ا. مر (نیم تاج - nîm taç): نیوه تاج، تاجی بچووک.

نیم تخت - ا. مر (نیم تهخت - nîm text): تهخت.

نیم ترک - ا. مر (نیم ته رک - nîm terk): خیه تی بچووک، کلاو خود.

نیم تنه - ا. مر (نیم تنه - nîm tene): قه مسه له، نیوکۆت.

نیمچه - ص. (نیمچه - nîmçe): جلی کورت، شمشیر یان تفهنگی کورت، هه ر شتیکی کورت.

نیم خورده - ص. (نیم خورده - nîm xûrde): بهرماوه ی خه لکی.

نیم خیز - ا. مر (نیم خیز - nîm xîz): ناخیز، نیو ناخیز، نیوه ههستان.

نیمدار - ص. (نیم دار - nîmdar): نیو داشت، جلی ماوه یهک له بهر کرابی.

نیم دست - ا. مر (نیم دهست - nîm dest): تهخت.

نیم رخ - ا. مر (نیم رخ - nîm rux): وینه یهک لایه کی رووی تیا دیاری.

نیمرو - ا. مر (نیمرو - nîmrû): هیلکه و روژ، لایه کی روو.

نیمروز - ا. مر (نیم روز - nîm rûz): نیوه روژ، ناوی نه وایه که له سی نه واکه ی باریه د.

نیم سوز - ص. مر (نیم سوز - nîm sûz): نیوه سووت، نیوه سوتاو.

نیم کاره - ص. مر (نیم کاره - nîmkare): نیوه چل.

نیم کاسه - ا. مر (نیم کاسه - nîm kase): کاسه ی بچووک

و

و- حر (و- û, v):

پیتی سییه می ئه لغبای فارسییه که به (واو) دهخوئیریتته ودهو به حه ساوی ئه بجه دهکاته (٦).

وا- ا(فا- va): پئشگره، له پیش هه ندئ وشه وه دئ و مانا کانیان ده گۆرئ وهک: واگفتن- فاگوفتهن- گوته وه. واکردن- فاکه ردهن- کردنه وه.

وا- ا(فا- va): ئاش، شله، وهک شوربا- شورو- شورفا.

وابه سته- ص(فابه سته- vabeste): په یوه ندی، وابه سته، به ندیوار.

وابل- ا.ع(فابیل- vabîl): بارانی توندو دلۆپ زل.

واپس- ا.ص(فاپهس- vapes): پاش، دوا.

واپسین- ص(فاپه سین- vapesîn): دوایین.

وات- ا(فات- vat): وات، واتی کارهبا، یه که ی وزه ی ئه له تریک.

وات- ا(فات- vat): فره وه.

واترپروف- ا. انگل(فاتهرپرووف- vaterprûf): جلی ئاو دانه دات، بارانی.

واتگر- ص.فا(فاتگر- vatger): حیکاته خوان، شاعیر، هۆزانقان.

واتگر- ص.فا(فاتگر- vatger): فره وه دروو.

وات متر- ا.فر(فات میتتر- vatmitr): واتپتو.

واتق- ا.فاع(فاسیخ- vasîx): دنییا، متمانه دار.

واج- ا(فاج- vac): قسه، وشه، دوعاو ویزدیکه زه رده شتیان له سه ر سفره ی نانخواردن ده یخوین.

واجار- ا(فاچار- vacar): بازار، باژیر.

واجب- ص.ع(فاجیب- vacib): واجب، ئه رک.

واجبی- ا(فاجیبی- vacibî): موچه، داپو.

واجد- ا.فاع(فاجید- vacid): دارا، ده وله مه ند، زه نگین.

واچیدن- م.ص(فاجیدن- vacîden): به رچنین، کوکردنه وه.

واحات- ا.ع(فاهات- vahat): ئاواپی بچووک له ده شتا، پارچه زه وییه کی سه وزه زار له بیاباندا.

واحد- ا.ص(فاهید- vahid): یهک، یهک دانه.

واحه- ا.ع(فاهه- vahe): واحه، پارچه زه وییه کی به ئاوو گیا له بیاباندا، ئاوه دانی.

واخ- (فاخ- vax): ناخ، که سه ر، به هبه ه، یه قین، راست و دروست.

- واخواست** - ا.مص (فاخاست - vaxast):
 تبع‌تزار، ناره‌زایی.
- واخواهی** - ا.مص (فاخاهی - vaxahî):
 ناره‌زایی، تبع‌تزار، داواکردنه‌وه.
- واخوردن** - مص.ل (فاخورده‌ن - vaxûrden):
 راجله‌کین، حه‌په‌سان، له ره‌واج که‌وتن.
- واخیدن** - مص.م (فاخیده‌ن - vaxîden):
 جیا‌کردنه‌وه، جیا‌کردنه‌وه‌ی په‌موو له ناوکه‌که‌ی، شیک‌کردنه‌وه.
- واخیده** - ا.مف (فاخیده - vaxîde):
 خوری یان لۆکه‌ی هه‌لاجی کراو.
- وادادن** - مص.م (فادادنه‌ن - vadaden):
 ویل‌کردن، شل‌کردن، که‌وتنی که‌فمال یان له‌بخ له دیوار.
- وادار کردن** - مص.م (فادار که‌رده‌ن - vadar kerdén):
 هاندان، دنده‌دان، ناچار‌کردن، مه‌نع کردن، حه‌پس کردن.
- واداشتن** - مص.م (فاداشته‌ن - vadašten):
 حه‌پس کردن، ناچار‌کردن، دانانی که‌سیک له‌سه‌ر کاری.
- وادی** - ا.ع (فادی - vadî):
 ده‌ره، دۆل، رۆخانه.
- وادیان** - ا. (فادیان - vadiyan):
 رازیانه.
- وادیح** - ا. (فادیج - vadîc):
 دار به‌ستی میو، قایمه‌ میو، که‌پری میو، لقی میو.
- وار** - ا. (فار - var):
 پاشگره، که‌بچیتته‌ سه‌ر وشه‌ ماناکه‌ی ده‌گۆزی وه‌ک: دیوانه - دیقانه + وار - دیقانه‌فار؛ شیت تاسا.
- وارث** - ا.فا.ع (فاریس - varis):
 میراتگر.
- وارد** - ا.فا.ع (فارید - varid):
 هاتوو، هاتگ.
- وارده** - ا.فا.ع (فاریده - varide):
 هاتوو، هاتگ، نه‌و کالایه‌ی له شویتانی تره‌وه ده‌هینرین.
- وارسته** - ص (فاره‌سته - vareste):
 نازاد، خه‌له‌سیو، ره‌ها، رزگار.
- وارسی** - ا.مص (فاره‌سی - varesî):
 ته‌فتیش، پشکنین.
- وارغ** - ا. (فاره‌غ - varex):
 به‌ریه‌ستی ئاو.
- وارغ** - ا. (فارغ - varix):
 گلیم، به‌ره، به‌ن، پده.
- وارغ** - ا. (فاروغ - varux):
 قرقینه.
- وارف** - ص.ع (فاریف - varif):
 سیبهری دریش، به‌رین، دریش.
- وارفتن** - مص.ل (فاره‌فته‌ن - vareften):
 کرانه‌وه، رۆبیشته‌وه، گه‌رانه‌وه، توانه‌وه.
- وارفته** - ا.مف (فاره‌فته - varefte):
 گه‌راوه، تواوه، هه‌لوه‌شاهه، حه‌په‌سار.
- وارن** - ا. (فاره‌ن - varen):
 ئانی‌شک، قونانیسک.
- وارو** - ص (فاروو - varû):
 ئاوه‌ژوو، ده‌مه‌ونخوون، ژیریوان.
- واروژدن** - مص.ل (فاروو زده‌ن - varû zeden):
 ژیریوان کردن، ئاوه‌ژوو کردن، ته‌قله‌لیدن، پیچ‌ه‌وانه.
- واروک** - ا. (فارووک - varûk):
 زیپکه، بالوکه.
- وارون** - ص (فاروون - varûn):
 ژیریوان، سه‌ره‌ونخوون، ئاوه‌ژوو، شووم و نه‌حس.
- واره** - ا. (فاره - vare):
 پاشگره ده‌چیتته‌ سه‌ر وشه‌ ماناکه‌ی ده‌گۆزی وه‌ک: گوش + واره - گوش‌قاره، = گواره.
- واره** - ا. (فاره - vare):
 جار، که‌پده، نۆره، ده‌فعه، نۆبه.
- وارهانیدن** - مص.م (فاره‌هانیده‌ن - varehanîden):
 نازاد کردن، رزگار کردن.
- وارهیدن** - مص.ل (فاره‌یده‌ن - varhîden):
 نازاد بوون، خه‌له‌سین، رزگار بوون.
- وارختن** - مص.م (فاریخته‌ن - varîxten):
 رشتن، به‌راوردی حسابات، حبساب کردن له‌گه‌ل که‌سیکدا، که‌وتنی که‌فمال یان له‌بغی دیواران.
- واریس** - ا.فر (فاریس - varîs):
 ده‌لب بوونی ده‌ماری پووز.

واشه - ا. فاشه - (vaše): واشه، باشو، باشوکه.
واشی - ا. فاشی - (vaši): دوو زمان، قسه هیتان و بردن.
واصف - ا. فاشیف - (vasif): وهسفکار، ستایشکار.
واصل - ا. فاشیل - (vasil): گهینههر.
واضح - ص. ع. فاشیه - (vazih): دیار، روون، ناشکرا، خوبا.
واضع - ا. فاشی - (vazi): دانه، برپارده.
واعظ - ا. فاشیز - (va'iz): وهعز داده، ناموژیکار، ناموژکاریکار.
واعی - ا. فاشی - (va'i): گوهدار، گوژگر.
وافد - ا. فاشی - (vafid): هاتوو، شاند، نوپنهر، کهسیک به پهمیکه وه بی.
وافر - ص. ع. فاشی - (vafir): فراوان، مشه، زور، ناوی به حرکیکی شیعیری عهده بییه.
وافور - ا. فاشور - (vafûr): وافر، تلیاک، سه بیلی تاییه تی تلیاک کیشان.
وافور - ا. فاشور - (vafûr): هلم، دووکه ل، کهشتی، کهشتی هلم.
وافی - ا. فاشی - (vafi): سهر راست، نه مه کدار، خودان به لپن، کهسیک پابه ندی پهمیان و به لپنی خو بی.
واق - ا. فاش - (vax): واق واق، ماسیگره، واک.
واقع - ا. فاشی - (vaxi): مه لیک له تاسمانه وه بیته خواری، بهرقه رار، بهریا، هه قیقته، رووداو، واقع، کهوتوو.
واقعیه - ا. فاشیه - (vaxie): قیامت، رووداو و پیشهات.
واقف - ا. فاشی - (vaxif): وهستاو، به پتیه وهستاو، ناگدار، شارهزا.
واک - ا. فاش - (vak): ماسیگره، واق واق.

واژدن - مص. م. (vazeden): شیکردنه وهی لؤکه، هه لاجی کردن، ره تکردنه وهی شتیکی یان کهسیک، وهلانات، پهمیان شکاندن.
واژر - ا. فاشی - (vazir): هه لگری باری گران، گونا حکار.
وازع - ا. فاشی - (vazi): رتگر، به ره هه لست، سه رداری له شکر، به رتیه به ری کاروباری له شکر.
وازلین - ا. فاشیلین - (vazilîn): فازیلین.
واژ - ا. فاش - (vaj): باج.
واژگون - ص. ع. فاشگون - (vajgûn): دهمه ونخوون، دهمه وقلپ، سه ره و خوار، ژتیروبان، ناوه ژوو.
واژوون - ص. ع. فاشوون - (vajûn): ناوه ژوو، به ره وازی، واژی، پشت و روو، ژتیرو بان.
واژه - ا. فاشه - (vaje): وشه، پهیف، بیتیه.
واستدن - مص. م. (vasiteden): سه ندنه وه، وهرگرته وه.
واستریوش - (vastriyûş): جووتیاران، دپهاتیبیان.
واسرنگیدن - مص. م. (vaserengîden): هیرشکردن، په لاماردان، نکوئی کردن.
واسط - ص. ع. فاشیت - (vasit): ناوه راست، کهسیک له ناوه راست دا دانیشتی.
واسطه - ص. ع. فاشیه - (vasite): ناوژیوان، ناوکو، هۆ، کهسیک له ناوه ندایی.
واسع - ص. ع. فاشی - (vasi): بهرین، گوشاد، ناواله، فراوان.
واشامه - ا. فاشامه - (vaşame): لهچک.
واشدن - مص. ل. فاشوده - (vaşuden): کرانه وه، جیابونه وه.
واشر - ا. انگل (فاشیر - vaşir): واشهر.
واشنگ - ا. ص. فاشهنگ - (vaşeng): کهسیک له مانگی ره مه زاندا خه لکی بو پارشیو خه وهر بکاته وه. پاسه وان، گه وهری پاسه وانان.

واگیر - ص (شاگیر - vagîr): نه‌خوشییه درمه‌کان، په‌تا.

وال - ا (فال - val): جوړه ماسیبه‌که.

وال - ا (فال - val): جوړه حه‌ریږکی تا راده‌یه‌ک گرانبه‌هایه که ژنان کراس و عه‌بای لی دروست ده‌کن.

والا - ص (فالا - vala): بالا، به‌رز، ره‌سهن و خانه‌دان.

والا‌تر - ص.ت (فالاته‌ر - valater): بالا‌تر، به‌رزتر، بلن‌در.

والاد - ا (فالاد - valad): سایبته، ناسمانه، گومه‌ز، دیوار، چینی دیوار، قالب.

والادگر - ا.ص (فالادگر - valad ger): به‌نا، ته‌لارکار، وه‌ستای دیواری گل.

والان - ا (فالان - valan): ده‌سته‌یه‌ک له گیانه‌به‌رانی شیرده‌ری ده‌ریایی.

والان - ا (فالان - valan): رازیانه.

والانس - ا.فر (فالانس - valans): زاراو‌یه‌کی زانستی کیمیا‌یه.

والانه - ا (فالانه - valane): زام، برین.

والد - ا.ع (فالید - valîd): باب، باوک.

والده - ا.ع (فالیده - valide): دایک، داک، دایک و باوک.

والدین - ا.ع (فالیده‌ین - valideyîn): داک و باب.

والریان - ا.فر (فالیریان - valîrîyan): جوړه گیایه‌که.

والس - ا.مر (فالس - vals): جوړه سه‌مایه‌که.

والک - ا (فاله‌ک - valek): سیری کیتی.

والگونه - ا (فالگونه - valgûne): نال گونا، سوورای ژنان.

والمیدن - مص.ل (فاله‌میدهن - valemîden): پالنده‌وه، دریژ بوون، هه‌لاژان.

واله - ا (فاله - vale): تراویله‌ک، سه‌راب.

واله - ا (فاله - vale): جوړه ماسیبه‌که.

واکردن - مص.م (فاکه‌رده‌ن - vakerden): کردنه‌وه.

واکس - ا (فاکس - vaks): بو‌یای پیتلاو.

واکسن - ا.فر (فاکسین - vaksîn): کوتان.

واکسیل - ا (فاکسیل - vaksîl): قه‌یتانی سه‌ر شان و سنگی نه‌فسه‌ران.

واکسیناسیون - ا.فر (فاکسیناسیون - vaksînasyûn): کوتان.

واکشیدن - مص.م (فاکه‌شیدهن - vakeşîden): ده‌ره‌یتان، هه‌لکشانه‌وه.

واکش - ا.مص (فاکونیش - vakunîş): په‌رچه‌کردار، کاردانه‌وه.

واکویل - ا.فر (فاکویل - vakûul): ناوی پروتویلازم.

واکوفتن - مص.م (فاکوفته‌ن - vakûften): پیکداکوتانی دووشت.

واگذاردن - مص.م (فագوزارده‌ن - vaguzarden): وازلپه‌نان، ویتل‌کردن،

ته‌رک‌کردن، سپاردن، سپاردنی شتیک به که‌سیتک.

واگذاردنده - ا.فا (فագوزارنده‌ - vaguzarende): که‌سیتک شتیک به یه‌کیکی

دی بدات.

واگرایی - ا.مص (فاکه‌رایه‌ی - vagerayî): دووری.

واگردان - ا.مص (فاکه‌ردان - vagerdan): ژمارده‌وه، خو‌گۆزین، ناوه‌ژوو کردن.

واگرفتن - مص.م (فاگیرفته‌ن - vagirîften): به‌دواداچوون، وه‌رگرتنه‌وه.

واگفتن - مص.م (فاگوفته‌ن - vaguften): گوته‌وه.

واگن - ا.فر (فاگون - vagun): فارگۆن.

واگن لی - ا.فر (فاگون لی - vagun lî): فارگۆن‌ی که جیی نووستنی هه‌بی.

واگویه - ا.مص (فاگویه - vaguye): گوته‌وه‌ی قسه، دووباره کردنه‌وه‌ی قسه.

واله - ا(قاله - vale): سوربون، زاری.

واله - ص.ع(قالیه - valih): خه مبار، شهیداو سهرگردان له عه شقا.

والی - ص.ع(قالی - valî): فه رمانه و، حوکمران.

والیبال - ا.انگل(قالیبال - valîbal): یاری باسکه.

والیدن - مص.ل(قالیدن - valîden): نه شوفا کردن، فه خر کردن، نازین.

وام - ا(قام - vam): وام، قهرز، قهرد.

واماندن - مص.ل(قاماندن - vamanden): پاشکه وتن، ماندوووون.

وامانده - ا.مف(قامانده - vamande): پاشکه فتوو، دواکه وتگ، ماندوو.

وامپیر - ا.فر(قامپیر - vampîr): شه مشه مه کویره یه کی گهره یه.

وامخواه - ص.فا(قام خاه - vam xah): دواکاری قهرز، که سیک قهرز بکات، که سیک داوای قهرزی خوی له قهرزدار بکاته وه.

وامدار - ص(قامدار - vamdardar): قهرزدار.

وامران - ا(قامیران - vamiaran): جوړه گیاه که له زهرده چه وه ده چیت.

وامق - ص.ع(قامیخ - vamiq): دوست، عاشق، (وامیق و عه زرا) ناوی دوو دلداره و چیرۆکی خویان هیه.

وامی - ص(قامی - vami): قهرزدار، هیلاک و ماندوو.

وان - (قان - van): پاشگرو ده چیتته سهر وشه و ماناکه ی ده گۆرئ.

وانگاه - ق(قانگاه - vangah): ئه و کاته، ههنگی، له وه به دواوه.

وانمودن - مص.م(قانیمودن - vanimûden): نیشاندان، دووباره نیشاندان.

وانیل - ا.فر(شانیل - vanil): جوړه رووه کیکه.

وانیلین - ا.فر(شانیلین - vanîlîn): شیله ی وانیل که بۆ دروستکردنی شیرینی و ده رمانان به کاردئ.

واویلا - ا.ع(قاهیه یلا - vaveyla): واوه یلا، شیوه، ناله و زاری و رۆرۆ.

واه - (قاه - vah): واخ، به داخه وه، وای.

واهب - ا.فا.ع(قاهیب - vahib): به خشنده، له سیفه ته کانی یه زدانه.

واهمه - ا.ع(قاهیمه - vahime): واھیمه، ترس و خه یالات.

واهی - ص.ع(قاهی - vahî): سست، فشهل، بیج بنج و بناوان، کۆن و ستۆک.

وای - (قای - vay): وای، ناخ و ئۆف.

وایا - ا.ص(قایا - vaya): مراز، زهرورته، پیتویسته، گهره کی.

وایج - ا(قایج - vayic): که پری میو، قایه میو، دار بهستی میو.

وایست - ا(قایست - vayist): پیتویسته، پیتویسته.

وایه - ا.ص(قایه - vaye): پیتویستی، زهرورته، پیتدایستی.

ویاء - ا.ع(قهباء - veba): کولپرا، په تا.

ویال - ا.ع(قهبال - vebal): به لا، تهنگانه، عه زاب، ناکام شه ری.

ویر - ا.ع(قهبهر - veber): کولکه ی وشترو که رویشک و رتیی و ئه و شتانه، کولکه. گیانله به ریکی کولکنی کلک کورته له پشیل به چووکنه، سهرمای پیریتن.

ویر - ا.ع(قهبهر - vebr): سهرمای پیره ژن، گیانله به ریکه له تیره ی که رویشکی کتیی زهراوی.

وییل - ص.ع(قهبیل - vebîl): دژوار، تهنگانه، ناخوشی، کاری سهخت و دژوار.

وتد - ا.ع(قتهد - veted): سنگ، میخ.

وتر - ا.ع(قتهتر - veter): ژبی که وان، ژبی ساز.

وتگر - ا.ص (شه تگره - vetger): شاعیر،
فهروه دروو.

وتو - ا.فر (فیتوو - vitû): فیتو، فتکردنه وه،
ره تکردنه وه.

وتیره - ا.ع (شه تیره - vetîre): ریچکه، ری و
ریباز، ده ستور.

وثائق - ا.ع (شه سائیغ - vesaix): به لگه نامان.

وثاق - ا.ع (قیساع - visax): وه تاق، هۆده،
بن، پەت، هەر شتیک که سیک یان شتیکی پی
بیه ستریتیه وه.

وثقی - ص.ع (فوسغا - vesxa): مکومتر،
قایمتر.

وثن - ا.ع (شه سن - vesen): بت.

وثوب - مص.ل.ع (فوسووب - vusûb):
راپه رین، بازدان.

وثوق - مص.ل.ع (فوسوغ - vusûx): متمانه دان
به که سیک.

وثیق - ص.ع (شه سیغ - vesîx): مکوم، قایم،
جیگیر.

وثیقہ - ا.ص.ع (شه سیغه - vesîxe):
ئه وهی متمانه ی پی بکری، مکوم، جیگیر،
به لگه نامه.

وج - ا.ع (فه جج - vecc): سۆسنى زهرد.

وجاء - ا.ع (قیجاء - vica'): لیدان، (چ
به ده ست و چ به چه قۆ).

وجاء - ص.ع (فه جاء - veca'): بی خیر، بی که لک.

وجاع - ا.ع (قیجاء - vica'): نازار، نیش، ژان.

وجاهت - مص.ع (فه جاهت - vecahet):
جوانی، شکوداری، حورمهت و سه رفرازی.

وجب - ا.ع (فه جب - veceb): بست، وژه.

وجد - مص.ع (فه جد - vecd): هاتنه جۆش و
خروش، حال لیته اتن.

وجدان - مص.م.ع (قیجدان - vicdan):
دۆزینه وه، ویزدان، هیزی باتینی که چاک و خراپی

پی ده رک ده کری.

وجدانی - ص.ن.ع (قیجدانی - vicdanî):
ویژدانی، ئه وهی له ریگهی هیزی باتینییه وه ده رک
بکری.

وجع - ا.ع (شه جه - vece'): نازار، نیش،
ده غه زاری.

وجل - ا.ع (فه جل - vecel): ترس.

وجنات - ا.ع (فه جه نات - vecenat): گۆنایان،
گوپان.

وجنه - ا.ع (فه جه نه - vecene): گۆنا، گوپ.

وجوب - مص.ل.ع (فوجوب - vucûb): لازم
بوون، واجب بوون، پیویست بوون.

وجود - مص.م.ع (فوجود - vucûd): دۆزینه وه،
هه بوون.

وجوه - ا.ع (فوجوه - vucûh): روو، چاره،
روخساره کان.

وجه - ا.ع (شه جه - vech): روو،
روخسار، چاره، ریچکه، گه وهی قه وم،
پیاو ماقوول.

وجهاء - ص.ع (فوجه هاء - vuceha'):
پیاو ماقوولان، گه وره پیاوان.

وجهه - ا.ع (قیجهه - viche): لا، سه نت،
رووکه.

وجیز - ص.ع (فه جیز - vecîz): کورت
و کرمانجی، کورته، پوخته.

وجیع - ص.ع (فه جیی - vecî'): به نازار،
به سوئ.

وجین - ا.ع (قیجین - vicîn): بژارکردنی گیاکه له
له ناو کشتوکالدا، بژار.

وجیه - ص.ع (فه جیه - vecîh): گه وره، جوان،
قۆز، پیاو ماقوول، گه وره قه وم.

وجیهه - ص.ع (فه جیهه - vecîhe): ژنی
جوان و سه نگین و به هه بیهت.

وچر - ا.ع (فه چهر - veçer): فتوا، ده ستووری
حاکمی شهرع.

وچرگر - ا.ص (شه چهرگر - veçer ger):
حاکمی شهرع، قازی.

وحدانی - ص.ع (قه‌هدانی - vehdanî) : تهنیا، یه‌کتا.

وحدانیت - ا.ع (قه‌هدانییەت - vehdaniyet) : یه‌کتایی.

وحدت - مص.ل.ع (قه‌هدهت - vehdet) : یه‌کبون، تهنیایی.

وحش - ا.ع (قه‌هش - vehş) : گیانله‌به‌رانی کیتی، هوقی.

وحشت - ا.ع (قه‌هشەت - vehşet) : خەم و ترسو پەژاره له تهنیاییدا، تهنیایی، خەلۆهت.

وحشی - ا.ص.ع (قه‌هشی - vehşî) : حەییوانی کیتی، هوقی.

وحل - ا.ع (قه‌ههل - vehel) : قورپه‌سیان و چلپاو.

وحوش - ا.ع (قوهوش - vuhûş) : کیتیوان، هوقییان.

وحی - مص.ع (قه‌هی - vehî) : نانه‌دل، ئیلهام و سروشی خوایی بۆ پیغه‌مبه‌ران.

وحید - ص.ع (قه‌هید - vehîd) : تهنیا.

وخ - (قه‌خ - vax) : وشه‌یه‌که بۆ خوشی و له‌زه‌ت به‌کار دئ، ئۆخه‌ی.

وخامت - مص.ل.ع (قه‌خامەت - vexamet) : گرانباری، ناخوش، بۆ خواردن.

وخش - ص.ع (قه‌خش - vexş) : بیهوده، خەلکی هه‌یج و پووج و خوتیری.

وخش - ا (قه‌خەش - vexesh) : شه‌لکه‌ی ولاخان.

وخشور - ا.ص (قه‌خشوور - vexşûr) : پیغه‌مبه‌ر (ته‌نیا به‌ زه‌رده‌شت ده‌گوتری).

وخشوریند - ا.مر (قه‌خشوریه‌ند - vexşur) : (bend) : ئایین، مه‌زه‌ب، شه‌ریعت.

وخم - مص.ل.ع (قه‌خەم - vexem) : ئینته‌لاکردن.

وخم - ا.ع (قه‌خەم - vexem) : پیسبونى هه‌وا که بیه‌ته‌ مایه‌ی بلا‌وبونه‌وه‌ی نه‌خوشییه‌ درمه‌کان.

وخیم - ص.ع (قه‌خیم - vexîm) : دژوار، ناسازگار، پیاوی گرانجان و ناکولۆک.

ود - مص.ل.ع (قه‌دد - vedd) : خوشویستن، ئەشق و مه‌حه‌به‌ت.

ود - ا.ع (قه‌دد - vedd) : ناوی بیتی‌ک بووه‌ که عه‌ره‌بین پیتش ئیسلام په‌رستوویانه.

وداج - ا.ع (قیداج - vidac) : ره‌گی گه‌ردن، ده‌ماری مل.

وداد - مص.ل.ع (قیداد - vidad) : خوشویستن.

وداع - ا.مص (قه‌دا - veda) : دو‌عا‌خوازی، خوا‌حافیزی، به‌رتکردن، مالتا‌وایی.

ودائع - ا.ع (قه‌دايد - vedayi) : سپارده، ئەمانه‌ت.

ودج - ا.ع (قه‌دهج - vedec) : ده‌ماری مل که له‌کاتی توره‌ییدا هه‌لده‌ستت.

ودع - ا.ع (قه‌ده - vede) : گوپچه‌که ماسی، جۆره‌ سه‌ده‌فیکه.

ودگا - ا (قودگا - vudga) : قۆدگا، جۆره‌ مه‌یه‌کی رووسییه.

ودود - ص.ع (قه‌دود - vedûd) : زۆر میه‌ره‌بان.

ودی - ا.ع (قه‌دی - vedi) : ورده‌ نه‌مامی خورما، تۆماو.

ودید - ص.ع (قه‌دید - vedîd) : خوشه‌ویست، ئازیز.

ودیعە - ا.ع (قه‌دیئە - vedi) : ئەمانه‌ت، سپارده.

وفی - مص.ل.ع (قه‌زی - vezî) : تۆماو، روشن.

وڤه - ا.ع (قه‌زییه - veziye) : ئیش، ئازار، ناوی که‌م، عه‌یب، نه‌خوشی.

ور - (قه‌ر - ver) : پاشگه‌ ده‌چیتته‌ سه‌ر وشه‌و ماناکه‌ی ده‌گۆڤی وه‌ک هنر + ور = هنرور = هونه‌رفه‌ر - هونه‌رمه‌ند.

ور - ا (قه‌ر - ver) : به‌ر، لا، ته‌نیشته، که‌نار، سینه.

ور- (فهر- ver): نامرازی مهرجه (ئهگهر).

ور- (افهر- ver): تاقیکردنهوهی خوایی.

ور- (افیر- vir): چه نه بازی، زۆر بلایی، چه قاوه سوو، چه قه چناوه.

ورا- (فهر- vera): ئهو.

وراء- ا.ع (فهر- vera): پاش، پشت، منائی مثال، جگه له.

وراث- ا.ع (فهر- vuras): میراتگران.

وراثت- مص.ع (فهر- viraset): میراتگرتن، میراتبردن، ئهوهی له پاش مردوو بۆ کهس و کار دهمیته.

وراج- ص. (فهر- virac): چه نه باز، ههله وهی، چه قاوه سوو، چه قه چناوه.

ورارود- ا.ع (فهر- vera rûd): ئهوهی له پاش مردوو (جهیحوون).

وراز- ا.ع (فهر- vuraz): بهراز، یه کانه (بهرازی نیره).

وراغ- ا.ع (فهر- verax): ئاگر، تیشک و پرشنگ.

وراق- ا.ع (فهر- verax): کاغهز فرۆش، نووسهر، کتیبینوس.

ورام- ا.ع (فهر- veram): ههرشتیکی سووک، ئاسان، پارسهنگی تهرازوو.

ورانبهر- ق. (فهر- veranber): ئهوهی له پاش مردوو.

ورانداز- ا.ع (فهر- verandaz): بهراورد، ههله سهنگاندن، تهخمین، مهزنده گرتن.

وراندازکردن- مص.ع (فهر- verandaz kerdn): بهراوردکردن، ئه ندازه گرتن، تهخمین کردن.

وریوشه- ا.ع (فهر- verpûşe): له چک، سه ریوش.

ورتاج- ا.ع (فهر- vertac): تۆله که، گۆله به پۆژه، نیلۆقه.

ورتیج- ا.ع (فهر- vertic): که ره واله.

ورته- ا.ع (فهر- verese): میراتگران.

ورج- ا.ع (فهر- verc): بایه خ، به ها.

ورجاوند- ص. (فهر- verçavend): هیتا، پایه بهرز، رتیزدار.

ورجمند- ص. (فهر- vercmend): پایه بهرز، به رتیز، قه در گران، هیتا، ئه رجومه ن.

ورخج- ص. (فهر- verexc): چلک، ناشیرین، کریت، گه مار.

ورد- ا.ع (فهر- verd): گۆله باخ، گۆلی محمه دهی، گولا سۆر.

ورد- ا.ع (فهر- vird): وێرد، زیکر، دوعا، ئایهت خوتندن.

وردان- ا.ع (فهر- virdan): بالوکه.

وردک- ا.ع (فهر- verdek): جییازی بووک، ئهوهی بووک له گه له خۆی بۆ مائی زاوای ده بات.

وردنه- ا.ع (فهر- verdene): جۆره تیرۆکیکه.

وردوک- ا.ع (فهر- verdûk): جییازی بووک، که پر.

ورده- ا.ع (فهر- verde): داری کۆتر بازان.

ورز- ا.ع (فهر- verz): کشتوکال، کاری بهردهوام، پیشه، کاروکاسبی.

ورزا- ص. (فهر- verza): گاجووت.

ورزش- ا.ع (فهر- verziş): وه رزش.

ورزشکار- ص. (فهر- verzişkar): پالنهوان، وه رزشهوان.

ورزشگاه- ا.ع (فهر- verzişgah): وه رزشگه، وه رزشخانه، زۆرخانه.

ورزکار- ص. (فهر- verzkar): جووتیار، وه رزیر.

ورزگاو- ا.ع (فهر- verzgav): گاجووت.

ورزگر- ا.ع (فهر- verzger): وه رزیر، جووتیار.

ورزگن- ا.ع (فهر- verzgen): گۆزه، گۆزهی پڕئاو.

ورزم - ا (قه‌رزم - verzem): ناگر، بلیسه‌ی ناگر، گهرمی هالاوی گهرمی.

ورزو - ص (قه‌رزهو - verzew): گاجوت.

ورزه - ص (قه‌رزه - verze): کارکردن، کشتوکال کردن.

ورزی - ص (قه‌رزی - verzî): وهرزیر، جوتیر، کرپکار.

ورزیدن - مص.ل (قه‌رزیده - verzîden): وهرزش کردن، کوشش کردن، کارکردن، کشتوکال کردن، مه‌شق کردن.

ورزنده - ا.فا (قه‌رزننده - verzende): وهرشکار.

ورزیده - ا.مف (قه‌رزیده - verzîde): وهرزش کردو، به‌دهست هینهر، به‌هیز.

ورس - ا (قه‌ریس - veris): وهریس، گوریس، پت، کندپ.

ورس - ا (فورس - vurs): سه‌رووی کیوی، ئورز.

ورس - ا.ع (قه‌رس - vers): جوره گیایه که بۆ ره‌نگ کردنی جل به‌کاردی.

ورساز - ص (قه‌رساز - versaz): جوان و ناسک، قوزو بالا به‌رز.

ورست - ا.فر (قیرست - virst): پیتوانه‌یه که نزیکه‌ی هزار مه‌تر ده‌بی.

ورستاد - ا (قیرستاد - virstad): سکه‌ی ریزکردنی حه‌رفان له چاپخانه‌دا.

ورستاد - ا (قه‌ره‌ستاد - verestad): موچه، جیره.

ورسنگ - ا (قه‌رسه‌نگ - verseng): پارسه‌نگ.

ورسیج - ا (قه‌رسیج - versîc): ده‌رگای مال، ئاستانه.

ورشان - ا.ع (قه‌ره‌شان - vereşan): جوره کۆتریکی کتوبیه، قومی.

ورستاد - ا (قه‌ره‌ستاد - verstad): موچه، جیره.

ورشک - ا (قه‌رشه‌ک - verşek): کیسه‌ی پاره.

ورشکست - ص (قه‌رشیکه‌ست - verşikest): شکان، دارووخان، نابودی.

ورشکستن - مص.ل (قه‌رشیکه‌سته‌ن - verşikesten): تیکشکان، رووخان، زهره‌رکردن له سه‌ودادا.

ورشکسته - ا.مف (قه‌رشیکه‌سته - verşikeste): بازگانی که ئیفلاس بکات.

ورشکستگی - ا.مص (قه‌رشیکه‌سته‌گی - verşikestegî): نابود بوون، ئیفلاس کردن.

ورشو - ا (قه‌رشه‌و - verşew): جوره کانزایه که سته‌یل.

ورطه - ا.ع (قه‌رته - verte): گه‌رداو، زه‌لکاو، زۆنگ، شوینی خه‌ته‌رناک و بی ریگه، گرفت و گیروده‌بی.

ورع - مص.ع (قه‌ره‌ء - vere): خواناسی و ته‌قوا.

ورع - ص.ع (قه‌ری - veri): خواناس، له خوا ترس، به‌دین.

ورغ - ا (قه‌رغ - verx): به‌ریه‌ست.

ورغ - ا (قه‌رغ - verx): روشنی، روونکی.

ورغست - ا (قه‌رغه‌ست - verxset): رووه‌کیتکه له سپیناغ ده‌چی و ده‌کری به‌چیش.

ورغلانیدن - مص.م (قه‌رغه‌لانیده‌ن - verxelanîden): هاندان، جـولاندن، هاروژاندن، وروژاندن.

ورفان - ص (قه‌رفان - verfan): شه‌فاعه‌تکار، که‌سیک شه‌فاعه‌ت بۆ یه‌کیتک بکات.

ورفشان - ص (قه‌رفشان - verfşan): شه‌فاعه‌تکار.

ورق - ا.ع (قه‌ره‌غ - verex): کاغه‌ز، په‌لکی دار، په‌ری کتیب و ده‌فته‌ران.

ورقاء - ا.ع (قه‌رغاء - verxa): کۆتری کیوی، کوکوختی، دتله‌گورگ.

ورقه - ا.ع (قه‌ره‌غه - verex): یه‌ک گه‌لا، یه‌ک په‌ره‌ کاغه‌ز.

ورک - ا(فهرک - verək): دهوه نیککی دړکاوییه
بۆ سوتان به کار دئ.

ورک - ا.ع(فهریک - verik): ئیسقانی سمت.
ورکار - ا.ص(فهرکار - verkar): بړک، وهکو
بړکی کاله کو زه به شو ناروو.

ورکاک - ا(فهرکاک - verkak): داله کهرخوره،
سه رگه ږي.

ورگوش - ا(فهرگوش - vergûş): گواره،
گواره ی دريژ.

ورل - ا.ع(فهرل - verel): بزن مژژوک،
قومقموک، قوړی.

ورم - ا(فهرم - verm): یاد، بیر، هزر، زهین،
ئه زهر.

ورم - ا.ع(فهرم - verem): په نام، ئاوسان،
ماسان، لوو.

ورمالیدن - مص.ل(فهرمالیدن -
vermalîden): هه لکردن، قوژل هه لکردن،
چاک هه لکردن.

ورموت - ا.فر(فیرموت - virmût): جوړه
شه راييکه.

ورنا - ص(قورنا - vurna): جهوان، لاو.

ورنامه - ا(فهرنامه - vername): بهرنامه.

ورنجن - ا(فهرنجن - verencen): ده سته ند،
بازن، بازنگ، موچه وانه.

ورنی - ا.فر(فیرنی - virmî): مه لحه م، روژی
رهونه ق.

ورواره - ا(فهرقاره - ver vare): باله خانه،
هوډه، مالتی هاوینه.

ورروت - ا(قورروت - vurût): خه شم و غه زه ب،
توره یی و رق.

ورود - مص.ل.ع(قورود - vurûd): هاتن،
گه ییشتن.

وروغ - ا(قوروغ - vurûx): قرقینه.

وروغ - ا(قوروغ - vurûx): په شتیوی، ناخوښی،
تاریکی، لیتلی.

ورهمین - ا.ص(فهرهمین - verhemîn):
نانی قارشوغ.

وریب - ص(قوریب - vurîb): خوار، کهچ،
ناړاست، پیچ.

ورید - ا.ع(فهرید - verîd): شاده مار، ده ماری
مل، ده ماریک که خوین بۆ دل بگه ږتیتته وه.

وریز - ا(فهریز - verîz): که تیره، سه مخ.

وز - ا(فیز - viz): وزه وز، دهنگی میښو
میښووله.

وزارت - ا.ع(فیزارت - vizaret): وهزیری،
پایه ی وهزیری، پوښتی وهزیری.

وزارتخانه - ا.مر(فیزارتخانه - vizaret
xane): وهزاره تخانه، شوینی وهزیرو
به رده سته کانی.

وزان - ص.فا(فهان - vezan): هه لکردو،
بای هه لکردو.

وزان - مص.ع(فهان - vizan):
هه لسه نگانندن، هه لسه نگانندن و به راورد کردنی
دوو شت تابزانی کامیان قورستره.

وزان - ا.ع(فهان - vizan): بهرانبهر،
هاوسه ننگ.

وزر - ا.ع(فیزر - vizr): گوناح، سه نگینی،
باری قورس، باری گران.

وزر - ا.ع(فهرزهر - vezer): کیوی بهرز،
په ناگه، ههر شوینیکی مکوم و قایم که بکری
په نای تیا بگیری.

وزراء - ا.ع(قوزراء - vuzera'): وهزیران،
شالیاران.

وزش - ا.مص(فهرزش - veziş): هه لکردنی با،
هاتنی با.

وزغ - ا(فهرغ - vezex): قورباقه، بوق.

وزغه - ا(فهرغه - vezexe): جوړه
مارمیلکه یه که.

وزن - مص.م.ع(فهان - vezn): پیوان،
کیشان، هه لسه نگانندن.

وزنه - ا.ع (قهزنه - vezne): سهنگی تهرارزو.
وزیدن - مص.ل (قهزیده - vezîden): هاتن، هه لکردن، هه لکردنی با، هاتنی شنه.
وزیر - ا.ع (قهزیر - vezîr): وهزیر، شالیار، سه رۆکی ههر وهزاره تخانه یهک.
وزیر مختار - ا.مر (قهزیری موختار - vezîri muxtar): سه فییری پله دوو، نوینه ری دهوله تیک له پایته ختی دهوله تیکی دی.
وزین - ص.ع (قهزین - vezîn): سهنگین، قورس، سه لارو به ویقار.
وزنگ - ا (قهژهنگ - vejeng): پهراوێز، پینه.
وژول - ا (قهژول - vujûl): پاژنه ی پی، پاشنه پا، ئاژاووه قهرته نه.
وژولیدن - مص.ل (قهژولیدنه - vujûlîden): هاروژان، پروژان، په ریشان بوون، ئالۆزان.
وژه - ا (قهژه - veje): بست، وژه.
وسائط - ا.ع (قهسائیت - vesait): هۆکاران، ئهوزاران، ناویریوانان، ناوکۆیان، میانچی.
وسائل - ا.ع (قهسائیل - vesail): هۆکارو ئهوزارین گواستنه وه، عهره بانه، ترومبیل، کهشتی... هتد.
وساده - ا.ع (قیساده - visade): پشتی، سه رین، بالیف، سه نیا، سه رینگه.
وساطت - ا.مص (قهساتهت - vesatet): نپوانکاری، ناوکۆیی.
وسام - ا.ع (قیسام - visam): میدال، نیشانه.
وساوس - ا.ع (قهسافیس - vesavis): دوودلی و راپایی، وازواری، دهمدهمی، ههر ساته ی له سه ر خه یالنی، خه یالنی خراپ.
وستا - ا (قهستا - vesta): ئاویتا، کتیبی ئاینی زهردهشتیان، ستایشی خوا.
وستاخ - ص (قوستاخ - vustax): دلیر، بی په روا، بیتاک، بی ئه دهب.
وسخ - ا.ع (قهسهخ - vesex): چلک، کیم و زوخواو.

وسد - ا.ع (قوسسه - vussed): مهرجان.
وسط - ا.ع (قهسهت - veset): ناوه ند، ناڤین، ناوه راست، نه چاک و نه خه راپ.
وسطی - ص.ع (قوستا - vusta): په نجهی ناوه راست، زهرنه قووته.
وسع - ا.مص (قوس - vus): فراوانی، به رینی، دارایی، دهوله مه ندی.
وسعت - ا.ع (قوسئهت - vus'et): گه وره یی شوین، به رینی.
وسق - ا.ع (قهسغ - vesx): باری و شتر.
وسم - مص.ع (قهسم - vesm): داغکردن، داغمه پیتوه نان، نیشانه کردن.
وسمه - ا.ع (قهسمه - vesme): دهرمانیکه ژنان له برۆی ده دن.
وسن - ا.ع (قهسهن - vesen): پیتوبستی، خه وو وه نه وز، له وتاوی.
وسنی - ا.ص (قیسنی - visnî): وه سنی، هه وی، دوو ژنی یهک پیاو.
وسواس - ا.ع (قهسواس - vesvas): وه سواس، خه یالنی خراپ، دوودلی، راپایی، وازواز.
وسوسه - مص.م.ع (قهسقهسه - vesvese): وه سه وه سه په یدا کردن، سه ره له دانی خه یالنی خراپ.
وسه - ا (قهسه - vese): دار عاسا، دار ده ست.
وسیط - ا.ع (قهسیت - vesît): ناوکۆ، پیتاوه، میانه وان، میانچی، به ریوان.
وسیطه - ا.ع (قهسیته - vesîte): میانچی، به ریوان، ناوکۆ.
وسیع - ص.ع (قهسی - vesî): کراوه، به رین، پان.
وسيله - ا.ع (قهسیله - vesîle): هۆ، ئه وزار.
وسیم - ص.ع (قهسیم - vesîm): جوان، قۆز.
وش - (قهش - veş): پاشگره، ده چیتته سه ر وشه ماناکه ی ده گۆرێ وهک: په ری + وش = پریوش = په ری ئاسا.

وش - ا(قەش - veş): قۆزاخەى پەموو، رېشوروى شاشك و سەرووبەست.

وش - ص(قەش - veş): باش و ھەلپژاردە.

وشات - ص.ع(قوشات - vuşat): دوو زمانان.

وشاح - ا.ع(قېشاھ - vişah): شمشير، كەوان.

وشاح - ا.ع(قوشاھ - vişah): ھەمايل، ھەمايلە، ھەرچى راست و چەپ لەمل بکړئ و شۆرپیتتەو، (ھەمايلەلى شير، ھەمايلەلى دوعاو نوشتە).

وشاق - ا(قوشاخ - vuşax): کورپژگە، کورپ، کورپى جوان.

وشانى - ا(قەشانی - veşani): زيرى ناخاليسە - سکه يەکی کۆنە لە خۆراساندا باو بوو.

وشايت - مص.ع(قېشايتە - vişayet): دووزمانى.

وشت - ص(قەشت - veşt): باش، چاک.

وشتن - مص.ل(قەشتەن - vešten): سوورپدان، رەقسين، سوورپانەو، ھەلپەرکى.

وشچ - ا.ع(قوشچ - vuşç): سەمغ، شيلەى وشکەو ھېوى درەخت.

وشق - ا.ع(قەشەغ - veşex): گوئ رەش، ھەيوانىکى درندەيە بە ئەندازەى سەگىکەو لە پلنگ دەچن، پېستەکەى دەکړئ بە دەستکېش يان ئەستەرى جل.

وشک - ا(قوشک - vuşk): کەتيرە، سەمغ، شيلەى وشکەو ھېوى درەخت.

وشکدانه - ا.مر(قوشکدانه - vuşkdane): وشکەبەر، وەکو فستق و پستەو قەزان و...

وشکردن - مص.ل(قەشکەردەن - veşkerden): ئەنجامدانى کارىک بە گورجى.

وشگرده - ا.مف(قەشگەرە - veşgerde): چابوک، چالاک، کارکردە.

وشکول - ص(قەشکول - veşkûl): پياوى چابک و چالاک، گورج و گۆل.

وشکولیدن - مص.ل(قەشکولیدەن - veşkûlîden): دەست و برد کردن لە کاردا.

وشگون - ا(قېشگون - vişgûn): نقورچ، نقورچک، قونجىکە، قونجىک.

وشم - ا(قەشم - veşm): تەم، تەمومژ، دومان.

وشم - ا(قەشم - veşm): کەرپەوالە.

وشم - ا.ع(قەشم - veşm): خالى کوتراو لەسەر بەدەن.

وشن - ا(قەشەن - veşen): باران، بەفر، بەرف، لەوتاو.

وشنگ - ا(قەشەنگ - veşeng): ئامپىرىکە ھەلاج لۆکەى پى لە ناو ھەکەى جيا دەکاتەو.

وشى - ا.ع(قەشى - veşî): نەخش و نېگارى جل، جلى بە نەخش و نېگار، جەوھەرى شمشير.

وشى - ا(قەشى - veşî): ھەرىر، ئەتلەس.

وشىچ - ا.ع(قەشىچ - veşîc): درەختىکە لە قلىشە تاوتراندا دەروئ، زۆر سەخت و قايەو نيزەى ليدروست دەکەن.

وشينه - ا(قەشینە - veşîne): زرتپوش.

وصاف - ص.ع(قەسساف - vessaf): وەسفکار، شارەزا لە وەسف و بەيانى حالدا، پزىشک.

وصال - مص.ل(قېسال - visal): ويسال، پىنگەبېشتن.

وصايا - ا.ع(قەسايە - vesaya): وەسيتان، ئامۆزگارىان.

وصايت - ا.ع(قەسايەت - vesayet): راسپارە، پەند، ئامۆزگارى.

وصف - مص.م.ع(قەسف - vesf): وەسف کردن.

وصل - مص.م.ع(قەسل - vesl): بەيەک گەبېشتن.

وصلت - مص.م.ع(قوسلەت - vuslet): بەيەکگەبېشتن.

وصمت - ا.ع(قەسمە - vesme): پەلە، نەنگ، خەوش، عەيب و عار، سستى لە لەشا.

وصول - مص.ل.ع(قوسول - vusûl): گەبېشتن، ھاتن.

وعده - ا.ع (قه‌ئده - ve'de): قه‌ول و قه‌رار، به‌لین.

وعظ - مص.م.ع (قه‌ئز - ve'z): وه‌عز دادن، ناموژگاری کردن.

وعید - مص.ل.ع (قه‌ئید - ve'id): هه‌ره‌شه کردن، هه‌روه‌گه‌فکردن.

وغا - ا.ع (قه‌غا - vexa): شه‌ر، جه‌نگ.

وغد - ا.ص (قه‌غد - vexd): بی‌ ناوه‌ز، گیل، سووک، کۆبله‌و نوک‌ه‌رو غولام، باینبان.

وغست - ص (قه‌غه‌ست - vexest): دیار، ناشکرا، خویا.

وغستن - مص.م.ع (قه‌غه‌ستن - vexesten): ناشکرا کردن، خویا کردن.

وغوغ - مص.م.ع (قه‌غ غه‌غ - vex vex): حه‌په حه‌پی سه‌گ، حه‌پین.

وغیش - ا.ص (قه‌غیش - vexîş): فره، زۆر، قامیشه‌لان.

وفاء - مص.ل.ع (قه‌فاء - vefa'): په‌یمان بردنه سهر، وه‌فاداری، ئه‌مه‌کداری.

وفات - ا.ع (قه‌فات - vefat): مرن، مه‌رگ، وه‌فات.

وفاق - مص.م.ع (قیفاغ - vifax): هاوکاری کردن، ریکه‌وتن، ته‌بایی.

وفد - مص.ل.ع (قه‌فد - vefd): چوونه‌لای که‌سیک به‌ مه‌به‌ستییک.

وفد - ا.ع (قه‌فد - vefe): لوتکه‌ی چیا، که‌سیک بو‌گه‌بانندی په‌یامییک بیچیته نک پاشا، شاند.

وفق - ا.مص.ع (قه‌فغ - vefx): ته‌بایی.

وفود - ا.ع (قوفود - vufûd): وه‌فدان، شانندان، هاتووان.

وفور - مص.ل.ع (قوفور - vufûr): زۆر بوون، فراوان بوون.

وفی - ص.ع (قه‌فی - vefî): وه‌فادار، به‌ ئه‌مه‌ک، ئه‌مه‌کدار.

وفیات - ا.ع (قه‌فیات - vefeyat): مردن.

وصی - ص.ع (قه‌سی - vesî): سه‌روه‌سیت.

وصیت - ا.ع (قه‌سبیه‌ت - vesiyet): په‌ند، ناموژگاری، سپارده، وه‌سیت.

وصید - ا.ع (قه‌سید - vesîd): ده‌رگا، ئاستانه، ئه‌شکه‌وت، چیا.

وصیف - ا.ع (قه‌سیف - vesîf): خزمه‌تکار، می‌ردمندال.

وضع - مص.م.ع (قه‌زه‌ - vez'): دانان، شتیوه‌و شه‌کل، وه‌زعو حال.

وضوء - مص.ل (قوزو - vuzu'): ده‌ستنوژ گرتن.

وضوح - مص.ع (قوزوه - vuzûh): ناشکرا بوون، خویا بوون، روونیوونه‌دی کاریک.

وضیع - ص.ع (قه‌زی - vezî'): ده‌نی، خویری، هه‌تیوچه.

وطاء - ا.ع (قیئا - vita'): فره‌ش، رایه‌خ.

وطء - مص.ل.ع (قه‌تی - vet'): پایه‌مال کردن، پیشیل کردن، سوار بوونی ئه‌سپ.

وطی - ا.ع (قه‌تی - vetî): گانکردن، گان.

وطن - ا.ع (قه‌ته‌ن - veten): زید، وه‌ته‌ن، نیشتمان.

وطواط - ا.ع (قه‌تقات - vetvat): خه‌لکی بی‌ ناوه‌ز، شه‌مشه‌مه‌ کویره.

وطی - (قه‌تی - vetî): پیش‌شیلکاری، جووتیوون.

وظایف - ا.ع (قه‌زائیف - vezâif): ئه‌رک و فره‌مانان، مووچه، جیره.

وظیفه - ا.ع (قه‌زیفه - vezîfe): جیره‌ی روژانه، وه‌زیفه‌و ئه‌رک.

وعاء - ا.ع (قیئا - via'): ده‌فر، ئامان و هیربار، قاپ و قاچاغ.

وعاظ - ا.ع (قوئاز - vu'az): واعیزان، ناموژگاران.

وعد - مص.م.ع (قه‌ئد - ve'd): مرثانه‌پی دان، به‌لیندان.

وقاحت - مص.ل.ع (قه غاهت - vexahet):
بئ شەرم بوون، بئ ئەدەبی، بئ حەییایی.

وقاد - ص.ع (قه غغاد - vexxad): داگیرساو،
زۆر رووناک.

وقار - مص.ل.ع (قه غار - vexar):
بەسەبریوون، گەورەیی، سەنگینی، سەلاری.

وقاع - مص.ل.ع (قیغاء - vixa): شەڕکردن،
بە شەڕهاتن، جوتیوون لەگەڵ ژندا.

وقایت - مص.م.ع (قیغایەت - vixayet):
پاراستن، پاراستنی کەسیک لە خەراپە.

وقایع - ا.ع (قه غایی - vexayi): سەربوور،
رووداو، قەوماو، جەنگان، واریقات.

وقایع نگار - ص.فا (قه غایی نیگار - vexayi nigar):
واریقاتنووس، رووداواننووس.

وقت - ا.ع (قه غت - vext): وەخت، کات،
گاڤ.

وقح - ص.ع (قه غیھ - vexih): بئ شەرم، بئ
حەیا.

وقر - مص.ل.ع (قه غر - vexr): سەنگینیوون،
بەویقار بوون، گوێگرانی.

وقع - ا.ع (قه غء - vex): لوتکەیی چیا، شوێنی
بەرز، پلەو پایە.

قعات - ا.ع (قه غەئات - vexe'at):
رووداوان، قەوماوان، شەڕ.

قعه - ا.ع (قه غه - vex'e): جەنگ، رووداو.

وقف - مص.ل.ع (قه غف - vexf): وەستان،
هەڵوەستەکردن، وەقف کردنی مولک یان مال بۆ
شتتیکێ تایبەتی.

وقفنامه - ا.مر (قه غفنامە - vexfname):
وەقفنامە.

وقفه - ا.ع (قه غفه - vexfe): هەڵوەستە،
گومان و دوو دلی.

وقل - ا.ع (قه غل - vexl): جۆرە درەختیکە.

قواق - ص.ع (قه غ فاغ - vex vax):
ترسنۆک، جۆرە درەختیکە.

وقود - مص.ل.ع (قو غوود - vuxûd):
هەلایسان، داگیرسانی ناگر.

وقود - ا.ع (قه غوود - vexûd): سووتەمەنی.

وقور - ص.ع (قه غوور - vexûr): سەنگین،
گران، سەلار، بەویقار.

وقوع - مص.ل.ع (قو غوء - vuxu'): کەفتن،
کەوتن، روودان.

وقوف - مص.ل.ع (قو غووف - vuxûf):
وەستان، زانین.

وقیح - ص.ع (قه غیھ - vexîh): چاوقایم،
بیعار، بئ شەرم، روودارو بئ ئەدەب.

وقیعه - ا.ع (قه غیئه - vexî'e): ئازار،
قەوماو، غەیبەت، بەدگۆیی، گۆلاو.

وقیه - ا.ع (قو غییه - vuxiye): ھۆقە.

وک - ا (فکە - vek): بۆق، قورباقە.

وکالت - ا.مص (قیکالەت - vikalet):
بریکاری، سپاردنی کاریک بە کەسیک و متمانە
پێ کردنی.

وکالت نامە - ا.مر (قیکالەت نامە - vikalet name):
وەکالەتنامە.

وکر - ا.ع (فکەر - vekr): لانی بالندە، ھیلین.

وکلاء - ا.ع (فوکەلاء - vukela'): وەکیلان،
نۆتینەران، بریکاران.

وکن - ا.ع (فکەکن - vekn): ھیلانەیی بالندان،
ھیلین.

وکیل - ا.ع (فکەکیل - vekîl): وەکیل، نۆتینەر،
بریکار.

ول - ص (قیل - vil): رەھا، ئازاد، بەرەللا،
خوێری، وێل.

ولاء - ا.ع (فەلاء - vela'): مەحەبەت،
لایەنگری، خزمایەتی، کەسایەتی، پاشایی.

ولائم - ا.ع (فەلایم - velaim): میوانداری و
دەعوەتکاری بە بوونەتێن وەک: زەماوەند،
منالبوون، خانووکردن.

ولات - ا.ع (قولات - vulat): والیان.

ولادت - مص.م.ع (فیلاددت - viladet):
زایین، زایینی ژن.

ولانه - ا (فهلانه - velane): برین، زام،
جهراحت.

ولایات - ا.ع (فهلایات - velayat):
شارستانان، شاریک به دهوویه دهکویه،
هریمیک له ولایتیک که یهک والی فرمانروایی
بکات.

ولایت - ا.ع (فهلایت - velayet): ویلایت.

ولایت - مص.ل.ع (فهلایت - velayet):
حوکمکردن، که سایه تی و خزمایه تی.

ولت - ا.فر (فولت - vult): فولت.

ولتاژ - ا.فر (فولتاژ - vultaj): فولتاژ،
ریکخه ری وزی کارها.

ولت متر - ا.مر.فر (فولت میتر - vult mitr):
فولت پیو، نامیتریکه بۆئندازه گیری رادهی
کارها.

ولج - ا (فهلج - velec): که ره واله.

ولج - ا.ع (فهلج - velec): ریگهی ناو له لآن.

ولج - ا.ع (فولهج - vulec): بیچوه هه لۆ.

ولد - ا.ع (فهلد - veled): منال، کور.

ولرم - ص (فیلهرم - vilerm): شیرتین،
شله تین.

ولع - مص.ل.ع (فهله - vele): دل به ندبوون به
شتیکه وه.

ولغونه - ا (فولغونه - vul'xûne): سووراو.

ولگرد - ص.فا (فیلگه رد - vilgerd): به ره لالا،
بیکاره، ویتل، خویری، هه رزی.

ولنگار - ص (فیله نگار - vilengar): به ره لالا،
بۆ ته ریبت.

ولو - ص (فیله و - vilew): په راگه نده، ره ها،
به ره لالا.

ولو - ع (فهلو - velew): نه گهر، نه گهرچی.

ولوال - مص.ل.ع (فهلقال - vel val): گریان و
زاری به دهنگی بهرز، هاوارکردن، رۆرۆ.

ولوح - مص.ل.ع (فهلوح - vulûc):
وهژوو که وتن.

ولود - ص.ع (فهلود - velûd): ژنی که منالی
زۆر بیتن.

ولوع - ص.ع (فهلوء - velu'): دل به ندی، تیر
نه بوون.

ولوع - مص.ل.ع (فهلوء - velû'): ههز چونه
شتیک، ته ماچونه شتیک.

ولوغ - مص.ل.ع (فهلوغ - vulûx): لسته نه وه،
لسته نه وهی قاپ له لایه ن سه گه وه.

لوله - مص.ل.ع (فهلله - velvele): شین و
شه پۆر، فیزاح و واوه یلاکردن.

وله - مص.ل.ع (فهلله - veleh): خه مباریوون،
سه رگه ردان بوون، هه یرمان له خوشتیا یان له
خه ما، سه رگه ردانی، شه یدایی.

ولی - (فهللی - velî): مه گهر، به لام، لی.

ولی - ص.ع (فهللی - velî): وهلی، پیای خوا،
پشتیوان، پشت و په نا.

ولید - ا.ع (فهلید - velîd): ساوا، نه وزاد،
به نده.

ولی عهد - ا.ص (فهللی نه هد - velî ehe):
حاکمی وهخت و رۆژ، میراتگری دهسه لات،
چیگری پاشا.

ولیمه - ا.ع (فهلیمه - velîme): میوانداری و
ده عوه تکاری.

ون - ا (فهن - ven): دار قه زوان، داره به ن.

ونانه - ا.ص (فهنانه - venane): کولیره.

ونج - ا (فهنج - venc): چۆله که، مه لویچک،
پاساری.

ونجنک - ا (فهنجنک - vencnek): ریحانه.

وندیداد - ا (فهنیداد - vendîdad): به شتیکه
له ناو پستا، یه کییکه له پینج به شه که ی
ناو پستا.

ونژد - ا (فهنژد - venjed): بنیشته تال،
شیلهی داره به ن.

ونک - ا(قهنگ - venk): کولکهی وشترو کهرویشک و....

ونگ - ا(قهنگ - veng): دهنگی بیچووه پشیلہ.

ونگ - ص(قهنگ - veng): خالی، به تال، قهله ندهرو بیتهوا، دستکورت.

وننگ - ا(قهنگ - veneng): لقی میو، لقی میو که سهره کی دهرن و ناوی لی دهچکی.

ونوس - ا.فر(قینوس - vinûs): قینوس، زوهره.

ونوس - ا.فر(قینوس - vinûs): قینوس، خواوندی نه شقو جوانی له دهف گریکی و یونانی کون.

وه - (قهه - veh): بۆ سه رسامی و ستایش به کاردی، قهه، بهه.

وه - ص(قیه - vih): چاک، باش.

وهاب - ص.ع(قهههاب - vehhab): زۆر به خشنده، یه کیکه له ناوه کانی خوا.

وهابی - ص.ن.ع(قهههابی - vehhabî): تاقمیکی مه زه بییه له عه رهستانی سعودی که به ثاره زوی دلی خویان نه حکامی قورئان لیک ده دنده و پابه ندی هندی ری و ره سمی ئیسلامی نین و گه لیک له کار و کرده و موسلمانان به گومرایی و بیدعت ده زانن و باوهریان به گومه زو بایه خدان به گورستان و گوری ئیمامان و تهوافکردن و ماچکردنی گورو مه رقه دو مه زاری ئیمامان نبیه و به جایزی نازانن.

وهاج - ص.ع(قهههجاج - vehhac): دره خشان، پرشنگدار، رۆشن، رووناک.

وهاد - ا.ع(قیهاد - vihad): دۆل، دۆلان، شیوان.

وهب - مص.ع(قهههب - veheb): به خشین.

وهده - ا.ع(قههده - vehde): دۆل، زهوی قوول و چال و نرم.

وهران - ص.ع(قهههران - vehran): ترساو، توقیر، زه نه قچوو، هه ترشچوو.

وهره - ا.مص.ع(قههره - vehre): گیرۆده بوون، به جوژی که رتی دهرچوون نه بی.

وهل - ا(قوهل - vuhl): دارکاژ، سه روی کیوی، عه رعر.

وهله - ا.ع(قههله - vehle): هه و دل، هه و هلی هه ر کاریک یان شتیک، سه ر هتا، جار، ده فعه، که ر هت.

وهم - مص.ل.ع(قههم - vehm): خه یالکردن، وینا کردنی شتیک به دهر له مه به ست و ویست، گومان، به غه له ت وینا کردن.

وهمنش - ص(قیههمنش - vihmeniş): خوش خو، چاک سروشت.

وهن - مص.ل.ع(قههن - vahn): سستبوون، لاواز بوون، بنیتسانبوون.

وهنگ - ا(قهههنگ - veheng): چه مه ری ده ستبار، ناو زهنگی دارین، به شی که ره تیک ناو خواردنه وه، جورعه یهک ناو.

وی - ص(قهی - vey): نهو.

وی - ا(قهی - vey): به رانبهر، نه و دنده، وهک: ده نه و دنده. ده به رانبهر.

وی - (قهی - vey): وهی، ودهش، وایش.

ویار - ا(قییار - viyar): بیژوو، مه گیرانی.

ویتامین - ا.فر(قیتامین - vitamîn): قیتامین.

ویتترین - ا.فر(قیتترین - vîtrîn): جامخانه، شووشه به ند.

ویج - ا.ع(قهیج - veyc): نیر، نیله.

ویحک - ع(قهیهک - veyhek): وشه یه که بۆ به زهیی، یان ستایش و سه ر سورمان به کاردی، وهک: حه یف، خوشی له خۆت، خه نی له خۆت.

وید - ص(قید - vîd): کهم، گوم، نادیار.

ویدستر - ا(قیدهستر - videster): گیانله به ریکه.

ویر - ا(قیر - vîr): بیر، هویر، هزر، زهین، یاد.

ویر - ا(قیر - vîr): ناله و زاری، هاوار.

ویرا - ص (ڤیرا - vîra): زهینروون، زیرهک، به بیرو هوش.

ویراستن - مص.م (ڤیراسته - vîrasten): ئاماده کردن، ریکخستن، ریکو پیک کردن.

ویران - ص (ڤیران - vîran): ویران، خاپوور.

ویران کردن - مص.م (ڤیران کهرده - vîran kerden): ویران کردن، خاپوور کردن، رووخاندن، تیکدان.

ویرانه - ا.ص (ڤیرانه - vîrane): ویرانه، خه رابه، خاپوور.

ویرگول - ا.فر (ڤیرگول - vîrgûl): ویرگول، فاریزه، کوما.

ویروس - ا.فر (ڤیرووس - vîrûs): ڤایروس، میکروبی وردی نه و تو که به میکروؤسکوپیش نابینرئ.

ویره - ا (ڤهیره - veyre): برک، وهکو برکی کالهک و نهو شتانه.

ویزا - ا.فر (ڤیزا - vîza): ئیمزای په ساپورت، ڤیزه.

ویزیت - ا.فر (ڤیزیت - vîzît): دیدنی، سهردان.

ویژه - ص (ڤیژه - vîje): ویره، تایبه تی، هه لېژارده.

ویس - ا.ع (ڤهیس - veys): هه ژاری، دهرویشی، ڤهله ندهری.

ویسپرد - ا (ڤیسپهرده - vîspered): به شیکه له ناوېستا.

ویستا ویزبون - ا.فر (ڤیستاڤیزبون - vîsta vîsyon): جوړه سه نعه ټیکي فیلمسازیه.

ویس کنسول - ا.فر (ڤیس کونسول - vîskunsûl): کونسولیار، یاریده دهری کونسول.

ویسکی - ا.انگل (ڤیسکی - vîskî): جوړه خواردنه وه به که، ویسکی.

ویشنو - ا (ڤیشنو - vîşnû): خواوهندیکی هندوسانه.

ویل - ا.مص (ڤهیل - veyl): به لاهو مسیبه ت، وهی، چالیکه له دۆزه خدا.

ویل - ا (ڤیل - vîl): سه رکه وتن، دهره ت و ده لیقه، به ده ست هیتان.

ویلا - ا.فر (ڤیللا - vîlla): ڤیللا، مالی هاوینه ی جوان، کوشک و ته لاری هاوینه.

ویلان - ص (ڤهیلان - veylan): سه رگه ردان، گومرا، دهره دهر، ویل.

ویلانج - ا (ڤهیلانج - veylanc): جوړه شیرینی به که.

ویله - ا.ع (ڤهیله - veyle): تهنگانه و گرفتاری، ڤه زیحه ت، ریسوایی، ئاپروچوون.

ویله - ا (ڤیله - vîle): ڤه رته نهو ئاژاوه.

ویم - ا (ڤیم - vîm): ته راو.

ویمه - ا.ع (ڤهیمه - veyme): تو مه ت، دوو زمانی، بوختان.

وین - ا.ع (ڤهین - veyn): تری رهشکه.

ویوگ - ا (ڤه یوگ - veyug): بووک، وهوی.

ویولون - ا.فر (ڤیولون - viyulûn): ویلون، که مانجه.

ویولون سل - ا.فر (ڤیولون سیل - viyulûn sil): چهلؤ.

ویولونیست - ا.فر (ڤیولونیست - viyulûnist): که مانجه ژهن.

هـ - حر (هـ - H):

پیتی سیو یه که می نه لغبای فارسییه به (ها) ده خوینریتته وه به حه ساوی نه بجه د ده کاته (ه) و دوو جوړه: جوړیکی ده خوینریتته وه له هه و دل و ناوهر است و کوتایی وشه وه دی، جوړی دوو ده می ناخوینریتته وه له کوتایی وشه وه دی وهک: بنده، خنده، زنده.

ها - (ها - ha): وشه ی وه لآمه: به لئی، ها.

ها - (ها - ha): نیشانه ی کوّیه بو غهیری گیانله به ران وهک: خانه + ها = خانه ها، چوب + ها = چوبها.

هائب - ا.فا.ع (هائیب - haib): ترسناک، ترسینه ر، سامناک.

هانج - ا.فا.ع (هائیج - haic): هاروژاو، به جوّش هاتگ، هاویج بونی حه یوانی نیر بو می و جووت بوون.

هاند - ا.فا.ع (هائید - haid): تویه کارو گه راوه.

هائل - ا.فا.ع (هائیل - hail): ترساوهر، ترسناک، کاریک له سه ر مروّث قورس بی.

هائم - ص.ع (هائم - haim): سه رگه ردان، ویل،

حهیرماو. هابط - ا.فا.ع (هابیت - habit): دابه زبوو، هاتگه خوار.

هاتف - ا.فا.ع (هاتیف - hatif): بانگ که ر، بانگ که ریک که خو ی دیار نه بی و دهنگی بژنه وی.

هاتل - ص.ع (هاتیل - hatil): هه وری پر باران. هاج - ص (هاج - hac): گیت، سه رگه ردان، ویل، داماو، حهیران، بزیتو هار.

هاجر - ا.فا.ع (هاجیر - hacir): باشت، قسه ی ئاجرو باجی.

هاجره - ا.فا.ع (هاجیره - hacire): نیوه رۆ، هه رته ی گه رما.

هاجس - ا.ع (هاجیس - hacis): نه وه ی به دلدا ختوره بکات، نه وه ی به دلدا بی، که لکه له، ختوره.

هاچه - ا (هاچه - haçe): داریکی دوو لقه یه ده دریتته به ر په لی درخت تا نه نه وی یان نه شک، هاچه، فاقه، لکی دوو لکه، هاچه.

هادم - ا.فا.ع (هادیم - hadim): ویران که ر، روختنه ر.

هادوری - ا.ص (هادوری - hadûrî): گه دا، سوال که ری خوازه لۆک، خه لکی بی سه روبه رو خو تپله.

هادی - ا.فا.ع (هادی - hadî): ریتنوتین، پیشه نگ و پیشه وا.

هادیه - ا.فا.ع (هادیه - hadîye): دارعاسا، به ردی به رزو دیار، له ناو ناودا.

ھار - (ھار - har) : ملوانه‌ی مرواری، گەردنبەن.

ھار - ص (ھار - har) : ھار، سەگی ھار.

ھاراکیری - (ھاراکیری - harakîrî) : جۆرە خوکوژییەکە لە ژاپۆندا باوە و خۆکوژی بە چەقوورگی خۆی لەم تەنیشتەو تائەو تەنیشت ھەلەدەدرێ.

ھارب - ا.فا (ھاریب - harib) : ھەلاتوو، راکردوو.

ھارپ - ا.فر (ھارپ - harp) : چەنگ، سازتیکێ ژێدارە کە ٤٦ ژێتی ھەیە و بە قامکانی دەست لێدەدرێ.

ھارمونى - ا.فر (ھارمونى - harmonî) : ھارمونى، ھاوئاھەنگى، ھاوئاوازی، سازگارى، کۆمەڵیک نامیری مۆسیقا کە پێکگە لێ بەدرێن. **ھارمونیک** - ص.فر (ھارمونیک - harmonik) : ھاوئاھەنگ.

ھارمونیم - ا.فر (ھارمونیم - harmoniûm) : ئۆرگی بچووک.

ھاروت - ا.ع (ھاروت - harût) : ھاروت، ناوی فریشتەبەکە کە بەر غەزەوی یەزدان کەوتوو دەلێن دەگەڵ فریشتەبەکی دیدا بەناوی ماروت لە بیرو بابلدا سەرەو خوار ھەلواسراون.

ھارون - ا.ع (ھارون - harûn) : ناوی براکەى حەزەرەتى موسایە، لە فارسیدا بە مانى دەرگاوان و پاسەوان و قاسیدو پەیک ھاتوو.

ھازل - ا.فا.ع (ھازیل - hazil) : حەنەکچی، سوعبەتچی، نوکتەباز، ھەرزەوێژ.

ھاژ - ص (ھاژ - haj) : زەبون، سەرسام، سەرگەردان، گێژ، بزێوو ھار.

ھاژیدن - م.ص.ل (ھاژیدن - hajîden) : سەرسام بوون، سەرگەردان بوون، دامابوون، زەبوون بوون، گریان.

ھاس - ا (ھاس - has) : ترس و بیم.

ھاس - ق (ھاس - has) : ئیتر، ھەروەھا.

ھاشم - ا.فا.ع (ھاشیم - haşim) : شکپنەر، وردوخاش کەر، کەسپیک نان لە قاپدا وردبکات و بیکات بە نانەوللا، ترید.

ھاشور - ا.فر (ھاشور - haşûr) : رتوش، رتوش کردنى ویتە بە قەلەم.

ھاضم - ا.فا.ع (ھازیم - hazim) : ھەرس کەر.

ھاضمە - ا.فا.ع (ھازیە - hazime) : ھەرس کەر، دەزگای ھەرس.

ھاف بک - ا.انگل (ھاف بەک - haf bek) : یاریکەری ناوەراست.

ھاک - ا (ھاک - hak) : ھێلکە، ھێلکەى مریشک، تۆو.

ھاکول - ا (ھاکول - hakûl) : زەرنیخی سپى، مەرگەموش، دەرمانى مشک.

ھاکى - ا.انگل (ھاکى - hakî) : ھۆکى، قاشوانى.

ھال - ا (ھال - hal) : سەبر، ئارام، ئۆقرە.

ھال - ا (ھال - hal) : گۆلى گەمەى ھۆکى.

ھال - ا (ھال - hal) : جۆرە درەختیکە.

ھال - ا.ع (ھال - hal) : تراویلکە، سەراب.

ھال - ا.فر (ھال - hal) : ھۆل.

ھالات - ا.ع (ھالات - halat) : خەرمانە، خەرمانان.

ھالک - ا.فا.ع (ھالیک - halik) : کوشندە، لەنبیوەر.

ھالکە - ا.فا.ع (ھالیکە - halike) : نەفسى حەسودی تەماعکار.

ھالو - ص (ھالو - halû) : خۆشباوەر، دلەساف، خالۆ، لالۆ.

ھالوژن - ا.فر (ھالوژین - halojin) : ئەو ماددە نیمچە کانزایانەبە کە لەگەڵ کانزایانى دیدا خوتی وەکو خۆتیی چیشت دروست دەکات.

ھالە - ا.ع (ھالە - hale) : خەرمانە.

ھالە - ص (ھالە - hale) : دووزمان، بەدخوو.

ھامال - ا.ص (ھامال - hamal) : ھاوتا، بەرانبەر، چوون یەک.

ھاماور - ا (ھامائەر - hamaver) : ناوی تیرەبەکی ئاکنجی یەمەنە بەناوی حمیەر.

هام دبیره - ا.مر(هام دهبییره- hamdebîrîh): جۆره خهتیکى ئیرانییه بهر له هاتنى ئیسلام باوى بووه.
هامراه - ص(هام راه- hamrah): هاوړئ.
هامش - ا.ع(هامیش- hamîş): پهراوړیزى کتیبان.
هامن - ا(هامون- hamun): دهشت، بیابان، سارا.
هاموار - ص(هامشار- hamvar): هموار، ریک، راستانى و تهخت.
هامواره - ق(هامشاره- hamvare): بهردهوام، همیشه، پهیتا پهیتا.
هامون نورد - ص.فا(هامون نهقهرد- hamûm neverd): بیابانگهړ،
هاممه - ا.ع(هاممه- hamme): ههر گیانهوهړیک ژههرداربئ وهکو مار....
هامه - ا.ع(هامه- hame): سهر، سهرى مرؤف و ههر شتیکی دى، ئهسپ، کوندهپهپو، کومهلى خهلك، سهرۆك و دهم سپى قهوم.
هامى - ص(هامى- hamî): حهیران، سههرگردان.
هامیان - ا(هامیان- hamyan): کیسه، ههمانه.
هان - ا(هان- han): وشهى ئاگادارکردنهوهیه.
هاون - ا(هاونه- haven): هاوڤن، هاڤن، دهسکاوڤنگ.
هاویه - ا.ع(هاوییه- haviye): دۆزهخ، ههلدیر.
های - (های- hay): ئای، وای.
های های - (های های- hay hay): گریه و نالین، شین و شهپۆر.
های هو - (های هو- hay hûy): های و هو، شین و شهپۆر، ههراو هوریاى کۆږى شادى و خوشى.
هایینه - ق(هایینه- hayîne): ههر کاتى، ناچار.

هبا - ا.ع(ههبا- heba): تۆزو غوبار، تهپوتۆز.
هبات - ا.ع(ههبات- hibat): بهخشش، دیاری.
هباک - ا(ههباک- hebak): تهپلى سهر، ناوهڤدى سهر، تهوڤهسهر.
هبد - ا(ههبد- hebed): مالهى جووتیاران که زهوى کیتلراوى پئ ههموار دهکهن.
هبد - ا.ع(ههبد- hebd): تهحلهسیتف، کهلهکهمارانه، گوژالک.
هبر - ا(ههبر- heber): چلک و کیمى برین.
هبک - ا(ههههک- hebek): ناو لهپ.
هبل - ا.ع(هوهبل- hubel): بتى بووه له کهعبهدا که له شپوهى مرؤف و له عهقیق دروست کرابو، ههردوو تیردى قوردهیش و بهنى کهنانه بهر له پهیدا بوونى ئیسلام دهیان پهروست.
هوب - مص.ل(هوب- hubûb): هاتنى با، ههلهکرنى با، ههلاتنى ئهستیره.
هيوط - مص.م(هيوط- hubût): نیشتهوه، دابهزین، هاتنهخوار.
هیه - مص.م.ع(هیه- hibe): بهخشین، دیاری، دانى شتیك به کهسپک بئ بهرانبه.
ههید - ا.ع(هههید- hebîd): ماله.
ههپون - ا(ههپون- hepyûn): ئهفیون.
هتاک - ص.ع(ههتاک- hettak): پهرده دپ، کهسپک پهرده لهسهر کارپن نهپینى و عهپ و خهوشین نادیارى خهلك ههلمالى، کهسپک که خهلكى ریسواو بى ئابرو بکات، بهدزمان، زمان پیس.
هتروژن - ا.فر(هیتروژین- hitrojîn): مهحلول، گیراوهیهک که به تاقیکردنهوى میکروسکۆب مادهکانى لیکدى جیا بکرتنهوه.
هتک - مص.م.ع(ههتک- hetk): پهردهدرین، پهرده له روو ههلمالین، ریسواوکردن و ئاشکراکردن، لهقاودان.

هتل - ا.فر (هوتیل - hutil): ئوتیل، میوانخانه.

هتیم - مص.م.ع (هه-تم - hetm): شکانی ددان له‌بنه‌وه، کهوتنی ددانی پیشه‌وه.

ههج - ص (هه-ج - hec): راست راوه‌ستاو، شتییک که له زه‌ویدا داچه‌قینرایێ وه‌کو ئالاو رم و ئه‌و شتانه.

هه‌ج کردن - مص.م.ع (هه‌ج که‌رده‌ن - hec keren): هه‌ل‌کردن، راست کردن.

هه‌جاء - مص.م.ع (هه‌جاء - hica'): داشۆرین، زهم کردن، جینیویێ دان، سیلاب، برگه، برگه‌ برکه کردنی وشه، برگاندنی وشه.

هه‌جاء - ص.ع (هه‌جاء - hecca'): هه‌جوکار، داشۆپینکار.

هه‌جاور - ا (هه‌جاءهر - hecaver): کۆمه‌له‌ خه‌لکیک، ئاپۆزای خه‌لکی.

هه‌جاور هه‌جاور - ص (هه‌جاءهر هه‌جاءهر - hecaver hecaver): کۆمه‌ل کۆمه‌ل.

هه‌جده - ا (هه‌جده - hecde): هه‌ژده.

هه‌جر - مص.ل.ع (هه‌جر - hecr): جیابوونه‌وه، دووری و جیایی.

هه‌جران - مص.ل.ع (هه‌ج‌جران - hicran): جیابوونه‌وه، دوورکه‌وتنه‌وه له‌کەس و کارو.

هه‌جرت - ا.مص (هه‌ج‌رت - hicret): هه‌ج‌رت، دووره‌ ولاتی، کۆچ کردن له‌ ولاتی خۆ، رۆژی هه‌ج‌رتی پیغه‌مبەر له‌ مه‌که‌وه بۆ مه‌دینه که ریکه‌وتی مانگی ربیع الاول سالی سیازده‌یه‌می په‌یامی ئیسلام بوو به‌رانبه‌ر به‌ سالی ٦٢٢ ز بوو.

هه‌جن - ا.ع (هه‌جه‌ن - hucen): خه‌وش، عه‌یب، قسه‌ی عه‌یبار.

هه‌جن - ص.ع (هه‌جون - hucun): ناکه‌س به‌چه، له‌گام، ئه‌وه‌ی بابی نازادو داکی که‌نیزه‌ک بێ، دوو ره‌گ.

هه‌جنا - ص.ع (هه‌جه‌نا - hucena'): دوو تۆمان، دووره، دوو ره‌گان.

هه‌جند - ا (هه‌جه‌ند - hecend): جۆره‌ رووه‌کیکه له‌ سپیناخ ده‌چیت و ده‌کرت به‌ چیش.

هه‌جنه - ا.ع (هه‌ج‌نه - hucne): قسه‌ی ناشیرین.

هه‌جو - مص.م.ع (هه‌جو - hecû): هه‌جو، شیعری داشۆرین، جینیو.

هه‌جوع - مص.ل.ع (هه‌ج‌وع - hucû'): خه‌وتن، نووستن.

هه‌جوم - مص.ل.ع (هه‌جوم - hucûm): هه‌یرش کردن، په‌لاماردانی له‌نکاو.

هه‌جیر - ا.ص (هه‌ج‌یر - hecîr): نیوه‌رۆ.

هه‌جیر - ص (هه‌ج‌یر - hucîr): باش، چاک، خاس.

هه‌جین - ص.ع (هه‌ج‌ین - hecîn): نارپه‌سه‌ن، دوو تۆمه، دووره.

هه‌چه - ا (هه‌چه - heçe): هاچه، فاقه، حاچه، لکی دوو لکه.

هه‌دات - ا.فا.ع (هه‌دات - hudat): ریتنیتان، پیشه‌وایان، رتبه‌ران.

هه‌دایا - ا.ع (هه‌دایا - hedaya): دیارییان.

هه‌دایت - مص.م.ع (هه‌دایه‌ت - hidayet): ریتنیتی کردن، نیشاندانی ریتی راست.

هه‌دبه - ا (هه‌دبه - hedbe): جۆره‌ میروویه‌که له شونیی ته‌رو شیدار ده‌ژی.

هه‌در - مص.ل.ع (هه‌د‌ر - heder): به‌فیرۆچوون، به‌ باچوون، وون بوون.

هه‌دف - ا.ع (هه‌د‌ف - hedef): نیشانه، نیشانه‌ی گولله، مه‌به‌ست.

هه‌دم - مص.م.ع (هه‌د‌م - hedm): رووخاندن، ویران‌کردن.

هه‌دنگ - ا (هه‌د‌ه‌نگ - hedeng): ئه‌سه‌پی سپی.

هه‌دنه - ا.مص.ع (هه‌د‌نه - hudne): سولج، ئاشتی، شه‌ر وه‌ستان، ئاگره‌س.

هه‌ده - ا.ص (هه‌د‌ه - hude): هه‌ق، راست و دروست، سوودو فایده.

هه‌دهد - ا.ع (هه‌د‌ه‌د - hud hud): په‌پوه سلیمانکه، شانه‌به‌سه‌ر.

هدی - ا.مص.ع (هودا - huda): راستی، رزگاری، رتی راست، رینمایی.

هدی - ا.ع (هیدی - hedî): قوریانی، حیوانی به مهبهستی قوریانی بۆ مهککه بنێردری وهک: (وشترو مهپرو...).

هدیر - ا.ع (ههدير - hedîr): بۆرهی و شتر، گمهی کۆتر.

هدیه - ا.ع (هه دییه - hedîye): دیاریی، پیشکەوتن.

هزا - ا.ع (هازا - haza): ئاوه‌لناوی نیشانه‌یه بۆ نزیک.

هذر - ا.ع (هه زه‌ر - hezer): وراوه، قسه‌ی هه‌له‌ق و مه‌له‌ق، قسه‌ی بی سه‌رویه‌ر، وپینه.

هزلوله - ا.ع (هوزلول - huzlûl): پی‌ی‌او‌ی سووک، هه‌وری باریک، تیلماسکه هه‌ور، نه‌سپی درێژو قه‌به.

هزیان - مص.ل.ع (هه‌زه‌یان - hezeyan): وراوه، وپینه.

هر - ق (هه‌ر - her): هه‌موو.

هر - (هیر - hir): ده‌نگدانی که‌سیک یان حه‌یوانیک، هر‌دانی مه‌ر.

هر - ا (هور - hur): ده‌نگی داروخانی شتیک، هاره.

هر - ا.ع (هیر - hir): پشیل، کتک.

هرا - ا (هه‌را - hera): هه‌را، هاواری ترسناک، نه‌ر‌دی گیانه‌به‌رین درنده.

هرا - ا (هه‌را - herra): سازوبه‌رگی نه‌سپ.

هرار - ا.ع (هورار - hurar): ئیسه‌هالی، سکچوون.

هراس - ا (هه‌راس - heras): ترس.

هراسان - ص.فا (هه‌راسان - herasan): ترساو، نیگه‌ران، جازز، هه‌راسان، بی ئوقره.

هراس انگیز - ص.فا (هه‌راس نه‌نگیز - heras engîz): مایه‌ی ترس و هه‌راسانی.

هراسه - ا (هه‌راسه - herase): داوۆل، داوۆل.

هراسیدن - مص.ل (هه‌راسیدن - herasîden): ترسان.

هراسنده - ا.فا (هه‌راسه‌نده - herasende): ترسینه‌ر، هه‌راسان، ترسدار.

هراسیده - ا.مف (هه‌راسیده - herasîde): ترسینراو.

هراش - ا (هه‌راش - heraş): رشانه‌وه، وه‌پشان، هیتانه‌وه.

هراش - مص.ع (هیراش - hiraş): به‌شه‌ر هاتن.

هراکش - ا (هه‌راکیش - herakiş): ده‌غل و دانێ له وه‌ختی خۆیدا تۆو درابێ، هه‌راش.

هراول - ا (هه‌راوول - heravul): پی‌شقه‌ره‌وولی له‌شکر.

هراینه - ق (هه‌ر ئایینه - her ayîne): هه‌ر کاتی، ناچار.

هرپ - مص.ل.ع (هه‌ره‌ب - hereb): راکردن، هه‌لا‌تن، پیربوون.

هرید - ا (هیربه‌د - hirbed): پی‌شه‌واو مامۆستای زانستین ئاینی زه‌رده‌شتی.

هرینگ - ا (هه‌ریه‌نگ - hurbeng): جو‌ره گیاهی‌کی ژه‌هرداره له ناو کی‌لگه‌ی گه‌نم و جو‌ ده‌پوێ.

هرثمه - ا.ع (هه‌رسه‌مه - herseme): شیری درنده، ناوی پیاوانه.

هرج - مص.ل.ع (هه‌رج - herc): گیرۆده‌بوونی خه‌لکی به‌شه‌رو شو‌رو ئا‌ژاوه‌وه، به‌شه‌ر هاتنی خه‌لکی.

هرجان - ا.ع (هه‌رجان - hercan): بادهمی کیوی.

هرجایی - ص (هه‌رجایی - hercayî): ئاواره، سه‌رگه‌ردان، چه‌رچی، دیوه‌ره.

هرچند - ق (هه‌ر چه‌ند - her çend): هه‌ر نه‌ندازه، نه‌گه‌رچی، هه‌رچه‌نده.

هرچه - ق (هه‌رچه‌ی - herçi): هه‌رچه‌ن، هه‌ر نه‌ندازه.

هرد - ا.ع (هورد - hurd): زهرده چیه وه، زه عفران.

هردومان - ا (هردومان - herdûman): گياکه له ناو گهنم و جو ده پروئ.

هرز - ص (هرز - herz): بيهوده، بیکاره، بهر لالا، ههرزه وهله، بهيار.

هرزگی - ا.م (ههرزه گی - herzegî): هه له وه پری، چه قاهه سویی، بهر لایی، کاری ناشیرین کردن، کاری قوړو ناشیرین.

هرزاب - ا.ص (ههرزاب - herzab): ناوئ به خوړایی پروات، ناوی بی سوودو بی فایده، چلپاوی مویه قیان گهرماو.

هرزه داری - ص.فا (ههرزه ده رای - herze deray): چه نه بازی، هه له وه پری، ههرزه ویتزی.

هرزه گرد - ص.فا (ههرزه گهرد - herze gerd): ناوړه، ویتل، بهر لالا، سه رگهردان، بیتنه وا.

هرزه گو - ص.فا (ههرزه گو - herzegû): ههرزه گو، بیتنه ویتزی، قسه قوړو بیتامکه ر.

هرزه لاف - ص.فا (ههرزه لاف - herze laf): بیتنه ویتزی.

هرزه لای - ص.فا (ههرزه لای - herze lay): ههرزه چهنه، بیتنه ویتزی، قوړیات بیتز.

هرزه مرس - ص.مر (ههرزه مه ردهس - herze meres): سه گی بهر لالا، خو پری.

هرس - ا (ههرس - hers): کاریته، دیره ک، شاتیر.

هرس - ا (ههرس - heres): په رچکردنی لق و پو پزی زیادی دره ختان.

هرس کردن - م.م (ههرس که ردهن - heres kerden): په رچکردنی دره خت.

هرس - م.م (ههرس - hers): کوتان، کوتین.

هرشه - ا (ههرشه - herşe): لاولاو، ههر روه کیتی خو هه لئاس.

هرطمان - ا.ع (هورتومان - hurtuman): جوړه گیایه که له ناو کیتلگهی گهنم و جو ده پروئ.

هرفولیون - ا (ههرفولیون - herfûliyûn): جوړه نه عنایه که.

هرقلوس - ا (ههرغه لوس - herxelûs): جوړه روه و کیتکه.

هرکاره - ا (ههرکاره - herkare): مه نه کیتی به ردینه که شله یان گشتاوی تیا لی ده نین.

هرکاره - ص (ههرکاره - herkare): ههمه کاره، که سیک ههمو کاریک بکات، په یک، جاسوس.

هرکجا - ق (ههرکجا - herkuca): ههر کویته که، ههر شوتینی.

هرکول - ا.فر (هیرکول - hirkûl): ههرقل، پالنه وان، خوی به هیتز له نه فسانه ین کونی یونانیدا.

هرگاه - ق (ههرگاه - hergah): ههرکاتخ، نه گهر.

هرگز - ق (ههرگیز - hergiz): ههرگیز، ههمیشه بی، هیچ کاتخ.

هرم - ا (هورم - hurm): هه لئی گهرما.

هرم - م.ل.ع (ههرم - herem): پیروون.

هرم - ص.ع (ههریم - herim): زور پیر.

هرم - ا.ع (ههریم - herim): هوش و ناوړه.

هرم - ا.ع (ههرم - herem): قوچه ک.

هرماس - ا (هورماس - hurmas): نه هریمن، شه یتان.

هرماس - ا.ع (هیرماس - hirmas): شیری بیتشه، بیتچه پلینگ.

هرمز - ا (هورمز - hurmuz): ناهورامه زدا، رژی یه که می ههر مانگیکی هه تاوی.

هرمس - ا (هیهرمس - hirmis): خواوهندی سه فهور بازرگانی له نه فسانه ی یونانی کوندا.

هرنج - ا (ههرهنج - herenc): زاری قهنات که ناوی لینه دیتنه دهر.

هړنوه - ا(هړنه‌ښه - herneve): بهرې دار
بخوردو عود.

هړو - ص(هړث - herv): دلیر، ټازا، قه‌لا.

هړوانه - ا(هړښانه - hervane): نه‌خوځخانه،
نه‌شکه‌نجه و ټازاردان، شپ‌تخانه.

هړوښ - ا.فر(هړوښ - hiruin): هړوښ،
بډړه‌یه‌کی سپیبه له‌مورفین ودرده‌گیرئ که له
مورفین و کڅکاین به‌هېژترو کوشنده‌تره، نه‌مه‌پښ
ده‌کړئ و ژور به‌خپرابی کار له‌مروث ده‌کات و
به‌نج و مه‌ستی ده‌کات.

هړوتوم - ا(هړوتوم - herûtûm): جـوړه
گیاه‌که.

هړول - ا(هړول - hirvûl): دانه‌وټله‌یه‌که له
ماش ده‌چي.

هړوله - ا.مص.ع(هړوله - hervele): جوړه
رویش‌تتیکه له‌نیوان راکردن و روښندا، هړوله.

هړوم - ص.ع(هړوم - herûm): ژنی به‌دخو.

هړوهل - ا(هړه‌ښه‌هل - herve hel):
عه‌نزه‌رووت.

هړوی - ص.ن.ع(هړوی - hervî): خه‌لکی
هورات.

هړه - ا(هړه - hurre): قون، کونی قون، کونی
کوم.

هړه - ا(هړه - hurre): گیاه‌که له‌نیو
کپل‌گه‌ی گهنم و جودا ده‌پوئ.

هړه‌ر - ا(هړه‌ر - hir hir): تربقه‌تربقی
پتکه‌نین.

هړه‌ری - ص(هړه‌ری - hurhurî): حول
حولی، بی‌دین و ټیمان، که‌سپک پابه‌ندی دین و
ټیمان نه‌بښ، بی‌مه‌زب.

هړه‌فت - ا(هړه‌فت - herheft): که‌رسته‌ی
ټارایش‌تی ژنان که له‌کونا بریتی بووه له‌حه‌وت
که‌رسته: سوراو، سپیاو، خه‌نه، وسمه، کل،
زرک و غالیبه.

هړه‌فت‌کردن - م.مص(هړه‌فت‌که‌ردن - her
heft kerdn): ټارایش‌ت‌کردن.

هړه‌فت‌کرده - ص.مف(هړه‌فت‌که‌رده - her
heft kerde): ټارایش‌ت‌کردو، ټارایش‌ت
کړاو.

هړیر - ا.ع(هړیر - herîr): قروسکه‌ی سه‌گ،
لورده‌ی سه‌گ.

هړیره - ا.ع(هړیره - hureyre): دپل‌ه
پیشله‌ی بچووک، نازناوی پیاوټیکه ده‌لټن روژئ
چووه‌ته‌خزمه‌تی پیغه‌مبه‌رو بیتجووه پیشله‌یه‌کی
میچیکه‌ی به‌باو‌شه‌وه‌وو، پیغه‌مبه‌ریش به‌نه‌با
هړیره‌ی گازی کردووه‌و ټیدی له‌وساوه‌به‌و ناوه
ناسراوه.

هړیسه - ا.ع(هړیسه - herîse): هړیسه،
گهنه‌کو‌تراو به‌گو‌شته‌وه، حه‌لیم، حه‌لیم‌او.

هړین - ا(هړین - herîmen): نه‌هړیمه‌ن.

هړین - ا(هړین - hurîn): نه‌رده‌ی گیانه‌به‌رانی
درېنده.

هړیوه - ص.ن(هړیوه - herîve): خه‌لکی
هورات.

زهره‌یه - ا.مر(زهره‌یه‌ښه - zer herîve):
سکه‌یه‌کی زپری خالیسه‌بووه که له‌هوراندا باوبوه.

هزار - ا(هزار - hezar): هزار (۱۰۰۰).

هزاراوا - ا.مر(هزاراوا - hazar ava):
بولبول، هزار ټاوا.

هزار فشان - ا.مر(هزار ټه‌فشان - hezar
efşan): گیاه‌که وه‌کو‌لاولاو خوی به‌دارو
دره‌ختانه‌وه‌ه‌لده‌واسی و میوه‌که‌ی له‌هه‌نگور
ده‌چیت، هه‌نگوری کیتی-شی پښ ده‌گو‌تریت.

هزاران - ا(هزاران - hezaran): بولبولان،
هه‌زاران(ژماره).

هزارپیشه - ا(هزارپیشه - hezar bîşe):
هه‌زار پیشه، که‌سپک سه‌ری له‌ژور کاران
ده‌رچي، خوانچه‌یه‌کی دارینه‌چاوه‌چاوه‌کړاووه‌و
نه‌وه‌ی ژور شتی جیا‌جیا‌ی تیخنه‌و ده‌ک: چا،
قه‌ند، ټیستکان، که‌وچک‌و...

هزارپا - ا.مر(هزارپا - hezarpa):
میروویه‌که، هه‌زارپښ.

هزەد - (هه‌زه‌د - hezed): سه‌ه‌گی ئاوی، سه‌گلاوی.

هزەدگەند - ا.مر(هه‌زه‌د گوند - hezed gund): گونی سه‌گلاوی.

هزل - مص.ل.ع(هه‌زل - hezl): شۆخی کردن، سوعبه‌تکردن، قسه‌ی ناجدی.

هزم - مص.م.ع(هه‌زم - hezm): شکاندن، راوانانی دژمن.

هزمان - ق(هه‌زمان - hezman): هه‌ر زهمانی، هه‌ر کاتی.

هزوارش - ا(هوزقاریش - huzvariş): شه‌رح و شرۆفه.

هزیل - ص.ع(هه‌زیل - hezîl): لاواز، له‌پ.

هزیمه - ا.مص.ع(هه‌زیمه - hezîme): هه‌لاتن، شکان.

هزینه - ا(هه‌زینه - hezîne): خه‌رج.

هه‌ژهار - ا(هه‌ژهار - hejhar): نه‌خۆشی چوار پیتیانه، دانی زیاده‌که له‌ده‌می ئه‌سپ ده‌ردی و تا ئه‌و دانه هه‌لنه‌کیشری، ناتوانی ئالیک بخوات.

هه‌ژیر - ص(هه‌ژیر - hejîr): هیترا، زیره‌ک، هوشیار، په‌سند، هه‌ژی.

هست - ا.مص(هه‌ست - hest): بوون.

هسته‌ره - ا(هه‌سته‌ره - hestere): ئامپیریکی سه‌ره‌تاییه‌ پۆگواسته‌وه‌ی به‌ردو خشت و... تد به‌کار ده‌هات.

هسته‌ک - ا(هه‌سته‌ک - hestek): ناوک.

هستن - مص.ل(هه‌ستهن - hesten): بوون، هه‌بوون.

هستو - ص(هه‌ستو - hestû): که‌سیک دان به‌شتیکدا بنی، ئیعترافکه‌ر.

هسته - ا(هه‌سته - heste): ناوک.

هستی - ا.مص(هه‌ستی - hestî): بوون، دارایی و سه‌رمایه.

هسر - ا(هه‌سه‌ر - heser): زوقوم، سیخوار.

هسک - ا(هه‌سه‌ک - hesek): شه‌نه، شه‌ن.

هزارتابه - ا(هه‌زار تابه - hezar tabe): هه‌تاو، خۆر.

هزارچشان - ا.مر(هه‌زار جه‌شان - hezar ceşan): میتوی کیتی.

هزارچشمه - ا.مر(هه‌زار چه‌شمه - hezar çeşme): شیریه‌نجه، سه‌ره‌تان.

هزارخانه - ا.مر(هه‌زارخانه - hezar xane): هه‌زارلۆ، هه‌زارتۆی، هه‌زارلا.

هزاردستان - ا.مر(هه‌زارده‌ستان - hezar destan): جۆره بولبولیکه.

هزارشاخ - ا.مر(هه‌زار شاخ - hezar şax): جۆره رووه‌کیتکه.

هزارلا - ا.مر(هه‌زارلا - hezar): هه‌زار لۆغانه‌ی چه‌یواناتی کاویژکه‌ر.

هزارمیخ - ا.مر(هه‌زار میخ - hezar mîx): ئاسمانی پر ئه‌ستیره، خه‌رقه‌ی بر داوو ته‌قه‌لی ده‌رویشان.

هزاره - ا(هه‌زاره - hezaer): هه‌زاره‌مین، ده‌وره‌یه‌کی هه‌زا ساله.

هزاک - ص(هه‌زاک - hezak): زه‌بوون، نه‌زان، گیل، که‌سیک زوو فریو بدری.

هزال - ا.ع(هوزال - huzal): لاوازی، له‌پ.

هزال - ص.ع(هه‌ه‌زال - hezzal): چه‌نه‌کچی، سوعبه‌تچی، شۆخباز.

هزالت - ا.مص.ع(هوزاله - huzale): شۆخی، سوعبه‌ت، خۆش ته‌بیعه‌ت.

هزاهز - ا.ع(هه‌زه‌هیز - hezahiz): جه‌نگ و ئاژاوه، هه‌راو فه‌رتنه.

هزبر - ص(هوزبر - huzebr): دلیر، شیر، سه‌خت و تۆکمه‌و گه‌وره.

هزه - ا.ع(هه‌زه‌ه - hezze): له‌رزه، جۆله، ته‌کان.

هزه‌ج - ا.ع(هه‌زه‌ج - hezec): هه‌زه‌ج ناوی به‌حریکی شیعی‌ری عه‌ره‌بییه، ده‌نگی هه‌وره‌تربشه، ئاوازو گۆرانی شادو خۆش.

هش - ا(هوش - huş): هوش، هزر.

هش - ا(هوش - huş): وشه يه كه بۆ راگرتنى ولاغ.

هشاشت - مص.ل.ع(هه شاشه - heşaş): شادمانى نواندن، شادمانى.

هشام - ا.ع(هيشام - hişam): سه خاوهت، دلاوايى، جواميترى، جواميتر.

هشپلك - ا(هوشپولهك - huşpulek): فيكه، فيكه ي كۆتريازان له كاتى هه ئفراندنى كۆتردا.

هشت - ا(ههشت - heşet): ژماره ههشت.

هشتاد - ا(ههشتاد - heştad): ژماره (۸۰).

هشت پايان - ا.مر(ههشت پايان - heşt payan): ئهخته بوتان.

هشتصد - ا(ههشت سهد - heşt sed): ههشت سهد (۸۰۰).

هشتم - ا(ههشتوم - heştum): ههشتهم.

هشتن - مص.م(هيشتهن - hišten): هيشتن، بهرهللاكردن.

هشته - ا.مف(هيشته - hişte): وازلى هيتراو، بهرهللا كراو، جيتهيلراو، تهلاقدراو.

هشته نامه - ا.مر(هيشته نامه - hištename): تهلاقنامه.

هشتى - ص.ن(ههشتى - heştî): راپهوى سه رگيراي ههشت گوشه ي بهر ده رگاي چوونه ژووره وه، مه جاز.

هشدار - (هوشدار - huşdar): وريابه، ئاگاداريه.

هشفيقل - ا(ههشفيقل - heşfîful): گيتزهرى كيتوى.

هشنك - ص(ههشنك - heşeng): بى سه روبهر، لات، كۆته رهدار.

هشوار - ص(هوشقار - huşvar): بههوش، هوشيار.

هشومند - ص(هوشومه ند - huşûmend): هوشمه ن، بههوش.

هشيار - ص(هوشيار - huşyar): زرينك، بههوش، هوشيار، هوشمه ن.

هشيار - ص(هوشيقار - huşîvar): هوشيار، هوشمه ن.

هضاب - ا.ع(هيزاب - hizab): ههرده، زورگ، باسك، بان.

هضببه - ا.ع(ههزه به - hezebe): زورگ، باسك، ههرده.

هضم - مص.ل.ع(ههزم - hezm): ههرس، شكست و سته مكردن.

هف - ا(هف - hef): شانه ي جۇلايى، كه لگيت.

هفت - ا(ههفت - heft): ههفت، ژماره حهوت (۷).

هفت ابا - ا.مر(ههفت ئابا - heft aba): ههوت ئاسمان، حهوت ستييران.

هفتاد - ا(ههفتاد - heftad): ههفتا (۷۰).

هفت اقليم - ا.مر(ههفت ئيغليم - heft ixlîm): حهوت كيشوهرى دنيا.

هفت اندام - ا.مر(ههفت ئه ندام - heft en-dam): حهوت ئه ندامى به ده نى مرؤف: سه ر، سينك، سك، ههر دوو ده ست، ههر دو وپا.

هفت اورنگ - ا.مر(ههفت ئه وره نك - heft ewreng): حهوت برا (حهوت ئه ستيپره).

هفت برادران - ا.مر(ههفت به راده ران - heft beradaran): حهوت برا.

هفت برگ - ا.مر(ههفت به رگ - heft berg): جۆره رووه كيكه.

هفت بيجار - ا.ص(ههفت بيجار - heft bîcar): جۆره ترشياتيكة له چهنده ميوه و سه وزه يه كي جياواز دروست ده كرى.

هفت تير - ا.مر(ههفت تير - heft tîr): حهوت تير، جۆره ده مانچه يه كي حهوت خۆره.

هفت جوش - ا.ص(ههفت جوش - heft cûş): حهوت جوش، كانزايه كي سه خت و قايجه، خه لكى گيان سه خت و به تاقه ت.

هفت خزینه - ا.مر (هفت خزینه - heft xezîne):
حهوت ئەندامی گرینگی به دهن، میتشک، دل، گهده،
سپیه لاک، جگهر، گورچيله، زراو.

هفت خط - ا.ص (هفت خهت - heft xet): بئ
بار، ههوت روو، فیتلباز.

هفت خوان - ا.مر (هفت خان - heftxan):
ههوت خوان: یه کیکه له داستانه کانی شانامه.

هفت درهفت - ا.مر (هفت دهر ههفت - heft
der heft): ههوت که رهسته ی ناراییشت:
سوراو، سپیاو، خه نه، وسمه، کل، سورمه،
غالییه.

هفت سبع - ا.مر (هفت سوبء - heft sub'):
سی جزمه ی قورنان.

هفت سین - ا.مر (هفت سین - heft sîn):
حهوت سین، سفره یه که له نه ورژا راده خری و
حهوت جۆره خواردنی له سه ر داده نری که هه ر
هه موویان به پیتی سین ده ست پی ده که ن، وه ک:
سیر، سرکه، سبتو، سماق، سه مه نی، سه نجو،
سه وزه.

هفتصد - ا (هفت سه د - heft sed): هه و سه د
(۷۰۰).

هفت کار - ا.مر (هفت کار - heft kar):
قوماشی ههوت رهنگ.

هفت کشور - ا.مر (هفت کیشقه ر - heft
kişver): ههوت ئیقلیم، ههوت قاره ی دنیا.

هفتورنگ - ا.مر (هفتورنگ - heftû reng):
ستیرانی ههوت برا.

هفته - ا (هفته - hefte): ههوت ه، ههوت روژی
حهوت ه.

هفده - ا (هفده - hefde): هه قده، هه و ده (۱۷).

هفوت - ا.ع (هه فقهوت - hefvet): سه هو،
هه له، خزین.

ههف - ا (هه ف هه ف - hef hef): هه په هه پی
سه گ.

هکتار - ا.فر (هکتار - hiktar): ده هه زار
مه تری چوار گوشه.

هکتو - ا.فر (هیکتو - hikto): هیکتو، سه د.

هکچه - ا (هوکچه - hukçe): نزگره.

هکل - ا (هوکهل - hukel): کارگ، قارچک.

هکهک - ا (هوک هوک - huk huk): نزگره.

هگرز - ق (هه گیرز - hegirz): هه رگیز، هه یج
کاتی.

ههل - ا (هیل - hil): جۆره درهختیکه.

ههل - ع (ههل - hel): نیشانه ی پرسیار.

ههلاشم - ص (هه لاشهم - helaşem): هه ر
شتیکی خراب و کریت و ناحه ز.

ههلاک - مص.ل.ع (هه لاک - helak): مردن،
فهوتان، له نیتوچوون.

ههلاکت - ا.مص (هه لاکهت - helaket): مه رگ.

ههلال - ا.ع (هیلال - hilal): مانگی نوئ،
هه یفک.

ههلالوش - ا (هه لالوش - helalûş): فه رته نه و
ئاژاوه.

ههلام - ا.ع (هولام - hulam): جۆره خوراکیکه
له گوشتی گویره که دروست ده کری.

ههلاهیل - ا (هه لاهیل - helahil): گیانه به ریکی
ئه فسانه یی ژه هرداری کوشنده یه.

ههلاهیل - ا.ع (هولاهیل - hulahil): ناوی زۆر
زولال و ساف، جلی ناسک و جوان.

ههلهک - ا (هولهک - hulek): ئامیریک بووه
وه کو تاکی ته رازوو له ناو مه نجه نیقدا داده تراو
به ردی تی ده کراو ده هاو یژرایه دژمن.

ههلم - ع (هه لومه - helumme): وه ره، بئ، به و.

ههلهندوز - ا (هه له ندوز - helendûz): چه و ده ر،
سپیه ره، جۆره گیایه که.

ههلو - ا (هولو - hulû): هه لۆژه.

ههله - (هیلی - hilh): واز بینه، بیتله.

ههلهال - ا.ع (هه لهال - helhal): جلی ناسک،
بیتزنگ.

ههلهله - مص.ع (هه له هه له - helhele):
هه له له.

هلهليون - ا(هه ل هليون - helhelyûn): گويز.

هليانه - ا(هه ليانه - helyane): شاته ري.

هليدن - مص.م(هيليدهن - hilîden): هيلان، هيشتن، واز لي هينان.

هل - ا(هيل - hil): بهيته.

هليس - ا.فر(هيليس - hilîs): پهروانه ي ئوتومبيل يان فروكه.

هلي كوتير - ا.فر(هيلي كوتير - hilî kûptir): فروكه ي هه ليكوتير، عه لي كوتير.

هليله - ا(هه ليله - helîle): دره ختيكه له هندوستان زوره.

هليم - ص.ع(هه ليم - helîm): هيلم، كه تيره، چه سپ، هه ليم، گه نه كوتراو به گوشته وه، چيشتي كه شككه.

هليوتراپي - ا.فر(هليو تراپي - hilîyû trapî): ماليجه ي هه ندي نه خوشيان به هو ي تيشكي هه تا وه وه.

هليوم - ا.فر(هيليوم - hilîyûm): جوړه گازيكه زور زو گر ده گري.

هليون - ا.ع(هيليونه - hilyewn): گيامارانه. **هم** - (ههم - hem): هاو، پيشگره له پيش هه ندي وشه وه دي ماناكانيان ده گوري، وهك: همسايه: هاوس.

هم - ا.ع(ههم - hemm): ويست، مه به ست، خه و په ژاره.

هم اشيان - ص(ههم ناشيان - hem aşyan): هاو هيلانه، دوو په رنده له هيلانه په كدا بژين، دوو كهس له ماليكدا بژين.

هم اغوش - ص(ههم ئاغوش - hem axûş): هاوهه ميتر، ده ست له ملان.

هم اواز - ص(ههم ئافاز - hem avaz): هاو ئاواز، هاو ئاههنگ، هاو ري.

هم اورد - ص(ههم ئافهرد - hem averd): هه قري، هه ريف، ركابه ر.

هم اويز - ص(ههم ئافيز - hem avîz): هاوتا، هه قري، خه نيم.

هم اهنگ - ص(ههم ئاههنگ - hem aheng): هاو ئاههنگ، يهك ريم، رازي.

هما - ا(هوما - huma): موبارهك، مه ليكه له شاهين ده چيت، گه وره يه و ئيسقان ده خوات و پيشينان پتيان و ابو سي به ري به رسه ري هه ركهس بكه وي ده گاته مرازو شادمان ي و كامه راني.

هماتيت - ا.فر(هيماتيت - himatît): پروكسيد ئاسن.

هماتين - ا.فر(هيماتين - himatîn): ماده ي رهنگيني خوين.

همار - ا(هه مار - hemar): ئامار، ژماره و حيساب، هه ميشه.

همارا - ق(هه مارا - hemara): هه ميشه.

هم ارز - ص(ههم ئه رز - hem erz): هاو نرخ، دوو شت نرخيان به ئه ندازي يهك بي.

هماره - ق(هه ماره - hemare): هه ميشه، به رده وام.

هماز - ص.ع(هه ماز - hemmaz): قسه هه ليه ست، دوو زمان، قسه بردن.

هماس - ص.ع(هه ماس - hemmas): شيري بيته.

همال - ص(هه مال - hemal): هاوتا، به رانه ر.

همام - ا.ص.ع(هوامام - humam): پياوي گه وره و دليرو به خشنده، شيري درنده.

همان - ق(هه مان - heman): هووه، ئامازه يه بو دوور، ئه وه، هه مان شت.

همانا - ق(هه مانا - hemana): هاوتا، وهك بلتي.

همانند - ص(هه مانه ند - hemanend): هاوتا، وهكويهك، به رانه ر.

همايون - ص(هومايون - humayûn): ناوي ئاههنگيكي موسيقاي ئيرانيه.

همتاب - ص (هممتاب - hemtab): هاوتوانا، هاو تاقهت.

همتازیانہ - ص (هم تازیانه - hem tazyane): هاوتا له جریذبازیدا.

همتاسه - ص (هم تاسه - hem tase): هاوخه و پهژاره.

هم ترازوو - ص (هم تهرازوو - hem terazû): هاوسهنگ، هاوکیش.

هم تک - ص (هم تهک - hem tek): هاوغاردان، دوو کهس پیکهوه غار بدهن.

همج - ا.ع (همهج - hemec): پیتشکه، میتشووله، مه‌دهلات، خه‌لکی هیج و پوچ و گه‌وج.

هم جوار - ص (هم جه‌قار - hem cevar): هاوسه، جیران، دراوست.

همجوش - ا.ص (همه‌جوش - hemcûş): هاوجوش، هاوبه‌ند.

هم چشم - ص (هم چه‌شم - hem çeşm): هاوچاو، ره‌قیب، حه‌ریف، هه‌ق‌رک.

هم چشمی - ا.مص (هم چه‌شمی - hem çeşmî): رکابه‌ری، رقبه‌رقی.

همچنان - ق (همه‌چونان - hemçunan): بهو شیوه‌یه، بهو جوړه.

همچند - ص (هم چه‌ند - hemçend): یه‌کسان، به‌رانیه‌ر.

همچندی - ا.مص (هم چه‌ندی - hemçendî): به‌رانیه‌ری، یه‌کسانی.

همچنین - ق (هم چونین - hem çunîn): بهم جوړه، وه‌کوړه‌مه.

همچو - ق (هم چو - hemçû): وه‌ک.

همخانه - ص (همه‌خانه - hemxane): هاوخانه، که‌سیک له یه‌ک مالدا له‌گه‌ل که‌سیکی دیدا بژی.

هم خداوند - ص (همه‌خوداښه‌ند - hem xudavend): دوو یان چه‌ند که‌سیک له خزمه‌تی گه‌وره‌یه‌کدا بن.

همایون - ص (هومایون - humayûn): مویاره‌ک.

همباز - ص (همباز - hembaz): هاوتا، حه‌ریف، شه‌ریک.

همبازی - ص (هم بازی - hembazî): هاو وازی، دوو کهس پیکه‌وه یاری بکه‌ن.

هم بالا - ص (هم بالا - hem bala): هاوبالا، هاوبه‌ژن.

همباور - ص (همباهر - hembaver): هاو باوهر.

همبر - ص (همبهر - hember): به‌رانیه‌ر، هاوتا، هاوری، هاونشین.

هم بستر - ص (هم بیستره - hem bister): هاوجی، جیی ژن و می‌رد.

هم بسته - ا.ص (هم به‌سته - hem beste): هاوجوش، هاوبه‌ست.

هم بند - ص (هم به‌ند - hem bend): هاوبه‌ند، پیکه‌وه‌به‌ند، پیکه‌وه به‌ستراو.

همپا - ص (همپا - hempa): که‌سیک که پی به‌پیی که‌سیکی دی پروات.

همپایه - ص (همپایه - hempaye): هاوپله‌وپایه.

هم پشت - ص (هم پوشت - hempušt): هاوپشت، دوو کهس که به پشتیوانی به‌کدی کاریک بکه‌ن یان پشتیوانی له یه‌کدی بکه‌ن.

هم پهلر - ص (هم په‌لو - hempehlû): به‌پال یه‌که‌وه، شان به‌شان، هاوتا.

هم پیاله - ص (هم پیاله - hem pîyale): هاو پیاله، دو کهس پیکه‌وه څه‌خون.

هم پیشه - ص (هم پیشه - hem pîşe): هاوپیشه.

هم پیمان - ص (هم په‌یمان - hem peyman): هاو عه‌ده‌و په‌یمان.

همت - ا.ع (هی‌ممت - himmet): بریارو نه‌ترسان، پیاده‌تی، چاکه.

همتا - ص (همتا - hemta): هاوتا، چونیه‌ک، شه‌ریک، به‌رانیه‌ر، هاوسه‌ر.

همزه - ا.ع (همه همزه - hemze):
یه کی که له پیته کانی هیجا، پیستی یه که می
نه لغبای فارسی.

همزه - ص.ع (هومه زه - humeze): دوو زمان،
قسه هه لبه ستن.

همزی - ص (همه می - hemzî): هاوشان،
هاوپایه، هاوقه در.

همزیستی - ا.مص (هم زیستی - hem
zîstî): هاوژینی، ژینی هاوبه شی.

همساز - ص (هم ساز - hemsaz): پیته که وه
سازاو.

همسال - ص (همه سال - hemsal): هاوسال،
هاوته مهن، هاوسونج.

همسان - ص (همه سان - hemsan): چون
یهک، به کسان، به رانبهر.

همسایه - ص (همه مسایه - hemsaye):
هاوسی.

همسایگی - ا.مص (همه مسایه گی -
hemsayegî): هاوسیاتی، هاوسییه تی.

همسر - ص (همه سر - hem ser): هاوسره،
به رانبهر، هاوپله وپایه، ژن و میترد.

همسرا - ص (همه سهر - hem sera):
هاومال، دوو کهس له مالتیکدا بژین.

همسنگ - ص (همه سینگ - hem seng):
هاوسه ننگ، هاوقه در.

هم سوگند - ص (همه سوگه ند - hem
sûgend): هاو سوئند، هاوعه هدو په یمان.

هم شاگرد - ص (همه شاگرد - hem şagird):
چه ند که سیک لای یهک وهستا کار بکه یان لای
یهک ماموستا بخوئین.

هم شکم - ص (همه شیکه م - hem şikem):
جمکانه، لفانه، دووانه، دوو مندال یان زیاتر که
به یهک سک بووین.

همشهر - ص (همه شه هر - hem şehr):
هاوشار، دوو کهسی خه لکی یهک شار،
هاوشاری.

هم خواب - ص (همه خاب - hemxab):
هاوباخل، ژنی له گهل میتردی خویدا بخه وی،
هاوجی.

همداستان - ص (همه داستان - hem dastan):
هاوراز، هاودهم، هاوپی، رازی.

هم درد - ص (همه درد - hem derd):
هاوخه م، شهریکی خه م، دوو کهس دوچار ی هه مان
به لابن.

هم دست - ص (همه دست - hem dest):
شهریک، هاوپی، هاوکار، دوو کهس به کومه کی
یه کدی کاریک بکه ن.

هم دم - ص (همه دمدم - hemdem): هاودهم،
هاونشین، هاوسوجه ت.

هم دوش - ص (همه دوش - hem dûş):
به رانبهر، شان به شان، هاوشان.

هم راز - ص (همه راز - hemraz):
هاوراز، دوو کهس که رازی خوین لیکدی
نه شارنه وه.

هم راه - ص (همه راه - hemrah): هاوپی.

هم ردیف - ص (همه ردیف - hem redîf):
هاوریز، هاو پله و پایه.

هم رس - ص (همه رس - hem res):
هاونا هه ننگ.

هم رنگ - ص (همه رنگ - hemreng):
هاورنگ، چوون یهک.

هم ریش - ص (همه ریش - hem rîş):
هاوته مهن، هاوسونج.

هم زاد - ص (همه مزاد - hemzad): هاوسال، دوو
مندال له یهک کاتدا له دایک بووین.

هم زانو - ص (همه زانو - hem zanû):
هاونشین، دوو کهس به یه که وهو نه ژنو به نه ژنو
دانیشن.

هم زبان - ص (همه زبان - hem zeban):
هاوزمان.

هم زمان - ص (همه زمان - hem zaman):
هاوعه سر، هاوچاغ.

هملخت - ا. (هم لهخت - hemlext): پیتلاو، چه رمی پیتلاو، تهختی پیتلاو، بنی پیتلاو.
همم - ا.ع. (همم - himem): هیممهت، ویست و وره.
هم نام - ص. (هم نام - hemnam): هاوناو، دوو کهس ناویان یهک بی.
هم نبرد - ص. (هم نبرد - hem neberd): ههثرک، ههریف، رهقیب.
هم نشین - ص. (هم نشین - hemneşîn): هاو نشین، هاودهم.
هم نفس - ص. (هم نفس - hemnefes): هاودهم.
هم نمک - ص. (هم نمک - hem nemek): هاو نمک، خه لکانیک نمکی یه کترین کرد بی.
هم نواله - ص. (هم نواله - hem nevale): هاو سفره.
هموار - ص. (هم وار - hem var): هه موار، تهخت، بهرانیه، یه کسان.
همواره - ق. (هم وار - hem vare): هه میشه.
هموزن - ص. فر. (هموزین - homocîn): هاو جین، هاو توو.
هموفیلی - ا. فر. (هموفیلی - himo fîlî): که سیک که خوینی درهنگ بهی.
هموگلوبین - ا. فر. (هموگلوبین - himoglobîn): مادهی سووری خرؤکه کانی خوین.
هموم - ا.ع. (هموم - humûm): غه م و پهژاره.
همه - ق. (همه - heme): هه موو، گشت.
همه دان - ص. فا. (همه دان - hemedan): هه موو شتران، زور وریا.
هم کاره - ص. (هم کاره - hemekare): هه موو کاره.
هممه - ا.ع. (هممه - hem heme): ورته ورت، دهنگو.

همشیر - ص. (هم شیر - hem şîr): هاو شیر، دوو مندل، که یهک دایک شیری دابنی.
همشیره - ص. (هم شیر - hem şîre): دوو کهس یهک دایک شیری دابنی، خوشکی شیری.
همکار - ص. (هم کار - hemkar): هاو کار، هاو پیشه.
همکاری - ا. مص. (هم کاری - hemkarî): کوهمک کردنی یه کدی له کاریکدا.
همکاسه - ص. (هم کاسه - hemkase): هاو کاسه، هاو خوراک.
همکام - ص. (هم کام - hemkam): هاو حهزو، تاره زوو، دوو کهس که یهک مرارو مه به ستیان هه بی.
همکنان - ص. (هم کنان - hemkunan): هاو کار، هاو پیشه، هاو دهست، هاوتا.
همکیش - ص. (هم کیش - hemkîş): هاو دین، هاو مه زب.
همگام - ص. (هم گام - hem gam): هاو ری.
همگان - (همه گان - hemegan): هه مووان.
همگانی - ا. مص. (همه گانی - hemeganî): گشتی، عمومی.
همگر - ا. ص. (هم گره - hemger): پینه کاری به چینه وه.
همگروه - ص. (هم گروه - hemgrûh): هاو گروپ.
همگنان - (همه گینان - hemginan): هه مووان.
همگون - ص. (هم گون - hemgûn): هاو په ننگ، چوون یهک.
همگونه - ص. (هم گونه - hemgûne): هاو په ننگ.
همگونی - ا. مص. (هم گونی - hemgûnî): هاو رنگی، چوونیه کی.
همگی - ق. (همه گی - hemegî): گشتی، گشت له گشت.
همگین - ق. (همه گین - hemgîn): هه مووان.

هند - ا. انگل (هند - hend): د دست لیږدانی به
ثانقه سستی توی پی که فاوله.

هندبا - ا. ع (هیندی با - hindi ba): جوړه
رووه کیکه.

هندبال - ا. انگل (هندبال - hendbal): توی
د دست.

هندبید - ا. (هیند بید - hind bîd): جوړه
رووه کیکه.

هندسه - ا. (هندسه - hendese): نه اندازه،
زانستیکه له مهر شپوهو مه وداو نه اندازه گیری.

هندل - ا. انگل (هندیل - hendîl): هاندل.

هندو - ا. (هیندو - hindû): هیندوس، تایفه یه کی
هیندوستانین که ټاين و مه زه یی تایفه تی خویان هه یه.
هندو اروپایی - ا. مر (هیندو ئوروپایی -

hindû urûpayî): خه لکی هیندو ئوروپا
که له هیندوه تا ئوپه پری ئوروپا ده گریته وه و
کراون به هه شت به شه وه: ئاریایی، یونان و
مه قذونی، ئرمه نی، ئلبانی، ئیتالیایی،
سالتی، ئلمان، لیتوانی و سلاقی.

هندوان - ا. (هیندو ټان - hindû van):
هیندوان، هیندوستان.

هندوانه - ق. ص. (هیندو ټانه - hinduvane):
هندو ئاسا، وه کو هندو س.

هندوانه - ا. (هیندو ټانه - hindivane):
شووتی، شامی، زه به ش.

هندوانه ابوجهل - ا. مر (هیندو ټانه ی ئه بو جهل -
hindivaney ebû cehl): ته حله سیټ،
گوژالک، کاله که مارانه.

هندوبار - ا. خ. (هیندوبار - hindûbar):
هیندوستان.

هندوک - ا. (هیندو ټه ک - hinduvek):
هیندو که.

هندوکان - ا. (هیندو ټه کان - hinduvekan):
هیندو کییان.

هندي - ص. ن. (هیندی - hindî): خه لکی
هیندوستان، هندي.

همی - ق. (همی - hemî): به م جوړه، هه همیشه،
به رده وام، وه کو پیشگر، فرمانی رابردو و ده کات به
رابردووی به رده وام.

همیان - ا. (همیان - hemyan): کیسه ی پول،
کیسه ی پاره، هه نبان، پریاسکه.

همیدون - ق. (همیدون - hemîdûn): ټا
ټیستا، ټم ساته، ټم دمه.

همیشک جوان - ا. ص. (همیشک جه ټان -
hemîşek cevan): هه همیشه جه وان،
هه همیشه به هار.

همیشه - ق. (همیشه - hemîşe): هه همیشه،
به رده وام، هه رمان.

همیشگی - ا. مص. (همیشگی - hemîşegî):
هه همیشه یی، به رده وامی.

همیشه بهار - ا. (همیشه به هار - hemîşe
behar): گولی هه مشیه به هار.

همین - ق. (همین - hemîn): ټه مه، ټا ټه مه،
ټماژیه بژ نژیک.

هنایش - ا. مص. (هنایش - henayîş):
کاریگه ری.

هناییدن - مص. م. (هناییدن - henayîden):
کارتیکردن.

هناینده - ا. فا. (هناینده - henayînde):
کاریگه ر.

هنباز - ص. (هنباز - henbaz): شهریک،
هاوکار، به رانه ر، هاو تا، هاو ری.

هنجار - ا. (هنجار - hencar): ریگه، یاساو
ریسا، رتی راست، جاده.

هنجام - ص. (هنجام - hencam): ته مه ل،
بیکاره.

هنجک - ا. (هنجه مه ک - hencemek):
جوړه رووه کیکه.

هنجیدن - مص. م. (هنجیدن - hencîden):
راکیشان.

هند - مص. م. (هند - hend): ریگه، جاده،
یاساو ریسا، ری و ریبار.

هنر- ا(هونه- huner): هونه، پیشه، صنعت.

هنراموز- ا.ص(هونه ناموز- huner amûz): شاگردی هونه رستان.

هنرپرداز- ص.فا(هونه پرداز- huner perdez): خودان هونه، هونه روه، هونه رمه ند.

هنرپرور- ص.فا(هونه پرورش- huner perver): هونه پرور، که سیک له خه می هونه رو هونه رمه ند انابی.

هنرپیشه- ا.ص(هونه پیشه- huner pîşe): هونه رمه ند، نه کته، ناراتیست.

هنرستان- ا.مر(هونه رستان- huneristan): ناموزگای هونه ران.

هنرسرا- ا.مر(هونه رسرا- hunersera): ناموزگای هونه ران.

هنرکده- ا.مر(هونه رکده- hunerkede): نه نیستیتوی بالای هونه ران.

هنرمند- ص(هونه رمه ند- hunermend): هونه رمه ند، هونه روه، هونه رپیشه.

هنری- ص(هونه ری- hunerî): نه هلی هونه، کاری هونه ری.

هنگ- ا(هنگ- heng): توانا، وبقار، سه نگین، شه وکته، هوش.

هنگ- ا(هنگ- heng): هنگ، (زاراوه کی سوپاییه)، قهوم و قیله.

هنگار- ا(هنگار- hengar): توندوتیژی، لهز، پهله.

هنگام- ا(هنگام- henganam): کات، زه مان، وهخت.

هنگامه- ا(هنگامه- henganame): هه راوهو، قه رقه شه، ناپورای خه لک.

هنگامه جو- ص.فا(هنگامه جو- henganamecû): ناژاوه چی، شه پانی، جه نگاوه ر.

هنگفت- ص(هه نگفت- henguft): گه وره، زور، فره.

هنوز- ق(هه نوز- henûz): هیشتا، تانیستا.

هنی- ص.ع(هه نی- henî): زولال، سازگار، خوش، مفت و خورایی.

هنیز- ق(هه نیز- henîz): هیشتا.

هو- ا(هه و- hew): بانگ، فریاد.

هوگردن- مص.م(هه وکهردهن- hewkerden): فره تهنه نانه وه و ناو زرائی خه لکی.

هوچی- ا(هه وچی- hewcî): که سیک که هه راو هوریا بنیتنه وه.

هو- ا(هه و- hew): چلک و زوخی برینان، هه و.

هو- ض.ع(هه وه- huve): راناوی سییهم که سی تاکه، نه و.

هوا- ا.ع(هه فا- heva): ناره زوو، هه وهس، هه واو هه وهس.

هوا- ا.ع(هه فا- heva): گازیکی بی ردهنگ و بۆ و بی تامه.

هواپرست- ص.فا(هه فا پرست- hevaperest): هه وهس باز، که سیک بی دلی خوی نه کات و له دووی هه واو هه وهس بی.

هواپیما- ا.مر(هه فا پیما- hevapeyma): فرۆکه، باله فر، ته پاره.

هواجر- ا.ع(هه فاجیر- hevacir): نیوه رۆ، جه رگه ی گهرما، هه رته ی گهرما.

هواجس- ا.ع(هه فاجیس- hevacis): ناره زووی دل، نه وهی به دلدا بی، که لکه له، ختوره.

هواخواه- ص.فا(هه فا خواه- hevaxah): ناره زوومه ند، لایه نگر، یارو دۆست.

هوادج- ا.ع(هه فادیج- hevadac): که ژاوه.

هوار- ا(هه فار- hevar): دهنگی هه رهس هیتانی میچ یان بینا، دارو په ردوو.

هواری- ا(هه فاری- hevarî): خیه ته ی گه وره، باره گا، سه راپه رده.

هوازی - ق(هه‌قازی - hevazî): له‌پې، له‌نکاو، له‌ناغافل.

هواسنچ - ا.مر(هه‌قاسه‌نچ - hevasenc): هه‌واپتو، ئامپیری هه‌وا پیتوان.

هواسیدن - مص.ل(هه‌قاسیده‌ن - hevasîden): وشک بوون و بئ ره‌نگ بوونی لیو له لاوازی یان له‌ترسا.

هواسیده - ص(هه‌قاسیده - hevasîde): لیوئ که وشک بووبی.

هواسناسی - ا.مص(هه‌قاساشیناسی - hevasînasî): که‌ش ناسی، هه‌واناسی.

هوام - ا.ع(هه‌قامم - hevamm): میرووانی ژه‌هردار.

هوان - مص.ل.ع(هه‌قان - hevan): زه‌لیل بوون، زیله‌ت و سووکی.

هوانورد - ا.ص(هه‌قانه‌قهرد - heva neverd): فرۆکه‌وان.

هویره - ا(هویره - hubere): چیرگ، چرگ. **هویه** - ا(هویه - hûbe): شان.

هوتخش - ا(هوتوخش - hûtuxş): پیشه‌قهر، سنه‌تکار، ده‌ستپه‌نگین، ئه‌هلی سنه‌ت.

هوتن - ص(هوتن - hûten): به‌ژن و بالا ریک.

هود - ا.ع(هود - hûd): جوله‌که، تۆیه‌کارو گه‌راوه، ناوی یه‌کیک له‌کورپه‌کانی نوح بووه و په‌یامبه‌ری قه‌بیلله‌ی عاد بووه.

هود - ا.ع(هود - hûd): ده‌سته‌چيله.

هود - ا.ع(هه‌قهد - heved): کۆپه‌وانه‌ی وشتر. **هودج** - ا.ع(هه‌وده‌ج - hewdec): که‌ژاوه.

هودر - ص(هودر - hûder): ناشیرین، ناله‌بار، ناحه‌زو به‌دخوو.

هوده - ا.ص(هوده - hûde): سودو فایده، راست و دروست، هه‌ق و ره‌وا.

بیهوده - ا.ص(بیهوده - bîhûde): بی‌هه‌وده، بی‌سود، نا‌ره‌وا.

هور - ا(هور - hûr): خۆر، هه‌تاو، ئه‌ستیره‌و به‌خت و تالچ.

هورا - ا.فر(هورا - hûra): هورا، هوتاف، هاواری خووشی.

هورخش - ا(هوره‌خش - hûrexş): خـوۆری دره‌خشان.

هورشید - ا(هورشید - hurşîd): روژ، خۆر، هه‌تاو.

هورقلیا - ا(هه‌قهر غیلیا - hever xilîya): دنیای ئایدیالی.

هورمزد - ا.خ(هور موزد - hûr muzd): ئاهورامه‌زدا.

هورمون - ا.فر(هورمۆن - hurmon): هورمۆن.

هوز - ا(هوز - hûz): ده‌نگی تیرپی و ده‌نگی قاپی کانزایی.

هوز - ا.ع(هه‌قشه‌ز - hevvez): هه‌وه‌ز، دووهم وشه‌ی ده‌ستکردی ئه‌یجه‌ده که بریتیه له: ه، و، ز.

هوس - ا.ع(هه‌شه‌س - heves): جۆرتیکه له شیتتی و ئه‌قل سووکی.

هوسباز - ص.فا(هه‌وه‌سباز - hevesbaz): هه‌وه‌سباز، داوین پیس، میتباز.

هوسناک - ص(هه‌شه‌سناک - hevesnak): پیر هه‌وه‌س و ئیشتیا، میتباز.

هوش - ا(هوش - hûş): هۆش و ئه‌قل.

هوش - ا(هوش - hûş): مهرگ.

هوشمه‌ند - ص(هوشمه‌ند - hûşmend): هۆشمه‌ند، زیره‌ک، هۆشیار.

هوشیار - ص(هوشیار - hûşyar): هوشیار، زیره‌ک.

هوشیاری - ا.مص(هوشیاری - huşyarî): هۆشیاری، زیره‌کی، زیره‌نگی.

هوشیدر - ا(هوشیده‌ر - hûşîder): یه‌کیکه له ناوه‌کانی یه‌زدان.

هوفاریقون - ا(هوفاریغون - hufarîxûn): هه‌زار چاوه، جۆره رووه‌کیکه.

هوگوک - ا(هوگوک-هک - hûgûyek):
تاقتا قکهره، قژاوکه.

هول - ا.ع(هول - hewl): ترس.

هولک - ا(هولک - hewlek): نه خوشی
ئاو له، تلوق.

هولناک - ص(هولناک - hewlnak): ترسناک،
به ترس.

هوله - ا(هوله - hewle): خاوی.

هولی - ا.ص(هولی - hewlî): جوانوویه ک
پشتی نه بووین.

هولی - ا(هولی - hûlî): جه ژنیکه هیندیانه له
سه رتای وهرزی به هاردا ده یگین.

هوم - ا(هوم - hûm): جوره روو کیکه.

هون - م.ص.ع(هون - hewn):
نهرم و ئاسان بوون، زهلیل و زه بوون، سه لارو
سه نکین.

هون - ا(هون - hewn): شووی پر کل و
که سته ک.

هوو - ا(هه قو - hevû): هووی، دوو ئافرهت که
ژنی یه ک پیاوین.

هووچویه - ا(هووه چویه - hûve çûbe): جوره
گیاه که.

هوهور - (هه وهه و - hew hew): هه وهه و،
دهنگی ههراو هوریا.

هویت - ا.ع(هوئییه ت - hûvîyet):
حه قیقته، زاتی خوا، بوون، ناسنامه.

هوچ - ا(هه قیج - hevîc): گیزه ر.

هوید - ا(هه قید - hevîd): نهرمه زین.

هویدا - ص(هووه ییدا - hûveyda): روون،
دیار، ئاشکرا.

هویدا شدن - م.ص.ل(هووه ییدا شودن -
huveyda şuden): ئاشکرا بوون.

هی - (هه ی - hey): هینی، ئاگادار کردنه وه.

هیاج - م.ص.ل.ع(هیاج - hiyac): شه پر کردن،
جهنگ کردن، شله ژان، هاروژان.

هیاکل - ا.ع(هیاکیل - heyakil): جیتی
قوربانی له کلیسادا، هیکه لان، پیکه ران،
قه سری بهرز، په رستگه.

هیالوپلاسم - ا.فر(هیالوپلاسم -
hiyaloplasm): پروتوپلازم.

هیام - ص.ع(هوییام - huyyam):
سه رگه ردانان.

هیاهو - ا(هه یاهو - heyahû): ههراو هوریا،
هات و هاوار.

هیئت - ا.ع(هه یئه ت - heyet):
شه کل و شیوه، هه یئه ت، ده سته یه ک له خه لکی،
شاند.

هیبت - ا.ع(هه بیبت - heybet): ترس، شکو
که ورده یی.

هیپنوتیزور - ا.فر(هیپنوتیزور -
hîpnotîzûr): خه ولیخهر، که سیک به شیوه ی
موگنا تیبسی یه کیک بخه وینتی، خه وینه ری
موگنا تیبسی.

هیپنوتیسم - ا.فر(هیپنوتیسم - hîpnotîsm):
خه واندنی موگنا تیبسی.

هیپی - ص(هیپی - hîpî): خه مژکی و
مالیخولیایی، به و گه نج و لاوانه ده گوتری که
جوره قه له نده ربیه ک ده گرنه بهرو قژو ردین بهر
ده ده نه وهو جلکی سه ر له بهر ده کهن و ربازو
رتیچکه یان خو شه ویستی و ئاشقیینه.

هیت - ا.ع(هیت - hît): زهوی نرم.

هیताल - ا(ههیتال - heytal): رتوی.

هیثم - ا.ع(هه یسه م - heysem): جوجه هه لو،
بیچووه هه لو.

هیجاء - ا.ع(هه یجا - heyca): جهنگ، شهر.

هیجان - م.ص.ل.ع(هه یه جان - heyecan):
وروژان، هه لچوون، هاتنه جو ش و خرؤش،
خرؤشان، هاروژان.

هیچ - ص(هیچ - hîç): هیچ.

هیچکاره - ص(هیچکاره - hîçkare):
بیکاره، هیچ له بارا نه بوو، بی که لک.

هېختن - مص.م (هېخته-ه- hîxten): هه لکیشان، هه لکیشانی خه نجر له کیلان.

هید - مص.م.ع (هید- heyd): ترساندن، نازاردان، سه رزه نشت کردن، جوولاندن، په ریشان.

هید - ا (هید- heyd): شه نه.

هیدان - ص.ع (هیدان- heydan): به غیل، گه وچ، ترسنوک، په ریشان، شله ژاو.

هیدخ - ا.ص (هیدخ- heydex): نه سپی چه موش، نه سپی سرک و سلوک.

هیدرات - ا.فر (هیدرات- hîdrat): ناوخته به ناو.

هیدراته - ا.فر (هیدراته- hîdrate): ناوخته به ناو.

هیدروالکتریک - ا.فر (هیدرو ئیلیکتریک- hîdro iliktrîk): دروستکردنی کاره با به ناو.

هیدروتراپی - ا.فر (هیدروتیرابی- hîdro tirapî): ناوی دهرمانی، مالیجه ی هندی نه خوشتی به ناوی مه عده نی.

هیدروژن - ا.فر (هیدروژین- hîdrojin): گازی هایدروژین.

هیرید - ا (هیرید- hîrbed): پیشه وای ثایینی، ماموستای زانستین ثایینی و قازی زرده شتی.

هیروگلیف - ا.فر (هیروگلیف- hîro glîf): خه تیکی کون بووه که له جیی نووسینی ناوی شتان وینه ی شته کانبان کیشاوه، نه م خه ته له نیوان پیشه و او کاهینانی میسریدا بو نووسینی بابه تین ثایینی به کار هاتووه، خه تی هیروگلیفی.

هیرون - ا.ع (هه یرون- heyrûn): قه سپ، خورمای وشک.

هیری - ا (هیری- hîrî): گولی شه ویو، یا گولی هه میشه به هار.

هیز - ص (هیز- hîz): حیز، قونده ر.

هیزم - ا (هه یزوم- heyzum): داری وشک، چیلکه و چه ویل بو سوتاندن.

هیزم دان - ا.مر (هه یزوم دان- heyzum dan): عه ماری داری سوتانن، هیمه دان.

هیزم کش - ا.ص (هه یزوم کهش- heyzum keş): هیمه فروش، دارفروش.

هیستری - ا.فر (هیستیری- histirî): هیستریا، جوړه نه خوشییه کی سایکولوژییه، په ریشان خه یالی.

هیستریک - ص.ن.فر (هیستیری- hîstirîk): که سیک تووشتی نه خوشتی هیستیریا بوو یی.

هیش - ص (هیش- hîş): هیچ.

هیشر - ا.ع (هه یشهر- heyşer): جوړه رووه کیکه.

هیضه - ا.ع (هه یزه- heyze): ئیسهال، رشانه ووه ئیسهال.

هیکل - ا.ع (هه یکه- heykel): بینای بهرز، دره خستی زهلام و بهرز، په بکه ر، قه سر، په رستگه.

هیگر - ا.ص (هه یگر- heyger): نه سپی کویت، نه سپی سوری ثامال رهش.

هیگرومتر - ا.فر (هیگرو میتیر- higro mitr): ده زگای نه اندازه گرتنی راده ی شتی.

هیل - ا (هیل- hîl): جوړه دره ختیکه.

هیلاج - ا (هه یلاج- heylac): عومرنامه، تالخی ساوا.

هیلله - مص.ل.ع (هه یله له- heylele): گوتنی لائیلا هه ئیلله لالا.

هیمان - مص.م.ع (هه یمان- heyman): ناشق بوون، شه یدا بوون، دل داری.

هیمان - ص.ع (هه یمان- heyman): تینوو، تامه زرو، سه رگه ردان، شه یداو عاشق.

هیمنه - مص.م.ع (هه یمنه- heymene): گوتنی: ثامین، نیگابانی کردن، بالکیشانی بالنده به سه ر جوجه له کانبیا، وبقارو هه یبهت.

هیمه - ا (هیه مه- hîme): داری وشک بو سوتان، چیلکه ودار، هیمه.

هیمه دان - ا.مر (هیه مه دان- hîmedan): عه ماری چیلکه و دار.

هین-ا (هین- hîn): ئاگاداریه، خیراکه.

هین-ا (هین- hîn): سیتلاو، لافاو.

هین-ص.ع (ههیین- heyîn): ئاسان، سست و لاواز.

هیناهین-ا (هیناهین- hînahîn): پهله‌پهل، هانکه هانک، بله‌ز، خیراکه.

هیولا-ا.ع (هه‌یولا- heyûla): ماده، ماده‌و ئه‌سلێ هه‌ر شتییک، وینه‌و هه‌یکه‌ل.

هیولانی-ص.ن.ع (هه‌یولانی- heyûlanî): هه‌یولی، مادی.

هیووم-ص.ع (هه‌یووم- heyûm): سه‌رگه‌ردان، چه‌یران، سه‌رسام.

هیون-ا (هه‌یون- heyûn): وشتر، وشتری تبه‌ژده‌و، وشتری گه‌وره، ئه‌سپ.

هیهات-ا.ع (هه‌یهات- heyhat): دووره، چه‌یف، مه‌خابن، هه‌یهات.

ی

ی- حر (ی-î, y):

پیتی سی و دووهمی ئه‌لفبای فارسییه به (یا) ده‌خوینرتیه‌وه، به‌ه‌ساوی ئه‌یجه‌ده‌کاته (۱۰) و دوو جۆری هه‌یه: دیارو نادیار، (یای) دیار ئه‌وه‌یه که به‌ته‌واوه‌تی ده‌خوینرتیه‌وه‌وه‌ک: (پیش، تیر، ریش)، (یای) نادیار، ئه‌وه‌یه وه‌کو ژیر-ی پر ده‌خوینرتیه‌وه‌وه‌ک: دلیر، شمشیر، به‌لام هیچ جیاوازییه‌ک له‌نیوان (یای) دیارو (یای) نادیاردا ناکرێ و هه‌ردووکیان وه‌ک یه‌ک ده‌خوینرتیه‌وه.

یا- (یا- ya): ئامرازی په‌یه‌ندی و عه‌تفه وه‌ک: یا ئه‌مه یا ئه‌وه، یا ئازادی یا مه‌رگ.

یا- ع (یا- ya): ئامرازی بانگ کردنه بۆ دوورو بۆ نزیک.

یائس- ص.ع (یائیس- yais): نائومی‌د، نه‌زۆک، ژنی له‌سکوزا بووه‌ستیه‌وه.

یائسگی- ا.مص (یائیسه‌گی- yaisegi): قو‌ناغی و ده‌ستانه‌وی ژن له‌زاوژی.

یاب- ا (یاب- yab): په‌یداکردن، دۆزینه‌وه، به‌ده‌ست هێنان.

یاب- ص (یاب- yab): نابوود، بی‌ه‌ووده، هه‌رز، بی‌که‌ک.

یابر- ا (یابیر- yabir): گوندیان ئاو و زه‌ویه‌ک که پاشا بۆ پرتیوی به‌که‌سیکی بدات.

یابس- ص.ع (یابیس- yabis): وشک، برینگ، سه‌خت و توند.

یابش- ا.مص (یابییش- yabiş): په‌یداکردن، به‌ده‌ست هاتوو، دۆزینه‌وه

یابنده- ا.فا (یابه‌نده- yabende): په‌یداکه‌ر، دۆزه‌ده‌وه.

یابو- ا.ص (یابوو- yabû): بارگیر، ئه‌سپی باری، ئه‌سپی نارده‌سن، ئه‌سپی باره‌به‌ر، بارگین.

یابییدن- مص.م (یابی‌دنه‌ن- yabîden): په‌یداکردن، به‌ده‌ست هێنان، دۆزینه‌وه، ده‌رک کردن.

یاختن- مص.م (یاخته‌ن- yaxten): هه‌لکێشان، ده‌رکێشان، ده‌رکێشانی شمشیر له‌کیلان.

یاخته- ا.مف (یاخته- yaxte): خانه.

تک یاخته- ا.مر (تک یاخته- tek yaxte): تاک خانه، گیانه‌به‌ری تاک سیل (ئه‌میبیا).

یاد- ا (یاد- yad): بیر، زه‌ین، هویر.

یاد آمدن- مص.ل (یادئامه‌دن- yad ameden): وه‌بیره‌اتن، وه‌یاد هاتنه‌وه، وه‌هویر هاتنه‌وه.

یاد آوردن- مص.م (یاد ئاوه‌ردنه‌ن- yad

averden): وه‌بیره‌هێنانه‌وه، یادکردنه‌وه، هویرکردنه‌وه.

یارغار - ا.مر (یاری غار - yarixar): نازناوی
 نه‌بویه‌کری سدیقه که له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌را له
 نه‌شکه‌وتی حه‌را‌دا مایه‌وه، دۆستی نه‌مه‌کدار.
یارغو - ا.ت (یارغوو - yarxû): محاکمه،
 قه‌رقه‌شه، شه‌ر.
یارغوچی - ا.ت (یارغوچی - yarxûçî):
 حاکم، دادسین، دادوهر.
یارک - ا. (یاره‌ک - yarek): پزدان، یاوهره،
 ئاوال مندال.
یارگی - ا.مص (یاره‌گی - yaregî): دهره‌فت و
 ده‌لیشه، توانایی، جورئه‌ت.
یارمند - ص (یارمهند - yarmend):
 یارمه‌تیده‌ر، یارودۆست.
یارو - ا. (یاروو - yarû): یارۆ، فلائی، کاورا،
 کابرا.
یاره - ا. (یاره - yare): ته‌وق، بازنگ،
 موچه‌وانه، ده‌ستبه‌ن.
یاره - ا. (یاره - yare): تاقه‌ت و توانا، زات و
 جورئه‌ت.
یاری - ا.مص (یاری - yarı): دۆستایه‌تی،
 کۆمه‌ک، هاو‌پێه‌تی.
یاریکردن - مص.م (یاری کهرده‌ن - yarî
 kenden): یارمه‌تی دان، ده‌ست گرتن.
یاری دادن - مص.ل (یاری داده‌ن - yarî دادن):
 یارمه‌تی دان، ده‌ست گرتن، کۆمه‌ک کردن.
یاری خواستن - مص.ل (یاری خاسته‌ن - yarî
 xasten): کۆمه‌ک خواستن، یارمه‌تی خواستن،
 داواکردنی کۆمه‌ک.
یارى - ا.ص (یارى - yarı): هیتوهرژن.
یاری رس - ص.فا (یاری ره‌س - yarî res):
 کۆمه‌ک کار، یارمه‌تی دهر.
یارىگر - ص.فا (یارىگره‌ر - yarî ger):
 یارمه‌تیده‌ر.
یاز - ا. (یاز - yaz): بال.

یاد دادن - مص.م (یاد داده‌ن - yad دادن):
 فێرکردن، هینکردن.
یادکردن - مص.م (یاد کهرده‌ن - yad کردن):
 بیرکردن، چوونه‌ دیدنه‌ی که‌سیک، نووسینی،
 یادکردن.
یادگرفتن - مص.م (یاد گیريفته‌ن - yad گرفتن):
 فێربوون، له‌به‌رکردن، هینبوون.
یادداشتن - مص.م (یادداشتنه‌ن - yad
 daşten): شاره‌زابوون، نووسین، به‌هزر
 سپاردن.
یاداور - ص.فا (یاد ئاوه‌ر - yad aver):
 شتیک که‌سیک وه‌یاد بێنیه‌وه، یاد ئاوه‌ر،
 مایه‌ی هینانه‌وه یاد.
یادبود - ا.مر (یادبوود - yad bûd): یادگار،
 دیاربیه‌ک بۆ یادگاری.
یادداشت - ا.مر (یادداشت - yadداشت):
 نووسینییک بۆ له‌بیره‌چوونه‌وه، نووسین،
 یادداشتنامه، نووسینه‌وه‌ی یادنامه.
یادگار - ا. (یادگار - yadgar): دیاری بۆ
 له‌بیره‌چوونه‌وه.
یاده - ا. (یاده - yade): به‌رتیل، یاد، زه‌ین،
 هزر، هویر.
یار - ا.ص (یار - yar): دۆست، هاو‌پێ،
 هاو‌ده‌م، نه‌زیر، ماشووقه، دلپه‌ر.
یارا - ا.مص (یارا - yara): جورئه‌ت، دلیری،
 توانا، هیز.
یارج - ا.ع (یاره‌ج - yarec): بازنگ،
 ده‌ستبه‌ند، موچه‌وانه.
یارج - ا. (یاره‌ج - yarec): دهرمانی عه‌مه‌ل.
یارد - ا.نگل (یارد - yard): یارده، سێ پێ،
 گه‌ز.
یاررس - ص.فا (یارره‌س - yarres): یارمه‌تی
 دهر، کۆمه‌ککار، که‌سیک ده‌ستی به‌ دۆست و
 ئاشنای خۆیه‌وه بێ.
یارستن - مص.ل (یارسته‌ن - yaristen):
 توانین، دهره‌قه‌ت هاتن.

یازان - ص. فا (یازان - yazan): خوازبار، مه به ست، تاره زوو.

یازدن - مص. م. (یازدن - yazden): ویستن، به رزگردن، هه لگرتن، قه سدرکردن.

یازده - ا. (یازده - yazde): ژماره (۱۱).

یازش - ا. مص. (یازیش - yaziş): ویستن، خواستن.

یازه - ا. مص. (یازه - yaze): له رزه، جووله، کوژش.

یازیدن - مص. م. (یازیدن - yazîden): گه شه گردن، نه شوفا گردن، ویستن.

یاس - ا. (یاس - yas): یاس، جوړه ده وه نیکه، گولی یاسه مین.

یاسا - ا. ت. (یاسا - yasa): یاسا، قانون.

یاسج - ا. (یاسج - yasic): تیر، تیری نوک تیژ.

یاسر - ص. ع. (یاسیر - yasir): ئاسان، لای چهپ، که سیک و شتر بکوژیته وه گوژشته که ی له ت و پت بکات، قومار باز.

یاسم - ا. (یاسم - yasem): یاسه مین.

یاسمین - ا. (یاسه مین - yasemîn): گولتیکی بژن خوژی زرد یا شین یا سپیه.

یاسه - ا. (یاسه - yase): یاسا، قانون.

یاسین - ا. ع. (یاسین - yasîn): ناوی به کیکه له سوره ته کانی قورنان.

یاشماق - ا. ت. (یاشماق - yaşmax): یه شماغ، یاشماق، میژر، په چه.

یاغی - ص. ت. (یاغی - yaxî): سه ریزو، یاخی، سه رکیش، دژمن.

یاغیگری - ا. مص. (یاغی گه ری - yaxî gerî): سه رکیشی، سه ریزو، دژمنایه تی.

یافتن - مص. م. (یافتهن - yaften): به ده ست هینان، په یداکردن، دیتن، هه سترکردن، ناسین، زانین، دژینه وه.

یافته - ا. مف. (یافته - yafte): به ده ست هاتوو، په یدابوو، دژراوه.

یابنده - ا. فا. (یابه نده - yabende): په یداکه ر، به ده ست هینه ر، دژره وه.

یافع - ص. ع. (یافی - yafi): نه وجه وان، نؤلاو، خرت، هه رزه کار.

یافوخ - ا. ع. (یافوخ - yafûx): مه لاشو، پیچی سه ر، جیه کی کاسه سه ره که له مندالیدا نه ره.

یافه - ص. (یافه - yafe): بیتهووه، بیت مانا، گومبوو، سه ر لی شتو او، په ریشان.

یاقوت - ا. ع. (یاقوت - yaxût): یاقوت، جوړه به ردیکی گرانبه هایه.

یاقوت رمانی - ا. مر. (یاقوتی رومانی - yaxûyi rumanî): یاقوتی درشتی سوور وه کو ده نکی هه نار.

یاقوت خام - ا. مر. (یاقوتی خام - yaxûti xam): لیوی دلدار، لیوی دلبر.

یاقوت مذاب - ا. مر. (یاقوتی موزاب - yaxûti muzab): یاقوتی تواوه، شه رابی سوور و نال.

یاقوتی - ص. ن. (یاقوتی - yaxûtî): یاقوتی، جوړه ترتیه کی ده نک خری وردی سووریا وه.

یاکند - ا. (یاکند - yakend): یاقوت.

یال - ا. (یال - yal): گهردن، بیخی گهردن، ملی مرؤژ یان حه یوان، یالی ته سپ یا شیر.

یالمند - ص. (یالمند - yalmend): عیالدار، منالدار.

یالیت - ا. ع. (یالیه یته - yaleyte): خوژیا، کاشکی، بریا، خوژگه، بریا.

یام - ا. (یام - yam): ته سپی به ده ک، کاروانسهر، ویستگه ی قوناغان.

یان - ا. ص. (یان - yan): ورینه و قسه ی هه له ق و مه له ق.

یانع - ص. ع. (یانی - yani): گه ییوو، میوه ی گه ییوو.

یانکی - ا. انگل. (یانکی - yankî): دنیایی، ته مریکا یی.

یاور- ص (یاڤهر- yaver): یاوهر، (پله یه کی سوپاییه)، هاوکار، یارمه تی دهر.

یاور- ا (یاڤهر- yaver): دهسکی هاوهر.

یاوگی- ا مص (یاڤه گی- yavegi): ههرزه ویتژی، بیتهوده گویی، بی مانایی.

یاوند- ا (یاڤه ند- yavend): خواوهرند، پاشا.

یاوندان- ا (یاڤه ندان- yavendan): پاشایان.

یاوه- ا ص (یاڤه- yave): بیتهوده، قسه ی قوړ، بهرللا، خوټری.

یاهو- ا (یاهو- yahû): جوړه کوټریکه، وشه ی سهرزازی دهر ویشانه و مه به ستیان لیبی (یه زدانه).

یاجوج و ماجوج- ا مر. ع (یه ئجوج و مه ئجوج- ya'cûc û me'cûc): یاجوج و ماجوج، بوونه ودرتیکی ته فسانه یی کورته بالا یه، تایفه یه که له مه غول، نای دوو تیره ی ته فسانه ییه که گوایه له پشت کیتی قه قازدا بوون.

یاس- ا مص. ل. ع (یه ئس- ya's): ناثومید بوون، بی ئومیدی.

یب- ا (یه ب- yeb): تیر، تیری په یکاندار.

یباب- ا ع (یه باب- yabab): ویران، ویرانه خاک، قاقی.

یبروح- ا (یه بروه- yebrûh): جوړه رووه کیکه.

ییس- ا مص. ل. ع (یویس- yubs): وشکبوون، برینگبوون.

ییبست- ا (یه به ست- yebest): جوړه گیایه کی خوړسکه له سپیناخ ده جیت.

ییبوست- ا ع (یویووسه ت- yubûset): وشکی، برینگی.

یپنلو- ا ع (یه پونلو- yepunlû): مهیدانی فروشتنی کالا.

یتاق- ا ت (یه تاغ- yetax): پاسه وانی، نیگابانی.

یتاقی- ا ت (یه تاغی- yetaxî): ئیشکچی، پاسه وان.

یتیم- ص ع (یه تیم- yetîm): هه تیو، سیتیو، مندالی باوک مردوو، دوری بی وینه و گرانبه ها.

یتیمچه- ا (یه تیمچه- yetîmce): باینجان یان کوله کی له روڼا زهر دکراو که به ماست یان که شکه وه بیخون.

یتیمه- ص ع (یه تیمه- yetîme): کچولای بی باب، گه وهری یهک دانه.

یحتمل- ق ع (یوه ته مه ل- yuhtemel): له وهیه، رهنکه، دهشیت، شایه د، له گوین.

یخ- ا (یه خ- yex): سه هؤل، یه خ.

یخ اب- ا مر (یه خ ناب- yexab): سه هؤل او، یه خاو.

یخ بستن- مص ل (یه خ به سته ن- yex besten): به ستن، سه هؤل به ستن، بوون به سه هؤل.

یخ بندان- ا مر (یه خ به ندان- yex bendan): سه هؤل به ندان، به سته لکه.

یخ تراش- ا مر (یه خ تراش- yex teraş): ئامیریکي داس ئاسایه یو داتاشینی سه هؤل.

یخچال- ا مر (یه خ چال- yexçal): چاله به فر، به فردان، یه خچال، سه لاجه.

یخچه- ا (یه خچه- yexçe): تهرزه، ته زره، ته گر.

یخدان- ا مر (یه خدان- yexdan): جینی سه هؤل، سه هؤل دان، سه ندووقی جلو به رگ، یه غدان.

یخ در بهشت- ا مر (یه خ در بهیشت- yex der biht): محله یی.

یخ شکن- ا ص (یه خ شیکه ن- yex şiken): به فر شکن، که شتییه کی تاییه تییه یو ناو به فرو دهر یا به سته لکه کان.

یخنی- ا (یه خنی- yexnî): گوشتی کولای سارده وه بوو، گوشتاو، یه خنی، تاسی قوول بوو شیو تیکردن.

یخه- ا (یه خه- yexe): یه خه، یه خه ی کراس، ملیوان، یه قه، پیسیر.

یخه- ا ت (یوخه- yuxe): نانی تیری.

ید- ا ع (یه د- yed): ده ست.

ید- ا.فر (یۆد- yod): خوئی.

یدبیزا- ا.مر.ع (یهدی بهیزا- yedi beyza'): دهستی سپی و نورانی، مه‌به‌ست له دهستی حه‌زده‌تی موسایه که هه‌ر کاتی له به‌رکی ده‌کردو ده‌ری دیناوه تیشکێکی لی هه‌لده‌ستا. که‌راما‌تدار.

یدطولی- ا.مر.ع (یهدی تولا- yedi tûla): دهستی درێژ، به‌ده‌سه‌لات، لی‌ها‌توو و کارامه.

یدفرم- ا.فر (یۆدۆفۆرم- yodoform): ته‌نترۆک.

یدک- ا (یه‌ده‌ک- yedek): ئه‌سه‌پی یه‌ده‌ک، ئه‌سه‌پی یه‌خته‌رمه، ئه‌سه‌پی زیندار که له دوا‌ی سواره‌وه ده‌روات.

یدکی- ا (یه‌ده‌کی- yedek): ئه‌وزاری یه‌ده‌ک و سه‌پێر بۆ ماشینان.

یده- ا (یه‌ده- yede): جو‌ره سی‌ح‌رو ساحیریبه‌که گوایه به‌هۆیه‌وه به‌فرو باران و سه‌رما ده‌ست پێده‌کات.

ی‌ـرا‌ع- ا.ع (ی‌ـه‌ـرا‌ع- yera'): قه‌له‌م، قامیش، ترسنۆک و قه‌له‌زراو و گه‌وج، گۆله‌ئه‌ستیره.

یراعه- ا.ع (یه‌راع‌ه- yera'e): گۆله ئه‌ستیره، قه‌له‌م، نای، گه‌وج، ترسنۆک، وشت‌ری می‌چ‌که.

یراغ- ا (یه‌راغ- yerax): ئه‌سه‌پی خو‌ش ره‌وتی خو‌شبه‌ز، ره‌هوان.

یراق- ا.ت (یه‌راغ- yerax): چه‌ک و ئه‌سه‌له‌حه‌ی وه‌کو شی‌رو تی‌رو مه‌تال و که‌وان و تفه‌نگ و ئه‌و شتانه، زین و به‌رگی ئه‌سپ.

یرغا- ا (یورغا- yorxa): ره‌هوان، تی‌ژره‌و.

یرغو- ا (یه‌رغوو- yerxû): محاکه‌مه، سیاسه‌ت، دادسپێن.

یرقان- ا.ع (یه‌ره‌غان- yerexan): زه‌ردوویی، زه‌رده‌یی.

یرلیغ- ا (یه‌رلیغ- yerlîx): فه‌رمانی پاشا، فه‌رمانی خانی مه‌غۆل.

یرمع- ا.ع (یه‌رمه‌- yirme'): فر‌پ‌رۆکه، زیخ و چه‌و.

یرمغان- ا (یه‌رمه‌غان- yermexan): دیاری، سه‌وقات.

یرمق- ا.ت (یه‌رمه‌غ- yarmex): زێرو زیو، دره‌هم و دینار.

یرنا- ا.ع (یوره‌ننا- yureнна'): خه‌نه‌ی ده‌ست و پێ.

یرنداق- ا.ت (یه‌ره‌نداغ- yerendax): چه‌رمی خاو، ره‌خۆله، قایشی پشت.

یزدادی- ا (یه‌زدادی- yezdadî): مه‌خ‌له‌مه، گو‌شتی سووره‌وه‌کراو که هیلکه‌ی به‌سه‌ردا بک‌ری.

یزدان- ا (یه‌زدان- yezdan): یه‌زدان، خوا، خولا.

یزدان پرست- ص.فا (یه‌زدان په‌ره‌ست- yazdan perest): خواپه‌رست.

یزش- ا (یه‌زیش- yeziş): ستایش و پارانه‌وه.

یزک- ا (یه‌زه‌ک- yezek): پێش قه‌ره‌وڵ، پێشه‌نگی سوپا، پێشه‌روی له‌شکر.

یزنه- ا (یه‌زنه- yezne): می‌تردی خو‌شک.

یسار- ا.ع (یسار- yisar): لای چه‌پ، شووم و ناموباره‌ک، نه‌حس.

یسار- ا.ع (یه‌سار- yesar): فراوانی له‌ مال و نیعمه‌ت، ده‌وله‌مه‌ند، زه‌نگین.

یساق- ا.ت (یه‌ساغ- yesax): یاسا، قانون، سیاسه‌ت، سزا، قه‌ساس و تۆله.

یسال- ا (یه‌سال- yesal): ریز، به‌شێکی له‌شکر.

یساور- ا (یه‌ساقور- yesavur): یاساوڵ، پاسه‌وان، ئیشکچی، نیگابان.

یساول- ا.ت (یه‌ساقول- yesavul): یاساوڵ، حه‌ره‌س، پاسه‌وان، قه‌راوڵ، نیگابان.

یسر- ا.ع (یوسر- yusr): ئاسانی، ده‌وله‌مه‌ندی، زه‌نگینی.

یسر- ا.ع (یوسر- yusr): جو‌ره دره‌ختی‌که که به‌ریکی ره‌شی قایی بۆنداری هه‌یه‌و ته‌زی‌جی لی دروست ده‌کریت.

یسری - ا.ع (یوسرا - yusra): لای چهپ، دهستی چهپ.

یسل - ا (یهسل - yesel): ریز، بهشیک له لهشکر، فهوج.

یسنا - ا (یهسنا - yesna): بهشیکه له ناویستا که له کاتی رڼ و رسمی مه زهه بیدا ده خوینږ، ستایش و په رستو نوږ.

یسوعیین - ص.ن.ع (یهسوعیین - yesu'îyîn): گروپیکن له مه سیحیان.

یسیر - ص.ع (یهسیر - yesîr): ناسان، کهم.

یشپ - ا (یهشپ - yesp): جوړه عه قیقیکه که وه بی نامال سپیبه.

یشت - ا (یهشت - yešt): په رستن، ستایش، پارانه وه، بهشیکه له کتیبی ناویستا دهر باره ستایشی په رور دگار.

یشتن - مص.م (یهشته - yešten): په رستن، ستایش کردن، عبادت تکریدن.

یشته کردن - مص.ل (یهشته که رده - yeštekerden): نوږت کردن، عبادت تکریدن، دوعا خویندن.

یشک - ا (یهشک - yeşk): ددان، ددانی تیږو برنده جان وهران.

یشم - ا (یهشم - yeşm): بهر دیکه له جوړی عه قیق و رنگی جوړاو جوړی هه یه: سپی، که وه بی، که سکی توخ.

یشمه - ا (یهشمه - yeşme): پیستی خاو، پیستی خوشه نه کراو.

یعسوب - ا.ع (یهئسوب - ye'sûb): میشه نگیڼیر، پاشای میشه نگان، سه ر کرده و پیسه و او دهم سپی قوم.

یعفور - ا.ع (یهئفور - ye'fûr): ناسکه، کارمامز، مامز.

یعقوب - ا.ع (یهئغوب - ye'xûb): که وی نږه، نږه که و.

یعمور - ا.ع (یهئمور - ye'mûr): کارژوله، بهر خوله.

یعوق - ا.ع (یهئووغ - ye'ûx): ناوی یه کیکه له و بتانه ی که عارب بهر له ئیسلام ده یان په رست.

یغام - ا (یهغام - yexam): غول، دیو، نه رده گور.

یغتنج - ا (یهغتنج - yextenc): زه رده ماریکی بی ژه ره له نیتو باخو سه زه زار اندا ده ږی.

یغلا - ا (یهغلا - yexla): تاو ده کی چکوله ی ده سک داره.

یغلغ - ا (یهغ له غ - yex lex): تیر، تیری نووک تیر.

یغلری - ا (یهغلاقی - yexlavî): تاو، قسعه ی سه ر بازان.

یغما - ا (یهغما - yexma): تالان.

خوان یغما - ا.مر (خفانی یغما - xvani yexma): خوانی که رده، خوانی تالانی، سفره یه که پو هه موو که سپک کراو ده بی.

یغمایی - ص.ن (یهغمایی - yexmayî): خه لکی یه غما - ی سه ر به ترکستان که به ئافره تی جوان به ناویانگ بووه.

یغمیسا - ا (یهغمیسا - yexmîsa): ریواس.

یغوث - ا.ع (یهغوس - yexûs): بت، ناوی بتیکه که عارب بهر له ئیسلام په رستو یانه.

یقطن - ا.ع (یهغتین - yextîn): هر میوه یه که به برک بی و ده کو: کوله که، کاله ک، شووتی، نارو.

یغظان - ص.ع (یهغزان - yexzan): بیدار، هوشیار.

یقه - ا (یهغه - yexe): یخه، یاقه، ملیوان، پیسیر.

یقین - ا.ع (یهغین - yexîn): بیگومان، دلنیا بی، یه قین، پیچه وانه ی گومان.

یک - ا (یهک - yek): ژماره (۱).

یک اسبه - ص (یهک ئه سبه - yek esbe): تاقه سواره.

یکان - ص (یه کان - yekan): تاقانه، بئ هاوتا.
یک انداز - ص (یهک ئه انداز - yek endaz): یه کسان، به رانبهر، لیدانی شکار یا دژمن به یه کهم گولله.

یکان یکان - ق (یه کان یه کان - yekan yekan): یهک یهک.

یکایک - ق (یه کایهک - yekayek): یهک له دوا یهک.

یکباره - ق (یه کباره - yekbare): نشکیتقا، ناگهان، له پپ، هه موو، له ناکا.

یک بسی - ق (یهک به سی - yek besî): گشت له گشت، هه هه موو.

یک بیگ - ق (یهک بییهک - yek biyek): یهک به یهک.

یکارچه - ص (یهک پارچه - yek parçe): یه کپارچه، یه کگرتوو.

یک پهلو - ص (یهک په هلوو - yek pehlû): سه سهخت، چاو قایم.

یکتا - ص (یه کتا - yekta): یه کدانه، بئ هاوتا، بئ نه زیر.

یکتادل - ص (یه کتادیل - yekta dil): یهک دل، رازی، یه کپوو، بئ ریا، ئه وهی ناخو رواله تی یهک بئ.

یک تنه - ص (یهک ته نه - yek tene): ته نیا، تاق و ته نیا، ته نیا بال.

یک تهی - ص (یهک ته هی - yek tehî): یهک لا، جلی یهک لۆو ته نک.

یک تیغ - ص (یهک تیغ - yek tîx): یه کگرتوو له جه نگدا.

یکجا - ص (یه کجا - yekca): گشت له گشت، هه موو.

یک چشم - ص (یهک چه شم - yek çêşm): یه که له چاو، روالهت بین و کورت بین، ربا کارو دوو روو.

یک چند - ق (یهک چه ند - yek çend): ماو یهک، رۆژگار یک.

یکدانه - ص (یهک دانه - yek dane): گه وهه ری بئ وینه، ملوانکه یهک یهک دانه مرواری گرانبه های تیدایی.

یکدست - ص (یهک دهست - yek dest): یهک دهست، که سیک یهک دهستی هه بئ.

یکدست - ص (یهک دهست - yek dest): یهک جۆر، یه کسان، به رانبهر.

یکدش - ص (یهک دهش - yek deş): دووره، دووره گ.

یکدک - ص (یهک دهک - yek dek): شله تین، شیرتین.

یکدل - ص (یهک دیل - yek dil): یهک دل، رازی، یه کپوو، رازی، بئ ریا، که سیک دل و رواله تی یهک بئ.

یکدنده - ص (یهک دنده - yek dende): سه سهخت، یه کپا، لاساری، خو سه ر.

یکدندگی - ا. مص (یهک دنده گی - yek dendeğî): سه سهختی، عینادی، خو سه ری.

یکران - ا. ص (یه کران - yekran): ئه سپ، ئه سپی ره سه ن، ئه سپی سووری ئامال زه رد.

یکرنگ - ص (یهک رنک - yek reng): دۆستی گیانی به گیانی و دلسۆز، یهک رنک.

یکرنگی - ا. مص (یهک رنکی - yek rengî): یهک رنکی، ئه مه کداری و دلسۆزی.

یکرو - ص (یهک روو - yek rû): یهک روو، دلسۆزو بئ ریا.

یکروکردن - مص. م (یه کروو که رده ن - yekrû kerden): یه کلا کردنه وه، به ئه نجام گه یاندنی کار یک.

یکره - ق (یهک رهه - yekreh): یه کجار، بئ ریاو بئ نیفاق.

یک زبان - ق. مر (یهک زه بان - yek zeban): یهک زمان، یه کگرتوو.

یک زبان شدن - مص. م (یهک زه بان شودن - yek zeban şudan): یه کگرتن، قسه کردنه یهک.

یک زخم - ص (یهک زهخم - yek zexm):
که سیتیک که به یهک جه زره به دژمن بکوژی.

یکسان - ص (یهکسان - yeksan): یهکسان، بهرانبهر، هاوتا.

یکسر - ق (یهکسر - yekser): یهکسر، دهم و دهست، سهرانسهر، ههموو.

یک سراسر - ق (یهک سهراسهر - yek seraser): سهرانسهر، ههموو.

یکسو - ص (یهکسو - yeksû): یهک لا، یهک که نار.

یکسودن - مص.ل (یهکسووشودن - yeksû şuden): به نه نجام گه بیشتن، که نار که وتن، لا که وتن.

یکسون نهادن - مص.م (یهکسوونه هادن - yeksû nehaden): فه راموش کردن، له لاهه دانان.

یکسو کردن - مص.م (یهکسو که ردهن - yeksû kerdén): یه کلاکردنه وه، به نه نجام گه یاندن، ساغکردنه وه.

یکسوار - ص (یهک سه فار - yek sevar): تاقه سواره، نازا، دلیر.

یکسواره - ص (یهک سه فاره - yeksevar): تاقه سواره، دلیر.

یکسون - ص (یهک سوون - yek sùn): یهکسان، بهرانبهر، یهک جوړ.

یکسون - ص (یهک سوون - yeksûn): یهکلا، یهک که نار، یهک رهخ.

یک شنبه - ا (یهک شهنبه - yek şenbe): یهک شهمه، دووهم رۆژی ههفته.

یک گره - ص (یهک گیریه - yek girih): هاوپه یان.

یک گونه - ص (یهک گوونه - yek gûne): یهک جوړ، یهکسان، بهرانبهر، چون یهک.

یک لا - ص (یهکلا - yekla): قوماش یان جلی تنک، جلی بی بهر، قوماشی یهک لۆ که پانی کهم بی، یهک بهر.

یک لخت - ص (یهک لهخت - yek lext): یه کپارچه، سهر راست و یه کپری، که سیتیک له هه لویتستی خوی ژیتوان نه بیته وه.

یکنواخت - ص (یهک نه فاخت - yek nevaxt): یه کدهنگ، یهک رهنگ، یهک ئاههنگ، یهک ریتیم.

یک نورد - ص (یهک نه قهرده - yek neverd): به یهک شپوه.

یکه - ص (یهککه - yekke): ته نیا، بی هاوتا.
یکه تاز - ص (یهککه تاز - yekke taz): تاقه سواره، دلیر و بیباک، سوار بی ته نی پلاماری خه نیمی خوی بدات.

یکه خوان - ص (یهککه خان - yekke xan): که سیتیک له کوژی گوزانیدا به ته نی گوزانی بلتی.
یکه خوردهن - مص.ل (یهککه خوردهن - yekke xûrden): راجله کین و سه رسام بوون، راجله کین و حیرمان.

یکه سوار - ص (یهککه سه فار - yekke sevar): تاقه سوار، یهک سوار، که سیتیک له سوارچاکی و رمبازیدا بی وینه و بی هاوتا بی.

یک یک - ق (یهک یهک - yek yek): یهک یهک، یهک له دوا یهک.

یگان - ق (یهگان - yegan): یهک یهک.

یگانه - ص (یهگانه - yegane): تاقانه، بی نه زیر.

یگانگی - ا.مص (یهگانه گی - yegane gî): به ته نیایی، ته نیایی، دۆستایه تی و یه کیتی.

یگانه گوی - ص.فا (یهگانه گوی - yegane gûy): یه کتا په رست، که سیتیک باوه ری به یه کتایی یه زدان بی، خواپه رست.

یگونه - ص (یهگوونه - yegûne): یه کجور.

یل - ص (یهل - yel): پالنه وان، قاره مان، دلیر، دلاوه ر، خه باتکار.

یل - ا (یهل - yel): سه لته ی ژنانه، یه لهک.
یلامق - ا.ع (یهلامیخ - yelamîx): که واه، عه با.

یلب - ا.ع (یله لب - yeleb): جۆشه نی چهرمی.
یلدا - ا (یهدا - yelda): دریتترین شهوی سال،
 یه کهم شهوی چلهی گهره ی زستان.
یلک - ا (یله ک - yelek): سه لته ی ژنانه،
 یله ک.
یللی - ا (یله لی - yeleli): کات به فیرو دان، بی
 کاری و تمه لئی، به رله لایی و رابوردن.
یلم - ا (یله م - yelem): غه ره، که تیره، هیلیم.
یلمان - ا (یله مان - yelman): ده می تیغ.
یلمق - ا (یله م - yelmex): که وا، عه با.
یلمه - ا (یله م - yelme): که وا، عه با، جبه.
یلنجوج - ا.ع (یله ن جوج - yelen cûc):
 بخورو دار عودی هندی.
یله - ص (یله - yele): ره ها، ئازاد، ویتل،
 ههرزه، بیتوده، به رله لای.
یلی زن - ص.فا (یله ی زن - yeli zen): نه وه ی
 له کاتی خوشی و شادیدا یالیتی بلتی.
یم - ا.ع (یله م - yemm): ده ریا، زه ریا.
یمام - ا.ع (یله مام - yemam): کوتری کیتی،
 کوتری دهشتی.
یمانی - ص.ن (یله مانی - yemani): خه لکی
 یه مهن، ده ستردی یه مهن.
یمکن - ا (یومکن - yumkin): له وه یه،
 ده شیت، له گوین، شایه ت..
یمن - ا.ع (یومن - yumn): خیره به رکه ت،
 به خته وه ری، به خت باشی.
یمین - ا.ع (یله مین - yemin): لای راست،
 ده سته راست.
یمین - ا.ع (یله مین - yemin): سویتند.
ین - پس (ین - yin): پاشگروه له کوتایی
 وشه دادی و ماناکه ی ده گوری وه ک: سیمین =
 زیوین - سیم + ین = سیمین.
ین - ا (یله ن - yen): دراوی باوی ژاپون.
ینابیع - ا.ع (یله نابیی - yenabi): سهرچاوان،
 کانیاوان.

ینبوت - ا (یله نبوت - yenbût): جۆره
 رووه کیکه، خه رنوک.
ینبوع - ا.ع (یله نبوع - yenbû): کانیاو،
 سهرچاوه، کانی.
ینگا - ا (یله نگا - yenga): نوئی، تازه.
ینگی دنیا - ا.مر (یله نگی دنیا - yengi
 dunya): دنیای تازه، ئه مریکا.
ینگه - ا.ص (یله نگه - yinge): به ربوک.
ینمه - ا (یله نه - yenme): جۆره گیایه که.
یواش - ق.ص (یله واش - yewaş): هیتواش،
 له سهرخو، هیتدی.
یواقیت - ا.ع (یله قایت - yevaxît): یاقوتان.
یویه - ا (یویه - yûbe): ئاره زوو، ته معاع،
 تاسه.
یوت - ا (یوت - yût): وشکه سالی یان
 نه خوشی یان سهرمای تووش که ببیته باعیمی
 مردنی چوار بیتیان، چوار پی قران.
یوخه - ا (یویه - yûxe): ناخ و ئوخه ی له زه تی
 گان.
یوخه - ا (یویه - yûxe): نانی تیری،
 ناسکه نان، ناسکه نان، نانی ته نک، یه وخه.
یورت - ا (یورت - yûrt): مال، ژور، ئوتاخ،
 سوکنا، خیتوت، له وه رگه.
یورتقه - ا (یورقه - yûrtme): چوار ناله،
 ره وته.
یورش - ا (یوریش - yûriş): هیترش و
 په لامار.
یورغه - ا (یورغه - yûrxe): ره وته، ئه سپی
 ره هوان، ره هوال، خوشره و، یورغه.
یوز - ا (یوز - yûz): حه یوانیکی گوشت خوری
 درنده یه له پلینگ ده چیت به لام تزوی بچو وکتره،
 یوز، هاس، تووله پلینگ.
یوزباشی - ا.مرت (یوزباشی - yûz başî):
 سهرده سته ی سهرده فهر.
یوزک - ا (یوزک - yûzek): یوز، تانجی.

یوزە - (یوزە - yûze): تاژی.

یوزیدن - مص.م (یوزیدن - yûzîden): داواکردن، تاقیب کردن.

یوسە - (یوسە - yûse): هەرە.

یوشن - (یوشن - yûşen): جۆره روھکیکه گسکی لی دروست دهکړی.

یوغ - (یوغ - yûx): نیر، نیله، نیره، نیری سەر ملی گاجووت.

یوگی - (یوگی - yûgî): جۆکی.

یولاخ - (یولاخ - yûlax): زهوی به یارو بی ئاو و دووره ئاوه دانی.

یولاف - (یولاف - yûlaf): جۆره گیایه که.

یوم - (یوم - yewm): رۆژ.

یوم البعث - (یوم البعث - yewmul be's): رۆژی قیامت، رۆژی پهسلان.

یون - (یون - yûn): زین، نهرمه زین.

یونت نیل - (یونت نیل - yûnt îl): سالی تهسپ، هه و ته م سالی سالانی تورکی.

یونجه - (یونجه - yûnce): وینجه، خۆراکی چوارپیان.

یونجه زار - (یونجه زار - yûnce zar): وینجه زار، شوینی که وینجه ی زۆری لی چترایی.

یونسکو - (یونسکو - yûnskû): ریکخراوی فهرهنگی سهر به ریکخراوی نهتهوه یه کگرتوه کان، له سالی ۱۹۴۶ دا دامه زراوه.

یونیسف - (یونیسف - yûnîsif): سازمانیکی سهر به (un) ه که ئهرکی بایه خدانه به تهن دروستی منالان و دایکان و ناماده کردنی منالان و نهوجه وانان بۆ کارین سوودمه ند.

یهود - (یهود - yehûd): تیهری ئیسرائیلیان، په پره وانی هه زه تی موسا.

یهودی - (یهودی - yehûdî): یه که جوله که، جوله که مه زه ب.

یهودیە - (یهودیە - yehûdiye): ئافره تی جوله که، ئۆرشه لیم.

یهوه - (یهوه - yehûh): ناویکه له تهوراتدا به یه زدان گوتراوه.

ییری - (ییری - yeyrî): هیتوهر ژن.

ییلای - (ییلای - yeylax): هاوینه هه وار، زۆزان.

۲۰۰۴/۸/۱۷